65=2

2-97-3327

Biblioteca Universitaria
GRANADA
Sala 3
Estante 25
Tabla
Número 12

N.º 2
4339

R. 2261

EVRIPIDES POETA Tragicorũ princeps, in Latinum sermonem conuersus, adiecto eregionè textu Græco:

CVM ANNOTATIONIBVS ET PRAEFATIONIBUS in omnes eius Tragœdias: autore GASPARO STIBLINO.

~~Accesserunt, [illegible] De Euripidis [illegible] linea-~~ *sis autoribus collecta: item, De Tragœdia & eius partibus πολεγόμενα quædam.*

Item, IOANNIS BRODAEI *Turonensis Annotationes doctiss. nunquam antea in lucem editæ.*

Ad hæc, Rerum & uerborum toto Opere præcipuè memorabilium copiosus INDEX.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA GRANADA

HERODOTVS:

Κύκλῳ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων πολυφόρμιγξ, οὐκ ἐς ἀεὶ τοῖς αὐτοῖς συτυχέων.

Cum Cæs. Maiest. & Christianiss. Gallorum Regis gratia ac priuilegio, ad decennium.

BASILEAE, PER IOANNEM OPORINUM.

BERNARDI FABRI OFFENBVRgensis Phalecium, in Euripidem G. STIBLINI.

Huc, qui Pieridum decus sororum
Affectas, puer, illicò uenito:
Largum diuite copia uidebis
Cornu, quod celebris tibi Thalia
Stiblini perhibet, uiri diserti:
Cornu quod uarijsq̃, splendidisq̃
Ditarunt opibus nouem sorores,
Queis sacra est Sophiæ, artiumq̃ cura.
Huius quicquid erit bonis decoris,
Quo forsan careas, tibi subinde
Ingenti utilitate commodabit.
Quare continuò ratis moratæ
Illuc dirige uela: nauigandi
Optatam, mihi crede, habebis undam.

INVICTISS. ET POTENTISS. PRINCIPI, D. FERDINANDO ROMANORum Imperatori Augusto, Pio & Fœlici, suo Domino clementissimo,

GASPAR STIBLINVS S. P. D.

VI Regibus solent, Augustissime Imperator, uestes ferre, aut æs, aut aurũ factum, uel aliud quippiã huiusmodi rerum quarum ipsi indigi sunt, isti autem abundant: nimium hi uidentur impudentius cauponã exercere, quàm qui ex professo hisce rebus negociantur. Ego uerò, cùm ueluti in populoso quodã theatro T. Maiestatem, Imperatorijs insignibus sublimi è solio fulgentem, animo contemplarer: deinde omnes omnium hominum ordines circunstare gratulabundos, faustisq; ominibus excipere sacratiss. Imperatorem, ut in cuius unius humeros orbis terrarum regendi onus iam incumberet, quod prius cum fratre sanctiss. Cæsare multis annis commune tulisset, aspicerem: è quibus equestris ordo fortissimum Principem se habere, Pontifices Episcopi et sacerdotes acerrimũ religionis propugnatorem, ciuitates optimarũ legum et conditorẽ et defensorẽ, literaria respub. ingeniorum patronum benignissimũ, lętabũdi clamarent: uolui aliud quoddã genus muneris T. Maiestati serenissimæ ferre, quod honestè & ego dare, & T. Maiestas accipere posset: nimirũ EVRIPIDEM, Tragicorũ principem, iam Latinè paulo luculẽtius quàm antea loquentem: ne scilicet solus ego è literario sodalitio, in tanto amplissimorũ ordinum conuentu, gestientis animi mei gratulationem nulla significatione apud T. Maiestatem declararem. Fero autem non solùm Poetam in suo quidem scribendi genere præstantissimum, sed etiam philosophum: si modò uera sit hæc Maximi Tyrij Platonici de Poetice sententia, ἡ γὰρ ποιητικὴ τί ἄλλο ἐστὶ, ἢ φιλοσοφία, τοῦ μὲν χρόνῳ παλαιὰ, τῇ δὲ ἁρμονίᾳ ἔμμετρα, τῇ δὲ γνώμῃ μυθολογική; id est: Quid aliud poetice est, quàm philosophia, tempore

 quidem

BIBLIOTECA UNIVERS

quidem uetusta, compositione metrica, sententijs mythologica, ac fabularum inuolucro tecta? Fuit enim Euripides Anaxagoræ, magni nominis philosophi, discipulus: cuius ductu tam fœliciter philosophatus est, ut sapientiæ mysteria, quæ alij multis ambagibus ac uerborum spinis implicata prodebant, ea ipse clarissimè ob oculos poneret, & ueluti in scenam produceret. unde etiam scenicum philosophum eum dictum fuisse, scribit Athenæus. Et Laertius testatur, Crantorem in primis admirari solitum fuisse ex poetis Homerum & Euripidem, nimirum propter abditam & reconditam doctrinam, quæ in illorum libris esset. Quod si, ut Cicero ait, hæc præstans ac diuina sapientia est, & perceptas penitus res humanas & pertractatas habere: nihil admirari, quum acciderit: nihil, antequam euenerit, non euenire posse arbitrari: uix ex alio scripti genere id commodius assequemur, quàm ex Tragœdia, quę hoc potissimũ agit, ut euidentib. exemplis ostendat, in reb. humanis nihil tutũ nihilq; firmũ esse: nulli fœlicitati fidendum: ac planè res hominum esse tales, quales elegantissimè Gregorius Theologus dictus in Epistola quadã ad Sophronium describit: ὁρᾶς οἷα τὰ ἡμέτερα, καὶ ὅπως κύκλῳ τὶς τῶν ἀνθρωπίνων πράγματῶν, νῦν μὲν τῶν, νῦν δὲ τῶν, ἀνθούντων τε καὶ ἀπανθούντων· καὶ ὅτι τὸ εὖ πράττειν ἴσωτον ἡμῖν, ὅτι τὸ δυσυχεῖν, οὐδὲν λίγοσι, ἀλλὰ τάχιστα μετακινουμένου καὶ μεταπίπτοντος· ὡς αὔραις εἴκειν μᾶλλον τῶν σύδῳ, καὶ γραμμασι τοῖς καθ' ὕδατος, ἢ ἀνθρώπων εὐημερίαις. τίνος ἕνεκεν; ἐμοὶ δοκεῖ, ἵνα τὸ ἐν τούτοις ἄστατον καὶ ἀνώμαλον θεωροῦντες, μᾶλλον τὶ πλησίον χωμεν τῷ θεῷ, καὶ τοῦ μέλλοντι, &c. Quæ uerba utcunq; nos Latinè reddidimus: Vides (inquit) qualia nostra sint, & quomodo ueluti rota quædam rerum humanarum circumagatur, cum nunc hi, nunc isti floreant, defloreantq;: & neq; fœlicitas nobis, neq; infœlicitas firma maneat, sed alterna uice subinde mutentur: ita ut tutius sit uentis credere, aut literis in aquam scriptis, quàm fœlicitati humanæ. Cuius rei gratia? Nimirum, ut dum imbecillitatem & inconstantiam rerum aspicimus, eo magis accedamus ad Deum, æternorũ bonorum datorem. Porrò harũ rerum diligens consideratio ad duas res longè pulcher-

pulcherrimas hominem consuefacit: primùm, πρὸς τὸ σωφρονεῖν: deinde, πρὸς τὸ γνῶναι ἑαυτόν. id est, & ad modestiam, et ad cognoscendum seipsum: è quibus ueluti fontibus, cæteræ uirtutes manant. Hanc uitæ humanæ commentationem, quam tragœdia profitetur, facilè contenderim plus conducere ad uitam rectè instituendã, moresq; componendos ad tranquillitatem animi, quàm quorundam uultuosam philosophiam, argutiarum ostentatricem, quę circa minutiora & subtiliora, quàm utiliora uersatur. Hęc nostra pariter populares, doctos, plebeios, philosophos, infimos & summos, delectare, afficere, iuuare potest. Quem enim non ducat tanta exemplorum, casuum, euentuum, fortunæ, rerum, personarum, sermonis uarietas? quæ omnia quasi imagines quasdam omittendorum & faciendorum nobis præbent, in quas in omni uitæ actione suscipienda intueamur. Crebrò enim & uariè religionem, sapientiam, iustitiam, numinis iram in malos, modestiam, linguę continentiam, prouidentiam, fatum, & alios similes locos nobis Tragœdia inculcat: Monarchas præceptis muniens, ciuitates gubernandi rationem tradens: deniq; nullas uitę partes nõ attingens. adeò ut planè plũbeus sit is, cuiuscũq; uel loci uel ordinis homo, qui sine insigni fructu legere Euripidẽ se dicat. Hæc ex ipsis philosophiæ fontib. hausta, non abs re in theatra publicè protulerunt poetæ, ut eo fixius animis hærerent, quæ non solùm auribus haurirent, sed oculis quoq; aspicerent. Nam, ut Plato in Ione scribit, τὸ ποιήσεως δημιουργοῖς ἀτόμου τε καὶ ψυχαγωγικώτατον ἡ τραγῳδία ἐστί. Quin & Rhetorum scholis utilem in primis Euripidem Quintilianus censet: ex quo nõ solùm παθοποιίαν, sed etiam uerba, sententias, dispositionẽ, ac uaria orationis ornamenta commodissimè sumas. In omni quippe genere causarũ illustris & eminens est Euripides. Vnum adhuc addam (omitto enim infinita, quæ ad amplificandam nostri Poetæ dignitatem pertinerent, si longius huius laudibus immorari liberet) hunc autorem in primis debere esse familiarem ijs, quorum opes in excelso sunt positę, ut intuentes afflictas summorũ uirorum fortunas, malefacta grauiter

 uindicata

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA GRANADA

uindicata, tonos indignè deiectos, sed tamen aliquando rursus emergentes, subitas rerum mutationes, fortunam uariam & lubricam, & tristia ac læta pari animo ferre, uitamq; sapienter gubernare discant. Sint illis ob oculos, Priami, Hecabæ, Polynices, Eteocles, Thesei, Amphitryones, Hercules, Thoantes, Menelai, Agamemnones, Vlysses, Cyclopes: quorum ut facta, ingenia & mores dispares fuere, sic fortuna & uita dispar ac diuersa extitit. Et uerò, quia hunc Poetæ librum planè Regalem iudicarem, quòd Regum fortunas tum prosperas tum aduersas clarissimè exprimat: exempla item clementiæ, pietatis, iustitiæ bonorum: & contrà libidinis, crudelitatis ac perfidiæ malorum Principũ illustria proponat: existimaui, nulli me congruentius hoc munus dicaturũ, quàm tuę, inuictissime Cęsar, Maiestati, tanquã Regi regum, & Principi cęterorum Dynastarum: ut T. Clementiæ autoritate, & fœlicissimi nominis auspicio, liber uetustissimi ac clarissimi poetæ alijs principibus commẽdatior fieret. quibus nullum scripti genus, in istis saltem Hellenismi scholis, uel aptius, uel utilius legitur. Non enim fieri potest, quin plausibilior multo & gratior per omnes Romani imperij fines (ad cuius summa gubernacula mirabili omnium gentium & populorum gratulatione, & maximorum principum incredibili consensu, serenis. T. Maiestas subuecta est) uolaturus sit, si nomen præferat sanctissimi & fortissimi Imperatoris: qui non solùm ipse literarum eruditionem eximiam ac mirãdam cum pulcherrimis tum belli tum pacis artibus coniunxerit, sed ubique terrarum ac gentium scholas instauret, amplis præmijs iuuentutem ad bonas artes inuitet, doctos summo in precio habeat. Quæ res cæteras T. Maiestatis uirtutes, ueluti fax quædam clarissima irradiat sic, ut harum fulgor procul etiam intuentium animos præstringat. Et quanquam id muneris T. sacra Maiestate longè inferius esse iudicarem: tamen quia hic mos dedicandi Principibus libros ex ipsis priscorum seculis ad nos usq; deriuatus est, eum & ego usurpare uolui, præsertim apud T. Maiestatem: quam quo diuina Prouidentia altiorem

altiorem in locum prouexit, hoc clementius & placabilius in subditos afficitur. Est hoc uerè Imperatorium decus, ut sicuti doctrinæ lumen in nullo plus emicat quàm in Regibus: ita præcepta sapientię non possidentibus modò prosint, sed in alios etiam redundent. Ita quoq; unicè in uotis id mihi est, ut Euripidis, T. Maiestatis sacratissimo nomini dicati, utilitas, eiusdem fœlici auspicio ad uniuersos meliorum literarum studiosos dimanet. Det, Imperator fortissime, T. Maiestati summus ille cœlorũ Monarcha Deus, ut quàm diutissimè pater patriæ, uindex Imperij, assertor libertatis, dici merearis. Tua quippe familia toto orbe terrarum clarissima ac illustrissima iam olim, multis seculis præclarè de Repub. meretur. Quis enim ignorat Albertos, Sigmundum, Fridenrichũ, Maximilianum, Imperatores grauissimos, inuictissimos, innocẽtissimos? quorum opera & uirtute, post multos alios Imperatores, penè collapsum Imperium resurgere cœpit, & tandem roboratum est. Vnde & in T. Maiestatem iam totus respicit mundus, ut ad eum, qui solus diuino adiutus præsidio, orbi afflicto securitatem præstare possit. Quod T. Maiestatem & uelle & posse, aciam moliri, omnes boni pro certo habent: idq; ex immensis illis tuis præteriti temporis in rempub. beneficijs, facilè intelligunt: nec patiuntur quenquam dubitare hac de re diuinæ illæ uirtutes, quæ in tam sancto Imperatore ociosæ esse nõ possunt. CHRISTVS modò, opt. max. sanctissimis T. Maiestatis uotis dexter aspiret: qui & eandem T. serenis. Maiestatem, pro sua ineffabili sapientia & bonitate perpetuò gubernare, tueri ac conseruare dignetur. Selestadij, apud ueteris Elcêbi reliquias: XXII die Octobris, Anno redempti orbis

M.D.LVIIII.

GASPARVS STIBLINVS AEQVO Lectori S.P.D.

RAtionem & consilium huius meæ in Euripidem commentationis, optime Lector, breuibus accipe: ut & meam tibi operam probem, & iniquiorum censorum seueritatẽ nonnihil leniam. Ante annos quinq; cœperam Declamationes quasdã, exercitandi ingenij & stili gratia scribere in Hecabam, Phœnissas, & Orestem: nec pessimè res, ut mihi tum uidebatur, succedebat. Erat autem hoc meum institutum, ut quæcunque facerent ad sensum luculentiorem poetę, & ad explicationem mythologiæ pertinerent, ea breuiter comprehenderem. Sic autem progymnasma illud accidit, ut amplius quid in autore illo tentare ausus sim: cui tamen tractando, me nunquam parem iudicaui: cœperimq; componere Annotationes in loca quedam obscuriora. Quo in negocio uersans, cum nonnunquã uulgarem uersionem cum Græco conferrẽ: tum illa, præterquam quòd obscura & ad uerbum esset facta, penè infinitis in locis non satisfaciebat mihi. Quare tandem ad recognoscendã eam, idq; hortatu OPORINI, uiri iudicij acerrimi, & cuius autoritatem nulla in re defugere soleo, animum adieci. Sed cùm neq; hæc res ex animi sententia succederet, totã uersionẽ nouam facere constitui: qua in sententia, Oporini me confirmauit autoritas. Feci igitur nouam, non ut uel mihi aliquid peculiare arrogarem inde, uel Dorotheo Camillo (hoc enim nomine uulgaris interpretatio circumfertur) aliquid detraherem, eius'ue operam eleuarem: quem & doctum uirum, & utilem studiosis operam nauasse hoc quidem in negocio, non nego, imò cuius interpretatione me multum usum esse in conficiendo isto Opere fateor: sed ut augustior, luculentior, et honesto ac Romano habitu commendatior in manus studiosorum ueniret, quorum utilitati & commodis inseruire in primis pium esse duco. Porrò ad hoc negocium non parum me animauit BEATI RHENANI bibliotheca, cuius mihi à magistratu nostro (quæ illius perpetua erga bonas literas & literatos est beneuolentia) facta est copia. Eam enim autoribus tam Græcis quàm Latinis instructissimam habuit uir ille immortalitate dignissimus, cùm propter alias eximias uirtutes, tum ob eruditionem: quæ notior iam orbi est, quàm ut sit hîc à me prædicanda.

Cæterùm quia cõmodè mihi in Actus diuidi posse tragœdiæ uidebantur, ad subleuandũ lectoris fastidium singulas fabulas in quinq; Actus digessi: suas item singulis fabulis & Præfationes & Annotationes, ex classicis tum Græcis tum Latinis scriptoribus, subiunxi: unà cum Argumẽtis, in singulos cuiusq; tragœdiæ actus. Quæ omnia, qualia, & cuius frugis sint, tuum, amice Lector, sit iudicium. Incides nonnunquam in salebras, quos insperſere uel scioli quidam, uel negligens sui uetustas. Sed quis omnia expoliret, uel explicaret, in tanta emendatiorum codicum ueterumq; cõmentariorum inopia? Nam quæ Arsenius scripsit, in paucas tantum sunt fabulas, & ad hoc confusa ac corrupta. Fateor etiam, me multis in locis uim sententiarum & uerborum planè, ut cupiebam, exprimere non potuisse: sed ueniam deberi meæ tenuitati puto, cum & multis modis lingua Græca nostra sit uberior: & Atilius aliquot Sophoclis ita traduxerit, ut à Licinio ferreus scriptor dici meruerit: & Pacuuius ac Ennius quasdã Euripidis sic putidè uerterint, ut dubitatum sit, dignæ ne lectu essent. Cæterùm quod illis antiquitas tribuit, tantum & mihi dari postulo: nempe meam translationem, etsi multum absit à genuina huius poetæ uirtute, tamen cum fruge & utilitate aliqua à bonis uiris legi posse. Porrò uideri ego possem ingratissimus esse erga IOANNEM

NEM HARTVNGVM, præceptorem meum, nisi eius huc inserérem memoriam: cui maior pars laudum, si quæ ad me ex ista lucubratione redierint, debebitur. Primus ille mihi ad hunc autorem, uiam aperuit: cum Friburgi magna laude & auditorum plausu Phœnissas, non postremæ inter Euripidis fabulas notæ, interpretaretur. Quẽ etsi nouerim magis offendi quàm afficí immodicis laudibus, multũq; hos uersiculos ex Heraclidis in ore habere,

—καὶ γὰρ ἐπίφθονον
λίαν γ' ἐπαινεῖν ὅστις, πολλακὶς δὲ δὴ
κἀυτὸς βαρυνθεὶς οἶδ' ἄγαν γ' αἰνούμενος:

tamen ita φιλοσόφως δόκιμα πᾶς αὐτ, ut nõ uerear etiam cum offensa aliqua ipsius, ceu præco aliquis, publicè proclamare ipsius laudes. id enim & pietatem & gratitudinem meam erga ipsum decere arbitror, qui me, quantum in ipso fuit, in sacraria philosophiæ duxit, primusq; Græcis Musis initiauit. Tam uerò solida & recondita est in ipso doctrina, ut nihil inde, nisi perfectum, liquidum, elaboratum, & quod summi quoq; uiri admirentur, proficiscatur. Adeò autem meo instituto huic fauit, ut etiam codicem suum ad id mihi commodauerit, totum Annotationibus & autorum allegationibus refertum: quorum tam Græcorum quàm Latinorum thesaurum habet incomparabilem. Te oro, amice Lector, ut meam operam boni consulas, ac uel uoluntati, si minus euentus responderit, faueas. Sic tibi omnia, quæcũq; conaris honesta, ex animi sententia succedãt. Vnum adhuc subijcere libet: Si hanc lucubrationem tibi fructuosam senseris, debebis maximam gratitudinis partem D. Ioanni OPORINO, alteri nostræ Germaniæ Aldo, ac planè Reipub. literariæ (qualis uix unquã alius extitit) & instauratori & asserto ri: quo hortatore quicquid est negocij suscepi, perfeciq;. Vale:

Selestadij, 23 die Octobris, Anno Domini 1558.

AD CLARISSIMOS ET ORNATISSIMOS VIROS, D. SIMONEM A' PFIRT, ET D. IOANNEM FABRI V. I. Doctorem, Cæsareos Senatores in Ensisheim,

GASPARI STIBLINI CARMEN IN OMNES Euripidis Tragœdias.

ET genere & studijs Sophiæ clarissime SIMON,
Dotibus ac uarijs suspiciende FABER:
Cæsareos inter proceres par nobile, uterq;
Præsidium uestri GASPARIS, atq; decus:
EVRIPIDIS nuper prægrandia scripta poetæ,
Romana indueram uersa Latina toga:
Cuius sensa quidem non aspernanda, Patroni,
Accipite his breuibus significata notis.
Tot regum quondam genitrix Hecaba, at modò serua, Hecaba.
Ne lubricis hominum fidite rebus, ait.
Non bene pacatæ simulachrum præbet Orestes Orestes.
Mentis, quam furiæ nocte dieq; premunt.
Quò ducat miseros demens discordia ciues, Phœnissæ.

Id fratrum docuit mutua pernicies.

Medea. *Quàm grauiter coniunx malefido infensa uiro sit,*
Medeæ in uitam pellicis ira mouet.

Hippolytus. *Indicat Hippolytus, quantas mala fœmina clades*
Sæpe det, indomitis dilaniatus equis.

Alcestis. *Exprimit egregium matronæ exemplar honestæ,*
Coniugis Alcestis nomine prompta mori.

Andromache. *Cernis in Andromache magna, atq; uiragine digna;*
Rursus in Hermione cuncta pudenda uides.

Supplices. *Indignè afflictos semper defendite reges,*
Cæsorum matres id monuere ducum.

Iphigenia in Aulide. *Iphigenia tibi patriæ commendat amorem,*
Quotq; habeat curas regia uita docet.

Iphigenia Taurica. *Barbariæ ritus, uitam & sine lege ferinam,*
A Tauris furtim ducta puella refert.

Rhêsus. *Quàm graue Martis opus, quàm anceps sit & alea belli,*
Cernis in Odrysio non sine luce uiro.

Troades. *Iliades patriæ flentes miserabile fatum,*
Quis sint fœta malis bella cruenta, monent.

Bacchæ. *Seruabis patrias cum relligione parentum*
Leges, si Pentheî tristia fata leges.

Cyclops. *Qui temptis diuis audent immania, tantùm*
Ventres, Cyclopum de grege sunto tibi.

Heraclidę. *Thesides profugos defendens Hercule natos,*
Vera hoc amicitiæ est, & pietatis opus.

Helena. *Mirum Helenæ fatum, & superata pericula Atridæ,*
Cuncta Dei perhibent consilijs fieri.

Ion. *Desperate animis trepidis nihil, id docet Ion,*
Qui colitis recta numina sacra fide.

Hercules furens. *Quàm sit apud uulgus pulchris mala gratia factis,*
Exemplo Alcides indicat ipse suo.
Perpetuò sors egregijs inimica uiris est,
Id domita Alcidæ plurima monstra docent.
Vita hominis trochus, & rerum durabile nil est:
Summa, cothurnati id noscere uatis opus.
I nunc, & clama, nugas & uerba canora
Tantùm, quæ uates concinuere sacri.

ΤΕΛΟΣ.

ΧΑΣΠΑΡ Ο ΣΤΙΒΛΙΝΟΣ ΙΩΑΝΝΗΙ ΤΩΙ ΟΡΩΡΙΝΩΙ

εὖ διάγειν.

ΠΕμπω πρός σε, Οπωρινὲ προσφιλέστατε, τὸ τῆς Εὐριπίδου βιβλίον ἑλληνικὸν, ᾧ ὥξεσί σοι ἐδίψαι ἑκάστου μύθους εἰς ῥητὰ δράματα, καὶ ῥῆτορ λατ᾽ ἔθος λατινῶν, διηρημένους· ὅπερ δὴ πρᾶγμα οὐ σμικραὶν δόξαν μοὶ δοκεῖ ἔχειν, καί τε πρὸς τὸ ἀμύνεσθαι τὸν τῶν ἀναγνώστου μόρον, καὶ πρὸς νῦν καὶ σώζειν σαφεστέραν τὴν τῆς ποιητοῦ. Ἔτι τύχης δὲ καὶ παίσματά τινα, ἢ διαφθορὰς διωρθωσάμην, ἃ μὴν παρεισέπεσον, οἶμαι, εἰς πλοφορέστατον ποιητῶν, ἤ τε ἐκ χρόνου πολλοῦ, ἤ τε καὶ καλλιγράφων ὀλιγωρίας. πλειόνων δὲ, ἢν τῇ τοσαύτῃ τὴν ἐπανορθωθέντων ἀντιγράφων ἀκρίβειαν ἐπανόρθωσιν πλοποιεῖσθαι, ἀδικίνδυνον καὶ τολμηρὸν ἡγησάμην. ὃ δὴ μοὶ καὶ συγγνωμικωτέρους ἂν σοῦ δικάζοντας τὴν μὴ ὀρθῶς ἠνδεδειγμένων εἰκότως πρᾶσκυνήσεις. τὸ λοιπὸν ἤ, σοὶ ἐπιτρέπω ταῦτ᾽ τὸ πρᾶγμα, ὅσον εἰς ἐνδυσιν, γνήσεται ἐν τούτῳ δημόσιον καὶ μέγα ὄφελος ἅπασιν τοῖς ἀπομένοις τῶν ἑλληνικῶν, καὶ ἀληθοῦς παιδείας, καὶ δίκαι τὴν καλλος τῶν λόγων, καὶ γνώμης πολιτικὸν, καὶ ἐν ἅπασι τέρας τῆς ἐλπίδος δικαφόρον, καὶ ἀξίωματος ὑποθέσεως, καὶ ἀκριβείαν τῆς ἁπάσης πραγματείας. ἔρρωσο. ἐν τῷ Σελεσαδίῳ τῆς παλαιᾶς ἑλλάδος, μηνὶ ἀνθεστηριῶνος.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ο ΓΑΛΛΩΤΟΣ

εἰς τὸν μεταφράσαντα.

ἔστιν ἀθλιωτάτοις ποιήματα καὶ τραγῳδοῖς,
ἀλλὰ τὰ δραματά σου σώδυνα καὶ τέλεα,
νυνὶ δὲ εὐριπίδου, ὡς δεῖ, Σπιβλίνε πρᾶξας,
νυνὶ καὶ εὐνοίαν εὔχεται ἀντιφρόνοις.

ARGVMENTVM HECAbæ. Erasmo Roterod. interprete.

POST euersam Troiam Græci soluentes, in Cherronesum, quæ est eregionè Thraciæ, appulerunt: ubi monumenta extabant Achillis, in Troia sepulti. Illic quum rerum ordinandarum gratia dies aliquot egissent, iamq; iterare nauigationem appararent, Achillis umbra super tumulum uisa, Græcos ne soluerent prohibuit: postulans, ut antè sibi Polyxena Priami filia mactaretur, quam pater aliquando uiuo despondisset, cuiusq; gratia à Paride ac Deiphobo iaculo confossus interisset, id temporis, quum Priamus puellam desponsam traditurus uideretur. Itaq; Græci memores quàm ille rem bellicam adiuuisset, statuentesq; uiri uirtutem decorare, suffragijs decreuerunt, ut Polyxena in eius tumulo mactaretur. Datum est autem negocium Vlyssi, ut uirginem deduceret: simulq; uafricie facundiæ suæ, qua præditus erat, Hecabæ matri persuaderet, ne id factum ferret imporentius. Quò cum peruenisset Vlysses, reperit puellam ad necem paratam, spontaneamq;, atq; ultrò matri suadentem, sibi optabilius esse decorè emori liberam, quàm fœdè uiuere in seruitute. Deinde dum occiditur filia, Hecaba famulam quampiam ad littus mittit, ut lauando Polyxenę cadaueri aquam adportaret. Ea dum haurire parat, Polydori corpus offendit in littore iacens. nam Polymestor Thracum tyrannus, simulatq; Troiæ cognouit excidiũ, trucidatum puerum in mare abiecerat: quò nimirum auro potiretur, quod unà cum filio Priamus ad illum miserat clanculum, quum iam periculum imminere uideretur ne caperetur Ilium. Erat autem ingens auri uis, satisq; idonea, qua Priami genus restitueretur. Hunc igitur Polydorum nacta famula, uestibus inuolutum, defert ad Hecabam. Hæc Polyxenæ esse suspicata, donec corpus retectum inspiceret, ubi Polydorum esse cognouit, miserè discruciatur: secumque uiam quærit, qua posit Polymestorem ulcisci. Ac re prius cum Agamemnone communicata, ancillam suam mittit ad Polymestorem, quæ eum unà cum liberis ad se iubeat accedere: esse

Η ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΔΡΑματος ὅτως ἔχει.

ΜΕΤΑ τὴν Τροίας ἅλωσιν ἅπαντες οἱ Ἕλληνες, διαθερμήσαντες τὴν αὐτόθι πρᾶον χερρόνησον τῆς Θρᾴκης, ἧς Πολυμήστωρ ἦρχεν· ἣ δὴ καὶ μεγιστάφιον ἔχουσαν Ἀχιλλέως, τοῦ Τροίᾳ τεθνότος. διατρίψαντες δὲ ἐπεὶ ἡμέρας τινὰς, ἐφ' ᾧ τὰ αὐτῶν εὖ διαθήσονται, ἐπεὶ ἀναχθήσεσθαι ἔμελλον, φανεὶς τὸ τοῦ Ἀχιλλέως εἴδωλον, ἐπὶ τοῦ τάφου, ἐπέσχε τοὺς Ἀχαιοὺς τῆς ἀναγωγῆς, αἰτουμένου γῆρας αὐτῷ δοθῆναι τὴν παῖδα Πριάμου Πολυξένην, τὴν διὰ πρότερον διατεταγμένην αὐτῷ ὑπὸ τοῦ πατρὸς· δι' ἣν καὶ ὑπὸ Παρίδος καὶ Δηΐφόβου τοξευθεὶς ὤλετο, ὅτε γὰρ ἐγγύας πρὸς τοῦτον πληροῦν ἔμελλε Πρίαμος. Ἕλληνες μὲν οὖν, ὧν οὗ ἔπαθον ὑπ' αὐτοῦ μεμνημένοι, καὶ τιμῶντες τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρὸς, ἐψηφίσαντο σφάξαι τὴν πολυξένην ἐπὶ τῷ τάφῳ τοῦ ἥρωος. ἐπέμψαν δὲ τὸν Λαέρτου Ὀδυσσέα πρὸς τὴν μητέρα αὐτῆς Ἑκάβην, ὡς αὐ τήν τε πειθόνον λάβῃ, καὶ τῷ ποιήσῃ τῶν λόγων (τοιοῦτος γὰρ ἦν ὁ ἀνὴρ) πεῖσαι Ἑκάβην, μὴ δυσχερῶς φέρειν ἐπὶ τῇ τῆς παιδὸς ἀφαιρέσει. ἐλθὼν οὖν Ὀδυσσεὺς, τήν τε πόλιν συναιρομένην εὗρεν αὐτῷ τῆς παιδῆς, καὶ πείθουσαν τὴν μητέρα, ὡς τεθνήξεσθαι μᾶλλον αὐτῇ προσῆκον, ἢ τὸ ζῆν παρ' ἀξίαν. σφαγείσης δὲ τῆς παρθένου, Ἑκάβη θεράπαιναν αὐτῆς ἔπεμψε παρὰ τὰς ἀκτὰς, ἐφ' ᾧ ὕδωρ ἐνεῖεν διαμίσαι πρὸς λουτρὸν Πολυξένης. εὗρε δὲ Πολύδωρον ἐνεῖ κείμενον. ἀλοῦσαν γὰρ ὡς ἔγνω τὴν Τροίαν Πολυμήστωρ, σφάξας αὐτὸν, ἔρριψεν εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς αὐ αὐτὸς ἔχοι τὸν χρυσὸν, ὃν πρὸς αὐτὸν μετὰ τοῦ παιδὸς Πολυδώρου πρώην Πρίαμος ἔπεμψε λάθρᾳ, ἐπειδὴ εἶδε τὸ Ἴλιον πρὸς κίνδυνον ἤδη χωροῦν. διὸ δὲ ὁ χρυσὸς ἦτος πολὺς ἄγαν, καὶ ἱκανὸς ὀρθῶσαι καὶ αὖθις τὸ γένος τοῦ Πριάμου. ὡς οὖν τοῦτον εὗρεν ἡ δμὼς νεκρὸν ἐν ἀκταῖς, αὐτελομένη, καὶ τῷ πέπλῳ εἰλίξασα, διαμίσει πρὸς τὴν Ἑκάβην· καὶ ἡ τὸν τῆς Πολυξένης νεκρὸν, περὶν ἐπιπεκαλύφθαι τάφον, εἶναι νομίσασα, ἐπειδὴ ἔγνω Πολύδωρον, ἀθλίως τε ἔχει. διὰ ὅπως ἀμυνεῖται Πολυμήστορα, μηχανᾶται τοιόνδε. διανωσαμένη πρότερον τὴν περὶ τούτῳ γνώμην Ἀγαμέμνονι, πέμπει τὴν αὐτῆς δούλην ὡς Πολυμήστορα, αὐτόν τε καὶ τὰ τέκνα πρὸς ἑαυτὴν μεταπαλεμένη, περὶ

περὶ τινος ἀναγκαίου πρὸς αὐτὸν κοινώσασθαι. οὗτος μὲν οὖν ἀγνοῶν, ὅτι Πολύδωρος εὕρηται παρὰ τὰς ἀκτὰς, καὶ ἅμα καὶ τισιν ὑποπλαπεὶς μετὰ τῶν παίδων, πρὸς αὐτὴν ἀφικνεῖται. Ἑκάβη δὲ πρὸς αὐτὸν τούτου χάριν ἔφη κεκλῆσθαι, ἵνα χρυσοῦ θησαυροὺς κεκρυμμένους ὑπ' αὐτῆς ἐν Ἰλίῳ μιμνύσῃ. εἰσάγει δὲ καὶ τῆς σκηνῆς οὖδαρ, εἰποῦσα, ὡς αὐ καὶ ἕτερ' ἄττα αὐτῷ δώσει χρήματα, μεθ' ὧν ἐξῆλθε τῆς Τροίας. ἐπέκρυπτο δὲ ἔσω πλάσμα γυναικῶν ὄχλος, συὶ αἷς τοῦτον εἰσελθόντα Ἑκάβη, ὀφθαλμῶν τε στρεῖ, καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ ἀποσφάττει. διπάσαντος δ' αὐτοὺς τὸ Ἀγαμέμνονος ὕστερον, καὶ τὸ Πολυμήστορος πολλὰ περὶ τῆς σφαγῆς Πολυδώρου διαπλασαμένου, Ἑκάβη περιεγείρετο, ἐλέγξασα αὐτὸν ὡς τὸ χρυσὸ κάθειν, καὶ δι' ὃν πρότερον τὸν παῖδα αὐτῆς, σύμψυφον ὀρνῦσα καὶ Ἀγαμέμνονα.

Η μὲν σκιὰ τὸ δράματος ὑπόκειται οὐ τῇ αὐτόθι πέραν τῆς Θρᾴκης χερρονήσῳ. ὁ δὲ χορὸς συνέστηκεν ἐκ γυναικῶν αἰχμαλωτίδων Τρωάδων, συμμαχησασῶν τῇ Ἑκάβῃ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ πρόσωπα.

Πολυδώρου εἴδωλον.
Ἑκάβη.
Χορὸς ἐκ Τρωάδων αἰχμαλωτίδων.
Πολυξένη.
Ὀδυσσεύς.
Ταλθύβιος.
Θεράπαινα Ἑκάβης.
Ἀγαμέμνων.
Πολυμήστωρ.

Προλογίζει δὲ ὁ Πολύδωρος.

PERSONAE FAbulae.

Polydori occisa umbra.
Hecaba regina Troianorum.
Chorus mulierum Troianarum.
Polyxena filia Hecabæ.
Vlysses.
Talthybius præco.
Famula Hecabæ.
Agamemnon rex.
Polymestor Thracum tyrannus.

Prologum agit Polydori umbra.

esse enim quiddam maximi momenti, de quo uelit cum illo colloqui. At ille ignarus, Polydori cadauer in littore fuisse repertum, unà cum liberis suis ad Hecabam accedit. Ea simulat, sese ob eam causam accersiuisse hominem, ut illi thesauros quosdam antiques in Ilio defossos indicaret. Deinde iusso secedere satellitio, solum cum filijs intentorij dedicit: tanquam illi traditura, quicquid pecuniarũ è Troia secum extulisset. Erat autem illic abdita maxima mulierum turba: quibus adiuta, Polymestorem introgressum exoculat, ac liberos occidit. Agamemnon audita utriusq; causa, contra Polymestorem pronunciat: qui uideretur, nõ iuuãdi Græcos studio, sed auri cupiditate puerum interemisse.

Actio fabulæ constituitur in Cherroneso, quæ Phrygiã, in qua est Ilium, habet ad Orientem: Thraciam reliquam, ad Septentrionem. Chorus constat ex mulieribus Troianis captiuis, Hecabæ auxiliaturis.

EVRIPIDIS HECABA, GASPARO STIBLINO INTERPRETE.

POLYDORI VMBRA.

Ἥκω, νεκρῶν δόμους λιπὼν καὶ σκότου πύλας
λιπὼν, ἵν' ἀδὴς χωρὶς ὤικεν θεῶν,
Πολύδωρος, Ἑκάβης παῖς γε γὼ Κισσέως,
Φρυγῶν τε πατρὸς. ὃς μ' ἐπεὶ φεύγων πόλιν
Ἴλιον θ' ἔχε, δεδοικὼς Ἑλλήνων κόλασιν,
ἔκπεμψε Τρωϊκῆς χθονὸς,
Πολυμήστορος πρὸς δῶμα θρᾳκὸς ξένου.
ὃς τὸν ἀρίστου χερὸς ἀνδρὸς πλάκα
σώσει, Φίλιππον λαὸν ἄνθ' ὧν ἔδοσ.
πολὺν δὲ σὺν ἐμοὶ χρυσὸν ἐκπέμπει λάθρᾳ
πατὴρ, ἵν' εἴ ποτ' Ἴλιος τείχη σώσοι,

Dsum, profunda manium, & noctis domos
Linquens, ubi Pluto à dijs degit procul,
Polydorus Hecuba natus è Cissseide,
Priamoq; patre: qui me, postquam urbi Phrygum
Periculum immineret, Argiuo timens
Caderet ne Marte, Troico emisit solo,
Polymestoris Thracis ad ædes hospitis:
Qui Cherronêsi fertilem glebam colens,
Armis ferôcem martijs gentem regit.
Auriq; multum clanculum mittit pater
Mecum, si fors ruissent arces Ilij,

Superstites

Superstites ut non egerent liberi.
Minimusq; natu Priamidûm fui, pater
Id est cur urbe miserit: quippe haud eram
Armis ferundis aptus imbelli manu.
Dum ergo recti starent termini soli,
Et Ilij turres manerent solidæ,
Hectorq; Marte dimicaret dextero,
Apud uirum Thracem benè patrium hospitem
Pastu, uirens ceu planta crescebam miser.
Sed cum perisset Troia, & inclyti Hectoris
Vita, & penates concidissent patrij,
Ipsusq; ad aram Iouis procumberet,
A' prole cæsus Achillis sanguinaria:
Me miserum trucidat auri gratia
Paternus hospes, occisumq; undis sali
Exponit, aurum ut ipse possideat domi.
Nunc hic in littore iaceo, huc illucq; per maris salum
Aestu iactatus fluctuum reciproco,
Infletus, insepultus. At nunc charæ matris gratia
Promico, in auras superas corpus efferens,
Tertiumq; iam diem expositus cœlo iactitor,
Ex quo in hac terra Cherronesia
Ab Ilio infœlix adest parens,
Omnesq; Achæi classem tenentes desident
Ociosi in hoc littore Threijcij soli.
Namq; Pelei proles uisus è tumulo
Achilles, omnes continuit Græcorum copias,
Iam ad patriam dirigentes remum ponticum.
Is postulat meam sororem Polyxenam sibi
Tumulo cupitam uictimam, & honorem dari.
Et uoti compos erit, nec ista re frustrabitur
Amicis à uiris: ac planè fati necessitas
Hac ipsa die meam sororem ad mortem agit:
Duorumq; liberorum duo funera aspiciet
Mater, meumq; & miserandæ uirginis.
Nam quo sepulchri munus assequar mihi,
Ancillæ ante pedes apparebo in fluctibus.
Etenim impetraui ab Erebi principibus,
Vt tumulo potiar, in matris incidens manus.
Itaq;, quantum ad me, quicquid uolui assequar.
Sed ab anu paululum secedam Hecaba:
Nam è tentorio profert pedem
Agamemnonis, spectrum pauitans meum.
Eheu mater, quæ regijs orta stemmatis,
Seruilem diem uidisti: quàm afflicta & misera es?
Te quis deorum è pristina fœlicitate deijcit,
Bona ante acta paribus exæquans malis?

ACTVS PRIMVS.

Hecaba. Chorus. Polyxena.

HEC. DVcite, ô famulæ, anum hanccine foràs,
Ducite sustentantes conseruam nunc
Iliades, dudum uerò dominam uestram.

τοῖς ζῶσιν εἶη παῖσι μὴ παῖς βίᾳ.
νεώτατος δ' ὢν Πριαμιδῶν, ὁ καί με γῆς
ἔπεξέπεμψεν. ὅτε γὰρ φέρειν ὅπλα,
ὅτ' ἔγχος οἷός τ' ὦν, νέος Θρᾳκίοις.
ἕως μὲν ὄρθιοι γᾶς ὅρθ' ἔκειθ' ὁρίσματα,
πύργοι τ' ἄθραυστοι Τρωϊκῆς ἦσαν χθονός,
Ἕκτωρ τ' ἀδελφὸς οὐμὸς εὐτυχεῖ σθένει,
καλῶς μ' ἀνδρὶ θρᾳκὶ πατρῴῳ ξένῳ,
προσφαῖσιν, ὅς τις πόρθος εὐξόμην τάλας.
ἐπεὶ δὲ Τροία θ', Ἕκτορός τ' ἀπώλετο
ψυχή, πατρῴα θ' ἑστία κατεσκάφη,
αὐτὸς δὲ βωμῷ πᾶς θεοῦ μίτῳ πιτνεῖ,
σφαγεὶς Ἀχιλλέως παιδὸς ἐκ μιαιφόνου,
κτείνει με χρυσὸς τὸν παλαίπωρον χάριν
ξένος πατρῷος. κἀν κτανὼν, ἐς οἶδμ' ἁλὸς
μεθῆκ', ἵν' αὐτὸς χρυσὸν ἐν δόμοις ἔχῃ.
κεῖμαι δ' ἐπ' ἀκτῆς, ἄλλοτ' ἐν τόνῳ σάλῳ,
πολλοῖς δεινοῖς κυμάτων φορούμενος,
ἄπλαυστος, ἄταφος. νῦν δ' ὑπὲρ μητρὸς φίλης
Ἑκάβης ἀείσω, σῶμ' ὀρθώσας ἐμόν,
τριταῖον ἤδη φέγγος αἰωρούμενος,
ὅζον πρὸς ἐν γῇ τῇδε χερρονησίᾳ
μήτης ἐμὴ δούλιος ἐκ Τροίας πέρα.
τοιοῦτοι δ' Ἀχαιοὶ ναῦς ἔχοντες, ἥσυχοι
θάσσουσ' ἐπ' ἀκτῆς Θρᾳκὶς θρῃκίας χθονός.
ὁ Πηλέως γὰρ παῖς ὑπὲρ τύμβου φανεὶς
κατέχ' Ἀχιλλεὺς πᾶν στρατοῦ μ' ἐλλιμένιον,
πρὸς οἶκον οὐθλοῦντας ἐναλίαν πλάτην.
αὐτῇ δ' ἀδελφὸν τὸν ἐμὸν Πολυξένην
τύμβου θέλει προσφάγμα καὶ γέρας λαβεῖν.
καὶ τοῦδε τοῦ, οὐδ' ἀδιόρατος θέλει
ἔσται πρὸς αὐδῶν. ἡ τοιαῦτα δ' ἄγει
θανεῖν ἀδελφὸν τὸν ἐμὸν τῇδ' ἡμέρᾳ.
δυοῖν δὲ παιδοῖν δύο νεκρὼ κατόψεται
μήτης, ἐμοῦ τε, θ' τε δυστήνου κόρης.
φανήσομαι γὰρ ὡς τάφου τλήμων τύχοι,
δούλης ποδῶν παροιθεν ἐν ἰλυδνίῳ.
οὐ γὰρ κάτω δρόνοντας ἐξιμησάμην
τύμβου κυρῆσαι, κεῖς χέρας μητρὸς πεσεῖν.
τοῦμὸν μὲν οὖν, ὅσον περ ἤθελον τυχεῖν,
ἔσται. γέραιᾶ δ' ἐκποδὼν χωρήσομαι
Ἑκάβη. πορᾷ γὰρ ἥδ' ὑπὸ σκηνῆς πόδα
Ἀγαμέμνονος, φάντασμα δεδιότα σ' ἐμόν.
φεῦ ὦ μῆτερ, ἥτις ἐκ τυραννικῶν δόμων,
δούλειον ἦμαρ εἶδες. ὡς πεσοῦσ' κακῶς,
ὅζον πρὸς ἐν ποτ' αὐτοκτόνος δὲ σε
φθείρει θεῶν τις ἐν πάροιθ' δυπραξίας.

ΔΡΑΜΑ ΓΡΩΤΟΝ.

ἑκάβη. χορός. πολυξένη.

Ἄγετ' ὦ παῖδες τὸν γραῦν πρὸς δόμων,
ἄγετ' ὀρθοῦσαι τὸν ὁμοδέλεον νεῶν
πρωῒ δεῦρ' ὑμῖν, πρὸς ὀθόνῃ σ' ἐὼ σαν.

λάβετε,

A λάβετε, φέρετε,
τείνατε, σείρατέ με δέμας,
γεραιᾶς χειρὸς πεσόλα ζύμβολαι.
ἐγὼ δὲ σκολιῷ σκίμπτωνι χρὸς
δι' ἀρεσθομένα, πεδίσω βραδύπους
ἴλυσιν ἀρθρῶν πεδιθεῖσα.
ὦ εὐφρόσυνε Διός, ὦ σκοτία νύξ,
τί πότ' αἴρομ' ἐνυχος ἔτω
δόμασι, φάσμασιν; ὦ πότνια χθὼν
μελανοπτέρυγων μάτερ ὀνείρων,
ἀρτίμπτομαι ἐνυχον ὄψιν,
εἴ πῃ παῖδός ἐμοῦ
τοῦ σωζομένου ἐν Θρᾴκῃ,
ἀμφὶ Πολυξένης τε φίλης
θυγατρός, δι' ὀνείρων εἶδον,
εἶδον γὰρ φοβερὰν ὄψιν.
ἔνυδον, ἐδάδαν.

B ὦ χθόνιοι θεοὶ σώσατε παῖδ' ἐμόν,
ὃς μόνος, οἴκων ἄγκυρά τ' ἐμῶν,
τὸν χιονώδη Θρᾴκιον κατέχει,
ξένου πατρῴου φυλακᾶσιν. ἔσαι τι νέον,
ἥξει τι μέλος γοερόν, γοεραῖς.
ὅπότ' ἐμὰ φρένα ὦδ' ἀλίαστος
φρίσσει, τρομεῖ.
τοῦ πότε θέαν ἐλθοῦσ' ψυχά,
ἢ Κασσάνδρας ἐσίδω, Τρωάδες,
ὡς μοι κείνας ὀνείρους;
εἶδον γὰρ βαλιὰν ἔλαφον
λύκος αἵμονι χαλᾷ σφαζομένα,
ἀπ' ἐμῶν γονάτων ἐν παιδεῖαν ἀνάγκας
οἰκτρῶς, κἀν τόδε δεῖμά μοι
ἤλυθ' ὑπὲρ ἄκρας τύμβου κορυφᾶς,
φάντασμ' Ἀχιλλέος.
ἥτει δὲ γέρας, τὸν πολυμόχθων
C τινὰ Τρωϊάδων.
ἀπ' ἐμᾶς δὴ ἀπ' ἐμᾶς τόδε παῖδός
τείμψατε, δαίμονες, ἱκετεύω.

Χορός.

Ἑκάβη, πεδιῆ πρός σ' ἐλιάδων,
τὰς δεσποσύνας σκηνὰς πολιπεῖν,
ἵν' ἐκληρώθην καὶ πεσετάχθην
δόλῳ, πόλεως ἀπελαυνομένας
Ἰλιάδος λόγχης ἀκμῇ,
δορυθήρατος πᾶς Ἀχαιῶν.
δεῦρ' παθέων ἀρκεφίζεσ',
ἀλλ' ἀγκυλίας βάρος ἀρμένας
μέγας, οἷ τε γένοι λιμένος ἀχέων.
ἐν γὰρ Ἀχαιῶν πλήθει ξενοδόκῳ
λέγεται δόξαι, σὺν παῖδ' Ἀχιλλεῖ
σφάγιον θεῖναι. τύμβος δ' ἀνδᾶς,
οἶδ' ὅτι χρυσέοις ἐφάνη σὺν ὅπλοις,
τὰς πουτοπόρους δ' ἔχε χεδίας,

Prehendite, ferte,
Deducite, tollite corpus meum,
Anilem corripientes manum.
Atq; ego intorto manu nixa baculo,
Accelerabo tardum pedem,
* Alternos faciens gradus.
O' fulgur Iouis, ô nox tenebrosa:
Quid nam sub nocte sic excitor
Terriculis, uisisq;? ô ueneranda Tellus,
* Obscurorum ac nigricantium mater somniorum,
Detestor & auersor nocturnum uisum,
Quod de filio meo,
Qui seruatur Threijcijs in oris,
Deq; Polyxena adamata filia
Per insomnia uidi.
Vidi enim horribile uisum,
Didici, sensi.
O' numina terrestria, diijq; indigetes, seruate
Filium meum, qui solus domus nostræ
Ancora superest, niualem inhabitans Thraciam,
Patrij sub tutela hospitis. Accidet quippiam nobis,
Venietq; luctus luctuosis nouus:
Neq; unquam mea mens sic uehemens, ac indeuitatò
Horruit, tremuit.
Vbi' nam diuina Helenum mente,
Vbi Cassandram uideam, Iliades,
Vt mihi pandant insomnia?
Vidi siquidem maculosam ceruam
Vi è gremio meo direptam,
Quam lupus laniat ore cruento:
Visu miserum. Obiectum est & illud
Terriculamentum: ueniens in summum
Monumenti tumulum umbra Achillis:
Petebat autem sibi præmium, aliquam
E' miseris Troadibus.
A' nostra igitur procul hoc filia
Dij quæso depellite.

Chorus.

Ad te obnixè Hecaba præcurri,
Herilia tentoria deserens,
In quæ sorte perueni & tradita sum
Serua, urbe abacta Iliados,
Graijsq; bello ca-
Pta præda:
Haud quidem miserijs te leuatura uenio,
Sed tibi magnum nuncij pondus
Fero mulier, tristis præco luctus.
Fertur enim, Græcos frequenti concilio
Decernere, tua uti gnata Achilli
Cædatur uictima: qui tumulum scandens,
Scis aureis cùm apparuit armis
Naues detinuit pontigradas

*Vel, gressus articulorum pro mouens.

* μελανοπτερύγων, id est nigras alas habentiũ.

Vel si uerbum ἐπιστέλλομαι passiuè accipias: naues secundum uela bene firmatas rudentibus. Nos interpretè græcũ sequuti sumus.

*Bene firmantes uela rudentibus,
Hæc uociferans:
Quò ô Danai
Soluitis, nostrum deserturi
Tumulum inhonorum?
At hinc magna contentionis tempestas coorta est,
Duplexq; sententia, per Græcorum bellicosas
Iactatur copias: dum pars dandas
Tumulo inferias, pars uerò non censebat.
Cæterùm Agamemnon tuis studebat ut ibi pus,
Id *fatidicæ Bacchæ thalamis
Honoris tribuens.
Thesidæ uerò, nobilis Atheñarum propago,
Gemina quidem utebantur oratione:
Verùm eadem inter ipsos sententia constitit.
Hi, Achilleum tumulum decorandum esse
Tenero sanguine: neq; Cassandræ
Thalamos armis Achillis
Præferendos censebant.
Atq; hactenus quidem controuersarum rationum
Paria erant momenta: donec uersutus
Ille, acutusq; rhetor, suauiloquus scilicet, & apud
Populum gratiosus Vlysses, suadet exercitui,
Ne præstantissimum omnium Græcorum,
Propter seruæ cædem, neglectui haberent:
Ne quis occisorum stans prope
Persephonem, referat
Quàm malè gratiergà Danaos,
Qui pro Græcis occubuere,
Danai ex Troiæ discesserint campis.
Aderit autem iamiam Vlysses,
Vt iuuenculam tuo abstrahat ab ubere,
Eq; manu ui toll at anili.
Proinde templa adeas, adeas aras.
Fiasq; supplex genubus Agamemnonis:
Sollicita prece deos, quicumq; uel in cœlo,
Vel subtus terram sunt. Aut enim preces
Prohibebunt, ne orbere
Misera filia: aut te aspicere necesse fuerit
Virginem ad tumulum procumbentem, spargi
Sanguine, atq; atra cruoris
Ex ceruice undatione.

Hecaba. Polyxena.

HE. Heu me miseram, quid'nam uociferer?
Quo ululatu? quo fletu?
Misera sum, miseræ senectæ,
Seruitutisq; non tolerandæ,
Non ferendæ gratia. Heu me, me,
Quis me uindicabit? quæ natio?
Quæ urbs?
Senior interijt, interiere liberi.

λαίφη πθοτόνοις
ἐπτερισμομένας,
τάδε θωύσσων·
ποῖ δὴ Δαναοὶ
τὸν ἐμὸν τύμβον εἰλεῦθε,
ἀγέρασον ἀφέντες;
πολλῆς δ' ἔριδος σωέπεσε κλύδων.
δόξα δ' ἐχώρει δίχ' ἀν' Ἑλλάνων
στρατὸν ἀχμυτὸν, τοῖς μὲν διδόναι
τύμβῳ σφάγιον, τοῖς δ' οὐκ ἐδόκουν.
ὧν δὲ τὸ μὲν σὸν ἔσθλων ἀγαθόν,
θ' μαντιπόλου βάκχης αὐτόχων
λέκτρ' Ἀγαμέμνων.
τὼ Θησείδα δ' ὄζω Αθηνῶν
διοσῶν μύθων ῥήτορες ἦσαν.
γνώμη δὲ μιᾷ σωεχωρείτην,
τὸν Ἀχίλλειον τύμβον εὐφανῆ
αἵματι χλωρῷ. τὰ δὲ Κασσάνδρας
λέκτρ' ἐπιφάτων θ' Ἀχιλλείας
πρόσθεν θήσειν ἐνόμιζον.
ἐσταλὰ δὲ λόγων κατατφομένων
ἦσαν ἴσα τῶν, πρὶν ὁ ποικιλόφρων
ῥήτωρ, ἡδυλόγος, δημοκρατὴς,
Λαερτιάδης πείθει στρατιάν,
μὴ τὸν ἄριστον Δαναῶν πάντων,
δούλων σφαγίων ἕνεκ' ἀπωθεῖν,
μὴ δὲ πυ' εἰπεῖν πρὸς Περσεφόνην
κείνα θνήσκοντας,
ὡς ἀχάριστοι Δαναοὶ Δαναοῖς
τοῖς οἰχομένοις ὑπὲρ Ἑλλήνων,
Τροίας πεδίων ἀπέβησαν.
ἥξει δ' Ὀδυσεὺς ὅδον ἐκ ἅλιος,
πῶλον ἀφέλξων σῶν ἀπὸ μαζῶν,
ἔκτε γραῶς χέρος ὁρμήσων.
ἀλλ' ἴθι νεὼς, ἴθι πρὸς βωμοὺς,
ἵζ' Ἀγαμέμνονος ἱκέτις γονάτων.
λίτευσε θεοὺς τούς τ' οὐρανίδας,
τοὺς δ' ὑπὸ γαῖαν. ἢ γάρ σε λιτὰ
σφαγκωλύσει ὀρφανὸν ἔθν
πασιδὸς μελέας, ἢ δεῖ σ' ἴδεῖν
τύμβε πρόπτυπ φοινιόμενον
αἵματι πρόθυρον, ἐκχυδόφρε
δειρῆς, νάσμῳ μελανανγεῖ.

ἑκάβη. πολυξένη.

ἑκά. οἰ ἐγὼ μελέα, τί πότ' ἀπύσω;
ποίαν ἀχώ; ποῖον ὀδυρμόν;
δειλαία, δειλαία γήρως,
δουλείας τᾶς τ' πλατᾶς,
τᾶς τ' φρυτᾶς. ὤ μοι μοι
τίς ἀμύνει μοι; ποία γένος;
ποία δὲ πόλις;
φεῦ δεῦ πρεσβυς, φεῦ δεῦ παῖδες,

ποίαν ἢ ταύταν ἢ κείνην
εἴχω; ποῖ δ' ἴσω; τοῦ τις θεῶν
ἢ δαιμόνων ἐπαρωγός;
ὦ πάν' γένεθ' ὑπεροῦσα Τρωάδες,
ὦ πάν' γένεθ' ὑπεροῦσα πήματα,
ἀπωλέσατ', ὠλέσατ'. οὐκέτι μοι
βίος ἀγαστὸς φάος.
ὦ τλάμον ἄγησαί μοι
τοῦς, ἄγησα τᾶς γραίας
τοῦς τοῦδ' αὐλαῖ. ὦ τέκνον, ὦ πᾶ
δυσωνυμοτάτας ματρός,
ἔξελθ' ἔξελθ' οἴκων. αἴε ματρός
αὐδαῖ ὦ τέκνον, ὡς ἴδῃς
οἷαν οἷαν
αἴω φάμαν τοῦδε σᾶς ψυχᾶς.
τωλ. ἰὼ μᾶτερ μᾶτερ, τί βοᾶς; τί νέον
κηρύξασ', οἷκων μ' ὡς τ' ὄρνιν
θάμβει τῷδ' ὀξεπάξας;
ἑκά. ὤ μοι τέκνον.
πολ. τί μ' δυσφημεῖς, φροίμια μοι κακά;
ἑκά. αἶ αἶ σᾶς ψυχᾶς.
τωλ. ὀξαύδα, μὴ κρύψῃς δαρόν.
δειμαίνω δειμαίνω μᾶτερ,
τί τοτ' αὐασγίεις;
ἑκά. ὦ τέκνον
μελέας ματρός.
πολ. τί τόδ' ἀγγέλεις;
ἑκά. σφάξαι σ' Ἀργείων κοινᾷ
συντείνει τοῦς τύμβον γνώμᾳ
Πηλείδα γόνα.
πολ. οἴ μοι μᾶτερ, τῶς φθέγγῃ
ἀμέγαρτα κακῶν;
μαύσον μοι, μαύσον μοι μᾶτερ.
ἑκά. αὐδῶ τᾶι δυσφήμοις φάμαις,
ἀγγέλλω Ἀργείων δόξαι ψήφῳ
τᾶς σᾶς τέρι μοι ψυχᾶς.
πολ. ὦ δεινὰ παθοῦσ', ὦ πανατλᾶμον,
ὦ δυσαίων μᾶτερ βιοτᾶς,
οἷαν οἷαν αὖ σοι λώβαν ἐχθίσαν,
ἀῤῥήτων τ' ὤρσε τις δαίμων.
οὐκέτι σοι τᾶς ἄδ'. οὐκέτι δὴ
γήρας δειλαίας δειλαία συνδυλίσω.
σκύμνον γὰρ μ' ὡς τ' ἐλεῦ πάλαι
μόχθων δ' δειλαία δειλαίαν
ἐσύλ χερὸς αὐαρπασαν
σᾶς ἀγκαλαμότμου τ' ἀίδα
γᾶς ὑποπεμπομένων σιῶν,
ὑθα νεκρῶν κεῖτα ἀ τάλαινα κείσομαι.
κεῖ σὲ μὲν μᾶτερ δύσαν
κλαίω πανοδυρτοῖς θρήνοις.
τὸν ἐμὸν δὲ βίον, λώβαν, λύμαν
τ' ὃ μετακλαίομαι, ἀλλὰ θανεῖν μοι

Hac'ne illac flectam
Gressum? Quò me uertam? ubi quis deorum,
Aut dæmonum opem ferat?
O' dira ferentes Iliades,
O' dira ferentes mala,
Perdidistis me, perdidistis. Non amplius mihi
Grata est hoc in lumine uita.
O' infœlix pes, duc
Duc me anum
Ad hanc aulam. ô nata, ô filia
Infœlicissimæ matris,
Prodi, prodi domo, audi matris
Filia uocem, uti cognoscas
Qualis, qualis
Fama de tua uita feratur.
POL. Io mater mater, quid clamas? Quid subitum
Aut nouum apportans, sic tectis ceu uolucrem
Pauore trepidantem me euolare cogis?
HE. Hei mihi filia.
PO. Cur diro sermonũ mihi malè ominaris exordio?
HE. Ah ah tuæ metuo animæ.
POL. Eloquitor, ne me celes diutius:
Paueo, paueo mater:
Quid ingemiscis obsecro?
HE. O' filia, filia
Miseræ matris.
POL. Quid istud dicis?
HE. Te immolare Danaûm
Festinat communi suffragio
Ac decreto ad tumulum proles Achillea.
POL. Hei mihi mater, ut nuncias
Mala immensa.
Aperi mihi, aperi rem, ô mater.
HE. Dirum adfero filia rumorem:
Ad me perferunt, Græcis decretum esse
De tua anima.
O' te indigna passam, ô afflictam te,
O' infaustæ mater sortis æui:
Quàm tibi infestam rursus noxam
Infandamq; immisit Alastor.
Non tibi amplius filia hæc posthac
Infœlice senecta infœlix conseruiero.
Nam me ceu catulum leonis, aut ut uitulam
Montibus alitam, misera miseram
Et tua manu abstrahi aspicies,
Ac ceruice recisa ad Plutonem
Demitti sub terræ caliginem,
Illic inter profundos infœlix iacebo manes.
Te quidem misera mater
Omnigeno luctu defleo.
Meam autem uitam, exitium, calamitatem
Non lamentor: quum mihi mortis obeundæ

BIBLIOTHECA UNIVERSITARIA

Casus uita potior contigerit.
CHO. Sed ecce Vlysses huc uenit seriò, & citus pede,
Hecaba, nimirum quid nunciaturus tibi noui.

ACTVS SECVNDVS.

Vlysses. Hecaba. Polyxena. Chorus.

VL. TE scire mulier arbitror mentem exercitus,
Potiorem q; sententiam, sed dicam tamen:
Visum est Achæis, ut filia tua Polyxena
Cædatur ad celsum tumulum monumenti Achillei.
Nos q; duces & deductores uirginis
Statuere esse: præfectus autem hostiæ,
Et sacrificus huic constitutus est proles Achillea.
Scis ergò quid ages? ne ui retraxeris,
Neq; mecum manibus uelis contendere.
Sed agnosce uires, malorumq; præsentiam (sapere.
" Tuorum. Scitum est profectò, & in malis quæ opus est
HE. Væh, uæh. Adest, ut uidetur, discrimen graue,
Gemitu plenum, nec inane lachrymis.
Neq; enim illic uita excessi, ubi me oportuit mori:
Neq; me extinxit Iupiter, sed in hoc alit, ut conspicer
Malis maximis mala alia maiora. proh me miseram.
Sin autem licet seruis liberos,
Quæ non molesta sint, nec animum mordeant,
Interrogare: tu quidem ut à me rogeris decet,
Atq; ut simul nos rogantes audias.
VL. Licet, neq; hoc tibi inuideo temporis.
HE. Nouisti, ut Ilium explorator subieris
Cultu deformis lacero, atq; ab oculis
Mortis stillantes lachrimæ irrigabant barbam tibi.
VL. Noui: non enim summa hæc res strinxit pectoris.
HE. Te ne uerò agnouit Helena, atq; uni mihi dixit?
VL. Meminimus, in discrimen adducti magnum.
HE. Supplex q; factus mea tangebas genua?
VL. Sic, ut manus mea instupesceret tuis peplis.
HE. Deinde ne te seruaui, atq; emisi solo?
VL. Ita, ut nunc hoc intuear solis iubar.
HE. Quid tum locutus es, quum in mea esses manu?
V. Variorũ sermonũ cõmẽta, ut me morti sub ducerẽ.
HE. An nõ ergo in me iniuriosus es, tuis hisce cõsiliis?
Qui quum à me tuleris, quæ te tulisse non negas,
Nihil cõtrà nobis bene facias, sed quãtum potes malè?
Ingratum genus uestrum, quicunq; forenses
Admiramini plausus (utinam non essetis mihi cogniti)
Qui nihil pensi habetis amicos lædere,
Modò dicatis grata multitudini.
Quid uerò id consilij & sophismatis est,
Vt in hanc puellam necis ferant sententiam?
Num ipsum decus persuasit, homines occidere
Ad tumulum, ubi boues sacrificare magis conuenit?
An porrò suæ necis autores mutua ulcisci cæde uolens
Achilles, iure in hanc transfert necem?
Atqui illi nihil hæc fecit mali.

ξωτυχία κρείσσων ἐκύρησεν. A
χο. καὶ μὴν Ὀδυσσεὺς ἔρχεται σπουδῇ πόδοῖν,
ἑκάβη, νέον τι πρὸς σὲ σημανῶν ἐπῶν.

ΔΡΑΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Ὀδυσσεύς. ἑκάβη. πολυξένη. χορός.

Γύναι, δικῶ μὲν σ' εἰδέναι γνώμην στρατοῦ,
ψῆφόν τε τἀν Ἀργοῖς θεσαν. ἀλλ' ὅμως φράσω·
ἔδοξ' Ἀχαιοῖς παῖδα σὴν Πολυξένην,
σφάξαι πρὸς ὀρθὸν χῶμ' Ἀχιλλείου τάφου.
ἡμᾶς δὲ πομπὸς καὶ κομιστῆρας κόρης
τάδε στρατηγεῖν. θύματος δ' ὦν ἐστάτης,
ἱερεύς τ' ἐπέστη τῇδε, παῖς Ἀχιλλέως.
οἶσθ' οὖν ὃ δρᾶσαι; μὴ τ' ἀκραιδὴς βίᾳ,
μήτ' εἰς χρῶν ἄμιλλαν ἐξέλθῃς ἐμοί.
γίνωσκε δ' ἀλκήν, καὶ τὸ δυστάνου κακῶν
τῶν σῶν. σοφόν τι καὶ κακοῖς, ἃ δεῖ, φρονεῖν.
ἑκά. αἴ, αἴ, τί ἐστιν; ὡς ἔοικ' ἀγὼν μέγας,
πλήρης στεναγμῶν, οὐδὲ δακρύων κενός.
κἀγὼ γὰρ ἐκ ἔθνησκον, ὅ μ' ἐχρῆν θανεῖν.
οὐδ' ὤλεσέ με Ζεύς, τρέφει δ' ὅπως ὁρῶ
κακῶν κακ' ἄλλα μείζον' ἢ πάλαι ἐγώ.
εἰ δ' ἔστι τοῖς δούλοισι τοῦ ἐλευθέρου
μὴ λυπεῖν, μηδὲ κερδίας δηκτήρια
ἐξιστορῆσαι, οἷ μὲν ἐρῆσθαι χρεών,
ἡμᾶς δ' ἀκοῦσαι τοῦ δρωντῶν τάδε.
οὐδ. ἔξεστ'. δρῶτε. τοῦ χρόνου γὰρ ὁ φθονῶ.
ἑκά. οἶσθ' ὦ κόραι Ἰλίου κατάσκοπον;
δυσχαινίᾳ τ' ἄμορφον, ὀμμάτων τ' ἄπο
φόνου σταλαγμοὶ σὴν κατέσταζον γένυν;
οὐδ. οἶδ'. τί γὰρ ἄνδρας κερδίας ἐνάσω μέ.
ἑκά. ἔγνω δέ σ' Ἑλένη, καὶ μόνῳ κατεῖπέ μοι.
οὐδ. μεμνήμεθ', εἰς κίνδυνον ἐλθόντες μέγαν.
ἑκά. ἥψω δὲ γονάτων τῶν ἐμῶν ταπεινὸς ὤν;
οὐδ. ὥστ' γνθανεῖν γε σοῖς πέπλοισι χεῖρ' ἐμή.
ἑκά. ἔσωσα δῆτ', ἐξέπεμψά τε χθονός; C
οὐδ. ὥστ' εἰσορᾷν φέγγος ἡλίου τόδε.
ἑκά. τί δῆτ' ἔλεξας, δῆλος ὢν ἐμός τότε;
οὐδ. πολλῶν λόγων εὑρήμεθ', ὥς τε μὴ θανεῖν.
ἑκά. ὀκνῶν κακώσῃ τοῖσδε τοῖς βουλεύμασιν,
ὃς ἐξ ἐμοῦ μὲν ἔπαθες οἷα φῆς παθεῖν,
δρᾶς δ' οὐδὲν ἡμᾶς εὖ, κακῶς δ' ὅλον δίκῃ;
ἀχάριστον ὑμῶν ἀστέρμ', ὅσοι δημηγόροι
ζηλοῦτε τιμάς, μηδὲ γιγνώσκοιδέ μοι,
οἵ οὓς φίλους βλάπτοντες ὀρθοῦτέ τε,
ἢν τοῖσι πολλοῖς πῶς χάριν λέγητέ τι.
ἀτὰρ τί δὴ σόφισμα τόδ' ἡγεμόνοι,
εἰς τλῶδε παῖδα ψῆφον θεῖσαν φόνου;
πότερα νομίζοντ' ἐπίγαν' αὐθρωποκτονεῖν
πῶς τύμβον, ἢ θέλ βουθυτεῖν μᾶλλον πρέπει;
ἢ οὓς κτανόντες αὐτὰ κτανεῖν θέλω,
εἰς τλῶδ' Ἀχιλεὺς ὧδ' ἵκνεῖ τέκνου φόνου;
ἀλλ' οὐδὲν αὐτῷ τῷδε τἀνδρὸς ἐγένετο.
ἐλθὼν γὰρ ἐκεῖνος, εἰς Τροίαν τ' ἄγει.
εἰ δ' αἰχμάλωτον χρή τιν' ἐκκριτὸν θανεῖν,
κἄλλα θ' ὑποφέρεσθαι, οὐχ' ἡμῶν τόδε.
ἡ Τυνδαρεὶς γὰρ εἶδος ὑπερτέρα τυ.
ἀδικοῦσά θ' ἡμῶν οὐδὲν ἥκιστα εὐγενῆ.
ἐγὼ μὲν δικαίω, τόνδ' ἀμιλλῶμαι λόγον.
εἰ δ' αὐτοδικεῖσθαι δεῖ σ' ἀπαστόσης ἐμοῦ,
ἄκουε. πρῶτα μὲν ἐμῆς, ὡς φῆς, χόρου,
καὶ τῆδε γραῦς πρόσπτυσον πρηνὲς θ'.
αὐθάπτομαί σου τῶνδε τῶν αὐτῶν ἐγώ,
χάριν τ' ἀπαιτῶ τοῦ τόδ', ἱκετεύω τέ σε,
μή μ' ἀπὸ τέκνου ἐκ χρῶν ἁρπάσῃς,
μηδὲ στέρξῃς, τῶν τεθνηκότων ἄλις
ταύτῃ γίγνοιτο, κἀπιλήθομαι κακῶν.
ὦ δ' αὐτὸ πολλῶν ἐστί μοι τἀμψυχή,
πόλις, πεθοῦσα, βάκτρον, ἡγεμὼν ὁδοῦ.
B ὃ δεῖ κρατοῦντας χρὴ κρατεῖν, ἃ μὴ χρεών,
οὐδ' δυστυχοῦντας, εὖ δικεῖν πράξειν ἀεί.
κἀγὼ γὰρ ὦν ποτ', ἀλλὰ νῦν οὐκ εἰμ' ἔτι.
τὸν πάντα δ' ὄλεθρον, ἡμαρ ἓν μ' ἀφείλετο.
ἀλλ' ὦ φίλον γήρειον, ἀιδ' ἐδηπτί με,
οἴκτειρον. ἐλθὼν δ' εἰς ἀχαϊκὸν στρατὸν,
παρηγόρησον, ὡς ἀκτείνειν φθόνον
γυναῖκας· ἃς πρῶτον οὐκ ἐκτείνατε,
βωμῶν ἁρπάσαντες, ἀλλ' ὠκτείρατε.
νόμος δ' ἓν ὑμῖν τ' ἐλευθέροις ἴσος,
καὶ τοῖσι δούλοις αἵματος κεῖται τέλος.
τὸ δ' ἀξίωμα κἀν κακῶς λέγῃ τὸ σόν,
πείσει. λόγος γὰρ ἐκ τ' ἀδεξέντων ἴῃ,
κἀκ τῶν δυκωῦτῶν αὐτὸς, ὁ ταῦτ' ἀφεῖ.
χο. οὐκ ἔστιν ὅτῳ σεβρὸς αὐθρώπου φύσις,
ἥτις γόων σῶν καὶ κακῶν ὀδυρμοὺ τῶν
κλύουσ' ἀδίκως, οὐκ ἂν ἐκβάλοι δάκρυ.
C ὀδυ. ἑκάβη, διδάσκου, μηδὲ θῇ θυμῷ κακῷ
τὸν εὖ λέγοντα δυσμενῆ ποιῶ φρενί.
ἐγὼ τὸ μὲν σὸν σῶμ', ὑφ' ὅπερ ἠτύχουν,
σώζειν ἕτοιμός εἰμι, κοὐκ ἄλλως λέγω.
ἃ δ' ἕνεκα εἰς ἅπαντας, οὐκ ἀρνήσομαι,
Τροίας ἁλόντος, αὐδῶ θῇ πρώτῳ στρατῷ
σὴν παῖδ' ἀδικεῖν σφάγιον ἐξαιτουμένῳ.
" ἐν τῷδε γὰρ κάμνουσιν αἱ πολλαὶ πόλεις,
" ὅταν τις ἐσθλὸς καὶ πρόθυμος ὢν ἀνὴρ,
" μηδὲν φέρηται τῶν κακιόνων πλέον.
ἡμῖν δ' Ἀχιλεὺς ἄξιος τιμᾶς, γύναι,
θανὼν ἐπέρ γῆς Ἑλλάδος κάλλιστ' ἀνήρ.
" οὐκοῦν τόδ' ἀκρον, εἰ βλέποντι μὲν φίλῳ
" χρώμεθ' ἐπὶ δ' ὄλωλε, μὴ χρώμεθ' ἔτι.
ἐγὼ, τί δῆτ' δρᾶν τις, λῴ τις ὢν φανῇ
στρατῷ τ' ἀθροίσις, πολεμίων τ' ἀγωνίας;
πότερα μαχόμεθ', ἢ θελοψυχήσομεν,
τὸν κατθανόντ' ὁρῶντες οὐ τιμώμενον;

A Ἑλένην νιν αὐτῷ χρὴ τάφῳ προσφάγμα.
ἐκείνη γὰρ ἄλεσέ νιν, εἰς Τροίαν τ' ἄγει.
εἰ δ' αἰχμάλωτον χρή τιν' ἐκκριτὸν θανεῖν,
κἄλλα θ' ὑποφέρεσθαι, οὐχ' ἡμῶν τόδε.
ἡ Τυνδαρεὶς γὰρ εἶδος ὑπερτέρα τυ.
ἀδικοῦσά θ' ἡμῶν οὐδὲν ἥκιστα εὐγενῆ.
ἐγὼ μὲν δικαίω, τόνδ' ἀμιλλῶμαι λόγον.
εἰ δ' αὐτοδικεῖσθαι δεῖ σ' ἀπαστόσης ἐμοῦ,
ἄκουε. πρῶτα μὲν ἐμῆς, ὡς φῆς, χόρου,
καὶ τῆδε γραῦς πρόσπτυσον πρηνὲς θ'.
αὐθάπτομαί σου τῶνδε τῶν αὐτῶν ἐγώ,
χάριν τ' ἀπαιτῶ τοῦ τόδ', ἱκετεύω τέ σε,
μή μ' ἀπὸ τέκνου ἐκ χρῶν ἁρπάσῃς,
μηδὲ στέρξῃς, τῶν τεθνηκότων ἄλις
ταύτῃ γίγνοιτο, κἀπιλήθομαι κακῶν.
ὦ δ' αὐτὸ πολλῶν ἐστί μοι τἀμψυχή,
πόλις, πεθοῦσα, βάκτρον, ἡγεμὼν ὁδοῦ.
B ὃ δεῖ κρατοῦντας χρὴ κρατεῖν, ἃ μὴ χρεών,
οὐδ' δυστυχοῦντας, εὖ δικεῖν πράξειν ἀεί.
κἀγὼ γὰρ ὦν ποτ', ἀλλὰ νῦν οὐκ εἰμ' ἔτι.
τὸν πάντα δ' ὄλεθρον, ἡμαρ ἓν μ' ἀφείλετο.
ἀλλ' ὦ φίλον γήρειον, ἀιδ' ἐδηπτί με,
οἴκτειρον. ἐλθὼν δ' εἰς ἀχαϊκὸν στρατὸν,
παρηγόρησον, ὡς ἀκτείνειν φθόνον
γυναῖκας· ἃς πρῶτον οὐκ ἐκτείνατε,
βωμῶν ἁρπάσαντες, ἀλλ' ὠκτείρατε.
νόμος δ' ἓν ὑμῖν τ' ἐλευθέροις ἴσος,
καὶ τοῖσι δούλοις αἵματος κεῖται τέλος.
τὸ δ' ἀξίωμα κἀν κακῶς λέγῃ τὸ σόν,
πείσει. λόγος γὰρ ἐκ τ' ἀδεξέντων ἴῃ,
κἀκ τῶν δυκωῦτῶν αὐτὸς, ὁ ταῦτ' ἀφεῖ.
χο. οὐκ ἔστιν ὅτῳ σεβρὸς αὐθρώπου φύσις,
ἥτις γόων σῶν καὶ κακῶν ὀδυρμοὺ τῶν
κλύουσ' ἀδίκως, οὐκ ἂν ἐκβάλοι δάκρυ.
C ὀδυ. ἑκάβη, διδάσκου, μηδὲ θῇ θυμῷ κακῷ
τὸν εὖ λέγοντα δυσμενῆ ποιῶ φρενί.
ἐγὼ τὸ μὲν σὸν σῶμ', ὑφ' ὅπερ ἠτύχουν,
σώζειν ἕτοιμός εἰμι, κοὐκ ἄλλως λέγω.
ἃ δ' ἕνεκα εἰς ἅπαντας, οὐκ ἀρνήσομαι,
Τροίας ἁλόντος, αὐδῶ θῇ πρώτῳ στρατῷ
σὴν παῖδ' ἀδικεῖν σφάγιον ἐξαιτουμένῳ.
" ἐν τῷδε γὰρ κάμνουσιν αἱ πολλαὶ πόλεις,
" ὅταν τις ἐσθλὸς καὶ πρόθυμος ὢν ἀνὴρ,
" μηδὲν φέρηται τῶν κακιόνων πλέον.
ἡμῖν δ' Ἀχιλεὺς ἄξιος τιμᾶς, γύναι,
θανὼν ἐπέρ γῆς Ἑλλάδος κάλλιστ' ἀνήρ.
" οὐκοῦν τόδ' ἀκρον, εἰ βλέποντι μὲν φίλῳ
" χρώμεθ' ἐπὶ δ' ὄλωλε, μὴ χρώμεθ' ἔτι.
ἐγὼ, τί δῆτ' δρᾶν τις, λῴ τις ὢν φανῇ
στρατῷ τ' ἀθροίσις, πολεμίων τ' ἀγωνίας;
πότερα μαχόμεθ', ἢ θελοψυχήσομεν,
τὸν κατθανόντ' ὁρῶντες οὐ τιμώμενον;

Helenam peti par est sepulchro hostiam:
Illa enim hunc exitio dedit, ad Troiam traxit.
Quòd si aliquam ex captis oportet neci deligi,
Quæ forma præstet: id non nostrum est.
Tyndaris quippe forma est longè decentior:
Nec minus, quàm nos, mali dedit.
Atq; hisce quidem pro æquo rationibus contenderim:
Quæ te reponere æquum est, reposcente me,
Nunc audi. Meam, ut fateris, attigisti manum,
Atq; hanc senilem supplex accidens genam:
Nunc uicissim eadem ista contingo tibi,
Beneficiumq; hoc reflagito, tibiq; supplico,
Ne meis puellam eripias è manibus
Ne ue perimatis: quippe funerum satis.
Illa me oblecto, & obliuiscor malorum:
Illa pro multis unicum est mihi solatium,
Vrbs, atq; nutrix, scipio, rectrix gradus:
Neq; uerò decet uictores iniqua imperare:
Nec, quib. secũdæ res sunt, perpetuò sic futuras fidere.
Etenim & ipsa quondã erã, sed nunc non sum amplius:
Opes at omnes unus mihi rapuit dies.
Verùm ô amica barba, me respice,
Mei miserere: adiensq; Argiuum exercitum
Admoneas, ac doceas, quàm res plena inuidia
Mulieres interficere: quas non prius interemistis
Raptas ab aris, sed pepercistis illis.
Cæterùm eadem lex uobis liberis
Et seruis de sanguine constituta est.
Tua uerò hæc etsi malè dixerit, autoritas
Persuadet: nam ab obscuris & leuibus profecta oratio,
Et à probatis eadem, non idem ualet.
CH. Non est usquam tam rigida natura mortalium,
Quæ tui fletus, longorumq; luctuum
Auditis lamentis, non edat lachrimas.
VL. Hecuba, disce: neq; ex ira tibi,
Eum qui recta dixerit, maleuolum animo fingas.
Ego quidem uitam tuam, cui meam fœlicitatem debeo,
Vti seruem paratus sum, nec aliter dico.
Quæ uerò palàm dixi, ea non negauerim:
Nempe Troia capta, uiro exercitus primario
Filiam tuam esse immolandam, quando sic postulat.
In hoc enim multæ pereunt respublicæ,
Cùm, qui bonum & strenuum præbet uirum,
Nihil plus, quàm ignauus, fert præmij.
Nobis autem Achilles dignus honore ducitur, mulier,
Vt qui pro terra Græciæ occubuerit pulcherrimè.
Nimirum turpe foret, si quo uiuente amico usi sumus,
Hunc iam demortuum haberemus neglectui.
Sed age, quid feretur, si rursus appareat
Collecta acies, & hostium certamina?
Num pugnabimus? an magis uitæ parcemus,
Dum cernemus nullo cadentes affici præmio?

" Mihi quidem, donec hac præsenti uita fruar,
" Etsi pusilla tulero, tamen sufficiant:
" Sepulchrum autem conspici uelim meum
" Decoratum & insigne: manet enim diu hic honos.
Sin uerò te miseranda pati aias, hæc uicissim audias,
Sunt apud nos non minus miseræ
Anus, atq; senes mulieres, quàm tu sis,
Sponsæ sponsis uiduæ præstantissimis,
Quorum hic Ideæus corpora puluis occulit.
Fer ista. Nos si perperam decernimus
Decorare bonũ uirum: ipsi nos inscitiæ damnabimus.
" At uos Barbari, neq; qui sunt amici, ducitis
" Amicos: neq; eos qui decorè oppetunt,
" Suspicitis: unde fœlix floret Græcia,
" Vos contrà consilijs par sors premit.
" C H. Ae, æ, seruitus quàm magnum est malum:
" Quàm fert indigna, ui subacta scilicet.
H E. Ab filia, inanis hæc mihi ad æthera
Oratio, frustrãq; iactata est de tua nece.
Tu uerò si quid plus quàm mater ualeas,
Annitere, omnes ceu os luscініæ
Voces emittens, ne uita orberis tua.
Accide autem miserabili modo ad huius Vlyssis genua.
Et commoue (habes argumentum, sunt enim liberi
Et ipsi) ut sortem misereatur tuam.
P O. Video te Vlysses sub ueste dexteram
Occultantem manum, & ora retrò
Vertentem, ne tuam attingam malam.
Bono sis animo, effugisti meum louem Hicesium.
Nam te sequar, dum & necessitas id urgeat,
Et ipsa mori exoptem. Quod si hæc uelim minus,
Timida uidear, & uitæ auida mulier.
Quid enim uiuere iuuaret, cui quidem pater rex erat
Omnium Phrygum, id quod primum uitæ habui.
Deinde amplas in spes nutriebar scilicet,
Regibus nuptura, non paruam æmulationem connubij
Præbens, cuius ad penates ducenda forem.
Regina ego misera Troadibus eram
Mulieribus, inter conspicienda uirgines
Aequa dijs, si quis solùm excipiat mori.
At nunc serua sum. primùm quidem uocabulum hoc
Mortis desiderium fert, insolens scilicet mihi.
Deinde fortasis sæui & immitis heri
Fuero, quicunq; me argento mercabitur,
Hectoris & aliorum multorum sororem:
Imponet is necessitatem pinsendi in ædibus,
Domumq; uerrere, & radijs insistere
Duram uitam exigentem me coget.
Thalamosq; nostros seruus emptus undeuis
Fœdabit, antè destinatos regibus.
Absit relinquam oculorum liberam
Facem, corpus Orco dedicans meum.

καὶ μὴν ἐμοιγε ζῶντι μὲν καθ' ὑμᾶς ἀν- A
ὴρ ἐλπὶς ἔστ' ἔχειν τοιαῦτ' οὐ σμικρὰ τῆς ἐμῆς τύχης.
τύμβον δὲ βουλοίμην ἂν ἀξιόμνηστον τοῦμὸν ὄψεσθαι τάφον.
τὸν ἐμὸν ὄρᾶς ὄγκον. σῆμα μακρὸν γὰρ ἡ χάρις.
εἰ δ' οἰκτρὰ πάσχειν φῆς, τάδ' αὖ τάκουε μου,
εἰσὶ παρ' ἡμῖν δεῦρο πολλαὶ γραῦς γυναῖκες, οὐδὲ πρεσβύτιδες, σέθεν,
νύμφαι τ' ἀρίστων νυμφίων πιστὰ μέλεαι,
ἃν ὅδε κεύθει σώματ' Ἰδαία κόνις.
τόλμα τάδ'. ἡμεῖς δ' εἰ καλῶς νομίζομεν
πιμᾶν τὸν ἐσθλὸν, ἀμαθίαν ἐφλήσομεν.
οἱ βάρβαροι δὲ μήτε οὓς φίλους
ἡγεῖσθε, μήτε οὓς καλῶς τεθνηκότας
θαυμάζετ'. ὧν αὖ ἡ μὲν Ἑλλὰς δύτυχεῖ,
ὑμεῖς δ' ἔχετ' ὅμοια τοῖς βουλόμασιν.
χο. ὦ ὦ, τὸ δυῦλον ὡς κακὸν τεφυκέναι,
τολμᾶν ἃ μὴ χρὴ, τῇ βίᾳ νικώμενον.
ἑκά. ὦ δύγατερ, ὁ μοι μὲν λόγοι πεῖσαι δύναιντ' B
φεῦσαι, μάτην ῥιφήτες ἀμφὶ σοῦ φόνου.
σὺ δ' εἴ τι μείζω δυνάμιν ἢ μήτηρ ἔχῃς,
ἀπόσταξε, πάσας ὡς τ' ἀπόδυσον σόμα
φθογγὰς ἱείσα, μὴ σφαγεῖσα βίᾳ.
πρόσιτηρ δ' οἰκτρῶς τοῦδ' Ὀδυσέως γόνυ,
καὶ τοῦδ' (ἔχεις δὲ πρόφασιν ἔσι γὰρ τέκνα
καὶ τῶδε) τοῦ σοῦ ὡς τ' ἐποικτεῖραι τύχου.
πολ. ὁρῶ σ' Ὀδυσσεῦ δεξιὰν ὑφ' ἱμάτου
κρύπτοντα χεῖρα, καὶ πρόσωπον τἀμπαλιν
στέφοντα, μὴ σου πτοδίγω γενάδου.
θάρσει, τὸ φύγας τὴν ἐμὸν ἱκέσιον Δία.
ὡς ἕψομαί σοι, πρὶν ἀναγκαῖον χάσειν,
θανεῖν τε χρῄζουσ'. εἰ δὲ μὴ βουλήσομαι,
κακὴ φανοῦμαι, καὶ φιλόψυχος γυνή.
τί γὰρ με δεῖ ζῆν, ἥ πατὴρ μὲν ἦν ἄναξ
φρυγῶν ἁπαί πρὶν τοῦτό μοι πρῶτον βίου.
ἔπειτ' ἐβρέφθην ἐλπίσιν κἀγὼ ὑπὸ, C
βασιλοῦσι νύμφη. ἔπλουν οὐ σμικρὸν γάμου
ἔχουσ', ὅτου δῶμ' ἔσιαν τ' ἀφίξομαι.
δέσποινα δ' ἡ δύστλως Ἰδαίαισιν ἐν
γυναιξὶ, κἀγὼ φοίσι τ' ἀπέλεκτος μία.
ἴσα θεῶσι, πλὴν τὸ κατθανεῖν μόνον.
νεῶ δ' ἐμὶ δόλη. πρῶτα μὲν τὸ τἔνομα
θανεῖν ὁρᾶν τίθησιν, ἔκ εὐωδὸς ὄν.
ἔπειτ' ἴσως ἂν δεσπόσοιμι φρυγίας
τύχοιμ' ἄν. ὅς τις ἀργύρου μ' ὠνήσεται,
τὸν Ἑκτορός τε χ' ἀδελφὸν πολλῶν κάσιν.
πεθεὶς δ' ἀνάγκῃ σιτοποιὸν σὸν δόμοις,
σαίρειν τε δῶμα, κορκίσιν τ' ἐφεδρεύειν,
λυπρὰν ἄγγαν ἡμέραν μ' ἀνάγκασει.
λέχη δὲ τἀμὰ δῆλον ὠνητὸς πόθεν
κρανεῖ, τυραννῶν πρόσθεν ἠξιωμένα.
ὁ δῆτ', ἀφίημ' ὀμμάτων ἐλεύθερον
φέγγος τόδ', ἀδίκως πεσεῖσθαι τὸν ἐμὸν δίμας.

ἄγ' ὦν

A ἄγ' ὦν μ' Ὀδυσσεῦ, καὶ δόρυ κρᾶσαί μ' ἄγων.
ὅτ' ἐλπὶς ἦν γὰρ, ὅτι τι δύξεις ὀρθῶ
θάρσος. πῆ ἡμῖν, ὡς ποτ' εὖ πράξαι με χρή.
μᾶτερ, σύ δ' ἡμῖν μηδὲν ἐμποδὼν γένῃ
λέγουσα, μηδὲ δρῶσα. συμβούλου δέ μοι
θανεῖν, πρὶν αἰσχρῶν μὴ κατ' ἀξίαν τυχεῖν.
" Ος τις γὰρ ἂν εἴωθε γενέσθαι κακῶν,
" φέρει μὲν, ἀλγεῖ δ' αὐχέν' ὑπιθεὶς ζυγῷ.
" Θανὼν δ' ἂν εἴη μᾶλλον δυτυχέστερος.
" ἡ ζῶν. ὁ γὰρ ζῶν μὴ καλῶς, μέγας πόνος.
" χο. δεινὸς χαρακτὴρ, ἐκ πόσου μὲν ὑπὸ βροτοῖς,
" ἐσθλὸν γενέσθαι. ἐκ πολὺ μείζου δ' ἔρχεται
" ἡ δυγενείας τὄνομα τοῖσιν ἀξίοις.
ἑκά. καλῶς μὲν εἶπας δυγατέρ. ἀλλὰ τοῦδ' καλῶ
λύπη πρόσεστιν. εἰ δὲ δεῖ τοῦδ' Πηλέως
χάριν γενέσθαι παιδὶ, καὶ λόγου φυγεῖν
ὑμᾶς, Ὀδυσσεῦ, τοῦδε μὴ κτείνετε,
B ἡμᾶς δ' ἄγοντες πρὸς πυρὰν Ἀχιλλέως,
κτανεῖτε, μὴ φείσασθ'. ἐγὼ τέκνον πάλαι,
ὃς πᾶσ' ἀοιδὸν ὠλεσεν τόξοις βαλών.
ὀδυ. ὅ σ' ὦ γέρασι, κατθανεῖν Ἀχιλλέως
φαντασμ' Ἀχαιοὺς, ἀλλὰ τοῦδ' ἠτήσατο.
ἑκά. ὑμεῖς δέ μ' ἀλλὰ θυγατρὶ συμφονεύσατε,
καὶ δὶς τόσον πόμ' αἷματος γενήσεται,
γάμα, νεκρῶν τε τοῦ τάδ' ἀξιωθήσω.
ὀδυ. ἄλις κόρης σῆς λώβατος, ὁ πεσοῖσις
ἄλλος πρὸς ἄλλῳ. μηδὲ τόνδ' ὀφείλομεν.
ἑκά. πολλὴν' ἀνάγκη, θυγατρὶ σωθαιεῖν ἐμέ.
ὀδυ. πῶς; ὁ γὰρ οἶδα, δεσπότης κεκτημένος.
ἑκά. ὁποῖα κισσὸς δρυὸς, ὅπως φιλῶ ἔχομαι.
ὀδυ. ὁ μῶν γε πεῖθι τοῖσι σοῖς σοφωτέροις;
ἑκά. ὡς φιλῶ ἑκοῦσα παιδὸς ὁ μεθήσομαι.
ὀδυ. ἀλλ' οὐδ' ἐγὼ μὴν τοῦδε πεμ' αὐτ' λιπών.
πολ. μᾶτερ, πιθοῦ μοι. καὶ σὺ τοῦ Λαερτίου,
C κάλα τοκεῦσιν εἰκότως θυμωμένοις.
σύ δ' ὦ τέκεινα, τοῖς κρατοῦσι μὴ μάχου.
βούλει πεσεῖν πρὸς οὐδ' ἄς, ἑλκῶσαί τε σὸν
γέροντα χεῖρα, πρὸς βίαν ὀθνείαν,
ἀσχημονήσαί τ' ἐν νέοις βραχίονος
παραδοῦσ'; ἀπείσι μὴ σύγ'. ὁ γὰρ ἄξιος.
ἀλλ' ὦ φίλη μοι μᾶτερ, ἡδέων χρόα
δός, καὶ τέκεινον πρόσβαλεῖν κρηδέν.
ὡς οὔ ποτ' αὖθις, ἀλλὰ νῦν τανύσταμαι,
ἀκτῖνα κύκλου θ' ἡλίου προσόψομαι.
τέλος δίχως δὴ τῶν ἐμῶν προσφθεγμάτων.
ὦ μᾶτερ, ὦ τεκοῦσ', ἄπειμι δὴ κάτω.
ἑκά. ὦ θύγατερ, ἡμεῖς δ' ἐν φάει δὴ δυόμεθ'.
πολ. ἀνυμφος, ἀνυμέναιος, ὧν μ' ἐχεῖν τυχεῖν.
ἑκά. οἰκτρὰ σὺ τέκνον, ἀθλία δ' ἐγὼ γυνή.
πολ. ἐκεῖ δ' ἐν ᾅδου κείσομαι χωρὶς σέθεν.
ἑκά. οἴμοι, τί δρᾶσω; ποῖ τελευτήσω βίου;
πολ. θύλη θανεῖται, πατρὸς ὄσ' ἐλεύθερον.

Duc igitur me Vlysses, & ductam immola.
Neq; enim uel spei, uel opinionis superesse aliquam
Fiduciam apud nos uideo, ut olim fœlix esse debeam.
At tu mater, ne nobis impedimento sis
Verbo, aut facto: sed potius mihi consulas,
Vt moriar, antè quàm indigna me pati accidat.
" Quisquis enim malorum est insolens,
" Fert is quidem, sed dolet colla submittens iugo.
" At mortuus hic longè esset felicior,
" Quàm uiuus. Non enim decorè uiuere, est magnus la-
" C H. Mira nota, & euidens est inter mortales,
" Esse satum bonis. Fitq; longè illustrius
" Nobilitatis nomen, ijs qui digni sunt.
H E. Honestè dixisti, uerùm isti dolor
Adest honesto. Cæterùm si filio Pelei
Gratificari uultis, & probrum effugere,
Hanc Vlysses ne occidite.
Me uerò deductam ad Achillis pyram
Immolate, ne parcite: ego Parin enixa sum,
Qui filium Thetidis confecit iaculis.
V L. Non te anus ad mortem, Achillei
Deposcit umbra: sed hanc poposcit uirginem.
H E. Attamen uos me unà cum nata occidite,
Duplusq; sanguinis haustus imbibetur, solo,
Et manibus, ista qui sibi fieri petunt.
V L. Sat filiæ tuæ mors: cumulare non decet
Cædem cæde. Et ôsi ne hæc quidem pendenda foret.
H E. Ingens quædã urget necessitas, ut filiæ cõmoriar.
V L. Qui? quando non noui quòd mihi sint domini.
H E. Vt hedera quercu, sic huic ego inhæsero.
V L. An non parebis ijs, quibus est plus prudentiæ?
H E. Haud ego uolens natam dimisero.
V L. Sed ego haud abibo, relicta hic uirgine.
P O L. Audi me mater, & tu proles Laertij,
Parentibus concede meritò concitis:
Tu ô misera, ne contendas cum uictoribus.
Vis prosterni ad solum, ac tuum trahi
Corpus senile per uim pulsa,
Iuuenisq; manu reuulsa dedecorari?
Hæc ut tibi usueniant, absit: non enim decet.
Quin iam ô chara mater, da dulcissimam
Manum, & ut applicem genam genæ.
Haud enim unquam posthac, sed extremùm nunc
Iubar & orbem solis aspiciam.
Quare cape finem mei colloquij:
O mater, ô genitrix, abeo iam ad inferos.
H E. O filia, nos autem in hac luce seruibimus.
P. Sine sponso, sine Hymenæo, quib. nõ frustrari debui.
H E. Miseranda tu filia, infelix ego autem fœmina.
P O. Illic in Tartaro iacebo te procul.
H E. Hei mihi, quid agam? ubi uitam finiam?
P O. Serua moriar, patre nata libero.

HE. At nos sumus orbæ quinquaginta liberis.
PO. Quid tibi ad Hectorẽ, aut ad senẽ referã uirum?
HE. Denuncia, me omnium miserrimam.
PO. O' pectus, ac ubera, quæ me aluistis dulciter.
HE. O' fati immaturi acerbi filia.
PO. Vale ô parens, uale & Cassandra iam mihi.
HE. Valebunt alij: nihil est quod mater ualeat.
PO. Quiq; ad bellicosos Polydõrus est Thraces.
H. Si modò uiuat. Atqui non credo, sic undiquaq; infœ-
PO. Viuit, claudetq; tua mortuæ lumina. (lix sum
HE. Mortua sum ego, antequam moriar, præ malis.
PO. Me duc Vlysses, obuoluens caput peplis:
Nam antequam macter, contabesco pectore
Præ luctu matris, eamq; insuper neco ploratibus.
O' lux, licet enim nomen affari tuum,
Copia uerò nulla tui est, nisi quod interest moræ
Dum ad ensem eo, & pyram Achillis.
HE. Hei mihi, deficio, soluuntur artus, & labant.
O' filia, prehende matrem, porrigas manum,
Da: ne relinquas orbam. Amicæ, disperij.
Vtinam sic Lacænam, sororem Pollucis & Castoris,
Helenam cernerem: hæc enim decentibus oculis
Turpissimè sustulit fœlicem Troiam.

Chorus.

Aura, Pontica aura,
Quæ pontigradas agis
Celeres rates, sæui per stagna profundi,
Quò me miseram uehes?
Cui ancilla ad ædes
Addicta deueniam?
Ad portus ne Dorici soli?
An ad Phthiæ littus? ubi blandissimarum
Patrem aquarum ferunt
Apidanum agros irrigare?
An in insulam marino
Transmissam remo, miseram uehes,
Vt miseram exigam uitam domi,
Vbi primitiua palma,
Laurusq; sacros edidit
Ramos charæ Latonæ
Partus monumentum dij:
Ac cum Deliacis puellis
Dianæ deæ
Auream uittam, & spicula canam?
An in urbe Palladis,
Aurato insidentis curru,
Croceo amicta peplo
Iungam equos currui,
Variè pingens, florulentisq;
Variegans sericis?
An Titanum ad sobolem,
Quam Iupiter Saturnius

ἑκά. ἡμεῖς δέ, πωγτίνῃοντ' ἄμοιροι δὴ τέκνων. A
πολ. τί σοι πρὸς Ἕκτορ, ἢ γέροντ' εἴπω πόσιν;
ἑκά. ἄγγελε, πασῶν ἀθλιωτάτην ἐμέ.
πολ. ὦ στῆθος, μαστοί θ', οἵ μ' ἐθρέψαθ' ἡδέως.
ἑκά. ὦ θρὶξ ἀώρου θύγατρ ἀθλίας τύχης.
πολ. χαῖρ' ὦ τεκοῦσα. χαῖρε Κασσάνδρα τ' ἐμή.
ἑκά. χαίρουσιν ἄλλοι, μητρὶ δ' οὐκ ἔστι χαρά.
πολ. ὅ, τ' ἐν Θρίππαις Θρᾳξὶ Πολύδωρος κάσις.
ἑκά. εἰ ζῇ γ'. ἀπιστῶ δ'. ὧδε πάντα δυσυχῶ.
πολ. ζῇ, καὶ θανούσης ὄμμα συγκλείσει σόν.
ἑκά. τέθνηκ' ἔγωγε πρὶν θανεῖν, κἀκῶν ὕπο.
πολ. κόμιζ' Ὀδυσσεῦ μ' ἀμφιβεβὼς κάρα πέπλοις,
ὡς πρὶν σφαγῆναί γ' ἐκτέμνω καρδίαν
θρήνοισι μητρός, τλῴη δ' ἔτ' ἐκτήκω γόοις.
ὦ φῶς. πρόσειπεῖν γὰρ σόν ὄνομ' ἔξεσί μοι.
μέτεσι δ' ὀδὴν, πλὴν ὅσον χρόνον ξίφος
βαίνω μετεξύ, καὶ πυρᾶς Ἀχιλλέως.
ἑκά. οἴ ἐγώ, πολεῖπω· λύεται δέ μοι μέλη. B
ὦ θύγατρ, ἅψαι μητρός. ἔκτεινον χέρα.
δύς. μὴ λίπῃς μ' ἄπαιδ', ἀπωλόμεθα φίλαι.
ὡς τὴν λάκαιναν σύγγονον Διοσκόροιν
Ἑλένην ἔδοιμι. σὲ γὰρ καλῶν γὰρ ὀμμάτων,
αἷρεκε Τροίαν εἶλε, τὴν δυσδαίμονα.

Χορός.

αὖρα, πουτοπόρας πομίζεις
θοὰς ἀκάτους ἐπ' οἶδμα λίμνας,
ποῖ με ταὶ μελέαν πορεύσεις;
δοῦλ', δυλόσων πρὸς οἶκον
κτηθεῖσ' ἀφίξομαι;
ἢ Δωρίδος ἕρμον ἄκας,
ἢ Φθιάδος, ἔνθα τὸν καλλίσων
ὑδάτων πατέρα
φασὶν Ἀπιδανὸν πεδίαν λιπαίνειν;
ἢ νᾶσον, ἁλίρρει C
πώπαν πεμπομένα πτέλαναν,
οἰκτρὰν βιοτὰν ἔχουσαν οἴκοις,
ἔνθα πρωτόγονός τε φοίνιξ,
κλάδας θ', ἱερὸς αὐξανε
πόρευσε Λατοῦς Φίλα,
ὠδῖνος ἄγαλμα δίας,
σὺν Δηλιάσι τε κόραισιν,
Ἀρτέμιδός τε θεᾶς
χρυσέαν ἄμπυκα, τόξά τ' ἀυλογήσω;
ἢ Παλλάδος γὰν πόλει,
τᾶς καλλιφόρου Ἀθα-
ναίας, γὰ κρηπὶς πέπλων
ζεύξομαι ἅρματα πώλοις,
γὰ δαιδαλαίαισι ποικίλ-
λουσ' αὐθοπρόσωποι πωλίαις
ἢ Τιτάνων ἀρχαὶ,
ταὶ Ζεὺς ἀμφιπύρῳ κομίζει

A φλογμῷ κρανίδας;
ὤμοι τεκέων ἐμῶν.
ὤ μοι πατρῴων χθονὸς
δ', ἃ κατέπεσε κατοφέπεται
τυφομένα, δορίκτιτος
ἐπ' Ἀργείων, ἐγὼ δ' γὴ
ξένα χθονὶ δὴ κέκλημαι
δούλα, λιποῦσ' Ἀσίαν
Εὐρώπας θράσπαναν,
ἀλλάξασ' ἀΐδα θαλάμους.

ΔΡΑΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

ταλθύβιος. ἑκάβη. χορός.

τα. Ποῦ τὴν ἄναοσαν δὴ ποτ' ὄσσαν Ἰλίου
Ἑκάβην ἂν ἐρόοιμι, Τρωάδων κόραι;
χρ. αὕτη πέλας σε νῶτ' ἔχουσ' ἐπὶ χθονί,
Ταλθύβιε κεῖται, συγκεκλεισμένη πέπλοις.
τα. ὦ Ζεῦ, τί λέξω; πότερα σ' ἀνθρώπους ὁρᾷς;
B ἢ δίκαιον ἄλλως τὴν δὲ κεκτῆσθαι μάτην,
,, ψευδῆ δοκοῦντας δαιμόνων ἐν γένει,
,, τύχην δὲ ταύτα τὰν βροτοῖς ἐπισκοπεῖν;
οὐχ ἥδ' ἄναοσα τῶν πολυχρύσων Φρυγῶν;
οὐχ ἥδε Πριάμου τοῦ μέγ' ὀλβίου δόμαρ;
καὶ νῦν πόλις μὲν πᾶσ' ἀνέστηκε δορί·
εἴπερ δὲ, δόλιος γραῦς, ἄπαις, ἀδῆ χθονὶ
κεῖται, κόνει φυρεῖσα δύσλεων κάρα.
,, φεῦ, φεῦ. γέρων μὲν εἰμ', ὅμως δὲ μοι θανεῖν
,, εἴη, πρὶν αἰκεῖν πόδι πεσεῖν τύχῃ τινί.
αὐξησον ὦ δύσλεων, καὶ μετάρσιον
πλευραν ἔπαιρε. καὶ τὸ πάλλευκον κάρα.
ἑκά. ἔα. τίς ὄτ' σῶμα τὸ μὸν δὴ ἐᾷ
κεῖθεν; τί κινεῖς μ' ὅς τις εἶ, λυπῶν μόλις;
ταλ. Ταλθύβιος ἥκω, Δαναΐδων ὑπηρέτης,
Ἀγαμέμνονος πέμψαντος, ὦ γύναι, μέτα.
ἑκά. ὦ φίλτατ', ἆρα κἀμὲ ὡσπερ φάσθαι πάρος
C δοκῶ Ἀχαιοῖς ἦλθες; ὡς φίλ' ἂν λέγοις.
σπεύδωμεν. ἐγκονῶμεν. ἡγοῦ μοι γέρον.
ταλ. σὴν παῖδα κατθανοῦσαν ὡς θάψῃς γύναι,
ἥκω, μετασείχων σε. πέμπουσι δὲ με
Διοσκόροι τ' Ἀτρεῖδαι, καὶ λεὼς ἀχαιῶν.
ἑκά. οἴ μοι, τί λέξεις; ἢ ἄρ' ὡς θανουμένης
μετῆλθες ἡμᾶς, ἀλλὰ σημανῶν κακά;
ὄλωλας ὦ πᾶς, μητρὸς ἁρπασθεῖσ' ἄπο.
ἡμεῖς δ' ἄτεκνοι τοῦπίσ'. ὦ τάλαιν' ἐγώ.
πῶς καί νιν ἐξεπράξατ'; ἆρ' ἀδικήσαντες;
ἢ πρὸς τὸ δεινὸν ἦλθεθ', ὡς ἐχθραὶ, γέρον,
κτείνοντες; εἰπὲ, καί πρὸ τοῦ λέξῃς φίλα.
ταλ. δίπλᾶ με χαίζει δάκρυα κρδάναι, γύναι,
σῆς παιδὸς οἴκτῳ. νῦν τε γὰρ λέγων κακὰ,
τέγξω τόδ' ὄμμα, πρὸς τάφῳ δ', ὅτ' ὤλετο,
Παρίδι μὲν ὄχλος πᾶς ἀχαϊκὸς στρατοῦ
πλήρης πρὸ τύμβου σῆς κόρης ἐδῆ σφαγάς.
λαβὼν δ' Ἀχιλλέως παῖς πολυξένην χρόνος,

Candenti extinxit fulmine?
Væ liberis meis
Væ patribus, ac terræ patriæ
Quæ fumo concidit
Exusta, & bello ab Argiuis
Capta. Ego autem
Tellure uocabor in externa
Serua, deserens Asiam
Europæ famulam,
Orco permutans thoros.

ACTVS TERTIVS.

Talthybius. Hecaba. Chorus.

TAL. VBi, quæ dudum regina fuit Ilij,
Hecabam inueniam, puellæ Troades?
CHO. En ipsa te prope, tergum prostrata humi,
Talthybie cubat, inuoluta linteis.
T. O' Iupiter, quid dicam? num te respicere mortalia? «
An ne opinione frustra hac detinerier, «
Falsò putantes esse dæmonum genus? «
Omnes sed fortunam gubernare res mortalium? «
Non hæc regina erat ditium Phrygum?
Non hæc Priami beati coniunx modò?
Nunc urbs quidem bello subuersa funditus iacet:
Ipsa uerò serua, anus, orba liberis
Humi iacet, puluere inquinata infœlix caput.
Eheu, senex quidem sum: sed tamen me prius mori «
Contingat, quàm tam fœdo casu implicer. «
Exurge ô misera, ac sublime
Latus tolle, & undiq; canum caput.
HE. Ehem, quis hic, qui corpus meum non sinit
Iacere? quid me afflictam, quisquis es, moues?
TAL. Talthybius adsum, Argiui minister exercitus,
Accersente te mulier Agamemnone.
HE. O' charissime, an q; me quoq; ad sepulchrũ occidi
Visum sit Græcis, uenisti? ut grata diceres mihi:
Properemus, acceleremus, age duc me senex.
TAL. Tuam filiam ut defunctam sepelias mulier,
Adsum accersens te: Cæterùm me legant ad id,
Geminiq; Atridæ, populusq; Achaicus.
HE. Hei mihi: Ergo non ut moriamur
Adijsti nos, sed acerba nuncians?
Perijsti nata, matris auulsa è gremio:
Nos autem posthac orbæ, hei miseræ mihi.
Sed quomodo illam occidistis? num reuerentia
Quadam: an ad sæuitiam progressi, ut hostem, senex,
Necastis? dic, non grata dicturus licet.
TAL. Duplices me uis mulier lucrari lachrymas,
Tuæ miseratione filiæ. nam & nũc cõmemorans mala
Oculos rigabo: maduere & ad sepulchrũ, ubi cæsa est,
Turba aderat uniuersa Achiui exercitus
Frequens ante tumulum filiæ ad cædem tuæ.
Polyxenam autem Achillis filius prehendens manu,

In summo sepulchro statuit. At ego eram ponè:
Lectiq; è Græcis inclyti iuuenes,
Saltum iuuenecæ retenturi manibus tuæ,
Sequuntur. Cæterùm plenam tenens pateram manu
Auream, fudit manu Achillis filius,
Inferias parenti mortuo. Mihi autem innuit,
Vt silentium Græcorum omni indicerem multitudini.
Atq; ego in medio astans, hæc proloquor:
Silete Achæi, omnis turba sileat,
Sile, tace. Sic quietem statui exercitum.
Hic uerò inquit: ô fili Pelei, parens meus,
Accipe has meas libationes, quæ te placent, propitius,
Manuum euocamina: ueni ut bibas purpureum
Et illibatum uirginis sanguinem, quem tibi damus,
Exercitus & ego. Nobis iam sis fauens,
Soluasq; puppes, & retinacula
Nauium: concede nobis, secundo ab Ilio
Reditu, patrios omnes repetere lareis.
Hæc ille dixit: omnis autem exercitus adprecatus est.
Sub hæc auratum ensem arripiens manubrio,
Vagina diripuit: lectisq; Graiorum è copijs
Iuuenibus innuit, ut uirginem prehenderent.
Vbi sensit illa, mox hæc uerba elocuta est:
O qui sustulistis urbem Argiui meam,
Libens moriar, ne quis corpus attingat meum:
Ceruicem enim intrepidè ac ingenuè porrigam.
Liberam uerò me, ut moriar libera,
Per deos mittentes occidite: apud manes enim
Seruam uocari, cum sim regina, dispudet.
Turba adfremebat: simulq; & rex Agamemnon
Imperat iuuenibus, ut uirginem dimitterent.
Hi ut primùm audiere supremam regis uocem,
Omiserunt: cuius & summa erat potestas.
Vbi illa accepit iussa principum,
Prehensos à summa peplos scapula
Ad medium uentris & umbilicum discidit,
Exeruitq; mammillas, pectusq; in modum statuæ
Decentissimum: deinc figens genu solo,
Verba dixit omnium miserrima:
Eri hoc si pectus ô iuuenis
Ferire mauoles, ferito: sin uerò ceruicem cupis
Discindere, expromptum adest iugulum.
Hic uerò uolens, & non uolens, miseratus uirginem,
Animæ ferro meatus secat.
Ibant torrentes sanguinis: ipsa autem licet moriens,
Tamen sollicita est, ut decenter cadat,
Cæletq; ea quæ cælare conuenit oculos uirûm.
Ast ubi uitam exhalauit ictu mortifero,
Neminem ex Argiuis idem habebat labor:
Sed alij quidem examinem consternere
Frondibus: alij complent pyram,
Tædas ferentes pineas, qui ferebat nihil,

ἔσησ' ἐπ' ἄκρῳ χώματος, τέλας δ' ἐγώ. A
λευκοί τ' Ἀχαιῶν ἔνεροι νεανίαι,
σκίρτημα μόχθων σῆς παθέξοντες χροΐν,
ἔσωσ' ὁ πλήρες δ' ὠ χροῒ λαβὼν δέπας
πάγχρυσον, ἔῤῥει χειρὶ παῖς Ἀχιλλέως,
χοὰς θανόντι πατρὶ σημαίνει δέ μοι
σιγὴν Ἀχαιῶν πανὶ κηρύξαι στρατῷ.
κἀγὼ πάσας, εἶπον ὠ μέσοις τάδε·
σιγᾶτ' Ἀχαιοί, σίγα πᾶς ἔσω λεώς,
σίγα, σιώπα. νῆμον δ' ἔσω ὄχλου.
ὅδ' εἶπεν· ὦ πᾶ Πηλέως, πατήρ δ' ἐμός,
δέξαι χοάς μου τάσδε κηλητηρίους,
νεκρῶν ἀγωγούς. ἔλθε δ' ὡς πίνῃς μέλαν
ἡρῆς ἀπραιφνὲς αἷμ', ὃ σοι δίδομεν,
στρατός τε, κἀγώ. πρόθυμος δ' ἡμῖν γένοῦ,
λῦσαί τε πρύμνας, καὶ χαλινωτήρια
νεῶν. δὸς ἡμῖν πρόθυμος τ' ἀπ' Ἰλίου
νόστον τυχόντας, πάντας εἰς πάτραν μολεῖν. B
τοσαῦτ' ἔλεξε. πᾶς δ' ἐπηύξατο στρατός.
εἶτ' ἀμφίχρυσον φάσγανον κώπης λαβὼν,
θηλείας πολεῖ. λογάσι δ' Ἀργείων στρατοῦ
νεανίαις ὤθυσε, παῖδ' ὁνον λαβεῖν.
ἣδ' ὡς ἐφράσθη, τόνδ' ἐσήμηνεν λόγον·
ὦ τοὺς ἐμοὶ πόρσαντες Ἀργεῖοι πόλιν,
ἐκοῦσα θνήσκω, μή τις ἅψηται χρόος
τοῦμοῦ. πτήξω γὰρ δόρυ σθένει εὐπαρδίως,
ἐλευθέραν δέ μ', ὡς ἐλευθέρα θανοῦ,
πέμψ θεῶν με θέντες κτείνατ'. ἐν νεκροῖσι γὰρ «
δούλη κεκλῆσθαι, βασιλὶς οὖσ', αἰσχύνομαι. «
λαοὶ δ' ἐπεῤῥόθησαν, Ἀγαμέμνων τ' ἄναξ
εἶπε μεθεῖναι παῖδ' ὁνον νεανίας.
οἱ δ' ὡς τάχιστ' ἤκουσαν ὑσάτου ὄπα,
μεθῆκαν, ὅπερ καὶ μέγιστον ἦν κράτος.
κἀπεὶ τόδ' εἰσήκουσε δεσποτῶν ἔπος,
λαβοῦσα πέπλων ἐξ ἄκρας ἐπωμίδος, C
ἔῤῥηξε λαγόνος εἰς μέσον πᾶν' ὀμφαλόν,
μαστοὺς τ' ἐδείξε, στῆθος ὡς ἀγάλματος
κάλλιστα. καὶ καθεῖσα πρὸς γαῖαν γόνυ,
ἔλεξε πασῶν τλημονέστατον λόγον·
Ἰδού, τόδ' εἰ μὲν στέρνον ὦ νεανία
παίειν πεθυμεῖς, πάσχε· εἰ δ' ἐπ' αὐχένα
χρῄζεις, παρεστὶ λαιμὸς ἐκτρεπὴς ὅδε.
ὁ δ' ἐθέλων τε καὶ θέλων, οἰκτῴ κόρης,
τέμνει σιδήρῳ πνεύματος σφαγάς,
κρηνοὶ δ' ἐχώρουν. ἡ δέ, καὶ θνήσκουσ', ὅμως
πολλὴν πρόνοιαν εἶχον ὀμμάτων πεσεῖν,
κρύψῃ δ' ἃ κρύπτειν ἄμμα τ' ἀρσένων χρεών.
ἐπεὶ δ' ἀφῆκε πνεῦμα θανασίμῳ σφαγῇ,
οὐδεὶς τὸν αὐτὸν εἶχον Ἀργείων πόνον,
ἀλλ' οἱ μὲν αὐτῶν τὴν θανοῦσαν ἐν χερῶν
φύλλοις ἔβαλλον· οἱ δὲ πλεκτοῖς πυρᾶν,
πομποὺς φέροντες πολυπόνους, ὁ δ' ὁ φέρων,

A' ferente

A πῶς τοῦ φέροντος κἀκάθ' ἤκουε κακά·
ἔσκωπτε κἀκίσε, τῇ νεανίδι
ὁ τί πλοῦν, ὁ δὲ τόσμον ἐν χεροῖν ἔχων;
ἐκεῖ τι δώσων τῇ πορίσ' δύναρδίῳ,
ψυχλὺ τ' ἀρίστῃ; τοιάδ' ἀμφὶ σῆς λέγον
παιδὸς θανούσης. οὐ τεκνοτάτῳ δ' ἐ σε
πασῶν γυναικῶν, ἀλυσυχεστάτῳ ὁρῶ.
χο. δεινόν τι τῆμα Φοιβαμίδαις ἐπέζεσε,
πόλεί τε τῇ μῆ. θεῶν ἀναγκαῖον τόδε.
ἑκά. ὦ θύγατερ, οὐκ οἶδ' εἰς ὅ, τι βλέψω κακῶν,
πολλῶν πονόνθ'. ἢν γὰρ ἄψομαί τινος,
τόδ' οὐκ ἐᾷ με. πάλιν καλεῖ δ' ἐκεῖθεν αὖ
λύπη τις ἄλλη, δι' ἄδ' ὁχεῖ κακῶν κακοῖς.
καὶ ναῦ τὸ μὲν σὸν ὡς τε μὴ σφάλειν πάθῃ,
οὐκ αὖ δυναίμην ἀβαλεῖν ἀσθμὰ φρενός.
τὸ δ' αὖ λίαν πᾶσιν, ἀγγελεῖσά μοι
» γυναῖ. οὐκοῦν δεινόν, εἰ γῆ μὲν κακή,
B τυχοῦσα καρπὸν οὐ θέλῃ, βύσαχον φέρει·
» χρηστὰ δ' ἁμαρτοῦσ', ὧν χρεὼν αὐτῶν τυχεῖν,
» κακὸν δίδωσι καρπός; αὐθρώποις δ' ἀεὶ
» ὁ μὲν πονηρός, οὐδὲν ἄλλο πλὴν κακός.
» ὁ δ' ἐσθλὸς, ἐσθλὸς, οὐδὲ συμφορᾶς ὕπο
» φύσιν διέφθειρ', ἀλλ' ἀγαθός ἐς' ἀεί.
» ἆρ' οἱ τεκόντες δίκαιοι φρουσιν, ἢ τροφαί;
» ἔχει γέ τοι καὶ τὸ θρεφθῆναι καλῶς,
» δίδαξιν ἐσθλὸν. εἰ δὲ τὶς δ' ἢν τις εὖ μάθοι,
» οἶδε τόν' ἀχρεῖον, κακόνι τῷ καλοῦ μαθών.
καὶ ταῦτα μὲν δὴ νοῦς ἐπέξυσον μάτην.
σὺ δ' ἔλθε, καὶ σήμηνον Ἀργείοις τάδε
μὴ διῳκεῖν με μηδέν', ἀλλ' ἐάσῃ ὄχλον
» ἥ πατρίδος. σὺ γὰρ μενεῖν στρατεύματι
» ἀνώλεος ὄχλος, ναυτικὴ τ' ἀναρχία,
» πρέσων πυρός. κακὸς δ' ὁ μή τι δρῶν κακόν.
σὺ δ' αὖ λαβοῦσα τοῦχ, ἀρχαίαν πάτρι,
C βάψασ', ἔνεγκε δεῦρο, πουτίας ἁλός,
ὡς πᾶσλα λουτροῖς τοῖς πανυστάτοις ἐμοῖ,
νύμφιν τ' ἄνυμφον, παῖδ' ἄπαιδ' ἄπαρθένον,
λόσω, πεθοῦμαί δ' ὡς μὲν ἀξία, πόθεν;
οὐκ αὖ δυναίμην· ὡς δ' ἔχω. τί γὰρ πάθω;
νόμον τ' ἀγείρασ' ἀχμαλωτίδ' ὧν παρά,
ἃ μοι παρέδροι τῷδ' ἔσω σκιωμάτῳ
ναίουσιν, εἴ τις οὖν νεωστὶ δεσπότας
λαβοῦσ', ἔχει τι πλέμμα τῷ αὖθι δόμων.
ὦ δώματ' οἴκων, ὦ ποτ' ὀυτυχεῖς δόμοι,
ὦ πλεῖς' ἔχων κάλλιστά τ' ὀυτεκνότατε
Πρίαμε, ὑβριστά τ' ἠδ' ἐγὼ μήτηρ τέκνων,
ὡς εἰς τὸ μηδὲν ἤκομεν, φρονήματος
τοῦ πρὶν σφρώτες; εἶτα δῆτ' ὀγκόμεθα;
ὁ μὲν τις ἡμῶν πλουσίοις ὀν δώμασιν,
ὁ δ' ὀν πολίταις τίμιος κεκλημένος.
» τάδ' οὐδὲν ἄλλως φροντίδων βεβλήματα,
» πλούσης τε κόμποι, κεῖνος δ' ὀλβιώτατος,

A ferente talia audiebat conuicia:
Cessas ô ignauissime, nec uiuenculæ
Amiculum, aut aliud munus adferens manu?
Non es daturus quid puellæ pectoris fortissimi,
Animiq; summi? Hæc tum ferebant
De tua perempta filia. Te quidem prole fœlicissimam
Ex omnib. fœminis: uerùm eandem miserrimã uideo.
CH. Acerba quædam clades inuasit Priamidas,
Vrbemq; meam. Nimirum hæc est necessitas deûm.
HEC. O filia, haud scio, in quod malorum intuear,
Multa cum adsint. Si quid attingam, illico
Alterum non sinit: rursum alius dolor alio
Inde transuersum agit, malisq; succedunt mala.
Et nunc ne fatum deplorem tuum,
Profectò non queam ex animo eradere:
Rursus hoc, ne nimium gemam, sustulisti mihi,
Nunciata strenua. Non est ergo nouum, si mala «
Terra cœlo desuper clemẽti fota, bonam fert segetem: «
Bona destituta quibus opus habuerat, malum «
Edit fructum. At inter homines perpetuò, «
Quisquis est malus, nihilaliud esse potest quàm malus, «
Bonus usq; bonus: neq; aduersitas «
Eius uitiat ingenium, sed est semper probus. «
Vtrum id parentum magis, an educationis fit curæ?
Habet quidem & recta educatio
Quiddam doctrinæ honesti: id si quis teneat probè,
Facilè quid turpe sit, ex regula honesti nouit.
Sed hæc quidem mens effutijt inaniter.
Tu porrò uade, & Argiuis ista nuncia,
Ne quis attingat filiam meam, sed ut coherceant
Turbam, uetentq;. Nam in numeroso exercitu «
Infrenis quædam turba est, nauticaq; licentia «
Igne uiolentior: malusq; habetur, nihil patrans mali. «
At tu uetus ministra, sumito hanc situlam,
Atq; huc reporta pontico impletam salo,
Vti filiam lauacris extremis meam,
Nuptã innuptã, uirginẽ non uirginẽ (gna est. At unde?
Lauem: utq; palam in mediũ Græcis exhibeã, sicut di,
Haud enim potero. Sed sic, ut licebit: quid enim agã?
Mundumq; colligens captis à fœminis,
Quæ mecum in hisce desident tentorijs,
Si quæ forsan nouis clàm dominis,
Aliquod furtum ex suis habet penatibus.
O magnifica tecta, ô quondam beatæ domus
O opibus liberisq; florentissime
Priame, uetusq; ego illa liberorum parens,
Vt ad nihil recidimus, superbia «
Pristina exuti? Et tamen post hæc tumescimus: «
Hic quidem nostrum locuplete domo, «
Alius quòd inter ciues dignitate eminuerit. «
Nihil hæc sunt, imò inania curarum consilia, «
Linguæq; fastus. Ille autem fœlicissimus «

Est,

„ Est, cui in uita nihil contigerit mali.

Chorus.

Mihi calamitatem necessita s,
Mihi cladem minabatur,
Quando primùm in Ida syluam
Alexander abiegnam
Incidebat, fluctus rate transmissurus
Helenæ ad thalamos, quam
Pulcherrimam auricomus
Sol uidet. En nos labores, laboribusq;
Sæuiora fata circumuallant:
Publicumq; ex priuata amentia
Malum ortum est terræ Iliacæ
Pestiferum, cladesq; ab alijs profecta:
Iudicataq; lis, qua in Ida
Iudicat tres cœlitum
Puellas uir pastor,
Ad bellum & cædem,
Meæq; domus excidium.
Gemit & fortè ad
Vndosum ac latè fluentem Eurotam
Lachrimosa puella Lacæna in ædibus:
Capiti quoq; cano mater,
Extinctis liberis inijcit
Manum, laniatq; genas,
Vngues cruentans lacerando.

ACTVS QVARTVS.

Famula. Hecaba. Agamemnon. Chorus.

FAM. VBi est Hecaba illa longè miserrima, (genus
Quæ superat pariter omnes uiros, & fœmineũ
Malis? nec quisquam ei palmam præripiet.
CHO. Quid, ô misera, quid ominosus clamor sibi
Vult? ut nunquam dormiunt tristia tua præconia?
„ FAM. Hecabæ hunc dolorem adfero. Sed in malis
„ Haud facilè est mortalibus bene ominata dicere.
CHO. Atqui ipsa nunc tectis egreditur,
Opportuneq; inter uerba apparet tua.
FAM. O' prorsus misera, & adhuc magis quàm dicã:
Hera perijsti, nec hanc uitæ intueris facem,
Orba liberis, uiro, urbe, perdita.
HE. Nihil noui dicis, sed scientibus exprobras.
At quid cadauer hoc Polyxenæ uenis
Portans, cuius sepulchrum Argiuorum manu
Omnium nunciatum est parari magno studio?
FAM. Nihil ista nouit, sed mihi Polyxenam
Deflet, nouarum nihil attingit cladium.
HE. Heu me miseram, num lymphatum caput
Cassandræ huc adportas fatidicæ?
FAM. Viuentem dixisti, mortuum hunc nihil gemis.
Sed retectum extincti cadauer aspice:
Noua enim res, & insperata se tibi offeret.
Ἐξ al. HE. Hei mihi, occisum cerno filium meum

ὅτῳ κατ' ἦμαρ τυγχάνῃ μηδὲν κακῶν. A

Χορός.

χο. ἐμοὶ χρῆν συμφορᾶν,
ἐμοὶ χρῆν πανημοναῖ νηνεῖδά,
Ἰδαίαν ὅτε πρῶτον ὕλαν
Ἀλέξανδρος ἐλατίναν
ἔταμε δ', ἅλιον ἐπ' οἶδμα ναυστολήσων
Ἑλένας ὦδῖν λέκτρα, τὰν καλ-
λίσταν ὁ χρυσοφαὴς
ἅλιος ἀγάζει. πόνοι γὰρ, καὶ πόνων
αὐάγκαι κρείσσονες κυκλοῦνται.
κοινὸν δ' ἐξ ἰδίας αὐοίας
κακὸν τᾷ Σιμοεντίδι γᾷ
ὀλέθριον ἔμολε, συμφορά τ' ἀπ' ἄλλων·
ἐπεῖθν δ' ὄρις ἁν' ᾷ Ἰδᾳ
κρίνει τριοσσὰς μανάρων
παῖδας αὐὴς βότας
ὦδῖ δρεῖ, καὶ φόνῳ, καὶ ἐμῷ B
μελεόθρων λώβᾳ.
σχίζει δὲ καί τις ἀμφὶ τὸν
δύῤῥοον Εὐρώταν,
λαιναία πολυδάκρυτος ἐν δόμοις κόρα.
πολιόν τ' ὦδῖ κρᾶτα μάτηρ,
τέκνων θανόντων, τίθεται
χέρα, δηΐοις ὄνυχα πιθεμένα σαρκοῖς.

ΔΡΑΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Θεράπαινα. Ἑκάβη. Ἀγαμέμνων. χορός.

Γυναῖκες, Ἑκάβης ποῦ ποθ' ἡ ταλαιπλία, θερ.
ἡ πάντα νικῶσ' ἄνδρα, καὶ δῆλον ἀποκαὶ
κακοῖσι; ἐδείξ' ἐφανον αὐθαιρήσεται.
χο. τί δ' ὦ τάλαινα, σῆς κακοῦ λόγου βοῆς,
ὡς ἄπορ' εὐδεῖ λυπρὰ σὺν κηρύγματι;
θερ. Ἑκάβῃ φέρω τόδ' ἄλγος. Ἐν κακοῖσι δὲ "
ἐξάδελφον βροτοῖσιν ἐξαφικεῖν σόμα. C
χο. καὶ μὴν πρῶτα τυγχάνει δόμων ἄπο
ἥδ', ἐς δὲ καιρὸν σοῖσι φαίνεται λόγοις.
θερ. ὦ πανταλαίνα, κἄτι μᾶλλον ἢ λέγω.
δέσποιν', ὄλωλας. κοὐκέτ' εἶ βλέπουσα φῶς,
ἄπαις, ἄναυδος, ἄπολις, ἐξεφθαρμένη.
ἑκά. ἐκκαίνου εἶπας, εἰδόσι δ' ὠνείδιζας.
ἀτὰρ τί; νεκρὸν τὸν δὲ μοι Πολυξένης
ἥκεις κομίζουσ', ἧς ἀπηγγέλθη τάφος
πανδήμῳ Ἀχαιῶν σὺν χρόνῳ κατοδίλιν ἔχειν;
θερ. ἥδ' ἐδέν οἶδεν, ἀλλά μοι Πολυξένην
θρῆνεῖ, νέον δὲ πημάτων ἐκ ἄπεται.
ἑκά. οἰ ἐγὼ τάλαινα, μῶν τὸ Βακχεῖον κάρα
θεοπροσδὲ δύρο Κασάνδρας φρένες;
θερ. ζῶσαν λέλαικας, τὸν θανόντα δ' ἐσφέρεις
τόνδ'. ἀλλ' ἄθρησον σῶμα γυμνωθὲν νεκρὸν,
εἰ σοι φανεῖται θαῦμα, καὶ πρὸς ἐλπίδας.
ἑκά. * οἴμοι. βλέπω δὴ παῖδ' ἐμὸν τεθνηκότα,

A Πολύδωρον, ὅν μοι θρῄξ ἔσωζ' οἴκοις ἀνὴρ.
ἀπωλόμην δύστηνος, ἐκτέτ' εἰμὶ δή.
ὦ τέκνον, τέκνον, ἄττα, ἄττα. κατάρχομαι νόμων
βακχείων, ἐξ ἀλάστορος
ἀρτιμαθὴς κακῶν.
θερ. ἔγνως γὰρ ἄτιν παῖδός, ὦ δύσαινε, σύ;
ἑκά. ἄπιστ' ἄπιστα, κοὐκ κοὐκ ἀνόρνυμαι.
ἔτρα δ' ἄρ' ἐτρῶν κἀκ, κἀκῶν κυρεῖ.
ὀδ' ἔποτ' ἀδάκρυτος, ἀσφάκτος
ἄμορφα μ' ὀδυνήσει.
χο. δεινὰ ὦ τάλαινα, δεινὰ πάσχομεν κακά.
ἑκά. ὦ τέκνον τέκνον ταλαίνας
ματρὸς, τίνι μόρῳ θνήσκεις;
τίνι πότμῳ λεῖσαι;
πῶς τίνος αὐθρώπων;
θερ. ἐκ οἶδ'. ἐπ' ἀκταῖς νιν κυρῶ θαλασσίαις.
ἑκά. ἔκβλητον, ἢ τέσσμα φονίου δυρός;
B θερ. ἐν ψαμάθῳ λόβρᾳ
πόντου, νιν ἐξίωγκε πελάγιος πλύδων.
ἑκά. ὤ μοι. ἄττα, ἄττα,
ἔμαθον ἐνύπνιον, ὀμμάτων τ' ἐμῶν
ὄψιν. ἄ με τῆδε φάσμα
μελανόπτερον, ἂν ἐσεῖδον
ἀμφί σ' ὦ τέκνον ἐκέ-
τ' ὄντα Διὸς ἐν φάει.
χο. τίς γὰρ νιν ἔκτανε, οἶδ' ὀνειρόφρον, φράσαι;
ἑκά. ἐμὸς ξένος θρῄκιος ἱππότας,
ἵν' ὀγόρων πατὴρ ἔθετό νιν λεύψας.
χο. ὤμοι. τί λέξεις; χρυσὸν ὡς ἔχοι κτανών;
ἑκά. ἀέρθητ', ἀνώνυμα τε, θαυμάτων τόδε,
ἐκ ὁσίας τ', ὀδ' ἀνεκτά. τῶδ' εἶνα ξένων;
ἐν κατόρατ' ἀνδρῶν, ὡς δεμοιρόσω
χρόα, σὺν ἀρέῳ τεμὼν φασγάνῳ
μελέα τόδε παιδός, ὀδ' ὠκτίσω.
C χο. τλῆμον, ὡς σε πολυπονωτάτῳ βροτῶν
δαίμων ἔθηκεν, ὅς τις ὄδε σοι βαρύς.
ἀλλ', εἰδόρῳ γὰρ τόδε δεσπότου δέμας
Ἀγαμέμνονος, τοὐνθένδε σιγῶμεν φίλαι.
ἀγ. Ἑκάβη, τί μέλλεις πᾶσα σιὼ κρύπτειν τάφῳ
ἐλθόσ', ἐφ' οἷσπερ Ταλθύβιος ἤγγειλέ μοι
μὴ διγγάνειν σῆς μηδ' ἐν Ἀργείων κόρης;
ἡμεῖς μὲν ἐν ἐῶμεν, οὐδὲ ψαύομεν.
σὺ δὲ χολάζῃς, ὡς τε θαυμάζειν ἐμέ.
ἥκω δ' ἀρτελῶν σε. τἀκεῖθεν γὰρ εὖ
πεπραγμένα δεῖν, εἴ τι τῷδ' δὴ καλῶς.
ἔα, τίν' ἄνδρα τόνδ' ὦδε σλωᾶς ὁρῶ
θανόντα τρώων; οὐ γὰρ Ἀργείων, τέκνον
δέμας πεπτωκότος τε, ἀγγέλλουσί μοι.
ἑκά. δύστλη, ἐμαυτὴν γὰρ λέγω, λέγουσά σε
Ἑκάβη, τί δράσω; πότερα πεσοῦσα γόνυ
Ἀγαμέμνονος τόδ', ἢ φρῶ σιγῇ κακά;
ἄγα. τί μοι πεσοῦσα νῶτον ἐγκλίνασ' σόν,

Polydôrum, quem mihi uir Thrax seruabat domi,
Perij infœlix, nulla sum posthac.
O' fili fili, æ, æ. cantiones Mænadum
Ingredior, ab hoste
Noua rescisceens mala.
FAM. Exitium filij infausta cognoscis tui?
HE. Incredibilia, mira, noua, noua aspicio,
Alia ab alijs mala orta malis accidunt.
Haud ullus sine lachrimis, sineq; gemitu
Dies me offendet.
CHO. Dira, ô infœlix, dira perpetimur mala.
O' fili, fili miseræ
Matris, quo genere mortis occidisti?
Quo iaces fato?
Quis te peremit mortalium?
FAM. Haud scio, in littore ipsum offendi maris.
HE. Eiectum ab undis, an letali trucidatum iaculo?
FAM. In arenam latam
Maris eiecerat ipsum æstus æquoreus.
HE. Hei mihi: ah, ah.
Didici, insomnia, quidq; uellent uisa meorum
Oculorum: haud me fefellit spectrum
Furuum, quod de te uidi
O' fili, scilicet te non amplius
Supero cœli frui lumine.
CHO. Scis quis illũ occiderit somniorũ prudens, cedo?
HE. Hospes meus, bellator ille Threijcius,
Vbi senex illum collocarat clàm pater.
CHO. Heu, quid ais? ut ipso occiso, auro potiretur tuo.
H. Infanda, abominãda, supra quàm mirari quis queat,
Non pia, nec ferenda, ubi hospitum ius?
Ohe execrate uir, ut corpus hoc dissecuisti,
Membra dissecindens ense ferreo
Huius pueri, nec motus es misericordia.
CHO. O' misera, ut te ærumnosissimam mortalium
Deus statuit, quisquis infestus est tibi.
Ipsum sed ecce conspicor Agamemnonem
Regem: quare taceamus obsecro.
A. Hecaba, quid natam humo mandare cunctaris tuã?
Nam sic ut Talthybius nunciauit mihi,
Ne quisquam Græcorum attingat uirginem
Nos quidem sinimus, neq; attingimus:
Tu uerò cessas, ut ipse demirer quidem.
Venioq; huc, ut illò te mittam. nam illic bene
Res peracta est, si quid in his est bene.
Hem, quem uirum hunc uideo in tentorijs,
E' Troianis interemptũ? non enim Arguũ esse, pepli
Corpus amicientes nunciant mihi.
HE. O' infausta (me enim dico, cum dico te)
Hecabe, quid agam? Num accidam ad genua
Agamemnonis? an tacita feram malum?
AGA. Quid mihi in ora obuertens tergum tuum,

Lachrimas? quid acciderit taces? ille quis est?
HE. Sed si me seruam & hostem reputans,
Genubus repellat, nouus addetur dolor.
AG. Haud sum iratus, ut non audiens,
Nosse tuorum uiam possim cogitatuum.
HE. At cur huius animum ut hostilem interpretor,
Magis quàm amicum, cum non sit hostis tamen?
AG. Si nihil harum rerum me scire uoles,
Idem mecum uis: haud enim cupio cognoscere.
HE. Istud haud queam, nisi uindicem
Liberos meos. Sed quid hæc uerso?
" Audendum est, siue impetrem, siue non impetrem.
Agamemnon, supplico tibi per tua genua,
Per barbam tuam, per fœlicemq; dexteram.
AG. Quid rei optans? num ut liberum
Exigas æuum? id facilè continget tibi.
HE. Minimè: sed ulta maleficos & perditos,
Omne tempus insequentis æui seruiam.
AGA. Ad quid uerò imploras opem nostram?
HE. Nihil horum est, quæ tu rex autumas.
Vides cadauer hoc quod ego aspergo lachrimis?
AG. Video: quid autem futurum sit, hauddum scio.
HE. Peperi ego hunc olim, ac uentre gestaui meo.
AG. Est ne hic, ô misera, quisquam ex tuis liberis?
HE. Non ex ijs qui occubuere sub Ilio.
AG. Num aliũ quempiã, præter illos, peperisti mulier?
HE. Hunc quidem inutiliter, ut liquet, quem uides.
AG. Vbi autem tum erat, cum ruerent Pergama?
HE. Pater ipsum emiserat, metuens ei ne occideret.
AG. Quò, à cæteris separans solum liberis?
HE. In eam regionem, ubi inuentus est mortuus.
AG. Ad Polymestorem, qui huius terræ princeps est?
HE. Huc missus, auri custos funestissimi.
AG. A' quo uerò peremptus est? uel quo fato interijt?
HE. A' quo nam alio? Hospes hunc necauit Thracius.
AG. O' miser, nimirum auro potiri cupidus fuit.
HE. Ita est, postquam cladem cognouit Phrygum.
AG. Inuenisti ne alicubi ipsum? aut quis attulit tibi?
HE. Hæc in marino forte nacta littore.
AG. Vtrum hunc quærens? an aliud quiddam agens?
HE. Ierat, ut lauacra ex mari ferret Polyxenæ.
AG. Occisum ipsum, ut uidetur, eiecit hospes.
HE. Mari iactandum, sic miserè corpus dissecans.
AG. O' miseram te, immensis obrutam laboribus,
HE. Perij, nec ullum restat Agamemnon malum.
AG. Eheu, quæ perinde infausta extitit mulier?
HE. Nulla est, nisi ipsum dicas infortunium.
Sed quare genubus aduoluar tuis,
Audito. Et si æqua tibi pati uidear,
Aequo hæc animo feram: sin uerò contrà, tu sis mihi
Vindex uiri, & hospitis impijssimi:
Qui neq; inferos, neq; superos deos

ὀδύρῃ; τὸ πρᾶγμ' ἀχθῶ δ' ὁ λέγεις; τίς ἐδ' ὅδε;
ἑκά. ἀλλ' εἰ με δόλῳ, πολεμίαν θ' ἡγούμενος,
γονάτων ἀπώσαιτ', ἄλγος αὖ πεδέμεθα.
ἀγ. οὔτοι τοιφυκα μαύτης, ὥστε μὴ πλύνῃ,
βεβιασόῤῥησαι σῶν δόδον βουλομάτων.
ἑκ. ἆρ' ἐκλογίζομαί γε πρὸς τὸ δυσμενὲς
μᾶλλον φρενῶν, τόδ' ὄντος οὐχὶ δυσμενοῦς;
ἀγ. εἰ τοι με βούλει τῶνδε μηδὲν εἰδέναι,
εἰς ταὐτὸν ἥκεις. κοὐ γὰρ ὀδ' ἐγὼ πλύειν.
ἑκ. ὀκ ἂν δικαίως τόδε πιμωρεῖν, ἄτορ
τέκνοισι τοῖς ἐμοῖσι. τί σρέφω τάδε;
Τολμᾶν αὐάγκη, κἂν τύχω, κἂν μὴ τύχω.
Αγάμεμνον, ἱκετεύω σε τῶνδε γονάτων,
καὶ σοῦ γενείου, δεξιᾶς τ' ἐυδαίμονος.
ἀγ. τί χῆμα μασεύεις; μῶν ἐλεύθερον
αἰῶνα θεᾶται; ἐάδιον γὰρ ἐσί σοι.
ἑκ. ὀ δ' ἦτα. οὐ κακὸς δὲ τιμωρεμένη,
αἰῶνα τὸν σύμπαντα δεδουλῶσθαι θέλω.
ἀγ. καὶ δὴ τίν' ἡμᾶς εἰς ἐπαρκέαν καλεῖς;
ἑκ. ὀδ' φί τι τόδ' ἔν, ὃν σὺ δεξάζεις, ἀναξ.
ὁρᾷς νεκρὸν τόμδ', ὃ κατασκέζω δάκρυς;
ἀγ. ὁρῶ· τὸ μὲν τοι μέλλον ὀκ ἔχω μαθεῖν.
ἑκ. τοῦτόν ποτ' ἔτεκον, κἀφόρουν ζώνης ὕπο.
ἀγ. ἔσι δὲ τίς σῶν ὄντος, ὦ τλῆμον, τέκνων;
ἑκ. ὀ τῶν θανόντων ὡεραμισλῶν ἐπ' Ιλίῳ.
ἀγ. ἢ γὰρ πιν' ἄλλον ἔτεκον, ἢ κείνος, γράφαις;
ἑκ. ἀνώνυτός γ' ὡς ἔοικε τόνδ', ὃν εἰδρᾶς.
ἀγ. ὦ σ' ὦν ἐτύγχαν' ἰώκ' ὤλυτο πόλις;
ἑκ. πατήρ νιν δεδέπεμφ, ὀῤῥωδῶν θανεῖν.
ἀγ. ποῖ, τῶν τόν' ὄντων χωρίσας τέκνων μόνον;
ἑκ. εἰς τὧδε χώραν, ὅπορ εὑρέθη θανών.
ἀγ. πρὸς ἄνδρ', ὃς ἀρχεῖ τῆδε πολυμήσορα χθονός;
ἑκ. φίλτατ' ἐπέμφθη, πικροτάτῳ χρυσὸ φύλαξ.
ἀγ. θνήσκει δὲ πρὸς τοῦ. καὶ τίνος πότμῳ τυχών;
ἑκ. τίνος γ' ἐπ' ἄλλου; θρᾴξ νιν ὤλεσε ξένος.
ἀγ. ὦ τλῆμον, ὑπὸ χρυσὸν ἡράδη λαβεῖν;
ἑκ. τοιοῦτ', ἐπεὶ δὴ συμφορὰ ἔγνω Φρυγῶν.
ἀγ. εὗρες δὲ τὸν νιν; ἢ τίς ἤνεγκε νεκρόν;
ἑκ. ἦλ' φ' τυχοῦσα ποντίας ἀκτῆς ἐπι.
ἀγ. ἔπορ μασεύσα', ἢ πονήσ' ἄλλον πόνον;
ἑκ. λότρ' ἤκετ' οἴσσ' ἐξ ἁλὸς πολυξένῃ.
ἀγ. λατενὼν νιν, ὡς ἔοικεν, ἐκβάλλει ξένος.
ἑκ. θαλασσόσπλακτόν γ' ὧδε σλαγμῶν χρόα.
ἀγ. ὦ σχετλία σύ, τῶν ἀμετρήτων πόνων.
ἑκ. ὄλωλα, κἀδὴν λοιπὸν Αγάμεμνον κακῶν.
ἀγ. φοῦ, φοῦ. τίς ὄτω δυσυχὴς ἔφυ γυνή;
ἑκ. ὀκ ἔσιν, εἰ μὴ τλὺ τύχλω αὐτλὺ λέγοις.
ἀλλ' ὦν τρ ὄνεκ' ἀμφὶ σὸν πίπτω γόνυ,
ἄκοσον. εἰ μὲν ὅσιά σοι παθεῖν δοκῶ,
εὐόργιμ' ἂν· εἰ δὲ τὔμπαλιν, σύ μοι γένοῦ
τιμωρὸς αὐδρὸς, ἀδοσιωτάτου ξένου,
ὃς ὄτε σὺν γῆς νόῤῥῳν, ὄτε σὺν ἄνω

A δέσας, δ' ἐδόκησεν ὀῤῥῳν αὐοσιώτατον.
πολυῆς τραπέζης πολλάκις τυχὼν ἐμοί,
ξενίας τ' ἀγαθῶν τῷ σῶτα τῶν ἐμῶν φίλων.
τυχὼν δ' ὅσων δεῖ, καὶ λαβὼν πολυμηδίαν,
ἔκτανε. τύμβε δ', εἰ κτανεῖν ἐβούλετο,
ὀκ ἐρίψας, ἀλλ' ἀφῆκε πόντου.
ἡμεῖς μὲν ὧν ὀδοί τε, κἀδδῳεῖς ἴσως,
" ἀλλ' οἱ θεοὶ ὀῤῥῳσι, χ' ὧν λέγουν κρατῶν
" νόμον. Νόμῳ γὰρ ὧν θεὸς ἡγόμεθα,
" καὶ ζῶμεν ἄδικα καὶ δίκαι' ὠρισμένοι.
" ὃς εἰς σ' ἀνελθών, εἰ δεφθαρήσεται,
" καὶ μὴ δίκην δώσουσιν, οἱ τινες ξένοι
" κτείνουσιν, ἢ θεῶν ἱδρᾶ πολεμῶσι φρένες,
" ὀκ ἔσιν ὀδεὶς θεῶν ἢ ἀνθρώποις ἴσον.
ταῦτ' ὧν γὰ ἀχρῶ θέμιν, ἀδ' ἐδυτί με.
οἴκτειρον ἡμᾶς, ὡς γραφεῦς τ' ἀρεσθεὶς,
ἐδ' ὁ με, κἀνάθρησον οἷ' ἔχω κακά.
B τύραννον ὧν ἰῶ ποτ', ἀλλὰ νυῦ δ' ὀλῃ σέθεν.
βύτοις τότ' ὄβα, νυῦ δὲ γραῦς, ἄπαις θ' ἅμα,
ἄπολις, ὀῤῥημον, ἀθλιωτάτη βροτῶν.
οἴ μοι τάλαινα, ποῦ μ' ἐκεξάγεις πόδα;
ἔοικα πρᾴξειν ὀδεν. ὦ τάλαιν' ἐγώ.
" τί δ' ἦτα δυηρὰ τἄλλα μὲν μαθήματα
" μοχθῶμεν ὡς χρὴ κἀκεῖνα, καὶ μασεύομεν,
" πειθὼ δὲ τῶν τύραννον ἀνθρώποις μόνον,
" ὀδ' φί τι μᾶλλον ἐς τέλος ἀσεδάζομεν,
" μιδὸς διδόντες μανθάνειν, ἵν' ἢ ποτε
" πείθειν ἃ τις βούλοιτο, τυγχάνειν θ' ἅμα;
πῶς δ' ἔτ' ἂν τις ἐλπίσαι πράξειν καλῶς;
οἱ μὲν τοσοῦτοι παῖδες, ὀκέτ' εἰσί μοι.
αὐτὴ δ' ἐπ' ἀκρῶν ἀκμάλωτος οἴχομαι.
καπνὸν δὲ πόλεως τόνδ' ἐκορθρώσκουθ' ὁρῶ.
καὶ μὴν ἴσως μὲν τὸν λόγον κενὸν τόδε,
Κύπριν πεδέλθειν. ἀλλ' ὅμως ἐρήσοτται.
C πρὸς σῶν πλουρὰς πᾶς ἐμὴ κομίζεται,
ἢ φοιβᾶς, ἵν' κελοῦσι Κασσάνδραν Φρύγες.
ποῦ τὰς φίλας δ' ἔτ' ὀυφόνας δέξεις, ἄναξ,
ἢ τῶν γὰ δύνῃ Φιλτάτων ἀσπασμάτων
χάριν τίν' ἕξει παῖς ἐμή; κείνης δ' ἐγώ;
" ἐκ τοῦ σώτος γὰρ, νυκτόρων τ' ἀσπασμάτων,
" φίλτρων ὅμῶ τε, τοῖς βροτοῖς πολλὴ χάρις.
ἄκουε δὴ νυῦ. τὸν θανόντα τόνδ' ὁρᾷς;
ὧνορ κελῶς δρῶν, ὄντα κηδεστὴν σέθεν,
δρᾴσεις. γνός μοι μῦθον ὀῤῥέκης ἔπι.
εἰ μοι γένοιτο φθόγγος ὀῤῥεχίοσι,
καὶ χῤσί, καὶ κόμασι, καὶ ποδῶν βάσει,
ἢ δαιδάλου τέχνασιν, ἢ θεῶν τινος,
ὡς πανθ' ὁμαρῇ σῶν ἔχοιτο γουνάτων,
κλαίοντ', ἀπὸ κόπτοντα πανοίκτοις λόγοις.
ὦ δέσποτ', ὦ μέγιστον Ελλησι φάος,
πεθ', πάραχε χεῖρα τῇ πρὸς βεβύπιδι
τιμωρὸν, εἰ καὶ μηδὲν δεῖν. ἀλλ' ὅμως

Reueritus, facinus peregit immanissimum. (spitio
Mensa sæpe cõmuni mecum dignus est habitus, & ho-
Primumq; inter amicos meos obtinuit locum: (rationẽ
Deniq; assecutus quicquid æquũ erat, *nactusq; procu
Trucidauit: ac ne sepulchro quidẽ, quãdo occidere sta-
Dignatus est, sed in æquor abiecit ferum. (tuit,
Nos sanè seruæ, & imbelles sorsitan:
At dij uolentes sunt, atq; illis imperans
" Lex, lege enim & ipsos censemus deos,
" Hacq; æqua & iniqua finientes uiuimus:
" Quæ si, cùm ad te peruenerit, pereat,
" Nec pœnas luant ij qui hospites
" Necant, uel qui audeant diuis sacra tollere,
" Nulla erit iam in rebus humanis æqui ratio.
Hæc igitur si fœda ducas, me respice,
Miserere nostri: ac ueluti pictor stans procul,
Vide, & contemplare, quibus distinear malis.
Olim Regina eram, nunc ancilla sum tua:
Olim fortunata liberis, nunc anus, & orba simul,
Exul, & deserta, miserrima mortalium.
Hei misera, quò mihi subducis pedem?
Nihil, quantum uideo, actura sum. ô miseram me.
Quid ita mortales disciplinis in cæteris
" Sudamus (ut dignum est) omnibus: easq; inquirimus?
" Suadelam uerò, quæ sola mortalibus regina est,
" Nihilo magis exactè & plenè conamur,
" Data mercede, discere, ut olim facultas sit
" Persuadere quæ quis uelit, simulq; consequi?
" Quomodo igitur quis posthac meliores rerum uices
Speraret? illi tot nati mihi, non sunt amplius:
Ipsa uerò capta, indignis adhibenda rebus eo,
Fumumq; ciuitatis en subuolantem conspicor.
At illud forsan in mea oratione inane fuerit,
Ei * Venerem insinuare, sed tamen dicetur:
Ad tua latera filia mea sominum capit,
Phœbas nempe, quam dicunt Cassandram Phryges:
Vbi suaues iam noctes ostendes rex?
Aut quam dulcissimorum in thoro complexuum
Filia mea gratiam referet? aut ex illa ego?
" Ex tenebris enim, nocturnisq; suauijs, (lentia.
" Et amoris illecebris, hominibus summa feritur beneuo-
Nunc igitur audi: Hunc mortuum coram uides?
Huic si beneficeris, quum sit affinis tibi,
Facies probè. Vnius adhuc mihi est oratio indiga:
Vtinam mihi esset uox in brachijs
Et manibus, capillisq;, ac in pedum articulis,
Siue Dædali arte, siue cuiuspiam dei,
Vt cuncta pariter genua contingant tua,
Plorentq;, & emittant omnigenos sonos.
O' rex, ô lux summa Argolicis,
Flectere, præbe manum uetulæ
Vltricem & uindicem, etsi nihil rei sit: est tamen

* id est, cu-
ram filij Po
lydori, uel
(ut Eras.)
λαβὼν προμή
θειαν, id
est, pro-
uidẽs ac
cautè cir
cumspi-
ciens o-
mnia tu
ta esse,
occidit. Vel
λαβὼν προμη
θίαν, id est
honestam
adeptus
prouinciã.
Vide inter
pretẽ Grę-
cum.

* id est, ue-
neris ad-
monere.

" Viri probi, inseruire iusticiæ,
" Pranosq; perpetuò malè persequi.
" CHO. Mirum profectò, ut omnia incidant mortalib.
" Fataq; certis præfinita legibus,
" Eos amicos statuant, qui fuere inimicissimi:
" At infestos reddant, qui prius erant beneuoli.
AG. Ego te, filiumq; tuum, & fortunas tuas,
O' Hecabe, miseras, simul & manū supplicem suscipio:
Voloq; deorum & æquitatis gratia,
Hospitem impium tibi istas pœnas dare,
Si quando fieri potest ut opportunum sit tibi:
Nec me existimet fauore Cassandræ exercitus
Thraciæ tyranno hanc moliri necem.
Is enim est scrupulus animo iectus meo,
Quòd uirum hunc, amicum ducat exercitus:
Occisum uerò, hostem, is si tibi charus est,
Priuatim quidem hoc, nec commune cum exercitu.
Ad hæc specta. nam uolentem me quidem habes,
Vt te adiutem: & accinctum, ut feram opem:
Tardum uerò, si in offensionem Græcis cadam.
" HE. Heu: non est quisquam liber mortalium.
" Aut enim fortunæ seruus est quis, aut pecuniæ:
" Aut multitudo ciuium, aut legum sanctio
" Vetant, suo ne uiuat ex arbitrio.
Sed quia pauitas, nimiumq; multitudini
Tribuis, ego te hoc reddam liberum metu:
Sis tantum conscius, si quid machiner mali
Huic, qui hunc iugulauit: cæterùm adiutes nihil.
Sin autem ex Achæis tumultus existet, aut succursio,
Dum luit Thrax, quæ illi luenda sunt:
Compesce tu, dissimulans mea gratia.
Quod ad alia attinet, tu fide: cuncta ego cõficiã probè.
AG. Quid quæso? quid ages? num prehẽso ferro manu,
Quum sis anus, barbarum interficies uirum?
An uenenis? aut qua tandem ope?
Quæ tibi aderit manus? unde amicos parabis tibi?
HE. Hæc ipsa condunt tecta Troadum gregem.
AG. Captiuas dicis, prædam Argolicam?
HE. Horum opera carnificem meum uindicauero.
AG. Et qui uirile fœminis aderit robur?
HE. Res ualida multitudo, & cũ dolo non superabilis.
AG. Valida quidem, sed muliebre non probo genus.
HE. Quid? non mulieres suffulere Aegypti liberos?
Non prorsus Lemno exterminarunt uiros?
Sed quibus fiat negocium, eas mihi rationes linquito,
Fœminamq; hanc tutò duci per copias iube:
Ipsaq; tu, ubi ad Thracem ueneris uirum,
Dic: Aduocat te regina dudum Ilij,
Non minus tua quàm sua gratia:
Aduocat & liberos. nam & liberos scire refert, ea
Quæ ex ipsa audies. Tu autem recens cæsæ,
Polyxenæ interea Agamemnõ sepulchrum fieri ueta:

Ἐδλοῦ γὰρ αὐδρὸς τῇ δίκῃ δ' ὑπηρετεῖν, A
καὶ τοὺς κακοὺς δρᾶν πανταχοῦ κακῶς ἀεί. "
χο. δεινόν γε θνητοῖς, ὡς ἅπαντα συμπίτνει, "
καὶ τὰς αὐάγκας οἱ νόμοι διώκισαν, "
φίλους πιθῶντες τούς γε πολεμιωτάτους, "
ἐχθρούς τε τοὺς πρὶν δύμμι εἰς ποιεῖμενοι. "
ἀγ. ἐγώ σε, καὶ σὸν παῖδα, καὶ τύχας σέθεν
ἐπάξη δὶ οἴκτου, χεῖρα δ' ἱκεσίαν ἔχω,
καὶ βέλομαι θεῶν δ' ἕνεκ' ἀνόσιον ξένον,
καὶ τὸ δικαίου, τλῶδε σοι δοῦναι δίκην·
εἴ πως φανείην τ' ὡς τέ σοι καλῶς ἔχειν,
στατῶ τε μὴ δύναμι κασαύδρας χάριν
θρήκης ἄνακτι τόνδε βουλεῦσαι φόνον.
ἔστι γὰρ, ἥ ταραγμὸς ἐμπέπτωκέ μοι,
τὸν εὖ δρᾶν τοῦτον φίλον ἡγεῖται στρατὸς, τὸν κατ-
θανόντα δ' ἐχθρόν. εἰ δὲ σοι φίλος
ὁδ' ὤν, χωρεῖς τοῦτο, μὰ κοινὸν στρατῷ.
πῶς τοῦτα φρόντις, ὡς θέλοντα μὴ μ' ἔχεις, B
σοὶ ξυμπονῆσαι, καὶ ταχὺ πεσεῖσαι·
βραδὺ δ', Ἀχαιοῖς εἰ σφαλήσομαι.
ἑκ. φεῦ, ὀκ εἰσὶ θνητῶν, ὅς τις ἐς ἐλεύθερος.
ἢ χρημάτων γὰρ δοῦλός ἐστιν, ἢ τύχης·
ἢ πλῆθος αὐτὸν πόλεως, ἢ νόμων γράφαι
εἴργουσι, χρῆσθαι μὴ κατὰ γνώμην τρόποις.
ἐπεὶ δὲ ταρβεῖς, τῶν τ' ὄχλον πλέον νέμεις,
ἐγώ σε θήσω τοῦδ' ἐλεύθερον φόβου.
σιώπα μὴν γὰρ, εἰ τι βουλεύσω κακὸν
τοῦδ' τόνδ' ἀκτείνοντι· σὺ δ' ἀσῃς δὲ μή·
εἰ δ' Ἀχαιῶν θόρυβος, ἢ πικρεία,
πάσχοντος αὐδρὸς θρηκὸς οἷα πείσεται,
φανῇ τις, εἶργε, μὴ δικῶν ἐμὲ χάριν.
τάδ' ἄλλα θαρσεῖ, πάντ' ἐγὼ θήσω καλῶς.
ἀγ. πῶς ὦν; τί δράσεις; πότερα φάσγανον χερὶ
λαβοῦσα γραία, φῶτα βάρβαρον κτενεῖς,
ἢ φαρμάκοισιν, ἢ πικρείᾳ τινί; C
τίς σοι ξυνεῖναι χείρ; πόθεν κτήσῃ φίλους;
ἑκ. εἰ γὰρ κεκεύθασ' αἷδε τροιάδων ὄχλον.
ἀγ. τὰς αἰχμαλώτους εἶπας, ἑλλάνων ἄγραν;
ἑκ. σὺν τοῖσδε τὸν ἐμὸν φονέα τιμωρήσομαι.
ἀγ. καὶ πῶς γυναῖξιν ἀρσένων ἔσαι κράτος;
ἑκ. δεινὸν τὸ πλῆθος, ξυὶ δόλῳ τε δύσμαχον.
ἀγ. δεινὸν, τὸ μὲν τοι θῆλυ μέμφομαι γένος.
ἑκ. τί δ', ὃ γυναῖκες εἶλον Αἰγύπτου τέκνα;
καὶ Λῆμνον ἀρδὶν ἀρσένων ἐξώκισαν;
ἀλλ' ὡς γνώσῃ, τόνδ' ἐμοὶ μύθες λόγον.
πέμψον δέ μοι τλῶδ' ἀσφαλῶς σφᾶς στρατῷ
γυναῖκα. καὶ σὺ θρηκὶ παραδοῦσα ξένῳ,
λέξον· καλεῖ σ' ἄνασσα δὴ ποτ' Ἰλίου,
Ἑκάβη, σὸν δ' ἐκ παντὸν ἢ κείνης χρεῶν,
καὶ παῖδας. ὡς δὲ καὶ τέκν' εὐδαίμονα λόγου
οὐ τῆς ἐκείνης. τὸν δὲ θρῃνοσφαγῶς
τολυξένης ἐπίσχες Ἀγάμεμνον τάφον,

A ὡς τοῦδ' ἀδελφὸν πλησίον μιᾷ φλογὶ
δοῦν μόριμνα μητρὶ κρυφθῆναι χθονί.
ἀγ. ἔσται τάδ' ἔτω. καὶ γὰρ εἰ μὴ λῷ στρατῷ
πλοῦς, ὀκ ἂν εἶχον τλῶδε σοι δοῦναι χάριν.
νῦν δ', ὁ γὰρ ἥκιστ' ἐλπίας πνοὰς θεὸς,
μένειν ἀνάγκη, τλημῶ ὁρῶντες ἥσυχον.
" γένοιτο δ' εὖ πως. πᾶσι γὰρ κοινὸν τόδε,
" Ἰλίας δ' ἑκάστῳ, καὶ πόλει, τὸν μὲν κακὸν
" κακὸν τι πάσχειν, τὸν δὲ χρηστὸν δύτυχεῖν.

Χορός.

σὺ μὲν ὦ πατρὶς ἰλιὰς,
τῶν ἀχρείων πόλις ὀκέτι λέξῃ.
τοιόνδ' Ἑλλάνων νέφος ἀμφί σε καλύπτει,
δορὶ δὴ δορὶ πορσαν.
ἀρὰ δὲ σεφανὰν κέκαρσαι
πύργων, ἡ δ' ἀθάλου
κατὸν κηλίδ' οἰκτροτάτᾳ κέχρωσαι.
B τᾶλαιν', ὀκέτι σ' ἐμβατοῦσω
μεσονύκτιος, ὠλλύμαν,
ἡμος ἐκ λείπνων ὕπνος ἡδὺς
ἐπ' ὄσσοις πίπτεται.
μολπᾶν δ' ἄπο, καὶ χαροποῖν
θυσιῶν κατεπαύσας
πόσις, ὠ θαλαμοις ἔκητο,
ξυὸν δ' οὐδὲ παστάδα,
ναύταν ὀκέτ' ὀρῶν ὅμιλον
Τροίαν ἰλιάδ' ἐμβεβαῶτα.
ἐγὼ δὲ πλόκαμον ἀναδέτοις
μίτραισιν ἐρρυθμιζόμαν,
χρυσέων ὠνόπτρων
λοῦσσο' ἀτρόμονας εἰς αὐγάς,
οὐδ' ἐμνεῖ ὡς πεσοῦμ' ἐς δυναύ.
αὐτὰ δὲ κελαδοῦ ἔμολε πόλιν.
κέλευσμα δ' ὦν κατ' ἄστυ τροίας
τόδ'. ὦ παῖδες Ἑλλάνων, πότε δὴ
πότε τᾶν ἰλιάδ' σκοπᾶν
πορσαντες, ἥξετ' ἐς οἴκους;
λέχη δὲ φίλα μονόπτερπλον
λιποῦσα, δωρὶς ὡς κόρα,
σεμναὶ πεσίζοσ',
ὀκ ὦνυσ' ἀρτεμιν ἁ τλάμων.
ἄγομαι δὲ θανόντ' ἰδοῦσ' ἀκοίταν
τὸν ἐμὸν, ἅλιον οὐδὲ πέλαγος,
πόλιν τ' ἀρσηνοῦσ', ἐπεὶ
νόσιμον ναῦς ἐκίνησε πόδα,
καί μ' ἀρ' γᾶς ὤρισεν ἰλιάδος.
τάλαιν', ἀπεῖπον ἄλγει,
τᾶν τοῖν Διοσκόροιν ἐλέναν κλαίειν,
ἰδ' ἀῶν τε βόταν
ἀνόσφιν κατέρα δολοῦσ', ἐπεί με
γᾶς ἐκ πατρῴας ἀπώλεσεν.
ἐξώκισέ τ' οἴκων γάμος, ὁ γάμος,

Vt soror & frater unà eodem rogo,
Gemino dolore parenti condantur solo.
AG. Hæc ita fient. At si licuisset copijs
Nauigare, haud possem ista tibi re gratificarier.
Nunc autem, quando secundos uentos negat Deus,
Manendum est, donec secunda detur nauigatio.
Bene uertat autem. Omnium enim interest "
Et priuatim, & publicitus, malos "
Malè affligi, bonos autem uti rebus prosperis, "

Chorus.

Tu quidem, ô patria Ilium,
Posthac haud inexpugnata urbs uocaberis.
Tam densa Graium nube cingeris,
Te bello populante:
Mutilataq; es corona turrium
Ardentis fumi nigrore
Deformata miserabili.
Posthac te misera non obambulabo,
Medio noctis interibam,
Quando iam à cœna dulcis somnus
In oculos spargitur:
A' cantibus autem & choreis,
Ac solemnibus sacris cessans
Maritus in thalamo iacet,
Hæretq; in paxillo hasta,
Nec iam nauticam cernit turbam
Obambulantem ad Pergama Troiæ.
Ego autem comam reuinctis
Mitris aptè componebam,
Intuens in aureos
Rotundi speculi orbes,
Proxima lecto, ut subirem mox cubile:
Cùm per ciuitatem graßatur tumultus,
Talisq; clamor clarescit in urbe Troiæ:
O' filij Græcorum, quando tandem,
Quando arces Ilij
Populati, domum redibitis?
At ipsa dulces thalamos, simplicem induta uestem,
Relinquo, Doridos in morem puellæ:
Nec profeci quicquam, quòd uenerandæ
Supplex procumberem Dianæ, misera:
Sed agor, uirum interemptum intuens
Meum, per undas pelagi,
Vrbemq; respectans, ubi
Reducem nauis pedem mouit,
Meq; solo remouit Iliaco,
Misera desperans dolore concidi:
Sororem Diocuorum Helenam
Idæumq; pastorem
Funestum Parim diris deuouens: si quidem
Me è patria terra in exitium dederit,
Domoq; extorrem fecerint nuptiæ, non nuptiæ,

Sed quædam mali Dæmonis calamitas:
Quam neq; pelagus tumidum reuehat,
Neq; ad patrias perueniat ædes.

ACTVS QVINTVS.

Polymestor. Hecaba. Chorus. Agamemnon.

O Priame, uir mihi charissime, charissimaq; tu
Hecaba, illachrimo te contuens, urbem ac tuã,
Istamq; modò interfectam filiam tuam.
„ Heu. Nihil est tutũ: nullaq;, cui possis fidere, fœlicitas:
„ Vt non, qui secundis utitur rebus, possit fieri miser:
„ Sed cuncta miscent excitato numina
„ Susq; deq; tumultu, ut futuri inscitia
„ Ipsos colamus deos. Quorsum autem attinet
Hæc flere, cum nihil pristinis medeantur malis?
Sin uerò meam quid incuses absentiam,
Reprime te. absui enim in medijs Thraciæ finibus,
Quando tu huc appuleras. Sed ubi reuerti,
Iam domo efferenti pedem mihi
Commodum hæc ancilla tua fit obuia,
Nuncians tuis uerbis, quæ ut audij, huc me contuli.
HE. Ore aduerso te intueri pudet
Polymestor, in eiusmodi sitam malis:
Tibi enim, cui beata uisa sum, me conspici pudet,
In hac fortuna dum uersor, in qua nunc sum,
Nec te queam rectis intueri oculis.
Cæterum illud non arbitrêre maleuolentia tui
Fieri, Polymestor: est enim & aliud quiddã causæ. præ
„ Ne fœminæ aduersæ spectent uiros. (terea lex est
POL. Neq; mirum quidẽ est. Sed ad quid me opus est
Quæ res est, ut me domo accersiueris? (tibi?
HE. Arcani quiddam est, quod ad te uolo,
Tuosq; liberos dicere. Quare iube, ut satellites
Ab his procul concedant ædibus.
POL. Abite: tuta enim hæc solitudo est.
Tu quidem beneuola nobis es, beneuolus item hic mihi
Exercitus est Græcorum. Sed indicare iam te decet,
„ In quo beatum oporteat afflictis opem
„ Amicis ferre. Ego quidem promptus sum.
HE. Primùm dic, an Polydôrus filius, quem ex mea
Patrisq; creditum domi tenes, superstes sit. (manu,
Cætera deinceps te percontabimur.
POL. Maximè. ist hac parte bene res habent tuæ.
HE. O uir charissime, quàm bene, & ut te dignũ est,
PO. Quid secundo loco uis ex me discere? (loqueris.
HE. Num quid etiam parentis sit memor mei?
PO. Quin huc ad te clanculum uenire studuit.
HE. Saluum'ne id auri, quod Troia secum attulit?
PO. Seruatur illud saluum meis in ædibus.
HE. Serua porrò ipsum, nec appetas res proximi.
PO. Absit: præsenti ego fortuna perfruar, mulier.
HE. Scis ergo, quæ proloqui tibi & natis uelim?
PO. Non scio, uerbis indicabis hoc tuis.

ἀλλ' ἀλάσορός τις οἰζύς· A
ἅν μήτε πέλαγος ἅλιον ἀπαγάγοι πάλιν,
μήτε πατρῴων ἵκοιτ' ἐς οἶκον.

ΔΡΑΜΑ ΓΕΜΡΤΟΝ.

Πολυμήστωρ. ἑκάβη. χορὸς. ἀγαμέμνων.

Ὦ φίλτατ' αὐδῆσαι πρέποι με, φίλτατόν δὲ σὺ τω.
ἑκάβη, δακρύω σ' εἰσορῶν, πόλιν τε σὴν,
τήν τ' ἀρτίως θανοῦσαν ἔκγονον σέθεν.
φοῦ δὴ τὸ λοιπὸν ἔστιν ὀλβίοις, ὅτ' ἀν
ὅτ' αὖ καλῶς πράσσοντα, μὴ πράξειν κακῶς.
φύρουσι δ' αὖθ' οἱ θεοὶ πάλιν τε κἀν πρόσω,
ταραγμὸν ἐντιθέντες, ὡς ἀγνωσίᾳ
σέβωμεν αὐτούς. ἀλλὰ τοῦτο μὲν τί δεῖ
θρῆνεῖν, πεπωπτουτ' ὀδύνας πρόσθεν κακῶν;
σὺ δ' εἴ τι μέμφει τῆς ἐμῆς ἀπουσίας,
χρὴ τυγχάνω γὰρ ἐν μέσοις Θρᾴκης ὅροις
ἀπὼν, ὅτ' ἦλθες δ' εὐθὺς ἐπείγ' ἀφικόμην,
ἤδη πόδ' ἔξω δωμάτων αἴρουντί μοι, B
εἰς ταυτὸν ἥδε συμπιτνεῖ δμωὶς σέθεν,
λέγουσα μύθους, ὧν κλύων ἀφικόμην.
ἑκ. ἀσχαλῶ μαι σε πεσοῦσ' ἐπέμψ' ἐναντίον
πολυμῆστορ, ἐν τοιοῖσδε λειμῶσι κακοῖς.
ἔτυχε γὰρ ὤφελόν σ' τυχεῖν, αἰδοῖός μ' ἔχει
ἐν τῷδε τώτῳ τυγχάνοντ', ἵν' εἰμὶ νῦν,
κἀκ αὖ δυναίμην πεσοῦσ' ἐπέμψ' σ' ὀρθαῖς κόραις.
ἀλλ' αὐτὸ μὴ δύσνοιαν ἡγήσῃ σέθεν
πολυμῆστορ. ἄλλως δ', Αἰτίόν τι καὶ νόμος, „
γυναῖκας αὐδῶν μὴ βλέπειν ἐναντίον. „
πο. καὶ θαῦμά γ' ἐδέχθ'. ἀλλ' ἀ τίς χρεία σ' ἐμοῦ;
τί χρῆμ' ἐπέμψω τὴν ἐμὴν ἐκ δόμων πόδα;
ἑκ. ἔδιον ἐμαυτῇ δή τι πεῖσαι σε βούλομαι,
καὶ παῖδας εἰπεῖν σούς, ἀπάονας δέ μοι
χωρεῖν κέλευσον τῶνδ' ἀφεστῶσι δόμων.
πο. χωρεῖτ'. ἐνάσφαλες γὰρ ἥδ' ἐρημία.
φίλη μὲν ἡμῖν εἶ σύ. πεσφίλες δὲ μοι τόδε C
στράτευμ' Ἀχαιῶν. ἀλλὰ σημαίνειν σε χρή,
τί χρὴ τὸν εὖ πράσσοντα μὴ πράσσοντσιν εὖ „
φίλοις ἐπῆκειν· ὡς ἕτοιμός εἰμ' ἐγώ. „
ἑκ. πρῶτον μὲν εἰπὲ, παῖδ', ὃν ἐξ ἐμῆς χθονὸς
πολύδωρον, ἑκ τε πατρὸς, ἐν δόμοις ἔχεις,
εἰ ζῇ. τάδ' ἄλλα δ' εὔστοχον σ' ἐρήσομαι.
πο. μάλιστα τἀκείνου μὲν εὐτυχεῖς μόρῳ.
ἑκ. ὦ φίλτατ', ὡς εὖ κἀξίως σέθεν λέγεις.
πο. τί δῆτα βούλει δεῖξον μαθεῖν ἐμοῦ;
ἑκ. εἰ ζῇ πεύσῃς ἥδιστ' μέμνηται τί μου;
πο. καὶ δεῦρό γ' ὡς σε λευφίως ἐζήτει μολεῖν.
ἑκ. χρυσὸς δὲ σῶς, ὃν ἦλθεν ἐκ Τροίας ἔχων;
πο. σῶς, ἐν δέμοις γε τοῖς ἐμοῖς φροῦρεῖ μοι Θ.
ἑκ. σῶον ναὶ αὐτὸν, μῶν δ' ὅρα τῶν πλησίον.
πο. ἥκιστ', ἐναίμω τοῦ πεσόντ' ὦ ἀνάσσα.
ἑκ. οἶσθ' ὃν ἁλέσαι σοί τε καὶ πᾶσι θέλω;
πο. οὐκ οἶδα, ἀλλ' σῶν σημανεῖς λόγῳ.

ἑκά.

A ἑκ. ἔσω φίλη θεὶς, ὡς σὺ νῶν ἐμοὶ φίλῃ.
πο. τί χρῆμ' ὁ κἀμὲ κἀν τέκνῳ' ἐδ' φίλα χρεών;
ἑκ. χρυσὸ παλαιὰ κειμὶ δῶρ κατώρυχες.
πο. τοῦτ' ἐδ' ἃ βούλει πᾶσι σημῆναι σέθεν;
ἑκ. μάλιστα, δίκα σ' γ' εἶ γὰρ δυσεβὴς ἀνὴρ.
πο. τί δῆτα τέκνων τῶνδε δεῖ πρᾶξαι;
ἑκ. ἄμεινον, ἢν σὺ κατθανῇς, τὸ σὸν εἰδέναι.
πο. καλῶς ἔλεξας τῆδε, καὶ σοφώτερον.
ἑκ. οἶδ' ὃν Αθάνας ἰλιὰς ἵνα σέβει;
πο. γνῶθ' ὁ χρυσὸς ὅδε; σημεῖον δὲ τί;
ἑκ. μέλαινα πέτρα, γῆς ὑπορτέλλουσ' ἄνω.
πο. ἔτ' ἔν τί βούλει τῶν ἐκεῖ φράζειν ἐμοί;
ἑκ. σῶσαί σε χρῆμαθ', οἷς συνεξῆλθον, θέλω.
πο. ποῦ δῆτα; πέπλων γὲ ἕνεκ, ἢ κρύψασ' ἔχεις;
ἑκ. σκύλων γὲ ὄχλῳ τοῖσδε σώζεται σέγας.
πο. ποῦ δ' αὖθ' Ἀχαιῶν ναύλοχοι πεδοπτυχαί;
ἑκ. ἰδίᾳ γυναικῶν αἰχμαλωτίδων σέγαι.
B πο. τἄνδον δὲ πισὰ, κἀρσένων δρημία;
ἑκ. οὐδεὶς Ἀχαιῶν ἐνδον, ἀλλ' ἡμεῖς μόναι.
ἀλλ' ἕρπ' ἐς οἴκους· καὶ γὰρ Αργεῖοι νεῶν
λῦσαι πεοθέσιν οἴκαδ' ἐκ Τροίας πόδα.
ὡς ταῦτα πεφεύξῃ σε δεῖ, σέχης πάλιν
ξὺν παισίν, ὅπῃ τὸν ἐμὸν ὤκισας γόνον.
πο. ὅπω δεῖδωκας, ἀλλ' ἴσως δώσῃς δίκην.
ἀλίμενόν τις ὡς ἐς ἄντλον ἐμπεσὼν
λέχρι Θ', ἐκπέσῃ φίλας καρδίας,
„ ἀμόρσας βίοτον. Τὸ γὰρ ἐπαίχμιον
„ Δίκα, καὶ θεοῖς ὀξὺ βλέπτει, „
„ ὀλέθριον ὀλέθριον κακῶν.
φύσει σ' ὁδῶ φίλ' ἐλπὶς, ἣ σ' ἐπάγαγε
θανάσιμον πεῶς ἀΐδαν. ἰὼ τάλας.
ἀφλέμω δὲ χειρὶ λείψῃς βίον.
πο. ὤμοι, τυφλοῦμαι φέγγη Θ' ὀμμάτων τάλας.
ἡμ. ἠκούσατ' αὐδῆς οἰμωγὴν φίλαι;
C πο. ὤμοι μάλ' αὖθις τέκνα, ἀνυσὶν σφαγῆς.
ἡμ. φίλαι, τί πεφεύκατον κἀν' ἔσω δόμων κακῶν.
πο. ἀλλ' οὔτι μὲ φύγετε λαιψηρῷ ποδί·
βάλλω γὰρ οἴκων τῶνδ' ἀναῤῥήξω μυχούς.
ἡμ. ἰδὲ βαρείας χθονὸς ὁρμᾶται βέλη Θ.
βούλεσθ' ἀθαπτόσωμον, ὡς ἀκμὴ κακῶ,
Ἑκάβη πεδεῖναι, Τρῳάσιν τε συμμάχοις;
ἑκ. ἀρᾶσε, φέρε τι μηδὲν, ἐκβάλλω πύλας.
ὀ γὰρ ποτ' ὄμμα λαμπρὸν γνῶθησεις κόραις.
ὦ παῖδας ὄψει ζῶντας, ὅς ἔκτειν' ἐγώ.
ἡμ. ἢ γὰρ καθεῖλες θρῆνα, καὶ κρατεῖς ξένου,
δέσποινα, καὶ δεδοκας οἰάτρ' λέγεις;
ἑκ. ὄψει νιν αὐτὸν ὄντα δωμάτων πάρ Θ'
τυφλὸν, τυφλὸν σέχοντα πεδφόρῳ ποδί.
παῖδων τε δισσῶν σῶμαθ', ὃς ἔκτεν' ἐγὼ
σὺν ταῖς ἀρίσαις Τρῳάσιν. δίκην δέ μοι
δέδωκε. χωρεῖ δ' ὡς δρᾷς δ' ἐκ δόμων.
ἀλλ' ἐκποδὼν ἄπειμι, κἀπεσόμαι

HE. Ametur is, ut tu amatus es mihi.
PO. Sed quid rei est, quod scire me & liberos decet?
HE. Veteres Priamidũm gazæ humo defossæ sunt.
POL. Id'ne est, quod tuo referri uis filio?
HE. Prorsum, & quidem per te: uir es enim pius.
POL. Quid igitur opus est liberorũ horũ præsentia?
HE. Præstat & hos, si forsan ipse morereris, scire.
POL. Bene dixisti, & hoc quidem modo prudentius.
HE. Scis igitur, Iliæ ubi ædes sit Pallados?
POL. Illic'ne aurum est? at quid signi ibi?
HE. Ater summa tellure prominens lapis.
P. Num quid amplius eorũ, quæ illic, mihi dicturus es?
HE. Vt ferues pecunias, quas mecum extuli, uolo.
POL. Vbi nempe? an intra uestem, an abdita habes?
HE. Spoliorum in acerno hisce seruantur tentorijs.
PO. Vbi? nã hæc Græcorũ nautica sunt tabernacula.
HE. Sunt propria captis fœminis tabernacula.
POL. Tuta'ne omnia intus, atq; absunt uiri?
HE. Nemo Græcorum intus, sed nos solæ sumus.
Sed ito intrò. Etenim Argiui ab Ilio ad patrios
Nauium cursum flectere cupiunt lares:
Vti cuncta ubi peregeris, quæ quidem oportet, redeas
Cum liberis eò, ubi collocasti meum filium.
CHO. Nondum dedisti, sed forsan pœnas dabis:
Ac ueluti quis in præceps lapsus mare
Obliquus, chara excides anima,
Orbatus uita. Facinus enim cruentum, „
Malumq; pestiferum, iusticiæ obnoxium, „
Nec apud deos euanescit, aut obliuione intercidit. „
Fallet te huius uiæ spes, quæ te ducit
Funestum ad Plutonem. Io miser,
Imbelli uitam amittes manu.
POL. Hei mihi: orbor oculorum luce miser.
SEM. Audistis, ô amici, ploratum uiri?
POL. Heu rursus, heu liberi, funestam cædem.
SEM. Amicæ, noua patrata sunt intus mala.
POL. Nunquam tamen me cito effugeritis pede,
* Quin & ipsa tecta quatiens penitus eruero,
SEM. Ecce uibratur graui telum manu.
Vultis'ne irruamus? res enim postulat,
Vt Hecabæ ac Troadibus feramus suppetias.
HE. Effringe, nihil parcas, eruens fores:
Haud enim claram facem oculis reddideris:
Nec uiuos uidebis, quos necaui, liberos.
SEM. Num sustulisti Thracem, uictrixq; es hospitis,
Regina? patrasti'ne, cuiusmodi refers?
HE. Videbis illum mox prodeuntem ex ædibus
Cæcum, cæco & incerto gradientem pede:
Item duorum liberorum cadauera,
Quos ipsa cũ fortissimis Iliadibus occidi, penditq; mihi
Pœnas. Sed (ut uides) prodit domo.
At ego me submoueo, & procul stabo

* Feriẽs enim, id est pulsans, cõcutiens harum ædiũ perfregero penetralia.

A' Thrace

A' Thrace ir.æstuante,& indomito.
POL. Heu me: quò eam? ubi consistam? quò intendam
Quadrupedem gradum montanæ feræ
Tentans manu uestigia? Quo'nam?
Hac'ne, an isthac cursum flectam?
Vt sanguinarias corripiam
Iliadas, quæ me perdiderunt.
Scelestæ, scelestæ Phrygum * nurus,
*Phrygum puellæ, uel uirgines.
Proh execratæ, quò me formidantes
Fugitant in latebras?
Vtinam mihi sanguinolentis oculorum palpebris
Medeare, medeare, lumina cæca
Adimens Phœbe.
Atat occultum gradum sentio
Harum mulierum.
Quò cieo pedem? ut carne atq; ossibus
Explear, epulo è feris bestijs
Parato: quò mihi sumam pœnas
Meæ ultrices iniuriæ?
Quò, quò feror, solos liberos
Bacchis Tartari dilaniandos relinquens,
Et cædem canibus cruentam,
Crudeles dapes, feramq; sparsionem?
Vbi consisto? quà me uerto? quà eo?
Vt ratis rudentibus
Contrahens lintea uela,
In hanc impulsus latebram
Funestam, custos
Meorum liberorum.
CHO. O' miser, quàm grauia perpeteris mala.
Sed, cum patraris fœda, graues inflixit pœnas
Deus, quisquis tibi infensus est.
POL. Ah, ah, io Thraciæ
Gens hastis & armis
Equisq; ualens, in bella ferox,
Martiq; domita.
Iô Achæi, iô Atridæ,
Voco uoco, rursum uoco.
Num quis audit? Nemo'ne opem feret? quid cũctamini?
Me perdidere fœminæ,
Me perdidere captæ,
Acerba acerba passi sumus:
Heu nostra clades.
Quò uertam me? aut quorsum ferar?
Num peruolem ætheream plagam,
Sublime ad atrium, ubi Orion,
Vbi Sirius ignis flammeos
Iacit ab oculis radios:
An ad furuum nigrantis Tartari
Deferar portum miser?
„ CHO. Venia danda, si quis, cum maiora q̃ ferre queat
„ Sustineat, misera uita exceßerit. (mala

θυμῷ ῥέουσα θρηνεῖ δυσμαχωτάτῳ.
πο. ὤ μοι ἐγώ, πῶς βῶ; πῶς ἔῳ; πῶς μέλεω
τετραπόδου βάσιν θηρὸς ὀρεσσόου
πιθέμεν ὠδῖν χεῖρα κατ' ἴχνος; ποίαν;
ἢ ταύταν, ἢ τῆνδ' ἐξελάξω;
τὰς αὐδροφόνους μαρψαι χρῄζων
Ἰλιάδας, αἳ με διώλεσαν.
τάλαιναι, τάλαιναι κόραι φευγῶν.
ἰὼ ἰὼ κατάρατοι. ποῖ καί με φυγᾶς
πτώσσουσι μυχῶν;
εἴθ' μοι δμμάτων αἱματόων βλέφαρον
ἀκέσαιο ἀκέσαιο, τυφλὸν ἄλις
φέγγος ἀπαλλάξας.
ἔ, ἔ. σίγα, σίγα. λεύσσω δὲ βάσιν ἀδδώσομαι
τῶνδε γυναικῶν.
πῶς ποδ' ἐπαίξας, σαρκῶν ὀσίων-
τ' ἐμπλησθῶ, θοίνας ἀγρίων θηρῶν
πιθέμενος, ἀρνύμενος λώβαν,
λύμας ἀντίποινα ἐμᾶς; ἰὼ τάλας,
ποῖ, πῶς φέρομαι, τέκν' ὄρφανα λιπὼν
βάκχαις ἅιδου σφαγιάσαι,
σφαγεῖ' κυσί τε φονίαν
λαῖτ' ἀνίμερον, ὀρέων τ' ἐκβολάς;
πῶς σῶ; πῶς κάμψω; πῶς βῶ;
ναῦς ὅπως ποντίοις πείσματα
λινόπρωρον φέρουσ' ἐλλῶν.
ὠδῖν τοῦδ' ἐσυθεὶς
τέκνων ἐμῶν φύλαξ,
ὀλίθριον κοῖτον;
χο. ὦ τλῆμον, ὡς σε δύσφορ' ἔργασαι κακά.
Δράσαντι δ' ἀεχρὰ, δεινά τ' ἄπτιμα
Δαίμων δ' ἐσλωκεν, ὅς τις ἐσί σε βαρύς,
πο. αἔ, αἔ, ἰὼ θρῄκης
λογχοφόρου, χώστλου,
ἱππου Ἀρεικάτοχον γένος.
ἰὼ Ἀχαιοί, ἰὼ Ἀτρεῖδαι.
βοᾶν βοᾶν ἀϋτῶ, βοᾶν.
ἴτε ἴτε, μόλετε πῶς θεῶν.
κλύει τις, ἢ δόλεις ἀφιέσεις; τί μέλλετε;
γυναῖκες ὤλεσάν με,
γυναῖκες ἀχμαλώτιδες.
δεινὰ δεινὰ πεπόνθαμεν.
ὤ μοι ἐμᾶς λώβας.
ποῖ τράπωμαι; ποῖ πεσοῦμαι;
ἀιθέρ' ἐμπτάμενος ἀετώιον,
ὑψιπετὲς εἰς μέλαθρον, ὠρίου
ἢ σείριος ἐνθα πυρὸς φλογέας
ἀφίησιν ὀσσων αὐγάς;
ἢ τὸν ἀϊδ' ἀ μελανοχρῶτα
πορθμὸν ἀϊξω τάλας;
χο. Σύγγνωθ' ὅταν τις κρείσσον' ἢ φέρῃ, κακὰ
Πάθη, τὰ λαίνης ἐξαπαλλάξαι ζωῆς.

A ἀγα. Ἱκανῶς ἀκούσας ἦλθον. ὀ γὰρ ἥσυχος
πέτρας ὀρείας πᾶς λέλακ' αὐλὰς σφαλείς
ἀχὼ δηλοῖ δόρυβον. εἰ δὲ μὴ φευγῶν
πύργους πεσόντας ἴσμεν Ἑλλάνων δορί,
φόβον τόδ' ἔχω ὁ μέσως δὲ λυπεῖ.
πο. ὦ φίλτατ', ἡδόμην γὰρ Ἀγαμέμνονος σέθεν
φωνῆς ἀκούσας. εἰ δὲ πάσχομεν;
ἀγα. ἔα, Πολυμήστορ ὦ δύσαινε, τίς σ' ἀπώλεσε;
τίς ὄμμ' ἔθηκε τυφλὸν αἱμάξας κόρας;
παῖδάς τε τοὺς δ' ἔκτεινεν; ἢ μέγαν χόλον
οἷ κἀν τέκνοισιν εἶχεν, ὅστις νῦν ἄρα.
πο. Ἐπάθεν με σὺν γυναικείῳ αἴχμα λωτίσιν
ἀπώλεσ', οὐκ ἀπώλεσ', ἀλλὰ μειζόνως.
ἀγα. τί φής; σὺ τοῦτο εἴργασαι τόδ', ὡς λέγεις;
σὺ τόλμαν ἐπάθες τῶνδ' ἔτλης ἀμηχανοῦ;
πο. ὤ μοι, τί λέξεις; ἢ γὰρ ἐγγύς ἐσί που;
σήμηνον: ἐστὶ ποῦ δ', ἵν' ἁρπάσας χροῖν
B σφαττάσωμαι, κἀν καθαιμάξω χρόα.
ἀγα. ἔστ', τί φάσεις;
πο. πῶς θεὸν σε λίσομαι,
μέθες μ' ἐφεῖναι τῇδε μαργῶσαν χέρα.
ἀγα. ἔγ'. ἐκβαλὼν δὲ καρδίας ὁ βάρβαρος,
λεύ' ὡς ἀκούσας οὗ τε, φῦλ δὲ τ' ὀμμάτων,
ἱρεῖνω δικαίως ἄνδρ' ὅστις πάσχεις τάδε.
πο. λέγοιμ' ἄν. ἦν τις Πριαμιδῶν νεώτατος
Πολύδωρος, Ἑκάβης παῖς, ὃν ἐκ Τροίας ἐμοὶ
πατὴρ δίδωσι Πρίαμος ὀμμάτων τρόφεις,
ὑπόπτως ὢν δὴ Τρωϊκῆς ἁλώσεως.
ἔδοξε κατέκτειν'. ἀνὴρ ὅστις δ' ἔκτεινέ νιν,
ἀκουσον, ὡς εὖ, καὶ σοφῇ πεμπτῇ.
ἔδεισε, μή σοι πολεμίου λειφθεὶς ὁ παῖς,
Τροίαν ἀθροίσῃ, κἀν ξυνοικίσῃ πόλιν.
γόντες δ' Ἀχαιοὶ ζῶντα Πριαμιδῶν τινα,
φευγῶν ἐς ἄκραν ἄλλῳ ἀθροίσαν στόλον,
κἀπέφαν θρίκης πεδία τρίβοισιν τάδε,
λεπταρῶν τε γείτοσι δ' ἐν κακῷ
Τρώων, ἐν ᾧ πόν νῦν ἄνακ' ἐκάμομεν.
Ἑκάβη δὲ παιδὸς γνοῦσα θανάσιμον μόρον
δόλῳ με τοιῷδ' ἤγαγ', ὡς κεκρυμμένας
θήκας φράσοι Πριαμιδῶν τῶν Ἰλίῳ
χρυσοῦ. μόνον δὲ σὺν τέκνοισί μ' εἰσάγει
δόμους, ἵν' ἄλλος μή τις εἰδέη τάδε.
ἔχω δὲ κλίνης ἐν μέσῳ κεκρυμμένας γόνυ.
πολλαὶ δὲ χεῖρες, αἱ μὲν ἐπ' ἀριστερᾶς,
αἱ δ' ἐν θύρᾳ, ὡς δὴ πρὸς φίλον Τρώων κόραι
θάκωσι, ἔχουσα κόρκιδ' ἀνδρὸς χρόος.
ἔνοσι δ' ἐν αὐγὰς τόδε λεύσσουσα πέπλους.
ἄλλαι δὲ κάμακα θρῄκιον θιγοῦσαι,
γυμνόν μ' ἔθηκαν δι' πτυχὸς σολίσματος.
ὅσαι δὲ τοπάδες ἦσαν, ἐκπαγλόμεναι,
τέκν' ἐν χροῖν ἔπαλον, ὡς τις ὁσίου πατρὸς
γένοιντο, δεδηχαῖσιν ἀμάξασαι χροῖν.
ἀγα.

AGA. Clamore excitus huc ueni: neq; enim silens
Rupis profundæ filia resonuit per exercitum,
Echo strepitum concitans: & nisi arces Ilij
Sciremus deiectas Marte Argolico,
Metum dediſſet hic strepitus non leuem.
POL. O' charisime, nam tuã Agamemnon eße sense
Vocem, ut audiui: uides quid nobis acciderit?
AGA. Ehem Polymestor, quis te perdidit miser?
Quis oculo mutilauit, sanguine infectis genis?
Atq; hosce liberos interemit? nimirum sæua odia
Erga te, tuosq; natos habebat, quisquis sit.
POLY. Hecaba me, cum captiuis fœminis,
Extinxit: haud extinxit, sed etiam amplius.
AGA. Quid ais? tu'ne patrasti hoc facinus, ut hic ait?
Tu Hecabe ausus es hanc nouam audaciam?
POL. Hei mihi, quid ais? num alicubi adest prope?
Indica, dic ubi sit, ut correptam manu
Dilaniem, & cruentem corpus sanguine.
AGA. Hem tu quid ais?
POL. Per deos te deprecor,
Sine ut inijciam illi furentem manum.
AG. Tempera tibi: atq; hãc animo eijciens barbariẽ,
Dic, ut cùm te atq; hanc uicissim audiuero,
Rectè iudicem, quapropter hæc patiare.
POL. Dicam sanè. Erat quidam Priamidum minimus
Natu Polydorus, Hecabæ filius, quem à Troia mihi
Pater misit Priamus educandum domi,
Iam tum malè suspicans Troiæ excidium.
Eum peremi: quare autem peremerim, audi:
Quàm bene, & sapiente prouidentia.
Metui, ne tibi relictus hostis hic puer
Troiam congregaret, ac rursus cohabitaret solum.
Quod ubi rescisceret Græci superesse quedã Priami
In terram Phrygum rursus classe appellerent, (dum,
Ac deinde Thraciæ hosce uastarent agros.
Populantes, redundaretq; ad uicinos Troicum
Malum, quo nunc etiam ô Rex laboramus.
Hecaba autem, ut funestam nati cognouit necem,
Dolo me tali duxit, ac si abditos
Thesauros auri uellet sub Ilio
Monstrare: solumq; inducit cum liberis
In domum, ne quis hæc alius cognosceret.
Porrò sponda media sedeo, curuato genu.
Multæ uerò manus, hæ quidem ad sinistram,
Aliæ ab alia parte me cingunt, ac ueluti amicum
Iliades circũsedent, tractantes texta Edonicæ manus,
Probantq; ad lucem solis spectantes peplos:
Aliæ uerò camacem intuentur Thraciam,
Iam me renudant duplici stolismate.
At quæ pepererant, illæ stupentes liberos
In manibus librant, & ut procul essent à patre
Submoti, sibi uicissim per manus tradunt,

Deinde

Deinde post tacitas mussationes, mirando modo
Repentè proferentes spicula alicunde ex peplis,
Fodiunt pueros. Rursus aliæ more hostico
Prehensas continebant manus meas,
Ac membra. Sin autem filijs opem ferre cupiens
Ora gestiebam mea attollere,
Coma tenebant: siue motabam caput,
Premente mulierum agmine, proficiebam nihil miser.
At supremum malum, plusquam malum
Mirè patrarunt: meorum quippe luminum,
Acubus correptis miseras pupillas fodiunt,
Sanguine cruentant, deinde mox per domos
Diffugiunt. Ego autem exiliens foràs,
Vt fera persequor sanguinarias canes,
Omnemq; perlustro parietem, uenantis in modum
Feriens, conflictansq;. Et hæc quidem, dum tibi gratifi
Paßus sum, hostem occidens tuum, (cari studeo,
Agamemnon. Sed ut ad pauca redeam,
Si quis fœminis antehac dixit malè,
Seu iam dicit, siue post dicturus est,
Omnia hæc ego dicam compendio.
» Neq; pontus, nec tellus tale gignit genus:
» Qui autem semper cum illis agit, is nouit optimè.
CHO. Ne sic insolenter agas, nec tuis ipsius ex malis
Existimans, muliebre sic omne uituperes genus.
» Pleræq; enim nostrûm, aliæ quidem * inuidendæ, &
» Aliæ uerò de numero malarum sumus. (laudabiles,
HE. Agamemnon, homines haud unquam decet
» Lingua, quàm factis, ualere plus:
» Sed si proba egit, oportet & probè dicere:
» Sin praua, & orationem conuenit eße putidam:
» Neq; iniqua quæ sunt, poße bene dißerere.
» Cati quidem sunt, qui ista callent egregiè.
» Sed non possunt ad extremum usq; esse cati:
» Verùm malè perierunt, nec quisquam effugit exitium.
Et hoc quidem ad te mihi sit procœmium.
Ad hunc reuertar, ac uerbis respondero.
Quid ais? Achæos ut leuares labore duplici,
Agamemnonisq; studio, meum interemisti filium?
Atqui ô pessime, primùm haud unquam fuerit
Barbarum Græcis amicum genus,
Neq; poßit eße. Deinde quam ambiens gratiam,
Tam promptus eras? num ut cui te affinitate iungeres,
Aut cognatus eras? aut aliud quid argumenti habens?
Aut tuæ erant carpturi telluris segetem,
Rursus claße aduecti? cui te horũ fidẽ facturũ putas?
Aurum, si modò uera fateri uoles,
Iugulauit filium meum, tuaq; lucri auiditas.
Etenim doce illud: cum adhuc secũdæ erãt res Troiæ,
Vrbsq; adhuc stabat munita turribus,
Viuebatq; Priamus, Marte florens Hectoris,
Cur tum non, si apud hunc inire gratiam

ἐπίφθονοι, inuidiæ obnoxiũ propter uirtutem, id est admirãdũ, laudabile.

κἄτ' ἐκγελανῶν, πῶς ὁλοκῶς, πῶς φθεγμάτῶν
δύθυς λαβοῦσαι φάσγαν' ἐκ πέπλων πεφύ,
ἐκφυτεύουσι παῖδας. αἱ δὲ πολεμίου δίκῃ
ξυναρπάζασαι, τὰς ἐμὰς εἶχον χέρας,
κἀγὼ κῶλα. παισὶ δ' ἀρκέσαι χρῄζων ἐμοῖς,
εἰ μὲν πρόσωπον ἐξανιστάμην ἐμόν,
κόμας κατεῖχον. εἰ δὲ λινοῖμι χέρας,
πλήθει γυναικῶν οὐδὲν ἦσσον τάλας.
τὸ λοίσθιον δὲ πῆμα, πήματος πλέον,
ἐξῠργάσαντο δεῖν' ἐμῶν γὰρ ὀμμάτῶν
πόρπας λαβοῦσαι, τὰς παλαιπώρους κόρας
κρυτόσιν, αἱμάσσουσιν. εἶτ' ἀνὰ στέγας
φυγάδες ἔβησαν. ἐκ δὲ πανδήμους ἐγὼ
θηρῶ, δράκοντ' τὰς μιαιφόνους κύνας,
ἅπαντ' ὀρόυνῶν τοῖχον. ὡς κυνηγέτης,
βάλλων, ἀράσσων. πιάδε πανδύσῳ χαρίν
τοῖ πονθ' τῷ σῷ, πολέμίόν τε σὸν κτανὼν,
Αγάμεμνον. ὡς δὲ μὴ μακρὸς τένω λόγος,
εἴ τις γυναῖκας τῶν πρὶν εἴρηκε κακῶς,
ἢ νῦν λέγων ἐστί τις, ἢ μέλλει λέγειν,
ἅπαντα ταῦτα συντεμὼν ἐγὼ φράσω·
γνῶ γὰρ ὅτι πόντος, ὅτι γῆ τρέφει
τοιόνδ'. ὁ δ' ἀεὶ ξυντυχὼν, ἐπίστατο.
χο. μηδὲν θρασύνου, μηδὲ τοῖς σαυτοῦ κακοῖς
τὸ θῆλυ σωθεὶς ὧδε πᾶν μέμψῃ γένος.
πολλαὶ γὰρ ἡμῶν, αἱ μὲν εἰσ' ἐπίφθονοι,
αἱ δ' εἰς ἀριθμὸν τῶν κακῶν πεφύκαμεν.
ἐκ. Αγάμεμνον, εὐθρόποισιν ὀρθῶν τῷ λῷστε πότε
τῶν πραγμάτῶν τὴν γλῶσσαν ἰσχύειν πλέον.
ἀλλ' εἴτε χρὴς ἔδρασε, χρὴ εὖ δρᾶν λέγειν·
εἴτ' αὖ πονηρὰ, οὐν λόγος εὖν σαθρὸς,
κἀμὴ δύνασθαι τἄδικ' εὖ λέγειν ποτέ.
Σοφοὶ μὲν ἔν εἰσ' οἱ τάδ' ἠπιστάμενοι,
ἀλλ' οὐ δύνανται δι' τέλους εὖν σοφοί.
κακῶς δ' ἀπώλοντο, κοὔ τις ἐξήλυξε πω.
καί μοι τὸ μὲν σὸν, οὐδ' ἐν φρεσὶ μοῖς ἔχει.
πῶς τόν σε δ' εἶμι, κἀλόγοις ἀμείψομαι.
πῶς φῆς, Αχαιῶν πόνον ἀπαλλάσσων δίπλῆν,
Αγαμέμνονός θ' ἕκατι κτεῖσ' ἐμὸν τέκος;
Ατοι ὦ πάκιστε, πρῶτον οὔ ποτ' ἂν φίλον
τὸ βάρβαρον γένοιτ' ἂν Ελλησι γένει,
οὔτ' ἂν δώσαιτο. τίνα δὲ κἀκ πανδύσῳ χαρίν
πρόθυμος ἔσθ' πότερα κηδεύσῳ τινά,
ἢ συγγενὴς ὤν; ἢ τίν' ἀτίαν ἔχων;
ἢ σῆς ἔμελλον γῆς τεμεῖν βλαστήματα
πλεύσαντες αὖθις; τίνα σθένει πείσειν τάδε;
ὁ χρυσὸς, εἰ βέβαιόν τἀληθῆ λέγῃ,
ἔκτανε τὸν ἐμὸν παῖδα, κἀκ κόρδη τὰ σά.
ἐπεὶ δι' ἁλόγου ἦν, πῶς ὅτ' ἐτύχει
Τροία, πόλις δὲ πύργος ἐν ἔτι πόλιν,
ἔζη τε Πρίαμος, Εκτόρος τ' ἐνῶθεν δόρυ,
τίδ' οὐ τότ', εἴπερ τῷδ' ἐβούλεσθε χάριν

Stadæ,

A θέσθαι. τρέφων τὸν παῖδα, κἀν δόμοις ἔχων,
ἔκτεινας, ἢ ζῶντ' ἦλθες ἀργείοις ἄγων;
ἀλλ' ἐλίχ' ἡμεῖς ἐκεῖ' ἦμεν ἐν φάει,
κατανῶ δ' ἐσήμαν' ἄεν πολεμίου ὕπο,
ξένον κατέκτεινας σὸν μόλοντ' ἐφ' ἑσίαν.
πῶς τοῖσδε νῦν ἄκουσον, ὡς φανῇ κακός.
χρῆν σ' εἴπερ ἤθελες τοῖς Αχαιοῖσι φίλος,
τὸν χρυσὸν, ὃν φῆς σὸν, ἀλλὰ τόδ' ἔχειν,
δοῦναι φέρουτα τῷ νομίζοις τε, καὶ χρόνου
πολὺ πατρῴας γῆς ἀπεξῳκῳμένοις.
σύ δ' οὐδὲ νῦν τῷ σῆς ἀπαλλάξαι χρὸς
πολεμῶς, ἔχων δὲ πατρῴδεῖς ἔτ' ἐν δόμοις.
κἀμὲ μὲν τρέφων μὴ ὡς σε παῖδ' ἐχρῆν τρέφειν,
σώσας τε τὸν ἐμὸν, εἶχες ἂν κλέος.
» ἐν τοῖς κακοῖς γὰρ οἱ ἀγαθοὶ φανέστατοι
» φίλοι τὰ χρεῖα δ' ὧν πάθ' ἥκας' ἔχει φίλους.
εἰ δ' ἐπαύξεις χρημάτῶν, οὐδ' ὀυτύχει,
B θησαυρὸς ἂν σοι τῶδε τῶπῆρχ' ἐμὸς μέγας.
νῦν δ' ὅτ' ἐκεῖνον ἀνδρ' ἔχεις σαυτῷ φίλον,
χρυσὸς τ' ὀνησις οἴχεται, παῖδές τε σοι,
αὐτός τε πράσσῃς ὧδε. σοὶ δ' ἐγὼ λέγω
ἀγάμεμνον, εἰ τῷδ' ἀρκέσεις, κακὸς φανῇ
ὅτ' ὀυσεβῆ γὰρ, ὅτε πιστὸν οἷς ἔχεῖν,
οὐ ὅσιον, οὐ δίκαιον εὖ δρᾶσεις ξένον.
αὐτὸν δὲ χαίρειν τοῖς κακοῖς σε φήσομεν,
τοιῶδε τὸν ὄντα. δεσπότας δ' ὀ λοιδορῶ.
» χο. φεῦ, φεῦ. βροτοῖσιν ὡς τὰ χρηστὰ πράγματα
» χρηστῶν ἀφορμὰς ῥᾴδιόν' ἀεὶ λόγων.
ἀγ. ἀχθεινὰ μὲν μοι τἀλλότρια κρίνειν κακά,
» ὅμως δ' ἀνάγκη. κἀν γὰρ ἀσχήμῶν φόβος,
» πρᾶγμ' ἐς χρῆσ' λαβέντ' ἀπώσασθαι τόδε.
ἐμοὶ δ' ἴν' εἰδῇς, ὅτ' ἐμὲ δοκεῖς κάκειν,
ὅτ' ὦν ἀχαιῶν ἀνδρ' ἀπεκτεῖναι ξένον.
ἀλλ' ὡς ἔχῃς τὸν χρυσὸν ἐν δόμοισι σοῖς.
C λέγεις δὲ σαυτῷ πρόσφορ, ἐν κακοῖσιν ὤν.
τάχ' ὦν πῇ' ὑμῖν ῥᾴδιον ξενοκτονεῖν,
ἡμῖν δ' ἐγ' ἀσχρὸν τοῖσιν ἕλλησι τόδε.
πῶς οὖν σε κείνας μὴ ἀδικεῖν, φύγω φόνου;
» ὀυ κ' ὦν δυναίμεν. ἀλλ' ἐπεὶ τὰ μὴ καλὰ
» πράσσειν ἐτόλμας, τλῆθι κἀν τὰ μὴ φίλα.
πο. οἴ μοι, γυναικὸς, ὡς ἔοικ' ἠσθόμεν·
δέδοκας, ὑφέξῳ τοῖς κακίοσι δίκην.
ἀγ. δίκῃ δικαίως, εἴπερ εἰργάσω κακά.
πο. οἴμοι τέκνων τῶνδ', ὀμμάτῶν τ' ἐμῶν τάλας.
ἑκ. ἀλγεῖς; τί δὲ με πᾶσλος δὲ ἀλγεῖν δοκεῖς;
πο. χαίρεις ὑβρίζοσ' ἐς ἐμ', ὦ πανοῦργε σύ;
ἑκ. ὁ γὰρ με χαίρειν χρῆ, σε πεμφρεμνίῳ;
πο. ἀλλ' οὐ τάχ' ἴσῃ' ἂν σε πυστὰ νοῦς,
ἑκ. μῶν ναυστολήσῃ γῆς ὅρος ἑλληνίδος;
πο. ἐρύψῃ μὲν σεῦ πεσόσαν ἐκ ἐκφυγόσῳν.
ἑκ. πῶς τόδ, βιαίῳ τυγχάνοσαν ἀλμάτῶν;
πο. αὐτὴ πῶς ἴσῃ ναὸς ἀμβήσῃ πολί.

Volebas, dum natum educandum haberes in ædibus,
Aut necasti, aut uiuum Argiuis tradidisti?
Sed postquam nos uitali luce excidimus,
Vrbemq; fumus captam prodidit,
Trucidasti hospitem, ad tuos fugientem lares.
Ad hæc nunc audi, ut quàm sis malus planè appareat:
Decebat te, si eras Græcis beneuolus,
Aurum, quod non tuum, sed Polydori, te habere fateris,
Adferre, & dare egentibus, ac iam multo tempore
Procul à patria terra agentibus.
At tu ne nunc quidem, ut tua mittas manu,
Tibi imperare potes, sed usq; poßides domi tuæ.
Quòd si educasses, ut te educare dignum erat,
Seruassesq; meũ filiũ, egregiã tibi comparasses gloriã.
In aduersis enim, qui sint boni patet maximè
Amici: sed sors habet undecunq; amicos prospera.
Iam si eguisses pecunia, modò ille mansisset incolumis,
Thesaurus magnus tibi meus fuerat filius.
At nunc ne illum quidem amicum habes tibi uirum,
Auriq; fructus periit, ac liberi tibi:
Tuq; ad hunc agis modum. At tibi dicam ego
Agamemnon, si hunc iuuabis, uidebere improbus:
Nam nec pio, nec fido in hos in quos decet,
Non iusto, non bono, benefacies, hospiti.
Quin te malis gaudere dicemus, quia
Ipse talis sis: heris sed non conuicior.
CHO. Papæ: ut hominibus semper res probæ,
Orationis probæ materiam suppeditant.
AG. Aliena iudicare mala, nobis graue est:
Tamen necesse est. nam dedecus foret,
Causam, quam semel receperis in manus, reijcere.
Mihi, ut scias, neq; mea uideris gratia,
Sed nec Græcorum, hominem necasse hospitem:
Verùm ut aurum haberes in domo tua:
Nunc in malis, quæ conducant tibi, loqueris.
Apud uos iugulare hospitem, forsan leue est:
Nobis autem Græcis id turpe est, & graue.
Quomodo igitur, si te non læsisse pronunciẽ, probrum
Non profectò queã. Verùm, cũ quæ non licent (fugiã?
Patrare haud sis ueritus, tolera uicißim quæ nõ libent.
PO. Hei mihi: à muliere, ut uidetur, seruula
Victus, dabo supplicia deterioribus.
AG. Et iustè: si quidem patraris mala. (miser.
PO. Hei mihi: quàm ex liberis his, & oculis meis sum
HE. Doles? dolere filium non credis mihi?
PO. Gaudes * insultans, ô tu malefica?
HE. Non enim gaudeam, quæ te ulta sim?
PO. Sed forsan, quando te unda freti,
HE. Numquid uehet Argiui ad fines soli?
POL. Imò summis lapsam ab antennis teget.
HE. A' quo isti contingent saltus mihi?
POL. Ipsa malum nauis ascendes pede.

* uel afficiens contumelia.

HE. Alata ne humeris, uel quo tandem modo?
PO. Canis fies, igne micantes gerens oculos.
HE. Qui formæ uersionem scis meæ?
PO. Apud Thraces Bacchus ista prodidit.
HE. Sed tuorũ malorũ quæ nunc adsunt, tibi præci-
P. Sic tu neutiquã me fraude cæpisses tua. (nuit nihil?
HE. Defuncta ne, an uiua illic æuum exigam?
PO. Defuncta, tumulo nomen indetur tuum. (meum?
H. A' forma cognominatũ canis, aut quod aliud dicis
PO. Canis miseræ sepulchrum, signum nautis uagis.
HE. Nihil laboro, postquam te ulta sum.
PO. Quin etiã filiã tuam necesse est Cassandrã mori.
HE. Abominor ista, tuum hisce deuouens caput.
PO. Interficiet illã coniũx huius, custos domus aspera.
HE. Ne unquam sic furat filia Tyndari.
PO. Quin & hunc ipsum, bipenni librata in caput.
AG. Ita ne furis tu, ac tibi accersis malum?
PO. Occide. At te Argis lauacra manent mortifera.
AG. Non hunc trahitis ministri ui hinc procul?
PO. Doles audiens? AGA. Non ora continebitis?
PO. * Concludite, dictũ est enim. AGA. Non quàm
Hunc in insulas desertas eijcietis aliquò, (ocyssimè
Quando sic & nimis audacter & petulãter loquitur?
At Hecaba tu prob misera, gemina funera
Abi, ac sepeli. At uos dominorum decet
Tentoria adire Troades: etenim prosperos
Hos, qui nos domum ferant, uentos uideo.
Bene autem ad patriam nauigemus, atq; omnia domi
Læta uideamus, hisce defuncti laboribus.

Chorus.

Ite ad portus, & ad tentoria amicæ,
Heriles experturæ ærumnas:
Cogit enim dura, & nescia flecti, Necessitas.

ἑκ. ὑποπτέροις νώτοισιν, ἢ ποίῳ τρόπῳ;
πο. λύων γόησιν, πῦρσ' ἔχουσα δόρυματα.
ἑκ. πῶς δ' οἶδα μορφῆς τῆλ' ἐμῆς μετάστασιν;
πο. ὁ Θρῃξὶ μάντις ἔστι Διόνυσος πάλαι.
ἑκ. σοὶ δ' ὀκ ἔχρησεν ὀδέ, θῆν ἔχεις κακῶν;
πο. ὁ γὰρ ποτ' αὖ σύ μ' ἔλαθ' ὧδε σὺν δόλῳ.
ἑκ. θανοῦσα δ' ἦν ζῶσ' ἀθάδ' ἐκπλήσω βίου;
πο. θανοῦσα. τύμβῳ δ' ὄνομα σὸν κεκλήσεται.
ἑκ. μορφῆς ἐπωδόν, ἢ τί τῆλ' ἐμῆς δρᾷς;
πο. κυνὸς παλαίνης σῆμα, ναυτίλοις τέκμαρ.
ἑκ. οὐδὲν μέλει μοι, σοῦ γέ μοι δόντος δίκας.
πο. ἡ σὴ γ' ἀνάγκη παῖδα κἀκείνην θανεῖν.
ἑκ. ἀπέπτυσ' αὐτῷ ταῦτά σοι δίδωμ' ἔχειν.
πο. πέλεκυν ἡ τοδ' ἄλοχος, οἰκουρὸς πικρά.
ἑκ. μήπω μανείη Τυνδαρὶς ποσὶν δὲ παῖς.
πο. κἀυτόν τε δῶρον, πέλεκυν ἀγκάσασ' ἄνω.
ἀγ. ὅστις, σὺ μαίνῃ, καὶ κακῶν δρᾷς τυχεῖν;
πο. κτεῖν', ὡς ἢν αἷμα φόνια λουτρά σ' ἀναμένει.
ἀγ. οὐχ ἕλξετ' αὐτὸν δεμνῶν ἐκποδὼν βίᾳ;
πο. ἀλγεῖς ἀκούων; Α. οὐκ ἐφέξετε στόμα;
πο. ἐγκλείετ'. εἴρηται γάρ. Α. οὐχ ὅδ' πάχυς,
νήσῳ ἐρήμῳ αὐτὸν ἐκβαλεῖτέ μοι,
ἐπείπερ ὅστις καὶ λίαν θρασυνομεῖ;
ἐκάθου, σύ δ' ὦ τάλαινα, δισσοὺς παῖδας νεκρούς
σέχουσα θάπτε. δεσποτῶν δ' ὑμᾶς χρεὼν
σκηναῖς πελάζειν πρωΐ δεῖ. καὶ γὰρ πνοὰς
πρὸς οἶκον ἤδη πάντα τοιμπίμας ὁρῶ.
εὖ δ' ἐς πάτραν πλεύσαμεν. εὖ δὲ τἀν δόμοις
ἔχοντ' ἴδοιμεν, τῶνδ' ἀφειμένοι πόνων.

χορός.

ἴτε πρὸς λιμένας, σκηνάς τε φίλας,
τῶν δεσποσύνων πειρασόμεναι
μόχθων. Στερρὰ γὰρ ἀνάγκη.

Finis Hecabæ Euripidis.

* id est, op primite, cõ stringite.

GASPARI STIBLINI IN HECABAM EVRIPIDIS *Præfatio.*

HAec fabula propter argumenti tum uarietatem, tum plusquam tragicam atrocitatem, iurè principem locum tenet: habet enim, Hecabam captiuam, Polyxenam mactatã, Polydorum crudeliter interfectum, Polymestorem exoculatum, liberosq; eius miserè laniatos, atq; occisos. In qua poeta primùm lachrimosa illa Troianę gentis excidij deploratione, humanarum rerum inconstantiam ac imbecillitatem delineare uidetur, seruilisq; uitæ miserias & incommoda ob oculos ponere. Hecaba enim beatissimi quondã Priami coniunx, Asiæq; regina, è summo dignitatis, opum ac potentiæ fastigio, in profundum miseriarum deturbata: è rebus florentissimis ad calamitosam fortunam deiecta, quem non commoueret? Quæ præter alias innumeras infœlicis seruitutis molestias, filiam, unicum ærumnarum solatium, imbecilleq; ætatis baculum, è conspectu, è manibus ac cõplexu abripi ad cædẽ uidet. An non hæc subita atroxq; rerum cõmutatio? Quæ nuper regina salutabatur, quam satrapæ opulentissimi obsequijs captabant, cui incedenti uniuersi cœtus uenerabundi assurgebant, cuius imperiũ terra mariq; latissimè patebat, ad quam unam omnes respiciebant, cui filij domi militięq; clarissimi erant, filię in pul

cherrimam

A cherrimam regiorum connubiorum spem nutriebantur: hanc Græci uiduam, amicis & liberis orbam, Troia humi fumante, in externum abducunt orbem: & reginæ titulo adsuetam, seruam appellant. Hi tam sæui fortunæ ludi, flebilesq; rerum uices, successu nimio elatos admonere debent, ut sese ad modestiam reuocent, nec propter opes & imperia animos attollant: cùm eiusmodi res cæcę fortunæ arbitrio relictę, subitò eripiantur, & ad alios transeant, nec ullo in loco fixæ maneant. Vtilis admodum est harum imaginum cõtemplatio diligẽs & crebra, in quibus fortunæ leuitatem non obscurè cernere licet: quæ quo tenerius blandiẽtur, eo tristius inuidet. Hanc omnia inuertentem uim, quam nos diuinæ prouidentiæ tribuimus, ueteres nõ temerè in rebus humanis dominari crediderunt. Deus enim, cui gratissima est modestia, & remissi animi puritas, ferè hoc agit, ut sublimia, caputq; tollentia sternat, humilia autem erigat. Sed nunc ad Polydôrum se referat oratio, qui Troia periclitante, cum magna auri ui in Thraciam ad Polymestorem Priami hospitem missus est, ea spe, ut si Troia in Græcorum potestatem ueniret, pecunia satis grandi Priami genus & regnum instaurari posset. At fractis Phrygum opibus, Græcisq; rerum potitis, Polymestor auri depositi apud se cupiditate inflammatus, Polydorum ferro conscissum abiecit, ut aurũ possideret Quod illustrissimum exemplum nos ab insana illa habendi inexplebilitate deterret, quæ semper immanium cladium causa extitit, atq; ad impia bella excitauit mortales: imò ad quoduis facinus suscipiendum impellit, contemptisq; naturæ legibus summa beneficia crudeli latrocinio compensat. Cæterùm licet dij nonnunquam tardius ad puniendum procedant, la-
B neosq; pedes (iuxta prouerbium) habeant: tamen rarò antecedentem deseruit pede pœna claudo, sumuntq; de malefactis aliquando supplicium. Vnde nec cædes illa Polydori inulta, quamuis cautè egisse uideretur, mansit. nam eius cadauer, casu ab ancilla repertum, Polymestorem patratæ cædis conuicit: qui sine mora erutis oculis, amissisq; liberis dignas factis pœnas luit. Quo loco poeta obiter monere uidetur, esse mentem quandam æternam, rerum gubernatricem, quæ horrendis supplicijs atrocia scelera uindicet, honestè autem factorum munifica sit præmiatrix.

Porrò Vlysses, popularis & insidiosæ facundiæ typum exhibet: quę magis fauorem multitudinis eblandiri, & ab omnibus inire gratiam conatur, quàm quid iustum, quid Reipub. salutare sit, disserere. Polyxena uerò mactata in honorem & memoriam uiri strenui, deq; uniuerso exercitu optimè meriti, docet, ut ciuitates præstantium uirorum memoriam ceu sacrosanctam colant: ut & alij præmiorum spe accensi, ad claritatem aspirent. Ad interitum respub. uergunt, in quibus bene meritis nulla gratia refertur: præsertim ijs qui pro patria occubuere, quibus solis Lycurgus statuas fieri permisit. Promptitudo autem & alacritas moriendi in eadem puella, indicium est generosæ indolis, magniq; animi; quæ uiraginem illam nobilem in hoc acerbissimo fortunæ casu sustinet, nec malis succumbere sinit. Ita ubiq; uirtus intaminatis fulget honoribus, ac seruitutem mauult morte excutere, quàm cum probro ærumnosam exigere uitam.

Maturum & callidum consilium Hecabæ super ulciscendo Polymestore, quo non præci-
C pitat uindictam, nec ira ablata in ipsum uiolenter ruit, (quod haud caruisset periculo) sed præmeditatè, req; cum Agamemnone communicata, ipsum aggreditur: iubet nos in arduis rebus esse tardos, circumspectos, cautos: præcipitantia enim in omni negocio periculosa est, tuta uerò mora. Quæ adhuc plura huius farinæ huc adferri poterant, ea suis locis breuiter in Annotationibus admonebo.

ARGVMENTVM ACTVS PRIMI, *& in eundem Annotationes.*

POlydori umbræ misera querela de excidio Troiano, de suo lamentabili fato, de Hecabæ calamitosa fortuna, quę conspectura erat geminum liberorum funus uno die.

2 Hecaba expergefecta, dirisq; insomnijs ac nocturnis spectris territa, prę sagit cladẽ liberorum: deprecansq; à suis triste omen, terriculamenta sibi à Cassandra interpretari quærit.

3 Chorus perturbatus ad Hecabã uenit, nuncians Polyxenam Græcorum sententijs uictimæ destinatam: idq; potissimùm Vlyssis, hominis popularis & gratiosi, suasu: monetq;, ut supplicatũ eat Agamemnoni, si fortè rem in melius uertat. 4 Hecaba attonita tristissimo nunciò, in luctus & lamenta soluitur, nec Polyxenam celat de decreto exercitus: quam adeò non exanimat ea res, ut nõ suam, sed matris uicem potius deploret, quæ se amissa, omnino orba fit futura.

ἥκω νεκρῶν πανθμῶνα.)

Infernus, locus remotissimus est à deorum domicilio: ut appareat, in centro terrę esse sce

leratorum carnificinam, omnium sordium & fœtorum receptaculum, cui horribilis caligo, æternæq; tenebræ incumbant. Tartarum & ipse Homerus Iliad. θ. ita describit:

ἢ μὲν ἐλὼν ῥίψω ἐς τάρταρον ἠερόεντα
πῶλε μάλ', οὐχὶ βάθιστον ὑπὸ χθονὸς ἐστὶ βόθρευθον,
οὖθα σιδήρειαί τε πύλαι, καὶ χάλκεος οὐδός,
τόσσον οὖρός θ' αἰδέω, ὅσσον οὐρανός ἐστ' ἀπὸ γαίης.

Virgil. in 6 ita expressit:

Porta aduersa ingens, solidoq; adamante columnæ,
Vis ut nulla uirûm, non ipsi excindere ferro
Cœlicolæ ualeant, stat ferrea turris ad auras.

& paulo pòst: —Tum Tartarus ipse
Bis patet in præceps tantùm, tenditq; sub umbras,
Quantus ad ætherium cœli suspectus Olympum.

ὃς τλὺς ἀρίστου χερὸς ὀνησίαν.)

Quatuor Cherronesi memorãtur insigniores, à scriptoribus: Taurica: Thracia, quã hic intelligit: tertia supra Gangem, in ortum: & Cimbrica, quæ Daciam habet.

ὃς ἐπεὶ φευγῶν πόλιν.)

Virgilius in 3 Aeneidos rem breuiter hisce uersibus complectitur:

Hunc Polydôrum, auri quondam cum pondere magno,
Infœlix Priamus furtim mandarat alendum
Threicio regi, cum iam diffideret armis
Dardaniæ, cingiq; urbem obsidione uideret.
Ille, ut opes fractæ Teucrûm, & fortuna recessit,
Res Aganemnonias, victriciaq; arma secutus,
Fas omne abrumpit: Polydôrum obtruncat, & auro
Vi potitur, &c.

ἐπεὶ δὲ τροίαν θ', ἐπίορός τ' ἀπώλετο.)

Cum fortuna simul & amici & omnia mutantur. Simile est exemplum apud Maronem in primo Aeneid. Pygmaleonis, Sichæum Didonis uirum trucidantis, spe auri potiundi, & regnũ occupandi, quod alioqui cum sorore commune habiturus erat.

πλείονα μὲν χρυσῶ, τὸν τὰλαίπωρ.)

Auri cupiditas impulit Polymestorem, ut uiolata hospitalis Iouis sacrosancta fide, occideret Polydôrum. unde iustissima hæc Phocylidis in aurum exclamatio:

χρυσὲ πανῶν ἀρχηγὲ, βιοφθόρε, παύτα χαλέπτων,
εἴθε σὲ μὴ θνητοῖσι γρνέσθαι πῆμα πόθεινον.
σοῦ γὰρ ἕνεκα μάχαι τε, λεηλασίαι τε, φόνοιτε, &c.

αὐτὸς δὲ πρὸς βωμῷ.)

Quomodo Priamus Neoptolemi manu ceciderit, lege Vergilium in 2 lib. Aeneidos.

πολλοῖς διράλοις κυμάτων.)

Id est, iteratò recurrentibus undis iactatus. Sumitur enim δίαυλον etiam pro reflexu & recursu.

τρισσὸν ἦδη.)

In hac dictione uide Arsenij Græcum commentarium, de usu quorundam nominum numeralium.

μάτηρ ὀνείρων.) A

Terra mater somniorum à poeta dicitur, uel quia ex umbra terræ nox uenit, in qua homines dormientes somnijs ludũtur: uel quia terra alimenta producit, ex quibus somnus, in quo insomnia.

ἑλεοῦς ψυχῆς.)

Lege huc de Heleno tertium lib. Verg. ibi:

Troiugena interpres Diuûm, qui numina Phœbi,
Qui tripodas Clarij, &c.

τῶν δὲ τὸ μὲν σὸν ἀσύδωρ.)

Vulgi diuersa studia, concionumq; popularium æstus & uariantes sententias delineat Poeta: in quib. quo quis gratiosior, blandiloquentior, adulãtior, eo potẽtior ipsius & plau sibi lior oratio est: qualis hic Vlysses fuit.

τὼ Θησείδα δ' ἕξω.)

Acamas scilicet, & Demophon ex Phædra: qui nõ duces, sed priuati in expeditionem ad Troiam profecti sunt. Menestheus enim, teste Homero, Athenienfibus præerat, cuius solius etiam in Catalogo Homeri fit mentio. B

ὅσον ἐν ἦδη.)

Id est, iamiã. Xenophon in sexto ἑλλληνικῶν καὶ γὰρ ἐλέγετο, ὅτι Ἰφικράτης ὅσον ἐν ἤδη παρείη. id est: Etenim dicebatur, Iphicratem iamiam adfuturum.

ἀλλ' ἴθι ναῦς, ἴθι πρὸς βωμοὺς.)

Chorus monet, eam necessitatẽ rebus incumbere præsentibus, ut aut filiæ cædes Hecabæ aspiciẽda sit, aut dij & Agamemnon precibus exorandi. Hortatur ergo, ut ad preces & deos tanquam sacram anchorã cõfugiat, cum nihil in humanis rebus præsidij supersit.

οὐ ἐγὼ μελέα.)

Tragica querela Hecabæ, qua insperatæ calamitatis nuncio perculsa, extremam infœlicitatem suam, omnisq; consilij & spei inopiam miseris modis deflet. C

ARGVMENTVM ACTVS *Secundi.*

VENIT Vlysses ad Hecabã, autoritate exercitus Polyxenam ad cædem abducturus. Hecaba neq; iustum, neq; fas, neq: etiam decorum aut necessarium esse, immerentem puellam mactare crudeliter, graui oratione ostendere conatur: admonens interim Vlyssem beneficiorum & clementiæ, quã olim in Troia apud se expertus sit: quibus ut nũc respondeat, ipsa æquitas postulet. 2 Vlysses contrà decere ait, nempe insigni impendio benemeritos uiros post funera ornãdos esse: quòd horum neglectus sæpe damno soleat esse Rebuspub. 3 Hecaba desperans Vlyssem exorari aut flecti posse, filiam, ut supplex ad genua accidat Vlyssi, monet: quod se ita indignum hæc iudicat, ut ultrò nece calamitosum serui tutis

A tutis iugum excutere cupiat: tantum abest, ut se turpiter abijciat, aut demittat seruiliter. Cõmittit autem incommoda & pudorem secuturæ uitæ, cum anteacta uita, quę plena splendore & dignitate fuerit. 4 Hecaba desperata filiæ salute, tantum hoc impetrare contendit, ut simul liceat mori cum filia. negante id Vlysse, Polyxena extremos cõplexus paulo pòst moritura charissimæ matri dat, ac triste uale dicit: in qua re mira uis exprimitur ἐμπαθείας καὶ ἠθοποιίας. Tam ardet affectibus, unicæ filiæ & grandæuæ matris acerba diuulsio. 5 Ducitur filia: plorat Hecaba, & præ dolore collabitur. Chorus incertam futuræ uitæ seruilis conditionẽ, qua scilicet in terra, aut qua ratione sit obeunda, tristis secum agitat.

σοφόν τι πρᾶγμ πανοῖς.)

Constantis est hominis, & in medijs malis præsenti esse animo: ac, quo pacto lenissimè minimaq; cum molestia res aduersas toleres, cogitare. Scitũ enim est, rectè posse mala ferre. B

εἰ εἰ παρέστηχ' ὡς ἔοικ'.)

Hecaba denunciato imperiose satis exercitus edicto, non indignabunda, aut præfracta autoritatem Vlyssis defugit: sed (id quod solent deploratis reb. miseri facere) dolet quòd fœlici adhuc non contigerit mori, sed tantis miserijs reseruata sit. Petit aũt ab Vlysse supplex, ut liceat tantum quędã ad ipsum loqui. Ita illam edomuerat fortuna, ut iã oblita tituli Reginæ, se seruã agnosceret, ac demitteret.

οὐχαρίστου ὑμῶν ἀσφάμα.)

Hæc Gnome in prauos rhetorculos dicitur, qui non ad publicum bonum respiciunt, sed ad laudem propriam, ac uulgi plausus: seque tantum ad auditorum uoluntatem comparant: hoc est, τοῖς τῶ πλήθους ἐπιθυμίαις συνεκφερουσι, ut inquit Isocrates. de quibus & hanc C sententiã idẽ in oratione περὶ εἰρήνης prodidit: οἱ μὲν ἃ βλέπεσθε λέγοντες, ῥαδίως ἐξαπατᾶν διόμενοι τὰ γὰρ πρὸς χάριν ῥηθῆν, ἐπίσταται τῷ πεθορᾶν ἡμᾶς τὸ βέλτιστον.

εὐνοῶν πανοῦν τοῖς δε.)

Loci huius orationis hi sunt præcipui: Turpe & inhumanum esse homines occidere, ubi potius mactare pecudes conueniat: Achillis neci si sanguine humano litandum sit, Helenam & forma eminentem, & omnium malorum causam ac principium, poscendam potius esse, quàm innoxiam puellam: Non ad gratiam loquendum, sed potius æquo & honesto ac amicis inseruiendum: Vlyssem debere meminisse, & se olim supplicem, misericordiam ac ueniam impetrasse, ideoq; nunc beneficium reddendum: Debere etiam moderatè uti rebus præsentibus, ac cogitare fortunam inconstantem, ac fœlicitatem humanam instabilẽ esse, cuius rei ex Hecaba documentum sumi posit: Eandem legem omnibus mortalibus, de sanguine & uita esse.

λόγος γὰρ ἐστ' ἀδοξοῦντων.)

Ex autoritate & dignitate dicentis, orationi multum ponderis accedere solet. Vnde nõnunquam homines magna sibi accersunt mala, dum nimis fidunt ac tribuunt autoritati, quæ sæpe perniciosa hoc titulo uulgi animis insinuat. Contrà, πολλάκις καὶ πυπτρὸς αὐὴρ μάλα κάρτιστον εἶπεν. Verùm humilitas ac obscuritas efficit, ut minus, licet salutaria dicat, fides habeatur.

ἐπάδη διαλάσσει, μηδὲ τῷ θυμῷ σύῳ.)

Vlysses Hecabæ orationem potissimum his rationibus retundit. Achillem, uirum fortissimum, ac pulcherrima pro Græcia morte defunctum, non esse fraudandum debito post funera honore: ne hæc res postea alios ad uirtutem reddat segniores, si bonos nihilo plus premij, quàm malos, ferre uideant. Ferendam esse æquo animo hanc calamitatem, cùm & ipsis Græcis, licet uictores sint, non minorem luctum excidium Troiæ reliquerit. Græcos uerò non imitari barbarorum morem, qui nihil pensi habeãt, post fata clarorum uirorum memoriam colere.

ἀηδόνος γόμα.)

Vide prouerbium, Polypi mentem obtine. In uoce mutãda principatũ obtinet luscinia.

ὀρῶ σ' ὀδυσσοῦ λέξιαν.)

Oratio planè digna tali uiragine, qua se honestam mortem turpi & seruili uita pluris facere ingenuè profitetur, ultroq; mori expetit.

ὀρῶ σ' ὀδυσσοῦ.)

Vide prouerb. Vbi nõ sis qui fueris, nõ est cur uelis uiuere. Mortales indignè ferre solent mutatæ fortunæ pudorẽ. Vnde Polyxena, omnib. pristinæ uitæ ornamẽtis spoliata, potiorem mortem habet, quàm seruitutem.

δεινὸν χαρακτῆρ, κοὐκ ἴσμεν.)

Ea est uis natiuę indolis, ac generosi animi, ut se nullis fortunæ procellis obrui patiatur, quin in omni uitæ conditione, aut casu, fulgeat ac enitescat. Non enim se demittit: sed quo ęuius intonat fortunæ flatus, eo ipsa uirtus erectior ac sublimior contrà nititur.

ὀπωπὰ πιαρὸν δρυός.)

Horatius libro Epodon Ode 15.

Arctius ac hedera procêra astringitur ilex,
Lentis adhærens brachijs.

ὑδάτων πατρῶα ἀπιδανὸν.)

Apidanus fluuius, unus è præcipuis Thessaliæ, & tardè fluere dicitur, quousq; illi Enipeus cõmisceatur. Ouid. in 1. Metamorphsoeon senem uocat:

Apidanusq; senex, lenisq; Amphrysus, & Aeas.

Meminit huius Strabo lib. 8. & alibi item.

πρωτόγονός τε φοίνιξ, δλάφνα θ', &c.

Fabulam hanc require ex Arsenio. nota enim est, ac celebris. Vide, si libet, hymnũ Callimachi in Dianã, & Homeri quoq; hymnos in Apollinem & Dianam, item principium Gnomarum Theognidis. Plinius lib. 16 scribit, suo tempore in Delo palmã antiquissimã ab Apollinis ætate conspectam esse.

χρυσέαν ἄμπυκα.)

ἄμπυξ πυέλως (inquit interpres) πόσμος τὶς χρυσῷ καὶ λίθοις πεποικιλμένος, ὃν περὶ τὰς κεφαλὰς αἱ γυναῖκες φοροῦσι. id est, ornatus quidã, auro & gemmis distinctus, uariegatusq;, quem mulieres capitibus circumiectum gestant.

ῥύξομαι ἅρματι πόλυς.)

Mos erat Athenis, festis quinquatrijs uirgines Mineruæ peplum texere, qui haberet præclara facinora bellicę deæ, & quę aduersus Gigantes cum Ioue patrasset. Dicebãtur autem hæc festa παναθήναια, ad quę omnes Athenienses, cæteriq; Græci conueniebant, diesq; festos multos agitabant, ac peplum tum Mineruæ ferebatur uario opere & artificio paratum. Vide Cœlium lib. 6. cap. 49. & Interpretem.

ACTVS TERTII ARgumentum.

ACtus tertius historiam de immolata Polyxena continet, in qua eius magnus animus, puellaris q; uerecundia in primis commẽdatur. Miro autem artificio per totam narrationem affectus sparguntur. 2 Hecabæ lamentabilis querela, de amissa filia, patria, regno: in qua mira expressio imbecillitatis rerũ humanarum, & fortunæ inconstantiæ, cuius non poterat euidentior imago adumbrari, quàm in hac sic miserè affecta, quę olim totius Asiæ imperatrix salutabatur. 3 Excidiũ regni Troiani iam olim in fatis fuisse: sic tamen peractum bellum esse, ut non minus lugeant Græci quàm barbari, Chorus canit.

ὦ ῥῶν, τί λέξω; πότερά σ' αὐθρώπων.)

Talthybius miserabili spectaculo obstupescit: ac dum ita calamitose humi iacentem Hecabam cernit, quæ antè regina Asię fuerat, exclamat in Iouem, se dubitare dicens, uspiam dij ne res humanas inspiciãt, an fortunę arbitrio omnia temerè fiant, quando tam incertis & subitis casibus sursum ac deorsum uita hominum iactetur.

πιλητηρίων.)

Id est, propitiabiles (si ita loqui liceret) tui fauoris conciliatrices, gratas, oblectabiles libationes. θελκτηρίων Interpres exposuit.

ὦ πατὰ πυλέως.)

Vergilius in 5, ubi Aeneas parenti quoque ad tumulum sacrificat:

Salue sancte parens, iterum saluete recepti A
Nequicquam cineres, animæq; umbræq; paternæ.

ὑπάτλιω ὄπα.)

Id est, Hi autem celerrimè audiuere summã ac postremam uocem: id est, regiam, cui contradicere fas nõ erat. Est enim regia dignitas, ceu supremum rerum fastigium. unde & Pindarus scripsit: τόδ' ἔκατον πορυφῶτα βασιλεῦσι, οὕτοσ πὰι μέγιστον λὶν πράτος.)

Virgil. —*Rerum cui summa potestas.*

πολλὶν πρόνοιαν εἶχον.)

Id cõtra Cynicorum impudicum ac obscoenũ dogma, qui quaslibet corporis partes non indecorè ostendi posse cõtendebant. Vide Ciceronem in 3. Officiorum. Commendatur autem hisce uerbis puellę modestia & pudicitia. Cæterùm Ouidius lib. 2 Fastorum, sic horum uerborum sensum expressit:

Tunc quoq; iam moriens, ne non procumbat honestè,
Respicit: hæc etiam cura cadentis erat. B

φύλλοις ἐβάλλον.)

Solebant antiquitùs uictores in certaminibus, frondibus etiam à circumstãte corona cõsterni. Vnde & Polyxena, ut quæ uicisset, admirandaq; constantia iugulũ præbuisset, consternitur frondibus. Nõ indigna lectu περὶ φυλλοδολίας, in hunc locum Arsenius habet.

ὦ βύγατόρ, ὐπ οἶδ' εἰς ὅτι.)

Vide ad hunc locum prouerb. Mala malis succedunt: &, Alio relinquente, alius excepit: &, Influit, quod exhauritur. Sophocles:

πόνος πόνον πόνῳ φόρει.

οὔποω λεανὸν, εἰ γῆ μὲν πανὴ.)

Vide adagium, Annus producit, non ager. Item illud, Homines frugi omnia rectè faciũt. Dissimile hoc est. Miratur enim poeta, non idẽ euenire in hominũ moribus, quod in prouentu segetum accidat: plusq; uidetur tribuere genituræ, quàm educationi. Contrà tamen sentiunt pleriq;, arq; adeò ipse Aristoteles in Ethicis Nicomacheis. Horatius rem breuiter complectitur lib. 4 Car. Oda 4. C

Fortes creantur fortibus, & bonis:
Est in iuuencis, est in equis, patrum
Virtus, nec imbellem feroces
Progenerant aquilæ columbam.
Doctrina sed uim promouet insitam,
Rectiq; cultus pectora roborant:
Vtcunq; defecere mores,
Dedecorant bene nata culpæ. In eadem Oda:
Senſere quid mens ritè, quid indoles
Nutrita faustis sub penetratibus, &c.

Huc libet adscribere & illa uerba ex 2 Tuscul. Quæst. Cicer. Cultura autem animi philosophia est, quæ extrahit uitia radicitùs, & præparat animos ad satus accipiendos: eaque mandat his, & (ut ita dicam) serit, quæ adul-

A ta fructus uberrimos ferunt.

σὺ δ' αὖ λαβοῦσα τοῦχος.)

Parasceue est ad Actum quartum, qui est secunda huius fabulæ pars, de inuento Polydôro, ac ultione & pœna Polymestoris.

γλώσσης τε πόμποι.)

Vide adag. Fastuosus Maximus.

ταὶ παλλίσταν ὁ χρυσοφαὴς.)

De Helenę laudibus, uide Isocratis Helenę Encomium. Quàm autem insigni ac incredibili forma prædita fuerit, facilè ex his Homeri uersibus intelligi potest:

ὃ νέμεσις, τρῶας πὰι συνόμιδας ἀχαιοὺς
τοιῇδ' ἀμφὶ γυναικὶ πολὺν χρόνον ἄλγεα πάσχειν,
κὰνῶς ἀθανάτῃσι θεῇς εἰς ὦπα ἔοικεν, &c.

Quos sic nos reddimus obiter:

Non erat indignum, Troes ualidosq; Pelasgos
Pro tali longo frangi sub Marte puella,
Vt quæ uix ipsis diuinæ munere formæ
B *Diuis sit cessura, &c.*—

πολὺν δ' ἐξ ἰδίας αὐδάς.)

Ex priuata Paridis amentia & libidine, ortum est exitium toti regno Troiano. Ita nimirum fit, ut principum malæ cupiditates stultaq; cœpta, publicarũ cladium & funestorum casuum initia sint.

ἐπρίθη δ' ὄρις ἀμ εὐ ἰδᾶς.)

Vide apud Lucianum πέσιν θεῶν, & apud eundem Panopes & Galenes dialogũ: præterea Interpretẽ. Longũ foret, & superuacaneũ fortasis, hanc totam historiam, qua nihil notius est, adscribere. Eris autem dea est Homero contentionis: quæ Virgilio, scissa Discordia palla dicitur. ὄρις δ' ἄρ ἔχαιρε πολύστονος εἰσορόωσα. item,

ῥοῦς δ' ὄρίδας προσίαλλε θοὰς ἐπὶ νῆας ἀχαιῶν;
αὐγαλέλιν, πολέμοιο τόρας μετὰ χερσὶν ἔχουσαν, &c.

C IN ACTVM QVARTVM, ARgumentum & Annotationes.

ANcilla ab Hecaba missa, ut è mari aquã abluendę Polyxenę adferret, reperit trucidati Polydôri cadauer, in littus eiectũ. Hac immanitate rei attonita, properè se, ac turbulento ore ad Hecabam proripit, corpusq; filij lacerum ueste contectum ostendit. Quod ut agnouit, nouam calamitatem acerbissimo animo fert. 2. Agamemnon, quòd negligeretur Polyxena, uenit accersitum Hecabam. cui exponit ipsa crudelẽ filij necem: rogatq;, sibi ut auxilio esse uelit in uindicando Polymestore cædis autore, & consilium super ea simul cum rege cõmunicat. 3. Chorus Iliũ omni ornatu ac dignitate spoliatum alloquitur, eius q; occasum miserabilẽ deplorat: quo ipsæ matronæ expulsæ, uiduæ omni fœlicitate ac fortunis exutæ, in peregrinam abducantur terram. deinde Paridis & Helenæ funesta connubia, quę toti Phrygię exitio fuerint, detestatur.

ἄπαις, ἀνάνδρος.)

Famula extremam infœlicitatem Hecabæ significatura, ipsam orbam liberis, uiduam, ut be carentem, sine lare πὰι ἀνέστιον planè dicit. Nam ut Terentius fœlicitatem humanam his rebus constare dicit, genere, parentibus, opibus, patria, amicis: ita qui hisce simul omnibus caret, is omnium miserrimus habetur. Animaduerte Lector copiã uerborum, qua Hecabæ calamitates amplificantur: ipsam uocat παναθλίαν, τάλαιναν, παντάλαιναν, ἄπαιδα, ἄπολιν, ἄνανδρον, ὐπ ἔτι φῶς βλέπουσαν, ἐξεφθαρμένην, πὰι γλυκὺν: mala ipsa, πακὰ, πήματα, ἄλγος, λυπρὰ πηρύματα, πακόγλωσσον βολὴν, ἄπιστα πακὰ, πότμον, ἄρρητα, ἀθώνόμαστα, θαυμάτων πόβα, &c.

δαίμων ἔθηκεν, ὅστις ἐστὶ σοὶ βαρὺς.)

Vide adag. Malus genius. Persuasum habebat antiquitas, mala hominibus immitti à dęmonibus, quos Alastores uocabãt. tribuebãt enim unicuiq; mortalium duos Genios, bonum & malum. De bonis genijs sic Hesiodus in Opere & die:

τοὶ μὲν δαίμονες εἰσὶ διὸς μεγάλου διὰ βουλάς;
ἐσθλοὶ, ἐπιχθόνιοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων,

ὐκάβη, τί μέλλεις πόεῖν.)

Agamemnõn dum Hecabã increpat, quòd differret curare funus Polyxenæ, conspicatur corpus Polydori linteis inuolutum: unde Troiani uiri esse conijciebat. Hecaba uerò luctu ac lachrimis squallida, diutius auerso uultu, quærente interim rege quis nam occisus esset, secum deliberat, an supplicare ei uelit de uindicta Polymestoris. Est q; parasceue ad secundam huius fabulæ partem, quæ est de Polydoro, & Polymestoris pœna.

ῥώνης ὕπο.)

Ζώνη, inter cætera significat eam corporis partem quæ cingitur. Vnde uerecundè Poeta hic usurpat pro uentre, siue utero. Idoneo autem epitheto παυρὸν πικρότατον, id est acerbissimum, funestissimum dixit: cuius gratia tot bella, cædes, clades excitantur.

ἀλλ' ὥσπερ ὄνειρ' ἀμφὶ σόν.)

Hæc oratio magno artificio instructa est: in qua primùm astutè in Agamemnonis animum irrepit, dum se suamq; causam ipsius æquitati & arbitrio permittere uidetur: deinde inuidia Polymestorem grauat, exponendo beneficia, pro quibus tam atrocem acceperit iniuriam. Habet autem locos partim suasorij, partim generis iudicialis, de legum defensione & ui, de animaduersione fontes, de eloquentiæ studio, de sua calamitosa fortuna, de Cassandræ consuetudine, de miserabili interitu Polydori: quæ omnia ualent ad impel-

lendum animum Agamemnonis. id quod in istis ἱκετηρίαις in primis fieri debet.

ἀλλ' οἱ θεοὶ γοῦνσι.)

Eam uim esse legibus dicit, ut & ipsi dij his contineantur: ut intelligamus, nullam partem Reipub. saluam manere posse, sine legum obseruantia & autoritate, quę insontibus pręsidio, noxijs terrori esse debet. Cicero lib. 2 de Legib. ita legem definit: Hanc igitur (inquit) uideo sapientissimorum fuisse sententiam, legem nec hominum ingenijs excogitatam, nec scitum aliquod esse populorum: sed æternum quiddam, quod uniuersum mundum regeret, imperandi, prohibendiq; sapientia. Ita principem legem illam, & ultimam, mentem esse dicebant, omnia ratione aut cogentis aut uetantis Dei, &c. Dicit autem Hecaba, esse legum finem iusticiã, sicut & Plutarchus in libello ad principem indoctum scribit: δίκη μὲν ὖν νόμυ τέλος ἐστὶ νόμος δὲ, κἄρχοντος ὄργον. κἄρχων δὲ, εἰκὼν θεῦ ταῦτα ποιμαίνοντος. Grauiter hoc loco admonentur principes sui officij: quod præceptum est, defendere leges, in malefactores animaduertere, ut innoxij absq; iniuria uiuere possint.

πειθὼ δὲ τὴν τύραννον.)

Vide encomium eloquentiæ, apud Ciceronem in 1 de Oratore. Pitho autem est mulier flexanima illa, dicendi præses, quam Fabius Persuadendi deam, Horatius Suadelam, Cicero Leporẽ appellauit. Aeschylus ei attribuit μειλιχόφρονα ἐπῳδὸν, id est mellitas incantationes. Alius item, δεινὸν πρόσωπον τῆς πειθοῦς dicit.

αἰδεῖσθαι προβάλλειν.) Ne offenderet pudicas aures castissimus Poeta, utitur hac insinuatione: ac quàm potest fieri tectis uerbis, admonet Agamemnonẽ cõcubitus cum filia Cassandra.

ἑνός μοι μῦθος οὐδενὸς.)

Optat sibi nouam quandam eloquentiam, quæ non ore tantùm, sed omnibus membris corporis resonaret, ac se proderet. δαιδάλλω.) Vide prouerbium, Dædalea opera. ἐσθλὸν γὰρ ἀνδρὸς.) Boni, inquit, uiri est officium, ubiq;, in omni casu, iusticiæ inseruire, nullisq; animi uitijs aliò abduci: sed & malos acriter persequi, nec quenquã, cuiuscunq; fortunæ aut conditionis sit, indignũ defensione iudicare.

δεινόν γε θνητοῖς ὡς ἅπαντα.)

Chorus cernẽs Hecabã ab Agamemnone, hoste nimirum olim infestissimo, auxilium petentem aduersus Polymestorem, quõdam (dum Troia manebat) amicissimum, miratur lubricas rerum uices, animosq; mortaliũ ad fortunæ arbitrium fluctuantes.

ἐγὼ σὲ, μὰ σὺν παῖδα.)

Agamemnõ agnoscens Hecabæ querelam iustissimã esse, pollicetur quidem se auxilio futurum in uindicando Polymestore, si citra inuidiam ac periculũ sui fieri possit: timebat enim, ne Thracis cædes concitaret seditionẽ aduersus se, in Græcorum exercitu. Ita uidemus usuuenire in rebus mortalium, ut principes nõ rarò propter metum, aut priuatam aliquam cupiditatẽ, deserãt officium: qui tamen in se toti teretes atq; rotũdi esse debebant. A

ἐν ἐστι θνητῶν, ὅστις ἐλεύθερος.)

Hecaba uidens, Agamemnonem ob metũ, transuersum agi à defendenda iusticia: nullũ mortalium liberum esse, sed quemq; sua premi seruitute exclamat: alium uidelicet auaritiæ fœdam tyrannidem ferre, alium fortunæ dominatum, alium multitudini fracto & abiecto animo seruire, aliũ deniq; legibus coherceri, quo minus liceat pro arbitrio uiuere. ἢ τύχης.) Interpres ita exponit: δοῦλος δὲ τύχης ἐστὶν, ὁ αὐταναγκάζομενος δουλεύειν τῇ τῶν πραττόντων συντυχίᾳ. id est: Fortunæ seruus dicitur, qui cogitur seruire ac subesse potentiorum fœlicitati. B

οἷα πείσεται.) πείθομαι significat aliquando patior: sicuti hoc loco, & Odyss. δ.

ἐν γὰρ τοῦ πατρὸς κακὰ πείσομαι. —

τί δ' ἃ γυναῖκες εἶλον.)

Exemplo filiarũ Danai, qui Aegypti filios, sponsos, prima nocte (excepto uno Linco, cui Hypermnestra pepercit) trucidarunt, & Lemniarum mulierum, docet, & fœminas aliquando fortia designare facinora. Vide adag. Lemnium malum: & Ouid. in Epistolis.

σὺ μὲν ὦ πατρὶς ἰλιάς.)

Ελεεινῶς orationem uertit ad Troiã iam excisam, ad eum ferè modũ quo Hieremias propheta Hierosolymorum luget occasum & uastitatem. Magnam uim habent ad permouendum animos, hæ ad res inanimatas apostrophæ. ἧμος δ' ἐν δείπνῳ.) Lege lib. 2 Vergilij Aeneidos. δωρὶς ὡς κόρα.) Sicut puella Dorica, simplici tantum indumento tecta: quasi diceret, antequam me induerem, ac pro more uestirem, à militibus è cubili rapta sum. Lacedæmoniorum enim puellæ in spectaculis tantùm interula induebantur, fibulis utrinq; ab humeris annexa: unde etiã δωριάζειν, pro γυμνοῦσθαι, id est nudari, usurpauit Anacreon. Vide interpretem Græcum, & Erasmum in prouerb. δωριάζειν. C

ACTVS QVINTI ARgumentum.

Hecaba dissimulato animo, amicè Polymestori colloquitur, sermones fingens de quibusdam thesauris apud Ilium defossis, quos gratos fore auaro tyrãno bene norat: ac, hoc pacto illum intra tecta, ad secretius quoddam (ut credebat) colloquium inuitat. 2 Ingressus Polymestor, turba mulierũ obruitur, oculis

A oculis priuatur, liberi in conspectu ipsius miserè trucidantur: unde querelas & iras acerbissimas nequicquã miscet. 3 Agamemnon audito clamore accurrit, simulans se harum rerum ignarum: perceptisq; & accusatione & defensione, pro Hecaba pronunciat. Polymestor autem, desperata alia uindicta, cõuicijs & maledictis Hecabã primũ, deinde & Agamẽnonẽ impetit. atq; ita finis fabulæ imponitur.

φεῦ, οὐκ ἔστιν οὐδὲν πιστὸν.)

Sententia, de rerum humanarũ fragilitate: cuius generis multas cùm ex alijs scriptoribus, tum ex nostro autore congessit Plutarchus, οὐ τῷ παραμυθικῷ ad Apollonium. Sophocles in Aiace flagellifero:

ὡς ἡμέρα κλίνει τε καὶ ἄγει πάλιν

ἅπαντα τἀνθρώπεια· τὸν δὲ σώφρονα

θεοὶ φιλοῦσι, κἀκ φυγοῦσι τὸν κακόν.

εὐδοξίαν.)

B Εὐδοξίαν exponitur hic, εὐμοιρίαν, εὐπραξίαν, εὐτυχίαν: id est, fœlicitas, opulentia, splendor & claritas. ἀγνωσίαν.) ut ignorantia futuri, colamus ipsos deos. Nescimus enim, iuxta prouerbiũ, quid uesperuehat. Monet ergo poeta salubriter, ne præsentium successuum prosperitate sublati, curam futuri abijciamus.

τί μὴν δεῦ θρηνεῖν.) Homerus Iliad. ω.

ἃ γὰρ τὶς πρήξῃς θέλεται πρυσβοῖο γόοιο.

ἀλλ' αὐτὸ μὴ δύσνοιαν ἡγήσῃ.)

Hecaba metuens, ne Polymestor ex uultu turbulento & infesto, dolos ac insidias sentiret, faciem demissam in terram, & auersam tenet, ne aspiceret oculos Thrax, certos animi indices: idq; facere se ait propter mutatæ fortunæ pudorem & uerecundiam, quia nõ decorum sit fœminas impudentius uiros intueri: hocq; modo omnem malam suspicionem tollit. χωρεῖτ· οὐ ἀσφαλεῖ.) Remotis satellitibus, Polymestor solus cum liberis Hecabæ tentoria subit. συνεξῆλθον.) Hysterologia, pro συὸ οἷς ἐξῆλθον. αὔτλον pro pelago accipit. κλίμενα, loca in mari sunt, quę portũ nõ habẽt.

τὸ γὰρ ὑπέγγυον δίκαι.)

Variæ sunt huius loci expositiones. Erasmus uertit: Siquidẽ dolus nec æquitati, nec dijs sat congruit. Camillus: Quod ratum est iusticiæ, & dijs ratum habebitur. Nos: Obnoxiũ enim iusticiæ, & dijs, haud obliuione intercidit. id est, Quod aduersus iusticiam & deos fit, id non impune abit, nec obliuione obruitur. Vel sic: Quod iusticia ratum est, & apud deos stabile ac firmum habebitur: id est, Quod leges puniunt, id etiam dij puniunt, si quidem à dijs leges sint. ὑπέγγυον enim interpres ἠσφαλισμένον exponit. Vel sic: Facinus enim cruentum, pestiferumq; malũ, iusticiæ, id est pœnę obnoxium, & dijs non neglectui erit: uel, & apud deos non euanidum fuerit, aut latebit, ut qui ipsi sumant de malefactis supplicia. Cæteras expositiones, quas plures adhuc Arsenius in hunc locum habet, omittimus, & cuiq; liberũ de hac re iudicium permittimus.

πέλσω.)

πέλσαι propriè est, nauem in portum appellere, & προσπελάζειν, id est appropinquare, iter dirigere uel intendere aliquò. Cæterùm Polymestor inducitur quadrupes ex tabernaculo, effossis luminibus, cruenta facie, prodire in theatrum. Vnde id magis spectaculo, quàm lectoribus apparatum esse uidetur.

δραύσαντι δ' αὐχρά.)

Non indignum, ijs atroces pœnas infligi, qui atrocia ausi sunt facinora. Similis est sententia & in Oreste: οἱ δεινὰ πάσχειν δεινὰ τοὺς εἰργασμένους. πορθμὸς propriè significat θάλασσαν ἑκατέρωθεν ἤπειρον ἔχουσαν: id est, fretum utrinq; habens continentem. hic autem per πορθμὸν intelligit Acherusium lacum, per quem credebatur descensus ad inferos esse: uel pro ipsis fluuijs infernalibus accipit.

σύγγνωθ' ὅταν τὶς πρέσβυς.)

Venia dignum esse ait, si quis intolerabilibus malis oppressus, sibi mortem conscisca. At hoc Ciceroni detestabile habetur, ita scribenti in Som. Scip. Quare & tibi Publi, & pijs omnibus retinendus est animus in custodia corporis, nec iniussu eius, à quo ille est uobis datus, ex hominum uita migrandum est, ne munus humanum assignatum à Deo, defugisse uideamini.

ἐπεὶ τὰ μὴ κακά.) Vide prouerb. Vt sementem feceris, ita & metes.

λέγοιμ' αὖ.)

Oratio Polymestoris, uicẽ agit nuncij, dum exponit ea quæ intus à mulieribus in se & liberos patrata sint. Nam quę in Dramatis com modè oculis subijci non possunt, ea spectatori uerbis quàm euidentissimè explicari debent. Primò habet narrationem: deinde propositionem, ibi, ἄκυσον ὡς σὺ: mox confirmationem, ibi, ἔκλεισα μὴ σοὶ. Post hæc secunda subijcitur narratio, de iniuria sibi à fœminis illata, & nece filiorum. Conclusio ibi est, τοιάδε σοὶ θλῶ χάριν.

ἠλωνῆς χρόος.)

Id est, texta Edonicę manus: hoc est, peplos quos neuerãt manus Edonicæ, Thracensium scilicet mulierũ. Sunt enim Edones, uel Edoni, populi Thraciæ mediterranei. Arsenius exponit μακεδονικῆς, id est, Macedonicæ manus.

διὰ πτύχων σολίσματος.) id est, & iaculo, & texto illo Thracio.

πολλαὶ γὰρ ἡμῶν.)

Chorus

Chorus non sentiens Barbari ἀφροσύνην, qua propter aliquas improbas damnarat omne genus muliebre: retundit conuicium, aitq; & bonas & malas esse fœminas. Theognidis epigramma huc adscribere placet:

οὐδὲν πύρν' ἀγαθῆς γλυκερώτερον ἄλλο γυναικὸς,
μάρτυς ἐγὼ, σὺ δὲ μοὶ γίνου ἀληθοσύνης.
οὐδὲν πύρν' ὀργῆς ἀδικωτέρον, ἢ τὸν ἔχοντα
πημαίνει, θυμῷ δειλὰ χαριζομένου.
ἀγάμεμνον, αὐθρώποισιν.)

Summa hæc fuit orationis Polymestoris: Hostem Græciæ in tuam gratiã occidi: hancque accepi iniuriam, dum tibi gratificari studui: Ergo me nunc uindica, pœnasq; ab Hecaba exige. At Hecaba euidenter & artificiose non Græcorũ studio ipsum, sed auri potiundi cupiditate impulsum, occidisse Polydorum ait: barbaroq; homini uanitatem, auaritiam, crudelitatem, perfidiam, infamiam, magna orationis copia improperat. Obseruet adolescens artificium Rhetoricum.

τῶν πραγμάτων γλῶσσαν.)

Gnome in prauos rhetorculos, de quib. hoc uulgi sermone tritum dicitur: οἱ κρείττονα λόγον ἥττονα καὶ ἥττονα κρείττονα ποιοῦσι. ἀλλ' ὁ δικαιοῦται.) Ita enim Hesiodus canit: — δίκην δ' ὑπὸρ ὕβριος ἰσχὺς, εἰς τέλος ἐξελθοῦσα. ἰσὸν ναὸς ἀμβήσῃ.) Græci Hecabam è malo præcipitem in mare dederunt, & lapidibus obruerunt, quòd sæpius ab ea despecti, non possent ipsius conuicia & contumelias ferre. Vnde illam in canem mutatã finxerunt Poetę. Sepulchrũ autem eius in Chersoneso apud flumen Rhodium Cynossema dictum est, teste Strabone lib. 13. Geograph.

Finis Annotationum in Hecabam.

ARGVMENTVM ORESTIS.

Orestes cædem patris ulturus, sustulit è medio Aegisthum, & Clytæmnestrã. Cæterùm quia parricidio se contaminarat, confestim pœnas dedit, in insaniam uidelicet uersus. Tyndareus autem pater occisę Clytęmnestræ: cùm parricidam in ius duceret, Argiui publicè decernere statuerũt, qua pœna eum affici conueniat, qui impiè se materno sanguine polluisset. Quo tempore casu Menelaus ex longa maris iactatione & errore reuersus, Helenam quidem noctu domũ præmisit: ipse uerò, cùm dies esset, uenit. Hunc cum Orestes imploraret, ut sibi in summa necessitate opem ferret, studium & uoluntatem ad Tyndareum, aduersantem Oresti, potius deferre uoluit. Dum autem in concione sententiæ dicerentur, incitata est multitudo ad interficiendũ Orestem. His cum interesset Pylades, amicus Orestis, cõsuluit, ut antequam moriendum esset, de Menelao supplicium sumerent, occisa Helena. Ad hoc igitur facinus ambo festinantes, spe frustrati sunt, dijs Helenam periculo subripientib. Cæterùm Apollo Hermionẽ proferens, in illorum manus tradidit. quã cùm interficere uellent, interueniens Menelaus illorum consilio, seq; & uxore & liberis orbatum iri uidens, intendit regiam domum expugnare: illi uerò præuertentes Menelai propositum, minantur se illam incendio populaturos. Hisce superuenit Apollo, atq; Helenã in deorum numerum referri curauit: Hermionem Oresti nuptum dedit, Pyladi Electram: illumq; ut Argis imperet, expiata prius cæde matris, ordinauit.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΟΡΕΣΤΟΥ.

Ορέστης τὸν φόνον τοῦ πατρὸς ἐκδικησάμενος, κτείνας Αἴγισθον, καὶ Κλυταιμνήστραν. μητροκτονήσας δὲ τολμήσας, παραχρῆμα τῶν δίκην ἔδωκεν, ἐμμανὴς γενόμενος. Τυνδάρεω δὲ τοῦ πατρὸς τῆς αὐθημερόν κατηγορήσαντος κατ' αὐτοῦ, ἐμέλλον κοινῇ Αργεῖοι ψῆφον ἐνφέρεσθαι περὶ τούτου, τί δεῖ παθεῖν τὸν ἀσεβήσαντα: κατὰ τύχην δὲ Μενέλαος ἐκ τῆς πλάνης ὑποστρέψας, νυκτὸς μὲν Ελένην εἰσαπέστελε, μεθ' ἡμέραν δὲ αὐτὸς ἦλθε. καὶ παρακαλούμενος ὑπὸ Ορέστου βοηθῆσαι αὐτῷ, αντιλέγοντα Τυνδάρεων μᾶλλον ἠυλαβήθη. λεχθεντων δ' λόγων οὐ τοῖς ὄχλοις, ἐπῃνέχθη τὸ πλῆθος ἀποπτείνειν Ορέστην. σωὼν δὲ τούτοις ὁ Πυλάδης ὁ φίλος αὐτοῦ, συνεβούλευσε πρῶτον Μενελάου τιμωρίαν λαβεῖν, ἔπειτα ἀποκτείναντας. αὐτοὶ μὲν ὧν ἐπὶ τούτοις ἐλθόντες, διεψεύσθησαν τῆς ἐλπίδος, θεῶν τὴν Ελένην ἁρπασάντων. τὴν δὲ Ερμιόνην δείξας ὁ Απόλλων, ἔδωκεν εἰς χεῖρας αὐτοῖς. οἱ δὲ ταύτην φονεύειν ἔμελλον. ἐπιφανεὶς δὲ Μενέλαος, καὶ βλέψας ἐν αὐτὸν ἅμα γυναικὸς καὶ τέκνων ἐστερημένον ὑπὸ αὐτῶν, ἐπεβάλετο τὰ βασίλεια πορθεῖν. οἱ δὲ φοβέσαντες, ὑφάψειν ἠπείλων. ἐπιφανεὶς δὲ ὁ Απόλλων, Ελένην μὲν ἔφησεν εἰς θεὸς διακομίζειν, Ορέστην δὲ Ερμιόνην ἐπέταξε λαβεῖν, Πυλάδην δὲ Ηλέκτραν συνοικῆσαι. παυσαμένου δὲ τοῦ φόνου, Αργους ἄρχειν.

ἄλλως.

Aliud.

Orestes propter maternam cædẽ, simul & furijs agitatus, & ab Argiuis ad mortem damnatus, Helenam & Hermionẽ interimere uoluit, q; Menelai auxilio non esset subleuatus. Sed ipsum à facinore Apollo prohibuit. Cæterùm à nullo poeta hæc fabula tractata est.

Aliud.

Hęc fabula Argis acta fuisse inducitur. Chorus aũt ex Argiuis mulieribus coætaneis constat. quę aderant, ut, quid de Oreste futurum esset, cognoscerent. Cęterùm præsens fabula habet exitum placidiorẽ, ac planè Comicum. Apparatus autẽ dramatis talis est: Ad regiam Agamẽnonis introducitur Orestes laborans, & præ furore tabidus, in lectulo decumbens: cui ad pedes assidet Electra. Quæstio autẽ est, quare non potius ad caput assideat? Sed ita commodius uidebatur curam fratris posse gerere, utpote propius illi adfidens. Videtur igitur poeta per Chorum διασυνὴν fabulæ præstruxisse. Orestes enim modò excitatus, ac uix sopitus est, cum propè Chorus astaret: id quod intelligitur ex his Electrę uerbis ad Chorum, Σίγα, σίγα λεπτὸν ἰχνος ἀρβύλης: id est, Tace, tace, tacitum uestigium in pauimento ponite. Aiunt autem, plausibilẽ esse occasionem huiusmodi dispositionis. Hęc fabula est ex earum numero, quę in theatro plausum merentur. Cæterùm κατὰ τὸ ἦθος personarum, omniũ deterrima est: præter enim Pyladem, omnes mali & infames erant.

ἄλλως.

Ορέστης διὰ τὴν τῆς μητρὸς σφαγὴν, ἅμα καὶ ὑπὸ τῶν Ερινύων διωκτούμενος, καὶ ὑπὸ τῶν Αργείων καταψηφισθεὶς θανάτῳ, μέλλων φονεύειν Ελένην καὶ Ερμόνην, αὐθ' ὧν Μενέλαος παρὼν οὐκ ἐβοήθησεν, ἐκωλύθη ὑπὸ Απόλλωνος. παρ' οὐδενὶ δὲ κεῖται ἡ μυθολογία.

ἄλλως.

Η μὲν σκηνὴ τοῦ δράματος, ὑπόκειται οὐ Αργει. ὁ δὲ χορὸς συνέστηκεν ἐκ γυναικῶν Αργείων, ἡλικιωτίδων· αἳ καὶ παραγίνονται, ὑπὸρ τῆς τοῦ Ορέστου σωθεισόμενοι συμφορᾶς. τὸ δὲ δρᾶμα κωμικωτέραν ἔχει τὴν καταστροφήν. ἡ δὲ διασκευὴ τοῦ δράματος, ἔστι τοιαύτη. πρὸς τὸ τοῦ Αγαμέμνονος βασίλειον, ὑπόκειται Ορέστης κάμνων, καὶ κείμενος ὑπὸ μανίας ἐπὶ κλινιδίου, ᾧ προσκαθέδεται πρὸς τοῖς ποσὶν Ηλέκτρα. διαπορεῖται δὲ, τί δή ποτε οὐ πρὸς τῇ κεφαλῇ καθέδεται; οὕτω δὲ μᾶλλον ἐδόκει τοῦ ἀδελφοῦ τι μελεῖν, οὕτω παρακαθεζομένη πλησιαίτερον. ἔσκηψν οὖν διὰ τὸν χορὸν ὁ ποιητὴς διασκευάσαι. δεινῶς γὰρ αὐτὸ Ορέστης ἄρτι, καὶ μόλις κατεκαρθεὶς, ἐγγὺς αὐτῷ τῶν κατὰ τὸν χορὸν γυναικῶν παρεστηκοτων. ἔστι δὲ ὑποποιοῦσα τοῦτο, ἐξ ὧν φησιν Ηλέκτρα τῷ χορῷ, Σίγα, σίγα λεπτὸν ἴχνος ἀρβύλης. πιθανὴν δὲ εἶναι ταύτην φασὶ τὴν προφασιν τῆς τοιαύτης διαθέσεως. τὸ δρᾶμα τῶν ἐπὶ σκηνῆς συνοικούντων, χείριστον δὲ τοῖς ἤθεσι. πλὴν γὰρ Πυλάδου, πάντες φαῦλοι ἦσαν.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ πρόσωπα.

Ηλέκτρα.	Χορός.
Αγγελος.	Φρύξ.
Ορέστης.	Τυνδάρεως.
Απόλλων.	Πυλάδης.
Ελένη.	Ερμιόνη.

Μενέλαος.

Προλογίζει δὲ ἡ Ηλέκτρα, ὡς ἀδελφὴ Ορέστου, ἐλεεινολογοῦσα διὰ τὸν ταύταλον.

PERSONAE FABULAE.

Electra.	Chorus.
Nuncius.	Phryx.
Orestes.	Tyndareus.
Apollo.	Pylades.
Helena.	Hermione.

Menelaus.

Præfatur autem Electra, Orestis soror, sumpto querelæ initio à Tantalo.

EVRIPIDIS ORESTES, GASPARO STIBLINO INTERPRETE.

ELECTRA.

Υπέσιν οὐδὲν δεινὸν, ὥστ' ἐπεῖν ἔπος,
οὐδὲ πάθος, οὐδὲ ξυμφορὰ θνήλατος,
ἧς οὐκ αὐ αἄρατ' ἄχθος ἀνθρώπου φύσις.
ὁ γὰρ μακάριος, κοὐκ ὀνειδίζω τύχας,
Διὸς πεφυκὼς, ὡς λέγουσι, ταύταλος,
κορυφῆς ὑπερτέλλοντα δείδοικεν πέτρον,
ἀεὶ ποτ' ἄτας κρεμάμενον τίνει ταύτην δίκην,

Vllum est malum, ut breuiter dicam,
Nullus dolor, nullaq; calamitas diuinitus immissa,
Cuius onus non sustineat humana natura. (brem)
Beatus enim quondã (ne illi infortunium suum exprobrem)
Tantalus, genus (ut dicunt) à Ioue trahens,
Saxum uertici imminens miserè formidans,
In aere libratur: & hanc quidem pœnam pendit,

Quod

Quòd (ut fama est) homo existens cum dijs
Communi mensa dignus habitus,
Incontinentè habuerit linguâ, morbũ longè deterrimũ.
Hic gignit Pelopem, ex quo Atreus natus est:
Cui dea regni coronam tradens, effecit, ut lite excitata
Fatale bellum fratri suo Thyesti faceret.
* Potest & ἐφ legi, ut cõstruatur cum διὰ. Quid uerò me infanda recensere conuenit? (cepit.
Thyestem Atreus, mactatis ad hoc liberis, cõuiuio ex-
Ex Atreo autem (nam cæteras calamitates prætereo)
Nobilis, si modò adhuc nobilis, Agamemnon,
Menelausq; prognati, ex Cresa matre Aerope.
Quorum hic quidem dijs inuisam Helenam
Ducit; ille uerò famosam apud Græcos
Clytæmnestræ thorum ingreditur.
Cui quidem, ex scelestissima matre una
Tres sumus natæ uirgines, Chrysothemis,
Iphigenia, egoq; Electra, masculusq; Orestes:
Quæ maritum inextricabili implicans texto,
* scilicet eum occiderit. Occidit: cuius uerò rei *gratia, id dicere
Virginem haud decorum est. Quare hoc, indiscussum
obscurumq;, publicè disputandum relinquo.
Phœbi autem iniuriam accusare quid attinet?
Persuadet Oresti, ut matrem, quæ ipsum genuerat,
Occideret: & licèt non apud omnes bene audiat,
Tamen occidit, dicto uidelicet audiens Apollini.
Et ego particeps fui, & adiutrix (ut sanè sum mulier)
Cædis, Pyladesq;, qui & suam ad hoc facinus contulit
Hinc miser Orestes immani morbo tabescẽs (operam.
Conflictatur: namq; in cubili collapsus iacet,
Ipsumq; maternus sanguis furore rapit, agitat:
Vereor enim nominare deas
Eumenides, quæ hũc certatim metu terrẽt et exagitãt.
Sextus iam dies est, ex quo iugulata
Mater, rogo corpore suo expiata est:
Cum ille neq; cibum capit,
Neq; lauacro corpus abluit. Cæterùm amiculis
Inuolutus, quum paulum à morbo corpus alleuiatur,
Compos sui lachrimat. Interdum è cubili
Cum impetu prosilit, ut equuleus à iugo.
Porrò Argis edictum est, ut neq; tectis recipi,
Neq; ignis usu iuuari, neq; quenquã nos alloqui fas sit,
Vtpote parricidas. Hæc autem præfinita dies est,
In qua sententiam feret ac decernet Argiuorum urbs,
An nos lapidibus obrutos perire oporteat,
An'ue gladio iugulum dare:
Speranus tamen fore, ut uita non mulctemur.
Venit enim in nostram terram Menelaus ex Troia,
Portumq; Nauplieon dictum naubus complens,
Ad littus appellit, multis longisq; periculis in mari
A' Troia usq; defunctus. Luctuosam uerò
Helenam, captata nocte, ne quis ex ijs,
Quorum filij sub Ilio occubuerunt,

ὡς μὴ λέγοσιν, ὅτι θεοῖς, ἄνθρωπος ὤν,
ποινῆς τραπέζης ἀξίωμ' ἔχων ἴσον,
ἀνώλασον ἔχει γλῶσσαν, αἰσχίστων νόσον.
ὅτ' φυτεύει Πέλοπα, τόδ' ἀτρεὺς ἔφυ.
ὧν σέμματα ξείνασ', ἐπὶ κλωσῳ θεὰ
* ὅρισ', θυέστ' πόλεμον ὄντι συγγόνῳ
θέσθαι. τί τ' ἄρρητ' αὐαμι τρισαθλά με δεῖ;
ἔδαισε δ' ὄνειρ τέκν' ἀρκτέινας ἀτρέυς.
ἀτρέως δὲ (τὰς γὰρ ἐν μέσῳ σιγῶ τύχας)
ὁ κλεινός, εἰ δὴ κλεινός, Αγαμέμνων ἔφυ,
Μενέλεώς τε, κρέουσης ματρὸς ἀέρόπης ἄπο.
γαμεῖ δ' ὁμῶ δὴ τὴν θεοῖς συγκεκλίμν,
μενέλεως Ελένην. ὁ δὲ κλυταιμνήστρας λέχος
ἐπίσημον εἰς ἑλλήνας, Αγαμέμνων ἄναξ.
ὧν τρεῖς ἐφυμεν ἐκ μιᾶς, χρυσόθεμις, ἰφιγένειά τ', κλέκτρα τ' ἐγώ,
ἄρσην τ' Ορέστης, ματρὸς αὐσιωτάτας,
ἣ πόσιν ἀπείρων πολυβαλῶν ὑφάσμασι,
ἔκτεινεν. ὧν δ' ἔκαστα, τῆθρόνα λέγειν
οὐ καλόν. ἐῶ τόδ' ἀλαφὲς ἐν νοι-
νῶν σκοπεῖν.
φοίβου δ' ἀδικίαν μὲν τί δεῖ κατηγορεῖν;
πείθει ὀρέστην μητέρ', ἥσθ' ἐγένετο,
κτεῖναι, πῶς ἐχ ἅπαντας εὐκλειαν φέρων.
ὅμως δ' ἀπέκτεινε, κἀκ ἀπεθέλας θεῶν.
κἀγὼ μετέχω, εἶα δὴ γυνὴ, φύσει,
πυλάδης δ', ὃς ἡμῖν συγκατείργασται τάδε,
ἐν τοῦθ' ἀχέια σωτικὰς νόσῳ, νοσεῖ
τλήμων ὀρέστης. ὁ δὲ τεσσὼν ἐν δεμνίοις,
λέκτια. ὑπὸ ματρὸς δ' αἷμά νιν προχλατεῖ
μανίασιν. ὀνομάζειν γὰρ αἰδ' ὄμαι θεὰς
εὐμενίδας, αἳ τόνδ' ἐξαμιλλῶνται φόβῳ.
ἕκτον δὲ δὴ τόδ' ἦμαρ, ἐξ ὅτου σφαγᾶς
θανεῖα μάτης, τυνεὶ καθήγνισαι δέμας.
ὧν ὅτι σῖτα δέα δ' ἐν δόρῃ ἐδ' ἐξατο,
οὐ λότρο' ἔδωκε χρωτί. χλανιδίων δ' ἔσω
λυφθεὶς, ὅταν μὲν σῶμα λιθαδὴ νόσῳ,
ἐμφρων δ' ἀκρύει. ποτὲ δ' ἐμνίων ἄπο
πηδᾷ θορμᾶτ', πῶλ' ὡς ἀπὸ ζυγῶ.
ἔδοξε δ' ἀγεῖ τῷδε, μήθ' ὑμᾶς σέγαις,
μὴ πυεῖ δ' ἐχεσθαι, μήτε προσφωνεῖν τινα
μαστοπονοῦντας. κυεία δ' ἥδ' ἡμέρα,
ἐν ἣ δοίσει ἦφον ἀργείων πόλις,
εἰ χρὴ θανεῖν νὼ λάβυσμον πετρώματι,
ἢ φάσγανον θήξαντ' ἐπ' αὐχένι βαλεῖν.
ἐλπὶ δ' ἀε δὴ τιν' ἔχομεν, ὡς τε μὴ θανεῖν.
ἥκει γὰρ εἰς γῆν Μενέλεως τροίας ἄπο.
λιμένα δὲ ναυπλίειον ἐκπλεῖν πλάτῃ,
ἀκτῦσιν ὁρμεῖ, δ' ἀφὸ ἐκ τροίας χρόνου
ἅλασι πλαγχθεὶς, τῶν δὲ δὴ πολυσόνου
ἐλφίλω, φυλάξας νύκτα, μὴ τις εἰσιδὼν
μεθ' ἡμέρας εἰσχάσαν, ὧν ἐπ' ἰλίῳ

Ipsas conspicatus lapidibus impeteret,
Præmisit in domum nostram. Deplorat autem
Intus sororem, & calamitatem domus.
Habet tamen dolorum solatium,
Eam, quam domi reliquit cùm nauigaret Troiam,
Virginem, quamq; meæ matri alendam dedit
Menelaus adductam è Sparta:
Hac se oblectat, & malorum obliuiscitur.
Circumspicio autem omnem aditum, ut tandem
Videam Menelaum uenientem. Nam exigua
Alioqui uehemur ope, nisi quid ille nos
Adiuuet. Perplexa res, afflicta est domus.

ACTVS PRIMVS.

Helena. Electra. Chorus. Orestes.

ἑλέ. Ὦ πῦ Κλυταιμνήστρας τε, κἀγαμέμνονος,
παρθένε μακρὸν δὴ μῆκος Ηλέκτρα χρόνῳ,
πῶς ὦ τάλαινα σύ τε κασίγνητός τε σὸς
† ἑλ. τλήμων Ορέστης, μᾶτρὸς † ὅδε φονεὺς ἔφυ;
Β πεσφθίγμασι γὰρ ὃ μιάνομαι σέθεν,
ὡς φοίβου αὐαφρόσυνα τῶν ἁμαρτίαν.
καί τοι σφῶν γε τὸν Κλυταιμνήστρας μόρον,
ἐμῆς ἀδελφῆς. ὦ, ἐπεὶ πῶς Ιλιον
ἔπλευσ' (ὅπως δ' ἔπλευσα θεομανεῖ πότμῳ)
ἐκ εἰσθυ. ἀπολειφθεῖσα δ', αἰάζω τύχας.
ἠλέ. Ελένη, τί σοι λέγοιμ' ἂν, ἅ γε πρόσθ' ὁρᾶς,
ἐν συμφορᾶσι τοῦ Αγαμέμνονος γόνου;
ἐγὼ μὲν ἄυπνος, παρεδρος ἀθλίου νεκρῶν,
(νεκρὸς γὰρ ὅτ' ἔνεκα σμικρᾶς πνοῆς)
θάσσω τὰ τούτου δ' ἐκ ὀνειδίζω κακά.
σύ δ' εἶ μακαρία, μακάριος δ' ὁ σὸς πόσις.
ἥκετον ἐφ' ἡμᾶς ἀθλίως πεπραγότας.
ἑλέ. πόσον χρόνον δὲ δεμνίοις τεθῆχ' ὅδε;
ἠλέ. ἐξ ὅπερ αἷμα γηρέλιον κατέλυσεν.
ἑλέ. ὦ μέλεος. ἡ τεκοῦσά θ' ὡς δὴ λέχος.
ἠλέ. ὅ τοι ἔχει τάδ', ὥστ' ἀπείρηκ' ἐν κακοῖς.
C ἑλέ. πῶς θεῶν, πιθοῖ ἂν δ' τά μοι τῆθ' φίλε;
ἠλέ. ὡς ἄχολος γε συγγόνε πεσσεδρία.
ἑλέ. βάλε τάφον μοι πῶς κασιγνήτης μολεῖν;
ἠλέ. μᾶτρὸς κελεύεις ἢ ἐμῆς; τίνος χάριν;
ἑλέ. κόμης ἀπῆχας, κἀκ χρὰς φέρεσ' ἐμάς.
ἠλέ. σοί δ' ἐχὶ θεμιτὸν πῶς φίλου σείειν τάφου;
ἑλέ. αἰσχρὰ γὰρ Αργείοισι σῶμ' ἀναιδύομαι.
ἠλέ. ὀρθὰ τε φρονεῖς εὖ, πότε λιπτὸ' ἀσφρῶς δόμοις.
ἑλέ. ὀρθῶς ἐλέξας, ὦ φίλος δὲ μοι λέγεις.
ἠλέ. ἀδλῶς δὲ δὴ πῆς Μυκηναίας ἔχει;
ἑλέ. δεδοικα πατρὸς τῶν ἐν Ιλίῳ νεκρῶν.
ἠλέ. δεινὸν γὰρ Αργει τ' ἀναεῖδ' ἐξα δόμα.
ἑλέ. σὺ νῦν χάριν μοι τὸν φόβον λύσαι δός.
ἠλέ. ἐκ ἂν δυνάμιν μᾶτρὸς εἰσθέλψαι τάφου.
ἑλέ. ἀσφρόν γε μὴ τοι πρόσωπον φέρειν τάδε.
ἠλέ. τί δ' ἐχὶ θυγατρὸς Ερμιόνης πέμπεις δέμας;
ἑλέ. εἰς ὄχλον ἕρπειν τῆθρόοισιν ἐ κακοῖν.

Ipsas conspicatus lapidibus impeteret,
Præmisit in domum nostram. Deplorat autem
Intus sororem, & calamitatem domus.
Habet tamen dolorum solatium,
Eam, quam domi reliquit cùm nauigaret Troiam,
Virginem, quamq; meæ matri alendam dedit
Menelaus adductam è Sparta:
Hac se oblectat, & malorum obliuiscitur.
Circumspicio autem omnem aditum, ut tandem
Videam Menelaum uenientem. Nam exigua
Alioqui uehemur ope, nisi quid ille nos
Adiuuet. Perplexa res, afflicta est domus.

HEL. Filia Clytæmnestræ, ac Agamemnonis,
Virgo iam longo Electra tempore,
Quomodo, ô infœlix tu cum germano tuo
Misero Oreste, sic matrem dedistis necis?
Non enim tuis ego impio alloquijs,
Culpam facti in Apollinem transferens,
Etsi uices Clytæmnestræ doleam
Sororis meæ: quam ex quo ad Ilium
Nauigaui (nauigaui autem fato quodam insuperabili)
Non uidi: superstes uerò deploro infortunia.
ELE. Helena, quid tibi dicam, quæ præsens uides,
In ærumnis iacere prolem Agamemnonis?
Ego quidem miserabili perugil custos funeri
(Funus enim est, præterquàm quòd spiret parum)
Assideo: non tamen huius malè infector mala.
Tu uerò es beata, tuusq; uir beatus est:
Venitisq; ad nos afflictos miserè.
HEL. Quàm diu autem cubili hic decubuit?
ELE. Ex quo ille maternum profudit sanguinem.
HEL. O miser, genitrixq;, ut miserè perijt.
ELE. Ita ista habent, ut iam succumbam malis.
HE. Per deos quæso, uis quiddam mihi gratificarier?
ELE. At occupor fratri assidens.
HEL. Vis mihi ire ad sororis tumulum?
ELE. Ad matris iubes meæ? cuius rei gratia?
HEL. Comæ ut primitias, & inferias feras meas.
ELE. Tibi uerò nõ licet ire ad charũ amicæ tumulũ?
HEL. Pudet enim Argiuis palam corpus ostendere.
ELE. Serò tu rectè sapis, domo olim turpiter abs te p
HE. Vera quidẽ, sed parũ mihi grata loqueris. (dita.
ELE. Quis autem te deterret à Mycenæis pudor?
HEL. Metuo patres cæsorum sub Ilio.
ELE. Graui enim Argis laboras infamia.
HEL. Tu nunc id gratiæ, adimendo metum, dabis.
ELE. Haud pati possim, ut matris sepulchrũ aspiciã.
HEL. Atqui dedecus foret, hæc ferre famulam.
ELE. Cur non mittis istuc filiam Hermionem?
HEL. Virgines in cœtus prodire haud decet.

ELE. Sed sic persoluerẽt defunctæ nutritia.
HEL. Probè dixisti, tibiq; ô uirgo, obsequar,
Ac mittam filiam: rectè enim mones.
O' filia, eas Hermione recta ab ædibus uia,
Et hæc cape manibus libamina, & meas comas.
Vbi autem ad Clytæmnestræ busta ueneris,
Mulsum effunde lactis, & uini laticem,
Ac stans summo in aggere, hæc dicito:
Helena soror te hisce munerat inferijs:
Metu enim Argiui populi non audet accedere
Trepidans, ad tumulum: utq; sit bona mone
Et mihi, & tibi, & meo uiro,
Ac hisce miseris, quos Apollo perdidit.
Præterea quæ tẽpus meæ sorori præstari popoſcerit,
Omnia promitte, quæ debentur umbris, munera.
Ito, ô filia, ac festina, & profusis tumulo
Inferijs, quamprimùm rursus memor sis uiæ.
„ ELE. O' natura, quàm magnũ in hominib. es malũ,
Et rursus quàm salutare bonũ ijs qui rectè poſsident.
Videtis ut summas comas abscideritᵢ
Integra forma mulier, licet sit natu grandior.
Dij te perduint, quæ me exitio
Dedisti, & hunc, & omnẽ Græciam. ô me miseram.
En hæ rursus adsunt lamentis meis
Charæ concentrices: fortasse hunc excitauerint
Somno quiescentem, meosq; oculos lachrimis
Tabefecerint, ubi fratrem furore rapi uidero.
O' charissimæ mulieres, quæso tacito gradu
Incedite, ne strepite, absit pulsus pedum.
Amicitia enim tua grata quidem, sed mihi
Hoc excitato dolori foret.
CH. Sile, sile: leue uestigium crepidæ
Ponite: ne strepatis, absitq; sonitus.
ELE. Procul hinc concedite, procul mihi à lecto.
CH. Ecce obtempero. E. Ah, ah. ceu fistulæ flatus
Tenuis arundinis, ô amica, mihi loquere.
CH. Ecce submissam tanquã per arundinẽ uocẽ fero.
ELE. Ita sanè submitte, submitte, accede tacita,
Veni tacita: dic causam, quæ
Vos huc uenire coegerit.
Iam pridem hic collapsus quiescit.
CH. Quomodo habet? responde, ô chara.
ELE. Quam fortunã, aut calamitatem cõmemorẽ?
Interdum enim spirat, mox gemitus ciet.
CH. Quid ais? ô miserum.
ELE. Perdes, si palpebras commoueris,
Dulci soporis fruenti mulcimine.
CH. O' infœlicem propter inuisa cœlitùs facinora.
O' miserum. Heu labores.
ELE. A, a. iniustus iniusta quondam dixit,
Dixit, execrabilis quando in tripode
Themidis autor fuit

ἠλέ. καὶ μὴν τίνοιγ' ἂν τῇ τεθνηκυίᾳ τροφάς. A
ἑλέ. ὀρθῶς ἔλεξας. πείθομαι τί σοι κόρη,
κἀμοὶ τε μέλει θυγατρί. εὖ γὰρ τοι λέγεις.
ὦ τέκνον, ἔξελθ' Ἑρμιόνη δόμων πάρος,
καὶ λάβε χοὰς πάσσ' ἐν χροΐν, κόμας τ' ἐμάς.
ἐλθοῦσα δ' ἀμφὶ τὸν Κλυταιμνήστρας τάφον,
μελίκρατ' ἄφθον γάλακτος, οἰνοπόν τ' ἄχνην.
καὶ στᾶσ' ἐπ' ἄκρα χώματος, λέξον τάδε·
Ἑλένη σ' ἀδελφὴ τοῖσδε δωρεῖται χοαῖς,
φόβῳ πεσοῦσ' ἐλθεῖν μνῆμα σόν, ταρβοῦσά τε
Ἀργεῖον ὄχλον. δύμενοι δ' ἄνωγέ νιν
ἐμοί τε, κἀμοὶ τόδε γνώμῃ ἔχειν,
κἀμοὶ τε, κἀμοὶ πόσει γνώμην ἔχειν,
κἀμοὶ τε τοῖς δυσοῖσιν, οὓς ἀπώλεσε θεός.
ἃ δ' εἰς ἀδελφὴν καιρὸς ἐκπονεῖν ἐμὴν,
ἅπαντ' ὑπισχνοῦ νερτέροις δωρήματα.
ἴθ' ὦ τέκνον μοι, σπεῦδε, καὶ χοὰς τάφῳ
δὸς, ὡς τάχιστα δὴ πάλιν μέμνησ' ὁδοῦ. B
ἠλέ. Ὦ φύσις, ἐν ἀνθρώποισιν ὡς μέγ' εἶ κακόν, “
Σωτήριόν τε τοῖς κακῶς λελεκτμένοις.
εἴδετε πυρὸ ἄκρας ὡς ἀπέθρεψε τρίχας,
σώζουσα κἄλλο, ὅτι δ' ἡ πάλαι γυνὴ.
θεοί σε μισήσειαν, ὡς μ' ἀπώλεσας,
καὶ τὸνδε, πᾶσάν θ' Ἑλλάδ'. ὦ τάλαιν' ἐγώ.
αἰδ' αὖ πάρεισι τοῖς ἐμοῖς θρηνήμασι
Φίλαι ξυνῳδοί. τάχα μεταστήσουσ' ὕπνον
τόνδ' ἡσυχάζοντ'. ὄμμα δ' ἐκπήξασ' ἐμὸν
δ' ἀκηδοῦς, ἀδελφὸν ὅταν ὁρῶ μεμηνότα.
ὦ φίλτατοι γυναῖκες, ἡσύχῳ ποδὶ
χωρεῖτε, μὴ ψοφεῖτε, μήδ' ἔστω λυτύπος.
φιλία γὰρ ἡ σὴ τῷδ' ὑμνῳδὴς μὲν, ἀλλ' ἐμοὶ
τόνδ' ὀχλεῖν ἄν, συμφορᾷ χρήσιμα.
χο. σίγα, σίγα, λεπτὸν ἴχνος ἀρβύλης
πιθεῖτε. μὴ λύπεῖτε, μήδ' ἔστω λυτύπος.
ἠλέ. ἀπὸ πρόσθεν' ἐκεῖσ' ἀπωθοῦ μοι πόρας.
χο. ἰδ' πείθομαι. Η. ἆ ἆ, σύριγγος ὅπως πνοὰ C
λεπτὸ δόνακος, ὦ φίλα φώνει μοι.
χο. ἰδ' ἀτρεμαίαν ὡς * ὑπόρροθον φθέγω βοάν. * ὑπ' ὀφ
ἠλέ. ναὶ δῶτω πάταγε, πάταγε. πρόσθ' ἀτρέμας.
ἀτρέμας ἴδι, λόγου ἀπόδος ἐφ' ὅ, τι
χρεία σε μόλεν ποτε.
χρόνια γὰρ πεσὼν ὅδ' ἀδυάζεται.
χο. πῶς ἔχει; λόγου μετάδοθι ὦ φίλα.
ἠλέ. τίνα τύχαν εἴπω; τίνα δὲ συμφορὰν;
ἐπ μὲν ἐμπνεῖ, βραχὺ δ' ἀναστένει.
χο. τί φής; ὦ τάλας.
ἠλέ. ὀλεῖς, εἰ βλέφαρα λυήσεις
ὕπνου γλυκυπάτου φρουμένῳ χαρᾷ.
χο. ὦ μέλεος, ἐχθίστων θεόθεν δρῆμ' ἀθλίων.
ὦ τάλας. φεῦ μόχθων.
ἠλέ. ἆ, ἆ. ἀδικεῖ ἄδικα τότ' ἄρ' ἔλεγεν,
ἔλεγεν ἀπόφονον, ὅτ' ἐν τρίποδι
θέμιδος ἄρ' ἐδίκασε

A φόνον ὁ Λοξίας ἐμᾶς ματρός.
χο. δρᾶς; φεῦ πείθοισι λυεῖ δ' ἐμᾶς.
ἠλέ. σὺ γάρ νιν ὦ πέλαινα
θωΰξασ', ἐδάλου δ' ὕπνου.
χο. εὕδειν μὲν οὐ νιν ἔδοξα.
ἠλέ. οὐκ ἀφ' ἡμῶν; οὐκ ἀπ' οἴκων
πάλιν αὐτὰ πόδα σὸν εἰλίξεις
μεθεμένα λυτύπου;
χο. ἐπανόσει. Η. λέγεις εὖ.
χο. πόνων πόνων νύξ,
ἐπωδύνεια δὴν πολυπόνων βροτῶν,
ὀρθοῦ θεῶν ἴδι. μόλε μόλε κατὰ πῆρος
τὸν Ἀγαμεμνόνειον οἶκον δόμων.
ἐπὶ γὰρ ἀλγέων, ἐπί τε συμφορᾶς,
δυοιχόμεθα, δυοιχόμεθα.
ἠλέ. λυτύπου ἠγάγετε. Χο. ἰοὺ ἰοὺ.
ἠλέ. σίγα σίγα, φυλασσομένα στόματος
ἀνακέλαδον ἄπο λέχους.
ἥσυχον ὕπνον χαρᾶ πέδεξεις, ὦ φίλα.
B χο. θρόει, τίς κακῶν τελευτὰ μένει;
ἠλέ. θανεῖν. τί δ' ἄλλο; ἔπος
οὐδὲ γὰρ πόνον ἔχει βορᾶς.
χο. πρόσθεν ἄρ' ὁ πότμος.
ἠλέ. ἐξέλυσ' φοῖβος ἡμᾶς
μέλεον ἀπόφονον αἷμα δ' ἐς
πατροφόνους ματρός.
χο. δίκαια μὲν, κακῶς δ' ἄρ.
ἠλέ. ἐπαινεῖν, ἐθεωνεῖν ὦ τεκοῦσά με
μᾶτερ, ἀρὰ δ' ἄλεσας
πατέρα, τέκνα τε τάδε, σέθεν ἀφ' αἵματος·
ὀλόμεθα, ὀλόμεθ' ἰδοὺ ἐνθάδε.
σὺ γὰρ τ' ἐν νεκροῖς. τό, τ' ἐμόν, οἴχεται
βίος τὸ πλέον μόρῳ ἐν
σοναχοῖσί τε καὶ γόοις,
δ' ἀκρυσί τε ἐν νυχίοις. ἄγαμος
C ἐπεὶ δ' ἄτεκνος, ἄτε βιοτᾶν
ἀ μέλεος εἰς τὸν αἰὼν' ἕλκων χρόνον.
χο. ὅρα πρὸς πρόθεν' Ἡλέκτρα πέλας,
μὴ κατθανὼν σε σύγγονος λέληθ' ὅδε.
ἐ γὰρ μ' ἀρέσκει δὴ λέων πρεμνῶν.
ὀρέ. ὦ φίλον ὕπνου θέλγητρον, ἐπόνου νόσου,
ὡς ἥδιόν μοι παρεσπάθου ἐν δ' ἐόντι γε.
„ ὦ πότνια λήθη τῶν κακῶν, ὡς εἶ σοφὴ,
καὶ τοῖσι δυσυχοῦσιν εὐκτεία θεός.
πόθεν πότ' ἦλθον δ' εἶρος; πῶς δ' ἀφικόμην;
ἀμνημονῶ γὰρ τῶν πρὶν ἀπαλλαχθεὶς φρενῶν.
ἠλέ. ὦ φίλτατ', ὡς μ' ἠύφρανας εἰς ὕπνον πεσών.
βάλεο δίγα σου, λαῖνα κακῶν φίσω δ' ἐμας;
ἐρέ. λαβοῦ λαβοῦ δὴ τ'. ἐνδ' ἔστερε ἀθλίου
σόματος ἀφρώδη πέλανον, ὀμμάτων τ' ἐμῶν.
ἠλέ. ἰδὲ τὸ δεῖλαιον ἐδεῖ. κοὐκ ἀναίνομαι
ἀδελφ' ἀδελφῇ χειρὶ θεραπεύειν μέλη.

Cædis Apollo matris meæ.
CHO. Vides? corpus sub stragulis mouet.
ELE. Tu enim ipsum, ô misera,
Vociferando somno excussisti.
CHO. Imò dormire ipsum existimaui.
ELE. Non à nobis? non ab ædibus pedem
Tuum, omisso tumultu, referes?
CHO. Dormiet. EL. Benè dicis.
CHO. O' ueneranda, ueneranda nox,
Somni largitrix ærumnosis mortalibus,
Hic adsis ex erebo: ueni ueni uolucris
Ad Agamemnonis domum.
Præ doloribus enim & calamitate
Disperimus, disperimus.
ELE. Strepitum excitastis. CH. Minimè.
ELE. Sile, sile. Auerte à lecto procul
Oris clamorem. Sic enim præbebis
Amabile somni lenimentum ei, ô amica.
CHO. Dic, quis malorum finis manet?
ELE. Mors; quem alium dicam?
Nullam enim habet cibi appetentiam.
CHO. Non dubium utiq; hoc fatum.
ELE. Phœbus nos hoc demersit exitio,
Miserabilem, & infandum cruorem
Patricidæ matris præbens.
CHO. Iustè quidem, sed honestè parum.
ELE. Occidisti, occubuisti, ô quæ me peperisti
Mater. Nam perdidisti
Patrem, & hosce liberos propter cædem tui.
Perijmus, perijmus fato extinẽti pari.
Tu enim uita functa es. Quòd ad me attinet,
Maior uitæ pars mihi consumitur
Lamentis & luctibus,
Lachrimisq; nocturnis. Quando cœlebs
Et liberis carens, tædiosam uitam
Misera omni traho tempore.
CHO. Vide, ô uirgo, propius accedens,
Ne fortè clam te frater expiret:
Non enim placet subita illa remissio.
ORE. O' amabile somni mulcimentũ, morbi leuamẽ:
Quàm dulce mihi rectò uenisti tempore.
O' ueneranda obliuio malorum, quàm es bona, “
Et afflictis quàm optabilis dea. “
Vnde huc ueni? uel quo me huc recepi modo?
Nihil enim memini, priore derelictus amentia. (sum.
ELE. O' charissime, ut, te prolapso in somnũ, gauisa
Vis te attingam, & corpus alleuem?
ORE. Continge, continge, & absterge à miserabili
* Ore squallidam spumam, atq; ab oculis meis. * Al. Spumosas sordes.
ELE. En gratum ministerium; non enim grauor
Fraterna curare membra sororia manu.

ORE. Subijce latus lateri, & squalentem comam
Vultu deme: parum enim oculis prospicio.
ELE. O' miserum, & squallidum capillis caput,
Vt profanda efferatum es illuuie. (relinquit
ORE. Rursus me in lectũ reclina. Quãdo me morbus
Furoris, infirmus sum, & membris debilis.
ELE. En gratum ægrotanti cubile:
" Tristis quidem, sed necessaria tamen possessio.
ORE. Rursus me alleua, & corpus reuoluito.
" CHO. Morosi ægrotantes ex [a] consilij inopia.
a Id est, propter difficultatẽ, inquietudinẽ & desperationẽ.
ELE. Vis & in terra firmare pedes,
Tardo nitens uestigio? Grata uicissitudo omnium.
ORE. Maximè. nam id opinionem sanitatis obtinet.
" Plausibilis opinio res, citra ueritatem quoq;
ELE. Audi iam nunc, ô fraternum caput,
Dum tibi per furias mentis compoti licet.
ORE. Dices quid noui? id si lætum, gratum facis:
Sin triste quippiam, malorum habeo satis.
ELE. Menelaus adest, tui frater patris:
* Al. appulsæ. In Nauplio autem naues * subductæ sunt.
ORE. Quid ais? adest lumen meis & tuis malis?
Vir nobis sanguine, & paternis iunctus beneficijs?
ELE. Adest. hancq; mei sermonis fidem accipe:
Helenam secum adducit urbe ex Troica.
ORE. Si solus superstes esset, foret beatior:
" Adducta uerò coniuge, magno uenit comitatus malo.
ELE. Tyndareus infame filiarum genus
Genuit, inq; probrum & dedecus Græciæ.
b Id est, superes hæc mala & uitia, supraq; multo præcedas: uel differà malis.
ORE. Tu nunc [b] superior sis malis: potes enim.
Nec solùm dicas, sed & illa spias.
ELE. Ehen frater, turbantur oculi tibi,
Præcepsq; ferris in rabiem, modò compos animi.
ORE. O' mater obsecro te, ne mihi immiseris
Sanguinolentas puellas, & serpentibus horridas:
Ipsæ enim, ipsæ iam propius me impetunt.
ELE. Mane, ô calamitose, quietus in lecto tuo:
Nihil enim uides, tibi quæ clarè uideris cernere.
ORE. O' Phœbe, necabũt me aspectu canino truces,
Terribiles, inferorum sacerdotes, horrendæ Deæ.
ELE. Non te dimittam, sed manu circumplexa mea
Prohibebo ab infaustis & miseris saltibus.
ORE. Mitte, quæ una es mearum Erinnyum,
Mediumq; me complecteris, ut in Tartarũ præcipites.
ELE. O' me miseram, quam opem illi feram,
Quando ipsum numen infestum nobis habemus?
ORE. Da mihi corneos arcus, dona Apollinis,
Quibus dixit me arcere posse furias,
Si quando insana me percellant rabie.
ELE. Num quis deorum queat feriri mortali manu?
ORE. Nisi excesserit è conspectu meo.
Scilicet Erinnyes. Non audis? † non uidetis eminus ferientium
Arcuum uolucres sagittas euibrari?

ὀρέ. ὑπόβαλε πλευραῖσι πλευρὰ, κἀξαυχμώσας κόμην
ἀφελε προσώπου λεπτὰ δ' λύσον κόρας. (μόλων
ἠλέ. ὦ βεβρυχὼς πνεῦμα δεινὸν ἄθλιον κόρα,
ὡς ἠρέμησας εἰς μακρᾶς ἀλουσίας. (relinquit
ὀρέ. κλίνον μ' ἐς εὐνὴν αὖθις. ὅταν μ' ἀνῳνόσῳ
μανίας, ἀναρθρός εἰμι, κἀσθενῶ μέλη.
ἠλέ. ἰδοὺ. φίλον τοι τοῦ νοσοῦντος ἀλήμονος.
Ἀνιαρὸν οὖν τὸ κτῆμ', ἀναγκαῖον δ' ὅμως.
ὀρέ. αὖθις μ' ὀρθὸν ἐκβάλου, ἀναπνεῦσαι θέλω.
χο. Δυσάρεστον οἱ νοσοῦντες, ἀπορίας ὕπο.
ἠλέ. κἀπὶ γαίας ἁρμόσαι πόδ' ἀξιεῖς,
βράδυν ἴχνος θείς; Μεταβολὴ πάντων γλυκύ.
ὀρέ. μάλιστα δόξαν γὰρ τόδ' ὑγείας ἔχει.
Κρεῖσσον δὲ δοκεῖν, κἂν ἀληθείας ἀπῇ.
ἠλέ. ἄκουε δὴ νυν ὦ κασίγνητον κόρα,
ἕως σῶσί σ' εὖ φρονεῖν ἐμοὶ νόοι.
ὀρέ. λέξεις τί καινὸν; ἢ σὲ μὴ εὖ, χαίρειν φράσω.
εἰ δ' εἰς βλάβην τιν', ἄλις ἔχω τοῦ δυσυχεῖν.
ἠλέ. Μενέλαος ἥκει, σοῦ κασίγνητος πατρός.
ἐν Ναυπλίῳ δὲ σέλμαθ' ὥρμισται νεῶν.
ὀρέ. πῶς εἶπας; ἦκε φῶς ἐμοῖς καὶ σοῖς κακοῖς;
ἀνὴρ ὁμόγλωσσος, καὶ χέρνιπας ἔχων πατρός;
ἠλέ. ἥκει. τὸ πιστὸν τόδε λόγῳ ἐμῷ δέχου,
Ἑλένην ἀγόμενος Τρωϊκῶν ἐκ ναυμαχιῶν.
ὀρέ. εἰ μόνος ἐσώθη. μᾶλλον αὖ χαίρω τόδε·
εἰ δ' ἄλοχον ἄγεται, κακὸν ἔχων ἥκει μέγα.
ἠλέ. ἐπίσταμαι ἔτεκε Τυνδάρεως εἰς τὸν ψόγον
γένος θυγατρῶν, δυσκλεὲς τ' ἐν Ἑλλάδι.
ὀρέ. σὺ νῦν δὲ φρόνει τῶν κακῶν ἔξεστι γάρ.
καὶ μὴ μόνον λέγ', ἀλλὰ καὶ φρένα τάδε.
ἠλέ. οἴ μοι κασίγνητ', ὄμμα σὸν ταράσσεται,
ταχὺ δὲ μετέβη λύσσαν, ἀρτι σωφρονῶν.
ὀρέ. ὦ μάτηρ, ἱκετεύω σε μὴ πίσυνε μοι
τὰς αἱματωπὸς καὶ δρακοντώδεις κόρας.
αὗται γὰρ αὗται πλησίον θρώσκουσί με.
ἠλέ. μίν' ὦ τάλαιν' ἀτρόμας εἰς ὀρθὸν ἀμμένοις.
ὁρᾶς γὰρ οὐδὲν, ὧν δοκεῖς σαφῆ εἰδέναι.
ὀρέ. ὦ Φοῖβ', ἀπεκτενοῦσί μ' αἱ λευκώπιδες,
γοργῶπες, χθόνιαι ἱέρειαι, δεινὰ θεαί.
ἠλέ. οὔ τοι μεθήσω. χεῖρα δ' ἐμπλέξασ' ἐμὴν,
κρύψω σε πηδᾶν δυσυχῆ τῶνδ' ἡμάτων.
ὀρέ. μέλεος, μὴ ὅστε τῶν ἐμῶν Ἐρίνυνύων,
μέσον μ' ὀχμάζῃς, ὡς βάλῃς εἰς τάρταρον.
ἠλέ. οἴ ἐγὼ τάλαινα, πῶς ἀδικεῖαν λάβω,
ἐπεὶ τὸ θεῖον δυσμενὲς λελεγμένα;
ὀρέ. δός τόξα μοι λάβρακα, δῶρα Λοξίου,
οἷς μ' εἶπ' Ἀπόλλων δεικνύειν θεᾶς,
εἴ μ' ἐκφοβοῖεν μανίαισι, λυσσήμασι.
ἠλέ. βεβλήσεται τις θεῶν βροτησίᾳ χερί;
ὀρέ. εἰ μὴ ἐκφεύξῃ χωρὶς ὀμμάτων ἐμῶν.
οὐκ εἰσακούει; οὐχ ὁρᾶθ' ἐκηβόλων
τόξων πτερωτὰς γλυφίδας ἀερμαμιλλίας;

ἆ, ἆ. τί δῆτα μέλλετ'; ἀξαναίζετ' ἀθρόα
πτηνοῖς; τὰ Φοίβου δ' ἀπατᾶδε θέσφατα;
ἰώ. τί χρῆμ' ἀλύω, πνεῦμ' ἀνεὶς ἐκ πνεύμονος;
ποῖ, ποῖ ποτ' ἠλάμεθα δεμνίων ἄπο;
ἐκ ἰλυμάτων γὰρ αὖθις αὖ γαλῆν' ὁρῶ.
ἠλέ. σύγγονε, τί κλαίεις κρᾶτα θεὶς εἴσω πέπλων;
ὀρέ. αἰσχύνομαί σοι μεταδίδοὺς πόνων ἐμῶν,
ὄχλον τε παρέχων πᾶσιν ὀξύν νόσοις ἐμᾶς.
μὴ τῶν ἐμῶν ἕνεκα σωτήκης κακῶν.
σὺ μὲν γὰρ ἐπῴδυσας τάδ', ἔργαστα δ' ἐμοὶ
ματρῷον αἷμα. λοξίᾳ δὲ μέμφομαι,
ὅστις μ' ἐπαρᾶς εἰς ἔργον αὐσιῶ τάσδε,
τοῖς μὲν λόγοις ἠύφρανε, τοῖς δ' ἔργοισιν οὔ.
οἶμαι δὲ πατέρα τὸν ἐμὸν, εἰ κατ' ὄμματα
ἐξιστόροιμι νιν, μητέρ' εἰ κτεῖναι με χρή,
πολλὰς γενείου τόδ' αὖ ἐκτεῖναι λιτὰς,
μή πω τεκούσης εἰς σφαγὰς ὦσαι ξίφος,
εἰ μήτ' ἐκεῖνος αὐαλαβεῖν ἤμελλε φῶς,
ἐγὼ δ' ὀτλήμων τοιάδ' ἐκπλήσειν κακά.
καὶ νῦν ἀναπάλυε τῶ κασίγνητον κόρα,
ἐκ δακρύων τ' ἄπελθε, λεῖ μάλ' ἀθλίως
ἔχοντα. ὅταν δὲ τἄμ' ἀθυμήσαντ' ἴδῃς,
σὺ μὲ τὸ λεανὸν καὶ δεμφθαρὸν φρενῶν
ἴχνευε, πεφαμυθοῦ. ὅταν δὲ σὺ νοσῇς,
ἡμᾶς πρέποντας χρὴ σε νουθετεῖν φίλα.
Ἐπικουρία γὰρ οὐδὲ τοῖς φίλοις κακά.
ἀλλ' ὦ τάλαινα, βᾶσα δωμάτων ἔσω,
ὕπνου τ' εὔπνου βλέφαρον ἐκτεθεῖσα δός.
σίτου τ' ὀρέξαι, λουτρά τ' ὕδατι χρωτὶ βάλε.
εἰ γὰρ πολείψεις μ', ἢ πεσεῖσθε νόσῳ
ἐκτήσει τιν', οἰχόμεθα. σὲ γὰρ ἔχω μόνῳ
ἐπίκουρον, ἄλλων, ὡς ὁρᾷς, ὀρφανὸς ὤν.
ἠλέ. ἢν δὴ σοὶ κατθανεῖν αἱρήσομαι,
καὶ χλῶ. ἔχει γὰρ τοῦτον ἡμῖν σὺν κατθανῶν.
γυνὴ τί δράσω; πῶς μόνη σωθήσομαι;
ἀνάδελφος, ἀπάτωρ, ἄθλιος. εἰ δὲ σοι δοκεῖ,
δρᾶν χρὴ τάδ'. ἀλλὰ κλίνον εἰς εὐνὴν δέμας
καὶ μὴ τὸ ταρβοῦν λᾳκηφοβοῦν σ' ἐκ δεμνίων,
ἄγαν ἀρδίεχα. μένε δ' ἐνθ' ἐστρωτὸ λέχος.
λᾳ μὴ νοσῇς γὰρ, ἀλλὰ δοξάζεις νοσεῖν,
κάμαῖ βροτοῖσιν, ἀρρία τε γίνεται.

χόρος.

χο. αἶ, αἶ. δρομάδες ὦ πτεροφόροι,
ποτνιάδες θεαί,
ἀβάκχευτον αὖ θίασον ἐλάχετ' ἐν
δάκρυσι, γόοις, μελαγχεῶτες, ἐνμενίδες αἷτε
τὸν πανάθλιον ἀθέρ' ἀμπάλλεθ' ἁμαρτῶν
πνεύμαν' δίκαν, πνεύμαν' φόνου·
καθικετεύομαι, καθικετεύομαι,
τὸν Ἀγαμέμνονος γόνον ἐάσατ' ἐκ-
λαθέσθαι λύσσας μανιάδος φοιτάλεως.
φεῦ μόχθων, οἵων ὦ τάλας ὀρεχθεὶς, ἐρρῶεις,

Ah, ah. Quid cunctamini? quin cõscenditis altũ æthe-
Pennis? Phœbi quin culpatis oracula? (rem,
Ehem. Quid nam differor, spiritũ è pulmone trahens?
Quò, quò nam è cubili desiluimus?
Ex salo enim rursus serenitatem uideo.
ELE. Frater, quid fles uestibus inuoluens caput?
ORE. Pudet, qui [a] te meis implicem laboribus, a Id est, qui te meorum malorũ participem faciam.
Turbasq; meo morbo facessam uirgini.
Ne discruciêre meorum malorum gratia:
Tu enim in hæc consensisti, patrata autem mihi
Materna cædes. Cæterùm accuso Apollinem,
Qui me excitatum ad facinus impijssimum
Verbis quidem exhilarauit, rebus autem minimè.
Arbitror autem patrem meum, si coràm
Interrogarem ipsum, an matrem me occidere oporteat,
Multis per mentum hoc rogaturum precibus,
Ne in genitricis necem gladium uerterem:
Si neq; ille in lucem reuocari queat,
Et ego tamen miser talia in me admissurus essem mala.
Quare nunc exporrige frontem, ô sororium caput,
Mitteq; lachrimas, etsi miseri sumus.
Quando unà me linqui animo uideris,
Tu rabiem meam, & [b] corruptæ mentis furorem b Al. mentis corruptelam.
Compesce, consolare: rursus cùm tu doles,
Vicissim te admonere, ô chara, nostrum fuerit.
Amicis enim grata eiusmodi [c] officia. c Al. auxilia, obsequia.
Sed, ô afflicta, ingredere intrò in domum,
Somnoq; insomnes recumbens des palpebras:
Cibumq; capè, corpusq; lauacro perlue.
Si enim me deseras, aut morbum assidentia
Aliquem tibi concilies, perijmus: te quippe solam
Habeo auxiliatricem, ab alijs destitutus, ut uides.
ELE. Non fiet. Tecum simul mori libet,
Et uiuere: idem enim mihi est. Tu si excesseris
E' uiuis, quid faciam mulier? qui sola salua ero?
Fratre orba, pupilla, deserta. Si tamen uidetur tibi,
Mos gerẽdus est hîc. Tu modò corpus in lectũ reclina:
Ac hæc terriculamenta, quæ te è cubili exagitant,
Ne temerè admittas: sed in strato lecto mane.
Etsi enim non ægrotes, sed ægrotare te putes: (tur,
Tamẽ molestia quædã, & [d] ægritudo mortalib, obori d Al. inquietudo, perplexitas.

Chorus.

Ae, æ. ô cursu pernices, ô uolucres,
Furore pollentes Deæ,
Quæ tristem & inamœnum sortitæ estis cœtum
In lachrimis & lamentis: atræ Eumenides,
Quæ per immensum tranatis æthera, sanguinis
Exactrices pœnarum, ac ultrices cædium.
Obsecro, obsecro supplex,
Agamemnonis filium finite
Obliuisci furoris immanis, ac trucis.
O' labores, qua miser rerum peris cupidine,

Quando oraculum, quod Phœbus
E' tripode dixit, dixit, accepisti eo in loco,
Vbi medij terræ dicuntur esse recessus.
Io Iupiter, quæ miseratio? quod hoc cruentum
Certamen ingruit,
Te infœlicem territans: cui lachrimas
Lachrimis cumulat
Inferens quispiam Alastor ædibus
Matris tuæ necem, qui te in rabiem agit.
Illachrimo, illachrimo.
" Magnæ opes haud stabiles sunt mortalibus:
" Quin fortuna eas, tanquam citæ nauis
" Velum concutiens, demersit & obruit
" Per graues labores, ueluti in ponti
" Insanisq; atq; sæuis fluctibus.
Quam enim aliam posthac domum,
Quàm Tantali, quæ à diuorum connubijs
Originem ducit, me uenerari conuenit?
Atqui rex huc iam incedit
Menelaus, multa claritate & magnificentia
Conspiciendus, Tantalidarum sa ueditus.
O' qui, qui mille ad terram Asiæ nauibus
Traiecisti exercitum, salue: lætus congrederis,
Confectis, quas cupiebas, rebus diuorum auxilio.

ACTVS SECVNDVS.

Menelaus. Orestes. Tyndareus.
Pylades. Chorus.

ME. O' domus, partim quidem te lætus aspicio
Troia reuersus: partim te uisa ingemo.
Miseris enim undiquaq; conuolutam malis
Haud unquam aliam magis uidi domum.
Agamemnonis quidem casum cognoui,
Et necem, quali ab uxore perijt,
Maleæ appulsus naue: nam è fluctibus
Nautarum uates nunciauit mihi
Nerei propheta Glaucus, ueridicus deus,
Qui hæc dixit mihi astans conspicuè:
O' Menelae: tuus mortuus frater iacet,
Vltimo coniugis circumuentus balneo.
Lachrymisq; impleuit & me, & nautas meos
Multis. postquam autem portum Nauplæ attigi,
Exposita iam illic uxore, expecto,
Vt Orestem filium Agamemnonis,
‡ tanquã. Ac matrem, † ut saluos, amicis manibus
* cùm. Complectar: * dum repente ex quodam audio
Piscatore impiam cædem filiæ Tyndareæ.
Sed nunc, ô puellæ, ubi sit dicite (nus.
Agamemnonis filius, qui tam indignũ designauit faci-
Infans enim tum in manibus Clytæmnestræ erat,
Quando relinquebam domum, profecturus Troiam:
Itaq; haud etiam aspiciens ipsum agnoscere possim.
OR. Ego sum Orestes, Menelae, quem quæris:

πρὶν ποθ' ἀπόφασιν, εἴ μ' ὁ φοῖβος A
ἔλαχεν ἔλαχε, δεξάμην ὡὰ δ' ἀπεδειξ'
ἵνα μεσόμφαλοι λέγονται μυχοὶ γᾶς.
ἰὼ Ζεῦ, τίς ἔλεος; τίς δεῖ ἀγὼν
φόνιος ὀρχεῖται,
δυσάζων σε τὸν μέλεον; ὦ δάκρυα
δάκρυσι συμβάλλει
πορεύων τις εἰς δόμους ἀλαστόρων,
ματρὸς αἷμα σᾶς, ὅ σ' ἀναβαλίχδυει.
κατολοφύρομαι, κατολοφύρομαι.
Ὀμέγας ὄλβος, ὁ μόνιμος οὐ βροτοῖς.
Ἀνὰ δὲ λαῖφος ὥς τις ἀνάτα δυᾶς
Τινάξας δαίμων, κατέκλυσε
Δφῶν πόνων, ὡς πόντος
Λάβροις ὀλεθρίοισιν οὐ λύμασι.
τίνα γὰρ ἔτι παρὸς οἴκων ἄλλον
ἑστορῶ, ἢ τὸν ἀρὴ θεογόνων γάμων B
δεῖν ἀρὴ Ταντάλου, σέβεσθαί με χρὴ;
καὶ μὴν Βασιλεὺς ὧδε δὴ σείχει
Μενέλαος ἄναξ, πολλῇ δ' ἄβροσυνᾳ
δῆλος ὁρᾶσθαι, τὸν Τανταλίδων ἐξ αἵματος ὤν.
ὦ χιλιόναυν στρατὸν ὁρμίσας
εἰς γᾶν Ἀσίαν, χαῖρε. δυτυχίᾳ δ' αὖτος ὁμίλεις,
θεῶν πράξας ἅπερ ἤυχε.

ΔΡΑΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

μενέλαος. ὀρέστης. τυνδάρεως.
πυλάδης. χορός.

Ὦ δῶμα, τὴν μὲν σ' ἡδέως προσδέρκομαι,
Τροίαθεν ἐλθὼν τὴν δ' ἰδὼν κατεσχόμαν.
κύκλῳ γὰρ εἰλίθεσαν ἀθλίοις κακοῖς,
ἃ πώποτ' ἄλλω μᾶλλον εἶδον ἑστίαν.
Ἀγαμέμνονος μὲν γὰρ τύχας ἠπιστάμην,
καὶ θάνατον, οἷον πῶς δάμαρτος ὤλετο,
Μαλέας προσίσαν πνεύσαν. ἐκ δὲ κυμάτων C
ὑδροπτίλοισι μάντις, ἐξήγγειλέ μοι
Νηρέως προφήτης Γλαῦκος· ἀψευδὴς θεός,
ὃς μοι τάδ' εἶπεν ἐμφανῶς πρασσόμενα·
Μενέλαε, κεῖται σὸς κασίγνητος θανών,
λουτροῖσιν ἀλόχου πόδα πεσὼν παυσάτης.
δακρύων τ' ἔπλησεν ἐμέ τε, καὶ ναύτας ἐμοὺς
πολλῶν, ἐπεὶ δὲ Ναυπλίας ἐφάνη χθονός,
ἤδη δάμαρτος ἐξόδους ἐξορμωμένης,
δεκῶν Ὀρέστην παῖδα τὸν Ἀγαμέμνονος
φίλαισι χερσὶ πόδι βαλεῖν, καὶ ματέρα,
ὡς δυστυχοῦντας, ἔκλυον ἀλιτύπων τινὸς
ἐν Τυνδαρείᾳ θυγατρὸς αὔσιον φόνον.
καὶ νῦν ὅπου σ' εἰν, εἴπατ' ὦ νεανίδες,
Ἀγαμέμνονος παῖς, ὃς τὰ δεινὰ ἔτλη κακά.
βρέφος τ' ἦν τότ' ἐν Κλυταιμνήστρας χεροῖν,
ὅτ' ἐξέλιπον μέλαθρον, ἐς Τροίαν ἰών.
ὡς' ἐκ αὐ αὐτὸν γνωσόμαι' ἀν εἰσιδών.
ὀρέ. ὁδ' εἰμ' Ὀρέστης Μενέλεως, ὃν ἱστορεῖς.

ἐκὼν

A ἐκὼν γὰ ἔτι τὰμὰ σημαῖν κακά.
τῶν σῶν δὲ γονάτων πρὸς ὠτόλεια δεγγάνω,
ἱκέτης ἀφῶλα τόμας ἐξάτηρα λιτάς.
σῶσόν μ'. ἀφῖξαι δ' αὐτὸς εἰς λαερὸν κακῶν.
με. ὦ θεοί, τί λέγεις; τίνα δ' εἶδον ἀνόρτορον;
ὀρέ. εὖ γ' εἶπας. ἐ γὰρ ζῶ κακοῖς, φάος δ' ὁρῶ.
με. ὡς ἠρίωσαι πλόκαμον αὐχμηρόν πέλας.
ὀρέ. ἐχ ἁ πρόθυμός μ', ἀλλὰ ἐξ γ' αἰκίζεται.
με. δεινὸν δὲ λέγεις ὀμμάτων ξηρᾶς κόρας.
ὀρέ. τὸ σῶμα φρῶδυ, τόδ' ὀνομ' ἐ λέλοιπέ μοι.
με. ὦ πρόλογον μοι σὺ φανεῖσ' ἀμορφίας.
ὀρέ. ὅδ' εἰμὶ ματρὸς ἡ παλαιπόρος φονεύς.
με. ἤκουσα. φείδου δ' ὀλιγάκις λέγειν κακά.
ὀρ. φείδομαι· ὁ δ' αἶμον δ' εἰς ἐμὲ πλόσις κακῶν.
με. τί χρῆμα πάσχεις; τίς σ' ἀπέλυσε νόσος;
ὀρέ. ἡ συνεσις, ὅτι συνοιδα δεινὰ ἐργασμένος.
με. τῶν φῆς; ὀφοῦ τοι τὸ σαφὲς, ἐ τὸ μὴ σαφές.
B ὀρέ. λύπη μάλιστα δ' ἡ λυμαίνουσά με.
με. δῆνη γὰρ ἡ θεός, ἀλλ' ἐμοὶ ἰάσιμος.
ὀρέ. μανίαι τε, ματρὸς αἵματος πιμπρᾶσαι.
με. ἔρξω δὲ λύσις πότε; τίς ἡμέρα τόδ' ἦν;
ὀρέ. οὐ ἡ τάλαιναν ματέρ' ἐξ ὀγκοῦσι τάφῳ.
με. πότερα κατ' οἴκους, ἢ πεσοῦσ' ὀδόντων πυρᾶς;
ὀρέ. νυκτὸς, φυλάσσων ὀστέων ἀναίρεσιν.
με. πῶς τις ἄλλος, ὃς σὸν ὤρθωσε δέμας;
ὀρέ. Πυλάδης, ὁ σωφρὼν αἷμα τῆς ματρὸς φόνου.
με. ἐν ποσμάτῳ δὲ τάδε νοσεῖς ποίῳ ὕπνῳ;
ὀρέ. ἔδοξ' ἰδεῖν τρεῖς νυκτὶ πεσοφόρεις κόρας.
με. οἷδ' ἃς ἔλεξας, ὀνομάσαι δ' ἐ βούλομαι.
ὀρέ. σεμναὶ γὰρ ἀπαίδευτα δ' ἀστρόφετο λέγῃν.
με. αὖ τοί σε βαρυνοῦσι συγγενεῖ φόνῳ;
ὀρέ. οἴμοι δεινῶν· οἷς γ' ἐλαύνομαι πάλαι.
" με. Οὐ δεινὰ πάσχειν δεινὰ οὐ ἐργασμένος.
C ὀρέ. ἀλλ' δεῖν ἡμῖν αἰσφορὰ ἡ ξυμφορᾶς.
με. μὴ θαύματον εἶπας· ἔδρα μὲν γὰρ ὁ δρόμος.
ὀρέ. φοῖβος, ἐκελεύσας ματρὸς ἐκπρᾶξαι φόνον.
με. ἀμαθὲς ἡρῶ· ὦν τὸ καλὲ καὶ δίκης;
ὀρέ. ἀκλεοῦμεν θεοῖς, ὅ, τί ποτ' εἰσὶ θεοί.
με. ἐᾶτ' ἐκ ἀμαυρὰ λοξίας τοῖς οἷς κακοῖς;
" ὀρέ. μέλλει. Τὸ θεῖον δ' δὲ πιστὸν φύσει.
με. πόσῳ χρόνῳ δὲ ματρὸς οἴχονται πνοαί;
ὀρέ. ἕκτον τόδ' ἦμαρ, ἐπ πυρᾶ θρῆνι τάφῳ.
με. ὡς ταχὺ μεπίθου σ' αἷμα ματρὸς θεαί;
ὀρέ. ὁ σφός, ἀληθὴς δ' ἐς φίλους ἔφυς κακός.
με. πατρὸς δὲ δὴ τί σ' ὠφελεῖ τιμωρία;
" ὀρέ. ἔπω. Τὸ μέλλον δ' ἴσον ἀπεξίᾳ λέγω.
με. τὰ πῶς πόλιν δὲ πῶς ἔχεις, δράσας τάδε;
ὀρέ. μισοῦμεθ' ὅπως, ὥστε μὴ πεσεινεῖπεν.
με. δ' ἤγνισα σοι αἷμα ἐξ νόμοις χθονίοις
ὀρέ. ἐκβάλλομαι γὰρ δωμάτων, ὅποι μολῶ.
με. πόσθ' πολιῶν ἐξαμιλλῶν τοί σε γῆς;
ὀρέ. Οἴαξ, ὁ Τροίας μῖσος ἀναφρῶν πατρί.

* Volens tibi mea aperiam mala.
Pedibus autem tuis supplicationis in primitias
Aduoluor, ab [a] ore sicco supplex fundens preces,
Serua me: uenisti enim in ipso malorum articulo.
ME. O' dij, quid uideo? uel quem cerno ex inferis?
OR. Rectè dicis. non enim præ malis uiuo, lucẽ uerò a-
ME. O' miser, q̃ squallente efferatus es coma. (spicio.
ORE. Non me aspectus deturpat, sed facinora.
ME. Diris obtueris exsiccatis oculorũ pupulis. (mihi.
ORE. Corpus quidẽ cõsumptũ, sed nomẽ [b] nõ interijt
ME. O' præter spem mihi tua obiecta fœditas.
ORE. Ego sum ille interfector miseræ matris.
ME. Audiui. [c] Parce autẽ uel modicè etiã dicere mala.
ORE. Parcimus. Deus uerò in me diues malorum est.
ME. Quid tibi accidit? quis te morbus perdit?
ORE. Conscientia: quia mihi diri facti sum conscius.
ME. Quid ais? laudari claritas, non obscuritas solet.
ORE. [d] Lype est, quæ me maximè excarnificat.
ME. Graus hæc quidem dea. sed tamen curabilis.
ORE. Item furiæ, ac materni pœnæ sanguinis.
ME. Quando cœpisti furere? quis tum erat dies?
ORE. Quo miseram matrem contumularunt [e] solo.
ME. Domi'ne, an rogo aßidens?
ORE. Noctu, dum ne quis auferret ossa, custodio.
ME. Aderat alius quis, qui te collapsum erigeret?
ORE. Pylades, qui matris adiuuit simul cædẽ ac necẽ.
ME. Qualibus autem è spectris laboras siccine?
ORE. Videbar cernere tres puellas nocti aßimiles.
ME. Scio quas dixeris, sed eas nominare non placet.
ORE. Diræ enim: cauè uerò quid in illas temerè dicas.
ME. Ipsæ te exagitant, propter cognatam [f] cædem?
ORE. Heu persecutiones, quibus diuexor miser.
ME. Non mirum, pati dira, qui dira perpetrauerint.
ORE. Sed [g] est nobis huius calamitatis translatio.
ME. Haud † mortẽ dixeris: hoc enim non conuenit.
ORE. Phœbus, qui me iußit matris cædem peragere.
ME. Tam 'ne is expers honesti, & æqui rudis est?
ORE. Dijs obnoxij sumus, quodcũq; tandem sint dij.
ME. Nec tuis te uindicat Phœbus malis?
ORE. Cunctatur adhuc: sed tale natura numen est.
ME. Quàm diu est, quòd mater expiraueritʔ
ORE. Sextus hic dies est, sepulchri adhuc tepet pyra.
ME. Quàm statim te inuaserũt ppter matris cædẽ deæʔ
ORE. Non sapiẽs, sed uerè es in amicos animo improbo.
ME. Quid autem prodest tibi paternæ mortis ultioʔ
ORE. Nihildũ: [h] futurũ uerò frustrationi dico simile.
ME. Sed quomodo tibi cũ ciuitate agitur, qui hæc fece
ORE. Sic inuisi sumus, ut nemo dignetur alloqui. (ris?
ME. Neq; expiasti tuas à cæde iuxta ritum manusʔ
ORE. Eijcior, quocunq; pergo ex ædibus.
ME. Qui'nam ciues conantur te eijcere è patriaʔ
ORE. Oeax, [i] Troiæ odium referens in patrem.

* Al. libens.
a Al. nudo ore, nullũ prætendẽs ramũ (quimos erat priscis cum supplicarent) sed solis uerbis supplicans, &c.
b Matricidæ scilicet.
c Al. parce ne semel dicere malè. interpres sic expõit: φείδου λέγειν, ἀντὶ τοῦ, λέγε τὰ κακὰ ὀλιγάκις. Eaq; est uera expositio.
d Lype, dea laboris, doloris ac tristitiæ dicitur hic.
e Sepulchro, tumulo.
f Sine interrogatione alij legunt.
g Id est, habemus quò referamus culpam sceleris.
4 Scilicet patris.
h Al. cessationẽ, cũ stationem. i Interpres Græcus: diũ patris apud Troiam, nunc in me trãsferens.

ME. Intelligo: Palamedis cupit in te ulciſci necem.
OR. Non [a] ea intererat mea. Per tres tamen pereo.
ME. Quis alius? nũ qui ex Aegiſthi neceſſarijs? (tas.
OR. Hi me impetũt, quos nũc aduerſus me audit ciui-
ME. Agamemnonis aũt ſceptra permittit tibi ciuitas?
OR. [b] Quomodo, q̃ ne uiuere quidẽ nos amplius ſinũt?
ME. Quare? potes ne certi quid mihi dicere?
OR. Sententia aduerſus nos feretur hac die.
ME. Exilio 'ne ut detis pœnas, uel morte, uel minus?
OR. Vt lapidatione interimamur à ciuibus.
ME. Et cur non fuga ex terræ te proripis finibus?
OR. Circumcircà enim cuſtodimur armis fulgentibus.
ME. Priuatim 'ne ab inimicis, an publicè à terra Argo
OR. Ab omnib. ciuib. ut moriar, breuis oratio. (lica?
ME. O 'miſer, ad extremam uenſti miſeriam.
OR. In te mea ſpes habet malorum perfugia.
" Quare, cùm ad miſeros beatus ueneris,
" Et in amicos aliquid tuæ redundare fœlicitatis ſine,
" Nec ſolus iſtis fruare commodis.
" Sed laboribus uicißim nos ſubleues,
" Paterna beneficia in hos, quos debes, exerens:
" Nomine, non uerò re illi amici ſunt,
" Qui rebus afflictis non præſtant amicorum officia.
CHO. Atqui ſenili huc contendit pede
Spartanus Tyndareus, pullo ueſtitu,
Et raſura propter natam lugubri.
ORE. Perij Menelae. Tyndareus hic
Ad nos uenit: cuius in conſpectum maximè
Me diſpudet uenire, tam fœdo pollutum facinore.
Etenim me adhuc paruulum nutriuit, ac plurima
Suauia libauit, me Agamemnonis
Filium in ulnis circumferens, cumq; Leda
Non minus charum habens quàm Dioſcuros,
Quibus ô afflictum cor, animeq; mi,
Haud pares rependi uices. qua nebula
Vultum inuoluam? qua me caligine
Sepiam, quò ſenis oculos ſubterfugiam?
TYN. Vbi, ubi filiæ meæ uideam uirum
Menelaum? nam ad Clytæmneſtræ tumulum
[c] Libamina fundens, audiui eum ad Naupliam
Applicuiſſe, multis annis ſeruatum cum coniuge.
Ducite me: conſiſtens enim ad ipſius dexteram
Volo ſalutare, aſpiciens amicum ſerò reducem.
ME. Salue ô grandæue, cum Ioue eoſdẽ habens toros.
TYN. O' ſalue & tu Menelae, gener meus.
Hem, [d] quàm malum, rerum euentus non præſcire.
Parricida ille ante ædes * draco
Morbidis coruſcat fulgetris, odium meum.
Menelae alloqueris 'ne execrabile caput?
ME. Quid nũ? eſt enim chari mihi patris nepos.
TYN. Exilio 'ne hic genitus, cùm talis ſit? (dus eſt.
ME. Genitus ſcilicet: cùm autem periclitetur, iuuan-

[a] Scilicet cædes Palamedis.
[b] Scilicet permitterent.
[c] Al. inferias.
[d] Al. quàm malum, nõ uidere ac proſpicere futura.
*Al. uipera.

με. σωῆκα. Παλαμήδους σε τιμωρεῖ φόνου.
ὀρέ. ἄκων μετεῖμι μοι, οὐδὲ τοῦτ' ἀπόλυμαι.
με. τίς δ' ἄλλος; ἢ πρὸς τοῦτ' ἀπ' Αἰγίσθου φίλους;
ὀρέ. ὅστις μ' ὑβρίζουσ', ὧν πόλις τανῦν ἐλύει.
με. Ἀγαμέμνονος δὲ σκῆπτρ' ἐᾷ σ' ἔχειν πόλις;
ὀρέ. πῶς, οἳ πάνυ ζῆν οὐκ ἐῶσ' ἡμᾶς ἔτι;
με. τί δῆτα νῦν, ὅ, τι καὶ φρὸς ἐπεῖν ἔχεις ἐμοί;
ὀρέ. ψῆφος καθ' ἡμῶν οἵαδε τάδ' ἡμέρᾳ.
με. φεύγειν πόλιν τῶνδ'; ἢ θανεῖν, ἢ μὴ θανεῖν;
ὀρέ. θανεῖν τὰ' ἀεῶν λυσίμου πεῖρώματι.
με. λᾶτ' οὐχὶ φεύγεις γῆς ὑπορβαλὼν ὅρους;
ὀρέ. λύκλω γ' εἰλιγόμεθα παγχάλκοις ὅπλοις.
με. ἰδίᾳ πῶς ἐχθρῶν, ἢ πῶς Ἀργείων χθονός;
ὀρέ. παύσῃ πῶς ἀεῶν, ὡς θανῶ, βραχὺς λόγος.
με. ὦ μέλεος, ἥκεις συμφορᾶς εἰς τὸ κάτω.
ὀρέ. εἰς σ' ἐλπὶς ἡ μὴ καταφυγὰς ἔχει κακῶν.
ἀλλ' ἀθλίως πεάουσιν δύτυχὴς μολὼν,
μετάδοσ φίλοισι σοῖσι σῆς ὄυτραξίας,
καὶ μὴ μόνος τὸ χρεὸν ἀπολαβὼν ἔχε,
ἀλλ' αὐπλάζε καὶ πόνων ἐν τοῖς μέρει,
χάριτας πάτρῳας ἐκτίνων εἰς ὃς σε δεῖ.
Ὀνομα γὰρ, ὀρθῶν δ' οὐκ ἔχουσιν, οἱ φίλοι,
Οἱ μὴ τὶ τοῖσι συμφορᾶς ὄντες φίλοι.
χο. καὶ μὴν γόρυτι δὴ ἀμίλλᾶται ποδὶ
ὁ σπαρτιάτης Τυνδαρέως μελάμπεπλος,
πωγᾶ τε θυγᾶτὸς πενθίμῳ λελαρμένος.
ὀρέ. ἀπωλόμην Μενέλαε. Τυνδαρέως ὅδε
σέχει πρὸς ἡμᾶς, ὃ μάλιστ' αἰδοῦμ' ἔχω
εἰς ὄμματ' ἐλθεῖν, τοῖσιν ἐξειργασμένοις.
Ἐν γὰρ μ' ἔθρεψε μικρὸν ὄντα, πολλὰ δὲ
φιλήματ' ἐξέπλησε, τὸν Ἀγαμέμνονος
παῖδ' ἀγκάλαισι περιφέρων. Λήδᾳ δ' ἅμα
τιμῶν τε μ' ὀδὲν ἧσσον, ἢ Διοσκούρω.
οἷς ὦ τάλαινα καρδία, ψυχή τ' ἐμή,
ἀπεδῶν' ἀμοιβὰς ὃ καλᾶς. τίνα σκότον
λάβω πρόσωπον; ποῖον δ' ἐπίπροσθεν νέφος
θῶμαι, γόρυος ὀμμάτων φεύγων ὁρᾶς;
τυ. ποῦ ποῦ θυγᾶτὸς φίλ' ἐμᾶς ἴδω πόσιν,
Μενέλαον; ἀδὴ γὰρ τῷ Κλυταιμνήστρας τάφῳ
χοὰς χέομεν, ἔκλυον ὡς ἐς Ναυπλίαν
ἥκει σὺν ἀλόχῳ πολυετὴς σεσωσμένος.
ἄγετέ με. πῶς γὰρ δεξιὰν αὐτοῦ θέλω
σᾶς, ἀσπάσασθαι χρόνιον εἰσιδοῦν φίλον.
με. ὦ πρέσβυ χαῖρε, ζῶντος ὁμόλεκτρον πάρα.
τυ. ὦ χαῖρε καὶ σύ Μενέλεως, λάσδ' ὄμμ' ἐμόν.
ἔα. τὸ μέλλον ὡς κακὸν τὸ μὴ εἰδέναι.
ὁ μυροφόνος ὅδε πρὸ δωμάτων δράκων
σίλβει νοσώδης ἀστραπᾶς, σύγγυμ' ἐμόν.
Μενέλαε, προσφθέγγῃ νιν, οὐ ὅσιον πάρα;
με. τί γὰρ; φίλου μοι πατρὸς ὄντα γόνον.
τυ. λέγεις γὰρ ὅδε τοῦφυκε, πιστὸν γνῶς;
με. τοῦφυκ', εἰ δὲ δυσυχεῖ, πιμπτέον.

τυ.

A τυ. βεβαρβάρωσαι, χρόνιος ὢν ἐν βαρβάροις.
με. ἐμμανὴς ἄρα, τὸν ὁμόθεν πᾶν ἀεί.
τυ. καὶ τῶν νόμων γε μὴ πρότερον εἶν θέλειν.
" με. ποῦ τῆς ἀνάγκης, δοῦλόν ἐσ' ἐν τοῖς σοφοῖς.
τυ. λίκπτω νῦν σὺ τόδε, ἐγὼ δ' ὁ λιτήσομαι.
με. ὀργὴ γὰρ ἅμα ἔνι, καὶ τὸ γήρας, ὁ σοφόν.
τυ. πῶς τόνδ' ἀγῶν τὸ σοφίας ἥκει πόλις
" εἰ τὰ καλὰ πᾶσι φανερὰ, καὶ τὰ μὴ καλά.
τοῦτο τίς αὐδρῶν γένοιτ' ἀσωτώτερος,
ὅστις τὸ μὲν δίκαιον ἐπιστήσατο,
τὸν δ' ἔπλεν ἀδὶ τὸν κοινὸν Ἑλλήνων νόμον;
ἐπεὶ γὰρ ἐξέπνευσεν Ἀγαμέμνων βίον,
πληγεὶς θυγατρὸς φίλ' ἐμῆς ὑπὲρ κάρα,
ἀέρμιον ἔργον, ὁ γὰρ αἰνέσω ποτὲ,
χρῆν δ' αὐτὸν ἀπτέναι μὲν ἅμαρτον δίκῃ
ὅσιον, δίκαιον τ', ἐπιλαβεῖν τε δωμάτων
ματρὸς, τὸ σῶφρόν τ' ἔλαβεν αὖ τ' συμφορᾶς,
B καὶ τὸ νόμου τ' ἔχετ', δυσεβὴς τ' αὖ ἦν.
νῦν δ' ἐς τὸν αὐτὸν δίαμον' ἦλθε ματρὶ.
καὶ γὰρ αὐτὸν φόνον ἡγούμεθ',
αὐτὸς κτείνων ἐκείνον ὁμόλεκτρον γυνὴ,
χ' ὧ τόδε πᾶς αὖ μητὶ ἀνταπτεῖνε δὲ μὴ.
ἀεὶ γὰρ εἷς ἐμμένῃ ἐξεῖναι φόνῳ,
ὀλίγῳ δ' ὁ κάνω γλῶσσαν φόνου φόνου
λύσει, πόρας δὲ ποῖ κακῶν πεῖνοιτο;
" Καλῶς ἔθετο τοῦτο πατρῴοις οἱ πάλαι
" εἰς ὀμμάτων μὴ ὄψιν ἐν ἐῶν πόρᾳ,
" ὀδ' εἰς ἀπαύτιμ', ὅστις αἷμ' ἔχῃ λυρεῖ.
" φυγεῖν δ' ὠσίωσ, ἀνταποκτεῖνε δὲ μὴ.
ἀεὶ γὰρ εἷς ἐμμένῃ ἐξεῖναι φόνῳ,
ὀλίγῳ μέσμα λαμβάνων χρόνῳ.
ἐγὼ δὲ μισῶ μὲν γυναῖκας αὐστὸς
πρὸς τὰ δὲ θυγατέρ, ἢ πόσιν κατέκτανον.
C Ἐλθεῖν δὲ τὸν σὸν ἄλοχον ὅ ποτ' αὐτὸν,
ὀδ' ἂν πρόσειπεῖν, ὀδὲ σε ζῶν καὶ πᾶς
γυναικὸς ἐλθόντ' ἕνεκ' εἰς Τροίας πόλιν.
ἀμυνῶ δ' ὅσον περ δυνατός εἰμι, τῷ νόμῳ
τὸ θηρῶδον τῶν καὶ μιαφόνου
πολύν, ὁ γὰρ γῆν καὶ πόλεις ὄλλυσ' ἀεί.
ἐπεὶ τὸν εἶχον ὦ τάλας ψυχὴν τότε,
ὅτ' ἐξέβαλε τὸν μαστὸν ἐκτεθυσά σε
μάστιγ; ἐγὼ μὲν ἐπὶ δόμῳ τὰκεῖ κακὰ,
δακρύοις γόρυτ' ὀφθαλμὸν ἐκτίκω πάλαι.
ἐν ὧν λόγοισι τοῖς ἐμοῖς ὁμοῤῥοθεῖ,
μισῶ γε πῶς θεῶν, καὶ τίνας μαῖρος δίκας,
μανίαις ἀλαίνων, καὶ φόβοις. τί μαρτύρων
ἄλλων ἀκούειν δεῖ μ', ἀν' ἐλθεῖν πάρα;
ὡς ἐν αὐ ἐδεῖς Μενέλεως, τοῖσι θεοῖς
μὴ πρόσω γάνατ', ὠφελεῖν ἐστὶν θέλων.
ἔα δ' τὰ' ἀεῶν κατεφονεύθῃ τοῖς τέκνοις,
ἢ μὴ' πίθαιν σπαρτιάτιδ' χθονός.

TYN. Barbarus factus es, diu uerſatus inter barbaros.
ME. Græcorũ more receptũ, ſemper cognatũ colere.
TYN. Quin & hoc, ne quis ſuperior legib. eſſe uelit.
ME. Omne à neceſſitate profectũ, ſeruũ eſt ſapientib. "
TYN. Sit hoc tibi ſic ratum, mihi nondum erit.
ME. Ira enim ſimul & ſenium te haud ſinunt ſapere.
TYN. Quod ad hũc attinet, qd opus diſceptatione phi
Cũ quid honeſtũ, qd ſecus omnes nouerint? (loſophica? "
Quis enim illo uiro ſtultior foret,
Qui neq; iuſtum ipſum expenderit,
Nec ad * communem legem Græcorum uenerit?
Poſtquam enim exhalauit Agamemnon uitam,
Meæ funeſto cæſus ictu filiæ,
Fœdum quidem illud facinus, neq; enim laudauero
Vnquam, ipſum tamen cædis conſtituere iudicium
Legitimum oportuit, eiectamq; ex ædibus
Iure perſequi: ſic in puniendo tenuiſſet modum,
Legibus q; obtemperaſſet, & haberetur pius.
Nunc in idem cum matre crimen recidit:
Malam enim ipſam iure exiſtimans,
Ipſe peior factus eſt, matrem interimens.
Sed unum hoc, ô Menelae, te interrogo:
Si hanc interficeret tori ſocia mulier,
Hauisq; filius rurſus matrem interficeret,
Quiq; poſtea ex illo naſceretur, nec cum nece
Expiaret, quis hic malorum terminus foret?
Pulchrè ſunt iſta priſcis conſtituta patribus, "
Ne quis prodiret in conſpectum hominum, "
Nec quenquam alloqueretur, qui pollutus eſſet cæde: "
Sed uel exilio, uel mutua morte pœnas exolueret. "
Semper enim unus cædi foret alioqui obnoxius,
[a] Extremo deſcedans manus piaculo.
Ego quidem odi mulieres impias,
In primiſq; filiam, quæ iugulauit uirum.
Nec quoq; Helenam coniugem tuam laudauero:
Neq; etiam ſalutabo. Quin nec te magni facio,
Qui ob malam mulierculam profectus es ad Troiam.
Vindicabo autem pro mea uirili hanc [b] legem,
Immanitatem illam & crudelitatem
Comprimendo: quæ & terras & urbes ſemper perdit.
Nam quid tum habebas, ô miſer, animi,
Quando ſupplex tibi mammas exeruit
Mater? Ego licet hanc miſeriam non uiderim,
Tamen lachrimis ſeniles oculos liquefacio miſer.
Vnum certè meis adſtipulatur rationibus:
Dijs inuiſus es, cæſæq; matris pœnas luis,
Furore & terriculamentis iactatus. Quid teſtes
Alios opus audire me, cùm res oculis ſubiecta ſit?
Vt igitur ſcias Menelae, ne dijs
Aduerſeris, dum hunc iuuare ſtudes:
Sed permitte, ut à ciuibus ſaxis neci detur:
Aut non ingredere terram Spartanam:

* Id eſt, nõ uſus fuerit lege Græcorũ communi, nec eã ſecutus fuerit: uel, qui non in communionem legum Græciæ uenerit. Hæc interpres Græcus.
a Extremo; id eſt ab alio ad aliũ tranſgrediens, quaſi per ſucceſſionem quandam. Arſenius Græcus.
b Quam ſcilicet Oreſtes tráſgreſſus eſt:

Filia

Filia mea extincta, digna facto luit:
Sed non erat par, ut ipsius caderet manu.
Ego fortunatus quidem rebus sum cæteris,
Exceptis filiabus: hac enim in parte infœlix sum.
CHO. [a] Beatus, cuicũq; bene eueniunt liberi, & quĕ
Neq; insignes calamitates infamem reddunt.
ORE. O senex, ego quidĕ aduersus te loqui uereor,
Quando sum te, tuumq; animum offensurus.
Sum ego impius, qui matrem occiderim:
Sed & alio nomine pius, dum ulciscor patrem.
Procul abeat à nostris sermonibus
Tuum senium, quod me à dicendo impedit,
[b] Et tùm in uiam reuertar: nunc expauesco cæsariĕ.
Quid mihi faciundum fuit? duo enim duobus oppone.
Pater quidem plantauit me, tua autem peperit filia,
Semen ceu terra ab alio suscipiens:
Absq; patre uerò haud unquam esse queat filius.
Existimaui igitur me potius autori generis
[c] Opĕ ferre debuisse, quàm ei quæ præbuit alimoniã.
Tua autem filia, matrem dicere pudet,
* Priuatis nuptijs, neq; legitimis,
In uiri iuit cubile: Etsi autem de me ipso,
Si de illa turpiter loquar, dicam, eloquar tamen.
Aegisthus erat ille occultus uir domi.
Hunc interfeci, & insuper matrem mactaui,
Impiè quidem agens, sed tamen necem ulciscens patris.
Quòd autem minaris me lapidandum esse,
Audi quàm omni prosim Græciæ.
Si enim mulieres istuc processerint audaciæ,
Vt uiros iugulent, refugia ad liberos
Habentes, & mamillis captantes misericordiam,
Iuxtà æstimabunt maritos interficere,
† Oblata quacunq; insimulatione. Patrator uerò ego
Infandorum, ut ipse tonas, hunc [d] morem antiquaui.
Quin infestus matri, iure eam perdidi:
Quæ uirum absentem domo cum exercitu,
Ac imperatorem nomine totius Græciæ
Prodidit, nec castum seruauit torum.
Postquam autem se peccasse sensit, non ipsa sibi
Pœnam irrogauit, sed ne daret uiro,
Multauit patrem, & interfecit meum.
Per deos audi (etsi non tempestiuè deorũ meminerim
Cædis reus) si matris factum tacitus
[e] Laudasem, quid defunctus fecisset mihi pater?
Non me infestus diuexasset furijs?
An matri quidem auxiliatrices illæ adsunt deæ,
Huic autem non, qui magis adfectus est iniuria?
Tu genita, ô senex, filia improba,
Me perdidisti: illius enim audacia
Patre orbatus, me impiaui parricidio.
Vides Vlyssis coniugem? Non illam Telemachus
Interfecit: non enim alij amplius nupsit uiro,

a Nonnulli hæc uerba præcedéti Tyndari orationi annectunt.

b Id est, or diue singula dicam liberè, & me purgabo. Arsenius.

c Id est, uindicare, ac ulcisci.

d Id est, furtiuis.

† Id est, occasione prætexendi criminis.

d Id est, legem & cõsuetudinẽ, qua mulieres erunt lege uti etiam occasione suos uiros occidũdi, nisi pœnas Clytæmnestra dedisset.

e Compressem.

Manetq; impollutum domi cubile.
Vides Apollinem, qui medias sub terra colit sedes,
Ac responsa clara edit mortalibus,
Et cui omnia credimus, quæ ille dixerit?
Huic obsecutus, parentem occidi.
Illum impium iudicate, illum occidite:
Ille peccauit, non ego. Quid me facere oportuit?
An non idoneus Deus, in quem culpam transfero,
Qui me hoc piaculo liberet? Quò igitur quis se uertat,
Si, qui iussit, me non mortis periculo eripiat?
Quare quòd non iure hæc, ne dicas, patrata sint,
Sed parum nobis autoribus fœliciter.
Nuptiæ quibus bene constitutæ sunt, ijs
Fœlix exigitur æuum: quibus autem non cadunt bene,
Illi pariter domi & foris sunt miseri.
CH. * Semper mulieres suis impediũt calamitatibus
Viros, & ad maiores pertrahunt miserias.
TYN. Quando sic insolescis, nec uerbis cedis,
Ac ita mihi respondes, ut animum uras meum,
Magis me accendes, ut ad tuam procedam necem.
† Honestè omittam sic curas, quarum gratia
Veni, ornaturus sepulchrum filiæ.
Pergam enim ad [a] euocatum Argiuorum populum,
Volentemq;, non reluctantem excitabo ciuitatem,
Vt abs te, tuaq; sorore lapidatione pœnas reposcat.
Illa uerò quam tu morte est dignior,
Quæ te in matrem exasperauit, semper in aures
Verba insusurrans, quibus maius excitaret odium,
Ac nuncians somnia Agamemnonis.
Et hoc, quòd oderint Aegysthi torum
Dij inferi: etenim ibi inerat acerbitas,
* Donec incenderet domum igne non Vulcanio.
Menelae, tibi hæc loquor, & ad hoc faciam:
Si meæ inimicitiæ & affinitatis rationem habes,
Noli ab isto depellere cædem, iratis dijs:
Sine illum saxis necari à ciuibus,
Aut non ingrediare Spartæ terram.
Hæc audiens scito: nec impios tibi
Adiungas, repulsis amicis, qui magis pij sint.
Sed nos, ô famuli, ab ædibus istis ducite.
ORE. Abi, quò quietè reliquus nobis sermo
Ad hunc peruenìat, qui tuum senium refugit.
Menelae, quò tuum cogitabundus uertis pedem,
[b] Geminas duplicis curæ uadens uias?
ME. Sine. Mecum quid despiciens,
Ad quam me fortunam uertam ambigo.
ORE. Noli tã, quod opinio suadet, peragere, sed prius
Meis auditis sermonibus, tum quid statue.
ME. Loquere, bene enim dicis. Est ubi silentium
Orationi præstet: est rursus ubi oratio silentio.
ORE. Dicam sanè iam. Longa oratio breui
Prior est, & magis auditu perspicua.

* Varias ex positionis huius loci lege apud interpretẽ Græcum.

† Lege & adhuc locum interpretẽ Græcũ. Exponit enim sic inter cætera: καλὴν παρεργον, ἀντὶ τοῦ ἀποθεῶσαι, τῶν ἐμῶν πόνων καλὴν μὴν σοφαὶ παρεργον. Vocat autẽ illud suorum laborum parergon, cre dẽ Orestis, quã omisso sepulchro Clytæmnestræ, se urgere uelle minatur.

a Congregatum.

* Id est, τῷ μὴ ἔχοντι ὕλην καὶ ὁποῖον πυρὸς ἀξιόφλεγκτον τὸν οἶκον. id est, donec igne qui non habet materiam, sine scilicet igne, domũ perderet: Interpres.

b Id est, ἀνεπλοῦν λογισμῶν τῆς φρενὸς τὸν ἔχων.

Nihil,

Nihil, ô Menelae, de tuo in me conferas:
Sed ea quæ accepisti redde, à patre meo cũ acceperis.
Non opes dico: imò opes fuerint, si animam meam
Seruaris, quæ mihi mearum rerum charissima est.
Noxæ reus sum: At par est pro isto tanto malo (ter
Etiam iniustũ abs te impetrare auxiliũ. Quando & pa
Agamemnon iniustè coácto exercitu uenit ad Troiã,
Non suam ob culpam, sed ut tuæ coniugis
Peccatum & iniurias corrigeret.
Hoc saltem pro uno nobis te dare conuenit.
" Impendit autem, sicut amicos amicis facere par est, "
" Corpus uerè tibi, in acie strenuè rem gerens, "
Vt tu tuam reciperes coniugem.
* Repone. * Repẽde igitur hãc solã mihi uicẽ, cùm istic acceperis,
Ac unum diem pro nobis operam naues,
Patronus stans, non explens decennium.
Quam Aulis accepit cædem meæ sororis,
Hanc tibi condono: non tibi mactanda est Hermione.
Decet enim te, meis sic, ut nunc habent, habentibus
Rebus, priores ferre, & me ignoscere.
Vitam tantùm meam da misero patri,
Meæq; sororis grandæuæ uirginis.
Nam mortuus, domum orbam reliquero patris.
" Ais, hoc fieri non posse * ? Amicos "
* Alij sine interrogatione legunt. Amicis, rebus afflictis opitulari conuenit: (opus:
" Quando enim fortuna * blandè spirat, amicis quid "
" Siquidem ipse Deus nobis iuuandis, cùm uult, sufficit. "
* Fortuna fœlicitatẽ dat. Amare uxorem Græcis putaris omnibus:
Alij: * ô miser pro pter mea mala. Neq; hoc dico, ut adulatione irrepam in animum
Tibi, per hanc te obtestor. ô * me coopertum malis.
Quò deueni? Quid autem me discruciari conuenit?
Pro enim uniuersa domo has fundo preces.
O Patris frater, ô patrue, ipsum existima
Mortuum sub terra audire hæc, supraq; te
Volantem animam hæc dicere, quæ ego dico.
* Interpres sic exponit, ἔστι δακρυοῦ, γόους. ἤτοι ἡ, μετὰ δακρύων καὶ γόων αἰτῶ τῶν σωτηρίων. id est, cũ lachrimis & lamẽtis peto salutẽ. Hæc per * lachrymas, luctus, & ærumnas
Dixi, ac salutem poposci debitam
Captans, id quod omnes, non ego solus, quærunt.
CHO. Et ego tibi supplico, licet sim mulier,
Vt ope egentibus succurras: nam potis es.
ME. Orestes, ego tuum sanè ueneror caput,
Tuisq; te adiutare in malis uolo.
Sic quippe decet consanguineorum mala
" Mutuo ferre onere, si deus facultatem dederit, "
" Siue moriendum, siue occidendi aduersarij. "
" Quod ipsum ut possim, deos mihi largiri cupio. "
Veni enim nullo comitatus præsidio
Sociorum, infinitis defunctus laboribus,
Cum parua superstitum amicorum manu.
Pugnaiigitur haud superare queamus
Pelasgicum Argos: si quid autem queat
Blandis uerbis effici, istuc spei accedimus:

ἐμοὶ σὺ τῶν σῶν, Μενέλεως, μηδὲν δίδου· A
ἃ δ' ἔλαβες, ἀπόδοις, παρὸς ἐμοῦ λαβὼν πάρα.
ὃ χρήματ' εἶπον χρήματ' ἦν ψυχὴ ἐμοὶ
σώσῃς, ἄπορ μοι φίλτατ' ὄν τῶν ἐμῶν.
ἀδικῶ· λαβεῖν χρῆν μ' αὐτὰ τῶνδε τῶν κακῶν,
ἀδικῶν ἀ πρὸς σέ. καὶ γὰρ Ἀγαμέμνων πατὴρ
ἀδίκως ἀθροίσας Ἑλλάδ' ἦλθ' ἐς Ἴλιον,
οὐκ ἐξ ἁμαρτὼν αὐτὸς, ἀλλ' ἁμαρτίαν
τῆς σῆς γυναικὸς, ἀδικίαν τ' ἰώμενος.
ἣ μὲν τόδ' ἡμῖν αὐδ' ἑνὸς δυοῖν σε χρή.
ἀπέδοτο δ', ὡς χρὴ τοῖς φίλοισι τοὺς φίλους; "
τὸ σῶμ' ἁλῶν δίδωσι, παρὰ δόρυσ' ἐκπονῶν, "
ὅπως σὺ τὴν σὴν ἀρλάβῃς ξυνάορον.
ἀπόνοιον οὖν μοι τοῦτο τοῦτ' ἐκεῖ λαβὼν,
μίαν πονήσας ἡμέραν ἡμῶν ὑπὲρ,
σωτήρων τῶν, μὴ δι' ἐκπλήσας ἔτη.
ἃ δ' Αὐλὶς ἔλαβε σφάγὶ ἐμῆς ὁμοσπόρου,
ἐῶσ' ἔχειν τοῦθ'. Ἑρμιόνην μὴ κτεῖναι σύ. B
δεῖ γὰρ σ' ἐμοῦ πρόσοντος ὡς πρέποντα νανῦν,
πλέον φρονεῖν, κἀμὲ συγγνώμην ἔχειν.
ψυχὴν δ' ἐμὴν δὸς τῷ τάλαιν' πατρὶ πατρί,
κἀμῆς ἀδελφῆς παρθένου μακρὸν χρόνον.
θανὼν γὰρ, οἴκου ὀρφανὸν λείψω πατρός.
ἆρ' εἰς, ἀδυνάτου αὖ τοῦτο; Τοὺς φίλους "
Εν τοῖς κακοῖς χρὴ τοῖς φίλοισιν ὠφελεῖν. "
ὅταν δ' ὁ δαίμων εὖ διδῷ, τί χρὴ φίλων; "
Αρκεῖ γὰρ αὐτὸς ὁ θεὸς, ὠφελεῖν θέλων. "
Φιλεῖν δάμαρτα πᾶσι Ἕλλησι δοκεῖς.
οὐχ ὑποβοῶν σε δεῖν θωπείᾳ λέγω·
ταύτης ἐνδυμαί σ'. ὦ μέλεος ἐμῶν κακῶν,
εἰς οἷον ἥκω· τί δὲ παλαιπωρεῖν με δεῖ;
ἐπὶ γὰρ οἶκον παντὸς ἱκετεύω τάδε.
ὦ πατρὸς ὄμαιμε, θεῖε, νῦν ἡ χθονὸς
θανόντ' ἀκούειν τάδε δοκεῖ, ποτωμένῳ
ψυχὴν ἐπὶ σοῦ, καὶ λέγειν ἃ γὼ λέγω. C
τοῦτ' εἴς τε δάκρυα, καὶ γόους, καὶ συμφορὰς
εἴρηκα, κἀπέπτικα, τὴν σωτηρίαν
θηρῶν, ὃ παντὸς, κοὐκ ἐγὼ ζητῶ μόνος.
χορ. κἀγώ σ' ἱκνοῦμαι, καὶ γυνὴ περ ὄν' ὅμως,
τοῖς δ' ἐρημόνοισιν ὠφελεῖν, οἷός τε δὴ εἶ.
με. Ορέστ' ἐγώ τοι σὸν καταδυσθυμαίνομαι κάρα,
καὶ ξυμπονῆσαι σοῖς κακοῖσι βούλομαι.
Καὶ χρὴ γὰρ ὅτῳ τῶν ὁμαιμόνων κακὰ
συνεκπονεῖν, δυναμαι ἢν δίδῷ θεὸς, "
θνήσκοντα καὶ κτείνοντα εὖ γιγαντίως. "
τὸ δ' αὐτὸ δυνάσθαι, πᾶσι θεῶν χρὴ ζῆν τυχεῖν. "
ἥκω γὰρ αὐδρῶν συμμάχων λιχνὸν δόρυ "
ἔχων, πόνοισι μυρίοις ἀλώμενος,
σμικρᾶς σιὼ ἀλκῆ τῶν λελειμμένων φίλων.
μάχῃ μὲν ἂν οὐ δυνάσθαιμεν
πελασγὸν Αργος· εἰ δὲ μαλθακοῖς λόγοις
δυναίμεθ', γνῶτε δ' ἐλπίσι πεσόντες.

Σμικροῖσι

A Σμικροῖσι μὲν γὰρ τὰ μεγάλα πῶς ἔλοι τις αὖ
" πόνοισιν; ἀμαθὲς καὶ τὸ βάλλεσθαι τάδε. "
" Οταν γὰρ ἀθῷ δῆμος, εἰς ὀργὴν πεσὼν, "
" Ομοῦ τε θερμὸς πῦρ κατασβέσαι λάθοι. "
" Εἰ δ' ἡσύχως τις αὐτῷ γνέοντι μὴ "
" Χαλῶν ἀνείη, καιρὸν ὀλαβόμενος, "
" Ἴσως εὐκαρπόσειεν. ὅταν δ' αὖ πνοὰς, "
" Τύχοις εὖ αὐτοῦ ῥᾳδίως ὅδ' θέλεις. "
" Φύσει δ' οἰκτὸς, ἔνι δὲ καὶ θυμὸς μέγας, "
" Κατεσθενοῦν ἐπῆμα τιμώτατον. "
ἐλθὼν δὲ Τυνδαρέῳ τί σοι πειράσομαι,
πόλιν τε πεῖσαι, καὶ λίαν χρῆσθαι καλῶς.
" Καὶ ναῦς γὰρ ἡ πεθεῖσα πᾶς βίαν πολὺ, "
" Ἔκπτωσιν, ἔστι δ' αὖθις, ἢν χαλᾷ πόδα. "
" Μισεῖ γὰρ ὁ θεὸς τὰς ἄγαν πεθυμίας, "
" Μισοῦσι δ' ἀστοὶ. δεῖ δὲ μ', ὀκ ἄλλως λέγω, "
" Σώζειν σε σοφία, μὰ βίᾳ τῶν κρεισσόνων. "
B ἀλλὰ δὲ σ' ἐκ ἂν, εἰ σὺ δοξάζεις, ἴσως
σώσαιμ' ἄν. οὐ γὰρ ῥᾴδιον λόγχαι μιᾷ
σῶσαι πρόσωπα τῶν κακῶν, ἃ σοι πάρα.
ὁ γὰρ πρὶν Αργος γαῖαν εἰς τὸ μαλθακὸν
πεσοῦν ἐμόλεσε. νῦν δ' ἀναγκαίως ἔχει
" δόλοισιν εὖ τοῖς σοφοῖσι, τὴν τύχης. "
ὀρέ. ὦ πλὴν γυναικὸς ἕνεκα σφαπιλατῶν,
τἄλλ' ὀλιγωρῶ κάκιστε, σιμωρεῖν φίλοις
φεύγεις; ἀκρᾶφεῖς με; τὰ δ' Αγαμέμνονος
φεῦ δ'; ἀθέλοις δ' ἄρ' ὦ πάτερ, πεσόντων κακῶν.
οἴμοι, πεφεύδημαι, κοὐκέτ' εἰσὶν ἐλπίδες.
ὅπερ πεφυκὼς, θανάτου Αργείων φύγω;
ὅτῳ γὰρ ἴω μου κατεφυγὴ σωτηρίας.
ἀλλ' εἰδόρω γὰρ τόνδε φίλτατον βροτῶν
πυλάδην, δρόμῳ σείροντα φωκεὼν ἄπο,
" ἡδεῖαν ὄψιν. Πιστὸς γὰρ κακοῖς ἀνὴρ, "
" Κρείσσων γαλήνης ναυτίλοισιν εἰδόρῳ. "
πυ. δεῦρο νῦν μ' ἐρχθὶν πεδεύνων, ἱκόμην πρὸ ἄστεος,
C σύλλογον πόλεως ἀπάσας, ξυνδ' ἰδὼν αὐδὸς ὀφῶν
εἰδὶ σε, σ' ὑγγενεῖς τὴν σὴν, ὡς πρῶτ' ἐν τὴν κε.
τί τάδε; πῶς ἔχεις; τί πεσόντες φίλτατ' ἤλιθον ἐμοὶ
" Ω φίλων, κ' συγγενεῖς; τὰ τὰ δ' τάδ' εἶ σὺ μοι. "
ὀρέ. οἰχόμεθ', ὡς γὰ βραχὺ σοι τὰ δ' ἀπόλωσα κακά.
πυ. συμπαθεσπάσῃς αὖ ἡμᾶς. Κοινὰ δ' τὰ τ' φίλων.
ὀρέ. Μενέλεως κάκιστος εἰς ἐμὲ, κ' κασιγνήτην ἐμοί.
πυ. Εἰκότως, κακῆς γυναικὸς οὖσ' ἐν γίνεσθαι κακόν.
ὀρέ. ὥσπερ δὲ κ' ἐλθὼν ἐμοὶ γε τοῦτ' ἀπέδωκε μολών.
πυ. ἢ γὰρ δεῖν ὡς ἀλλοῖος τῶν δ' ἀφιγμένος χθόνα;
ὀρέ. χρόνος. ἀλλ' ὅμως τάχιστα κακὸς ἐφορᾶθ' φίλοις.
πυ. κ' δάμαρτα τὴν κακίστην ναυσολῶν ἐλήλυθας;
ὀρέ. ὀκ ἐκεῖνον, ἀλλ' ἐκείνῳ κεῖνον ἐνθάδ' ἤγαγον.
πυ. πόθ' στιν ἢ πλέοντας Αχαιῶν ὤλεσε γυνὴ μία;
ὀρέ. ἐν δόμοις ἐμοῖσιν, εἰ δὴ τὸς δ' ἐμὸς κακῶν χρεών.
πυ. σὺ δὲ τίνας λόγους ἔλεξας σῶ κασιγνήτῳ πατρός;
ὀρέ. μὴ μ' ἰδεῖς θανόνθ' ὑπ' ἀστῶν, κ' κασιγνήτου ἐμοῦ.

Quomodo enim quis capiat magna exiguis " c
Sudoribus? Hæc etiam uelle amentia est. " c
Quando enim populus in iram prolapsus æstuat, " c
Non secus quàm ignis furens sopiri potest: " c
Si quis autem paulatim [a] commoto cesserit,
Remittens habenas, ac tempori seruiens
Forsan [b] expirauerit. Quando autẽ spiritus remiserit,
Vtèris eo facilè pro arbitrio.
Inest quippe ei miseratio, inest & magna ira,
Obseruanti tempus res longè preciosissima.
Abiens uerò tibi explorabo Tyndareum,
Vrbiq; suadebo, [c] ut summo iure utantur moderatè.
Etenim nauis uiolenter tenta rudentibus
Mergi solet: rursusq; erigitur, si remiseris
Eosdem. Odit enim deus nimios impetus,
Oderũt etiã ciues. Oportet aũt me (* nõ temerè dico)
Astu et sapientia te seruare, non ui contra potentiores.
Haud enim uiribus, ut tu forsitan putas,
Te seruauero. Nam non facile, una hasta
De hisce, quæ te obsident, malis statuere
Trophæa. Non enim uniquã Arguam terrã blandutijs
Nobis conciliauimus. nunc autem necesse est
Seruis esse nobis prudentibus fortunæ.
ORE. O' præterquàm ad gerenda bella pro cõiuge,
Ad alia inutilis. O' ignauissime, amicos fugis
Vindicare? auersaris me? & Agamẽnonis in te merita
Sterilia? desertus fuisses, ô pater, si quid sinistrius
Cecidisset. Hei mihi, prodor, spes omnis intercidit.
Quò me uertam, ut mortem Arguorum effugiam?
Iste enim mihi erat salutis refugium.
Sedenim aspicio hunc mortalium charissimum
Pyladem, † curriculo currentem à Phocensibus, † al. Cursu uenientem.
Iucundum aspectum. Fidus enim uir in malis
" Optabilior est, quàm nautis uisa serenitas. " d
PY. Citius quàm oportebat, progressus ad urbẽ ueni,
Cùm audiuissem ciuitatem conuentus agere, eosq;
Contra te & sororem tuam fieri, ut nece protinus
Mulctemini. Quid rei est? quomodo habes? charissime
Aequaliũ, amicorũ et cognatorũ. Oia. n. ista tu mihi es. c
ORE. Perijmus, ut breuiter tibi mea significem mala.
PY. Nos unà subuerteris. Oia. n. amicorũ cõmunia. c
ORE. Menelaus in me & sororem est ingratissimus.
PY. Non absurdum, esse malæ mulieris malũ uirum.
ORE. Reuersus mihi tãtũ, quãtũ si nõ uenisset, præstitit.
PY. An' ne reuera in hanc terram redijt? (sus est.
ORE. Serò. Sed tamẽ statì in amicos improb. deprehen
PY. Et coniugem secum aduexit unà scelestissimam?
ORE. Non ille, sed illa illum huc adduxit. (ca?
PY. Vbi est, quæ tot Græcos exilio dedit, mulier uni-
ORE. In domo mea, si modò hanc meam fas sit dicere?
PY. Tu autem quos sermones dixisti ad fratrẽ patris?
ORE. Ne me patiaris occidi à ciuibus, et fororẽ meam.

a ἔστι ἡσυχῶν, pro ἐστῴκωσ ἐν dictum, id est excitato, commoto.
b Interpres exponit, ἴσως ἄρ κατα πειθοῖ τῶν ἄρ τῶν, id est, fortasse ab ira cessauerit.
c uel, ut id quod nimium est, temperẽt, moderateque eo utãtur.
* al. Nõ temerè giuerfõr.

f Per

PY. Per deos, quid ad hæc respondit? id enim scire uolo. — πῶς θεῶν, τί πῶς τάδ' εἶπε; τόδε γὰρ εἰδέναι θέλω. — πυ. A
OR. Se cautè agere. id quod amici amicis infidi faciunt. — σύλαβεῖσθαι, ὃ τοῖς φίλοισι δρῶσιν οἱ κακοὶ φίλοι. — ορε.
PY. Quærũ rerũ obtẽtu usus? cognito.n.hoc, rẽ oẽm teneo. — σκῆψιν ἐς ποίαν πεῦσιν ἐκ τίνος πάθους ἔχω μαθών. — πυ.
OR. Ille interuenit, qui illas optimas filias genuit pater. — ὅτος ἦλθ' ὁ τάς ἀρίστας θυγατέρας τεκόντας πατήρ. — ορε.
a insensus. PY. Tyndareũ dicis? fortè ob filiam tibi[a] iratus est? — Τυνδάρεων λέγεις; ἴσως σοι θυγατρὸς ἐυμένειν. — πυ.
OR. Tenes. huius affinitatem prætulit patris amicitiæ. — ἀλλ' ἀνῆν. τὸ γὰρ δὲ κῆδος μᾶλλον εἵλετ', ἢ πατρός. — ορε.
PY. Neq; ausus est præsens asserere ærumnas tuas sibi? — ἐκεῖνος ἐτόλμησε πόνων σῶν ἀντιλάβεσθαι πρόσω; — πυ.
b al. quod ad mulieres attinet, fortis. OR. Nõ.n. bellator est, [b] inter mulieres aũt strenuus. — ὁ γὰρ ἀγωνιστὴς πέφυκεν, γυναιξὶ δ' ἄλκιμος. — ορε.
PY. In maximis utiq; es malis, & te necesse est mori. — γῶ κακοῖς ἄρ' εἶ μεγίστοις, καί σ' ἀναγκαῖον θανεῖν. — πυ.
OR. Vt de nobis sententiã ciues ferant ob cædẽ, statutũ est. — Ψῆφον *ἀφ' ἡμῶν πολῖται ἐδόσαν φόνου θ' ἕδρᾳ χρεών. — ορε. *ἐφ
PY. Quam rem ea decernet? dic, malè enim timeo. — ἣ δεινεῖ τί πρᾶγμα; λέγε· δέδοικα γὰρ δρῶ χρόμαι. — πυ.
OR. Vt aut moriamur, aut uiuam[a]. nõ longa de lõgis oratio. — ἢ θανεῖν, ἢ ζῆν. ὁ μῦθος δ' ἐκ μακρῶν μακρὸν πόδι. — ορε.
PY. Fuge nunc, relictis atrijs cum sorore tua. — φεῦγε νῦν, λιπὼν μέλαθρα σὺν κασιγνήτῃ σέθεν. — πυ.
c al. præsidijs. OR. Non uides? [c] excubijs custodimur undiq;. — οὐχ ὁρᾶς; φρουρίοις φυλασσόμεθα πανταχῆ. — ορε.
PY. Vidi urbis stipatas armis uias. — εἶδον ἄστη ἀγυιὰς τ' ὄχλοις φεφραγμένας. — πυ.
OR. Vt ciuibus ab hostibus, ita secundũ corpus obsidemur. — ὥσπερ οἱ πόλις πῶς ἐχθρῶν, σῶμα πυργηρόμεθα. — ορε.
PY. Nũc tu etiã interroga, qd me fiat: etenim et ipse pereo. — λαμὲ νῦν ὅ τι πάσχω. καὶ γὰρ κἀγὼ οἴχομαι. — πυ.
OR. A' quo? Hoc enim aliud accederet meis malis malum. — πῶς τίνος; ἦ τ' οὐ προσεῖν τοῖς ἐμοῖς κακοῖς κακόν. — ορε. B
PY. Strophius pater ira percitus me domo expulit. — Στρόφιος ἤλασέ μ' ἀπ' οἴκων φυγάδα θυμωθεὶς πάρ — πυ.
OR. Priuatum' ne, an publicum intentans crimen tibi? — ἴδιον ἢ κοινὸν πολίταις ἐνθφρῶν ἐγκλημά τι; — ορε.
PY. Quòd matris cædem te adiutarim, me dicens impium. — ὅτι συμπράσσω σοι φόνου μητρὸς, αὐόσιον λέγων. — πυ.
OR. O' miser, & te meæ uidetur pessundare calamitas. — ὦ τάλας, ἔοικε κἀμὲ τῆμα λυπήσειν κακά. — ορε.
d Alij interrogatiuè legunt, Num Menelai morib. utimur: PY. Non[d] Menelai morib. utimur: quin ista ferẽda sunt. — οὐχὶ Μενέλεω τρόποισι χρώμεθ'; οὐ σέβου τάδε. — πυ.
OR. Nõ metuis, ne te Argos, ut & me, occidere uelit? — ὦ φοβῇ μή σ' Αργος, ὥσπερ κἀμέ, κτεῖναι θέλῃ; — ορε.
PY. Non est istorum me punire, sed Phocensium. — ὀ πεφόνηκεν κολάζειν τοῖσδε, φωκέων δ' ἐγώ. — πυ.
OR. Formidabile qddã multitudo, cũ habet præsides malefi — Δεινὴν οἱ πολλοί, κἀπόρους ὅταν ἔχωσι πεφυτάς. — ορε.
PY. Sed cùm bonos ceperint, semper bona cõsulũt. (cos. — πυ. ἀλλ' ὅταν χρηστὸς λάβωσι, χρηστὰ βουλεύσ' — (ἀεί.
OR. Esto. Quid autem in publico me oportet loqui? — ορε. ἔστω. εἰς κοινὸν τί λέγειν χρή; — πυ.
PY. Qua de re necessaria? — τίνος ἀναγκαῖα πρὸς; — ορε.
OR. Si ad ciues progresso dicendum esset. — εἰ λέγοιμ' ἀστοῖσιν ἐλθών. — πυ.
PY. Quòd rem iustam feceris? — ὡς ἔδρασας ὀρθά; — ορε.
OR. Patrem uidelicet meum ultus. — πατρὶ τιμωρῶν ἐμαυτοῦ. — πυ.
PY. Vereor, te ut accipiant placidi. — δέδοικα μὴ λάβωσί σ' ἄσμενοι. — ορε.
OR. Verùm ex metu, silentio moriar? — ἀλλ' ἀποθανοῦμαι σιωπῇ κατθανών; — πυ.
PY. Miserum hoc. O. Quomodo igitur faciam? — δεινὸν τόδε. ο. πῶς οὖν ἔρδω; — C
PY. Habes aliquod, si maneas, salutis perfugiũ? (spes erit? — ἔχεις τίν', ἢν μένῃς, σωτηρίας; — πυ.
OR. Non habeo. P. Profecto aũt in publicũ, [e] nũ quæ — οὐκ ἔχω. Π. μόλοντι δ' ἐλπὶς ἔστι σωθῆναι κακῶν; — ορε.
OR. Si acciderit, fieret. P. Igitur hoc præstabil[e] q̃ manere. — εἰ τύχοι, γένοιτ' ἄν. Π. οὐκοῦν τοῦτο κρεῖσσον ἢ μένειν. — ορε.
OR. Quin igitur eo. P. Moriturus enim sic moriẽre — ἀλλὰ δ' ἄγε τ' ἔλθω; Π. θανεῖν γὰρ οὕτω κἀν κάλλει — (θανεῖν.
OR. Et res iusta mihi est. (pulchrius. — ὀρε. καὶ τὸ πρᾶγμ' ἡδὺ μοι. — πυ.
PY. Vt alijs hoc uideatur, id uerò precare. — τὸ δοκεῖν, δύχα μόνον. — ορε.
OR. Bene dicis, hac uia timiditatis notam effugiam. — εὖ λέγεις. φεύγω τὸ δειλὸν τῇδε. — πυ.
PY. Magis, quàm si maneas. O. Et qs mei miserebitur? — μᾶλλον, ἢ μένων. ο. κῇ τίς ἂν γέ μ' οἰκτίσειε; — πυ.
f Genus tuũ. PY. Magnũ qddã [f] nobilitas tua. O. Et quod patrẽ cæ — μέγα γ' ἡ δυγένειά σου. ο. θαυμάσιον ἀγάλλων — πυ.
PY. Omnia ista in oculis sunt. (sim indignè tulerim. — πάντα ταῦτ' ὀφθαλμοῖσιν. — (πατρῷον;
OR. Eundum est. nam turpis mors in gloria. — ἰτέον. ὡς ἀνανδρον ἀκλεῶς τὸ κατθανεῖν. — ορε.
g scilicet, ad propositum certamen foret. PY. Laudo ista. O. Num hæc dicam & sorori meæ? — πυ. αἰνῶ τάδε. ο. ἢ λέγω ἢ δὴ τῇ ἀδελφῇ τ' ἐμῇ; — πυ.
PY. Ne per deos. O. Lachrymæ nimirum sequerẽtur. — μὴ πῶς θεῶν. ο. δάκρυα γοῦν ῥυήσετ' ἄν. — (νον.
PY. Atq; hoc magnũ [g] omen. O. Præstat itaq; tacere. — τοῦ δὴ κρείσσον ὅτος οἰωνὸς μέγας. ο. ἄμεινον οὖν σιγᾷν ἄμε — πυ.
h id est, id tẽpus quo non lachrimat, lucraberis. Arsenius. PY. [h] Interea quoq; tẽporis lucraberis. O. Hoc solũ mi — τῷ χρόνῳ γ' ὀφελήσεις. ο. λεῖνόν μοι μόνον πρὸ — πυ.
PY. Quid hoc? Nouũ quid rursus dicis? (bi obstat. — τί τόδε; καινὸν αὖ λέγεις; — (σκοτεῖν.
OR. Ne me deæ œstro exagitent. — ὀρε. μὴ θεαί μ' οἴστρῳ κατάχωσιν. — ἀλλ'

A πυ. ἀλλ' ἐπιδεῖσθαι σ' ἐγώ. — PY. Tui ego curam geram.
ορε. δυσχερές, ψαύειν νοσοῦντος αὐδρός. — OR. Difficile, tractare ægrotum uirum. (ri mei.
πυ. οὐκ ἐμοί γε σύ. ο. βλαβὲν λύσης μεταχεῖρ' — PY. Te[a] quidẽ mihi nõ. O. Caue furoris particeps fie
πυ. τί δ' οὐ τόδε. ο. οὐκ ἄρ' ἐκνήσεις; — (ἐμῆς. PY. [b] Quin hoc eueniat. O. Num non grauaberis?
,, πυ. Οκνος γὰρ τοῖς φίλοις κακὸν μέγα. — PY. Grauari magnum amicis est malum. ,,
ορε. ἔρπε νῦν, ὁδῷ πόδος μοι. — OR. Ito nunc, clauus pedis mei.
πυ. φίλα γ' ἔχων ἐπιδείγματα. — PY. Eo, grata obiens ministeria.
ορε. καί με πρὸς τύμβον πόρευε πατρός. — OR. Duc & me ad sepulchrum patris. (uet.
πυ. ὡς τί δὴ τόδε; ο. ὡς νιν ἱκετεύσω, με σῶσαι. — PY. Quid istò tibi uis? O. Quò supplicè ipsi, ut me ser
πυ. τὸ δὲ δίκαιον ὦδε ἔχει. — PY. Hoc ut facias iustum est.
ορε. μαῖος δὲ μή σ' ἴδοιμι μνῆμα. — OR. Sed ne uideam matris monumentum.
πυ. πολεμία γὰρ ἦν. — PY. Infesta enim erat.
ἀλλ' ἔπειγ', ὡς μή σε πρόδοξον Ψῆφος Αργείων ἕλῃ — Sed festina, ne ante te Argiuorum cõdemnet calculus,
πολιαλῶν πλευροῖς ἐμοῖσι πλευραὶ νωχελῆ νόσῳ — Meoq; lateri infirmum morbo applica latus,
ὡς ἐγὼ δι' ἄστεος σε σμικρὰ φροντίζων ὄχλου, — (σω. Vt ego te per urbem, curans turbam parum,
,, ἀδεῶς ἀγαγοιμι θεὶς ὀχήσω. Π. ἢ γὰρ οὐ δείξω φίλον, — Sine pudore ducam. Vbi enim me declarem amicum, ,,
,, εἰ σε μὴ δεινάσειν ὄντα συμφορᾶς ἐπῇ πέσῃς; (νον. — Si non te sæuis in malis positum iuuero? (sanguineos. ,,
B ορε. Τοῦτ' ἐκεῖνο, κἀδ' ἐτέρους, μὴ τὸ συγγενὲς μό — OR. Hoc illud est, [c] amicos sibi cõparasse, nõ solùm cõ
,, Ὡς οὐκ ὄν τις τρόπτοισι σωτηρίᾳ, θυραῖος ὤν, — Quicunq; enim uir etiam alienigena affectu simul
,, Μυείων ἐρείσσων ὁμαιμόνων ἀνδρὶ πεκτῆσθαι φί — Et aĩo fert mala, innumeris cognatis amicus est potior. ,,
λος. — (λος.

Χορός. — Chorus.

Ο μέγας ὄλβος, ἅτ' ἀρετά, — Ingens fœlicitas, ac uirtus
μέγα φρονοῦσ' ἀν' Ελλάδα, καὶ — Per Græciam iactata, &
πρὸς Σιμοεντίοις ὀχετοῖς, — Apud Simoentis fluenta nota,
πάλιν αὖ πλεῖ δυτυχίας Ατρείδαις, — Retrò relapsa est Atridis,
πάλαι παλαιὰς ἀπὸ συμφορᾶς δόμων· — Propter antiquam domus calamitatem.
ὁπότε χρυσέας ἕνεκ' ἀρνὸς — Quando aureo de ariete
ἤλυθε Ταυταλίδαις, — Contentio orta Tantalidis,
οἰκτρότατα θοινάματα, καὶ — Funestissimum epulum peperit, &
σφάγια γενναίων τέκνων. οὕτω — Cædem generosæ sobolis. Vnde
φόνῳ φόνος ἐξαμείβων, — Cædes cæde pensata
δι' αἵματος, ὁ πελάσας — Per sanguinem, non deserit
δισσοῖσιν Ατρείδαις. — Geminos Atridas.
Τὸ καλὸν, ὁ καλὸν τοκέων — d Quod honestum, non est honestum: nempe
πυνεργεῖ τέκνων παλαμᾶς — Parentum sæua secare manu
C χρόα, μελαίνασθαι τε φόνῳ — Corpora, & atrum cruore
ξίφος εἰς αὐγὰς ἀελίου δεῖξαι. — Ensem ad fulgorem solis ostendere.
,, τὸ δ' αὖ κακουργεῖν, ἀσέβεια μεγάλη; — Rursus autem [e] impiè agere, impietas magna est;
,, κακοφρόνων τ' ἀνδρῶν παράνοια. — Et malefanorum uirorum amentia.
Δεινὰ γὰρ ἀμφὶ φόβῳ — Nam inter mortis metum
Τυνδαρὶς ἰάχησε πάλαιον· — Infœlix Tyndaris uociferata est:
τέκνον, ὁ τολμᾶς ὅσια, — Fili, haud pia audes,
κτείνων σὰν μάτερα· — Occidens tuam matrem.
μὴ πατρῷαν τιμῶν χάριν, ἀθανάτῳ — Ne obsecro, dum patri gratificari studes,
δύσκλειαν εἰς ἀεί. — Æternam inuras domui maculam.
τίς νόσος, ἢ τίνα δάκρυα, — Quis morbus, quæ lachrimæ,
καὶ τίς ἔλεος μέλων ἐπὶ γᾶν, — Aut quæ miseratio maior per terram,
ἢ μαιφονοκτόνου αἷμα χειρὶ θεῖναι; — Quàm maternum sanguinem manu dispergere?
οἷον οἷον ὄργον τελεῖς — Quale quale facinus patrauit
Βεβάκχευτον μανίαις, — Lymphatus furore
θυμηρὶσι θήραμα φόνῳ, — Prædaq; propter cædem diris factus,
ἐξομάσαι δινοῦν βλεφάροιν — Hinc inde uolubiles intorquens palpebras

a scilicet, molestum est tractare.
b id est, τὸ μανίαις μέλλειν. Arsi.
c scilicet, quod uulgò dicunt.
d Interpretes sic exponit τὸ καλὸν γεννηθέν, ὅ καλὸν ἀπέβη τοῦ γεννήσαντος id est, quod honestè uidetur factũ, id parum honestè Orestì cucnit.
e nephariè.

Agamemnonius filius?
O miserum, quando matris
Extrà auro intextas uestes
Exertas mammillas intuitus,
Nihilominus matrem fecit uictimam,
Paternæ cædis in [a] uindictam.

[a] Al. talionem.

ACTVS TERTIVS.

Electra, Nuncius, Orestes, Chorus.

EL. MVlieres, num hisce proruit se ex ædibus
Miser Orestes, diuinitè immissa domitè rabie?
CH. Minimè, sed ad Argiuum pergit populum,
De uita propositum certamen obiturus:
Quo uel mori, uel uita donari nos oportet.
EL. Hei mihi. Quam rem fecit? quis persuasit ipsum?
CH. Pylades. Videtur autem non procul hic nuncius
Dicturus, quid illic de fratre fiat tuo.
NV. O miser, ô infœlix Agamemnonis
Imperatoris filii: ueneranda Electra, nuncia
Audi, quæ tibi tristia adsum ferens.
EL. Eheu, perijmus: sermone hoc te prodis.
Venis enim, ut uidetur, malorum nuncius.
NV. Sententijs Pelasgorum, debere fratrem mori
Tuum, ac te, ô misera, decretum est in hac die.
EL. Hei mihi. [a] Adest spes, quam pridem metuens,
Ob futuri mali metum luctu intabui.
Cæterùm quod certamen, qui' ue inter Argiuos
Sermones nos sustulerunt, ac morte damnarunt?
Dic ô grandæue: lapidante' ne à manu,
An ferro uitam abrumpi necesse est meam,
Quæ in communi cum fratre uersor miseria?
NV. Rure reuertens fortè urbem ingredior,
Audiendi cupidus, quid ageretur de te,
Et Oreste. Nam olim semper erga patrem tuum
Habebam animum beneuolum: Tua quippe me domus
Aluit, pauperem quidem, sed egregiè idoneum usibus
Amicorum. Video aût turbã procedentẽ, et occ antẽ
[b] Arcem: ubi primùm fama est Aegypto Danaum
Pœnas dantẽ, cõgregasse populum ad [c] sedes publicas.
Quendã uerò tum ciuem interrogabã, turbas intuens,
Quid noui Argis esset? Num quod hostile nuncium
Terrore commouisset urbem Danaidum?
Ille autem dixit: Orestem illum non uides propè
Gradientem, causam dicturum de capite?
Video uerò insperatũ spectaculũ, quod nunquã debui,
Pyladem & fratrem tuum incedentes simul:
Hunc quidem tristem, & morbo debilitatum:
Illum aût ceu fratrẽ, pari cum amico afflictum modo,
Nec non curantem [d] adminiculando ægritudinem.
Cùm uerò completa esset Argiuorum concio,
Præco surgens dixit: Quis uult dicere,
Num Orestes mori, an minus debeat,
Qui matrem occidit? post hunc Talthybius

[a] ἀμφιβολία in (ἀλκὶς) ut Teren. Nam quod speras facilè propulsabo. id est, metuis.

[b] Eam proprio nomine ἄκραν dici ait Arsenius.
[c] id est, ad tribunal & locum iudiciorum.

[d] Interpres χειραγωγίαν exponit, id est, manuductione.

Αγαμεμνόνειος πᾶς
ὦ μέλεος, μαῖός ὅτε
χρυσοπιώπτων φαφίων
μαστὸν ἐπορτέλλοντ' εἰσιδὼν,
σφάγιον ἔθεο ματρὸς,
παῖδων παθέων ἀμοιβαί.

ΔΡΑΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

ἠλέκτρα, ἄγγελος, ὀρέστης, χορός:

ΗΛΕ. Γυναῖκες, ἦ πω τῶνδ' ἀφώρμηται δόμων
Τλήμων Ὀρέστης, θεομανεῖ λύσσῃ σαμείς;
ΧΟ. ἥκιστα. πῶς δ' Ἀργείων οἴχεται λεώς,
ψυχῆς ἀγῶνα τὸν πεκείμενον πόρῃ
δώσων· ἐγὼ γὰρ ἔλπω ἢ θανεῖν ὑμᾶς χρεών.
ΗΛΕ. οἴμοι. τί χρῆμ' ἔδρασε; τίς δ' ἔπεισέ νιν;
ΧΟ. Πυλάδης. ἔοικε δ' ὁ μακραὶ ὁδ' ἄγγελος,
λέξων τἀκεῖθεν σοῦ κασιγνήτου πόρι.
ἄγ. ὦ πλῆμμυρ, ὦ δύσανε τῶν στρατηλάτου
Ἀγαμέμνονος παῖ, πότνι' ἠλέκτρα, λόγος
ἄκουσον, ὃς σοι συνοῦσ' ἥκω φέρων.
ΗΛΕ. αἴ, αἴ. δοιχόμεθα. δ' ἦλθες ἃ λόγῳ.
κακῶν γὰρ ἥκεις, ὡς ἔοικεν, ἄγγελος.
ἄγ. ψήφῳ Πελασγῶν σὸν κασίγνητον θανεῖν,
καί σ', ὦ τάλαιν', ἔδοξε τῆδ' ἐν ἡμέρᾳ.
ΗΛΕ. οἴμοι, πόσ' ἄλθεν ἐλπὶς. ὦ φοβουμένη
πάλαι, τὸ μέλλον δεῦτ' ἐπιπόμενον γόοις.
ἀτὰρ τίς ἀγών, τίνες ἐν Ἀργείοις λόγοι,
καθεῖλον ἡμᾶς, κἀπεκύρωσαν θανεῖν;
λέγ' ὦ γεραιέ· πότερα λύσιμον χερεῖ,
ἢ σῦς σιδήρου τοῦδε μ' ἀρρῆξαί με δεῖ,
κοινὰς ἀδελφῷ συμφορὰς κεκτημένην;
ἄγ. ἐτύγχανον μὲν ἀγρόθεν πυλῶν ἔσω
βαίνων, πυθέσθαι δ' ἐσμὸν τά τ' ἀμφὶ σοῦ,
τά τ' ἀμφ' Ὀρέστου. σῶν γὰρ εὔνοιαν πατεὶ
ἀεί ποτ' εἶχον. καί μ' ἐφοῖβε σὸς δόμος
τρόφιμα μὲν χρῆσθαι δ' εὐγενεῖ φίλοις.
ὁρῶ δ' ὄχλον εἰσιόντα, καὶ θάσσοντ' ἄκραν,
ἃ φασι πρῶτον Δαναὸν Αἰγύπτου δίκας
διδόντ', ἀθροῖσαι λαὸν εἰς κοινὰς ἕδρας.
ἀσῶν δὲ δὴ τιν' ἠρόμην, ἄθροισμ' ἰδών,
τί καινὸν Ἀργεῖ μῶν τι πολεμίων πόρα
ἄγελμ' ἀνεπτόησε Δαναΐδων πόλιν;
ὃ δ' ἔπ'. Ὀρέστην κῆνον οὐχ' ὁρᾷς πόλει
εἰσιόντ', ἀγῶνα θανάσιμον δραμούμενον;
ὁρῶ δ' ἄελπτον φάσμ', ὁ μή ποτ' ὤφελον,
Πυλάδην τε καὶ σὸν σύγγονον εἰσιόντ' ὁμῶ.
ἦν μὲν κατηφῆ, καὶ πεπειμένον νόσῳ·
τὸν δ' ὥστ' ἀδελφὸν, ἶσα φίλῳ λυπούμενον,
νόσημα καὶ δύοντα παιδαγωγίᾳ.
ἐπεὶ δὲ πλήρης ἐγένετ' Ἀργείων ὄχλος,
κήρυξ ἀνᾶς ἔειπε· τίς χρῄζει λέγειν,
πότερον Ὀρέστην κατθανεῖν, ἢ μὴ χρεών,
μητροκτονοῦντα; κἀπὶ τῷδ' ἀνίστατο

Ταλθύ-

A Ταλθύβιος, ὃς σῷ πατρὶ συνεπόθει φρύγας.
ἔλεξε δ' ἐν τοῖς δυναμένοισιν ὧν ἀεὶ
δηλήμονα. πατρὸς μὲν σὸν ἐπαινεῖν μέν,
σὸν δ' οὐκ ἐπαινῶν σύγγονον, καλοῖς κακὸς
λόγοις ἐλίσσων, ὅπ κατιστάν νόμους
εἰς οὓς τεκόντας οὐ καλῶς. τὸ δ' ὄμμ' ἀεὶ
φαιδρὸν τὸν ἐδίδου τοῖσιν Αἰγίσθου φίλοις.
" Τὸ γὰρ γένος τοιόνδ' οὐδὲ τὸν δύτυχῆ
" Πνδ' ὧν ἀεὶ δίκηνεν. ὅδε δ' αὐτοῖς φίλος,
" Ος ὧν δυνάται, πόλεως ἐν τ' ἀγκάσιν ἦ.
οὐδὲ τὸν δ', ἀγόρευε Διομήδης ἄναξ.
ὅτ' κτανεῖν μὲν οὐκ σ', ὅτι σύγγονον
εἶα, φυγὴ δὲ ζημιοῦντας δύσεβεῖν.
ἐπεβόησαν δ' οἱ μὲν, ὡς καλῶς λέγοι·
οἱ δ' οὐκ ἐπῄνουν. οὐ μὴν τόδ' αὐίστατο
ἀνήρ τις ἀθυόγλωσσος, ἰσχύων θράσει,
ἀγρεῖος, οὐκ ἀγρεῖος, λῴαγκεσμένος,
B θορύβῳ τε πίστιν, οὐ μαθεῖν παῤῥησίᾳ,
πιθανὸς ὤν· ἐπ' αὐτοῦ πολεμεῖν κακῶ τινι.
" Οταν γὰρ ἡδὺς τοῖς λόγοις, φρονῶν κακῶς,
" Πείθῃ τὸ πλῆθος, τῇ πόλει κακὸν μέγα.
" Οἱ δὲ σὺν νῷ χρησὰ βουλεύσα' ἀεὶ,
" Μᾶν μὴ πρᾶκτικ', ὤνεις εἰσὶ χρήσιμοι
" Πόλει. θεᾶσθαι δ' ὧδε χρὴ τὸν πρεσβύτιν
" Ἰδοὺ δ'. ὅμοιον γὰρ τὸ χρῆμα γίνεται
" Τῷ τοῦ λόγου λέγοντι, καὶ τιμωμένῳ.
ὃς εἶπ', Ὀρέστιν καὶ σ' ἀκκτεῖναι τέτροις
βάλλοντας, ἐπὶ τοῦ δ' ἔπεινε Τυνδαρέως λόγος
ὡς σφὼ κατακτείνωσι τοιούτος λέγων.
ἄλλος δ' αὐασὰς, ἔλεγε ὡς δ' γίνωτία,
μορφῇ μὲν οὐκ εὔωπος, αὐδῇ εὖ δ' αὐτὴρ,
ὀλιγάκις ἄστυ, κἀγορᾶς χαίνων λύκλου.
αὐτουργὸς (οἵπερ καὶ μόνοι σώζουσι γῆν)
ξυνετὸς δὲ, χωρεῖν δόμοσι τοῖς λόγοις θέλων,
C ἀκέραιος, αὐτὸ πίλκπου ἠσκηκὼς βίου.
ὃς γ' εἶπ', Ὀρέστιν παῖδα τὸν Αγαμέμνονος
σεφανοῦν, ὃς ἠθέλησε τιμωρεῖν πατρὶ,
κατκτὼ γυναῖκα λῷθεον κατεκτανὼν,
ἢ λεῖν' ἀφήρει. μηθ' ὁπλίζεσθα χρόα,
μή τε στρατοῦν ἐκλιπόντα δώματα,
εἴ τ' ἐν δῇ οἱ κατέμαθ' οἱ λελειμμένοι
φθείρουσιν, αὐδῶν δυνάστας λαβόμενοι.
καὶ τοῖς μὲ χρῆσοῖς εὖ λέγειν ἐφαίνετο.
κοὐδεὶς ἔτ' ἔπε. σὸς δ' ἐπῆλθε σύγγονος,
ἔλεξε δ', ὦ γῆν Ἰνάχου λελειμμένοι,
πάλαι Πελασγοὶ, Δαναΐδαι δολότροφοι,
ὑμῖν ἀμύνων οὐδὲν ἄνευ ἢ πατρὸς,
" ἔκτεινα μητέρ'. Εἰ γὰρ αἰσχύνω φόνος
" Εστὶ γυναιξὶν ὅσιος, οὐ φθάνοιτ' ἔτ' ὤν
" Θνήσκοντος δ' ἢ γυναιξὶ δ' ἀλεύειν χρεών.
τοῦ αὐτίου δὲ δράσετ', ἢ δράσαι χρεών.
νῦν μὲν γὰρ ἡ πόδυῦα λέκτρ' ἐμὰ πατρὸς,

Assurgit, qui cum patre tuo [a] militauit in Phrygas,
Solitus usq; inter uiros principes agens
Ambigua dicere: is quidem admirabatur patrem
Tuum, sed fratrem tuum haud commendabat, fucatas
Honestis conuoluens rationibus, quòd statueret
Leges haud pulchras in parentes. Interim oculos
Semper hilares Aegisthi amicis dabat.
Tale quidem genus præcones, uti fœlicioribus
Sese accommodent partibus, & demum hunc ament,
Qui princeps sit, & temperet respublicas.
Post hunc, uerba rex Diomedes facit:
Ille quidem nec te occidendam, nec fratrem
Censebat, sed exilio mulctari, id esse magis pium.
Tum alij quidem applaudebant, ceu bene diceret:
Alij autem non probabant. Interea surgit
Vir quidam effrenè lingua, & confidens audacia,
Argiuus, non Argiuus, coactus,
Tumultuq; fretus, & inepta loquendi libertate,
Præterea callidus aliquo implicare [b] ipsos malo.
Quando enim suauis sermone, sed prauè sentiens
[c] Ducit populum, ingens id ciuitati malum.
Qui autem cum ratione semper bona consulunt,
Etsi non protinus, tamen postmodum sunt utiles
Reipublicæ. [d] huc respiciendum est præsidi
Perito: eadem enim res agitur,
Et ei qui dicit, & urbis uiro primario.
Is dixit, Orestem & te lapidibus obrutos
Necandos esse: suggessit autem sermones Tyndareus,
[e] Iugulanti uos ut diceret eiusmodi.
Mox alius surgens, dixit huic contraria,
[f] Forma quidem non præstanti, sed cordatus uir,
Rarò urbem & forum frequentare solitus,
Cæterà colonus (qui & soli seruant terram)
Prudens uerò, simpliciq; sermonis incedere uolens uia,
Sincerusq;, & inculpatam uitam transigens.
Qui dixit, Orestem filium Agamemnonis
Coronandum esse, qui uoluerit ulcisci patrem,
Occisa muliere scelesta & improba,
Quæ illum sustulisset: alioqui, neq; armaturũ manum
Quenquam, neq; obiturum militiam relicta domo,
Si domesticas uxores relicti domi
Constuprent, ac uirorum [g] uiduas ludificent.
Et bonis quidem uisus est bene dicere,
Nemoq; præterea dixit. Tuus uerò processit frater,
Dixitq.: O Inachiæ telluris incolæ,
Pelasgi olim, postea autem Danaidæ,
Non minus uestram, quàm patris uindicans iniuriam,
Occidi matrem. Si enim uirorum cædes
Licita erit mulieribus, haud effugeritis
Mortem, aut seruiendum erit uxoribus:
Secusq; agetis, quàm uos agere conueniat.
Nunc etenim quæ thorum mei prostituit patris,

[a] al. simul uastabat Phrygas.

[b] Licet, Pyladem et Orestem.
[c] persuadet.
[d] Interpres exponit, ὁ τοῦ δήμου προϊστάμενος, ἐφιλίμ τοιοῦτος ἐπιλέξεσθαι δυνατὸν τοῦ πρᾶγμα· ὁμοῦ γὰρ μέλλοντας.
[e] scilicet, sermone & uerbis.
[f] forma nõ decorus.

Extincta est. Sin autem occideritis me,
Lex abrogabitur: nec quisquam mortem [a] præueniet,
Siquidem huius audaciæ exempla non rara fuerint.
Sed non persuasit populo, bene uisus dixisse.
Ille autem uincit declamator apud plebem malus,
Qui dixit, te & fratrem debere interfici.
Vix uerò obtinuit, ne lapidatione periretis,
Miser Orestes. morte enim spontanea in hac
Die uitam se relicturum una tecum, fidem
Dedit. Comes ipsum ducit à iudicibus
Pylades lachrimans: sequuntur & amici simul
Eiulantes, miserantes. Venit autem tibi
Triste spectaculum, & aspectus miserabilis.
Quare expedi gladium, aut collo laqueum:
Deserenda enim tibi lux. Genus tuum
Nil te iuuit, nihil quoq; Pythius
Tripodi insidens Phœbus, sed perdidit.
CH. O' infœlix uirgo, quàm obstipum & nubilum
Vultum tuum in terram deijcis, & mutaes,
Tanquam progressura ad lamenta & lachrimas.
EL. Ae, æ. Ordior ploratus, ô Pelasgia,
Infligens unguem candidam genis,
Cruentam noxam:
Planctumq; capitis, quem sortita est sub terra
Vmbrarum regina Proserpina, formosa Dea.
Vlulet tellus Cyclopica, ferro capiti
Rasorio apposito, propter clades Atridarum domus.
Hæc, hæc misericordia morituros complectitur,
Quondam qui principes eramus Hellados.
Abijt enim, abijt, disperijt omnis liberorum
Pelopis progenies. Quæq; domus ipsis beatis
Olim inuidenda erat, eam [b] dira inuidia sustulit,
Cruentumq; decretum ciuium hausit, eruit.
Io, io, quàm lachrimosa & afflicta gens mortalium.
Videte, quàm improuisa adrepat necessitas:
Longis ævi tractibus
" Clades alias aliæ uicissim excipiunt.
" Omne enim ævum mortalium instabile est.
Vtinam uenire possem ad eam petram,
Quæ inter cœlum & terram, suspensa
Catenis ab Olympo aureis,
Rapida libratur uertigine:
Vt cum luctu uociferarer
Ad grandæuum patrem Tantalum,
Qui gemuit, genuit progenitores meæ
Familiæ, qui clades uiderunt:
Volucrem scilicet equorum [c] cursum,
* Quadrijuge classe,
Quando iuxta pelagus è curru
Cedem Myrtili peregit, proiecto ipso in mare
Ad spumantes fluctibus Gerastias,
In Ponticisali littore curru inuectus.

[a] id est, effugiet, euitabit.

[b] δειδιν, id est diuinicus, ex diuina ira: quod nos (dira) uertimus.

[c] al. impetu * equorum curru ãgatorio. olim etiam classes dicebantur.

τέθνηκεν. εἰ δὲ δὴ κατακτενεῖτέ με,
νόμος ἀνεῖται, κοὐ φθάσει θνήσκων τις ὧν,
ὡς ἥ γε τόλμης, οὐ σπανίως γιγνόμενα.
ἀλλ' οὐκ ἔπειθ' ὅμιλον, εὖ δοκῶν λέγειν.
νικᾷ δ' ἐκεῖνος ὁ κακὸς γὰρ πλήθει λέγων,
ὃς ἠρώτησε, σύγγονον, σέ τε κτανεῖν.
μόλις δ' ἔπεισε μὴ βεβαμένας δανεῖν
πλήμνας Ὀρέστης. αὐτόχειρ δὲ σφαγεὺς
ὑπῆγετ' γὼ τῆδ' ἡμέρᾳ λέψειν βίον
σὺν σοί. πορεύει δ' αὐτὸν ἐκκλήτων ἄπο
Πυλάδης δακρύων. σοὶ δ' ὁμαρτοῦσι φίλοι,
κλαίοντες, οἰκτίροντες. ὄψεται δὲ σοι
πικρὸν θέαμα, καὶ πρόσοψις ἀθλία.
ἀλλ' ἀνυπόπτευτε φάσγανον, ἢ βρόχον δόρει,
ὡς δεῖ λιπεῖν σε φέγγος. οὐδὲν γὰρ δὲ
ὀλοῷ σ' ἐπωφέλησεν, ὃ δ' ὁ τοῦθ' ὁ
τρίποδ' ἀναβίζων Φοῖβος, ἀλλ' ἀπώλεσεν.
χο. ὦ δυστάλαινα πάρεθι, ὡς ξυνεῤῥαφὲς
πρόσωπον εἰς γῆν σὸν βαλοῦσ', ἄφθογγος εἶ,
ὡς εἰς σγαγμὸς καὶ γόους δραμεῖσα.
ἠλέ. αἰαῖ. κατάρχομαι σγαγμῶν, ὦ Πελασγία,
πθεῖα λύπου ὄνυχα δίκα πρηνίδων,
αἱματηρὸν ἄταν.
ὑπὸ γῆν τε λαχοῦσ', ὃν ἔλαχ' ἀ κυβ χθονὸς
νυμφῶν Περσέφασσα, καλλίπαις θεά.
ἰαχέτω ἡ γᾶ Κυκλωπία, σίδαρον ὑδὶ κράτε
πθεῖα κόσμον, ἷν Ατρειδῶν πήματ' οἴκων.
ἔλεος ἔλεος δ' ὀρχεῖ ἷν δαιμόνων ὕπορ,
στρατηλατῶν Ἑλλάδος πότ' ὄντων.
βέβακε γὰρ βέβακεν, οἴχεται τέκνων
πρόπαλα γένος Πέλοπος. ὅ, τ' ὐδὶ μακαρίοις
ζυλωτὸς ὢν ποτ' οἶκος, φθόνος νιν ἔλε θεόθεν,
ἄτε δυσμενὴς φονία ἥφ' γὰ πολίτας.
ἰώ, ἰώ, πανδάκρυτ' ἐφαμέρων ἔθνη πολύπονα,
λύσεδ' ὡς παρ' ἐλπίδ' ἀ μοῖρα βαίνῃ.
ἕτερα δ' ἑτέροις ἀμάβετται
πήματ' γὰ χρόνῳ μακρῷ.
Βροτῶν δ' ὁ πᾶς ἀσάθμητος ἀιών.
μόλοιμι ταὐ ὀρανὸ μέσον χθονὸς
πτεμνίαν ἀιωρήμασι
πάτηραν ἀλύσεσι χρυσέαισι, φερομένᾳ
δίναισι βῶλον ὀξ ὀλύμπου,
ἵν' γὰ θρηνοῖσιν αὐαδόσα,
γόρουτι πατεῖ Ταντάλῳ.
ὃς ἔτεκεν ἔτεκεν γενέτορας ἐμίθεν
δόμων, οἱ πατεῖδον ἄτας·
τὸ πᾶνον μὲν δίωγμα πώλων,
πθεμποδάμονι σέλῳ,
πέλοψ ὁπότε πελάγεσι δεδίφρευσε,
Μυρτίλου φόνον δικὼν ἐς οἶδμα πόντου,
λευκωκύμασι πᾶς Γεραστίας,
ποντίῳ σέλῳ πεσόντι ἑρμαζόμενος. εὖθυν δόμοισι

τοῖς

A τοῖς ἐμοῖς ἐλθ' ἀρᾶ πολύστονος,
λόχευμα πεμπνοῖσι Μαιάδος πόνα,
τὸ χρυσόμαλλον ἀρνὸς ὁπότε
γρυσεοπτέρας ὀλοὸν ὀλοὸν
Ατρέως ἱππότας. ἄθλον ὀρεῖς τὸ πόρφυρον
ἠελίου μετέβαλεν ἅρμα, ταὐ πᾶς ἐ-
σπέρου λιλαίσθου ὀραυὸ πεζαρμόζας,
μονόπωλον εἰς ἀῶ, ἑπτάπορά τε
δρομήματα πλειάδος εἰς ὁδὸν ἄλλαν
Ζεὺς μετεβάλλει. ἷν δὲ τ' ἀμέβει
θανάτου θανάτου. τάτ' ἐπώνυμα
δέπνα Θυέστα, λέκτρα τε Κρέοσας
Αἰρόπας δολίας, δολίοισι γαμοις.
τὰ τανύσματα δ' εἰς ἐμὲ καὶ γενέταν
ἐμὸν ἦλθε, δόμων πολυπόνοις αὐάγκαις.
χο. καὶ μὴν ὅδε σύγγονος ἕρπει,
ψηφῳ θανάτου κατακυρωθεῖς,
B ὅ, τε πιστότατος τῶν Πυλάδης,
ἰσόδελφος αὐτὸς, ἰθυνῶν
νοσερὸν βαῖνον Ορέστα,
ποδὶ λυπεσιῶν πεζάσειρος.

ΔΡΑΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ἠλέκτρα. ὀρέστης. πυλάδης. χορός.

ἠλέ. Ὀ ἐγὼ. πᾶ τύμβε γὰρ σ' ὁρῶ σ' αὐασγῶν
ἀδελφὲ. καὶ πάροιθε νυρτρῶν πυρᾶς.
οἰ ἐγὼ μάλ' αὖθις, ὡς ἰδ' σ' ὄμμασι
πανυπάτλω πρόσψιν, ὀξέσλω φρενῶν.
ὀρέ. ἰ οἰγ' ἀφεῖα αὖ γυναικείας γόους,
" σῴζεις τὰ πραεθγτ' ; οἰκτρὰ δ' τάδ', ἀλλ' ὅμως
" φέρειν σ' αὐάγκη τὰς παρεστώσας τύχας.
ἠλέ. καὶ πῶς σιοπῶ, φεύγω ἐσο; ᾷ θεὸ
τόδ' ὀκεῖν ἡμῖν τοῖς ταλαιπώροις μέτα.
ὀρέ. σὺ μὴ μ' ἀποκτεῖν'. ἅλις τῶ αὐγάσας χρόδ
τέθνηκ' ὁ τλαίμων. τὰ δὲ παρόντ' ἀ κακά.
C ἠλέ. ὦ μέλεος ἥβης σῆς Ορέστα, καὶ τὸ τμῆ,
θανάτου τ' ἀώρου, ᾗν ἐχρῆν σ' ὄντ' ἀκέτ' ἔ.
ὀρέ. μὴ πᾶς θεῶν μοι πόδ. βάλης αὐαν δρείαν,
εἰς δ' ἄκρυα πορεύσασ' τὰ μνησιν κακῶν.
ἠλέ. θανάσιμ' ὀχ οἷον τε μὴ σῴειν κακά.
" Πᾶσι γὰρ οἰκτρὸν ἡ φίλη ψυχὴ βροτοῖς.
ὀρέ. τόδ' ἡμαρ ἡμῖν λύσιμον. λεῖ δ' ἡ βρόχος
ἄπταιν λρεμαστὸς. ἢ ξίφος θήγειν χρή.
ἠλέ. σὺ νῦν μ' ἀδελφὲ, μὴ τις Αργείων κτανῇ,
ὕβρισμα θέμενος τὸν Αγαμέμνονος γόνον.
ὀρέ. ἅλις τὸ μηδὸς αἷμ' ἔχω, σέ δ' ὁ κτενῶ,
ἀλλ' αὐτόχειρ θνῆχ'. ὅπῳ βάλει τρόπῳ.
ἠλέ. ἔστι τάδ'. δεῖν σε ξίφος λιλαίομαι,
ἀλλ' ἀμφιθεῖναι σῇ δέρᾳ θέλω χέρας.
ὀρέ. τῶπτα κεῖν ἰδοῦ θνήσκειν εἰ τῶπνον τόδε,
" θανεῖν τε τῶλας βεβῶσι πόδι βαλῶν χέρας.
ἠλέ. ὦ φίλτατ', ὦ πτεινοῦ, ἥδιστόν τ' ἔχω
φίσης ἀδελφῆς ὄνομα, καὶ ψυχὴ μέαν.

Vnde domui meæ luctuosa orta est execratio:
Videlicet cùm fœturam agni aureo uellere,
Funestum heu funestum monstrum
Maiæ filius suppositit gregibus
Equestris Atrei. Vnde [a] Eris uolucrem
Solis retrò egit currum, semitam cœli
Ad uesperum uergentem conuertens
Auroram [b] uersus: & [c] septemgeminæ
Cursus Pleiadis in aliam cœli orbitam
Impellit Iupiter. ex his cumulat
Cædes cædibus: nempe cognomina conuiuia
Thyestæ, ac Cressæ Aeropes dolosum lectum
Dolosis compensans connubijs.
Postrema autem in me & patrem meum
Grassantur, cum [d] ærumnosa domus necessitate.
CH. Atqui frater huc adrepit,
Vltimo damnatus supplicio:
Venit & Pylades omnium fidissimus
Fratris loco habendus uir, dirigens
Aegros Orestis pedes,
Officioso illi [e] adiunctus pede.

ACTVS QVARTVS.

Electra. Orestes. Pylades. Chorus.

HEi mihi, [f] ante tumulum te aspiciens gemo,
Frater, & ante inferorum rogum.
Hei mihi ter & amplius: nam te postremum
Oculis intuens, planè mente excido.
OR. Quin tacita, omissis muliebribus lamentis,
Ea quæ uictos manet amplecteris? Miserãda illa quidẽ,
Sed tamen ferre præsentem sortem cogit necessitas.
EL. Et quomodo taceam? lucem intueri Dei,
Hanc non amplius intueri licebit nobis miseris.
OR. Tu' ne me occidas. Satis Argiua de manu
Mortuus sum miser: missa fac præsentia mala.
EL. O' flebilem pubertatem tuam, Orestes, et fatum,
Et mortem immaturã: uiuere te oportebat, cum nõ am
OR. Ne per deos me in mollitiem induas, (plius es.
In lachrimas ducens & commemoratione malorum.
EL. Moriemur. Non possum non deplorare mala:
[h] Chara enim anima omnib. uenit miseranda mortalib.
OR. Hæc dies supplicij nobis præfinita. Opus aũt erit,
Vel pẽsiles nos nectere laqueos, uel acuere ferrũ mãu.
EL. Tu nũc me, ô frater [i], ne quis Argiuorũ occidat,
Indigno afficiens Agamemnonis sobolem probro.
OR. Satis, me matris sanguinẽ hausisse: Nõ occidã te,
Quin potius propria cade manu, quocũq; libet modo.
EL. Fiẽt ista. Nihil patiar me gladio tuo esse superstitẽ:
Sed tuo collo meas inijcere libet manus.
OR. Eruere inani uoluptate: si modò uoluptas est
Ad mortem properantes, circumplecti manu.
EL. O' charissime. O' desiderabile, dulcissimũq; habẽs
Tuæ sororis nomen, & unam animam.

[a] ἔρις dea contentionis, & rixarum.

[b] μονόπωλον epitheton auroræ, quod uno equo uehatur: interpres exponit inter cetera, ἀπὸ μιᾶς ἡμέρας.

[c] al. Septẽgradæ. constat enim ex septem stellis Pleias.

[d] id est, tristi fato, & exilio.

[e] al. compar.

EL.

[f] id est, tamiã in faucibus mortis, ac planè in ipsa Charõtis cymba esse deploro.

[g] Poteſt legi pro, ὑπομνησιν, ὑπομνῆμα, id est tolerantiam, ut sensus sit: Ad lãchrimas me adducens, nõ toleratiam malorum. Si modò pyrrhichius in 4 regione ferri possit.

[h] Interpres πᾶς ἀνθρωπος ὀικτίζεται τὴν ἰδιαν ψυχὴν. id est, omnis moriens miseratur animam suam.

[i] scilicet, occide.

OR. Me certè tabefacies. Et te uolo uiciß. remunerare
Amico manuū cōplexu. Quid. n. amplᵗ uerear miser?
O pectora sororis, ô dulcis complexus meus.
Hæc pro liberis & nuptiali thoro
Inter ærumnosos sunt alloquia
EL. Eheu. Quid si idē nos (si fas sit) gladius hauriat,
Vnumq; accipiat monumentum, ex cedro fabrica?
OR. Exoptatiß. quidem hæc, nos autē desertos uides
Ab amicis, quo minus communi sepulchro uti licet. [a]
EL. Nō pro te dixit, te oī studio à morte defendēdo,
Improbus Menelaus, proditor patris mei?
OR. Ne oculum quidem ad me flexit, sed regni spe
Arrectus, mihi opem ferre metuit.
Sed fine, ut glorioso, & digno Agamemnone
Edito prius moriamur facinore.
Ac ego quidem generosam indolem declarabo
Ciuitati, adacto in hepar ferro. Te porrò conueniet
Similiter agere ad exemplum meæ audaciæ.
Tu autem, ô Pylades, cædis nobis sis arbiter,
Ac defunctorum ritè compone corpora:
Sepelitoq; simul ad patris sepulchrum ferens,
Et uale. Ad opus enim, ut uides, eo.
PY. Mane. Vnum habeo, quod primum accusem:
An te extincto sperasti me posse uiuere?
OR. Quid enim attinet, te una mecum mori?
PY. Rogitas? Quid uiuere sine tuo commercio?
OR. Non occidisti matrem, ut ego miser.
PY. Tecum me & ista cōmuni labore ferre conuenit.
OR. Redde teipsum patri, nec mecum occubueris:
Tibi enim est ciuitas, mihi autem non est amplius:
Item patris domus, & [b] grandis opulentia.
Infœlicis quidem huius excidisti spe coniugij,
Quam tibi despondi, amicitiam colens.
Alia licet liberis operam des coniuge
Accepta: mea enim & tua non amplius est affinitas.
Sed ô amabile lumen nostræ consuetudinis
Vale: eo * enim orbamur nos, tibi autē eius copia est:
Defuncti enim uita, uoluptatum expertes sumus.
,, PY. An unquam tibi mea defuère consilia?
,, Neq; sanguinem meum accipiat tellus frugifera,
,, Nec lucidus æther, si ego proditum,
,, Me liberato, te unquam deriquero.
Nam & in cæde te iuui, haud inficior,
Et omnia consului, quorum tu nunc pœnas luis.
Itaq; & mori me tecum conuenit, & cum hac simul:
Meam enim ipsam, cuius thalamos concupiui,
Vxorem iudico. Quid enim honesti aut æqui dicam
Vnquam, terram Delphicam ingressus ad Phocēsium
Arcē, qui prius quàm aduersa esset fortuna, amicus tibi
Aderam, nunc uerò non sim amicus afflicto tibi?
Absit. Imò id mea quoq; interest.
Et quia mori certum sit, ad commune consilium

A ὀρέ. ἐκ τοί με τήξεις, καὶ σ' ἀμείψ-ασθαι θέλω
Φιλόπαιν χρῶν. τί γὰρ ἔτ' αἰδεῖσθαι τάλας;
ὦ σεμνὸν ἀδελφῆς, ὦ φίλον πρόσπτυγμ' ἐμόν,
τάδ' αὐτὸ παῖδ' ὠν καὶ γαμηλίου λέχους
πεσσφθέγματ' ἀμφὶ τοῖς ταλαιπώροις πάρα.
ἠλέ. φοῦ. πῶς ἂν ξίφος νῷ τοῦτον, εἰ θέμις, ἕλοιμι
καὶ μνῆμα δέξαιθ' ᾧ, κέδρου τε χνάσματα;
ὀρέ. ἥδιστ' ἂν εἰ τοῦθ'. ὁρᾶς δὲ δ' ἡ φίλων
ὡς ἐστανίσμεθ', ὥστε κοινωνεῖν τάφου.
ἠλέ. δ' ἆρ' ἐστὶ τοῦτο σοῦ, μὴ θανεῖν παρὸν λιπεῖν ἔχων
Μενέλαος ὁ πάππος, ὁ πεδήτης τοῦ πατρός;
ὀρέ. δ' ὄμμ' ἔσλεψεν. ἀλλ' ἐλπὶ σκήπτροις ἔχων
τὴν ἐλπίδ', ἠνλαβεῖτο μὴ σώζειν φίλους.
ἀλλ' ἴσα, ὅπως γραυᾶα. λαγαμέμνονος
δοκοῦσαν κατθανόμεθ' ἀξιώτατα.
λαγὼ μὲν δύγρόειαν ἀρδήσω πόλει,
παίσας πεῖ πάρ φασγάνῳ. σὺ δ' αὖ χρεὼν
ὅμοια πράσσειν τοῖς ἐμοῖς τολμήμασι. B
Πυλάδη, σὺ δ' ἡμῖν τὸν φόνον γραῦ βραβεύς,
καὶ κατθανόντων εὖ πόρισον δέμας,
θάψον τε κοινῇ πεῖ πατρὸς τύμβον φέρων.
καὶ χαῖρε. ἐπ' ὄργον δ' ὡς ὁρᾶς πορεύομαι.
τὸν ἐπίσω δ' ᾧ μὲν πρῶτα σοι μομφὴν ἔχω,
εἰ ζῆν με χρῄζει σοῦ θανόντος ἥλπιζε.
ὀρέ. τί γὰρ πεσόντα κατθανεῖν σ' ἐμοῦ μέτα;
τυ. πρὸς τί δὲ ζῆν σῆς ἔταιρίας ἄτερ;
ὀρέ. ὀκ ἔκτανον σὴν ματέρ', ὡς ἐγὼ τάλας.
τυ. σὴν οἶγε, κοινῇ τοῦτα καὶ πάσχειν με δεῖ.
ὀρέ. ἀπόδου τὸ σῶμα παῖδι, μὴ σὴν θνησκέμοι.
οἶ μὲν γὰρ ὅστι πόλις, ἐμοί δ' ὀκ ἔστι δή.
καὶ δόμα πατρός, καὶ μέγας πλούτου λιμήν.
γάμος δὲ δὴ μὲν δυσπότμου δὴ δ' ὀκφαλής,
ὃν σοι κατηγύησ' ἑταιρίαν σέθεν.
σὺ δ' ἄλλο λέκτρον πεισθεὶς πείσασι λαβὼν,
ἐσθλὸν δὲ τἀμοῦ καὶ σὸν ὀκέτ' ὄντ' ἐσθλόν.
ἀλλ' ὦ ποθεινὸν ὄμμ' ὁμιλίας ἐμῆς,
χαῖρ' ὁ γὰρ ἡμῖν ὅστι ἔστ', σοί γε μὲν.
Οἱ γὰρ θανόντες, χαρμάτων πεπαύμεθα. C
πυ. ἢ τοι λέλεψαι τῶν ἐμῶν βεβουλμάτων;
Μὴ θ' αἷμά μου δέξαιτο κάρπιμον πεδίον,
Μὴ λαμπὰς αἰθὴρ, εἰ σ' ἐγὼ πεδόντα ποτε,
Ἐλευθερώσας τοῦμόν, ἀρλίπουμί σε.
καὶ συγκατέκτανον γὰρ, ὀκ αἰνέσομαι,
καὶ ταῦτ' ἐβούλευσ', ὧν σὺ νῦν τίνεις δίκας.
καὶ ξυθανεῖν ὃν δεῖ με οἱ καὶ τῷδ' ἐμοῦ.
ἐμὲ γὰρ αὐτὴν, ἧς λέχη ἐπήνεσα,
ἐρῶν δάμαρτα. τί γὰρ δρῶ καλὸν ποτε,
γῆν Δελφίδ' ἐλθὼν, φωκέων ἀκρόπολιν,
ὃς, πρὶν μὲν ὑμᾶς δυσυχεῖν, φίλος πέλῶ,
νῦν δ' ὀκέτ' ἐμὶ δυσυχοῦντί σοι φίλος;
ὀκ ἔστιν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν κἀμοὶ μέλει.
ἐπεὶ δὲ κατθανόμεθ', εἰς κοινὸς λόγος

ἔλθωμεν,

A ἔλθωμεν, ὡς ἂν Μενέλεως σωθ' ὑσυχῇ.
ὀρέ. ὦ Φίλτατ', εἰ γὰρ ἦσθ' κατθνήσομ' ἰδ' ὤν.
τυ. πιθὲ νῦν, ἀνάμεινον δὲ φασγάνου τομάς.
ὀρέ. μὴν ὦ, τὸν ἐχθρὸν εἰ τι τιμωρήσομαι.
τυ. σίγα νῦν, ὡς γυναιξὶ πεσδύω βραχύ.
ὀρέ. μεθὲν τρέσης τάσδ', ὡς πάρεισ' ἡμῖν φίλαι.
τυ. Ἐλθὼν κτείνωμεν, Μενέλεω λύπιν πικρόν,
ὀρέ. πῶς; τὸ γὰρ ἕτοιμον ὄδυν, εἴγ' ἔστι καλῶς.
τυ. σφάξαντόν. νῦν δόμοις δὲ λεύπῃ τοι σέθεν.
ὀρέ. μαλιστα. καὶ δ' ἡ πάντ' * ἀφροφραγίζεται.
τυ. ἀλλ' ὀκέθ' ἁδίω νυμφίου λεκτηρίου.
ὀρέ. καὶ πῶς; ἔχει γὰρ βαρβάρους ὑπόνους.
τυ. τίνας; φρυγῶν γὰρ οὐδ' ἂν τρέσαιμ' ἐγώ.
ὀρέ. οἵους, νῦν πόρῳ καὶ μύρῳ ὠῆσάντας.
τυ. τρυφᾶς γὰρ ἧκει δ' οὖν ἔχοσα τροϊκάς.
ὀρέ. ὦδ' Ἑλλὰς αὐτῇ σμικρὸν οἰκητήριον.
,, τυ. Οὐδὲν τὸ δέδλον, πῶς τὸ μὴ δ' δλον γένοι.
B ὀρέ. καὶ μὴν τόδ' δρξας δ' ἰς θανεῖν ὀ χρόμαι.
τυ. ἀλλ' ὀδ' ἐγὼ μὲν, σοί γε τιμωρήσομεθ.
ὀρέ. τὸ πρᾶγμα δ' ἥλθ, καὶ τῶδαιν' ὅπως λέγεις.
τυ. ἔσιμεν εἰς οἴκους δόδῳ, ὡς θανούμενοι.
ὀρέ. ἔχω τοσοῦτον. τὰ πόλοιπα δ' ὀκ ἔχω.
τυ. γόοις πῶς αὐτὼ θησόμεθ' ἃ πάρομεν.
ὀρέ. ὦσ τ' ἐνδ' ἀκρῦσαί γ', ᾧ δεῦρ' λεχαρμόν.
τυ. καὶ νῦν παρεστα τοῦθ', ἅπερ λιαν τότε.
ὀρέ. ἔπειτ' ἀγῶνα πῶς ἀγωνιούμεθα;
τυ. λεύπῃ' ᾧ πέπλοισι δ' ἔξομεν ξίφη.
ὀρέ. Ω πρόσθε δ' ὀπαλῶν τίς ὀλεῖ Θ' χρόνος;
τυ. ἐκκλείσομεν σφᾶς. ἄλλον ἄλλοσ' ᾧ τέγας.
ὀρέ. καὶ τόγε μὴ σιγῶντ' ἀκτείνειν χρεών.
τυ. εἶτ' αὐτὸ δ' λοῖ τὸ ὄργον. ἢ κτείνειν χρεών.
ὀρέ. Ἐλθὼν φονεύειν. μανθάνω τὸ σύμβολον.
τυ. ἔγνως. ἄκκοσον δ' ὡς καλῶς βουλεύμαι.
εἰ μὲν γὰρ εἰς γυναῖκα σωφρονεστέραν
C ξίφος μεθεῖμεν, δυσκλεὴς ἂν ἦν φόνος.
νῦν δ' ὥστε ἁπάσης Ἑλλάδος δώσει δίκην,
ὧν πατέρας ἔκτεινν', ὧν τ' ἀπώλεσε τέκνα,
νύμφας τ' ἔθηκεν ὀρφανὰς ξυνάορον.
ὀλολυγμὸς ἔσται, θοῦρ τ' ἀνάψουσι θεοῖς,
σοὶ πολλὰ λαμοὶ κέδν' ἀρώμενοι τυχεῖν,
κακῆς γυναικὸς ἕνεχ' αἷμ' ἐπεφάξαμεν.
ὁ μητροφόντης δ' ὁ καλῇ, ταύτῃ κτανών.
ἀλλ' ἀρλιπὼν τόδ', ὃν δὲ βέλπον πέσῃ,
Ἑλῆς λεγόμενος δ' ἡ πολυκτόνος φονεύς.
ὁ δὲ ποτ' ὁ δὲ Μενέλεω μὲν δυτυχεῖν·
τὸν σὸν δὲ πατέρα, καὶ σὲ, καὶ ἀδελφὸν θανεῖν,
(ματέρα τ' ἐῶ τόδ' ὁ γὰρ δυπρεπὲς λέγειν)
δόμος τ' ἔχειν σός. δ' Ἀγαμέμνονος δόρυ
λαβόντα νύμφιον. μὴ γὰρ ὃν ζῶν ἔπι,
εἰ μὴ τὴ κένῃ φάσγανον πασσῶ μέλαν.
λῦ δ' ὃν τὸν Ἑλῆς μὴ κατάχωμεν φόνον,
πρόσωσον δόμους πύσδ', κατθανόμεθα.

Nos conferamus, ut una Menelaus in periculū ueniat,
OR. O charissime, quàm, hoc uso, mori uelim.
PY. Obsequere nunc, gladiiq; differ modò plagas.
OR. Differam, hostem si qua tantum liceat ulcisci uia.
PY. Tace nunc: nam mulieribus fido parum.
OR. Nihil istas timeas: amicæ enim nobis adsunt.
PY. Helenam occidamus, acerbum Menelao [a] dolorē.
OR. Quomodo? Ad hoc. n. animus prōptus, si cōmodè
PY. Trucidabimus: domi. n. latet tuæ. (fieri queat.
OR. Sic est, & omnia [b] signat & resignat sibi.
PY. Sed nō faciet ăplius, Plutonē ubi sceptrum habuerit.
OR. Et qua uia? habet enim ministros barbaros.
PY. Quos nam? nullum enim Phrygum metuerim.
OR. Tales, qui unguenta curent, & specula.
PY. Aduenit enim luxu comitata Troico.
OR. Adeò ut Græcia ipsi paruum sit domicilium.
PY. Nihil seruile genus ad liberos.
OR. Atqui hoc patrato, uel bis non recusem mori.
PY. Neq; ego quidem, si te ultus fuerim.
OR. Fac uti res [c] appareat: & eam, ut dicis, perfice.
PY. Intremus in ædes, tanquam morituri.
OR. Hactenus satis intelligo: sed reliqua nondū teneo.
PY. Ploratus coram ea edemus super nostris miseriis
OR. Vt intus gaudens, foris lachrimet.
PY. Et [d] nobis idem, quod illi tum, usuueniet.
OR. Deinde aūt quomodo hoc certamē decertabimus?
PY. Sub uestibus enses habebimus conditos.
OR. Et antè quæ stipatorum erit deletio?
PY. Excludemus ipsos, alium aliò in ædibus.
OR. Et obstreperum interfici erit commodum.
PY. Ipsa docebit res, quatenus procedendum sit.
OR. Helenam occidere, id intelligo [e] symbolum.
PY. Tenes rem. Audi autem quàm probè consulam.
Etenim si in aliquam mulierem castam ac sobriam
Ferrum stringeremus, cædes infamis foret:
Nunc pro uniuersa Græcia pœnas dabit
Quorum patres interfecit, quorumq; liberos perdidit,
Sponsasq; maritis orbauit suis.
[f] Supplicia fient: & dijs sacrificabunt,
Tibi & mihi precantes multa [g] prospera,
Eo quòd sceleratæ mulieris sanguinem hauserimus.
Non autem uocaberis parricida, hanc ubi interfeceris:
Sed relicto hoc nomine, acquires plausibilius,
Hunestæ occisor dicendus Helenæ. [h]
Non æquum unquā, non æquum, fœlicē esse Menelaū:
Patrem uerò tuum, & te, & sororem mori.
(Matrem taceo: id enim dicere parum decet)
Et ipsum ædes tuas occupare, qui Agamemnonis
Auxilio uxorem recuperarit. Non ego uiuam amplius,
Nisi in illam, ensem cruentum strinxero.
Quòd si de Helenæ cæde minus nobis euenerit,
Hisce prius incensis moriemur ædibus,

Vtro

a Alij inter rogatiuē hęclegunt, nec malè.

* Interpres monet, legi πρὸ σφραγίζεται, ἀποφραγίζεται, et nonnullis libris.

a scilicet, allaturi.

b Interpres exponit, σφραγίζει, ἀφανίζει, ἀφ ὧν πάντα κλη ρονομοῦσα τὰ ἐμά.

c al. significato rem.

d id est, plorabimus & nos, paulò post gauisuri exitio nece. Arſ.

e al. tesserā.

f interpres, ἰύχα exponit.

g id est, læta ac bona.

h πολυκτόνος.

* scilicet, ut ualeamus.

" Vtro enim conatu nõ exciderimus, obtinebimꝰ gloriũ,
" Potius honestè morientes, q̃ turpiter uitæ superstites.
" CH. Omnibus mulieribus digna est odio
" Tyndaris, quæ infamauit genus.
" OR. Dij boni: quàm nihil certo amico præstabilius.
" Non opes, non regna. Planè autem dementia est,
" Stultam anteferre amico fido plebeculam.
Tu enim malorum in Aegisthum excogitator es,
Et præstò fuisti mihi in periculis.
Nunc autem rursus ostendisti hostes ulciscendi uiam
Mihi, nec ipse dees tua opera. Sed cesso te laudare.
" Nam sæpe etiam hoc cum offensa est, laudari nimis.
Ego uerò indubiè meam eo efflatum animam,
Sed prius strage hostibus data, tùm cupiam mori,
Vt uicissim perdamus eos qui nos perdiderint,
Plorentq; & hi qui me fecerint miserum.
Equidem Agamemnonis sum filius, qui Græciæ
Imperium tenuit, non tyrannus, sed tamen
Diuina pollens potentia: quem ingloria
Haud dedecorabo morte, sed fortiter
Animam effundam, Menelaumq; ulciscar.
Vnum enim si consecuti fuerimus, fœlices extiterimus,
Si scilicet alicundè insperata salus accideret
Cædentibus, non morientibus: id ex animo precor.
Quod enim [a] cupio suaue, eo etiam ore sine impendio
[b] Alatis uerbis mentem oblectabo meam.
EL. Ego, frater, idipsum mihi manu habere uideor,
Salutem scilicet tibi, & huic, & tertio loco mihi.
OR. Dei dicis consilium. Sed ubi hoc?
Noui enim animo tuo inesse sapientiam.
EL. Audi iam nunc, & tu huc aduerte animum.
OR. Dic. Læta. n. dicere, uoluptatè quãdã in se habet.
EL. Helenæ nouisti filiam? scientem sed interrogo.
OR. Noui, Hermionem, quam educauit mater mea.
EL. Ea abijt ad Clytæmnestræ sepulchrum.
OR. Quid rei actura? quiddam mihi præbes spei.
EL. Inferias datur super matris tumulo
OR. Et quid nam hoc dixti mihi facere ad salutem?
EL. Hanc cùm redierit, comprehendite obsidem.
OR. Qui uerò hoc nobis tribus dicis remedio fore?
EL. Extincta Helena, si quid Menelaꝰ moliri cœperit
In te, aut in hunc, aut in me (omnes. n. tres unũ sumus)
Tum dic te Hermionẽ interfecturũ. gladiũ aũt oportet
Districtum habere ad ipsum uirginis iugulum.
Et si quidem te uita donet, postulans uirginem
Menelaus, uiso iam Helenæ corpore in sanguine,
Permitte, ut fruatur pater uiua uirgine.
Sin uerò irato non temperans animo
Te interficere uelit, & tu ferias uirginis iugulum,
Atq; ipsum existimo, & si primum uehemens fuerit,
Positurum tandem animos: neq; enim animosus,
Neq; fortis est. Hoc ego habeo

Ἐνὸς γὰρ ὃ σφαλῶ τοῦ, ἕξομεν ἅλις·
Καλῶς θανόντες, ἢ κακῶς σεσωσμένοι.
χο. πάσας γυναικῶν ἀξία συγεῖν ἔφυ
ἥ Τυνδαρὶς πᾶσι, ἣ κατήσχυνε γένος.
ὀρέ. Φοῖ. ἄνθρωπι κρεῖσσον, ἢ φίλος ἀσφαής,
Οὐ πλοῦτος, οὐ τυραννὶς. ἀλόγισον δέ τι
Τὸ πλῆθος, αὐτάλλαγμα χρηστὸν φίλου.
σὺ γὰρ τά τ' εἰς Αἴγισθον ἐξεύρες κακὰ,
καὶ πλησίον τῇδε λυσιῶν ἐμοί.
νῦν δ' αὖ δίδως μοι πολεμίων τιμωρίαν,
κοὐκ ἐκποδὼν εἶ. παύσομαί σ' αἰνῶν, ἐπεὶ
Βαρύ τι καὶ τῷδ' ὄνειρ, αἰνεῖσθαι λίαν.
ἐγὼ δὲ παντὸς ἐκπνεῦσαι ψυχὴν ἐμὴν,
δράσας πρόθυμα δεῦρ ἐμοὶ ἐχθροὺς θανεῖν.
ἵν' αὐταναλώσωμεν, οἵ με πρόσθεν ὤλεσαν,
σφῶσι δ' οἵπερ κἀμὲ ἔθεσαν ἄθλιον.
Ἀγαμέμνονός τοι παῖς πέφυχ', ὃς Ἑλλάδος
ἤρξεν ἀβλεῖς, ὁ τύραννος, ἀλλ' ὅμως
ἔθαλλε θεῖαν δύναμιν, ἀλλ' ἐλευθέρως
ψυχὴν ἀφήσω, Μενέλεων δὲ τίσομαι.
ἑνὸς γὰρ εἰ λαβοίμεθ', εὐτυχοῖμεν ἄν,
εἴ ποθεν ἄελπτος ἥξει σωτηρία
κτανοῦσιν, οὐ θανοῦσιν. εὐχομαι τάδε.
ὃ βούλομαι γὰρ ἡδὺ, καὶ δέξ' στόμα
Γλωσσοῖσι μυθοις ἀλαπαίνων τόδ' ψυχῶ φρένας.
ἠλε. ἐγὼ κασίγνητ' αὐτὸ τοῦτ' ἔχειν δοκῶ,
σωτηρίαν σοί, ἔτι δὲ τρίτῳ τ' ἐμοί.
ὀρέ. θεῖ λέγεις πρόνοιαν. ἀλλά πού τόδε;
ἐπεὶ τὸ σωφρόν γ' οἶδα σῇ ψυχῇ πρόσω.
ἠλε. ἄκουε δὴ νῦν. καὶ σὺ δεῦρο νοῦν ἔχε.
ὀρέ. λέγ'. Ὡς τὸ λέγειν ἡδὺ, ἔχει τιν' ἡδονὴν.
ἠλε. Ἑλένης κάτοιδα θυγατέρ; εἰδότ' ἐρωτῶ.
ὀρέ. οἶδ', ἣν ἔθρεψεν Ἑρμιόνην μητὴρ ἐμή.
ἠλε. αὕτη βέβηκε πρὸς Κλυταιμνήστρας τάφους.
ὀρέ. τί χῆμα δράσασ', ὑποτίθεις τιν' ἐλπίδα.
ἠλε. χοὰς καταστείσασ' ὑπὲρ μητρὸς τάφου.
ὀρέ. καὶ δὴ τί μοι τοῦτ' εἶπας εἰς σωτηρίαν;
ἠλε. συλλάβετ' ὀμφὴν τῆσδ', ὅταν εἴκῃ πάλιν.
ὀρέ. τίνος τόδ' εἶπας φάρμακον τοιοῦσδε φίλοις;
ἠλε. Ἑλένης θανούσης, λῆν τι Μενέλεώς σε δρᾷ,
ἢ τόνδε, κἀμὲ (πᾶν γὰρ ἐν φίλου τίθε)
λέγ' ὡς φονεύσεις Ἑρμιόνην. ξίφος δὲ χρὴ
δέρᾳ πρὸς αὐτῇ παρθένῳ παρεστάναι ἔχειν.
κἂν μὲν σε σώζῃ μὴ θανεῖν χρῄζων κόρῃ
Μενέλαος, Ἑλένης πᾶμ' ἰδὼν ἐν αἵματι,
μέθεν πεπῶδα παρὸν παρθένῳ δέμας.
ἢν δ' ὀργιθυμῇ μὴ πρᾶον φρονήματος,
κτεῖνε σε, καὶ σὺ σφάζε παρθένῳ δέρας.
καί νιν δοκῶ γε πρῶτον ἢν πολὺς πρᾷ,
χρόνῳ μαλάξειν ἀπλάγχνον. ὅτι γὰρ θρασὺς,
ὅτ' ἄλκιμος πέφυκε. τλῶ δ' ἐμὴν ἔχω

σωτηρίας

σωτηρίας ἐπαλξιν. εἴρηται λόγος.
ὀρέ. ὦ τὰς φρένας μὲν ἀρσένας ἔχουσ' ἄνοιν,
τὸ σῶμα δ' ἦν γυναῖκ' θηλείας πρέπον,
ὡς ἄξια ζῆν μᾶλλον, ἢ θανεῖν ἔφυς.
Πυλάδη, τοιαῦτις ἆρ' ἁμαρτήσει τάλας
γαμετὸς, εἰ ζῶν, μακάριος εἰς τήσει λέχος.
ου. εἰ γὰρ γένοιτο, φοιβάδ' ἔλθοι πόλιν
καλοῖσιν ὑμεναίοισιν ἀξιωθείς.
ὀρέ. ἥξει δ' ὃν οἶκον Ἑρμόνης τίνος χρόνος;
ὡς τἄλλα γ' εἶπας, εἰ τάδ' ἐξευρήσομεν,
κἀμοὶ δ', ἐλόντος σκύμνου αὐσεῖν παῖδος.
ἠλε. καὶ δὴ πόλας νιν δωμάτων ἔσω δοκῶ·
καὶ γὰρ χρόνος τοῦ μὴν ὧν σωβεῖν.
ὀρέ. καλῶς σὺ μοὶ δὴ σύγγονε Ἠλέκτρα, δόμων
παρῶν μένουσα, πρῶτα δίεχε πόδα.
φύλασσε δ' εἴ τις πρὸς τελεσθῇ φόνος,
ἢ ξύμμαχός τις, ἢ κασίγνητος πατρὸς,
ἐλθὼν δ' ὃν οἶκον φθῇ, γένοιτο δ' εἰς δόμους,
ἢ σανίδας τυπήσας, λόγοις πέμψε σ' ἔσω.
ἡμεῖς δ' ἔσω εἰσέρχοντες, ἐξ τὸν ἔγκαιρον
ἀγῶν' ὁπλιζόμεθα φασγάνῳ χεῖρας.
Πυλάδη, σὺ γὰρ δὴ συμπονεῖς ἐμοὶ πόνος.
ὦ δῶμα νυκτὸς ἐρεμνὸν φασγάνων πάτερ,
καλεῖ σ' Ὀρέστης παῖς σός, ἐπίκουρον μολεῖν
τοῖς δεομένοισι. δρᾷ σὲ γὰρ πάχω τάλας.
ἀδίκως, πρὸς δ' ἐδόμαί τ' ἐκ τοῦ κασιγνήτου σέθεν,
δίκαια πράξας. ὃ θέλω δ' ἁμαρτεῖν ἐλθὼν
κτεῖναι. σὺ δ' ἡμῖν τόδε συλλήπτωρ γένου.
ἠλε. ὦ πάτερ, ἵκου δῆτ', εἰ λύκοις εἶσι χθονὸς
τέκνων καλούσῃ, οἱ σέθεν θνήσκουσ' ὑπὸ.
ου. ὦ συγγένεια πατρὸς ἐμοῦ, καὶ τὰς ἐμὰς λιτὰς,
Ἀγαμέμνον, εἰσάκουσον. ἔκσωσον τέκνα.
ὀρέ. ἔκτεινα μητέρα. Π. ἠπαίμην δ' ἐγὼ ξίφους.
ἠλε. ἐγὼ δ' ἐπεβούλευσα. λᾷ πέπλυσ' ὄνυξ.
ὀρέ. σοὶ πάτερ ἀρήγω. Η. οὐδ' ἐγὼ προδοῦναί σε
ου. ὄνειδος ὀνείδη τάδε λύσω, ἐῦσα τέκνα.
ὀρέ. δακρύοις καταστάζω σε.
ἠλε. ἐγὼ δ' οἰκτοισί γε.
ου. πείθεσθε, καὶ πᾶς ὄρνιν ἐξορμώμεθα.
" εἴπερ γὰρ ἔσω γῆς ἀκουτίζεσ' ἀρᾶς,
" λύει. σὺ δ' ὦ Ζεῦ πρόγονε, καὶ δίκης σέβας,
δότ' εὐτυχῆσαι τοῦδ' ἐμοί τε, τῇδ' τε.
τοιοῦσι φίλοις γὰρ εἰς ἀγῶν, δίκη μία·
ἢ ζῆν ἔπεσιν, ἢ θανεῖν ὀφείλεται.
ἠλε. Μυκηναίδες ὦ φίλαι,
τὰ πρῶτα τῆς πελασγοῦ δόμου Ἀργείων.
χο. τίνα δρόσος αὐδᾶ πόνια; πρᾶμεν
γὰρ ἔπι τοῦδ' ἐν Δαναΐδων πόλει.
ἠλε. σῆθ' ἁ μὲν ὑμῶν τλῆδ' ἁμαξήρη πρίσον,
αἷδ' ἐν θάδ' ἄλλον οἶμον, ἢν φρεραὶ δόμων.
χο. τί δέ μοι τόδε χρέος ἀπόνεις;
ἐννέπε μοι, φίλα.

Salutis [a] propugnaculum. dicta est oratio.
OR. O quæ mentem quidem * uirilem habes,
Corpus autem inter mulieres delicatas decens,
Vt uita longè dignior eras, quàm interitu.
Pylades, tali sanè frustraberis coniuge,
Qua cum uiuens, beato potiere connubio.
PY. Vtinam fieret, ut profecta ad urbem Phocensiũ,
Hymenæis exciperetur splendidis.
OR. Quando autem domum Hermione ueniet?
Nam alia dixisti pulcherrimè, si in hoc sors fauerit
Nobis, ut catulum uideamus sublatum impij patris.
EL. Atqui iam propè domum, ipsam esse existimo.
Nam temporis ipsum spacium simul accelerat.
OR. Bene habet. Tu porrò soror Electra manens
Pro foribus, uenientem uirginem excipe.
Obserua etiam, si quis, priusquam cædes peracta sit,
Aut socius aliquis, aut frater patris
Præuenerit in domum, clamore nobis deforis significa,
Vel ianuas pulsando, uel sermones intrò mittendo.
Nos autem intrò ituri ad ultimum
Certamen, ferro armamus manus.
O Pylades, tu enim unà hos mecum labores obis.
O qui colis noctis obscuræ domos pater,
Vocat te Orestes filius tuus, ut auxilio uenias
Ope egentibus. Propter te enim hæc patior miser:
Ac iniustè prodor à fratre tuo,
Iustum ob factum, cuius coniugem uolo
Captam occidere. Tu modò in hoc nobis adiutor fies.
EL. O pater ueni, si sub tellure percipis
Liberos uocantes te, qui pro te mortem appetunt.
PY. O affinis patris mei, & meas preces
Agamemnon audi: conserua liberos.
OR. Occidi matrem. PY. direxi ego gladium.
EL. Ego autem insidias paraui, morasq; sustuli.
OR. Te pater uindicans. E. Neq; ego te prodidi.
PY. Ergo hæc probra audiens, eripe liberos.
OR. Lachrimis tibi libo.
EL. Et ego ploratibus.
PY. Iam hæc mittite, & ad opus accingamur.
Si enim subtus terram penetrant preces,
Audit. Tu autem, ô Iupiter progenitor, & [b] iusticiæ
Reuerentia, date prosperũ successũ huic, mihiq; et isti:
Tribus amicis enim idem periculum, & pœna eadem,
Vt aut moriamur, aut uiuamus, imminet.
EL. O charæ Mycenides,
Quæ primæ estis in terra Pelasgia.
CH. Quid uociferaris, ô ueneranda: manet enim
Hoc tibi adhuc in urbe Danaidum.
EL. State, aliæ quidem uestrũm ad hanc [c] regiã uiã,
Aliæ huc ad aliam semitam, in custodiam domus.
CH. Quam ad rem hoc mihi præcipis?
Dic mihi, ô chara.

a Interpres exponit βοήθειαν, id est, præsidiũ, auxilium.
* masculam.
b οσίας, id est, cultus, reuerentia. Sensus: ô reuerenda iusticia, quæ iuxta Iouem sedẽs habes. Figurata enim locutio, ut illa Homeri: ἱερὴ μὲν Θέμις ἀλλήνοιο.
c Al. plausiralem.

Metuo

EL. Metus me habet, ne quis iuxta ædes
Stans apud cruentam cædem,
Clades cladibus excogitet.
SE. Ite, festinemus. Ego quidem uiam
Hanc, quæ orientem uersus est, obseruabo.
EL. Et ego hanc, quæ ad occasum fert.
EL. Obliquè nunc circumfer aciem oculorum
Hinc inde, deinde ad aliam speculam.
CH. Facimus ut iubes. EL. [a] Circũuoluite palpebras,
Vndiquaq; [b] dispiciant per cirros oculi.
SE. Aliquis hic per uiam ambulat. Quis nam ille
Ad atrium tuum adproperat uir agrestis?
EL. Perijmus, ô amice: si is latentes intus protinus
Beluas, gladijs instructas, hostibus indicauerit.
SE. Bono sis animo. Vacua enim, ô amica,
Via, [c] quam tu putasti non esse uacuam.
EL. Ecquid & tu adhuc mihi fida manes?
Quin das aliquid mihi læti nuncij,
An hæc loca ante aulam uacua sint?
SE. Ex hac parte bene habet. Sed à tergo dispice,
Ne quis nobis appropinquet Danaidum.
SE. Ad idem redis: neq; enim istic turba est.
EL. Age nunc portis aures admouero.
Quid cunctamini, qui intus estis, tam tardè
Terram [d] cæde purpurare?
Non audiunt. O miseram me, propter mala.
Num ad pulchritudinem obstupuêre gladij?
Fortasse Argiuus quispiam armatus assiliens
[e] Pede auxiliatrice ad atria ruet.
Nunc circumspicere præstat: non ocij certamen.
Sed aliæ quidem istuc, aliæ illuc oculos intendite.
CH. Permutem [g] stationes, ut undequaq; speculemur.
HE. Io Pelasgicum Argos, pereo misere.
EL. Audiuistis? in cæde manus occupant uiri.
Helenæ hic ploratus est, ut conijcimus.
SE. O Iouis, ô Iouis æterna potestas
Veni auxiliatrix omninò amicis meis. (hi.
HE. Menelae, morior. Tu aũt præsens nihil prodes mi
EL. Occidite, mactate, uerberate, perdite.
Duplices, ancipites gladios immittite,
Cominus ferientes, quæ
Patrem, quæ legitimos thalamos
Deseruit, quæ plurimos Græcos neci
Dedit, ferro ad [f] flumen perditos:
Vbi lachrimæ lachrimis
Commissæ sunt ferreis iaculis
Ad Scamandri uortices.
CH. Silete, silete. Sensi strepitu quodam
Circa ædes pulsari uiam.
EL. O chariss. mulieres, in mediam cædem
Hermione se offert: Comprimamus uocem,
Opportunè se nobis dat in plagarum laqueos:

a al. Circumijcite, circumferte.
b Interpres ἐπιστρέψαι τὸν τόπον λίθοις, τοῦτ' ἔστι, τὰς πέτρας ἀποτίνει τὰ σκοτεινά.
c Al. quæ tibi imposuit.
d σφάγια φοινιάσειν, id est, cædem purpurare.
e Pede adiutore & præsente ad auxilium ferendum.
f Simoentem & Scamandrum intelligit.

ἠλέ. φόβος ἔχει με μή τις ὧδε δώμασι
σταθεὶς ὧδε φόνιον αἷμα,
πήματα πήμασιν ἐξ δύσης.
ἡμι. χωρεῖτ', ἐπειγώμεθ'. ἐγὼ μὲν ὃν τρίβον
τὸν δ' ἐκφυλάξω, τὸν πρὸς ἡλίου βολάς.
ἡμι. κἀγὼ μὲν ἐγὼ τὸν δ', ἡ πρὸς ἑσπέραν φέρει.
ἠλέ. δίχμια νῦν κόρας διαφερ' ὀμμάτων
ἐκεῖθεν ἐνθάδ', εἶτ' ἐπ' ἄλλην σκοπιάν.
χο. ἔχομεν ὡς θροῶς. Η. ἑλίσσετε νῦν βλέφαρον,
κόραισι δίδυτε σᾶς βοσκύχῳ πανάτῃ.
ἡμι. ὅ δὲ τις ἐν τρίβῳ πρὸς ὀρχεῖ. τίς ὅδ' ἀεὶ
ἀμφὶ μέλαθρον πολεῖ σὸν ἀγρότας αὐτός;
ἠλέ. ἀπωλόμεθ' ἄρ' ὦ φίλαι, λελεκρυμμένοι
θῆρες ξιφήρεις αὐτίκ' ἐχθροῖς ἠν φανῇ.
ἡμι. * ἄφοβος ἔχε. λεχὼς γάρ, ὦ φίλα,
εἶβ', ὅρ σὺ δεκεῖς.
ἠλέ. τί δέ, τὸ σὸν βέβαιον ἐπ μοι μένει;
δὸς ἀγγελίαν ἀγαθὰν ἐμοί
εἰ τάδ' ὄρημα τὰ πρόδ' αὐλᾶν.
ἡμι. καλῶς τάδ' ἔνθεν, ἀλλὰ τὰ πίσω σκόπει,
ὡς ὅ τις ἡμῖν Δαναΐδων πελάζεται.
ἡμι. εἰς τοιοῦτον ἥκεις· καὶ γὰρ οὐδὲ τῇδε ὄχλος.
ἠλέ. φόρει νῦν ἐν πύλαισιν ἀκοὰν βάλω.
τί μέλλετ' οἱ κατ' οἶκον, ἐν ἡσυχίᾳ
σφάγια φοινίσειν;
ἐκ εἰλαπόσιν. ὦ τάλαιν' ἐγὼ κακῶν.
ἆρ' εἰς τὸ κάλλος ἐκκεκώφωται ξίφη;
τάχα τις Ἀργεῖος ἐν ὁπλοῖς ὁρμήσας,
ποδὶ βοηδρόμῳ μέλαθρα πρὸς μόλῃ.
σκέψασθαι νῦν ἄμεινον· ἐκ ἔδρας ἀγών.
ἀλλ' αἱ μὲν ἐνθάδ', αἱδ' ἐκεῖσ' ἐλίσσετε.
χο. ἀμείβομεν κέλευθον, σκοπεῦσαι πάντῃ.
ἑλλεῖ τὸ πελασγὸν Ἄργος, ὄλλυμαι κακῶς.
ἠλέ. ἠκούσατ'; καὶ δρόσον χεῖρ' ἔχουσιν ἐν φόνῳ.
Ἑλένης τὸ λώκημ' ὄδιν, ὡς ἀπεκάσαι.
ἡμι. ὦ Διός, ὦ Διὸς ἀγῶνα κρατοῦσ',
ἔλθ' ἐπίκουρον ἐμοῖς φίλοισι πάντως.
ἔλε. Μενέλαε, θνήσκω. σὺ δ' ἐκ ὠφελεῖς.
ἠλέ. φονεύετε, κάινετε, θείνετε, ὄλλυτε.
δίπτυχα, δίσομα φάσγανα πέμπετε,
ἐκ χειρὸς ἑλμένοι τὰν
λειποπάτορα, λειπόγαμον, ἃ πλείστας
ἔκτανεν Ἑλλάνων
δορὶ πρὸς ποταμοῦ ὀλλυμένους,
ὅθι δάκρυα δάκρυσιν
ἔπεσε σιδαρέοισι βέλεσιν
ἀμφὶ τὰς Σκαμάνδρου δίνας.
χο. σιγᾶτε, σιγᾶτ'. ἠδόμεν κτύπου τινὸς
κελεύθου, εἰσιούσ' ἀμφὶ δώματα.
ἠλέ. ὦ φίλαι τᾶν γυναῖκες, ἐς μέσον φόνον
ἥδ' Ἑρμιόνη παρεστ. παύσωμεν βοάν·
σέχει γὰρ εἰσιοῦσα δικτύων βρόχοις.

ἠλέ. ἠλόν τὸ θήραμ', ἢν ἁλῶ, χρήσεται.
πάλιν κατάστηθ' ἡσύχῳ μὲν ὄμματι,
χρειᾶ τ' ἀδήλῳ ἢν δεδρακυῖαν ὑπόρ.
ἐγὼ σκυθρωπὰς ὀμμάτων ἔξω κόρας,
ὡς δίκην ἐκ εἰδυῖα τἀξειργασμένα.
ὦ παῖ, ἥκεις τὸν Κλυταιμνήστρας τάφον
στέψασα, καὶ πεισᾶσα νυκτόβοιν χοαῖς;
ἑρ. ἥκω, λαβοῦσα τῆς δυμένειαν. ἀλλά με
φόβος τις εἰσέλθοι θ', μή τιν' ἐν δόμοις
πλουτοῦς ὀλεῖν δωμάτων ἐλεύω βοάν.
ἠλέ. τί δ'; ἀρ' ἡμῖν τυγχάνει σφαγμάτων·
ἑρ. δύφημος ἴσθι. τί δὲ νεώτερον λέγεις;
ἠλέ. θανεῖν Ὀρέστην κἀμ' ἔδοξε πόλει γῆ.
ἑρ. μὴ δῆτ', ἐμοὶ γε συγγενεῖς τοιφυκότας.
ἠλέ. ἀφαρον αὐάγκης δ' εἰς ζυγὸν καθέστημεν·
ἑρ. ἦ τοῖσι ἕκαστι κἀν βοὴ ἠδ' σέγας;
ἠλέ. ἱκέτης γὰρ Ἑλένης γόνασι πεσοῦσ' βοᾷ.
ἑρ. τίς; ὁ γὰρ οἰσθα μᾶλλον ἢν σὺ μὴ λέγῃς.
ἠλέ. τλήμων Ὀρέστης, μὴ θανεῖν, ἐμοὶ δ' ὑπόρ.
ἑρ. ἐπ' ἀξιοῖσι τ' ἀρ' αὐδυφήμει δίμῳ.
ἠλέ. πόθεν τοῦ γὰρ ἄλλα μᾶλλον αὐ φθέγξαι τόδε;
ἀλλ' ἔλθε, κἀμὲ τάχα ἱκετεύσας θίλοις,
σὺν μαθεῖν πεσοῦσα τὴν μέγ' ὀλβίαν,
Μενέλαον ἡμᾶς μὴ θανόντας εἰσιδεῖν.
ἀλλ' ὦ τροφεῖα μαθοῦ ἐν χρόνῳ ἐμοῦ,
οἰκτίρον ἡμᾶς, ἐξ τοκεῦ θίλον κακῶν.
ἐν' εἰς ἀγῶνα δεῦρ. ἐγὼ δ' ἡγήσομαι·
σωτηρίας γὰρ τῶν ἐχῆς ἡμῖν μένει.
ἑρ. ἰδ' ἐκεῖνω τὸν ἐμὸν εἰς δόμους πόδα.
σωθηθ' ὅσον τὸ τόπ' ἐμοί. Η. ὦ ἠδ' σέγας
θίλοι ξιφήρεις, ἐχὶ συλλήψεθ' ἄγραν;
ἑρ. οἱ ἐγώ. τίνας τόσδ' εἰσορῶ; Ο. σιγᾶν χρεών.
ἡμῖν γὰρ ἥκετ', ἐχὶ σοὶ σωτηρία.
ἠλέ. ἔχεθ' ἐκεῖθ. φάσγανον δὲ πρὸς δέρᾳ
βαλοῦσθ', ἡσυχάζεθ', ὡς ἰδῇ τόδε
Μενέλαος, ἔνεκ' ἀνδρὸς, ὃ φρύγας κακοὺς
εὑρών, ἔπεμψεν οἴκαδε πρὸς ἀστεῖ κακοὺς.
ἰὼ ἰὼ θίλαι, λυτύπου ἐγείρετε, λυτύπου καὶ βοαὶ
πρὸ μελάθρων, ὅπως ὁ πραχθεὶς φόνος
μὴ δεινὸν Ἀργείοισιν ἐμβάλῃ φόβον,
βοηδρομῆσαι πρὸς δόμους τυραννικοὺς,
πρὶν αὐτόμως ἰδεῖν τὸν Ἑλένας φόνον
καθαμακτὸν ἐν δόμοισι λέμενον.
ἢ καὶ λόγου τε πεσόντος πυθώμεθα.
τὰς μὲν γ' οἶδα συμφορὰς, τὰς δ' ὁ σαφῆς.
χο. δία δ' ἐκ ἔβα θεῶν νέμεσις εἰς Ἑλένα·
δ' ἀπρόοιστ γὰρ Ἑλλάδ' ἃ πᾶσαν ἔπλησε,
δία κρ ὀλόμενον ἰδ' αἶον
πάσῃ ὃς ἄγαν Ἑλλάδ' εἰς Ἴλιον.
ἀλλὰ, λυτυπεῖ γὰρ λέκθη, α βασιλέων δόμων,
σιγήσατ', ἔξω γάρ τις ἐκβαίνει φρυγῶν,
ὅ πυνθάνεσθαι τῶν δόμων * ἔχει.

Egregia præda, si cepero, erit.
Rursus consiste, multo quidem sedato,
Coloreq; eo qui non prodat ea quæ peracta sunt.
Et ego ad tristitiam oculos habebo compositos,
Tanquam omnium rerum ignara sim.
O uirgo ades, Clytæmnestræ tumulo
Coronato, & oblatis inferis inferijs?
HE. Adsum, placatis manibus. cæterùm me quid am
Horror inuasit, dum quendam in ædibus
Procul adhuc à domo strepitum audio.
EL. Nunquid nobis digna luctu euenimus?
HE. Dij meliora. Quid istuc noui dicis mihi?
EL. Me & Orestem morte condemnauit ciuitas.
HE. Absit hoc à nobis meis cognatis.
EL. Sic [a] cõstitutũ. Necessitatis iugo obnoxij sumus.
HE. Num & huius gratia intus clamor ortus est?
EL. Supplex enim Helenæ genub. adiolutus* clamat.
HE. Quis? nã nihilo magis intelligo, quàm si non dicas.
EL. Miser Orestes, ne morte puniatur, & † pro me etiã.
HE. Pro dignis sanè tota lamentatur domus.
EL. De quo enim alio magis eiularet quispiam?
Sed ueni, & unà cum amicis supplica
Matri tuæ accidens multò beatissimæ,
Ne nos Menelaus morte mulctatos aspicere uelit,
Sed ô quæ educata es in matris manibus meæ,
Miserere nostri, & hisce leua malis.
Ita ad certamen huc ego præibo.
Tu sola enim nobis [b] meta salutis es.
HE. Ecce introò meum uerto pedem:
Salui estis, quantum in me fuerit. E. O amici
Qui intus gladios habetis, non prædam corripitis?
HE. Hei mihi, quos illos intueor? O. Tacendum est.
Nobis ades, non tibi, salutifera.
EL. Tenete, tenete: ensesq; iugulo applicato
Cædem differte, ut hoc uideat (Phrygas,
Menelaus; eo quòd cùm inuenerit uiros, non ignauos
Ea patiatur, quæ ignauos pati conuenit.
O amicæ, strepitum excitate, strepitum & clamorem
Ante ædes, ne peracta cædes
Grauem incutiat Argiuis metum,
Vt antè opem laturi accurrant ad ædes regias,
Quàm ego uerè Helenæ aspiciam
Cædem cruentam, sparsam in ædibus;
Aut ex alicuius ministri sermone audiam.
Nam cladium alias quidem scio; alias autẽ nõ [c] plenè:
CH. Iurè diuina ultio oppressit Helenam,
Quæ totam Græciam oppleuit lachrimis
Propter exitialem Parim,
Qui Græciam traduxit ad Ilium.
Sed, crepant enim claustra regiæ domus,
Tacete: nam Phryx quispiam foràs egreditur,
Ex quo audiemus quomodo res intus habeat.

a Interpres exponit θέμιστα.
* uociferatur.
† scilicet, uociferatur.
b Interpres exponit τέρμα, id est firmamentũ.
c clarè, perspicuè, ac certè.

ACTVS QVINTVS.

Phryx. Chorus. Electra. Orestes.
Menelaus. Apollo.

PHR. Argium gladium è morte effugi
*Al. foleis. Barbaris in * soccis,
Cedrina thalamorum domicilia
a Al. Trebas Doricas in trian gulũ dedolatas. a Doricaq; arte fabrefactas columnas
Transiliendo perijt, perijt terra, terra,
Barbarorum incursionibus.
Ae, æ, quò fugiam hospites?
Cæruleum ne æthera,
An pontem transuolem, quem Oceanus
b Vide huius epitheti rationẽ apud inter pretem: ἑωρόκερατος, id est, Bouino capite. b Cornutus ulmis sinuans
Tellurem ambit?
CHO. Quid est, ô Helenæ minister, Idæum caput?
PHR. Ilium Ilium, eheu
Phrygia urbs, fertilem habens glebam,
Sacerq; mons Idæ, quàm te perditum lugeo
Curuli curuli carmine,
Barbara uoce,
c Id est, ab aue genitam. Nam Iupiter in forma cygni Ledam cõpressit, quo compressu Helena genita est. c Propter c auigenam, & cygneam
Formam pulcherrimæ Ledæ filiæ,
Helenæ infœlicis, quæ inclytis ac Phœbo sacris
Pergamis cladem intulit. Ah, ah.
O' idemis, idemis misera Dardania,
Equorum Ganymedis Iouis cubicularij statio.
CHO. Clarè dicito singula nobis, quæ intus acta sunt.
Quæ n. nõ satis nota fuerũt, nũc coniectura assequor.
PHR. Aelinum ælinum principium mortis
Barbari dicunt. Ae, æ,
Asiatica lingua, Regum
Quo tics sanguis fusus fuerit ferreis
Plutoni super terram gladijs.
Venerunt in ædes, ut singula tibi eloquar,
Leones Græci duo gemini,
Quorum huic pater imperator celebratur,
Ille autem filius Strophij, dolosi uir consilij,
Qualis Vlysses, tacitè fraudulentus:
Fidus amicis, manuq; promptus & ferox:
Peritus belli, dracoq; sanguinarius.
Pereat tacitè simulator uafriciæ.
Hi ad sellam intrò ingressi
Eius, quam duxit sagittator Paris,
Mulieris, oculos lachrimis
Madidi, supplices & demissi
Sedebant, hinc unus, illinc alter,
Alius aliunde ipsam obsepientes.
Quin & ad genũ manus supplices
Tendebant, tendebant Helenæ.
Cæterum pernices prosiluêre, prosiluere
Ministri Phryges.
Allocutusq; est alius alium,

φρύξ. χορός. ἠλέκτρα. ὀρέστης.
μενέλαος. ἀπόλλων.

Αργεῖον ξίφος ἐκ θανάτου πέφυγα φρ.
βαρβάροις φ' σύμαρσιν,
κεδρινα θαλάμων τοῖχον τόμενα,
δωρικάς τε τριγλύφας,
φρόδλα φεύδλα γᾶ γᾶ
βαρβάροισι δρασμοῖς.
αἰ, αἰ· πᾷ φύγω ξένα,
πολιὸν αἰθέρ' ἀμπτάμενος,
ἢ πόντον, ὠκεανὸς ὃν
τανυόλιραν ἀγκάλαις
ἑλίσσων κυκλεῖ χθόνα;
χο. τί σ' ἐσ' Ελένης πρόσπολ', ἰδαῖον κάρα;
φρ. Ιλιον, Ιλιον, ὤ μοι μοι,
φρύγιον ἄστυ καλλίβωλον
Ιδας ὀρος ἰδρὸν, ὦς σ' ὀλόμενον τρέω. B
ἀρματόφον ἀρματήριον μέλος
βαρβάρῳ βοᾷ,
δλᾶ τὸ τᾶς ἐρνιθόγονον ὄμμα
λευκόπτερον, καλλοσύνας
δλᾶς σκύμνε
δυσελένας, ἐρεσῶν πόρ γάμων Απολ-
λωνίων ἐρεννεῶν, ὀπόπι.
ἰαλέμων ἰαλέμων δαρδανία τλᾶμον,
γανυμήδεος ἱππόστασις Διὸς δυνάστα.
χο. σαφῶς λέγ' ἡμῖν αὖθ' ἕκαστα τῶν δόμοις.
τὰ γὰρ πρὶν ἐκ δύγνωστα συμβαλοῦσ' ἔχω.
φρ. αἴλινον αἴλινον ἀρχὰν θανάτου
βαρβαροι λέγουσιν αι αἰ,
ἀσιάδι φωνᾷ, βασιλέων
ὅταν αἷμα χυθῇ κατὰ γᾶν
ξίφεσι σιδαρέοισιν ἀΐδα.
πλεῖν εἰς δόμους, ἵν' αὖθ' ἕκαστά σοι λέγω,
λέοντε Ελλανδε δύω δι' δόμων,
τοῦ μὲν ὀρεστιάδος πατὴρ ἐκλήζετο,
ὁ δὲ πᾶς σοφία, κακομήτας ἀνὴρ, C
οἷος Οδυσεύς, σιγᾷ δολίος,
πιστὸς δὲ φίλοις θρασὺς εἰς ἀλκὰν,
ξυνετὸς πολέμου, φόνιός τε δράκων.
ἔρροι τᾶς ἡσύχου πανοίας κακοῦργος ὤν.
οἱ δὲ πᾶς θρόνους ἔσω μολόντε,
ἃ; ἔγημ' ὁ τοξότας Γάρις,
γυναικὸς ὄμμα δακρύοις
πεφυρμένοι, τὰ πενοῖ
ἕζοντ', ὁ μὲν ὁ λεῖθρον, ὁ δ' τὸ λεῖθρον,
ἄλλος ἄλλοθεν πεφραγμένοι.
πολὺ δὲ γόνυ χᾶρας ἱκέσιος
ἔβαλον ἔβαλλον Ελένας ἄμφω.
ἀνὰ δὲ δρομάδ' δι' ἔδορον ἔδορον
ἀμφίπολοι φρύγες.
πεσσεῖτε σ' ἄλλος ἄλλον,

A πεσσὼν φ' φόβῳ,
μή τις εἰν δόλος.
λαθόντες τοῖς μὲν ὄ,
τοῖς δ' ἀρκυσάταν
μηχαναῖ ἐμπλέκειν
παιδὸς Τυνδαρίδ' δμηροφόντας δράκων.
χο. σὺ σ' ἠδα πᾶ τότ'; ἢ πάλαι φεύγεις φόβῳ;
φρ. φρυγίοις ἔτυχον φρυγίοισι νόμοις
πρὸς βοστρυχον αὔραν αὔραν
Ελένας Ελένας δυπαγεῖ κύκλῳ
πλοκὴν ἰνῶν πεῦ πρὸς δ' ἀΐσσων,
βαρβάροισι νόμοισιν.
ἃ δὲ λίνον πλακάτα δακτύλοις ἕλισσεν,
νήματα σ' ἵστο τοῖσ' ὠίδῳ,
σκύλων φρυγίων ὧν τύμβον ἀγάλματα,
συνολησαι χρήζουσα λίνῳ
φάρεα πορφύρεα,
δῶρα Κλυταιμνήστρας.
πεσεῖτε σ' Ο; ἔστας
λάκαιναν κόραν ὦ Διὸς παῖ,
θεὸς ἴχνος πέδῳ δδῦ; ἀρεσᾶσα λιθοστρῶ,
πέλοπος ὧν πεσπάτορος ἔδραν παλαιᾶς
ἑστίας, ἵν' ὁδοῦς λόγος ἐμός.
ἄγει δ' ἄγει νιν ἄσ' ἐφεπτο,
τὰ πρόσω τὰ ὧν ἔμελλον.
ὁ δ' σωφρονος, ἀλλ' πρόσω ἴων, κακὸς φοβοῦς·
ἐκ δόμων ἀλῶν ιτ', ἀλλὰ κακοὶ φρυγες;
ἐκλίσε δ' ἄλλος ἄλλοσε
σέγης, οὗ μὲν φ' σταθμοῖσιν
ἱππικοῖς, τοῖσδ' φ' ἔδραισι,
τοῦσδ' ἐκεῖσε λεῖθρον, ἄλλος ἄλλοσε
σταθμούσας ἀπόπτε δεσποίνας.
χο. τί τὸ πρὸ δὲ συμφορᾶς ἐγίνετο;
C φρ. ἰδαία μάτηρ μάτηρ ὀρεία δεινὰ δεινὰ
φόνων παθέων, αὐόμων τε κακῶν, ἃ πρὶν ἔδρασαν,
ἔδρασαν φ' δόμοις τυραννῶν,
ἀμφὶ πορφύρεον πέπλων ὑπὸ σκότου,
ξίφη πασσαντοῦ φ' χρόνῳ, ἄλλος ἄλλοσε
δίνασφ' ὄμμα, μή τις πῇ τύχοι.
ὡς κάπρῳ σ' ὀ ἔσφοι
γυναικὸς αὐ τοῖ σαθφῶ δυ,
φονεύσοι, κατθανῇ κατθανῇ,
κακὸς σ' ἀρκτείνει πόσις,
κασιγνήτα παιδὸς φ' Αργεῖ θανεῖν γόνῳ.
ἃ δ' ἰαχῷ, ὤμοι μοι.
λευκὸν ἐμβαλοῦσα πῆχυν σφρόνοις
κτύπησε κρᾶτα μέλεον πλαγαῖ.
φυγᾶ δὲ ποδὶ ἐ χρυσοσανδάλῳ ἴχνος
ἔφερον ἐς νόμας δὲ δακτύλους
δικὼν Ορέστας, μυκλωιδ' αἰβύλαν πεβᾶς,
ὤμοις ἀριστεροῖσιν ἀνακλάσας δ' δρῶν,
παίειν λαιμῶν ἐμέλλον εἰσω μέλαν ξίφος.

Metu perculsus,
Ne quis dolus subsit.
Atq; alijs quidem non uidebatur:
Alijs autem in implicatissimas
Plagas uelle irretire
Filiam Tyndaridem parricida draco.
CHO. Tu uerò ubi eras tum? an dudum fugis metu?
PH. Iuxta Phrygium morem
Ad cæsariem uentulum, uentulum
Ante genas Helenæ flabello
Bene compacto, pennato, faciebam,
Barbaro modo.
Ipsa autem linum fuso digitis torquebat,
Filaq; ad solum mittebat
Vt ex Phrygijs spolijs ornamenta ad tumulum
Pararet, nereq; uellet exlino,
Pallia purpurea,
Dona Clytæmnestræ.
Allocutusq; est Orestes
Lacænam uirginem: O' Iouis filia,
Huc pone uestigium humi, sella surgens
Ad lararium Pelopis proaui,
Vt meorum fias particeps sermonum.
Ducit, ducit autem ipsam, ipsaq; sequebatur
Nequaquam futurorum præscia.
Cæterum satelles ille prauus Phocensis alia agebat:
Non amolimini uos, alioqui semper ignaui Phryges?
Conclusit autem aliò alium
In domo: hos quidem in stabula equorum,
Alios in latrinas:
Deniq; quocunq; poterat alium aliò,
Vt quàm longissimè ab domina seiunctì essemus.
CH. Et quæ nunc clades sequuta est?
PH. O' mater Idæa, fortis ac metuenda: heu heu
Cruentas clades, infandaq; mala, quæ uidi,
Vidi in domo regia
E' purpureis peplis per tenebras prospiciens:
Cum gladios strinxissent alius aliò
Cõuertebat oculos, ne quis fortè interueniret facinori.
Deinde ueluti apri montani
Aduersum mulierem stantes
Dicunt: Morieris, morieris,
Malus te interficit maritus,
Qui fratris sui sobolem Argis morti prodidit.
Ipsa autem uociferatur: Hei mihi.
Incutiensq; pectori brachia candida,
Infœlix uerberat caput.
Volebat autem per fugam pede aureis sandalijs indùto
Elabi: sed Orestes iniectis in capillos digitis.
Mycenea [a] solea promouens,
Ad [b] sinistros humeros caput refringit.
Ac iam conditurus erat intra gutur cruentum ensem.

a calceamento.
b sinistra manu.

CHO. Vbi tum in ædibus Phryges ad succurrẽdũ domi — χο. πῶ δῆτ' ἀμύνειν οἱ κῆδ' εἴσας Φρύγες; A
PH. Tumultu in domo facto, ostia & stabula (net: — φρ. ἰαχᾷ δόμων θόρυβος καὶ σαλμὸς
Vectibus effringentes, ubi manebamus, — μοχλοῖσιν ἐκβαλόντες, ἐνθ' ἐμίμνομεν,
Festinanter excurrimus alius aliunde è latebris. — βοηδρομοῦμεν ἄλλοθ' ἄλλοθεν σέβας.
Hic lapides, alter iacula, — ὁ μὲν πέτρους, ὁδὶ ἀγκύλας,
Tertius gladium capulo in manibus tenens. — ὁ δὲ ξίφος πρὸς ὀκωπὴν χὐ χροῖν ἔχων.
Contrà uerò uenit Pylades uehemens & insuperabilis, — ἔφανταν δ' ἦλθε Πυλάδης ἀλίαστος,
Qualis Hector Phrygius, aut insigni galea Aiax, — οἷος οἷος Ἕκτωρ ὁ Φρύγιος, ἢ Τρικόρυθος Αἴας,
Quem uidi, uidi in regia Priameia. — ὃν εἶδον εἶδον χὐ πύλαισι πρὸς ἐμοί.
Consertis uerò ensium aciebus confliximus. — φασγάνων δ' ἀκμὰς σωμήναμεν.
Tum uerò manifestè apparuit, quantò — τότε δὴ τότε δῆλος ἐφάνης
Phryges nos sumus inferiores Græcis — ἐγένοντο Φρύγες, οὐχ Ἀργεῖοι Ἀλκᾶ
In prælio uirtute, & Martis uiribus. — πόνοισιν Ἑλλάδος ἐγένομεν' ἀλκᾶς.
Ille quidem fuga elapsus, alter occisus, — ὁ μὲν οἰ χρόνῳ φυγὰς, ὁ δὲ νέκυς ὤν,
Tertius saucius, nonnulli ut uitæ parceretur — ὁ δὲ τραῦμα φέρων, ὁ δὲ λισσόμενος
Supplicantes in latebras & tenebras effugimus. (rant. — θανάτου πεβολαὶ, τοῦ σκότου γ' ἐφεύγομεν,
Cæsi aũt cadebant, alij casiuri erant, multi pridẽ cecide- — νεκροὶ δ' ἔπιπτον, οἷδ' ἐμέλλον, οἷδ' ἔκειντο.
Superuenit autem ærumnosa Hermione — ἔμολε δ' ἡ τάλαιν' Ἑρμιόνα δόμους B
Iam iam imminenti matris cædi, quæ ipsam peperit. — ὦδῖν φόνῳ χαμαιπετεῖ μαθοῦς, ἃ νιν ἔτεκε τλάμων.
Illi autem ueluti Bacchæ sine thyrsis impetu in ipsam — ἄθυρσοί δ' οἷά νιν δι' ἀμόντον βάκχαι,
Irruentes, iuuenculam manibus corripuerunt. — σκύμνον χὐ χροῖν ἔκπαγλον ἔμπεσαν.
Tùm uerò rursus Iouis filiam ad cædem rapere uolebãt: — πάλιν ἦ τὰν Διὸς κόραν ὦδῖν σφαγὰν ἔκτεινον.
Sed ipsa è thalamis per uestibula subitò euanuit — ἀλλ' ἐκ θαλάμων ἐγένετο δι' πεδόμων,
(O Iupiter, & terra, & lumen, & nox) — ἄφαντος (ὦ Ζεῦ, ἰὼ γᾶ, καὶ φῶς, καὶ νύξ) (πᾶς.
Siue ueneficijs, siue magica arte, siue deorum furtis. — ἤτοι φαρμάκοισιν, ἢ μάγων τέχναις, ἢ θεῶν κλο-
Quæ uerò postea secuta sint ignoro: nam citum — τὰ δ' ὕστερον, οὐκέτ' οἶδα: δι' ἀπιστίαν γὰρ ὀξὺ
Furtim è domo extuli pedem. — κλεψὶ ἐκ δόμων πόδα.
Multis uerò, multis exhaustis laboribus — πολύπονα δὲ πολύπονα πάθεα
Menelaus, frustra à Troia — Μενέλαος αὐαχόμενος, αὐόνητον ἀπὸ Τροίας
Helenam recepit in connubium. — ἔλαβε τὸν Ἑλένας γάμον.
CH. Atqui aliud noui ex nouis consequitur rebus. — χο. καὶ μὴν ἀμείβει καινὸν ἐκ καινῶν τόδε.
Video enim ensiferum ante ædes — ξιφηφόρον γὰρ εἶδον πρὸ δωμάτων
Euntem Orestem sollicito gressu. — βαίνοντ' Ὀρέστην ἐσπουδαίῳ ποδί.
OR. Vbi est is qui ex domo meum effugit cuspidem? — πῶ εἰμι δῆτα, ὃς πέφευγεν ἐκ δόμων τὸμὸν ξίφος; ὀρέ.
PH. Supplico tibi rex, procidens more barbarico. — προσκυνῶ σ' ἄναξ, νόμοισι βαρβαρόισι πεσών. φρ.
OR. Non apud Ilium, sed in Argiua terra sumus. — οὐκ ἐν Ἰλίῳ τόδ' ὄν, ἀλλ' ἐν Ἀργείᾳ χθονί. ὀρέ.
PH. ,, Vbiq; potior uita morte habetur moderatis hominibus. — πανταχοῦ ζῆν ἡδὺ μᾶλλον, ἢ θανεῖν τοῖς σώφρασιν. φρ.
OR. An ne clamore exciuisti Menelaũ, ut periclitãtib. sub- — ἦπου κεκραγὼν ἔδηκας Μενέλεω βοηδρομεῖν; ὀρέ.
PH. Imò ego à tuis stare partib. malo: dignior, n. es. (ueniat? — οἱ μὲν οὖν ἐγὼ ἀμύνειν ἀξιωτέρου γὰρ εἶ. φρ.
OR. Iure ne Tyndarei filia perijt? (fuisset — ἐν δίκῃ ἡ Τυνδαρέου ἄρα πῶς διώλετο; ὀρέ.
PH. Optimo iure, etsi triplex illi guttur neci præbẽdũ. (bẽs. — ἐν δικώτατ', εἰ καὶ λαιμὸς εἶχε τριπτύχους θανεῖν. φρ.
OR. Ex metu lingua mihi gratificaris, aliud intus cõditũ ha- — δειλίᾳ γλώσσῃ χαρίζῃ, τἀνδον δὲ κρύπτει φρενί. ὀρέ.
PH. Quã. n. nõ? * quæ Græciã cũ Phrygib. euertit funditus. — ἐπεὶ γὰρ ἥτις Ἑλλάδ' αὐτοῖς φυγεῖ διώλυμεν ἄστη; φρ.
OR. Iura igitũ. si recusas, occidãte, ne mihi ad gratiã loquaris. — ὄμοσον. εἰ δὲ μὴ, λύτρωσε, μὴ λέγῃς ἐμοὶ χάριν. ὀρέ.
PH. Meã animã iuramento obstrinxi, utinã aũt iustè deuo- — τὴν ἐμὴν ψυχὴν κατώμοσ', εἰ δὲ θυσκοίμι' ἐγώ. φρ.
OR. Sic & in Troia ferrũ omnib. Phrygib. terror erat? (ueã. — ὥδε κἀν Τροίᾳ σίδηρος πᾶσι Φρυξὶ δῆλος ἦν; ὀρέ.
PH. Amoue ferrum: propius diram micat cædem. — ἄπελε φάσγανον· πέλας τὸ δεινὸν αὐτοκτονεῖ φόνον. φρ.
OR. Ne lapis fias, dum me times, ceu intuearis Gorgona. — μὴ γένῃ λίθος, δεδιὼς, ὡς τε Γοργὸν εἰσιδών. ὀρέ.
PH. Imò ne mortuus fiã. nunquã enim uidi caput Gorgonis. — μὴ μὲν νεκρὸς· τὸ Γοργοῦς δ' οὐ κάρα ἐνεῖδον ἐγώ. φρ.
OR. Seruo cũ sis mortẽ formidas, quæ omnib. exoluet malis? — δῆλος εἶ φοβῇ τὸν θάνατον, ὃς σ' ἀπαλλάξῃ κακῶν. ὀρέ.
PH. Oĩs mortalis, etsi ãs seruo fuerit, delectatur lucis ituitu. — πᾶς ἀνὴρ, κἂν δοῦλος ᾖ τις, ἥδεται τὸ φῶς ὁρῶν. φρ.
OR. Bene dicis; te tua seruat prudẽtia. sed ingredere in domũ. — εὖ λέγεις. σώζει σε σύνεσις. ἀλλὰ βᾶθι εἴσω δόμων. ὀρέ.

A φρ. ἦ κἄρα λύτρωσίς μοι; O. ἀφῆσα. — PH. Non me occides? OR. Liberum dimitto te.
φρ. καλὸν ἔπος λέγεις τόδε. — PH. Gratum uerbum dicis hoc.
ὀρέ. ἀλλὰ μεταβαλοῦμεθα. — ORE. Sed fortè mutabimus consilium.
φρ. οὐκ δ' ὀρθῶς λέγεις. (ρῶν. — PH. Id uerò non optatè mihi dicis.
ὀρ. μῶρος, εἰ δοκεῖς μ' ἐᾶν σοὶ κἀθαιμάξαι δέ- — ORE. Stultus, si reris me tuum posse ferire iugulum:
τε· γυνὴ γὰρ εἶ φύσικας, οὐδ' ἐν ἀνδράσι σύ γ' εἶ. — Neq; enim mulier es, neq; inter uiros habendus.
τοῦ ἕ, μὴ σῶσαί σε κεκραγὼν, ἔνεκ' ἐξῆλθον δόμων. — Ideò aũt egressus sum domo, ne tolleres clamorẽ. (tatur,
ὀρῦ γὰρ Βοῦς ἀνοῦσαν Ἀργος ἐξεγείρεται. — Argos enim exaudita uociferatione, quamprimũ exci-
Μενέλεων δ' ὁ ταῦρος ὑμῖν ἀναλαβεῖν εἴσω ξίφους, — Cũ Menelao uerò cominus cõgredi haud extimescim°,
ἀλλ' ἴτω ξανθοῖς ἐπ' ὤμων βοστρύχοις γαυρούμενος. — Sed uenia: flaua ab humeris cæsariẽ superbiens:
εἰ γὰρ Ἀργεῖος ἐπάξῃ τοῖσδε δώμασι λεβὼν, — Si enim Argiuos secum ad ædes adduxerit
τὸν Ἑλένης φόνον διώκων, ἐμὲ μὴ σώζειν θέλει, — Ad persequẽdũ cædẽ Helenæ, nec me seruare uoluerit,
σύγγονόν τ' ἐμὲ, Πυλάδ' τε, — Sororemq; meam, ac Pyladem,
τὸν τάδε σωζῶντα μοι, — Qui in his patrandis mihi adiutor fuit,
παθόντα τε, κὐ δόμαρτε, δίνω νεκρὼ κατόψεται. — Virginem & coniugem, duo cadauera uidebit.
χρ. ἰὼ ἰὼ τύχα. ἑτέρου εἰς ἀγὼν' ἑτέρου αὖ — CH. Io io fortuna. in aliud horrendum periculum
δόμος φοβέρον ἀμφὶ σὸν Ατρείδας πιτνεῖ. — Domus Atridarum adducitur.
B ἡμ. τί δρῶμεν; ἀγγέλωμεν εἰς πόλιν τάδε, — HEM. Quid agemus? eliminabimus ne ista in publicũ?
ἢ σίγ' ἔχωμεν ἀσφαλέστερον, φίλαι; — An silentio tutiores erimus amicæ?
ἡμ. ἰδὲ πῦ δωμάτων, ἰδὲ πεκκηρύσσει — HEM. En regiam, en ipsus rem enunciat
βοάχων ὀδ' αἰθέρος ἄνω καπνός. — Fumus, qui sursum erupit ad æther em. (domos
χρ. ἅπτουσι πεύκας, ὡς πυρώσοντες δόμους — CH. Incendũt tædas piceatas, tanquam igne crematuri
οὗ τανταλείας, ἐπὶ ἀθέατοι φόνῳ. — Tantaleas: nec cessant à cædibus. (uoluerit.
,, τέλος ἔχει δαίμων βροτοῖσι, τέλος ὅπᾳ θέλει. — Deus finem fert mortalibus, finem (inquam) fert cum ,,
μεγάλα δὲ τις ἀ δυσαμὶς δὶ ἀλάστορων — Ingens autem uis infesti alicuius dæmonis
ἔπτισεν ἔπτισε μέλαθρα τάδε δι' αἱματῶν, — Hanc regiam effuso funestauit sanguine,
δίκᾳ τὸ Μυρτίλου πέσημ' ἐκ δίφρου. (λας — Propter cæsum è curru Myrtilum.
χρ. ἀλλὰ μὴν κ τόνδε λύσω Μενέλεων δόμων πέ- — CH. Atqui & ipsum Menelaum uideo ad ædes ueloci
ὀξύπουν, ἀδαμάντινόν τε τὴν τύχην, ἢ νῦν πάρα. — Tendentẽ pede. Fortè præsentia cognouit mala. (ctibus
ἀλλὰ νῦν αὖ φθάσοιτε κλεῖθρα συμπεραίνοντες μο- — ELE. Quin ocius præuertite, obfirmãtes claustra ue-
,, ῶ κῆδ' εἴσας Ατρεῖδαι. δεινὸν δυτυχῶν αὐτὸν (χλοῖς — O q intus estis Atridæ formidabilis res, potẽs (lix es. ,,
,, πρὸς κακῶς πράσσοντας, ὡς σὺ νῦν Ὀρέστα δυσυ- — Aduersus miseros & imbecilles, ut nũc tu Orestes infce ,,
με. πῶς λύσω τὰ δεινά, καὶ δυσεπίειρα, — ME. Adsum, crudeli & immani audito facinore
δισσοῖν λεόντοιν. ὃ γὰρ ἄνδρ' αὐτὼ καλῶ. — Duorum leonum. neq; enim ipsos appellò uiros.
ἥκουσα γοῦν δή, τὼ ἐμὼ ξυνάορον, — Audiui enim ut coniunx mea
C ὡς ὁ τέθνηκεν, ἀλλ' ἄφαντος οἴχεται. — Non mortua sit, sed ex oculis repen è euanuerit.
ἐγὼ δ' ἀνοῦσας βάξιν, τῷ φόβῳ σφαλεὶς — Hoc adeò ex inani percepi rumore, quẽ metu perculsus
ἤγγειλέ μοι τις. ἀλλὰ τὸ μὴ κτανεῖν — Quispiam mihi attulit: sed illa sunt parricidæ
τεκνάσματ' δὴ ταῦτα, καὶ πολὺς γέλως. — Commenta, ac immodica ludibria.
ἀνοιγέτω τις δόμα, πεσσοῦλοις λίγω — Aperiat quis domum, famulis impero, ut remoueant
ὠθεῖν πύλας τάδ', ὡς αὖ ἀλλὰ παῖδ' ἐμὼ — Portas has, ut saltem filiam meam
ῥυσώμεθ' ἀνδρῶν ἐκ χεῖρῶν μιαιφόνων, — Eripiamus hominum ex manu sanguinariorum,
καὶ τὼ πάλαιναν ἀθλίαν δάμαρτ' ἐμὼ — Et miseram ac infœlicem coniugem meam
λάβωμεν, ἢ δεῖ ξυνθανεῖν ἐμῇ χερί — Tollamus, cum qua mea simul ibunt extinẽti mani
τὼ δολοῦσαν τὼ ἐμὼ ξυνάορον. — Quicunq; meam trucidarunt coniugem.
ὀρέ. ἔτι, σὺ λεύθερον ἔθ' δὲ μὴ ψαύσῃς χεροῖν. — ORE. Heus tu, ne contigeris hæc claustra manibus,
Μενέλαον εἶπον, ὃς πεπόνθασι βράσει. — Te Menelaum dixi, qui sublatus es audacia:
ἢ θεὸς δὲ δείκνυ κἀρᾶτα σωθεράσσω σέθεν, — Aut hoc tibi sepimento diminuam caput,
ἐκ ἔξας πάλαιά γένοιτα, τεκτόνων πόνου. — Conuellens uetusta suggrundia, fabrorum laborem.
μοχλοῖς δ' ἀφαρ κλεῖθρα σῆς Βοηδρόμοι — Claustra uectibus communita sunt, aduersus festinos
σπουδῆς, ἃ σ' ἐάρξει μὴ δόμων εἴσω πορεῖν. — Tuos conatus, quæ aditu te ad nos prohibent.
με. ἔα, τί χρῆμα; λαμπάδων ὁρῶ σέλας, — ME. Hem, quid hoc rei? flammarum uideo fulgorem,

* ac pro defensione mutorũ stantes.

Ipsos autem in summa ædium parte se * continentes,
Ferrumq; ceruici filiæ meæ imminere?
ORE. An me interrogare, aut audire uis?
MEN. Neutrum. Sed, ut uidetur, me te audire necessitas cogit.
ORE. Tuam occidam filiam, si scire uis.
ME. Helena occisa abs te, geminam ædes cædem?
ORE. Si quidem ipsam tenuissem, nec furto euasisset numinũ.
ME. Negas, cùm interfeceris, atq; in cõtumeliam hæc dicis?
ORE. Acerbam sanè inficiationem: utinam enim debuissem
ME. Quid nam fecisse? metu etenim me corripis.
ORE. Græciæ calamitatem sub tartara mississe.
ME. Redde coniugis cadauer, ut sepeliam.
ORE. A' dijs reposce, tuam uerò gnatam interficiam.
ME. Parricida cædem cæde cumulat.
ORE. Patris sum uindex, quem tu in ipsum prodidisti exitium.
ME. Non satis est tibi effusio materni sanguinis?
ORE. Haud defatigari queã malas semper occidẽdo fœminas.
ME. An & tu Pylades hanc quoq; adiutas cædem?
ORE. Fatetur tacens. Ego uerò tibi loquens suffecero.
ME. Sed non gaudebis, nisi capessas alatus fugam.
ORE. Non fugiemus, sed igne incendemus domos.
ME. Num paternas ædes dissipabis incendio?
ORE. Ne tu possideas, cum hanc mactauero, igne populabor.
ME. Occide: cùm enim occideris, dabis mihi borum pœnas.
ORE. Fiat itaq;. ME. A', à. nequaquam hoc feceris.
ORE. Tace nunc, ferenda quæ te iure opprimit calamitas.
ME. An iustũ est te uiuere? O. Imò et in hac terra regnare.
ME. In qua? O. Argis ditionem per Pelasgicam.
ME. Rite 'ne manus expiatione ablues? O. Cur enim non?
ME. Audebis etiam more regum ante bellũ dijs sacrificare?
ORE. Tu 'ne purè queas? (non animo.
ME. Sum quippe intemeratis ac mundis manibus. O. Sed
ME. Quis uerò te alloqui possit? O. Quicũq; sũ amat patrẽ.
ME. Qui autem matrem colit? O. Is beatus est.
ME. Tu igitur non es. O. Non enim placent mihi malæ.
ME. Remoue à filia gladium. O. Frustraris spe.
ME. Occides ergo meã filiã? O. Iam non aberras amplius.
ME. Hei mihi, qd faciã? O. Ad Argiuos progressus persuade.
ME. Quẽ persuadeã? O. ne interficiamur, id à ciuib. impe-
ME. Aut meam filiam occidetis? O. Sic stat sententia. (tra.
ME. O' misera Helena. O. Non & meæ sunt afflictæ res?
ME. Tibi 'ne q; iugulares reportaui ex Troia? O. Vtinã uerũ
ME. Laborib. infinitis exhaustis? O. At nihil ppter me. (esset
ME. Indigna patior. O. At tũ, cùm te rogarẽ, nil mihi ppusisti,
ME. Tenes me. O. Ipse te cepisti, quippe uir improbus.
Sed age ô Electra ædes has succendito.
Tuq; ô Pylades amicorum meorum exploratissime,
Ignem his subijce parietis sugrundijs.
ME. O' terra Danaum, equestris q; Argus incolæ
Non armati festinantes fertis auxilium?
Toti iste ciuitati uim adfert, & uiolat
Vt uiuat, qui detestabilem matris patrauit cædem.

δόμων δ' ἐπ' ἄκρων τόνδε πυρφορεῖν δόρυ;
ξίφος δ' ἐμοῦ θυγατρὸς ἐπίφορον δόρυ;
ὀρέ. πότερον ὀρωτᾶν, ἢ κλύειν ἐμὲ θέλεις;
με. ἀνάγκη δ' ὡς ἔοικε, σε κλύειν.
ὀρέ. μέλλω κτανεῖν σε θυγατέρ, εἰ βούλει μαθεῖν.
με. Ἑλένην φονεύσας, οὐδὲ φόνῳ πεῖσαι φόνους;
ὀρέ. εἰ γὰρ κατέχον, μὴ θεῶν πλεφθεὶς ὕπο.
με. ἀρνεῖ κατακτὰς, κἀφ' ὕβρει λέγεις τάδε;
ὀρέ. λυπεῖ γε τὴν ἀρνησιν: εἰ γὰρ ὤφελον.
με. τί χρῆμα δρᾶσαι; πεῖσαι κελεῖς γὰρ εἰς φόβον.
ὀρέ. τὴν Ἑλλάδ' μιᾶσορ εἰς ᾅδου βαλεῖν.
με. ἀπόδοσ' δάμαρτ' νίκην, ὅπως χώσω τάφῳ.
ὀρέ. θεὸς ἀπαίτει, παῖδα δὲ κτανῶ σέθεν.
με. ὁ μητροφόνος τις οὐδὲ φόνῳ πεῖσει φόνον.
ὀρέ. ὁ πατρὸς ἀμύντωρ, ὅν σὺ πεῖσας θανεῖν.
με. ἆρ' οὐκ ἀρκεῖ σοι τὸ πρὸς ἄιμα ματρός;
ὀρέ. οὐκ ἄν κάμοιμι τὰς κακὰς κτείνων ἀεί.
με. ἦ καὶ σὺ Πυλάδη τόδε κοινωνεῖς φόνου;
ὀρέ. φησὶ σιωπῶν, ἀρκέσω δ' ἐγὼ λέγων.
με. ἀλλ' ὅστις χαίρων, κἀγὼ μὴ φύγοις πτῆσίν.
ὀρέ. ἀφλεξόμεθα, πυρὶ δ' αὐτὰ φοῦμεν δόμους.
με. ἢ γῆς πατρῴου δῶμα πορθήσεις τάδε;
ὀρέ. ὡς μήτ' ἔχῃς σύ, τοῦδ' ὑπεσφάξας, πυρί.
με. κτεῖν', ὡς κτανὼν γε, τῷδε μοι δώσεις δίκας.
ὀρέ. ἔστα τάδε. Μ. ἆ, ἆ, μηδ' ἀμῶς δρᾶσεις τάδε.
ὀρέ. σίγα νῦν, αὐτὴ δ' ἐχε σ' ἡσύχως πεῖσον κακῶς.
με. ἦ γοῦν δίκαιον ζῆν σε; Ο. καὶ κρατεῖν γε γῆς;
με. ποίας; Ο. ἣν Ἄργει τοῦδε τοῦ πελασγικῶν.
με. εὖ γ' ἢν θύοις αὖ χρνίβων; Ο. τί γὰρ οὔ;
με. καὶ σφάγια πρὸ δορὸς καταβάλοις;
ὀρέ. σὺ δ' αὖ καλῶς; (non animo.
με. ἁγνὸς γὰρ εἰμι χρῶς. Ο. ἀλλ' ὁ τὰς φρένας.
με. τίς δ' αὖ προσείποι σ'; Ο. ὅστις δὴ φιλοπάτωρ.
με. ὅστις δὲ πατρὶ μητέρ; Ο. εὐδαίμων ἴφυ.
με. ἔκφυσι σύγε. Ο. ὁ γὰρ αὐδαίνοιμ' ἂν κακά.
με. ἄπαιρε θυγατρὸς φάσγανον. Ο. ἡδυδὴς ἔφυς.
με. ἀλλὰ κτανεῖς με θυγατρί; Ο. ὁ ἡδυδὴς ἔτ' εἶ.
με. οἴμοι, τί δρᾶσω; Ο. πεῖθ' ὃν Ἀργεῖος μολών.
με. πείθω τίνα; Ο. ἡμᾶς μὴ κτανεῖν, κἀπὸ πόλιν.
με. ἦ παῖδά μοι φονεύσετε; Ο. ὧδ' ἔχει τάδε.
με. ὦ τλήμων Ἑλένη. Ο. τἀμὰ δ' οὐχὶ τλήμονα;
με. σοὶ σφάγιον ἐνθμῖσ' ἐκ φεύγῳς; Ο. εἰ δ' τόδ' ἦν.
με. πόνος πονήσας μυείας; Ο. πλείν' εἰς ἐμέ.
με. τὼ πόνω δὲ λῦνά. Ο. τότε γὰρ οὐδ' ἀνωφελής.
με. ἔχεις με. Ο. σαυτὸν σύν' ἔλαβες κακῶς γεγώς.
ἀλλ' εἶ, ὑφάπτε δῶμα τ' Ἠλέκτρα τάδε.
σύ τ' ὦ φίλων μοι τῶν ἐμῶν ἁφέπτε
Πυλάδη, κάτωθε γεῖσα τείχεος τάδε.
με. ὦ γᾶα Δαναῶν, ἱππίου τ' Ἄργους λιπτοῦ,
ἄκουε φόνιον ποδὶ βαδιζόμενος;
πᾶσαν γὰρ ἡμῶν ὅδε βιάζεται πόλιν,
ζῆν αἷμα μᾶτρος μυσαρὸν ἐξειργασμένον.

Μενέ-

ἀπ. Μενέλαε, παῦσαι λῆμ' ἔχων τεθηγμένον.
φοῖβος σ' ὁ Λητοῦς παῖς, ὁδ' ἐγγὺς ὤν, καλῶ.
σύ τ', ὃς ξίφους τῇ δ' ἐφεδρεύεις κόρῃ,
ὀρέστ', ἵν' εἰδῇς ὃς φρένων ἥκω λόγος.
Ἑλένην μὲν, ὦ σὺ δολίως πεῖσθυμος ὤν,
ἥμαρτες, ὀργῶν Μενέλεω ποιούμενος,
ἥδ' δεῦρ, ὦ ὁρᾶτ' ἐν αἰθέρος πτυχαῖς,
σεσωσμένη τε, νοῦ θανοῦσα πρὸς σέθεν.
ἐγὼ νιν ἐξέσωσα, λάθρα φασγάνου
τοῦ σοῦ κελευθεῖς ἅρπασ' ἐκ Διὸς πατρός.
Ζηνὸς γὰρ ἔσται, ζῆν νιν ἀφθίτου χρεών,
Καστορί τε, Πολυδεύκη τ' ἐν αἰθέρος πτυχαῖς
σώθακος ἔστι, ναυτίλοις σωτήρι.
ἄλλον δὲ νύμφιον εἰς δόμους κτῆσαι λαβών.
ἐπεὶ θεοί τοῦδε κλεινοδόμαν,
Ἑλλάνας εἰς ἓν καὶ Φρύγας συνάγαν,
θανάτου τ' ἔθηκαν, ὡς ἀπαντλοῖν χθονὸς
ὕβρισμα δυνατῶν, ἀφθόνου πληρώματος.
τὰ μὲν κατ' Ἑλένην, ὧδ' ἔχει. σὲ δ' αὖ χρεὼν
ὀρέστα, γαίας ἥδ' ὑποφεύγοντ' ὄρους,
Παρρᾶσιον οἰκεῖν δ' πέδον, ἐνθάδε λίθινον.
κεκλήσεται δὲ σῆς φυγῆς ἐπώνυμον,
Ἀζᾶσιν, Ἀρκάσιν τ' Ὀρέστειον καλεῖν.
ἐνθένδε τ' ἐλθὼν τὴν Ἀθηναίων πόλιν,
δίκην ὑποσχὼν αἵματος μητροκτόνου,
ἔνμενίσι τρισσαῖς. θεοί δὲ σοι δίκης βραβεῖς,
Πάγοισιν ἐν ἀρείοισιν ἐνστεβεστάτῃ
Ψῆφον δοίσουσ', ἐν θα νικῆσαί σε χρεών.
ἐφ' ἧς δ' ἔχεις Ὀρέστα φάσγανον δίδρι,
γῆμαι τὸν πεπρωτά σ' Ἑρμιόνην. ὃς δ' οἴεται
Νεοπτόλεμος γαμεῖν νιν, ἐν γαμεῖ ποτέ.
θανεῖν γὰρ αὐ τοῦ μοῖρα δελφικῷ ξίφει,
δίκας Ἀχιλλέως πατρὸς ἐξαιτούντί με.
Πυλάδῃ δ' ἀδελφὴν λέκτρον, ᾧ ποτ' ἔνεστες,
δός. ὁ δ' ὀνόμαν νιν βίοτος οὐδ' ἀμῶν μένει.
Ἄργος δ' Ὀρέστην Μενέλεως ἔα κρατεῖν·
ἐλθὼν δ' ἀνάσσει Σπαρτιάτιδος χθονός,
φρένας ἔχων δ' ἁμαρτος, ἢ σε μυελοῖς
πόνοις δεδυῖα, δεδυῖ' ἀεὶ δεινοῦσε.
τὰ πρὸς πόλιν δὲ τοῦδ' ἐγὼ θήσω καλῶς,
ὃς νιν φονεύσας μητέρ' ἠξίωσ' ἄγαστε.
ὀρέ. ὦ λοξία μαντεῖε, σῶν θεσπισμάτων,
ἐνδυδυμαντῆς οὐδ' ἄρ, ἀλλ' ἐτήτυμος.
καί τοι μ' ἔσεις δέμα, μή πω λύω
ἀλαστόρων δέξαιμι σῶν κλύειν ὄπα.
ἀλλ' εὖ τελεῖται. πείσομαι δὲ σοῖς λόγοις.
ἐδ' μεθίημι Ἑρμιόνην ἀφ' σφαγῆς,
καὶ λέκτρ' ἐπεύσω, μίαν ἀν δίδω πατρί.
με. ὦ Ζηνὸς Ἑλένη χαῖρε πᾶ, ζῆν σε δέ σε,
θεῶν κατοικήσαν ὄλβιον δόμον.
Ὀρέστα, σοὶ δὲ πᾶσ' ἐγὼ κατεύχομαι,
Φοῖβ' λέγοντος. σύγκυνος δ' ἀπ' σύγκυνος

A P. Menelae, compesce exasperati animi impetum.
Phœbus Latonæ filius qui præsto sum, te uoco.
Tuq;, qui gladio huic immines uirgini,
Orestes, ut cognoscas quæ fero nuncia.
Helena quidem, cuius interficiendæ cupidus
Falsus es, ira Menelaum inflammans,
Ea est, quam cernitis conuexo sub æthere,
Seruata, nec tuo interempta gladio.
Ego ipsam seruaui, atq; gladio
Surripui, imperio Iouis patris.
Iouis enim cùm sit, immortalẽ ipsam uiuere uitã par est.
Vnaq; cum Castore & Polluce uersatilem per æthera
Semper considebit nautis salutaris dea.
Tu autem aliam sponsam eligens, duc domum.
Siquidem dij propter huius formæ præstantiam
Græcos & Phrygas in unum congregauerint,
Cædesq; ediderint, ut leuarent tellurem
Pondere & nimium larga hominũ redundantia. (stes
Atq; hæc sunt, quæ ad Helenã pertinent. Te uerò Ore-
Necesse est, ubi huius terræ fines superaueris,
In Parrhasia regione integrum annum agere,
Vocaturq; urbs tuo exilio cognominata
Azanibus & Arcadibus Oresteium:
Hinc autem profectus in urbem Athenienſium,
Iudicium subibis materni sanguinis,
Idq; cogentibus Furijs. Sed dij iudicij præsides
In Areopago clementissimam
Ferent sententiam: ibi te uincere oportebit.
Sed cuius Orestes ense premis iugulum,
Vt ducas Hermionem in fatis est. Qui uerò arbitratur
Se potiturum ea Neoptolemus, nunquam potietur.
Ipsi etenim pereundum est ense Delphico,
Cùm petet à me super cæde patris Achillis iudicium.
Pyladi autem sororem tuam, cui pridem destinaueras,
Des in connubium. fœlix erit uobis æui reliquum.
Cæterùm Menelae Oresti Argiuorũ permitte imperiũ:
Tu uerò profectus hinc terram gubernabis Laconicã,
Eam scilicet quæ dote cõiugis obtigit tenẽs, quæ te infi-
Exponẽs periculis, semper huc ut redires perfecit. (nitis
Quod autem ad populum attinet, rem componã sedulò,
Qui ipsum ut matrem interficeret coegerim.
ORE. O' Apollo uates, tua oracula
Nunquam fefellêre, sed semper extitère ueridica:
Etsi metus me incesserit, ne cacodæmonem
Audiens, falsò opinarer me tuam audire uocem.
Sed res bene uertat. Tuis ego obsequar uerbis:
Ecce liberam Hermionem à cæde dimitto, (pater.
Eamq; mihi connubio iungi cupio, si modò non recuses
ME. O' Ioue nata Helena, te beatam prædico,
Fœlicem superùm incolentem regiam.
Tibi uerò Orestes natam despondeo,
Phœbo id iubente. bene natus autem cum è benè

Natis ortã duxeris, fruamur (hac cõmoditate) et tu, & — γῆμας, ὄναιο κἀν σὺ, κἀν ὁ δεῖνα ἐγώ.
A P. Ite nũc singuli quò uos iussimus, (ego qui desponsi. — ἀπ. χωρεῖτε νυν ἕκαστοι, οἱ πρόσθεν ὡρισμένοι,
Contentiones q; omittite. M. Parendum est. — νείκους τε σβεννύετε. M. πείθεσθαι χρεών.
ORE. Et ego idem sentio, ac post calamitates tibi — ὀρε. κἀγὼ τοιοῦτος. ἀπηλλάχθαι δὲ συμφορᾶς
Menelae reconcilior, concedoq; tuis Apollo uaticinijs. — Μενέλαε, καὶ σοῖς λοξίᾳ θεσπίσμασιν.
A P. Ite nunc quisq; uiam suam. Ac pulcherrimam — ἀπ. ἴτε νυν καθ' ὁδόν, τὴν κάλλιστ'
Dearum Pacem colite. Ego, — θεῶν εἰρήνην τιμῶντες. ἐγὼ
Autem Helenam ad Iouis atria transferam, — δ' Ἑλένην Διὸς μελάθροις πελάσω,
Ad uerticem fulgentium astrorum uiam muniens. — λαμπρῶν ἄστρων πόλον ἐξανύσας,
Vbi apud Iunonem, Herculisq; uxorem — ἔνθα παρ' Ἥρᾳ, τοῦ Ἡρακλέους
Heben assidens, dea hominibus — Ἥβην πάρεδρος θεὸς ἀνθρώποις
Venerabitur: sacrificijsq; una cum — ἔσται, σπονδαῖς ἐντιμος ἀεὶ
Castore & Polluce Iouis filijs — σὺν Τυνδαρίδαις τοῖς Διὸς υἱοῖς
A nautis coletur, regina maris. — ναύταις, μεδέουσα θαλάσσης.
CH. O summè ueneranda Victoria, meam — χο. ὦ μέγα σεμνὴ νίκα, ἐμὸν
Vitam occupes ac teneas, — βίοτον κατέχοις,
Nec unquam coronare cesses. — καὶ μὴ λήγοις στεφανοῦσα.

Finis Orestis Euripidis.

PRAEFATIO IN ORESTEM, PER Gasparum Stiblinum.

IN præcedenti fabula sapientissimus poeta fortunæ inconstantiam, uariasq; rerum humanarum uices, insigni Hecubæ exemplo delineauit: id quòd ferè passim agit Tragœdia. Hoc uerò Orestis in insaniam uersi spectaculo, conscientiæ malè pacatæ cruciatus adumbrat, qui miseros assiduè excarnificãt, etiamsi nullos facinorum suorũ conscios habeant. In qua re diuinus numinis zelus, & honestatis turpitudinisq; natura consideranda est. Quid enim formidabilius illo esse possit, quã etiam in nepotes & pronepotes persequitur scelera, nullumq; nephas impunitum dimittit? quemadmodum eiusdem benignitas boni æquiq; seruantes in tutela sua fouet, conseruatq;. Ea uerò est honestatis natura ac uis, ut mirabiles sui amores excitet in animis hominũ, incredibiliq; & arcano quodam gaudio suos cultores perfundat, alacresq; impetus animo ad præclaras res capessendas tacitò ingignat. Turpitudo autem fuco perlita, quadam momentaneæ delectatiunculæ specie insidiatur, & imponit incautis: sed post se magnos dolores & aculeos relinquit in mentibus hominum. Itaq; uolupe erat Oresti, impio affectui indulgere, & patris iniustam necem à matre reposcere, suoq; furori materna cæde litare: sed eadem res longè acerbissima fieri cœpit, ubi fœdi turpitudinem facti propius cognouit. Hanc de sceleratorum pœna opinionẽ prisci sapientiæ præfides, rudibus uulgi animis inculcare per horrenda exempla obnixè studuerunt, ut metu supplicij à malefactis deterrerent mortales, & præmij spe ad uirtutis officia excitarent. Crassæ enim uulgi mentes, non poterant subtiles philosophorum de honestate ac uirtutibus disputationes καὶ λεπτολογίας capere. Penetrant durissimorũ quoq; hominum animos, tam euidentes rerum horribilium imagines.

Primò ergo in hac fabula (ut iam dixi) spectemus, hominis sibi malè conscij effigiem. Parricidium commiserat Orestes, ut ulciscereturcædem Agamemnonis patris, qui insidijs uxoris circumuentus occiderat: patri ergo pietatis officium exhibere uolens, materno cruore impiatus est. Sic enim ferè nobiscum agitur, ut falsum honestatis uelamen audaciæ prętexamus, falsisq; persuasionibus perspicaci iusticiæ & æquitatis rationi tenebras offundamus. Itaque sperabat Orestes hoc suæ causæ in primis patrocinaturũ, quòd matrem iugulando, patris mortem ultus esset. Sed patrata iam cæde, illa ueri cognoscendi scintilla nondum penitus extincta, in media scelerati hominis caligine emicuit. Sanguineis enim Furiarum terriculamentis perculsus, impietatem suam agnoscit, nimisq; serò facti pœnitens, mente capitur. Quo in loco ὑπεφιλοσόφως poeta insaniam describit, assignans illi oculos inuersos, aciesq; intortas, spumam oris, fœdum totius corporis aspectum, membrorum languorem. Nam tam arctè corpus & anima connexa sunt, ut utrumq; ab alterius passionibus afficiatur. Sic in Oreste sera pœnitentia & desperatio, ad corporis usq; labefactionem progressa est. Consequitur autem tum melancho-

A melancholiam, tum desperationem, amentia. In primis igitur operæ precium est, subinde inspicere sapientissimas istas exemplorũ imagines, è quibus uitæ rationes petemus: effigiemq; humanarum rerum, affectuũ, uirtutis, fortunæ, animis imprimamus: cogitemusq;, quàm graui ter Deus in malefactores animaduertat, quàm funesti semper immanium affectuum exitus existant, qui cruciatus, qui ex diuina offensa mucrones conscientiam uulnerent. Nec impunitatem ex latebra speremus: sed peregrini philosophi dictum, quod est apud A. Gellium, sequamur: Sapientem scilicet uirum non peccaturum, etiamsi eum pecasse dij atq; homines ignorauti forent. Non enim ille Philosophus pœnæ aut infamiæ metu non esse peccandum censebat, sed iusti honestiq; studio & amore. Cæterùm quid Poeta Furiarum Orestem uerberantiũ inuolucro texerit, plenissimè ex M. T. Cicerone percipi potest, cuius uerba in Oratione pro Rosc. Amerino scripta, hæc sunt: Nolite enim putare, quemadmodum in fabulis sæpenumero uidetis, eos qui aliquid impiè, sceleratèq; commiserint, agitari & perterreri Furiarum tædis ardentibus. Sua quemq; fraus, suus terror maximè uexat: suum quemq; scelus agitat, amentiaq; afficit: suæ malæ cogitationes conscientiæq; animi terrent. Hæ sunt impijs assiduæ domesticæ Furiæ, quæ dies noctesq; parentum pœnas à conscelerati ssimis filijs repetant, &c. lib. 12. ca. 11.

Præterea in Oreste & Pylade sincerę & singularis amicitiæ exemplũ proponitur. Apparent enim ueri amici in periculis, afflictisq; rebus, nulloq; fortunæ impetu franguntur: sed fidẽ operamq;, etiamsi fractus illabatur orbis, expromptam præbent: imò si opus foret, uitę iactura amici saluti consulerent. Qualibus etiam opes, honores, imperia postponenda sunt, sicuti Poeta ipse dicit: ὅπ ἐστιν πρεῖσσον, ἢ φίλος σαφὴς ἀ πλοῦτος, ἀ τυραννὶς. Vt ergo igne aurum probamus, ita in aduersis amici fides explorari solet. Pylades rebus iam desperatis quàm fidum animum declarat, dum non opes, non aurum, quod usitatum est, pollicetur: sed uitam pro amici incolumitate impendere, uel cum amico ad manes simul ire gestit? Contrà uerò in Menelao fucati amici effigiem adumbrat, qui prementibus malis, Orestem iuuare recusat, tali sub prætextu: Non esse facultatem liberandi ipsum è periculo, propter insanos populi motus, multitudinisq; promiscuæ tumorem, cui obsistere uiribus destitutum non sit satis tutum. At spe fraterni imperij potiundi accensus, Orestem deserebat. Vt hinc intelligamus, sæpe ruptis naturæ uinculis fratrem à fratre dissilire, amicitiæq; religionem, ius ipsum, pietatemq; nimia dominandi libidine uiolari: qua nihil est exitiosius tranquillo reipub. statui. Nos ergo hoc illustre & ueræ & fictæ amicitiæ exemplum ob oculos ponentes, circumspecti & cauti simus in amicis & deligendis, & colendis: ut ne antea (sicut monet Isocrates) in amicitiã quempiam recipiamus, quàm exploratum sit cuiusq; ingenium. Memorata amicorum paria sunt hæc fermè: Achilles & Patroclus, Euryalus & Nisus, Æneas & Achates, Theseus & Pirithous, Pythias & Damon, Dauid & Ionathas, &c. Nec minus commendo orationes contrarias Tyndarei & Orestis, quæ foro paratæ, concitatæ, solidæ, sententijs & locis rhetoricis refertę, inter se fortiter collidunt. Illud etiam in narratione nuncij, cuius personã Phryx quidam agit, minimè prætereundum, quod à poeta inducitur uir quidam Argiuus, disertus quidem, sed insignitæ improbitatis fur rexisse, populumq; in eam sententiam illecebrosa oratione pertraxisse, ut Orestem damnarẽt.

C Ex qua re inrelligendũ, nihil pestilẽtius esse, quàm tantã in malo uiro facundiam: qui cum de rebus peruersè sentiat, nihil etiam sani loquitur. Cuius generis tenebrionum ubiq; maxima turba etiam hodie inundat. Principatum in rebuspub. obtinent: magna confidentia, nec minore fauore & plausu populi de maximis rebus temerè declamitant, uberesq; quæstus inde occipiunt. Rursus in altero uiro qui Orestis partes tuebatur imaginemur, longè fructuosiores esse rebus mortalium uiros infacundos, integros tamen & prudentes, quàm insidiosa & fucata eloquentia præditos. Eiusmodi tamen plerunq; parui fiunt apud uulgus, cui semper potior adulatio & fucus est, quàm integritas ac ueritas. Deniq; spectemus ingenia & affectus desperatorum hominum in Oreste & Electra, qui non contenti cæde matris, Helenæ quoq; & Hermiones necem moliebantur. semel enim læsa conscientia, laxatoq; animo aliquo insigni scelere, fit ut in quoduis nephas præcipites ruamus, peccataq; peccatis accumulemus. Proinde consultissimum fuerit principijs obstare, nascentiq; morbo medicam ferre opem: hoc est, immoderatos affectus temperare, cupiditatibus frena imponere, easq; rationi obedientes facere; ne semel uiolata mente, postea à nullo flagitio abhorreamus. Hæc de scopo fabulæ præsentis: quamuis adhuc permulta huc eiusdem penè farinæ adferri possent. Sed quis singula in autore tam luculento, uberi, sublimi, poeta, & Græco persequi queat?

ANNO-

ANNOTATIONES IN ORESTEM: GASparo Stiblino autore.

οὐκ ἐστὶν ὀλίγον.)

HIc Prologus continet duo: primum, que relam de Pelopidarum familię perpetua calamitate: secundum, argumentum & occasionem totius fabulę. Nota est calamitosa Pelopidarum generis sors, adeò ut etiam prouerbio fecerit locum. Cęterùm hos tres uersus Cicero lib. 4. Tuscul. quæst. uertit.

οὐκ ἐστὶν ὀλίγον.)

A' sententia orditur, ut appareat graué rem ac seriam à Prologo agi. Nullum animal ita est ad miserias natum, ita omnibus iniurijs expositum, ut homo: nihil etiam tam imbecille, fragile, incõstans, quàm uita eiusdem: ut multorum sapientum dictis ac apophthegmatis id testatissimũ est, & quotidiana uitæ exempla id ostendunt.

ὁ γὰρ μακαρίως.)

Tantalus Iouis filius ob prodita mysteria, apud inferos fame sitiq; medijs in aquis torquetur: uel, ut alij, in aere suspensus, immane saxum supra uerticem incumbens cernit.

ἀκόλαστον ἔχει γλῶσσαν.)

Morbus linguæ, qui est intemperantia ac incontinentia linguę, Græcis γλωσσαλγία dicitur: is ut fœdissimus, ita sæpenumerò magnorum malorum causa est.

ἧτος φυτεύει.)

Genealogia Pelopidarum familiæ. Ἀπάτῳ ὑφάσμασι, tunica quæ nullum habet exitũ: qualem etiam aiunt Herculi missam fuisse, meminit Sophocles in Polyxena.

ὀνομάζειν γὰρ.)

Per Eumenides intelligere debemus, dolores & terrores animi sibi malè conscij.

ἀπόρου χρῆμα.) Epiphonema, clausulaq; epilogi. Consilij inops & perplexa res est domus relicta, & calamitate aliqua oppressa, speq; delapsa, alieniq; consilij & opis indiga: ut erat tũ familia Pelopidarum.

ὦ πολυπλόκαμε.)

Actus primus hæc habet. Helena Electræ & Oresti miserrimè affectis condolet: & ab Electra propter adulteriũ, quod uniuersæ Græcię exitio fuit, clanculum mordetur: mittirq; Hermionem, ad ferendũ inferias Clytæmnestræ. 2. Electræ sollicitudo & studium circa Orestem, ne somno excutiatur strepitu Chori. 3. Orestes somno excitus, tractatur officiosè ab Electra: in qua mirè describitur ægrotantiũ fastidium, impatientia, καὶ ἄθος. Eadem rogatur à fratre, ut se quieti det, quò posit durare in labore. quod tamen recusat: mauult enim mori cũ illo, quàm à latere illius discedere. 4. Chorus ad Eumenides uertit orationẽ, ut paulùm remittãt de furore Orestis. Deinde ad sequentem scenam occasionem præstruit. 5. Menelaus Troia reuersus, offendit omnia luctu funestata, ideoq; mœret: Orestes ipsum ut patruum implorat, ut sibi in periculo præstò sit. Intelligendum autẽ est, Orestem in hoc actu turpem, deformem, distortum ac horridum in proscenium productum esse, ac spectatorum oculis præberi.

ὀλίγε φρονεῖς.)

Ita ferè nobiscum agitur, ut nimis serò sapiamus, & accepto damno turpiter factorum nos pœniteat. Sic Helena serò sapit, quæ causa & initium tantarum cladiũ fuerat. uide prouerb. Serò sapiunt Phryges.

ἐς ὄχλον ἕρπομεν.)

Virginem in publicum prodire, ubi hominum magna solet fieri frequentia, minimè decet: quia sæpiusculè uiolandæ pudicitiæ hinc occasio offeratur.

ὀρθῶς ἔλεξας, ὦ φίλως.)

Verè Agathon apud Athenæum:

Εἰ μὲν φράσω τἀληθές, οὐχί σ' ὀνήσει·
Εἰ δ' οὐφρανῶ σ', οὐχὶ τἀληθὲς φράσω. Id est:
Si uera dicam, tibi uoluptati haud ero:
Si sim uoluptati, haud tibi uera dixero.

ἀλανὴν γὰρ Ἀργεῖοι κακοῦσι.)

Nihil est formidabilius publico odio: nihilq; miserius eo homine, quem omnes uno consensu oderunt & execrantur. Cæterùm κακοῦσι secundæ hic personæ est.

Ἑλένη σε δ' ἀμφὶ τὸν.

Ex hoc loco intelligendum, etiam ex gentilium consuetudine mortuorum cadauera aliqua religione tractanda esse: quia domicilia animorum ex diuina mente decerptorum fuerint.

ὦ φύσις οὐ κακέρωποισιν.)

Forma res est egregia, minimeq; spernẽda, si rectè possideatur: id est, si non turpitudinis occasionem ministret. ex abusu enim formæ, sæpe in libidines prolabũtur mortales. Rectè Ouidius: *Lis est cum forma magna pudicitiæ.* Et Iuuenalis:— *Rara est adeò concordia formæ, Atq; pudicitiæ.*— Terentius in Andria:

Huius formam atq; ætatem uides:
Nec clam te est, quàm illi nunc utræq; res inutiles
Et ad pudicitiam, & ad rem tutandam sient.

νύκτωρ, νύκτωρ νυκτὸς.)

Nox dicitur ὑπνοδότειρα, quia propter humiditatem somni conciliatrix est. Cæterùm epitheto illo πολυπόνῳ, optimè expressit calamitosam mortalium sortem, & perpetuos mortalium uitæ labores, à quibus nunquam quiescere concessum est. Ita Homerus homines subinde δειλὸς & πολυμόχθους uocat.

δίκαια μὲν, κακῶς δ' ὄ.)

Iustum erat Clytæmnestram necari, ut quę immerentem maritum per insidias occiderat: sed fœdum & detestabile, matris cædemà filio patrari. Maleficos enim punire publicę solùm autoritatis est, & eorum qui magistratu funguntur.

ὦ φίλον ὕπνε θέλγητρον.)

Ouidius in XI. Metamorph.

Somne quies rerum, placidissime Somne deorum, &c.

Seneca in Hercule Furente:

Tu ô domitor
Somne malorum, requies animi
Pars humanæ melior uitæ. *

* Hunc locum eleganter tractat Plutarchus in lib. περὶ ἀνεσιμοπονίας. B

Sunt autem tria potissimùm malorum remedia, ac lenimenta rerum asperarũ: somnus, obliuio, & tempus. Fingit autem deam esse Lethen, quòd obliuionem omnium ærumnarum inducat.

αὐλίαρον ὄρ τὸ πᾶμα.)

Prouerbialis uersus. Multa sunt in uita mortalium, quæ licet tristia & molesta sint, tamen aliquando nobis necessariò usuueniunt.

μεταβολὴ παντῶν.)

Vide prouerbiũ, Iniucũda uicissitudo rerũ.

λῃστὸν δὲ τὸ δοκεῖν.)

Delectat etiam opinione tantũ rerum speratarũ fructus cõceptus, etiamsi non cõtigerit.

ἥκει φῶς.)

Prouerbiales locutiones, Venisti mihi lumen, Deus, numen, seruator, &c. quum significamus præsens auxilium, & opem in afflictis rebus nobis adesse.

ἐπίσημον ἔτεκε.)

Stesichorus apud interpretem ait, Tyndareum omnibus dijs sacrificasse, solius Veneris aũt oblitũ esse. Vnde ipsa irata effecit, ut Tyndareus gigneret filias digamos & trigamos, C desertrices q; suorum uirorum. Oraculũ Tyndareo datum, quod corruptissimũ & mutilũ apud interpretem est, ita ego obiter restitui:

Οὔνεκα Τυνδαρέως ῥέζων ἀπάσαι θεοῖσιν,
τῆς κοινῆς ἐλαθεν μόνον Κυπρίδος ὑπεσταλόρος:
Κεῖνος δὲ Τυνδάρεω μέγα δὴ κέρασι χολῶται,
λοὶ διγάμους, τριγάμους τίθησι, καὶ λειπεσύωρας.

Ita uerti:

Tyndareus cunctis ponens libamina diuis,
Solius oblitus tenerorum est matris amorum:
Hinc dea Tyndarei natas exosa, maritis
Infidas fecit, fœdis miscens hymenæis.

Σὺ νυὸ διαφθεῖρε κακῶν.)

Prudenter monet Poeta, ut quæ in alijs dedecorosa & deformia esse animaduertimus, ea non solùm uerbis, sed & facto caueamus: ne dicamur κακὸν τῷ πράττειν μεχρὶ τῷ λέγειν innocentes esse.

θυμὸς σὸν τεταράσσεται.)

Animi passionum ac perturbationum indices sunt oculi.

τοὺς αἱματωποὺς.)

Luculenta horribilium agitatæ sceleribus mentis cruciatuum & pauorum impendentis supplicij descriptio, per ista epitheta Furiarũ αἱματωποί, δρακοντόδολοι, γοργῶπες, ἐνέρων ἱππεῖαι, θεαὶ νεκύων. item per uerba, ἐπισσύνθη, θρώσκει, ἀπονηρεῖν. Obiter specta in Oreste & Electra, typũ fraternæ synceræq; charitatis & beneuolẽtiæ.

εἰκοιδόμαί σοι μετακοιδοῦς.)

Sera pœnitentia Orestis. Agnoscit turpitudinem & impietatem perpetrati facinoris, lachrimisq; testatur dolorem & pudorem animi. Estq; ἦθος paulo remissius, & misericordiæ apud spectatores excitandæ accommodatius.

λαὲν μὴ νοσῶν.)

Allusio ad Stoicorum deliramenta, Dolores & morbos tantum opiniones esse.

ὁ μέγας ὄλβος ἀ μόνιμος.)

Nihil stabile, nulla perpetua fœlicitas in hoc luctuoso orbe, in quo fortuna, siue quicquid id est, ex libidine uices rerum incertas uersat. Euripides apud Plutarchum: ὁ δ' ὄλβος ἀ βέβαιος, ἀλλ' ἐφήμερος. Rectè etiam Pindarus: τί δέ τις, τί δ' οὔ τις; σκιᾶς ὄνειρ ἀνθρωπος.

ἀγαμέμνονος μὲν γὰρ τύχας.)

Vide Homerum Odyss. Δ. Pag. 36. αὐτίκ' ἀλύγεσος δολίῳ ἐφράσατο τέχνῃ, &c. Historiam ibi plenam require, quomodo Agamemnon uxoris & Aegisti insidijs occiderit. *

* Lege Senecæ quoq; Agamemnõ, in quinto actu.

ἀφύλλοις στέμμασι.)

Mos erat antiquis, ut supplicaturi sertum ex folijs uel lauri uel oleæ prętenderẽt. Ideoq; hic Orestes Menelao supplicaturus, quia habitu erat distorto & fœdo, dicit se precaturũ ore folijs carẽte: id est, oratione tantum absq; laureo (quod moris erat) serto. Vel, ore sine folijs: id est, sicco, squallido, & arescenti.

ὦ θεοὶ τί λύσω.)

Menelaus perterritus informi Orestis aspectu, discit omnem rem de Oreste, quomodo uidelicet in furorem actus, & quàm diu Erinnyes ipsum occuparint. Animum uerò suum infidum erga Orestem, & spe regnandi Argis accensum, minimè dissimulat: licet summis oppugnetur precibus, ipsumq; Orestem extrema stare fortuna uideat.

ἡ σοφὸς ὅστις.)

Iam ipse poeta significat, quid per Eumenides intelligi uelit: nimirum conscientiam infœlicem, & sceleribus perditam:

λυπῇ μάλιστα δὴ ἡ διαφθείρουσά με,
δεινὴ γὰρ ἡ θεὸς.)

Significat Lypen sęuam quidem esse deam, sed tamen sanabilem: ut intelligamus, nullam calami-

calamitatem, nullum malum tam atrox esse, quod non aliquo tandem remedio leniri possit, & mollescat: quare nusquam animus abijciendus, sed spe bona sustinendus usq; est.

ὦ δεινὸν πάσχειν δεινά.)

Iustum est, & Adrasteæ Nemeses legi conueniens, eum qui nepharia & horrenda perpetrarit, horrendis etiam pœnis agitari & affici.

Ἀλλ' ἐστὶν ἡμῖν αὐαφορά.)

Translatio culpæ ad Apollinem, cuius impulsu cædes commissa fuerat.

εἰαξ τὸ τροίας μῖσος.)

Libet huc totam fabulam, ex interprete utcunq; uertam adscribere: Oeax & Palamedes parentes habuêre Nauplium & Clymenem Atrei filiam. Palamedes autem ad Troiam profectus, multa egregia & utilia præstitit Græcorum exercitui. cum enim fame periclitarentur in Aulide, ac circa diuisionem rei frumentariæ ac cibariorum asperius tumultuarentur, iustâ & æquabilem diuisionem confecit, nec non & Phœnicia ipsis adinuenit. Præterea excogitato tesserarum lusu, socordiâ & torporem militibus & ducibus exculsit. Ad hæc calculorũ & mensurarum rationes primus docuit. Vnde magni nominis apud Græcos fieri, magnoq; in honore esse cœpit. Hinc magna inuidiæ materia præcipuis ducibus, Agamemnoni, Diomedi & Vlyssi præbita est: unde omni studio id agere cœperunt, ut ipsum è medio tollerẽt, dolorq; prauo optimè meriti uiri sanguine litarent. Corripiunt ergò Phrygem quendam, ferentem aurum Sarpedoni: coguntq; ut scriberet Phrygijs literis, ac si Priamus cum Palamede de proditione pactus esset. Postea ipso Phryge interfecto, corrumpunt pecunijs Palamedis ministrum, ut literas Phrygias unà cum auro sub lecticam poneret Palamedis. Ipsi uerò digressi, pronunciant Herois proditionem: tabernaculumq; illius peruestigari iubent. Vt autem epistola & pecuniæ sub lectica inuenta sunt, illicò Palamedes ad supplicium trahitur, lapidibusq; obruitur. Hinc Oeax in uindictam necis fratris, cuius etiam causa fuerat Agamemnon, tantopere Argis Oresti aduersabatur. Palamedis historia habetur quoq; apud Philostratum, in heroicis.

ἀλλ' ἀθλίως πράσσουσι.)

Admonet Menelaum officij sui. ut cum ipse incolumis sit, fortunaq; prospera, ne deserat amicum afflictum, & in maximo periculo uersantem.

Ὀνομα γὰρ, ἔργον δ' οὐ.)

Sententia est: Amici fides rebus asperis apparet maximè. Quare ij nomine tenus tantùm amici sunt, qui tum nos deserunt. Vnde rectè Plautus in Epidico:

Is amicus est, qui in re dubia re iuuat: A
Vbi re opus est,
Nil homine amico est opportuno amicius.

αἰδὼς μ' ἔχει ἐς ὄμματ' ἐλθεῖν.)

Elegans pœnitentiæ imago: quam sequitur pudor, horror, cruciatus, gemitus, fuga bonorum. Quisquis enim tantam turpitudinem in se admisit, non facilè innocentum conspectum sustinet, reuereturq; præsentiam bonorum. Nonnunquam etiam desperatio comitatur, quæ seipsam non raro laqueo ulciscitur.

IN ACTVM SECVNDVM

Annotationes: cuius princip. πῶς πῶς θυγατρὸς τῆς ἐμῆς ἰδεῖν πόσιν;

HÆc continentur in Actu secũdo. 1. Tyndarei & Orestis orationes iudiciales, & aduersariæ. 2. Supplex oratio Orestis ad Menelaum, ut scilicet memor beneficiorum paternorum, nunc in summa angustia sibi opem ferat. Deinde eiusdem conuicia, postquam se frustrari uidet, 3. Colloquium Pyladis, qui primùm aduenerat, & Orestis, intimorum amicorum: in quo consultant, qua uia tandem sit ex manifesto periculo euadendum. Postremò, cum Oreste se purgaturo in concionem prodit. 4. Chorus, qui querelam Pelopidarum calamitatis, & in primis Orestis habet. B

τὸ μέλλον ὡς πικρόν.)

Calamitosum est, homines rerum futurarũ nihil posse certè præuidere: unde sæpe maximis inuoluuntur malis. quæ facilè declinarent, si uel obscura futuri nobis esset noticia.

ἑλλειπόν τι τοῦ ὁμόβου.)

Quæstio est philosophica, quatenus amicis sit opitulandum: quam Gellius luculenter explicat lib. 1. cap. 3. C

ὀργὴ γὰρ ἁμᾶς καὶ τὸ γῆρας.)

Ira in primis animum & mentem impendit, ut nihil rectè sapere aut constituere possit. Quòd si etiã senectus accesserit, quæ per se morosior, & iracundiæ magis obnoxia est, nullus moderationi aut prudentiæ relinquitur locus. Huc interpres citat istos Aristophanis uersus:

Ὀργὴ γὰρ ὄντος ὥστε μαλθακὴ νόσος,
Εμ χειρὶ θύγα, οὐ τάχει δ' ἀμβλυώττει.
πρὸς τοῦδ' ἀγὼν σοφίας.)

Oratio in genere iudiciali absoluto. Confitetur enim factum Orestes, sed se iure fecisse affirmat: contrà Tyndareus argumentis à natura, lege, consuetudine, æquo & bono pugnat. qui loci huius causarum status sunt proprij.

εἰ τὰ κακὰ πᾶσι φυσικά.) A

Dicit Tyndareus, omnibus ingenitam esse à natura uim æqui & boni. Hos mentis iguiculos, quibus honesti & turpitudinis rationem perspicimus, alij naturæ legem, alij naturalem uirtutem, nonnulli ὀρθὸν λόγον, Paulus in epistola ad Rom. νόμον οὐ τοῖς ἡμετέροις παρδίαις γραφόντα uocat.

καλῶς ἔθεντο ταῦτα πατέρες.)

A' lege & consuetudine maiorum. Olim et cõtubernio & salutatione prohibebatur, qui piaculare quiddam admisisset.

ὦ γέρον, ἐγώ τοι πρός σε.)

Oratio Orestis, qua cædem matris his potissimùm argumentis excusat: se patrem crudeliter necatum ultum esse: præterea hoc faci nore cauisse, ne posthac mulieres similem sibi in maritos crudelitatem usurpẽt. quod maximè facturæ fuerant, nisi ipsas tam euidens Clytæmnestræ uindicta deterreret. Deniq;, se cædem patrasse iussu Apollinis: unde se extra culpam esse. B

εἰς ἀνδρὸς ἥκει λεπτῷ.) Narratio.
κατάσκα μῶν.) Confessio.
ἀπόσωμ ὡς ἄπασαν.) Purgatio.
ἤ τις μεθ' ὅπλων.) Amplificatio.
ἐρᾷς ὀλυσέως.) Ab exemplo contrario auget turpitudinem cædis in maritum commissæ.
τύτῳ πειθόμενος.) Translatio culpæ.
γάμον δ' ὅσοις μὴ σὺ παθεῖν σῶσι.)

Fœlices prædicat, quibus bene sint constitutæ nuptiæ. His adscribendi uersus Homerici, qui sunt Odyss. 2. Sunt autem uerba Vlyssis ad Nausicaam:

Σοὶ δὲ θεοὶ τόσα δοῖεν, ὅσα φρεσὶ σῇσι μενοινᾷς
ἀνδρά γε καὶ οἶκον καὶ ὁμοφροσύνην ὀπάσσειαν
ἐσθλήν. ἄ μὲν γὰρ τῷ γε κρείσσων καὶ ἄριστος
ἥ δ' ὁμοφρονέοντε νοήμασιν οἶκον ἔχητον
ἀνὴρ ἠδὲ γυνή, &c. C

ἐπεὶ θρασύν, μὴ χ ὑποστέλλῃ λόγῳ.)

Senex confidenti Orestis sermone magis iam exacerbatus, minatur se effecturum, ut populus illicò poenas sumat de Oreste & sorore. Monet interim Menelaum, ne uelit se Orestis causæ admiscere: hoc pacto enim fore, ut simul aboleatur omnis affinitas, & insuper in magnum discrimen adducatur.

μᾶλλον δ' ἐπείνη σὺ θαυμεῖν.)

Monet his sub uerbis sapientissimus Poeta, longè digniores eos esse supplicijs, qui perniciosis consilijs, & sycophanticis sermonibus imprudentum ac incautorum animos ad aliquod immane facinus suscipiendum inflammant, quàm eos qui idipsum patrant.

λέγοιμι αὖ ἥδιστα μακρά.)

Oratio Orestis ad Menelaum patruũ, supplex admodum, & plena artificij Rhetorici: in qua miro astu conatur irrepere in animũ duri Menelai, dum magnitudinem beneficiorum paternorum exaggerat: uidelicet decennalis belli infinitos labores, cædem Iphigeniæ, exercitum propter Helenam recuperãdam cõtractum: pro quibus ipse nihil aliud sibi prestari petat, nisi ut se in summo discrimine (quod illi perfacile sit) iuuet.

τὰ μακρὰ τῶν σμικρῶν.)

Macrologiam præfert Menelai brachylogiæ.

τοὺς φίλους οὐ τοῖς κακοῖς.)

Vide prouerbium, Ad fœlicem inflectere parietem. Videtur hic à Cicerone noster poeta dissentire. Hic enim (ut uidetur) amicitias præsidij adiumentiq; causa expetendas esse putat: ille uerò in Lælio, non propter imbecillitatem & inopiam desiderandas esse amicitias iudicat, sed propter beneuolentiam, charitatem, & suauitatem.

ὀρέστ' ἐγώ τοι σὸν κατακλύσμαι.)

Respondet Oresti Menelaus, se quidem uaide cupere laboranti auxilium ferre: uerùm suas uires ex longa peregrinatione, innumerisq; laboribus esse debilitatas, quæ ob id nequaquam possint esse satis ualidæ ad cogendum Argiuorum populum. Deinde eam esse naturam uulgi, ut irritatum uehementius exæstuet, nec ullam ferat uim: unde consultius esse, eã blandis uerbis aggredi, quàm durius uelle tractare. Item se opera sua non defuturum, si quid blanditijs obtineri possit. alio qui planè desperasse. Exemplum proponit Poeta hic eius hominum generis, quod officium propter priuati alicuius dispendij metũ omittit.

ὅταν γὰρ ἥδῃ δῆμος.)

Monet Poeta hac sententia, populum potius clementer & blandè tractandum, quàm asperè: utpote bestiam immitem & sæuam. Est autem elegans comparatio, dum ait: nihilo magis popularem furorem comprimi posse, quàm uehemens incendium. Vnde ad tempus cedendum, donec subsidat: aut certè astu & callidè tractandum. Cicero alibi, populum commotum tempestati & euripo comparat, cuius impotentiam Virgilius etiam describit in 1. Æneidos:

Ac ueluti magno in populo cum sæpe coorta est
Seditio, sæuitq; animis ignobile uulgus,
Iamq; faces & saxa uolant, furor arma ministrat,

καὶ ναῦς γὰρ οὐταθεῖσα.)

Rursus elegans sententia, in omni re adhibendum esse modum, nec quò rapit animi impetus, ruendum: audaciam autem & temeritatē ubiq; periculosam esse, præsertim si quis res non tentandas moliretur, idq; nullo consilio. Huiusmodi Giganteos ausus & dij & homines odêre. Videtur huc allusisse Horatius lib. 3. Carminum:

Vis consilij expers mole ruit sua,
Vim temperatam dij quoq; prouehunt
In maius: idem odêre uires,
Omne nephas animo mouentes.

ποινὰ γὰρ τὰ τῶν φίλων.)

Vide Prouerb. Amicorum communia sunt omnia.

τῷ λίαν καλῶς.)

Verti, apice iuris: id est, summo iure: ne scilicet tecum nimis strictè, & tanquam ex syngrapha, sed paulo mitius agant.

ὁπότε χρυσέας ὄρνις ἀέργος.)

Historia hæc apud interpretem est, quam nos utcunq; Latinitate donatam huc adscribemus. Ex Pelope Atreus & Thyestes erant nati: quorum Atreus fratrem Chrysippum, supra modum patri dilectum, ex inuidia, in puteo suffocauit. Ob quod factum Pelops ipsum exterminauit. Post mortem autem Pelopis, redijt in patriam, atq; uterq; fratrum sibi imperium uendicare cœpit. Atreo quidē, quia maior natu erat, ex lege cedebat regnum: Thyestes uerò legibus sibi aduersantibus, nihilominus cedere noluit. Tandem inter ipsos ita conuentum est, ut is qui monstrum aliquod exhiberet, rerum potiretur. Accidit autem pòst, ut inter greges Atrei aureus agnus reperiretur. quod prodigium cùm Atreus iudicibus ostendere uellet, & occupare imperiū: Aerope uxor illius, cōmisso prius cum Thyeste adulterio, agnum furto sublatum impio adultero dedit. Thyestes accepto agno, illico iudicibus exhibuit, ac regnum obtinuit. Atreus indignissimè ferens se præter ius & æquum priuari patria ditione, Aeropen duobus nominibus ulciscitur: quòd & adulterio se contaminasset, & agnum furtim sustulisset. utq; Sophocles autor est, ipsam in mare præcipitem dedit: Thyesti autem tres filios, Aglaon, Orchomenon, & Caleon, mactatos & coctos in mēsam protulit, ipsumq; etiam paulo pòst crudeliter trucidauit. Quam facti immanitatē sol exhorrescens, contrario naturæ cursu ex Occidente in Orientem ferri cœpit, & unà cum ipsa Pleiades alia à solita calle semita mearunt. Hæc interpres.

IN ACTVM TERTIVM. A

IN Actu tertio hęc sunt. Electra è scena egreditur, cùm iam Orestes & Pylades ad concionem processissent. & dum quærit causas absentiæ Orestis, interuenit nuncius, ipso statim uultu prodens tristes rumores. 2. Narrat nuncius euentum iudicij, quomodo, & quid actum sit de Oreste. Ea expositio siue διήγησις artificiosam diuersarum personarum, & disparis uulgi studij descriptionem continet. 3. Electra cognito iudicij euentu, in acerbissimos luctus soluitur, fatalem generis sui miseriam deplorans.

προσῆλθον ἐλπίς.)

ἐλπὶς hic in malam partem, pro timore, & mali alicuius metu accipitur, id quod etiam in hac dictione à Latinis factitatum. Terentius:

Nam quod tu speras, facilè propulsabo.

καὶ δόξοντ' ἀνεραῦ.)

ἀνερὰ, siue ἀνερὼν, proprium nomen eius loci, ubi Argis iudicia haberi consueuerant: dictū ab eminentia & sublimitate.

δαναὸν αἰγύπτῳ δίνας.)

Historia sic habet. Danaus quinquaginta filias suas, despondet quinquaginta filijs Ægypti fratris sui. Cum autem Oraculum consuleret de euentu cōnubiorum, responsum est, fore ut ex istis nuptijs aliquando maximè periclitetur. Quare Danaus persuasit filiabus suis, ut una nocte omnes suos sponsos interficerent, excepta una Hypermnestra, quę Lynceo suo pepercit. Hoc immani facinore cognito, Ægyptus profectus est ad Argos, ut sceleris pœnas sumeret de fratre. Causæq; huius arbitrium optimatibus Argiuæ terræ factum est: quorū calculis damnatus Danaus, morte pœnas persoluit. Hæc interpres Græcus.

ταλθύβιος, ὃς σῷ πατρὶ.)

Talthybius præco Agamemnonis: testis Homerus Iliad. α.

ἔλεξε δ' ὑπὸ τοῖς δμωαμούσισιν.)

Eleganter hoc Talthybio notat illud hominum genus, quod neglecta ueritate, & ingenua libertate, commodi priuati gratia fuco & fastu utitur in negocijs popularibus, multitudinisque fauorem quæstui habet. Quorum iam ubiq; in rebuspublicis maxima uis scatet.

ἐπὶ τὸν σὺν τυχῇ πυθῶ'.)

Notat potentium adulatores potissimùm captare fauorem, apud quos se plurimum emolumenti consequuturos sperent. Vide Prouerb. Ad fœlicem inflectere parietem.

A ὁ δ' αὐτοῖς φίλος, ὃς αὐδιῶνται.)

Libet huc adscribere uerba Plutarchi, ex eo Commētario qui docet amicum ab adulatore discernere: ὥσπερ ὁ Σιμωνίδης τὴν ἱπποτροφίαν φησὶν ἀ λαπύθῳ ἀπαλεῖν, ἀλλ' αἰγίσι πυροφόροις: οὕτω τὴν πολακείαν ὁρῶμεν ἀ πονηρῶν, ἀδὲ ἀδόξοις, ἀδὲ ἀδιωκότοις ἀπολυθῆναι, ἀλλ' οἱπωντε καὶ πραγμάτων μεγάλων ἀλίσθημα καὶ νόσημα γιγνομένῳ, &c.

αὐήρ τις ἀθυρόγλωσσος.)

Describit audacem quendam blateronem, siue λαλὸν, non absimilem Thersiti Homerico, qui ἀμετροεπὴς, ἀπειρεσίμυθος: uerba illius ἄνοσμα dicuntur Iliados β. qualem describit & facetissimus poeta Aristophanes in Ranis:

ἀνθρωπον ἀγριωπὸν, αὐθαδόστομον,
ἔχοντα ἀχάλινον, ἀπρατὲς, ἀπύλωτον
στόμα, περιλαλητὸν, μυκτοφαπελορήμονα.

B Monet interpres, in Cleophontem quendā Atheniensem, Rhetorem prauum & insidiosum, ac natione Thracem, hęc à poeta dici. De quo Aristoph. in Ranis: φιλοτιμωτέραι πλεόφητται, ἐφ' ἃ δὴ χείλεσι ἀμφιλάλοις ἀμνὸν ἐπιβρέμηται, ὀρνίθια χελιδόνι, ἐπὶ βάρβαρον ἐξομοῦν πέταλον, Θρῄκιον πίσωνός τε, &c. Vide adag. apud Eras. Os infrene.

ὅταν γὰρ ἡδὺς τοῖς λόγοις.)

Qui grata potius quàm uera loqui studio habent, Aeschylo dicuntur in Prometheo χαριγλωσσεῖν, Athæneo ἡδυγλωσσεῖν. horum orationes idem Aeschylus significanter μειλιγλώσσους τῆς πειθοῦς ἐπῳδὰς dixit: id est, Mellilingues Suadelæ incantationes: si sic loqui nostræ linguæ usus ferret. Est & hoc carmen in Prometheo eiusdem poetæ:

——νόσημα γὰρ
ἄλογιστον εἶναι φυμὶ συνθέτου λόγου.

Tales Isocrates passim insectatur, præcipuè tamen in oratione de pace, & in ea quæ C contra Sophistas scripta est: item multis in locis Demosthenes, & cæteri quamplurimi scriptores detestantur.

μορφῇ μὲν ἐν σκοτῷ, αὐδρεῖος δ' αὐδὴ.)

Alium iam describit uirum, qui postremæ apud uulgus notæ erat: cæterùm animo constanti, sincero, simplici: præterea illis fori colluctationibus minimè tritus, sed tamen prudens, & qui uerum absq; omni lenocinio dicebat, uita etiam integra & inculpata. Tales nimirum sunt, qui boni uiri nomen soli merentur.

ἀλλ' σύντριπτρ φάσγανον ἢ βρόχον.)

Prouerbiale, quoties extremam rerum desperationem significamus.

ἰαχεῖτω δὲ γᾶ κυκλώπεια.)

Quare Argos à Cyclopum gente sit denominatum; ex Arsenio interprete petere licebit.

πανδαίνυντ' ἐφημόρων ἔθνη.)

Sententia in miseram mortaliū conditionem, præsentisq; uitæ incōstantiā quæ plena est laborū & ærumnarū. Allusum est ad prouerbia, Optimum non nasci, & Homo bulla.

Πέλοψ' ὅποτε πελάγεσι.)

Myrtilus auriga fuit Oenomai regis Elidos, à Pelope interfectus, & in mare proiectus: unde postea dictū est Myrtoum mare.

IN ACTVM QVARTVM.

ELectra à concione redeuntem Orestem amaro luctu excipit, ut quæ iam cognorat ex nuncio euentum iudicij: hinc extremi fratris & sororis complexus, mutuaq; oscula. 2. Pylades Orestem properantem ad ferrum retinet, admonens, ut prius aliquo modo Menelaum ulciscatur, quàm moriatur: suumq; ad hanc rem pollicetur & consilium, & operam: nec non & mori pro ipso, uel saltem unà cum ipso certat. Docet autem, Helenam esse mactandam: id quod factu sit perfacile, cùm neminem præter aliquot ignauos Phrygas circa se habens, intus secura literas & tabulas quasdam resignet. Præterea id fore utriq; gloriosum, si eam interfecerint, quæ tot funerū autor extiterit. Amplectitur hoc consilium lubens Orestes, consentitq; in facinus à Pylade destinatum. 3. Electra aliud quoque consilium in medium profert, uidelicet ut Hermionem à monumento Clytemnestrę reuertentem deprehendant, & pro obside adseruent: docetq; id commodè fieri posse. 4. Probant hæc consilia, accingunt sese ad facinus, expediunt enses: inuocant manes Agamemnonis, ac numen Iouis, primi generis Pelopidarum autoris. Electra ante uestibulum iubetur obseruare, ne quis subitò rei interueniat: ipsi interea se in penetralia ad Helenam recipiunt. 5. Electra chori mulieribus singulis suas assignat stationes, ubi obseruent ne quis inopinatò ædib: appropinquet, dum Helenę cædes perficitur. 6. Hermione per dolum comprehenditur, dum nihil mali metuens ingreditur domum Helenæ, pro damnatis supplicatura.

φέρειν δ' αὐάγκη τὰς παρεστώσας.)

Monet, præsentem fortunam siue secundā siue aduersam, moderatè ferendam esse: in primis tamen duram necessitatis legem. Cuius nullum inuenirī potest lenimentum, quando etiam τὸν θεὸν τὴν αὐάγκην βιάζεσθαι, Plato in 4. de Legib. scribat.

εἰς δάκρυα τορθμεύει.)

Hic uersus, mea sententia, corruptè legitur. sic autem potest restitui:

– ∪∪|∪ – | – –|– ∪ ∪|∪–| ∪ –
εἰς δάκρυα τορθμεύει δὲ ὑπομονὴν πακῶν.

ὦ φίλτατε, ὦ ποτεινὸν.)

Hæc mutua oscula, & complexus Orestis & Electræ in scenâ producti, maximè ad concitandos spectatorum animos faciunt.

εἰ ζῶν με χρῄζεις οὐ θαύνοντος.)

Ouidius lib. 3. de Ponto:

Ire iubet Pylades charum periturus Orestem,
Hic negat, inq; uicem pugnat uterq; mori.
Exitii hoc unum quod non conuenerit illis,
Cætera pars concors & sine lite fuit.

κνφμάτων τυτόμεθα.)

Loquitur more uulgi, post rogum nihil hominis superesse. Vocat Homerus sæpe orcum ἀτρέπεα χῶρον: intelligit autem mortem. item Acheron fluuius infernalis, dictus est quasi ἀνὺ χαρᾶν: quòd post mortem nihil uoluptatum uel gaudij, imò ne ullus quidem sensus (iuxta gentilium opinionem) superfit.

ἔχει γὰρ βαρβάρους.)

Alluditur ad prouerbia: Phryx plagis emendatur, & Phrygium mancipium. Sunt hæc peculiariter dicta in ignauiam, mollitiem, & seruilia ingenia barbarorum.

τροφὰς γὰρ ἵκει.)

Iunuit poeta, ex conuictu malorum & dissolutorum homines fieri multo corruptiores. Vnde & Helena ex diuturno barbarorum cõtubernio magna morũ macula concepta, longè corruptissima facta erat.

ὃν ἐστὶ πρέσβυν, εἴ φίλος σαφής.)

Docet amicos potiores esse quàm pecunias: & ad uitæ præsidium plus momenti habere amicos citra opes, quàm sine amicis opes. Vnde apud Scythas (ut Lucianus autor est) is ditissimus habebatur, qui certissimos & optimos amicos possideret.

μιαιφόνοις ὦ φίλαι.)

Exemplum hoc mulierum singula circumspicientium monet, in rebus arduis & periculosis aggrediundis debere mortales esse cautos & circumspectos: ea quippe res ad summa consilia exequenda plurimum ualet. Cæterùm in Electra magnanimæ & generosæ mulieris typus exhibetur, quæ ne in ipso quidẽ mortis articulo prosternitur, sed consilio rebus desperatis subuenire cogitat.

IN ACTVM QVINTVM.

IN hoc Actu summa est epitasis, rerumque turbæ atrocius incrudescunt. Nam Phryx quidam, qui cum Helena Troia aduenerat, uix è periculo elapsus, miserabilem inchoat querelam: Choroq; rem omnem, quam prius exclamore tantùm cõiectarant, planam facit, quę quidem intus gesta erat. In qua narratione mira rerum & personarum effictio, uarietasq; affectuũ animaduertenda est. 2. Orestes audito eiulatu Phrygis, unde factum prodi poterat, foràs prosilit, illiq; extrema minitando, fidem ac iusiurandum ut taceat extorquet: hinc rursus intrò se recipit. 3. Interea Menelaus à quodam ex suis huius tragœdiæ certior factus, amens accurrit, erepturus saltẽ Hermionem imminenti cædi: uerùm ingressu in ædes prohibitus, inter sacrum & saxum constituitur. Nam illi ea proponitur ab Oreste conditio, ut aut se populi sentẽtijs liberet: aut filiæ necem, ac incendiũ regij palatij aspiciat. Impetum autem in ostia facturo minitantur, reuulsis ex parietibus saxis. Ibi dũ in acie nouaculæ (quod dicimus) summoq; in articulo res uertatur, ex improuiso Apollo adest, omnemq; rem cõponit, dirosq; ausus Orestis inhibet. Hinc lætum & planè comicum fabula sortitur exitum.

ταυρόκρανος ὠκεανὸς.)

Interpres ait, ideo Oceanum dictum ταυρόκρανον, id est cornutum, uel bouino capite: uel quòd fluctus eius persimilem taurorum mugitui strepitum ac uocem edant: uel propter uiolentiam aquarum, quæ in tauris maxima est: iuxta illud, ταῦροι δ' ὑδριστὰ, καὶ εἰς κόρας θυμὸς μένει: οὐ γὰρ αὐτοῖς ἔχουσι τὴν ἰχμὴ. Intelligit autẽ Oceanũ fluuiũ, iuxta Arseniũ. Vide Strabonẽ lib. 1. Geographiæ.

ἁρμάτειον μέλος.)

ἁρμάτειον μέλος dicitur Latinis currule carmen, quale sponsæ uehiculo ad sponsum proficiscẽti accini solebat. idem hic, quod Hymenæus. Vide interpretem, si libet.

αἴλινον αἴλινον.)

Genus est lamentationis altæ & acutæ, ut inquit Sophoclis interpres. Sic autem exponendum, Ælinum, ælinum. genus cantionis lugubre solent barbari in summis malis, ac in ipso rerum occasu constituti barbara uoce dicere.

οἷος ὀλυσσοῦς, σιγᾷ δόλιος.)

Apud plerosq; ueteres tragœdię scriptores, tam Latinos quàm Græcos, malè audit Vlysses, ceu uafer, dolosus, & qui fraude quàm uirtute gesserit plura: cùm tamen Homerus illũ omnibus ornet uirtutibus, nullaq; talis de eo fit apud ipsum suspicio, id quod Cicero lib. 3. Officiorum dicit, & Strabo lib. 1. Luculenter ostendit. At ita Sophocles in Aiace:

τόπος λόγων ψιθύρων πλάσσων
εἰς ὥστε φόβον πᾶσιν ὀλυσσοῦς, &c.

Seneca in Troade:

Simulata remoue, non facile est tibi
Decipere Vlyssem: id est, uafrum, astutum & uersipellẽ.

Ouidius in 12. Metamorphos.

— Qui clàm, qui semper inermis
Rem gerit, & furtis incautum decipit hostem.

ἰδαῖα μάτηρ ὄβριμα.)

Ida mons est Troiæ, ubi colitur Rhea dea: inuocat igitur ipsam ceu deam indigenam. dicitur aũt ὄβριμα, id est potens, metuenda, quia à poetis fingitur leonibus inuehi solita esse.

βουδρομοῦμεν ἄλλος ἄλλοθεν.)

Obserua pulcherrimum pragmatographię specimen, quo tumultus & congressus imbellium Phrygũ cum Pylade εὐφυῶς depingitur.

ὦ ζεῦ, καὶ γῆ, καὶ φῶς.)

Exclamatio tragica, opportunè orationi inserta. talem quippe poscebat rerum atrocitas & indignitas.

δειλίᾳ γλώσσῃ χαρίζῃ.)

Competit εἰς τὸς χαριγλωτσοῦντας: uel qui præmetu non audent, quod sentiunt, proloqui.

ὥστε γοργόν' εἰσιδεῖν.)

Gorgonum fabulam eleganter narratam lege apud Eras. in adagio, Orci galea.

δεινὸν συντυχεῖν αἰνῆς.)

Res est horribilis, potens uir, in imbecillũ perniciem nitens: uel, periculosum esse tenuioribus, cum tyrannis aut potentibus agere. iuxta prouerbiũ, Porrò à Ioue & fulmine.

θεῖνοι.)

Lapides qui summis ædium partibus incumbunt. idem ferè γέωσα significant.

ἁγνὸς γὰρ εἰμὶ χρῆσις. Ορ. ἀλλ' ἢ τὰς φρένας.)

Gnome Theologica: Deum non spectare externum cultum, & ceremonias: sed potissimùm requirere mentis puritatem.

Μηνέλαε παῦσαι λῆμα.)

Eò iam deducta res erat, ut aliò procedere nõ potuisset, nisi patrata cæde Hermiones, & incẽsa domo regia. Quare Apollo, præsens numen ceu ἀπὸ μηχανῆς adest, rebusq; ruituris & funditùs perituris subuenit. λῆμα.) Vide Prouerbium, Thurium lema.

ὡς ἀπαίντλοιον χθονὸς.)

Tellus nimio mortalium pondere adeò depressa, ut periclitaretur de sua firmitate, instigauit Ioue, ut bellum suscitaretur inter Græcos & Troianos: id est, ut duę præcipuæ orbis terrarum partes Asia & Europa infestis concurrerẽt signis, ut hoc pacto strage hominum ingenti facta, nonnihil tam molesto onere leuaretur.

βλυὸς γὰρ ὄσσαν.)

Helenę ἀποθέωσις: id est, in numerum diuorum translatio, siue relatio.

ἄξασιν, ἀρπάσίν τε.

Strabo lib. 9. Azanes atq; Parrhasios inter cæteras Arcadiæ gentes uetustate præstitisse scribit. Orestęium oppidum Arcadiæ esse affirmat. Cæterùm idem Strabo lib. 7 ait: Orestem in confinio Macedoniæ oppidum condidisse, & de suo nomine Orestícum Argos uocasse. Eius uerba sunt hæc: λέγεται δὲ τὴν ὀρεστιάδα λίμνην ποτε ὀρέστης φεύγων τὸν τῆς μητρὸς φόνον, καὶ καταλιπεῖν ἐπώνυμον ἑαυτῆς χώραν: κτίσαι δὲ καὶ πόλιν, καλεῖσθαι δ' αὐτὴν ἄργος ὀρεστικόν, &c. Vide interpretem Græcum.

θάνεῖν γὰρ αὐτῷ μοῖρα δελφικῷ.)

Vide infrà in Andromache, nuncij narrationem, non ita longè à fine, ubi hæc historia recenseturur.

Finis Annotationum in Orestem.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΦΟΙΝΙΣΣΩΝ.

Τεοκλῆς παραλαβὼν τὴν τῶν Θηβῶν βασιλείαν, ἀπόστρεῖ τοῦ μέρους τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Πολυνείκη. φυγὰς δὲ ἐκεῖνος εἰς Ἄργος παραγενόμενος, ἔγημε τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως Ἀδράστου, κατελθεῖν δὲ εἰς τὴν πατρίδα φιλοτιμούμενος, καὶ πείσας τὸν πενθερὸν, σὺν ἑπτὰ ἡγεμόσιν ἐξιόλογον στρατὸν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ εἰς Θήβας ἐλθὼν, εἰ δὲ μήτηρ αὐτοῦ Ιοκάστη ἐποίησεν αὐτὸν ὑπόσπονδον ἐλθεῖν εἰς τὴν πόλιν, καὶ διαλεχθῆναι πρότερον τῷ ἀδελφῷ περὶ τῆς ἀρχῆς. δεινοπροσωπήσαντος δὲ ὑπὸ τῆς τυραννίδος τοῦ Ετεοκλέους, εἰ μὲν Ιοκάστη συνεκκαλεῖν τὰ τέκνα ἐν ἠδύνατο πρὸς φιλίαν. Πολυνείκης δὲ, ὡς πρὸς πόλεμον λειφθὲν παρατεξάμενος, ἀνεχώρησε τῆς πόλεως, ἐχρῆσε δὲ

ARGVMENTVM PHOENISSARVM.

Teocles suscepto Thebarũ imperio, fratrem suum Polynicẽ debita parte priuat. ille autem exul ad Argos profectus, uxorẽ duxit filiam regis Adrasti: reditumq; in patriam agitans, ac persuaso socero, iustum exercitum coegit aduersus fratrem, & ad Thebarũ urbem uenit. Mater uerò Iocaste effecit, ut inducijs pactis in ciuitatem ueniret, ac prius cũ fratre de regno colloqueretur. Cæterùm Eteocle supercilia ac animos attollẽte, ppter imperiũ, Iocaste quidẽ ad cõcordiã filios reducere nõ potuit: Polynices uerò, ut reliquũ belli cõficeret, urbe excessit. Tiresias aũt

uaticinatus est, uictoriã penes Thebanos fore, si Menœceus Creontis filius Marti uictima fieret. Creon itaq; filium urbi impendere recusauit: filius autem omnino uoluit. Cumq; pater ipsum cum pecunia ablegaret, seipsum interemit, ac rem confecit. Thebani Argiuorum duces trucidarunt. Eteocles autem & Polynices singulari certamine cõgressi, mutuis ceciderunt uulneribus. Vnde mater incidens in extinctos filios, seipsam quoq; interfecit. Huius uerò frater Creon regnum suscepit, Argiuiq; prælio uicti discesserũt. Hostes autem, qui sub Cadmea occubuerãt, indignabundus sepulturæ non mandauit. Polynicem etiam insepultũ, & sine omni funeris honore abiecit. Oedipum patria in exilium misit. Atque hac quidem in re partim legem humanam seruauit: partim uerò iram suam secutus, nihil calamitate & miseria illa commotus est.

Aliud.

Hoc Phœnissarum Drama uehementer affectibus ardet, planeq; miserabile est. E' mœnibus enim pręceps datus Creontis filius, perijt pro urbis salute. Perière & duo fratres mutua cæde: & ipsorum mater Iocaste, inter liberos seipsam sustulit. Quiq; ad Thebas profecti fuerant Argiui, extincti sunt. Polynices insepultus eijcitur, Oedipus patria pellitur, atq; cum ipso filia Antigone. Est autem hæc fabula multis personis, multisq; egregijs sententijs referta.

De eodem Argumento.

Hæc fabula in scenã producta uisendæ excellentiæ est: siquidem multis personis constat. Antigone è muro Argiuos contẽplans, non est pars fabulæ: item Polynices inducias pactus, nulla causa inducitur: quòd post omnes cum importuna & futili cantione Oedipus in exiliũ pulsus, additus est superuacuè.

ORACVLVM LAIO THEBANO datum, sic ad uerbum transtulimus.

Laie Labdacides, sobolis fœlix genus optas?
Ecce dabo charum natum: sors at feret olim,
Vt pereas huius manibus. Sic annuit ipse,
Votis persuasus Pelopis Saturnius heros:
Quod natum abstuleris, ille hæc tibi cuncta precatur.

Aenigma Sphingis ita Erasuertit:

Est bipes in terris, & quadrupes, haud eadem uox,
Et tripes. immutat speciem hoc ex omnibus unum,
Quæcunq; in terris reptant: uolat æthera circum,
Perq; mare. astu bi iam pedibus compluribus auctum,
Accelerat gressum, uietis tum maxima membris
Segnities ac torpor adest, minimumq; uigoris.

ὁ Τειρεσίας νικᾶν θέσθαι τοῖς Θηβαίοις, ἐαν ὁ παῖς Κρέοντος Μηνοικεὺς σφάγιον Ἄρει γένηται. ὁ μὲν οὖν Κρέων, ἠρνήσατο ἐπιθεῖναι τῇ πόλει τὸν παῖδα· ὁ δὲ νεανίσκος ἐβούλετο. καὶ τῷ πατρὸς αὐτῷ φυγὴν μετὰ χρημάτων διδόντος, ἑαυτὸν ἀπέσφαξε, καὶ δὴ καὶ ἔπραξε. Θηβαῖοι δὲ τοὺς ἡγεμόνας τῶν Ἀργείων ἔσφαξαν. Ἐτεοκλῆς δὲ καὶ Πολυνείκης μονομαχήσαντες, ἀνῄρουν ἀλλήλους. ἡ μὲν οὖν μήτηρ αὐτῶν εὑροῦσα νεκροὺς τοὺς υἱοὺς, ἀνῄρει ἑαυτήν. ὁ δὲ τούτης ἀδελφὸς Κρέων παρέλαβε τὴν βασιλείαν. οἵ τε Ἀργεῖοι νικηθέντες τῆς μάχης, ἀνεχώρησαν. Κρέων δὲ δυσχερῶς φέρων, τοὺς μὲν ὑπὸ τῇ Καδμείᾳ τῶν πολεμίων πεσόντας οὐκ ἔδωκεν εἰς ταφήν. Πολυνείκην δὲ ἀνήδυστον ἔρριψεν. Οἰδίπουν δὲ φυγάδα τῆς πατρίδος ἀπέπεμψεν. ἐφ' ὧν μὲν φυλάξας τὸν ἀνθρώπινον νόμον, ἐφ' ὧν δὲ τὴν ὀργὴν λογοποιήσας, οὐδὲ περὶ τὴν δυστυχίαν ἐλεήσας.

καὶ ἄλλως.

Περιπαθὲς ἄγαν αἱ Φοίνισσαι τῇ τραγῳδίᾳ. ἀπώλετο γὰρ ὁ Κρέοντος υἱὸς ἀπὸ τοῦ τείχους, ὑπὲρ τῆς πόλεως ἀποθανών. ἀπέθανον δὲ καὶ οἱ δύο ἀδελφοὶ ὑπ' ἀλλήλων. καὶ Ἰοκάστη ἡ μήτηρ αὐτῶν, ἑαυτὴν ἀνῄρει οὐ τοῖς παισί. καὶ οἱ ἐπὶ Θήβας στρατεύσαντες Ἀργεῖοι, ἀπώλοντο. καὶ ἄταφος Πολυνείκης πρόπειται. καὶ Οἰδίπους τῆς πατρίδος ἐκβάλλεται, καὶ σὺν αὐτῷ ἡ θυγάτης Ἀντιγόνη. Ἐστὶ δὲ τὸ δρᾶμα καὶ πολυπρόσωπον, καὶ γνωμῶν πολλῶν μεστόν τε, καὶ καλῶν.

καὶ ἄλλως.

Ἐστὶ μὲν τοῦ συνθέτου ὄψεσι καλὸν τὸ δρᾶμα, ἐπεὶ καὶ παραπληρωματικόν, ὅτι ἀπὸ τῶν τειχέων Ἀντιγόνη θεωροῦσα, μέρος οὐκ ἔστι δράματος. καὶ ὑπόσπονδος Πολυνείκης ἀδικοῦς οὔτινα παραγίνεται. ὅ, τε ἐπὶ πᾶσι μετ' ᾠδῆς ἀδολέσχῳ φυγαδευόμενος ὁ Οἰδίπους, πρὸς σέρρι πᾶν διαπρῷ.

χρησμὸς δοθεὶς Λαΐῳ τῷ Θηβαίῳ.

Λάϊε λαβδακίδη, παίδων γονὸς ἄλβιον αὐτεῖς;
Δώσω τοι φίλον υἱόν. ἀταρ πεπρωμένον ἐστὶ,
Σὺ παιδὸς χείρεσι λιπεῖν φάος. ὡς γὰρ ἐνεύσε
Ζεὺς προνόητης, Πέλοπος γυγάρεως ἀρᾶσι πιθήσας,
Οὗ φίλον ἥρπασας υἱόν, ὃν δὴ κύξκατό σοι τά δε πάντα.

τὸ αἴνιγμα τῆς Σφίγγος.

Ἐστι δίποιον ἐπὶ γῆς, καὶ τετράπουν, οὐ μία φωνὴ,
Καὶ τρίπον, ἀλλάσσει δὲ φύλῳ μόνον, ὅσ' ἐπὶ γαῖαν
Ἑρπετὰ κινεῖται, αἰθέρ' τ' ἀεὶ δρᾷ, καὶ κατὰ πόντον.
Ἀλλ' ὁπόταν πλείσοισιν ἐπεγόμενον ποσὶ βαίνῃ,
Ἐνθα τάχος γίγνοισιν ἀφαυρότατον πέλει αὐτῇ.

TA

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ πρόσωπα.

Ἰοκάστη.	Κρέων.
Παιδαγωγός.	Μηνοικεύς.
Αντιγόνη.	Τειρεσίας.
Χορὸς ἐκ φοινισσῶν γυναικῶν.	Αγγελος.
	Ετερος ἄγγελος.
Πολυνείκης.	
Ετεοκλῆς.	Οἰδίπους.

Προλογίζει δὲ ἡ Ἰοκάστη.

PERSONAE HVIVS fabulæ.

Iocaste.	Creon.
Pædagogus.	Menœceus.
Antigone.	Tiresias.
Chorus ex Phœnissis mulierib.	Nuncius.
	Alter nuncius.
Polynices.	
Eteocles.	Oedipus.

Prologi uicem Iocaste agit.

EVRIPIDIS PHOENISSAE, GASPARO STIBLINO INTERPRETE.

Τὴν σὴν ἄστροις οὐρανῷ στέμνων
ὁδόν,
ὦ χρυσωπλόκοισιν ἐμβεβὼς
δίφροις
ἥλιε, θοαῖς ἵπποισιν εἱλίσων
φλόγα,
ὡς δυσυχὴ Θήβαισι τῇ τόθ' ἡμέρᾳ
ἀπῆν' ἐφῆκας, Κάδμου λιπὼν ἦλθε γῆν θεῶν
τὴν δ', ἐκλιπὼν Φοίνισσαν φάλαγγα χθόνα.
ὃς παῖδα γήμας Κυπρίδος Αρμονίαν ποτέ,
Πολύδωρον ἐξέφυσε. τόνδε, Λάβδακον
φασὶν λέγεσιν. ἐκ δὲ τόνδε, Λάϊον.
ἐγὼ δὲ παῖς μὲν κλῄζομαι Μηνοικέως,
Κρέων τ' ἀδελφὸς μητρὸς ἐκ μιᾶς ἔφυ.
καλοῦσι δ' Ἰοκάστην με· οὗτος γὰρ πατὴρ
ἔθετο. γαμεῖ δὲ Λάϊός μ'. ἐπεὶ δ' ἄπαις
ἦν, χρόνῳ λέκτρα τἀμὰ ἔχων οὐ δώμασιν,
ἐλθὼν δρῶτᾶ Φοῖβον, ἐξαυτὸν ἅμα
παίδων ἔπτον ὦ Θήβαισιν δύϊππος ἄναξ,
μὴ πράξῃς τέκνων ἄλοχα δαμόνων βίᾳ.
εἰ γὰρ τεκνώσεις παῖδ', ἀφκίσει σ' ὁ φύς,
καὶ πᾶς σός οἶκος βάσετα δι' αἵματος.
ὃ δ' ἡδονῇ δοὺς, εἴς τε βακχεῖον πεσὼν,
ἔσπειρεν ἡμῖν παῖδα· καὶ πείρας βρέφος,
γυὸς τἀμπλάκημα, τὸ θεῶν τε τὴν φάτιν,
λειμῶν' ὃν Ηρας καὶ Κιθαιρῶνος λέπας
δι' ὠσι βακόλοισιν ἐκθεῖναι βρέφος,
σφυρῶν σιδηρᾶ ἰγνύτρα διαπείρας μέσον,
ὅθεν νιν Ἑλλὰς ὠνόμαζεν Οἰδίπουν.
Πολύβου δ' ἑνὶ λαβόντες ἱπποβακόλοι,
φέρουσ' ὃν οἶκον, εἴς τε δεσποίνης χόρας
ἔθεσαν· ἡ δ', ἣν ἐμῶν ὠδίνων πόνου
μαστοῖς ὑφεῖτο, καὶ πόσιν πείθει τεκεῖν.
ἤδη δὲ πυρσοῦς ἠΰσιν ἐξαυδῶμενος
παῖς δ' μὸς, ἢ γυνὴ, ἢ τινος μαθὼν πάρα,
ἔσεχε οὓς φύσαντας ἐκμαθεῖν θέλων,
πῶς δ' ὦμα φοίβου. Λάϊός θ' ὁ μὸς πόσις,

Phœbe, qui cœli sub astris aureo
Inuectus ætheris uiam curru secas,
Iubarq; flammeum rotas pernicibus
Equis, ut urbi Cadmeæ dirus micas
Eo die, quo primùm ad huius appulit
Cadmus soli fines, profectus è Phœnicia.
Qui ducta olim in uxorem Veneris filia Harmonia,
Polydorum genuit: ex quo Labdacum
Satum aiunt, ex hoc autem Laium.
At ego nata dictitor Menœcei,
Fraterq; mihi Creon ex una matre est.
Vocant autem Iocasten me: id enim pater
Nominis dedit. Cæterùm me ducit Laius. is cum prole
Careret, post diuturnã cõsuetudinẽ, et thalamos meos,
Abijt Phœbum scitatum, poscitq; domui simul
Prolem communem & masculam.
Ille autem respondit: O' qui bellicosis Thebis imperas,
Ne dijs iratis liberorum sementem feceris:
Si enim filium seueris, is te occidet satus,
Totaq; tua domus deperibit cæde & sanguine.
Verùm hic uoluptati se dans, ac in temulẽtiã prolapsus,
Seuit nobis filium: ac satum infantulum,
Agnoscens errorem, non immemor Phœbei oraculi,
Ad florulenta Iunonis prata, & Cytharõnis iuga
Pastoribus tradidit exponendum, ferreis
Talos per medium transfigens stimulis,
Vnde ipsum Græcia appellauit Oedipum.
At ipsum tollentes Polybi bubulci
Domum ferunt, atq; in manus herãs
Tradiderunt. Illa autem laborem meorum nixuum
Vberibus submisit, seq; peperisse fecit fidem uiro.
Iam uerò flauescente mento adultus factus
Filius meus, siue ex se norit, siue ab alio compererit,
Abijt exquisitum parentes suos,
Ad Phœbi templa: uirq; meus Laius,

De exposito filio percontaturus,
An extinctus esset. Ac contulerunt pedem
Simul ambo in Schista uia Phocidis.
Ipsumq; iubet prior auriga Laij:
O hospes, cede uia regibus.
Sed hic muto ore ire pergebat, animo elatus: equi uerò
Ipsi neruos cruentarunt ungulis.
Quid autem multum, extra mala quæ sunt, cõmemorẽ?
Filius trucidat patrem, correptosq; secum currus
Polybo altori suo dat. Cum uerò uastaret
Sphinx cladib. urbem, nec amplius superesset meus uir,
Promulgaretq; frater Creon mea connubia,
Illum ijs potiturum, quicunq; ænigma uir ginis
Sapientis edissereret: ibi tum meus filius
Oedipus fortè inuoluta Sphingis explicauit ænigmata.
Vnde dominus huius terræ factus est,
Sceptraq; accepit huius regni, merita præmia.
Ducit & parentem, haud sciens miser:
Neq; parens sciebam, consuescens cum filio.
Pario autem liberos filio, duos quidem masculos,
Eteoclem, & generosam, Polynicis uirtutem:
Geminas item puellas, alteram quidem Ismenem pater
Nominauit, maiorem natu Antigonem ego.
Vt autem cognouit materni lectum fœdasse se cõnubij,
Cunctis obiectus Oedipus miserijs,
Dira in oculos suos sæuit cæde,
Pupillas aureis acubus saucians.
Vbi uerò filijs meis cœpit mentum syluescere,
Carceribus inclusérũt patrẽ, ut exolesceret calamitas,
Obscuraq; fieret, multarum indiga artium.
Est autem uiuus in ædibus, fortunaq; laborans graui
Diriſsimas preces precatur liberis,
Acuto ferro ut hanc dilacerent domum.
Hi metuentes, ne dij imprecamina
Rata haberent, si in eadem agerent domo,
Ita inter se conuenerunt, ut prius natu minor
Polynices uolens cederet solo patrio,
Eteocles autem sceptra teneret domi manens,
Viceſq; permutaret annuas. Sed postquã in gubernacu
Consedit imperij, recusat cedere fratri solio: (lo
Exulemq; Polynicem patrijs depellit finibus.
Is igitur Argos profectus, Adrasto affinitate iungitur
Maximasq; Argiuorum copias adducit.
Ad ipsaq; hæc septem portis spectanda mœnia
Admouens, paterna sceptra repetit, & terræ partem.
Ego autem, ut litem dirimerem, effeci per inducias,
Vt filius filio congrediatur, antequam arma capessant:
Ipsumq; affuturum, à me missus nuncius prædicat.
Sed ô, qui lucidas poli tenes domos,
Iupiter seruanos, liberisq; da concordiam.
Decet autem, si æquus es, ut non sinas
Eundem hominem esse afflictum perpetuò.

τὸν ἐκτεθῶντα παῖδα μὴ σεσῶν μαθεῖν, A
εἰ μηκέτ' εἰη, κἀξεμάθετον πόδα
ὃν τοῦδ' ἄμφω, Φωκίδι σχιστῇ ὁδῷ.
καί νιν κελεύει λαΐας προχιλῶντας
ὦ ξένε, τυραννοις ἐκποδὼν μεθίστασο.
ὁδ' εἶπ' ἀναιδὴς, μέγα φρονῶν: τοὶ δ' ἱππικὰς
χηλαῖς τένοντας ἐξεφοίνισον πεδῶν.
οἶθ', τί τἄκτος τῶν κακῶν με δεῖ λέγειν;
πᾶς πατρῴα καίνει, κἀλαβὼν ὀχήματα,
Πολύβῳ τροφεῖ δίδωσιν. ὡς δ' ἐπεξαρᾷ
Σφίγξ ἀρπαγᾶσι πόλιν, ἐμός τ' ἐν λῃστῇσι,
Κρέων τ' ἀδελφὸς τἀμὰ κηρύσσει λέχη,
ὅς τις σοφῆς αἴνιγμα τῆνθε μάθοι,
τόδε ξυνάψειν λέκτρα τυγχάνει δὲ πως
αἴνιγμ' ἐμὸς πᾶς οἰδίπους Σφιγγὸς μαθὼν
ὄθεν τύραννος δὴ δε γῆς καθίσταται,
κἀσκηπτρ' ἔπαθλα δὴ δε λαμβάνει χθονός.
γαμεῖ δ' τὼ κἄσαν, ὀκ εἰδὼς τάλας: B
ἐδεῖ' ἁ τεκοῦσα, παιδὶ συγκοιμωμένη.
τίκτω δὲ παῖδας παιδὶ, δύω μὲν ἄρρενας,
Ετεοκλέα, κλεινὸν τε πολυνείκης βίαν·
κόρας τε δοσὰς, τὼ μὲν Ισμήνην πατὴρ
ὠνόμασε, τὼ δὲ πρόσθεν Αντιγόνην ἐγώ.
μαθὼν δὲ τἀμὰ λέκτρα μητρῴων γάμων,
ὁ πάντ' ἀνάτλας οἰδίπους παθήματα,
ἐς ὄμματ' αὐτῷ δεινὸν ἐμβάλλει φόνον,
χρυσηλάτοις πόρταισιν ἀμάξας κόρας.
ἐπεὶ δὲ τέκνων ῥίζης ἐμῶν σκιάζεται,
κλέθροις ἔκρυψαν πατρὸς, ἵν' ἀμνήμων τύχῃ
γήροιν, πολλῶν δεομένη σωμάτων.
ζῶν δ' ἐν' ἐν οἴκοις· πᾶς δὲ δὴ τύχης νοσῶν,
ἀρὰς ἀρᾶται παισὶν ἀνοσιωτάτας,
δηκτῷ σιδήρῳ δῶμα δαλαχεῖν τόδε.
τῶν δ' εἰς φόβον τρέσαντε, μὴ τελοῦσ' ἄρας
ἀρὰς θεοὶ κραίνωσιν, οἰκοῦντ' ὁμῶ. C
ξυμβαντ' ἔταξαν, τὸν νεώτερον πάτρᾳ
φεύγειν ἐκόντα τῷδε Πολυνείκη χθονὸς·
Ετεοκλέα δὲ σκῆπτρ' ἔχειν μένοντα γῆς,
γείαν τὸν ἀλλάσσοντ'. ἐπεὶ δ' ἀδὶ ζυγοῖς
καθέζετ' ἀρχῆς, ὁ μεθίστασθαι θρόνων
φυγάδα δ' ἀπῴκει δὴ δε Πολυνείκη χθονός.
ὁδ' Αργος ἐλθὼν, κἠδ' Αδράστου λαβὼν,
πολλὴν ἀθροίζας ἀπείρ' Αργείων, ἄγει.
ἐπ' αὐτὰ δ' ἐλθὼν ἑπτάπυλα τεῖχη τάδε,
πατρῷ' ἀπαιτεῖ σκῆπτρα, κἠμόν χθονός.
ἐγὼ δ' ἔριν λύσω, ὡς μὴ σύνοιδ' μολεῖν
ἔπειτα παῖδι παῖδα, πρὶν ψαῦσαι δορός.
ἥξειν δ' ὁ πεμφθεὶς φησιν αὐτὸν ἄγγελος.
ἀλλ' ὦ φαεινὰς ἄρκτου ναίων πτύχας
Ζεῦ, σῶσον ἡμᾶς. δὸς δὲ ξυμβάσιν τέκνοις.
χρὴ δ', εἰ σοφὸς πέφυκας, οὐκ ἐᾶν βροτὸν
τὸν αὐτὸν αἰεὶ δυσυχῆ κατεσκάψαι.

ΑΡΑ-

A ΔΡΑΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

παιδαγωγὸς. ἀντιγόνη. χορός.

παι. Ὦ κλεινὸν οἴκοις Αντιγόνη θάλος πατρί,
ἐπεί σε μάτηρ τῆνθε γῶνας ἐκλιπεῖν
μεθῆκε, μελαθρῶν δ' ὧν δῆρον ἔκατον,
τρόπον τὸν ἐδεῖν ἀρχεῖον ἐκείσας σᾶς,
ἐπίσχου, ὡς ἂν τῷ δορὶ δυνήσω σίβου,
μή τις πολιτῶν γ' πρίεω φανταζέται,
ἐμοὶ μὲν ἔλθοι φαῦλος ὡς δ' ὅλῳ ψόγος,
εἰ δ' ὡς αὐάσει. ταῦτα δ' ἐξειδὼς, φράσω,
ἅτ' εἶδον, εἰσπεσόντ' Αργείου παρὰ,
πανοδὰς ὅτ' ἦλθον σῶ κασιγνήτῳ φόρῳ,
γῆθεν δ' ἐκεῖσε, δ' ὀρόντ' ἀν' κλέινα πάρα.
ἀλλ' ὅτις ἀστῶν τοῖδε χρίμπτεται δόμοις;
κέδρος παλαιὰν κλίμακ' ἐκπορᾶ ποδί.
σπεύδει δὲ πεδία καὶ παρ' Ισμηνὸν ῥοὰς,
Δίρκης τε νᾶμα πολεμίων στρατοῦ δόρυ.
αὐ. ὀρεγε νῦν ὀρεγε γεραιὰν νέα χεῖρ' ἀκὴ κλιμάκ
ποδὸς ἴχνος ἐπαντέλλων. (κων
παι. ἰδὸ, ξυνάψου τῆνθεν. εἰς κορυφὰν δ' ἕκης.
κινδυνεύει γὰρ τυγχάνει τελασγικὸν
στράτευμα, χωρίζεσθαι δ' ἀλλήλων λόχους.
αὐ. ἰὼ πότνια τᾶς Λατοῦς ἐνάτα,
κατάχαλκον ἅπαν πεδίον ἀστρωπεῖ.
παι. ὁ γάρ τι φαύλως ἦλθε Πολυνείκης χθόνα,
πολλοῖς μὲν ἵπποις, μυρίοις δ' ὅπλοις βρέμων.
αὐ. ἆρα πύλας ἐλέθροις, χαλκόδετά τ' ἔμβολα
λαΐνοις Αμφίονος ὀργάνοις
τείχεος ἤρμοσται;
παι. θαρσεῖ. τά γ' ἔνδον, ἀσφαλᾶς ἔχει πόλις.
ἀλλ' εἰσόρα τὸν πρῶτον, εἰ βούλει μαθεῖν.
αὐ. τίς ὅτος ὁ λευκολόφας, πρόπαρ ὃς ἄγει στρατῷ,
πάγχαλκον ἀσπίδ' ἀμφὶ βραχίονι κατέχων;
παι. λοχαγός, ὦ δέσποινα.
C αὐ. τίς; πόθεν γενὼς; αὔδασον ὦ γεραιὲ,
τίς ὀνομάζεται;
παι. ὅτος μυκηναῖος μὲν αὐδᾶται γένος,
λέρναια δ' οἰκεῖ νάμαθ', Ιππομέδων ἄν ἀρ-
αὐ. ὤ, ὤ, ὡς γαῦρος, ὡς φοβερὸς εἰσιδεῖν,
γίγαντι γηγενεῖ τὰ πεσόμοιος, ἀστροπὸς
ὢν γραφαῖσιν, ἐχὶ πρόσφορος ἀμφὶ γένυν. (γόν;
π. τόνδ' ἐξαμείβοντ' ἐχ ὁρᾶς Δίρκης ὕδωρ λοχα-
αὐ. ἄλλος ἄλλος ὅδε ἐξυχέων βόστος: τίς δ' ὅδε ἄνδρ;
παι. πᾶς μὲν οἰνέως ἐφυ Τυδεὺς,
Αρεῖ δ' αἰτωλὸν φρένα νοῖς ἔχει.
αὐ. ὅτος ὁ τᾶς Πολυνείκους, ὦ γέρον,
αὐτοκασιγνήτας νύμφας, ὁμόγαμος λυρεῖ;
ὡς ἀλλόχρως ὅπλοισι, μιξοβάρβαρος.
παι. Ἀκεσφόροι γὰρ πάντες Αἰτωλοὶ, τέκνον,
λόγχας τ' ἀκοντιστῆρας εὐσχόνταρι.
αὐ. σὺ δ' ὦ γέρον πῶς αὐδᾶς Ἀφῶς τάδε;
παι. σημεῖ' ἰδὼν τότ' ἀσπίδων ἐγνώριζα,

ΑΕΤVS PRIMVS.

Pædagogus. Antigone. Chorus.

O inclytum domi Antigone germen patri, Pæd.
Quando mater, ut relinquas uirgineũ habita-
Ac supremo domus in cœnaculo (culum,
Argiuum uideas exercitũ, pmisit tuis acquiescẽs pre-
Mane, ut prius explorem uiam, (cibus;
Ne quis ciuium obambulans per callem appareat,
Mihiq; ut seruo, turpia probra dicat:
Tibi autem, ut reginæ. Singula uerò cum mihi
Explorata sint, edisserã, quæ uidi, quæq; audiui ab Ar-
Cum inducias & pacem tuo fratri tuli, (giuis,
Hinc illuc, & rursus huc ab illo.
Sed nullus ciuium hisce nobis fit obuiam ædibus?
Cedri uetustam scalam adscendas pede,
Camposq; speculare, & apud Ismeni flumina
Dircæq; fluenta, quantæ sint hostium copiæ.
An. Porrige nunc porrige senilem manum tenerę,
A gradibus pedum uestigium subleuans.
Pæ. En uirgo adhære, in tempore uenisti:
Nam excitantur acies Pelasgicæ,
Ducesq; inter se digerunt agmina.
An. Io ueneranda filiã Latonæ Hecate,
Totus campus ferro splendente fulgurat.
Pæ. Non contemnendus enim adest Polynices,
Equis quidem multis, armisq; innumeris fremens.
An. Num portæ uinculis ac repagulis munitæ, ferra-
Saxeisq; Amphionis mœnibus (tiq; uectes
Oppositi sunt?
Pæ. Bono animo esto. Tuta omnia intus sunt.
Sed uise primarium, si uis cognoscere.
An. Quis hic nitente galea est, qui prim ante agminã
Ducit copias, ex ære umbonem gestans brachio?
Pæ. Dux est, ô domina.
An. Quis? unde oriundus? dic ô senior.
Quod illi nomen est?
Pæ. Hic se genere Mycenæum iactitat,
Lernæa fluenta possidens, Hippomedon rex.
An. E, e. quam ferus, quam terribilis aspectu,
Giganti terrigenæ similis, ceu sideribus picturatus
Ac uarius est, mortali nihil compar uiro.
Pæ. Hũc aũt ducẽ non uides obambulãtẽ ad Dirces a-
An. Alia alia armorũ forma: Quis hic nã est? (quam?
Pæ. Tydeus prognatus Oeneo,
Cæterum Aetolis armis corpus induit.
An. Is ne est, qui Polynicis uxoris, ô senex,
Germanam sororem sibi desponsam habet?
Quam dispar armis est semibarbarus.
Pæ. Omnes enim Aetoli scutiferi sunt, ô filia,
Hastisq; iaculatores solertissimi.
An. Qui ista senex cognoscis tam perspicue?
Pæ. Signa clipeorum conspicatus animaduerti,

Cum

Cum fratri tuo deferrem inducias,
Quæ siquidem uiderim armatos noscito.
An. Quis ille est qui ad busta Zethi oberrat
Comante uertice, & ore formidando iuuenis?
Pæ. Dux quidam. An. Vt turba ipsum ponè
Armata sequitur?
Pæ. Parthenopæus ille est, Atalantæ filius.
An. At ipsum, solita olim cum matre ipsius figere
Feras Diana in montibus, iaculis domando
Malè perdat, qui meam ciuitatem uastatum uenit.
Pæ. Velim quidem id: sed iure ingrediuntur terram.
„ Vnde & metuo, ne dij rectè iudicaturi sint.
An. Vbi ubi'nam, qui mihi una ex matre est genitus
Misero fato? ô charissime. Dic ubi est
Polynices, senex.
Pæ. Ille iuxta sepulchrum septem uirginum
Niobes, prope Adrastum astat: uides?
An. Haud ita clarè uideo: uideo tamen formæ
Quoddam simulachrum, pectusq; non absimile.
Vtinam nubis cursum queam pede
Emetiri per liquidum æthera, ad meum
Fratrem: colloq; ipsius charissimo ulnas
Tandem circumijcere. O' miserum exulem.
Quàm armis aureis decorus est, senex,
Ceu matutini solis ardens radij.
Pæ. Veniet in has ædes per inducias, ut te
Gaudio expleat.
An. Hic autem, ô grandæue, quis? aut unde est,
Qui candentem inuectus currum regit?
Pæ. Vates Amphiaraus ille est, ô regina.
Victimæ autem cum eo, terræ cruenta libamina.
An. O' pulchri filia
Solis Luna, aureo fulgens
Iubar orbe. quàm egregiè
Ac moderatè stimulos equis subdens, currum regit.
Vbi uerò ille, qui tàm dira huic minatur urbi,
Capaneus?
Pæ. Is septem urbis aditus
Lustrat, sursum & deorsum mœnia dispiciens.
An. O' Nemesis, atq; Iouis horrisona tonitrua,
Et fulmineus ignis, ardensq;,
„ Qui immodicam superbiam & insolentiam
„ Comprimis. Hic ne est, qui captas
Bello Thebanas, Mycenas
Lernæumq; ad tridentem transferet,
Vbi sunt Neptuniæ Amymones aquæ
Seruitute nos implicans? absit ô ueneranda,
Aurea decorum coma Iouis germen,
Diana, ut unquam seruile iugum tolerem.
Pæ. O' filia ingredere domum, & sub tectis mane
In tuo uirgineo conclaui, quando tui desiderij
Voluptate potitus es, ijs in rebus quas uidere uoluisti.

πουσ δ' ἀς ὅτ' ἦλθον σῷ κασιγνήτῳ φόνῳ, Α
ἃ πθοσ δεδρακὼς, οἶσ δ' ἀν ὡπλισμένος.
ἀν. τίς δ' ὅτ Θ ἀμφὶ μνῆμα τοῦ Ζήθου πόρᾳ,
κατεδόρυχος, ὄμμασι γοργὸς εἰσιδεῖν, νεανίας;
παι. λοχαγός. Α. ὡς ὄχλος νιν ὑποδρᾷ πολύ
πάνοπλ Θ ἀμφέπει;
παι. ὀδ' ἐστὶ Παρθενοπαῖ Θ, Αταλάντης γόν Θ.
ἀν. ἀλλά νιν ἃ κατ' ὄρη μετὰ ματρὸς Θ
Αρτεμις ἐμμένα, τόξοις δ' ἀμάσασα,
ὀλέσειεν, ὅς ἐπ' ἐμὰν πόλιν ἔβα πόρσω.
παι. εἴη τάδ', ὦ παῖ. σὺ δὲ κἀ δ' ἥκει δ' ἥκεσι γὰρ.
ὦ κοὐ δ' ἐδυνα, μὴ σκοπῶσ' ὀρθῶς θεοί. "
ἀν. τὸ πᾶ δ' ὅς ἐμοὶ μᾶς ἐγένετ' ἐκ ματρὸς Θ
πολυπόνω μοίρας; ὦ φίλτατ' ἐπὶ πεύ σε
Πολυνείκης, γέρον.
παι. ἐκεῖν Θ τῶν ἐπὶ πθόνων τάφ πέλας
Νιόβης, Αδρήστου πλησίον πᾶσα τεῖ ὁρᾶς;
ἀν. ὁρῶ δ' ὅτ' ἐ σαφῶς: ὁρῶ δ' ἐ πως
μορφῆς τύπωμα, εἴεν τ' ἐγένεισμ' ἐμά. Β
αὐτόμολος Θ εἶθ' ἡδόμην νεφέλας ποσίν
ἐξανύσαιμι δι' αἰθέρ Θ πᾶς ἐμὸν
ὁμογενὲ τορα, πρὸς δ' ὠλένας
δ' ἔρα φίλτατα βάλοιμι χρόνῳ. φυγάδα μέλεον,
ὡς ὅπλοισι χρυσέοισιν σύν σε πὴς ἐ, γέρον,
ἑῴοις ὅμοια φλεγέθων βολαῖς ἀελίου.
παι. ἥξει δύμας τόσδ', ὡς τί σ' ἐκπλῆσαι χαρᾶς
ἐν πόνοις δ Θ.
ἀν. ὅτ Θ δ' ὦ γραῖε, τίς; πόθεν κυρεῖ;
ὃς ἅρμα λυκόν ἰωιόστροφε βεβώς;
παι. ὁ μάντις Αμφιάρα Θ, ὦ δ' ἐπόνει, ὅδε.
σφάγια δ' ἅμ' αὐτῷ, γᾶς φιλαίματοι ῥοαί.
ἀν. ὦ λιπόζωνε θύγατρ
ἀελίου σελαναία, χρυσόκυκλον
φέγγ Θ, ὡς ἀτρεμία λεύσσοα
κοὐ σώφρονα πόλοις μεταφρόνων ἰθύνει. C
πῶ δ' ὅς τὰ δεινὰ τῆδ' ἐφυβρίζει πόλει
Καπανεύς;
παι. ἐκεῖν Θ ἐπὶ πθοσβάσεις τεκμαίρεται
πύργων, ἄνωτε κοὐ κάτω τέχη μέγων.
ἀν. ἰὼ νέμεσις, κοὐ Διὸς βαρυβρεμοῦ βροντά,
λοξαύνιόν τε πῦρ αἰθαλόεν,
σύ τοι μεγαλαυχείαν ὑπερφέρει "
κομπάζεις. ὀδ' ὀδὶν, ἀλκμαλωτίδας
ὃς δὲ Θηβαίας Μυκηνίαισι,
λόρναίαν τε δώσειν τριαίνᾳ,
ποσειδωνείοις ἀμυμωνείοις ὕδασι,
δουλείαν πολιβαλών; μήποτε
μήποτε τάδ' ὦ πότνια, χρυσοδόρυχον
ὦ Διὸς ὀρνὶ Αρτεμι, δουλοσύναν τλαίεν.
παι. ὦ τέκνον, εἴσβα δ' ὦμα. κοὐ κατὰ σέγας
ἐν πθόνωσι μάνε σοῖς, ἐπεὶ πόθ
εἰς τόρνιν ἦλθον, ὧν ἔχρη ζ' ἐν εἰσιδεῖν.

ὄχλ Θ

Α ὄχλ Θ γὰρ ὡς παράγμος εἰσῆλθε πόλιν.
χώρα γυναικῶν πᾶς δύμος τυραννικός.
„ φιλόλογον γὰρ χρῆμα θηλέων γένο Θ ἔφυ.
„ Σμικρὰς δ' ἀφορμὰς ἢν λάβωσι τῶν λόγων,
„ Πλέκεις ἐπεισφέρουσιν. ἡδὺν δὲ πᾶς
„ Γυναῖξι, μηδὲν ὑγιὲς ἀλλήλαις λέγειν.

χορός.

τύρειον οἶδμα λιπτὸ', ἔβαν
(ἀκρολίνιαι λοξίαι
φοινίσσας ἀὲ νάσ, φοίβῳ
δ' ἅλα μελάθρων, ἵν' ὑπὸ δειράσι
νιφοβόλοιο Παρνασσὸ κατεναύθ' ὢν)
Ἰώνιον ἐπὶ πόντον ἐλάτᾳ πλοῦσαι, πολυβ-
ότρυν ὑπὲρ ἀκαρπίστων πεδίων Σικελίας,
ζεφύρου πνοαῖς ἱπποδόσαν τος ἐν ἐρωῇ,
κάλλιστον κελάδημα, πόλεως ἐκπρεπεῖ σ' ἐμᾶς,
κάλλιστ' δύματα λοξία, Καδμείων ἔμολον γαῖ' (Co
Β πλήθων Αγενορίδαῖ δόμο γενὲς ὧδι Λαΐου πεμφθεῖ-
γὐδάδε τύραννος ἔστι δὲ ἀγάλματα χρυσοδύκτοις
φοίβῳ λάτρις ἐγθόμαν.
ἔπι δὲ Κασταλίας ὕδωρ ὠθμίζει με,
κόμας ἐμὰς δοῦσα, παρθένιον χλιδᾶν
φοιβάσι λατρείαις. ἰὼ λάμπτοσα πέτρα πυρὸς,
δικόρυφον σέλας ὑπὲρ ἄκρων
βακχείων, Διονύσου οἴκαδ',
ἃ παδαμόβριον σάζεις τὸν πολύκαρπον
οἰκάδας ἐείσα βότρυσι, ζάθεά τ' ἄντρα δράκοντος,
ὀρειά τε σκοπιὰ θεῶν, νιφοβόλον
τ' ὄρ Θ ἱερὸν εἰλίσσων ἀθανάτης θεᾶς
χορὸς, γθονίαν ἄφοβ Θ, πᾶ μεσόμ-
φαλα γᾶλα φοῖβ, Δίρκαν πολιπόλα.
νῦν δέ μοι πᾶ τειχέων θέει Θ μολὼν Αρης,
αἷμα δ' αἴσιον φλέγει τᾶδε, ὁ μὴ τύχοι πόλει.
„ Κοινὰ γὰρ φίλων ἄχη.
C κοινὰ δ' εἰ τι πάσχει ἐπὶ πυργ Θ ἄδε γαῖα,
φοινίσσα χώρα. φοῦ, φοῦ, κοινὸν αἷμα, κοινὰ γένεα
τᾶς λιβασφόρου τέφυκεν Ἰοῦς, ὧν μέτεσί μοι
πόνων. ἀμφὶ δὲ πόλιν νέφ Θ ἀσπίδων
πυκνὸν φλέγει, χῆμα φοινίο μάχης,
ἃν Αρης τάχ' οἴσεται παισὶν Οἰδίπου,
φρένων πεμονὰν κεινύων.
Αργ Θ ὦ πελασγιώτ, δεῖμαίνω
ταῦ σαῦ ἀλκαῦ, κοὐ τὸ θέοθεν.
ἐ γὰρ ἄδικον ἐς ἀγῶνα τόνδ' ἔνοπλ Θ
ὁρμᾷ πᾶς, ὃς μετόρχεται δόμους.

ΔΡΑΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

πολυνείκης. ἰοκάστη. ἐτεοκλῆς. χορός.

ΠΟΛ. ΤΑ μὲν πυλωρῶν κλεῖθρά μ' ἐστελέξατο
δι' δύπετείας, τειχέων ἔσω μολεῖν.
ὁ κοὐ δεδοικα, μή με δικτύων ἔσω
λάβοντες, ἐμεθῶσιν αὐαίμακτον χρόα,
ὧν ὄνεκ' ὄμμα παντάχῃ δοιοιέον,

Turba enim ingressa est urbem tumultuans.
Abi ergò domum ad gynæcea regia.
Virulenta quippe & mordax res est, sexus fœmineus, "
Qui si leues arripuerit ansas criminum, "
Mox plura infert: estq; uolupe "
Mulieribus, nihil sanum de se inuicem dicere. "

Chorus.

Tyrij sali emensa fluctus ueni
(Primitiæ spoliorum Apollini,
Phœnissa ab insula, ut Phœbo
Templorum custos, seruáq;
Sub niuosi uerticibus Parnasi inaugurarer)
Abiegna traijciens rate, quando mare Ioni um
Et circumfusos, sterilesq; campos Siceliæ,
Zephyrus perflat florifer cœlo
Grato spirans murmure: ex mea electa urbe
Donarum uidelicet Apollini, Cadmæorum in terram
Perueni ab inclytis Agenoridis, ad cognata Laij
Mœnia huc missa, utq; imagines aureæ,
Sic ego famula Phœbo dedicor.
Cæterum adhuc restat, ut sacer Castaliæ latex
Meas irriget comas, uirgineæ deliciæ
Phœbæis puellis. Io rupes ignibus micans,
Bicepsq; iubar super uertices
Bacchicos: Io Dionysi uitis,
Quæ quotidie extillas fœcundum
Vitu floræ botrum producens. diuina quoq; antra
Draconis, aeriæq; speculæ deorum: & niuosi
Iugi sacrum montem frequentans immortalis deæ
Chorea, utinam libera metu essem in
Vmbilico Phœbæi specus, relicta Dirce.
Nunc ante mœnia ueniens Mars bellicosus,
Incendit hostilem sanguinẽ: quod utinã ne accidat urbi.
Communes amicorum calamitates: "
Communia etiam Phœniciæ finibus, si quæ patietur
Terra hæc septem turrib. clara. Eheu cõmunis sanguis,
Cõmunesq; liberi cornutæ Iouis sunt, quorũ ærumnæ
Ad me etiam pertinent. Circum aüt mœnia dẽsa nubes
Clypeorum micat, imago cruenti prælij,
Quod Mars Oedipi miscebit liberis,
Noxas furiarum secum ferens.
O' Pelasgicum Argos, timeo
Tuam potentiam, ac numinis uindictam:
Non enim absq; iniuria in hoc certamen ruit
Armatus filius, qui suos repetit Lareis.

ACTVS SECVNDVS.

Polynices. Iocaste. Eteocles. Chorus.

POL. IAnitorum quidem claustra me facilè
Acceperunt intra urbis mœnia.
Quod & timui, ne me in laqueos
Comprehensum, non sine sanguine dimitterent.
Quamobrem oculi undiquaq; circumferendi sunt

Huc

Huc & illuc, ne lateant insidiæ.
Sed armata hoc ense fretus dextera
Fiduciam mihi adferam audacia.
Eho, quis hic? certè strepitum extimescimus.
» Oia quippe audentibus suspecta et timoris plena sunt, «
» Quando hostili pes graditur solo. «
Confido quidem matri, & non confido simul,
Quæ persuasit mihi, ut huc uenirem per inducias.
At hic est præsidium: sacræ enim aræ
Propè sunt, nec desertæ sunt domus.
Age in cauam uaginam mittam gladium,
Ac interrogabo hasce, unde nam astent ædibus
Peregrinæ mulieres. Dicite, ex qua patria
Ad domos appellatis Græcanicas?
CH. Phœnissa tellus patria est, quæ me aluit:
Agenoris autem natorum nati misère me
Huc Phœbo pro prædæ bellicæ primitijs.
Sed cùm me missurus esset Oedipi inclytus filius
Ad sacra oracula, & delubra Apollinis,
Obsederunt interea Argiui mœnia.
Tu uerò uicissim responde, quis nam adueneris
Ad septenam turrisi ationem Thebæi soli?
PO. Pater quidem nobis est Oedipus, satus Laio:
Peperit autem me Iocaste, filia Menœceï:
Vocatq; me Polynicem Thebana ciuitas.
CH. O cognatio Agenoris liberorum,
Meorum principum, à quibus missa sum:
Prona genubus flexis tibi accido,
O rex, legem colens patriam:
Venisti tandem, uenisti in natalem terram.
Io io uenerandæ, prodi foràs, pande portas.
Audis quæ peperisti hunc? mater quid cunctaris
Excelsa transire atria, ulnisq; amplecti natum?
IO. Phœnissam, ô adolescentulæ, uocem audiens
Intus in domo hac, tremulos senio
Lento pede gradus facio. Io fili tandem
Vultum tuum post longos dies intueor.
Complectere ulnis pectus matris, & apprime
Genas genis cupitas, ac cæruleam
Comæ cæsariem circumijce, collum inumbrans meum.
Io io, uix insperatum & impreuisum exhibes te
Vlnis matris. Quid dicam tibi? quomodo omnia,
Et manibus & uerbis huc illucq; exultans,
Variam uoluptatem, ac læticiæ
Gaudia pristinæ capiam? Io nate
Paternam domum desertam reliquisti, miser
Exul abactus fratris iniuria.
Quàm desiderabilis amicis? quàm optabilis Thebis?
Vnde ego rasa canescenti uertice
Lachrymosam & funestam abieci comam:
Vestibusq; ô fili exuta candidis
Hasce nigras, laceras & lugubres induo.

λάκεσι καὶ τὸ δ' ὄμμα, μὴ δόλῳ τις ᾖ.
ὡπλισμένος δὲ χεῖρα τῷ δεξιᾷ φανῶν,
τὰ πίστ' ἐμαυτῷ τῷ θράσει πιστὴ ἕξομαι.
ὦή, τίς ὅτῳ; ἢ λιτύπου φοβόμεθα.
ἅπαντα γὰρ πολεμοῦσι δεινὰ φαίνεται, «
ὅταν δὲ ἐχθρᾶς πὸς ἀμείβηται χθονός. «
πέποιθα μὲν τοι ματρὶ, κοὐ πέπεισ' ἅμα,
ἥ τις μ' ἔπεισε δεῦρ' ἐπὶ σπονδὰς μολεῖν.
ἀλλ' ἐγγὺς ἀλκὴ. βωμοὶ γὰρ ἐγγὺς ἀρᾶς
πέλας πάρεισι, κοὐκ ἔρημα δώματα.
φερ' ἂν σκοτεινὰς πόδι βολὰς μεθῶ ξίφος,
καὶ τάσδ' ἔρωμαι, τίνος ἐφεστᾶσι δόμοις
ξένᾳ γυναικῶν. εἰπατ' ἐκ ποίας πάτρας
ἑλλαδικοῖσι δώμασι πελάζετε;
χο. φοίνισσα μὲν γῆ πατρὶς, ἡ θρέψασά με,
Αγήνορος δὲ παῖδες ἐκ παίδων σέθεν,
φοίβῳ μ' ἔπεμψαν ὠδῖν' ἀκροθίνιον.
μέλλων δὲ πέμπειν μ' Οἰδίπους κλεινὸς γόνος,
μαντεῖα σεμνὰ, λοξίου τ' ἐπ' ἐξαφᾶς,
ἡ τῷδ' ἐπεστρατεύσαν Αργεῖοι πόλιν.
σὺ δ' ἀντάμειψαί μ' ὅστις ὢν ἐλήλυθας,
ἑπτάστομον πτόλιν γαῖαν θηβαίας χθονός.
πο. πατὴρ μὲν ἡμῖν Οἰδίπους ὁ Λαΐου
ἔτικτε δ' Ιοκάστη με, πῶς Μενοικέως.
καλεῖ δὲ πολιωῖκίλιν με θηβαῖος λεώς.
χο. ὦ συγγένεια τῶν Αγήνορος τέκνων,
ἐμῶν τυράννων, ἃς ἀπεστέλλω ὕπο,
γονυπετεῖς ἕδραν πεσοῦσι τῶν
σ' ἄναξ. τὸν ὀρθὸν νόμον σέβεσθαι.
ἔβας ἔβας ὦ χρόνῳ γαῖαν πατρῴαν. (λτε,
ἰὼ ἰὼ πύνια, μόλε πρόδομος, αὐαπέτασον, πυ-
πλύεις ὦ τεκοῦσα τόνδε; μᾶτερ, τί μέλλεις
ὑπωρόφα μέλαθρα πρᾶξαι, θίγειν τ' ἀλγήματα τέ-
ἰο. φοίνισσαν, ὦ νεανίδες, βοᾷ τὸ ὦν (κνες
δόμων κλύουσα τῶνδε γήρα τρομέραν
ἕλκω πόδος βάσιν. ἰὼ τέκνον χρόνῳ
σόν, ὄμμα. κυρίας τ' ἐν ἀμέραις πεσοῦσαν.
ἀμφίβαλε μασὸν ὠλένοισι μαστὸς, (κάτοις
πνεῖδῶν τ' ὄρεγμα, βοστρύχων τε κυανοχρῶτα
πλόκαμον, σκιάζων δέρας ἐμαύ.
ἰὼ ἰὼ, μόλις φανεὶς ἄελπτα κἀδόκητα
μαστὸς ὠλένοις. τί φῶ σε; πῶς ἅπαντα
καὶ χερσὶ, καὶ λόγοισι, πολυείλικτον ἀδεῖν
ἐκεῖσε καὶ τὸ δ' ἐνθὲν πόδι χρὸς δύναται, τοῖς ψιμ
παλαιᾶς λάθῳ χαρμονᾶς; ἰὼ τέκνον,
δῶμον πατρῴων ἔλιπες δόμον,
φυγὰς ἀρπαλεὶς ὁμαίμων λώβα.
ἢ ποθεινὸς φίλοις; ἢ ποθεινὸς θηβαῖς;
ὅθεν ἐμαυτὸν λυπόχρωτα κείρομαι,
δ' ἀκρυόεσσαν ἱεῖσα τῶνθ' ἡμῶν κόμαν,
ἄπεπλος φαρέων λευκῶν, τέκνον,
δυσόφρωνα δ' ἀμφίβυχα τάδε σκυτ'
ἀμείβομαι.

A ἀμείβομαι. ὅδ' ἐν δώμασι πρέσβυς
ὀμματοδρὴς, ἀπλοῦς ὁμοσπόρου
τᾶς ἀρχεγόνου δόμων, πόθεν ἀμφιδάκρυτον
αἰεὶ κατέχων, ἀνιᾷ μὲν ξίφος,
ἐπ' αὐτόχειρά τε σφαγὰν, ἐπορτόρεμά
τ' ἀγχόνας, ἐνάζων ἀρᾶς τέκνοις·
σὺν ἀλαλαῖσι δ' ἀκαγμαῖσιν, σκοτίᾳ
κρύπτει. σὲ δ' ὦ τέκνον, καὶ γάμοισι δὲ ἢ λύω
ζυγὸν, παιδοποιὸν ἄδυναν
ἐγνωσμένῳ δόμοις ἔχειν, ἐνῶν τε
κἀδ' ἀμφιπεῖν (ἄλαστα μᾶτρὶ τάδε,
Λαΐου τε σῷ παλαιγενεῖ γάμων ἐπικλαῖ' ἄτᾶν.
ἐγὼ δ' ὅτε σοι πυρὸς αὐῆ φῶς
νόμιμον ἐν γάμοις, ὡς πρέπει μητρὶ μακαρίᾳ.
ἀνυμέναια δ' ἰσμηνὸς ἐκκ δύθη,
λουτροφόρῳ χλιδᾶς. ἀνὰ δὲ θηβαίων πόλιν,
ἐσιγάθη σᾶς ἔδοδ' νύμφας.
B ὅθεν τὸ τάδ', εἴτε σίδαρος, εἴτ' ὀρὶς, εἴτε
πατὴρ ὁ σὸς αὔτι, εἴτε τὸ δαιμόνιον
κατεκόμασε δόμασιν Οἰδιπόδαιο·
πῶς ἐμὲ γὰρ κακῶν ἔμολε δῶδ' ἄχη.
» χο. Δεινὸν γυναιξὶν αἱ δι' ὠδῖνων γονᾶ.
» Καὶ φιλότεκνον πως παῦ γυναικεῖον γένος.
πο. μᾶτερ, φρονῶν εὖ, κοὐ φρονῶν, ἀφικόμαν
» ἐχθρὸς ἐς ἀνδρὸς. Αλλ' ἀναγκαῖος ἔχει
» Παρίδος δρᾶν ἅπαντας. ὃς δ' ἄλλως λέγει,
» λόγοισι χαίρει, τὴν δὲ νοῦν ἐκεῖσ' ἔχει.
ὅτω δὲ τάρβος εἰς φόβον τ' ἀφικόμην,
μή τις δόλῳ με πῶς κατεγνῆτο κτανῶν,
ὡς τε ξιφήρη χεῖρ' ἔχων, δι' ἄστεος
κυκλῶν πρόσωπον ἦλθον. ἐν δὲ μ' ὠφελεῖ,
σπουδαί τε, καὶ σὴ πίστις, ἡ μ' ἐσήγαγε.
τέχνη πατρῴᾳ. πολύσκαρπος δ' ἀφικόμην
C χρόνῳ ἐν ὕδωρ μέλαθρα, καὶ βωμοὺς θεῶν,
γυμνάσιά δ' οἷσιν ἐνεδράφην, Δίρκης δ' ὕδωρ.
ὧν ὁ δικαίως ἀπελαθεὶς, ἐγὼ πόλιν
ναίω, δι' ὄσσων ὄμμ' ἔχων δ' ἀκηνεῦ ὄδυν.
ἀλλ' ἐκ γε ἄλγος ἄλγος αὖ σε δ' ὁρῶμαι,
κόρα ἐυρηπὲς, ⊂ πέπλοις μελαγχίμοις
ἔχουσαν. οἰ μοι δῶν ἐμῶν ἐγὼ κακῶν.
» Ὡς δεινὸν ἐχθρὰ μᾶτρ οἰκείων φίλων,
» Καὶ δυσλύτους ἔχουσα τὰς ἀλλαγὰς.
τί γὰρ πατήρ μοι πρέσβυς ἐν δώμασι δρᾷ,
σιώπων δεδορκὼς; τί δὲ κασίγνητοι δύο;
ἢ πῶς ἐγνῶσι τλήμονὸν φυγὰς ἐμάς;
ἰο. κακῶν θεῶν τις Οἰδίπου φθείρει γένος.
ὅτω γὰρ ἔρξατ', ὄνομα μὲν τεκεῖν ἐμὲ,
κακῶς δὲ γῆμαι πατρὸς σόν, φυσᾶ τε σε.
» ἀτὰρ τί ταῦτα; ἀεὶ φόρεῖν τὰ δῶν θεῶν.
ὅπως δ' ὁρῶμαι, μή τι σὲ δάκω φρένα,
δεδοικ' ἀ χρέζω. δεῖ πόθ' δ' ἐλήλυθας.
πο. ἀλλ' ἐξ ὁρῶντα, μηδ' ἐν ὀδεῖς λίπῃς.

Iam uerò domi senex [cis)
Lumine orbatus, paris cœtanei (Eteoclis & Polyni-
Dissimili domo, desideria
Luctuosa semper habens, ad ultroneam
Ferri necem ruit, & ad sublimem
Strangulationem, ob diras indolens liberis:
Cum clamoribus autem lamentationum tenebris
Occultus latitat. Te uerò ô fili audio nuptijs
Alligatum, uoluptate procreatrice liberum
Externa in domo frui, peregrinamq;
Affinitatem amplecti, nobis *accersitã coniugio noxã: * Id est, huic urbi calamitatẽ aduecticiã. est enim apositio in κῶδ' & ἄτᾶν.
Hæc matri, & Laio auo tuo non ferenda sunt.
Ego neq; ignis accendi faces
In nuptijs solennes, ut matrem beatam decet:
Nec deliciosa cum hymenæis Ismenus balnea
Tibi præbuit: perq; Thebarum plateas
Introitus sponsæ nullo est exceptus strepitu.
Pereant ista, siue ferrum, siue discordia, seu pater
Horum causa sit: aut aliquis Dæmonum
Irruerit in domum Oedipodi:
Ad me enim istorum malorum ærumnæ recidunt.
CH. Charas res est mulieribus fœtus laborioso nixu e- «
Amansq; prolis est omne mulierum genus. (ditus, «
PO. O mater, partim prudens, partim nõ prudẽs uenio
Ad infestos uiros. Sed tamen necesse est. «
Omnes patriam amare: qui uerò secus dicit, «
Verbis ille gaudet, at mentem isthic habet. «
Ita autem metu perculsus sum & formidine,
Ne quis fratris me dolus interimeret,
Vt armata manu per urbem
Oculos circũijciens uenirẽ. Vna nempe res me tuetur:
Induciæ, & fides tua, quæ me perduxit (chrymis,
Intra paterna mœnia. Cæterùm ueni largis oppletus la
Dum longum post tempus atria uideo, & aras deorum,
Gymnasiaq;, in quibus adoleui, & Dirces aquas:
Vnde per uim eiectus, peregrina mœnia
Colo, uultum oculis rigans madentibus.
Sed ex dolore alium dolorem uideo: te scilicet
Caput rasum, & pullas induitas
Habentem. Heu me infinitis obrutum malis.
Quàm dira res est, mater, inimicitia cõsanguineorum, «
Et quàm difficiles habet reconciliationes. «
Sed quid pater mihi grandæuus domi agit,
Tenebras contemplans? quid porrò sorores duæ?
An ne deplorant afflictæ meum exilium?
IO. Alastor quispiam malè perdit Oedipi genus:
Ea enim sunt auspicia, ut ego incestu parerem,
Et impiè patri tuo ducerer, tuq; nascerêre per nephas.
Sed quid ista persequor? Ferendæ plagæ numinum. «
Timeo autem, ne cum te interrogem quæ cupio,
Animum tuum offendam: uenisti enim desideratus.
POL. Quin percontare, mihiq; omnino omiseris.

Quæ enim tu uis, ea & mihi erunt non grauia.
IO. Ergo primũ ex te quæro hoc ex ijs quæ scire cupio,
Num grande malum est, extorrem esse patria?
PO. Ingens: maius tamen re, quàm uerbis dici queat.
IO. Quæ ratio ipsius mali? quid exuli est graue?
PO. Vnum quidẽ maximè, quòd nõ audeat liberè loqui.
IO. * Seruile hoc dicis, non, quæ quis sentit, dicere?
PO. Necesse est etiam, dominorum tolerare inscitias.
IO. Et hoc acerbum est, desipere cum desipientibus?
PO. Quin ad lucrum præter naturam seruiendum est.
IO. At spes alunt ne exules, ut est prouerbium?
PO. Amicenis blandiuntur oculis, trahunt autem moras.
IO. Non tempus ipsas uanas arguit?
PO. Habent gratiã quandã, & Venerẽ, iucundã deam.
I. Vnde ergo pascebaris, prius quã ex cõiugio uicti? sup-
P. Interdũ cib. ad diẽ erat, deinde nihil erat. (peteret?
IO. Paterni autem amici & hospites nil tibi proderãt?
† PO. † Fœlix ut sis précare, nihil amici sunt, afflictus sis
IO. Neq; tua te nobilitas ad decus extulit? (iu.
PO. Malum, nihil habere. non me sustinebat genus.
I. Patria ergo, ut uidetur, res est mortalib. charissima?
PO. Haud eloqui possim, quàm sit dulcis res.
IO. Quomodo Argos uenisti? quod mẽtis erat cõsiliũ?
PO. Apollo oraculum Adrasto edidit.
IO. Quale? quorsum hoc dicis? haud queam intelligere.
PO. Vt apro & leoni natas despondeat.
IO. Et quid ad te attinebat nomen bestiæ? (uerint.
PO. Haud scio, nisi quòd fata me ad hanc sortem uoca-
IO. Mirus enim & sapiẽs Deus. At quomodo nuptijs po
P. Nox erat, cùm uenio Adrasti ad uestibula. (tius es?
IO. Cubile ne quærens, ut exul errabundus solet?
PO. Sic est. Deinde autem & alius exul uenit.
IO. Quis ille? nimirum & is miser erat.
PO. Tydeus, quem patre ferunt satum Oeneo.
IO. Cur autem uos Adrastus adsimilauit feris?
PO. Eo quòd ad pugnam de strato uenimus.
IO. Hinc Talai filius intellexit oracula?
PO. Et dedit nobis duas duobus iuuenculas.
IO. Num fœlix es, an infœlix isthoc connubio?
PO. Nondum molestæ fuere in hunc usq; diem nuptiæ.
IO. Sed quomodo persuasisti, ut huc te sequerentur co-
PO. Geminis Adrastus hoc iurauit generis, (piæ?
Tydeo, & mihi, meus enim est affinis,
Vtrumq; restituturum in patriam: prius autem me.
Multi autem Danaorum & Mycenæorum principes
Adsunt, triste quidem, sed tamen necessarium mihi
Præstantes officium: mea enim ipsius premo
Mœnia obsidione. At quàm inuitè, testor deos,
Contra charissimos parentes arma sumpserim.
Nunc uerò ad te pertinet, ut hæc componas mala,
Mater, fratres q; reducas in gratiam.
O eripe me, & te, totamq; urbem his miseriis.

* Sine interrogatiuo punctio legunt alij sic: seruile prorsũ est, non loqui, quod sentias. quod magis placet.

† Al. rem bene gere.

ἃ γὰρ σὺ βάλει, ταῦτ' ἐμοὶ μᾶτερ φίλα. A
ἰο. καὶ δὴ σ' ὁρωτῶ πρῶτον, ὧν χρῄζω τυχεῖν.
τί, τὸ σφρεῦδα πατρίδ' ἢ κακῶν μέγας; "
πο. Μέγιστον· ὀργῶ δ' οὐ μεῖζον, ἢ λόγῳ. "
ἰο. τίς ὁ τρόπος αὐτοῦ; τί φυγάδι τὸ δυςχερές;
πο. ᾧ μὲν μέγιστον, οὐκ ἔχει παῤῥησίαν.
ἰο. Δοῦλα τοῦ' εἶπας, μὴ λέγειν ἃ τις φρονῶν;
πο. Τοῖς τῶν κρατούντων ἀμαθίας φέρειν χρεών.
ἰο. Καὶ δῆτα λυπεῖν, συμπαρόφειν τοῖς μὴ σοφοῖς.
πο. Ἀλλ' εἰς τὸ κέρδος τῆς φύσιν δουλευτέον.
ἰο. Αἰδ' ἐλπίδες βόσκουσι φυγάδας, ὡς λόγος;
πο. καλοῖς βλέπουσί γ' ὄμμασι, μέλλουσι δέ.
ἰο. οὐδ' ὁ χρόνος αὐτὰς διεσάφησ', ὅσας ἐχθρὰς;
πο. ἔχουσιν Ἀφροδίτην, πν' ἥδειαν θεόν.
ἰο. πόθεν δ' ἐβόσκου τὴν γάμοις εὑρεῖν βίον;
πο. ποτὲ μὲν ἐπ' ἦμαρ ἄχρι, εἶτ' οὐκ ἄχρι ἄν.
ἰο. Φίλοι δὲ πατρὸς καὶ ξένοι σ' οὐκ ὠφέλουν;
πο. Εὖ πράττε. τὰ φίλων δ' οὐδὲν, ὦ τις δυςτυχῶ. B
ἰο. οὐδ' εὐγενά σ' ἦρεν εἰς ὕψος μέγας;
πο. Κακῶν τὸ μὴ ἔχειν. τὸ γὰρ οὐ δοκεῖ με.
ἰο. ἡ πατρὶς, ὡς ἔοικε, φίλτατον βροτοῖς;
πο. οὐδ' ὀνομάσαι δυνατὸν αὖ, ὡς δὴ φίλον.
ἰο. πῶς δ' ἦλθον Ἄργος; πίν' ἐπίνοιαν ἔχεις;
πο. ἔχουσ' Ἀδράστου λοξίας χρησμόν τινα.
ἰο. ποῖον; τί τοῦτ' ἔλεξας; οὐκ ἔχω μαθεῖν.
πο. κάπρῳ, λέοντι θ' ἁρμόσαι παῖδ' ὧν γάμου.
ἰο. καὶ σοί τι θηρῶν ὀνόματος μετῆν, τέκνον;
πο. οὐκ οἶδ', ὁ δ' αἴνιγμα μ' ἐκάλεσε πῶς τὴν τύχην.
ἰο. Σοφὸς γὰρ ὁ θεός. τίνι τρόπῳ δ' ἔχει λέχος;
πο. νύξ ἦν· Ἀδράστου δ' ἦλθον εἰς πραστάδας.
ἰο. ποίας μαστεύων, ἢ φυγὰς πλανώμενος;
πο. ἦν τοῦτο. λαθὼν τὰν' ἦλθον ἄλλος αὖ φυγάς.
ἰο. τίς ὅστις; ὡς ἄρ' ἄλλος λαχὼν ἦν.
πο. Τυδεύς, ὃν Οἰνέως φασὶν ἐκφῦσαι πατρός.
ἰο. τί θηρσὶ δ' ὑμᾶς δῆτ' Ἀδραστος εἴκασε; C
πο. σρωμνῆς ἐς ἀλκὴν ὄνεκ' ἦλθομεν πίεσ.
ἰο. ἦ τοῦθα Ταλαοῦ παῖς σωπῆκε θέσφατα;
πο. λᾷδ' ὠκὺν ἡμῖν δύο δυοῖν νεανίδας.
ἰο. ἆρ' εὐτυχεῖς ἢν τοῖς γάμοις, ἢ δυςτυχεῖς;
πο. ὁ μεμπτὸς ἡμῖν ὁ γάμος εἰς τόδ' ἡμέρας.
ἰο. πῶς δ' ἠνέπεισας δ' εὐρέσθαι σε τὰν ὧδε σρατόν;
πο. θεοῖς Ἀδραστος ὤμοσε γαμβροῖς τόδε,
Τυδεῖ τε, λᾷμοί, σύγγαμβρος γὰρ ἐς ἐμὸς,
ἄμφω κατάξειν εἰς πάτραν, πρὸ τοῦδ' ἐμέ.
πολλοὶ δὲ Δαναῶν καὶ Μυκηναίων ἄκροι
πάρεισι, λυπρὰν χάριν, ἀναγκαίαν δ' ἐμοὶ
διδόντες· ἀδὶ γὰρ τὴν ἐμὴν σρατεύομαι
πόλιν. θεοὺς δ' ἐπώμοσ', ὡς ἑκουσίως
τοῖς φιλτάτοις τοκεῦσιν ὑράμην δόρυ.
ἀλλ' εἰς σὲ τείνει τῶνδε διαλύσις κακῶν
μᾶτερ, σφαλαξάσαν ὁμογενεῖς φίλους.
πᾶσαν πόνων με, καὶ σε, καὶ πᾶσαν πόλιν.

πάλαι

A πάλαι μὲν οὖν ὑμνηθ', ἀλλ' ὅμως ῥῶ·
" τὰ χρήματ' αὐθρώποισι τιμιώτατα,
" Δωρεῶν τε πλείσιν τῶν ἐν αὐθρώποις ἔχει.
ἃ γὼ μὲν ἦκω δισσὸν μυρίαν ἄγων
" λόγχην. πρῶτα γὰρ ἀδὴν δυνῶν ἀνὴρ.
χρ. καὶ μὴν Ἐτεοκλῆς εἰς σφαλαγὰς ὅδε
χωρῶν· σὸν ὄργον, μᾶτερ ἐποίησεν, λέγειν
τοιοῦς δὲ μύθους, οἷς σφαλάξεις τέκνα.
ἐτε. μᾶτερ, πάρειμι. τὴν χάριν δ' οἶσθ' ἐμὴν,
ἦλθον. τί χρὴ δρᾶν; ἀρχέτω δὲ τις λόγου.
ὡς ἀμφὶ τεῖχη καὶ ξυνωρίσας λόχους
τάσσω, ἐπέχου πόλιν, ὅπως ἐλύσιμοί σε
κοινὰς Βραβεῖας, αἷς ὑπόσπονδον μολεῖν
τὸν δ' εἰσελέξω τεῖχεσι, πέισασά με.
" ἰο. ἐπίσχαθι. Οὐπὶ τὸ ταχὺ τῷ δίκλω ἔχει.
" Βραδεῖς δὲ μῦθοι πλεῖστον ἀνύουσι σοφοῦ.
χάζου δὲ δίνον ὄμμα, & θυμὸ πνοάς.
B ὁ γὰρ τὸ λαμπρότατον εἰδῶς κάρα
Γοργόνας, ἀλλοφρὸν δ' εἰδῶς ἥκουσι σόν.
σὺ δ' αὖ πρόσωπον πρὸς κασίγνητον σρέφε,
Πολυνείκη δ', εἰς γὰρ τοῦ τῶν ὄμμασι βλέπων,
λέξεις τὰ μαινόμενον, τόδ' ἐν ἐκλέξῃ λόγου.
πρὶν εἰσαφῆσαι δὲ * σφῶν τι βούλομαι σοφόν.
" Οταν φίλος τις ἀνδὶ δυμωθεὶς φίλῳ,
" Εἰς ὦ σωελθὼν, ὄμματ' ὄμμασι δίδῳ,
" Εφ' οἷσιν ἥκει, τοῦτα χρὴ μόνον σκοπεῖν.
" Κακῶν δὲ τῶν τις ἐν μνήμα μῶν μνέαν ἔχει.
λόγου μὴ ὦν σὸς πρόσθεν, Πολυνείκη τέκνον.
σὺ γὰρ σρατεύμα Δαναΐδων ἥκεις ἄγων,
ἄδικα τοιοῦτοι, ὡς σὺ φῄς. κριτὴς δὲ τις
θεῶν γένοιτο, καὶ σφαλακτὴς κακῶν.
" πο. Απλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφυ,
" Κὐ ποικίλων δ' ἐστ' οὐδὲν ἐρμηνευμάτων.
" Εχει γὰρ αὐτὰ καιρόν. ὀδὶ ἄδικος λόγος
C Νόσων γὰρ αὐτοῦ, φαρμάκων δ' ἐσται σοφῶν.
ἐγὼ δὲ δωμάτων πάτρος πρὸς σκηψάμην.
τὴν μόνον τε, καὶ τόδ' ἐκφυγεῖν χρῄζων ἀρᾶς,
ἃς οἰδίπους ἐφθέγξατ' εἰς ἡμᾶς ποτε.
ἐξῆλθον ἔξω δίδ' ἐκὼν αὐτὸς χθονός,
δίδοὺς τῷδ' αὐάσειν πατρίδ' φίλωτ' κύκλῳ,
ὡς αὐτὸς ἄρχειν αὖθις αὐάμιρ λαβὼν,
καὶ μὴ δι' ἔχθρας τοῦδε καὶ φόνου μολὼν,
κακῶν τι δρᾶσα, καὶ παθεῖν, ἃ γίνεται.
ὁ δ' αἰνέσας τοῦθ', ὁρκίοις τε δίδοὺς θεοὺς,
ἔδρασεν ὁδὲν ὧν ἐπόσχετ', ἀλλ' ἔχει
τυραννίδ' αὐτὸς, καὶ δόμων ἐμῶν μόρῳ.
καὶ νῦν ἕτοιμος εἰμὶ τἀμαυτοῦ λαβὼν,
σρατὸν μὲν ἔξω δίδ' ἀρεσθῆναι χθονός,
οἴκεῖν δὲ τὸν ἐμὸν οἶκον αὐάμιρ λαβὼν,
καὶ τοῦδ' ἀφεῖναι τὸν ἴσον αὖθις χρόνον,
καὶ μήτε πορθεῖν πατρίδ' ἀ, μήτε τι πόσφρεῖν
τοὺς γοῦν τοιοῦτον ἀλιμάκων πρὸς ἀμβάσεις.

Olim quidem decantatum id, sed tamen profero:
Diuitiæ mortalibus fiunt maximi,
Maximamq; uim in rebus humanis tenent:
Ad quas ego prouectus, huc innumeras
Adduxi copias. Genus enim sine pecunia nihil ualet.
CHO. Atqui Eteocles hic reconciliationis ergò
Aduenit: tuæ erunt partes mater, eiusmodi
Dicere sermones, quibus redeant nati ad concordiam.
ETE. Mater adsum. in tuam enim gratiam
Adueni. quid agendum est? Incipiat quispiam loqui.
Nam dum circa muros acies militum
Instruo, ordines subsistere iussi, ut audirem ex te
Communis causæ decisionem, propter quam hunc
Per inducias, persuaso me, recepisti intra mœnia.
IO. Mane paulisper. præcipitantia haud iure nititur,
Tardi uerò et maturi sermones nõ parũ habẽt sapiẽtiæ.
Mitte uultus ferociam, atq; iræ impetus:
Non enim refectum Gorgonis caput
Vides, fratrem uenientem uides. Tu
Rursus tu uultus ad germanum uertito,
Polynices: nam oculis eôdem tuentibus,
Commodius & dices, & huius sermones accipies.
Volo autem uos admonere quiddam non insipidum:
Quando amicus quis infensus amico uiro,
Simul conuenerit, oculosq; illius oculis impertierit,
Ea solùm propter quæ accessit, considerare decet,
Priorumq; malorum non meminisse amplius.
Prior ergo tibi Polynices dicendi debetur locus.
Tu enim uenis cum Argiuorum manu,
Indigna passus, ut ais. At iudex quispiam
Deorum sit, & pacificator malorum.
PO. Simplex ueritatis est oratio,
Nec eget uarijs & exoticis interpretum ambagibus.
Per se .n. opportuna & cõgruens est: at sermo iniquus
Quia in se putris sit, exquisita poscit medicamina.
Ego domui patris consului,
Nec minus meis, & huius rebus: nam ut effugerem
Execrationes, quas Oedipus in nos quondam effutijt,
Ipse uolens egressus sum huius fines soli,
Patriæ concedens huic annuum imperium,
Vt ipse quoq; regnarem per pactas uices,
Ne hostili more & cæde infestus rediens
Damni quid huic darẽ, aut ego patererid quod accidit.
Hæc ille approbans, sanctosq; deierans deos,
Nihil fecit eorum quæ promisit: sed tenet
Imperium ipse & domus partem meam.
Et nunc paratus sum, mea si recepero,
Isthoc exercitum amandare territorio,
Meamq; gubernare domum per uices,
Ac huic concedere rursus per æqua spacia:
Nec uolo uastare patriam, aut scalas compactas benè
Ad ascensum admouere mœnibus.

Quæ si non obtinuero, meum ius persequar: — ἃ μὴ λυσήσας, ἢ δίκης πείσόμαι — A
Harumq; rerum testes aduoco deos, — θεῶν. μάρτυρας δὲ τοὺς δαίμονας καλῶ,
Quod omnia cum iusticia agens, præter omne ius — ὡς πάντα πράσσων σὺν δίκῃ, δίκης ἄτερ
Patria priuor iniquissimè. — ἀφεσθέντα πατρίδος αὐσταστατα.
Singula hæc, mater, nullas sciens uerborum strophas, — ταῦτ' αὖθ' ἕκαστα, μᾶτερ, οὐκ πτυκτοὺς
Dixi: sed quæ pariter prudentibus, — λόγους ἀθρόους ἔπτον, ἀλλὰ καὶ σοφοῖς
Et simplicibus plana sint, ut ego quidem existimo. — καὶ τοῖσι φαύλοις ὦδ' ἔχ', ὡς ἐμοὶ δοκεῖ.
CHO. Mihi quidem, etsi non sim in Græcia — χο. ἐμοὶ μὲν, εἰ καὶ μὴ κατ' Ἑλλάδα γεγονὼς
Educata, tamen uidetur prudenter loqui. — τεθραμμένος, ἀλλ' οὖν ἔμοιγε δοκεῖ λέγειν.
" ET. Si omnibus idem pulchrum & egregium foret, — ΕΤ. Εἰ πᾶσι ταὐτὸ καλὸν ἦν, σοφὸν θ' ἅμα, "
" Non esset anceps mortalibus contentio: — Οὐκ ἦν ἀμφίλεκτος ἀνθρώποις ὅρος. "
" Nunc uerò nihil simile, nil æquale hominibus, — Νῦν δ' οὐδ' ὅμοιον οὐδὲν, ὅτ' ἴσον βροτοῖς, "
" Nisi fortè uerba, re autem & factis nihil conuenit. — Πλὴν ὀνόματος, τοῦδ' ὄργον οὐκ ἔστι τόδε. "
Ego enim nihil celans te, mater, dicam ingenuè: — ἐγὼ γὰρ οὐδὲν μᾶτερ ἀκρυψας ὁρῶ
Ascenderem astrifera solis ad ortus semita, — ἄστρων ἀνέλθοιμ' ἡλίου πρὸς αὐτολάς,
Et sub terræ cauernas, si facultas esset mihi, — κἀ γῆς ὑπόρθρον, δυνατὸς ὢν θροῆσαι τάδε,
Vt summum deorum haberem imperium. — τῷ θεῶν μεγίστῳ ὥστ' ἔχειν τυραννίδα.
Hanc igitur commoditatem, ô mater, nondum constituit — τοῦτ' οὖν τὸ χρησὸν μᾶτερ οὐχὶ βούλομαι — B
Alij potius concedere, quàm mihi seruare. — ἄλλῳ παραιναι μᾶλλον, ἢ σώζειν ἐμοί.
" Ignauus enim, & abiecti animi est, quisquis amiserit — Ἀναυδία γὰρ, ὦ πανοῦργον ὅστις ἀφελέσθαι, "
" Maius, & minus acceperit. Ad hoc pudendum mihi, — Τἠλάττονος ἐλαβε. πρὸς δὲ τοῖσδ' αἰσχύνομαι, "
Si cum armis ueniens, terramq; populans, — ἐλθοντα σὺν ὅπλοις τόνδε, καὶ πορθοῦντα γῆν,
Quæ cupit consequatur. probro etiam & dedecori — τυχεῖν ἃ χρῄζει. ταῖς γὰρ αὖ θήκαις τόδε
Thebis foret, si Mycenæi militis — γένοιτ' ὀνειδος, εἰ μυκηναίας δορὸς
Metu, huic regni sceptra traderem. — φόβῳ παρέλω σκῆπτρα τἀμὰ τῷδ' ἔχειν.
Decebat autem ipsum non armis amicitiam, — χρῆν δ' αὐτὸν οὐ ὅπλοισι τὰς ἀλλαγὰς
" O' mater, captare. Id enim omne conficit oratio, — μᾶτερ, ποιεῖσθαι. πᾶν γὰρ ἐξαίρει λόγος, "
" Quod & ensis hostium patrauerit. — ὅ καὶ σίδηρος πολεμίων ἐράσσεται ἄν. "
Sin aliter autem hanc terram habitare uelit, — ἀλλ' εἰ μὲν ἄλλως τῇδε γῆν οἰκεῖν θέλει,
Licet, illud uerò haud uolens concessero, — ἐξεστ', ἐκεῖνο δ' οὐχ ἑκὼν μεθήσομαι,
Regnare cùm liceat, ut huic unquam seruiam. — ἀρχειν παρόν μοι, τῷδ' δὲ δουλεύειν ποτέ.
Quare ferte mihi flammas, ferte gladios, — πῶς τοῦτ', ἴτω μοι πῦρ, ἴτω δὲ φάσγανα,
Iungite equos, campos implete curribus: — ζεύγνυθ' δ' ἵππους, πεδία πλήσατε ἁρμάτων,
Haud enim isti meum concedam imperium. — ὡς ὁ πάροιθ τῷδ' δ' ἐμὲ τυραννίδα.
" Nam si iniuriam facere oportet, propter imperium — Εἰ πρὸ γὰρ ἀδικεῖν χρὴ, τυραννίδος πόρι " C
" Facere pulcherrimum est: in alijs exerceatur pietas. — Κάλλιστον ἀδικεῖν· τἄλλα δ' εὐσεβεῖν χρεών. "
CH. Haud decet honesta oratione res inhonestas co- — χο. Οὐκ εὖ λέγειν χρὴ μὴ 'πὶ τοῖς ὀργῆς καλοῖς
" Indignũ enim hoc, & iusticiæ inimicum. (mere. — ὁ γὰρ καλὸν τόδ', ἀλλὰ τῇ δίκῃ πικρόν. "
IO. O' fili Eteocles, non omnia adsunt mala — ἰο. Ὦ τέκνον, οὐχ ἅπαντα τῷδ' γάρα κακά,
" Senectæ: sed usus & experientia — Ἐτεόκλεοῦ, πρόσεστιν. ἀλλ' ἢ μπειρία "
" Disputat de rebus, quàm iuuenes, prudentius. — Ἔχει πλέξαι τῶν νέων σοφώτερον. "
Cur nate caperis pessima dæmonum — τί δῆ, κρείσσω δαιμόνων ἐθίσασα

A " Ἰσότης ἔπαξε, λαξεσμὸν δ' ἐνώσατο. — Aequalitas præscripsit, & numeros præfinijt: "
" Νυκτός τ' ἀφεγγὲς βλέφαρον, ἡλίου τε φῶς, — Hæc etiam obscurum noctis oculum, & solis iubar "
" Ἰσον βαδίζειν τὸν φιλαύτιον κύκλον, — Ita statuit, ut conuersionem æquis uicibus annuam "
" Κοὐδετέρου αὐτοῖν φθόνον ἔχει νικώμενον. — Conficiant: neutrumq; ipsorum alteri inuideat "
" Εἷς ἄλιος μὲν, νὺξ τε δοκεῖ βροτοῖς. — Superatum, sed pariter sol & nox seruiant mortalibus. "
σὺ δ' οὐκ αὐξῇ δωμάτων ἔχων ἴσον, — Tu autem domus æquam partem tenens,
καὶ τῷδ' δ' ἀφεῖμας; πάντα πρὸ τοῦ σὴ δίκη; — Non & huic suam tribues? ubi deinde iusticia?
τί τὸν τυραννίδ' ἀδικίαν ὄνοσ' αἱμονα — Quid, ceu beatum, uiolentum imperium
τιμᾷς; ὑπερφόβου καὶ μέγ' ἥγησαι τόδε, — Admiraris supra modum, & istud maximi facis,
πολυβλέπεσθαι τιμίου κενὸν μὲν ὄν. — Si celso suspiciare solio? certè hoc nil uanius.
ἢ πολλὰ μοχθεῖν, πολλ' ἔχων οὐ δώμασι — An uariè affligi uis, ut multa domi possideas?
βάλῃς; τί δ' ἐστὶ πλέον; ὄνομ' ἔχει μόνον. — Quid tandem illud plus est? nomen solum habet.
" ἐπεὶ τάγ' ἀρκοῦσ', ἱκανὰ τοῖς γε σώφροσιν. — Quando sufficientes res tuæ, satis est continentibus: "
" Οὐκοῦν τὰ χρήματ' ἔσται λεκτὰ τοῦ βροτοῖ, — Haud proprias opes mortales possident, "
" Τὰ τῶν θεῶν δ' ἔχοντες ἀδικεῖν θέλομεν· — Sed tantùm deorum dispensamus munera: "
" Οταν δὲ χρῄζωσ' αὐτὰ, ἀφαιροῦνται πάλιν. — Quæ, cùm uolunt, rursus à nobis auferunt, "
" Οὐ δ' ὄλβος ὁ βέβαιος, ἀλλ' ἐφήμερος. — Nec stabilis est, sed fugax & fluxa opulentia. "
B ἄγ', εἰ σ' ἔρωμαι δύο λόγους πεθεῖσ' ἅμα, — Age, si te, duplici ratione proposita, interrogem,
πότερα τυραννεῖν, ἢ πόλιν σῶσαι θέλεις; — Regnare ne, an potius urbem seruare uelis?
ἔρεις τυραννεῖν; ἢν δὲ νικήσῃ σ' ὅδε, — Dices regnare? At si hic te uicerit,
ἀργεῖοί τ' ἔγχη δίδυν τὸ Καδμείων ἔλη, — Argiuæq; copiæ Cadmeum fuderint militem,
ὄψει δ' αἱμαδῆ ἄστυ Θηβαίων τόδε. — Prostrata cernes hæc Thebana mœnia,
ὄψῃ δὲ πολλὰς αἰχμαλωτίδας κόρας, — Cernesq; multas captiuas uirgines
" βίᾳ πρὸς αὐδρῶν πολεμίων πορθημένας. — Corrumpi & uiolari indignè ab hostibus. "
ὀδυηρὸς ἀρὴ ὁ πλοῦτος, ὃν ζητεῖς ἔχῃ, — Funestæ certè funestæ, quas affectas, opes "
γνήσεται θείασι· φιλότιμος δὲ σύ. — Erunt Thebanis: tu autè ambitiosus & gloriæ auidus.
σοὶ μὲν τάδ' αὐδῶ. σοὶ δὲ Πολυνείκους λέγω, — Tibi quidem hæc loquor. Tibi uerò Polynices dico:
ἀμαθὲς Ἀδρᾶστος χάριτας εἰς σ' αὐήσατο. — Incircumspectam Adrastus tecum sanxit gratiam,
ἀστυέπτα δ' ἦλθον καὶ σὺ πορθήσων πόλιν. — Temerè autem & tu uenisti excisurus mœnia.
φέρ', ἢν ἕλῃς γῆν τῇδ', ὁ μὴ τύχοι ποτὲ, — Cedò, si hanc terram ceperis, quod uelint auertere
πῶς θεῶν, προστραπὼν πῶς αὐλαστήσεις δορός; — Dij, quomodò belli trophæa statues?
πῶς δ' αὖ πατρῴαν θυμάτων, ἑλὼν πάτραν; — Quomodò rursus libabis sacrificia uastator patriæ?
καὶ σκῦλα γράψεις πῶς ἐπ' Ἰνάχου ῥοᾶς; — Et spolia quomodo inscribes ad flumen Inachi?
Θηβαῖα πυρσώσας, τάσδε Πολυνείκης θεοῖς — Thebas populatus, hæc Polynices dijs
C ἀσπίδας ἔθηκε; μὴ ποτ' ὦ τέκνου κλέος — Scuta suspendit? Nunquam, ô fili, gloriam te
τοιόνδε σοὶ γένοιτ' αὖ ὑφ' ἑλλήνων λαβεῖν. — Huiusmodi contingat à Græcis consequi.
ἢν δ' αὖ λεκτὸς ἦς, καὶ τὰ τῶδ' ἐπανορθώσῃ, — Porrò si uictus fueris, huiusq; uires præualuerint,
πῶς Ἄργος ἥξεις, μυρίοις λιπὼν νεκρούς; — Quomodo Argos redibis, innumeris relictis mortuis?
δρᾷ δὲ δή τις, ὦ κακὰ μνησθήματα, — Dicet uerò tùm aliquis, ô inauspicata connubia,
Ἀδρᾶστε πεῶδεις, οἷα μιᾶς νύμφης γάμου — Adraste addens, per unius sponsæ nuptias
ἀπωλόμεσθα. δύω κακὼ ἐπωδίδεις, τέκνου, — Perijmus duplex, fili, moliris malum:

PO. A' quo? quis sic inuulnerabilis est, qui nos gladio
Inuadat, nec eodem à nobis fato cadat?
ET. Propè est, ante quem stas: meas 'ne cernis manus?
PO. Cerno. Diuitiæ pauidũ est, et uitæ cupidũ malũ. (nisti?
ET. Cur ergo tãta cũ multitudine aduersum me ad bellũ ue
PO. Cautus ac tutò agẽs dux, melior est quàm temerarius.
ET. Insolescis fretus inducijs, quæ à morte seruant te.
PO. Quin iterum abs te sceptra repeto, & partem terræ.
ET. Nihil debemus. Ego meam domum colam.
PO. Qui plus habes, quàm parti tuæ competat?
ET. Haud nego: sed te hinc amoue.
PO. O' deorum aræ paternæ. E. Quas euersurus ades?
PO. Audite me.
ET. Quis te audiret bellum facientem patriæ?
PO. Et deorum albis equis conspicuorum templa.
ET. Qui oderunt te. P. Patria expellimur.
ET. Venisti n. alios ppulsur°. P. Tua coactus iniuria, ô dij.
ET. Mycenis, non hic inuoca deos.
PO. Impius es.
ET. Sed non, ut tu, hostis patriæ.
PO. Qui me paterni regni expertem eijcis.
ET. Imò & ad hoc occidam.
PO. O' pater, audis quæ patiar?
ET. Audit sanè quæ patres.
PO. Audis & tu mater?
ET. Nephas est te nominare matrem.
PO. O' ciuitas.
ET. Argos reuersus, uoca Lernæ stagnantes aquas.
PO. Eo, ne labora: te autem laudo mater. E. Exeas terra.
PO. Eo, sed patrem prius mihi uidendũ da. E. haud fiẽt.
PO. At sorores virgines. E. Nec has unquam aspicies.
PO. O' sorores.
ET. Quid istas uocas, cum sis infestissimus?
PO. Sed tu mihi mater saltem uale.
IO. Num digna, fili, gaudio patior?
PO. Non amplius tuus sum filius.
IO. Ad multas miserias ego nata sum.
PO. Hic enim in nos iniurius est.
ET. Et ego uicissim uiolor.
PO. Vbi uerò ante mœnia stabis?
ET. Quid hoc ex me quæris?
PO. Contrà stabo occisurus te. E. Et me huius amor tenet.
IO. Me miseram: quid acturi estis filij?
PO. Res ipsa indicabit.
IO. Patris execrationes non formidabitis?
PO. Valeat uniuersa domus.
ET. Quàm mox, ensis meus cruentus se strenuum geret.
PO. Meam altricem terram testor, & deos,
Quàm indigna & miseranda ferens, quatior solo
Ceu seruus, ac non ex eodem natus Oedipo. (uoces:
Etsi quid urbs tibi acciderit, non me, sed hunc in culpã
Non enim uolens ueni, ui autem terra eijcior.

πο. πῶς τίνος; τίς δ' ὧδ' ἄπροωτος, ὅστις ἡμᾶς ξίφος A
φόνιον ἐμβαλὼν, ἐν οὐδὲν ὀν ἀφίοῖ) μόρου; (μ' κα.
ἐτ. ἐγγύς, ὅ πρόσω θέβηκας ἐις χεῖρας λύσοῖς ἐμάς;
π. εἰσορῶ. ἀφλὸν δ' ὁ πλοῖος, ἡ φιλόψυχον κακόν. cc
ἐτ. κἄτα σὺ πολλοῖς ἦλθες, πῶς ἢ ὀδὴν ἐς μάχλω;
πο. Ασφαλὴς ἢ ἐς' ἀμείνων, ἢ θρασὺς σφαῖλατης. cc
ἐτ. κομπὸς εἶ πουσλαῖς πεποιθὼς. αἷ σε σώζουσι θανεῖν.
πο. νῦ σε δ' ὀλοτρόν γ' ἀπαιτῶ σκηπτῆρα, νῦ μόρν χθονός.
ἐτ. οὐκ ἀπαιτόμεθ'. ἐγὼ γοῦν ἢ ἐμὸν οἰκήσω δίμον.
πο. τὸ μόρας ἔχων τὸ πλεῖστον;
ἐτ. φημί. ἀπαλλάσσε δὲ γῆς.
π. ὦ θεῶν βωμοὶ πατρῷοι. Ε. ὃς σὺ πορεθήσῃ πάρος;
πο. κλύετέ μου;
ἐτ. τίς δ' αὖ κλύοι σε πατρὸς δ' ἐπεστρατευμένος;
πο. καὶ θεῶν λεύκ λυκοπώλων δώματα.
ἐτ. οἵ συγγένοιτο. Π. ἐξελαυνόμεθα ἀπὸ πατρίδος.
ἐτ. Καὶ δ' ἦλθον ἐξελῶν. Π. ἀδικία γε σῇ, ὦ θεοί.
ἐτ. Μυκηναῖος, μὴ νθάδ' αὐκάλει θεούς. B
πο. αὐόσιος ὢ τέφυκας.
ἐτ. ἀλλ' ὁ πατρὸς ὢν, ὡς σύ, πολέμιος.
πο. ὃς μ' ἄμοιρον ἐξελαύνεις.
ἐτ. καὶ κατατεκτανῶ γε πρός.
πο. ὦ πάτερ, κλύεις ἃ πάσχω;
ἐτ. καὶ γὰρ οἷα δρᾶς κλύει.
πο. καὶ σὺ μᾶτερ;
ἐτ. ὀ θεμιτόν σοι ματρὸς ὀνομάζειν κάρα.
πο. ὦ πόλις.
ἐτ. μολὼν ἐς Αργος, αὐκαλεῖ Δέρνης ὕδωρ.
πο. ἔμα, μὴ πόνει. σὲ δ' αὖνῶ μᾶτερ. Ε. ἔξιθι χθονός.
πο. ἔρεμι. πατέρα δ' ἐμοὶ δὸς ἰδεῖν. Ε. ὀκ αὖ τύχοις.
πο. ἀλλὰ πῦθγνὰς ἀδελφάς. Ε. ὀ ὄ τὰς δ' ὄψῃ πόλε.
πο. ὦ κασίγνητοι.
ἐτ. τί ταύτας ἀνακαλεῖς, γ' ἐχθιστος ὤν;
πο. μᾶτερ, ἀλλὰ σύ μοι χαῖρε.
IO. χαιρέτ' γοῦν πάχω, τέκνον; C
πο. ὀκέτ' ἐμὶ πᾶς σός.
IO. ἐς πολλὰ' ἄθλια τέφυκ' ἐγώ.
πο. ὅδε γὰρ ἐς ἡμᾶς ὑβείζει.
ἐτ. καὶ γὰρ ἀνθυβείζομαι.
πο. πῦ ποτε σήσῃ πῦ πύργων;
ἐτ. ὡς τί μ' ἱστορεῖς τόδε;
πο. αὐλιτάξομαι κρῶν σε. Ε. ἐμὲ τόδ' ὄρνις ἔχει.
IO. ὦ τάλαν' ἐγώ. τί δρᾶστε ὦ τέκνα;
ἐτ. αὐτὸ σημανεῖ.
IO. πατρὸς ὀ φεύξεσθ' Ερινῦς;
πο. ἐρρέτω πρόσπας δόμος.
ἐτ. ὡς τάχ' ὀκέθ' αἱμαίρεν τόμον ἀγῆσ' ξίφος.
πο. τλῆ ἢ θρέψασά με γαῖαν νῦ θεὸς μαρτύρομαι,
ὡς ἄτιμα οἰκτρὰ πάχω, ἐξελαύνομαι χθονός,
οὐλόμ' τί ὡς, ἀλλ' ὀχί τοῦτ' πῶς οἰδίπε γεγώς.
ὀχ ἑκὼν δ' ἦλθον, ἄκων δ' ἐξελαύνομαι χθονός.

A καὶ σὺ Φοῖβ' ἄναξ ἀγυιεῦ καὶ μέλαθρα χαίρετε, Et tu ô Apollo hagyieu, & uos uale te atria,
ἥλικες δ' οὐ μοί, θεῶν τε δεξίμολ' ἀγάλματα. Meiq; coætanei, ac deorum solennes imagines:
ὀ γὰρ οἶδ' εἰ μοι πεθεσιπεῖν αὖθις ἐὸ' ὑμᾶς ποτε. Haud enim scio, an posthac uos appellare liceat.
ἐλπίδες δ' ὄπω κεθεύδοσ', αἷς πέποιθα σὺν Spes autem nondũ sopitæ sunt: quibus fretus, cum dijs, cc
τόνδ' ἀκρατέναις, κρατήσειν φίλε (θεοῖς, Confido me, isto trucidato, pontifirum
Θηβαίας χθονός. (πατὴρ Thebano imperio.
ἐτ. ἔξελθ' ἐκ χώρας. ἀληθῶς δ' ὄνομα Πολυνείκη ET. Matura hinc fugam. uerè tibi nomen Polynicis cc
ἔθετό σοι θεία πρόνοια, νεικέων ἐπώνυμον. Pater imposuit, singulari p uidẽtia, ex litiũ cognomine.

χορός.

Chorus.

χ. Κάδμος ἔμολε τῶνδε γᾶν τύρι: ὦ τετρα- Cadmus Tyrius in hanc uenit terram, cui quadrupes
μόρφ' ἀδάμαστον ὠτόμα δίκε, (σκελὴς Nullum passa iugum, iuuenca humi procubuit,
τελεσφόρον δίδοσα Completum reddens oracullum,
χρησμόν, ὄ κατώκησε. Vbi conderet urbem.
πωδία μὲν τὸ θέσφατον Prodidit autem uaticinium, (feros:
πυροφόρα δόμων ἐχρῆσε, Campos in quibus foret Cadmi domicilium, esse frugi-
κἀλλιπότα πάμ' ὕδατος ἵνα τε Illic ubi fœcunda sonantis
νυκτὸς ἐπόρχεται γαίας Δίρκας χλοηφόρους, Lympha Dircæ humum rigat gramineam,
καὶ βαθυπόρους γύας. Βρόμιον φῦα τέκε Cerealesq; sulcos: ubi Bromium edidit
B μάτηρ, Διὸς γάμοισι, κισσὸς ὃν πῦσεφὴς Mater Iouis ex concubitu, quem hedera circum
ἑλικτὸς, δόθυς ἐπὶ βρέφος χλοηφόροισιν δρέπεσι Eius tempora serpens, statim infantem uirentibus
κατεσκίοισιν ὀλεῖσας φύσησε, βακχεῖον χόρευμα Et opacis ramis obtectum beauit: Bacchicum
πῦθφόροισι Θηβαίαισι καὶ γυναιξὶν * Εὐβοιοις. Ludibrium, Thebanis uirginibus, mulieribusq; Euhijs,
φῦα φόνιος λῶν δρακὼν Αρεος, ὠμόφρων φύλαξ, Vbi etiam cruentus draco Martis, immanis custos,
νάματ' ὠνυδρα ἀφέειλε Irriguos fontes, herbidosq; riuos
χλοηρὰ δόρυμάτων πόρεσι Vaga & erranti
πολυπλαίοις ὄπασι κοπῶν. Oculorum acie obseruabat.
ὃν ὠθὶ χθονίβας μολὼν Κάδμος, ὤλεσε μαρμαρῶν, Quem Cadmus lustralẽ aquam laturus, extinxit saxo,
ἱράτα φόνιον ὀλεσίθυ; Θ ὠλγναις δικὼν Βολαῖς, Pestiferum caput uulnidis faucians * brachijs, * Al. manu ictibus.
δίας ἀμάχορ Παλλάδος φρασθεῖσι, Palladis Ioue natæ consilio:
γαιγενεῖς δικὼν ὀδόντας εἰς βαθυαρόρους γύας. Humiq; dentes serens, sparsit in sulcos fertiles,
φῦον ἐξαυξῆκε γᾶ πάνοπλον ὀψιν ἐκ τᾶς ἄκρας. Vnde mox terra armatum spectaculum
ὀρῶν χλονός. σισλαρίφων δ' ἐνιν φόνος πάλιν ξυνῆ Sub auras extulit, ipsumq; rursus ferrea cædes
φίλα γᾶ, ἄμακτος δ' ἐδύσε γαῖαν. ἀ νιν δυκλίμοι Charæ terræ unijt, & cruore tellurem imbuit: (tricis
δεξῆν αὐθρῶ πνοαῖς. νῦ σε τὸν πῦμάτορ Θ Quæ ipsum apricis cœli auris ediderat. Et te progene-
Ιὸς ποτ' ἐκγονον Επαφον, ὦ Διός γλῶθλον, Iouis quondam filium, ô inclyta Iouis proles,
C ἐκάλεσ' ἐκάλεσε Βαρβάρῳ βοᾷ. Vocaui, uocaui barbara uoce.
ἰὼ Βαρβάροις λιτοῖς βᾶθι βᾶθι τάνδε γᾶν, Io nostris precibus annuens ad hanc terram ueni,
Οἱ νιν ἐκγονοι κτίσαν ἃ δώνυμοι θεαὶ Quam posteri tui coluerunt: ubi binomines deæ
Φερσέφασσα καὶ Φίλα Δαμάτηρ θεὰ, ἄπαυστῶν Proserpina, & amica Ceres dea, omnium
ἄκαστ', ἄπαυστῶν δ' γᾶ τροφὸς, ἐκτίσαντο' Regina (quippe omnium altrix tellus est) habitarunt. cc
πέμπε πυροφόρος θεάς Mitte spiciferas deas
ἀμπῶναι τᾶδε γᾶ. Πάντα δ' ὑπεπτὶ θεοῖς. Huic terræ uindices. Omnia enim facilia dijs sunt. cc

ΔΡΑΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

ACTVS TERTIVS.

ετεοκλῆς. κρέων. τειρεσίας. μενοικεύς. χορός.

Eteocles. Creon. Tiresias. Menœceus. Chorus.

Χώρει σύ, καὶ κόμιζε τὸν Μενοικέως Κρέοντ', ἀδελφὸν μᾶτρὸς Ιοκάστης ἐμῆς, ABi tu, & accerse huc patrem Menœcei Creontem, fratrem Iocastæ matris meæ: ET.
λέγων τάδ', ὡς οἰκεῖα καὶ νεανὰ χθονὸς Hæc illi dicens, quòd de priuatis & publicis regni
θέλω πῶς αὐτὸν συμβαλεῖν βουλεύματα, Rebus uelim cum illo communicare consilia,
πρὶν ἐς μάχλω τε καὶ δορὸς τάξιν μολεῖν. Antequam ad pugnam, & in aciem progrediar.
καί τοι πολλῶν σῶν μόχθον ἐκλύει πρῶν. Atqui hoc labore pedum ipse præsens te liberat,
ὁρῶ γὰρ αὐτὸν πῶς δόμος σείχοντ' ἐμός. Video enim ipsum ad mea tendentem palatia.

CR. Multa loca sanè perambulaui tui conspectus cupidus,
O' rex Eteocles: & circũcirca Cadmeorũ ad portas
Ad custodesq; perreptaui, te uestigans scilicet.
ET. Sanè & ego cupiebam uidere te Creon.
Inueni enim nullam planè sarciri posse gratiam
Inter nos, postquam ad colloquium cum Polynice ueni.
CR. Audiui ipsum, q̃ pro facultate Thebanorũ, insolentiorẽ
Ac Adrasti affinitate & copijs fretum cõfidere. (esse,
" At permittenda hæc numinum arbitrio. (uenio.
Quæ uerò nũc maximè obstaculo sunt, ea expositurus
ET. Quænam sunt ista? quid enim uelis, nondum intelligo.
CR. Quidam ex Argiuis captus uenit.
ET. Num quid rerũ, quæ illic geruntur, nouarum fert?
CR. Quòd circumcirca Cadmeæ urbis mœnia
Exercitus paret Argiuus armis cingere.
ET. Ergò armatos urbe educi conueniet.
CR. Quò? num iuuenis non cernis, quæ par est te cernere?
ET. Extra fossas istas, ut sine mora conserant manus.
CR. Exiguæ copiæ huius terræ sunt, illi autem innumeri.
ET. Ego illos uerbis feroces esse noui probè.
CR. Habet quiddam ponderis Argos per Græciam.
ET. Bono animo sis. mox campos ipsorũ sternã cædibus.
CR. Velim quidem. sed hoc maximi laboris esse uideo.
ET. Scito, quòd non continebo copias intra mœnia.
CR. Atqui omnis uictoria sita est in bono consilio.
ET. Vis ne igitur, ut alias quasdam insistam rationes?
CR. Omnes quidem, priusquam semel ueniaturin periculum.
ET. An noctu illos adoriemur ex insidijs?
CR. Si uerò sperato euentu excidas, retrò ppellêre turpiter.
ET. Æquale fert nox, plus tamen audentibus.
CR. Horrendum periclitari noctis in caligine.
ET. At dum cœnant, in eos faciam impetum?
CR. Subita quædã trepidatio oriretur: sed uincendum est.
ET. Prohibent autem profunda Dircæ uada transitum.
CR. Tutela cauta rebus præstat omnibus.
ET. Quid si equitatu inuaderemus Argiuorum copias?
CR. Et illic circumsepta est acies curribus.
ET. Quid ergo faciam? urbem ne dedam hostibus?
CR. Nequaquam: sed consilium capias, quando es sapiens.
ET. Quæ igitur ratio fuerit commodior?
CR. Aiunt ipsis esse, ut audiui ego, septem uiros.
ET. Quid ab ipsis fieri imperatũ est? uires .n. horũ exiguæ.
CR. Vt agminibus præsint, iniq; portas septem irruant.
ET. Quid tandem agemus? desperationẽ enim nõ expecto.
CR. Septem uiros aduersus istos & tu ad portas delige.
ET. Vt & illi præsint copijs, aut ut sint soli?
CR. Vt imperent cohortibus, et delige fortissimos ex ciuib.
ET. Intelligo, qui adscensu hostes prohibeant. (det.
CR. Coniunge etiã alios ductores: unus .n. uir nõ omnia ui-
ET. Audaciæ ne respectu, an sani mentis consilij eligam?
CR. Vtriusq;, utrũq; .n. absq; altero nihil ualet. (turribus,
ET. Fient hæc ita, eo uero hinc in urbem septem uisendam

λιμ. ἥκω λόγον ἐπιστολὴν χρήζων σ' ἄναξ
Ετεόκλεον. πόλις δὲ Καδμείων πύλας
φύλακάς τ' ἐπῆλθον, σὸν λίμας διηρώμην Θ'.
ετε. κἀγὼ μὲν ἐγώ σ' ἔχιζον εἰσιδεῖν Κρέον.
πολλῷ γὰρ εὗρον ὠφελεῖς ἀλλαγὰς,
ὡς εἰς λόγους σιωπῶν Πολυνείκει μολών.
κρ. ἤκουσα μεῖζον αὐτὸν ἢ Θήβας φρονεῖν,
Ἀδραστοῦ τ' ἀδρότητι, καὶ στρατῷ πεποιθέναι.
ἀλλ' εἰς θεὸς χρὴ τοῦτ' ἀφαιρήσαντ' ἔχειν. (uenio.
ἃ δ' ἐμποδὼν μάλιστα, τοῦδ' ἥκω φράσων.
ετε. τὰ ποῖα τοῦτ'; ἢν λόγον γὰρ ἀγνοῶ.
κρέ. ἥκει τις ἀχμάλωτος Ἀργείων τάφε.
ετε. λέγει δὲ δὴ τι τῶν ἐκεῖ νεώτερον;
κρέ. μέλλειν πόλιν τοῦργοισι Καδμείων πόλιν
ὅπλοις ἐλίξαι αὐτίκ' Ἀργείων στρατός;
ετε. ὀχοισιν τ' ἀρ' ὅπλα Καδμείων πόλει.
κρέ. ποῖ; μῶν νεάζων ὀχ' ὁρᾶς ἃ χρὴ σ' ὁρᾶν;
ετε. ἐκτὸς τάφρων τῶνδ', ὡς μαχιμώτατα.
κρέ. σμικρὸν τὸ πλῆθος τῆδε γῆς, οἷσ' ἄφθονοι.
ετε. ἐγὼ δ' ἀεὶ νέοις τοῖς λόγοις ὄντας θρασεῖς.
κρέ. ἔχει τιν' ὄγκον Ἄργος Ἑλλάδος πάρα.
ετε. θάρσει. τάχ' αὐτῶν πεδίον ἐμπλήσω φόνου.
κρέ. θέλοιμ' ἄν. ἀλλὰ τοῦθ' ὁρῶ πολλοῦ πόνου.
ετε. οἶδ', ὡς ὁ κἀθέξω τἀχέων εἴσω στρατόν.
κρέ. Καὶ μὴν τὸ νικᾶν ὅδε παῦ δύβουλία.
ετε. βάλει τοιάδε πωμα δὴ' ὁδὸς ἄλλας τινάς;
κρέ. πάσας γε, πρὶν λινδυνεύειν ἐς ἅπαξ μολεῖν.
ετε. ἢ νυκτὸς αὐτοῖς πρόσβαλοιμεν ἐκ λόχου;
κρέ. ἐπὴν σφαλῆς γε. δεῦρο σ' ὠθήσει πάλιν.
ετε. ἴσον φέρει νὺξ, τοῖς δὲ τολμῶσι πλέον.
κρέ. Ἐνδυσυχῆσαι δεινὸν δυφρόνης λινέφας.
ετε. ἀλλ' ἀμφὶ δεῖπνον ἔσι, πρόσβαλλω δόρυ;
κρέ. ἐκπληξις αὖ γένοιτο, νικῆσαι δὲ δεῖ.
ετε. βαθὺς δὲ τοι δρκαῖος ἀναχωρεῖν πόρος.
κρέ. Ἅπαν κάκιον τοῦ φυλάσσεσθαι καλῶς.
ετε. τί δ' εἰ καθιππεύσαιμεν Ἀργείων στρατῶν;
κρέ. λᾴκεὶ πέφρακται λαὸς ἅρμασι πόριξ.
ετε. τί δῆτα δράσω; πολεμίοισι δώσω πόλιν;
κρέ. μὴ δῆτα· βουλεύ δ', ἐπεί πορεῖ σοφός.
ετε. τίς ἂν πρόνοια γίνεται σωφρονεστέρα;
κρέ. ἐπτ' ἄνδρας αὐτοῖς φασιν, ὡς ἤκουσ' ἐγώ.
ετε. τί πρὸς τε τάχθαι δρᾶν; τὸ γὰρ δρᾶν βραχύ.
κρέ. λόχων ἀνάσσειν, ἑπτὰ πυλοῦσι πύλας.
ετε. τί δῆτα δρῶμεν; ἀπορίαν γὰρ ὁ μένων.
κρέ. ἑπτ' ἄνδρας αὐτοῖς καὶ σὺ πρὸς πύλας ἔλου.
ετε. Vt & illi præsint copijs, aut ut sint soli?
κρέ. λόχων, πρὸς εἴνας οἵπερ ἀλκιμώτατοι.
ετε. Intelligo, qui adscensu hostes prohibeant. (det.
κρέ. ἕωθεν ἀμιλλᾶν τειχέων πρὸς ἀμβάσεις.
ετε. καὶ ξυστρατηγός. εἷς δ' ἀνὴρ, ὁ πάντ' ὁρᾷ.
κρέ. Coniunge etiã alios ductores: unus .n. uir nõ omnia ui-
ετε. θάρσει πρὸς εἴνας, ἢ φρονῶν βουβλίας.
κρέ. ἀμφότερον. ἀκλεφθὼ γὰρ ὀδῶ θάτερον.
ετε. ἔστα τάδ' ἐλθὼν δ' ἐπὶ πάντων ἐς πόλιν,
τάφω

A τάφω λοχαγὸς πρὸς πύλαισιν, ὡς λέγεις,
ἴσους ἴσοισι πολεμίοισιν αὐτιθείς.
ὄνομα δ' ἑκάστου σχετριδὴ πολλὴ λέγειν,
ἐχθροῖν ἅτ' αὐτοῖς τείχεσι κεκηρυγμένων.
ἀλλ' εἶμ', ὅπως αὖ μὴ κατεργῶμεν χόρα.
καί μοι γένοιτ' ἀδελφὸν αὐτίκα λαβεῖν,
καὶ ξυσταθέντα σῆμα μάχης ἑλεῖν δορί,
κτανεῖν θ', ὃς ἦλθε πατρίδα πορθήσων ἐμήν,
γάμους τ' ἀδελφῆς Ἀντιγόνης, παῖδάς τε σοὺς
Αἵμονος, ἐάν τῆδ' τύχης ἐγὼ σφαλῶ,
Οἰ χρὴ μέλεσθαι. τῷ δόσιν τ' ἐχέγγυον
τῷ πρόσθε ποιῶ νῦν ἐπ' ὀλόσδις ἐμᾶς.
ματρὸς δ' ἀδελφὸς εἶ, τί δὴ μακρηγορεῖν;
πρόφ' ἀξίως νιν, σοῦ τε τῷ τ' ἐμῷ χάριν.
πατὴρ δ' ἐς αὖθις ἀμαθίαν ὀφλισκάνει,
ὃ νῦν τυφλώσας. οὐκ ἄγαν σφ' ἐπῄνεσα·
ἡμᾶς γ' ἀρᾶσιν, ἢν τύχῃ, κατατακτανεῖ.
B ἓν δ' ἡμῖν ἀγόρευσιν, εἰ τι λέσφατον
οἰωνόμαντις Τειρεσίας ἔχει φράσαι,
τόδ' ἐκπυθέσθαι τοῦτ'. ἐγὼ δὲ παῖδ' ἀσόμ
Μηνοικέα, σὸν πάππον αὐτὸ πώνυμον,
λαβοῦσα πέμψω δεῦρο Τειρεσίαν, Κρέον·
σοὶ μὲν γὰρ ἡδὺς ἐς λόγους ἀφίξεται·
ἐγὼ δὲ τέχνῃ μαντικῇ ἐμαυτὸν ἐμψάμην
πείθειν πρὸς αὐτὸν, ὥστε μοι μομφὰς ἔχειν.
πόλει δὲ καὶ σοὶ τοῦτ' ἀπισκήψω, Κρέον.
ἢν πορ κρατήσῃ τἀμά, Πολυνείκους νέκυν
μή ποτε παφῆναι τῆδε Θηβαίᾳ χθονί.
θανόντα δὲ νὸν θάψαντα, κἂν φίλον τις ᾖ.
Οἱ μὲν τάδ' αὐδῶ. πεισθόλοις δ' ἐμοῖς λέγω,
ἐκφόρετε τεύχη, πάνοπλά τ' ἀμφιβλήματα,
ὡς εἰς ἀγῶνα τὸν πεκέμιον δορὸς
ὁρμῶμεν ἤδη, ξὺν δίκῃ νικηφόρῳ.
C πῆδ' ἐυλαβεῖα, χρησιμωτάτη θεῶν,
πεσεύξόμεθα, τιμῶδε σῆς ἀστοῦ τῆδε πόλιν.

χορός.

χο. ὦ πολύμοχθ' Ἄρες, τί ποθ' ἅμαρ
καὶ θανάτῳ κατέχει, Βρομίου τῆδε
μεσ' ἑορταῖς; οὐκ ἐν ἀδῖν κἀν χόροις εὐφαύοισι
νεανιδ' ὠρᾶς, βόστρυχον ἀμπετάσας, λωτοῦ
πνοὰ τωνδ' ἅματα μέλπει
μόσαν, ἣν ἄ χαίρουσιν χαροποιοί;
ἀλλὰ σὺν ὁπλοφόροις στρατὸν Ἀργείων
ἐν πυδίᾳ, ἅμαρ Θήβας
κῶμον ἀναλόστατον πρὸ χορείας.
ἐν' τὸν θυρσομανῆ νεβρίδων μέτα δινεύοις,
ἅρμασι καὶ φαλίοις τετραβάμοσι,
μάνυχα πώλων, Ισμηνὸν ἐν' χείμασι βαίνων
ἱππέασι δοάξεις, Ἀργείας ἐν' πυδίᾳ,
ἀκαρῆν γρύναν ἀπτιδοφόρμονα, θίασον ἐνόπλων,
αὐτίπαλον πρὸς λάϊνα τέχεα
χαλκῷ κοσμήσας, ἢ δεινά τις Ἔρις θεὸς, ἃ πάδε

Vt duces ad portas ordinem, sicut mones,
Æquales æqualibus hostibus opponens.
Nomen autem cuiusq; multa mora foret dicere,
Hostibus ipsis imminentibus mœnibus.
Sed eo, ne diutius ab opere cessent manus,
Mihiq; detur frater aduersarius,
Vt congressum in acie hasta conficiam,
Occidamq;, qui uenit patriam uastaturus meam,
Nuptias autem sororis Antigonæ, tuiq; filij
Hæmonis, si quid ego fortuna excidero,
Tibi curæ esse decet; dotem uerò ratam,
Quam antè promisi, facio nunc sub exitu meo.
Matris uerò frater es, quid longo sermone opus est?
Fone & habe illam ut meretur, in tuam, meamq; gratiã.
Pater autem suam ipsius luit stulticiam,
Seipsum oculis priuans, neq; eum laudarim admodum:
Nos enim diris perdet, nisi fuerint irritæ.
Cæterùm unum adhuc nobis restat, si quæ monita
Augur Tiresias forsan dicenda habeat,
Vt ex hoc audiamus ea. Quare ego filium tuum
Menœceum, tuo patri cognominem,
Mittam huc ducentem Tiresiam, Creon.
Lubens siquidem tecum ueniet in colloquium:
Ego enim diuinandi artem dedi probro
Paulo antè in faciem ipsius, ut mihi nunc succenseat.
Vrbi autem & tibi hæc impero Creon,
Si me rerum potiri contigerit, ne quis sepeliat
Polynicis cadauer in isto Thebano solo:
Qui uerò sepelierit, amicus licet sit, capite factum luet.
Tibi quidem hæc loquor. At ciuibus dico meis:
Efferte arma, ac indumenta ferrea,
Vt imminens belli * periculum * discrimẽ.
Obeamus mox, uictrice freti Themide:
Ac Eulabiæ dearum utilissimæ
Supplicemus, ut hæc conseruet mœnia.

Chorus.

O' luctuose Mars, quid 'nam sanguine
Et cæde gaudes', dissonus ac alienus
A' Bromij festis? Non inter decentes coronas
Maturæ in nuptijs puellæ, comam religans
Per flatus tibiæ sonas
Carmen, in quo sint gratiæ lætificæ?
Sed cum armatis copias Argiuorum
Furore rapiens, Thebis sanguine
Saltationem inconcinnam & barbaram inchoas?
Neq; cũ thyrsigero Baccho maculosis pel-
Tripudias, sed curribus ac frenis quadrupedũ (libus
Solipedumq; equorum inuectus, ad Ismeni flumina
Equitatu furis, Argiuosq; incitas,
Satorum genus scutiferum armatum tripudium
Aduersus ipsos, lapidea ad mœnia,
Ferro ornans, dira profectò & immitis dea Eris, "

Quæ

CR. Mane hic ô senex. T. Ne me comprehendas.
CR. Mane, quid fugis? T. Non ego, sed sors amica te fugit.
CR. Edissere urbi & ciuibus salutis compendia.
TI. Nunc tu quidem uis, at mox non uoles.
CR. Et qui patriam terram seruare non uelim?
TI. Vis igitur audire, atq; id tuus seriò agitat animus?
CR. Quid enim ego aliud audiam cupidius?
TI. Audies igitur mea uaticinia.
Primumq; illud planè scire uolo,
Vbi sit Menœceus, qui me deduxit huc.
CR. Non procul is abest, sed te propè stat.
TI. Concedat hinc procul à meis oraculis.
CR. Meus cùm sit filius, tacebit quæ tacenda sunt.
TI. Vis ut præsente illo, tandem hoc tibi edisseram?
CR. Nam fortassè ei salutis rationem audire uolupe fuerit.
TI. Audi ergo meorum oraculorum rationem,
Quibus obtemperantes seruabitis Cadmea mœnia.
Menœceum hunc mactare te oportet pro patria,
Filium tuum: quando ipse lætam fortunam urbi petis.
CR. Quid uis? quæ hæc, quam dixisti, oratio est ô senex?
TI. Quæ in fatis sunt, ea te usurpare necesse est.
CR. O' qui multa mala dixisti breui tempore.
TI. Tibi quidem, sed patriæ magna, & salutaria.
CR. Non percepi, non audiui: ualeat ciuitas.
TI. Vir ille non amplius idem, retrò declinat animum.
CR. Valebis, nihil tuis opus habeo uaticinijs.
TI. Num ueritas perijt, eò quod tu uocèris in periculum?
CR. O' te per genua, ac uenerabilem cæsariem.
TI. Quid mihi supplicas? ineuitabilia deprecaris mala.
CR. Tace, neq; hæc responsa reueles ciuibus.
TI. Me iniurium esse iubes? haud silere quiuero.
CR. Quid in me patrabis? meum mactabis filium?
TI. Alijs id curæ erit, à me autem dicetur.
CR. Vnde illud mihi & filio uenit malum?
TI. Rectè me interrogas, ac sermonũ procedis ad examen.
Necesse est, hunc in antro, ubi draco terrigena
Olim ad Dirces excubabat flumina,
Occisum funestum sanguinem, terræ dare libamina,
Propter antiquas Martis in Cadmum iras,
Qui terrigenæ draconis ulciscitur necem.
Et hæc si faciatis, Martem in bella socium habebitis.
Tellus uerò si pro fructu fructum, proq; sanguine
Sanguinem acceperit humanum, habebitis propitium
Solum, quod olim aureis micantem galeis segetem
Satorum extulit. Ex eo autem genere morti
Vouẽdus est puer, qui draconis ex maxilla ortũ trahit.
Tu uerò nobis reliquus es hic ex satorum genere
Verus ac integer, tam ex matre quàm ex patre,
Et tui liberi. Hæmonem quidem iam pacta connubia
Mactari uetant, non enim amplius est uita cœlibe:
Licet nondũ lectum contigerit, sed tamẽ possidet thorũ.
Ille autem pullus, huic immolatus urbi,

κρέ. ἐπίχθον αὐτὸ πρέσβυ. Τ. μὴ πλαμβάνε. A
κρέ. μένου. τί φεύγεις; Τ. ἢ τύχη σ' ἀλλ' ἐκ ἐγώ.
κρέ. φράζον πολίταις καὶ πόλει σωτηρίαν.
τει. βέλει σὺ μὲν τοι, κἀχὶ βελήσει τάχα.
κρέ. καὶ πῶς παῖδ' ἀναιρεῖν ὁ σῶσαι θέλω;
τει. θέλεις ἀκοῦσαι δῆτα, καὶ ἀστραλῆ ἔχεις;
κρέ. εἰς γὰρ τί μ' ἄλλο δεῖ πεθυμίαν ἔχειν;
τει. κλύοις ἂν ἤδη τῶν ἐμῶν θεσπισμάτων.
πρῶτον μ' ἐκεῖνο βούλομαι σαφῶς μαθεῖν,
ποῦ σοι Μενοικεὺς, ὃς με δεῦρ' ἐπήγαγεν.
κρέ. ὅδ' ὁ μακρὰν ἄπεστι. πλησίον δὲ σε.
τει. ἀπελθέτω νυν θεσφάτων ἐμῶν ἔκας.
κρέ. ἐμὸς φυφυκὼς παῖς, ἃ δ' ἐῶ σιγήσεται.
τει. βούλῃ παρόντος δῆτά σοι φράσω;
κρέ. κλύων γὰρ ἂν τόρπειτο σωτηρίας.
τει. ἄκουε δὴ νυν θεσφάτων ἐμῶν ὁδόν,
ἃ φρουοῦντες ἂν σώσαιτε Καδμείων πόλιν.
σφάξαι Μενοικέα τόνδε δεῖ σ' ὑπὲρ πάτρας, B
σὸν παῖδ', ἐπειδὴ τῶν τύχῳ αὐτὸς κἀγὼ κλεῶς.
κρέ. τί φῄς; τίν' εἶπας τόνδε μῦθον, ὦ γέρον;
τει. ἅπερ τέφυκε, τοῦτο τἀνάγκη σε δρᾶν.
κρέ. ὦ πολλὰ λέξας ἐν βραχεῖ χρόνῳ κακά.
τει. Οἰ', ἀλλὰ πατρίδι μεγάλα, καὶ σωτήρια.
κρέ. ἐκ ἐκλυον, ἐκ ἤκουσα, χαιρέτω πόλις.
τει. αὐτὸς ὅδ' ἐκ ἔτ' αὐτὸς, ἐκνόει πόλιν.
κρέ. χαίρων ἴθ'. ἐν γὰρ σῶν με δεῖ θεσπισμάτων.
τει. ἀπόλωλον ἢ ἀλήθει, ἐπεὶ σὺ δυσυχεῖς;
κρέ. ὦ πῶς σε γονάτων, εἰ γέρασμέν τοιχέ.
τει. τί πεθαστεῖς με; δυσφύλακτ' ἀπῆ κακά.
κρέ. σίγα. πολίταις τόσδε μὴ λέξῃς λόγε.
τει. ἀδικεῖν δικαίδε μ'; ἐ σιωπήσαιμ' ἄν.
κρέ. τί δ' ἐμὲ δράσεις; παῖδα μὲ κατακτανεῖς;
τει. ἄλλοις μελήσει ταῦτ'. ἐμοὶ δ' ἐρήσεται.
κρέ. ἐκ τοῦδ' ἐμοὶ τόδ' ἦλθε καὶ τέκνῳ κακόν;
τει. ὀρθῶς μ' ἐρωτᾷς, κἀγὼ σ' ἐρῶ λόγων. C
δεῖ τόνδε θαλάμοις, ἔνθ' δράκων ὁ γηγενὴς
ἐκεῖ, Δίρκης ναμάτων ἐπίσκοπος,
σφαγέντα, φόνιον αἷμα γῆ δοῦναι χοάς.
Κάδμου παλαιῶν Ἄρεος ἐκ μῆνιν τῶν,
ὃς γηγενεῖ δράκοντι πεμφθεὶς φόνον.
κἀ ταῦτα δρῶντες, σύμμαχον κτήσεσθ' Ἄρη.
χθὼν δ' ἀντὶ καρποῦ καρπὸν, ἀντὶ δ' αἵματος
αἷμ' ἢν λάβῃ βρότειον, ἕξετ' δυμένη
γῆν, ἣ πρὶν ὑμῖν χρυσοπήληκας τέμνω
ἀμαρτῶν ἀνῆκεν. ἐκ γένους δὲ δεῖ θανεῖν
τόδ', ὃς δράκοντος γένους ἐκπέφυκε παῖς.
σὺ δ' ὑπάρχεις ἡμῖν λοιπὸς ἐκ ἀμαρτῶν γένους,
ἀνδρὸς ἐπ τε μητρὸς, ἀρσένων τ' ἄπο,
οἱ σοί τε παῖδες. Αἵμων μὲν δὴ γάμοι
σφαγὰς ἀπέργασ', ὁ γὰρ δεῖν ἡδέος.
ἐκ μὴ γὰρ ἔλυσε ἥψατ', ἀλλ' ἔχει λέχος.
ἔτος δὲ πόλος τῇδ' ἀνεμνήσει πόλει,

θανὼν,

A θανὼν, πατρῴαν γαῖαν ἐκσώσειν ἄν.
πικρὸν δ' Ἀδράστῳ νόσον, Ἀργείοισί τε
θήσει, μέλεον πῆρ ἐπ' ὄμμασι βαλὼν,
λεανάς τε Θήβας. τοῖσδ' ἔλων δυοῖν πότμοιν
τὸν ἕτερον. ἢ γὰρ παῖδα σῶον, ἢ πόλιν.
τὰ μὲν παρ' ἡμῶν, πάντ' ἔχεις. ἀγὲ τέκνον
„ πῶς εἶπον. Ος τις δ' ἐμπύρῳ χρᾶται τέχνῃ,
„ μάτευε. ἢν μὲν γὰρ ἐχθρὰ σημάνας τύχῃ,
„ πικρὸς κἀθέσηχ' οἷς ἂν οἰωνοσκοπῇ.
„ ψευδῆ δ' ἐὰν οἴκτῳ τοῖσι χρωμένοις λέγῃ,
„ ἀδικεῖ τὰ δῶν θεῶν. Φοῖβον ἀνθρώποις μόνον
„ Χρῆν θεσπιῳδεῖν, ὃς οὐδεμίαν ὀφέλειαν.
χο. Κρέων, τί σιγᾶς, γῆρων ἄφθογγον ἀκάζῃς;
δεινοὶ γὰρ ὀδὴν ἥδον ἐκπλῆξαι πεφύκασι.
* Al. ἀνδρ. κρέ. τί δ' ἂν τις εἴποι; * δῆλον οἶν' ἐμοὶ λόγοι.
ἐγὼ γὰρ ὄ ποτ' εἰς τόδ' ἐμὰ συμφορᾶς,
ὥστε σφαγῆναι παῖδα πεθδεῖναι πόλει.
B Πᾶσι γὰρ ἀνθρώποισι φιλότεκνος βίος.
„ Οὐδ' ἂν τὸν αὐτὸ παῖδα θείν τις δοιν κλαυσῇ.
„ Μή μ' ὀνειδίζετο τὰμά τις κτείνων τέκνα.
αὐτὸς δ' ἐν ὥραιῳ καὶ ἕστηκα βίῳ,
θνήσκειν ἕτοιμος εἰμὶ, πατρίδος ἐκλυτήριος.
ἀλλ' εἶα τέκνον, πρὶν μαθεῖν πᾶσαν πόλιν,
ἀνάλας ἐᾶς μαύτων θεσπίσματα,
φεῦγ' ὡς τάχιστα δ' ἀπαλλαγεὶς χθονός.
λέξει γὰρ ἀρχαῖς καὶ στρατηλάτοις τάδε,
πύλας ἑπτὰ, καὶ λοχαγέτας μολών.
ἡμῖν μὲν φθάσωμεν, εἰ σοι σωτηρία.
ἢν δ' ὑστέρησις, οἰχόμεθα, κἀτθανῇ.
με. ποῖ δῆτα φεύγω; τίνα πόλιν, τίνα ξένων;
κρέ. ὀπτχθονὸς δ' ἐκποδὼν μάλιστ' ἔστι.
με. ἀκοῦσ' σε φράζειν εἶκος, ἐκπονεῖν δ' ἐμέ.
κρέ. Δελφὸς πορεύου φεῦγε.
με. ὦ με χρὴ πάτερ μολεῖν;
C κρέ. Αἰτωλίδ' ὀν γῆν. Μ. ἐκ δὲ δεῦρ' ποῖ πορῶ;
κρέ. Θεσπρωτῶν ἐς δῆλας. Μ. σεμνὰ Δωδώνης βάθρα;
κρέ. ἔγνως. Μ. τί δῆτ' ὀρμᾶ μοι γρῆσεται;
κρέ. πόμπιμος ὁ δαίμων. Μ. χρημάτων ὁ τίς πόρος;
κρέ. ἐγὼ πορεύσω χρυσόν. Μ. εὖ λέγεις πάτερ.
κρέ. χώδε νῦν. Μ. ὡς σὺ πῶς κασιγνήτῳ μολῶ;
ἣς πρῶτα μετὸν εἶλκυσ', Ἰοκάστης λέγω,
μαζὸς σφριθεὶς, ὀρφανός τ' ἀπεζευγεὶς,
πεσηγορήσω ἐμὲ, καὶ σώσω πόλιν.
κρέ. ἀλλ' εἶα, χώρει, μὴ τὸ σὸν κωλύετε.
με. γυναῖκες, ὡς εὖ πατρὸς ὀφείλω φόβου,
λιπέψας λόγοισιν, ἃ σθ' ἃ βούλομαι τυχεῖν.
ὡς ἐκπομπεύει τὸ λεὼς, ἀπορῶν τύχης,
καὶ δειλία δίδωσι. καὶ σύγγνωστε μὲν
γέρον τ' τόμον δ' ὀχὶ συγγνώμ' ἔχει,
πεθδόντα γρῆσθαι πατρίδι. Ο, ἢ μ' ἐγείναντο.
ὡς δὴ ἂν εἰδ' ἔστ' ἐμὲ, καὶ σώσω πόλιν.
Ψυχὴν δὲ δώσω δῆτ' ἐπορθῶν ἐμὴν χθονός.

Si ceciderit, patriam terram seruare poterit,
Tristemq; Adrasto & Argiuis reditum
Dabit, flebile fatum oculis obijciens,
Inclytasq; reddet Thebas. Ex gemina igitur sorte
Alteram elige; aut enim filium serua, aut urbem.
Habes omnia, quæ quidẽ à nobis dici debuerãt. Me duc
Filia domum. Quisquis autem arte diuinandi utitur, ‟
Stultus est. Si enim tristia enunciauerit, ‟
Inuisus est ijs quibus futura prædicat: ‟
Rursus si ex misericordia cõsultantib. ficta respõdeat, ‟
Deorum religionem uiolat. Solum Apollinem ‟
Mortalibus uaticinari decebat, qui metuit neminem. ‟
Ch. Creõ, qd taces, obmutescẽte lingua, et uoce pressa?
Nam & me non minor habet consternatio. (gocium.
Cr. Quid uerò qs dicat? Manifestũ mihi bis dictis ne-
Ego enim nunquam eò deueniam miseriæ,
Vt pro ciuitate filium meum dedam uictimæ.
Nam omnibus hominibus uita est prolis amans: ‟
Nec quis facilè suum filium mactandum dederit, ‟
Neq; me quis laudet, meos qui uelit interfectos uberos. ‟
Ipse autem, iam maturus æui senex,
Mori paratus sum à pro patriæ piaculo. à In preciũ & redemptione patriæ.
Sed age fili, priusquam tota rescisat ciuitas,
Insanis uatum posthabitis oraculis,
Fuge quàm primum ex Thebanis discedens pomerijs.
Nam ista primoribus ac ducibus dicturus
Ad septem portas, militumq; præfectos abit.
Et nos si præuerterimus, saluus eris:
Sin autem moram feceris perijmus, moriẽrisq; tu.
M. Quo nã fugiã, ad quã ciuitatẽ, quos' ue ad hospites?
Cr. Vbi terra ab hac sis quàm longissimè.
Me. Tuũ est igitur eloq; quò abeã, me uerò iussa capes-
Cr. Penetra per Delphos fuga. (sere fas est.
Me. Et quò mihi pater eundum est?
Cr. In terram Aetoliæ. M. Ex hac autem quò euadam?
Cr. In Thesprotorũ regionẽ. M. Ad sacras Dodonæ
Cr. In. Tenes. M. Quæ aũt me res tuebitur? (sedes?
Cr. Fortuna te deducet. M. Vnde cõmeatus suppedita-
Cr. Ego aurũ præbebo. M. Bene dicis pater. (bitur?
Cr. Ito nunc. M. Ad tuam prius sororem,
Iocasten dico, cuius primò ubera suxi, uidelicet
Matre orbatus, ac pupillus à mammis b submotus; b subductus, seiunctus, depositus.
Salutaturus, ac urbem seruaturus eo.
Cr. Age eas, sed ne tibi ipsi sis moræ.
Me. O' mulieres, quàm astutè patri exemi metum,
Verbis illiimponens, ut ea quæ uolo consequar.
Qui me urbe ablegat, fortuna priuans plausibili,
Ac ignauiæ prostituit. Et hæc quidem cõdonanda sunt
Senì: quod autem ad me attinet, non meretur ueniam,
Fieri patriæ proditorem, quæ me genuit.
Vt igitur sciatis, ibo ac seruabo urbem,
Animamq; hanc neci dedam pro hac terra.

» Turpe enim esset, si immunes ab oraculis,
» Nec ullam adstricti in necessitatem dæmonum,
» Stantes in acie non dubitant occumbere,
» Dum ante mœnia pro patria dimicant:
» Ego autem patræ simul & fratre prodito,
» Ac mea quoq; ipsius urbe, ceu ignauus extra limites
» Hui? terræ abeã: ubicũq; aũt agerẽ, infamis ac malus ui-
Nõ p clarũ in astris Ioue, et Martẽ sanguineũ, (derer.
Qui surgentes è terra satos
Quondam tyrannos huius terræ constituit.
Sed ibo, ac stans è summo propugnaculo,
Me iugulans, in specus profundum præceps dabor
Draconis, ubi id fieri debere uates exposuit,
Terramq; liberabo. Dicta est oratio.
Eo autem, non pœnitendum donum necis
Daturus urbi: & hoc periculo tutam ciuitatẽ statuam.
Si enim quisq;, quod posset, boni arriperet,
» Suasq; utilitates afferret in publicum
» Patriæ: minoribus quidem urbes impeditæ malis,
» Reliquum temporis florerent extra periculum.

Chorus.

Venisti Sphinx alata uenisti, terræ partus,
Infernæq; echidnæ, in uastationem Cadmeorum,
Luctuosa, exitialis, semiurgo,
Sanguinarium monstrum,
Furialibus alis,
Vnguibusq; crudis.
Quæ quondam Dircæis à locis
Iuuenes in sublime rapiens,
Funesto cum carmine
Sæuaq; Erinny,
Ferebas luctus, ferebas
Patriæ cruenta dolores. Cruentus deus
Quicunq; hæc machinatus est.
Planctus autem matrum,
Planctus uirginum,
Personabant in ædibus
Lamentabilem uociferationem.
Lamentabile carmen.
Alius alium lugebat per urbem successione quadam.
Clamor & gemitus
Tonitruo similis erat,
Quando aliquem ex uiris alata uirgo
Ab urbe, è conspectu abripiebat.
Tandem uenit Pythica legatione
Infœlix Oedipus,
In hanc Thebanam terram,
Tùm quidem gratus, post autem calamitas:
Matrem enim sibi miser a inauspicato connubio,
Cùm uictor esset propter
Solutum ænigma, iunxit,
Vrbemq; polluit,

a abominando.

Αἰσχρὸν γὰρ, εἰ μὲν θεσφάτων ἐλεύθεροι,
Κὐκ εἰς ἀνάγκην δαιμόνων ἀφιγμένοι,
Σταντες παρ' ἀσπίδ' ἐκ δικνήσσοι θανεῖν,
Πύργων τ' ἀρούσης μαχόμενοι πάτρας ὕπερ·
Ἐγὼ δὲ πατρὸς καὶ κασίγνητον πεσόντ',
Πόλιν τ' ἐμαυτὸν, δ' ἀιλὸς ὢν, ἐξω χθονὸς
Ἀπειμ' ὅπου δ' ἂν ζῶ, κακὸς φανήσομαι.
Ἃ μὰ τὸν μετ' ἄστρων Ζεῦ, Ἄρειόν τε φόνιον,
Ὃς σὺν ὑποφρτέλαντας ἐκ γαίας ποτὲ
Παρεῦν ἀνάκτας ἥδε γῆς ἐδείματο.
Ἀλλ' εἶμι, καὶ σὰς ὀξ' ἐπάλξεων ἄκρων,
Σφάξας ἐμαυτὸν σπεῦσ' ὃν μελαμβάθῃ
Δράκοντος, ᾧθ' ὁ μάντις ἐξηγήσατο,
Ἐλευθερώσω γᾶαν. ἔρπτω λόγος.
Εἴχω δὲ, θανάτου δῶρον ἐκ ἀσχρὸν πόλει
Δώσων, νόστ δὲ τεῦδ' ἀπαλλάξω χθόνα.
Εἰ γὰρ λαβὼν ἕκαστος ὅ, τι δυνατό τις
Χρηστὸν, δίελθοι δῶρ, ἐς κοινὸν φόρον
Πατρίδι, κακῶν αὖ αἱ πόλεις ἐλασσόνων
Περῴμεναι, πολυπὸν δύτυχεῖν ἄν.

χορός.

Ἔβας ἔβας ὦ παρθένε γᾶς λόχευμα,
Νορτρία τ' Ἐχίδνας, Καδμείων ἀρπαγᾶ,
Πολύστονε, πολύφονε, μαξοπαρθένε,
Δάϊον τέρας,
Φοιτᾶσι πτεροῖς,
Χαλαῖσί τ' ὠμοσίτοις.
Διρκαίων ἃ ποτ' ἐκ τά-
πων νέος πεδ' ἄρας
σ' ἄλυρον ἀμφὶ μοῦσαν,
ὀλομένων τ' Ἐρινῦν
ἔφορες ἔφορες ἄχεα πατρίδι
φόνια. φόνιος ἐκ θεῶν,
ὃς τάδ' ἐμοὶ ἐπέβασας.
ἐκλεμοι δὲ ματέρων,
ἐκλεμοι δὲ παρθένων
ἐστένα τὸν οἴκοις,
πόνον βοᾶ,
πόνον μέλος.
ἄλλος ἄλλον ἐπωτότυζε δαϊδοχαῖς ἀνὰ πόλιν.
Βροντᾶ δὲ σφαγμός,
ἰαχᾶ τ' ἐμοὶ ὄμοιος,
ὁπότε πόλεως ἀφανίσειεν
ἃ πρὸς ἀνθρ ἀνὴρ ἐν αὐδῶν.
χρόνῳ δ' ἔβα πυθίας ἀρτεμιδὸς
Οἰδίπους ὁ τλάμων,
Θηβαίαν τάνδε γᾶν,
τότ' ἀσμένοις, πόλιν δ' ἄχη.
ματεῖ γὰρ γάμος δυσγάμος ὁ τάλας,
καλλίνικος ὢν
ἀνιγμάτων, σωάσπει,
μαίνει δὲ πόλιν

δὶ αἱμάτων

A δὶ αἱμάτων δ' ἀμείβει
μυσαρὸν εἰς ἀγῶνα καταβαλὼν ἀρᾶσι
τέκεα μέλεος. ἀγάμεθ', ἀγάμεθα,
ὃς ἐπὶ θανάτου οἴχεται γᾶς ὑπὲρ πατρίδας,
Κρέοντι μὲν λιπὼν γόος,
τάδ' ἐπάπυργα κλεῖθρα γᾶς
καλλίνικα θησω. γηρυόμεθα δ' ὦ-
δε ματρόθεν, γηρυόμεθ' δύτε-
κνοι φίλοι, Παλλὰς, ἃ δρακόντος αἷ-
μα λιθόβολον
κατεργάσω, Κάδμειαν μέριμναν
ὁρμήσασ' ἐπ' ὄργον·
ὅθεν ἐπέστυτο τάδε γαῦ,
ἀρπαγᾶσι δαιμόνων τις ἄτα.

ΔΡΑΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ἄγγελος. ἰοκάστη. ἀντιγόνη. χορός.

ἄγ. Ω, τίς ἐν πύλαισι δωμάτων κυρεῖ;
Β αὐοίγετ', ἐκπορεύετ' Ἰοκάστου δίμων.
ὠὴ μάλ' αὖθις. δρᾶ μακρὰ μὲν, ἀλλ' ὅμως
ἔξελθ', ἄκουε οἰδίπτ' ἐλεινὰ δάμαρ,
λύσασ' ὀδυρμῶν, πενθίμων τε δ' ἀκούων.
ἰο. ὦ φίλτατ', ἤ τε ξυμφορᾶν ἥκεις φόρων,
Ἐτεοκλέους θανόντος, ὃ παρ' ἀσπίδα
βέβηκας αἰεὶ, πολεμίων ἔργων βέλη.
τί μοι πόθ' ἥκεις κωνῶν ἀγγέλων ἐπος;
τέθνηκεν, ἢ ζῇ παῖς ἐμὸς; σίμαινέ μοι.
ἄγ. ζῇ. μὴ τρόεσις τόδ', ὡς ἀπαλλάξω φόβου.
ἰο. τί δ', ἐπάπυργοι πῶς ἔχουσι πύθολαι;
ἄγ. ἑστᾶσ' ἄθραυστοι, κὐκ αὐηρπασται πόλις.
ἰο. ἦλθον δὲ πῶς λίνδωνον ἀργεῖα δορός;
ἄγ. ἀκμὴν γ' ἐπ' αὐτῷ. ἀλλ' ὁ Καδμείων Ἀρὴς
ἐρέισων κατέκτα τὸν μυκήναιν δορός.
ἰο. ἦ εἰπὲ πῶς θεῶν. εἴ τι Πολυνείκης πόρι
οἶδ', ὡς μέλει μοι καὶ τόδ', εἰ λύσει φάος.
C ἄγ. ζῇ σοι ξυνωρὶς εἰς τόδ' ἡμέρας τέκνων.
* τέκνων. ἰο. δύσαιμονοίης. πῶς γὰρ Ἀργείων δόρυ
πυλῶν ἀπεκλάσθε πυργόμενοι;
λέξον, γόρυτα τυφλὸν ὡς ἡδ' εἴγας
ἐλθεῖν τόρψω, ἥδε γῆς σεσωσμένης.
ἄγ. ἐπεὶ Κρέοντος πᾶς ὁ γῆς ὑπόρθανὼν,
πύργων ἐπ' ἄκρων σὰς μελάνδετον ξίφος
λαμόν δίνκε, ἥδε γῆς σωτήριον,
λόχας ἔνειμεν ἑπτὰ. καὶ λοχαγέτας,
πύλας ἐφ' ἑπτὰ, φύλακας ἀργεῖ δορός,
σὸς παῖς ἐφέδρους ἱππότας μὲν ἱππότας
ἔταξ' ὁπλίτας δ' ἀσπιδιφόροις ἐπι,
ὡς ἐν νοθῶσι τειχέων εἴη δορός
ἀλκή. δὶ ὀλίγα πόργάμων τ' ἀπ' ὀρθίων,
λόφοις ἔσω εἰζρῶμεν Ἀργείων στρατόν.
Τελμησόν ἐκλιπόντα. καὶ πάφρ πέλας
δρόμῳ ξυνῆψεν ἄτυ Καδμείας χθονός.
πταὶ δὲ, καὶ σάλπιγγες ἐκελάδουν ὁμῶ

δὶ αἱμάτων

Ac per cædes sanguine uersat,
In execrandum conijciens certamen
Liberos per diras. Admiramur, admiramur
Eum, qui ad mortem abit pro patria,
Creontem quidem in luctum daturus:
Sed Thebas septem turribus inclytas
Victrices effecturus. Sic utinam fiamus
Matres, sic fiamus prole
Fœlices, ô Pallas, quæ Draconis
Sanguinem saxis sparsum
Confecisti: Cadmi sollicitudinem
Prouehens ad opus +
Vnde inuasit terram hanc
Rapinis deorum noxa quædam.

ACTVS QVARTVS.

Nuncius. Iocaste. Antigone. Chorus.

NV. OHe, quis intus intra portæ limen est?
Aperite, educite Iocasten foràs,
Ohe iterum, serò quidem & tardè: sed tamen
Egredere, audiq; illustris coniunx Oedipi,
Luctu te soluens, ac mœstis lachrymis.
IO. O' charissime, num uenis calamitatem ferens
Extincti Eteoclis? cuius iuxta scutum
Semper ire solebas, tela arcens hostium.
Quid' nam noui rumoris nunciaturus uenis?
Mortuus ne an uiuit filius meus? edissere mihi.
NV. Viuit, ne id timeas: nam te liberabo metu.
IO. Cõspicua uerò quomodo habẽt septena turre mœ
NV. Stant inconcussa, nec direpta est ciuitas. (nia?
IO. Descenderunt ne in periculum Martis Argolici?
NV. In ipsam aciem. Sed Cadmeorum uires
Præualuere Mycenæis copijs.
IO. Vnum mihi per deos dic, si quid de Polynice
Nouisti: Nam et hoc mihi curæ est, nũ adhuc superstes
NV. Viuit tibi par filiorum in hunc diem. (sit.
IO. Fœlix sis. Quomodo autem Argiuam manum
A' portis depulistis, obsessi ab illis?
Dic, ut introeam cæcum senem
Exhilaratum læto de terra seruata nuncio.
NV. Postquã Creontis filius uitã impendens patriæ,
In summaq; stans turre transegit trucem
Per iugulum ensem, huic salutarem solo:
Cohortes disposuit septem, ductoresq; cohortium
Ad septem portas, qui obseruent Argiuam manum;
Tuus filius equites quidem equitibus subsidiarios
Opposuit, peditesq; aduersus scutatos,
Vt laboranti parti murorum esset auxilium
Belli. Mox autem è summo arcis fastigio
Prospicimus albis scutis decorum exercitum;
Tecmessum deseruisse. Ac tum prope fossas
Impetu accurrit ad urbem Cadmei soli:
Classicumq; simul intonabant tubæ

Illinc, & apud nos è mœnibus.
Et primùm quidem adduxit ad portas Neitas
Agmen densis horrens clypeis
Parthenopæus, venatricis proles inclyta,
Domesticum insigne gestans in medio clypeo,
Atalantem scilicet uulnificis aprum telis
Conficientem Aetolum. Sed portas ad Prœtidas
Amphiaraus pergebat, uictimas secum curru uehens:
Nec insolentia præferebat insignia, sed decenti
Modestia arma sine signis gerebat.
At turres ad Ogygias Hippomedon rex
Constitit, signum habens in medio scuto,
Argum uarijs oculatum luminibus cernentem,
Alijs quidem cum astris exorientibus solitum
Videre, alios autem cum occidentibus condere,
Vt postea ipso extincto cerni potuit.
Aciem uerò tenuit portas ad Homoloidas
Tydeus, leonis pellem in clypeo gerens
Setis hirsutam: sed facem dextera
Titan Prometheus ferebat, ceu crematurus mœnia.
Cæterùm tuus Polynices Crenæas ad portas
Exercitum admouit, insigne autem in scuto erat
Tale: equæ Potniades subsultabant pernices metu,
Scitè & arte quadam in gyrum ductæ
a Ad ipsum scuti medium, ut furere uiderentur.
Porrò non minus spirans Martis in prælia
Capaneus, agmen duxit ad Electras portas.
Ferreis autem clypei figuris inerat
Gigas, terrigena totam humeris urbem ferens,
Quam per uim uectibus euulserit:
Vnde ominaremur, qualia passura esset ciuitas.
Adrastus autem portas impetebat Hebdomas,
Scutum centum pictura anguium hydræ
Ornatum gerens læuo in brachio,
Id quod Argiuæ arrogantiæ est: è medijsq; mœnibus
Duo dracones ferebant ore Cadmeam progeniem.
Erat autem singula hæc spectandi copia
Mihi, cum signum siue tessaram ferrè ordinũ ductorib.
Et primò quidem pugnabamus arcubus & missilibus,
Fundisq; longè eiaculantibus,
Saxorũq; fragmẽtis. Cum aũt hoc uinceremus prælio,
Clamauit Tydeus, & tuis derepentè filius:
O filij Danaorum, antequam obteramur iactibus,
Quid cunctamini uno impetu in portas irruere,
Leuis armaturæ equites, rectoresq; curruum?
Hac uoce audita, quisq; suas partes tuetur strenuè:
Multiq; cadebant cruentati capita:
Crebrosq; in caput conuolui uidisses ante mœnia
Ad terram nostram ritu armatorum, exhalãtes animã.
Solum autem aridum rigabant sanguinis fluminibus.
Cæterùm Arcas ille, non Argiuus Atalantes filius,
Ceu turbo quispiam in portas irruens clamat,

ἐκεῖθεν, ἔκ τε τειχέων ἡμῶν πάρα. A
καὶ πρῶτα μὲν πρὸς πύλας νεῖτιδας πύλαις
λόχην πυκνάσιν ἀσπίσι τεφειωτα,
ὁ Παρθενοπαῖος, γενετορίας κλεινὸς ἔγγονος,
ἐπίσημ' ἔχων οἰκεῖον ἐν μέσῳ σάκει,
ἐκηβόλοις τόξοισιν ἀτταλάντειον κάπρον
χειρωμένου ἀστολόν. εἰς δὲ Προιτίδας
πύλας ἐχώρει. σφαγὶ ἔχων ἐφ' ἅρματι,
ὁ μάντις Ἀμφιάραος, οὐ σημεῖ' ἔχων
ὑβρεισμένα, ἀλλὰ σωφρόνως ἄσημ' ὅπλα.
ὀγύγια δ' εἰς πυλώμαθ' ἱππομέδων ἄναξ
ἔστη, ἔχων σημεῖον ἐν μέσῳ σάκει,
στικτοῖς παντόπτοις ὄμμασι, κλειδουχοῦντα
τὰ μὲν σὺν ἄστρων ἀνιστολαῖσιν ὄμματα
βλέποντα, τὰ δὲ κρύπτοντα δυνόντων μέτα,
ὡς ὕστερον θανόντος εἰσορᾶν παρῆν.
ὁμολωΐδας δὲ τάξιν εἶχε πρὸς πύλαις
Τυδεὺς, λέοντος δορὰ ἔχων ἐπ' ἀσπίδος
χαίτη τεφειώς. δεξιᾷ δὲ λαμπάδα
τιτὰν Προμηθεὺς ἔφερεν, ὡς πρήσων πόλιν.
ὁ σὸς δὲ κρίνει αἰεὶ Πολυνείκης πύλαις
Ἄρειον πνέων. ποτνιάδες δ' ἐπ' ἀσπίδι
ἐπίσημα πῶλοι δρομάδες ἐσκίρτων φόβῳ,
εὖ πως τρόπιγξί γ' ἐνδυθεῖσαι κυκλόμεναι
πόρπαχ' ἅτ' αὐτόν, ὥστε μαίνεσθαι δοκεῖν.
ὅδ' οὐκ ἔλασσον Ἄρεος εἰς μάχην φρονῶν
Καπανεὺς, πνέων λόχον ἐπ' ἡλέκτρας πύλας.
σιδηρονώτοις δ' ἀσπίδος τύποις ἐπὶ
γίγας, ἐπ' ὤμοις γυμνὸς ὅλην πόλιν
φέρων, μοχλοῖσιν ἐξαναστάσας βίᾳ·
τοιόνδε σημεῖον ἡμῖν, οἷα πείσεται πόλις.
ταῖς δ' ἑβδόμαις Ἀδρᾶστος ἐν πύλαισιν ἦν,
ἑκατὸν ἐχίδναις ἀσπίδ' ἐκπλήρων γραφῇ
Ὑδρᾶς, ἔχων λαοῖσιν ἐν βραχίοσιν
ἀργεῖον εὔχημ'. ἐκ δὲ τειχέων μέσων
δράκοντες ἔφερον τέκνα Κασμείων γνάθοις. C
τῷδε δ' ἑκάστῳ θῆν' ἦν δεῖγμα θεάματα,
ξύμβημα τῷ φέρονθ' πεμπτοῖσι λόχῳ.
καὶ πρῶτα μὲν τόξοισι καὶ μεταγκύλοις
ἐμαρνάμεθα, σφενδόναις θ' ἑκαβόλοις,
πετρῶν τ' ἀραγμοῖς. ὡς δ' ἐνικῶμεν μάχῃ,
ἐκλαγξε Τυδεὺς, καὶ σὸς ἐξαίφνης γόνος·
ὦ τέκνα Δαναῶν, πρὶν κατεξανθῆναι βολαῖς,
τί μέλλετ' ἀθρόα πάντες ἐμπίπτειν πύλαις,
γυμνῆτες ἱππῆς, ἀρματῶν τ' ἀθεάτοι;
ἠχῆς δ' ὅπως ἤκουσαν, ἀρχὸς ὅστις ἦν.
πολλοὶ δ' ἐπίπτον κρᾶτας αἱματόμενοι,
ἡμῶν δ' ὀν ὁδὸς εἶδες ἂν πρὸ τειχέων
πυκνὸς κυδιστῆρας ἐκπεπνευκότας.
ξηραὶ δ' ἐδεύον γαῖαν αἵματος ῥοαῖς.
ὁ δ' ἀρκὰς, οὐκ ἀργεῖος Ἀτταλάντης γόνος,
* τυφὼς πύλαισιν ὡς τις ἐμπεσὼν, βοᾷ

* τυφλὸς

A πῦρ καὶ δίκελλαν, ὡς κατασκάψων πόλιν.
ἀλλ' ἐκ μαργῶντ' αὐτὸν ἐν ἀλίῳ θεὸς
Περικλύμενος πᾶς, λᾶαν ἐμβαλὼν κάρᾳ
ἀμαξοπληθῆ, γένυς' ἐπάλξεων ἄπο.
ξανθὸν δὲ κρᾶτα δεπάλυνε, καὶ ῥαφὰς
ἐρρηξεν ὀστέων, κἄρτι δ' οἰνωπὸν γόμῳ
κεθαμάτωσεν ὀδόν' ἀκρίστου βίου
τῇ καλλιτόξῳ μητρὶ, Μαινάλου κόρῃ.
ἐπεὶ δὲ πάσσ' ἐσεῖδεν ξυτυχεῖς πύλας,
ἄλλας ἐπεῖπε πᾶς σός, εἰπόμην δ' ἐγὼ·
ὁρῶ δὲ Τυδέα, καὶ πᾶσασ ἀς πυκνὰς,
Αἰτωλοῖσι λόγχαισιν εἰς ἄκρον κόμα
πύργων ἀκοντίζοντας, ὡς' ἐπάλξεων
λιπεῖν ἐπείγοντας φυγάδας. ἀλλὰ νιν πάλιν,
Διὸς ἀγὸς ὡσεὶ, παῖς σὸς ἐξαθροίζεται,
πύργοις δ' ἐπίσης αὖθις εἰς δ' ἄλλας πύλας
ἠπειγόμεθα, δῶρ' πεσοῦσαν νοσῶν.
B Καπανεὺς δὲ, πῶς εἴποιμ' ἂν ὡς ἐμαίνετο;
μακρὰν ἐκνεῦν ἐκ πλίνθων πεσὼν ἀμβώσεις
ἔχων ἐχώρει, καὶ τοσόνδ' ἐνώμασε·
μηδ' αὖ τὸ σημεῖον πῦρ νιν εἰργάθειν Διός,
τὸ μὴ ὁ κεραυνὸν ἄκρον πυργάμων ἑλεῖν πόλιν.
καὶ ταῦθ' ἅμ' ἐγόρευε, καὶ πετρόμενος,
αὐείρφ' ἅτ' αὐτῷ ἀσπίδ' εἰλίξας λίμας,
κλίμακος ἀμείβων ξέν' ἐν πλάτῃ βάθρα·
ἤδη δ' ὑπορβαίνοντα γείσα τειχέων,
βάλλει λίθοισιν ἐξ ὑψηλοῦ νιν. ἐκτύπησε δὲ
χθὼν, ὥστε δίεσσε πάντας. ἐκ δὲ κλιμάκων
ἐσφενδονᾶτο χωρὶς ἀλλήλων μέλη.
κόμαι μὲν εἰς ὄλυμπον, αἷμα δ' εἰς χθόνα.
χεῖρες δὲ καὶ κῶλ' ὡς κύκλωμ' ἰξίονος
ἑλίσσετ' εἰς γῆν δ' ἔμπυρος πίπτει νεκρός.
ὡς δ' εἶδ' Ἀδρᾶστος Ζεὺς ἅ πολέμου σφετέρου,
ἔξω τάφρας κεκεῖσθαι Ἀργείων στρατόν.
C οἶδ' αὖ παρ' ἡμῶν, δεξιᾷ Διὸς τόρᾳ
ἰδόντος, ἐξήλασμον ἅρματων ὄχος
ἱππεῖς ὁπλῖται, κεἰς μέσ' Ἀργείων ὅπλα
ξυνῆλαν ἔγχη. ταῦτα δ' ἦν δῆλα κακά.
ἔθνησκον, ἐξ ἐπίπτου αὐτόγων ἄπο,
τροχοί τ' ἐπίδων, ἄξονές τ' ἐπ' ἄξοσι,
νεκροὶ δὲ νεκροῖς ἐξεσωρεύοντ' ὀμῶ.
πύργων μὲν ἐν γῆς ἔχομεν κατασκαφὰς
εἰς τὴν πεσοῦσαν ἡμέραν· εἰ δ' ὀτυχὴς
ἔσται τοιοῦτον ἐν γῇ, θεοῖς μέλει.
D Καλὸν τὸ νικᾶν. εἰ δ' ἀμείνων οἱ θεοὶ
γνώμην ἔχοιεν, ξυτυχὴς εἶμι ἐγώ.
IO. καλῶς τὰ θεῶν θεῶν καὶ τὰ τύχης ἔχει·
παῖδές τε γάρ μοι ζῶσι, κἀπέφυγον γῆν.
Κρέων δ' ἔοικε θῆν ἐμῶν νυμφευμάτων,
θῆν τ' Οἰδίπου, λύσιν ἀφαιρεῖσθαι κακῶν,
παιδὸς στερηθεὶς, τῇ πόλει μὲν ξυτυχῶς,
ἰδίᾳ δὲ λυπρῶς. ἀλλ' ἄνελθέ μοι πάλιν,

Flammam ac ligonem, tanquam urbem æquaturus solo.
Sed ipsum furentem coercuit æquorei dei
Filius Periclymenus immani feriens caput
Saxo, reuulsis pinnis à propugnaculo:
Flauumq; uerticem comminuit, & osium
Commissuras fregit, moxq; a fuluas genas
Cruentauit: neq; uitam referet
Bonæ iaculis matri, Maenali filiæ.
Postquam uerò hasce portas in tuto esse uidet
Tuus filius, ad alias contendit. ego autem sequor:
Videoq; Tydeum, densosq; clypeatos
Aetolicis hastis in summa fastigia
Turrium iaculantes, ut murorum desererent
Propugnacula fugitiui nostri. Sed ipsos rursus,
Ceu uenator, filius tuus congregat,
Proq; turribus statuit iterum. Hinc portas ad alias
Festinamus, ubi laboranti parti huic succursum est.
Capaneus autem, quibus uerbis explicem, ut sæuierit?
Ad adscensus enim longæ scalæ
Ibat, atq; hæc superbè effutijt:
Non ipsum sacrum Iouis ignem prohibere posse,
Quò minus ciuitatem caperet à summis arcibus.
Hæc simul & loquebatur, & ictus lapide
Sursum conabatur, corpori prætento clypeo
Scalæq; adscendebat perticarum gradus.
Iam autem superantem mœniorum pinnas
Iupiter ipsum fulmine ferit, resultauitq;
Solum, ut omnes formido inuaderet. At è scalis
Diuulsa membra, ceu à funda, seorsum disijciebantur;
In sublime quidem comæ, sanguis autem humi:
Manus autem & pedes instar rotæ Ixionis
Versabantur, ad terramq; cadauer ambistum cadit:
Adrastus ut uidit suis aduersum esse Iouem,
Extra fossas duxit exercitum.
Nostri autem dextrum omen Iouis
Videntes, impulêre curruum rotas
Armati equites, ac in medias Argiuorum acies
Hastis gladijsq; irrupere. Tum simul omnia erant mala.
Moriebantur, excidebant è curribus,
Rotæq; subsultabant, axesq; obtriti ab axibus,
Cadauera cadaueribus accumulabantur simul.
Ne igitur turriũ fundamenta subsederẽt, prohibuimus
Ad præsentem diem. An autem fœlici successu
Porrò hæc terra sit usura, id dijs erit curæ.
Pulchrum est uincere: sed si quid hoc melius dij
Nobis meditarentur, tùm fœlix ego forem.
IO. Bene habet, quod ad Deum & fortunam attinet.
Filij enim mihi uiuunt, & terrâ extra periculum est.
Creon autem uidetur mei connubij,
Atq; Oedipi, infœlix diritatem luisse;
Orbatus filio, cum bono quidem publico,
Sed non sine priuato luctu. Sed explica porrò mihi,

a fiue barbam.

Quid post hæc mei filij facturi sint.
NV. Mitte reliqua: hucusq; enim fœlix es.
IO. Hoc dictũ suspicione nõ uacat. nõ dissimulãdũ est.
NV. Maius quædam petis, quàm natos superstites?
IO. Et cætera num bene habeant, audire cupio.
NV. Mitte me. Tuus filius destitutus est [a] satellite.
IO. Mali quid celas, ac opertum premis sub caligine.
NV. Haud quedam tibi post læta dicere tristia.
IO. Nisi dixeris, fuga tibi euadendũ erit sub æthera.
NV. Ac, æ. Cur me non post læta nuncia
Abire permisisti, sed cogis edisserere mala?
Tui filij agitant dirissimum
Facinus, singulari scilicet congredi certamine:
Elocuti Argiuis simul atq; Cadmeis
In commune sermonẽ, quem nunquã debuerant.
Priorq; Eteocles incepit turri ab ardua,
Iusso præcone copijs indicere silentium,
Ac sic fatus est: O terræ Græciæ duces,
Danaorum optimates, quicunq; uenistis huc loci,
Chuesq; Cadmei, nequaquam Polynicis gratia
Animas prodite, neq; mea causa.
Ego enim ipse, hoc iublato periculo,
Solus cum fratre meo conseram manus:
Et si hunc occidero, domum solus regam:
Victus autem, huic tradam urbis imperium.
Vos autem omissa pugna, redite Argolicas
Ad oras, nec uitam hic profundite:
Satis quoq; stragis est Thebani populi.
Tantum ille dixit, tuus uero filius Polynices
Ex agmine prosiluit, fratrisq; dicta comprobauit.
Tum omnes Argiui plausum dedêre,
Ac Cadmi populus, æquum hoc esse rati.
Post hæc fœdere se deuinxêre, & inter acies
Vtrasq; iuramenta dedêre mutua, ut stent dictis duces.
Iam tum autem muniebant corpus armis æreis,
Gemini senis Oedipi iuuenes.
Amici quidem huius ornabant principem soli
Oprimates Thebanorũ: alterũ autẽ Danaorũ duces.
Porrò steterunt fulgentes, nec uultus mutarunt,
Hastis furentes in cædes mutuas.
Amici uerò alius aliunde prætereuntes,
Verbis ipsos animabant, dicebantq; talia:
Polynices, in te situm est ut erigas Iouis statuam,
Victoriæ signum, Argosq; referas insignem gloriã.
Rursus Eteoclem sic: Pro urbe dimicas,
Nunc uictor si fueris, sceptra regni tenes.
Huiusmodi ferè dicebant, excitantes ipsos ad pugnam.
Vates deniq; oues mactabant, ac ignitas acies,
Et [b] fibras obseruabant, contrariumq; humorem:
Et summã flãmã, quæ duarũ rerũ significationẽ habet,
Victoriæ scilicet, & cladis signum.
Sed age si quid opis aut magicarum uocum habes,

a armigero.

b rupturas.

Aut philtri incantatorum, abi prohibe filios
A diro certamine. ingens enim periculum est,
Non uulgaria præmia, tibi aderunt lachrimæ:
Geminis in hac die filijs orbaberis.
IO. O filia, egredere foras Antigone,
Non hæc choreas atq; cœtus uirginum
Celebrare te finit præsentis fortunæ conditio.
Sed uiros optimos, & fratres tuos
In mutuum exitium [a] tendentes, prohibere oportet
Cum matre tua, ne à se inuicem pereant,
AN. O genitrix mater, qd insolitæ turbationis, aut ru
De amicis uociferaris ante domum? (moris noui
IO. O filia, perit tuis uita fratribus.
AN. Quid ais? I. In unam descenderunt aciem.
AN. Hei mihi, qd dicis mater? I. Nõ grata, sed sequere.
AN. Quò, relicto cœtu uirginum? I. ad exercitum.
AN. Pudefimus ob turbam. I. Nullus iã pudori locus.
AN. Quid autem faciam? I. Fratrum litem dirimes.
A. Quo id pacto mater? I. Accidẽs ipsis mecũ supplex.
A. Præi tu ad locũ inter acies mediũ; tollẽda est mora.
IO. Festina, festina filia. Si enim præuertero
Filios ante conflictum, luce ego fruar:
Si autem tardius ueneris, perijmus, moriêris,
Ipsosq; [b] super mortuos iacebo commortua.

a uergẽtes.

b uel, ipsisque mortuis.

Chorus.

Ac, æ, æ, æ. trenulum horrorem,
Tremulam mentem habeo.
Ae, e. Commiseratio, commiseratio matris infœlicis
Geminorum filiorum, penetrauit
Mea præcordia. uter utrum
Cruentabit? O ærumnas,
O Iuppiter, ô Tellus. [c] Cognatam ceruicem,
Fraternamq; animam, per arma, per uulnera.
Misera ego, misera
Vtrius ne funus miserabile, utrum extinctum lugebo?
O terra, ô terra. Geminæ beluæ, sanguinariæ animæ
Hastas uibrantes,
Cadauera, cadauera
[d] Hostilia, miseraq; mox cruentabunt.
Miseri sunt, eo quòd unquam
Singulari decernere Marte cogitarint.
Barbara uoce flebilem clamorem,
Mortuis debitum,
Per lachrimas edam.
Propè fortuna, propè cædi imminet,
Docebitq; hæc lux exitum rei.
Extra fatum; extra fatum cædes est
Propter furias.
Atenim Creontem cerno huc ultu tetrico
Ad ædes tendentem: præsentia uerba missa faciam.

c intellige, mutuò cruentabunt.

d Ἐχθρὰ hîc aduerbialiter sumi posset, ut esset, miserè cadauera: id est, suaipsius corpora cruentabunt.

ACTVS QVINTVS.

Creon. Nuncius. Antigone. Oedipus. Chorus.

HEi mihi, quid faciam? meas, an urbis uices
Deplorem, quam tanta nubes militum
Cingit, ut Acherontis undas subeam?
Meus enim filius pro patria se deuouens perijt,
Splendidum quidem nomen adeptus, sed triste mihi.
Quem modò è Draconteo sublatum specu,
Propria cæde confectum manibus tuli.
Planctu resonat tota domus: ego autem uenio
Iocasten sororem accersitum, ut
Lauet, procuretq; rebus exemptum meum filium.
„ Mortuis enim decet uita superstitem
„ Honores impendere, inferumq; placare deum.
CH. Abijt soror tua foras Creon,
Puellaq; matris Antigone communi gressu.
CR. Quò, aut ad quam [a] cladem? eloquere mihi.
CH. Audiuit filios singulari prælio
Martem tentaturos pro regia domo.
CR. Quid dicis? dum furius curo mei filij,
Non uenit eò, ut & hoc cognoscerem.
CH. At soror tua iam pridem abit:
Arbitrorq; certamen de uita, Creon,
Nunc confectum esse natis Oedipi.
CR. Hei mihi. nimirum huius rei signum hoc intueor,
Videlicet mœstum uultum, & oculos nuncij
Tristes huc euntis: qui nobis pandet, quæ res acta siet.
NV. O me miserũ, quẽ sermonẽ, aut quæ uerba pferã?
CR. Perijmus. non fausta tui sermonis sunt procœmia.
N. O miserũ me, secũdò uociferor: magna n. fero mala.
CR. Nũ præter iã acceptas clades, aliud qddã refers?
N. Nõ amplius luce & die fruũtur filij sororis, Creon.
CR. E, æ. magnas calamitates & mihi et urbi nũcias.
NV. O Oedipi audis hæc regia,
De filijs mutua cæde perditis?
CH. [b] Certè ut lachrimaret, si ipsi sensus esset.
CR. Proh cladem indignissimam.
Heu ego propter hæc mala infœlix. O miserum me.
NV. Si & alia ad hæc scires mala.
CR. Et quid his alia tristiora esse queant?
NV. Extincta est cum duobus filijs soror tua.
CH. Tollite, tollite luctum & ululatum,
Manibusq; candentibus in caput planctus edite.
CR. O misera Iocaste, quem uitæ es nacta exitum,
Tuiq; connubij: luisti nimirum Sphingis ænigmata.
At quomodo cædes geminorum filiorum peracta est,
Oedipiq; execrationis certamen? mihi hoc significa.
NV. Secundos successus terræ ante mœnia
Nouisti: non enim procul sunt murorum amplexus,
Quo minus omnia, quæ facta, uidere potueris.
Postquam corpora armis induere ferreis

a Interpres συμφορὰν exponit, συμπτωσιν ἢ συμβεβηκος, id est casum, aut infortuniũ, fortunam.

b Supple, ita audiuit.

κρέων. ἄγγελος. ἀντιγόνη. οἰδίπους.
χορός.

ΟΙ μοι, τί δράσω; πότερ' ἐμαυτῆ ἢ πόλιν
σῴζω δακρύσας, ἢ πορεῖ ἔχει νέφος
τοιοῦτον, ὥστε δὶς ἀχόρευτος ἐλθεῖν;
ἐμός τε γὰρ πᾶς γῆς ὅλωλ' ὑπερθανὼν,
τέκνον μὲν λαβὼν ἠγυναῖον, ἀνιαρὸν δ' ἐμοί.
ὃν αὖτι κρημνῶν ἐκ δρακοντείων ἔλων,
αὐτοσφαγῆ δύσλιον ἐκόμισ' φόνῳ χεροῖν.
βοᾷ δὲ δῶμα πᾶν. ἐγὼ δ' ἥκω μετὰ τέλλων
ἀδελφὴν Ιοκάστην, ὅπως
λόσῃ, πρὸ θανατά τ' ἐκέτ' ὄντα παῖδ' ἐμόν.
Τοῖς γὰρ θανοῦσι χρὴ τὸν τεθνηκότα
Τιμᾶς διδόντα, χθονίοις δύσεβεῖν θεόν.
χρ. Βέβηκ' ἀδελφὴ σὴ δόμων ἔξω, Κρέον,
κόρη τε μᾶτρὸς Αντιγόνη κοινῶν πόδι.
κρέ. ποῖ, λέγε τὶ πείραν συμφορεύ; σήμαινέ μοι.
χρ. ἄκουε τέκνα μονομάχω μέλλειν δεῖ
εἰς ἀπίδ' ἥξειν βασιλικῶν δόμων ὕπερ.
κρέ. τῶς φής; νέκαν τοι παιδὸς ἀγαπάζων ἐμῶ,
ἐκ εἰς τόδ' ἦλθον, ὥστε καὶ τόδ' εἰδέναι.
χρ. ἀλλ' οἴχεται μὲν σὴ κασιγνήτη πάλαι.
δοκῶ δ' ἀγῶνα τὸν πόδι Ψυχῆς, Κρέον,
ἤδη τετελέχθαι παισὶ τοῖσιν Οἰδίπο.
κρέ. οἴμοι· τὸ μὲν σημεῖον εἰσορῶ τόδε,
σκυθρωπὸν ὄμμα καὶ πρόσωπον ἀγγέλα
σέχοντος, ὃς ἡμῖν ἀγγελεῖ τὸ δρώμενον.
ἄγ. ὦ τάλας ἐγὼ, τίν' εἶπω μῦθον, ἢ τίνα λόγον;
κ. οἰχόμεθ'. ἐκ δυπρωσώπους φροιμίοις ἀρχὴ λόγο.
ἄγ. ὦ τάλας, δισσῶς αὖτῶ. μεγάλα δ' φέρω κακά.
κ. πῶς πεπραγμένοις ἄλλοις πήμασι, λέγε ἢ τί;
ἄγ. ἀκέτ' εἰσὶ βλ ἀδελφῆς παῖδες ὀ φάος, Κρέον.
κρέ. ἔ, αἔ. μεγάλα μοι δρεῖς πάθεα, καὶ πόλει.
ἄγ. ὦ δ' ὠμάτ' εἰσεκέλετ' Οἰδίπο τάδε,
παίδων ὁμοίαις συμφορᾶς ὀλωλότων;
χρ. ὥστ' ἐκδακρύσαι γ', εἰ φρονεῖν' ἐτύγχανον.
κρέ. οἴμοι ξυμφορᾶς βαρυπτοιοτάτας.
οἴμοι κακῶν δύσλιον. ὦ τάλας ἐγώ.
ἄγ. εἰ καὶ τὰ πῶς τοτοισιν εἰδέης κακά.
κρέ. καὶ πῶς γὰρ οἴοιτ' ἂν δῶδε δυστοτόρας;
ἄγ. τέθνηκ' ἀδελφὴ σὴ, δυοῖν παιδοῖν μέτα.
χρ. ἀνάγετ', ἀνάγετε λωκυτὸν,
ἀδὶ κρᾶτά τε λουκοπήχεις λύτυπες χροῖν.
κρέ. ὦ τλῆμον, οἷον τόρμα Ιοκάστη βίᾳ,
γάμων τε δῶν σῶν, Σφιγγὸς αἰνιγμὸς ἔτλης.
καὶ πῶς τέπρακτ' δ πῆν χωὶ παῖδ' ὠμ φόνοθ,
ἀρᾶς τ' ἀγώνισμ' Οἰδίπο; σήμαινέ μοι.
ἄγ. τὰ μὲν πῶ τοῦργων δυτυχήματα χθονὸς,
οἶδ' ὁ μεπραν γὰρ τειχέων πόδι πῆυχᾶς,
ὥστ' ὀχ' ἅπαντά σ' εἰδέναι τὰ δρώμενα.
ἐπεὶ δὲ χαλκείοις σῶμ' ἐνώσμησαν ὅπλοις

A οἱ τὸ γοῦνοθ Οἰδίπο νεανίαι,
ἔκησαν ἐλθόντ' εἰς μέσον μετάχμιον
δισσὼ στρατηγὼ, καὶ δίπλω στρατηλάτα,
ὡς εἰς ἀγῶνα μονομαχοῦντ' ἀλκὴν δορός.
βλέψας δ' ὀν Αργοθ, ἥκε Πολυνείκης ἀρᾶς·
ὦ πότνια Ηρα, σός γὰρ εἰμ', ἐπεὶ γάμοις
ἔζευξ' Αδρήστου παῖδα, καὶ ναίω χθόνα,
δός μοι λεταῖν ἀδελφὸν, αὐτόχειρ δ' ἐμὶν
καθαματῶσαι δεξιὰν νικηφόρον.
ἄφιστον αὐτῶν ἐφανον, ὁμοῦ χῦν λεταῖν.
πολλοὶς δ' ἐπῆσι δάκρυα βλ τύχης ὄσι,
κἄβλεψαν ἀλλήλοισι, σφαδόντοιν κόρας.
Ετεοκλέης δὲ, Παλλάδ' θ χρυσάσπιδ θ
βλέψας πῶς οἶκον, ἤυχ θ· ὦ Διὸς κόρη,
δὸς ἔγχ θ ἡμῖν καλλίνικον ἐκ χθονὸς
εἰς σφὼ ἀδελφὼ βλ δ' ἀπ' ὠλγήνης βαλεῖν,
λεταῖν δ', ὃς ἦλθε πατρίδ' ἀποβήσων ἐμὲ.
B ἐπεὶ δ' ἀφείθη πυρσὸς, ὡς τυρσηνικῆς
σάλπιγθ ἠχὴ, σῆμα φοινὶν μάχης,
ἤξαν δρόμῳ δ' ἐνὸν ἀλλήλοις ἔπι.
κἀπῆσι δ' ὅπως, θήγοντοιν ἀχρίαν γνάθων,
ξυνῆψαν ἔγχη, ἀφρῷ διάβροχοι γενειάδ' ας.
ἤοσον ἢ λόγχας· ἀλλ' ὑφίζανον κύκλοις,
ὅπως σθένη θ ὀξολιδάνοι μάτην.
εἰ δ' ὄμμ' ἐπόρευν ἴτυθ ἄτρθ μάθοι,
λόγχην γνώμα, σῶμα τι πεφθῆναι θέλων·
ἀλλ' εὖ πεσοῦν ἀπίδων ἐγχρώμασιν
ὀφθαλμὸν, ἀργὸν ὡς γένοιτο δορυ.
πλείων δὲ τοῖς ὁρῶσιν ἐτέλαβ' ἱδρώς,
ἢ τοῖσι θεῶσι, σφᾶ φίλων ὀρρωδίαν.
Ετεοκλέης δὲ ποδὶ μεταψαίρων πέτρον,
ἴχνος ἐπόδομον κῶλον ἐκτὸς ἀπίδ θ
πίθησι Πολυνείκης δ' ἀπλώσας δεξ,
πληγὴν σιδήρῳ πρόσθεσαν εἰσιδών,
C κνήμην δ' διεπράσσων ἀγῶνα δόρυ·
στρατὸς δ' ἀνηλάλαξε Δαναϊδῶν ἄπας,
κἀν τῷδε μόχθῳ γυμνὸν ὦμον εἰσιδὼν
ὁ πρόσθε τρωθεὶς, σόρυα Πολυνείκης βίᾳ
δίκε λόγχην, κἀπέδωκεν ἡδονὰς
Κάδμου πολίτοις, ἀφ' δ' ἔθραυσ' ἄκρον δόρυ.
ὡς δ' ἄπορον ἥκων δορὸς, ἐδ' σκέλος πάλιν
χωεῖ. λαβὼν δ' ἀφῆκε μαρμαρυν πέτρον,
μέσον δ' ἄκοντ' ἔθραυσεν. ὀξ ἴσα δ' Αρης
ἐν, κάμακ θ ἀμφοῖν χεῖρ' ἀκροθρηνοῦσι.
ὄθεν δὲ κώπας ἀσπάζοντες φασγάνων,
ἐς τοῦτον ἦνον. συμβαλόντε δ' ἀπίδας
πολὺν παραγμὸν ἀμφιβαίν' ἔχον μάχης.
καί πως νοήσας Ετεοκλῆς, τὸ θεσπέλον
εἰσήγαγ. σθένισμ' ὁμίλια χθονός·
ἐξαλλαγεὶς γὰρ τοῦ πέρεσθ θ πόνα,
λαιὸν μὲν εἰς τὸ πεδὸν ἀμφορεῖ πόδα,
πρόσω τὰ κῶλα γαστρὸς ὀλαβόμενος:

Iuuenes canentis Oedipi duo,
Constitêre in medio utriusq; exercitus
Gemini imperatores, ducesq; gemini,
Dubiam mox singularis certaminis subituri aleam.
Polynices autem Argos respiciens, tales fudit preces:
O ueneranda Iuno, tuus enim sum, quando connubio
Mihi iunxi Adrasti filiam, ac terram inhabito,
Da mihi ut occidam fratrem, aduersantemq; illi
Meam uictricem imbuam cruore dexteram.
Turpissimam peto palmam, fratris scilicet necem.
Multis tum madebant lachrimis genæ (oculis.
Calamitatẽ miserantibus, seq; mutuò obuersis tuebãtur
Eteocles autem, clypeo Palladis fulgentis aureo
Ad ædem respiciens, orabat: O Iouis filia
Da, ut hastam hanc uictricem [a] è manu
Brachioq; hoc condam in fratris pectora,
Eumq; trucidem, qui meam uenit uastaturus patriam.
Vbi autem missa fax esset, ceu Tyrsenicæ tubæ
Clangor, signum cruenti prælij,
Sæuo impetu ruerunt in se inuicem.
Et ueluti apri feroces acuentes [b] genas,
Commisere pugnam, mento spuma madidi.
Procurrerunt autem hastis eminus, sed orbe clypei
Vterq; protectus, uibratas frustra eludunt acies.
Cumq; alter caput umbone excereret altius,
Alter hastam torquebat, faciem sauciare cupiens:
Sed scitè admouebant scutorum foraminibus
Oculos, ut frustrata hasta nil damni daret.
Copiosior autem sudor fluebat spectatoribus,
Quam ipsis q in pugna uersabãtur, ppter amicorũ me-
Cæterum Eteocles, ad petram offendens pede, (tum.
Extra clypeum exorbitans posuit uestigium:
Ibi mox Polynices se fert obuium,
Ac pedem plagæ inferendæ conspicans idoneum,
Tibiam transfixit hasta Argolica.
Vnde totus infremuit Danaorum exercitus.
At ex hoc conflictu scuto nudatos humeros uidens,
Prius uulneratus Eteocles, ferrum in pectus Polynicis
Vi adegit, summamq; [c] fregit lanceam: [c id est ferrum, summam lanceæ partẽ.
Id quod fuit uolupe Cadmi ciuibus.
Sic uerò hasta destitutus, retrò tulit pedem,
Correptumq; saxum intorsit marmoreum,
Ac mediam [d] diffregit hastam. Aequus ergo iam [d Polynici scilicet.
Ipsis Mars erat, excussis utriq; manu hastilibus.
Vnde direptis manubrio gladijs
Cominus congrediebantur, scutaq; scutis collidentes
Magno fragore obnixi alternant prælia.
Atq; tum [e] uafer animo Eteocles, Thessalum [e uel sentiens hoc.
Vsurpauit commentum, amore & studio patriæ;
Omisso enim contentæ pugnæ tenore,
Sinistrum retrò subducebat pedem,
Antè lateribus & uentri tutò cauens,

a Intellige missam, uel tortam: aut expone, eminus.

b dentes.

Dextrum autem pedem protendens, per umbilicum
Ensem demisit, egitq; ad spinae uertebras.
At Polynices inflexis lateribus & uentre miser
Humi procumbit extemplò, guttis stillans sanguineis.
Ille autem ceu iam rerum potitus, & uictor in prælio,
Ferrum in terram abijcit, corpusq; spoliat,
Animum non apud se, sed in præda habens,
Quod et ipsum pessundedit. Adhuc enim spirans parũ,
Ensem tenebat in funesto casu,
Quem ægrè quidem, sed tamen in hepar defixit
Eteoclis, Polynices prius fiusus humi.
Hinc terram mordicùs arripientes inuicem propè
Cadunt ambo, nec liquet de victoria.
CH. Eheu tua, tuus cum sim Oedipe, deploro mala,
CR. Tuas autem execrationes implere uidetur deus.
NV. Audi præterea & quæ restant mala.
Interea dum mutua prostrati cæde filij
Animam efflarent, infœlix mater accurrit
Cum uirgine obnixo pede.
Conspicata uerò letali sauciatos uulnere,
Plorauit: Serò latura opem adsum.
Cæterùm per uices se humi abijciens, filios
Deflebat, lamentabaturq; grauem laborem uberum
Ingemiscens. Soror etiam accedens simul: (ptias
O qui grandæuã matrem fouere debebatis, ô meas nu-
Qui prodidistis fratres charissimi. è pectore autem
Graue suspirium emittens Eteocles rex
Matrem audiuit, tristem porrigens manum:
Vocem quidem non emisit, sed tamen manantibus
Oculis lachrima affai[a] est, [a] ut mentẽ pacatã proderet.
At Polynices adhuc spirans, ac sororem intuens
Et anniosam matrem, hæc protulit:
Occidimus mater, tè misereor
Et hanc sororem, nec non & fratrem meum mortuum.
Amicus enim hostis factus est, sed tamen amicus nunc.
Me autem genitrix sepelito, & tu soror,
In terra patria, ac urbem commotam
Placate, ut uel tantum consequar
De patrio solo, licet domum & regna perdiderim.
Compone etiam palpebras meas tua manu
O mater (apponit autem ipse oculis manum)
Et uale: iam enim me caligo mortis occupat.
Sic ambo simul ærumnosa morte defuncti sunt.
Mater autem ut inuetur hanc miseriam
Succubuit dolori, ensemq; traxit è cadauere,
Ac horrenda designauit: nam per medium iugulum
Ferrum egit, interq; charissimos
Extincta nunc iacet, utrumq; complexa manibus.
Tum populus omnis consurrexit ad uerborum pugnas:
Nos quidem, meum uicisse dominum,
Argiui aũt alterũ adseuerabãt. eratq; cõtentio ducibus:
Quorum hi Polynicem uulnus inflixisse,

[a] ut amicũ & beneuolum præ se ferre uideretur animum.

πεδιᾶς δὲ λῶλον ἐξίου, δι' ὀμφαλοῦ A
κεῖθι κῶν ἔγχος, σφονδύλους τ' ἀνάρμοσον.
ὁ δὲ κάμψας πλευρὰ καὶ νῶτ' πάλας,
σταγὼν αἱματηραῖς πέσοι Πολυείκης πίτνει.
ὁ δ' ὁ κρατῶν δὴ καὶ νικηφόρος μάχῃ,
ξίφος δικὼν ὃν γαῖαν, δικύλδυε νιν,
τὸν νοῦν πεδῶν αὐτὸν ἐκ' ἔχων, ἐκεῖσε δ'.
ὁ καί νιν ἔσφηλ'. ἔτι γὰρ ἐμπνέων βραχὺ,
σώζων σίδηρον ἐν λυγρῷ πεσήματι,
μόλις μὲν, ἐξέτεινε δ' εἰς ἧπαρ ξίφος
Ἐτεοκλέους, ὁ πρόσθε Πολυνείκης πεσών.
γαῖαν δ' ὀλαξ ἕλοντες, ἀλλήλων πέλας
πίπτουσιν ἄμφω, κἀ δώειαν κράτος.
χο. φεῦ, φεῦ. κακῶν σῶν Οἰδίπου, σὸς ὢν, ἐγώ.
κρε. τὰς σὰς δ' ἀρὰς ἔοικεν ἐκπλήσειν θεός.
ἄγ. ἄκου δὴ νῦν καὶ τὰ πρὸς τούτοις κακά.
ἐπεὶ τέκνω πεσόντ' ἐλιπέτην βίον,
ἐν δὲ μήτηρ ἡ τάλαινα πθανοῦσα τνεῖ,
σὺν πθῳῴᾳ τε καὶ πεθυμίᾳ ποδὸς. B
πεβωμένος δ' ἰδοῦσα κοιλίας σφαγὰς,
ὤμοιξεν ὦ τέκνον, ὑδρὰ βοηδοῦσα
πόρευμα. πθανοῦσα δ' ἐν μόρῳ, τέκνα
ἔκλαε, ἐλεεῖν τὸν πολὺν μεσῶν πόνον,
σφῶν σ'. ἀδελφὴ δ' ἡ πθανοῦσ' ὁμῶ'
ὦ γηροβοσκὼ μαζὸς, ὦ γάλακτος ἐμοῦ,
πεθνᾶτ' ἀδελφὼ φιλτάτω. σφῶν δ' ἀπὸ
φύσιν' ἀνεὶς δ' ὑλακὴν Ἐτεοκλῆς ἄναξ,
ἔκλυσε μαζὸς. κἀπιθεὶς λυγρὰν χόρᾳ,
φωνὶν μὲν οὐκ ἀφῆκεν, ὀμμάτων δ' ἄπο
πεσοῦσα σλακρύοις, ὥστε σημῆνα φίλα.
ὁδ' ὢν ἔτ' ἔμπνυς. πρὸς κασιγνήτὸν δ' ἰδὼν,
γραῦν τε μητρὸς, εἶπε Πολυνείκης τάδε·
ἀπωλόμεσθα μᾶτερ, οἰκτείρω δέ σε,
καὶ τὸν δ' ἀδελφὸν, καὶ κασίγνητον νεκρόν.
φίλος γὰρ, ἐχθρὸς ἐκφύεν· ἀλλ' ὅμως φίλος.
θάψον δὲ μ' ὦ τέκνον, καὶ σὺ σύγγονε, C
ἐν γῆ πατρῴᾳ, καὶ πόλιν θυμωμένῳ
πρόσηρεῖσον, ὡς κοὐδὲ δὴ τύχω
χθονὸς πατρῴας, λεῖ δόμους ἀπώλεσε.
ξυναρμόσον δὲ βλέφαρά μου τῇ σῇ χειρὶ,
μᾶτερ (τίθησι δ' αὐτὸς ὀμμάτων ἔπι)
καὶ χαῖρε· ἤδη γάρ με πυκνὸν ἄλλει σκότος.
ἄμφω δ' ἄμ' ἐξέπνευσαν ἄθλιον βίον.
μήτηρ δ' ὅπως εἰσεῖδε τὸν δὲ συμφορὰν,
ὑπὸ πολιᾶς σ', ἥρπασ' ἐκ νεκρὸς ξίφος,
ἔπραξε δ' εἰνά. δι' μέσου γὰρ αὐχένος
ὠθεῖ σίδηρον. ἐν δὲ τοῖσι φιλτάτοις
θανοῦσα κεῖται, πυκνὸ βαλοῦσ' ἀμφοῖν χέρας.
ἀνήϊξε δ' ὀρθὸς λαὸς εἰς ὄρειν λόγων·
ἡμεῖς μὲν, ὡς νικῶντα δεσπότην ἐμόν,
οἱδ' ὡς ἐκεῖνον. τὸν δ' ὄρειν ἐρασπιλάτας,
οἱ μὲν πατέξαι πρόσθε Πολυνείκη δυεῖ,

A οἱδ' ὡς θανόντων δ' αὖ μὲν νίκη πόλει.
κοὐ τῶδ' ἐπαξίωβ' Ἀντιγόνη σρατὸν δίχα.
οἱδ' εἰς ὅπλ' ἥσσον. εὖ δ' ἐπως πθυμηθέα
κεῖθεν Κάδμου λαὸς ἀπαίδ' ὢν ἔπι·
ἐξέφθημεν ἔπω τύχοι πεφραγμένον
ἀργεῖον ἐπασόντων ἐξαίφνης κράτος.
οὐδ' εἰς ἐπάεν. πεδίαι δ' ἐξεπίπλασαν
φεύγοντες. ἔῤῥει δ' αἷμα μυείων νεκρῶν,
λόγχαις πίπτόντων. ὡς δ' νικῶμεν μάχῃ,
οἱ μὲν Διὸς πρόπαιον ἵσασαν βρέτας,
οἱδ' ἀπαίδας συλῶντες Ἀργείων νεκρῶν,
σκυλεύματ' ἔστα ταχέων ἐπέμπομεν.
ἄλλοι δὲ σὺν θανόντας Ἀντιγόνης μετὰ
νεκρὸς φορεῖσιν ἐν θάδ' οἰκτίσαι φίλος.
πόλει δ' ἀγῶνες οἱ μὲν ἐυτυχέσαι
τῷδ' ἐξέπεσαν, οἱ δὲ δυσυχέσαι.
χο. ἐκ εἰς ἀκοὰς ἐπ δυσυχία δ' ὠμάτων ἥκει.
B πόρα γὰρ λεύσσειν πτώματα νεκρῶν
τριοσῶν ἥδη τάδε πρὸς μελάθροις,
κοινῷ θανάτῳ σκοτίαν ἀῶνα λαχόντων.
ἰὼ δ' πθοσκαλυπτομένα βοερυχώδες
ἀβρὰ πρωΐδ', ἐδ' ἐπὸ πλθγείας
τὸν ἐπὸ βλεφάροις φοίνιν' ἐρύθημα
πεσόντα, ἀδιεμένα φέρομαι βάκχε νεκύων,
κρᾶ δέμνια δικῶσα πόμας ἐπ' ἐμᾶς,
σολίδα κροκόεσσαν αὐῆα πυφᾶς,
ἀγεμόνυμα νεκροῖσι πολύσονον. αἴ, αἴ.
ἰώ μοι μοι. ὦ Πολυείκεοι, ἔφυς ἄρ' ἐπώνυμος.
ὦ μοι μοι Θῆβαι. σὰ δ' ἔρις, ἐν ἔρις,
ἀλλὰ φόνῳ φόνος Οἰδίποδα δόμους ἄλυσε,
κρανθὲς αἵματι δεινῷ, αἵματι λυγρῷ.
τίνα πεσσωδῆν,
ἢ τίνα μεσοπόλον σοναχαὶ ὠδὶ δάκρυσι
δακρυσιν ὦ δόμος δόμος ἀδακαλέθμαι;
C τριοσὰ φόρεσα τάδ' αἵματα σύγγονα,
ματρὸς, καὶ τέκνα, χέρματ' Ἐρινύος;
ἃ δόμων Οἰδιπόδαο πρόσαν ὤλεσε,
τᾶς ἀγρίας ὅτε δυσξυνέτὸ
ξυνέσιν μέλος ἔγνω,
Σφιγγὸς ἀοιδὸ σῶμα φονεύσας. ἰώ μοι πάτερ,
τίς ἑλλὰς, ἢ βάρβαρος, ἢ ἐξῶν πεπαροι-
θὼν δύμνεταῖ ἔτρος ἔτλα κακῶν τόσων,
δι' αἵματος ἄμορέω τοιάδ' ἄχεα φανρὰ;
πάλαι' ὡς ἐλελίζει τις ἀὲ ὄρνις
δρυὸς ἢ ἐλάτας ἀκροκόμοις ἀμφὶ κλάδοις
ἐλομένα μονομάτορος,
ὀλυμοῖς ἐμοῖς ἄχεσι συνῳδός,
ἀλίνον ἀλωγμασιν ἃ τοῖσδε πεκλαίω.
μόνα δ' αἰῶνα διαξέκα τὸν ἀεὶ χρόνον,
ἐν λειβομένοισι δακρύοισιν ἰαχήσω.
τίν' ὠδὶ πρῶτον ἀὲ χαίτας ἀπαρχὰς μοῖς
ἐπαρχὰς βαλῶ; ματρὸς· ἐμᾶς ἐν δὶ δόμοις

Alij uerò mortuorum nullam esse uictoriam dicebant.
Interea Antigone secessit ab exercitu.
Isti autem ad arma ruerunt. Sed prouido & callido
Consilio, sedit armis induta Cadmi progenies,
Impetu enim facto derepentè inuasimus
Nondum septas armis Argiuorum copias.
Nec ullus substitit: sed campos impleuerunt
Fuga dilapsi, manabatq; sanguis infinitæ stragis
Hastis cadentum. Vt autem prælio superauimus,
Tum alij Iouis signo erecto trophæa statuunt,
Alij spoliantes Argiua cadauera clypeis
Prædas intra mœnia conuehimus.
Pars uerò trucidata unà cum Antigone
Corpora huc ferunt, ut amici plangant, & sepeliant.
Atq; hi quidem conflictus euenerunt prosperrimi
Huic urbi, aliàs uerò luctuosissimi.
Ch. Non amplius auribus hauritur ædium calamitas:
Coràm enim intueri cadauera mortuorum
Trium hæc licet, ante atria,
Qui communi morte nigros subiêre manes.
An. Non teneras genas,
Coma nitente tecta, nec quod decet uirgines,
Faciem purpureo tincta rubore,
Aut ore uerecunda: sed feror ut Baccha ad cadauera,
Reiectis à coma fascijs mea,
Positiq; beatis deliciarum mearum stolis
Luctuosa deductrix funerum. æ, æ.
Heu me. O Polynices, respondisti sanè nomini tuo.
Eheu Thebæ. Tua contentio, non solùm contentio,
Sed cæde cædes perdidit domum Oedipi
Cumulata, sanguine diro, sanguine tristi.
Quem accentorem,
Quos flebiles planctus ad lachrymas,
Lachrymas, ô domus domus ciebo?
Tria consanguineorum cruenta cadauera,
Matris scilicet, & filiorum ferens, gaudia Erinnys:
Quæ domum Oedipi funditùs eruit,
Quando asperæ & ambagiosæ Sphingis
Aliàs latebrosum, ipsi autem notum ænigma explicans
Ipsius corpus trucidauit. Hei mihi, pater.
Quis Græcus, aut barbarus, aut quis priscorum
Heroum alius, tantorum pertulit malorum
Tales ærumnas, sanguine humano manifestas?
Misera ego (perinde ut auis plangit
Quercus aut abietis comantibus ramis
Insidens, orba matre
[a] Querelis meis in ærumna concentrix)
Quæ Aelinum istis lamentis ploro.
Sola autem ætatem actura, perpetuò
Manantibus lugebo lachrimis.
In quem primùm euulsis de coma crinibus
Primitias conspergam? Matris ne ad gemina

[a] Vide huius loci alias expositiones in meis Annotationibus.

Lactis ubera,
An ad fratrum extinctorum cruenta cadauera?
Eheu.relinque ædes tuas,
Oculos lumine cassos gerens grandæue pater.
Fac,ô Oedipe luci pateat ærumnosa uita tua,qui intus
Oculos tenebrosa mulctans caligine,
Longum exigis æuum.
Audis ô qui [a] domi cæcus errans
Senile & miserum corpus in cubili abstrusum foues?
Oe. Quid me ô uirgo baculo nitentem
Cæco pede,elicuisti sub lucem
Lecto affixum,è cubiculo
Tuo miserabili fletu,
Canum,ætheris obscurum simulachrum ac umbram,
Orci uictimam,ac uolucre somnium?
An. Triste nuncium feres.
O pater,non amplius tibi nati lucem
Vident:neq; coniunx: quæ pedes tuos
Cæcos regendi ministerio,pater,
Fatigari solebat.Hei mihi.
Oe. O me miserum,ô mala mea.
Nunc plorandum,nunc lugendum est.
Tres animæ quo fato,
Quomodo extincti sunt? nata refer.
An. Non ut exprobrem,nec ut insultem,
Sed ex dolore dico.Tuus Alastor
Ferro,flamma,& prælijs furens
In filios tuos incurrit,ô pater.
Oe. Hei mihi,æ,æ. A. Quid hæc ducis suspiria?
Oe. Propter liberos. A. Dolore perires,
Si quadrijugos in Phœbi currus
Intuens,hæc corpora mortuorum
Ipsa oculorum acie contemplarere.
Oe. Meorum quidem filiorum manifesta est pernicies:
Coniunx autem misera quo fato perijt mihi,ô filia?
An. Flebiles lachrymas,omnibus manifestas edens,
Natis supplex supplicem mammam,
Exertam ferebat,ferebat:
Inueniq; mater ad portas Electras filios
In prato loti fertili
Communi Marte,ceu leones contubernales,
Depugnantes.inuenit post uulnera,sanguinis
Frigidam iam ac funestam libationem,quam sortitus
Est Pluto,præbuit Mauors.
Quare æreum ex cadauere educens ferrum
In corpus demisit:præ doloreq; liberum
Iuxta liberos cecidit.
Omnia autem ista in hoc die conuexit mala
In nostras domos dæmon,qui hæc perficit.
Ch. Multorum malorum autor fuit hic dies
Domui Oedipi:utinam uita sit post fœlicior.
Cr. Iam luctus et lachrimas omittite,Est enim tempus

γάλακτος πηδὰ μαστοῖσιν,
ἢ πῶς ἀδελφῶν ὀλόμεν' αἱμάτων νεκρῶν;
ὀτοτοῖ. λεῖπε δῶμας,
ἀλαὸν ὄμμα φορῶν πάτερ γεραιέ.
δεῦρο σὺ Οἰδίπου σὸν ἀδῶνα μέλεον, ὃς ὐδὲ δώμασιν
ἀόριον σκότον ὄμμασιν βίοτον βαλών,
ἕλκεις μακρόπνοον ζωάν.
ἔλυεις ὦ κατ' αὐλαὶ ἀλαίνων
γεραιὸν πόδα δυμενίοις δύσανον ἰκόνων;
οἰδ. τί μ' ὦ πόθεν ἐκ βακτηρίας δύμασι τυφλοῦ
ποδὸς ἐξάγαγες εἰς φῶς,
λεχήρη σκοτίαν ἐκ θαλάμων,
οἰκτροτάτοισι δακρυόεσσι,
πολιὸν αἰθέρος ἀφανὲς εἴδωλον,
ἄνεκεν φθορᾶς, ἢ πρὶν ὄνειρος;
ὦ. δυσυχὲς ἀγγελίας ἔπος οἴσω.
πάτερ, ἐκέτι σοι τέκνα λεύσσει
φάος, ὀδ' ἄλοχος· ἃ πρὶν βάκτροις
πόδα σὸν τυφλόπουν θεραπεύμασιν
ἀεὶ ἐμόχθει πάτερ. ὤ μοι.
οἰδ. ὤ μοι μοι ἐμῶν παθέων.
πάρα γὰρ ἐγώ ἄχεα, τάδ' αὐτεῖν.
τοιοσαὶ ψυχαί, ποίαι μοῖραι,
πῶς ἔλιπον φάος; ὦ τέκνον, αὐδᾶ.
αὐ. ἔκ τοι ὀνείδεσιν, ὀδ' οὐδὲ χάρμασιν,
ἀλλ' ὀδυρμοῖσι λέγω. ὁ σὸς ἀλάστωρ
ξίφεσι βοίθων, ἐν πυρὶ κρατλίαισι μάχας,
ὐδὲ παῖδας ἔβα σὸς. ὦ πάτερ.
οἰδ. ἰὼ μοι. αἔ, αἔ. A. τί τάδε κατεγάσας;
οἰδ. τέκνα. A. δὶ ὀδυρμὰς ἔβας,
εἰ τὰ τέθριππά γ' ὀν ἄρματα λεύσσων
ἀκλίν, τάδε σώματα νεκρῶν
ὄμματος αὐγᾶς σᾶς ἐπεγώμας.
οἰδ. ἦ μὲν ἐμῶν τεκέων φανερὸν κακόν.
ἁ δ' ἄταλαν' ἄλοχος, τίνι μοι τέκνον ὤλετο μοῖρας
αὐ. δάκρυα γοερὰ φανερὰ πᾶσι τεθειμένα,
τέκεσι μαστὸν ἐφόρων ἐφόρων,
ἱκέτις, ἱκέταν ἀερομένα.
εὗρε δ' ἐν λειμῶσι πυλᾶς τέκνα,
λωτοβόφορον ἐπὶ λείμακα λόγχας
κοινὸν ἐνυάλιον μίσει, ὥστε λέοντας ἐνάλους
μαρναμένους. ὐδὲ τραύμασιν αἵματος
ἤδη ψυχᾶς λοιβᾶς, φονίαν, ἃν ἔλαχ' ἀΐδας,
ὤπασε δ' Ἄρης.
χαλκήρεφον δὲ λαβοῦσα νεκρῶν πάρα
φασγάνοις, εἰσω φερεῖς ἐπέμψεν, ἄχει δὲ τέκνων
ἀμφὶ τέκνοισι. (ἔπεσ'
πάντα δ' ἐν ἥμαλ τῶδε συναγαγὼν ὦ πάτερ,
ἀμετέροισι δόμοισιν ἄχη θεὸς, ὃς τάδε τελεῖ.
χο. πολλῶν κακῶν κατῆρξεν Οἰδίπου δόμοις
τόδ' ἦμαρ εἰδ' ὀδυνηρόν ὀδυνηρὸν βίοτον.

A μνήμαν τίθεσθαι. ἦν δ' Οἰδίπου λόγων
ἄκουσον. ἀρχὰς δὲ δὲ γῆς ἔδωκέ μοι
Ἐτεοκλέης σὸς πῶς, γάμων φροντὶς δόλος
Αἵμονος, κόρης τε λέκτρον Ἀντιγόνης σέθεν.
ὄκνωσ' ἐάσω τλῶδε γῆν οἰκεῖν ἔτι·
σαφῶς γὰρ εἶπε Τιρεσίας, ὁ μάντις
σὲ τλῶδε γῆν οἰκοῦντος, εὖ κε δέξειν πόλιν.
ἀλλ' ἐκκομίζω. κοὐ τάδ' ἐξ ὕβρεως λέγω,
ὀδ' ἐχθρὸς ὢν σὸς· σῷα δὲ σὺν ἀλάσσοις
σὺν σοὶ, δεδικῶς μὴ τι γῆ πόθεν κακόν.
οἰδ. ὦ μοῖρ' ἄπ' ἀρχῆς ὥς μ' ἔφυσας ἄθλιον,
καὶ τλήμον, εἴ τις ἄλλος ἀνθρώπων ἔφυ.
ὃν γὰρ πρὶν εἰς φῶς μαῖρὸς ἐκ γονῆς μολεῖν,
ἄγονον, Ἀπόλλων λαΐῳ μ' ἐθέσπισε
φονέα γενέσθαι πατρὸς. ὦ τάλας ἐγώ.
ἐπεὶ δ' ἐγενόμην, αὖθις ὁ πατὴρ κτείνει με, νομίζων πολέμιον δ' υἱὸν αἱμόνα·
B κοῦ γὰρ θανεῖν νιν ἐξ ἐμοῦ. πέμπει δὲ με
μεσὸν ποθ' οὖτα, θηρσὶν ἄθλιον βορά.
ὃ σωζόμεθα. πρὸς τάρτα γὰρ ὤφελον
ἐλθεῖν Κιθαιρῶν εἰς ἄβυσσα χάσματα,
ὃς μ' ὀ δόλεσ'. ἀλλὰ δεῦρ λύσαι τέ μοι
δαίμων ἔδωκε πόλυβον ἀμφὶ δεσπότῃ.
ἔπειτα δ' ἐμαυτὸν πατέρ' ὁ δυσδαίμων ἐγώ,
εἰς μαῖρὸς ἦλθον δ' πλαιπτόν λέχος.
παῖδάς τ' ἀδελφὸς ἔτεκον, ὃς ἀπώλεσε,
ἀρὰς πρὸ λαβεῖν λαΐου, καὶ παῖδ' δός.
ὃ γὰρ πόθεν ἀσυνέτου πέφυκ' ἐγώ,
ὥστ' εἰς ἐμ' ὄμματ' εἴς τ' ἐμῶν παῖδων βίον
ἄν δ' θεῶν τῷ τοῦτ' ἐμηχανησάμην.
ἔφν, τί δράσω δῆθ' ὁ δυσδαίμων ἐγώ;
τίς ἡγεμών μοι ποδὸς ὁμαρτήσει τυφλοῦ;
ἦδ' ἢ θανεῖν; ζῶν γὰρ σάφ' οἶδ' ὅτι.
ἀλλ' δύτκνον ξυνωνεῖς; ἀλλ' ἐκ ἐστί μοι.
C ἀλλ' ἔπ νεάζω κὐδὲς, εὕρομ' αὖ βίον;
πόθεν; τί μ' ἀρδλω ὧδ' ἀκκτείνεις Κρέον;
ἀκκτενεῖς γὰ, εἴ με γῆς ἔξω βάλεῖς.
ὁ μὴν ἐλίξας γ' ἀμφὶ σὸν χείρας γόνυ,
κακὸς φανοῦμαι. τὸ γὰρ ἐμὸν ποτ' ὀνήσεις
ἐκ αὖ πεσεῖν, ὀδ' ἐπὸρ πράσσω κακῶς.
κρέ. εἰ τ' εὖ λέλεκται, γόνατα μὴ χῶζ' ἐμοί.
ἐγὼ δὲ ναίειν σ' ἐκ ἐάσαιμ' αὖ χθόνα.
νεκρῶν δὲ ἦδε, τὸν μὲν εἰς δόμους χρεὼν
ἄδη κομίζειν· τόνδε δ' ὃς πόρσω πόλιν
πατρίδ' ἀστῶν ἀλλοις ἦλθε, πολυνείκης νέκυ,
ἐκβάλετ' ἄθαπτον, δεῖ δ' ὅρων ἔξω χθονός.
ἐπεύξατε δὲ πᾶσι Καδμείοις τάδε·
ὃς αὖ νεκρὸν τόνδ' ἢ κατεῖφεν ἀλῶν,
ἢ γῆ καλύψῃ, θάνατον αὐταλλάξεται.
ἐᾷ δ' ἄκλαυστον, ἄτάφον, οἰωνοῖσι βορά·
σὺ δ' ἐκλιποῦσα τοιπτύχων νεκρῶν γόνυ,
κόμιζε σωτῆν Ἀντιγόνη δόμων ἔσω;

Nunc sepeliendi curam capere. Tu autem Oedipe
Meo sermoni attendito.Imperium huius terræ
Tradidit mihi Eteocles, * id dotis nomine
Addens tuæ filiæ Antigonæ,desponsæ Hæmoni.
Quare te hanc terram habitare non sinam amplius.
Clarè enim dixit Tiresias,te hanc terram
Non habitante,fœlicem fore ciuitatem:
Itaq; hinc te amolire. Nec ista ex contumelia loquor,
Neq; quòd infensus sim tibi:sed ppter infestos genios
Qui te sequuntur,metuo ne quid terra patiatur mali.
Oed. O fatũ,quàm ab initio me produxti miserum,
Quàm infœlicem,siquis alius infœlix est mortalium,
Quem,antequam mater me in lucem ederet,
Phœbus uaticinatus est Laio,
Interfectorem fore patris.ô me miserum.
At ubi natus essem,rursus pater me destinat neci,
Existimans me hostem esse, & inuisum dijs. (me
Sed in fatis erat, ex me ipsum moriturũ: ablegat uerò
Adhuc lactentem,miseram lanienam feris,
Vbi seruati sumus.Debebat autem Tartari
Citharon uenisse ad in immensum patẽtes uoragines.
Qui me non perdidit:sed fortuna me dedit
Polybo domino in seruitium.
Deinde cùm patrem meum occidissem infœlix ego,
Matris miseræ ingressus sum thalamos,
Filiosq; fratres genui:quos perdidi,
Diris à Laio profectis ipsos deuouens.
Non enim usq; adeò sine mente sum ego,
Vt in meos oculos,inq; filiorum meorum uitam,
Ni quispiam deus cogeret,hæc patrarem.
Sed age,quid nunc agam ego miser?
Quis dux cæci me consequetur pedis? (erat.
An illa quæ mortua est? uiua enim, sat scio, ductura
Gemini filij? at hi non amplius sunt.
Sed si adhucliuuenis essem,inuenire uitæ modũ queam?
Vnde? Quid me sic funditùs subuertis Creon?
Occides enim,si extra terram eieceris.
Nec tamen tua genua contingendo manu,
Timidus ac demissus fuero:non enim unquam genus
Meum prodiderim,neq; si maximè infœlix sim. (nua,
Cre.Rectè dictũ est à te,te nolle mea contingere ge-
Neq; te ego hanc terram habitare sinam.
Ex his autem mortuis,hunc portari intra domos
Opus est:istum autem,qui eruturus urbem
Patriam suam cum alijs uenit,Polynicis dico cadauer,
Eijcite insepultum,extra huius limites soli,
Hæc insuper uniuerso promulgate Cadmi populo:
Quicunq; cadauer hoc florib. strauisse deprehẽsus fue
Aut humo mãdauerit,morte is pœnas luet. (rit,
Quin ut infletum,insepultum, & laniandũ auib. sinãt.
Tu autem trium misso luctu funerum,
Te ipsam Antigone intra ædes recipe,

* Dotem dans Hæmoni,& connubia suæ lectum tuæ filiæ.

Nigra sepeliam humo. — σκοτίᾳ γᾷ καλύψω.
Oed. Ad coætaneas ito tuas. (sere plancti- — οἰδίπ. πρὸς ἥλικας φαύνθι σάς.
An. Satis nunc fletū est mihi. Abundè illæ nostris indul — αὐ. ἄλις ἔχουσι δὴ γὰρ ἐμῶν ἕνεκα
Oed. At apud aras uota deponito. — οἰδίπ. σὺ δ' ἀμφὶ βωμὸν λιτάς.
An. Iam ipsos meorum malorum satias habet. — αὐ. πόνους ἔχει τ' ἐμῶν κἀκῶν.
Oed. Abi uerò ubi Bacchicum templum est — οἰδίπ. ἀλλὰ βρόμιον ἵνα τε σκηνὸς
Inaccessum, in montibus Semeles. — ἄβατον ὄρεσι Μαινάδων.
An. Cadmeam nebrida — αὐ. Κάδμειαν ὠὴν νεβρίδα
Olim ego induta — πολιόν ποτ' ἐγὼ
Sacra Semeles tripudia in montibus — Σεμέλας θίασον ἱερὸν ὄρεσιν ἀνεχόρευσα,
Saltaui, sterilem dijs gratiam ferens. — χάριν ἀχάριστον εἰς θεοὺς πάλαι.
Oed. O' ciues patriæ inclyti, — οἰδίπ. ὦ πάτραι κλεινοὶ πολῖται,
Videte: Oedipus ille, — λεύσετ'. Οἰδίπους ὅδε,
Qui nobilia ænigmata explicuit, ac uir erat maximus, — ὃς τὰ κλεινὰ αἰνίγματ' ἔγνω, καὶ μέγιστος ἦν ἀνήρ,
Qui solus cruentæ Sphingis compescuit tyrannidem: — ὃς μόνος Σφιγγὸς κατέχων τὰ μιαιφόνου ἐρέτα·
Nunc ignominiosè contemptus, miser, eijcior terra. — νῦν δ' ἄτιμος, οἰκτρὸς οἰκτρός, ἐξελαύνομαι χθονός.
Sed quid ista lamentor, ac frustra deploro? — ἀτὰρ τί ταῦτα θρηνῶ, κὐ μάτην ὀδύρομαι;
Mortali enim ferendum est, quicquid immittit Deus. — Τὰς γὰρ ἐκ θεῶν ἀνάγκας θνητὸν ὄντα δεῖ φέρειν.
CH. O' gloriosa uictoria, uitam meam occupes, — χο. ὦ μέγα σέμνα νίκα, τὸν ἐμὸν βίοτον κατέχοις,
Nec unquam coronare cesses. — καὶ μὴ λήγοις στεφανοῦσα.

Finis Phœnissarum Euripidis.

GASPARI STIBLINI PRAEFATIO in Phœnissas.

HAec fabula nomen sortita est à Choro, qui ex Phœnisis mulierib. constabat: quæ cùm ad Delphicum Apollinem ire uellent, ac obiter Cadmeam domum inuiserent,* fortè fortuna in istam belli calamitatem inciderunt. Est autem admodum tragica, ac plena uehementibus affectibus: id quod † præsentis argumẽti atrocitas postulat. Quid enim horribilius ac cruentius, quàm duorum fratrum mutua cædes? quàm funestiorem reddidit matris interuentus, & ultroneus casus. Quid acerbius clade illa & interitu tot heroũm & ducum? Quid porrò miserabilius, quàm Antigonen, geminos fratres unà cum matre confuso in sanguine se uolutantes, ac cum morte luctantes aspicere? Accedunt his, tristissimum nuncium Oedipo allatum, de filiorum & coniugis Iocastæ interitu miserrimo: Menœcei uita pro patriæ salute impensa: Oedipi senis & cæci exilium: Polynices insepultus & infletus uolucribus ac bestijs obiectus. Quæ omnia tanto artificio poeta tractat, ut etiam ferreum aut adamantinum pectus concutere ac mouere queant. At unde tanta rerum immanitas scatuit? an non è dominandi cupiditate ac discordia? Hæc enim ἀγκαλέη, πολέμοιο τέρας μετὰ χάρσιν ἔχουσα, inuasit æuo uigentes iuuenes: μέγα δὲ σθένος ἔμβαλ' ἑκάστῳ κεφαλῆς, ἄλκιμον ἀνδρεμίζειν ἥδε μάχεσθαι, ut Homericis uersibus utar: illa sic illorum animos incenderat, ut iam phas & nephas iuxtà putarent. Nam Eteocles accepto Thebarum regno, fratrem legitima parte priuat, terraq; expellit. Eò siquidem hominem impulerat regnandi auiditas, ut fœdus, pacta, parentes, ius deniq; ipsum, & deos testes uiolaret. Polynices indignè patria eiectus, Argos profugit: & fortuna sic uolente, Adrasti regis Argiuorum filiam uxorẽ ducit. Indigno autem animo ferens se hæreditaria imperij paterni portione fraudari, ſoceri auxilio in regnũ restitui cupit: unde cõtractis ex omni Græcia ingentibus copijs, in Bœotiã proficiscitur, ut per uim reciperet ademptam sibi ditionis per uices administrandæ partẽ, si non sponte frater concederet. Iocaste mater intelligens rem ad magnas tragœdias, atroces q; exitus spectare, filios in gratiam reducere studet: Polynicem intra mœnia uocat. uenitur in colloquium. Polynices animo remissior & modestior, ferocior & impotentior Eteocles: mater utriq; beneuolens, rem æquis conditionibus componere cupit. Tandem Eteocles exclusa omni æquitate, fide, pactis, omnes conditiones recipiendi fratris in regni consortium recusat. Polynices infecta re discedit: & cum neque iusticiam, neq; fidem, nec legem naturæ sibi præsidio esse uidet, ad uim & arma confugit. Miserabile autem est, illum fratris crudelitate prohiberi à patris & charissimæ

* Propter cognationem Phœnicũ et Thebanorũ.

† Tractauit prior Euripi de idem argumentum Æschylus, sed alio modo, in Septẽ apud Thebas: sic enim inscribitur illa fabula apud eũ. nã sunt illic personæ paucores. Eteocles pius introducitur: plerãque nuncij narrationes occupant. De Menœceo prorsus siletur.

A rissimæ sororis conspectu ac colloquio: ut euidentior fieret imago hominis præ regnandi libidine crudelis, ferocis & impotentis. Acerbum quidem erat Polynici, patrios penates, natalem q; terram populari: tamen iniuria indignissima non uidebatur muſs itanda esse, quò minus arma caperet, quum iusticiæ & fidei commune præsidium uiolentia tyranni opprimi animaduerteret. Itaq; ancipitem Martis aleam mauult experiri, quàm fratris libidini turpiter cedere. Generosus animus in Polynice, & æqui iustiq; obseruãs, dignusq; meliore fortuna: in hoc tamen impius, quòd priuatam iniuriã publico patrię dispendio ulcisci uoluerit. Interea dum acies instruitur, & quibus ad bellũ opus est expediuntur: Tiresias de belli euentu consultus, respondet, uictoriã penes Thebanos futurã, si Menœceus Creontis filius Marti immoletur: illius enim morte Thebanæ urbis salutẽ stare, alioqui collapsurã. Qua in re magnam diuersitatem animorum patris & Menœcei cernere licet. Ille enim leuius patriæ excidium putat, quàm filij mortem aspicere. Hic autem summæ glorię sibi futurum existimat, si sua unius morte patriæ incolumitatẽ redimat. Ne uerò patri refractarius uideretur, ac odiosius obstreperet iussis illius, simulat se abiturum, ut imperabat Creon, cum pecunia in Thesprotorum regionem: nactus q; opportunitatem gloriosi facinoris designandi, se de turri in fossam, præcipitem dedit, uitam q; patriæ donauit. Quo exemplo generosi adolescentis monemur, nullum periculum pro patria, cui uitam, genus ac omnia debemus, fugiendum esse. Interea res armis agi cœpta est. Fortiter oppugnant mœnia Argiui, acriter Thebani hostem repellunt: fit pugna cruenta, legit q; uirũ uir, & Mars ἀλλοπρόσαλλος indomitùm furit. Capa-
B neus autem, unus ex septem ducibus Argiuorum, egregium uindicatæ insolentiæ præbet documentum. nam cùm superbissimè iactaret, se etiam dijs inuitis mœnia occupaturum, ac se iam quasi uictorem in ancipiti conflictu efferret, repentè ictu fulminis concidit. Tandem, cùm diu Marte dubio utrinq; pugnatum esset, in eam sententiam procerum suffragijs itum est, ut Polynices & Eteocles singulari certamine congrederentur (id quod primùm petebãt duo fratres) ut hac uia res minore sanguinis impensa decerneretur. Congrediuntur igitur acerbissimis animis. Quid enim acerbius fratrum ira, de regni corona dimicantium, esse posset? Adsunt diuersa frementis turbæ studia. Mutuis uulneribus uterq; concidunt. Quis uel legens ista, nõ exhorresceret? Duo ætate, uiribus, genere, opibus florentissimi iuuenes, quos naturæ uinculum arctissimè colligarat, in corona infinitæ multitudinis, strictis gladijs concurrunt, de uita & sanguine dimicaturi. Robur, animi magnitudo, uigor, ira in utrisq; parerat: utriq; aut dandus, aut hauriendus erat sanguis. Misera mater certior facta de insano filiorum furore, cum Antigone per medias acies se ad filios proripit, prohibitura congressum, nisi serò uenisset. ut autem utrumq; iam prostratum uidet, & parum uitæ superesse, se ipsam quoq; educto ex alterius corpore ferro occidit, & ambos complexa animam exhalauit. Omnino patheticum illud est, quòd Eteocles ille ferox, tandem iam cum morte conflictans, elatum spiritum illum submittat, ac lachrimantibus oculis (loqui enim amplius non poterat)
C amicè sorori & matri annuat: Polynices item amarè fleuerit, iam animam agens: fratris q; à se interfecti, & sororis, & funestatæ matris uices deplorarit, obtestatus, ne suum cadauer insepultum abijcerent, sed in patria terra humarent: ut saltem mortuus ea, qua uiuò frui non licuerit, frueretur. Ita ferè fit, ut post cladem acceptam animi duri & feroces mollescant. Post hæc utriusq; gentis denuò recruduit pugna: sed Thebani præualentes, Argiuos, occisis septem ducibus, in fugam compulerunt. Creon cognito secundiore belli euentu, etsi uictoria multo sanguine constitisset: tamen in spem imperij obtinendi arrectus, Oedipum, ut autorẽ tantæ cladis, & Aten patriæ, sub quo florere non posset, in exilium unà cum Antigone, quia Hæmonis nuptias recusaret, mittit. Quid calamitosius Oedipo, qui cõiuge & filijs orbus, cæcus, decrepitus, regno submotus, Thebis pellitur, qua in ciuitate multos annos regnauerat? Hæc est inconstantia rerum humanarum, talis q; fortunæ ludus. Insigne pietatis exemplum est in Antigone, quæ regias nuptias, opes, regnum, speciosos titulos, despecto & opis egenti parenti posthabuit. Vt breuiter absoluam rem, hæc tragœdia nobis belli calamitates, & discordiæ pestes spectandas proponit, regnandi q; cupiditatem detestatur. Deinde horrendis istis exemplis docet, uim eam esse Adrasteæ Nemeseos, & offensi numinis uindictam, ut scelera parentum in liberos & nepotes usq; persequantur. Luerũt filij incestuosos Oedipi concubitus, & eiusdem parricidium: luerunt & suam ipsorum impietatem, qua parentem in tenebras inclusérant. Libet huc adscribere eiusdem farinæ elegantissimos ex Maphæi supplemento in Verg. uersus, de perniciosa dominandi libidine, & funestis regum cladibus, & miseria: —— *Quantos humana negocia motus,*

Alte, nasq; uices miscent: quo turbine fertur
Vita hominum? ô fragilis damnosa superbia sceptri,
O furor, ô nimium dominandi innata cupido,
Mortales quò cæca uehis? quò gloria tantis
Inflatos transfers animo quæsita periclis?
Quot tecum insidias, quot mortes, quanta malorum
Magnorum tormenta geris? quot tela? quot enses,
Ante oculos (si cernis) habes? heu dulce uenenum,
Et mundi lætalis honos: heu tristia regni
Munera, quæ haud paruo constent: & grandia rerum
Pondera, quæ nunquam placidam permittere pacem,
Nec requiem conferre queant. heu sortis acerbæ
Et miseræ regale decus, magnoq; timori
Suppositos regum casus, paciq; negatos.

GASPARI STIBLINI ANNOTATIONES in Phœnissas Euripidis.

Argumentum Actus primi.

PPrologus exponit occasionē totius fabulæ: quę est, incestus Oedipi, & parricidiū, item execrationes quibus Polynicem & Eteoclem diris denouerat. Ex quibus ille sua regni paterni parte fraudatus, exercitū Thebas perduxerat, ut quod iure obtinere non posset, ui occuparet. 2 Habet castrametationem Argiui exercitus: quæ res mirè subseruit argumenti rationibus. Nam apparatus ille magnificus belli, ducumq; præstantia, auget horrorem periculi, animosq; ad exitum rei uidendum arrigit & excitat. 3 Chorus duo agit. primùm suæ profectionis causam, & unde & quomodo, explicat: deinde præsentia pericula detestatur, præsagiendo futuram cladem.

ὦ τλὺ ἐν ἔσχοις ὀρανῦ.)

Pro more tragici introducunt heroas ac heroinas, suas calamitates dijs lamentantes. Appositum autem est pathopœiæ, quoties orationem aut ad remotam causam, aut rem in animatam uertunt.

θοοῖς ἵπποισιν ἑλίσσων.)

Quatuor equi Solis numerantur ab Homero Iliad. ψ. Lampas, Pyrois, Phlox, Eois. & Ouid. in 2.

Interea uolucres Pyroeis, Eous, & Aethon,
Solis equi, quartusq; Phlegon, hinnitibus auras
Flammiferis implent. —

Interpreti autem dicuntur, Chronos, Aetho, Astrape, & Bronte. Idem dicit more esse poetis, equos in fœminino genere τὰς ἵππους appellare. Sicut Homerus:

αἱ φηρητιαδάο ποδώκεες ἐνῴεραν ἵπποι. & in Hippolyto: αἰαῖ ἐνελαυνῆσαι δόμα.

φοίνισσαν ὀναλίαν χθόνα.)

Phœnicia, siue Phœnice, regio Asiæ est: Ora illa ab Orthosia usque ad Barutum, uel (ut alij) Berytum: tractus (ut scribit Strabo) perangustus & maritimus. Vnde eam noster Poeta ὀναλίαν χθόνα appellitat. quanquam hic Tyrus, quæ Phœniciæ metropolis est, intelligi debeat. Eam Plinius libro 5, dicit præalto mari 700 passibus diuisam fuisse, nunc uerò Alexandri oppugnantis operibus continentem factam. Huius urbis tres coloniæ toto penè orbe diffusæ sunt: Carthago in Africa, testis Maro in 1. Æneidos: Thebæ in Bœotia: Gades ad Oceanum. Vide Strabonem libro 16: Q. Curtium lib. 4. Didorum libro 17. B

πολύδωρον ἐξέφυσε.)

Hæc est Genealogia Oedipi. Libyes & Neptuni, Agenor & Belus: Agenoris & Antiopes, Beli filiæ, Cadmus, Cilix & Phœnix: Cadmi, Polydorus: cuius Labdacus, cuius Laius, cuius Oedipus, cuius Polynices & Eteocles. Vide Pausaniam in Bœoticis.

ἁρμονίων ποτὲ.)

Homeri Scholiastes in Bœotia tradit, eam fuisse Veneris & Aeris filiam. interpres noster alias fabulas adfert: quem, si mauis, consulere potes. C

μὴ ἀστῆρε τέκνων ἄλοκα.)

Elegans est metaphora, qua agrorum satio ad liberorum procreationem transfertur. Similis in Hippolyto: εἰ γὰρ βρότειον ἄθελες ἐπεῖραι γόνος. Nec Latini ab ista abhorruerūt, quin serere pro giguere usurparent. Hinc Cicero in 1. Offic. Herculi Iouis satu edito, dicit. Vergilius non uno in loco hac dicendi figura utitur.

ὀδὶ ἡδονῇ δίδω, εἴς τε βακχεῖον.)

Scita ebrietatis, & uoluptatis Venereæ notatio: quæ duo metropoles sunt omnium uitiorum, ac multorum malorum radices. Cæterùm post se relinquunt (ut Socrates dicere solebat) dolorem & pœnitentiam.

λειμῶν' εἰς ἥρας.)

Aiunt Citheroniæ Iunonis templum hoc nomine apud Thebanos dici.

A ἀνόμασεν οἰδίπουν.)

Oedipus nomen ex euentu, à tumore pedum fortitus est. οἰδάω enim tumeo significat, ποῦς ποδὸς pedem. unde nomen compositū est. Seneca in Oedipo:

Forata ferro gesseras uestigia,
Tumore nomen nactus, ac uitio pedum.

Πολύβου δὲ νιν λαβόντες.)

Polybus rex Corinthi, apud quem Oedipus educatus est. testis Sophocles in Oed. tyranno, & Seneca in Oedipo. Eius uxor Merope uocabatur.

φωκίδος σχιστῆς ὁδοῦ.)

Schista, uia est Phocidis: sic dicta, quòd Corinthum, Thebas, & in Atticā ex hac sese uiæ diuidant. Seneca in Oedip. trifidas uias nominat. Vide Pausaniam in Phocaicis.

τί τἀπιτὸν τῶν λιανῶν.)

Id est iurgia & conuicia, quæ cædem præcesserunt, quid attinet commemorare? B

σφυρῶν διεθυρῶ πούτρα.)

Seneca in Oedipo sic transtulit:

Ferrum per ambos tenue transactum pedes,
Ligabat artus uulneri innatus tumor.

ἄρας ἀρᾶται παισίν.)

Sophocles in Oedipo Coloneo, filios Oedipum ideo execrationibus denouisse scribit, quòd ab ipsis non esset defensus cùm urbe expelleretur, nec in calamitate & exilio subleuarus illorum auxilio. Cuius execrationis is tenor est: —— τάσδε συλλαβὼν ἀρᾶς,

ἃς σοὶ παλαμᾶσι, μήτε γῆς ἐμφυλίοις
δορὶ λαβεῖν, μήτε νοστῆσαι πόδε
τὸ κοῖλον ἄργος, ἀλλὰ συγγενεῖ χερὶ
θανεῖν, κτανεῖν θ' ὑφ' ὅπερ ἐξελήλασαι.
τοιαῦτα ἀρῶμαι, καὶ παλὼ τὸν πατρῴαν
C φυγὸν πατρῷον ὄρνεοις, ὃς σ' ἀπωπίσω.
ἀλλὰ δὲ τάσδε δεύμονας, παλῶδ' ἄρᾳ
τὸν σφῷν τὸ δεινὸν μῦσος ἐμβεβλημότα. Id est:

Hæc te sequantur agmine imprecamina,
Tibi quæ imprecor, uti ne'ue natali solo
Potiare bello, ne'ue Argos postea
Redire liceat: imò fraterna manu
Permaris, ac uicissim eum dedas neci,
Qui te expulit fratrem. Ista uobis imprecor,
Testorq; patrij triste numen Tartari,
Qui te sub inferos trahat mœstum lacus,
Testorq; Diras, & qui uos truci Deum
Odio commisit. ——

Erat. in adag. Oedipi execrationes.

Huiusmodi execrationes, siue maledictiones non carere periculo, nō solùm prophana, sed etiam sacræ Scripturæ exempla docent. Eliseus *a* maledixit pueris, illudentib. ei: Ascende calue, ascende. Et lacerati sunt 42. pueri, ab urſis duobus. *b* Et Noe maledixit Chanaan, qui nuditatem & pudenda ipsius cæteris fratribus ostendisset. 16. 23. 9.

ἐπεὶ δ' ἐπὶ ζυγεῖς.)

Pulchra metaphora: nauis gubernaculum pro regno aut imperij fastigio usurpatur. Nā & Horatius rempublicam, in Odis, naui comparat: huiusq; rectores, bonis gubernatorib. unde Homero dicitur Iupiter ζεὺς δ' ὑψίζυγος, quòd summis rerum gubernaculis præsideat.

ἀλλ' ὦ φαεινὰς ὀρανῦ.)

Epilogus uehemens, cum obtestatione ad Iouem, ne unam domū Cadmi perpetuis affligere malis uelit. uerè apud Aul. Gellium Laberius: Fortuna immoderata in bono què ac in malo.

λιλαιοῦν αὐτιγόνη θάλος.)

Vide prouerbium, Iouis germen.

μήτις πολίσσῶν οὐ τέλεω.)

Hic locus ad puellarem institutionem referri debet: quæ ne solæ euagentur, aut suo relinquantur arbitrio in tenera ætate, sedulò caueudum est. Debent autem illis adhiberi, qui sanctis moribus & uirtuti assuefaciant eas, homines pij, uita inculpati & integri: sicut hic bonus senex Antigonæ. Cicero lib. 14. Epist. de sua Tulliola: Sed certè quoquo modo res se habebit, illius miſellæ & matrimonio & famæ seruiendum est.

λαΐνεοις Αμφίονος ὀργάνοις.)

Poetæ fingunt, Amphionem Antiopæ & Iouis filium adeò peritum musices fuisse, ut à Mercurio citharā meruerit, eiusq; sono Thebanæ urbis muros cōstruxerit. Cæterùm hoc figmentū nihil aliud sibi uult, quàm Amphionem melliflua oratione sua homines ferino ritu passim degentes, ad ciuilem rationē uiuendi traduxisse. sicuti Horatius in arte testatur:

Sylucstres homines sacer interpresq; deorum,
Cædibus & uictu fœdo deterruit Orpheus,
Dictus ob hoc lenire tigres, rapidosq; leones:
Dictus & Amphion Thebanæ conditor urbis,
& qui sequuntur.

τίς ἄτος ὁ λυπολόφας.)

Homerica imitatione hæc à poeta proponuntur. nam quemadmodum ille introducit Iliad. γ. Helenam Priamo Græcorum duces ex alta turri: ita pædagogum, Argiuos proceres è summo tecto Antigonæ monstrantem, noster fingit. Lege Higinium lib. 2. cap. 70. de his septem ducibus. Nec parùm proderit huc, legisse Aeschyli tragœdiam quę inscribitur ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις.

μιξοβάρβαρος.)

Interpres tradit, Aetolos in fine Europę habitare: ideoq; partim barbaris, partim Græcorum moribus sese attemperare: uel sic dici, quòd arcubus utantur barbarorum more.

BIBLIOTECA UNIV. ISTANBUL

τάφῳ πέλας Νιόβης.)

Hæ ſunt præcipuæ clades, quæ Thebas famoſas fecerunt: Actæon à ſuis laceratus canibus perijt: Pentheus ob contemptum Bacchi numen, itidem laniatu* canũ extinctus eſt: Semelen Iupiter fulmine perdidit: Learchũ pater Athamos in furorem uerſus trucidauit: Melicerta cum matre ſe in mare præcipitem dedit: Niobes filij ſagittis icti perierunt, ipſa in flebile conuerſa eſt ſaxũ: Laiũ interfecit filius Oedip⁹: Polynices & Eteocles mutuis ceciderunt uulneribus: Iocaſte ſe ipſam interfecit. Hæc obiter addere uolui ex interprete.

*Bacchariũ.

ἄνωθε ἰὼ πάτω.) Vide puerb. Surſũ & deorſum.

λιπαιανοῦς.)

Lege de Capaneo & Amphiarao Philoſtratum in Imaginibus.

λόφοις τε δίωσιν τριαίνας.)

Triænam Argis locum eſſe, interpres ſcribit, ſic dictũ, quòd, cùm Neptunus Amymonæ, Danai regis filiæ, quàm Satyrus ad ſtuprũ cogere uolebat, opem ferret, tridentem in eo fixerit. Poeta autem hic intelligi uult fontem Amymonem, qui (teſte Strabone lib. 8.) iuxta Lernam eſt.

φιλόψογον γὰρ θῆλυ πλείων γένος.)

Locus communis, de muliebri ingenio & indole. ſunt enim propter mentis inopiam ad calumnias & clancularias obtrectationes proniores: nihilq; magis auent, quàm ſibi inuicẽ detrahere, etiam leuiſsimis de cauſis.

τύριον δόλιμα λιπὼν ἔδραν.)

Chorus, non poſtrema pars fabularũ, duabus rebus potiſsimùm occupatur: uel defendendo poetam, uel exagitando hominum uitia. Eſtq; ueluti ſumma quædam ſingulorum Actuũ acclamatio. Introducebatur enim plerunq; Actu aliquo abſoluto, donec hiſtriones ſe ad Actum ſequentem pararent. Solent chori eſſe ſententijs denſi, & ferè de grauibus rebus diſſerere: ac ſe ceu arbitros quoſdam & iudices earum rerum quæ in Dramatis peraguntur, præbere.

ἰώνιον πατὰ πόντον.)

Mirum hic eſt, cur Chorus dicat ſe à Tyro ſiue Phœnicia, per mare Ionium, præterita Sicilia nauigaſſe, idq; flante Zephyro: cum tamen Ioniũ mare uerſus occaſum ſit, lõgiusq; multo abſit quàm ut ex Syria tanto diſpendio per illud Delphos nauigandũ fuerit: Zephyrus autem ab occidente flans, aduerſus ſit nauigantibus è Phœnicia. Interpres igitur ad hunc modũ cõcilians Chori uerſus, tradit, nauigaſſe è Phœnicia Delphos, eo tempore, cùm Zephyrus perflet Ionium mare: id eſt, tempore tranquillo & uerno. Sicelia autem hoc loco inſula eſt parua inter Chalcidem & Aulidem. Ἀναφίστια δὲ πεδία mare uocat, quod aliàs ἀτρύγετον dicitur. uel ipſam inſulã ἄναφτον uocat, reſpectu magnæ illius diuitis q; Siciliæ, quæ intermedia Italiæ & Africæ eſt.

πνοαῖς ἱππεύουσαν ἕλος.)

Expreſsit hanc dicendi formam Horatius lib. 4. Odarum:

—— Vel Eurus Per Siculas equitauit undas.

ἔτι δὲ πεγαλίας.)

Interpres monet, hic οὐαπολύεσθαι, id eſt lauere, deeſſe. Nam in eo fonte prius ſacrificæ lauabantur, quàm rei diuinæ munera obirẽt. Eſt enim Caſtalia fons in Pythia, ubi ſacerdotes lauari conſueuerant, quæ reſponſa è Tripode pronunciaturæ erant.

διπόρφυρον σέλας.)

Biceps iubar dicitur, quia in utroq; uertice Parnaſi ſacra, alterum Dianæ & Apollini, alterum Baccho, fieri conſueuerant.

διαῤῥᾶς ἵεισα βότρυν.)

Oeanthe propriè Botrus dictus eſt, cùm floret adhuc. Vult autẽ Chorus, eſſe uitem in Parnaſo, quæ ſingulis diebus botrum prouenientem & maturescentem producat. Gaza uitifloram interpretatus eſt.

πέτρᾳ μεσόμφαλα γύαλα φοίβου.)

Pytho umbilicus terræ eſt, de quo Strabo lib. 9. & Cælius lib. 8. cap. 41. Et Ouidius:

In medio poſiti caruerunt præſide Delphi.

ἔρεσά τε σκοπιαί.)

Id eſt, aeriæ, hoc eſt altæ ſpeculæ, è quibus Apollo Delphyn ex inſidijs ſagitta confecit.

κοινὰ γὰρ φίλων.)

Phocylides in Nuthetico: κοινὰ πάθη πάντων, ὁ βίος τρόχος ἄγκαστος ὅλβος.

ARGVMENTVM ACTVS SECUNDI, & in eundem Annotationes.

POlynices à matre per inducias accerſit⁹, urbem domũq; patris ingreditur, omnia habens ſuſpecta, rebusq; omnib. diffidẽs: ſicuti ſolent, qui ad hoſtiũ cõuentus ſe recipiunt, aut rem plenã periculi audẽt. Cuius aduẽtus matri à Choro nunciatus, eam magna lęticia, & inſperata explet. 2. Iocaſte poſt blanditias obiurgat filiã de coniugio peregrino, ac Thebanæ domus imminentẽ calamitatẽ deplorat: Polynices omnino patheticè exulãtis miſerias, percontante id matre, ob oculos ponit: ac quomodo Adraſti filiæ cõnubijs fit potit⁹, exponit: ſuãq; expeditionẽ, quę inuiſa habebatur, excuſat. 3. Pars habet pulcherrimã fori formam. Polynices ſuam cauſam exponit, petitque legitimam patrij regni partem. Eteocles ferox, ſe nihil conceſſurum fratri de imperio affirmat: adhibitis ad id argumentis, quibus Polynicem inuiſum, qui contra patriam hoſtili graſſaretur exercitu, reddere

A reddere conatur. Mater dum filiorum diſſidium grauiſsima oratione cõponere ſtudet, nihil agit. itaq; poſt acerba conuicia, re infecta diſceditur. 4. Chorus initia urbis & regni Thebani recitat. commendatq; terram Thebanam à fertilitate, & amœnitate paſcuorum, fontium & fluminum. Deniq; deos inuocat, ut periclitanti urbi ſubueniant. Notandum eſt, hunc actum totum in genere deliberatiuo uerſari.

τὰ μὲν πυλωρῶν πλεῖθρα.)

Egregia hypotypoſis formidantis, aut qui magno cum periculo quid audẽt, in Polynice ſecum fabulantis eſt.

Ρέπόιθα μοί τοι μᾶτερ.)

Incrementũ eſt. primùm enim ſibi enſem, deinde matrem, tertiò aras, ſpem & fiduciam addere dicit. ἐχάραι autẽ propriè foci dicebantur, quibus ſacrificia dijs inferis fiebant.

ἀγλύοφος δὲ πᾶσλες.)

B Alluditur ad prouerb. Nati natorum.

λοξίου δ' ἐπ' ἐχάρας.)

Apollo λοξίας cognominatur, propter obliqua & tortuoſa reſponſa, quæ reddebant huius uates, quò facilius imponerent conſultoribus: παρὰ τὸ λοξοῦ ἔχειν τοῦ ἴαν, ὅ ἐστι φωνοῦ.

γουνοπέτεις ἕδρας.)

Solennis enim mos erat apud Phœnices, genuum flexu reges uenerari.

ἰὼ τέκνον χρόνῳ.)

Iocaſte principiò more matrum, blandè palpat filium, quod eſt in ſinuationis loco: ut quã mox ſubijcit reprehenſionem moderatius ferat. deinde ſuam calamitatem ac luctus, ac ſenis exoculati & derelicti miſerias queritur.

Γρυθρὸν νόμαν.)

Tonſuram, & pullam ueſtem, in luctu, aut

C extremis malis uſurpabant ueteres.

παιδοποιὸν ἀδόναν.)

Lepida coniugij periphraſis: quod nihil aliud, quàm uoluptas liberorũ procreatrix eſt.

ἐγὼ δ' ὅτε σοι πυρὸς αὐῆψα φῶς.

Plutarchus in libello περὶ φυγῆς, id eſt exilio, de hoc loco in hanc ſententiam refert: τοῦτον ἔδει χαίρειν καὶ ἀγαπᾶν, καυθανομοῦν νοίοντα βασίλεια τηλικαῦτα τὸν ὕμνον, ἡ δὲ θρηνοῦσα τοῦ ὑὸν ἀνάφθεῖσαν λαμπάδα, καὶ τὸν ὑ παραχόντα λέβητα ἰσμηνὸν ὡς οὐ αἴρει μήτε ὕδωρ τῶν γαμούντων, μήτε πῦρ ἐχόντων, τὰ τοῦ τόφοι κακὰ καὶ τῆς ἀβελτηρίας τῇ φυγῇ πεφιτήθησι.—— id eſt: Ipſam (Iocaſten) oportebat lætari, & bono animo eſſe, cum audiret filium in tantis regnis habitare. At hęc dolens non accenſas à ſe faces, nec Iſmenum balnea præſtitiſſe, quaſi uxores ducentes Argis aqua & igne careant, mala elationis & amentię exilio adſignat. Plutarchus autem pro νόμιμον, γόνιμον legit.

δεινὸν γυναιξὶν.)

Exponit chorus ea quæ perſecuta eſt Iocaſte, taxatq; indulgentiam matrum.

τὸν δὲ νοῦν ἐπῶν ἔχε.)

Eodem ferè modo loquitur Homerus Odyſſ. 16.

—— θέλγε δὲ θυμὸν
μειλιχίοις ἐπέεσι, νόος δέ οἱ ἄλλα μενοίνα.

χρόνιος ἰδὼν μέλαθρα.)

Pathos à tempore & loco mouet: dumatria, aras deorũ, & conſueta ſibi ac bene nota gymnaſia longo pòſt tempore uidet, doletq; ſe peruim his pulſum eſſe.

λαμπὰς ἐυφυεῖς.)

Pathos à lugubri habitu & ſqualorem atris.

ὡς δεινὸν ἔχθρα μᾶτερ οἰκείων φίλων.)

Alludit ad prouerb. Fratrum iræ acerbiſsimæ. Cur autem fratrum & amicorũ inimicitiæ ſint acerbiores quàm cæterorum hominum, Ariſtoteles lib. 7. Polit. cauſam refert his uerbis: παρ' οἷς γὰρ ὀφείλεται δεῖν τοῦ αὐθρωπείαν ὑπολαμβάνουσι, πρὸς τοῦ βλάβη, καὶ τούτης ἀποστρέφεσθαι νομίζουσι. ὅθεν εἴρηται, χαλεποὶ γὰρ ἀδελφῶν πόλεμοι. id eſt, à quibus beneficiũ deberi exiſtimant, ab iiſdem non ſolùm beneficio affici, ſed inſuper lædi ſe putant. unde dicitur prouerbio, Bella enim fratrum acerba.

τί τὸ φοβεῖσθαι πατρίδος.)

Solet noſter Poeta non rarò ab hypotheſi ad theſim uenire, ſicut hic ad diſputationem de exilio. Plutarchus ad hunc fermè modum præſentem locum examinat in libello de Exilio: ἀλλ' ἐπεὶ πολλὰς τὰ τῆ Ευριπίδη λυπεῖ, διωκαῖως τῆς φυγῆς κατηγορεῖν δοκοῦντος, ἰδωμεν ἃ λέγει παθ' ἕκαστον ὁρῶντες καὶ ἀποκρινόμενοι, τί τὸ φοβεῖσθαι πατρίδος; Et cæteri uerſus, qui ſequuntur. Mox ſubijcit: ταῦτα πρῶτον μὲν ὀρθῶς, οὐ ἀληθῶς ἀξιοῦται· ὁ γὰρ δίκαιον τὸ μὴ λέγειν ὅτις φρονεῖ, ἀλλὰ νοῦν ἔχοντος αὐδρὸς σὺν καιροῖς καὶ πράγμασι ἐχεμυθίας καὶ σιωπῆς δεομένοις, ὥσπερ αὐτὸς ἀλλαχόθι εἴρηκεν· σιγᾶν θ' ὅπα δεῖ, καὶ λέγειν ἵν' ἀσφαλές. Εκεῖνος τοῦ ἱρατεύοντα ἀμαθίαν οὐχ ἧττον οἴκοι μενοῦντας, ἢ φεύγοντας αὐάγκη φοβεῖν. ἀλλὰ καὶ μᾶλλον πολλάκις οἱ μενοῦντες τῶν ἀπαλλαγεύντων τοὺς ἰσχύοντας ἐν πόλεσι τῷ συκοφαντεῖν, ἢ διαβάλλεσθαι δεδίασι. Quorum uerborum is ſenſus eſt: Cæterùm quoniam multos Euripidis uerba mouent, qui uehemens exilij accuſator uidetur, uideamus ea quæ dicat, ſingulis interrogans & reſpondens:

Quid patria carere, num grande eſt malum?

Cæteri qui ſequuntur uerſus in promptu ſunt. Poſtea addit:

Primùm hæc nec rectè, nec uerè cenſet: nõ enim ſeruile, id tacere quod ſentias: ſed prudentiſsimi uiri, cum tempus & res taciturnitatem ſilentiumq; requirũt. quod idem alibi rectius: Tacere nunc oportet, nunc præſtat loqui.

loqui. Nam dominorũ inſcitiam, ſtulticiamq; non minus in patria, quàm in exilio patiare neceſſe eſt. Et magis etiam in patria, quàm peregrè, calumnia & uis à potentib. in ciuitate metuenda eſt.

αἱ δ' ἐλπίδες βόσκουσι.)

Vide prouerbium, Spes alunt exules. Plutarchus paulo pòſt in eodem libello, ad hunc locũ addit: καὶ τοῦτο τῆς ἀβελτερίας ἔγκλημα μάλιστα, ἵ τῆς φυγῆς ἐστι, ὑ γὰρ οἱ μαθόντες ὀλὲ ἐπιτιμᾶν χρῆσθαι τοῖς παρεῦσιν, ἀλλ' οἱ ἀεὶ τῆ μέλλοντος ἐπιπρεμάμενοι, καὶ γλιχόμενοι τῶν ἀπόντων, ὡς ἐπὶ τῆ ἀρετῆς διαφέροντα τῆς ἐλπίδος, λαῦν μηδίποτε τῆ τείχους ἐντὸς προέλθωσι. id eſt: Atq; illud crimen ſtulticiæ potius quàm exilij eſt: nõ enim qui didicerũt, & ſciunt uti reb. præſentibus, ſed qui aſsiduè à futuro dependent, & ſemper quæ deſunt appetunt, ſpe quaſi rate quadam iactantur, tametſi ſuę urbis mœnia nunquam exceſſerint.

φίλοι δὲ πατρὸς, καὶ ξένοι.)

Ad hos tres ex ordine uerſiculos idem Plutarchus: ταῦτα ὅλη καὶ ἀκαρίστα πολυπαίκτα ἀτιμάζει μὲν συγγενείας, ἀφιλίζει δὲ τῆς φυγῆς πατηγορουῦτος ὁ διὰ τὴν συγγένειαν ἠξιώθη μὲν φυγὰς ὢν γάμων βασιλικῶν, &c. id eſt: Verba hæc ingrata Polynicis accuſantis exilium, utpote quòd & genere ortus claro cõtemptui fit, & amicis careat, qui ex natalium ſplendore quamuis exul regijs nuptijs habitus eſt dignus.

αἱ δ' ἐλπίδες βόσκουσι.)

Lege de ſpe, amœniſsima carmina apud Ouidium lib. 1. de Ponto: Spes igitur pœnę mentì Græcine, &c. Et apud Tibullũ Elegia ultima, lib. 2.

ἡ πατρὶς, ὡς ἔοικε, φίλτατον.)

Vide prouerb. Patria cuiq; ſui gratiſsima. Homerus Odyſſ. ι.

ὡς ὀλίγ' γλύκιον ἦς πατρίδος, ὀλὲ τοκῆος.

πάπρω, λέοντιβ' ἁρμόσαι.)

Oraculum ita habet apud interpretem:

κύρα μὲν γαμβροῖν ῥοῦξον πάπρῳ ὀλὲ λέοντι,
ὅς ποτ' ἐδοις προθύροισι τεῦ δόμων ἐξ ἱεροῖο
ὑμεῖβρν φέχοντας, μηδὲ φρεσὶ σῆσι πλανηθῆς. id eſt:
Iunge tuas generis natas capro atq; leoni,
His in ueſtibulis, quos primos uideris eſſe,
—— nec aberres mente recondens.

Ita nimirum D. Ioannes Hartungus, præceptor meus colendiſsimus, dum hãc fabulam nobis interpretaretur, ex tempore uertebat.

ταλαῦ πατὴς σωῆνε.)

Lege Iſocratẽ in oratione περὶ αὐτοκράτορος, & in oratione Panegyrica. Æoli filius fuit Creteus, cuius Amethaon, cuius Bias, cuius Talaos, cuius Adraſtus.

τὰ χρήματ' ἀνθρώποισι.)

Vide prouerb. Pecuniæ obediunt omnia. Huc pertinet illa Demoſthenis ſententia ex 1. Olynth. ἀεὶ δὴ χρημάτων, καὶ αὐτὸ τούτῳ ὀλίγ' ἐστὶ γενέσθαι τῶν ἀεόντων. A

Ρούνς γὰρ ὀλίγ' σύγγυς.)

Horatius huc alluſit:

Et genus & uirtus niſi cum re uilior alga eſt,
Et genus & formam regina pecunia donat.

Γεργένας.)

Vide prouerb. γεργενα βλέπειν.

πάντων δὲ τῶν πείν μηδαμῶς.)

Vide prouerb. Ne malorũ memineris. Thraſybulus cum liberaſſet ciuitatem Athenienſium ſæuitia triginta tyrannorum, plebiſcitũ interpoſuit, ne quis malorum aut iniuriarum præteritarũ memoriam reuocaret. Hanc obliuionem malorum Græci ἀμνυστίαν uocant, de qua uide Ciceronem in principio primæ Philippicæ. Eſt itaque hoc egregium præceptum, monens anteactæ litis aut inimicitiæ conuicia ac iniurias refricare non oportere, quoties miſſa ſimultate in gratiam reditur. B

Ἁπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφυ.)

Vide prouerbium, Simplex ueritatis oratio. Nota in iſtis tribus orationibus belliſsimam fori expreſsionem. Enumerantur in hac inſigni oratione Polynicis cauſæ belli, & repetitur pars debita paterni regni. ὅρκοι θεοὶ dicuntur, per quos inſiurandũ concipi ſolenne eſt.

Εἰ μὴν πᾶσι ταυτὸ καλὸν ἔφυ.)

Oratio Eteoclis ſuperba, uiolenta, ac planè tyrannica eſt. Cæterùm per Polynicẽ & Eteoclem intelligere uidetur Poeta ἔλκειν καὶ ὑποβάλλειν, per Iocaſten μεσότητα Ariſtotelicam. Lege ad hũc locum prouerb. Quot homines, tot ſententiæ.

ἄστρων ἀνέλθοιμι' ἠλίου.)

Attende ambitionis rabiem, & infinitam dominandi cupiditatem in Eteocle.

ἄλλω παρείνου ἢ σώζειν ἐμοί.) C

Alluditur ad prouerb. Sibi quiſq; proximus eſt. Et, Tunica propior pallio, Frons occipitio prior.

Ραῖ γὰρ ἐξαίρει λόγος.)

Eraſmus li. 5. Apophth. in Pyrrho, eum ſcribit dicere ſolitũ, Cyneam oratione plures ciuitates ſubegiſſe, quàm ipſe cepiſſet armis. Erat enim Cyneas Pyrrhi regis legatus, uir magni ingenij, ac longè diſertiſsimus.

Ἀρχαῖν παρόν μοι.)

Vide de hac loquendi figura Budęũ in Cõmentar. pag. 15 & 16.

ἴτω μοὶ πῦρ, ἴτω δὲ φάσγανα.)

Dido apud Maronem lib. 4. ſimilem affectũ exprimit: —— Ite,
Ferte citi flammas, date uela, impellite remos.
Et apud eundem lib. 9.
Ferte citi ferrum, date tela, ſcandite muros.
ὥσπερ γὰρ ἐδίκαιον χρῆν.) Hos uerſus Suetonius Iulium

A Iulium Cæſarem ſemper in ore habuiſſe ſcribit, quos ita Cicero lib. 3. Officiorũ reddidit:
Nam ſi uiolandum eſt ius, imperij gratia
Violandum eſt: alijs rebus pietatem colas.

Obſerua etiam Chorum in hac contentione Poetæ perſonam agere.

ὦ τέκνον, ἦχ ἄπαυστα τῷ γόρῳ.)

Oratio Iocaſtæ mirè inſignis eſt ſententijs & locis communibus, de ambitione, æqualitate, tyrãnide denſa. excutit enim præcipuos locos diſſuadendi impij belli, cuius turpitudinem & incertos euẽtus ob oculos ponit. Cæterùm uerbis magis pro Eteocle ſtat, quàm pro Polynice, uerùm animo plus pro Polynice. Hanc ſententiam, qua utitur inſinuationis loco, Ouid. lib. 6. Metamorph. ita expreſsit:
—— Non omnia grandior ætas
Quæ fugiamus habet, ſeris uenit uſus ab annis.

Vide prouerb. Quatuor cui aures ſunt, eum auſculta.

B ἐφίεσαι φιλοτιμίας.)

Verg. 1. Georg.
Nec tibi regnandi ueniat tam dira cupido.

λεῖνο πάλλιον τέκνον.)

Vide prouerb. Dimidium plus toto.

καὶ γὰρ μέτρ' ἀνθρώποισιν.)

Ornat confirmationem exemplo, & parabola ſumpta à cœleſtium corporum æquabili motu, & ratione inter ſe. Huc pertinent mirum in modum ſuaues Phocylidis uerſiculi, quos non grauabor huc aſcribere:
μὴ φθονέοις ἀγαθῶν ἑτάροις, μὴ μῶμον ἀνάψῃς.
ἄφθονοι οὐρανίδαι, καὶ σὺ ἀλλήλοις τελέθοισι.
ὐ φθονέει μήνη πολὺ λιρέστοσσι ἠλίῳ αὐγαῖς,
ὐ χθὼν οὐρανίοις ὑψώμασι νάρθον ἐοῦσα,
ὐ ποταμοὶ πελάγεσσιν, ἀεὶ δ' ὁμόνοιαν ἔχουσι.
εἰ γὰρ ἔρις μακάρεσσιν ἔλυ, ἐν αὖ πόλος ἔστι.

C Quos ita reddidit Vitus Amerbachius ad uerbum:
Et Momus cauſas ſociorum, atq; inuidus eſſe.
Inuidia careant quòd cœli numina, florent.
Non Phœbo melius lumen ſoror inuidet ipſi,
Corporibus non terra locum cœleſtibus altum,
Non amnes pelagis, ſed agunt concordia ſemper.
Non ſtaret cœlum, ſcirent ſi iurgia Diui.

νυκτός τ' ἀφεγγὲς βλέφαρον.)

Definitiones poeticę. Luna noctis palpebra, id eſt, oculus eſt, Sol diei. Æſchylus * de Luna eodem modo dixit:

In fabula Prometheo ſcripta.

Πρέσβυγον ἄστρων, νυκτὸς ὀφθαλμὸς, πρέπει.

ἀδελφίαν σύδαίμονα.)

Deeſt ὅσον, ut ſit ſenſus: τί τιμᾶς τυραννίδ' ἀδελφίαν ὅσον, ὡς σύδαίμονα καὶ μακαρίαν:: id eſt, Quid tanti facis tyrannidem, quæ iniuſticia quædam & uiolentia eſt, ut fœlicem ac beatam?

τί δ' ἐστὶ τὸ πλέον.)

Locus ethicus, De honeſtate & utilitate. Vide Ciceronis librum tertium de Officijs.

πολλὰ μοχθῶν.)

Vis, inquit, miſer eſſe, & ærumnoſus propter opes: id eſt, ut rerum ſolus potiaris te in calamitoſam uitam, plenamq; timoris conſtringere uis? qualis eſt tyrannorum. Pulchrè Seneca in Oedipo:
Quiſquam ne regno gaudet? ô fallax bonum,
Quantum malorum, fronte quàm blanda tegis?
Vt alta uentos ſemper excipiunt iuga,
Rupemq; ſaxis uaſta derimentem freta,
Quamuis quieti uerberant fluctus maris:
Imperia ſic excelſa fortunæ ſubiacent.

ἐπὶ τ' ἀρπεῦν' ἰκανὰ.)

Homines temperantes & modeſti tantùm petunt, quantum naturæ & neceſsitatis ſubſidijs ſat eſſe poteſt. Cætera quæ uoluptati, aut uentri ſaginando, uel ſtrepitui uitæ comparata ſunt, non mirantur admodũ, aut etiam oblata faſtidiunt.

τὰ τῶν θεῶν δ' ἔχουτες.)

Homerus etiam teſtatur, Iouem mortalibus diuitias largiri, Odyſſ. ζ.

Ζεὺς αὐτὸς νέμει ὄλβον ὀλύμπιος ἀνθρώποισι
ἐσθλοῖς, ὀδὲ κακοῖσιν, ὅπως ἐθέλῃσιν ἑκάστῳ. Id eſt:
Iuppiter emetitur opes mortalibus ipſe,
Sic uiſum ut fuerit, cuicunq; bono ue malo ue.

Ἑκάτερα τυραννεῖν.)

Dilemma inſigne.

ὄψει δακαδῶν.)

Belli mala & calamitates.

σοὶ μὲν τάδ' ἀνδῶ.)

Tranſitio ad alteram orationis partem, quę ad Polynicem pertinet.

μέθετον τὸ λίαν.)

Concluſio, qua hortatur filios, ut uterq; aliquid de ſuo iure concedant: ac cogitent, ὅσῳ πλέον ἤμισι παντὸς, aureamq; mediocritatẽ amplectantur.

ὦ θεοὶ ἀπότροποι γενέσθε.)

Chorus deos inuocat, ut fratres in concordiam reducere uelint: quia id humano conſilio effici poſſe non uidebatur. Increſcit ſic horror tragicus.

δειλόνδ' ὁ πλοῦτος.)

Vide prouerb. Timidus Plutus. Dicitur autem λαμπὸν φιλόψυχον Plutus, eo quòd ob diuitias magis illis libeat uiuere, quàm his qui ſunt tenui fortuna: uel quòd ob eas ſæpenumerò de uita ſolliciti ſint. Id eleganter explicat Iuuenalis:
Pauca licet portes argenti uaſcula puri,
Nocte iter ingreſſus gladium contumq; timebis,
Et motae ad lunam trepidabis arundinis umbram:
Cantabit uacuus coram latrone uiator.
Hæc Eraſmus.

καὶ σε λύτερόν γ' ἀπαιτῶ.)

Attende Polynicis affectus sedatiores, magisq; ad reconciliandũ idoneos: Eteoclis uerò obstinatos, atroces, & impotẽtes animos.

λευκοπώλων.)

Interpres addit, Castorem & Pollucem, uel rectius Zethum & Amphionẽ intelligi debere. Magna hic affectuum uis est, dum Polynices præter ius & æquum paterna ciuitate expellitur à fratre: frustraq; uocat Deos, tẽpla, fidem, patrẽ, sorores, urbẽ, ut cui nec fides, nec pacta, nec ipsum ius præsidio sint. Apparet in hac disceptatione, quàm calamitosum exilium, quàm acerbũ homini iniurias ferre sit.

ἄναξ ἀγυιῶν.)

Apollo dicitur Hagyieus, eo quòd uijs urbanis, quæ intra pomœria sunt, præpositus sit: nominãtur enim ἀγυιά. sicuti extra urbem Mercurio uiæ dedicantur, in quibus Mercuriales statuas ponebãt. Lege Macrobium lib. 1. cap. 9. Acron autem in Odam 6. lib. 4. Car. ita scribit: Ἀγυιαὶ uerò Athenienſium lingua uici dicũtur. quo nomine ideo Apollo uocatus est, quia ex oraculi responso in uicis publicis urbis suæ statutis altaribus ei sacrificia instituerant: unde Hagyieus dictus est.

λεξίμηλα ἀγάλματα.) Id est, solennia simulachra deorum, quibus multæ oues mactari cõsueuerant, παρὰ τὸ λέχεσθαι μῆλα σὺν ταῖς θυσίαις.

πάθημος ἔμολε ταῦδε γαῖν.)

Hic chorus latenter innuit, imperia scelere parta durare non posse: id quod Demosthenes in 2. Olynthiaca ad plenum disputat. Lege huc Ouidium lib. 3. Metamorph. & infrà Bacchas Euripidis.

διδῶσα χρησμόν.)

Oraculum apud interpretem pluribus uersib. legitur, quàm ut huc libeat ascribere. Breuiter & rotundè Ouidius in 3. Metamorph.

Bos tibi (Phœbus ait) solis occurret in aruis,
Nullum passa iugum, curuiq; immunis aratri.
Hac duce carpe uias: & qua requieuerit herba,
Mœnia fac condas, Bœotiaq; illa uocato.

γυναιξὶν εὐίοις.)

Id est, Bacchis: uel mulieribus in honorem Dionysij saltantibus, ac crebrò Euoe bacchantium uocem sonãtibus: uel fœminis Baccho deuotis; sic cognominatis à Baccho, qui Euhyius dicitur. Nam cum se in bello Gyganteo præ cæteris strenuum gereret, collaudauit ipsum Iupiter, dicens, εὖιε εὖιε: quasi εὐγε, id est bone fili, bone fili.

Ἀμάτορος.) Quia illam poetæ ex Iouis cerebro natam fingunt.

διώνυμοι θεαί.)

Interpres binomines deas ait dici, quòd quæ Proserpina, eadem & Core dicitur: Ceres uerò, & Terra: illaque senior, hæc iunior. A

πάντα δ' εὐστατῶ.)

Iuxta Homericũ illud, θεοὶ δέ τε πάντα δυώκαν: id est, cœlestes omnia possunt.

ACTVS TERTII ARgumentum.

PRimùm hic actus continet consultationem de urbis defensione, & imminenti bello administrãdo: in qua disputatur à Creõte, sic moderandam esse uindictam Eteocli, ne quid præcipitet, sed ubiq; occasionem sequatur & captet. Suadet enim defensionem, non offensionem: id quod iuris naturalis est. 2. Post consultationem, Eteocles longioris moræ impatiens, ad bellum festinat: domum Creonti commendat, & quid porrò fieri uelit imperat. 3 Chorus depingit rerum Thebanarum calamitatem, ac scaturientia ex incestu Oedipi mala: ut moneamur, quàm acris sit B uindex Deus impietatis & prauarum libidinum. Figuratè tamen ipsum Polynicem reprehendit, qui patriam tam antiquam, olimque clarissimam, hostili exercitu immaniter populetur. 4 Tiresias consultus à Creonte, quomodo imminenti malo occurri possit: respondet, sæuam cladem Thebanis instare, atque adeò Labdacidarum scelera & impietatẽ toti ciuitati luendam esse, nisi suo obtempere tur consilio. quod cum prodere recusat, cogitur à Creõte explicare: uidelicet Menœceum ad necem pro salute communi Martem deposcere, in uindictam Draconis olim à Cadmo occisi. Creon aliò ablegat filium, potius uiturus patriæ excidium, quàm filij mortem. Menœceus autem intelligens in se urbis salutem esse sitam, clam patre ad necem alacri animo C properat. 5 Chorus Sphingis fœditatem ac crudelitatem in Thebanos, Oedipiq; in regnum successionem describit, qui isto monstro ciuitatem liberarat: miraturque ad finem Menœcei uirtutem, qui pro patria oppetere non dubitabat.

Annotationes in tertium Actum G. Stiblinij.

ἀλλ' εἰς θεὸν χρὴ ταῦτ'.) Prouerbialis uersus, *Mann sols Gott heim setzen.* Similis uersus Iliad. ρ. ἦσω γὰρ καὶ ἐγώ, τάδε μὲν δὴ πάντα μελήσει.

Obserua in ista consultatione Eteoclis temeritatem, & senis consultam prudentiam, qua mirè blandè tractat iuueniles motus, interim optima & tutissima suadens. τοῖς λόγοις ὄντας θρασεῖς.) Allusum ad prouerbiũ, Pugnare uerbis: quod Græci λογομαχεῖν dicunt. Videtur autem occultè taxare imbellem Græcorum loquacitatem. περὶ πίδακον εἰς.) Egregium noẽma, quo deterret à temeritate poeta: monetq; omnia prius tentanda, quàm præsens periculum mortis ineamus, esse.

A ἐπεὶ αὔδρας αὐτοῖς καὶ σύ.)

Consilium Creontis circumspectum, & tutum. θαρσεῖ προπέμψας, ἢ φρονῶν.) Alludit ad Prouerb. Imperator bonus, & idem robustus miles. Huc pertinet uersus, qui Iliad. γ. legitur:

ἀμφότερός τ' ἀγαθὸς βασιλεὺς, πρότερός τ' ἀλεξητής:

Id est:

Dux bonus, & miles præpollens uiribus idem.

Ex hac cõsultatione etiam intelligi potest, quàm ægrè admittant sana consilia ij, quorũ animi temeritate, ambitione, audacia, alijsq; id genus uitijs occupati sunt. γάμους τ' ἀδελφοῦς.) testamentum in procinctu, ac militare.

εἴ τι θέσφατον οἰωνόμαντις ἐφεσίας.)

Interpres admonet hîc exprimi, id quod in toto orbe ferè euenire soleat, ut in rebus prosperis neglectui habeamus ea quæ sunt pieta tis, cõtemnamusq; potissimùm oracula diuina, quæ rebus afflictis cogamur frequentare. B In primis tamen Poeta uidetur hîc iuuenes ipsos cõtemptores auguriorum, impiosq; introducere, idq; Homerica imitatione, Odyss. β. ubi Eurymachus augurium contemnit: & Iliad. 12. Vide etiam Sophoclem in Tyranno. Vergilius:

Contemtorq; deũm Mezentius. ——

νάπος ἀρτέμιδος χιονότροφον.)

Remota causa præsentis calamitatis. Oculum autem Dianæ Cithærona uocat, quòd in eum crebrius respiciat: eoq;, propter ferarum abundantiã, præ cęteris montibus oblectetur. παρθένιον πῆδον.) Sphinx erat facie uirginea, alata, cæterà leo. Intelligenda autem est seditio, sęuissima rerumpubl. pestis, per Sphingẽ, allegoricè.

ἃ γὰρ ὁ μὴ πάλαι, ἅ ποτ' ἔφυ λαλεῖν.)

C Sententia: id quod turpe ex natura sua est, tametsi omni fuco illitum sit, ac egregiè comptum, tamen latêre non potest, nec unquam honesti nomen tuebitur. ἁρμονίαις δὲ ποτ' εἰς.) Vide Pausaniam in Bœoticis. Animaduertẽs etiam chorum hunc belli calamitates execrari, dum Thebarum urbis olim omnium fœlicissimæ, ut quam ne ipsi quidem dij sint aspernati, exitium Martem moliri queritur. Absoluitur enim duabus rebus. primùm præsentẽ calamitatem declarat: deinde ueterem fortunam, ac amissam fœlicitatem deplorat.

βύγατερ.)

Interpres scribit, Tiresiæ filiam Mantò dictam fuisse. θάποισιν.) Θάποι, locus est Thebis, ubi Tiresias uaticinari consueuit. Hîc autem secunda tertij Actus scena est, in qua nouarum turbarum epitasis. Dum enim Teiresias pronunciat patriæ salutem in una morte Menœcei consistere, acerbissima Creontem constringit necessitas, cui aut patriæ excidiũ, aut charissimi filij mors aspicienda erat.

πλήρης τέ μοι φύλακος.)

Augures olim consueuerunt uolatus in libris annotarẽ, propter memoriam, ne obliuiscerentur. Quòd uerò cæcus ille idem factitat, non mirum est, cùm filia eius peritissima auguriorum, uolatus eiusmodi obseruarit: unde ipsam aiunt post mortem patris præstantissimam uatem euasisse. Hæc interpres.

ἐρεχθειδῶν.)

Erechtheus rex Athenienſium, à quo Erechthidæ dicti sunt: cuius filius Pandion, cuius Aegeus, cuius Theseus. Dicitur autem Eumolpus rex Thracũ unà cum Eleusinis, quorum sacris primus hospes initiatus fuerat, aduersus Erechthea bellum gessisse. Vnde colligitur, Thebanum bellum Eumolpi bello quatuor ætatibus, id est centum & uiginti annis posterius fuisse: siquidem Theseus quartus ab Erechtheo Athenienſium rex, cadauera eorũ qui in Cadmea ceciderãt, humari curarit. Aetates enim (teste interprete Homeri in Iliad. α.) usq; ad triginta annos computabant. Huius belli Eumolpi meminit Isocrates in Panegyr. his uerbis: ἔτι γὰρ τοσαυτὶς ἔσται τῆς ἑλλάδος, ἦλθον εἰς τὴν χώραν ἡμῶν, Θρᾶκες μὲν μετ' Εὐμόλπου τοῦ ποσειδῶνος, &c. Facit hoc exemplum ad attentionem, & fidem augurij: nonnihil etiã ad senij affectum. nam is est peculiaris senum, ut se iactitent, & glorientur.

νοσεῖ γὰρ ἥδε γῆ.)

Et hîc altius orditur Teiresias: qua re difficultas explicãdi patefit: ęgerrimè enim, quod contra Creontem habuit, pronunciat.

ἥμαρτον ἀμαθῶς.)

Insigne exẽplum punirę impietatis in parẽtes. Earenus autem luunt filij iniquitates parentum, quatenus ipsi similia ausi fuerint patrare. τῶν Οἰδίπου μηδεύα.) Hesiodus, πολλαὶ δὴ μπασάα πόλις πανὸ οὐδρὸς ἐπαυρεῖ.

ἐπεὶ δὲ πρεῖσσον.) Homerus, ἐπεὶ τὰ χόρδονα νηπε. πιπρόν τε τοῖσιν.) Similis locus Iliad. α. & Od. ξ. φράξαι μενοινήσα.) Constantiam senilem obserua in Teiresia, qui amore patriæ non uereturo offendere Creontem, quamuis præpotentẽ in ciuitate Thebana, dum tam liberè enunciat fatalem necessitatem de rebus Thebanis: et ad hoc etiam, se nec ciuitatem de hac re celaturum affirmat, quia hoc unum publicæ salutis interesse intelligebat, qua nihil prius aut potius haberi bono uiro debet.

λειπτὸς εἰ ἀπαρτῶν.)

Interpres ex Æschylo recitat eos, qui superfuêre ex cæde armatorum, quos dentium draconis satio extulit. Sunt autem: Chthonius, Vdæus, Pelorus, Hyperenor, & Echion: qui

ducta Agaue Cadmi filia, ex ea suscepit Penthea, cuius Clasus, cuius Menœceus (auus prę sentis Menœcei) cuius Creon & Iocaste.

ὅστις δ' ἐμπύρῳ χθόνα.)

De uarijs diuinandi artibus, & earum confutatione, uide A. Gelliũ lib. 14. cap. 1. ubi longissima super hac re Phauorini est disputatio.

πᾶσι γὰρ αὐθρώποισι.) Philosophicus locus, πόρι φυσικῶν φορῶν. Θεσπρωτῶν.) Thesproti populi sunt in Epiro, proximi Chaonibus, ut autor est Plinius in Proœmio lib. 4. γυναῖκες ὡς εὐ πατρὸς.) Solet noster poeta ubiq; ferè adolescentes & uirgines, fortes, pios, alijsq; id genus uirtutibus ornatos introducere: ueluti in Iphigenia Aulica, Iphigeniam: in Hecaba, Polyxenam.

εἰ γὰρ λαβών.)

Sub persona Menœcei hæc uerba poetæ suntiquibus monet, eam rempub. firmam, fœlicemq; fore, in qua pariter omnes æquo studio, ijdemq; animis, quisq; pro sua uirili in salutem & utilitatem communem incumbant, neglectis etiam priuatæ rei rationibus.

ἔβας ἔβας ὦ πῆδῆσα.)

Hic Chorus peregrina & aliena à proposito tractat. Nam cum deberet Menœcei institutum laudibus ferre, siue uicem potius miserando deflere, Sphingis immanitatem describit. ἰάλεμοι δὲ.) Vide Prouerb. Ialemo frigidior. γάμους δυσγάμους.) Tragica loquendi formula, Euripidi & Sophocli mirè familiaris.

ἐκ δράκοντος αἷμα.) Non caret allegoria, quòd Mineruæ consilio & instinctu Draconem interfecerit Cadmus. nam significat, nulla mala tam tetra esse reipub. quibus non sapientes ac prudentes uiri possint mederi.

ARGVMENTVM ACTVS
quarti.

HIc actus quartus habet Catastrophen, et absoluitur gemina narratione. quarum prima Iocastæ euentum belli declarat, in qua mirè uariam pugnæ, quæ & cominus & eminus fit, fortunam licet uidere: nimirum ruentium sternentium casus ancipites, & diuersa fata. Secunda exponit, quomodo Polynices & Eteocles in singulare certamẽ cõsenserint: ac data mutuò fide, factisque de more sacris, se iam pugnæ accingant. Quare uehementer turbata Iocaste, Antigonen euocat, & unà cũ illa per medias turbas se proripit, prohibitura tam atrocẽ rem. Chorus deniq; miseræ matris uicem deplorat, ut quæ cogatur geminorum filiorum cædem aspicere.

ἐπεὶ πρέοντος πᾶς.)

Memineris, nunciorum narrationes subijci in Tragœdijs uice spectaculi, cùm ea quæ in theatro repræsentari non possunt, aut nõ conuenit, referuntur uirtutum & uitiorum subfiguratione. Hæc autem prima narratio duo complectitur: quorum altero portæ Thebanæ, quibus qui duces destinati, numerantur: altero prælium narratur. A

νυίτοις πύλαις.)

Portæ Thebanæ 7	Neitæ, Ogygiæ, Homoloides, Crenææ, Electræ, Hebdomæ, Prœtidæ	ad quas	Parthenopæus, Hippomedon, Polynices, Tydeus, Capaneus, Adrastus, Amphiaraus — destinati fuit.

Lege huc Æschyli Septẽ apud Thebas: est enim in describendis ducibus, & depingendis eorum in scutis insignibus, uberior & longior.

ἐπίσημ' ἔχων οἰκεῖον.)

Apud Æschylum multum insignia uariant, partim etiam nomina ducum. Parthenopæo enim insigne Sphinga, Thebanum uirum sub se prementem, assignat: Capaneo nudum uirum, flammam ferentem, ac his uerbis minitantem, CREMABO VRBEM: Polynici uirum auratis micantem armis, quem mulier quędã modesta ducit, Iusticia uidelicet, ac his uerbis loquitur: DVCAM HVNC VIRVM, VICTORQVE VRBEM HABEBIT, &c. alijs item alia attribuit. B

πῶλοι δρομάδες.)

Alludit ad equos Glauci, qui agitati Furijs, ipsum Glaucum lacerarunt. Dictæ sunt Potniades, ab urbe Bœotiæ. Vide Strabonem lib. 1.

πολὺ πρῶτα μὲν.)

Altera pars narrationis, de commissa pugna eminus & cominus. ὄρεσπνοὰς.) ὄρεσπνοὰ sunt præcipitia fastigia, abrupta loca. C

σὺν πλάτῳ βάθρα.)

Franciscus Grapaldus lib. 1. de Partibus ædium: Fiunt & scalæ è teretibus lignis, perticas uocant, gradibus interpositis: & è funibus canabinis portatiles. Vtuntur his milites etiã in oppugnationibus urbium, ut scandentes muros introire possint. Tales, ut est apud Vegetium, Capaneus excogitauit.

ἀὶ ἀὶ, τί μ' ὄν.)

Læta hucusq; exposuit: iam tristia urgetur ab Iocaste quoq; disserere. Σιγᾶν πυρύξαι.) Solenne erat præconibus, his uerbis ferè silentiũ indicere: Σιγᾶτ' ἀχαοὶ, Σίγα πᾶς ἔστω λεώς: Σίγα, σιώπα. ut suprà in Hecaba.

ἐπὶ τοῖσι δ' ἐπεείσαντο.)

Vide tertium Iliados librum Homeri, ubi simili modo Menelaus & Paris ad monomachiam sese adornant: unde hæc sumpta esse uidentur. Obserua in istis narrationibus hypotheses

A theses egregias rerum & personarum.

ἐμπύρους δ' αἰμάς.)

Vide de hoc loco interpretem copiose differentem. Ignis emersionem, adeoq; lucis, intelligit per ἐμπύρους αἰμάς, unde futura cõijciebant. plures nugas de diuinandi rationibus ex ignis figura, uide (ut dixi) apud interpretẽ.

ἀὶ, ἀὶ, ἀὶ, ἀὶ.) Hic Chorus χρεπλικῶδὲς est.

ἄπτολμος φόνος.) Vide A. Gellium lib. 13. cap. 1. & Demosthenẽ in Oratione πόρι στεφάνου: Cælium lib. 11. cap. 38.

φοῦ γᾶ.)

Alij censent legendũ pro φοῦ γᾶ, ὀλαῖ ὀλαῖ, quod interpres Theocriti exponit μὰ τὰν γᾶν, id est non per terram: ut sit sermo hic abominantis, Non per terram cruentabitis, &c. Vide Theocriti interpretem in 4. Eidyl.

ARGVMENTVM ACTVS
quinti.

B ACtus ille ultimus summã epitasin exhibet, estq; funestus miserrimis calamitatibus. nam in eo occisorum sepulturæ, exiliũ Oedipi, fratrum cædes mutuæ, adeoq; uoluntarius interitus Iocastæ matris proponuntur. 1. Habet narrationem monomachiæ duorum fratrum. 2. Matris interuentum & exitium, fugamq; & cædem Argiuorum. 3. Querelã tragicam Antigones, super funeribus duorũ fratrum, & matris. 4. Imperatur exilium Oedipo à Creonte, & Polynicis cadauer iubetur insepultum abijci: Oedipus causam horũ malorum in fatalem necessitatem transfert. Antigone animose aduersus Creontem uelitatur: & potiꝰ comes exilij patri, quàm Creontis nurus esse uult.

τοῖς γὰρ θανοῦσι.)

Sententia monens, uita defunctis iustã persoluenda, debitumq; honorem manibus exhibendum esse: ne eadem nobilissimæ creaturarum hominis & bestiæ, sit exitus conditio. C

ἀλλ' οἴχεται.) Seminaria sequentis narrationis. τὰ μὲν προπύργω.) Orditur narrationem à transitione.

ἐπεὶ δ' ἀφείθη πυρσὸς.)

Id est, postquam missa esset fax, inchoarunt prælium. Ante usum enim tubæ, priscis mos erat, ut uates aciem præcederet, lauro coronatus, ac facem gestans, ab hoc uim belli utrinq; abstinebãt. talem uocabãt πυρφόρον. Vide prouerb. Ne ignifer quidem reliquus factus: & Gellium lib. 1. cap. 5. κεχρώμασι.) κεχρώμασται Interpres ait esse, ornatum umbonis, scilicet clauiculos quosdam ex auro factos, ac per circumferentiã clypei fixos: uel foramina quædam, per quæ uidere possint aduersarios.

θέσκελον εἰσάγαγε σόφισμα.)

Hæc in probrum & commentum Thessalorum poeta latenter torquet: uide Prouerbium, Thessalorum commentum. Demosthenes in Olynthiacis: εἶτα τὰ τῶν θεσσαλῶν, ταῦτα γὰρ ἄπιστα μὲν δίκην φύσει καὶ ἀεὶ πᾶσιν αὐθρώποις, ὑπόσκαλυπτόμενον.)

Vide interpretem, hunc locũ satis uerbose exponentem. ὡς ἐλελίξει τις.) Et hunc locum satis implicatũ, interpres uariè exponit. nos, ut uidemur, expeditissimam expositionem usurpauimus. Potest & sic exponi: Ego misera, quæ ælinum ploro in istis miserabilibus malis, quemadmodum auis frondibus quercus insidens plangit, &c.

ἃ τοῖσδε.) Id est, quas lugubres cantilenas deploro, propter hæc extincta cadauera. Sed, ut dixi, non uno modo exponitur hic locus. nos Parenthesim interposuimus, ut esset oratio expeditior, sensusq; planior.

οὐ ἦμαρ μ' ὤλεσεν.)

Rotunda locutio, de fortunę inconstantia, & rerum humanarum imbecillitate. ἱερὸς πολωνὸς.) Vide Sophoclis Oedipum Coloneum.

λεύσετ' οἰδίπους.)

Aspicite, inquit, ô ciues Oedipum illum quondam nobilem ac beatum, quiq; solus ænigma Sphingis soluit: is iam omnibus miserandus ac deploratus patria eijcitur. Si principes crebrò in istas imagines intuerentur rerũ humanarum, profectò fieri non posset quin modestius uterentur imperijs.

τὰς γὰρ ἐν θεῶν.)

Vide prouerb. Feras, non culpes, quod uitari non potest. Similis sententia apud Sophoclem in Philoctete: αὐθρώποισι τὰς μὲν ἐν θεῶν τύχας δοθείσας, ἐστ' ἀναγκαῖον φέρειν.

Finis Annotationum in Phœnissas.

ARGVMENTVM MEDEAE.

Iason Corinthũ profectus, adducta secũ & Medea, Glaucã Creonis Corinthiorũ regis filiã uxorẽ ducit. Medea autẽ, cum in exiliũ ire iuberetur à Creonte, petijt, ut unã diẽ adhuc in urbe esse liceret: quo impetrato, dona mittit Glaucę, uestẽ, & aureã coronã, simulans se prestiti officij gratiã reponere. Quibus cùm illa uti uellet, perit. Perit & Creon, dum complecteretur filiã, ac eam pesti eripere conaretur. Medea uerò, interfectis prius à se liberis quos ex Iasone susceperat, uolucri curru draconũ, quẽ à Sole acceperat, inuecta Athenas peruolauit, ibiq; Aegeo Pãdionis filio nupsit. Pherecydes autem & Simonides dicunt, quòd Medea recocto Iasone, ipsum iuuenẽ fecerit. De patre uerò ipsius Aesone, is qui Reditus confecit, ita refert:

Aesona tùm subitò fecit iuuenescere læta
Fronte senem, exuuiis per Thessala carmina rugis,
Pharmaca multa coquens auro fulgente lebẽte.

Aeschylus aũt in Nutricibus Bacchi, narrat quòd & ipsas nutrices Bachi, unà cũ ipsarum maritis recoctas, uiréti ætati reddiderit. At Staphylus ait, Iasonẽ quodãmodò à Medea sublatum esse è medio: nam ipsam iussisse, ut dormiret sub puppe Argus nauis, quæ iam ruinã præ uetustate minabatur. opprimente igitur ipsum puppe, uitam finiuisse.

Aliud Aristophanis Grammatici.

Medea propter Iasonis odiũ, quòd is Glaucam Creontis filiam duxisset, Glaucã quidem ipsam & Creontem, & proprios filios necauit, secessitq; ab Iasone, & Aegeo nupsit. A neutro tractatur Mythopœia.

Actio autem fabulæ constituitur Corinthi. Chorus aũt constitutus est ex mulieribus indigenis. Acta est regnãte Athenis Pythiodoro, Olympiade octogesimaseptima. Primus Euphoriõ, secundus Sophocles, tertius Euripides. Medea, Philoctetes, Dictes, Theristæ, Satyrus, non extant.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗΔΕΙΑΣ.

Ἰασων εἰς Κόρινθον ἐλθὼν, ἐπαγόμενος καὶ Μήδειαν, ἐγγυᾶται τὴν Κρέοντος τοῦ Κορινθίων βασιλέως θυγατέρα Γλαύκην πρὸς γάμον. μέλλουσα δὲ ἡ Μήδεια φυγαδεύεσθαι ὑπὸ Κρέοντος ἐκ τῆς Κορίνθου, παραιτησαμένη παρ' ἡμέραν μίαν διατρίβειν, καὶ τυχοῦσα, μιδὸν τῆς χάριτος δῶρα διὰ τῶν παίδων πέμπει τῇ Γλαύκῃ, ἐνδύτα, καὶ χρυσοῦν στέφανον· οἷς ἐκείνη χρησαμένη, διαφθείρεται. καὶ ὁ Κρέων δὲ παραπλησίως τῇ θυγατρὶ, ἀπόλλυται. Μήδεια δὲ τοὺς ἑαυτῆς παῖδας ἀποκτείνασα, ἐφ' ἅρματος ἀρακόντων πτηνῶν, ὃ παρ' ἡλίου ἔλαβον, ἐπόχος γενομένη, ἀποδιδράσκει εἰς Ἀθήνας, ἐκεῖσε Αἰγεῖ τῷ Πανδίονος γαμεῖται. Φερεκύδης δὲ καὶ Σιμωνίδης φασὶν, ὡς ἡ Μήδεια αὐξήσασα τὸν Ἰάσονα, νέον ποιήσειε· πατρὶ δὲ τῷ πατρὸς αὐτῷ Αἴσονος, ὃ τὸν νόστον ποιήσασα φησὶν οὕτως·

Αὐτίκα δ' Αἴσονα θῆκε φίλον κόρον ἡβάοντα,
Πῆρας ἀποξύσασ' εἰδέλῃσι πανπάλοισι,
Φάρμακα πόλλ' ἕψασ', ἐπὶ χρυσείοισι λέβησι.

Αἰσχύλος δ' ἐν ταῖς τῷ Διονύσου τροφοῖς ἱστορεῖ, ὅτι καὶ τὰς Διονύσου τροφὸς μετὰ τῶν ἀνδρῶν αὐτῶν ἀνεψήσασα, ἐνεοποίησε. Στάφυλος δὲ φησί, τὸν Ἰάσονα τρόπον τινὰ ὑπὸ τῆς Μηδείας ἀναιρεθῆναι. ἐγκελεύσασθαι γὰρ αὐτῷ, ὑπὸ τῇ πρύμνῃ τῆς ἀργοῦς αὐτὸν κατακοιμηθῆναι, μελλούσης τῆς νεὼς διαλυέσθαι ὑπὸ τοῦ χρόνου. ἐπιπεσούσης γὰρ τῆς πρύμνης τῷ Ἰάσονι, τελευτῆσαι αὐτόν.

Αλλως, Αριστοφάνους τοῦ γραμματικοῦ.

Μήδεια διὰ τὴν πρὸς Ἰάσονα ἔχθραν, τῷ ἐκείνου γεγαμηκότι Γλαύκην τὴν Κρέοντος θυγατέρα, ἀπέκτεινε μὲν Γλαύκην καὶ Κρέοντα, καὶ τοὺς ἰδίους υἱοὺς. ἐχωρίσθη δὲ Ἰάσονος, Αἰγεῖ συνοικήσασα.

Παρ' οὐδετέρῳ λέγεται ἡ μυθοποιία.

Η μὲν σκηνὴ τοῦ δράματος ὑπόκειται τῇ Κορίνθῳ. ὁ δὲ χορὸς συνέστηκεν ἐκ γυναικῶν πολιτίδων. Ἐδιδάχθη ἐπὶ Πυθοδώρου ἄρχοντος, κατὰ τὴν ὀγδοηκοστὴν ἑβδόμην ὀλυμπιάδα. πρῶτος Εὐφορίων, δεύτερος Σοφοκλῆς, τρίτος Εὐριπίδης. Μήδεια, Φιλοκτήτης, Δίκτυς, Θερισταὶ, Σάτυροι, οὐ σώζεται.

PERSONAE.

Nutrix Medeæ.	Creon.
Pædagogus.	Iason.
Medea.	Aegeus.
Chorus mulierum.	Nuncius.
	Filij Medeæ.

Nutrix Prologum agit.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ πρόσωπα.

τροφὸς Μηδείας.	Κρέων.
Παιδαγωγός.	Ἰάσων.
Μήδεια.	Αἰγεύς.
Χορὸς γυναικῶν.	Αγγελος.
	Παῖδες Μηδείας.

Προλογίζει δὲ ἡ τροφός.

EVRIPIDIS MEDEA: INTERPRETE GASPARO STIBLINO.

Ιβ' ὤφελ' Αργοῦς μὴ διαπτᾶσθαι σκάφος
Κόλχων ἐν ἄλσει, συανέας συμπληγάδας,
μηδ' ἐν νάπαισι Πηλίου πεσεῖν ποτε
τμηθεῖσα πεύκη, μηδ' ἐρετμῶσαι χέρας
αὐδῶν ἀρίστων, οἵ τὸ πάγχρυσον δέρας
Πελίᾳ μετῆλθον. οὐ γὰρ ἂν δίεπτον ἐμὴ
Μήδεια, πύργος γῆς ἔπλευσ' Ἰωλκίας,
δόρπῳ θυμὸν ἐκπλαγεῖσ' Ἰάσονος·
οὐδ' ἂν λιταυεῖν πείσασα Πελιάδας κόρας
πατέρα, κατῴκει τῇδε γῇ Κορίνθιον,
ξὺν ἀνδρὶ καὶ τέκνοισιν, ἀνδιαιτᾶσα μὲν
φυγὴ πολίταις, ὧν ἀρέσκουσ' ἐχθόνα,
αὐτή τε ταῦτα συμφορᾶσ' Ἰάσονι.
Ηπερ μεγίστη γίγνεται σωτηρία,
Οταν γυνὴ πρὸς ἄνδρα μὴ διχοστατῇ.
νῦν δ' ἐχθρὰ πάντα, κἀν νοσεῖ τὰ φίλτατα·
προδοὺς γὰρ αὐτὸν τέκνα, δεσπόταν τ' ἐμὲ,
γάμοις Ἰάσων βασιλικοῖς συνάζεται,
γήμας Κρέοντος παῖδ', ὃς ἀλσυμνᾶ χθονός.
Μήδεια δ' ἡ δύσλεως ἀτιμασθεῖσ',
βοᾷ μὲν ὅρκους, ἀνακαλεῖ δὲ δεξιάς,
πίστιν μεγίστην καὶ θεοὺς μαρτύρεται,
οἵας ἀμοιβῆς δῆθ' Ἰάσονος λυγεῖ.
κεῖται δ' ἄσιτος, σῶμ' ὑφεῖσ' ἀλγηδόσι,
τὸν παντὰ σωτήρα δακερυοῖς χρόνον,
ἐπεὶ πρὸς ἀνδρὸς ἤσθετ' ἠδικημένη.
ὄτ' ὄμμ' ἐπαίρουσ', ὅτ' ἀπαλλάσσει γῆς
πρόσωπον· ὡς δὲ πέτρος, ἢ θαλάσσιος
κλύδων, ἀκούει, νουθετουμένη φίλων·
ἢν μή ποτε τρέψαι πάλιν δόκον δέρῃ,
αὐτὴ πρὸς αὐτὴν πατέρ' ἀκρωμένη φίλον,
καὶ γᾶαν, οἴκους θ', ὃς πρὸς δόσ' ἀφίκετο
μετ' ἀνδρὸς, ὃς σφε νῦν ἀτιμάζει λέχη.
ἔγνωκε δ' ἡ τάλαινα συμφορᾶς ὕπο,
οἷον πάθοιμι μὴ πολεῖπεσθαι χθονός.
συγεῖ δὲ παῖδας, οὐδ' ὁρῶσ' ὀφθαλμοῖν.
δεδοικα δ' αὐτὴν, μή τι βουλεύσῃ νέον·
βαρεῖα γὰρ φρὴν, οὐδ' ἀνέξεται κακῶς
παθοῦσ'. ἐγ' ᾔδη τὴν δὲ δεικαίνω δίεννα,
μὴ δηκτὸν ὤσῃ φάσγανον δι' ἥπατος,
σιγῇ δόμους εἰσβᾶσ', ἵν' ἕστρωται λέχος·
ἢ κἀν τυραννῶν τόν τε γήμαντα λιταῖς,
κἄπειτα μείζω συμφορᾶν λάβῃ πνεῦ.
Δεινὴ γὰρ· οὐ τοι ῥᾳδίως γε συμβαλὼν
Ἐχθραν τις αὐτῇ καλλίνικον οἴσεται.

Tinam ne peruolasset Argo Colchidos
Ad oram, uerrens Cyaneas Symplegades:
Nec pinus unquã cæsa in monte Pelio
Cecidisset, aut præstantium armasset manus
Remis uirorum: quando uellus aureum
Pelia iubente raptum uenêre. non enim mea
Hera Medea turreis ad Iolcias
Nauigasset, uicta amore Iasonis:
Nec illius suasu patrem natæ Peliades
Interemissent, ipsaq; nec Corimbium solum
Habitaret cum uiro & liberis, exilio placens
Ciuibus, quorũ ad terram appulit,
Ac in omnibus suum demerens Iasonem:
Id quod maxima est salus coniugij
Quando mulier à uiro non dissidet.
Nunc autem omnia infesta, laborantq; charissima:
Proditis enim suis liberis, et domina mea,
Iason cum regia sponsa cubat,
Ducta Creontis filia, huius terræ principis.
At infœlix Medea repudiata, et indignè affecta ignominia,
Iusiurandum & fœdera uocat, uocatq; dexteras,
Et fidem maximam obtestatur, & deos,
Quomodo Iason rependat mutuam officij uicem.
Cæterùm iacet cibũ respuẽs, corpusq; subigẽs dolorib.
Ac perpetuis contabescit lachrimis,
Ex eo, quo se à marito spretam & desertam uidet:
Neq; oculos attollit, nec dimouet solo
Vultum: sed ut rupes, aut æquoreus
Fluctus audit, si quando ipsam amici reprehẽdunt.
Interdum tamen ceruicem uertit candidam,
Secumq; ipsa deplorat charum patrem,
Et terram, & domum, qua prodita discesserit
Cum uiro, qui nunc se habeat despicatui.
Didicit autem misera nunc suo malo,
Quid sit patrio non abesse solo.
Ad hæc liberos odit, nec ipsos intueri iuuat.
Timeo uerò ipsam ne quid machinetur noui:
Nimia enim est animi, rerumq; aduersarum
Impatiens. noui ego ipsam, ipsamq; metuo,
Ne ferrum acutum per hepar transigat,
Clàm domos ingressa, ubi lectus instratus est:
Aut ne tyrannum, qui duxit uxorẽ, interficiat,
Ac sic maius aliquod sibi accersat malum.
Vehemens enim est, et sæua: nec qui susceperit
Cum illa odium, facilè unquam uicerit.

Sed ecce hi liberi feriati à cursu & exercitio
Veniunt, maternorum malorum sensu
„ Carentes. Nam iuuenilis cura angi & dolere nõ amat.

ACTVS PRIMVS.

Pædagogus. Nutrix. Medea. Chorus.

PAE. O` uetus ancilla dominæ meæ,
Quid ad portas hanc agens solitudinem
Stas, & ipsa tibi ipsi recenses mala?
Qui sine te Medea sola relinquitur?
„ NV. O` senex custos & assecla liberorum Iasonis,
„ Bonis seruis calamitas, dominorum
„ Afflictæ res, animosq; ipsorum discruciant.
Sic enim meam mentem exauget dolor,
Vt cupido incesserit, pariter terræ atq; ætheri
Medeæ diræ dicendi infortunia.
Pæ. Nondũ misera finem plorandi facit? (diũ uenit.
NV. Beat[a] tu cũ ista uoce.[a] In principio malũ, necdũ ad me-
Pæ. O' stolida, si modò hoc dominis dici conuenit:
Rescuit enim recentiorum malorum mihi.
NV. Quid est ô senex? ne grauêre mihi dicere.
Pæ. Nihil. & eorum quæ modò dixi, pœnitet.
NV. Ne per barbam cela conseruam tuam:
Hæc enim, si oportet, facile tacuero.
Pæ. Audui quendam dicentẽ, cùm audire nõ putarer,
Eo in loco ubi talorum ludus fieri consueuit, & ubi
Seniores sedent circa sacras Peirenes aquas,
Quòd liberos hos terra eijcere Corinthia
Cum matre statuerit horum princeps finium
Creon. an autem hæc rata, & certus sit rumor,
Haud scio: uelim certè esse uanum & irritum.
NV. Et hæc fieri liberos suos Iason feret,
Tametsi illi cum matre sit dissidium?
„ Pæ. Veteres nouis cedunt affinitatibus:
Neq; ille amicus huic est familiæ.
NV. Actum fuerit de nobis, si nouum malum
„ Accesserit ueteri, priusquam hoc exantlauerimus.
Pæ. At tu (non enim tempestiuum est scire hæc
Heram) quieta sis, & de rumore tace.
NV. O' filij, audite qualis in uos sit pater.
Non quidem pereat, dominus enim meus est:
Sed tamen in amicos pectus prodit perfidum.
„ Pæ. Quis uerò non cognoscit hoc mortalium,
„ Quòd quisq; seipsum magis quàm proximos amet?
„ Hi quidem iustè, alij autem lucri gratia.
„ Quid mirum, si connubij causa hoscе negligat pater?
NV. Ite, quod fœlix sit, intrò liberi.
Tu autem illos maximè seorsum habe,
Caueq; ne propinquent matri malè animatæ.
Iam enim ipsam oculis efferari uidi,
Ceu quid in istos patrare cuperet. nec prius
Placabitur, sat scio, donec noxam immiserit
Alicui. uitimam autem hostibus, non amicis nocet.

a alij: Miror qui hoc ignores aut interroges, vt ζωὸς pro θανὼν ζῶ sumatur.

ἀλλ' οἵδε παῖδες ἐκ πρόχων τεπαυμένοι, A
σέβουσι, μητρὸς ἐς δέον φυσήματι
κακῶν. Νέα γὰρ φρεσὶν ἐκ ἀλγεῖν φίλει.

ΔΡΑΜΑ ΓΡΩΤΟΝ.

παιδαγωγὸς. τροφὸς. μήδεια. χορός.

ΠΑλαιὸν οἴκων λεπμα δεσποίνης ἐμῆς, παι.
τί πρὸς πύλαισι τῇδε δ' ἄγεσ' ὁρμάσαν,
ἐρημίας αὐτὴ θρεομένη σαυτῇ κακά;
πῶς σε μόνη μηδεία λείπεται θέλει;
προ. γέρων ὁ παιδὲ πρέσβυ τῶν ἰάσονος, "
χρεστοῖσι δ' ἄλοις ξυμφορὰ τὰ δεσποτῶν "
κακῶς πεπονθότα, καὶ φρένων αὐδὰ πέπεται. "
ἐγὼ γὰρ εἰς τόδ' ἐλθεῖν κ' ἀλγηδὼν,
ὥστ' ἵμερός μ' ἵκοιτο γῆς τε κἀξαυτῶ
λέξαι, μολάσσει δ' οὖρος, μηδ' ἐᾶς τύχας.
παι. ὅπῃ γὰρ ἡ τάλαινα παύεται γόων;
προ. ἐκλῶ σ'. ἐν ἀρχῇ πῆμα, κἠδὲ πω μέσοῦ.
παι. ὦ μῶρον. εἰ χρὴ δεσπότας ἐπεῖν τόδε, B
ὡς ἐδὲν οἶδε τῶν νεωτέρων κακῶν.
προ. τί δ' ἔστιν ὦ γεραιέ; μὴ φθόνει φράσαι.
παι. ἐδὲν· μετέγνων καὶ τὰ πρὸ ὁδ' ἐρημία.
προ. μὴ πῶς γραῖα λεύσῃς σιώπαλον σέβῃν.
σιγῶ γὰρ, εἰ χρὴ, τῶνδε δώμασι πόρι.
παι. ἥκεστά τοι λέγοντος, ἐ δικῶν ἐλύσω,
πεσὼν πρὸς ἐλθὼν, ὥστε δὴ παλαίστατοι
θάσσουσι, σεμνὸν ἀμφὶ Πειρήνης ὕδωρ,
ὡς τόδε δὲ παῖδας γῆς ἐλᾶν Κορινθίας
σὺν μητρὶ μέλλει θῆλε κοίρανος χθονὸς
Κρέων. ὁ μὲν τοι μῦθος εἰ ἐφῆς ὀδε,
ἐκ οἶδ' ἀ. βεβαίωμα δ' οὐ δὴ εἶναι τόδε.
προ. καὶ ταῦτ' ἰάσων παῖδας ἐξαιρήσεται "
πάρον τας, εἰ καὶ μηδὲ σφαρ, αὐ ἔχει;
παι. παλαιὰ καινῶν λείπεται κηδεύματων.
ἐκ ἐσ' ἐκεῖνος τῶν σὸν δὲ δώμα πῆ φίλος.
προ. ἀπωλόμεθ' ἄρ, εἰ κακὸν πρὸς ἔβλωμεν C
νέον πτελαῶν, πρὶν τόδ' ἐξιστλήκεναι. "
παι. ἀτὰρ σύγ' (ὁ γὰρ καιρὸς εἰδέναι τάδε
δεσποίναν) κόυχαζε, καὶ σίγα λόγος.
προ. ὦ τέκνα, ἀκούετ' οἷος ἐς ὑμᾶς πατήρ.
ὀλοίτο μὲν μὴ, δεσπότης γὰρ ἐς' ἐμός,
ἀτὰρ κακός γ' ὢν εἰς φίλους ἁλίσκεται.
παι. τίς δ' ἐχὶ δυνῆται γιγώσκει τόδε, P.Vi.
ὡς πᾶς τις αὐτὸν τῶ πέλας μᾶλλον φίλῃ; lett.
Οἱ μὲν δικαίως, οἱ δὲ καὶ κέρδος χάριν, "
Εἰ τὸς δ' γ' ἕνεκ' ὁ σόφγει πατήρ; "
προ. ἴτ', εὖ γ' ἔσται, δωμάτων ἔσω τέκνα.
σὺ δ' ὡς μάλιστα τόσδ' ἐρημώσας ἔχε,
καὶ μὴ πέλαζε μητρὶ δυσθυμουμένῃ.
ἤδη γὰρ εἶδον ὄμμά νιν τωρεμένῃ,
τοῖς δ' ὡς τι δρασείειν. ἐδὲ παύσεται
χόλου, πάρ' οἶδα. πρὶν κατασκῆψαι τινα·
ἐχθρὸς γε μὲν τοι, μὴ φίλος δ' ἀσεβεῖ τι.

λύσαν

A μή. λύσαν ἐγώ. μελέα τε πόνων,
ἰώ μοι μοι, πῶς ἂν ὀλοίμαν;
πρό. τόδ' ἐκεῖνο φίλοι παῖδες, μάτηρ
λυνεῖ λαμπάδιον, λυνεῖ δὲ χόλον.
σεύετε θᾶσσον δώματος ἔσω,
καὶ μὴ πελάσητ' ὄμματος ἐγχύς,
μηδὲ προσέλθητ', ἀλλὰ φυλάσσοι-
τ' ἄγριον ἦθος, συγφρά τε φύσιν
φρενὸς αὐθάδες.
ἴτε νῦν, χωρεῖτ' ὡς τάχος ἔσω.
δῆλον δ' ὀξὺς ἀρχῆς ὀξαιρόμενον
νέφος οἰμωγῆς, ὡς τάχ' αὐάψει
„ μείζονι θυμῷ. τί ποτ' ὀργάσεται
„ μεγαλόσπλαγχνος δυσκατάπαυστος
„ ψυχὴ, δηχθεῖσα κακοῖσιν;
μή. αἰ, αἰ. ἔπαθον πλάμων, ἔπαθον μεγάλων
ἄξι' ὀλυζμῶν. ὦ κατάρατοι
B παῖδες, ὀλοιοὶ τε συγόρας μᾶτρος
σὺν πατρὶ, καὶ πᾶς ὄλοιτο ἔρρω.
προ. ἰώ μοι μοι, ἰὼ τλήμων.
τί δὴ σοι παῖδες πατρὸς ἀμπλακίας
μετέχουσι; τί τόσδ' ἔχθεις; οἴμοι
τέκνα. μή τι παθεῖν δ' ὡς ἐπόρσαλγῶ.
„ Δεινὰ τυραννῶν λήματα καὶ πῶς
„ ὀλίγ' ἀγχόμενοι, πολλὰ λαμπτοῦσι δὴ,
„ Χαλεπῶς ὀργὰς μεταβάλλουσι.
„ Τὸ γὰρ εἰθίσθαι ζῆν ἐπ' ἴσοισι,
„ Κρείσσον ἔμοιγ' ὄν, εἰ μὴ μεγάλως,
„ Ὀχυρῶς τ' εἴη κατεγυράσκειν.
„ Τῶν γὰρ μετρίων πρῶτα μὲν εἰπεῖν,
„ Τὄνομα νικᾶ. χἠδύτατ τε μακρῶ
„ Λῶστα βροτοῖσι. τὰ δ' ἐπόρβάλλον-
„ τ', ὀλίγα καιρὸν διέπεται θνατοῖς.
„ Μείζος δ' ἄτας, ὅταν ὀργιδῆ
C Δαίμων, οἴοις ἀπέδωκεν.

χορός.

ἔκλυον φωνὰν, ἔκλυον δὲ βοὰν
τᾶς δυσάνορος κολχίδος.
ἐδέ πω πάπον. ἀλλ' ὦ γραιὰ,
λέξον. ἐπ' ἀμφίπυλα γὰρ ἔσω
μελάθρα βοὰν ἔκλυον.
ἐδὲ σιωπᾶσθαι γάνει
ἄλγεσι δώματος,
ἔπει * μὴ φίλα κέκρατται.
προ. ἐκ ἐστί δόμοι. φρεσὶ τόδ' ἤδη.
ὁ μὲν γὰρ ἔχει δώματα τυράννου.
ἥδ' γ' θαλάμοις τάκει βιοτὰν
δέσποινα, φίλων ἐδ' φίλος, ἐδ' φ
ἀθαλπομένα φρένα μύθοις.
μή. αἰ, αἰ. δεῦρο μοι κεφαλᾶς φλοξ ἐρανία
βάλοι. τί δὲ μοι ζῆν ἔτι κόρδος;
φεῦ, φεῦ θανάτῳ καταλυσαίμαν,

ME. O' infœlix ego, ac oppressa malis,
Hei mihi, quo pacto peream?
NV. Id illud est, ô chari liberi, parens
Agitat pectus, acuit iras.
Festinate ocyus intra domum,
Neq; in conspectum proprius eatis,
Neq; accedatis: sed uitetis
Ingenium crudele, formidabilemq;
Mentis præfractæ naturam.
Ite nunc, ite quàm maturè intrò:
Indicium est ab initio sublata nubes
Fletus, quòd mox incandescet
Maiore furore. quid tandem designabit "
Iracunda, ac ferox "
Anima, lacessita malis? "
ME. Ae, æ. passa sum misera, passa sum magnis
Digna lamentis. O' execrati funestæ matris
Liberi, pereatis cum perfido
Patre, pereatq; tota funditùs domus.
NV. Eheu, io misera
Cur tibi filij patris perfidiam
Luant? cur istos odio habes? hei mihi,
O' liberi quàm malè, ne quid uobis accidat, metuo.
Sæui et intolerandi tyrannorũ animi. "
Leui enim occasione conceptas, diu retinent, "
Nec facilè deponunt iras. "
Cæterùm mediocri assuescere uitæ "
Mihi sanè præstabilius est, si non splendidè "
Tutoq; consenescere liceat. "
Primùm enim nomen mediocritatis uincit, "
Plausibiliusq; est, optimumq; diu uti "
Mortalibus: at opes excelsæ "
Haud perpetuò stabiles, firmæq; sunt mortalibus. "
Quin tristiores noxas, cùm iratus fuerit "
Deus, potentium familijs immittit. "

Chorus.

Audiui uocem, audiui clamorem
Afflictæ Colchidis.
Haud dum placata est. Sed ô anus
Edissere: ego enim apud geminas portas
[a] Intra atrium, clamorem audiui.
Neq; me delectant, mulier,
Huius mala domus,
Siquidem ea mihi chara sit.
NV. Non amplius est domus, sed planè nunc deserta;
Etenim illic se dedit in familiam regiam:
Domina autem in cubiculo ingrata
Liquefcit uita: neq; ullis amicorum
Lenitur sermonibus.
ME. Ae, æ. meum caput flamma cœlestis
Cremet. Quid enim est, quod amplius uiuere cupiam?
Eheu. me Orcus deglutiat,

a Intra atrium, duas portas habens, ut ὁμοφιλοῦνα dicitur sit.

Vitæ ærumnis exemptam.
CH. Audiuisti ô Iuppiter, & tellus, & lux,
Quale ludat carmen infœlix sponsa?
Quis tibi tandem inexplebilis
Amor thalami, ô stulta,
Accelerabit extremum fati diem?
Ne id tibi imprecèris:
Et si tuus maritus
Nouo superbiat connubio,
Id non magnopere in illo persequere.
Iuppiter pœnam iudex exiget.
Ne nimium te maceres
Tui querela coniugis.
ME. O magna Themis, uenerandaq; Diana,
Videtis quæ patiar: illa ego scilicet, quæ
Scelestum maritum magnis mihi
Obligaui iuramentis? quem utinam
Cum sponsa & ipsa regia perire uideam,
Qui me primum iniuria ausi sunt lacessere.
O pater, ô ciuitas, quam deserui
Turpiter, occiso fratre meo.
NV. Auditis quid dicat, utq; inclamet
Themin mortalium preces moderantem, ac Iouem
Iuramentorum ac pactorum præsidem?
Haud fieri potest, ut paruo aliquo, aut
Vulgari facinore iræ litet hera.
CH. Si quo modo in conspectum nostrum
Prodiret, nostrorumq; sermonum
Particeps fieret,
Efficeremus fortè, ut grauem iram,
Impetumq; animi remitteret.
NV. Meum quidem studium
Amicis haud patiar defieri.
CH. Ergo ingredere, & ipsam deduc foras
Huc, ô charaq; ista loquere.
Festina, priusquam eos qui intus sunt afficiat malo:
Vehementer enim luctus excitatur.
NV. Faciam hæc. Sed metuo, ut heram meam
Persuadere possim.
Lubens tamen uobis hac opera gratificabor,
Quamuis fœtæ more leænæ
Truculentum obtueatur aspera famulabus, si quæ
Proprius interpellatura accesserit.
,, Quisquis autem rudes, nullaq; in re scitos
,, Priscos dixeris mortales, haud aberraueris:
,, Quicunq; hymnos festis,
,, Conuiuijs, ac cœnis primitus
,, Adhibuerunt, grata aurium mulcimina.
,, Fletiferos uerò mortalium dolores
,, Nemo fuit qui cantu & cithara
,, Lenierit: è quibus cædes,
,, Tristesq; casus subuertunt domos.

βιοτὰν συγδραὺ πθλιποῦσᾶ.
χο. ἄϊδν ὦ Ζεῦ, καὶ γᾶ, καὶ φῶς,
ἰαχαὺ, οἵαν ἃ δύσαν Θ μέλπει νύμφα;
τίς ὅι ποτὲ τᾶς ἀπλήστ
κοίτας ὄρως, ὦ ματαία,
ἀπδύσει θανάτ τελδυταὺ;
μηδὲν τόδε λίσσ·
εἰ δὲ σὸς πόσις
καινὰ λέχη σεβίζει,
ἐμὲν τόδε μὴ χαρέντ.
Ζεὺς σοι τάδε σωδικάσει.
μὴ λίαν τάκε,
ὀδυρομένα σὸν δύνεταν.
μή. ὦ μεγάλα θέμι, καὶ πότνι Αρτεμᾶ,
ἐδύστεβ ἃ πάχω, μεγάλοις ὅρκοις
ἐν δ' ἐζαμένα τὸν κατάρατον
ὤσαιμι; ἦν ποτ' ἐγὼ νύμφαν τ' ἐσίδοιμι
μ' αὐτοῖς μελάθροις δλακναιομένας,
οἵ γέ με πρόδεν τολμῶσ' ἀδικεῖν.
ὦ πάτερ, ὦ πόλις, ὃν ἀπεκτάδεν
αἰσχρῶς, τὸν ἐμὸν κέναν κάσιν.
προ. ἐκλύεβ' οἷα λέγει, ἐκ πθοᾶται
θέμιν δυνατάν, Ζεῦά θ', ὃς ὅρκων
θνατοῖς τᾶμᾶς νομόμεται;
ἐκ ἔσιν ὅπως ἐν τινι σμικρῷ
δέποινα χόλον κατα παύσει.
χο. πῶς ἂν δὴ ὀψιν τᾶν ἀμετέραν
ἔλθοι, μύθων τ' ἀὐδ' ἀβέντων
δέξαιτ' ὀμφάν,
εἴ πως βαρύθυμον ὀργάν,
καὶ λῆμα φρενῶν μεθεῖ.
προ. μήτοι τόν' ἐμὸν πρόθυμον
φίλοισιν ἀπίτω.
χο. ἀλλὰ βᾶσά νιν δόμων πόρδυσον οἴκων
ἔξω, φίλα, καὶ τάδ' αὔδα.
ἀπδύσον, πρίν κακῶσαι σὺν εἴσω·
πνεῖθΘ γὰρ μεγάλως τόδ' ὀρμᾶται.
προ. δράσω τάδ'. ἀτὰρ φόβΘ, εἰ πείσω
δέποιναν ἐμάν.
μόχθ δὲ χέρειν τλήσ' ἐν δόμοις.
καί τοι τοιάδ' δόργμα λεαίνης
ἀρτωρᾶται δμωσιν, ὅταν τις
μύθων προφέρων πέλας ὁρμαθῇ.
,, Σκαιὸς δὲ λέγων, κἀδόγν τι σοφᾶς
,, Τὸς πρόδε βροτοὺς, ὃς ἂν ἁμαρτοῖς·
,, Οἵ τινες ὕμνος ἐν μὲν θαλίαις,
,, Ἐπὶ τ' ἐλατίναις, καὶ πᾶσ' δ' ἐπνοις
,, Εὕρον θ, βίοτον τερπνὰς ἀκοάς·
,, Στυγίας δὲ βροτῶν ὐδ' εἰς λύπας
,, Εὕρε θ, μόσοις καὶ πολυχόρδοις
,, Ωδ' αἷς παύειν, ἐξ ὧν θάνατοι,
,, Δεινά τε τύχαι σφέλλουσι δόμους.

Καὶ

A Καί τοι τάδε μὲν ἐδρδ Θ ἀκεῖσθαι
,, Μολπᾶσι βροτοῖς. ἵνα δὺ ἔπνοι
,, Δαῖτες, τί μάτεν τείνουσι βοαί;
,, Τὸ πᾶν γὰρ ἔχει τέρψιν ἀφ' αὑτοῦ,
,, Δαιτὸς πλήρωμα βροτοῖσιν.
χο. ἰαχαὺ αἴου πολύστονον γόων.
λιγυρᾶ δ' ἄχεα μογέρα βοᾶ,
τὸν ἐν λέχει πθόδεταν, κακόνυμφον.
θεοπλυτεῖ δ' ἄδικα παθοῦσα,
τᾶν Ζηνὸς ὁρκίων θέμιν,
ἃ νιν ἔβαστεν
Ελλάδ' δι' ἀπόρον
δι' ἅλα νύχιον,
ἐφ' ἁλμυρὰν πόντ
B ἐλπίδ' ἀπόβαν τον.
Alijhic secũdum Aetum incipere dicũt.
μή. κορίνθιαι γυναῖκες ἐξῆλθον δόμων,
Μὴ μέ τι μεμψῆτε. οἶδ' ἀγὰρ πολλοὺς βροτῶν
σεμνὸς γεγῶτες, οὐκ μὲν ὀμμάτων ἄπο,
,, Τόσδ' ἐν θυραίοις· οἷσ' ἀφ' ἡσύχου πόδος
,, Δύσκλειαν ἐκτήσαντο, καὶ βαθυμίαν,
,, Δίκη γὰρ ἐκ φύσεως ἐν ἀφθαλμοῖς βροτῶν,
,, Ος τις πρίν αὐδρὸς ἀπλάγχνου ἐκμαθεῖν σαφῶς,
,, Στυγεῖ δεδορκὼς, ὐδὲν ἠδικημένΘ.
,, Χρὴ δ' ξένον μὲν πάντα πθομωρεῖν πόλει·
,, Οὐδ' ἄστον αἰνῶ, ὅστις αὐθάδης γεγὼς,
,, Πικρὸς πολίταις ὐδὲν ἀμελίας ὕπο.
ἐμοὶ δ' ἄελπτον πρᾶγμα πθοῦσαν τόδε,
ψυχὴν διέφθαρκ'. οἴχομαι δὴ, καὶ βίου
χάριν μεθεῖσα, κατθανοῦν χρῄζω. φίλαι.
ἐν ὦ γὰρ ἶσθ μοι ταῦτα γιγνώσκειν κἀλῶς,
πάντΘ αὐδρῶν ἐκδέδεγμ' ὀυμὸς πόσις.
,, Πάντων δ' ὅσ' ἔσ' ἔμψυχα, καὶ γνώμην ἔχει,
,, Γυναῖκόν θ' ὑμὲν ἀθλιώτατον φυτεύει,
,, Ας πρῶτα μὲν δὴ πλεῖστ' χρήματ' ἐκπορίσαι
C Πόσιν πρίασθαι, ἢ σωτὴν τε σώματΘ.
,, Λαβεῖν κακοῦ γὰρ τῶδ' ἐτ' ἄλγιον κακόν.
,, Κἄν ἔστ' δ' ἀτῶν μέγιστΘ, ἢ κακὸν λαβεῖν,
,, Η χρηστόν. ὃ καὶ ὐνλεῖς ἀπαλλαγαὶ
,, Γυναιξὶν, ὐδ' οἷόντ' αὐλύεσθαι πόσιν.
εἰς καινὰ δ' ἦθη καὶ νόμους ἀφικόμεν,
δεῖ μαντικῆς ἔνδ' μὴ μαθοῦσαν οἰκοθεν,
ὅτῳ μάλιστα χρήσετ ξυνευνέτῃ.
κἂν μὲν τάδ' ἡμῖν ἐκπονεμένοισιν εὖ
πόσις ξυνοικῇ. μὴ βίᾳ φέρων ζυγὸν,
Ζηλωτὸς ἀεὶ· εἰ δὲ μὴ, θανεῖν χρεών.
,, Ανὴρ δ' ὅταν τοῖς ἐνδον ἄχθηται ξυνών,
,, Εξω μολὼν ἔπαυσε καρδίας χόλον,
,, Η πρὸς φίλων τιν', ἢ πρὸς ἥλικα τραπείς.
,, Ημῖν δ' ἀνάγκη πρὸς μίαν ψυχὴν βλέπειν.
λέγουσι δ' ἡμᾶς ὡς ἀκίνδυνον βίον
ζῶμεν κατ' οἴκους, οἱ δὲ μάχονται δορί,
κακῶς φρονοῦντες· ὡς τρὶς αὖ παρ' ἀσπίδα

Atqui hac quidem in parte rebus mortalium
Mederi maxima foret utilitas: cum nihil
Opus sit hac arte, ubi lauta ac læta sunt conuiuia:
Ipse quippe flos conuiuij, & abundãtia,
Præbet satis mortalibus læticiæ.
CH. Vocem audiui flebilem ploratus.
Clarescunt Medeæ tristes dolores,
Fidei coniugalis desertor, perfidus maritus.
Implorat autem, indigna passa,
[a] Ioue natam, incorruptam Themin,
Quæ ipsum reducem fecit
In Græciam, intermedio obuersam freto,
Trans nocturnum mare
Per inuias, salsasq;
Ponti angustias.
ME. Corinthiæ mulieres exiui foràs,
Ne qd à uobis malè audiræ: noui enim multos mortaliũ
Superbiæ et fastu notari: alios qdẽ q; se è medio submo-
Alios aũt q; frequẽter foris agãt: nõnulli uerò (uerũt,
Solitaria uita incurrerunt probra desidiæ & infamiæ.
Non enim ex fronte certò hominis noscitur ingenium:
Nec iustè facit, qui priusquam penitus perspiciat
Cor hominis, primo aspectu odit, nulla læsus iniuria.
Decet autem peregrinum, ut se in primis accommodet
Ciuitati: neq; incolam laudauerim, qui præfractus nimis
Molestus ciuibus præ insolentia est.
Cæterum insperatus hic me inuoluens casus
Pessundedit. Pereo uerò, ac uitæ dulcem
Lucem exosa, ô amicæ, desidero mori.
[b] Quo enim auspice res meas probè cõponere poterã,
Meus ille maritus, uir euasit omnium teterrimus.
Inter omnia autem, quibus natura uitã & mentẽ dedit,
Mulieres sumus longè miserrima propagó:
Quas primùm oportet opum [c] exuperantia
Maritum mercari, dominumq; corporis
Accipere, quod multo quàm illud cruciabilius malum.
Deinde & in hoc summum periculum, nubas ne bono
An malo: non enim honesta sunt diuortia
Mulieribus, ferendusq; maritus usq; est.
Ad hæc, uenientem sub legem & mores nouos
Vatem esse oportet, quomodo maximè uiro
Vtatur, ut quem domesticè haud [d] cognouerit.
Et si nobis horum satagentibus bene,
Maritus commodè cohabitet, non ægrè iugum ferens,
Beata uita est: sin minus, præstat mori.
Vir autem, quando domestico offenditur commercio
Foràs egressus pectoris sopit bilem.
[e] Aut amico alicui, aut æquali colloquens
Nos autem necesse est ad unam animam respicere.
Aiunt præterea, quod uitam citra periculum
Viuamus sub tecto, ipsi autem belli obeant discrimina,
Haud rectè sentientes: mallem enim ter ego

In

a ὁρκίων, id est iuramẽtis, pactis, fœderib. sanctis dis præfectam.

b alij: In quo omnia ritè & pulchrè statuendi facultas erat.

c dote splẽdida.

d alij: Vt quæ non didicerit.

e uel: Ad amicũ, aut æqualem se conferens.

,, In acie stare, quàm semel parere.
Sedenim non eadem ad me & te pertinet oratio:
Tibi quidem est hæc ciuitas, & patris domus,
Vitæq; commoditas, & amicorum conuersatio:
Ego uerò deserta, extorris indignè habeor
A uiro, ex terra barbara præda abacta,
Non matrem, non fratrem, nec cognatũ habens,
Ad quem me ex ista calamitate recipiam.
a Alij: Tantisper igitur ego tua opera uti uelim,
Dum aliqua uia aut machina inuenta fuerit,
Qua hunc iure pro his malis ulcisci queam,
Ipsumq; qui filiam ei despondit, eamq; quam duxit.
Mulier enim, alioqui formidolosa & timida,
Inutilisq; ad pugnam, uix intueri ferrum sustinens,
Si, læsa tori fide, uiolata fuerit,
Non est alia mens magis sanguinaria, & crudelior.
CH. Facturam me recipio: iure enim ulciscẽris uirum
Medea, teq; deplorare uices non miror tuas.
Sed uideo Creontem huius regem soli
Venientem, nouorum nuncium consiliorum.

ACTVS SECVNDVS.
Creon. Medea. Chorus.

CRE. TEtetricam, ac iratam uiro
Medeam, iubeo ire extra huius terræ limites
Exulem, assumpta simul tecum gemina prole:
Et ne quid cunctetis dico. huius enim ego autor sum
Edicti: nec prius reuertar domum,
Quàm te extra huius soli terminos eiecero.
ME. Ae, æ. misera funditùs euersa, pereo:
Inimici enim omnẽ aduersus me rudentem expediunt:
Nec facile Ates est effugium.
Interrogabo tamen, licet indignis affecta sim modis:
Quare me ex hac terra ablegas Creon?
CR. Timeo te, ut apertè tecum loquar,
Ne mihi filiam afficias malo immedicabili:
Concurrunt autem multa, quæ hunc metum augeant:
Vafra enim es, malisq; probè instructa artibus.
Præterea dolore æstuas, uiri priuata thalamis.
Audio etiam minari, ut ad me perferunt,
Elocanti, ducenti, & nuptui datæ (uebo.
Nescio qd machinatura. Hæc ergo priusquã accidãt, ca
Præstat autem nunc tecum suscipere b odium mulier.
b satis tuũ nunc subire odiũ mulier.
Quàm euictũ sermone, postea magnis implicari luctib.
ME. Eheu.
Non iam mihi primùm, sed sæpe Creon
Nocuit opinio, magnaq; dedit mala.
,, Quisquis autem uir rectè sapit, haud suos
,, Curare debet nimium erudiri liberos:
,, Præter enim alia cui obnoxii sunt, segnitiæ ignominiã,
,, Graui laborant apud doctos quid proferas noue & scitè,
,, Videberis nullius bonæ frugis, nec esse sapiens:

ΔΡΑΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.
πρέων. μήδεια. χορός.

ΣΕ τὸν σὺν θρωπόν, καὶ ποσεὶ θυμωθῆναι
Μήδειαν, εἶπον θοὐδὲ γῆς ἔξω πορεῦ
φυγάδα, λαβοῦσαν δεινὰ σὺν σαυτῇ τέκνα,
καὶ μὴ τι μέλλειν· ὡς ἐγὼ βραβεὺς λόγου
τόδ' εἰμί, κοὐκ ἄπειμι πρὸς δόμους πάλιν,
πρὶν ἂν σε γαίας τῆσδε μόνον ἔξω βάλω.
μη. αἰ, αἰ. παυώλης, ἡ τάλαιν' ἀπόλλυμαι.
ἐχθροὶ γὰρ ἐξίασι πάντα δὴ κάλων,
οὐκ ἔστιν ἄτης δυπρόσοιστος ἐκβασις.
δρήσομαι δὲ, καὶ κακῶς πάσχοσ' ὅμως·
τίνι τῷ μ' ἔκπεμπ γῆς ἀπεστέλλεις Κρέον;
κρέ. δέδοικά σ' (ὀδὲν δεῖ πολυμυθίας λόγου)
μή μοι τι δράσῃς παῖδ' ἀνήκεστον κακόν.
ξυμβέβληται δὲ πολλὰ τοῦδε δείματος·
σοφὴ τέφυκας, καὶ κακῶν πολλῶν ἐπῃ·
λυπῇ δὲ, λεχῶν αὐθρόος ἐστερημένη.
ἀκούω δ' ἀπειλεῖν, ὡς ἀπαγγέλλουσί μοι,
τὸν δόντα, καὶ γήμαντα, καὶ γαμουμένου,
δρᾶσειν τι. ταῦτ' ὖν πρὶν παθεῖν, φυλάξομαι.
Κρέοντ' δὲ μοι νῦν πρὸς σ' ἀπέχθεσθαι γάμοι,
ἢ μαλθακιοῦσθαι, ὑστέρου μέγα σφάλμα.
μη. φεῦ, φεῦ.
ὦ νῦν με πρῶτον, ἀλλὰ πολλάκις Κρέον,
ἔβλαψε δόξα, μεγάλα τ' ἔργασται κακά.
χρὴ δ' ὅστοῦ ὅστις ἀρτίφρων τέφυκ' ἀνὴρ,
παῖδας παιδεύειν ἐκδιδάσκεσθαι σοφός·
χωρὶς γὰρ ἄλλης, ἧς ἔχουσιν, ἀργίας,
φθόνον πρὸς ἀστῶν ἀλφάνουσι δυσμενῆ.
Σκαιοῖσι μὲν γὰρ καινὰ παρεσφρῶν σοφὰ,
Δόξεις ἀχρεῖος, κοὐ σοφὸς τεφυκέναι.

A Τῶν δ' αὖ δυνατῶν εἰδέναι τι ποικίλον,
,, Κρείσσων νομισθεὶς γ' ἐν πόλει, λυπρὸς φανῆ.
ἐγὼ δὲ καὐτὴ θοὐδὲ κοινωνῶ τύχης·
σοφὴ γὰρ οὖσα, τοῖς μὲν εἰμ' ἐπίφθονος,
τοῖσδ' ἡσυχάζω. τοῖς δὲ δοκοῦσ' ἀμαθὴς,
τοῖς δ' ὖν πρεσβύταις· εἰμὶ δ' οὐκ ἄγαν σοφή.
σὺ δ' ὖν φοβῇ με, μὴ τι πλημμελὲς πάθῃς.
οὐκ ὦδ' ἔχει μοι, μὴ τρόσῃς ἡμᾶς Κρέων,
ὥς τ' εἰς τυράννους ἀνδρὸς ἁμαρτάνειν·
σὺ γὰρ τί μ' ἠδίκηκας; ἀξιῶν κόρῃ
ὅτῳ σε θυμὸς ἡδύ. ἀλλ' ἐμόν πόσιν
μισῶ. σὺ δ' εἶμι σωφρονῶν, εὖ δρᾶς τάδε.
καὶ νῦν τὸ μὲν σὸν οὐ φθονῶ καλῶς ἔχειν.
νυμφεύετ, εὖ πρᾶττοιτε. τλῶδε δὴ χθόνα
,, ἐᾶτέ μ' οἰκεῖν. καὶ γὰρ ἠδικημένοι
,, συγκόπτεσθε, κρείσσονων νικώμενοι.
κρέ. λέγεις ἀκοῦσαι μάλθακ'. ἀλλ' ἔσω φεύγων
B ὀρθῶς δέδοικά μοι, μή τι βαλοῦσης κακόν.
τοσῶδε γ' ἧσσον ἢ πάρος τέπεισθά σοι.
,, γυνὴ γὰρ ὀξύθυμος, ὡς δ' αὖτως ἀνὴρ,
,, ῥᾴων φυλάσσειν, ἢ σωφρονοῦν σοφός.
ἀλλ' ἔξιθ' ὡς τάχιστα, μὴ λόγους λέγων·
ὡς ταῦτ' ἀρήρε, κοὐκ ἐχεῖς τι χρῆσθαι ὅπως
μενεῖς παρ' ἡμῖν, ὄντα δυσμενὴς ἐμοί.
μή, μὴ πρὸς γονάτων, δι' τε νεογάμους κόρης.
κρέ. λόγους ἀνάλοις ὁ γὰρ οὐ πεισας ποτέ.
μη. ἀλλ' ἐξελᾷς με κοὐδὲν ἀξιῶν λιτάς;
κρέ. φιλῶ γὰρ ὁ σε μᾶλλον, ἢ δόμους ἐμοὺς.
μη. ὦ πατρὶς, ὡς σε παντὰ νοῦν μνείαν ἔχω.
κρέ. πλὴν γὰρ τέκνων ἔμοί γε φίλτατον πολύ.
,, μη. φεῦ, φεῦ. βροτοῖς ῥώστον ὡς κακὸν μέγα.
κρέ. ὅπως ἂν οἶμαι καὶ πράσσῃσιν τύχαι.
μη. Ζεῦ, μὴ λάθοι σε τῶνδ' ὃς αἴτιος κακῶν.
κρέ. ἔρπ' ὦ ματαία, καὶ μ' ἀπάλλαξον πόνων.
C μη. πονοῦμεν ἡμεῖς, κοὐ πόνων κεχρήμεθα.
κρέ. τάχ' οὐ σπαρῶν χειρὸς ὠθήσῃ βίᾳ.
μη. μὴ δῆτα τοῦτο· ἀλλά σ' ἀντομαι Κρέον.
κρέ. ὄχλον παρέξεις ὡς ἔοικας ὦ γύναι.
μη. φεύξομεθ' ὁ τρόπ' ἱκετεύουσά σε τυχεῖν.
κρέ. τί δ' ὖν βιάζῃ, κοὐκ ἀπαλλάσῃ χθονός;
μη. μέαν με μεῖναι τλῶδ' ἔασον ἡμέραν,
καὶ ξυμπράξαι φροντίδ', ἢ φεύξομεθα,
παισίν τ' ἀφορμὴν τοῖς ἐμοῖς ἐπεὶ πατὴρ
οὐδὲν πεπόνθασ' μηχανᾶσθαι τέκνοις.
οἴκτειρε δ' αὐτὸς. καὶ σύ τοι παιδῶν πατὴρ
πέφυκας· εἰκὸς δ' ὄμμ', οἴνοικεῖν σ' ἔχειν.
τὸ μὲν γὰρ, ὅ μοι φροντὶς, εἰ φεύξομεθα.
κοὐκ δὲ κλαίω συμφορᾶ κεχρημένος.
,, κρέ. ἥκιστα τἀμὸν λῆμ' ἐφυ τυραννικόν.
,, αἰδόμενος δὲ, πολλὰ δὴ διέφθορα.
καὶ νῦν ὁρῶ μὲν ἁμαρτάνων γνώμας·
ὅμως δ' τοῦξεν τῶδε, πρὸς νίκην δὲ σοί,

Rursus ijs qui uidentur qddam scire præ ceteris
Præstantior in ciuitate si putẽris, molestus eris.
Idem & ipsi mihi nunc usuuenit:
Prudens enim cùm sim, alijs inuidiosa sum,
Alijs inutilis ac ociosa, alijs alterius cuiusdã moris habe (or:
Nonnullis uerò aduersa, nec admodum sum sapiens.
At tu me metuis, ne qd mali dem, aut tractem dolo.
Non is mearum rerum status, ne nos timeas Creon,
Vt quid committam aduersus potentiores uiros.
Qua enim me affecisti iniuria? elocasti filiam
Ei, cui fuisti procliuior. meum uerò odi uirum:
Tu autẽ, ut ego quidẽ opinor, recto hæc fecisti animo,
Neq; adeò nunc rebus tuis inuideo prosperis.
Facite nuptias, agite fœlices et læti. mihi saltem fas sit
Hanc habitare terram. Nam licet indignis modis
Tractemur, tamen uicti cedemus potentioribus.
CR. Dicis tu qdem auditu mollia, sed intus mens mihi
Trepidat, ne quid moliaris mali.
Eoq; minus, quàm prius fido tibi:
Mulier enim subitò excandescens, sicuti & uir,
Facilius caueri possunt, quàm qui bilẽ dissimulãt silẽtio.
Sed exi quàm maturrimè: nec uerba pergas fundere.
Hoc enim ratum est: nec ulla arte potest effici,
Vt apud nos maneas, ut quæ infesta sis mihi. (liã.
ME. Ne p genua obiector, atq; p tuã nuptã paulo antè fi
CR. Frustra uerba pdigis: haud enim unquã psuaseris.
ME. Ergo me expellis, nihilq; reuerẽris preces?
CR. Non enim magis te, quàm domos meas amo.
ME. O patria, quàm amara tui nunc est memoria.
CR. Post liberos, mihi res est longè charissima.
ME. Eheu. Quàm magnũ malũ amores sunt mortalib.
C. Imò, ut arbitror, cuiusmodi fortuna ipsos exhibuerit.
ME. O Iuppiter, ne te lateat, qs horũ malorũ autor sit.
CR. Vade ô stulta, & libera me cura & laboribus.
M. Satis laboramus nos ipsi, nec aliorũ laborib. est op.
CR. Mox ui quatiẽris hunc manu satellitum.
ME. Absit ut hoc fiat. quin te precor Creon.
CR. Turbas & negociũ facesses, ut uideris, ô mulier.
ME. Ibimus in exiliũ. nõ id iam cõtendo supplex à te.
C. Quid ergò molestus es, nec te ex hoc amoliris solo?
ME. Vnam adhuc liceat me manere diem,
Dum meas rationes expediam de exilio,
Deq; uitæ subsidio meis liberis prospiciã: quando pater
Nulla filios iuuandi cura tangitur.
Miserearis illorum: nam & tu filiorum pater es,
Vnde par est te beneuolum erga illos gerere animum.
Quod quidem ad me attinet, non multùm curo exiliũ:
Illos autem deploro eidem obnoxios miseriæ.
CR. Minimè animus mihi est tyrannicus:
Sed dum parco, meam sæpe lui clementiam,
Et nunc sciens uidensq; pecco, mulier:
Fies tamẽ huius cõpos noti. Hoc aũt tibi prædictũ uolo,

Si te aspiciet posterum dei iubar,
Ac filios tuos intra huius terræ limites,
Moriêris. non uanus hic sermo dictus sit.
Nunc si manere uelis, ad unam maneas diem,
Interea enim nihil, quæ metuo, machinari poteris.

Chorus.

O' infœlix mulier,
Eheu, hei miseranda propter dolores.
Quo 'nam te uertes? Quos hospites,
Quam domum, quam terram,
Quæ te his malis eximat, inuenies?
Quàm in sæuam tempestatem
Malorum te Medea coniecit deus.

ME. Res undiq; afflictæ sunt, quis dubitat?
Sed eædẽ nõ eodẽ ubiq; se habẽt modo, ne arbitremini.
Adhuc restant nouis sponsis pericula,
Atq; adeò ipsis affinibus non uulgaria mala.
Putas enim potuisse me sic blandis uerbis illũ prosequi,
Nisi quid hinc lucri caperem, aut machinarer?
Non illum dignum habuissem alloquio, neq; dextera.
Ille autem eò uenit dementiæ,
Vt speret se mea euertere posse consilia,
Si me terra eijciat: hancq; concessit diem
Manendi hic, in qua tria meorum hostium cadauera
Conficiam, patrem scilicet, & filiam, & meum uirum.
Multæ uerò cum in promptu necis mihi sint uiæ,
Haud scio qua primùm insistam, ô amicæ:
An igne succendam nuptialem domum,
Aut acutum ferrum exigam in hepar,
Clàm ædes ingressa, ubi lectus instratus est.
Vnum tamen mihi aduersum est, ne deprehensa
Dum domum ingrediar, & insidiarum conuicta,
Capite luam, & meis inimicis risum præbeam.
Sed tutissimum fuerit recta uti uia, qua maximè
Potentes sumus, ut illos occidamus pharmacis.
Age, fingam extinctos esse: quæ me accipiet ciuitas?
Quis perfugij locum, & tutam domum
Hospes præbens, meum corpus eripiet?
Nemo est. Ergo cum adhuc exiguũ temporis mansero,
Si quæ nobis salutis custodia & spes affulgeat,
Dolo & occultè cædem transigam:
Sin autem me calamitas inopina excutiat,
Ipsa correpto ense, licet mihi moriendum sit,
Istos interficiã. Cæterùm ad cõstãtẽ et ualidã audaciã
Procedo: non enim per dominam, quam ego colo
Maximè inter omnes, quæ nostras artes adiuuat,
Hecaten, nostro habitantem in larario,
Quisquam gaudebit, qui pectus adfligat meum.
Efficiam autem, ut ipsis tristes sint, & funestæ nuptiæ:
Viq; sit acerba affinitas, & mea ab hac terra exilia.
Sed age, quicquid consiliorum & artium habes,
Id omne impende Medea, & parcas nihil.

εἴ σ' ἡ πάνσελας λαμπὰς ὄψεται θεοῦ, A
καὶ πᾶσδε γᾶς τῆσδε τορμόνων χθονὸς,
θανῆ· λέλεκται μῦθος ὁ ψυσλὴς ὅδε.
νῦν δ' εἰ μένειν δεῖ, μίμν' ἐφ' ἡμέραν μίαν·
ὁ γάρ τι δρᾶσεις δεινὸν, ὧν φόβος μ' ἔχει.

χορός.

δύσανε γύναι,
φοῦ, φοῦ. μελέα τῶν σῶν ἀχέων.
ποῖ ποτε τρέψῃ; τίνα πρὸς ξενίαν,
ἢ δόμων, ἢ χθόνα σωτῆρα κακῶν
ἐξευρήσεις;
ὡς εἰς ἄπορόν σε λιλύσ' ὀνατα θεὸς
Μήδεια κακῶν ἐπόρευσε;
μή. κακῶς τοῖς πᾶσι κατεσταθη τάχη. τίς αὐτορεῖ;
ἀλλ' ἔτι ταύτῃ τοῦτα, μὴ δικεῖτέ πω·
ἔτ' εἰσ' ἀγῶνες τοῖς νεωστὶ νυμφίοις,
καὶ τοῖσι λυσ' δύξασιν ὁ σμικροὶ πόνοι.
δικεῖς γὰρ ἂν με τόνδε θωπεύσαι ποτ' ἂν, B
εἰ μή τι κερδ' αἴνεσαν ἢ τεχνωμένον;
οὐδ' ἂν προσεῖπον, οὐδ' ἂν ἡψάμην χεροῖν.
ὅδ' εἰς τοσοῦτον μωρίας ἀφίκετο,
ὥστ' ἐξὸν αὐτῷ τἀμ' ἐλεῖν βουλεύματα,
γῆς ἐκβαλόντ' τλῶδ' ἀφῆκεν ἡμέραν
μένειν μ', ἐν ᾗ τρεῖς τοὺς ἐμοὺς ἐχθροὺς νεκρὸς
θήσω, πατέρα τε, καὶ κόρην, πόσιν τ' ἐμόν.
πολλὰς δ' ἔχοντα θανάσιμος αὐτοῖς ὁδὸς,
οὐκ οἶδ' ὁποίᾳ πρῶτον ἐγχειρῶ, φίλαι.
πότερον ὑφάψω δῶμα νυμφικὸν πυρί,
ἢ θηκτὸν ὤστω φάσγανον δι' ἥπατος,
σιγῇ δόμους εἰσβᾶσ', ἵν' ἕρπουσι λέχος.
ἀλλ' γ' τι μοι προσαντες, εἰ ληφθήσομαι
δόμους ἐπορεύουσα, καὶ τι χνωμένη,
θανοῦσα θήσω τοῖς ἐμοῖς ἐχθροῖς γέλων.
κράτιστα τῶν ὁδῶν, ἢ πεφύκαμεν
σοφαὶ μάλιστα. φαρμάκοις αὐανῶ κτανεῖν. C
εἶεν, καὶ δὴ τεθνᾶσι· τίς με δέξεται πόλις;
τίς γῆ ἄσυλον, καὶ δόμους ἐγγυᾶς
ἐμοῦ πεσεῖν, ῥύσεται τέμον δέμας;
οὐκ ἔστι. μείνασ' ὀλίγον ἔτι σμικρὸν χρόνον,
ἢν μή τις ἡμῖν πύργος ἀσφαλὴς φανῇ,
δόλῳ μέτειμι τόνδε καὶ σιγῇ φόνον·
ἢν δ' ἐξελαύνῃ ξυμφορά μ' ἀμήχανος,
αὐτὴ ξίφος λαβοῦσα, κἀμέλλω θανεῖν,
κτενῶ σφε. τόλμης δ' εἶμι πρὸς τὸ παρτρόν·
ὁ γὰρ μάλιστα τῶν δεινοῦσιν, ὧν ἐγὼ σέβω
μάλιστα τούτων, καὶ ξυνεργὸν εἵλομαι,
Ἑκάτην, μυχοῖς ναίουσαν ἑστίας ἐμῆς,
χαίρων τις αὐτῶν τὸμὸν ἀλγυνεῖ κέαρ.
πικρὸς δ' ἐγώσομαι καὶ λυπηρὸς θήσω γάμους;
πικρὸν δὲ κῆδος, καὶ φυγὰς ἐμὰς χθονός;
ἀλλ' ἔα, φείδου μηδὲν ὧν ἐπίστασαι
Μήδεια, βουλεύουσα καὶ τεχνωμένη.

ἕρπ'

A ἕρπ' εἰς τὸ δεινόν. νῦν ἀγὼν σὺν ψυχίᾳ.
ὁρᾷς ἃ πράσσεις; οὐ γέλωτα δεῖ σ' ὀφλεῖν
τοῖς Σισυφείοις, τοῖς τ' Ἰάσονος γάμοις,
γεγῶσαν ἐσθλοῦ πατρὸς, ἡλίου τ' ἄπο.
ἐπίστασαι δὲ. Πρὸς δὲ καὶ πεφύκαμεν
» Γυναῖκες εἰς μὲν ἔσθλ' ἀμηχανώτατα,
» Κακῶν δὲ παντῶν τἐπιστοῦν σοφώτατα.

χορός.

ἄνω ποταμῶν ἱερῶν
χωροῦσι πηγαί,
καὶ δίκαι, καὶ πάντα πάλιν στρέφεται.
ἀνθρώποις μὲν δόλια βουλαὶ θεῶν
δ' ἀσέπτοις πίστις ἀρήρεν.
τὰν δ' ἐμὰν εὔκλειαν ἔχειν βιοτὰν,
στρέφουσι φάμαι.
ἔρχεται τιμὰ
γυναικείῳ γένει·
B οὐκέτι δυσκλεὰς ὁ
φάμα γυναῖκας ἕξει.
μοῦσαι δὲ παλαιγενέων
λήξουσιν ἀοιδαῖ,
τὰν ἐμὰν ὑμνοῦσαι ἀπιστοσύναν.
ὁ γὰρ ἐμετέρᾳ γνώμᾳ λύρας
ὤπασε θέσπιν ἀοιδὰν
φοῖβος ἀγήτωρ μελέων. ἐπεὶ οὐ-
κ ἄν ἐκρούσαν ὕμνον
ἀρσένων γένει·
μακρὸς δ' αἰὼν ἔχει,
πολλὰ μὲν ἀμετέραν
ἀνθρώπων τε μοῖραν ἐπεῖν.
σὺ δ' ἐκ μὲν οἴκων πατρίων ἐπλεύσας
μαινομένᾳ κραδίᾳ δισσὸν
μοῦ θεείσασα πόντον
πέτρας ἐπὶ δ' ἔρχῃ
C ναέις χθονὶ, τᾶς ἀνάνδρου
πόλιος ὀλέσασα λέκτρον,
τάλαινα. φυγὰς δὲ χώρας ἄτιμος ἐλαύνει.
βέβακεν ὅρκων χάρις, οὐδὲ τ' αἰδὼς
Ἑλλάδι τᾷ μεγάλᾳ μίμνει.
ἀνδρία δ' ἀνέπτα·
σοὶ δ' οὔτε πατρὸς δόμοι,
δύσανε, μεθορμίσασθαι
μόχθων, πρὰ τῶνδε λέκτρων·
ἀλλὰ βασίλεια κρείσσων δόμοισιν ἐπέστα.

ΔΡΑΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

ἰάσων. μήδεια. χορός.

ἰα. Ὀργῶ κατεῖδον πρῶτον, ἀλλ' πολλάκις, IA.
» Τραχεῖαν ὀργὴν, ὡς ἀμήχανον κακόν.
Οἱ γὰρ πόδον γῆς τῆσδε καὶ δόμους ἔχειν,
λόφοις φρόνησι κερδανοῦν βουλεύματα,
λόγοις κατοίκων ἕνεκ' ἐκπεσῇ χθονός.
ἐγὼ μὲν οὐδὲν πρᾶγμα, μὴ πάσῃ ποτὲ

Accingere ad facinus: nunc fortem res poscit animum.
Vides ut tecum agatur? non te decet esse ludibrio
Sisyphijs, ac Iasonis connubio:
Præsertim, cùm claro patre nata, genus à Sole trahas.
Est in proptu, quomodo id facias. Adhæc nos mulieres, "
Vt sumus ad res bonas ineptissimæ, "
Sic malorum architectones uaferrimæ. "

Chorus.

Sursum uersus sacrorum fluminum
Fontes feruntur:
Et iusticia, & omnia uersis aguntur uicibus.
Viris quidem fraudulenta consilia
Cordi sunt, nec deorum tuta manet fides.
Meam autem uitam posthac
Honesta & bona persequetur fama.
Venit honos & decus
Sexui fœmineo:
Nec amplius infausta
Mulieres premet fama.
Desinent porrò Musæ
Priscis carminibus meam
Lacerare perfidiam.
Non enim ex nostra sententia
Dedit uiris diuinos numeros lyræ
Phœbus citharæ parens: nam si & fœminis
Indulsisset, forsan & uirorum in genus
Conuicia regessissent.
Longa autem ætas habet,
Quod de nostra
Et uirorum parte dissserat.
Tu uerò ex paternis ædibus traiecisti
Furore pectus lymphata, geminosq;
Emensa es scopulos freti.
Nunc in peregrina
Habitas terra, uidui
Cubilis amisso thoro
Misera, præterea ciuitate exul spreta pelleris:
Perijt iuramenti gratia, nec amplius pudor
In magna moratur Hellade,
Sed ad æthera fugit.
Neq; tibi patris domus est
O' infœlix, ad quam te recipias
Ex istis laboribus, ex hoc inauspicato coniugio:
Sed & regina potior domum occupat.

ACTVS TERTIVS.

Iason. Medea. Chorus.

NOn primùm nunc uidi, sed sæpius; (malum. IA.
Ira aspera & rapida q̃ sit perplexũ & ferum "
Tu enim, quæ potuisses hanc terrã & domũ incolere,
Si leuiter tulisses potiorum consilia,
Propter uanos sermones iubêris ire in exilium.
Mihi quidem nihil hinc uenit incommodi, uel molestiæ,

n Quod

Quòd usq; dicas Iasonem uirum esse pessimum:
" Sed pro istis in reges tuis conuicijs
" Te exilio mulctatam, id est quod in lucro deputes.
Id sanè hactenus egi, ut regum in te percitas
Iras lenirem, ac te manere admodum uolui:
Verùm dum non mittis stulticiam, & perpetuò
Obloqueris tyrannis, Corinthi pelleris solo.
Nihilominus tamen amicos non repudio,
Nec negligo, quin ueniam tuis rebus prospecturus,
Ne sine re, & egens pellaris cum liberis,
" Et ne quid desit tibi. Multa enim secum trahit
" Exilium mala. Etenim licet ipsa me oderis,
Non tamen unquam tibi malè uelle queam.
Me. O' omnium pessime, Id enim lingua maximum
[a] Probrum possum dicere in tuam imbelliam.
Venisti ad nos, uenisti longè inuisissimus
Dijs, mihi, & omni generi mortalium?
" Non animi uirtutis hoc est, atq; audaciæ,
Amicis in conspectum aliquem uenire, quos uiolauerit:
Sed impudentia, pestis omnium maxima
Inter homines. fecisti autem probè, qui ueneris:
Ego enim maledicendo tibi percipiam animo
Voluptatem, tu autem malè audiendo dolebis.
A' primis [b] uerò sumam dicendi exordium:
Seruaui te, quod sciunt omnes Cræcorum principes,
Quicunq; tecum conscenderunt Argôam ratem:
Cùm missus esses, ut tauros igniuomos
Iugis doma res ferreis, & aruum sereres letiferum:
Draconemq;, qui obseruans uellus aureum
Custodiebat, flexuosis formidando orbibus,
Et uigil, occidi, quò uita esses incolumi.
Ipsa uerò patre domoq; mea proditis,
Ad Iolci Peliotidos deueni mœnia
Tecum, propensior tibi, quàm prudentior.
Præterea, quo mortis genere perire fuit acerbissimum,
Peliam filiabus occidẽdũ dedi, teq; omni liberaui metu.
Et tu, postquam eiusmodi in te contulimus beneficia,
Nos prodidisti, nouumq; secutus es connubium,
Cùm prolẽ ex me suscepisses. Ignoscendum enim erat,
Si sobole carens, isto te implicasses connubio.
Iurisiurandi autem uana fides. nec scire queam,
An adhuc illos [c] regnare existimes deos,
An'ue nunc hominibus leges nouas datas putes,
Cùm conscium pectus te tui in me arguat periurij.
Eheu dextera manus, quam præhensabas toties,
Et genua hæc: quàm malè acceptæ sumus
Ab impio uiro, quàm spes nos delusit miserè.
Sed age, tecum tanquam cum amico colloquar,
Fingens quidem me tuo usuram beneficio (impudens.
Tamen colloquar: interrogatus enim magis apparebis
Quò nunc me uertam? num ad patris domum?
Quam tibi cum patria prodens huc appulsa sum.

λέγουσ', ἰάσων ὡς κάκιστος ἐσ' ἀνήρ.
ἃ δ' εἰς τυράννους ἔστι σοι λελεγμένα,
παῦ λοιδορῶν ἡγοῦ ζημιωθὲν φυγῆ.
λοιγὼ μὲν αἰεὶ βασιλέων θυμοῦμαι
ὀργὰς ἀφαιρῶν, καί σ' ἐβουλόμην μιᾶναι.
σὺ δ' ἢν αὐλεῖς μωρίαν, λέγουσ' ἀεὶ
κακῶς τυράννους. τοὶ γὰρ ἐκπέσοι χθονός.
ὅμως δὲ λοιπὸν τῶνδ' ἐν ἀπειρηκὼς φίλοις
ἥκω, τὸ σὸν γε πωσκοπούμενος γάμου,
ὡς μήτ' ἀχρήμων σὺν τέκνοισιν ἐκπέσῃς,
μήτ' ὀνδενὸς τυ. πόλλ' ἐφέλκεται φυγή
κἀμὲ ξὺν αὐτῇ. καὶ γὰρ εἰ σύ με συγεῖς,
ἐν οὐ δυναίμην σοὶ κακῶς φρονεῖν ποτε.
μή. ὦ παγκάκιστε, δεῖν γὰρ σ' εἰπεῖν ἔχω
γλῶσσ. μέγιστον εἰς αὐανδρίαν κακόν.
ἦλθες πρὸς ἡμᾶς, ἦλθες, ἐχθιστος θεοῖς
θεοῖς τε, λοιμοί, παντί τ' ἀνθρώπῳ γένει;
οὔτοι θράσος τόδ' ὄψιν, ὀδυνῶν πλήρες,
φίλοις κακῶς δρᾶσαντ' ὀφθαλμὸν βλέπειν.
Ἀλλ' ἡ μεγίστη τῶν γ' ἀνθρώποις νόσων
Ἀσῶν, ἀναιδὲς. εὖ δ' ἐποίησας μολών.
ἐγώ τε γὰρ λέξασα κουφιδήσομαι
ψυχὴν κακῶς σε, καὶ σὺ λυπήσῃ λυόμενος.
ἐκ τῶν δὲ πρώτων πρῶτον ἀρξομαι λέγειν·
ἔσωσά σ', ὡς ἴστασι Ἑλλήνων ὅσοι
τοῦτον συνῳκίσθησαν ἀργῶον σκάφος,
πεμφθόντα ταύρων πυρπνόων ἀδιάντλητον
ζεύγλησι, καὶ ἀροῦντα δαμάσιμον γύαν·
δράκοντά θ', ὃς παγχρυσον ἀμφέπων δόρας,
ἀστέρας ἔσωζε πολυπλόκοις, εὔπνοον ὤν,
λιτέσθαι, αὐτὸς ἔχων σοὶ φάος σωτήριον.
αὐτὴ δὲ πατρὸς καὶ δόμων προδοῦσ' ἐμὸς,
τὴν πηλιῶτιν εἰς Ἰωλκὸν ἱκόμην
σοὶ σοὶ, πρόθυμος μᾶλλον ἢ σοφωτέρα.
Πελίαν τ' ἀπέκτειν, ὥσπερ ἄλγιστον θανεῖν
παῖδας ἰδίους τῶν αὐτοῦ· πάντα τ' ὄρφανον φόβου.
καὶ ταῦθ' ὑφ' ἡμῶν ὦ κάκιστ' ἀνδρῶν πάθων,
προδόντα κἀμὲ, κἀνὰ δ' ἐκτήσω λέχη,
παῖδας γεγώτων. εἰ μὲν ἦν' ἄπαις ἔτι,
σύγγνωστ' ἄν σοι, τόδ' ὀρθῶσαι λέχος.
ὅρκων δὲ φροῦδος πίστις. οὐδ' ἔχω μαθεῖν,
εἴ θεοὺς νομίζεις, οἷς τότ' ἐν ἀρχῇ ἔτι,
ἢ καινὰ δεῖσθαι θεσμὸ ἀνθρώποις τανῦν,
ἐπεὶ σύνοιδά γ' ἐς ἐμ' ἐν θύρᾳ ὤν.
φεῦ δεξιὰ χεὶρ, ἧς σὺ πόλλ' ἐλαμβάνε,
καὶ τῶν δὲ γονάτων, ὡς μάτην ἐκρώσμεθα
κακοῦ πρὸς ἀνδρὸς, ἐλπίσιν δ' ἡμαρτομεν.
ἄγ', ὡς φίλῳ γὰρ ὄντι σοὶ κοινώσομαι,
δοκοῦσαμέν τι πρός γε σὲ πράξειν καλῶς,
ὅμως δ', ὁρωμένοις γὰρ ἀσχίων φανῇ,
νῦν ποῖ τράπωμαι; πότερα πρὸς πατρὸς δόμους,
ὃς σοὶ πεφεύγα, καὶ πάτραν, ἀφικόμην;

ἢ πρὸς

A ἢ πρὸς παλαιὰς πελιάδας; κἀκῶς γ' αὖ σοῦ
δέξαιντό μ' οἴκοις, ὅν πατρὸς κατέκτανον.
ἔχει γὰρ ὅτῳ τοῖς μὲν οἴκοθεν φίλοις
ἐχθρὰ κεκράξεις· ὃς δ' ἐμ' ἐν ἐχθροῖς κακῶς
δρᾷ, σοὶ χάριν φέρουσα, πολεμίας ἔχω.
τοιγὰρ με πολλοὶς μακαρίαν Ἑλλήνιδων
ἔθηκας ἀντὶ τῶνδε θαυμαστὸν δίδου σε
ἔχω πόσιν, καὶ πιστὸν, ἢ τάλαιν' ἐγώ.
εἰ φεύξομαι δὲ γαῖαν ἐκβεβλημένη,
φίλων ὀρφανὸς, σὺν τέκνοις μόνη μόνοις,
καλόν γ' ὄνειδος τῷ νεωστὶ νυμφίῳ,
πλωχὸς ἀλᾶσθαι παῖδας, ἥτ' ἔσωσά σε.
" Ὦ Ζεῦ, τί δὴ χρυσοῦ μὲν ὃς δίδοῦ πλόον ἢ,
" Τεκμηρὶ ἀνθρώποισιν ὥστε ἐς ἀρετὴν
" Ἀνδρῶν δ' ὅτῳ χρὴ τὸν κακὸν διειδέναι,
" Οὐδεὶς χαρακτὴρ ἐμπέφυκε σώμασι;
" χρ. Δεινή τις ὀργὴ καὶ δυσίατος πέλει,
B " Ὅταν φίλοι φίλοισι συμβάλωσ' ἔριν.
ἐπί. δεῖ μ' ὡς ἔοικε μὴ κακὸν φιλεῖν λέγειν,
ἀλλ' ὡς τε νηὸς εἰδότ' οἰακοστρόφον,
ἄκροισι λαίφεσι λιραπτέδιος ἐπεκδραμεῖν
τῶν σῶν στόμαργον ὦ γύναι γλωσσαλγίαν.
ἔγω γ' ἐπειδὴ καὶ λίαν πυρὸς χάριν,
Κύπριν νομίζω σῷ τ' ἐμῆς ναυπηγίας
σώτειραν εἶναι θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων μόνην·
σοὶ δ' ἔστι μὲν νοῦς λεπτὸς, ἀλλ' ἐπίφθονος
λόγῳ, θελεῖν ὡς δρῶσ' σ' ἠνάγκασε
πόνων ἀφῃρῆσθαι τοῦμόν· ἐκσῶσαι δὲ μᾶς.
ἀλλ' ἐν ἀκειδῶς αὐτὰ θήσομαι λίαν.
ὅπου γὰρ ἦν ὤνησας, οὐ κακῶς ἔχει·
μείζω γε μὴν τοι σῷ τ' ἐμῆς σωτηρίας
εἴληφας, ἢ δέδωκας, ὡς ἐγὼ φράσω.
Πρῶτον μὲν Ἑλλάδ' ἀντὶ βαρβάρου χθονὸς
C γαῖαν κατοικεῖς, καὶ δίκην ἐπίστασαι,
νόμοις τε χρῆσθαι μὴ πρὸς ἰσχύος χάριν.
παντὸς δὲ σ' ἥδονται ὅσαν Ἑλλὰς σοφῶ.
καὶ δόξαν ἔχει· εἰ δὲ γῆς ἐπ' ἐσχάτοις
ὅροισιν ὤκεις, οὐκ ἂν ὦν λόγος σέθεν.
" Εἴη δ' ἐμοὶ γε μήτε χρυσὸς ὢν δόμοις,
" Μήτ' Ὀρφέως κάλλιον ὑμνῆσαι μέλος,
" Εἰ μὴ πίσιμος ἡ τύχη γένοιτό μοι.
τοσαῦτα μὲν σοι τῶν ἐμῶν πόνων πέρι
ἔλεξ' ἄμιλλαν γὰρ σύ πρόθυμος λόγων.
ἃ δ' εἰς γάμους μοι βασιλικοὺς ὠνείδισας,
ὧν τῷδε δὲ δείξω πρῶτα μὲν σοφὸς γεγὼς,
ἔπειτα σώφρων, εἶτα σοὶ μέγας φίλος,
καὶ παισὶ τοῖς ἐμοῖσιν· ἀλλ' ἔχ' ἥσυχος.
Ἐπεὶ μετέσχε δόξης Ἰωλκίας χθονὸς,
πολλὰς ἐφέλκων συμφορὰς ἀμηχάνους,
τί τόδ' ἂν εὕρεμ' εὕρον δύστυχεστέρου,
ἢ παῖδα τῆμαι βασιλέως, φύγας γεγὼς
ἐχθῆ σὺ λυίζει, σόν μὲν ἐχθραίνων λέχος,

An ad miseras Peliadas? me sanè egregiè
Tectis accipient, quarum mactaui patrem. (neis
Sic. n. res habet: amicis quidẽ domesticis et consangui-
Inuisa sum facta: quos autem minimè decebat malè
Mihi facere, eos, tibi gratificata, infestos habeo.
Scilicet me supra multas fœminas Græcanicas
Beatam reddidisti pro hisce. Egregium uerò
Habeo maritum, & fidelem, ego misera.
Sin autem hac terra pulsa exulauero
Amicis deserta, cum solis sola liberis,
Magnæ erit id sponso nouo gloriæ,
Mendicantes errare liberos, & me quæ seruaui te.
O' Iupiter, quid mortalibus auri certa dedisti indicia, "
Quæ probum 'ne an adulterinum sit arguant: "
Viris autem, quo exploremus qui sint mali, "
Nullus character est impressus corpori. "
CH. Grauis ea ira est, ac ægrè sanabilis, "
Quoties inter se amici dissident. "
Ia. Oportet me, sicuti par est, non turpẽ dicendo fieri,
Sed ueluti nauis prudentem gubernatorem
Summis ac patentibus uelis subterfugere
Tuam effrenem linguæ petulantiam.
Ego, quando usq; adeò beneficium exaggeras,
Venerem meæ nauigationis arbitror
Solam inter deos & homines conseruatricem fuisse.
Tibi quidem mens subtilis est, sed plena inuidiæ
Oratio, dum iactas quòd amor te coegerit,
Vt meum corpus non superandis eriperes laboribus.
Verùm non accuratè nimis ista persequar:
Vbi mihi profuisti, non malè res habet.
Atqui tu maiora salute mea accepisti
A' me, quàm præstiteris, ut mox dicturus sum:
Primùm Græciæ, pro barbaro solo
Terram incolis, iurisq; tenes regulam,
Ac legibus uti nouisti, non pro uirium arbitrio.
Deinde nota est tua sapientia uniuersæ Græciæ,
Et iam celebris es: si uerò in extremis terræ finibus
Aetatem ageres, non sic esses in sermone hominum.
Mihi autem neq; auri aceruus in domo, "
Nec Orphei carmen sonare pulchrius fuerit, "
Nisi splendor mihi contingat, & nomen illustrius. "
Hæc quidem tibi de meis respondeo
Laboribus. tibi enim curæ est uerborum uelitatio.
Quod uerò mihi regias nuptias opprobres,
Id iam disseram. Primùm quidem prudens,
Deinde sobrius, deniq; tibi magnus amicus,
Et liberis meis fui. Sed expecta paululum.
Postquam huc migraui terra ex Iolcia,
Multis & grauibus miserijs obrutus,
Quod 'nam consilium inuenire potui utilius,
Quàm regis filiam ducere, exul & transfuga?
Non id feci, quòd tu uellicas, tui odio thori:

e uelita: Id enim maximum in te lingua habeo dicere, propter meã imbecillitatẽ, quia mulier sum, & ideo me manu uindicare non ualeo. sic interpres exponit.

b (scilicet beneficijs.)

c quos ad iuramentum adhibuimus.

Non nouæ sponsæ perculsus desiderio, κουκοῦς δὲ νύμφης ἱμέρῳ πεπληγμένος, A
Nec numerosæ sobolis procreandæ studio. οὐδ' εἰς ἄμαιαν πολυτέκνου παιδοποιΐας ἔχων.
Satis enim liberorum est, nec quid conqueror: ἄλις γὰρ οἱ γεγῶτες, οὐδὲ μέμφομαι·
Sed, quod maximum est, ut habitaremus commodè, ἀλλ' ὡς τὸ μὲν μέγιστον, οἰκοῖμεν καλῶς,
Neq; egeremus necessarijs uitæ subsidijs: noui enim, καὶ μὴ πεινοῖμεν· γιγνώσκων, ὅτι
" Omnem amicum fugere à paupere procul. " Πᾶν τὸν φεύγει πᾶς τις ἐκ πόλεως φίλον. "
Præterea, ut liberos pro dignitate generis mei παῖδας τε δρέψαιμ' ἀξίως δόμων ἐμῶν·
Educarem, alios fratres item, his ex te liberis πείρας τ' ἀδελφοὺς τοῖσιν ἐκ σέθεν τέκνοις,
Procreare, et ad idē cooptatos eueberē fastigiū, (filijs: εἰς τὸν θέλω· καὶ συναρτήσας γένος,
Sicq; beatus uiuerem. tibi enim quid pluribus opus est βουλαιμονοίην. σοί τε γὰρ παίδων τί δεῖ,
Sic autē, & futuris prospectū fuerit liberis, (uideor: ἐμοὶ δὲ λύει τοῖσι μέλλουσιν τέκνοις,
Siiam uiuentes adiuuero. num malè tibi consuluisse τὰ ζῶντ' ὀνήσαι· μῶν βεβούλευμαι κακῶς;
Nec ipsa diceres, in nouum morderet te coniugium. οὐδ' ἂν σὺ φαίης, εἰ σε μὴ νείζοι λέχος.
" At eò iam uenistis mulieres, ut thori fide Ἀλλ' εἰς τοῦτον ἦκεθ', ὥστ' ὀρθεμένης "
" Confirmata, habere uos putetis omnia: " Εὐνῆς, γυναῖκες, πάντ' ἔχειν νομίζετε· "
" Si autem quædam fortè incidat necessitas, " Ἢν δ' αὖ γένηται ξύμφορά τις εἰς λέχος, "
" Tum quæ prius pulcherrima, & optima uidebantur, " Τὰ λῷστα καὶ κάλλιστα, πολεμιώτατα "
" Ea inimicissima ducitis. aliunde nimirum oportuerat " Τίθεσθε· χρὴ γὰρ ἄλλοθ' ἄλλοθ' ἡμᾶς βροτοὺς " B
" Mortales propagare liberos, nec esse sexum fœmineū: " Παῖδας τεκνοῦσθαι, θῆλυ δ' ἂν εἶν γένος. "
" Sic enim nulla mala humanum uersarent genus. " Οὕτω δ' ἂν οὐκ ἦν οὐδὲν ἀνθρώποις κακόν. "
CH. O' Iason, pulchrè tu quidē & ornatè locutus es: χο. Ἰάσων, εὖ μὲν τόσδ' ἐπώμασας λόγους·
Nihilominus tamen, etsi inuitus hoc dicam, ὅμως δ' ἐμοιγε, κἂν ἄχθομαι γνώμῃ λέγων,
Non uideris prodendo uxorem iustè agere. δικαίως σοῦ τὸν ἄλοχον ὄντα δρᾶν.
Me. Multum profectò à multis dissentio mortalibus: μη. πολλὰ πολλοῖς εἰμι διάφορος βροτῶν·
In eos enim existimo animaduertendum maximè, ἐμοὶ γὰρ ὅστις ἄδικος ὤν, σοφὸς λέγειν "
" Qui lingua & ore ualent, alioqui iniurij: " Γέφυκε, πλείστῳ χρημάτων ἐφαίσκων. "
" Nam quem facundia fretū, praua & iniusta non pudet " Γλώσσῃ γὰρ αὐχῶν τἄδικ' εὐ πράσσειν, "
" Fucare, is audet etiā dolosè agere, nec ita est habēdus sa- " Τολμᾷ πανουργεῖν. ἐστι δ' οὐκ ἄγαν σοφός. "
Vnde & tu nūc, ne sic compositè mecū agas, (piens. ὡς καὶ σὺ μὴ νῦν εἰς ἐμ' δυσκίνητον ᾖς·
Quia sis eloquens: unū enim te uerbū iugulauerit: λέγειν τε δεινός· ἓν γὰρ σ' ἂν κτανεῖ σ' ἔπος·
Oportebat te, siquidem non eras malus, prius persuasa χρῆν σ' ἐπόρευσθαι μὴ κακὸς, πείσαντά με
Me, hanc tibi connubio copulasse, neq; id clam amicis. γαμεῖν γάμον τόνδ', ἀλλὰ μὴ σιγῇ φίλοις.
Ia. Egregio hoc mihi isto sermone suggeris, ἰά. καλῶς γ' αὖ τῷδ' ἐπαγείσεις λόγῳ, C
Si tibi nuptias prædixissem, quæ ne nunc quidem εἴ σοι γάμους κατεῖπον, ἥ τις οὐδὲ νῦν
Cordis grauem bilem potes omittere. τολμᾷς μεθεῖναι καρδίας μέγαν χόλον.
Me. Non istuc te hoc induxit, sed barbarū coniugiū μη. οὐ τοῦτό σ' εἶχεν, ἀλλὰ βαρβάρου λέχους
Te mouit, ne usq; ad seram ætatem fores in probro. πόθος γήρας ἐν δύσδοξον ἐξικέσθαι σοι.
Ia. Vt planè rem scias. non mulieris gratia, ἰά. εὖ νῦν τόδ' ἴσθι. μὴ γυναικὸς ἕνεκα
Regios ambui thalamos, quēs modò potior: γῆμαί με λέκτρα βασιλέως, ἃ νῦν ἔχω.
Sed ut dixi & antè, te seruare uolens, ἀλλ' ὥσπερ εἶπον καὶ πάρος, σῶσαι θέλων
Ac his meis liberis, in firmamentum nostræ domus, σὲ καὶ τέκνοισι τοῖς ἐμοῖς ὁμοπατόρης
Fratres reges progignere cupiens. φῦσαι τυραννοῦντας παῖδ' ἐρυμα δώμασι.
Me. Nunquam mihi obtingat uita beata, unde doleam, μη. μή μοι γένοιτο λυπηρὸς βίου,
" Nec opes, quæ meam mentem discrutient. " Μηδ' ὄλβος, ὅστις τὴν ἐμὴν νείζοι φρένα. "
Ia. Scin quomodo me potiri queas, & uideri sapientior? ἰά. οἶσθ' ὡς με τύχοις, καὶ σοφωτέρα φανῇς;
Non quæ commoda sunt tibi unquā acerba appareant, τὰ χρηστὰ μή σοι λυπηρὰ φανεῖεν ὦν ποτέ.
Nec te cùm sis fœlix, infœlicem existimes. μηδ' ὄντα χοῦσα, δυστυχὴς εἶναι δόκει.
Me. Insulta mihi, siquidem tibi est, quò te recipias, μη. ὕβριζ', ἐπειδὴ σοὶ μὲν ἐς ἀκρόφη·
Ego autem deserta, ex hac terra pellenda sum. ἐγὼ δ' ἔρημος, γῆθεν φευξοῦμαι χθονός.
Ia. Ipsa hoc uoluisti, nemini alij id imputes. ἰά. αὐτὴ τάδ' εἵλου· μηδενὶ ἄλλῳ ἀνάπτου.
Me. Quid ita? num nupsi, & te prodidi? μη. τί δρῶσα; μῶν γαμοῦσα, καὶ προδοῦσά σε;
Ia. Dum imprecaris diras nephandas regibus. ἰά. ἀρᾶς τυραννοις αὐθάδεις ἀρωμένη.

μη. καὶ

A. μη. καὶ σοῖς ἀραῖα γ' ὄντα τυγχάνω δόμοις.
ἰά. ὡς τὸ λοιπὸν μᾶλλον ἢ σοὶ τὰ πλείονα.
ἀλλ' εἴ τι βούλει παισίν, ἢ σαυτῇ φυγῇ,
προσωφέλημα χρημάτων ἐμῶν λαβεῖν,
λέγ' ὡς ἕτοιμος· ἀφθόνως δοῦναι χερί,
ξένοις τε πέμπειν σύμβολ', οἱ δράσουσί σ' εὖ.
καὶ ταῦτα μὴ θέλουσα, μωραινεῖς γυναῖ·
λήξαιμι δ' ὀργῆς, κἀπιλαθοῖς ἀμείνονα.
μη. ὅτ' αὖ ξένοισι τοῖσι σοῖς χρησαίμεθ' ἄν,
ὅτ' ἄν τι δεξαίμεθα· μηδ' ἡμῖν δόλος.
" Κἀκοῦ γ' ἀνδρὸς δῶρ' ὄνησιν οὐκ ἔχει. "
ἰά. ἀλλ' οὖν ἐγὼ μὲν δαίμονας μαρτύρομαι,
ὡς πάντ' ἐπαρκεῖν σοί τε καὶ τέκνοις θέλω.
σοὶ δ' οὐκ ἀρέσκει τἀγαθ'. ἀλλ' αὐθαδίᾳ
φίλους ἀπωθῇ· τοὶ γὰρ ἀλγυνῇ πλέον.
μη. χώρει· πόθῳ γ' ἡ νεοδμήτη κόρης
αὐρᾷ χρονίζοιμ' δωμάτων ἐξώπιθεν.
B νύμφοῦ. ἴσως γάρ, σὺν θεῷ σ' εἰρήσεται,
γαμεῖς τοιοῦτον, ὥστε σ' ἀρνεῖσθαι, γάμου.

χορός.

" ὁρῶτον ἐπὶ μὲν ἄγαν
" ἐλθοντον, οὐκ εὐδοξίαν,
" οὐδ' ἀρετὰν πρόσωπον
" αὐξάσειν. εἰ δ' ἄλις ἔλθοι
" Κύπρις, οὐκ ἄλλα θεὸς
" οὔτως ἔτω.
μή ποτ', ὦ δέσποιν' ἐπ' ἐμοὶ
χρυσέῳ τόξῳ ἐφίης,
ἱμέρῳ χρίσασ' ἄφυκτον οἰστόν.
" σώφρει δὲ μὲ σωφροσύνα
" δώρημα κάλλιστον θεῶν.
μηδ' ἐπ' ἀμφιλόγους ὀρ-
γὰς, ἀκόρεστά τε νείκη
θυμὸν ἐκπλήξασ' ἐτέ-
C ροις ὠδὶ λέκτροις
πρόσβαλοιμ'. ὦ δῖα Κύπρις,
ἀπάλαμος δυνάς σεβίζε-
σ', ὀξύφρων λεχεὶ λέχη γυναικῶν.
ὦ πατρὶς, ὦ δῶμά τ' ἐμόν,
μὴ δῆτ' ἄπολις γένοιμαν,
τὴν ἀμηχανίας ἔχοσα
δυσπόρατον αἶσαν.
ν' οἰκτροτάτων ἀχέων.
θανάτῳ θανάτῳ πάρος δαμείη,
" ἁμέραν τάδ' ἐξανύσασα, πόχθων
" Δ' ἐκ ἄλλο ὑπερθεν,
" ἢ γᾶς πατρίας σέρεσθαι.
εἴδομεν, οὐκ ἐξ ἑτέρων
μύθων ἐχόμεν φράζεσθαι·
σὲ γὰρ ἡ πόλις, ἡ φίλων τις
ὤκτειρε, παθοῦσαν
δεινότατον παθέων.

Me. Et ipsa execrata tuis moror in ædibus.
Ia. Iam ad ista tibi plura respondere desinam.
Tu si quid uelis liberis, aut fugæ tuæ
De meis facultatibus subsidij accipere,
Dic: id enim benigna promptus dabo manu,
Mittāq; hospitib. tessaras, qui te officiosè prosequātur.
Hæc si nolis, stultè ages mulier:
At si iram posueris, plura adhæc lucraberis.
Me. Neq; tuis utemur hospitibus,
Nec accipiemus quicquam: ne quid dederis nobis.
Lædit, iuuat nil, improbi munus uiri. "
Ia. At ego cœli testor numina,
Quòd omnia tibi suppeditare, & liberis uelim.
Tibi aūt omnia bona displicent, sed quadā contumacia
Amicos repellis: certè dolebis plus in posterum.
Me. Ito, nouæ enim sponsæ desiderio
Maceraris: iam enim diu à conspectu uirginis
Abes. para nuptias. Fortasse enim, cum Deo dictū sit,
Eiusmodi sponsam ducis, cuius te postea pœniteat.

Chorus.

Amores nimij & immoderati "
Venientes, neq; honestum nomen, "
Neq; uirtutem conciliant "
Mortalibus: si autem mediocris uenerit Cypris, "
Non est alia dea "
Gratiosior, & dulcior. "
Ne unquam ô domina, in me
Arcu iaculeris aureo,
Vnctum desiderio ineuitabile telum.
Me enim magis afficit modestia, "
Donum Dei pulcherrimum. "
Neq; unquam discordes
In iras, rixasq; immodicas,
Animo perculsa,
Alios ob thalamos,
Incurram. ô potens Venus
Pacatos colens thoros,
Curæ habeas mulierum connubia.
O patria, ô domus mea,
Ne unquam extorris fiam,
Nec ærumnosos exigam
Annos acerbis in mœroribus
Summa rerum oppressa penuria.
Mors me, mors prius domet,
Hancq; claudam ante diem.
Nihil quippe calamitosius, "
Quàm patria terra priuari. "
Vidimus, neq; ex aliorum
Sermone hoc referimus.
Tui enim neq; ciuitas, nec amicorum quispiam
Misertus est, dum acerbissimo
Affligeris malo.

„ Ingratus pereat, quisquis amicos
„ Non colit, sed sincerum & fidum
„ Pectoris prophanat scrinium.
„ Neq; mihi is amicus fuerit.

Ae. Medea salue. non enim quis aliud procemium
Salutandis amicis nouerit pulchrius.
Me. Salue & tu, proles boni Pandionis
Aegeû: unde in hanc diuertens terram aduenis?
Ae. Antiqua Phœbi templa linquens huc eo.
Me. Quare specus accessisti fatidicos?
Ae. Vt scitarer, qua uia liberos quirem progignere.
Me. Per deos quæso, num hactenus sine prole uitã trahis?
Ae. Caremus prole, Dæmonis cuiusdam inuidentia.
Me. Vxorem ne habens, an inexpertus coniugij?
Ae. Non sumus thori nuptialis expertes iugi.
Me. Quid tandem Phœbus respondit de liberis?
Ae. Obscuriora, quàm explicari queant, carmina.
Me. Fas est ne nos scire Dei oraculum?
Ae. Maximè. quando & sagaciorem mentem postulat.
Me. Quid igitur respondit, dic: si audire fas est.
Ae. Ne utre prominentem soluerem pedem.
Me. Dum quid perficias? aut ad quandã terram peruenias?
Ae. Priusquam patrios reuertar ad lareis:
Me. Egens ne tu quadam re ad hanc terram nauigas?
Ae. Pitheus soli quidam est princeps Trœzenij.
Me. Filius, ut aiunt, Pelopis innocentissimus.
Ae. Huic ego Dei communicabo uaticinium.
Me. Est. n. uir sapiẽs, & in huiusmodi tritus bene. (rissimus.
Ae. Et mihi omniũ, qui quidẽ ex hostib. amici facti sunt cha
Me. Vtaris ergo fortuna secunda, & assequare quæ cupis.
Ae. Ecquid autem facies tua, & color sic contabuit?
Me. O Aegeû, uir est mihi omnium improbissimus.
Ae. Quid ais? clarè mihi tuam expone ægritudinem.
Me. Iason nulla re à me læsus, me afficit iniuria.
Ae. Qui sic? planius mihi rem explica.
Me. Post nos, uxorem dominam domus habet.
Ae. Is ne facinus hoc in se admisit fœdissimum?
Me. Vt planè scias, omnibus ille amicis renũciauit pristinis.
Ae. Num amore captus, an tuum exosus thorum?
Me. Magno sanè amore, qui amicis infidelis est.
Ae. Pereat nunc, siquidem huius uir est notæ.
Me. Conciliare sibi affines expetiuit regios.
Ae. Quis illi filiam dat? sermonem mihi perfice.
Me. Creon, qui in hac regnat terra Corinthia.
Ae. Condonandum tibi est, etsi doleas, mulier.
Me. Nulla sum, & ad hoc pellor in exilium.
Ae. A quo? nam aliud rursus nouum dicis malum.
Me. Creon me profugam extra fines huius terræ eijcit.
Ae. Permittit hoc Iason? haud ista ego laudauero.
Me. Verbis quidem non, reipsa tamen pati uult.
At oro te per hanc ego cæsariem,
Et per tua genua supplex fio tibi,

Αχάιος Θ ὅλοιθ', ὅστις πρὸς ἐσπᾶ «
μὴ φίλους τιμᾶν, καθαρὰν αὐοίξαν· «
τὴν λιπάδα φρενῶν· «
Κἀμοὶ φίλος ὅ ποτ' ἔσται. «
ἀλ. Μήδεια χαῖρε· τόδε γὰρ πρῶοίμιον
πάλαιον ὀφείς οἶδε, πῶς φωνεῖν φίλοις.
μη. ὦ χαῖρε καὶ σὺ παῖ, σφὸ Πανδίονος,
Αἰγεῦ· πόθεν γῆς δ' ὧν τροφᾶς πέδον;
ἀλ. Φοίβου παλαιοὺς ἐκλιπὼν χρηστήριον.
μη. τίν' ὁμφαλὸν γῆς θεσπιῳδὸν ἱκάνεις;
ἀλ. παίδων σπόρον ἐλθεῖν τοῦ γαμεῖν ἕνεκα.
μη. πῶς θεῶν, ἄπαις ὢν γὰρ διὰ τέκνων βίου;
ἀλ. ἄπαιδες ἐσμὲν, δαίμονός τινος τύχῃ.
μη. ἀμαρτὼν ὄσης, ἢ λέχους ἄπειρος ὤν;
ἀλ. οὐκ ἐσμὲν θύνης ἄζυγες γαμηλίου.
μη. τί δῆτα φοῖβος εἶπε σοι παίδων πέρι;
ἀλ. σοφώτερ', ἢ κατ' ἄνδρα συμβαλεῖν, ἔπη.
μη. θέμις δ' αὖ ἡμᾶς χρησμὸν εἰδέναι θεοῦ;
ἀλ. μάλιστ' ἐπείτοι καὶ σοφῆς δεῖται φρενός.
μη. τί δ' ἦν' ἔχρησε, λέξον, εἰ θέμις λέγειν.
ἀλ. ἀσκοῦ με τοῦ πρόχοντα μὴ λῦσαι πόδα.
μη. πρὶν αὖ τί δρᾶσας, ἢ τιν' ἀφίκῃ χθόνα;
ἀλ. πρὶν αὖ πάτρῳαν αὖθις ἑστίαν μόλω.
μη. σὺ δ' ὡς τί χρῄζων, τῇδε ναυτολεῖς χθόνα;
ἀλ. Πιτθεύς τις ἐστὶ γῆς ἄναξ Τροιζηνίας.
μη. παῖς ὡς λέγουσι Πέλοπος, εὐσεβέστατος.
ἀλ. τούτῳ θεὸς μαντεῖον κοινῶσαι θέλω.
μη. σοφὸς γὰρ αὖνὴς, καὶ πρόβωμ τὰ πολλά.
ἀλ. λῷστοι δὲ πάντων φίλτατοι θ' ὑπερξένων.
μη. ἀλλ' εὐτυχοῖς, καὶ τύχοις ὅσων ὀρᾶς.
ἀλ. τί γὰρ σὸν ὄμμα, χρὼς τε σωτέτηκ' ὀδε;
μη. Αἰγεῦ, κακιστός ἐστί μοι πάντων πόσις.
ἀλ. τί φής; σαφῶς μοι σὰς φράζε δυσθυμίας.
μη. ἀδικεῖ μ' Ἰάσων, οὐδὲν ὀφθ' ἐμοῦ παθών.
ἀλ. τί χρῆμα δράσας; φράζε μοι σαφέστερον.
μη. γυναῖκ' ἐφ' ἡμῖν δεσπόσιν δόμων ἔχει.
ἀλ. πῶς τε τόλμᾳ τοῦτο δρᾷ τὸν αἴσχιστον τόδε;
μη. σαφ' ἴσθ' ἄτιμοι δ' ἐσμὲν οἱ πρὶν τοῖς φίλοι.
ἀλ. πότερον δραδεὶς, ἢ σὸν ἐχθαίρων λέχος;
μη. μέγαν γ' ὀρῶντ' πρὸς ἀνὴρ φίλοις.
ἀλ. ἴτω νυν, εἴπερ ὡς λέγεις δεῖ κακός.
μη. αὐδῶν τυραννον ἐπιστρόφου πράδη λαβεῖν.
ἀλ. δίδωσι δ' αὖ τοῦ τίς; πράνε μοι λόγον.
μη. Κρέων, ὃς ἄρχει τῆδε γῆς Κορινθίας.
ἀλ. συγγνωστὰ μὲν γὰρ ἐν σε λυπεῖσθαι, γύναι.
μη. ὄλωλα· καὶ πρὸς τοῦ γ' ἐξελαύνομαι χθονός.
ἀλ. πῶς τοῦ; τόδ' ἄλλο καινὸν αὖ λέγεις κακόν.
μη. Κρέων μ' ἐλαύνει φυγάδα τῆδ' ἔξω χθονός.
ἀλ. εἶᾶ δ' Ἰάσων; δὲ ταῦτ' ἐπένεσα.
μη. λόγῳ μὲν ὄχι· κἀρτῶν δὲ βούλεται.
ἀλλ' ἀντομαί σε τῆδε πῶς γονεάδ' Θ,
γονάτων τε τῶν σῶν, ἱκεσία δὴ γίγνομαι,

A. οἴκτειρον, οἴκτειρόν με τὴν δυσδαίμονα,
καὶ μὴ μ' ὄρημον ἐκπεσοῦσαν εἰσίδῃς·
δέξαι δὲ χώρᾳ καὶ δόμοις ἐφέστιον.
ὅπως ὁρῶν σε πῶς θεῶν τελεσφόρῳ
γένοιτο παίδων, λαὐτὸς ὄλβιος θανοῖς.
εὕρηκα δ' ὃν οἶδ' οἷον εὕρηκας τόδε·
παύσω δὲ σ' ὄντ' ἄπαιδα, καὶ παίδων γονὰς
σπεῖραί σε θήσω· τοιάδ' οἶδ' ἀφήκα.
ἀλ. πολλῶν ἕκατι τῶδε σε δεῦρο χρὴ σε
γνώναι πρόθυμος εἶμι. πρῶτα μὲν θεῶν,
ἔπειτα παίδων, ὧν ἐπαγγέλλει γονάς·
εἰς σὸν γὰρ δὴ φρενὸς εἰμι πᾶς ἐγώ.
ὅτω δ' ἐχρῆν· σὺ μὲν ἐλθοῦσα χθονὸς
πρὸς ἀστα σοι σε πρόξενεῖν δίκαιον ὤν.
τοσόνδε μὲν τοι σοὶ προσαινῶ γνῶναι,
ἐκ τῆδε μὲν γῆς ὄ σ' ἄγειν βουλήσομαι.
αὐτὴ δ' ἐάν πόρ ἐς ἐμὸς ἔλθῃς δόμους,
B μένεις ἄσυλος, οὐδ' σε μὴ μεθῶ ποτε.
ἐκ τῆδε δ' αὐτὴ γῆς ἀπαλλάσσου πόδα·
φεύγω γὰρ ξένοις εἶν θέλω.
μη. ἔπαι τάδ' ἀλλ' πίστις ἐ γένοιτό μοι
τούτων, ἐχρῆν μ' αὖ ταῦτα πῶς σέβειν καλῶς.
ἀλ. μῶν ὀ πιστοῦσθαι σε τί σοι ὀ δυσχρές;
μη. πιστοῦσθε. Πελίας δ' ἐχθρός ἐστί μοι δόμος,
Κρέων τε· τούτοις δ' ὁρκίοισι μὲν ζυγεὶς,
ἄγουσιν οὐ μεθεῖσαν ἐκ γαίας ἐμέ.
λόγοις δὲ σύμβας, καὶ θεῶν φώνοιτο
φίλος· γένοι αὖ, ἀπηρυκόμασιν
ἐκ αὖ πιθοῖ· τὰ μὲν μὲν γ' ἀσθενῆ·
τοῖσ' ὀλέος ὄστι, καὶ δόμος τυραννικός.
ἀλ. πολλὰ ἐλέξας ἐν λόγοις πεμνθίαν.
ἀλλ' εἰ δικεῖ σοι δρᾶν τάδ', ἐκ ἀφίσταμαι.
ἐμοί τε γ' τάδ' ὄστι ἀσφαλέστερα,
σκῆψιν τιν' ἐχθροῖς σοῖς ἔχοντα δικνύναι.
C τὸ σὸν δ' ἀρκεῖ μᾶλλον, ἐξηγοῦ θεούς.
μη. ὀμνυ τῶδε γῆς, πατρὸς τ' ἥλιον πατρὸς
τοῦ σοῦ, θεῶν τε σωτῆρας ἅπαν γένος.
ἀλ. τί χρῆμα δρᾶσειν; τί μὴ δρᾶσειν; λέγε.
μη. μήτ' αὐτὸς ἐκ γῆς ἐμ' ἐκβαλεῖν ποτε,
μήτ' ἄλλος ὅ τις ἐμῶν ἐχθρῶν ἄγειν
χρῄζῃ μεθεῖσαν ζῶν, ἑκουσίῳ τρόπῳ.
ἀ. ὄμνυμι γαῖαν, λαμπρὸν ἥλιόν τε φῶς,
θεούς τε πάντας, ἐμμενεῖν ἃ σε λέγω.
μη. ἀρκεῖ· τί δ' ὅρκῳ τῷδε μὴ μενῶν πάθοις;
ἀλ. ἃ τοῖσι δυσεβοῦσι γίγνεται βροτῶν.
μη. χάιρων πορεύου· πάντα γὰρ καλῶς ἔχει.
λαγὼ πόλιν σὴν ὡς τάχιστ' ἀφίξομαι,
πράξας ἃ μέλλω, καὶ τυχοῦσ' ὧν βούλομαι.
ἀλλά σ' ὁ Μαίας πομπαῖος ἄναξ
πελάσειε δόμοις·
ὧν τ' ἐπίνοιαν πᾶσιν κατέχων,
πράξειας ἐπεὶ γενναῖος ἀνὴρ,

Miserere, miserere infœlicissimæ,
Ne desolatam me, eiectam aspicias:
Sed me ciuitate, & tuo accipias lare.
Sic tibi fertilis liberorum à dijs amor
Indulgeatur: sic beatus æuum finias.
a Quale sit inuentum, quod inuenisti, ignoras quidem,
Ego autẽ finem imponã orbitati tuæ, ac efficiã (mina.
Vt pulchra prole fias parens. talia mihi sunt medica-
Ae. Multas ob res tibi hoc præstare beneficium
Mulier paratus sum. primùm propter deos:
Deinde quòd fœturam pollicearẽ liberũ.
Ab hac enim parte totus cassus sum ego.
Sic autem animatus sum: si in nostra regna ueneris,
Admirar, ut æquus accipiam te hospitio.
Tantum uerò tibi prædico mulier,
Ex hac terra nunquam te duxero:
Quin ipsa, si ad meos penates ueneris,
Manebis tuta, nec te unquam dimisero.
Sed ipsa hac terra exporta pedem:
Offensionem enim & apud hospites uitare cupio.
Me. Fient illa. sed si abs te fidem acciperem
Horum, bene tua erga me haberent omnia.
Ae. Num mihi diffidis? aut tibi quid est graue?
Me. Nihil diffido. sed Peliæ domus mihi infesta est,
Et Creon: cum illis, si iuramento coieris,
Per uim me omni profligabunt solo.
Sed si nunc uerbis pepigeris, dijsq; testibus iuraueris,
Eris meus amicus et defensor, b nec facilè cũ illis sanxe
Fœdus. meæ enim res infirmæ & accisæ sunt: (ris
Istis autem opes sunt, & domus regia.
Ae. Multa inest tuæ orationi prudentia:
Quin si hoc uidetur faciendum, haud abnuo.
Mihi enim fuerit non paulo tutius,
Et tuæ causæ utilius, si quod obtendam, habeam,
Inimicis tuis. Prænomines deos.
Me. Iura per Tellurem, & Solem patrem patris
Mei adhibe, & uniuersum deorum genus.
Ae. Quid ne me facturam, aut non facturum? refer.
Me. Neq; me, te unquam eiecturum solo,
Nec, si quis alius me attentauerit
Vexare, te permissurum uolentem, quòad uixeris.
Ae. Iuro terram, & splendidum solis iubar,
Omnesq; deos, his me staturum quæ à te audio.
Me. Satis sic est. Quid uerò peiurus factus lues?
Ae. Id quod impijs hominibus accidere solet.
Me. Lætus iter perage. omnia se habent probè:
Et ipsam quàm primùm me ad tuam ciuitatem recipiã,
Vbi quæ constitui perfecero, & animum expleuero,
CH. At te filius Maiæ, comes
Deducat domum:
Et quæcunq; in animo habes & moliris, ea
Ex sententia conficias quandoquidem te egregium,

a id est, uiã oraculi ignoras, Apollinis respõsum quid sibi uelit haud intelligis.

b uel, non admittes illorum legationes postulantes, ut me Attica ciijsias.

O' Aegeũ, uirum esse existimo.
Me. O' Iupiter, Themisq; Iouis, ac solis iubar.
Nunc uictrices hostes nostros triumphabimus,
O' amicæ, nunc rectam sumus ingressi uiam.
Nunc demũ spes est me sumpturã de hostib. suppliciũ.
Hic enim uir, qua parte laborauimus maximè,
Portus meorum consiliorum apparuit.
Ex hoc porrò tempore suspendemus fimes nauticas,
Profectæ ad urbem, & arces Palladis.
Nunc autem omnia mea consilia
Aperiam, nec quæ dictura sum iucunda fore putes.
Missо quopiam ex meis domesticis, Iasonem
Accersitum orabo ut ueniat in conspectum meum.
Vbi uenerit, blanda illum oratione tractabo,
Quòd & probentur mihi hæc, & pulchrè se habeant
Regiæ nuptiæ, quibus potitur, me prodita:
Item quod è re nostra sint hæc, & prudenter acta.
Præterea rogabo, ut hic sinat manere liberos:
Non, ut relinquam hostium in solo
Meos filios inimicis ludibrio:
Sed ut dolo & insidijs interficiam regis filiam.
Mittam enim ipsos manibus ferentes munera
Sponsæ, ne miseros extrudat in exilium:
Tenuem scilicet peplum, & textum auro redimiculum,
Hunc ornatum quamprimùm corpori applicuerit,
Malè peribit, & quisquis illam attigerit.
Talibus munera inungam pharmacis.
Atq; hæc quidem hactenus dicta sint:
Nunc plangam, quale facinus deinde sit
Perficiundum nobis: o cidam enim liberos
Meos, nec quisquam est qui illos eripiet.
Postquam autem miscuero luctu totam domũ Iasonis,
Ex hac egrediar terra, ut liberorum necem
Charissimorum, exilio luã, ausa facinus immanissimũ.
" Non enim tolerabile est, ô amici, rideri ab hostibus.
Actum sit, cur me uiuere iuuet? nec mihi patria,
Nec domus, neq; ullum malorum effugium est.
Tunc peccaui, quando deserui
Aedes paternas, Græci uerbis uiri
Persuasa, qui nobis cum Deo dabit pœnam:
Non enim, quos ex me habuit unquam aspiciet
Viuentes liberos posthac, nec ex noua
Sponsa prolem gignet: siquidem malè malam
Ipsam perire necesse est, meo ueneficio.
Nemo me ignauam aut imbecillem existimet,
Vel etiam timidam: sed alterius naturæ scilicet,
Inimicis grauem, & amicis palcidam.
" Talium enim uita est multo gloriosissima.
CH. Quandoquidẽ hunc nobis cõmunicasti sermonẽ,
Vt tibi prosim, & leges mortalium
Tuear, ne hæc facias omnino interdico.
Me. Non fiet aliter. Hæc autem abs te dici

Αἰγεῦ, παρ' ἐμοὶ δεδόκησας. A
μή. ὦ Ζεῦ, δίκη τε Ζηνὸς, ἥλιός τε φῶς,
νῦν καλλίνικοι δὴ ἐμῶν ἐχθρῶν, φίλαι,
γηθοσύμεθα, λεὼς ὁδὸν βεβήκαμεν.
νῦν δ' ἐλπὶς, ἐχθροὺς οὐ τιμῶς τίσειν δίκην.
ὅτῳ γὰρ ὦ νηρ, ἡ μάλιστ' ἐπάσχομεν,
λιμὴν τέφανται δὴ ἐμῶν βουλευμάτων.
ἐκ τοῦδ' ἀναψόμεθα πρυμνήσιον πάλων,
πολίσματ' ἄστυ, καὶ πόλισμα Παλλάδος.
ἤδη δὲ πάντα τἀμὰ βουλεύματα
λέξω· δέχου δὲ μὴ τῶν ἡδυλογίας λόγους.
πέμψασ' ἐμῶν τιν' οἰκετῶν, Ἰάσονα
εἰς ὄψιν ἐλθεῖν τοῦ ἐμοῦ αἰτήσομαι.
πολλοῖσι δ' αὖ τοῖς μαλθακοὺς λέξω λόγους,
ὡς καὶ δοκεῖ μοι ταῦτα, καὶ καλῶς ἔχει
γάμους τυραννῶν, οὓς πεφεύγαμεν ἐχθ-
καὶ ξύμφορ' εἶναι, καὶ καλῶς εἰργασμένα.
παῖδας δὲ μεῖναι αὖ ἐμοὺς αἰτήσομαι,
οὐχ ὡς λιποῦσα πολεμίων ἐν χθονὸς
ἐχθροῖσι παῖδας αὖ ἐμοὺς, καθυβρίσαι. B
ἀλλ' ὡς δόλοισι παῖδα βασιλέως κτανῶ.
πέμψω γὰρ αὐτοὺς δῶρ' ἔχοντας τῷ χροΐῳ,
νύμφῃ φέροντας, τοῦδε μὴ φεύγῃ χθόνα,
λεπτόν τε πέπλον, καὶ πλόκον χρυσήλατον.
ἂν δὲ λαβοῦσα κόσμον ἀμφίβη χροΐ,
κακῶς ὀλεῖται, πᾶς δ' ὃς αὐ θίγῃ κόρης.
τοιοῖσδε χρίσω φαρμάκοις δωρήματα.
ἀλλ' ἔστω μὲν τόνδ' ἀπαλλάσσω λόγον.
ὠμοῦ δ' οἷον δρᾶμ' ἐς δρᾶσείν
τοὺς τοῦδε τῷ ἐμῷ τέκνα γὰρ κατακτανῶ
τἀμὰ, ὅστις ὄδε, ὅστις οὐ σῴσειν τινα.
δόμον τε πάντα συγχέασ' Ἰάσονος,
ἐξέμι γαίας, φίλτατον παίδων φόνον
φεύγουσα, καὶ τλᾶσ' δρᾶμ' αἰσχιστόν τινα.
οὐ γὰρ γελᾶσθαι τλητὸν οὐ ἐχθροῖς, φίλαι. "
ἔστω. τί μοι ζῆν ἔτι δεῖ; ἔστ' ἐμοὶ πατρὶς, C
ἔστ' οἶκος ὅδε, ἔστ' ἀστροφὴ κακῶν.
ἡμάρτανον τόθ', ἡνίκ' ἐξελίμπανον
δόμους πατρῴους, αὐδηθεῖσ' Ἑλλησι λόγοις
πειθοῖσ', ὃς ἡμῖν σὺν θεῷ τίσει δίκην.
ἔστ' ἐξ ἐμοῦ γὰρ παῖδας ὀψεταί ποτε
ζῶντας τοιοῖσδε, ἔστι δ' νεοζύγου
νύμφης τεκνώσει παῖδ', ἐπεὶ κακῶς κακῷ
θανεῖν σφ' ἀνάγκη, τοῖς ἐμοῖσι φαρμάκοις.
μηδείς με φαύλην ἀβέβαιον νομιζέτω,
μηδ' ἠσυχαίαν· ἀλλὰ θατέρου τρόπου,
βαρεῖαν ἐχθροῖς, καὶ φίλοισιν εὐμενῆ.
τῶν γὰρ τοιούτων, βιοτεύεται βίος. "
χο. ἐπεὶ τοῦδ' ἡμῖν τόνδ' ἐνοίνωσας λόγον,
σέ τ' ὠφελεῖν θέλουσα, καὶ νόμοις βροτῶν
ξυμβαίνουσα, δρᾶν σ' ἀπαγορεύω τάδε.
μή. ἐκ τέτο ἄλλως. οἱ δὲ συγγνώμην λέγειν

A τάδ' ὄντι, μὴ πάσχοιεν ὡς ἐγὼ κακῶς.
χο. ἀλλὰ κτανεῖν σὸν παῖδα τολμήσεις γυναῖ;
μή. ὅτῳ γὰρ αὖ μάλιστα δηχθεὶς πόσις.
χο. σύ δ' οὐ γενοῖ γ' ἀθλιωτάτη γυνή.
μή. ἴτω. πόρισοι πάντων δὴν μέσῳ λόγοι.
ἀλλ' ἔα χώρει, καὶ τάχ' Ἰάσονα
εἰς ταὐτὰ γὰρ δὴ σοι τὰ πιστὰ χρώμεθα.
λέξεις δὲ μηδὲν τῶν ἐμοὶ δεδυμένων,
εἴπερ φρονεῖς εὖ δεσπότου, γυνή τ' ἔφυς.

χορός.

Ἐρεχθεῖδαι τὸ παλαιὸν ὄλβιοι,
καὶ θεῶν παῖδες μακάρων,
ἱερᾶς χώρας, ἀπορθήτου
τ' ἀπορφόρβαμνοι
λαμπροτάταν σοφίαν,
ἀεὶ διὰ λαμπροτάτου
βαίνοντες ἀβρῶς αἰθέρος,
B ἔνθα ποθ' ἁγνὰς
φήμας Πιερίδας
λέγουσι μεθίας
ἔμμεναι φυτεῦσαι,
καλλιπάρῃ τ' ἐν Κηφισοῦ ῥοαῖς
ταὐ Κύπριν ἐλθεῖν ἀφυ-
σαμένην χώραν καταπνεῦσαι
μητρὸς ἀνέμων
ἡδίπνοος αὔρας·
" ἀεὶ δ' ἐν ἐπάλληλον
" χαίταισιν ὀδόλιν ῥοδέ-
" ων πλόκων αὐθέων,
" τᾷ σοφίᾳ τᾷ δεδεμένας
" πέμπειν ἔρωτας,
" παντείας ἀρετᾶς ξυνεργούς.
C πῶς ἂν ἴδοιμι ποταμῶν,
ἢ πόλις, ἢ φίλων
πόμπιμόν σε χώρᾳ
τᾷ παιδοκτόνῳ ἕξει,
τᾷ οὐχ ὁσίαν, μετ' ἄλλων
σπένδαι τεκέων πλαγάν.
σπένδαι φόνον οἷον αἰεῖ.
μὴ, πρὸς γονάτων σε πάντες
ἱκετεύομεν,
μὴ τέκνα φονεύσῃς.
πῶς δὲ δράσει ἢ φρενὸς, ἢ
χειρὶ τέκνων σέθεν,
καρδίᾳ τε λήψῃ,
δεινὰν τολμήσουσα τόλμαν;
πῶς δ' ὄμματα πρὸς βαλεῖς
τέκνοις, ἀδάκρυτον μόρον
δρᾶσεις; φόνον ὁ δυήσει,
παίδων ἱκετῶν πιτνόντων;
τέγξαι χέρα φοίνιον
τῷ τλήμονι θυμῷ.

Meretur uenia, ut quæ nõ in iisdem quib. ego, sis malis.
CH. Ergo tuam interimes sobolem?
Me. Sic enim meo uiro maximum dolorem attulero.
CH. Tu uerò mulier fies miserrima.
Me. Eat. Omnes hi sermones sunt frustranei.
Quin uade, & accerse Iasona:
Ad omnia enim fida tua utimur opera.
Dices autem nihil illi meorum consiliorum,
Si modò benecupis heræ, & mulier es.

Chorus.

O' Erechthidæ quondam beati
Beatorum filij deorum:
Sacræ & intactæ terræ
Qui depascitis
Nobilissimam sapientiam,
Semper clarissimum iucundè
Ambulantes per æthera.
Vbi olim castas,
Nouem Pieridas
Fama est Musas
Flauam Harmoniam seuisse.
Vbi etiam ad amœni fluenta Cephisi
Cypridem ferunt, uentis carentem
Regionem perflasse
Suauè spirantibus
Ventorum auris:
Vbi semper innectit "
Capillis rosea serta "
Nectareis ex floribus, "
Vt excitet amores "
Sophiæ contubernaleis, "
Variæq; uirtutis cooperatores. "
Quomodo igitur te, uel ciuitas
Sacris clara fluminibus, uel
Regio amicis culta uiris,
Transmissam accipiet,
Mactatricem liberorum,
Nec expiatam? cum alijs
Considera prolis cædem,
Considera necem quam moliris.
Ne per genua tibi omnes
Pariter supplicamus,
Ne occidas liberos.
Vnde ista animo, & dexteræ
Veniet audacia, qua cor concipiet
Crudelitatem, qua tam dirum
Tibi imperabis facinus?
Quomodo oculis in filios
Coniectis ullam partem sine lachrimis
Retineas? haud sustinebis nece,
Suppliciter liberis procidentibus
Cruentam imbuere manum. Infœlici animo

ACTVS QVARTVS.

Iason. Medea. Pædagogus. Chorus.

IA. ADsum uocatus: & licet me oderis,
Tamen hoc tibi non negabitur quin audiam,
Quid nouæ rei ex me uelis mulier.
Me. Iason, peto ut si quid te dictis offenderim,
Ignoscas: meas enim ferre iras æquum est,
Quando multa inter nos mutuò officia
Præstita sunt. nunc autem ipsa mecum rationem inij,
Et ita increpaui: Quid misera sic insanio?
Cur sæua irascor his qui rebus probè consulunt?
Cur alieno à me terræ principes,
Et maritum, qui nostris prospicit commodis optimè,
Dum mulierem principem uxorem ducit, & fratres
Parat progignere liberis? non tandem missam faciam
Iram? quid ago, dijs res bene uertentibus?
Nunc quidem mihi sunt liberi, noui præterea
Nos hic exules esse, & planè amicis carere.
Hæc dum mecum cogitarem, agnoui meam
Stulticiam, & iram temerariam.
Nunc igitur te laudo, sapienterq; agere uideris
Adiungendo nobis hos affines: ego autem desipio.
Qun decebat potius me hæc consilia amplecti,
Eaq; unà perficere, & astare lecto.
Et tuam sponsam oblectare meritò.
" Sed sumus quales sumus, non dico malæ, "
" Mulieres. Haud conuenit te demitti ad malos, "
" Neq; stulta stultis obtendere. "
Concedimus & dicimus nos malè perpendisse rem,
Tum: nunc autem consilia in melius commutauimus.
O filij filij, huc adeste, tecta relinquite,
Egredimini, amplexus date, & alloquimini
Patrem nobiscum, & à priore odio
Veteri beneuolentia ei uos cum matre unà iungite.
Pax inter nos est, atq; ira omnis abijt.
Apprehendite dexterã manũ. Eheu ut mente terreor,
Dum mecum recolo occultæ quiddam rei.
Num ô filij, sic longum uiuentes æuum
Charas porrigetis manus? misera ego,
Vt lachrimis accluis sum, & metus plena.
Tandem uerò sublato aduersus patrem iurgio,
Teneram hanc faciem oppleui lachrimis.
CH. Et mihi ab oculis teneræ proruperunt lachrimæ,
Atq; utinam malum hoc quo nunc est subsistat gradu.
Ia. Laudo mulier hæc, neq; illa improbo:
Non enim mirum irasci fœmineum genus
Viro alienas emercanti nuptias.
Sed ad salubrius consilium, tuum uertisti animum:
Agnouisti potiorem, licet serò,
" Sententiam, frugi hæc sunt facta fœminæ. "
Vestræ ô filij prouidè pater
Saluti prospexit, diuorum haud sine numine.

ΔΡΑΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ. A

ἰάσων. μήδεια. παιδαγωγός. χορός.

ΗΚω λελυδυὲς. καὶ γὰρ ὄζα δυσμενὴς, ἰά.
ὀκ ἀὴν' ἁμαρτοὶς τοῦδ' ἔγ', ἀλλ' ἀκουόμαι,
τί χρῆμα βούλει κἀνὸν ὀξ ἐμοῦ γνῶναι.
μη. ἰάσον, αἰτοῦμαί σε τῶν εἰρημένων
συγγνώμον' εἶν' τὰς δ' ἐμὰς ὀργὰς φορῆν
εἰνός γ', ἐπεὶ νῶν πολλ' ἐπεἰργασται φίλα.
ἐγὼ δ' ἐμαυτῇ ὀξὰ λόγων ἀφικόμην,
λέλοιδόρηστ' ἀφετλία, τί μαίνομαι,
καὶ δυσμενῶ αἴνω τοῖσι βουλεύουσιν εὖ;
ἐχθρὰ δὲ γαίας κηρύκοις κεκλίσμαι,
πόσει θ', ὃς ἡμῖν ὀρᾷ τὰ συμφορώτατα,
γήμας τύραννον, καὶ κασιγνήτοις τέκνοις
ἐμοῖς φυτεύων; ὀκ ἀπαλλαχθήσομαι;
θυμοῦ; τί πάσχω, θεῶν πορεζόντων καλῶς;
ὀκ εἰσί μοί μοι παῖδ' ὀν. οἶδα δὲ χθένα
φεύγοντας ἡμᾶς, καὶ σφαιζόντας φίλων. B
ταῦτ' ἐννοηθεὶσ', ἀποδόμην ἀβουλίαν
πολλῶ ἐχθίω, καὶ μάτην θυμωρίαν.
νῦν ὖν ἐπαινῶ σωφρονεῖν τ' ἐμοὶ δοκεῖς,
κῆδη τόδ' ἡμῖν προσλαβὼν· ἐγὼ δ' ἄφρων.
ἔχρῆν μετεῖναι τῶνδε τῶν βουλευμάτων,
ξυμπράσσειν, καὶ κῆρεσσαι λέχει,
νύμφην τε κοιμίζουσαν ἥδεσθαι σέθεν.
ΑΛΛ' ἐσμὲν, οἷον ἐσμὲν, ὀκ ἐρῶ κακὸν,
γυναῖκες· ἐκκῶν χρῆν σ' ὁμοιοῦσθαι κακοῖς,
ὀδ' αὐ πτείνειν νηπὶ αὐτὶ νηπίων.
πεῖθόμεθα, καὶ φαμὲν κακῶς φρονεῖν
τότ' ἀλλ' ἄμεινον νῦν βεβούλευμαι τάδε.
ὦ τέκνα τέκνα, δεῦτε, λείπετε σέγας.
ὀξελθατ', ἀσπάσασθε καὶ πεσόντες
πατρὶ μεθ' ἡμῶν, καὶ σφαλμάχθηθ' ἅμα
φιλοῦντες ἐχθρὰς εἰς φίλους μηδὲν μέτα· C
σπονδὰι γὰρ ἡμῖν, καὶ μεθίεσηκεν χόλος.
λάβεσθε χειρὸς δεξιᾶς. οἴμοι κακῶν·
ὡς ἐννοῦμαι δ' ἅ τι τῶν ἀκκρυμμένων.
ἆρ' ὦ τέκν', ὅτι καὶ πολὺν ζῶντες χρόνον
φίλων ὀρέξετ' ὠλένων; τάλαιν' ἐγὼ,
ὡς ἀρτίδακρυς εἰμὶ. καὶ φόβος πλέα.
χρόνῳ δὲ νεῖκος πατρὸς ὀξαιρεθήν,
ὅλῳ τορεύνω τοῦδ' ἔπληξα δακρύων.
χο. λᾷμοὶ κατ' ὄσσων χλωρὸν ὠρμήθη δάκρυ.
καὶ μὴ πεσοῦσα μεῖζον, ἢ τὸ νῦν κακόν.
ἰά. αἰνῶ γνώσει τάδ'. ὀδ' ἐκεῖνα μέμφομαι·
εἰνὸς γὰρ ὀργὰς θῆλυ ποιεῖσθαι χρῆν,
γάμοις πρὸς ἐμπολῶντι γ' ἀλλοίοις πόσει.
ἀλλ' ἐς τὸ λῷον σὸν μεθίεσηκεν λέχος.
ἔγνως δὲ τοῦ νικῶσαν, ἀλλὰ τῷδ' χρόνῳ,
βουλεύ. γυναικὸς ὀργὰ ταῦτα σώφρονος.
ὑμῖν δὲ παῖδες ὀκ ἀφρονέσως πατρὶς
πολλῶ ἔθηκε σὺν θεοῖς σωτηρίαν.
οἶμαι

MEDEA. 155

A οἶμαι γὰρ ὑμᾶς φῶς τῆς Κορινθίας
τὰ πρῶτ' ἔσεσθαι σὺν κασιγνήτοις ἔπι.
ἀλλ' αὐξάνεσθε. τἄλλα δ' ὀξεργάζεται
πατήρ τε, καὶ θεῶν ὅστις ὀξὺν δύμωνής.
ἔδοιμι δ' ὑμᾶς βυτραφεῖς ἥβης τέλος
μολόντας, ἐχθρῶν τῶν ἐμῶν ὑπερβάτας.
αὐτὴ τί χλωροῖς δακρύοις τέγγεις κόρας;
στρέψασα λευκὸν ἐμπαλιν πρόσωπον,
οὐκ ἀσμένη τόνδ' ὀξ ἐμοῦ δέχῃ λόγον;
μή. οὐδὲν, τέκνων τῶνδ' ἐννοουμένη τυχεῖ.
ἰά. θάρσει νυν· εὖ γὰρ τῶνδ' ἐγὼ θήσω πόρι.
μή. ὀρώσω τάδ' ὅστι οἷς ἀπιστήσω λόγοις.
" γυνὴ δὲ, θῆλυ, λᾷστὶ δακρύοις ἔφυ. "
ἰά. τί δῆτα λίαν τοῖσδ' ὤλοφύδε τέκνοις;
μή. ἔπιστον αὐτοῦ. ζῶ δ' ὅτ' ὀξ ἀνχομαι τέκνα;
εἰσῆλθε μ' οἶκτος, εἰ γνήσιστοι τάδε.
ἀλλ' ὧν πρὸ ὄνειν εἰς ἐμὰς ἥκεις λόγους,
B τὰ μὲν λέλεκται, τῶνδ' ἐγὼ μνησθήσομαι.
ἐπεὶ τυράννοις γῆς μ' ἀφεῖλεσθαι δοκεῖ,
κἀμοὶ τάδ' ὄστι λῷστα γιγνώσκω καλῶς,
μήτ' ἐμπεσεῖν σοι, μήτε κοιράνοις χθονὸς
ναίειν δοκῶ γὰρ δυσμενὴς εἶν δόμοις,
ἡμεῖς μὲν ἐκ γῆς φεῦ' ἀπαίρομεν φυγῆ.
παῖδάς δ' ὅπως ἂν ἐκβαφῶσιν σῇ χρεῖ,
αὐτοῦ Κρέοντα, τοῦδε μὴ φεύγειν χθόνα.
ἰά. ὀκ οἶδ' εἰ πείσαιμι· πειρᾶσθαι δὲ χρή.
μή. σὺ δ' ἀλλὰ σοῦ κέλευε αὐτῆσθαι πατρός
γυναῖκα, παῖδας τοῦδε μὴ φεύγειν χθόνα.
ἰά. μάλιστα· καὶ πείσειν γε δυξάζω σφ' ἐγώ,
" εἴπερ γυναικῶν ὀστὶ τῶν ἄλλων μία. "
μή. συλλήψομαι δὲ τοῦδε σοὶ διὰ γὼ πόνου·
πέμψω γὰρ αὐτῇ δῶρ', ἃ κάλλιστ' ὀν τοῦ
τῶν νῦν γ' ἀνθρώποισιν, οἶδ' ἐγὼ πολύ,
λεπτόν τε πέπλον, καὶ στέφος χρυσήλατον,
C παῖδας φορόντας. ἀλλ' ὅσον τάχος χρεὼν
κόσμον κομίζειν δεῦρο πεσσόλῳ πινά.
ὀυδ' αἰμονήσει δ' ὀχ ἕν, ἀλλὰ μυρία.
ἀνδρὸς γ' ἀρίστου σὺ τυχοῦσ' ὀμοῦ ἔτι,
κεκτημένη τε κόσμον, ὃν ποθ' ἥλιος
πατὴς πατρὸς δεδώκοσιν ἐκγόνοισιν οἷς.
λάζου δὲ φορνὰς τάσδε, παῖδεδε, εἰς χόρας,
καὶ τῇ τυράννῳ μακαρίᾳ νύμφη δότε
φόρεντ' ὅστι δῶρα μεμπτὰ δέξεται.
ἰά. τί δ' ὦ ματαία τῶνδε σὰς λευκοῖς χόρας;
δοκεῖς σφαίζειν δῶμα βασίλειον πέπλῳς;
δοκεῖς δὲ χρυσὸς· σῶζε, μὴ δίδου τάδε.
εἴπερ γὰρ ἡμᾶς ἀξιοῖ λόγου πινός
γυνὴ, πεσεῖσει χρημάτων, σάφ' οἶδ' ἐγώ.
" μή. μή μοι σύ· πείθειν δῶρα καὶ θεὸς, λόγον· "
" χρυσὸς δὲ, λρείσσων μυρίων λόγων βροτοῖς. "
" λεύνης ὁ δαίμων, λεῖνα νῦν αὔξει θεός. "
νέα τυραννεῖ. τῶνδ' ἐμῶν παίδων φυγὰς,

Spero enim uos huius terræ Corinthiæ (tribus.
Principes fore unà cũ cæteris, quos Glauca dabit, fra-
Sed crescite: reliqua curæ erunt patri
Et Deo, quisquis nobis benè fauerit.
Fiat autem, ut uos fausté educatos uideam
Plena iuuẽtæ spacia attingere, et hostes meos uincere.
Tu quid teneris lachrimis oculos rigas,
Vultus retrò auertens candidos?
Non hilaris & læta hunc ex me accipis sermonem?
Me. Nihil ringor ego. de hisce tantum liberis cogito.
Ia. Esto bono animo, ipsis ego bene prouidero.
Me. Faciam hoc, nec tuis diffidam sermonibus.
Mulier uerò natura lachrimis obnoxia est. "
Ia. Quid adeò supra modum hisce ingemiscis liberis?
Me. Genui ipsos: & cùm filijs uitam precor,
* Continuò fletus, metusq; subit, ne hæc fiant. * mox tangor misericordia, an hæc futura sint.
Sed quorum gratia mecum in colloquium uenis, (ro.
Hæc tibi dicta sunt: quod superest breui tibi suggesse-
Quando terræ principibus me ablegare uisum,
Atq; mihi id tutissimum est: noui bene,
Non in oculis tibi, nec regibus terræ, sed è medio
Habitare: nam odisse uideor domos.
Nos quidem hinc fugam capessimus:
Filij autem, ut tua educentur manu,
A Creonte impetra, ne unà mittantur in exilium.
Ia. Nescio an persuasurus sim. tentandum tamen est.
Me. At coniugem tuam iube, ut roget patrem,
Filij ne hinc cogantur ire in exilium.
Ia. Maximè: & me persuasurum ipsam existimo,
Siquidem aliarum mulierum una est. "
Me. Adiuuabo autem & ipsa conatum hunc tuum:
Mittam enim illi dona, quæ multis anteeant modis
Cæterus, quas nunc homines norũt, res: (noui probè)
Nempe tenue peplum, & coronam auream,
Quæ ei pueri ferant. Sed quàm fieri potest maturrimè,
Oportet aliquem ministrum istuc portare mundum.
Erit autem non una, sed mille beata rebus:
Te coniugem nacta uirum præstantissimum,
Et ornatum possidens, quem olim Sol,
Pater patris, dat suis nepotibus.
Accipite dotem hanc, ô filij, in manus,
Et reginæ, multum beatæ sponsæ date
Offerentes. non contemnenda dona accipiet.
Ia. Quid ô demens hisce rebus tuas despolias manus?
Putas egere regiam domum peplis?
Putasq; auro? serua, nec illa dederis.
Si enim nos alicuius precij æstimat
Mulier, præferet opibus: non obscurè scio ego.
Me. Ne tu mihi obstrepas. nã te deos munerib. flecti di "
Et aurũ mille dictis inter mortales præualet. (ctitãt. "
† Illi aspirat fœlicitas, illa nunc auget deus.
Iuuencula ipsa regnat, Meorum uerò liberorum exilia
Non

† id est, bona fortuna illi, f. Glaucæ fauet.

Non solùm auro, sed & anima permutauerim. — ψυχῆς οὐ ἀλλαξαίμεθ', ὦ χρυσοῦ μόνῳ. A
Quare ô filij ingressi uicinas domus, — ἀλλ' ὦ τέκν' εἰσελθόντε πλησίους δόμους,
Nouam patris uxorem, & dominam meam — πατρὸς νέαν γυναῖκα, δεσπότιν τ' ἐμὴν,
Supplices orate, poscite, oblatis donarijs, — ἱκετεύετ', αἰτεῖσθε, μὴ φυγεῖν χθόνα,
Vt ipsius beneficio hic manere liceat: id enim præcipuè — κόσμον διδόντες τῶδε γὰρ μάλιστα δεῖ
Vobis faciendum, ut dona hæc illa in manus accipiat. — εἰς χεῖρ' ἐκείνης δῶρα λεξάσθω τάδε.
Ite quam ocyßimè: matriq; eorũ, quorũ cõpos fieri cupit, — ἴθ' ὡς τάχιστα, μητρὶ σ' ὧν ὁρᾷ τυχεῖν,
Vt sitis læti, re bene acta, nuncij, date operam. — σύναγγελοι γὰρ ὄντες, πράξαντος καλῶς.

Chorus. — χορός.

Nulla amplius spes de liberorum uita, — οὐδὲν ἐλπίδες ἔτι μοι παίδων ζωᾶς,
Nulla amplius superest: eunt enim nunc ad necem. — οὐκέτ' εἰσίασι γὰρ εἰς φόνον ἤδη.
Accipiet infœlix sponsa aurei, — λήψεται νύμφα χρυσέων αὐαλέσμων,
Accipiet diram reticuli noxam. — λήψεται δύσαιν' ἄταν.
Ac flauæ illigabit comæ, — ξανθᾷ δ' ἀμφὶ κόμᾳ
Stygij ornatum Plutonis, — θήσει κρᾶδα κόσμου,
Quam primùm manibus acceperit. — τοῦτα ταῖν χροῒν λαβοῦσα.
Alliciet gratia, diuinusq; fulgor pepli, — πείσει χάρις, ἀμβρόσιός τ' αὐγὰ πέπλων, B
Vt auro textam circumponat capiti coronam, — χρυσοστόλκτου στέφανον περιθεῖσα,
Iamq; apud inferos sponsa ornabitur. — νυμφοκοσμήσει.
Talibus sepietur angustijs: — τοῖον εἰς ἕρκος πεσεῖται,
Talem scilicet necem — καὶ μοῖραν θανάτου
Sortietur infœlix, — πεσοῦν τύχει δύσαιν,
Nec Aten subter fugiet. — ἄταν δ' οὐχ ὑπεκφεύξεται.
Tu autem ô miser, ô infœlix sponse, — σύ δ' ὦ τάλαν, ὦ κατόνυμφε,
Regum affinis, — κηδεμὼν τυράννων,
Filijs imprudens — παισὶν ἀκαιδὼς
Exitium struis, [a] — ὀλέθριον βιοτᾶν πεσάγεις,
Tristemq; coniugi necem. — ἀλόχῳ τε σᾷ συγόρῳ θανάτου.
Infœlix, quàm funesto iter pandis fato. — δύσαινε, μοίρας ὁδὸν πορεύῃ.
Tuas uerò uices, — μετασχήσει δὲ σὸν ἄλγος,
O miseranda mater gemo: — ὦ τάλαινα παῖδων
Quæ interfectura es — μᾶτερ, ἃ φονεύσεις
Liberos propter thoros — τὰ τέκνα, νυμφιδίων χάριν C
Nuptiales: quibus præter fas desertis, — λεχέων· ἃ σοι πολιτῶν ἀνόμως,
Alij consuescit maritus coniugi. — ἄλλῃ ξυνοικεῖ πόσις συνεύνῳ.
Pæ. O Hera, filij ab exilio sunt liberi, — παι. ἐλεεινοί, ἀφεῖνται παῖδες οἶδέ σοι φυγᾶς,
Et dona accepit regia sponsa animo hilari: — καὶ δῶρα νύμφη βασιλὶς ἀσμένη χροΐ
Bonaq; porrò erunt in pace liberi. — ἐν ἐλέᾳ· εἰρήνῃ δὲ τἀπείθεν τέκνοις.
Me. Hem. P. Quid rebus lætis sic stas attonita? — μη. ἔα. π. τί συγχυθεῖσ' ἕστηκας, οὐκ ἐν εὐτυχεῖς;
Cur tuam retrò uertis gentem? — τί σὸν ἔπροψας ἔμπαλιν πρόσωπον,
Nec gaudens hunc ex me sermonem accipis? — οὐκ ἀσμένη τόνδ' ἐξ ἐμοῦ δέχῃ λόγον;
Me. Ae, æ. — μη. αἰ, αἰ.
Pæ. Non ista congruunt his nuncijs. (malum — παι. τάδ' ἐξωνδᾶ τοῖσιν ἐξαγγελμάτοις.
Me. Væ nimium: Væ iterũ. P. Num aliquod nuncians — μη. αἰ αἰ μάλ' αὖθις. π. μῶν τιν' ἀγγέλων τύχω,
Inscius, opinione fallor læti nuncij? — ἐν οἶδα, δόξῃ δ' ἐσφάλω εὐαγγέλου;
Me. Nunciasti qualia nunciasti, nihil tibi imputo. — μη. ἤγγειλας οἷ' ἤγγειλας· οὐ σε μέμφομαι.
Pæ. Quid ergo ita demisso uultu lachrimas? — παι. τί δὴ κατηφὲς ὄμμα, καὶ δάκρυρροεῖς;
Me. Multa me id cogit necessitas, ô senex: ista enim dij, — μη. πολλή μ' ἀνάγκη, πρεσβῦ· ταῦτα γὰρ θεοί,
Et ego parùm prudenter machinata sum. — κἀγὼ κακῶς φρονοῦσ' ἐμηχανησάμην.
P. Bono sis animo. nã porrò spe filiorũ nixa superas. — παι. θάρσει. κρατεῖς τοι καὶ σὺ πρὸς τέκνων ἔτι.
Me. b Alios prius ego infœlix deduxero. — μη. ἄλλους κατάξω πρόσθεν ἢ τάλαιν' ἐγώ.
Pæ. Non tu sola à tuis filijs seiungeris: — παι. ὅτι μόνη σὺ σῶν ἀπεζύγης τέκνων.

b id est, hosce prius ad inferos mittam: κατάξω enim pro εἰς ᾅδου πέμψω. interpres.

a miseram uitam paras.

A Κόφως φέρειν χρὴ θνητὸν ὄντα συμφορᾶς. — Decet mortalem leuiter ferre infortunia.
μη. εἰσόω τάδ' ἀλλὰ βαῖνε δωμάτων ἔσω, — ME. Faciam hoc. tu autem intrò in domum eas,
καὶ παισὶ πόρσυν' οἷα χρὴ καθ' ἡμέραν. — Et pueris res necessarijs usibus uitæ para.
ὦ τέκνα τέκνα, σφῶν μὲν ὅδε δὴ πόλις, — O filij, filij: uestra quidem est ciuitas,
καὶ δῶμ', ἐν ᾧ λιποῦσα θλίαν ἐμὲ, — Et domus, in qua relicta me misera
οἰκήσετ' αἰεὶ μητρὸς ἐσφμένοι· — Habitabitis sine matre pupilli perpetuò:
ἐγὼ δ' ὀλοῦ ἄλλην γαῖαν εἶμι δὴ φυγάς, — Ego autem exul in aliam terram eo,
πρὶν σφῶν ὄνασθαι, καὶ πιδεῖν ὀλβάμονας· — Priusquam uobis fruar, & beatos aspiciam:
πρὶν λέκτρα, καὶ γυναῖκα, καὶ γαμηλίους — Priusquam connubia, et uxores, & choros
δόνακας ἀγάλλαι, λαμπάδας τ' αὐαχέειν. — Nuptiales ornem & sacrem, & accendam faces.
ὦ δυστάλαινα, ἦ ἐμῆς αὐθαδίας. — O me ter infœlicis contumaciæ:
ἄλλως ἄρ' ὑμᾶς ὦ τέκν' ἐξεθρεψάμην. — Frustrà nutrini uos ô liberi:
ἄλλως δ' ἐμόχθουν, καὶ κατεξαύθην πόνοις, — Frustraq; sum fatigata, & confecta laboribus,
κρᾶς φύσας φέρουσ' ἐν τόκοις ἀλγηδόνας. — Duros sustinens in partu cruciatus.
ἦ μὴν πόθ' ἡ λύουσα ἔλπιδ' ἀς — Quàm olim amplas spes in uobis misera
πολλὰς ἐν ὑμῖν γηροβοσκήσειν τ' ἐμὲ, — Habebam sitas: uidelicet fore, ut me ætate grauem
καὶ κατθανοῦσαν χροΐν εὖ περιστελεῖν, — Foueretis aliquando, & componeretis defunctã ritè
B ζηλωτὸν ἀνθρώποισιν. νῦν δ' ὤλολε δὴ — Manibus, sortis beatæ fœminam. sed iam nunc perijt
γλυκεῖα φροντὶς σφῶν· ἐξ ἐσόρεις — Dulcis cura: uobis enim orbata,
λυπηρὰν διάξω βίοτον, ἀλγεινόν τ' ἐμοί. — Viram tristem & acerbam mihi, exigam.
ὑμᾶς δὲ μητρὸς οὐκέτ' ὀμμάσιν φίλοις — Vos autem matrem posthac charis oculis
ὄψεσθ' ὄν ἄλλο χρῆμ' ἀχρεῖον βίου. — Haud aspicietis, ad aliud traducti uitæ genus.
φεῦ, φεῦ. τί πρὸς ἀδρὰ κεκλόκατέ μ' ὄμμασιν τέκνα; — Ah, ah. Quid intuemini me liberi?
τί πρὸς γελᾶτε, ὅν τ' ἐσχάτου γέλως; — Quid arridetis risu hoc ultimo?
αἰ, αἰ. τί δρῶ; κραδία γὰρ οἴχεται. — Ae, æ. Quid faciam? pectus mihi disperit.
γυναῖκες, ὄμμα φαιδρὸν ὡς εἶδον τέκνων, — O mulieres, ut uidi liberorũ liberales et alacres uultus
οὐκ ἂν δυναίμην. χαιρέτω βουλεύματα — Haud necem sustineam, valeant consilia
τὰ πρόσθ· ἄξω παῖδας ἐκ γαίας ἐμούς. — Prior: meos ex terra ducam filios.
τί δεῖ με πατρὶ τῷδε τοῖς τούτου κακοῖς — Quorsum enim attinet duplici meo malo,
λυπεῖν, αὐτὼ δίς τέκν' ἀτᾶσθαι κακά; — Horum cæde liberorum ulcisci patrem?
οὐ δῆτ' ἐγὼ· χαιρέτω βουλεύματα. — Absit hoc à me: valeant consilia.
καί τοι τί πάσχω; βούλομαι γέλωτ' ὀφλεῖν, — Verùm quid ago? num risui me exponere uolo,
ἐχθροὺς μεθεῖσα οὐκ ἐμοὺς ἀζημίους; — Inultos dimittens hostes meos?
τολμητέον τάδ'. ἀλλὰ δὴ ἐμῆς κάκης, — Audendum hoc. Quin meæ id uitium est ignauiæ,
C τὸ καὶ πρόσθεν μαλθακὸς λόγοις ἐφεῖ. — Effœminatis rationibus cum mente controuertere.
χωρεῖτε παῖδες εἰς δόμους· ὅστις δὲ μὴ — Ite filij in domum: cui autem non fas est
θέμις τελεῖν τοῖς ἐμοῖσι θύμασιν, — Meis adesse sacrificijs, ei
οὐ θῶ μελήσει. χεῖρα δ' ἀφθόρῳ. — Hoc curæ sit, ut abeat. Quid? manus ne polluam: nece?
ἆ, ἆ. μὴ δῆτα θυμέ, μή σύγ' ὀργάσῃ τάδε. — Ah, ah. ô mi anime, ne tantum nephas patraueris.
ἔασον αὐτοὺς, ὦ τάλαν. φεῖσαι τέκνων. — Sine ipsos, ô misera parce uitæ filiorum:
ἐκεῖ μεθ' ἡμῶν ζῶντες, εὐφρανοῦσί σε. — Ibi nobiscum uiuentes, oblectabunt te.
μὰ τὸν παρ' ἅιδου νυκτέρους ἀλάστορας, — Non per infestos inferi Plutonis dæmonas
ὅτοί ποτ' ἔσται τοῦθ', ὅπως ἐχθροὶς ἐγὼ — Hoc unquam fiet, ut ego hostium
παῖδας πρόσω τοὺς ἐμοὺς καθυβρίσω. — Meos filios relinquam contumeliæ.
παντὸς σφ' ἀνάγκη κατθανεῖν, ἐπεὶ δὲ χρὴ, — Omnino mori ipsos necesse est: & quando ità
ἡμεῖς κτενοῦμεν, οἵπερ ἐξεφύσαμεν. — Oportet, nos occidemus, quæ peperimus:
παντὸς πάσκειν ταῦτα, κἀκ τῆς φύξεται. — Actum omnino est hoc, [a] neq; effugient.
καὶ δὴ τὰ πρὸς κεφαλῇ στέφανον, ἐν πέπλοισί τε — Et iam capiti imposuit coronam, ac in peplis
νύμφη τύραννος ὀλλυται· σάφ' οἶδ' ἐγώ. — Perit regia sponsa, certò ipsa scio.
ἀλλ' εἶμι γὰρ δὴ τλημονεστάτῳ ὁδοῦ, — Sed iam eo uiam miserrimam,
καὶ τόνδε πέμψω τλημονεστέρῳ ἔτι — Et hosce adhuc in miseriorem dabo
παῖδας· πρόσειπεῖν βούλομαι δὴ τ' ὦ τέκνα, — Filios, affari uolo: Date, ô liberi,

a alij: neq; erit irritũ.

Non solùm auro, sed & anima permutauerim. ψυχῆς αὖ ἀλλαξαίμι δ', οὐ χρυσοῦ μόνον. A
Quarè ô filij ingressi uicinas domus, ἐλθ' ὦ τέκν' εἰσελθόντε πλησίους δόμους,
Nouam patris uxorem, & dominam meam πατρὸς νέαν γυναῖκα, δεσπότιν τ' ἐμὴν,
Supplices orate, poscite, oblatis donarijs, ἱκετεύετ', αἰτεῖσθε, μὴ φυγεῖν χθόνα,
Vt ipsius beneficio hic manere liceat: id enim præcipuè νόσμον διδόντος· τόδε γὰρ μάλιστα δεῖ
Vobis faciendum, ut dona hæc illa in manus accipiat. εἰς χεῖρ' ἐκείνης δῶρα δεξάσθαι τάδε.
Ite quàm ocyßimè: matriq; eorũ, quorũ cõpos fieri cupit, ἴθ' ὡς τάχιστα, μηδὲ δ' ἂν δρᾷ τυχεῖν,
Vt sitis læti, re bene acta, nuncij, date operam. σύναγελοι γηθοιάδε, περάσαντος καλῶς.

χορός.

Chorus.

Nulla amplius spes de liberorum uita, νῦν ἐλπὶς οὐκέτι μοι παίδων ζωᾶς,
Nulla amplius superest: eunt enim nunc ad necem. οὐκέτ' εἴσεται γὰρ εἰς φόνου ἥδη.
Accipiet infœlix sponsa aurei, δέξεται νύμφα χρυσέων αὐτοῦ σέμνον,
Accipiet diram reticuli noxam. δέξεται δύσαν θέαν.
Ac flauæ illigabit comæ, ξανθᾶς δ' ἀμφὶ κόμας
Stygij ornatum Plutonis, θήσει κρύβδα κόσμον,
Quàm primùm manibus acceperit. τοῦτ' τοῖν χροῖν λαβοῦσα.
Alliciet gratia, diuinusq; fulgor pepli, πείσει χάρις, ἀμβροσίος τ' αὐγὰ πέπλων, B
Vt auro textam circumponat capiti coronam, χρυσεόστολκτον στέφανον περιθεῖσα,
Iamq; apud inferos sponsa ornabitur. νυμφεύσει δ' ἤδη πάρος νυμφοκοσμήσει.
Talibus sepietur angustijs: τοῖον εἰς ἔρκος πεσεῖται,
Talem scilicet necem καὶ μοῖραν θανάτου
Sortietur infœlix, πεσλήψεται δύσαινα,
Nec Aten subterfugiet. οὐδ' ὦ τάλαν, ὦ κακόνυμφε,
Tu autem ô miser, ô infœlix sponse, νυμφίου τυραννοῦ,
Regum affinis, παισὶν δ' κατειδῶς
Filijs imprudens ὀλέθριον βιοτὰν πεσάγεις,
a miseram uitam paras. Exitium seruis, a ἀλόχῳ τε σᾷ συγγόνῳ θάνατον.
Tristemq; coniugi necem. δύσαινε, μοίρας οἷον πρόσοιχη.
Infœlix, quàm funesto iter pandis fato. μετασχήσομαι δὲ σὸν ἄλγος,
Tuas uero uices, ὦ τάλαινα παίδων
O miseranda mater gemo: μᾶτερ, ὦ φονεύσεις
Quæ interfectura es τὰ τέκνα, νυμφιδίων χάριν C
Liberos propter thoros λεχέων· ἅ σοι πεπρωμένα οἴκοις,
Nuptiales: quibus præter fas desertis, ἄλλῃ ξυνοικεῖ πόσις σὸς νύν.
Alij consuescit maritus coniugi. Pæ. O' Hera, filij ab exilio sunt liberi, παι. δέσποιν', ἀφεῦνται παῖδες οἱδε σοι φυγᾶς,
Et dona accepit regia sponsa animo hilari: καὶ δῶρα νύμφη βασιλὶς ἀσμένη χροῖ
Bonaq; porrò erunt in pace liberi. εὐδεῖ· εἰρήνη δὲ τἀκείθεν τέκνοις.
Me. Hem. P. Quid rebus lætis sic stas attonita? μή, ἔα. Π. τί συγχυθεῖσ' ἕστηκας, λώιν' ξυτυχοῦσ;
Cur tuam retrò uertis genam? τί σὸν ἐστρεψας ἐμπαλιν παρειάν,
Nec gaudens hunc ex me sermonem accipis? οὐκ ἀσμένη τόνδ' ἐξ ἐμοῦ δέχῃ λόγον;
Me. Ae, æ. μή, οἴ, αἴ.
Pæ. Non ista congruunt his nuncijs. (malum παι. τάδ' οὐ ξυνῳδὰ τοῖσιν ἐξαγγελμάτοις.
Me. Væ nimium: Væ iterũ. P. Num aliquod nuncians μή, αἴ αἴ μάλ' αὖθις. Π. μῶν τιν' ἀγγέλων τύχω,
Inscius, opinione fallor læti nuncij? οὐκ οἶδα, δέξῃς δ' ἐσφάλω ξυναγέλου;
Me. Nunciasti qualia nunciasti. nihil tibi imputo. μή, ἤγγειλας οἷ' ἤγγειλας. οὔ σε μέμφομαι.
Pæ. Quid ergo ita demisso uultu lachrimas? παι. τί δὴ κατηφὲς ὄμμα, καὶ δάκρυ ῥοεῖς;
Me. Multa me id cogit necessitas, ô senex: ista enim diij, μή. πολλή μ' ἀνάγκη, πρεσβῦ· ταῦτα γὰρ θεοί,
Et ego parùm prudenter machinata sum. κἀγὼ κακῶς φρονοῦσ' ἐμηχανησάμην.
P. Bono sis animo. nã porrò spe filiorũ nixa superas. παι. θάρσει. κρατεῖς τοι καὶ σὺ πρὸς τέκνων ἔτι.
Me. b Alios prius ego infœlix deduxero. μή. ἄλλους κατάξω πρόσθεν ἢ τάλαιν' ἐγώ.
Pæ. Non tu sola à tuis filijs seiungeris: παι. ὅτι μόνη σὺ σῶν ἀπεζύγης τέκνων.

b id est, hosce prius ad inferos mittam: κατάξω enim pro εἰς ἅιδαν πέμψω. interpres.

Κόφως

A Κόφως φορεῖν χρὴ θνητὸν ὄντα συμφορὰς. Decet mortalem leuiter ferre infortunia.
μή. δρᾶσον τάδ' ἀλλὰ βαῖνε δωμάτων ἔσω, ME. Faciam hoc. tu autem intrò in domum eas, "
καὶ παισὶ πόρσυν' οἷα χρὴ καθ' ἡμέραν. Et pueris res necessarijs usibus uitæ para.
ὦ τέκνα τέκνα, σφῶν μὲν ὅδε δὴ πόλις, O' filij, filij: uestra quidem est ciuitas,
καὶ δῶμ', ἐν ᾧ λιπόντες ἀθλίαν ἐμὲ, Et domus, in qua relicta me misera
οἰκήσετ' αἰεὶ μητρὸς ἐσφανεῖσ' ὁμοῦ. Habitabitis sine matre pupilli perpetuò:
ἐγὼ δ' ὁδ' ἄλλην γαῖαν εἶμι δὴ φυγάς, Ego autem exul in aliam terram eo,
πρὶν σφῶν ἔνεκ' ἴδω, καὶ πεύσομαι σὺν δαίμονας, Priusquam uobis fruar, & beatos aspiciam:
πρὶν λέκτρα, καὶ γυναῖκα, καὶ γαμηλίους Priusquam connubia, et uxores, & choros
δόμους ἀγάλλω, λαμπάδας τ' ἀναφθέγξω. Nuptiales ornem & sacrem, & accendam faces.
ὦ δυσπάλαινε, ἦ ἐμῶν οὐδ' ἀξίας. O' me ter infœlicis commutacie:
ἄλλως ἄρ' ὑμᾶς ὦ τέκν' ἐξεθρεψάμην. Frustrà nutriui uos ô liberi:
ἄλλως δ' ἐμόχθουν, καὶ κατεξαύθην πόνοις, Frustraq; sum fatigata, & confecta laboribus,
σεσῳσὰς γένεσθ' ὧν τόκοις ἀλγηδόνας. Duros sustinens in partu cruciatus.
ἦ μὴν πόθ' ἡ δείλαιος ἔλπιν εἶχον ἐλπίδας Quàm olim amplas spes in uobis misera
πολλὰς ἐν ὑμῖν γηροβοσκήσειν τ' ἐμὲ, Habebam fitas: nideliicet fore, ut me ætate grauem
καὶ κατθανοῦσαν χερσὶν εὖ κοσμήσειν. Foueretis aliquando, & componeretis defunctam ritè
B κλεινὸν μὲν οὖν θνητοῖσι, καὶ δ' ὤλετο δὴ Manibus, sortis beatæ fœminam. sed iam nunc perijt
γλυκεῖα φροντὶς σφῶν· ἐν γὰρ ἐσφανεῖν, Dulcis cura: uobis enim orbata,
λυπῶν δὲ δέξω βίοτον, ἄλγεινόν τ' ἐμοί. Vitam tristem & acerbam mihi, exigam.
ὑμᾶς δὲ μηκέτ' ἔτι τ' ὀμμασιν φίλοις Vos autem matrem posthac charis oculis
ὄψεσθ' ὄν ἄλλο χεῖμ' ἀναστάντ' βίου. Haud aspicietis, ad aliud traducti uitæ genus.
φεῦ, φεῦ, τί πεσόντες δὴ με μ' ὀμμασιν τέκνα; Ah, ah. Quid intuemini me liberi?
τί πεγελᾶτε, ὄν πανύστατον γέλων; Quid arridetis risu hoc ultimo?
αἰ, αἰ. τί δράσω; καρδία γὰρ οἴχεται. Ae, æ. Quid faciam? pectus mihi discessit.
γυναῖκες, ὄμμα φαιδρὸν ὡς εἶδον τέκνων, O' mulieres, ut uidi liberorũ liberales et alacres uultus
οὐκ ἂν δυναίμην. χαιρέτω βουλεύματα Haud necem sustineam, ualeant consilia
τὰ πρόσθ'· ἄξω παῖδας ἐκ γαίας ἐμούς. Priora: meos ex terra ducam filios.
τί δεῖ με πατρὶ τῶνδε τοῖς τούτων κακοῖς Quorsum enim attinet duplici meo malo,
λυπεῖν, αὐτὴν δίς τόσα κτανοῦσαν κακά; Horum cæde liberorum ulcisci patrem?
ὁ δεῖνα ἔγωγε χαιρέτω βουλεύματι. Absit hoc à meditentur consilia.
καί τοι τί πάσχω; βούλομαι γέλωτ' ὀφλεῖν, Verùm quid ago? num risui me exponere uolo,
ἐχθροὺς μειδῶσ' εἰᾶν ἐμοὺς ἀζημίους; Inultos dimittens hostes meos?
τολμητέον τάδ'. ἀλλὰ δὴ ἐμῆς κάκης, Audendum hoc. Quin meæ id uitium est ignauiæ,
C τὸ καὶ πρόσθεν μαλθακὸς λόγοις φρενί. Effœminatis rationibus cum mente controuertere.
χωρεῖτε παῖδες εἰς δόμους· ὅστις δὲ μὴ Ite filij in domum: cui autem non fas est
θέμις τελεῖν τοῖς ἐμοῖσι θύμασιν, Meis adesse sacrificijs, ei
αὐτὸς μελήσει. χεῖρα δ' οὐ σφαφῶ. Hoc curæ sit, ut abeat. Quid? manus ne polluam: nece?
ἆ, ἆ. μὴ δῆτα θυμὲ, μὴ σύγ' ὀργάσῃ τάδε. Ah, ah. ô mi anime, ne tantum nephas patraueris.
ἔασον αὐτοὺς, ὦ τάλαν. φείσαι τέκνων. Sine ipsos, ô misera parce uitæ filiorum:
ἐκεῖ μεθ' ἡμῶν ζῶντες, εὐφρανοῦσί σε. Isthic nobiscum uiuentes, oblectabunt te.
μὰ τὼ σὼ παῖδ' ἄδικα νερτέρους ἀλάσταρας, Non per infestos inferi Plutonis dæmonas
ὅτοί ποτ' ἔσται τοῦθ', ὅπως ἐχθροῖς ἐγὼ Hoc unquam fiet, ut ego hostium
παῖδας τρῴσω τοὺς ἐμοὺς καθυβρίσαι. Meos filios relinquam contumeliæ.
παντὸς σφ' ἀνάγκη κατθανεῖν, ἐπεὶ δὲ χρὴ, Omnino mori ipsos necesse est: & quando ità
ἡμεῖς κτενοῦμεν, οἱ πόρ' ἐγεφύσαμεν. Oportet, nos occidemus, quæ peperimus:
παντὸς πεπρωκτ' τοῦτο, κἠκ ἐκφεύξεται. Actum omnino est hoc, a neq; effugiet. a alij: neq; erit irritũ.
καὶ δὴ τὶ κρανὶ στέφανον, ὧν πέπλοισί τε Et iam capiti imposuit coronam, ac in peplis
νύμφη τύραννος ὀλλυται· σάφ' οἶδ' ἐγώ. Perit regia sponsa, certò ipsa scio.
ἀλλ' ἔμ' χρὴ δὴ πλημονεστάτην ὁδόν, Sed iam eo uiam miserrimam,
καὶ τοὺς δὲ πέμψω πλημονεστέρους ἔτι Et hosce adhuc in miseriorem dabo
παῖδας. πρόσειμι πῆμ' βούλομαι δίτ' ὦ τέκνα, Filios, affari uolo: Date, ô liberi,

ô Date

Date matri dexteram manum, exosculamini.
O charissima manus, oraq; charissima,
O figura, & generosa filiorum facies:
Sitis fœlices, sed † illic nam præsentis uitæ
Commoditatem pater abstulit. O dulcis amplexus,
O tenerum corpus, halitusq; liberorum suauissimus.
Ite, ite, non amplius sustineo
In uos intueri: sed me uincunt mala,
Et noui qualia sim designatura mala.
» Ira autem præponderat meis consilijs,
» Quæ maximorum malorũ causa est mortalibus.

† apud inferos.

Chorus.

Sæpe iam subtiliores
Animo peruasi rationes, & ad contentionem
Progressa sum maiorem, an deceat genus
» Fœmineum uitæ res scrutari. Atenim
» Et nobis cum Musis commercia
» Sunt, sapientiæ ergò: non quidem omnibus,
» Sed paucas forsan è multis inuenias
» Mulieribus, quæ à Musis non abhorreant,
» Et aio, quicunq; mortalium
» Vxoriæ rei expertes, non genuerunt
» Liberos, fœlicitate anteire
» Eos qui progenuêre sobolem.
» Orbi enim, & filijs carentes, eo quòd ignorent
» Iucundum ne sit, an molestum,
» Habere prolem, à multis
» Absunt securi laboribus.
» Eos autem, quibus liberorum est
» Dulcis propago, uideo curis
» Dispungi omni tempore:
» Primùm quidem, quo pacto ipsos educant probè,
» Deinde ut alicunde ipsis necessaria uitæ subsidia
» Relinquant. præterea incertũ, pro bonis ne
» An improbis, istas exorbeant molestias.
» Vnum uerò omnium ultimum
» Omnibus dicam mortalibus malum:
» Etenim & si facultas uiuendi luculenta suppetat,
» Ac liberi iam adoleuerint,
» Boniq; & frugi euaserint: tum si Parca
» Et mors obscura ad inferos
» Liberos rapuerit manes,
» Quæ commoditas deinde ad alia mala
» Etiam hunc acerbissimum dolorem
» Ex morte liberorum
» A numine mortalibus adijci?

ACTVS QVINTVS.

Medea. Nuncius. Filij Medeæ. Iason. Chorus.

ΜΗ. O amicæ, iamdudũ expecto fortunæ euentum,
Attẽdoq; animũ scire, quò illic res processerit.

δύτ', ἀσπάζασθε, μητρὶ δεξιὰν χόρα.
ὦ φίλτατόν χέρ, φίλτατον δέμας τόμα,
καὶ σχῆμα, καὶ πρόσωπον εὐγενὲς τέκνων,
εὐδαιμονοῖτον· ἀλλ' ἐκεῖ. τὰ δ' ἐνθάδε,
πατρὶ ἀφείλετ'. ὦ γλυκεῖα περιβολὴ,
ὦ μαλθακὸς χρὼς, πνεῦμά θ' ἥδιστον τέκνων,
χωρεῖτε, χωρεῖτ'. οὐκέτ' εἰμὶ προσβλέπειν
οἵα τ' ὄν ὑμᾶς, ἀλλὰ νικῶμαι κακοῖς.
καὶ μανθάνω μὲν οἷα τολμήσω κακά.
θυμὸς δὲ κρείσσων τῶν ἐμῶν βουλευμάτων,
Ὅ περ μεγίστων αἴτιον κακῶν βροτοῖς.

χορός.

πολλάκις ἤδη δὴ λεπτοτέρων
μύθων ἔμολον, καὶ πρὸς ἀμίλλας
ἦλθον μείζους, ἢ χρὴ γυναῖ-
σ' ἐπιβαίνειν· ἀλλὰ γὰρ ἔστι
μοῦσα καὶ ἡμῖν, ἣ πρόσομιλεῖ,
σοφίας γένεκ' πάσαισι μὲν οὔ,
πολλαῖς δ' οὖν εἰκὸς εὑρεῖν ἐν πολλαῖσιν
εὖ οὐ σμικρὸν φῦλον γυναικῶν.
καὶ φημὶ, βροτῶν οἵ τινες εἰσὶ
πάμπαν ἄπειροι, μηδ' ἐφυτεύσαν
παῖδας, πρόφρων εἰς εὐτυχίαν
τῶν γεννάντων.
οἱ μὲν τ' ἄτεκνοι δὴ ἀπειροσύναν,
εἴθ' ἡδὺ βροτοῖς, εἴθ' ἀνιαρὸν
παῖδας τελέσας, οὐκ τυχόντες,
πολλῶν μόχθων ἀπέχουσι.
οἷσι δὲ τέκνων ἔνι γ' οἴκοις
γλυκερὸν βλαστημ' ἐρῶν μελέτῃ
καταβυσσόμενος τὸν ἅπαντα χρόνον·
πρῶτον μὲν ὅπως θρέψωσι καλῶς,
βίοτόν θ' ὁπόθεν λείψωσι τέκνοις.
ἔτι δ' ἐκ τούτων, εἴτ' ἐσθλοῖς,
εἴτ' ἐσθλοῖς χρηστοῖς μοχθῶσι, τόδ' ἔστιν ἄδηλον,
τὸ δὲ τοῦ παντὸς λοιπὸν ἤδη
πᾶσιν κατορῶν δυστυχοῖσι κακόν.
καὶ δὴ γὰρ ἅλις βίοτον εὕρον,
σώματά τ' εἰς ἥβην ἦλθε τέκνων,
χρηστοί τ' ἐνέσονται· εἰ δὲ λυήσει
δαίμων, ὅτ' φερέτω δὴ ἀΐδαν
θανάτῳ πρόφρων σώματα τέκνων,
τῶς ἔν λύει πρὸς τοῖς ἄλλοις
τλῶ δ' ἔτι λύπην ἀνιαροτάτην
παῖδων γένεκ'
θνητοῖσι θεὸς ἐνιβάλλειν;

ΔΡΑΜΑ ΠΕΜΠΤΟΝ.

μήδεια. ἄγγελος. ἰάσων. χορός.

ΦΙλαι, πάλαι τοι προσμένουσα τὴν τύχην,
παρεδηκῶ τἀκεῖθεν οἱ πεβήσεται.

καὶ τοι ἐνέβρεμε τόνδε τῶν Ἰάσονος
σέχοντ' ὀπαδῶν, πνεῦμά τ' ἠρεπισμένον·
δείκνυσι δ' ὡς τι καινὸν ἀγγελεῖ κακόν.
ἄγ. ὦ δεινὸν ὄργον παρανόμως ἐργασμένη
Μήδεια, φεῦγε φεῦγε, μήτε ναΐαν
λιπεῖν' ἁπλοῖν, μήτ' ὄχημ' ἐπεμβαίνειν.
μη. τί δ' ἄξιόν μοι δρᾶσε τυγχάνει φυγῆς;
ἄγ. ὄλωλεν ἡ τύραννος ἀρτίως κόρη,
Κρέων θ' ὁ φύσας, φαρμάκων τῶν σῶν ὕπο.
μη. κάλλιστον εἶπας μῦθον· νῦν δ' εὐεργέτας
τοιοῦτον ἤδη, καὶ φίλοις ἐμοῖς ἔσῃ.
ἄγ. τί φής; φρονοῦς μὲν ὀρθὰ, κοὐ μαίνῃ γυναῖ,
ἥτις τυράννων ἑστίαν ἐνισμένη,
χαίρεις λελύσθαι, κοὐ φοβῇ τὰ τιάσδε;
μη. ἔχω τι κἀγὼ τοῖς σοῖς ἐναντίον
λόγοισιν εἰπεῖν· ἀλλὰ μὴ σπουδῇ φίλε,
λέξω δὲ πῶς ὤλοντο· δίς τόσον γὰρ ἂν
πόρψειας ἡμᾶς, εἰ πεύσῃ παγκάκως.
ἄγ. ἐπεὶ τέκνων σῶν ἦλθε δίπτυχος γονὴ
σὺν πατρὶ, καὶ παρῆλθε νυμφικὸς δόμους,
ἥδομεν, οἱ πόροι τοῖς ἐκείνου κακοῖς,
δμῳῶν δ' ἄστυ δ' ὄχλος λῶ πολὺς λόγου,
σὲ, καὶ πόσιν σόν, νεῖκος ἐπαῖδα τὸ πρίν.
κύει δ' ὁ μὲν τις χεῖρ, ὁ δὲ ξανθὸν κάρα
παῖδων. ἐγὼ δὲ λαθὼν τὸν ἀνδρῶν ὕπο,
στέγας γυναικῶν σὺν τέκνοις ἅμ' ἐπόμην.
δέσποινα δ', ὧν νῦν αὐτὴ σὲ θαυμάζομεν,
πρὶν μὲν τέκνων σῶν εἰσιδεῖν ξυνωρίδα,
προθυμον εἶχ' ὀφθαλμὸν εἰς Ἰάσονα.
ἔπειτα μὲν γοῦν πρὸς ἀναλύψαντ' ὄμματα,
λευκὴν τ' ἀπέστρεψ' ἔμπαλιν παρείδα,
παῖδων μυζάχθεσ' εἰσόδους. πόσις δὲ σὸς
ὀργάς τ' ἀφῄρει, καὶ χόλον νεανίου,
λέγων τάδ'· ὦ μὴ δυσμενὴς ἔσῃ φίλοις,
παύσῃ δὲ θυμῶ, καὶ πάλιν στρέψεις κάρα,
φίλους νομίζων, ὅς περ αὐ πόσις σέθεν,
δέξῃ δὲ δῶρα, καὶ παραιτήσῃ πατρὸς,
φυγὰς ἀφεῖναι παισὶ τοῖσδ', ἐμὴν χάριν.
ἥδ' ὡς ὀνείδη κόσμον, ἐκ λώβης Θεῶν,
ἀλλ' ἤνεσ' αὐδῇ πάντα. καὶ πρὶν ἐκ δόμων
μακρὰν ἀπεῖναι πατρὸς καὶ παῖδας σέθεν,
λαβοῦσα πέπλους ποικίλους ἠμπίσχετο.
χρυσῶν τιθεῖσα στέφανον ἀμφὶ βοστρύχοις,
λαμπρῷ κατόπτρῳ σχηματιζόμενα κόμῃ,
ἄψυχον εἰκὼ προσγελῶσα σώματι.
κἄπειτ' ἀνασὰς ἐκ θρόνων, διέρχεται
στέγας, ἁβρὸν βαίνουσα πολλὴ δίκῃ ποδὶ,
δώροις τεθηγμένα πολλὰ πολλάκις
τένοντ' ὄν ὀρθὸν ὄμμασι σκοπουμένη
τοὐνθένδε μὲν τοι δεινὸν ἐν θεᾷ ἰδεῖν·
χροιὰν γὰρ ἀλλάξασα, λευκὴ πάλιν
χωρεῖ τρέμουσα κῶλα, καὶ μόλις φθάνει

Atqui uideo hunc ex ministris Iasonis
Huc tendentem anhelo spiritu:
Præ se fert autem nuncium noui mali.
NV. O, quæ dirum nephariè designasti facinus,
Medea fuge, fuge, seu potes nauigio,
Seu uolucri per terram uehiculo.
ME. Quid nam dignum ista patraui fuga?
NV. Modò occidit puella regia,
Genitorq; Creon, tuorum peste medicaminum.
ME. Pulcherrimum dicis sermonẽ. inter benefactores
Posthac, et amicos meos fueris.
NV. Quid ais? tu'ne mẽtis compos es, et nõ potiõ furis
Mulier, quæ, dum audis domum regiam
Clade affectam, lætaris, nec ob id tibi metuis?
ME. Possem & ego quid tuis adferre contrarium
Rationibus. sed ô amice, ne properaueris.
Quin dic quomodo perierint: gemina enim me
Voluptate afficeris, si perditi sint pessimè.
NV. Postquam uenit gemina filiorum tuorum proles
Cum patre, & adijt nuptiales thalamos,
Gauisi sumus, qui quidem tuis indolebamus malis,
Famuli. mox autem multus ad aures ferebatur sermo,
Te, & maritum, omissa priore ira, redijsse in gratiam:
Vnde alius quidem manum, alius flauum caput
Filiorum deosculabatur. Ego etiam ipse præ gaudio
Ad conclaue mulierum una sequebar cum liberis.
Domina autem me, quam nunc pro te obseruamus,
Prijsquam tuorum liberorum par aspiceret,
Familiariter conijciebat oculos in Iasona:
Deinde autem coopertis oculis
Auertit retrò candidas genas,
Ingressum liberorum molestè ferens. at maritus tuus
Iras mulcebat, & bilem iuuenculæ,
Hæc dicens: Ne sis infesta amicis,
Compesce iram, & rursus uertas caput,
Eos in amicis habens, quos uir tuus habet:
Accipias dona, & tuum patrem roges,
Vt exilium condonet his filijs in meam gratiam.
Illa autem ut uidit ornatum, haud in ira perstitit,
[a] Sed omninò acquieuit uiro. Et prijsquam à domo
Longius digressi essent pater & tui filij,
Picturatos induit peplos,
Et auream coronam plexis imponit crinibus,
Componitq; ad nitens speculum comam
Inanimi arridens corporis imagini.
Postea à sella surgens perambulat
Domum, molliter incedens lacteolo pede,
Admodum læta donarijs: ac sæpe multumq;
Ad erectam ceruicem oculis respiciebat.
Exinde uerò formidabile erat cernere spectaculum:
Mutato enim colorẽ, obliquos refert gradus
Tremebunda membris, & uix præuenit

a uel: Annuit uiri precibus, approbauit dicta uiri omnia.

Illapsa throno, ne humi concideret.
Tum quædam uetula ministra, arbitrata fortè
Aut Panis aut dei cuiuspiam iram in eã grassari,
Magno eiulatu notum fecit, antequam ab ore albidam
Videret defluentem spumam, atq; inuersas acies
Oculorum, corpusq; exangue et pallidum.
Deinde diuersum à priore supplicio extulit
Vlulatum. unde protinus alia in domum patris
Currit, alia ad recentem sponsum,
Dictura calamitatem [a] nymphæ. Omnis autem
Regia frequentibus strepebat cursibus.
Iam uerò leuans pedem cursu perniciſſimo
Equus celer metam attigerat.
At ipsa, quæ muta prius, & clausis oculis erat,
Grauiter ingemiscens excitata est misera.
Geminum enim ipsam premebat malum:
Corona quidem capiti incumbens aurea,
Vndam emittebat ignis admirabilem:
Et pepli subtiles, tuorum filiorum donaria,
Corpus depascebant infœlicis candidum.
Fugit autem è sella excita, & flammat ignibus,
Quassatq; hinc inde capillos & caput,
Abijcere coronam uolens, sed arcto
Aurum stringebatur uinculo. ignis uerò, comam
Postquam concussit, iam duplicatus emicuit.
Tandem succumbens malo, humi prolapsa est:
Nec facilè, præterquam à parente, agnosci poterat.
Neq; enim liquidus erat oculorum status,
Nec liberalis illa facies aderat. sanguisq; è summo
Stillabat capite, commixtus igne.
Carnes autem maxillarum ab oßibus, ceu piceæ
Lachrimæ occultis defluebant pharmacis.
Miserabile spectaculum. omnes formidabant attingere
Cadauer: fortunam enim magistram habebamus.
Infœlix autem pater mali ignorantia
Subitò domum ingressus, cadit super exanimem,
Et statim ploraut, circumplexusq; manibus
Osculabatur ipsã, ac [b] huiusmodi alloquebatur: O' infœ
Quis te sic indignè perdidit deus? (lix filia,
Quis te orbauit me capularem senem?
Hei mihi. utinam tecum mori liceat.
Vbi autem lamentorum & luctuum finem fecisset,
Dum senile corpus erigere nititur,
Adhærebat, ceu lauri ramis hedera,
Subtilibus peplis. eratq; miseranda colluctatio:
Ille enim leuare cupiebat genu,
Hæc contrà tenebat: ui autem cum ageret,
Carnes seniles [c] dilaniabat ab oßibus,
Tandem defecit, atq; infœlix animam
Efflauit: non enim superare poterat malum.
Iacent autem extincti, & filia, & grandæuus pater,
Gemina funera propè digna lachrimis calamitas.

[a] sponsæ.

[b] scilicet uerbis.

[c] diuellebat.

θρόνοισιν ἐμπεσοῦσα, μὴ χαμαὶ πεσεῖν. A
καί τις ὑδραιὰ πεσὼν ὁλῶν, δείσασά περ
ἢ Πανὸς ὀργὰς, ἢ τινος θεῶν μολεῖν,
αὐωλόλυξε, πρὶν γ' ὀρᾶ ἡβῆ στόμα
χωροῦντα λευκὸν ἀφρὸν, ὀμμάτων τ' ἄπο
κόρας τρέψασα, αἷμά τ' ἐκ χλοῦ χροί.
εἶτ' αὖ τὸ μολπον ἦκεν ὀλολυγῆς μέγαν
ἰωκυτὸν· δεῖνὸς δ' ἡ μὲν εἰς πατρὸς δόμους
ὥρμησεν, ἡ δὲ πᾶς νὸν ἀρτίως πόσει,
φράσουσα νύμφης συμφορὰν. ἅπασα δὲ
στεγὴ πυκνοῖσιν ἐκτύπει δρομήμασιν.
ἤδη δ' ἀνέλκων ἱππέλεγον δρόμῳ,
ταχὺς βαδιεῖς πρέμνων αὐθήμερος.
ἀλλ' δὲ ἀναύδα καὶ μύσαντος ὄμματος
δεινὸν σφάξασ', ἡ πάλαιν' ἠγέρθη.
διπλοῦ γὰρ αὐτῇ πῆμ' ἐπεστρατεύθη·
χρυσὸς μὲν ἀμφὶ κρατὶ κείμενος πλόκος,
δωμασὸν ἵει νᾶμα παμφαὲς πυρός·
πέπλοι δὲ λεπτοὶ, σῶν τέκνων δωρήματα,
λευκὼ ἔδ' ἀπὸν σάρκα φίλ' ἐνσταλίμενον.
φεύγει δ' αὐασᾶσ' ἐκ θρόνων πυρσμένη,
σείουσα χαίτην, κρᾶτά τ' ἄλλοτ' ἄλλοσε,
ῥίψαι θέλουσα στέφανον. ἀλλ' ἀκρότως
σωθέν σμα χρυσὸς εἶχε· πῦρ δ' ἐπεὶ κόμῃ
ἔσεισε, μᾶλλον δὶς τόσον δ' ἐλάμπετο.
πίπτει δ' ἐπ' ὄδ' ἄς, συμφορᾷ νικωμένη,
πλὴν ὀφθαλμοῖν τοῦ πατρὸς· καὶ γὰρ οὐ μαθὴς ἰδεῖν.
ὄτ' ὀμμάτων γὰρ δ' ἦν ὁ λαμπρὸς κατάστασις,
ὅτ' εὐμενὲς πρόσωπον· αἷμα δ' ἐξ ἄκρου
ἔσταζε κρατὸς, συμπεφυρμένον πυρί.
σάρκες δ' ἀπ' ὀστέων ὥστε πιτύκινον δάκρυ,
γναθμῶν ἀόρατοις φαρμάκοις ἀπέῤῥεον.
δεινὸν θέαμα. πᾶσι δ' ἦν φόβος θίγειν
νεκρὸ· τύχην γὰρ εἴχομεν διδάσκαλον.
πατὴρ δ' ὁ τλήμων συμφορᾶς ἀγνωσία,
ἄφνω πεσελθὼν δῶμα, πεσὼν πνεῖ νεκρῷ.
ὤμωξε δ' εὐθὺς· καὶ περιπτύξας χέρας
ἐμοῦ, πεσαυδᾶν τοιάδ' ὦ δύστηνε παῖ,
τίς ὧδ' ἀτίμως δαιμόνων σ' ἀπώλεσε;
τίς τὸν γέροντα τύμβον ὀρφανὸν σέθεν
τίθησι; οἴμοι, συνθανοιμί σοι, τέκνον.
ἐπεὶ δὲ θρήνων καὶ γόων ἐπαύσατο,
κεῖζον γέραιὸν ἐξανασῆσαι δέμας,
πεσεῖκεν, ὡς τε κισσὸς ἐρνεσιν δάφνης,
λεπτοῖσι πέπλοις. δεινὰ δ' ἦν παλαίσματα·
ὁ μὲν γὰρ ἤθελ' ἐξανασῆσαι γόνυ,
ἡδ' ἀντελάζετ'. εἰ δὲ πᾶς βίαν ἄγοι,
σάρκας γέραιας ἐσπαράσσ' ἀπ' ὀστέων.
κόπου δ' ἀπέσβη, καὶ μεθῆκ' ὁ δύσμορος
ψυχὴν· κἀκεῖ γὰρ ἐκεῖ' ἦν ἐσφαγμένος.
κεῖνται δὲ νεκροί, παῖς τε, καὶ γέρων πατὴρ,
πέλας· πόθεινὰ δακρύοισι συμφορά.

A καί μοι τὸ μὲν σὸν ἐκποδὼν ἔστω λόγου·
γνώσῃ γὰρ αὐτὴ ζημίας ἀντιφορίν.
" Τὰ θνητὰ δ' ὀ νῦν πρῶτον ἡγοῦμαι σκιά.
" οὐδ' ἂν τρόπους εἴποιμι, οὓς σοφοὺς βροτῶν
" δοκοῦντας εἶναι, καὶ μεριμνητὰς λόγων,
" Τούτους μεγίστω μωρίαν ὁρίζειν.
" θνητῶν γὰρ οὐδεὶς ὄστις εὐδαίμων ἀνήρ.
" ὀλβοῦ δ' ἀδιάῤῥυγόν τοι, δυτυχέστερος
" Ἄλλος γένοιτ' ἂν ἄλλου, οὐδ' αἰμῶν δ' ἂν ἄν.
χο. ἔοικ' ὁ δαίμων πολλὰ τῇδ' ἐν ἡμέρᾳ
κακὰ ξυνάψειν ἐνδίκως ἐμοὶ τάδε.
ὦ τλῆμον, ὡς σε συμφορᾶν οἰκτείρομεν
κόρη Κρέοντος, ἡ τίς εἰς ἅδου δόμους
οἴχῃ, γάμων ἕκατι τῶν Ἰάσονος.
μή. Φίλαι, δέδοικτον τἔργον, ὡς τάχιστά μοι
παῖδας κτανοῦσα, φεῦ δ' ἀφορμᾶσθαι χθονὸς·
καὶ μὴ χρόνῳ ἄγοσαν, ἐκδοῦναι τέκνα
B ἄλλῃ φονεῦσαι δυσμενεστέρᾳ χερί.
πάντως σφ' αὐάγκη κατθανεῖν· ἐπεὶ δὲ χρή,
ἡμεῖς κτενοῦμεν, οἵπερ ἐξεφύσαμεν.
ἀλλ' εἶ' ὁπλίζου καρδία. τί μέλλομεν
τὰ δεινὰ κἀναγκαῖα μὴ πρᾶσσειν κακά;
ἄγ' ὦ τάλαινα χεὶρ ἐμὴ, λάβε ξίφος,
λάβ', ἕρπε πρὸς βαλβίδα λυπηρὰν βίου,
καὶ μὴ κακισθῇς, μηδ' ἀναμνησθῇς τέκνων
ὧν φίλταθ', ὡς ἔπηκτες· ἀλλὰ τοῦδε γε
λάθου βραχεῖαν ἡμέραν παιδῶν σέθεν,
κἄπειτα θρήνει· καὶ γὰρ εἰ κτενεῖς σφ', ὅμως
φίλοι γ' ἔφυσαν, δυσυχὴς δ' ἐγὼ γυνή.

χορός.

ἰὼ γᾶ τε, καὶ παμφαὴς ἠκτὶς
ἀελίου, κατείδετε, εἴδετε τάν
ὀλομένων γυναῖκα, πρὶν φοινίαν
τέκνοις προσβαλεῖν χεῖρ' αὐτοκτόνον.
C σᾶς γὰρ ἐκ χρυσέας
γονᾶς ἔβλαστον θεῶν
δ' αἷμα πιτνεῖν φόβος ἵσ' ἀνδρῶν.
ἀλλά νιν ὦ φάος θεοῦ κόρας, κάτειργε,
κατάπαυον, ἔξελ' οἴκων φοινίαν,
τάλαιναν τ' ἐρινὺν ἵσ' ἀλαστόρων.
μάταν μόχθος ἔῤῥει τῶν τέκνων,
καὶ μάταν γόνος φίλιον τέκες. ὦ
συμπλεκτὰ λιπὸν συμπλεγάδων
πέτραν ἀξενωτάταν εἰσβολαὶ
θεοῖς, τί σοι φρενῶν
βαρὺς χόλος πεσεῖν,
καὶ δυσμενὴς φόνος ἀμείβεται;
χαλεπὰ γὰρ βροτοῖς ὁμογενῆ μάσματ'
ἐν γαίᾳ αὐτοφόντοισι ξυνοι-
κεῖν θεόθεν πιτνόντ' ἐν δόμοις ἄχη.
πᾶς. οἴμοι, τί δράσω; ποῖ φύγω μετὸς χέρας;
ἔτι. ἐκ οἶδ' ἀστεῖ φίλτατ'· ὀλλύμεθα γὰρ.

Et tu quidem, audito sermone hoc, te amolire è medio:
Experieris enim ipsa mutuam pœnæ uicem.
Res aut mortalium non nunc primùm umbrã existimo, "
Nec pauidè dixerim, homines qui sapientes "
Habentur, & [a] uentilatores rationum, a sermonũ artifices, & indagatores.
Eos maximè omnium despere: "
Nemo enim beatus est mortalium.
Affluentibus uerò opibus, alius alio fortunatior
Fieri potest, haud beatus esse poterit. "
CH. Videtur deus multa in hoc die simul
Mala cumulaturus iurè Iasoni.
O' infœlix Creontis filia, ut tuæ commiserescimus
Calamitatis, quæ ad atram Ditis regiam
Migras, propter Iasonis coniugium.
M. O' amicæ, sic stat sentẽtia, ut quàm primũ liberos
Interfecero, ex hac terra migrem:
Nec per moram eos prodam
Alij infestiori trucidandos manui.
Ipsos enim omninò mori necesse est: et quando oportet,
Nos occidemus, qui genuimus.
Sed age, accingere ô pectus. Quid trahimus moram,
Quo minus dira & necessaria patremus mala?
Age ô misera manus mea, arripe gladium,
Arripe, perge ad ærumnosæ uitæ carceres,
Neq; sis ignaua, nec liberorum memineris
O' charissima, quòd genueris: sed hunc diem
Breuem obliuiscere filiorum tuorum,
Postea luge. Etsi enim ipsos necaueris, tamen
Chari fuerunt. Infœlix autem ego sum fœmina.

Chorus.

O' Tellus, & omnia illustrans iubar
Solis, [b] respicite, cernite
Noxiam mulierem, priusquam sanguinariam
Liberis adferat [c] manum.
Tua enim ab aurea
Stirpe genus trahunt. Deorum
Autem sanguinem nephas est confici ab hominibus,
Sed ô diuinum lumen compesce,
Seda, amoue ex ædibus cruentam
Ac deplorandam Erinnyn, quam Alastores agitant.
Temerè perit labor liberorum,
Frustraq; charum peperisti genus. ô quæ
Reliquisti Cyaneas Symplegadas,
Petras inhospitales, & aditu difficiles,
Misera, quæ grauis ira tuos
Rapit animos? Quid ferales
Alternas cædes? Grauia enim & periculosa
Impiamenta sunt ijs mortalibus,
Qui ipsi suos trucidant consanguineos,
Nou ego à dijs domibus immitti noxas. "
FIL. Hei mihi, quid faciam? quò effugiã matris manũ?
ALter. Nonscio, frater charissime. occidimus enim.

[b] κατείδετε, interpres κατοπτεύσατε exponit.

[c] αὐτοκτόνον, manũ quæ ipsa eẽdem perpetratura erat.

Ch. Audis clamorem? audis liberos?
Iò misera, iò infœlix mulier.
Accedam ad ædes: uidetur mihi
Arcenda cædes esse à liberis.
Fil. Obsecro per deos opem ferte, in puncto res est.
Propè enim hæremus in plaga gladij.
ch. O misera, nimirum saxum, aut ferrum es:
Quæ liberorum, quam peperisti
Sobolem, tua occides manu.
Vnam tantum audio, unam è priscis
Mulieribus fuisse, quæ charis attulerit manum liberis,
Inò à dijs furiatam: quando ipsam Iouis
Coniunx domo ablegauit in exilium.
Cadit autem præceps in mare, cædem post
Impiam liberorum,
Aequoreum superans littus pede:
Geminis autem filijs commoriens, perit.
Quid nam ultrà mali, aut horribile patrari queat?
" O ærumnosa mulierum connubia,
" Quanta iam mala dedistis mortalibus.
1a. O mulieres, quæ prope hanc statis domum,
Num intus est diri artifex sacinoris
Medea? an se submouit fuga?
Oportet enim ipsam aut terræ subire latebras,
Aut uolucri corpore altum penetrare sub æthera,
Nisi regiæ domui pœnas exoluerit.
Speraut, occisis terræ principibus,
Ipsa se indemnem his excessuram ædibus?
Sed non tam ipsius curam, quàm liberorum habeo:
Ii quidem, quos uiolauit, illam mulctabunt satis:
Ego autem ueni ut liberorum uitam seruarem,
Ne quid in ipsos statuant cognati regij,
Hoc modo exigentes pœnam impiæ matris cædis.
Ch. O miser, haud nouisti quò malorum perueneris,
Iason: non enim hæc dixisses uerba.
1a. Quid est? num & mihi molitur necem?
Ch. Filij tui maternis occidêre manibus.
1a. Hei mihi, quid dixisti? quàm perdidisti me mulier.
Ch. Tanquã non amplius tui sint liberi, sic nunc cogita.
1a. Vbi nam ipsos inter fecit? intus 'ne, an extra domũ?
Ch. Reclusa porta, tuorum liberorum cernes cædem.
1a. Laxate repagula quàm primùm famuli,
Soluite compagines, ut intuear duplex malum:
Illos quidem extinctos, hæc autem mihi pœnas dabit.
Me. Quid istas pulsas & emoues portas uectibus,
* inquirẽs Cadauera * quærens, & me qui hoc facinus edidi?
Cessa à labore hoc: si quid autem me opus habes,
Dic quid uelis, manu uerò nunquam me attigeris.
Talem currum parentis sol pater
Nobis dat, contra hostiles munimen manus.
1a. O odium, ô inuisissima maximè fœmina
Dijs & mihi, & uniuerso generi mortalium:

χο. ἀκούεις βοαὶ; ἀκούεις τέκνων; A
ἰὼ τλάμον, ἰὼ κακοτυχὲς γύναι.
πρόσελθε δόμοις· ἀρήξαι φόνου,
δυκεῖ μοι τέκνοις.
πᾶ. ναὶ πρὸς θεῶν ἀρήξατ', εἰ σλέοντι γὰρ·
ὡς ἐγγὺς ἤδη γ' ἐν μέσῳ ἀρκύων ξίφους.
χο. τέλαν, ὡς ἄρ' πάθα πέτρος, ἢ σί-
δαρος, ἅ τις τέκνων ὧν ἔτεκες
ἀρότον, αὐτόχειρ μοίρᾳ κτενεῖς.
μίαν δ' ἢ ἕλυω, μίαν τῶν πάρος
γυναῖκα, φίλοις χρῶτα προσβαλεῖν τέκνοις,
Ἰνὼ μανεῖσαν ἐκ θεῶν, ὅθ' ἡ Διὸς
σλάκαρ νιν ἐξέπεμψε δωμάτων ἄλιν·
πίπτει δ' ἁ τάλαιν' ἐν ἅλμαν, φόνῳ
τέκνων σλυσεβεῖ,
ἀκρὶ ἐπαφτέναξα ποντίας πόδα·
δυοῖν δὲ παίδοιν ξυθανοῦσ' ἀπόλλυται.
τί δὴ ποτ' ἂν γράοιτ' αὖ ἔτι δεινόν, B
ὦ γυναικῶν λέχος πολύπονον,
ὅσα δὴ βροτοῖς δρέξας ἤδη κακά;
ἰά. γυναῖκες, αἳ φίλ' ἐγγὺς ἕστατε σέγης,
ἆρ' ἐν δόμοισιν ἡ τὰ δειν' ἐργασμένη
Μήδεια πέσοι; ἢ μελέσκηψ φυγῆς;
σλεῖ γὰρ νιν ἤτοι γῆς σφε λεψφθῆναι κάτω,
ἢ πῆλον ἀέραι σῶμ' ἐν αἰθέρος βάθος,
εἰ μὴ τυράννων σλόμασιν δώσει δίκλω.
τοιοῦτ' ἀκρτέναστα κοιραίνες χλοῦος,
ἀθῶος αὐτὴ τῶνδε φόνξεσθαι δόμως;
ἀλλ' ὁ γὰρ αὖ φρονεῖ δ' ὡς τέκνων ἴχω.
λείνιν μὲν, ὅς ἔδρασεν, ἐξεσσιν κακῶς.
ἐμῶν δὲ παίδων ἦλθον ἐκσῶσαι βίον;
μή μοί τι δράσωσ' οἱ πρόσκηνοι τῶν γένει,
μητρῷον ἐκπρᾶσσοντες αὐσιον φόνον.
χο. ὦ τλῆμον, οὐκ οἶδ' οἷ κακῶν ἐλήλυθας,
Ἰάσον· οὐ γὰρ τόσσ' ἂν ἐφθέγξω λόγους. C
ἰά. τί δ' δῆν; ἦπα κἄμ' ἀκρκτεῖναι θέλει;
χο. παῖδες τεθνᾶσι χειὶ μητρῴᾳ σέθεν.
ἰά. οἴμοι, τί * λέξεις; ὡς μ' ἀπώλεσας, γύναι. * λέγεις
χο. ὡς οὐκέτ' ὄντων σῶν τέκνων, φρόντιζε δή.
1a. Vbi nam ipsos inter fecit? intus 'ne, an extra domũ?
ἰά. τοῦ γὰρ νιν ἐκτεῖν' γ' ἐντός, ἢ ξωθεν σέμωνς;
χο. πύλας ἀνοίξας, σῶν τέκνων ὄψει φόνον.
ἰά. χαλᾶτε κλῆδας ὡς τάχιστα πρόσπολοι,
ἐκλύεθ' ἁρμὸς, ὡς ἴδω δίπλοῦν κακόν·
οὗν μὲν θανόντας, τοὺς δὲ πόσμαι δίκλω.
μή. τί τάσδε κινεῖς κἀναμοχλεύεις πύλας,
νεκροὺς ὀρύσσων, κἀμὲ τὸν ἐργασμένον;
παῦσαι πόνου τοῦδ'· εἰ δὲ μοῦ χρείαν ἔχεις,
λέγ' εἴ τι βούλει· χειὶ δ' ἀψαύσεις ποτέ.
τοιόνδ' ὄχημα πατρὸς ἥλιος πατὴρ
δίδωσιν ἡμῖν, ῥῦμα πολεμίας χερός.
ἰά. ὦ μίσος, ὦ μέγιστον ἐχθίστη γύναι
θεοῖς τε κἀμοὶ, καὶ παντὶ τ' ἀνθρώπῳ γένει·

A ἥτις τέκνοισι οἷσιν ἐμβαλεῖν ξίφος
ἔτλης, τεκοῦσα, κἀμ' ἄπαιδ' ἀπώλεσας.
καὶ ταῦτα δράσασ', ἥλιόν τε προσβλέπεις,
καὶ γαῖαν, δρῶσα τλᾶσα δυσεβὲς πάνου.
ὀλοῖ· ἐγὼ δὲ νῦν φρονῶ, τότ' ὀ φρονῶν,
ὅτ' ἐκ δόμων σε, βαρβάρου τ' ἀπὸ χθονὸς
Ἑλλὼ' ἄγ' οἴκους ἠγόμην, κακὸν μέγα,
πατρός τε καὶ γῆς πρόδοτον, ἣ σ' ἐξέθρεψ' ἄτοι.
τὸν σὸν δ' ἀλάστορ' εἰς ἐμ' ἔσκηψαν θεοί.
κτανοῦσα γὰρ δὴ σὸν κάσιν πρὸς ἑστίᾳ,
τὸ καλλίπρωρον εἰσέβης Ἀργοῦς σκάφος.
ἤρξω μὲν ἐκ τοιῶνδε νυμφεύθεῖσα δὲ
παρ' οἷοι τοῦδ', καὶ τεκοῦσά μοι τέκνα,
δυνὴς ἕκατι κἀλέχους σφ' ἀπώλεσας.
οὐκ ἔστιν ἥτις τοῦτ' ἂν ἑλλὼὶς γυνὴ
ἔτλη πολύ, ὧν γε πρόσθεν ἡξίουν ἐγὼ
γῆμαί σε, λῆδος ἐχθρόν, ὀλεθρόν τ' ἐμοὶ,
B λέαιναν, ἢ γυναῖκα, φῦ τυρσηνίδος
σκύλλης ἔχουσαν ἀγριωτέραν φύσιν.
ἀλλ' ὁ γὰρ αὖ σε μυρίοις ὀνείδεσι
λάκοιμι· τοιόνδ' ἐμπέφυκέ σοι θρασος.
ἔρρ' ἀλιχρόποιε, καὶ τέκνων μιαιφόνε.
ἐμοὶ δὲ πεν ἐμὸν δ' αἷμον ἀκάζειν παρά·
ὃς ὅτε λεκτρῶν νέων ἄμων ὀνήσομαι·
ἢ παῖδας, ὃς ἔφυσα, κἀ, εθρεψ' ἄμλω,
ἔξω προσειπεῖν ζῶντας ἀλλ' ἀπώλεσα.
μή, ἢ μάκρ' αὖ ἐξέτεινα τοῖς σ' φάντία
λόγοισιν, εἰ μὴ Ζεὺς πατὴρ ἢ πίστατο
οἵ' ἐξ ἐμὲ πέπονθας, οἷά τ' εἰργασω·
σὺ δ' οὐκ ἔμελλες τἀμὰ ἀτιμάζας λέχη,
τρυφῶν διάγειν βίοτον, ἐγκελῶν ἐμοὶ·
ὃν δ' ἡ τύραννος, ὃν ὁ σοὶ πρόξενος γάμος
Κρέων, αὐατεῖ φίλος μ' ἐκβαλεῖν χθονός.
πῶς ταῦτα, καὶ λέαιναν, εἰ βούλει, κάλει,
C καὶ σκύλλαν, ἣ τυρσηνὸν ὤκησεν πέδον·
φίλ σῆς γὰρ, ὡς χρὴ, καρδίας ἀνθηψάμλν.
ἰά. κἀυτὸς λυπῇ, καὶ κακῶν κοινωνὸς εἶ.
μή. σάφ' ἴσθι· λύει δ' ἄλγος, ἢν σὺ μὴ ᾖς χαρά.
ἰά. ὦ τέκνα, μιᾷ ὡς κακῆς ἐνύρασθε.
μή. ὦ παῖδες, ὡς ὤλεσθε πατρῴα νόσῳ.
ἰά. ὁ τοίνυν ἢ μὴ δεξιά σφ' ἀπώλεσεν.
μή. ἀλλ' ὕβρις, οἵτε σοὶ νεοδμῆτες γάμοι.
ἰά. λέχος σφε κἠξίωσας ὄνειαν κλαυσιν;
μή. σμικρὸν γυναικὶ τῆμα τοῦτ' ἐν δυκεῖς;
ἰά. ἥτις γε σώφρων. σοὶ δὲ πάντ' ὀδὶν κακά.
μή. οἴδ' ἀκέτ' εἰσὶ· ἔστο γάρ σε δήξεται.
ἰά. οἴδ' εἰσὶν, οἴμοι· σῷ κάρᾳ μάστορες.
μή. ἴσασιν ὅστις ἤρξε τῶνδε θεοί.
ἰά. ἴσασι δῆτα σὸν ἀπόπνουν φρένα.
μή. συῦ, πικραὶ δὲ βάξιν ἐλᾶν, ὦ σέθεν.
ἰά. κἀμὲ λῦε ἐγὼ σὸν ῥᾴδιοι γ' ἀπαλλαγαί.
μή. πῶς δῆν; τί δράσω; καρτα γὰρ κἀγὼ θέλω.

Quæ non horruisti tuos liberos
Gladio inuadere parens, & me orbum pessundedisti:
Et hæc cum feceris, tamen solem aspicis,
Et terram, facto impiata scelestissimo.
Pereas. Ego autem nunc sapio: tum non sapiens,
Quando è domo & terra barbara
Græcamcam ad gentem duxi te, magnum malum,
Quæ patrem & terram altricem prodideras.
Hunc uerò tuum dæmonem irati mihi immisere dij.
Nam necato fratre ad aram tuo,
Prora spectandam ingressa es Argus ratem.
Talibus quidem usa es principijs: huic autem uiro
Connubio iuncta, cùm prolem mihi peperisses,
Eam propter thalamos Glaucæ ferro necas.
Nulla est mulier ipsiam Græcanica,
Quæ tale quid admissset: quibus tamen te prætuli,
Et duxi, infestam coniugem, mihiq; exitiosam
Iungens, leænam, non mulierem, Tyrrhena
Sæuiore Scylla ingenio præditam.
Sed non te mille conuicijs
Mordere queam, tanta inest tibi confidentia.
Malè pereas impura, & polluta sanguine
Liberorum, meum nunc fatum deplorandum est:
Qui neq; recenti connubio fruar:
Nec dari filios quos genui, quos educaui,
Viuos alloqui. Sed de me actum est.
ME. Profectò ionois rationibus contrarium
Possem ostendere, atq; ista refellere, nisi Iuppiter pater
Sciret quid ex me acceperis, & quid gratiæ retuleris.
Te autem non par fuit, qui meum contempseras thorũ,
Iucundam agere uitam, & mihi illudere:
Neq; æquum fuit reginam, & qui hanc nuptui [a] dedit a uel, obtulit.
Crecentem, impunè me ex hac terra eijcere.
Ad hæc, & leænam, si uelis, uoca,
Et Scyllam, quæ Tyrrhenum occupat mare:
Dummodo, sicut meritus es, tuum cor uulnerauerim.
1a. Et ipsa doles, & malorum particeps es.
Me. Planè scias, facilis dolor, dum tibi non sim risui.
1a. O liberi, quàm sortiti estis matrem malam.
Me. O filij, ut uos patris libido perdidit.
1a. Non tamen mea perijstis dextera.
Me. Sed contumelia, & tua noua coniugia.
1a. Ausa es 'ne propter desponsam ipsos occidere?
Me. Paruum 'ne dolorem mulieri hunc esse existimas?
1a. Ei, quæ modò pudica sit: tibi autẽ nihil nõ est malũ.
Me. Hi uerò non amplius sunt, id quod mordebit te.
1a. Isti aũt sunt, eheu, tuo capiti incubantes [b] dæmones. b id est malij genij, furiæ.
Me. Sciunt, quis huius autor sit mali, dij.
1a. Nouerunt sanè mentem tuam detestabilem.
Me. Odiosus es, amarulentumq; tuum sermonem odi.
1a. Et ego tuum, sic facilè inter nos conuenit.
Me. Quid ita? quid agam? ualde enim & ego cupiam.

IA. Me hæc funera sepelire & lugere sinas. — ἰά. θάψαι νεκρούς μοι τοὺς δέ, καὶ κλαῦσαι πόρου.
ME. Minimè, quando ego ipsos hac sepeliam manu, — μή. οὐ δῆτ', ἐπεί σφας τῇδ' ἐγὼ θάψω χερί,
Delatos in templum Iunonis Acrææ deæ, — φέρουσ' ὀλ' Ἥρας τέμενη Ἀκραίας θεᾶς,
Ne quis hostium eos uiolet — ὡς μή τις αὐτοὺς πολεμίων καθυβρίσῃ,
Erutis sepulchris. præterea in hac terra Sisyphi — τύμβους ἀναστῶν· γῇ δὲ τῇδε Σισύφου
Solenne festum, & sacra instituam — σεμνὴν ἑορτὴν καὶ τέλη πιστώσομαι
In posterum, pro hac impia cæde. — τολοιπόν, ἀντὶ τοῦδε δυσεβοῦς φόνου.
Ipsa uerò eo in terram Erechthei, — αὐτὴ δὲ γαῖαν εἶμι τὴν Ἐρεχθέως,
Aegeo cohabitatura, filio Pandionis. — Αἰγεῖ συνοικήσουσα τῷ Πανδίονος.
Tu autem, ut par est, malus pereas malè, — σὺ δ', ὥσπερ εἰκός, κατθανῇ κακὸς κακῶς,
Argus caput ruinis contritus tuum. — Ἀργοῦς κάρα σὸν λειψάνῳ τεθλιμμένον,
Funestum ut uideas finem mei connubij. — πικρὰς τελευτὰς τῶν ἐμῶν ἰδὼν γάμων.
IA. At te perdat filiorum occisorum Erinnys, — ἰά. ἀλλά σ' ἐρινὺς ὀλέσειε τέκνων,
Et cædis ultrix Iusticia. — φονία τε δίκη.
ME. Quis te deus, aut dæmon — μή. τίς δὲ λύει σε θεός, ἢ δαίμων,
Audiat, periurum, ac fraudulentum? — τὸν ψευδόρκον, καὶ ξενοπάτορα;
IA. Eheu, execranda, & prolis interfectrix. — ἰά. φεῦ, φεῦ μυσερά, καὶ παιδολέτορ.
ME. Eas domum, & coniugem sepeli. — μή. εἶχε πρὸς οἶκον, καὶ θάπτ' ἄλοχον. B
IA. Eo, gemino orbatus filio. — ἰά. εἴχω, δοσῶν γ' ἄμορον τέκνων.
ME. Nondum lamentaris, expecta & senium. — μή. ἔπω θρηνεῖς· μένε καὶ γῆρας.
IA. O liberi charissimi. M. Mihi quidem, tibi autē nō. — ἰά. ὦ τέκνα φίλτατα. Μ. μοὶ γε, σοὶ δ' ὄ.
IA. Et tamen occidisti? M. Vt te dolore afficerem. — ἰά. καίτοι κτανες; Μ. πημαίνουσα σέ.
IA. Ae, æ, dulcissimum liberorum os — ἰά. αἶ, αἶ. φίλτατον χρῆζω σόμα τοῦ
Mihi applicari cupio miser. — παιδὸς ὁ τάλας, προσπτύξασθαι.
ME. Nunc ipsos affaris, nunc amplecteris, — μή. νῦν σφε προσαυδᾷς, νῦν ἀσπάζῃ,
Qui prius submoueras. IA. Da mihi per deos, — τότ' ἀπωστάμενος. Ι. δός μοι πρὸς θεῶν
Tenerum corpus liberorum attrectare. — μαλακὸν χρῶτος ψαῦσαι τέκνων.
ME. Non fiet, frustra uerba seris. — μή. ἐκ ἔστι, μάτην λόγους ἐρρίπτας.
IA. O Iuppiter, audis hæc, ut excruciamur, — ἰά. Ζεῦ, τάδ' ἀκούεις, ὡς ἀπελαυνόμε-
Qualia patiamur ab odiosa — θ', οἷά τε πάσχομεν ἐκ τῆς μυσαρᾶς,
Et sanguinaria hac leæna? — καὶ παιδοφόνου τῆσδε λεαίνης;
At quantum licet, & possum, — ἀλλ' ὅσον γοῦν παρά, καὶ δύναμαι,
Ista deplorabo, & lamentabor — τάδε θρηνῶ, καὶ πιθάζω,
Testes citans deos, quòd interfectos — μαρτυρόμενος δαίμονας, ὡς μοι
Liberos prohibeas & — τέκνα κτείνασ', ἀρκοῦλις C
Manibus attingere, & sepelire mortuos. — ψαῦσαί τε χροῖν, θάψαί τε νεκρούς·
Quos nunquam, cum genuerim, debebam — ὃς μή ποτ' ἐγὼ φύσας ὤφελον,
A' matre extinctos negligere. — πρὸς σῶ φιλτάτους ὧδ' ἐδα.
» CH. Multarū rerum Iuppiter dispensator in Olympo: — χο. πολλῶν ταμίας Ζεὺς ἐν Ὀλύμπῳ, «
» Multaq; præter spem perficiunt dij. — πολλά δ' ἀέλπτως κραίνουσι θεοί· «
» Et quæ futura putabantur, haud perfecta sunt: — καὶ τὰ δοκηθέντ' οὐκ ἐτελέσθη. «
» Insperatis autem et inopinatis exitum inuenit deus. — τῶν δ' ἀδοκήτων πόρον εὗρεν θεός. «
Talem hæc fabula sortita est euentum. — τοιόνδ' ἀπέβη τόγε πρᾶγμα.

Finis Medeæ Euripidis.

IN

IN MEDEAM PRAEFATIO GA-SPARI STIBLINI.

A AD huius Argumenti lucem non parum faciet, ex Apollonio Rhodio, & Valerio Flacco, totam historiam de Iasone & Argonautis cognouisse: refert enim scire hîc, quibus beneficijs Medea affecerit Iasonem: qua fide, spe, iureiurando, matrimonio coierint, in Græciam uenerint: ut eò euidêtior, ingratitudo & impudentia Iasonis fiat, qui post tanta beneficia, uxorem cui etiam uitam debebat, falso prætextu repudiabat: & iustior ira crudelitasq; Medeæ putetur. Nam ferè mos est tragicis, ut horribilibus exemplis graues quoq; & atroces causas assignent. ueluti Sophocles ultroneæ cædis Aiacis, ignominiam, & insaniam cum turpitudine magna coniunctã: Orestis parricidij, patris iugulationem, causam fingit. Æschylus Prometheum propter insolentiam, impietatemq; aduersus Iouem, & uetita furta, Caucaso affixum, uulturumq; laniatibus expositum inducit. Continet autem præsens fabula detestanda extremę impietatis exempla. quod ut planius fiat, breuiter exponam totam Argumenti rationem. Iason Corinthum profectus unà cum Medea, Glaucam Corinthiorum tyranni filiam uxorem ducit, hoc quidem titulo, ut ea cognatione filios suos in regiam domum introduceret: reuera autem, ipsum Medeę tædebat, utpote iam ætate forma flaccescente, quæ ei ita fuerat eximia, ut omnibus admirationi olim esset. Exciderat Iasoni, quòd ipsum miserrimo & certissimo exitio eripuerat: quòd patre prodito, regno deserto, contemptis regijs connubijs, uni Iasoni adhæserat, unum per tot
B pericula & maria in Græciam secuta fuerat. Tam citò apud homines senescit beneficium: ut uerè Sopholes dixerit, ὡς ταχεῖα τοῖς βροτοῖς χάρις διωρρέει.

Nec sat erat repudium ei misisse, nisi etiam in exilium Corintho eijci pateretur. Hac rei indignitate mota est Medea, ut de uindicta non uulgari cogitaret. Quid enim acerbius, quàm pro benefactis iniuriam accipere? Quid etiam impatientius uxores ferunt, quàm maritorum suorum adulteria & perfidiam? Sæuit igitur, ceu truculenta bestia: luctatur secũ, furit inops animi, glisciť sanguinem & cædem: implacabilis arder in pellicis & propriorum filiorum necem, ut luctũ páreret Iasoni. Cùm uerò in hoc execrabili scelere suis uiribus minimè fideret, quippe deserta & exul, ad magicarum artium opem confugit: peplumq; & coronam cantatis pharmacis illitam, ficta beneuolentia Glaucæ mittit, quasi eo munere & sibi & filijs reginæ fauorem conciliare ac impetrare cuperet. Accipit donum Glauca, applicat capiti, nihilq; periculi metuit: & dum ita cõpta obambulat, subitò corripitur, ac tandem dira flamma unà cum patre miserrimè deflagrat & consumitur. Medea hoc successu læta, non cessandum duxit, sed ad necẽ liberorũ festinãdum: ibi diu secũ luctata (nam maternus in liberos amor ab inusitata crudelitate abhorrebat) tandẽ aula facinus inauditũ, ferrũ strinxit, & propriorũ filiorũ cruore imbuit. Deinde exhibito oculis Iasonis miserabili spectaculo, quò magis acueret dolorem, post amara cõuicia, uolucri curru per aerem Athenas deuehitur ad Aegeũ, cum quo reliquũ ætatis ex pacto cõsumptura erat. Vide Diodorũ Siculum lib. 5. Primùm ergo consideran- *Scopus huius fabulæ.*
dum in hac fabula, quanta miseriarum incendia excitauerit amor Medeæ: unde tam insigni
C exemplo ab insanis amorib. homines deterreri debent, qui sua mancipia utplurimũ in manifestũ exitiũ trahũt, & sæpe totas ciuitates clade inuoluũt: ex omnib. enim perturbationibus nulla uehemẽtior, quàm amoris furor, omnis flagitij & leuitatis & cædis autor: in qua præter alia innumerabilia incõmoda, fœda quædã mentis est perturbatio: cui si ira accesserit, tum demũ fit immedicabilis, nullumq; exhorret nephas. Amor igitur & ira, δυνάστα πάθη, si semel in homine locũ inueniãt, ita oẽm rationẽ & consiliũ peruertũt, ut feratur is, quocunq; rapiat impetus. Quare Medea talia designauit facinora præ iræ & amoris uiolentia, quæ terreãt uel audita solùm hominũ animos. Cùm aũt tot exẽpla extent, tot remedia Philosophorũ libris in promptu (ut Xenophon in 2. Memorabilium dicit) sint, quæ istas prauas libidines & perturbationes arceant, non ne phanatici & malo dęmone perciti est, nihilominus in pericula & exitium ferri? Adolescentes igitur in hanc imaginem intuentes, abstineãt à teterrima ista inhonestarum cupiditatum lue, quæ & corpori & animo exitium afferre solent: & uehementibus istis libidinibus maturè frena inijciant, antequam mora insuperabiles fiant. Deinde contemplemur typum inauspicati coniugij Iasonis & Medeæ, quale plerumq; diuortium & calamitas consectatur. Rarò enim matrimonia sanguine & scelere contracta diuturnæ fœlicitatis sunt, sed sæpenumero cum publica pernicie coniuncta: ueluti Paridis Helena, & Asiæ & Græciæ luctuosissima extitit. Est autem longè tutissima in coniugio concordia, ut uerè noster Poeta in Prologo loquitur: ὑπερμεγίστη γίγνεται σωτηρία, ὅταν γυνὴ πρὸς ἄνδρα μὴ διχοστατῇ.

Deniq; meminerimus, fœlicitatẽ haud sibi firmũ locum figere, ubi diuortia, periuria, adul-

teria

teria & ſcelera radices agunt: ſed tandem uenire Adraſteam Nemeſim, & Iouem fulmine obarmatam dextram uibrare, ac ultima eiuſmodi fœlicitatis occupare funera, exitia & calamitates. Id quod in hac Fabula, in Glaucæ & Iaſonis coniugio, quo nihil uideri poterat beatius, cerni poteſt. Rectè ergo dictum à Phocylide: Vitam rotam, & fœlicitatem inſtabilem eſſe: A

ὁ βίος τρόχος, οὔγκατος ὄλβος. Hæc de Argumento, & ſcopo huius Fabulæ dixiſſe ſufficiat.

GASPARI STIBLINI ANNOTATIONES in Medeam.

ARGVMENTVM ACTVS primi.

PRologus continet occaſionem totius fabulæ, nimirum querelam nutricis, quæ miſeræ dominæ uices deplorat. 2. Colloquium nutricis & pædagogi, quo periculum exaggerant, quòd à Medea irata non ſolùm Creonti & Glaucæ, (eos enim hoſtes uocant) ſed etiam liberis impendeat: quæ tamen aſperior ſit futura, ubi ab hoc exilio ſe mulctatam cognouerit: ipſa interim deploratis uerbis ſe cum liberis & patre diris deuouet, ac gemiſcit intûs. 3. Medea foràs euocata à Choro, communem calamitatem ſexus muliebris & infœlicem conditionem querela proſequitur. Deinde priuatim ſuam deplorat miſeriã: & Chori, ad ulciſcendum Iaſonem, tum operam tum ſilentium poſtulat. Habet ergò hic Actus, expectationem cõſiliorum, & maiorum rerum, qua animi lectorum uel ſpectatorum attẽtiores ad reliqua percipienda redduntur.

γῆς ἐπιλευσ' ἰωλκίας.)

γλῦ ἰωλκίαν Theſſaliã uocat. eſt enim Iolcos (teſte Pomponio, & Plinio) oppidum Theſſaliæ, à quo Iolcius dicitur, & terra Iolcia. Octo primos uerſus huius prologi apud Ciceronẽ in 2. Rhetor. ad Her. à Pacuuio redditos penè ad uerbum, lege. quorum principium eſt:

Vtinam ne in nemore Pelio ſecuribus
Cæſa cecidiſſet, &c.

αὐδαύσασα μῆν.)

Quia Corinthios peſte afflictos, magicis quibuſdam artibus liberarat. ἥπερ μεγίστη.) Concordia & conſenſus coniugum, non tam ad uitæ iucunditatem, quàm etiam ad rerum proſperiorem ſucceſſum facit. πολλάδας πόρας.) Hanc hiſtoriam lege apud Ouid. lib. 7. Meta. & apud Diodorum lib. 5. Perſuaſit Medea filiabus ut interficerent patrem Peliam, & coquerent, ceu futurum ueneficijs ſuis ex ſene iuuenem. Vt enim hoc fieri poſſe crederetur, prius artis ſuę ſpecimẽ in ariete, quem magicis præſtigijs in agnũ trãsformauerat, edidit.

πυαμέας Συμπληγάδας.)

Duæ inſulæ ſunt contra Thraciũ Boſphorum, paruo diſtantes ſpacio, & aliquando concurrere dictæ. De quibus ita Valerius Flaccus libro quarto:

Hãc iter ad Ponti caput, errantesq; per altum
Cyaneas, furor his medio concurrere ponto.

Vide Plinium lib. 4. cap. 13. Dictæ ſunt Symplegades, quòd aliquando concurrerint, & in ſpeciem coeuntium ſe mutuò complexæ ſint: Cyaneæ autem, à colore cæruleo.

οἷον πατρῴας.)

Nihil dulcius patria eſſe, Homerus multis antè ſeculis extulerat. Natura enim omnibus patriæ amorem inſeuit. Hinc naturæ lex pro patria uitam effundere iubet. ἐκ τρόχων.) Genus erat exercitij, quo pueri exerceri ſolebãt. Interpres.

χρηστοῖσι δούλοις.)

Gnome eſt: eos demum eſſe fideles ſeruos, quibus dominorum calamitas non minus doleat, quàm ſua ipſorum: id enim eſt indicium beneuolentiæ & reuerentię ſeruilis. Quorum tamen numerus exiguus eſt. nam (iuxta prouerbium) Quot ſeruos habemus, totidem habemus hoſtes. Et, Iupiter quos ſeruituti fecit obnoxios, iiſdem etiam (teſte Homero) dimidium mentis ademit.

γῆ τε πόρσω.)

Tragicè hoc Poeta. Quando apud homines nõ ſatis tutum eſt deflere Medeæ uicem, cœlo & terræ iſta dicam mala.

θεοὺς προσελθών.)

Peſſos interpres ait locum eſſe Corinthi, ad fontem Pirenen, ubi ludebant alea. C

πειρήνης ὕδωρ.)

Peirene fons eſt apud Corinthum, quem Aſopus Oceani filius inuenit, ut gratificaretur Siſypho Corinthiorum principi, aquæ penuria laboranti: quòd Æginam filiam à Ioue raptam ei nunciauerat.

νέον παλαιῷ.)

Fortuna ſemel auerſa, mala malis cumulat; nec leuiter ferit, ſed aut proſternit hominem, aut penitus extinguit. ὡς πᾶς τὶς αὐτὸν.) Vide prouerbium, Omnes ſibi melius eſſe malunt quàm alteri.

ὡς ταχ' αὐάνει.)

Interpres legẽdum putat pro αὐάνει, αὐάξει; id eſt, αὐξήσῃ τὸν θυμόν, augebit, magis exacuet ſuũ furorẽ. Ego αὐάνει exponendum arbitror, incandeſcet, inardeſcet. Sæpe enim apud Græcos actiua paſsiuè, per κατάχρησιν accipiuntur.

τί δέ

τί δέ σοι παῖδες.)

A Filios duos habuit Medea ex Iaſone, Mermerum, & Pheretum.

δεινὰ τυραννῶν ῥήματα.)

Gnome, quæ monet uitandas eſſe regum & potentum offenſas: leuiter enim offenſi, graniter indignantur. Similis locus Iliad. α. eſt. Sic enim Calchas ad Achillem:

Κρείσσων γὰρ βασιλεὺς ὅτε χώεται ἀνδρὶ χολῶεν,
Εἰ περ γὰρ τε χόλον γε καὶ αὐτῆμαρ κατατέψῃ,
Ἀλλά γε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον, ὄφρα τελέσσῃ
Ἐν στήθεσσιν ἑοῖσι· τὸ δὲ φράσαι, εἴ με σαώσεις.

τὸ γὰρ ἐθέλειν ἄριστον.)

Alia ſententia, mediocrium uitam eſſe multo tutiorem & præſtabiliorem, quàm potentum. Cui gemina ſubnectitur ratio: primùm, quòd ipſum nomen mediocritatis ſit plauſibilius, & ea uti perpetuò longè ſit optimum.

B Deinde, quòd reges, & quorum opes in excelſo ſunt, magis fortunæ iniurijs opportuni ſint, illorumq; fœlicitas in lubrico ſtet. Vide 10. Odam libri 2. apud Horat. Rectius uiues Licini, &c. Item elegiam 4. tertij libri Triſtium apud Ouidium.

αἰ, αἰ, πλείστ' μοι πιφαλῆς.)

Quidam hæc omnia Medeæ tribuunt, non interpoſito Choro, uſq; ad hæc nutricis uerba, πλείστ' οἶα λέγει, πρόπυθοῦται. nec malè. nam appoſitum eſt Medeæ æſtuanti, ut ſeipſam conſoletur, mitigareq; conetur dolorem, transferẽdo huius rei culpam & uindictam in deos. Quos enim tam dubia, perſant mala, ijs familiare eſt, tam uaria loquendi forma uti, ut nũc ſupplicẽt dijs, nunc ad ſeipſos ſermonem uertant, nunc execrentur, nunc minentur, &c. Obſeruet adoleſcens copiam uerborum, qui-
C bus iram & æſtus Medeæ deſcribit: λυπεῖ πορφύριον πάλι χόλον. item, συγεραύτε φύσιν, φρενὸς αὐθάδης. item, ψυχὴ μεγαλοσπλαγχνος, πάλι δυσπαρόπευστος, ποτόνος μεγάλως ὁρμᾶται, ἀποταυρῶται, ἄγριον ἦθος, θυμὸν πάσσαι χόλῳ. Iſtis uerbis ira graphicè ab accidentibus deſcribitur.

μόι τι ἐμὸν πρόθυμον.)

Prouerbiale, cum ſignificabimus, ſtudium & operam noſtram expromptam & paratam eſſe amicis.

σπαθὺς δὲ λέγων.)

Anilis ſermo, quo uſus Muſices qui in conuiuijs eſſe ſolet, damnatur: quia cum Muſica ad excitandam læticiam coli ſoleat, fruſtra fiat id in commeſſationibus, ubi ipſa conuiuarum feſtiuitas læticiam pariat, & ſympoſij ratio triſticiam pellat. Stultos ergo fuiſſe eos homines uetula dicit, qui conuiuijs exhilarandis adhibuerint cantus & citharam: animi autem ægritudines, & dolores, qui ſæpe homines cum totis familijs peſſundent, lenire ac mulcere muſica harmonia neglexerint. Rectius Homerus, ſociam conuiuijs citharã aſsignat Odyſſ. ω.

—— αὐ δ' ἄρα φόρμιγξ
ἤπυε, λὺ ἄρα δαιτὶ θεοὶ ποίησαν ἑταίρῳ.

Et Pindarus in Olymp.

Αγλαΐᾳ τε καὶ δὲ πάλι
Μουσικᾶς εὐ ἀόντω,
Οἶν ποαίρομεν φίλαν
Ἀνδρες ἀμφὶ θαμὰ
τράπεζαν.

Plutarchus autem ἐν τοῖς γαμικοῖς παραγγ. hanc ſententiam probat, ita ſcribens: ὀρθῶς ὁ σὺν ἐπίδλης κατιᾶται τὸν τῆς λύρας χρωμένους παρ' οἶνον· ἐπεὶ γὰρ ἐκλύει τὰς ὀργὰς, πάλι τὰ ποιήματα μᾶλλον τὴν μουσικὴν παρακαλεῖν, ἢ προσεπλύειν τὸν σὺν ταῖς ἡδοναῖς ὄντων. id eſt: Rectè Euripides accuſat lyra utentes inter pocula: oportebat enim potius iris & doloribus leniendis aduocare Muſicam, quàm uoluptatibus fruentes iam diſſolutos penitus reddere.

ἐπὶ μὲν θαλίαις.)

θάλια conuiuium dicitur, omnibus rebus abundans, lautum ac floridum. Vnde Homerus dixit, δαῖτα θάλειαν. Sunt autem hæc ferè uocabula prandiorum & cœnarum: δοῖνα, dapes in deorum feſtis largiores. εὐωχία, conuiuium magnificè inſtructum ad oſtentandũ fortunæ ſtrepitum. ὄρανος, in quo plurimi, ſed quiſq; ſuo ſumptu conueniunt. σύσσιτα, conuiuium publicum, autore Polluce. δαὶς, conuiuium ingenioſe conſtructum. Erant & φειδίτια, & συσσίτια, πάλι φιλίτια, publica conuiuia & cõuentus apud Spartanos. Vide Cœlium lib. 14. cap. 57. Et Athenæũ cùm pluribus in locis, tum etiam lib. η. δειπνοσοφ.

ἄλα νύχιον.)

Per nocturnum mare intelligit Boſphoriũ, Cimmerium à Strabone lib. 1. Geographiæ dictum: cuius Homerus lib. 11. Odyſſeæ meminit, per quem Iaſon è Colchide in Græciam nauigauit.

ποθνῆσκα γυναῖκες.)

Exordium à loco communi, ubiq; maleuolis plurimam eſſe calumniandi & obtrectandi occaſionem.

οἶδα γὰρ πολλὺς βροτῶν σεμνὺς.)

In horum uerſuum interpretatione ſequutus ſum Græcum interpretem, qui σεμνὺς exponit ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, id eſt faſtuoſos, ſuperbos, inſolentes. Aliter Politianus capite uiceſimoſeptimo Miſcell. hunc locum exprimit: Sic igitur in ea fabula cum

matronis

matronis Corinthijs loquens inducitur Medea, uti persuadeat, non sibi uerti uitio oportere, quòd absit à patria: Quando multi (inquit) honesti procul à patria, multi cõtrà domi fuerunt inglorij, &c. Et Cicero lib. 7. Epist. Fam. ad Trebat. hos uersus ita ab Ennio Latinè reditos citat:

Nã multi suã rem bene gessere, & publicã patria procul:
Multi qui domi ætatẽ agerẽt, propterea sunt improbati.

Exposuerunt igitur σεμνὸς γεγῶτας, claros factos, & honestum nomen assequutos. At per ὀμμάτων ἄπο, & οὐ θυμάσι, eos qui à patrijs finibus procul absunt, & apud externos ætatẽ agunt, intellexerunt.

μὴ κυλίνεσθαι.)

Officia mulierum obiter his uerbis Poeta comprehendit:

1 μὴ κυλίνεσθαι πόσιν, ne sit refractaria marito.
2 πρὸς ψυχὴν βλέπειν μίαν, ad unam uiri animã respiciat.
3 τίκτειν, ut pariat liberos.
4. κατ' οἶκον ἕζειν, ut domi uiuat & maneat.
5 πόσιν ὡς δεσπότην σώματος τιμᾶν, ut uirũ tanquam corporis dominum colat.
6 πάντα ἐν τῷ πόσει γιγνώσκειν, ut in omnibus rebus tota à uiro pendeat.
7 εἰς ἤθη καὶ νόμους τοῦ ἀνδρὸς ἁρμόζεσθαι, ut se moribus mariti accommodet.

φρὴν μιαιφονώτερα.)

Hebræorum quoque sententiæ negant ullam iram atrociorem esse muliebri ira, irritabile enim ac uindictæ auidum genus mulierũ, cùm propter rationis inopiam, tum ob humilitatem animi.

ARGVMENTVM ACTVS *secundi, & Annotationes in eundem.*

SEcundus Actus primã partem argumenti absoluit, qua Creon Medeæ exilium imperat. Primò autem exponit causas, quare exilio mulctet ipsam, nimirum odium ipsius, & minas, & magicarum artium insidias, à quibus & sibi & suis metuat. 2. Medea cupiens tyrannum extra metum ponere, ac sinistras ei adimere suspiciones, ait, nihil mali metuendum regi à peregrina & destituta muliercula; quin potius hominum inuidia & stulticia fieri, ut prudentes & artium multarum gnari in probro sint, & calumniæ obnoxij. Ac tandem uix unum diem prouidendis rebus ad necessaria exilij subsidia (ut ipsa quidem simulabat) impetrat. 3. Abeunte iam Creonte, ac rem omnem in tuto esse existimante, Medea de uindicta secum consultat; seq; ipsam ad atrox quoddam facinus extimulat. 4. Chorus exagitat Iasonis perfidiam, Medeæq; uicem & calamitatem miseratur.

In hoc Actu considerandum, quàm periculosa & formidabilis sit ira occulta, ac tacitis ignescens medullis, frontis tamen amico uelamine tecta. In Creonte autem specta, barbaram quandam principis inclementiam, qui tanto cum fastu & minis in exilium ire iubet Medeam: cùm longè præstitisset, si id quàm minima offensa fecisset. Hac enim acerbitate non paulo infestiorem sibi fecit, antea satis infestam fœminam.

λιθοκὼ σιὼ σκωτῇ τένυα.)

Interpres ex Parmenisco quodam refert, Medeæ quatuordecim fuisse liberos: septem quidem pueros, & septem puellas: eosq; interfectos à Corinthijs, grauatis imperium ferre barbaræ mulieris. in templo Iunonis Acræreæ. Hinc læso numine deæ, sæuissimam pestem inuasisse Corinthios: nec prius furere desijsse, quàm instituto annuo sacrificio placaretur. Reliqua pete ex interprete.

ἐχθροὶ γὰρ ἐξίασι.)

Prouerbium, Omnem rudentem mouere, uel expedire. usus eo adagio est etiam Aristophanes in Equitibus. Vide Erasmi Chiliad.

πρέσβυν δέ μοι.)

γνωμολογεῖ poeta, satius esse cum offensa imminens malum præuertere, quàm conniuendo & blandiendo uel alere, uel ultrò etiam accersere. Citat hunc locum Plutarchus in lib. περὶ δυσωπίας.

λῆν δ' ἔπολ' ἔστι αἰτίφρων.)

Locus communis de inuidia, quæ ut perpetua pulcherrimorum facinorum comes esse solet, ita etiam rabiem suam ab eruditione aut doctrina excellente nunquam abstinet. Quo fit, ut plebeijs sit contemptui, magnatibus molesta & odiosa, uirtus, aut sapientia insignis. Vnde Pindarus rectè dixisse censendus est:

τὸ δ' ἀχνύμαι φθόνον ἀμειβόμενον τὰ πάλαι ἔργα:

id est, Grauiter fero, præclara facta & res egregias inuidiæ præmio pensari

κὰν γὰρ ἀδικημονῶν.)

Lege ad hunc locum fabulam de accipitre & luscinia apud Hesiodum. Verè dicit ille:

Cede locum Iesus, fortunæ cede potenti.

γανὸ γὰρ ἐξόθυμος.)

Hanc sententiam ita Seneca expressit: Ira, quæ tegitur, nocet: Professa perdunt odia uindictæ locum.

κὸ δὲν

A λιθοκὼ αἰαλέσθω λίτας.)

Litas precum deas, Homerus Iliad. 9. describit. uide prouerb. apud Eras. Ira omnium tardissimè senescit.

ἔρωτοῖς ἔρωτες μέγα.)

Amor immoderatus & illegitimus, multorũ malorũ causa est. Exempla in promptu sunt. Nec alius huius fabulæ scopus est, quàm ut hoc horribili exemplo deterreamur ab immoderatis amorib. ac inhonestis cupiditatibus.

κακῶς τοῦ πεφυκέναι κακέχει.

Hanc consultationem ac turbationem Medeæ, Seneca fœliciter expressit in carmine primo Actus primi suæ Medeæ. Attende in hac turbida deliberatione desperatum & immane maleficæ mulieris ingenium:

φείδε μηδὲν ὧν ἐπίγασσα.)

B Vergil. in 12.

Verte omnes tete in facies, & contrahe quicquid
Siue animis siue arte uales. ——

Exurgit autẽ hic grauior dolor, seq; ipsam ad destinatum facinus animat.

εἰς μὲν ἐοῦλ' ἀμηχανώτατα.)

Mulier natura animal minus frugi, ac malis artibus ualde accliue. Seneca in Hippolyto:

Sed dux malorum fœmina, & scelerum artifex
Obsedit animos, &c.

Ἀνω τοῦ ἀμῶν ἰόβρῶν.)

Vide prouerb. Sursum uersus sacrorum fluminum feruntur fontes.

Διδύμας ὀρίσσασα.)

Secunda pars Chori huius, in qua deplorat Medeæ uicem. in priore parte Iasonis perfidiã detestatus est, atq; adeò omnis fidei, pudoris, iurisiurandi periculum in uniuersa Græcia commemorauit.

Διδύμας.)

Geminas petras, id est Symplegades.

ARGVMENTVM ACTVS *tertij.*

ACtus tertius duo cõplectitur: Primùm Medeæ cum Iasone cõgressum, in quo mirè ob oculos ponitur illius asperitas & sæuitia: huius autem pudor, qui tamen factum omnibus modis excusare, & fauorabile facere cupit. Deinde insperatum Aegei Athenarum tyranni aduentum, & cum Medea colloquiũ. cui cognita causa & calamitate ipsius hospitium pollicetur: pro qua benignitate, ipsum honorificè unà cum Choro uerbis prosequitur. Habet præterea duos Choros: quorum primus detestatur insanos amores, qui multorum malorum, cladium ac miseriarum causa sint: mediocres autem & honestos commẽdat. Secundus laudat Athenas, à sapientiæ & philosophiæ studio: deinde Medeam à cæde liberorum obnixè dehortatur.

ὦ νεῶ κάλλιστον πρῶτον.)

Obiurgat Iason Medeã, quòd sua petulantia potentiorum iram aduersus se concitarit, atque id mali suapte culpa contraxerit. unde monemur, rem esse ualde malam hominem sui impotentem, asperum, præfractum, præsertim cum necesse est ferre præsentem fortunam. Non autem temerè resistendum potentioribus.

ὦ κακοπάσχετε γὰρ.)

Hac oratione Medea Iasoni opprobrat insignem impudentiam & ingratitudinem, ut qui eã, cuius ope seruatus fuerat, quæ ipsum deserta patria, prodito patre & regno, per tot maria, uias q; tam longas & asperas sequi uoluerit, repudiet; & pro tantis beneficijs, tam indignis modis tractari patiatur. Ardet oratio uariè schematis Rhetoricis, ut concessione, communicatione, exclamationibus, ironijs, interrogationibus, &c.

ἔντοι θαρσεῖν, ὅτ' σὺν τολμίᾳ.)

Non is (inquit) fortis habẽdus est, qui cùm amicos malo affecerit, tamen in conspectum uenire non uereatur: sed potius impudens, quem in Moralibus Aristoteles ita definit: ὁ μὲν γὰρ ἀναίσχυντός ἐστιν, ὁ εὐ κακῶν τι καὶ εἰς κακίστα λέγων καὶ πράττων δ' ἐτύχου. Id est: Qui in omnire, & in omnes & dicit & facit, quicquid libuerit, quicq; fortè se obtulerit, aut succurrerit.

Πελίαν τ' ἀκάεσσαν.)

Quomodo Pelias à suis filiabus technis Medeæ occiderit, eleganter Ouidius lib. 5. Meta. & Diodorus Siculus in 5. describunt.

ὦ ξοῦ, τί δὴ χρυσὸν μὲν ὃς πίθ' ἄλλος.)

Conclusio per exclamationem, & interrogationem, admodum pathetica, cum sententia: Hominis ingenium nullo externo signo corporis, sed uix longa consuetudine & usu cognosci posse. ut appareat uerum esse quod Vergil. dixit:

Nusquam tuta fides. ——

Theognis ait, uinum maximè prodere indolem hominis:

Ἐν πυρὶ μὲν χρυσόν τε καὶ ἄργυρον ἀθρεῖς ἀνθρώπου γνώσκεσθ', ἀνδρὸς δ' οἶνος ἔδειξε νόον. Id est:

Argentum docti artifices, auriq; metallum
Igne probant: mentem prodis Iacche uiri.

πλανή τις ὀργὴ καὶ δυσίαστος.)

Alludit ad prouerb. Fratrũ inter se iræ sunt acerbissimæ.

θεῖ μ' ὡς ἔοικε μὴ κακῶν.)

Argumenta & crimina Medeæ leuiter attingit Iason: id quod facere solent confusi: ac si non tanti momenti sint, ut egeant confutatione operosiore. Deinde, quod impudentius est, se plura contulisse in Medeam beneficia, quàm accepisse, adserit. Tertiò, persuadere conatur Medeæ, se ipsius & liberorum gratia regia connubia affectasse, ne quando exules egere cogerentur.

Ρῶτον μὲν ἑλλάδι.)

Tacitè laudat Græciam, dum eam cæteris terris, legibus ac ciuilibus institutis ornatiorem esse innuit.

Εἰ δ' ἐμοὶ μήτε χρυσὸς οὐ δόμοις.)

Amplificatio præcedentis argumenti, à loco communi de gloria, quam Cicero in 3. Tuscul. Quæst. incorruptam uocem esse dicit, bene iudicantium de excellente uirtute: quam noster poeta auro ac omni uitæ strepitui anteferendam censet. De hac gloria, quæ uerus uirtutis fructus & præmium est, uide prefationem Angeli Politiani in Suetonium.

Cœlius Secundus Curio. Et Cœlius Secundus, insigne Romanæ & priscæ eloquentiæ decus, ac uir in omni doctrinarum genere summus, elegantem de Gloria nuperrimè cum cæteris edidit orationem.

Γοήτων φύγε.)

Petronius Arbiter:

Cùm fortuna manet, multum seruatis amici:
Cùm cecidit, turpi uertitis ora fuga.

Ἀλλ' εἰς τοσοῦτον ἤκεθ', ὥστ'.)

Concludit loco communi de socordia, & supinis, peruersis ac aduersarijs ingenijs mulierum. Vide infrà 3. Actum in Hippolyto.

ἐμοὶ γὰρ ὅστις ἄδικος.)

Hæc dicit Medea in uiros malitiosos, & peruerso ingenio præditos: quibus si facundia accesserit, nihil pestilentius est. Tales & suprà in Hecaba & in Oreste taxat poeta.

κακῷ γὰρ εὐδρὸς.)

Sophocles in Aiace: *ἐχθρῶν δῶρα οὐδῶρα.* id est: Hostium munera non munera. uide Chiliades Erasmi.

Τόθω γὰρ τῆς νεοδμήτου.)

Amara est ironia, & tacita comminatio impendentis uindictæ.

ἐρῶντες ὑπερβὰν μὲν ἀγαν.)

Præsens Chorus abominatur immoderatum ac impotentem amorem, quem Plautus in Alcesimarcho hisce describit uerbis:

Iactor, crucior, agitor, stimulor, uersor in amoris rota misser,
Exanimor, feror, differor, distrahor, diripior, ita ut nullam mentem animi habeam.

Rursus commendat amorem moderatum, & cum animi sobrietate coniunctum: qui homines uitæ thalamicq; genialis communione copulat, pacemq; & mentis tranquillitatem confert.

Σωφροσύνα.)

Hæc à Platone dicitur *σωτηρία τῆς φρονήσεως*: estq; omnium affectuum rationi rectæ aduersantium moderatio. *ὀξύφρων* Venus cognominatur (ut interpres ait) *ἐπεὶ ὀξεῖς οἱ ἐρῶντες αὐτῆς, καὶ ὑποπτόροι*: id est, quia ipsius amores sint pernices, acuti, & uolucres.

ὀξύφρων id est, pernix, uelox, ait Venus.

μάλειν χαίρε.)

Hic incipit secunda pars Actus 3. habens congressum Aegei & Medeæ: in quo primùm Aegeus susceptæ peregrinationis causam aperit: Medea uicissim, quibus iniurijs afficiatur exponit: petitq; ab eo, ut hospitium & terram sibi calamitosæ communicet, pro quo beneficio, liberorum fertilitatem Aegeo pollicetur. Annuit ille quidem precibus mulieris, sed quatenus sine offensa & damno fieri possit. Est enim non satis tutum, eos recipere, qui multorum odio, & maximè potentum laborant, ac grauati sunt.

τῶλε γὰρ προοίμιον.)

Vide de salutandi uerbis, Luciani Apologiam super errore suo & lapsu in salutando.

ἀσπῶ με τὸν πρόχορον.)

Sensus est oraculi, ne cum alia in itinere habeat consuetudinem, priusquam in patriam ueniat. Cæterùm illa extra argumenti rationem sunt: subseruiunt tamen argumento per hoc, quòd Medea perfugio sui exilij ab Aegeo impetrato, confidentius postea destinatum facinus aggrediatur.

ἀστυξένων.)

ἀστύξενοι dicuntur, qui in bello amicitiam ineunt: ut apud Homerum Glaucus & Diomedes fecerunt.

ὅτως ἔρως σοι.)

Optatiua locutio, quam Latini particula Sic exprimunt. Vergil. in Eclog.

Sic cumlu fluctus subterlabère Sicanos,
Dôris amara suam non intermisceat undam. &:
Sic tua Cyrnæas fugiant examina taxos.

τούτοις δ' ὀρνίοις μὲν ζυγεὶς.)

Locum hunc ita interpres legere uidetur:

λιρέωντε, τούτοις δ' ὀρνίοισι μὲν ζυγεὶς,
δίγυσιν ἀ μεθήσεις ἐν γάμοις ἐμοί.

Quem ita exponit: Illis aut, (scilicet Creonti & hostib. meis) iuramẽto obligatus (mihi) si me

A si me terra (Attica) expellere uelint, non prodes me. Hæc expositio non incommoda uidetur: licet nos diuersam secuti simus, sed tamẽ ab hoc sensu non multùm abhorrentem. conamur enim ubiq; sensus luculenter, & quàm concinnè fieri potest, pro nostræ linguæ usu exponere.

ὦ ζεῦ, δίκης τε ζηλοῦς.)

Medea exorato ab Aegeo hospitio, ceu uictrix exultat: Choroque crudele, impium & immane consilium suum aperit. mirè Poeta uafrum, & sanguinarium, uersipellesq; ingenium depingit mulieris ueneficæ.

βαρείων ἐχθροῖς.)

Superba & rotunda ex antithesi sententia:

Nam hostibus grauis, amicis beneuola
Sum, talium siquidem uita est laudatissima.

Γαβριοσοὶ πάντες οἰμέσω.)

B Hæc est natura deploratorum, & obstinatorum in scelere, ut nullum locum dent salubribus consilijs.

Ἐρεχθεῖδαι τὸ παλαιὸν ὄλβιοι.)

Laudat hic Chorus Athenas, à sapientiæ & pietatis studio: ex quibus rebus plena laus constat. Huius enim ciuitatis statim prima rudimenta philosophiæ studijs claruere: & (ut Cicero in 2. de Legibus scribit) multa eximia diuinaq; mysteria pepererunt, ac in hominum uitam attulerunt. unde idem autor in 1. de Oratore, Athenas inuentrices omnium doctrinarum esse dicit. Item in Oratione pro L. Flacco: Adsunt Athenienses, unde humanitas, doctrina, religio, fruges, iura, leges ortæ, atque in omnes terras distributæ

C putantur. Lege Panegyricum Isocratis, in laudem Atheniensis ciuitatis scriptum.

βαίνοντες ἀβρῶς αἰθέρος.)

Sunt qui ex influxu cœli Attici, & propter peculiarẽ aeris temperiem, Athenas fertiles tam nobilium ingeniorum fuisse dicant. Nam regio, & aeris natura, diuersorum ingeniorum effectrix est. Id quod Aristoteles in septimo libro de repub. testatur: Qui in frigidis degunt terris, animosi quidem illi & feroces, uerùm mẽte & ratione minus pollent: quin calidis, solertes & ingeniosi sunt, sed timidiores & fracti. Græci uerò, quia temperatam habitant regionem, & animi robore, & mentis acumine ualent. Hæc ferè Aristoteles dicto in loco habet.

ξυνθεὶς ἁρμονίαν.)

Per harmoniam, quam Musæ plantarunt, intellige concordiam quandam, & amabilem consonantiam omnium doctrinarum philosophiæ: hoc est, orbem illum artium, quem Græci *κυκλοπαιδείαν* uocant.

τᾷ σοφίᾳ παρέδωκε πέμπειν ἔρωτας.)

Et hoc allegoricè intelligendum est: nempe philosophiam, occulta quadam ui, & non effabili pulchritudine, quæ solùm animi oculis cernitur, suos amatores rapere ac incendere. Hi sunt isti cupidines, quos non libidinosa, sed cœlestis illa Venus ceu duces *καὶ ὁδηγοὺς* sapientiæ adsignat. Hi mentes hominum ad cœlestium rerum cognitionem excitant: sine his omne studium, omnes conatus frigescũt. Vnde rectè à nostro Poeta dicuntur *πανσοφίας ἀρέτης συνόργους*: id est omnis uirtutis cooperatrices. Scribit & Hesiodus in Theogonia, dulcem ardorem & desiderium Musis inesse. Et Theocritus in quodam Edyl. gloriatur, se hisce amoribus ardere.

πῶς δὲ κ ἐρῶν πόλεμῶν.)

Hæc est secunda pars Chori, quæ deterret Medeam ab immani cæde liberorum.

ARGVMENTVM ACTVS *quarti.*

Medea decompositò beneuolentiam simulat, ceu faueat facto Iasonis, & priorum conuiciorum pœniteat: ut magis ipsum unà cum sua sponsa iniuriæ opportunum faceret, sedq; uindicaret. Laudat ipsam Iason, & ut eo animo esse porrò perseueret hortatur. Pollicetur præterea, omnem operam & studium suum expromptum fore ei apud Glaucen & Creontem. Medea autem adornat donaria ueneno imbuta, & quæ perniciem tam nouæ nuptæ, quàm Creonti erant allatura.

2. Chorus non ignarus quid moliretur Medea, futuram cladem miseratur. 3. Pædagogus † Medeæ refert, omnia læta esse, Reginam serena fronte accepisse munera, liberis etiam Corinthi manendi potestatem fecisse. id quod Medeam non parùm discruciat, ut quæ maluerat funera & perniciem pellicis audire, quod tamen mox auditura erat, quàm segnia imbuti pepli pharmaca esse. 4. Medea secum uehementissimè luctans, an uelit occidere liberos odio Iasonis, typum exhibet philostorgiæ, cum iræ & uindictæ cupiditate depugnantis. 5. Chorus tractat locum communem de incerto liberorum euentu: in quo collatio quædam est coniugij & cœlibatus.

† is duxerat liberos una cum munerib. ad Glaucen.

ἴσον αὐτὸν μαί σε.)

Omnia hæc Medea simulatoriè, & per ironiam cum Iasone loquitur: ut hoc pacto sibi occasionem explendæ detestandæ libidinis,

cædisq; faciendæ aucupetur. Euidenti hac de scriptione muliebrem uafriciem ac multiformes technas fœminarũ ob oculos ponit poeta. Huc pertinet illa sententia Ciceronis in epistola 1. ad Q. Fratrem: Multis enim simulationum inuolucris tegitur, & quasi uelis quibusdam obtenditur natura uniuscuiusque: frons, oculi, uultus persæpe mentiuntur, oratio uerò sæpissimè.

ὃν εἰσὶ μοί μοι.)

Pro ὃν, legendum puto νεῦ, ut sensus congruat. Aut legenda hæc uerba cum puncto interrogatiuo, ita: ὃν εἰσὶ μοί μοι παῖδες; Cæterùm prior lectio magis placet, ut pro ὃν, νεῦ legatur: cui & interpres Græcus adstipulari uidetur.

ὃν ὧν χρῆν σ' ὁμοῦσθαι.)

Cordatorum uirorum est, non alternis & mutuis conuicijs, aut inhonestis iurgijs cum mulieribus, quæ natura leuiores & imbecilliores sunt, agere ac uolutari: sed si quid molestum aut odiosum in ijs emendandum sit, id constanti & graui disciplina domestica corrigatur.

παράγγελμα γαμικὸν.

ἐλοιμι δ' ὑμᾶς σύντραφεῖς.)

Imitatio Homerica uidetur esse. nam & Iliad. 3. Hector iturus in prælium, faustè precatur filiolo suo Astyanacti, ut olim patris exemplo, cæso hoste, opimis spolijs diues domum redeat, matremq; & suos læticia afficiat uictor.

γυνὴ δ', θῆλυ.)

Pleonasmus est in θῆλυ: aut exponendum adiectiuè, ut sit ἡ γυνὴ αὐθρενές τι καὶ πρὸς ἀνέρος πέφυκε.

ἑκατέρα γυναικῶν ἐστὶ τῶν ἄλλων μία.)

Interpres exponit, εἰ φίλανδρός ἐστι. id est, si uiri amans est: uel, si ut aliæ mulieres, erga uirũ afficitur.

Γείθει δῶρα καὶ θεοὺς.)

Ouidius:

Munera, crede mihi, placant homines q; deos q;.
Placatur donis Iuppiter ipse datis.

Vide prouerb. Muneribus uel dij capiuntur.

Νεῦ ἐλπίδες ὧν ἔτι.)

Omnes spes salutis deploratas esse, queritur præsens Chorus. Imminere enim iam cædem liberorum, exitium Phædræ, internecionẽ Creontis & regiæ domus: ac funestos nouarum nuptiarum euentus, non dubijs conieturis præsagiebat.

ἀλλὰ δεῦτε δωμάτων ἔσω.)

Acerrima hic in Medea pugna est rationis & affectuum: in qua tandem succumbit ratio, cedit sanæ mentis consilium, transuersam agit ipsam uictrix ira, furorque, ut exuto materno affectu, spreta pietate, stupente natura, ad iugulãdos proprios liberos feratur. Horrenda rerum hypotyposis est. Hoc bellum rationis & appetitus non paulo elegantius noster Ouidius lib. 7. Metamorph. in eadem Medea expressit. A

Δότ' ἀσπάσασθαι μοῦσι λεξιοῦν.)

Specta lector hic uim τῶν παθῶν. Quæ tam chara & dulcia pignora tanto materni amoris impetu aspiciebat, complectebatur, deosculabatur, eos iamiam ferro neci datura erat.

Θυμὸς δὲ πρέσσων τῶν ἐμῶν.)

Fatetur Medea se uinci ab ira, cui, ubi inualuit, nulla ratione resisti potest. unde rectè admonet Horatius lib. 1. Epist.

Ira furor brevis est, animum regit: qui nisi paret,
Imperat: hunc frenis, hunc tu compesce catena.

B Est tamen uis quædam animi, quam etiam θυμὸν Græci dicunt, quæ rationi paret, turpitudinemq; exosam habet. Hanc Basilius in oratione περὶ ὀργῆς, σύμμαχον λόγῳ παρὰ τῆς φύσεως, καὶ νεῦρον εἶναι τῆς ψυχῆς dicit: id est, Sociam additam rationi aduersus peccatum, & neruum uirtutis esse. De qua ira Psalmographus loquitur: Irascimini, & nolite peccare.

πολλάκις ἤδη διὰ λεπτοῦ δρόμου.)

Chorus hic ex inauspicato nuptiarum Medeæ & Iasonis euentu (illa enim necem liberorum in animo uersabat, hic uiolata coniugali fide aliam duxerat) colligit, cœlibem uitam potiorem esse coniugio, nec paulo tranquilliorem. Præter enim alias innumeras molestias, quas secũ uita uxoria trahit, primùm magno labore liberi sunt educandi: nec minore cura uictui ipsorum prospiciendum. Deinde incertum est, quales futuri sint, boni ne an mali. Præterea, ut nihil aliud sit quod accusare possis: tamen ferè fit, ut immatura morte intercipiantur, cũ iam frugi esse possent: quo nihil acerbius parentibus accidere queat. C

Μῦσα καὶ ἡμῖν.)

Id est, φρόνησις, καὶ παίδευσις πρὸς τὸ διοικεῖσθαι διαπρέπειν τὰ ἀνθρώπινα: hoc est, prudentia, & institutio ac peritia ad iudicandas res humanas.

ARGVMENTVM ACTVS quinti.

Vltim' hic Actus summã habet epitasin. Primùm enim nũcius narrat Medeę funestũ exitiũ nouę sponsæ & Creõtis: qua re nihil iucũdi' ueneficę adferri potuit. 2. Medea, licet uel sola cogitatione immanis facinoris resiliat, tamen rupta naturę lege, ipsa parens, quos peperat, ferro cõficit. 3. Iason q; cognita pernicie

A pernicie Phędrę & Creontis ueniebat ad persequendum Medeam, & defendendum liberos, ne quid propter matris impietatẽ à ciuibus paterentur, cognoscit ex Choro, eosdem ferro extinctos esse à crudeli leæna: unde acerbissimo obrutus dolore, amaris conuicijs & querelis, quæ sola ulciscendi uia restabat, Medeam insectatur.

ἤπανὸς ὀργάς.)

Πανικὰ δείματα, id est Panicos terrores, uetere uocabant, subitum animorũ tumultum, sed inanem. Existimabant enim, Panem deũ repentinos terrores & animi consternationes immittere, Lymphaticis similimas, usq; adeò impotentes, ut non ratione modò, uerùm & mente careant. Vide Politiani centur. 1. ca. 28. in Miscell. & adagium, Panicus casus.

ταχὺς βαδιστὴς τοῦ μύνου.)

B Id est, postquam impetus & uis ueneni ad omnes partes corporis peruasit: Vel, postquã grassatrix lues iam penitus inhęsit, & sese diffudit, tum demum ingemiscere cœpit puella iam immedicabili peste superante.

ὀλολυγὴς μέγας.)

Ολολυγὴ, σὺν χῇ γυναικῶν, id est uotum, uel precatio mulierum est. Salustius, supplicia mulierum dixit.

τὰ θνητὰ δ' ἐν νεῦ πρῶτον.)

Eiusmodi sententias de uitæ humanæ miseria, breuitate & fragilitate, ac inconstantia rerum humanarum, multas congessit ex Græcis scriptoribus Plutarchus in Paramythico, tum ad Apollonium, tum ad uxorem suam. Videtur autem hisce uersibus poeta ridere operosas disputationes philosophorum, diuersasq; opiniones de uita beata, cũ dicat ex sententia Solonis, nemini in hac lubrica uita stabilem fœlicitatem contingere: nec quenquã ante obitum, beatum dici oportere, licet fortuna alius alia utatur. C

τῷ γᾶτε, καὶ παμφαὴς ἀκτίς.)

Chorus intelligens nihil præsidij in rebus humanis amplius esse, ad eripiendum liberos manibus & gladio Medeę: tragico planctu ad solem, unde genus erat ei, uocem uertit: obtestaturq; ut ipse saltem tam indignũ facinus, immanemq; crudelitatẽ arceat ac prohibeat ab innocentibus pueris: nec ipsam interim à proposito deterrere cessat.

ἰὼ μαινάσιν.)

Ino, Græcis Leucothea, Latinis uerò Matuta dicta (autore Cicerone in 2. de Nat. deorum.) se ipsam unà cum filio Melicerta, à Iunone furiata, in mare præcipitem dedit. Lege interpretem, & Ouidium lib. 4. Metamorph. Sunt qui & Learchum filium, ex Athamante uiro, unà cum Melicerta ab eadem interfectum dicant.

ὦ γυναικῶν λέχος πολύπονον.)

Exclamatio gnomica, mulieres multarum semper claudium autores mortalibus extitisse. Vide prouerbium, Mulierum exitia.

ὦ μῖσος ἐχθίστου.)

Querela & criminatio lamentabilis Iasonis aduersus Medeam, leænam crudelissimã, dijs & hominibus inuisam: cui impia facinora iam olim designata opprobrat, quib. se non deterritum ab eius connubio, serò & frustra dolet. His autem ferè epithetis à Poeta describitur:

Μιαρὸν θεῶν τῇ ἀνθρώπων	Id est,	Deorũ et hominũ odiũ
λέαινα		Leæna
Σκύλλα		Scylla
ἀκόρεστον		Turpiũ rerũ designatrix
μιαιφόνον		Sanguinaria
πέτρον		Rupes
σίδηρον		Ferrum
μίασμα		Piaculum
παιδολέτωρ		Filiorum interfectrix
παιδοφόνον		Liberorũ cædeimbuta.

ἀνηρέλας θεῶν.)

Acręa Iuno dicitur, παρὰ τὸ εὐ ἀνηρεκὲς ἱλεῶσθαι, eo quòd collocata sit in arce Corinthia. Festa aũt se instituturã dicit in honorem Iunonis, ad expiationem cædis, quæ postea Corinthijs Heræa, id est Iunoniafesta dicta sunt.

Αργῶς παῖδα σὸν λειψάνῳ.)

Miseram mortem Iasoni uaticinatur Medea. Nec præsagio euentus defuit. nam cum aliquãdo sub Argo naue iam annis fatiscente domiret, casu pars quædã huius in ipsum delapsa, caput ei elisit: quo ictu animam exhalauit. uide interpretem.

δὸς μοὶ πρὸς θεῶν.)

Miserabile est, & patheticum, etiam à contactu liberorum prohibere Iasonẽ. Funestissimum ergo exitum, qualis tragœdiæ debet esse, hæc præsens fabula sortitur.

Πολλῶν πάμπαν ἔσοῦς.)

Vltima hæc Chori clausula subindicat totius fabulæ ἐπιμύθιον: uidelicet sic esse comparatum in rebus mortalium, ut pleraq; hominibus præter spem & inopinatò accidant: & fortuna humanorum negociorum arbitra, incertas rerum uices sursum deorsum q; uerset, nec interim cesset fabulæ uitę ęquas & luctuosas epitases miscere.

Finis Annotationum in Medeam Euripidis.

ARGVMENTVM HIPPOLYTI.

THeseus filius quidē erat Æthræ & Neptuni, rex autē Athenienſium. Is ducta in uxorem Hippolyte, una ex Amazonibus, Hippolytum ſuſcepit, & forma corporis & continentia mira præditū. Poſtquam autem nupta è uiuis exceſsiſſet, duxit Cretenſem mulierem, Minois Cretæ regis & Paſiphaes filiam, Phædram nomine. Interea accidit, ut Theſeus Pallantem quendam, conſanguineum ſuum, occideret, ac ob id in Troezēnem fugeret, unà cum uxore: ubi Pittheo Hippolytum educandum tradidit. Cæterùm Phædra, uiſo adoleſcente, in prauam concupiſcentiam prolapſa eſt, non quidem uolens, aut ex animi libidine, ſed ut iram Veneris ſatiaret: quæ Hippolytum propter caſtitatē interimere conſtituto, Phædram ad amorem cōcitauit, ac deſtinatis finem impoſuit. Phædra enim morbum blanditijs alens, tandem coacta eſt nutrici reuelare. Quæ omnem in ea re operam ei pollicetur, & præter uoluntatē uerba habuit cum iuuene. Hunc cùm exaſperatū didiciſſet Phædra, nutricem quidem obiurgauit, ſeipſam uerò ſuſpēdit. Quo tempore Theſeus luci redditus, dum cupit ſtrangulatā ſoluere, inuenit epiſtolam ei appenſam, in qua Hippolyti inceſtus & inſidiæ accuſabantur. Fidem ergò ſcriptis habens, Hippolytum in exilium ablegauit, ipſeq; apud Neptunum uota depoſuit: quibus deus annuens, Hippolytū extinxit. Diana autem ſingulis, ut erant, enarratis Theſeo, Phædram quidem haud incuſauit: ipſum autem, & filio & uxore orbatū, cōſolata eſt: Hippolyto uerò annuos honores decerni præcepit. Actio autem huius fabulæ conſtituitur Thebis.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ.

Ησσεὺς υἱὸς μὲν ἦν Αἴθρας καὶ Ποσειδῶνος, βασιλεὺς δὲ Αθηναίων. γήμας δὲ μίαν τῶν Αμαζόνων Ιππολύτην, Ιππόλυτον ἐγείνατο, παλλακὴν τε καὶ σωφροσύνην διαφέρουσαν. ἐπεὶ δὲ ἡ συνοικοῦσα τὸν βίον μετήλλαξεν, ἐπεισηγάγετο λαρυτιδὴν γυναῖκα, τὴν Μίνωος τοῦ Κρητῶν βασιλέως καὶ Πασιφάης θυγατέρα Φαίδραν, ὁ δὲ Θησεὺς Παλλαντίδας, οὓς τῶν συγγενῶν φονεύσας, φεύγει ἐς Τροιζῆνα μετὰ τῆς γυναικὸς, ἣ συνέβη τὸν Ιππόλυτον παρὰ Πιτθεῖ τρέφεσθαι. θεασαμένη δὲ τὸν νεανίσκον ἡ Φαίδρα, εἰς ἐπιθυμίαν ὤλισθεν, ὑπ' ἀπόλαυσιν ἔσα, πληρῦσα δὲ Αφροδίτης μήνιν. ἡ τὸν Ιππόλυτον διὰ σωφροσύνην ἀνελεῖν ἐμήχανασε, τὴν Φαίδραν εἰς ὄρκον παρώρμησε, τέλος δὲ τοῖς προτεθεῖσιν ἐπέθηκε. στέργουσα γὰρ τὴν νόσον ἡ Φαίδρα, χρόνῳ πρὸς τὴν τροφὸν ἀνοίγει· ἡ δὲ πάντα μὲν ἀπόδοσιν ἡ δὲ παντεπιγγάλλει, αὐτῇ βοηθήσειν· ἤ τις ἡ παρὰ τὴν προαίρεσιν, λόγῳ προσίοιεν τῷ νεανίσκῳ. τραχυνόμενον δὲ αὐτὸν ἡ Φαίδρα πατάσσει θῦσα, τῇ μὲν τροφῷ ἐπέπληξεν, ἑαυτὴν δὲ ἀνήρτησε. καθ' ὃν καιρὸν φανεὶς Θησεὺς, καὶ καθελὼν θέλων τὴν ἀπηγχονισμένην, εὗρεν αὐτῇ προσηρτημένην δέλτον, δι' ἧς Ιππολύτου φθορὰν κατηγόρει, καὶ ἐπιβουλὴν, πιστούσας δὲ τοῖς γεγραμμένοις, τὸν μὲν Ιππόλυτον ἐπέταξε φεύγειν· αὐτὸς δὲ τῷ Ποσειδῶνι ἀρὰς ἔθετο. ὧν ἐπακούσας ὁ θεὸς, τὸν Ιππόλυτον διέφθειρεν. Αρτεμις δὲ τὰ γεγραμμένων ἔπαυσεν διασαφήσασα Θησεῖ, τὴν μὲν Φαίδραν ὑπ' ἐμέμψατο, τὸν δὲ παρεμυθήσατο υἱὸν καὶ γυναικὸς στήριβούσα. τῷ δὲ Ιππολύτῳ τιμὰς ἔφη ἐπιχωρίους ἐγκαταστήσασθαι. Ησιόδῳ τῷ δραματοποιῷ Τροιζῆνι κείται.

HVIVS FABVLAE Perſonæ.

Venus.	Phædra.
Hippolytus.	Theſeus.
Chorus ex matronis Troezenijs.	Semichorus.
	Nuncius.
Ancillæ.	Alter nuncius.
Nutrix Phædræ.	Diana.

Venus Prologum agit.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ πρόσωπα.

Αφροδίτη.	Φαίδρα.
Ιππόλυτος.	Θησεύς.
Χορὸς ἐκ Τροιζηνίων γυναικῶν.	Ημιχόριον.
	Αγγελος.
Θεράπαινα.	Ετερος ἄγγελος.
Τροφὸς Φαίδρας.	Αρτεμις.

Προλογίζει δὲ ἡ Αφροδίτη.

EVRIPIDIS HIPPOLYTVS CORONATVS, GASPARO STIBLINO INTERPRETE.

A 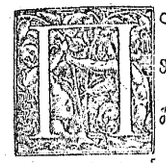

ΠΟλλοὶ μὲν γὰρ βροτοῖσι, κοὐκ ἀνώνυμος
θεὰ, κέκλημαι Κύπρις, οὐρανὸν τ' ἔσω,
ὅσοι τε πόντου, τἠπείρου τ' ἀτλαντικῶν
ναίουσι εἰσω, φῶς ὁρῶντες ἡλίου,
οὓς μὲν σέβοντας τἀμὰ κρεσσόω κρᾶτι·
σφάλλω δ' ὅσοι φρονοῦσιν εἰς ἡμᾶς μέγα.
Ενεστι γὰρ δὴ καὶ θεῶν γένει τόδε,
Τιμώμενοι χαίρουσιν ἀνθρώπων ὕπο.
δείξω δὲ μύθων τῶνδ' ἀλήθειαν τάχα·
ὁ γὰρ μ' Υπολύτου παῖς, ἀμαζόνος τόκος,
Ιππόλυτος, ἀγνὸς Πιτθέως παιδεύμασι,
μόνος πολιτῶν φησὶ δεῦρο τῆς Τροιζήνιας,
λέγει κακίστην δαιμόνων κεκτῆσθαι·
ἀπέχεται δὲ λέκτρων, κοὐ φιλεῖ γάμους.
Φοῖβος δ' ἀδελφὴν Αρτεμιν, Διὸς κόρην,
τιμᾶ, μεγίστην δαιμόνων ἡγούμενος.
χλωρὰν δὶ ὕλην ἀγδανῶν ξυνὼν ἀεὶ,
θυσίαις τάχειαις θῆρας ἀφαιρεῖ χθονὸς,
μείζω βροτείας κτῆσιν ὁμιλίας·
τούτοισι μὴν γ' ἴσον ὀφθονῶ· τί γὰρ με δεῖ;
ἃ δ' εἰς ἐμ' ἡμάρτηκε, τιμωρήσομαι
Ιππόλυτον χθὲς ἡμέρᾳ. τὰ πολλὰ δὲ
πάλαι πεπόνθασ', ὀ πόνος πολλὰ με δεῖ.
ἐλθόντα γὰρ νιν Πιτθέως ποτ' ἐκ δόμων,
σεμνῶν ἐς ὄψιν καὶ τέλη μυστηρίων
Παν δίου θ' υἱῶ, πατρὸς ὀλβοῦς δάμαρ
Ἐρᾶν Φαίδρα, καρδίαν κατέκρυψ
ὀργῇ δεινῇ, τοῖς ἐμοῖς βουλεύμασι.
καὶ πρὶν μὲν ἐλθεῖν τήνδε γῆν Τροιζήνιαν,
πέτραν παρ' αὐτὴν Παλλάδος κατόψιον,
γῆς ἥδε ναὸν Κύπριδος ἐγκαθίδρυσε,
ὀρῶσ' ὀρῶν' ἔκδημον. Ιππόλυτον δ' ἔπι
τολοιπὸν ὠνόμαζεν ἱδρύσθαι θεάν.
ἐπεὶ δὲ Θησεὺς Κεκροπίαν λίπε χθόνα,
μίασμα φεύγων αἵματος Παλλαντιδῶν,
καὶ τὴν δὲ σὺν δάμαρτι ναυστολεῖ χθόνα,
φύσαισιν ἔκδημον αἰνέσας φυγήν·
ἐνταῦθα δὴ σφόδρα, δαπεπληγμένη
ἐρώτοις, ὀρῶν ἡ πάλαι ἀπόλυτα
σιγῇ. ξυνοῖδε δ' ὅστις οἰκετῶν νόσον.
ἀλλ' ἔστι τοῦτο πόνος ὀρῶν κρυπτεῖν.
δείξω δὲ Θησεῖ πρᾶγμα, δι' ἀφανίσεται,
καὶ τὸν μὲν ἡμῖν πολέμιον τεφυκότα
κτενεῖ πατὴρ ἀρᾶσιν, ἃς ὁ πόντιος

Otens apud mortales, atque nominis
Nō infimi, Cypris uocor: ac illos colo,
Quicunq; honorem numini meo ferunt,
Siue intra cœlos ſeu mare, aut Atlanticos
Fines agant, Phœbi contuentes iubar:
At inſolentes in me, ſubruo malè.
Hoc quippe ineſt quodam modo genti deūm, "
Vt gaudeant cultu placidi mortalium. "
Atq; hæc uera eſſe facilè oſtendero.
Theſei enim filius, Amazonis progenies,
Hyppolytus, ex diſciplina innocentis Pittheī,
Solus ex ciuibus Trœzenij ſoli,
Me dæmonum dicit eſſe deterrimam:
Reſpuitq; thalamos, & auerſatur connubia.
Phœbi autem ſororem Dianam, natam Iouis,
Colit, hanc pro dea habens maxima.
Huic perpetuò adeſt per ſyluam uiridem,
Canibus pernicibus feris exitium ferens,
Maiore ſcilicet quàm pro mortalium conditione utens
Societate. Atq; iſta quidem nō inuideo: quid enim mea
Referrē? quæ autem in me peccauit, ipſa uindicauero,
Hoc ipſo die in Hippolyto. Et quia pridem id
Parauerim, nunc non multo labore opus eſt.
Nam cum aliquando ex domo Pittheī
In Pandionis terram ueniſſet, ad uiſendum ſacra
Veneranda piorum myſteriorum, patris uxor inclyta
Phædra ipſum conſpicata, inarſit illicò
Pectus amore ſæuo, idq; meis conſilijs.
Et priuſquam ueniret ad hanc terram Trœzeniam,
Petram ad ipſam [a] Palladis, quæ eregione
Hanc terram aſpicit, templum extruxit Cypridi,
Longinquo igne ſe coquens, propterq; Hippolytum
In poſterum uoluit ſacrum nuncupatum eſſe deæ.
Poſtquam autem Theſeus Cecropiū deſeruit ſolum,
Fugiens piaculum cædis Pallantidum,
Atq; in hanc terram uenit cum coniuge:
[b] Vt extorris patria uolens exilium ageret annuum.
Ibi tum ingemiſcens, & malè ſaucia
Amoris ſtimulis, miſera perit
Occulta flamma, nec adhuc quenquam è domeſticis
Morbi conſcium habet: ſed nec adhuc in ipſa conuenit,
Hunc amorē frangi & languere. Oſtendā aūt Theſeo
Hāc rem, et efferetur foras: atq; noſtrū qdē aduerſariū
Occidet pater uotis, quæ illi æquoreus

a Alij κατόψιον, ſublime, celſum, arduum interpretantur.

b Vt extorris patria uolens exilium ageret annuum. ἐκπεπληγμένη. id eſt, cōſternata, porculſa.

Rex Neptunus indulsit pro donario,
Vt nihil frustrà ter peteret à Deo.
Illa uerò celebris & inclyta Phædra, nihilominus
Perit, haud enim huius ego exitium
Vindictæ anteponam, quia hostes mei
Tantum pœnæ reddent, ut meo bene sit animo.
Sed enim uideo hunc ipsum filium Thesei
Huc accedere, [a] uenandi fessum laboribus,
Hippolytum: extra has ædes egrediar.
Multa autem à tergo ministrorum turba sequitur,
Hymnisq; Dianam uenerans celebrat.
Haud enim nouit Plutonis atra limina
Patêre, & hanc lucem se intueri ultimam.

a Al. cessantem à uenationis labore.

ACTVS PRIMVS.

Hippolytus. Famula. Chorus.
Nutrix. Phædra.

SEquimini hymnis celebrantes, sequimini
Cœlestem Iouis progeniem, Dianam,
Dianam, cuius in tutela sumus.
CH. O' ueneranda, sanctissimaq;
Iouis satu edita,
Salue mihi ô filia
Latonæ & Iouis, iterum
Mihi salue Diana:
Longè pulcherrima virginum,
Quæ magnum per Olympum
Claram habitatis aulam,
Auream Iouis domum.
HIP. Salue mihi ô pulcherrima,
Pulcherrima inter cœlites
Virgines ô Diana.
Tibi hanc nexilem coronam, ex illibato
Prato, ô domina, picturatam ferò:
Vbi nec pastor pascit greges,
Quò neq; ferrum uenit: sed uernam illibati
Prati aream peruagatur apis.
Pudor autem flumineo rore irrigat:
Quibus nihil studio partum, sed in ipsa natura inest
Sapientia & sanctitas, ijs fas est per omnia
Carpere fructum semper, malis non item.
Sed, ô chara regina, aureæ comæ
Accipe sertum de pia manu:
Soli enim mihi est hoc munus ex mortalibus.
Tecum & conuersor, & uerba [b] commuto,
Vocem quidem audiens, faciem autem non uidens tuã.
Sed utinam sic, ut inceepi, uitam finiam.
Fa. O' rex, (deos enim, dominos uocare conuenit)
Nunquam 'ne à me accipies sanum consilium?
HI. Imò maximè: alioq; meritò nõ haberemur sapientes.
Fa. Scis igitur quæ lex præscripta sit mortalibus?
HI. Haud noui, qua de re uerò me interrogas?
Fa. Fastum odisse, & id quod ferè displicet mortalibus.

b sermonẽ cõmunico, colloquor.

ἀνάξ Ποσειδῶν ὤπασεν θυσᾶν γόρας,
μηδὲν μάταιον ἐς τρὶς εὔξασθαι θεῷ.
ἥδ' ἔυκλεὴς μὲν, ἀλλ' ὅμως ἀπόλυται
φαίδρα. τὸ γὰρ ἐμὸν οὐ θνῄσκω πάθος,
τοῖς μὴ τὸ πεῖραν τῶν ἐμοὺς ἐχθροὺς ἐμοὶ
δίκην τοσαύτην, ὥστε μοι καλῶς ἔχειν.
ἀλλ' εἰς ὁρῶ γὰρ τόνδε παῖδ' Θησέως
σείχοντα, θήρας μόχθον ἐκλελοιπότα,
Ἱππόλυτον ἔξω τῶνδε βαίνομαι δόμων.
πολὺς δ' ἅμ' αὐτῷ πεζὸς πεζοπόλων ὀπηδόπους
ὕμνοισιν ἁγνὸν ἀρτεμιν ὑμῶν θεὸν
ὑμνοισιν· οὐ γὰρ οἶδ' ἐνεστιν μύλας πύλας
ἅδου, φάος δὲ λοίδιον βλέπων τόδε.

ΔΡΑΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

ἱππόλυτος. θεράπαινα. χορὸς.
τροφὸς. φαίδρα.

ΕΠΕΙΔ' ἀείδουτοι, ἕπεσθε
τὰν Διὸς οὐρανίαν Αρτεμιν,
Αρτεμιν, ἃ μελόμεθα.
χο. πότνια πότνια, σεμνοτάτα,
ζῶσ' γόνε θεῶν,
χαῖρέ μοι ὦ κόρα,
χαῖρέ μοι Λατοῦς,
Αρτεμι, καὶ Διός,
καλλίστα πολὺ τῶν θνατῶν,
ἃ μέγαν κατ' οὐρανὸν
ναίετ' ὀλυμπίαν αὐλὰν,
ζῶσ' πολυχρύσου οἴκου.
ἱππ. χαῖρέ μοι ὦ καλλίστα,
καλλίστα τῶν κατ' ὄλυμπον
θνατῶν Αρτεμι.
σοὶ τόνδε πλεκτὸν στέφανον ἐξ ἀκηράτου
λειμῶνος, ὦ δέσποινα, κοσμῶ φέρω.
ᾧ οὔτε ποιμὴν ἀξιοῖ φέρειν βοτὰ,
οὐδ' ἦλθε πω σίδηρος, ἀλλ' ἀκήρατον
μέλισσα λειμῶν' ἠρινὸν διέρχεται.
αἰδὼς δὲ ποταμίαισι λιπαροῖς ὁσίοις,
ὅσοις διδακτὸν μηδέν, ἀλλ' ἐν τῇ φύσει
τὸ σωφρονεῖν ἔληχεν, εἰς τὰ πάντ' ἀεὶ
τούτοις ἐρέπεται, τοῖς κακοῖσι δ' ὁ θέμις.
ἀλλ' ὦ φίλη δέσποινα, χρυσέας κόμας
αὐτόθεν μοι δέξαι, χειρὸς εὐσεβοῦς ἄπο·
μόνος γὰρ ὅδε τοῦτ' ἐμοὶ γόρας βροτῶν.
σοὶ καὶ ξυνείημι, καὶ λόγοις ἀμείβομαι,
βλέπω μὲν οὐδὲν, ὄμμα δ' ἐκ ὁρῶν τὸ σόν.
τέλοι δὲ κάμψαιμ' ἄστορ ἠρξάμην βίου.
θε. ἄναξ· (θεοὺς γὰρ δεσπότας καλεῖν χρεών)
ἆρ' οὖν τι μὲ δέξαιο βοὴν εὐσεβοῦντι εὖ;
ἱππ. καὶ πάνυ γ'. ἢ τοὶ σοφοὶ φανούμεθ' ἄν.
θε. οἶδ' ἓν βροτοῖσι ὃ καθεστηκὼς νόμος·
ἱππ. τὸ κοῖον; τί δὲ καὶ μ' αἰσιοῦς πέρι;
θε. μισεῖν τὸ σεμνὸν, καὶ τὸ μὴ πᾶσιν φίλον.

ὀρθῶς

ἱππ. ὀρθῶς γ· τίς δ' ὁ σεμνὸς ἀχθεινὸς βροτῶν;
θε. φῶς δ' ὀυποσπορίσειν ἔστι τις χάρις;
ἱππ. πλείστη γε, κἠ μόρῳ θ' γε σὺν μόχθῳ βραχεῖ.
θε. ἢ καὶ θεοῖσι τοιοῦτον ἐλπίζεις τόδε;
ἱππ. εἴπερ γε θνητοὶ θεῶν νόμοισι χρώμεθα.
θε. πῶς οὖν σὺ σεμνὸν δαίμονα ὀ πεσεύνεπεις;
ἱππ. τίν'; ὀλαβεῖ δὲ μή τι σὸν σφαλῇ στόμα.
θε. τὴν δ', ἣ πύλαισι σαῖς ἐφέστηκεν Κύπρις.
ἱππ. πρόσωθεν αὐτὴν, ἁγνὸς ὢν, ἀσπάζομαι.
θε. σεμνὴ γε μὴν τοι, καὶ πάσιν θ' ὀνομαστὸς βροτοῖς.
ἱππ. ἄλλοισιν ἄλλος θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων μέλει.
θε. οὐδ' αἰμονοῖς, νοῦν ἔχων ὅσον σε δεῖ.
ἱππ. Οὐδείς μ' ἀρέσκει νυκτὶ θαυμαστὸς θεῶν.
θε. πιθοῦ, ὦ παῖ, δαίμονας χρῆν θεῶν.
ἱππ. χωρεῖτ' ὀπαδοί, καὶ πεῖ θεῖ τοῦτο δόμοις
σίτων μέλεσθε. τόρπνον ἐκ λιμναγίας
τράπεζα πήρης· καὶ κατατυχεῖν χρεών
ἵππους, ὅπως ἂν ἅρμασι ζεύξας, ὑπὸ
βορᾶς πορεύσας, γυμνάσω, τὰ πρὸς ὁσφορᾶ.
τὴν σὴν δὲ Κύπριν πολλ' ἐγὼ χαίρειν λέγω.
θε. ἡμεῖς δὲ, οὐ νέοι γὰρ ὄμμεθ' ὄντες,
φρονοῦντες, ὅτι ὡς πρέπει δούλοις λέγομ,
προσευχόμεθα τοῖσι θεοῖς ἀγάλμασι
" δέσποινα Κύπρι· χρὴ δὲ συγγνώμην ἔχειν,
" εἴ τις γ' ὑφ' ἥβης, ἀπλάγχνου γ' νέου φρένας,
" μάταια βάζει· μὴ δίκη τοῦτ' ἐλύειν.
" Σοφωτέρους γὰρ δεῖ βροτῶν εἶν θεούς.

χορὸς.

Ὠκεανοῦ τις ὕδωρ
πέτρα λέγεται,
βαπτὼν κάλπισι ῥυτὰν παγᾶν
πεσοῦσα λιμνᾶν.
ὦ μοι τις ἐμὶν φίλα,
πορφύρεα φάρεα
ποταμίαις δρόσοις
τέγγοι, θάλαμον δ' ὑδρῶν τὰ πέτρας
δυάλιος κατέβαλεν· ὄθεν μοι
πρώτα φάτις ἦλθε, δέσποιναν
τειρομένων νοσερᾶ
κοίτα, δέμας γὰρ ἔχει
οἴκων, λεπτὰ δὲ φάρεα ξανθὰν
κεφαλὰν σκιάζει.
τριπάταν δὲ νιν κλύω
τάνδε κατ' ἀμβροσίᾳ
σώματος ἀμέραν,
δάμαρ ἄκτας δέμας ἀγνὸν ἔχειν,
κρυπτῶ τε πρὸς θαλάσσας θέλουσαν
κέλσαι πόδι τόρμα δύσανον·
σὺ γὰρ φοίβου ὦ κόρα,
εἴτ' ἐκ Πανὸς, εἴθ' Ἑκάτας,
ἢ σεμνῶν Κορυβάντων,
ἢ μάτηρ ὀρείας φοιτάλεος.

a χάριν, benevolentiam, fauorem.

b alij exponunt ὑπηρετῶν, ministrante, dictione ὀνόμασι.

c famigerata.

Hip. Recte tu quidem. cui enim superbus nõ molestus est?
Fa. Num aut habet suam comis affabilitas [a] gratiam?
Hip. Et quidem magnam, lucriq; cum labore breui.
Fa. An & apud deos idem sic habere putas?
Hip. Siquidem mortales deorum legibus utimur.
Fa. Cur ergo uenerandam non salutas deam?
Hip. Quam? caue uerò ne quid os offendat tuum.
Fa. Hanc, quæ foribus tuis præsidet Cypris.
Hip. Eminus ipsam, et à longè, castus cùm sim, saluto.
Fa. [b] Venerabilis sanè est, et [c] insignis inter mortales.
Hip. Alijs alius uel deus uel homo curæ est.
Fa. Fœlix sis, tantùm mentis, quantũ oportet, habens.
Hip. Nullus placet mihi nocte mirandus deus.
Fa. Deos, ô fili, oportet debito cultu prosequi.
Hip. Ite ministri, & ingressi domum
Cœnam instruite. Grata post uenationem
Mensa plena. Quin & equos conuenit
Curare, ut satur cibi illos iungam currui,
Ac tempestuis ex more utar exercitijs.
Tuam uerò Cyprim longùm uadere iubeo.
Fa. Nos autem, non enim sunt imitandi iuuenes,
Prudentiores pro seruili tenuitate & conditione,
Tuæ supplicamus statuæ
" O' regina Cypri. Par est autem ignoscere,
" Si quis iuuenili temeritate contumacior,
" Stulta dixerit: surda hæc aure prætereas.
" Deos enim hominibus sapientiores esse decet.

Chorus.

Petrà quædam dicitur esse,
Quæ marinas extillet aquas,
Effundens [d] ex abrupto uertice
Fontem replendis urnis uberem.
Vbi quædam mea amica
Purpureas uestes
Fluuialibus undis
Lauit, & super apricæ
Terga rupis deposuit: à qua
Ad me fama peruenit, tabido
Reginam decumbere morbo;
Seq; domi continere,
Ac linteis tenuibus
Caput obtegere.
Tertium autem iam diem esse
Audio, ex quo ambrosio
Ore non libauerit cibum;
Sed abstinuerit à Cereris donis.
Ad hæc occulto extabescentem morbo,
Properare ad funestæ mortis metam.
Tu enim furis, ô puella,
Siue te Pan, siue Hecate,
Seu sacri Corybantes,
Seu montiuagæ lymphatum numen Cybeles

d è præcipiti.

Te agis

Te agitet, siue potius multis superbiens
Feris Dictynna te fatigat, eo quòd proꝑhana fortaßę
Temerè neglexeris ferre sacra.
Fertur enim per [a] mare
Et terram, super pelago
Vorticibus spumantis sali.
Aut uirum illum inclytum
Erechthidarum principem,
Quis domi adficit iniuria
Furtiua tui Venere thori.
Aut nauta quispiam
E' Creta soluens ratem,
Huc nauigauit ad portum hospitalem nautis,
Reginæq; famam tulit nouam,
Vnde dolore decumbit, & anima
Ex calamitate consternata est.
» Gaudet autem implacidis & morosis
» Fœminarum ingenijs malum hoc,
» Scilicet miserum fastidium, & nausea adeßę,
» [b] Propter partus labores, et amentiam.
Hæc aura & meum aliquando uterum
Peruasit. Cæterùm ipsam cœlestem deam,
Quæ partus rogata leuat,
Arcipotentem Dianam uocabam.
[c] Et quidem mihi semper ualde colenda
Cum dijs opem fert.
Sed nutrix illa uetula hanc foràs
Deducit extra atria,
Tristisq; superciliorum nubes magis horrescit.
Quid tandem sit, scire gliscit animus,
Quid item sibi uelit,
Nouus ille reginæ habitus.
Nu. O' miserias mortalium, tristesq; morbos.
Quid tibi faciam, quid uerò non?
En tibi hanc claram lucem, & purum æthera.
Modò enim omnis tuus erat sermo,
Vt extra domum, & lecti cubile morbidi
Te ducerem: mox aut rursus ad thalamos properabis.
Leuiter enim offenderis, nec ulla te iuuat res.
Nec quod adest tibi placet, & quod abest
» Gratius & potius habes. Facilius ægrotare, quàm
» Aegrotum curare: illud enim simplex est, huic coit
» Animi dolor, & manuum labor.
» Omnis uita hominum ærumnosa est,
» Nec ulla à laboribus est requies.
» Verùm aliud quiddam uita charius
» Sub atra tenebræ tegunt caligine.
» Nos autem malè amantes uidemur esse
» Huius lucis, eo quòd per terram fulgeat,
» Quando altera uita nobis non comperta est,
» Nec quicquã eorũ, quæ sub terra sunt, constat.
» Falsò autem * poetarum fabulis deludimur.

a λίμνη pro mari sumitur.

b interpres exponit κακοχυμίαν, id est, malum corporis habitum, uel δυσφροσύνην, id est, angorem.

c πολυβλώτος admirada, beata, amata, colenda.

* scilicet, qui, nescio quæ portenta, Cerberos, Chimeras, Cocytos, Phlegethontas apud inferos esse fingunt.

σὺ δ' ἀμφὶ τὰν πολύθρορον
Δίκτυνναν, ἀμπλακίαις
ἀϊδρῶν ἀδύτων τελαίων τρύχει.
φοιτᾷ γὰρ καὶ διὰ λίμνας,
χόρῳ δ', ὥστε πελάγους
δίναισι νοτίας ἅλμας.
ἢ πόσιν τὸν Ἐρεχθειδᾶν
ἀρχαγόν, τὸν δύσταβίδαν,
πημαίνει τις ὠίστοις,
λυπᾷ γε κοίτας τῶν σῶν λεχέων·
ἢ ναυβάτας τις ἐπλυσεν
Κρήτας ἔξορμος ἀνὴρ
λιμένα τὸν δυξενόστατον ναύταις,
φήμαν τοῦ μπῶν βασιλείας.
λύπᾳ δ' ὥστε πεδέων
δυναία λέδεται ψυχά.
Θιλεῖ δὲ τᾶς δυσόστω γυναικῶν
ἁρμονία κακὰ δύσαν
ἀμηχανία σωοικεῖν,
ὠδίνων τε καὶ ἀφροσυνᾶς, δι' ἐμᾶς
εἶξε ποτὲ νηδύος ἄδε αὔρα.
τὰν δ' δύλοχον ἔρανίαν,
τόξων μεδέουσαν,
Αρτεμιν ἀΐστυν.
Καίμοι πολυζήλωτος
ἀεὶ σὺν θεοῖσι φοιτᾷ.
ἀλλ' ἥδε τροφὸς γραῦς πρὸ θυρῶν
τλῶδε κομίζει σ' ἔξω μελάθρων,
συνοῦν δ' ὀφρύων νέφος αὔξεται.
τί ποτ' δὴ, μαθεῖν θέλει ψυχά.
τί δεδήλωται
δέμας ἀλλόχροον βασιλείας.
προ. ὦ κακὰ δυνατῶν, συγγραί τε νόσοι,
τί σ' ἐγὼ δράσω; τί δὲ μὴ δράσω;
τόδε σοι φῶς λαμπρὸν, ὅδ' αἰθήρ.
ἔξω δὲ δόμων, ἤδη νοσερᾶς δέμνια κοίτας.
δ δύρο γὰρ ἐλθεῖν, πᾶν ἐπος ἦν σοι,
τάχα δ' εἰς θαλάμους ἀποδύσεις τὸ πάλιν·
ταχὺ γὰρ σφάλλει, οὐδενὶ χαίρεις.
δεῖ σ' ἀφίσκει τὸ παρὸν, τοῦ δ' ἄκρου
θίλτερον ἡγῇ. κρεῖσσον ἢ νοσεῖν, ἢ θεραπεύειν·
τὸ μὲν δεῖν ἁπλοῦν, θρῆ δὲ σωάπτει
λύπη τε φρενῶν, χρόνῳ τε πόνος.
Πᾶς δ' ὀδυνηρὸς βίος ἀνθρώπων,
Κοὐκ ἔστι πόνων αὐάπαυσις.
Αλλ' ὅ, τι τοῦ ζῆν θίλτερον ἄλλο,
Σκότος ἀμπίσχουσι κεύπτει νεφέλαις.
Δυσέρωτοι δ' ἐν φαινόμεθ' ὄντες
Τοῦδ', ὅτι τοῦ δὶς εἶναι γῆ γῆν
Δὶ ἀπειροσύναν ἄλλου βίοτος,
Κοὐκ ἀπόδηλον τῶν ὑπὸ γαίας,
Μύθοις δ' ἄλλως φερόμεθα.

φαί. ἄρατέ μου δέμας, ὀρθόν τε κάρα.
λέλυμαι μελέων σωδέσμα, θίλαι.
λάβετ' δυπήχη χεῖρας πεδόπολοι.
βαρύ μοι κεφαλῆς ἐπίκρανον ἔχει.
ἄφελ', ἀμπέτασον βόστρυχον. οἴμοι.
προ. θαρσεῖ τέκνον, καὶ μὴ χαλεπῶς
μετάβαλλε δέμας.
» ῥᾷον δὲ νόσον μεθ' ἡσυχίας
» καὶ γυναικὸς λήματος οἴσεις·
» Μοχθεῖν δὲ βροτοῖσιν ἀνάγκη.
φαί. ἐ, ἐ. πῶς ἂν δροσερᾶς ἐκ κρηνίδος
καθαρῶν ὑδάτων πόμ' ἀρυσαίμαν;
τοῦτ' ἀγείροις, ὦν τε κόμπῃ
λιμνᾶν κλιθεῖσ' αὐαπαυσαίμαν;
προ. ὦ τᾶν, τί θροεῖς;
ἄμη παρὰ δχλῳ τάδε γηρύσῃ,
μανίας ἔπος ῥίπτουσα λόγου.
φαί. πέμπετέ μ' εἰς ὄρη, εἶμι πρὸς ὕλαν,
καὶ πεύκας πόνας, ἵνα θηροφόνοι
κύνες κυνῶν,
βαλίαις ἐλάφοις ἐγκρεκτόμενοι,
πρὸς θεῶν, ὀρέγαιμι κυσὶ δωῦσαι,
καὶ τὰ χαίτεν ξανθὰν ῥίψαι
θεσσαλὸν ὄρπακα,
ἐπίλογχον ἔχουσ' ὠχεῖ βέλος.
προ. τί ποτ' ὦ τέκνον τάδε κηραίνεις;
τί κωκυεσίων καὶ σοὶ μελέπτυς;
τί δὲ κρίναιόν σε κόσμον δράσας;
πάρα γὰρ δροσερὰ πύργοις σωεχὴς
λιμνᾶς, οθεν σι πόμα χρόιτ' ἄν.
φαί. δέσποινα δίας Αρτεμι λίμνας,
καὶ γυμνασίων ἦν ἱπποκρότων,
εἴθε χρυσίμαν ὠν σοῖς δ' ἀπέδοις,
πόλις ὑπέρτας δαμαζομένα.
προ. τί τόδ' αὖ πρᾴφρον ἐρίψας ἔπος;
νῦν δὴ μὲν ὄρος βᾶσ' ὠδὶ θήρας
πόθον ἐστέλλου· νῦν δ' αὖ ψαμάθοις
ἐπ' ἀκυμάτοις πώλων δράσαι.
τάδε μαντείας ἄξια πολλῆς,
ὥστε σε θεῶν αὐασεράζει,
καὶ πᾶσιν τεῖ φρένας, ὦ τᾶν.
φαί. δύσαν ἐγὼ τί ποτ' ἐργασάμαν;
ποῖ πδεπλάγχθην γνώμας ἀγαθᾶς;
ἐμαίνω, ἔπεσον δαίμονος ἄτᾳ.
φεῦ, φεῦ τλήμων
μαία, πάλιν μοι κεύψον κεφαλάν.
αἰδόμεθα γὰρ τὰ λελεγμένα μοι.
κεύψατε κατ' ὄσσων δάκρυ μοι βαίνει,
καὶ ἐπ' αἰσχύνῃ ὄμμα τέτραπται.
» τὸ γὰρ ὀρθῶσαι, γνώμαν ὀλωᾶ·
» τὸ δὲ μαινόμενον, κακὸν. ἀλλὰ κρατεῖ,
» μὴ γιγνώσκοντ' ἀκλέεσθαι.

Phæ. Attollite corpus mihi, & caput erigite.
Soluta sum membrorum compagine, ô amicæ.
Apprehendite meas pulchras manus, ô famulæ.
Graue mihi est habere caput obuinctum reticulo,
Deme, laxa mihi comam. eheu.
Nu. Bono animo sis filia, nec sic grauiter
Corpus affligas.
Facilius enim cum moderatione, "
Et animo uirili ac robusto morbum feres. "
Necesse autem est mortales rebus aduersis cõflictari. "
Phæ. Ah, quomodo limpido è fonte
Puræ poculum aquæ hauriam?
Quo pacto sub alnis, in læto uiridis
Prati requbare queam gramine?
Nu. O' filia, quid dicis?
Ne apud turbam hæc loquaris,
Furiosam orationem effutiens.
Phæ. Ducite me in montes: quin ipsa syluas peto,
Pinusq;, ubi infesti
Canes indagine prædam
Vestigant, maculosis insilientes ceruis,
Per deos, cupio canes uoce hortari,
Et ad flauum caput iacere
Hastam Thesßalam,
Cuspide minax tenens manu telum.
Nu. Quid ô filia te horum cura remordet?
Quid tibi est negocij cum exercitio uenationis?
Quæ fontani laticis cupido?
Nam apud arcem petra est perenni scaturiens aquâ,
Vnde rorantis fiet tibi copia potus.
Phæ. O' sacræ Diana Limnæ,
Et equestris præses certaminis,
Vtinam & ego in tua essem area
Venetorum domitrix equorum.
Nu. Quid rursus stulta fundis uerba?
Nunc quidem per montes insequi feras
Iuuat, nunc in sicca
Equos iuuat exercere arena.
Multa certè dignum est diuinatione,
Quis deorum te uexet,
Mentemq; tibi mutilet, ô filia.
Phæ. Infœlix ego quid nam egi?
Quò sana mente excidi?
Insaniui, me subruit noxa dæmonis.
Eheu, me miseram.
O' nutrix, rursus mihi caput tegas:
Pudet enim uerborum, quæ dixi.
Tege, incipiunt mihi oculi manare lachrimis,
Pudorq; uultum occupat.
Redire enim ad sanam mentem cruciabile est:
Malum autem est furere, sed tamen præstat
Non * sentientem perire.

* nõ agnoscentem (suos erores, & morbum insaniæ.)

Nu. Tego meum autem corpus
Quando tandem nocte premet mors?
» Multa me longa ætas docet.
» Oportebat enim parcius & mediocres
» Mortales inter se iungere amicitias,
» Nec intima animæ medulla tenus.
» Ipsosq; mentis amores faciles conueniebat esse,
» Vt & minui & augeri ac intendi quirent.
» Vnam autem animam
» Pro duabus dolere, res molesta est, & acerba,
» Vt ego nunc pro illa crucior.
» Cæterum ueras uiuendi rationes,
» Plus lædere dicunt, quàm prodesse,
» Præterea ualetudini inimicas magis esse.
» Sic haud probo id quod nimis est,
» Iuxtà tritum dictum, Ne quid nimis:
» Cui & sapientes suffragantur.

ACTVS SECVNDVS.

Nutrix. Phædra. Chorus.

CHO. O Anus longæua, fida nutrix reginæ
Phædræ, uidemus afflictas fortunas esse:
Cæterùm quid morbi sit, haud dum cognouimus.
Te uerò interrogare, & audire hac de re cupimus.
Nu. Haud noui etiã sedulò percõtata: dicere. n. renuit.
Ch. Nec quod sit huius mali principium?
Nu. Eôdem redis: omnia enim illa alto premit silentio.
Ch. Vt imbecilla, & corpore est emarcido.
Nu. Mirũ ne hoc, quæ tertiũ iam diẽ à cibo abstineat?
Cho. Num ab Alastore agitatur, an mori nititur?
Nu. Mori statuit, ac inedia animam extinguere.
Ch. Rem miram dicis, [a] si propter uirum hoc faciat.
Nu. Malum enim hæc celat, nec morbum fateri uult.
Ch. Non ille intuens in faciem, rem coniectat?
Nu. Peregrè est hac terra procul.
Ch. Non tu uim adhibes, ut ex illa uerum extorqueas,
Morbumq; expiscêre, & quis mentem deludat error?
Nu. Nihil mihi intentatum, nihilo plus tamen profeci:
Nec etiam nunc quicquam de meo remittam studio.
Quemadmodum & ipsa præsens mihi testis es,
Qualis fuerim afflictis rebus in dominos.
Sed ô chara filia, priores ambæ sermones
Missos faciamus, & tu iam [b] suauior fias,
Triste remittens supercilium, et rigidam consilij uiam.
Nec minus ipsa, si quid prius non commodè dixerim,
Desinam nunc, & meliores amplectar rationes.
Et si quid occulti te intus rodit mali,
Hæ mulieres paratæ sunt adiutare huius morbi onus.
Sin autem te uiris promulganda premit calamitas,
Dic, ut res indicetur medico.
Age, quid taces? Haud tacere conuenit te, filia:
» Sed aut, si quid non rectè dico, me arguere,
» Aut commodè dictis obtemperare sermonibus.

a Alij sic: Si ista uiro sufficiant: uel, Si hæc uirum iuuet: uel, Si hæc ferat maritus.

b mitior, clemẽtior.

προ. λεύσσω· τὸ δ' ἐμὸν πότε δὴ θανάτου A
σῶμα καλύψει;
πολλὰ διδάσκει γάρ μ' ὁ πολὺς βίος·
χρὴ γὰρ μετρίας εἰς ἀλλήλους
φιλίας δυνατὸν ἀναπείρασθαι,
καὶ μὴ πρὸς ἄκρον μυελὸν ψυχᾶς.
Εὔλυτα δ' ἐν στέρνοις φρόνημα,
Από τ' ὤσασθαι, καὶ ξυντείναι.
Τὸ δ' ἑνὶ δισσῶν μίαν ὠδίνειν
Ψυχὰν, χαλεπὸν βάρος, ὡς κἀγὼ
Τήσδ' ἐπιφραζῶ.
Βίοτα δ' ἀστοιχεῖ διπλᾶ δύσεις
Φασὶ σφάλλειν πλέον ἢ τὸ πρέπον,
Τοῖς δ' ὑγιείᾳ μᾶλλον πολεμεῖν.
Οὕτω τὸ λίαν γ' ἥδιστον ἐπαινῶ,
Τὸ μηδὲν ἄγαν·
Καὶ ξυμφήσουσι σοφοί μοι.

ΔΡΑΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ. B

τροφὸς. φαῖδρα. χορός.

Γραῦς ὑγραιὰ βασιλίδος πιστὴ τροφὲ
Φαίδρας, δεῦρο τάδε δυσλῶτος τύχας
ἄσημα δ' ἡμῖν, ἥτις ὄχλος νόσου·
Οὐ δὴ καὶ τοῦδέδια καὶ λύειν βουλόμεθ' ἄν.
προ. οὐκ οἶδ' ἐλέγχουσ' ὃ γὰρ φύνιπειν θέλει.
χο. ἀλλ' ἥ τις ἀρχὴ τῆσδε πημάτων ἔφυ;
προ. εἰς ταὐτὸν ἥκεις. πάντα γὰρ σιγᾷ τάδε.
χο. ὡς ἀθῳεῖ τε, καὶ κατέξανται δέμας.
προ. πῶς δ' ἄν, τριταίαν γ' ἧσ' ἄσιτος ἡμέρας
χο. ποτόφρον ἔω' ἄτης, ἢ θανεῖν πειρωμένη;
προ. θανεῖν, ἀσιτεῖ δ' εἰς ἀπόστασιν βίου.
χο. θαυμαστὸν εἶπας, εἰ τάδ' ἀβαρεῖ πόσει.
προ. λεύσσῃ γὰρ ἥδε πῆμα, λεῖ φρενὶ νοσεῖν.
χο. ἀλλ' εἰς τοῦτο πρὸς ὁ τεκμαίρεται βλέπων;
προ. ἔκδημος ὢν γοῦν δεῦρο τυγχάνει χθονός.
χο. σὺ δ' οὐκ ἀνάγκῃ πρὸς φράσεις, πειρωμένη C
νόσον πυθέσθαι δεῦρο, καὶ πλείον φρενῶν;
προ. εἰς πάντ' ἀφίγμαι, λεῖ δὲν ἐργάσομαι πλέον·
ὃ μὲν αὐτόσταν· ὃ δὲ νῦν πεβουλήθη,
ὡς αὐ τεθνᾶν καὶ σύ μοι ξυμμαρτυρῆς,
οἷα πέφυκε δυσυχοῦσι δεσπόταις.
ἀλλ' ὦ φίλη παῖ, νῦν πάρειθι μὲν λόγων
λαθάμεθ' ἄμφω· καὶ σύθ' ἡδίων γένοῦ,
συνυλῶ ὀφρῦν λύσασα. καὶ γνώμης ὀδύν.
ἐγὼ δ' ὅπῃ σοι μὴ καλῶς τόδ' εἰπόμην,
μεθεῖσ' ἐπ' ἄλλον εἶμι βελτίω λόγον.
λεῖ μὲν νοσεῖς τι νῦν ἀκηρόπτου κακῶν,
γυναῖκες αἵδε συγκαθιστάναι νόσον·
εἰ δ' ἐκφορὰς σοι συμφορὰ πρὸς ἀρσένας,
λέγ', ὡς ἰατροῖς πρᾶγμα μὴ νῦν τόδε.
εἶεν· τί σιγᾷς; οὐκ ἐχρῆν σιγᾶν, τέκνον·
ἀλλ' ἥ μ' ἐλέγχειν ὧν τι μὴ καλῶς λέγω,
ἢ τοῖσιν εὖ λεχθεῖσι συγχωρεῖν λόγοις.

φθέγξαι,

A φθέγξαι, τί; δ' οὐρ' ἄθρησον. ὦ τάλαιν' ἐγώ.
γυναῖκες, ἄλλως τόσδε μοχθοῦμεν πόνοι.
ἴσον δ' ἄπεσμεν νῦν πρίν. ὅτε γὰρ τότε
λόγοις ἐθέλγετ' ἥδε, νοῦν τ' ἐ πείθετο·
ἀλλ' ἴσθι μοῦ τοι, πρὸς τάδ' αὐθαδεστέρα
γίγνοι θαλάσσης, εἰ θανῇ πεσοῦσ' ἄτᾳ σέο
παῖδας, παρόψων μὴ μεθεξοντας δόμων.
μὰ τὼ ἀνάσσαν ἱππέων ἀμαζόνα,
ἃ σοῖς τέκνοισι δεσπότιν τέκοι γένος
νόθον, φρονοῦντα γνήσιον, οἶδα νιν καλῶς
Ἱππόλυτον. Φ. οἴμοι. Τ. δεινὰ εἶ θέλῃ τόδε;
φαί. ἀπώλεσάς με μᾶτα, καὶ σε πρὸς θεῶν
τόδ' αὖθις αὖθις λίσσομαι σιγᾶν πόρι.
προ. ὁρᾷς; φρονεῖς μὲν εὖ φρονοῦσα δ', ὃ θέλεις
παῖδάς τ' ὀνῆσαι, καὶ σὸν ἐκσῶσαι βίον.
φαί. φίλοι τέκνα· ἄλλα δ' οὐ τύχη χειμάζομαι.
προ. ἀγνὰς μὲν ὦ παῖ χεῖρας αἵματος φορεῖς.
B φαί. χεῖρες μὲν ἁγναί, φρὴν δ' ἔχει μίασμα πι.
προ. μῶν ὀρθὸν ἐπάκτου πνεύμονος ἐχθρῶν τινος;
φαί. φίλος μ' ἀπόλλυσ' οὐχ ἑκοῦσαν οὐ ἑκοῦσαν ἐκών.
προ. θησαυρὸς πιν' ἡμαρτηκὼν εἰς σ' ἁμαρτίαν;
φαί. μὴ δῆτα· ἔγωγ' ἐκείνου ὀφθείη κακῶς.
προ. τί γοῦν τὸ δεινὸν τόδ', ὃ σ' ἀγαίρει θανεῖν;
φαί. ἔα μ' ἁμαρτεῖν· οὐ γὰρ εἰς σ' ἁμαρτάνω.
προ. ὁ δὴ δ' ἐκοῦσ' ἀγῶν, ὃν δὲ δι' ἐλεύθερόν με.
φαί. τί δρᾷς; βιάζῃ χειρὸς ἀναρπωμένη;
προ. καὶ σῶν γε γονάτων ἀμελήσομέν ποτε.
* alij, ou. φαί. κρεῖν ὦ τάλαινα * σοὶ, τάδ' εἰ πάσχοι κακά.
προ. μείζον γὰρ, ἢ σὸ μὴ τυχεῖν. τί μοι κακῶν;
φαί. ὀλῇ· τὸ μὲν τοι πρᾶγμ' ἐμοὶ πολὺ φέρει.
προ. κἄπειτα λεύσσῃς χοὐδὲ' ἰκνουμένης ἐμοῦ;
φαί. ἐκ τῶν ἀνάρχων ἐλθὼν αἰσχρὰ μηχανώμεθα.
προ. ὀκνῶ λέγειν, πιμπρὰ φανῆ.
φαί. ἀπελθὲ πρὸς θεῶν, σὲ ξίω τ' ἐμὴν μέλεα.
C προ. ὁ δὴ τ', ἐπεί μοι δῶρον ὁ δίδως ὀχλῶ.
φαί. δώσω· σέβας γὰρ χειρὸς αἰδοῦμαι τὸ σόν.
προ. σιγῶμ' οὐ πόλις· σὸς γὰρ ὁ ντοῦθεν λόγος.
φαί. ὦ τλῆμον, οἷον μῆτερ ἠράσθης ἔρου;
προ. οὐ ἔχει ταύρου, τέκνον, ἢ τί φῄς τόδε;
φαί. σύ τ' ὦ τάλαιν' ὄμαιμε, Διονύσου δάμαρ.
προ. τέκνον, τί πάσχεις; συγγένοις κακοῦρθοῦσ;
φαί. τρίτη δ' ἐγὼ δύσλως ὡς ἀπόλλυμαι;
προ. ἐκ τοι τοιπλεγμαι. ποῖ πεδήσετοι λόγος;
φαί. ἐκεῖθεν ἡμεῖς, ὃ νεοσί, δυσυχεῖς.
προ. ὀδυρόν τι μᾶλλον οἶδ', ἃ βούλομαι λύειν.
φαί. φεῦ, πῶς αὖ σύ μοι λέξειας ἃ μ' ἐχθῶ λέγειν;
προ. ὁ μαίνῃς ἐμοί, τὰ φανῆ γνῶναι σαφῶς.
φαί. τί τόδ' ὁ δὴ λέγεσιν αὐθρώπης ὁρᾶς;
προ. ἥδιστον ὦ παῖ τοιοῦτον, ἀλγεινὸν δ' ἅμα.
φαί. ἡμεῖς αὖ εἶμεν θατέρῳ λειχημένοι.
προ. τί φῄς; ὁρᾷς ὦ τέκνον αὐθρώπων πινός;
φαί. ὃς τίς ποθ' ὅστις ἐδ' ὁ δὴ ἀμαζόνος;

Loquere, quid? ad me respice. O me miseram.
Frustrà mulieres hanc sumimus operam:
Simul modo, ut prius, frustramur. neq; enim tum
Verbis mouebatur ista, ut ne nunc quidem
Persuaderi potest, sed ad hæc scias sanè, immitior
Mari eris, si spontanea morte prodideris (mus.
Liberos tuos, quæ tũ paternæ haud participes erunt do
Non per regnum bellicosam Amazonem,
Quæ tuis liberis dominum genuit,
Spurium quidem, sed recta mente præditum: nouisti
Ipsũ bene, Hippolytũ. P. Hei mihi. N. Nũ hoc te tãgit?
Phæ. Perdis, ô nutrix, me & te per deos tibi supplico,
Ne rursus quid huius memineris uiri.
Nu. Vides? Sapis tu quidem rectè: sed prudens non uis
Filijs tuis prodesse, & uitam conseruare tuam.
Phæ. Amo filios: alia autem me tempestas iactitat.
Nu. Puras quidem ô filia manus geris à sanguine.
Phæ. Manus quidẽ pure sunt, sed mentẽ pollutã gero.
Nu. Num aliunde à quopiam læsus es hostium?
Phæ. Amicus me perdit non uolentem non uolens.
Nu. Theseus ne te aliqua adfecit iniuria?
Phæ. Vtinã ne ego unquã in illũ improba fuisse uidear.
Nu. Quæ nam dira res hæc est, quæ te cogit mori?
Phæ. Sine me peccare: non enim in te pecco.
Nu. Haud quidem uolens, sed prius in te defecero.
Phæ. Quid facis? uim adfers, à manu pendens mea?
Nu. Nec tua genua ego unquam dimisero.
Phæ. Mala tibi, ô misera, hæc si mala audiueris.
Nu. Quod nam mihi maius malũ, q̃ te orbari, accidere
Phæ. Enecas: mihi [a] hæc res erit gloriæ. (queat?
Nu. Me ergo celabis de reb. honestis, & tibi gloriæ fu
Phæ. Nã ex honestis molimur turpia. (turis rogãte?
Nu. Hæc igitur si dicas, uideberis honoratior.
Phæ. Abi per deos, ac meam dimitte dexteram.
Nu. Minimè gẽtiũ: si quidẽ mun[a] quod debebas, nondũ
Phæ. Dabo: tuã enim reuereor manum. (dederis.
Nu. Taceo sanè nunc. tuus enim inde sermo uenit.
Phæ. O misera mater, qualis te rapuit amor?
Nu. Quo taurum amauit, ô filia, aut cur hoc dicis?
Phæ. Tuq; ô miseranda soror, Bacchi coniunx.
Nu. O filia quid agis? maledicis ne consanguineis?
Phæ. Tertia uerò ego infœlix, ut pereo?
Nu. [b] Certè formido me habet, quò euasu[b] sit sermo.
Phæ. Illinc nos non nuper, sed iam olim laboramus.
Nu. Nihil magis noui hinc eorum, quæ audire cupio.
Ph. Heus, quomodo tu mihi dicas, quæ me dicere opor
N. Haud uates sũ, ut quæ latẽt scire clarè queã. (teat?
Phæ. Quid hoc est, quod amare mortales dicunt?
Nu. Idem iucundissimũ, ô filia, simulq; curæ plenũ est.
Phæ. Nobis alterum horum usuenit.
Nu. Quid ais? num quem, ô filia, mortalium amas?
Phæ. Quis nam ille est filius Amazonis?

a filiuste meum affectum, & libidinẽ mecũ unà sepeliri, nec cuiquã reuelari.

b Alij cum interrogatione ita exponũt: Profectò perculsa sum, quò euadet sermo?

Nu. Hippolytum dicis? P. Ex te, non me, ista audis.
Nu. Hei mihi, quid dicis ô filia? q̃ me dn o mergis exitio.
O' mulieres, intolerabilia hæc sunt. non ego diram
Viuens sustinuero diem: infestam lucem intueor.
Abijciam, mittam corpus: uitam morte commutabo.
Valete: non sum ego amplius.
» Continentes enim non uolentes, sed tamen malis
» Cedunt cupidinibus. non certè erat Venus dea,
» Sed si quid maius aliud est Deo,
» Quæ hanc, & me, & domum perdidit.
CH. Audiuisti ô, audiuisti infandos
Et miseros reginam morbos fatentem?
Vtinam ego perijssem, priusquam amica tua
Excideret animo. Eheu:
O' te miseram qui dolores habent.
O' [a] labores uertantes hominum genus.
Perijsti, prodidisti in lucem mala.
Quod nam hoc tempus ex omni ætate te manet?
Nono facinore insignietur domus.
Non amplius obscurum est, quin Veneris numen
Perniciem aliquam moliatur. ô infœlix Cressa puella.
Phæ. Thræzeniæ mulieres, quæ colitis ultimum
Terræ Peloperiæ uestibulum:
Sæpe iam mecum longas silentis noctis horas
Cogitaui, quomodo corrupta sit mortalium
» Vita: Et mihi uidentur præter naturam animi
» Peccare, ac prauè agere, quando rectè sapiunt
» Multi. Hæc autem uia hæc res putanda est:
» Honesta quidem scimus & cognoscimus,
» Sed non facimus; alij quidem turpi languentes desidia,
» Alij uerò uoluptatem honesto anteponentes
» Quamcunq; multæ autem uitæ sunt uoluptates,
[b] Multæq; nugæ, & ocium iucundum malum,
Pudorq; geminus enim est, alius quidem non malus,
Al[c] aut domorũ calamitas. quòd si nobis opportunitas
Tẽporis manifesta esset, nõ isti gemia scriberẽtur uoce.
Hæc cum ita mecum animo reputarem,
Nullo me arbitrabar pharmaco
Corrumpi posse ita, ut aliter animum inducerem.
Explicabo uerò & tibi meæ sententiæ uiam.
Postquam me sauciauit amor, dispiciebam quo pacto
Ipsum pulcherrimè ferrem: cœpi autem ex eo
Tempore tacere hunc morbum, & oculere.
» Nulla enim fides linguæ, quæ aliorum quidem
» Sensus pulchrè nouit dirigere:
» Ipsa autem à se ipsa plurima habet mala.
» Deinde amentiam uincendo modestia,
» Et sobrietate decreui ferre fortiter.
» Tertiò autem, quando hisce non potis fui
» Cyprin superare, uisum mihi est fore optimum
» Mori: nemo meis obloquatur consilijs.
» Id enim in uotis habeo, ut ne uirtutes lateant,

a alij: Nutriẽtes, qui legunt τιθέντας.

b alij: Longę confabulationes & colloquia.

c id est: Si in tempore adhiberẽtur uerecũdia non uitiosa, sed omnis, laudãda esset.

προ. Ἱππόλυτον αὐδᾶς; Φ. σὸ πάσ' ὀκ ἐμὸ κλύεις. A
προ. οἴμοι, τί λέξεις τέκνον; ὡς μ' ἀπώλεσας.
γυναῖκες, ὀκ ἀνάσχετ' ὀκ ἀνέξομαι
ζῶσ' ἐχθρὸν ἦμαρ· ἐχθρὸν εἰσορῶ φάος·
ῥίψω, μεθήσω σῶμ· ἀπαλλαχθήσομαι
βίου θανοῦσα. χαίρετ' ὀκέτ' εἰμ' ἐγώ.
οἱ σώφρονες γὰρ ὀχ ἑκόντες, ἀλλ' ὅμως,
κακῶν ἐρῶσι. Κύπρις ὀκ ἄρ' ἦν θεός,
ἀλλ' εἴ τι μεῖζον ἄλλο γίγνεται θεὸ,
ἥ τλῦσε, λᾶμε, κἀμὲ, κἀκ δόμους ἀπώλεσεν.
χο. ἄϊες ὦ, ἐκλυες ὦ, ἀνήκεστα τᾶς
τυραννὶς πάθεα μέλεα θρεομένας.
ὀλοίμαν ἔγωγε, πρὶν σαν Φίλαν
καταλῦσαι φρενῶν. ἰώ μοι μοι· φεῦ, φεῦ.
ὦ τάλαινα τῶν' ἀλγέων,
ὦ πόνοι τρέποντες βροτοὺς·
ὄλωλας, ὀλῇφρων ἐς φάος κακά.
τίς σε τὰν αμέρι ὅδε χρόνος μένει; B
τελευτήσεται τι καινὸν δόμοις.
ἄσημα δ' ὀκέτ' ὀδὺν οἴ φθίνει τύχα,
Κύπρις ἰδ' ὦ τάλαινα πᾶι ἐρεσία.
φαί. Τροιζήνιαι γυναῖκες, αἳ τόδ' ἔσχατον
οἰκεῖτε χώρας Πελοπίας πεδινὸν πέδον,
ἤδ' ἐν τοῖ' ἄλλως νυκτὸς ἐν μακρῷ χρόνῳ
θνητῶν ἐφόντισ', ἢ διέφθαρται βίος.
καί μοι δοκοῦσιν ὀ κοῦ γνώμης φύσιν
πράσσειν κάκιον. Εἰ γὰρ τὸν' εὖ φρονεῖν
Πολλοῖσιν, ἀλλὰ τῶν' ἀθρεῖν τάδε·
Τὰ χρῆν' ἠδιστάμεθα, καὶ γιγνώσκομεν,
Οὐκ ἐκπονοῦμεν δ' οἱ μὲν ἀργίας ὕπο,
Οἱδ' ἡδονὴν πεθέντες ἀντὶ τοῦ καλοῦ
Ἄλλοι τιν' εἰσὶ δ' ἡδοναὶ πολλαὶ βίου,
Μακραί τε λέσχαι, καὶ σχολὴ τερπνὸν κακόν,
Αἰδὼς τε. δοσαὶ δ' εἰσιν· ἢ μὲν ὀ κακή,
Ἡ δ' ἄχθος οἴκων. εἰ δ' ὀ καιρὸς ὦν σαφής, C
ὀκ ἂν δι' ὀδὸν ἤειν τοῦτ' ἔχοντε γράμματα.
τοῦτ' οὖν ἐπειδὴ τυγχάνω φρονοῦσ' ἐγὼ,
ὀκ ἔοικ' ὁποίῳ φαρμάκῳ διαφθορεῖν
ἔμελλον, ὥστε τοιμεταλιν πεισεῖν φρενῶν·
λέξω δὲ καὶ σοὶ τῆς ἐμῆς γνώμης ὁδόν·
ἐπεί μ' ὄρως ἔτρωσεν, ὀνιόπειν ὅπως
κάλλιστ' ἠνέγκαιμ' αὐτὸν· ἠρξάμην μὲν οὖν
ἐκ τοῦδε σιγᾶν τοῦδε καὶ κρύπτειν νόσον.
Πλόοι γὰρ ὀδ' ἐν πιστὸν, ἢ θυραῖα μὲν
φρονήματ' αὐδᾶν νοῦθετεῖν ἐπίστατα,
Αὐτὴ δ' ὑφ' αὑτῇ πλεῖστα κἐκπιτοῦ κακά·
Τὸ δεύτερον δὲ, τὴν ἄνοιαν εὖ φρεῖν,
Τῷ σωφρονεῖν νικᾶν προὐνοσάμην·
Τέλος δ' ἐπειδὴ τοῖσιν ὀκ ἐδυνάμην
Κύπριν κρατῆσαι, κατθανεῖν ἔδοξέ μοι
Κράτιστον· ὀδεὶς αὐτόθεν βουλεύσεσιν.
Ἐμοὶ γὰρ ἔοικ, μήτε λανθάνειν καλὰ,

Μήτ

A Μήτ' αἰσχρὰ δρῶσιν, μάρτυρας πολλοὺς ἔχειν.
ὀ δ' ὄνειδος ἤδειν, τὴν νόσον τε δυσκλεᾶ·
γυνή τε πᾶς τοῖς δὲ δ' ὀ, ἐγίγνωσκον καλῶς
μίσημα πᾶσιν. Ὡς ὄλοιτο παγκάκως,
» Ἡ τις πᾶς ἀνδρὸς ἥξατ' αἰσχύνειν λέχη
» Πρώτη θυραῖος. ἐκ δὲ γυναικῶν δόμων
» Τόδ' ἦξε θηλάσασι γίγνεσθαι κακόν.
» Οταν γὰρ αἰσχρὰ τοῖσιν ἐσθλοῖσιν δοκῇ,
» Ἡ κἀρτα δίξει τοῖς κακοῖς εἶν καλά.
» Μισῶ δὲ καὶ τὰς σώφρονας μὴ γὼ λόγοις,
» Λάθρᾳ δὲ τόλμας ὀ κακὰς κἀκπιμένας·
» Αἱ πῶς ποτ' ὦ δ' ἐποίνα πονηρία Κύπρι,
» Βλέπουσιν ἐς πρόσωπα τῶν ξυνευνετῶν;
» Οὐδὲ σκότου φέλουσι τὸν ξυνεργάτιν,
» Τρέμουσ' τ' οἴκων, μή ποτε φθογγὴν ἀφῇ.
» Ἡμᾶς γὰρ αὐτὸ τοῦτ' ἀκτενεῖ, Φίλαι,
» Ὡς μή ποτ' ἄνδρα τὸν ἐμὸν αἰσχύνασ' ἁλῶ,
B Μὴ παῖδας, ὃς ἔστι τοῦ· ἀλλ' ἐλευθέρους
» Παῤῥησίας θάλλοντας, οἰκοῖν πόλιν
» Κλεινῶν Αθηναῖων, μητρὸς ἕνεκ' εὐκλεεῖς.
» Δοῦλοι γὰρ ἐν ἀνδρὶ, κἂν θρασύπολος ὢν τυγχάνῃ,
» Οταν ξυνειδῇ μητρὸς ἢ πατρὸς κακῷ.
» Μόνον δὲ τοῦτο φασ' ἀμαλᾶσθαι βίον,
» Γνώμη δικαίαν κἀγαθὴν ὀλῇφρονι τῷ παρῇ.
» Κακοὺς δὲ θνητοὺς ὀλῇφρον' ὅταν τύχη,
» Παρεθεὶς κάτοπτρον ὥστε παῖς θηλυνέα,
» Χρόνῳ· παῤῥοῖσι μή ποτ' ὀφθεῖν ἐγώ.
» χο. Φεῦ, φεῦ, τὸ σῶφρον ὡς ἅπαν τυχὸν καλὸν,
» Καὶ δόξαν ἐσθλὴν ἐν βροτοῖς κομίζεται.
προ. δέσποιν' ἐμοί τοι συμφορᾶ μὲν ἀρτίως
ἥσω, πέδεχε δεινὸν ὀλῇφρονι φόβον.
νῦν δ' γνῶσμα φαῦλον ὄστι. Κἀν βροτοῖς
Αἱ δ' δύτραι πως φρονοῦσι, σοφώτεραι.
ὀ γὰρ πόδιον ὀδὲν, ὀδ' ἔξω λόγου
C τὸ πόνθας· ὀργαὶ δ' εἰς σ' ἐπέσκηψαν θεᾶς.
ὁρᾶς; τί δῆτα θαῦμα; σὺν πολλοῖς βροτῶν.
λᾶπεστ' ὀρῶτον ὄνεκα ψυχὴν ὀλεῖς;
ὀκ ἄρά γ' ὀ δεῖ τοῖς ὁρῶσι τῶν πέλας,
ὅδι τε μέλλοσ', εἰ θανεῖν αὐτὸν χρεών.
Κύπρις γὰρ ὀ φρονητὸς, ἢν πολλὴ ῥυῇ·
ἢ τὸν μὲν εἴκουσ' ἥσυχῇ μετέρχεται.
Οὐ δ' αὖ πόδιον καὶ φρονοῦσ' εὕρη μέγα,
Τὸν λαβοῦσα, πῶς δυκῶς καθύβρισε·
Φοιτᾶ δ' αὖ' ἀιθὲρ· ἔστι δ' ἐν θαλασσίῳ
Κλύδωνι Κύπρις· πάντα δ' ἐκ τούτου ἔφυ.
Ἡδ' δεῖν ἢ σπέρμα καὶ δίδοσ' ὄρον,
Οὗ πάντων δυμὲν οἱ κῆν χθὸν' ἔγγονοι.
Οσοι μὲν ἐν γραφᾶς τε τῶν παλαιτέρων
Ἔχουσι, αὐτοί τ' εἰσὶν ἐν μόσαις ἀεί,
Ἴασι μὲν, Ζεὺς ὡς ποτ' ἠράσθη γάμων
Σεμέλης· ἴασι δ' ὡς ἀνήρπασ' ἐν ποτε
Ἡ καλλιφεγγὴς κέφαλον εἰς θεοὺς ἕως,

Nec si quid turpe admisero, multos testes habeam.
Nouì ego huius rei fœditatem, & morbi infamiam:
Ad hæc mulier cum sim, probè scio
Omnium odium. Pessimè illa pereat,
Quæ prima exterorum uirorum commercio
Coniugalem thorum polluit. Claris autem è familijs
Hæc labes cœpit aspergi in fœmineum genus.
Nã si quid turpe, humile uulgo probari uidet primarijs,
Et usurpari: id mox ducit esse honestißimum.
Odi uerò & eas quæ sermone pudicæ haberi uolunt,
Clanculum autem parum honesta præditi sunt audacia:
Quæ quo ore aliquando, ô domina marina Venus,
Intuentur in ultus suorum coniugum?
Nec tenebras timent stuprorum conscias,
Domusq; tecta, ne uocem edant.
Hoc enim ipsum, ô amicæ, nos neci dabit,
Ne unquam uiro meo sim dedecori,
Filijsq; quos genui, ut liberè, & cum
Fiducia florentes, incolant illustrium
Vrbem Athenarum, nõ pœnitenda ex matre celebres.
Seruum enim reddit uirum, quamlibet animosus fuerit,
Conscientia materni aut paterni flagitij.
Illud autem solùm in uita præstat, & solidum est,
Si cui mens sana & recta contigerit.
Malos autem homines fortuna prodidit,
Quoties adponit tempus, ceu uirgo iuuencula
Speculum: apud quos ut nunquam ego reperiar, precor.
CH. Papæ, ut [a] modestia ubiq; suis fulget honoribus,
Egregiamq; apud mortales laudem meretur.
NV. O' regina, mihi quidem tua modò calamitas
Grauem repentè iniecerat metum: (mortalib.
Nũc aũt ad mentẽ redeo, licet [b] abiecta sim. Siquidem
Prudentior aliquando soleat esse posterior cogitatio.
Nihil enim nouì, nec quid præter rationem
Tibi accidit: sed in te grassatur ira numinis.
Amas? q̃d mirũ hoc? cũ multis cõmũe est tibi mortaliũ.
Deinde propter amorem uitam abijcias?
Nihil sanè, nihil sic commodi ueniret amantibus (sit.
Proximos, aut aliquãdo amaturis, si ipsos mori necesse
Cypris enim non tolerabilis est, si nimia affluxerit,
Quæ quidem cedentem tractat leuiter:
Quẽ aũt sese efferre, et animos deprehẽderit attollere,
Hunc arreptum miris tractat modis.
Tranat uerò æthera, & æquoreo maris
Degit in salo Cypris: omniq; ex ipsa nata sunt.
Hæc est quæ dat amorem, & seminat,
Cuius omnes in terra sumus posteri.
Itaq; qui tenent priscorum annalium
Scripta, tractantq; Musarum semper commercia,
Hi sciunt, ut quondam ambierit connubia
Iuppiter Semeles: sciunt ut quondam rapuerit
Formosa Aurora Cephalum ad deos,

a pudicitia, uel continentia.

b φαῦλος: id est, ἀνεμέλητος. interpres.

P. Vid. lib. 1. cap. 1.

P. Vid. lib. 1. cap. 1. cap.

Propter amorem.at nihilominus tenent
Cœlos,nec submouentur è deorum coi sortio:
a id est:Vo lupe fuit ipsis uinci malo amoris. [a]Quin & ipsos uictrix,reor,delectauit calamitas.
Tu autem non sustineas? decebat igitur conditionibus
Te à patre genitam esse,aut sub aliorum dominio
Deorum,siquidem istas leges refugis.
Quot putas esse plus satis mentis compotes,
Qui, cum uideãt uitia tori,uidere tamen se dissimulẽt?
Quot item patres simul,liberis delinquentibus,
b uel,Inter sapientes mortales fieri consue uit,ut parũ honesta la teant. Adulatasse on[a] Veneris existimas?id [b] enim sapiẽtiæ est
Mortalium,latẽre parum honesta in abdito.
Nec oportet mortales uitam agere nimis anxiam.
Neq; enim tectum,sub quo alta sunt cubilia,fabri
Nimis exacta cura faciunt,in tantas uerò hyemes
Deuoluta,quomodo te enataturam inde putas?
Sin autem plura bona,quàm mala possideas,
Mortalis existens,satis tu quidem beata fueris.
Sed ô chara filia,animo hasce eijce ineptias,
Mitte cõtumelias;nihil enim aliud est quàm cõtumelia,
Si quis uelit esse numine superior.
Quin tolera amorem,sic illa uoluit Deus:
Morbumq; perfer ad finem usq; fortiter.
c alij:Verba magica, sermones amatorij. Sunt incantationes,& [c] uerborum mulcimina:
Fortasse aliquid huic morbo apparebit remedij.
Etenim serò uiri quid machinæ inuenerint,
Nisi id prius sit excogitatum fœminis.
CH. O' Phædra,hæc quidem utiliora loquitur
Ad præsentem calamitatem.laudo uerò te:
At hæc laus hisce sermonibus molestior
Et tristior,audituq; acerbior erit tibi.
Phæ. Hoc est, quod hominum urbes [d] celebres,
d aliter,bene habitatas,bene institutas. Domosq; labefactat,nimium blanda oratio.
Non enim oportet,quæ demulceãt aures dicere,
Sed unde consequatur quis nomen illustrius.
Nu. Quid ita speciosa loqueris? non iam lautis tibi
Verbis opus est,sed uiro.quin illicò expediendi sunt
e id est:dispiciendi, qui explorent & periclitentur Hippolytũ de amore Phædræ. f libidinẽ. [e]Qui rectà de te sermonem efferant.
Nisi enim talis tuam uitam calamitas
Complexa esset,pudica nimirum fores fœmina:
Neq; ego propter [f] uoluptatem tuam ac concubitum
Te huc adducerem.nunc autem magnum certamẽ est,
Vt tuam seruemus uitam,neq; id obnoxium inuidiæ.
Phæ. O' dira locuta,non os comprimes?
Nec tandem omittes sermones turpissimos?
Nu. Turpia sed hæc tibi honestis meliora sunt,
Præstabiliorq; res erit quæ te seruauerit,
Quàm nomen quo moritura superbis.
Phæ. At ne per deos (pulchrè dicis enim, sed fœda)
Vltra hæc processeris,quod bene mens habeat
Cum amore.turpia autem si comptè dixeris,
In id quod fugio,nunc incidero.
Nu. Si id decretum fuerat,decebat te non delinquere:

Ἔρωτ' ὄνηκ' ἀλλ' ὅμως γὼ ἀρκῶ A
Ναίοισι, λὰ φύγοισι ἐκποδὼν θεός. "
Στόργοισ δ' οἶμαι ξυμφορᾶ νικώμενοι. "
σὺ δ' οὐκ ἀνέξῃ; χρῆν σ' ὢν ἐν τοῖς ἄρα
πατρὸς φυτεύειν, ἢ τὸ δεσπότας θεοῖς
ἄλλοισιν, εἰ μὴ τὰς δι' ἃς σ' ὀργὴ νόμος.
Πόσοις δικεῖν δι' καρτ' ἔχοντας εὖ φρονῶν, P. Vid. lib. 1. c. 6. uers. lect.
Νοοῦν δ' ὁρῶντας λέκτρα, μὴ δικεῖν ὁρᾶν;
Πόσοις δὲ παῖσι πατέρας ἡμαρτημένοι, "
Σωκεκομίζειν Κύπριν, γὼ σοφοῖσι γὰρ " "
Τάδ' ὀξὺ νικᾷν, λανθάνειν τὰ μὴ καλά. " "
Οὐδ' ἐπιπονεῖν τοι χρὴ βίον λίαν βροτοῦ· " "
Οὐ δὲ στέγει γὰρ, ἧς κατοικεῖς δόμοι, " "
Καλῶς ἀκριβώσειν· εἰς δὲ τὴν τύχην P. Vid. lib. 3. c. 10. uers. lect.
Πεσὼν ὁσίως σύ, πῶς εὖ ἐκνήσασ' δικοῖς;
Ἀλλ' εἰ τὰ πλείω χρηστὰ τῶν κακῶν ἔχοις,
Ἀνθρωπος ὤν, καρτερῶ εὖ πράξειας ἄν.
Ἀλλ' ὦ φίλη τέκ, λῆγε μὴ κακῶν φρονῶν, B
Λῆξον δ' ὑβρίζουσ' ὁ γὰρ ἄλλο πλὴν ὕβρις " "
Τάδ' ὀξὺ, κρείσσων δαιμόνων ἐθέλειν. " "
Τόλμα δ' ὁρῶσα, θεὸς ἐβούλετο τάδε· " "
Νοσοῦσα δ', εὖ πως τὴν νόσον καταστρέφω. " "
Εἰσὶν δ' ἐπῳδαὶ, καὶ λόγοι θελκτήριοι· " "
Φανήσεταί τι φῶς φάρμακον νόσου. " "
Ἠν' ἀρᾷ' ὀψέ γ' ἀνδρὸς ὀξὺ δύρειν ἄν, " "
Εἰ μὴ γυναῖκοι μηχανὰς εὑρήσομεν. " "
χο. Φαῖδρα, λέγει μὲν ἥδε κοσμιώτερα
πρὸς τὴν παροῦσαν ξυμφορὰν· ἀνῶ δέ σε,
ὁ δ' ἀνὴρ ὅτῳ δυσχρέστερος λόγων
τῷ φῶς, καὶ σοὶ μᾶλλον ἀλγίων λυπεῖν.
φαι. τοῦτ' ἔδ', ὃ θνητῶν εὖ πόλεις οἰκημάτων,
δόμους τ' ἀπόλλυσ', οἱ καλοὶ λίαν λόγοι· "
Οὐ γὰρ τι τοῖσιν ὦσι τερπνὰ δ' ἐᾶ λέγειν, "
Ἀλλ' ὀξ ὅστις δύκλεης γένηστται. "
προ. τί σεμνομυθεῖς; ὁ λόγων εὐσημόνων C
δεῖσ', ἀλλὰ τἀνδρὸς ἐς τάχος δίεσιν
τὸν εὐθὺ ὀξεπόντας ἀμφὶ σὸν λόγον.
εἰ μὲν γὰρ ἦν σοι μὴ τὶ συμφορᾶς βίος
τοιᾶσδε, σώφρων δ' ὄσ' ἐτύγχανον γυνὴ,
ὀκ ἄν ποτ' εὐνῆς ἕνεχ', ἡδονῆς τε σῆς,
προσῆγον ἄν σε δ' εὐρὸ' ναῦν δ' ἀγὼν μέγας
σῶσαι βίον σὸν, λῆκ' ἐπιφθονον τόδε.
φαι. ὦ δεινὰ λέξασ', οὐκ συγκλείσεις στόμα;
καὶ μὴ μεθήσεις αὖθις αἰσχίστους λόγους;
προ. αἰσχρὸ, ἀλλ' ἀμείνω τῶν καλῶν τάδ' ἐστί σοι·
κρεῖσσον δὲ τὸ σῶζον εἴπερ ἐκσώσει σε,
ἢ τὸ νόμ', ὦ σὺ κατθανοῦ τανυσχίλιν.
φαι. καὶ μήν τοῦς θεῶν (εὖ λέγεις γὰρ, αἰσχρὰ ᾖ)
πρὸς τοῦδε τῶν δ', ὡς ἐπέργασμαι μὲν εὖ
ψυχὴν ὁρῶσ' τἀσχρὰ δ' ἢν λέγῃς καλῶς,
εἰς τοῦθ', ὃ φύγω ναῦν, ἀναλωθήσομαι.
προ. εἴπερ δικεῖ σοι, χρῆν μὲν ὁ σ' ἁμαρτάνειν.

εἰ δ'

A εἰ δ' ἦν, πιθοῦ μοι· δ' ὀξὺ τόδε γὰρ ἐ χρεὼν.
ἔστιν κατ' οἴκους φίλτρα μοι θελκτήρια
ὅρωτος· ἦλθε δ' αὖτί μοι γνώμης ἔτω,
ἃ σ' ὄντ' ἐπ' ἀσχροῖς, ὄντ' ἐν βλαβῇ φρενῶν,
παύσει νόσου φίλου, ἢν σὺ μὴ ζῆν κακῇ.
δεῖ δ' ὀξ ἐκείνα δὴ τι τοῦ πόθεμνόν
σημῆνον, ἢ λόγον τιν', ἢ πέπλων ἄπο
λαβοῦν, σιωπᾶν τ' ἐκ δυοῖν μίαν χάριν.
φαι. πότερα δὲ χρεὼν, ἢ πόσιν ὀ φάρμακον;
προ. ὀκ οἶδ' ὄνα, θαῦμα, μὴ μαθεῖν βόλει, τέκνον.
φαι. δέδοικ', ὅπως μοι μὴ λίαν φρονῶν σοφὴ.
προ. παῦε· ἀν φοβεῖσ' ἴσθι· δ' ἐμαίνεις δὲ τί;
φαι. μὴ μοί τι θοιόεως τῶν δὲ μιαῦσις τόκῳ.
προ. ἐάσον ὦ πᾶι· ταῦτ' ἐγὼ θήσω καλῶς.
μόνον σύ μοι δίασον ἡ πόντία Κύπρι,
σωφρόνος εἶης. τἄλλα δ' οἷ' ἐγὼ φρονῶ,
τοῖς ὤνδρ ἡμῖν ἀρκέσει λέξαι φίλοις.

B χορός.

„ ὄρως ὄρως, ὁ κατ' ὀμμάτων
„ σκέδας πόθου, εἰσάγων γλυκεῖαν
„ ψυχᾶ χάριν, ὃς ἄστρατος ὑσῳ·
μή μοι ποτὲ σὺ κακῷ φανείης,
μηδ' ἀῤῥύθμῳ ἔλθοις.
ὄτε γὰρ πυρός, ὄ-
τ' ἄστρων ἐπαστράπτει βέλος,
οἷον τὸ τᾶς Αφροδίτας
ἵκταν ἐκ χερῶν
ὄρως ὁ Διος παῖς.
ἄλλως ἄλλως τᾷ τ' Αλφεῶ,
φοίβᾳ τ' ἀδὶ πυθίοις τεράμνοις,
βόταν φόνον Ἕλλας ἀνέξει δὴ·
ὄρωτα δὲ τὸν τύραννον ἀνδρῶν,
τὸν τᾶς Αφροδίτας,
Πλάκτρων θαλάμων
C ἐλπιδοῦχον ὀ σεβίζομεν,
* πορθοῦντα, καὶ ὅσα πάσης
ἰόντα συμφορᾶς
θνατοῖς, ὅταν ἔλθῃ·
τᾷ μὲν οἰχαλίαν
πῶλον, ἄζυγα λέκτρων,
ἄνανδρον τοκέων, καὶ
ἀνυμφον οἴκων,
ζεύξασ' ἀπειρεσίαν δρομάδα,
τᾷ ναΐδ' ὅπως τε βάκχαν,
σὺν αἵματι, σὺν καπνῷ,
φονίοις δ' ὑμεναίοις,
ἀλκμήνας τόκῳ Κύπρις ὀξέδωκεν.
ὦ θάλαμον ὑμεναίων,
ὦ Θήβας ἱερὸν
τεῖχος, ὦ σόμα Δίρκης,
σωιέποις' ἂν οἷον
ἔφα Κύπρις ἔρπει.

Sin minus,mihi parẽto:hæc enim secunda est gratia.
Sunt domi mihi philtra efficacia
a id est:Illecebræ amoris, epoda,poemata amatoria. [a] Amoris. Modò autem mihi in mentem uenit,
Quod absq; turpitudine, & mentis dispendio
Te hoc leuet morbo,nisi te refractariam præbeas.
Oportet uerò ex illo,cuius flagras desiderio,
Quid signi,aut uerbum aliquod,aut à uestibus
Accipere,ut ex geminis una coalescat gratia.
PHæ. Vnctile ne,an potabile erit pharmacum?
NV. Haud scio. uti tu potius eo,quàm discere id uelis.
PHæ. Metuo,ne nimis mihi scita & docta sis.
NV. Scias te nimis superstitiose oĩa metuere. Cæterũ
PHæ. Ne quid mihi reueles nato Theseo. (quid times?
NV. Sine,ô filia,ista probè ego curauerim.
Solum mihi adsis mari sata regina Venus
Auxiliatrix.Cætera autem quæ ipsa sentio,
Illis qui intus sunt amicis narrare placet.

Chorus.

O' Cupido Cupido,qui per oculos "
Stillas desiderium,dulcem animis "
Inducens uoluptatem,quos quidem inuaseris: "
Ne unquam mihi cum damno appareas,
Nec intempestiuus & sine modo uenias.
Non enim ignis,non astrorum
Altissimum telum,tale est,
Quales Iouis puer Cupido
Veneris spargit sagittas,
Perita & callenti manu.
Frustra sanè,frustra ad Alpheiripas,
Et Phœbi delubra Pythia
Boues immolat Græcia:
Cupidinem autem mortalium tyrannum,
Dulciumq; Veneris
Thalamorum custodem non colimus:
Populantem,atq; omni clade
Mortales tentantem,
Ad quos ille uenerit.
Oechaliæ enim natam,
Cœlibem prius,expertemq; coniugij,
Necdum nuptui traditam,
Impigram currendo uirginem,
Naidem,ceu Baccham,
Connubio iunxit,& cum fumo ac sanguine
Cruentisq; hymenæis
Alcmena nato Cypris dedit.
O' infaustos Hymenæos,
O' sacra Thebarum mœnia,
O' Dirces ostia,
Dicite pariter,qualis
Adserpat Venus.

Candenti enim tonans fulmine,
Matrem Bacchi Ioue fati,
Nupiam cruento
Edomuit fato.
[a] Omnia enim diro afflatu Venus ciet,
Veluti apis floribus mulcitat.

a Omnia Ven⁹ inspirat dirè: id est, suo spiritu & amoris excitat.

ACTVS TERTIVS.

Phædra. Chorus. Hippolytus. Nutrix.

PHÆ. TAcete ô mulieres, de nobis actum est.
C. Quid nã mali ô Phædra tuas occupat domos?
Ph. Reprimite uos, ut uerba eorũ, quæ int⁹ fũt, pcipiã.
CH. Taceo. sanè infaustum hoc est procemium.
Phæ. Hei mihi. æ. æ. æ. æ.
O me infœlicem, & afflictam
CH. Qualem edis eiulatum?
Quæ uerba uociferaris?
Dic quis rumor tibi
Tam subitus & impetuosus
Mentem territat?
Ph. æ. Perijmus, hisce astate foribus,
Vt audiatis, qualis intus excitetur strepitus.
CH. Tu ad portam es, tibi curæ est
Vox emissa domo.
Dic uerò, dic mihi
Quid nam acciderit mali?
Phæ. Bellicosæ filius Amazonis
Hippolytus clamat, sæuis famulam obiurgans dictis.
CH. Audio quidem clamorem,
Sed planè & perfectè
Vocem accipere non possum.
Vox tibi per fores
Vox uenit, aures ferienti.
Phæ. Atqui clarè malorum autorem & pronubam
Heri lectum prodidisse eloquitur.
CH. O dira mala:
Prodita es ô amica.
Quid tibi consulam, aut excogitem?
Occulta tua in apricum prolata sunt, ipsaq; disperisti.
Phæ. æ. æ. e. e. CH. Ab amicis prodita es.
Phæ. Me perdit meas calamitates efferens, (pit.
Dũ beneuolè quidẽ, sed parũ cõmodè morbo mederi cu
CH. Quid igitur? quid facies, ô dubijs obsessa malis?
Phæ. Haud scio, nisi unum, ut quàm ocyßimè moriar,
Id quod solum meorum malorum restat remedium.
Hipp. O tellus mater, & Solis claræ faces,
Qualium sermonum infandam audiui uocem.
NU. Tace ô fili, antequam quis clamorem [b] intelligat.
Hip. Haud fieri potest, ut [c] dira cùm audierim, taceam.
NU. Nè taceas, per te, pulchramq; tuam dexteram.
Hipp. Ne manus mihi admoliaris, nec uestẽ contigeris.
NU. O te per genua obtestor, ne me pessum des.
Hipp. Cur taceam, siquidẽ (ut ais) nil mali locuta es?

b sentiat.
c Αἰσχρὰ, id est fœda, turpia.

Βροντᾷ γὰρ ἀμφιπύρῳ, κεραυνίᾳ A
τὰν διογένειον Βάκχου
νυμφοδόκαμψιν, πότμῳ
φονίῳ κατέβυνασε·
δεινὸν γὰρ τὰ πάντ' ἀδικεῖ, μέλισσα
δ' οἷα τις πετόπατα.

ΔΡΑΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

φαίδρα. χορός. ἱππόλυτος. τροφός.

ΣΙγήσατ' ὦ γυναῖκες, δέξεις γὰρ ἐμὲ θα. φαί.
χο. τί δ' ὅδι φαίδρα δεινὸν ἐν δόμοισι σοῖς;
φαί. ἐπίσχετ' αὐδὴν ἣν ἔσωθεν ἐκμαθῶ.
χο. σιγᾶν τὸ μὲν τοι φροῖμον κακὸν τόδε.
φαί. ἰώ μοι τᾶν, αἰ, αἰ, αἰ.
ὦ δυσπάλαινα, ἷν' ἐμοῖς παθήματων.
χο. τίνα δ' ὀξὺς αὐδᾶς;
τίνα βοᾶς λόγον;
ἔνεπε τίς φέρει σε
φόβος, γόοις φρένας ἐπίσευτον; B
φαί. ἀπωλόμεθα τοῖς δ' ἐσῶσαι πύλας,
ἀκούετ' οἶον λέλαθ' ἐν δόμοις πτυεῖ.
χο. σὺ πρὸς λιλίβα· τί
μέλει πομπίμα
φάτις δωμάτων.
ἔνεπε δ' ἔνεπε μοι,
τί ποτ' ἔβα κακῶν;
φαί. ὁ φίλιππε παῖς ἀμαζόνος βοᾷ,
Ἱππόλυτος. αὐδῶν δεινὰ πρόπολον κακά.
χο. ἰαχὰν μὲν κλύω,
σαφὲς δ' οὐκ ἔχω
γιγνώσκειν ὄπα.
δι' πύλας ἔμολον,
ἔμολέ σοι βοά.
φαί. κἀμὲ μὴ σαφῶς γε τῶν κακῶν πεμνήστειραν,
τῶν δεινότατα πεδόσσαν δέξασθαι λέχη.
χο. ὦ μοι ἐγὼ κακῶν· C
πεδόεσσα φίλα.
τί σοι μέλεμα; τί
ἐρυπᾷ γὰρ πέφυκε, δι' ὀλλυσαι.
φαί. αἰ. αἰ. ἐ. ἐ. Χ. πρόδυτος ἐκ φίλων.
φαί. ἀπώλεσέ μ' ἐπεσσα συμφορᾶς ἐμᾶς,
φίλως, καλῶς δ' ὁ τῶν ἰωμὴν νόσου.
χο. πῶς δή; τί δρᾶσεις, ὦ παῖ σ' ἀμήχανα;
φαί. ἐκ αἰδὼς πλὴν θ', κατθανεῖν δόμου τάχος,
ἷν νῦν πόντων πημάτων ἄκος μόνον.
ἱππ. ὦ γᾶα μᾶτερ, ἥλιός τ' αὐγαὶ φυχαί,
οἷον λόγων ἄῤῥητον ἐσήκουσ' ὄπα.
τρο. σιγᾶν ὦ παῖ, πρὶν τ' ἀκοῦσαι βοᾶς.
ἱππ. ἐκ ἐς' ἀκούσας δεινὸν ὅπως σιγήσομαι.
τρο. ναὶ πρὸς σὲ, θιγοῦσ' δεξιᾶς τ' ὀλωλότα.
ἱππ. ἀ μὴ πεσοῖσις χεῖρα, μὴ δ' ἅψῃ πέπλων.
τρο. ὦ πρὸς σὲ γονάτων, μὴ λαμῶς μ' ἀργάσῃ.
ἱππ. τί δ', εἴπερ ὡς φῆς μηδὲν ἔρηκας κακὸν;

ὁμῦθ',

A τρο. ὁ μῦθος, ὦ παῖ, κεινὸς οὐ δαμῶς ὀρθός.
ἱππ. τὰ τοι καλ' ἐν πολλοῖσι κάλλιον λέγειν.
τρο. ὦ τέκνον· ὅρκος μὴ δαμῶς ἀτιμάσῃς.
ἱππ. ἡ γλῶσσ' ὀμώμοκ', ἡ δὲ φρὴν ἀώμοτος.
τρο. ὦ παῖ, τί δρᾶσεις; οὐς φίλους διδρᾶσις;
ἱππ. ἀπέπησο· κόλεὶς ἄδικος ἔστι μοι φίλος.
" τρο. σύγγνωθ'. Ἁμαρτεῖν εἰκὸς ἀνθρώπους, τέκνον.
ἱππ. Ω Ζεῦ, τί δὴ λείσεις θνητὸν ἀνθρώποις κακόν,
" γυναῖκας, εἰς φῶς ἡλίου κατώικισας;
" εἰ γὰρ βρότειον ἤθελον σπεῖραι γένος,
" Οὐκ ἐκ γυναικῶν χρῆν τοῦτο κτᾶσθαι τέκνα·
" Ἀλλ' αὐτιθῶντας εἶναι γὰρ ναοῖς βροτοῦ
" Ἠλεκτρόν, ἢ σίδηρον, ἢ χρυσὸν βαρύ,
" Καθῶν τρία δοκ. σπόρμα, τὸν τιμήματος
" Τῆς ἀξίας ἐπεστον· ἐν δὲ δώμασι
" Νάειν ἐλεύθεροι, θηλείας ἄτερ.
" Νῦν δ' εἰς δόμους μὲν πρῶτον ἔξεσται κακόν
B Μέλλοντες ἐλθεῖν δαπάνας ἐκτινόμεν.
" Τῷ δὲ δίδοις, ὃς γαμεῖ κακὸν μέγα.
" Ῥῦθμις γὰρ ὁ σπείρας τε κἀξθρέψας, πατὴρ
" Φήνας, ἀπῴκισ', ὡς ἀπαλλαχθῇ κακοῦ.
" Ὁδ' αὖ λαβὼν ἀτηρὸν εἰς δόμους κακόν,
" Γήθει, κόσμῳ πεσθεὶς ἀγάλματι
" Καλῷ κακίσῳ, καὶ πέπλοισιν ἐκτανεῖ,
" Δύσλυτον, ὄλβον δωμάτων ἐκφέλων.
" Ἐχει δ' ἀνάγκη, ὥστε λαμπρὸν δύξας κακὸς
" Γαμβροῖσι χαίρων σώζεται πικρὸν λέχος·
" Ἢ χρηστὰ λέκτρα, τῷ βροτὸς δ' ἀνωφελεῖς
" Λαβὼν, πίζει τὰ γαθὸν τὸ δυσυχές.
" Ῥᾷστον δ' ὅτῳ τὸ μηδὲν, ἀλλ' ἀνωφελὴς
" Εὐθεία κατ' οἶκον ἔβεστι γυνή.
" Σοφὴν δὲ μισῶ· μὴ γὰρ ἐν γ' ἐμοῖς δόμοις
" Εἴη φρονεῖν πλεῖον, ἢ γυναῖκα χρῆν.
" Τὸ γὰρ πανοῦργον μᾶλλον ἐν τῇ κύπρις
" Ἐν ταῖς σοφαῖσιν· ἡ δ' ἀμήχανος γυνή,
C Γνώμῃ βραχείᾳ * μωρίαν ἀφῃρεθη.
" Χρῆν δ' εἰς γυναῖκας πρόσπολον μὴ δ' ἀπεῖν,
" Ἀφθόγγα δ' αὐταῖς συγκατοικίζειν + δάκνι
" Θηρῶν, ἵν' εἶχον μηδὲ προσφωνεῖν τινα,
" Μήτ' ἐκ ἐκείνων φθέγμα δέξασθαι πάλιν.
" Νῦν δ' αἱ μὲν φόβον δρῶσιν αἱ κακαὶ κακὰ
" Βουλεύματ', ἔξω δ' ἐκφέρουσι πρόσπολοι.
" Ὡς καὶ σύ γ' ἡμῖν πατρὸς, ὦ κακὸν κάρα,
" Λέκτρων ἀθίκτων ἦλθες εἰς σωκλὰ κακά.
" Ἀ γὼ ῥυτοῖς νασμοῖσιν ἐξομόρξομαι,
" Εἰς ὧτα λυλίζων· πῶς ἂν ἔν εἰμι κακός,
" Ὃς δ' ἀκούσας τοιάδ' ἁγνεύειν δοκῶ;
" Εὖ δ' ἴδι, τόμοῦ σ' ὄντες σώζει γυναῖκα.
εἰ μὴ γὰρ ὅρκοις θεῶν ἔφραγκτο εὐσέβειν,
ἐκ ἂν ποτ' ἔρχον μὴ τάδ' ἐξειπεῖν πατρί.
νῦν δ' ἐκ δόμων μολοῦσ' αὖ ἵκοιμι χθονὸς
Θησεὺς ἄπειμι, σῖγα δ' ἐξομαι κόμα.

Nu. Sermo hic ô fili, nequaquam euulgandus est.
Hipp. Honesta apud uulgus dicere est honestius.
Nu. O fili, iuramentum ne habeas ludibrio.
Hipp. Lingua iurauit, mens iniurata manet.
Nu. O fili, quid ages? tuos amicos ibis perditum?
Hipp. Apage procul, nemo sceleratus mihi amicus est.
Nu. Ignosce. Non mirum, ô fili, homines delinquere. "
Hipp. O Iupiter, quid nam reprobũ mortalib. malum "
Mulieres, transtulisti sub solis iubar? "
Si enim hominum genus serendum fuit, "
Id haud è fœminis creari oportuit: "
Verùm tuis templis ferre donaria "
Debebant, uel aes, uel ferrum, uel auri pondus solidi,
Semenq; liberorum mercari, quos q; pro precio
Oblati muneris, liberisq; in ædibus
Degere sine mulierum commercio. "
Iam uerò cum primùm in ædes ducturi sumus "
Pestem, domus [a] copias expendimus.
Hinc autem liquet, mulier quàm magnum sit malum:
Proposita enim, qui genuit & educauit pater
Dote, in alienas tradit ædes, ut liberetur malo.
Rursus qui accepit in domos sæuum malum,
Lætatur, ac ornatu conuestit imaginem
Pulchro deterrimam, & peplis lautè comit
Miser, rem familiarem exhauriens.
Ad hæc necesse habet, ut, si splendidos sibi
Affines iunxerit, hilari fronte molestum seruet thorũ:
[b] Aut bonam uxorem, sed affines parum bonos
Nactus, commodo prætexit infortunium.
Optimum uerò est, si cui [c] neutrum horum contigerit,
Sed domi sedeat inutilis uxor, & fatua.
Sapientem & uafram odi, ne unquam talis domi meæ
Sit, quæ ultrà quàm deceat mulierem, sapiat.
Scelus enim procliuius suggerit Venus
Sapientibus: at stulta & simplex mulier
Propter curtã mẽtẽ, [d] nõ sic fornicationi est obnoxia.
Decebat autem fœminis nullum adesse famulitium,
Sed ipsis cohabitare potius mutas feras
Par fuit, ne possent quenquam alloqui,
Nec ex illo rursus uoces accipere.
Nunc istæ quidem praua ineunt consilia
Prauaq domi: ancillæ autem efferunt foràs.
Sicut & tu nobis, ô scelestum caput,
Patris intemerati tori uenisti in fœdera.
Quæ ego abstergam labenti flumine,
Aures [e] eluens. Quo pacto igitur fiam malus:
Qui solùm hæc audiens, haud mundus mihi uideor?
Id autem certò scias, te mea seruat pietas, fœmina.
Nisi enim me obstrinxissem iuramento & fide deûm,
Non continerem me, quò minus ista patri dicerem.
Nunc uerò peregrè procul abest domo
Theseus, abeo, osq; premam silentio:

a id est: Sumptus faciem⁹, sponsalem dando pecuniam.
b id est, magnam uxorẽ.
c Interpres (τὸ μηδὲν) exponit, μὴ δεῖ ουσα πρὸς σύνεσιν γυνή. id est, mulier quę nihil aut parum mẽtis habeat, simplex.
d μωρίαν, ἀφροσύνην exponit interpres.
e quibus scilicet ista infada haurat.

Cæterùm simul cum patre adueniens,
Videbo, quo ore illum intueri tu & domina tua
Velitis, tuáq; iam experiri penitus cognoscã impudẽtiã.
Pereatis male. nunquam me odium satiauerit
[a] Mulierũ, neq; si quis me dicat illis semper malè loqui.
Semper enim & illæ mirè sunt malæ ac improbæ:
Aut quis ipsas doceat [b] temperantiam,
Aut me sinat usq; eas incessere.
CH. Miseræ nos, ô iniquam mulierum sortem,
Qua nunc arte, aut quibus rationibus
Spe frustratæ soluemus sermonis nodum?
PHæ. Meritas exoluimus pœnas, ô tellus, & lux.
Quo'nam dira effugiam exitia?
Quomodo celabo, ô amicæ, noxiam?
Quis'nam deorum opem feret? aut quis mortalium
Vel consilio, uel re impia me iuuerit
Facta? clades enim inexplicabilis
Præsens meam premit uitam.
Infœlicissima ego sum inter fœminas.
CH. Eheu, actum est, non successerunt technæ,
O' hera, tuæ famulæ malè res habet.
PHæ. O' scelestissima, & amicorum corruptela,
Quò me adegistis generis mei autor Iuppiter,
Te fulmine ictam elidat radicitùs.
Non dixi, mentem tuam præsciens temerariam,
Vt taceres ea, propter quæ nunc in probro sum?
Tu uerò non tibi temperabas. unde non amplius
Cum gloria moriemur, sed nouis opus est consilijs.
Ille enim gerens mentem ira percitam,
Dicet parenti de nobis flagitia
Dicetq; calamitates grandæuo Pittheo,
Totamq; terram fœdissimis implebit rumoribus.
» Pereas & tu, & quisquis non tempestiuè studuerit,
» Nec honestè amicis nolentibus benefacere.
NV. O' hera, meũ peccatũ quo iure carpas, habes qdẽ.
Dolor enim, iudicium tuum exuperat.
Verũ et mihi est, quod ad hæc, si admittas, respondeo.
Alui te, tibiq; bene uolo: morbi autem tui
Quærens remedia, inueni non quæ uolebam.
Quod si res bene euenisset, admodum tibi essem sapiẽs.
[c] Fortuna enim nostrorum consiliorum est arbitra.
PHæ. Non'ne hoc æquum est, & mihi sufficit,
Te & sauciasse me, [d] & ex æquo uelle congredi?
NV. Frustra sermonẽ trahimus: ego parũ rectè sapui.
Est tamen, unde ex istis, ô filia, malis seruari queas.
PHæ. Desine loqui, nam & antea non dexterè
Me monuisti, malamq; rem adorta es.
Sed è medio facesse, & tui ipsius habe
Curam. mea enim ego probè constituero.
Vos autem puellæ nobiles Trœzeniæ,
Tantum meis donate precibus,
Vt taceatis ea quæ intus audiuistis.

a Nunquã desinam odisse fœmineum sexũ.

b σωφροσύνη, propriè est castè & mũdè uiuere, ac legitimè matrimonio uti.

c Mentes, id est, consilia nostra fortunę incerto euentui obnoxia habemus.

d id est, Pari momento rationũ mecum cõtendere: quod Græci ἰσοπαλῆν dicunt.

θεάσομαι δὲ σὼ πατρὶ μολὼν πόδι,
πῶς νιν προσόψει καὶ σύ, καὶ δ' ἐπαινεῖν σὴ, A
φίλη σῆς δὲ τέλμης εἴσομαι γενομένου.
ὅλοιδε Μινῴων δ' ὅ ποτ' ἐμπλησθήσομαι "
γυναῖκας ὅδ' εἰ φησί τις μ' ἀεὶ λέγειν. "
Αἱ γὰρ ἔν τοις εἰσὶ λῷστ' εἶναι κακαί· "
ἢ νοῦν τις αὐτὰς σωφρονεῖν διδαξάτω,
ἢ λᾷστ' ἐάτω τοῖς δ' ἐπεμβαίνειν ἀεί.
χο. τάλαινοι, ὦ κακοτυχεῖς γυναικῶν πότμοι,
τίνα νοῦν ἢ τέχναν ἐχομεν, ἢ λόγον,
σφαλεῖσαι κάθαμμα λύσειν λόγου;
φαί. ἐτύχομεν δίκας, ὦ γᾶ, καὶ φῶς,
τᾷ ποτ' ὀβαλύεν τύχας;
πῶς δὲ δρυφῶ φίλαι τᾶμαι;
τίς αὖ θεῶν ἀρωγὸς, ἢ τίς αὖ βροτῶν
παρέδρος, ἢ ξυνεργὸς ἀδίκων ὀργᾶν
φανεῖς; τὸ γὰρ παρ' ἡμῖν πάθος
ἄλγος, δυσεκπόρευτον ὀρχεῖται βίου.
κακοτυχεστάτα γυναικῶν ἐγώ. B
χο. φοῦ, φοῦ· πέπρακται, λοῦ κατώρθωντο τέχναι,
δ' ἐπαινεῖν φίλ σᾶς πεσούσας κακῶς δ' ἔχει.
φαί. ὦ παγκακίστη, καὶ φίλων διαφθορᾶ,
οἵ' ἐργάσω με. Ζεὺς ὁ γενέτωρ ἐμὸς,
τῆς ὀρθίζον ἐκβίψειέ σ', ὀτάλας πυρί.
ἦ κἀπεῖπον; ὁ σᾶς πρὸ νοσούσας φρενὸς,
σιγᾶν, ἐφ' οἷσι νῦν ἐγὼ κακοῦμαι;
σύ δ' οὐκ ἀνέγνω· πῦ γὰρ οὐκ ἔτ' ὀλοῦ θανεῖν
θανούμεθ', ἀλλὰ δεῖ με δὴ καινῶν λόγων.
ὅτ' γὰρ ὀργῇ σωτεθυμωμένος φρένας,
ὀρεῖ κατ' ἡμῶν πατρὶ τὰς ἁμαρτίας·
ὀρεῖ δὲ Πιτθεῖ ὀρ' γέροντι συμφορὰς,
πλήσει τε πᾶσαν γᾶν ἀεὶ λόγων.
Ολοιο καὶ σύ, χ' ὡς τις ἀνόητος φίλος "
Πρόθυμος ὅστις μὴ καλῶς ξυνεργετεῖν. "
τρο. δ' ἐπαινῶ, ἔχεις μὲν τὰ μὰ μὴν κἀκεῖ κακά. C
τὸ γὰρ δ' ἀκνοῦν σε τοῦ διάγνωσιν λέγειν·
ἔχω δὲ λᾷγω πῶς τάδ', εἰ δέξῃ, λέγειν.
ἔθελψά σ', ἔνεκ τ' ἀμᾷ φίλ νόσε δεῖσα
ζητοῦσ' γ' εὕρον φάρμακ' ἐξ ἃ βουλόμην.
εἰ δ' εὖ γ' ἔπραξα, κἀγὼ τὰς φρένας κεκτήμεθα. "
Πρὸς τὰς τύχας γὰρ τὰς φρένας κεκτήμεθα.
φαί. ἢ γὰρ δίκαια τοῦτο, λᾷξαρκοῦν τά μοι,
πρώσασαν ἡμᾶς, εἶτα συγχωρεῖν λόγου;
τρο. μακρηγορεῖν μὲν οὐκ ἐσωφρόνουν ἐγώ.
ἀλλ' ἔστι κἀκεῖ πολλ' ὥστε σωθῆναι, τέκνον.
φαί. παῦσαι λέγουσα· καὶ τὰ πρὶν γ' οὐ καλῶς
πρὸς ἡμετέρας μοι, λᾷπερ ἐξηρτᾶς κακά.
ἀλλ' ἐκποδὼν ἄπελθε καὶ σαυτῇ τὸ σῷ
φρόντιζ'· ἐγὼ γὰρ τᾶμὰ θήσομαι καλῶς.
ὑμᾶς δὲ πᾶσ' ὅσ' δυνατοὶ τροιζήνιαι,
τοσόνδε μοι πρᾶξατ' ὀβατεμείν,
σιγῇ καλύψαθ' ἃ νθάδ' εἰσηκούσατε.

A χο. ὄμνυμι σεμνὴν Ἀρτεμιν, Διὸς κόρην,
μηδὲν κακῶν σῶν ὃν φάσθ' δ' ἐξεῖν ποτέ.
φαί. καλῶς ἐλέξαθ· ὧν δὲ πρὸ τέρπεσ' ἐγὼ
εὕρημα δή τι φίλε συμφορᾶς ἔχω,
ὡς τ' δύκλεᾶ μὴ πασι πεσοῦσ' εἶναι βίου,
αὐτὴ δυναστεύσω τὰ νῦν τεκπωνότα.
ὁ γάρ ποτ' ἀδικεῖν γε κρείσσος δόμος,
ὃ δ' εἰς πρόσωπον θεοῖς ἀφίξομαι,
ἀγροῖς ἐπ' ὀργοις, ἕνεκα ψυχῆς μᾶς.
χο. μέλει δὲ δή τι σοῦ αὐτὴ κακοῦ;
φαί. θανεῖν ὅπως δ' ἐγὼ τάχ' βουλοῦμαι;
χο. δύφημος ἴδι. φ. καὶ σύ γ' εὖ με νουθέτει.
ἐγὼ δὲ Κύπριν, ἥπερ ὀλλυσί με,
ψυχῆς ἀπαλλαχθεῖσα τῆδ' ἐν ἡμέρᾳ,
πρέψω πικρᾶ δ' ὀρωτος ἡδηθήσομαι.
ἀτὰρ κακοῦ γε χ' ἑτέρῳ γαυοῦμαι
θανοῦσ', ἵν' εἰδῇ μὴ 'πὶ τοῖς ἐμοῖς κακοῖς
B ὑβριστὴς εἶν' φίλ νόσε δ' φίλ δέ μοι
κοινῇ μεταχώρ, σωφρονεῖν μαθήσεται.

χορός.

ἠλιβάτοις ἐν τοῦ βυθοῖσι γενοίμαν,
ἵνα με πόντος ἄρειν
θεὸς ἐν ποτομίαις ἀγέλησιν θείη.
ἀβλέπω δ' ὑπὲρ πόντιον ῥοῦμα
τᾶς ἀδελφειᾶς ἀκτᾶς, Ηριδανοῦ δ' ὕδωρ·
ἐνθα πορφυρέοι σταλάσσουσιν
εἰς δίδυμα πατρὸς τεκτάλαυναι
κόραι, Φαέθοντος οἴκτῳ, δακρύων
τὰς ἠλεκτροφαεῖς αὐγᾶς.
ἐπορθρίζω δ' ὑπὲρ μηλόσπορον ἀκτὰν
αὐσαιμα παῖδ' ἀοιδᾶν,
ἵν' ὁ ποντομέδων πορφυρέας λίμνας
ναύταις οὐκ ἔτι ὁδὸν νέμει, σεμνὸν
τέρμονα κυρῶν ἄρα
C νῶ, τὸν Ἄτλας ἔχει·
κρηναί τ' ἀμβρόσιαι χέονται
ζωὸς μελαθρῶν πᾶσι πόταις.
ἵν' ὀλβιόδωρος ἄξει ζαθέα
χθὼν εὐδαιμονίαν θεοῖς.
ὦ λευκόπτερε κρησία
† πορθμὲς, ἃ δὲ πόντου
κῦμ' ἀλίκυστον ἅλμας
ἐπορεύσας ἐμὰν ἄνασσαν
ὀλβίων ἀπ' οἴκων
κεκευμφοτάταν ὄνασιν·
ἢ γὰρ ἀπ' ἀμφοτέρων,
ἢ κρησίας ἐκ γᾶς δύσορνις
ἔπλατο κλεινὰς Αθῆνας, μα-
νυχὶς δ' ἐπ' ἀκταῖς ἐκόσμησαν τὸ
πλεκτὸς πεισμάτων ἀρχὰς,
ἐπ' ἀπείρους τε γᾶς ἔβασαν,
αὐθ' ὧν ἐκ δόμων ὁρῶ-

† πορθμὸς;

CH. Iuro castam Dianam, Iouis filiam, me
Proditurum in lucem malorum tuorum nihil.
P. Pulchrè dixistis. unũ aũt, dũ mecũ expẽdo singula,
Inuentum habeo, huius calamitatis remedium,
Vt tradam honestam uitæ famam liberis,
Ipsáq; in præsenti casu iuuer.
Neq; enim unquam dedecore afficiam Minois domum,
Nec ueniam in conspectum Thesei,
Fœdis impurata factis, animæ unius gratia.
CH. Quod'nam immedicabile malum admissura es?
Phæ. Moriar, sed quo consilio & uia ego hoc obiero?
CH. Bona uerba quæso. P. Rectè & tu me moneas.
Venerem ego, quæ me pessum dedit,
Viuis exempta in hoc die
Delectabo, sæuoq; amori occumbam.
Cæterùm pestis alteri fuero
Defuncta, ut discat in meis malis
Non altus & superbus esse: sed huius morbi particeps
Mecum, posthac modestior fiet.

Chorus.

Vtinam profundis sub specubus essem,
Volucrem ubi me auem deus
Inter turmas fluuio gaudentes poneret:
Tum sublimis tollerer supra fluctus æquoreos
Maris Adriatici, & fluenta Eridani,
Vbi purpureas patris in undas
Stillant ter infœlices puellæ,
Phaetontis miseratione, lachrimarum
Guttas splendentes & pellucidas.
Volarem & ad littora malis nota aureis
Hesperidum puellarum,
Vbi rector maris purpurei stagni
Vltra nautis uiam non pandit, sacrum
Terminum habens
Cœli, quod gestat Atlas.
Vbi etiam fontes ambrosij scaturiunt
Ad Iouis atrij cubilia:
Vbi diues & alma tellus
Fert dijs beatitudinem.
O' albis uolans linteis Cressa
Nauis, quæ per undisoni
Fluctus sali meam
Vexisti reginam
Beatis ab ædibus,
Infœlicibus [a] nympham auspicijs.
Aut enim ab utraq; terra, parum dextri
Apparuit ominis: uel à Cretensi solo
Malis auibus inclytas nauigauit Athenas.
Munychij uerò in littore
Tortos alligarunt rudentes,
Et in continentem terram egressi sunt,
Quum turbata animo

a sponsam.

Non licitis amoribus
Veneris morbo fracta est.
Iam autem sæua inferior
Calamitate, à tectis
Thalami pensiles
Nectet laqueos,
Candidæq; applicabit ceruici,
Tristem uenerans deam,
Honestamq; famam uita potiorem habens,
Quò animum cruciabili liberet amore.

ACTVS QVARTVS.

Famula. Theseus. Chorus.
Hippolytus.

FA. HEu, succurrite omnes, his proximi ædibus!
In laqueis est domina, uxor Thesei.
CH. Eheu actum est: regina non amplius est,
Mulier, pensilibus præfocata laqueis.
FAM. Non festinatis? non quis feret anceps
Ferrum, quo nodum constricti colli soluamus?
SEM. Amicæ, quid agimus? num placet ingredi domũ,
a Al. contractis. Soluereq; reginam ex[a] arctis laqueis?
SEM. Cur non adsunt ministræ iuuenculæ?
" Non satis tuta est in uita curiositas.
FAM. Attolite ritè componentes cadauer miserum.
Infœlix hoc est dominis meis ministerium.
CH. Extincta est infœlix, ut audio, mulier:
Iam enim ipsam, ut cadauer, porrectim ponunt.
TH. Scitis, mulieres, quid sit clamoris in domo?
Grauis famularum ad me peruenit gemitus,
Non enim me, ut Theôrum, læto excipiunt
Plausu, nec apertis portis salutant faustiter.
Num quid noui accidit grandæuo Pittheo?
Prouectæ quidem iam est ætatis: sed adhuc tamen
Non sine dolore nostro hanc domum reliquerit.
CH. Non ista senes attingit calamitas,
O' Theseu, sed iuuenes extincti dolorem tibi ferent.
TH. Hei mihi. Num cui liberorum meorũ uita eripitur?
CH. Viuunt, mortua matre[b] quàm miserrimè, tibi.
b Alij exponunt, ὡς ἄλγιστα σοί: quod quàm acerbissimum tibi est.
THE. Quid ais? perijt cõiunx? quo casu aut infortunio?
CH. Laqueo pensili collum implicuit. (stata?
TH. Dolore ne cõfecta, aut alia quapiã calamitate infe-
CH. Tantum scimus nos, modo enim & ipsa tuam,
Theseu, ueni ad domum, tua ut lugeam mala.
THE. Ae, æ. Quid ergo hanc uirentibus gero
Folijs textam coronam, infœlix Theorus?
Famulæ portarum claustra tollite,
Soluite compagines, ut uideam crudele fatum
Mulieris, quæ extincta me quoq; perdidit.
CH. Io, io, te tristia
Passam mala: confecisti
Tantum, ut hanc confunderes domum
(O' audaciam, ô quæ occubuisti nephando infortunio)

τῶν δεινὰ φερούσας Αφροδί-
τας νόσῳ κατακλασθεὶς· A
χαλεπᾶς δ' ἐπορίσαντο θεὸς
συμφορᾶς, τοιάμενων
ἀεὶ νυμφιδίων λεχέων
ἄψεται ἀμφὶ βρόχον
λευκᾶς καθαιρόμενος δέρας,
δαίμονα συγγόνων κατευδεῖν-
σα, τοῦ τ' ἀνδρὸς ἀνθαιρούμενα
φάσμαν, ἀπαλλάσσουσά
τ' ἀλγεινὸν φρενῶν ὄρωτα.

ΔΡΑΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

θεράπαινα. θησεύς. χορός. ἱππόλυτος.

ΙΟΥ, ἰώ. βοηδρομεῖτε πανταχοῦ οἱ πέλας δόμων· δρ.
ὦ ἀγχόνας δέσποινα, θησέως δάμαρ.
χο. φεῦ, φεῦ. πέπρακται· βασιλὶς οὐκέτ' ἔστι δὴ
γυνή, λεμεσσοῖς ὦ βρόχοις ἠρτημένη.
ἄγ. ἆ σύστοιχ'; οὐκ οἶσθ' τις ἀμφιδέξιον B
σίδηρον ὦ τόδ' ἄμμα λύσομεν δόρης;
ἥμ. φίλαι, τί δρῶμεν; ἢ δοκεῖ πρᾶξαι δόμος,
λῦσαί τ' ἄνασσαν ἐξ ὑψιστεσῶν βρόχων;
ἥμ. τί δ' ὁ παρεστὼς πρόσπολος ἐνεανίας;
Τὸ πολλὰ πράσσειν, οὐκ ὦ ἀσφαλεῖ βίῳ. "
ἄγ. ὀρθῶς τ' ἐκτείνοντες ἄθλιον νέκυν. P. Vib. R.
πικρὸν τόδ' οἰκόρημα δεσπότοις ἐμοῖς. 10. cap. 11. Var. lect.
χο. ὀλωλεν ἡ δύσλεως, ὡς λύω, γυνή·
ἤδη γὰρ ὡς νεκρὸν νιν ἐκτείνουσι δή.
θη. γυναῖκες, ἴσε τίς ποτ' ὦ δόμοις βοή;
ἠχὼ βαρεῖα πεσσόλων ἀφίκετο.
ὁ γέρων τις μ' ὡς θεωρὸν ἀξιοῖ δόμων
πύλας ἀνοίξας ἀνυφρόνως πεσεῖν πέπλων.
μῶν Πιτθέως τι γῆρας ἔργασται νέον;
πρόσω μὲν ἤδη βίοτον· ἀλλ' ὅμως ἔτ' ἀν
λυπηρὸς ἡμῖν τόσδ' ἀν ἐκλίπῃ δόμους.
χο. ὃν εἰς γόρ' ὀντες ἥδε σε τείνει τύχη, C
θησεῦ· νέοι θανόντες, ἀλγεινοῦσί σε.
θη. οἴμοι· τέκνων μοι μή τι συλᾶται βίος;
χο. ζῶσιν, θανούσης μητρὸς, ὡς ἄλγιστά σε.
θη. τί φῄς; ὄλωλεν ἄλοχος; ἐκ τίνος τύχης;
χο. βρόχον λεμεσσὸν ἀγχόνης αὐήψατο.
θη. λύπη παχυνθεῖσ', ἢ πὸ συμφορᾶς πινός;
χο. ποῖον ὄμμν ἵσμεν· ἀρτι γὰρ κἀγὼ δόμους
θησεῦ παρεῖμι, σῶν κακῶν πανθύστατα.
θη. αἰ, αἰ· τί δ' ἄτε τοῖς δ' αὐτεσεμναι κάρα
πλεκτοῖσι φύλλοις, δυσυχὴς θεωρὸς ὤν; Brod. ad Scell. lib. cass.
χαλᾶτε κλῆθρα πρόσπολοι πυλωμάτων·
ἐκλύσαθ' ἁρμὸς, ὡς ἴδω λυσδαίμονα
γυναικὸς, ἥ με κατθανοῦσ' ἀπώλεσεν.
χο. ἰώ, ἰώ· τάλαινα μελέων κακῶν
ἐπαθες· ἐργάσω
ποῖον, ὦσε τόσδε συγχέαι δόμους, [ρᾶ)
(αἰ, αἰ τόλμας, ὦ βιαίως θανοῦσ', αὐτοσίῳ τε συμφο-
σᾶς

A σᾶς χρῆς πέλασμα μελέας.
τίς ἄρα σαν τάλαιναν ἀμαυροῖ ζωαν;
θη. ὤμοι· ἐγὼ παθέων, ὧν ἔπαθον· ὦ τάλαινα.
πανάκις ἐμῶν κακῶν· ὦ τύχα,
ὡς μοι βαρεῖα καὶ δύμοις ἐπεπάθης·
ἀμλὶς ἄφρας ἐξ ἀλαστόρων πνοῦς.
κατακονᾶ μὲν ἐν ἀβίωτον βίον.
κακῶν δ' ὁ τάλας πέλαγος ἐσορῶ
ποῦ τόν, ὅστε μή ποτ' ἐκνεῦσαι πάλιν,
μηδ' ἐκπρᾶσαι κῦμα φλὸς συμφορᾶς.
ἐκλύεθ' ἁρμὸς, ὡς ἴδω πικρὰν θέαν.
τίνα λόγον τάλας, τίνα τύχαν σέθεν
βαρύπυτμον τλῆμον πεσσαυδῶν τύχω;
ὄρνις γὰρ ὡς τις ἐκ χερῶν ἄφαντος εἶ,
πάνδημ' ἀν ἄδυ πικρὸν ὀρμήσασά μοι.
αἴ, αἴ, αἴ, αἴ· μέλεα μέλεα πάθη τάδε.
πρόσθεν δὲ πόθεν αὐαινόμεθα
B τύχαν, δαιμόνων ἀμπλακίαισι
τῶν παροιθεν τινος.
χο. ὄ σοι τάδ' ὦ ναξ ἦλθε δὴ μόνω κακά.
πολλῶν μετ' ἄλλων ὤλεσας λεκτὸν λέχος.
θη. τὸ ἐξ γᾶς θέλω, τὸ ἐξ γᾶς κνέφας
μετοικεῖν, σιγῶν θανοῦν ὁ τλήμων,
φλοῖς σφριθεὶς φιλτάτης ὁμιλίας·
ἀπώλεστες γὰρ μᾶλλον, ἢ κατέφθιτο.
τίνος κλύω, πόθεν θανάσιμος τύχε,
γοῦν, σαν ἴδα τάλαιναν καρδίαν;
ἔπει τις ἀν τὸ πραχθεν, ἢ μάτην ὄχλον
σέθεν τύραννον δόμα πεσσόλων ἐμῶν;
ἰὼ μοι μοι, σέθεν μέλεος,
οἷον εἶδον ἄλαγος δόμων,
ὁ τλήσας, ὁ δὲ θρήνων; ἀλλ' ἀπωλόμαν.
δῆμος οἶνος, κοὐ τέκν' ὀρφανεύεται.
χο. ἔλιπες ἔλιπες, ὦ φίλα γυναικῶν,
C ἀρισά δ', ὁποῖας ἐφορᾶς
φέγγος ἀελίου τε
καὶ νυκτὸς ἀστρωπὸς σελάνα.
ἰὼ τάλας, ὦ τάλας· ὅσον κακῶν ἔχει δόμος.
δακρυσί μου βλέφαρα
κατακυθῶ τε, τέ γυεται σᾶ τύχα.
τόδ' ἀδὶ τορ δὲ κῆμα φόσω πάλαι.
θη. ἔα, ἔα. τί δὴ ποθ' ἥδε δέλτος ἐκ φίλης χρῆς
πρόσπολον θέλει; τί σημαῖα νέον;
ἀλλ' ἢ λέχος μοι κοὐ τέκνων πόλιν ἀς
ἔγραψεν ἢ δύσλεως, ἐξ αὐτομόλου;
θάρσει τάλαινα· λέκτρα γὰρ τὰ θησέως
οὐκέτι, σῶμά δ', ἢ τις εἴσειν γυνή.
καὶ μὴν τύποι γε σφῶν δόνης χρυσηλάτου
φλὸς ἐκέτ' ὄσις φλὸς, πεσσαυδοῦσί με.
φεῦ ἐξελέσας πυβόλας σφραγισμάτων,
ἴδω τί λέξαι δέλτος ἥδε μοι θέλει.
χο. φεῦ, φεῦ, τόδ' αὖ νεοχμὸν ἐκδοχᾶς

Tuæ infœlicis certamen manus.
Quis' nam tibi miseram extinguit animam?
Th. Heu, quibus affligor cladibus: ô te miseram.
Pessima hæc malorum meorum. ô fortuna,
Quàm infesta me & domum premis:
Improuisa macula suscipitur nobis à quoppiã Alastore.
Vita igitur nõ uita, id est acerba & tristis, cõsumit nos.
Malorum uerò pelagus cerno miser
Tantum, ut rursus enatare non queam
Vnquam, [a] nec superare fluctus casus huius tam miseri.
a id est, Nec uincere tempestatem huius calamitatis.
Laxate[b] compagines, ut uideam triste spectaculum.
b uectes.
Quibus uerbis miser, quam fortunam tuam
Luctuosam, ô misera, appellem ego?
Nam ueluti auis euanuisti è manibus,
Funestum iter emensa ad inferos præproperè.
Ae, æ, æ, æ. miseranda, miseranda hæc mala.
Ex anteacto æuo alicunde fero
Hanc calamitatem, luens in deos
Offensas & peccata alicuius meorum progenitorum.
CH. Non hæc tibi, ô rex, soli euenerunt mala,
Multis cum alijs frugi amisisti coniugem.
The. Ad inferos uolo, atras sub terra tenebras
Colere cupio, mortis miser oppressus caligine,
Tua dulcissima cum sim orbatus consuetudine.
Potius enim me perdidisti, quàm ipsa perieris.
A' quo audiam, unde letiferus casus
O' mulier, tuum afflictum pectus occupauerit?
Dicat quis factum,[c] aut frustra turbam
c alij cum puncto interrogatiuo. nos interpretem secuti sumus.
Regia domus ministrorum aluerit.
Hei mihi, hei ex te miser,
Quàm funestam domus tristitiam uideo?
Non tolerari, non dici potest. Sed perij,
Domus deserta est, liberi orbi & derelicti sunt.
CH. [d] Abijsti, abijsti, ô chara, optimaq;
d pro, Mortua es.
Mulierum, quascunq; aspicit
Phœbi iubar,
Et noctu radians Phœbi soror.
O' infœlix, infœlix, quanto laborat malo domus.
Lachrymis mei oculi
Obfusi rigantur ob tuum casum.
Sed aliud præter hanc cladem diudum metuo malum.
The. Hem sine, quid nam hæc scheda à chara manu
Suspensa sibi uult? quid noui significat?
Nunquid petens de thoro, deq; liberis
Mihi scripsit miserrima?
Sis bono animo infœlix: thalamos enim Thesei,
Ac domum non est quæ ingressura sit fœmina.
e Palsanuli est ea pars, in qua gemma est, & quã obsignandis literis apprimimus.
Atqui impressio[e] palæ aureæ
Huius, iam è medio profectæ, blanditur mihi.
Age explicatis sigillorum uinculis
Videam quid hæc mihi nunciare uelit schedula.
CH. Eheu, nouo malo perpetua serie

Deus

Deus uetera cumulat. Mihi ergo
Acerba [a] uitæ sors ad hunc casum relim
Contigerit. perditas enim, dico non [b] esse amplius
Eheu, meorum dominorum domos.
O' numen, si fieri potest, ne euertas domum,
Quin me precantem audi: ex quodam enim
Sinistro augurio ceu uates prospicio malum?
The. Hei mihi, quale aliud malum accessit malo?
Intolerandum, infandum, ô me miserum.
CH. Quid rei est? dic, si quid ad me pertineat.
The. Clamãt, clamãt dira, nec ferẽda, literæ. Quò fu-
Molem malorum? nam perditus dispereo. (giam
Quale, quale in literis carmen
Sonans uidi miser.
CH. Ae, æ. [c] sermonem non fausti prodis ominis.
The. Non amplius intra septa oris
Continebo insuperabile, impeditum,
Dirum, dirum malum. O' ciuitas, ciuitas,
Hippolytus meum thorum ausus est attingere,
Per uim, sacrum Iouis oculum non reueritus.
Sed age ô pater Neptune, quas olim mihi
Imprecationes tres promisisti, harum una confice
Filium meum, nec præsentem ilie diem
Superet, siquidem certa nobis donaris imprecamina.
CH. O' rex, deprecare rursus ista per deos:
Agnosces enim postea te errasse: mihi obtempera.
The. Non fiet. Quin & ex hac terra ipsum eijciam,
Duorumq; fatorum altero mactabitur:
Aut enim ipsum Neptunus ad Orci limina
Extinctum mittet, mea imprecamina colens:
Aut hac terra extorris erro uagus,
Terra in externa ærumnosam uitam exiget.
CH. Atqui ipse filius tuus in tempore adest
Hippolytus. iram autem remittas efferam
O' rex Theseu, optimaq; tuo domui consulas.
Hip. Vocem audiens tuam pater, seriò
Et festinãter aduenit: rem quidem propter quam gemis,
Haud scio, ex te tamen audire cuperem.
Hem, quid hoc rei? tuam pater coniugem
Mortuã uideo? id pfectò maxima admiratiõe dignũ est:
Quam modò reliqui, nec ita dudum
Hoc uitæ clarum aspiciebat iubar.
Quid ei accidit? quomodo infœlix perijt?
Pater, id ex te audire peruelim.
Taces? Nullus silentio usus est in malis:
Pectus enim omnia audiendi auidum,
[d] Etiam in malis quadam flagrat cupidine.
Non sanè amicos, & eos qui sunt plus quàm amici
Celare pater debebas tua infortunia.
The. O' in multis hallucinantes mortales temerè,
Quid innumera artium docetis genera,
Nihilq; non tentatis, & scrutamini:

a id est: Vti nam prius moriar, antequam futuram calamitatem uideam.
b perijsse funditùs.
c aliter: Profers sermonem malorum autorem.
d alii: Etiã in aduersis cupiditate superuacanea consumitur: ἁλίσκεται enim ἀκατασχέτοις interpres exponit.

ἐπεισφόρει θεὸς κακῶν· μοὶ μὴ δῶ
ἄδίωτον βίοτον τύχαι πῶς τὸ λοιπὸν
εἰ τυχεῖν ὀλομένας γὰρ οὐκέτ' ὄντας λέγω
φεῦ φεῦ, τῶν ἐμῶν τυραννοῦν δόμων.
ὦ δαίμον, εἴ πως δὴ, μὴ σφάλης δόμους·
αὐτομάτης γὰρ κλῦθί μου· πῶς γὰρ πνεῖ
οἰωνὸν ὥστε μαντεῖ εἰδέναι κακῶ.
Θη. οἴμοι. τόδ' οἷον ἄλλο πῶς κακῶν κακοῦ;
ὀ τλητὸν, ὀδὲ λεκτόν· ὦ τάλας ἐγώ.
χο. τί χρῆμα; λέξον, εἴ τι μοι λόγου μέτα.
Θη. βοᾶ, βοᾶ δεινὸν, ἄλαστα· τὸ φύγω
βαρὺ κακῶν· ἀεὶ γὰρ ὀλόμενον οἴχομαι.
οἷον, οἷον ἔδυ γὰ γραφαῖς μέλη
φθεγγόμενον, τλήμων.
χο. αἰ, αἰ· κακῶν ἀρχηγὸν ἐκφαίνεις λόγον.
Θη. τόδε μὴ δὴ κτὲν τόματος γὰ πύλας
κεκλεῖθ' δυσκπόρατον, ὀλοὸν ὀλοὸν
κακοῦ· ὦ πόλις, πόλις,
Ἱππόλυτος δυνῆς γὰ ἐμῆς ἔτλη θιγεῖν
βίας, τὸ σεμνὸν Ζηνὸς ὄμμ' ἀπαμάξας.
ἀλλ' ὦ πάτερ Ποσειδῶν, ἃς ἐμοὶ ποτε
ἀρὰς ἐπέχρεις, μὴ κατέργασαι
τούτῳ ἐμοῦ πάλαι· ἡμέραν δὲ μὴ φύγοι
τλιῶν δ', εἴπερ ἡμῖν ὤπασας ἐκφαῖς ἀρὰς.
χο. ἄναξ, ἀπόδυκε τοῦτα πῶς θεῶν πάλιν·
γνώσῃ γὰρ εὐθὺς ἀμπλακὼν, ἐμοὶ πίθὸ.
Θη. ὀκ ἔσι· κὰ πρός γ' ὀργὴν σφε βαλεῖν γῆς.
δυοῖν δὲ μοίραιν θατέρᾳ τεπλήξετοι·
ἢ γὰρ ποσειδῶν αὐτὸν εἰς ᾅδου δόμους
θανόντα πέμψει, τὰς ἐμὰς ἀρὰς σέβων·
ἢ δὲ χώρας ἐκπεσὼν ἀλώμενος,
ξυῶν ἐπ' ἄλαν, λυπῶν αὐτὸν ἥσει βίου.
χο. καὶ μὴν ὅδ' αὐτὸς παῖς σὸς εἰς καιρὸν πάρα
Ἱππόλυτος· ὀργῆς δ' ὀξυνεῖς κακῶν ἄναξ
θησεῦ, τὸ λῶστον βίσι βέλουσαι δόμοις.
ἱππ. ἰραυγῆς ἀκούσας σῆς, ἀφικόμην πάτερ
σπεύδων· τὸ μὲν τοι πρᾶγμ', ἐφ' ᾧ πενθεῖς,
ὀκ οἶδ' βουλόμην δ' ἂν ἐκ σέθεν ἰδεῖν.
ἔα, τί χρῆμα; σὴν δάμαρθ' ὁρῶ πάτερ
νεκρὸν; μεγίστ' θαύματος πέδ' ἄξιον.
ἦν ἀρτίως ἔλειπον εἰς φάος τόδε,
ὅπω χρόνου παλαιὸν εἰσεδέρκετο.
τί χρῆμα πάσχει; τοῦ τρόπου δόλωτοι;
πάτερ, πυθέσθαι βούλομαι σέθεν παρά.
σιγᾶς; σιωπῆς δ' ὀδὲν ὀρθὸν γὰ κακοῖς·
ἡ γὰρ πόθος τῶν τὰ καρδία ἰδεῖν,
κἀν τοῖς κακοῖσι λέχος δ' ἁλίσκεται.
ὁ μὴν φίλος γε, κἄτι μᾶλλον ἢ φίλος,
κρύπτειν δίκαιον σὰς πάτερ δυσπραξίας.
Θη. Ω πολλ' ἁμαρτάνοντες ἀνθρωποι μάτᾳ,
Τί δὴ τέχνας μὴ μυρίας διδάσκετε,
Καὶ πάντα μηχανᾶσθε, κἀξευρίσκετε,

Ερ εἰ

A „ Ερ εἰ δὲ οὐκ ἐπίστασθ', ὀδ' ἐθηράσασθέ πω,
„ φρονεῖν εἰδέναι σφε, οἷσιν ὀκ ἔνεστι νοῦς;
ἱππ. ἀμφοῖν ὦ Θησεῦ ἔστας, ὅσις εὖ φρονεῖν
„ τοὺς μὴ φρονοῦντας δυνατὸς ἐς' ἀναγκάζειν.
ἀλλ' ὁ γὰρ ὦ πάτερ λεπτουργεῖς, πάτερ·
δεδοικα μή σε γλῶσσ' ὑποβάλῃ κακοῖς.
θη. φεῦ, χρῆν βροτοῖσι τὸν φίλον τιμᾶν μόνον
„ σαφές τι κἀνδα, καὶ διάγνωσιν φρενῶν,
„ ὅσις τ' ἀληθὴς ὄσιν, ὅ τι μὴ, φίλος·
„ δισσὰς δὲ φωνὰς πάντας αὐθρώπους ἔχειν,
„ τὴν μὲν δικαίαν, τὴν δ' ὅπως ἐτύγχανον,
„ ὡς ἡ φρονοῦσα τἀδικ' ἠγνόει φρ
„ βρὸς δὲ δικαίας, οὐκ ἂν ἠπατώμεθα.
ἱππ. ἀλλ' εἴ τις εἰς σὸν δῶμ' με δεῦρο λῶν ἔχει
φίλων, νοσοῦμεν δ' ὀδὲν ὄντοι αὔτοι.
ἐκ τοι τοιούτου γμα· οἱ γὰρ ἐκπλήσσουσί με
λόγοι, πεφαλλόσυντοι ἐξεδρομοι φρενῶν.
θη. φεῦ δὲ βροτείας τοῖ πεθικέσεται φρενός;
B „ τί τόλμα τόλμης κὰ θράσος ἡρήσεται;
„ εἰ γὰρ κατ' αὐξῆσ βίοτ' ἠγονίσεται,
„ ὀδ' ὑστέρ' τὸ πρόσθεν εἰς ἐπιβολὴν
„ πανεργοῦ ἔσται, θεοῖσι πεσεῖν χθονὶ
„ ἄλλην δίκαιον γαῖαν, ἢ χωρήσεται
„ αὖ μὴ δικαίας κὰ κακοὺς πεφυκότας.
σκέψασθε δ' εἰς τόνδ', ὅσις ἐξ ἐμὸ γενὼς,
ἤμιν τἀμὰ λέκτρα, κἀξεμίγνυτο
πῶς δὲ θανὼν ἐμφανὴς κἀκεῖ ὤν.
δέξον δ' ἐπεισήν' εἰς μάσιν ἐλήλυθας,
ὁ σὸν πρόσωπον δεῦρ' φαντόν πατρί.
σὺ δὴ θεοῖσιν, ὡς πεδιόνος ὢν ἀνὴρ,
σεμνὸς; σὺ σόφρων, & κακῶν ἀπηρεῖς;
ὀκ ἂν πιθοίμην τοῖσι σοῖς κόμποις ἐγὼ,
θεοῖσι πεῶδεις ἀμαθίαν φρονεῖν κακῶς.
ἤδη νεῶ αὖχει, κὰ δι' ἀψύχου βορᾶς
C σίτοις κατπλοῦ· Ορφέα τ' ἄνακτ' ἔχων,
βάκχευε, πολλῶν γραμμάτων λῴων κατνός,
„ ἐπεὶ γ' ἐλήφθης. οὖν ἢ τοιούτος ἐγὼ
„ φεύγειν πεσφωνῶ πᾶσι· θηρεύουσι γὰρ
„ σεμνοῖς λόγοισι, ἀκρὸ μηχανώμενοι.
τέθνηκεν ὅδε, τοῦτο ἐκσώσειν δυνεῖς.
σὺ δ' ἁλίσκῃ πλεῖστον, ὦ κάκιστε σύ.
τοῖσι γὰρ ὄρκοι ἱρέοντοι, τίνες λόγοι
φεύγ' αὖ γένοιντ' ἂν, ὥστε σ' ἀπαλλαγῆναι
μισεῖν γε φύσεις τοῦδε, κὰ τὸ δὴ νόθον
τοῖς γνησίοις σὰ πολεμεῖν πεφυκέναι;
κακὼ ἄρ' αὐτοῦ ἔμπορον βίου λέγεις,
εὐδυσμενείας σῆτα φίλτατ' ὄλεσον.
ἀλλ' ὡς τὸ μῶρον αὐξάσειν μὲν ὀκ ἔνι,
„ γυναῖξὶ δ' ἐμπέφυκεν, οἷσ' ἐγὼ νέος
„ ὀδὲν γυναικῶν ὄντας ἀσφαλεστέρας,
„ ὅταν παράξῃ Κύπρις ἡδῶσαν φρένα·
„ τὸ δ' ἄρσεν, αὐτὸν ὠφελεῖ πεφυκέμενον.

Vnum autem nec scitis, nec assecuti estis unquam, “
Vt sapere doceatis eos, quibus mentis est nihil? “
Hip. Mirum doctorem dixeris, qui ut rectè sapiant
Amentes possit mortales cogere. “
Sed non in tempore subtiliter loqueris, pater.
Metuo ne tua lingua obruatur malis.
The. Eheu, debebant mortalibus certa esse indicia,
Iudiciaq; & signa, & notæ mentium, “
Quibus uerum amicum, aut fucatum discernerent: “
Debebat & binas quisq; habere uoces, “
Vnam quidem iustam, alteram talem qualis esset, “
Vt ea quæ iniusta [a] curæ haberet, argueretur “ a id est, ἀδικον. “
Ab iusta, sic sanè dolo aut fraudi non esset locus. “
Hip. At [b] si quis [c] amicorum tibi insusurrauerit
Calumnias de me, periclitamur innocentes.
Certè obstupefio: me enim consternatione afficiunt
Verba, quæ absurdè & præter rationem alternas.
The. Heu. Quò tandem humana mens deueniet?
Quis modus erit audaciæ & confidentiæ?
Si enim unusquisq; uiri uita propagabitur,
Posteriorq; erit priore uitiosior, “
Non paulo semper necesse habebunt dij, “
Vt aliam huic solo adijciant terram quæ separet “
Bonorum & improborum consortia. “
Intuemini uerò in hunc, qui ex me natus est: “
Polluit meos thalamos, & id conuincitur
A' mortua, manifestè esse improbissimus.
Quin ostende, siquidem ad piaculum progressus es,
Vultum tuum huc aduersum patri.
Tu ne cum dijs, ceu uir singularis & eximius,
Conuersaris? tu castus, & ab omni purus crimine?
Haud ego tuæ crediderim iactantiæ,
Qui nunquam deos putaui sapere perperam.
Iu nunc, gloriare, & per edulia inanima
Cibis [d] cauponare, & Orpheo duce
Bacchare, multarum literarum admirans fumos, d id est, fucũ fac, impone hominibus.
Siquidem deprehensus sis. Tales autem ego
Omnibus cauendos esse moneo: captant enim (pia. “
Homines graui b. & serijs uerbis, moliẽtes interim tur- “
Mortua est hæc, id quod te seruaturum putas:
In hoc maximè fis reus, ô tu pessime.
Quæ enim iuramenta, quæ ue oratio
Huius [e] potior esse queat, ut crimen speres effugere? e scilicet litteris, & de te testimonio.
Odisse illam te dices, & genus tuum
Externum fuisse inusum ingenuis?
Dicis sanè ipsam gubernatricem uitæ malam,
Quæ tui odio amisit charissima:
Vel quòd non ita adsit uiris dementia,
Vt mulieribus innata est? noui ego quidem “
Iuuenes nihilo [f] cautiores esse fœminis, “ f tutiores.
Quando animum ingentem impellit Cypris: “
Quod uerò mares sunt, id habent culpæ prætexere. “

r Quid

Quid ergo? quid de his tecum uerbis uelitor,
Cùm præsens cadauer testis sit certissimus?
Apage ex terra exul ocyus,
Neq; Athenas, quas dij extruxere, redeas,
Nec in fines terræ, cui ego impero.
Nam si ista passus tibi cessero,
a Al. Scinis dicitur. Non me unquam testabitur [a] Sinis Isthmius
Se occidisse, sed gloriari temerè.
Nec scopuli, quos mare alluit, Sceironides
Fatebuntur me esse malis formidabilem.
CH. Haud scio, an uerè possim quenquam mortalium
" Dicere beatum: nam prima rursus retrò uersa sunt.
Hip. Pater, uis & impetus animi tui, & potentia
Vehemẽs est. hãc tamẽ rem, quæ quidẽ multas habet ra (tiones,
Si quis excusserit, parum honesta fuerit.
Ego uerò ad faciendũ uerba apud turbam ineptus sum:
Apud æquales autem paulò solertior.
" Nec id absq; ratione est: qui enim inter sapientes
" Nihili sunt, hi apud uulgus loquuntur promptius.
Attamen necesse est, dum urgeat calamitas,
Linguam me soluere. Hinc aũt summam dicendi initiũ,
Vnde prius me adortus es, tanquam iugulaturus
Etiam non respondentem. Aspicis hoc iubar,
Et terram? in his nullus uir est,
Tametsi tu neges, me continentior.
Primùm enim deos scio colere:
Deinde amicis uti, qui quidem nulla lacessunt iniuria,
Sed quibus inest uerecundia, ut nec mala enuncient,
Nec rursus cum prauis designent turpia:
b familiarium. Ad hæc non sum irrisor [b] conuictorum, pater.
Sed idem sum amicis, & præsentibus & absentibus.
Ab uno uerò intactus, quo me uictum esse putas: (rea,
Corpus.n. habeo in hũc usq; diẽ intemeratũ à re Vene-
Nec actum istũ thori non. nisi quantũ uerbis percipio,
c uel: Aut in picturis cõtemplor. [c] Aut libris legẽdis intelligo, nec admodũ animus cupit
Ista animaduertere, cum is mihi incorruptus sit.
Sin aũt fortasse mea continentia non mereatur fidem
Apud te, ostendi oportet, quomodo perierit,
An'ne huius corpus forma eminuerit
Inter omnes mulieres? aut ego hæreditariam,
Occupato thoro, sperauì me gubernaturum domum:
Stultus sanè sim, & nil sentiens.
" Sed utrum regnare modestos iuuat?
" Minimè, nisi mentes corrupisset
" Mortalium, quibus placet, monarchia.
Ego autem in certaminibus palmam Græcanicis
Primus tenere uelim, & in republica
Cum optimatibus fœlices secundus annos exigere.
" Hoc .n. modo fœliciter uiuere licet: absens q; periculũ
" Plus, quàm imperia, uoluptatis exhibet.
Vnũ adhuc, quod mea refert, nõ dictũ est, alia habes.
Si mihi testis esset, qualis sum ego,

τί δῆτ; τί ταῦτα βῆς ἐμιλλῶμαι λόγοις, A
νεκρὸν πρόσωπον μαρτυρῆν παρεστάτας;
ἔξελθε γαίας ἆρλ' ὅσον τάχος φυγάς·
καὶ μήτ' Ἀθῆνας τὰς θεοδμήτους πόλης;
μήτ' ἐς ὅρους γῆς, ἧς ἐμὸν κρατεῖ σθένος.
εἰ γὰρ παθὼν γε σοῦ τάδ' ἠνεσχόμην,
ὁ μαρτυρήσει μ' ἰδμὼν Σίνις ποτὲ
κτανεῖν ἑαυτὸν, ἀλλὰ κομπάζειν μάτην.
ὀδ' οὐ θαλάσσης σύνομοι Σκειρωνίδαι
φήσουσι πεῖραν, τοῖς κακοῖς μ' εἶν Βαρύν.
χο. οὐκ οἶδ' ἔγωγε εἴποιμ' εὖ δυτυχεῖν τινα
θνητῶν· τὰ γὰρ δὴ πρῶτ' αὖ τρεπόμενα πάλιν. "
ἱππ. πάτερ, μόνον μὴ, ξύστασίς τε σῶν φρενῶν,
δεινὴ· τὸ μὲν τοι πρᾶγμ' ἔχει πολλοὺς λόγους,
εἴ τις σφαλεῖ φύγῃ, τίς ἀκαλὸν τόδε.
ἐγὼ δ' ἄκομψος εἰς ὄχλον δυοῖν λόγοιν,
εἰς ἥλικας δὲ λωίων σοφώτερος.
" Καὶ ἐστὶ μοῖραν καὶ τόδ'· οἱ γὰρ ἐν σοφοῖς " B
" Φαῦλοι, παρ' ὄχλῳ μισοπόνηροι λέγειν. "
ὅμως δ' ἀνάγκη συμφορᾶς ἀναγμένης,
γλῶσσάν μ' ἀφεῖναι. πρῶτα δ' ἀρξόμαι λέγειν,
ὅθεν μ' ἐπῆλθον πρότερον ὡς σφαλεῖν,
οὐκ αὐτιλέξοντ' εἰδυῖας φάος τόδε,
καὶ γαῖαν, ἐν τοῖσδ' ὄντες αὐτὴ ἐμοῦ,
ὀδ' ἢν σὺ μὴ φῇς, σωφρονέστερον λογοῦ·
ἐπίσταμαι γὰρ πρῶτα μὲν θεοὺς σέβειν,
φίλοις τε χρῆσθαι, μὴ δικεῖν πλημμέλειαν·
ἀλλ' οἷσιν αἰδὼς, μήτ' ἀπαγγέλλειν κακὰ,
μήτ' αὖ δ' ἐσαρεῖν αἰσχρὰ τοῖσι χρωμένοις.
οὐκ ἐγελαστὴς τῶν ὁμιλούντων, πατὴρ,
ἀλλ' αὐτὸς ἡδέως ἁγνὸς ὢν φίλοις.
ᾧ δ' ἄθικτος, ᾧ με νῶν ἔλεῖν δοκεῖς·
λέχος γὰρ εἰς τόδ' ἡμέρας ἀγνὸν δίκας,
οὐκ οἶδα πρᾶξαι πλὴν δὲ, πλὴν λόγῳ λύων,
γραφῇ τε λύσαιμι. δὲ ταῦτα χρὴ σωπᾶν
πρὸ θυμός εἰμι, πῆδημον ψυχὴν ἔχων. C
εἰ δὴ τὸ σῶφρον τὐμὸν οὐ πείθει σ' ἴσως,
εἰ δὲ δὴ σε δεῖξαι, ὡς τρόπῳ διεφθάρη·
πότερα τὸ φῦλον σῶμ' ἐναλλιάσθαι
πασῶν γυναικῶν ἐν σὸν οἴκοις δόμοις,
ἔγκληρον δύνῃ πρὸς λαβὼν, ἐπὶ πλάκα;
μάταιος ἆρ' εἶν, ὀδ' ἀμὸ μὲν ὄν φρενῶν.
ἀλλ' ὡς τυραννεῖν ἡδὺ κοῖσι σώφρασιν; "
ἥκιστά γ', εἰ μὴ τὰς φρένας διέφθορε "
δυνατῶν, ὅσοισιν αὐδάνει μοναρχία. "
ἐγὼ δ' ἀγῶνας μὲν κρατεῖν ἐλλήνιους
πρῶτος θέλοιμ' ἄν, ἐν πόλει δὲ δεύτερος
σὺν τοῖς ἀρίστοις δυτυχεῖν ἀεὶ φίλοις.
" Τοῦτο γὰρ εὖ πάρεστι· κίνδυνος δ' ἀπών, "
" Κρείσσω δίδωσι τυραννίδος χάριν. "
ἐν ὃ λέλεκται τῶν ἐμῶν, τὰ δ' ἄλλ' ἔχεις·
εἰ μὲν γὰρ ἦν μοι μάρτυς οἷος εἶμ' ἐγὼ,

A καὶ δ' ὁρῶσης φεῦγος ἀγωνιζόμην,
ἔργοις αὖ δὲ δὴ οὐ κακοὺς διεῖδον.
νῦν δ' Ὀρκύν Διὶ λῦσε. καὶ τὰ δὴν χθονὸς
ὀμνυμι, τὸν σῶν μὴ ποτ' ἄψασθαι γάμων,
μὴδ' αὖ θελῆσαι, μὴδ' εἰς γνῶσιν λαβεῖν·
ὅτ' αὖ γ' ἀλοίμην ἀκλεὴς, ἀνώνυμος,
ἄπολις, ἄοικος, φυγὰς ἀλιτόδυον χθόνα,
καὶ μήτε πόντος, μήτε γῆ δέξαιτό μου
σάρκας θανόντος, εἰ κακὸς τοιφυκ' ἀνὴρ.
εἰ δ' ἥδε δεισμάνοσ' ἀπώλεσεν βίον,
ἀκοῖσ' ἐμοὶ γὰρ ὁ θέμις λέγειν πόρα.
" ἐσωφρόνησεν, οὐκ ἔχοντα σωφρονεῖν.
" ἡμεῖς δ' ἔχοντες, ὁ καλῶς ἐχρώμεθα.
χρ. αἰκοῦσαν εἶπας αἰτίας ἀφεροφλῶ,
ὅρκους παρεῖκες, πίστιν ὁ σμικρὰν θεῶν.
θη. ἆρ' οὐκ ἐπῳδὸς καὶ γόης τοιφυκ' ὁδί,
ὃς τὸν ἐμὸν τοιποιθεν ἐξορκισεῖ;
B ψυχὴν κρατήσειν, τὸν τεκόντ' ἀτιμάζας;
ἱππ. καὶ δὴ γε κἀγὼ τοῦτο θαυμάζω πάτερ·
εἰ γὰρ σὺ μὴν παῖς ἦδ', ἐγὼ δὲ σὸς πατὴρ,
ἔκτεινά σ' αὖ, λὰ φυγαῖς ἐζημίουν,
εἰ πρὸ γυναικὸς ἠξίουν ἐμῆς θιγεῖν.
θη. ὡς ἄξιον τόδ' εἶπας· ἐκ ὅτου θανῇ,
ὥσπερ σὺ σαυτῷ τόνδε πρόσθηκας νόμον.
" Ταχὺς γὰρ ἄθλιος ἐρᾷς θανεῖν αὐδρὶ δυσυχεῖ.
ἀλλ' ἐκ πατρῴας φυγὰς ἀλιτόδυον χθονὸς,
ἐρῶν ἐπ' ἄκαν λυπεῖν αὐτὴ πόσεις βίον· "
" μιαρὸς γὰρ ὄδιν ὅτι ὁ αὐδρὶ δυσεβεῖ.
ἱππ. οἴμοι, τί δρᾶσεις; οὐδὲ μίμυτλὶ χρόνον
δίξῃ κἀμῶν, ἀλλά μ' ἀγελᾷς χθονός;
θη. πόρωγε πόντε, καὶ τόπῳ ἀτλαντικῷ,
εἴ πως δύναιμι. ὡς σὸν ἐχθαίρω κάρα.
ἱππ. οὐδ' ὅρκῳ, οὐδὲ πίστιν, οὐδὲ μάντεων
φήμας ἐλέγξας, ἄκριτον ἐκβαλεῖς με γῆς;
C θη. ἢ δ' ἔλεγον ἥδε, κλῆρον ὁ δεδεγμένα,
κατηγορεῖ σε πισά· σὺ δ' ὑπὲρ κάρα
φοιβῶντας ὄρνις, πολλ' ἐγὼ χαίρειν λέγω.
ἱππ. ὦ θεοί, τί δῆτα τόμὸν ὁ λύσω τόμα,
ὅστις γ' ὑφ' ὑμῶν, ὧς σέβω, δόλλυμαι;
ὁ δῆτα παύτὼς ὁ πίθοιμ' ἄν οἷς με δεῖ;
μάτην δ' αὖ ὅρκους συγχέαιμ', ὧς ὤμοσα.
θη. οἴμοι· τὸ σεμνὸν ὡς μ' ἀκτενεῖ τὸ σόν.
οὐκ εἶ πρόσω ὡς τάχιστα γῆς ἐκτὸς;
ἱππ. ποῖ δῆτα τλίμων τρέψομαι; τίνος ξένων
δόμους ἔσειμι, τῆδ' ἐπ' αἰτίᾳ φεύγων;
θη. ὅστις γυναικῶν λυμεῶνας ἥδεται
ξένους πομίζων, καὶ ξυνοικοῦσ κακῶν.
ἱππ. αἰ, αἰ· πρὸς ἦπαρ, δ' ἀκεύων τ' ἐγὼ τόδε;
εἰ δὴ κακὸς τε φαίνομαι, δοκῶ τέ σοι.
θη. τότε σφάζειν καὶ πωγυνώσκειν ἐχρῆν,
ὅτ' εἰς πατρῴαν ἄλοχον ὑβρίζειν ἔτλης.
ἱππ. ὦ δῶματ', εἴθε φθέγμα γηρύσειδέ μοι,

Et cum ista uina adhuc contenderem,
Opere sanè & re improbos cognosceres.
Nunc autem Orcium Iouem, & Telluris solum
Iuro, nunquam me tua uiolasse connubia,
Nec uoluisse, nec habuisse in animo.
Aut ipse peream inglorius, sine nomine,
Extorris, exul, incertis oberrans sedibus
Terram: & nec pontus, nec tellus accipiat
Meas extuncti carnes, si quid sceleris patrauerim.
Ista autem, an uitam amiserit metu
Haud scio: mihi enim ultrà non fas est loqui.
Innocens [a] illa fuit, cũ innocens esse nequiuerit, (sum.
Ego [b] aũt, q et castus sum, et tacui, nõ rectè his reb. usus
Ch. Sufficientem tuæ causæ defensionem dixisti,
Qui iuramentum præstitisti, non leuem deorũ fidem.
Th. Non hic incantator & impostor est?
Qui credidit religione iuramenti
Se animum meum flexurum, parentis sui dedecus.
Hip. Et te in hoc ualde miror pater:
Si enim tu filius esses, ego autem tuus pater,
Trucidassem te, nec mulctassem exilio,
Siquidem meam ausus fuisses attingere coniugem.
The. Præclarè hoc dixisti. non sic morieris,
Quemadmodum tu tibi ipsi hanc præscripsisti legem:
Præpropera enim mors, optata est homini misero. "
Quin ex patria terra exul uagus,
Externa in terra, ærumnosæ exorbebis uitæ miserias.
Id enim præmij est uiro impio debitum. "
Hip. Hei mihi, quid facies? non quod reuelet & indicet
Meã innocentiã tempus expectabis, sed me eijcis solo?
The. Vltra quidem Oceanum, & fines Atlanticos,
Si quo modo possim: sic tuum inuisum mihi est caput.
Hip. Neq; iuramento, nec fide, nec haruspicum
Exploratis dictis, me indemnatum terra exiges?
The. Hæccine non admittens sortes schedula
Satis te damnat: ijs autem quæ uolitant
Supra caput, auibus longum ualere dico.
Hip. O' dij, cur non tandem soluo os meum:
Qui per uos, quos ueneror, pereo?
Nõ [c] prorsus nõ persuadere, quib. me oporteat, queam, (c hic duo ne gationes per anadiplosim ἐμφατικώτερον negant.
Frustraq; fidem, quam iurauì, desererem.
The. Hei mihi, tua me necat sanctimonia:
Non abis quàm ocyßimè extra fines patriæ?
Hip. Quò me miser uertam? cuius hospitis
Domo recipiar, hanc ob culpam damnatus exilij?
Th. Cuicumq; corruptores mulierum uolupe est
Hospites recipere, & ministros scelerum.
Hip. Ae, æ. hepar penetrat hoc, & lachrimas excutit,
Si iam malus uideor tibi, & existimor.
Th. Tum ingemiscere, & rem perpendere oportuit,
Cum paternam uiolare ausus es coniugem.
Hip. O' domus, utinam uocem emitteres mihi,

a Id est: Casta tibi Phædra fuit, cum natura minimè potuerit, nec fuerit.
b Interpres hunc locum ita exponit. uulgata uersio ita habet: Sapuit, cũ nõ sapuisset. tanquàm uerò, cum simus sapientes, non bene tractamur.

Testimonioq; esses, an sim ego nocens.
The. Ad mutos testes confugis? manifestè
Res ipsa non loquens, te indicat malum.
Hip. Eheu utinam me alterum intueri liceat (malis.
Coram stantē, sic lachrimis madidū, & talib. afflictū
The. Multo magis teipsum assuetisti colere,
Quàm ut iustus pietatem exhiberes parentibus.
Hip. O infœlix mater, ô tristes fœtus, & progenies,
* Nullus meis amicis unquam sit * nothus.
Th. Non trahitis ipsum famuli? nondum auditis
Iampridem me hunc in exilium amandare?
Hip. Ploret, abit, quisquis horum me attigerit.
Quin tu ipse, si tibi est animus, extrudas solo.
Th. Faciam hoc, nisi meis uerbis parueris:
Nulla enim me tui exilij subit misericordia.
Hip. Decretum sic illi, ut apparet. ô me miserum.
Scio ista quidem. sed quo pacto efferam non scio.
O charissima mihi è diuis Latonæ filia,
Mecum considere, & unà uenari solita, exulabimus
Inclyta Athenarum ciuitate: sed ualete mœnia,
Et terra Erechtheï. ô tellus Trœzenia
Quàm iuuenibus educandis fœlix & alma es,
Vale: postremum enim te aspiciens alloquor.
Ite ô iuuenes, mihi huius terræ cœtanei,
Vltimùm alloquimini nos, & è terra deducite.
Non enim unquam alium continentiorem uirum
Videbitis, etsi ista non uideantur meo patri.

Chorus.

Mirè profectò cura deorum
De rebus humanis, quoties animo subit,
Mihi adimit sollicitudinem:
Rursum, quando iam spe quiddam sapientiæ foueo,
Destituor, cum casus mortalium
Et facta intueor.
Alia enim aliàs incertis mutantur uicibus:
Vertiturq; mortalibus
Vita erratica & instabilis.
Vtinam mihi supplicanti
† Tantùm hæc † sors largiatur
» Cœlitùs: fortunam scilicet cum diuitijs,
» Et non marcescentem angoribus animum.
» Contingat autem mihi, nec excellens nimis
» Nec rursus obscura & nimis exilis gloria.
» Sed faciles in crastinum componens animi
» Mores, semper doloris expers æuum transigam.
Non enim amplius metu uacuam
Mentem habeo, præterq; spem res euenire uideo,
Postquam Græciæ
Clarissimum sidus
Aspeximus, aspeximus patris ob iram
In externam exigi terram.

καὶ μαρτυρήσαιτ' εἰ κακὸς πέφυκ' αὐτῆς. A
Θη. εἰς σὸν ἄφωνος μάρτυρας φεύγεις; στέρξω
τόδ' ὄργον, ὃ λέγω, σε μιαρὸν καὶ κακόν.
Ἱππ. φεῦ· εἴθ' ἦν ἐμαυτὸν πρὸς βλέπειν φανταίον
καθ', ὡς ἐδάκρυσ', οἷα πάσχ' μιν κακά.
Θη. πολλῷ γε μᾶλλον σαυτὸν ἠσκηκὼς σέβειν,
ἢ σὸν τιμῶντας ὅσια δεξιῶν, δίκαιον ὤν.
Ἱππ. ὦ δυστάλαινα μῆτερ, ὦ τίκραὶ γοναί,
μηδ' εἴς ποτ' εἴη τῶν ἐμῶν φίλων νόθος.
Θη. οὐχ' ἕλξετ' αὐτὸν δ' μῶν δεῦρο; οὐκ ἀκούετε,
πάλαι ξένῃδε τόνδε τῆς ἐνέπουτά με;
Ἱππ. κλαίων τις αὐτῶν ἅψ' ἐμοῦ γε θίξεται·
σὺ δ' αὐτὸς εἰ στι θυμὸς, ἐξώθει χθονός.
Θη. δράσω τάδ', εἰ μὴ τοῖς ἐμοῖς πείσῃ λόγοις.
οὐ γὰρ τις οἶκτος σῆς μ' ἐσέρχεται φυγῆς.
Ἱππ. ἀρκηρὸν, ὡς ἔοικεν· ὦ τάλας ἐγώ.
ὡς οἶδα μὲν ταῦτ' οἶδα δ' οὐκ ὅπως φράσω.
ὦ φίλτατοι μοι δαιμόνων λιτὸς κόρε, B
συνίθεκε, συγκύναγε, φεύξόμεθα δὴ
κλεινὰς Ἀθήνας· ἀλλὰ χαιρέτω πόλις,
καὶ γᾶ Ἐρεχθέως· ὦ τοῦδε Τροιζήνιον,
ὡς εὐγενεῖ κεῶν πολὺ ἐχὸς δυδαίμονα,
χαῖρ· ὕστατον γὰρ σ' εἰσορῶν προσφθεγγόμαι.
ἴτ' ὦ νέοι μοι θῆδε γῆς ὁμήλικοι,
προσείπατ' ἡμᾶς· καὶ προπέμψατε χθονὸς,
ὡς οὔ ποτ' ἄλλον ἀνδρα σωφρονέστερον
ὄψεσθε, εἰ μὴ τοῦτ' ἐμῷ δοκεῖ πατρί.

Χορός.

ἦ μέγα μοι τὰ θεῶν
μελεδήματ', ὅταν φρένας ἔλθῃ,
λύπας παύει·
ἐλπίσι δ' ἐν ἐλπίδι δούβῳ,
λείπομαι, γῶ τε τύχας θνατῶν
καὶ γὰ ὀρύγμασι δυόστων. C
ἄλλα γὰρ ἄλλοτ' ἀμείβεται,
μετὰ δ' ἵσταται αὐδεάσιν ἀώρ,
πολυπλάνητος ἀεὶ.
εἴθε μοι δύξαμένα
Θεόθεν τάδε μοῖρα παράσχοι,
τύχαν μετ' ὄλβου
καὶ ἀγήρασον ἄλγεσι θυμόν·
δύξα δὲ μήτ' ἀτρεκὴς, μήτ' αὖ
πεφασμένος φέειν.
φάος δ' ἴδοιμι τὸν αὔριον
μεταβαλλομένα χρόνου ἀεὶ,
βίον σωδυτυχεῖν.
δείπν γὰρ καθαρὰν
φρένα ἔχω· πρὸς δ' ἐλπίδα δύοσω,
ἐπὶ τὸν ἑλλανίας
φανερώτατον ἀεὶ Ἀθήνας
εἰσδύμεν, εἰσδύμεν ἐκ πάτρος ὀργὰς
ἄλλαν ἐπ' ἄλλαν ἱέμενον.

ὦ φίλα μαθεῖ πολιήτιδος ἀκτᾶς,
δρυμός τ' ὄρειος, ὅθι λιωὼν
ὠκυπόδων ἐπέβα
θεᾶς μετὰ θῆρας φαίρων,
Δίκτυννα ἀμφὶ σεμναί,
ἐπὶ συζυγίαν
πώλων φέταῖ ἀδεθέσι,
τὸν ἀμφὶ λίμνας τρόχον
κατέχων ποδὶ γυμνάδας ἵππος.
μέλδ' ἀύπνος ἐπ' ἄντυγι χορδιαῖ
λέβα πατρῴων αὐδὰ μόν·
ἀσέφανοι δὲ κόρας αὐάπαυλαι
Λατοῖς βαθεῖαν αὐὰ χλόαν.
νυμφίδια δ' ἀπόλωλε λέχη
φυγᾷ σᾷ λέκτρων ἄμιλλα κόραις.
ἐγὼ δὲ σᾷ δυσυχίᾳ
δάκρυσι δοιοῦ
B πότμον ἄποτμον. ὦ τάλαινα
μᾶτδ' ἐτεκεῖν ἀνόνητα φεῦ,
μανίᾳ θεοῖσιν.
ἰὼ ἰὼ συζυγίαι χάεσθε,
τί τὸν τάλαν' ἐκ πατρῴας γᾶς
δόμων ἄτας ἄπτον,
πέμπετε τῶδ' ἀπ' οἴκων;

ΔΡΑΜΑ ΓΕΜΡΤΟΝ.

ἡμιχόριον. ἄγγελος. ἄρτεμις. ἱππόλυτος.
Θησεύς. χορός.

ἡμιχ. Καὶ μὴν ὁπαδὸν Ἱππολύτου τόνδ' εἰσορῶ
σπουδῇ σπεύδοντα πρὸς δόμους ὁρμώμενον.
ἄγ. ποῖ γῆς ἀνακτα φεύγει Θησέα μολών,
ὑφεῖμ' ἀν. ὦ γυναῖκες; εἴπερ ἴστε μοι
σημάνατ' ἄρα τῶνδε δωμάτων ἔσω;
χο. οὐδ' αὐτὸς ἔξω δωμάτων προβεύεται.
ἄγ. Θησεῦ, μέριμνης ἄξιον φέρω λόγον
σοι, κἀν πολίταις, οἵτ' Ἀθηναίων πόλιν
C ναίουσι, καὶ γῆς τόρμονας Τροιζήνιας.
Θη. τί δ' ὄστι; μῶν τις συμφορὰ νεωτέρα,
δοκεῖς κατέλαβ' ἀστυγείτονας πόλεις;
ἄγ. Ἱππόλυτος οὐκέτ' ὄστιν, ὡς ἐπεῖν ἔπος,
ἐλεύθερος μόνον τοι φῶς ἴδοι σμικρᾶς ῥοπῆς.
Θη. πῶς τοῦ; δι' ἐχθρὰς μῶν τὰς ἐμὰς ἀφικνεῖται;
ὅστ' κατέκτανε' ἄλοχον ἐκ πατρὸς βίας;
ἄγ. οἰκεῖος αὐτὸν ὤλεσ' ἁρμάτων ὄχος,
ἀραί τε σοῦ σύματος, ἃς σὺ σῷ πατρὶ
πόντου κρέοντι πταίδος ἠράσω τοῦδε.
Θη. ὦ θεοί, πόσεισον, ὡς ἄρ' ἦδ' ἐμὸς πατήρ,
ὀρθῶς ἀκούσας τῶν ἐμῶν κατδυγμάτων.
πῶς κἀν δόλῳ τε εἰ τε τῷδ' τρόπῳ δίκης
ἔπασχον αὐτὸν, βόσπερον ἀεγκύαντά με;
ἄγ. ἡμεῖς μὲν ἀκρὶ κυμοδέγμονος πέλας,
ψήκραισιν ἵππων ἐκτενίζομεν τρίχας,
κλάοντες· ἦλθε γὰρ τις ἄγγελος λέγων;

O arena littoris ciuici
Nemorosoq; colle sylua, quò cum rapidis
Canibus uenit, ut interficeret feras,
Castæ studium [a] Dianæ.
Non posthac equuleos pariter freno cogens
Conscendes Venetos, ut ad curricula
Limnes impigros pedere gas equos.
Insomnisq; Musa sub citharæ iugo
Sistet melos paterna in domo:
Et aræ Latoidis erunt
Sertis uiduæ per lucos profundos.
Præterea nuptialis spes abijt thori
Tuo exilio, quibuscunq; tuus thalamus cordi erat
Virginibus. ego autem tua disjunctus calamitate,
Lachrimis persequar
Luctuosa fata. ô infœlix
Mater, frustra peperisti:
Eheu dijs succenseo.
Iò iò [b] concordes Gratiæ,
Quid hunc miserum ex patrio regno
Nullus mali autorem
Ab his mittitis ædibus?

a Δίκτυννα ἀμφὶ, circa castã Dianam: id est, feras subiectas Dianę. sic interpres Græcus.

b συζυγίαι, amoris reconciliatrices. & instauratæ, rursus beneuolentiæ autores.

ACTVS QVINTVS.

Semichorus. Nuncius. Diana. Hippolytus. Theseus. Chorus.

Sem. ATqui ministrum Hippolyti hunc uideo,
Tristē uultu, ad domū præcipiti tēdentē gradu.
Nun. Vbi Thesea huius terræ principem
Inueniam, ô mulieres? si scitis, mihi
Indicate. num intus in domo est?
Cho. Is [c] ipse iam foras egreditur.
Nun. O Theseu, [d] non leue affero nuncium
Tibi, & ciuibus, qui Athenienſium ciuitatem
Inhabitant, & fines terræ Trœzeniæ.
The. Quid nam est? num quæ noua calamitas
Vicina oppressit duarum urbium mœnia?
Nun. Non amplius est Hippolytus, ut uerbo tē eloquar.
Paruo uerò momento [e] uitale aspexit iubar.
Th. A quo perijt? nū quis hostili eum interimit manu,
Cuius uxori per uim, ut patris, uitium obtulerit?
Nun. Ipsum proprij currus præcipites rotæ
Perdidēre, & tui oris imprecamina, [f] quibus
Rectore maris indulgente, deuouisti filium.
Th. O dij, & ô Neptune, reuera meus es pater,
Qui rectè uota audiuisti mea.
Sed & quo pacto perierit, dic. quomodo supplicij
Plaga percussit illum, qui me affecit dedecore?
Nun. Nos quidem procellosa ad littora
Strigilibus equorum ornabamus [g] iubas,
Flentes: iam enim nuncius aduenerat,

c ἀφικνεῖται.

d μέριμνης ἄξιον: id est, dignum cogitatione & sollicitudine.

e id est, Paruo antè uixit, uel ex guttæ uitæ momentum sup. rest. id quod non displicet, uti scilicet εὐτυχίας pro præsenti sumatur.

f Ad uerba, quę aduersus filium tuum patri uouisti Neptuno.

g τρίχας, pilos, crines.

Qui diceret non amplius relaturum pedem
In hanc terram Hippolytum, infeliciꝰ abs te exilij
Damnatũ. Tum & ipse uenit, idem lachrimando melos
Nobis qui eramus in littore, ferẽs: magnaq; turba simul
Coætaneorũ amicorũ ipsum comitans prosequebatur.
Tandem autem uix cessans à lachrimis
Dixit: Quid frustra discruciors parendũ iussis patris.
Equos subigite ocyus iugo, & curribus
Iungite ministri: nõ enim mihi amplius hæc est ciuitas.
Hinc omnes festinatò agerè,
Equosq; ipsos dicto celerius
Domino expeditos sistere.
Manibus deinde à curru habenas corripit:
* Pedesq; eò, quò debet, figit loci.
Tum primùm quidem supinis manibus alloquitur deos:
O Iuppiter, disperem, si fallam, & sons sim sceleris:
Paterq; quàm nos indignè tractet, sentiat
Aliquando, seu mortui simus, seu luce fruamur supera.
Mox stimulos apprehendens manu simul,
Equis addidit: nos autem comites currum ponè
Iuxta equos sequebamur dominum
Rectà, quà Epidaurum & Argos patet uia.
Vbi uerò solitariâ in loca incidimus,
Littus quoddam est ultra hanc terram,
Protentum ad sinum Saronicum:
Ibi horribilis sonus, ceu tonitru Iouis
Grauem edidit fragorem, auditúq; formidabilem.
Capitaq; arrexêre, & aures ad polos
Equi. nos autem iuuenili trepidamus metu,
Vnde mugitus ille esset: & dum ad undosa
Littora respicimus, en immensum cernimus
Sublatum in astra fluctum, ut meis oculis
Adimeretur prospectus littoris Scironij:
Operuit autem Isthmum, petramq; Aesculapij.
Deinde rursus intumescens, & latè spumam
Multam effundens æstu æquoreo.
Se in littus prouoluit, ubi quadriga erat:
Simulq; cum ipso turbine, & fluctu ter maximo
Vnda extulit taurum, monstrum horrificum,
Cuius mugitu tota quidem terra impleta
Horrendùm resonabat. intuentibus uerò,
Maius quàm uisus ferret, apparebat spectaculum.
Equos autem statim grauis inuadit metus,
Et dominus, ut qui iam multo tractandi equos
Vsu tritus erat, habenas corripit,
Retentatq; ratem ceu uir nauticus,
Loris, corpore enitens retrò.
Illi uerò mordentes frena † ignigena maxillis,
Cursum rapiunt, iam nil rectoris manum,
Nil lora, nil bene compacta uehicula
Curantes. cumq; gubernator dirigeret
Cursum in planiciem, antè ferox

ὡς ἀκέοι τ' ἢ γῆ τῇδ' αὐασχέφοι πόδα
Ἱππόλυτος, ἐκ δοῦ τλήμονας φυγὰς ἔχων.
ὁδ' ἦλθε τοὐμὸν δ' ἀκέων φρένῳ μέλος
ἡμῖν ἐπ' ἀκτῆς μυρία δ' ὀπαδὸς
φίλων ἅμ' ἑσφ' ἡλίκων ὀμήγυις.
χρόνῳ δὲ δή ποτ' εἶτ' ἀπαλλαχθεὶς γόων,
τὰ ταῦτ' ἀλύων, φέρειν πατρὸς λόγοις.
ζεύγνυτε θ' ἵππους ἅρμασι ζυγοφόρους,
δῶμα γὰρ πόλις ἔτ' οὐδὲν ἡδέ μοι.
τὸν θῶν δὲ μύστοι πᾶς ἀνὴρ ἐπείγεται.
καὶ θᾶσσον ἢ λέγει τις, ὀξυτρυμένας
ὠκύς παρ' αὐτὸν δεσπότου ἐστήσαμεν.
μαρπτει δὲ χερσὶν ἡνίας ἄνω' αὐτὸς,
αὐτοῖσιν ἀρβύλαισιν ἁρμόσας πόδα.
καὶ τῷ τὰ μὲν θεοῖς ἐπ' αὐαπτύξας χέρας,
Ζεῦ, μηκέτ' εἴην, εἰ κακὸς τοιόνδ' ἀνὴρ
ἀθροῖτο δ' ἡμᾶς ὡς ἀτιμάζει, πατὴρ,
ἤτοι θανόντας, ἢ φάος δεδορκότας.
λαὸν δ' ἐπιγνὸν πρῶτον εἰς χεῖρας λαβὼν,
τοὐνεκ δ' ἐπόμεθα δεσπότῃ,
πλὴν ἀνδρὸς Ἀργοῦς λαμπάδος ἀρίας ὁδῷ.
ἐπεὶ δ' ὁρμὴν χῶρον εἰσεβάλομεν,
ἀκτή τις ἐστὶ τοῦ πελαγίας γῆς,
πρὸς πόντον ἥδιστα λειμῶνι Σαρωνικῷ·
ἐνθεν ἦχος ἠχὼ χθόνιος, ὡς φωνὴ Διός,
βαρὺ βρόμον μεθῆκε, φεικώδη κλύδῳ.
ὀρθὸν τε κρᾶτ' ἔστησαν, ὀξὺ δ' ὦς ἀρανὸν
ἵπποι. παρ' ἡμῖν δ' ἦν φόβος νεανικός,
πόθεν ποτ' εἴη φθόγγος· εἰς δ' ἁλιρρόθους
ἀκτὰς ἀφεβλέψαντες, ἰδοὺ εἴδομεν
κῦμ' ἀρανῶ σπεῖρον ὡς ἀφιρέθη
Σκείρωνος ἀκτὰς ὄμματ' ἀμὸν εἰσορᾶν·
ἐκρυπτε δ' ἰσθμὸν, καὶ πέτραν Ἀσκληπιοῦ.
κἄπειτ' αὐξησάν τε, καὶ πορεῖ ἀφρὸν
πολὺν καχλάζον ποντίῳ φυσήματι
χωρεῖ πρὸς ἀκτὰς, ὅ τ' ἄθλιππος ἦν ὄχος·
αὐτὸν δὲ σὺν κλύδωνι καὶ τελευταίᾳ,
κῦμ' ἐξέθηκε ταῦρον, ἄγριον τέρας,
ὃ πᾶσα μὲν χθὼν φθέγματος πληρουμένη,
φεικῶδ' ἀντεφθέγγετ'. εἰσορῶσι δὲ
ἀρεῶνον θέαμα δεινὸν ἐφαίνετο.
βοῦς δὲ πώλοις δεινὸς ἐμπίπτει φόβος·
καὶ δεσπότης μὲν ἱππικοῖς γνώμαισι
πολὺς ξυνοικῶν ἥρπασ' ἡνίας χροΐν,
ἕλκει δὲ, κώπῃ ὥστε ναυβάτης ἀνὴρ,
ἐμᾶσιν εἰς τὸ πεδον ἀρτήσας δίκας.
αὐδ' γὰρ ἀνακοῦφαι σύμπαν πνευματῶν γνάθοις,
βίᾳ φορεῖν, ὅτε ναυκλήρου χρόνος,
ἄθ' ἱππολέσμων, ὅτε κωλκῶν ὄχων
μεταστρέφοιμι. κεῖ μὲν εἰς τὰ μελθακὰ
γαίας ἔχων † οἴκας ἰδοῦσι δρόμον,

† ἀρβύλας interpres ait currus partẽ esse, ubi auriga stet: alioqui interpretatur calceamenti genus, quod nõnulli ocream dicunt.

† πυρίγενεῖς, id est, igne cocta, facta, mollita, & cusa.

† οἴκας

πρὸ-

πρὸφαίνετ' εἰς τὸ πεδον, ὦς' αὐασχέφειν
ταῦρος, φόβῳ τέτρωρον ἐκμαίνων ὄχον.
εἰσ' εἰς πέτρας φρίσσοντο, μαργῶσαι φρένας
σιγῇ κελάζων, αὐτυγι ξυνεστῶ
εἰς τοῦθ', ἕως ἔσφηλε κἀνεκάτισεν,
ἀψίδα πέτρῳ πρὸς βαλὼν ὀχήματος·
σύμφυρτα δ' ἦν ἅπαντα, συνεικῆς τ' ἄνω
τροχῶν ἐπεπτήδων, ἀξόνων τ' ἥλατα.
αὐτὸς δ' ὀτλήμων λώραισιν ἐμπλακεὶς,
δεσμὸν δυσεξλύτου ἕλκεται δεθεὶς,
αὐδῶν δὲ μὴν πρὸς πέτρας φίλον κάρα,
θραύων δὲ σάρκας, δεινὰ δ' ὀξυδορκῶν ἐλύειν·
σπεῦ' ὦ φάτναισι ταῖς ἐμαῖς τεθραμμένα,
μὴ μ' ἐξαλείψητ' ὦ πατρὸς τάλαιν' ἀρά.
τίς αὖ δ' ἀρίστου βούλεται σῶσαι πόνων;
πολλοὶ δὲ βουληθῶσιν, ὑστέρῳ ποδὶ
ἐλείπομεθα. χ' ὦ μὲν ἐκ δεσμῶν λυθεὶς
τμηθῶν ἱμάντων, ὀλίγοισ' ὅπῳ πόδῳ
πίπτει, βραχὺ βιοτοῦ ἐμπνεῶν ἔτι.
ἵπποι δ' ἐκρυφθεν, καὶ τὸ δύσλυστον κάρα
ταῦρος, λεπταῖς ὀλίγοισ' ὀπῶν χθονός.
δεινὸς μὲν οὖν ἐγώ γε σαφῶς δύμων, ἄναξ,
ἀπέρ ποτ' ἔτον ὁ δυνήσομαί ποτε
τὸν σὸν πιθέσθαι παῖδ' ὅπως ὀθῶν κακῶς,
οὐδ' εἰ γυναικῶν πᾶν ἀρεμαδέκη γένος·
κἀν τοῖς γὰρ ἰδίᾳ γραμμάτων πλήσειέ τις
πόδιλα, ἐπεὶ μὴν ἐδόλον ὄντ' ἐπίσταμαι.
χο. ἄ. ἄ. ἀνέκραντο συμφορὰ νέων κακῶν.
ἀδ' ἔστι μοίρας τοῦ θεοῦ τ' ἀπαλλαγή.
θη. μέσει μὲν ἀνδρὸς τοῦ τεθνηκότος τάδε,
λόγοισιν ἥδιστ τοῖσδε· νῦν δ' ἀδ' ὄμνυμι θεοὺς τ', ἐκείνου δ', ὅνεκ' ὀθῶν ὀξ' ἐμὸ,
ὀδ' ἥδιστα πιστὸ, ὅτ' ἀπέχθομαι κακοῖς.
ἄγ. τοῦ δὲ νομίζῃ, ἢ τί χρὴ τὸν ἄθλιον
φράσαντας ἡμᾶς, σὺ χαίζεσθαι φρενί;
φέρεται. ἐμοὶ δὲ χρῶμαι βουλόμασιν,
ὅκ ὤμος εἰς σὸν παῖδα δυσυχοῦντ' ἔστι.
θη. κομίζετ' αὐτὸν, ὡς ἰδὼν γὼ ὄμμασι
τὴν τάμ' ἀπῄνεθῶντα μὴ χρῆναι λέχη,
λόγοις ἐλέγξω, δαιμόνων τε συμφορᾶς.

χορός.

σὺ τάν θεῶν ἄκαμπτον φρένα,
καὶ βροτῶν ἄγεις, Κύπρι, σοὶ
δ' ὁ ποικιλόπτερος ἀμφιβαλὼν
ὠκυπόρῳ πτέρῳ,
ποντᾶται δ' ἄν γαῖαν, βυάχητόν
θ' ἁλμυρὸν ἄν πόντον.
θέλγει δ' ὁρῶς, ὦ μαινομένα κεραδία
πᾶνός ἐφορμάσει,
χρυσόφαιν, φύσιν ὀρεσκόων σκυλάκων,
πελαγίων θ', ὅσα τε γᾶ τρέφει.
πᾶν ἄλιος ἀθανάτων δ' ὁρκεῖται,

Taurus, ut retrò uerteretur, stabat,
Equos cum curru insano furiens metu:
Rursus cùm ad scopulos ferrent ut mente exciti,
Aequa carpit spacia, quadrigamq; consequitur
Vsq;, donec impediret, ac illideret
Saxo confligens uehiculi rotam.
Protinus aut omnia confringebantur, sursumq; fistulæ
Rotarum subsiliebant, & clauiaxium.
Ipse uerò miser loris implicitus,
Arctisq; trahitur intricatus uinculis,
Illidens saxo charum caput, & uulnere
Cruentans corpus, unde auditu miserabile
Effatur uerbum: O meis altæ præsepibus
State, ne me extinguatis. ô dira patris imprecatio:
Quis præstò seruat uirum innocentissimum?
Multi autem id uolentes, tardo pede
Sequebamur, at ille tandem solutis extricatus nodis
Fractorum lororum, haud scio quibus modis
Cadit, adhuc spirans uitæ parum
Equi autem, & tauri inuisum caput, se procul
Proripuêre ultra ardua montosæ terræ iuga.
Ego quidem igitur minister, ô rex, tuarum ædium sum:
Cæterùm nunquam eò adduci potero,
Vt credam tuum filium esse improbum:
Neq; si omne genus mulierum se suspenderet,
Et omnes quotquot habet Ida, impleret larices
Quis literis: siquidem integrum esse norim probè.
Cho. Ae, æ. clades implent calamitas nouas,
Neq; est fati & necessitatis effugium.
The. Odio quidem uiri, qui ista passus est,
Tuis delector nunciijs. nunc uerò reuerens
Deos, & illum quòd ex me natus sit
Nec lætor hisce, nec rursus tristor malis.
Nun. Num igitur huc asportandus est, aut quid miserò
Faciendum, ut tuo gratificemur animo?
Cogita tecum, meis certè si uelis uti consilijs,
Non eris crudelis in afflictum filium tuum.
The. Adferte ipsum, ut coràm aspiciam
Eum, qui se negat meos polluisse thalamos,
Dictisq; coarguam, & ultione numinis.

Chorus.

Turigidam deorum mentem,
Et mortalium animos agis Venus: simulq;
Puer uaria uersiformis pluma, circumfusus
Pernice uolat ala per terram
Et sonori salum ponti,
Demulceteq; Cupido, in quotcunq; irruerit
Flagranti corde, uolucris,
Aureolus, scilicet naturam
Agrestium ferarum
Marinorumq; monstrorum, quæq; alit tellus,
Quam Sol lignifero lustrat uultu,

P. Vict. lib. 16. cap. 5. uar. lect. Brod. Miscell. pag. 146.

Et hominum animos titillat. sola autem
Inter omnia hæc, ô Venus
Honore & imperio uales.
Dia. Te generosum Aegei filium
Audire iubeo:
Latonæ filia Diana te appellitat.
Theseu, quid miser hoc gaudes spectaculo,
Qui non iustè tuum occidisti filium,
Falsis tuæ uxoris persuasus calumnijs?
In certò fecisti, sed certate clades premit.
Non corpus abdis sub tartari specus,
Pudore motus?
Aut alatus sursum in æthera uitam transferens,
Non extra noxam & crimen sistis pedem?
Vt cui cum bonis uiris
Nulla est uitæ portio.
Audi Theseü, quo statu tua sint mala:
Licet nihil profectura sim, tamen te cruciauero.
Nam in hoc ueni, ut innocentem animum
Filij tui palam facerem, qui præclarè occubuit,
Et uxoris tuæ insaniam, uel aliquo modo
Generositatem, ea enim agitata stimulis
Infestissimæ nobis deæ, quæ uirginea
Gaudemus uita, amore exarsit tui filij:
Cumq; conaretur ratione superare Venerem,
Nutricis non uolens perijt machinis,
Quæ tuo filio, fide accepta, morbum prodidit.
Hic uerò, ut par erat, aures non præbuit
Verbis: neq; rursus abs te malè acceptus
Iuramenti fidem irritam fecit, utpote pius.
Illa autem ne in examen huius rei ueniret, metuens
Falsas scripsit literas, atq; perdidit
Dolo filium tuũ, te tamẽ cepit nihilominus. (paulisper,
Th. Eheu. Dia. Mordet te sermo Theseu, sed expecta
Vt reliqua audiens, magis etiam doleas.
Num scis te tres à patre ratas habere imprecationes?
Quarum una, ô tu pessime, innocuum
Deuouisti filium, cùm hostem debueras.
Pater quidem æquoreus bene tibi uolens,
Quantum oportuit dedit, siquidem promiserit.
Tu uerò & in illum, & in me uideris improbus,
Vt qui neq; fidem, nec uatum responsa,
Nec ulla probandæ rei argumenta adhibueris,
Nec deniq; tempus consilio dederis: sed celerius, quàm
Diras immiseris filio, ac dederis neci. (te decuit,
Th. Malè pereã ô regina. Dia. Immania designasti,
Sed tamen adhuc poteris horum impetrare ueniam.
Venus enim ut ista fierent, uoluit:
» Sic iram suam explens. est enim hæc lex dijs,
» Vt nullus alterius uelit aduersari libito
» Aut uolũtati, si qd in animo habet, sed semper cedimus:
Alioqui, quod scias clarè, nisi fuissem uerita

ἄνδρας τε συμπάντων δὲ
βασιλῖδα τιμᾶν Κύπρις
ἥδε μόνα κρατύνει.
Αρ. σὲ τὸν δυπατρίδαν Αἰγέως κέλομαι
παῖδ' ἐπακοῦσαι·
Λητοῖς δὲ κόρη σ' Αρτεμις αὐδᾷ.
Θησεῦ, τί τάλας τοῖσδε συνήδῃ,
παῖδ' ὀχ ὁσίως σὸν ἀπεκτείνας,
ψευδέσι μύθοις πειθεὶς ἀλόχου,
ἀφανῆς φανερὰν δ' ἔχθραν ἄταν.
πῶς οὐχ ὑπὸ γῆς τάρταρα κρυπτᾷς
δέμας αἰσχυνθεὶς;
ἢ πτηνὸς ἄνω μετεωρὰς βίοτον,
πήματος ἔξω πόλιν τόνδ' ἀνέχεις;
ὡς τοῖς ἀγαθοῖς αὐ δράσιν, ὅ σοι
λυπηρὸν βίοτον μορφοῦ δόξιν.
ἄκουε Θησεῦ, σῶν κακῶν κατάστασιν·
κλαί τοι πεπνύσω γ' ὀδύν, ἀλγυνῶ δέ σε.
ἀλλ' εἰς τόδ' ἦλθον, παιδὸς ἐκδεῖξαι φρενὰ
τὸ σὸν δικαίαν, ὡς ἂν δυκλείας θανοῦ,
καὶ σῆς γυναικὸς εἴσεται, ἢ τρόπον τινὰ
γυναικότητα· ἡ γὰρ ἐχθίστη θεῶν
ἡμῖν, ὅσαισι παρθένοις ἡδονή,
δηχθεῖσα κέντροις, παιδὸς ἠράσθη σέθεν.
νικᾶν δὲ νικᾶτ' ὀχ ἑκοῦσα μηχαναῖς·
τροφὸς δόλιον ὀχ ἑκοῦσα μηχανᾶς·
καὶ σῷ δὲ θέρκῳ παιδὶ συμπίνει νόσον.
ὅδ' ὥσπερ χὦ δίκαιον, ὀκ ἐφέστο
λόγοισιν ὀδ' αὖ πρὸς σέθεν κακούμενος,
ὅρκων ἀφέλε πίστιν, δυσεβὲς γεγώς.
ἢ δ' εἰς ἔλεγχον μὴ πίστιν φοβουμένη,
ψευδῆς γραφὰς ἔγραψε, καὶ δόλιστε
δόλοισι σὸν παῖδ', ἀλλ' ὅμως ἔπεισέ σε. (χορ.
Θη. οἴμοι. Α. λάκνεισι Θησεῦ μῦθος, ἀλλ' ἔχ' ἥσυ-
τον θυμὸν ἀκούσας, ὡς εὖ οἰμώξῃ πλέον.
ἆρ' οἶδα πατρὸς τρεῖς ἀρὰς ἀφεῖς ἔχων;
ὧν τὴν μίαν πρὸς ἐχθρὸν ὃν κάκιστε σὺ
εἰς παῖδα τὸν σόν, ὃν ἐχθρὸν εἰς ἐχθρόν τινα.
πατὴρ μὲν ὧν σοι πόντου φρονῶν καλῶς,
ἔδωκ' ὅσ' ἦν τοῦ χρῆν, ἐπεί περ ὑπέσχετο.
σὺ δ' οὔτ' ἐκείνῳ κρὰν ἐμοὶ φαίνῃ κακὸς,
ὃς οὔτε πίστιν, οὔτε μαντείων ὄπα
ἔμεινας, ὀδ' ἤλεγξας, ὀ χρόνῳ μακρῷ
σπεύσειν γ' ᾤμας, ἀλλὰ θᾶσσον ἢ σ' ἔχρῃν,
ἀρὰς ἀφῆκας παιδί, καὶ κατέκτανον.
Θ. δέασοιν' ὀλοίμαν. Α. δεῖν' ἔπραξας· ἀλλ' ὅμως
ἔτ' δὴ καὶ σοὶ τῷδε συγγνώμης τυχεῖν.
Κύπρις γὰρ ἤθελ' ὥσε γίγνεσθαι τάδε,
πληροῦσα θυμόν. θεοῖσι δ' ὧδ' ἔχει νόμος·
» θέλεις ἑκάστου βούλεται θυμῶν
» τῇ τοῦ θέλοντος, ἀλλ' ἀνιστάμεθ' ἀεί.
ἐπεὶ σοφ' ἴδει, ζῶσα μὴ φοβουμένη,

ἐκ ἂν ποτ' ἦλθον εἰς τόδ' αἰσχύνης ἐγώ,
ὥστ' ἄνδρα πάντων φίλτατον ἐμοὶ βροτῶν,
θεῶν ἐᾶσαι· τὼ δέ σοι ἁμαρτίαν,
τὸ μὲν εἰδυῖα μικρὸν, πρῶτον ἐκλύει κάκης·
ἐπεὶ πάντ' ἢ θεοῦσ' αὐάλωσεν γυνὴ
λόγων ἐλέγχους, ὥστε σοὶ τεῖσαι φρενί.
μάλιστα νῦν σοὶ τοῦτο τάδ' ἐρρώγασι κακά,
» λύπη δὲ λᾷστοι. τοὺς γὰρ εὐσεβεῖς θεοὶ
» θυήσκοντας ἀχαίρεσι· τοὺς γε μὴ κακούς,
» Αὐτοῖς τέκνοισι καὶ δόμοις ἐξ ὀλόμεθα.
χο. καὶ μὴν ὁ τάλας ὅδε δὴ σείχει
κάρας νεαρὰς
ξανθὸν τε κόρας ἐξαλυμανθείς.
ὦ πόνος οἴκων, οἵος ἐκράνθη·
δόλιμον μελάθρων
τοιόθεν θεόθεν καταλήψομαι.
ἱππ. αἔ, αἔ, αἔ, αἔ.
Β δύστλος ἐγὼ πατρὸς ἐξ ἀδίκου,
χρησμοῖς ἀδίκοις δυστυμάθλιος.
ἀπόλωλα τάλας, οἴμοι, οἴμοι.
δάκος κεφαλᾶς ἀίσσουσ' ὀδύναι,
κατὰ γ' ἐγκέφαλον τυπλᾷ σφάκελος.
ἀγὲς, ἀπειρικὸς σῶμ' ἀναπαύσω.
ἐξέω συνωρὶς ὀχημ' ἵππων, ἐμᾶς
βόσκημα χερὸς,
δάμ' ἔφθειρας, κατά τ' ἔκτανας.
φεῦ, φεῦ· πῶς θεῶν δμῶες ἀτοίμας
χρεὼς ἐλκόντες ἀπέδεχ' ὁδοῦ.
τίς ἐφέσκει δεξιὰ πλευρᾶς;
προσφορά μ' ἄρετε· σοῦ πνεῦ σ' ἵκετο
τὸν κακοδαίμονα, καὶ κατάρατον
πατρὸς ἀμπλακίαν. Ζεῦ, Ζεῦ, τάδ' ὁρᾷς;
ὅδ' ὁ σεμνὸς ἐγὼ, καὶ θεοσέπτωρ,
ὅδ' ὁ σωφρονῶν πάντας ὑπερέχων,
C πρὸς πόνου ἐς ἅιδου εἴχω κατάκρας
βλέπω βίοτον.
μόχθος δ' ἄλλως τοῦ εὐσεβείας
εἰς ἀνθρώπους ἐπόνησα.
αἔ, αἔ, αἔ, αἔ·
καὶ νῦν ὀδύνα μ', ὀδύνα βαίνει.
μέθετε τάλαιν.
ἰὼ μοι θανάτου παιὰν ἔλθοι·
πόσα πόλυτέ μ', ὄλυτε τὸν δυσβαί-
μον' ἀμφοτόμοις λόγχαις δραμαι
δραμοιρᾶσαι,
δίκαι τ' ὀυνᾶσαι τὸν ἐμὸν βίοτον.
ὦ πατρὸς ἐμὸ δύστλου θεοῦ ἀρά,
μιαιφόνων τε συγγόνων,
παλαιῶν θηρυνητόρων
ἐξοείρεται κακῶν, ὀδὲ μέλει,
ἐμόλετ' ἐπ' ἐμὲ τί ποτε, τὸν ὀδὲν
ὄντ' ἐπαίτιον κακῶν,

Iouem, nunquam eò uenissem dedecoris,
Vt uirum præ cunctis mihi mortalibus charissimum
Mori paterem. tui uerò erroris
Primùm culpam minuit, quòd nescieris:
Quando ipsa mortua sermones probabiles
Prodigens schedæ illuit, quib. tuũ persuaderet animũ.
Nunc maximè in tuum caput hæc mala recidunt,
Dolorem uerò & mihi ferunt: haud enim piorum dij
Funeribus gaudent: at malos
Cum ipsis liberis, & tota domo euertimus.
Cho. Atqui miser ille iam adpropinquat,
Iuuenile corpus,
Et flauum caput miserè fœdatus.
O' qualis calamitas domum operit.
Atrijs geminum
Dij immisere luctum.
Hip. Ae, æ, æ, æ.
Infœlix ego, ex crudeli patre,
Crudelibus interemptus sum oraculis.
Perij miser. Hei mihi, hei mihi.
Per meum caput se acuunt dolores,
Violenter per cerebrum grassatur
Morbi uis. sine, ut elanguidum refocillem corpus.
Ah, ah. ô funesti equi, meæ
Iumentum manus,
Me exitio mersistis, me occidistis.
Eheu, per deos famuli molliter
Quæso lacerum corpus contrectate manibus.
Quis subijcit dextero lateri manum?
Attollite me aptè, * æquo portate libramine
Infœlicem, & execratum
Patris errore. ô Iupiter, Iupiter, uides hæc?
Ille ego castus, ac in deos pius,
Qui omnes continentia anteeo,
Nunc mihi inhiantem migro in tartarum;
Vita perdita funditus.
Frustra in homines exercui
Labores & studia pietatis.
Ae, æ, æ, æ.
Et nunc dolor me lacessit, lacessit me dolor.
Sinite miserum.
O' mors optata uenias:
Perdite, extinguite miserum,
Ancipiti ferro
Dissecari cupio,
Meamq; uitam sopiri.
O' mei patris infœlix execratio,
Crudeliumq; consanguineorum:
Priscorum auorum
In me † ruit malum, nec cunctatur.
Cur in me tandem grassatur
Nullius authorem mali?

* æquabili me portate modo.

† exit.

Hei mihi.

Hei mihi, quid dicam?
Quo pacto uita mea defungi queat
Isto dolore, cuius sensu iam stupeo?
Vtinam me infœlicem consopiret
Plutonis atra & tenebricosa necessitas.
Dia. O' miser, quæ te sibi affixit calamitas.
Te tui mentis integritas disperdidit.
Hip. Hem, ô diuinã odoris fragrantiã: nam & afflictus
Te sensi, & corpore alleuiatus sum.
In hisce est ædibus Latôis dea.
Dia. O' te miserum, est dea tibi omnium charissima.
Hip. Cernis ô regina me, qualis sim, miserabilem?
Di. Cerno: sed ab oculis emittere lachrimas nõ fas est.
Hip. Tibi uenator & minister perijt.
Dia. Scio. cæterùm fatis malignis & duris perijsti.
Hip. Nec est q̃ equos regat, et tuas custodiat imagines.
Dia. Sic etenim Venus improba secũ uoluit in animo.
Hip. Hei mihi. intelligo tandẽ deam, quæ me perdidit.
Dia. De honore conquesta est, & te castũ exosum ha-
Hi. Tres nos (sentio) Ven' eodẽ demersit exitio. (buit.
Dia. Patrem scilicet, & te, tertiamq; coniugem.
Hip. Doleo igitur & afflictas patris uices.
Dia. Deceptus est prauis deæ consilijs.
Hip. O' te exista calamitate miserum pater.
Th. Perij ô fili, nec ulla mihi in uita iucunditas.
Hip. Te errasse magis deploro, quàm me.
The. Vtinam essem pro te, ô nate, mortuus.
Hip. O' funesta dona Neptuni patris tui.
The. O' si nunquam uenissent in os meum. (ira tua.
Hip. Quid? interfecisses me nihilominus, quæ tũ erat
The. Falsa enim opinione nos dij seduxerant, (queant.
Hip. Heu, utinam & mortales, deos deuouere uicißim
Dia. Sine. neq; enim neq; sub terræ caligine
Inultis deæ libido Cypridis
Desæuit iris in tuum corpus,
Quam tuus innocens animus offendit, & pietas.
Ego enim ipsius alium quendam mea manu,
Quem è cunctis mortalibus habet charißimum,
Hisce telis ulciscar ineuitabilibus.
Tibi autem ô ærumnose, pro his malis
Honores maximos in urbe Trœzenia
Decernam: puellæ innuptæ ante connubia
Comas abradent tibi per multa secula
Maximis luctibus lachrimarum fungentes:
Semper uerò Musica in te uirginum
Cura teretur: nec Phædræ ignotus amor
In te lapsus unquam tacebitur.
At tu ô fili grandæui Aegei, cape
Tuum natum in ulnas, & complectere:
» Non enim uolens perdidisti ipsum: homines autem
» Dijs autoribus, non mirum est peccare.
Et te moneo, ne patrem oderis tuum,

ἰώ μοι μοι, τί φῶ; A
πῶς δ' ἀπαλλάξω βιοτᾶς
ἐμαυ, τοῦδ' αὐαλγήτου πάθους;
εἴθε με κοιμάσειε τὸν ἀυσδαίμονα
ἀιδὸς μέλαινα νύκτερός τ' αὐάγκα.
αἰ. ὦ τλῆμον, οἷα συμφορᾷ πεδοστ ζύγης'
τόδ' οὐ γνώς σε τῶν φρενῶν ἀπώλεσεν.
ἱππ. ἔα' ὦ θεῖον ὀδμῆς πνεῦμα. καὶ γὰ' ἐν κακοῖς
ὢν, ἀνδόμλω σε, λιᾶνεκυφίδλω δ' ἐμας.
ἐς' γὰ δύμοισι τοῖσδε γ' Αρτεμις θεά.
αἰ. ὦ τλῆμον, ἔστι εἶγε φίλτατε θεῶν.
ἱππ. ὁρᾶς με δ' ἐσσοῦν', ὡς ἔχω, τὸν ἄθλιον;
αἰ. ὁρῶ, κατ' ὄσσων δ' ὀ θέμις βαλεῖν δ' ἀκρυ.
ἱππ. ἐκ ἔστ ἐι ἐλεωγός, οὐδ' ἐπηρέτης.
αἰ. ὁ δῖτ' ἀπάς τοι δ' ὑστοτμός γ' ἐπόλυσαι.
ἱππ. οὐδ' ἱππονόμας, οὐδ' ἀγαλμάτων φύλαξ.
αἰ. Κύπρις γὰρ ἡ πανοῦργ' ὧδ' ἐμήσατο.
ἱππ. ὤμοι φρονῶ δ' ἡ δαίμον', ἥ μ' ἀπώλεσε. B
αἰ. πῆς ἐμέμφθη, σωφρονοῦντ δ' ἤχθε.
ἱππ. τρεῖς ὄντας ἡμᾶς, ὤλεσ' ἥδημα Κύπρις.
αἰ. πατέρα τε, καὶ σὲ, καὶ τρίτον ξυνάορον.
ἱππ. ὤμωξα τύνιν καὶ πάθος δυστυχεῖας.
αἰ. ἐξηπατήθη δαίμων' βουλύμασιν.
ἱππ. ὦ δυστάλας σὺ ἐδὴ συμφορᾶς πάτερ.
θη. ὄλωλα τέκνον, οὐδέ μοι χάρις βίου.
ἱππ. σφῶ σὲ μᾶλλον, ἢ' μὲ, ἐξ ἁμαρτίας.
θη. εἰ γὰρ ἐθνοίμαν, τέκνον, αὖτ' σὲ νεκρός.
ἱππ. ὦ δ' ὦρα πατρὸς σὸ Ποσειδῶν' πικρά.
θη. ὦ μὴ ποτ' ἐλθεῖν ὤφελ' εἰς τέμόν στόμα.
ἱππ. τί δ'; ἔκλαυες τ' ἂν μ', ὡς ἔστ' οὐδ' ὀργισμῶδος.
θη. δίξης γὰρ ἡμῶν πῶς θεῶν ἐσφαλμένοι.
ἱππ. φεῦ, εἰ δ' ὦ ἀρᾶιον δαίμοσι βροτῶν γένος.
αἰ. ἔασον' ὀδὲ γὰρ ὀδὲ γῆς ἔπω ζόφου
θεᾶς ἄτιμοι Κύπριδ' ἐκ πεδυμίας
ὀργαὶ κατασκήψουσιν εἰς τὸν σὸν δίμας, C
σῆς δυσεβέας λαγαθῆς φρενὸς χάειν.
ἐγὼ γὰρ αὐτὴ ἄλλον ἐξ ἐμῆς χθρὸς,
ὃς ἂν μάλιστα φίλτατ' ἐυσεῖ βροτῶν,
τόξοις ἀφύκτοις τοῖσδε πιμωρήσομαι.
σοὶ δ' ὦ ταλαίπωρ, αὖτ τῶνδε τῶν κακῶν
τιμὰς μεγίστας ἐν πόλει Τροιζηνίᾳ
δώσω· κόραι γὰρ ἄζυγοι γάμων πάρ',
κόμας λεδρυτάσοι σοὶ δι' αἰῶν' μακρᾶ,
πολλὴν μέγιστα δ' ἀκρύων καρπὸν ἀμήσαι.
ἀεὶ δὲ μεθοπτοὶς ἐς σὲ πυθόμενοι
ἔστα μέριμνα, λὸν αὐνυμ' πεσὼν
ὄρνις ὁ φαίδρας εἰ σὲ σιγήσεται.
σὺ δ' ὦ γεραιὲ τέκνου λιγέως λάβε
σὸν παῖδ' ἐν ἀγκάλαισι, καὶ πεδέλκυσαι.
ἄκων γὰρ ὤλεσάς νιν· Ανθρώποισι δὲ, "
Θεῶν δίδοντων, οὐκ ἐξ ἁμαρτάνει. "
καὶ σοὶ πέμπω, πατέρα μὴ συγῶν σέθεν,

A Ἱππόλυτ' ἔχεις γὰρ μοῖραν, ἢ δεφθαρῆς.
καὶ χαῖρ' ἐμοὶ γὰρ ὀ θέμις φθιοῦν' ὁραν'
ὀδ' ὄμμα χράνειν θνασιμοισιν ἐκπνοαῖς.
ὁρῶ δ' σ' ἤδη τοῦδε πλησίον κακοῦ.
ἱππ. χάιρε κὰ σὺ σῆχε πῦθεν' ὀλβία.
μακραν δὲ λέιποις ἡμᾶς ὁμιλίαν.
λύω δ' νεῖκ' πατρὶ, χωλοῦσις σέθεν'
καὶ γὰρ πάροιθε οἷς ἐπειθόμλω λόγοις.
ἀ, ἀ, κατ' ὄσσων λιχαὶ μ' ἤδη σκότος.
λαβοῦ πατρ μου, καὶ κατόρθωσον δίμας.
θη. ὤμοι τέκνον. τί δρᾶς με τὸν δυσδαίμονα;
ἱππ. ὀλωλα, καὶ δὴ νυκτέρων ὁρῶ πύλας.
θη. ἢ τὶν ἐμὶν ἀναγνον ἐκλιπὼν φρένας;
ἱππ. ὀ δῖτ', ἐπεί σε τοῦδ' ἐλευθερῶ φόνου.
θη. τί φής; ἀφίης αἵματός μ' ἐλεύθερον;
ἱππ. τὴν τοξόδ' ἄνυσ Αρτεμίν μαρτύρομαι.
θη. ὦ φίλτατ', ὡς γνωτ' ἐκφάνη πατρί.
B ἱππ. χαῖρε, καὶ σὺ, χαῖρε πολλά μοι πάτερ.
θη. ὤμοι φρενὸς σῆς δυσεβοῦς τε, λαγαθῆς.
ἱππ. τοιῶνδε παῖδ' ὤν γνησίων οὐχ τυχῶν.
θη. μὴ νῦν πεδλῆς με τέκνον, ἀλλὰ καρτέει.
ἱππ. κεκαρτέρυται τἄμ' ὀλωλα γὰρ πάτερ.
ἐρύψον δίμα πρὸς σῶπον ὡς τάχ' τὴ πλοις.
θη. ὦ λλείν' Αθῆνῶν, Παλλάδ' τε δ' ὀείσματα,
οἷς σφήσεδ' ἀνδρὸς· ὦ τλήμων ἐγώ,
ὡς πολλὰ Κύπρι σῶν κακῶν μεμνήσομαι.
χο. κοινὸν τόδ' ἄχ' πᾶσι πολίταις
ἦλθ' ἀέλπτως.
πολλῶν δακρύων ἔστα πίτυλος
νῦν γ' μεγάλων ἀξιόπενθεῖς
φῆμαι, μᾶλλον κατέχουσιν.

Hippolyte: tenes enim fatum, quo extinctus es,
Et uale. mihi enim non est fas moribundos aspicere,
Nec oculos polluere efflantis animam anhelitu:
Video autem te iam huic malo proximum.
Hip. Læta & tu, ô uirgo beata, eas,
Longumq; † leuiter reliquas nostra colloquia.
Cæterùm cum patre iras mittam, quum tu id cupias:
Nam & tuis semper uerbis paru.
Ae, æ. Meis iam oculis caligo incubat.
Apprehende me pater, & corpus rectè componito.
Th. Hei mihi fili, quid fit abs te, me miserum?
Hip. Perij, & iam inferorum portas uideo.
The. Nam deseres me impiati animi?
Hip. Minimè: quando ego te cæde libero.
The. Quid ais? me solus à reatu sanguinis?
Hip. Arcipotentem Dianam testor.
The. O' charißime, quàm te ingenium patri probas.
Hip. O' uale & tu. uale mihi multum pater.
The. Hei mihi, quàm pia tibi mens est, & quàm bona.
Hip. Huiusmodi uerè legitimos & ingenuos liberos o-
Th. Ne nũc me pideris fili, sed perdura. (pta adij isci.
Hip. Actum iam de meis rebus: perij enim pater.
Tege autem quamprimùm faciem meam linteis.
Th. O' inclytæ Athenæ, & fines Palladis,
Quali orbabimini uiro. ô me miserum,
Quoties tuorum, ô Venus, malorum memor ero.
Ch. Communis hic dolor, omnibus ciuibus
Inseperatò uenit.
Multarum uerò lachrimarum erit uis & impetus.
* Illustrium enim uirorum tristes
Rumores, magis & uehementius afficiunt, ac mouent;

† Alij quamq; adiecturi numerant, non aduerbialiter, exponentes quasi quamq; quilibet longam commutaturum. nec id matè.

* id est, De illustrib. uiris luctuosi rumores.

Finis Hippolyti Euripidis.

FRAEFATIO ET ARGVMENTVM GASPARI Stiblini, in Hippolytum.

C Hippolytus innocentiæ & castitatis insigne præbet exemplum: quę aliquoties malorum hominum libidine in discrimen uocantur, ita tamen ut fatigentur, non extinguantur. Sic castus Iosephus in Ægypto, impudicæ mulieris calumnia ualde quidem periclitatus est, sed tandem post afflictiones & carceres eo clarior emicuit. Ferè igitur fit, ut minus tuta sit uirtus, popularior improbitas: illa enim, cùm sit sincera, incorrupta, in se ipsa tota nititur: hæc fuco perlita, plerilq; imponit, & in errores inducit. Cæterùm non obscurè poeta indicat, quibus studijs πρὸς τὴν σωφροσύνην omnium uirtutũ basim ueniatur: dum Hippolytum, assiduè uenationi uacasse, syluas & montes peragrasse, rurestres labores obijsse fingit: præterea luxui, delicijs, mollitiei nihil loci apud se reliquisse. nã ut desidia radix est uitiorũ, & in hoc nestorũ amorũ: sic labores, exercitiaq; tam corporis quàm animi, uirtutũ incunabula sunt. Formosum quoq; & robustũ, bonaq; quadã corporis (cuius fulturis animus sustinetur) ἕξει fuisse eundẽ Hippolytũ intelligere debemus: quæ res non mediocre momentũ adfert ad uitã perfectã: eo quòd languores, pituitę torpor, aliaq; id genus mala, desidiosa & luxui deuota corpora perseqũtur, & ad usque mentis etiam perniciem procedant. Bonus autem color, & ualetudo constans, ex uitæ temperantia & gignitur, & conseruatur. Vnde quondam apud Persas probrosum erat (ut autor est Xenophon in i. Cyri Pædię) quempiam uel expuere, uel emungi, aut pituita fluidũ esse:

esse: quòd crederent ea hominibus uenire ex intemperantia & luxu uitæ. Nec temerè idem autor in eodem opere labores τῷ ὄντι ἡδέως ἔνια ἡγεμόνας, id est, Suauiter uiuẽdi duces esse, dixit. Quòd uerò Hippolytus iam propter calũmniatrices literas nouercæ damnatus, non prodat ipsius impudicitiam, qua ad stuprũ per uetulam sollicitatus erat, facit integritas, & eius inconuulsa fides, quam etiam famæ periclitanti antepoſuit. Nam (ut ait* Plinius) maiore animo honestatis fructus in conscientia, quàm in fama reponitur. Sicut autem Hippolytus (ut dixi, continentiæ & gloriosæ uitæ imaginem præ se fert: ita Phædra uiolenti & insani amoris typum gerit. cuius ea uis est, ut nisi principijs obstetur, totum hominem rapiat, alieni iuris faciat, & omnibus casibus ac uitijs obuium, expositumq; reddat. Huius amoris fomenta sunt ocium & luxus. unde & præsentis Phædræ insaniæ culpa in Venerem deliciarũ ac molliciei præsidem transfertur. Alitur autem indulgentia, & fracti animi imbellia, tandemq; in funestos exitus excrescit, secumq; fert αὐτοπέστωρ πανῶν πέλαγος. In Theseo notabilis est inconsulta temeritas, præcipitata ira, quæ semper habet comites pœnitentiam & infœliciatem: eò ipsum stulta credulitas perpulerat. Nunc argumentum breuiter exponam.

Profugerat Theseus unà cum uxore Trœzena, cum occidisset Pallantem, unum ex suis cognatis. ubi Hippolytum Pittheo seni moderato & prudenti instituendum crediderat. Phædra autem, absente marito, per ociũ ac mollem uitam in libidinẽ prolapsa, priuigni nephando amore corripitur: diuq; morbum cęlat infamiæ metuens, donec superante iam incendio, improbis uix precibus uicta nutrici proderet: quæ omnem operam ut heræ in hac re nauaret, Hippolyto conatur persuadere, ut consentiret in amorem nouercæ. Verùm cùm ille à Venereis rebus totus abhorreret, ac uenationi deditus esset, ruriq; agere gauderet: uehementer exasperatur ista furiosæ mulierculæ insania, deosq; deploratæ nequitiæ testes aduocat. Phædra nutricem operam lusisse, morbumq; iam proditum esse uidens, & se neq; uiuere honestè, nec rursus abs dedecore posthumo mori posse intelligens, dolum excogitauit: ut pudicitiam suam Theseo reuerso illibatam persuaderet, Hippolytiq; præfractam insolentiam ulciscoretur. literas enim, quibus ille stupri accusabatur, penes se seruat, ac mox uitam laqueo abrumpit. Interea Theseus domũ redit, coniugem extinctam, totamq; domum luctu mistam offendit: & dum soluit ipsam, ac sepulturę mandare parat, inuenit literas, quibus incestus crimen innocenti Hippolyto intentabatur. Quare illico ira præceps, temereq; credens uxoris calumnijs, filium in exilium amãdat: illiq; abeunti, & nequicquam multa deprecanti, diras immittit, quas à Neptuno patre impetrauerat. Deuotus ergo exitio Hippolytus, miserrimo mortis genere perijt. Diana uerò patrona insontis iuuenis, ne tanta criminis fœditas in falsa hominum suspicione perpetuò hæreret, rem omnem, ut erat, Theseo aperit, nouercæq; crudeles technas in priuignum patefacit: ut moneremur, sæpe accidere sceleratorum hominum impudentia, ut pietas innocentiaq; uim patiatur, & non rarò etiam opprimatur: tandem uerò rursus cœlesti prouidentia emergat, inclarescatq;.

ANNOTATIONES GASPARI STIBLINI
in Euripidis Hippolytum.

ARGVMENTVM ACTVS *primi.*

IN prologo Venus minatur ultionem Hippolyto, quòd sua commercia cõtemneret, totusq; Dianæ uirginitatis patronæ deditus esset. Facit autem futurarum turbarum & epitasium expectationem. 2. Hippolytus à uenatione rediens cum suis comitibus, hymnos dicit Dianæ: famula hortatur, ne uelit cõtemptui habere Veneris numẽ. Vt enim comitas & modestia tam apud deos quàm apud homines plurimum gratiæ habeat, sic fastus non careat periculo. 3. Chorus ex Trœzenijs matronis collectus, cùm audiuisset Phædram miserrimè afflictari, uarias ipse secum huius rei causas auguratur. 4. Nutrix fastidiosam & languidam Phædram foràs è cubiculo ducit, simulq; in deplorationem humanarum miseriarum excurrit. Mox ipsa domina in spectaculũ producitur, furiosa amore, & perplexæ mentis, & inconstans: in qua re licet uidere nugas ac dementiam perditè amantium.

πολλὰ μὲν οὐ βροτοῖς.)

Allegoricè significat, non solùm homines, sed omnia animantia, in quacunque mundi parte degant, naturæ impetu rapi ad gignendum ac prolificandum. Vide principiũ 1. lib. Lucretij De rerum natura.

οὐδὲν γὰρ δὶς πάρ.)

Gnome theologica, deos affici puro mortalium cultu: qui ex animo sincero, pijsq; rebus deuoto proficisci solet.

ὁ μὲν γὰρ Θησέως παῖς.)

A' thesi ad hypothesim, id est ad præsentẽ Hippolyti causam trãsit: qua narrata, mox ulciscendi occasionem & modum exponit, unde totius argumẽti ratio pendet. Cæterùm Hippolytũ Theseus ex Hippolyte, una Amazonum sustulit, quam captiuam in Græciam secum duxerat, cum easdem Amazonas cum Hercule propter balteum debellasset.

εὐγενῆ τιν' θέσθαι τοιαδὶ μαται.)

Pittheus, Pelopis filiorũ innocentissimus: qui sciscitantibus oracula, & rerum futurarũ euentus edere solebat, dijs sacer, sinceræ sophiæ studijs clarus: cuius in disciplinam traditus est Hippolytus, ut intelligeremus, liberos nõ malis aut prophanis hominibus, sed uiris grauibus, sanctis, innocentiq; & casta uita spectatis committẽdos esse. Huius Pitthei suprà in Actu 4. Medeæ fit mentio.

σεμνῶν ἐς ὄψιν καὶ τέλη μυστηρίων.)

Id est, ad spectaculum & ceremonias sacrorum mysteriorum. Intelligit autem Eleusinia sacra, quæ Athenienses in honorem Cereris, sillam Proserpinam quærentis, magnis ceremonijs arcanisq; celebrabant. Ea enim (ut scribit Isocrates in Panegyrico) cùm in Atticam uenisset, honestęq; & benignè ab incolis acceptа fuisset, ut referret aliquam gratiam illorũ pietati, gemino munere regionem beauit, frugibus, & sacris Eleusinijs: illis ut uitam sustinerent, his ut de uitæ fine ac omni æuo lætas spes haberent, tantarum uidelicet ceremoniarum participes. Meminit & Strabo lib. 9. horum sacrorum.

ἰδοῦσα φῶς ἅμα, καρδίαν διατέχετο.)

Alludit ad prouerb. Ex aspectu nascitur amor. Poetæ Cupidinem in oculis hominum excubare, & inde sua mittere tela fingũt. Vnde haudquaquam tutum est uidere, quod non licet concupiscere.

γαστέρων παρ' αὐτὸν πάλλεσθαι.)

Intelligit (ut putat interpres) Glaucopiũ montem Atticæ, cuius meminit Strabo lib. 7.

ἱδρύσαι θεοὺς.)

Hic locus nõ nihil habet scrupuli. alij enim θεοὺς, alij θέαν codices habent: unde nonnulli sic exponũt, Propterq; Hippolytum nouebat extruere spectaculum: id est ædem in rupe, unde latè prospectus patẽret. Nos sensum exposuimus: destituri enim uetustis exemplaribus, religionem esse arbitramur quicquam temerè in tanto autore uel corrigere, uel mutare. unde & multa iudicijs eruditorum relinquimus: quæ corrigeremus, si audere in tali negocio tutum esse putaremus.

αἵματος πολλαγοῦ δῶρ.)

Tres habuit filios Pandion Atheniensium quondam rex, Pallãtem, Nisum, & Ægæum: quorum primus unà cum filijs, per dolum & insidias, Atheniensium principatum occupare frustrà conatus, à Theseo occiditur. Alij aliter historiam referunt. uide interpretem. Erat autem lex Athenis, ut quicunq; ciuem aut cognatum interfecisset, annuum obiret exilium.

πότνια, πότνια.)

Hęc uerba Choro malè attribuuntur: nam omnia hæc usq; ad famuli personam, quæ dicit, αἰνῶ θεὸν, &c. Hippolyti, hymnum Dianæ dicentis, sunt.

εἰ μέγα κατ' οὐρανὸν.)

Tacitè uirginitatem commendat, cum dicit, Virgines cœlum, pulchram & auream Iouis aulam, incolere. Ea enim sola est, quæ assurgat per secretas contemplationes in rerum cœlestium & æternarum considerationem. Vnde & Gregorius Nazianzenus in carmine de Virginitate, dicit eam abiecta uita terrestri, mentem ad Deum erigere:

οἷς βωλὸν χθονίου χαμάδις βάλε παρθενος εἶσρος,
πρὸς θεὸν ὑψιμέδοντα νόον πτερόεν ἀνέρας ἀείρων.

σοὶ τόμδε πλεκτὸν στέφανον.)

Locus hic totus est allegoricus. Quòd enim Hippolytus dicit, se Dianæ offerre coronam ex intacto & illibato prato, quod nec armenta, nec ferrum uiolarint, quod pudor & modestia irriget: cuius flores ac fructus solùm decerpant, quibus continentia, & quædam honesti uis à natura insit: nihil aliud significat, quàm ijs demum uernantissimos hortos sapientiæ, & Poeticæ (nam & hanc Maximus Tyrius Platonicus φιλοσοφίαν τῷ μὲν χρόνῳ παλαιὰν, τῇ δὲ ἁρμονίᾳ ἔμμετρον dicit) patẽre, quibus mens sit casta, honesti studiosa, à rerum sordidarum humilib. curis libera, quos item commendet uita temperans & sobria. Vnde & Musas Mnesinosynes filias, & Virgines esse fingunt poetæ, quia in harum cultores uenerea spurcities nihil habeat imperij, ut uerè Theocritus dicit:

——ὅς γὰρ ὁρῶσαν
γαθεῦσιν, τὸς δ' ὅτε πόθῳ δαμεὶς ἐσσατο πίρνα:

Significans, illos à fœda uoluptatum lue immunes esse, qui studiorum amore teneantur. Appositè autem per apes, pectus Poetæ sincerum, minimeq; fucatum: per coronam & flores, ipsam poesim, uarijs sententiarum & uerborum stellulis picturatam: per pratum, mentem incorruptam: per ferrum & armenta, ea quæ abstrahunt animum ad humilia & uilia negocia, significare Tragicus uidetur. Placet adscribere huc carmen, quod in hunc locum ex tempore lusimus:

Quisquis in Aonidum fœlicia prata dearum
Tendis iter, roseis ubi floribus omnia rident,
Doctus ubi est Helicon, & amœno flumine campos
Irrigat herbosos: geminoq; ubi surgit in astra
Vertice Parnasus: resonant ubi carmina Phœbus

Cum

Cum Musis, uasti uel qualia rector Olympi
Miretur: Charites ubi dulcia pectora saltant:
Tecum animum sine labe feras, mentemq; malarum
Expertem rerum: uirtuti inimica uoluptas
Sub pedibus calcata tibi iaceat: uigor in te
Igneus ardescat naturæ, atq; indolis aptæ
Ad studium Sophiæ: nec mundi sordida cura
Te coquat, à rebus sit mens abstracta caducis:
Sed procul hinc claras cœli porrecta sub auras.
Tum tibi odoratam puro de flore coronam
Nectes, & uiridi lætus spaciaberis horto:
Horto, quem nemo penetrare libidine sordens
Obscœna poterit, nemo temerare prophanus.
Quippe uerecundi mores, & conscia recti
Irrigat hoc pratum mens, & ius carpere flores
Huius habet. Flos & sertum, est diuina Poesis.

Vide uaria huius loci interpretamẽta apud Scholiastem Græcum.

αὔαξ· θεὸς γὰρ λεγόντας.)

Id est, heros nostros, deos, αὔαντας, & seruatores à nobis uocari, non absurdum. Sic interpres exponit.

Id est, ô princeps. deos enim & seruatores, dominos uocare debemus. Nam deos uocamus etiam eos qui de nobis bene merentur. Est autem αὔαξ (ut interpres dicit) nomen solis dijs seruatoribus congruens. Iuxta alios uerò, tam de dijs quàm de hominibus dicitur: ab ἄνως, quòd medelam significat, quòd regibus subditorum cura incumbat.

μισεῖν τὸ σεμνὸν, καὶ τὸ μὴ.)

Commendat famula Hippolyto, quem à cultu Veneris auersum uidebat, affabilitatem, Græcis συνεροσυγόμων dictam, quam Cicero in 2. Officiorum lib. ad conciliandam amicitiã efficacissimam esse docet. οὐ δ' σύνεροσυγόρσιν.) Isocrates ad Demonicum σύνεροσυγόρσς uocat, qui amicè & familiariter obuijs, aut accedentibus colloquuntur: φιλοσεροσυγόρσς autem, qui obuios amicè salutant.

τιμᾶσιν ὦ πᾶσι λαμόνων.)

Catholicon præceptũ, πρῶτα θεὸν τίμα. Fons enim hic est omnis fœlicitatis, & uitæ melioris. τράπεζον ἐν πανηγύρεσι.) Gratæ post exercitia & labores corporis dapes: optimum enim cõdimentum opsonij fames est, quam homines ex multa fatigatione & labore corporis contrahunt. Vnde Virtus apud Xenophõtẽ in 2. Memorabilium, nihil suaue aut iucundũ esse posse istis epulonibus contendit, propterea quòd assiduis & opiparis comessationibus omnem iucunditatem, appetentiã ac famem, præstantissimum condimentum, excludant, nec unquã ferè sine fastidio cibũ capiãt.

ὀπτεκῶν τε ὕδωρ φέρεσα.)

Chorus hic, qui ex Trœzenijs mulieribus ad uisendum Phædrã coierat, totus σοχαστικὸς, id est cõiecturalis est. Nam solerti coniectura inquirit causas mali, quo regina oppressa dicebatur. Dicit enim, aut Aten aliquam diuinitùs immissam, aut pellicẽ, aut tristem aliquì rumorem de patria, aut imminentis forsan partus formidinẽ, causam tantæ consternationis esse oportere.

σὺ γὰρ οὔθεος.)

Apostrophe ad Phædram. ἔνθεοι dicuntur, numine aliquo afflati, uel (ut interpres exponit) qui ab aliquo spectro mẽte & animo excidunt: item, diuini. Æschylus σὺ τοῖς σύμφρισι: τέχνης λέκτρον βοὺς εὔθεον πίσας φρενός.

εἴτ' ἐν πανὸς.)

Corybantes sunt sacerdotes Cybeles, qui sacro correpti furore cymbala pulsant, alios item in similẽ rabiem agentes. Vide prouerb. πορυβαντιᾶν. Ad illud autem, εἴτ' ἐν πανὸς, uide prouerb. Panicus casus. Suprà in Medea, in hac dictione, ἢ πανὸς ἐργὰς, huius rei meminimus.

πελανῶν.)

Placentæ, uel molæ sacrificijs aptæ, uel primitiæ ac bellaria dijs oblata, πέλανοι dicuntur. Interpres.

ὦ πανὰ θνητῶν, συγκραί τε νόσοι.)

Nutrix uiolentissimo Phędræ morbo perculsa, commiseratur acerbam calamitatem, cuius causas adhuc ignorabat. Itaque incerta & inops consilij, primùm humanæ uitæ miserias, laboriosasq; ærumnas deplorat: deinde, lenire furẽtem amoris impatientia conatur. in qua re fidelis famulæ imaginem cernere est, quæ & liberè heram monet, & officium sedulò facit, quo ipsam leuari posse arbitratur.

πᾶς δ' ἀλωπὸς βίος ἀνθρώπων.)

Huius farinæ sententijs, de uitæ humanæ miseria, refertæ sunt Tragicorum fabulæ. Sapiens autem philosophiæ præsidijs septus, facilè omnes casus humanos superat, nec sinet animum consternatione & mœrore, uanisq; terriculamentis aduersæ fortunæ tabescere. Nutrix uerò illa in φιλοψυχίαν, quam Quintilianus lucis cupiditatem uocat, dicit: Stolidè uidelicet facere homines, qui cum uideant uitam nostram nihil aliud esse quàm ἔτος καὶ κακῶν ἄθυρον πέλαγος (sic enim Æschylus loquitur) tamen eam ægrè & inuiti relinquant.

ἀρᾶτε μὴ λέμας, ὀρθῶτε λέμας.)

In hac hypotyposi impatientiæ ac inconstantiæ Phædræ, qua tam impotenter amorẽ priuigni fert, exprimit poeta τὸ λυσαρέσον, id est morositatẽ & implacabilitatẽ, ineptiasq; eorum qui eiusmodi animi morbis laborant: quibus nihil neq; nugacius, neq; insanius esse queat.

ῥᾶον ἢ νόσον μεθ' ἡσυχίας.)

Horatius 13. Ode, lib. 1.

Durum, sed leuius fit patientia,
Quicquid corrigere est nephas.

Maro

Maro in 5. Æneidos:

Quicquid erit, superanda omnis fortuna ferendo est.

πῶς κὰν λεοσῆρας ἀπὸ λεληνίδος.)

Miserabilis error mentis insano amore occupatæ describitur in Phædra, per sequentes uersiculos. Huc mihi pertinere uidentur uerba illa Plutarchi ex quæstione, πότερον τὰ τῆς ψυχῆς ἢ τὰ τῶ σώματος πάθη χείρονα; Διὸ τλὺ ψυχλὺ ῥεμεῖν ἢν ἐῶσιν· ἀλλ' ὅτε μάλιστα δεῖται ὑπομονῆς, καὶ σωφῆς, καὶ ὑποστολῆς ὁ ἀνθρωπος, τότε ἀνῶν εἰς ὕπαιθρον ἔλκουσι, τότε ἀποκαλύπτουσι οἱ θυμοὶ, αἱ φιλονεικίαι, οἱ ὄρεξεις, αἱ λύπαι, πολλὰ καὶ λεῷ αὐομα καὶ λαλῶν ἀνέκραγε τοῖς παιροῖς ἀνεκηκεῖμενον. Id est: Quocirca animam quiescere nõ sinunt, (passiones illæ, & perturbationes) sed quando maximè opus habet patientia, silentio, & remissione homo, tunc ipsum foràs ac sub dium trahunt, tunc prodũt & reuelant iræ, rixæ, amores, mœrores, ut qui sæpenumerò & iniustã, contraq; legem agere, & absurda ac intempestiua dicere, ab istis scilicet uiolentis animi tyrannis cogitur.

πάσχοντες μ' εἰς ἔρως.) Seneca in Hippolyto:

Iuuat excitatus consequi cursu feras,
Et rigida molli iaculari uela manu.

Ouidius in Heroidum epistolis:

Iam quoq; (uix credas) ignotas mittor in artes,
Est mihi per scuras impetus ire feras:
In nemus ire libet, preßisq; in retia ceruis
Hortari celeres per iuga summa canes.

Vergilius in Gallo:

Interea mistis lustrabo Mænala nymphis,
Aut acres uenabor apros, non me ulla uetabunt
Frigora Parthenios canibus circumdare saltus.
Iam mihi per rupes uideor, lucosq; sonantes
Ire: libet Partho torquere Cydonia cornu
Spicula, &c.——

βαλίαις ἐλάφοις.)

Plutarchus in commentario, Quomodo adulator ab amico dignosci debeat, huius loci meminit. λίμνας ἀρτεμιτίδας.) Limne locus in Trœzene, exercitijs ac palæstris dicatus. πόλεις οὐέτας.) Veneti populi Paphlagoniæ, qui post Troianum bellum duce Antenore, eam regionem quæ nunc Venetia dicitur, in Italia occuparunt. Hos celebres fecit, equos alendi studium. Ita enim Strabo lib. 4. Geographiæ scribit, de Venetis loquens: καὶ Διονύσιος ὁ τῆς Σικελίας τύραννος, οὐτσῦθεν τὸ ἱπποτροφῆσον σωεφήσατο τῶν ἐθλητῶν ἵππων, ὥστε καὶ ὄνομα ἐν τοῖς ἕλλησι γενέσθαι τῆς ἐνετικῆς πολέως, καὶ πολλῶ χρόνον συνδιαμῆσαι τὸ γένος. Quæ uerba sic interpres reddidit: Dionysius quoq; Siciliæ tyrannus, hinc alendorum semen equorum constituit, quos ad equestre certamẽ tollebat, adeò ut per Græcos equinæ prolis Venetæ nobilitas maneret, & ad longa tempora propago ipsa famam uendicaret.

τὸ γὰρ ἐρῶσθαι γνώμας ἀλαυῶ.)

Alluditur ad prouerb. In nihil sapiẽdo iucundissima uita est. Pœnitentia, & agnitio uæsaniæ ac propriæ turpitudinis, fodicat reã conscientiam: unde satius esse, grato mentis errore frui, quàm sapere, dicit.

χαλεῦ γὰρ μετέμας εἰς ἀλλήλους.)

Vetula ex calamitate heræ afflicta eo uehementius, quo magis ipsam amabat, ait: cùm in omni re, tum etiã in amicis colendis, mediocritatem præstare, ubi modum amoris figi cõueniat. Plutarchus in sermone περὶ πολυφιλίας, negat habendam esse huic Euripidis sententiæ fidem, utpote inimicæ bonorum amicitijs: quin potius eam transferendam ad inimicitias, ut hac præcipiamur, odia, iras, inuidiam, non esse usque ad intimam animi medullam suscipiẽda, &c. Simili ratione apud Ciceronem Scipio, in commentario de Amicitia, hanc Biantis (si modò eius est) sententiam, Ama tanquam osurus, & odi tanquam amaturus, reijcit, & confutat.

ARGVMENTVM ACTVS *secundi.*

CHorus Trœzeniarum matronarum ad domũ Phædræ coierat, ut disceret quonam malo Phædra affligeretur. Vnde nutrix omnem mouet lapidem, ut heram ad confessionẽ morbi adigeret: cuius ex uerbis uix tandem colligit, eam amore Hippolyti detineri. 2. Phædra Choro & nutrici longa ac sententiosa oratione exponit ac probat suum consilium, quo morte spõtanea amoris nefandi fœditatem subterfugere statuerat. Cõtrà nutrix summa ope nititur à proposito abducere herã, ne scilicet uelit mori, sed potius naturę & necessitati obsequi: polliceturq; se inuenturam aliquid, quò hoc malo leuari possit. Phædra nihil mouetur oratione nutricis, sed obstinatè in priore sua manet sententia. 3. Chorus uidens Phędram ex amore tam miserè affectã, deprecatur sæui Cupidinis uiolentiã: simulq; duobus exemplis ostendit, quàm diræ clades sępenumero ex immoderatis amorib. oriãtur.

ἀλλ' ὦ φίλη πᾶσι, τῶν παρόντων.)

Conatur nutrix Reginæ morbi confessionem extorquere. Hic uidere licet, quomodo ægrotum animum tractari conueniat: nimirum non asperè & duriter, sed blandè ac amicè. Sic enim multo plus proficitur.

εἶεν, τί σιγᾶς.)

Similis locus ferè apud Terentiũ, in Seipsum excruciãte, ubi sic Chremes ad Menedemũm:

Ne lachrima, atq; istuc quicquid est, fac me ut sciam.
Ne retice, ne uerere, crede inquam mihi:
Aut consolando, aut consilio, aut re teiuuero.

ἢ τοῖσιν οὖν λεχθεῖσι.)

Aut (inquit) argue, si quid non rectè dixero: aut certè rectè dictis parẽto. Nam, iuxta Hesiodi uersum,

ἐσθλὸς δ' αὖ κἀκεῖνος, ὃς οὖν εἰπόντι πίθηται. Id est,
Sed bonus hinc ille est, audit qui recta monenti.

σὺ τύχῃ χειμάζομαι.)

Nota elegantiam metaphoræ, in uerbo χειμάζομαι. Nam fortuna, ceu tempestas quędam, nos in hac uita sursum & deorsum, hucq; & illuc iactat assiduè. χεῖρες μὲν ἁγναί.) Philosophicè Phædra ait, manus quidem puras esse, sed mentem impiamento, quod longè grauius sit, sordẽre: cuius immundicie Deus in primis offenditur.

οἷον μήτηρ ἠράσθης ὄρους;)

Transfert culpam execrabilis furoris, in generis sui calamitatem hæreditariam, qua solis genus à Venere propter stupri cum Marte cõmissi proditionem premebatur. De qua ira Seneca in Hippolyto:

Stirpem perosa Solis inuisi Venus,
Per nos catenas uindicat Martis sui,
Suisq; probris omne Phœbeum genus
Onerat nephandis: nulla Minois leui
Defuncta amore est, iungitur semper nepha.

Διονύσου λάμαρ.)

Ariadnen sororem intelligit, quę Theseum ingressurum labyrinthum adiuuit, & redeuntem in patriam (ut quidam tradunt) secuta est. Catullus in carmine illo eleganti, quod Argonautica uocat, de hac meminit:

Hunc simulac cupido conspexit lumine uirgo
Regia, &c. ——

Eam deinde Bacchus uxorem duxit, eiusq; coronam stellis ornatam in astra retulit.

ἐπίσοι τὠπόνυμα.)

Ex sermone heræ, iam non obscurè nutrix morbum conijcit.

ὁ μὲν ἐμί.)

In Hecuba:

ὅτοι τὠφυκα μαύτις, ὥστε μὴ πλοῦν
ἐξεστορῆσαι σῶν ὀλοὸν βλασυμάτων.
ἥδυστον, ὦ φαῦ, τἀντὸν.)

Dicit, amare simul & iucundum, & amarũ esse. Vnde, teste Plutarcho, amor cognominatur à Græcis γλυκύπικρος, quasi dulcamarus. Eius enim uoluptas quamuis aliqua esse uideatur, tamen longè plus aloes quàm mellis admixtum habet. Hinc Plautus rectè in Pseudolo dixit:

Dulce & amarum unà misces mihi.

πανῷ ὄρῶτι, λύπειν ἐν αἰῶν.)

Tanta, inquit, uis est Veneris, ut etiam sobrios uel nolentes fœdis implicet amoribus. Mihi sanius apud Senecam in Hippolyto nutrix loqui uidetur, in eadem causa:

Deum esse Amorem, turpiter uitio fauens
Finxit libido: quoq; liberior foret,
Titulum furori numinis falsi addidit.

Reliquos qui de hac re sequuntur, eodem in loco lege.

ἄτες ὦ, ἑπλυες.)

Comploratio Chori super misera Phædra.

πελοπίας προνώπιον.)

Est enim Trœzen ultima pars Peloponnesi, uersus Orientem, opposita Atticæ.

ὁ κατὰ γνώμης φύσιν.)

Locus hic totus Gnomicus est, καὶ πρὸς τὴν ἠθικὴν referendus. Non ex natura sua, quæ ueræ uitę dux & magistra est, si eam sequamur, homines peccãt, & inquinantur libidinibus: sed quòd suis uitijs faueant, & allabentibus le uiter cupiditatũ auris pateant, blandianturq; uirtuti inimico appetitui, quem Græci ὀρμὴν appellant. Est (inquit Cicero in 2. Tuscul. quæst.) in animis omnium ferè natura molle quiddam, demissum, humile, eneruatũ quodammodo & languidum, senile. Sed præstò est domina omnium & regina Ratio: quæ connexa per se, & progressa longius, fit perfecta uirtus: hæc (ratio) ut imperet illi parti animi quæ obedire debet, id uidendum est uiro. De hac re memorabilis locus est apud Aristotelem in 1. lib. de Repub. cuius initiũ tale est: διὸ καὶ τὸν βέλτιστα διακείμενον, καὶ κατὰ σῶμα καὶ κατὰ ψυχὴν αὔθρωπον θεωρητέον, οὐ ᾧ τοῦτο ἄλλον· τῶν γὰρ μοχθηρῶν, ἢ μοχθηρῶς ἐχόντων, ἄξειον αὖ αἱρεῖν πολλάκις τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς, διὰ τὸ φαύλως καὶ παρὰ φύσιν ἔχειν. Tu cętera inibi require, sat est indicasse locũ. Lege huc etiam Procli commẽtariolum, cui titulus περὶ τῶν εἰς τὴν τετάρτην τῆς πολιτείας ἀποδείξεων, & principium 3. lib. Tusculanarum quæstionum.

τὰ ἀρχῆς ἐπιγράμεθα.)

Videtur Poeta obliquè notare Athenienses, de quib. hoc tritum fertur apophthegma: Scire Athenienses quæ sint agenda, uerùm non facere: & ad bene dicendum, quàm ad gnauiter agendum instructiores esse.

οἱ δ' ἡδονὴν προδοῦτες.)

Recenset aliquot res, quæ homines à uirtute transuersos agant, inter quas prima est uoluptas corporea. Xenophon in 1. Memorabilium: οὐ γὰρ αὐτῷ σώματι συμπεφυτευμένοι τὴν ψυχὴν αἱ ἡδοναί, πείθουσι αὐτὴν μὴ σωφρονεῖν, ἀλλὰ τὴν ταχίστην ἑαυτοῖς καὶ σώματι χαρίζεσθαι. Id est: In corpore enim ipso uoluptates animæ consitæ persuadent ipsam, ne sobria & casta sit, sed ut quàm celerrimè & ipsis & corpori morem gerat. Vide Aristotelem in 2. lib. Ethicorum Nicomacheion. Sunt etiam huc legendi nobiles illi uersus Hesiodi:

τὴν μὲν γὰρ λαπάκτησις καὶ ἀλκαδὸν, &c.

ἀλλός τε ἄλλος καὶ δ' εἶσιν, ἢ μὲν ὁ πανὸ.)

Duplicem esse uerecundiam dicit, bonam & malã. Prodest in loco pudor: obest, si quis hoc ignauiam suam prætextat. Malum pudorem Virgilius appellauit, degeneres animos. De utroq; hic Homeri uersus Il. ω. est: ἀλλ' οἱ κἀλλὼς γίγνεται, ἠδ' αὔξηλος μέγα σίνεται, ἠδ' ὀνίνησιν. Id est,
Nec pudor illi, qui uel lædit uehementer,
Vel multùm prodest homini. —— De inutili pudore uide prouerb. Inutilis uiro egenti uerecundia: & Hesiodi uersus εὐ τῷ ἀλφὰ De opere & die, ἀλλὼς δ' ἐν ἀγαθῷ, &c.

τῆς ἐμῆς γνώμης ὁδόν.)

Transit à thesi ad hypothesim, qua suum consilium exponit, de uitanda imminente turpitudine.

ἐν τῇδε σιγᾷν τλῆν δε.)

Tria animo uoluerat Phędra, quibus amorem fortiter aut ferret, aut uinceret: silẽtium, temperantiam, moderationemq; animi: &, si ista minus ualerent, honestã mortem. ad quorum postremum confugit, cum duobus prioribus nihil profecerit.

γλῶσσ γὰρ ἀλγῶ.)

Nihil fidendum linguæ, quæ plerunque in aliorum consilijs dirigendis consideratior & cautior, in proprijs præceps & infida est, multaq; à se ipsa habet mala.

ὡς ὄλοιτο παγκακῶς.)

Execratur eam, quæ primùm probrum illicitæ libidinis in muliebre genus inuexerit. Eam interpres Eurypili cuiusdam filiam fuisse tradit. Inuehitur autem generaliter in adulteras mulieres, quę specie pudicitiæ suis uiris imponentes, turpissimè cum alijs miscentur.

ἐν δὲ γυναιξίν.)

Nam splendidã sortem sequi solet plerunque libido, & intemperantia. Huc pertinẽt hi Senecæ uersus ex Hippolyto:

Quisquis secundis rebus exultat nimis,
Fluitq; luxu, semper insolita appetens:
Hunc illa magnæ dira fortunæ comes
Subit libido. — At contrà (ut idem loquitur)
Sancta paruis habitat in tectis Venus,
Mediumq; sanos uulgus affectus tenet.

ὅταν γὰρ ἀκμᾷ.)

Sententia politica, plebem principum ad primariorũ exempla æmulari, ab ijsq; uiuendi normã sumere. unde prouerb. Quales magistratus, talis populus.

μισῶ δὲ καὶ τὰς.)

Odi (inquit) mulieres, quæ clàm uiris se prostituunt, componẽtes interim uultum & orationem ad pudicitiam, fidemq;. Similis uersus apud Sophoclẽ in Oedip. Colon. quo ἀρετολογοι illi notantur, οἱ λόγῳ μὲν ἐσθλὰ, τοῖσι δ' ἔργοισιν κακὰ προσφέρουσι.

ἀλλοῖ γὰρ αὐλᾶς.)

Plutarchus enim in libro περὶ ἀγωγῆς, hunc locum citans, scribit, animos eorum qui genere adulterino, & scelere aliquo infami nati sint, esse deiectos, humiles, & timidos. Nam si quid maculæ parentibus contractum est, id adeò non eluitur, ut etiam in liberos redundet, eosq; deprimat.

μόνον δὲ τοῦτο φασὶν ἀμιλλᾶσθαι.)

Nihil, inquit, præstantius in uita, quàm mens solida, iusta & ardua, nullisq; sceleribus impiata. Mox subijcit rationem: quia eos qui tantùm specie bonitatis se uenditant, tempus prodit, & ueluti in speculo anteactæ ætatis celata facta conspicienda exhibet. Huc adscribenda illustris illa in Xenophõtis Symposio sententia est, ubi sic Socrates ad Calliam:

λὶν ὁρῶσι γέ σε, μὴ τῷ δοκεῖν, ἀλλὰ τῷ ὄντι ἀρετῆς ἐπιμελούμενον, ἢ μὲν γὰρ ψευδὴς δόξα, ταχὺ ἐλέγχεται ὑπὸ τῆς πείρας· ἡ δ' ἀληθὴς αὐθαραγαθία, λὶν μὴ θεὸς βλάπῃ, ἀεὶ σὺν τοῖς πράξεσι λαμπροτέραν τὴν σύνταξιν συμπαρέχεται· Tum (inquit Socrates) cum laude in Respublica uersaberis, cum uiderint homines te non opinionem uirtutis, sed reuera ipsam uirtutem cõsectari. Falsam enim gloriam experientia arguit: uera autem bonitas, nisi Deus aduersetur, semper illustriorem reddit honestam famam.

ἐξέφλιν' ὅταν τύχῃ.)

Hic locus uariè & exponi & legi potest. Sunt enim qui τύχῃ aoristum β coniunctiui, à τυγχάνω deductum aiant, atq; ita exponant:
Malos autem prodidit, quando sic fert res, & accidit
Tempus, apponens speculum, &c. Nonnulli putant esse σύγχυσιν cõstructionis, & in (προδοῖν) enallagen generis, atq; ita ordinant: ὁ γὰρ νοῦς τὴν κακὴν ἐξέφλιν, ὅταν τύχῃ προδοῦ κἀποπίῃ, ὥστε νέα παρθενῶν, quarum expositionum priorem non probo. Suspicari nos possumus, hunc locum, ut & alios plures, corrumptũ esse: uerùm destituto ueterib. exemplaribus, haud quicquã temerè in eiusmodi re audendum censeo. Sensus tamen is est: Malos & incontimentes tempus ita prodit & ostẽdit, ut speculum uirginem iuuenculam. Tu lector uide, num παρθενῶν νέα, an παρθένος νέα, aut παρθένον νέαν, legendum sit.

τὸ σῶφρον ὡς ἀσπαστὸν.)

Acclamatio Chori, uirtutem ubiq; suis fulgere honoribus, eiq; precium suum ubiq; tribuarum apud bonos esse.

λέκτοινα, ἐμοί τοι συμφορά.)

Nutrix animaduertens dominam incurabili morbo correptam, festinare ad spontaneam necem, conatur persuadere ei, ut amori liberè indulgeat, præsertim fatali & insuperabili: idq; eo magis, quo minus huius rei rara exem

pla ſint: ſiquidem non homines tantùm, ſed etiam dij ſæpe amori ceſſerint. Secus apud Senecã, in eiuſdem nominis Fabula fit. nam ibi anus uehementiſsimè obiurgat, deterretq; heram à nefanda libidine.

αἰ δυστρόπαι τῶν φροντίδων.)

Vide prouerb. Posterioribus melioribus. Cicero in Philipp. Posteriores enim cogitationes (ut aiunt) ſapientiores eſſe ſolent. Recantat autem priorem orationem hoc dicto, qua amorem Phædræ deplorarat, cùm uidet ipſam de morte cogitare.

λύπρις γὰρ ὁ φορητός.)

Primo furori cedendum, & Ouid. in. 1. de Arte monet:

Dum furor in curſu eſt, currenti cede furori:
Difficiles aditus impetus omnis habet.
Stultus, ab obliquo, qui cum deſcendere poſſit,
Pugnat in aduerſas tre natator aquas.

ὃν δ' αὖ πόριον καὶ φρονοῦντα.)

Et Sophocles in Trachinijs, ſtulte facere eũ qui reſiſtat amori, dicit:

ὅστις μὲν νεῶ ὀξὺς αὐτανίστατα,
πόλιος ὅπως εἰς χείρας, ὁ πελῶν φρονῇ.
ὅτος γὰρ ἄρχει καὶ θεῶν, ὅπως θέλει, καὶ ἐμῶ γε.

ταῦτα δ' ἐν τοῖσδε ἔφυ.)

Argumentum à natura ſumptum. Vide initium 1. libri T. Lucretij de rerum Natura. Propter fœcunditatem autem Venus è mari nata fingitur: eſt enim mare infinitè uariorũ monſtrorum ferax.

ζεὺς ὥς ποτ' ἠράσθη.)

Exemplis Iouis & Auroræ oſtendit, non mirum eſſe hominem parum honeſtè amare, cùm & dij ſtupri amore auferantur. Semele filia Cadmi regis Thebani, ex qua Iupiter Bacchum genuit. Vnde Horatius in Odis:

Mater ſæua Cupidinum,
Thebanæq; iubet me Semeles puer.

Cephalum autem Aeoli filium Aurora dilexit, teſte Ouidio in carmine de Arte amandi:

Latinius Endymion non eſt tibi Luna pudori,
Nec Cephalus roſcæ præda pudenda deæ.

πόσους ἡ λοιπὴ δὴ κεῖθ'.)

Iam ab hominum exemplis, quorum multi etiã inuſitatiore & fœdiore Venere ſeſe inquinarint, conatur lenire morbi impatiẽtem Phædram: contenditq;, ſapientis eſſe aliquando ad parum honeſta conniuere, & affectibus licet immoderatioribus obſequi, utq; Græci dicunt, τῇ φύσει χαρίζεσθαι. Difficile enim eſſe, uitam ita moderari uelle, ut ne latum digitum à tramite recti deflectas: præſertim cum nec architectones ita extruant ædificia, quin ſemper aliquid hiet, & inæquale ſit.

ἀλλ' εἰ τὸ πλεῖον χρηστὰ.)

Præceptum de tranquillitate animi comparanda. Nam ſapientis eſt, ſi quando fortuna odioſius inſectetur, cõmoditates iuxta incõmoda ponere, & expendere utra præponderent: uel potius commodorum recordatione, aduerſitatum memoriam ac dolorem extinguere. Eleganter Plutarchus in ſermone περὶ εὐθυμίας ſcribit: ὅτι δὲ ἔπαγε οὐ ἑαυτῷ τὰ τῆς εὐθυμίας καὶ τῆς ἀνεθυμίας ἔχει τραχέα, καὶ τὰς τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν πίδας, ἵν' οὐ Διὸς ὄλα παξαπαιμόνος, ἀλλ' οὐ τῇ ψυχῇ λειμόνος, αἱ διαφοραὶ τῶν παθῶν διαλύσι. id eſt: Quòd autẽ quiſq; in ſe ipſo & mœroris & bonæ læti animi conſtitutionis penu habeat, itemq; malorum & bonorum dolia, quæ non in Iouis pauimẽto, ſed in anima poſita ſint, oſtendit paſsionum diuerſitas.

ἀ γὰρ ἄλλο πλεῖν.)

Cum dijs bellum ſuſcipere, quod Græci θεομαχεῖν dicunt, eſt ea recuſare, quæ inſuperabilis offert neceſsitas: uel naturæ ſe opponere, aut fatalibus ærumnis fruſtra obluctari.

ὀλέ γ' αἴδηρες ἐξεύρεσιν.)

Interpres: ὥσπερ γὰρ τὸ νῦν ἔχειν δέλεται τοῖς αὐδρᾶσι, ὅτως τὸ πανεργὴν καὶ μηχανὰς ἐξευρίσκειν ταῖς γυναιξί. id eſt, Quemadmodum mente & ſcientia rerum gerendarum pollere uiris, ita mulieribus dolos & machinas uarias excogitare datum eſt.

φαῖδρα, λέγει μὴν ἄλε.)

Chorus harum duarum orationũ arbiter, nutricem quidẽ utiliter, & magis in rem præſentem cõſuluiſſe: Phędram autem gloriofiora, & ad laudẽ maiora, ſed difficilia, & quæ ſupra humanã imbecillitatẽ ſint, dixiſſe iudicat.

τοῦτ' ἐστ', ὁ θνητῶν οὐ πόλεις.)

Locus communis, de inſidioſa & blanda fucatorũ hominum lingua, qua nihil peſtilentius. De hac re aliàs annotauimus. Non abhorret ab hac ſententia Diogenis apophthegma, quo dicebat, Oratores turbæ miniſtros eſſe, quòd ſtolidæ multitudini ſeruiliter & ad gratiam loqui cogerentur.

ἀαχέ', ἀλλ' ἀμείνω.) Duobus malis propoſitis, minus eligendum: ſatius ſtupro, ſeu potius inceſtu furorem ſedare, quàm morte immatura & funeſta gloriam quærere.

ἐστί κατ' οἶκον φίλτρα.)

Anus uidens ſe nihil proficere ſermonibus probabilibus ac ſuaſorijs, alia uia rem aggreditur, quo à morte heram prohibeat. Pollicetur enim epodis & philtris mutuum Hippolyti amorem ſua opera in eam exuſcitatum iri. Expende in iſta deſcriptione tota, rationis pugnam cum carnis affectibus.

ὄρνυ, ὄρνυ, ὁ πατὰ ὀμμάτων.)

Præſens chorus potẽtiã, uim & ſæuitiã Cupidinis decantat: qui more modoq; apis, pulcherrimos & maximè ſucculentos flores delibantis,

A libantis, pulcherima quæq; corpora carpat, & ſibi mancipia faciat: & eò ſit inſidioſior, quòd ſenſim illabatur hominũ mẽtibus, deſiderijq; illecebra incautis, & auidis uoluptatũ mortalibus imponat.

ὁ λατ' ὀμμάτων.)

Vide prouer. Ex aſpectu naſcitur amor. Oculi præcipui ſunt ad amandum illices. Vnde poetæ fingebant, Cupidinem in oculis excubantem ſua iacula mittere. μὴ σεῦ πανῷ.) Sunt enim & uirtutum amores. μὴδ' ἄῤῥυθμος.) id eſt, ἄτακτος, ἄμετρος: hoc eſt immoderat', nimius. Omnis enim amor legitimus & moderatus opem, uoluptatemq; fert ſine noxa: ſed qui mediocritatis limites, & legẽ honeſti excedit, aculeos infigit, nocetq;.

τλὺ μὲν εἰχαλίαν πόλιν.)

Iole, Euryti regis Aetoliæ filia, quam pater ſeilli deſponſurum dixit, qui in ſagittãdi certamine uinceret, quod nuptijs propoſuerat: B uincente aũt Hercule, pater filiam dare negat. Vnde Hercules iratus, totam Oechaliam uaſtauit. filiamq; per uim ſecum abduxit, cuius rei & Maro in 8 Æneidos teſtis eſt:

Vt bello egregias idem diſiecerit urbes,
Troiam, Oechaliamq;, &c.——

Docet autem Ioles & Semeles exemplo, quantorum malorum cauſa ſit ſceleratus iſte πὰ ἄμετρος ὄρνυς: quarum illa cum totius patriẽ excidio Herculem coacta fuit ſequi, hæc fulminis ictu perijt.

ARGVMENTVM ACTVS tertij.

HIc Actus continet primam epitaſim: nimirum proditionem fœdi amoris Phædræ, & ſuper hac re uehementem indignationem Hippolyti: in qua communiter in omne C genus muliebre inuehitur. 2. Phædra intelligens Hippolytum eſſe inflexibilem, ſuamq; turpitudinem palàm factam, primùm acriter inceſsit nutricem, cuius opera res fuerat prodita: deinde uitã abrumpere laqueo decernit, minitando interim tacitè Hippolyto ultionẽ. 3. Chorus uidens quorſum illa ſpectarent, optat ſe procul abeſſe, aut in auẽ mutari, quò auolare in alium orbem poſſet, ne res tam dira aſpicienda præſenti ueniret. Deinde fatalem infœlicitatem, malaq; coniugij Phædræ auſpicia deplorat.

σιγήσατε.)

Phædra turbulenta foris captat cum Choro uerba colloquij anus & Hippolyti: quo illa huic, data prius ſilentij fide, Phædræ morbum aperit: id quod indigniſsimè fert infœlix & miſerè ſaucia regina Synonymiã & copiam uerborum animaduerte: βοᾶ, ὀπὶς, αὐδὴ, λόγος, φήμη, πέλαδος, φατὶς, ἰαχὴ, &c.

φίλος, παλῶς δ' ἐ.)

Alludit ad prouerb. Intempeſtiua beneuolentia nihil à ſimultate differt.

ἐν ἐστ' ἐπίσας.)

Verſiculus prouerbialis: Haud eſt quod ſileam, nefanda & dira cùm audio. ἡ γλῶσσ' ἐμὴ μοχ'.) Vide Ciceronem lib. 3. Officiorũ, de fortitudine, ubi inter cætera hęc dicit: Non enim falſum iurare, peierare eſt: ſed quod ex animi ſentẽtia iuraueris, ſicut uerbis cõcipitur (more noſtro) id nõ facere, periurium eſt. Scitè enim Euripides: Iuraui lingua, mentem iniuratam gero. Vide prouerb. Lingua iurauit.

ἀλεὶς ἄδικος ἐστί μοι.)

Alludit ad Prouerb. Amicus uſq; ad aras. Vide Gell. lib. 1. cap. 3. ἁμαρτάνειν εἰνὸς αὐθρώπους.) Sophocles in Antigone: —αὐθρώποισι γὰρ τοῖς πᾶσι πανὸν ἐστι τὸξαμαρτάνειν.

Et Simonides apud Stobæum:

πάμπαν δ' ἄκακος ὄστις, ἀλ' ἀνόκακος. id eſt,
Nemo uacat prorſus malo, neq; crimine.

ὦ ζεῦ, τί δὴ λιβάδικον.)

Vehemens eſt criminatio in mulieres: atq; Hippolyto, qui natiuo odio fœminas perſequebatur, propter perpetuũ uirginitatis uotũ, ualde accommoda. Videtur poeta affectui ſuo (quod ſæpe facit) & hoc loco licentius indulſiſſe, dum tãta inuidia miſeras mulieres degrauat. Aduerſus iſtam Hippolyti criminationẽ non ita grauem, licet inſolentẽ & accenſam, legendus eſt Agrippę, de Nobilitate & excellentia mulierum, liber. Apparet ergo, Euripidem non abs re cognominatũ μισογυνῆ: nec temerè ab Ariſtophane οὐ ταῖς πρωτόβραις θεσμοφοριαζούσαις ſugillatum, ueluti mulierum oſorẽ, & intractabilem.

λιβάδικον.)

Vide prouerb. λιβάδικος, & mali commatis. ὡς δικὴ κακὸν μέγα.) Animal eſt fœmina (dicit Ludouicus Viues) ratione præditum, ut uir, & ingenium habet ambiguũ, ad utrunq; uſu & conſilijs flexibile, &c. Quare ridicula ſunt illa conuicia, γυνὴ ἄτιμον, λιβάδικον, μέγα κακὸν, ἄγαλμα πάνυσον, cum in utroque ſexu pariter & turpitudinis & uirtutis exempla extent. *In lib. de inſtitutione Chriſtianæ fœminæ.*

προσδεὶς γὰρ ὁ ἀπείρων.)

Senſus eſt horum ex ordine uerſuum: Primùm pater ampla dote addita filiam elocat foràs, poſt magnas educationis moleſtias, ut malo liberetur. Qui autẽ accipit, ceu beatus futurus, magnis ſumptib. rem familiarẽ labefacit, ut deterrimum ſimulachrum mulieris uario cultu & precioſe exornet. Cui uiro mox gemina incumbunt mala: aut enim propter potentes affines cogitur ferre improbam moleſtamq; uxorem: aut, etſi bonam frugiq; nactus ſit, praui & inutiles affines uoluptatem

contaminãr. Optimè uerò ei esse, cui neutrum horum accidat: sed qui domi habeat simplicem, licet parùm frugi, desidentem.

σοφλὸν ἢ μισοῦμι γὰρ.)

Præcipuæ uirtutes matronarum sunt, pudicitia, taciturnitas, parsimonia, in re familiari uigilantia, sim plicitas, mariti obseruantia. Quod ultrà accesserit, aut uitiosum, aut curiosum est. Velim omnibus matribus familiâs notum & perlectũ esse uerè aureũ erunditumq; opus Ludouici Viuis, de Christiana fœmina.

μισῶ δ' ὕπνον· ἐμπλησθήσομαι.)

Seneca in Hippolyto:

Solamen unum matris amissæ fero,
Odisse quod iam fœminas omnes licet.

ὦ λιποτυχεῖς πότμοι.)

Commiseratio Chori est, de prodito Phædræ nefando amore, & infœlici cõsiliorũ nutricis euentu. *λύθραμμα λύσειν.)* Vide prouerb. Herculanus nodus. Eo iam in articulo rerum casus Phædram deprehenderat, ut quò se uerteret, non uideret. nam & ab Hippolyto, qui id patrem celaturus non uidebatur, periculum imminebat, & læsæ pudicitiæ iactura nullum consilio & rei explicandæ locum relinquebat. *ἐτύχομεν δίπλας.)* Perplexę & desperatæ Phædræ dolor, ac fluctus mentis malè consciæ exprimuntur.

τὸ γὰρ ἡμῖν πάθος παρὸν.)

Id est, præsens malum uitæ difficillimum est: uel, Malum in quo nunc sumus, ex omnibus uitæ incõmodis solum insuperabile est: uel, Hoc malum per omnem uitam expugnari non potest: uel, Nullo modo hæc infœlicitas & ærumna per uitam exantlari potest. Hæc interpres Græcus.

οὐ κατόρθωνται τέχναι.)

Id est, prospero successu caruerunt artes famulę, non prosperè euenerunt. ut apud Herodianum, *οὔθ' ἡδὺ μέγα τι δράσας κατωρθῶκα.*

ὦ παγκακίστη.) Execratio Phædræ in nutricem, ob proditum Hippolyto amorem.

παρόρριζον.) Vide prouerb. Radicitùs, funditùs. Dicimus enim sic, quãdo quid citra spem instaurationis perditur.

μὴ κακῶς συστρεφέτω.)

Simile superiori dicto, *φίλως, κακῶς δ' ἀτίζει δ' ἰωμοῦν νόσου.* Prouerb. Beneuolentia impestiua nihil à simultate differt.

δέσποιν' ἔχεις μόν.)

Nutrix se excusat, præmollitq; culpãnem pe sinistrum & infœlicem Consiliorum euentum fortunæ imputari debere, quæ sæpe etiã sapientissimorum hominũ cogitationes frustretur. *συγχωρεῖν λόγοις.)* Id est, *ἐξ ἴσου ἀμφισβητεῖν, ἰσολογεῖν*, pari fiducia uelle congredi, contendere rationibus æqualibus.

ὑμεῖς ἢ παῖδες συγγενεῖς.) A

Phædra iam obfirmato ad mortem animo, incipit fieri sedatior & placabilior, ceu excogitatam habeat uitandæ infamiæ machinam. Solẽt ferè apud Tragicos *πάθη εἰς τὰ ἤθη* exire: id est, finis uehementiorum motuum esse remissior. ut in Aiace apud Sophoclem seipsum confossuro: & in 4. Verg. Aeneidos, Dido post sæuas procellas affectuum iræ & amoris, tandẽ remisso admodum animo, ad mortem spontaneam pergit. Facit ista res spectacula non parum miserabilia, & ad impellendos animos plurimùm ualet.

αὐταὶ πανόν γε χ' ἁτέρῳ.)

Amarulentè & minaciter iactat Phædra, se quidem ultronea morte Veneri litare uelle, uerùm cum magno Hippolyti malo.

ἠλιβάτοις ὑπὸ κυθμῶσι.)

Hic chorus facit, ne ociosa sit scena, dum sibi Phædra mortem consciscit, & donec famula in spectaculum efferat casum. Sunt autem mulieres dolore & cõmiseratione reginæ ad laqueũ properãtis ita attonitæ, ut optent metamorphosim in aues: cupiantq; adire rupes remotas, locaq; deserta, ea quæ similibus infamata sint calamitatibus, semperq; ærumnosis condoluerint. *ἠλιβάτοις.)* Id est, *βαθυτάτοις*, profundissimis. *ἠλίβατον* enim non solùm altum, sed etiam profundum, abstrusum, abditumq; Græcis denotat, teste interprete Græco. *πόρου φαέθοντος.)* Vide fabulam hanc apud Nasonem in 2. Metam. B

ἑσπερίδων.)

Nota est fabula de aureis Hesperidũ malis, Veneri consecratis, quæ Hercules missus ab Eurystheo, occiso peruigili dracone sustulit.

ὀλβιόδωρος ἄξει βαθέα χθών.) C

Fortunatas insulas intelligit, quæ sic dictæ sunt à frugum ubertate. Has Strabo libro primo & tertio luculenter describit. & Homerus Odyss. *δ.* Pindarus etiam in Olymp. Ode 2. col. 13. in hæc uerba loquitur de Beatorum insulis:

ἔνθα μακάρων
νᾶσον ὠκεανίδες
αὔραι περιπνέουσιν· ἀν-
θεμα δέ χρυσοῦ φλέγει,
τὰ μὲν χερσόθεν ἐκ δενδρε-
ων δεδρέων,
ὕδωρ δ' ἄλλα φορεῖται.

Reliqua eodem in loco require.

ὦ λυσιπόδαρε πρυμνία.)

Patheticè nauiculam alloquitur, in qua Phædra iratis dijs è Creta Athenas transportata fuerat.

μουνυχίαν.)

Munychium portus Atticæ est.

ARGV-

ARGVMENTVM ACTVS *quarti.*

A Actus quartus habet secundam partem Epitaseos, suspendium uidelicet Phædræ, aduẽtum Thesei, & lamentationes eiusdem cum Choro, super miserabili funere uxoris. 2. Theseus lectis literis, in quibus falso Hippolytus nouercã ad stuprum sollicitasse insimulabatur, diris filium deuouet: cui rei, cum innocẽs iuuenis clamorem & eiulatum audiens interueniret, utrinq; habitis orationibus, quibus alter malè credulus improbæ uxoris epistolæ, execrabatur filium: alter, scilicet filius suam innocentiam asserebat, tandẽ in exilium pellitur miser & insons Hippolytus, postquam nullum nõ argumentum suæ innocentiæ protulisset. 3. Chorus uidens innocentiam iniustè opprimi, orditur querelam super Hippolyto, à loco cõmuni de proB uidẽtia deorum imperuestigabili, & incertis rerum humanarũ uicibus, quibus omnia ueluti æstu quodam uoluantur & reuoluantur.

νὺ νὺ.

Hæc particula cum accentu circumflexo, gaudentis est: alioqui sine hoc, indignantis, aut dolentis. *βοηθρομεῖτε.)* Famula intra scenam, Chorum inclamat, ut reginæ sibi uitam abrumpenti succurrat. Qui an ingredi uelit, dubitat: nam eos qui sibi manum attulerant, piaculum olim erat contrectare. Fungitur autem ancilla hoc loco *ἐξαγγέλου*, id est eius qui domi aut intus acta exteris annũciat, officio.

ἀμφιδέξιον.) Vtrinq; ãcutum gladium interpretantur. *τὸ πολλὰ πράσσειν.)* Non saris tutum est in uita, se multis admiscere negocijs.

ὡς θεωρὸν ἀξιοῖ.)

θεωροὶ dicebantur, qui oraculum consulebant, aut alioqui rerum diuinarum curam gerebant: quos domum coronatos redire solenne erat. Vide Diog. Laertiũ in Heraclide Pontico, & Cælium lib. 5. cap. 9.

αὖ αὖ, τί δῆτα τοῖς δε.)

Hic omnia ardere incipiunt tragicis & uerbis & affectibus: deploratarumq; & luctuosarum rerum facies oculis subijcitur.

πεκτωθεῖσα.)

Elegans est uerbum, & uenustè huc translatum, à *πάχνη*: quod uocabulum significat prunam uel humorem, quem terra aut mare extulit, arboribus noxium, eo quòd nõ confectus sit à sole. hinc *πεχνόω*, id est perdo, tristo. Hesiod. *ἐπάχνωσε φίλους.*

πέλαγος εἰσορῶ.)

Vide prouerb. Mare malorum.

τὸ κατὰ γῆς θέλω.)

Coniugis affectus & *ἦθος* erga coniugem unicè charam defunctam, exprimitur.

τὸ δ' οὐ νεοχμόν.)

Chorus conscius literarum falsarum Phædræ, iam nunc præfagit funestum, quod sequetur, malum: id est, impiam necem Hippolyti.

Σειριὸν φλογὸς ὄμμα.)

Per oculum Iouis intelligit deum illum inspectorem rerum humanarum, de quo hic Hesiodi uerficulus est:

πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμὸς, καὶ πάντα νόησας.

Vel *Δίκην*, illam incorruptam uirginem, quã idem Hesiodus Ioui assidere, deq; malefactoribus sumere pœnas scribit.

ὀργῆς δ' ἐξανεὶς πανῆς.)

Chorus salubriter suadet Theseo, ne quid temerè & præcipitanter per iram de filio statuat. Animus enim tali affectu occupatus, haud ferè quicquam moderatè aut rectè agit & iudicat.

πρὸ γῆς εὐνάσας σῆς.)

In hoc Thesei & Hippolyti filij colloquio obserua, huius quidem ingenũ integrumq; animum, modestiam, & erga patrem reuerentiam, cõstantiam, doloremq; iustum, propter innocentiam suam, & falso sibi impactam calumniam: illius autem præcipitantiam, impotentiam: qui præter officium sapientis uiri, sine mora impię criminationi uxoris assentiẽs, sine mora exitio deuouet immerentem Hippolytum. Quid autem tum turpius, tum dementius, quàm committere, cuius postea te extremè & frustra pœniteat?

σιώπησ' ἀδηλὸν ὄργον.)

Inutile silentium in rebus aduersis: leuius enim multo fertur malũ, si pars huius in amici aures translata fuerit.

τί δὴ τέχνας μεγὴν.)

Reprehendit corrupta iudicia mortalium, qui nihil minus curent, quàm insipientibus & prauis bonam mentem ingignere: in cæteris alioqui rebus peruestigãdis, artibusq; perdiscendis plus æquo operosi.

φοῦ, χρὴ βροτοῖσι τῶν φίλων.)

Exclamatio uehemens, qua queritur, nihil minus perspici posse quàm animũ hominis, qualis sit. Dicit autem, naturam & in hac parte potuisse consulere mortalibus, si unicuiq; binas linguas, iustam alteram, alteram talem qualis quisq; esset, tribuisset, quarum illa hãc arguere doli aut fuci potuisset. Huc pertinent uersus isti ex sententijs Theognidis, quorum principium est:

διβλῆν δ' ἀνδρὸς γνῶναι χαλεπώτατόν ἐστιν,
εἰ πιστὸς ἐστὶ πρὸς πλέονος.

Reliquos, quia in propũtu cuiuis haberi possunt, adscribere supersedeo. Vide suprà simILem locum in Medea, nisi fallor, in Actu tertio.

φοῦ, τῆς

φεῦ, τῆς βροτέας.)

Hæc Thesei oratio continet accusationem & inuectionem in Hippolytum uehementissimam. Orditur autē à sententia, debere deos, cum semper deteriora secula fluant, bonis & malis separata assignare territoria. nam iuxta Homericum illud,

ἠὲ γὰρ λέοντε καὶ ἀγρότεροι ὄρνιθες πιστοί,
ἠδὲ λύκοιτε καὶ ἀρσενες ὁμόφρονες, &c.

Et Cicero in Dialogo de Amicitia: Dispares mores disparia studia sequuntur, quorum dissimilitudo dissociat amicitias.

καὶ δὴ ἀψύχου βορᾶς.)

Hic poeta uidetur latenter carpere & sugillare notam Pythagoricorum superstitionem, qui nescio quid de μετεμψυχώσει somniabāt, ob eam q; rem à carnium esu abstinebant. De qua re Laertius lib. 8. & Plutarchus in commētariolo περὶ σαρκοφαγίας. Peculiariter tamen eos notat, qui obtentu sanctimoniæ fœdam cauponā exercent, speciosis q; titulis, seuero uultu, sapientiæ opinione, cultu externo simplicioribus imponunt. Quos Græci eleganter λογεμπόρους & λογοπαπήλους dicunt: Gellius, si bene sentio, æruscatores uocat, qui cibum quæstum q; ex mendacijs, & id genus offucijs ac prestigijs captent. Talibus hic, & Hippolytus comparatur innocens, quasi & ipse simulata sanctimonia Phędræ pudicitiam expugnarit. Hoc genere hominum nostra quoq; ætas nimis differta est.

ἠνοῖδ' ὅπως.)

Chorus in ista contentione patris ac filij, iudicem ac Palæmonem, siue arbitrum quendam agit.

ἰσθμιος σίννις.)

Hunc Pausanias in Corinthiacis uocat Schinin, ac ita de illo refert: In Isthmi initio locus est, ubi Schinis latro apprehensas piceas in terrā flectebat: & quos pugna uicisset, hos alligatos sinebat in aerem efferri: quocirca cū utraq; arbor alligatū ad se traheret, uinculiq; nodus in neutrā laxaretur partem, sed utrinq; pariter cōuelleret, eueniebat, ut qui alligatus esset, laceraretur. Eodem pacto ipsum quoq; Schinin Theseus dilaniauit, uiamq; quæ ex Trœzene Athenas ducit, latronib. infestam, tutam reddidit. Interpres aliam de hoc refert historiam, uidelicet eum grabbatum habuisse, prętereuntesq; eo dimensum, de pedibus præcidisse tantum, quantum quisq; mensuram lectuli excessisset: tandemq; à Theseo occisum fuisse.

σκειρωνίδες.)

Sciron erat peregrinus (referente interprete) Megarensium tyrannus, qui & ipse latrocinijs gaudebat. Cuius erat mos, cogere uiatores, ad lauandos sibi pedes, quos deinde mactatos testudini marinę escā obijciebat. Hunc eodem supplicij genere Theseus extinxit. A

πάτερ, μόνος μὲν ξύγκοισ τε σῶν φρενῶν.)

Oratio Hippolyti, magna innocentiæ fiducia nititur, plenaq; est spiritu & animo: ita tamen temperata, ut uerecundia, reuerentiāq; erga patrē adhibeatur, licet indignissimè ſtupri cum nouerca accusaretur. Beneuolentiam captat primùm à patris persona, πάτερ, deinde à re ipsa, τὸ μόν τοι πρᾶγμα. præterea à sua ipsius persona, ἐγὼ μὲν. Mox attentum facit, πρῶτα δ' εἴρυμαι. Deniq; post omnes exordij partes ad luæ innocentię obtestationem transit, εἰσορᾶς φάος τόδε: quam uarijs argumentis asserit, diluēdo interim patris contra se orationem. οὐ γὰρ σὺ σοφοῖς.) Vide prouerb. Inter indoctos etiam Corydus sonat. Iſtis autem clausulis, τὸ μὲν πρᾶγμα ἔχει πολλοὺς, & ἐπαλλήλοις τῶν σῶν. & ἐσωφρόνουν ἐν ἐχθρᾷ, &c. obscurè significat, Phędram appetijsse concubitum, ipsamq; sibi caulam necis fuisse.

ἐγὼ δ' ἄπομψος εἰς ὄχλον.)

Hos uersus citat Plutarchus in libro περὶ ἀγωγῆς, ac his uerbis illorum sensum indicat: τοῖς πολλοῖς ἀρέσκειν, τοῖς σοφοῖς ἐγὼ ἀπαρέσκειν. id est: Multis placere, est sapientibus displicere. Olim enim sapiētes uiri, sinistri ominis ducebāt, apud omnes plausum & approbationem mereri. ἀλλ' ὡς τυραννεῖν.) Nemo sapiens regnum appetit. ὅρκιον ζεῦκα.) Iouē Orciū, quòd iuramentis præsideat, uel quòd per eum iuramentū concipi solenne sit. Laertij interpres in uita Pythagoræ, ὅρκιον ζεῦκα Iouem iuratorē exposuit. ταχὺς γὰρ ἥδης.) Facilis & optata mors calamitoso, quid enim optatius misero, quàm finis miseriarum, esse queat?

οἴμοι, τὰ δρᾶσεις.)

Flebile spectaculum Hippolyti in exilium euntis, querelaq; miserabilis, quòd suam innocentiā nulla ratione duro & surdo ad purgationem patri persuadere posset. Estq; hic tertia pars Epitaseos. C

ἢ μέγα μοι τὰ θεῶν.)

Sensus est horum uerborum: Quando animo subit deorum cura & prouidentia, omni ægritudine uacuus sum: cum autem cogitatione intueor rerum humanarū confusaneas uices, rursus doleo, uidēs malos prosperis successibus uiplurimùm uti, bonos uerò aduersitatibus iactari, opprimiq; innocētes, ut Hippolytum. Lege huc Chorum Senecæ in tertio Actu Hippolyti, cuius initium: O' magna parens, &c.

ἀλίπλωναν.)

ἀλίπλωνα Diana cognominata est, à retibus: significat enim ἀλίπλους rete, apud Græcos.

ARGV-

A ARGVMENTVM ACTVS quinti.

IN hoc Actu extremo, extrema est Epitasis, in qua miserabile exitium Hippolyti Theseo narratur: & eiusdem innocentia per Dianā testata fit. Vnde acerbissimè dolet Theseus, sua culpa filium immerētem crudeliter laniatum esse. 2. Ipse Hippolytus in spectaculum producitur cruentatus uulneribus, & moribundus: quem post flebiles planctus Diana cō solatur, promittens illi & uindictam, & honores diuinos: aperitq;, Veneris machinis, non Thesei culpa, ista omnia accidisse. Vnde & Hippolytus iam sub mortem patri ignoscit, exitq; multo fabula luctu. Lege Senecam, qui in eiusdem casus Hippolyti narratione non parum lucis præsenti nuncij exegesi adferet.

σαρωνικὸν.)

Sinus Saronicus, portus est ad Isthmū Corinthiacum. Quare sic dictus sit, interpres pluribus uerbis explicat. σύρωνος ἀκτῆς.) Seneca: B

Latuēre nube numen Epidaurij dei,
Et scelere petræ nobiles Scironides.

Scironia saxa autem scopuli sunt non longè ab Athenis, teste Strabone lib. 9.

πέτρων ἀσπλν.)

Per petram Æsculapij intellige Epidaurū, supra Corinthum in mari Saronico oppidū, celebre delubro Æsculapij. Vide Plinium lib. 4. cap. 5.

τριμυμία.)

Vide prouerb. Alio relinquēte fluctu, alius excipit. τριμυμία autem interpretatur decumanus fluctus, quòd decimus quisq; fluctus erat in primis formidabilis.

ἕλκει δὲ πόντον.)

Seneca:

At ille qualis turbido rector mari
Ratem retentat, ne det obliquum latus.
Et arte fluctus tollit, haud aliter citos
Currus gubernat, &c.——

πεύκη.)

Πεύκη larix, arbor tædifera. Sed hic sumitur pro pugillaribus codicillis, fortasse è laricè factis, ante repertum chartæ usum.

ἀναμπῶν φρενῶν.) tyrannidem & uim amoris hic Chorus exaggerat.

σὲ τὸν σύντριψαν.)

Dum iacet ac semimortuus Hippolytus adportatur in cōspectum Thesei, ipsum commodè Diana incessit, grauissimeq; obiurgat, & amarè sugillat: quod intemperantis mulierculæ schedis fidem habens, integerrimum castissimumq; filium perdiderit. Addit tamē postea consolationem, cum in Venerem culpam transfert huius casus.

τρεῖς ἀρὰς.)

Tres optiones siue uota Theseo à Neptuno concessa erant: reditus ab inferis, labyrinthi explicatio, interitus Hippolyti. ἄ, ἄ, ἄ.) Hippolyti iā in spectaculū producti, ac laceri, uixq; adhuc spirantis planctus & querela miserabilis. ἄλλον ἐξ ἐμοῦ χορδῆς.) Adonim cōfixuram se minatur, cuius apud Theocritū epitaphium est. πόμας πρὸς ὕπνον.) Vide Cælium lib. 6. cap. 46.

Finis Annotationum in Hippolytum.

C

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΛΚΗΣΤΙΔΟΣ.

Ἀπόλλων ἠτήσατο παρὰ τῶν μοιρῶν, ὅπως Ἄδμητος τελευταῖ μέλλων, παράσχῃ τινὰ τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ τεθνηξόμενον, ἵνα ἴσον τῷ πρόσθεν χρόνῳ βίοτον. καὶ Ἀλκηστις ἡ γυνὴ ἐπέδωκεν ἑαυτὴν, μὴ δυνάμενος τῶν γονέων ἐθελήσαντος ὑπὲρ τοῦ παιδὸς ἀποθανεῖν. μετ' ὀλίγον δ', τῆς συμφορᾶς ταύτης γενομένης, Ἡρακλῆς παραγενόμενος, καὶ μαθὼν παρά τινος θρᾶττόν τοῦτο τὰ περὶ τὴν Ἀλκηστιν, ἐπορεύθη ἐπὶ τὸν τάφον· καὶ τὸν θανόντα ἀποστῆναι ποιήσας, ἐδώρησε καλύπτῃ τὴν γυναῖκα· τὸν δ' Ἄδμητον ἠξίου, λαβόντα τυρεῖν. εἰλικρινῶν δὲ αὐτὴν πάλιν ἄθλον ἔλεγε. μὴ βουλομένου δὲ ἐκείνου, ἀποκαλύψας, ἐδείκνυ τὴν ἐπιούσαν.

ARGVMENTVM ALCESTIDIS.

Apollo à Parcis impetrauerat, ut liceret Admeto morituro alium substituere, qui pro eo has uices obiret: & denuò tantum, quantum prius, æui cōplere. Ac tum quidem Alcestis uxor seipsam pro uiro morti obtulit, cùm neuter parentum filio impendere uitam uellet. Neq; multo post hanc Admeti domus calamitatem, Hercules aduenit: cognitaq; hac re de Alcestide, ex quodam famulo, perrexit ad sepulchrū, ac depulsa morte, ueste mulierem tegit: Admetum autem rogauit, ut eam seruandam susciperet, se illam pro præmio certaminis accepisse dicens. Id recusante illo, detectam ostendit, quam lugebat.

TRA-

TRAGOEDIAE INTERlocutrices Personæ.

Apollo.	Alcestis.
Charon.	Famulus.
Chorus.	Admetus.
Semichorus.	Eumelus.
Famula Alcestidis.	Hercules.
	Pheres.

Prologum agit Apollo.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ πρόσωπα.

Απόλλων.	Αλκηστις.
Χάρων.	Θεράπων.
Χορός.	Αδμητος.
Ημιχόριον.	Εὔμηλος.
Θεράπαινα ἀλκήστιδος.	Ηρακλῆς.
	Φερής.

Προλογίζει δὲ ὁ Απόλλων.

EVRIPIDIS ALCESTIS: GASPARO STIBLINO INTERPRETE.

Inclyta Admeti domus, in qua, licet
Essem deus, demensum contentus tuli.
Nam cùm meum peremisset Saturnius

Δώμασ' ἀδμήτου, ὧν οἷς ἔτλην ἐγὼ
θῆσαν τραπέζαν αἰνέσας, θεὸς περ ὤν.
Ζεὺς γὰρ κατακτὰς παῖδα τὸν ἐμόν, αἴτιος,

Natum, micante pectus tactum fulmine
Asclepium, iratus sacri ignis tectonas
Cyclopas occido: hinc me compulit pater
Seruire mortali, ut luerem factum, uiro.
Porrò boues pascebam, ut huc ueni, hospiti,
Et hæc domus usq; me custode sospita
Manet: siquidem pij uiri, sancta & pia est,
Nati Pheretis, eximi quem tartaro,
Parcas dolo tractans, ut annuentibus
Ipsis, Admetus instantem fati diem
Effugiat, altero qui compleat uices
Apud inferos dato. Sed amicos singulos
Dum tentat, atq; explorat, neminem, neq;
Matrem uetulam, nec annis obsitum patrem
Inuenit, excepta muliere, sola quæ
Pro illo mori uoluit, nec ampliùs diem
Aspicere. Ea nunc intus portatur manibus,
Frigore solutaiin hac siquidem die, cogentibus
Fatis, moriendum est, atq; ex hac uita migrandum,
Ego uerò, ne quid mihi adhæreat piaculi,
Relinquo charissimæ hæc tecta regiæ.
Iam enim ipsam mortem propè esse uideo,
a Defunctorum arbitram, quæ illam ad Orci limina
Deducet. præcisè autem aduenit, die
Illo obseruato, quo illam oportet mori.

ACTVS PRIMVS.

Charon. Apollo. Chorus. Famula.

CHA. EHem, heus,
Quid tu hæc oberras atria?
Quid tu hîc agis
b al. honores. Phœbe? rursus inferorum b precia
Per iniuriam labefactas & minuis,

Ἀσκληπιόν, σφῆνοισιν ἐμβαλὼν φλόγα,
ὃ δὴ κρωθεὶς τέκτονας δίς πυρὸς
κτείνω Κύκλωπας· καί με θητεύειν πατὴρ
θνητῷ παρ' αὐδῇ τῷδ' ἄπειν' ἠνάγκασεν.
ἐλθὼν δὲ γαῖαν τήνδ', ἐβεσφόρουν ἐγώ.
καὶ τόνδ' ἔσωζον οἶκον ὃν τόδ' ἡμέρας.
ὅσιος γὰρ ἀνὴρ ὅσιος, ὅσιος ὢν ἐτύγχανε,
† παιδὸς Φερητος, ὃν θανεῖν ἐρρύσαμην,
μοίρας δόλωσας· ἤνεσαν δέ μοι θεαὶ
Αδμητον, ἄδην τὸν παρεστῶτ' ἐκφυγεῖν,
ἄλλον σφαλάξαντα τοῖς κάτω νεκρόν.
πάντας δ' ἐλέγξας καὶ διεξελθὼν φίλους,
πατέρα, γραῖαν δ' ἥ σφ' ἔπεκτε μητέρα,
οὐχ εὗρε πλὴν γυναικὸς, ἥτις ἤθελε
θανεῖν πρὸ κείνου, μηκέτ' εἰσορᾶν φάος.
ἣ νῦν κατ' οἶκον ὧν χρόνῳ βαστάζεται
ψυχοῤραγοῦσα· τῇδε γὰρ σφ' ὧν ἡμέρα
θανεῖν τέτρωται, καὶ μεταστῆναι βίου.
ἐγὼ δέ, μή μίασμά μ' ὧν δόμοις λιχῇ,
λείπω μελάθρων τῶνδε φίλτατον εἴλαν.
ἤδη δὲ τόνδε θάνατον εἰσορῶ πέλας,
ἱερῆ θανόντων, ὃς νιν εἰς ᾅδου δόμους
μέλλει κατάξειν· συμμέτρως δ' ἀφίκετο
φερῶν τόδ' ἦμαρ, ᾧ θανεῖν αὐτὴν χρεών.

ΔΡΑΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

χάρων. ἀπόλλων. χορός. θεράπαινα.

χά. A, ἆ, ἆ, ἆ.
τί σὺ τῇδε πολιᾶς,
Φοῖβ'; ἀδικεῖς αὖ, τιμὰς ὧν δρῶν
ἀφορίζόμενος, καὶ καταπαύων.

Nec sat habes Admeti fata
Tardasse, astu uafro
Parcis deceptis? nunc quid iterum hîc
Armata arcu manu excubas?
Cum receperit hæc, nempe Peliæ filia,
Vt maritum liberet, pro illo mori.
Apo. Bono sis animo, insticiũ & ueras rationes teneo.
Cha. Quid igitur telis opus, cum insticiam teneas?
Apo. Hæc semper ferre mecum soleo.
Cha. Num ut & has ædes tua ope uindices?
Apo. Amici enim uiri calamitate doleo.
Cha. Et hoc alterum funus mihi eripies?
Apo. At neq; a illũ tibi per uim abstuli. (terram abijt?
Ch. Quomodo ergo apud superos degit, nec adhuc sub
Apo. Coniuge pro se tradita, ad quam nunc tu tendis.
Cha. Et illam abducam sub imos telluris specus? (queã.
Apo. Abi, & accipe; haud enim scio an persuadere te
C. Iugulare quẽ oportet? hæc.n. mihi data est, puincia.
Apo. Non, sed ut senib. iam adferas necessitatẽ ultimã.
Cha. Mentem & uoluntatem tuam teneo.
Apo. Fas ne igitur est, Alcestidẽ ad senectã peruenire?
Cha. Non est. & me b honoribus affici puta.
Apo. Nihilo plus habes, unam lucratus animam.
Cha. Ex morte iuuenum plus capio gloriæ. (sice.
Apo. Etsi annus defuncta fuerit, tamẽ sepelietur magni-
Cha. Pro diuitibus ô Phœbe legem ponis. (es?
Apo. Quid ais? nũ & tu c ignorans sapis? id est, sapiẽs
Ch. Redimerẽt nimirũ, quib. facultas est, ut annosis mo
Apo. Vis ergo mihi hoc apponere gratiæ? (ri liceret.
Cha. Minimè. nouisti meos mores.
Apo. Hominibus inuisos, & dijs execrabiles.
Cha. Haud omnia habere, quæ non oportet, queas.
Apo. Profectò mitesces, quantumuis nunc asper sis:
Talis uir contendit Pherẽtis ad domum,
Qui iussu Eurysthei feroces Diomedis equos,
Et currum abducet è niuosa Thracia.
Is nunc hospitio acceptus in his Admeti ædibus
Per uim tibi hanc mulierem eripiet.
Neq; ullam à nobis inibis gratiam:
Et nihilominus ista facies, mihiq; habeberis odio.
Cha. Multa licet dicas, nihilo tamen plus accipies.
Hæc mulier descendet ad sedes tartari.
Pergoq; iam ad ipsam, ut cultro initiem:
Deuotus enim est ille dijs inferis,
Cuiuscunq; crines hoc ferrum lustrauerit.
Cho. Quod nam silentium est ante atria?
Quid conticuit Admeti domus?
Sem. Sed nullus ne amicus propè est,
Qui dicat, an ne funestatam
Domum lugere oporteat, uel
Num adhuc lucem uideat filia Peliæ
Alcestis, mihi & omnibus mulier optima,

a Admetum.

b Ego τιμαῖς hic uertendũ cẽseo, lucro, pecuniauectigali. Nam uectores mortui cogebantur singuli obolum Charonti naturæ pendere, ut qui traducebat per Stygem animas.

c imprudẽs.

Fidaq;

ἀκ ἤρκεσέ σοι μόρον Αδμήτου
δολοῦσαι, μοίρας δολίῳ
σφήλαντι τέχνῃ; νεῦ δὲ τί τῇδ' αὖ
χόρα τοξήρη φέρῃς ὁπλίσας,
ἣ τόδ' ἔσεται, πόσιν ἐκλύσα-
σ' αὐτὴν πεθανεῖν, Πελίας παῖς.
ἀπό. θαρσεῖ· δίκαιά τε καὶ λόγῳ μεδνὸς ἔχω.
χά. τί δῆτα τόξων ὄργον, εἰ δίκαιον ἔχεις;
ἀπό. σιώνδον ἀεὶ ταῦτα βαστάζειν ἐμοί.
χά. καὶ τοῖς δέ γ' οἴκοις ἐκδίκως πεσωφελεῖν;
ἀπό. φίλα γὰρ αὐδρὸς συμφορᾶς βαρύομαι.
χά. καὶ νοσφίσεις με τόνδε δ' αὖ τάφον νεκρῶν;
ἀπό. ἀλλ' ὀδ' ἐκεῖνον πρὸς βίαν σ' ἀφαιρόμην.
χά. πῶς δῆτα γαῖαν ἐστι, καὶ ἐν χθονὸς;
ἀπό. δόμοις τ' ἀμείψας. εἶσ' σὺ νυν ἥκεις μετά.
χά. κἀκπτέξομαί γε νυκτέραν ἐς τὸ χθόνα;
ἀπό. λαβὼν ἴθ'· ὁ γὰρ οἶδ' αὖ εἰ πείσαιμί σε.
χά. κτείνειν ὀρ εἰ χρεῶν γὰρ τεταγμένα.
ἀπό. ἐκ, ἀλλ' τοῖς μέλλουσι θανάτου ἐμβαλεῖν.
χά. ἔχω λόγου γε, καὶ πεθυμίαν σέθεν.
ἀπό. ἐ' ἔν ὅπως Αλκηστις ἐς γῆρας μόλοι;
χά. ἐκ ἔστι. τιμᾶς κἀμὲ τέρπεσθαι δίκει.
ἀπό. ὅτοι πλέον γ', αὖ, ἢ μίαν ψυχὴν λάβοις.
χά. νέων φθινόντων, μεῖζον ἀρνυμαι κλέος.
ἀπό. κἂν γραῦς ὄλητα, πλοῦτος ταφήσεται.
χά. πῶς τῶν ἐχόντων φοῖβε τὸν νόμον τίθης.
ἀπό. πῶς εἶπας; ἀλλ' ἢ καὶ σοφὸς λίληθας ὤν;
χά. ὤνοιντ' ἂν οἷς πάρεστι, γηραιὰς θανεῖν.
ἀπό. ὄκνω δὴ κεῖ σοι τῶν δὲ μοι δοῦναι χάριν;
χά. ἀ δῆτ'. ἐπίστασαι δὲ οὖν ἐμὸς τρόπος.
ἀπό. ἐχθρὸς γε θνητοῖς, καὶ θεοῖς συγκμένος.
χά. ἐκ ἂν ἀν δίκαιο πάντ' ἔχειν, ἃ μή σε δεῖ.
ἀπό. ἢ μὴν σὺ πωσῃ, λιπαρὴς ὢν ὢν ἄγαν.
τοῖος φέρητος εἶσι πρὸς δόμους αὖθις,
Εὐρυδίκου τιμῆσαντος ἵππους μετὰ
ὄχημα θρᾴκης ἐκ τόπων δυσχειμέρων.
ὃς δὴ ξενωθεὶς τοῖσδ' ἐν Αδμήτου δόμοις,
βίᾳ γυναῖκα τήνδε σ' ἀφαιρήσεται.
λεῖθ' ἢ παρ' ἡμῶν σοι γένήσεται χάρις.
θράσεις δ' ὁμοίως τοῦτ', ἀπεχθήσῃ τ' ἐμοί.
χά. πολλ' ἂν σὺ λέξας, ἐδὲν ἂν πλέον λάβοις.
ἡ δ' ἐν γυνὴ κάτεισιν εἰς ᾅδου δόμους.
εἴχω δ' ἐτ' αὐτὴν, ὡς κατάρξωμαι ξίφει.
ἱερὸς γὰρ ἐστ' τῷ χθονὸς θεῶν,
ὅτῳ τόδ' ἔγχος κρατὸς ἁγνίσει τείχα.
χο. τί ποθ' ἡσυχία πρόσθε μελάθρων;
τί σεσίγηται δόμος Αδμήτου;
ἡμῖν, ἀλλ' ἐδὲ φίλων τις πέλας ἐδεῖς,
ὅστις ἂν γένοιτο, πότερον θρηνεῖν
τὴν βασίλειαν χρὴ τεθνεῖν, ἢ
ζῶσ' ἔτι φῶς λεύσσει Πελίας παῖς
Αλκηστις, ἐμοὶ τᾶσί τ' ἀρίστη δέξασα γυνὴ,

Nec sat habes Admeti fata
Tardasse, astu uafro
Parcis deceptis? nunc quid iterum hîc
Armata arcu manu excubas?
Cum receperit hæc, nempe Peliæ filia,
Vt maritum liberet, pro illo mori.
Apo. Bono sis animo, insticiũ & ueras rationes teneo.
Cha. Quid igitur telis opus, cum insticiam teneas?
Apo. Hæc semper ferre mecum soleo.
Cha. Num ut & has ædes tua ope uindices?
Apo. Amici enim uiri calamitate doleo.
Cha. Et hoc alterum funus mihi eripies?
Apo. At neq; a illũ tibi per uim abstuli. (terram abijt?
Ch. Quomodo ergo apud superos degit, nec adhuc sub
Apo. Coniuge pro se tradita, ad quam nunc tu tendis.
Cha. Et illam abducam sub imos telluris specus? (queã.
Apo. Abi, & accipe; haud enim scio an persuadere te
C. Iugulare quẽ oportet? hæc.n. mihi data est, puincia.
Apo. Non, sed ut senib. iam adferas necessitatẽ ultimã.
Cha. Mentem & uoluntatem tuam teneo.
Apo. Fas ne igitur est, Alcestidẽ ad senectã peruenire?
Cha. Non est. & me b honoribus affici puta.
Apo. Nihilo plus habes, unam lucratus animam.
Cha. Ex morte iuuenum plus capio gloriæ. (sice.
Apo. Etsi annus defuncta fuerit, tamẽ sepelietur magni-
Cha. Pro diuitibus ô Phœbe legem ponis. (es?
Apo. Quid ais? nũ & tu c ignorans sapis? id est, sapiẽs
Ch. Redimerẽt nimirũ, quib. facultas est, ut annosis mo
Apo. Vis ergo mihi hoc apponere gratiæ? (ri liceret.
Cha. Minimè. nouisti meos mores.
Apo. Hominibus inuisos, & dijs execrabiles.
Cha. Haud omnia habere, quæ non oportet, queas.
Apo. Profectò mitesces, quantumuis nunc asper sis:
Talis uir contendit Pherẽtis ad domum,
Qui iussu Eurysthei feroces Diomedis equos,
Et currum abducet è niuosa Thracia.
Is nunc hospitio acceptus in his Admeti ædibus
Per uim tibi hanc mulierem eripiet.
Neq; ullam à nobis inibis gratiam:
Et nihilominus ista facies, mihiq; habeberis odio.
Cha. Multa licet dicas, nihilo tamen plus accipies.
Hæc mulier descendet ad sedes tartari.
Pergoq; iam ad ipsam, ut cultro initiem:
Deuotus enim est ille dijs inferis,
Cuiuscunq; crines hoc ferrum lustrauerit.
Cho. Quod nam silentium est ante atria?
Quid conticuit Admeti domus?
Sem. Sed nullus ne amicus propè est,
Qui dicat, an ne funestatam
Domum lugere oporteat, uel
Num adhuc lucem uideat filia Peliæ
Alcestis, mihi & omnibus mulier optima,

Fidaq; marito semper habita?
Sem. Num quis audit uel gemitũ, uel planctus manuũ
Intus, aut ploratum, ac si iam actum sit?
Sem. Non sanè: nec quisquam è famulis
Ad portas stat.
Vtinam medius inter fluctus
Huius calamitatis, ô Pæan, appareas.
Sem. Neq; defuncta illa tacerent, neq; adhuc
Funus est elatum domo.
Sem. Vndè conijcis? quid in spem te erigit?
Sem. Quomodo enim sine pompa, & solitarias
Admetus integerrimæ fœminæ peregisset exequias?
Sem. Ante portas non uideo aquam
Fontanam, (ut more receptum est
Pro foribus defunctorum)
Nec ulla ad uestibulum secta coma est,
Quæ quidem fieri solent in luctu & funere:
Nec deniq; turba mulierum strepit.
Sem. Atqui hæc dies fixa est,
In qua ipsam ad inferos migrare necesse est.
Sem. Et qui hoc dicis?
Sem. Tetigisti animam, tetigistiq; mentem.
Afflictas bonorum debet uices
Lugere, quisquis* solidè probi nomen habet.
Cæterum quocunq; terrarum
Quis nauiget, siue ad Lyciam,
Siue ad siticulosas
Iouis Hammonij sedes,
Non queat inuenire,
Quo infœlicis animam liberet:
Mors enim præter fata appropinquat,
Nec est quem accedam,
Aut appellitem ad aras
Deorum sacrificum:
Solus uerò ô si in hac luce esset
Oculis uidens
Phœbi filius: uenissetq;
E' profundis manibus
Porta relicta tartari:
Defunctos enim in uitam reuocabat,
Priusquam à Ioue immissa plaga
Ipsum sustulisset ignis fulminei.
Nunc autem quam uitæ
Spem arripiam?
Nihil non fecit iam regio,
Suntq; omnium deorum aræ
Cruentis plenæ uictimis:
Nullum tamen malorum adest remedium.
Sed ecce quædam ex domo famula uenit
Lachrimans: quem casum audiam?
Lugere quidem, si quid heris accidit,
Ignosci debet, siue autem adhuc uiuat mulier,

* ἀπ' ἀρχῆς, abintegrò, in totum, à principio.

πόσιν ἐς αὖθις γεγηθυῖα; A
ἡμι. ἀλύει τις ἢ σεγαγμὸν, ἢ χρῆν λιτυπὸν
ἠθεῖς, ἢ γόον, ὡς τεθνηκυῖας;
ἡμι. ἀμαὶ, δόμοις τις ἀμφιπολῶν
κατίδοι' ἀμφὶ πύλας.
εἰ γὰρ μετεκύμεθ' ἄτας,
ἰὴ Παιὰν, φανείης.
ἡμι. ἔτ' οὐ φθιμένας γ' ἐσιώπων· ἀ
γὰρ δὴ φροῦδός γ' ἀφ' οἰκων νέκυς.
ἡμι. πόθεν; ἢ οὐχὶ τί σε θαρσυνεῖς;
ἡμι. πῶς εὖ δρῶμεν τάφον Ἀδμήτου
λεοντῆς οὐ ἕπεται γυναικός;
ἡμι. πυλῶν παροιθεν δ' οὐχ ὁρῶ
πηγαῖά θ' ὡς νομίζεται
γε χόρνιβ' ὕδατι φθιτῶν πύλας,
κόμαι τ' ὅσαι ὦδι πρόθυρα τομαῖ-
θ', οὐδὲ νεκύων θρῆνοι πιτυεῖ· B
ὀδὸν πεῖ νεολαῖα γυναικῶν.
ἡμι. καὶ μὴν τόδε δὴ λύειν ἡμαρ,
ᾧ χρῆν σφε μολεῖν ἠδὴ γαίας.
ἡμι. καὶ τί τόδ' αὐδᾶς;
ἡμι. ἔθιγες ψυχᾶς, ἔθιγες δὲ φρενῶν.
γε. χρὴ τῶν ἀγαθῶν δεκναιομένων,
πρεσβῦν, ὅστις χρηστὸς ἀπ' ἀρχῆς νενόμισται.
ἀλλ' ὀδὲ ναυκληρίαν
ἔθ' ὅποι τις ἄεις
κείλας, ἢ Λυκίας,
εἴτ' ἐπὶ τὰς ἀνύδρους
ἀμμωνιάδας ἕδρας,
δυσαὶν πελᾶσαι ψυχαί.
μόρος γὰρ ἀπόστομος πλάθει.
θεῶν δ' ἐπ' ἐσχάρας
οὐκ ἔχω τι τίνα
μηλοθύτων προσβῶ.
μόνος δ' αὖ εἰς φῶς τόδ' ἦν,
ὄμμασι δεδορκὼς
φοίβος παῖς, πολιτῶν
σ' ἦλθεν ἕδρας σκοτίας,
ἄδα τε πύλας·
δεμαθόντας γὰρ αὖισε,
πρὶν αὐτὸν εἶλε δόβολον
παῖκρον πυρὸς δεφαυνίας.
νῦν δὲ τίνα βίον
ἐλπίδα προσδέχομαι;
πάντα γὰρ ἤδη τετέλεται βασιλεῦσι,
πάντων δὲ θεῶν ὦδι βωμοῖς
ἀμόῤῥαντοι θυσίαι πλήρεις,
ὀδ' ἔστι κακῶν ἄκος· ὀδέν.
ἀλλ' ἤδ' ὅπαδεῖν ἐκ δόμων τις ὀρχεται
δακρυῤῥοῦσα· τίνα τύχην ἀκούσομαι;
πρόθεν μὲν, εἴ τι δεσπόταις τυγχάνει,
συγγνωστόν· εἰ δ' ἔτ' ὄντι ἔμψυχος γυνὴ,

ἔτ' ἦν ὄλωλεν, εἰδέναι βουλοίμεθ' ἄν.
θε. καὶ ζῶσαν εἰπεῖν, καὶ θανοῦσαν ἔστι σοι.
χο. καὶ πῶς ἂν οὐτὸς κατθανοῦσ' τε, καὶ βλέπει;
θε. ἥδη πονοῦσα τῆς ἔτι, καὶ ψυχορῤῥαγεῖ.
χο. ὦ τλῆμον, οἵας οἵας ὢν ἁμαρτάνεις.
θε. ὅπω τόδ' οἶδε δεσπότης, πρὶν αὖ πάθοι.
χο. ἐλπὶς μὲν οὐκ ἔτ' ὅτι σώζεσθαι βίου;
θε. πεπρωμένα γὰρ ἡμέρα βιάζεται.
χο. ἀνοῶν ἐπ' αὐτοῖς πράσσεται τὰ πρόσφορα;
θε. πόμπῃ γ' ἕτοιμος, ὥσφε σωθείη ποσις.
χο. ἰσῶν νῦν δυπλεῖς γε κατθανουμένῃ,
γυνή γ' ἀρίστη τῶν ὑφ' ἡλίῳ μακρῷ.
θε. πῶς δ' οὐκ ἀρίστη; τίς δ' φανεῖται;
τί χρὴ γὰρ ἐνθάδε τὴν ἐπορθεβλημένην
γυναῖκα; πῶς δ' ἂν μᾶλλον φῶς. ξαιτό τις,
πόσιν πεσεῖν σ', ἢ θέλοι' ἐπορθαυεῖν;
καὶ τοῦτα μὲν δὴ πᾶσ' ἐπίσταται πόλις·
B ἃ δ' φῶ δόμοις ἔδρασε, θαυμάσῃ λόγῳ.
ἐπεὶ γὰρ ἤδεδ' ἡμέραν τὴν δυείαν
ἥκουσαν, ὕδασι ποταμίοις λουσῆν χρόα
ἐλόσατ'. ἐκδὲ ἐλόβα κεδρίναις δόμων
ἐθήκατο, κόσμον τ', δν πρεπῶς ἠσκήσατο.
καὶ σᾶσα πρόδῳ ἑστίας, κατηύξατο·
δέσποιν', ἐγὼ γὰρ δρόμαι ἠδὴ χθονός,
κακύστατόν σε πεσοῦσ' αἰτήσομαι,
τέκν' ὀρφανοῦσαι τἀμά· καὶ θρεψ μὲν, φίλῳ
σύζυξον ἄλοχον, τῇ δὲ γῆ καῦον πόσιν·
μηδ' ὥσπερ αὐτῆν τεκοῦσ' ἀπόλυτοι,
θανεῖν ἀώρους παῖδας, ἀλλ' δυδαίμονας
γῆ πατρῴᾳ τερπνὸν ἐκπλῆσαι βίον.
πάντες δὲ βωμοὺς, οἵκατ' Ἀδμήτου δόμοις,
πεσοῦλθε, λαξεῦσε, καὶ πεσοῦξατο,
πορθῶν ἀκρεῖζοσα μυρσινῶν φόβῳ,
ἄπλωτος, ἀσφάκτος, δὲ τὸ πόμ
C κακὸν μεθεῖσ' χρωτὸς δυεσῆν φύσιν.
λαμπάδα θαλάμων εἰσεσοῦσα, καὶ λέχος,
φῦ τοῦδε δὴ δάκρυσφ, λαλεῖν τάδε·
ὦ λέκτρον, ᾧδε πρῶθ' ἐλυσ' ἐγὼ
παρθένιον, ᾧδε τεθνάναι σ' ἐγὼ
χαίρ' δ' ἐχθαίρω σ' ἀπώλεσας δὲ με
μόνον. πεσδ' δναι γάρ σ' οὐκ δσα, καὶ πόσιν,
θνήσκω. σὲ δ' ἄλλη τις γυνὴ λεκτήσεται,
σώφρων μὲν οὐκ ἀν μᾶλλον, δυτυχὴς δ' ἴσως.
λύοι δὲ πεσοῦσα τῶν δὲ δέμνιον,
ὀφθαλμοτέγκτῳ δδύσῳ πλημμυεδδ.
ἐπεὶ δὲ πολλῶν δακρύων ἔχω κόρον,
κέχρι πεσνοῦσ', ἐκπεσοῦσα δεμνίων.
καὶ πολλὰ θάλαμον δῆτ' ἐπεσράφη,
λαβοῦσ' ψῶν αὐτῶν αὖδις κοίτῳ πάλιν.
παῖδεδ δὲ τὼ πλῶν μηδὸς δῆκ πεμθοι,
ἐκλαιον, ἃ δὲ λαμβάνσ' χῦ ἀγκάλας,
ἠσπάζετ' ἄλλοτ' ἄλλον, ὡς θανουμένη.

Seu perierit, id scire peruelimus.
Fam. Et uiuentem dicere possum, & mortuam. (die?
Ch. Et qui fieri potest, ut idē & mortuus sit, & cernat
Fam. Iam ferè agit animā, & frigus corpus occupat.
Cho. O' miser, qualis quali orbaris fœmina. (merit.
Fam. Haud prius scire hoc potuit dominus, q̃ illi ualue
Cho. Nulla' ne amplius seruandæ uitæ spes superest?
Fam. Fatalis illam cogit hæc dies mori.
Cho. Non igitur, quæ in tali casu decet, expedit?
Fam. Paratus est ornatus, quo illam uir consepeliet.
Cho. Id sanè sciat, honestam ad inferos feret
Famam, mulierum, quæ sub lato sole degunt, optima.
Fam. Quomodo uerò non optima? quis id negauerit?
Quid fieri decet eminentem fœminam?
Aut quomodo magis quæ declarauerit (pta sit mori?
Se maritū studio & honori habere, q̃ si pro illo prom-
Atq; ista quidem iam tota nouit ciuitas.
Quæ uerò domi fecit, non sine admiratione audies.
Nam postquam sensit adesse diem
A' fatis præscriptam, fluuiali corpus candidum
Aqua abluit. deinde è cedrinis scrinijs
Prolata ueste & ornatu, decenter se excoluit.
Mox stans ante aram*, precata est:
Domina, ego enim eo sub terram ad inferos,
Peto, tibi aduoluta, hoc ultimum,
Vt uelis meorum liberorum tutelā suscipere, (iungere:
Atq; huic quidem charā uxorē, & illi egregium uirum
Ne quemadmodum ipsorum parens, pereant
Morte immatura, sed beati in patria
Terra uitam iucundam exigant.
Ad omnes præterea aras, quæ quidem erant in ædibus
Admeti, accessit, uotaq; deposuit dijs,
Ac fronde multa cinxit ram myrtei
Sine planctu, sine gemitu, nec iam imminens
Malum mutauit speciosum corporis formæ decus.
Post hæc thalamum ingressa est, & cubiculum,
Ibi tum lachrimauit, & uerba dixit huiusmodi:
O' lecte, ubi solui uirgineam ego
Zonam, & exui florem ex hoc uiro, pro quo morior,
Vale. non enim odi te, sed me solam
Perdidisti: nam dum nolo te & maritum prodere,
Morior. at te iam alia habebit fœmina,
Non quidem modestior, sed forsan beatior.
Aduoluta uerò deosculatur: totumq; cubiculum
Oculis manante rigabat proluuie.
Postquam autem satiata est lachrimis,
Foras egreditur cubiculo:
Et quum sæpe exiret thalamo, sæpe reuertitur.
Ac se subinde in thorum reijcit.
Liberi uerò pendentes matris de uestibus
Plorabant: quos ipsa ulnis amplexa
Vicissim osculabatur, ceu iam moritura.

* Vestis, uel Hestia.

Omnes

Omnes etiam flebant ministri per regiam,
Dominam miserantes. Porrexit autem singulis
Dexteram: nec ullus tam abiectus esse uisus est,
Quem non affata sit, & à quo uicissim se appellari non
Huiusmodi domũ Admeti occupant mala. (sinerit.
Et mortuus sanè perijsset: & eo euitato adficitur
Tanto dolore, cuius nunquam obliuisci queat.
Cho. Vtiq; ingemiscit istis Admetus malis,
Quando ipsum bona muliere orbari necesse est.
Fam. Ploratq;, coniugem in manibus habens:
Et ne se deserat, obsecrat, impossibilia
Petens: extabescit enim morbo, & carpitur,
Manusq; iam mittit defectas uiribus.
Et licet adhuc spiret uitæ exiguum,
Tamen intueri solis iubar petit,
Vt quæ nunquam posthac, sed iam ultimum
Lucentem Phœbi globum uisura sit.
Verùm iam eo nunciatum tuam præsentiam:
» Non enim omnes ita bene cupiunt dominis,
» Vt & in malis adsint fidi ac beneuoli.
Tu autem uetus es heris amicus meis.
Cho. O Iuppiter, qua uia ex his malis queam
Explicari? aut quis hanc fortunam diluerit,
Nostros habet quæ principes?
Egreditur quispiam, nam comam secem,
Aut pullo cultu uestium
Iam indui oportet?
Fam. * Manifesta quidem, amici, manifesta: sed tamẽ
Dijs supplicabimus: est enim deorum
Maxima potestas.
O rex Apollo,
Inuenias aliquam Admeto malorum stropham.
Comminiscere, excogita aliquid,
Nam & antè inuenisti macl.inam:
Et nunc è morte nos uindices,
Plutonemq; profliga mortiferum.
Cho. Fili, fili, eheu, io, io, fili Pherètis,
Vt afflictus es, tua orbus coniuge.
Ae, æ. digna & ista nece sunt,
Atq; amplius etiam, quàm ceruicem laqueo
Sublimi innectere.
Non enim charam,
Sed charissimam mulierem,
Mortuam in hoc die aspiciet.
Sed hæc iam domo, & maritus egreditur.
Plange, uociferare, ô Pheræa tellus,
Optimam mulierem marcessere
Morbo, migraréq; sub terram ad inferum Plutonem.
» Nunquam posthac dicam plus iucundi, quàm acerbi
» Inesse coniugio: non dubijs rerum coniecturis
Persuasus, atq; hanc etiam fortunam afflictam regis
Intuens, qui hac optima amissa uxore,

* idest, præsens ineuitabilis mors adest.

παντοῖ δ' ἐκλαίουν οἰκέται κλῆδας, Α
δέσποιναν οἰκτείροντες· ἃ δὲ δεξιὰν
τοῖς τυχοῦσιν ἐκάστῳ· οὐδ' τις ἦν ὅστις κακοῖς
ὃν ὁ πρόσειπε, καὶ προσερρήθη πάλιν.
τοιαῦτ' γὰρ οἴκοις δῶμα Ἀδμήτου κατέχει.
καὶ κατθανὼν γ' ἂν ὤλετ' ἐκφυγὼν δ' ἔχει
τοσοῦτον ἄλγος, οὗ ποτ' ἐκλελήσεται.
χο. ἢ τοῦ σφάζει τοῖσιν Ἀδμήτου κακοῖς,
ἐὰν δῶν γυναικὸς εἰ στερηθῆναι σφε χρή.
θε. ἐλαίᾳ γ' ἄκοιτιν χρῶτι φίλῳ ἔχων,
καὶ μὴ προδοῦναι, λίσσεται, τ' ἀμήχανα
ζητῶν· φθίνει γὰρ, καὶ μαραίνεται νόσῳ,
πρεμνὴν δὲ χειρὸς ἄβλιον βαρύ·
ὅμως δὲ καὶ πρὸς σμικρὸν ἐμπνεῦσ' ἔτι,
* ἐλίψαι πρὸς αὐγὰς βάλεται τὰς ἡλίου,
ὡς ὄψ ποτ' αὖθις, ἀλλὰ νῦν πανύστατον
ἀκτῖνα, λύκλον δ' ἡλίου προσόψεται.
ἀλλ' ἐμοὶ καὶ σοὶ ἀγγελῶ παρουσίαν. Β
Οὐ γὰρ τι πάντοθ' εὖ φρονοῦσι κοιραίοις,
ὡς τ' γὰρ κακοῖσιν σύμβιοι εἶς πρόσεισι.
σὺ δ' εἶ παλαιὸς δεσπότου σοῖς φίλος.
χο. ἰὼ Ζεῦ· τίς ἂν τῶν πρὸς κακῶν
λύσαιτο, καὶ λύσις τύχοι,
ἃ πάρεστι κοιραίοις;
ἔξεισι τις ἢ τεμῶ τρίχα,
καὶ μέλανα στολμὸν τοῖς πλοῦ
ἀμφιβαλώμεθ' ἤδη;
θε. δῆλα μὲν φίλοι, δῆλά γ' ἀλλ' ὅμως
θεοῖσιν εὐχώμεθα. θεῶν
γὰρ ἡ δυναμις μεγίστη.
ὦ ναξ Παιαν,
ἔξευρε μηχανὴν τιν' Ἀδμήτῳ κακῶν.
τόρευε δὴ, τόρευε·
καὶ πρὸς γὰρ τοῦδ' ἐφεῦρες,
καὶ νῦν λυτήριος ἐκ θανάτου γενοῦ,
φόνιόν τ' ἀπόπαυσον ἀίδαν.
χο. παῖ, παῖ φεῦ, φεῦ ἰὼ, ἰὼ. παῖ φερέτου,
οἵ' ἐπρεπες δ' ἄμαρτον σῆς στερηθεὶς.
αἰ, αἰ. ἄξια καὶ σφαγᾶς τάδε,
καὶ πλεῖον ἢ βρόχῳ δέρειν
δρανίῳ πελάσαι.
τὰν γὰρ οὐ φίλαν,
ἀλλὰ φιλτάτην γυναῖκα,
κατθανοῦσαν γὲ ἡμέρᾳ τῇδε γ' ὄψει.
ἥδ' ἐκ δόμων δή, καὶ πόσις περεῖται.
στέναξον, ὦ βόασον, ὦ φέρεσθε χθών,
τὰν ἀρίστα γυναῖκα μαρανομένᾳν
νόσῳ τῷ γᾶν χθονίου πρὸς ἄδαν.
οὔποτε φήσω γάμον ὀλυφαίνειν πλέον, ἢ λυπεῖν,
τοῖς τε πάροιθεν τεκμαιρόμενος,
καὶ τόδε τύχας λύσασθαι βασιλέως.
ὃς ἀρίστης ἀμπλακὼν ἀλόχου

ἥδ', ἀβίωτον τὸν ἔπειτα χρόνον βιοτεύσει.

ΔΡΑΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ἄπολλων. ἄδμητος. εὔμηλος.
χορός.

Ἄλιε, καὶ φάος ἡμέρας, Αλ.
ἀεραῖά τε δίνα νεφελᾶς ἀθρόας.
ἄδ. ὁρᾷς σε, κἀμὲ, δύο κακῶς πετραγότας;
οὐδὲν θεοὺς θράσαντας, τί δ' ὅτι θανοῦμαι.
ἄλ. γᾶά τε, καὶ μελάθρων στέγαι,
νυμφίδιαί τε κοῖται
πατρίας Ἰωλκοῦ.
ἄδ. ἔπειρε σαυτὸν ὦ τάλαινα, μὴ προδῶς,
λίσσου δὲ σὺν κρατοῦντας οἰκτεῖραι θεούς.
ἄλ. ὁρῶ δίκωπον, ὁρῶ σκάφος,
νεκύων δὲ πορθμεὺς ἔχων χεῖρ ὠθεῖ κοντῷ,
χαίρων μ' ἤδη καλεῖ. τί μέλλεις;
ἐπείγου. σὺ κατέργεις, τάδ' ἕτοιμα
πορεύομεν ταχύνει.
ἄδ. οἴμοι, πικρὰν γε τὴν δὲ μοι ναυκληρίαν
ἔλεξας· ὦ δύσδαιμον, οἷα πάσχομεν.
ἄλ. ἄγει μ', ἄγει μέ τις· οὐχ ὁρᾷς,
νεκύων ἐς αὐλὰν, ἐπ' ὀφρύσι κυανεαν-
γεσι βλέπων τῆδε τοῦ ἀδάμας;
τί ἑζεσθε; ἄφετε οἶκον ὁδὸν ἀ δεῖ-
λαιοτάτα τρεβαίνω;
ἄδ. οἰκτρὰν φίλοισιν· ἐκ δὲ τῶνδε, μάλιστ' ἐμοί,
καὶ πᾶσιν, οἷς δὴ τοῦτο κοινὸν πόδε.
ἄλ. μίθετε, μέθετέ μ' ἤδη· κλίνατέ μ', οὐ θέλω
πόσι, πλησίον ἄδας·
σκοτία δ' ἐπ' ὀσσοισι νὺξ ἐφέρπει.
τέκνα, τέκνα, οὐκ ἔτι δὴ
οὐκ ἔτι δὴ μάτηρ σφῶν ὄψει,
χαίροντες ὦ τέκνα τόδε φάος ὁρῶντες.
ἄδ. ὤ μοι, τόδ' ἔπος λυπεῖ ἀκούω,
καὶ πάντος ἐμοὶ θανάτου μεῖζον. C
μὴ πρὸς τῶν θεῶν τλῆς με προδοῦναι,
ἀλλ' ἀνατόλμα· σὸν γὰρ φιλοῦσης, οὐκ ἔτ' αὐ εἶναι·
γὰρ σοὶ δ' ἐσμὲν καὶ ζῶ, καὶ μή·
σὺ γὰρ φίλαν σεβόμεθα.
ἄλ. Ἀδμήτ', ὁρᾷς γὰρ τἀμὰ πράγματ' ὡς ἔχει,
λέξαι θέλω σοι πρὶν θανεῖν, ἃ βούλομαι.
ἐγώ σε πρισσεύουσα, κἀντὶ σοῦ ἐμῆς
ψυχῆς κατασήσασα φῶς τόδ' εἰσορᾶν,
δυσσεβῶ, πρὸς μοι μὴ θανεῖν, τοῦδε σέθεν·
ἀλλ' ἄνδρα τε σῆν θεσσαλῶν ὃν ἤθελον,
καὶ δῶμα ναίειν ὀλβιον τυραννίδι,
ὃν ἠθέλησα κλῶ ἀφαυθεῖσά σε
σὺν παισὶν ὀρφανοῖσιν· οὐδ' ἐφεσάμην,
οὐδ' ἔχεσε δ' ὦ, γὰρ οἷς ἐτόρπαμεν.
καί τοι σ' ὁ φύσας, χ' ἡ τεκοῦσα προδοῦσαν,
καλῶς μὲν αὐτοῖς κατθανεῖν ἦνον βίου·
καλῶς δὲ σῶσαι παῖδα, κἀζυκλεῶς θανεῖν.

Miseram in posterum uitam uiuet.

ACTVS SECVNDVS.

Alcestis. Admetus. Eumelus.
Chorus.

O sol, & lux diei Al.
Aeriæq; turbines nubium uolantum.
Ad. Aspicit te & me, duos infœlices,
Qui nihil in deos commisimus, quare moriaris.
Al. O terra, & atriorum tecta,
Nuptialesq; thalami
Iolci patriæ.
Ad. Alceua te ipsam, ne me prodideris!
Supplica potentibus, ut misereantur, dijs.
Al. Video biremem, uideo ratem,
Maniumq; portitor contum manu tenens
Charon me nunc uocat. quid cunctaris?
Festina: tu moraris, in cæteris nihil moræ est.
Festinans accelera.
Ad. Hei mihi, tristem nauigationem
Mihi narras, ô infœlix, ut nobiscum agitur.
Al. Rapit me, rapit me quis, non uides,
Ad aulam manium, luridis tuens
Supercilijs Pluto uolucris?
Quid facis? dimitte, qualem uiam
Infœlix ingredior?
Ad. Miserabilem certè amicis: ex his autem mihi
In primis, & liberis, quibus hic luctus communis est.
Al. Sinite, sinite me nunc reclinate me, non ualeo
Pedibus: propè adest mors,
Tenebricosáq; nox oculis incubat.
O liberi, liberi, non amplius sanè,
Non amplius uestra mater est,
Læti & fœlices hac luce fruamini.
Ad. Eheu, triste hoc uerbum audio,
Et quauis mihi morte grauius.
Ne me prodere per deos uelis:
Quin perdura, te enim extincta, non amplius fuerõ:
Penes te uerò & uita & mors nostra est:
Nam tuam cõsuetudinem & amorem magni ducimus.
Al. Admete (uides enim quo in loco sint res meæ)
Prius quàm moriar, tibi dicere quæ cupit animus uolo:
Ego te plurimi faciens, & pro mea ipsius anima
Tibi huius lucis aspiciendæ apponens copiam,
Pro te morior, cùm mortem euitare liceret.
At uirum ex Thessalis habere neminem,
Nec domum habitare beatam imperio
Diuulsa à te, nec deniq; uiuere uolui,
Cum filijs orphanis: nec pepercì, licet
Dona Auroræ haberem, in quibus oblectarer.
Cæterùm te genitor & parens prodiderunt,
Cum tamen iam ipsos ætas propinqua morti premeret,
Esseq; quo pulchrè filiũ seruarẽt, et gloriosè occũberẽt

Mortem: solus enim ipsis eras. nec ulla spes erat
Te mortuo alios gignendi liberos:
Egoq; uiuerem, & tu tempus reliquum
Nec tua orbatus lugeres coniuge,
Neq; habiturus eras orbos liberos. uerùm hæc Deus
Quisquam fecit, ut hoc se haberent modo.
Esto. tu autem id nobis apponas gratiæ:
Petam enim nequaquam à te, quod dignum erat,
(Vita quippe nihil est preciosus)
Sed æquum, ut ipse dices. hos enim amas
Non minus quàm ego liberos, siquidem sana mente es:
Hos dominos patere esse meæ domus,
Nec aliam ipsis nouercam superinduxeris,
Quæ me peior mulier, inuidia
Tuis & meis liberis admoliatur manus.
Ne igitur hæc commiseris, id est quod ego peto.
Infesta enim, quæ succesbit, nouerca liberis
Prius prognatis, uiperaq; nihilo est mitior.
Et filius masculus quidem, magnum habet confugium
In patre, cum quo mutuò miscere potest colloquia.
Tu uerò ô filia. quomodo annos floris uirginei
Pulchrè mihi exiges? qualis tibi obtinget patris
Coniunx, ne tibi turpem notam infamiæ
Inurat. tuaq; in ipso ætatis flore connubia
Vitiet? non enim te mater unquam dabit nuptui,
Nec [a] in partu te confirmabit, ô filia,
Præsens, [b] ubi nihil est matre beneuolentius:
Mori enim me oportet. atq; hoc non in crastinum,
Nec in tertium diem differetur malum,
Sed iam iam inter obscuros esse manus dicar.
Valete hilares. & tu quidem coniunx potes
Meritò gloriari, te nactum mulierum optimam:
Vos autem liberi, matre natos esse optima.
Cho. Bono sis animo. pro illo enim loqui haud uereor:
Faciet hæc, si non mente recta exciderit.
Ad. Fient illa, fient, ne timeas. quando ego te
Viuam habui, & mortua sola uocaberis
Mea mulier: nec præ te altera
Hunc uirum sponsa Thessala affabitur.
Nulla est sic patre nata nobili
Fœmina, nec quamuis forma sit longè decentissima [c],
Satis est liberorum, ut his frui possim precor
Deos: te enim frui amplius non datur.
Nec uerò ad unum annum hunc luctum feram,
Sed usq; dum ætas mea dur auerit:
Odio quidem habens, quæ me peperit, & patri meo
Infensus: uerbis enim, non re amici erant.
Tu autem pro mea uita precium charissimum
Pendens, seruatrix es. an non ego plangam,
Qui te tali nunc orbor coniuge?
Missa porrò faciam couiuia, & combibonũ cõmercia,
Sertaq; & musicam, quæ in mea perstrepebat domo

a consortabit. animabit.
b nihil enim matre beneuolentius.
c scilicet quę me habitura sit maritum.

μόνΘ γὰρ αὐτοῖς ἦθα· λοιπὸς ἐλπὶς ἦν, A
σὺ κατθανόντΘ, ἄλλα φυτεύσειν τέκνα.
ἐγώ τ' αὖ ἔζην, καὶ σὺ τὸν λοιπὸν χρόνον
οὐκ αὖ μονωθεὶς σῆς ἐλάμαρτΘ ἐσγνοῦ,
καὶ παῖδας ὠρφανεύσεν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν
θεῶν τις οὐ ἐπραξεν, ὧδ' ὅπως ἔχειν.
εἶεν· σὺ δ' ἡμῖν τοῦδ' ἀπέμνησαι χάριν.
αἰτήσομαι γὰρ σ' ἀξίαν μὲν οὔποτε,
Ψυχῆς γὰρ οὐδὲν ὧδε τιμιώτερον. "
δίκαια δ' ὡς φήσεις σύ· τοῦτο γὰρ φιλεῖς
οὐκ ἔσον ἢ γὼ παῖδας, εἴπερ σὺ φρονεῖς.
τούτους ἀνάσσειν δεσπότας ἐμῶν δόμων,
καὶ μή πτήξεις τοῖσδε μητρυιὰν τέκνοις,
ἥτις κακίων τὸν ἐμὸν γυνὴ, φθόνῳ
τοῖς σοῖσι καὶ ἐμοῖς παισὶ χεῖρα προσβαλεῖ.
μὴ δῆτα δράσῃς ταῦτα· αὐτομαίσ' ἐγώ.
Ἐχθρὰ γὰρ ἡ πάλαι μητρυιὰ τέκνοις "
Τοῖς πρόσθ', ἐχίδνης οὐδὲν ἧσσων πόρα. " B
καὶ παῖς ἡ ἄρσην. πατέρ' ἔχει πύργον μέγαν,
ὃν καὶ προσεῖπε, καὶ προσῃρέθη πάλιν.
σὺ δ' ὦ τέκνον μοι, πῶς νοεῖν σε καλῶς
τοίας τυχοῦσα συζύγου θεῶν πατρί,
μή σοι τὶν' αἰσχρὰν προσβαλοῦσα λαμπάδα,
ἄβης ὠνθεμένη σὸν ἐξαφθείρῃ γάμους;
οὐ γὰρ σε μήτηρ ὅτε νυμφεύσει ποτέ,
οὔτ' ἐν τόκοισι σοῖσι θαρσοῦσ', τέκνου,
παρεσ', ἵν' οὐδὲν μητρὸς εὔμενέστερον. "
δεῖ γὰρ θανεῖν με· καὶ τόδ' οὐκ εἰς αὔριον,
οὐδ' εἰς τρίτον μοι μῶνος ὀρχεῖται κακῶν,
ἀλλ' αὐτίκ' ἐν τοῖς οὐκ ἔτ' εἰσὶ λέξομαι.
χαίρουτε δ' εὐφραίνοιθε. καὶ σοί μὲν πόσι,
γυναῖκ' ἀρίστην ἔστι κομπάσαι λαβεῖν.
ὑμῖν δὲ παῖδες, μητρὸς ἐκπεφυκότα.
Χο. θάρσει πρὸς τοῦτο γὰρ λέγειν ὁ χάζομαι. C
Ἀλκ. δράσει τάδ', εἰ μὴ φρενῶν ἁμαρτάνει.
ἄδ. ἔσται τάδ', ἔσται, μὴ τρέσῃς. ἐπεί σ' ἐγὼ
καὶ ζῶσαν εἶχον, καὶ θανοῦσ' ἐμὴ γυνὴ
μόνη λελήσει, οὐδὲ πρὸς αὐτὴ σοῦ ποτε
τόνδ' ἄνδρα νύμφη Θεσσαλὶς προσβλέψεται.
οὐκ ἔστιν ὅστις ὅτι παῖδες εὐγενεῖς,
ὅτ' εἶδΘ ἄλλως ἐκπρεπεστάτη γυνή.
ἄλις δὲ παίδων, τῶνδ' οὐκ ἔστιν οὐχομαι
θεοῖς γηθεῖσα· σὺ γὰρ οὐκ ἀνήμεθα.
οὔσω δὲ πρὸς τῶνΘ οὐκ ἐπίσου τόδε,
ἀλλ' ἐς' ἂν ἀὼν οὐμὸς αὐτὴ χρὴ γήσαι,
συγῶν μὲν ἥ μ' ἔπικτεν, ἐχθαίρων δ' ἐμὸν
πατρὸς λόγῳ γὰρ ἦσαν, οὐκ ἔργῳ φίλοι.
σὺ δ' αὐτὸ δοῦλε θεῖμ' ἐμῆς τὰ φίλτατα
ψυχῆς, ἐσώσας. ἆρα μὴ σῴειν πάρα,
παῖδ' ἁμαρτάνοντι συζύγα σέθεν;
πάσω δὲ ἑώμεν, συμποσίων δ' ὁμιλίας,
σεφάνες τε, μεσαύλ', ἃ κατεῖχ' ἐμὸς δόμος.

A οὐ γὰρ ποτ' ὄτ' αὖ βαρβίτου βίγοιμ' ἔτι,
ὅτ' ὦ φρεῦ' ἐξ αἰόιμα πῶς λίβιω λακεῖν
αὐλόν· σὺ γὰρ μοι τέρψιν ἐξέλε βίου.
σοφῶ δὲ χειρὶ τεκτόνων, δέμας ὀ σόν
ἐκαδῶ, ἐν λέκτροισιν ἐκτεθῆσεται,
ὦ πεσοῦσεῦμαι. καὶ πόδι πτύσω χρόας;
ὄνομα καλῶν σόν, τὴν φίλιω ἐν ἀγκάλαις
δέξω γυναῖκα, καίπερ οὐκ ἔχων, ἔχειν.
ψυχρὰν μὲν οἶμαι τέρψιν· ἀλλ' ὅμως βαρΘ
ψυχῆς ἀπαυτλοίλω αὖ. ἐν δ' ὀνείρασι
" φοιτῶσά μ' εὐφραίνοις αὖ. ἡδὺ γὰρ φίλοιν
" κἂν νυκτὶ λεύσσειν, ὅν τιν' ἂν τῇ χρόνον.
εἰ δ' Ὀρφέως μοι γλῶσσα Θ μέλΘ τῇ λῶ,
ὡς τὴν πόρῳ ΔήμητρΘ, ἢ λέυνης πόσιν
ὕμνοισι κηλήσαντ' αὖ ἐξ ἅιδ' λαβεῖν,
κατῆλθον ἂν. καί μ' οὐδ' ὁ ΠλούτωνΘ κύων,
οὐδ' ὁ τὴν κώπην ψυχοπομπὸς αὖ Χάρων,
" ἔφυν, πρὶν ἐς φῶς σὸν κατεσῆσαι βίον. B
ἀλλ' ὧν ἐκεῖσε πεσοῦσα μ' ὅταν θανῶ,
καὶ δῶμ' ἑτοίμαζ', ὡς σωοικήσασά μοι.
ἐν πάσιν αὐτῆς γὰρ μ' ἐπιστήνω λέξεσι
ὦ, τάσδε θεῖναι πλευρὰς, ἐκτεῖναι τε λαῖς
πλευροῖσι τοῖς ὦ· μὴ δὲ γε θανὼν ποτε,
οὐ χωρὶς εἶμι, ἢ μόνος πτῆς ἐμοί.
Χο. καὶ μὴν ἐγώ σοι τοῦθΘ, ὡς φίλΘ φίλω,
λυπῶν σωσίσω ἢ δὲ καὶ γὰρ ἀξία.
ἄλ. ὦ παῖδεν, αὐτοὶ δὴ τάδ' εἰσηκούσατε
πατρὸς λέγοντΘ, μὴ γαμεῖν ἄλλην ποτέ
γυναῖκ' ἐφ' ὑμῖν, μήδ' ἀτιμάσειν ἐμέ.
ἄδ. καὶ νῦν γε φημὶ, καὶ τελευτήσω τάδε.
ἄλ. ἀλλ' τοῖς δε, παῖδας χειρὸς ἐξ ἐμῆς δ' ἔχω.
ἄδ. δέχομαι φίλον γε δῶρον ἐκ φίλης χερός.
ἄλ. σὺ νῦν γὰρ τοῖς δ' αὖτ' ἐμὸ μήτηρ τέκνοις.
ἄδ. πολλὴ γ' ἀνάγκη σ' γ' ἀπεσφημένοις.
C ἄλ. ὦ τέκν', ὅτε ζῶ μ' ἐκλῶ ἀπορχομαι κάτω.
ἄδ. οἴμοι, τί δράσω δῆτα σὸ μονόμενΘ;
" ἄλ. χρόνΘ κελάξει σ' ὀδὲν ἐδ' ὁ κατθανών.
ἄδ. ἄγε με σῷ σοι, πῶς θεῶν, ἄγε κάτω.
ἄλ. ἀρκοῦμεν ἡμεῖς οἱ πεθυήσκοντες σέθεν.
ἄδ. ὦ δεῖμον, οἷας συζύγε μ' ἀρεσρεῖς.
ἄλ. καὶ μὲν σκοτεινὸν ὄμμά με βαρύνεται.
ἄδ. ἀπωλόμεν ἄρ, εἰ με δὴ λείψῃς γαῖαι.
ἄλ. ὡς οὐκ ἔτ' ὄσαν, οὐδὲν αὖ λέγοις ἐμέ.
ἄδ. ὀρθὸν πρόσωπον, μὴ λίπῃς παῖδας σέθεν.
ἄλ. ὁ δῆθ' ἐκοῦσά γ', ἀλλὰ χαιρέτω τέκνα.
ἄδ. Βλέψον πρὸς αὐτοῦς, Βλέψον. Αλ. οὐδὲν εἰμ' ἔτι.
ἄδ. τί δρᾶς; πρὸς λέπεις; Αλ. χαῖρε.
ἄδ. ἀπωλόμεν πάλαι.
Χο. βέβηκεν, οὐκ ἔτ' ὄδιν Αδμήτου γυνή.
Βλ. ἰώ μοι τύχας, μάταν δὴ κάτω
βέβηκεν οὐκ ἔτ' ὄδιν, ὦ
πάτερ, ὑφ' ἁλίῳ.

Hactenus: nec unquam posthac barbitum
Attingam: nec deniq; ut canam ad tibiam Libycam
Persuadebor animo. nam tu mihi exemisti gaudia
Vitæ. cæterum corpus tuum docta artificum manu
Effictum, ad nostrum ponetur thorum,
Cui aduoluar, & amplexus manibus
Tuum uocabo nomen, charamq; coniugem
In ulnis habere uidebor, etsi non habeam.
Frigida nimirum hæc oblectatio, sed tamen hoc modo
Animum dolore & molestijs nonnihil leuauero.
Per somnia etiam apparens me exhilares: dulce enim "
Amicum & noctu uidere, quocunq; tempore adfuerit. "
Si uerò mihi Orphei lingua & carmen foret,
Quo hymnis natam Cereris, aut illius uirum
Demulcerem, & te tartaro eriperem,
Descenderem sanè: & me nec Plutonis canis,
Nec qui cymba traducit animas Charon,
Detinerent, priusquam uitæ & luci reddita esses.
Nunc autem illic me expecta, donec moriar,
Locumq; ceu cohabitatura mihi para:
Mandabo enim ut in ijsdem tecum cedrinis arculis
Condar, iuxtaq; te ponar, & hæc latera propè
Tua extendantur: nam ne uita quidem sunctus (rior.
Vnquã sine te esse possim, ut quã solã mihi fidã expe-
Ch. Et ego sanè luctum ex hac acerbum, simul feram
Tecum, ut cum amico amicus: etenim digna est.
Al. O liberi, ipsi iam hæc audistis dicentem patrem,
Videlicet non iteraturum unquam coniugium
Cum alia muliere, neq; me habiturum neglectui.
Ad. Et nunc denuò dico: & re id præstabitur.
Al. Hoc [a] ut fiat, ex mea liberos accipe manu.
Ad. Accipio charum munus ex chara manu.
Al. Tu nunc his pro me mater sis liberis.
Ad. Ingens [b] necessitas ut his sim, te amissa, cogit.
Al. O liberi, cùm me uiuere decebat, ad inferos eo.
Ad. Hei mihi, à te derelictus quid faciam?
Al. Tempus leniet tibi dolorem. sunt [c] fabulæ manes:
Ad. Duc me tecum, per deos obtestor, duc ad inferos.
Al. Sufficit, nostram pro te dari animam.
Ad. O deus, qualem mihi adimis coniugem.
Al. Atqui tenebricosa mihi caligo grauat lumina.
Ad. Perij sanè, si me reliqueris mulier.
Al. Nihil me, ut quæ non amplius sim, dixeris.
Ad. Attolle uultum, ne tuam deseras sobolem.
Al. Non quidem uolens: sed ualeant liberi.
Ad. Respice ad illos, respice. Al. Nihil amplius sum.
Ad. Quid agis? relinquis me? Al. Vale.
Ad. Perij miser.
Ch. Excesbit, non amplus est Admeti uxor.
Eu. O calamitatem. ad manes abijt
Parens: non amplius est, ô
Pater, sub claro solis lumine.

a ἐπὶ τοῖσδε, ut hæc rata sint, ut ita fiant.
b uel sic: Ingẽs necessitas scilicet te orbatis aderit.
c nihil defunctus est.

Meam destituit
Vitam misera.
Ecce enim ecce palpebras,
Et solutas manus.
Audi, audi, ô mater
Obtestor & oro.
Ego te ego mater nunc uoco,
Tuus tua ora amplectens [a] pullus,
Ad. Neq; audientem, neq; uidentem uocas, itaq; ego
Et uos plaga tacti sumus fera.
Eu. Tener ego adhuc & desertus relinquor à dulci
Matre, ô quam
Diris ego
Afflictor malis:
Tuq; ô germana soror
Mecum unà affligeris. ô pater
Frustra frustra te despondisti coniugi, nec metam
Senectutis attigisti cum hac: modò enim perijt.
Te uerò, ô mater, extincta, disperit domus.
Cho. Admete, necesse est te ferre has fati uias:
„ Nec enim primus, nec ultimus mortalium
„ Muliere frugi orbatus es. Quin cogita,
„ Omnibus nobis esse calcandam leti uiam.
Ad. Scio equidem: nec ex improuiso hoc malum
Aduoluit: [b] sed iam olim ægritudo præscientè cõficit
Atenim ut efferatur funus, per me curabitur.
Adeste, manete, & concinite
[c] Pæana implacabili umbrarum deo.
Omnibus autem Thessalis quibus ego impero,
Huius mulieris luctus iubeo esse participes,
Comæ rasura, & pullis amiculis.
Quadrijuga iungite, & iuba superbientibus
Equis secate ferro ceruicis decus comam.
Ad hæc nec tibiarum, nec strepitus lyræ
Sit per urbem, antequam luna duodecies compleat
Suum orbem. non enim aliud charius sepeliam
Funus, q̃ hoc: nec aliam in me fidelioris animi: (tua sit
Meretur aüt apud me honorẽ, siquidẽ pro me sola mor-

a Pullus) id est, filius.
b aliàs: Sed olim hæc præsciens affligebar.
c Id est, cantionem lugubrem.

Chorus.

O Peliæ filia,
Vale ad Plutonis limina,
Tristes sine luce domos habitans.
Cæterum furua horridus coma deus
Pluto sciat, quiq; cymba &
Clauo umbras uectans sedet
Canicies squallidus senex,
Se mulierem longè optimam
Ad Acheronteæ stagna paludis
Transportasse abiete biremi.
Te multum poetæ
Celebrabunt septenis chordis querula
Lyra, canoris tuas laudes hymnis concinentes,

πολιπεῖν σ' ἐμὸν βίον, A
ὠρφανίσε τλάμων.
ἰδὲ γὰρ ἴδε βλέφαρον, καὶ
λυτάτους χεῖρας.
ἄκουε, ἄκουε ὦ
μᾶτερ αὐτάζω,
ἐγώ σ' ἐγὼ μᾶτερ νυῦν γε καλοῦμαι,
ὁ σὸς ποτὶ εἶσι πεφαπτόμενος σόμασι νεοσσός.
ἄδ. τὶν δ' ἀκούσαν, οὐδ' ὁρᾶσαν. ὅστ' ἐγὼ,
καὶ σφὼ, βαρείᾳ συμφορᾷ πεπλήγμεθα.
εὐ. νέος ἐγὼ πάτερ λείπομαι εἶλας
μονόστολός τε μᾶτερος· ὦ
δεῖλαια δὴ παθὼν
ἐγὼ ὀρφανὲ·
σύ τ' ἐμοὶ σύγκασι κόρα
σωέτλας. ὦ πάτερ,
αὐόνατ' αὐόνατ' ἐνύμφευσας, οὐδὲ γήρως
ἔβας τέλος σὺν τᾷδ' ἔφθιτο γὰρ πά-
ρος. οἰχομένας δὲ σε μᾶτερ ὄλωλεν οἶκος.
χο. Ἀδμητ', ἀνάγκα τάσδε συμφορὰς φορεῖν. B
ὁ γάρ τι πρῶτος, οὐδὲ λοίδιος βροτῶν, «
γυναικὸς ἐσθλῆς ἤμπλακεν. γίγνωσκε δὲ, «
ὡς πᾶσιν ἡμῖν κατθανεῖν ὀφείλεται. «
ἄδ. ἐπίσταμαί γε, οὐκ ἄφνω κακὸν τόδε
προσέπεσε· εἰδὼς δ' αὖτ' ἐτειρόμην πάλαι.
ἀλλ' ἐκφορὰν γὰρ τοῦδε θάψομαι νεκροῦ.
πάρεσε· καὶ μένοντες, αὐτηχήσατε
παιᾶνα τῷ κάτωθεν ἀπόνοσφιν θεῷ.
πᾶσι δὲ Θεσσαλοῖσιν, οἷς ἐγὼ κρατῶ,
τῷδε γυναικὸς ἥδε κοινοῦσθαι λέγω,
κουρᾷ ξυρηκεῖ, καὶ μελαμπέπλῳ στολῇ.
τέθριππά τε ζεύγνυσθε, καὶ μονάμπυκας
ἵππους σιδήρῳ τέμνετ' αὐχένων φόβας.
αὐλῶν δὲ μὴ κατ' ἄστυ, μὴ λύρας κτύπος
ἔστω, σελήνας δώδεκ' ἐκπληρουμένας.
οὐ γὰρ πν' ἄλλου εἵλετο μ' θάψω νεκρόν C
τόδ', οὐδ' ἀμείνου εἰς ἐμ· ἄξια δὲ μοι
τιμῆς, ἐπεὶ τέθνηκεν αὐτ' ἐμοῦ μόνη.

χορός.

ὦ Πελίου θύγατερ,
χαίρεσά μοι ἐν ἀίδου δόμοισι,
τὸν αὐάελιον οἶκον ἱκετεύοις.
ἴσω δ' ἀίδης ὁ μελαγχαίτας
θεὸς, ὅς' ὠδὶ κώπα
πωταλίῳ τε ὑδρῴῳ
νεκροπομπὸς ἵζει,
πολὺ δὴ πολὺ δὴ γυναῖκ' ἀρίστα
λίμναν Ἀχεροντίαν πορεύσας
ἐλάτᾳ δικώπῳ.
πολλοὶ σε μεσοπόλοι
μέλψουσι, καθ' ἑπτάνευρον τ' ὀρείαν
χέλυν, ἐν τ' ἀλύροις κλαίοντες ὕμνοις,

Σπάρτᾳ

A Σπάρτᾳ, κύκλῳ ἐνιαυτῷ Καρνείῳ
πανσέληνος ἁ ὥρα μινυώς, ἀειρομένας
παννύχιος σελάνας,
λιπαραῖσί τ' ἐν ὀλβίοις Ἀθάναις.
τοιαῦ ἔλιπες θανοῦσα μολπαὶ
μελέων ἀοιδοῖς.
εἰ δ' ἐπ' ἐμοὶ μὲν εἴη,
δυναίμαν δέ σε τοῖμψαι
φάος ἐξ ἀίδου τοράμενον,
καὶ κωκυτοῖο ῥεέθρων,
ποταμίαν ὑδρόεσσά τε κώπα.
σὺ γοῦν ὦ μόνα, ὦ φίλα γυναικῶν,
σὺ γὰρ σαυτᾶς ἔτλας πόσιν αὐτὶ σᾶς ἀμεῖψαι
ψυχᾶς ἐξ ἄδου· κούφα σοι
χθὼν ἐπάνω τέσοιτο, γύναι.
εἰ δὲ τι κοινὸν ἔλοιτο πόσις λέχος,
ἢ μάλ' ἔμοιγ' αὖ εἶη
B συγκλῆς, τέκνοις τε τοῖς σοῖς,
ματρὸς ὁ θελήσας
πρὸ παιδὸς χθονὶ κρύψαι
δίμας, οὐδὲ πατρὸς γεραοῦ,
οὐ ἔτεκον, κἀκ ἔτλαν φύσασθαι
κρατίῳ πολιὰν ἔχοντε χαίταν,
σὺ δ' ἐν ἥβᾳ νέᾳ νέον πεθανοῦσα φωνὸς οἴχῃ.
τοιούτας εἴη μοι λυσῆσαι
συνοδίας θεὸς φίλας ἀλόχου·
„ οὐ γὰρ ἐν γε βίῳ τοιαύτας μορφᾶς.
ἢ γὰρ ἐμοί γ' ἄλυπος δὴ αἰῶν οὐ ξυνείη.

ΔΡΑΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

ἡρακλῆς. χορὸς. φέρης. ἄδμητος.

ἡρ. ὦνοι, Φεραίας τῆδε κωμῆτα χθονὸς,
ἄδμητον ἐν δόμοισιν ἆρα κιχάνω;
χο. ἐς' ἐν δόμοις τοῖς Φέρητος, Ἡράκλεις.
ἀλλ' ἐπὶ χρείᾳ τίς σε Θεσσαλῶν πόλιν
τῶικτεν, Φεραίων ἄστυ πρὸς βῶλαι τόδε;
ἡρ. πρὸς βίῳ πρᾶσσω τιν' Εὐρυσθέως πόνον.
χο. κοῦ ποτ' πορεύῃ; τοῦ σωΐζεσθαι πλάνῳ;
ἡρ. θρῃκὸς τέτρωρον ἅρμα Διομήδους μέτα.
χο. πῶς ἂν δαμάσαις; μῶν ἄπειρος εἶ ἵππων;
ἡρ. ἄπειρος· ὅπῃ βιαίου ἦλθον χθονὸς.
χο. ἐκ τῆς ἵππους δεσπόσαι σ' οὐδὲν μάχης.
ἡρ. ἀλλ' οὐδ' ἀπειπεῖν μ' ὧν πόνος οἷον τί μοι.
χο. λιταναῖ ἀρ' ἥξεις, ἢ θανεῖν αὐτὸς μενεῖς;
ἡρ. ὁ τόνδ' ἀγῶνα πρῶτον οὐ δραμοῦμ' ἐγώ.
χο. τί δ' οὖν λιρατήσας δεσπότῃ, πλέον λάβοις;
ἡρ. πῶλος ἀπάξω θρᾴττων θρυμβίῳ.
χο. ἐκ δυμαρῆς χαλινὸν ἐμβαλεῖν γνάθοις.
ἡρ. εἰ μή γε πῦρ πνέουσι μυκτήρων ἄπο.
χο. ἀλλ' ἀνδρας ἁρπαμοῖσι λαιψηρᾶς γνάθοις.
ἡρ. θηρῶν ὀρείων χόρτον, οὐχ ἵππων λέγῃς.
χο. φάτνας ἴδοις οὖν αἵμασι πεφυρμένας.
ἡρ. τίνος δ' ὁ θρέψας πᾶς πατὴρ κομπάζεται;

In Sparta, quando orbis Carnei redit,
Quo tempore uerni aspirant menses,
Fulgente pleno per noctem lumine luna:
Opulentisq; & beatis Athenis.
Tales defuncta reliquisti
Carminum modos poetis.
Vtinam in me situm sit,
Possemq; te reducere in lucem
Ex atra Ditis domo,
Cocytiq; fluentis,
Fluuiali & infera rate.
Tu enim, ô sola, ô chara inter mulieres,
Tu tuum ipsius maritum, anima tua
Ex orco redimere uoluisti: te facilis
Et propitia operiat tellus, mulier.
Si uerò nouum contrahat matrimonium
Maritus, admodum ille quidem mihi
Inuisus, & liberis execratus fuerit.
Quando nec mater uoluit
Pro filio suum humo dari
Corpus, nec grandæuus pater:
Quem genuerunt, hunc recusarunt
Redimere, utriq; canis obsiti pilis. (abis.
At tu, ipso ætatis flore, pro uigente adhuc uiro moriens
Talem me contingat nancisci uxorem,
Dulcem uitæ sociam:
(Hæc enim in hoc æuo pars rara est)
Nam reuera iucundè ætatem mecum exigeret. «

ACTVS TERTIVS.

Hercules. Chorus. Pheres. Admetus.

O hospites, Pheræae huius terræ incolæ,
Num domi Admetum inuenio?
Cho. Natus Pherêtis intus est, ô Hercules.
Sed dic, quæ te res cogit adire Thessalũm
Pheræa mœnia, atq; huius urbis pomeria?
Her. Eurystheo labor conficiundus est Tirynthio.
Cho. Et quò tendis? quò fers errabundus pedes?
Her. Ad currum Diomedis Threicij quadrijugum.
Cho. Quomodo id poteris? nũ hospitis inexpertus es?
Her. Inexpertus: nec antè profectus sum terrã ad Bisto-
Cho. Nõ queas equos absq; prælio subigere. (nam.
Her. At non licet mihi hæc recusare certamina.
Cho. Num victor redibis, aut manebis uictus ibi?
Her. Non huic primo me obiecero discrimini.
Cho. Quid uerò inde plus superato domino accipies?
Her. Equos abducam principi Tirynthio.
Cho. Non facile est maxillis frena inijcere.
Her. Nisi igneas efflent naribus * faces.
Cho. Sed homines rapidis mandibulis uorant.
Her. Montanarum ferarum, non equorũ dicis pabula.
Cho. Præsepia humano uidebis sparsa sanguine.
Her. Alter horum quo patre natum se iactitat?

* supple, cõstringãt ipsos.

Marte,

Cho. Marte, armiferæ & diuitis rex Thraciæ.
Her. Et hanc mei genij ærumnam refers?
Semper enim asper est, tenditq; in arduum.
Sic nimirum necesse est, ut cum Martis liberis
Manus conseram: primùm quippe Lycaonem,
Mox Cygnum afflixi: nunc pergo tertium hoc
Cum equis & domino obiturus prælium.
Verùm nullus est qui cernat Alcmena satum
Hostiles unquam formidantem manus.
Cho. Atqui ille ipse huius princeps soli
Admetus, domo foràs egreditur.
Ad. Salue ô Iouis fili Persei de sanguine.
Her. Admete, salue & tu gentis rex Thessalæ. (scio.
Ad. Saluus quidẽ esse uelim: te aũt mihi beneuolũ esse
Her. Quid sibi uult forma hæc rasuræ lugubris?
Ad. Mihi hac die funus quoddam tumulabitur.
Her. Noxam à tuis modò arceat Deus liberis.
Ad. Viuunt domi nati, quos genui.
Her. At pater 'num maturus æui perijt? (cules.
Ad. Et ille adhuc superstes est, & quæ me genuit, Her
Her. Nunquid uxor extincta est Alcestis tua?
Ad. Gemina dici de ipsa potest oratio.
Her. De mortua 'ne, an uiua loqueris?
Ad. Est, & non amplius est: me autem discruciat.
Her. Nihilo magis noui: obscura enim loqueris.
Ad. Non scis, quæ fati illi sit obeunda necessitas?
Her. Scio ipsam pro te mortem uouisse Orci deo.
Ad. Quomodo igitur amplius est, siquidẽ id receperit?
Her. Ah ne ante tẽpus plange cõiugẽ, sed isthuc differ.
Ad. Mortuus [a] iã est, cui mori certũ: et defunct°, nõ est
He. Esse, et nõ esse, magno dissidẽt discrimine. (ampl°.
Ad. Tu hoc, ego isto rem puto modo.
He. Quid ergo ploras? quis ultimũ ex amicis obijt diẽ?
Ad. Mulier: mulieris modò subijt recordatio.
Her. Externa 'ne, an quæ tibi propinqua extiterit?
A. Externa, cuius tamẽ necessarius in domo usus fuerit.
Her. Quomodo igitur uitam in tuis amisit ædibus?
Ad. Parente mortuo, in tutela egit mea. (mœrore.
He. Heu, utinam te inuenissemus Admete sine luctu &
Ad. Vt quid facturus hunc sermonem subsuis?
Her. Alius hospitis ad Lares me conferam.
Ad. Absit [b] ô rex, ut unquam tantum admittam mali.
Her. Funestatis & tristantibus hospes molestus uenit.
Ad. Defuncti sunt, [c] quos mors abripuit. tu uerò intro.
Her. Turpe est, apud lugentes cœnare hospites. (eas.
Ad. Seorsum, quib. te accipiemus, sunt hospitũ cœnacu
Her. Dimitte me, et tibi immensas habebo gratias. (la.
Ad. Non licebit tibi per me, adire alterius uiri domum.
Tu duc illum isthac ad postica hospitia,
Iisq; apertis, ministris dicito
Vt lautè & copiosè mensas instrui curent: cæterùm
Interiores ianuas claudite. Epulantes enim

[a] id est. Parum differũt, quisquis obijt, & qui mox obiturus est, cadẽq; forte tenentur.

[b] Vt unquã hoc in me tãtum ueniat malum.

[c] mortui.

χρ. ἀρῆ Θρᾳκίας πέλτης ἄναξ.
ἡρ. καὶ τόνδε τἀμὸν δαίμονος πόνον λέγεις;
σκληρὸς γὰρ αἰεὶ, καὶ πρὸς ἄλπος ἔρχεται.
ἐχθρά με παισὶν οἷς Ἄρης ἐγένετο,
μάχλῳ συμβάλλαι, πρῶτα μὲν Λυκάονι,
κἄθεις δὲ Κύκνῳ· τόνδε δ' ἔρχομαι τρίτον
ἀγῶνα, ἵπποις, δεσπότῃ τε συμβαλών.
ἀλλ' οὔτις ἔστιν ὃς τὸν Ἀλκμήνης γόνον
τρόμοντα χεῖρα πολεμίων ποτ' ὄψεται.
χρ. καὶ μὴν οὐδ' αὐτὸς δῆθε πείσαιθ' χθονὸς
Ἀδμητος, ἔξω δωμάτων πορεύεται.
Ἀδ. χαῖρε ὦ Διὸς παῖ, Περσέως ἀφ' αἵματος.
ἡρ. Ἀδμητε καὶ σὺ χαῖρε, Θεσσαλῶν ἄναξ.
Ἀδ. θέλοιμ' ἄν, εἴνοιαν ὄντα σ' ἐξεπίστασθαι.
ἡρ. τί χρῆμα κουρᾶς τῆδε πενθίμου πρέπει;
Ἀδ. θάπτῃ τιν' ἡ τῆδ' ἡμέρα μέλλουσα νεκρόν.
ἡρ. ἀπ' ὄν τέκνων σῶν πήμονος εἴργοι θεός.
Ἀδ. ζῶσιν κατ' οἶκον παῖδες, οὓς ἔφυσ' ἐγώ.
ἡρ. πατὴρ γε μὴν ὡραῖος εἰπερ οἴχεται;
Ἀδ. κἀκεῖνος ὄντι, κἀ τεκοῦσα μ' Ἡρακλεῖς.
ἡρ. ἡ μὴν γυνή γ' ὄλωλεν Ἀλκηστις σέθεν;
Ἀδ. διπλοῦς ἐτ' αὐτὼ μῦθος ἔστι μοι λέγειν.
ἡρ. πότερα θανοῦσης εἶπας, ἢ ζώσης πόρις;
Ἀδ. ἔστιν τε, κἀκ τ' οὐκ ἔστιν, ἀλγύνει τ' ἐμέ.
ἡρ. οὐδ' ἐν τι μᾶλλον οἶδ' ἄσημα γὰρ λέγεις.
Ἀδ. οὐκ οἶδα μοῖρας, ἧς τυχεῖν αὐτὴν χρεών;
ἡρ. οἶδ' αὐτὴ σοῦ γε κἀκατθανεῖν ὑφειμένη.
Ἀδ. πῶς οὖν ἔτ' ἔστιν, εἰπερ ἤνεσεν τάδε;
ἡρ. ἀ μὴ πρόκλαιε κοιμῶν, εἰς τόδ' αὐαθαλοῦ.
Ἀδ. θανὼν γὰρ ὁ μέλλων, κἀ ὢ θανὼν, οὐκ ἔστ' ἔτι.
ἡρ. χωεῖς τὸ, τ' εἶναι, καὶ τὸ μὴ, νομίζεται.
Ἀδ. σὺ τῆδε κείνεις Ἡρακλεῖς, κείνη δ' ἐγώ.
ἡρ. τί δῆτα κλαίεις; τίς φίλων ὁ κατθανών;
Ἀδ. γυνή, γυναικὸς ἀρτίως μεμνήμεθα.
ἡρ. ὀθνεῖος, ἢ σοί συγγενὴς γενοῦσά τις;
Ἀδ. ὀθνεῖος, ἄλλως δ' ἐκ τῶν ἀναγκαίων δόμοις.
ἡρ. πῶς οὖν γ' οἴκοις ὤλεσεν βίου;
Ἀδ. πατρὸς θανόντος, ἐν θάλπει ἀρφανεύομαι.
ἡρ. φεῦ· εἶδ' εὐρεμὲν σ' Ἀδμητ' μὴ λυπούμενον.
Ἀδ. ὡς δὴ τί δρᾶσον τόνδ' ἐπορεύθης λόγον;
ἡρ. ἐγὼ πρὸς ἄλλου ἑστίαν πορεύομαι.
Ἀδ. ἀπεῖπε τοῦτο· οὐκ ἔστιν ὦ ἄναξ, μὴ τοῦτο δ' ἔλθοι κακόν.
ἡρ. Λυπαμένοις ὀχληρός, εἰ μόλοι, ξένος.
Ἀδ. τεθνᾶσιν οἱ θανόντες· ἀλλ' ἴθ' ἐς δόμους.
ἡρ. Αἰσχρὸν πρὸς κλαίουσι θοινᾶσθαι ξένους.
Ἀδ. χωεῖς ξενῶνες εἰσιν, οἷς σ' εἰσάξομεν.
ἡρ. μέθεσ με, καί σοι μυρίαν ἔξω χάριν.
Ἀδ. οὐκ ἔστιν ἄλλα σ' αὐτὸς ἑστίαν μολεῖν.
ἡγοῦ σὺ τῶνδε λῳμάτων θεράπαινα
ξενῶνας οἶξας· τοῖς τ' ἐφεστῶσι φράζον,
σίτου πρεῖναι πλεῖστον· ἡ δὲ κλῆστε
θύρας μεσαύλους· ὁ πρέπει θοινωμένοις

A κλύειν σφαγμῶν ὅδε λυπεῖσθαι ξένους.
χρ. τί δρᾶς, τοσαύτης συμφορᾶς πεσοῦσ' μέλλων,
Ἀδμητε; τολμᾶς ξενοδοχεῖν; τί μῶν ἔτι;
οὐδὲν ἀλλ' εἰ δόμων σφε καὶ πόλεως ἀπήλασας
ξένον μολόντα, μᾶλλον εὖ μ' ἐπῄνεσας;
ὁ δ' ἦν, ἐπεί μοι συμφορὰ μὲν οὐδὲν οὖν
μέρος ἐγένετ', ἀξιῶ τόν δ' ἐγώ.
καὶ πῶς κακοῦσθαι, ἄλλο τοῦτ' οὐ λῷον κακῶν;
δόμος καλεῖσθαι τοῦδε τοῦμὸς ἐχθροξένοις.
αὐτὸς δ' ἀρίστου τοῦδε τυγχάνω ξένος,
ὅταν περ Ἄργος δυσφίλεω ἔλθω χθόνα.
χρ. πῶς ἂν ἔκγυος πεσὼν ἐν πένθοντα δαίμονα,
φίλος μολόντ' αὐδῶς, ὡς αὐτὸς λέγεις;
ἀλλ' οὐκ ἄν ποτ' ἠθέλησεν εἰσελθεῖν δόμους,
εἰ ἦν ἐμοῦ γε πημάτων ἐγνώκεσε.
καὶ τοῦ μὲν οἶμαι δρᾶν τάδ', ὁ φρονεῖν δοκῶν,
οὐδ' ἡνέσει με. τἀμὰ δ' ἐκ ἐπίστεται
B μέλαθρ' ἀπωθεῖν. οὐδ' ἀπημάζειν ξένους.

χορός.

ὦ πολύξενον, καὶ ἐλεύθερον
αὐδὸς ἀεὶ ποτ' οἶκον,
σέ τε καὶ ὁ πύθιος
λύρας Ἀπόλλων
ἠξίωσε ναίειν.
ἔτλης δὲ θῆσαι μηλονόμας
ὑπὸ δόμοις γῆς ἔδαφος,
δεξιᾶν δὲ λιτύων
βισσοπαμπεῖ θοῦσ' ὀμιλεῖν
ποιμενίτας ὑμνοῦσαν.
σὺν δ' ἐποιμαίνοντο χαρᾷ μελέων,
θαλιά τε λύγκων.
ἔβα δὲ λιπὼν Ὄθρυος
ἀ δασφυνὸς ἴλα,
C ἐχόρευσε δ' ἀμφὶ σὰν λιθάραν
Φοῖβε ποικιλόθρεξ
νεβρὸς, ὑψιπόμων πόρων
βαίνουσ' ἐλατᾶν σφυρὸν ἐλαφρὸν,
χαίρουσ' δύφρονι μολπᾷ.
τοιγὰρ πολυμηλοτάτων
ἑστίαν οἰκεῖς, πόδι καλλίνικον
βαθεῖαν λίμνων, ἀρότοις δὲ γᾶν
καὶ πεδίων δαπέδοις ὁρᾶν,
ἀμφὶ μὲν ἀκτὰς λευφαίνων
ἱππόστασιν ἀιθυίᾳ,
πᾶν Μολοσσῶν πίθεται,
πόντιόν τ' ἀγκὰς ἐπ' ἀκτᾶν
ἁλίμενον Πηλίου κρατύει.
καὶ νῦν δόμον ἀμπετάσας,
δέχεται ξεῖνον νοτερῷ βλεφάρῳ,
τᾶς φίλας κλαίων ἀλόχου νίκαν γὰρ
D δώμασιν ἀρτιθανοῦ. τὸ γὰρ

Gemitus audire, uel hospites tristari non decet.
Cho. Quid agis, tam luctuoso te occupante casu,
Admete? audes hospites recipere? quæ hæc tua demen (tia?
Ad. At si exegissem ipsum urbe & domo,
Qui uenit, hospitem, tum me laudasses magis?
Procul sit, siquidem nihil mihi calamitas
Leuior inde fieret, ego autem in hospitalior:
Malisq; his aliud malum accederet,
Meam domum dici infidam hospitibus.
Ipse uerò hoc hospite optimo fruor,
Quoties Argos sticulosum uenio.
Cho. Quid ergo de præsente fortuna cælasti
Virum tibi, ut dicis, coniunctum amicitia?
Ad. Nunquam ille uoluisset ingredi domum,
Si quid mearum rescissset cladium.
Et illi, opinor, ista faciens, non uiderer sapere:
Nec me laudaturus erat. mea atria haud sciunt
Expellere hospites, aut habere neglectui.

Chorus.

O multorum hospita, & liberalis
Viri semper domus:
Te & Pythius
Liræ magister Apollo
Dignatus est habitare.
Nec pœnituit ipsum tuis
In ædibus opilionem fieri,
Perq; obliquas ualles
Tuis pecudibus
Pastorale carmen modulari.
Vnà uerò capti carmine lynces
Maculosæ pascebantur.
Venit & Othryo
Relicto nemore
Fuluorum turma leonum.
Tripudiauit etiam ad citharæ melos
Tuæ, ô Phœbe, uario
Conspicienda illo caprea, ultra proceras
Abietes saltu subsiliens leui,
Amabili sic gaudebat cantu.
Ergo ditissimam
Domum colis, circa liquidos
Bœbes lacus: fertilemq; frugum terram
Ac patentes camporum fines
Circa occidui solis stationem,
Molossorum porrectos ad gentem:
Nec non & quod Aegeo alluitur mari,
Pelij in littus protentum
Imperio tenet solum.
Et nunc domum pandens
Accipiet hospitem lachrimantibus oculis,
Vt qui charæ plangit funus coniugis,
Quæ modò intus expiraiuit, nam generosa

† Id est, ad reuerentiam, & honorem exhibendum peregrinis & cæteris hominibus.

Natura ad † pudorem rapitur.
In probis autem nil non in est sapientiæ.
Eaq; animo meo insidet fiducia,
Pium uirum nunquam præclara casurum sorte.
Ad. O' candida Pheræorum uirûm præsentia,
Funus omni suo ornatu compositum famuli
Efferunt sublime ad sepulchrum & rogum.
Vos autem defunctum, consuetum ut hactenus fuit,
Lingua prosequimini fausta, extrema exeuntem uia.
Cho. Atqui senili uideo tuum patrem gradu
Huc tendentem, ministrosq; in manibus coniugi tuæ
Ornatum ferentes, manium donaria.
Phe. Adsum tuis malis, fili, non leuiter condolens:
Amisisti enim pudicam, nemo inficiabitur,
Et bonam mulierem: sed tamen ferenda sunt
Ista, licet sint molesta, & perquàm grauia.
Cæterùm hunc ornatum accipe, & ad inferos
Vnà eat: huius corpus honore affici decet,
Quæ pro tua anima mortem obijt, nate,
Neq; orbum fecit me, nec tulit
* (Te) scilicet filio meo.
Te * priuatum, luctuosa senecta tabescere:
Omnibus præterea mulieribus plenam gloriæ
Vitam effecit, tam præclaro edito facinore.
O' quæ hunc seruasti, meq; casu iam lapsurum fero
Erexisti, uale. & apud Plutonis sedes bene
" Tibi sit. Talia connubia affirmauerim
" Vtilia esse mortalibus: aut abstinendum ab re uxoria.
Ad. Nec te uocaui ut huic adesses funeri,
Nec tuam amicam & beneuolam dico præsentiam:
Nec demq; unquam hoc ornatu induetur tuo.
Sepelietur enim nihil tuarum rerum indiga.
Tum te dolere uices meas oportuit, cùm perirem ego.
Iam tu procul stans, & pabus iuuenculam
Mori uetulus, hoc funus lamentaberis?
Non uere es huius corporis parens,
Nec quæ me peperisse dicitur, & mater mea
Dicta, me peperit: quin seruili à sanguine
Furtim suppositus sum tuæ mulieris uberi.
Non dubio te, qui sis, prodidisti indicio,
Vnde & tuum me filium esse haud puto.
Aut certè omnes superas fracti animi metu,
Qui iam affecta ætate, & penè attingès uitæ terminũ,
Nec uoluisti, nec ausus es mori
Pro tuo filio: sed uterq; huius alienigenæ
Mortem tulistis, quam ego & matrem,
Et patrem iure solam arbitror.
Præclari uerò uictor fuisses certaminis,
Si pro filio tuo non refugisses mortem: cui admodum
Breue reliquæ uitæ restabat spacium:
Egoq; uuerem, & ista, ætatem reliquam:
Nec mea derelictus plorarem mala.
Etenim perfunctus es omni munere

Εὐγλῶς ἐκφόρητοι πρὸς αἰδῶ. "
Εν τοῖς ἀγαθοῖσι δὲ παντ' γνῶσις σοφίας. "
Φρὸς δ' ἐμᾷ ψυχᾷ θάρσος ἥκει, "
Θεοσεβῆ φῶτα μηδὲν τῆς ἄξειν. "
Ἄδ. Ὦ καὶ δόξῃ φοβαίῃ σύμμυνε πᾶσα,
νέκυα μὲν ἤδη τάδ' ἔχοντα προπομποὶ
φόρεσιν ἀρθὲν πρὸς τάφον τε καὶ πυρά·
ὑμεῖς δὲ τὼ θανοῦσαν, ὡς νομίζεται,
πρόσειπατ' ἐξιοῦσαν ὑπὲρ τὼ οἴκου.
Χο. καὶ μὴν ὁρῶ σὸν πατέρα γηραιῶς πολὺ
σείχοντ', ὀπαδοῦς τ' ἐν χεροῖν φέροντα σῇ
κόσμον φέροντας, νεκρόσφαγ' ἀγάλματα.
Φε. ἥκω παρόντι οἷσι συγκάμνων, τέκνον.
ἐθλῆς γὰρ, οὐδ' εἰς αὐτόρεῖ, καὶ σώφρονος
γυναικὸς ἡμάρτηκας· ἀλλὰ ταῦτα μὲν
φέρειν ἀνάγκη, καίπερ ὄντα λύσφορα.
ἔλεχε δὲ κόσμον τόνδε, καὶ ἐπὶ χθονὸς
ἴτω· τὸ τοιοῦτος σῶμα τιμᾶσθαι χρεὼν,
ἥτις γε δι σῆς περέσωσε ψυχῆς, τέκνον·
καί μ' ἐκ ἄπαιδ' ἐθηκεν, ὅ σ' ἐασέ σε
ἐορφανὸν, γήρᾳ τῷ λίμῳ καταφθινεῖν·
πάσας δ' ἔθηκεν δυκλεέστατον βίον
γυναιξὶν ὄγκον πλᾶσαι γηναῖον τόδε.
ὦ τόνδ' ἐμὸν σώσασ', αὐτεπίστεστα δὲ
ἡμᾶς πιτνοῦντας, χαῖρε, καὶ ἄλλα δόμοις
εὖ σοι γένοιτο. Φημὶ τοιοῦτος γάμος "
Λύειν βροτοῖσιν, ἢ γαμεῖν ἐκ ἄξιον. "
Ἄδ. Ὅτ' ἦλθε εἰς τόνδ' ἐξ ἐμὲ κληθεὶς τάφου,
ὅτ' γὰ φίλοισι σὺ πρόσειαν λέγω.
κόσμον δὲ τὸν σὸν ὅ τοῦ' ἥδ' φυσέστα·
ὀ γάρ τι τῷ σῷ γνῶσις ταφήστα.
τότε ξυναλγεῖν χρῆν σ', ὅτ' ὠλλύμην ἐγώ.
σὺ δ' ἐκπεσὼν σᾶς, καὶ πρὸς ἄλλῳ θανεῖν
νέῳ, γόρῳ ὢν, τόνδ' ἀρτιμόξεις νεκρὸς
ἐκ ἦσθ' ἄρ' ὀρθῶς τῷδε σώματος πατήρ,
οὐδ' ἡ τεκεῖν φάσκουσα, καὶ μεκλημένη
μήτηρ μ' ἔπκτε. δεινὸς δ' ἀφ' ἅματος
μεσῶν γυναικὸς σῆς ἐπελήθου λάθρα·
ἔδειξας ἐς ἔλεγχον ἐξελθὼν, ὃς εἶ.
καί μ' ὀ νομίζω παῖδ' ἀ σὸν πεφυκέναι.
ἔτ' ἄρα τούτων δεδεπεῖς ἀ ψυχία,
οὐδ' ἥλικος δ' ὢν, καὶ τὸν μ' ἥκων βίῳ,
ἐκ ἠθέλησας, οὐδ' ἐτόλμησας θανεῖν
τῷ σῷ πρὸ παιδὸς· ἀλλὰ τὼ δ' ἐάσατε
γυναῖκ' ὀθνείαν, ὦ ἐγὼ καὶ μητέρα,
πατέρα τ' γ' ὠδίκως ἂν ἡγούμην μόνω.
καί τοι καλὸν γ' ἂν τόνδ' ἀγῶν' ἠγωνίσω,
τῷ σῷ πρὸ παιδὸς κατθανών· βραχὺς δ' σοι
πάντως ὁ λοιπὸς ἦν βιώσιμος χρόνος.
κἀγὼ τ' ἂν ἔζων, χ' ἡδ. τὸν λοιπὸν χρόνον.
οὐκ ἂν μονωθεὶς ἐσφῳ κακοῖς ἐμοῖς.
καὶ μὴν ὅσ' ἀνδρὰ χρὴ παθεῖν οὐδ' ἀμονὰ,

A πεπονθὰς· ἥβης μὲν γὰρ τυραννίδι,
πᾶς δ' ἐν ἐγὼ σοι διάδοχος δόμων·
ὥστ' ἐκ ἄτεκνος κατθανὼν, ἄλλοις δόμων
λείψειν ἐμελλον ὀρφανὸν σταρπάσας.
ὀ μὴ δρᾶς γέ μ', ὡς ἀτιμάζοντα σόν
γῆρας, θανεῖν προδόσαντα, ὅστις ἀδίκφρων
πρὸς σ', ὦ μάλιστε· λῷστ' τῷδε μοι χάριν
πιεῖν καὶ σύ, χ' ἥ τεκοῦσ' ἀλλαξάτω.
τί γὰρ φιτύων πᾶσας ἐκ ἔτι τ' ἂν φθάνοις,
οἳ γηροβοσκήσουσι, καὶ θανόντα σε
πρόπελθοῦσι, καὶ τεθήξονται νεκρόν·
ὀ γὰρ σ' ἔγωγε τῇδ' ἐμῇ θάψω χερί,
τέθνηκα γὰρ δὴ τὸ πάρος· εἰ δ' ἄλλο τυχοῦ
σωτῆρ' αὐγὰς εἰσορῶν, κείνο λέγω
καὶ παῖδά μ' ἔσται, καὶ φίλον γηροτρόφον.
" Μάτην ἄρ' οἱ γέροντες αὐχοῦσι θανεῖν,
" Γῆρας ψέγοντες, καὶ μακρὸν χρόνον βίου·
B Ἡ δ' ἐγὼ ἔλθοι θανάτου, οὐδ' εἰς βάλεται
" Θνήσκειν· τὸ γῆρας δ' ἐκ ἔτ' ἐς' αὐτῆς βαρύ.
Χο. Παύσασθ' ἄλις γοῦν· ἡ πρὸς τὰ συμφορά.
ὦ παῖ, πατρὸς δὲ μὴ πρόξυμος φρενί.
Φε. ὦ παῖ, τίν' αὐχεῖς, πότερα λυδὸν, ἢ φρυγὰ
κτῆσιν ἐλαύνειν ἀργυρώνητον σέθεν;
ἐκ οἶδα θεσσαλόν με, κἀπὸ θεσσαλοῦ
πατρὸς γεγῶτα γνησίως ἐλεύθερον;
ἄγαν μ' ὑβελζεις, καὶ νεανίας λόγους
εἰπὼν ὃν ἡμᾶς, ὀ βαλὼν ἄτως ἄπει.
ἐγὼ δὲ σ' οἴκων δεσπότην ἐγενάμην,
κἀθρεψ' ὀφέλων, ὀχ ὑποβρυνήσκων σέθεν·
ὀ γὰρ πάρεσον τόνδ' ἐδεξάμην νόμον,
παῖδ' ὢν πεθνήσκειν πατέρας, οὐδ' ἐλλιωρόν.
" σαυτῷ γὰρ εἶτε δυσυχὴς, εἴτ' εὐτυχὴς,
ἔφυς ἀ δ' ἡμῶν χρῆν σε τυγχάνειν, ἔχεις.
πολλῶν μὲν ἀρχεῖς. πολυπλέθρους δὲ σοι γήας
C λείψω· πατρὸς γὰρ ταῦτ' ἐδεξάμην παρά.
τί δῆτά σ' ἠδίκηκα; τῷ, σ' ἀφεῶρῶν
μὴ θνῇς' ὑπὲρ τοῦδ' αὐδρὸς, οὐδ' ἐγὼ πεῖν σε.
χαίρεις ὁρῶν φῶς; πατέρα δ' ὀ χαίρειν δικεῖς;
" Ἡμὶν πολὺ γε τὸν κάτω λογίζομαι
" Χρόνον· τὸ δὲ ζῆν σμικρὸν, ἀλλ' ὅμως γλυκύ.
σὺ γ' ἓν αὐαιδῶς δεμάχῃ τὸ μὴ θανεῖν,
καὶ ζῆς πρὸ ἐλθὼν τὴν πεπρωμένην τύχην,
ταύτῃ κατακτὰς· ἔστ' ἐμὴ ἀψυχία
ψέγεις, γυναικὸς ὦ κάκις' ἠσκημένος·
ἢ τοῦ καλὸς σὸ πρέσθαιν νεανίς.
Σοφῶς δὲ ἐφεύρεν, ὥστε μὴ θανεῖν ποτε,
εἰ τὴν πρόσαν κατθανεῖν πείσειας ἂν
γυναῖκ' ὑπὲρ σὸ· λᾷστ' ὀνειδίζεις φίλοις,
τοῖς μὴ θέλοσι θραῦν τάδ', αὐτὸς ὢν κακός.
σίγα· νόμιζε δ' εἰ σὺ τὴν σαυτοῦ φίλεῖς
" ψυχὴν, φιλεῖν ἅπαντας εἰς ἡμᾶς κακῶς
" δρᾷς· ἀκούσῃ πολλὰ, κοὐ ψευδῆ κακά.

Beati uiri. uiguisti in imperio:
Filiusq; eram tibi in hac ego successor domo,
Vnde non relicturus eras post mortem domũ
Orbus desolatam prædæ nouis hominibus.
Nec uerò dices me, quòd tuum affecerim
Ignominia senium, abs te neci proditum, qui maximè
Semper te reuereri solitus fuerim: pro quo gratiam
Talem tu & genitrix mihi refertis.
Non ergo alios posthac procreabis liberos,
Qui tuam senectam confoueant, & te mortuum
Componant, funusq; procurent tuum:
Non enim ego te hac mea sepeliam manu,
Quippe postero tempori mortuus sum. Sin autem aliũ
Nacto seruatorem lucem uidere cõtigerit, dicam illius
Et filium me esse, & fidum senectutis nutritorem.
Frustra profectò senes exoptant mori, "
Senectam accusantes, ac seros uitæ annos: "
Cum autem propè aduenerit mors, nullus mori "
Vult, nec amplius senectus illis est grauis. "
CHO. Mittite ista: satis per se præsens calamitas.
Patris uerò ô fili ne mentem exasperaueris.
Phe. O' fili, quem gaudes, num Lydum, aut Phrygiũ
Malè exagitare mãcipium, quod tibi precio paraueris?
Nescis me Thessalum, & à Thessalo
Ortum patre, uerè liberum?
Supra modum me oneras contumelia, & iuuenili
In me ueberis petulantia: non certè sic abieris.
Ego uerò te genui huius domus principem,
Et, quod debui, educaui, nec pro te mori necesse habui:
Nondum enim accepi id receptum esse lege patria,
Vt pro liberis patres oppetãt: nec moris est Grecanici.
Nam tibi ipsi, seu fœlix, seu miser, "
Natus es: quæ uerò à nobis te accipere par fuit, habes: "
Multis, & latè dominaris, ampla q; agrorum iugera
Tibi relinquam: illa enim accepi à patre.
Qua ergo te iniuria afficio? quare te fraudo?
Ne moriare [a] pro hoc uiro, nec ego pro te.
Gaudes aspectu lucis? patrem uerò gaudere non putas?
Longum profectò tempus apud inferos
Reputo: uita autem licet breuis, tamen dulcis est. "
Quamobrem impudenter tu quidem recusasti mori,
Viuisq; prætergressus summam fati diem,
Orco illa mactata: interim tamen meam ignauiam
Et formidinẽ accusas, ô peßime, muliere etiã meticulo-
Quæ pro te pulchro mortem obijt iuuene. (sior,
Astutè uerò egisti, ne unquam uita excederes,
Persuasa hic coràm iacente fœmina
Vt pro te morereturnunc amicis obijcis
Probra et uitia, qui hoc facere noluerũt, ipse cùm sis im
[b] Tace. quin existima, si tuam ipsius amas (probus.
Animam, omnes amare. Si dixeris malè
Nobis, mala inuicem permulta, nec falsa audies.

[a] ὑπὲρ τοῦδε) Aliquando: seipsum enim significat Pheres. "

[b] Cum gestu (Tace) & stomachose efferendum.

CHO. Plura nunc, quàm prius, mala dicta sunt:
Desine uerò grandæue filium tuum insectari conuicijs.
Ad. Age[a] dic, ego enim dixi: sin autem molestum sit
Verum audire, non oportebat te in me delinquere.
Phe. Imò pro te moriens magis delinquerem.
Ad. Num idem est, æuo uigentem, & uetulum mori?
Phe. Vna anima non gemina debemus uiuere.
Ad. Quin æuum, quàm ipse Iupiter, uiuas annosius.
Phe. Malè precaris parentibus, nulla lacessitus iniuria?
Ad. Longæ enim uitæ te duci sentio cupidine.
Phe. At non hoc funus[b] pro te efferes tandem?
Ad. Sũt hæc indicia, ô pessime, angusti et pusilli animi.
Phe. Non à nobis perijt, nunquam hoc dixeris.
A. Heu. Vtinã aliquãdo tibi huiusmodi casus usueniat.
Phe. Multas duc uxores, quò plures p te mortẽ obeant.
Ad. Id tibi probrosum est: noluisti enim mori.
Phe. Dulcis est hæc lux, dulce hoc dei iubar.
Ad. Prauus tibi animus, nec qualis decet uirum.
Phe. Non rideres funus exportans uetuli? (uenerit.
Ad. Inglorium uerò te extinguat mors, cum extinctũ
Phe. Malè audiendo nihil mouebor mortuus.
Ad. Eheu. Senectus quàm plena est impudentiæ.
P. At hæc nõ est impudẽs: hac usus es stulta et simplici.
Ad. Abi, & me tumulare hoc funus sinas.
Phe. Abeo: ipse uerò ipsius interfector sepelies,
Dabisq; pœnas amplius tuis affinibus.
Aut certè Acastus nõ amplius inter uiros habẽdus est,
Nisi abs te sororis sanguinem exegerit.
Ad. Apage te nunc ipse, & tuæ consors domus,
Orbi, uiuente filio, ut digni estis,
Senescite: non enim mecum sub eadem tecta ibitis.
Vadite. Sin autẽ oportet me per præcones interdicere
Tibi paterna aula, iam interdictum scias.
Nos uerò (præsens enim ferendum est malum)
Eamus, ut cadauer imponamus rogo.
Cho O lamentabilis audaciæ mulier,
Salue generosa, & longè optima.
Te dexter infernus Mercurius,
Plutoq; accipiat. Si quid uerò plus & illic
Bonis contingit, huius particeps
Ditis aßideas coniugi.

[a] scilicet, illa in me conuicia quæ minaris.

[b] id est, Alcestidem, quæ pro te obijt.

ACTVS QVARTVS.

Famula. Hercules. Admetus. Chorus.

Fam. MVltos iam, & ex diuersis regionibus
Hospites noui, qui apud Admetum diuerterũt,
Quibusq; cibos apposui: sed nondum improbiorem,
Quàm hic sit, intra penates recepi hospitem.
Qui primùm quidem herum esse in luctu uidens,
Ingressus est, & absq; fronte portis subijt:
Deinde non modestè accepit donaria, & [c] xenia
Quæ fortè afferebantur, cùm calamitatẽ cognosceret:
Sed si quid non ferebamus, ut ferremus, odio perpulit.

[c] Xenium dicitur, quicquid hospitibus uel mittitur, uel coràm affertur.

χο. πλείω λέλεκται νῦν τε, καὶ τὰ πρὶν, κακά· A
παῦσαι δὲ πρὸς θεῶν, παῖδα σὸν κακορρόθων.
ἄδ. λέγ', ὡς ἐμοὶ λέξαντ· εἰ δ' ἀλγεῖς κλύων,
τἀληθὲς, οὐ χρῆν σ' εἰς ἐμ' ἠγαμαρτάνειν.
φέ. σοὶ δ' οὐ πρωθυπόστατον, μᾶλλον ἠγαμάρτανον.
ἄδ. τοιοῦτον δ' ὑβῶντ' ἄνδρα, οὐ προὔσθαι θανεῖν;
φέ. ψυχὴ μία χρῆν, οὐ δύο οἶδ' ὀφείλομεν.
ἄδ. καὶ μὴν Διός γε μείζον' αἰῶν ζώοις χρόνον.
φέ. ἀρᾶ γονεῦσιν, οὐδὲν ἔκδικον παθὼν;
ἄδ. μακρὸν βίον γὰρ ἡδόμην δρῶντά σε.
φέ. ἀλλ' οὐ σὺ νεκρὸν αὐτὶ σὸν τόνδ' ἐκφέρεις;
ἄδ. σιμῶά γ' ὦ κάκισε τοῦτ' ἀψυχίας.
φέ. ὅτι πῶς ἡμῶν γ' ὤλετ' οὐκ ὀρεῖς τόδε.
ἄδ. φεῦ εἴθ' αὐδηρὸς ἔλθοις ἡμῖν γ' εἰς χρείαν ποτέ.
φέ. μυήσεται πολλὰς, ὡς θάνωσι πλείονες.
ἄδ. οὐ τοῦτ' ὄνειδος· οὐ γὰρ ἤθελες θανεῖν.
φέ. Φίλον τὸ φέγγος· ἆρα τοῦ θεῦ, φίλον.
ἄδ. κακὸν τὸ λῆμα, οὐκ γὰρ αὐδῶ σε, τὸν σόν. B
φέ. οὐκ ἐγγελᾷς γόρευτα βασάζων νεκρόν;
ἄδ. θαῦμ' γε μὴν τοι δυσκλεὲς, ὅταν θάνῃς.
φέ. κακῶς ἀκούειν οὐ μέλει θανόντι μοι.
ἄδ. Εἶεν. Γηρᾶς ἀναιδείας πλέον.
φέ. ἢν δ' ὀν αὐαιδὴς τλῇ δ' ἐφοῦρδε ἄφρονα.
ἄδ. ἄπελθε, καί με τόνδ' ἐᾶν θάψαι νεκρόν.
φέ. ἄπειμι· θάψεις δ' αὐτὸς ὧν αὐθ' φονεύς.
δίκας δὲ δώσεις οἷσι κοὐδεσαῖς ἐπι.
ἢν τ' ἄρ' Ἀκαστος οὐκ ἔτ' ἐς' γ' αὐδήσομαι,
εἰ μή σ' ἀδελφῆς αἷμα τιμωρήσεται.
ἄδ. ἔρρε νεῶν αὐτὸς, χ' ἡ ξυνοικήσασά σοι,
ἄπαιδε, παιδὸς ὄντ· ὥσπερ ἄξιοι,
γηράσκετ'· οὐ γὰρ τοῦδ' ἔτ' εἰς τοῦτο εἴσιθ·
νῦν δ' εἰ δ' ἀπειπεῖν χρή με κηρύκων ὕπο
τῷ σῷ πατρῴαν ἑστίαν, ἀπέστω αὖ.
ἡμεῖς δὲ, τοῦ πόσιν γὰρ οἴσίου κακῶν,
σείχωμεν, ὡς αὖ γ' πυρᾷ θῶμεν νεκρόν. C
χο. ὦ θετλία, τόλμης, γυναῖκα,
καὶ μὰ' ἀρίστε,
χαῖρε· πρὸς θρῶν σε χθόνιος θ' Ἑρμῆς,
ἄδ' ἧς τε δέχοιτ' εἰ δέ τι λᾷκεῖ
πλέον ἐς' ἀγαθοῖς, τοῖσιν μετέχοι σ'
ἄδ' νύμφα πρόσθ' δίοις.

ΑΡΑΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

βοράπαιναι. ἡρακλῆς. ἄδμητος. χορός.

ΠΟλὺς μὲν ἤδη, λᾷ πόν πάντοις χθονὸς
ξένους μολόντας οἶδ' ὃν Ἀδμήτου δόμοις,
οἷς δεῖπνα πρόθηκ' ἀλλὰ τόθ' ὅπου ξένοι
κακοῖσ' ὧν τῷδ' ἔστιν ἐκέξαμεν.
ὃς πρῶτα μὲν πρωθῆνα δεσπότου ὁρῶν,
ἐσῆλθε, λᾷ τόλμησ' ἀμείψαι πύλας.
ἔπειτα δ' ὅπ σωφρόνως ἐδέξατο
τὰ πρὸς τυχόντα ξένια, συμφορᾶν μαθὼν·
ἀλλ' εἴ τι μὴ φέροιμεν, ὤτρωσεν φόρειν.

πόσιν ἀ.

A ποτῆρα δ' χέρεσι λίσσεινον λαβὼν,
πίνει μελαίνης μηδὸς οὔζωρον μέθυ,
ἕως ἐθρόμβου αὐτὸν ἀμφιβᾶσα φλὸξ
οἴνου σίφει δὲ λρᾶτα μυρσίνοις κλάδοις,
ἄμου' ὀλακτῶν. δοσᾶ δ' ὦ μέλη κλύειν·
ὁ μὲν γὰρ ἦδε, τὴν γ' Ἀδμήτου κακῶν
οὐδὲν πρόσημον· οἰκέτας δ' ἐκλαίομεν
δέσποιναν ὄμμα δ' ὀκ ἐδείκνυμεν ἐγώ·
τέγγοντος Ἀδμήτου γὰρ ὦδ' ἐφίεσο.
καὶ νῦν ἐγὼ μὲν γ' δόμοισιν ἕστιν
ἐγώ, πανέργον κλῶπα, καὶ λύπ' ἐμὶ πνέ.
ἢν' ἐκ δόμων βεβήκεν, οὐδ' ἐφεπόμην,
οὐδ' ἠγέτεινα χεῖρ, ἀρεμώζων ἐμὲ
δέσποιναν, ἣ μοι πᾶσί τ' οἰκέτασιν ὦ
μήτηρ κακῶν γὰρ μυείων ἐρρύσω,
ὀργὰς μαλάσσασ' αὐδηρὸς, ἆρα τὸν ξένον
συγῶ δικαίως, γ' κακοῖς ἀφιγμένον;
B ἡρ. ὅτ', τί σεμνὸν καὶ πεφρονηκὸς βλέπεις;
» Οὐ χρὴ σκυθρωπὸν τοῖς ξένοις τὸν πρόσοπον
» Εἶναι, δέχεσθαι δ' δύπροσηγόρω φρενί.
σὺ δ' ἄνθρ' ἑταίρου δεσπότου κῆδος ὁρῶν,
συγνῶ πρόσωπον καὶ σεσωφρονημένον
δέχῃ, θυραῖα πήματ' ἀσπάζῃ ἔχων.
δοῦλ' ἔλθ', ὅπως οὐ καὶ σοφώτερ' γένῃ.
τὰ θνητὰ πράγματ' οἶδας οὖ ἔχει φύσις;
οἶμα μὲν ὅ πόθεν γὰρ; ἀλλ' ἄκου μου.
» Βροτοῖς ἅπασι κατθανεῖν ὀφείλεται.
» Κὐκ ἔστ θνητῶν, ὅστις ἐγγεπίσταται
» Τὸ αὔριον μέλλοσαν εἰ βιώσεται.
» Τὸ τύχης γὰρ ἀφανὲς οἱ πρόβήστεται·
» Κἀ' ὁ διδακτὸν, οὐδ' ἁλίσκεται τέχνῃ.
» Ταῦτ' ὦν ἀκούσας, καὶ μαθὼν ἐμὲ παρᾷ,
» Εὔφραινε σαυτόν· πίνε, τὸν καθ' ἡμέραν
» Βίον λογίζου σόν· τὰ δ' ἄλλα, τύχης.
C Τίμα δὲ καὶ τὴν πλείστην ἡδίστην θεῶν
» Κύπριν Βροτοῖσιν· εὔμενὴς γὰρ ἡ θεός.
» Τὰ δ' ἄλλ' ἐᾶν ταῦτα, καὶ πείθου λόγοις
» Ἐμοῖσιν, εἴπερ ὀρθά σοι δοκῶ λέγειν.
οἶμαι μὲν, ἔπου τὴν ἄγαν λύπην ἀφεὶς,
πίνε μεθ' ἡμῶν, τάδ' ὑπόρβαλὼν τύχας,
στεφανοῦν πυκάδεις καὶ σάφ' οἶδ' ὅθ' ἕνεκα
τὸν νῦν σκυθρωπὸν καὶ ξενοεῖτ' φρενῶν;
μεθυμεῖ σε πίτυλος ἐμπτύων σκύφος.
» Οὐτας δὲ θνητοὺς, θνητὰ καὶ φρονεῖν χρεών·
» Ὡς τοῖς γε σεμνοῖς καὶ σωφρονουμένοις
» Ἀπασι ὄδιν, ὡς γ' ἐμοὶ χρῆσθαι λεπτῇ,
» Ο βίος ἀληθῶς ὁ βίος, ἀλλὰ συμφορά.
δε. ὦ τί σεμνὸν ὁ βίος, ἀλλὰ συμφορά.
ὀχ οἷα λώμα καὶ γέλωτ' ἄξια.
ἡρ. γυνὴ θυραῖος ἡ θανοῦσα, μὴ λίαν
πρῶθει δύμων γὰρ ζῶσι τῷδε δεσπότου.
δε. τί; ζῶσιν; ὁ κατοιδα τοὺς δόμοις κακά·

Præterea poculum hederaceum arripiens manu,
Nigræ matris non diluti liquorem uini bibit,
Donec incalesceret, flamma meri
Ipsum peruadente: euincitq; caput ramis myrteis,
Absurda latrans, geminum uerò audiebatur melos:
Ille enim cantabat,[a] nulla calamitatem Admeti
Dignans miseratione: nos autem famuli (spiti
Plangebamus dominam, cæterùm nõ ostendebamus ho
Rigantes ora, Admetus enim sic iusserat.
Quin etiamnum cœnam exhibemus
Hospiti, furi improbo, & prædoni nescio cui.
Hæc interim domo est elata, nec ego secutus sum,
Nec manibus & fletu planxi dominam meam,
Quæ mihi & omnibus ministris ædium
Mater fuit: mille enim me eripuit malis,
Iras uiri leniendo. Num iure hospitem
Odi, qui in malis ipsis aduenerit?
Her. Heus tu, quid tam triste & seuerum obtueris?
Non decet famulũ tam inamœnũ et austerũ hospitibus
Esse, sed potius accipere eos beneuola mente, & comi;
Tu autem, qui domini socius est, præsentem uidens
Tetrico uultu, & duris supercilijs
Accipis, propter externum sollicitus malum.
Huc ades, ut & sapientior fias.
Humanæ res scis quo modo se habeant?
Opinor non: unde enim? igitur me audias.
Omnes mortales mortis trahit necessitas: "
Nec quisquam est, qui certò nouerit, "
Num sit in lucem uicturus crastinam. "
Fortunæ enim uia ambigua est, nec quò euasura sit; "
Vlla ratione aut arte deprehendi potest. "
His igitur perceptis, & à me cognitis,
Oblecta teipsum, bibe, & quod in diem datur
Vitæ, in lucro deputa, cætera in fortunæ arbitrio.
Cole etiam longè[b] diuarum dulcissimam
Mortalibus Cyprin, læta enim & blanda est dea;
Alia uerò ut sunt relinque, & meis sermonibus
Ausculta: siquidem tibi uidear uera dicere.
Existimo igitur sic, ut omisso immodico dolore,
Nobiscum bibas, hancq; calamitatem superes
Sertis redimitus: etenim satis scio,
Aliũ ex te faciet, q̃ nunc es animo demisso & tetrico,
Arrepta manu patera spumantis plena meri.
Mortales uerò cum simus, et mortalia debemus sapere. "
Vt enim mea fert sententia, seueris & tristibus, "
Quiq; perpetuò animis sunt nubilis, "
Vita uerè non est uita, sed calamitas. "
F. Nouimus ista quidem: uerùm nũc ita res nostræ habẽt,
Vt quæ non admittant risus, aut conuiuia.
Her. Mulier externa est, quæ obijt. Ne nimium
Doleas: uiuunt enim huius domus principes.
F. Quid, uiuũt? Nõ scis quib. dom[o] implicata sit malis.

[a] Nihil curãs mala, quæ Admeti domum premebant.

[b] è diuis, siue inter diuas.

Her. Nisi quid herus tuus me fefellerit.
Fam. Nimis ille, nimis uir hospitalis est.
H. [a] Minimè qdẽ: nã q externũ funus sit, bene agitur
Fam. Admodum sanè, & nimis erat domestica.
Her. Num quid calamitatis est, quod ille me celauerit?
Fam. Tu lætus abi: nobis dominorũ mala curæ erũt.
Her. Hic sermo non præ se fert externam cladem.
Fam. Tibi enim commessanti nolui esse molestior.
Her. [b] Num quid iniuriæ mei mihi fecère hospites?
Fam. Non in tempore ad hoc diuertisti hospitium:
In luctu enim sumus. rasuram quippe uides,
Pullumq; uestitum. H. Quis mortem obijt?
Num quis è liberis excessit, aut grandæuus pater?
Fam. Imò uxor Admeti, ô hospes, supremũ obijt diem.
H. Quid ais? et nihilominus tamẽ me excepistis hospi-
Fa. Te enim amoliri ab ædibus pudor prohibuit. (tio?
Her. O miser, qualem amisisti coniugem.
Fam. Omnes, non illa solum, perijmus.
Her. Atq; id conijciebam, cum fluentes lachrimis
Oculos, rasuram & faciem uiderem: sed persuasit mihi
Dicens, externi tumulis se honorem ferre funeris.
Inuito autem animo per has portas ingressus,
Potaui in ædibus hospitalis uiri,
Tali casu conflictantis, comessatusq; sum caput
Sertis redimitus. Tua uerò culpa est, qui non dixeris,
Tanto malo premente domum.
Sed ubi illa sepelitur? ubi illam ego inueniam?
Fam. Iuxta rectam, quæ Larissam ducit, uiam,
Tumbam uidebis politam è suburbio.
Her. O multa passum cor, meaq; anima,
Nunc ostende, qualem te filium Tirynthia
Electryonis genuerit Alcmene Ioui.
Oportet enim me seruare modò mortuam
Mulierem, atq; in hanc domum reducere
Alcestim, Admetoq; referre gratiam.
Abeo autem, ut obseruem potentem manium
Mortem: atq; ipsam inuenturum puto,
Delibantem propè tumulum ex inferijs:
Et si impetum in illam ex insidijs fecero,
Mox corripiam, meisq; premam circumiectam manib.
Nec est qui illam eripiet, quantumlibet
Luctãtem lateribus, priusquam mulierẽ mihi reddiderit.
Sin autem præda frustratus fuero, nec mors uenerit
Ad cruentas inferias, ad inferæ reginæ
Et principis ibo luce carentes domos,
Repetamq;: & confido me reducturum ad superos
Alcestim, ita ut dem in manus hospitis,
Qui me in domum recepit, nec expulit,
Quantumuis graui calamitate saucius:
Celauit [c] autem uir præstantis animi, [d] mei reuerentia.
Quis inter Thessalos illo est hospitalior?
Quis è Græciæ incolis? haud sanè dicet, malum

ἡρ. εἰ μή τι σός με δεσπότης ἐψεύσατο.
Θε. ἄγαν γ' ἐκεῖνος εἰς ἄγαν φιλόξενος.
ἡρ. ὄκνον ἀθυμίας γὰρ ὄντα εὖ πάσχειν νεκροῦ.
Θε. ἢ πάντα μὲν τοιαῦτα λίαν γ' οἰκεῖος ὤν.
ἡρ. μῶν ξύμφορά τιν' ὅσον ἐκ ἔφραζε μοι;
Θε. χαίρων ἴθ' ἡμῖν δ' ἀποστόλει μέλει κακά.
ἡρ. οὐδ' ὁ θυραίων τοιμάτων ἄρχει λόγος.
Θε. ὁ γάρ σε κωμάζοντ' οὐ ἠχθόμην ὁρῶν.
ἡρ. ἀλλ' ἢ τέτυκται δεινὸν ὑπὸ ξένων ἐμοῦ;
Θε. ἐκ τῆδε γὰρ οὐ δέοντι δίεραδε δόμους.
τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ὅδε, καὶ κρανὸν βλέπεις,
μελαμπέπλους τολμός τε. Η. τίς δ' ὁ κατθανὼν;
μῶν ἢ τέκνων τις φροῦδος, ἢ γηρῶν πατήρ;
Θε. γυνὴ μὲν ἦν ὄλωλεν Ἀδμήτου. ξένε.
ἡρ. τί φής; ἔπειτα δ' ἥτασ' ἐξεῖργε τε;
Θε. ἠδέσθη γάρ σε τῆδ' ἀπώσασθαι δόμων.
ἡρ. ὦ κρεῖσσ', οἷας ἤμπλακεν ξυναόρου.
Θε. ἀπωλόμεθα ταὐτόν, ὁ κείνη μόνη.
ἡρ. ἀλλ' ἠδόμην μὲν, ὄμμ' ἰδοῦσ' δακρυόεσσ',
κρανὸν τε, καὶ πρόσωπον· ἀλλ' ἔπεισέ με
λέγων θυραῖον κεῖσθαι τάφον φέρειν.
βίᾳ δὲ θυμῷ τῆδ' ἐσῆλθον πύλας,
ἔπινον ἀνδρὸς ἐν φίλοξενοῖς δόμοις,
πρὸς ἀσυντον ὅστις ἀπεκόμαζον, κάρα
στεφανοῖς πυκασθείς· ἀλλὰ σὸν τὸ μὴ φράσαι,
κακῶν τοσούτων δώμασι πεκειμένῳ.
ποῦ καὶ σφε θάπτει; ποῦ νιν εὑρήσω μολών;
Θε. ὁρθῶν παρ' οἶμον, ἢ τὸ Λάρισσαν φέρει,
τύμβον κατόψει ἐξεσόν ἐκ πόλεως.
ἡρ. ὦ πολλὰ τλᾶσα καρδία, ψυχή τ' ἐμή,
νῦν δείξον οἷον παῖδα σ' ἡ τιρυνθία
Ηλεκτρυόνος γείνατ' Ἀλκμήνη Διί.
δεῖ γάρ με σῶσαι τὴν θανοῦσαν ἀρτίως
γυναῖκα, λεὼς τόνδ' οὖθις ἐξοῦσαι δόμον
Ἄλκηστιν, Ἀδμήτῳ δ' ὑπαρχῆσαι χάριν.
ἐλθὼν δ' ἄνακτα τὸν μελαμπεπλον νεκρῶν
θάνατον φυλάξω· καί νιν εὑρήσειν δοκῶ,
πίνοντα τύμβου πλησίον πεσφαγμάτων.
κἄν πρὸ λοχήσας αὐτὸν ἐξ ἕδρας σταθεὶς,
μαρψω, κύκλῳ δὲ πόδιβαλὼν χεροῖν ἐμαῖν,
ἐκ ἔστιν ὅστις αὐτὸν ἐξαιρήσεται
μογοῦντα πλευρὰς, πρὶν γυναῖκ' ἐμοὶ μεθῇ.
εἰν δ' ὖν ἁμαρτῶ φροῦδ' ἄγρας, κἀμὴ μόλῃ
πρὸς αἱματηρὸν τέλαυνον, εἶμι τῶν κάτω
κόρης, ἄνακτός τ', εἰς αὐηλίους δόμους,
αὐτίσομαί τε, κἀμὲ τεῖνοιθ' ἕξειν ἄνω
Ἄλκηστιν, ὅστις χερσὶν ὑθεῖναι ξένοις,
ὃς μ' εἰς δόμους εἰσέξασ', οὐδ' ἀπέλασε,
καίπερ βαρείᾳ συμφορᾷ πεπληγμένος.
ἐκρυψε δ' ὧν γενναῖος, αἰδεσθεὶς ἐμέ.
τίς τῆδε μᾶλλον θεσσαλῶν φιλόξενος;
τίς Ἑλλάδ' οἰκῶν; τοι γὰρ ὀκ ἐρεῖ, κακὸν

[a] Hic uidenum legendũ sit σύνωμον circumflexum. nam tum esset affirmatiua oratio ad præcedentẽ uersum.

[b] Alij sine interrogatione legunt hunc uersum, nec malè, & ita exponũt: Nimirũ mei hospites indigna in me fecerunt, uidelicet celantes de malo, & clade accepta. intelligit autem Admetum, qui auxor fuerit Herculi, ut domum funestam ingrederetur.

[c] scilicet, mortem uxoris, dissimulauit cladem.

[d] me reuerentus.

A δύσγε πῶσα φῶτα, γηγενᾶς γεγώς.
ἄδ. ἰώ, ἰώ· συγδρᾶ πρόῤῥιζα, συγκαὶ δ' ὄψεις
χἠμῶν μελαθρῶν· ἰώ μοι μοι. αἴ, αἴ.
ποῖ βῶ; πῇ σῶ; τί λέγω; τί δὲ μή;
πῶς οὐ ὀλοίμαν; ἢ βαρυδαίμονα μήτηρ μ' ἔτεκεν.
ἰὼ φθιμένας, κείνων δράκαι·
κεῖν' ἐπιθυμῶ δώματα ναίειν.
ὅτι γὰρ αὐτὰς χαίρω προσορῶν,
ὅτ' ἐπὶ γαίας πόδα τεῖδύων.
τοῦ θανάτου μ' ἀφυλακτὶ
δόμου θανάτου τῆδ' ἐδώκεν.
χο. πρόσθα, πρόσθα· βᾶθι κοῦθ' οἴκων. αἴ, αἴ.
πένθους ἄξιὰ ἀλαγμάτων. ἰώ.
δυσδαίμων ἔξει σάφ' οἷα· φοῦ, οὖ.
τὰν ὑπνῶν ἐδὲν ὠφελεῖς· ἰώ μοι μοι.
τὸ μὴ ποτ' εἰσιδεῖν φίλας ἀλόχου
πρόσωπον ἄντα λυπηρόν.
B ἄδ. ἐμνήσθης ὅ μοι φρένες ἤλασεν.
Τί γὰρ ἀνδρὶ κακὸν μεῖζον, ἁμαρτεῖν
Πιστὸς ἀλόχου; μή ποτε γήμας
ὤφελον οἰκεῖν μετὰ φίλου δόμους.
Ζηλῶ δ' ἀγαμους, ἀτέκνους τε βροτῶν.
ψυχῇ δὲ μᾶλ φλ' ὑπαραλγεῖν, μέγιστον ἄχθος·
παῖδων δὲ νόσους, καὶ νυμφίους
δύνας θανάτοις κοραίζομένας,
ἀτέκνου ὁρᾶν, ἀγὸν ἀτέκνους,
ἀγαμοις τ' ἐν σφαπαντός.
χο. τύχε, τύχε δυσπάλαιστος ἥκει. αἴ, αἴ.
πόθας δ' ἀδὲν πθεὶς ἀλγέων. ἰώ, ἰώ.
βαρὺ μὲν φέρειν· ὅμως δὲ φοῦ φοῦ,
τλᾶθ'· ἀ σὺ πρῶτος ὤλεσας, ἰώ μοι μοι,
γυναῖκα. Συμφορᾷ δ' ἑτέρας ἑτέρα
Πίπτει φανεῖσα θνατῶν.
C ἄδ. ὦ μακρὰ πόνθη, λύπαί τε φίλων
ἦν ὑπὸ γαῖαν, τί μ' ἐκώλυσας
ἐλθεῖν τύμβου τάφρον ὀν κοίλω,
ἵν' μέτ' ἐκείνης φ' μέγ' ἀδίκης κεῖσθ' φθίμενος;
δύο δ' αὐτὶ μᾶς ἄδης ψυχὰς
τὰς πιστοτάτας γε σωιέχον ὁμῶ,
χθονίαν λίμναν σχεδόντε.
χο. ἐμοί τις ἦν γένει, ὦ κόρος ἀξιόθρηνος
ὤχετ' ἐν δόμοισι μονόπαις· ἀλλ' ἔμπας
ἔφερε κακὸν ἄλις, ἄτεκνος ὤν,
πολιὰς ἐπὶ χαίτας, ἵδ' ἡ πεπετὴς ὤν,
βίοτα τε πρόσω.
ἄδ. ὦ φῶμα δόμων, πῶς εἰσέλθω;
πῶς δ' οἰκήσω μετὰ πίπτοντος
δαίμονος; οἴ μοι, πολὺ γὰρ τὸ μέγα.
τότε μὲν πόθυκας σὺν πλιάσιν,
σὺν ὑμεναίοις ἔσεχον ἔσω,
φίλας ἀλόχου χέρα βασάζων,
πολυάχητος δ' εἴπετο κῶμος,

Virũ præstitisse beneficiũ, quisquis uirtute est præditus.
Ad. Io, io. Tristis accessus, tristisq; aspectus
Viduæ domus. hei mihi. æ, æ.
Quò insistam? ubi consistam? quid dicam? quid uerò nõ?
Quomodo peream? nimirum me miserijs (ro
Mater peperit. Defunctos beatos iudico, horũ in nume
Esse uelim: horum loca habitare percupio:
Neq; enim amplius aspicere lucem iuuat,
Nec in terra pedem figere.
Tale mihi ereptum pignus
Mors Plutonias transtulit ad sedes.
Ch. Procede, procede, abde te in latebras domus. æ, æ.
Digna lamentis pateris. Ah, ah.
Dolore conficeris, satis scio. Eheu
Nihil mortuam iuuas. Hei mihi.
Nunquam posthac adamatæ coniugis
Vultum aspicere, triste & acerbum est.
Ad. Suggessisti mihi, quod animum meum exulcerat:
Quod enim atrocius malum uiro obijci queat, cc
Quàm fida orbari coniuge? utinam nunquam (mum. cc
Cõtracto matrimonio cũ hac consorte, habitassem do-
Fœlices existimo cœlibes, quibusq; nulla est soboles, cc
Mortales. p una hac anima dolere, satis cruciabile est.
Liberorum uerò morbos, & nuptiales
Thalamos clade uastatos
Aspicere, intolerabile est, cum licuerit
Sine uxore & liberis ætatem agere.
Cho. Fatum, fatum ineluctabile adest. æ, æ.
Nullum doloribus modum ponis. Ah, ah.
Acerbũ quidẽ & graue est hæc ferre: attamen, eheu,
Perfer. Non tu primus amisisti, hei mihi,
Mulierem. Calamitas uerò alia alios cc
Homines adobruens premit. cc
Ad. O longos luctus, doloresq; amicorum
Sub imo telluris specu. Quid prohibuisti,
Quò minus me præcipitarem in fossam cauam
Sepulchri, iaceremq; longè cum optima
Muliere illa defunctus? Haberet enim sic geminas
Pluto pro una fidissimas animas,
Stygiam paludem transuectas.
Cho. Mihi quidam erat cognatus, cui unicus filius,
Dignissimus luctu, domi perijt: sed tamen
Cladem moderatè ferebat, orbus licet esset,
Et iam præceps ad caniciem
Decrepitamq; ætatem uergeret.
Ad. O facies ædium, quomodo ingrediar?
Quomodo habitabo, degenere iam &
Mutato tuo genio? Hei mihi. [a] multum enim interest.
Nam olim cum tædis ex monte Pelio,
Cumq; hymenæis intrabam,
Charæ uxoris manum tenens:
Perstrepensq; carmine chorus

[a] Grande discrimen inter priorem & præsentẽ domus statum est.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA GRANADA

Sequebatur: modò defunctam & me beans:
Eramus quippe antiquo clari stemmate,
Coniuges, utrinq; optimis prognati parentibus.
Nunc uerò pro nuptiali carmine
Ploratus, pullusq; amictus pro ueste candida,
Me dèducunt intrò
Ad lectum cubilis uidui.
Cho. Ad prosperam tibi sortem
Venit [a] experti malorum
Hic dolor. seruasti tamen
Et uitam & animam.
Obijt coniunx,
Deseruit amorem.
Quid hoc noui? multos
Iam spoliauit
Mors uxoribus.
Ad. O' amici, uxoris uices beatiores arbitror
Esse, quàm meas, etsi id non uideatur:
Siquidem illa omnis doloris sensu caret,
Eq; multis honestè requieuit miserijs:
Ego uerò, quem uinis exemptum decebat, fatalem diem
Prætergressus, tristem uitā agi, [b] ut qui iā rē intelligo.
Quomodo enim hanc ingredi domum potero?
Quem affabor? aut cuius exceptus alloquio
Iucundi compos fiam introitus? quò me uertam?
Nam quidem me intus solitudo perdet, & pessumdabit,
Quàm primùm uacuos aspexero uxoris thoros,
Sellasq; quibus sedebat, & deforme in ædibus
Solum. liberi porrò meis genubus
Accidentes, matrem deplorant: famuli uerò
Lugent dominam, qualem è domo amiserint.
Hæc quidem sunt, quæ me domi manent. Foris autē me
Thessalorum connubia occiderint, & conuentus
Frequentes mulierum, non enim sustinuero
Aspicere meæ coniugis coætaneas.
Inimici præterea mei hisce suggillabunt uerbis:
Ecce hunc turpiter uiuentem, qui non ausus est mori;
Sed ea quam duxerat, prodita ex detectione animi,
Plutonis effugit manum, & interim uir haberi cupit.
O dit etiam parentes, ipse cùm noluerit
Mori. Huiusmodi meis malis accedet
» Fama. Quamobrem ergo mihi uita esse queat
» Optata, ô amici, qui & malè audio, & male habeo?

Chorus.

Ego uerò & Musas,
Et res sublimes animo percurri,
Multumq; studui artibus
Sophiæ: uerùm nihil potentius necessitate
Inueni: aduersus quam, nec Thracijs in
Libris extat remedium, quos
Orphei uox concinnauit:
Nec quæcunq; Phœbus

τλῆ τε θανῶσαν, καὶ ἐ' ὀλβίζω· A
ὡς ὀυπαρίσλαι, καὶ π' ἀμφοτέρων
ὄντων ἀρίστων, σύζυγον ἐμοί.
νῦν δ' ὑμεναίων γόων ἀντίπαλον,
λουκῶν τε πέπλων μέλανον τολμοῖ,
πέμπουσί μ' ἔσω,
λέκτρων κοίτας ὀρφανίας.
χο. παρ' ὀυτυχῆ σοι πότμον
ἦλθον ἀπειροπόνων τόδ'
ἄλγος· ἀλλ' ἔσωσας
βίοτον, καὶ ψυχάν.
ἔθανε δαίμων,
ἔλιπε φιλίαν.
τί νέον τόδε; πολλοῖς
ἤδη τέλεστε
θάνατος δ' ἁμαρτος.
ἄδ. φίλοι, γυναικὸς δαίμον' ὀυτυχεστέρων B
τὸ' μὲ νομίζω, καίπερ ὀ δυνατὸν ὅμως.
ἡ μὲν γὰρ ὀδὲν ἄλγος ἄψεται ποτε,
πολλῶν δὲ μόχθων ὀυπλεῆς ἐπαύσατο·
ἐγὼ δ', ὃν ὀ χρὴ ζῆν, πρὶν τὸ μόρσιμον,
λυπρὸν δεῦρο βίοτον, ἀρτι μανθάνων.
πῶς γὰρ δόμων τῶνδ' εἰσόδους ἀνέξομαι;
τὶν' ὦν προσειπῶν; τῷ, δὲ προσρηθεὶς ὕπο,
τέρπνης τύχομ' ἂν εἰσόδου; ποῖ τρέψομαι;
ἡ μὲν γὰρ ἡδὺν ὀρόλεῖ μ' ἐρημία,
γυναικὸς οὖσας εὖτ' ἂν εἰσίδω ἕδρας·
θρόνους τ' ἐν οἴκοις ἑζόν, καὶ τοὺς σίγας
ἀνήκεστον ὀδύνας· τέκνα δ' ἀμφὶ γόνασι
πίπτοντα, κλαίει μητέρ' οἱ δὲ δεσπόταν
κλαίουσιν, οἷαν ἐκ δόμων ἀπώλεσαν.
τὰ μὲν κατ' οἶκον, τοιαῦ δ' ἔξωθεν δέ μοι
γάμοι γ' ἑλῶσι Θεσσαλῶν, καὶ ξύλλογοι
γυναικοπλήθεις· ὀ γὰρ ὀχανέομαι
λόυσιν δ' ἁμαρτον ἐν ἐμοὶ ὁμήλικας·
ὀρῶ δὲ μ' ὅστις ἐχθρὸς ὢν κυρεῖ, τάδε.
ἰδὲ τὸν ἀσχρῶς ζῶντ', ὃς ὀκ ἔτλη θανεῖν,
ἀλλ' ἢ ἐγκλῶν αὐτὸν ἀτυχία,
τὴν φυγὼν ἄδ' ἕω, κατ' ἀνὴρ εἶν δυκεῖ·
συγῶ δὲ κἀν τοὺς τεκόντας, αὐτὸς ὀ θέλων
θανεῖν· τοιαῦδε πρὸς κακοῖσι κλιδ' ὀνα
ἔξω· τί μοι ζῆν δ' ἄτα κύδιον φίλοι, "
κακῶς κλύοντι, καὶ κακῶς πάσχοντι; "

χορός.

Εγὼ καὶ δὴ μέλας "
Καὶ μεταρσιον ἕξα, καὶ "
Γλῶσσον ἀψάμενον λόγων, "
Κρεῖσσον ὀδὲν ἀνάγκας "
Εὗρον· ὀδέ τι φάρμακον "
Ορφέως κατέγραψε "
Τῆρυς· ὀδ' ὅσα φοῖβος "

Ασκληπιά-

A Ασκληπιάδ' αἴσιν παρέδωκε "
» Φάρμακα πολυπόνοις "
» Ἀνθρώποις θνητοῖσι. "
μόνας δ' ὅστ' οὐδὲ βωμὸς
ἔλθῃ, οὔτε βρέτας θεᾶς
ὄψιν, οὐ σφαγίων λύει.
μή μοι πότνια μείζων
ἔλθοις, ἢ τοπρὶν ἐν βίῳ.
καὶ γὰρ Ζεὺς ὅ, τι νεύσῃ,
σοὶ τοῦτο τελεῖ τελεῖν.
καὶ γὰρ ἐν Χαλύβοισι
δαμάζεις ὀ βία σίδαρον.
» οὐδὲ τις ἀρτέμων "
» λίθος ἀλόλως. "
καί σ' ἐν ἀφύκτοισι χερῶν
ἔλε θεὰ δεσμοῖς. "
τόλμας δ' οὐ γὰρ ἀνάξεις πότ' ἐν φρεσί
B λιλαίων νεκρῶν φθιμένους ἄνω.
καὶ θεῶν σιόποι φθίνουσι
παῖδες ἐν θανάτῳ.
φίλα μὲν ὅτ' ἦν σὺν μεθ' ἡμῶν,
φίλα δὲ τι καὶ θανοῦσα.
γυναικοτάτην δὲ πασῶν
ἔζευξω λιλισίας ἄκοιτιν·
μὴ δὲ νεκρῶν ὡς φθιμένων
χῶμα νομίζεόω
τύμβον σᾶς ἀλόχου·
θεοῖσι δ' ὁμοίως
τιμάσω σέβας ἐμπόρων.
καί τις ὁδοιπόρων λιλοῦμενος
ἐκβαίνων, τόδ' ἐρεῖ·
αὐτά ποτε πρὸ θανόν ἐν ὀδοῖς,
νεῦ δ' ὅστι μάκαρα λείμων,
χαῖρ' ὦ πότνι, εὖ δὲ δίδου.
C τοιαῦτα τοῦσερ σοι φῶμαι.
καὶ μὴν ὁδ', ὡς ἔοικεν, Αλκμήνης γόνος,
Αδμητε, πρὸς σὴν ἑστίαν πορεύεται.

ΔΡΑΜΑ ΓΕΜΠΤΟΝ.

ἡρακλῆς. ἄδμητος. χορός.

Φίλον πρὸς ἄνδρα χρὴ λέγειν ἐλευθέρως, Her.
» Αδμητε, μορφᾶς δ' οὐ χρὼ τὸ παλάγχνοις ἐν- "
» Σιγῶντ'. ἐγὼ δὲ σοῖς κακοῖσιν ἠξίουν (χειν, "
ἐγγὺς πρέσεσθαι, οὐ τάζεσθαι φίλον·
σὺ δ' ὀυκ ἔφραζον σῆς πρόνοιαν νίκιν
γυναικὸς· ἀλλά μ' ἐφίζον ὀ δόμοις,
ὡς δὴ θυραῖα πήματον πόσιν ἔχων.
κἄσειψα κρᾶτα, καὶ θεοῖς ἐπωσάμην
πόνον ἀλᾶς. ἐν οἴκοις δυσυχεῖν τοῖσι σοῖς.
καὶ μέμφομαι δὴ, μέμφομαι πάλιν τάδε.
ὀ μὲν σε λυπεῖν ἐν κακοῖσι βόλομαι·
ὅν δ' ἄνεχ' ἥκω, δ' ὀυ ἐπωσμένος πάλιν,
λέξω· γυναῖκα τὴν δέ μοι σῶσαι λαβὼν;

Asclepiadis tradidit, "
Pharmaca ærumnosis "
Præbendo mortalibus. "
Sola uerò est dea, quæ nec aras deorum,
Nec simulachra curat,
Nec victimis flectitur.
Nunquam mihi, ô ueneranda uiolentior,
Quàm in priore uita uenias.
Etenim Iupiter quodcunq; annuerit,
Tecum id perficiet.
Et apud Chalybes
Absq; ui ferrum domas,
Neq; aliquis inest menti "
Præfractæ & duræ pudor. "
Hæc dea & te inexplicabilibus
Manuum corripuit uinculis.
Perdura uerò: non enim ab inferis
Vnquam reduces lachrimis sub lucem defunctos.
Nothos quoq; deorum
Filios, tabida mors consumit.
Chara quidem erat, cùm nobiscum ageret:
Chara etiam post fata manet.
Cæterum inter omnes mulieres generosissimam
Adiunxisti tibi consortem thori.
Neq;, ut uita defunctorum,
Aggerem putaueris,
Tumbam tuæ coniugis:
Sed, ceu deos consuerunt, eam
Consecraueris uenerandam peregrinis.
Tum quis obliquum per tramitem
A' sepulchro digressus, hæc dicet:
Illa quondam pro uiro obijt,
Nunc beatum numen est.
Salue ô ueneranda: sis nobis bona.
Huiusmodi salutabitur uocibus.
Atqui, ut uidetur, Alcmenæ filius,
Admete, ad tuam contendit regiam.

ACTVS QVINTVS.

Hercules. Admetus. Chorus.

AMicum ad uirum dicendum liberè est, Her.
O' Admete, nec silentio premenda sub pectore "
Reprehensio. Ego autem tibi in tuis malis cupiens "
Præstò esse, amicus æstimari uolui:
At tu non indicasti parari funus tuæ
Coniugis, sed communicasti mihi hospitium,
Ceu externo distineréris malo.
Et ego euinxi caput sertis, ac dijs
Vina libaui in tua funestata domo.
Vnde expostulo tecum, à quo mihi fiunt hæccine:
Non tamen te in malis affligere uolo:
Verùm quorum gratia adsum, huc reuersus denuò,
Ea dicam. Hanc mihi mulierem domi tuæ serues rogo,

Donec huc adductis mecum equis Thracijs
Rediero, occiso rege Bistonum.
Sin aüt sec° euenerit (quod dij auertãt, utinã. n. redeã)
Dono tibi do hanc tuis ministram ædibus.
Multis uerò laboribus in meas uenit manus:
Nam fortè incido in quosdam, qui certamen publicum
Constituerent athletis, dignum labore:
Vnde fero hanc præmium victoriæ
Adeptus. etenim qui in leuioribus uincebant,
Iis equos abducere licebat: rursus qui grauiorum
Certaminum uictores erant, nẽpe cæstu aut lucta,
Boues accipiebant. una autem sequebatur mulier:
Quod egregium præmium cùm sors mihi obijceret,
Turpe erat negligere. Sed ut dixi, tibi curæ erit hæc
Nõ. n. furto, sed meo periculo eius possessor (mulier.
Adsum. fortasse & tu post me laudaueris.
A. Neq; cõtẽptu tui, nec quòd te inter [a] turpes ponerẽ,
Celam meæ coniugis casum lachrimabilem:
Verùm dolori dolor hic fuisset additus,
Si ad alius te ædes contulisses hospitis:
Satis enim fuit meum mihi lamentari malum.
Mulierem uerò, si qua ratione fieri potest, rogo
Te ô rex, alij ciuãn, qui nõ hisce laboret malis,
Seruandam committas Thessalo. Multi siquidem tibi
Pheræorum hospites: ne mihi malorum suggeras
Memoriam. Non possem hanc in domo sine lachrimis
Aspicere: me ægrotanti morbum addideris.
Satis enim me præsens grauat calamitas.
Qua in parte etiam domus ali queat iuuencula?
(Nam cultu & ornatu, ut iuuencula, nitet)
Num uirorum habitabit in contubernio?
Puraq; & integra inter iuuenes uersabitur?
» Iuuenes non facile est, ô Hercules,
» Cohercere, tuamq; ego noui prudentiam.
Aut illam clàm foueam in thalamo demortuæ?
At quomodo huius eam lecto inferam?
Geminã metuo accusationẽ: primùm ne quis ex ciuibus
Reprehendat, ut qui de me tam bene meritam
Prodendo, cum alia dormirem iuuencula: (li debeat.
Deinde ipsius iã defunctæ· digna enim est quæ à me co
Multam me decet habere prudentiã. Tu uerò ô mulier,
Quæcunq; tandem sis, eadem oris lineamenta habes
Cum Alcestide, corporeq; illi assimilis es.
Hei mihi. Per deos, [b] meis abduc ab oculis
Hanc mulierem, ne me perdas perditum:
Videor enim hanc intuendo, meam cernere
Coniugem, id quod cor turbat. ab oculis uerò
Manant lachrimæ. O me miserum,
Quàm iam amari luctus sensum percipio.
Cho. Non equidem præsentis fortunæ uices
Laudarim: sed sufferẽdũ, quisquis es, quod dij dederint.
Her. Quòd si mihi tanta facultas esset ex Ioue,

a id est, indignos & flagitiosos.

b auferè conspectu.

ἕως αὖ ἵππους δ' οὖρο θρῄκας ἄγων
ἔλθω, τύραννον Βισόνων κατακτανών.
πρᾶξας δ' ὁ μὴ τύχοιμι (νοσήσειμι γὰρ)
δίδωμι τοῦδε δῶρα πρόσπολον δόμοις.
πολλῶν δὲ μόχθων ἦλθε χεῖρας εἰς ἐμὰς·
ἀγῶνα γὰρ τιν' ἐθέμην εὐίσκιον τινὰς
πιθέντας ἀθλητοῖσιν, ἄξιον πόνου,
ὅθεν φορῶ τοῦδε, νικητήρια
λαβών· τὰ μὲν γὰρ κοῦφα τοῖς νικῶσιν, ἵππ
ἵππους ἄγεσθαι· τοῖσι δ' αὖ τὰ μείζονα
νικῶσι, πυγμὴν, καὶ πάλην, βαφόρβια.
γυνὴ δ' ἐπ' αὐτοῖς εἵπετ· ἡ τυχοῦσι δὲ,
ἀργὸν θεῖναι λαβόντ' ἦν τόδ' ἄθλ' ἐμοί.
ἀλλ' ὥσπερ εἶπον, σοὶ μέλειν γυναῖκα χρή.
οὐ γὰρ κλοπαίαν, ἀλλὰ σὺν πόνῳ λαβὼν
ἥκω. χρόνῳ δὲ καὶ σύ μ' αἰνέσεις ἴσως.
ἀδ. ἄτοι σ' ἀπιμάζων, ὀδὶ γὼ ἀχρεῖοι τιθείς.
ἔκρυψ' ἐμῆς γυναικὸς ἀθλίου τύχας·
ἀλλ' ἄλλοθ' ἄλλοι τοῦτ' αὖ νῦν πεσοῦμεθον,
εἴπερ πρὸς ἄλλου δώμαθ' ὡρμήθης ξένου.
ἄλις δὲ κλαίειν τὐμὸν νῦν ἐμοὶ κακόν.
γυναῖκα δ' εἰ τῶν δοῖμ, ἀνὴρ μοίραν σ' ἄναξ,
ἄλλόν τιν' ὅστις μὴ τέτονθ' οἷ' ἐγώ,
σώζειν ἄνωχθι θεσσαλῶν· πολλοὶ δέ σοι
ξένοι φεραίων· μὴ μ' ἀναμνήσῃς κακῶν.
ἐν αὖ δωμάσιν τοῦδ' ὁρῶν γὼ δώμασιν,
ἄδ' ἀκηρυς εἶν, μὴ νοσοῦντί μοι νόσον
τοῦδ' ἄλις γὰρ συμφορᾷ βαρύομαι.
τῷ καὶ τρέφοιτ' ἂν δωμάτων νέα γυνὴ;
νέα γὰρ ὡς, ἐοῦσα καὶ κόσμῳ πεπεῖα.
πότερα κατ' αὐθρῶν δῆτ' ἐνοικήσει σέγλυ;
καὶ πῶς ἀκραιφνὴς ἐν νέοις σεσωφρωμένη
ἔσται; τὸν ἡβῶντ' Ἡράκλεις ὀρᾶν
εὔργειν ἐγὼ δὲ σε πεμνήταν ἔχω.
ἢ δὴ θανοῦσης εἰς θάλαμον βύσας τρέφω.
καὶ πῶς ἐπείσφρῶ τοῦδε τοῦ κείνης λέχη;
δπλῶν φοβοῦμαι μέμψιν, ἐν τε δημοτῶν
μή τις μ' ἐλέγξῃ, τὼ ἐμὼ δοῦρ' ἐπιν
προδόντ', ἐν ἄλλης δεμνίοις πιτνῶν νέας,
καὶ δὴ θανοῦσης, ἀξία δέ μοι σέβειν.
πολλὰ πρόνοιαν δεῖ μ' ἔχειν· σὺ δ' ὦ γύναι,
ἥ τίς ποτ' εἶ σὺ, τοῦτ' ἔχουσ' Ἀλκήστιδι
μορφῆς μέτρ' ἴδοι, καὶ προσίεσαι δέμας.
οἴ μοι· κόμιζε πρὸς θεῶν ἀπ' ὀμμάτων
γυναῖκα τοῦδε, μή μ' ἔλυς ἐρημόν.
δοκῶ γὰρ αὐτὼ εἰσορῶν, γυναῖκ' ὁρᾶν
ἐμὼ· θολοῖ δὲ καρδίαν, ἐκ δ' ὀμμάτων
ῥαγαὶ κατερρώγασιν· ὦ τλήμων ἐγώ,
ὡς ἄρτι γοῦν θροῦν τόδε γοῦμαι πικρῶς.
χο. ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχειμ' ἂν εὖ λέγειν τύχλω.
χρὴ δ' ὅστις εἶ σὺ, κατρόφῃ θεῶν θεῶν δόσιν.
ἥρ. εἰ γὰρ τοσοῦτον δυνάμην ἔχοιμ' ἐκ Διός,

εἰς φῶς

εἰς φῶς πορεύσαι νεκρὸν τόδ' ἐκ δωμάτων
γυναῖκα, καὶ σοὶ τοῦδε πορσύναι χάριν.
ἀδ. σάφ' οἶδ' ἃ βούλεσθά σ' ἄν· ἀλλὰ πῆ τόδε;
οὐκ ἔστι τοῦ θανόντος ὃν φάος μολεῖν.
ἥρ. μὴ νῦν ἐπόρβειαν, ἀλλ' γλαισίμως φόρει.
ἀδ. ῥᾷον πεφυκεῖν, ἢ παθόντα κατρόφειν.
ἥρ. τί δ' αὖ πεπόνθοις, εἰ θέλοις ἀεὶ σφεῖς;
ἀδ. ἔγνωκα λαθὼν τὸν, ἀλλ' ὅρως τίς μ' ὀξύγει.
ἥρ. τὸ γὰρ φιλῆσαι τὸν θανόντ', ἄγει δάκρυ.
ἀδ. ἀπώλεσόν με, λᾷστ μᾶλλον ἢ λέγω.
ἥρ. γυναικὸς ἐδλῆς ἤμπλακον· τίς αὖ τόδε;
ἀδ. ὥστ' ἄνδρα τόνδε μηκέθ' ἥδεσθαι βίῳ.
ἥρ. χρόνῳ μαλάξει· νῦν δ' ἐθ' ἡδέ σοι κακόν.
ἀδ. χρόνῳ λέγοις αὖ, εἰ χρόνῳ τὸ κατ' ἀνεῖν.
ἥρ. γυνὴ σε τοῦσει, καὶ νέα γάμος τόθ'.
ἀδ. σίγησον, οἷον εἶπας; ὀκ αὖ ὠμῶν.
ἥρ. τί δ' ὁ γαμεῖς γὰρ, ἀλλ' χρῄζειν μόνος;
ἀδ. ὀκ ἔστιν ἥτις ἐδ δὲ συγκλείστοι τάδε.
ἥρ. μῶν τὸν θανόσαν ὠφελεῖν τι προσδοκᾷς;
ἀδ. κείνῳ ὅπερ τοῦδ' ὀξύ, τιμᾶσθαι χρεών.
ἥρ. ἀνὴρ μὲν, ἀνὴρ· μοῖραν σ' ἀφλιστεῖς.
ἀδ. ὡς μὴ ποτ' ἄνδρα τόνδε νυμφίον κλῶν.
ἥρ. ἐπίνεσ' ἀλόχῳ πιστὸς ὄνειν ἐν φίλῳ.
ἀδ. θαύμ, ἐκείνῳ καὶ πρὸ ὀκ ὄσαν πεσόδος.
ἥρ. δίχα νῦν ἔσω τοῦδε γυναῖκα δόμων.
ἀδ. μὴ πῶς σε τοῦ σπέρματος ἄνασσα Διός.
ἥρ. καὶ μὴν ἁμαρτήσῃ γε, μὴ δράσῃς τάδε.
ἀδ. καὶ δρῶν γε, λύπῃ καρδίαν δηχόμενα.
ἥρ. πιθοῦ τάχ' ἂν γὰρ εἰς δέον πεῖσοι χάρις.
ἀδ. φεῦ· εἴθ' ὀξ ἀγῶν τοῦδε μὴ λάβοις ποτέ.
ἥρ. νικῶν τι μὲν τοι καὶ σὺ σωνιπᾶς ἐμοί.
ἀδ. καλῶς ἐλέξας· ἡ γυνὴ δ' ἀπελθέτω.
ἥρ. ἄπεισιν, εἰ χρή· πῶς κε δ' εἰ χρεὼν, ὁρᾶ.
ἀδ. χρὴ, σοῦ γε μὴ μέλλοντος ὀγαίνειν ἐμοί.
ἥρ. εἰ δ' ὡς τι λᾷγω, τοῦδ' ἔχω πεθυμέαν.
ἀδ. νίκα νῦν· ὁ μὲν αὐδ' αὐτὰ μοι ποιεῖς.
ἥρ. ἀλλ' ἔδ ὀξ ὑμᾶς αἰνέσεις· πιθοῦ μόνον.
ἀδ. πομίζετ', εἰ χρὴ τοῦδε δέξασθαι δόμοις.
ἥρ. ὀκ αὖ μεθείω τὴν γυναῖκα πεσσόλοις.
ἀδ. σὺ δ' αὖ τὸν αὐτὼ εἴσω· εἰ δὴ κεῖ, δόμοις.
ἥρ. εἰς σὰς μὲν ἐν χεῖρας θέσθαι χρῆς.
ἀδ. ὀκ αὖ δίγομαι· δῶμα δ' εἰσελθεῖν παρᾶ.
ἥρ. τῇ σῇ τοι ποιθὰ χειρὶ δεξιᾷ μόνῳ.
ἀδ. ἄναξ, βιάζῃ μ' ὁ θέλοντα δρᾶν τάδε.
ἥρ. τόλμα πεπτείνειν χέρα, καὶ δίγειν ξένης.
ἀδ. καὶ μὴν πεπτείνω. Γοργὸν' ὡς κεκαρτόμαν.
ἥρ. ἔχεις; Α. ἔχω νή. Η. σῶζε νῦν καὶ τὸν Διός
φήσεις ποτ' εἶν παῖδ' ἀγχυνάου ξένον.
βλέψον δὲ αὐτὼν, εἴ τι σοι δοκεῖ πρέπειν
γυναικὶ λύπης δ' δυτυχῶν μεθίστα.
ἀδ. ὦ θεοί, τί λέξω; θαῦμ' ἀνέλπιστον τόδε,
γυναῖκα λοῦσαν τοῦδ' ἐμὼ ἐπιτύμως.

Vt in lucem reducere ab inferorum sedibus
Mulierem possem: & hanc tibi præstarem gratiam.
Ad. Satis scio te uelle quidem. Sed hoc ubi?
Non fieri potest ut defuncti in uitam redeant. "
Her. Ne ultra modum progredere, sed fer moderatius.
Ad. Facilius est cõsolari, quàm affectũ durare in malis. "
Her. Et quid proficis, si perpetuo lugeas?
Ad. Noui et ipse, sed amor quidã me mouet et stimulat.
Her. Teneri amore defunctorum, lachrimas elicit. "
Ad. Perdidit me, & etiam quàm dico, amplius.
Her. Mulierem probam amisisti, quis neget?
A. Ita, ut hũc uirũ nihil amplius in uita oblectare queat.
Her. Temp° leniet. Nũc autẽ adhuc recẽs tibi est malũ.
Ad. Tempus sanè dixeris, si tempus est mori.
Her. Mulier admet dolorẽ, et noui desideriũ connubij. "
Ad. Tace, quale dicis uerbũ, [a] præter q̃ existimauerã. a contrà.
Her. Quid ergo? nõ duces uxorẽ, sed mãebis sol° uidu°?
Ad. Non est, quæ ad hoc meum cubet latus.
Her. Num quid speras te prodesse mortuæ?
Ad. Illa, ubicunq; tandem sit, à me honorabitur.
Her. Laudo q. dẽ, laudo: sed tamẽ frustra et [b] stultè agis. b μωρίαν ἐρᾷς τὰ πεφυκὼς εἶ τε reum & obnoxiũ facis, incurris uitiũ stulticiæ.
A. Adeò, ut nũquã uir hic abs te uocetur sponsi nomine.
Her. Non improbo, qui fidus tuæ sis coniugi.
Ad. Malè peream, si illam licet iam mortuã prodidero.
Her. Accipe nunc intra tecta hanc nobilem mulierem.
Ad. Non, per eum qui te seminauit, Iouem.
Her. Atqui ni hoc feceris, erraueris.
Ad. At si hoc fecero, cor meum exedet dolor. (derit.
Her. Obsequere. forsan nõ incõmodè hæc gratia ceci-
Ad. Ah, utinã nunquam illam accepisses è certamine.
Her. Victore me, & tu uincis simul.
Ad. Rectè dixisti, sed hæc mulier abeat.
He. Abibit, si [c] oportet, primùm aũt an [d] oporteat uide. c conuenit. d conueniat.
Ad. Oportet, si tu nolis irasci mihi.
H. Ast ego nõ absq; ratione id tãto à te cõtendo studio.
Ad. Age uince, non tamen quod placeat mihi facis.
Her. Sed erit quo me laudes: tantum obsequere.
Ad. Deducite, siquidem opus est hanc accipi domo.
Her. Non committam hanc mulierem famulis.
Ad. Tu ipse ergo, si uidetur, intrò ducito.
Her. Imò in tuas ego tradam manus.
Ad. Non attigero: domum uerò ingredi licet.
Her. Tuæ solius hanc credo dexteræ.
Ad. O rex, cogis inuitum hæc facere.
Her. Aude protendere manũ, & contrectare hospitã.
Ad. Atqui protendo, ceu Gorgoni resectæ caput.
Her. Habes? A. habeo quidem. H. Serua nunc: & Iouis
Filium dices olim esse hospitem egregium.
Intuêre in ipsam, num quid uideatur decere
Mulierem: beneq; habens mitte tristiciam.
Ad. O dij, quid dicam? insperatum hoc miraculum·
Verè meam uxorem aspicio.

An ne

An ne deus aliquis [2] uano me attonitum facit gaudio?
Her. Nihil tale: sed tuam coniugem uides.
Ad. Vide, ne quod spectrum sit ab inferis.
Her. Non feceris præstigiatorem hunc hospitem.
Ad. Num, quam sepelui, aspicio coniugem meam?
H. Certò hoc scias. cæterum nõ mirũ te reb. diffidere.
Ad. Contrecto. alloquar, ut uiuam, uxorem meam?
He. Alloquere: potiris enim prorsus eo, quod uolueras.
Ad. O dulcissimæ mulieris faciem, & corpus,
Te insperatò habeo, cui nulla tui unq; uidendi spes erat.
Her. Habes. nullus autem deorum tibi inuideat.
Ad. O maximi Iouis proles inclyta,
Beatus & fœlix sis, & te qui genuit pater
Seruet: tu enim meas res restituisti solus
Iã fractas. Quomodo hanc reduxisti in lucẽ ab inferis?
Her. Pugnam obiui cum rege manium.
Ad. Vbi te cum Morte sic congressum ais?
Her. Ipsum apud sepulchrum manus inieci ex insidijs.
Ad. Cur autem muta hæc est, & sine uoce fœmina?
Her. Non prius fas est te huius alloquia
Audire, quàm dijs inferis
Expiata fuerit, & tertius præterierit dies.
Sed introduc tuam: & quando iustus es,
In posterum Admete piè prosequere hospites,
Et uale. Ego uerò abeo propositum
Laborem obiturus, iussu tyranni nati Sthenelo.
Ad. Mane apud nos, & nostro utere contubernio.
Her. Fiet hoc aliquando: nunc aliò festinandum est.
Ad. Fœlix ergo sis, hancq; redux reuisas domum.
Omnibus uerò ciuibus & principibus
Indicabo, ut ob rei prosperum euentũ choros agitent,
Arasq; nidore implere, & opimis uictimis
Satagant: nunc enim meliore uita frui dabitur,
Quàm antea. non enim bonã fortunã dissimulauero.
Cho. Multæ formæ numinum,
Multaq; dij insperatò perficiunt.
Et quæ uidebantur euentura, secus acciderunt,
Inopinatisq; Deus exitum inuenit.
Talem & præsens sortita est fabula finem.

ἢ λόρτομός με θεῶν τις ἐμπλήσας χαρᾶς;
ἡρ. οὐκ ἔστιν· ἀλλὰ τλῶν δ' ὁρᾶς δαίμαρτα σῶν.
ἄδ. ὅρα γε, μή τι φάσμα νόρτοῦν τόδ' ἦ.
ἡρ. ὁ ψυχαγωγὸν τόνδ' ἐπιστήσῃ ξένον.
ἄδ. ἀλλ' ὦ ἐδαπῆν εἰδῶ δάμαρτ' ἐμήν;
ἡρ. σάφ' ἴσθ' ἀπιστεῖν δ' ὄν σε θαυμάζω τύχῃν.
ἄδ. θίγω· προσείπω ζῶσαν ὡς δάμαρτ' ἐμήν;
ἡρ. προσειπ' ἔχεις γὰρ πᾶν ὅσον πόρ' ἤθελον.
ἄδ. ὦ φίλτατης γυναικὸς ὄμμα, καὶ δέμας,
ἔχω σ' ἀέλπτως· ὅ ποτ' ὄψεσθαι δυνῶν.
ἡρ. ἔχεις· φθόνος δὲ μὴ γένοιτό τις θεῶν.
ἄδ. ὦ τοῦ μεγίστου Ζηνὸς ὄζος ὀνομάζεις τέκνον,
ὀλαμονοίης· καί σ' ὁ φυτεύσας πατὴρ
σώζοι· σὺ γὰρ τἀμ' ἐξανώρθωσας μόνος.
πῶς τλῶν δ' ἔπεμψας νόρθον εἰς φάος τόδε;
ἡρ. μαχῇ σωσάψας δαιμόνων τῷ κοιράνῳ.
ἄδ. τῷ τόνδε θανάτῳ φῆς ἀγῶνα συμβαλεῖν;
ἡρ. τύμβου παρ' αὐτὸν ἐκ λόχου μαρψάς χεροῖν.
ἄδ. τί γὰρ ποθ' ἥδ' ἄναυδος ἐστι κεἰς γυνή;
ἡρ. ὅπω θέμις σοι φῶνε θεοφωνημάτων
κλύειν, πρὶν ἂν θεοῖσι τοῖσι νόρτοῖσι
ἀφαγνίσῃται, καὶ τρίτον μόλῃ φάος.
ἀλλ' εἴσαγ' εἴσω τῶνδε· καὶ δίκαιος ὤν,
τοὐλοιπὸν Ἀδμητ' εὐσέβει πρὸς ξένους,
καὶ χαῖρε· ἐγὼ δὲ τὸν πεπεισμένον πόνον
Σθενέλου τυράννου παιδὶ πορσυνῶ μολών.
ἄδ. μένων παρ' ἡμῖν, καὶ ξυνέστιος γενοῦ.
ἡρ. αὖθις τόδ' ἔστ· νῦν δ' ἐπείγεσθαί με δεῖ.
ἄδ. ἀλλ' εὐτυχοίης· νόστιμον δ' ἔλθοις δόμον.
ἀστοῖς δὲ, πᾶσί τ' ἐνέπω τοξαρχίαις,
χορεύειν ἐπ' ἐλλαῖς συμφοραῖσιν ἱσάνας,
βωμούς τε λιποσαῦν βεβύτοισι πεβροστάς·
νῦν γὰρ μεθημόσυνα βελτίω βίου,
τοῦ πρόσθεν· οὐ κἀβυτυχῶν ἀρνήσομαι.
χο. πολλαὶ μορφαὶ τῶν δαιμονίων,
πολλὰ δ' ἀέλπτως κραίνουσι θεοί.
καὶ τὰ δοκηθέντ', οὐκ ἐτελέσθη.
τῶν δ' ἀδοκήτων πόρον εὗρεν θεός.
τοιόνδ' ἀπέβη τόδε πρᾶγμα.

Finis Alcestidis.

GASPA-

GASPARI STIBLINI IN EURIPIDIS ALCESTIDEM, PRAEFATIO ET Argumentum.

Vemadmodum in præcedente fabula Phædra, cuius libido ne à priuigni quidé amore temperauit, impudicæ mulieris paradeigma exhibet: sic in hac, Alcestis bonæ matronæ exemplar proponit, ut quæ suam ipsius animam mariti salute uiliorem habuerit, omnibusq; dotibus probæ fœminæ, id est pudicitia, amore in maritum cum reuerentia quadam coniuncto, fide, industria, eminuerit. Ischomachus apud Xenophontem ait, mulierem debere esse *κοινωνὸν βέλτιστον τοῦ οἴκου, καὶ τέκνων*: id est, optimam consortem domus & liberorum, cuius proprium & primum opus sit *τὸ σώφρονεῖν*, id est modestè temperatè ac pudicè uiuere. Alias item plures uirtutes frugi matronæ, lege apud eundem Xenophontem in Oeconomia. Licet etiam in hac fabula uidere imaginem fœlicis coniugij: quale comitari solet summa concordia, mutuus amor, domus opulenta, soboles, mariti dignitas, uxoris modestia & fides: quarum omnium rerum fons est & basis pietas, debitusq; numinis cultus. Quare Admetum *θεοσεβῆ, πολύξενον, ἐλεύθερον*: Alcestidem *ἀρίστην, ἀγαθήν, σώφρονα* poeta inducit. Præterea Admetus typũ gerit & boni principis, & commodi patrisfamiliâs: illius enim prima laus est, si ciues habeat beneuolos, ac sibi fidos, qui nõ tam secundis quàm aduersis rebus præstò sint suo duci. Vnde Chorus ex ciuibus Pheræis collectus, acerbissimè fert Alcestidis mortem, uehementerq; Admeto condolet. Tyrannorũ autem calamitatibus non solùm non condolere, sed etiam insultare solemus. Rectè igitur Cicero dicit, tutissimũ esse præsidiũ regum, beneuolentiã multitudinis. Hunc uerò domestici & amore & reuerentia prosequuntur, cõmodaq; & incommoda domus iuxtà cum domino procurant & accipiunt. Hinc non absq; ratione tantus luctus famulorum, Admeti lamentis super funere optimæ uxoris accedit. nam heri infortunia, ut sua habebant.

In Oeconomia.

Deniq; & hospitalitas ac liberalitas, uirtutes uerè regiæ, in Admeto cõmendantur. Hercules gratitudinis exemplum præbet: qui ut communicati hospitij gratiam referret, non dubitauit pro restituẽda Alcestide, cum Orco congredi. Mortis etiam horrorem in prima parte fabulæ mirè depingit, quę fatali quadam tyrannide in omnes cuiuscunq; ordinis, generis, uitæ, status homines, pariter grassatur. Quintus huius Dramatis Actus docet, euidentiq; exemplo ostendit, sic esse cõparatum in rebus humanis, ut perpetuò lætis tristia, & uicissim tristibus læta succedant. Exitum autem hæc fabula lætum, insperatum, & planè comicũ habet: cuius protases tamen & epitases horribiles & funestæ sunt, ut uerè dixerit in fine Chorus: *πολλαὶ μορφαὶ τῶν δαιμονίων*.

Historiam, unde huius tragœdiæ argumentum pendet, ita Erasmus Roterodamus in adagio, Admeti nænia, refert. Admetus rex fuit Pheræorum, cuius armenta pauisse fingitur Apollo, mercede conductus, cùm ex Olympo depulsus, humana specie exularet apud mortales. Exilij causam hanc adferunt: Æsculapius Apollinis filius Chirone præceptore medicam artẽ perdidicerat: deinde sanguine, qui ex Gorgonis fluxerat uenis, à Pallade accepto, per hũc plurimos restituit sanitati. Porrò sanguine qui è sinistris defluxerat uenis, ad perniciem hominum utebatur: qui è dextris, ad salutẽ. Quin fabulis uulgatũ est, illum etiam uita defunctos quosdã in uitã reuocasse. Quare ne pro deo haberetur apud mortales, cum id uideretur præstare quod deorũ est proprium, Iupiter illum fulmine percussit. Ob id indignatus Apollo, Cyclopes, qui fulmen id fuerant fabricati, peremit. Quã rem indignè ferens Iupiter, Apollinem destinarat è cœlo ad inferos præcipitẽ dare. Sed Latonæ interuentus, precesq;, mitiorẽ pœnam impetrarunt. Itaq; cœlo interdictum est, iussusq; solum uertere, damnatus ut annũ apud hominẽ mortalem mercede seruiret. Igitur ad Admetũ profectus Apollo, regis armenta, sicuti dictũ est, pascebat: & ut erat artifex, effecit ut omnes uaccæ gemellos parerẽt. Cumq; apud Admetum perquàm humaniter esset habitus, ut patrono gratiã officij referret, à Parcis impetrauit, ut cum in illarũ fusis Admeti dies uolueretur, liceret hac lege mortem effugere: si quem alium reperisset, qui uolens illius uice mortem oppetere uellet, suiq; capitis dispendio illius uitam redimere. Ergo cùm adesset dies ille fatalis, neq; quisquam inueniretur qui mortis uicarius esse uellet, patre etiam ac matre recusantibus: una Alcestis uxor, mariti uitam sua chariorẽ habuit. Qua defuncta, stridulæ quædam & lugubres næniæ decantabantur assiduè apud Admetum: donec mota Proserpina, remisit Alcestidem: aut, ut quidam dicunt, donec Hercules expugnato Orco, hanc ad superos reduxit.

Finis Argumenti.

ANNO-

ANNOTATIONES GASPARI STIBLINI *in Alcestidem.*

ARGVMENTVM ACTVS *primi.*

PRologus argumentũ & occasionẽ huius Dramatis narrat: ad cuius expositionem, & Charontis cum Apolline iurgiũ ac disceptatio pertinet. 2. Chorus ciuium Pheræorũ, sparso rumore de moritura Alcestide, solicitus astat foribus regiæ, cupiens cognoscere quid de regina fieret. Cumq; portas & atria deserta uideret, utpote famulis circa moribundam heram occupatis, secum ipse coniecturis disceptat. Deniq; cõplorat afflictã, & tam bono principe indignam fortunam. Hoc dum Chorus agit, seruus egreditur: qui rem, ut sese intus habebat, exponit. In hac igitur prima parte argumenti inseruitur occasioni ad futuras turbas & epitases.

θῦσαν τράπεζαν.)

Id est, mensa mercenaria, cibus demensus, qualis à domino seruis præberi solet. De hac dictiõe uide Apollonij interpretẽ li. 1. num. 11.

τίς σὺ πρὸς μελάθροις.) Hæc disceptatio Apollinis & Charontis, qui nec precibus nec precio flecti potest, ut Alcestidi iam morituræ uitam prolatet, monet, insuperabilem mortis necessitatem esse, iuxta illud Ouidij ad Liuiam:

Sed rigidum ius est, & incuitabile mortis:
Stant rata, non ulla fila tenenda manu.

ἐχθρός γε θνητοῖς.)

Mores mortis, idem Ouidius in eodem carmine his de scribit uersibus:

Fortunæ arbitrijs tempus dispensat ubiq;:
Illa rapit iuuenes, sustulit illa senes.
Quiq; ruit, furibunda ruit, totumq; per orbem
Fulminat, & cæcis cæca triumphat equis.

νέων φθινόντων.) Horat. lib. 1. Odarum:

Mista senum ac iuuenum densantur funera, nullum
Sæua caput Proserpina fugit.

πολλ' οὐ λέξας.)

Prouerbialis uersiculus, quo licet uti, quoties uerbis magnifica iactantem, diraq; minitantem irridere uolumus. Quemadmodũ uulgò loquuntur: *Du magst sagen waß du wilt, du hast aber darumb nitt waß du wilt.* μετανάμιος.) Dictio hæc aptè & Tragœdiæ cõuenienter hic translata est, ab ijs qui in mari utrinq; insurgentiũ fluctuũ uim declinant, periculumq; ab utroq; latere, ipsi medij inter fluctus repellunt.

ἡ γὰρ δὴ φρῆδος.) Inuersio constructionis est, pro ἡ γὰρ ὁ οἶκος τῆς νέκυος ἐστὶ φρῆδος: id est, Nondum domus mortuæ cadauere uacua, aut uiduata est. οὐ λιπεῖ νεολαῖα γυναικῶν.) Solebant enim (ut scribit Festus Pompeius) antiquitùs conduci mulieres, quæ in funere non sine laudibus lamentarentur uita defunctum, alijsq; lamentandi modum preirent. Vnde & Preficæ dictæ sunt, quasi præfectæ. χθὼν τῶν ἀγαθῶν.) Id est, Humanum est bonorum uirorum calamitatibus condolere, secundum illud Herodiani lib. 1. φύσει γὰρ τὸ ἀνθρώπινον ἐλεεινὸν οὐ τῶν τῶν ὁμοφύλων συμφορᾶς. id est: Quippe humanũ est, humanis casibus ingemiscere.

ἀλλ' οὐδὲ νεωπλυθίων.)

Nullum amplius remedium insuperabili necessitati, qua Alcestis petebatur, inueniri posse, præsens Chorus queritur. ἀμμωνιάδων.) Libyam intelligit, regionem torridam & siticulosam. Sedes autem Ammoniæ dictæ sunt, ab Ammone, id est arenario deo: quo nomine Liber pater Iouem cognominauit, cum per deserta Lybię exercitum duceret, quod se illius auxilio & fauore fontem inuenisse crederet, in incredibili totius exercitus siti. Vide hanc fabulam fusius narratam apud Perotũ. B

ἤδη προνωπής.) Iam animam agit, uel ad extremum uitæ punctũ properat: uulgò, *Sie ist schier am hinfaren, Sie ligt garnach an hingẽgen.* ὑφ' ἡλίῳ μακρῷ.) Id est, Sub lato aut magno sole. quod nos nõ ineptè nostra lingua sic exprimimus: *vnder der weitten sonnen*, significantes latissima orbis spacia. πῶς δ' οὐκ ἀρίστου.) Ex his uerbis gloriæ definitio colligi potest. Est enim, definitore Cicerone, consentiens laus bonorum, incorrupta uox bene iudicantium de excellente uirtute. Ea uirtuti resonat tanquam imago gloriæ. ἐπεὶ γὰρ ἤδετ'.) Obseruia in famulæ ista narratione mirum artificium ἠθοποιΐας, quæ est alienorum affectuũ dictorumq; imitatio. Quid lachrimosius ac miserabili, fatali illa distractione duorum amantissimorum cõiugum esse queat? Commẽdatur autem Alcestis à pietate, constantia, fide, humanitate, modestia, & innocentia. Lib. 3. de quæst. C

φίλιον σύζυγον ἄλοχον.)

Tacita quædam matrimonij commẽdatio est, extra quod honestè uiuere & arduũ & rarum est. Cæterùm φίλιν egregium & appositũ uxoris epitheton est, ut cuius præcipua laus sit, si à uiro amari mereatur: quo subinde & Homerus utitur. ὀφθαλμοτέγκτῳ.) Tragica & grandè sonantia uerba. οὐ γὰρ τι παύπης.) Gnome, nõ omnes seruos, afflictis rebus, dominis fidos manere. Exempla de fide seruorũ, uide apud Valerium Max. lib. 6. cap. 8.

τίς αὖ πόρος πανῶν.) Præludunt Chorus & Famula ad luctum & lamenta funebria, nihil amplius de moritura Alcestide ambigẽtes. & licet de salute ipsius desperant iam, tamen ad diuinam opem precibus decurrunt. quare monemur, ut in aduersis ad Deum confugiamus.

θεῶν γὰρ ἀ δυνάμις.) A

Sententia theologica, deorum potentiam maximam esse. iuxta illud Homeri, ὧν πόρ μενός ἐστι μέγιστον.

ὅποτε φήσω.)

Alia gnome: Matrimonium plus fellis & aloes habere, quàm mellis.

ARGVMENTVM ACTVS *secundi.*

MIserabilis quædam rerum imago ob oculos ponitur: nimirũ luctuosus discessus Alcestidis, extremæque obtestationes & lachrymæ, fatumque insuperabile, quo optimo uiro optima mulier eripitur. 2 Cõploratur ab Eumelo & misero patre, mortua Alcestis, eiusdemq; funeris curatio & luctus imperatur ciuibus Pheræis. 3 Chorus prosequitur lugubri cantione funus Alcestidis, qua laudes ipsius recenset, ac immortalitatem B pollicetur: quæ sequi solet homines uirtute præditos. Est autem in hoc Actu summa totius dramatis epitasis.

ἄλιε νὺξ φάος.)

Apostrophe tragica ad solem, & res inanimatas, ad contestandum uehementissimum dolorem utriusq; coniugis, quos iam ultima necessitas diuidebat.

ἄγει με, ἄγει.)

Horror mortis, qua naturaliter nihil terribilius, his uerbis adumbratur.

σκοτία δ' ὄψοισι νύξ.)

Eleganter σκοτίαν νύκτα mortem uocat. ut enim τὸ φάος εἰσορᾶν uiuere dicunt poetę, sic per tenebras ipsam mortem intelligimus: unde & mortis sorores esse singũtur. Et CHRISTVS tenebras exteriores, æternã mortem dixit.

οὐ σοὶ δ' ἐσμὲν νὺξ ἐλεῦ.)

Elegans εἰνὼν ueræ amicitiæ, & amoris ma C trimonialis, qui sine utriusq; cõiugum luctu maximo, & pernicie haud facilè diuellitur.

ἄδμητ' (ὀρᾶς γὰρ τὰ μά.)

Alcestidis testatio ultimæ uoluntatis, & amoris ac fidei suę erga uirum approbatio, qua petit ut liberos curæ habeat, mutuamq; uicẽ maritalis amoris rependat, abstinẽdo à secundis nuptijs.

ἧμον βίου.)

Pro ἥκοντος καιροῦ εἰς τὸ ἀποθανεῖν: id est, quum maturę iam mortis tẽpus instaret. Sæpe enim apud Græcos accusatiui participiorũ pro genitiuis usurpantur. ut suprà in Phœnissis, ἄρχων παρόν μοι, pro παρόντος μοὶ ἄρχειν. &, τοῦτο δὸ ξαν, pro τοῦτο δόξαντος.

ἐχθρὰ γὰρ ἡ 'πιοῦσα.)

Vide adagium, Nouercale odium. Eras.

Hostis nouerca antenatis liberis,
Nihilq; mitior nocente uipera.

ἔστω τάλλε, ἔστω.)

Sponsio Admeti, qua pollicetur, nõ solùm se non iteraturum matrimonium, sed etiã uoluptates omnes uitæ abdicaturum, ipsamque solam, licet defunctam, in delicijs habiturum usque, donec & se ex hac uita migrare contigerit. Interea fore eius memoriã in animo suo indelebilem.

πολὺ γὰρ φίλον.)

Delectantur homines somnijs rerum expetitarum: ut Virgil. in Bucol.

- An qui amant, ipsi sibi somnia fingunt?

ἐγὼ σοὶ κοινόβιος.)

Iuxta celebre dictum, κοινὰ τὰ τῶν φίλων. & suprà in Phœnissis. κοινὰ γὰρ φίλων ἄχη.

ὦ παῖδες, αὐτοὶ δή.)

Hoc postremum est colloquium, lachrymosiq; cõplexus Admeti, Alcestidis morientis, & liberorum. Quæ res in theatrum producta, maximè ualet ad cõmiserationem spectatorum excitandam.

χρόνος μαλάξει.

Prouerb. Tempus adimit ægritudinem.

ἄδμητ', αὐτάγκη τάσδε.)

Cõsolatur Chorus Admetum dolore mortuę uxoris oppressum, à conditione humana, omnibus necessariò moriendum esse: nec ipsum aut primum esse, aut ultimũ fore, cui talis acciderit calamitas. Vulgò: *Du bist weder der erst/noch der letzt.*

ἀλλ' ἐπιφορᾶν γαρ.)

Recipit paululum animi Admetus, imperatq; honorificam funeris curationem: circa quam quid antiquitùs sit obseruatum, ex his uerbis Admeti intelligi debet: nimirum rasura, uestitus pullus, næniæ, musicorum instrumentorum usus interdictus, idq; (ut uidetur) per integri anni circulum. qui mos, ab eo usq; seculo ad nos quoq; deriuatus est.

ὦ πελίου βύγατερ.)

Chori nęniæ, seu cantilena funebris, in qua laus & encomium Alcestidis continetur.

πολλά σε μισοπόλοι.)

Hic locus, quia nonnihil obscurus esse uideatur, paraphrasi explicetur: Te autem, ô Alcestis, poetæ testudine, quæ septem chordas habet, beneq; sonantibus hymnis prædicantes celebrabunt tum, cum uertente stati temporis ac mensis circulo, in Carnea Apollinis festa cantus edunt, qui Carnei moduli dicebantur.

λυρνέις.) Id est, Apollinis. ita enim dicebatur apud Spartanos, in cuius honorem λυρνεια celebrabantur. Vide Athenæum in 4. δειπνοσοφ. & Cælium lib. 5. cap. 27.

ἀεριμοῦσαν) id est, in plenilunio, cũ luna per totam noctem micat.

πανύχιος.) Id est, πλησιφαὲς, plena, pleno orbe fulgente luna.

ὀλβίοις ἀθλίοις.) subaudi, ijdem poetæ, uirtutum præcones, te celebrabunt.

ARGVMENTVM Actus tertij.

HErcules profecturus in Thraciã, ut Eurysthei iussu Diomedis equos abduceret, ipso rege occiso, apud Admetũ hospitem suum ueterem diuertit. Cæterùm cum ipsius domũ funeratam esse uideret, nec certò quis ex familia uita decessisset cognosceret, apud alium diuertere parabat. Olim enim singularis cuiusdam impudentiæ habebatur, hospitẽ in luctu existentibus oneri esse. Admetus autem, pro sua rara benignitare, de uxoris decessu Herculem cælat, ac ut hospitio secum fruatur, etiam nolentem retinet: utq; hilariter ac lautè tractetur, famulis imperat. 2 Chorus Admeti liberalitatem, innocentiam, & fortunam, & regnum florentissimum laudibus uehit. 3 Sub hæc Admetus ad funus curandum cum suis ciuibus pergit: in quod quum & ipse Pheres pater prodire uellet cũ auleis, splendidoq; ornatu funebri, amara expostulatione à filio excipitur, idq; præter spem & opinionem: quare irritatus iuuenili intemperantia senex, uicissim in filium linguam stringit. Tandemq; post sæua iurgia & odiosa conuicia, sermonem finiunt.

ξοῦοι φόβαίας.)

Hoc Chori cum Hercule colloquium præter rationem argumenti inducitur, nisi quòd primos ad catastrophen aditus faciat. nam si Hercules cognita morte Alcestidis, nõ cõgressus fuisset cum Plutone, elanguisset exitus fabulæ.

ἄρμα διομήδους.)

Diomedes rex Thraciæ fuit, qui dũ equos suos humana carne aleret, ab Hercule equis ipsis ad deuorandum obiectus est. Fertur enim hospites suos compulisse, ut cum filiabus suis deformissimis rem haberent: quo facto, eosdem equis suis laniãdos obiecisse. Ouidius in Ibin:

Vt qui Threicij quondam præsepia regis
Fecerunt dapibus sanguinolenta suis.

Et in 9. Matamorph. idem:

Quid, cũ Thracis equos humano sanguine pingues, etc.

σκληρὸς γὰρ ἀεί.)

Herculis genius semper in arduum tendebat. Paratur enim immortalitas & nomẽ non nisi summis laborib. ac sudoribus. Silius in 4.

Explorant aduersa uiros, perq; aspera duro
Nititur ad laudem uirtus interrita cliuo.

ἠθικὸν πρέπει δοκιμάζοις.)

ἠθικὸν præceptum, hospites & aduenas ea religiõe tractandos esse, ut adsit festiuitas, absitq; omnis molestia.

εἰ δόμων σφέ.)

Abominatur inhospitalitatẽ, & dijs & hominibus odiosam. Ouidius lib. 5. de Tristib.

Turpius cijcitur, quàm non admittitur hospes.

δὲ ἀτιμάζειν ξοῦς.)

Hospites despicere, aut negligere, olim piaculare habebatur, propterea quòd Homerus Odyss. ε ita canat:

ἀλλοῖος μοί τ' ἐστὶ καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι,
ἀνθρώπων ὅστις ἱκοιτο ἀλώμενος, ὡς κε καὶ ἐγὼ περ.

ὕθρυος νέκταρ.)

Othrys mons Thessaliæ, olim Lapitharum sedes. Lucanus:

Solstitiale caput nemorosus submouet Othrys.

ἐστίαν οἰκεῖν πατρὶ βοιβίαν.)

Locus geographicus, quo Thessaliæ situs & fertilitas describitur. qua de re lege Strabonem lib. 9. Plinium lib. 4. cap. 9. Cùm autem paulo sit intricatior propter confusionẽ quandam dictionum, & ellipses, liberius exponendus esse uidetur: Habitas itaq; fauore Apollinis, ὦ Admete, patriam diuitem, pecoribusq; abundantem, circa amœnum lacum Bœbiæ: præterea bene culta iugera, fertilesque fines possides, qui secundum ætherem ad occidentalem solis stationem, Molossos uersus porriguntur: uersus orientem autem, usq; ad Pelei littus, id est, mare Aegeum, ditionem extentam imperio tenes.

βοιβίαν.)

Bœbia, uel Bœbe, ciuitas Thessaliẽ, & eiusdem regionis lacus dicitur.

τὸ γὰρ σύγγυες.)

Ingenuus animus reuerentiæ & cultui erga alios studet, & ultrò ad colendum homines fertur.

θεοσεβῆ.)

Omnibus numeris sapiens est bonus uir, nec illi quicquam deerit, quod uirtutis ratio postulabit. Sunt autem isti tres ex ordine uersus gnomici.

ἤπιω λαπαδοῖσι.)

Dum adornatur funebris pompa, Admetus & Pheres ad asperam procedunt contentionem. Hic enim dum familiariter filij uicẽ dolet, ipsumq; amicè compellat, ac defunctã collaudat honorificè, præter spem amara expostulatione à filio accipitur.

ἀλλὰ ταῦτα μὲν.)

Alludit ad prouerbium, Feras, non culpes, quod uitari non potest. Mala enim animi æquitate lenienda sunt, quibus nulla alia ratione mederi possumus.

ἔτ' ἦλθες εἰς τόνδε.)

Oratio inuectiua filij in patrem: in qua primùm studiũ & operam Pheretis in procurando funere respuit: deinde timiditatẽ, turpẽq; mortis metum obijcit, quòd iam uicinus morti, pro filio tam modesto & pio, & in quo solo spes domus Pherææ sita sit, mori recusauerit.

λυπὴς δ' ἀφ' αἱμάτος.)

Amarum & asperũ conuiciũ, quo utrumq; parentem suum negat, seq; furtiuo cõcubitu genitum affirmat: ac sic occultè desidiæ degenerisq; cuiusdam indolis eos insimulat.

πόνηρ τόγμα.)

Definitio senectutis, quæ est finis ætatis, & ultima meta uitæ.

ματεῖν ἀφ' οἱ γόβοντες.)

Peculiare senibus est, ut præ odio decrepitæ ætatis mortem optent: cæterùm cum ipsa necessitas urget, tum uideas quàm durum ipsis sit hanc lucem relinquere. Quemadmodũ senex ille Aesopicus, qui tædio uitæ ac laborũ mortem accersitam, rogabat ne sibi uim faceret, sed potius onus lignorum adiutaret. Omnes enim homines natura φιλεῖν genuit.

ὦ πατεῖ, πατρὸς ἐμοῦ.)

Monet Chorus, non esse etiam iniquũ patrem irritandum. Nimis autem Admetus immodestè in senem debacchatur, superante nimirum dolore amissæ uxoris, ac iudiciũ præcipitante ira.

ὦ πατεῖ, τινὰ αὐχῶν.)

Vehemẽs recriminatio Pheretis in filium, qua ei impudentiam, ignauiam, ingratitudinemq; uicissim exprobrat. Impudentem quidem esse ait, quòd parentem tam bene meritum, & uita æquè gaudentem, ad obeundam pro se mortem poscere ausit: ingratum, dum non memor sit educationis, quæ multis solet constare laboribus, nec tantorum bonorũ & cõmodorum quæ illi abs se obuenerint: ignauum, quia metu mortis iam ex fato imminentis, miseram uxorem uita orbarit.

εἰς ἡμᾶς λαπῶν.)

Prouerb. Qui dicit quæ uult, audiet quę nõ uult. Hesiodus:

εἰ δ' λαπὸν εἴποις, ταχὺ κ' αὐτὸς μείζον ἀκούσαις.

ἦτ' ἀφ' ἀκαρος.)

Acastus rex Thessalorum, Peliæ filius, sagittis clarus, teste Ouidio in 8. Metamorph.

Leucippusq; ferox, iaculoq; insignis Acastus.

ARGVMENTVM ACTVS quarti.

HErculem liberius potantem, ac iam ferris, cæteroq; cõuiuij luxu utentem, minister molestè fert, propter funus defunctę dominæ. 2 Hercules seruuli odiosum supercilium, & morosiratem incessit, illumq; ad uitam hilarẽ, moresq; festiuiores prouocat. Sub qua occasione ex eodem mortẽ Alcestidis rescisciscit, grauiterq; dolet uices Admeti, & triste fatũ optimæ matronæ. Ac euestigiò ut aliquo benefacto cõmunicati hospitij gratiã referret, obscuraretq; suam impudentiam, ad tumulũ Alcestidis cum Morte certamẽ obiturus pergit. 3 Redit à funere Admetus, & unà cum Choro luctuosum casum suum deplorat: sequentisq; uitæ solitudinem, ærumnas, doloresq; plangit. 4 Hortatur Chorus Admetum, ad malorum tolerantiam, qua etiam difficilima superentur: præsertim cum nulla re necessitas uinci possit: & ipsa Alcestis immortalis sit futura, inq; celebri hominum memoria semper mansura.

πατῆρα δ' εὐχείρεσι.)

Tribuit poeta Hercuii uiolentiam & impudentiam, id quod passim authores faciunt: famosa enim erat olim illius ἀνρέτεια. hinc dictus est ἀλλοφάγος, βύφαγος, λαίμαργος, πολύφαγος, teste Athenæo in 9. δειπνοσοφ.

πατῆρα λυσιτόν.)

Hoc genus poculi ab Homero Odyss. 9. λυσύδιον dicitur, de quo Theocritus in 1. Idyll. & interpres satis luculenter. Didymus interpretatur poculum pastorale, ex hedera factũ. uide Athenæum libro 11. & Macrob. lib. 5. cap. 21.

γέρα ἐν πρᾶτα.)

Apud ueteres splendidis conuiuijs adhibebantur, musica, unguenta, & coronæ, quas ex myrto Veneri sacra necti solenne erat. Vnde Horatius lib. 2. Carm.

—— Funde capacibus
Vnguenta de conchis: quis udo
Deprimere apio coronas,
Curãt ue myrto. Hac de re uide Plutarchum in 3. συμπαστιακῶν, quæst. 1.

ἀμφιβᾶσα φλὸξ.)

Horatius, ardens Falernum pro flamma uini dixit.

ἐργὰς μαλάσσουσα.)

Egregia uirtus matronæ, maritum non instigare aduersus familiam, sed potius iratum placare.

ἄρα τὸν ξοῦν.)

Vide prouer. Apage hospitẽ in tempestate.

ἔτος τι σεμνόν.)

In ista oratione Herculis, poeta se Epicureorũ scholæ attemperare uidetur, cùm quicquid ęui homini fata dederint, suauiter sineq; cura transmittendum suadeat, uitamq; solutiorem sequendam moneat. Cęterùm propriè comitatem, hospitalitatem, & humanitatem, ut uirtutes ciuili uitæ admodum aptas & conuenientes, commendat. Interpres ista uerba præter rationẽ Herculi ebrio tribui dicit, eo quòd reconditioris doctrinæ non omnino sint inania.

βροτοῖς ἅπασι.) Sententia celeberrima: Hominem semel mori statutum est, & semel (ut ait Horatius) calcanda uia leti. Citat hos uersus Plutarchus in παραμυθιῷ ad Apollonium.

τίν' ἄνθρωπ' μέλλουσαν.) Horatius:

Quis scit an adijciant hodiernæ crastina summæ
Tempora dij superi?

τὸ τῆς τύχης.) Nõ illepidè idem Flaccus hanc sententiam expressit lib.3. Carm.

Prudens futuri temporis exitum
Caliginosa nocte premit Deus,
Ridetq; si mortalis ultra
Fas trepidet. Quod adest memento
Lætus componere, &c.

εὔφρανε σαυτὸν, &c.) Et horum uerborũ sensum expressit Horatius lib.1. Carm.

Quid sit futurum cras fuge quærere, &
Quem sors dierum cunq; dabit lucro
Adpone, nec dulces amores
Sperne puer, neq; tu choreas.

Item alio in loco:

Lætus in præsens animus, quod ultrà est
Oderit curare, &c.

ὄντας ἢ θνητοὺς.) Vide prouer. Quæ supra nos, nihil ad nos.

ἐπιστάμεθα.) Hoc Herculis & famuli colloquio occasio ad catastrophen præstruitur. Cognita enim morte Alcestidis, Hercules ad fugandam Mortem sese accingit.

ὃ πολλὰ τλᾶσα.) Hæc secum Hercules, tendens ad sepulchrum Alcestidis, loquitur.

προσφαγμάτων.) Quo ritu antiquitùs inferiæ defunctis dari cõsueuerint, ex Homero liquere potest, cuius hi uersus sunt Odyss. λ.

βόθρον ὄρυξα ὅσον τε πυγίσιον οὐδὲ κατ' οὐδὲ,
ἀμφ' αὐτῷ ἢ χοὰς χέομεν πᾶσιν νεκύεσσι, &c.

συμφορὰ δ' ἐτόλμα.) Quemq; sua coquit calamitas, nihilq; ab omni parte beatum: & (ut ait Pindarus) οὐδεὶς ἐστὶ πόνων ἀπήλλαχος.

τί γὰρ αὐδεὶ λαπὸν.) Vt nihil rarius & præstantius bona matrona, sic huius iactura est omnium acerbissima.

ἐμοὶ τὶς λῦν.) Consolatur Admetũ Chorus ab exemplo, uidelicet & alios sæpe conflictatos eadem fati asperitate: & tamẽ tolerasse, quod necessitas attulerit.

ὦ κῆμα.) Pathopœia à pristina florentis & lętæ fortunæ cõditione, & præsenti rerum mutatione, ac tristi casu. Liberius enim, iam ædibus appropinquanti, dolor erumpit.

παρ' ἀτυχῆ σοὶ πότμον.)

Omnium indignissimè mala ferunt, quos nunquam aduersa fortuna exercuit. Solẽt autem res lætę & tristes per uices sibi succedere: proinde sapienti uiro alia præsidia sunt cõparanda, quibus se in aduersis sustinent. A

ὃν οὐ χρὴ.)

Ipse iam seipsum mordet, quòd prętер fatalem ordinẽ turpiter uitæ superet: id quod & pater antè probrose obiecit.

τί μοὶ σὺν δῦτα.)

Miserrima uita, quæ cum infelicitate & infamia coniuncta est.

ἐγὼ ἢ δικὰ μόσας.)

Hæc uerba sub poetæ persona accipienda sunt, quibus philosophicè de fato, perpetuaq; quadam rerum serie ex Stoicorũ schola disputat, facitq; Necessitatẽ deam insuperabilem, nec ullis precibus flexibilem.

οὐ χαλύβοισι.)

Chalybes populi sunt Pontici, quibus autores ferri metallaria adscribunt, teste Strabone lib.14. & Stephano.

ARGVMENTVM Actus quinti. B

HEcules erepta per uim Morti Alcestide, & in uitã restituta, primùm expostulat cum Admeto, quòd se de morte coniugis cælauerit: deinde fictis precibus, & cõmento de muliere certando obtenta, eundem & ludit & molestat: tandem uxorẽ reddit, & rem ut erat narrat, insperatoq; illum beat gaudio.

φίλον πρὸς αὐδρα.)

Officium (teste Cicerone) amicorum est, liberè monere, & moneri uicissim.

οὐ τοί σ' ἀτίμαζον.)

Purgatio Admeti de cęlata morte uxoris, estq; prima pars huius orationis.

γυναῖκα δ' εἰ πῶς.)

Secunda pars, qua recusat modestè officium seruandæ mulieris: ubi spectari debet mira erga defunctam uxorem Admeti fides.

ῥᾶον παραινεῖν.) C

Vide prouerb. Facilè, cũ ualemus, recta consilia ægrotis damus.

χρόνος μαλάξει.)

Iuxta hoc Sophocleũ: λύπης ἢ πάσης ἐστὶν ἰατρὸς χρόνος. Id est: Tempus molestijs medetur omnibus.

γόργον' ἂς κεφαλᾶς.) Id est: Nõ secus extendo manum, quàm si in Gorgonẽ capite truncatam extenderem. Vide adagium, Orci galea.

ὦ θεοί.)

Catastrophe & finis fabulæ lętissimus, qualis in comœdijs esse solet.

πολλαὶ μορφαί.)

Clausula, tam subitis rerum mutationibus uicibusq; uarijs admodum apta, familiaris nostro poetæ in fine aliquot fabularum.

Finis Annotationum in Alcestidem.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΝΔΡΟΜΑΧΗΣ.

A Νεοπτόλεμος οὐ τροίᾳ γάρας λαβὼν, αὐδρομάχῃ τὴν ἑκτόρος γυναῖκα, παῖδα ἑτέραν ἐξ αὐτῆς τὸν μολοσσὸν, ὕστερον δὲ ἐπέγημεν ἑρμιόνην, τὴν μενελάου θυγατέρα, δίκας δὲ πρῶτον ἤτησε παῖδος τῆς ἀχιλλέως αὐναιρέσεως τὸν σὺν δελφοῖς ἀπόλλωνα, πάλιν ἀπῆλθον ἐπὶ τὸ χρηστήριον, μετανοήσας, ἵνα τὸν θεὸν ἐξιλάσηται. ῥηλοτύπως ἢ ἔχουσα πρὸς τὴν αὐδρομάχην ἡ βασίλις, ἐβουλεύετο λαθεῖν τὸν θάνατον, μεταπεμψαμένη τὸν μενέλαον, ἡ ἢ τὸ παιδίον μὲν ὑπεξέθηκεν, αὐτὴ ἢ κατέφυγεν ἐπὶ τὸ ἱερὸν τῆς θέτιδος. οἱ ἢ πρὶν τὸν μενέλαον, καὶ τὸ παιδίον αὐξῆσον, καὶ ἐκείνην ἀπαντήσαντες αὐήγειραν. ἡ σφάττειν μέλλοντες ἀμφοτέρους, ἐπιβούλευσαν, τῆ πόλεως ἐπιφανούσης. μενέλαος μὲν οὖν ἀπῆλθον εἰς σπάρτην. ἑρμιόνη ἢ μετανοήσαν, συλληφθεῖσα τὴν παρρησίαν τῆ νεοπτολέμου. παραγενόμενος ἢ ὁ ὀρέστης, τούτῳ μὲν αὐήγαγεν εἰς σπάρτην, νεοπτολέμῳ ἢ ἐπεβούλευσεν ὂν καὶ φονευθέντα, παρῆσαν οἱ φρύγες. πόλει ἢ μέλλοντι τὸν νεκρὸν θαπτειν, θέτις B φανεῖσα, τῆτον μὲν σὺν δελφοῖς ἐπέταξε θάψαι, τὴν δὲ αὐδρομάχην εἰς μολοσσοὺς ἀποσταλῆναι μετὰ τῆ παιδὸς αὐτὸν δ' εἶπεν αὐθαιρεσίαν προσδέχεσθαι. τυχῶν ἢ τούτου, εἰς μακάρων νήσους ᾤκησεν.

ARGVMENTVM Andromaches.

NEoptolemus apud Troiam Andromache Hectoris uxore potitus, ex ea filium Molottũ nomine sustulit. Postea autem nõ contentus hac, Hermionem Menelai filiam uxorem duxit. Verùm cum aliquando Apollinem, ut Achilleæ cædis autorem, postulasset, atq; ob idipsum sibi parum propitium deum haberet, pœnitentia ductus denuò ad Delphicum oraculum profectus est, ut sibi reconciliaret numen offensum, placaretq;. Interea regina infensa Andromachæ ex zelotypia, necem ei machinatur, accersito etiam ad hanc rem perficiendam Menelao patre. qua re animaduersa, filium furtim alias in ędes tradidit, ipsa autem in templum Thetidis confugit. At Menelaus & puerũ inuenit, & ut ipsa æde sacra egrederetur, fraude effecit: & cum utrosq; occidere iam uellet, phibitus est à Peleo, huic rei interuenięti. Menelaus igitur Spartam redijt. Hermionem uerò cœpti pœnituit, Neoptolemi aduentum pauitantem. Quo tempore Orestes Phthiam ueniens, Hermionem in Spartam reduxit, Neoptolemumq; insidijs appetitum occîdit: quem & occisum, qui apportabant, aderant. Peleo uerò, cum plangere uellet funus, Thetis apparens, hunc quidem apud Delphos sepeliri, illam cum filio ad Molossos ablegari iussit: ipsum prętерea Peleũ immortalitatem accepturum dixit, quam is adeptus, in Fortunatas insulas migrauit.

Actio autem huius fabulæ constituitur in Phthia. Chorus ex Phthiotidis mulieribus cõstat. Andromache præfatur. Hæc fabula ex secundis est. Prologus nec luce, nec decore, nec concinnitate caret. Sunt & Elegęa, quæ mœsta carmina uocant, in lamentatione Andromaches, in secunda parte. Oratio Hermiones regium quiddam spirat. Sermo etiam ad Andromachen bene habet. Bene quoq; Peleus, qui Andromachen liberat, & exitio eripit.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ πρόσωπα.

Αὐδρομάχη.
Θεράπαινα.
Χορὸς ἐκ φθιωτίδων.
Ἑρμιόνη.
Μενέλαος.
Μολοσσὸς.
Πηλεύς.
Ὀρέστης.
Ἄγγελος. Θέτις.
Προλογίζει δὲ ἡ Αὐδρομάχη.

PERSONAE FAbulæ.

Andromache.
Ancilla.
Chorus ex Phthiotidis.
Hermione.
Menelaus.
Molottus.
Peleus.
Orestes.
Nuncius. Thetis.
Prologum agit Andromache.

EVRIPIDIS ANDROMACHE:

GASPARO STIBLINO INTERPRETE.

Asiæ decus, Thebæa ciuitas,
Vnde ipsa splendida cum dote,
& diuite,
Olim ad Priami arduam peruenit regiam,
Fœcunda nobili Hectori coniunx data,
Circumfluens multis tunc Andromache bonis:
At iam nulla mulier calamitosior
Existit usquam me, nec unquam erit quidem.
Quæ primùm Achillis Hectorem forti manu
Vidi peremptum, filiumq;, quem uiro
Peperi, missum Astyanacta turre ab ardua,
Graij sacrum postquam cepissent Ilium.
Mox ipsa serua, cui genus, & domus inclita
Originem dedere, a Iueni in Græciam,
Data insulari Neoptolemo præmium
Belli, prædæ haud contemnenda Troijcæ
Pars. Phthias autem huius, & oppidi Pharsaliæ
Habito conterminos agros, ubi Nereia
Cum Peleo secretò consuescit Thetidis
Turbam fugiens: Thessali locum uocant
Thetidium, propter deæ nuptias.
Vbi domum hanc habuit filius Achillis,
Peleo autem permittit imperium terræ Pharsaliæ,
Nec sceptrum accipere uult, uiuo sene.
Egoq; in hac domo prolem pario masculam
Congressa Achillis filio, meo domino.
Et pridem quidem licet in malis essem posita,
Tamen semper spe ducebar, si saluus maneret filius,
Me inuenturam malis aliquid opis & remedij.
Postquam autem Lacænam Hermionem ducit,
Serulem meum dominus fastidiens thorum,
Miseris malis ab illa exagitor.
Dicit enim, quòd ipsam occultis pharmacis
Reddam sterilem, & inuisam uiro,
Egoq; habitare domum pro ipsa uelim
Hanc, per uim eijciendo illius [a] lectum.
Quam consuetudinem primùm ego inuita admisi,
Nunc autem reliqui. Magnus hoc sciat Iupiter,
Me nunquam uolentem huius consortem thori
Factam esse. Sed illi non fidè facio: me parat occidere,
Paterq; Menelaus filiæ ad hanc rem præstat operam,
Et nunc intus in domo est è Spartæ finibus
Ad hoc ipsum profectus. unde non satis fidens ædibus,
Ac metuens aduenũ, in ædẽ hanc Thetidos (beat.
Me recepi, & hic sedeo, si quo modo à me mortẽ prohi

a id est, mea cõsuetudine auertendo uirum ab illius amore & cõiunctione.

Σιάτιδος γῆς χῆμα, θηβαία πόλις,
ὅθεν πόθ' ἑδνῶν σὺν πολυχρύσῳ χλιδῇ
πριάμου τύραννον ἐστίαν ἀφικόμην,
λάμαρ δυθεῖσα παιδοποιὸς ἔκτορι,
ζηλωτὸς ἥν γε τῷδ' πρὶν αὐδρομάχη χρόνῳ.
νῦν δ' οὐ τις ἄλλη δυσυχεστάτη γυνὴ
ἐμοῦ τοιφυκεν, ἣ γοῦν ἐστί ποτε.
ἥ τις τόσιν μὲν ἕκτορ ἐξ ἀχιλλέως
θανόντ' ἐσεῖδον, παῖδα δ', ὃν τίκτω πόσει,
ῥιφθέντα πύργων ἀσυλάκητ' ἀπ' ὀρθίων,
ἐπεὶ τὸ τροίας εἷλον ἕλληνες τέδον·
αὐτὴ δὲ δούλη τῶν ἑλουθεροτάτων
οἴκων νομισθεῖσ', ἑλλάδ' εἰς ἀφικόμην,
τῷ νεοπτόλεμῳ δωρὸς ὑφ' ἁιρεθεῖσα,
δουλεῖα, λείας τρωϊκῆς ἐξαίρετον.
φθίας ἐς ἕδραν, καὶ πόλεως φαρσαλίας
σύγχρεστα ναίω τεδ', ἵν' ἡ θαλασσία
πωλεῖ ξυνώκει χωρὶς ἀνθρώπων θέτις
φεύγουσ' ὅμιλον. θεσσαλὸς δὲ νιν λεώς
θετίδειον αὐδᾷ, θεᾶς χάριν νυμφευμάτων.
ἐνθ' οἶκον ἔχει τόνδε παῖς ἀχιλλέως,
πωλεῖ δ' ἀνάσσειν γῆς τᾶς φαρσαλίας,
ζῶντος γηρύοντος σκῆπτρον ὑ θέλων λαβεῖν.
κἀγὼ δύμοις τοῖσδ' ἀρσενῶ γνήσιον κόρον,
παιδεῖσ' ἀχιλλέως παιδί, δεσπότῃ τ' ἐμῷ.
καὶ πρὶν μὲν ἐν κακοῖσι κειμένοις ὅμως
ἐλπὶς μ' ἀεὶ πεσοῦσ', σωθέντος τέκνου
ἀλκὴν τιν' εὑρεῖν, κἀπιπόρευσιν κακῶν.
ἐπεὶ δὲ τὴν λάκαιναν ἑρμιόνην γαμεῖ,
τὸν οὐ πρώτας δεσπότης δόλον λέχους,
κακοῖς πεῖσ' αὐτὴν ἀντιλοιοῖς ἐλαύνομαι.
λέγει γὰρ, ὡς νιν φαρμάκοις κεκευμένοις
τίθημ' ἄπαιδα, καὶ τόσδε μισεῖν θέλω,
αὐτὴν δ' ναίειν οἶκον αὐτ' αὐτὴν θέλω
τόνδ', ἐκβαλοῦσα λέκτρα τἀκείνης βίᾳ·
ἃ γὼ τὸ πρῶτον οὐκ ἐκεῖσ' ἐδεξάμην,
νῦν δ' ἐκλέλοιπα. ζεὺς τάδ' εἰδέιη μέγας,
ὡς οὐκ ἐκεῖσε τῷδ' ἐκοινώθην λέχει.
ἀλλ' οὐ σφε πείθω· βάλεται δὲ με κτανεῖν,
πατήρ τε θυγατρὶ μενέλεως συνδῆσ' τάδε.
καὶ νῦν κατ' οἴκους εἰσ' ἀφ' παρόντος μολὼν
ἐπ' αὐτὸ δῶρ. δεδιαστημένη δ' ἐγὼ
δόμων παροίκου, θέσπιν εἰς αὐδήσομαι
θάσσω τόδ' ἐλθοῦσ', ἢν με κωλύσῃ θανεῖν.

πωλοῦς τε

A πωλοῦς τε γὰρ νιν, ἐκγονοί τε πωλέως,
σέβουσιν, ἑρμιόνης μνήμα νηρεῖδος γάμων.
ὃς δ' δὴ πᾶς μοι μόνος, ὑπεκπέμπω λάθρᾳ
ἄλλους ἐς οἴκους, μὴ θανὼν φοβοῖμην.
ὁ γὰρ φυτεύσας αὐτὸν, οὔτ' ἐμοὶ παρὰ
πεπαφελῆσαι, παιδί τ' δόλῳ ἐς ἀπαρ
δελφῶν κατ' ἄλσα, φοῖβα λοξίᾳ δίκην
δίδωσι μανίας, ἣν τόδ' ἐς πυθὼ μολὼν,
ἵκετο φοῖβον πατρὸς, ὃ τίνει δίκην,
εἴ πως τὰ πρόσθεν σφάλματ' ἐξαυτόμεν
θεὸν πρᾴνοιτ' ἐς τὸ λοιπὸν ξυμμενῆ.

ΔΡΑΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

Θεράπαινα. ἀνδρομάχη. ἑρμιόνη. χορός.

Θερ. Δεσποιν', ἐγὼ τόνομ' ὑ φεύγω τόδε
καλεῖν σ', ἐπεί σφε καὶ κατ' οἶκον ἡδίω
τὸν σόν, τὸ τροίας ἐνίκ' ὠκεῖμεν πέσον.
ἔνεστ ἐ καὶ σοὶ, ζῶντί τ' ἐν τῷδ' σῷ πόσει.
B καὶ νῦν φόβος τόσ' σοὶ νέος ἥκω λόγος,
φόβῳ μὲν μή τις δεσποτῶν ἀκούσεται,
οἴκῳ ἐ τῷδ' σῷ. δεινὰ γάρ τοι βόλεται
μενέλαος εἰς σὲ, πᾶς ὅ, ἃ σοι φυλακτέα.
αὐ. ὦ φίλτατη σοὶ δ' δλε· σοὶ δ' δλε γὰρ εἰ
τῇ πρόσθ' αὐάσει τῇδε, νῦν ἐ δυσυχεῖ·
τί δρῶσι; ποίας μηχανὰς πλέκουσι νῦν,
κτεῖναι θέλοντες τὴν παναθλίαν ἐμέ;
θερ. τὸν παῖδά σε μέλλουσιν, ὦ δύστηνε σύ,
κτείνειν, ὃν ἔξω δωμάτων ἐπαιξεῖν.
αὐ. οἴμοι. τί πεπυσται τ' ἐμὸν ἔκθετον γόνου;
πόθεν ποτ', ὦ δύστηνος, ὡς ἀπωλόμαν.
θερ. ὃν οἶδ' ἐκείνων δ' ἠδόμην ἐγὼ τάδε·
φρένες δ' ἐπ' αὐτὸν μενέλεως δόμων ἄπο.
αὐ. ἀπωλόμην ἄρ' ὦ τέκνον, κτενοῦσί σε
δυοῖ λαβόντες γύπες. ὁ δὲ κεκλημένος
πατὴρ, ἐτ' γὼ δελφοῖσι τυγχάνει μόνος.
C θερ. δυκῶ γὰρ ὃν κ' ἂν ὧδε σ' ἂν πράσσειν κακῶς,
κεῖνα πρόσθ'. νῦν δ' δρῆμ' ἐ φίλων.
αὐ. ὀδ' ἀμφὶ πωλέως ἦλθεν, ὡς ἥξοι, φάσ;
θερ. γέρων ἐκεῖν', ὥστε σ' ὠφελεῖν πρόθυμ.
αὐ. καὶ μὴν ἔπεμψ' αὐτ' ὀχ ἅπαξ μόνον.
θερ. μῶν ὀ δυκεῖ σοι φροντίσαι τιν' ἀγγέλων;
αὐ. πόθεν; θέλεις ὃν ἄγγελ' μολεῖν σύ μοι;
θερ. τί δῆτα φήσω, χρόνι' ὃσ' ἐκ δωμάτων;
αὐ. πολλὰς ἂν εὕροις μηχανὰς γυνὴ γὰρ εἶ.
θερ. κίνδυνον· ἑρμιόνη γὰρ ὀ σμικρὰ φύλαξ.
αὐ. ὁρᾶς; ἀπαιδ' ἂς γ' κακοῖς φίλοισι σοῖς;
θερ. ὀ δῆτα, μικδ' γ' τῶν' ὀνειδίσῃς ἐμοί.
ἀλλ' ἐμ' ἐπεί τοι κὀ πρίβλεπτ' βίᾳ
δέλας γυναικὸς, ὦ τι καὶ πάθω κακὸν.
αὐ. χώρει νῦν. ἡμεῖς δ' οἷσπερ ἐγκείμεθ' ἀεὶ
θρῆνοισι, καὶ γόοισι, καὶ δακρύμασι,
» πῶς ἀλθὲρ ἐπῃνῶμεν. ἐμπέφυκε γὰρ
» γυναιξὶ τρῦφις τ' πρεσῶν κακῶν,

Peleus enim illam, sobolesq; Pelei
Colunt, monumentum nuptiarum Nereidis.
Qui autem mihi solus est filius, eum furtim
Emisi in aliam domum, uidelicet illius uitæ timens.
Nam genitor eius neq; mihi potest
Prodesse, nec ipsi opem ferre, ut qui absit peregrè
In terra Delphorum, ubi Apollini uæsaniam
Expiat, qua ad Pythonem profectus necis
Paternæ postulauit Phœbum: cui rei nunc satisfacit,
Vt deprecando prioris erroris ueniam,
In posterum sibi deum reddat placidum & propitium.

ACTVS PRIMVS.

Famula. Andromache. Chorus. Hermione.

Fam. O Domina, nondum me hoc te nomine pudet
Vocare, siquidem & domi tuæ eodẽ te dignã
Habui, quando Troiæ colebamus solum:
Tibiq; bene uolui, & tuo, dum uiueret, uiro.
Et nunc adsum tibi ferens noua nuncia,
Terrente quidem hinc metu, ne quis è dominis sentiat,
Hinc uerò tui mouẽte miseratiõe: dira enim machinatur
Menelaus & filia in te, quæ tibi cauenda sunt.
An. O charissima conserua (conserua enim es
Huic, quæ prius regina erat, nunc autẽ infœliciter agit)
Quid faciunt? quas in me nectunt insidias,
Mihi intentantes necem longè miserrimæ?
Fam. Tuum occident, ô calamitosa, filium,
Quem aliò tradidisti emissum domo.
An. Hei mihi, iam ne rescitur, meũ foris occultari filiũ?
Vnde nam? ô infœlix ego, ut perij.
Fam. Haud scio. hæc autem illos uersare animo sensi.
[a] Cæterũ cõtrà ipsum Menelaus peregrè domo abest,
An. Perij ego ô fili, te periment
Gemini correptum uultures: tuus autem, qui dicitur,
Pater, adhuc apud Delphos moram trahit.
Fam. Non utiq; puto sic afflicta esses
Illo præsente: amicis uerò nunc deserta es.
An. Nihil fertur uenturo de Peleo?
Fam. Senex ille, ut te defendat, adest.
An. Atqui non semel illum accersiui.
Fam. Num placet tibi, ut aliquem procurem nuncium?
An. Vnde? quin tu mihi uelis ire nuncia?
Fam. Quid autem dicam, tam diu cùm absim domo?
An. Multa commenta inuenire poteris: mulier enim es.
Fa. Periculũ certè. Hermione nõ parũ sedula custos est.
An. Vides? amicis operam rebus afflictis negas?
Fam. Minimè, ne hoc mihi improperaueris.
Quin eo. Siquidem non in illustri sit posita
Vita seruæ mulieris, & si quid mali acciderit.
An. Abi nunc: nos autem, quibuscunq; immorimur,
Luctus, lamenta, & lachrimas
Sub ætherem feremus. delectat enim "
Quodammodo mulieres, præsentia "

a id est, Menelaus ad cõficiendum te cum filio, è Sparta huc profectus est

» Mala, in lingua & ore habere assidue.
Nec uerò unum, sed multa sunt quæ defleam:
Extinctus Hector, & paterna ciuitas,
Acerbáq; mea fortuna, cui illigata sum,
Indignè prolapsa in seruilem diem.
» Nemo beatus ante dici mortalium
» Debet, quàm uideris defuncti ultimam diem, «
» Quo pacto ea clausa migrarit ad inferos. «
Aten inuexit Paris, haud connubia, Troiæ,
Quando Helenæ in socium ducta cubile fuit.
Ob quam, clara ruis celsò de uertice Troia
Graiorum ualido subruta marte ducum.
Virq; meus rapitur bigis sub mœnibus Hector,
Victus Achillea (ô mala sæua) manu.
Ipsa autem è thalamis agor ad caua littora ponti,
Cultu induta nouo, serua futura, caput.
Multæ mi lachrimæ manabant, quando cubile,
Atq; urbem, & medio in puluere linquo uirum.
Me miseram, quid adhuc iuuat illa in luce morari,
Hermiones seruam? cuius adacta metu
Hoc Thetidis supplex simulachrum amplexa marinæ
Liquor, ut è saxo stilla cadens humido.

CHORVS.

O' mulier, quæ iam pridem phani Thetidis
Sedes ad solum, neq; id deseris,
Phthias cùm sim, tamen ad te Asiatico
Ortam genere uenio, si quo modo queam
Remedium feris laboribus inuenire:
Qui, ô infœlix, te & Hermionem
Tristi contentione commiserunt de gemino
Connubio: quæ & ipsa consors es
Prolis Achilleæ thori.
Cognosce fortunã, & præsens, in quod incidis malum.
Cum dominis certamen suscipis
Quos Lacedæmon edidit, ipsa existens Ilias.
Relinque sacrificijs pinguem
Aedem Deæ marinæ. Quorsum attinet
Te sic ægram indecorè turpare corpus
Ob Aten, & non euitabilem necessitatem
Dominorum? ipsa res te uictrix persuaserit.
Quare afflictaris, cum sis serua?
Quin ito, relinque pulchrum Nereidos delubrum:
Reputáq; te esse ancillam in terra
Peregrina, & in aliena ciuitate,
Vbi neminem ex tuis amicis
Vides. O' infœlicissima,
O' omnibus modis misera sponsa.
Miserrima enim uenisti ad ædes meas, Ilias.
Metu autem meorum dominorum,
Desinamus loqui (tuam interim
Miserantes uicem)
Ne Iouis ex Clytæmnestra neptis

αὐτὰ τόμ' ἀεὶ καὶ σῆς γλώσσης ἔχειν. A
πάρεστι δ' οὐ γὼ, ἀλλὰ πολλά μοι τεῖνειν,
πόλιν πατρῴαν, τὸν θανόντα θ' ἑκτορα,
τὸν τόν τε τοῦ ἐμοῦ δαίμον', ὦ σωτεῖ ζύγλω,
δουλεύουν ἦμαρ εἰς τοσοῦτο αὐαξίως.
χρὴ δ' ὅστοτ' εὐδαίμων' ὄλβιον βροτῶν, «
πρὶν αὖ θανόντα τὸν τελευταίαν ἰδῃς, «
ὅπως πράξας ἡμέραν ἥξει κάτω. «
ἰλίῳ ἀπεινᾶ πάρεις, οὐ γάμου, ἀλλ' ἁ πν' ἄταν
ἠγάγετ' σύνοικον εἰς θαλάμους ἑλῶνα.
ἃς ἕνεκ' ὦ τροίας, σὺ δὲ κὴ τυνεὶ δ' ἐλάωρον
ἑλίσ' ὁ χιλιόναυς ἑλλὰς θ' ὠκὺς ἀρῆς.
κἀγὼ τ' ἐμὸν μελέας πόσιν ἑκτορα, τὸν πόλιν τεῖχη
εἵλκυσε διφρεύων πᾶς ἁλίας θέπιδ'.
αὐτὰ δ' ἐκ θαλάμων ἀγόμαν ὑδὶ δῖνα θαλάσσης,
δουλοσύναν συγφρὰν ἀμφιβαλοῦσα κάρα.
πολλὰ ἦ δ' ἀκρυά μοι κατέβα χροὸς ἀνίκ' ἔλειπον
ἄστυ, καὶ θαλάμους, καὶ πόσιν φ' κοίτας. B
ὦ μοι ἐγὼ μελέα, τί μ' ἐχρῶν ἔτι φέγγος ὁρᾶδαι,
ἑρμιόνας δ' ἄλαν, ἃς ὕπο τειρομένα,
πρὸς τόδ' ἄγαλμα θεᾶς ἱκέτις πρὶ χεῖρε βαλοῦσα,
τάκομαι ὡς τε τρίνα πιδ' ἀκόνα λιβάς.

χορός.

ὦ γύναι, ἃ θέπιδος δ' ἀπέδυν ἡ αὐάκτορα βάσεις
δαρὸν, οὐδὲ λέπεις
φθιάς, ὅμως ἔμολον ποτὶ σαὶ ἀσπίδα γείνων
εἴ τι σοι δυναίμαν
ἄκος τ' δυσκλυτῶν πόνων εὑρεῖν,
οἵσε ἡ ἑρμιόναν δ' ἰδὶ συγφρᾷ σωκλιῖσαν·
τλᾶμον ἀμφὶ λέκτρων
δὶ δύνων ἐπίκοινον
ἐῶσαν ἀμφὶ πᾶσι' ἀχιλλέως·
γνῶθι τύχαν, λόγισαι τὸ πᾷ κακ' εἰς ὅπῳ ἥκεις. «
σταστοῦς ἁμιλᾷ,
ἰλιὰς ὦ κόρα λακεδαίμονθ' ἐκ γενέτασι, C
λεῖπε δ' ξίμηλον
δόμον τᾶς ποντίας θεοῦ τίς σοι
σαιρὸς ἀτυζομένᾳ, δ' ἐμᾶς ἀεικέλιον καταλέβειν
δεσποῦν ἀναγκαιῆς
τὸ κρατοῦν δ' ἐ σε πείσει.
τί μόχθον, ὀδίγω ὦσα μοχθεῖς;
ἀλλ' ἴθι, λεῖπε θεᾶς νηρεῖδ' ἀγλαὸν ἔδραν.
γνῶθι δ' ὦσ' ὦδὶ ξένας
δμωὶς ἐπ' ἀλλοτρίας πόλεως,
γῶθ' ὁ φίλων τιν' εἰσορᾶς
σῶμ, ὦ δυσυχεστάτα,
ὦ παντάλαινα νύμφα.
οἴκοτάτα γὰρ ἔμοι γ' ἐμολες γύναι ἰλιὰς, οἴκοις.
δεσποῦν δ' ἐμῶν φόβῳ
ἥσυχίαν ἄγομεν (τὸ ἦ σόν
οἴκτῳ φρένα τυγχάνω)
μὴ πᾶς τᾶς διὸς κόρας

A εἰ μ' εὖ φρονοῦσαν ἴδοι.
ἑρ. κόσμον μ' ἀμφὶ κρατὶ χρυσέας χλιδῆς,
σῶμά τε κόσμον τῶνδε ποικίλων πέπλων,
ὃ τ' ἀχιλλέως, ὁδὲ πελέως ἄπο
δόμων ἀπῆχας δεῦρ' ἔχουσ' ἀφικόμην·
ἀλλ' ἐκ λακαίνης σπαρτιάτιδ' θ' χθονὸς,
μενέλαθ' ἡμῖν ταῦτα δωρεῖται πατὴρ,
πολλοῖς σὺν ἐδνοις, ὡς' ἐλευθεροσομεῖν.
ὑμᾶς μὲν ἓν τοιοῖσδ' ἀμείβομαι λόγοις.
σὺ δ' ὅστε δόλη, καὶ δουλεύτ' γυνὴ,
δόμους καταχῶν ἐκβαλοῦσ' ἡμᾶς ὑλεῖς
τόσδε; συγγόμαι δ' αὐδοῖ, φαρμάκοισι σοῖς·
νυνδὶ δ' ἀκύμων δεῦρ' σέ μοι δόλωτ'.
» δεινὴ γὰρ ἡ πειθῶ τις εἰς τὰ βιάδε
» ψυχὴ γυναικῶν, ὦν ἐπῃρόσω σ' ἐγώ.
κοὐδ' φ' σ' ἀνήσει δῶμα νηρῆδ' θ' τόδε,
οὐ βωμὸς, οὐδὲ ναὸς, ἀλλὰ κατθανῇ.
B ἢν δ' ὧν θεῶν τίς σ', ἢ βροτῶν σῶσαι θέλῃ,
δεῖ σ' ὠστὶ τῶν πρὶν ὀλβίων φρονημάτων,
πῆξαι, τραπεῖν τὸ πᾶσ' δυθῶν τ' ἐμὸν γόνυ,
σαίρειν τε δῶμα τὸ μόν, ἐκ χρυσοπλάτων
τδυχέων πόδι σαίρεσσαν ἀχελῶν δρόσον,
γυναιὶ δ' ἵν' ἓ γῆς, οὐ γὰρ ἐνδ' ἑκτωρ τάδε,
οὐ πρίαμθ', οὐδὲ χρυσὸς, ἀλλ' ἑλλὰς πόλις.
εἰς ὅδε δ' ἥκεις ἀμαθίας, δύσλυε σύ,
ἢ πωδὶ πατρὸς, ὃς σὸν ὤλεσεν πόσιν,
πλῆσαι ξιωδεῖν, καὶ τέκν' αὐθῶν τε παρᾶς
» πίξειν. τοιῶτον τῶν τὸ βάρβαρον γένθ',
» πατὴρ τε θυγατροὶ, πᾶς τε μητροὶ μίγνυται,
» κόρυ τ' ἀδελφῶν. δεῦρ φόνα δ' οἱ φίλτατοι
» χωροῦσι. καὶ τῶνδ' ἀδ' νῦ ἐξέργει νόμθ'.
» ἄμη τῷ ἡμᾶς εἰσφρῇ· οὐδὲ γὰρ καλόν,
» δυοῖν γυναικοῖν ἄνδρ' νῦ' ἰδίας ἔχειν,
» ἀλλ' εἰς μίαν βλέποντες δύναιαν κύπειν,
C σφῆγσιν, ὅστις μὴ κακῶς οἰκῶν θέλει.
» χρ. ἐπίφθονον ἔχεῖμα θαλεῶν ἔφυ,
» καὶ ξυγγόμοισι δυσμενὲς μάλιστ' αἰεί.
» αὐ. φοῦ, φοῦ,
» κακὸν γε θνητοῖς τῷ νέον, νῦ τε θεῶν νέων
» τὸ μὴ δίκαιον ὅστις αὐθρώπων ἔχει.
ἐγὼ ἦ ταρβῶ, μὴ τὸ δ' ἀλεύειν με χοῖ,
λόγων ἀπώσω, πολλ' ἔχουσαν νῦν δίκα.
ἢν δ' αὖ πρατήσω, μὴ τί θεῶν δ' ὄφλω βλάβλω.
» οἱ γὰρ πονοῦντες μεγάλα, οὐ κρείσσος λόγος
» πικρῶς φρένοι τ' ἐλασσόνων ὕπο.
ὅμως δ' ἐμωτλὶ οὐ πεδιοῦσ' ἀλώσομαι.
εἴπ' ὦ νεᾶν, θεῶν σ' ἐχεγγύω λόγῳ
πειθῆσ', ἀπωθῶ γνησίων νυμφευμάτων
ὡς ἡ λάκαινα τ' φεύγῃ μέων πόλις
τύχη δ' ὑπορθεῖ, καὶ μ' ἐλεύθεραν ὁρᾶς.
ἢ θεῶν νέων τε καὶ σφεῖς γῶν σώματι,
πόλεώς τε μεγέθει, καὶ φίλοις ἐπηρεῖν,

Me tibi bene cupere sentiat.
He. Cultum hunc capitis luxus aurei,
Corporisq; indumenta, hos uariè distinctos peplos,
Non ex Achillis domo, aut Pelei
Primitias munerum huc appulsa fero:
Sed è Lacænis Spartanæ terræ finibus,
Menelaus ista nobis donat pater
Ampla cum dote: unde liberè loqui audeo.
Vos itaq; huiusmodi alloquor oratione.
Tu autem cum serua sis, & bello capta mulier,
[a] Hanc occupare me expulsa domum
Speras? Inuisa sum uiro tuis ex ueneficijs,
Sineq; prole, mihi flaccescit uterus.
Miræ enim Asiaticæ terræ sunt fœminæ
Talium rerum artifices. à quibus te ego compescherò,
Nihil te hæc iuuabit ædes Nereidos,
Non ara, neq; templum: sed moriêris.
Sin autem quispiam deorum aut hominum uelit
Te seruare, oportet te pro priore illo beato fastu,
Trepidare, & contrahi, abiectamq; meis genubus
Aduolui, domumq; uerrere meam ex aureis
Vasis despergentem roscidos Acheloi latices,
Et cognoscere ubi terrarũ sis. Nõ enim hic Hectoreſt,
Non Priamus, non aurum, sed Græca ciuitas.
Eò ô tu infœlix, uenis dementiæ,
Vt cum filio patris, qui tuum interemit uirum,
Dormire audeas, & ex ipso authore necis liberos
Parere. Talis nimirum omnis barbarorum gens est: «
Pater filiæ, & matri miscetur filius, «
Sororq; fratri. Quin ad cædes charissimi «
Procedunt: nullaq; ab his flagitijs lex cohibet «
Eos. Illa ne ad nos feras. Non enim decet, «
Duabus unum uirum imperare fœminis. «
Sed ad unam, quæ sit thori socia, uenerem (uelint. «
Respicietes acquiescũt, quicunq; nõ malè domũ regere «
Cho. Inuidiosum quiddam est sexus mulierum,
[b] Atq; præcipuè & semper infestum corrualibus.
And. Eheu.
Malum mortalibus iuuentus, atq; iuuentæ,
Si quis hominum adhibeat iniusticiam.
[c] Ego aũt uereor, ob id q. tibi seruiã, (ratiões habeã.
Vt sermo meus locũ sit habiturus, licet iustas multasq;
Rursus uerò si uicero, ne in hoc mihi accersam malum.
Elati enim, & fastuosi acerbè ferunt,
Vt inferiorum sit potior oratio.
Attamen nunquam meo ipsius prodat indicio,
Dic, ô puella, quibus nam tutis rationibus
Persuasa, te legitimo amolior thoro?
Quasi Lacæna, quàm Phrygium sit ciuitas
Minor, cedatq; fortuna, & me cernas liberam:
An ue iuuenili & florenti corpore,
Ciuitatisq; magnitudine, ac amicis elata,

a Alij non interrogatiuè hæc legunt. lector tuum sequere iudicium.

b id est, Nõ fert alias, quas maritus amet, mulieres.

c uel, Ego autẽ uereor, ne mea me seruitus à sermõe reijciat, multas iustas habentẽm ratiões.

Tuam præ te occupare uolo domum?
Num ut ipsa liberos pro te pariam
Seruos, mihi miseram ærumnam & molestiam?
Aut quis meos filios Phthiæ feret
Esse principes, si tu non pepereris?
Amant scilicet Græci me, idq; propter Hectorem:
Quodq; ipsa obscura, nec regina fuerim Phrygum.
Non ex meis te odit maritus pharmacis,
Sed quòd ei commodè conuersari non queas.
Nũ & hæc amoris illecebra est.[a] Nõ forma, ô mulier,
Sed uirtutes afficiunt coniuges.
Tu autem si quid te mordet, illico Lacæna ciuitas
Beata est, Scyrum autem nihili facis:
Diuesq; es inter non diuites, & Achille maior tibi
Menelaus: ob hæc te maritus odio habet.
„ Decet enim mulierem, etsi malo data sit uiro,
„ Aequo animo esse, nec de fastu contendere.
Si uerò in niuali Thracia uirum
Haberes principem, ubi uicissim thorum
Multis uir unus dat & communicat,
Occideres' ne istas? At sic non satiabilem concubitus
Cupiditatem omnibus mulieribus apponeres.
Turpe id esset: & si hoc malo, quàm uiri, grauius
Laboremus, tamen id pulchrè cælanus & cõponimus.
Quin ego charissime Hector, in tuam gratiam
Tuos amores haud molestè tuli, quoties te Venus aliò
Mammamq; iam sæpius tuis spurijs (uerteret:
Præbui, ne qua in re tibi aduersa aut molesta essem.
Et ita agendo, uirtute mihi uirum
Conciliaui. Tu autem neq; guttam aerij roris
Asidere tuo uiro metuens sinis.
Ne tuam parentem uirorum amore, ô mulier,
„ Imiteris. Malarum enim matrum
„ Mores fugere debent liberi, quibus mens inest.
Cho. O' domina, quatenus tibi uidetur, & fieri potest,
Eatenus huius parère uelis sermonibus. (procedis,
He. Quid magnificè loqueris, & ad certamen uerborũ
Ac si ipsa sis continens ac sobria, nos uerò minus?
An. Certè te haud talem esse, tua prodit oratio.
He. Tua mens mihi nunquam cohabitet, mulier.
An. Adolescentula es, & loqueris de turpibus.
He. Tu quidè nõ loqueris, sed in me, quantũ potes, facis
An. Nũ tu dissimulabis dolorẽ de Cypride? (turpiter.
He. Quid? Nõ ista mulierib. ex oi parte sunt præcipua?
An. Rectè quidẽ utẽtibus: sin minus, parũ honesta sunt.
He. Non barbarorum legibus hanc urbem colimus.
An. Et hic non uacãt turpitudine, quæ illic turpia sunt.
He. Callida tu, callida: sed tamen te oportet mori.
An. Vides, simulachrum Thetidis ut in te respicit?
He. Scilicet quod odit tuam patriam propter Achillis
An. Helena mater tua, non ego, ipsum perdidit. (cædẽ.
He. Num & ulterius mea mihi exprobras mala?

[a] scilicet posse cõmodè uti uiro.

οἶκον κατασχεῖν σὸν σὸν αὐτὴ σὸν θέλω; A
πότερον ἵν' αὐτὴ παῖδας αὐτὴ σοῦ τέκω
δούλους, ἐμαυτῆς τ' ἀθλίαν ἐφολκίδα;
ἢ σοῦ ἐμοὶ τις παῖδας ἀξανέξεται
φθίας τυραννεῖν ὄντας, ἢν σὺ μὴ τέκῃς;
φιλοῦσι γάρ μ' Ἕλληνες, Ἕκτορός τ' ἄπο,
κοὐκ τ' ἀμαυρὰ, κοὐ τύραννον ἢν φεύγῳμι.
οὐκ ἀξ' ἐμοῦ σε φαρμάκων συγεῖ πόσις,
ἀλλ' εἰ ξυνεῖναι μὴ πέπονθ' ἅκ κυρεῖς.
φίλτρον ἦ καὶ τόδ', ὃ τὸ κάλλος, ὦ γυναῖ, «
ἀλλ' αἱ ἀρετὰ τέρπουσι σοῦς ξυνοῦντας. «
σὺ δ' εἰ μ' ἐν τι κινεῖς, ἢ λάκαινα μὲν πόλις
μέγ' ἔστ, τὸν δὲ σκῦρον οὐδαμοῦ τίθῃς·
πλουτεῖς δ' ὢν ὀ πλουτοῦσι, μενέλεως δὲ σοι
μείζων ἀχιλλέως. τοῦτό τοι σ' ἔχθει πόσις.
χρὴ γὰρ γυναῖκα, κἂν κακῶν τοῦσδε θῇ, «
σόργειν, ἄμιλλάν τ' οὐκ ἔχειν φρονήματος. «
εἰ δ' ἀμφὶ θρῄκην χιόνι τὸν κατάρρυτον, B
τύραννον ἔχοις ἄνδρ', ἵν' ἀλλήλοις λέχος
δίδωσι πολλαῖς εἷς ἀνὴρ κοινόμενος,
ἔκτεινας ἂν τάσδ'; ἦ τ' ἀπληστίαν λέχους
πάσαις γυναιξὶ πῶς θεῖσ' ἂν εὐρέθης,
αἰσχρόν γε. καί τοι χέρσον ἀρσένων νόσῳ
τοῦτ' ἐν νοσοῦμεν, ἀλλὰ πρασσόμεν καλῶς.
ὦ φίλτατ' ἕκτορ, ἀλλ' ἐγὼ τὸν σὸν χάριν,
εἰ καὶ ξυνοίσω, εἴ τι σε σφάλοι κύπρις·
καὶ μαστὸν ἤδη πολλάκις νόθοισι εἶς
ἐπέχον, ἵνα σοι μηδὲν ἐνδοιάζω πικρόν.
καὶ τοῦτο τῇ δρῶσα, τῇ ῥετῇ πεσοῦμαι
πόσιν. σὺ δ' οὐδὲ ῥανίδ' ἐπαιθείας δρόσου
τῷδ' σῷ πεσεῖν αὐδοῖ δεμαίνουσ' ἐᾶς.
μὴ τὸν τεκοῦσαν τῇ φιλανδρίᾳ, γυναῖ,
ζῆτει πελθεῖν· ἢν κακῶν γὰρ μητέρων «
φεύγειν τρόπους χρὴ τέκν', οἷς ἔνεστι νοῦς. C
χο. δέσποιν', ὅσον σοι ῥᾴδιος πεῖσαι,
τοσόνδε τοῖσδε τοῖσδε συμβῶσα λόγοις.
ἑρ. τί σεμνομυθεῖς, κεἰς ἀγῶν' ὀρθῇ λόγῳ,
ὡς δὴ σὺ σώφρων, τἀμὰ δ' οὐχὶ σώφρονα;
αὐ. οὐκοῦν ἐφ' οἷς γε νῦν κεκθέσκας λόγοις.
ἑρ. ὁ νοῦς ὁ σός μοι μὴ ξυνοικοῖν, γυναῖ.
αὐ. νέα τοι φύσας, καὶ λέγεις αἰσχρῶν τορί.
ἑρ. σὺ δ' ὃ λέγεις γε, δρᾷς δ' ἐμ' εἰς ὅσον δύῃ.
αὐ. οὐκ ἂν σιωπῇ κύπριδ' ἀλγήσεις τορί;
ἑρ. τί δ' ὁ γυναιξὶ τοῦτο πρῶτα παντάχῃ; «
αὐ. καλῶς γε χρωμένοισιν· εἰ δ' μὴ, ὁ κακά.
ἑρ. οὐ βαρβάροις νόμοισιν οἰκοῦμεν πόλιν.
αὐ. κἀκεῖ τὰ γ' αἰσχρὰ, κἀνθαδ' αἰσχύν ἔχει.
ἑρ. σοφὴ σοφὴ σύ· κατθανεῖν δ' ὅμως σε δεῖ.
αὐ. ὁρᾷς ἄγαλμα θέτιδος ὃ εἰς σ' ἀφεβλέπουσ;
ἑρ. μισῶ γε πατρίδ' α σὴν ἀχιλλέως φόνῳ.
αὐ. ἑλένη νιν ἄλεσ', οὐκ ἐγὼ, μήτηρ γε σή.
ἑρ. ἦ καὶ πρόσω γὰρ ἢν ἐμοῦ ψαύσεις κακῶν;

αὐ. ἰδὸ

A αὐ. ἰδὸ σιωπῶ, κἀπιλάζομαί στόμα.
ἑρ. ἐκεῖνο λέξον, ὅθεν ἕνεκ' ἐπάλω.
αὐ. λέγω σ' ἐγὼ νοῦν οὐκ ἔχειν, ὅσον σε δεῖ.
ἑρ. λείψεις τόδ' ἁγνὸν τέμενος θαλίας θεοῦ;
αὐ. εἰ μὴ θανοῦμαί γ'. εἰ ἢ μὴ, ὁ λείψω ποτέ.
ἑρ. ὡς τοῦτ' ἀρῶμαι κοὐ μενῶ πόσει μολεῖν.
αὐ. ἀλλ' ὁδ' ἐγὼ μὲν πρόσθεν ἐκδώσω μέ σοι.
ἑρ. πῦρ σοι πεσοῖσω, κοὐ νόμον σὸν πεσκεψομαι.
αὐ. σὺ δ' ὦν κάτοιδε. θεοὶ γὰρ εἴσονται τάδε.
ἑρ. καὶ χρῳτὶ δεινῶν τραυμαδῶν ἀλγηδόνας.
αὐ. σφαῖρ' αἷματος θεᾶς βωμοῦ, ἢ μετεισί σε.
ἑρ. ὦ βάρβαρον σὺ θρέμμα, καὶ σκληρὸν θρᾴσος·
ἐκπαρθρεῖς δὴ θανάτου; ἀλλ' ἐγώ σ' ἕδρας
ἐκ δὴ ἐκεῖσαν ἀξαναστήσω τάχα.
τοιοῦδ' ἔγω σε δέλεαρ. ἀλλὰ γὰρ λόγοις
κρύψω· τόδ' ὄργον, αὐτὸ σημανεῖ τάχα.
κάθησ' ἑδραία. καὶ γὰρ εἰ τορίξ σ' ἔχει
B πικρὸς μόλιβδος, ἀξαναστήσω σ' ἐγώ,
πρὶν ὃν τοῦ ποιθας παῖδ' ἀχιλλέως μολεῖν.
„ αὐ. τοῦ ποιθα. δεινὸν δ' ἐρετεῖν ἢ ἀγρίων
„ ἄκη βροτοῖς θεῶν ἐγκατασῆσαί πυρ·
„ ἀδ' ἐς ἐχίδνης, καὶ πυρὸς πόρευτόν,
„ ὀδεὶς γυναικὸς φάρμακ' ἀξεύρηκέ πω
„ κακῶς τοῖσδε σεμνὸν ἐσμὸν ἀνθρώποις κακόν.

χορός.

ἦ μεγάλων ἀχέων ἀρ' ἐπῆρξεν,
ὅτ' ἰδαῖαν ἐς νάπαν ἦλθ' ὁ
Διὸς υἱὸς καὶ Μαίας τε·
τρίπωλον ἅρμα δαιμόνων
ἄγων, τὸ κελλιζυγὲς·
ἐπὶ δὲ συγοῖν
κεκορυθμένον δόμον θέας,
πεδὸς ἀδὴ βάτα,
βοσκὰς τ' ἀμφὶ μονόστροφον νεανίαν,
C ὀρεμόν δ' ἔσω χορὸν αὐλῶν.
τοῖ δ' ἐπεὶ ὑλοκόμου νάπη ἦλθον
ἐρέαν, πιδάκων νίφαδι
ἀγλαφῆ τε σώματ' ἐν δροσοῖς,
ἔβαν τε τριαμίδαν, ὑπόρ-
βολαῖς λόγων δυσφρόνων
πεθελλόμεναι.
κύπρις εἶπε λόγοισι δολίοις·
τρφνοῖς ἢ ἀκοῦσαι,
πικρὰν ἐν συγχυσιν βίου φυγῶν πόλεω
παλαίνα, πορ γάμοις τε τροίας.
εἶθε δ' ἐπὶ κεφαλᾶς ἔβαλεν κακὸν,
ἅ τις τέκνῳ ποτὲ παρίν,
πρὶν ἰδαῖον κατοικίσαι λέπας,
ὅτε νιν πρὸς θεαισὶν δάφνας
βόασε κασάνδρα κλαῦσαι,
μεγάλαν τριάμου πόλεως λώβαν.
πίν' ἐκ ἐπῆλθε; ποῖον οὐκ ἐλίσσετο

An. Ecce taceo, & os comprimo.
He. Quin illud dic, cuius gratia hic adsum.
An. Dico minus te, quàm par sit, sapere.
He. Relinques hoc intemeratũ delubrum marinæ deæ?
An. Nisi extincta fuero: sin minus, nunquam deferam.
He. Id iam conuenit, nec expecto, dum redeat, uirum.
An. At ego quidem nec antè me tibi dedam.
He. Ignem tibi admouebo, nec habebo rationem tui.
An. Quin combure: dij enim hæc uidebunt.
He. Adhæc corpori sæuas plagas grauium uulnerum.[a]
An. Impiato cruore aram deæ, quæ à te exiget pœnam,
He. O' barbaram te pecudem, & duram audaciam:
Tolerabis igitur mortem? At ego te mox è sede
Ista etiam uolentem excuscitauero.
Talis mihi, quo te eliciam, esca. Sedenim uerba
Apud me continebo: res ipsa mox illud indicauerit.
Sede firma: etenim si te circumcirca communiat
Liquefactum plumbum, tamen ut surgas efficiam,
Priusquam quem persuasisti. filius Achillis redeat.
An. Persuasisti. Aduersus quidem reptiles bestias «
Deus aliquis ministrare potuit remedia, «
Quæ uiperam & flammam superarent: «
Nullus autem malæ mulieris pharmaca «
Vnquam inuenit. Tale sumus mortalibus malum «

CHORVS.

Magnorum sanè dolorum autor extitit,
Quando in Idæum nemus uenit
Maiæ & Iouis filius:
Cùm trijugem currum dearum,
Illum scilicet pulchrè iunctum,
Instructumq; ad certamen de
formæ præstantia,
Ad casas bubulci duceret:
Vbi iuuenis, pastor solitarius,
Remotas habebat caulas.
Hæ, postquam in saltus uenêre,
Vbi frondosi colles, abluêre nitentia
Corpora lymphis fontis irrigui:
Et ad Priamidem accesserunt,
Instructæ nouis ac miris orationibus,
Quibus à recta ipsum detorquerent mente:
Cepitq; Cypris uerbis dolosis,
Iucundis quidem auditu,
Sed quæ tristem confusionem uitæ, Phrygum
Ciuitati miseræ, Pergamisq; Troiæ allatura erant.
Vtinam neci dedisset, perdidissetq;
Quæ quondam peperit Parim,
Priusquam habitasset Idæum uerticem,
Quando ipsum apud diuinam laurum
Cassandra clamauit interficiendum,
Magnam urbis Priami noxam.
Quem non accessit? quem non è procerum

[a] scilicet ad mouebo.

Catu

Cœtu obsecrauit, ut puerum interficer·nt?
Non enim uenisset ad Iliades
Seruile iugum, nec te, ô mulier,
Ista principum domus haberet.
Sed occisus (scilicet Paris) sustulisset tristes Græciæ
Labores, quibus apud Troiam inuentus hastis
Pugnax decemnium exercita est.
Nec uidua cubilia relicta essent,
Et senes orbi liberis.

ACTVS SECVNDVS.

Menelaus. Andromache. Chorus. Molottus.

Men. ADsum, tuo deprehenso filio, quem in aliã domũ
Furtim exposuisti, & clàm mea filia.
Tu enim iactabas, hoc simulachrum deæ tibi, (cat
Et huic, & ijs qui absconderunt, saluti fore. Sed iã indi
Res ipsa, te minus Menelao sapere, ô fœmina.
Et nisi te ex huius templi sede emoueris,
Hic pro tuo corpore mactabitur.
Hoc igitur tecum cogitanum ipsa mori uelis,
An hunc perire pro his quæ perpetras,
Ac in me peccas, & gnatam meam?
And.[a] O opinio opinio, innumeris mortalibus,
Iisq; nihil existentibus, uitam tumido extulisti strepitu:
Quibus autem uerè partum est decus honesti nominis,
Eos beatos dico: at qui falso titulo gerunt (lentia est.
Existimationẽ, hos reprobo, [b] nisi q̃ hæc fortunæ inso-
Tu iam olim ductor Græcorum exercitus,
Troiam Priamo ademisti, ea uir ignauia,
Qui pro iuuencula filia tantam ferociam
Verbis spiras: cumq; infœlici fœmina,
Eaq; serua ad pugnam descendis. Non amplius iudico
Nec te Troia dignum, nec rursus te [c] Troiam.
Foris tantum, de quibus est opinio prudentiæ,
Splendidi sunt: intus autem æquales omnibus,
Nisi quid opibus ualeant, id quod magnam uim habet.
Menelae, age conferamus inter nos rationes.
Esto, mortua sim tuæ filiæ, & me perdiderit,
Tamen nondum cruentum effugerit piaculum:
Quin & tu apud multos periclitaberis
Me cæsa: eò enim te adiget, ad necem præstita opera.
Sin autem ego, quò minus moriar, subterfugero,
Num filiũ meũ occidetis? at quo animo id pater feret,
Si reuersus filium compererit mortuum?
Non sic Troia uocat ipsum pusillanimem,
Sed quatenus conuenit, procedit: digna enim Peleo
Et Achille patre facta [d] designauerit,
Tuamq; filiã domo [e] expulerit. Tu aũt alij dans nuptui
Illam, quid dices? utrum, quòd ignauum uirum
Ipsius uirtus fugiat? at uana erit tua oratio.
Quis porrò ipsam ducet? An uiro carentem domi,
Vsq; dũ cana fiat, uiduã cominebis? ô te miserũ uirum;
Non uides quæ tuo capiti inundent mala?
Quot ne mauis tuam filiam ferre uiri concubitus,

a Opinionẽ hic uocat existimationem uanam de uirtute fucata.
b Interpres exposuit τῆς τύχης ἥτοι χαρισαμένης, id est, ut qui fortunæ beneficio tantũ ela ti & clari sint, non uera uirtute. eaq; est uera expositio huius loci, utcunque alij uarient.
c scilicet di gnã iudico.
d designabit
e expellet

Licet cum iniuria, quàm ferre quæ ego dico?
Non decet, leues ob res grandia accersere mala: "
Neq; siquidem mulieres sumus, intractabile malum; "
Viros mulieribus ingenio fieri similes. "
Nos enim si tuam filiam tractamus pharmacis,
Eiusq; uterum abortire facimus, ut ipsa dicit:
Volentes, non coacti, neq; ad aras
Confugientes, luemus supplicium
Tuis generis, quibus non minus pœnæ
Debuero, si illis autor orbitatis sim.
Nos † quidem tales, sed unum animi tui est crimen, † id est, rationes quidem nostræ ita habent.
Quod me terreat: propter litem de muliere,
Et infœlicem perdidisti urbem Troiæ.
Ch. Suprà quàm mulierem ad uirum decet, locuta es:
Et tibi modestia aberrauit mentis à scopo.
Me. Mulier, sunt ista exilia, nec digna imperio,
Vt ais, meo, neq; Græcia.
At hoc rectè scias: cuius rei * quis usum habet, * Ita Gellius hãc phrasim (χρῆσιν ἔχω) exponit.
Ea unicuiq; maior est, quàm cepisse Troiam.
Et ego filiæ (magna enim hæc iudico)
Ne repudietur, auxilium feram.
Alia quippe mulier mala in secundis ferat:
A uiro autem quando excidit, uita excidit.
Porrò illum in meos seruos habere imperium,
Et uicissim me, meosq; in illius decet.
Nihil enim inter amicos proprium, qui quidem "
Verè amici sunt, sed bona communia. "
Si autem expecto absentes, nec res optimè
Meas constituo, iners nimirum sum, & prudẽs parum.
Sed egredere ex hoc delubro deæ,
Vt cùm mortua fueris, puer hic fatum effugiat:
Te autem mori recusante, hunc interficiam.
Alteri ex duobus uobis uitam necesse est amittere.
An. Hei mihi, duram sortem & optionem mihi
Vitæ offers: nam & sortita, misera sum:
Et non sortita, æquè infœlix existo.
O qui atrocia agis, causam ob minutulam,
Persuaderi te sinis quòd occidis me? quamobrem?
Quam urbem prodidi? quẽ ex tuis liberis necaui ego?
Cuius domum incendio uastaui? coacta cum dominis
Concubui. Et tamen me, non illum perimes,
Autorem horum: præterito ne principio mali,
In finem, qui posterior est, ferris impetu?
Heu dira mala, ô misera mea patria,
Quàm indigna patior. quorsum attinebat me parere,
Doloremq; dolore cumulare duplici?
Verùm quid ista ploro, & ea quæ ante pedes sunt
Non defleo, nec reputo mecum mala?
Quæ cædem Hectoris raptati curribus
Vidi, & combustum miserandis Ilium modis,
Ipsa autem serua classem meaui ad Argolicam
Crinibus abstracta: & ut Phthiam ueni,

Nubo interfectoribus occisi Hectoris.
Quid ergò uiuere porrò iuuaret? quò mihi respiciẽdũ?
Præsentes nc, an ad fortunas præteritas?
Vnicus hic mihi erat filius, utræ oculus:
Hunc occidere parant, quibus id sedet animo,
Haud propter afflictam uitæ meæ [a] uicem.
In hoc enim spes aliqua, si seruetur, sita est:
Mihi uerò probrum non mori pro filio.
Ecce desero aras, ego quæ me dedo
Vt macter, occidar, uinciar, laqueo suffocer:
O' fili, tua genetrix, ne tu morereris,
Eo ad Plutonem. sin autem fata subterfugeris,
Memineris matris, qualia passa perierim:
Tuoq; patri osculà offerens,
Lachrimasq; profundens, & explicans manus
Dic, quàm indignè mecũ actũ sit. Omnibus mortalib.
Vita sunt liberi. quisq; aũt inexpertus hoc [b] uiuperat,
Minus quidem dolet: et cùm infelix sit, sibi beatus est.
,, C. Miserere, qui hæc audis, miseratione. n. digna sunt,
,, Omnib. hominib. infortuniæ: etsi quis externus fuerit.
Quin potius te decebat in concordiam reducere
Tuã filiã, ô Menelae, & hãc, ut liberarẽtur à miserijs.
Men. Cõprehendite mihi istã fortiter cõstrictã manib.
O' famuli: haud enim gratos sermones audiet.
Ego tibi, ut sacram relinqueres ædem deæ,
Prætendi mortem filij, qua te elicui
Vt in manus meas uenires ad necem.
Et qui dem, quod ad te attinet, rem sic se habere scias.
Cæterùm de filio hoc qd fieri debeat, mea decernet fi (lia,
An occidere hunc, seu minus occidere uelit.
Sed in has ædes procede, ut cùm serua sis, discas
Liberos posthac nullis onerare contumelijs.
An. Hei mihi, dolo me tractasti: decepti sumus.
M. Promulga omnib. nõ enim imus inficias. (iusta sunt?
A. Nũ hæc uobis apud Eurotã, scita et- (pẽdi æquũ est.
M. Et iniurijs, quas apud Troiã perpessi sumus, uicẽ re-
An. Numen aũt non numẽ, nec uindictã habere putas?
Me. Quando id fiet, tum feremus: te autem interficiã.
An. Num & puerum hunc alis aulsum occides?
Me. Non: sed filiæ, si uelit, occidendum dabo.
An. Hei mihi quid nam te deplorem ô fili?
Me. Non certè satis firma spes ipsum manet.
An. O' omnibus hominibus inuisissimi è mortalibus
Spartæ incolæ, fraudulenta consilia,
Mendaciorũ principes, rerũq; malarũ machinatores,
Tortuosa & [c] inuoluta, nihil sani, sed omnia sinistrè
Et per ambages cogitãtes, immeritò floretis p Græciã.
Quid uerò non in uobis est? non plurima homicidia?
Non turpilucres? non dicentes alia quidem
Lingua, alia aũt animo sentiẽtes, semp deprehẽdimini?
Pereatis malè. Cæterùm mihi mors non ita est grauis,
Vt tibi uisa est: illud enim me perdidit,

[a] subaudiui uere iuuat.
[b] scilicet quod dixi de liberis.
[c] id est, tortiles & inuoluti.

Φθίαν, φονεύσιθ' Ἑκτορ⊖ νυμφεύσομαι, A
τί δῆτ' ἐμοὶ ζῆν ἡδύ; πῶς τί χρὴ βλέπειν;
πῶς τὰς παρόντας, ἢ παρελθόντας τύχας;
εἷς ὢν ἀεὶ δοῦλ' ὦ μοι λοιπὸς, ὀφθαλμὸς βίου·
οὓς ἐκφυγεῖν μέλλουσιν, οἷς δοκεῖ τάδε·
ὁ δ' οὐκ τόμοὶ γ' εἶνεκ' ἀθλίου βίου.
ἐν τῷδε γὰρ ἐλπὶς, εἰ σωθήσεται·
ἐμοὶ δ' ὄνειδος, μὴ θανεῖν ὑπὲρ τέκνου.
ἰδοὺ πελέπω βωμοὺς, ἥδε χειρία,
σφάξειν, φονεύειν, δεῖν ἀπαρτῆσαι δόρυ,
ὦ τέκνον, ἡ τεκοῦσά σ', ὡς σὺ μὴ θάνῃς,
εἴχω πρὸς ἅιδου· ἢν δ' ἐκεῖσ' ἀφίκωμόρον,
μέμνησο μητρὸς οἵα πλᾶσ' ἀπωλόμην·
καὶ πατρὶ σῷ δὸς σῷ δόμ' φιλήματων ἰών,
δάκρυά τε λείβων, καὶ πυκνοῖσιν χέρας,
λέγ' οἵ' ἐπράξα. πᾶσι δ' ἀνθρώποις ἄρ' ὧν
Ψυχὴ, τέκν' ὅστις δ' αὐτ' ἄπειρ⊖ ὧν ψέγει, "
Νοσεῖν μὲν ἀλγεῖ, δυσυχῶν τ' δυσαιμονεῖ. "
χρὴ κτεῖν ἀκούσας. οἴκτιρ' γὰρ τὰ δυσυχῆ B
Βροτοῖς ἅπασι λαῖν θυραῖ⊖ ὧν ἐνεῖν. "
εἰς ξύμβασιν δὲ χρὴ σε καὶ σὺν πᾶσ' ἄγειν,
Μενέλαε, καὶ τῶνδ', ὡς ἀπαλλαχθῇ πόνων.
με. λάβετε δέ μοι φίλ' ἀμφελίξαντ' χέρας,
δμῶες· λόγους γὰρ τ' φίλους ἀκούσεται.
ἐγώ σ' ἵν' ἁγνὸν βωμὸν ἐκλίπῃς θεᾶς,
προὔτεινε παιδὸς θάνατον· ὧ σ' ἐπήγαγον,
εἰς χεῖρας ἐλθεῖν τὰς ἐμὰς ὥστ' σφαγῶν.
καὶ τἀμφὶ σ' μὲν ὧδ' ἔχοντ' ἐπίστασο·
τὰ δ' ἀμφὶ παιδὸς τῶδε, πᾶς ἐμὴ κρινεῖ,
κτεῖν τε κτανεῖν νιν, κἄν τε μὴ κτανεῖν θέλῃ.
ἀλλ' ἕρπε' ἐς οἴκους τόσδ', ἵν' ἐς ἐλευθέρας
δόλῳ γενῶσι μὴ ποθ' ὑβρίζειν μάθῃς.
αν. οἴμοι, δόλῳ μ' ἐπῆλθον ἠπατήμεθα.
με. κήρυσσ' ἅπασιν ὁ γὰρ ὀργὴ μέθα.
αν. ἃ ταῦτ' φ ὑμῖν τοῖς παρ' Εὐρώτα, φρά; C
με. καὶ τοῖς γ' ὧν Τροίᾳ, ἔτ' παθόντας ἀντιδρᾶν.
αν. τὰ θεῖα δ' ὁ θεὸς, τί δ' ἔχειν ἡγῇ δίκαιον;
με. ὅταν τόδ' ᾖ, τότ' οἶσθ' αν. σὺ δὲ κτενῶ.
αν. ἢ καὶ νεοσσὸν τόνδ' ἐκεῖ πόρῳ πτάσας;
με. ὁ δῆτα θυγατρὶ δ' ἢν θέλῃ, δώσω κτανεῖν.
αν. οἴμοι τί δῆτα σὸ κατεύχω τέκνου;
με. ὄκνω θρασεῖα γ' ἀνὴρ ἐλπὶς αὐξανεῖ.
αν. ὦ πᾶσιν ἀνθρώποισιν ἐχθιστοι βροτῶν,
Σπάρτης οἰκοῦντες, δόλια βουλεύματα,
ψευδῶν ἄναντες, μηχανοῤῥάφοι κακῶν·
ἑλικτὰ, λοξὰ ὑγιὲς, ἀλλὰ πάντα πρίξ
φρονοῦντες, ἀδίκως δυστυχεῖτ' ἀν' Ἑλλάδα.
τί δ' ἐκ ὑμῖν οὐκ ἔστι; πολλοὶ φόνοι;
ἐκ ἀχρεοκερδεῖς; λέγοντες ἄλλα μὲν
γλώσσῃ, φρονοῦντες δ' ἄλλ' ἐφυλάσσεσθ' ἀεί;
ὄλοιτ' ἐμοὶ δὲ θανάτ⊖ ἐγ' ὅτ' ἔτω βαρύς,
ὡς σοὶ δόκουσι· λῶον γὰρ μ' ἀπώλεσεν,

A ὅδ' ἡ πάλαινα πόλις αὐαλώθη Φρυγῶν,
πόσις θ' ὁ λαμπρὸς, ὅς σε πολλάκις δορὶ
ναυτῶν ἔλεγεν αὐτὴ χόρσαις κρανῶν.
νῦν δ' εἰς γυναῖκα γοργὸς ὁπλίτης φανεὶς,
κτείνεις μ'. ἀπόκτεινε· ὡς ἀθῶν ὄν τοῦ γέ σε
γλώσσης ἀφήσω φλ' ἐμῆς, καὶ παῖδ' ἀσιῶ.
ἐπεὶ σὺ μὲν τὸν Φρυγῶν ἐν Σπάρτῃ μέγας,
,, ἡμᾶς δὲ πρὸς ἀγ'. Εἰ δ' ἐγὼ τοῦ ἀσω κακῶς,
,, Μηδὲν τόδ' αὔχει· καὶ σὺ γὰρ τοῦ ἀξεις ἀν-
λεῖς.

,, ὀλέσω' οὐ δίδυμα
,, λέκτρ' ἐπανέσω βροτῶν,
,, οὐδ' ἀμφιμάτορας πόρους,
,, ὅθ' μὲν οἴκων,
,, ἀνυμφεῖς τε λύπας.
,, τὼ μόνω μοι σφῶ τοῦ πόσις γάμοις
,, ἀκοινώνητον δύναν αὐ ἀβρὸς.
B ὀδὲ γὰρ ἐν πόλεσι
,, δύπυχοι τυρ κυνίδες
,, μᾶς ἀμείνονδ φέρειν·
,, ἄχθ⊖ τ' ἐπ' ἄχθει,
,, καὶ πάσις πολίτιας.
,, τεκτόνων δ' ὑμνοῦσιν ἔργα τοῦ δυσῶν
,, ὅθ' μόσαι φιλοῦσι γράφειν.
πνοιαὶ δ' ὅταν φέρωσι ναυτίλοις δοκεῖ,
ἐν πυθ' ἁλίων
δόξ' μα πᾶσ πόδων γνώμα,
,, ἐν σοφῶν τε πλῆθ⊖ ἀθρόον. ἀδυνέστερον
,, φαυλοτέρας φρενὸς αὐτ' κρατεῖν.
,, ἐνὸς ἀ δυνάμις αὐτ' τε μέλαθρα,
,, κατά τε πόλιας,
,, ὁπόταν εὑρεῖν θέλωσι καιρόν.
ἐλεεῖν φ λάκαινα τῶν τρα πλάτα,
Μενέλαε· ὅλα γὰρ
C πυρὸς ἀλλ' ἐστόν λέχει,
κτείνει δὲ τῶν πάλαιναν ἰλιάδα πόρων,
παῖδ' τε, δύσφορ⊖ δορὶ ὑπὸρ,
ἄθεος γ', ἄνομ⊖, ἄχαρις ὀφθον⊖.
ἔλθοι πάντα
μεταποπὰ ἐνδ' ἐπεισιν δόμων·
καὶ μὴ ἐδῶν τόδε σύγκρατον
ζεῦγ⊖ πῶ δόμων
ψυφῶ θανάτ⊖ κατακεκριμένον.
δύσαι τάδε, πλήμων δὲ σὺ παῖ,
μητρὸς λέχεων ὃς ἐπορθυνόσκεις,
ὀδὲν μετέχων,
ὀδ' αὖτ⊖ ὧν βασιλεῦσιν.
αὐ. ἀδ' ἐγὼ χέρας αἱματη-
ρὰς βρόχοισι κεκλειμένα
πέμπομαι ἐν γαίας.
μο. μᾶτ⊖ μᾶτ⊖, ἐγὼ δὲ σᾶς
πτέρυγι συγκαταβαίνω,

Quòd luctuosam urbem Phrygũ uidi cõsumptã incen-
Extinctumq; uirum inclytum, qui te hasta sæpius (dio:
Pro terrestri milite, * fecit nautam timidum. (stens
Nũc aũt in mulierẽ, sæuus armis, & truculentus exi-
Me occidis: occide: haud enim delinitum lingua
Dimittam te mea, nec tuam filiam.
Enimuerò tu magnus ac potens in Spartaes,
Nos autẽ in Troia. quòdsi ego aduersis affligar rebus. "
Nõ ob hoc insolescas: niã & tu fortasis eò rerũ uenies. "

* id est, Te sæpe exordine ad naues configere compulit.

Chorus.

Nunquam gemina laudauero "
Mortalium cubilia, "
Nec qui diuersis parentibus "
Nati sunt, liberos: utpote ædium "
Rixas, & tristes offensas. "
Vno maritus in coniugio contentus sit mihi, "
Qui se haud alijs uiris communicet, thoro: "
Neq; enim in cuitatibus "
Gemina dominia "
Leuius & commodius uno ferri solent: "
Quippe onus oneri additum, "
Seditionumq; ciuibus foret materia. "
Quin & fabris duobus, hymnorum artifices "
Litem miscere Musæ amant.
Quando item flatus nautas ferunt celeres,
Gemina mentium sententia,
Super gubernaculo,
Multitudoq; frequens sapientium, imbecillior est "
Vna mente, cui summa rei constituendæ potestas est, "
Licet sit tenuior: unius potentia ualet "
Et publicè, & domi; "
Cùm rerum expetitur tranquillitas. "
Ostendit id Lacæna ducis puella,
O' Menelae: nam per ignem
Alteros uenit in thalamos:
Occidit autem miseram puellam Iliadem,
Filiumq; propter dementes discordias,
Impia, iniqua, ingrata inuidia.
Adhuc tibi, ô ueneranda,
Mutandi destinata facultas est:
Et ne aspiciam hoc uinctum
Par ante ædes
Atro calculo mortis condemnatum.
Infœlix mulier, miserq; tu puer,
Qui propter thorum matris moreris,
Cum neq; culpæ particeps,
Nec ullius rei autor sis regibus.
An. Ego ipsa manus cruentas
Laqueis colligata
Mittor ad inferos.
Mo. Mater mater, ego uerò sub tuam
Mè recipio alam,

Et funesta uictima.
O' terræ Phthiæ principes,
O' pater, ô ueni
Amicis auxiliator.
An. Iacebis ô fili, ô chare,
Iuxta tuæ matris ubera
Cadauer cum [a] cadauere sub terra.
Mo. Hei mihi, quid patior?
Miser ego, & tu mater.
Me. Ite orco sacri:
Etenim ab hostium uenitis mœnibus.
Gemina uerò duos neci dabit necessitas:
Te enim noster auferet calculus,
Puerum autem hunc mea filia Hermione.
» Magna enim dementia esset hostium,
» Hostes relinquere, cùm liceret occidere,
» Et domum metu eximere.
An. O' marite marite, utinam
Tua manus & hasta, nunc mihi
Opem ferat, ô fili Priami.
Mo. Infelix, quod nam carmen,
Quod instans fatum declinet, mueniam?
An. Supplica, genubus
Domini accidens, ô fili.
Mo. O' chare chare, remitte mihi necem.
An. Liquor lachrimis, oculos rigo
Fletu, ceu lubricæ petræ
Opaca scaturigo, misera.
Mo. Hei mihi. quid nam malis remedij
Miser conficere queam?
Me. Quid mihi aduolueris, tanquã marinæ petræ,
Aut fluctibus, prece supplicans?
Nam meis rebus uenit utilitas:
Tui [b] uerò nullam habeo gratiam, quando
Bonam uitæ particulam consumendo
Troiam cepi, & matrem tuam:
Qua ut frui possis,
Ad Stygium Plutonem descendes.
Ch. Atqui uideo huncceuie Peleum propè
Huc seriò tendentem senili gradu.

[a] exanimis cũ exanime, umbra cum umbra.

[b] id est, nullo tui amore tangor, aut afficior.

ACTVS TERTIVS.

Peleus. Andromache. Menelaus.
Chorus.

VOs interrogo, & hunc incumbentem cædi,
Quid hæc? quomodo hæc? ex qua ratione
Laborat dom[o]? qd agitis, iniusta præter legẽ & fas ma
Menelae, reprime te, ne festines sine iure et- (chinãtes?
Duc tu me ocy[o]: nõ.n. ut uidet mihi, (cognit' de legitia.
Hoc [c] factum ocij est, sed iuueniles
Recipiendæ sunt uires, ut si unquam aliàs.
Primùm quidem, ut aura secunda lintheis,
Sic huic aspirabo. Dic, quo iure manus

[c] uel: Non enim hoc moram patitur, haud cessatio ni locus est.

κἀὐ δῦμα δ'ἀΐον. A
ὦ χθονὸς Φθίας ἡγαὐτόρδν,
ὦ πάτερ, ὦ μόλε
φίλοις ἐπίκουρος.
αὖ. ἐείς δ' ἤδη τέκνον, ὦ φίλ',
μαστοῖς ματρὸς ἀμφὶ σᾶς,
νεκρὸς ὑπὸ χθονί, σὺ νεκρῶ τε.
μο. ὤ μοι μοι, τί πάθω;
τάλας δ'ὅτ' ἐγώ, σύ τε μᾶτερ.
με. ἴτ' ἐς ὑπόχθονιοι·
κἀὐ γὰρ ἀπ' ἐχθρῶν ἥκετε τοὔργου.
δύο δ' ἐν δοσᾶν θνήσκετ' ἀναγκαῖ·
σὲ μὲν ἡμετέρα ψῆφος ἀναρεῖ,
παῖδα δ' ἐμὴ πᾶις τόνδ' Ἑρμιόνη.
Καὶ γὰρ ἄνοια μεγάλη, λιπεῖν
Ἐχθρ' ὄντ' ἐχθρῶν, ὃν ὀκτεῖνειν,
Καὶ φόβον οἴκων ἀφελέσθαι.
αὖ. ὦ πόσις πόσις, εἴθε σοῦ
χεῖρα κἀὐ δόρυ σύμμαχον
ἱκετεύμαν, Πριάμου παῖ.
μο. δύσαιμον, τί δ' ἐγὼ μόρου
τοῦ τροπον μέλω εὕρω;
αὖ. λισσοῦ δ' γόνασι
δεσπότου χρίμπτων, ὦ τέκνον.
μο. ὦ φίλ', ὦ φίλ', ἄνδρ θανάτου μοι.
αὖ. λείβομαι, δ' ἀκρύοσιν κόρας
πίζω, λιστάδ' ὡς πέτρας
λιβὰς αὐήλιος, ἁ τάλαινα.
μο. ὤ μοι μοι· τί δ' ἐγὼ
κακῶν μηχ' ἐξανύσαιμ' ἄν;
με. τί με πεφαίνεις, ἁλίαν πέτραν,
ἢ νῦμε λιταῖς ὡς ἱκετεύων;
τοῖς γ' ἐμοῖσι γένοιτ' ὠφέλεια,
σοὶ δ' οὐδὲν ἔχω φίλτρον, ἐπεί τοι
μέγ' ἀναλώσας ψυχῆς μόχθον,
Τροίαν εἷλον, καὶ μητέρα σὴν·
ἧς ἀφελοῦν,
ἄδου χθόνιον καταβήσῃ.
χο. καὶ μὴν δ' ἐδέρκα τόνδε Πηλέα πέλας,
πρεσβῆν πεφυκότα δι' ἔτη γηραιὸν πόδα.

ΔΡΑΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

πηλεύς. ἀνδρομάχη. μενέλαος.
χορός.

ΥΜᾶς ἐρωτῶ, τόν τ' ἐφεστῶτα σφαγῆ,
τί ταῦτα; πῶς ταῦτ'; ἐκ τίνος λόγου νοσεῖ
δόμος; τί πράσσετ' ἄκειτα μηχανώμενοι;
Μενέλαε, ἐπίσχου· μὴ τάχυ' ἄνδρ δίκης.
ἡγοῦ σὺ δᾶσον· ὁ γὰρ ὡς ἐοικέ μοι,
κολῆς τόδ' ἔργον, ἀλλ' ἀνήκεστείαν
ῥώμῃ ἐπαινῶ λαμβάνειν, εἴπερ ποτε.
πρῶτόν γε μὲν κατ' ὄρον, ὥσπερ ἱστοῖς
ἐμπνεύσομαι τῆδ', εἰ τῆ, τίνι δίκῃ χρᾶς

Βρόχοισιν

A Βρόχοισιν ἑκδήσαντες οἷδ' ἄγουσί σε,
καὶ παῖδ'; ὕπνου γὰρ τις ὡς ἀπόλυσαι,
ἡμῶν ἀπόντων, τοῦτο λυσίν σέθεν.
αὖ. οἶδ' ὦ γεραιέ, σὺ τέκνω θαυμάζω
ἄγουσί μ' ὅτως, ὡς ὁρᾶς. τί σοι λέγω;
ὁ γὰρ μιᾶς σε κλεινὸν πεφυμίας
μετῆλθον, ἀλλὰ μυρίων ἐκ' ἀγγέλων.
ἤκου δὲ τοῦ κατ' οἶκον οἷδ' ἅ τε κλύων
ἡ τόδε θυγατρός, ὧν τ' ἀπόλυμαι χάριν.
καὶ νῦν με Βωμὸ Θέτιδ', ἣ τὸν δύγκῃ
ἔτικτε σοι παῖδ', ὃν σὺ θαυμάζω σέθεν,
ἄγουσ' ἀφαιρήσαντες· ὅτε τῷ δίκῃ
λείψαντες, ὅδε οὐ ἀπόντας ἐν δόμῳ
μένοντες· ἀλλὰ τοῦ ἐμοῦ δρημίαν
γνόντες, τέκνο τε τόδ', ὃν οὐδὲν αἴτιον
μέλλουσι σοῦ ἐμοὶ τῇ πολυπόνῳ ματρῷ κτανεῖν.
ἀλλ' αὐτάζω σ' ὦ γέρον. τῶν σῶν πάρ'.
B πιτνῆσα γονάτων, χειρὶ δ' ἐκ' ἔστί μοι
ἡ σῆς λαβέ. θεὰ φίλτατης γενειάδος,
ῥύσαί με τῶν θεῶν· εἰ δὲ μή, θανούμεθα
ἀμφοῖν μὲν ὑμῖν, δυστυχῶς δ' ἐμοί, γέρον.
πε. χαλᾶν κελεύω δεσμὰ, πρὶν κλάσῃ τινα,
καὶ τῆδε χειρὸς διπτύχας αὐτόνα.
με. ἐγὼ δ' ἀπαυδῶ· ἄλλως ἐχ ἥσσων εἶμι,
καὶ τῆδε πολλῶν κυριώτερος γεγώς.
πε. τί; ἢ τόν ἀμὸν οἶκον οἰκήσεις μολὼν
δούλῃς; ἐχ ἅλις σοι, τῶν ἐν Σπάρτῃ κρατῶν;
με. εἷλόν νιν αἰχμάλωτον ἐκ Τροίας ἐγώ.
πε. τὸν μὸς δ' ἐγ' αὐτῇ ἔλαβε παῖς, παιδὸς γέρας.
με. ἐκῶν ἐκείνου τἀμά, τἀκείνου τ' ἐμά.
πε. εὖ, κακῶς δ' ἄ, μὴδ' ἀφαιρεῖν βίᾳ.
με. ὡς τοῦδ' ἀπάξεις ἄ πυ' ἐξ ἐμῆς χρός.
πε. σκήπτρῳ δὲ τοῦδ δὲ σὸν καθαιμάξω κάρα.
με. φαῦσόν γ' ἵν' εἰδῆς, καὶ πέλας προσελθὲ μο.
πε. σὺ γὰρ μετ' αὐδῶν ὦ κάκιστε λάκα κακῶν;
C Οἷπτ μέτεσιν ὡς γὲ αὐδάσιν λόγου;
ὅσπερ πρὸς αὐδὸς φρυγὸς ἀπελάγης λέχους,
ἄκλης' ἄδ' ἅλα δώμαδ' ἑστίας λιπὼν,
ὡς δὴ γυναῖκα σώφρον' φ' δίμοις ἔχων,
πασῶν κακίστω; οὐδ' αὖ εἰ βέλοιτό τις
» Σώφρων γένοιτο Σπάρτιάδων κόρη,
» Αἱ ξὺν νέοισιν ἐξορμῆσαι δόμους,
» Γυμνοῖσι μηροῖς καὶ πέπλοις αἰωρυοῖς,
» Δρόμους, παλαίστρας τ' ἐκ ἀναχεῖν ἐμοί,
» Κοινὰς ἔχοσι· ἐκεῖτα θαυμάζειν χρεὼν
» Εἰ μὴ γυναῖκας σώφρονας παιδεύετε;
Ἑλένην δρᾶσθαι χρεῖ τόδ', ἥτις ἐκ δόμων,
τὸν σὸν λιπεῖσα φίλτατον, ἐξεκόμασε
ναυσὶ μετ' αὐδὸς εἰς ἄλλην χθόνα.
ἐκέτι' ἐκείνης ἕνεχ', Ἑλλήνων ὄχλον
τοσόνδ' ἀθροίσας, ἤγαγες πρὸς Ἰλιον·
εἶτ' χρεῖ σ' ἀκρήσαντα, μὴ λιπεῖν δόρυ,

Laqueo uinctam isti ducunt te,
Et filium? [a] nam ceu grex quidam peris,
Absentibus nobis, & tuo domino.
An. Isti, ô grandæue, cum filio destinatam neci
Ducunt me ita, ut uides. quid dicam tibi?
Non enim unius famæ te studio,
Sed mille à nuncijs cupiui accersirier.
Audiuisti fortè, quæ huius filiæ domi
Sint discordiæ, quæ exagitant me, & perimunt.
Et nunc me fano Thetidis, quæ inclytum
Peperit tibi filium, cuius tu numen pie colis,
Extractam ducunt: neq; iure causa cognita,
Nec expectatis ijs qui domo absunt procul:
Sed quia norint meam solitudinem,
Et huius pueri, quem nullius sontem culpæ
Cum calamitosa matre parant occidere.
Quare te obsecro, ô senex, ad tuos
Adiuoluta pedes: haud enim phas est manu
Tuam charissimam contingere cæsariem:
Eripe me morti per deos. Sin minus, moriemur quidem
Vobis [b] probrose, mihi autem infeliciter, senex.
Pe. Laxari iubeo uincula, antequam ploret quispiam,
Tortosq; [c] remitti huius nodos manus.
Me. At ego ueto, alioqui te non inferior,
Et plus in illam quàm tu habens imperij.
Pe. Quid? num ut meam regas domum, huc
Venisti? non satis tibi Spartæ imperare gentibus?
Me. Cepi illam ex Troia captiuam ego.
Pe. Meus uerò illã filius accepit, filij munus honorariũ.
Me. Non illius res, meæ: & contra meæ, illius sunt?
Pe. Si bene quid, non malè facere, aut ui occidere uelis.
Me. Ita illius mea sunt, ut nunquã hãc ex mea abducas
Pe. Sceptro sed hoc tuum cruentabo caput. (manu.
Me. Attinge ut uideas, & ad me accede propius.
Pe. Tu ne inter uiros habendus, ô pessime, & orte ex
Tui ne, ceu uir sis, habenda ratio? (malis?
Quem uir Phryx coniugali exuit thoro,
Dum domum apertam & incustoditam relinquis,
Ac si pudicam haberes, nec omnium pessimam
Vxorem? neq;, si quæ cupiat
Spartiadum puellarum, casta esse queat:
Quæ cum iuuenibus deserentes domos,
Nudis cruribus & laxis peplis,
Cursus & palæstras, non tolerabiles mihi,
Communes excercent. deinde res mira est,
Quòd parum pudicas educetis fœminas?
Helenam ista interrogari oportet, quæ è domo,
Neglecto amicitiæ iure, profugit cum uiro
Imbelli, in alium orbem procul:
Et tamen illius gratia, tantas Græcorum copias
Contraxisti, & duxisti ad Ilium:
Quam potius perfidam deprehensam, te respuere,

[a] id est, ceu agni quidam ad necem du cuntur.

[b] id est, cum probro uestro.

[c] Al. implicationes manus remittere.

Nec arma mouere conueniebat, sed illic relinquere,
Mercedemq; ad hoc addere, [a] ne unquã redi ret domũ.
Sed neq; hac ratione [b] prosperum ad exitũ tua (mas.
Perduxisti cõsilia: quin multas, nobilesq; perdidisti ani-
Anusq; domi charis orbasti liberis,
Egregijsq; canos patres priuasti filijs: (cussorem,
Quorum ego infœlix unus sum: teq; [c] ipsum adeò per-
Ceu malum dæmona quendam, Achillis intueor.
Vt qui ne uidus quidem solus è Troia reuteris,
Armaq; pulchra thecis in saberrimis,
Eadem [d] istuc, & huc portaris rursus.
Vnde ego ambientem filium monebam, ne iungeret
Tecum affinitatem, nec domo acciperet
Malæ mulieris pullum: imitantur enim
Materna probra. & id uidete mihi, ô proci,
Bona prognatas matre ut ducatis filias.
Ad hæc quàm contumeliosus in fratrem fuisti,
Cùm ipsum iubes mactare filiam indignissimè.
Vsq; adeò timuisti, ne non malam haberes coniugem.
Capta uerò Troia (nam & eò ueniendum est)
Non occidisti fœminam [e] tibi mancipi, & deditam,
Sed ut aspexisti pectus, illico abiecto gladio
Oscula libasti. prodatricem palpans canem,
Veneriq; succubuisti, ô tu pessime.
Iam [f] autem in ædes ueniens meorum liberorum,
Absente uiro, grassaris, & occidis fœminam
Infœlicem ignominiosè, puerumq; qui te faciet
Plorare, & tuam, quæ mtus est, filiam,
Licet nothus sit, certè sæpenumero
Arida satio fertile & pinque uicit solum,
Multiq; spurij præstant legitimis.
Sed abiuc tuam filiam. satius est mortalibus
Pauperem & bonum, quàm malum & diuitem
Generũ [g] adjciisse, & amicũ. tu uerò nihili es homo.
Cho. Paruo ex initio hominibus non parua iurgia
Lingua comparat. unde id cauent sapientes
Mortales, ne quid litis amicis conficiant.
Me. Quid tandem dicas, senes pollere sapientia,
Rectèq; unquam haberi prudentes Graijs?
Quando tu Peleus ille, & patre natus inclyto,
Affinitate contracta, ipso quidem indigna loqueris:
In nos aũt probra cõgeris, propter mulierẽ barbaram,
Quam te decebat relegare ultra Nili flumina,
Vltraq; Phasim, & me ad id usq; adhortarier:
Vt quæ ex ea terra sit ubi cadauera
Multa, & strages Græcorum cæsæ iacent,
Et quæ ex parte nati tui sanguinis sit rea.
Paris enim, qui Achillem tuum necauit filium,
Hectoris frater erat, coniunx autem hæc Hectoris.
Et tamen cum illa idem tectum subis,
Communq; simul mensa uictitas,
Quin etiam parere sinis liberos inuisissimos.

κακῶν ἐφοβούντ', ἀλλ' ἐκεῖ αὐτὸν μένειν, A
μίσθον τε δίντα, μή ποτ' εἰς οἴκους λάβοιμι.
ἀλλ' ὅτι τοῦτο σὸν φρόνημ' ἐπούσας
ψυχὰς δὲ πολλὰς καὶ ἀγαθὰς ἀπώλεσας,
παῖδων τ' ἄπαιδας γραῦς ἔθηκας οἰκόνδε,
πολίτας τ' ἀφείλω πατέρας ἀθυμοῦντ' τέκνα·
ὧν εἷς ἐγὼ δύστλω· αὐθῶ τὸν δίκαιον σε
μάστορ' ὥς τιν' ἐσορῶν Ἀχιλλέως.
ὃς οὐδὲ τρωθεὶς ἦλθον ἐκ Τροίας μόνος,
κάλλιστα τεύχη δ' ὁ καλοῖσι σώμασιν
ὁμοῦ ἐκεῖσε, δεῦρό τ' ἤγαγον πάλιν.
ἐγὼ μὲν ἤνουν τοῦ γαμοῦντος, μήτε σοὶ
ἐνδοῦ σωφρονεῖν, μήτε δώμασιν λαβεῖν
κακῆς γυναικὸς τῶνδε· ἐκφέρουσι γὰρ
μητρὸς ὀνείδη. τοῦτο καὶ σκοπεῖτέ μοι
Μνησῆρες, ἐσθλῆς θυγατέρ' ἐκ μητρὸς λαβεῖν.
πῶς τῶνδε δ' εἰς ἀδελφὸν οὐ ἐφύβρισας,
σφάξαι κελεύσας θυγατέρ' οὐδὲν ἐπτα. B
ὥστε τὸν ἐλεῖσας, μὴ ὁ κακῶν δάμαρτ' ἔχοις.
ἑλὼν δὲ Τροίαν, εἶμα γὰρ ἀφικνοῦμαι σοι,
οὐκ ἔκτανες γυναῖκα χειρίαν λαβών·
ἀλλ' ὡς ἐσιδοῦς μαστὸν, ἐκβαλὼν ξίφος,
φίλημ' ἐλείξω, πολλὴν ἀκάλαμον κύνα,
πόνων τεφρωκὼς κύπριδι· ὦ κάκιστε σύ.
ἀφίκου τ' εἰς οἴκους τοὺς ἐμοῦ ἐλθὼν τέκνων,
πτοηθεὶς ἀπόντων, καὶ γυναῖκα δυστυχῆ
κτείνεις ἄτιμος, παῖδά θ', ὃς ἐλαύνοντά σε,
κλαύσεται ὀρφανὸς, τὴν θ' ἡμετέραν κόρην,
εἰ καὶ νόθη τέκοιμι, πολλάκις σοί τοι
Ἥρα βαθεῖαν γῆν γίγνει τοκάς.
Νόθοι τε πολλοὶ γνησίων ἀμείνονες.
ἀλλ' ἐκνομίζε παῖδα. κύδιον βροτοῖς
Πένητα χρηστὸν, ἢ κακὸν καὶ πλούσιον
Γαμβρὸν τε παῖδα. Φίλον σὺ δ' ὀλεῖ εἶ.
χο. Σμικρᾶς ἀπ' ἀρχῆς νεῖκος ἀνθρώποις μέγα C
Γλῶσσ' ἐκποιεῖ· ἀφ' οἱ σοφοὶ βροτῶν
Εὐβουλεύονται, μὴ φίλοις τεύχειν δίκην.
με. τί δῆτ' ἂν εἴποις, οὗτοι γέροντες ὡς σοφοί,
καὶ τὸν φρονεῖν δοκοῦντας Ἑλλησιν ποτε;
ὅτ' ὢν σὺ Πηλεὺς, καὶ πατρὸς κλεινοῦ γεγὼς,
κῆδος σωφάνας, ἀλγεῖ μὲν σαυτοῦ λέγεις,
ἡμῖν δ' ὀνείδη, εἰς γυναῖκα βάρβαρον,
ἣν χρῆν σ' ἐλαύνειν τοῦδ' ἔσω Νειλοῦ ῥοᾶς,
ἔσω δ' τε Φᾶσιν, ἐμὲ τε παρακελεύειν ἀεὶ,
ὅσων μὲν ἐπεφώνουν τ' ἐν σώματα
πολεῖδ' Ἑλλάδος τοῖς πεσόντα νεκρῶν,
τοῦ σοῦ τε παιδὸς ἁμαρτὸν κοινωνοῦντα.
Πάρις γὰρ, ὃς σὸν παῖδ' ἔκτεινε Ἀχιλλέα,
Ἕκτορος ἀδελφὸς ὢν, δάμαρ δ' ἦν Ἕκτορος.
καὶ τῶνδε γ' εἰσέρχει σὺ τοῦτον εἰς οἶκον,
καὶ ξυμπόπτεον ἀξιοῖς ἔχειν βίον·
τίκτειν δ' ἐν οἴκοις παῖδας ἐχθίστους ἐᾶς,

ἐγὼ

A ἐγὼ προνοίᾳ τῇ τε σῇ, λάμῃ γόρον,
κτανεῖν θέλων, τοῦδ' ἐκ χεροῖν ἁρπάζομαι.
καί τοι φέρ', ἄνδρα γὰρ οὐκ αἰσχρὸν λόγον,
ἢν πᾶς μὲν οὐ μὴ τέκῃ, τοῦ τοῦ δ' ἀπο
βλαστοῦσι παῖδες, δῆτα γῆς Φθιώτιδος
οἰκήσεις τυραννοῦς, βάρβαροι δ' ὄντες γένος
Ἕλλησιν ἄρξουσ'; εἶτ' ἐγὼ μὲν ὁ φρενῶ
μωρὸν τὰ μὴ δίκαια, σοὶ δ' ἔνεστι νῦς;
λάκτιζε νυν ἄθρει· εἰ σὺ παῖδ' ἀποστεῖλαι
δοῦς τῷ πολιτῶν, εἶτ' ἔπεμψε πιάδε,
σῇ κάλυψ' ἄν; ὁ δυνῶ ἐγὼ δ' ὑπόρ
τοιαῦτα λάσκῃς οὐν ἀναγκαῖος φίλοις;
» Καὶ μὴν ἴσον γ' ἀνὴρ τε καὶ γυνὴ δίκῃ
» Δίκαιον μὴν πῶς αὐδρὸς· ὡς δ' αὐτὸς ἀνὴρ
» γυναῖκα μωραίνουσαν ἐν δόμοις ἔχῃ.
καὶ τοῦδ' μὲν ἔστιν ἐν χεροῖν μέγα δῶρον,
τῷδ' ἐν γονεῦσι καὶ φίλοις τὰ πράγματα.
B ὑπωῤῥῶ δίκαιον τοῖς γ' ἐμοῖς ἐπωφελεῖν.
γέρων, γέρων εἰ. τὼ δ' ἐμὼ σταγόνα
λέγων. ἐμ' ὠφελοῖς ἂν, ἢ σιγῶν. πλέον.
Ἑλένη δ' ἐμέχθησ' οὐ ἑκοῦσ', ἀλλ' ἐκ θεῶν.
καὶ τῶν πλεῖστον ὠφέλησεν Ἑλλάδα·
ὅπλων γὰρ ὄντες καὶ μάχης ἀΐστορες,
» ἔλεσαν εἰς τ' ἀνδρεῖον. Ἡ δ' ὁμιλία
» Γαύτων βροτοῖσι γίγνεται διδάσκαλος.
ἐὰν δ' ἐς πόδ' ἔλθῃ ἐμῆς ἐλθεῖν ἐγὼ
γυναικὸς, ἔχον μὴ κτανεῖν, σωφρόνειν.
οὐδ' ἂν σε φόνον ἤθελον κατακτανεῖν.
ταῦτ' εὖ φρονῶν σ' ἐπῆλθον, οὐκ ἐργῶν χάριν.
ἢν δ' ὀρθοῦμαι, σοὶ μὲν ἡ γλωσσαλγία
μείζων. ἐμοὶ δὲ κέρδος ἡ πρόμηθία.
χο. παύεσθον ἤδη, λῶστα γὰρ μαχεῖν τάδε
λόγων ματαίων. μὴ δύο σφαλῆτ' ἅμα.
τη. Οἴμοι, κατ' Ἑλλάδ' ὡς κακῶς νομίζεται,
» Ὅταν τροπαῖα πολεμίων σῶσι στρατὸς,
C Οὐ τῶν πονούντων τὸν ἀρὴν ἡγοῦνται τόδε,
» Ἀλλ' ὁ στρατηγὸς τοῦ δίκαιον αὐτοῦ·
» Ὃς εἷς μετ' ἄλλων μυρίων πάλλων δόρυ,
» Οὐδὲν πλέον δρῶν ὄνος, ἔχει πλείω λόγον.
» Σμικροὶ δ' ἐν ἀρχαῖς ἤμπνοοι τῷ πλήθει,
» Φρονοῦσι δίκαια μεῖζον, ὄντες δ' ὀρθοί.
» Οἱδ' εἰσὶν αὐτῶν μυρίων σοφώτεροι,
» Εἰ τόλμα πρὸς θυμὸν, βόλοιτο δ' ἅμα.
ὡς καὶ σύ, σὸς τ' ἀδελφὸς, ἐξωκωμῶσι
Τροίᾳ κάνθαδε, τῷ τ' ἐκεῖ στρατηγίᾳ,
μόχθοισιν ἄλλων καὶ πόνοις ἐπηρμένοι.
δ' ἐξῶ δ' ἐγὼ σοι, μὴ τὸν Ἰδαῖον πάρειν
μείζω νομίζῃν Πηλέως ἐχθρὸν ποτε,
εἰ μὴ φθορεῖ δ' ὡς τάχιστ' ἀφ' ἡμῶν γεγὼς,
ἐλᾷ δ' οἴκων δ' ἀπαστάζας κόμης.
ἢ σῆς ὄζα μόχθ', ὃν ἀνέβετο

Quæ ego, prouidens tibi & mihi, senex,
E medio tollere uolens, hanc è manibus eripio.
Atqui age (uerbis enim confligere haud turpe est)
Si mea filia non pepererit, ex illa autem efflorueriut
Liberi, hos ne terræ Phthiotidos
Principes constitues, & genere orti barbaro
Græcis imperabunt? Et deinde ego quidem desipio
Iniqua habenti odio, in te autem mens inest?
Quin illud iam dispice: si tu filiam tuam
Elocasses alicui cui, & tale quid ussuenisset ei,
Num [a] mussitasses? non opinor. nũc propter peregrinã
Huiusmodi uerba fundis in amicos necessarios?
Aequale ius habent uir & mulier iniuria
A uiro affectatitidemq; uir si domi alat
Libidinantem & impudicam coniugem:
Et huic quidem magnum robur in manu est,
Illa autem in parentibus & amicis rerũ iudiciã habet.
Iustum ergo est, ut meis opituler.
Senex, [b] senex es. dum uerò meam militiam
Memoras, plus me commendas, quàm si taceas. (minũ
Cæterùm Helena nõ uolens peccauit, sed sic agente nu
Vt plurimumq; illud auxit Græciam.
Nam cùm armorum expertes essent, & certaminum
Martis, ad fortitudinis laudem excesserunt. Vsus enim
Omnium rerum magister est mortalibus.
Quod autem in conspectũ meæ coniugis ueniens, ego
Temperarim, ne occiderem eam, laus hæc continentiæ
Meæ est, neq; te Phocum interemisse uelim.
His tibi placido animo, non iræ gratia, [c] obuiam (gæ
Ire uolui. quod si succensès: tibi linguæ morbus, & nu-
Superant, mihi autem lucro prouidentia.
Cho. Desinite iam friuolè uerbis uelitari pluribus:
Satius enim hoc est, ne ambo impingatis simul. (est,
Pe. Hei mihi, quàm malè apud Græcos in more positũ
Vt cùm trophæa de hostibus exercitus statuerit,
Non id ducant esse facinus militum,
Sed imperator huius sibi gloriam uendicet:
Qui unus cum innumeris alijs hastam uibrans,
Licet nihil amplius uno agat, plus fert famæ tamen.
Qui autem elati in ciuitate magistratus gerunt, ij
Altùm supra plebem sentiunt, cùm sint homines nihili.
Quin reliqui eos innumeros prudentia
Anteeant, si accederet simul animus & audacia.
Quemadmodum & tu, fraterq; tuus tumescitis
Propter Troiam, & illic [d] acta imperia
Elati aliorum scilicet ærumnis & laboribus.
Ostendam uerò tibi, ne posthac Ideum Parin,
Quàm te, maiorem hostem Pelei
Existimes, nisi ocyus hac terra decesseris
Tu & sterilis filia: quam ille ex me latus
Hac correptam coma [e] agitabit per domum,
Vt quæ sterilis iuuenca, ferre recusauerit

a Ne recipe-
res in domũ.
b id est, Non
prosperè mẽ
ti & sensis
tuis uelificatu-
es. uulgaris interpre-
tatio habet:
Cõsilium tuũ
stabiliuisti.
c id est, Te au
torem necis
Achilleo, exi
tijq; tuum
aspicio.
d id est, qua-
lia ad Troiã
portasti, talia
& reportasti.
hoc est, inte-
gra & pul-
chra, id quod
arguit, Mene
lam nõ mul
tũ usum fuis-
se armis.
e id est, Hele
nam qui iam
in tuam pote
statem uene-
rat.
f Ita rectius
interpretari
duo uersus
possũt uiden-
tur: Iam autẽ
ad ædes ue-
niens meis li-
liberis
Absentibus
grassaris per
dis, & fœmi
nam miseram
contumelio-
se occidis. Vi
detur autem
esse συγχωνεία
quædam con
structionis.
g acquisiuisti
sc.

a Al. num ta
citè fedisses.
b Al. expo-
nunt, Nimiũ
senex es.
c Al. hæc te-
cum expostu
lare uolui.
d gesta.
e tractabit.

Alias parientes, ob id quòd ipsa careat liberis.
Num si spes sobolis tibi de filia pereat,
Illico nobis orbis æuum agitandum est?
Discedite ab illa famuli, ut planè discam,
Num quis me soluentem manus illius prohibere uelit.
Attolle te ipsam, quò ipse, licet ætate tremulus,
Tortos uinculorum nodos laxem ac soluam.
Sic'ne ô pessime huius læsisti manus?
Bouem an leonem putasti laqueis constringere?
Aut ne gladio arrepto in te uindicet
Timuisti? serpe huc sub ulnas, ô puer,
Simulq; solue matris uincula, in Phthia te ego
Educabo, magnum his hostem, Cæterùm si belli gloria
Spartanis deforet, & Martis studium,
Cæteris in rebus (quod sciatis) præstaretis nemini.
„ Ch. Remissum quiddam & pacatum est, senum tribus,
„ Verùm irritatum, haud facilè iram regit.
Me. Nimis præceps ferris ad conuicia.
*Al. propter nim, uidelicet quòd iniuriosius fit tractata Hermione, propter pellicē Andromachen.
Ego uerò * ui ingressus Phthiam
Nihil indignum aut absurdum nec agam nec patiar:
Et nunc quidem, cum haud abundè sit mihi ocij,
Domum abeo. est enim non procul ciuitas
A' Sparta quædam, antehac quidem fida & socia,
Nunc autem hostilia in nos agit: eam milite
Nostro tentabimus, ut rursus subditam iugo
Habeamus. ubi uerò illic res ex animi sententia
Constituero, redibo, præsensq; apud præsentes
Generos rationes omnes docebo, & docebor pspicuè.
Etsi de ista pœnas sumpserit, seq; porrò exhibuerit
Erga nos modestum, modesto uicissim me
„ Vtetur. at ferociens, uicissim feroces experietur,
„ Factaq; pro factis mutuo accipiet munere.
Tuos autem sermones leuiter fero:
Nam quasi umbræ similis uocem habes,
Præterq; uerba nihil præstare rerum potes.
Pe. Accede mihi huc sub ulnas puer,
Tuq; ô misera: sæuam enim in hyemem
Deuoluta, ad tranquillos uenisti portus.
An. O' senex, tibi, tuisq; bene faxint dij,
Qui filium seruasti, & me miseram.
Vide autem ne in aliquem locum solitarium
Hi ad insidias sese abdant, perq; uim me abripiant.
Te uidelicet senem uidentes, & me imbecillam,
+ id est, nullo rerum usu callentē, qua les pueri sunt.
Et hunc + puerum stultum. Hæc iam considera,
Ne nunc fuga elapsi, capiamur postea.
P. Ne nobis sermonē inferas formidolosæ mulierculæ.
Vade, quis te attinget? non sine lachrimis
Te qs contrectauerit. nā deæ beneficio, multis equitib.
Copijsq; militum armatis imperamus per Phthiam.
Erecti præterea, nec senes sumus, ut putas.
Quin cùm ad talem uirum respicio solum,
De eo trophæum statuam, sim licet senex.

πίπτοντας ἄλλος, ὀπεῖχεν αὐτὴ τέκνα. Α
ἀλλ' εἰ ὁ λείψης ἀτυχεῖς παῖδ' ὤν πέσοι,
ἄπαιδ' ἂς ἡμᾶς δεῖ καταστῶσα τέκνων;
φθείρεσθε δηλαδὴ δμῶες, ὡς ἂν ἐκμάθω
εἴ τις με λύειν δηλαδὴ κωλύσει χέρας.
ἔπαιρε σαυτὴν, ὡς ἐγὼ, καίτοι τρίμου,
πλεκτὰς ἱμάντων σροφίδας ἀγανιῶμαι.
ὦδ' ὦ πάκιστε δηλαδ' ἐλυμήνω χέρας;
βοῦν ἢ λέοντ' ἤλπιζες ὑπτέαν βρόχοις;
ἢ μὴ ξίφος λαβὼν ἀμυνάθοιτό σε,
ἔδεισας; ἕρπε δεῦρ' ὑπ' ἀγκάλας βρέφος,
ξύλυε μητρὸς δεσμά· ἐν Φθίᾳ σ' ἐγὼ
θρέψω, μέγαν τοῖσδ' ἐχθρόν. εἰ δ' ἀπῶν δορὸς
τοῖς Σπαρτιάταις δόξα, καὶ μάχης ἀγὼν,
τἄλλ' ὄντες, ἴσε μηδενὸς βελτίονες.
χο. ἀνεμιμνόν τι χρῆμα προσβυτῶν ὀργή, “
καὶ δυσφύλακτον ἐξυθυμίας ὕπο. “
με. ἄγαν πονηρὸς εἰς τὸ λοιδορεῖν φέρει. Β
ἐγὼ δὲ πῶς βίαν μὲν εἰς Φθίαν μολὼν,
ὅτ' ὄν τι δράσω φλαῦρον, ὅτι πείσομαι.
καὶ νῦν μὲν, ὁ γὰρ ἄφθονον σχολὴ ἔχω,
ἄτειμ' ὀν οἴκους. ἔστι γὰρ τις ὁ πρόσω
Σπάρτης, πόλις τις, ἣ πρότερον μὲν ὢν φίλη,
νῦν δ' ἐχθρὰ πυεῖ· τὼ δ' ἐπεξελθεῖν θέλω,
σραπλατήσας, ὧδ' ὑπηκόειον λαβεῖν.
ὅταν δὲ τἀκεῖ θῶ κατ' γνώμην ἐμὴν,
ἥξω. πάλιν δὲ πῶς πόνοντας ἐμφανῶς
γαμβρὸς δι' ἄξω, καὶ διδάξομαι λόγους.
λάβῃ μὲν πολάζῃ τὼ δὲ, καὶ τοιοῦτον ἢ
σώφρων πρὸς ἡμᾶς, σώφρον' ἀντιλήψεται.
θυμούμενος δὲ, τοὔξεται θυμηδίαν. “
ὀργοῖσι δ' ὀργὰ διάδοχ' ἀντιλήψεται. “
οὐ σὸς δὲ μῦθος ῥᾳδίως ἐγὼ φέρω·
σκιᾷ γὰρ ἀτίσοιχος ὡς φωνὴν ἔχεις,
ἀδυάτου δὲν ἄλλο, πλὴν λέγειν μόνον. C
πα. ἠγὲ τέκνον μοι δεῦρ', ὑπ' ἀγκάλας παθεῖς,
σύ τ' ὦ πάλαια χείματος γὰρ ἀγρίου
τυχὸν, λιμένας ἦλθον εἰς εὐλιμένας.
ἀν. ὦ πρέσβυ, θεοί σοι δοῖεν εὖ, καὶ σοῖς,
σώσαντι παῖδα, λαμπρὰ τὰ δυσταίμονα.
ὅρα δὲ, μὴ νῦν εἰς ἐρημίαν δόλῳ
πέμψαντες οἵδε, πῶς βίαν ἄγωσί με,
γέροντα μὲν σ' ὁρῶντες, ἀθρῶν δ' ἐμὲ,
καὶ παῖδα τόνδε νήπιον. σκόπει τάδε·
μὴ νῦν φυγόντες, εἶθ' ἁλῶμεν ὕστερον.
πα. μὴ γυναικῶν δηλῶν εἰσίσεις λόγον.
χώρει, τίς ὑμῶν ἅψεται; κλαίων ἄρα
ψαύσει· θεοῦ γὰρ ὄνεχ', ἱππικοῦ τ' ὄχλου,
πολλῶν δ' ὁπλιτῶν ἀρχομὲν Φθίαν κατα.
ἡμεῖς δ' ἔτ' ὀρθοὶ, κοὐ γέροντες, ὡς δοκεῖς.
ἀλλ' εἴ γε τοιόνδ' ἄνδρ' ἀρβλέψας μόνον,
τροπαῖον αὐτοῦ σήσομαι, πρέσβυς περ ὤν.

πολλῶν

Α „ πολλῶν νέων γὰρ κἂν γέρων θυμὸς ἢν,
„ Κρείσσων· τί γὰρ δεῖ δειλὸν ὄντ' εὐσωματεῖν;
χορός.
„ ἢ μὴ γενοίμαν, ἢ
„ πατρῴων ἀγαθῶν
„ εἶναι, πολυκτήτων·
„ τε δόμων μέτοχος.
„ εἴ τι γὰρ ἀν πάσχοι τις ἀμήχανον,
„ ἀλκὰς ὁ παῖς εὐγενέτας.
„ κηρυσσομένων δ' ἀπ' ἐθλωμάτων,
„ τιμὰ, καὶ κλέος.
„ Οὔ τοι λείψανα τῶν ἀγαθῶν
„ Ἀνδρῶν ἀφαιρεῖται
„ Χρόνος· ἀλλ' ἀρετὰ,
„ Καὶ θανοῦσι λάμπει.
„ Κρεῖσσον δὲ νίκαν μὴ
„ Κακόδοξον ἔχειν,
Β Ἢ εὖ φίλοις σφάλλειν,
„ Δικαίαν τε δίκαν.
„ Πρῶτ' μὲν αὐτὸ τοῦτο βροτοῖσιν,
„ Ἔν δὲ χρόνῳ τελεῖται ξηρόν,
„ Καὶ μέλαν καὶ ὀνείδεσιν ἐγκεῖται δόμων.
ταῦταν λύετε,
ταύταν καὶ φεύγομαι βιοτὰν·
„ μηδὲν δίκας ἔξω
„ κράτος, μὴ θαλάμοις
„ καὶ πόλει διώκεσθαι.
ὦ γέρον Αἰακίδα,
πείθομαι σὺν Λαπίθαισί σε, καὶ Κεν-
ταύρων ὁμιλῆσαι θοὰ κλεινοτάτῳ.
καὶ γὰρ ἐπ' ἀργῶν δορὸς
ἄξενον ὑγρὰν ἐπεπρῴσσαν
ποντίαν ξυμπλογάδα,
κλεινὰν ὠδὶν ναυσολίαν,
C Ἰλιάδα τε πόλιν, ὅτε πάρος
δυδίκιμος ὁ Διὸς
Υἱὸς ἐμφέβαλον φόνῳ,
κοινὰν τὰν δύπλειαν
ἔχοντ' Εὐρώταν ἀφικέσθαι.

ΔΡΑΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Θεράπαινα. χορὸς. ἑρμιόνη.
ὀρέστης.

Ὦ φίλτατοι γυναῖκες, ὡς κακὸν κακῶς
διάδοχον γὴ τῆσδ' ἡμέρα προσοίσεται.
δέσποινα γὰρ κατ' οἶκον, Ἑρμιόνην λέγω,
πατρός τ' ἐρημωθεῖσα, συνοίκῳ θ' ἅμα,
οἷον δέδρακεν ἔργον, Ἀνδρομάχην κτανεῖν
καὶ παῖδα βασιλικὸν, κατθανεῖν θέλῃ·
πόσει τρόμῳ σε, μὴ αὐτὰ τῶν δεδραμένων
ἐπ τῶνδ' ἀτίμως λωμάτων ἀρσαλῇ,
ἢ κατθανὴ κτείνασα οὖν ἢ χρὴ θανεῖν.
μόλις δὲ νιν θέλουσαν ἀρτίως ἔδρᾶν,

Multis enim iuuenib. & senex, si animosus fuerit, (tus? “
Præstat: quid enim prodest timido bonus corporis habi “

Chorus.

Vel non nasci, uel “
Ex bonis parentibus, “
Opulentæq; domus “
Consors esse uelim. “
Si enim quæ difficultas, aut quid periculi “
Inciderit, haud defit auxilium “
Bono prognatis genere. uulgò autem uirtus “
Celebrata, honorem confert, & gloriam. “
Nec reliquias bonorum “
Virorum tempus obruet, “
Virtusq; “
Etiam defunctis fulget. “
Præstat autem victoriam nulla infamia “
Contaminatam habere, “
Quàm cum inuidia, & opum ui “
Iusticiam subuertere. “
Primùm quidem illud dulce mortalibus, “
Tandem uerò fit aridum & triste, “
Reciditq; in probrum & dedecus familiæ. “
Hanc ego probo,
Hanc & amplector uitam,
Nullam, si extra iusticiam, “
Imperium, nec priuatim “
Nec publicè ualeat. “
O' senex Aeacida,
Credo te & cum Lapithis &
Centauris manus conseruisse, fœlici Marte,
Et mclyto. quin & Argiuo bello,
Credo eundem te inhospitales, mariq;
Ambitas Symplegades
Penetrasse, in inclyta illa
Nauigatione ad Troiam,
Cùm primum præstans Iouis filius
Eam cædē & clade inuoluit:
Communisq; illius gloriæ
Participem ad Eurotam redijsse.

ACTVS QVARTVS.

Famula. Chorus. Hermione.
Orestes.

O' Mulieres charissimæ, ut malum malo malè
Succedens uicissim, paratur in hac die.
Domina enim domi, Hermionem dico,
A' patre deserta, & conscientia simul eius
Quod destinauerat facinoris: uidelicet Andromachæ
Ac puero necem machinata, statuit mori.
Virum quippe metuit, ne pro ista audacia
Ex hac cum ignominia ablegetur domo,
Vel uita priuetur, dum, quos minimè oportuit, occidere
Parauit, uix illam à suspendio

Cohercens

Cohercent custodes famuli, eq; dextera
Extortas ui abripiunt sicas.
Tanto dolore æstuat. Et agnoscit quàm minimè
Honesta à se patrata sint, quare ego dominam
Dum à laqueo prohibeo, ô amicæ, fatigata sum.
Vos autem in has introite domos,
» Ipsamq; à morte liberate. nosti enim amici «
» Cùm ueniunt, persuadent, quàm ueteres, procluiuus. «
Cho. Atqui intus ministrorum audimus
Vocem, propter ea nimirum quæ tu nuncias.
Ostensura autem uidetur, quantum possit,
Cum dira in se admiserit: domo enim egreditur
Fugiens manus famulorum, moriendi studio.
Her. Hei mihi. [a] lacerabo comam, unguibusq;
Miseris reuellam modis.
Ch. O' filia, quid facies? corpus'ne damno afficies tuũ?
Her. Ae, æ, æ, æ.
Valeat [b] sublimis comæ meæ fascia,
Quam subtiliter artifex neuit manus.
Fam. Filia tege pectus, obliga peplis.
Her. Quorsum attinet me tegere pectus peplis?
Manifesta, & undiq; conspicua, minimeq;
Occulta in uirum commisimus.
Fam. Doles, cædem molita tuæ pellici?
Her. Funestam deploro audaciam,
Quam patrauì. ô execrata ego,
Execrata uiris.
Fam. Hoc delictum maritus ignoscet tibi.
Her. Quid mihi gladium è manu eripuisti?
Redde ô amica,
Redde, ut in aduersum
Incumbam uulnus.
Quid me à laqueo prohibes?
Fam. Quid? te 'ne dimittam mente alienatã, ut pereas?
Her. Heu sortem. ubi mihi optata ignis flamma?
Vbi ad finem & metam pertingam?
Maris 'ne fluctibus, an syluosis montibus,
Vt inferis extincta curæ sim?
» Cho. Quid ob ista laboras? calamitates omnibus «
» Mortalibus aliquando immittunt dij. «
Her. Reliquisti, reliquisti me ô pater, ceu in littore
Nauem solam, destitutam
Remo æquoreo.
Perdes me, perdes me.
Non habitabo amplius
In hac nuptiali domo.
Cuius simulachris supplicem?
Aut serua seruæ genubus accidam,
Quæ ex terra Phthiæ siet?
Vtinam sim fusc is auis alis,
Vel picata nauis, quæ
Per cærulea penetrauit littora,

a Al Per manus faciam lacerationẽ comæ, & per ungues infestas euulsiones: nec sic malè.
b φάρος inter pres πρίλιμον exponit: id est, uittã, coronam.

ἐίργουσι φύλακοι δμῶες, ἐκ τε δεξιᾶς
ξίφη καθαρπάζουσιν ἐξαιρούμενοι,
ὅτω μεγ' ἀλγεῖ. καὶ τὰ πρὶν δεδραμεῖν
ἔγνωκε περάσασ' ὁ κακῶς ἐγὼ μὲν ἔν
λεπτοῖσιν ἐίργουσ' ἀγχόνης πέπλοις, φίλαι·
ὑμεῖς δὲ καὶ βᾶσαι τῆνδε δωμάτων ἔσω,
σώσατε νιν ἐκλύσαντες. τῶν γὰρ ἐν δόμοις
φίλων νέοι μολόντες, ξυμπείθεσι σφοι.
χο. καὶ μὴν φόβοις πεπτόλων ἀκούομεν
βοὴν, ἐφ' οἷσιν ἦλθες ἀγγέλλουσα σύ.
δείξειν δ' ἔοικεν ἃ πάλαι, ὅσον δύναι
πράξασα δεινὰ δώματων γὰρ ἐκπορᾶ
φεύγουσα χεῖρας πεπτόλων, πέλας θανεῖν.
ἐρ. ἰώ μοι μοι· παράγμα κόμας, ὀνύχων τε λάκα
ἰα μύγματα θήσομαι.
χο. ὦ παῖ, τί δρᾶσεις; σῶμα σὸν κατοικτιῇς;
ἐρ. αἶ, αἶ, αἶ, αἶ.
Her. Ae, æ, æ, æ.
Valeat [b] sublimis comæ meæ fascia,
Quam subtiliter artifex neuit manus.
Fam. Filia tege pectus, obliga peplis.
Her. Quorsum attinet me tegere pectus peplis?
Manifesta, & undiq; conspicua, minimeq;
Occulta in uirum commisimus.
Fam. Doles, cædem molita tuæ pellici?
Her. Funestam deploro audaciam,
Quam patrauì. ô execrata ego,
Execrata uiris.
Fam. Hoc delictum maritus ignoscet tibi.
Her. Quid mihi gladium è manu eripuisti?
Redde ô amica,
Redde, ut in aduersum
Incumbam uulnus.
Quid me à laqueo prohibes?
Fam. Quid? te 'ne dimittam mente alienatã, ut pereas?
Her. Heu sortem. ubi mihi optata ignis flamma?
Vbi ad finem & metam pertingam?
Maris 'ne fluctibus, an syluosis montibus,
Vt inferis extincta curæ sim?
» Cho. Quid ob ista laboras? calamitates omnibus «
» Mortalibus aliquando immittunt dij. «
Her. Reliquisti, reliquisti me ô pater, ceu in littore
Nauem solam, destitutam
Remo æquoreo.
Perdes me, perdes me.
Non habitabo amplius
In hac nuptiali domo.
Cuius simulachris supplicem?
Aut serua seruæ genubus accidam,
Quæ ex terra Phthiæ siet?
Vtinam sim fusc is auis alis,
Vel picata nauis, quæ
Per cærulea penetrauit littora,

πρῶ-

πρωτόπλους πλάτα.
δε. ὦ παῖ, τότε λίαν ὅτ' ἐκεῖν' ἐπῄνεσα,
ὅτ' εἰς γυναῖκα προὐδίδου ἐξημαρτάνες,
ὅτ' αὐτὸ νῦν σε λέγω, ὃ δ' ἐμαίνεις ἄγαν.
οὐ τῷδε λαῖνῳ σὺν δίωστται πόσις,
φαύλοις γυναικὸς βαρβάρου πειθεὶς λόγοις.
οὐ γὰρ σ' αἰχμάλωτον ἐκ Τροίας ἔχει,
ἀλλ' αὐθάδος ἐδῶλ παῖδα σὺν πολλῇς λαβὼν
ἔδωσι, πόλεώς τ' ἐμέσως δυσαίμονος·
πατὴρ δέ σ' οὐκ ὤδε, ὡς σὺ δεμαίνεις τέκνον,
πωλεῖς ἐάσει δωμάτων τῶνδ' ἐκπεσεῖν.
ἀλλ' ἔισθ' ἔισω. μὴ δὲ φαυτάζου δόμων
πάροιθε τῆνδε, μή τιν' ἀσχήμων λάβῃς
πρόσθ' μελάθρων τῶνδ' ἐρωμένη, τέκνον.
χο. ὦ μὴν ὅδ' ἀλλοιχρὼς τῆς ἐνδήμου ξένος,
Β πρὸς ἡμᾶς δωμάτων προβύεται.
ὀρ. ξένοι γυναῖκες, ἦ τάδ' ἐστ' Ἀχιλλέως
πατρὸς μελάθρα, καὶ τυραννικὰ στέγη;
χο. ἔγνως· ἀτὰρ δὴ τίς ὢν πεύθῃ τάδε;
ὀρ. Ἀγαμέμνονός τε καὶ Κλυταιμνήστρας τόκος,
ὄνομα δ' Ὀρέστης· ἐρχόμαι δὲ πρὸς Διὸς
μαντεῖα Δωδωνάδ'. ἐπεὶ δ' ἀφικόμην
φθίαν, δοκῶ μοι ξυγγενὸς μαθεῖν πόρρι
γυναικὸς, εἰ ζῇ, κἀδυτοῦσι τυγχάνει,
ἢ ἀπαρτᾶται Ἑρμίονη. πλουτοῦσα γὰρ
ναίει σ' ἀφ' ἡμῶν τῆδ', ἅμως ἔστιν φίλη.
δε. ὦ ναῦ τίλοιπ χείματος λιμὴν φανεὶς,
Ἀγαμέμνονος πάλ, πῶς σὲ τῆνδε γουνάτων
οἰκτείρομ ἡμᾶς, ὧν ὑπεισιοῦσ τύχας,
πράσσοντες ἐκ εὖ, σεμνάτων δ' ἐκ ἄσσονες.
σοῖς πεσοῦμ' γόνασιν ὀλγίστας ἐμάς.
ὀρ. ἔα, τί χρῆμα; μῶν ἐσφάλμεθ', ἢ σαφῶς ὁρῶ
C δόμων ἄνασσαν τοῦδε Μενέλεω κόρην;
ἐρ. ἰώ πόρ μόνην γε Τυνδαρὶς τίκτει γυνὴ
Ἑλένη, κατ' οἴκους πατρί, μηδὲν ἀγνόει.
ὀρ. ὦ Φοῖβ' ἀπέσωρ, πημάτων δίκης λύσιν·
τί χρῆμα; πῶς θεῶν, ἢ βροτῶν πάρεξ κακά;
ἐρ. κἀγὼ μὲν πῶς ἐμῶν, τὰ δ' πῶς ἀνδρὸς ὃς μ' ἔχει,
τάδ' ἐκ θεῶν τε. παντάχῃ δ' ὀλώλαμεν.
ὀρ. τίς δ' ἐν ἀν' εἰ μὴ τῶν φυτῶν γέ τῶν
παίδων γυναικὶ συμφορὰ, πλὴν ἐς λέχος;
ἐρ. τοῦτ' αὐτὸ καὶ νοσοῦμεν· εὖ μ' ἐπηγάγε.
ὀρ. ἄλλο τίν' ξυνλῶ αὐτὶ σῦ δρᾶγ πόσις;
ἐρ. τλῆ αἰχμάλωτον Ἕκτορος ἐξωδυνῆσαι.
ὀρ. κάπου γ' ἔλεξας, ἐν' ἄνδρα δοῦ' ἔχειν λέχη.
ἐρ. τοιαῦτα ταῦτα· ἐᾶτ' ἔγω' ἠμωμάμεν.
ὀρ. μῶν ἐς γυναῖκ' ἔρρᾳψας οἷα δὴ γυνή;
ἐρ. φόνον γ' ἐλέανμ, καὶ τέκνω νοθαγενῆ.
ὀρ. ἐκτέκτενας, ἢ τίς συμφορᾶς ἀφέλῃ;
ἐρ. γέρων γε Πηλεύς, οὐν κακίονας σέθεν.
ὀρ. Εἰ δ' ἦν τις ὅστις τοῦδ' ἐκοινώνει φόνου;
ἐρ. πατὴρ γ', ἐπ' αὐτὸ τοῦτ' ἀφ' Σπάρτης μολών.

Prima remo sulcans aquas.
Fam. O' filia, tum neq; illa laudaui admodum,
Quando in mulierem deliquisti Troicam:
Neq; nunc istum tuũ metũ (laudo,) quo metuis nimis.
Non sic tuas coniunx repudiabit nuptias,
Prauis mulieris barbaræ persuasis sermonibus:
Neq; enim te captiuam ex Troia habet,
Sed uiri strenui filiam cum munifica
Dote, eamq; ex beata & florenti ciuitate.
Non facilè te pater, ut metuis ô filia,
Proditam hac domo sinet excidere.
Quin introì ito, nec friuolè tibi imagineris
Ante has ædes, ne quod tibi dedecus
Confles, ante hæc atria conspecta, ô filia.
Ch. Atqui hic hospes quispiam externus & aduena
Festino ad nostras ædes tendit pede.
Ore. O' hospitæ mulieres, num hæc sunt atria
Achillis fati, & ædes regiæ?
C. Scis [a] (ædes esse regias) uerũ qs tu hæc interrogas? (licis.
Ore. Agamemnonis & Clytæmnestræ soboles,
Nomen autem Orestes: cæterùm ad Iouis eo
Oracula Dodonæa. postquam uerò iter sic tulit,
Vt Phthiam uenirem, uisum est cognoscere
De cognata, num uiuat, & an agat satis prosperè:
Scilicet Spartana Hermione. licet enim habitet
Terram procul à nobis diuitam, tamen chara est.
Fam. O' præsens è tempestate portus nauitis,
Agamemnonis fili, per hæc te obtestor genua
Miserere nostri, quorũ fortunas inspicis: (cedimus.
Qui quidẽ nõ benè agimus, genere aũt et stẽmatis nõ
Tuis appono genubus manus meas.
Ore. Ehem, quid rei est? fallor 'ne, an manifestè uideo
Domus reginam, nempe Menelai filiam?
Her. Quam solam Tyndaris mulier parit
Helena domi patri, nihil id addubita.
Ore. O' Phœbe salutifer, diras arce [c] noxias. (la
Quid rei est? dijs 'ne authorib. an hominib. pateris ma
Her. Partim nobis, partim uiro qui me habet,
Partim etiã deo quopiã authore: undiq; uerò perijmus.
Ore. Quæ potest esse calamitas mulieri,
Cui nondum sint liberi, nisi quid sit in thorum?
He. Id ipsum est quod laboramus. [d] rectè hoc ex me e-
Ore. Alios 'ne quosdam concubitus præ te uir amat?
Her. Captiuæ consuescit Hectoris coniugi.
O. Rem malã narras, unũ uirũ cubile habere geminũ.
H. Ita quidẽ hæc habent. deinde ego uindicare studui.
O. Quid? nũ mulieri machinata es, [e] quæ solet mulier?
Her. Necem illi, & filio spurio.
Ore. Et occidisti? aut quis ipsos morti eripuit?
Her. Senex Peleus, deterioribus procluiior.
Ore. Fuit autem, qui te hanc adiutaret necem?
Her. In hoc ipsum profectus à Sparta, pater.

a cognoscis, rectè putas.
b Est ibi enallage generis, Masculinũ uidelicet pro fœmino positum.
c noxas.
d ὑπάγω, uel ὑπάγωμα, significat quodã uelut aflatu in animum alicuius irrepere, quod subducere aliquid dicit.
e id est, quæ matronæ solent in pellices machinari.

Ore. Et

Ore. Et uictus est ille manu senis?
Her. Reuerentiæ [a] cessit: me autem relicta abit domũ.
Or. Intelligo. ob eam quam fecisti rem times uirum.
H. Tenes. culpa. n. iure plectar mea. qd uerbis opus est?
Quin te obsecro, [b] louem obtestans gentilium,
Duc me aliquò ex hac regione quàm longissimè,
Aut paterna ad atria: hæc enim quodammodo domus,
Ceu uocem habet, me uidetur persequi,
Phthiæq; terra odit. quòd si prius uenerit
Domum coniunx relictis Phœbi oraculis,
Interficiet [c] me fœdissimè: aut pellici
Seruiemus, in quam antea habebam imperium.
Or. Quomodo ista in te, ut ita quis dicat, admisisti?
Her. Malarum mulierum me [d] consuetudo perdidit,
Quæ me uerbis captantes, inspirauêre huiusmodi
Sermones: Tu captuam, & deterrimam domi,
Seruam feres, tecum participem thori?
Nunquam per reginam, meis in ædibus
Quæcunq; esset, uiua mei carperet fructum thori.
Talia cùm meis insibilarent Sirenes auribus,
Vafræ, improbæ, uariæ, & malè garrulæ,
Efferebar stulticia. quid enim me opus erat
Maritum obseruare, [e] cui rei suppetebat satis?
Diuitiæq; amplæ: regina uerò eram domus:
Poteramq; ego quidem parere liberos legitimos,
Illa autem nothos, semiseruos meis.
" Sed nunquam, nunquam (non enim dico semel)
" Debent mente præditi, quibus domi est
" Vxor, pati ut ad eam commeent
" Mulieres: ipsæ enim malorum sunt artifices:
" Quarum hæc quidem lucrum captans, uiolat thorum:
" Illa autem repudiata, alias secum corrumpi cupit.
" Multæ præterea ex socordia & libidine delinquũt: &
" Virorũ languẽt. Aduersus ista bene munite (inde familiæ
" Vectibus & claustris portas ædium.
" Nihil enim sani externa commercia
" Mulierum patrant, sed multa, & ea noxia.
Ch. Nimis soluta lingua ferris in cognatum genus.
Ignoscenda quidem tibi hæc: sed tamen decet
" Ornare mulieres, ingenia muliebria.
" Or. Laudanda quædã res est in eo, qui mortales docet,
Audire coram rationes præsentium.
Ego enim non ignorans huius calamitatem domus,
Et quæ lites tibi sint cum uxore Hectoris,
Non sine custodibus expectabam: siue mansura esses
Istic, siue perculsa captiuæ metu
Mulieris, ab his ædibus discederes.
Veni autem non expectatis tuis literis.
Quòd si eadem, quæ modò, tibi constet ratio,
Ab hac deducam te domo: nupta enim mihi antea,
Cum isto habitas uiro, & id patris malitia,
Qui priusquam Troiæ fines inuaderet,

ὀρ. λάβετε τὸν γέροντα κἀξίθι χερί; A
ἑρ. αἰδεῖται· καί μ' ὀρθῶς οἴχεται λιπών.
ὀρ. συνῆκα· παρεῖς τοῖς δεσπόταις πόνον.
ἑρ. ἔγνως· ὀλεῖ γὰρ μ' ἀδίκως. τί δεῖ λέγειν;
ἀλλ' ἄντομαί σε, Διὰ καλεῖσ' ὁμόγνιον,
πέμψον με χώρας ἥδ' ὅποι πεσοῦσά τε,
ἢ πῶς παρεῖσα μελαθρον ὡς δυσῶσί μοι,
δέμοι γ' ἐλαύνειν φθέγμ' ἔχοντ' οἴδέ με.
μισεῖ τε γᾶσα Φθίας· εἰ δ' ἥξει πάρος·
Φοῖβ' λιπὼν μαντεῖον εἰς δόμους πόσις,
κτενεῖ με τ' ἐπ' ἀκρίτοισιν ἢ δουλεύσομεν
νόθοισι λέκτροις, ὧν ἐδ' ἐσπόζον πεδῶ.
ὀρ. πῶς δὴ τάδ', ὡς εἴποι τις, ἐξημαρτανεν;
ἑρ. κακῶν γυναικῶν εἴεδεν με δεινὰ ἀπώλεσαν, "
Αἵ μοι λέγουσαι τόσδ' ἐχαίνουσαν λόγους· "
σὺ τὴν κακίστην αἰχμάλωτον ἐν δόμοις
δέλει κἀξῆν, οἱ λέχους κοινωνεῖν;
μὰ τὴν ἄνασσαν, ἐν ἀν ἐν γ' ἐμοῖς δόμοις
βλέπουσ' ἀν αὐγὰς, τὰμ' ἐκαρπεῖτ' ἀν λέχη.
ἁγὼ κλύουσα τόσδε σειρήνων λόγους,
σοφῶν, πανούργων, ποικίλων, λαλημάτων,
ἐξωμαίνοντο μωρία· τί γὰρ μ' ἔχρῆν
πόσιν φυλάσσειν, ἢ πλοῦν σωφρονεῖν;
πολὺς μὲν ὄλβος δωμάτων δ' ἐκυρόμην.
παῖδας δ' ἐγὼ μὲν γνησίους ἐπίστην ἄν,
ἥδ' ἡμιδούλους τοῖς ἐμοῖς· νοθοὶ γὰρ εἶν.
Ἀλλ' ὅπου' ὅπου', ὁ γ' εἰσάπαξ δρῶν, "
Χρὴ τοὺς γε νοῦν ἔχοντας, οἷς ἔστιν γυνή, "
Ῥοὺς τὴν ἐν οἴκοις ἄλοχον εἰσφοιτᾶν ἐᾶν "
γυναῖκας· αὗται γὰρ διδάσκαλοι κακῶν. "
Ἡμὴ μὲν ἐκδιδαίνουσα, συμφθείρει λέχος· "
Ἡδ' ἀμπλακοῦσα, σωφρονεῖν αὐτὴ θέλει· "
Πολλαὶ δὲ, μαρότητι λαυτ' ἔνδον δόμοι "
Νοσοῦσιν ἀνδρῶν, πῶς τάδ' εὖ φυλάσσετε "
Κλείθροισι καὶ μοχλοῖσι δωμάτων πύλας. C
Ὑγιὲς γὰρ οὐδὲν ἐν δύρασιν εἰσοδεῖ "
Δρῶσιν γυναικῶν, ἀλλὰ πολλὰ καὶ κακά. "
χο. ἄγαν γ' ἐφῆκας γλῶσσαν ἐς τὸ συμφυτον.
συγγνωστὰ μὲν οὖν σοι τάδ', ἀλλ' ὅμως χρεὼν
κοσμεῖν γυναῖκας τὰς γυναικείας φύσεις.
ὀρ. Σοφόν τι χρῆμα τὸ διδάσκειν θνητοὺς βροτοῦς,
λόγους ἀκουεῖν τῶν γιγνομένων πάρα. "
ἐγὼ γοῦν εἰδὼς τῶνδε σύγχυσιν δόμων, "
δίκας τε τὴν σὴν, καὶ γυναικὸς Ἕκτορος,
φυλακὰς ἔχων ἐμίμνον· εἴτ' αὐτὸν μένοις,
εἴτ' ἐκφοβηθεῖσ' αἰχμαλωτίδος φόβῳ
γυναικὸς, οἴκων τῶνδ' ἀπηλάχθαι θέλοις.
ἦλθον δὲ, τὰς σὰς ἐκ μενῶν ἀδιστόλας.
εἰ δ' ἐκ δίδοιμι, ὥσπερ ἐκ δόλου, λόγους,
πέμψω σ' ἀπ' οἴκων τῶνδ' ἐμοὶ γὰρ ἔστι πρὶν,
σὺ τοῦδε ναίειν ἀνδρὶ, σὸ πάτρος κάκη.
ὃς πρὶν τὰ Τροίας εἰσβαλεῖν δείσματα,

γυναῖκ'

A γυναῖκ' ἐμοὶ δοὺς, εἶθ' ὑπεσχέθ' ὕστερον
τοῦδ' οὗπερ σ' ἔχουσι, Τροιάδ' εἰ τοῦδε πόλιν.
ἐνθὰ δ' Ἀχιλλέως δ' οὗδε γόνος πόνον·
σῷ μὲν σιωπῶν πάρεστι, τόνδ' ἱκετεύω
γάμους ἀφεῖναι σοῦ, ἐμὰς λιπὼν τύχας,
" καὶ τὸν πεσόντα δαίμον' ὡς φίλων μὲν ἂν
" γάμαιμ' ἀπ' αὐδῶν, ἐκτεθὲν δ' ἐν δόμοις,
φεύγω ἀπ' οἴκων, ἃς ἐγὼ φεύγω φυγάς.
οὐδ' ἐν ὑβριστὴς, εἷς τ' ἐμῆς μητρὸς φόνου,
τὰς δ' αἱματοστὰς θεὰς ἀνειδίζων ἐμοί.
ἁγὼ ταπεινὸς ὢν τύχας τὰς οἰκθεν,
ἤλγουν μὲν ἄλγεα, συμφορᾶς δ' ἐκνεκόμην,
σῶν δεσπηθεὶς ἀκόμου ἄκων γάμου.
νῦν δ' ἐνταῦθ' ἢ πόλιν τεῖς ἔχεις τύχας,
καὶ ξυμφορὰν τοιάδ' εἰσπεσοῦσ' ἀμηχανεῖς,
ἄξω σ' ἀπ' οἴκων, καὶ πατρὸς δώσω χέρι.
" Τὸ συγγενὲς γὰρ δ' ἀνόν· ὥστε τοῖς κακοῖς,
B οὐκέτ' ἀδὲν ἀρεῖσον οἰκεῖν φίλοις.
ἑρ. νυμφεύματων μὲν τῶν ἐμῶν πατὴρ ἐμὸς
μέριμναν ἔξει, κἀκ ἐμοῦ κρίνειν τάδε.
ἀλλ' ὡς τάχιστα τῶνδε μ' ἔκπεμψον δόμων,
μὴ φθῇ με πεσοῦσ' δωμα καὶ μολὼν πόσις,
ἢ παῖδ' ὀίκοις μ' ἐξήμεσσαν μαθὼν
Πηλεὺς, μετέλθοι τωλικοῖς δόμασι.
ὀρ. θαρσεῖ, γέροντος χεῖρα, τόν δ' Ἀχιλλέως
μηδὲν φοβηθῇς παῖδ', ὃς εἰς ἐμ' ὕβεισε.
τοῖα γὰρ αὐτῷ μηχανὴ τετεκτήμεθα,
βρόχοις ἀκωκυτοῖσιν ἔκπνοον φόνῳ
πεῦς ἥδε χειρὸς, ἣν πάρος μὲν ἐκ δρῶ·
πλεκτῶν δὲ, Δελφὶς οἴσεται πέτρα.
ᵇ μιαροφόνος δ', ἢν δυρεξέγκῳ ἐμῶν
μένωσιν ὁρκοι τυθικῶν αὐδὲ χθόνα,
δέξει γαμεῖν σφε, μηδὲν ὧν ἐχεῖν ἐμέ.
πικρὸς δὲ πατρὸς φόνιον αὐτίσει δίκην
C ἄνακτα Φοῖβον· δὲ νιν μετάστασις
γνώμης ὀνήσει, θεῶν δυνάστα νεῶν δίκας.
ἀλλ' ἔστ' ἐκεῖνος, σφαβολαῖς τε τοῖς ἐμαῖς,
κακῶς ὀλεῖται, γνώσεται δ' ἐχθραν ἐμοί.
" Ἐχθρῶν γὰρ αὐδῶν μοῖραν εἰς αὐτοφόνῳ
" δαίμων δίδωσι, κἀκ ἐᾶ φρονεῖν μέγα.

χορός.

ὦ Φοῖβ', ὁ τυρεγόνας ἐν γὰ Ἰλίῳ
δύτειχῆ πάγον, καὶ πόντε
κυανέας ἵππους δίφρεύων
ἅλιον τέλεον·
πόθεν ἔνεκ' ἄτιμον ἐργά-
νων χρῆα τεκτοσύνας
Ἐνυαλίῳ δυεμήτορι πεδοθ' ἥτοι,
πέλασαν μεθεῖτε πέλασαν Τροίας·
πλέοντ' δ' ἐπ' ἀκτάσιν Σιμοεντίσιν
δύϊππος ἄχθε ἐζεύξατε,
καὶ φονίοις ἀνδρῶν ἀμίλλας

Vxorem mihi datam, promisit postea
Ei qui nunc te habet, urbem si excidisset Troadis.
Vbi autem reuersa est huc proles Achillea,
Tuo quidem patri ignoui: istum uerò supplex prece
Sollicitam, ut tuas omitteret nuptias, meam quærens
Sortem, præsentisq; fortunæ Aten: ut notis & amicis
Cũ uiris matrimonio copularer: [a] id quod haud facile ei
Factu, qui foris paternis, ut ego, exulat ab ædibus.
At ille erat in me contumeliosus, & propter necẽ meæ
Matris, cruentas exprobrabat mihi deas.
Ac tum ego depressus fortuna domestica,
Afflictabar quidem afflictabar, obsessus miserijs:
Tuisq; frustratus abibam inuitus nuptijs.
Nunc ergo, quando te uersat sors contraria,
Nec quo pacto ex hoc te malo explices, habes,
Ducam te hinc, patriq; dabo in manus.
Magnam enim uim habet cognatio: & in malis "
Amico familiari & domestico præstat nihil. "
Her. Connubij mei pater meus
Curam habebit: neq; meum, decernere hæc.
Sed quàm ocyssimè me ex hac deduc domo,
Ne præuenat me maritus reuersus domum:
Aut filij ædes me deserentem, re cognita,
Peleus equis persequendo reuocet.
Ore. Confide, nec Achillis filius, aut senis
Te terreat manus, quorum ille me contumelia
Affecit. tales enim ipsi structæ insidiæ
Necis sunt, non uitandis laqueis: idq; mea manu,
Quas tamen non eloquar, priusquam
Re perfecta, idem ipsum Delphides sciant petræ.
ᵇ Parricida autem hic, si meorum militum
Fides firma manserit in terra Delphica, (ptias.
Ostendet ipsum, nullas quæ me decent, præripuisse nu
Tristeq; erit ei, paternæ cædis Apollinem
Regem postulasse: nec etsi animum mutauerit,
Quicquam proficiet, pœnas daturus nunc Deo.
Ab illo enim, & meis calumnijs
Malè peribit, meamq; inimicitiam periet.
Inimicorũ siquidem uirorum sortem uicibus ambiguis "
Versat Deus, nec altum sapere sinit. "

Chorus.

O Phœbe, qui extruxisti Iliacas
Validis muris arces: & tu Neptune,
Quem uehunt cærulei
Per pelagus equi:
Quamobrem indignis modis
Elegantis operis fabrica,
Bellipotenti Marti proposita,
Calamitosam [c] deseruistis calamitosam Troiam?
Plurimos ad ripas Simoentias
Equis currus iunxistis præstantibus:
Et non sine sanguine pugnas

Fecistis

a Al. Me desolatã & ope destituta relinquẽs abit.
b sic illũ gentiles, id est cognati uocabant.
c Al. propter turpissima.
d id est, colloquia, accessus, congressus.
e id est, cui omnia ad uitam necessaria suppetebant.
b Matricida.
a quod haud facile ei, qui, ut ego, paternis exulat ab ædibus.
c al. Concedi tis.

Fecistis [a] inglorias.
Principes unde Ilij
Tristis absorpsit calamitas:
Nec amplius arcæ Troicæ
Grato relucent fumo dijs.
Perijt autem Atrides coniugis manu:
Ipsaq; uicissim cædem morte pensans,
Filio pœnas dedit.
Dei dei ipsum
Fatidicum responsum
Perpulit, tum quando
Phœbum adijt
Apud thesauros inaccessos, Argis profectus
Agamemnonis filius, matris interfector.
O' dæmon, ô Phœbe, qui [b] credam?
Multæ Græcorum conciones
Tristia suspiria, & gemitus
[c] Infœlicium filiorum celebrabant.
Coniuges uerò relinquebant domos,
Ad alios raptæ adulteros.
Non tibi soli,
Nec amicis tristes
Acciderunt erumnæ.
Morbum passa est Græcia, morbum:
Grassatum autem & fertiles in agros Phrygum
Fulmen, Plutoni stillans cædem.

a al. sine uictoria.

b Alij legunt πῶς ἀκούω, & ex ponunt, Quomodo audiũ?

c Pro, super filijs infœlicibus.

ἔθετ' ἀσεφάνους.
ἐκ δὲ φθίμενοι Βεβᾶσιν
ἰλιάδαι Βασιλῆ-
ς· ἐδεῖ ἔτι τῶν τῶλεώμεν ἐν Τροίᾳ
θεοῖσιν λέλαμπεν καπνῷ θυώδεα.
βέβακε δ' Ατρείδας ἀλόχᾳ παλάμας.
αὐτά τ' ἀναλλάξασα φόνῳ θανάτῳ,
παῖς τέκνου ἀπέτισε.
θεὸ θεὸ νιν
εἴλυσεν ἐπεσφαφε
μαντόσυνον, ὅτε νιν
Αργόθεν προσθεὶς
Αγαμεμνονειος κίλως
ἀδύτων τῶλᾶς ἐκτεάνων, μᾶτρὸς φονεύς.
ὦ δαίμον, ὦ Φοῖβε, πῶς πείθομαι;
πολλαὶ δ' αὖ Ελλάνων
ἀγοραὶ, ἀχόρευς συναχᾶς
μέλπουτο δυσάνων τεκέων ἄλοχοι
ἐκ δ' ἔλειπον οἴκους,
πῶς ἄλλον δυνά-
τοῦ· οὐχὶ σοὶ μόνᾳ
δύσφρονοι ἐπέπεσον,
ὦ φίλοισι, λύπαι.
νόσον Ελλὰς ἔτλα, νόσον·
διέβα δὲ Φρυγῶν καὶ πῶς βυκάρπους γᾶς
σκηπτὸς, πελάσσων αἴδα φόνου.

A

B

C

ACTVS QVINTVS.

Peleus. Chorus. Nuncius. Thetis.

PE. PHthiotides mulieres, quærenti mihi
Significate: hausi enim quiddam non satis certi
Rumoris, quòd hac domo relicta Menelai fidia
E' medio abierit. uenio ergo ut planè discam,
" Num hæc uera sint. Amicorum enim absentium
" Fortunas, eos qui domi sunt, habere curæ decet.
CHO. Peleu, rectè audiuisti: neq; me decet
Cælare, in quibus ego sim malis.
Regina enim ex his profuga abit ædibus.
PE. Quis metus illam agitat? mihi expedi.
CHO. Virum timet, ne se domo eijciat.
PE. [d] An quòd de necando filio consilia inierit?
CHO. Imò & mulieris captiuæ ipsam formido habet.
PE. Cum patre ne domum, aut cum quo deserit?
CHO. Agamemnonis filius nunc ipsam abducit solo.
PE. Qua id spe facit, num eam cupit coniugem?
CHO. Quin & tui filij filio molitur necem.
PE. Ex insidijs ne, an aperta congressurus pugna?
CHO. Cum [e] Delphis intra Phœbi sacraria.
PEL. Eheu. hoc deniq; nũc graue et intolerabile. Non
Ocyßimè quis abibit ad Pythicos lareis, (quam
Et quæ res agitetur, qui istic sunt, amicis dicet,
Priusquam Achillis filius hostili cadat manu?
NVN. Hei mihi.

d scilicet, Molotto ex Andromache.

e id est, auxilio Delphorũ adiutus.

ΔΡΑΜΑ ΓΕΜΠΤΟΝ.

πυλσὸς. ἄγγελος. χορός. θέτις.

ΦΘιώτιδες γυναῖκες, ἱστορεῦντί μοι
σημήνατ· ἡδόμην γὰρ ἐ σαφῆ λόγον,
ὡς δόμων ἐκλιπεῖσα Μενέλεω κόρη,
φεύγει τάδ' ἥκω δ' ἐκμαθεῖν ἀστῶν ἵνα
εἰ ταῦτ' ἀληθῆ. Τῶν γὰρ ἐκδήμων φίλων
δεῖ σοῦ κατ' οἶκον ὄντας ἐκπυνθᾶν τύχας.
χο. Πηλεῦ, σαφῶς ἤκουσας· δ' ἐμοὶ καλὸν
κρύπτειν, ἐν οἷσπερ εἶμι τυγχάνω κακοῖς.
Βασίλεια γὰρ δῶν' οἴχεται φυγὰς δόμων.
πη. τίνος φόβου τυχεῖν; σαφηνίζου μοι.
χο. πόσιν τρέμουσα, μὴ δόμων νιν ἐκβάλῃ.
πη. μῶν αὖτ' παιδὸς θανασίμων βουλευμάτων;
χο. ναί, καὶ γυναικὸς αἰχμαλωτίδος φόβος.
πη. σὺν πατρὶ δ' οἴκους, ἢ τίνος λέπει μέτα;
χο. Αγαμέμνονος νῦν παῖς βέβηκ' ἄγων χθονός.
πη. ποίαν πρεάνων ἐλπίδ', ἢ γῆμαι θέλων;
χο. καὶ σοῦ γε παιδὸς παιδὶ πορσύνων μόρον.
πη. λαιμῶν κατασᾶς, ἢ κατ' ὄμ' ἐλθὼν μάχῃ.
χο. ἄγνοις ἐν ἱεροῖς λοξίου Δελφῶν μέτα.
πη. οἴμοι. τόδ' ἤδη δεινόν· ἐχθρὸν τάχος
χωρήσεται τοῦ πῶν θυθικὶν πῶς ἐστιν,
καὶ ταῦτάδ' ἄντα τοῖς ἐκεῖ λέξει φίλοις,
πρὶν παῖδ' Αχιλλέως κατθανεῖν ἐχθρῶν ὕπο;
ἄγ. ἰώ μοι μοι.

πη.

ὅιας

A ὅιας ὁ πλήμων ἀγγελῶν ἥκω τύχας,
σοί τ' ὦ γραῦ, καὶ φίλοισι δεσπότου.
πη. αἴ αἴ· πρόμαντις θυμὸς, ὡς τι πῶσ δεκῶν.
ἄγ. ὄν ἔστι σοὶ πῶς παιδὸς, ὡς μαθῇς, γέρον
Πηλεῦ τοιάσδε φασγάνων πληγὰς ἔχει,
Δελφῶν ἐπ' ἀνδρῶν, καὶ μυκηναίας ξένου.
χο. ἔ, ἔ· τί δρᾶσεις ὦ γραῦ; μὴ πίσης.
ἔπαρε σαυτόν. Π. οὐδὲν εἰμ' ἀπωλόμαν.
φρόδιν μὲν αὐδῇ, φρεῦδ' ἀ δ' ἄρθρα μοι πάτω.
ἄγ. ἄκουε, εἰ καὶ οἷς φίλοις ἀμυνάθειν
χρῄζεις τὸ πραχθὲν, σὸν κατορθώσῃς δέμας.
πη. ὦ μοῖρα γήρως ἐγκάτοις πῶς τέρμασιν,
εἰ με τὸν δύσλυσον ἀμφιβᾶσ' ἔχεις;
πῶς οἴχεταί μοι πῶς μόνος παῖς μόνος;
σίμαν' ἀκοῦσαι δ' οὐκ ἀκοῦσ' ὅμως θέλω.
ἄγ. ἐπεὶ τὸ κλεινὸν ἤλθομεν Φοίβου τέσθυ,
τρεῖς μὲν φαγωνὰς ἡλίου διεξόδους
διᾶ δεδόντες, ὄμματ' ἐξεκιμπλαμεν.
καὶ τόθ' ὑπέπτου λῶ ἄρ' εἰς δ' συπάσεις,
κύκλος τ' ἐχώρει λαὸς οἰκήτωρ θεοῦ.
Αγαμέμνονος δ' παῖς σχεδέχων πόλιν,
εἰς ἐν ἑκάστῳ δυσμενῶς ἤυδα λόγοις·
ὁρᾶτε οὗτον, ὃς σχεδέχει θεοῦ
χρυσοῦ γέμοντα γύαλα, θησαυρὸς βροτῶν,
ὃ δ' ὄλβιος πόδοντ' ἐφ' οἷσι καὶ πάρος,
δεῦρ' ἦλθε Φοίβου ναόν ἐκπορθῆσαι θέλων.
ἐκεῖ τόδε' ἐχώρει ῥόθιον φ' πόλει κακόν.
αἰχμά τ' ἐπληρώσ', εἰς τε βουλευτήρια
ἰδίᾳ δ' ὅσοι θεοῦ χρημάτων ἐφέστασαν,
φρουρᾶν ἐτάξαντ' φ' πυκνοῖς δόμοις.
ἡμεῖς δ' μέλα φυλακῆς Παρνησίας
παιδεύμεθ', οὐδὲν ἐλπίδι πω πεπυσμένοι,
λαβόντες ἡμῶν, ἐχαίρομεν τ' ἐφέστομεν,
σὺν πρεσβύταις, μάντεσίν τε πυθικοῖς.
C καί τις τόδ' εἶπεν· ὦ νεανία, τί σοι
θεῷ κατευξόμεσθα; τίνος ἥκεις μέτα;
ὁ δ' εἶπε· Φοίβῳ Π παρεῖν ἁμαρτίας
δίκας πάρεστι βουλόμεθ' ἥπιος γὰρ
πατρὸς ποτ' αὐτὸν αἵματος δυῶν δίκας.
ἐν τοῦτ' Ορέστου μῦθος ἰσχύει μέγα
ἐφάνη, ὡς ψεύδοιτο δεσπότης ἐμός,
ἥκων ἐπ' ἀκροῖς δέχεται δ' ἀνάτορα
κρυπτόθεν φῶτος, ὡς πάρος χρεωστέων
εὔξατο Φοίβῳ· τυγχάνει δ' φ' ἐμπύροις,
θεῷ δ' ἐξιφήρης ἐξ ὑφειστήκει λόχος,
δίαφνι σκιαδ' ἐς ὧν Κλυταιμνήστρας τόκος
ἐς λῶ, ἁπάντων τῶνδε μηχανορράφος.
χ' ὧ κατ' ὄμμα σᾶς, πῶς δύκεται θεῷ·
οἷδ' ὀξυθήκτοις φασγάνοις ὠπλισμένοι,
λεῶτδ' ἀτυχῆ παῖδ' Αχιλλέως λάθρα.
χωρεῖ δ' πρὸ μναν· ὁ γὰρ ἐς καιρὸν τυπεὶς
ἐτύγχαν· ἐξέλκει δὲ καὶ πῆγασ' ἀδ

Qualem uenio nunciaturus casum,
Tibi ô grandæue, & amicis domini.
P. Ae, æ. Animus prædiuinans, quasi præsagit aliquid.
Nu. Non amplius est tibi filij filius, ut scias, senex
Peleu. tales plagas gladiorum gerit,
Percussus à Delphis, & Mycenæo hospite.
Cho. Ah, ah. Quid ages ô senex? ne cadas,
Attolle te ipsum. P. Nihil sum, perij:
Cassa quidem uox, destitutaq; membra labant.
Nun. Audi, erigendo corpus tuum, [a] si modò
Amicis illatam iniuriam cupis persequi.
Pe. O' sors, extrema senectutis meta
Adrepens, qualis me complexa habes?
Quomodo perijt mihi unici filij filius unicus?
Eloquere. Audire enim, & non audire cupio.
Nun. Postquam uenimus ad inclytam Phœbi domum,
[d] Tres quidem solis decursus splendidos
Spectandis rebus dantes, oculos pauimus.
Et hoc statim suspectum erat, conspirabatq; illico
Et concurrebat populus accola Dei.
Agamemnonis autem filius per urbem obambulans
Infestis aures cuiq; opplebat sermonibus:
Videte hunc, qui circa adyta dei
Auro referta ambulat, thesauros mortalium:
Is nunc iterata uice adest, qua causa & antea
Huc uenit, ut Phœbi templa [c] diriperet.
Hinc malus per urbem [d] rumor increbuit:
Coeunt magistratus consulturi in curias,
Et clàm, quibus cura opum dei mandata erat,
Excubias locarũt [e] in ædib. pulchro fultis intercolũnio.
Nos uerò mala arborum rupis Parnasiæ
Ludicra [f] accipiebamus, ignari omnium
Horum, stabamusq; ad focos
Cum hospitibus, & uatibus Pythicis.
Tum quidam hoc dixit: O' iuuenis, pro qua re tibi
Deo supplicabimus? cuius gratia hic ades?
Ille autem dixit, Quod antea deliquimus
In Phœbum, id expiare uolumus: nam olim expetij
Ab ipso pœnas paterni sanguinis.
Exinde Orestis oratio plus habere ponderis
Visa est, ac si mentiretur dominus meus,
[g] Moliretur q; nepharia. Mox pergit intra penetralia
Templi, & ad adyta oraculi
Phœbo supplicat, intra ipsa holocausta & uictimas.
Quo in loco gladijs armatæ erant insidiæ
Locatæ, è quibus lauro reuinctus Clytæmnestræ filius
Vnus erat, horum machinator omnium.
Et hic quidem coràm in conspectu supplicabat deo,
Illi uerò acutis armati gladijs
Ex occulto pungunt inermem filium Achillis.
Cedit ergò retrò: nec enim pro uotis illorum
Percussus erat. [h] simulq; è loco proximo

a al. Si cupis ab isto facto amicos tuos defendere.

b id est, tres dies.

c uastaret, euerteret.

d ῥόθιον, id est impetus, fluctus. uehemens autem motus populi hic exponi debet.

e Intelligit templũ Delphici Apollinis.

f legebamus.

g al. Vt qui ad flagitia uenisset designanda.

h Alij interpretantur κατὰ μεσάδ', pro πάρα πεσάδ', id est è portico, aut loco, quo uelum geniali tecto impendet, uel thalamo.

Suspensa clauis arma diripit,
Et ante aram aspectu formidabilis [a] armiger
Stat, inclamatq; Delphorum filios, interrogans:
Quamobrem me occiditis? piae quem huc uiae
Tulere. qua de causa perimor?
Horũ autem nullus quicquã, cum essent innumerabiles,
Dixit, sed impetebant saxis eminus.
Ceu ergo densis nimbis undiq; obruitur,
Protenditq; arma, & ictus cauet,
Quiq; uersum manu scutum mouens.
Sed nihil proficit. Quin multa tela simul,
Sagittae, iacula, & fracta missilia,
Quibusq; boues torrentur uerua ante pedes
Cadebant. miros uero uidisses saltus, & pyrrhichas,
Dum sagittas deuitat filius. Cũ autem ipsum circũcirca
Conclusum premerent, non respirandi copiam
Dantes, relicto altari pingui uictimis,
Saltu pedum insiliens Troico
Fertur in eos. Qui mox, ueluti accipitre
Viso columbae, terga uertunt fugae.
Multi autem cadebant mixtim, partim ex uulneribus,
Partim ipsi se ipsos conflictu obterentes mutuo
Angustos per exitus, diruti, [b] faustis in aedibus
Inter saxa resonuit clamor. Caeterum tanquã serenitas
Stetit, dominus armis resplendens fulgidis,
Antequam quispiam sonaret è medijs adytis
Dirum & horrendum, admotumq; exercitum
Ad pugnam incitaret: ubi enim Achillis cadit
Filius, acuto transfossus latera gladio
A uiro Delphico, qui ipsum cum multis alijs
Leto deiecit. ubi uero humi procubuit,
Quis non ferrum afferebat? quis non saxa mittebat,
[c] Tundebat, illidebat? itaq; corpus totum, illud
Speciosum, dilaniatum est saeuis uulneribus.
Post haec mortuum ipsum, iacentem aram prope,
Eiecerunt extra fana opima uictimis.
At nos arreptum manibus quam celerrimè,
Adportamus ipsum tibi plorandum debito
Luctu, & deflendum, ô senex, honestoq; funere
Tumulandum. Talibus modis rex, alijs oracula edere
Solitus, & cunctis esse iusti librator mortalibus,
Luentem poenas tractauit filium Achillis.
Memor fuit, ceu abiectus quispiam, et illiberalis homo,
Veteris iurgij. [d] Qui igitur fuerit sapiens?
CHO. Atqui rex ipse portatus
Domum uenit ex Delphidos ora,
Miser, hoc oppressus casu: miserq; & tu,
O senex. accipis enim Achilleum
Pullum in aedes, non ut tu uis:
Ipsumq; te mala noxa trahens,
In eandem demersit cladem.
PE. Heu me miserum. quale hoc mali

a Nam apud Suetonium armiger dicitur, non qui alterius tolli arma gerit, sed qui ipse armatus est.

b id est, templo sacrato, & faustis omnibus consecrato.

c Tundebat.

d id est, Quis illum sapientem fuisse credat? Qui sapiens esse queat?

A
B
C

λρεμασὰ τύχη πασσάλων καθαρπάζας,
ἔστη τι βωμῶ γοργὸς ὁπλίτης ἰδεῖν.
βοᾶ δὲ Δελφῶν παῖδας, ἱστορῶν τάδε·
τίνος μ' ἕκατι κτείνετ'; δυστυχεῖς ὁδοῦς
ἥκοντας; ποίας ὄλλυμαι πρὸς αἰτίας;
τῶνδ' οὐδὲν ὁδεῖς, μυρίων ὄντων πέλας,
ἐφείσατ', ἀλλ' ἔβαλον ἐκ χειρῶν πέτροις.
πυκνῆ δ' νιφάδι πανόπτου πασσάλευσις,
πρόσταινε τύχη, καὶ φυλάσσετ' ἐμβολάς,
ἐκεῖσε λάκεσ' ἀστίδ' ἐκτείνων χρί.
ἀλλ' οὐδὲν ἴσχυε· ἀλλὰ πολλ' ὁμῶ βέλη,
ὀϊστοί, μεσάγκυλ', ἔκλυτοί τ' ἀμφώβολοι,
σφαγεῖς τ' ἐχώρει βοπόροι πεδῶν πάρος.
θέαμα δ' ἂν εἶδες πυρρίχας φερομένας
βέλεμνα παιδὸς· ὡς δὲ μιν πόλις ἀστῶν
κύκλῳ κατεῖχον, ὁ δ' δίδυτο ἀμπνοάς,
βωμῶ λιγώσας δεξίμηλον ἐκφάνη,
ὁ τρωϊκὸν πάθημα πανδήμας πεδοῦν,
χωρεῖ πρὸς αὐτός· οἷδ' ὅπως τελειάδ' ὀρᾶν·
ἱδρᾶν ἰδόντα, πρὸς φυγὴν γνώπτεσαν·
πολλοὶ δ' ἔπεσον μιγάδες, ἐκ τε τραυμάτων,
αὐτοί δ' ἑαυτῶν ἐγκοπτόμενοι κατ' ἀλλήλους.
λεκανὰ δ' ἐν δυσὶ ἡμέσι δ' ὑσμὴν δίμοις
πέτραισιν ἀντέκλαξεν. ἠυδία δ' ὅπως
ἔστη φαεννοῖς θεαπόπτης στίλβων ὅπλοις,
πρὶν δή τις ἐδύτων ἐκ μέσων ἐφθέγξατο
δεινόν τε καὶ φρικῶδες, ὥστε δὲ στρατὸν
στῆσαι πρὸς ἀλκὴν· ἐνθ' Ἀχιλλίως πίπτει
παῖς, ἐξυθήκτῳ πλευρὰ φασγάνῳ τυπεὶς
Δελφῶν πρὸς ἀνδρός, ὅστις αὐτὸν ὤλεσε
πολλῶν μετ' ἄλλων· ὡς δὲ πρὸς γαῖαν πίπτει,
τίς ὁ σίδηρον προσφέρει; τίς ὁ πέτρον
βάλλων, ἀράσσων; πᾶς δ' αὐλάνων τὰ δίμας
τὸ κάλλιμορφον, τραυμάτων τὰ ἀγρίων.
νεκρὸν δὲ δὴ νιν, κείμενον βωμῶ πέλας,
ἐξέβαλον ἐκτὸς θυοδόκων αὐλακτόρων.
ἡμεῖς δ' ἀναρπάσαντες ὡς τάχος χροΐν,
κομίζομέν νιν σοὶ κατοιμῶξαι γόοις,
κλαῦσαί τε πρέσβυ, γῆς τε κοσμῆσαι τάφῳ.
τοιοῦδ' ὁ τοῖς ἄλλοισι θεσπίζων ἄναξ,
ὁ τῶν δικαίων πᾶσιν αὐθρώποις κριτής,
δίκας διδοῦντα παῖδ' ἔδρα Ἀχιλλέως.
ἐμνημόνευσε δ' ὥσπερ ἄνθρωπος κακός,
παλαιὰ νείκη πῶς ἂν ἦν εἰκὼ σοφός;
χο. καὶ μὴν ὅδ' ἄναξ φορεῖται αὐτός
Δελφίδος ἐκ γῆς δῶμα τελεῖ·
τλήμων, ὁ παθὼν τλήμων δὲ γέρων
καὶ σύ· δέχῃ γὰρ τὸν Ἀχίλλειον
κόμιμον δὸν οἴκοις, οὐχ ὡς σὺ θέλεις.
αὐτός τε κακοῖς πάσαισι κύρσας,
εἰς γὰρ μοίρας σωϊκνεῖσας.
πα. ἰώ μοι ἐγώ, κακῶν οἷον ὁρῶ

τόδε,

A τόδε, καὶ δέχομαι χερὶ δώμασ' ἐμοῖς.
ἰώ μοι μοι, αἰ αἰ.
ὦ πόλι Θεσσαλία, δίολώλαμεν,
ὠχόμεθ'. οὐκέτι μοι γένος, οὐκέτι μοι τέκνα
λείπετ' ἐν οἴκοις,
ὦ ἀγέλια παθὼν ἐγώ, εἰς τίνα
δὴ φίλων αὐγὰς βάλλω τρόφιμας;
ὦ φίλιον σῶμα, καὶ γένυ, καὶ χέρες.
εἴθε σ' ὑπ' Ἰλίῳ λῶρε δαίμων,
Σιμοεντίδα παρ' ἀκτάς.
χο. ὅτι μὲν ἂν ἐν τῶνδ' ἐπιμᾶτ' αὐ γέρον,
θανὼν τὸ σὸν δ' ἦν ὧδ' αὐ δυτυχέστερον.
πα. ὦ γάμε, ὦ γαμε,
ὃς τάδε δώματα καὶ πόλιν ἁμὰν
ὤλεσας· αἰ αἰ, αἰ αἰ. ὦ παῖ,
μή ποτε σῶν λεχέων τὸ δυσώνυμον
B ὤφελ' ἐμὸν γένος εἰς τέκνα καὶ δόμον
ἀμφιβαλεῖν
Ἑρμόνας αἰδῶν ὑδὶ σοί, τέκνον.
ἀλλὰ λεραυνῶν πρόσθεν ὀλέσθαι,
μηδ' ὑδὶ τοξοσύνας φονίον πατρὸς
αἷμα τὸ δυσβυές ποτε
Φοῖβον βροτὸς εἰς θεὸν ἀνάψαι.
χο. ὀτοτοί, ὀτοτοί,
θανόντα πατρὸς ὀταν γόοις
νόμῳ τῶν νεκρῶν καταρξόμαι.
πα. ὀτοτοί, ὀτοτοί.
δάκρυα τάλας ἐγὼ
γέρων καὶ δυσυχὴς δακρύω.
χο. θεὸς γὰρ αἶσα, θεὸς ἔκρανε συμφορᾶς.
πα. ὦ φίλον, δόμον ἔλειπες ὀρφανόν.
ἰώ μοι μοι,
ταλαίπωρον ἐμὲ γέρον-
C τ' ἄπαιδα νοσφίσας.
χο. θανεῖν σε πρέσβυ χρῆν παρὸν τῶν τέκνων.
πα. ἀναρπάξομαι νόμαν,
ἐπὶ οὐδὶ κόμαι
ἐμῷ κάρα λύπημα χρόνος ὀλοόν.
ὦ πόλις, δίπλων τέκνων
μ' ἐόρησε Φοῖβος.
χο. ὦ πανὰ παθὼν, ἰδών τε, δυσυχὴς γέρον.
τίν' αἰῶνα γ' εἰς πολοιπὸν ἕξεις;
πα. ἄτεκνος, ὀρφανός, ἐκ ἔχω πόρας κακῶν,
διαντλήσομαι πόνους εἰς ἄϊδαν.
χο. μάτην δέ σ' ἐν γάμοισιν ὤλεσαν θεοί.
πα. ἀμπαῦμα τὰ πάντα φρένα λεῖπα,
νόμῳ μεταρσίω πρόσω.
χο. μόνος μόνοισιν ἐν δόμοις αὐαστρέφῃ.
πα. οὐκέτι μοι πόλις, πόλις.
σκῆπτρά τ' ἐρρέτω τάδ' ἐν ἀϊδὶ γαῖαν.
σύ τ' ὦ κατ' ἄντρα νύχια Νηρέως κόρη,
παναλεθρόν μ' ὄψεαι, πίτνοντα πρὸς γαῖ-

Video, manúq; meas in aedes accipio.
Hei mihi, æ, æ.
O' ciuitas Thessalia, perijmus,
Occidimus. Nõ amplius mihi genᵒ, nõ amplius mihi liberi
Domi superstites sunt.
O' acerbis ego afflictus malis, cuius amici
Aspectus me oblectauerit?
O' charum os, & genae, & manus.
Vtinam sub Troia te fata sustulissent
Simoentis ad ripas.
CHO. Sic sanè decus & honos ipsum, ô senex,
Extinctum maneret, tuaeq; uices minus afflictae forent.
PE. O' nuptiae, ô nuptiae,
Quae hanc domum & ciuitatem meam
Perdidistis. Ae, æ, æ, æ. O' fili.
Vtinam nunquam malè ominatum genus meum,
Per tuas nuptias, liberis & familiae
[a] Pestiferam Hermionem
Adsociasset in tuum exitium, ô fili:
Sed potius ipsa prius fulmine perijsset,
Neq; tu letali sagitta icti patris
Sanguinem generosum unquam
Phœbo, mortalis deo, acceptum retulisses.
CHO. Ah, ah. Eheu.
Extinctum dominum lachrimis & luctu,
Et quae debentur inferis, prosequar naenijs.
PE. Hei mihi, per uices ego miser
Senex & infelix lachrimo.
Quid me uspiam miserius?
CHO. Deo sic uisum est, Deus hanc confecit cladem.
PE. O' chare, desertam reliquisti domum,
Hei mihi!
Meq; calamitosum senem,
Orbum destituisti.
CH. Vita, senex, te functũ ante liberos tuos oportuit.
PE. Non dilaniabo [b] comam?
Non illidam
Capiti meo planctum miserabilem?
O' ciuitas, geminis liberis
Me orbauit Apollo.
CHO. O' dira passus, & uidens, miser senex,
Quae uita te in posterum manet?
PE. Orbus, desertus, absq; malorum fine
Vsq; ad mortem aerumnas sufferam.
CHO. Frustra te in nuptijs bearunt dij.
PE. Omnia praecipiti uolatu euanida iacent,
Quae prius sublimi fastu tumebant.
CHO. Solus sola uersaris in domo.
PE. Non amplius mihi ciuitas,
Sceptra haec humi deiecta ualeant.
Tuq; ô degens in nocturnis antris filia Nerei
Funditus me extinctum uidebis, prostratum humi.

a Ἑρμόνας αἶδαν, id est, Atcn. hoc est, malum genitũ Hermiones, pro funesta Hermione.

b Quasi dicat, Cur non dilanio comam? Cur nõ planctib. pulso caput, &c.

CHO. Iò, iò.
Quis motus hic? quid nam numinis
Sentio? puellæ uidete, aspicite.
Deus hic quispiam candidum ætherem
Traijciens, equorum feraces
Tendit ad campos Phthiæ.
THE. O' Peleu, in gratiam tui olim connubij
Adsum Thetis, relicta Nerei domo.
Et primùm quidem ne præsentibus malis
Numium te affligas, hortor & admoneo.
Nam & ego, quam infletos párere liberos
Necesse erat, amisi ex te filium uelocem pedibus,
Quẽ genui, Achillem, Græciæ præstantissimũ (cipe
Virũ. Quorũ autẽ gratia ueni, significabo: tu uerò per-
Hunc quidem extinctum Aebillis filium
Humo manda, delatum ad Pythicos focos,
In probrum Delphis, ut sepulchrum nunciet
Cædem uiolentam Oresteæ manus.
Porrò captiuam mulierem, Andromachen puto,
Molossiam terram habitare oportet senex,
Heleno copulatam legitimo connubio,
Et filium hunc, qui solus ab Aeaco
Princeps nunc reliquus est: ex hoc enim perpetua
Succedent serie, qui regant Molossiam
Beati. Siquidem non conuenit sic penitus
Meum genus, & tuum, & Troiæ
Interire: nam & hæc dijs curæ est,
Licet corruerit consilio Pallados.
Te uerò, ut intelligas mei thori beneficium & gratiam,
Dea existens, & parente progenita deo,
Exutum omnibus mortalium malis,
Immortalem & incorruptibilem faciam deum.
Ac deinde mecum in regia Nerei
Aeuum exiges futurum, & deus cohabitabis deo.
Hinc ferendo siccum ex ponto pedem
Achillem filium mihi & tibi charissimum
Vibebis habitantem insulares domos,
Littus ad album intra Euxini fluctus sali.
Sed perge ad arces Delphorum inclytas,
Tecumq; defer hunc mortuum, & terra obrue.
Postea reuersus ad uetustæ rupis recessus cauos,
Sepiadis scilicet, conside, & mane, donec ex mari
Cum quinquaginta Nereidum choro
» Veniam, qui te deducant. Quod enim in fatis fuit
» Te moderatè ferre oportet: sic quippe Ioui uisum est.
Ac iam pone dolorem & molestiam super mortuis.
» Omnes enim homines fatorum lege obligant
» Dij, moriendiq; æqua est necessitas.
PE. O' ueneranda, ô generosa consors thori,
Nerei soboles, salue. Facis, quod te ipsa,
Et liberis quos peperisti, dignum est.
Dolere desino, maximè te iubente, dea:

χο. ἰὼ, ἰώ.
τί κεκίνηται; τίνος αἰσθάνομαι
θείας κέρας, λεύσσετ', ἀθρήσατε·
δαίμων ὁδ' ἡμῖν λεύκιππος ἀθρεῖ
πορθμεύομαι θ', ἵππους ἐπιβώτους
φθίας πεδίον ἐς πολυκαίνα.
θε. Πηλεῦ, χάριν σῶν τῶν παρὸν νυμφευμάτων
ἥκω θέτις, λιποῦσα Νηρέως δόμους.
καὶ πρῶτα μὲν σοὶ τοῖς παρεῦσιν κἀπεῖτα
μηδὲν τι λίαν γε δυσφορεῖν, παρῄνεσα·
κἀγὼ γὰρ, εἰ ἄκλαυς' ἔχρῃν τικτειν τέκνα,
ἀπολεσ' ἐκ σοῦ παῖδα τὸν ταχὺν πόδας
Ἀχιλλέα τεκοῦσα, πρῶτον Ἑλλάδος.
ὃν δ' ὄνεκ' ἦλθον, σημανῶ. σὺ δ' ὀρθὸς ἔχε·
τὸν μὲν θανόντα τόνδ' Ἀχιλλέως γόνον,
θάψον, πορεύσας πυθικὰ πρὸς ἐξάραν,
Δελφοῖς ὄνειδος, ὡς ἀπαγγείλῃ τάφος
φόνον βίαιον Ὀρεστείας χερός,
γυναῖκα δ' αἰχμάλωτον, Ἀνδρομάχην λέγω,
Μολοσσίαν γῆν χρῆν κατοικῆσαι, γέρον,
Ἑλένῳ συναλλαχθεῖσαν ἐννάοις γάμοις.
καὶ παῖδα τόνδε, τὸν ἀπ' Αἰακοῦ μόνον
λελειμμένον δὴ βασιλέα. λάβε τόδε χρὴ
ἄλλον οἶκον ἄλλα δόμα πορεῖν Μολοσσίαν,
εὐδαιμονοῦντας· ὀρθῶς οὐδὲν ἀνάσσατον
γένος γένεσθαι δεῖ τὸ σόν, κἀμόν, γέρον,
Τροίας τε· καὶ γὰρ θεοῖσι κἀκείνης μέλει,
καίπερ πεσούσης Παλλάδος πεδοκμηθείσ.
σὲ δ', ὡς ἂν εἰδῇς τὴν ἐμὴν εὐνῆς χάριν,
θεὰ γεγῶσα, καὶ θεοῦ πατρὸς τόκος,
κακῶν ἀπαλλάξασα τῶν βροτησίων,
ἀθάνατον ἄφθιτόν τε ποιήσω θεόν·
κἀπειτα Νηρέως ἐν δόμοις ἐμοῦ μέτα,
τελοῦσ' ἤδη, καὶ θεὸς συνοικήσεις θεῷ.
ἐνθένδε πομίζων ξηρὸν ἐκ πόντου πόδα,
τὸν φίλτατόν σοι παῖδ', ἐμοί τ', Ἀχιλλέα
ὄψει δόμους ναίοντα νησιωτικοὺς,
λεύκλιμ' ἐπ' ἀκτὴν ἐντὸς εὐξείνου πόρου.
ἀλλ' ἕρπε Δελφῶν εἰς θεόσημον πόλιν,
νεκρὸν πομίζων τόνδε, κἀν κρύψας χθονί.
ἐλθὼν παλαιᾶς χειρὸς ἐν κοίλῳ μυχῷ
σηπεδόνος ἵζου· μένε δ', ἕως ἂν οἶδ' ἁλὸς
λαβοῦσα πεντήκοντα Νηρείδων χορὸν,
ἔλθω, πομπεύσω σε. τὸ γὰρ πεπρωμένον
δεῖ σ' ἐκπομπεύειν· Ζεὺς γὰρ δοκεῖ τάδε.
παῦσαι δὲ λύπης τῶν τεθνηκότων ὕπερ.
πᾶσιν γὰρ ἀνθρώποισιν ἥδε πρὸς θεῶν
ὑφ' ἑνὸς κέκραντα, κατθανεῖν τ' ὀφείλεται.
πε. ὦ πότνι', ὦ γυναῖκα συγκοιμήματος,
Νηρέως ἡνίκ' ἔλαβον, χαῖρε· ταῦτα δ' ἀξίως
σαυτῆς τε ποιεῖς, καὶ τέκνων τῶν ἐκ σέθεν.
παύω δὲ λύπης, σὸν κελεύσασ', θεά.

καὶ τόνδε θάψας εἶμι Πηλίου πέτρας,
ὅπερ σόν εἶλον χρῆσι κάλλιστον δέμας.
Κἄτ' ὀγαμεῖν δ' οὔτ' ἐκ τε γηναίων χρεών,
Δοῦναί τ' οὐ ἐσθλὸς, ὅστις εὐβουλεύεται.
Κακῶν δὲ λέκτρων μὴ πόθον ἔχειν,
Μηδ' εἰ ζαπλούτους οἴσεται φρενὸς δόμοις.
Οὐ γὰρ ποτ' αὖ πεπρᾶξεν ἐκ θεῶν κακῶς.
χο. πολλαὶ μορφαὶ τῶν δαιμονίων.
πολλὰ δ' ἀέλπτως κραίνουσι θεοί.
καὶ τὰ δοκηθέντ', οὐκ ἐτελέσθη.
τῶν δ' ἀδοκήτων πόρον εὗρεν θεός.
τοιόνδ' ἀπέβη τόδε πρᾶγμα.

Et hoc sepulto pergam ad antra caua Peliæ,
Vbi tuo potitus sum corpore pulcherrimo.
Posthac nuptiæ non contrahendæ sunt ex splendidis, «
Nec sacicdæ ad ãplas familias eiq; recta mẽte rẽ ppẽdit «
Nullaq; debet esse malorum connubiorum cupido, «
Nec etsi quæ amplissimam dotem domo inferat, «
Non enim unquam [a] ex dijs infœlices erunt. «
CHO. Multæ formæ numinum,
Multaq; dij insperatò perficiunt: «
Et quæ uidebantur euentura, secus acciderunt, «
Innopinatisq; Deus exitum inuenit. «
Talem & præsens sortita est fabula finem.

[a] scilicet hoc uitato & cauto.

Finis Euripidis Andromaches.

GASPARI STIBLINI PRAEFATIO IN EVRIPIDIS ANDROMACHEN.

Vic fabulæ nomen fecit Andomache, uel Homero teste, mulier omnium laudatissima, Hectoris quondam uxor, regniq; Troiani magna pars: quæ, quia ob eximias qualdã uirtutes Neoptolemo, cui seruiebat, in precio habebatur, plerasq; turbas in hoc Dramate dedit. Hermione enim cum abs se uirum alienioriẽ animaduerteret, illico id fieri uel philtris, uel alijs malis artibus pellicis suspicabatur. Quare absente marito consilium capit cum Menelao patre, de interficienda Andromache, & filio eiusdem Molotto. Verùm cum Pelei interuentu prohiberentur à tetro facinore, adeò Hermionem nepharij ausus pœnitere cœpit, ut iam de suspendio morteq; uolũtaria cogitaret: usq; adeò ipsam & ipsa conscientia, & metus pœnæ territabant. Dum autem inter hæc mala & curas æstuat misera, Orestes casu Phthiam uenit, Delphos uidelicet profecturus, ad opprimendũ Neoptolemum. Cum eo itaq;, ut uindictam mariti effugeret, in Spartam fugam arripit. Hinc mox cædes Neoptolemi nunciatur, planctus Pelei sonat, luctu omnia complentur. Et cũ iam altius dolor adscendere non posset, subitò rebus cõmutatis, Deus luctuosis rebus lætum addit exitum: Thetis enim Peleum prius consolatione subleuatum, deq; funere Neoptolemi curando & reliquis rebus edoctum, immortalitate donat.

Potest ergo hæc fabula commodè in duas partes diuidi: quarum una habeat pericula, iurgia, insidias Andromaches & Hermiones, Menelaiq; & Pelei logomachiam: secunda contineat pœnitentiam, dolores, fugamq; Hermiones, item necem Neoptolemi, planctum Pelei, deniq; exitum insperatum ac comicum, uidelicet Pelei eiusdem *εἰλκυσίαν*.

Vt autem Alcestis, optima matrona, ac omnibus uirtutibus ornata inducitur in superiore fabula: sic in hac Hermione pessimæ imaginem exhibet, atq; adeò spectaculum inauspicati cõiugij repræsentat, in quo innumera mala insunt: odia occulta, fastidium, superbia, clandestinæ insidię, deniq; cædes, totiusq; domus confusio & dissipatio. Malis uerò auspicijs nuptię fiunt, quoties dotis & generis, non uirtutis prima ratio habetur, cùm non alia pulchriores dos sit matronæ quàm modestia & uita pudica, quæ uerè beatum uirum facit. Quamobrẽ Hermione diuite, & patre rege nata, nihil intolerabilius erat: ut quæ assiduè suas opes iactaret, paterni regni potentia freta superbiret, preciosarum luxu uestiũ exultaret, & absente marito cædes etiam factitaret. Cuius peruersis moribus ita indulgebat pater, ut non solùm non absterreret eam à cæde Andromaches, sed ad hanc rem præsidio futurus, à Sparta usq; Phthiã ueniret: ut intelligeremus, tum demum mulierem, per se alioqui parum incommodã, intolerabilem fieri, quoties parentes suorum uitiorum patronos habet. Accesserat & alia quædam corruptela, nimirũ cõsuetudo & cõmercia (quod & ipsa Oresti fatetur) cum exteris mulieribus, quæ nõnunquã probas matronas trãsuersas agũt. Quid enim æquè ad omne genus malitiæ ingeniatũ, quàm muliebris sexus? Vnde à pijs fœminis prauarum mulierum consortia cauẽda sunt, tanquã peruersorũ morũ & impudicitiæ scholæ quædã. Eandẽ etiã poeta inducit, marito fastidio, ciuibus odio fuisse, ob nimiã scilicet morũ incõmoditatẽ ac insolentiã. Pestẽ præterea cõnubiorũ esse, pellicũ ac concubinarũ licentiã, dilucidè hoc exẽplo demonstratur. Quàm itẽ formidabiles matronarũ iræ in pellices, hic uidere licet. Nihil enim

indignius ferũt, quàm scorta legitimo thoro inferri. Vnde Alexander Pheræus ab uxore sua, solùm propter pellicatus suspicionem, occisus est. Andromache animi generosi & excelsi, necdum obliti pristini splendoris, inducitur. Menelaus autem crudelis & impius, qui in gratiam ebriæ luxu filiæ, miseram seruam, culpæ insontem, absente genero occidere parat. Peleus iustus, & æqui seruãs, qui tanta uirtute, id quod crudele & immane erat, prohibet. Vnde non immeritò tam honorificè à choro celebratur. Neoptolemus miserè occisus, monet, non manere inulta, quæ temerè aut superbè in Deum fiunt. Vt semel dicam: hæc & præcedens fabulæ rectissimè ad institutionem coniugum adhiberi possunt, ceu duæ imagines & boni & mali connubij.

ANNOTATIONES G. STIBLINI IN *Andromachen Euripidis.*

ARGVMENTVM ACTVS *primi.*

PRologus exponit occasionem & causas futurorum malorum, quæ sunt suspiciones prauæ, inuidia, ac insidię Hermiones, quę unà cum patre Menelao necem Andromachę & eius filio Molotto machinabatur. 2. Ancilla Troiana nunciat Andromachæ consilia Menelai & Hermiones, de interficienda ipsa & filio: unde querelam & threnos orditur. 3. Chorus ex Phthiotidis mulieribus, ad consolandum desertam Andromachen adest. Hortatur enim eam, ut uelit æquo animo pręsentem fortunam ferre. 4. In colloquio, seu potius iurgio Hermiones & Andromaches, obserua illius quidem superbiam & insolentiã, huius autem prudentiam ac magnanimitatẽ. 5. Chorus causas excidij Troiani remotissimas, uidelicet iudicium Paridis, & neglectũ Cassandræ oraculũ, de necando Paride adhuc infante, repetit.

θηβαῖα πόλις.)

Thebe, prius Atramytium, ab Atramyto conditore suo dictum, ciuitas est Ciliciæ, sub monte Placio, à quo & Placia siue Hypoplacia Thebe dicta: cuius princeps Eetion, pater Andromaches fuit. Eam Strabo lib. 13. scribit sub secũdo principatu regni Troiani fuisse. Vide Homerum Iliad. β. & eius interpretem in eodem loco. *ὑμετέρῃ Νεοπτολέμῳ.)* Quia in Scyro insula circa Thessaliam genitus est, sicuti Achilles apud Homerum dicit: *ἠτεῦν, ὃς σύνεφ σὺν τρέφεται φίλος υἱός.*

ἀλέασον', ἐγὼ τύνομ' ὑφύγω.)

Famula illa Troiana, unà cum Andromache rapta, nihil de pristino in heram studio remittit, nec propter fortunam mutatam negligit ipsam: id quod pleriq; faciunt, qui pro aura & flatu fortunę animum quoq; mutant.

χρὴ δ' ὄπωτ' εἰδῶ'.) Notum illud Solonis ad Crœsum Lydiæ regem dictum, quod hic Ouidius in 3. Metamorph. expressit:

——*Scilicet ultima semper*
Expectanda dies homini est: dicíq; beatus
Ante obitum nemo, supremaq; funera debet.

Vide adag. finem uitæ specta.

λόσμον μὲν ἀμφὶ ὑρατὶ.)

Eleganter & ingeniose Hermiones intemperantiam, & animum inertem superbumq; notat: dum eam insolentius de precioso corporis cultu gloriantem inducit, cùm tamen nulla sit pulchrior dos fœminę, quàm uita pudica: nec quicquam eam speciosius decoret, quàm casta mẽs, & modestia. Verè enim apud Plutarchũ *οὐ τοῖς γαμικοῖς* Sophocles: *ὦ πόσμος, οὐκ ὦ πλῆθος, ἀλλ' ἀκοσμία φαίνοντ' αὖ εἶναι, σῶντε μαρτόνης φρενῶν.* Quo in loco addit Plutarchus: *λόσμος γὰρ ἐστὶν, ὡς ἔλεγε πράτης, τὸ λοσμῶν, λοσμῶ δὲ, τὸ λοσμιωτόραν γυναῖκα ποιῶν ποιεῖ ἢ τούτου οὐ χρυσὸς, ὅτε σμαράγδος, ὅτε λόκκος, ἀλλ' ὅσα σεμνότητος, σὺν αἰδοῖ, ἀιδῶς ἐμφασιν ποδηρεῖθυσιν.*

τοιοῦτον μὲν τὸ βάβαρον.)

Notat barbarorum ingenia, qui neq; legibus, nec ulla ciuilitate aut mãsuetioribus moribus utuntur: nec ex ratione aut natura, sed libidine uitam moderantur: cùm tantum sibi quisq; permittit, quantum libet.

ἀνοῖν γυναικοῖν.) Præceptũ *γαμικὸν*: uir unius uxoris uir sit, iuxta Pauli doctrinam.

λακόν γε θνητοῖς τὸ νέον.) Oratio Andromaches animosa & cordata, cuius exordium insinuatione constat à loco communi. Habet autem duas partes: quarum prima falsas suspiciones Hermiones diluit & amouet. Secunda, quid uirum ab ipsa alienarit, & quibus artibus uirorum amor ac beneuolentia & conciliari & ali debeat, docet.

πακόν γε θνητοῖς τὸ νέον.)

Iuxta hoc tritum distichon Græcum,

ἢ νεότης ἀσύφηλος ἀεὶ θνητοῖσι τέτυπται,
εἰ δὲ ἀίνλω βλάπτει πολλὰ χρεῖστ ὀρθῶ. Id est:
Exiguæ frugis semper malè sana iuuenta est:
Sed si ius uiolet, grandius illa malum.

ἐφόλκιδα.)

Metaphora à parua nauicula, quam post se magna nauis trahit. *φιλῶσι γὰρ.)* Ironia.

οὐκ ἐξ ἐμῶν.) Secunda pars orationis huius. *ἀλλ' αἱρετὰ.)* Egregia sententia: Non externa corporis forma, qua nihil fragilius, sed uirtute uerum ac solidum amorem conciliari.

εἰ δ'

εἰ δ' ἀμφὶ Θρῄκιον.)

De moribus Thracum uide Herodotum in quinto, Strabonem in septimo, Pomponium Melam in secundo lib. Tradunt autẽ, Thraces solitos ducere ternas, quaternas, undecim, duodecimq; uxores, uel plures etiam, si sumptus ijs alendis res familiaris suppeditare potuit.

ὦ φίλταθ' ἕπορ.)

Patheticè orationem ad Hectorem extinctum uertit, cui in omnibus fuerit morigera, uitiaq; aut furtiuos eius cum pellicibus concubitus dissimulauerit: quo suo exẽplo Hermionem ad similem modestiã, & animi submissionem uocaret.

ἡ λάκαινα μὲν πόλις.)

Liber huc pulchrum præceptum ex Plutarchi Nuptialibus præceptis adscribere: *Δεῖ τοίνυν μὴ πρωΐ, μηδὲ γοῦν, μηδὲ πάλαι τὴν γυναῖκα τοῦ γάμου, ἀλλ' οὐ οἷς ἕπεται μάλιστα τὸ αὐθρῶν, ὁμιλίας τε καὶ ἤθει, καὶ συμπορίφορᾷ, ταῦτα μὴ σκληρὰ, μηδ' αὐτῶντα λυθ' ἡμῶραν, ἀλλ' σὺ χρόμοσα, καὶ ἄλυπα, καὶ προσφιλῆ παρέχειν.*

τὴν τεκοῦσαν.)

Tacitè Helenes matris impudicitiam ac stupra filiæ exprobrat. *κλεὶς γυναικῶν.)* Mala mulier, malum immedicabile & insuperabile.

ARGVMENTVM ACTVS *secundi.*

MEnelaus comprehẽso Molotto necem minatur, nisi Andromache phano Thetidis exeat, filiumq; sua morte redimat. At ipsa elegãti oratione conatur deterrere tyrannum, & à sua & filij cæde. 2. Menelaus, qua erat inhumanitate & tyrannica insolentia, iam non marrem tantum, sed & filium interficere parat. 3. Andromache sentiens nullum amplius precibus locum esse, ad conuicia uertitur. Et prius quàm moriatur, liberrimè iusto dolori indulget. 4. Chorus discordiam & perfidiam coniugum execratur, adhibitis ad eam pulchris parabolis: additq; præcepta quædam de re uxoria. 5. Miserabiliter ducuntur ad necẽ uincti filius & mater, nequicquam opem & misericordiam implorantes.

ἥκω λαβὼν σόν.)

Menelaus magno cum fastu, & elato animo, calamitosæ mulierculæ insultat, ac dolo illam è templo Thetidis elicere tentat.

ὦ κλῆξε κλῆξε. μοῦσον σε.)

Oratio hæc est in genere deliberatiuo. Deterret enim Menelaum Andromache à cæde sua, ac filij. Primùm, quia tanto duce, cuius ductu Troia excisa sit, indignum, in mulierem, & eam seruam, sæuire. Deinde, quòd res non uacatura sit periculo, si absente Neoptolemo tam atrox facinus perpetretur, quòd nunquã ille inultum sit dimissurus. Præterea, ut uelit esse maiore animo, q̃ ut ita fœminarum more, cædem ex impotentia sui pręcipitet. Subinde uerò clausulis amara scommata admiscet.

ὦ κλῆξε.)

Orditur ab exclamatione in gloriam fucatam, & existimationem stolidam, quæ sæpe indignos homines in sublime efferant.

δόξαν γεγῶσι.)

Tales sunt, qui gloriæ umbras tantum sectantur: nec quæ agunt, ad conscientiam, sed tantùm ad externam quandam ostentationẽ referunt. *ἐφ' ἀληθείας ὄπου.)* Ea nimirum gloria consentiens laus bonorum est, ac fructus ueræ uirtutis, radicesq; agit, & propagatur.

ἔξωθεν εἰσὶν οἱ δοκοῦντες.) Hi sunt, qui quodam prudentiæ ac solidæ mentis externo fuco se uenditant: nec à rectè factis, sed à populari existimatione pendent. Contrà illud Persij:

——*Ne te quæsieris extrà,*
γνῶθι, σεαυτὸν ἐστὶ σωφρά.)

Andromaches luculentam orationem breui confutatiuncula Menelaus diluit.

ὅτ' τὶς τυγχάνει.) Gnome prouerbialis, quaiuti possumus, cùm significamus quemque ea tractare, agere, desiderare, quæ sibi nouit necessaria, accommoda, conducibiliaq; esse.

φίλων γὰρ κοινὰ.) Vide prouerb. Amicorum communia sunt omnia.

οἴμοι, τοιαῦ πλήρωσιν, αἴρεσίν τε.)

Miserabilis querela Andromaches, quę post tot clades, occisum Hectorem, euersumque Ilium, iam demum innocens ad necem poscitur, præter ius & ipsam æquitatem.

ἄπαιδος οὐ φέρει.)

Interpres ita exponit hunc locũ: Qui à me dicta de liberis uituperat, dicens quòd liberi sint anima hominibus, talis quidem, secundũ id quod liberis caret, infœlix est: cæterùm fœlix, quòd expers sit molestiarum quas liberi ferunt. Nos paulo secius exposuimus, eundẽ tamen ferè sensum exprimentes.

ὦ πᾶσιν αὐθρώποισι.)

Vide spiritum & libertatem generosæ mulieris, quam ne extrema quidẽ necessitas comprimit. Est autem hæc oratio inuectiua in Lacedæmoniorũ leuitatem, crudelitatem, fraudes, aliaq; id genus uitia, quibus degeneres à maiorũ uirtute cœperant laborare. De his ita inter cætera scribit Isocrates in Busiride: *εἰ μὲν ἅπαντες μιμησαίμεθα τὴν λακεδαιμονίων ἀρετὴν, καὶ πλεονεξίαν, σὺν θῦν οὐ ἀπολοίμεθα καὶ διὰ τὴν οὐδένων τῶν ἰδίων ἡμῶραν, καὶ διὰ τὸν πόλεμον τὸν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς.*

δεσπόται ὑγιές.)

Vide prouerb. Nihil sanum. His enim uerbis Græci summã morum corruptionem, ac nullum

nullum honesti respectum significant.

ἀδίκως δυτυχεῖν.) Per uim & iniurias, nec ullo uirtutis uestræ merito floretis per Græciã. Quando indolescimus, quòd alicui indigno bonum acciderit, νέμεσις. Græci uocant, quam in Ethicis sic Philosophus definit: νέμεσις ἐστὶ ἀγαθῶ, ἐτυγχάνει ὑπάρχοντα ἀναξίῳ ὄντι λυπή τις.

λέγοντες ἄλλα μὲν.)

Contra boni uiri officium est, aliud loqui, & aliud sentire. Talem hominẽ Achilles Homericus Iliad. ι, magis quàm inferorum portas, se odisse dicit. ὃς σε πολλάκις. Vt est apud Homerum Iliad. ρ, & μ. γοργὸς.) Id est, terribilis, formidabilis. Vide prouerb. γοργὸν βλέπειν, pro, Acribus intueri oculis.

λίπψυχοι τυραννίδες.)

Homerica imitatio, ἐπ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔστω. Lege huc Isocratis Nicoclem.

ἀχαρὶς ὁ φθόνος.)

Silius Italicus lib. 7. de bel. Pun.

O' dirum exitium mortalibus, ô nihil unquam
Crescere, nec magnas patiens exurgere laudes.

ἀλίκαν πέτραν.)

Alludit ad prouerb. E' saxis & quercubus nati: &, Scopulo marino surdior.

ARGVMENTVM ACTVS *tertij.*

PEleus suo interuentu Andromachen, & Molottum puerum, quos Menelaus iam miserabiliter uinctos ducebat, ab instanti cæde prohibet. id cũ ægrè ferret Menelaus, acerrima contentio oritur inter duos principes. 2. Peleus grauissima inuectiua insectatur Menelaũ: illiq; cùm alia, tum hoc etiã opprobrat, quòd propter impudicam mulierculam, totã Græciam in discrimen belli adduxerit: totq; matronas uiduas, senesq; orbos, propter priuatam libidinem fecerit. Contrà Menelaus non minus eleganti oratione docet, parum prudenter facere Peleum, qui barbaram & seruam mulierem, quæ potius omni terra Græciæ exterminanda fuerat, liberę ac regiæ puellæ anteferat. Helenæ autem casum esse fatalẽ, ideoq; humana culpa carere. bellũ uerò ipsum Græciæ toti perutile fuisse, ut quod antea rudes militiæ, imbelles q;, fortes, nauos, bellicosos q; reddiderit. 3. Peleus Menelai oratione & supercilio contempto, soluit uinctam eum puero: addens interim minas etiam, & iustas tantæ sæuitiæ in miseram seruam reprehensiones. Menelaus non satis fidens rebus suis, domũ redire festinat, reiecta hac re in aliud tempus opportunius, ut qui cum sene uerbis uelitari frustraneum putet. 4. Chorus admirans uirtutem Pelei, qua tam liberaliter & fortiter Andromachen neci eripuerat, in locũ communem de uirtutis præstantia, iusticia & æquitate in omni re colenda, excurrit, Peleum q; honorificè laude prosequitur. A

ὥσπερ ἰσόποδες ἐμπνεύσομαι.)

Elegans metaphora, qua significamus, alleuiationem rebus duris, item fauorem, auxilium, opem q; nostris affulgere negocijs. Vide prouerb. Secundis uentis. Eodem modo Vergilius in 2. Æneid. dixit:

—— Aspirat primo fortuna labori.

Id est, fauet, μὲ βωμῶ Θέτιδος.)

Amplificatio à loco & modo, & reliquis quæ Dialectici Connexa uocant.

πρὸς αὐλῆρὸς φρυγὸς.)

Negligentiã Menelai in custodienda uxore, item socordiam, ignauiam, animumq; fatuum & imbellem sugillat, qui homo Græcus à Phryge sit uxore spoliatus.

ἀξιοῦ νέοισι ἐξῆρημῶσαι.)

Reprehendit solutiores & liberiores lusus puellarum cum adolescentibus: unde postea pudicitiæ periculum, & adulteria oriuntur. Et Athenæus lib. 13. δεῖπνο. absurdi & inuerecundi moris Lacedęmoniorum in contrahendis nuptijs, his uerbis meminit: οὐ λακεδαίμονι εἰς οἰνημά τι σωτεινὸν πᾶσαι συνειλέοντο αἱ κόραι, συνιλεισμένων παὶ τῶν ἀγάμων νεανίσκων, παὶ ἕπαστος ἧς ἐπιλάβοιτο, τούτῳ ἀπῆγον ἄπρεσπον. Item paulo pòst Clearchus Solensis apud eundem: οὐ λακεδαίμονι, φησὶ, τὸς ἀγάμυς αἱ γυναῖπες οὐ ἑορτῆ τινὶ πρὸς τὸν βῶμον ἔλπουσα ῥαπίζουσι, ἵνα τὶν ἐν τοῦ πράγματος ὕβριν φεύγοντες, φιλοσοργῶσι τε, παὶ οὐ ὥρας προσίωσι τοῖς γάμοις. B

ἐπέρισας.)

Id est, non prosperè, & obsecundante uento uelificatus es consilio tuo: nõ ex animi sententia perfecisti, quę institueras. ἐπέρισαν autem est idem quod ἐρισθρομεῖν τὰ πλοῖα ποιεῖσθαι. C

ψυχὰς δὲ πολλάς.)

Homerica imitatio:

πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς ἄϊδι προΐαψεν.

λακπὶς γυναικὸς.) Alludit ad prouerb. E' squilla non nascitur rosa. εἰς ἀδελφὸν.) Vide infrà Iphigeniam in Aulide.

πολίτας χρηστὸν.)

Iuxta celebre hoc Themistoclis apophthegma: Malo uirum egentem pecunia, quàm pecuniam uiro. In contrahendis nuptijs non dos, aut genus, sed potius indoles ac bonitas respicienda est.

σμικρὰς ἀπ' ἀρχῆς.) Lingua petulans & maledica sæpe ingentes excitat iras, id q; propter leuem causam. Sapientes autem homines omnem quoq; occasionem litium cauent.

γίγνεται διδάσκαλος.) Vsus omnium rerum magister. Cæterùm lector in duabus his orationibus aduersarijs obseruet diligẽter locos, & argumẽta contraria, & quo artificio quisq; pro

A pro sua pugnet causa. Ea enim omnia persequi cursim scribenti Annotationes, easq; breues, non licet.

οἰ μοι, λαοῦ ἑλκάδ' ὡς κακῶς.)

A' thesi ad hypothesim orationem deducit. Primùm enim in genere damnat morem minimè probatũ Græciæ, quo homines superbi, & falsa quadam uirtutis opinione induti, gloriam alieno labore partam in se transmouent, magistratus gerũt, rebus administrandis præsunt: cùm præter fastum ac personam nihil supra cæteros homines habeãt. Deinde ad Agamemnonem & Menelaum uenit, uidelicet eos quoq; alienis ærumnis ac stragibus fortium uirorum, quorum uirtute capta Troia sit, efferri ac insolescere.

εἰ δ' ἀπαλῶ λαρὸς.)

B Bellica uirtus Spartanorum decãtatior est libris historicorum, & aliorum scriptorum, quàm ut hîc à nobis explicari debeat.

σώφρον' αὐτιλύγετε.) Versus prouerbij specie habentes: Qualem te expertus fuero, talem & me erga te exhibebo.

λιμένας ἄλθε.)

Vide prouerb. In portu nauigare. πολλῶν νέων γαῖ.) Alludit ad prouerb. Bos lassus fortius figit pedem. Tardius quidem ad pugnam excitantur ætate fessi: uerùm ijdem grauius fæuiunt, atq; urgent, si quando senilis illa uirtus irritata recaluit. id quod Maro eleganter Daretis & Entelli congressu declarat.

δυσωμαστεῖν dicitur, qui bona corporis ualetudine præditus est, aut integris ac inoffensis uiribus pollet.

ἢ μὴ γρυνοῖμαν.)

Chorus ceu arbiter & iudex quidam eorũ C quæ aguntur, aut dicuntur in scena, philosophatur plerunq;, sententias q; ferit, & enthymemata quædam oratoria ex prędictis infert. Vnde & sub hoc Poetę personam accipiunt.

μηλὴν αἰνῶ ἔξω.)

Nulla imperia uiolenta esse diuturna, pulcherrimè Demosthenes in 2 Olynthiaca docet.

ARGVMENTVM ACTVS *quarti.*

HErmione conscientia eorum quę in Andromachẽ facere cogitarat, & metu mariti exagitata, acerbas orditur querelas: uoluntariaq; morte uitæ finem facere parat. A' quo proposito ipsam & Chorus & famulæ abducere conantur. 2. Orestes petiturus oraculũ Dodonæum, obiter Phthiam uenit, ut quid soror ageret cognosceret. Quam cùm perturbatã offendit, ac planè in desperatis rebus positam, cognita totius rei causa, Phthia Spartã abducit, ut hac occasione, ea iam olim concupita potiri posset. Quod tamen puella ipsa parentum arbitrio relinquendum modestè sentit. 3. Chorus per apostrophen Apollinem & Neptunum alloquitur, ac de Troiæ, cuius ipsi conditores fuerãt, miserrimo exitio queritur: apud quam tantis uiribus, tantoq; humani sanguinis dispẽdio dimicatum sit: unde pręstantissimi Asię duces perierint: & uniuersam Græciam innumerabilia mala, ut luctus, cædes, adulteriaq; inuaserint.

φιλοὶ νεοὶ μόλοντες.)

Cicero in Lælio indignam homine dubitationẽ esse, An noui amici ueteribus sint anteponẽdi, scribit. id quod poeta noster hîc hominum uitio plerunq; fieri innuit.

τέκνον λώλυπε.)

Consolatur ancilla Hermionem deploratã, & ad uoluntariam mortem properantem. Cęterùm euidens typus malæ conscientiæ, hoc loco in Hermione exprimitur: quam comitatur metus, cruciatus, & desperatio. συμφορὰ θεόλαστος.) calamitates diuinitùs immissæ. Nemo perpetuò beatus est, sed læta tristibus, & tristia lætis uicissim succedunt.

πρωτόπλους.)

Tragicon ἦθος, cum se quis in rem aliquam inanimatam mutari optat. Intelligit aũt (nisi fallor) Argo nauẽ, quæ prima fuit inter mortales. τέντε λίαν ἐτ' ἐκεῖν'.) Alludit ad prouerb. Ne quid nimis. κακὸν λάβῃς.) Turpe enim, frequenter mulierem foris cõspici: & leuis ac impudici animi indicium est, turbæ quàm domus matronam amantiorem esse.

ἔρχομαι δὲ πρὸς Διός.)

Eiectus Orestes Argiua terra, ibat ad Dodonæum oraculum scisciatum, quam nam ciuitatem esset habitaturus. Hæc autẽ Tragœdiæ œconomia est, ut casu spectator euenisse putet, quod consilio scriptorum factum sit.

λιμὴν φανεὶς.) Vulgatissima metaphora (ut Erasmus ait) hominem, in cuius pręsidio conquiescimus, portum appellamus.

λακῶν γυναικῶν εἰσοδοῖ.)

Hæc uerba Hermiones egregiam habent doctrinam de diligenti custodia, & disciplina uxorum: quarũ potissima corruptela est multa cum prauis ac impudicis fœminis conuersatio. Vide prouerbia, Si iuxta claudum habites, subclaudicare disces: &, Corrumpunt bonos mores colloquia prauа.

σειρήνων.)

Per Sirenas sæpe accipiũt authores, malarũ rerum illicia, corruptelas, uoluptatũ blandimenta: ut ex illarum historia, quę Odysseæ μ. est, colligi potest. σοφῶν, κακοῦργων.) Huius farinæ fœminas & Aristophanes οὐ δεσμοφοριαζούσας, his duobus uersibus notat:

τὰς

τὰς οἰνοπότιδας, τὰς πρωΐτιδας, τὰς λάλ' ὅτ,
τὰς ἐλῃ ἐν ὑγιεῖς, τὰς μέγ' αὐθρέσιν ἰκνοῦν.
σοφόν τι χρῆμα.)

Id est, bene & pulchrè habet, eũ qui aliqua de re homines docere cupit, & illorũ quibus cum disputat, audire rationes & sententias.

γήμ' ἀστ' αὐθρῶν.)

Id est, ut nuptias impetrarem à uiris notis ac amicis, cum ijsdẽ affinitatem iungerem.

ARGVMENTVM ACTVS quinti.

DVm Peleus, sparso rumore de discessu ac fuga Hermiones, rem certò cognoscere studet, aduenit nuncius, cædemq; Neoptolemi exponit, idq; longa & luculenta narratione, ac mira rerum hypotyposi. Qua re nihil acerbius ac luctuosius grandæuo seni accidere poterat. 2. Planctus & Chori & Pelei, super occiso Neoptolemo, iamq; in scenã producto. 3. Ad catastrophen, placidumq; finẽ fabulæ properatur. nam Thetis ueluti ἀπὸ μηχανῆς adest, Peleumq; cõsolatur: quidq; de Andromache & Neoptolemo extincto porrò fieri uelit, edicit. Omnia ista deorum consilio facta docet, ipsiq; immortalitatem & fortunatas insulas pollicetur.

ἐπὶ ἐξοδῳ τραγῳδίας.)

Hic disce, quàm uarij & subiti sint casus humani, quàm sæpe in fine ac meta uitę acerbissimè prosternant nihil tale sperantes senes.

ἐπεὶ τὸ πλανὸν ἄλθομον.)

Lege prouerb. Neoptolemi uindicta: & Iustinum lib. 17. sub finem. Celebrat autẽ poeta in ista descriptione, Neoptolemi, qui alio nomine Pyrrhus dicitur, fortitudinem, qua se quidem aduersus insidiatorum uim strenuè defendit, uerùm tandẽ multitudine circumuentus occubuit: Delphicorum autem hominum perfidiam & crudelitatem notat.

λυσμῳνεῖς ὕυδλα.) A

Egregius locus de calumnia, & confictis in alterius damnum rumoribus. χρησῶ γέμοντα.) Vide Strabonem lib. 9. & Iustinum lib. 24.

παιδιάματα.)

Id est, Quæ legebamus lusus & ocij gratia.

πυρρίχαν.)

Pyrriche saltationis genus, quod armati peragebant, in quo Athenæus li. 14. Δειπνοσοφ. ostendit belli imaginem repræsentari: impetum & ardorem adorientiũ, & celeritatem fugientiũ. Vide adagium, Pyrrichen oculis præ se ferens.

τοιαῦθ' ὁ τοῖς ἄλλοισι.)

Epilogus narrationis, quo amarulentius in Phœbũ dicit, ut qui humanis affectibus, quod indignum Deo, ducatur. τὶ λειπόντα.) Ad catastrophen & finem parasceue.

ἑλοῦσ.)

Lege Vergilium lib. 3. Æneidos, & Iustinũ B paulo antè citato loco, nempe lib. 17.

σεπίαδος.)

Sepias promontorium Thessaliæ, apud Iolcon, ubi Peleus Thetidem in sepiam conuersam rapuit. Interpres.

πᾶσι γὰρ ἀνθρώποισι.)

Æquo animo ferendũ, quicquid fatalis necessitas obiecerit: cogitandumq;, nos ea lege natos esse, ut multa perpessi huius uitę mala, tandem moriamur.

λῶστ' ἀ γαμεῖν δῆτ'.)

Peleus monet his uerbis, abstinendum esse à potentiorum nuptijs: & in deligendis uxoribus, non generis splendorem, aut dotis magnitudinem spectandam esse: sed potius mores, & animi modestiam: eo quòd ea res & nepoti suo Neoptolemo malè cesserat, qui superbam Menelai filiam, quàm modestam ac æqualem uxorem ducere maluerat.

Finis Annotationum in Andromachen.

ARGVMENTVM SVPplicum.

ACtio huius fabulæ Eleusine, oppido, nõ procul ab Athenis constituitur. Chorus constat ex mulieribus Argiuis, quę matres fuerant principum qui apud Thebas occubuerant. Drama autem ipsum, Athenienſium encomium est.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΚΕΤΙΔΩΝ.

Τὰ μὲν σκηνῇ, οὐ Ἐλευσῖνι· ὁ δὲ χορὸς, ἐξ Ἀργῶν γυναικῶν, αἱ μητέρες ἦσαν τῶν οὐ Θήβαις πεσόντων ἀριστέων. τὸ δὲ δρᾶμα, ἐγκώμιον Ἀθηναίων ἐστὶ

ΤΑ

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ πρόσωπα.

αἴθρα.	κῆρυξ.	Aethra.	Præco.
χορός.	ἄγγελος.	Chorus.	Nuncius.
θησεύς.	εὐάδνη.	Theseus.	Euadne.
ἄδραστος.	ἴφις.	Adrastus.	Iphis.

Προλογίζει δὲ ἡ αἴθρα.

FABVLAE PERsonæ.

Prologum agit Aethra.

EVRIPIDIS SVPPLICES:

GASPARO STIBLINO INTERPRETE.

A Ἠμητρ ἑστοῦχ' ἐλευσῖνος χθονὸς
ἕδρ', οἵτε ναὸς ἔχετε πρόσοιποι θεᾶς,
εὐδαιμονῶν με, θυσίας τε πρῶδ' ἐμοῦ,
πόλιν τ' ἀθηνῶν, τοῦ τε πιτθέως χθονὸς.
ἐν ᾗ με βρέφος ὄλβιος ἐν δώμασιν
αἴθραν πατὴρ, δίδωσι Πανδίονος
ἀγαθῷ Αἰγαίῳ, λοξίου μαντεύμασιν.
ἐς τάσδε γὰρ βλέψασ', ἐπευξάμην τάδε,
γραῦς, ἐν λιπόσεδροις δώμασ' ἀργείας χθονὸς,
ἱκτηρίαν βαλοῦσ' πρὸς ἐμὸν γόνυ,
παῖδες παθοῦσαι δεινὸν. ἀμφὶ γὰρ πύλας
κάδμου, θανόντων ἑπτὰ γηρυαίων τέκνων,
ἄπαιδες εἰσιν· ὧν ποτ' ἀργείων ἄναξ
ἄδραστος ἦγαγ', οἰδίπου παγκληρίας
B μέρος κατοικεῖν φυγάδι πολωνεῖν θέλων
γαμβρῷ. νεκροὺς δ' αὖ ὀλωλότας δορὶ
θάψαι θέλουσι τῶνδε μητέρων χθονί.
ἔργοις δ' οἱ κρατοῦντες, οὐδ' αὐαίρεσιν
δοῦναι θέλουσι, νόμιμ' ἀτίζοντες θεῶν.
κοινὸν δ' φόρημ' τοῖσδ' ἔχων χρείας ἐμῆς
ἄδραστος, ὄμμα δ' ἀκρυσιν τέγγων ὅδε,
κεῖται, τό, τ' ἔγχος, τοῦ τε δυσυχεσ' τοῦ
σφῶν στρατείαν, ὧν ἔπεμψεν ἐκ δόμων.
ὃς μ' ἀξιοῖ, παῖδ' ἐμὸν πεῖσαι λιταῖς,
νεκρῶν κομιεῖν, ἢ λόγοισιν, ἢ δορὸς
ῥώμῃ γνώσεσθαι, τῷ τάφου μετάπορ·
μόνον τόδ' ἔργον πεισθεὶς ἐμῶν τέκνων,
πόλεί τ' ἀθηνῶν. τυγχάνω δ' ἐπὶ γῆς χθονὸς
ἀρότου πεσόντος, ἐκ δόμων ἐλθοῦσ' ἐμῶν,
πρὸς τόνδε σηκὸν, ἔνθα πρῶτον φαίνεται
φερέβας ἐπὶ γῆς ἥλιε καρπὸς σάχυς.
δεῦμον δ' ἀδέσμον τόνδ' ἔχουσα φυλάσσω,
μνῶν πρὸς ἄγκας ἐγκάρας δυοῖν θεαῖν,
κόρης τε κοὐ δήμητρος, οἰκτίσαι δὲ μὴ
πολιὰς ἄπαιδας τάσδε μητέρας τέκνων,
σέβουσ' δ' ἱδρὰ σέμματ'. οἴχεται δέ μοι
κῆρυξ πρὸς ἄστυ, δεῦρο θησέα καλῶν,

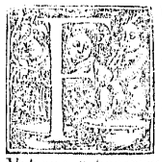

Rugum potens Ceres, Eleusinos soli
Tutela, uos'que fani præsides deæ,
Date frui me sorte læta, & Theseum,
Vrbemq; Athenarum, solumq; Pitthei:
Vbi educatam olim me diuite in domo
Aethram pater dat nuptui Pandionos
Nato Aegeo, Phœbi monente oraculo.
In has enim dum cerno, fundo istas preces
Anus, relictis sedibus Argiui soli,
Quæ supplici ramo pedes sese ad meas
Sternunt. feram passæ cladem: sub mœnibus
Cadmi, peremptis filijs septem inclytis.
Orbatæ enim, princeps quibus terræ Inachi
Adrastus usus, Oedipi regni parans
Partem occupare debitam genero suo
Patria exulanti. Humare autem cadauera,
Ferro peremptorum genitrices uolunt.
Sed id uetant uictores, nec tolli sinunt
Membra insepulta, iure contempto deûm.
Idemq; onus cum illis meæ impetrandæ opis
Adrastus ille sustinet, ora lachrimis
Rigans, iacetq; belli illius exitus
Lugens cruentos, atq; casum exercitum.
Is me hortatur, ut precibus persuadeam meo filio,
Vt mortuos uindicet, uel uerbis, uel uiribus
Belli, & sepulturæ asserat.
Quippe huius rei perficiendæ fiduciam habet
Solũ in meo filio, & ciuitate Athenarũ. cæterũ pro soli
Semente ad hoc fanum profecta è regia
Sacrifico, ubi primùm apparuit
Densa supra hanc terram frugum seges.
Hanc autem frondem supplicem rami tenens
Operiar ad aras duorum numinum
Proserpinæ & Cereris, matrum miserans uices
Orbarum, & canis albentium pilis:
Nec non & sacros uenerans ramos. iamq; abit mihi
Ad urbem præco, accersitum huc Thesea,

A Vt

Vt aut hisce terram liberet molestijs,
Aut illarum supplicem necessitatem leuet, præstito dijs
» Aliquo pietatis officio. Omnia enim per uiros
» Agere debemus mulieres, quæ quidem rectè sapimus,

ὡς ἢ τὸ τόσδε λυπῆσαι δι' ἐλεῆ χθονός, A
ἢ τάσδ' αὐάγκας ἱκεσίας λύσω, θεὸς
ὁσίῳ τι δρῶσ'. πάντα γὰρ δι' ἀρσένων
γυναῖξὶ πρᾶσσειν εἰκὸς, αἵ τινες σοφαί.

ACTVS PRIMVS.

Chorus. Aethra. Theseus. Adrastus.

χορὸς. αἴθρα. θησεύς. ἄδραστος.

Cho. SVpplico tibi, ô grandæua, senili ex ore,
Tuis aduoluta genubus,
Vt mihi extinctorum filiorum cadauera
Redimas, qui artus humi
Consumptos morte, bestijs
Escam reliquunt feris.
Vides quidem has palpebras
Lachrimis rorantes miserabiliter,
Fœdosq; cani capitis
Planctus, & laniatam comam. Quid enim agam,
Quæ interemptos liberos meos neq; domi
Curaui, nec sepulchrorum
Terræ aggestæ tumulos aspicio?
Peperisti & quondam, ô ueneranda, filium
Dulcem incundo gratiam thori cum uiro.
Quare largire nunc mentem tuam mihi,
Quantumq; doleam misera ex funeribus
Interemptorum, quos peperi, unà mecum æstima.
Ac persuade tuo filio, cui supplicamus, ut ueniat
Ad Ismenum, & in meam poni manum
Iuuenilium funerum corpora, saxeaq; sepulchra
Ritè fieri curet.[a] Non necessitate uerò compulsa
Vt supplicarem accessi ad aras frugibus
Onerari solitas? quin causam iustam habemus, tibi
Potentia adest, ut tua fœlici sobole
Facilè queas calamitatem, quæ me premit, tollere.
Miseris ergo malis afflicta supplico, & peto
Meum filium in infœlicis tradi manum,
Quò complecti possim miserabile nati mei funus.
Aliud hoc uenit certamen luctuum, per uices luctuum
Certamè inquã succedentiũ, plangũt ministrorũ manũ.
Ite ô concentrices miseræ,
Ite nostri consortes doloris
Ad Chorum quem Pluto colit.
Genis ungues candidos
Cruentate saucijs, corpusq; lacerum.
Id enim honoris mortuis uiui exhibent,
Hæc inexpleta lugendi me ducit gratia,
Aerumnosa, & ueluti ex æquorea rupe
Humida fluens gutta,
Perenni tenore lugere cupida.
» Nam uehemens quædam ad lugendum
» Liberos defunctos mulieribus
» Insita est affectio.
O' si pareret mihi mors dolorum oblivia,

Ἱκετεύω σε γοραιὰ γοραῖῶν ἐν γομάσιν, Χο.
πῶς γόνυ πίπτοντα σόν,
ὥστε μοι τέκνα λύσαι φθιμένων
νεκύων, οἵ καταλείπουσι μέλη,
θανάτῳ λυσιμελῆ,
θηρσὶν ὀρείοισι βορὰν·
ἐσορᾶς οἰκτρὰ μ' ὄσσων
δάκρυ' ἀμφὶ βλεφάροις.
ῥυσὰ δ' * σαρκῶν πολιῶν
κατεβρύματα χειρῶν. τί γὰρ, ἃ
φθιμένους παῖδας ἐμοὺς οὔτε δόμοις
πεσόντας, οὔτε τάφων
χώματα γαίας ἐσορῶ.
ἔτεκες καὶ σύ ποτ' ὦ πότνια κοῦρον
φίλα πειθομένα λέκτρα πόσει σῷ.
μετάδοσον νῦν δόξαν ἐμοὶ σᾶς φρενὸς,
μετάδου δ' ὅσσων ἐπαλγῶ μελέα,
τῶν φθιμένων ὅσ' ἔτεκον. πρᾶσσε σὺν δὲ σόν, ὃν λισσόμεθ' ἐλθεῖν,
τέκνον ἰσμηνὸν, ἐμά τ' εἰς χόρτα θέναι
νεκύων θαλερῶν σώματα λάϊνον τάφον
ὁσίως. οὐχ ἵκω αὐάγκας ἢ πεπεισμένα
χερσὶ, πεσσαιτοῖσ' ἐμολον δεξιπύρους θεῶν,
θυμέλας ἔχουσ' ἀρ' ὤδινα. καὶ σοί
τι παρέστι δυνατὸν, ὦσ' εὐτυκία
λυσυχίαν τὴν παρ' ἐμοὶ καθελεῖν.
οἰκτρᾶ δὴ πάσχουσ' ἱκετεύω
τὸν ἐμὸν παῖδα τάλαν' ὦ χρὶ θέναι,
νεκὺ ἀμφιβαλεῖν λυγρὰ μέλη παιδὸς γ' ἐμοῦ.
ἀγὼν ὅδ' ἄλλος ὀρχεῖται γόων, γόων
δακρυόεν. ἀχοῦσι πεσσολῶν χορεῖς.
ἴτ' ὦ ξυναφδοὶ κακοὶ,
ἴτ' ὦ ξυναλγεῖν δύνοι,
χορὸν, τὸν αἰδ' ἀς σέβει.
δρᾶ πηνίδι ὄνυχα λευκὸν
αἱματοῦ τε, χρῶτά τε φόνιον.
τὰ γὰρ φιλοῦσι τοῖς ὀρῶσιν νόσμον.
ἄπληστος ἄδε μ' ἀράγδ χάεις γόων
πολύπονος ὡς ἀπ' ἀλιβάτου πέτρας
ὑγρὰ ῥέουσα σταγὼν,
ἄπαυστος ἀεὶ γόων.
τὸν γὰρ θανόντων τέκνων,
ἐπίπονόν τι περὶ γυναῖκας
εἰς γόους τέφυκε πάθος. εἰ, εἰ.
θανοῦσι τῶν ἐλγέων λαθοίμαν.

* Sunt qui legunt, πίνων

A θη. τίνων γόων ἤκουσα, καὶ σφῶν κλύπου,
νεκρῶν τε θρόνους· ἢ δ' αὐακτόρων ἄπο
ἠχὼ ἰόσις. ὡς φόβος με αὐαπτόροι,
μὴ μοι ἡ μήτηρ, ἣν μετεσείχω πεδὶ,
χρονίαν ἀπόντων ἐν δόμων, ἔχῃ νέον.
ἔα, τί χρῆμα; καινὰς εἰσβολὰς ὁρῶ λόγων,
μητρὸς γοραῖαν Βωμίαν ἐφημένην,
ξένας θ' ὁμοῦ γυναῖκας, ἃ δυθμόν γ' ὑπὲρ
κακῶν ἐχόσας. ἔκ τε γὰρ γεγραμμένων
ὄσσων ἐλούσασ' οἰκτρὸν εἰς γαῖαν δάκρυ.
καρὰ δ' καὶ τοιπλώματ' ἀθεωπικά.
τί ταῦτα μοῦσα; σὸν τὸ μεμνῆσθαι ἐμοί,
ἐμὸν δ' ἀκούειν. πόσον δ' οἶκε τί γὰρ νέον.
ἄ. ὦ παῖ, γυναῖκες αἵδε μητέρες τέκνων,
ἧν κατθανόντων ἀμφὶ καδμείας πύλας,
ἐπὶ δὲ σφετεροῦν. ἱκετείοις δὲ σὺν κλάδοις
φρουροῦσί μ', ὡς δ' ἔδοξας, ὦ κύκλῳ, τέκνον.
B θη. τίς δ' ὁ σφάζων οἰκτρὸν ὦ πύλας ὅδε;
ἄ. ἄδραστος, ὡς λέγουσιν, ἀργείων ἄναξ.
θη. οἱ δ' ἀμφὶ τόνδε παῖδες, ἢ τοῦ τέκνα;
ἄ. οὐκ, ἀλλὰ νεκρῶν τῶν ὀλωλότων κόροι.
θη. τί γὰρ πῶς ἡμᾶς ἦλθον ἱκετείας χερί;
ἄ. οἶδ'. ἀλλὰ τῶνδε μῦθον σύνεστι, τέκνον.
θη. σὲ, τὸν κατέρχ χλανιδίοις ἀνιστορῶ.
λέγ' ἐκκαλύψας κρᾶτα, καὶ πόρευε γόου·
» πῶρος γὰρ οὐδ' ἐν, μὴ οὐ γλῶσσαν ἰόν.
ἄδ. ὦ καλλίνικε γῆς Ἀθηναίων ἄναξ
θησεῦ, σὸς ἱκέτης, καὶ πόλεως ἥκω σέθεν.
θη. τί χρῆμα θηρῶν, καὶ τίνος χρείαν ἔχων;
ἄδ. οἶδ' ὡ στρατείαν ἐστάσθυσ' ὀλεθρίαν;
θη. οὐ γὰρ τι σιγῇ θέπτορας ἐλάσθα.
ἄδ. ἐνταῦθ' ἀπώλεσ' ἄνδρας ἀργείων ἄκρους.
θη. ποιῶν ὁ τλήμων, πόλεμος ἀθρόα ἔκτα.
ἄδ. τούτους θανόντας ἦλθον ἀφικέσθαι πόλιν.
C θη. κήρυξιν ἑρμῆ πίστιν ὦ θάψῃς νεκρούς;
ἄδ. πάπειτά γ' οἱ κτείνοντες οὐκ ἐῶσί με.
θη. τί γὰρ λέγουσιν, ἔσια χρήζοντ' σέθεν;
ἄδ. τάδ' δυτυχοῦντες, οὐκ ἐπίστασθαι φρένες.
θη. ξύμβολον δὲ μ' ἐπῆλθες, ἢ τίνος χάριν;
ἄδ. κομίσαι σὲ θησεῦ παῖδας ἀργείων θέλων.
θη. τὸ δ' ἀργεῖον ἡμῖν τοῦ τόν; ἢ κόμπει μάτην;
ἄδ. σφαλῶντες οἰχόμεθα, πόθ σὲ δ' ἥκομεν.
θη. ἰδίᾳ δ' ἀπῶσαι τοῦ τόδ', ἢ πᾶσι πόλει;
ἄδ. πάντες σ' ἱκετεύ δαναΐδαι θάψαι νεκρούς.
θη. ἐκ τοῦδ' ἐλαύνεις ἑπτὰ πρὸς θήβας ὄχος;
ἄδ. δισσοῖσι γαμβροῖς τλήσθ' περσαίων χάριν.
θη. τοῖς, δ' ἐξέδωκας παῖδας ἀργείων, σέθεν;
ἄδ. οὐκ ἐγγενῆ ξυμπλοκὰ κηδείαν δόμοις.
θη. ἀλλὰ ξένοις ἔδωκας ἀργείας κόρας;
ἄδ. τυδεί τε, πολυνείκεί τε τοῦ θηβαγενοῦς.
θη. τίν' εἰς ὄρκτα φιλεῖ κηδείας μολών;
ἄδ. φοῖβος μ' ἐπῆλθε λυσόχας' ἀνίγματα.

The. Quos audiui ploratus? quos 'ue planctus pectorũ,
Mortuorumq; lamenta? sono è templi his adytis
Exeunte. quàm malè me angit metus,
Ne mihi quid mater, ad quã modò obnixo tendo gradu,
Diu domo absentem, noui habeat.
Ehem, quæres? nouos sermonem uideo impetus,
Matrem uidelicet grandæuam ad aram sedentem,
Peregrinasq; simul mulieres, non cuiè om numerum
Nec unum modum malorum habere. ex se nibus
Enim oculis miseras in terram fundunt lachrimas.
Rasuræ præterea & uestes hæ non congruunt ijs
Qui rem diuinã faciunt. Quid hæc sibi mater uolunt?
Tuũ significare mihi, meũ aũt audire, expecto enim ab
Ac. O' fili, mulieres hæ sunt matres filiorũ, (quid noui.
Qui ante Cadmæa occubuere mœnia
Septemduces. me autem supplicibus ramis
Circumcirca seruant cinctam, ut uides.
The. Quis hic miserabile plorans in foribus uir est?
Ac. Adrastus, ut dicunt, Argiuorum rex.
The. Qui uerò pueri circa ipsum? num ipsius filij?
Ac. Non sed interemptorum sunt liberi.
The. Cur huc ad nos uenêre supplici manu?
Ac. Noui, sed hic de his sermonem explicabit, ô fili.
The. Te his uelatum amiculis interrogo:
Dic retecto capite, & luctum mitte.
Nullus enim fons, qui non per linguam inerit.
Ad. O' clare uictorijs rex Atheniensium,
Theseu, tibi supplex, & urbi adsum tuæ.
The. Quid nam rei captans, aut cuius indigens?
Ad. Scin quàm infœlicem expeditionem fecerim?
The. Siquidem haud silentio transieris Græciam.
Ad. In ea amisi uiros Argiuorum principes.
The. Talia nimirum infœlix Mars patrat.
Ad. Hos mortuos reposcens ad urbem ueni.
The. Mercurij præconib. fretus, ut sepelires cadauera?
Ad. Verùm inter fectores non facere id sinunt.
The. Quid ergo dicunt. te petente rem piam?
Ad. [a] Quid re bene gesta elati, nõ leniter ferũt? (gratia?
The. [b] Me ergò in cõsiliũ adhibitur[c] uenisti, aut cui[d] rei
Ad. Abs te, ô Theseu, adseri Argiuorum filios uolo.
The. Argos uerò illud ubi est nobis, frustra ne clarũ nomẽ iactitat?
Ad. Re malè gesta perijmus: ad te autem [e] uenimus.
The. Priuatim 'ne tu hoc decresti, an uniuersa ciuitas?
Ad. Omnes te rogant Danai, ut mortuos [d] sepelias.
The. Qua de causa ad Thebas pergebas septemis [e] cur- (ribus?
Ad. Duobus generis id præstabã officij.
The. Quibus ex Argiuis elocasti filias tuas?
Ad. Non ex nostra gente feci nuptias domi.
The. Peregrinis igitur Argiuas dedisti uirgines?
Ad. Tydeo, & Polynici Thebano genus.
The. Quis huius affinitatis te cepit amor?
Ad. Me ludificauerunt Phœbi obscura oracula.

Possit & hic commodè principũ I. Actus constitui, Chorusque hic primus ad Prologi (supplementũ referri, quã do ad explicationẽ argumenti propriè facat, & ad Ethram solũ, quæ primus Prologi partes gerit. Sed conuersus nulla alia adhuc in medium progrediente persona.

a id est, Quid fœdis rebus usi, miserorũ fortunas & uices curãt aut perpendũt? q.d. nihil mouentur precibus afflictorũ, lętã fortuna ebrij.

b Rectius sic: Vt mecũ consultares' ne aduenisti, aut cuius rei gratia?

c id est, confugimus.

d id est, sepelirí cures, tuaq; uirtute efficias ut tumulentur.

e id est, ducibus, qui septẽ ucheban tur curribus

The. Quid uerò dixit Apollo, dũ puellis nuptias facit?
Ad. Apro ut darem ego, & leoni filias meas.
The. At tu quo pacto[a] euoluis dei uaticinia?
Ad. Noctu duo exules uenêre ad portas meas.
The. Quis & quis, dic: duos enim simul eloqueris.
Ad. Tydeus & Polynices obierunt pugnam simul.
The. Num his, tanquam feris, tuas dedisti filias?
Ad. Pugnam duabus adsimilaui bestijs.
The. Quæ res illos coegit deserere fines patriæ?
Ad. Tydeũ quidem cognati cædes in exiliũ compulit.
The. Quomodo autem reliquit Thebas natus Oedipi?
Ad. Paternis execrationibus, ne fratrem occideret.
The.[b] Prudens hoc uoluntarium exilium dicis.
Ad. Sed qui domi manebãt, absentes afficiebant iniuria.
The. Nimirũ ipsum frater debita parte bonorũ exuit.
Ad. Hãc iniuriã persecutus in expeditionẽ iui, et perij.
The. Vates ne cõsuluisti, et ex incẽsis sumpsisti auspicia?
Ad. Hei mihi, istic me premis, ubi laboraui maximè.
The. Dijs profectus es, ut apparet, parum fauentibus.
Ad. Quid? ipsum Amphiaraum ire per uim compuli.
The. Sic facilè te numen conuertit in fugam.
Ad. Iuuenum enim uirorum tumultus me percellebat.
The. Prior audacia fuit bono consilio tibi.
Ad. Id quod sanè multos perdidit duces.
Sed ô per Græciam fortissimum caput,
Principes Athenarum, me dispudet quidem
" Humi procumbere, & tuum amplecti genu,
" Vt qui senex canus iam sim, & olim forsan non minus
" Quàm tu beatus: tamen meis necesse est calamitatibus
Cedere. Serua mihi mortuos, clademq; miserare meam,
Et has defunctorum filiorum matres,
Quibus cana ad orbitatem senectus uenit.
Huc autem uenere, nec peregrino pedem solo
Figere piguit, licet membra ægrè moueant senilia,
Legationes missæ nõ quidẽ ad obeunda sacra Cereris,
Sed ut sepeliant defunctos, quorum ipsas manibus
Sepultas esse conueniebat, idq; æuo adhuc uigentibus.
" Sapientia uerò est, beatum, pauperem intuerier,
" Rursusq; pauperem respicere ad diuites,
" Aemulando eos, ut & ipsum amor parandæ rei capiat.
" Calamitosa item expectare felices, & metuere:
" Poetamq;, dum ipse uersus parit,
" Gaudere eo q; parit. nisi enim hoc modo affectus sit,
" Haud poterit, utpote læsus domi,
" Delectare alios: non enim iudicium habet.
Sed fortasse dices, cur terra omissa Pelopia,
Id laboris adsignari cupis Athenienſibus?
Ad hoc ego integrè respondere paratus sum.
Sparta quidem mea præter alia uarijs est moribus,
Alioqui parua & imbecilla. tua autem ciuitas
Sola poterit huic sufficere & par esse negoeio:
Vidit enim nostras miserias, teq; iuuenem habet

a id est, explicas, intelligis.
b Vt qui fugerit, ne fratrem sanguinis piaculo polluerret, quod paternæ diræ portendebant.

Θη. τί δ' εἶπ' ἀπόλλων, παῖθγόνοις κραίνων γάμους; A
ἄδ. πάπρῳ με δ' ἔναι, καὶ λέοντι παῖδ' ἐμά.
Θη. σὺ δ' ὀξυλίσεις πῶς θεῦ θεσπίσματα;
ἄδ. ἐλθόντε φυγάδε νυκτὸς εἰς ἐμὰς πύλας.
Θη. τίς καὶ τίς, εἰπέ. δύο γὰρ ὀξωδ' ἅμα.
ἄδ. τυδεὺς μάχλω ξυνῆλθε, πολυνείκης δ' ἅμα.
Θη. ἦ τοῖς ἔδωκας, θηρσὶν ὡς, κόρας σέθεν;
ἄδ. μάχλω γε δισσοῖν κυνοδάλοιν ἀπεικάσας.
Θη. ἦλθον δ' διὰ πῶς πατρίδ' ἐκλιπόνθ' ὅρους;
ἄδ. τυδεὺς μ', αἷμα συγγενὲς φεύγων χθονός.
Θη. ὁ δ' οἰδίπτου, τίνι τρόπῳ θήβας λιπών;
ἄδ. ἀρᾶς πατρῴας, μὴ κασίγνητον κτάνῃ.
Θη. ὀρθῶ' ἔλεξας τῷ γ' ἑκόσιον φυγῶ.
ἄδ. ἀλλ' οἱ μένοντες, οὓς ἀπόντας ἠδίκουν.
Θη. ἦπου σφ' ἀδελφὸς χρημάτων νοσφίζετο;
ἄδ. τοῦτ' ἀδίκημ' ἐπέθεσαν, εἶτ' ἀπωλόμην.
Θη. μάντεις δ' ἐπῆλθες, ἐμπύρων τ' ἔσθλες φλόγας;
ἄδ. οἴμοι. δίδακεις μ', ἢ μάλις' ἐγὼ σφάλην. B
Θη. ὀκ ἦλθες, ὡς ἔοικεν, δυνάμει θεῶν.
ἄδ. τί δὲ; πλέον ἦλθον ἀμφιαρέω πρὸς βίαν.
Θη. ὅτω ὁ θεὸν ῥᾳδίως σ' ἀπεστρέφη.
ἄδ. νέων γὰρ εὐδρῶν θόρυβος ἐξέπλησέ με.
Θη. δυσψυχίαν ἔσπευσας ἀντ' εὐβουλίας.
ἄδ. ὁ δὴ γε πολλοὺς ὤλεσε στρατηλάτας.
ἀλλ' ὦ κάρ' ἑλλάδ' ἀλειμώτατον κάρα,
ἀναξ ἀθηνῶν, σὲ μὲν αἰχμάζειν ἔχω,
πίπτων πρὸς ἕδρας, γόνυ σὸν ἀμπίσχειν χορί,
πολιὸς αὐὴς, εὐδαιμονῶν ἴσως παρός· "
ὅμως δ' ἀνάγκη συμφοραῖς εἴκειν ἐμαῖς. "
σῶζον νεκρούς μοι, τἀμὰ τ' οἰκτίσας κακὰ,
καὶ τῶν θανόντων τάσδε μητέρας τέκνων,
αἷς γῆρας ἥκει πολιὸν εἰς ἀπαιδίαν.
ἐλθεῖν δ' ἔτλησαν δεῦρο, καὶ ξένον πόδα
θεῖναι μόλις γεραιὰ κινῆσαι μέλη,
πρεσβεύματ' οὐ δήμητρος εἰς μυήσεις, C
ἀλλ' ὡς νεκροὺς θάψωσιν, ὡς αὐτὰς ἐχθροῖ
κείνων τεφέσας χρῆσιν ὠραίων τυχεῖν.
σοφὸν δ', πενίαν τ' εἰσορᾶν τὸν ὄλβιον, "
πενήκατά τ' εἰς αὖ πλουσίους ἀρβλέπειν, "
ζηλοῦν δ', ἵν' αὐτῷ χρημάτων ὀρῶν ἔχῃ, "
τά τ' οἰκτρὰ αὖ μὴ δυσυχεῖν δ' εὐδαιμονᾶν. "
τόν δ' ὑμνοποιὸν, αὐτὸς αὖ τίκτῃ μέλη, "
χαίροντα τίκτειν. ἢν δὲ μὴ πάσχῃ τόδε, "
ἔστι δυνατ' αὖ, οἴκοθεν γ' ἀτώμενον, "
τέρπειν αὖ ἄλλους. οὐδὲ γὰρ δίκην ἔχει. "
τὰν δ' ἐν αὖ ἕπτοις, πελοπίαν τῇδε χθόνα,
πῶς τοῖς ἀθλίοις τόνδε πεσάσεις πόνον;
ἐγὼ δίκαιός εἰμ' ἀφηγεῖσθαι τάδε.
σπάρτη μὲν ἡ μὴ καὶ πεποίκιλται τρόπος,
τάδ' ἄλλα, μικρὰ πᾶσθαι. πόλις δ' σὴ
μόνη δυνατ' ἂν τόνδ' ὑποστῆναι πόνον.
τά τ' οἰκτρὰ δὴ δέδρακε, καὶ νεανίου

ἔχει

A ἔχει σε πομπὸν ἐσθλόν. ὃ χρεία πόλεως
" πολλὰ δὶ ὀλόντα φῶδε εἶς στρατηλάτου.
χο. κἀγὼ τ' αὐτὸν τοῦδε σοι λόγον λέγω
θησεῦ, δ' οἴκτε τὰς ἐμὰς λαβεῖν τύχας.
θη. ἄλλοισι δ' ἐν πόνοισ' ἀμιλληθεὶς λόγῳ
" πολὺ δ' ἔλεξε γὰρ ὡς τὰ χείρονα
" πλέω βροτοῖσιν ἢ τὰ ἀμείνονα.
" ἐγὼ δ' τόποις αὐτίαν γνώμην ἔχω,
" πλέω τὰ χρηστὰ τῶν κακῶν εἶν βροτοῖς.
" εἰ μὴ γὰρ ἦν τόδ', ὀκ ἂν ἡμεν φῶς ἅδε.
" αἰνῶ δ', ὅς κμὶν βίοτον ἐκπεφυγμένον
" καὶ θεομόδου θεῶν, δεσεθμήσατο,
" πρῶτα μὲν φθεὶς σώεσιν, εἶτα δ' ἄγγελον
" γλῶσσαν λόγων δίδ', ὥσε γιγνώσκειν ὄπα,
" τροφήν τε καρπὸν, τῆ τροφῆ τ' ἀπ' ὀρεῶν
" πηγάνας ὑδρηλὰς, ὡς τὰ γ' ἐκ γαίας τρέφῃ,
" ἀρδῆ τε νᾶμα. πῶς δ' τοῖσι χείματος
B πῶλήματ' αἴθον' ὀξαμάδαι θεῦ.
" πόντου τε ναυσολήμαδ', ὡς ἀλλαγὰς
" ἔχομεν ἀλλήλοισιν, ὧν τρέφοιτο γῆ.
" ἄδ' ἐσ' ἄσημα, κὰ σταφῆ, γινώσκομεν
" εἰς τοῦς βλέποντες, καὶ ἐξ' ἀπλαδγχνων πτῦχας
" μάντεις πεσημαίνουσιν, οἰωνῶν τ' ἄπο.
" ἆρ' ὀ τρυφῶμεν, θεῦ κατασκόλυν βίῳ
" δίνεσ τοιαύτοις; οἷσιν οὐκ ἀρκεῖ τάδε;
" ἀλλ' ἡ φρόνησις τοῦ θεῦ μείζον ὀφείν
" ζητεῖ. τὸ γαῦρον δ' ὦ χρῆσι ἐκπλυθέοι,
" δηεῦμεν ἐν δαιμόνων ὀφώτροι.
" ἢ ἰὼ σῦ φαίνῃ δικαδ', οὐ ὀφὸς γενὸς,
" ὅστις ἥκεις ἢ θεσφάτοις φοίβε ζυγεῖς,
" ξένοισιν ὧδ' ἐδωκὰς, ὡς ζώνταν θεῶν.
" λαμπῶν δ' ὀλόρῳ δῶμα συμμίξας τὸ σόν,
" ἤλπωκας οἴκας. χρῶ γὰρ οὔτε σώματα
" ἄδικα δικαίοις τ' ὀφόν συμμιγνύναι,
C δυδαιμονοῦντας δ' εἰς φόβας κτᾶσθαι φίλους.
" κοινὰς γὰρ ὁ θεὸς τὰς τύχας ἡγάμενος,
" τοῖς τοῦ νοῶντος τιμᾶσιν δίωλεσεν
" τὸν σωνοσῶντα, κὀδὲν ἠδικηκότα.
" εἰς δ' στρατείαν πάντας ἀργείας ἄγων,
" μάντων λεγόντων, θεσφατ' εἶτ' ἀτιμάζας,
" βίᾳ πεῦελθὼν θεὸς, ἀπώλεσας πόλιν,
" νέοις πεῦαχθείς. οἵ τινες τιμάμενοι,
" χάρασι, πολέμοσ τ' αὐξάνοσ' ἄνδ δίκης,
" φθείροντες ἀεὶ, ὁ μὲν ὅπως στρατηλατῇ,
" ὀδ' ὡς ὑβρίζῃ δυάμει εἰς χεῖρας λαβών·
" ἄλλο δὲ κόρδιοσ ὕνεκ', ὀκ ἀρεσκοπῶν
" τὸ πλῆθο, εἴ τι βλάπτεται πάχου τάδε.
" τρεῖς γὰρ πολιτῶν μοῖρδες. οἱ μὲν ὄλβιοι,
" κἀωφελεῖς τε, πλείονσν τ' ὀρῶσ' ἀεί.
" οἱδ' ὀκ ἔχοντες, καὶ πανίζοντες βίῳ,
" δεινοὶ, νέμοντες τοῦ φθόνου πλεῖον μόρος,
" εἰς αὖ ἔχοντας κρῶτο' ἀφιᾶσιν κακὰ,

Regem bonum, quali multæ carentes duce
Tristi occiderunt fato respublicæ.
Cho. Et ipsa eundem sermonem dico tibi
Theseu, ut miserari afflictas meas fortunas uelis.
The. Aliquando in huiusmodi sermonis incidi
Contentionem. Quidã enim dicebat, plura esse mala, "
Quàm bona in uita mortalium. "
Ego autem longè aliam habebam sententiam:
Videlicet plura bona esse, quàm mala hominibus. "
Nam nisi hoc esset, non ista frueremur luce. "
Laudò uerò, quisquis deorum nostram uitam "
A' belluino & confuso ritu suis descripsit finibus: "
Primùm quidem mentem indulgendo, deinde nunciam "
Verborum sensorumq; linguam, ut noces cognoscere "
Possemus, & fructus alimoniam, desuperq; alimoniæ "
Infusas guttas, quæ terræ[a] fœtus alant,
Et irrigent solum. Adhæc, aduersus hyemem
Quæ sint præsidia, ad arcendum cœli iniurias:
Item, nauigationes maris, per quas inter nos
Haberemus rerũ permutationes, quibus quæq; indiget
Terra, quæ uerò obscura sint, nec liquida, cognoscimus,
Dum flammam inspicimus: eademq; per fibras uiscerũ
Vates prædicunt, & ex augurijs coniciunt.
An non bonis affluimus, huiusmodi rebus Deo "
Vitam instruente? quibus hæc non sufficiant? "
Sed animus noster ingratus tendit etiam ultra Deum, "
Et cùm in manibus nobis sit fastus ac superbia, "
Ipsis uidemur esse sapientiores dijs. "
Quorũ in ordine & tu esse appares, admodũ insipiẽs,
Qui filias quidem secundum Phœbi oracula
Peregrinis sic dedisti, ceu uiuentibus dijs.
Splendidam uerò domum tuam commiscens turbine
Exulcerasti. Sapientis enim est uiri,
Neq;[b] corpora impia pijs commiscere:
Sed potius ad futura pericula fœlices sibi
Parare amicos. Communes enim ducens Deus
Fortunas, sæpe eãdem, qua culpa laborantem, perdidit
Clade simul laborantem, quanquam nihil deliquerit.
Dum autem in expeditionem ducis cunctos Argolicos,
Vatibus id uetantibus, & contemptis oraculis
Per uim negligis deos inductu iuuenum,
Vrbem perdidisti. Quos quidem si dignatus fueris
Honore, gaudent, & bella sine iustitia
Moliuntur, in exitium pertrahentes ciuitates: hic quidẽ
Vt imperator sit, ille ut superbè agat suscepto imperio:
Alius lucri gratia, haud respiciens
Multitudinem, si quid hæc lueus damni ferat.
Tria enim ciuium genera sunt: quorũ primũ illorũ est,
Qui opulenti, & mutiles, semperq; plura cupiunt:
Secundũ, qui cùm nihil habeant, laborentq; necessarijs
Vitæ, intolerandi sunt, maiorẽ partẽ tradẽtes inuidiæ,
Inq; locupletes malos emittunt stimulos,

a id est, fœtus ac frugès.
b ἄδικα σώματα, accipiunt pro hominibus ipsis impijs.

a Alij, linguis prauorũ præsidentium grati.

[a] Linguis grati prauis præsidibus.
E' tribus uerò generibus, id quod in medio est,
Seruat oppida, manetq; institutis ciuilibus.
Et tandem ego tibi auxilium feram?
Quid nam honesti tituli meis ciuibus
Prætenderem? Abi & uale. nequaquam enim bene
Consuluisti ipse, ut nos fortunam affligeremus nimis.
Cho. Peccant. Verùm hoc inuenibus quodammodo
Insitum, huicq; ueniam dari par est.
Quin ad te, ut ad medicum horũ (malorum) uenimus.
Ad. Non te iudicem meorum malorum elegi:
Neq; si quid deprehendar egisse parum honestè,
Horum te inquisitorem, ô rex, & uindicem
Esse uolo. sed inuari cupio. Id si non impetrem,
Me tuis sic uerbis oportet acquiescere. Quid enim agã?
Sed ô matres ite, & uirides frondes
Rami supplicis, hic in reditu relinquite:
Deosq;, & terram, & hanc frugiferam deam
Cererem, testes citate, & Phœbi iubar,
Quòd nihil nobis profuerint preces deûm.
Et qui Pelopis erat filius, & nos soli incolæ Pelopij,
Eiusdem sanguinis necessitudine tibi
Iungimur. Quid agis? nihilominus negliges, & è finib.
Terræ eijcies anus, omnibus frustratas, quæ consequi
» Ipsas par fuit? Absit ut facias: habet enim confugium,
» Petram quidem fera, serui aras deorum, ciuitas uerò
» Ad ciuitatem cõfugit, tempestate exagitata. Nihil enim
» Perpetuò beatum est in rebus mortalium.
Cho. Ito misera, ab æde sacra Proserpinæ,
Ito, & obuia, genuaq; manu amplectere,

b Alij, huc ferto.

Extinctorumq; liberorũ corpora [b] cura (ô me miserã)
Quos iuuenes amisi sub Cadmæis mœnibus.
Hei mihi. prehendite, ferte, mittite,

c id est, explicate, eiduceite.

[c] Secernite miseræ aniles manus
Per tuam cæsariem, ô chare, ô uir summe in Græcia,
Supplico, aduoluta infœlici manu
Tuum contingens genu.
Miserare supplicem pro filijs, uel exulem
Miserare lamentantẽ, miserabilesq; ialemos plorantẽ.
Neq; insepultos, ô fili, in terra
Cadmi, ludibria ferarum

d id est, tuo sub imperio: id est, te Athenis regnãte: uel, quitũ sunt ætatis. id quod nõ displicet.

Filios aspicias [d] in tua ætate, supplico,
Aspice manantes palpebrarum lachrimas, quæ sic tuis
Aduoluor genubus, ut liberis sepulturam perficias.
The. Mater, quid ploras, obuoluta tenuibus
Facie peplis? Num quòd audias miseros
Harum luctus? nam & me perculere nonnihil.
Attolle canum caput, & mitte lachrimas,
Castis Cereris aris adsidens.
Ae. Eheu. The. non tibi ploranda harum sunt mala.

e Alij sine interrogatione legunt.

Ae. O miseræ mulieres. Th. Nõ tu illarũ es è numero? [e]
Ae. Dicam quiddam, fili, & tibi & urbi bonum?

γλώσσας πυνθρῶν πθοσπτῶν ἀλόμενος. A
τριῶν ἢ μοιρῶν ἡ 'γ μέσον, σώζει πόλις, "
κόσμον φυλάσσει θ' ὅν τιν' αὐτάξιον πόλις. "
κἄπειτ' ἐγώ σοι ξύμμαχος γενήσομαι;
τί πθὸς πολίτας οὓς ἐμοὶ λέγων καλῶ;
χάριν ἴδοι μὴ δῆθ' βεβούλευσαι καλῶς
αὐτὸς, πίζειν τῶν τύχῃ ἡμᾶς λίαν.
χο. ἥμαρτον. γὰ νέοισι δ' ἀνθρώπων τόδε
γίνεται. συγγνώμη δὲ θεῶν δ' ἔχειν χρεών. "
ἀλλ' ὡς ἰατρὸν τῶν δ' ἄναξ ἀφίγμεθα.
ἀδ. ἔτοι δικαίως σ' εἱλόμην ἐμῶν κακῶν·
οὐδ' εἴ τι πεσόντας μὴ καλῶς εὐείσηται,
τούτων κολάζω κἀπιτιμητῶ, ἄναξ,
ἀλλ' ὡς δυάμιν. εἰ δ' μὴ βόλει τάδε,
σφῶν αὐάγκη τοῖσι σοῖς. τί γὰρ πάθω;
ἄγ' ὦ γραῖαι, σέιχετε γλαυκὴν χλόην
αὐτοῦ λιποῦσαι φυλάσσω κατεσφῶν
θεούς τε, καὶ γῆν, τῆν τε τροφόρον θεὰν B
λίμητρα δέμναι μάρτυρας, ἥλιόν τε φῶς,
ὡς οὐδὲν ἡμῖν ἤρκεσαν λιτοὶ θεῶν.
ὃς πέλοπος ἦν πᾶς, πελοπίας δ' ἡμᾶς χθονὸς,
τῶνδ' πατρῴου αἵμα σοι κεκτήμεθα.
τί δρᾶς; πεσόντες τοῦτα, κἀπβαλεῖς χθονὸς
γραῦς οὐ τυχόντας οὐδ' ὧν αὐτὰς ἐχεῖν;
μὴ δῆτ'. ἔχει γὰρ καταφυγὴν, θῆς μὴ πέτραν, "
δῆλοι δ' βωμοὶ θεῶν. πόλις δ' πθὸς πόλιν "
ἔπηξε, χειμαζομένα. τὸ γὰρ βροτοῖς "
ἐκ εὖσιν οὐδὲν ἀστάθμητος οὐδ' αἰωνοῦν. "
χο. βᾶθι, τάλαν ἱδοῦσ' δ' ἀπέδ' ὠν ἀκ πθοσφονείας
βᾶθι, ἰὼ αὐτίασον, γονάτων ὠδὶ χεῖρα βαλοῦσα.
τέκνων τε θνατῶν κόμισαι δ' ἐμαυ. ὦ μελέα γὼ,
ὃς ὑπὸ τείχεσι κατθμείοισιν ἀπώλεσα κόρους.
ἰώ μοι. λάβετε, φέρετε, πέμπετε.
κόψατε παλαίνας χέρας γραιαί.
πθὸς γηρυιάδ' ὦ φίλος, ὦ δυκιμώτατος ἑλλάδ', C
ἄνομαι, ἀμφιπτυσσόμενος τοσόν
γόνυ, καὶ χέρα δειλαίαν.
οἴκτισαι ἀμφὶ τέκνων μ' ἱκέταν,
ἢ τιν' ἀλάταν, οἰκτρὸν ἰήλεμον, οἰκτρὸν ἰεῖσαν.
μηδ' ἀτάφους, τέκνον, γῆ
χθονὶ κάδ' μὲ χέρματα θηρῶν,
πῶδ' ἀς γὰ ἡλικίας τᾶς σᾶς κατίδῃς ἱκετεύω.
ἐλέγχου ἐμῶν βλεφάρων ὠδ' ἀκρυον, ἃ περὶ σοῖσιν
γόνασιν ὧδε πίπτω, τέκνοις τάφον ἐξαυύσασθαι.
θη. μῆτερ, τί κλαίεις, λέπ' ἐπ' ὀμμαθῶν φάρη
βαλοῦσα τῶν σῶν; ἆρα δυσλύπως γόος
κλύσα τῶν δε; κἀμὲ γὰρ δῆλλε π.
ἔπαρε λόβιον κρᾶτα, μὴ δ' ἀκρυόεσ,
σεμναῖσι δ' θῶν ἐχαστᾶς πθημένη.
αἰ. αἰ. αἰ. θη. τὰ τόδ' ὄχι σοι σφαπτέον.
αἰ. ὦ τλήμονες γυναῖκες. θη. ἀ σὺ τῶν δ' ἔφυς;
αἰ. εἴπω τί τέκνον, σοί τε καὶ πόλει καλόν;

A θη. ὡς πολλά γ' ὄντι κἀκ θηλειῶν σοφά.
αἰ. ἀλλ' ἐς ἔνοιν μοι μῦθον, ὃν νοῦθω, φόβ'α.
θη. ἀλγρόν γ' ἔλεξας, χρὴς' ὠδὶ κρύπτειν φίλοις.
αἰ. ἔτοι σιωπῶσ', εἶτα μέμψομαί ποτε
τῶν νῦν σιωπῶν, ὡς ἐσιγήθη κακῶς,
δοῦ' ὡς ἀχρεῖον τὰς γυναῖκας εὖ λέγειν
δόσισ', ἐφίστω τοῦ φόβω τιμὴν καλόν.
ἐγὼ δέ σ', ὦ πᾶ, πρῶτα μὲν τὰ τῶν θεῶν
σιωπᾶν κελεύω, μὴ σφαλῆς ἁμάσας.
σφαλῆ γὰρ ὦ τόνῳ μόνῳ, τἄλλ' εὖ φρονῶν.
πῶς τοῖσδ' δ', εἰ μὴ δικαιοῦσι ἐχεῖν
πολιορκῶν εἶν, παρ' ἀν ἔχον ἡσύχως.
νυνὶ δ' ὄνι τε ὧν τῶν πιμῶ φόβ'α,
κἀμοὶ πῦ φανεῖν, ὁ φόβον φόβ'α τέκνον,
ὧν βρᾶς βιαίως, καὶ κατέργοντας νεκρός,
τάφῳ τε μοίρας, καὶ κλεισμάτῶν λαχεῖν,
εἰς τῶν' ἀνάγκῳ σῷ κατάστῶσαι χρή,
B νόμιμά τε πάσις συγχέοντας ἑλλάδ' ὦ,
» κῶσαι. ὁ γὰρ τοι σωτέχον αὐθρώπων πόλεις
» τῶν' ἐδ', ὅταν τις οὗν νόμας σώζῃ καλῶς.
φρᾶ δ' ἄλ' τις, ὡς ἀνανδρία χρῶν
πόλει τῷ ἡμῖν σοι στέφανον δυπλείας λαβεῖν,
δείσας ἀπέστις. καὶ συὸς μὲν ἀφίε
ἀγῶν ὦ ἥφω, φαῦλον αὐλήσας πόνον.
οὐ δ' εἰς πρεῖος βλέψαντα, καὶ λόγχης ἀκμὴν
χεῖν ἐκ πνῶσα, ὀλεῖλος ὢν ἐφυγέθης.
μὴ δῆτ' ἐμός γ' ὢν ὦ τέκνον, φράσῃς τάδε.
ὁρᾶς, ἄβλω ὡς κόρομμῶν
τοῖς κόρομισι, νεργόν' ὡς ἀνάβλέπει
σὴ πατρίς; φῦ δὲ τοῖς πόνοισιν αὔξεται.
» αἰδ' ἥσυχοι σιωπεῖν πράσσουσιν πόλεις,
» σκοτεινὰ κοὐ βλέπουσιν δυλαβούμεναι.
ἐπεὶ νεκροῖσι καὶ γυναξὶν ἀθλίαις
πθοφρελῆσωμ, ὦ τέκνον, κεχρημένας;
C ὡς ὅτε ταρβῶ σοὶ δίκη σ' ὁρωμένον,
κἀδμεῖ δ' ὁρῶσα λαὸν εὖ πεπραγότα,
ἐτ' αὐτὸν ἄλλα βλήματ' ὦ νύσοις βαλεῖν
πέποιδ'. ὁ γὰρ θεὸς πάντ' αὐαστρέφ' πάλιν.
ὦ φίλτατέ μοι, θεῶ δ' σὲ τ' εἴρηκας καλῶς,
κἀμοὶ. δίπλωῦ ἢ χάρμα γίγνεται τόδε.
θη. ἐμοὶ λόγοι μὲν, μῆτερ, οἱ λελεγμένοι,
ὀρθῶς ἔχουσ' ἐς τόνδε. κἀπεφυκάμεν
A γνώμεν, ὑφ' οἵων ἀ ἐσφάλεν βουλευμάτῶν.
ὀρῶ δ' κἀγὼ τοῦθ' ἅπερ με νουθετεῖς.
ὡς τοῖς ἐμοῖσιν ἐχὶ πρόσφορον πόποις,
φεύγειν τὰ δεινά. πολλὰ γὰρ δρᾶσαι καλὰ,
ἔθος τόδ' εἰς ἑλλῆνας ἐξελεξάμεν,
ἀεὶ πολεσὶν τ' κακῶν καθεσάνα.
οὐκοῦν ἀπαυδεῖν δυνατὸν ἐστι μοι πόνος.
τί γὰρ μ' ὀρθοῦν, οἵ γε δυσμενεῖς βροτῶν;
ὅτ' ἢ τεκοῦσα σύ, χ' ὑπορρῴωσ' ἐμῶ,
πρώτη κελεύεις τόνδ' ὑποστῆναι πόνους

The. Quin multa & à mulieribus sapienter dicta sunt.
Ae. Sed mihi affert timorẽ et cunctationẽ sermo quẽ ce
The. Parũ honesta oratio est, celare amicos utilia. (lo.
Ae. Neq; si fileam, postea incusauero
Præsens silentium tanquam malè siluerim:
Nec, etsi ne inutile sit fœminam loqui bene
Timeam, prætermittam quod me deceat.
Ego uerò, te primùm deorum numina
Considerare iubeo, ne quid ijs neglectis offendas:
Sæpe enim in hoc solo impingit, alioqui uir sapiens.
Adhæc, nisi ferendum esset auxilium
Iniuria oppressis, admodum quieto essem animo:
Nunc autem hoc & tibi honorificum,
Et me, quo minus te horter, haud deterret metus
Vt uiros uiolentos, & qui negant
Sepulchra extinctis, & iusta debita
Tribuere, tua compellere eò manu uelis,
Ac eos qui temerant morem totius Græciæ,
Compescere. Idipsum enim contubernia "
Hominum continet, quando quis tuetur leges probè. "
Dicet autem aliquis, quòd propter imbelles manus,
Et metum, cùm urbi insignis coronam gloriæ
Comparare potuisses, præclarum facinus omiseris:
Et quòd quidem cum sue agresti lætatus sis, inglorio
Labore desinendo: cæterùm ubi in arma & aciem
Tendendum fuerit, [a] tum ignaui metus subieris notam. a id est, tũ timidus sis deprehẽsus.
Nunquam meus cum sis, ô fili, hæc in te admiseris.
Vides, ut consilij inops, & irrisoribus
Irrisa, ad Gorgonis respiciat caput,
Patria tua? duris enim augescet laboribus. "
At ociosæ latent obscuræ respublicæ, "
Ad tenebras q; respiciunt inani cautæ formidine. "
Non opem feres extinctis, & mulieribus
Miseris, ô fili, tuiq; auxilij indigis?
Neq; enim tibi iusta arma sumenti metuo:
Et cum florere uideam modò Cadmeum populum
Rebus fœliciter gestis, confido ipsum alios iactus
Taxillorum iacturum. Cuncta enim uertit retrò Deus.
Cho. O charissima mihi, & huic dixisti commodè,
Et mihi: geminumq; fit hoc gaudium.
The. Quod ad hũc attinet, mater mea, quã dixi oratio
Bene habet: demonstraui enim sententiam
Quibus scilicet peccarit & offenderit consilijs.
Intelligo autem & ista quæ tu me mones,
Quam nimirum non conueniat meis moribus,
Fugere res arduas: multa enim designaui egregia,
Moremq; hunc induxi in Græciam,
Vt in malos animaduerteret perpetuò.
Non igitur recusare labores queam:
Quid enim de me dicerent, qui mihi inuident mortaliũ?
Quando tu genetrix, & meæ saluti timens,
Istum subire prima laborem iubes?

Quem ut conficiam eo, & mortuos redimam, A
Amicis persuasurus uerbis: sin minus, belli impetu.
Iam hoc fiet: neq; inuitis, quod spero, dijs.
Cupio autem ista probari & uniuersis ciuibus:
Nec dubito, probabũt me uolẽte. sed si ipsam protulero
Verbis rem, populum habebo magis beneuolum.
Etenim effeci ut penes ipsum esset arbitriũ reipublicæ,
Restituendo in libertatem hanc parem suffragijs
Ciuitatem. Assumpto uerò Adrasto in fidem
Meorum sermonũ, eo ad concionem: ut perorta causa,
Huc cum Atheniensium pube lectissima
Redeam, & in armis sedens, mittam nuncios
Creonti, qui mortuorum reposcant cadauera.
Sed ô anus supplices demite ramos
Matri, ut ipsam ad Aegei ducam domum,
" Chara apprehensam manu. Parentibus enim «
" Infœlix, quisquis non mutuam officij reponit gratiam: «
" Pulcherrimo quippe munere dato, uicissim à liberis B
" Suis ijsdem remunerabitur, quæ parentibus dederit. «

CHORVS.

O' Argos equis aptum, ô patria terra mea,
Audistis, audistis uerba principis
Pia in deos: & ô magna
Pelasgia, quæq; uicina sunt Argis.
Vtinam enim meorum malorum ad metam, & ultrà
Perueniens, etiamnum matris imaginem
Funestam adimat, terramq; Inachi
Sua subleuatam ope amicam faciat.
" Decorum enim ciuitatibus insigne est, pius labor: «
" Gratiaq; fruitur perenni «
" Ciuitatis cultor. Perficiet ne tandem quibus ego «
Gaudeam? dabiturq; liberorum sepultura?
Succurre matri ciuitas, succurre ô arx Pallados,
Nec leges uiolari patere mortalium:
Tu quippe colis iusticiam, quod contrà est iniusticiæ, C
Semper tribuis, seruasq; quemuis miserum.

ACTVS SECVNDVS.

Theseus. Præco. Adrastus. Aethra. Chorus.

ARs hæc tua est semper, qua seruire soles
Et mihi, & urbi, ut perferas quocunq; præconia. θη.
Nunc ergo eas ultra Asopum, & Ismẽni aquas,
Cadmæorumq; superbo hæc tyranno dicito:
Theseus te rogat, ut in gratiam sui sepelias
Mortuos, ut qui uicinã habitet terrã, & compos fieri
Voti, necnon Erechthidarum populum amicum sibi
Facere cupiat. Et siquidem petitis annuant, uerso pede
Redeas. sin uerò abnuant, secunda hæc sunto nuncia:
Armatam iuuentutem ut expectet meam.
Sedet quippe præsens, & [a] recensetur exercitus,
Decorus scilicet hic, ad sacrum Callichorum.
Etenim uolens ac prompta ciuitas
Suscepit hunc laborem, postquam me id uelle sensit.

[a] id est, auditur, uel lustratur.

ἀρόσῳ τάδ' εἶμι, κἀν νεκρὸς ἐκλύσωμαι, A
λόγοισι πείσων. εἰ δὲ μή, βίᾳ δορός.
θεῶν τόδ' ἔσται, κἀχθροῖς οὐ φθόνῳ θεῶν.
δόξαι δ' χαίρω κἀν πόλει πᾶσιν τάδε.
δόξει δ' ἐμοὶ θέλοντι. ἀλλὰ τῷ λόγῳ
πιθοῦσ', ἔχειμ' ἀνδῆμον δυμενεῖς δρομ.
κἀν γὰρ κατέστησ' αὐτὸν εἰς μοναρχίαν,
ἐλευθεροῦσας τλῶδ' ἰσόψηφον πόλιν.
λαβὼν δ' ἄδρασον δεῖγμα τῶν ἐμῶν λόγων,
εἰς πλῆθος αὐτὸν ἐμοὶ τοῖσδε τάδε,
λειπεῖν ἀθροίσας δ' δυῖν ἀθηναίων πόρον,
ἥξω. παρὰ ὅπλοις δ' ἥμενος, πέμψω λόγους
κρίνοντι, νεκρῶν σώματ' ἀναιτήσομαι.
ἀλλ' ὦ γραῖαι, σεμνὰ ἀφαιρεῖτε κλάδα
μητρός, πιθοῦ οἴκοις ὡς νιν αἰγίδος ἄγω,
φίλιν πιθοῦσαν χεῖρα. τοῖς τεκοῦσι γὰρ «
δύσλυσος, ὅστις μὴ ὑπὸ δυλδύει τέκνων. «
κάλλιστον δῶρον δ' ὃς γὰρ, αὐτὰ δίζυται B
παῖδ' ὧν παρ' αὐτοῖ τοιαῦτ', αὖ τοκοῦσι δῶ. «

χορός.

ἱππόβοτον ἀργος, ὦ πάτριον ἐμὸν πέδον,
ἐκλύετε τάδ' ἐγ' ἐκλύετ' ἄνακτος
ὅσια πρὸς θεοὺς, καὶ μεγάλα
πελασγία, καὶ κατ' ἄργος.
εἰ γὰρ ἀδῖν πόρμα καὶ τὸ πλέον ἐμῶν κακῶν
ἱκόμενος, ἐπ' ματρὸς ἄγαλμα
φόνιον δίζοι, γᾶν ἣ φίλαν
ἐνάχοι θεῶν' ὀνήσας.
καλὸν δ' ἄγαλμα πόλεσιν, δυσεβὴς πόνος. «
χάριν τ' ἔχει τὰν αἰεί «
πιμόπολις. κρανεῖ ποτ' ἄρα φίλιά μοι «
τεμοῖ, καὶ τέκνοισιν παφὰς λυψόμεθα;
ἄμυνε μᾶτερ πόλις, ἄμυνε παλλάδος,
νόμος βροτῶν μὴ μιαίνειν.
σὺ τοι σέβεις δίκαν, τόδ' ὅσον ἀδικίας C
νέμεις αἰεί, τὸ δυσυχῆ πάντα ῥύῃ.

ΔΡΑΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

θησεύς. λῆρυξ. ἄδρασος. αἴθρα. χορός.

ΤΕχνῶν μὲν αἰεὶ τῶνδ' ἔχων, ἱππηρετῶν θη.
πόλει τε, κἀμοὶ, σφαφῶν κηρύγματα.
ἐλθὼν δ' ἱππόρτ' ἀσωπὸν, ἰσμῆνῶν θ' ὕδ' ὤρα,
σεμνῶν τυραννῶν φράζε καδμείων τάδε.
θησεύς σ' ἀπαιτεῖ πῶς κάλλιστα θάψαι νεκρὸς,
συγγένεσ' οἰκῶν γαῖαν, ἀξιῶν τυχεῖν,
φίλον τε βεβαιᾶ πάντ' δρχεθειδῶν λεών.
κἀν μὴ θέλωσ' αἰνέσαι, παλίοσυτο
εἴχ'. ἢν δ' ἀπισῶσ', οἱδ' ἐν δύτροι λόγοι
κῶμον δίχεσθαι τὸν ἐμὸν ἀπαιδηφόρον.
σρατὸς ἢ θάοσει, κἀξετάζεται πῆδν,
καλλίχορον ἀμφὶ σεμνὸν δυπρεπὴς ὅδε.
καὶ μὴν ἑκῶν τ', ἀσμένιν τ' ἐδίξατο
πόλις πόνον τόνδ', ὡς θέλοντά μ' ἤδεσο. ἄα,

A ἔα, λόγων ἕνεκ' ἐμὲ πόδλῳν ὅδ' δρχεται;
κἀδμεῖος, ὡς ἔοικεν. ὀ σάφ' οἶδ' ὅτι
κῆρυξ. ἐπίχες, μὴ σ' ἀπαλλάξῃ πόνου,
μολὼν δ' ἐπαντᾷ τοῖς ἐμοῖς βελδύμασιν.
κῆ. τίς γῆς τύραννος; πῶς τιν' ἀγγελᾶν με χρὴ
λόγους κρέοντος, ὃς κρατεῖ κάδμου χθονός,
ἐκ πολέως θανόντος ἀμφ' ἑπτὰ σόμασ
πύλας, ἀδελφὸ χειρὶ πολυνείκους ὕπο.
θη. πρῶτον μὲν ἥρξω τοῦ λόγου ψευδῶς ἐφῶν,
ζητῶν τύραννον φίλτατ'. ὀ γὰρ ἄρχεται
φῶς πᾶς αὐδρὸς, ἀλλ' ἐλευθέρα πόλις.
δῆμος δ' ἀνάσσει, δρχεδιχαῖσιν φῦμόρεν
φιλοσίμοισιν, ἀχὶ ἓνὸ πλέστῳ δίδοὸς
τὸ πλεῖστον, ἀλλὰ χ' ὧ τῶνῆς ἔχει ἴσον.
κῆ. φῦ μὲν τόδ' ἡμῖν, ὥσπερ ὦν πεσοῖς, δίδωσ
κρέοσον. πόλις γὰρ, ἧς ἐγὼ παρεμ' ἄπο,
ἑνὸς πῶς αὐδρὸς, τὴν ὄχλῳ κρατεῖται.
θη. εἰ δ' ἔστι αὐτῷ, ὅστις ἐπλεκανῶν λόγους,
πῶς κέρδος ἴδιον ἄλλος ἄλλοσε σρέφει.
ὅδ' αὐτίχ' ἡδὺς, καὶ δεινὸς πολλῶ χάριν,
ἐσσῶν βλις ἔβλαψ. εἶτα δεκόλαστ' νέας
κλέψας τὰ πρόσθε σφάλματ', ἐξέδυ δίκης.
" ἄλλως τε πῶς εὖ μὴ δοξθείσῃ λόγους, b
" ὀρθῶς δυνατ' αὖ δῆμος εὐθυνεῖν πόλιν;
" ὁ γὰρ χρόνος μάθησιν αὖτι τῶν τάχος,
" κρέσσω δίδωσι γᾶς. πόνος δ' αὖ τῷ πένης,
" εἰκὰ πενόμενος, κἀμαθὴς δρῶν ὕπο,
" ἐκ εὖ δυνατο πῶς τὰ κοινὰ ἀφεβλέπειν.
" ἢ δὲ νοσῶδες ἐξῶν τοῖς ἀμείνοσιν,
" ὅταν πονηρὸς ἀξίωμ' αὐτῆς ἔχῃ,
" γλώσσῃ κατεχῶν δῆμον, ὁ δὲ ὢν τοπεῖν.
θη. πομψὸς γ' ὁ κῆρυξ, καὶ πᾶν δρᾶγάτης λόγῳ.
ἐπεὶ δ' ἀγῶνα καὶ σὺ τόνδ' ἠγωνίσω,
ἄκου. ἄμιλλαν γὰρ σὺ προὔθηκας λόγῳ.
C ὀδὸν τυραννῳ δυσμενέσδρον πόλει,
" ὅπου τὸ μὲν πρῶτισον ἐκ εἰσὶν νόμοι
" κοινοὶ, πρᾶξιν δ' εἷς ἐν νόμῳ πεπτωκόν
" αὐτὸς πᾶς αὐτῷ. καὶ τόδ' ὀνεῖ' ἔστι C.
" γεγραμμένων ἢ τῶν νόμων, ὅτ' ἀδφοῖς,
" ὁ πλέσιος τε τῶν δίκλω ἴσλω ἔχει.
" ἔστι δ' ἐκεῖνο τοῖσιν ἀδφοῖς δρᾶν,
" τὸ δυτυχοῦντα, τοῦθ' ὅταν πλύνῃ κακῶς.
" νικᾷ δ' ὁ μέσῳ τὸ μέγαν δίκαν ἔχων.
" τὰ δυθέρδρον δ' ἐκεῖνο, εἰ τὶς θέλει πόλει
" χρηστόν τι βάλδυμ' ἐς μέσον φέρειν, ἔχων.
" καὶ ταῦθ' ὁ χρῄζων, λαμπθῶ ἐδ' ὁ μὴ θέλων,
" σιγᾷ. τί τοῦτ' ἔστιν δῆν ἰσάτρδρον πόλει;
" καὶ μὴν ὅπου γε δῆμος αὐθέντης χθονὸς,
" ἵσδοσιν ἀεοῖς ἥδεται νεανίαις.
" ἀνὴρ δὲ βασιλεὺς ἐχθρὸν ἡγεῖται τόδε.
" καὶ οὓς ἀρίστους, ὃς ἂν ἡγῇ φρονεῖν,
" κτείνῃ, δεδιὼς ἢ τυραννίδος τῶν.

Ebem. quis hic nostris interuenit sermonibus?
Cadmeus est, ut uidetur, non satis uideo,
Num præco sit: sed reprime, si forsan te labore liberet,
Meisq; huc profectus obuiet consilijs.
Præ. Quis terræ tyrannus? cui nunciare me oportet
Sermones Creontis, qui imperat Cadmi solo,
Ex quo Eteocles ante portas septem
Occubuit, fratris Polynicis peremptus manu.
The. Primùm quidem falsum orationis exordium
Sumpsisti ô hospes, dum hic quæris tyrannũ: nõ enim
Vni paret uiro, sed libera est ciuitas.
Nam populus successione annua
Vicissim imperat, [a] nec defert diuitijs
Primas reipub. partes, sed & pauper æquale ius tenet. a id est, eodem iure & pauperes & diuites tenentur.
Præ. Vnũ hoc quidẽ nobis, tanquã iactu talorũ melius
Dedisti: ciuitas enim, ex qua ego huc ueni,
Vnius uiri imperio, non multitudini paret:
Nec est ipsam qui fucosa persuasam facundia
Ad proprium lucrum, alius aliò, uertat & trahat.
[b] Qui enim primùm dulcis sermone multũ inijt gratiæ, b Sunt qui hos tres uersiculos ita exponant: Qui enim statim dulcis gratusq; est populo, Vbi postea lesit, mox calũnijs nouis Priores errores resobscurat, ac iudicio elabitur.
In posterum læsit: deinde nouis calumnijs
Priores errores lucratus, pœnam effugit.
Alioqui, quo pacto sine cura & studio eloquentiæ
Rectè gubernare populus posset rempublicam?
Tempus enim disciplinam, quàm festinatio,
Meliorem reddit terræ. Labori aũt uir pauper deditus,
Qui si & egeat, & rudis sit propter quæ facit opera,
Haud queat ad publica commoda respicere.
Iam & illud [c] uitiosum est optimatibus, c tendit in pernicie optimatium.
Quando uir prauus dignitate eminet,
Populum lingua detinendo, cum antea fuerit nihil.
The. Bellus hic præco, & uerborum prodigus.
Quando autem & tu id certasti certaminis,
Audi: ad disputationis enim contentionem uocas.
Nihil tyranno ciuitati infestius: «
Vbi primùm quidem nullæ sunt leges «
Communes, imperatq; unus, cuius in arbitrio «
Et potestate lex est. Atq; id tibi non item competit. «
Scripturam uerò legum, tenuis simul «
Et diues ius æquale, & modum habent: «
Licetq; in ius uocare imbecillioribus «
Opulentos, quoties aduersus sancita deliquerint. «
Vincitq; minorem, maior, cum causam iustam habet. «
Est & illud liberum, ut si quis cupiat reipublicæ «
Vtile consilium in medium adferre, posit: «
Præclarè enim id licet, cui libet: qui autem non uelit, «
Tacet. Quid his rebus æquabilius in republica? «
Porro ubi populus suo regitur imperio, «
Subeunte iuuenum gaudet prole ciuium. «
At uir tyrannus id infestum ducit maximè, «
Et optimos quosq;, quibus usus rerum & prudẽtia est, «
Occidit, suæ timens tyrannidi. «

Quomodo

„ Quomodo igitur sic firma fieri possit ciuitas, „ Cum quis, ueluti prati uenerdis gramina, „ Animos & uires aufert, & carpit iuuenes? „ Quorsum autem attinet opes & uictũ liberis quærere, „ Vt tyranno maiores uitæ copias parent? „ Quid ue prodest honestè domi educare uirgines? „ Scilicet ut uoluptatibus tyranni, cum uult, inseruiant? „ Hæc luctus, lachrimasq; ferunt. Nõ uiuam ego amplius, „ Si quisquam meas gnatas per uim ad stuprum rapiat. Atq; hæc quidem ad ista quæ eiacularer, habui. Cæterùm quæ res te in hanc terram ire pepulit? Nisi enim te misisset ciuitas, tibi calamitosa profectio „ Hæc foret, qui ociosa blateras. Nam nuncium decet, „ Vt postquam dixit ciuitati ea quæ mandata habet, „ Quàm primũ abeat. posthac autẽ in meã urbẽ Creon Mittat minus loquacem, quàm tu sis, nuncium.

Cho. Eheu, ut insolentes sunt rebus prosperis, Quos accepit sortis aura blandior.

Præ. Dicam sanè iam. De quibus enim disceptauimus, Tibi quidem ita uidetur, at mihi secus. Ego uerò edico, & omnis Cadmea natio, Ne Adrastus huic inferat terræ pedem: Sin autem in ea est, ut antequam Phœbi occidat iubar Ipsum, solutis sacris coronarum mysterijs, Hinc exigas, nec tentes ui mortuos Tollere, ad quem nihil attinet Argiua ciuitas. Et si mihi parueris, absq; fluctibus tuam Gubernabis urbem: sin minus, ingens tempestas Belli & nos, & te, & socios inuoluet. Considera tecum rem, nec irritatus sermonibus Meis, qui ciuitatem obtines liberam, (deas. Et iuuenili ardore æstuans, uicissim cõpendio respon-

„ Spes enim pessima res, quæ ciuitates plurimas „ Bello commisit,[a] animosq; ad fastus & contumelias „ Sustulit.[b] Quando enim bellũ in deliberatione rei pub. „ Venit, nemo suum fatum secum reputat, „ Illudq; (quod bellũ habet) in alios conuertit incõmodi. „ Si autem Mars ob oculos uersaretur, dum decernitur, „ Nunquam furens bello periret Græcia. „ Et è geminis omnes homines rationibus „ Potiorem scimus, & bona scilicet, & mala. „ Quanto autem pax bello commodior mortalibus? „ Quæ prmùm quidem Musis est gratissima, „ Pœnisq; inimica, gaudetq; dextera sobolis „ Procreatione, lætaturq; diuitijs. His neglectis mali „ Bella amplectimur, & uiri subigimus uiros. „ Imbecilliores, & ciuitatem ciuitas. Tu uerò hosticos uiros, & qui occubuerunt, paras Sepelire & transportare, quos contumelia perdidit. Non iam rectè Cappanei tactum fulmine Corpus funat, stantibus erecto scalis gradu, Quibus portis admotis, iurant se mœnia

a Mallem ego uertere, Animũq; ad excellẽtes & nimias spes erigit.
b id est, quando bellum ciuitatis suffragijs decernitur.

τῶς ἂν ἔτ' αὖ γένοιτ' ἂν ἰσχυρὰ πόλις, A
ὅταν τις, ὡς λειμῶν θ' ἁβρὸν ἀρτιθαλῆ σάχω, „
πόλεμος ἀφαιρῇ, κἀπολωτίζῃ νέους; „
κλᾶδα τ' ἢ παῖδ' τοῦ χἀβίου τί σοῦ τέκνοις, „
ὃς δ' τυράννῳ πλείον' ἐπιμοχθῇ βίου; „
ἢ παρθένους τρέφειν ἀστεῖ' ἀς ἢ δίκαιος καλῶς, „
τοῦπιτὰς τυράννοις ἡδονὰς, ὅταν θέλῃ; „
δάκρυα δ' ἐτοιμάζουσι. μὴ ζῶν ἔτι, „
εἰ τἀμὰ τέκνα τοῦς βίαν νυμφεύσεται.
καὶ ταῦτα μ' οὐ δὴ τοῦς τάδ' ἐξηνύσατο.
ἥκεις ἢ δὴ τί δὲ γῆς κεχρημένος;
κλαίων δ' αὖ ἦλθες, εἰ σε μὴ 'πεμψεν πόλις,
πόδιος φωνῶν. τοῦ γὰρ ἄγγελον χρεὼν „
λέξαν' ὅσ' αὖ τάξῃ τις, ὡς τάχ' πόλει „
χωρεῖν. τὸ λοιπὸν δ' εἰς ἐμὲ πόλιν πρέπει „
ἄνδρα λάβειν σε πεμπέτω τιν' ἄγγελον.
Χο. Φεῦ φεῦ, κακοῦσιν ὡς ὅταν δαίμων διδῷ
καλῶς, ὑβίζεσ' ὡς ἀεὶ, πρὸς ἄξιον τοῦ εὖ. B
Ἐπ. λέγομι' αὖ δὴ τῷ μὲν ἠγωνισμένων,
σοὶ μὲν δοκεῖτο τοῦτ', ἐμοὶ δὲ τἀναντία.
ἐγὼ δ' ἀπαυδῶ, πᾶς τε καδμεῖος λεὼς,
ἄδραστον εἰς γῆν τῆδε μὴ πορεύσαι.
εἰ δ' ἔστι γὼ τῇ, πρὶν θεὸν δῦναι σέλας,
λύσαντα σεμνὰ σεμνάτων μυστήρια,
θέλ' ἐξελαύνειν. μηδ' αὐαιρεῖσθαι νεκρὸς
βίᾳ, πεσόντων' ὀδὼ ἀγῶν πόλει.
κἂν μ' πίθῃ μοι, κυμάτων ἄτερ πόλιν
σὺ ναυτολήσεις· εἰ δ' μὴ, πολὺς πλύσιν
ἡμῖν τε, καὶ σοὶ, συμμάχοις τ' ἔσται δρόμος.
σκέψαι δὲ, καὶ μὴ τοῖς ἐμοῖς θυμοῦσθ',
λόγοισιν, ὡς δὴ πόλιν ἐλευθέραν ἔχων,
σφεῖς τ' ἀμέψῃ μῦθον ἐκ βραχίονος.
ἐλπὶς γὰρ ὀδὶ κάκιστον, ἢ πολλὰς πόλεις „
σωῶν', ἀγῶνα θυμὸν εἰς ὑπερβολὰς. „
ὅταν γὰρ ἔλθῃ πόλεμος εἰς ἡφερ πόλεως, C
ὀδεὶς ἐσ' αὐτὸ θάνατον ἐπλογίζετ'. „
τὸ δυσυχὲς ἢ τοῦτ' ἐς ἄλλον ἐκβέπει. „
εἰ δ' ἦ παρόμενα θώατο γὼ ψῆφα φορῶν, „
ἐκ ἂν πτ' ἑλλὰς θεμανὴς ἀπώλετο. „
καὶ τοῖν δυοῖν γε τῶν τε ἀνθρωπτι λόγοιν, „
τὸ κρείσσον' ἴσμεν, καὶ τὰ χρηστὰ καὶ κακὰ, „
ὅσῳ τε πολέμου κρεῖσσον εἰρήνη βροτοῖς; „
ἡ πρῶτα μὲν μόσαισι πεσοφιλεστάτη, „
ποινᾶσι δ' ἐχθρὰ, τέρπεται τ' δύταιδία, „
χαίρει δὲ πλουτῷ. ταῦτ' ἀφῶντες οἱ κακοί, „
πολέμου ἀναρόμεθα, κἠ τ' νόσους „
ἀλλόμεθ' ἄνδρας ἄνδρας, καὶ πόλις πόλιν. „
σὺ δ' ἄνδρας ἐχθρὸς, καὶ θανόντας ἀφελεῖς
θάπῃν, κομίζων θ' ὃς ὕβρεις ἀπώλεσεν.
ἔτ' ἂν γ' ἔτ' ὀρθῶς κἀπανεῖς κεραύνιον
δίμας καπνοῦται κλιμάκων ὀρθοτάτῳ,
ἃς πεσεβάλῳ πύλαισιν, ὤμοσεν πόλιν

πεσόντ',

A πεσόντ', θεὸ θέλοντ', εἴτ' μὴ θέλῃ.
δὸ' ἥρπασεν χάρυβδις οἰωνοσκόπον,
ἅθρειπεν ἅρμα πόδι βαλὸν χάσματι.
ἄλλοι τε κεῖνται πρὸς πύλαις λοχαγέται,
πέτροις κατεξανθῶτοῦ ὀστέων ῥαφάς.
ἢ νῦν φρονεῖν ἄμεινον ἢ αὐχεῖ δόξ,
ἢ θεὸς δικαίως εὖ κακὸς ἀπολλύει.
„ Φιλεῖν μ' ἢν χρὴ εὖ σοφὸς πρῶτον τέκνα, „
„ ἔπειτα τοκέας, πατρίδα θ', ἣ εὖ εἶναι χρεών, „
„ καὶ μὴ κατάξαι. σφαλερὸν, ἡγεμὼν θρασύς, „
„ νῶς τε ναύτης ἥσυχος κἀρῶν, σοφός. „
„ καὶ τοῦτό μοι ταὐθρεῖον, ἡ πεθανθία. „
„ ἠρκεῖ ὡς ἐμὲ ἐν ἐχρῶν τιμᾶσθ' ὕβριν. „
ὑμᾶς δ' ὑβρίζειν ἐν ἐχρῶν τιμᾶσθ' ὕβριν.
ἐδ. ὦ πανκάκιστε. Θ. σίγ' Ἀδρᾶστ', ἔχε σύμα,
καὶ μὴ 'πίπεθδε τ' ἐμῶν εὖ σὸς λόγυς
θῆς. οὐ γὰρ ἥκ πτῶς σὲ κηρύσσων ὀδ',
B ἀλλ' ὡς ἐμ' ἡμᾶς κἀπκρίνα δαι χρεών.
καὶ πρῶτα μὲν σε τοῦς τὸ πρῶτ' ἀμείψομαι.
οὐκ οἶδ' ἐγὼ κρίοντα δεσπόζοντ' ἐμὲ,
οὐδὲ ἀφῶντα μεῖζον, ὡς' αὐαγκάσαι
ἀθῆν τὰς ἀλλίας ταῦτ'. ἄνω γὰρ ἂν ῥέοι
τὰ πρῶγμαθ' ὅτως, εἰ 'πὶ τάξομεθα δή.
πόλεμον ἢ ὄσον ἐκ ἐγὼ καθίστημι,
ὃς ὀδὲ σὼ κοῖσ' ἦλθον εἰς κάδμου χθόνα.
νεκρὸς ἢ οὖν θανόντας, ἐ βλάπῃν πόλιν,
οὐδ' αὐδροκμῶντας πεσοφρῶν ἀγωνίας,
θάψαι δικαιῶ, τὸν πανελλήνων νόμον
σώζων. τί τοῦ δὴν ὀδὲν ὁ καλῶς ἔχει;
εἰ γὰρ τι καὶ πεπόνθατ' ἀργεῖων ὕπτ,
τεθνᾶσιν. ἡμῶν δὲ πολεμίας κἀλῶς,
ἀχρῶν τ' ἐκείνοις χ' ἡ δίκη δοίκεται.
ἐλθέτ' ἤδη γῆ καλυφθῆναι νεκρὸς.
C ὅθεν δ' ἔκαστον εἰς τὸ σῶμ' ἀφίκετο,
„ φὴ τοῦθ' ἀπῆλθε πνεῦμα ἐκ πῶς ἀεθρία, „
„ τὸ σῶμα δ' εἰς γῆν. οὔτε γὰρ κτήσομεθα
„ ἡμέτερον αὐτὸ, πλὴν φοιτῆσαι βίον. „
„ κἄπειτα τὴν θρέψασαν αὐτὸ, δεῖ λαβεῖν.
δικεῖς κατεργεῖν ἀρ' Θ', ὁ θάπῃν νεκρὸς
ἥκιστα πάσης ἑλλάδ' Θ' κοινὸν τόδε,
εἰ οὖν θανόντας νοσφίσεις, ὧν δεῖ λαχεῖν,
ἀπάρας τίς ἕξει; δειλίαν γὰρ εἰσφορὴ
τοῖς ἀλκίμοισιν, ὅτ' Θ' ἢν τεθῇ νόμ' Θ'.
κἀμοὶ μὲν ἦλθες δεῦν' ἀπλήστας ἔπη.
νεκρὸς ἢ ταρβεῖτ', εἰ κρυβήσονται χθονί;
τί μὴ γρίπτοι; μὴ κατασκάψωσι γῆν
παφῶντες ὑμῶν; ἢ τέκν' γὰ μυχῶ χθονὸς
φύσασιν, ἐξ ὧν εἰσι τις τιμωρία;
„ σκαιόν γε ταὐάλωμα φῆ γλώσσης τόδε, „
„ φόβος πονηρὸς καὶ κῳνὸς δεδιήκεται. „
„ ἀλλ' ὦ ματαιοι, γνῶθε ταὐθρώπων κακά. „
„ πάλαισμά θ' ἡμῶν ὁ βίος. δυτυχοῦσι ἢ, „

Excisurum, siue uelit Deus, seu minus uelit.
Nec rapuit Charybdis aruspicem,
Quadrijugum currum uasta circumplexa uoragine,
Alijq; iacent prostrati ad portas duces
Confracti petris [a] membrorum compagines. a ossium.
Aut nunc gloriare te sapere plus loue,
Aut fatere deos iustè malos dedisse exitio.
Amare igitur decet sapientes, primùm quidem liberos, „
Deinde parentes, & patriam, quem augere conuenit, „
Non lacerare. Res lubrica, dux fidens & audax, „
Nauisq; [b] nauita [c] quietus tempestiuè, sapiens (est) b gubernator.
Veraq; fortitudo est cura & prudentia. c id est remissus, cautus.
Satis ipse poterit iuuidicare Iupiter,
Quamobrem uos uim facere minimè conuenit.
Ad. O omnimũ pessime. Th. Tace Adraste, os reprime:
Nec meum tuo sermone anteuerteris.
Non enim ille ad te fert iussa principis
Thebani, sed ad me: unde & nos respondere par est.
Et primùm quidem tibi ad prima obuio.
Nondum agnosco Creontem dominum meum,
Nec potentiorem me esse scio, ut possit cogere
Athenas ad ista faciendum. Sursum enim fluerent
Sic res, si subditos imperio suo
Nos haberet. Cæterùm bellum haud ego incipio,
Qui neq; cum his profectus sum ad urbem Cadmi:
Sed mortuorum cadauera sepeliri iustum puto,
Idq; sine uastitione bellica, citraq; nocumentum
Vrbis, ut uidelicet communis lex Græciæ
Conseruetur. Quid non ex his rectè habet?
Etsi enim quid iniuriæ ab Argiuis passi sitis,
Tamen iam mortui sunt, uosq; ulti estis pulchrè hostes,
[d] Turpiterq; illis nunc pœna abit. d id est, frustra iam pœnæ illis extinctis, & sensu carentibus irrogantur.
Sinite iam terra [e] occultari cadauera: e condi, tumulari.
Nam unde unaquæq; pars [f] ad hominem coijt, f ad corpus, id est hominem.
Illuc rediit: spiritus quidem in æthera,
Corpus autẽ in terram. Nequaquam possidemus enim
Hoc proprium, nisi quoad uitam incolimus.
Postea siquidem nutrix terra idipsum recipit.
Videris malo afficere Argos, non sepeliendo mortuos?
Minimè. nam id intererit uniuersæ Græciæ,
Si mortuos ijs fraudaueris, quæ ipsos consequi par est.
Insepultos quis feret? [g] languorem quippe strenuis g languore, scilicet ad strenuè rem gerendum.
Pareret, si hæc rata lex foret.
Te autem miror tam minari grauiter,
Cùm mortuos formidetis, si defodiantur solo?
Cur quò minus fiat uetatur? An ne excindant terram
Vestram sepulti? Aut ne in [h] telluris abdito h sinu, specu
Liberos procreent, à quibus aliqua ueniat ultio?
Friuola linguæ hæc expensa est, „
Inani & ignauo terreri metu. „
Sed ô stulti, noscite mortalium mala. „
Vita nostra certamen est: resq; prosperæ „

His

,, His quidẽ statim, illis in posterũ, alijs modò mortalibus
,, Affluunt, luditq; ludã insolentẽ Fortuna. nam à misero
,, Qui mox futurus beatus, obnixo colitur studio:
Rursus fœlix iam,[a] ne auram mutet timens,
Eam sublimem tollit. Hæc igitur qui nouerint,
Aduersa & iniurias moderatè, non irato animo decet
Ferre,[c] eaq; patrare ut ne lædatur ciuitas.
Qua ergò uia, mortuorum corpora
Sepeliri queant? da nobis qui uolumus, inspicere:
Vel iam nunc manifestum erit. Eo, & per uim sepeliam.
Nunquam enim promulgabitur in Græcia,
Quod quæ penes me & urbem Pandionis est,
Abolita sit lex deorum uetus.
Cho. Macte animo. Qui enim seruas iusticiæ facem,
Multa hominum probra subterfugies.
Præ. Vis ut breuiter tecum sermonem misceam?
The. Dic si quid uelis; minimè enim taciturnus es.
Præ. Nunquam Argiuorum filios ex terra auferes.
The. Et nunc me uicisim audi, si placet.
Præ. Audiam: nam dandæ mutuæ uices.
The. Sepeliam mortuos, sublatos è terra Asopica,
Præ. Prius tibi periclitanda erit Martis alea.
The. Multos tolerani & alios etiam labores.
Præ. Num sic te pater genuit, ut omnibus sufficias?
Th. Iis quidẽ, qui improbi sunt: bonos enim nõ lædimus.
Præ. Multis te admisces negocijs, & tua ciuitas.
The. Multi quippe labores multum beant.
Præ. Veni, ut te in urbe Thebanus hasta uerberet.
The. Ecquid? sic [d] ferus ex dracone Mars fieri queat?
Præ. Re ipsa experieris. nũc aũt iuuenili ferris impetu.
The. Nunquam me perpelles, ut animo commouear,
Tuis superbis uerbis. Quin hinc facesse ocyus,
Friuolosq; sermones, quos tecũ attulisti, domum refer:
Nihil enim his efficitur. Exciri uiros
Armatos omnes, & qui prælia obeant curribus,
Necnon equorum sternacium phaleras concuti,
Cadmeumq; spuma immadere oportet solum.
Ibo enim ad septem portas Cadmi
Ipse præco. Tibi uerò ut maneas impero,
Ipse ferrum acutum in manibus habens,
O Adraste: nec mihi tuam sortem admisceas.
Ego enim, meo fauente genio,
Dux inclitus fuero Marte inclito.
Vna tantum re opus, Deos ut habeam propitios
Quicunq; iusticiam colunt, Hæc enim si conuenerint,
,, Victoriam adferunt. Virtus enim prodest nihil
,, Mortalibus, nisi numinis aspiret fauor.

a Alij, ne re linquat spiritũ metuens.
b Alij, ulcisci talia.
c huiusmo alij.
d ferus, impetuosus, iniuictus.

ACTVS TERTIVS.

Aethra. Chorus. Nuncius. Adrastus.

Ae. O Miseræ miserorum matres ducum,
Vt mihi pallido [e] iecur [f] tremit metu.
Cho. Quid hoc uerbi profers noui?

e pectus.
f palpitat.

οἱ μὲν τάχ', οἷδ' ἐσαῦθις, οἷδ' ἄδικ βροτῶν. A
πουφᾷ δ' ὁ δαίμων. πρός τε γὰρ τ' δυσυχῆς, "
ὃς δ' τυχήσει, τίμιος γοραίρετ'. "
ὁ δ' ὀλβίος νιν, πωσῦμα δειμαίνων λιπεῖν, "
ὑψηλὸν αἴρει. γνόντες ὧν χρεὼν τάδε, "
ἀδικουμένους τε, μέτρια μὴ θυμῷ φέρειν, "
ἀδικεῖν τε τοιαῦθ', οἷα μὴ βλάψαι πόλιν.
πῶς ὧν οὐ εἶκ, εἰ ὀλωλότας νεκρὸς
θάψαι; δίδ' ἡμῖν τοῖς θέλουσιν εἰσιδεῖν.
ἢ δῆλα ταὐθφόδ'; εἶμι, κἀγὼ θάψω βίᾳ.
ὁ γάρ ποτ' εἰς ἑλλὼς ἀξιοιδήσετα,
ὡς εἰς ἐμ' ἐλθῶν, κἀν πόλιν πανδίονος
νόμος παλαιὸς δαιμόνων, διεφθαρή.
θαρσεῖ. ὁ γάρ τοι δίκης σώζων φάος,
πολλὸς ἀνεκφύγοις αὖ ἀνθρώπων λόγους.
κῆ. βούλει σιωπάσω μῦθον ὃν βραχεῖ σέθεν;
θη. λέγ', εἴ τι βούλει. κἀν γὰρ ὁ σιγηλὸς εἶ.
κῆ. ἐκ ἀν ποτ' ἐκ γῆς παῖδας ἀφοίμι λάθοις. B
θη. κἀμὸ νῦν αὐτάκουσι, εἰ βούλῃ, πόλιν.
κῆ. πλοῦμ' ἄν. ὁ γὰρ ἀλλὰ δεῖ δοῦναι μόρον.
θη. θάψω νεκρὸς γῆς ἀξελὼν ἀσωπίας.
κῆ. ὦ ἀστοῖσιν ὁι πρῶτα κινδυνεύσεν.
θη. πολλὸς ἔτλην δ' ἠ χ' ἑτέρους ἄλλους πόνους.
κῆ. ἢ πᾶσιν ὧν σ' ἔφυσεν ἀξιοῦν πατήρ;
θη. ὅδοι γ' ὑβρισταί, χρηστὰ δ' ὁ πολάζομεν.
κῆ. πράσσειν σὺ πολλ' εἴωθας, ἥτε σὴ πόλις.
θη. τοιγὰρ πονεῖσα πολλὰ, πόλλ' δυδαιμονεῖ.
κῆ. ἔλθ' ὡς σε λόγχη ἀναρτὸς ὧν τόλει βλάβῃ.
θη. τί δ' ἐκ δράκοντος θέρος ἂν γένοιτ' ἄρης;
κῆ. γνώσῃ σὺ πάχων. νῦν δ' ἐτ' ἐνεανίας.
θη. ὅτοι μ' ἐπαίρεις, ὥστε θυμῶσαι φρένας,
τοῖς οἷσι κόμποις. ἀλλ' ἀφεστέλλου χθονὸς
λόγους ματαίους, ὅσπερ ἐνέγκω, λαβών.
πράσσομεν κἀν ὁδῷ. ὁρμᾶσθαι χρεὼν
ἀνὰ τ' ἄνδρ' ὁπλίτας, ἁρμάσθαί τ' ἐπεμβάτας, C
μοναμπύκων τε φάλαρα κινεῖσθαι κόμας,
ἀφρῷ καταστάζοντα κασμείαν χθόνα.
χωήσομαι γὰρ ἑπτὰ πρὸς κάδμου πύλας
αὐτὸς γε κῆρυξ. οἱ ὁ πιστεύσω μένειν,
αὐτὸς σίδηρον ἐξὼ ἐν χεροῖν ἔχων
ἄδρασε, κἀμοὶ μὴ ναμίγνυσθαι τύχας
τὰς σὰς. ἐγὼ γὰρ δαίμονος τόμῳ μέτα,
στρατηλατήσω κλεινὸς ὧν κλεινῷ σθένει.
ὧν σοῦ μόνον μοι, αὖν θεοὺς ἔχειν ὅδι
δίκαι σέβοντα. ταῦτα γὰρ ξυνόντ' ὀμῷ
νίκαι δίδωσιν. ἢ ῥετὴ δ' οὐδὲν φέρει "
βροτοῖσιν, εἰ μὴ τὸν θεὸν χρήζοντ' ἔχει. "

ΔΡΑΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

ἀέθρα. χορός. ἄγγελος. ἄδραστος.

Ω Μέλεαι μελέων ματέρες λοχαγῶν,
ὦς μοι ὑφ' ἵππαι δεῖμα χλοῦνον ταράσσει.
χο. τίν' αὐδὰν τάνδε προφέρεις νέαν;

A ἀν. στράτευμα μὲν παλλάδος βεβήσεται.
χο. ἆρα δορὸς εἶπας, ἢ λόγων ξυμβολαῖς;
ἀν. εὐχοιτ' ἂν εἶναι· οἱ δ' ἀρέσκει
φόνοι, μάχαι, σφυροτυπεῖς γ' ἀνὰ τόπον
πάλιν κατ' ὑποι φανήσονται.
χο. ὦ πέλαινα, τίνα λόγον,
τίν' ἀν' ἔνδ' ἀτίαν λάβοιμι;
ἀν. ἀλλὰ τὸν δυτυχῆ, λαμπρὸν ἄν τις αἱρῇ
μοῖρα πάλιν· τόδ' τέ μοι θράσος ἀμφιβάνει.
χο. δικαίας δαίμονας σύγ' γένεσις.
ἀν. τίνες γὰρ ἄλλοι νέμουσι συμφοράς;
χο. διαφορὰ πολλὰ θεῶν βροτοῖσιν εἰσορῶ.
ἀν. φόβῳ γὰρ ὧν πάρος διωλλυσαι·
δίκαι δίκαν ἀξιοῦσι, κἀν φόνος
φόνον. κατὸν δ' ἀνὰ ψυχὰς
θεοὶ βροτοῖσι νέμουσιν,
ἁπαν τῶν τέρμ' ἔχοντες αὐτοί.
B χο. τὰ καλλίπυργα τοῦδε πῶς ἐκφύγομεν ἄν,
καλλίχορον θεᾶς ὕδωρ λιτόσαι;
ἀν. ποταναὶ εἰ σὲ τις θεῶν λιτόσαι.
χο. δι' τόσαμον ἵνα πόλιν μόλω;
ἀν. ἀδίκης ἂν φίλων εἰδείης ἂν ψυχὰς
ἔπ ποτ' ἄσσα τίς ἀρὰ πότμος
ἐπιμένει τὸν ἄλκιμον
φλέγοις ἀνεκτά;
χο. λιπλιμένας μὲν ἀνακαλόμεθ' ἂν θεούς.
ἀλλὰ φόβῳ πίστις ἅδε πρῶτα.
ἰὼ Ζεῦ, τᾶς παλαιμάτορος
παιδὸς ἐμᾶς τᾶς δ' δυμενίς.
πόλει μοι ξύμμαχος χρῆσον τᾶς δ' δυμενίς.
τὸ σὸν ἄγαλμα, τὸ σὸν ἴδρυμα
πόλεος ἐκκομίζομαι
πρὸς πυρὰν ὑβριστῶν.
ἄγ. γυναῖκες, ἥκω πολλ' ἔχων λέγειν φίλα,
C αὐτός τε σωθεὶς (κρείσσω γὰρ ἐν μάχῃ,
ἵν' οἱ θανόντες ἐπὶ δεκάστων λόχοι
ἠγωνίσαντο, δῆμα διρκαῖον πάρα)
νίκαν τε θησέως ἀγγελῶν λόγῳ σέ τε
μακρὸν ἐπιπαύσω. κἀπανεὺς γὰρ ἦν λάτρις,
ὃν Ζεὺς κεραυνῷ πυρπόλῳ κατεπάλει.
χο. ὦ φίλτατ', εὖ μὲν νόσον ἀγγέλλεις σέθεν,
πόλιν τ' ἀμφὶ θησέως τέξιν. εἰ δὲ καὶ στρατὸς
σώοις ἐν Ἀθήναις, πάντ' ἂν ἀγγέλοις φίλα.
ἄγ. σῶς· καὶ ὥσπερ ἀγμὸν ὡς ἄδρασθ' ὤφελε
πρᾶξαι ξὺν Ἀργείοισιν, ὡς ἐπ' Ἰνάχου
σέλας ἐπεστράτευσε κἀδμείων πόλιν.
χο. πῶς γὰρ πρόπαλαι Ζηνὸς Αἰγέως τόκος
ἔκησεν, οἵ τε συμμεταχόντες δορός;
λέξον. πᾶν γὰρ αὖν ἄποντας σύφρονεῖς.
ἄγ. λαμπρὰ μὲν ἀκτὶς, ἡλίου κανὼν ἀφεῖς
ἔβαλλε γαῖαν. ἀμφὶ δ' Ηλέκτρας πύλας
ἔστη θεατὴς, πύργον ὀχυρὸν λαβών.

Ae. Exercitus urbs decernet Palladis.
Ch. Armis ne res geretur, an amicè uerbis cõponetur?
Ae. Optandum quidem hoc erat: uerùm Martiæ
Cædes, pugnæ, planctusq; pectorum,
Et strepitus exorientur ultrò citroq;.
Ch. O me miseram: quam rationem,
Quam causam hisce prætendam?
Ae. Quum [a] insignem aliquam, & commodam
Sors obijciet aliqua. hæc me fiducia habet.
Cho. Iustos numerum tu narras deos.
Ae. Qui enim alij ærumnas dispensant?
Cho. Multa non conuenire dijs cum hominibus uideo.
Ae. Eo, quo prius, metu disperis.
Vindicta uindictam euocat, & cædes
Cædem. mala autem, & curas animis mortalium
Dij dispensant: qui ipsi quidem
Tenent rerum fines & exitus.
Ch. Quo pacto ad cãpos pulchris cõspiciẽdos mœnib.
Venemus, relicta amœna aqua deæ?
Ae. Si quis tẽ uolucrem efficiat deus.
Ch. Quò pergam gemino ad urbem notam flumine?
Ae. Videas, utinam uideas amicorum animas:
Adhuc enim id fas est, quod uerò fatum
Manet sternum
Huius terræ principem?
Ch. Inuocatos demùm inuocabimus deos:
Hæc prima quippe metus fiducia est.
O Iupiter, antiquæ matris nostræ
Inachi filiæ genitor,
Huic ciuitati benignus opem feras:
Hanc tuam imaginem, hoc tuum signum
Vrbe efferò
Ad aram, uiolatum.
Nun. Mulieres, adsum ut læta uobis dicam plurima.
Ipse quidem redux (captus enim fui in prælio,
Vbi septena ducum agmina
Dimicando occubuerunt, ad Dirces aquas)
Et Thesei victoriæ nuncius. [b] nec longo te
Morabor sermone. eram enim minister Capanei,
Quem Iupiter candenti adusit fulmine.
Ch. O charissime, bene quidem reditum tuũ nuncias,
Statumq; Thesei: si autem & exercitus
Atheniensium saluus sit, omnia læta nunciaueris.
Nu. Saluus, & sic res gesta, quemadmodum debuerat
Gessisse Adrastus, cùm ducto Argiuo milite
Ab Inachi ripis Cadmæa obsedit mœnia.
Ch. Sed quo pacto Iouis trophæa proles Aegei
Statuit, & eiusdem consortes belli?
Dic: absentes enim præsens [c] exhilaraueris.
Nun. Flamma coruscа lucidum Phœbi iubar
Terram feriebat, cùm ad Electreas portas
Spectator adstarem, turrim nactus sacram,

a Sic quidem hęc uerba exponunt: uulgares interpretes, ut scilicet τὸν ἐφ' ἡμῶν ad λόγον in præcedenti uersu referant. Sed uidentur esse hęc ad Thesium referenda, ut sit sensus: Quin The sium mira felicitate præditum in rebus gerendis, fortasse & nunc fors aliqua clarum ac uictorem efferet.
b Al. Ienabo te longo sermone.
c scilicet qui fusti.

Videreq; triplex genus exercitus:
Populum quidem armatum producentem ordines
Versus Ismenias ripas, ut tum sermo erat:
Deinde ipsum regem, inclytum natum Aegei,
Et eos qui cum ipso in cornu dexterum
Locati erant, antiquae Cecropiae incolae:
Praeterea ipsum Paralum hasta armatum probè,
Qui ducebat ad ipsum Martis fontem equestre agmẽ,
A lateribus circumfusum cuneis:
Et hos pares numero. Cæterùm curruum uehicula
Infrà sacra sepulchra erant Amphionis.
Cadmi autem populus sedebat ante mœnia,
Post se cadauera seruans, pro quibus dimicaturi erant.
Equitesq; armati aduersus equites,
Curusq; curribus oppositi currus erant.
Porrò Thesei præco huiusmodi ad uniuersos dictitat:
Silete populi, silete Cadmæa agmina,
Audite: nos ut sepelamus mortuos
Adsumus, seruaturi illam totius Græciæ
Legem, non ut aliquam cædem faciamus.
At nihil ad ista uerba respondit Creon,
Sed tacens in armis manebat, donec præfecti curribus
Quadrijugis primi Martem lacessierent,
Et in aduersos impulsis curribus,
Seriò iam prælio eos inuoluerent.
Et tùm quidem hi ferro decernebant, alij autem equis
Concitato impetu ruebant in aduersos sibi.
Phorbas autem qui dux erat equestrium,
Videns premi curruli certamine Erechthidas,
Cum ijs qui Cadmæum tuebantur equitem
Prælium commisit: uincebatq; & uincebatur.
Ego autem qui audi ista, non audiui: illic enim
Eram, ubi currus confligebant, & emissarij.
Quid primùm multis ex præsentibus tum malis
Referam, haud scio: utrum puluerem
Ad cœlum sublatum, qui plurimus erat:
An ne sursum & deorsum riuulos
Manantes tristis & funesti sanguinis,
Cùm hi quidem caderent, illi autem confractis curribus
In caput præcipites ad terram reuerent,
Vitamq; illisi disilientibus quadrigis amitterent?
Vt autem uincentem equitatu exercitum uidet
Creon, arrepto clypeo manu,
Obit pugnam, priusquam animum desponderent sui.
Nec etiam Theseus cunctanter aut segniter rem gerit,
Sed festinat expeditus armis splendidis.
Hinc collisu uniuerso cruenta pugna exercitu,
Occidebant, occidebanturq; seq; inuicem
Multo clamore cohortabantur ad nauiter
Agendũ, ac Thebana obnitebatur hasta Erechthidis,
Cohors enim Draconis dentium satu edita
Vehemens * dimicando erat: quippe cornu

ὁρῶ δὲ φῦλα τρία τριῶν στρατευμάτων, A
τὸν χεσφόρον μὲν λαὸν ἐκτείνοντ' ἄνω
Ισμηνίων πρὸς ὄχθον, ὡς μὲν ἦν λόγος·
αὐτόν τ' ἄνακτα παῖδα λευκὸν Αἰγέως,
καὶ οὓς σὺν αὐτῷ δεξιὸν τεταγμένους
ἀρχαῖα, παλαιᾶς Κεκροπίας οἰκήτορας·
αὐτὸν δὲ Παράλου ἐνοπλισμένου σθένει,
ἐμοὶ μὲν παρ' αὐτὸν Ἄρεος ἱππότου ὄχον,
πρὸς λεωφόροισι στρατοπέδοις τεταγμένον·
ἴσους ἀριθμόν. ἁρμάτων δ' ὀχήματα
φόρβῃ σεμνῶν μνημάτων Ἀμφίονος.
Κάδμου δὲ λαὸς ἦσο πρόσθεν τείχεων,
νεκρὸς ὀπίσθεν θέμενος, ὧν ἕνεκ' ἀγών.
ἱππόται δ' ἱππεῖς ἦσαν αὐθωπλισμένοι,
τετραόροισί τ' αὖτ' ἄρμαθ' ἅρμασιν.
λῆξις δὲ Θησέως ἔπεσν ἐς πάντας τάδε.
σιγᾶτε λαοί, σίγα Καδμείων σίχοι,
ἀκούσαθ' ἡμεῖς ἥκομεν, νεκρὸς μετα- B
θάψαι θέλοντες, τὸν πανελλήνων νόμον
σώζοντες· οὐδὲν δόμοι τέναι φόνου.
Κἀδὲν Κρέων τοῖσδ' αὐτεκήρυξεν λόγοις,
ἀλλ' ἧς' ἐφ' ὅπλοις σίγα· πεισμένοι δ' ὄχων
τετραόρων κατῆρχον ὀκτώ θ' μάχης.
πόρραν δὲ διελάσαντες ἀλλήλων ὄχος,
πεζαβάτες ἔπεσον ἐς τέλειν θέρος.
χ' οἱ μὲν σιδήρῳ διεμάχοντ', οἱ δ' ἐστρεφεν
πώλους ὀξὺ ἀλκῇ αὐτῆς ἐς πεζαβάτας.
ἰδὼν δὲ Φόρβας, ὃς μοναμπύκων ἄνοξ
ὢν, τοῖς Ερεχθείδαισιν ἁρμάτων ὄχῳ,
οἵ τ' αὖ τὸ Κάδμου διεφύλασσον ἱππικῶν,
σωῦ'φαν ἀλκῇ, καὶ πρόσω, ἐσσάντοντο·
λύσων δὲ τοῦτο, καὶ λύων ἐκεῖ γὰρ ἦν,
φῶς ἄρματ' ἡνιοχεῖ θ', οὔτ' ἐπεμίσαν,
τὰ κεῖ πεσόντα πολλὰ πήματ' ἐκ ἔχω
τί πρῶτον εἴπω· πότερα, τὸν εἰς ἀέρωθεν
κόνιν πεσοντ' ἐλίσσαν, ὡς πολὺ πεζῶν,
ἢ τὰς ἄνω τε καὶ κάτω φορουμένας
ἱμᾶσιν αἵματός τε φοινὶ ῥοάς,
τὸν μὲν πεσόντ' ἄν, τὸν δὲ θεραπεύοντ' ἄν φέρειν
εἰς κρᾶτα, πρὸς γῆν ἐκκυλισόντων βίᾳ,
πρὸς ἁρμάτων τ' ἀγᾶσι λειπόντων βίου.
νικῶντα δ' ἵππεις ὡς ἐπείδ' Θησεὺς τάχυ
Κρέων μ, τὸν θῶν δ' ἱππικὸν λαβὼν χόρι
χωρεῖ, πρὶν ἐλθεῖν ξυμμάχοις δυνδυμάν.
καὶ μὴν τὰ Θησέως γ' ἐκ ὀκνῶ διεφθάρη,
ἀλλ' ἵετ' ὀβὺς λάμπρ' αὐταρκάζας ὅπλα.
καὶ συμπατάξαντες μέλον πάντα στρατῷ,
ἔκτεινον, ἐκτείνοντο, καὶ ἠγωνίζον
κελευσμὸν ἀλλήλοισι σὺν πολλῇ βοῇ
θεῖν· κἀντέρειδε τοῖς Ερεχθείδαις δόρυ.
λόχος δ' ὀδόντων ὀφιος ἠλιθωμένος,
δεινὸς παλαιστὴς ἦν· ἔκλινε γὰρ δόρας

A λαοὺς ἡμῶν, δεξιὸν δ' ἠσταθμένον
φθόνῳ τὸ κείνων· ἐν δ' ἀγῶν ἐνέρρεπον.
ἐμὲ μὲν δὲ, τὸν στρατηγὸν αὐτὸν ἀνίσασι πόδῶν·
ὁ γὰρ τὸ νικῶν τόδ' ἐκόρδαινεν μόνον,
ἀλλ' ὤχετ' εἰς τὸ κάμνον οἰκείαν στρατόν.
ἔρρηξε δ' αὐδὴν, ὡς δ' ἐπηχήσας χθόνα·
ὦ παῖδες, εἰ μὴ χώσετε σεφρὸν δόρυ
σπῆρ τόδ' αὐδῶν, οἴχεται τὰ Παλλάδος·
θόρυβος δ' ὑπῆρε πᾶσι Δαναϊδῶν στρατῷ.
αὐτὸς δ' ὅπλισμα τὸ πλαύσιον λαβὼν,
δεινῆς κορυθὸς σφαφόρων, ἐσφενδόνα
ὁμῶ πρὸς ἥλιος, καὶ πεπιεσμένον κάρα
ἐμοὶ ἀφίζων, καὶ ποδαλωλίζων ξύλῳ.
μόλις δὲ πως ἐπρεψεν εἰς φυγὴν πόδα.
ἐγὼ δ' ἀνωλάλαξα. καὶ ὀρχησάμην,
καὶ κρότοις χεῖρας· οἱ δ' ἔτειον ἐς πύλας.
βοὴ δὲ κἀν ἀκοῦσ' ἦν ἀνὰ πόλιν
B νέων, γόρ' ὀνταν, ἱδρά τ' ὀξεπίμπλασαν
φόβῳ. πόθῳ δὲ τεῖχεων εἴσω μολεῖν,
θησεὺς ἐπέσχεν· ἐ γὰρ ὡς πόρρωθεν πόλιν
μολεῖν ἔφασκεν, ἀλλ' ἀπαστήσειν νεκρούς.
" Τοιόνδε τὸν στρατηγὸν αἱρεῖσθαι χρεών,
" ὃς ἥτε τοῖς δυνοῖσιν ὀξὺς ἀλκιμος,
" μισεῖ δ' ὑβριστὴ λαόν· ὃς πράσσων καλῶς,
" εἰς ἄκρα βλῦσαι κλιμάκων φύλακα
" ζωῶν, ἀπώλεσ' ὄλβον, ὦ χθὼν πᾶσ' πόλις.
χρυσῶ τὸν δ' ἄελπτον ἡμέραν ἰδεῖν ἐγώ,
θεοὺς νομίζω, καὶ δικαίας συμφορὰς
ἔχειν ἔλασσον, τῶν δὲ πεσόντων δίκας.
ἀλ. Ὦ Ζεῦ, τί δήποτ' οὖν πάλαι πόνους βροτοῖς
" φρονεῖν λέγεσι; σὲ γὰρ ἐξηρτήμεθα,
" Δεῶμεν τε πιστοῖς, ἐν σὺ τυγχάνεις θέλων.
ἡμῖν γὰρ ἦν τότ' ἄλγος ὀχ ὑποστατὸν,
αὐτοί τε πολλοὶ καὶ νέοι βραχίοσιν,
C Ἐτεοκλέης τε σύμβασιν τεινομένου,
μέτρια θέλοντος, ὀκ ἐχρήζομεν λαβεῖν·
κἄπτ' ἀπωλόμεθ'. οὐδ' ἐν τότ' ὀτυχὴς,
λαβὼν πόνος ὡς ἀφτίπλαστα χρήματα,
ὕβρεις, ὑβρίζων τ' αὖτις αὐταπόλλυ.
" Κάδμε ἀνόφρων λαός. Ὦ λεῶν βροτῶν,
" Οἱ τόξων ἐκτείνοντες ὡς κρεῖσσ' πόρρω,
" Καὶ πρὸς δίκης γε πολλὰ πάσχοντες κακά,
" Φίλοις μὲν ἐ πείθεσθε, τοῖς δὲ πράγμασιν.
" Πόλεις τ' ἔχουσα δῆμ λόγοις κάμψαι κακά,
" Φύσει κρείσσεσθ' ἐ λόγῳ τὰ πράγματα.
ἀπόρ τί πεῦσαι; κἀνῦν βούλομαι μαθεῖν,
πῶς δρεσσάθης; ἔτ' ἀλλ' δρνίομαι.
ἄγ. ἐπεὶ ταραγμὸς πόλιν ἐκίνησεν δεῖ,
πύλας ἀνοίξαν, ἔπρ' ἐσίει στρατός.
χρ. ὦ δ' ὄνετ' ἀγῶν ἦν, νεκρὸς κομίζω;
ἄγ. ὡς οἶμαι κλεινοῖς ἐπ' ὀφίσασαν δόμοις.
χρ. πῶς φῆς; ὁ δ' ἄλλος πῶ κεκμηκότων ὀχλος;

Lævum nostrum iam inclinabat, & illorum dexterum
Victum fugiebat, sic æquo Marte prælium
Feruebat, & in hoc periculo quis iure laudare poterat
Ducem: non enim ex una parte uictor securus
Agebat, sed & alijs laborantibus succurrebat
Socijs, rupit autem uocem, ut tellus sonitum
Ederet: O filij, nisi sustinueritis rigidam hastam,
Et impetum satorũ urorũ, actum erit de reb. Pallados.
Quibus uerbis toti exercitui uim & animum addidit.
Ipseq; instructus armis Epidaurijs,
Immani claua, huc & illuc se iactabat furens,
Qua simul colla & insertum caput
Galeæ demetit, & ligno defringit,
Vixq; tandem uertit hostes in fugam.
Ego autem exclamo, & saltans tripudio,
Plaudoq; manibus: isti uerò ad portas properabant.
Clamorq; & ploratus erat per mœnia
Iuuenum ac senum: templaq; impleuerant
Præ metu, & cùm posset occupare iam mœnia
Theseus, tamẽ abstinuit: non enim ut urbẽ excinderet
Se uenisse aiebat, sed ut mortuos reposceret.
Talis dux eligendus est exercitus, ‹‹
Qui asperis rebus sit fortis & strenuus, (habeant, ‹‹
Oderitq; homines fiagitiosos ac iniurios: qui cùm bene ‹‹
Ad summos dum enituntur scalarum gradus, ‹‹
Etiam ea quibus frui poterant, amittunt commoda. ‹‹
Cho. Nunc hanc insperatam cùm uidi diem,
Deos esse existimo: & mihi ferre leuius
Calamitates uideor, isti siquidem pœnas exoluerint.
Ad. O Iupiter, quid nam miseros homines
Sapere dicunt? ex te enim pendemus, ‹‹
Ex tuoq; hic agimus arbitrio. ‹‹
Non enim nobis tum erat dolor tolerabilis,
Ipsiq; multi & ualidi lacertis iuuenes,
Cùm Eteocles ageret de concordia,
Aequaq; cuperet, recusauimus accipere.
Vnde postea perijmus. ille autem tum beatus,
Veluti pauper nouis & subitis auctus diuitijs,
Contumeliosè agebat, sicq; agens rursus perijt (taliũ,
Insipiens & stolidus Cadmi populus: ô uana gens mor- ‹‹
Qui arcũ ceu ultra punctũ, & quam oporteat tẽditis, ‹‹
Multaq; iure & uestra culpa mala luitis, ‹‹
Dum amicis quidẽ non obtemperatis, sed ipsis euentib. ‹‹
Rerũ: uosq; ciuitates, cũ liceret uerbis declinare mala, ‹‹
Clade, non uerbis rerum procellas amolimini. ‹‹
Sed quid ista memoro? illud scire cupio,
Quomodo seruatus sis: deinde & alia interrogabo.
Nun. Postquam bellico tumultu cœpit ciuitas (tus.
Trepidare, excessi ad portã, † quà imminebat exerci- † Al. qua ingressus exercitus.
C. Quorũ aũt gratia certamẽ erat, mortui recepti sunt?
Nun. Septem illi quidem in inclytas sunt cõditi arculas.
Ch. Quid ais? ubi reliqua cæsorum turba?

* uehementer pugnabat.

Nun. Humo mandati sunt in Cithæronis uallibus. ἄγ. τάφῳ δ' ἐσθυνται, πρὸς Κιθαιρῶν Θ' ἡνυχαῖς. A
Cho. Hinc ne an illinc? quis ipsos sepelijt? χο. τόνδεῦθεν ἢ τόνδεῦθεν; τίς δ' ἔθαψε νιν;
Nu. Theseus, illic ubi umbrosa Eleutheris petra est. ἄγ. Θησεύς, σκιώδης ἔνθ' ἐλευθερὶς πέτρα.
Ch. Quos autem non sepeliuit, ubi reliquit mortuos? χο. ὃς δ' ὀν ἔθαψε πῶς νεκροὺς ἔπειτ' ἐλιπόν;
» N. Propè sunt. Præstò .n. omne, quod nauiter agitur. ἄγ. ἐγγύς. Φέλας γὰρ πᾶν ὅ, τι σπουδάζεται. «
Ch. Viri ne acerbè & ægrè ex cæde ipsum duxerüt χο. ἢ πῶς πικρῶς νιν ὁρᾶτε δεῦρ' ἐκ φόνου;
N. Nullus huc qui seruus fuerit, labori institit: (serui? ἄγ. οὐθεὶς ἐπέστη τῷδε δεῦρ' ὢν, πόνῳ·
Dixisses, si adfuisses, amasse ipsum mortuos. φαίης ἂν, εἰ παρῆν, ὅτ' ἠγάπα νεκρόν.
Cho. Abluit' ne miserorum cruenta cadauera? χο. ἦ νίψαν αὐτῶν τῶν τάλαι πόρῳ σφαγάς;
Nun. Imò & lectos substrauit, & contexit corpora. ἄγ. κἄστρωσε γ' ὀυκὰς, κἀν' κάλυψε σώματα.
Cho. Dira erat gestatio, & turpicula: χο. δεινὸν μὲν ἦν βάσαγμα, κ' αἰσχύλον ἔχον.
» Sed quid turpia hominibus, mala mutua? Τίδ' ἀνθρώποισι τἀλλότριον κακά; «
Nun. Hei mihi, quàm uellẽ me cecidisse cum illis simul. ἄγ. οἴ μοι· τόσῳ σφῷν σύμβανεῖν ἂν ἤθελον.
Cho. Frustra ploras: bisq; excutis lachrimas. χο. ἄκραντ' ὀδύρει, ταῖς δὶς τ' ὀμβάγεις δάκρυ.
Nun. Existimo quidem sic: ipsæ magistræ sunt probæ. ἄγ. δοκῶ μὲν· αὐτοί γ' εἰσὶν ἀξιόδακρυοι.
Sed age, sublata in cœlum ibo manu ἀλλ' εἶεν· ἄειρε χεῖρ', ἀπαντήσας νεκροῖς,
* flebiles. Obuiam funeribus, nænias q; Plutonis * lugubres ἄδου τε μολπὰς ἐπιχέω δακρυόεσσ,
Fundam, amicos alloquendo: à quibus relictus miser φίλους πεσουσῶν, ὧν λελειμμένος τάλας, B
» Solitudinem meam ploro. Sola enim ἐρημίαν κλαίω. Τοῦτο γὰρ μόνον βροτοῖς «
» Vitæ humanæ iactura nunquam mortalibus Οὔκ ἔστι ταὐτὰ λῶν' ἀναλωθῆν λαβεῖν, «
» Reparari potest: cùm sarciri et augeri possint pecuniæ. Ψυχὴν βροτείαν· χρημάτων δ' εἰσὶν πόροι. «
Cho. Partim quidem læta, partim tristia narrauit. χο. τὰ μὲν εὖ, τὰ δὲ δυσυχῆ.
Nam urbi decus & fama, πόλει μὲν εὐδοξία,
Ducibusq; bellica κἀν στρατηλάταις δορὸς
Augescet gloria. ἐπαύξεται τιμή.
Mihi uerò liberorum aspicere membra, ἐμοὶ δὲ τῶν παίδων μὲν εἰσιδεῖν μέλη,
Triste ac acerbum: sed tamen pulchrum spectaculum, πικρὸν καλὸν θέαμα δ', ἐπεὶ ὄψομαι
Si uidero diem insperatam, τὰν ἄελπτον ἡμέραν,
Omnium dolorem conspicata maximum. ἰδ' ὅλων παίδων μέγιστον ἄλγος.
Inuptam me deduerat ἄγαμόν μ' ἐπὶ δόξῃ ἀεὶ
Longæuus senex pater χρόνιος· παλαιὸς πατὴρ,
Seruasse usq; ad hunc diem. ὤφελ' ἁμέρᾳ κτίσαι·
Quid enim mihi opus liberis? τί γὰρ με δεῖ παίδων;
Etenim huius tanti mali secura τὸ μὲν γὰρ δὴ πλεῖον ἂν πεπονθέναι
Futura eram, si abstinuissem à connubio. πάθος πόδιον, εἰ γάμων ἀπεζύγην. C
Nunc præsentissimum uideo malum, νῦν δ' ὁρῶ παρόν τόν
Me scilicet orbari liberis charissimis. κἀνὸν, τέκνων φίλτατων στερεῖσθαι.
Sed corpora iam intueor ἀλλὰ τοὺς δ' ἤδη σώματα λύοντα
Defunctorum liberorum. miseram me, τῶν οἰχομένων παίδων, μελέα,
Quomodo extinguì cum liberis queam, πῶς ἂν ὀλοίμην σὺν τοῖσδε τέκνοις,
Et ad communes manes descendere? κοινὸν ἐς ἅδου καταβᾶσα;
Planctus, ô matres, σφαγμὸν ὦ ματέρες
Super exanimeis τῶν ἐπὶ χθονὸς νεκρῶν
Edite, resonate, responsa uicissim ἀύσατ', ἀπύσατ', ἀντίφων' ἐμῶν
Audientes meorum ploratuum. σφαγμάτων κλύσαι.
Cho. O' filij, ô tristis appellatio χο. ὦ παῖδες, ὦ πικρὸν φίλων
Chararum matrum, πεσουγόρημα ματέρων,
Appello te mortuum. πεσοῦσ' ἐλθεῖν τὸν θανόντα.
Ad. Hei mihi obruto malis. ἄδ. ἰὼ ἰὼ τῶν ἐμῶν κακῶν ἐγώ.
† sensimus. Cho. Ae, æ. † passæ sumus χο. αἰ, αἰ. ἐπαθόμεν ὦ
O' extremos malorum dolores. τὰ κράτιστ' ἄλγη κακῶν.
Ad. O' ciuitas Argiua, ἄδ. ὦ πόλις Ἀργεία,

A ἐμὸν πόνημ' οὐκ ἐνορᾶτε;
χο. ὁρῶσι λαμπὰ σῶματ' ἐμὰ τῶν τάλαι-
ναι, τέκνων ἄπαιδ' α.
ἄδ. προσάγετ' ὦ δυστόμοις σώματ' αἱμάσσοσπαγῆ,
σφαγάτα τ' ἐκ ἄξιε, ἐδ' ὑπ' ἀξίων, (δὶς
ὧν οἷς ἀγὼν ἐκρύθη. δὸ' ὡς πόδι πυχαῖσι
χάρις πολυμόλοις ἐμοῖς,
ὧν ἀγκῶσι τέκνα δῶμα.
χο. ἔχετε, ἔχετε. Ad. πεμάτων γ' ἅλις βαρύ.
χο. αἰ, αἰ· τοῖς τεκοῦσι δ' ὁ λέγεις. Ad. αἴετε μο.
χο. σφῶν ἐπ' ἀμφοῖν ἄχη.
ἄδ. εἴθε με Καδμείων ἄγαρον εἴχεν ἐν πονίασιν.
χο. ἐμὸν δὲ μὴ ποτ' ἐζύγα δέμας
εἰς πν' ἀνδρὸς σύναν.
ἄδ. Ἴδετε κακῶν τέλαν, ὦ ματέρες
τάλαιναι τέκνων. Χο. ἰοὺ ἰοὺ ἐν ὀνυξιν
πλοκίσμεθ' ἀμφὶ δὲ κάρα
B κάρα λελύμεθα.
ἄδ. ἰώ, ἰώ μοι μοι,
ἰοὺ με γᾶ δέξαι τάχα,
σὺ δὲ δίκελλα κόψαι,
πυρός τε φλογμὸς
ὁ Διός, ἐν κάρᾳ πέσοι.
χο. πικρὸς ἐσεῖδ' οὐ γάμους,
πικρὸν δὲ Φοίβου φάτιν,
ἔγκμας ἁ πολύσυνος
Οἰδίποδα, δόμοις τάδε
λιποῦσ' ἦλθ' Ἐρινύς.

ΔΡΑΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Θησεύς. ἄδραστος. χορός.

Θη. Μέλλων σ' ἐρωτᾶν, λοιπὸν ἐξιόντας στρατῷ
γόνος, ἀφήσω, αὐτὸ κεῖ μὲν ἐκλιπὼν
εἰς τὰ σὰ γε μύθους· νῦν δ' Ἀδράστου ἐπεύξω,
πόθεν ποθ' οἷδε σῆς παρεστεῖς δυνυχίας
C δυνηθῆν ἔφυσαν· εἰπέ γ', ὡς σοφώτερος
νέοισιν ἀστῶν ἦθ' σ' ἐπίστωρ γὰρ εἶ.
εἶδον γὰρ αὐτῶν ἐν λιρείοσιν, ἃ λέξαι λόγῳ,
πολμήματ', οἷς ἅλπιζον αἱρήσειν πόλιν.
ὧν δ' ἐκ δρόμαί σε, μὴ γέλωτ' ὄφλω,
ὅπῳ ξυνεῖσι ἦθ' ἕκαστος ὧν μάχῃ,
ἃ τρῶμα λόγχης πολεμίων ἐδέξατο.
κοινοὶ γὰρ ὄντοι ἦν τ' ἀκούοντων λόγοι,
κἀν τὸ λέγοντος, ὅστις ὧν μάχῃ βεβὼς,
λόγχης ἰόσης πρόσθεν ὀμμάτων τυκνῆς,
ἐφῶς ἀπήγειλ' ὅστις ὀξὺν ἀγαθός.
» ἐκ τῶν δεικαίμιν ὅτ' ἐρωτῆσαι τόδε,
» ὅτ' αὖ πιθέσθαι τοῖσι τολμῶσιν λέγειν.
» μόλις γὰρ ἂν τις αὐτὰ ταῦ αγκαῖ' ἐρεῖν
» δεῖσαι τ' ἂν, ἐξὼς πολεμίοις φανεῖν.
ἄδ. ἄκουε δὴ νῦν· κἀν γὰρ ἐκ ἄκοντί μοι
δίδως ἐπαινον, ἦθ' ἔγωγε βούλομαι
φίλων ἀληθῆ κἀν δίκαι εἰπεῖν τορῶ.

Mea tristia fata non * cernitis? * aspicitis.
Cho. Aspiciunt & me planè miseram,
Ac liberis orbam.
Ad. Adducite mihi infœlici cruenta & tabo fluida
Corpora, indignis mactata modis, nec à dignis,
Quorum auspicijs pugna confecta est. Date, ut
Obuijs complexibus, in meas
Vlnas accipiam liberos.
Cho. Habes, habes. Ad. Satis quidẽ dolorũ ponderis.
Ch. Ae, æ. parentibus aũt ista nõ dicis. Ad. Audite me.
Cho. Pro † utrisq; edis gemitus. (uere. † id est, pro nobis matribus, & te.
Ad. Vtinã me Cadmea acies cæsum peruoluisset in pul
Cho. Meum autem corpus nunquam thoro
Viri cuiusquam sociatum uelim.
Ad. Videte pelagus malorum, ô matres
Miseræ liberorum. Cho. Vnguibus quidem
Caput laniauimus, caput uerò
Puluere turpauimus.
Ad. Io, io. hei mihi,
Me tellus deglutiat,
Turboq; differat;
Et ardens ignis flamma
Iouis, caput meum feriat.
Cho. Tristes uidi. fili nuptias,
Funestumq; Phœbi oraculum,
Tuis extitit connubijs principium
Et origo cladium. Oedipodis
Domo relicta uenit Erinnys.

ACTVS QVARTVS.

Theseus. Adrastus. Chorus.

Interrogaturus te eram, cùm apud exercitum Tho.
Fletus et lachrimas profunderes: sed istis sermonib.
Ad te superfedebo in præsens, Adrastumq; interrogo,
Vnde illi eximia uiri fortitudine
Ortum habeant. Dic, tanquam prudentior
Inter hos iuuenes ciues: rerum enim peritus es.
Nam maiora ipsorum, quàm uerbis dici queat,
Facinora uidi, quibus capturos se mœnia
Sperabant, unum autẽ non rogabo te, ne sim ridiculus,
Cum quo scilicet quisq; contulerit in prælio pedem,
Cuius ne hostis lancea quemq; conuulnerauerit.
Communes enim sunt sermones hi, & audientium,
Et dicentis, quicunq; præstò in prælio fuit,
Crebra hasta obuolante ob oculos.
Et pro certo tamen dicit, quis nam sit strenuus.
Non enim queam neq; interrogare ista, «
Nec auscultare ijs qui non uerentur dicere «
Huiusmodi. uix siquidem uidere necessaria «
Potest, qui in hostem aduersum dimicat. «
Ad. Audi ergo nunc. etenim non inuito mihi
Laudem tribuis: de his autem amicis
Vera & iusta uolo dicere.

a ἁβρὸν, id quod pulchrũ & speciosum aliàs interpretatur.

Vides illum ᵃ marcidum, quem telum transfixit igneũ?
Capaneus is est, cui ampla domi res, & multa erat,
Minimè uerò illum inflabant opes: nec magnificentius
De se sentiebat, quàm ut pauper aut tenuis. (mis,
„ Fugiebat interim, qui mensis splẽdidis intumescerent ni
„ Frugali & negligẽtio cõtentus victu. nõ. n. in uentris in-
„ Virtutẽ et bonitatẽ esse, mediocria aũt sufficere (gluuie
„ Dicebat. adhæc uerus & certus amicus erat, (merus.
„ Et præsentibus, & absentib. quorũ non magnus est nu
Mores illi præterea sinceri, & os affabile,
Pariq; & in domesticos & in ciues
Modestia erat. Secundum autem dico
Oiclei filium, hominem frugi & probum.
Erat is iuuenis, & re admodum tenui,
Verùm magno in honore & precio apud Argiuos.
Sæpe autem illi amicis aurum offerentibus,
Recusaut accipere, ᵇ ne uideretur
Seruum habere ingenium, & obnoxium diuitijs:
Ipsosq; delinquentes, non rempublicam
Odio habebat. culpa enim uacat respublica,
Malè audiens propter gubernatorem malum.
Porrò ex his tertius Hippomedon, talis erat:
Puer adhuc non se ad uoluptaria commercia
Musarum uertebat, neq; ad uitæ mollitiem:
Sed statim ruri agens uiuebat duriter,
Lætusq; ad uirilia facta præludebat, deditus uenatui,
Equisq; gaudens, & studiosus arcum intendere.
Vt corpus utile expromptum præberet reipublicæ.
Hic uerò, uenatricis Atlantes soboles,
Aeuo uirẽs Parthenopæus præter alios forma egregia,
Arcas quidẽ erat, profectus aũt ad Inachi ueteres aquas,
Apud Argos disciplinis imbuitur: illicq; exactis tyroci
Aetatis, primùm quidẽ, quod decet aduenticios, (nijs
Neq; molestus, nec inuidiosus erat ciuitati:
Nec deniq; litigator, quæ res in primis grauem
Et odiosum facit & ciuem & ᶜ hospitem.
Cæterùm in acie stabat, ac si Argiuus esset:
Patriamq; defendebat, cuius statu & rebus prosperis
Gaudebat, contrà acerbè ferebat eiusdem infortunia.
Et cùm multi illum amasij, nec minus etiam fœminæ
Ambirent, tamen usq; se seruauit integrum.
Postremò Tydei magnã laudem complectar breuiter:
Non uerbis & lingua clarus erat, sed armis
Acer & mirᵇ artifex, ingenioq; solerti et callido
Ad inueniendũ uasra & utilia. cæterùm prudentia infe-
Fratre Meleagro, nomẽ cãle ᶜ disciplina et arte bellica
Obtinuit, prædiᵇ exacta Musica ac tenore in prælijs
Apto, scilicet ingenio liberali, & gloriæ auido, animoq;
Et magnifico in factis. nõ item in sermonib. (splendido
Ex hisce uerbis non miraberis,
O Theseu, ipsos occubuisse sub mœnibus.
„ Proba enim & liberalis educatio pudorem affert,

b Vel sic redditur uertere: Vt qui ferũ præberet ingenium (scilicet pecuniis) obnoxius diuitijs.

c id est, peregrinum.

d captarent.

e Al. artem hastæ tractandæ.

ὁρᾶς γὰρ ἁβρὸν, ὃ βέλος διέπασε;
Καπανεὺς οὗτ' ἔδιν· ὦ βίος μὲν ἦν πολύς,
οὐκ εἰς τὸ λίαν δ' ἐφρόνει· ἦν φρόνημα δὲ
ὀλιγῶν μείζων εἶχεν, ἢ τῶν ἐνόντων·
φεύγων τραπέζας εἰς ὀλιγοῖν ἄγαν
τ' ἀγωνίαν τ' ἀπέχων. ὁ γὰρ φίλαργυρος βοᾷ
τὸ χρηστὸν εὖν, μέτρια δ' ἐξ ἀγκεῖν ἔφη.
φίλος τ' ἀληθὴς ἦν. φίλοις τοῖς πᾶσί τε,
καὶ μὴ πᾶσιν, ὧν ἀξιοῦ ὁ πολύς.
ἀφυδὴς ἦθος, εὐπροσήγορον στόμα,
ἄκραντον ἐδὲν ἐδ' ἐς οἰκέτας ἔχων,
ὅτ' εἰς πολίτας. τὸν δὲ δεύτερον λέγω,
Οἰκλεῖν, ἄλλον χρηστόν τιν' ἠσκημότα.
νεανίας μὲν, ἐδ' βραχὺ μὲν φίδης,
πλείστας δὲ τιμᾶς ἔχων Ἀργεῖα χθονί.
φίλων δὲ χρυσὸν πολλάκις δωρουμένων,
ἐκ εἴσι δέξατ' οἶκον, ὥστε μὴ τρόπος
δόλος πᾶσχῇ, χρημάτων ζηλωθεὶς ὑπο·
τός τ' ἐξαμαρτάνοντας, οὐχὶ τὴν πόλιν
ἤχθαιρ'. Ἐπεί τοι οὐδὲν αἰτία πόλις,
Κακῶς κυβερνᾶς δεῖ κυβερνήτου κακοῦ.
Ὁ δ' αὖ τρίτος ἦν δ' Ἱππομέδων, τοῖος δ' ἔφυ·
πῶς ἀν, ἐπόμενος ἐδὲν ὁ πῶς ἡδυπαθῆ
μεσῶν τραπέσθαι, πῶς τὸ μαλθακὸν βίον,
ἀγρὸς δὲ ναίων, σκληρὰ τῇ φύσει διέτρι,
ἔχαιρε πῶς τοὐφρόνων, εἰς τ' ἄγρας ἰὼν,
ἵπποις τε χαίρων, τόξα τ' ἐντείνων χεροῖν,
πόλει πᾶσχῇν σῶμα χρήσιμον θέλων.
ὁδὶ Λιωναίου δ' ἀλκὴ Ἀταλάντης γόνος,
πῶς Παρθενοπαῖος, ἐδ' ὀξύτατος,
ἀρκὰς μὲν ἦν· ἐλθὼν δ' ἐπ' Ἰνάχου ῥοὰς,
παιδεύετο κατ' Ἄργος· ἐκ δ' ἀφεὶς δ' ἐκῶ,
πρῶτον μὲν, ὡς χρὴ οὐ μετοικοῦντας ξένους,
λυπηρὸς ἐκ ἦν, ἐδ' ἐπίφθονος πόλει,
ἐδ' ἐριστὴς ἦν λόγων, ὅθεν βαρὺς
μάλιστ' αὖ εἰν δημότης τε καὶ ξένος.
λόχοις δ' ὡσεὶ, ὥσπερ ἀγωνίζων γενὼς,
ἤμυνε χώρᾳ. χ' ὁπότ' εὖ πράσσοι πόλις,
ἔχαιρ' λυπρῶς δ' ἔφερ' εἴ τι δυσυχῶ.
πολλὸς δ' ἐρᾶσθαι λᾷστ' θελεῶν ὅσας
ἔχων, ἐφέρετο μηδὲν ἐξαμαρτάνειν.
Τυδέως δ' ἐπαινον γὰρ βραχῶ θέσω μέγαν.
ἐκ γὰρ λόγοις ἦν λαμπρὸς, ἀλλ' γὰρ ἀσοφὸς
δεινὸς, ἐφεῖς, πολλά τ' ἐξ ὀργῆν ἐφά.
γνώμῃ δ' ἀδελφὸν Μελέαγρον λελειμμένον,
ἴδιον πᾶσχῳν ὄνομα δι' τέχνης θρόος,
εὑρὼν ἀκριβῆ μουσικὴν γὰρ ἀσοφὸν,
Φιλότιμον ἦθος, πλέον φρόνημα δὲ
γὰ τοῖσιν ἔργοις, οὐχὶ τοῖς λόγοις ἔοικ.
ἐκ τῶνδε μὴ θαύμαζε τῶν εἰρημένων
Θησεῦ, πῶς πύργων τόνδε τολμῶσαι θανεῖν.
Το γὰρ τραφῆναι μὴ κακῶς, αἰδῶ φέρει.

A Αἰχμύκται δὲ τἄγαθ' ἀσκήσας αὐτὸς,
„ Κακὸς γενέσθαι, πῶς τις. ἢ δ' ὕβρις,
„ Διδακτὸς, εἰ πᾶν καὶ βρέφος διδάσκεται
„ Λέγειν, ἀκούειν δ' ὧν μάθοιμ' ἐκ ἔχω.
„ Αἰδ' αὖ μάθοι τις, τοῦτο σώσεται φίλοῖ
„ Γέρας γήρας ἔτι πᾶσιν εὖ παιδεύετε.
χο. ἰὼ τέκνον, δυσυχῆ σ' ἔτρεφον,
ἔφερον ὑφ' ἥπατος,
πόνος γὰρ ἐγένου σ' γὰ ὠδῖσι.
καὶ νῦν ἔδας τὸν ἐμὸν
ἔχει μόχθον αἰθλίας.
ἐγὼ δὲ γηρῶσα νῦν ἐκ ἔχω,
τεκοῦσα τάλαινα παῖδα.
ἄδ. καὶ μὴν ἦν Ἰοκλῆς γε γενναῖον τόκον,
θεοὶ ζῶντ' ἀκέρπασαντες εἰς μυχὸς χθονὸς;
αὐτοῖς τεθέτοις, ζυλογοῦσιν ἐμφανῶς.
ἦν Οἰδίπους τε παῖδα, Πολυνείκη λέγω,
B ἡμεῖς ἐπαινέσαντες, ἢ φυδυδίμεθ' ἂν·
ἐγὼ γὰρ ἦν μοι, πρὶν λιπὼν Κάδμου πόλιν
φυγὴ πῶς Ἄργος ἐξεβαλεῖν αὐθαίρετος.
ἀλλ' οἶδ' ὁ δρᾶσαι βούλομαι τόπῳ τῷδε;
θη. ἐκ οἶδα, πλὴν ὑμῶν οἶσι τεθέθα λόγοις.
ἄδ. τὸν μὲν Διὸς πληγέντα Καπανέα τυνεῖ.
θη. ἢ χωρὶς, ἱερὸν ὡς νεκρὸν, θάψαι θέλεις;
ἄδ. ναί· αὖ δὲ γ' ἄλλους πάντας ὑμῶν μιᾷ πυρᾷ.
θη. πῦ δὴ τε θήσεις μνῆμα τῶν δὲ χωρίζεις;
ἄδ. αὐτῷ, παρ' οἰκεῖοις τόνδε συμπήξας τάφον.
θη. αὐτὸς μὲν ἤδη δωμοῖν αὐ μέλει πόνος,
ἡμῖν δ' ἐγ' οἶδε· ἐξέπω δ' ἄχθη νεκρῶν.
ἄδ. ἴτ' ὦ τάλαινα μητρὸς τέκνων τέλας.
θη. ἦκις' Ἀδραστε ὅσον τρόσφορον λέγεις.
ἄδ. πῶς; τὰς τεκούσας χρεὼν ψαῦσαι τέκνων;
θη. ὄλλυντ' ἰδοῦσαι τόσ' ἀν ἠλοιωμένους·
C πικρὰ γὰρ ὄψεις χ' ἅμα τῶν τέλη νεκρῶν.
τί δὴ τα λύπῃ ταῖσδε πῶδε δεῖναι θέλεις;
ἄδ. νικᾶς. μένειν χρὴ τλημόνως· λέγει γὰρ εὖ
Θησεύς. ὅταν δὲ τοῦδε πῶδε ὦμεν τυνεῖ,
„ ὀστᾶ πῶς πάσθε. Ὦ τάλαιπωροι βροτοί,
„ Τί ταῦδε λόγχας, καὶ κατ' ἀλλήλων φόνους
„ Τίθεσθε; παύσασθ· ἀλλὰ λήξαντες πόνων,
„ Ἄσυφλάσετε, ἥσυχοι μεθ' ἡσύχων.
„ Σμικρὸν τὸ χρῆμα τοῦ βίου· ὀξὺν δὲ χρὴ
„ Ὡς ῥᾷστα, καὶ μὴ σὺν πόνοις ἀνεπόρευ.

χορός.

χο. οὐκέτ' εὔτεκνον, οὐκέτ' εὔπαις,
ὀδ' δυστυχίας μέτεσίν μοι
κουροτόκοις γὰ Ἀργείαις.
οὐδ' Ἀρτεμὶς λοχία
πῶς φθέγξαιτ' ἐν τοῖς ἀτέκνοις.
δυσαίων δ' ὁ βίος.
πλακτὰ δ' ὡσεί τις νεφέλα,
πνοιμάτων ὑπὸ δυσχείμων αἴσσω.

Erubescitq; honestis rebus insuetus uir quilibet
Degener fieri. nam animi uirilis & generosa uis
Disciplina parari potest: siquidem & infans discit
Loqui, & audire, quorum caret noticia.
Quæ autem quis didicerit, ea seruare solet
Vsq; ad senectutem. sic liberos bene instituite,
Cho. Iõ fili, infœlicem te educaui,
Gestauiq; sub hepate,
Duris partus conflictata laboribus:
Et nunc infernus meum
Calamitosæ laborem habet.
Ego uerò, qui meam senectam confoueat,
Non habeo, quæ misera filium peperi.
Ad. Porrò ᵃ Ioclis generosum filium
Dij, uiuum abreptum sub abditos terræ sinus,
Ipsis cum quadrigis, satis commendant honorificè.
Oedipodis autem filium, Polynicem puto,
Si collaudemus, suo id faciemus merito.
Hospes. n. mihi erat, priusquã Cadmi relictis mœnib.
Exul Argos traijceret spontaneus.
Sed scis quid de his abs te fieri uelim?
Th. Nõ scio, nisi unũ, q. tuis moreẽ gerere uerbis uelim.
Ad. Capaneum quidem Iouis percussum fulmine.
Th. Num seorsum, utpote sacrum cadauer, sepeliri uis?
Ad. Certè. alios autem omnes uni impositos rogo.
Th. Vbi uerò huic secretum monumentum eriges?
Ad. Hic apud miserãdos istos sepulchrũ compingi uolo.
The. Ipsis quidem nunc sit curæ famulis labor,
Nobis autem isti. ᵇ procedant cadauerum onera, ᶜ
Ad. Ite ô miseræ matres ad filios propius.
Th. Minimè ô Adraste id commodum iubes. (ros?
Ad. Quid? non decet ipsas matres suos attrectare libe
Th. Perirent istos cernentes deformatos sic miserè.
Tristes enim aspectus, etiam in exequijs mortuorum.
Cur ergo calamitosis amplius dolorem adderes?
Ad. Vincis, manẽdũ est æquo animo: bene enim monet
Theseus. ubi autem illos igne lustrauerimus,
Ossa accipietis. ô ærumnosa gens mortalium,
Quid tractatis arma, & cædes mutuas
Editis? cessate, & omissis laboribus,
Vrbes tuemini, ᵈ uitamq; tranquillam exigite.
Caduca & parua res uita, eam oportet quam
Facilimè, nec cum laboribus, transigere.

Chorus seipsum plangens.

Non amplius me, nec proles, nec filij beant,
Omniq; fœlicitate excidi
Matres inter Argolicas:
Nec Diana fautrix parturientibus
Alloquetur orbas liberis.
Nil nisi infœlix restat uita.
Tremula feror, ueluti nubes
Quam uenti immites uerberant.

a Al. Oiclen dictum fuisse tradunt.

b Al. uertẽrũt, Fiat mortuorũ, id est, super funeribus, dolores & gemitus.

c scilicet ad locum ubi sepeliendi erant.

d Pacifici est pacificis.

Septem matres septem filios
Aerumnosæ peperimus,
Inter Argiuos præstantissimos.
Nunc uerò orba, filijs spoliata
Senesco miserrima,
Nec inter functos uita,
Nec rursus inter uiuos numeranda,
Sed peculiari quodam fato afflicta.
Relictæ mihi lachrimæ
Infœlici, filijq; sunt domi
Monumenta, lugubres
Rasuræ, & coronæ comæ,
Cantilenæq; mœstæ, quas decorus aureo
Capillo Phœbus respuit.
Intabescens autem lachrimis
Humidum perpetuò peplum
Rigabo ad pectoris sinus.
Atqui thalamos aspicio
Iam nunc Capanei, sacrumq; tumulum:
Extraq; atria
Monumenta, quæ Theseus dicauit mortuis:
Præterea inclytam coniugem eius,
Quem fulmen interemit, propè adesse Euadnen uideo;
Quam Iphis princeps genuit.
Quid nam sublimi consistit petra,
Quæ hasce * ædes superat,
Hanc ingressa uiam?

* Vel rectius sic: Quæ hisce superemi net ædibus.

ACTVS QVINTVS.

Euadne. Iphis. Chorus. Theseus. Minerua. Filius Capanei.

Eua. Quo lumine, quibus'ue facibus
Sol dirus orbi inuectus est?
Ac luna per lucidam ætheris uiam
Fulsit? ubi agiles nymphæ
Per obscuram obambulant noctem:
Quando in nuptias meas,
Et mei coniugis
Bellatoris Capanei,
Argiua ciuitas
Cecinit beata carmina.
Adueni ex meis fugitiua
Aedibus furore lymphata
Vt flammam rogi occupem, & eodem
Quo uir meus, sepulchro ad inferos coeam,
Huiusq; uitæ liberer
Aerumnis, ac æui laboribus.
" Etenim mors gratissima est,
" Commori amicis morientibus,
" Si fata sic tulerint.
Cho. Vides sanè illum rogum iuxta portam illam,
Quam proximam de rupe uides, ubi Iouis thesaurus?
Illic uir tuus est igne domitus fulmineo.

ἑπτὰ ματέρες, ἑπτὰ κούρας
ἐγενάμεθ' αἱ τάλαιπ ωραι,
Ἀργείων πρωτάτας ἐν Ἀργείοις.
νῦν νῦν ἄπαις, ἄτεκνος
γηράσκω δυσλωστατος,
οὔτ' ἐν τοῖς θνητοῖς,
οὔτ' ἐν ζῶσιν ἀριθμουμένη,
χωρὶς δὲ τινα τῶνδ' ἴσχει μοῖραν.
Ἐπολείπομαί μοι δ' ἄκρυα
μέλεα, παῖδες ἐν οἴκοις
λεῖπται μνήματα, πενθήμονες
κουραὶ, καὶ στέφανοι κόμας,
ἀοιδαὶ, τὰς χρυσοκόμας
Ἀπόλλων ἀπ' ἐν δέχεται.
γόοισι δ' ὀρθοδρομάνα,
δ' ἄκρυσι νοτερὸν ἀεὶ πέπλων
πρὸς στέρνων πτύχας τέγξω.
καὶ μὴν θαλάμους τάσδ' ἐσορῶ δὴ
Καπανέως ἤδη, τύμβονδ' ἱερὸν,
μελάθρων τ' ἔκτος
θησέως, ἀναθήματα νεκροῖς·
λείψανά τ' ἄλοχον τοῦ καταφθιμένου
τόδε λεύσσω πέτρας Εὐάδνην,
ἣν Ἶρις ἄναξ πᾶσα φυτεύει.
τί ποτ' ἀλθρίαν ἔσηκε πέτραν,
ἃ τῶνδε δόμων ὑπερανέχει,
τλᾶσ' ἐμβαίνουσ' ἐλεύθερος;

ΔΡΑΜΑ ΓΕΜΕΤΟΝ.

εὐάδνη. ἶρις. χορὸς. θησεύς.
ἀθήνη. παῖς.

Τί φεύγω, τίν' ἄγλαον
ἐδίφρεύω πάλας; εὐάδ.
στεῖχε τε κἀθ' ἁλθρία
λαμπάδ', ἵν' ἀκυβόα νύμφαι
ἱππεύουσι δι' ὀρφναίας,
ἡνίκα γάμων
τῶν ἐμῶν πόλις Ἀργεῖα
ἀοιδὰς εὐδαιμονίας
ἐπύργωσε, καὶ γαμέτα
χαλκοτοξὸς τε Καπανέως.
προσέβαν δρομάδ' ἐξ ἐμῶν
οἴκων ἐκβακχευθεῖσα,
πυρὸς φῶς καθέξοντα, πάφορν τε
βαστάσασ' τὸν αὐτὸν ἐν ἀΐδαν
καταλύσω' ἐμμοχθον βίοτον,
ἀωνός τε πόνων.
ἥδιστον γὰρ τοι θανάτου,
συνθνήσκειν θνήσκουσι φίλοις,
εἰ παθόντες τάδε δὴ κραίνοι.
χο. καὶ μὴν ὁρᾶς τλῶν', ἧς ἐφέστηκας πύλας,
πυρὰν, διὸς θησαυρὸν, ἐνθεν ὁ σὸς
πόσις, παμπαθὴς λαμπάσιν ἐδραυνίοις.

ὁρῶ

A

B

C

A εὐαδ. ὁρῶ δὴ τελευταῖον ἐπέστη τύχα δὲ μοι
ξυνάπτει ποδός. ἀλλὰ φέρ
εὐκλείας χάριν
ἔνθεν ὁρμάσω,
τᾶσδ' ἀπὸ πέτρας
πηδήσασα πυρὸς ἔσω,
σώματ' ἄθροον φλογμῷ
πόσει συμμίξασα φίλῳ,
χρῶτα χρωτὶ πέλας θεμένα,
κόρας φονίας ἔξω θαλάμους·
σὲ γὰρ θανοῦσ' ὁ πρὶν ἐμᾶς
πτοηθεῖσα ψυχᾶς ἔτι φῶς, ἴτω φῶς, γάμοι τε·
εἴθε τινες εὐναὶ δικαίων ὑμεναίων
γὰρ Ἀργεῖ φανῶσι τέκνοισιν,
B ὁ σὸς δ' εὐνᾶς γαμέτας (χρὸς.
σωληθεὶς αὔραις ἀδόλοις, γηραιᾶς ἀλόχῳ ψυ-
χο. καὶ μὴν ἐνθ' αὐτὸς σὸς πατὴρ βαίνει πέλας
γεραιὸς Ἶρις, εἰς νεωτέρους λόγους,
ὃς ἐν κατῴκοις πρὸς θεῶν ἀλγήσει κλύων.
ἶφ. ὦ δυστάλαινα, δυστάλας δ' ἐγὼ γόοις;
ἔκω, διπλῆν πρὸς θεῶν γε δαιμόνων ἔχων.
τὸν μὲν θανόντα παῖδα Καδμείων δυοῖν
ἐπόπλων εἰς τὴν πατρίδα ναυδλώσαν νεκρὸν,
ζητοῦντ' ἐμὲ τὸν παῖδ', ἃ δόμων ἀφῴκισθ'
βέβηκε πανδήσασα, Καπανέως δόμαρ,
θανεῖν δρῶσα σὺν πόσει χρόνον μὲν ἐν
τῷ πρόσθ' ἐφρουρεῖτ' ἐν δόμοις. ἐπεὶ δ' ἐγὼ
φυλακὰς ἀνῆκα, τὶς πρεσῶσιν κακοῖς
βέβηκεν. ἀλλὰ τῆδε νιν δεξάζομεν
μάλις' εἴν. φράζετ', εἰ κατείδατε.
εὐά. τί τάσδ' ὁρῶτας. ἐδ' ἐγὼ πέτρας ἔπι
ὄρνις τις ὥσει, Καπανέως ἑστὼς πυρᾶς,
C δίνεσιον ἀώρημα κουφίζω πάτρ.
ἶφ. τέκνον, καὶ τίς αὔρα; τίς σόλος; τίνος χάριν
δόμων γ' ἐπορεύσω πλθες εἰς τλῶδε χθόνα;
εὐά. ἀρμεῖ λάθοις ἂν τῶν ἐμῶν βουλευμάτων,
λέγω· ἀκοῦσαι δ' εἰ σε βούλομαι, πάτρ.
ἶφ. τί δ' ὁ δίκαιον πατρὶ σὸν εἰδέναι;
εὐά. ἀστὴς ἂν εἶης ὁ σοφὸς γνώμης ἐμῆς.
ἶφ. σκεῦη δὲ τῆδε τῷ χάριν κοσμεῖς δ' ἐμὲ;
εὐά. θέλει τί λαμπὸν ὅστ' ὁ σόλος, πάτρ.
ἶφ. ὡς ἐπ' ἐπ' ἀνδρὶ πρωθίμῳ πρέπει σ' ὁρᾶν.
εὐά. ἐς γάρ τι πρᾶγμα νεοχμὸν ἐσπεύσαμεθα.
ἶφ. ἐᾶπεστα τύμβῳ καὶ πυρᾶς φαίνει πέλας;
εὐά. ἐν τῷδε γὰρ δὴ καλλίνικος ὁρῶμαι.
ἶφ. νικᾶν νίκας τίνας; μαθεῖν χρῄζω σέθεν.
εὐά. πάσαις γυναῖκες ἃς δ' ἐθέρισεν πλίος.
ἶφ. ὁρῶν Ἀθάνας, ἢ φρενῶν εὐβουλίας;
εὐά. ἀρετῇ· πόσει γὰρ σωφανθεῖσα λέξομαι.
ἶφ. τί φῆς; τί τοῦτ' αἴνιγμα σημαίνῃς σεθρόν;
εὐά. ἔστω θανόντος Καπανέως τλῶδε ἐς πυρὰν.
ἶφ. ὦ θύγατερ, ἐ μὴ μῦθον ἐδὲ πολὺς ὁρεῖς.

Eua. Video quidem mortem, ad quam consiti:
Fortunaq; [a] mihi coit pede: quare
Honesti nominis gratia,
Hinc ab ista petra
Me præcipitem dabo,
Inq; ignem insiliam
Et ardenti flamma
Charo commisceor marito:
Ac corpore meo ad corpus illius posito,
Migrabo ad thalamos Proserpinæ.
Nunquam enim te mortuum mea
In terris anima prodam. Valeant lux, & nuptiæ.
Vtinam aliqui coniuges honestis hymenæis
Copulati, Argis dicant liberis:
Tuus ille uerò legitimus maritus contabuit,
Magnanimæ sincero amore coniugis.
Cho. Atqui ipse tuus pater huc adproperat,
Grandæuus Iphis: & tui temerarij
Cùm sit ignarus cõsilij, ubi audierit, animi cruciabitur.
Iph. O' misera, miser ego nex
Adsum, gemino, dijs infestis, luctu funestatus:
Vt scilicet filium Thebana extinctum lancea,
Eteoclum, iam exanime cadauer in patriam deuehamus:
Quæramq; meam filiam, Capanei coniugem,
Quæ furtim sese per postica surripuit,
Cum uiro mori cupida. antea quidem
Custodiebatur, uerùm ubi custodias
Omisi, propter præsentia mala,
Excessit. sed illam hic esse potissimùm
Existimamus. dicite, si cubi [b] uideritis.
Eua. Quid istas interrogas? En ego de petra me,
Veluti auis quædam, super rogum Capanei
Infœlici demittam libramine.
Ip. O' filia, ecquæ aura? quæ nauigatio? cuius re gratia
Domo aufugiens, uenisti in hanc terram? (silij,
E. Acciperes sanè quid me impulerit ad capiendũ id cõ
Si audires: uerùm audire te hanc rem non uolo pater.
Iph. Quid uerò non æquum est patrem tuum scire?
Eua. Iudex probus meæ haud fores sententiæ.
Iph. Sed quid hoc cultu nouo corpus comis?
Eu. Aliquid eximiũ & insigne hic ornatus uult, pater.
Ip. Haud [c] decet te sic in oculos uenire uiri in luctu po
Eua. Ad nouã rem designandã accinctæ sumus. (siti,
Iph. Et quid deinde stas prope tumulum & rogum?
Eua. Isthuc iam victrix futura, facio gradum.
Iph. Quam' ne ad victoriã tendis? id scire ex te cupio.
Eua. Omnes mulieres uincam, quas quidem sol aspicit.
Ip. Operibus Mineruæ, an mentis prudentia?
Eua. Virtute: cum marito enim funerabor meo.
Iph. Quid ais? quid tibi hoc absurdo uis ænigmate?
Eua. Ad Capanei deferar extincti rogum.
Iph. O' filia, ne hunc sermonem in uulgus dixeris.

a Al. fortuna contingit mihi pedem.

b si nouistis.

c Al. sic: Non sic te decet funeratũ aspicere uirum.

Imò

Eua. Imò hoc ipsum scire omnes Argiuos uo.o.
Ip. At tibi in hoc facinus haud consentiam.
Eua. Parùm refert. non enim me cõprehenderis manu:
Et iam dimittitur corpus, tibi quidem non charum,
Nobis autem, & qui simul comburitur uiro.
Cho. O mulier, dirum patrasti facinus.
Iph. Perij miser, ô mulieres Argolicæ.
Cho. E, e. ô indignis afflicte modis,
Rem [b] audacissimam aspicies miser.
Iph. Haud facilè inueneritis alium calamitosiorem.
Cho. O te miserum, in te pars recidit
Fati Oedipodis senex, cuius & tu infœlix
Vrbs meæ es particeps.
Iph. Hei mihi. cur non sic comparata est uita mortalium,
Vt bis liceat esse iuuenes, & deinde rursus senes?
In ædibus enim si quid parùm rectè est, licet
" Posterioribus corrigere sententijs:
" At non item ætuum. sin autem essemus iuuenes
" Bis, & senes, si quid erratum foret,
" Corrigeremus duplicatæ uitæ compotes.
Nam ipse dum alios uiderem procreare liberos,
Liberorum amore tenebar, peribamq; desiderio:
Quòd si eò deuenissem, & usiurpassem liberos,
Comperissemq; qualis res esset, orbari liberis
Patrem, nunquã in id in quo nunc sum, uenissem malũ:
Qui prole sata, & præstantissimo iuuene
Progenito, nunc eodem rursus orbor.
Age: quid porrò mihi calamitoso faciendum?
Domum ne eundum, ac tristis solitudo atrij
Aspicienda, & quæ restat meæ uitæ miseria?
Aut ad huius Capanei proficiscar regiam?
Gratissimã illam quidẽ olim, dũ adhuc superstes mihi
Esset hæc filia: sed iam amplius nõ est, quæ meas genas
Semper admouebat ori, & hoc caput manu
" Demulcebat. Patri enim seni nihil
" Dulcius filia: masculorum autem animæ
" Maiores, minusq; dulces sunt ad blanditias.
Non quamprimùm me rapietis in domum,
Tenebrisq; tradetis, ubi inedia meum
Corpus confectum perdam & enecem?
Quid proderit mihi ossa contrectasse filiæ?
" O ineluctabilis senecta, quàm te adeptus odi:
" Odi etiam, quicunq; cupiunt uitam extendere,
" Scapulis, & lectis, & uaticinijs
" Impedientes cursum uitæ, quo minus moriantur:
" Quos potius oportebat, quando nihil prodesse reipub.
" Iam queant, esse è medio, & cedere uices iuuenibus.
Sem. Io. ista liberorum iam igne consumptorum
Ossa auferte, accipite famulæ
Imbecillem anum: destituor enim uiribus
Præ dolore & luctu liberorum.
Longum tempus [c] seruas iam,

a Potest hic locus legi in interrogatiuè, in hunc modum: Non te hæc agitantẽ aliter persuadere potero? Eua. Verisimile est, supplete nõ persuasurũ, ut sit ἀνώμαλα dictũ pro ἀνίσα. Sed mihi interpretatio, quam posui in contextu, magis probatur.
b facinus audacissimum.
c suspendis, differs, distines.

Et nos multis linquentes doloribus.
Quod enim cruciabilius malum aliud, "
Inueneris mortalibus, "
Quàm extinctos aspicere liberos? "
Pu. Fero, fero
Misera mater ex rogo patris membra,
Onus quidem admodum graue præ doloribus:
In exiguo omnia mea componens loculo.
Sem. Io, io.
Quò lachrimas fers [a] gratas
Matri, [b] interemptorum,
Cineris q; modicam copiam, pro corporibus
Eorum qui quondam clari erant Mycenis?
Pu. Ego uerò orbus misero patre miser,
Desertam pupillus incolam domum, haud mihi
Patris in manu & uita, qui me genuit, traditam.
Sem. Io, io. ubi labor meorum liberorum?
Vbi nocturnorum gaudiorum gratia?
Vbi educatio matris, & insomnes oculorũ impensæ?
Et [c] oris ad ora dulcis applicatio?
Pu. Excessere, non amplius tibi mater liberi,
Excessere. ipsos æther nunc habet,
Ignis absumptos incendio.
Volucres autem superarum sedes Plutonias.
O pater, tu quidem tuorum audis uerba liberorum:
Num armata olim manu tua cædis
Vindex ero? Iph. Vtinam fieret aliquando, fili,
Vt Deo uolente [d] paterna procederet mihi
Vindicta. nondum hoc sopitum est malum.
Pu. Ae, a. satis super fortuna deploratum est:
Satis dolorum mihi adest.
Consistam, ubi me ferrata principum
Acies Græcorum accipiet
Extincti patris uindicem.
Adhuc, ô pater, te coràm aspicere mihi uideor,
Dulciaq; oscula tuis genis figere.
Tuorum autem solatia uerborum
Vento tradita pereunt.
Geminos matri dolores reliquisti,
[e] Paterni uerò luctus nunquam te deserent.
Iph. Habeo tantum pondus, quantum me perdidit:
Age; pectori apprimam cinerem.
Pu. Gemitum dedi, hoc tristissimum
Audiens uerbum, meum enim pectus fodicat.
Iph. O fili, perijsti: non amplius dulcissimo
Aspectu matris tuæ fruẽdabitur.
The. Adraste, & uos mulieres Argiuum genus,
Videte pueros istos optimorum patrum
In manibus habentes corpora, quæ armis sustulit
Hisce te donamus ego & ciuitas.
Vos autem decet perpetuò seruare memores
Hoc beneficium, cõsiderantes quæ ex me adepti sitis.

a amicas.
b Al. superiaut de interemptis.
c προσβολαὶ στόματος. applicationes & cõiunctiones uultuum exponunt, id est oscula.
d Paterna, id est, de tuo patre Capaneo.
e id est, Numquam cessabit pater Iphis tuam deplorare & ægrè ferre mortem.

Omnibus

Omnibus porrò eundẽ hũc sermonẽ promulgatũ uolo,
Vt hunc colant ciuitatẽ, suggerentes, semper memoriã
Liberis, è liberis eorum quibus à nobis affecti estis.
Iupiter uerò testis, & qui in cœlo degunt dij,
Quomodo à nobis habitos nunc uos dimittimus.
Ad. Theseu, scimus omnia quibus Argiuam terram
Affecisti beneficia, indigam auxilij: (enim
Gratiasq; nunquam senescentes habebimus: præclara
a id est, beneficia. Cũ expti simꝰ a studia, nos uicẽ repẽdere decet mutuã.
Th. Est ne, quod amplꝰ mea opera uobis effici uelitis?
A. Tantũ ut saluus sis. dignus.n.es et tu, et tua ciuitas.
Th. Sic faxint dij: sed & eadem tibi uicissim precor.
Mn. Audi Theseu, hæc uerba Palladis:
Quid nam te facere oporteat, facientemq; firmius
Res stabilire. ne dederis ossa hæc Argiuam ad terram
His pueris ferenda, tam facilè sic dimittens.
Sed pro tuis, & urbis laboribus,
Primùm iusiurandum exige. iurare autem conuenit
Adrastum. is primi Dynasta imperij,
Iurabit nomine uniuersæ terræ Danaidum.
Cæterùm iusiurandum erit, ne Argiui uelint
Vnquam in hanc terram armatas inferre copias,
Sed alijs grassantibus armis esse obstaculo.
Sin autem deserto iureiurando ad urbem uenerint,
Conceptis uerbis Argiuorum terram deuoue exilio.
b Rectius hostias ueteris. Vbi uerò ᵇ uictimas cædere te oporteat, nunc audi.
Est tripus tibi æreus intra domum,
Quem olim, sedibus erutis Ilij,
Ad aliud opus festinans Hercules
Aris ex uoto destinauit Pythicis.
In hoc cæsis tribus collis trium ouium,
Inscribe iuramenta cauo fundo tripodis:
Et deinde seruãda da ei Deo qui Delphos curæ habet,
Monumenta fœderum, testimoniaq; Græciæ. (ris,
Quo aũt in loco iugulaueris uictimas, & cædẽ perege
Isthuc in terræ profundo acutum gladium
Absconde, iuxta ipsos mortuorum septem rogos:
Terrorem enim ipsis, si quando ad hanc urbẽ uenerint,
Ostensus incutiet, dabitq; malum reditum.
Peractis istis, mitte extra terram cadauera,
Locaq;, ubi istorũ corpora igne lustrata sunt (miæ deæ.
Libera & separata relinque, iuxta ipsum triuium Isth-
Hæc tibi quidem dixi, pueris autem dico Argolicis:
Excindite adulti olim Ismeni mœnia,
Patriumq; mortuorum cædem ulciscimini.
Tuq; Aegialeu, pro patre dux iuuenis
Procedas ad uindictam: & ab Aetolis ueniens
Tydei filius, quem Diomedem nominauit pater.
c id est, pubẽ primaq; lanugine genas obumbrãtes. Quin non inuidendum, ᶜ iuuenes pubescentes genas,
Et armatum Danaidarum exercitum,
Euertendi arces Cadmi capere impetum.
Acerbi enim ipsis uenietis, leonum catuli,

πᾶσιν δ' ὑπεῖπον τόσδε οὖν αὐδῶ λόγους, A
τιμᾶν πόλιν τήνδ' ἐκ τέκνων ἀεὶ τέκνοις
μνήμην τῆς αγγέλλοντας, ὧν ἐκύρσατε·
Ζεὺς δ' ἐμοιγε, οἵ τ' ἐν οὐρανῷ θεοί,
οἷων ὑφ' ἡμῶν εἴχετ' ἠξιωμένοι.
ἄδ. Θησεῦ, ἐμάθομεν πάνθ', ὅσ' Αργείων χθόνα
ἀνδρὸς ἀνῆκας εὐτελῆ, δεομένῳ βοηθόνῳ.
χάριν τ' ἀγήρω γ' ἐξομεν· γηραιὰ γὰρ
πάθη τὰ σ', ἡμᾶς αὐτὸς ὠφελῶν ὀφείλομεν.
θη. τί δὴ τόδ' ἡμῖν ἄλλ' ἐπεργάσαι με χρή;
ἄδ. χἀγὼ σε, Θησεῦ· γὰρ καὶ σὺ καὶ πόλις σέθεν.
θη. ἔστι τάδ' ἀλλὰ καὶ σὺ τῶν αὐτῶν τύχοις.
ἄδ. ἄκουε Θησεῦ τόσδ' Αθηναίας λόγου,
ἃ χρή σε δρᾶσαι, δρῶντα δ' ὠφελεῖν τάδε.
μὴ δῶς τάδ' ὀστᾶ τῶνδ' ἐς Αργείαν χθόνα
πεσεῖν κομίζειν, ῥᾳδίως ὅτῳ μεθεῖς.
ἀλλ' αὐτὸς τῶν σῶν, καὶ πόλεως μοχθημάτων,
πρῶτον λάβ' ὅρκον. τόνδε δ' ὀμνύναι χρεὼν B
Αδρασον, ὃς τῶν Λύκου τύραννος ὤν,
πάσης ὑπὲρ γῆς Δαναϊδῶν ὁρκωμοτεῖ·
ὁ δ' ὅρκος ἔστω, μή ποτ' Αργείας χθόνα
εἰς τήνδ' ἐπόψειν πολέμου τοιαυτ' ἰσχύαν,
ἄλλων τ' ἰόντων ἐμποδὼν θήσειν δόρυ.
ἢν δ' ὅρκον ἐκλιπόντες ἔλθωσιν πόλιν,
κακῶς ὀλοῖσθαι πρός τε τῶν Αργείων χθονὸς.
ἐν ᾧ δὲ τιμᾶν χρὴ σφάγια σ', ἐνθάδε μοι.
ἔστι τρίπους σοι χαλκήρης εἰσω δόμων,
ὃν Ιλίου ποτ' ἐξανασπάσας βάθρα,
ἐπόδιον ἐτ' ἄλλῳ Ηρακλῆς ὁρμώμενος,
θύσαι γ' ἐφεῖτο πυθικῶν πρὸς ἐχάρας.
ἐν τῷδε λαμὼ τρεῖς τριῶν μήλων τεμὼν,
ἔγγραψον ὅρκους τρίποδος ἐν κοίλῳ λίτας·
λάβετε τὰ σώζειν θεῷ δὸς ὃ Δελφῶν μέλει,
μνημεῖά θ' ὅρκων, μαρτυρήμα θ' Ελλάδος.
ἔνθ' αὖ δοῖξις σφάγια, καὶ δρώσης φόνου, C
ἐξύσομον μάχαιραν ἐς γαίας μυχὸς
κρύψον, πάρ αὐτὰς ἑπτὰ πυρκαϊὰς νεκρῶν·
φόβον γὰρ αὐτοῖς, εἰν ποτ' ἔλθωσιν πόλιν,
δείξθεισα θήσει, καὶ κακὸν νόσον πάλιν.
δράσας δὲ τοῦτα, πέμπε γῆς ἔξω νεκρούς,
τεμένη θ' ἵν' αὐτῶν σώματ' ἁγνιεῖ πυρί,
μέθαι παρ' αὐτὸν τρίοδον ἱδρύσας θεά.
Σοὶ μὲν τάδ' εἶπον, πᾶσι δ' Αργείοις λέγω·
πορθεῖτε θ' ἥβησαντες Ισμηνὸν πόλιν,
πατρῴων θανόντων ἐκδικάζοντες φόνον.
σύ τ' αὖ τί, παῖ τοῦ Αἰγιαλοῦ στρατηλάτης
νεῶν κατασταθεὶς, πεῖς τ' ἀπ' Αἰτωλῶν μολὼν
Τυδέως, ὃν ὠνόμαζε Διομήδην πατήρ.
ἀλλ' οὐ φθονεῖν χρὴ, συστιάζοντας γήρα,
καὶ χαλκοπλήκτῳ Δαναϊδῶν ὁρμᾶν στρατῷ,
ἐπάστυλον πύργωμα Καδμείων ἔπι.
πικροὶ γὰρ αὐτοῖς ἥξετ', ἐκτεθραμμένοι

σκύμνοι

A σκύμνοι λεόντων, πόλει θ' ἐκπρεπῆ πόρον·
κἀν ἔτερα ἄλλως. ἔκγονοι δ' ἂν Ελλάδα
κλεηθέντες, ὧδ' ἂς ὑεδρόσοι θήσετε
τοῖον πράτδυμα σὺν θεῷ πορεύσετε.
θη. ἀλλ' ἀσσοῖν Αθανα, πείθομαι λόγοισι σοῖς·
σὺ γὰρ μ' ἀνορθοῖς, ὥστε μὴ ἁμαρτάνειν.
καὶ τόνδ' ἐν ὅρκοις ζεύξομαι· μόνον σύ με
ἐς ὀρθὸν ἵστα· σὺ γὰρ εὐμενοῦς πόλει
ὄπις, τοιοῖσιν ἀσφαλῶς οἰκήσομεν.
χο. εἴχομεν Αδρασθ' ὅρκια λῶμεν
δὲ δ' ὠφελοῖ, πόλεί τ' ἄξια δ' ἡμῖν
πεπονθόσι, γενεᾶς.

Educati, in ciuitatis pestem & excidium.
Neq; aliter euenient. Posteri autem per Græciam
Vocati, carmina component nepotibus,
Talem Dei auspicio ducetis exercitum.
THE. O domina Minerua, tuis dictis obediam:
Tu enim me regis, ne quid offendam, aut peccem.
Atq; hunc mihi iureiurando denunciam. Solum tu me
Dirigas & corrigas: te enim faueente Reipublicæ,
Decæterò tuto uiuemus, & sine molestia.
CHO. Eamus, Adraste, deferamusq; huic uiro
Iusiurandum, & urbi. Merentur quippe de nobis,
Qui antè afflicti fuimus, uenerationem.

Finis Euripidis Supplicum.

ARGVMENTVM, ET PRAEFATIO GASPARI STIBLINI IN SVPPLICES Euripidis.

B ADrastus Argiuorum rex, accepta cruenta suorum clade ante Thebas, cùm occisis neq; precio nec precibus sepulturam impetrare à uictore posset, Athenas uenit cum matribus septem ducum, qui in eodem conflictu perierãt: Theseumq; Atheniensium principem, uirum ut fortissimum, ita & æquissimum, de uindicanda tanta hostium immanitate, & tuenda lege Græciæ interpellat: & ut communium fortunarum misereatur, supplex orat. Ille, etsi se primùm difficilioremad horum preces præberet, tamen mox perpensa re accuratius apud se, & matris quoq; suasu, mutato animo, omnino decernit, Thebanos ui, si minus amicè possit, adigere, ut corpora cæsorum reddant Argiuis. Interea Thebanus aduenit præco, qui ex mandato Creontis Bœotiæ tyranni, monet Theseum, ut Argiuos missos faciat, nec se illorum causæ admisceat, si suam ciuitatem tranquillam saluamq; habere cupiat. Huius arrogantia, & insolentes animi iam magis accendunt Theseum ad uindictam insepultorum Argiuorum. Quare cum exercitu Thebas proficiscitur, magnoq; damno illato hostibus, Argiuos humo mandat: Septem uerò ducum corpora in Atticam ulq; transportat, ut matres plangere ea, & ritu patrio sepelire possent. ubi Euadne se in uiri Capanei rogum inijcit, ac unà exuritur. Post hæc Adrastus unà cum matribus, sancito prius fœdere, idq; Mineruæ monitu, in patriã remittuntur. Hoc igitur Drama encomium continet Athenarum: quæ ciuitas ob multas eximias res, semper tam Græcis
C quàm Latinis literis celebrari meruit. Non enim solùm omnium doctrinarũ inuẽtrices Athenæ sunt, sed etiam alia multa diuina ac eximia hominum uitæ pepererunt: uiz. leges, rectas rerumpublicarum rationes, rectè uiuendi instituta, & quid non? Mira enim felicitate naturæ, uel potius peculiari quodam benignioris cœli genio, recto sane q; iudicio semper ualuisse existimati sunt Athenienses. Quò minus mirandum, tanta, tamq; præclara ab illis in hominum uitam profecta esse. Præcipua uerò reipub. bene constitutæ gloria comparatur ex strenua defensione libertatis, ac propulsatione iniuriarum à finitimis populis. Nam (ut inquit Cicero) iusti est, non solùm non facere iniuriam, sed etiam ab immeritis propulsare. Quare Theseus miseris & funesta clade obtritis Argiuis, nec auxilium, nec suam ipsius operam denegat, nec proprium periculum aut sumptus excusat: eo quòd æquum iudicaret, tueri humanitatem, tueri communes Græciæ leges, quas ex ista barbara crudelitate, quà fortiter prælia-tos uiros insepultos esse Thebani uolebant, imminui intelligebat. Docet ergo Poeta hoc illustri exemplo, qualia bella principibus honestè & suscipi & geri possint: mirum ea, quibus indignis modis oppressi, aut afflicti uindicantur, aut cùm hostis patriis è finibus profligandus est. Quoties autem arma sumunt uel dilatandi imperij gratia, uel impulsi aliqua priuata cupiditate, aut spe inani incitati, tum non sine ignominia orbem lerna malorum degrauant, & affligũt. Pius igitur princeps, supplices, opisq; alienæ in acerbissimo casu indigos, non arcet à suo limine, sed & opibus & copijs iuuat. unde miram humanitatem, iusticiã, pietatem, magnanimitatem in Theseo uidere est, cuius uirtutes meritò omnium scriptorũ consensu æternæ memoriæ consecratæ sunt. Hoc Thesei exemplum inuictissimus princeps

C CARO-

CAROLVS QVINTVS Romanorum Imperator, non modò æquauit, sed etiam longè superauit, uel unica illa in Africam expeditione, qua Goleta castro Ruffibarbi munitissimo expugnato, urbem ipsam Tunetum cepit, multaq; millia Christianorum captiuorum liberauit, ac ipsum regem liberaliter in regnum restituit. Mallet nimirum tantus Monarcha huiusmodi bella gerere, quibus barbarorum ferociam, opesq; frangeret, quàm perpetuò ciuilibus Imperij dissensionibus occupari, ac rebellantes domesticis uictorijs subigere. Miseratur enim supplices ac sanguinolẽtos manes Palęologi, calamitosi illius & ultimi Orientis Imperatoris: miseratur sordidatas & mœstas umbras tot matronarũ & uirginũ, quæ sanguine suo & oculos & animum teterrimi Mahometi pauerunt: miseratur innocuum cruorem infantium, puerorum, puellarumq;, quo infœlicium matrũ sanguinarius ille parricida, sinus & gremia respergere non ueretur. Supplicat enim Cæsari ipsa Constantinopolis, ueterum Imperatorum Gręciæ domicilium, atq; adeò omnis Gręcia, passim Christianorũ sanguine funestata. Et, ut interim de Asia, cæterisq; prouincijs quas barbarus ille latro uexat, taceam, ipsæ Athenæ, studiorum & sapientię olim nutrices, quas in hoc Dramate, duce Theseo, pulcherrimo facinore oppressos Argiuos uindicasse cernimus, conculcatæ, ac in ruinis iam expirãtes, suosq; ciues insepultos miserantes, opem Cæsaris unici præsidij Christianorum implorant. Clamant hoc deberi primùm naturæ legibus, & societati humanæ: deinde communi religioni, & mutuæ charitati, qua Christus omnes homines qui in se crederent, dogmaq; suum profiterẽtur, ceu unum corpus, cõglutinatos esse uoluit: præterea uirtuti & pietati tot principum & fortium uirorum, qui crudelissimè necati à Turca, etiamnum manent inulti. Hæc igitur uerè est tragœdia Supplicum, præ qua nostræ Argiuæ Supplices, magis Comicæ quàm Tragicæ uideri possint. Sed nostra oratio, ne longius digrediamur, ad argumentum redeat. Versatur tota ferè fabula in genere suasorio, præsertim orationes mutuæ præconis Thebani & Thesei, in quibus multæ sententiæ, atq; adeò contentiones quædam de Rebuspub. insunt. Reliquũ Dramatis consumitur partim in laude septem ducum, & cæterorũ qui occubuerant Argiuorum: partim in luctu, ac curatione funerum. Euadne exusta simul cum uiro, exemplum est singularis pietatis & amoris uxorij erga maritum. Æthra mater Thesei, & ipsa pia, misericors, ac benigna inducitur. Præco arrogãs, garrulus, ac in alieno regno curiosus fingitur: quę legatorum aut nunciorum uitia non carent periculo. Argiuæ mulieres flebiles ac mœstæ: tales enim supplices esse decebat. Iphis, calamitosus & orbus senex. Theseus rectus, integer, fortis, & magnanimus. Lege ad hoc argumentum Isocratis Panegyricum, & Panathenaicum.

ANNOTATIONES G. STIBLINI IN *Supplices Euripidis.*

ARGVMENTVM ACTVS *primi.*

AEthra mater Thesei ad templum Cereris, quod celeberrimum erat in Attica, exierat, ibi de more supplicatura deæ, ut florentissimam Atheniensium urbem tueri & protegere pergeret, illorumq; res prosperaret, ac frugum uberem prouentum efferret: cùm Adrastus & Argiuorum matres aduenient, mœsti ac squalidi, ut implorarent opem Thesei ad uindicandum cæsos ante Thebas. itaq; anus accersit filium, ut quod ei uideretur faceret. 2. Chorus, hoc est Argiuæ matres, accidunt ad pedes Æthræ: suamq; calamitatem plangentes, miseris precibus auxilium petũt. Interea Theseus uenit, turbatus propter clamorem & eiulatum mulierũ. aliud enim noui mali rei pub. fortasse ortum esse, hinc suspicabatur: cui mox Adrastus suam causam exponit. 3. Adrastus implorat opem Thesei: sed negat Theseus, eo quòd post tanta præsidia, quæ natura hominibus tribuit ad uitam rectè gubernandam, totum illud malum sua culpa contraxerit. Supplicat eidem & Chorus, miserabili ac confusa uoce. 4. Sed Æthra, commota nimirũ miserabili spectaculo supplicũ mulierum, lachrimantibus oculis intercedit apud filium pro Argiuis: exoratque, id quod decebat matrem, Theseum, ut cæsorum uindictam polliceretur, reciperetq;. Vnde Chorus mirificè afficitur, ac bona ultionis spe erigitur.

ἐλευσῖνος.)

Eleusin oppidum Atticæ, non procul ab Athenis, ubi sacra Cereris fiebant, quorum suprà in Hippolyto meminimus. Vide Cælium lib. 9. cap. 9. πιτθέως χθόνα.) Cuius Pitthei, Pelopis filij omnium innocentissimi, filia fuit Æthra, prima uxor Ægei. nam postea Medeã ab Iasone repudiatam duxit.

ἱκέται θαλλῷ.) Oliuæ ramus olim pacis signũ erat, & supplicum ac exulum gestamen. Vnde Vergilius:

Paciferæq; manu ramum prætendit oliuæ.

A φέρεις ὑπὸρ γῆς.)

Isocrates quoq; in Panegyrico testatur, Cererem primùm fuges in Attica inuenisse. Quãquam Siculi (teste Cicerone in 6. Actione in Verrem) apud se & natam Cererẽ, & fruges inuentas arbitrati sint. Verg. in Georg.

Prima Ceres unco terram dimouit aratro,
Prima dedit fruges, alimentaq; mitia terris:
Prima dedit leges, Cereris sunt omnia munus.

πανύστατα γὰρ δὴ κρούνων.)

Vxor sine autoritate uiri nihil agere debet: sed tota ab ipsius arbitrio, nutu & uoluntate pendere, suasq; in ipso rationes omnes fultas habere. δεξιπύρους.) Aras δεξιπύρους, quasi frugum receptrices cognominat, propter Cererem, cui frugum primitiæ offerri solebant.

παρηλλ.) Hypallage: pro, Cruentare candidas genas unguibus.

B πέφυκε πάθος.)

Mulier natura φιλοσοργότερα est in liberos, cuius rei Aristoteles in Problematis rationem reddit: unde & familiarius eorundem amissionem fert.

θεωρικά.)

θεωρὸν dici, qui oraculum consulat, aut qui alioqui rerum diuinarum curam gerat, suprà in Hippolyto diximus. Vnde hîc θεωρικὰ τὰ πλώματα ea dicuntur, quæ ad rem diuinam pertinent, aut requiruntur, adhiberi ęue solent.

πρᾶξις γὰρ ὑλῶν.)

Id est, Nisi enim eloquaris ea quæ te agitãt, ijsq; remediũ quęras, nullus finis erit luctuũ.

ὁ θλίψιμος πόλεμος.)

Egregia belli notatio, cuius effecta sunt clades fortium uirorum, & pariter omnes complectens cruenta calamitas.

C λυσόχαρ' αἰνίγματα.)

Id est obscura & inuoluta, coniectuq; difficilia. nam λυσόχαρα legendum, pro λυσόπαρα, puto. Hinc Apollo Græcis crebrò dicitur λοξίας, nimirum propter tortuosa & obliqua responsa, quæ reddebant huius uates, quo facilius imponerent consultoribus. Euentu enim utplurimùm oracula ac somnia (Heliodoro historico autore, in fine 2 libri) iudicantur. unde factum, ut homines olim uarijs modis, pro uoto scilicet scelerosi ac uersuti gentis humanæ hostis, delusi sint.

σὺν ὑψηχίᾳ ἐπάσυνας.)

Temeritas & neglectus cultus diuini, in obeũdis serijs negocijs, nũquã uacat periculo.

οὐ μὲν ἀκριβῶς.)

Mutatæ fortunæ dedecora generosi animi indignè ferunt: nec facilè se ceu humiles ac seruiles abijciunt, aut franguntur.

σοφὸν δὲ πρόνοιαν τ' εἰσορᾶν.)

Gnomici hi ex ordine uersus sunt, quorũ is sensus est: Sapientem uirum debere nunquam suarum rerum esse securum, sed ubiq; attentum & circumspectum pro uitę ac fortunæ conditione agere. Vnde diuites subinde imbecillitatis rerũ humanarũ meminisse, & ad cõtrariam sortem respicere: rursus paupères in opulentos intueri, & hinc industrię sibi stimulos capere debeant. Et quemadmodum poeta, aut citharœdus, nisi ipse suo delectetur studio, nunquam possit alios delectare: ita homo, nisi probè hilariterque sua fortuna uti norit, ea proximis aut afflictis subuenire non queat. Quare & Theseus, cum opibus & potentia plurimùm ualeat, si inde fructum aliquem percipere uelit, calamitosis opem ferre non recuset.

ῥιπὴν θ', ἣν αὐτὸν.)

Alludit ad honestam illam parandæ rei contentionem, de qua Hesiodus in 1. De opere & die, inter cætera sic scribit:

ἥτε καὶ ἀπάλαμόν περ ὁμως ἐπὶ ἔργον ἐγείρει,
εἰς ἑτέρου γαρ τίς τε ἰδὼν, ἔργοιο χατίζων,
πλούσιον, ὃς σπεύδει μὲν ἀρόμεναι, ἠδὲ φυτεύειν,
οἶκόν τ' εὖ θέσθαι· ζηλοῖ δέ τε γείτονα γείτων
εἰς ἄφενος σπεύδοντ· ἀγαθὴ δ' ἔρις ἥδε βροτοῖσι.

πολιοῦ' ἐσθλὸν.)

Quemadmodum Homerus λαοσσόους epitheto malos principes ac rerumpublicarum gubernatores, qui res populi uorãt, omniaq; in priuata commoda uertunt, notat: sic hoc nomine (πολιὸν) bonos reges, qui ad communem utilitatem omnia referunt, significat.

ὡς τὰ χείρονα.)

Sępe in Choro ueterum philosophorũ agitatum est, plus ne boni an mali insit in uita hominum. Enumerat ergo noster poeta commoditates humanæ uitæ, & falso homines de natura tanquam maligna necessariorum subsidiorũ dispensatrice queri arguit: cùm potius Pronœa illa diuina Epicurea (ut inquit Cicero) fuisse, cum prouideret mortalium necessitati, existimanda sit. Lege apud Eras. in adagio, Optimum non nasci, elegantissima carmina sibi ediuerso respondentia, Cratetis Cynici & Metrodori: quorum alter infœlicitatem, alter fœlicitatem nostram probare contendit.

ὃς ἡμῖν βίοτον.)

Apud Æschylum Prometheus, in eiusdem nominis fabula, se autorem optimarũ artium, & formatorem ciuilioris uitæ esse gloriatur.

ἀγγελον γλῶσσαν λόγων.)

Linguam mentis interpretem uocat. nam dictio (λόγων) hîc pro ipsa mente ac sensis aut cogitationib. animi interpretari potest. Eodem enim hoc uocabulo Græci & rationem, & uoces rationis nuncias significant.

ἀλλ' ἡ φούνησις.)

Curiositas & uanitas hominũ. uide Oden 3 Horatij 1. libri Carminum.

ὡς ζῶντων θεῶν.)

Id est, ceu dij uiuerent apud nos, & tu haberes illorum mentem exploratã, cùm longè à nobis remotissimam uitam traducant. uel, Secundum Phœbi oracula elocasti filias, tanquam ea numina uiuentia, semperq; uera essent, & non potius aliquãdo uana. uel, Tanquam peregrini illi uiuentes essent dij.

σοφὸν συμμιγνύναι.)

Cum malis & impijs nihil commercij habendum, nec amicitiæ aut affinitates aut nuptiæ faciendæ sunt.

πολέμους τ' αὐξάνουσι αὖσιν.)

Præceptum politicum: Iuuentus propter nullum rerum usum, & ætatis feruorem, quo non ducitur ratione, sed impetu quodam inconsulto fertur, non temerè adhibenda est rerum gubernaculis. Sæpe enim iuuenes, dum ad amplos dignitatem gradus euehuntur, temerè susceptis bellis, ut priuatas cupiditates expleant, & regna & respublicas labefactant. Lege Plutarchi commẽtariolum, cui titulus, εἰ πρεσβυτέροις πολιτευτέον.

ἡρεῖν γὰρ πολίτων μοῖρ' ἀλίους)

Ratio præcedentis sentẽtiæ à loco diuisionis. Refert enim disparia ingenia, studia, & fortunas ciuium. Quorum alij quidem locupletes sunt: sed nullã partem Reipub. capessunt, semperq; plurã cupiunt. De quibus hos Flaccus extulisse uidetur uersiculos:

Nos numerus sumus, & fruges consumere nati,
Sponsi Penelopes, nebulones, Alcinoiq;
Iuuentus, —— &c.

Alij autem inopes, qui splendidis aliorum fortunis inuident, insidiantur, calumniasque ferunt, ac sycophantijs se apud primarios uiros insinuant. Nonnulli deniq;, qui ciuilia instituta, leges, moresq;, & disciplinam publicã seruant, tuentur, coluntq;, ac cõmunem tranquillitatẽ cordi habent. Atq; hi soli sunt, quorũ uirtute & pietate stat publica incolumitas.

πείρειν τὴν τύχην ἡμᾶς.)

Id est, nequaquam bene cõsuluisti, ut præter modum urgeamus fortunam: hoc est, experiamur, & dubijs nos casibus cõmittamus: uel, ut affligamus, & in discrimẽ perducamus nostras fortunas, & temerè exerceamus nos, dum id quod tua culpa contractum est, uindicare studeremus.

ἄτοι δυσχερὲς εἰλόμην.)

Afflicto non addenda afflictio, nec misero dolor est addendus: sed potius medicina adhibenda. Feri enim sunt, & asperi, qui miserijs ac doloribus opertos obiurgare, ac ceu dolorẽ dolori addere pulchrum putant.

ἔχει γὰρ καταφυγὴν.)

A communi lege naturę, quæ quibuslibet animalculis etiam sua assignauit perfugia: unde turpe esse, hominem in aduersis destitui præsidijs suis, ac ab hominibus deseri, unde potissimùm auxilium expectare rebus duris debeat.

λάβετε, φέρετε.)

Oratio magis in gestibus quàm uerbis sita, ac confusanea, apta uimirum ægris & perturbatis animis.

Δηοῦς ἐχατικῆς.)

Δηώ, id est Ceres, dicitur παρὰ τὸ δαίω, id est inuenio: uel à δαίω, quod scindo significat. Δηώ enim, id est Ceres, terra dicitur, quę aratro scindi solet. Aut à δαίω, id est accendo, quia cum facibus filiam Proserpinam quæsiuisse eam poetæ fabulantur. Nonnulli dicunt diminutiũ esse à δημήτηρ. Hæc etymologicus.

σωτῆρον αὐθρώπων πόλεως.)

Vinculum & firmamentum rerumpublicarum, ciuiliumq; societatum, legum uigor & autoritas est. σοὺς μὲν ἀγῶνας.) Meleagro enim Theseus adfuit, in conficiendo apro Calydonio. Vide adagium, Non absq; Theseo.

φαῦλον ἀθλήσας πόνον.) Nam Plutarchus in uita Thesei, significat multis quidem eum auxilio fuisse: sed ex plerisq; certaminibus nullũ retulisse præmium.

γοργὸν' ὡς αὐαθλέπει.)

Id est, ad Palladem Athenarum præsidem, quæ caput Medusæ Gorgonis in ægide sculptum gerebat. Nota est fabula.

οὐ γὰρ τοῖς πόνοισι.) Quemadmodum bellorum laboribus ac periculis Respub. ad amplitudinem & incrementa rerum suarum proficiunt, & excitantur: sic ocio, luxu ac mollicie neruos amittunt, euanescuntq;. Hinc ocium, luxuriaq; Campana, Hannibalis exercitum antea inuictum, Romano militi uincendum tradidit. Vnde & Scipio Nasica, extinctis iam Carthaginensibus, Græcisq; in seruitutem redactis, Romanos in summo periculo esse dicebat, quòd nulli superessent quos uel timerẽt, uel reuererentur. ἄλλα βλήματα.) Fortunæ mutationem innuit, quæ non minus lubrica & incerta est, quàm taxillorum iactus, qui modò fœliciter, modò sinistrè cadunt.

ἐμοὶ λόγοι μὲν.)

Mira pietas Thesei erga matrem, hîc à poeta commendatur, cuius intercessioni tam libenti animo acquiescit. Ait autem, se omnino natum esse ad honestos labores tolerãdos: semperq; id operam dedisse, ut malos ulciscereturq, persequereturq; unde nec præsens periculum fugere se uelle, quandoquidem pro miserorum uindicta, idq; matre iubente, sit subeundum. τοῖς τεκοῦσι γὰρ.)

Gnome: Qualis erga parentes fueris, tales uicissim & ipse tuos in te liberos experieris. Huiusmodi officium, quod liberi in parentes collocant, Græci singulis uerbis dicunt, γηροβοσκεῖν, γηροτροφεῖν, γηροκομεῖν.

μεγάλα πελασγία.)

Magnam hîc Pelasgiã uocat Peloponẽsum. Sunt enim Pelasgi, ut autor est Strabo lib. 5. origine uetustissimi: ac apud Græcos, & alios, quoscunq; adijsse contigit, ingentem consecuti sunt gloriam, multisq; terris Græcię de se nomen procrearunt. ἱππόβοτον.) Id est, τὸν ἵππους βόσκειν δυνάμενον, quod equis pascendis & alendis sit aptum, interprete Hesychio.

λαχὼν δ' ἄγαλμα πόλεσιν.)

Labores honesti & pij ciuitatum sunt, quæ suscipiuntur pro defendenda iustitia, pro arcenda ab indignis iniuria, redimẽdis captiuis, retinendo statu Reipub. Tales sunt quæ insignes olim fecere Athenas, & Romanam ciuitatem, cum pericula & bella pro afflictis, aut per uim suis sedibus pulsis, susciperent.

ARGVMENTVM ACTVS *secundi.*

SEcundus Actus habet præstructionẽ quãdã ad sequentes epitases. Dum enim Theseus matris precibus, atq; adeò ipsa humanitate & æquitate uictus, nuncium ad Creontem Thebanorum principem, cum mandatis de sepeliendis mortuis mitteret, casu aduenit Thebanus præco, de eadem re cum Theseo, nomine regis sui acturus. Antequam autem ad ipsam rem ueniretur, præter argumenti rationem disceptatio quædam oritur de monarchia, tyrannide, & optimatũ Repub. idq; uitio natiuæ cuiusdam loquacitatis præconis: qua nulla turpior comes hominum, quibus seria demandata sunt negocia. 2. Disceptatione finita, tandem urgente Theseo cogitur præco exponere causam suam, cuius perorationem Theseus eleganti responso excipit, ac diluit: omninoq; Argiuos sepelire, si minus bona gratia Creontis fieri possit, per uim & arma parat.

συγγείτον' οἰκῶν.)

Habet enim Attica à Septentrione uicinam & conterminam Bœotiam. λαλλίχορον.) Nomen proprium loci cuiusdam in Attica celebrioris, ubi conuentus & hominum frequentia esse solebat. Pausanias in Atticis scribit, puteum esse sic uocatũ, apud quem primũ Eleusiniorum mulieres choreas duxerint, & deã Cererem uiderint.

ὥσπερ οὐ πεσοῖς δίδως.) Prouerbialis locutio: optimè enim tesserarum iactu, sicut paulo antè notaui, nostrarum actionum aut dictorum fortuitos euentus, uitæq; nostræ ambiguum tenorem exprimimus. Vnde & Terentius in Adelphis dicit:

Ita uita est hominum, quasi cùm ludas tesseris:
Si illud quod maximè est opus iactu, non cadit,
Illud quod cecidit forte, id arte ut corrigas, necesse est.

ἀ γὰρ ἄρχεται οὐδὲς πρὸς αὐλῳδὸς.)

Oritur hic uelut παραβάσις disputatio præconi & Theseo, de generibus rerumpublicarum: quorum ille principatũ populi, qui politiæ excessus est, uituperat: in quo impudentissimo cuiq; adulatori locus fit, & ubi adsideant rerum gubernaculis etiam inertissimi homines, omniaq; tumultu & æstu imperitæ multitudinis administrentur. Hic autem politiam suam δημοκρατίαν commendat, cuius infinitæ sint cõmoditates, ut bonæ leges, libertas, quædam rerum ciuilium æquabilitas, iurisq; erga omnes eadem administratio: cum tyrannidem, quæ (ut Aristoteles docet) basiliæ excessus est, comitentur seruitus, leges oppressæ, metus, pericula, proscriptiones optimatum, cædes innocentum, stupra uirginum, licentia deniq; in miseros subditos intolerabilis. Lege ad hunc locum 4. & 5. lib. Aristotelis de Repub. Isocratis Nicoclem, & Xenophontẽ in cõmẽtariolo de Atheniensiũ Republica.

πρὸς δεῖλους δῆλον.)

πλουσίους, auariciaq; & sordes populi, faciũt ut ad publica commoda respicere nõ possint, sed ciuitatem quæstui habeant, ac in omni re gerenda proprium tantum lucrum spectent. Vnde uerè Xenophon dicit de Atheniensi populo: οὔτε τοῖς δημαγωγοῖς ἀ τῶ δήμου κοῦφοι μᾶλλον, ἢ τῶ αὐτοῖς συμφέροντος. ὁ δ' αὐτὴ' ἀδύς.)

Quod enim in tyrannide δόλος: hoc est δημαγωγὸς, id est concionator, in turbulenta democratia: id est, quæ non lege, sed populi libidine ac arbitrio agitatur, quemadmodũ pulchrè in 4. Politicõn Aristoteles indicat. Huc pertinent illi duo uersus Homerici ex Iliad. β.

οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔστω,
εἷς βασιλεύς, &c.

ὁ γὰρ χρόνος.) Id est, Longus temporis usus, & experientia, meliorem disciplinam, quàm festinantia, aut præcipitata studia, subitusq; ad Rempub. accessus, terræ, id est ipsis hominib. terræ incolis, confert. πόνος δ' αὐὴρ πενίης.)

Assumptum præcedẽtis axiomatis: Vir pauper, ac de plebe, propter imperitiã, nullumq; rerum usum, non potest ad publica respicere: ergo inutilis est ad Rempub. Huc pertinent illa uerba Xenophontis ex commentariolo De Athen. Repub. οὐ γὰρ τῷ δήμῳ ἀμαθίαν πλείστην, καὶ ἀταξίαν, καὶ πονηρίαν ἥκιστα γὰρ πρὸς αὐτὸς μᾶλλον ἄγει ἐπὶ τὰ ἀγαθὰ, καὶ ἡ ἀπαιδευσία, &c.

ὑβρὶν τυραννίδος.)

Per antithesim inter se committit commoda politię, siue iusti imperij & tyrannidis. lege ad istum locum 5. librũ Aristotelis de Repub.

ταῦθ' ὅταν λιπὴ λαπῶς.)

Nam imbecillis & tenuibus, ut Cicero in 2. Officiorum ait, nõ debet obstare inopia, nec inuidia obesse opulentis.

τὴν πλούσιον δ' ἐκεῖνο.)

Hanc παῤῥησίαν & licentiam plebis, concionandi, ac de rebus ciuilibus pro arbitrio declamitandi, & Xenophon & Aristoteles, grauissimi autores, damnant: eo quòd δημαγωγὸς, id est τὸ δῆμον (ut Aristoteles interpretatur) πόλεως, genus hominũ rebuspub. exitiosum, hæc res parere soleat. Cæterùm hæc uerba accipi debent propriè de Athenienſium ciuitate, cuius hæc fabula encomium continet.

καὶ τοὺς κρίνοντας.)

Optimos quosq; tyranni trucidare & exterminare student, ut à quibus sibi maximè metuendum sciant: talium enim uirtus & bonitas semper exitio perditorum dominatus imminere solita fuit. id quod ex Suetonio & Herodiano, alijsq; scriptoribus uitarum principum ac tyrannorum cognoscere licet. Ad huius loci illustrationem non parum faciunt illa uerba Aristotelis ex 5. lib. πολιτικῶν: φοβοῦνται γὰρ οἱ τυραννοῦντες τοιοῦτοι· οὐδὲ μὴν τοῦ μηδὲν φρονεῖν τοὺς ἄρχοντας οὐδὲ ὀλιγοψυχοῦντας ἐπιβουλεύουσιν. ἀλλ' οὐδὲ τοῦ δοκεῖν τοῖς πολλοῖς· καταλύεται γὰρ τὴν τύραννίδα, τὴν μὲν πίστιν οὐκ ἔχουσι τινὲς αὐτοῖς. διὸ καὶ τοῖς ἐπιτιμῶσι τοῖς μέσοις, ὡς βλαβεροῖς πρὸς τὴν ἀρχὴν, οὐ μόνον διὰ τὸ μὴ ἀξιοῦν ἄρχεσθαι δεσποτικῶς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πίστιν καὶ ἑαυτοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις εἶναι, καὶ μὴ διαφέρειν μήτε ἑαυτῶν, μήτε τῶν ἄλλων· τέλος δ' ἀδυναμίᾳ τῶν πραγμάτων οὐθεὶς γὰρ ἐπιχειροῖ τοῖς ἀδυνάτοις, ὥστε οὐδὲ τυραννίδα καταλύειν, μὴ δυνάμεως ὑπαρχούσης. Huc pertinet illud Sophocleũ, quod Pompeius Magnus dixisse fertur ad uxorem & filium, cùm in Ægyptum profugisset, & iam è triremi descẽderet in scapham, in qua paulo pòst gladij ictu perijt:

πρὸς τὸν τύραννον ὅστις ἐμπορεύεται,
κείνῳ σε δοῦλος, κἄν ἐλεύθερος μόλῃ.

λέγοιμι οὐ νῦν.)

Hæc præconis oratio in genere deliberatiuo uersatur. Suadet enim Theseo, ne uelit se alieno, eiq; periculoso negocio admiscere, armisq; Argiuos, sua culpa & iratis dijs cæsos uindicare. Habet autem locos communes de spe, bello, pace, duce audace & temerario, pietate in patriam & liberos.

σεμνὰ στεμμάτων.)

Id est, depositis frondibus oleæ, quas pro impetrando auxilio prætendebant Argiui, solutisq; à uoto & religione supplicorũ ramorum Athenienſibus. λυμεῶν ἀτόρ πόλιν.) A

Metaphora elegans, quã Horatius Oda 14. lib. 1. fœliciter audendo, elegãtissimè expressit: per λύματα bella & motus reipub. per θαυμαστὸν, prospera gubernatio & administratio intelligenda est.

ἐλπὶς γάρ.)

Seneca in Hercule furente:

Turbine magno spes sollicitæ
Vrbibus errant, trepidiq; metus.

Damnat autem immodicum illum affectũ, quo nimia bonarum rerum expectatione animi mortalium eriguntur: cum multo tutius sit, ubiq; cautos esse homines.

ἱερόσυλον εἰρήνην βροτοῖς.)

Lege huc carmina illa, quæ sunt in primo libro Hesiodi de Op. & die, quorum initium: ὄρνιν δ' αὖτε γλῆν πυροτρόφος, &c.

Nihil (ait Cicero) dulcius nomine pacis, B
& Silius lib. 11. bell. Pun.

—— *Pax optima rerum,*
Quas homini nouisse datum est, pax una triumphis
Innumeris potior: pax custodire salutem,
Et ciues æquare potens. ——

χαρύβδεις οἰωνοσκόπον.)

Amphiaraum intelligit augurem, qui cum contra hostes fortiter pugnaret ante Thebas, hiatu terræ cum curru & equis absorptus est. Vide suprà Phœnissas, & Pausaniam in Atticis.

σφαλερὸν ἡγεμὼν θρασύς.)

Non paruum periculum totius exercitus, dux temerarius, uitaq; suæ prodigus, quiq; semper bonæ spei est, dum periculi deflagrat ardor. Vt enim sedata prudentia & consilium naucleri, non impetus, nõ uires aut audacia, nauem aduersus tempestatum uim tutam seruant: sic ducem uigilantia & sapientia, maturaq; consilia commendant. Damnat ergo in duce id uitium, quod Aristoteles in 3. Ethicorum Nicomach. θρασυπειθίαν uocat: cuius in eodem loco de fortitudine disputationem hinc accerse, si placet.

σὺ δ' ἄθραυστ' ἔχε θύμα.)

Theseus hac oratione ad singula respondens præconi, primùm minas & insolentias Thebani principis in populum liberum, ciuitatemq; nullius imperio subiectam, eleuat. Deinde non se cupere aic bellum facere, sed mortuorum corpora sepelire uelle: id quod communis lex Græciæ, natura, humanitas, & consuetudo iubeat: idq; ui & armis tentaturum, si aliter perficere non possit, dicit.

αὖω γὰρ αὖ ῥέει.)

Alludit ad prouerb. Sursum uersus sacrorũ fluminum feruntur fontes.

παντελείων νόμων.)

A Lex fuit apud Græcos, & præcipuè Athenis, ut qui fortiter in prælio occubuissent, honestè sepelirentur, & primores etiam statuis decorarentur: cuius autores ita antiquos esse dicunt, ut à dijs ipsis lata dicatur.

σωτῆρα μὲν πρὸς ἀλθίαν.)

Philosophicus locus. Dicit enim Aristoteles in 1. de Anima, fuisse qui dixerint, hominẽ ex temperatione quadam quatuor elementorum constare, & in eadem per mortem resoluiac reuerti. uel alludit ad eorum opinionẽ, qui animam putauerũt purissimi ætheris particulam esse, ad quem etiam post mortem reuertatur. Monet autem poeta, non esse cum laruis, iuxta prouerbium, luctandum.

πάλιν σύνοικον βίον.)

Hinc Plato in Axiocho, περιπλανία τις ἐστὶν ὁ βίος: id est, Peregrinatio, exilium, & incolatus
B quidam est hæc uita.

πάλαισμα δ' ἡμῶν βιός.)

Simile huic illud dictum Iobi, Vita nostra militia est.

τρυφᾷ δ' ὁ δαίμων.)

Dicit fortunam res humanas ordine nullo regere, muneraq; sua cæca spargere manu, ferreq; & referre uices, ac fingere humana, & artare (ut Plauti uerbis utar) pro arbitrio. Hanc sententiam Horat. lib. 1. Oda 34. eleganter expressit:

Fortuna sæuo læta negocio, &
Ludum insolentem ludere pertinax,
Transmutat incertos honores,
Nunc mihi, nunc alij benigna.

πανοῦσα πολλά, πόλλ' ἀναλωμουεῖ.)

Nulla enim fœlicitas contingit mortalibus sine labore. uereq; Pindarus in Pyth. canit: εἰ δ'
C τὶς ὄλβος εὖ ἀνθρώποισιν, κοῦφον λωμάτων ὑ φαίνεται.

ἡ ῥετὴ δ' οὐδὲν φέρει.)

Nam, ut Cicero ait in 2. lib. de Nat. deorum: Nemo uir magnus sine diuino afflatu, quem θεοπνοίαν Græci uocant, fuit unquã. Vnde Pindarus ait in Pyth. Διός τοι νόος μέγας λαβροῦ δαίμονι ἀνδρῶν φίλων. Id est, Iouis magna mens gubernat genium, uel (ut uertit Lonicerus) fœlicitatem bonorum uirorum.

ARGVMENTVM ACTVS tertij.

ARgiuæ matres, & Æthra, de futuro belli euentu disceptãt, qui solis dijs notus sit, ut & reliquarum rerum exitus: rogantq; numina, ut Theseo præstò esse uelint.

2. Nuncius Thesei uictoriam Choro narrat: utq; totum bellum peractum sit, ordine exponit. Adrastus exclamat in fortunæ uarias ac incertas uices, præterea in mortalium insaniam, qui tristi quadam amentia ipsi sibi accersant pericula, bella, exitia, & salutaria monita, bonaq; consilia repudient, in propriamque perniciem obnixè tendant. 3. Chorus interrogat nuncium de sepultura cæsorum Ante Thebas Argiuorum: simulq; cũ Adrasto ploratus & querelas super cæsis ducibus, iamq; in scenam productis inchoat.

τίνα τῶνδ' αἰτίαν λέξειμι.)

Id est, Quam hisce tantis motibus causam prætexam? qua ratione excusabo clades, quæ secuturæ sunt uindictam meorum?

λαπὸν δ' αὖ' φυχὰς.)

Id est, Dij anxijs curis distringunt animos hominum de rerum futurarum euentibus, cum ipsi tamen sciant quorsum quæq; euentura sint.

λαλλιχορον [illegible] ὕδωρ.)

Fontem Atticæ, fortasse Callirhoen, aliàs Enneacrunum dictum intelligit, cuius meminit Plinius lib. 4. cap. 7. Et Statius 12. Thebaid.

Et quos Callirhoe nonies errantibus undis
Implicat. ——

Fuit is nimirum Deæ Atticæ regionis præsidi sacer.

διπόταμον ἵνα πόλιν.)

Alij sine interrogatione hæc uerba legunt, ut sit sensus: Vt uenire possem ad urbem duobus fluminibus notam. nam Asopus & Ilimenus (ut Strabo lib. 9. testatur) per campum fluunt, iuxta Thebas.

ἐπεμίσθωσα πρὸς πυρά.)

Id est, Effero ad aram Cereris uiolatam tuã statuam, propter rogos negatos Argiuis, à Ioue generis originem ducentibus.

λαμπρὰ μὲν ἀκτίς.)

In hac narratione uidere licet miram imaginem militaris Oeconomię & fortunę, ac ducis strenui, qui manu, consilio, linguaq; promptus suos adiutat. Nam & aciem, & ordines, totamq; rationem exercitus ad pugnam instructi exponit: deinde ipsum prælium cruentum, in quo Mars ἀλλοπροσάλλος regnat, describit. Tandem uictoriam ducis nauitate & opera partam memorat, pulchramque gnomen epilogi uice ponit: Eum eligendum ducem, qui rebus duris se fortẽ, strenuũ, inuictumq; præstet, malisq; & iniuriosis formidabilem præbeat: quibus plerunq; accidit, ut dum rebus sublati secundis, satietateq; ferocientes ad summum nituntur, etiam parta iam commoda amittant.

λεηρονίας.)

Cecropiam (inquit Plinius lib. 7. cap. 56.) oppidum à se appellauit Cecrops, primus Athenienſium rex, quæ nunc est arx Athenis.

ἰφιάλων τοῦ αὐτλιν.)

Dircen fontem Marti consecratum, prope Thebas, intelligit. μνημάτων ἀμφιόνος.) Vide Pausaniam in Bœoticis. τοῦ καβίστας.) pro τοῦ κάστας, id est milites qui in curru pugnãt. ἐρεχθεῖδαι.) Erechthidæ Athenienses dicuntur, ab Erechtheo, siue Erechthonio, rege quondam Athenarum.

Δοιῶ τὰς συμφορὰς.)

Magnum solatium calamitosorum, pœna & uindicta hostium. Vnde apud Sophoclem in Aiace flagellifero Minerua ad Vlyssem dicit: De hoste uidere, uisum esse suauissimum.

ὦ δεινὸν, εἰ δοῦναι τὸν.)

Eximius locus, de fatali illa dispensatione rerum humanarum, qua Deus uarias uices miscet, contraq; hominum consilia & opiniones pleraq; euenire facit.

μέτριον θέλοντος.)

Hic æquum Eteoclem fuisse, nec immodica affectasse dicit: cùm suprà in Phœnissis eum uiolentum, ferocem & iniustum inducat. Æschylus, & Seneca quoq;, eundem iustum, pacisq; & honesti studiosum inducunt.

τόξον ἐπιξαίνοντες.)

Alludit ad prouerb. Funis nimium tentus rumpitur.

πρὸς δίκης γε πολλά.)

Locus communis de usitata humani generis uecordia, qua per mala & pericula præceps ruit, milleq; dolorũ genera sua culpa sibi accersit. Respexit autem ad Homericum uersiculum, qui est Odyss. α.

ἐξ ἡμέων γὰρ φασὶ κακὴ ἔμμεναι, οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ
σφῇσιν ἀτασθαλίῃσιν ὑπὲρ μόρον ἄλγε' ἔχουσι.

Alludit etiam ad prouerbia, Serò sapiunt Phryges: &, Malo accepto stultus sapit. Huc pertinet apophthegma Demadis, quo dicere solebat, Athenienses nunquã decernere pacẽ, nisi pullis uestibus indutos: innuens, eos belli cupidiores, quàm sat esset: nec nisi clade suorum admonitos, de pace cogitare.

ἐλευθερὶς πέτρα.)

Petra illa est ad montem Cithæronem, ubi & Eleutherarũ ciuitas: istic sepeliuisse dicitur Theseus occisos apud Thebas, deuicto Thebanorum tyranno Creonte. Qua de re fusius Pausanias in Atticis pag. 28. οἱ διδάσκαλοι.) Id est, ipsæ per se sunt magistræ, peritæ ac gnaræ, quomodo se in lachrimis & luctu gerant, non admodum curantes aliorum luctum.

τοῦτο γὰρ μόνον βροτοῖς.)

Gnome, de fragili & incerta possessione uitæ humanæ, quæ insuperabili necessitati obnoxia est. Verè Ouid. ad Liuiam:

Sed rigidum ius est, & ineuitabile mortis:
Stant rata, non ulla fila tenenda manu.

ARGVMENTVM ACTVS quarti.

QVarto Actus primùm habet colloquiũ Thesei ex bello reuersi, & Adrasti: uersuq; in genere encomiastico. cõtinet enim laudes & encomium cæsorum ante Thebas ducum, ut eo indignior & acerbior illorum miserabilis casus spectatoribus uideretur. 2. De sepeliendis cadaueribus eorundem agitur. 3. Chorus repetit inchoata prius lamenta, ne frigeret atrocitas epitaseos: simulq; ad sequentem Actum uiam præmunit.

λοιποὶ γὰρ ἔστοι.)

Id est, Stant, & creduntur, tam audientium quàm dicentis iudicio. is enim qui audit magnifica & fortia iactantem aut narrantem faci nora, prius apud se expendit, an fidem habere his quæ audit, uelit ac debeat.

λιπαρεῖς ὅδ' ἐγὼ.)

Pulchræ & elegantes descriptiones personarum. Primo autem loco Capaneum describit, à fortuna: fuisse uidelicet eum opulẽtum, sed qui rebus suis sapienter uti, & moderatè suas copias dispensare nouerit. Deinde ab animi dotibus, cum dicit eum sincerum, affabilẽ, fidum amicis, nemini iniurium aut grauem extitisse. Statius lib. 3. Thebaidos, eum superbum ac contemptorem deorum fuisse inducit. Qualẽ & suprà in Phœnissis noster, & Æschylus in septem apud Thebas, fingit.

δεύτερον δρόμον λέγω.)

Dux secũdus Amphiaraus uates, Oiclei filius, quem hic Eteoclum nominat Poeta. nisi uersus ille, ἐτέοκλον ἄλλον χρηστότητ', &c. corruptè legatur, qui sic rectius legi posset: τὸν δεύτερον λέγω τοιοῦτον, τὸν χρηστότητ' ἀσκοῦντα. Hunc describit diuitiarum negligentem, honesti & iusti amantem, publicorum quàm priuatorum commodorum studiosiorẽ, munerum cõtemptorem, malorum hominum osorem. De hoc eximium eulogium in paulo antè dicta fabula extat, apud Æschylum:

ὁ γὰρ δοκῶν ἄριστος, ἀλλ' εἶναι θέλει,
βουλεύεται ἄκοπα διὰ φρενὸς ἀκραιβόμητος,
ἐξ οὗ τὰ λῃδνὰ βλαστάνει βελεύματα.

τρίτος ἱππομέδων.)

Hippomedon cõtempta illa molli & urbana uita, agrestibus & militaribus exercitijs ab ineunte ætate delectatus, robustus ac fortis miles euasit, quales maximè usui sunt in bellis. Laus à corporis dotibus.

παρθενοπαῖος.)

In Parthenopæo commendat modestiam, castitatem, mores æquabiles, quibus nemini molestus esset, animum publicæ salutis & sitientem & studiosum.

τυδέως

τυδέως δ' ἐπαίνου.)

Huius Tydei, Altheæ & Oenei filij, fortitudinem, artesq; bellicas Homerus Iliad. 4. non ita longè à fine, magnifica commemoratione prosequitur.

ἀνευθὲ μουσικῆς.)

Tenorem & Musicam in bello, uocat ingenium liberale, & magnificum, sensumq; sublimem. Si autem ἐπεξεύγνυσιν sequentem uersum esse neges, huius quod dicitur ἀνευθὲ μουσικῆς: tum per Musicam disciplinam militarem accipias, aut cantum illum quo iniuri prælium utebantur, cuius fortè autor fuit Tydeus.

τὸ γὰρ τραφεῖσα.)

Locus communis epilogi uice, de recta & liberali educatione liberorum, quæ radix & fons uirtutis ac bonitatis Plutarcho dicitur.

ὦ τελαίπωροι βροτοί.)

Epiphonema, ex præsenti re sumptũ. Cùm enim Adrastus aspiceret fortissimorum uirorum cruẽta cadauera, exclamat in insanam ac furiosam mortalium bellandi rabiem, quam cædes, incendia, luctus, uastitas, omniũq; bonarum rerum diluuium sequitur. Cum enim liceat & dementibus nobis, tranquillè, fineq; metu & periculo uiuere: tamen potius uolumus per omne genus cladium in mutuã perniciem tendere. Id autem quod datur uitæ, cùm sit breue ac incertum, quàm suauissimè transmitti conueniebat. Cæterùm in hac fabula obserues, poetam inter alia uoluisse bellicarum calamitatum imaginem exprimere.

ARGVMENTVM ACTVS quinti.

PRolatis iam ducum cadaueribus in theatrum, Choroq; & Adrasto deplorantibus miseriam fatalem, subitò Euadne uxor Capanei de præruptа cõspicitur rupe, ad quam cremabãtur defuncti, orditurq; querelam, ac marito commoritura se deuouet. Adest & Iphis senex miserrimus, & filij Amphiarai (quem hic Eteoclum noster uocat) funus curaturus, & filiam quæsiturus Euadnen: cuius consiliũ cùm audit, atq; adeò ipsum funestum facinus coràm uidet, & animo & corpore obstupescit: uitamq;, præsertim eam quẽ liberis creandis operam dat, postremò & ipsam senectutẽ damnat, suamq; calamitatem deplorat. 2. Chorus cum pueris, qui aduenerant unà, lachrymas & fletus, supremum cineribus honorem impendit. 3. Cùm iam Theseus Argiuos cum cineribus & ossibus suorum dimittere uellet, subitò adest Minerua, expositura quæ amplius fieri uelit, aut agi à Theseo cum Argiuis, ne exitus fabulæ frigidior esset, fineq; aliqua rerum expectatione languesceret.

τύχα δέ μοι σιωπᾶται πολλὸς.)

Videtur hæc locutio esse prouerbialis, qua utemur, quoties significabimus, nostris consilijs subseruire ipsam fortunam, atq; adeò occasionem rei perficiendæ. Quemadmodũ hoc loco rupes opportuna erat mulieri ultroneã mortem meditanti.

δεῦρ' θησαυρὸν.)

Locus Athenis, ubi Iouis thesauri & donaria recondita erant.

ἔθι τινὲς σύνοικοι.)

Potest hic locus etiam sic exponi, Vtinã auspicata connubia aliqua Argis appareant liberis, fortunataq; fœlici prole sint. Deinde per apostrophen seipsam alloquitur: O Euadne, tuus ille maritus Capaneus sincero tui amore liquefactus, magnanimẽ contabuit coniugi. Illam tamen alterã quam in uersione usurpo, magis probo.

οὐ ἐπὶ αὐλῇ.)

Id est, Non decet te hoc ornatu uirum funeratum aspicere.

νεὸς δὲ οὖσα.)

Locus communis de experientia & usu rerum, quẽ potissimùm longa ætas & anni dãt.

ὑστέρωσιν.) Alludit ad prouerb. Posteriorib. melioribus.

πατρὶ δ' ἀλὴν ἄλειμ.)

Huius rei causam adfert Plutarchus in Nuptialibus, ita scribens: τὸν υἱὸν δοκοῦσι μᾶλλον ἀγαπᾶν οἱ μητέρες, ὡς δεινοπαθοῦντα αὐταῖς βοηθεῖν: οἱ δὲ πατέρες τὰς θυγατέρας, ὡς ἀδικουμένας αὐτῶν βοηθοῦντων, &c. reliqua quæ sequuntur, ipse requiras. φιλόστοργοι autem in primis senes sunt.

ὦ δυσπάλαιστον.)

Senectutis uituperatio. Est autem hæc sententia consternati præ dolore, & deliri senis. Citat hos uersus Plutarchus in consolatorio ad Apollonium.

τοῦ πυχεινμένου.)

Admodum ista ἠθικῶς & familiariter.

πάτερ σὺ μὲν.)

Hic fœda & pudenda personarum cõfusio erat, quam nos sustulimus.

ἄδραστε.)

Ad finem & catastrophen properat Diana. Hortatur autem Theseus Argiuos ad gratitudinem, quæ uirtus hisce cõmendatur uersib.

πᾶσι δ' κρείσσω λέγω.)

Auguratur Minerua inimicitias & futura bella inter Thebanos & Argiuos.

μνημεῖα δ' ὄρεων.) Vide Pausaniam in Atticis.

Finis Annotationum in Supplices Euripidis.

ARGV-

ARGVMENTVM IPHIGENIAE IN AVLIDE

per Des. Erasmum Roterodamum.

POstquam Græcorum duces omnes unà cùm classe, reliquoq; belli apparatu in Aulidem conuenissent, ut inde pariter ad Trojam euertendam nauigarent: tanta consequuta est cœli tranquillitas, ut nullis flantibus uentis, non esset nauigandi facultas. Quare quum exercitus iam molestè ferret, se frustra tempus inibi terere: consultis extis, Calchas augur respondit, Dianæ Aulidensi immolandâ esse Iphigeniam Agamemnonis filiam, atq; ita Græcos fœliciter ad Ilium nauigaturos. Ita conuocato exercitu, Agamemnon persuasus à Menelao, patitur fieri decretum, ut accersatur puella. Cæterùm quo libentius eam Clytæmnestra mater mitteret, priuatim fingunt titulũ, quasi Achilli Græcorum principum optimo foret nuptura. Hoc commentum soli nouerant Agamemnon, Menelaus, Calchas atq; Vlysses. Atq; missis iam ad uxorem literis, Agamemnon, quum superioris consilij pœniteret, & futuram cædem filiæ ferre non posset, noctu clanculũ alias ad uxorẽ literas scribit, denuncians ne uirginem mittat in Aulidem: in aliud enim tempus proferendas nuptias. Eas antelucanò senì cuidam seruo Argos perferendas committit, expositò simul eorum argumento. Verùm hunc cum epistola Menelaus, dum & ipse ante lucem puellæ aduentum obseruat, intercipit, & acriter cum fratre de consilij inconstantia expostulat. Interea è comitatu Clytæmnestræ præcurrens quidam, Agaménoni, Menelaò præsente nunciat, adesse in Aulide Iphigeniam unà cum matre & Oreste infante, neq; eam rem clam esse exercitu. Ibi simulatq; Menelaus sensit, illi iam non esse integrum filiam remittere, fictè cœpit fratri suadere, ne uirginem sua causa pateretur occidi. Dum hæc inter illos uersantur, interim aduecta est Clytæmnestra cum filia: multisq; modis exagitantur patris affectus, dum cõcilium de iugulanda filia studet celare. Qua de re dum cõsulturus Calchantẽ abijsset, interea accessit Achilles, expostulaturus cum Agaménone: salutatur à Clytæmnestra tanquã futurus gener. Achilles ignarus, demiratur. Ibi seruus senex, ille cui literæ secundæ fuerant commissę, rem profert, proditq; consilium regis. Indignatus Achilles, quod ad cædem uirginis suo nomine essent abusi, in concilio defendit eam, ne perimatur: sed uincitur suffragijs. Itaq; quum res ad summum tumultum spectare uideretur, reliquo exercitu postulante puellam, contrà Achille cum uniuersis depugnare parato, ipsa ultrò mutata sententia suadet matri, satius esse speciosam oppetere mortem, quàm ob suam unius uitam aut tot principes in certaminis periculum uocari, aut rem tantam omitti. Ducta igitur ad aram Deæ, ipsa quidem sublata est in Tauricam regionem: at eius loco ceruà supposita est.

Sacro peracto, nauigant Græci.

Finis Argumenti.

FABVLAE PERsonæ.

Agamemnon.
Senex.
Chorus ex mulierib. Chalcid.
Menelaus.
Clytemnestra.
Iphigenia.
Achilleus.
Famulus.
Nuncius.

Præfatur autem Agamemnon.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ πρόσωπα.

Αγαμέμνων.
Γρεσβύτης.
Χορός.
Μενέλαος.
Κλυταιμνήστρα.
Ιφιγένεια.
Αχιλλεύς.
Θεράπων.
Ἄγγελος.

Προλογίζει δὲ ὁ Αγαμέμνων.

EVRIPIDIS IPHIGENIA IN AVLIDE: GASPARO STIBLINO INTERPRETE.

ΔΡΑΜΑ ΠΡΩΤΟΝ, ΕΝ Ω πάρ προλογος.

ACTVS PRIMVS, IN QVO & Prologus.

Αγαμέμνων. πρεσβύτης. χορός.

Agamemnon. Senex. Chorus.

A ἀγα. Γρέσβυ, δύμων ὧνδε παροιθῶν σεῖχε. Γρε. σείχω· τί δὲ καινοργεῖς Αγάμεμνον ἄναξ;

Senex, ex hisce ædib. foràs prodi. AG. SE. Prodeo. sed quid noui moliris rex Agamemnon? AG. Audies. SE. Festino. Valde enim uigil mea senectus est,

ἀγα. καὶ τῶν ὀφθαλμοῖς ὀξὺ πάρεστιν.
ἀγα. τίς ποτ' ἄρ' ἀστὴρ ὅδε πορθμεύει;
πρε. σείριος, ἐγγὺς ἑπτὰ πτερὰ πλειάδος ἀίσσων ἐπὶ μεσήρης.
ἀγα. ὔπνων φθόγγος γ' οὔτ' ὀρνίθων, οὔτε θαλάσσης σιγαὶ δ' αὔεμον πόντιον κατ' Εὔριπον ἔχουσιν.
πρε. τί δὲ σὺ σκιωῆς ἐκτὸς αἴσσεις Αγάμεμνον ἄναξ;
ἔτι δ' ὑπνυχία τῆδε κατ' αὖλιν, καὶ ἀκίνητοι φυλακὰ ταχίων.

B εἴχομεν εἴσω. Αγά. ζηλῶ σε, γέρον.
» ζηλῶ δ' αὐδρῶν ὃς ἀκίνδυνον
» βίον ἐξεπέρασ' ἀγνὼς, ἀπλεής.
» τοὺς δ' ἐν τιμαῖς ὑπέρον ζηλῶ.
πρε. καὶ μὴν τὸ καλὸν γ' ἐν τοῦτο βίοτος.
ἀγα. ἔστι δὲ γ' ἐν τὸ καλὸν, σφαλερόν.
» καὶ τὸ ἀφελοῦν
» γλυκὺ μὲν, λυπεῖ δὲ πεπαίμενον.
ποτὲ μὲν, τὰ θεῶν ἐκ ὀρθωθέν-
τ' αὐτόρθωτε βίον,
ποτὲ δ' ἀνθρώπων γνῶμαι πολλαὶ
καὶ δυσαρέστοι δύνανται.
» πρὸς ἐκ ἄγαμαι ταῦτ' ἀνδρὸς ἀρίστου.
» οὐκ ἐν ἅπασι σ' ἔφυσεν ἀγαθοῖς,
» Αγάμεμνον, Ατρεύς.
» δεῖ δέ σε χαίρειν, καὶ λυπεῖσθαι·
C θνητὸς γὰρ ἔφυς, κἂν μὴ σὺ θέλῃς.
» τὰ θεῶν οὕτω βούλεται.
σὺ δὲ λαμπηδὼν φάος ἀμπετάσας,
δέλτον τε γράφεις
τήνδ' ἣν πρὸς χρῶν ἔτι βαστάζεις,
καὶ ταυτὰ πάλιν γράμματα συγχεῖς.
καὶ σφραγίζεις, λύεις τ' ὀπίσω,
ῥίπτεις τε τοῖδ' ἐνθάδε, θαλερὸν
κατα δάκρυ χέων.
καὶ τῶν ἀπόρων ὀλίγος ὑπνῶς
μὴ ἐ μαίνεσθαι. τί πονεῖς;
τί νέον, τί νέον πρὸς σοὶ βασιλεῦ;

Nec adhuc meorum hebescit acies luminum.
AG. Quod igitur istud traijcit astrum?
SE. Sirius, qui prope septemplices
Pleiades stellas medius suum præcipitat cursum.
AG. Non igitur strepitus neq; auium,
Neq; maris est: sed silentia uentorum
Tranquillum continent Euripum.
SE. Quid uerò tu extra tentorium proruis
Rex Agamemnon?
Adhuc somnus habet Aulidem,
Tutæq; sunt murorum excubiæ.
Eamus intrò. AG. Te fœlicem iudico senex.
Nam beatum æstimo, quisquis securam absq; periculo
Transegit uitam, ignotus & inglorius:
Qui uerò in honorib. uita perfuncti sunt, eos minùs beatos iudico.
SE. Atqui istic decus est uitæ.
AG. Illud uerò decus, res est lubrica,
Dulcis quidem res honor,
Sed ubi accesserit, tum discruciat.
Aliquando enim cultus deorum
Non ritè peractus euertit uitam:
Aliquando hominum uariæ mentes,
Ac difficiles acerbant.
SE. Haud ista commendo in uiro principe.
Non te solum lætis genuit rebus
O' Agamemnon, Atreus:
Sed oportet te uicissim & dolere, & gaudere:
Mortalis enim es, etiamsi non uelis.
Sic est uisum deorum numini.
Tu uerò aperta lucernæ face
Epistolam scribis
Eam, quam adhuc habes in manibus:
Delesq; rursus istas literas,
Et obsignas, & resignas denuò,
Abijcis q; in terram piceam, humidis
Lachrimis ora rigans.
Deniq; sic anceps & consilij inops es,
Vt tantum non insanias. Quid te fatigat?
Quid noui, quid noui habes ô Rex?

Age, sermonem nobiscum communica,
Viro probo & fideli dixeris.
Cum tua enim uxore quondam Tyndareus
In partem dotis mitteba, iustum sponsae comitem.
Prologus est hic, in quo exponitur totius fabulae huius & argumentũ & occasio.
Ac. Fuerunt Ledae Thestiadi tres uirgines,
Phoebe, Clytaemnestra mea comunx,
Et Helena hanc in primis opulenti
Per Graeciam ambiere iuuenes,
Vnde atroces mina, mutuaq; caedes
Orta est, quisquis non potiretur uirgine. (patrẽ,
Haec res dubium & anceps consilij habuit Tyndareũ
Daret ne, an non daret id scilicet studens, ut
Quam prosperè fortũa caderet. tandẽ hoc in mẽtẽ ue
Vt iureiurando coirent, dexterasq; iungerent (nit,
Proci inter se: praeterea holocaustis
Libationes ponerent, diriq; uotis se astringerent:
Vt cuicunq; uirgo obtigisset Tyndaris,
Huic auxiliũ simul ferãt, si quis abrepta è domo cõiuge
Aufugiat, possidentemq; depellant thoro,
Et in expeditionem eant, excindantq; ciuitatem
Seu Graeca sit seu barbara cum exercitu.
Vbi autem fidem dedere, rursus astutè senex
Tyndareus illorum animos subijt latenti consilio:
Dat enim filiae arbitrium eligendi unum ex procis,
Quoscunq; gratae ferrent auraeVeneris.
Illa autem elegit Menelaum, qui utinam nunquam
Fuisset ea potitus. Vt autem ex Ilio dearum
Ille arbiter uenit (ut habet communis sermo mortaliũ)
Lacedaemone, uestium cultu floridus,
Auroq; fulgens, luxu praedives barbaro,
Amans amantem aufugiebat abreptam uehens
Helenam, & ad longinqua Idae abducebat bubilia.
Menelaus igitur furens, solus per Graeciam
Vetus iusiurandum & foedera Tynrarei obtestatur:
Iustum esse, ut inuiria laesis ferant opem.
Hinc ergo Graeci ruentes in bellum,
Correptis armis, in arctos Aulidis sinus
Hosce aeniunt, nauibus simul & scutis
Equisq; & multis curribus instructi.
Vnde me, quod frater essem in Menelai gratiam
Exercitui ducem praefecere. sed utinam hanc
Dignitatem alius quispiam pro me adeptus esset.
Coacto uerò & iam constituto exercitu,
Desidemus, negatae nauiganti copia, in Aulide.
Calchas autem uates diu pussans, & haesitans,
Tandem respondit, Iphigeniam, quam ego genui,
Dianae immolandam esse, quae huic praesideat solo:
Et tum nauigandi fore copiam, excisumq; iri Phrygas,
Si illam sacrificassent: sin minus, nihil horum fore.
Haec ego audiens, noce iussi publica
Talthybium omnem dimittere exercitum,
Vt q haud sustinere potuerim, mea ut perimeretur filia.

φρὴν κοίνωσον μῦθον ὃν ἡμᾶς· A
πρὸς δ' ἄνδρ' ἀγαθὸν, πιστόν τε φραστεῖς.
σὴ γὰρ μ' ἀλόχῳ πότε Τυνδαρέως
πέμπων φερνὶ, συνωμοσιόμου τε δίκαιον.
ἀγα. ἐγένοντο Λήδᾳ θεσπεσδὶ τρεῖς παῖδες,
Φοῖβε, Κλυταιμνήστρα τ' ἐμὴ ξυνάορος,
Ἑλένη τε, τούτους οἱ τὰ πρῶτ' ὠλβισμένοι,
μνηστῆρες ἦλθον, Ἑλλάδος νεανίαι.
δειναὶ δ' ἀπειλαὶ, κἀμὶ κατ' ἀλλήλων φόνος
ξυνίστη', ὅστις μὴ λάβοι τὴν παῖδ' ἐμοῦ.
τὸ πρᾶγμα δ' ἀπόρως εἶχε Τυνδαρέω πατρὶ,
δεινά τε. μὴ δοῦναί τε, εἰ τύχοι, ὅπως
ἄψαυτ' εἴη, καὶ μὴ ἐστάλθη πάδε,
ὅρκοις συνάψαι, δεξιάς τε συμβαλεῖν
μνηστῆρας ἀλλήλοισι, κἀν δι' ἐμπύρων
σπονδὰς κεραίνειν, καὶ ἀρᾶσθαι τάδε,
ὅστις γαμοῖ γαμοῖτο Τυνδαρὶς κόρη,
τούτῳ συναμύνειν εἴ τις ἐκ δόμων λαβὼν B
οἴχοιτο, τόν τ' ἔχοντ' ἀπώσασθαι λέχους,
καὶ στρατεύειν, καὶ κατασκάπτειν πόλιν,
Ἑλλὶν ὁμοίως, βαρβάρου δ', ὁπλῳ μέτα.
ἐπεὶ δ' ἀπέστησαν, τὸν δὲ πως γνόντες
ἐπάλλοντ' αὐδὴν Τυνδαρέως πυκνῇ φρενὶ,
δίδωσιν ἐλέσθαι θυγατρὶ μνηστήρων ὅν,
ὅστις πυναῖ φρόνοιν Ἀφροδίτης δῶρα.
ἥδ' εἵλετ', ὡς γε μή ποτ' ὤφελον λαβεῖν,
Μενέλαον· ἐλθὼν δ' ἐκ Φρυγῶν ὁ τῆς θεᾶς
κρίνας ὀδ', ὡς ὁ μῦθος εὐθρόπων ἔχει,
Λακεδαίμονι αὐθη, ὁ μὲν εἱματῶν στολῇ,
χρυσῷ τε λαμπρὸς, βαρβάρῳ χλιδήματι,
δρῶν δρῶσαν ἤγετ' ἠναρπάζας
Ἑλένην, πρὸς Ἰδης βόσκημ' ἐκδήμου λαβών.
Μενέλαος δὴ κἀν Ἑλλάδ' οἰστρήσας μόνος
ὅρκους παλαιοὺς Τυνδαρέω μαρτύρεται,
ὡς χρὴ βοηθεῖν τοῖσιν ἠδικημένοις. C
τοὐντεῦθεν ὧν Ἑλλὰς ἀίξαντες δορὶ,
τεύχη λαβόντες σφόσπορ Αὐλίδος βάθρα
ἥκουσ' ἔνθ', νεῶσιν, ἀσπίσιν θ' ὁμῦ,
ἵπποις τε, πολλοῖς θ' ἅρμασιν γ' ἠσκημένοι.
ἐμὲ στρατηγεῖν, εἕνεκα Μενέλεω χάριν,
εἵλοντο, σὺ γονεῦ γε· τἀξίωμα δὲ,
ἄλλος τις ἔφελ' αὐτ' ἐμοῦ λαβεῖν τόδε.
ἠθροισμένου δὲ καὶ ξυνεστῶτος στρατοῦ,
ἠμεθ', ἀπλοίᾳ χρώμενοι κατ' Αὐλίδα.
Κάλχας δ' ὁ μάντις ἀπορίᾳ μαχρημένος,
αὐτῶν Ἰφιγένειαν, ἣν ἔτεκεν ἐγὼ,
Ἀρτέμιδι θύσαι, τῇ τόδ' οἰκάσει τέδυ,
καὶ πλοῦτ' ἔσεσθαι, καὶ κατασκάφας φεύγειν,
θύσασι· μὴ θύσασι δ', οὐκ εἶν τάδε.
Κλύων δ' ἐγὼ ταῦτ', ὀρθῶς μαρύγματα
Ταλθύβιον ἔπεμπον πᾶντ' ἀφιέναι στρατόν,
ὡς ὄντ' οὐ τλὰς θυγατρὸς κτανεῖν ἐμοῦ.

ὃ δὴ

A ὃ δὴ μ' ἀδελφὸς ταῦτα πεισφέρων λόγοις
ἔπεισε, τλῆναι δ' ἀναγκ. καὶ δέλτος πτυχαῖς
γράψας, ἔπεμψα πρὸς δάμαρτα τὴν ἐμὴν,
πέμπειν ἀχιλλεῖ θυγατρ' ὡς γαμουμένην,
πότ' ἀξίωμα τἀνδρὸς ἐκγαυρούμενος,
συμπλεῖν τ' ἀχαιοῖς τοὔνεκ' ὀθέλοι λέγων,
εἰ μὴ παρ' ἡμᾶς εἶσιν εἰς φθίαν λέχος.
πειθὼ γὰρ εἶχον τὴνδε πρὸς δάμαρτ' ἐμὴν,
ψευδῆ συνάψας αὐτὴ παῖδ' ἐμοῦ γάμους.
μόνοι δ' ἀχαιῶν ἴσμεν ὡς ἔχει τάδε,
κάλχας, ὀδυσεὺς, μενέλεώς θ' ἁδ' ὁ καλὸς
ἔγνων τότ', αὖθις μεταγράφω καλῶς πάλιν
εἰς τήνδε δέλτον, ἣν κατ' εὐφρόνης σκιὰν
λύουσα καὶ σωνδεῦσά μ' εἰσείδες, γέρον.
ἀλλ' εἶα χώρει, τάσδ' ἀθηνὰς λαβὼν,
πρὸς ἄργος· ἃ δ' κέλευθε δέλτος ἐν πτυχαῖς,
λόγῳ φράσω σοι ταῦτα τἀγγεγραμμένα.
πιστὸς γὰρ ἀλόχῳ, τοῖς τ' ἐμοῖς δόμοισιν εἶ.
B πέμπω σοι πρὸς τοῖς πρόσθεν
δέλτοις ὦ λήδας σπόρε.
γερ. λέγε, καὶ σήμαιν', ἵνα νὴ γλώσσᾳ
σώσουσα τοῖς σοῖς γράμμασιν αὐδῶ.
ἀγ. μὴ πέμπε ταὐ σαὐ ἴνιν πρὸς
ταὐ κολπώδη πηδύν' εὐβοίας
αὔλιν ἀκλύστων.
εἰς τὰς ἄλλας ὥρας γὰρ δὴ
παιδὸς διοίσομεν ὑμεναίους.
γερ. καὶ πῶς ἀχιλλεὺς λέκτρ' ἀμπλακεῖν,
οὐ μέγα φυσῶν θυμὸν ἐπαίρει
σοί, σὴ τ' ἀλόχῳ;
τόδε καὶ δέδοικ. σήμαιν' ὅ, τι φής.
ἀγ. ὄνομ', ἐπὶ δόξαν πεῦχων ἀχιλεύς,
οὐκ οἶδε γάμους. οὐδ' ὅ, τι πράσσομεν,
οὐδ' ὅτι κείνῳ πᾶσδ' ἐπέφυκα,
C νυμφεῖοις εἰς ἀγκώνων
δόμοις ἐνδώσειν λέκτροις.
γερ. δεινὰ μ' ἔτολμας ἀγάμεμνον ἄναξ,
οὕτω δὴ θεᾶς σὴν παῖδ' ἄλοχον
φατίζας, ἣν δ' σφάγιον δαναοῖς.
ἀγ. οἴ μοι, γνώμας ἐδέσαν.
αἰ, αἰ. πίπτω δ' εἰς ἄταν.
ἀλλ' ἰὼ δρέπτων σὸν πόδα, γέρα
μηδὲν κατείκων. (ἴζε
γερ. ἀπόδυσ' βασιλεῦ. ἀγ. μὴ νυῶ μήτ' ἀλσώδ' ἐς
κελεύας, μὴδ' ὕπνῳ θελχθῆς. γερ. δύφημα δρόσα.
ἀγ. ταύτῃ ἢ πόρον χιτὸν ἀμείβων,
λύσας, φυλάσσω μὴ τι σὲ λάθῃ
προχέοισιν ὄχος πέραμα ἀμφὶν,
παῖδ' ἀνομίζων φθάδ' ἀπλοῦν
δαναῶν πρὸς ναῦς.
γερ. ἔσται. ἀγ. κλίθρων δ' ἐξόρμα.
ἢν γὰρ νιν πομπᾶς αὐτῆς,

Ibi me frater, omnes rationum machinas admonens
Persuasit, ut dira auderem. nam exarata epistola
Misi ad uxorem meam, ut mittat
Filiam, ceu Achilli nupturam,
Viri interim dignitatem extollens & exaggerans,
Ac negans cum Achaeis illum simul nauigaturum,
Nisi è domo nostra in Phthiam ueniat ei uxor.
Nunc persuasionem habebam ad uxorem meam,
Falsas puellae hoc modo obtexens nuptias.
Soli autem è Graecis scimus, ut haec habeant,
Calchas, Vlysses, & Menelaus. Quae autem non bene
Constitui, rursus rite corrigo
Per hanc tabulam, quam me sub umbra noctis
Soluentem & colligantem uideras senex.
Sed eia perge, hasce epistolas accipiens,
Ad Argos: quid uero intus condant literae,
Id tibi significabo sermone, omne quod inscriptum est.
Fidus enim es uxori, fidusq; meae domui.
Has tabellas tibi ad priores mitto
O Ledae germen.
Sen. Dic, enarra, ut lingua consona
Tuis literis denunciem.
Aga. Ne mittas tuam filiam
Ad sinuosam rupem Eubboeae,
Tranquillam Aulidem:
In aliud enim tempus
Filiae differemus nuptias.
Sen. At quomodo Achilles nuptijs frustratus,
Non tumidos attollet animos
In te, & coniugem tuam?
Et hoc non caret periculo, dic, quid censes?
Ag. Nomen, non rem praebet Achilles: (habet.
Nec cognouit de nuptijs, neq; quid agamus compertũ
Nec quod illi[a] destinauerim filiam
In coniugales complexus
Thalamo me iuncturum.
Sen. Dira audebas rex Agamemnon,
Qui sic filiam tuam, sub ficto sponsae
Nomine, ut esset deae uictima, Danais ꝓducturus eras.
Ag. Hei mihi, mente excidi.
Eheu in tristem incido luctum.
Sed ito, celeri remigans pede, nec quicquam
Senectuti remittas.
Sen. Propero Rex. Ag. Non ad opacos consideas
Fõtes: nec somno demulcearis. Sen. Bona uerba, ô rex.
Ag. Vndiq; sectam scrutare uiam,
Oculis obseruans, ne te mea coniunx
Fallat celeri curru praeteructa,
Filiam deportans rheda
Danaorum ad naues.
Sen. Fiet. Ag. Sed septis te proripe.
Nam si illi obuiam factus fueris:

a fuxerim

D Rursus

Rursus frena reflectes
Ad Cyclopia tendens mœnia.
Sen. Sed quo pacto hæc referens fidem habebo,
Dic, apud filiam tuam, & coniugem.
Ag. Signum serua, quod in hisce tabellis
Portas.
Ito. albescentem ducit diem
Fulgens aurora:
Tuq; ô flamma Phœbeæ quadrigæ
Nostris præstò sis laboribus.
„ Nemo mortalium perpetuò est beatus, „
„ Nec usq; fœlix quisquam. „
„ Quippe nullus ita natus est, ut omni careret molestia. „

Chorus mulierum Chalcidensium.

Profecta sum ad littoralem
Arenam Aulidis maritimæ,
Euripi per fluctus
Enauigans Chalcide, quæ
Angustos habet portus, ciuitate mea,
Altrice lympharum mari interfluarum
Nobilis Arethusæ, relicta:
Vt uiderem Achæorum exercitum,
Classesq; semideûm
Græcorum. Quando ad
Troiam mille nauibus
Nostri mariti dicunt
Flauum Menelaum,
Nobilemq; Agamemnonem
Nauigare, repetitum Helenam:
Quam ab arundinosa Eurota
Pastor Paris rapuit,
Donum Veneris.
Quando ad fontium scatebras,
Cum Pallade & Iunone.
De formâ certauit Cypria.
Veni autem per lucum
Dianæ, crebris sacrificijs halantem.
Cæterùm uiris conspecta, purpureas
Genas iuuenili suffundor pudore,
Dum uolo munitas clypeorum custodias,
Armataq; castra Danaorum,
Et equitum uidere turmas.
Conspexi autem duos Aiaces sub eodem tentorio,
Alterum quidem Oilei, alterum Telamonis filium,
Perenne Salaminos decus:
Necnon & Protesilaum assidentem his,
Oblectantes se tessararum
Iactibus multiformibus.
Item Palamedem, quem filius genuit
Neptuni, & Diomedem lusu
Discì se oblectantem.
Iuxta hunc Merionem, Martis

πάλιν ὀρμάσεις οὖν χαλινὸς,
ὥστε κυκλώπων εἰς θυμέλας.
προ. πιστὸς ἦ, φράσας τάδε, πῶς ἔσομαι,
λέγε ἦ, παιδὶ σέθεν, τῇ σῇ τ' ἀλόχῳ;
ἀγ. σφραγῖδα φύλασσ', ἣν ὥστε δέλτῳ
πύλας κομίζεις.
ἴθι· λευκαίνει τόδε φῶς ἤδη
λάμπουσ' ἠώς·
πῦρ τε τεθείππων τᾶς ἀελίου,
σύλλαβε μόχθων.
θνατῶν δ' ὀλβιος εἰς τέλος οὐδείς.
οὐδ' εὐδαίμων·
οὔπω γὰρ ἔφυ τις ἄλυπος.

χορός.

ἔμολον ἀμφὶ παρ' ἀκτίαν
ψάμαθον αὐλίδος ἁλίας,
εὔριπον διὰ χευμάτων
κέλσασα σφόπορθμον
χαλκίδα, πόλιν ἐμὰν πολίπορον·
σ' ἀγχιάλων ὑδάτων τροφὸν,
τᾶς κλεινᾶς ἀρεθούσας,
ἀχαιῶν στρατιὰν ὡς ἴδωμ' αὖ,
ἀχαιῶν τε πλάτας ναυσιπόρους
ἁμιθέων, ὡς ἀπὸ τροίαν ἐλάτοις χιλιόναυσιν,
ἔξαυδᾶν μενέλαον
ἀμέτορι πόσις
φέρουσ', ἀγαμέμνονά τ' ἀτρείδαν
στέλλειν ἀπὸ τᾶν ἑλκάνων,
ἀπ' ἀρώτας δυναστρόφα,
παρὶς ὁ βασιλεὺς ἀμ' ἔλαβεν,
δῶρον τᾶς ἀφροδίτας,
δ' ὤρου τᾶς ἀφροδίτας,
ὅτ' ἀπὸ κρηναίαισι δρόσοις
ἥρα παλλάδι τ' ἔριν ἔριν
μορφᾶς, ἃ κύπρις ἔχων.
πολύθυτον ἦ δὴ ἄλσος ἀρ-
τέμιδος ἤλυθον, ὀρωμένα
φοινίσσουσα παρειὰ' ἐμὰν
αἰδοῖ νεολαίᾳ,
ἀσπίδων ἔρυμα, καὶ κλισίας,
ὅπλοφόρους δαναῶν θέλων
σ' ἵππων ὄχλον τ' ἰδέσθαι.
κατεῖδον ἦ δὴ δύ' αἴαντε σωέδρω,
τὸν οἰλέως, τελαμῶνός τε γόνον,
ἀν σαλαμῖνος στέφανον.
πρωτεσίλαόν τ', ἀπὸ θάκοις
πεσσῶν ἡδομένους μορ-
φᾶσι πολυπλόκοις.
παλαμήδεά θ', ὃν τέκε παῖς ὁ ποσει-
δᾶνος. διομήδεά θ', ἁ-
δυαῖς δόσκοις κεχαρημένον.
παρὰ ἦ μεριόνα ἄρη-

ἄρον

A ὄρον, θαῦμα βροτοῖσι,
τὸν ἀν' νησαίαν τ' ὀρέων
λαφύρα τόνον. ἅμα ἦ νη-
ρέα κάλλιστον ἀχαιῶν·
τὸν ἰσάνεμόν τε ποδοῖν
λαψιφρόδρομον ἀχιλῆα,
τὸν ἀ θέτις τέκε, καὶ
χείρων ὀξὺς ἐπόνασεν,
ἐδὼν ἀγιαλοῖσι
πῶλ τε κροκάλας
δρόμον ἔχοντα σὺν ὅπλοις.
ἅμιλλαν δ' ἐπόνει ποδοῖν
πῶς ἅρμα τέτρωρον
ἡλίου πῶλ νίκας.
ὁ ἦ διφρηλάτας βοᾶτ' δύ-
μηλος φρηπάδας,
ὦ καλίστους εἰδίμαν
χρυσολαμπολάτους σομίοισι πώλους
κάντρῳ θεινομένους. οὗς
μὲν μίσους ζυγίας λευ-
κοίκῳ τριχὶ βαλιοὺς·
τόσδ' ἔξω σειραφόρους
κυτήρεις καμπτοῖσι δρόμων
πυῤῥότριχας, μονό-
χαλα δ' ὑπὸ σφυρὰ
ποικιλλοδ' ὁρμόνας.
οἷς πρὸ ἐπάλλετο
πελείδας σὺν ὅπλοις παρ' ἄντυγα,
καὶ σύριγγας ἁρματέων.
ναῦν δ' εἰς ἀριθμὸν ἤλυθον,
καὶ θεῶν ἀθέσφατον,
τὰν γαμπαιέων ὄψιν ὀμμάσιν
ὡς πλήσαιμι μέλιτον ἀδυνάν.
καὶ κόρας ἦ λῶ
B δεξιὸν πλάτας ἔχων
φθιώτας ὁ μυρμιδόνων ἀρής.
πεντήκοντα ναυσὶ θοαῖς,
χρυσέαις δ' εἰκόσιν
κατ' ἄκραν νηρεΐδες ἔστασαν θεαὶ,
πρύμνης σᾶμ' ἀχιλλέως στρατοῦ.
ἀργείων δὲ τᾶσδ' ἰσήρετμοι
ναῦς, ἔστασαν πτέλας,
ὧν ὁ μηκιστέως σταθμὰ πλάτας
παῖς ὧν πελασ, ὃν τρόφει πατήρ,
καπανεύς τε παῖς
σθένελος. ἀτθίδος δ' ἄγων
ἑξήκοντα ναῦς ὁ θησέως
παῖς, ἑξῆς φαυλόχει, θεὰν
παλλάδ' φ μωνύχοις
ἔχων πρῴρα τοῖσιν ἅρμασιν θεᾶν,
εὔσημόν τε φάσμα ναυβάτας.
ἅν βοιωτῶν δ' ὅπλισμα, ποντίας

Sobolem, miraculum mortalibus,
Et profectum è montosa insula
Laertæ filium.
Nereà quoq; pulcherrimum Græcorum:
Hinc pede uolucri,
Non minus austris pernicem
Achillem, cursu rapidum,
Quem Thetis genuit
Et Chiron educauit.
Vidi illum littoreis in harenis
Armis indutum currere:
Pedum autem cursu cum quadrigis
Certabat, celeritate antici-
pans palmam.
Inter hæc quadrigæ moderator
Eumelus Pheretiades clamabat.
Huic uidi equas pulcherrimas
Auroq; fabrefactis ornatas frenis,
Stimulo ad cursum incitatas:
Has quidem suppositas iugo,
Albis maculosas comis:
Alias extra iugum æqualibus utrinq;
additas catenis,
Obliquis se efferre cursibus,
Ruffis conspicuas pilis:
Porrò cruribus imis ad ungulam
Vario diuersas colore.
Quas Pelides cursu æquabat
In armis, proximus cantho
Et axibus currus.
Pòst uenit ad numerosas naues,
Ingens & inenarrabile spectaculum,
Vt fœmineos oculos
Grata uidendi uoluptate satiarem.
Et dextrum quidem cornu
Phthia Myrmidonum occupabat manus,
Quinquaginta impetuosas naues agitans.
Cæterum aureis imaginibus
In summitate puppium sculptæ stabant deæ Nereides,
Insignia Achillæi militis.
His proximæ stabant Argiuorum
Naues, paribus instructæ remis:
Quas gubernabat Talaus
Mecistei filius, quem alit pater,
Et Capaneo satus
Sthenelus. Dehinc ex Attbide agens
Sexaginta naues Thesei filius,
In ordine stationem tenebat.
Deam autem Palladem uolucribus
Insidentem curribus in puppe
Signum faustum & bene ominatum nautis habebat.
Mox Bœotorum belli apparatum, æquoreas

Quinquaginta naues uidi,
Signis uariè decoratas:
Ipsis autem Cadmus
Aureum habens draconem,
Erat in nauium rostris.
Sed cohorti nauticæ
Præerat Leitus terrigena,
Phocis cui patria tellus.
Locrensium autem pone illas totidem agebat
Naues Oilei filius, nobili
Profectus urbe Throniaca.
At è Cyclopijs profectus Mycenis,
Atrei filius centum naues
Denso refertas milite ducebat.
Vna autem erat Adrastus
Dux, nempe amicus amico,
Vt eam quæ deseruerat domum
Barbaras propter nuptias,
Bello uindicaret Græcia.
Ad hæc Pylo profecti Nestoris
Gerenij uates uidi:
In quarum puppibus signum, Alpheum incolam
Taurino capite effictum erat cernere.
Prope has duodecim classes nauium
Aenianorum aderant: quibus rex Iuneus
Præerat. Inde proximè erant
Elidis principes,
Quos Epeos nominat uniuersus populus:
Hisce imperabat Eurytus.
Post hos albiremem manum
Taphiorum, quibus præerat Meges
Phylei soboles, ducebat,
Relictis Echidnis
Insulis, quæ nautis accessu sunt difficiles.
Aiax autem Salaminis alumnus,
Dextrum cornu
Ad sinistrum coniungebat,
Quibus cominus admouens
Remis impellebat duodecim
Agilimas naues, & ultimus ordinem
Claudit, ut audiui, uidi nauticam
Multitudinem: ut si quis
Contra hanc appulerit
Barbaris machinis,
Haud rediturus sit domum.
Illic itaq; audij, uidiq;
Naualem expeditionem:
Eadem domi audiens, nunc seruo
Memoriam contractorum Græciæ auxiliorum.

πεντήκοντα ναῦς εἶδον, A
σημείοις ποικιλωμένας.
τοῖς δὲ Κάδμος ὁ
χρυσοῦν δράκοντ' ἔχων
ἐμφανῶν ἐρέμβετο.
Λεύκτος δ' ὁ γηγενὴς
ἄρχε ναύταις πρατόν,
φωκίδ' ἀφ' ἁ χθονός.
Λοκροῖς δὲ τοῖσδ' ἴσας ἄγων
ναῦς Οἰλέως τόν, κλυτὰν
θρονιάδ' ἐκλιπὼν πόλιν.
ἐκ Μυκηνίας δὲ τὰς κυκλωπίας,
Ἀτρεῖδης ἀτρέως ἔπεμπε ναυβάτας
ἀσπίδων πρόσπλεως ἄγων.
ἦν δ' ἑκατὸν ἀθροισμένας.
σὺν δ' ἄδραστος ἦν
πάγος, ὡς φίλος φίλῳ,
τᾶς φυγάδας μέλαθρα
βαρβάρων χάριν γάμων
πρᾶξιν ἐλθὰς ὡς λάβοι.
ἐκ Πύλου δὲ νέστορος
γοργοῦς κατεῖδον
πρύμνας, σῆμα ταὐρόπτυν,
ὁρᾶν παρόντων ἀλφεόν.
ἀνιάνων δὲ δώδεκα τόλοι
ναῶν ἦσαν ὧν ἄναξ ἰουνεύς
ἄρχε. πρὸς δ' αὖ τέλας.
ἤλιδος δυνάστορες,
ὃς ἐπειὰς ὀνόμαζε πᾶς λεώς.
Εὔρυτος δ' ἄνασσε τῶνδε.
Λοιπὸν ἡμιπρέτμον δ' ἀρὴ
τάφιον ἡγεῖτο μέγης
ἄνασσε, φυλέως λόχευμα,
τᾶς ἐχίδνας λιπὼν
νήσους, ναυβάταις ἀπροσφόρους.
Αἴας δ' ὁ Σαλαμῖνος γύπτροφος,
δεξιὸν κέρας
πρὸς τὸ λαιὸν ξύναγε.
τοῖς ἐκ πλαίου ξύναγε.
τοῖς ἐκ πλαίου ξύναγε.
δωδεκὰ δίστροφα τάσσει
ναυσὶν, ὡς ἄτιον. καὶ ναυβάταν
εἰδόμαν λεών,
ὅ τις εἰ πρὸς αρμόσει
βαρβάροις βαρίδας,
νόστον ἐκ ἀφίστα.
ἔνθα δ' ἄτιον, εἶδμαν
ναύτιον πόρευμα.
τάδε κατ' οἴκους πλούσια συγκλήτου,
μνήμην σώζομαι στρατεύματος.

ΔΡΑΜΑ

A ΔΡΑΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Πρεσβύτης. Μενέλαος. Ἀγαμέμνων. χορός.

πρε. Μενέλαε, τολμᾶς δεῖν, ἃ σ' ἀ τολμᾶν χρεών.
με. ἄπελθε. λίαν γε πιστὸς εἶ.
πρε. καλόν γέ μοι τὸ νῦν εἶδον ὀνειδίσας.
με. κλαίοις ἄν, εἰ πράσσοις ἃ μὴ πράσσειν σε δεῖ.
πρε. ἀχθῶ σε λῦσαι δέλτου, ἣν ἐγὼ φέρω.
με. ἀδίκως σε φέρειν δεῖ τᾶσιν ἑλλησι κακά.
πρε. ἄλλως ἀμιλλᾶ ταῦτ'. ἄφες ἡ τλῶδ' ἐμοί.
με. οὐκ ἂν μεθείμην. πρε. οὐδ' ἐγὼ ἀφήσομαι.
με. σκήπτρῳ τύχ' ἄρα σὸν καθαιμάξω κάρα.
πρε. ἀλλ' εὐκλεὲς τοι δεκτὸν θνήσκειν ὑπὲρ.
με. μέθες. μακρὸς ἡ δ' ὅλῳ ὦν λέγεις λόγος.
πρε. ὦ δέσποτ', ἀδικούμεθα. σὰς δ' ἀθεσλὰς
ἡ ἁρπάζας ὁδ' ἐκ χερῶν ἐμῶν βίᾳ,
ἀγαμέμνων, οὐδ' ἐν τῇ δίκῃ χρεὼν θέλει.
ἀγ. ἔα, τίς θόρυβος ἐν πύλαισι θορύβου, ἡ λόγων ἀκοσμία;
πρε. ὁ μός, οὐχ ὁ τῶνδε μῦθος, κυριώτερος λέγειν.
ἀγ. σὺ δὲ τί τῷδ' ἐς ὄψιν ἀφῖξαι μενέλεως, βίᾳ τ' ἄγεις;
με. βλέψον εἰς ἡμᾶς, ἵν' ἀρχὰς τῶν λόγων ταύτας λάβω.
ἀγ. μῶν τρόπαιος, ἐκ αὐαιμαλύ
ψω βλέφαρον ἀτρέως γεγώς;
με. τῶνδ' ὁρᾶς δέλτου κακίστων γραμμάτων ὑπηρέτας;
ἀγ. ὁσορῶ. καὶ πρῶτα ταύτας σῶν ἀπέλαβον χερῶν.
με. οὐ πρὶν ἂν δείξω δεινοῖς ἄπασι τὰ γεγραμμένα.
ἀγ. ἢ γὰρ οἶδ' ἃ μή σε καιρὸς εἰδέναι, σίμαν τρ' αὐεῖς;
με. ὡς σ' ἀλγῶν ἀέγ', ἀνοίξας ἃ σὺ κακ' ἐργάσω λάβρα
ἀγ. πῶς ἡ κάλαβες νιν; ὦ θεοί, σῆς ἀναιχμίας φρενός.
με. πεισθεῖσ', σὴν πᾶσ' ἀπ' ἄρτος εἰς στρατὸν μ' ἀφίξε.
ἀγ. τί δ' ἐστὶ τὰμὰ δεῖ φυλάσσειν; ἐκ ἀναιχμίας τόδε;
με. ὅπ τὸ βέλεσθά μ' ἐνιζε. σὸς ἡ δέλος ἐκ ἔφυν.
ἀγ. οὐκ ἀξίνα; τὸν ἐμὸν οἰκεῖν οἶκον οὐκ ἐάσομαι;
με. πλαγία γὰρ φρονεῖς. τὰ μὲν νῦν, —
— τὰ ἡ πάλαι, τάδ' αὖ τίνα.
ἀγ. ἐκκινόμψυσαι. Πονηρὸν γλῶσσ' ἐπίφθονον σοφή.
με. Νῦν δὲ γ' ὁ βέβαιος ἄδικον πῆμα, κὰ σαφὲς φίλοις.
βόλομαι δὲ σ' ἡ ἐλέγξαι, ἡ σὺ μὴ τ' ὀργῆς ὕπο
ἀφρόνεν τὰ λῆθες. οὐκοῦν κατανῶ λίαν σ' ἐγώ.
οἶδ' ὅτ' ἐστὶ δεῖ ἄρχειν δ' ἀναιδεῖς πρὸς ἴλιον,
εἰ δὲ κεῖν μὲν οὐκ ἐθέλω, τοῦ ἡ βόλεσθα δέλω,
ὡς τὰ πεινὸς ἦς, ἁπάσης δεξιᾶς πεσθ' ἰγαίω,
καὶ θύρας ἔχων ἀκλείστους τοῦ θέλοντι δημοῦν,
καὶ δόλος πρόσφορον ἐξῆς τᾶσι. κεἰ μή τις θέλοι,
τοῖς τρόπτοις ζῆν πρὶν ἐᾶσθαι τὸ φιλότιμον ἐκ μέσου;
» κἄτ' ἐπεὶ κατέστης ἀρχὰς, μεταβαλὼν ἄλλος τρόπος,
» τοῖς φίλοισιν ἐκ ἔτ' ἠθάσοις πρὶν, ὡς πρόσθεν, φίλος,
δυαπρόσιτος, ἐσω τε κλείθρων σταθεὶς;—
» — οὐ χρεὼν δ' οὐ χρεὼν,
» τὸν ἀγαθὸν, πρᾶσσοντα μεγάλα, —
» — οὐ τρόπους μεθιστάναι,
» ἀλλὰ καὶ βέβαιον εἶν τότε μάλιστα τοῖς φίλοις,
» ὅτ' ἐν ὠφελεῖν μάλιστα δυνατός ὄν τυγχάνῃ.

ACTVS SECVNDVS.

Senex. Menelaus. Agamemnon. Chorus.

Menelae immania audes, quæ neutiquã audere licet. Sen.
Abi, dominis nimium fidelis es. Me.
Probrum sanè honestum mihi exprobrasti. Sen.
Certè dolens flebis, si, quæ facere non decet, feceris. Me.
Soluere tabulas, quas fero, te non conuenit. Sen.
Neq; ferre cunctis Græcis te decet malum. Me.
Contendis hæc frustra: quin hasce dimittas mihi. Sen.
Me. Haud tibi dimisero. Sen. Sed nec ego remisero.
Sceptro autem tibi mox cruentabo caput. Me.
Sed pulchrum est herorum gratia mortem obire. Sen.
Omitte. prolixos homo seruus hic fundis sermones. Me.
O here, uim patimur. tuas literas Sen.
Hic ui extorsit meis ex manibus,
O Agamemnon, nec æqui aut boni rationem habet.
Hem quid tumulti in foribus? quæ uerborum comicia? Ag.
Meo potius, non huius, sermone res dici debet. (bis? Sen.
Cæterum Menelae, quid iurgij cũ hoc habes? cur ui tra Ag.
Aspice in nos, ut hoc sumam mihi sermonis auspicium. Me.
Num formidolosus, non aperiam Ag.
In te oculos Atreo satus?
Hasce num tabulas uides scripti ministras pessimi? Me.
Video. sed quamprimùm has tuis dimitte è manibus. Ag.
Nõ prius, q̃, q̃d intus scriptũ, omnib. Danais ostẽdero. Me.
Itane scis quæ te scire nõ cõuenit, idq; refractis sigillis? Ag.
Aperiẽs ego literas, ut te eorũ quæ clãculũ patrasti pu- Me.
Vbi has nactus es? ô dij, impudentiã mentis. (deret. Ag.
Dum expecto tuã filiã, num ad exercitum aduenirет. Me.
Sed quid tua referebat meas res obseruare, nõ hoc impu Ag.
Volũtas me sic impulit. neq;, n. tuo seruus sum. (dẽtis est? Me.
Non indigna hæc? propriam domũ administrare nõ si- Ag.
Varia & obliqua sentis: nunc quidem illud, (nar? Me.
Dudum aliud, mox rursus aliud.
Magnificè loqueris. Inuidiosum malũ lingua docta est. Ag.
Res iniqua est, mens non fida, nec manifesta amicis. Me.
Te omnino conuincam, modò propter iracundiam
Verum ne auersẽris. Non ego te admodum laudauero.
Scis cum studebas fieri dux Græcorum ad Ilium,
Etsi uideri nolebas, tamen ibi tua tota mens erat,
Quàm submissus eras, omnem præhensando dexterãs
Et fores habens patentes culibet popularium,
Ac salutans omnes ordine, etiam si quis noluisset,
His nimirũ moribus quæritãs honorẽ mercari è medio?
Vbi uerò imperio potitus es, statim cõmutatis moribus "
Amicis prioribus nõ ut antè solebas te amicũ exhibes, "
Quippe aditu difficilis, abditusq; delitens in ædibus. "
Sed non decorum est, nec decet "
Probum uirũ, cum splendidos euectus est ad honores, "
Mores commutare. "
Sed tùm maximè amicis esse firmum conuenit, "
Quando iuuare potest iam rebus lætis auctior. "

Hæc tibi primùm opprobrauì, primùm ubi
experior malum.
Deinde ut in Aulin uenisti, omnisq; tecũ Græcorũ exerci-
Nullus eras, sed licò prospero cursu maris destitutus, (tus,
Aduerso diuorũ cõsternaris numine. Interea Græci (lide.
Annunciabũt classem dimittendã, nec laborẽ terendũ in Au
Quàm cõtemptũ nomẽ habuisses, qualis item consternatio
Te occupasset, nisi mille dum imperas nauibus,
Priami campos armato impleuisses milite.
Cum me in consilium adhibebas: Quid faciam?
Quam reperiam uiam?
Ne motus imperio, famæ perderes decus?
Post ubi Calchas inter sacra dixit: tuam filiam Dianæ
Immolandam esse, & fore tum Græcis nauigandi copiam:
Ipse gauisus animo,
Lubens te immolaturum filiam polliceris, ac uolens,
Non coactus, ne hoc dixeris: mittis nunciũ ad uxorẽ tuam,
Filiam tuã ut huc emandet, hoc sub prætextu, ceu nuptui sit
Mox mutato cõsilio, aliã mittis epistolã, (danda Achilli.
Ne sis occisor dirus tuæ filiæ.
Sed age, ipsius hic æther est, qui ista de te audijt.
„ Nimirum hoc innumeris usuenit mortalibus,
„ In negocijs gerendis, ut dũ adsequantur, elaborant strenuè,
„ Deinde excedunt turpiter: idq; partim stulto uulgi iudicio,
„ Partim suo merito, quãdo nõ satis ualent rem tueri publicã.
In primis autem nunc infœlicis Græciæ doleo uicem,
Quæ quid insigne patrare uolens in uiles barbaros,
Ipsis iam risum mouebit propter te & tuam filiam.
„ Neminem ego rei et officij gratia terræ crearim præsidem,
„ Neq; militiæ ducem: Imperatorem sagaci mente conuenit
„ Esse præditũ. Quippe princeps ille, quisquis præeminet pru
„ Cho. Res dira est, fratres inter se uerbis altercarier. (dẽtia.
„ Verbis, si quando ipsis lis aut contentio inciderit. (los
Ag. Bene cõtrà tibi uolo maledicere, idq; paucis, ne cui ocu-
Ad impudentiam inclinare uidear. sed agam modestius
„ Vt qui frater meus sis. Vir enim improbus uereri non solet.
Dic quid immane spires, cruentos habens oculos?
Quis te iniuria afficit? cuius rei indiges? An cubilia
Concupiscis coniugis clara recuperare?
Tibi hoc haud queam præstare. Quæ enim habent mala,
Horum ipse autor es. An igitur ego id quod nõ cõmisi luam?
Aut te'ne mordet ambitio mea? Sed in amplexibus
Formosam coniugem concupiscis tenere, neglecto æquo
„ Et honesto? Prauì uiri prauæ quoq; sunt uoluptates.
Ego quòd antehac ista non sano perpenderim consilio,
Tibi insanio? an uerò tu potius, qui malo leuatus connubio,
Ipsum repetere uelis, cùm deus res tibi bene fortunauerit?
Sed malè iurarunt Tyndarea fœdera, improbi,
Nuptijsq; imminentes procìat ipsa spes (ut arbitror) dea
Magis hoc effecit, quàm tu, aut uirtus tua.
Quos nunc cogens bellũ auspicare. Scies autẽ opinor men
Vecordia, prauè inita, uiq; adacta fœdera. (tis

ταῦτα μὲν σοὶ πρῶτ' ἐπῆλθον, ἵνα σε — πρῶθ' εὕρω κακόν.
ὡσδ' ἐς αὖλιν ἦλθες αὖθις. χ' ὡ πανελλήνων στρατὸς, ὀλοὼ δὴ, ἀλλ' ἐπλήσατο τῇ τύχῃ τῇ τῶν θεῶν, θεᾶς πομπῆς παυίζων. δαναΐδαι δ' ἀφίγαν ναῦς δι' ἄγγελον, μάτην ἢ μὴ πονῶν γὼ αὐλίδι.
ὡς δ' ἄνολβον εἶχες ὄνομα, σύγχυσίν τε, μὴ νεῶν χιλίων ἀρχὼν, στείλαι τε — ποθ' ἵμερος σὸς;
κἀμὲ πρὸς ἐμπλήσας δορός; κἀμὲ πρὸς καλεῖς, τί δρᾶσω; τίνα — ἢ πόρον εὕρω πόθεν,
ὥστε μὴ σ' ὀργῶντα σ' ἀρχᾶς, ἀπολέσαι κακὸν πλίον; κἄτ' ἐπεὶ κάλχας γὼ ἱερῶν εἶπε σὴν θύσαι κόρην ἀρτέμιδι, καὶ πλοῦν ἔσεσθαι δαναΐδαις, — — ἥδεως φρονῶν,
ἄσμενος θυσειν τοῦσης παῖδα. ἢ τὸ μὲν πεις ἐκὼν, ὁ δὲ μὴ ξῶν λέγῃς, σὺ δ' ἁμαρτῇ, πᾶσ' ἀσὴν δοῦρ' ἀφεσέλειν, ἀχιλλεῖ πρόφασιν ὡς γαμεῖν. κἄθ' ὑποσρέψας λέλεσαι, μεταβαλὼν ἄλλας γράφς φονεὺς δὲ κἀπὶ θυγατὸς σῆς ἔσῃ μάλιστ' γε. (φάς,
ὅτ', αὐτὸς δεῖν αὖθις, ὁ πάσ' ἥκεσθαι σέθεν.
μυρίοι δὲ τοι πεπόνθασ' αὐτὸ πῶς τὰ πράγματα, ἐκπονοῦσ' ἔχοντες, εἶτα δ' ἠξεχώρησαν κακῶς.
τὰ μὲν τὸν γνώμας πολιτῶν ἀσωιέντα, τάδ' φίδικως ἀδύνατοι γιγνῶτες αὐτοὶ δι' ἀφυλάξασθαι πόλιν.
ἑλλάδ' μαλιστ' ἔγωγε δὴ παλαιπόρα σφῶν, ἃ θέλασα δραῶ τι κεδνὸν βαρβάρους, οὓς ὀδίγας, καταγελῶντας ἠκούσει δι' σε, ἢ τὸν σὸν κόρῃ.
μηδὲν' αὖ χρείας ἕνεκα πρὸς τὸν θέμιν χθονὸς, μηδ' ὅπλων ἄρχοντα. νομῶν χρὴ τ' στρατηλάτην ἔχειν πόλεως. ὡς ἄρχων αὐτὸς πᾶς ξυνέσειν ἢν ἔχῃ τύχη.
δεινὸν, κατὰ γνῶσιν γίνεσθαι λόγος, μάχας θ', ὅταν ποτ' ἐμπέσωσιν ἐς δῆρν.
βούλομαί σ' ἐπεῖν κακῶς εὐθραχέα, μὴ λίαν αὖ ὦ ἀν βλέφαρα πρὸς ἰδαῖς ἀτασῶν, ἀλλὰ σωφρονέσερος ὡς ἀδελφὸν ὄντ' αὐτὸς ἀχρὸς, ἀδ' ἐῶ δ' ὀλῶ.
εἰπέ μοι τί δεινὰ φυσᾶς, αἱματηρὸν ὄμμ' ἔχων; τίς ἀδικῶσε; τοῦ κέχρησαι; λέκτρ' — δρᾶς γ' χρῆσα λαβεῖν;
ἢ ἔχεμ' αὖ σοι πρᾶγμ' ἐν. ὦμ γὰρ ἐκπίσω κακῶς, ἔρχεσ. εἶτ' ἐγὼ δίκλω δ' ὠσω κακῶν, ὁ μὴ σφαλεῖς;
ἢ δάκνει σε τὸ φιλότιμον τὸ μόν; ἀλλ' γὼ ἀγκάλας δυπερεπῆ γ' ωαῖνα χρῄζεις, τὸ λελογισμένον πρέῃς, καὶ τὸ καλὸν, ἔχειν; πονηρὸν φῶτος ἡδυνὰ κακά.
εἰ δ' ἐγὼ γνῶς πρόδοφν, ἢ εὖ μετεπέθλω δύβολίς, μάνομαι; σὺ μᾶλλον, ὅστις ἀρπλέῖας κακὸν λέχος, ἀνὰ λαβεῖν θέλεις, θεῦ σοι τὸν τύχω δεδυτ' εὖ.
ὄμοσαν τὸν τῶν δ' ἀρέων ὅρκον οἱ κακόφρονες φιλόγαμοι μνησῆρες. ἢ δὲ γ' ἐλπὶς, δίμαι μὲν, θεὸς ἠξέπς αἷρν αὐτὸ μᾶλλον, ἢ σὺ, καὶ τὸ σὸν δῆν.
ὃς λαβὼν σρατὸν γ'. οἶμαι δ' ἔσῃ μοείας φρεῶν οὖν κακῶς πεφυκὼς ὅρκος, ἢ σωιωαγκασμένος.

ταῦμὲ

A τὰμὰ δ' ἐκ ἀρκῆρῶν' γὼ τέκνα, ἢ τὸ σὸν μὲν εὖ πρᾶξα δίκης ἔστι κακίσης δυνίδ' πιμωρία.
ἐμὲ δὲ σωτῆρεσι νύκτες ἡμέρας τε δ' κηρύσις, ἄνομα δρῶν τα, κὰ δίκαια παῖδ' ας, ὃς ἐγένομεν.
ταῦτά σι βραχέα λέλεκται, καὶ σαφῆ, καὶ ῥᾴδια.
„ εἰ μὴ βόλει φρονῶν εὖ, τὰμ' ἐγὼ θήσω καλῶς.
„ Χο. οὐδ' κῦ διάφορα τ' πάρ' λελεγμένων
„ μύθων καλῶς δ' ἔχει, φέδ' ἐδεα τέκνων.
με. αἰ, αἰ, φίλυς ἄρ' ἐχὶ πεπῆμεν τάλας.
ἀγ. εἰ εὖν φίλυς γ' μὴ θέλεις ἀρμεῖν.
με. δέξεις δὲ τῶ μοι πατρὸς ἐκ πιστοῦ γεγὼς;
ἀγ. σωφρονῶν φρονεῖν σι βόλομ', ἀλλ' ὁ σωνοσεῖν.
με. ἰὸ πόνον ἀλγεῖν τοῖς φίλοισι χρὴ φίλυς.
ἀγ. εὖ δρᾶν τὴν κάλει μ', ἀλλὰ μὴ λυπῶν ἐμέ.
με. οὐκ ἀρα δικῆ σι τάδ' πονεῖν σὺν ἐλλάδι;
ἀγ. ἐλεῖ ἢ σὺν σι ἢ θεὸν νοσεῖ πινα.
με. σκῆπτρῳ ναῦν αὐχῶς, σὸν κασίγνητον πόδ' ός.
B ἐγὼ δ' ἐπ' ἄλλας εἶμι μηχανὰς ἔνας, φίλυς τ' ἐπ' ἄλλους. ἄγ. ὦ πανελλήνων ἄναξ ἀγάμεμνον, ἥκω πᾶδ' ἄ σι τὸν σὸν ἄγων, ἣν Κλυταιμνήσεω ὠνόμασας ποτ' φ' ὑμοῖς.
μήτηρ δ' ὁμαρτεῖ, σῆς πλυταμνήστρας δ' ἔμας, καὶ πᾶς ὀρέσης, ὅσε πρόφθεῖς ἰδὼν, χρόνου παλαιὸν δωμάτων ἐκδηλος ὤν.
ἀλλ' ὡς μακραὶ ἔτεινον, σύρον τὸν παρὰ κρηνῶν ἀνὰ ψύχοι θηλύ πωμ βάσιν, αὐτοί τε πῶλοί γ', εἰς ἢ λειμῶνα χλόῃ καθεῦδν αὐτὰς, ὡς βορᾶς γ' ὑσεσάσο.
ἐγὼ ἢ πρόσβαμ' σῆς πρᾶσκοῦς χάριν ἥκω· πεπυσται γὰρ σρατός. τάχεια ἢ δίκρε φῆμι, παῖδ' α σὴν ἀφιγμένην.
πᾶς δ' εἰς θέαν ὅμιλ' ὀρχεῖ δρόμῳ,
„ σὴν παῖδ' ὅπως ἴδωσιν. ὅδ' οὐδ' κάμνοντες,
„ φ' πᾶσι κλεινοί, καὶ πρίβλεπτοι βροτοῖς.
C λέγεσι δ', ὑμένιός τις, ἢ τί πεῖσθε τα, ἢ πόθον ἔχων θυγατρὸς ἀγαμέμνων ἄναξ, ἐνόμισε παῖδα; ἢν δ' ἀν ἥκεσας τάδ', ἀρτέμιδι πεπελίζε σι τὴν νεανίδα αὐλίδ' αὐάσιν. τίς νιν ἄξει τί ποτε; ἀλλ' ἔα. τὰ τί ὅσι δ' ἀγῶν κακῶ.
σεφανοῦδε κρᾶτα. καὶ σὺ μνήλεως ἄναξ, ὑμέναιον δύτρεπε. καὶ ἢ σέγας λωτὸς ὀδόσω, καὶ ποδῶν ἔσω κτύπ'.
φῶς γὰρ τόδ' ἥκει μακάριον τῇ πόθεν ὁ.
ἀγ. ἐπάνεσ· ἀλλὰ σέχε δωμάτων ἔσω. τάδ' ἄλλ', ἰόσσι δὴ τύχης ἔστα καλῶς.
οἴ μοι, τί φῶ δύσλιος; ἀῦξομκι σέθεν.
ἐς οἶ' αὐάγκης ζύγματ' ἐμπεπῴκαμεν.
ἔπαῖλθε δ' αἷμον, ὥσε δῶν ὀφιτμάτων πολλῶν γνῶεσθαι τ' ἐμῶν ὀφῶ τρ'.
„ ἢ δυσγνῶφα δ' ὡς ἐχὶ τ' χρήσιμον·
„ καὶ γὰρ δακρῦσαι ῥᾳδίως αὐτοῖς ἔχει,

Meos uerò liberos non occidã. At tuo scilicet cõmodo
Vltra fas & bonũ de tua pessima coniuge uindicta fiet.
Ego noctesq; diesq; lachrimis contabuero,
Inique si quid et cõtra ius in meos liberos perpetrauero,
Quos genui hæc tibi breui dicta fũt, et plana et facilia.
Sin aũt nõ uelis rectè sapere, mea tamẽ ego benè statuã.
Cho. Diuersus hic sermo est, ab eo qui prius
Dictus est. Id uerò probè monẽt, uim abstinendã à libe
Me. Eheu, amicos nullos amplius habeo miser. (ris.
Ag. Habes qui sint amici, si uelis perdere.
Me. Vbi ostendes, te mihi patre communi satum?
Ag. Te cum sapere, non furere uolo.
Me. Mutuò tamen dolere cum amicis conuenit. “
Ag. Tum accerse me, cum iuuare uis, nõ lædere. (cia?
Me. An nõ uidetur tibi is labor subeundus unà cũ Græ
A. Imò Græcia tecũ suscipit, nescio quo lymphata deo.
Me. Sceptro fastuosus es, deserto fratre tuo.
Ego uerò me ad alias conferam machinas,
Alios q; amicos. NVNC. O rex omnium Græcorũ
Agamemnon, adsum tuam mecum adducens filiam
Iphigeniam, quam pridem uocasti in ædibus.
Mater autem cõsequitur, tua coniunx Clytæmnestra,
Et filius Orestes, ut horum conspectu deleteris,
Qui diu iam procul à tuis abes penatibus.
Sed quòd uiam longam peregerint apud Eurytum
Fontem respirant à graui labore itineris,
Ipsæq; iugales, quas in uirentes pratorum herbas
Misimus, ut se reficiant pabulo.
Ego uerò præcursor, ut te præparares monens,
Adsum. rescuit enim exercitus. Velox fama
Iam dispersit, tuam aduenisse filiam,
Totaq; ad spectaculum turba prorupit cursu,
Vt tuam uideant filiam. ut inter mortales “
Solent beati & inclyti & spectabiles haberi. “
Dicunt autem, num quæ nuptiæ? quid rei agitur?
An desiderio filiæ tactus Agamemnon rex
Huc accersiuit uirginẽ? Ab alijs autem hæc audiuisses;
Dianæ initiant iuuenculam
Reginæ Audidis: uerùm quis ipsam ducet?
Sed age. quod ad te pertinet, primus deliba calathos,
Redimite tempora sertis, & tu ô rex Menelae
Hymenæum institue in ædibus,
Perstrepet tibia, sit pulsus pedum,
Nam faustus iste uirgini illuxit dies.
Ag. Probè factum. Sed intrò te recipito:
Cætera prosperante fortuna, cedent bene.
Hei mihi, quid dicam miser? (ut abs te summam initium)
In qualia necessitatis iuga incidimus.
Anteuertit me fortuna, measq; technas
Sua longè callidior uicit astutia.
Generis autẽ obscuritas, ut quiddam commodũ habet: “
Nam ipsis lachrimas profundere facilè licet, “

» Miseráq; loqui. ei autem qui illustri loco natus,
» Hæc omnia non item licent. Arbitrum quippe
» Vitæ habemus populum, & seruimus multitudini.
Ego quidem lachrimas effundere reuereor:
Rursus non lachrimare dispudet miserum,
In maximas demersum clades:
Vt ista sinam, quid dicam ad meam coniugem?
Quomodo accipiam? quo' ue ore intuear?
Etenim me his malis submersit, in quibus nunc uersor,
Non uocata ueniens: cæterum non temerè
Filiæ comes est profecta huc, ut nuptias celebret,
Et quæ habet charißima elocet: qua in re me deprehen-
Rursum infelicis uirginis (qd dico uirginis, (det pfidũ.
Quam mox ipse ducet Tartarus?)
Vt miseritum est. hisce mihi supplicem fore arbitror:
O' pater, occides me? tales ipse nuptias
Celebres, & quicunq; alius tibi amicus est.
Item præsens Orestes hæc opplorabit mihi,
Non scita, sed scienter, quippe adhuc infans est:
Ae, Ae, quam perdidit me potitus nuptijs
Helenæ, Priamo satus Paris, qui me hisce affecit malis.
Cho. Et ego misericordia tactus sum, ut mulierẽ decet hospi
Malis tyrannorum ingemiscere. (tam
Me. Frater, da mihi, ut tuam contingam dexteram.
Ag. Do: tua enim uictoria est, sed ego sum miser.
Me. Per Pelopen iuro, qui pater mei patris,
Ac tui dictus est. perq; genitorem Atreum,
Proloquar apertè penetrali pectoris ex intimo,
Nihil fuci affingens, sed id quod sentio.
Ego te conspicatus lachrimas profundere,
Animo concussus sum: & uicißim oculos rigaui lachri-
Atq; omnino priore me exui sententia. (mis,
Nõ amplius in te sum ferox, sed in eandẽ tecũ eo senten
Hortorq; te, ne tuam occidas filiam, (tiam,
» Neq; meas tuis rebus anteferas. Non enim iustũ puto,
» Te dolere, & me lætari rebus prosperis:
Tuosq; uita orbari, & meos superaurauescier.
Quid enim mihi uolo? non potiri queam
Præclaris cõnubijs, si sit cõnubiorum aliqua cupiditas?
An uerò perdito fratre (quod me neutiquam decet)
Helenam præoptem, malum boni loco?
Incogitans, ac iuuenili temeritate antè fui, (perimere.
Nunc rem propius considerans, uidi quale erat liberos
Præterea quoq; me subijt miseræ puellæ miseratio,
Dum attentius cognationem nostram reputo,
Quæ nostrorũ connubiorum gratia immolanda erat.
Sed quid rei cum Helena tuæ est uirgini?
Dimissus abeat Aulide hinc exercitus.
Tu uerò parce oculos tingere lachrimis
Frater, simulq; & me ad lachrimas impellere.
Sin autem qua cura uaticinij sit tibi de tua filia,
Nihil hoc ad me pertinet. tibi transscribo meas partes.

ἀνολβά τ' ἐπεῖν. ὦ δὲ γυναίῳ φύσιν, A
ἅπαντ' ἃ ταῦτα. πῶς ἀτίω γε τὸ βίον "
τὸν δίκαιον ἔχομεν, τῷ δ' ὄχλῳ δ' ἀλδόμεν. "
ἐγὼ γὰρ ἐκβαλεῖν μὲν αἰδ' ὄμαι δάκρυ.
ἢ μὴ δ' ἀπρῦσαι δ' αὖτις αἰδ' ὄμαι τάλας,
εἰς τὰς μεγίστας συμφορὰς ἀφιγμένον.
εἶεν, τί φήσω πρὸς δάκμαρτα τὼ ἐμώ;
πῶς δ' ἐξομαί νιν; ποῖον ὄμμα συμβαλῶ;
καὶ γὰρ μ' ἀπώλεσ' ἢδη κακοῖς, ἃ μοι παρῆν,
ἐλθοῦσ' ἄκλητον. εἰκότως δ' ἄμ' ἕπετο
θυγατρὶ νυμφεύσαι, καὶ τὰ φίλτατα
δώσουσ', ἵν' ἡμᾶς ὄντας εὐρήσει κακούς.
τί δ' αὖ τάλαιναν παῖδ' ἐμὸν, τί παῖδ' ἐμόν;
ἄδης νιν ὡς ἔοικε νυμφεύσῃ τάχα.
ὡς ἱκέτ' ἐλθοῦσ' αἰτῶ γὰρ νιν ἱκετεύσαι τάδε·
ὦ πάτερ, ἀπκτενεῖς με; πότερον γάμους
γήμειας αὐτὸς, κ' ὡς τις ἔστι σοι φίλος.
παῖς δ' Ὀρέστης ἐγγὺς αὐτοῦ τυγχάνει, B
οὐ σωφρονῶν σωφρόνως ἔτι γὰρ ὄδε νήπιος·
αἰ αἰ, τὸν ἑλένης ὡς μ' ἀπώλεσεν γάμον
γήμας ὁ Πρίαμου παῖς, ὃς μ' ἔργασται τάδε.
χο. κἀγὼ κατῴκτειρ', ὡς γυναῖκα δεῖ ξένῳ
τὼ τυράννων συμφορᾶς κατασχεῖν.
με. ἀδελφὲ, δός μοι δεξιᾶς σῆς θιγεῖν.
ἀγ. δίδωμι σόν σῆ τὸ πρᾶτον, ἄθλιος δ' ἐγώ.
με. ὤλετο κατόμνυμ', ὃς πατὴρ τοῦμὸ πατρὸς,
τοῦ σ' τ' ἐκλίπη, τὸν τεκόντα τ' ἀτρέα,
ἢ μὲν δρᾶν σε τὰς καρδίας ἀφῶν,
καὶ μὴ πίστεις μηδ' ἐν, ἀλλ' ὅσον φρονῶ.
ἐγὼ σ' ἀπ' ὄσσων ἐκβαλόντ' ἐδῶν δάκρυ,
ὤκτειρα, καὶ τὸς αὖ ταφῆκά σοι πάλιν,
καὶ τ' παλαιῶν ἐξαφίεμαι λόγων,
οὐκ εἰς σὲ ἀδυνός, εἶμι δ' οὐπρὶν εἰ σὺ νῦν.
καί σοι παῦναι, μήτ' ἀπκτείνειν τέκνον,
μήτ' αὐτελέσθαι τὸμόν. Οὐ γὰρ ἐν δίκῃ, C
σὲ μὲν σφάζειν, τὰμὰ δ' ἥδεως ἔχειν·
θνήσκειν τε σὺν σοὶ, σὺν δ' ἐμοὶ ὁρᾶν φάος.
τί βούλομαι γὰρ; οὐ γάμος ἐξαιρέτος
ἄλλους λάβοιμ' ἄν, εἰ γάμων ἐμείρομαι;
ἀλλ' ἀπολέσας ἀδελφὸν, ὃν μ' ἥκιστ' ἐχρῆν,
ἐλφίν ἕλωμαι, τὸ κακὸν αὐτὶ τἀγαθοῦ;
ἄφρων, νέος τ' ὢν πρίν. τὰ πράγματα δ' ἐγγύθεν
σκοπῶν, ἐσῄδειν, οἷον ὢν κτείνειν τέκνα.
ἄλλως τέ μ' ἔλεος ἕλει παλαιπώρου κόρης
εἰσῆλθε, συγγένειαν γνωσμένῳ,
ἣ τ' ἐμῶν ἕνεκα θύεσθαι γάμων
μέλλει. τί δ' ἑλένης ἤθεσιν τῇ σῇ μέτα;
ἴτω στρατὸς Αὐλυθεῖσ' ἐξ αὐλίδος.
σὺ δ' ὄμμα τάσσαι δακρύοις τ' ἐγγυᾶν τὸ σόν
ἀδελφὲ, κἀμὲ παρακαλῶν εἰς δάκρυα.
εἰ δὲ τι κόρης σῆς θεσφάτων μέτεσι σοι,
μή μοι μετέστω· σοὶ νέμω τὸμὸν μέρος.

ἀλλ'

Ἀ ἀλλ' εἰς μεταβολὰς ἦλθον ἀφ' λεινῶν λόγων,
εἰκὸς τὸ πονθ' ὁ ὁμόθεν τὸ φυτόν·
» σφῷν, μετὰ πεῖθ', αὐξῆς ὁ κακὸς τρόπος
ποιοῖς, χρῆσθαι τοῖσι βελτίσοις ἀεί.
χο. γυναῖ' ἔλεξας, ταυτάλου τε τοῦ δίος
πρέποντα. πεφύκασ' ἀ κατασχύεις σέθεν.
ἀγ. αἰνῶ σε, μενέλαε, ὅτι πᾶσ' γνώμην ἐμοῦ
ἐπείθου κἀς ὀρθῶς αὖν λόγους, σὲ τ' ἀξίως.
» με. ταραχὴ γ' ἀδελφῶν τις δι' ὀρθῶτα γίγνεται,
» πλεονεξίαν τε δωμάτων. ἀπέπτυσα
» τοιαύδε συγγένειαν ἀλλήλων πικρά.
ἀγ. ἀλλ' ἤκομεν γὰρ εἰς ἀνάγκαιας τύχας,
θυγατρὸς αἱματηρὸν ἐκπρᾶξαι φόνον.
με. πῶς; τις δ' ἀναγκάσει σε τοῦ γε σὸν κτανεῖν;
» ἀγ. ἅπας ἀχαιῶν σύλλογος στρατεύματος.
με. ἐκ, εἴ νιν εἰς ἀργος γ' ἀπελεῖς πάλιν.
ἀγ. λέλοιπε τοῦτ' οὐ· ἀλλ' ἐκεῖν' ὁ λύμαι.
Β με. τὸ ποῖον; ὅτοι χρὴ λίαν ταρβεῖν ὄχλον.
ἀγ. κάλχας δρᾶ μαντεύματ' ἀργείων στρατῷ.
με. ἐκ, ἢν θάνῃ γε πρὸ ὁδε. ὄρφνο δ' ἄνομαρίς.
» ἀγ. ὁ μαντικὸν πᾶν ἀπόρμα, φιλότιμον κακόν.
με. κοὐδ' ἐν γ' ἄχρηστον, ἐδὲ χρήσιμον πέφυ.
ἀγ. ἐκεῖνο δ' ὃ δ' ἐδυκας, ὅ μ' εἰσέρχεται;
με. ἢ μὴ σὺ φράζεις, ὡς ὑποπλάβοιμεν λόγον;
ἀγ. τὸ σισύφειον ἀπόρμα πάντ' οἶδεν τάδε.
με. ἐκ ἐς, ὀδυσεύς ὅ, τι σε κἀμὲ πημανεῖ.
ἀγ. ποικίλος ἀεὶ τέφυκε, τοῦ γ' ὄχλου μέτα.
» με. φιλοτιμίᾳ μὲν γὲ ἔχεται, λεινῷ κακῷ.
ἀγ. ἐπιφαῖν δίκαι σαυτ' ἐν ἀργείοις μέσοις,
λέξαι ἃ κάλχας θεσπεσ' ἐξηγήσατο,
κἀμ' ὡς ὑπέστην θύμα, κἄτα φύσεσθαι
ἀρτέμιδι θύσιμ. ὃς ξυναρπάσας στρατὸν,
σὲ κἀμ' ἀκρτείναντας ἀργείοις, κόρῃ
σφάξαι κελεύσῃ. κἂν πρὸς ἀργος ἐκφύγω,
Ε ἐλθόντες αὐτοῖς τείχεσιν κυκλωπίοις
ξυναρπάσουσι, καὶ κατασκάψουσι γῆν.
τοιοῦτα τἀμὰ πήματ'. ὦ τάλας ἐγώ,
ὡς ἐπόρημαι πρὸς θεῶν τὰ νῦν τάδε.
ἐν μοι φύλαξον μενέλεως, αὐτὰ στρατὸν
ἐλθὼν, ὅπως ἂν μὴ κλυταιμνήστρα τάδε
μάθῃ, πρὶν ἄλλη πᾶσ' ἐμοὶ πεθεῖν λαβεῖν,
ὡς ἐπ' ἐλαχίστοις σλαπρύοις πέφυκα κακῶς.
ὑμεῖς τε σιγῶν ἐξαίρα φυλάσσετε.

χορός.

» μάκαρες, οἱ μετρίας θεῶν,
» μετά τε σωφροσύνας μετέχομ
» λέκτρων ἀφροδίτας,
» γαλανείᾳ χρησάμενοι,
μανόμενν οἰστρῳ ἄλλι δὴ
δίδυμ' ὀρνις χρυσοπόμας
πάρ' ὑπτείνεται χαρείτων,
ὃ ἐπ' δυαίωνι πότμῳ,

Sed quòd in contraria abeam mutatus ab acerbioribus
Sermonibus, id decenter facio: dum eodem patre satum
Benevolè prosequens, priore cõsilio destiti. Quãdo uiri "
Non improbi munus sit, uti semper optimis. "
Cho. Generosa dixisti, Tantaloq; louis sobole
Non indigna, nec tuos maiores dedecoras.
Ag. Laudo te Menelae, quòd præter meam opinionem
Rectè subieceris rationes tuas, ut te dignum erat.
Men. Sæpe tumultus ex cupiditate inter fratres oritur, "
Aut è domus affectata opulentia. "
Huiusmodi germanitatẽ mutuò amaram ego execror. "
Ag. Sed nos fati quædam necessitas
Illigat, ut mactem cruenta cæde filiam.
Me. Quo pacto? quis te ut perimas natam adiget?
Ag. Vniuersæ Græcorum exercitus copiæ.
Me. Non, si rursus ad Argos ipsam remiseris.
Ag. Fefellero hic, sed istic non fefellero.
Me. Quale hoc? timere non decet turbam nimis. "
Ag. Calchas sparget respõsa in Græcorum exercitũ.
Me. Non, si prius occidat, id quod est perfacile.
Ag. Omne genus uatum gloriæ est auidum malum. "
Me. At nihil habet neq; utile, neq; inutile.
Ag. Illud uerò non metuis, quod mihi in mentem uenit?
Me. Quomodo ego animi conceptus, nisi expresseris,
Ag. Cuncta hæc nouit Sisyphi genus. (conijciam?
Me. Nihil est quod Vlysses aut mihi, aut tibi noceat.
Ag. Is semper uarius est, & multitudini studet.
Me. Ambitione nempe illigatur, pestilenti malo. "
Ag. Proinde existima ipsum nũc stantẽ inter Argiuos,
Dicere, quæ Calchas diuinitùs responsa protulit,
Et ut receperim uictimam Dianæ immolaturum,
Et postea promissum negem. is mox concitatis copijs,
Argiuos, ubi me & te interfecerint, mactare filiam
Iubebit. Sin autem ad Argos profugero,
Aderunt & ipsi, & me simul cum mœnibus Cyclopicis
Euertent, & terram populabuntur.
Hæc quidem mea sunt infortunia. ô me miserum,
Vt perplexus per deos præsentibus illigor malis.
Vnum mihi serua Menelae, cum adis Græcorũ copias,
Ne hæc Clytæmnestra antè resciscat,
Quàm meam filiam mactatam ad Plutonem demisero:
Vt lachrimis quàm paucissimis miser siem.
Ac uos etiam hospitæ seruate silentium.

CHORVS.

Felices, quibus commodos "
Et castos nancisci obtigit "
Deæ Veneris thalamos: "
Vt tranquilla uita semper fruantur, "
Calentes amabili furore, quum
Aureo pulcher crine Cupido
Geminos intendit arcus gratiarum.
Quorum alter quidem præstat fœlicem æui sortem,

Alter

Alter confusum uitæ modum. τόδ' ἤδη συγχύσει βιοτᾶς. A
Hunc ego auersor, deprecorq; ἀπωθέπω νιν ἀμετρῶν
A' nostris Cypri formosissima thalamis, πύπερι κάλλιστα θαλάμων.
„ Sit modesta mihi formæ εἴη δέ μοι μετρία μὲν "
„ Gratia, sint amores liciti, χάρις, πόθοι δ' ὅσοι. "
„ Contingat usus Veneris: κοὐ μετέχοιμι τᾶς ἀφροδίτας,
„ Nimiam uerò & immodicam abominor. πολλὰν τ' ἀρθέμαν.
„ Diuersa sunt mortalium ingenia, διάφοροι ἦ φύσεις βροτῶν, "
„ Diuersi etiam mores: atqui rectus διάτροποι ἦ τρόποις. ὁ δ' ὀρθός, "
„ Et integer semper bonis & similis sui. ἐσθλὸν ἀφὲς αἰέι. "
„ Casta uerò & recta educatio προφαί θ' αἱ παιδ' δυόμεναι, "
„ Magnum habet momentum ad uirtutem. μέγα φέρουσ' εἰς ἀρετάν. "
„ Primum enim uerecundiam sapientia, τό τε γὰρ αἰδ' εἶδαι σοφία, "
„ Et fugam uitiorum habet. deinde alternam ταύτ' ἐξαλλάσσουσαν ἔχει
„ Quoq; gratiam feret, ut scilicet mente possis χάριν, τοῦ γνώμας ἐσορᾶν, "
„ Perspicere quid fieri debeat. Hinc gloriam, τὸ δ' εὖ φῦναι δόξαν φέρει, "
„ Et perenne decus, ac uitam præstat. καὶ θ' ἀγήρατον βιοτάν. "
„ Magna quædam res est uirtutem sectari, μέγα τι θηρεύειν ἀρετάν, B
„ Mulieribus quidem domi præstandà γυναιξὶ μὲν ἐν κύπρῳ
„ Sancta tacitæ Veneris fide: uiris autem κρυπταὶ. φ' αἰδοῖαι δ' αὖ "
„ Decus ab infinita in foro multitudine conciliatum κόσμοι φύσιν ὁ μυριοπλεθὴς "
„ Vrbes in maius prouehet. μείζω πόλιν αὔξει. "
Hinc profectus es ô Paris, ubi tu ἔμολες ὦ πάρις, ἵ τε σύ γε
Pastor apud niuea βοκόλοι ἀρχαιναῖς ἐπράφης
Idæi nemoris armenta educatus es, ἰδαίας πρὸς μόσχοις,
Vbi barbaras cantilenas Phrygijs βαρβαρα συρίζων φρυγίοις
Canere solebas tibijs, conglutinans αὐλῶν, ὀλύμπου καλάμοις
Calamos ritu Olympico. μιμήματα πλέκων.
Iuxtà autem læti pascebantur boues, σύθηλοι ἦ πρόφοντο βόες,
Cum tibi iudicij deæ arbitrium facerent. ὅτε σε κρίσις ἔμελε θεαῖν.
Quæ causa te in Græciam legauit, ἃ σ' ἑλλάδα τείμπει,
Ad eburneas domos, ἐλεφαντοδέτων πάροιθεν
ubi Helenæ δόμων, ὃς τᾶς ἑλένας
In nitidos oculos ἐν ὀπτοῖς βλεφάροισιν
Igneum amorem iaculatus es, ἔρωτα δέδωκας, C
Ipse quoq; eodem amore attonitus. ἔρωτι δ' αὐτὸς ἐπόθης·
Vnde nata lis Græciam cum exercitu ὅθεν ἔρις ἔρις ἑλλάδα στὺν ὅδεῖ,
Et nauibus agit ναυσί τ' ἄγει,
Ad Pergama Troiæ. ἐς τροίας πόργαμα.
Cho. Io, Io. χο. ἰώ, ἰώ,
Magnæ magnorum sunt opes. μεγάλαι μεγάλων δύναμονίαι.
Regis filiam τὴν τοῦ βασιλέως
Iphigeniam uidete, reginam meam: ἴδετ' ἰφιγένειαν, ἄνασσαν ἐμὴν,
Natamq; Tyndareo, Clytæmnestram, τὴν τυνδαρέου τε κλυταιμνήστραν,
Vt magnis è stirpibus ortæ, ὡς ἐκ μεγάλων ἐβλάστησαν·
Ad summam euectæ sunt fortunam. σ', ἐπὶ τ' ὑμέναιος ἤοντοι τύχας.
„ Dij uerò nunc plus ualent opibus humanis, θεοί γ' οἱ κρείσσους, οἵτ' ὀλβοφόροι, "
„ Nunc infœlices ac depressos [a] lata subleuant ope. τοῖς ἐν δυσδαίμοσι τ' δυνατῶν. "
[a] benigna. Consistamus hic Chalcidis alumnæ, σῶμεν χαλκίδος ἔκγονα θρέμματα,
Atq; reginam è turbis excipiamus, τὴν βασίλειαν ἐξέωμεν ὄχλων
Ne fortè dubium in terra figat uestigium. ἄπο, μὴ σφαλερῶς ἐδὶ τὴν γᾶαν,
Excipiamus comiter manibus, animoq; hilari, ἀγανῶς ἦ χροΐν μαλακῇ γνώμῃ,

Ne quid turbetur recens adueniens
Inclita filia Agamemnonis,
Ne quid pauoris aut turbæ
Præbeamus hospitæ Arginis hospitis.

ΔΡΑΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

ACTVS TERTIVS.

Κλυταίμνηστρα. ἰφιγένεια. ἀγαμέμνων. χορός.

Clytæmnestra. Iphigenia. Agaménon. Chorus.

κλυ. Ὀρθὰ μὲν τόνδ' αἴσιον πτεύμεθα, Cly.
τὸ σόν τε χρεών, καὶ λόγῳ δυφημίαν.
ἐλπίδα δ' ἔχω τιν', ὡς ἐπ' ἐδλοῖσιν γάμοις
παρέιμι νυμφαγωγός. ἀλλ' ὀχημάτων
ἕξω προδυεδ' ἃς φέρω φέρνας κόρη.
καὶ πέμπετε εἰς μέλαθρον δυλαδόμενοι.
σὺ δ' ὦ τέκνον, μοι λέκτε πωλικὸς ὄχος,
ἄβρόν πτέισε κῶλον, ἀδφῆς δ' ἅμα.
ὑμεῖς ἦ νεανίδ' αἶσιν ἀγκάλαις ἔπι
δέξασθε, καὶ προδύξατ' ἐξ ὀχημάτων.
καί μοι χέρός τις φιδέτω σφείγματα,
B ὅκα ἀπλίσης, ὡς αὖ ἐκλίπω καλῶς.
αἵδ' ἕς ὁ πρόδυρον εἴτε πωλικῶν ζυγῶν·
φοβερὸν γὰρ ἀπέφαίνεται ὄμμα πωλικόν.
καὶ παῖδα τόνδε τὸν ἀγαμέμνονος γόνον,
λάζυδ' ὀρέστιν. ἔτι γὰρ δεῖ νήπιον.
τέκνον, καδδύδεις πωλικῶν δ' αἰεὶς ὄχω;
ἔγερ' ἀδελφᾶς ἐφ' ὑμέναιον δυτυχοῦς.
αὐδρὸς καὶ ἀγαθοῦ κῆδος αὐτὸς ἐδλὸς ὤν,
λάψῃς ὁ νηρίδος παιδὸς ἰσόθεον γένος.
ἕξῆς κάθισον δίδυρόν μοι ποδὸς, τέκνον,
πρὸς μητρὸς ἰφιγένεια, μακαρίαν δίε με
ξυνάοισι τοῖσδε πλησία καθέζα δίδος,
καὶ δίδυρον δὴ πατρὸς πρόσπτε σὸν φίλον.
ἰφ. ὦ μῆτερ, ἐπεσδραμοῦσά γ' (ὀργιδῆς ἦ μὴ)
πῶς σέρνα πατρὸς σέρνα τὰμὰ πρὸς θέλω;
κλυ. ὦ σέβας ἐμοὶ μέγιστον, ἀγαμέμνων ἄναξ,
ἥκομεν, ἐφετμᾶς ἐν ἀπιστοῦσα σέθεν.
C ἰφ. ἐγὼ δ' βούλομαι τὰ σὰ σέρν' ὦ πάτερ
ἐπεσδραμοῦσα, πρὸς θαλεῖν δέα χρόνον.
πόθὼ γὰρ ὄμμα δὴ σόν. ὀργιδῆς ἦ μή.
ἀγ. ἀλλ' ὦ τέκνον χρῶ, φιλοπάτωρ δ' ἀεί ποτ' εἶ,
μάλιστα παίδων τῶν δ', ὅσους ἐγὼ τέκον.
ἰφ. ὦ πάτερ, ἐσεῖδόν σ' ἀσμένη πολλῷ χρόνῳ.
ἀγ. ἐγὼ δὲ πατήρ σε. τόδ' ἴδον ἐπὲρ ἀμφοῖν λέγεις.
ἰφ. χαῖρε. εὖ δ' ἐμ' ἀγαγὼν πρός σ', ἐποίησας πάν.
ἀγ. ἐν οἶδ' ὅπως φῶ δοῦρο, κἦν μὴ φῶ, τέκνον. (τέρ.
ἰφ. ἔα, ὡς ὑ βλέπεις μ' δύκηλον, ἄσμενός μ' ἰδών.
ἀγ. πόλλ' αὐδοῖ βασιλεῖ καὶ στρατιλάτῃ μέλει.
ἰφ. πῶς ἐμὸ χθὸ νῦν, κἦν μὴ 'πὶ φρουτίδας ἔπεσ.
ἀγ. ἀλλ' ἐιμὶ πᾶσι σοὶ νῦν ἄπας κἀν ἄλλοθι.
ἰφ. μέθεσ νῦν ὀφρῦν, ὄμματ' ἐκεῖνον φίλον.
ἀγ. ἰδὸ γέγηθ' ἕως γέγηθά σ' ὁρῶν, τέκνον.
ἰφ. κἄπειτα λείβεις δάκρυ' ἀπ' ὀμμάτων σέθεν;
ἀγ. μακρὰ γὰρ ἡμῖν ἡ 'πὸ σ' ἀπουσία.
ἰφ. ἐκ οἶδ', ὁ, τι φῆς. ἐκ οἶδα, φίλτατ' ἐμοὶ πάτερ.

Ne quid turbetur recens adueniens
Inclita filia Agamemnonis,
Ne quid pauoris aut turbæ
Præbeamus hospitæ Arginis hospitis.

Hæc quidem fausta ducimus auguria, Cly.
Tuam scilicet comitatẽ, et læta uerborũ omina.
Porrò me spes habet, quòd ad auspicatas nuptias
Venerim pronuba. at uos è curribus
Descendite comites, quas mecum dotales duco,
Decenterq; & uerecundè cõpositæ descẽdite in atriũ.
Tu autem ô filia, linquas equestres mihi
Quadrigas, membra imbecilla ponens molliter.
Vos hanc puellares in ulnas excipite iuuenculæ,
Atq; hinc deducite è uehiculis.
Et mihi aliquis manuum subijciat fulcimina,
Vt sedem currus relinquam commodè.
Aliæ autem equamis fiate aduersæ iugis:
Terrifica enim res est oculus equi ferox.
Præterea puellum hunc, prolem Agamemnonis
Accipite Orestem: est enim adhuc infans.
Fili dormis equestri delinitus uehiculo,
Expergiscere ad sororis nuptias auspicatò et prosperè.
Præstantis enim uiri, ipse nobili natus loco,
Affinitatem Nereidos filij, par ipsis dijs genus.
Ex ordine huc ad pedes meos filia
Iuxta parentem te colloca, ac proxima mihi
Cõsistens ostẽde his hospitis, gnata quàm sim beata te,
Ac mox tuum affare charum parentem.
O' mater, in amplexus ruens (ne mihi succenseas) Iph.
Pectus paterno pectori ad primam meum?
O' mihi semper colende rex Agamemnon Cly.
Adsumus tuis obsequutæ iussibus.
Sed & ipsa uolo tua pectora pater, Iph.
In te proiecta, amplecti longa post tempora. (te.
Tui enim desidero aspectũ, si modò mihi hoc offendat
Fruere ô filia, quando maximè es amans patris, Ag.
E' liberis quidem, quos ego genui.
O' pater intueor te lubens, post multa tempora. Iph.
Et te pater, id pariter de utroq; nostrum dicis. Ag.
Salue quòd me accerseris pater, id fecisti optimè. Iph.
Atqui non reperio, quomodo hoc uel aiam, uel negem. Ag.
Hei mihi, ut nõ placidè me aspicis, lubens cum uideris? Iph.
Rege m, & exercitus ducem multæ premunt curæ. Ag.
At nunc te mihi des, nec ad alias curas te applices. Iph.
Sed nunc totus tibi deditus sum, nec aliò distrahor. Ag.
Remitte nunc supercilium, uultumq; lætum exporrige. Iph.
Ecce lætus sum lætus sum, dum te filia intueor. Ag.
Et pergis deinceps oculis profundere lachrimas? Iph.
Etenim lõga inter nos posthac erit absentia. (chariß. Ag.
Nõ intelligo istud quod dicis, nõ intelligo, ô parẽs mihi Iph.

Ag. Cordatè dum loqueris, magis meum percellis animum. ἀγ. σωφρονεῖν λέγουσα, μᾶλλον εἰς οἶκτόν μ' ἄγεις. A
Iph. Stulta igitur loquemur, si hoc pacto te oblectauero. ἰφ. ἀστοῖσι μὴν γ' ὁρῶμεν, εἰ σέ γ' εὐφραινῶ.
Ag. Papæ. silere non queo, te uerò collaudo. ἀγ. παπαῖ. τὸ σιγᾶν οὐ δύνῳμαι, σὲ δ' αἰνέσω.
Iph. Mane pater, tuis domi cum liberis. (ciat. ἰφ. μὴν ὦ πάτερ κατ' οἶκον οἷσι τέκνοις σέθεν.
Ag. Equidẽ uolo, quia autẽ nõ liceat quod uolo, id me discru ἀγ. θέλω γε. τὸ θέλειν δ' οὐκ ἔχω ἀλγύνομαι.
Iph. Pereant bella, & dira Menelai mala. ἰφ. ὄλοιντο λόγχαι, καὶ τὰ Μενέλεω κακά.
Ag. Alios perdiderint antè, quæ me perdunt mala. ἀγ. ἄλλους ὀλεῖ πρόσθεν, ἃ με διολέσαντ' ἔχει.
Iph. Quàm longum abfuisti tempus in Aulidis receßibus? ἰφ. ὡς πολὺν ἀπῆσθα χρόνον ἐν αὐλίδι μυχοῖς.
Ag. Et nunc quoq; quiddam detinet, quo minus traijciam ἀγ. καὶ νῦν γέ μ' ἔχει δή τι, μὴ οὐ λίμναν περᾶν.
Iph. Vbi ferunt Phrygas terrarum agere pater? (copias. ἰφ. πῆ σὸν φεύγας λέγουσιν ὠκεῖσθαι, πάτερ;
Ag. Illic, ubi utinam nunquã Priami Paris sedẽ habuisset, ἀγ. ἔ μή ποτ' οἴκοι ὤφελ' ὁ Πριάμου πάρις.
Iph. Procul hinc pater, me relicta, aueberis? ἰφ. μακρὰν ἀπαίρεις ὦ πάτερ λιπὼν ἐμέ;
Ag. Eôdem ô filia, quò pater, uenis. Iph. Oh. ἀγ. εἰς ταὐτὸν ὦ θύγατερ σύ θ' ἥκεις σῷ πατρί.
Vtinã esset cõmodum & mihi & tibi, ut unà me tecum ἰφ. φεῦ.
duceres comitem. (ris tui. εἴθ' ὦν καλόν μοι, εἰ σ', ἄγαν σύμπλοιν ἐμέ.
Ag. Quid postulas? & tibi erit nauigatio, ut patris memine ἀγ. αἰτεῖς τί; καί σοι πλοῦς, ἵνα μνήσῃ πατρός.
Iph. Cum matre ne nauigabo, an sola hoc ingrediar iter? ἰφ. σὺν μητρὶ πλεύσασ', ἢ μόνη πορεύσομαι;
Ag. Sola, semota pariter à matre & patre. ἀγ. μόνη μονωθεῖσ' ἀφ' πατρός, καὶ μητρός. B
Iph. Nimirum in alias ædes me pater collocare paras? ἰφ. ἄρα μ' ἐς ἄλλας δόματ' οἰκίζῃς, πάτερ;
Ag. Omitte hæc, nõ cõuenit enim ista scire uirgines. (ter. ἀγ. ἔα γέ τ'. οὐ χρὴ τοι τάδ' εἰδέναι κόρας.
Iph. Propera redire è Phrygia, reb' iſtic bene ordinatis, pa- ἰφ. ἀσθενῆ ἐν φρεσὶν μοι, θέμεθ' εὖ τἀκεῖ πάτερ
Ag. Verùm prius hic immolare oportet quandã uictimam. ἀγ. θῦσαί με θυσίαν πρῶτα δεῖ τιν' ἐνθάδε.
Iph. Proinde cum sacris decet spectare quid pium sit. ἰφ. ἀλλὰ ξὺν ἱεροῖς χρὴ τόδ' εὐσεβῆς σκοπεῖν.
Ag. Scies tu; nam prope lauacra stabis. ἀγ. εἴσῃ σύ, χορεύσῃ γὰρ ἐσήξῃ τέλας.
Iph. Ducemus num circum aras choreas pater? ἰφ. κύκλῳ δ' ἀμφὶ βωμὸν ὦ πάτερ χορεύσ;
Ag. Fœliciorem te quàm me iudico, q̃ horũ nihil intelligas. ἀγ. κλῶ σε μᾶλλον ἢ 'μέ, τοῦ μηδ' ἐν φρονεῖν.
Sed intrò in atrium eas, ut conſpiciare uirginum χώρει δ' μελάθρων ἐντός, ὀφθῆναι κόραις,
Choro. ac triſte porrige oſculum, & dexteram mihi, πικρὸν φίλημα δοῦσα, δεξιάν τ', ἐμοί,
Quæ longo es à patre abſutura tempore. μέλλουσα δηρὸν πατρὸς ἀπεκπήδᾳ χρόνου.
O pectus, ô genæ ô flaueſcentes comæ, ὦ στέρνα, καὶ παρειαί, ὦ ξανθαὶ κόμαι,
Quam molem dolorum nobis attulit urbs Phrygia, ὡς ἄχθος ἡμῖν ἐκρύεθ' ἡ φρυγῶν πόλις,
Ac Helena? Sed loqui deſino: ſubita enim ἔλεγόν τε. παύω σοῦ λόγους. ταχεῖα γὰρ
Lachrimarum uis oculos, dum te contingo, occupat. νοῦς δακόντ' ἐμ' ὀμμάτων, ψαύσαντά σε.
a deprecor Abi in penetralia, id uerò, ne te offendat, a excuſo ἴθ' εἰς μέλαθρα. σὲ γὰρ ἀθυμεῖν τάδε,
Ledea ſoboles, quòd animum dolor exulceret meum, λύπη σε κρύψειν, εἰ κατοικτίσω ἄγαν, C
Qui Achilli mox ſum elocaturus filiam. μέλλων ἀχιλλεῖ θυγατρὸ' ἐκδώσειν ἐμήν.
,, Nã beatæ ſunt nuptiæ, ac liberorũ miſsiones, ſed tamẽ ἀφροδίτας γὰρ μακαρίαι μέν, ἀλλ' ὅμως "
,, Mordet parentes, quando in aliam domum (leſtias. δάκνουσι σὺν τεκοῦσι, ὅταν ἄλλοις δόμοις "
,, Tradit liberos pater, q̃ multas horũ gratia pertulit mo πᾶσ' ἀς πεφυκόσ' πολλὰ μοχθήσας πατήρ. "
Cly. Non ſum ita mentis indiga: quin ſuaſuram puta κλυ. ἀχῶ δ' ἀσώφρων εἰμι. πείσεσθαι δὲ με
Me ultrò iſta, ut nihil opus tuo fuerit monitu, καὐτὼ δίκῃ τάδ', ὥστε μή σε νουθετεῖν,
Quando mihi cum hymenæo eſt elocanda filia. ὅταν ξὺν ὑμεναίοισιν ἐξάγω κόρην.
Sed mos, & ipſum tempus, iſta poſtulant. ἀλλ' ὁ νόμος αὐτὰ δὴ χρόνος συναιχμάζει.
Porrò nomen eius cui filiam deſpondiſti, comperi: πεύνομα μὲν ὃν παῖδ' οἶδ' ὅτῳ κατήνεγκας.
Sed quod genus, & unde ducat, id ſcire uolo. γένος δ' ποῖόν, κἀπόθεν, μαθεῖν θέλω.
Ag. Aegina filia patre Aſopo nata eſt. ἀγ. Αἴγινα θυγάτηρ ἐγένετ', ἀσωπὸ πατρός.
Cly. Mortali ne, aut alicui deorum nupſerat? κλυ. ταύτην δ' θνητῷ, ἢ θεῶν ἐζεύξε τις;
Ag. Ioui. Sed Aeacum ille genuit, Oenones patrem. ἀγ. Ζεύς. Αἰακὸν δ' ἔφυσεν, οἰνώνης πρόμον.
Cly. At Aeaci quæ ſuſcepit proles domum? κλυ. τοῦ δ' Αἰακοῦ παῖς τίς κατέχει δώματα;
Ag. Peleus. Peleus autem Nerei habuit filiam. ἀγ. Πηλεύς. ὁ Πηλεὺς δ' ἔχει Νηρέως κόρην.
Cly. Deo annuente, aut inuitis accipit dijs? κλυ. θεοῦ δεδοικότος, ἢ βίᾳ θεῶν λαβών;
Ag. Iupiter deſpondet, & locat pater & dominus. ἀγ. Ζεὺς ἠγγύησε, καὶ δίδωσ' ὁ κύριος.

κλυ.

A κλυ. γαμεῖ δὲ πῶς νιν; ἢ κατ' οἶδμα πόντου; Cly. Vbi illam ducit? num in tumido æquoris fretu?
ἀγ. Χείρων ἵν' οἰκεῖ σεμνὰ Πηλέως βάθρα. Ag. Vbi ſancta Chiron Pelei tecta colit.
κλυ. ὃ φασὶ λευκωτάτοις οἰκεῖν δόμοις γῆς; Cly. Vbi fama eſt Centauricum habitare?
ἀγ. ἐν τῷδ' ἔδαισαν Πηλέως γάμους θεοί. Ag. Ibi dij celebrarunt Pelei nuptias.
κλυ. Θέτις δ' ἔθρεψεν, ἢ πατὴρ Ἀχιλλέα; Cly. Thetis ne Achillem, an educauit pater?
ἀγ. Χείρων, ἵν' ἥδη μὴ μάθῃ κακῶν βροτῶν. Ag. Chiron, ne mores prauorum diſceret mortalium.
κλυ. φεῦ. Cly. Hem. (pientior.
σοφὸς γ' ὁ θρέψας, χ' ὡ δίδοὺς σῶς αὐτῷ ἔστα πόσις. Sapiens quidem educator, ſed qui educandũ tradidit, ſa
ἀγ. τοιόσδε παῖδος σῆς αὐτῷ ἔστα πόσις. Ag. Atq; talis tuæ futurus eſt maritus filiæ.
κλυ. ἀ μεμπτὸς οἰκεῖ δ' ἄστυ ποῖον Ἑλλάδος; Cly. Nõ eſt pœnitendus: ſed quã tenet urbẽ Græciæ?
ἀγ. Ἀσπάνου ἀμφὶ ποταμὸν ἐν Φθίας ὅροις. Ag. Iuxta fluuium Apidanum in Phthiæ finibus.
κλυ. ἐκεῖσ' ἀπάξει σὴν ἐμὴν τε παῖδ' ἐμοί; Cly. Illuc tuam, meamq; ducet filiam?
ἀγ. κείνῳ μελήσει ταῦτα, θεὸς κεκτημένῳ. Ag. Illi hæc curæ erunt, qui potitus uirgine eſt.
κλυ. ἀλλ' ἐὐτυχείτω· τίνι δ' ἐν ἡμέρᾳ γαμεῖ; Cly. Bene ſit utriq;: at quo precor ducet die?
ἀγ. ὅταν σελήνης εὐτυχὴς ἔλθῃ κύκλος. Ag. Quando lunæ dexter orbis uenerit.
κλυ. πῶς τέλεια δ' ἔθυσε παῖδος ἐσφαξας θεᾷ; Cly. Sed quas conuenit, immolaſti deæ uictimas?
ἀγ. μέλλω γ'. ἐνθὰ ταύτῃ καὶ παθεῖν μέλλει τύχη. Ag. Mactabo: nam totus nunc ſum hoc in negocio.
B κλυ. λάβοιτε δ' αἴσιον σὺν γάμῳ ἐσόδους· Cly. Et poſtridie celebraturus es connubia?
ἀγ. θύσας γε θύμαλ', ἅπερ μ' ἐχρῆν θύσαι θεοῖς. Ag. Vbi, quas oportet, immolauero uictimas.
κλυ. ἡμεῖς δὲ θοίνην πῆ γυναιξὶ θήσομεν; Cly. Sed ubi nos epulum fœminis apparabimus?
ἀγ. ἐνθάδε πάρ' σὺν πεύκοισιν Ἀργείων πλάταις. Ag. Hic apud æratas Argiuorum naues.
κλ. καλῶς δ', ἀναγκαίως τε, συνῳνέγκα δ' ὅμως. Cly. Probè, & ita neceſſe eſt, attamen communica.
ἀγ. οἶδ' ὃν ὁ θρᾶσυς ὦ γύναι; πιθοῦ δὲ μοι. Ag. Scin ergo quid ages uxor? ac pare mihi.
κλυ. τί χρῆμα; πείθεσθαι γὰρ εἴθισμαι σέθεν. Cly. Quid hoc rei? nam tibi parêre ſemper ſoleo.
ἀγ. ἡμεῖς μὲν ἐνθάδ', ὅπερ οἶδ' ὁ νυμφίος. Ag. Nos quidem illic, ſponſus ubi ſe tenet.
κλυ. μητρὸς πρὸς χωρεῖς θράσει δ', ἢν με θρᾶσ' χρεών; Cl. Abſq; matre ne quid agetis, quæ me agere cõuenit?
ἀγ. ἐκδώσομεν σὴν παῖδα Δαναΐδων μέτα. Ag. Elocabimus tuam filiam inter Argiuos.
κλυ. ἡμᾶς δὲ ποῦ χρὴ τὴν ἐκεῖσε τυγχάνειν; Cly. Nos autem ubi interim commorabimur?
ἀγ. χώρει πρὸς Ἄργος, πρόθυμός τε σπεύδει. Ag. Ad Argos proficiſcere, & curam gere uirginum.
κλυ. λιπόσπασ παῖδα; τίς δ' ἀναχώσει φλόγα; Cly. Relicta hîc filia? quis uerò ſuſtollet facem?
ἀγ. ἐγὼ πρόξω φῶς, ὁ νυμφίοις πρέπει. Ag. Ego præbebo facem, quã præberi ſponſis cõuenit.
κλυ. οὐχ ὁ νόμος ὅτι, καὶ σὺ δὲ φαῦλ' ἡγῇ τάδε. Cly. Haud moris hoc, & tu iſta praue iudicas.
ἀγ. ὀ καλὸν γὰρ ὄχλῳ σ' ὀχεύεσθαι στρατοῦ. Ag. Non decorum eſt te uerſari in turba militum.
κλυ. καλὸν τεκοῦσαν τάμά γ' ἐκδοῦναι τέκνα. Cly. Decorum eſt, parentem meos elocare liberos.
ἀγ. καὶ τοῦ γ' γὰρ οἴκῳ μὴ μόνας εἶναι κόρας. Ag. Decet & quæ domi ſunt, non eſſe ſolas uirgines.
κλυ. ὀχυροῖσι πρόθυμοι φροῦδοντα καλῶς. Cly. Muritis probè cuſtodiuntur conclauibus.
ἀγ. πιθοῦ. Κλυ. μὰ τὴν ἀνασσαν ἀρτέμιν θεάν. Ag. Obſequere. Cly. Nõ per deã † Argiuorũ dominã. † Arginæ terræ.
ἐλθὼν δὲ, τἀξω πεῖσε, ταῦ δόμοις δ' ἐγώ, Quin quæ foris ſunt agas negocia: ego aũt domeſticas
ἐχρὴ πρόθυμα νυμφίοισι πρόθυμος. Tractauero curas, quæ nubentib. debentur uirginibus
ἀγ. οἴμοι· μάτην ἦξ', ἐλπίδ' δ' ἀπωσφάλω, Ag. Hei mihi, fruſtra laboraui, ac ſpe planè decidi,
ὀξυμάτων δάμαρτ' ἀφεῖναι θέλων. Qui conor ex oculis hinc amouere coniugem.
Θείζομαι δὲ, λαμπὰς τοῖσι φιλτάτοις Aſtu utor, atq; in chariſsimos
τέχνας ποιέζω, πανταχῆ νικώμενος. Artes intento, ſed undecunq; ſuperor.
ὅμως δὲ σὺν Κάλχαντι θεὸς δυπόλω, Attamen cum Calchante uate,
ὃν θεὸς θείαν γ', ἐμοὶ δ' ἐν δύτυχεῖς, Id quod deæ placitum, mihi uerò non auſpicatum,
ἐξιστόρησω εἶμι, μόχθον ἑλλάδος. Percontatum eo, calamitatem Græciæ.
,, Χρὴ δ' ὃ δόμοισιν ἐν δόμοις θρέφειν Eſt autem prudentis uiri domi alere uxorem cc
,, γυναῖκα χρηστὴν, λαγαθὴν, ἢ μὴ τρέφειν. Probam, ac bonam, aut prorſus non alere. cc

χορός. Chorus.

ἥξει δὴ σιμόεντα, καὶ Scilicet ad liquidi ueniet
δίνας ἀργυροειδεῖς, Simoentis argenteos uortices
ἄγυεις ἑλλάνων στρατιᾶς, Collecta Græcorum manus,

Cum nauibus & armis
Sub Ilium Troiæ,
Phœbeam urbem.
Vbi fama est Cassandram
Flauos diffundere crines
Viridante serto lauri
Caput redimitam, quando
Ipsam omniscia inspirant numina.
Consistent autem ad Pergama Troiæ,
Circumq; mœnia Trões,
Cùm Mars ahenis horridus scutis
Per pontum uelocibus nauibus,
Celeriq; remige appellet
Ad ostia Simoentis:
Vt geminorum in æthere
Dioscurorum sororem Helenam
A' Priamo referat
In Græciam, trucibus
Clypeis, hastisq; Græcorum receptam.
At quando Pergama, Phrygum mœnia,
Solidasq; circum circa turres
Marte cuixerit cruento,
Capita à cervice rescindens
Cuium, & funditus eruens
Mœnia Troiæ:
Tùm filias, coniugemq;
Priami in maximos luctus conijciet.
Quin & Iouis proles Helena
Multum lugebit
Deferens maritum.
Neq; mihi
Nec meis nepotibus,
Spes ista unquam ueniat:
Quam obtinebunt opulentæ
Lydæ, Phrygumq; coniuges,
Iuxta telas sic inter se loquentes:
Quis mihi benè comptos capillos,
Cum hostis propugnacula lachrimosa
Pereuntis patriæ demolita esse audiuerit,
Discindet? propter te Cygni collo porrectili filiam?
Si modò uera est fama,
Ledam se aliti commiscuisse,
Ioue in hanc uerso:
Siue potius absq; ratione
Libri uatum has dissiparunt
In uulgus inanes fabulas.

ACTVS QVARTVS.

Achilles. Clytæmnestra. Famulus. Chorus.

Ach. VBi hic Græcorum ductor exercitus?
Quis è ministris illi significabit, fatum Peleo
Adesse Achillem, qui ipsum conuentum cupiat?

αὐά τε ναυσὶν, καὶ σὺν ὅπλοις A
Ἰλιον ἐς τὸ Τροίας
φοιβήϊον ἱππόβοτον.
τὰν Κασσάνδραν ἵν' ἀκτὰν
ξίνᾳ ξανθὰν τλοκάμους,
χλωροκόμῳ σεφάνῳ δάφνας
κοσμηθεῖσαν, ὅταν θεὸ
παντόσσοοι πνοῦσσ' αὐάγκαι.
κάθηνται δ' ἀδὶ πὸρ γάμῳ
Τροίας, ἀμφὶ τε τεῖχη
Τρῶσι, ὅταν χάλκεαις Ἄρης
πόντῳ θοὐτροισι πλάταις
ἐρετᾶς τελάζῃ
σιμουντίοις ὀχετοῖς·
τὰν ἦν γὰ αἰθρὶ διοσῶν
Διοσκόρων Ἑλένᾳν,
ἐκ Πριάμου κομίσαι θέλων
ἐς γᾶν Ἑλλάδα, δορικτύπους
ἀσπίσι καὶ λόγχαις Ἀχαιῶν.
πόργαμον δὲ, φρυγῶν πόλιν,
λαΐνοις ἀμὶ πύργοις
λυπλόκας Ἄρει φοινίῳ,
λαιμοτόμοις κεφαλὰς
κωάλας πόλισμα Τροίας,
κωρίσας κατάκρας πόλιν,
θήσει κόρας πολυκλαύτους,
δάμαρτά τε Πριάμου.
ἁ δὲ Διὸς Ἑλένα
κόρα, πολύκλαυτ' ἐσεῖται,
πόσιν κλιπτὸν, μήτ' ἐμοὶ,
μήτ' ἐμοῖσι τέκνοις τέκνοις
ἐλπὶς ἁδὲ πότ' ἔλθοι,
οἷαν αἱ πολύχρυσοι Λυ-
δαὶ καὶ φρυγῶν ἄλοχοι
σήσουσι παρ' ἰστοῖς μυ- C
θεῦσαι τάδ' ἐς ἀλλάλας.
τίς σφὲ μ' ὀλοπόκους κόμας,
δῦμα δ' ἀπερύσαντ' ἀνούσας
πατρίδ' ὀλομένας, ἀκλωτεῖ;
διά σε τὰν λύκνου δολιχαύχενος γόνου;
εἰ δὴ φάτις ἔτυμος,
ὡς ἔτυχε Λήδ' ἄρσενι ἱπταμένῳ,
Διὸς ὅτ' ἀλλάχθη δ' ἔμας·
εἴτ' γὰ δέλτοις πιθέσι
μύθοι τάδ' ὀν ἀνθρώπως
λώγκαν πᾶσ' κἀρὸν, ἄλλως.

ΔΡΑΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ἀχιλλεύς. κλυταίμνηστρα. θεράπων. χορός.

Πᾶ τὰν Ἀχαιῶν γὰ δάδ' ὁ στρατιλάτας; ἀχι.
τίς ἂν φράσειε πεζοπόλων, τὸν Πηλέως
ἥκοντα νῦν πᾶσ' γὰ ναύλαις Ἀχιλλέας;

ἐπὶ δὲ

A ἐπὶ δ' ἴσα γὰρ μένομεν Εὐρίπου πύλας.
οἱ μὲν γὰρ ἡμῶν ὄντες ἄζυγες γάμων,
οἴκους ἐρήμους ἐκλιπόντες, ἡνδάδε
θάσσουσ' ἐπ' ἀκτάς· οἱ δ' ἔχοντες δυνίδας,
ἄπαιδες. ὥστω δ' εἵνος ἐμπέπληκ' ἔρως
ἥδε στρατείας Ἑλλάδι γ', ἐκ θεῶν.
τὸ μὲν μὲν ἓν δίκαιον, ἐμὲ λέγειν χρεών·
ἄλλος δ' ὁ χρήζων, αὐτὸς ἑαυτῷ φράσει.
γᾶν γὰρ λιπὼν Φαρσάλου, πάτρᾳ Πηλέα,
Μυρμιδόνας ἔχων, οἵ μ' ἀεὶ πιέζουσι κέντρα
λέγουσ' Ἀχιλλεῦ, τί μένομεν; ποῖον χρόνον
ἔτ' ἐκμετρήσομεν χρὴ πρὸς Ἴλιον τέλος;
» δρᾶν, εἴ τι δράσεις, ἢ πάλιν οἴκαδε στρατὸν,
» τὰ τῶν Ἀτρειδῶν μὴ μένων μελήματα.
κλυ. ὦ παῖ θεᾶς νηρηΐδος, οἷόν σε λόγων
ἦν σῶν ἀκούσασ', ἐξέβην πρὸς δωμάτων.
B ἀχι. ὦ πότνι' αἰδοῖ, τίν' ἥδε τίνες λόγοι πατέ
γυναῖκα, μορφὴν οὖσ' ἐπῆ κεκτημένην;
κλυ. δαυμάζω σ' ἡμᾶς ἀγνοοῦν, ὃς μὴ παρὸν
κατεῖδες· αἰνῶ δ' ὅτι σέβεις τὸ σωφρονεῖν.
ἀχι. τίς δ' εἶ; τί δ' ἦλθες Δαναΐδων εἰς σύλλογον,
γυνὴ πρὸς ἄνδρας ἀσπίσιν πεφραγμένους;
κλυ. Λήδας μὲν εἰμι παῖς· Κλυταιμνήστρα δέ μοι
ὄνομα· πόσις δέ μοι σὴν Ἀγαμέμνων ἄναξ.
ἀχι. καλῶς ἔλεξας· τὸ βραχὺ τὰ καίρια.
αἰσχρὸν δέ μοι γυναῖκ' ἐπὶ συμβάλλειν λόγους.
κλυ. δεινὸν τί φεύγεις; δεξιὰ γ' ἐμὴ χρὴ
σώζειν, ἀρχὴν μεταείαν νυμφευμάτων.
ἀχι. τί φῄς; ἐγὼ σοι δεξιά; ἀδ' ἐμοὶ ἀν
Ἀγαμέμνονι, εἰ ψαύοιμεν, ὧν μὴ μοι θέμις.
κλυ. θέμις μάλιστα, τοῦ ἐμοῦ ἐπὶ γαμεῖς
παῖδ' ὦ θεᾶς τᾶς πουτίας νηρηΐδος.
C ἀχι. ποίας γάμους ἔφης ἀφαστὰ μ' ἐλθ' γνῶναι.
εἰ μή τι τῷ νοεῖς, καινὸν ἐγὼ λόγον.
» κλυ. πᾶσιν τόδ' ἐμπέφυκεν, αἰδεῖσθαι φίλους
» καινὲς ὁρῶσι, καὶ γάμοις μεμνημένοις.
ἀχι. ὁ πώποτ' ἐμνήσθη πατὰ σὲ σὴν γυναῖκα,
ὁδ' ὀν Ἀτρειδῶν ἦλθε μοι λόγος γάμων.
κλυ. τί δῆτ' ἂν εἴη; σὺ πάλιν ἂν λόγους ἐμοὺς
θαύμαζ'. ἐμοὶ γὰρ θαύματ' ὄν, τὰ σὰ σόν.
ἀχι. ἔπαιξε· κοινὸν ὄν ἐν ἐκείνῳ τάδε.
ἀμφω γὰρ ὁ ψευσόμεθα τοῖς λόγοις ἴσως.
κλυ. ἀλλ' ἢ πέπονθα δεινά· μνησθῶ γάμους
ἐν ὄντας, ὡς ἔφασαν· αἰδοῦμαι τάδε·
ἀχι. ἴσως ἐπῃρτόμεστε λόγῳ· καὶ σέ τις.
ἀλλ' ἀμελίᾳ δὸς αὐτὰ, καὶ φαύλως φέρε.
κλυ. χαῖρ· ὁ γὰρ ὀρθοῖς ὄμμασίν σ' ἔτ' εἰδέναι,
ψευσθὶς γενομένη, καὶ παθοῦσ' ἀνάξια.
ἀχι. καὶ σοι τόδ' ὄν ἐν ἐμοὶ· πόσιν δὲ σὸν
σειρὸ μετ' εὐσεβῶν ἥδε δωμάτων ἔσω.
θέρα. ὦ ξεῖν' Αἰακοῦ γένεθλον μένον· ὡς σοί τοι λέγω,

Etenim non æqua sorte moramur apud Euripi uada:
Alij enim nostrûm immunes à coniugio
Domo relicta, solitaria hic
Desident ad littora: alij habentes coniuges,
Sed nondum liberis creatis: usq; adeò impotens amor
Huius expeditionis habet Græciã, non sine numine di-
Quod igitur iuris ad me pertinet, id exequar: (uûm.
Alius item loquatur ipse pro se, si uelit.
Namq; relicta terra Pharsalo, patreq; Peleo,
Hic ad teneras Euripi moror auras,
Myrmidones ociosos detinens, qui semper me urgent,
Dicuntq;: O' Achilleũ, quid moramur? quo tempore
Tandem emetiemur iter ad Troiam?
Fac si quid facturus es, aut copias reduc domum, ‟
Nihil Atridarum morans cunctamina. ‟
Cly. O' fili deæ Nereidis, tua dum intus audio
Verba, foras ex ædibus egredior.
Ach. O' uenerande pudor, quam hic tandem cõspicor
Fœminam, forma tam decente præditam?
Cly. Non mirum, si nos non agnoscis, qui nunquã nos
Antè uideris: laudo uerò quod colis modestiam. (tum,
Ach. Quæ tandẽ es? quid uenisti Græcorũ ad exerci-
Mulier ad uiros scutis amictos æreis?
Cly. Lædæ sum filia, Clytæmnestra mihi
Nomen, Agamemnon dux maritus est meus.
Ach. Dixisti probè, & compendio, quæ oportuit:
At mihi indecorum est colloqui cum fœmina.
Cly. Quid (malum) fugis? dexteram meæ dexteræ
Applica: felix initium connubij.
Ach. Quid ais? ego tibi dexterã? atqui Agamemnonẽ
Vereamur, si quid attigero, quod non fas est mihi.
Cly. Imò maximè fas, siquidem duces meam
Filiam, ô fili deæ marinæ Nereidos.
Ac. Quas mihi dixisti nuptias? equidẽ planè obmuteo,
Nisi fortè non rectè intelligens fabulã apportes nouã.
Cly. Omnibus hoc institum est, ut pudentes sint,
Si quãdo nouos uideant amicos, † subeãtq; illis nuptiæ. † Veniant in mentem nuptiæ.
Ach. Nunquam mulier tuam ambiui filiam,
Nec ullus ab Atridis super hac re allatus est nuncius.
Cl. Quid tandẽ hoc negocij? tu uicissim sermões meos
Mirare: nam ego dicta miror tua.
Ach. Conijcito. coniectare hæc nobis commune est:
Ambo. n. fortasse non mentimur uerbis quæ facimus.
Cly. Nimirum indigna patior, quæ concilio nuptias
Falsas, ut uidetur. horum certè me pudet.
Ach. Fortasse quispiam me & te lusit dolo,
Verum ista mittas, & leuiter feras.
Cly. Vale. neq; enim rectis te posthac oculis intueor,
Quæ sum mendax tibi facta, meq; indigna passa sum.
Ach. Et tibi tantundẽ à me sit responsum, cæterũ mari
Vt quæram, sub ista tecta me confero. (tum tuum
Fam. uel Senex. O' hospes Aeaci nepos, mane: namq;

Appello te genitum dea, teq; Ledæ filiam.
Ach. Quis est q nos uocat aperto ostio? ut turbido ore nos uocat?
Fam. Seruus, hic non insolesco: neq; enim sors sinit. (memnone.
Ach. Cuius? meus enim haud es. mea enim seorsum habeo ab Aga
Fam. Istarũ ante quas sto ædiũ minister sum. eò me dedit tyndare°
Ach. En resistimus, dic qd uelis, quare me manere iusseris. (pater.
Fam. Num soli nos duo ad hæc consistitis ostia?
Cly. Tutò, ut solis, loqui potes: domo sed effer pedem regia.
Fam. O' fortuna, ô mea prouidentia, serua quos uolo.
Ach. Hic sermo in futurũ prorogetur, habet aũt quiddam arduũ.
Cly. De fide nihil morêris, si quid dicere tibi est animus.
Fam. Scis pfectò, quisquis tandẽ sim, me tibi semp beneuolũ fuisse.
Cly. Scio te ueterem uidelicet domus meæ ministrum.
Fam. Vtq; me in partem dotis tuæ acceperit —
— Agamemnon, nouisti scilicet.
Cly. Mecum profectus Argos es, semper mihi studens.
Fam. Sic res habet. tibi quidem sum beneuolens, nõ item uiro tuo.
Cly. Aperi nunc tandem, quæ nobis feras nuncia.
Fam. Filiã tuã pater, qui ipsam genuit, apparat occidere. (sobrius.
Cly. Quomodo? tuũ sermonẽ abominor senex: nõ enim es bene
Fam. Miseræ ceruicem ferro dißecare candidam parat.
Cly. O' me miseram. num uir mente captus est meus.
Fam. Sanus is quidem, nisi in te & coniugem—
— sapit nihil.
Cly. Quaratione? quis ipsum instigat malus Genius?
Fam. Oracula, quæ profert Calchas, —
— ut mare transmittere queant Græcorum copiæ.
Cly. Quò transmittent? infœlix ego, infœlix & hæc —
— quam paterna mactabit manus.
Fam. Dardani ad sedes ut Helenam —
— recipiat Menelaus. (Iphigeniæ?
Cly. Scilicet sic destinarunt fata, ut Helenæ reditus exitio foret
Fam. Rem omnem tenes. Dianæ pater
— Tuam immolabit filiam.
Cly. Nuptiæ uerò quo prætextu sunt simulatæ,
— quæ me huc euocauere domo?
Fam. Vt hilaris ac lubens huc adduceres, —
— ceu Achilli eam datura nuptui.
Cly. O' filia, ut perires huc uenisti, & —
— ego tua mater.
Fam. Miserãda sanè fertis utræq; Dira uerò molitur Agamemnõ.
Cly. Occidi infœlix. neq; amplius oculi lachrimas tegunt.
Fam. Siquidẽ miserabile est orbandã liberis lachrimas profundere.
Cly. Sed ô senex, unde ista tibi cognita prædicas?
Fam. Abibam literas tibi ferens,
Præter illas, quas antè acceperas.
Cly. Vtrum'ne uetabant, an iubebant immolandã adducere filiã?
Fam. Ne adduceres. nam—
— Tum maritus tuus resipuerat.
Cly. Et qui fit, ut eas, quas ferebas, non ad me perduleris?
Fam. Imò Menelaus per uim abstulit, qui huius autor est mali.
Cly. O' filii Nereidos, ô sate Peleo, audis hæc?

τὸν θεᾶς γεγῶτα παῖδα. καὶ σὺ τῶν Δηδᾶς τόκων. A
ἀχι. τίς ὁ καλῶν πύλας πᾶδοίξας; ὡς ταραξιππῶν κλῦε;
Θρᾶ. δῦλος. οὐκ ἀβρώμαι τῷδ' ἡ τύχη γὰρ μ' οὐκ ἐᾷ.
ἀχι. τίνος; ἐμὸς μὲν οὐχί· χωρεῖς τἀμὰ, καγαμέμνονος.
Θρᾶ. τῶν δὲ τῶν πάροιθεν οἴκων, Τυνδάρεω δύντος πάρος,
ἀχι. ἔσταμεν· φράζ' εἰ τι χρῄζεις, ὧν μ' ἐπέμψ' ἕνεκα.
Θρᾶ. ἢ μόνω πάροιθεν δ'ντα παῖδ' ἐφέστατον πύλας;
ἰλυ. ὡς μόνοις λέγοις ἂν, ἔξω δ' ἐλθε βασιλείων δόμων.
Θρᾶ. ὦ τύχη, πρόνοιά θ' ἡ μὴ, σῶζον ὃς ἐγὼ θέλω.
ἀχι. ὁ λόγος εἰς μέλλοντ' ἂν ὥστε χρόνον. ἔχει δ' ὄγκον πνεῦ.
ἰλυ. δέξαιτ' ἔκατι μὴ μέλλ', εἴ τι μοι χρῄζεις λέγειν.
Θρᾶ. οἶδα δῆτά γ' ὄντ' ὦν, οἷ καὶ τέκνοις δύνασ' ἔφυν;
κλυ. οἶδα σ' ὄντ' ἐγὼ, παλαιὸν δ' ὠμάτων ἐμῶν λάτριν.
Θρᾶ. χ' ὥστ δ' ἢ με τοῖς σαῖς φρονᾶς ἔλαβον—
— Αγαμέμνων ἄναξ.
ἰλυ. ἦλθον εἰς Αργος μετ' ἐμῶν, λαμὸς ἀδ' ἀεί ποτε.
Θρᾶ. ὦδ' ἔχει· καὶ σοὶ μὲν δύνασ εἰμι, σῶν δ' ὅσον πόσει.
κλυ. ἐκπάλυπῆν νεῶ πόδ' ἡμῖν, ὅς πνας λέγεις λόγους. B
Θρᾶ. παῖδ' α σὲ πατὴρ ὁ φύσας αὐτόχειρ μέλλει κτανεῖν.
κλυ. πῶς; ἀπέπτυσ' ὦ γραῖ μῦθον. οὐ γὰρ εὖ φρονεῖς.
Θρᾶ. φασγάνῳ λευκῷ φονεύων τὴν ταλαιπώρου δέρα.
κλυ. ὦ τάλαιν' ἐγὼ· μεμῶνος ἄρα τυγχάνει πόσις;
Θρᾶ. αὐτόφορον, πλὴν εἰς σὲ καὶ σὲ παῖδα, —
— δῶρον δ' ὁ φρονεῖν.
κλυ. ἐκ τίνος λόγου; τίς αὐτὸν οὐ πέγω ἀλαστόρων;
Θρᾶ. θεσφατ', ὃς γε φησὶ Κάλχας, —
— ἵνα πορεύνται στρατός.
κλυ. ποῖ; τάλαιν' ἐγὼ. τάλαινα δ' —
— ὦ πατὴρ μέλλει κτανεῖν.
Θρᾶ. Δαρδανοῦς πρὸς δόμα δ' Ελένης —
— Μενέλεως ὅπως λάβῃ.
ἰλυ. εἰς ἀφ' Ιφιγένειαν Ελένης νόσος ὦ τοσῶν δόμων;
Θρᾶ. πᾶν τ' ἔχεις. Αρτέμιδι θύσειν —
— παῖδα σὲ μέλλει πατήρ.
κλυ. ὁ δὲ γαμος τίν' εἶχε τῶν πρόφασιν, — C
— ἢ μ' ἐνόμισ' ἐκ δόμων;
Θρᾶ. ἵν' ἀγάγῃς χαίρουσ' —
— Αχιλλεῖ παῖδα νυμφοῦσα σὲ.
κλυ. ὦ θύγατερ, ἥκεις ἐπ' ὀλέθρῳ καὶ σύ, —
— καὶ μήτηρ σέθεν.
Θρᾶ. οἰκτρὰ πάσχετον δύ' ὄσα, δυνὰ δ' Αγαμέμνων ἐπ
κλυ. οἴχομαι τάλαινα· δακρύοντ' ὄμματ' οὐκέτι σέγει.
Θρᾶ. εἰπερ ἀλγεινὸν, ὦ τέκνων σφρομῶν δακρυῤῥεῖν.
κλυ. σὺ δὲ τάδ' ὦ γέρον πόθεν φῆς εὖ δ' φάναι τοιπυσμένος
Θρᾶ. δ' ἔλτον ὠχόμην φέρων σοί —
— πῶς τὰ πρὶν γεγραμμένα.
κλυ. οὐκ ἐῶν, ἢ ξυγκελεύων παῖδ' ἄγειν θανεῖν μέλλω;
Θρᾶ. μὴ μὲν ὧν ἄγειν· φρονῶν γὰρ ἔτυχε—
— σὸς πόσις τότ' εὖ.
κλυ. λᾶτα πῶς φρῶν γε δ' ἔλτον οὐκ ἐμοὶ δίδωσ λαβεῖν
Θρᾶ. Μενέλεως ἀφείλε δ' ἡμᾶς, ὃς κακῶν τῶν δ' αἴτιος.
κλυ. ὦ τέκνων Νηρῆδ', ὦ παῖ Πηλέως, κλύεις τάδε;

A ἀκλυον δσαν ἀθλίαν σε, τόδ' ἐμοὶ δ' φαύλως φρῶ.
κλ. παῖδά μ' κτείνουσι, τῶν δολωσαῦς γάμοις;
ἀχ. μέμφομαι λάτρῳ πόσει σῶ, κὐχ ἁπλῶς ὅτῳ φρῶ.
κλυ. ὀκ ἐπαιδεύθη μαί γε πρωτοσεῖν ὀ σὸν γόνυ,
θνητὸς ἐκ θεᾶς γεγῶτα· τί γὰρ ἐγὼ σεμνύομαι;
» Εστὶ τίνος ἀπόδασεύομαι μοι μᾶλλον, ἢ τέκνα τῶδε;
ἀλλ' ἄμιλον ὦ θεᾶς παῖ, τῇ τ' ἐμῇ δυσπραξίᾳ,
τῷ τε λεχθέσιν δ' ἀμαρτῇ σῇ μάτῳ μὲν, ἀλλ' ὅμως
ὦ κατασεύας ἐγὼ νυμφῆνον, ὡς γαμοῦμίλω.
νῦν δ' ὧδε σφαγὰς κομίζω· ὦ δ' ὀνειδ' ἔξεστα,
ὅστις ὀκ ἤμυνας. εἰ γὰρ μὴ γάμοισιν ἐζύγης,
ἀλλ' ἐκλίθης γοῦν πολαίνης πᾶθ' φῶς φίλ' πόσις.
πῶς γυμφάδ', πῶς σᾶς δεξιᾶς, πρός τε μητρὸ·
ὄνομα γὰρ σὸν μ' ἀπώλεσ', ὦ σ' ἀμωάθειν χρεῶν.
ἀκέχω βωμὸν καταφυγεῖν ἄλλον, ἢ σὸν γόνυ,
ὀδὲ φίλ' ὀδεὶς γελᾶ μοι. τὰ δ' —
— Αγαμέμνων ἀνὴρ ἰλυεῖς
B ὠμὰ, κὴ πάντολμ'. ἀφίγμαι δ' ὥστ' εἰσορᾶς, γυνὴ
» ναυλόχου στρατοῦ ἄναρχον, —
» — λαμπὴ τοῖς κακοῖς θρασύ·
» χρήσιμον δ', ὅταν θέλωσιν. ἢν δὲ τολμήσῃς σύ μ
» χαῖρ' ὑπορτέναι, σῶσαι μ' ἐ δὲ μὴ, ὁ σῶσομεθα.
» χρ. δεινὸν τὸ πίπτειν, καὶ φρένι φίλτατον μέγα·
» Ρᾶστ' τε κοινὸν, ὥστ' ὑπορτιμένειν τέκνων.
ἀχι. ὑψηλόφρων μοι θυμὸς αἴρεται πρόσω,
ἐπίστατο δὲ τοῖς κακοῖσι τ' ἀχαλῶ,
μέτριος τε χαίρειν τοῖσιν ἐξ ὀγκωμαθοῖς.
» χρ. λελογισμένοι γὰρ οἱ τοιοῖδ' εἰσὶ βροτῶν,
» ἐρῶς σφαλῶν τὸν βίον γνώμης μέτα.
» ἀχι. ἔστιν μὲν ἔν, ἵν' ἡδὺ, μὴ λίαν φρονεῖν·
» ἔστιν δὲ χ' ὥστε χρήσιμον, γνώμῃ ἔχειν.
ἐγὼ δ' γὰ ὠδρὸς δυσεβεστάτου πραφεῖς,
Χείρων, ἔμαθον οὐ τρόπος ἁπλῶς ἔχῃν.
καὶ τοῖς Ατρείδαις, ἢν μὲν ἡγῶνται καλῶς,
C πεφόμεθ' ὅταν δὲ μὴ καλῶς. ὀ πεισόμεθα.
ἀλλ' γὰ θάδ', γὰ Τροίᾳ τ' ἐλευθέρων φύσιν
πέχων, Αρεῖ δ' κατ' ἐμὲ κοσμήσω δεῖ.
σὲ δ' ὦ κρίτια παῖδα πρὸς τῶν φιλτάτων,
ἃ δὴ κατ' ἀνδρὸς γίγνεται νεανίαν,
τοσοῦτον οἶκτον πεδεβάλων κατεστῶ·
ἔστοτε κόρη σὴ πρὸς πατρὸς σφαγῆσεται,
ἐμὴ φαπεδεῖσ'· ὀ γὰρ ἐμπλέκῃ πλοκὰς
ἐγὼ πέξω σῶ πόσει τὸμὸν δέμας.
τόνομα γὰρ, εἰ καὶ μὴ σίδηρον ἤρατο
τὸμὸν, φονεύσει παῖδα σὴν· τὸ δ' αἴτιον,
πόσις σός· ἔγνον δ' ὀκέτ' ὄν σῶμ' ἐμόν.
εἰ δὴ ἐμ' ὀλεῖται, δὰ τε σὺ ἐμὸς γάμος,
ἢ δ' εἰνὰ τλᾶσα, λὸν ἄνεκτα πέθθ',
θαυμαστὰ δ' ὡς αὐξεῖ ἐπιμασθῆν.
ἐγὼ κάκιστ' ὦ λῶ ἄρ' Αργείων ἀνὴρ,
ἐγὼ τὸ μέγιστ', Μενέλεως δ' γὰ ἀνδρῶσιν,
ὡς ὀχὶ Πηλέως, ἀλλ' ἀλάστου γεγὼς,

A. Audio te esse miserã: quod aũt ad me attinet, nõ leuiter
Cly. Filiam mactabunt, tuarum dolo nuptiarum. (fero.
Ach. Tuo indignor marito, nec mihi hoc uulgariter dolet,
Cly. Haud pudebit me tibi accidere ad genua
Mortalis, ex deanato. non enim nunc me magnam facio.
Quid ergo magis nunc me, quàm pro filia eniti conuenit? ‹‹
Quare opitulare ô nate dea, tum meis malis,
Tum ei quæ tua dicta est coniunx: falsũ quidẽ, sed tamen
Sertis redimitã huc ipsam adduxi, ceu collocandã nuptui.
Nunc autem ad uictimam duco. tibi uerò probro dabitur,
Si non opem tuleris. Etsi eam non duxeris,
Tamen dictus es miseræ puellæ maritus charus.
Per mentum, per tuam dexteram, perq; matrem: (nit.
Nomen. n. me tuũ me pessum dedit, quod te uindicare cõue
Non alia ad quam configiam, ara est, nisi genu tuum.
Neq; quisquam amicorum me respicit. quid uerò—
— Agamemnon sceleris, plenum (uides,
Crudelitatis et audaciæ, paret audis. adhæc, quem admodũ ‹‹
Mulier profecta sum ad exercitum efferum, te ad malũ, — ‹‹
— audacem ac præcipitem: ‹‹
Nec, nisi uelit, utilem. sin igitur me protexeris, ‹‹
Salui erimus: sin minus, haud poterimus esse salui.
Ch. Res efficax peperisse, fertq; uim amoris maximam: ‹‹
Omnibus, n. cõmune est, ut pro suis maximè laborẽt libe- ‹‹
Ach. Ingens & magnus mihi animus attollitur. (ris:
Nouit autem & rebus afflictis ægrescere,
Et prosperè gaudere modicè casibus.
Cho. Sapientis sunt hæ rationes hominis,
Transigere & gubernare uitam cum prudentia. ‹‹
Ach. Aliquando quidem dulce est, non nimium sapere: ‹‹
Aliquando est, ubi expediat sapere. ‹‹
At ego † nutritus in ædibus uiri iustißimi † educatur.
Chironis, moribus insueui simplicibus.
Proinde Atridis, si probi fuerint duces,
Parebimus: sin improbi, haud parebimus.
Sed & hic & ad Troiam ingenium liberum
Præ me ferens, Martem pro me quidem condecorauero.
Te autem, ô misera, quæ indigna & atrocia fers,
Ab intimis, quod iuuenis præstare uir potest,
Tantum in me dolorem transferens, tutam te statuam:
Nec unquam tua filia à patre mactabitur
Quæ mea dicta est: non enim permisero,
Tuo uiro, ut me suis inuoluat dolis.
Nam nomen meum, etsi non ferrum uibretur meum,
Filiam tamẽ tuam occidet: sed facti autor fuerit
Tuus maritus, meumq; corpus posthac mundũ non foret,
Si uirgo per me perierit, perq; meas nuptias,
Immania, nec ferenda sustinens,
Sicq; miris & indignis uiolata modis:
Sim ego sanè inter Argiuos longò peßimus,
Simq; nullius precij: Menelaus uerò inter uiros habeatur.
Nec satus Peleo, sed dæmone ignauo puter,

Si nomen meum tuo marito ad cædem inseruiat.
Vndarum alumnum deiuro per Nerea,
Satorem Thetidis, quæ me genuit,
Non attinget tuam filiam dux Agamemnon, (bus.
Nec uel summa manu, ut digitum liceat admoliri uesti
Aut Sipylus urbs extrema barbarûm sedes erit,
Quæ genuit insignium bello ducum genus:
Phthia autem patria mea, nullus erit nominis,
Tristiaq; libamina & lotiones auferet
,, Vates Calchas. quis autem augur? is uidelicet
,, Qui pauca uera. sed falsa dicit plurima,
,, Si sorte sic ceciderit: sin minus, arte quapiam elabitur.
Aut eorum, qui elocare uolunt suas, uel decem millia
Virginum nostros petant thoros. † sic dictũ sit à me.
Sed profectò insigni nos affecit Agamẽnon cõtumelia.
Nam æquum fuerat, ut prius à me rogaret nomẽ meum
Ad irretiendam uirginem. Clytæmnestra autẽ facilè
Persuasa fuisset, ut daret nuptui mihi filiam.
Atq; hanc forsan dedissem Græcis, si in hoc ad Ilium
Afflictabatur traiectus. nec sanè grauarer publicis
Cõsulere cõmodis eorũ, quib. cũ in expeditionẽ iuerim
Nunc autem nihili apud duces æstimor,
Leuis esse momenti arbitrantes, seu nocetã siue adiuuẽ.
Mox hoc ferrum nouerit, quem priusquam ad Troiam
Venero, sanguine & cruenta cæde tinxero,
Si quis mihi filiam tuam modò eripiat.
Sed secura sis. Deus ego tibi maximus
Apparui, nõ quidẽ re, sed mox tibi me præstiturus sum.
Cho. Dixisti ô fili Pelei ualde dignate,
Et æquoris potente uenerandã Dea.
Cly. Heu,
Quib. obsecro te modis prædicabo, ut nec immodicè,
,, Nec malignè nimis quid dicam, neq; tuã amittã gratiã?
,, Probi enim uiri cum laudantur, quodammodo iolent
,, Odisse laudantes, si immoderatius laudauerint.
,, Dispudet autẽ, feris quæ tibi molesta sum querimonijs,
* Priuatim afflicta. Priuatis * afflicta malis, tu quũ nostris alienus sis ma-
Sed tamen non absurdũ est, etiamsi alienus sit, (lis.
,, Quando uir probus periclitantes adiuuat.
,, Miserere ergo nostri: miserè enim nobiscum agitur,
Quæ primò quidem te mihi generum fore rata
Spem cepi inanem: deinde tibi omen fuerit
Fortasse ad futuras nuptias, si occiderit
Mea filia, quod te cauere conuenit.
Sed bene dixisti initia, bene etiam finem:
Nam te uolente gnata mea seruabitur.
Vis ipsam supplicem tuum amplecti genu?
Licet hæc parũ decora uirginibus, si tamẽ ita uidetur,
Veniet huc pudore & uultu non illiberali spectabilis.
An potius illa absente, ista abs te impetrauero?
,, Ach. Maneat domi. pudicã enim decet pudor. (portet.
Cl. Verũtamen eam, quatenus fieri potest, pudère o-

εἰ πόσ φονεύει τὸ μὸν ὄνομα σῷ πόσει. A
Μὰ τὸν δι' ὑγρῶν κυμάτων τεθραμμένον
Νηρέα, φυτοσγὸν Θέτιδος, ἣ μ' ἐγείνατο,
Οὐχ ἅψεται σῆς θυγατὸς Αγαμέμνων ἄναξ,
Οὐδ' ἐς ἄκραν χεῖρ, ὥστε πρόσβαλεῖν πέπλοις.
Σίπυλος ἔσται πόλις ὅρισμα βαρβάρων,
ὅθεν τεφύκασ' οἱ στρατηλάται γένος,
Φθία δὲ τὸν μὸν ὀλαμὸν κεκλήσεται,
πικρὸς δὲ πολχύτας, χορνιβάς τ' ἀνάξεται
Κάλχας ὁ μάντις. τίς δὲ μάντις ἐς' ἀνὴρ; α
ὃς ὀλίγ' ἀληθῆ, πολλὰ δὲ ψευδῆ λέγει. α
τυχὼν ὅταν δὲ μὴ τύχῃ, δυσοίσεται. α
ἢ τὸν γαμοῦντ' ἐνάτῃ μυείαν πόρα
θηρῶσι λέκτρον τὸν μὸν αἱρεῖται τόδε.
ἀλλ' ὕβριν ὅτι ἡμᾶς ὑβρίσ' Αγαμέμνων ἄναξ,
χρῆν δ' αὐτὸν αὐτῶν τὸν μὸν ὄνομ' ἐμὸ πάρα,
θήραμα παιδὸς ἡ Κλυταιμνήστρα δὲ μοι
μάλιστ' ἐπείθη, θυγατέρ' ἐκδοῦναι πόσει. B
ἔδωκά τ' αὖ Ελλησιν, εἰ πρὸς Ιλιον
ᾤχετ' δ' δ' ἔναυν νόστον· ὃν κρυόμεθ' αὖ
τὸ κοινὸν αὔξειν, ὧν μετ' ἐστρατευόμην.
νῦν δ' ὀλίγ' ἐμοὶ πράγματ' τοῖς στρατηλάταις,
ὃ δυμαρῆ τε φαῦλα τε, καὶ μὴ φαῦλα καλῶς.
τάχ' ἔσται σίδηρος, ὃν πρὶν εἰς Φρύγας
ἐλθεῖν, φόνῳ κηλῖσαι αἷμάτι χρανῶ,
εἴ τις με τῶν σῶν θυγατέρ' ἀναρπάσειεν.
ἀλλ' θαρσεῖ. θεὸς ἐγὼ πέφανά σοι
μέγιστος, οὐκ ὤν, ἀλλ' ὅμως γένοιμαι.
χο. ἔλεξας ὦ παῖ Πηλέως σὸν τ' ἄξια,
καὶ θ' ἁλίας δαίμονος τε μνῆς θεᾶς.
κλυ. φεῦ.
πῶς ἂν σ' ἐπαινέσαιμι μὴ λίαν λόγοις,
μήτ' φθόνῳ, μήτ' ἀρλέσαιμι τῷ χάρεν; α
Αἰνέμενοι γὰρ οἱ γαθοὶ, τρόπον τινα α
μισοῦσι τοὺς αἰνοῦντας, ἐὰν αἰνῶσ' ἄγαν. α
αἰσχυνόμεθα δὲ πρὸς φρόνησ' οἰκεῖος λόγος, C
ἰδίᾳ νοσοῦσα. σὺ δ' ἄνοσος καὶ κῶν ἐμοῦ. α
ἀλλ' ἔν τι χρῆμα, κἂν ἀπωθῇ ἢ, α
αὐτὸς ὁ χρηστὸς δυσυχοῦντας ὠφελεῖν.
οἴκτειρε δ' ἡμᾶς· οἰκτρὰ γὰρ πεπόνθαμεν.
ἢ πρῶτα μὲν σε γαμβρὸν οἰκεῖσ' ἔχειν,
ἐλπὶς κατέχει ἐλπίδ'. εἰ τάχα σοι τάχα
ὄρνις γένοιτ' αὖ πεῖσι μέλλοσιν γάμοις,
θανοῦσ' ἐμὴ παῖς, ὅστε φυλάξασθαι χρεών.
ἀλλ' εὖ μὲν ἀρχὰς εἶπας, εὖ δὲ καὶ τέλη·
σὸν γοῦν θέλοντος, παῖς ἐμὴ σωθήσεται.
βόλει νιν ἱκέτιν σὸν πτῶσιν πῦξαι γόνυ;
ἀπῴκνυτα μὲν τάδ', εἰ δὲ σοι δοκεῖ,
ἥξει δὲ αἰδοῦς, ὄμμ' ἔχουσ' ἐλεύθερον.
ἢ μὴ πρόσῃς, τῶν τε δύξομαι σέθεν;
ἀχι. μένετο κατ' οἴκους· σεμνὰ γὰρ σεμνοῦσι. α
κλυ. ὅμως δ' ὅσον γε δυνατὸν, αἰδ' εἶδεν χρεών.

A ἀχι. σὺ μήτε σὺ τὴν παῖδ' ἔξαγ' ὄψιν εἰς ἐμὴν,
μήτ' εἰς ὄνειδ' ἀμαθὲς ἔλθωμεν μόνοι.
,, Σπρατὸς γὰρ ἀθρόος, ἀγὸς ὢν τῶν οἴκοθεν,
,, Λῆρος πονηρὰς καὶ κακοῦσθαι φιλεῖ.
πάντως δὲ μ' ἱκετεύοντα ἢ ἔφετ' εἰς ἴσον,
ὅτ' ἀνιέτ' αὐτὸ ἢ ἐμοὶ γὰρ ἐς' ἀγὼν
μέγιστος, ἡμᾶς δ' ἀπαλλάξαι κακῶν.
ὡς ἐν γ' ἀκούσας, εἴδι μὴ ψευδῶς μ' δρᾶν.
ψευδῆ λέγων δὲ, καὶ μάτην ἐγκρτομῶν,
θαύσιμα· μὴ θαύσιμ' δ', ἢν σώσω κόρην.
κλυ. ἄναιο, σωιχῶς δυσυχοῦντας ὠφελῶν.
ἀχι. ἄκουε δὴ νῦν, ἵνα τὸ κρὰν μ' ἔχῃ καλῶς.
κλυ. τί τοτ' ἔλεξας; ὡς ἀκουσίον γέσ.
ἀχι. πειθώμεθ' αὖ τῆς πατρὸς, βέλτιον φρονῶν.
κλυ. κακὸς τίς ὄστι, καὶ λίαν παρῶν στρατόν.
,, ἀχι. Αλλ' οἱ λόγοι γε κατατελαίουσιν λόγους.
κλυ. ψυχρὰ μὲν ἐλπίς· τί δὲ χρή με φρονῶν, φράζον.
B ἀχι. ἱκέτευ' ἐκεῖνον πρῶτα, μὴ κτείνειν τίνα·
ὡ δ' αὐτὸ βαίνῃ, πρὸς ἐμὲ σοι πορεύτεον.
ἐὰν γὰρ τὸ χρῆζον ἐπίθετ', ὁ τὸν μὸν χρεὼν
,, χωρῶν. ἔχει γὰρ ὅδε τῶν σωτηρίαν,
,, ἐὰν ὁ τ' ἀμείνων πρὸς φίλον γένοισθε·
στρατός τ' αὖ ὁ μὲν μ' ἀστόμ', εἰ τὰ πράγματα
λογισθῶν πρόσοισθε μᾶλλον, ἢ ἀφεῖ.
καλῶς δὲ κρανθῶν, πρὸς ἀνδρὶ φίλοις,
σοί τ' αὖ γένοιτο, κἀν ἐμὸ χωρεῖς πόδε.
κλυ. ὡς σώφρον' εἶπας, θαυμάσιον δ' ἃ σοι δοκεῖ.
ἰὼ δ' αὐτὰ μὴ πράσσωμεν, ἀν ἐγὼ θέλω,
πρὸ' αὖθις ἀνόμοιθα; τοῦ χρή μ' ἀθλίαν
ἐλθοῦσαν εὑρεῖν σοὶ χέρ' ἐπιστρέφειν κακῶν;
ἀχι. ἡμᾶς σε φυλάκοθ', ὃ χρεὼν, φυλάσσομεν,
μὴ τις σ' ἴδῃ σείχουσαν ἐπιστολίαν
Δαναῶν δι' ὄχλου. μὴ δὲ πατρῷον δόμον
C αἰσχυν. ὁ γὰρ τοι Τυνδαρέως, οὐκ ἄξιος
,, κακῶς ἀκούειν· φῦ γὰρ Ελλησιν μέγας.
κλυ. ἔσιν τάδ'· ἀλλ' ἐκεῖ με δεῖ δοῦναι χρεών.
,, ἀ δ' εἰσὶ θεοὶ, δίκαιος ὢν ἀνὴρ σύ γε,
,, ἰδῶν κυρήσεις· εἰ δὲ μὴ, τί δεῖ πονεῖν;

χορὸς.

τίς ἄρ' ὑμέναιος λωτὸν λίβυος,
μετά τε φίλοχόρου κιθάρας,
συρίγγων θ', ὑπὸ καλαμόεσσαν
ἔσκαψ' ἰαχαν;
ὅτ' ἀνὰ Πήλιον εὐκαλλιπλόκαμοι
Πιερίδες φῦ δι' αἰθὰ θεῶν
χρυσοσάνδαλον ἴχνος
ἐν γὰρ κρόσσαις
Πηλέως εἰς γάμον ἦλθον
μελῳδοὶ, θέσπιν ἰαχὰν,
μέσοι, τόν τ' Αἰακίδαν,
κρυταύρων φ' ὄρεσι † κλύσσαι
πανκλιδ' α καὶ δ' ὕλαν.

Ach. Ne tuam filiam producas in conspectum meum,
Mulier, ne per inscitiam uitæ incurramus probrum.
Numerosus enim & densus exercitus domesticarum
Negligens rerum, prauis ac maledicis gaudet fabulis.
Tantundem uerò fuerit, siue ad me ueneritis supplices,
Siue non supplicaueris: siquidem id agere pro uirili
Constituerim, ut uos istis liberem malis.
Itaq; hoc unũ cùm audiueris, scias me non falsa loqui.
Si quid autem mentiar, dolisq; te lusero,
Moriar: sed tum non moriar, si seruauero uirginem.
Cly. Macte esto hoc tuo miseros iuuandi studio.
Ach. Audi nunc, ut res mihi ista habeat bene.
Cl. Quid hoc dixisti? te quidẽ lubens audiam. (mentẽ.
Ach. Persuadeamus rursus patri, ut ad meliorẽ redeat
Cly. Ignauus ille quispiã est, ac nimiũ timet exercitũ.
Ach. At rationes superantur rationibus. (quere.
Cl. Frigida quidẽ spes. quid tandẽ facere oporteat, elo-
Ach. Primùm illi supplica, ne interficere uelit filiam:
Sin autem recuset, tum tibi accedendus sum.
Si enim id quod cupis, persuaseris, non necesse habuero
Ipsum accedere: res enim hæc ipsa salutem feret,
Egoq; rectiore affectu erga amicum fuero:
Nec me exercitus culpauerit, si res gessero
Cum ratione potius, & prudentia, quam uiribus.
Deinde rebus ex sententia, nullaq; offensa amicorum
Peractis, tibi ista transigentur uel citra meam operam.
Cl. Quàm prudẽter loquutus es. agẽdũ sic, uti censes.
Sin autem ea quæ uolo, non perfecero,
Vbi te rursus uidebimus? ubi misera inueniam
Tuam dexteram, meorum malorum uindicem?
Ac. Nos te excubãtes, ubi opus fuerit, obseruabimus,
Ne quis uideat gradientem attonitam,
Per Græcorum turbas, ne paternæ domui
Labem aspergas. Tyndareus enim indignus est
Qui malè audiat: nam inter Græcos magnus est.
Cl. Ita res habet. sis dux tu negocij, me tibi seruire æ-
Cæterũ si dij sunt, ipse qui undiquaq; iust° es, (quũ est.
Digna assequêris: sin min°, qd op° est niti et laborare?

Chorus.

Quis nam Hymenæus loto Libyca,
Festáq; cithara,
Fistulisq; & calamis multiforis
Perstrepebat?
Quando in monte Peleo, pulchricomæ
Pierides, epulum dijs agitantibus,
Aureis * soleis
Terram pulsantes
Ad nuptias uenerunt Pelei,
Dulcibus suaues modulis, Thetidemq;
Lætis uocibus, ipsumq; Aeacidem
Celebrarunt, montes iuxta Centauricos,
Vbi floret nemus Peliacum.

* χρυσοσάνδαλα. id est, Vestigio aureis soleis pressio terram pulsantes.

† Cura. κρυταύρων φ' ὄρεσι κλύσσαι

At Dardano satus, Ganymedes
Phrygius, gratæ deliciæ Iouis
Thalami, miscet aureis,
Ac temperat cyathis
Nectareos libaminum rores.
Deinde iuxta candidam
Arenam saltantes
In numerum quinquaginta puellæ
Nerei, nuptias concelebrarunt.
Venit & equestris turba
Centaurorum abiegna tela, uiridesq; corollas
Gerens ad conuiuium deorum
Ac munera Bacchi.
Tum autem clamabant Thessalæ puellæ:
O Nereia filia, lux clara cœlitum
Augur Apollo, ac qui bene nouit
Musarum mysteria, Chiron
Achillis nomen edidit,
Qui olim ueniet
Cum clypeata Myrmidonum manu,
Vt terram Phrygiæ, Priameia* regna,
Igne populetur,
Corpore protectus aureis
Armis opere Vulcanio:
Iis scilicet † à matre dea
Thetide honoratus donarijs,
Quæ ipsum peperit tam beatum
Græciæ decus. tunc igitur
Dij Nereidos inter cæteras sorores
Nobilis ac præcipuæ
Nuptias celebrarunt, Peleiq; Hymenæos.
Te uerò pulchris spectandam capillis
Sertis redimient Argiui; ac deinde
Ceu modò ex antro
Montis in æquora spectantis profectam,
Ceu intactam iuuenculam,
Dissecto gutture cruentabunt:
Nec arundine, nec resonis pastorum antris alitam,
Sed apud matrem nutrita in pulchra
Apud Pelasgas connubia.
„ Vbinunc pudoris,
„ Ac honesti facies
„ Quid ualeat ac possit?
„ Quando impietas tyrannidem
„ Occupat: uirtus autem post
„ Terga retrusa, mortalibus negligitur:
„ Quum licentia legibus dominatur.
„ Itaq; commune imminet periculum genti mortalium,
„ Ne qua ingruat ira deorum.

* inclyta Priami.
† quæ induat.

ὁ δὲ Δαρδανίδας, Διὸς
λέκτρων τρύφημα φίλον
χρυσέοισιν ἄφυσε λοιβαὶ
ἐκ κρατήρων γυάλοις,
ὁ φρύγιος Γανυμήδης.
πᾶδες δὲ λόβιφαῖ
ψάμαθον εἰλισσόμεναι
κύκλια χωρεῦντα πόρας
Νηρέος, γάμους ἐχόρευσαν.
ἐκ δ' ἐλάτεσι, στεφανώδεί τε χλόᾳ
θίασος ἔμολον ἱππόβοτας
κενταύρων, ὑπὸ δάπτα τῶν θεῶν,
κρατῆρά τε Βάκχου.
μέτα δ' αὐκλαγῶν ὦ νυμφὶ κόρα,
παῖδες ἀέ θεοσαλαὶ, μέγα φῶς.
μάντις ὁ φοῖβος, ὁ μουσᾶν
τ' εἰδὼς γνώσεις
Χείρων, ὄν ὀνόμασεν,
ὃς ἥξει χθόνα λογχη-
φόρος σὺν Μυρμιδόνων
ἀσπισταῖσι, Πριάμειον κλεινὰν
γᾶν ἐκπυρώσων,
πυρὶ σώματι χρυσέων
ὅπλων ἡφαιστόνων
κεκοσμημένος, ἅν δὴ τ' ἐκ θεᾶς
μητρὸς δωρήματ' ἔχων
Θέτιδος, ἅ νιν ἔπεκτε
μακάριον. τότε δὴ
μόνες τᾶς ξυμπρόπολος
γάμων νυμφίδος ἔθεσαν
πρώτας, Πηλέως δ' ὑμέναιος.
σὲ δ' ἐν κάρα σέψοισι καλλιώμαν
πλόκαμον Ἀργεῖοι γ', ἁλιᾶν
ὥς τε πεπρόαιον ἀπ' ἄντρων ἐλθοῦσαν,
ὀρέων μόχθον ἀκήρατον,
βρότειον αἱμάσοντες λαιμόν·
δ' σύριγγι γραφεῖσαν, δ'
δ' φόβοισι νέμεσι βοτόλων,
παῖδα δὲ μητρὶ νυμφοκόμον
Ἰναχίδαις γάμον.
„ Ἐν τὸ τᾶς αἰδοῦς,
„ Ἢ τὸ τᾶς ἀρετᾶς εἶδος ἔχει
„ Σθένος τι τοῦ τόσου;
„ Ὁπότε τὸ μὲν ἄστεπτον ἔχει
„ Δύναμιν, ἁ δ' ἀρετὰ κατόπιθεν
„ Θνατοῖς ἀμέλειται.
„ Ἀνομία δὲ νόμων κρατεῖ,
„ Καὶ κοινὸς ἀγὼν βροτοῖς,
„ Μή τις θεῶν φθόνος ἔλθῃ.

ΔΡΑΜΑ ΓΕΜΡΤΟΝ.
κλυταιμνηστρα. ἀγαμέμνων. ἰφιγένεια.
ἀχιλλεύς. ἄγγελος. χορός.

ACTVS QVINTVS.
Clytæmnestra. Agamemnon. Iphigenia.
Achilles. Nuncius. Chorus.

κλυ. Ἐξῆλθον οἴκων τῶν ἐμῶν πόσιν,
χρόνιον ἀπόντα, κἀκλελοιπότα κέας.
ὀλαμερύσοισί δ' ἁ τάλαινα πᾶς ἐμὰ,
πολλὰς ἰᾶλα μεταβολὰς ὀλυμάτων,
θάνατον ἀκούσασ', ὃν πατὴρ βουλεύεται.
μνήμειν δ' ἄρ' εἶχον πλησίον βεβηκότα
Ἀγαμέμνονος τόδ', ὃς ἰδὼν τοῖς αὐτοῖς τέκνοις
ὠμόστατα πρᾶξαι αὐτίχ' εὑρεθήσεται.
ἀγ. Λήδας γενέθλαν, ὦ κἀλῶ σ' ἔξω δόμων
εὔρηκ', ἵν' εἴπω τῆθεν ἀχρεῖος λόγος,
ὃς οὐκ ἀκούειν τὰς γαμικὰς πρέπει.
κλυ. τί δ' ἔστιν, ὅ σοι κωφὸς αὐτὸς ἐλθόντα;
ἀγ. ἔκπεμπε παῖδα δωμάτων πατρὸς μέτα,
ὡς χρὴ νεβρὸς πάρεστιν ἀυτοπρεπῆ,
πεχύτ' τε βάλλειν πῦρ καθάρσιον ἐκ χερῶν,
μόχθοι τε, πρὸς γάμων ἃς θεᾶς πρέπει χρεών
Ἀρτέμιδι, μέλαν αἷμα τοῦ φυσήματα.
κλυ. τοῖς ὀνόμασι μὲν εὖ λέγεις, τὰ δ' ἔργα σε
οὐκ οἶδ' ὅπως χρὴ μ' ὀνομάζασαν, εὖ λέγειν.
χωρεῖ δὲ δύγατερ ἐκτὸς· οἶδα γὰρ πατρὸς
πάντως ἃ μέλλει γε, χ' ὑπὸ τοῖς πέπλοις ἄγε
λαβοῦσ' Ὀρέστη, σὸν κασίγνητον, τέκνον.
ἰδὲ πάρεστιν ἥδε τῶθαρχοῦσά σοι·
τὰ δ' ἄλλ' ἐγὼ πρὸς τῆδε κἀμαυτῇ φράσω.
ἀγ. τέκνον, τί κλαίεις; οὐδὲ δ' ἡδέως ὁρᾷς,
ἐς γῆν δ' ὀρέισσ' ὄμμα, πρὸς δ' ἔχεις πέπλους;
ἰφ. φεῦ.
„ Τίν' ἀν λάβοιμι τῶν ἐμῶν ἀρχὴν κακῶν;
„ ἅπασι γὰρ πρώτοισι χρήσεσθαι πάρα,
„ κἀν ὑστάτοισι κἀν μέσοισι παντάχοῦ.
ἀγ. τί δ' ὄθν, ὡς μοι τῶν τε εἰς ἓν ἥκετε,
σύγχυσιν ἔχοντες, κἀν παραμόν ὀμμάτων;
κλυ. εἴρ' ἐν ὀρωτήσω σε γενναίως, τόσι.
ἀγ. οὐδὲν κέλευσμ' ὁ δεῖ γ', ὀρωτᾶσθαι θέλω.
κ. τὴν παῖδα τὴν σὴν, τὴν τ' ἐμὴν μέλλῃς κτεῖν;
ἀγ. ἐκ.
τλήμονά γ' ἔλεξας, ὑπόνοεῖς ὃ ἃ μή σε χρή.
κλυ. κἀκεῖνό μοι τοῦ πρῶτον ἀπόκρινα πάλιν.
„ ἀγ. σύ δ' ἢν γ' ὀρωτᾷς εἰπότ', εἰπόντα κλύεις.
κλυ. ὄκ ἄλλ' ὀρωτῶ, κἀν σὺ μὴ λέγ' ἄλλα μοι.
ἀγ. ὦ πότνια τύχη, ὦ μοῖρα, κἀν δ' ἄμοιρ γ' ἐμός.
κλυ. κἀμός τε, κἀν δ' ἐν τοῖς ὑπὸ δυσδαιμόνων.
ἀγ. τίν' ἠδίκησα; Κλυ. τόδ' ἐμὸ τοῦθ' πάρα;
„ ὁ νοῦς δ' αὐτὸς νοῦν ἔχων, ὁ τυγχάνει.
ἀγ. ἀπωλόμεθα, πεδείνοι τὰ κρυπτά μου.
κλυ. πάντ' οἶδα, κἀν πέπυσμ', ἃ σύ γε μέλλεις με
„ αὐτὸ δὲ τὸ σιγᾶν, ὁμολογοῦντος ἔστ σε,
„ κἀν τὸ σφάζειν πολλὰ, μὴ κάμνῃς λέγων·
ἀγ. ἰδὲ σιωπῶ, τὸ γὰρ αἰσχιστόν με δεῖ

Cly. Egressa sum domo, ut aspiciam maritum,
Qui tam diu abest, relictis penatibus.
Cæterùm filia mea infœlix uersatur in lachrimis,
Omne fundens lamenti genus:
Postquam audiuit de nece, quam parat pater.
Sed cuius modo memini, ecce adest propè
Agamemnon, qui in proprios liberos
Impia patrat. huic modò ipse obloquar.
Ag. O Ledæa proles, peropportunè te extra ædes
Offendo, quo tibi absente urgine procul explicem
Sermones, quos nupturas audire non conuenit.
Cly. Quid nã est rei, cuius tam optata obiecta est op
A. Accerse foràs filiã, ut patri comes eat: (portunitas?
Adsunt enim decenter parata piamina,
Adsunt primitiæ, quas in lustrales flãmas ex manibus
Mitti oportet, & uiuẽcæ, quas immolari Dianæ decet,
Atri * scilicet cruoris exundamina.
Cly. Verbis quidem bene dicis, sed tua facta quo
Sermone honestè appellem, haud scio.
Egredere uerò nata foràs: nouisti enim quæ pater
Facturus est, & fratrem sinu
Apporta tecum Orestem filia.
En illa adest semper morigerans tibi,
At ego quod ad me & hanc attinet, mox respondero.
Ag. Filia, quid fles? cur non hilari fronte intueris?
In terramq; oculos figens, quid obtendis pallium?
Iph. Heu.
„ Quod nam meorum malorum capiam exordium? „
„ Omnibus enim datum est, ut tum prima, tum ultima, „
„ Tum media in quouis edisserant negocio. (do? „
Ag. Quid est quòd mihi omnes eodẽ sitis affectæ mo-
Mentem consternatam gerentes, & uultum turbidũ?
C. Dic marite, quæ te interrogauero, ingenuè et liberè.
Aga. Nõ opus est ut me iubeas, ipse ultrò rogari cupio.
Cly. Filiam tuam, atq; meam paras occidere?
Ag. Hem.
Miseram elocuta es, quæ te suspicari non conuenit.
Cly. Atqui interim mihi illud respondeas.
Ag. Tu si quæ decet rogaueris, quæ te decent audies.
Cly. Non alia interrogo, neq; alia tu mihi responderis.
Ag. O fortuna potens, ô fata, ô Genius meus. (cium.
Cly. Et meus, & huius insuper: quando idẽ triũ infœli-
Ag. Qua re læsus es? Cly. Istud à me rogitas?
Astus astu uacans haud conuenit.
Ag. Perijmus, prodita sunt quæ celaueram. (nas: „
Cly. Omnia noui & audiui, quæ tu in me patrare desti
Nam ipsum hoc silentium, & crebra suspiria „
Te satis confitentem arguunt, ne labores plura dicere. „
Ag. Ecce silesco, quando me mendacia dicentem

* Ante nuptias atri scilicet.

Impudentiam calamitati adiungere oportet. — ψυδῆ λέγοντα πολλαβεῖν τῇ συμφορᾷ. A
Cly. Audi iam nũc, pandã.n. tibi mentis cogitata meæ: — κλυ. ἄκουε δ' ἡνικ' αὐανῶ λύω γὰρ λόγους,
Neq; amplius afflictis utemur ænigmatum ambagibus. — οὐκέτι πῆμα δεῖς χρησόμεθ' αἰνίγμασιν.
Primùm quidem (ut primo hoc tibi opprobrem loco) — πρῶτον μὲν (ἵνα σοι πρῶτα τοῦτ' ὀνειδίσω)
Duxisti me inuitam, & per uim rapuisti, — ἔγημας ἄκουσά με, λᾳλαβὼν βίᾳ,
Necato priore uiro Tantalo· — κτανὼν πρόσθεν ἄνδρα Ταντάλου κατακτανὼν·
Meumq; infantulum, fortunæ tuæ uelificans, — βρέφος τε τοὐμὸν, σῷ πεσοῦσ' ἐς πόλῳ,
Meo uiolenter auulsisti ab ubere. — μαστῶν βιαίως τῶν ἐμῶν ἀφαρπάσας.
Ibi Ioue nati filij, ambo cognati mei, — κἀν τῷ Διός γε παῖδε, ἐμώ τε συγγόνω,
Equis inclyti, bellum tibi fecerunt. — ἵππουσι μαρμαίροντ', ἐπεστρατοῦτ' ἐμοί.
Pater autem senex Tyndareus te exemit è discrimine — πατὴρ δὲ πρέσβυς Τυνδαρεώς σ' ἐρρύσατο,
Iam supplicem, ita demum meis potitus es connubijs. — ἱκέτιν γλιόμενον, τἀμὰ δ' ἔχοντ' αὖ λέχη.
Vbi uerò tibi reconciliata fui, quàm casta, quàm nulla — ὅ σοι καταλλαχθεῖσα, πόσι σε καὶ δόμους
In re tibi reprehendenda fuerim, — συμμαρτυρήσεις ὡς ἄμεμπτος ὢν γυνή,
" Et quod ad te & domus curam attinet, ipse tu testis es. — εἴς τ' Ἀφροδίτην σωφρονοῦσα, κἀν τῷ σῷ "
" Domum quidem ita auxi, ut sine introitus — μέλαθρον αὔξησ', ὥσ' εἰσίοντα τε "
" Gauderes: sine foràs prodires, beatus haberêris. — χαίρειν, θύραζε τ' ἰέναι τ' ὀλβίαν θυσαιμονεῖν. "
" Rarus autem captus est, uxorem talem nancisci: — Σπάνιον δὲ θηρεῦμ' αὐδρὶ τοιαύτην λαβεῖν, B
" Cæterùm malam habere, eo nihil usitatius est. — ἀμαρτία, φλαύραν δ' ἢ σπανίως γυναῖκ' ἔχειν. "
Pario uerò supra tres uirgines, etiam filium tibi — τίκτω δ' ἤδη τρισὶ παρθένοισι, παῖδά σοι
Hunc: quorum pignere uno tu me orabis miserè. — τόνδ', ὧν μιᾶς σὺ πλησθεὶς μ' ἀφεδρεῖς.
At si quispiã te roget, qua gratia illam necabis? (mine? — λᾴ τις σ' ὀρθοῦται, τίνι σ' ἐκτανεῖν νιν κτανεῖς;
Cedo qd huic respõdeas? an me tuo necesse est loq no- — λέξον, τί φήσεις; ἢ με χρὴ λέγειν τὰ σά;
Vti Menelaus Helenam recipiat, pulchrũ profectò, nos — Ἑλένην Μενέλαος ἵνα λάβῃ καλόν γε νῷ
Malæ mulieris precium dependere nece liberorũ, (re. — κακῆς γυναικὸς μισθὸν ἀποτίσαι τέκνα,
Et ea quæ sunt maximè inusa longè charissimis redime — † τ' αἴχθιστα πᾶσι φιλτάτοις ὠνούμεθα. † τ' ἀχθ. Ald.
Age uerò, siquidem hinc exercitũ ductaueris, me domi — ἄγ', ἢν στρατοῦσι καταλιπὼν μ' ἐν δόμασιν,
Relicta, & longum tempus abfueris ibi, — λᾴκει γηροῦσ' ἐξ μακρᾶς ἀπουσίας,
Quid animi mihi fore domi censes, — τίν' ἐν δόμοις με καρδίαν ἕξειν δοκεῖς,
Vbi sedes huius omnes uacantes conspexero, — ὅταν θρόνους ἕδραν τ' εἰσίδω πάντας ληρεῖς,
Vacuaq; uirginum conclauia? scilicet in lachrimis — ληρεῖς δὲ παρθένων κοίτας; ἐπὶ δὲ δακρύοις
Et luctu sola sedero, hanc perenni planctu prosequens: — μόνη κάθημαι, τοῦδε θρηνοῦσ' ἀεὶ.
Perdidit te ô filia, qui genuit pater, — ἀπώλεσέν σ' ὦ τέκνον, ὁ φυτεύσας πατήρ,
Ipse necans, haud alius, haud alia manu, — αὐτὸς κτανὼν, οὐκ ἄλλος, οὐδ' ἄλλῃ χερί, C
Eiusmodi quidem relinquens familiæ præmium. — τοιόνδε μισθὸν καταλιπὼν πρὸς οὖς δόμους.
Deinde leui tantum occasione opus fuerit, — ἐπεὶ βραχείας προφάσεως ἔδει μόνου,
Qua te ego, & relicti liberi — ἐφ' ἣ σ' ἐγὼ κἀκ παῖδες οἱ λελειμμένοι,
Eo modo accipiamus, quo te accipi conueniet, — δεξόμεθα δίξιν, ὥσ σε δίξασθαι χρεών.
Sed per deos ne me compuleris — μὴ δῆτα πρὸς θεῶν, μήτ' ἀναγκάσῃς ἐμὲ
Vt in te me malam exhibeam, neq; ipse in me — κακὴν γενέσθαι πρὸς σε, μήτ' αὐτὸς γένῃ.
Talis fias, uerùm esto, (rus es? — ἔσῳ·
Immolabis filiam: interim autem quæ uota illic factu- — θύσεις δὲ τὴν παῖδ', ἐνθὰ πόνας ἀυχὰς δρᾶς;
Quid boni tibi petes, dum mactas filiam? — τί σοι κατόψῃ τἀγαθὸν, σφάζων τέκνον;
Turpem reditum, qui domo abiuisti turpiter? — νόστον πονηρόν, οἴκοθεν γ' αἰσχρῶς ἰών;
Sed me tibi quippiam boni precari æquum fuerit? — ἀλλ' ἐμὲ δίκαιον ἀγαθὸν εὐχεσθαί τί σοι;
" At non & ipsos deos stultos iudicauerimus, — ἢ τ' ἀρ' ἀσυνέτους οὖς θεοὺς ἡγούμεθ' αὖ, "
" Si parricidis bene uoluerimus? — εἰ τοῖσιν αὐθέντοισιν εὖ φρονοῦμεν. "
An uerò Argos reuersus, supplex tuis liberis accides? — ἦκον δ' ἐς Ἄργος πεσοῦσ' ἐοῖς τέκνοισι σοῖς;
At hoc non licebit. quis autem è liberis te aspiciet, — ἀλλ' οὐ θέμις σοι. τίς δὲ καὶ προσβλέψεται
Si quem horum ultrò permittens morti dederis? — παῖδων σ', ἐὰν αὐτῶν προθῇς θανάτῳ τινά;
Scilicet hæc inter nos mutuis sunt conuenta rationib. — ταῦτ' ἦλθον ἤδη δίκῃ λόγων ἢ σκήπτρῳ σοι
An ut solũ sceptris præemineres, et dux esses bellicus? — μόνον δικαφόρῳ, καὶ στρατηλατεῖν σε δεῖ,

ὅν χρὴ

A ὃν χρὴ δίκαιον λόγον ἐν Ἀργείοις λέγειν. — Quē potis par erat, quæ iusta sunt, apud Argiuos dice-
βούλει Ἀχαιοῖ πλεῖν φρυγῶν ἐδῶν χθόνα; — Vultis Achæi nauigare ad terram Phrygiæ? (re.
κλῆρον τίθεσθε, πᾶσ' ὅτῳ θανεῖν χρεών. — Ergo sortem ducite, cuius sit immolanda filia:
ἐνίσω γὰρ ἐν τόδ'. ἀλλὰ μή σ' ὀρθῶς ὅρῳ — (niebat Ex æquo. n. ad omnes hoc pertinet. cæterùm nõ cõue-
σφάγιον τῇδε σῇ Δαναΐδαισι παῖδα σοῦ, — Te filiam tuam ultrò præbere Græcis uictimam·
ἢ Μενέλεων πῶς μητρὸς Ἑρμιόνην κτανεῖν, — Siue Menelai erat matris causa occidere Hermionem,
ὅπερ ἐν πρεσβῦμ' ἐν. νῦν δ' ἐγὼ μὲν, ἡ τὸ σὸν — Ad quem res propriè attinebat: nunc ego, quæ tuos
σώζουσα λέκτρον, παιδὸς ὑς ὀρήσομαι. — Sanctè seruauì thalamos, nata orbabor mea.
ἐν δ' ἐξαμαρτοῦσ', ὑστέροφον ναυσίστα — Quæ uerò fidem uiolauit, reducem puellulam
Σπάρτῃ πομίζουσ', ἐυτυχὴς γενήσεται. — Spartam agens secum, fœlix erit.
τοῦτῳ ἀμειψαί μ', εἴ τι μὴ καλῶς λέγω. — Ad hæc mihi respondè, si quidem non probè dixerim:
εἰ δ' εὖ λέλεκται καὶ νῷ, μὴ δίδου γε λατάνῃς — Sin autem rectè à nobis dictum est, ne ergo occideris
τὴν σὴν τε καὶ ἐμὴν παῖδα, καὶ σώφρων ἔσῃ. — Tuã atq; meã filiã, sicq; eris moderatior & cõsultior.
" χο. πιθοῦ· τὸν γὰρ τοι τέκνα συνοσῶζειν, καλόν, — Cho. Pareto: nam liberos tueri planè decet
Ἀγάμεμνον· οὐδεὶς πῶς τάδ' αὐτείποι βροτῶν. — Agamemnon, nec quisquam contradicet mortalium. "
ἰφ. εἰ μὲν ὂν Ὀρφέως ἔχρῃ, ὦ πάτερ, λόγον, — Iph. Orphei si mihi esset facundia pater,
πείθῃν ἐπᾴδοσ' ὥσθ' ὁμαρτεῖν μοι τέτρας, — Potensq; essem impellere ad sequendum me petras,
B ἐκλεῖν τε τοῖς λόγοισιν ὃς ἐβουλόμην, — Possenique delinire dictis quos cuperem,
φέρειν τ' ἂν ἦλθον. νῦν δὲ τἀμ' ἐμοὶ σοφὰ — Eò nimirũ me cõferrem: nunc aũt, quod solũ in me est,
δάκρυα πρὸς σὲ· τοῦτο γὰρ δυνάμεθα. — Lachrimas, quæ decẽt, præstabo: ista quippe possumus.
ἱκετεύων δὲ γόνασιν ἐξάπτω σέθεν, — Supplex tuis aduoluo genibus
τὸ σῶμα τοὐμόν, ὅπερ ἔπεστιν ἥδε σοι, — Meum corpus, quod hæc progenuit tibi,
" μή μ' ἀπόλεσις ἄωρον. Ἡδὺ γὰρ τὸ φῶς — Ne me immaturam perdas. [a] dulce enim hoc iubar a iucundũ.
" βλέπειν· τὰ δ' ὑπὸ γῆς μή μ' ἰδεῖν ἀναγκάσῃς. — Intueri: cæterùm quæ sub terra sunt, ne me uidere coe-
πρώτα σ' ἐκάλεσα πατέρα, κἀν σὺ παῖδ' ἐμέ. — Te prima parentẽ dixi, & tu me filiam: (geris.
πρώτη δὲ γένεσι σοῖσι σῶμα δοῦσ' ἐμόν, — Gratas uoluptates dedi, & recepi mutuas,
φίλας χάριτας ἔδωκα, λᾴουσα δεξάμην. — Prima tuis cùm insidebam genibus.
λόγος δ' ὁ μὲν σὸς ἦν ὅδ' ἄρά σ' ὦ τέκνον, — Hæc uerò tum tua erat oratio: An erit ô filia
ἀυλαίμων θ' αὐθρὸς ἐν δόμοισιν ὀψομαι — Vt te in domo uiri locupletis & diuitis sospitem
ζωσάν τε, κἀν θάλλουσαν ἀξίως ἐμοῦ· — Videã, & florentẽ (sobole) ut tuo dignum est patre?
οὐ μὸς δ' ὁδ' ἦν νῦν, πόθι σὸν ἐξαρπωμένης — Mea uerò rursus hæc erat, dum tuo de mento pendeo,
γένειον, ἔνθ' νῦν αὖ πλάζομαι χερί· — Quod nunc rursum prehensum mea attingo manu:
τί δ' ἆρ' ἐγώ σε πρέσβυν; ἆρ' εἰσδέξομαι — Quid uerò ego te senem? num excipiam pater
ἐμῶν φίλοισιν ἐστυδιχᾶς δόμων πάτερ, — Intrà chara domus meæ penetralia,
C πόνων πολλῶν ἀρ' ἀντιδόσιν τροφᾶς; — Laboriosam nutriendi uicem rependens mutuò?
τούτων ἐγὼ μὲν τῶν λόγων μνήμων ἔχω· — Horum ego sermonum adhuc sum memor:
σὺ δ' ὠλέλησαι, καί μ' ἀπεκτάναι θέλεις. — Tu uerò oblitus es, meq; occidere paras.
Μὴ πρὸς γε Πέλοπος, καὶ πρὸς Ἀτρέως πατρὸς, — Ne per Pelopem [b], atq; parentem Atreæ, b scilicet hoc feceris.
καὶ σῆς γε μητρὸς, ἣ πρὶν ὠδίνασ' ἐμὲ, — Matremq; quæ olim labore peperit me maximo,
νῦν δὲ δυστραπωδίνοις τόδε λαμβάνει. — Et hos nunc labores capit alteros.
τί μοι μέτεστι τῶν Ἀλεξάνδρου γάμων, — Quid mihi rei cum Alexandri nuptijs,
Ἑλένης τε; πόθεν ἦλθ' ἐπ' ὀλέθρῳ τῷδε, πάτερ; — Ac Helenæ? unde is in exitium meum uenit pater?
βλέψον πρὸς ἡμᾶς, ὄμμα δός, φίλημά τε· — Respice ad nos, simulq; intuitum largire & basium,
ἵν' ἀλλὰ κἂν κατθανοῦσ' ἔχω σέθεν — Vt saltem hoc moritura habeam tui
μνημεῖον, εἰ μὴ τοῖς ἐμοῖς πείθῃς λόγοις. — Pignus, siquidem meis nihil moueare sermonibus.
ἀδελφὲ, μικρὸς μὲν σύγ' ἐπίκουρος φίλοις, — Germane, tu quidem adiutor amicis pusillus es:
ὅμως δὲ σοῦ δάκρυσιν ἱκέτης γίνε πατρὸς, — Attamen patri supplicem te ostende lachrimis,
" τοῦ σοῦ ἀδελφοῦ μὴ θανεῖν· ἀδῆλόν τι — Ne tuam sororem morti dedat. nam sensus est "
" λᾴν νηπίοις γε τῶν κακῶν ἐγγίνεται. — Quidam malorum infantulis ingenitus. "
ἰδοὺ σιωπῶν λίσσεταί σ' ὅδ' ὦ πάτερ. — En supplicat tacens tibi hic pater:
ἀλλ' ἄδεσαί με, κἀν κατοίκτειρον βίου. — Age [c] placare, ac te uitæ misereat meæ. c flectere.
ναί, πρὸς γενείου σ' ἀστόμεθα δύω φίλω. — En per mentum id obsecrant duo chari,

Alter

† Ac omnes quæ contrà dicuntur rationes uicero.

Alter quidem puer, altera adolescentula, (prehẽdero †
Sed ad unum orationem restringens, summam rei com-
Hæc lux mortalibus aspectu iucundissima est, (ptat
Sed misera loca nemo cernere cupiat: insanus aüt qui o-
Mori: malè autem uiuere satius est, quàm bene mori.
Ch. O' infœlix Helena, propter te & tua connubia
Ingens periclum Atridis, & liberis adest. (non:
Ag. Ego quatenus misereſcendũ sit noui, & quatenus
Meosq; amo liberos, alioqui insaniam.
Verùm hæc patrare, mulier, graue & arduum fuerit:
Et non patrare, item dirum & graue est.
Ad hoc agendum me trahit necessitas.
Videtis quales hæ classium instructæ copiæ,
Quot ære fulgentes Græcorum duces,
Quibus negata ad Ilium traiectio est,
Ni te immolaro, ut uates Calchas ait:
Nec aliter dabitur excindere noua fundamẽta Troiæ.
Porrò amor quidam Græcorum tenet exercitum,
Vt nauigent quàm celerrimè ad barbarum solum,
Vetentiq; conuugum raptus Græcanicos:
Hi Argis meas necabunt filias,
Et uos, & me: siquidem oraculum deæ fecero irritum.
Non Menelaus me suo cogit imperio filia,
Neq; in huius ego concessi sententiam,
Sed Græcia, cui seu uelim, seu non uelim,
Te immolare necesse est. ista parte uincimur:
Illam enim liberam, quantum in te filia
Et me est, statui oportet, neq; sub iuga barbarica
Græcis redactis, nostros per uim temerari thalamos.
Cly. O' filia, ô hospitæ,
Heu me fatum tuum exanimat miseram,
Fugit te Plutonì tradens pater.
Ioph. Hei mihi mater, mater hæc enim

ὁ μὲν νεοσσὸς ὄντ᾽, ἢ δ᾽ ἠυξημένη. A
ἓν σωτεμοῦσα, πάντα νικήσω λόγον.
Τὸ φῶς τόδ᾽ αὐγῶ πᾶσι τοῖς βλέπειν. "
Τὰ νόσθε δ᾽ οὐδὲς μαίνεται σ᾽, ὃς οὐχεται "
Θανεῖν κακῶς ζῆν ἐρεῖσον, ἢ θανεῖν καλῶς. "
χο. Ὦ τλῆμον Ἑλένη, σὺ σὲ καὶ σοὺς γάμους
ἀγὼν Ἀτρείδαις καὶ τέκνοις ἥκει μέγας.
ἀγ. ἐγὼ τάτ᾽ οἶκτρα σωφρονῶ εἰμι, καὶ τὰ μὴ,
φιλῶν ἐμαυτοῦ τέκνα· μαινοίμην γὰρ ἄν.
δεινῶς δ᾽ ἔχει με ταῦτα τολμῶσα, γυναῖ,
δεινῶς δὲ καὶ μὴ·
τοῦτο γὰρ πρᾶξαί με δεῖ.
ὁρᾶτ᾽ ὅσον στράτευμα νεοφρακτῶν τόδε,
χαλκέων ὅπλων ἄνακτες Ἑλλήνων ὅσοι
οἷς νόστος οὐκ ἔστ᾽ Ἰλίου τοὔργου ἔτι,
εἰ μή σε θύσω, μαντις ὡς Κάλχας λέγει.
οὐδ᾽ ἔστι Τροίας ἐξελεῖν καινὸν βάθρον.
μέμνε δ᾽ Ἀφροδίτη τις Ἑλλήνων στρατόν, B
πλεῖν ὡς τάχιστα βαρβάρων ἐπὶ χθόνα,
παῦσαί τε λέκτρων ἁρπαγὰς ἑλληνικάς,
οἳ τὰς ἐν Ἄργει πᾶσθ᾽ ὡς κτενοῦσί με,
ὑμᾶς τε, κἀμὲ, θεσφάτου ἀλύσω θεᾶς.
Μενέλεώς με κατασκεδῶν ὅλωσαι, τέκνον,
οὐδ᾽ ἐπὶ τοῖς κείνου βουλόμενον ἐλήλυθε,
ἀλλ᾽ Ἑλλάς, ἢ δ᾽ ἐστὶ κἀμὲ θέλω, κἀμὲ μὴ θέλω,
θῦσαί σε. τοῦτο δ᾽ ἥσσονδε καθέστημεν.
Ἑλευθέραν γὰρ δεῖ νιν, εἴπερ ἐν σοὶ τέκνον,
Κἀμοὶ, γενέσθαι, μὴ δὲ βαρβάροις ὑπο
Ἕλλησας ὄντας, λέκτρα συλᾶσθαι βίᾳ.
κλυ. ὦ τέκνον, ὦ ξένα,
οἴ ἐγὼ, θανάτου σου μελέα·
φεύγει σε πατὴρ ἅδου πρὸς δόμους.
ἰοφ. Αἰ αἰ μοι μάτερ, μάτερ ἁ δυσφορία

A Δινᾶ τε θεᾶσι δρέπειν,
ἐνθά ποτε Παλλὰς ἔμολε, καὶ
ἁλιόφρων Κύπρις,
Ἥρα θ᾽, Ἑρμᾶς θ᾽ ὁ Διὸς ἄγγελος.
ἁ μὲν ἐν πόθῳ τρυφῶσα Κύπρις,
ἁ δὲ θροεῖ Παλλὰς,
Ἥρα τὲ Διὸς εὐνάκτορος
ἐν ναῖσι βασιλίσι,
λέξιν ἐν εὐναῖς,
δόξαν τε τᾶς καλλονᾶς.
ἐμοὶ δὲ θανάτου, ὄνομα μὲν
φέρόντα Δαναΐδαισιν, ὦ κόραι.
χο. πρόθυμά σ᾽ ἔλαβον Ἀρτεμὶς πρὸς Ἴλιον.
ἰφ. ὁ δὲ τεκών με τὰν τάλαιναν,
ὦ μάτερ, ὦ μάτερ,
οἴχεται πρὸς ἀν δόμον.
ὦ δυσπέλαν᾽ ἐγὼ, πικρὰν
πικρὰν ἰδοῦσα δυσελένᾳν,
B φονεύομαι, ὀλλυμαι
σφαγᾶσιν αὐτοῖσιν,
αὐτοῦ πατρός.
μή μοι ναῶν χαλκεμβολάδων
πρύμνας ἄδ᾽ Αὐλὶς δέξαιτο
τόσδ᾽ εἰς ὅρμους, εἰς Τροίαν
ἄφελον ἐλάσαν πομπαίαν.
μήτ᾽ αὐτοῖσιν Εὐρίπου πνεῦσαι πομπαὶ,
Ζεὺς μειλίσσων αὔραν ἄλλοις,
ἄλλων θυελλᾶν λαίφεσι χαίρειν,
τοῖς δὲ λύσαν, τοῖς δ᾽ ἀνάγκαν,
τοῖς δ᾽ ἐξορμᾶν, τοῖς δὲ στέλλειν,
τοῖσι δὲ μέλλειν·
ἢ πολύμοχθον ἄρ᾽ ἐν ἐμοὶ γρόνος,

Flos carpendus deabus.
Quò quondam Pallas accessit,
Gaudensq; dolo Venus,
Et Iuno, & Mercurius Iouis nuncius.
Cypris quidem dulci delicians cupidine,
Hasta Pallas se iactans,
At Iuno Iouis summi deùm
Connubijs superba regijs,
Ad funestum profectæ arbitrium,
Certamenq; formæ.
Quod quidem mihi mortem, decus autem & nomen
Pariet Danais, ô puellæ.
CHO. Primitias te elegit Diana bello futuro ad Ilium.
IPH. O' mater, mater,
Qui me progenuit
Miseram, abit desertam
Prodens: proh infœlix ego
Videns acerbam atq; infaustam Helenam,
Necor, conficior
Impia cæde
Impij parentis.
Vtinam mihi nunquam * æratarum nauium
Puppes Aulis accepisset
In hosce portus: sed ad ilium
Rectà prosper cursus uexisset classem.
Neq; aduersis Euripo flatibus naugationem
Dedisset Iupiter, demulcens auras alijs
Alias mortalibus, quò suis gaudeant uelis,
His quidem tristia immittere solitus: alios ui
Cohibens, alijs donans ut soluant, alijs ut nauigent,
Alios moras perferre cogens.
An' non calamitosum erat genus,
An' non perse satis calamitosum mortalium?

* χαλκεμβολάδων, id est, ærata rostra habentium.

CLY. Quis tumultus? indica mihi.
ACH. De tua filia. C. Haud faustum dixisti omen.
ACH. Quòd hanc necari oporteat.
CLY. Et nemo contradicit istis?
ACH. Ego ipse in periculum ueneram.
CLY. In quod'nam ô hospes?
ACH. Nempe me lapidare uolebant.
CLY. An ob id, quia meam filiam seruare studebas?
ACH. Ob eam causam scilicet.
CLY. Quis uerò audeat tuum corpus contingere?
ACH. Vniuersa turba Graiûm.
CLY. Manus autẽ Myrmidonũ nõ aderat tibi auxilio?
ACH. Imò primi mihi fuere illi aduersarij.
CLY. Perijmus ô filia.
ACH. Me dicebant superari amore connubij.
CLY. Quid ad hæc respondebas?
ACH. Nẽpe quæ mea coniux futura sit, illã necari nõ
CLY. Recte id quidem dixisti. (decere.
Ach. Quamq; mihi iam pater fama dedicasset.
Cly. Quin & Argis huc aduenire iusserit.
Ach. Cæterùm clamore uincebar.
» Cly. Nam multitudo dirum malum. «
Ach. Sed tamen tibi opitulabimur.
Cly. Atq; unus cum multis dimicabis?
Ach. Hos'ne conspicis adferentes arma?
Cly. Isto macte sis animo. (óccidet.
A. Certè tali ego futur' sum. C. Proinde gnata mea nõ
A. Nõ profectò, me uolẽte. C. Sed aderit q̃ man' mijciat
Ach. Innumerabiles: ducet antẽ istos Vlysses. (puellæ?
Cly. Sisyphi num propago?
Ach. Ipsus ille scilicet.
Cly. Sua'ne autoritate hæc agit, an iussu exercitus?
Ach. Volens sibi hoc munus sumpsit.
Cly. Scelestũ elegit munus, cupiens cæde pollui.
Ach. Verùm ego phibebo ipsum. C. Nũ inuitã ui rapiẽs
Ach. Scilicet flaua tractam coma. (ducet?
Cly. Mihi uerò quid tum agendum erit?
A. Retinebis filiã. C. Atq; ab hoc nata nõ mactabitur?
Ach. Res huc uidelicet uenet. IPH. Mater, percipite
Dicta mea. nam te frustra & absq; causa uideo
» Succensam marito. At quæ fieri nullo modo possunt «
» Ea superare haud est facile. Itaq; hospitis huius «
Tã iusti in nos ꝓpẽsionẽ laudare et approbare cõuenit.
Cæterùm et illud uidere te oportet ne irrites exercitũ,
Nihilo'q; plus agamus: is autem sibi accersat malum.
Quæ autem mihi cogitanti in mentem uenerint, accipe
Mater: Mori mihi certum est. uerùm id ipsum uolo
Fortiter et cũ laude facere, relegãs procul maleuolẽtiã.
Nunc age mater hoc mecũ cõsidera, quàm probè dicã:
In me amplissima hæc tota Græcia nunc respicit,
In me situs est traiectus nauium,
Et Phrygum subuersio:

ἰλυ. – τίνα βολύ; σήμαινέ μοι. (γόν. A
ἀχι. ἀμφὶ σῆς παιδός. Κ. πονηρὸν εἶπας οἰωνὸν λό
ἀχι. ὡς χρεὼν σφάξαι νιν. –
ἰλυ. κοὐδεὶς τοῖσδ' ἀντίον λέγει;
ἀχι. εἰς θόρυβον ἐγώ τοι, κἀυτὸς ἤλυθον.
ἰλυ. ὀν τιν' ὦ ξένε;
ἀχι. σῶμα λιθοβολῶσι πάντοισι. –
ἰλυ. μῶν κἀμὲ σώζειν ἐμέ;
ἀχι. αὐτὸ δὴ τοῦτο. –
ἰλυ. τίς δ' αὐ ἔτλη σώματος τοῦ σοῦ θιγεῖν;
ἀχι. πανὸς Ἑλλάδος. –
ἰλυ. σφαγὸς δὲ μυρμιδόνων ὅ σοι πρὸς ἐμοῦ;
ἀχι. πρῶτος μὲν ἐκεῖνος ἐχθρός. –
ἰλυ. δι' ἄρ' ἀπώλαμεν, τέκνον.
ἀχι. οἵ με φὴν γαμεῖν ἀπειλοῦσι πόσον'. –
ἰλυ. ἀπεκείνου δὲ τί;
ἀχι. τὰν ἐμὲ μέλλουσαν θυσιᾶν, μὴ κτανεῖν.
ἰλυ. δίκαια γάρ. B
ἀχι. εὖ ἐφήμισεν πατήρ μοι. –
ἰλυ. καὶ γόβῳ γ' ἐπέμψατο.
ἀχι. ἀλλ' γὼ κώλυν κεκραγμᾶ. –
ἰλυ. Τὸ πολὺ γὰρ δεινὸν κακόν. «
ἀχι. ἀλλ' ὅμως ἀρηξομεν σοί. –
ἰλυ. καὶ μάχῃ πολλοῖσιν εἶς;
ἀχι. εἰ ὁρᾶς τοῦτον φρονοῦντας τάδε; –
ἰλυ. ἄναιδ' ἄν φρονῶν. (τα.
ἀχι. ἀλλ' ὀνησόμεθα. Κ. πῶς ἄρ' ἐκεῖνα σφαγάσε
ἀχι. ἐκ ἐμοῦ γ' ἐκνίψω. Κ. ἕξει δ' ὅστις ἄψεται κόρης;
ἀχι. μυρίοι γ' ἕξει δ' Ὀδυσσεύς. –
ἰλυ. ἆρ' ὁ Σισύφου γόνος;
ἀχι. αὐτὸς ὅδε. –
ἰλυ. ἰδίᾳ πρόσωπον, ἢ στρατοῦ ταχθεὶς ὕπο;
ἀχι. αἱρεθεὶς ἑκών.
ἰλυ. πόνηρόν γ' αἵρεσιν, μιαιφονεῖν. (πάλας;
ἀχι. ἀλλ' ἐγὼ κρύψω νιν. Κ. ἕξει δ' ἐκ ἑκοῦσαν ἄρ C
ἀχι. δυλαδὴ βαιβῆς ἐθέρης. –
ἰλυ. ἐμὲ δὲ τί χρὴ δρᾶν τότε; (σεται;
ἀχι. αὐτὴν θυγατρός. Κ. ὡς τοῦδ' ἕνεκ' ὁ σφαγή-
ἀχι. ἀλλὰ μὴν εἰς τοῦτό γ' ἥξει. Ι. Μῆτερ, εἰ κακὸν ἔστε
Τῶν ἐμῶν λόγων μάτην γὰρ σ' εἰσορῶ θυμουμένην
σῶν ποσεῖ. Τὰ δ' ἀδυνατ' ἡμῖν, παρίεναι ὁ ῥᾴδιον. «
Τὸν μὲν ὦν ξένον δίκαιον αἰνεῖσαι πόθυμᾶς. «
Ἀλλὰ καὶ σὲ τοῦδ' ἐρᾶν χρὴ, μὴ σῆς ἑλληνὶς στρατῷ, «
Καὶ πλέον πράξομεν ὀδίν, ὃς δὲ συμφορᾶς τύχῃ. «
οἷα δ' εἰσπλεῖν μ' ἄκουσαν, μῆτερ, γνώσεσθε νῦν.
κατθανεῖν μὲν μοι δικαία· δοῦναι δ' αὐτὸ βούλομαι
θυκλεῶς κρᾶξαι, πεῖσαί γ' ἐκπόδων τὸ δυσμενὲς
δίδου δὴ σκέψαι μεθ' ἡμῶν μῆτερ, ὡς καλῶς λέ
εἰς ἐμ' ἑλλὰς ἡ μεγίστη πᾶσα ναῦν ἀπεβλέπει, (γω.
κἀμ' ἐμοὶ πορθμὸς τε ναῶν, –
– καὶ Φρυγῶν κατασκαφά.

πάς

A Pæs te mulieres, si quid intentent barbari,
Nobiles & dites ne sinantur raptu abduci è Græcia,
Simulatq; Helenæ nomine dederint pœnas,
Quam rapuit Paris.
Hæc omnia morte mea redimam. Hinc me gloria
Vt quæ liberarim Græciam, & decus beatũ accipiet.
» Neq; enim nimium me uitæ amantem esse conuenit, «
» Quãdo cõmunẽ omnib. Græcis me, nec tibi soli enixa «
Deinde tot uiri confertim armis stipati, (es.
Totq; classe huc profecti, læsæ nomine patriæ
Audebunt quippiam in hostes patrare,
Atq; pro Græcia occumbere.
Mea autem unius anima his obsistet omnibus.
Quid hac re iustius? num quid contradici potest?
Quin & ad illa ueniamus. haud cõuenit hũc conserere
Manũ cũ omnib. Græcis mulieris causa, nec etiã mori.
» Vnus quippe uir lucis aspectu dignior est, q̃ mille fœmi «
Deniq; si Diana corpus meum sibi petit, (næ.
Num ego mortalis deæ suffiugero?
Id meditari stultum. Impendã corpus meum Græciæ.
Immolate, excindite Troiã. Hæc enim monumẽta mei
Lõgũ tẽpus uiuẽt, atq; liberi hi, et nuptiæ et decus meũ.
Aequũ est Græcos iperare barbaris, haud liberi sint.
Cõtrà Pelasgis dominari barbaros: hi qppe serui, at illi
Cho. Quod ad te attinet, iuuẽcula, præclarè et egregiè
Ex parte aũt sortis & deæ, parùm prosperè. (habet:
Ach. O' filia Agamemnonis, beatum me quis cœlitum
Fecerit, si tuis potiri liceat connubijs.
Fœlicem te Græcia, & uicissim Græciam te iudico,
Bene quippe dixisti, utq; tua gente dignum est.
Nũ cũ dijs pugnare recusans, quod tuis maius uiribus,
Ea ꝓpẽdisti, quæ factu utilia, et quæ postulat necessitas.
At me magis ac magis amor tui connubij
Rapit, dum indolem tuam specto: nam generosa es.
Sed uide, ego bene de te mereri peruelim,
Domumq; ducere coniugẽ. Doleo aũt, scit hoc Thetis,
Ni te seruaro Danais resistens, ac manum conferens:
Hæc confer. Ingens mors est & atrox malum. «
Iph. Loquor hæc profectò, non quenquam respiciens.
Tyndarea quidẽ filia corporis forma præstat, ac prælia
Cædesq; uirorum ciet. Tu autem ô hospes
Ne mea causa moriaris, nec quenquam dedas neci:
Quin me Græciam seruare sinas, siquidem posimus.
A. O' mira animi præsentia: nihil aduersus hæc quẽã
Dicere, dum hoc animo sedeat: generosa enim tibi
Mens est. Cur enim uerum quis non diceret?
At forsan fiet, ut huius consilij te pœniteat.
Proinde ut scias quæ à me tibi dicta sint;
Veniam, & arma hæc deponam ad aram cominus,
Haud permissurus, sed prohibiturus tuam necem.
Vtèris autem & tu forsan nostris sermonibus
Quando gladium tuæ ceruici imminere uideris.

F 2 Quare

Quare non finam te tua socordia perire:
Sed his cum armis pergam ad ædem Deæ;
Atq; ibi tuam opperiar præsentiam.
IPH. Quid mater silentio lachrimis oculos rigas?
CL. Satis miseræ mihi causæ est, cur animũ dij crucĭẽt.
IPH. Quĭ poti? mihi aĩum addas, nec deijcias: sed in his mihi
CLY. Dic. quãdo à nobis nihil frustrabere, filia. (morĕ geras.
IPH. Ne tu igitur euulsis capillis lanies comam,
Nec pullo uestitu corpus amicias.
CLY. Quid istud ais, ô gnata, quum te amittam?
IPH. Nõ profectò, salua sum: per me tibi ueniet gloria.
C. Quomodo dicis? an nõ tuã me lugere mortĕ cõuĕit?
IPH. Minimè, quãdo nec sepulchrum statuetur mihi.
CLY. Quid? an sepulchri non sat est mori?
IPH. Ara deæ Iouis filiæ mihi erit monumenti loco.
CLY. Age ô filia, tibi morĕ geram: dixisti enim probè.
IPH. Vtpote beata, ac bene merens de Græcia.
CLY. Sed quid tuis renunciabo sororibus?
IPH. Ne ipsas ueles pullis uestibus.
CLY. Nũ aliud tuis, quod gratũ sit, referã sororibus?
I. Vt bene ualeãt: Orestĕq; hũc ut ĭ uirũ exolescat alas.
CLY. Complectere ipsum, hoc postremũ uisura die.
IPH. O' charissime, opitulatus es pro tua uirili amicis.
CL. Nũ aliud est, in quo tibi curãdo Argis gratificer?
IPH. Patrem meum, maritum tuum ne oderis.
CLY. Illi propter te dura sunt subeunda certamina.
IPH. Inuitus hic me pro Græcia perdidit.
C. Quòd si dolo, atq; indecorè, nec dignũ parĕte Atreo.
IP. Quis me hĭc deduxerit, antequã mihi lanietur co- (ma?
CLY. Ego tecum ibo.
IPH. Haud tu quidem: neq; enim probè dicis.
CL. Tuis adhærẽs uestib. I. Mihi ô mater obtĕpera,
Manè mihi enim & tibi id magis decorum est.
Sed quispiam patris ministrorum me hinc deducito
Ad pratum Dianæ, ubi immolanda sum.
CLY. Discedis ô gnata. I. Scilicet non reditura abeo.
CLY. Deserta matre? I. Nĕpe, ut uides, indignè et immerĕter
CLY. Si sic gradũ, ne me relinquas. I. Nõ sinã tibi extillare la
At uos ô puellæ bene ominãtes de mea ca- (chrimas
Pæãne excipite Dianam Iouis filiam, (lamitate,
Danaisq; fausta passim eant omina. (deat,
Quis nam canistra auspicetur tollere? Porrò ignis ar
Puris in prochytis: tum pater meus
Aram dextra teneat. Quoniam paritura eo
Salutem omni uictricem Græciæ.
IPH. Ducitote me Ilij
Et Phrygum uastatricem:
Porrigite serta textilia, ferte,
Coma hæc redimienda est.
Sacris lustrationum fontibus
Deuocate ad ædem,
Deuocate ad aram

ὄκνω ἐάσω σ' ἀφροσύνῃ τῇ σῇ θανεῖν· A
ἐλθὼν δὲ σὺν ὅπλοις τοῖσδε πρὸς ναὸν θεᾶς,
παραδεκήσω σὲ ἐκεῖ παρουσίαν.
ἰφ. μῆτερ, τί σιγῇ δακρύοις τέγγεις κόρας;
πλυ. ἔχω τάλαινα κρόφασιν, ὥστ' ἀλγεῖν φρένα.
ἰφ. κεῦσαί με, μὴ κάκιζε· τάδε δ' ἐμοὶ παθεῖν.
πλυ. λέγ', ὡς παρ' ὑμῶν οὐδὲν ἀδικήσῃ, τέκνον.
ἰφ. μὴ τ' ὦν γε τοῦ σοῦ πλόκαμον ἐκτέμνῃς βίᾳ,
μὴ τ' ἀμφὶ σῶμα μέλανας ἀμπίσχῃ στολάς.
πλυ. τί δῆτα τόδ' εἶπας, ὦ τέκνον, ἀπολιπόσα σε;
ἰφ. ὁ σύ γε σέσωσμαι κατ' ἐμὲ δ' ὄνυκλεὴς ἔσῃ.
πλυ. πῶς εἶπας; ὁ πρεύβειν με σὺ ψυχῶν χρεών;
ἰφ. οὐκ ἐστί μοι τύμβος ὁ κεκοσμήσων.
πλυ. τί δαί, τὸ θνήσκειν ὁ τάφος νομίζεται;
ἰφ. Βωμὸς θεᾶς μοι μνῆμα, ἡ Διὸς κόρης.
πλυ. ἀλλ' ὦ τέκνον, σοι πείσομαι· λέγεις γὰρ εὖ.
ἰφ. ὡς δυστυχοῦσά γ', Ἑλλάδος τ' οὐδ' γένος.
πλυ. τί δαὶ κασιγνήτοισιν ἀγγελῶ στέρη; B
ἰφ. μηδ' ἀμφὶ κόραις μέλανας ἐξάνῃ πέπλους.
πλυ. εἴπω δὲ τῇ σῇ σῷ φίλῳ ἐπὶ τί πρεσβεύεις;
ἰφ. χαίρειν γ' Ὀρέστῃ τ' ἐκφέρ' ὧν δρᾶν τόνδε μοι.
πλυ. πρὸς ἐλπυσαί νιν, ὑστατον θεωμένη.
ἰφ. ὦ φίλτατ', ἐπεκόρησας ὅμμ' εἶχον φίλοις.
πλυ. ἔδ' ὅπ κατ' Ἀργοῦς δρῶσά, σοι χάριν φέρῃς;
ἰφ. πατρᾶν τὸν ἐμὸν μὴ στύγει, σόσιν τε σόν.
πλυ. δεινοὺς ἀγῶνας δρᾷ σὲ κἕνον δι' ἐμέ.
ἰφ. ἄκων μ' ὑπὲρ γῆς Ἑλλάδος ἀπώλεσεν.
πλυ. δόλῳ δι', ἀγεννῶς, Ἀτρέως τ' ὀκ ἀξίως.
ἰφ. τίς μ' εἶσιν ἔξω πρὶν παραδέξεσθαι κόμας;
πλυ. ἐγὼ μετά γε σοῦ.
ἰφ. μὴ σύγ· ὀ καλῶς λέγεις.
πλυ. πέπλων ἐχομένη σῶν. I. ἐμοὶ μῆτερ πιθοῦ.
μαθ', ὡς ἐμοί τε σοί τε κάλλιον τόδε·
πατρὸς δ' ὀπαδῶν τῷδε τίς με πεμπέτω
Ἀρτέμιδος ἐς λειμῶν', ὅπου σφαγιάζομαι. C
πλυ. ὦ τέκνον, οἴχῃ. I. καὶ πάλιν γ' ὀ μὴ μόλω.
πλυ. λιποῦσα μητέρα. I. ὡς ὀρᾶς γ', ὀκ ἀξίως.
πλυ. χαῖρε, μή με πολίπῃς. I. ὀκ ἐῶ τάλαν δ' ἄκρυ.
ὑμεῖς δ' ἐπευφημεῖτε ὦ νεανίδες
παῖαν, τῇ μῆ συμφορᾷ, Διὸς κόρῃ
Ἀρτέμιδι· ἔστω δὲ Δαναΐδαις εὐφημία.
καινὰ δ' γὰρ ἀρχέσθω πυρ, ἀλθέσθω δὲ ὕδωρ,
πρόχυτοις καθαρσίοισι· καὶ πατὴρ ἐμὸς
γὰ δεξιοῦσθω βωμόν, ὡς σωτηρίαν
Ἕλλησι δώσοντ' ὄλβιμα νικηφόρον.
ἰφ. ἄγετέ με τὰν Ἰλίου
καὶ Φρυγῶν ἐλεόπολιν.
σέφεα πορφύρεα δίδετε, φέρε-
τε, στέφεσι δὲ κοσμεῖτε.
χέρνιβῶν τε παγᾶσιν
ἐλίσσετ' ἀμφὶ ναόν,
ἀμφὶ βωμὸν Ἀρτεμιν,

τὰν

A τὰν ὄνασαν Ἀρτεμιν,
τὰν μάκαιραν·
ὡς ἐμοῖσιν εἰ χρεών
αἵμασι, θύμασί τε,
θέσφατ' ἐξαλείψω.
χο. ὦ πότνια, πότνια μῆτερ,
ὡς δακρυα γὲ σοι
δώσομεν ἀμέτερα·
παρ' ἱεροῖς γὰρ ὁ πρέπει.
ἰφ. ὦ νεανίδες,
συνεπαείδετ' Ἀρτεμιν,
Χαλκίδος αὐτόπορον,
ἵνα τε δόρατα
μέμονα δαΐα δι' ἐμὸν ὄνομα,
τᾶς γ' Αὐλίδος εὐπόροις
ὅρμοις· ἰὼ γᾶ μῆτερ,
ὦ πελασγία,
B Μυκηναί τ' ἐμαὶ θεράπαναι.
χο. καλεῖς πόλισμα Περσέως,
κυκλωπῶν πόνον χερῶν.
ἰφ. ἔθρεψας Ἑλλάδι μέγα φάος,
θανοῦσα δ' οὐκ ἀπόλοιμαι.
χο. λαμπὰς γὰρ ὅ σε μὴ λίπῃ.
ἰφ. ἰώ, ἰώ λαμπὰς ὀχος ἀμέρα,
Διός τε φέγγος ἕτερον,
ἕτερον αἰῶνα
καὶ μοῖραν οἰκήσομεν·
χαῖρέ μοι φίλον φάος.

χορός.

ἰώ, ἰώ· ἴδετε τὰν Ἰλίου
καὶ Φρυγῶν ἐλεόπολιν
εἰσόσαν, ὐδὶ κάρα σέφη
βαλλομένᾳν χρυσέων τε παγᾶς,
βωμόν γε δαίμονος θεᾶς,
C φανίσιν αἱματοῤῥύτοις
θανοῦσαν, σὺν ὠῃ τε σώματος
δέμας * σφαγεῖσαν, σὺν ὀσοι παγαὶ
πατρῷαι μέθεσί σε, χρύνιβες τε,
στρατός τ' Ἀχαιῶν θέλων
Ἰλίου πόλιν μολεῖν.
ἀλλὰ τὰν Διὸς κόραν
ἐλίσσομεν Ἀρτεμιν, θεῶν ἄνασσαν,
ὡς ἐπ' εὐτυχεῖ τόσμῳ·
ὦ πότνια, θύμασι βροτείοις
χαρεῖσα, πέμψον ἐς Φρυγῶν
γᾶν Ἑλλάνων στρατόν,
καὶ δολόεντα Τροίας ἕδη·
Ἀγαμέμνονά τε λόγχας
Ἑλλάδι κλεινότατον στέφανον
δόξας ἀμφὶ κάρα τόν
κλεῖν ἀέμνηστον ἀμφιθεῖναι.
ἄγε, ὦ τοῦδ' ἀρᾶς τᾶς Κλυταιμνήστρας, δόμων

Reginam Dianam,
Beatam Dianam,
Vt meo, si fas est,
Sanguine, ac cæde
Fata placem numinum.
CHO. O' ueneranda, ueneranda mater,
Quomodo tibi lachrimas
Impertiemus nostras?
Nam sacra fletu miscere haud conuenit.
IPH. O' iuuenculæ,
Concelebrate mecum Dianam,
Quæ aduerso Chalcidi uehitur solo,
Vbi hastæ
Feruent bellicæ, mei nominis gratia,
In angustis Aulidos
Portubus. Iò parens tellus
O' Pelasgia,
Mycænæq; nostræ famulæ.
CHO. Vrbem uocas Persei,
Fabricatam labore Cyclopio.
IPH. Educasti ingens lumen Græciæ,
Haud mortem refugio.
CHO. Gloria enim nunquam te relinquet.
IPH. Iò iò, lucifera dies,
Iouisq; iubar alterum,
Mox alterum æuum
Atq; fatum exigemus:
O' blanda lux mihi uale.

Chorus.

Iò, iò. uidete euntem Troiæ
Atq; Phrygum uastatricem
Capite sertis redimitam:
Mox inter sacras libationum lymphas,
Interq; sanguineas aspergines
Ad aram numinis Deæ
Casuram, cum pulchra de corpore
Ceruix resecta fuerit. Te te rigui patris fontes,
Te purgationes manent,
Græcorumq; exercitus desiderans
Adire Pergama Troiæ.
Sed Iouis filiam
Inuocemus Dianam, cœlitum principem,
Vt id secunda procedat fortuna.
O' Diua colenda, humana quam iuuant sacra,
Da copias Achaicas
Appellere in Phrygium solum,
Perfidasq; ad sedes Troiæ:
Da Agamemnonem cum Pelasgo belli apparatu,
Nomine Græciæ, tibi inclyta uictoriæ
Caput redimire corona,
Quod decus nullum abolebit æuum.
NVN, O' Clytæmnestra Tyndari genus, domo

Prodi foràs, dicta ut accipias mea.
CLY. Audita uoce tua huc prodij
Trepidans misera, & attonita metu,
Ne mihi aliam clamitatem quampiam
Ad hanc feras, quæ nũc adest. NVN. Tua ego de filia
Stupenda & portentosa nunciare uolo.
CLY. Promde ne cũctere, sed expõe quàm celerrimè.
N. O' dilecta regina, omne quicqd est id clarè audies:
Dicamq; rem ab initio, nisi quid labans mea
Mens inter loquendum linguam turbauerit.
Vt igitur uenimus in Iouis filiæ
Artemidis lucos, & prata florida,
Quò Græcorum exercitus conuenerat,
Tuam filiam deducentes, illicò cateruæ coeunt
Argiuæ. Simul autem atq; Agamemnon uidet,
Ad uictimam euntem in nemus uirginem,
Ingemiscit, & uultum retrò flectendo
Lachrimas profundit, ora ueste contegens.
At illa assistens proximè patri,
Hæc eloquta est: O' parens, adsum tibi,
Et hoc meum corpus mea pro patria,
Proq; uniuersa Græciæ terra,
Immolandum trado uolens ad aram deæ
Vt ducatis. siquidem hæc diuorum sunt oracula.
Et quod ad me pertinet, rem geratis fœliciter,
Præmiaq; uictricia assequamini, sospitesq; in patriam
Redeatis. Ad hæc, ne quis Argiuorum clanculum
Me contrectet: præbebo enim ceruicem ingenuè.
Hæc quidem dixit. Cæterùm obstupuêre singuli,
Dum animi robur, & uirtutem audunt uirginis.
In medio autem stans Taltrybius, cuius hæ erãt partes,
Bene ut ominentur, linguisq; faueant, denunciat copijs.
At Calchas uates, in auratam sportulam
E' uagina acutum ferrum diripiens manu
Imponit, caputq; reuincit serto uirginis.
Tum Pelei proles per orbem aram Deæ
Obibat, tenens sportulam, & pelues sacras, (lia,
Et hæc precat' est: O' ferarũ domitrix Diana, Iouis fi
Quæ splendidam noctis silentio facem
Rotas, accipe hanc uictimam, quam tibi damus
Simul Græcorum exercitus, simulq; Agamemnon rex,
Intaminatũ sanguinem, è ceruice uirginis pulcherrimæ
Qui fluet: & da cursum nauibus prosperum,
Ac ut liceat nobis bello excindere Pergam.
Inter hæc Atridæ stãt, et omnis exercit' intuẽtes solũ.
Sacerdos autem correpto ense, ritè precatus est:
Deinde dispiciebat quà commodè feriret iugulum.
Mihi uerò non mediocris subibat animum dolor,
Stabãq; defixus solo. Cæterùm subito uisu res mira acci
Plagæ sonum nemo non sensit palàm, (dit,
Virginem autem quo' nam loco euanuerit nemo uidet.
Tollit uocem sacerdos, acclamatq; omnis exercitus,

ἔξω προάσου, ὡς ἐλυύσις ἐμῶν λόγων. A
CLY. ἀκουσθεῖσα κλυύσα σ' οὖσ' ἀνωμάλῳ,
ταρβοῦσα τλήμων, δεδιοῦσα μὴ φόβῳ
μή μοί τιν' ἄλλην ξυμφορὰν ἥκεις φέρων,
πρὸς τῇ παρούσῃ. ΑΓΓ. σὺ μὲν δὴ παιδὸς πρὸς
θαυμαστὰ δι' κἀν σημῆναι θέλω.
ΚΛΥ. μὴ μέλλε τοίνυν, ἀλλὰ φράζ' ὅδ' πάρω.
Ν. Ὦ δεσποινα, πᾶν ὅ τι κἀν σοὶ φανῇ.
ΑΓΓ. ἀλλ' ὦ φίλη δέσποινα, πρῶτα μὲν σφαλεῖσά μου
λέξω δ' ἀπ' ἀρχῆς, μῶν τι μὴ σφαλεῖσά μου
γνώμη, πράξει γλῶσσαν ἐν λόγοις ἐμοῖ.
Ἐπεὶ γὰρ ἐκόμεθα τὴν Διὸς κόρης
Ἀρτέμιδος ἄλσος λειμῶνάς τ' εὐανθῆ,
ἵν' ἐν Ἀχαιῶν σύλλογος στρατεύματος,
σὺν πᾶσ' ἄγουσ', ἔνθ' Ἀργεῖων ὀχλος
ἐπορεύετο, ὡς δ' εἶδεν ἐν Ἀγαμέμνων ἄνακ,
ἐπὶ σφαγὰς εἰσιοῦσαν εἰς ἄλσος κόρας,
ἀνεστέναξε δάκρυα πολλὰ στρέψας κάρα,
δάκρυα πολλὰ, ὀμμάτων πέπλῳ πολύς. B
ἡ δὲ παθοῦσα τοῦ πατρὸς πλησίον,
ἔλεξε τοιάδ' · ὦ πάτερ, παρεστῶ σοι.
τόδ' ἐμὸν δὲ σῶμα τῆς ἐμῆς ὑπὲρ πάτρας,
καὶ τῆς ἁπάσης Ἑλλάδος γαίας ὑπὲρ,
θύσαι δίδωμ' ἐκοῦσα πρὸς βωμὸν θεᾶς,
ἔστ' ἂν τὰς ἐπιστρέψῃ θεὸς φάσγανον τόδε.
καὶ τὸ πεπρ' ἐμ' ἐστ' εὐτυχῆ, καὶ νικήσετε
δόρατ' τύχοιτε, πατρίδα τ' ἐξίκοισθε γῆν.
πρὸς τοῦτο, μὴ ψαύσῃ τις Ἀργεῖων ἐμοῦ
σιγῇ· πέφυκα γὰρ δρᾶν δυσκαρδίως.
τοσαῦτ' ἔλεξε παῖς δ' ἐθάμβησε κλύων
δυστυχίαν τε, κἀρετὴν τῆς παρθένου.
ἐν μέσῳ Ταλθύβιος, ὧν τόδ' ἦν μέλον,
δυσφημίαν εἶπε, καὶ σιγὴν στρατῷ·
Κάλχας δ' ὁ μάντις εἰς κάνοῦν χρυσόπλακτον C
ἔθηκεν ἐξ ἀδύτων ἐκεῖ φάσγανον παλαιὸν
πολεῖν ἔξωθεν, κρᾶτά τ' ἐστέψεν κόρης.
ὁ παῖς δ' ὁ Πηλέως ἐν κύκλῳ βωμὸν θεᾶς
λαβὼν κανοῦν ἐδρέπετο, χθονιάς δ' ὁμῶς,
ἔλεγε δ' · ὦ θηρόκτονε Ἄρτεμι, παῖ Διός,
τὸ λαμπρὸν εἰλίσσουσ' ἐν δυφόρῳ φάος,
δέξαι τὸ θῦμα τόδ', ὃν σοὶ δωρούμεθα,
στρατός τ' Ἀχαιῶν, Ἀγαμέμνων ἄναξ θ' ὁμῶς,
ἄκραντον αἷμα καλλιπαρθένου κόρης,
καὶ δὸς γενέσθαι πλοῦν νεῶν ἀπήμονα,
Τροίας τε πορθῆσ' ἐλεῖν ἡμᾶς δοκεῖ.
ἐς γῆν δ' Ἀχαΐδα, πᾶς στρατός τ' ὀρθὸς βλέπων.
ἱερεὺς δὲ φάσγανον λαβὼν, ἐπεύξατο,
λαιμόν τ' ἐπεσκόπει θ', ἵνα πλήξειν ἄν.
ἐμοὶ δ' ἐτ' ἄλγος ὁ μικρὸν εἰσῄει φρενί,
κἄστιν νῷ δυπνῶν· θαῦμα δ' ἦν ἄφνης ὁρᾶν,
πληγῆς κτύπον γὰρ πᾶς τις ἔθετ' ἀν σιγῶν,
τὴν παρθένον δ' ἐν οἷς ἐν ἔγω εἰσίδν.
βοᾷ δ' ἱερεύς, ἅπας δ' ἐπιχησε στρατὸς,

ἄελπτον

Subitum intuentens obiectum à Deo quopiam
Ostentum, quod, licet cerneretur, uix credi poterat.
Siquidem iacebat cerua palpitans humi
Visenda magnitudine, & forma egregia spectabilis,
Cuius sanguine undabat ara affatim deæ.
Interim uerò Calchas, quantum putas gauisus, dixit:
O' huius communis Græcorum principes exercitus,
Illam uidetis uictimam, quam dea suis
Suppofuit aris, ceruam uolucrem siue montiuagam?
Hanc maximè amplectitur uirginis uice,
Ne polluat aram uirginis cæde nobilis:
Placideq; & libens hoc accepit, annuitq; prosperos
Cursus nobis, & [a] insultus ad Priameia Pergama. a uel. Accessus ad Ilium.
Quapropter omnis classe uectus sumat fiduciam
Animũq; tollat miles, et ad nauẽ properet, hoc enim die
Cauis relictis Aulidos successibus,
Aegæum nobis æquor traijciẽdum est. Vt uerò penitus
Victima flammis exusta est Vulcanijs, (tum.
Prospera precatus est, ut redire olim contingat exerci
Porrò me misit Agamemnon, uti tibi ista nunciem,
Ac dicam qualis sors obtigisset diuinitùs,
Vtq; gloria immortalis uenerit ipsi per Græciam.
Ego autem rem quam præsens uidi, tibi refero:
Filia tibi non obscurè subuolauit ad deos.
Proinde istam ægritudinem mittas, uiróq; irasci desinas.
Inopina deûm fata uersant hominum genus: "
Quosq; diligunt, seruant. hic unus dies "
Et mortuam & uiuam tuam conspexit filiam. "
CHO. Quàm uolupe est hæc audire à nuncio?
Cæterùm prolem tuam affirmat cõmorari inter deos.
CLY. O' filia, quis deorum te rapuit?
Quomodo te compellabo? quid'ue dicam?
Hos sermones ad consolandum frustra fieri,
Vt amaro tui luctu desistam?
CHO. Atqui huc Agamemnon rex uenit,
Qui eosdem hos tibi referre sermones potest.
AG. Vxor, beati filiæ causa forsan sumus
Futuri: reuera enim in Deûm manet consortio.
At te conuenit accepto hoc simul puellulo,
Redire domum, ut festinet nauigare exercitus, uides.
Valeto, prolixiora mihi reuerso à Troia
Tecum colloquia erunt: interim tibi sit bene.
CHO. Lætus Atrida terram adi Phrygiam,
Lætusq; redito,
Pulcherrima mihi spolia à Troia reportans.

A ἄελπτον εἰσιδοῦσ' τὸν ἐκ θεῶν τινὸς·
φάσμ', ὅ γε μόλ' ὁρωμένου πίστις ἦν μόλις.
ἔκειτο γὰρ ἀσπαίρουσ' ἐκεῖ τ' ἐπὶ χθονὶ,
ἰδεῖν μεγίστη, σῶμα τε πρέπης τε τὴν ὄψιν,
ἧς αἵματι βωμὸς ἐρρέετ' ἀρδίλω τῇ θεῷ.
πρὸς τοῦδε δὲ Κάλχας, πόσ' δοκεῖς; χαίρων ἔφη·
ὦ τῶνδ' Ἀχαιῶν κοιρανοὶ κοινῇ στρατῷ,
ὁρᾶτε τῆνδε θυσίαν, ἣν ἡ θεὸς
προὔθηκε βωμῶν, ἔλαφον ὀρειδρόμον;
τούτῳ μάλιστα τῆς κόρης ἀσπάζεται,
ὡς μὴ μιανοῖ βωμὸν σὺν τῇδε φόνῳ,
ἱλέως τε τῶνδ' ἐδέξατο, καὶ πλοῦν ὅσιον
δίδωσιν ἡμῖν, ἰλίου τ' ἐπιδρομάς.
πᾶς τοῦτο τῆς θάρσους ἄρας ναυβάτης,
χώρει τε πρὸς ναῦς· ὡς ἡμέρας τῆσδε δεῖ,
λιπόντας ἡμᾶς Αὐλίδος κοίλους μυχὸς,
Αἰγαῖον οἶδμα σῴζεσθαι· ἐπεὶ δ' ἔπαν
B κατεδράκωθη θῦμ' ἐν Ἡφαίστου φλογί,
τὰ πρόσφορ' εὐξαίθ', ὡς τύχοι νόστου στρατός.
πέμπει δ' Ἀγαμέμνων μ' ὥστε σοὶ φράσαι τάδε,
λέγων δ' ὁποίας ἐκ θεῶν μοίρας λυγεῖ,
καὶ δόξαν ἔχων ἄφθιτον κεἰ' Ἑλλάδα.
ἐγὼ τὰ δὴ σὲ, κἀκ τὸ πρᾶγμ' ὁρῶν, λέγω·
ἡ παῖς σαφῶς σοι πᾶς θεοὺς ἀφίκετο.
λύπης γ' ἀφαίρει, καὶ πόσει πάρος χόλου·
» Ἀπρόσδοκητα δὲ βροτοῖσι τὰ τῶν θεῶν.
» Σώζουσί δ', ὅς φίλουσιν· ἡμαρ γὰρ τόδε,
» θανοῦσαν εἶδε, καὶ βλέπουσαν παῖδα σοῖ.
χο. ὡς ἡδυμαί τοι τοῦτ' ἀκούσαι· ἀγγέλου·
ζῶν δ' ἐν θεοῖσι σὸν μένειν φράζει τέκος.
ΚΛΥ. ὦ παῖ, θεῶν τοῦ, λέκτρα γόνας;
πῶς σε προσείπω; πῶς δ' ἐφῶ;
ἐξαμυθεῖσθαι τόσδε μάτην μύθους,
C ὡς σε τῶνδε λυγρὸν πανσαίμην;
χο. καὶ μὴν Ἀγαμέμνων ἄναξ ἥκει,
τόσδ' αὐτὸν ἔχων σοι φράζειν μύθους.
ἀγ. γύναι, εὐγατρὸς ἕνεκ' ὄλβιοι γεγοίμεθ' αὖ·
ἔχει γὰρ ὄντως ἐν θεοῖς ὁμιλίαν.
χρὴ δὲ σε λαβοῦσαν τόνδε μόχθον νεαρὸν,
εἴκειν πρὸς οἴκους, ὡς στρατὸς πρὸς πλοῦν ὁρᾷ,
καὶ χαῖρε· χρόνιά γε τἀμά σοι προσφθέγματα
Τροίηθεν ἔσται· καὶ γὰρ οὐτό σοι καλῶς.
χο. χαίρων Ἀτρείδης γῆν ἵκοι Φρυγίαν·
χαίρων δ' ἐπάνηκε,
κάλλιστά μοι σκῦλ' ἀπὸ Τροίας ἑλών.

Finis Iphigeniæ in Aulide.

PRAEFATIO GASPARI STIBLINI IN IPHIGENIAM IN AVlide.

HOc de Iphigenia in Aulide mactata Drama, monarcharum & principum uitam ceu in tabula conspiciendam proponit: quæ nimirum plena miseriarum, curæ, timoris, incerto fortunæ æstu perpetuò iactatur, nec habet quò firma consistat. Quid enim cruciabilius Agamemnoni accidere poterat, quàm cædem charissimæ filiæ aspicere? ea uerò necessitas ipsum iam premebat, ac ueluti in angustias concluserat, ut aut immolanda esset filia, aut summum imperium Græcorum deponendum. Somnum itaq; rumpit, anxiè agitat, consultat cum sene, æstuat: ablegat nuncium, qui iubeat domi manere uxorem cum filia: intercipitur nuncius, ipse grauissimè incessitur à Menelao. Adest ex improuiso cum filia Clytæmnestra, patefit crudele de occidenda Iphigenia consilium. Voluitur Agamemnon, quomodo rem instituat, quid ue faciat, planè dubius. Quid autem miserius tali homine, in cuius animo, ac intra uiscera tam dira tempestas sæuit? Est igitur uerissimè à Plutarcho in commentario περὶ εὐθυμίας dictum: Multos ex principibus foris ac extrinsecus beatos apparêre, sed reuera non esse: imò miserius ætatem agere, quàm etiam infimi quiq;. Præterea in Agamemnone typus est elegans pugnæ diuersarum cupiditatum ac affectuum in homine, qua nihil crudelius & miserius est: ea in sapiente locum non habet, ut qui in se totus sit teres atq; rotundus. Pugnabant in Agamemnone cupiditas & amor dominandi, populiq; timor aduersus φιλοστοργίαν, paternumq; affectum erga longè dulcissimum pignus Iphigeniam. Sic tamen uicit illa obtinendi imperij rabies, ut horrente ipsa natura, propriam filiam Græcis cædendam propinaret: fit enim plerumq;, dum mens humana sic uariè iactatur, ut infames ac turpes uincant libidines. Ita ferè agitur cum ijs qui grauissima ac teterrima multarum cupiditatum tyrannide premuntur, ut scilicet atrocia & immania audeant, uideantq; tandem funestas rerum uices, tristesq; mutationes. Tales sunt maiore ex parte reges ac principes, qui quo potentiores, eo sibi blandiores sunt, nutriuntq; istas intra se pestes, ac malorum fomenta: unde posteà cædes, euersiones, totaq; malorũ lerna pullulet. Licet autem in præsens Iphigeniæ casum non statim sequuta sit calamitas: tamen id factum postea extitit causa cædis Agamemnoniæ, ut ipse Poeta in Electra, sub personæ Clytæmnestræ testatur. Alienata enim erat isto facinore tam crudeli, ab Agamẽnone, ac iam tum eum odisse cœperat. Ad hæc notandum, spectaculo illo, quo Iphigenia pro salute Græcorum, & prospera ad Ilium traiectione immolatur, nobis patriæ amorem commendari: cui nõ solùm res & facultates, sed liberos, propriamq; uitam (si res ita postulet) impendere debemus. Præterea nos moneri, ut neglectis priuatis rationibus, perpetuò publicis commodis cõsulamus: qua sententia nihil potest præcipi salubrius. Nec illud prætereundum, pulchro exemplo in hac fabula doceri, quàm dubij & incerti sint humanorum consiliorum euentus. Videbatur Agamemnon pulchrè cauisse, missis alteris literis, ne adduceretur Iphigenia, uerùm longè aliter euenit. Deinde cum uxorem de consilio suo celare studet, ipsa ex alio comperit Iphigeniam neci destinatam. Hinc igitur oriuntur sæui motus, querelæ, iurgia, ac planè tragœdia. Sic nimirum hallucinamur, ac cæcutimus animo, ut pleraq; præter nostras rationes eueniant nobis: ac sapienter dixisse Pindarus in Olymp. uideatur,

τῶν δὲ μελλόντων τετύφλωνται φρένες, πολλὰ δ' αὐθρώποις παρὰ γνώμαν ἔπεσον,

Hi æstus, immanesq; ausus, hæq; fortunæ uices potissimũ magnos homines ac reges persequuntur, uexantq;. nihil enim tam fortunæ tyrãnidi obnoxiũ est, quàm potentes, rerumq; monarchæ: nisi & animum, & utramq; fortunam alterna uelificatione sapienter moderari dicerint. Cætera in Annotationibus persequemur.

ANNOTATIONES IN EANDEM IPHIGEniam: Gasparo Stiblino autore.

ὦ πρέσβυ λόμων.)

HOc Agamemnonis & senis colloquiũ, est parasceue quædam ad narrationem sequentem, quæ prologi partes agit, totiusq; fabulæ occasionem & Argumentum cõtinet. Cæterùm non putandum est, poetam absque ratione regem cum sene noctu consultantem introduxisse. nam hoc pacto docet, senes in primis adhibendos ad consilium de rebus magnis, sicuti apud Stobæum idem in Melanippo monet:

παλαιὸς ἄνος, ὄργα μὲν νεωτέρων,

βυλαὶ δ'

A βυλαὶ δ' ἔχουσι τῶν γεραιτέρων λιγύτος.

Et apud Homerum Nestor grandæuus in consilijs præcipuus est. Deinde nox, propter silentium & solitudinem, maximè ad considerandum & consultandum de rebus grauibus idonea est. Vnde & apud Plutarchum in Symposiacis, Lacedæmonijs olim νυκτερινὸς σύλλογος, id est nocturnus conuentus grauissimorũ uirorum, solennis fuisse dicitur.

ὦ πρέσβυ λόμων.)

Primus Actus cõtinet Agamemnonis cum famulo sene consilium, super inhibendo filię aduentu, quæ sub falso nuptiarum titulo iam ad cædem accersebatur. 2. Agamemnonis narrationem siue exegesim, quæ etiam causas habet & principia Troiani belli. 3. Chorus catalogum ducum Græciæ, qui in expeditionem ad Troiam uenerant, recenset. Apud Homerum Iliados *n.* & alijs in locis, plerumque uigilans ac insomnis Agamemnon, noctuq; cum principibus consultans inducitur: ut intelligamus, iuxta illud, ἀρχὴ πανύπνιον εὐβουλοφόρον αὐλεῖν, principem debere uigilantem, sobrium & prudentem, nec unquã suorum esse securum: sed semper ad manum habere qui illud auribus inculcet, αὔριον ὦ βασιλεῦ, φρόντιζε τῶν πραγμάτων. quo dicto olim reges Persarum mane è lecto ad capessendam rerum curam excitabantur, ut autor est Plutarchus in commentario περὶ ἀπαιδευτον ἡγεμόνα.

φιλῶ δ' αὐθρῶν ὃς ἀπίνθιμον.)

Commendatio uitæ priuatæ ac mediocris, quæ omnium maximè tuta est: cum regum uita sit contrà plena metus, timoris, curarum & insidiarum. Ita quidem uulgus existimat de regum felicitate:

C ὦ μάκαρ ἀτρείδη μοιρηγενὲς ὀλβιόδαιμον.

Verum ipse Agamemnon, cui sua optimè nota erat miseria, sic loquitur apud eundem Homerum:

ἐνθ' με μέγα λιρουίδης ἄτη ἐπέλασε βαρεῖα.

Plutarchus in commentario περὶ εὐθυμίας, inter cætera, dum hos uersus citat, ita scribit: ἔξοθεν ἔτος ὁ μακαρισμὸς ὅπλων καὶ ἵππων, καὶ σφάτειας περιπεχυμένης· αἱ δὲ τῶν παθῶν φωνὰι πρὸς τὴν λιγυὴν λόξαν εὔδοθεν ἀντιμαρτυροῦσι. Vide Politiani Rusticum, querelam super funere Turni in Maphæi supplemento, Senecam in Thyeste.

δυ ἄγαμαι ταῦτ' αὐδρὸς.)

Vide Plutarchum εὐ τῷ παραμυθητικῷ πρὸς ἀπολλώνιον, ubi eiusdem generis plures reperies sententias. Vide etiam prouerbia, Homo bulla, & Optimum non nasci.

δυ ἐπὶ πᾶσι.)

Vide prouerb. Cum Deo quisq; gaudet & flet.

ὄρνυς σιωπάψει, λέξιας.)

Vide prouerbium, Phocensium execratio.

λυκτ' σὐ φρόνυς σιωπή.)

Nox συφρόνη dicta est, παρὰ τὸ σὺν φρονεῖν, id est, à bene sapiendo. Vide prouerb. In nocte consilium.

θνατῶν δ' ὄλβιος εἰς τέλος.)

Sententia est, monens rerum uices esse æstuarias, nihilq; in hac uita perpetuum. Similis est locus apud Pindarũ in Pythijs, hymno 4. ubi incertis uentorum flatibus uitę præsentis æstus comparare uidetur: χρὴ πρὸς μακάρων τυγχάνοντ' σὐ παύχεμεν, ἄλλοτε δ' ἄλλοῖαι πνοὰὶ ὑψιπετεᾶν ἀνέμων, ὄλβος δ' ἐν εἰς μακρὸν αὐξηθῶ ὄρχεται.

ἑμολον ἑμολον ἀμφὶ παρ' ἀκτίαν.)

Confer huc Homeri Bœotiam, quæ huic catalogo ducum Græcorum non parum lucis adferet. Est autem hic Chorus extra argumenti rationem, ueluti epistolij loco habendus, ne langueret theatrum, donec ad iurgiũ senex Menelaus, & postea Agamemnon ueniant, ubi prima pars epitaseos glisce re incipit. Obseruet adolescens artificiosas in hac descriptione hypotyposes rerum, personarũ & locorum.

IN SECVNDVM ACTVM, cuius initium:

τολμᾶς μεγέλαε δεῖνα.)

MEnelaus senem iam iturum ad Argos comprehendit, literasq; ui extorquet: id quum apud Agamemnonem quereretur, oritur acerbissimum iurgium inter fratres. Exprobrat Menelaus Agamemnoni inconstantiam, leuitatem & ambitionem: cui Agamemnon uicissim impudentiam obijcit, qui nulla ratione, ac prorsus sine fronte audeat, adulteræ mulierculæ gratia, abs se liberorum necem contendere. 2. Discedente Menelao, adest qui nunciat, Clytæmnestram cum filia ad faciendas nuptias aduenisse. Hinc misera Agamemnonis querela, qui eò deuenerat, ut qua uia se ex instantibus rebus explicet, planè ignoraret. 3. Menelaus redit, simulatq; se mutasse sententiam: dehortaturq; fratrem ab immolanda filia, consultans cum eo quomodo id quàm minimo periculo fieri possit. 4. Chorus habet quædam præcepta philosophica, de mediocritate rerum, de coniugio casto ac sancto, de bona institutione ac doctrina, de uita trãquilla & gloria, &c. deniq; originem Troiani belli commemorat.

μεγέλαε, τολμᾶς δεῖνα.)

Exemplum est serui spectatæ in dominum fidei, qui nec blanditijs nec minis se ab officio abduci patitur. Vim autem cum sustinere non posset, Agamemnoni, nulla Menelai

potentiæ

potentiæ ratione habita, iniuriam patefacit.

πλέγμα γὰρ φρονεῖς, τὰ μὲν νεῶ.)

Prouerbiale est in homines inconstantes, animiq; lubricos: quales Vertumni, Protei, Polypi & Iani sunt, qui in omnia se uertunt, ac quócunq; trahit ipsos animi leuitas nutant.

τῷ Λακεδᾷ μὲν ἐχὶ χρήσῳμ.)

Menelaus fratri φιλοτιμίαν, pestem teterrimam ac miserrimam, obijcit: quæ ut ferè generosis animis adhærescit, ita ualde exitiosa est rebus publicis, quia plerumq; malis artibus nititur, scilicet largitione, calumnijs, insidijs, simulatione, impudentia. Hæc quàm in acerbas clades sæpe hominem, animal regnandi auidum deuoluat, satis exempla multa testantur.

ὡς ταπεινὸς ἦν, ἀπάσης λεξιᾶς.)

Docet, quibus artibus contempti animi imperia & magistratus à populo eblandiantur. Libet huc adscribere quædam non aliena ab hoc loco, ex commentario Ciceronis de petitione consulatus: Ea (scilicet popularis ratio) desiderat nomenclationem, blanditiam, assiduitatem, benignitatem, rumorem. Item paulo pòst: Frons & uultus, & sermo ad eorum quoscunq; cõuenerit, sensum & uoluntatem commutandus est. Rursus: Cura ut aditus diurni atq; nocturni pateant, neq; foribus solùm ædium tuarum, sed etiam uultu & fronte, quæ est animi ianua.

λιὰν' ἐπεὶ λωτέχες αἰχμὰς.)

Cicero in Lælio: Non enim solùm ipsa fortuna cæca est, sed eos etiam plerumq; efficit cæcos, quos complexa est. Itaq; illi efferuntur fastidio & contumacia: neq; quicquam insipiente fortunato intolerabilius fieri potest. Atque hinc quidem uidere licet, eos qui antea commodis fuerunt moribus, imperio, potestate, prosperis rebus immutari, &c.

μυθοι δέ τοι πεπόνθασ' αὐτὸ πρὸς τὰ πράγματα.)

Grauis sententia, in eos qui sese temerè in respublicas inijciunt, & mox quia rebus gerendis ob socordiam aut animi sordes pares esse non possint, turpiter deserunt tanto studio affectatum munus.

μηδεν' αὐχρέες ἐπάτι προσάτλω θείμλω.)

In magistratibus designandis non generis aut potentiæ, nec fauoris popularis uel aliarũ rerum esse habendam rationem: sed prudentiam, iusticiam, temperantiam, aliasq; uirtutes, ad res gerendas utiles, spectandas esse. Quales debeant esse monarchæ, Aristoteles in 5. de Republica luculẽter docet, & Plutarchus in commentariolo πρὸς ἡγέμονα ἀπαίδευτον, & Isocrates in oratione ad Nicoclẽ Cypri regẽ.

λεινὸν λιασιγνήτοισιν γενέσθαι λόγος.)

A Vide prouerbium, Fratrum iræ sunt acerbissimę. Fratrum simultas solet esse atrocior, quàm uulgarium inimicorum.

αἰδὴς γὰρ ἀχρὸς ἀιδεῖσθαι.)

Philosophi bono uiro uerecundiam & modestiam in primis conuenire traduntimpudentiam autẽ extremæ improbitatis comitẽ esse affirmant.

οἱ δ' σὺδλάμονες.)

Principum ac potentium hominum uita in conspicuo posita, populo uarios fremitus, plausus, sermones undiquaq; præbet.

λωτὸς βοάσω.)

Erant loti tibiarum genus epithalamium: unde Lotages, qui lotum exercent. Vide Cœlium lib. 5. cap. 25.

ἡ λυσγύνεια δ' ὡς ἔχει.)

B Solatiũ quoddã doloris est, liberè egerere dolorẽ, ac ἀφθόνως lachrimis ægritudini litare: id quod potentib. negatum. ij enim cum multitudinis sint serui, uel etiam coacti, & contra animi sensum, fingunt frontem maiestate & sceptro dignam, ac quasi intra uiscera, quo nihil cruciabilius est, taciti dolorem coquunt.

ἀνδρὸς γὰρ ἢ λιαπῶς.)

Viri boni est, semper optima sequi, optima eligere, optimis consilijs uti: quæ præstat indoles, natiuaq; probitas, industria, & prudentia.

τὸ μαντικὸν σοφὸν.)

Vates, poetæ, sacrifici, genus hominum est ambitiosum, & iritabile. Vnde, quod Plato dicit, λυχοφὲς εἶναι ἀπεχθαίνεσθαι αὐδρὶ ποιητῇ, debet etiam ad uates & sacrificos referri.

μάκαρες οἱ μυστέριαι θεῦ.)

C Chorus hic totus philosophicus est. Docet enim uoluptatum usum, qui debet esse modicus ac frugalis: deinde, quantum momenti & natiua indoles, & pia institutio siue educatio, adferant ad consequendam uirtutem, uereq; uitæ scopum attingendum. Rursus per antithesin, exemplo Paridis (qui autor Troianæ cladis fuerat) quid malorum luxus & intemperantia secum trahant, monet.

δίδυμ' ὄρως χρυσοῦμάς.)

Antiquitas Cupidini tribuit duplex genus telorum, quorum alterum ferat σκάφνα πότμον mortalibus, alterum σύγχυσιν βιοτῆς. Vnde factũ, ut Plato & Xenophon in Symposijs geminum quoq; Cupidinem esse dicant, ἐπιφάνιον scilicet, & πάνδημον: quorum ille laudabiles impetus ac amores moderatos animo ingignat: hic uerò fœdis implicet & immodicis uoluptatibus, omnemq; honesti uim extinguat in homine.

A διάφοροι δὲ φύσεις βροτῶν.)

Vide prouerbium, Frugi homines omnia recte faciunt.

τροφὰ δ' αἱ παιδευομέναι.)

Plutarchus in Agoge sua: πανὺ γὰρ παρίξα λαλοπαγαθίας, τὸ νομίμω τυχεῖν παιδίας.

σῶμεν χαλπίδος.)

Parasceue ad Actum tertium.

οὐ ἄνδρασι δ' αὖ λόσμος ἔνδον.)

Sensus est: Viros reddit illustres, ac respublicas multùm auget gloria: quam pariunt tractatę egregiè res in foro, id est defensi ciues, retentę leges, propugnata pax, &c.

ARGVMENTVM ACTVS tertij.

TErtius Actus habet aduentum Clytæmnestræ cum Iphigenia, quæ ambæ cupidissimè in amplexus Agamemnonis ruunt.
B Is, licet humanissimè acciperet Iphigeniam, tamen animum afflictum, frontem tristem, lachrimas, agitante nimirum conscientia destinati facinoris, dissimulare non poterat. Vnde dum se mutua fruitione & colloquio explent, crebrò, quid angeretur animi, obscurè insinuat. 2. Clytæmnestræ genus, patriam, educationem sponsi simulati edisserit. Deinde ut domum redeat, hortatur. se enim expeditum ea quæ ad nuptias pertinerent: quò facilius & minore periculo, ea quę susceperat, obire posset. poterat enim ea in re non parum obsistere uxor. 3. Chorus ominatur periculum Phrygiæ, & urbis Troiæ excidium.

ἔξω πορεύεσθ' ἄς φρίω.)

Mira hîc est in Clytæmnestra τῦ πρέποντος obseruatio, ac εὐφήμεια quædam fœmineæ sollicitudinis, dum omnes in officio esse iubet,
C singulaq; tã curat sollicitè, ne quid peccetur contra σύνταξιαν.

ἔρνιθες μὲν τόνδ' ἄισιον.)

ἔρνιθες ἄισιοι dicuntur, οἱ σύσιμβολοι, hoc est læta ac prospera quædam indicia præ se ferẽtes: cõtrà ἀπαίσιοι, id est inauspicata & sinistra pollicentes, ac denunciantes.

ὦ σέβας ἐμοὶ μέγιστον.)

Hoc ad γαμικὰ παραγγέλματα, id est nuptialia præcepta referẽdum, quòd Clytæmnestra maritum tam honorifico titulo & reuerente excipit: dum se uni illi summam reuerentiam & obsequium debere fatetur. Est enim τὸ σέβας, ἢ διὰ τῶν ὄργων θεραπεία: id est, obsequiũ & cultus opere ac re exhibitus.

βόλομαι τὰ σὰ σέβειν ὦ πάτερ.)

Mirum artificium ἠθοποιίας, quam Halicarnasseus σύνθετον ἀρετὴν Rhetori tribuit, in hoc patris & filij congressu uidere licet: dum tam congruentes utriq; personarum sermones affingit, ac omnia φιλοστόργως temperat.

μέλεα νεῶ φρεῖν.)

Ostendit poeta, nihil difficilius esse, quàm animi affectiones fronte & ore dissimulare. Cæterùm paulatim uiam præstruit ad aperiendum causam, ob quam Iphigenia accersita fuerat.

αἴγινα θυγάτηρ ἐγένετ'.)

Genealogia Achillis. Æginæ Iupiter in specie ignis cõgressus, genuit Æacum: Æacus Peleum, Peleus ex Thetide Achillem.

σελίνης σύντυχὴς.)

Hunc locum Erasmus in adagio, Acessæi Luna, exponit.

χείρων, ἵν' ἤθη μὴ μάθῃ.)

Chiron Saturni & Phillyræ filius, omniũ Centaurorum iustissimus & humanissimus fuisse perhibetur, cui Achilles educandus à Thetide datus est. Quibus autẽ artibus eum erudierit, Pindarus in Nemeis Oda 3 docet. Vide etiam commẽtarium in 1 librum Argonauticorum Apollonij.

προτέλεια.)

προτέλεια dicuntur, τὰ πρὸ τῶν γάμων δῶρα, id est donatio propter nuptias. Omnia etiã primordia rei diuinæ faciendæ sic appellantur.

τάξω πρῶτοσι, τεῦ δόμοις ἐγώ.)

Xenophon in Oeconomico ait, curam domus deberi matronis, rerum autem forinsecarum maritis.

Διὸς ὅτ' ἀλλάχθη δέμας.)

Iouis metamorphoses Ouidius habet lib. 6. Metamorph.

ARGVMENTVM ACTVS quarti.

IN hoc Actu opportuna ad epitasim parasceue est. Nam Achilles ignarus simulatarum nuptiarum, dum Agamemnonem quærit, ut cum eo de prolixa in Aulide mora expostularet, casu incidit in Clytæmnestram: à qua gener salutatus, id nominis constanter reculat: nihilq; se earum rerum scire, quas Agamemnon scripserat, profitetur. 2. Clytæmnestra sentiens dolum, mox à famulo certior redditur de destinata Iphigeniæ cæde. 3. Implorat dolo tractata mulier, opem Achillis, aduersus crudelitatem Agamemnonis. Pollicetur Achilles, se pro uirili defensurum filiam. Deniq; consultant, qua uia ac ratione commodissimè consilium Agamemnonis inhiberi possit. 4. Chorus Pelei & Thetidis nuptias celebrat, perq; antithesim miserum ac dispar fatum Iphigeniæ deflet: concluditq; grauissima sententia, nullum æquitati aut honesto locum esse, ubi uiolentia, impietas & licentia dominetur.

ἄπ αὔσυ θεῶν.) Vide prouerbiũ, Non sine dijs.

μυρμιδόνας ἔχων.)

Achillis socij sunt Myrmidones dicti, nõ (uti Seruius in 2. Æneid. commentatur) quia olim precãte Aeaco, formicę in homines uersę sint: sed, sicut Strabo in 8. lib. scribit, ὅτι μυρμήκων τρόπον ὀρύττοντες τὴν γῆν, ἐπισείρειν ἐπὶ τὰς πέτρας, ὥστ' ἔχειν γεωργεῖν, οὐ δὲ τοῖς ὀρύγμασιν οἰκεῖν φειδόμενοι πλίνθων.

ὦ πότνι' αἰδοῦς, τοῦ δὲ τίνα.)

Commendat hoc parco & uerecundo Achillis cum ignota muliere colloquio, pudorem, non illum quidem ob perpetrata scelera, quẽ Græci αἰσχύνην uocant: sed eum qui est φόβος τῆς ἀδοξίας, id est ingenuum pudorem cum obseruantia quadam coniunctum.

ὁ λόγος εἰς μέλλοντ'.)

Cunctatio hæc famuli auget horrorem tragicum rei crudelis & immanis, quam nunciaturus erat. In Clytęmnestra notanda est pietas in filiam, καὶ μητρικὴ στοργή. Cæterùm Achillem fingit integrum, pudẽtem, sincerum, malis infensum, acrem, animi uehementem, qualem & Homerus passim inducit.

ναύπηνὸν στράτευμα.)

Exercitum αὔταρχον uocat, id est efferũ, & impuni licentia nihil non sibi permittentẽ: quia bellum demum est non corruptela ac oppressio, sed diluuium, ac planè πανολεθρία legum, bonorũ morum, religionis, ac totius uirtutis. Rectè Horatius lib. 1. Epist.

Seditione, dolis, scelere atq; libidine, & ira,
Iliacos intra muros peccatur, & extra.

δεινὸν τὸ πίπτειν, καὶ φύσει.)

Sunt quædam à philosophis τὰ πρῶτα κατὰ φύσιν dicta, quę natura omnium rerum induit nobis, inoleuitq; in ipsis statim principijs, quibus nati sumus, (ut apud Gellium Taurus philosophus loquitur) ut amor sui, & liberorum, item cura & sollicitudo depellendi ac declinandi ea quæ nocitura uideantur, prouidendiq; de ijs rebus quæ ad uitam & salutem necessariæ sunt. Vide Plutarchũ in commentariolo περὶ φιλοστοργίας.

ἐπίστασθαι δὲ τοῖς λαχοῦσί τ' ἀσφαλῶς.)

Sapientis uiri est, in utraq; fortuna animũ obtinere mediocrem, aureamq; illam Horatij mediocritatem diligere. Omnino enim non commoueri, potius est stupidi καὶ ἀναισθητοῦ, quàm philosophi: prorsus uerò extra modum uel gaudere & efferri prosperis, uel aduersis dolere, deijciq;, hominis est incõstãtis, quiq; nihil præsidij in se ad uitæ casus fortunæque ictus sustinendos habet. Vnde Achilles se utramq; fortunam moderari posse profitetur.

ἐστὶν μὲν ἔν' ἡδύ.)

Duplex gnome: Est ubi iucundum sit nihil sapere, ac planè sapientis ἦθος exuisse, iuxta Horatium, *Dulce est desipere in loco*: ac Sophoclem in Aiace, οὐ τῷ φρονεῖν γὰρ μηδὲν ἥδιστος βίος. Rursus est, ubi sapientia animusq; grauis ac prudens adhibitus, multũ habeat momẽti. Vnde intelligere debemus, aliũ atque alium animũ, personamq; sumendã esse pro rerum & temporum conditione. Achilles autem se exquisita illa scholicaq; ac dogmatica sapientia haud præditum, sed simplicem, nulloq; fuco perlitum, ac contumeliarum impatientẽ esse, uult intelligi. Quare & hanc cõtumeliã Agamemnonis uindicta Iphigeniæ excutere statuit.

τὸν τρόπον ἁπλοῦς.)

Homerus Iliados ι.

ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς αἰδοῖος τ' ὀλοός τε,
ὅς χ' ἕτερον μὲν κεύθει ἐνὶ φρεσίν, ἄλλο δὲ εἴπῃ.

ἢ δ' εἰς ἄπειρον χεῖρ' ὤρεξε.)

Vide adagium, Extrema manu, & Extremis digitis attingere.

ἄσιπυλος ἐστὶ πόλις.)

Sipylus urbs est Asiæ, in finibus Troadis: unde ipsam Æschylus apud Strabonem in fine li. 12. Ideam cognominauit, nimirum quia uicina extiterit monti Idæ. Ea olim terræmotu subuersa est, autore eodẽ Strabone li. 1. & 12.

τίς δὲ μαντεύσεται ἐν' αὐτῷ.)

Docet poeta, futura prædicendi scientiam esse uanam & incertam: utcunq; enim res cadat, tamen ita contorta sunt uatum responsa, ut semper imponant, tenebrasq; offundant incautis & malè credulis mortalib. Vide Homerum Iliad. 12. & 1.

μαντεύεαι λαοῖσιν ἀπόστατόν μοι τὸ λῴστον εἴπας.

Et Luciani Pseudomantin, Heliodorum in calce lib. 2. Vide eundem quoque Homerum Odyss. β.

θεὸς ἐγὼ πέφυκα.)

Alludit ad celebrem parœmiam, ἄνθρωπος ἀνθρώπῳ δαιμόνιον: id est, Homo homini deus.

ἀνόμοιοι γὰρ οἱ γαθοί.)

Immodicæ laudes non uacant suspicione adulationis: quare his boni uiri non admodũ delectantur. Thyestes apud Senecam:

At qui fauoris gloriam ueri petit,
Animo laudari magis quàm uoce uolet.

αὐτὸν ὁ χρηστὸς δυσυχοῦντας.)

Boni uiri officium est, nusquam non innocentes tueri, & ab oppressis iniurias propulsare. Vide Ciceronẽ lib. 1. Officiorũ, in Iusticia.

λελογισμένως πράσσοιμι.)

Sapientis uiri est, nihil quod consilio & ratione perfici possit, armis & ui tentare. Terentius in Eunucho:

Omnia prius experiri, quàm armis, sapientem decet.

πῶς δὲ τὰς ἀλλοῦς.)

Vbi honesti & uirtutis decẽ proculcatur, ibi necesse

A necesse est tres istas teterrimas pestes regnare, impietatem, uim, & legum oppressionem, siue licentiam. Vnde ira Dei, certumq; exitiũ consequuntur.

ARGVMENTVM Actus quinti.

CLytęmnestra certior facta consilij de occidenda Iphigenia, foràs egreditur, maritumq; nihil tale suspicantem de crudelibus cœptis arguit: & tandem grauissima oratione conatur à cæde filiæ deterrere. 2 Mox Iphigenia admodũ παθετικῶς patrem puellari quadam simplicitate lenire cupit, ne in immani perseueraret consilio, sed fineret se luce hac uitali frui, qua nihil sit iucundius. Agamemnõ harũ precibus nihil motus, culpam huius rei in exercitum Græcorũ reijcit, cuius consensu poscatur ad cædem, pro impetranda iuxta oraculum ad Troiam transmissione: cui resistere, hac quidem in parte, nec possit, nec uelit: B hocq; dicto abit. 3 Querela & planctus Iphigeniæ, iam certò morti destinatæ. 4 Achilles turbidus è concione Græcorum rediens, Clytæmnestræ narrat, Iphigeniam exercitus suffragijs immolandam esse: se autem, cùm ipsam defendere uellet, in uitæ discrimen penè uenisse. Pollicetur autem porrò suam operam ac uirtutem: nempe se uel armis, si ita necesse fuerit, filiam à cæde uindicaturum. 5 Iphigenia excelso animo, mortem obire pro Græcia se paratam esse, præter spem iactat: hinc enim libertatem Græcię, sibi autem perennem gloriam uenturam ait. 6 Hortatur præterea matrem, ut leuius ferat casum hunc, ac fati necessitatem. se hac morte immortalẽ, Græciæq; liberatricis titulo inclytam fore docẽs. C Hinc ad locũ ubi immolanda erat, deducitur, iubetq; famulas ac comites faustas ominationes, & hymnos Dianæ dicere. 7 Nuncius Clytęmnestrę narrat, quomodo Iphigenia dũ cæderetur à sacrifico, euanuerit, & ad deos translata sit, substituta in eius locum cerua. Quod lætum nuncium & ipse Agamemnon confirmat, ne mater dubitaret. deinde uale dicto uxori, abitionem accelerat: ipsa Argos reuertitur.

πότνια τύχυ, μοῖρα, δαίμων.)

Veteres clades & infortunia fato ac alastori, siue malo genio tribuebãt, quem quisq; haberet, sibi perpetuò perniciem molientem. Vide prouerb. Malus genius.

ὁ νοῦς ὅδ' αὐτός.)

Id est, Astus seipsum prodens, uel habens alium astum sibi aduersantem, successu caret. Aut ita legendum: ὁ νοῦς ὅδ' οὐχὶ νοῦν ἔχων, οὐ τυγχάνει. id est, Astus uacans astu nihil ualet. & ita Erasmus legisse uidetur.

αὐτὸ τὸ σιγᾶν.)

Silentium, gemitus, suspiria, sunt euidẽtia malæ conscientiæ argumenta.

ἄπιθι δὴ πάρ, αὐτοκαλύψω γὰρ λόγους.)

Oratio Clytæmnestræ tota ira & indignatione ardens, qua reuocare Agamemnonem ab impio proposito conatur. Cuius hi præcipui loci sunt: Non esse fas, non pium, non æquum, non iustum, nõ humanum, fratris gratia filiam mactare. Præterea illi suam fidem & probitatẽ opprobrat, cuius indignus fuerit, utpote raptor uiolentus & improbus, præsertim uerò qui ne nunc quidem bonitatẽ illam agnoscat. Deinde admonet, ut caueat, ne materiam ministret mutui odij, aut periculosæ alienationis: id quod cædis Agamemnoniæ præsagium est. Deniq; ita constringit & concludit, ut quò euadat Agamemnon, uix reperiat.

ἐπὶ βραχείας προφάσεως.)

Vide prouerb. Occasione duntaxat opus improbitati.

καὶ τὸν δίδυμόν τε παῖδ', ἐμόν τε συγγόνω.)

Castor & Pollux Clytæmnestræ fratres: quorũ hic immortalis, utpote ex Ioue & Leda: ille autem mortalis, ex Tyndaro scilicet & Leda natus extitit. Vnde Pollux cũ fratre immortalitatem partitus dicitur.

οὐ σοὶ πατραλοχεῦσα, πῶς σέ, &c.)

Bonæ matronæ hæ sunt dotes, ut sedulam domus curam agat, remq; familiarem industria & parsimonia augeat: ut pudica & casta, ut marito obsequens, semperque iucunda sit. Vide Xenophontem, in libro qui Oeconomicus inscribitur.

εἰ μὲν τὸν ὀρφέως εἶχον.)

Iphigenia, stupente iam & confuso Agamemnone, Clytæmnestram sermone excipit: in quo puellare ἦθος spectandum est, quæ non argumentis pertinaciter se à morte adserere conatur: sed tantũ prece, blanditijs, obtestatione durum Agamemnonem flectere studet, ne se uita hac, qua nihil sit dulcius, priuet: sed potius recordetur, quibus in delicijs ipsi fuerit olim, utpote primogenita: quibusque spebus & promissis in splendida connubia alita sit: repetat etiam animo complexus illos & oscula, teneræ adhuc, ac penè infantis, &c.

ἐγὼ τάτ' οἰκτρὰ σωστός εἰμι.)

Agamemnõ se interclusum uidens, causam immolandæ Iphigeniæ in fati necessitatem ac exercitum transfert, qui nouo quodam amore nauigandi ad Troiam correptus, Iphigeniam iuxta Calchantis responsum posceret, sine cuius nece omnem spem nauigandi Diana sustulerat. Quam dare si recusaret ipse, periculum fore ait, ut omnes Græcorum copiæ

G uno

uno impetu & se cum uxore ac liberis trucident.

οὐ γὰ μὴ τόρ μὴ τόρ.)

Querela Iphigeniæ, quæ more tragico remotissimas sui exitij caulas repetit: dum Paridem nunquam in lucem editum fuisse, certamenq; tribus deabus nunquam incidisse de forma, frustra cupit. Vide Luciani πρίσιν θεῶν.

ῥοῦς μειλίοσαν ἄῤῥαν ἄλλοις ἄλλη.)

Habent hi uersus quandam prouerbij speciem in se, scilicet Iouem solitum alijs læta, alijs prospera largiri: hos secundis uentis prouehere, illos aduersis morari: atq; has rerum uices perpetuo quodam successu alternatim ire & redire. Similis figura est apud Pindarũ in Pythijs, hymno 3:

ἄλλοτε δ' ἀλλοίαι πνοαὶ ὑψιπετῶν ἀνέμων,
ὄλβος δ' ὃν ἐς μακρὸν ἀνδρῶν ὄρχεται.

χρεὼν δέ τι δύσποτμον.)

Homines ipsi sibi mala accersunt. Homerus in Odyss. primo:

ὦ πόποι, οἷον δὴ νυ θεοὺς βροτοὶ αἰτιόωνται·
ἐξ ἡμέων γὰρ φασὶ κακ' ἔμμορε, οἷδε καὶ αὐτοὶ
σφῇσιν ἀτασθαλίῃσιν ὑπὲρ μόρον ἄλγε' ἔχουσιν.

μὴ τόρ εἰσκηδόσατε τῶν ἐμῶν.)

Iphigenia obfirmato animo, matri suã necem persuadere conatur, sumptis argumentis à necessario, utili, honesto, laudabili. Rogatq; ut omittat iram aduersus maritum, sed placato animo præsentem necessitatem toleret. Docet autem Poeta sub persona Iphigeniæ, omnia priuata, ut uitam, opes, potentiã, coniugem, parentes, liberos, patriæ posthabenda esse: nec esse res periculose tentandas, quę nõ modò à nobis non possint confici aut mutari, sed sint postea maiore hominum offensa ac calumnijs nos grauaturæ.

τὸ θεομαχεῖν γὰρ.)

Vide adagium, Cum dijs pugnare. Collaudat autem Achilles Iphigeniã, quæ nolit aduersus fatalem necessitatem reluctari.

ὁ θάνατος δεῖνον πανὸν.)

Morte naturaliter nihil est formidabilius, nihilq; trucius: diciturq; dirum malum esse, quòd id quo nihil præstantius & charius est, adimat & extinguat. Quid enim dulci' quàm φάος ἠελίοιο ἐισορῶν? Sed nos hanc mortis formidinem ethnicis relinquamus. A

μὴ τόρ, τί σιγῇ δακερύοις τέγγεις.)

Summa hic epitasis fabulæ est. miserabile enim colloquium hoc, extremiq; complexus moriturę filiæ, fraterculi, & afflictissimæ matris, flebilisq; discessus, quo ab oculis & conspectu matris tenerrima uirguncula ad cædẽ ferrumq; ducitur. Cæterùm in hac puella spectata est animi magnitudo & pietas, dum rogat matrẽ, ne uelit ob id peius & indignius habere maritum, sed potius tribuere necessitati, quæ omnino hanc imperet necem.

χαλκίδος αὐτίπορον.)

Id est, concelebrate mecum Dianam, quæ Euripi secessus aduersos Chalcidi colit & frequentat. Est enim Chalcis urbs Eubœæ insulæ, in mari Aegæo, opposita Aulidi, quæ ciuitas fuit Bœotiæ. Scribit & Callimachus, Aulidis portus adamatos fuisse Dianæ, in hymno Dianæ: B

λιμένες γε μὲν σύμπνοιο, &c.

ἐπεὶ γὰρ ἱκόμεσθα τῆς Αὐλίδος.)

Narratio nuncij, qua ea exponũtur uerbis in theatro, quæ sub oculos re exhiberi nõ poterãt: scilicet apparatus sacrificij, cerua in Iphigeniæ locum substituta, puellæ subita ἀόρασία, plausus & acclamatio exercitus.

ἀπροσδόκητα δ' βροτοῖσιν.)

Res humanæ ignoto quodam fatorum cursu subitos & inopinatos exitus sortiuntur, sæpeque desperatis rebus subitum apparet auxilium.

γύναι θυγατρὸς εὖνε'.)

Clytæmnestra subitò hoc nuncio attonita, ancipitisque animi de Iphigenia, ab Agamemnone confirmatur, finitque non tristi fabula casu.

Finis Annotationum in Iphigeniam Aulicam.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ ἡ γὰ Ταύροις.

A Ὀρέστης λατὰ χρησμὸν ἐλθὼν εἰς Ταύρους τῆς Σκυθίας μετὰ Πυλάδου, παραλαβὼν τὸ παρ' αὐτοῖς τιμώμενον τῆς Ἀρτέμιδος ξόανον ὑφεληδαι προῃρεῖτο. προελθὼν δ' ἀπὸ τῆς νεὼς, καὶ φανεὶς ὑπὸ τῶν ἐντοπίων, ἅμα τῷ φίλῳ συλληφθεὶς, εὐθὺς μετὰ τὸν πρὸς αὐτοῖς ἐθισμὸν, ὅπως τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὸν σφάγιον γένωνται. τοὺς γὰρ καταπλέοντας ξένους ἀπέσφαττον. ἡ μὲν σπλὴν τῷ δράματος, ὑπόκειται ἐν Ταύροις τῆς Σκυθίας. ὁ δὲ χορὸς συνέστηκεν ἐξ ἑλληνίδων γυναικῶν, θεραπαινίδων τῆς ἱφιγενείας.

ARGVMENTVM IPHIGENIÆ *in Tauris.*

Restes oraculi monitu ad Tauros Scythiæ profectus cum Pylade, Dianæ simulachrũ quod apud ipsos colebatur, auferre constituit: transuersum uideli cet agente animum illius Apolline. Verùm naue egressus, ab incolis eius loci proditur: ac unà cum amico cõprehensus, Dianæ pro more gentis eius immolandus ducitur. Solent enim hospites ad se nauigãtes occidere. Actio autem huius fabulæ constituitur apud Tauros Scythiæ. Chorus uerò constat ex Græcis mulieribus, famulabus Iphigeniæ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ πρόσωπα.

Ἰφιγένεια.	Βουκόλος.
Ὀρέστης.	Θόας.
B Πυλάδης.	Ἄγγελος.
Χορός.	Ἀθηνᾶ.

Προλογίζει δὲ ἡ Ἰφιγένεια.

FABVLAE PERSONÆ.

Iphigenia.	Bubulcus.
Orestes.	Thoas.
Pylades.	Nuncius.
Chorus.	Minerua.

Præfatur Iphigenia.

EVRIPIDIS IPHIGENIA IN TAVRIS: GASPARO STIBLINO INTERPRETE.

Ἰφ. Ἔλυσε τανταλίδας εἰς Πίσαν μολὼν
θοαῖσιν ἵπποις, οἰνομάου γαμεῖ κόρῃ,
ἐξ ἧς ἀτρεὺς ἔβλαστον. ἀτρέως δὲ παῖς
C μενέλαος, ἀγαμέμνων τε. τοῦδ' ἔφαν ἐγὼ
ἡ ταυροκτόνοις θυγατρὸς Ἰφιγένεια πάλαι,
ἣν ἀμφὶ δίναις, ἃς θεαν δύσεπτος πυκνάς
κόραις ἑλίσσων, κυανέαν ἅλα τρέφει,
ἔσφαξ' ἑλένης ἕνεκ', ὡς δοκεῖ, πατήρ,
ἀρτέμιδι κλεναῖς ἐν πτυχαῖς αὐλίδος.
ἐνταῦθα γὰρ δὴ χιλίων ναῶν στόλον
ἑλληνικῶν συνήγαγ' ἀγαμέμνων ἄναξ,
τὸν καλλίνικον στέφανον ἰλίου θέλων
λαβεῖν ἀχαιοῖς, τοὺς τ' ὑβριστὰς γάμους
ἑλένης μετελθεῖν, μενέλεω χάριν φέρων.
δεινῆς τ' ἀπλοίας, πνευμάτων τ' ὀδυγχαίνων,
εἰς ἔμπυρ ἦλθε, κἀν λέγει κάλχας τάδε.

Ropago Tantalea Pisam abit Pelops
Equis citatis, Oenomao & ducit satam:
Quæ Atreum peperit, cuius de semine
Meneiaus, atq; Agamemnon: huius ipsa sum
Ex Tyndarea prole Iphigenia filia.
Quam ad uortices, quos flatibus crebris rotans
Euripus assiduè, euertit canum mare,
Helenæ causa mactasse uisus est pater
Dianæ, in inclito & pulchro sinu Aulidos.
Illic enim coegit mille nauibus
Classem Mycenæi Argolicam uirtus ducis:
Cùm figere dirutæ trophæon Ilij
Graios, & ulcisci satæ Leda thorum
Violatum uellet, in Menelai gratiam.
Detentus autem languido & segni uado
Maris, augures consuluit. & Calchas ait:

O' qui phalangas dux regis Achaicas
Agamemnon, haud terra prius solues rates,
Quàm filiam tuam Iphigeniam Artemis
Acceperit mactatam. nam quod pulcherrimum
Annus produxisset, hoc [a] Luciferæ uouisti deæ.
Filiam igitur tua Clytæmnestra coniunx domi
Peperit (ad me prima pulchritudinis præmia
Referens) quam te oportet immolare: meq; artibus
Vlyßis à matre abduxerunt, ceu nupturam Achilleo.
At cùm uenissem in Aulidem misera, rogo
Sublimi imposita, feriebar gladio.
Sed me subduxit, cerua substituta, Cynthia
Achæis, ac per puri ætheris uias
Vectam, in his Taurorum collocauit finibus:
Qua in terra, barbaris imperat barbarus
Thoas, qui celeres uolucri pede figens gradus,
Id nominis adeptus est, propter uelocitatem pedum.
In hoc autem delubro me sacerdotem constituit,
Vbi ritu & legibus delectatur dea
Diana [b] festi, cuius nomen solum honestum est.
Cætera obticeo, numen deæ timens.
Immolo enim (cum mos ille & antè ciuitati fuerit)
Quicunq; græcus homo ad hanc terram appulerit.
[c] Libo quidem uictimas, sed ipsæ cædes alijs
Nefandæ curæ sunt intra hæc adyta deæ.
Quæ uerò noua præsens nox spectra obiecerit,
In auras efferam: si quid esse possit remedij.
Visa sum per somnum ex his profecta finibus
Esse Argis, & medias inter urgines
Dormire: præterea motu terram concuti.
Meq; fuga foràs elapsam, aspicere domus
Fastigium ruere, & uniuersum ædificium
Deiectum humi à summo culmine.
Vna tantum supererat columna, ut ego quidem
Rebar, domus paternæ. Tum à uertice
[d] Soluebam crines, & accipiebam uocem hominis,
Mireq; meo ego occidendi hospites
Vtens, ipsam (columnam) abluebam, tanquam neci
Deditam, plorans. Sic autem hoc somniũ interpretor:
Perijt Orestes, quem ego initiaui morti.
Columnæ enim familiæ sunt proles masculæ,
[e] Moriunturq;, ut me sacræ ablutiones contigerint.
Neq; somnium ad amicos referre queam:
Strophio enim non erat filius, quando ego perij.
Nunc igitur fratri ferre inferias uolo,
Omnino præsens ipsa. Ista enim possumus
Præstare cum famulabus, quas nobis princeps dedit
Græcas mulieres. Verùm aliquid causæ moræ est,
Quo minus maturè ad me in hæc palatia
Deæ ueniant, in quibus ego uitam duco.

a quæ Lucina alijs dicitur.
b Sacri, in quo humana cæde deæ litabatur.
c Initio
d Submittebam.
e .i. Quoscunque ego initiauero, acuteluti pręlibauero ad uictimã, moriuntur.

ὦ φίλοι αὐάσσων ἑλλάδος στρατηγίας
ἀγαμεμνον, ὁ μὴ ναῦς ἀφορμίσῃ χθονός,
πρὶν ἂν κόρην σὴν ἰφιγένειαν ἄρτεμις
λάβοι σφαγεῖσαν. ὅ, τι γὰρ κάλλιστον τίκτει
κάλλιστον, ἀνῆκε φωσφόρῳ δύσειν θεᾷ.
παῖδ' ἦν γὰρ οἴκοις σὴ κλυταιμνήστρα δάμαρ,
τίκτει (τὸ κάλλιστεῖον εἰς ἐμ' ἀναφέρων)
κτεῖν σε δοῦναι. κἀγὼ μ' ὀδυσσέως τέχναις
μητρὸς πρὸς ἄνδρα νυμφίου γάμοις ἀχιλλέως.
ἐλθοῦσα δ' αὐλίδ' ἡ τάλαινα, ἐπὶρ πυρᾶς
μεταρσία λιφθεῖσ', ἐκαινόμην ξίφει.
ἀλλ' ἀνέκλεψεν ἔλαφον εἰς πόλιν θεά μου
ἄρτεμις ἀχαιοῖς, σφὰ δὲ λαμπρὸν αἰθέρα
πέμψασά μ', εἰς τόδ' ὤκισεν ταύρων χθόνα,
οὗ γῆς αὐάσσει βαρβάροισι βάρβαρος
θόας, ὃς ὠκὺν ποδὸς πιδεὶς ἴδν πήδοις,
εἰς τόνομ' ἦλθε τόδε ποδ' ὠκείας χάριν.
ναοῖσι δ' ἐν τοῖσδ' ἱερίαν τίθησί με,
ὅθεν νόμοισι τοῖσιν ἥδεται θεά·
ἄρτεμις ἑορτὴ, τοὔνομ' ἧς καλὸν μόνον.
τὰ δ' ἄλλα σιγῶ, τὴν θεὸν φοβούμενος.
θύω γὰρ, ὄντος τοῦ νόμου κἀν πρὶν πόλει,
ὃς ἂν κατέλθῃ τῇδε γῆν ἕλλην ἀνήρ.
καταρχομαι μὲν, σφάγια δ' ἄλλοισι μέλει
ἄρρητ' ἐσάθεν τῷδ' ἀνακτόρων θεᾶς.
ἃ καινὰ δ' ἥκει νὺξ φόβου φάσματα,
λέξω πρὸς αὐλεῖν. εἴ τι λῇ τόδ' ἐς ἄκος.
ἔδοξ' ἐν ὕπνῳ τῇδ' ἀπαλλαχθεῖσα γῆς,
οἰκεῖν ἐν ἄργει· πρὸς θύοντ' ἐν μέσαις
εὕδειν χθονὸς ἐν νῶτα σειδῶσα σάλῳ.
φεύγειν ἐν, κἀξω σᾶς, θεῖνον εἰσιδ' ἔμ
δόμων πτώσσοντα· τῶν δ' ὀρέων τὸ μέγιστον
βεβληκὸν πρὸς δόλας ἐν ἄκρων πεδῶν.
μόνος δ' ἐλήφθη σύλος, ὡς ἔδοξέ μοι,
δόμων πατρῴων. κἀγὼ δ' ὀδηρεύων κόμας
ξανθὰς κεθέμαν, φθέγμα δ' ἀνθρώπου λαβεῖν.
κἀγὼ τέχνῃ τοῦδ', ὃν ἔχω ξυνοικτίνον,
τιμῶσ', ὑδρεύων αὐτὸν, ὡς θανούμενον.
κλαύσασα. τοῦναρ δ' ὧδε συμβάλλω τόδε.
τέθνηκ' ὀρέστης, οὗ κατηρξάμην ἐγώ.
σύλοι γὰρ οἴκων εἰσὶ παῖδες ἀρσενες.
θνήσκουσι δ' ὡς ἂν χρῄζοιεν βάλωσί με.
οὐδ' αὖ σωσάψαι τοῦναρ εἰς φίλους ἔχω.
τροφίω γὰρ οὐκ ἦν παῖς, ὅτ' ὀλλύμην ἐγώ.
νῦν ἐν ἀδελφῷ βούλομαι δοῦναι χοὰς,
πρὸς ἃ παρεστὶ. ταῦτα γὰρ δυνάμεθ' ἂν
σὺν πεδαπόλοισιν, ἃς ἔδωκ' ἡμῖν ἄναξ
ἑλλωίδας γυναῖκας. ἀλλ' ἐν αἰτίᾳ
οὔπω τινὸς παρεστιν ἐς ἐμ' ἔσω δόμων,
ἐν οἷσι ναίω τῷδ' ἀνακτόρων θεᾶς.

ΔΡΑΜΑ

ΔΡΑΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

Ὀρέστης. πυλάδης. ἰφιγένεια. χορός.

ACTVS PRIMVS.

Orestes. Pylades. Iphigenia. Chorus.

Ορ. Ὁρᾶ, φυλάσσε, μή τις ἐν σίβῳ βροτῶν. (φων.
πυ. ὁρῶ. σιωπᾶμεν δ' ὄμμα πανταχῇ στρέ-
ορ. πυλάδη, δοκεῖ σοι μέλαθρα τοῦτ' εἶν θεᾶς,
ἐνθάδ' ἀφ' ἁλῶν ναῦς πορεύειν ἐκέλευν;
πυ. ἐμοὶ γ' ὀρέστα σοὶ δὲ σιωπᾶν χρεών.
ορ. καὶ βωμὸς, ἔλλην ὃ κατασάζει φόνῳ;
πυ. ἀν αἱματόεν γοῦν ξανθὰ ἔχει τριχώματα.
ορ. θυγατρὸς δ' ἐν αὐτοῖς σκῦλ' ὀρᾶς πρεπτήματα;
πυλ. ἦν κατεπαόν ἦν τὰς κρόβυλα ξεῴνων.
ορ. ἀλλ' ἐγκυκλοῦντ' ὀφθαλμὸν εὖ σιωπᾶν χρεών.
ὦ φοῖβε, ποῖ μ' αὖ τῷδ' ἐς ἄρκυν ἤγαγες,
χρήσας ἐπεσδὴ πατρὸς αἷμ' ἐπιστάμην,
μητρὸς κατεκτάς, σφὰ δυσχαῖς δ' ἐκνενίωμ
ἐκπεπόμεθα, φυγάδες, ἐξέβοοι χθονὸς,
δρόμους τε πολλοὺς ἀνέπλεκα καμπίμους·
Β ἐλθὼν δὲ σ' ἠρότησα, πῶς τροχηλάτου
μανίας ἂν ἔλθοιμ' εἰς τέλος, πόνων τ' ἐμῶν,
ὃς ἀν ἐμόχθην πολὺ πολῶν κατ' ἑλλάδα.
σὺ δ' εἶπας, ἐλθεῖν ταυρικῆς ὄρους χθονὸς,
ᾗ ἀρτεμις σὴ σύγγονος βωμὸς ἔχει,
λαβεῖν τ' ἄγαλμα θεᾶς, ὅ φασιν ἐνθάδε
εἰς τόδε νεὼς ὀρανὸν πεσεῖν ἀπο.
λεῖόντα δ' ἢ τύχοιμι, ἢ τύχοιμι νῖ,
κύδιστον ἐκπλήσαντ', ἀθλιαίων χθονὶ
δοῦναι τόδ'. ἐνθάδ' ὀρφνὴ ἐξέβη πόδας,
κἀν ταῦτα φράσαντ' ἀμπνοὰς ἔξειν πόνων.
νῦν ἢ πειθοῖς σοῖς λόγοισιν, ἐνθάδε
ἄγνωστον εἰς γῆν, ἄξενον σὲ δ' ἱστορῶ
πυλάδη, σὺ γὰρ μοι τόδε συλλήπτωρ πόνου,
τί δρῶμεν; ἀμφίβληστρα γὰρ τείχων ὁρᾶς
ὑψηλά. πόστρα λωμά δὴν πῶς ἀμβάσομ
ἐκβησόμεθα; πῶς αὖ ἐν μεθοίμεν αὖ;
C ἢ χαλκότευκτα κλῖθρα λύσαντες μοχλοῖς;
ἢν δ' ἐν ἴσμεν. εἰ δ' ἀνοίγοντες πύλας
λιφθῶμεν, ἐσβάσεις τε μηχανώμενοι,
θανούμεθ'. ἀλλὰ πρὶν θανεῖν, νεὼς ἐπὶ
φεύγωμεν, ἔπερ δεῦρ' ἐκαστολίζαμεν.
πυλ. φεύγειν μὲν ἐκ ἀνεκτὸν, ὀδ' ἐνθάμεν·
ἐν τοῦ θεὸς ἐν χρεσμὸν ἐκπιστέον.
ναὸ δ' ἀπαλλαχθέντες, κρύψωμεν δέμας
κατ' ἄντρ', ἃ πόντος νοτίδι δεκλύζει μέλας,
νεὼς ἄπωθεν. μή τις εἰσιδὼν σκάφος,
βασιλεῦσιν εἴπῃ, κἄστ' ληφθῶμεν βίᾳ.
ὅταν ἐν νυκτὸς ὄμμα λυγαίας μόλῃ,
θλιπτέον τοι, ἐξεδρεῖν ἐκ ναὸ λαβεῖν
ἄγαλμα, πείσας πεσφρόντα μηχανὰς.
ὅρα δὲ γ' εἴσω τριγλύφων, ὅπου κενὸν
" δέμας κεθεῦναι. εὖ πόνος ἐν οἱ 'γαθοὶ
" πολῶσι. δειλοὶ δ' εἰσὶν ἐν ἐν ἐδαμῶ.
ορ. οὐτοι μακρὸν μὲν ἤλθομεν κώπῃ πέρον,

Vide, obserua, ne quis uiam sublegat mortalium. Or.
Py. Video. speculorq; circũquaq; uertens lumi-
Or. O' Pylade, nũ tibi hæc uidẽtur esse atria deæ, (na.
Cuius causa ab Argis nauem æquoream soluimus?
Py. Mihi sanè Orestes, tibi autem simul uideri decet.
Or. Et hæc ara, quæ cæde rorat Argolica?
Py. Ex sanguine minimum rubras habet [a] comas.
Or. Vides quoq; spoliaipsis affixa postibus?
Py. Exuuias mactatorum hospitum.
Or. Sed benè dispiciendũ, circumacto in orbẽ lumine.
O' Phœbe, quos in in casses induxisti me denuò,
Oraculo edito? Postquam patris ultus sanguinem
Matrem occidi, perpetuis Erinnyum
Vicibus exagitamur, exules, extorres patria,
Multas præterea flexuosas & difficiles uias
Cucurrimus: te tandem scisciatus sum, indomito
Qua ratione furore liberari possem, & laborib. meis,
Quos pertulì oberrando per Græciam.
Tu autem respondisti, ut Taurici in fines soli
Proficiscerer, ubi Diana soror tua aras habet:
Auferremq; simulachrum deæ, quod fama est, huc
In ista quondam templa delapsum polo: (tibus,
Illudq; si adeptus essem, aut fortuna, aut quibuscũq; ar
Superato periculo, Athenarum solo
Inferrem: [b] nullusq; amplius mihi dictus est finis,
Sed si ista patrassem, me respiraturum à laboribus.
Venit igitur huc, tuis obtemperans monitis,
In terram peregrinam, [c] ignotam: teq; interrogo
O' Pylade, tu enim huius laboris mihi es socius,
Quid agemus? septa enim murorum sublimia
Vides: utrum ascensa domum
Superabimus? unde id nobis constare queat?
An' ue ærea claustra uectibus emouebimus?
Quorum nihil scimus. Sin autem eperire ianuas
Deprehensi, & ingressum moliri, fuerimus,
Moriemur. uerùm quam moriamur, prius ad ratem
Confugiamus, in qua huc nauigauimus.
Py. Fugere quidem non tolerabile, neq; id soliti sumus:
Nec dei oraculum eleuandum aut contemnendum est.
Quin digressi à templo, occultemus corpora
In antris, quæ pontus aspergine alluit niger
Procul à naue: ne quis conspecta rate,
Nos principibus indicet, et deinde per uim corripiamur.
Vbi autem oculus obscuræ noctis redierit,
Tùm audendum, & omnes admouendæ machinæ,
Vt auferamus ex æde politum signum deæ.
Sed aspice intrò, quà pulchris columnæ cælaturis eminẽt,
Vbi corpo leue et expeditũ demittendũ est. labores enim "
Boni subeunt: ignaui autem nusquam quicquam sunt. "
Or. Non ita longam à naue progressi sumus uiam,

a id est, fertas, coronas.
b id est, nulla ulterior, quàm hic apud Tauros, meta laborũ à te mihi posita est.
c hospitalẽ

Non Mineruam Argiuam cano: nec
Telis in argutis radio
Palladis Cecropiæ, imaginem
Titanum picturatam effingo:
Sed hospitum sanguine manantium,
Et ad aras miserè plorantium,
Necnon miserabiliter lachrimantium
Infœlicem cruento Aten.
Et nunc quidem illorum
Obluiscor, & Argis defunctum
Lugeo fratrem,
Quem reliqui lactentem
Adhuc infantem, adhuc pusillum,
Adhuc germen in manibus
Matris, ad pectora
Sceptrigerum Orestem.
Cho. Atqui hic relicto littore æquoreo
Pastor adest, tibi quippiam dicturus noui.

ACTVS SECVNDVS.

Pastor. Iphigenia. Chorus.

Pa. AGamemnonis filia, & Clytæmnestræ proles,
Audito noua ex me præconia.
Iph. Quid nam est illud stupendi nuncij?
Pa. Appulere ad Cyaneas Symplegades,
Nauigio fugientes huc, gemini iuuenes,
Deæ grata uictima & sacrificium
Dianæ. proinde fac lustralis aqua, & initiatio,
Sine mora tibi decenter expedita sint.
Iph. Cuiates? aut cuius terræ nomen hospites habent?
Pa. Græci sunt: unum hoc, nihilq; noui amplius.
Iph. Neq; nomen hospitum audisti, quod possis eloqui?
Pa. Pylades alterum alter uocitat.
a Cõparis, id est alteri?. Iph. a Comparis autem hospitis quod nomen erat?
Pa. Nullus hoc nouit: non enim audiimus.
Iph. Quomodo uerò à uobis uisi & cõprehensi sunt?
Pa. In confragoso littore inhospitalis uadi.
Iph. Et quid cum mari pastoribus commercij est?
Pa. Lauatum ueneramus rore marino boues.
Iph. Illuc mihi redi. Quomodo ipsos cepistis?
Et quali modo? illud enim scire cupio.
Seri enim ueniunt. Nondum aræ deæ
Argolico purpuratæ sunt sanguine.
Pa. Postquam ad pontum, quem Symplegades
Discriminant, pastores egerunt boues,
Quædam apparet multa agitatione fluctuum
Caua spelunca, obscura domicilia,
Ibi geminos quidam uidit iuuenes
Pastor ex nobis: & retrò tulit pedem,
Summis digitis relegens uestigia,
Dixitq; non uidetis hosce quosdam dæmones
Istic sedere? Tum ex nobis quidam religiosior,
Sublata manu eos adorat intuens:

ὁ τὰν ἀργεῖ μέλπτρο' ἥραν, ὁ δ' ἰσοῖς — A
— ὑ καλλιφθόγγοις
κόρταδι παλλάδ' ἀτλίδ' εἰκὼ
πιτάνῳ ποικίλλουσα·
ἀλλ' ἀμοβρεάτῳ δυσφόρμιγ-
γα ξένων ἀμάσσω' ἄταν,
βωμὸς οἰκτρὰν τ' ἀλαζόνα τῶν,
ὁ δ' ἀνοικτρὸν τ' ἐκβαλόντων δάκρυον.
κἀνῦν κείνων μνῶ μοι
λάθα. τόνδ' ἀργεῖ δ' μαθόντα
κλαίω σύγγονον.
ὃν ἔλιπον ὠμαστὸν
ἐπὶ βρέφος, ἐπὶ νέον,
ἐπὶ θάλος ὑ χρόϊ
ματρός, πὸς σόρνοισί·
τ' ἀργεῖ σκηπτοῦχον ὀρέσαν.
χο. κἀμὶν ὁδ' ἀκτᾶς ἐκλιπὼν θαλασσίας
βοφορβὸς ἥκει, σημανῶν τί σοι νέον. B

ΔΡΑΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

βόπολος. ἰφιγένεια. χορός.

Βό. AγαμέμνονοΣ παῖ, ἰῇ κλυταιμνήστρας τέκνον,
ἄκου' κἀνῶν ὀρθ' ἐμὸ κηρυγμάτων.
ἰφ. τί δ' ὄν τὸ πόντου ἐκπλῆσον λόγω;
Βό. ἥκασιν εἰς γλῶ κυανεᾶν συμπληγάδων
πλάτη φυγόντες δ' πτυχοι νεανίαι,
θεᾶ φίλον πρόσφαγμα κἀν θυτήριον
ἀρτέμιδ' χρῄζεις ὀρθίας, κἀν καταρύματα
ἐκ ἀν φθαίοις ἀν δύπερ ἐπ' ποιμένι.
ἰφ. πόλαποί; τίν' γῆς ὄνομ' ἔχουσι οἱ ξένοι;
Βό. ἕλληνες. ὑ τοῦτ' οἶδα, κὸ πρᾶστρῶ.
ἰφ. ὁδ' ὄνομ' ἀκούσας οἶδα τῶν ξένων φράσαι;
Βό. πυλάδης ἐκλύζεδ' ἄτρ' πὸς θατέρα.
ἰφ. τὸ ξυζύγα δ' τὸ ξένο τί τοὔνομ' ἦν;
Βό. ὁ δὲ ἴς τόδ' οἶδεν. ὁ γὰρ εἰσπόζαμεν.
ἰφ. πῶς δ' εἴδετ' ἀνδρῶν, κἀ τυχόντες εἴλετε; C
Βό. ἀκταῖσι ὠδὶ ἐκνμίσιν ἀξένα πόρε.
ἰφ. κἀ τίς θαλάσσης βοτόλοις κοινωνία;
Βό. βῶς ἤλθομεν νίψοντες γαλία δρόσῳ.
ἰφ. ἐκεῖσε δ' ἀ' πάνελθε. πῶς νιν εἵλετε;
πρόπῳ δ' ὁποίῳ; ὧδε γὰρ μαθεῖν θέλω.
χρόνιοι γὰρ ἥκασι. ὁδ' ἐπω βωμὸς θεᾶς
ἑλλωικαῖσιν ἀξεφοινίχθη ῥοαῖς.
Βό. ἐπεὶ τὸν εἰσρέοντα σᾶ συμπληγάδων
βῶς ὑλοφορβοὶ πόντου εἰσεβάλομεν,
ὧν τις ἀκρῶξ κυμάτων πολῷ σάλῳ
κοιλωπὸς ἄρμος, πορφυρόβλιτα κἀν σέγαι.
ὑπαῦθε δοτὸς ὁδ' τις νεανίας
βοφορβὸς ἡμῶν, κἀπεχώρησεν πάλιν,
ἄκροισι δακτύλοισι πορθμεύων ἴχνη.
ἔλεξε δ' ὀχ ὁρᾶτε, δαίμονές τινες
θάσσουσιν οἶδε. θεοστεβὴς δ' ἡμῶν τις ὤν,
αὐχὲ χέρα, κἀν πρόσδυξατ' εἰσιδών.

ὦ πον-

A ὦ ποντίας παῖ λευκοθέας, νεῶν φύλαξ,
δέσποινα πελάγους, ἵλεως ἡμῖν γένοῦ.
εἴτ' ἔν ἐπ' ἀκτῆς θάσσετον διοσκόρω,
ἤτοι ἐκ θαλάσσης θαλασσίας κόρας
ἑπτὰ τῶν τ' ἑκατὸν τὰ νηρέδων χορόν.
ἄλλος δ' τις μάταιος, ὠμὸς ἀθρασύς,
ἐγκλασῃ δυσκάρ. ναυτίλους δ' ἐφαρμόσας
θάσσῃ φαρέτρᾳ ἔφασκε, τὸν νόμον φυλῷ,
κλύοντας ὡς θύοιμεν ἐνθάδε ξένους.
ἔδοξε δ' ἡμῖν εὐλόγῳ τοῖς πλείοσιν,
θεῶν τε τῇ θεῷ σφάγια τὰ πρόσφορα.
καὶ δὴ δὲ πέτρους ἄτρ' λιτῶν ξένων,
ἔσω κάρα τε δεστίνας ἄνω κάτω,
κἀπεσφάξῃ ὠλεγάς τρόμῳ ἄκρας,
μανίας ἀλάλαγμα, κἀν βοᾷ κυνάγος ὡς,
πυλάδη. δ' ἀδικῶς τλῶδε; τλῶδε δ' ὀχ ὁρᾶς
ἄδη δρακόντων, ὡς με βάλεται πλανᾷν,
B δαναΐδας ἐκ δόμους ἐς ἐμ' ἐσομωμένης;
ἄδ' ἐκ χιτῶνῳ πῦρ πνεῖ δεινόν, κἀν φόνου,
πῆρος ὀρθοῦσα μητρ' ἀγκάλας ἐμὲ
ἔχει, πνεῖ νόμον ὄχθον ὡς ἐπεμβάλῃ.
οἴμοι, κλῄει με. ποῖ φύγω; πῇ δ' ὁρᾶν
ὀτοτοῖ μορφῆς χίματ', ἀλλ' ἠλάσκετο,
φλογμὸς τε πορφῶν, κἀν κυνῶν ὑλοῦγματα.
ἐν φασ' δρυνῦς ἐφάσ μιμήματα.
ἡμεῖς δ' συσταλῶ τες, ὡς θανούμενοι,
σιγῇ καθήμεθ', ὁ δὲ ἀθλιοπάστης ξίφος,
μόχθος ὀρθοῦσας ἐς μέσας λέων ὄπως,
πᾶσι σιδήρῳ λαγόνας ἐς πλευρᾶς ἐεῖς,
δικῇ δρυνῦς θεᾶς ἐμμένεθαι τάδε,
ὡς ἄμματηρὸν πέλαγος ἀθανεῖν ἁλός.
καὶ δὴ δὲ πᾶς τις ὡς ὁρᾶ βοφόρβια
πεσόν τε, κἀν πορβόμεν', ἀξιπλίζετο,
κώλας τε φυσῶν, συλλέγων τ' ἐγχωρίους.
C πῶς δυτραφεῖς γὰρ, κἀν νεανίας ἐγὼ
φαύλους μάχεσθαι βοτόλους ἡγούμεθα.
πολλοί δ' ἐπληρώθημεν ὠ μικρῷ χρόνῳ.
πίπτει δ' μανίας πίτυλον ὁ ξένος μελεῖς,
πίζων ἀφρῶν ῥόφον. ὡς δ' ἐσείδομεν
πρᾶγμα πεσόντα, πᾶς αὐτῷ ἔχων πόνον,
βάλλων, ἀράσσων. ἄτρ' δ' ὁ τοῖς ξένοις,
ἀφρὸν' ἀπέψα, σώματός τ' ἐπιμέλει,
πέπλῳ τε πεδκάλυπτῳ δυπτικτοῖς ὑφαῖς,
καταδικῶν μὲν τἀπόντα τραύματα,
φίλον δ' θεραπείαισιν αὐδρ' δύφγεῖν.
ἀμφῶν δ' αὐαῖξας ὁ ξένος πεσόματος,
ἔνωπε κλύδωνα πολεμίων πεσκείμενον,
κἀν τὸν ἄδσαν συμφορὰν αὐτοῖν πέλας.
ὠμωξὲ δ' ἡμεῖς δ' ὀκ αὐτέμεν πέτρος
βάλλοντες, ἄλλος ἀλλόθεν πεσκείμενοι.
ὁ δὲ δὴ τὸ δεινὸν πᾶπελόδυσμ' ἠκάσαμεν,
πυλάδη, θανούμεθ', ἀλλ' ὅπως θανούμεθα

O marinæ fili Leucotheæ, custos nauium,
Maris potens Palæmon, sis nobis bonus.
Siue uos sedetis Dioscuri in littore,
Aut soboles Nerei, qui illum inclitum
Genuit septuaginta Nereidum chorum.
Alius uerò demens, & scelere audaculus,
Precibus illusit, & nautas naufragos
In sacrificio dicebat, nostri moris metu,
Quo audiuissent forsan, nos hic mactare hospites.
Visusq; est plerisq; nostrum bene loqui,
Venariq; deæ uelle consuetas ac patrias uictimas.
Interea alter, relicta terra hospita,
In petra cõsistens, sursum & deorsum concussit caput,
Ingemuitq; summis manibus tremens,
Insania furens, ac ceu uenator clamitat:
O Pylades, uides istam? istam uerò non uides
Tartari draconem, quæ mihi adimere uitam parat
Aduersus me tendens infestis uiis eris?
Hæc ex ore spirat ignem & necem,
Alisq; remigat, matrem uinis meam
Habens, ut molem mihi illidat saxeam.
Eheu, interficiet me, quò fugiam? Erat autem cernere
Non eandem formæ faciem. Quin nunc bonis
Vocem exprimebat, nunc latratus canum,
Quales aiunt imitari Erinnyes. (soret,
At nos cõtracti, & deiecti animis, ceu moriendũ nobis
Taciti sedebamus. ille uerò districto gladio
In media ruebat armenta, tanquam leo,
Ferroq; fodit latera, & traijcit ilia,
Visus sibi hisce uindicare in furias deas,
Adeò ut spuma cruenta rubefieret mare.
Interea quisq;, dum uident greges boum
Cadere & uastari, se armis instruit,
Inflatiq; conchas, & congregat indigenas.
Aduersus enim robustos, & uigentes hospites,
Inualidos pugna fore pastores rati sumus.
Nec mora, plures breui confluximus.
Tandem cadit remisso furoris impetu
Hospes spuma mento obsito. Quem ut uidimus
Commodùm cecidisse, omnis labori incumbebat uir
Feriendo, percutiendo. Sed alter hospitum
Spumam absterget, & curam corporis habet,
Solidoq; ipsum operit contextu uestium,
Obseruans cautè intentata uulnera,
Et a amicis uirum fouens officijs. a amicum
Vbi uerò hospes recepta mente, exilijt solo,
Cognouitq; immimere hostiles impetus,
Ac præsentem calamitatem iam propius premere,
Ingemuit. At nos haud remissimus
Saxorum iactus, alius aliunde urgens,
Sub b hæc acrem adhortationem audiuimus: b Tum
Pylades, moriendũ nobis est. sed ut quàm pulcherrimè
Moria-

Moriamur, sequere me cum districto gladio.
Vt autem ancipites hostium enses conspeximus,
Fuga in asperas rupes dilabimur:
Et fugiente uno, alij instantes
Ipsos feriebant: cumq; illos [a] hi propellerent,
Nullus [b] præsenti in fuga saxis se uindicat:
Quippe qui sibi nõ fiderẽt. nam cũ essemus innumeri,
Nullus capere potuit deæ uictimam.
Vix tandem ipsos, non quidem uiribus deuicimus,
Sed circumclusos prementes, extorsimus
Saxis è manibus gladios: tum humi genua
Labore fessi demisere. Ad huius ergo principem
Terræ ipsos ducimus. Qui, quamprimùm aspexit, tibi
Vt inities mittit, & cæsos immoles.
Opta uerò huiusmodi, ô uirgo, tibi hospitum
Victimas offerri. Si enim mactaueris
Tales, dependet cædem Hellas tuam,
Victimæ luendo pœnas cæsæ in Aulide.
Cho. Mira profectò narras, quisquis tandem sit,
Qui uenit è Græcia ad Pontũ inhospitalem & inuiũ.
Iph. Sit sanè. age tu quidem huc adducito hospites:
Quod præterea opus est, à nobis curabitur.
O pectus miserum, quàm lene eras in hospites
Antè, quàm mite semper, & quàm misericors,
Ad cognatas [c] uerti solitum lachrimas,
Quoties Graios uiros mactandos in manus
Excipiebas. Nunc ex somnijs, quibus efferati sumus,
Quoniam puto Orestem non amplius solis iubar
Intueri, me durũ & maleuolam, quicunq; aduenerit is,
Capietis, atq; id sanè uerum est. Discrucior, ô amicæ:
» Infœlices enim beatioribus,
» Cùm ipsi affligantur, haud benè uolunt.
Sed nullam unquam misit auram Iupiter,
Nullam nauem, quæ per petras Symplegades
Helenam huc adueheret, mei principem exitij,
Et Menelaum, ut ipsos uicissim ulciscerer,
[d] Nostram [e] hanc istorum opponens Aulidi:
Qui me ueluti iuuencam Danaidæ (pater.
Captam trucidabant: sacrificus autẽ erat genitor meus
Hei mihi. nõdum enim me illorũ malorũ cepit obliuio,
Quibus mentum demulsi manibus
Patris, supplex adhærens genubus,
Cùm hæc dicerem: O pater, fœdis sponsalibus
Me nuptui tradis: interim mater mea,
Te trucidante me, & Argiuæ fœminæ,
Illi hymenæum canunt, perstrepitq; atrium
Omne cantu, at nobis à te comparatur pernicies:
Pluto Achilles sanè ille, non filius Pelei,
Quẽ mihi sponsum promisisti. me per dolum uehiculo
[f] Portatam huc allicuisti ad cruentas nuptias.
Ego uerò [f] tum tenui è uelamine
Prospiciens, hunc fratrem arripui manu,

a scilicet Pylades & Orestes.
b id est ipsa
c Sunt qui legunt ἀναμὶς φρένων, pro ἀναβρυκάμων, in cognatas effusa lachrimas.
d id est, eadem meâ in Aulide peractam, compẽsans cæde alia hic peragenda, uelut in altera Aulide.
e scilicet Aulidem.
f Cum domo abire uel Iem ad simulatas nuptias

κἀλλιδ' ἔπτ' μοι φάσγανον ἀπάξας χρί. A
ὡς δ' εἴδομεν δύπαλτα πολεμίων ξίφη,
φυγῇ λεπταίας ἐξεπίμπλαμεν νάπας.
ἀλλ' εἰ φύγοι τις, ἄτροι τοσοικείμενοι
ἔβαλλον αὐτοὺς. εἰ ἦ τόσδ' ὠσαίατο,
οὔτις τὸ νῶν ἐσῴζετο ἥρασσον πέτροις,
ἀλλ' ἦν ἄπιστον. μυείων γὰρ ἐκ χθονῶν
ὀδ' εἰς τὰ θεοῦ θύματ' ἐτύχει λαβών.
μόλις δέ νιν τόλμῃ μὲν ὁ χειρούμεθα,
κύκλῳ ἦ πολιβάλλοντες, ἐξεκλέψαμεν
πέτροισι χειρῶν φάσγαν, εἰς δ' γλῶ γόνυ
κάμάτῳ καθεῖσαν. πρὸς δ' ἄν ἀκρα θεὸς γῆς
κομίζομέν νιν. ὅδ' ἐσιδὼν, ὅσον τάχος
ὡς χρῄζεις τε καὶ σφάγιά ἐξέπεμπέ σοι.
σὺ δ' ἦ τοιάδ' ὦ νεᾶνι, σοὶ ξένων
σφάγια πρὸς ἐναι· καὶ ἀναλίσκεις ξένος
τοιόσδε, ὃν σὸν ἑλλὰς ἀφτίσει φόνον,
δίκας τίνοντα θεῶν αὐλίδι σφαγῆς. B
χο. θαυμαστ' ἔλεξας, τὸν φανῶδ' ὅστις ποτε
ἑλλὼ ἐκ γῆς πόντον ἦλθον ἄξενον.
ἰφ. εἶεν. σὺ μὲν κόμιζε σοῦς ξένους, μολών·
τὰ δ' ἐνθάδ' ἡμεῖς οἷα φρονοῦμεθα.
ὦ καρδία τάλαινα, πρὶν μὲν εἰς ξένους
γελῶσ' ἥδα, καὶ φιλοικτίρμων ἀεί,
εἰς τὸ μόφυλον αὐ ἀμετρομὴν δάκρυ,
ἑλλὰς ἀνδρας λοῖκ' εἰς χέρας λάβοις.
νῦν δ' ἐξ ὀνείρων, οἷσιν ἠγριώμεθα,
δοκῶ' ὀρεῖν μηκέτ' ἥλιον βλέπειν,
δύσνοον με λήψεσθ' οἱ νῦν ποθ' ἥκετε.
καὶ τοῦτ' ἄρ' ἐστὶν ἀληθὲς. ἀγθόμεν φίλαι·
οἱ δυσυχεῖς γὰρ, τοῖσιν δυτυχεστέροις, "
αὐτοὶ κακῶς πράξαντες, ὀ φρονοῦσιν εὖ. "
ἀλλ' οὔτε νοῦμα δόθεν ἦλθε πώποτε,
ὀ πορθμὶς, ἥ τις δία πέτρας συμπληγάδας
ἑλένην ἀπάγαγ' ἐνθάδ', ἥμ' ἀπόλεσεν, C
μενέλαόν θ', ἵν' αὐτὸν αὐτεπιμωρησάμην,
τὴν ἐνθάδ' οὖσαν ἀνθεῖσα θεὸς κτείνει,
οἵ μ' ὥστε μόσχον δαναΐδαι χειρούμενοι
ἔσφαζον. ἱερεὺς δ' ὧν ὁ γενέτας πατήρ.
ὄμοι· κακῶν γὰρ ἦν τότ' ἐκ ἀμνημονῶν,
ὅτ' γενείου χεῖρας ἐξηνύτεν,
γονάτων τε τοῦ τεκόντος ἐξαρπωμένη,
λέγεν τοιάδ'· ὦ πάτερ, νυμφεύομαι
νυμφεῦμα τ' ἀσχρὰ πρὸς σέθεν. μήτηρ δ' ἐμὴ,
σέθεν κατακτείνοντος, ἀργεῖαι τ' ἐνιν,
ὑμνεῦσιν ὑμεναίοισιν· αὐλεῖται ἦ πᾶν
μέλαθρον, ἡμεῖς δ' ὀλλύμεθα πρὸς σέθεν.
ἅδης ἀχιλεὺς ὧν ἀρ', οὐχ ὁ πηλέως,
ὃν μοι πρόσθεν πάτερ πόσιν. τὰ δ' ἐρμάτων δ' ὄχοις,
εἰς ἁματηρὸν γάμον ἐπόρθμευσας δόλῳ.
ἐγὼ δὲ λεπτῶν ὄμμα ἐξ καλυμμάτων
ἔχεσ', ἀδελφὸν τόνδε εἱλόμην χρόῃ,

ὃς νῦν

A δεινῶν ὄλωλεν. ὁ κασιγνήτη σόμα
σιωπῶ· ἔπ' ἀδ' ὄς. ὡς ἐσ' εἰς πηλέως
μέλαθρα. πολλὰ δ' ἀπεθέμεν ἀπάσαμετα,
ἐσκῶπης, ὡς ἥξεσ' ἐς ἀργῶν αὖ πάλιν.
ὦ τλῆμον, εἰ τέθνηκας, ἐξ οἵων κακῶν
ἐρέεις ἐρέεσε, καὶ πατρὸς ζηλωμάτων.
" τί δὴ θεοῦ ἦ μέμφομαι σοφίσματα,
" ἥτις βροτῶν μὲν ἐν τις ἄψυχα φόνῳ,
" ἢ καὶ λοχείας, ἢ νεκρὸ θίγῃ χροῖν,
" βωμῶν ἀπέργει, μυσαρὸν ὡς ἡγημένη.
" αὐτὴ ἦ θυσίαις ἥδεται βροτοκτόνοις.
" ἐπεὶ δ' ὅπως ἔτεκεν αὖ ἡ διὸς λεχεὰ
" λητὼ, τοσαύτλω ἀμαθίαν. ἐγὼ μὲν ἐν
τὰ ταυτέλα θεοῖσιν ἑστάματα,
ἄπιστα κείνω, πεκτὸς ἢ δ' ἐν ἐν βορᾶ.
αὖ δ' ἐνθάδ' αὐτὸν ἄντας αὐθρωποκτόνους,
B εἰς τ' θεὸν τὸ φαῦλον εὐαφορεῖν δυκῶ.
" οὐδ' ἐν γὰρ οἶμαι δ' ἀεμόνων ἐν κακόν.

χορὸς.

Κυάνεαι, κυάνεαι·
σωόσδι θαλάσσας,
ἐν ἰστρὸς ὁ ποτώμενος ἀργόθεν
δύξενον ἐπ' οἶδμα
δεινὸς θρασύ ποτε
ἀπέπτατο γαῖαν
δυρώπας σχαμείψας·
πνεῦ ποτ' ἄρα τ' δύνδρομ
καὶ δυνακόχλοα λιπόντες δυρώταν,
ἐρόμματα σεμνὰ δίρκας,
ἔβασαν ἔβασαν ἄμιλλον
ἄναν, ἔνθα κόρα
σκάτεγει βωμὸς,
καὶ πόδι νίσσας ναῦ·
C ὦ αἷμα βρότειον;
ἐρόθιοις ἐλατίνοις
δικρότοισι κώπαις
ἔπλευσαν ἐδὶ πόντια κύματα
ναῦον ὄχημα
λινοπτέροις αὔραις,
φιλόπλουτον ἄμιλλαν
αὔξοντες μελάθροισιν;
" φίλα γὰρ ἐλπὶς ἐγθρέτ', ἐδὶ
" πάμασι βροτῶν ἄπλης ἐὐθρώποις
" ἄλδε βαρὺ, οἱ φρόντα
" πλαύντες ἐπ' οἶδμα, πόλεις τε
" βαρβάρας πρῶντες.
" κοινὰ δύξαι. γνώμα
" δ' οἷς ἀ ἄπαρ ὄλδε,
" τοῖσι ἐς μέδον ἥκει.
πῶς τὰς σωδρομάδας πέτρας,
πῶς φινεΐδας ἄπτρυς
ἀκρὰς ἐπράσσαν,

a Qui hæc prima in datiuo legunt, sic exponũt: Nec sorori (Chrysothemidos ac oscula appresi.
b Sine puncto interrogatiuo legit alij ista: O miser Orestes, qualib? è malis perijsti, & ex qua patris æmulatione.

Qui nunc perijt, nec os quamuis [a] soror
Ei appresi præ pudore, ceu ad Peleiam
Regiam iturus: multos item amplexus & oscula
In reditũ distuli, tanquã reuersura in terrã Argolicam.
[b] O miser Orestes, si mortuus es, qualibus malis
Pessum iuisti? ex qua paternæ uirtutis æmulatione
Excidisti? Culpo autem deæ sophisinata,
Quæ, si quis cæde manus polluerit,
Aut puerperam aut cadauer contrectauerit,
Ab aris arcet, pro impuro reputans:
Ipsa uerò humanis delectatur uictimis.
Non est quod pepererit coniunx Iouis
Latona tam barbaram inscitiam. Quin & Tantali "
Fide carere dijs exhibita epulatio "
Videtur, in qua sit delectatus esu filij. "
Vnde & ipsos huius terræ incolas existimo "
Gaudere cæde, et ipsum probrum transferre ad deam. "
Nullum enim Deum arbitror esse malum. "

CHORVS.

Cyaneæ, Cyaneæ
Coitiones maris,
Quod Ister ab Argis procul
Volans Euxini ad undas sali,
Penetrauit olim,
Asiatico solo,
Permutata Europa,
Qui nam ab undoso,
Et arundine uirenti Eurota,
Aut sacris Dircæ fluentis,
Venêre uenêre ad terram hospitum
Fugientem commercia, ubi uirgo
Spargit aras,
Et sacras delubri
Columnas humano sanguine?
An abiegna rate,
Agilibus remis,
Nauigarunt per fluctus æquoreos,
Agente nauticum uehiculum
Aura carbasea,
Vt domum augeant
Opes conuehendi studio?
Dulcis enim spes est, humanorum
Causa malorum, inexpleta mortalibus
Propter diuitiarum copias: qui feruntur
Errabundi, mariaq; & oppida, & gentes
Peruagantur barbaras.
[c] Communis hic sensus: Quos intempestiua
Opum sollicitat cupiditas,
His [d] illud usuuenit.
Quomodo concurrentes petras,
Quomodo periculosos Phinei
Scopulos superarunt,

c Κοινὰ δύξαι, pro κοίνα legi magis placet, ut sit sensus: uanæ opiniões hominum.
d Illud.) scilicet peregrinationes, pericula, labores ferre, uanisq; & stultis opinionibus decipi.

Cum

Cum æquoreum littus
Amphitritem celeri uate
Sulcantes transierunt? ubi quinquaginta
Chori puellarum Nereidum
Canunt: ubi per anni circulum
Secundis, uelaq; implentibus auris
Strident à puppe
Firma gubernacula:
Siue sibilus austri,
Siue spiritus zephyri,
Perflat terram auibus abundantem,
Et Leucam Achilleam insulam,
Pulcherima curricula,
Secundum Euxinum pelagus.
Vtinam iuxta uota mea[a] dominæ
Ledæ chara filia Helena
Aliquo casu ad hanc oram appelleret,
Relicta urbe Troica,
Vt sanguinolento
Constricta capillo, iugulatrice
Moreretur dominæ manu,
Pœnas in uicem luens.
Iucundissimè illud nuncium
Acciperemus: si quis è Græcia
Nauta aduenirет, qui finem miseræ
Meæ seruituti imponeret.
Vtinam enim & per insomnia
Contingeret domo, & paterna urbe,
Hymnisq; suauibus frui
Publico gaudio fœlicitatis.

a Δεσποσύνης, id est, dominij & imperij mei occidendi hospites.

ACTVS TERTIVS.

Iphigenia. Chorus. Orestes. Pylades.

SEd ecce, isti geminis manus uinculis
Constricti, eunt huc noua
Victima deæ: tenete amicæ silentium.
Græcorum enim iam consecrandæ primitiæ
Ad huius accedunt propius delubri lumina:
Neq; falsa nunciauit uir pastoricius.
Cho. O' ueneranda, utinam tibi benignè & placidè
Ciuitas hæc remitteret id munus, scilicet
Sacrificandi hospites, quod non pio more
Receptum est[b] apud nos exhiberi Græcis.
Iph. Vtut sit, primùm ea quæ pertinent ad rem sacram,
Vt[c] ritè fiant, curandum. Soluite hospitum manus,
Vt sacri existentes, non amplius uincti sint.
Delubrum insuper ingredimini, & instruite,
Quæ ad rem præsentem oportet, & solenne est.
Pap. Quæ nam mater uos olim in lucem edidit?
Quis pater? quæ soror, si qua uobis nata sit?
Quali illa pare orbata iuuenum,
Fratribus porrò carebit? Fortunas autem quis nouit

b A nobis, utpote Græcis exhiberi & exerceri in Græcos.
c Vt ritè ordinentur.

ΔΡΑΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

Ἰφιγένεια. Ὀρέστης. Πυλάδης. χορός.

ΑΛΛ' οἵδε χόρας δεσμοῖς δεδεμένους
σωφρειδῶντες χωρεῖτ' νέον
πρόσφαγμα θεᾶς. σιγᾶτε φίλαι.
τὰ γὰρ ἑλλήνων ἀκροθίνια δὴ
φῦ ναοῖσι τέλας τάδε βαίνῃ,
οὐδ' ἀγγελίας ψευδεῖς λάκε βαφορβὸς ἀνήρ.
χο. ὦ πότνι, εἴ σοι τάδ' ἀρεσκόντως
πόλις ἥδε τελεῖ, δι' ἐμὰ θυσίας,
ἃς ὁ παρ' ἡμῖν νόμος οὐχ ὁσίας
ἕλλησι δεδέδεται ἀναφαίνῃ.
ἰφ. ἔχω· τὰ δὲ θεῷ μὲν πρῶτον ὡς καλῶς ἔχει,
φρουδεῖτόν μοι. μέθετε τ' ξένων χέρας,
ὡς ὄντες ἱερεῖς, μηκέτ' ὦσι δέσμιοι.
ναὸς δ' ἔσω εἰέρχεσθε, θυηπολεῖτε
ἃ χρὴ πρὸς τοῖς θεοῖς, καὶ νομίζεται.
φεῦ. τίς ἄρα μήτηρ ἥ τεκοῦσ' ὑμᾶς ποτε,
πατήρ τ', ἀδελφή τ', εἰ γεγῶσα τυγχάνοι;
οἵων ἐρημωθεῖσ' ἀπεύχῃ νεανιῶν,
ἀναδελφὸς ἔσται· τὰς τύχας τίς οἶδ', ὅστι

τοιαῦδ'

τοιαῦδ' ἔσονται; πάντα γὰρ τὰ θεῶν,
εἰς ἀφανὲς ἕρπει, κοὐδὲν οἶδ' εἰς ἡμῶν.
ἡ γὰρ τύχη δεδηγαγ' εἰς τὸ δυσμαθές.
πόθεν τόδ' ἥκετ', ὦ ταλαίπωροι ξένοι;
ὡς δῆτα μακρῷ μὲν τλῶδ' ἐπλεύσατε χρόνῳ,
μακρὸν δ' ἀπ' οἴκων χρόνον ἔστεδ' ἀεὶ κάτω;
ὀρέ. τί ταῦτ' ὀλύρει, κἀπὶ τοῖς μέλλουσι νῷν
κακοῖσι λυπεῖς, ἥτις εἶ ποτ' ὦ γύναι;
ὁ οὗτοι νομίζω σοφόν, ὃς ἂν μέλλῃ θανεῖν,
οἴκτῳ τὸ δεῖμα τῶν λέκτρων νικᾶν θέλειν,
οὐδ' ὃς τὸν ἄδικον ἐγγὺς ὄντ' οἰκτίζεται.
σωτηρίας γὰρ ἐλπὶς ὡς μία τ' ὀξὺς
κακὸν σωπᾶν, μωρίαν τ' ὀφλισκάνει,
θανεῖν δ' ὁμοίως· τῷ τύχῃ δ' ἐῶν χρεών.
ἡμᾶς δὲ μὴ θρῆνεῖ σύ· τοῖς γὰρ θεοῖς
θυσίας ἀδικεῖσθαι, καὶ γινώσκομεν.
ἰφ. πόθεν δ' ἀφ' ὑμῶν τοὔνομ' ἐστὶν ὀνομαστὸν
Πυλάδης ἐκλήθητε; τοῦτο μαθεῖν πρῶτον θέλω.
ὀρέ. δῆ· ἔστι δὴ σοι τοῦτ' οὐ ἥδυν μαθεῖν;
ἰφ. ποίας πολίτης πατρίδος ἕλλην γεγώς;
ὀρέ. τί δ' ὦν μαθεῖν τόδε, πλέον λάβοις γνῶναι;
ἰφ. πότερον ἀδελφὼ μητρὸς ἐσὸν ἐκ μιᾶς;
ὀρέ. πλότητί γ' ἐσμὲν, ὁ πατηνήτω, γνῶναι.
ἰφ. εἰ δ' ὄνομα ποῖον ἔθεσ' ὁ τεκοῦσα πατήρ;
ὀρέ. τὸ μὲν δὴ κλεινὸν, δ' ἀνυσεῖς καλούμεθ' ἄν.
ἰφ. ὁ τοῦ' φρωτῶ· τοῦτο μὲν δὸς τῇ τύχῃ.
ὀρέ. ἀνώνυμοι θανοῦντες, ὁ γελώμεθ' ἄν.
ἰφ. τί δὲ φρονεῖς τοῦτ'; ἢ φρονεῖς ὅτῳ μέγα;
ὀρέ. τὸ σῶμα θύσεις τὐμόν, οὐχὶ τὔνομα.
ἰφ. οὐδ' ἂν πόλιν φράσειας, ἥ τις δοῖ σοι;
ὀρέ. ζητεῖς γὰρ οὐδὲν ἡδὺ θρῆνον, ὡς θαυμάζω.
ἰφ. χρέων δὲ δοῦναι τῷδε, χωλύει τί σε;
ὀρέ. τὸ κλεινὸν Ἄργος, πατρίδ' ἐμὴν ἐπεύχομαι.
ἰφ. πῶς θεῶν ἀλπίζω σ' ἔξεν' ἐκεῖθεν γεγώς;
ὀρέ. ἐκ τῶν Μυκηναίων, ἀλλ' ποτ' ἦσαν ὄλβιοι.
ἰφ. φυγὰς ἀπῆρας πατρίδος, ἢ ποίᾳ τύχῃ;
ὀρέ. φεύγω τρόπον γε δὴ τιν' οὐχ ἑκὼν, ἑκών.
ἰφ. ἆρ' ἂν τί μοι φράσειας, ὧν ἐγὼ θέλω;
ὀρέ. ὡς γὰρ πόθος φέρει με λυπρᾶς λυπρᾶς.
ἰφ. καὶ μὴν ποθεινός γ' ἦλθον δὴ Ἄργους μολών.
ὀρέ. ὄνειρον ἐμαυτῷ· εἰ δὲ σοι, σὺ τοῦτ' ὅρᾳ.
ἰφ. Τροίαν ἴσως οἶδ', ἥς ἅπαν ταχὺ λόγος.
ὀρέ. ὡς μὴ ποτ' ὤφελόν γε, μηδ' ἰδεῖν ὄναρ.
ἰφ. φασὶν νιν ὀνήτ' ὄσαν, οἰχεσθαι δορί.
ὀρέ. ἔστιν γὰρ ὄντως, οὐδ' ἄπραντ' ἠπόλεται.
ἰφ. ἔλεγν δ' ἀφῖκται δῶμα Μενέλεω πάλιν;
ὀρέ. ἥκει, κακῶς γ' ἐλθοῦσ' τῷ ἐμῷ πνι.
ἰφ. καὶ πῶς τι λαμοῖ γὰρ τι τῷ ὀφείλει κακόν.
ὀρέ. Σπάρτῃ ξυνοικεῖ τῷ πάρος ξυνδυνέτῃ.
ἰφ. ὦ μῖσος ἐς Ἑλλήνας, ὀν ἐμοὶ μόνῳ.
ὀρέ. ἀπέλαυσα λαμὼ δὴ τι τῷ λείνης γάμων.
ἰφ. νός δ' Ἀχαιῶν ἐγρῴεθ', ὡς λογόσεται;

Tales futuras esse? omnia enim quæ fata numinum
Ferūt, sub tenebris latēt, nec ullū quisquā præuidet ma
Sors enim illa obscurat, quo minus sciri queant. (lum:
Vnde tandem uenitis ô calamitosi hospites?
Quàm longo tempore his adnauigastis fimbus?
Quàm longū porrò tēpus domo aberitis apud inferos?
Ore. Quid ista quereris, & in imminentibus malis
Nos molestas, quæcunq; tandem sis mulier?
Minimè eum sapere arbitror, qui morti obnoxius
Fletu hororem mortis contendit uincere:
Nec, qui miseratur iam Plutonis regno proximum.
Salutis quippe spes est. talis enim gemina
Ex uno conficit mala, notaq; insipientiæ
Inuri dignus, nihilominus moritur: sortē suo cursu sine
Ferri. ne nos deplores tu: uestras hic enim
Victimas scimus, & cognoscimus.
Iph. Vter autem uestrūm hic nomine
Pylades uocatur? illud primùm scire uolo.
Ore. Hic est. num tibi scire illud uolupe?
Iph. Cuius patriæ ciuem se dicit in Græcia?
Ore. Quid hæc scire tua refert, ô mulier?
Iph. Num fratres estis ex una matre geniti?
Ore. Amore sumus, & animis: non sanguine, mulier.
Ip. Quid uerò nominis tibi indidit, qui te genuit, pater?
Or. Iure optimo quidem uocaremur miseri.
Iph. Non illud interroga: illud fortunæ tribue.
Ore. Sine nomine morientes, minus ridebimur.
Iph. Quid istud sentis? num sic sentis magnificè?
Ore. Corpus immolabis, haud nomen meum.
Iph. Nec dicere potes, quæ tibi sit ciuitas?
Ore. Quæris enim, quod prosit morituro nihil.
Iph. In eo uerò mihi gratificari, quid te prohibet?
Ore. Inclitum Argos patriam meam esse glorior.
Iph. Per deos, uere ne, ô hospes, illinc oriundus es?
Ore. Ex ipsis Mycenis, quæ quondam beatæ erant.
Iph. Exul' ne discessisti patria, aut qua tandem fortuna?
Ore. Exulo quodammodo non uolens, uolens.
Iph. Num partem eorum quæ uolo, mihi uis eloqui?
O. Quod[b] ad meā infœlicitatē attinet, ceu obiter, et p
Ip. Atq ex Argis profectū ades desiderabilis. (functorie.
Ore. Mihi quidem non: si uerò tibi, non inuideo.
Iph. Troiā nimirū nouisti, cuius fama plenus orbis est.
Ore. Quā nunquā nouisse uelim, ne quidē per somniū.
Iph. Aiunt ipsam bello excisam, non esse amplius.
Ore. Ita sanè est, nec audiuistis irrita.
Iph. Helena uerò rediit ad Menelai mœnia, & domū?
Ore. Redijt, sed tristis & funesta meorum cuipiam.
Iph. Et ubi est? nā & mihi aliquādo nō leue dedit malū.
Ore. Spartæ cohabitat pristino uiro.
Iph. O' odium commune Græcorum, non mihi soli.
Ore. Et ego illius nuptiarum partem lui.
Iph. Rediere ne Græci, ut fama percrebuit?

a Nam etiam in extremis malis speramus.

b Id est, in meis reb. afflictis obiter tibi, quę quęres, respondebo.

Ore. [a] Vt omnia semel complexa me interrogas?
Iph. Nam priusquã moriaris, hac cõmoditate perfruar.
Or. Interroga, quando id cupis: ego autẽ respondebo.
Iph. Calchas quidam num reuersus est à Troia?
Ore. Perijt, ut apud Mycenæos fama fuit.
Iph. O' uenerãde, quomodo agitur cum prole Laertia?
Ore. Nondum redijt domum: sic enim uulgò ferunt.
Iph. Malè pereat, nec unquã in patriã illi cõtingat redi
Ore. Nihil imprecare uindiq; ille afflictus est. (tus.
Iph. At Thetidis uiuit ne proles Nereiæ?
Ore. Non uiuit, si ustraq; contraxit nuptias in Aulide.
Iph. [b] Dolosæ n. erãt: ut ij quib. usuuenere, referunt.
Ore. Quæ es tandẽ, quod tam accuratè percõteris de
Ip. Inde nata sum, et adhuc puella perij. (reb. Græciæ?
Or. Rectè [c] sanè cupis scire res, quæ illic [d] gestæ, ô mu
Iph. Quid aũt imperator ille, quẽ fœlicẽ ferunt? (lier.
Ore. Quis? non enim, quem ego noui, beatus est.
Iph. Atrei filius quidam dicebatur rex Agamemnon.
Ore. Non noui: omitte hæc interrogare, ô mulier.
Iph. Nõ, per deos obtestor: sed dic, ut exhilarer, ô ho-
O. Mortuus est in fœlix: ad hoc fecũ quẽdã pdidit. (spes.
Iph. Mortuus est? qua calamitate me miseram.
Or. Cur, pter hoc ingemuisti: nũquid ad te pertinet?
Iph. Super priore ipsius fœlicitate ingemo.
Ore. Miser enim à muliere cæsus perijt. (est.
Iph. O' lachrimosi utriq;, & quæ cæcidit, & q cæsus
Ore. Iam autem quiesce, nec ultrà interrogaueris.
Iph. Tantum adhuc num uiuit miseri illius uxor?
Ore. Nõ est [e] amplius: nã is, quẽ peperit, illã perdidit.
Iph. O' confusam domum, quid sibi ille uoluit?
Ore. In illa ulcisci patris necem.
Iph. Eheu.
Quàm rectè is pœnam exegit. (licet.
Or. Verùm deos infestos & aduersos habet, iustus sit
Iph. Aliã insuper prolem Agamemnon reliquit domi?
Ore. Reliquit Electram, uirginem unicam.
Iph. Ecquæ fama est de mactata filia?
Ore. Nulla alia, nisi extinctam non luce illa frui.
Iph. Misera illa, & qui occidit ipsam pater.
Ore. Malæ mulieris gratia, sine gratia perijt.
Iph. Filius autẽ defuncti parentis, nũ adhuc Argis est?
Ore. Est infœlix, & nusquam, & ubiq;.
Iph. Valete uana insomnia: nullius enim momẽti estis.
„ Neq; quos sapientes uocant dæmones
„ Veraciores sunt uolucribus insomnijs.
„ Multa confusio in rebus diuinis inest,
Et humanis. unum solùm [f] superest,
Quòd nõ imprudens existens, uatum sequutus monita
Perierit, tanquam periret illis scientibus.
Cho. Eheu. quid nos? nostri genitores
Num sunt? an non sunt? quis nobis edisserat?
„ Iph. Audite. in colloquium enim uenimus admodum

a cur, an: quid.
b Id est, fictæ, simulatæ.
c Id est, meri tò.
d geruntur.
e πῶς quodammodo.
f λείπεται id deficit, deest, neglectum aut commissum ab illo, aut peccatum.

ὀρέ. ὡς παῦσ' ἅπαξ με συμβαλοῦσ' ἀνείσορᾶς;
ἰφι. πρὶν γὰρ θανεῖν σε, τόδ' ἐπιστρέψασα θέλω.
ὀρέ. ἐλεγχ', ἐπειδὴ τόδ' ὁρᾷς· λέξω δ' ἐγώ.
ἰφι. Κάλχας τις ἦλθε μαντις ἐκ Τροίας πάλιν;
ὀρέ. ὄλωλεν, ὡς λύ γ' ὁ Μυκηναίοις λόγος.
ἰφι. ὦ πότνι' ὡς ἔστι γὰρ ὁ Λαέρτου γόνος;
ὀρέ. ἔστω νεώσυκ' οἴκοι· ἔστι δ' ὡς λόγος.
ἰφι. ὀλοιτο, νόσου μή ποτ' ἐς πάτραν τυχών.
ὀρέ. μηδὲν κατεύχου· πάντα τἀκεῖνου νοσεῖ.
ἰφι. Θέτιδος δ' ὁ παῖς ἔστι παῖς ἔτι;
ὀρέ. οὐκ ἔστιν. ἄλλως λέκτρ' ἔγημεν Αὐλίδι.
ἰφι. δόλιαι, ὡς γ' φασιν οἱ πεπονθότες.
ὀρέ. τίς εἶ πόθ', ὡς εὖ πανθάνει τἀφ' Ἑλλάδος;
ἰφι. ἐκεῖθεν εἰμι· παῖς ἔτ' ὤν ἀπωλόμην.
ὀρέ. ὀρθῶς πεθεῖς ἂν εἰδέναι τἀκεῖ, γύναι.
ἰφι. τίδ' ὁ τραπεζος, ὃν λέγουσ' ὀνομαζομένων;
ὀρέ. τίς; ἢ γὰρ ἀνὴρ ἐν ὧδ' ἦν ὀνομαζόμενος.
ἰφι. Ἀτρέως ἐλέγετο δή τις Ἀγαμέμνων ἄναξ.
ὀρέ. οὐκ οἶδ'· ἀπελθε τοὺς λόγους τούτους, γύναι.
ἰφι. μή, πρὸς θεῶν· ἀλλ' εἴφ', ἵν' ὀνησαμὴν ἔχῃς.
ὀρέ. τέθνηκ' ὁ τλήμων, πρὸς δ' ἀπώλεσεν τινα.
ἰφι. τέθνηκε; ποίᾳ συμφορᾷ; τάλαιν' ἐγώ.
ὀρέ. τί δ' ἐσφάξας ὄντος; μῶν πεθοῦκέ σοι;
ἰφι. τὸν ὄλβον αὐτοῦ τὸν πάροιθ' ἀναστένω.
ὀρέ. δεινὸς γὰρ ἐκ γυναικὸς εἶχετο σφαγείς.
ἰφι. ὦ παντ' ἄκρυτ' ἀλιτανεία, χ' ὦ * λιτανεία.
ὀρέ. παῦσαι νῦν ἤδη, μηδ' ὀρωτήσῃς πέρα.
ἰφι. τοσόνδε γ', εἰ ζῇ τοῦ τάλαιπόρου δάμαρ;
ὀρέ. οὐκ ἔστι· πῶς νιν ὃν ἔτεχ', ὅν θ' ὤλεσεν;
ἰφι. ὦ σωτηρία χθὲς οἶκος, ὡς τί δὴ θέλεις;
ὀρέ. πατρὸς θανόντος, τοῦδε τιμωρούμενος.
ἰφι. φεῦ.
ὡς εὖ, κακῶν δικαίως εἰσεπράξατο.
ὀρέ. ἀλλ' ἐν τὰ πρὸς θεῶν δυστυχεῖ, δίκαιος ὤν.
ἰφι. λείπει δ' ἐν οἴκοις ἄλλον Ἀγαμέμνων γόνον;
ὀρέ. λέλοιπεν Ἠλέκτραν γε παῖδ' ἕνα μόνον.
ἰφι. τί δέ, σφαγέσης θυγατρὸς ἔστι τις λόγος;
ὀρέ. οὐδείς γε, πλὴν θανοῦσαν οὐχ ὁρᾶν φάος.
ἰφι. τάλαιν' ἐκείνη, χ' ὁ κτανὼν αὐτὸν πατήρ.
ὀρέ. κακῆς γυναικὸς χάριν ἔχειν ἔχειν ἀπώλετο.
ἰφι. ὁ τοῦ θανόντος δ' ἔστι παῖς Ἀργεῖ πατρός;
ὀρέ. ἐς' ἄθλιός γε, κοὐδαμοῦ, κοὐ παντάχου.
ἰφι. ψευδεῖς ὄνειροι χαίρετ' οὐδὲν ἦτ' ἄρα.
εἴθ' οἱ σοφοί γε δαίμονες κεκλημένοι,
πλὴν ὀνείρων εἰσὶν ἀψευδέστεροι.
πολὺς παραγμὸς ἔν τε τοῖς θεοῖς ἔνι,
κἀν τοῖς βροτείοις. ἔν δὲ λείπεται μόνον,
ὅτ' ἂν ἄφρων ὤν, μαντικῶν πιθοῖς λόγοις,
ὄλωλεν, ὡς ὄλωλε τοῖσιν εἰδόσιν.
χο. φεῦ, φεῦ· τίδ' ἡμεῖς; οὔτ' ἐμοὶ γηνήσιες,
οὔθ' εἰσίν; ἢ δ' οὐκ εἰσί; τίς φράσειν ἄν;
ἰφι. ἀκούσατ', εἰς γὰρ δὴ τιν' ἤκομεν λόγον,

ὑμῖν

A ὑμῖν τ' ὄνησιν ὦ ξένοι σωθεῖσ' ἅμα.
λῷστοι τόδ' ἐν μάλιστά γ' ἄν γίγνοιτο,
εἰ πᾶσι τοὐμὸν πρᾶγμ' ἀρεστὸν τυγχάνοι.
θέλεις αὖ εἰ σώσαιμί σ' ἀγγέλου τί μοι,
πρὸς Ἄργος ἐλθὼν, τοῖς ἐμοῖς ἐνὶ φίλοις,
θέλοιμ' τ' φέρειν, λύσ' τις οἰκτίρας ἐμέ,
ἔγραψεν αἰχμάλωτος, οὐχὶ τὴν ἐμὴν
φονέα νομίζων χεῖρα, τοῦ νόμου δ' ὕπο
θύσκειν με δεῖ τοῦτο τἀδικεῖν ἡγούμενος;
οὐ γὰρ ἔχον, ὅς τις ἀγγέλλοι, μολὼν
εἰς Ἄργος ἐλθὼν, τὰς ἐμὰς ἀδικοῦσας
πέμψειε σωθεὶς ἵν' ἐμὰν φίλων τινί.
σὺ δ' εἶ γὰρ ὡς ἔοικας ὄντ' οὐ δυσμενὴς,
καὶ τὰς Μυκήνας οἶδας, χ' ὃς λαγὼ θέλω.
σώθητι, καὶ σύ μ' ὠφέλει τὸν αὐτὸν λαβὼν
λάφυρ' ἔκατι γραμμάτων, σωτηρίαν.
ὅτ' δ' ἐπιστόλου πόλις ἀναγκάζει τάδε,
B θεᾷ γενέσθω θύμα, λωιδεὶς οὐδέν.
ὀρέ. καλῶς ἔλεξας τἄλλα, πλὴν ὦ, ὦ ξένε·
τὸν γὰρ σφαγιάσαι τόνδε μοι, βαρὺ μὲν, α.
ὀνησυλῶν γὰρ εἰμ' ἐγὼ τὰς συμφορὰς·
ὅτ' δὲ συμπλεῖ τῶν ἐμῶν μόχθων χάριν.
ἄκων δίκαιον ἐστ' ὀλέθρου τοῦ τόδ' ἐμὲ
κάειν πεύθεσθαι, λαὸν ἐκλιῶσαι κακῶν·
ἀλλ' ὡς γενέσθαι, τοῦ δὲ μὴν δίδου σ.
πέμψει γὰρ Ἄργος ὡς τί σοι καλῶς ἔχειν.
» ἡμᾶς δ' ὀκνοῦν, κτανεῖν τὰ τῶν φίλων
» Αἴσχιστον ὃς τις καταβαλὼν εἰς ξυμφορὰς,
» Αὐτὸς σέσωται τυγχάνει δ' ὁδ' ὢν φίλος,
» Οὐ δεῖν ἄστυ, μὲ, φῶς ὁρᾶν θέλω.
ἰφι. ὦ λῷστ' ἀρίστου, ὡς ἀπ' εὐγενοῦς πνεῖς
ῥίζης τῶ φυτεύσας, τοῖς φίλοις τ' ὀρθὸς φίλος.
τοιοῦτος εἴη τῶν ἐμῶν ὁμοπατόρων,
ὅστις φίλεν πᾶσι· καὶ γὰρ δ' ἐγὼ ξένοι,
C αὐταδελφὸς εἰμι, πλὴν ὅσ' οὐχ ὁρῶσά νιν.
ἐπεὶ δὲ βάλῃ τοῦτο, τόνδε πέμψομεν
θέλοντ' φρόντιζε, σὺ δὲ θανεῖ· πολὺ δὲ τις
πεθυμίᾳ σε τοῦδ' ἔχει τυγχάνει.
ὀρέ. θύσει δὲ τίς με, καὶ τὰ δεινὰ τλήσεται;
ἰφι. ἐγὼ· θεᾶς γὰρ ἱερεὺς πεφυκὼ λύω ἔχω.
ὀρέ. ἀζηλά γ' ὦ νεᾶνι, λοὐκ εὐδαίμονα.
» ἰφι. ἀλλ' εἰς ἀνάγκλιν λείμεθ', ὦ φυλακτέον.
ὀρέ. αὐτὴ ξίφει θύσασ', θάλυς ὀρθοῦσα;
ἰφι. οὐκ, ἀλλὰ χαίτῃ ἀμφὶ σῷ χρὴ νίψομαι.
ὀρέ. ὁ δὲ σφαγεὺς τίς; τοῦδ' ἴσον ἐρῶ μ' χρή.
ἰφι. ἄσω δόμων τῶνδ' εἰσίν, οἷς μέλει τάδε.
ὀρέ. τάφῳ δὲ ποῖῳ κλεῖστά μ', ὅταν θάνω;
ἰφι. τοῦ ἱερὸν φῶδυ, χάσμα τ' δυρωπὸν πέτρας.
ὀρέ. φεῦ·
πῶς ἂν μ' ἀδελφῆς χεὶρ τοδεισέλειαν ἄν;
ἰφι. μὰ τοῦ δυχλῶ, ὦ τάλας, ὃς τις ποτ' εἶ,
ἵνεξω μακρὰν γὰρ βαρβαρὸς ναῦς χθονός.

Seruũ, quod & salutem, ô hospites, uestrã cõplectitur.
Et mihi in primis sic illud commodo foret,
Si omnibus idem hoc quod mihi, placeat.
Vis mihi, si te seruem, ire nuncius
Argos, & meis quos istic habeo,
Amicis perferre epistolam, quã quidam exoratus à me
Scripsit captiuus, haud esse meam ratus manum
Interfectricem, sed ex lege & more hospites
Mactari: iusta hæc existimante dea?
Nullum enim tum habebam, qui rediret nuncius
Argos, & meam seruatus epistolam
Perferret meorum amicorum cui.
Tu autem, ut uideris, nec hostis, nec es improbus,
Et Mycenas nouisti, præterea eos quos cupio.
Vita fruere: nec pœnitendam mercedem accipe,
Salutem scilicet, leuis epistolæ gratia.
Iste uerò, quando id cogit ciuitas,
Abs te segregatus, fiat uictima deæ.
Ore. Bene dixisti cætera, præter unum, ô hospita:
Hunc enim mactari, magnus mihi foret dolor.
Nam ego sum, qui calamitates aduebo:
Hic uerò una nauigat, meorum laborum socius.
Non igitur iustum, huius me exitio & nece
[a] Præstare officium tibi: meq; ipsum sic elabi ex malis.
Sed ut res commodè fiat, huic manda epistolam:
Eam enim Argos feret, ita ut res tibi benè habeat.
Nos autem qui uelit, occidat, ille est turpissimus,
Quicunq; res amicorum adduxerit in discrimina,
Ipse ut salius sit. Arcta hic mihi iunctus est amicitia,
Quem non minus quàm me, lucem uidere cupio.
Iph. O' præstantem animum: ut è generosa
Radice exortus es, amicis amicus integer.
Talis sit opto, qui mihi superest
Meorum fratrum: neq; enim ego, ô hospites,
Sine fratre sum, nisi quòd eum coram non aspiciam.
Quando autem istud uis, hunc ablegabimus
Cum literis: tu autem moriêris, siquidem
Te mirum huius rei habeat studium.
O. Quis aũt me mactabit? & dirum patrabit facinus?
Iph. Mihi huius deæ commissa sunt piacula.
Ore. [b] Contemnenda illa, ô puella, nec beata functio,
Iph. Necessitate uictæ sumus, cui seruiendum est.
Ore. Ipsa ferro fœmina immolas uiros?
Iph. Non, sed secto circumcircà capillo, te initio.
Ore. Iugulator autem quis? si hæc me fas est quærere.
Ip. Intra delubrum sunt, quib. hæc cura demãdata est.
O. At quale sepulchrũ me accipiet, quãdo mortu[s] fue-
I. Ignis cõsecrat[a] intus, et tenebricosus hiat[a] petræ (ro?
Ore. Eheu.
Quomodo meũ [c] sororis manus iam funus ornauerit?
Iph. Incassum, ô miser, quisquis tandem sis,
Precatus es: procul enim à terra degit barbara.

a Inire gratiam, beneficiũ reputare.
b ἄζηλα fugienda, abominanda, turpia.
c Id est, extinctum compo sierit & sepe lierit.

Non tamen quando Argiuo sanguine es
Ortus, patiar tibi, quantum potuero, honorem defieri,
Sed multo tuum ornatu decorabo tumulum:
Et apis populatricis montium
Liquorem floreum tuo infundam rogo.
Sed eo, tabulasq; è deæ adytis
Adferam. * nihil sanè maleuoli mihi in te esse animi
* Suspicere. seruate ipsos, ô famuli, absq; uinculis.
Fortasse insperata alicui ex amicis meis
Mittam Argos nuncia, quem ego maximè amo:
Et epistola ipsi, uiuere quos mortuos esse putat,
Significans, incredibilem feret lætitiam.
Cho. Illachrimo te,
Te cruentis lustrationum
Destinatum guttis.
Ore. Nihil hic miserationis: sed ualete ô hospites.
Cho. Te autem beatæ sortis ergò
O' iuuenis,
Colimus, in patriam
Quòd tandem rediturus sis.
» Pyl. Non illa optanda amicis, amicis morientibus.
Cho. O' tristia sacra,
Eheu, hospitibus exitiosa.
Ae, æ, æ, æ.
Vter cunctatur?
Adhuc enim in geminas
Mens fluctuat distracta sententias.
Te ne prius, an te luctu prosequar? (modo?
Ore. O' Pylades, affectus es ne eodem mecũ per deos
Pyl. Haud scio. interrogas me haud ualentem loqui.
Ore. Quæ nam est ista puella? quàm scitè græcanicè
Nos percontata est labores ante Ilium,
Item reditum Achæorum, & auguriorum peritum
Calchantem, nomenq; Achillis, & æruminosum
Vt miserata est Agamemnonem: quæsuit & ex me
De eiusdem uxore &, liberis. nimirum quædã aduena
Inde ex Argiua terra est: alioqui enim
Haud mitteret literas, nec ista percontaretur,
Tanquã suam cum Argiuorũ fortuna cõmunẽ habeat.
Pyl. Paulo me anteuertisti: cæterùm[b] cõsultò loqueris,
Præterquam unum: casus enim regum & principum
Omnes [c] sciũt et ingrũt, quib. cura aliqua est, et cõside
Sed & alium quendam sermonem effata est. (ratio.
Or. Quẽ? mecum enim cõmunicatũ melius intelliges.
Pyl. Turpe est, te mortuo, nos lucem cernere.
Tecum unà nauigaui, tecum unà decet mori.
Alioqui malam subibo notam ignauiæ
Argis, & in monitosa terra Phocensium.
Præterea uidebor multis (multi enim improbi)
Te prodidisse, quo ipse solus superstes sim domui:
Aut etiam propter afflictam familiam,
Cædem tibi machinatus, idq; gratia imperij,

a Al. Nihil odij, aut damni, uel mali prætentis in me tanquam infestam tibi transferas.
* putes, credas.
b φρόνας meditatus, id est præmeditatè.
c scilicet, si modò nõ sint omnino supini & negligẽtes rerũ, sed attenti & aliqua cura de rebus præditi.

ὁμῶν, ἐπῳδὴν τυγχάνεις ἀργεῖος ὤν, Α
ἀλλ' ὦνγε δυνατόν, οὐδ' ἐγὼ λείψω χρόνῳ·
πολύ τε γὰρ σοι κόσμον ἡθήσω τάφῳ,
καὶ δρεπάνας αὐθεμόξρυτον γαίας,
ξυδῆς μελίσσης εἰς πυρ ἐμβαλῶ σέβων.
ἀλλ' ἐμοί, δέλτον τ' ἐκ θεᾶς ἀνακτόρων
οἴσω· τὸ μήποτ δυσμενὲς μή μ' λάβῃς.
φυλάσσετ' αὐτὸν πρόσπολοι στομῶν ἄπορ.
ἴσως ἀέλπτα τῶν ἐμῶν φίλων τινί
τείμψω πρὸς Αργος, ὃν μάλιστ' ἐγὼ φιλῶ.
καὶ δέλτος αὐτῇ· οἱ δ' ζῶντας, ὃς δικεῖ θανεῖν,
λέγοντι, πιστὰς ἡδονὰς ἀπαγγελεῖ.
χο. κατολοφύρομαί σε
τῶν χρίνιβων ῥανίσι
μελομένων αἱμακτοῖς.
ορε. Νηπίου οἶκτος· μὴν ἄ τοῦτ', ἀλλὰ χαίρετ' ὦ ξένοι,
χο. σὲ δὲ τύχας μάκαρ
ὦ νεανία, Β
σεβόμεθ' εἰς πάτραν
ὅτί ποτ' ἐπεμβάσῃ.
πυλ. Ἀζηλα τοῖς φίλοισι, θνησκόντων φίλων. ε
χο. ὦ φίλτατοι πομπαί·
φεῦ, φεῦ. δόλισσα,
αἰ, αἰ, αἰ, αἰ.
πότερος ὁ μέλλων
ἐπὶ γὰρ ἀμφίλογα
δίδυμα μέμονε φρένων,
σὲ πρὸς, ἢ σ' ἀνασχήσω λόγοις.
ορε. Πυλάδη, τί πεύθῃ τοῦτο πῶς θεῶν ἐμοί;
πυλ. ἐκ οἶδ' ὁρῶντες ὀλίγαν ἔχοντά με.
ορε. Ἡ τίς δῆτ' ἡ νεᾶνις; ὡς ἑλληνικῶς
ἀνήρετ' ἡμᾶς, τούς τ' ἐν Ἰλίῳ πόνους,
νόστον τ' Αχαιῶν, τόν τ' ἐν οἰωνοῖς σοφὸν
Κάλχαντ', Αχιλέως τ' ὄνομα, καὶ τὴν ἀθλίαν Ε
Αγαμέμνονος ὡς ἔκτειρεν· ἀνηρώτα τ' ἐμὲ
γυναῖκα, παῖδάς τ'. ἔστιν ἡ ξένη γένος
ἐνεῦθεν· Αργεία τις· ἐ γὰρ ἂν ποτε
δέλτον τ' ἔπεμπε, καὶ τάδ' ἐξεμαθόμην,
ὡς κοινὰ πεύσοιτο Αργος, εἰ τις ἀστοῖς καλῶς.
πυλ. ἔφθης με μικρὸν· τοιαῦτα δὲ φράζεις λέγεις,
πλὴν γοῦν τὰ γὰρ τῶν βασιλέων παθήματα
ἴσασι πάντες, ὧν ἐπιστροφή τις ἐν.
ἀπὸ δὴ πλοῦ τ' ἄτερον λόγον τινά.
ορε. τίν'; εἰς τὸ κοινὸν δὸς ἄμφω καὶ μάθοις.
πυ. ἀσχρόν, θανόντος σου, βλέπειν ἡμᾶς φάος.
κοινῇ τ' ἔπλευσα, δεῖ με καὶ κοινῇ θανεῖν.
καὶ δειλίαν γὰρ, καὶ κάκιστ' κεκτήσομαι,
Αργεῖ τε, φωκέων τ' ἐν πολυπτύχῳ χθονί.
δόξω δὲ τοῖς πολλοῖσι (πολλοὶ γὰρ κακοί)
πρὸς σ', ὦ ἑδ' αὐτὸς εἰς οἴκους μόνος.
ἢ καὶ φονεύσας τὴν νοσῶν δόμασιν,
ῥάψαι μόρον σοι, σῆς τυραννίδος χάριν,

ἔγκλη-

Cuius hæredem tuam sororem duxerim.
Ista ergo metuo, horumq; me pudet.
Nec fieri potest, quo minus tecum expirem simul,
Et immoler, & conflagrem corpore,
Vt qui amicus sim, & metuens infamiæ. ‹‹
Ore. Bona uerba quæso, mea mihi ferenda mala: ‹‹
Simplicem uerò dolorẽ cùm liceat, non feram duplicẽ. ‹‹
Quod enim tu triste & probrosum refers,
Id in me redundat, si te conflictantem mecum
Peremero: non enim ego meam queo,
In qua nunc sum, incusare sortem, quem fata cedere
Vita iubent. tu autem beatus es, nec pollutam piaculis
Domum habes, cùm mea infœlix sit, & impia.
Adhæc uinus, si ex mea sorore liberos
Suftuleris, quam tibi in uxorem dedi,
Mei erit memoria, nec orba liberis
Paterna unquam delebitur domus.
Quare abi, & uiue, & patris ædes incole.
Reuersus autem in Græciam, & Argos equis nobile,
Per tuam te obtestor ista dexteram,
Tumulum mihi extrue, & adde monumentum mihi.
Lachrimis uerò sepulchrum, & crine spargat soror.
Nuncia quoq;, ut perierim à quadam muliere
Argiua, ad aram factus piacularis uictima.
Nec unquam deseras sororem meam,
Desolata affinitate, & prodita patris domo.
Et uale: te enim iuueni amicorum meorũ * charissimũ. * Id est imũ.
O' qui socius uenationis mihi eras, mecũ educatus si-
Quàm multos ex meis cepisti dolores malis. (mul,
Nos autem augur Apollo fefellit perfidè,
Commentus artem, ut nos quàm longissimè
Græcia abigeret, pudore priorum uaticiniorum:
Cui omnia mea permittens, & fidens oraculis,
Matrem occidi, & nunc ipse uicissim pereo.
Pyl. Erit tibi sepulchrum, nec sororis thorum
Vnquam ego deseram, ô miser, quando te ego
Defunctum potius, quàm uiuentem habebo amicum.
Cæterùm nunquam me oraculum Dei ‹‹
Fefellit, licet steterim cædem prope: ‹‹
Sed omnino sors aspera, & insignis infœlicitas ‹‹
Insignes mutationes, quando uenit, parit. ‹‹
Ore. Sile. Phœbi autem nihil mihi prosunt carmina:
Mulier enim illa è domo prodit foras.

ΔΡΑΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ACTVS QVARTVS.

ἰφιγένεια. ὀρέστης. πυλάδης. χορός.

Iphigenia. Orestes. Pylades. Chorus.

ΙΦ. Ἀπέλθετ' ὑμεῖς, καὶ πρὸς δυτρεπίζετε
τῶν δυρμολούντες, τοῖς ἐφεστῶσι σφαγῆς.
δέλτος μὲν αὕδε πολύθρηνοι δακπτυχαὶ
ξένοις πάρεισιν· ἃ δ' ἐν τοῖς δέλομαι,
ἀκούσατ'. ὁ δεῖς αὐτὸς ἐν πόνοις εὐῆρ,
ὅταν γε πῶς τὸ θάρσος ἐκ φόβου τίθῃ.
ἐγὼ δὲ παρεῶν, μὴ πονοῦσας χθονός,

Ἰφ.

Abite uos, & facite ut expedita sint
Intus omnia ijs qui præsunt uictimæ. Iph.
Tabulæ quidem hæc lachrimosa uolumina
Hospitibus adsunt: quid uerò porrò laborem, accipite.
Nemo uir idem, & sui similis † in periculis,
Quando è metu ad fiduciam ceciderit: † Id est, Nemo miser & in periculis constitutus.
Vnde ego metuo, ne ubi ex hac terra euaserit,

Neglectui habeat meas epistolas,
Ille qui suscipiet hanc ferendam Argos schedam.
Ore. Quid ergo uis? quæ res te dubiam habet?
Iph. Iuramentum det mihi, se has perlaturum tabulas
Ad Argos, ijs amicis quibus mittere uolo.
Ore. Num uicissim ad eundem te obligabis modum?
Iph. Ad quam rem faciendum, aut non faciendũ? refer.
Or. Te dimissurã hunc incolumi uita è terra barbara.
Ip. Aequũ dixisti. quomodo. n. alioqui perferret nũcia?
Ore. An & tyrannus in ista consentiet? (pham.
Iph. Sanè, persuadebo ipsum, ipsaq; ingrediar nauis sca
Ore. [a] Iura: tu aũt præi uerba iuramenti, quod piũ &
Py. Dabo. Iph. Dicendũ est, hãc meis amicis. (ratũ sit.
Pyl. Tuis amicis hanc reddam schedam.
Iph. Et ego te saluum dimittam extra petras Cyaneas.
Or. Per quem aũt deorum testem iusiurandũ cõcipis?
Iph. Per Dianam, cuius hic à sacris sum.
Pyl. Ego uerò aduoco regem cœli, reuerendũ Iouem.
Iph. Sed si deserto iuramento, me uiolaueris? (ris?
Pyl. Nunquã domũ redeã. quid aũt tu, si me nõ seruaue
Iph. Nunquam Argis uisens meum figam pedem.
Pyl. At iam nunc, quem præterijmus, sermonẽ audi.
Iph. [b] Alius nouus erit sermo, si rectè se habeat.
Pyl. Vt hoc excipiã, dabis mihi: si quid naui acciderit,
Et epistola in mari cum cæteris
Rebus perierit, soloq; corpore ego incolumi euasero,
Vt non amplius hoc iuramentum sit ratum.
Iph. Imò, scin quid agam? multa enim multis accidunt.
Ea quæ habet cõtenta in se et scripta epistolæ plicatio,
Verbis exponã tibi omnia, ut annũciare amicis possis.
Nam si in tuto tabulam seruaueris,
Ipsa tacens significabit, quæ inscripta sunt:
Sin autem in pelago hæ literæ perierint,
Saluo corpore sermones seruabis mihi.
Pyl. Rectè dixisti, quod ad deos & ad me attinet.
Sed dic, cui hæ Argis reddendæ sint
Epistolæ, & quid porrò tuis uerbis nunciare debeam.
Iph. Nuncia Orẽsti filio Agamemnonis,
Quæ in Aulide fuit mactata, has mittit literas (plius.
Iphigenia uiuens: illis autẽ qui istic sunt, non uiuens am
Or. Vbi est illa? num defuncta reuixit rursum?
Iph. Quam, quã uides tu: ne uerbis me interturbaueris.
Deduc [c] me Argos, ô frater, priusquam moriar,
E' terra barbara: transmitte à deæ
Victimis, ubi munus occidendi hospites meum est.
Or. O' Pylades, quid dicã? [d] ubi nã existentẽ inuenie.
Iph. Aut tuæ diras imprecabor familiæ, (mus?
Orestes, ut denuò bis audiens nomen scias.
Pyl. O' dij.
Iph. Quid deos uocas in rebus meis?
Pyl. Nihil, perge uerò: aliò enim excideram.
Facilè sanè te interrogando deueniam ad incredibilia.

a Hæc, Orestis uerba uulgaris interpres omnia ad Pyladem refert: cùm solum (ἀρᾶσο) ad illum pertineat: reliqua ad Iphigeniã.

b Id est, id quod dicturus es tu, erit occasio, si sit honestum, noui sermonis.

c Iam epistolæ sensum exponit Pylades, ut sic eum Argos reuersus, si fortè literas amisisset, Orestì referat. Hoc ideo notani, quia nonnulli uerba illa ad Orestẽ iam præsentẽ & cognitum dici perperam sentiunt.

d Id est, quo in loco existẽtes deprehensi aut inuenti sumus? sic hæc uerba exponẽda puto, ut ἔνθ' sit duabis numeri, quod licentia Græca cũ plurali ὁρᾶμεν ita cõstrui potest. Appositi tamen hulgarem expositionem, quæ mihi nõ probatur.

Θῆται παρ' ὀδὴν τὰς ἐμὰς ἐπιστολάς, A
ὁ παῖδε μέλλων δ' ἐλθεῖν εἰς Αργος φρέειν.
ἐρ. τί δῆτα βάλῃς τὴν Θ' ἀμηχανεῖς τῶδε;
ἰφ. ὅρκον δότω μοι, τάσδε περιβαλεῖν γραφὰς
πρὸς Αργος, οἷσι βόλομαι τιμῶν φίλων.
ὀρέ. ἢ λῷστ' ἀνεπιδώσεις ἐμοὶ δὲ αὖ αὐτὸν λόγος;
ἰφ. τί χρῆμα δρᾶσειν; ἢ τί μὴ δρᾶσειν; λέγε.
ὀρέ. ἐκ γῆς ἀφῆσειν μὴ θανοῦντα βαρβάρου;
ἰφ. δίκαιον εἶπας· πῶς γὰρ ἀγέλειαν ἄν;
ὀρέ. ἢ καὶ τύραννος Θ' ταῦτα συγχωρήσεται;
ἰφ. ναί, πείσω σφε, κἀγὼ ναὸς εἰσβήσω σκάφος.
ὀρέ. ὄμνυ. σὺ δ' ἔφαψ' ὅρκον, ὅστις δύσεβής.
πυλ. λύσω. ἰφ. λέγῳ χρή, τῷδε τοῖς ἐμοῖς φίλοις.
πυλ. τοῖς σοῖς φίλοισι γράμματ' ἀναδώσω τάδε.
ἰφ. κἀγώ σε σώσω λυανέας ἐξω πέτρας.
ὀρέ. τίν' ὃν ἐπόμνυς τοῖσιν ὅρκιον θεῶν;
ἰφ. Αρτεμιν, ἣ ἱερὸν δ' ὤμασιν πιμὰς ἔχω. B
πυλ. ἐγὼ δ' ἄνακτά γ' ἀρανῆ σεμνὸν Δία.
ἰφ. εἰ δ' ἐκλιπὼν τὸν ὅρκον ἀδικοῖς ἐμέ;
πυλ. ἄνοος Θ' εἶμι. τί δὲ σύ, κἀν σώσασά με;
ἰφ. μή ποτε κατ' Αργος ζῶσ' ἴχνι Θ' θείμι ποδός.
πυλ. ἄκυρ δ' ἡ νῦν, ὃν πρὶν ἐλθομεν λόγον.
ἰφ. ἀλλ' αὖθις ἔσται καινός, ἢν καλῶς ἔχῃ.
πυλ. ἐξαίρετόν μοι δὸς τόδ', εἰ τι ναῦς πάθῃ,
χ' ἡ δέλτος Θ' ἐν κλύδωνι χρημάτων μέτα
ἄφωνος ῥιφεῖσα, σῶμα δ' ἐνδώσω μόνον,
τὸν ὅρκον εἶναι τόνδε μηκέτ' ἔμπεδον.
ἰφ. ἀλλ' οἶδ' ὁ δρᾶσω; πολλὰ γὰρ πολλῶν κυρεῖ,
ταῦτα, κἀγγεγραμμένα ἐν δέλτοις πτυχαῖς,
λόγῳ φρᾶσω σοι πάντ' ἀναγγεῖλαι φίλοις.
ἐν ἀσφαλεῖ γὰρ ἢν μὲν ἐκσώσῃς γραφάς,
αὐτὰ φρᾶσει σιγῶσ' τὰ γεγραμμένα.
εἰ δ' ἐν θαλάσσῃ γράμματ' ἀφανισθῇ τάδε, C
τὸ σῶμα σώσῃς, οὐ λόγους σώσεις ἐμοί.
πυλ. καλῶς ἔλεξας τὴν θεῶν, ἐμὸν θ' ὕπερ.
σήμαινε δ' ἃ χρὴ τάσδ' ἀδελφὰς φράσαι
πρὸς Αργος, ὅ, τι τε χρὴ κλύουσ' τάδε λέγειν.
ἰφ. ἄγγελ' Ορέστι παιδὶ τἀγαμέμνονος,
ἢν Αὐλίδι σφαγεῖσ', ὡς εἶμι τάδε
ζῶσ' Ιφιγένεια, τοῖς ἐκεῖ δ' ὁ ζῶσ' ἐπι.
ὀρ. τί δ' ἐς' ἐκείνη; κατθανοῦσ' ἥκει πάλιν;
ἰφ. ὦδ' ὦδ' ὁρᾶς σύ; μὴ λόγοις ἐκπλησσε με.
κόμισαί μ' ἐς Αργος, ὦ σώσαιμι, πρὶν θανεῖν,
ἐκ βαρβάρου γῆς, καὶ μετάσησον θεᾶς
σφαγίων ἐφ' οἷσι ξενοκτόνος πιμὰς ἔχω.
ὀρέ. ἰυλαί, τί λέξω; πῶ ποτ' ὄνθ' εὑρήσεθα;
ἰφ. ἢ τοῖς ἀρᾶσ' δόμασιν γνήσιοι.
Ορεῦ, ἵν' αὖθις ὄνομα δῖς κλύων μάθῃς.
πυλ. ὦ θεοί.
ἰφ. τί οὖν θεοὺς αὐκαλεῖς ἐν τοῖς ἐμοῖς;
πυλ. ἐπλῳ. πράσσειν δ' ἐθέλω γὰρ ἄλλοσε.
πάλιν δ' ὃν ὁρῶ σ' εἰς ἄπιστ' ἀφίξομαι.

λέγ',

A ἰφ. λέγ', ὅνεκ' ἔλαφον αὐτὶ θύσασ' με θεὰ
Αρτεμις, ἔσωσέ μ', ἐν ἔθυσ' ἐμὸς πατήρ,
δίκην ἐς ἡμᾶς ἀξυ φάσγανον βαλεῖν·
εἰς τῷδε δ' ἤκισ' ἄκαν. ἀδ' ἐπιστολαί,
τάδ' ὄντ' ἐν ἐν δέλτοισιν ἐγγεγραμμένα.
πυλ. ὦ φαεσφόροις ὅρκοισι πυθόμενοστε με,
κάλιστα δ' ὀμόσασ', ὀ πολὺ χρόνου,
τόνδ' ὅρκον, ὃν κατώμοσ', ἐμπεδ' ὠφελῶ.
ἰδοὺ φέρω σοι δέλτον, ἀναδίδωμί τε
Ορέστε, τῷδε σῆς κασιγνήτης πάρα.
ὀρέ. δέχομαι· πῶς δ' γράμμασιν δέξασ' πτυχὰς,
τῷ ἡδονῇ πρῶτ', ὁ λόγοις εἰρήσομαι.
ὦ φίλτατόν μοι σύγγον' ἐκπεπλαγμένη,
ὅμως ἀπεῶ πυθέσθαι Βραχίονι,
εἰς τόν' ἐμοὶ, ὠυθορῶν Θ' ἀσάμας' ἐμοί.
χαῖρε, ὁ δικαίως δὴ θεοῦ τῷ πρόσπολον
χαίνεις, ἀθίκτις πόδι βαλοῦ πέπλοις χέρα.
B ὀρέ. ὦ συγκασιγνήτη τε, δὲ κ τοῦτ' πατρὸς
Αγαμέμνονος γνῶσα, μή μ' ἀπερίφῃ,
ἐχσ' ἀδελφὸν, ὁ δίκαιον ἐξῆν ποτε.
ἰφ. ἐγὼ σ' ἀδελφὸν τ' μ' ἐμεῦ; ὁ ταῦτα λέγεις;
τὸ δ' Αργος Θ' αὐτὸ μεστὸν, ἢ τε Ναυπλία.
ὀρέ. ἢ τε ἐ' ἐκεῖ σός, ὦ τάλαινα, σύγγον Θ'.
ἰφ. ἀλλ' ἡ λάκωνα τιν Δίκειός σ' ἐγέννατο;
ὀρέ. Πέλοπός τε παιδὶ παιδ' ὀς ἐμπεφυκ' ἐγώ.
ἰφ. τί φῆς; ἔχεις τι τῷδε μοι τεκμήριον;
ὀρέ. ἔχω. πατρῴων ἐκ δόμων τι τῶν ἐμῶν.
ἰφ. ἀκῶ λέγειν μὲν χρή σε, μανθάνειν δ' ἐμέ.
ὀρέ. λέγοιμ' ἄν. ἄκουε πρῶτον Ηλέκτρα τάδε.
Ατρέως, Θυέστ' τ' οἶδας ἔριν ἐν δόμοις.
ἰφ. πηνίζα, χρυσῆς ἀρνὸς ἐκεῖνο λόγον πέρι.
ὀρέ. τοῦτ' ὃν ὑφάνασ' οἶδ' ἐν δίκῃ λύσις ὑφαῖς;
C ἰφ. ὦ φίλτατ', ἐγγὺς τῶν ἐμῶν κάμπτῃ φρενῶν.
ὀρέ. εἰκὼν γὰρ ἔστ' ἐν τοῖς ἥλιο μετάστασιν;
ἰφ. ὑφανε κἀν τόδ' ἐσθ' ὑμέτερος πλοκαῖς.
ὀρέ. κἀν λέκτρ' ἐς ἀλλήλ μητρὸς ἀνεδέξω πάρα;
ἰφ. οἶδ' ὁ γὰρ ὁ γάμ Θ' ἐδόλος ὢν μ' ἀφείλε Θ'.
ὀρέ. τί γὰρ κόμας σὰς μητρὸ δόξα σῇ φέρῳς;
ἰφ. μνημεῖα γ' αὐτὶ σώματ Θ' τόμβ τάφῳ.
ὀρέ. ἃ δ' εἶδν αὐτὸς, τάδε φράσω τεκμήρια.
Πέλοπ Θ' πάλαιαν ἐν δόμοις λόγχην πατρὸς,
ἣν χρυσὶ πάλλων, πτῆνα πωλεῖν πόδα
ἐπτὰ δ' Ιπποδάμειαν, Οἰνόμαον κτανὼν,
ἐν πτῆνα θῶσι τοῖς ἐκεκρυμμένῳ.
ἰφ. ὦ φίλτατ', ὀδὴν ἄλλο, φίλτατ Θ' γὰρ εἶ·
ἔχω σ' Ορέστα, πλοῦτον
χθονὸς ἀπ' πατρῴδ Θ',
Αργόθεν, ὦ φίλ Θ'.
ὀρέ. κἀγὼ σε τῷ θανῶσαν, ὡς θεὰ ζῆτα.
ἡ δ' ἄκρυα, δ' ἄκρυα, ἡ δ' γόῳ ἅμα χαρᾷ,
τὸ σὸν νοτίζει βλέφαρον, ὡσαύτως δ' ἐμόν.
ἰφ. τόδε τι βρέφ Θ' ἔλιπον ἀγκάλαις

Iph. Dic (Oresti) quòd pro me supposita cerua, dea
Diana seruarit me, quam immolauit meus pater,
Ratus acuto cæsam gladio:
In hanc autem terram transtulit. hæ epistolæ,
Hæcq; in tabulis inscripta sunt.
Pyl. O' quàm facili obligasti me iuramento.
Pulcherrimeq; ipse iurasti. non diutius continuero.
Iusiurandum quod iurauì, [a] confirmabimus.
En fero tibi tabulam, & reddo simul,
Orestes, à sorore missam tua.
Ore. Accipio. antequam autem literas aperiam,
Voluptate primùm [b] extra uerba epistolæ persuar.
O' charissima mihi soror, attonita,
Vix rei fidem habeo: quin te amplexus brachio
Inserata percipiã gaudia, nouaq; mirabilia audiens.
Cho. Hospes, haud phas est abs te ministram deæ
Contrectari, eiusq; non tangendos attingi peplos.
Ore. O' soror, ac ex eodem patre
Agamemnone nata, ne me auersa fastidias,
Quæ fratrem habes, nunquam te eum habituram rata.
Iph. Ego te fratrem meum? quin ista loqui desinis?
Argos ipso plenum est, atq; Nauplia.
Ore. Non illic est frater, ô misera, tuus.
Iph. Num Lacæna Tyndaris te genuit?
Or. Ex Pelopeæ prolis filio ego natus sum. (indicium?
Iph. Quid ais? num horũ aliquod certũ potes proferre
Ore. Possum, aliquid percontare de paterna domo.
Iph. Imò loqui te quidem decet, me autem discere.
Ore. Dicam ergò. hoc primum, Electra, audias.
Scis litem ortam esse inter Thyestem & Atreum?
Iph. Audiui, eam numirum quæ de ariete aureo fuit.
Ore. Scis illa te neuisse texturis in sericis?
Iph. O' charissime, propè meum flectis animum.
Ore. Imaginem item in telis, inuersam solis orbitam?
Iph. Et illam formam texui, [c] tenuibus filorũ nexibus.
Ore. Non etiam lauacra à matre accepisti ad Aulidẽ?
Ip. Memini. haud. n. nuptiæ illæ sinceræ me abstulêre
O. Quid, q, comas tuas matri ferẽdas dederis? (patria
I. Numrũ ut sepulchro monumẽta essent, p meo corpo-
Or. Quæ porrò ipse uidi, ea tibi edisserã indicia: (re.
Antiquam domi Pelopis hastam patris,
Quam manu uibrans, uirginem Piseida
Sibi uindicauit Hippodamiam, occiso Oenomao,
Tuis abscondita in conclauibus. (enim es.
Iph. O' charissime, nihil amplius requiro: charissimus
Habeo te Orestes, unicum & solum
Patria à terra,
Argiuisq; mœnibus, ô chare.
Ore. Et ego te mortuam, ut domi homines putant,
Lachrimæ, lachrimæ, luctusq; cum gaudio
Tuas, ut & meas, humefacium palpebras.
Iph. Hunc sanè infantem reliqui

a Id est, præstabimus.

b Al. nõ uerbis, id est extra lectionẽ literarum.

c Al. coneinnis flexuum modis.

Nutricis in ulnis, & puerum
Et pusillum domi.
O' supra quàm dici possit à me, fœlix.
O' anime mi, quid dicam?
Omne superant miraculum,
Omnemq; sermonem, ea quæ [a] acciderunt.
Ore. Reliquum æui utinam unà exigamus fœliciter.
Iph. Incredibilem cepi uoluptatem, ô amicæ:
Metuo autem ne mihi sub æthera
Auolans elabatur. ô Cyclopei lares,
O' amata Mycenarum patria,
Gratias habeo pro uita,
Gratias habeo pro alimonia,
Qua hunc mihi fratrem
Educasti, [b] lucem familiæ.
Ore. Genere quidem beati sumus, sed ad miserias,
O' soror, ferendas nostra uita comparata est.
Iph. Ego misera, noui quòd gladium
Meæ apposuerit cerui
Infœlix pater.
Ore. Hei mihi: uideor non præsens, te illic cernere:
Iph. Sine Hymenæo, ô germane, Achillis
Ad tentoria quando à lupis
Per dolum ducebar:
Illic ad aram lachrimæ
Manabant, & luctus stridebant.
Ore. Eheu, diram illic [c] lustrationem.
Iph. Deploraui & ego, quod designauit pater, facinus:
Indigna indigna à patre
Mihi sors obuenit.
Ore. Alia ex alijs existunt:
Si tuum fratrem, ô misera, interemisses,
Alicuius fato numinis,
O' te diri futuram tum ream sceleris.
Iph. Dira patrassem, dira patrassem,
O' mi frater.
Parùm abfuit quin
Turpi perijsses nece
Mea trucidatus manu.
Sed harum rerum quis modus?
Quæ sors mihi præstò erit?
Quam tibi uiam inueniam?
Vt te ab hac urbe,
A' cæde dimittam
Argiuam ad patriam,
Priusquam gladium
Tuo imbuam in sanguine.
Nunc, nunc necesse habes, statuere
Vtrum per terram,
Nec nauigio, sed pedes
Iter facere uelis,
Mortisq; te periculis offerre,

νεαρὸν τροφῶ, A
νεαρὸν ὦ δόμοις.
ὦ κρεῖσσον, ἢ λόγοισιν οὐτυχῶν ἐμοῦ.
ψυχὰ, τί φῶ;
θαυμάτων πόρα,
καὶ λόγον πρόσω, πάντ' ἐπέβα.
ὀρέ. τὸ λοιπὸν οὐτυχοῖμεν ἀλλήλων μέτα.
ἰφ. ἄστορον ἡδονὰν ἔλαβον, ὦ φίλαι.
δέδοικα δ' ἐκ χερῶν με μὴ πτὼς αἰθέρα
ἀμπτάμενον φύγῃ. ὦ κυκλωπίδων ἑστίαι,
ὦ πατρὶς Μυκηνῶν φίλα,
χάριν ἔχω ζωᾶς,
χάριν ἔχω τροφᾶς,
ὅτι μοι συνομαίμονα τόνδε, δόμοις
ἐβλάστησεν φάος.
ὀρέ. γένει μὲν ὄντυχοῦμεν, εἰς δὲ συμφορὰς,
ὦ συγγον', ἡμῶν δυστυχὴς ἔφυ βίος.
ἰφ. ἐγὼ μέλαν, οἶδ' ὅτι φάσγανον
δέρα δῆκέ μοι
μελεόφρων πατήρ.
ὀρέ. οἴμοι· δοκῶ γὰρ οὐ παρὼν σ' ὁρᾶν ἐκεῖ.
ἰφ. κοὐμεναίου, ὦ σύγγον', Ἀχιλλέως
εἰς λυσιστὰν λύκων
δόλιον ὅτ' ἀγόμαν.
πᾶρ δὲ βωμὸν ὤν
δάκρυα, καὶ γόοι.
ὀρέ. φεῦ, φεῦ χορεύσαν ἐκεῖ.
ἰφ. ὤμωξα κἀγὼ τόλμαν, ὦν ἔτλα πατήρ.
ἀπάτορ, ἀπάτορα
πότμον ἔλαχον.
ὀρέ. ἄλλα δ' ἄλλων λυρεῖ,
εἰ σὸν γ' ἀδελφὸν ὦ τάλαιν' ἀπώλεσας
δαίμονος τύχαι νόος·
ὦ μελέα δυνᾶς τόλμας.
ἰφ. δεινὰ ἔτλαν, δεινὰ ἔτλαν, C
ὦ μοι σύγγονε.
παρὰ δ' ὀλίγον ἀμφέφυγον
ὄλεθρον αὐόσιον ἄρ' ἐμαῦ
δαιχθεὶς χερῶν. ἀ
δ' ἐπ' αὐτοῖσι τίς τελουτά;
τίς τύχα μοι συγχωρήσει;
τίνα σοι πόρον εὑρομένα,
πάλιν ἀκρ πόλεως,
ἀκρ φόνου πέμψω
πατρίδ' ὃν Ἀργείαν,
πρὶν ὐδὶ ξίφος
αἵματι σῷ πελάσαι.
τόδε τόδε σόν, ὦ μελέα ψυχά,
χρέος· οὐ δυείσκειν,
πότερον κατὰ χέρσον, ἢ χὶ νᾶι,
ἀλλὰ πολῶν ῥιπᾶς,
θανάτῳ πελάσεις ἀρᾶ,

βάρβαρα

Vbi barbari homines,
Locaq; inuia transeunda:
An 'ue per Cyanearum
Angustias petrarum
Longam uiam
Nauali cursu arripere.
Misera, misera ego.
Quis igitur
Deorum aut hominum,
[a] Aut aliquis ex improuiso
Viam impeditam expediet,
Ducbusq; solis Atridis
Remedium malorum demonstrabit?
Cho. Ex mirabilibus, & ijs quæ excedunt fidem,
Hæc ipsa audi, & audita nuncio,
Amicos in amicorum conspectum uenisse,
O' Orestes, ac quod decet, se mutuò cõplexos manib.
Nũc uerò opus est te, omisso luctu, eò animũ intẽdere,
Vt præclara nacti salutis nomina,
Ex hac discedamus terra barbara.
Sapientum quippe uirorum istud, fortuna nõ præterita, "
Occasionem captare, aliasq; uoluptates percipere. "
Or. Rectè dixisti. cæterùm illud fortunæ arbitror
Simul curæ nobis cũ fore: quæ si quid nostræ causæ fa-
Numẽ plus uelit, pulchrè & rectè habet. (ueat,
Iph. Nihil me cohibet, neq; auertet à colloquio,
Quo minus interrogem primum, quod nam fatũ uitæ
Electra sortita sit: omnia enim mihi cordi erunt.
Ore. Huic nupta, uitam beatam agit.
Iphi. Hic uerò cuias nam, & quo patre natus est?
Ore. Strophius Phocensis, huius uocatur pater.
Iph. Hic ergo mihi [b] ex Atrei filia est consanguineus?
Ore. Affinis sanè, solusq; certus amicus mihi.
Iph. Non erat tum ille, cum me occideret pater?
Ore. Nõ erat: aliquãdiu enim sine prole fuit Strophius,
Iph. Salue ô marite sororis meæ.
Ore. Et seruator, nec solùm propinquus, mihi.
Iph. Sed quo pacto in matrẽ impium admisisti facinus?
Ore. Taceamus de his, uindex patris fui mei.
Iph. Quæ causa autem ipsam impulit in cædem uiri?
O. Mitte quæ ad matrẽ attinẽt: nõ enim audire te decet.
Iph. Mitto sanè. Argos uerò nunc ad te respicit.
Ore. Menelaus rerum potitur, nos exulamus patria.
Iph. An 'ne patruus afflictam oppressit domum?
Ore. Non, sed pauor terra me eiecit Erinnyum.
Iph. [c] Nunquid & in littore hic insanijsse nũciatus es?
Ore. Non nunc primùm nota est nostra miseria.
Iph. Intelligo, propter matrem te furijs agitant deæ.
Ore. Et frena quoq; cruenta inijciunt mihi.
Iph. Quid tandem uerò terræ huic intulisti pedem?
Ore. Phœbei monitu huc ueni oraculi.
Ip. Quid rei facturus? fas 'ne est dici, aut tacendũ est?

Dicam

A βάρβαρα φῦλα,
καὶ δύσοδος αὐόδος εἴχομ'
δι' ἀκυανέας
μικρὸν σφοπόρους
πέτρας, μακρὰν ἐλθοῦσα
ναύοισι δρασμοῖς·
πέλαινα πέλαινα.
τίς οὖν τάδ' οὖν,
ἢ θεός, ἢ βροτὸς, ἢ
τις ἐν ἀδηλήτῳ
πόρον ἄπορον ἐξανύσας,
δυοῖν τοῖν μόνοιν Ἀτρείδαιν
φανεῖ κακῶν ἔκλυσιν;
χο. ἐν τοῖσι θαυμαστοῖσι, & μύθων πόρα,
τάδ' εἶδε αὐτὴ, καὶ κλύσ' ἀπαγγελῶ,
τὸν μὲν φίλους ἐλθόντας εἰς ὄψιν φίλων,
ὀρέστα, χειρῶν ἀμφιβολὰς ἑκὸς λαβεῖν.
B λήξαντα δ' οἴκτων, κἀκπ' ἐκεῖν' ἐλθεῖν χρεών,
ὅπως τὸ κλεινὸν ὄνομα σῴζωσιν
λαβόντες, ἐκ γῆς βησόμεθα βαρβάρου.
» σοφῶν γὰρ ἀνδρῶν τοῦτο, μὴ 'κβαίνοντας τύχης' "
» Καιρὸν λαβόντας, ἡδονὰς ἄλλας λαβεῖν. "
ὀρέ. καλῶς ἔλεξας· τὴν τύχην δ' οἶμαι μέλειν
τόδε ξὺν ἡμῖν· ἢν δέ τι πρὸ θυμοῦ ᾖ,
θρίμμ' ἂν θεοῦ μᾶλλον εἰκότως ἔχοι.
ἰφ. οὐδὲν μ' ἐπέχει γ' οὐδ' ἀπεκόσει λόγου,
πρῶτον μ' πυθέσθαι, τίνα ποτ' ἡλέκτρα πότμον
ἔλαχε βίοτον· φίλα γὰρ ἔσται πάντ' ἐμοί.
ὀρέ. τῷδε ξυνοικεῖ, βίον ἔχουσ' εὐδαίμονα.
ἰφ. ὅτου δὲ παῖδ' ἀπόδαπός, & τίνος τέκνον πατρὸς;
ὀρ. Στροφίου ὁ Φωκεύς, τόδε καλεῖται πατήρ.
ἰφ. οὗτος ἔστ' Ἀτρέως συγγενὴς ὁμοσπόρου ἐμοί;
ὀρέ. αὐτόχθων γε, μόνος ἐμοὶ σαφὴς φίλος.
ἰφ. οὐκ ἦν τότ' ὅτος, ὅτε πατὴρ ἔκτεινέ με;
C ὀρέ. οὐκ ἦν. χρόνον γὰρ Στροφίος ἦν ἄπαις πάλαι.
ἰφ. χαῖρ' ὦ πόσις μοι φίλε ἐμῆς ὁμοσπόρου.
ὀρ. κἄμοιγε σωτὴρ, οὐχὶ συγγενὴς μόνον.
ἰφ. τὰ δὲ δεινὰ δ' ἔργα πῶς ἔτλης μητρὸς πόρι;
ὀρ. σιγῶμεν ταῦτα, πατρὸς τιμωρῶν ἐμῶν.
ἰφ. ἡ δ' αἰτία τίς αὐτὸν ὅστις κτείνει κτόνῳ;
ὀρ. ἐκ τοῦ μητρὸς· τὸ δὲ σοὶ κλύειν κακόν.
ἰφ. σιγῶ. τὸ δ' ἄργος πῶς σε νῦν ἀκρβλέπει.
ὀρ. μενέλαος ἄρχει· φυγάδες ἐσμὲν ἐκ πάτρας.
ἰφ. κατὰ νοθεῖας θεὸς ὕβρισεν δόμους;
ὀρ. οὐκ, ἀλλ' ἐρινύων δέδεμαι μ' ἐκβαλοῦσ' χθονός.
ἰφ. τοῦτ' ἄρ' ἐπ' ἀκτῆς, καὐθάδ' ἠγρίωσε μανείς.
ὀρ. ἀφθίμεθα τὸ νῦν πρῶτον ὄντος ἄθλιοι.
ἰφ. ἐγνωκα, μητρὸς ἕνεκ' ἠλάσθησαν θεαί.
ὀρ. ὠδὶ' αἵματηρὰ σόμι' ἐπεμβαλεῖν ἐμοί. (δέ;
ἰφ. τί γὰρ ποτ' εἰς γῆν τήνδ' ἐπόρευσας πόδα;
ὀρ. φοίβου κελεύσθ' εἰς θεσφάτοις ἀφικόμην.
ἰφ. τί χρῆμα δρᾶσαι; ῥητὸν, ἢ σιγώμεθα;

a Vulg. aut aliquid inopinati, uel fors aliqua inspera a & subita, quod mihi placet.

b Id est, propter Atrei filiam Electrã in uxorẽ ductã à Pylade.

c Sanè & in littore hoc furore correptus insanijsse dicetur.

Ore. Dicam sanè. hæc mihi multorum sunt initia.
Ex quo eam matrem, quæ nunc conticescimus,
Nostra[a] exercuit manus, incursibus Erinnyum
Exagitamur exules. unde me Loxias
Athenas celeri contendere iussit pede,
Vbi causam dicerem de abus, quas nominari nefas.
Sancta enim & rata sententia, quam olim Iupiter
Martii illic protulit, homicidij in iudicio.
Isti huc cùm uenissem, primùm quidem nemo hospitium
Volens me accipiebat, tanquam inuisum dijs:
Deinde si qui pudore ducti acceperũt,[b] hi mihi domus
Separatũ conclaue soli assignabant, sub eadem tegula
Manẽtes, paratúq; tacito & uili uix leuiter salutatu di-
Vt semoto ipsis esse à cõmunione poti et cibi. (gnãtur,
In suum autem cuiq; uasculum æqua Bacchici
Liquoris mensura partita, ipsi indulgebant genijs.
Ast ego non audebam arguere hospites,
Premebamq; dolorem, & dissimulabam sedulò,
Graues trabẽs gemitus, quòd esse matris interfector.
Audio uerò Atheniensibus mea infortunia
Festi causam fuisse, atq; etiamnum illum manere ritũ,
Vt χοῶν diem agitet celebritate annua
Palladis populus. ubi deinde ueni ad collem Martium,
Iudicio sistor: ac unum quidem ipse occupo subsellium,
Alterũ uerò ea quæ erat ex Erinnybus honorabilior.
Dicta autem causa, & audita uicissim de parricidio,
Apollo me seruauit suo testimonio, Pallasq; paria
Mihi manu dimmerauit suffragia:
Victorq;[c] ipse etiado capitis iudicia.
Quæcunq; ergo tum acquiuerunt iudicio,
Hæ ratam apud se constituerunt seruare sententiam:
Quæ uerò lege & iure hoc non contentæ Erinnyes,
Insanis incursibus me exagitabant perpetuò,
Donec rursus ueni ad delubra sacra Apollinis,
Ibiq; ante adyta[d] extentus, abstinens cibi
Iurauì uitam abrupturum morte ultronea,
Nisi me Phœbus seruaret, qui perdiderat.
Hinc mox uocem accipio è Tripode:
Phœbus me misit huc ad rapiendum imaginem
Cœlo delapsam, quam Athenarum inferam solo.
Quare quam nobis præfiniuit salutem deus,
Hanc unà adiuua: si enim signum nacti fuerimus deæ,
Et ipse liberabor ab insania, & te in multi remi scapha
Auectam, Mycenis iterum reddam tuis.
Age ergo, ô chara, ô germanum caput,
Serua paternam domum, conseruaq; me:
Omnes quippe meæ res, gentisq; Pelopeæ
Perierint, nisi abstulerimus cœleste simulachrũ deæ.
Cho. Formidabilis quædam ira dæmonum ebullijt
In Tantaleam gentem, & usq; laboribus grauis.
Iph. Hoc quidem, antequam huc uenires, summo studio
Cupiebam, ut essem Argis, teq;, ô frater, cernerem:

a patrauit.

b Aliter sic, nec malè: Hi mihi seorsum munera & mẽsam hospitalem exhibebant: sub eodem interim tecto agentes, siue existentes, aut cœnantes.

c ψηφοφορία, id est, illud iudicii, in quo periculum capitis mihi intentabatur.

d porrectus.

ὀρ. λέγειμ' αὖ· ἀρχαί σ' αἷσι μοι πολλῶν πόνων. A
ἐπεὶ τὰ μητρὸς τἀμὸν, ἃ στυγῶμεν κακὰ,
εἰς χεῖρας ἦλθε, μεταβολαῖς ὀρινύων
ἠλαυνόμεθα φυγάδες· ὧν μοι πόλις
εἰς τὰς Ἀθήνας δὴ γ' ἐπεμψε Λοξίας,
δίκην ἄφαρκεῖν τοῖς αὐνυμοις θεαῖς.
ὃν γὰρ ὁσία ψῆφος, ὧν Ἄρει ποτὲ
Ζεὺς εἵσατ' ἐν τῷ δὴ χρῶν μιάσματος.
ἐλθόντα δ' ἐκεῖσε, πρῶτα μὲν οὐδεὶς ξένων
ἐκῶν ἐδέξατ', ὡς θεοῖς συγκληρον·
οἷσ' ἔχον αὐδῶ, ξένια μονοτράπεζά μοι
ἠδέχον οἴκων, ὄντες ὑπὸ τοῦ δῶμ' εἰγμ.
στέγη δ' ἐπεκτίνατ' ἀπόφθεγκτόν μ', ὅπως
δαιτὸς χωρίμεν, πώματός τ' αὐτοῦ δίχα.
εἰς δ' ἄγκος ἕδεον ἴδιον ἕκαστοι βακχίου
μέτρημα πληρώσαντες, εἶχον ἡδυλῶ.
λαθρῶ γ' ἀθελίζεται μὲν ξένος ἐκ ἠθίοιν.
ἔλεγον δὲ στυγῶ, λαθόδυνον ἐκ εἰδέναι,
μέγα σφάζων, ἕνεκ' ἦν μητρὸς φονεύς,
λύω δ' Ἀθηναίοισι τὰμὰ δυσυχῆ
τελετῶν γηρύδαι, λαθεῖν τὸν νόμον μένειν,
χοῆσθ' ἄγκος Παλλάδος τιμαῖ λεών.
ὡς δ' εἰς Ἄρειον ἄχθον ἥκον, ἐς δίκην
τ' ἔστην, ἐγὼ μὲν θάτερον λαβὼν * βάτρον, * Al. θάτερον
τὸ δ' ἄλλο πρέσβειρ' ἥπερ ἦν δρινύων.
εἰπὼν, ἀκούσας δ' αἵματος μητρὸς πέρι,
φοῖβός μ' ἔσωσε, μαρτυρῶν ἵλας δέ μοι
ψήφους διοίμυσε Παλλὰς ὠλφῆ,
νικῶν δ' ἀπῆρα φόνια πειρατήρια.
ὅσαι μὲν ἂν ἔζυντο πειθεῖσαι δίκῃ,
ψῆφον παρ' αὐτῶν ἱδρὸν ὡρίσαντ' ἔχειν.
ὅσαι δ' δρινύων ἐκ ἐπείθησαν νόμῳ,
δρόμοις ἀνιδρύτοισιν ἠλάσουν μ' ἀεὶ,
ἕως ἐς ἀγνὸν ἦλθον αὖ φοίβου τέμενη,
καὶ πρόδοθεν ἀδύτων ἐκτεθεὶς, νῆστις βορᾶς, C
ἐπώμοσ' αὐτοῦ βίον ἀκρόρηξειν θανών,
εἰ μή με σώσει φοῖβος, ὃς μ' ἀπώλεσεν.
ἐντοῦθεν αὐδῶ τρίποδος ἐκ χρυσοῦ λαβὼν,
φοῖβος μ' ἔπεμψε δεῦρο, δόμετες λαβεῖν
ἄγαλμ', Ἀθηνῶν τ' ἐγκαθιδρύσαι χθονί.
ἀλλ' ὥσπερ ἡμῖν ὤρισεν σωτηρίαν,
σύμπρᾶξον· αὖ γὰρ θεᾶς κατάχωμεν βρέτας,
κἀνεῖν τε λάξω, καί σε πολυκώπῳ σκάφει
σείλας, Μυκήναις ἐγκατεστήσω πάλιν.
ἀλλ' ὦ φίλην, ὦ κασίγνητον κάρα,
σῶσον πατρῷον οἶκον, ἔσωσον δὲ με,
ὡς τ' ἄμ' ὄλωλε πάντα, καὶ τὰ Πελοπιδῶν,
ὀρούνοιν εἰ μὴ λήψομεθα θεᾶς βρέτας.
χο. δεινή τις ὀργὴ δαιμόνων ἐπέζεσεν
τὸ Ταντάλειον σπέρμα. δῆλα πόνων τ' ἀεί.
ἰφ. τὸ μὲν πρόθυμον, πρὶν σε δοῦναι ἐλθεῖν, ἔχω,
Ἄργει γηρύδαι, καὶ σε σύγγον' εἰσιδεῖν.

A θέλω δ' ἄπορ σύ, οἷ τε μετεσῆσαι πόνων.
νοσοῦντά τ' οἶκον, οὐχὶ τοῦ κτανοῦντί με
θυμωθέν, πατρῷον ὀρθῶσαι θέλω.
σφαγῆς τε γὰρ σῆς χεῖρ' ἀπαλλάξαιμεν αὖ,
σώσαιμι δ' οἶκος· τῷ θεῷ δ' ὅπως λάθω,
κλέψαιμι, καὶ τύραννον, ᾧπερ αὖ κρυφὰς
κρηπῖδ' ἀς εὕρῃ λείνας ἀγάλματος.
πῶς δ' ὁ θανοῦμαι; τίς γ' φόβος μοι λόγος;
ἀλλ' εἰ μὲν οὖ τι τοῦδ' ὁμῶ θνήσεται,
ἄγαλμά τ' οἴσεις, λαθὼν ἐπ' δύπτυμνα νεὼς
ἄξεις, τὸ κινδυνεύμα γίνεται καλόν.
τοῦτο δ' χωρεῖθεσ', ἐγὼ μὲν ὀλοῦμαι,
σὺ δ' αὖ τὸ σωτῆρ θέμενος εὖ, νόστον τύχοις.
ὀμόν τι φεύγω γ', οὐδὲ μ' εἰ θανεῖν χρεών,
» σώζεσθαί σ' ὀ γὰρ. Ἀλλ' αὐτὸς ἐκ δίκαιον
» θανοῦμ, τοῦ δεινος· τὰ δὲ γυναικὸς ἀνδρεῖα.
ὀρέ. ἐκ αὖ θνήσκω σῶστε, καὶ μητρὸς φονεύς.
B ἅλις τὸ κείνης αἷμα, κοινοφρεῖν δὲ ὦ
καὶ ζῶ θέλοιμ' αὖ, καὶ θανοῦν λαχεῖν ἴσον.
ἥξω δὲ γ', ὥσπερ λαθόντος γὰρ τοιοῦτο τέσσα,
πῶς οἶκον, εἴσω κατθανοῦν μόνα μέτα.
γνώμης δ' ἄκουσ' εἰ πρόσαντον ἦν τόδε
Ἀρτέμιδι. πῶς αὖ λοξίας εἰπεῖν σφ
κομίσαι μ' ἄγαλμα θεᾶς, πόλιν μ' εἰς Παλλάδος,
καὶ σὸν πρόσωπον εἰσιδεῖν; ἅπαντα γὰρ
σωθεὶς τάδ' εἰς φῶς, νόσον ἐλπίζω λαβεῖν.
ἰφ. πῶς ἂν θνήσοιτ' αὖ, ὥστε μὴ δ' ἡμᾶς * κτανεῖν, * Al. κτανεῖν
λαβεῖν θ' ἃ βουλόμεθα; τῆδε γὰρ νόει
νόσον πῶς οἴκος· ἡ δὲ βύλησις, παρά.
ὀρέ. ἆρ' αὖ τύραννον δολέσαι δυνάμεθ' αὖ;
ἰφ. δυνὸν τόδ' εἴπας, ἐγκοφονεῖν ἐπήλυδας.
ὀρέ. ἀλλ' εἴ σε σώσει λαθεῖν, κινδυνεύτεον.
ἰφ. ἐκ αὖ δυνάμεθ· τὸ δὲ πρόθυμον ἥνεστα.
C ὀρέ. τίδ' εἶ μεν ἀῶ τοῦ δὲ κρύψεσε λάθρα;
ἰφ. ὡς δὴ σιωπῶν λαθόντου ἐξωθεῖμεν αὖ.
» ὀρέ. Κλεπτῶν γὰρ ἡ νύξ, ἡ δ' ἀληθείας τὸ φῶς. * ueritati.
ἰφ. εἶσ' ᾧδ' ἡμῖν ἱδροῖ φύλακοι, ὃς ὁ λήθομεν.
ὀρέ. οἴ μοι, διεφθαρμεθα. πῶς σωθεῖμεν αὖ;
ἰφ. ἔχειν δοκῶ μοι κανόν ὀξ δύρκμά τι.
ὀρέ. ποῖον τί; δύξης μετάδοθ· ὡς ἐγὼ μάθω.
ἰφ. τῆς σᾶς αὐοίας χρήσομαι σοφίσματιν.
» ὀρέ. Δεινὰ γὰρ αἱ γυναῖκες εὑρίσκειν τέχνας.
ἰφ. φυτεύσε σε φήσω μητρὸς ὀξ Ἄργος μολεῖν.
ὀρέ. χρῆσαι κατοῖσι τοῖς ἐμοῖς, εἰ ἐφθαλμεῖς.
ἰφ. ὡς ὁ θέμις γε λέξομεν θύειν θεᾷ.
ὀρέ. τίν' αἰτίαν ἔχεσ'; ἐπιστοῦδίω τι γαρ.
ἰφ. ὁ καθαρὸν ὄντα. ἢν δ' ὅσιον δώσω φόνῳ.
ὀρέ. τί δῆτα μᾶλλον θεᾶς ἄγαλμ' ἁλίσκεται;
ἰφ. πόντῳ σε πηγαῖς ἁγνίσαι βουλόμεα.
ὀρέ. ἔσ' ὦ δόμοισι βρέτας, ἐφ' ὧ τοιοῦδε κάμμν;
ἰφ. ἐκεῖνο νίψαι, σε θιγόντ· ὡς ὁρᾶ.
ὀρέ. ποῖ δῆτα; πόντου νοτόρου εἰπ' ἐκβολῆς;

Et nunc eadem quæ tu, uolo, tecumq; unà laboribus
Defungi, afflictamq; paternam domũ, infensa minimè
Meo interfectori, in dignitatem rursus erigere cupio.
Vnde à cæde tua manus abstinebimus,
Domumq; seruabo: deã uerò ut poßimus clam habere
Metuo, & tyrannum, ubi inuenerit
Thecas lapideas uacuas imagine,
Quì mortem tum effugiam? quæ mihi constabit ratio?
Sin autem hoc unum simul effici queat,
Vt & idolum, & me bene firmata rate
Veheres, id sanè pulchrum esset periculum.
Sed omissa ista re, ego quidem pestem oppeto:
Tu uerò re tua bene composita, reditus compos fias.
Haud enim quicquã fugio, neq; si mori me necesse sit,
Dummodo te seruem. uir quippe de familia (est parum. "
Extincti, desiderabilis: mulier uerò imbecillis, et firma "
Ore. Absit ut tui & matris fiam carnifex. (est parum.
Satis, me huius sanguinis reum esse, idem autem mihi
Tecum senjus est, & uiuere & mori sorte uolo pari.
Veniam enim, siquidem & ipse hic occubuero,
Domum, si defunctus tecum permansero.
Porrò quid sentiam audi. Si hoc Artemidi
Molestum foret, quo pacto monuisset Loxias,
Deferre me simulachrum deæ, ad urbem Pallados,
Tuumq; aspicere uultum? hæc omnia dum simul
Mecum colligo, & expendo, spes est potiundi reditus.
Iph. Quomodo ergò fieri queat, ut uita incolumi,
Ea quæ uolumus, auferre poßimus? hac enim uia
Despiciendũ de reditu: hæc proposita est consultatio.
Ore. An ne tyrannum possemus perdere?
Ip. Difficile est quod dicis, hospites occidi ab aduenis.
Ore. Verùm si me & te seruet, faciendum periculum.
Iph. Non poßim: probo tamen studium.
Ore. Quid si me clàm in templo abdideris?
Iph. Vt nimirum tenebrarum beneficio effugeremus.
Ore. Furibus enim seruit nox, sed * uero dies. * ueritati.
Iph. Sũt intus sacri custodes, quos non fallemus facilè.
Or. Hei mihi, perijmus. quomodo salui esse possumus?
Iph. Videor mihi habere nouum quoddam inuentum.
O. Quale tandẽ? mihi cõmunices, ut & ego cognoscã.
Iph. Vtar tuæ cauillo dementiæ.
Ore. Solertes. n. mulieres sunt ad cominiscẽdos dolos. "
Iph. Te parricidam ex Argo huc uenisse dicam.
Ore. Vtere meis malis, si quid prodesse queas.
Iph. Non fas esse te immolari deæ, causabimur.
Ore. Quam causam prætendens? nam quid suspicor.
Ip. Te nõ expiatũ esse: intaminatũ uerò dandũ uictimæ.
Ore. Quid uerò magis hac ratione deæ potiemur sta- (tuæ?
Iph. Lustrare te ponti fontibus uolo.
O. In fano interim erit idolũ, ppterq; huc nauigauimus.
Iph. Et illud lauabimus: tanquã tuo attactu polluto, id (expetat.
Ore. Vbi nam? ponti ne, dic, ad ostia?

Ip. Vbi nauis tua uinculis lineis ligata in sta. ioe manet.
Ore. Quis ergo tibi alius simulachrum manu feret?
Iph. Ego: soli quippe mihi attingere fas est.
Ore. Pylades autē hic nobis ubi[a] cōstituetur ad necē?
Iph. Eodem dicetur manus pollutas habere piaculo.
Ore. Clam ne principe, an sciente ipso, hæc facies?
Iph. Delinito: uerbis non enim ipsum[b] fefellero.
Ore. Nauis sanè ad impetum & cursum expedita est.
Iph. Tibi cætera curæ fuerint, ut rectè habeant.
Or. Vna solùm reopus est, ut hæc istæ celēt, et tacēt.
Age ora, & sermones plausibiles[c]
Excogita. habet. n. uim quādā ad[d] cōmouēdos animos
Mulier. cætera fortasse cuncta succedent prosperè.
Iph. O' charissimæ mulieres, ad uos respicio:
In uobis. n. sitæ meæ res, ut sint uel lætæ uel perditæ.
Penes uos est, ut dulci patria aut priuer, aut fruar,
Charoq; fratre, & cognato charissimo.
Et primùm quidem illud sit mihi orationis exordium.
Mulieres sumus nobis inuicem comes & beneuolæ,
Et ad seruandas res communes[e] certissimæ.
Tacete nobiscum, & simul effugia
Elaborate. Præclarū quiddā lingua, si illi adsit fides.
Videtis, ut una sors nos tres charissimos
Complexa, aut reditū in patriā promittat, aut necem
Minetur. seruata aūt, ut & ipsa de hac fortuna particī
Reducem te Græciæ dabo. Ergo per dexteram (pes
Te, & te obtestor, teq; per charas genas
Ac genua: perq; eos quos domi habetis charissimos,
Matrem & patrem, ac liberos, si cui fortè sint:
Quid dicitis? quæ uestrūm respondet? aut quæ renuit
In hæc consentire? nisi enim mea probaueritis consilia,
Perij & ego, & frater miser.
Cho. Bono animo, chara domina, saluaq; sis modò.
Omnia enim tacebo, quod magnus sciat Iupiter,
Quæcunq; à me contendis precibus.
Iph. Sit bono uobis hæc oratio, sorsq; læta excipiat.
Vos. nunc tuæ partes sunto, et tuæ, ingredi in domum:
Mox enim ueniet huius tyrannus soli,
Exploraturus an confecta sit uictima hospitum.
O' ueneranda, quæ me in Aulidos sinu
E' sæua & cruenta patris eripuisti manu,
Serua & nunc me, & hosce, aut os Apollinis
Non amplius posthac uerax erit mortalibus.
Sed propitia egredere terra barbara,
Athenasq; pete: etenim te hic habitare minimè
Decet, cùm possis habere beatæ urbis mœnia.

Chorus.

O' ales, quæ ad asperos
Maris scopulos, Halcyon
Lachrimosa canis fata,
Carmen sapientibus non absurdum:
Siquidem perpetuo uirum prosequeris threno.

a Vide num legendum sit pro ἐπιφερόμενος, ut sit sensus: Hic Pylades uerò ubi nobis cædem effugiet acuizabit? Non tamen ego hāc lectionē germanam esse cōtenderim.
b Id est, cela re potero.
c Id est, qui facilè persuadeant.
d Id est, ad excitandam misericordiam.
e cautissimæ.

ἰΦι. ὦ ναῦς χαλινοῖς λινοσλέκτοις ὁρμεῖ σέβῳ. A
ὀρέ. σοὶ δ' οὐ τὶς ἄλλος ἐν χεροῖν οἴσει βρέτας;
ἰφι. ἐγὼ θιγεῖν γὰρ ὅσιον ἐς ἐμοὶ μόνῃ.
ὀρέ. Πυλάδης δ' ὁδ' ἡμῖν πῶς τε πάρεστι φόνος;
ἰΦι. τωὐτοῦ χεροῖν σοι λέξεται μίασμ' ἔχων.
ὀρέ. λάθρα σ' ἄν' ἀκρος, ἢ εἰδότος δρᾶσεις τάδε;
ἰΦι. πειθοῖ μύθοις· ὁ γὰρ ἀν λάθοιμι σφε.
ὀρέ. καὶ μὴν νεώς γε πίτυλος ὠκύρους παρᾶ.
ἰφι. σοὶ δὴ μέλειν χρὴ τἄλλ', ὅπως ἔξει καλῶς.
ὀρέ. φὼς μόνος δεῖ, τἀσδε συγκρύψαι τάδε.
ἀλλ' αὐτίαζε, καὶ λόγους πειστικοὺς
εὕρεσι'. Ἔχει τοι δυνάμιν εἰς οἶκτον γυνή. "
τὰ δ' ἄλλ' ἴσως ἅπαντα συμβαίη καλῶς.
ἰφι. ὦ φίλταται γυναῖκες, ὡς ὑμᾶς βλέπω,
καὶ τἀμ' ἐν ὑμῖν ἔστιν, ἢ καλῶς ἔχειν,
ἢ μηδὲν εἶναι, καὶ στρηνῶσα πάτρας,
φίλου τ' ἀδελφοῦ, φιλτάτου τε συγγενοῦς.
καὶ πρῶτα μὲν μοι τῶν λόγων τάδ' ἀρχέτω. B
Γυναῖκες ἐσμὲν φιλόφρονες ἀλλήλων ἐγώ, "
Σώζειν τε κοινὰ πράγματ' ἀσφαλέστατοι. "
σιγήσατ' ἡμῖν, καὶ συνεκπονήσατε
φυγάς. Καλόν τι γλῶσσ', ὅταν πίστις ᾖ. "
ὁρᾶτε δ' ὡς τρεῖς μία τύχαισ' φίλτατοι,
ἢ γῆς πατρῴας νόστον, ἢ θανεῖν ἔχει.
σωθεῖσα δ' ὡς αὖ καὶ σὺ κοινωνῇς τύχης,
σώσω σ' ἐς Ἑλλάδ'. ἀλλὰ πῶς σε δεξιᾶς,
σε, καί σ' ἱκνοῦμαι, σὲ δὲ φίλης γενοῦς,
γονάτων τε, καὶ σῶν φιλτάτων τε συγγόνου,
μητρός, πατρός τε, καὶ τέκνων, ὅτῳ λυρεῖ,
τί φατέ; τίς ὑμῶν φησίν; ἢ τίς οὐ θέλει
φθέγξασθαι τοῦτο; μὴ γὰρ εὖ νοοῦσ' λόγος,
ὄλωλα κἀγὼ καὶ κατοίγνυτος πάλαι.
χο. θάρσει φίλη δέσποινα, καὶ σώζ' μόνον,
ὡς ἐκ γ' ἐμοῦ πάντα σιγηθήσεται.
ἴσω μέγας Ζεὺς, ὧν ἐπισκήπτεις τορά. C
ἰΦι. ὄναιδε μύθων, καὶ γρόνοι δ' ὀνοίμονος.
σὺ δ' ἔργον ἤδη, καὶ σύ, εἰσβαίνῃν δόμους·
ὡς αὐτὴ' ἥξει φίλε τύραννος χθονός,
θυσίαν ἐλέγχων, εἰ κατέργασται ξένων.
ὦ πότνι', ἥ πρὶν μ' Αὐλίδος ἐξ πτύχας,
δεινῆς ἐσώσας ἐκ πατροκτόνου χεροῖν,
σῶσόν με καὶ νῦν, τόσδε τ', ἢ τὸ λοξίου
ἐκεῖ βροτοῖσι δεῦρ' σ' ἐκτίμου σόμα.
ἀλλ' δύμενὴς ἔκβηθι βαρβάρου χθονός
ἐς τὰς Ἀθήνας· καὶ γὰρ οὐδ' ὁ πεῖπα
ναίειν, πόλιν σοι πόλιν ἔχῃν δυσδαίμονα.

χορός.

ὄρνις, ἃ πρὸς τὰς πτερίνας
πόντου διερέσσας ἀλκυών,
ἔλεγον οἴκτου ἀεί θ' ὡς,
δυξιώδεσι βοαῖ·
ὅτι πόσιν ἀκλαυστοῖσι βοαῖ·

A ἐγώ σοι παραβάλλομαι
θρῆνος, ἃ πτερῶν ὄρνις,
πολύδακρυ Ἑλλάνων ἀγόρας·
πολύδακρυ Ἀρτεμιν λοχείαν,
ἃ πρὸς Κύνθιον ὄχθον οἰκεῖ,
φοίνικάς θ' ἁβρανόμαν,
δάφναν τ' ὀδρύεα, καὶ
γλωκινᾶς θάλλον ἰόρδον ἐλαίας,
λατοῦς ὠδῖνα φίλαν,
λίμναν θ' εἱλίσσουσαν ὕδωρ
κύκνειον, ὑπὸ κύκνου μελῳδὸς
μούσας θραπεύει.
ὦ πολλὰ δακρύων λιβάδες,
αἳ πρὸς ἐμὰς
ἔπεσον, ἄνικα πόρον
*ἀλομένων ἐν ναυσὶν ἔβαν,
πολεμίων δρέπτομαι, καὶ λόγχαις.
χαρᾶς δὲ δὴ ἐμπολᾶς
B νόστον βαρβάρου πάλιν,
ἐπὶ τὰς ἐλαφροκτόνους
θεᾶς ἀμφίπολον πέραν,
πᾶσ' ἀγαμεμνονίαν λατρεύω,
βωμούς τε μηλοθύτας
ἐκτίσ', ἀεὶ τὰ δ' ἀπαν-
τος δυσδαίμονος· ἐν γὰρ ἀνάγκαις
ὁ πάμπαν σωφρόνων ὤν,
μεταβάλλει δυσδαιμονία·
τὸ γὰρ μετ' δυστυχίας κακῶδα,
θνατοῖς βαρὺς ἀεί.
καὶ σε μὲν πότνι' ἀρχαία
ναυτιλόνυμφος οἶκον ἄξει·
συρίζων δ' ὁ κηρὸς ἔστας
κάλαμος ὀρέων Πανὸς,
κινήσας ἐλπίδ' ἔξει.
C ὁ φοῖβος δ' ὁ μάντις, ἔχων
κέλαδον ἐπτάτονον λύρας,
ἀείδων, ἄξει λιπὼν
εἰς Ἀθηναίων ἀθῆ γαῖ·
ἐμὲ δ' αὐτὸν λιποῦσα,
βάσιν ῥοθίοις πλαταγαῖς.
ἀφί δ' ἱστία, πτερόεντοι, κῶπαι
πρῶραν, κατὰ τὸν πόλον
ἐκτετάσσουσι πόδα
ναὸς ὠκυπόμπου.
λαμπρὸν ἱππόδρομον βαίνω,
ἐν ᾧ δύαλιον ὄρχεται φῶς.
οἰκείων δ' κατὰ θαλάμων
πτέρυγας ἐν νώτοις ἁμοῖς
λέξαιμι θοάζουσα,
χεροῖς δὲ τάλαι· ὀδὶ καὶ
πτόθεν δυσδαίμων γάμων

Tibi ego comparor
Lamentis implumis ales,
Graiorum cupida cœtus:
Parientiumq; præsidis cupida Dianæ,
Quæ Cynthium frequentat uerticem,
Palmasq; ad amœnas, &
Vmbrosas obambulat lauros,
Viridantis inter ramos oliuæ,
Gratum Latonæ puerperij locum:
Et lacum uoluentem aquas,
Amœnumq; [a] cygnis lustrat, ubi cygnus canorus
Musis dulcibus litat.
O' multas lachrimarum guttas,
Quæ meas in genas
Deciderunt, quando conscendi rates,
Postquam hastæ & classis hostica
Mea euerterunt mœnia:
Et magno precio uendita
Ad terram ueni barbaram,
Vbi uenatricis
Deæ, ministræ uirgini,
Agamemnoniæ filiæ seruio,
Aras sacrificijs pingues
Colens, crudelem perpetuò
Aerumnam. In necessitate enim,
Cui iam olim assueta es, non fatigaris,
Mutatq; aliquando sors aspera uices.
At ex læta & florenti uita ad
Miserias recidere, id demum cruciabile
Aeuum est mortalibus.
Et te quidem, ô ueneranda Argiua,
Actuaria nauis domum uehet:
Modulansq; cera compacta
Fistula montani Panos
Incitabit remos:
Et Augur Apollo
Ciens strepitum lyræ
Fide septena canoræ, ducet te
Ad fertiles Atheniensium campos.
Me hic relicta,
Cito fereris nauigio.
Expansa per auras uela, rudentes
A' prora, supra ratem
Extendent funem
Nauis [b] ueliuolæ.
Vtinam lucidam liceat superare orbitam,
Qua clarum solis cursum tenet iubar.
Tum supra meos adsistens thalamos
Volucres ab humeris alas
Agitare desinerem,
Et choreis adessem: ubi etiam
Virgo laudatis in nuptijs,

a Cygneum lacum.
b al. citæ, uel lucris.

Ad pedem charæ matris ducebam
Cum æqualibus thiasos,
Certans Gratijs,
Mollisq; & decoræ comæ
Cultu nulli cedere uolens:
Et uariè picturatas
Induta uestes, cinnisq; compta
Genas obuelabam.

ACTVS QVINTVS.

Thoas. Iphigenia. Nuncius. Minerua.
Chorus.

THO. VBi est custos harum ædium mulier
Græca nica? An iam initiauit hospites?
Num intra sacra adyta lucent igne corpora?
CHO. Hæc est, ô rex, quæ tibi dicet clarè omnia.
THO. Ehem, cur hanc non mouendam Deæ imaginẽ,
Filia Agamemnonis, suo tranfers loco?
IPH. O' Rex, siste gradum presso uestigio.
THO. Quid nouj, ô iphigenia, uersas animo?
I. Abominor. casta. n. et innocens hoc uerbũ ploquor.
THO. Quæ hæc noua procemia, quan clarè eloquere.
IPH. Non puras mihi bas ô rex, cepistis uictimas.
THO. Vnde hoc tibi cõstat? an tãtũ opinione duceris?
IPH. Deæ statua suum uersari usa est [a] subsellium.
THO. Sponte'ne, an ipsam concussit terræ tremor?
IPH. Sponte: idq; nisu & oculis præ se tulit.
THO. Quæ causa huius rei? num horũ hospitũ odiũ?
I. Hæc ipsã causa, præterea nihil: dira enĩ perpetrarũt.
Tho. Num quempiam in littore occiderunt barbarum?
Iph. Domestica impiati cædæ sunt.
Tho. Quis sciendi enim hoc nos disiderium tenet.
Iph. Matrem interfecerunt [b] opera mutua.
T. O' Apollo, nec apud barbaros qsquã [c] hoc ausus fuis
Iph. Persecutione, omni sunt exacti Græcia. (set.
Tho. An ergo propter hæc simulachrum effers foras?
Iph. Purum iub ætherem, ut à cæde expiem.
Tho. Quomodo autem hospitum cognouisti piacula?
Iph. Deprehendi, postquam se auertit retrò imago deæ.
T. Sapiẽtẽ et solertẽ Græcia te educauit, quæ istud pul-
I. Et nũc blãda aĩm meũ cepẽre illecebra. (chrẽ senserisi
Tho. Num quid ex Argo grati attulẽre nuncij?
Iph. Orestem, quem solũ fratrem habeo, bene agere.
Tho. Vt nimirum ipsos seruares, uoluptate uicta nũcij.
Iph. Patrem item meum uiuere, & sorte uti prospera.
Tho. Sed tibi deæ cultus curæ est meritò.
Iph. Omnem odi Græciam, quæ me perdidit.
Tho. Quid uerò statuemus, dic, in hospites?
Iph. Receptum morem & ritum necesse est coli.
T. Ad opus igitur expedita lustralis lotio, et tu gladius?
Iph. Mundis lauacris primùm abluere ipsos uolo.
Tho. Fontanis aquis, an fluctu æquoreo?
Iph. Cunctas mare ablut sordes mortalium.

a uel. Suo se amouit subsellio, suas de statuit sedes.

b al. Communi cense, & socio.

c hoc in se admisisset facinus.

ἦρὰ ποδ' εἰλίσσετο Φίλας
ματρὸς ἡλίκων θιάσους,
ὃν ἁμίλλας χαρίτων
χάριτες ἀβροπλόκοιο
ὃν ὀρίων ὀρυμνία, πολυποίκιλα
φαρέα καὶ πλοκά-
μους ποδιβαλλομένα,
γρύσιν ὀνικάζων.

ΑΡΑΜΑ ΓΕΜΡΤΟΝ.

θόας. ἰφιγένεια. ἄγγελος. ἀθήνη.
χορός.

ΠΟῦ δ' ἡ πυλωρὸς ἥδε δωμάτων γυνὴ θό.
ἑλλάνις; ἢ δὴ τὴν ξένων κατήξεστο;
ἀδ' ἁγνοῖς γὰρ ἁγνοῖς σῶμα λάμπουσι πυρί;
χο. ἥδ' ὅδιν, ἣ σοι φανέν' ἀνάξ δρᾶν σαφῶς.
θό. ἔα τί τόδε μετάρσιος δὴ ἀκίνητον βάθρων,
Αγαμέμνονος πᾶς, θεᾶς ἄγαλμ' ἐν ἀλγίνῃ;
ἰφ. ἄναξ, ἔχ' αὐτὸ πόδα σὸν ἐν πεδάσεσι. B
θό. τί δ' ὅδιν ἰφ. χρέια κομιδὴ ἐν δίκοις;
ἰφ. ἀπέπτυσ' ὁσία γὰρ δὴ ὠμ' ἔπος τόδε.
θό. τί φροιμιάζει νεοχμόν, βαδὰ σαφῶς.
ἰφ. ἐ καθαρά μοι τὰ θύματ' ἠγρεύσαθ' ἄναξ.
θό. τί τὸν δὴ λάξαν τοῦτό σ'; ἢ δέξαν λέγεις;
ἰφ. βρέτας τὸ δὴ θεᾶ πάλιν ἔδρας ἀπεστράφη.
θό. αὐτόματον, ἢ νιν σεισμὸς ἔστρεψε χθονός;
ἰφ. αὐτόματ' ἐν ὄψιν δ' ὀμμάτων ξυνήρμοσεν.
θό. ἢ δ' ἀτιατίς; ἢ τὸν ἐν ξένων μύσος;
ἰφ. ἥδ', ἄλλο δ' ἄλλο δεινὰ γὰρ δεδράκατον.
θό. ἀλλ' ἢ τιν' ἐκανον βαρβάρων ἀκῇ ἔπι;
ἰφ. οἰκεῖον ἦλθον τὸν φόνον ἐκ πημάτων.
θό. τίν'; εἰς ὅρον γὰρ τοῦ μαθεῖν τεταμένοι.
ἰφ. μητρὸς κατειργάσαντο κοινωνῶ ξίφει.
θό. Απολλον, δ' ἐν βαρβάροις τόδ' ἔτλη τις ἄν. C
ἰφ. πᾶσις δίωγμοῖς ἠλάθησαν Ελλάδος.
θό. ἢ ἕνεκ' ἔπ' ἄγαλμ' ἔξω φορεῖς;
ἰφ. σημάνω γ' ἵνα' ἀλθεῖ, ὡς με καθίσω φόνου.
θό. μάσμα δ' ἔγνως τοῖν ξένοιν πόθεν τρόπῳ;
ἰφ. ἤλεγχον, ὡς θεᾶς βρέτας ἀπεστράφη πάλιν.
θό. σοφῶν σ' ἔθρεψεν Ελλὰς, ὡς ἥδε καλῶς.
ἰφ. καὶ νῶν καθεῖσαν δέλεαρ ἡδύ μοι φρενῶν.
θό. ἦν Αργόθεν τι φίλτρον ἀγγέλοντε σοί;
ἰφ. τὸν μόνον ὀρέστου ἐμὸν ἀδελφὸν ἐυτυχεῖν.
θό. ὡς δὴ σφε σώσας ἠδυναῖς ἀγκαλμάτων;
ἰφ. καὶ πατρὸς γε ζῶν, ἐν καλῶς πράσσειν ἐμόν.
θό. σὺ δ' εἰς τὸν θεὸν γ' ἐξεφόβας ἐνόπτρων.
ἰφ. πᾶσαν γε μῖσῶ Ελλάδ', ἥ μ' ἀπώλεσεν.
θό. τί δῆτα δρῶμεν φράζε τοῖς ξένοις τόδε;
ἰφ. ἐν νόμοις ἀνάγκη τὸν πεκεμένον σέβειν.
θό. ἀνῶ γὰρ ὀργὴ χόρνιβον ξίφος τε σόν;
ἰφ. ἄγνοῖς καθαρμοῖς πρῶτά νιν νίψαι θέλω.
θό. πηγαῖσιν ὑδάτων, ἢ θαλασσία δρόσῳ;
ἰφ. θαλασσα λύει πάντα τἀνθρώπων κακά.

ὁσιώτερον

θό. ὁσιώτερον γοῦν τῇ θεῷ τοῦτο ἔσται ἄν;
ἰφ. καὶ τἀμά γ' ἔστω μᾶλλον ἀν καλῶς ἔχοι.
θό. ἀνῶν πρὸς αὐτὸν ναὸν ἐκπίπτει κλύδων.
ἰφ. δρᾶμ' ἄρα δεῖ· καὶ γὰρ ἄλλα δεδόσθαι.
θό. ἄγ' ἔνθα χρῄζεις· ὃ φίλῳ τἀξόμεθ' ὁρᾶν.
ἰφ. ἁγνιστέον μοι καὶ τὸ δῆ θεοῦ βρέτας.
θό. εἴπερ γε λυμὶς ἔβαλε νιν μητροκτόνος.
ἰφ. ἐγὼ γὰρ πτὲ νιν αὐηρέμιν βάθρων ἄπο.
θό. δίκαιον ἢ ὑσέβεια, καὶ πρόμηθία.
ἰφ. οἶδα νῦν ἃ μοι χρὴ δρᾶν; Θ. σὸν τὸ σημαίνειν τόδε.
ἰφ. δεσμοῖς ἕπεσθε ξένοισι πρόσθεν. Θ. ποῖ δέ σ' ἐκφύγειν ἄν;
ἰφ. πεῖν Ελλὰς οἶδεν ἀδελφή. Θ. ἴτ' ἐδὶ δόμα πρόσπολοι.
ἰφ. λαικομιζόντων δὲ δ' ὕδρο σὺν ξένοις. Θ. ἔστα τάδε.
ἰφ. κατακρύψαντες ὠέπλοισιν ἡλίου πρόσωπον φλογός.
σῶν τε μοι σύμπεμπ' ὁπαδῶν. Θ. οἷ δ' ὁμαρτήσουσί σοι.
ἰφ. Ὦ πόλεις τέμενος πυ, ὅστις σιμαῖ. Θ. τίνας τύχας;
ἰφ. ἐν δίμοις μίμνειν ἃ πάντες. Θ. μὴ σωσαντῶν φόνος;
b ἰφ. μυθαρὰ γὰρ τὰ τοιάδ' ὄζει. Θ. εἶχε, καὶ σίμαινε σύ,
μηδὲν ἐς ὄψιν ἐλάζειν. I. εὖ γε λαμπὰς πόλιν,
καὶ φίλων δ' ἀδελφὸς μάλιστα. Θ. τοῦτ' ἔλεξας ἐς ἐμέ.
ὡς ἐκόντως σε πᾶσα θαυμάζει πόλις.
ἰφ. σὺ δ' μόνον αὐτῇ πρὸ νεῶν τῇ θεῷ. Θ. τί χρῆμα δρῶ;
ἰφ. ἄγνισον χρυσῷ μέλαθρον.—
ἰφ.—καθαρόν, ὡς μόλοις πάλιν;
ἰφ. λύσιν δ' αὖ ἔξω πορῶσιν οἱ ξένοι. Θ. τί χρὴ με δρᾶν;
ἰφ. πέπλον ὀμμάτων πρὸθεδ. Θ. μὴ πελαμνάλου λάβω;
ἰφ. ἢν δ' ἄγαν δυκῶν χρονίζειν. Θ. πολὺ ὄρον τίς ἔπι μοι;
ἰφ. θαυμάσῃς μηθέν.—
θό.—τὰ δὴ θεῦ πᾶσ' ὕδῃ σολῇ κυλῶ.
ἰφ. εἰ γὰρ, ὡς θέλω, καθαρμὸς ὅδε τοῖσι. Θ. σιωδύρομαι.
ἰφ. τόσδ' ἄρ' ἐκβαίνοντας ἤδη δωμάτων ὁρῶ ξένους,
καὶ θεᾶς κόσμος, νεογνός τ' ἀρόσγας, ὡς φόνῳ φόνου
μυσαρὸν ἐκνίψω, στέλας τε λαμπάδων, τά τ' ἄλλ' ὅσα
πρόθεμιν ἐγὼ ξένοισι, καὶ θεᾷ καθάρσια.
c ἐκπεδῶν δ' αὖ δ' αὖ δῶ πολίτας τόδ' ἔχειν μιάσματος,
ἢ τῇ ἢ ναῶν πυλωρὸς χεῖρας ἀγνοῦσι θεοῖς,
ἢ γάμων σείχει σωφρόνων, ἢ τόκοις βαρύνεται,
φύγετ', ἀβίστασθε. μὴ τῷ πεσοῦσι μύσος τόδε.
ὦ Διὸς Λητοῦς τ' ἄνασσα τῆδ' ἐν, ἣν νίψω φόνου
ἥνδε, καὶ θύσωμεν ὃ χρὴ, καθαρὸν οἰκήσεις δόμον,
εὐτυχεῖς δ' ἡμεῖς ἐσόμεσθα· τἀλλὰ δ' ὀλέγω' ὅμως·
τοῖς τὰ πλείον' εἰδόσι θεοῖς, οἷ τε σημαίνω θεᾷ.

χορός.

δύπτας ὁ Λατοῦς γόνος, ὅν ποτε
ἀμπλίας ἐν καρποφόροις
γυαλοις χρυσοκόμαν
φοῖβον ἐν κιθάρᾳ σοφόν,
ἅτ' ἐδὶ τόξων
ἀυτοχίᾳ γαύυνται,
φοῖβε νιν ἀεὶ σεράσ' Θ ἐν ἀλίας
λοχεία πλεινὰ λιπὼν, ἀ-
σκίπτων μαστὸς ὑδάτων,

THO. Sanctior ergo hoc modo deæ uictima, cadent?
IPH. Et ego meum officium pulchrius fecero.
THO. Atqui ipsam eadem fluctus alluit sacram.
IP. Solitudine opus est: etenim alia nobis agenda sunt.
T. Age, ubi uolueris. non enim [a] secreta uidere cupio.
IPH. Lustrandum mihi est & hoc signum deæ.
THO. Siquidem parricida ipsi aspersit maculam.
IPH. Alioqui nunquã è suis ipsum sustulissem sedibus.
THO. Bona res pietas, & prouidentia. (care est.
I. Scis nunc, quæ amplius fieri uelim? T. Tuũ illud indi-
I. Vincula inijcẽda hospitib. T. Quónã tibi effugiant?
I. Nullã Græcia nouit fidem. T. Ite ad uincula, famuli.
I. Et deducant huc hospites. T. Fient ista.
I. Peplisq; ora obuelent illis à solis face. (quentur.
Ex tuis aũt mihi aliquos adiũge satellites. T. Te istise-
I. Et ciuitati mitte quẽpiã, q̃ dicet. T. Quã nã fortunã?
I. Vt omnes domi maneant. T. Ne fiant cædi obuiam?
I. Abominabilia enim ista sunt. T. Abi tu, & edicito,
Ne quis in conspectum prodeat. I. Vrbi præes bene,
Et nemo amicorum maximè. T. Ad me illud dicis,
Optimo te iure omnis miratur ciuitas.
I. Tu interim hîc maneas, p forib. delubri. T. Quid rei
IPH. Auro lustrabis atrium. (faciam?
THO. Nimirum ut redeunti sit purum. (hi faciendũ?
I. Quãdo uerò foràs egrediẽtur hospites? T. Quid mi
I. Vt ora uestibus ueles. T. Ne me sanguine conscelerẽ?
I. Quod si diutus morari uidear. T. Quẽ huius figis mi-
IPH. Nihil mireris. (hi terminum?
Tho. Nihil festinans, Deæ munia ritè peragito.
I. Vtinam hæc, ut cupio, cadat expiatio. T. unà tecũ id
I. Istos iam domo cerno egredi hospites foràs: (precor.
Et deæ ornatum, & iuuenes, ueluti necem nece
Execratam abluam, nec non lucẽ funalium, & reliqua
Quæ hospitibus immolandis, & deæ debentur sacra.
Procul autem ut absint, edico ciuibus, à piaculo,
Si quis aut custos fani puras exhibet dijs manus,
Aut nuptias contracturus it, aut cui partus sunt graues,
Fugite, è medio estote, ne cui id adhærcat piaculi.
O' Iouis & Latonæ regina uirgo, si cædem abluero
Horũ, ac immolauero ubi decet, purã habitabis domũ,
Nosq; fœlices erimus: cætera non proloquor,
Plura scientibus dijs, tibi tamen significo deæ.

Chorus.

Præstanti indole est Latonæ filius,
Phœbus aurea coma
Decõrus, & citharæ sciens: quem olim
In Deliæ fertilibus uallibus
Vnà cum sorore, iaculandi
Gaudente solertia,
[b] Tulit à scopulo marino
Inclyto partu,
Liquidarum mater aquarum:

a non dicenda, nefanda.

b al. ad scopulam, uel rupem maritimum.

Relicto celebri Bacchi numine
Parnasio uertice:
Vbi secus & maculosus terga dracon,
Sub opaca frondosæ
Arbore lauri, æreo minabundus dente,
Immane telluris monstrum
Custodiebat specus oraculi.
Quem adhuc infans, adhuc in charæ
Matris ulnis gestiens
Occidisti, ô Phœbe, & diuinum uaticinandi
Munus obiisti: nunc q̃, in tripode aureo
Sedes, in throno mentiri nescio,
Mortalibusq̃ edis oracula: &
Vicinus diuinis meis adytis,
Quæ supra Castaliæ sunt fluenta,
Medios terræ occupas specus.
Porrò Themin Terræ filiam inde arcuit:
Vnde sacris è delubris tellus
Nocturna producebat spectra,
Quæ multis mortalibus,
Et prima & ultima,
Quæq̃ futura essent,
Per somnia tenebricosa, Soporemq̃
Terræ filium edisserebant.
Ad hæc uaticinandi munere
Priuabat Phœbum Tellus, litans inuidiæ
Filiæ. Quare celer rex contendit in Olympum,
Dixitq̃ haud uana fide apud Iouis thronum,
Vt ab æde Pythica
Terrestrem [a] Deæ iram
Auerteret, nocturnaq̃ uisa.
Risit autem Iupiter, quòd statim ad se ueniret,
Cuperetq̃ templa obtinere aurea.
Postquam uerò annuit capite,
Abolita sunt nocturna insomnia:
[b] Eiectæq̃ animis mortalium
Atræ & nocturnæ præstigiæ,
Suumq̃ Phœbo rursus recuperatum munus,
Qui celebres & frequentes ad
Sedes, mortales solatur, & fiducia
Confirmat oraculorum carminibus.
NVN. O' delubri custodes, & præsides altarium,
Thoas princeps huius terræ quò abijt?
Euocate, apertis portis quas claui firmant ualidi,
Extra atria huius dynastam soli.
CHO. Quid est? an decet me non iussam loqui?
NVN. Excesserunt gemini iuuenes,
Puellæ Agamemnoniæ consilijs,
Fugiuntq̃ ex hac terra, sacramq̃ imaginem
Raptam naue secum auehunt Argolica.
CHO. Incredibilia refers. Quem autem uidere cupis
Regem huius loci, citum templo extulit pedem.

a magnam.

b emota oblivio atra.

τοῦ Βακχεύσαν Διονύσου
Παρνάσιον κορυφαὶ·
ὅθι ποικιλόνωτος οἰνωπὸς δρακὼν,
σπιρᾷ κατάχαλκος·
δυφύλλῳ δ' ἀφνᾷ, γᾶς
τελώριον τέρας ἄμ-
φιπτε, μαντεῖον χθόνιον.
ἔτι μιν, ἔτι βρέφος, ἔτι φίλας
ἐν ματρὸς ἀγκάλαισι θρώσκων,
ἔκανες ὦ Φοῖβε, μαντεῖόν τ' ἐπι-
βὰς ζαθέων τρίποδ' τ' ἐν χρυσέῳ
θάσσεις, ἐν ἀψευδεῖ θρόνῳ,
μαντείας βροτοῖς ἀναφαίνων·
θεσφάτων ἐμῶν ἀδύτων,
ὑπὲρ Κασταλίας ῥεεθρων
γάτων, μέσον γᾶς ἔχων μέλαθρον.
Θέμιν δ' ἐν γᾶς ἐῶν, παῖδ' ἀπεγνίζατο,
ἀφ' ζαθείων χρησμείων νύκτια
χθὼν ἐπεκνώσατο φάσματα.
οἱ πολέσιν μερόπων,
τά τε πρῶτα, τά τ' ἔπειθ',
ὅσα τ' ἔμελλε τυχεῖν,
ὕπνῳ ἐν δνοφρᾶς γᾶς,
ὄνειρα ἔφραζον· γαῖα δὲ
μαντεῖον ἀφείλετο τιμᾶς,
φοῖβον φθόνῳ θυγατρὸς· ταχύπους
δ' ἐν ὄλυμπον ὁρμαθεὶς ἄναξ,
χρᾶ ψευδῆ νόμον ἔλεξ' ἐκ Διὸς θρόνων,
πυθίων δόμων
χθονίων ἀφελεῖν
θεᾶς μῆνιν, νυχίους τ' ὀνείρους.
γέλασε δ' ὅτι τέκος ἄφαρ ἔβα,
πολύχρυσα θέλων λατρεύματα χεῖν.
ἐπεὶ δ' ἔνευσε κόμαν,
ὥστε νυχίους ὀνείρους·
ἀφ' δὲ λαθεσιμία
νυκτῶν ἐξέλιπε βροτῶν,
καὶ τιμὰς πάλιν θῆκε λοξίας.
πολυανόρι δ' ἐν ἐξό-
γοις θρόνων θάρσει βροτοῖς
θεσφάτων ἀοιδαῖς.
ἄγ. ὦ νεοφύλακες, βωμοί τ' ἐδίστατοι,
ὅστις ἄναξ γᾶς ἥδε, πῆ λυρεῖ βεβώς;
κάλεῖτ' ἀναπτύξαντες ἀγόμφους πύλας,
ἔξω μελάθρων τῶνδε πόρσω χθονός.
χο. τί δ' ἔπειτ' εἰ χρὴ μὴ κελευσθεῖσαν λέγειν;
ἄγ. βεβᾶσι φροῦδαι δίπτυχοι νεανίαι,
Αγαμεμνονείας παῖδες ἐκ βελεμάτων
φεύγουσιν ἐκ γᾶς ἥδε, καὶ σεμνὸν βρέτας
λαβόντες ἐν κόλποισιν Ελλάδος νεώς.
χο. ἄπιστον εἶπας μῦθον· οὐ δ' ἰδεῖν θέλεις
ἄνακτα χώρας, φροῦδος ἐκ ναοῦ σεβεῖς.

πῶς

A ἄγ. πῶς δεῖ γὰρ αὐτὸν εἰδέναι τὰ δρώμενα.
χο. οὐκ ἴσμεν· ἀλλὰ σεῖχε, καὶ δίωκε νιν.
ὅπου λυρήσας, τόσδ' ἀπαγγελεῖς λόγους.
ἄγ. ὁρᾶτ' ἄπιστον ὡς γυναικεῖον γένος·
μέτεστι δ' ὑμῖν τῶν τοιῶν ἀγμάτων μόρος.
χο. μαίνει τί δ' ὑμῖν τὸν ξένων δρασμὸς μέτα;
ἄγ. οὐκ εἶ λελατύντων πρὸς πύλας ὅσον τάχος;
χο. ὅ, τι πρίν γ' αὖ εἴποι τόπος ἐρημωθεὶς τόδε,
εἴτ' ὤνδρ, εἴτ' οὐκ ὤνδρ ἀρχηγὸς χθονός.
ἄγ. ὠὴ χαλᾶτε κλῆθρα, τοῖς ὤνδρ λέγω·
καὶ δεσπότῃ σημήνατ', ὅνεκ' ἐν πύλαις
παρεῖμι, κακῶν φόρτον ἀγγέλων κακῶν.
δό. τίς ἀμφὶ δώμα θεᾶς τόδ' ἵκετο βοῶν,
πύλας ἀράξας, καὶ φόβον πέμψας ἔσω;
ἄγ. ψευδῆ ὡς ἔλεγον ἄδε, καί μ' ἀπήλαυνον δό-
ὡς ἐκτὸς ἂν σὺ ἦς κατ' οἶκον ὧδ' ἀρᾶ. (μων,
δό. τί πεσδυκώσαι λεῦδ', ἢ θηρώμενα;
B ἄγ. οὔτις τὰ νῦν δὲ σημανῶ τὰ δ' ἐν ποσὶ
πεῦντ', ἄκουσον· ἡ νεᾶνις, ἣ νῦν δάδε
βωμοῖς πέλασατ' Ἰφιγένεια, ἔξω χθονὸς
σὺν τοῖς ξένοισιν οἴχεται, σεμνὸν θεᾶς
ἄγαλμ' ἔχουσα· δόλια δ' ἦν καθάρματα.
δό. πῶς φῆς; τί τοῦδε σύμφορᾶς λελεῖμμενη;
ἄγ. σώζει σ' Ορέστην· τοῦτο γὰρ σὺ θαυμάσῃ.
δό. τὸν ποῖον; ἆρ' ὃν τυνδάρεως τίκτει κόρη;
ἄγ. ὃν τοῖς δὲ βωμοῖς θεᾶς καθωσιώσατο.
δό. ὦ θαῦμα· πῶς σε μεῖζον ὀνομάζεις τύχης;
ἄγ. μὴ ἐντεῦθα τρέψῃς σὺ φρένα, ἀλλ' ἄκου' μου·
ἀφῶς δ' ἀληθάζεις, καὶ λύσῃ, ἐκφρόντιζε
δι' ὧν μάθῃς ὅστις οὗ ξένος θηράστται.
δό. λέγ' εὖ γὰρ εἶπας· ὁ γὰρ ἀγχίπλους πόρος
φεύγοσιν, ὥστε δραφυγεῖν τὸν μόρον δέρον.
ἄγ. ἐπεὶ πρὸς ἀκτὰς ἤλθομεν θαλασσίας,
ὁ ναῦς Ορέστου κρύφιος ἐν ὁρμόσμῃν,
C ἡμᾶς μὲν, ὃς σὺ δεσμὰ συμπέμπεις ξένων
ἔχοντες, ἐξ νέδυσ' ἀρεῖσθαι πρόσω
Αγαμέμνονος πᾶς, ὡς ἀπόρρητον φλόγα
θύσῃ, καὶ καθαρμόν, ὃν μετῴχῃ.
αὐτὴ δ' ὀπίσθε δ' ἕσμ' ἔχουσα τῶν ξένων,
ἔσεισε χρῆσι· καὶ τάδ' ἐν ὑπόπτα μὲν,
ἤρεσκε μόνοι σοῖσι πεφυκόλοις, ἀνάξ.
χρόνῳ δ' ἐν' ἡμῖν δρᾶν τι δὴ δοκεῖ πλέον,
ἀπολόλυξε, καὶ κατεῖδε, βάρβαρα
μέλη κατεῖδε· ὡς φόνου νίζουσα δή.
ἐπεὶ δ' ἀρὸν ἤμεν ἤμενοι χρόνου,
εἰσῆλθον ἡμᾶς, μὴ λυθῶντες οἱ ξένοι,
κτανοῖεν αὐτὼ, δραπέτευσε τ' οἰκόσε·
φόβῳ δ' ἀμὴ χεῖν εἰδέναι, καθήμεθα
σιγῇ· τέλος δὲ πᾶσιν ἐν ὧν λόγος,
σέχειν ἵν' ἦσαν, καίπερ ἐν ἐωμένοις.
κἀντεῦθ' ὁρῶμεν ἑλλάδος νεὼς σκάφος,
πρὸς ὃν κατήρει πίτυλον ἐπόρθμευον,

N. Quò? necesse est enim scire ipsum ea, quæ modò fiũt.
Cho. Non scimus. sed abi, & persequere ipsum:
Vbi nactus fueris, & istos sermones refer.
Nun. Videte, ut perfidum genus fœmineum.
Et ad uos, eorum quæ patrantur pars pertinet.
Cho. Insanis: quid nobis cum hospitum fuga?
Nun. Quin uadis ad dominorũ ædes quàm celerrimè?
Cho. Non, priusquam hoc uerbũ interpres respõdeat,
Intus ne sit, an non, dux terræ.
Nun. Ehem, aperite claustra, illis qui intus sunt dico:
Et domino indicate, me adesse ad ianuam,
[a] Nouorumq̃ malorum adferre nuncia.
Tho. Quis hic uociferatur apud ædem deæ,
Fores pulsans, metuq̃, domum turbans nouo?
Nun. Mendacijs hæc, & dolo me à domo auertere
Voluerunt, tanquam foris esses, cum tamen tu sis domi.
Tho. Cuius lucri spe, aut quid captantes? (pedes sunt
Nun. Postea quæ de his habeo, indicabo: nunc quæ ante
Mala, audi. Puella, quæ hic sacris præfuit,
Iphigenia, euasit extra terminos
Huius terræ cum peregrinis illis, ac intemeratam deæ
Secum habet statuam. simulata uerò erat illa expiatio.
Tho. Quid ais? quæ aura, quis' ue casus illam impulit?
Nun. Vt seruaret Orestem, id quod tu miraberis.
Tho. Quem nam? num quem peperit Tyndaris?
Nun. Quem ad has aras initiauit Deæ.
T.O' miraculũ. quid enim amplius te nominare possim?
Nun. Ne huc uertas animum tuum, sed potuis audi me,
Vt re planè cognita & percepta deliberes,
Quo pacto persequendo comprehendas hospites.
Tho. Dic: rectè enim mones. nam non facile,
Dum uicinũ nauigant pelagus, meum Martẽ effugient.
Nun. Postquam ad littora deuenimus æquorea,
Vbi Orestis nauis occulta in portum subducta erat,
Nos quidem, quibus tu uinciendos hospites
Mandaueras, ut absisteremus procul, significat
Nutu Agamemnonis filia, tanquam mysticũ flammam
Sacrificatura, expiationẽq̃ pactura, cui rei se parauerat.
Ipsaq̃ ponè sequebatur, hospitum manu
Vincla tenens, atq̃ hæc statim suspecta erant:
Tuis tamen, ô rex, placebant famulis.
Tandem uerò, ut nobis uideretur agere quid amplius,
Eiulatum emisit, & circumspexit, barbara
Carmina requirens, tanquam cædem abluere
Vellet. ubi autem longam sedendo traximus moram,
In mentem uenit, ne soluti hospites
Ipsam occiderent, & fuga excederent:
Formidine tamẽ eorũ quæ cernere haud fas erat, taciti
Sedemus. Postremò uerò omnibus ea erat sententia,
Vt eò iremus ubi erant, & si id non permitterent.
Atq̃ ibi uidemus nauis Argolicæ scapham
Probè ad cursum instructam, & impetum:

a al. Onus nouorũ malorum apportare.

I 3 Præte-

Præterea habentes remos quinquaginta nauita.
Scalmis alligatos: & ipsos quoq; iuuenes aspicimus
Vinculis solutos, stantes in puppe alta ratis,
Qui contis insistebãt proræ. Ibi alij iam tũ ad epotidas
Ancoras religabant: alij festini gradus
Adscendentes, manibus rudentes expediunt,
Pelagoq; commissam deducunt ratem.
At nos nihil cessantes, ut primùm uidimus
Dolosa commenta & fraudes, retractamus aduenam
Nauem, funesq;, & per gubernacula
Clauos reuellimus bene munitæ ratis.
Verba insuper ibant: Qua ratione traijcitis,
Furto abducentes hinc imaginem, & sacrificam?
Quis? Quamobrem hanc ceu emptam hinc tecũ rapis?
Tum alter dixit: Orestes huius frater, ut rectè scias,
Agamemnonis filius, hanc ad me recipio,
Adeptus sororem quæ domui meæ decesserat.
Sed nos nauem retuebamur nihilominus,
Et donec tu sequerèris, per uim morabamur,
Vnde sæua cooriuntur mutuò uerbera.
Neq; enim illis ferrum erat in manibus,
Nec nobis: sed pugni inuicem illiduntur haud segniter:
Et manus simul in pectus & latera
Vterq; iuuenum ueluti iaculantes incutiunt,
Adeò ut conflictu membra lassescerent.
Tandem sæuis signati notis & stigmatis
Fugiebamus ad præcipitia: hi quidem in capite
Cruenta habentes uulnera, alij in oculis.
Consistentesq; in tumulis, cautius
Saxorum pugnabamus iactibus.
Sed nos premebant è puppe sagittarij
Telis, ut cogeremur retrò cedere.
a illiserat. Interea, nam uehemens unda a impulerat
Nauem ad terram, metusq; erat nautis naufragij:
Sublatam Orestes in siniferos humeros
Progressus in mare, ac saltu per scalas præcipiti
Euadens, sororem naue in insigni collocat.
Et tum delapsum è cœlo natæ Iouis
Simulachrum è media naue sonuit
Vocem quandam: O terræ Argolicæ ratis nautæ,
Incumbite remis, uestro canescant æquora
Labore. Habemus, quorum gratia Euxini uadis
Intra Symplegades adnauigauimus.
Interim isti læto ouantes fremitu
Pulsant mare: & nauis quidem, dum esset
b angustias portus. Intra portum, procedebat: at uix egressam b ostia
Sæua tempestas premit & occupat:
Validus enim subitò irruens uentus, ratis
Retrò impellebat rudentes: contrà isti summa ope
Aduersus fluctus nitebantur. sed ad terram denuò
Vnda refluens nauem reijciebat. unde Agamemnonis
Filia surgens precabatur: O Latonæ filia,

Serua me tuam sacerdotem, sospitamq; in Græciam
Ex terra barbara deduc, furtis ignoscens meis:
Nam & tuum fratrem amas dea, "
Et me quoq; consanguineos amare existima. "
Nautæ uerò fausta acclamatione preces uirginis
Et Pæane excepêre, lacertosq; nudos protinus
Remis applicant, seseq; de more hortantur mutuò.
Magis autem iam & magis in saxa uergebat scapha,
Et alius quidem in mare pedũ saltu se dabat,
Alij tortas religabant ancoras.
At ego quidem rectà ad te missus sum,
Vt tibi indicarem, quid rerum istic fieret.
Sed age, uade, uincula & laqueos manu rape:
Nisi enim motus maris resederint,
Nulla spes salutis hospitibus reliqua est.
Ponti quippe regnator Ilium respicit,
Sacer Neptunus, Pelopidisq; aduersarius.
Et nunc tradet Agamemnonis filium
Tibi & ciuibus, ut par est, in manus,
Itemq; sororem: quæ ingrata & immemor,
Cædem in Aulide prodere deæ prehenditur.
Cho. O misera Iphigenia, quæ rursus in manus uenis
Dominorum, cum fratre peribis tuo.
Tho. O omnes huius barbari ciues soli,
Eia agite, non equis frena inijcitis,
Et ad littus festinatis? non fugam Argolicæ
Nauis intercipitis? non cum dea simul
Festini comprehenditis uiros impios?
Quin pars celeres in pontum trabite rates,
Vt & mari & terra equestri itinere
Correptos ipsos, aut de rupe aspera
Præcipites demus, aut palis ipsorum figamus corpora.
Vos autem, quæ horũ consiliorum iustis conscia,
Mulieres, postea ubi ocium mihi fuerit,
Nobis pœnas dabitis. nunc uerò quod præsens est
Negocium persecuturis, non a esse quietis licet. a Non hic mora est locus.
Min. Quò, quò uertis istam persecutionem, ô rex
Thoas? audi hos sermones Pallados.
Cessa istos persequi, nec excites fluctum exercitus:
Fatalibus enim iussis Apollinis
Huc uenit Orestes, rabiem Erinnyum
Fugiens, ut sororem Argos reduceret,
Et meæ inferret terræ sacram imaginem.
Et hæc quẽ ad te est nostra oratio. Quem aũt occidere
Orestem decreuisti, iam æquoreo subuectum salo
Neptunus in meam gratiam, tutum à periculo
Per terga ponti cita transmittit rate.
Tu porrò Orestes mea hæc iussa capessito
(Audis enim uocem, licet non præsens, dea)
Abi accepta sorore tua & imagine,
Et quando Athenas ueneris sacras,
Regio quædam est Atticæ ad ultimos

ANNOTATIONES IN IPHIGENIAM IN Tauris: Gasparo Stiblino autore.

A

ARGVMENTVM ACTVS primi.

IPhigenia in Prologo, genus, casum, fortunamq; suam prælentem exponit: deinde somnium suum refert, fraternæ necis id significationem habere autumans. Insinuat autem spectatoribus totius argumenti rationem ac parasceuen. 2. Pylades & Orestes ad Dianæ delubrum appulsi, deliberãt, qua uia signum deæ auferri possit. Cui deliberationi Orestes querelam admiscet de Apollinis in se crudelitate: cuius monitis obsequens, iam uarias & calamitosas fortunas subierit: suadetq; tandẽ fugam, priusquam ad mortem, iuxta morem Tauricæ gentis, rapiantur. Contrà Pyladi placet, ut interdiu abstrusi alicubi lateant, & noctu rem potius tentent: id quod non displicet Oresti. 3. Plangit Iphigenia fratrem Orestem, quem ex insomnio credebat mortuum: eiq; inferias unà cũ Choro, græco ritu parat. Generis præterea sui fatalem calamitatem, suamq; calamitosam fortunam deplorat, cum qua nunc apud immanissimos homines ipsa Græca puella conflictetur.

φοσφόρῳ θύσειν θεᾷ.) Dianam uocat Luciferam deam, eo quòd partus ritè aperiat, & in lucẽ producat. Nam per eam, lunã mysticè accipiunt, cuius humore fœtus nutriũtur, sicuti solis calore animantur. Omnis enim ratio & potestas corporum penes lunam esse dicitur. Hanc Horatius Genitalem, & Ilithyiam, & Lucinam, in Seculari carmine appellat:

Ritè maturos aperire partus,
Lenis Ilithyia tuere matres:
Siue tu Lucina probas uocari,
Seu Genitalis, &c,

ὕπισον τάφρῳ χθόνα.) Tauri populi, Tauricæ septentrionalis regionis in Europa incolæ: quos Põp. Mela lib. 2. scribit, Iphigeniæ & Orestis aduentu maximè memoratos, immanesq; esse moribus, immanemq; famam habere, solere uictimis aduenas cædere. De eiusdẽ populi moribus hæc Vadianus Melæ interpres, in dictum locũ annotat ex 4. lib. Herodoti: Quod ad Tauros attinet, scribit Herodotus, Tauros omnes naufragos Iphigeniæ immolare solere, & precib. peractis hominis caput claua ferire: corpus truncum è ripa deturbare, caput cruci suffigere. Captis uerò bello caput amputãt, referũtq; domum, & suffixum fuste, in tecti sublimia statuunt, plerunq; autem supra furnarium erigunt: ideo id agentes, quòd hos totius domus custodes esse sibi persuadent. Hæc ille.

ἐκταρχόμαι.) ἐκταρχεσθαι hic, ut & in alijs quàm plurimis apud hũc autorẽ locis, significat initiare ac libare uictimã uel hostiã, abscisso capillo: cùm scilicet certis quibusdã ceremonijs ipsum pecus, aut homo deo deuouebatur, feriendus q; sacrifico dabatur. χόρνιβες βάλωσί με.)

Id est, Vbi me lauacra, quę hostijs immolandis adhibebantur, cõtigerint: Id est, allata fuerint mihi, & in manus uenerint ad initiandũ uictimam. hoc est, Moriẽtur, quoscunq; ego abluero, & ad sacrificium lustrauero.

λαβεῖν τ' ἄγαλμα.) Signũ illud Dianæ propter ignotã uetustatẽ è cœlo cecidisse dicebatur, magnaq; uenerationè à Græcis colebatur, postquã ad eos Iphigenia & Orestes deportassent illud. Vide Paulaniã in Atticis, pag. 24. & in Laconicis pa. 76. B

μόχθος γὰρ ὀλεῖς τοῖς νέοις σκῶψιν.) Id est, Laborantes iuuenes, & impigrè agentes tuti sunt à suspicione tergiuersationis, aut fucati prætextus: hoc est, labor iuuenib. nunquam probro aut dedecori esse solet: quemadmodũ nullus labor, hoc est ignauia & desperatio ipsos transdat uitio. σκῶψις enim significat fictum refugiũ, cõmentum, fucũ, πρόφασιν.

πυγάς τ' ἀγείρω.) Inferiæ manibus defunctorũ olim ad sepulchra, &c. sanguine, melle, uino commistis ferebantur.

ἐξέδρας' ἱσθὸν ὕμμα.) Lege Senecę Thyesten, & Seruium in illud Virgilij lib. 1 Æneid.

Nec tam auersus equos Tyria sol iungit ab urbe.

ἀξεῖνος πόντος.) Euxinus Pontus nunc dictus, olim ἄξεινος, id est inhospitalis appellatus est. εὔξεινος uerò, id est hospitalis per cauillationẽ tantum dicitur. Vnde Ouidius: C

Quem tenet Euxini mendax cognomine Pontus.

ARGVMENTVM ACTVS secundi.

HIc Actus parasceuen habet ad secuturas epitases. Nã pastor quidã Scythicus nũciat Iphigeniæ, duos Græcos iuuenes ad mare captos, & ad regẽ Thoantẽ perductos esse, qi stos de more Dianæ immolari præceperit. Vnde hortatur eã, huic scilicet ministerio prẽfectã, ut quib. opus sit ad uictimã, expediat. 2. Iphigenia, abeunte iã pastore, p suasa Orestẽ extinctũ esse, infesto in Græcos animo, optat sibi Helenã dari, uelut sui exitij & multarum cladiũ causam, ut ea cæsa suã uindicarer cædẽ. Deinde queritur, q; indignè à patre sub falso nuptiarũ titulo, domo accersita, mox ad necẽ rapta sit. Præterea dãnat immanẽ morẽ Taurorum mactandi hospites, dicitq; impiè id Dianæ

A Dianæ imputarĩ: quemadmodum & alia plura de dijs impiè conficta, pro ueris uulgauerit mortalium impietas. 3. Chorus primùm in diaporia quadam uersatur: controuertit enim secum, qui nam illi sint iuuenes? quomodo tot tantaq; pericula Euxini maris superauerint, aut quæ uel res uel spes eos ad suscipiendam tam periculosam profectionem impulerit? Deinde Helenam pestem uniuersæ Græciæ ad Tauros uenire optat, ut sua nece, tot tantosq; motus, & mala quæ ipsius causa in Græcia extiterunt, lueret. Deniq; finem malorum precatur.

διαρρώξ.) διαρρώξ κρημὸς spelunca disclusa, aperta, peruiaq; facta fluctuũ agitatiõe ac motu, dicitur.

αὐδῶ κέρα.) Religiosi, & dijs deuoti hominis notatio.

Νηρήλῳ χρόνῳ.) B Nereus Oceani & Tethyos filius, deus marinus, ex Doride uxore Nympharum chorum genuit, ut Hesiodus in Theogonia scribit.

Δειτίνας' αὖθις λύκω.) Elegans, qualis suprà in Oreste, furiosi, hominisq; motę mentis adũbratio. Cicero in 3. Tuscul. quæst dicit, μανίαν esse cæcitatẽ mẽtis ad omnia: eamq; ab insania distinguit. nã cùm subtiles illi & tenues spiritus, quib. ratio ceu organis quibusdã in corpore utitur, turbãtur, uitiãturq; nimio uel dolore, uel ira, aut morbo aliquo uehemẽti, aut alia quacunq; causa externa, tũ ita præstringitur mentis acies, ut quę sunt, nõ esse, & quę nõ sunt, esse uideãtur. Huius maniæ euidentem imaginem Sophocles etiam in Mastygophoro, Aiacẽ producit: qui tam impotenti animo tulit sibi Vlyssem C in contentione super armis Achillis prælatũ, ut uisus sibi Græcos iugulare, suamq; iniuriã ulciscĩ, ridiculè in oues ferro sæuierit.

μητέρ' ἀγκάλαις ἐμαῖν.) Sanciæ conscientiæ tormenta, quæ perpetuo metu & horrore imminentis scelerũ pœnæ excruciata tremiscit.

Δίπαλτα πολεμίων ξίφη.) Πάλτον teli genus est, Medis ac Persis peculiare. Xenophon: ὁ δὲ λύκος αὐχεῖ ἐπὶ τῶν ἵππων τὸ πάλτον ἐπὶ τὰς χεῖρας ἔλαβε. Et Arrianus apud Suidam, ἐξάπηχυ πάλτον dixit. δίπαλτον autẽ idem Suidas interpretatur, ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶν, οἷον παρὰ δεξιοῖς, παντὶ δόνει, id est ambabus manibus, omni ui & impetu. Quo in significatu Sophocles usus est, cum dixit: πᾶς δὲ στρατὸς δίπαλτος αὖ με χειρὶ φονεύει. Id est, Exercitus uniuersus me totis uiribus interficere aggreditur. Hîc uerò δίπαλτα ξίφη interpretari debent, gladij qui uel ambab. manibus possunt teneri, uel utrinq; sunt acuti.

οἱ δυστυχεῖς γαρ.) Sic à natura comparatum est, ut miseri fœlicibus inuideant, & alterius macrescant rebus opimis. Et Salustius in Catilinam, illustrem extulit sententiam: Semper enim in ciuitate, quibus nullæ sunt opes, bonis inuident, malos extollunt, uetera odẽre, &c. reliqua huc ex dicto loco, ubi libet, ipse aduocato.

ἰσθὸν δ' ὕδωρ.) Lege suprà Hecabam.

ταντάλου θεοῖσιν ἑστιάματα.) Tantalus Corinthiorum rex, amicus numĩnibus fuit: qui cum frequẽter deos susciperet, & quodam tempore defuissent epulæ, filium suum Pelopem occidit, & dijs epulandum apposuit. Tunc abstinentibus cunctis, Ceres humerum eius exedit: & cùm eum dij per Mercurium reuocare ad superos uellent, eburneo ei est humerus restitutus. Hæc Seruius in 3. Georgicõn.

ὀλοῦμαι γὰρ οἶμαι.) Apud Plutarchum in libello de Aud. poet. hic uersus Euripidis effertur:

εἰ θεοὶ τὶ δρῶσι φαῦλον, οὐκ εἰσὶ θεοί.

λεὼ ἴστρος.) De Danubio, qui Ister dicitur, ubi propius Europeam Scythiam alluit, uide Plinium lib. 4. cap. 12 Et Ammianum lib. 22. Euoluitur autem in Pontũ Euxinũ sex uastis fluminibus: uel, ut Dionysius de Orbis situ scribit, quinq; tantum:

ῥεῖθρα δ' ἐξείης ἐπιτέλλεται ἱσθὸς ἴστρος,
ἴστρος ἐν αὐτοκέλευ τετραμμένος ἀκρὶ θαλάσσης
εὐξείνου, τόθι πᾶσαν ὀρὲ σύγεται ὕδατος ἀκτὴν
πᾶσι τανυπάροις προχοῆσιν ἁλιοδμενος πορὶ πόντον.

Id est, Ruffo Auieno interprete:

Arnoba † mons Istro pater est, cadit Arnobæ hiatu
Flumen, in Eoos autem conuertitur axes,
Euxinoq; solo pronoluitur. Ora per æquor
Quinq; uomunt amnem, quà se procul insula Peuce
Exerit. ——

† Arnoba, Ruffus de suo addidit. in Dionysio enim nihil de Arnoba dicitur.

Δικρότοισι πόδεσσι.) Id est, citis & agilibus remis acta naue: uel, naue binis remigibus acta. nam (δικρότοισι) hîc adiectiuè usurpatur. Alioqui δίκροτον significat biremem, uel ναῦν δικρότον: id est, nauem duas contignationes habentem. Vtuntur hac uoce & Latini, ut Cicero: Nam & Domitius bona habebat planè dicrota. φίλα γὰρ ἐλπὶς.) Spes dulcis est propter res aduersas, in quibus sola spes solatio est. Deinde inexplebilis: quia quò plura habemus, eo plura cupimus, & spe nobis pollicemur, nosq; uoluntarijs periculis terra mariq; obijcimus. Similis ferè locus suprà in Supplicib., ἐλπὶς λάκισμον, ἡ πολλὰς πόλεις, &c. Eleganter Statius lib. 1. Thebaidos:

— Spes anxia mentem
Extrahit, & longo consumit gaudia uoto.

φευδάς

φινείδας αὔπνους σκοπὲς.)

Per Phineidas ſcopulos arbitror intelligi debere Boſphorum Thraciũ, & fauces Ponti. Phineus autẽ habitauit in Bithynia Europea, apud Salmydeſſum: qui locus in Thracia eſt, à ſiniſtris ingredientibus nauigio Pontum Euxinum, ut ſcribit interpres Apollonij in lib. 2. Argonaut. tres enim facit Bithynias, quibus etiam quartã adijcit. Libet huc uerſus de Phineo ex 2. Apollonij adſcribere:

——ἤματι δ' ἄλλῳ
ἀντιπόρθμον γαίης βιβαιόδε πείσματ' ἀνῆψαν.
ἔνθα δ' ἐπαΐξιον οἶκον ἀγλυφέϊδας ἔχε φινεύς:
ὃς πρὶν μὴ πάντων ὀλοώτατα πήματ' ἀνέτλη
εἶναι μαντοσύνης, νῦν δὴ πάρος ἐγγυαλίξε
λυγρὸν ἄλγος, —— &c. Vide Melam lib. 1, & eius interpretem Vadianum.

λοιπὴν ἀπταν.)

Inſula pontiin mari mediterraneo, Boryſthenis oſtio obiecta, parua admodũ: & quòd ibi Achilles ſepultus eſt, Achillea dicta.

λοιπὴν χαίρειν ὄλβῳ.)

Id eſt, Communi opulentiæ & fœlicitatis gaudio: id eſt, Vtinam ea lęticia, ijsq; tripudijs & choris frui liceat aliquando, quæ incolumẽ fœlicitatem conſequi ſolent. Sic aliqui nõ malè exponunt.

ARGVMENTVM ACTVS
tertij.

Duo iuuenes à paſtoribus trahuntur ad Iphigeniam, ut immolentur: quorum ætatem & formã egregiam admirata puella, Græcos eſſe agnoſcit: eosq; de genere, patria, deniq; de rebus Troianis, & caſu Græcorum ducum, ac in primis de domo & fortuna Agamemnonis percontatur. Cognoſcit autẽ omnia eſſe domi & ubiq; afflicta, & funeſta. 2. Literas Argos dare per alterum, cuius nomen ignorabat, parat: ſeruato altero, ſcilicet Pylade, ad uictimam, id quod Oreſtes pertinaciter recuſat: minimè æquum eſſe exiſtimans, ſontem dimitti, culpæ autem inſontẽ plecti: amicumq; prodi, cuius ſalus nõ minus quàm ſua ipſius ſibi cordi ſit. Ergo rogatu Oreſtis mutata ſententia, Pyladi dare literas ſtatuit. Interim Oreſtes de ſuæ necis conditione & modo quærit, uidelicet à quo, & ubi, & quomodo ſit crucidandus. Quem Iphigenia, illi inferias & honores ſepulchri promittendo, conſolatur. 3. Dum Iphigenia epiſtolam conficit, Pylades & Oreſtes certant inter ſe pulcherrimo certaminis genere, quo uterq; pro altero mori contendit: miſerante interim illorum uicem & extremam neceſsitatẽ Choro. Huc Ouidius reſpexit in 3. de Ponto:

Ire iubet Pylades charum moriturus Oreſtem:
Hic negat, inq; uicem pugnat uterq; mori.

Extitit hoc unum quod non conuenerit illis: A
Cætera pars concors & ſine lite fuit.

Tandem eloquitur Oreſtes quæ uelit à Pylade Argis, ſi eò redire contingat, ſibi fieri: eiq; commendat & ſororem, & totam domum patris. Prima itaq; eſt epitaſeos pars in hoc Actu, ubi turbę & rerũ moles ingraueſcere incipiũt.

τὰς τύχας τίς οἶδ', ὅστις.)

Caſus humanã incerti ſunt, futurosq; rerũ euentus nemo homo, quòd eos Deus denſa ac ſpiſſa ſepſerit nebula, ſcire ac deprehendere poteſt: quẽadmodũ alibi ex Pindaro retulimꝰ.

ὅστις νεμίσῳ σοφὸν.)

Præſentem neceſsitatem hæc uerba forti animo ferendã monent, nec in malis neceſſarijs muliebriter plorandum eſſe: id quod alio malo imminẽs iam duplicat, & uirile animorum robur frangit. ἡμᾶς δὲ μὴ θρῆνοι.) Fortia pectora generoſorum iuuenum, & planè regales indoles contemplare. σῶμα θῦσαι.) Iucunda quædam in σῶμα & ὄνομα nominum colluſio, quam Græci Antanaclaſin uocant. B

ψευδεῖς ὄνειροι χαίρετ' ἀλγῶν.)

Eximius locus de uanitate & ſuperſtitione mortalium, morbo animorum teterrimo, quę ita ſenſus noſtros labefacit, ut plerunq; tã circa diuina quàm humana fœdè hallucinemur, perperamq; ſentiamus de ueritate. Denique, quaſi nõ alioqui in denſis uerſemur tenebris, è quibus ad lucẽ ueri operementis emicare debebamus, circũfundamus nos ipſi prodigioſioribus errorum nebulis: quales ſunt, ὀνειροπολίαι, inanes metus, terriculamenta nocturna, diffidentia, uanæ de numine opiniones, &c. Quod genus noxarum etiamnum hodie miris modis ſtultis hominibus illudit, cosq; tyrannicè uexat. Sed libet pauca hac de re uerba ex Plutarchi commentariolo περὶ δεισιδαιμονίας ſubnotare: μόνη γὰρ (δεισιδαιμονία, inquit), ἀποφεύγεται πρὸς τὸν ὕπνον, οὐδὲ τῇ ψυχῇ κοινὸν οὐδὲν ἀνοπτεύουσα, καὶ καθεκρήσασα τὰς κοιμᾶς καὶ βαρείας περὶ τὰ θεῖα δόξας ἀπωσαμένη: ἀλλ' ὥσπερ οἱ δεσπόται χάρμα τῷ ὕπνῳ τῶν δεισιδαιμόνων εἰδώλα φρικώδη καὶ τοράγια φαρμάττωσι, καὶ κοινὰς τινὰς ἐγείρουσα, καὶ γρυπόστομα τὴν ἀθλίαν ψυχὴν, ἐν τῷ ὕπνῳ ἐπιδιώκει τοῖς ὀνείροις, μαστιζομένην καὶ διαλακτιζομένην αὐτὴν ὑφ' αὑτῆς, ὡς ὑφ' ἑτέρου καὶ δεινὰ προσάγματα καὶ ἀλλόκοτα λαμβάνουσαν. C

σοφοί γε δαίμονες.)

δαίμων dicitur quaſi δαήμων, id eſt ſciens. Veteres enim dæmonibus humanarum artium inuentionẽ tribuebant. Zenon Cittieus apud Laertium lib. 7. ſentit, dæmones quoſdam eſſe inſpectores rerum humanarũ, quibus inſit hominum miſeratio. de quo dæmonũ genere Heſiodus dixit in 1. de Op. & die:

τοὶ μὲν δαίμονες εἰσὶ διὸς μεγάλου διὰ βουλάς,
ἐσθλοὶ

A ἐσθλοὶ ἐπιχθόνιοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων,
οἵ ῥα φυλάσσουσίν τε δίκας καὶ ἔργα κάκεια
ἠέρα ἐσσάμενοι, πάντη φοιτῶντες ἐπ' αἶαν.

Hos dæmones (de quibus Heſiodus hic) inquit Lactantius, conſecrant in ſuis penetralibus, his quotidie merũ profundunt, & ſcientes dæmones uenerantur, quaſi deos terreſtres, & quaſi depulſores malorum, quæ ipſi faciunt & irrogant. De ijs autem dęmonibus, quos poeta noſter nõ minus uanos eſſe quàm homines dicit. Idẽ Laertius in uita Pythagoræ lib. 8. ita ſcribit: Quin totũ aera plenũ eſſe animis, eosq; & dęmones & heroas exiſtimari, atq; ab his hominibus immitti ſomnia & ſigna, atq; morbos: neq; ſolũ hominibus, uerùm & pecudibus ac iumentis reliquis, atq; ad hos referri luſtrationes & expiationes, diuinationem omnem, & uaticinia, & cætera id genus. Vide Lactantiũ lib. 2. cap. 15. & Cælium B lib. 1. cap. 23. & 24. ac deinceps ſequentibus capitibus eiuſdem libri.

ὅτ' ἂν ἀφρῶν ἄῃ.)

Id eſt, unum ab illo neglectũ eſt, quòd non ſtolidè obtemperando uatum oraculis perierit: tanquam eum ad pereundum ueritas uaticiniorum perpetua, neceſsitasq; ſequuturi oraculum euẽtus coegiſſet. Dicuntur autem iſta uerba εἰρωνικῶς ab Iphigenia, in præſtigioſos uates.

τὰ τῶν φίλων.)

Elegans gnome, amicorum res ſiue proſperæ ſiue aduerſæ, non ſecus ac noſtræ, nos afficere debent. Coniunctionem enim illam animorum, quę in bonorum amicitia eſſe debet, nullus locus, nullaq; fortuna dirimit. Et uerè apud Laertium Zenon interroganti cuidam, C Quid eſſet amicus? reſpõdit, Alter ego. Vnde turpiſsimi ſunt iudicandi, qui rebus accidis, & in aſperitatibus fidem, religionemq; mutuæ charitatis ac amoris uiolant, ſui cõpendij, aut uitandi periculi gratia.

ἐς αὐάγκλυ.) Neceſsitati enim, iuxta prouerbium, ne dij quidem reſiſtent.

τὰ γὰρ τῶν βασιλέων.)

Scitè & tacitè Pylades Oreſtis ſermonem, quo tantũ ea repetebat, quæ Iphigenia de Argiuorũ & aliorũ ducũ, qui ad Troiam profecti fuerãt, fortunis percõtata fuerat, interpellat: omiſſo interim eo quod de mittẽdo ſe Argos dixerat. Nihil quippe moleſtius animo Pyladis accidere poterat, quàm triſtis ab optimo amico diuulſio. Cæterùm ducum ac regum caſus & fortunæ, quaſi in edito poſitæ, omnib. conſpicuæ ſunt, easq; homines uulgò ſermonibus celebrant & uentilant.

τοῖς πολλοῖσι.)

Vnum de multis, prouerbio uocamus hominem uilem, contemptum, nulliusq; precij. Vtitur Ariſtoteles in Ethicis & Politicis, aliquoties in hac ſignificatione, iſto uocabulo.

ἀκρὸν θανόντος.)

Huc pertinent illa uerba Ciceronis ex Lęlio: Itaq; ſi quando aliquod officium exiſtit amici in periculis aut adeundis, aut cõmunicandis, quis eſt qui non maximis efferat laudibus? Qui clamores tota cauea nuper hoſpitis & amici mei M. Pacuuij, in noua fabula, cùm ignorãte rege, uter eorum eſſet Oreſtes, Pylades Oreſtem ſe eſſe diceret, ut pro illo necaretur: Oreſtes autem, ita ut erat, Oreſtem ſe eſſe perſeueraret? &c.

ARGVMENTVM ACTVS
quarti.

Actus quartus hæc cõtinet. Primò Iphigenia expedita epiſtola quam datura erat Pyladi, dum cui reddẽda ſit, & quid rerum in ea ſcriptum ſit exponit, inſperatò agnoſcitur ſoror Oreſtis eſſe. Fit ergo mutua utrinq; gratulatio, lachrimæq; manant: & fletus miſto gaudio ſtrident. Id quod in eiuſmodi fieri caſibus ſæpenumero uidemus. Mox exponunt illa quidem, quo fato ſit ad Tauros delata: hic, quæ ſe fors exerceat, quidq; ad Tauros proficiſci cõpulerit. 2 De fuga, & rapiendo ſimulachro Dianæ conſilia ineunt. tandem Iphigenia inuenit, qua uia aggredienda res ſit. & ne quid foras efferretur, ſilentium ab Argiuis mulieribus ſtipulatur, utq; conſiliorum adiutrices ſint orat. id quod facilè impetrat. Hinc ad ſimulachrum auferendum ſeſe accingunt. 3 Chorus deſiderio & recordatione prioris uitæ ac fortunæ, & quadam miſeratione ſui, admodum ἠθικῶς aſſueta quondam Græciæ loca uidere, feſtisq; celebritatibus & choreis, quibus olim affluens delicijs oblectata ſit, adeſſe optat. Deinde, quomodo ex libera ſerua facta, ad extremæ barbariæ gẽtem auecta ſit, patheticè narrat: fœlicem interim nauigationem, ſecundosq; uentos Iphigenię precans. In hoc autem Actu mira quędam omnium rerum conuerſio eſt. Agnoſcitur enim Iphigenia, mutuo frater ſororq; colloquio fruuntur: nec iam de immolandis adoleſcentibus agitur, ſed de fuga in commune deliberatur.

οὐδεὶς αὐτὸς αὐ πόνοις.)

Id eſt, Nemo uir afflictus idem & ſui ſimilis manet, quũ elapſus malis ſpem animumq; receperit. Solent enim alium atque alium animum pro fortunæ uarietate inconſtantes homines ſumere. Vt cum miſeri aduerſitatibus exercemur, deos imploramus, uota deponimus ſupplices apud numẽ: ubi uerò liberali

K & læ-

& lætiori ſorti redditi ſumus, tum deorũ immemores, pro noſtra libidine ætatẽ agimus, & ſecuri peccata peccatis accumulamus.

ὕμνυ, σὺ δ' ἐξαρχε.)

Similis locus ſuprà in Medea, ubi Medea & Aegeus ſimili ratione mutuum inter ſe recipiunt iuramentum.

ἢ 'μ αὐλίδι σφαγεὶς ἐπιστέλλει.)

Exemplum hoc eſt, olim ſalutationem in tergo tituli uice in epiſtolis additã fuiſſe: idq; in tertia perſona, ueluti ab eo recitandam, qui literas perferret. Vide Eraſmum in libello de Conſcrib. epiſtolis.

ἥτε ναυπλία.)

Nauplia, ciuitas (ut inquit Suidas) Argiuę terræ, dicta παρὰ τὸ ναυσὶ προσπλεῖσθαι, id eſt, qd' iſtuc naues adnauigent. Straboni lib. 8. Argiuorum nauale dicitur.

θυέστου δ' οἶδα γονομοῦλιν.)

Lege Senecã in Thyeſte, & Seruium enarrantem illud lib. 1. Aeneidos:

Nec tam auerſus equos Tyria ſol iungit ab urbe.

χρυσῆς ἀρνός.)

Hanc hiſtoriam diligenter exponit Homeri ſcholiaſtes Græcus, in illud Iliad. 2 ſcribens: ἀτρεὺς ἢ θυέστην ἔλιπεν πολύαρνι θυέστη.

ἱπποδάμειαν οἰνόμαον.)

Oenomaus fuit rex Elidis & Piſæ. Hic equos habuit uelociſſimos, utpote uentorum flatu creatos, qui procos filiæ Hippodamiæ multos necauit, hac conditione prouocatos ad currule certamen, ut aut uictus traderet filiam, aut uictor necaretur. Lege Scholiaſten Homeri eodem loco, in illud: δῶνε τέλεσι πλήξίππῳ. Vide quoq; Diodorum Siculum lib. 5. ſub finem: qui hiſtoriam ueram abſq; figmentorum admixtu recenſet.

τηλύγετον.)

Id eſt, unicum, ſolum, charũ. Alioqui enim hæc dictio ſignificat in ſenectute genitũ, uel μονογενῆ (ut Suidas annotat) id eſt unigenitũ, aut eũ qui peregrinante ac procul abſente patre natus ſit.

κυκλωπίδες ἑστίαι.)

Strabo lib. 8. ſcribit, poſt Naupliam ſpeluncas eſſe, & in illis labyrinthorũ ędificia, easq; uocari Cyclopeas. Idem paulo pòſt in eodem libro in hæc uerba ſcribit de Cyclopeis penatibus: τῇ μὲν οὖν τίρυνθι ὁρμητηρίῳ χρήσασθαι δοκεῖ πρῶτος, καὶ τειχῆσαι διὰ λιθολίθων, ὃς ἐπῆλθε μὲν εἶναι, καλεῖσθαι δ' γαστρόχειρας, τρεφομένους ἐν τῇς τέχνης· ἦκεν δ' μετατέμψας ἐκ λυκίας, καὶ ἴσως τὰ κύκλεια τὰ περὶ τίρυνθα, καὶ τὰ οὐ αὐτοῖς ὄργα τούτων ἐπώνυμά ἐστιν.

σοφῶν γὰρ ἀνδρῶν.)

Prudentes uiri, dum utramq; fortunam alterna uelificatione moderantur, & illius ingenio morem gerunt, ſororem huius Occaſionẽ ſedulò captant, eiusq; beneficio multa cõmoda fortunæ malignitati præripiunt. A

τῷ ἄρει ποτὲ ζεύς.)

Hinc Areopagus Athenienſibus iudicij locus dictus eſt, quòd primũ ibi Mars iudicantibus duodecim dijs homicidij cauſam dixerit. de quo ita Pauſanias in Atticis ſcribit: ἐγὼ δ' ἄρειος πάγος καλούμενος, ὅτι πρῶτος ἄρης ἐνταῦθα ἐπρίθη, καί μοι καὶ ταῦτα διεδίδασκεν ὁ λόγος, ὡς ἀλιρρόθιον αὐλῶνα, καὶ ἐφ' ὅτῳ πεῖναι περιθεῖναι δὲ καὶ ὕδωρ ἐρέσθαι λέγουσιν ἐπὶ τῷ φόνῳ τῆς μητρός. Vide Lexicon Suidæ.

χοῦρες ἄγγος.)

Quale feſtũ hoc fuerit, Atheneus οὐ τῷ Iota his uerbis deſcribit: πλὴν δ' τῶν χόων ἑορτὴν τὴν ἀθλίοις ἐπιτελουμένων φαύλοις φυσὶ, δημοφῶντα τὸν βασιλέα, βυλόμενον ὑποδέξασθαι παραγενόμενον τὸν ἱρέσθαι, ἀθλίαις, πρὸς δ' τὰ ἱερὰ δ' θέλων αὐτὸν προσιόναι, δ' ὁμόσαν δὲν γενέσθαι, μήπω δεικθέντα, ἐπὶ λουτρῶν συνελαθῆναι, τά τε ἱερὰ, καὶ χόα οἴνου ἐπάστῳ παρατεθῆναι τῷ πρώτῳ ἐκπίοντι, ἐκπῶμα δὲν δοθῆσθαι πλακοῦντα παρήγγειλέ τε καὶ τὸ πότε παυσαμένους τοὺς μὲν γεφύρας οἷς ἐστεφανῶντο πρὸς τὰ ἱερὰ μὴ τιθέναι, ἀλλὰ τὸ ὁμοῤῥύφους γενέσθαι τῇ ἱρέσῃ. Hac de re plura lege in iam dicto libro apud eundem Athenæum. Vide etiam Suidam in dictione χόες. B

ἐρινύων.)

Erinnys dicitur (Suida expoſitore) κατὰ χθόνιος δαίμων, id eſt, infernalis furia, ſubterranea dea, ἀπὸ τῆς ἐρίζειν τὸν νοῦν, quòd mentem humanã corrumpat: uel ab ὄρα, id eſt γαῖα, & ναίω. Erinnyes, Athenienſes uocabant σεμνὰς, teſte Pauſania in Atticis: Heſiodus autem ἐρίνυας in Theogonia dixit. Has primus Aeſchylus finxit crines habere innexos colubris. Quid hiſce ſignificari uoluerint poetę, alibi dixim[9]. C

αὐὴρ μὲν ἐν δόμοις.)

Soboles maſcula baſis & columen familię.

λαλόν τι γλῶσσα.)

Lingua cauta, & quæ ſe ipſa regere norit, pulcherrima hominis dos.

σὲ, καὶ σὲ.)

Ad plures Chori perſonas uertit orationẽ.

ὦ πότνια.)

Apoſtrophe ad ſimulachrum Dianæ.

πόντου δειράδας ἁλιπόρους.)

Hic & hæc Halcyon, & hi & hæ Halcyones, aues quę nidos faciunt in mari media hyeme: quibus diebus tanta eſt tranquillitas, ut nihil penitus in mari poſſit moueri. Fabulã autem hanc, ad quam alludit poeta, Ouidius lib. 11. Metamorph. eleganter narrat. Ad huius Chori exẽplar Seneca in Agamemnone Chorum effinxit Actu 3.

A συύτροφος ὤν.)

Aſſuetum malum, non eſt malum: ſed ea acerbiſsima res eſt, quæ res lætas ſequitur, calamitas.

πόδιν ναὸς.)

Hac dictione & in Oreſte, eodem ſignificatu, pro fune nautico uſurpatur: ubi interpres exponit, χοινίον τὸ κάτω θεν τῆς ἱστίας.

ARGVMENTVM Actus quinti.

THoas Tauricæ regionis tyrannus, dolo tractatur ab Iphigenia. Dum enim quærit cauſas moræ in immolandis peregrinis, artificioſe mulier uera falſis miſcens, exemplo Sinonis illius Vergiliani, omnem doli mali ſuſpicionem barbaro adimit. Nam docet ipſos prius ad mare abluẽdos eſſe, ut parricidio impiatos: & unà contrectatum ab impuris ſimulachrum quoq; luſtrandum. Seruo etiã exponit, quid fieri eo in ſacrificio oporteat, ut uidelicet ciues ſint è medio, ipſeq; interea apud delubrum operiatur: ac ſtipatores tantũ paucos poſcit, quibus facilè pares futuri erãt nautæ: ut deniq; omnes ſedulò in officio maneãt, mouet. 2 Chorus, ne ocioſa ſcena eſſet, Apollinis laudes proſequitur, in cuius oratione celebratur & natalis dies ipſius, & oraculũ Delphicũ: quod pulſa Themide occuparit. 3 Nuncius omnẽ rem, id eſt fugã, impoſturã & dolũ Græcorũ ac Iphigeniæ Thoanti exponit, qui cum iam ciues ſuos exhortaretur ad bellum, ac immineret transfugarũ exitio, eſſetq; uindice dignus (ut Horatius loquitur) nodus, ex improuiſo Minerua adeſt, quæ barbari conatum inhibeat, & periculum inſtans diſcutiat. B

πολὺ φίλων δόλοις.)

Hæc uerba ſic exponunt: Nemo amicorum maximè, id eſt nimis præterq; modum tibi amicus eſt, & familiaris: quæ res cõtemptum parere ſolet. uel, Nullus amicorum maximè, id eſt, ea nauitate & diligẽtia adminiſtrat publica, ut tu. uidetur mihi locus corrupt[9] eſſe. C

δυλίας οὐ κερποφόροις.)

Lege Apollinis hymnum apud Homerũ, & principium νόμων Theognidis.

οἰνωπὸς δρακών.)

Pythonẽ ſerpentẽ intelligit, qui à Iunone immiſſus dicitur, ut Latonam perſequeretur. Hunc Apollo occidit, & ab eo Pythius ipſe dictus eſt.

θεσφάτων ἐμῶν ἀδύτων.)

Lege Pauſaniam in Phocaicis.

ἔπαινες ὦ φοῖβε.)

Vide Lucanum lib. 5. in his uerſibus:

Vltor ibi expulſæ premeret quum uiſcera partus,
Matris adhuc rudibus Pæan Pythona, ſagittis
Explicuit, &c.

Θέμιν.)

Themis dea antiquitùs putata eſt, quæ hominibus præciperet id petere, quod fas eſſet. habuit templum in Bœotia iuxta Cephiſum amnem, ad cuius oraculum Deucalion cum Pyrrha acceſsit poſt diluulum, pro conſilio recuperandi generis humani. cui in munere uaticinandi ſucceſsit Apollo.

ταρσῶ.)

Hæc dictio inter alia ſignificat quoq; ſeriẽ remigij in triremibus. & ταρσοὶ πωτῶν apud Pollucem, palmulæ remorum dicuntur.

ἐπωτίδων.)

ἐπωτίδες ligna ſunt, ex utraq; parte proræ prominentia ad modum auricularum: ut putat Bayfius ex Suidæ ſententia, qui Thucydidis teſtimonium adfert: καὶ τὰς ἐπωτίδας ἐκόλεσαν τοῖς πρῴραις παχείας, ὡς ἐπὶ ξ πάχεις οὖτός τε καὶ ἔξωθεν.

χῶρος τὶς ἐστὶν.)

Braurum oppidum Atticæ terrę intelligit, oppoſitũ Caryſto inſulæ, uel oppido potius ſaxoſo in Eubœa, uicina terræ Atticæ. ubi ſacellum Dianæ eſt, in quo uetuſtiſsimũ ſimulachrum eiuſdem (ut ſcribit Pauſanias in Atticis) repoſitum eſt.

ταυροπόλον.)

Sic cognominata fuit Diana, quòd colatur apud Tauros Scythiæ populũ. Vide in hunc totum locum Pauſaniam in Atticis & Laconicis: & Sophoclis Aiacem.

ὦ μέγα σεμνὴ.)

Eadem clauſula ſuprà in Oreſte, fabulæ ultimam determinat metam.

Finis Annotationum in Iphigeniam Tauricam.

ARGVMENTVM RHESI.

Rhesus filius fuit Strymonis fluuij, & Terpsichores Musæ. Hic Thracum dux factus, noctu uenit ad Ilium, cum Troiani iam propius naues Græcorum premerent. Quem Vlysses & Diomedes exploratores interficiunt: idq; monitu Mineruæ, quę Græcis magnum periculum ab isto fore prædicabat. Terpsychore uerò his rebus interueniens, corpus filij sustulit. Porrò nonnulli hanc fabulam ceu notham, minimeq; Euripidis γνησίων esse suspicati sunt. magis enim Sophoclis stylum & characterẽ referre uidetur. Quod uerò ad actiones attinet huius poetæ dramatum, ut legitima, minimeq; adulterina inscripta est, & pro Euripidis fœtura hactenus in Scholis recepta fuit: præterea magnifica, & curiosa rerum grandium in ea tractatio, Euripidem authorem arguit. Actio huius fabulæ constituitur apud Troiam: Chorus autem constat ex custodibus Troianis, qui etiam prologi partes agunt. Cæterùm nocturnam excitatorum à somno Troianorum congregationem continet.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΡΗΣΟΥ.

ΡΗΣΟΣ, παῖς μὲν ἦν Στρυμόνος τοῦ ποταμοῦ, καὶ Τερψιχόρης, μουσῶν μιᾶς. Θρακῶν δ' ἡγούμενος, εἰς Ἴλιον παραγίγνεται νυκτὸς, πρασσομένων τῶν Τρώων παρὰ ταῖς ναυσὶ τῶν ἑλλήνων. τοῦτον Ὀδυσσεὺς καὶ Διομήδης κατασκοποῦντες, αἱροῦσιν, ἀθλιοῦσι αὐτοῖς ὑποθεμένης, ὡς μέγαν ἐσόμενον τοῖς ἕλλησι κίνδυνον ἐν τούτῳ. Τερψιχόρη δ' ἐπιφανεῖσα, τὸ τοῦ παιδὸς σῶμα ἀνείλετο. τὸ δ' δρᾶμα οὔτοι νόθον ὑπενόησαν, ὡς οὐκ ὂν Εὐριπίδου· τὸν γὰρ σοφόκλειον μᾶλλον ὑποφαίνει χαρακτῆρα. οὐ μὴν τοι ταῖς διαδασκαλίαις, ὡς γνήσιον ἐπιγέγραπται· καὶ ἡ πορεία τὰ μετάρσια δ' οὐ αὐτῷ πολυπραγμοσύνη, τὸν Εὐριπίδου ὁμολογεῖ. ἡ σκηνὴ τοῦ δράματος οὐ Τροία. ὁ δ' χορὸς, συνέστηκεν ἐκ φυλάκων Τρωϊκῶν, οἱ καὶ προλογίζουσι. πορεύεται δὲ νυκτεγερσία.

FABVLAE PERSONÆ.

Chorus custodum.

Hector.	Vlysses.
Aeneas.	Diomedes.
Dolon.	Minerua.
Nuncius.	Paris.
Pastor.	Musa.
Rhesus.	Rhesi auriga.

Præfatur Chorus.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ.

Χορὸς φυλάκων.

Ἕκτωρ.	Ὀδυσσεύς.
Αἰνείας.	Διομήδης.
Δόλων.	Ἀθηνᾶ.
Ἄγγελος.	Πάρις.
Ποιμήν.	Μοῦσα.
Ῥῆσος.	Ῥήσου ἡνίοχος.

Προλογίζει δὲ ὁ χορός.

EVRIPIDIS RHESVS:

GASPARO STIBLINO INTERPRETE.

Cho. TE ad cubile Hectoreum
Aliquis bellatorum uigil, regum
Vt sermonem, & noua nuncia
Accipiat armatorum iuuenum,
Qui quadripartitæ noctis uigiliæ,
Per uniuersum exercitum
Troianæ ciuitatis præsident.
Solue aciem luminum trucem,
Relinque humi instratum lectum ex foliis,
Hector. Tempus ut audias adest.
Hec. Quis tu ô amice, es? loquere, quis uir?

ΑΘι πῶς δύνας τὰς Ἕκτορείους κοίτας τῶν φασπιστῶν ἄγρυπνος βασιλέων,
εἰ τοὐλοφόρων δέξαιτο νέων κλῆδόνα μύθων,
οἵ τε βάμοιρον νυκτὸς φρουρὰν πόσης στρατᾶς,
πόλεως τροίας πεκάθιστα.
λῦε βλεφάρων γοργωπὸν ἔδραν,
λέπε χαμεύνας φυλλοστρώτους,
Ἕκτορ· καιρὸς γὰρ ἀκοῦσαι.
Ἕκ. τίς οὗτος ὦ φίλος εἶ; φθέγγου τίς αὐδᾷς.

A τί τὸ σῆμα δρόῃ;
τίνες ἐκ νυκτῶν τὰς ἡμετέρας
κοίτας πλάθασ'; φράζειν χρή.
χο. φύλακες στρατιᾶς. Ἕκ. τί φόβῳ θορύβῳ;
χο. θαρσεῖ. Ἕκ. θαρσῶ. μῶν τις δόλος ἐκ νυκτῶν;
χο. οὐκέτι.
Ἕκ. τί σὺ γὰρ φυλακὰς πολιπὼν ἤλθες,
κινεῖς στρατιάν, εἰ μή τιν' ἔχων
νυκτογοείαν; ἢ οἶδας δορὸς
πέλας ἀργεῖος νυχίαν ἡμᾶς
κοίταν πανόπλους κατέχοντας;
χο. ὁπλίζω γὰρ σύμμαχον ἕκτορ.
βᾶθι πρὸς δυνάς,
ὀρθοῦ ἔγχος ἀείρειν. ἀφύπνισον.
σεύπτε φίλος ἰόγαν ποτὶ σὸν λόχον,
ἁρμόσαντ' ψαλίοις εὐίππους.
τίς δ' εἶσ' ὧδε πανοπλοίδαν, ἢ τὸν
B δυρώπας λυκίων ἀγὸν αὐδῶν;
ποῦ σφαγίων ἔφοροι,
ποῦ δ' γυμνητῶν μόναρχοι;
τοξοφόροι τε φρυγῶν,
ζεύγνυτε κόρδακα τόξα νευραῖς.
Ἕκ. τὰ μὲν ἀγγέλλεις δέματ' ἀκούειν,
τὰ δ' θρασύνεις κοὐδὲν καθαρῶς·
ἀλλ' ἢ κρονίου πανὸς τρομερᾷ
μάστιγι φοβῶν φυλακὰς ἢ λιπών,
κινεῖς στρατιάν. τί δρόῃς; τί σε φῶ
νέον ἀγγέλλειν; πολλὰ γὰρ εἰπών,
οὐδὲν γε πρανῶς ἀπέδειξας.
χο. πυραύθει στρατὸς ἀργόλας ἕκτορ
πᾶσαν ἀν' ὄρφναν,
δίπτεται δ' νεῶν πυρσῖσι θεμά.
πεζὸς ἀγαμεμνόνειον πρὸς ἔδα στρατὸς
C φύνιχι σὺν θορύβῳ σπεύδει,
νέαν τίν' ἐρείμνοι βάξιν.
ὁ γάρ πω παρὸν ὧδ' ἐφοβήθη
ναυστικὸς στρατός.
σοὶ γὰρ ὑποπτεύων τὸ μέλλον
ἤλυθον ἄγγελος, ὡς ἂν μή ποτε
πινα μέμψιν ἐς ἡμᾶς εἴπῃς.
Ἕκ. εἰς καιρὸν ἦλθες, καί πορ ἀγγέλων φόβου.
ἄνδρες γὰρ ἐκ γῆς σῆδε νυκτόρῳ πλάτᾳ
λαθόντες ὄμμα τὸ μόν ἀρεσθα, φυγεῖν
μέλλουσι. σαίνει μ' φύνιχος φρυκτωρία.
ὦ δαίμον, ὅστις μ' δύτυχοῦντ' φόσθιας,
θοίνης λέοντα, περὶ τὸν ἀργεῖον στρατὸν
σύρσλω ἅπαντα τῶν δ' αὐαλῶσαι δορί.
εἰ γὰρ φαεννοὶ μὴ ξυνέχον ἡλίου
λαμπῆρες, ἐκ αὖ ἔχον δύτυχῶν δόρυ,
περὶ ναῦς πυρῶσαι, κἀν δόξ σπεύδων μολεῖν,
πέσεν ἀχαιοὺς τῆδε πολυφόνῳ χορεῖ.
κἀγὼ μὲν ἦν πρόθυμος ἰέναι δόρυ

Quid hoc signi uult?
Qui ad nostra accedunt cubilia
Nocturno tempore? dicendum est.
Ch. Vigiles exercitus. Hect. Quid tumultuaris & tre(pidas?
Cho. Bono sis animo. Hect. Sum equidem. num quæ ex
Cho. Nondum. (nocte insidiæ?
Hect. Quid ergo tu desertis uigilijs
Moues exercitum, si non consilij
Aliquid nocturni habeas? An nescis prope Argolicum
Militem excubias
Armatos nos agere?
Cho. Vindicem Hector armato manum,
Ito ad tentoria,
Hastaq; ut tollant effice, à somno excita,
Sine qui ad tuum properent agmen,
Aptate frenis equos.
Quis pergit ad Panthoidem?
Aut ad Europæ filium, Lyciorum ducem
Virorum? Vbi sacrorum præsides?
Vbi [a] uelitum principes?
Et sagittarij Phrygum?
Neruis iungite arcus corneos.
Hec. Nuncias tu quidem, partim quæ terrorẽ incutiãt
Audita, partim & quæ erigant: ac nihil liquidè.
Saturnij nimirum Panis tremulo
Trepidas flagello, relictisq; custodibus
Turbas exercitum. Quid agis? quid dicam noui
Te nunciare? Multa enim licet dixeris,
Nihil tamen doces planè & perspicuè.
Cho. Hector, manus multo igne Graiorum micat
Totam per noctem,
Collucentq; facibus stationes nauium,
Et [b] impetu pedestris exercitus
Ad Agamemnonis prorupit tentorium,
Sub atra nocte, famæ appetens nouæ:
Nunquam enim antehac sic
Timuit nauticus exercitus.
Tibi ergo, quod futurum suspicabar,
Veni ut significarem, [c] ne unquam meritò
In me quid culpæ reijceres.
Hec. In tempore uenisti, licet metum nuncies:
Viri enim ex hac terra nocturno remige
Clàm è conspectu se subducentes meo,
Soluent. nam nocturni id ignes indicant.
O' Fortuna, quæ me prius frustraris florentem
Victorijs, quam Argiuorum exercitum
Omnem funditus hasta deleuerim mea.
Nisi enim lucidæ me inhibuissent solis faces,
Non antè secunda omisissem prælia,
Quàm naues ussissem, & grassatus per tentoria
Achaeos trucidassem hac sanguinaria manu.
Atq; ego quidem cupiebam confligere

a γεμνῶτες, milites leuioris armaturę sunt.

b tumultuãs.

c uel, Ne unquã me accusare & culpare posses.

Noctu cum hostibus, & rebus uti prosperis :
Sed sapientes, sacriq; pleni numinis
Vates, persuasere ut expectem solis iubar,
Et deinde nullum Græcorum in terra reliquum
Mihi faciam. at illi nihil morantur meorum aruspicum
„ Consilia, multum noctu fugitiuus ualet.
Sed quamprimùm denunciandum est exercitui,
Vt omnes excitati somno, armis se ad pugnã expediãt,
Vt sit ex ipsis, qui in naues insiliens
Tergo uulneratus, scalas aspergat sanguine :
Alij uerò præda, coniecti in uincula
Phrygum discant arua fodere.
Cho. Hector, festinas, antequam rem scias :
Viri enim an fugiant, non certò scimus.
Hect. Quæ ergo alia causa esset Argiuis nocturnorũ igniũ ?
Cho. Haud scio: meo uerò animo hæc res admodũ suspecta ẽ.
Hect. Omnia profectò tibi formidolosa sint, si hoc metuas.
Cho. Nunquam hostes tantum ignem incenderunt prius.
Hect. Neq; hactenus ita fœdè sinistro ceciderunt prælio.
Cho. Tua ista patrauit uirtus: & quid porrò facias, etiã nunc
Hect. Simplex in hostes ratio, armari manus. (dispice.
Cho. Atqui hic Aeneas, & quidem festino pede
Huc tendit, aliquid amicis dicturus noui.

ACTVS PRIMVS.

Aeneas. Hector. Dolon. Chorus.

Aen. HEctor, quamobrem nocturni per exercitum
Tua ad tentoria uigiles perculsi metu
Conuentus excitant, & turbatus est exercitus ?
Hect. Armis Aenea corpus induito tuum.
Aen. Num quas latentes tenebrarum beneficio,
Isti nunciant, hostes in nos parare insidias ?
Hect. Fugam capessunt uiri, & conscendunt rates.
Aen. Quod nam huius rei certum potes proferre indicium ?
Hect. Totam per noctem ipsis ignes ardent, & faces,
Nec mihi uidentur mansuri in crastinum :
a νοήλμων ναῦς. i. nauib⁹ firmis, tabulatis, probeque rudentibus instructis
Quippe incensis per a naues faculis,
Ex hac terra soluunt fuga domum.
Aen. Tu uerò ad quid faciendum obarmas manum ?
Hec. Fugientibus ipsis, & in naues insilientibus
Hasta moræ fuero, & asper imminuero.
Turpe enim nobis foret, & ad turpitudinem malum,
b sine pugna Deo opportunitatem largiente, hostes b dimittere
Fuga elapsos, qui nos damnis affecere plurimis.
Aen. Vtinã tam consilio polleres, quàm promptus es manu,
„ (Sedenim nemo qui omnia mortalium
„ Nouerit: & aliud alij donum contigit :
Tibi quidem ut fortiter pugnes, alijs ut rectè cõsulant.)
Qui audito rumore de ignibus, efferris continuò,
Credisq; fugam capere Achæos, educereq; exercitum
Paras, & superare aggerem in ipsa nocte & tenebris.
Et si uerò superes fossam ualli cauam,
Tamen si non iam in fuga à terra,

φύνυξι, χῶδράτ' ὀὖτυχεῖ ῥύμῃ θεῶ. A
ἀλλ' οἱ σοφοί με καὶ τὸ θεῖον εἰδότες
μαὐτεις, ἔπεισαν ἡμέρας μεῖναι φάος,
κἄπειτ' ἀχαιῶν μηδ'ἑν' φ' χρόνῳ λιπεῖν.
οἷδ' ὁ μάντεσι δὲ ἐμῶν θυοσκόπων
βουλάς. φ' ὄρφνῃ δραπέτης μέγα δρᾶν. "
ἀλλ' ὡς τάχιστα χρὴ πρὸς ἀγγέλλειν στρατῷ,
τοῦχι πρόχειρα λαμβάνειν, λῆξαί δ' ὕπνου,
ὡς ἂν ζῶ αὐτῶν καὶ νεῶν θρώσκων ἔπι,
νῶτον χαραχθεὶς, κλίμακας ῥάνῃ φόνῳ.
οἷδ' φ' βρόχοισι δ'ἐσμοὶ λελησμένοι,
φρυγῶν ἀρόσας ἐκμάθωσι γιπονεῖν.
χο. ἕκτορ, ταχύς πρὶν μαθεῖν τὸ δρώμενον·
ἄνδρες γὰρ ἢ φύγασιν, ἢ ἴσμεν τορῶς.
ἕκ. τίς γὰρ πυραύθη πρόφασις ἀργείων στρατοῦ;
χο. ἢ οἶδ' ὑποπτον δ' δὴ καρτ' ἐμοὶ φρενί.
ἕκ. πάντ' αὖ φοβηθεὶς ἴδοι, δ' μαίνομαι τόδε.
χο. ὅπω πρὶν ἥψαν πολέμιοι τοσόνδε φῶς. B
ἕκ. οὐδ' ὧδ' ἐγ' ἀχρῶς ἔπεσον φ' τροπῇ δορός.
χο. σὺ ταῦτ' ἐπράξας. καὶ τὰ λοιπὰ νῦν σκόπει.
ἕκ. ἁπλοῦς ἐπ' ἐχθροῖς μῦθος, ὁπλίζου χρά.
χο. καὶ μὴν ὅδ' ἀνείας, καὶ μάλα σπουδῇ ποδός
εἴχει, νέον τι πρᾶγμ' ἔχων φίλοις φράσαι.

ΔΡΑΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

Αἰνείας. ἕκτωρ. δόλων. χορός.

ἕκτορ, τί χρῆμα νυκτόφοιτ' στρατοῦ Αἰν.
τὰς σὰς πρὸς σύνας φύλακες ἐλθόντες φόβῳ,
συνκαλοῦσι, καὶ κεκίνηται στρατός;
ἕκ. αἰνεία, θώρακε τοῦχεσι δέμας τὸ σόν.
αἰν. τί δ' ὅδε; μῶν τις πολεμίων ἀγγέλλεται
δόλος κρυφαῖος ἐσόμενα κατ' σύφρονῶν;
ἕκ. φεύγουσιν ἄνδρες, καὶ πιβαίνουσιν νεῶν.
αἰν. τί τόδ' ἂν ἔστοις ἀσφαλὲς τεκμήριον;
ἕκ. αἴθουσι πᾶσαν νύκτα λαμπτήρας πυρός,
καί μοι δοκοῦσιν ὁ μόλυβ ἐσαύριον, C
ἀλλ' ἐκπαίοντες πύρσ' ἐπ' σύσέλμων νεῶν,
φυγῇ πρὸς οἴκους θεῖ' ἀφορμῶσι χθονός.
αἰν. σύ δ' ὡς τι δράσῳ πρὸς τάδ' ὁπλίζῃ χρᾶς;
ἕκ. φεύγοντας αὐτοῦ, κἀπιθρώσκοντας νεῶν,
λόγχῃ καθέξω, κἀπικέσομαι βαρύς.
αἰχρὸν γὰρ ἡμῖν, καὶ πρὸς αἰσχύνῃ κακόν,
θεοῦ δίδοντος, πολεμίους ἂν σ' μάχης
φεύγειν ἐᾶσαι, πολλὰ δράσαντας κακά.
αἰν. εἴθ' ἦθ' αὐὴρ σύβουλος, ὡς δρᾶσαι χρή.
(ἀλλ' ὁ γὰρ ὧ τοῦτο πάντ' ἐπίσταται βροτῶν
τῶφυκεν, ἄλλῳ δ' ἄλλο πρόσκειται γόρας,
σὲ μὲν μάχεσθαι, σὺ ὁ βουλεύειν καλῶς.)
ὅστις πυρὸς λαμπῆρας ἀφ' ἡρῶς κλύων
φεύγειν ἀχαιοὺς, καὶ στρατὸν μέλλει ἄγειν,
πάφρας ἐπορθᾶς νυκτὸς φ' κατεσόμ.
καί τοι πράσσεις κοῖλον αὐλῶνων βάθος,
εἰ μὴ κυρήσῃς πολεμίου ἀπ' χθονὸς

φεύγον-

A φεύγοντας, ἀλλὰ σὸν βλέποντες εἰς δόρυ,
νικῶμεν μὲν, πλοῦτ' μὴ μόλις πόλιν.
πῶς γὰρ πεσεῖ σκόλοπας φ' προπῇ στρατὸς;
πῶς δ' αὖ γεφύρας ἁλβαλεῖν ἱππηλάτα,
ἢν ᾖ μὴ θρώσαντες αὐτόγων χνόας;
νικῶν δ' ὑφέξουν πῶδ' ἔχεις τῶν πολέως,
ὃς σ' ἐπ' ἐάσει ναυσὶν ἐμβαλεῖν φλόγα,
ὀδ' ὧδ' ἀχαιοὺς, ὡς δικεῖς, ἀναρπάσαι.
αἴθων γὰρ ἀνὴρ, καὶ πεπύργωται χρί.
ἀλλὰ στρατὸν μὲν ἥσυχον τῷ ἀσπίδας
εὕδειν ἐῶμεν ἐκ πόνων ἀφεφάνῃ,
πατάσσοιτο ἢ πολεμίων, ὃς ἂν θέλῃ,
πέμπειν δικεῖ μοι· καὶ μὲν αἴρωνται φυγῇ,
σέχοντες ἐμπέσωμεν ἀργείων στρατῷ.
εἰ δ' ἐς δόλον τιν' ἥδ' ἄγει φρυκτωρία,
μεθόντες ἐχθρῶν μηχανὰς κατασκόπῳ,
βουλευσόμεθα. τῶν δ' ἔχω γνώμην, ἀν ἀξ·
χο. τάδε δικῇ, τάδε μετεσθεμένῳ νόει.
B σφαλρὰ δ' ὁ Φιλῶ στρατηγῶν κράτει,
τί δῆ ἄμεινον, ἢ
ταχυθάταν νεῶν κατόπῃν μολεῖν
πέλας, ὅπ ποτ' ἀρα λαίοις
πυρὰ κατ' αὐτίπρωρα ναυπέλμων δαίεται;
ἕκ. νικᾶτ', ἐπειδὴ πᾶσιν αὐδαίνει τάδε.
σέχων ἢ πόσμε συμμάχους. τάχ' αὖ στρατὸς
κινοῖτ' ἀκούσας νυκτόφοιτος ἐκπλησίας.
ἐγὼ ἢ πέμψω πολεμίων κατάσκοπον·
κἂν μὲν τιν' ἐχθρῶν μηχανὰς πυθώμεθα,
σὺ πάντ' ἀκούσῃ, καὶ πᾶσιν ἔσῃ λόγον.
ἐὰν δ' ἀπαίσῳσ' εἰς φυγὴν ὁρμώμενοι,
σάλπιγγ' αὐλῶ πεσοδικῶν καρδόκει,
ὡς ἐμνοῶ τί μ', ἀλλὰ πεσεῖ νεῶν
ὁλοῖσι, νυκτὸς φ' ἐπ' ἀργείων στρατόν.
αἰν. πέμφ' ὡς τάχιστ νῶν γὰρ ἀσφαλῶς φρονεῖς,
C σὺ σοὶ δ' μ' ὄψει καρτερῶ δ', ὅταν δέῃ.
ἕκ. τίς δ' τὰ πρόσω, οἳ πάρεσιν φ' λόγῳ,
θέλει κατόπτης ναῦς ἐπ' ἀργείων μολεῖν;
τίς ἂν ῥύοιτο φ' δε γῆς δυφρέτης;
τίς φησι; οὔτοι πάντ' ἐγὼ δωήσομαι
πόλει πατρῴα, συμμάχοις δ' ὑπηρετεῖν.
δ. ἐγὼ πρὸς γαίας τόνδε κίνδυνον θέλω
ἕλθας, κατόπτης ναῦς ἐπ' ἀργείων μολεῖν,
καὶ πάντ' ἀχαιῶν ἐκμαθὼν βουλεύματα,
ἥξω πὶ τούτοις. τόνδ' ὑφίσταμαι πόνον.
ἕκ. ἐπώνυμ' μὲν κάρτα, καὶ Φιλόπολις
δόλων. πατρῴος ἢ καὶ πεῖν δυκλεᾶ δόμον,
νῦν δίς τοσοῦτ' ἔθηκας δυκλεέστερον.
„ δό. δεῖν πονεῖν με χρὴ πονοῦντα δ' ἄξιον
„ μισθὸν φέρεσθαι. πάντι γὰρ πρόσκειμαι
„ κέρδει πρὸς ὅτῳ, τῶν χάριν τίκτει δόκλῶ.
ἕκ. ναὶ, καὶ δίκαια ταῦτα, κἀκ ἄλλος λέγω.
τάξαι δὲ μισθὸν, πλὴν ἐμῆς τυραννίδος.

Sed tibi obuiam procedentes adoriaris,
Victus quidem, ad ista nunquam redibis mœnia.
Quomodo enim è palis euadet in fuga exercitus ?
Et quomodo pontes trajicient aurigæ ?
An'nc saluis rotis, & fistulis integris ?
Victor uerò integrum habebis Pelei
Filium, qui non sinet te injicere flammam nauibus :
Nec quo tu putas, diripere Græcos, modo :
Acer enim uir est, firmusq; & fortis manu.
Ergo quietum sinamus ad arma militem
Dormire, & respirare à labore bellico.
Explorator autem, quicunq; is esse uelit,
Mihi mittendus uidetur, ut si fugam parent
Impressione facta inuadamus Argolicum
Exercitum: si uerò in aliquas insidias uocent
Hi ignes, cognitis hostium consilijs, (tentia.
Quid faciendũ deliberabimus. Hæc mea est ô rex, sen-
Cho. Hæc ego probo, hæc mutuo consilio sentias :
a Periculosa non amo imperia ducum.
Quid enim melius, quàm
Expeditum speculatorem prope
Naues ire, & uidere, cur tandem hostibus
Ignes per puppes ardeant, & naualia ?
Hec. Vincitis, quando hæc omnibus placent.
Abi itaq;, & compone socios: forsan enim exercitus
Mouerì posset, audiens nocturna concilia.
Ego autem mittam exploratorem hostium :
Et si quem dolum, aut hostiles machinas
Audiuerimus, tu omnia audies, et præsens rationẽ scies:
At si soluentes se dedant fugæ,
Obserua & specta clangorem tubæ :
Tum enim haud moram facturus, confligam nauibus
Hac ipsa nocte, & irrumpam in Argiuorũ exercitum.
Aen. Mitte quamprimùm : nunc enim tutò consilis :
Meq; uidebis tecum strenuè acturum, si opus fuerit.
Hec. Quis ergo Troum, qui tuis adsunt consilijs,
Ire uult explorator ad naues Argolicas ?
Quis de hac terra præclarè mereri cupit?
Quis respondet ? non enim ego omnia
Patriæ, ciuitati, & socijs nauare potuero.
Do. Ego pro hac terra id obibo periculi,
Ac ad naues speculator uadam Argolicas:
Omnibusq; Achæorum cognitis consilijs,
Recipiam me huc. hanc polliceor operam.
Hec. Admodum dignus tuo illo nomine, & patriæ
Amator, ô Dolon, patrisq; pridem inclitam domum
Clariorem reddis, & gloria auges duplici.
Do. b Labore itaq; defungendũ est: sed laborantẽ decet b Laborandũ est, labor hic sumendus
Præmia ferre. Omnis enim res quæ habet præmium
Propositum, duplicem uoluptatem parit.
Hect. Sanè & æqua illa : neq; ego abnuo. (tue.
Quin tibi præmiũ quodcũq;, excepto regno meo, sta-

Do. Non tuum affectamus latum imperium.
Hec. [a] Sed enim Priamidis te iungito connubio.
Dol. Nolo, q̃ ego sim, cũ potentioribus facere nuptias.
Hec. At aurum nobis est, si id postulabis præmium.
Do. Hoc domi habemus. nulla rei laboramus penuria.
Hec. Quid ergo rerum petis, quod recondit Ilium?
Do. Achæos si sustuleris, [b] ut dona dare mihi uelis.
Hec. Dabo. tu pete modò, præter geminos classiũ du-
D. Interfice, nõ peto ut à Menelao manũ abstineas (ces.
Hec. [c] Haud uerò Oilei filium petis, à me accipere.
Do. Inutiles ad agricolandũ molliter educatæ manus.
Hec. Quem igitur Achæorũ uium [d] redimi tibi cupis?
Do. Et antea dixi, domi, aurum posideo.
Hec. Atqui ex spolijs ipse præsens, quod cupis, eligas.
Do. Suspende templis ista numinum sacris.
He. Quódnã ergo mai[e], quàm hoc, à me præmiũ petis?
Do. Equos Achillis: dignũ enim debet labore præmiũ
[e] Quærere, qui animam incertæ sortis obiectat aleæ.
Hec. Atqui eosdem simul mecum cupis equos:
Ex immortalibus enim immortales cum orti sint,
Pelei prolem ferunt Martiam.
Nam istos equorum domitor dedit
Peleo, ut ferunt, Neptunus rex æquoreus.
Sed ne spe te sublatum frustrer, tibi dabo
[f] Pulcherrimam [g] domi possessionem, currum Achilleum.
Do. Placet. accepto autem illo, dicam me è Phrygibus
Pulcherrimum accepisse præmium meæ fortitudinis,
Te uerò inuidere non oportet. alia id genus sunt millia,
Quibus te oblectabis, si palmã uictor in hac terra tule
Cho. Magnũ periculũ: uerùm isto magna petis, (ris.
Quibus potitus utiq; beatus eris.
Gloriosum porrò certamen,
" Et magnum est, affinem & amicum esse regibus.
Ergo istius uoti tum diuorum numina,
[g] Tum mortalium compotem te faciat opera. [g]
Do. Ibo sanè, & pergam ad domus meæ lares,
Ibiq; corpus meum ornatu decenter amiciam:
Inde ad naues proferam pedem Argolicas.
Cho. Num aliam quandam præter hanc indues stolam?
Do. Aptam præsenti rei, & furtiuo exploratoris pedi.
" Cho. Sapiente è uiro discendum est quid sapientiæ.
Dic, quis erit ornatus ille corporis?
Do. Lupinam meis pellem tergis induam,
Beluina caput meum obtegam schemate,
Ac manibus aptans anteriora uestigia,
Et pedibus pedes, imitabor quadrupedem,
Lupiq; incessum, hostibus animaduersu difficilem:
Accedamq; ad fossas, & nauium propugnacula.
Locis autem solis & desertis inferens pedem,
Bipes ingrediar. Hac quidem uia constat dolus.
Cho. Feliciter ergo illuc & huc Maiæ filius
Ducat, & reducat Mercurius, furum præses.

δό. ὁ σῶς ὁρῶμεν πολυόχθ τυραννίδ Θ. A
ἑκ. σὺ δ' ἀλλὰ γήμας, πρεσβευμάτων γαμβρὸς γένῃ.
δό. οὐκ ἀξ ἐμαυτῷ μειζόνων γαμεῖν θέλω.
ἑκ. χρυσὸς γὰρ ἔσται, εἰ τόδ' αἰτήσεις γέρας.
δό. ἀλλ' ἐς γὰ οἴκους, ἔβίν ἀπανίζομεν.
ἑκ. τί δῆτα χρήζεις, ὧν κἀκτυθῆν Ιλιος;
δό. ἑλὼν ἀχαιοὺς, δῶρά μοι ξυναίνεσον.
ἑκ. δώσω. σὺ δ' αὖτε, πλὴν τρεῖς πλάτας νεῶν.
δό. κτεῖν', ὅσ' ἀπαντῶ μὴ νέμεσε θρέψας χέρας.
ἑκ. ἐμὲ μὲν τ' οἰνέως παῖδά μ' ἀξιοῦς λαβεῖν.
δό. ἀνωφελῆ γεωργεῖν χεῖρες εὐ πεβραμμένα. "
ἑκ. τίν' ἐν ἀχαιῶν ζῶντ' ἀρνῶ δῶτ' θέλεις;
δό. καὶ πρόσθεν εἶπον, ἔστι χρυσὸς γὰ δόμοις.
ἑκ. καὶ μὴν λαφύρων αὐτὸς αἱρήσῃ πέρι.
δό. θεοῖσιν αὐτὰ πτοσάλυε πῶς δόμοις.
ἑκ. τί δῆτα μεῖζον ἢ νῦν δε μ' αἰτήσεις γέρας;
δό. ἵππους ἀχιλλέως. χρὴ δ' ἐπ' ἀξίοις πονεῖν, "
ψυχὴν πεβαλλοντ' γὰ κύβοισι δαίμονΘ. B
ἑκ. καὶ μὴν ὁρῶντί γ' αὐτόρρας ἵππω ἐμοί.
ἀξ ἀφθί ἢν γὰρ ἄφθιτοι πεφυκότες,
τὸν πηλέως φορῶσι δόριον γόνον.
δίδωσι δ' ὠδῦ πωλοδαμνίας ἄναξ
πηλεῦ ποσειδῶν, ὡς λέγουσι, πόντιΘ.
ἀλλ' οὔ σ' ἐπόρας ψεύδομαι· δώσω δέ σοι
κάλλιστον οἰκοῖς κτῆμ', ἀχιλλέως ὄχον.
δό. αἰνῶ. λαβὼν δ' φημι κάλλιστον φρυγῶν
δῶρον δ' ἔχεσθαι, ἢ ἐμῆς ἀνωλαγχνίας.
σὲ δ' ὀ φθονεῖν χρή, μυρί' ἄλλα δὴν ἀλλά σοι
ἐφ' οἷσι τρύφᾳ, ἢ δ' ἀστεύων χθονός.
χο. μέγας ἀγών. μεγάλα δ' ἀνοῦσεῖς ἐλεῖν·
μακαρίΘ γ' μὲν κυρήσας ἔσῃ,
πόνΘ δ' ὀυκλεής.
μέγα ὄ, πειραίοισι γαμβρὸν πέλειν. "
τάδε θεόθεν ὠφελέτω δίκη· "
τὰ ὄ τῷ αὐδρᾶσι, τέλεά σοι φαίνεται. C
δό. σέχοιμ' ἄν. ἐλθὼν δ' ἐς δόμους ἐφέσιΘ,
σκεῦη περιπόντως σῶμ' ἐμόν καθάψομαι.
κεῖθεν δ' ἐφίσω ναῦς ἐπ' ἀργείων τόδε.
χο. ἐπεὶ τίν' ἄλλω ἢ δ' ἔξεις σολῶ;
δό. πρέπουσαν δρῦγω, κλεπτίοις τε βήμασι.
χο. σοφῶ παρ' ἀνδρὸς χρὴ σφόν τι μανθάνειν. "
λέξον, τί ἔσται τόδε σώματΘ σφαγή.
δό. λύκειον ἀμφὶ νῶτα θήσομαι δορά,
καὶ κῆμα θηρὸς ἀμφ' ἐμῷ θήσω κάρᾳ,
βάσιν τε χορσὶ πεδίαν καθαρμόσας,
καὶ κῶλα κώλοις, τετραπεν μιμήσομαι,
λύκου κέλευθον, πολεμίοις δυσεύρετον,
τάφροις πελάζω, καὶ νεῶν πεβλήμασιν.
ὅταν δ' ἄτιμον χῶρον ἐμβαίνω πόδι,
δίβαμός εἰμι. τῆδε σύγκειται δόλΘ.
χο. ἀλλ' εὖ σ' ὁ μαίας παῖς, ἐκεῖσε καὶ πάλιν
πέμψειν ἐμῆς, ὅς γε φιλεῖ ἄναξ.

ἔχειν

a Id est, Fias gener Priami

b Dona te daturũ promittas mihi.

c Alij legũt hunc uersum interrogatiuè: An ne petis Oilei filiũ accipere, ac ferre præmium? nec id malè.

d uindicare

e ferre

f domui tuę

g scilicet fauor, studiũ, suffragium.

ἔχεις ὁ τοὔργον, δύστυχεῖν μόνον σε δεῖ.
δό. σωθήσομαί τε, καὶ κτανὼν ὀδυσσέως
ὀίσω κάρα σοι· σύμβολον δ' ἔχω σοφὲς.
φήσεις δίλωνα ναῦς ἐπ' ἀργείων μολεῖν
ἢ πᾶσλα τυδέως, ὀδ' αὐαιμαχήσω χορὶ
ἥξω πεῶς οἴκους, πρὶν φαΘ μολεῖν χθόνα.

χορός.

Θυμβραῖε, καὶ δάλιε, καὶ λυκίας
νεὸν ἐμαστόνων
ἄπολλον, ὦ δὲ κεφαλὰ μόλε πο-
ξίφης, ἵκε δ' γνύχιΘ·
ἀγαμῶν σωτήριΘ·
ὠκέος, πομπᾶς
καὶ χθὸ, καὶ ξύλαβε δαρδανίδας.
ὦ παγκρατὲς, ὦ τροίας
τείχη παλαιὰ δέιμας.
μόλοι ὁ ναυκλυδία, καὶ σραλᾶς
D ἐμαδΘ δόπᾶς
ἵππω, καὶ κάμψειε πάλιν θυμέλας
οἴκων πάτρας ἰλιάδΘ.
φθιάδων δ' ἵππων ὠδῦ
ὠτυγα βαίη
δεσπότου πτέρυγες ἀχαιῶν ἀρᾶ,
τᾶς πόντιος ἀκαικίδα
πηλεῖ δίδωσι δαίμων.
ἐπεὶ πρό τ' οἴκων,
πρό τε γᾶς ἔτλα μόνος
καύσεθμα βᾶς καπιδῶν.
ἄγαμαι λίματος. ἢ τανάνις
ἢν ἀγαθῶν; ὅταν ἢ
δυσάλιος γὰ πελάγει,
καὶ σελεύθ πόλις,
ἔστ φρυγῶν τις, ἔστ ἄλκιμος.
C νῦν ὁ θαρσὸς γὰ ἀχμᾶς ποτὶ μυσῶν,
ὃς ἐμαὶ συμμαχίαν ἀτίζει.
τίν' ἄνδρ' ἀχαιῶν
ὁ πεδοστιβὴς σφαγεὺς
δόπασι γὰ κλισίαις;
τετράπεν μῖμον ἔχων ὠδῦ
θηρὸς, ἕλοι μελέαν.
κτανὼν δ' ἀγαμεμνόνειον
κρᾶτ' γὲ γνοι ἑλε-
ν κεκοῦ γαμβρὸν ἐς χθᾶς γόον·
ὃς ὠδῦ πῶλον,
ὃς ὠδῦ τὰν τροίαν χι-
λίοναυν ἤλυθ' ἔχων σρατιάν.

ΔΡΑΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ἄγγελος. ἑκτωρ. χορός.

ἄγ. ANAξ, τοιάδ' ἀπόστολον ἄγγελος
ἔλω πολοιτὸν, οἷά σοι φορῶ μαθεῖν.
ἑκ. ἢ πολλ' ἀγρώστας σκαιὰ πρόσκειται φρενί·
καὶ γὰρ σὺ ποίμνας δεσπότας τυχεσφόρους

Suscepisti laborem, secunda sors tantum aspiret tibi.
Do. Saluus ero, & cæde facta caput
Vlyßis feram. tibi certè huius rei habeo indicium.
Dices, Dolonem iusse intrepidè ad naues Argolicas,
Aut Tydei filium: neq; incruenta manu
Domum redibo, priusquam crastinus illuxerit dies.

CHORVS.

Thymbræe, Delie, & Lyciæ
Delubrum celebrans
Apollo, ô caput diuinum ueni,
Insignis arcu, ueni nocturnus
Dux, & salutifer
Deductor huic uiro sies.
Adiuua Dardanidas,
O omnipotens, ô Troiæ
Antiquæ conditor urbis.
Perueniat ille (Dolon) ad classem,
Eatq; faustè exercitus Argolici
Speculator, & rursus reflectat cursum
Ad sedes patriæ Iliados.
Necnon & conscendat
Currus equarum Phthiadum,
Occiso prius Achæorum principe,
Quas marinus Aeacidæ
Deus dabat Peleo.
Siquidem pro laribus & focis,
Proq; patria sustinuit solus
Visum ire Græcorum naualia.
Suspicio illius magnum animum. An'ne rari
Boni, forteq; Quando iactata in pelago
Periclitans fluctuat ciuitas,
Est est * aliquis Phrygum, qui se præstet strenuum, * Inest
A' Mysis in pugna uenit fiducia,
Qui meum spernit auxilium.
Quem uirum ex Acheis
Pedibus inambulans iugulator
Vulnere confodiet in tentorijs?
Quadrupes in morem beluæ
Ingrediens, utinam Menelaum perimat,
Agamemnonisq; caput cæde cruentatum
Adporiet Helenæ in manus,
Ploratum & luctum inauspicati connubij;
Qui propter adulterum mulierculam
Ad alta Troiæ mœnia
Cum mille uenit nauibus.

ACTVS SECVNDVS.

Nuncius. Hector. Chorus.

O Rex, talium ego rerum nuncius (das fero. Num.
In posterũ sim dominis, quales tibi cognoscen-
Hec. Multa nimirum inest agrestium animis inscitia:
Etenim tu de gregibus, domnis armigeris

Nunciatu-

Nunciaturus adesse uideris hic, ubi non conuenit.
Non nouisti domum meam, & patris regiam?
Illic decet te prædicare læta pecora:
Nun. Imperiti sumus pastores, non diffiteor,
Sed nihilominus tibi fero non pœnitenda nuncia.
Hec. Ne mihi loquaris de re pecuaria:
2 Pugnas manus nostræ, & hastas præferunt.
Nun. Eiusmodi de rebus & ego adsum ut tibi significē:
Vir enim numerosas secum ducens copias
Venit, amicus tibi, & tuo regno socius.
Hec. Cuius 'nam patriæ terræ deseruit solum?
Nun. Thraciæ: Strymonis autem patris esse dicitur.
Hec. Rhesum 'ne pedem intulisse narras Troiæ?
Nun. Tenes: sermonisq; prolixioris munere me leuas.
Hec. Et quomodo ad Idæos saltus uenit,
Aberrans à lata & campestri, qua plaustra eunt, uia?
Nun. Haud planè scio: coniecturis tamen uti licet.
Non enim abs re noctu ducit exercitum,
Qui campos occupatos audit hostili manu.
Metum uerò pastoribus, qui Idæo sub uertice
Agimus, syluestria colentes terræ loca,
Incussit, iter faciens per saltus infestos feris.
Multo enim cum fremitu ruentes copiæ
Proficiscebantur, unde nos stupore attoniti
Greges ad summa agimus, ne quis Argiuorũ aduenire
Abacturus prædam, tuaq; populaturus pecuaria,
Solliciti, donec auribus uox non Græcanica
Hausta, nobis metum eximeret.
Inde accessi ad regis metatores exercitus,
Percontatusq; sum sermone Thracio:
Quis dux hic, & quo natus patre
Pergit ad urbem, socius Priamidis?
Omniaq; cum audiuissem quæ cupiebam cognoscere,
Constiti: ibiq; Rhesum uideo ceu Deum
Stantem inter equos, & currus Thracios:
Bulla nam ceruicem aurea iugalium
Ornabat equorum, qui niuem candore uincerent.
Pelta autem ab humeris insignibus aureis
Splendebat: Gorgoq; tanquam in clypeo Palladis,
Frontes equorum ferrea, præmuniens
Multis cum tintinabulis sonitum dabat
Horrendum. Copiarum uerò numerum (sunt.
Haud poterã apud me cõputare, sic ingentes esse uisæ
Multi quippe equites, multiq; peltatorum ordines:
Multi item sagittarij, & turba plurima
Leuis armaturæ sequebatur, ornatum gerens Thraciũ.
Talis uir adest socius Troiæ,
Quem neq; fugiens, neq; subsistens pugna
Pelei filius effugere poterit.
Cho. Quando fauentes ciuibus præstò dij
Adsunt, facilè bono commutatur aduersa calamitas.
Hec. Multos quando rem gero feliciter,

ἥκειν ἔοικας ἀγγελῶν, ἵν' ὁ πρὲπει. A
οὐκ οἶδα δῶμα τὸμὸν, ἢ θρόνος πατρός,
οἷς χρὴ γεγωνεῖν σὺν τυχὄντα ποίμνια;
ἄγγ. σκαιοὶ βοσκῆρες ἐσμὲν· οὐκ ἄλλως λέγω.
ἀλλ' ὀδὲν ἧσσον σοὶ φέρω κεδνὸς λόγος.
ἕκ. παῦσαι λέγων μοι τὰς πρὸς αὐλείας τύχας·
μάχας πρὸς χειρῶν καὶ δόρη βαστάζομεν.
ἄγγ. τοιαῦτα κἀγὼ σημανῶν ἐλήλυθα.
ἀνὴρ γὰρ ἀλκῆς μυρίας στρατηλατῶν,
σέχει φίλος σοι, σύμμαχός τε τῇ σῇ γῇ.
ἕκ. ποίας πατρῴας γῆς δρεπανῴας πεφυν;
ἄγγ. θρήκης. πατρὸς ἦ στρυμόνος κικλήσκεται.
ἕκ. ῥῆσον πεζῷ τ' ἔλεξας ἐν τροίᾳ πόδα;
ἄγγ. ἔγνως. λόγου ἦ δὶς τόσον μ' ἐκάλεσας.
ἕκ. καὶ πῶς πρὸς ἰδαῖς ἀγρὰς παρέβητε,
πλαγχθὲς πλατείας πεδιάδος δ' ἀμαξιτοῦ;
ἄγγ. οὐκ οἶδ' ἀκριβῶς. εἰκάσαι γεμὶ πάρα.
νυκτὸς γὰρ ὄτι φαῦλον ἐμβαλεῖν στρατόν, B
κλύοντα πλήρη πεδία πολεμίας χορός.
φόβον δ' ἀγρώσταις, οἱ κατ' ἰδαῖον λέπας
οἰκοῦμεν αὐτόριζον εἰσίαν χθονὸς
πεζεύσας, θυμὸν νυκτὸς ᾔθηκον μολών.
πολλῷ γὰρ ἠχῇ θρήκιον ῥέων στρατὸς,
ἔσειχε. θάμβει δ' ἐκπλαγέντες, ἵεμεν
ποίμνας ἐς ἄκρας, μή τις ἀργείων μόλῃ
λεηλατήσων, καὶ σὰ πορθήσων σαθμά.
πρὶν δὴ δὶ ὤτων γῆρυν ἀχ' ἑλληνικὴν
ἐλεξάμεθα, καὶ μετέσημεν φόβου.
εἴχων δ' ἄνακτος πεζοδρυνὰς στρατοῦ,
ἀνιστόρουν θρηκίοις πόφθέγμασι,
τὶς ὁ στρατηγὸς, καὶ τίνος κεκλημένος,
εἴχει πῶς ἄστυ πριαμίδαισι σύμμαχος;
καὶ ταῦτ' ἀκούσας, ὧν ἐθέλεμεν μαθεῖν,
ἔστην. ὁρῶ ἦ ῥῆσον ὥστε δαίμονα
ἑστῶτ' ἐν ἵπποισι, θρηκίοις τ' ὀχήμασιν. C
χρυσῆ ἦ πλάστιγξ αὐχένα ζυγοφόρων
κόσμον ἔκλαμπε. χιόνος ἐζαγλεστέρων.
πέλτη δ' ἐπ' ὤμων χρυσοκολλήτοις τύποις
ἔλαμπε. γοργὼ δ' ὡς ἐπ' ἀγίδος θεᾶς
κραδῆ μετώποις ἱππικῶσι προσέστερος,
πολλοῖσι σὺν κώδωσιν ἐκίνει φόβον.
στρατὸν δὲ πλῆθος οὐδ' αὖ ἐν ψήφῳ λόγῳ
θέσθαι δυναίμην, ὡς ἄπλετον κῶν ἰδεῖν.
πολλοὶ μὲν ἱππῆς, πολλὰ πελτασῶν τέλη,
πολλοί τ' ἀκοντάκῶν τοξόται, πολὺς δ' ὄχλος
γυμνὴς δ' ὁμαρτεῖ, θρηκίαν ἔχων στολήν.
τοιόσδε τροίᾳ σύμμαχος πάρεστ' ἀνὴρ,
ὃν ὅτε φεύγων, οὔθ' ὑποσταθεὶς δορὶ,
ὁ πηλέως παῖς ἐκφυγεῖν δυνήσεται.
χο. ὅταν πολῖται εὖ σαθῶσι δαίμονες,
ἔρπει κατ' ἀστῆς συμφορὰ πρὸς τἀγαθόν.
ἕκ. πολλοὺς, ἐπειδὴ τὸμὸν δύτυχεῖ δόρυ,

A καὶ ζεὺς πρὸς ἡμῶν δίκη, εὑρήσω φίλους.
ἀλλ' ὀδ' γὰρ οὐ τῶν δεόμεθ', οἵ τινες πάλαι
μὴ ξυμπονῶσιν, λύσιν' ὀλώσης ἄρης
ἔφασκε λαίφη θῆδε γῆς μέγας πονεῖν.
ῥῆσος δ' ἐδείκνυ οἷος ὢν τροίας φίλος.
» ἥκει καὶ ἐς δαῖτ', ὁ πρὶν κινυγέτας
» ἄρσει λέκτρ, ὀδὲ συγκαμὼν ὀδεί.
χρ. ὀρθῶς ἀπίζεις, κἀπιμομφος εἶ φίλοις.
δέχου δ' οὖν θέλον τας ὠφελεῖν πόλιν.
ἕκ. ἀρκεῖμεν οἱ σώζοντες ἴλιον πόλιν.
» χρ. τοὺς ποιθας ἤδη πολεμίους ἤρηκέναι;
» ἕκ. τοὺς ποιθα δείξει τὸ πόν σέλας θεοῦ.
χρ. ὅρα τὸ μέλλον· πολλ' ἀνατρέφει θεός.
ἕκ. μισῶ φίλοισιν ὕστερον βουδρομεῖν.
ἄγγ. ἀνάξ, ἀπωθεῖν συμμάχους ἐπίφθονον.
φόβος γὰρ οὐτ' ἐν πολεμίοις ὀφθεὶς μένον.
χρ. ὅδ' ἦν ἐπὶ πόρ ἦλθε, σύμμαχος μὲν ὁ,
B ξένος ἦ, πῶς πρόπεζαν ἱκέτω ξένων.
χρείαι γὰρ αὐτῷ πριαμίδων δίδοτο.
ἕκ. σύ τ' εὖ πράσσεις, καὶ σὺ καιρίως σιωπεῖς.
ὀχθοῦσι δυχὴς δ' ἕνεκ' ἀγγέλου λόγου
ῥῆσος, πόδεσω τῇδε σύμμαχος χθονί.

χορός.

Ἀδράστεια μὲν ἁ δὸς παῖς,
ἔργοις τομὰ δῶν φθόνου.
φράσω γὰρ δὴ, ὅδ μοι
ψυχᾷ πρὸς φίλοις ὀδῖν εἰπεῖν.
ἥκεις ὦ ποταμῶ παῖ,
ἥκεις, ἐπλάσας φίλοις πρὸς αὐλαί.
ἀσμενὸς ἔπεισε χρόνῳ
πίερις μάτηρ, ὅ, τε καλοιγέφυ-
ρος ποταμὸς πορεύει
στρυμὼν, ὅς ποτε τᾶς μελῳδὸς
C μόσας δὶ ἀκηρεάδῶν
δινηθεὶς ὑδροειδὴς
πόλπον, σαὶ ἐφύτευσαν ἥβαν.
σύ μοι ζεὺς ὁ φανεῖος
ἥκεις, δφρεύσων βαλιαῖσι πώλοις.
νῦν ὦ πατρὶς, ὦ φρυγία,
ξὺν θεῷ νῦν σοὶ τὸν ἐλευθέριον
ζῆν ἀ πάρεστιν εἰπεῖν.
ἆρά ποτ' αὖθις ἁ παλαιὰ
τροία αὖν πεφυτόσας ἀναμέρεύσει,
θιάσους δρώσᾶν
ψάλμασι, καὶ κυλικῶν οἰνοπλανήτοις
ὑποδεξίαις ἁμίλλαις,
ἐν πόντον ἀτρειδᾶν
ἀναρταν οἰχομένων ἐλιάδος παρ' ἀκτᾶς.
ὦ φίλος, εἴθε μοι
σᾷ χερὶ καὶ σῷ δορὶ πρά-
ξας πάδ', ἐς οἶκον ἔλθοις.
ἔλθε, φάνηθι, τὰν ζαχρυσον

Et Iupiter à nobis stat, amicos inuenio,
Sed nihil illis indigemus, qui dudum quidem
Non unà laborant, cùm uiolentus Mars
Magna ui spirans, uela huius terræ confringeret.
Rhesus autem ostendit, qualis sit amicus Troiæ.
Venit enim ad conuiuiũ, haud tùm præsens cum diripe- (rent
Venatores prædã, neq; præstò in belli periculis. (rent
Cho. Meritò uilipendis, & incusas amicos huiusmodi:
Sed tamen suscipe, qui ciuitatem iuuare student.
Hec. Sufficimus ad seruandum mœnia Iliaca.
Cho. Videris iam deuicisse hostiles cuneos?
Hec. Videor. idq; exorturum Dei ostendet iubar.
Cho. Ad futurũ & exitũ respice. uarias rerũ sors agi- (tat uices.
Hec. Odi, qui seram amicis opẽ ferre soleat.
Nun. O' rex, socios repudiare res plena inuidiæ est.
Terrori erit, uel solùm conspectus hostibus.
Cho. Ille ergo quando aduenit, non quidẽ auxiliarius,
Sed hospes, mensam illi ad hospitalem sit aditus.
Gratia enim ipsi Priamidarum perijt.
Hec. Et tu bene quidẽ mones, nec tu rẽ intẽpestiuè con (sideras.
Quare aureis uisendus armis, secundũ nuncij consiliũ,
Adsit huic Rhesus auxiliarius solo.

CHORVS.

Adrastea Iouis filia, cohercere uelis
Linguæ inuidendam procaciam:
Eloquor enim, quæ
Animo meo libet loqui.
Venis ô fluuij fili,
Venis, errans ad amici regiam.
Iucunda persuasit tandem
Pieris mater: & pulchros pontes habens
Strymon, ut ires, impulit:
Qui quondam canoræ
Musæ per intemeratos
Volutus sub specie aquæ
Sinus tuam procreauit pubertatem.
Tu mihi Iupiter conspicuus
Adsis, maculosis inuectus equis.
Nunc ô patria, ô Phrygia,
Cum deo nunc tibi Eleutherius
Prædicandus est Iupiter.
An'ne unquam posthac antiqua
Troia, læta totos celebrabit dies
Conuiuia, amorum
Cantilenis, uinolentisq;
Calicum certationibus,
Cum Atridæ per pontum
Spartam renauigarint à littore Troico?
O' chare, utinam mihi
Tua manu, tuoq; marte
Hisce confectis, redeas domum.
Veni, appare, & quæ auro micat

a Præ manibus prælia & hastas ferimus.

Pelidæ ob oculos obtende peltam
Lunatam sustollens,
Politoq; in curru manu excitans ad pugnam,
Ac anceps iaculum uibrans.
Nullus enim, qui te sustinuerit,
Argiuæ in templis Iunonis ducet choreas,
Sed ipsum hæc tellus
Gratissimum pondus feret.
Io, io. ô magne rex, ô Thracia,
Catulum eximium uisu aluisti ducem.
Ecce auro radiantem corporis
Armaturam, audi strepitus tintinabulorum
A' loris resonantium.
Deus, ô Troia, deus ipse Mauors
Strymonius pullus uocalis
Musæ aspirat tibi.

ACTVS TERTIVS.

Rhesus. Hector. Chorus.

Rhe. SAlue boni proles bona patris, soli
Princeps istius Hector: tandem longo post tẽpore
Te alloquor: gratulorq; tibi fœlicitatem, qua immines
Iam uallis & turribus hostium. Et ego excisurus simul
Tecum illorũ muros adsum, & crematurus nauiũ sca-
Hec. Fili canoræ matris, unius Pieridum. (phas.
Thracisq; fluuij Strymonis: soleo loqui
Semper uerum, nec sum uir duplex.
Pridem pridem te oportebat uenisse auxilio
Huic terræ, nec passum esse Troiam
Postero tempore hasta excindi Argolica. (catus,
Nõ enim excusabis, quòd ab amicis præteritus, nec uo
Non ueneris, nec opẽ tuleris, nec curã nostri habueris.
Quis enim præco, aut quæ Phrygum missa legatio
A' te, hoc non petijt ut ciuitati ferres suppetias?
Quod porrò munerum non ad te misimus genus?
Tu autem cognatus ac barbarus, nos barbaros,
Quantum in te fuit, à Græcis deleri passus es,
Cùm ego ex paruo regno te Thracum
Magnum regem constituerim hac mea dextera,
Quando apud Pangæum iuxta terram Pæonum,
Cùm præstantissimis Thracum in aduersos impetu
Rui, & peltam fregi, tibiq; gentem subditam
Præstiti. quod ingens beneficium tu calcans pede,
Amicis afflictis auxilium fers tardius.
Hi uerò nulla nobis coniunctione sanguinis
Copulati, iampridẽ adsunt, partimq; in aggestis tumulis
Occisi iacent, non parua ciuitati fides,
Partim in armis, & apud currus equestres
Algentes uentos & feruidum dei iubar
Tolerantes durant, nec in cubilibus
Crebros calices, ut tu soles, ingurgitant.
Hæc, ut cognosceres Hectorem liberum,

πελείδα πεβαλὼν κατ' ὄμμα πέλταν, A
δυχμίαν πεδαίρων,
ὀρεὰν παρ' ἄντυγα κώλοις ὀρθίζων,
δίβολόν τ' ἄκοντα πάλλων.
σὲ γὰρ οὔτις ὑποστὰς,
ἀργείας ποτ' ἐν Ηρας δ' ἀπέδοις χορεύσει,
ἀλλ' αὐτὰν ἅδε γᾶ
καταβαρὲς βρυκὶ μόρῳ
βέλτατον ἄχθος οἴσει.
ἰὼ, ἰὼ, μέγας ὦ βασιλεῦ, καλὸν ὦ θρέμα
σκύμνον ἔθρεψας πολιαρχὸν ἰδεῖν.
ἴδε χρυσόδετον σώματος ἀλκὰν,
κλύε τᾶς κώδων κωδωνοκρότου,
πᾶρ' ἐμὲ πορπάκων εὖ κελαδεῦντας.
θεὸς, ὦ τροία, θεὸς αὐτὸς ἀρὴς,
ὁ ερυμόνιος τῶλος ἀοιδὸς
μόσης ἦκον, καταπνεῖ σε.

ΔΡΑΜΑ ΤΡΙΤΟΝ. B

ῥῆσος. ἕκτωρ. χορός.

Χαῖρ' ἐδαλὸς ἐδαλὸς παῖ, τύραννε βέλεος ἐμοῦ, ῥη.
ἕκτωρ. παλαιᾶς σ' ἡμέρας πεδοφυέπω.
χαίρω δὲ σ' ἐυτυχοῦντα, καὶ πεδοίμενον
τύργοισιν ἐχθρῶν. συγκατασκάψων δ' ἐγὼ
τείχη παρείμι, καὶ νεῶν πεήσων σκάφη.
ἕκ. παῖ φίλ μελῳδὲ μητρὸς, μουσῶν μιᾶς,
θρηνώ τε ποταμὸς ερυμόνος, φίλω λέγειν
τἀληθὲς ἀεὶ, κὐ δίπλοῦς' ἐφυκ' αὐήρ.
πάλαι πάλαι χρῆν τῆδε συγκαμμένειν χθονὶ
ἐλθόντα, καὶ μὴ τὐπίσ' ἀργείων ὕπο
τροίαν ἑᾶσαι πολεμίων πεσεῖν δορί.
ὃ γὰρ τι λέξεις, ὡς ἄκλητος ὢν φίλοις,
οὐκ ἦλθες, οὐδ' ἤμυνας, οὐδ' ἐπεσράφης.
τίς γὰρ σε κῆρυξ, ἢ γυναικεία φρυγῶν
ἐλθὼν, ἀμυνεῖν οὐκ ἐπέσκηψεν πόλει; C
ποίων ᾖ δώρων κόσμον δὴ ἐπέμψαμεν;
σὺ δ' ἐγγενὴς ὤν, βαρβαρός τε, βαρβάρους
ἔλκοισιν ἡμᾶς πεδόπτες, τὸν σὸν μόρον.
καί σε μικρᾶς ἐκ τυραννίδος, μέγαν
θρηκῶν ἄνακτα τῆδ' ἔθηκ' ἐγὼ χερὶ,
ὅτ' ἀμφὶ πάγγαιόν τε, παιόνων τε γῆν,
θρηκῶν ἀρίστοις ἐμπεσὼν ῥῆξ σόμα,
ἔρρηξα πέλτην, καὶ ᾖ δαλώσας λεὼν
πᾶν ἔθνος ὦν σὺ λακτίζας πολλὰ χάσεις,
φίλων νοσούντων ὕστερος βοηθομεῖς.
οἶδ' οὐδ' ἐν ἡμῖν ἐγγενεῖς πεφυκότες,
πάλαι πεθόντες, οἱ μὲν ἐν χωσοῖς τάφοις
κεῖνται πεσόντες, πίστις ὁ σμικρὰ πόλει·
οἶδ' ἐν θάδ' ὅπλοις, καὶ παρ' ἱππείοις ὄχοις,
ψυχραὶ ἄκοπι, δίψιόν τε τῶν θεῶν
μένοσι καρτερόντες· ἐκ δὲ δειπνίοις
πυκινὰ ἄμυστι, ὡς σὺ, δεξιούμενοι,
ταῦθ', ὡς εὖ εἰδῆς ἕκτορ ὄντ' ἐλεύθερον,

καὶ

A καὶ μέμφομαί σοι, καὶ λέγω κατ' ὄμμα σόν.
ῥη. τοιοῦτός εἰμι καὐτὸς, οὐδὲν λόγων
τέμνων κέλευθον, κὐ δίπλοῦς πέφυκ' αὐήρ.
ἐγὼ δὲ μείζον, ἢ σὺ φίλ' ἀπὼν χθονὸς,
λύπῃ πεθὸς ἠχθὴς δυσφορῶν ἐτρόμουν.
ἀλλ' ἀγχιτόρμων γαῖά μοι σκυθὴς λεὼς
μέλλοντι νόσον τὸν πεδὸς ἰλίον πορεῦν
ξυῶψε πόλεμον. οὐξείνος δ' ἀ φινόμου
πόντου πεδὸς ἀκτὰς, θρῆκα πορθμεῦσαι σρατὸν,
ᾧ δ' αἱματηρὸς πέλανος εἰς γαῖαν σκυθὴς
ἐπλέετο λόγχῃ, θρᾴξ τε συμμιγὴς φόνῳ.
τοιάδ' ἔ τοι μ' ἀπέργε συμφορὰ, τοῖδε
τροίας ἱπέ θαι, σύμμαχόν τέ σοι μολεῖν.
ἐπὰ δ' ἔπορε, τῶν δ' ὁμηρεύοντας τέκνα
τάξας ἔτειον δασμὸν εἰς δόμους φορεῖν,
ἥκω πορεύσας ναυσὶ πόντιον σόμα.
τάδ' ἄλλα πεζὸς γῆς πορεῦον δεῖσματα,
B οὐχ ὡς σὺ πομπεῖς, τὰς ἐμὰς ἀμύστιδας,
οὐδ' ἐν ζαχρύσοις δώμασιν κοιμώμενος,
ἀλλ' οἷα πόνῳ θρᾴκιον φυσήματα
κρυσελλόπνοιζα, ταῖονάς τ' ἐπεζάτει,
ξὺν τοῖδ' ἀόπλοις οἷα τλὰς πορπήμασιν.
ἀλλ' ὕσερον μὲν ἦλθεν, ἐν κομῷ δ' ὅμως.
σὺ γὰρ ἤδη δέκατον ἀχμάζεις ἔτος,
κὐδὲν ἐν περαίνεις. ἡμέραν δ' ἐξ ἡμέρας
* πίπτεις κυβεύων τὸν πεδὸς ἀργέιος ἄρῃν.
ἐμοὶ δὲ φῶς ἐν ἡλίου καταρκέσει,
πεδρόσαν τε πύργος, ναυσάθμοις ἐπέφανεσεῖν,
κεῖναί τ' ἀχαιοὺς. θ' ἥτορ τ' ἀπ' ἰλίου
πεδὸς οἶκον εἶμι, σὺν τεμὼν οὖν σὸς πόνος.
ὑμῶν ᾖ μή τις ἀσπίδ' αἰρέτω χερί.
ἐγὼ γὰρ ἔφω οὖν μέγ' αὐχοῦντας δορὶ
πεδρίζας ἀχαιοὺς, κἀπὸρ ὕσερον μολὼν.
χο. ἰὼ, ἰὼ. φίλα θρᾴξ,
C φίλος δόθεν εἶ μόνος.
φθόνον ἄμαχον ὕπατος ζεὺς
θέλει κεφὶ σοῖς λόγοισιν
εἴργειν. τὸ δὲ νάϊον ἀργόθεν δέρυ,
ὅτε πρὶν, ὅτε νῦν τὐ εὐδρόθν,
ἐπόρευσε σέθεν κρείσσω.
πῶς μοι ἀχιλλεὺς τὸ σὸν
ἔγχος εὖ δαίσαιτο,
πῶς δ' αἴας ὑπομεῖναι;
εἰ γὰρ ἐγὼ τόδ' ἦμαρ εἰ-
σίδοιμ' ἀναξ, ὅπως πολυφόνου
χερὸς ἀρνάσσαιο λόγχα.
ῥη. τοιοῦτα μὲν δοι φίλ μακρᾶς ἀπουσίας
πεᾶξα πεᾶξω. σὺν δ' ἀδρασείᾳ λέγω,
ἐπεδεὶν ἐχθρῶν τὸν δ' ἐλευθέραν πόλιν
θῶμεν, θεοῖσι τ' ἀκροθίνι' ὀρθέλης,
ξὺν σοὶ σρατεύειν γῆν ἐπ' ἀργείαν θέλω,
καὶ πᾶσαν ἐλθὼν ἑλλάδ' ἐκπόρσαι δορί,

Et opprobro tibi, & in faciem loquor.
Rhe. Talis sum & ipse, rectæ insistens uiæ
Sermonum, nec uir natus sum duplex.
Ego uerò maiore quàm tu, quòd ab hac terra abfuerim,
Afflictus dolore, angebar pectore:
Sed contermina regno meo gens Scythica,
Cùm appararem profectionem ad Ilium,
Mihi bellum intulit. unde cùm ad Euxini littora
Ponti uenissem, ut transmitterem Thracenses copias,
Ibi funestus Scythicæ manus cruor
In terram fundebatur, & mistus cæde Thracius.
Huiusmodi sanè me uolentem proficisci ad Troiam,
Tibiq; suppetias ferre, inhibuit calamitas.
Postquam autem deuici, & illorum liberos obsides
Accepi, tributo imperato annuo,
Adsum, traiecto Pontici maris sinu
Nauibus. reliquum enim terrestri itineris pedes
Confeci, nec, quod tu opprobras, meas amystidas
Frequentaui, nec auratis sub lacunaribus
Dormiui: sed eos, qui Pontum Thracium
Et Pæonas perflant, uentos sustinui
Glaciales, cum hisce nudis porpematis.
Tardius quidem ueni, sed tamen in tempore:
Nunc enim decimum annum bellum geris,
Nihilq; perficis: sed de die in diem
Producis, dubiaq; Martis contra Arginos ludis alea.
Mihi autem Phœbi satis erit lux unica,
Turres ut subruam, & irrumpam in naualia,
Trucidemq; Achæos: altera deinde ab Ilio die
Domum reuertar, tuis imposito fine laboribus.
Nullus interim uestrûm scutum corripiat manu:
Ego enim cohercebo belli elatos gloria
Achæos deuictos: quanquam sic serò uenerim.
Cho. Io, io. grata loqueris,
Amicus à loue missus es solus.
Inuidiam insuperabilem supremus Iupiter
A' tuis dictis arcere uelit.
Nauales enim ab Argis copiæ,
Neq; antea, nec nunc quenquam uirum
Traduxerunt præstantiorem te.
Quo pacto Achilles tuam,
Et Aiax queat
Sustinere hastam?
Vtinam hanc aspiciam
Diem ô rex, in qua cæde imbuta manu
Hastam iactabis uictor cruentam.
Rhe. Huiusmodi quidem pro diutina mea absentia
Tibi præstabo effecta: uenia autem Adrasteæ dixerim,
Postquam hanc urbem hostili obsidione liberam
Fecerimus, dijsq; spolia dicaueris,
Tecum ingredi cum exercitu fines Argolicos
Volo, & omnem depopulari ferro Græciam,

Vt discant uicissim mala pati, & afflictarier.
Hec. Si præsenti illo liberatus malo,
Vrbem haberem pacatam & tutam,
Multum profectò dijs haberem gratiæ.
Quod uerò ad Argos attinet, & terram Græciæ,
Haud sic facilè eam, ut dicis, bello est excindere.
Rhe. An non optimates Græcorum hic adesse ferunt?
He. Nō illos conēnim⁹, ut qbus cū iam dutino cōflicte
Rh. Hisce ergo interfectis, oia pacta fuerit. (mur bello.
Hec. Ne iam remota, omissis proximis, consideres.
Rhe. Damnum accepisse, nec intulisse, sufficit tibi.
Hec.[a] Nihilominus enim, & hic existens, satis ditionis
Cæterùm siue læuum, seu cornu dexterum, (habeo.
Siue in medio sociorum uis, illic licet tibi
Peltam figere, & constituere exercitum.
Rhe. Solus pugnare cum hostibus, Hector, uolo.
Sin autem turpe ducis, te non simul rates
Vrere, qui tanto iam tempore sudaueris,
Constitue me contra Achillei aciem exercitus.
Hec. Cū illo haud queamus marte impetuoso cōfligere.
Rhe. At qui ferebant ipsum nauigasse ad Ilium.
Hec. Nauigauit, & adest: sed imperatoribus
Iratus, non adiuuat bellum simul.
Rhe. Quis ergo alius post hunc excellit in exercitu?
Hec. Aiax mihi[b] non uidetur esse inferior,
Et Tydei filius: præterea disertissimus
Fraudum artifex Vlysses est, & animo audax satis,
Is uir damno hanc terram affecit plurimo.
Nuper enim ingressus templum Palladis,
Furto sublatam imaginem ad naues tulit
Argiuorum, adhæc circulator, mendici habitū gerēs,
Vrbem ingressus, multa Argiuis mala
Imprecabatur, missus explorator ad Ilium:
Occisisq; custodibus, & qui portis præerant,
Euasit: semper enim inuenitur in insidijs
Iuxta Thymbræam ædem, urbem prope
Sedens. cum tristi autem malo nobis lucta est.
» Rhe. Nullus uir fortis clàm & dolo
» Occidit hostem, sed procedit in faciem.
Istum autem, quem dicis latêre in insidijs,
Fraudesq; struere, uiuum correptum ego,
Transfixum tergo portarum ad exitus
Exponam uolucribus escam uulturibus.
Prædo enim cum sit, & ædem Dei
Spoliarit, ipsum tali oportet fato mori.
Hec. Nunc quidem castra metamini: nox etenim.
Designabo autem tibi ego locū, ubi oportet exercitum
Tuum pernoctare, seorsum ab ista statione militum.
Cæterùm Phœbus tessera nobis, si quid opus fuerit:
Memento te audiuisse, & militi significa Thracio,
Nos uerò incedentes paulo ante ordines
Excubias insomnes agere oportet, & nauium

a id est, etsi nō retaliem clades acceptas, nec uicissim ulciscar Græcos, tamē nihilominus adhuc satis imperij & opum superest.

b nihil.

ὡς εὖ μάθωσιν ἢ μορφῇ πάσχειν κακῶς. A
ἕκ. εἰ τοῦ παρόντος τοῦδ' ἀπαλλαχθεὶς κακῶ,
πόλιν νεμοίμην ὡς τοπεῖν ποτ' ἀσφαλῆ,
ἢ παρὰ πολλοῖς θεοῖς εἰσέλθω χάριν.
τάδ' ἀμφί τ' ἄργος, καὶ νομὸν τῆλ' ἑλλάδος,
οὐχ ὧδε πορθεῖν ῥᾳδί', ὡς λέγῃς, σφρί.
ῥῆ. ὁ τόσδ' ἀμίστας φασὶν ἑλλήνων μολεῖν;
ἕκ. κοὐ μεμφόμεθά γ', ἀλλὰ σὺν ἐλαύνομεν.
ῥῆ. ὄκνῳ κλαύοντες τόσδε, ταῦτ' ἐργάσμεθα.
ἕκ. μὴ νῦν τὰ πόρρω, τἀγγύθεν μεθεὶς, σκόπει.
ῥῆ. ἀρκεῖν ἔοικέ σοι παθεῖν, φρᾶσαι δ' μή.
ἕκ. πολλῆς γὰρ ἀρχῶ, κοὐδὲν ὢν, τυραννίδος.
ἀλλ' εἴτε λαιὸν, εἴτε δεξιὸν κέρας,
εἴτ' ἐν μέσοισι συμμάχοις, πάρεσί σοι
πέλτην δρᾶσαι, καὶ κατασῆσαι στρατόν.
ῥῆ. μόνος μάχεσθαι πολεμίοις ἕκτορ θέλω.
εἰ δ' ἀχρεῖον ἡγῇ μὴ σωιεμπεῦσαι νεῶν
πρήνας, πονήσας τὸν παρὸς πολὺν χρόνον, B
τάξον μ' ἀχιλλέως καὶ στρατῷ τῷδ' σόμα.
ἕκ. ἐκ τοῦ ἐκείνου δόρυ γὰ τάξαι δίρυ.
ῥῆ. τοῖς δὴ μετ' αὐτὸν ἄλλος δοῦναι στρατῷ;
ἕκ. αἴας ἐμοὶ μὴ οὐδὲν ὑπάδαι δοκεῖ,
χ' ὁ τυδέως παῖς ἐστι δ' αἰμυλώτατος
κέρτομ' ὀδυσσεύς, λῆμά τ' αὐτοῦ τοῦ θρασύς,
καὶ πλεῖστα χώραν τῆδ' αὐτὸν κεθυρίσας.
ὃς εἰς ἀθηνᾶς σηκὸν ἔναγχος μολών,
κλέψας ἄγαλμα, ναοῦ ἐπ' ἀργείων φόρῳ.
ἤδη δ' ἀγύρτης, πτωχικῶ ἔχων σολῶ,
εἰσῆλθε τοῦργον· πολλὰ δ' ἀργείοις κακὰ
ἠρᾶτο, πεμφθεὶς ἰλίου κατάσκοπος.
κτανὼν δ' φυλάκας, καὶ πυλαστάτας πυλῶν,
ἐξῆλθεν. αἰεὶ δ' ἐν λόχοις εὑρίσκεται, C
θυμβραῖον ἀμφὶ βωμὸν ἕστως πέλας
θάσσων. κακῶν δ' μόρμορον παλαίομεν.
ῥῆ. ὀλεῖς ἀνὴρ δύψυχος, ἀξιοῦ λαθρᾶν «
κτεῖναι γὰρ ἐχθρὸν, ἀλλ' ἰδὼν κτεῖν σόμα. «
ἕστορ δ', ὃν ἴδειν φῆς σὺ κλωπικᾶς ἐδρᾶσε,
καὶ μηχανᾶδαι, ζῶντα συλλαβὼν ἐγὼ,
πυλῶν ἐπ' ἐξόδοισιν ἐμπέρασ ῥάχιν,
σῖτον πετηνοῖς γυψὶ δοιν ἀτιμίου.
λῃστὴν γὰρ ὄντα, καὶ θεῶν αὐάνορα
συλῶντα, δεῖ νιν τοῦδε κατθανεῖν μόρῳ.
ἕκ. νῦν μὲν καταυλίδωτε, καὶ γὰρ εὐφρόνη.
δείξω δ' ἐγώ σοι χῶρον, ὅθα χρὴ στρατὸν
τὸν σὸν νυχεύσας, τοῦ τετραμμένου δίχα.
ξύνθημα δ' ἡμῖν φοῖβος, ὧν τι καὶ δέῃ,
μέμνησ' ἀκούσας, θρῃκί τ' ἄγγελον στρατῷ.
ἡμᾶς δ' βάντας χρὴ πρόσθεν ἐν τάξεσιν
φρουρεῖν ἐγρηγόρτι, καὶ νεῶν κατάσκοπον

δέχθαι

A δέχθαι δ' ὁλωνα· καὶ γὰρ εἰσπορεύεται σῶς,
ἤδη πελάζει στρατοπέδοισι τρωϊκοῖς.
χο. τίνος ἁ φυλακά; τίς ἀμείβει
τὰν ἐμὰν τροφάν;
δύεται σημεῖα, καὶ ἑπτάπορος
πλειάδες αἰθρίαι.
μέσα δ' αἰετὸς ἀρᾶς ποτᾶται.
ἔγρεθε, τί μέλλετε; κοιταῖ
ἐγρεθε πᾶς φυλακαί.
οὐ λύσετε μιμάδ' αἴγλαν;
ἀὼς δὴ πέλας, ἀὼς
γίγνεται. καὶ τίς πᾶ δόμων;
οὐδὲ γὰρ ἔδειν αὐτίν.
ἡμι. τίς ἐκηρύχθη πρώτιν φυλακίν;
ἡμι. μυγδόνος φόρ φασιν κόρυβον.
ἡμι. τίς γὰρ ἐπ' αὐτῷ;
ἡμι. κίλικες παιόνων στρατὸς ἤγειρεν.
B ἡμι. μυῶν δ' ἡμᾶς.
ἡμι. ὄκνῳ λυκίος πέμπει φυλακίν
βάντας ἐγείρειν
καιρὸς, πλήρης ἤδη μοῖραν.
ἡμι. καὶ μὲν ἀΐω σιμόεντος
ἡμιόνων ποίας
φονίας, ὑμνεῖ πολυχρόδοτάτας
μηρῦ παιδολέτορ
μελοποιὸς * ἀηδονὶς μέριμνα·
ἤδη ἐν νέμεσι κατ' ἰδαῖαν
πείμνια, νυκτιδρόμα
σύριγγος ἰαὶ κατακόω.
θέλγει δ' ὄμματος ἕδραν
ὕπνος ἅδεος γὰρ ἔβα
βλεφάροισι πᾶς ἀὼς.
ἡμι. τί ποτ' ὁ πελάθει σκοπὸς, ὃν ναῶν
ἕκτορ ὤτρυνε κατόπτην.
C ἡμι. ταρβῶ χρόνιος καὶ ἄπεστιν.
ἡμι. ἀλλ' εἰ κρυπτὸν λόχον εἰσεσῶν
δόλωλε, τίχ' ἂν εἴη φόβρον.
ἡμι. αὐδῶ λυκίος πέμπει φυλακίν
βάντας ἐγείρειν
ἡμᾶς, πλήρης ἤδη μοῖραν.

ΔΡΑΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Ὀδυσσεύς. Διομήδης. Ἀθηνᾶ. Παρίς. Χορός.

Ὀδ. Διόμηδες, οὐκ ἤκουσας; καινὸς ψόφος
πάλλει σὴν ἀῶν, τοὐχέων τινὰ πτύπον·
διο. οὔκ, ἀλλὰ βρεμὰ πωλικῶν ἐν αὐτύγῳ
πλάζει σὴν ἤρα· κἀγὼ τοι, πρὶν ἠδόμην
δεσμῶν ἀφαγμὰν ἱππικῶν, ἐδεῖν φόβος.
οδυ. ὅρα κατ' ὄρφναν, μὴ φυλαξῇν ἀντύχας.
διο. φυλάξομαί σοι, καὶ σκόπω πιθεὶς τόδε.
οδυ. οὐ δ' ἐν ἐγείρας, οἵου ἄ σωίθηκα στρατῷ;
διο. φοῖβον δόλωνος οἶδα, σύμβολον πλόνου.
οδυ. ἔα· δύνασαι δρᾶμα τάσδε πολεμίων ὁρῶν.

Speculatorē Dolonē accipere. nam siquidē saluus est,
Iam appropinquat Troianis castris.
Cho. Cuius iam uigilare est? Quis mihi
Succedit primùm per uices?
Astra occidunt, & septeno sidere
Pleiades ætheriæ:
Mediumq; cœli iam tenet aquila.
Surgite, quid cessatis? è cubilibus
Surgite ad uigiliam.
Non cernitis lunæ faciem?
Approperat aurora, aurora
Oritur. Et quis ante domos?
Hic enim uir quispiam.
Semicho. Quis designatus est primæ uigiliæ?
Semi. Mygdonis filium dicunt Corybum.
Semi. Quis post illum?
Semi. Cilices Pæonum exercitus excitauit.
Semi. Mysi autem nos.
Semi. Igitur & Lycios quintam ad uigiliam
Excitandi tempus est,
Iuxta sortis ordinem.
Semi. Atqui audio ad Simoenta nidis
Incubantem funestis
Auem: modulatur uario discrimine
Sonorum, interfectrix liberorum,
Cantandi deuota curæ
Luscinia. Iam pascunt per Idam
Greges: fistulæ
Nocturnæ uocem audio.
Demulcet oculos præterea
Somnus: suauissimus enim uenit
Ab aurora palpebris.
Semi. Cur tandem non aduenit speculator, quem
Hector misit exploratum ad naues?
Semi. Metuo, diu enim abest.
Semi. Quod si in ocultas insidias incidisset,
Perijssetq;, mox oriretur trepidatio.
Semi. Excitemus dico Lycios,
Quintam uigiliam,
Iuxta sortis ordinem.

ACTVS QVARTVS.

Vlysses. Diomedes. Minerua. Paris. Chorus.

O Diomedes, non audiuisti? nouus strepitus
Percellit aures, [a] armorum'ne quis sonus est?
Dio. Non, sed curruum retinacula
Vinculorum strepitum equestrium, incessit metus.
Vly. Vide ne nocte falsus in uigiles incidas.
Dio. Cauebo, & si ambulem in tenebris.
Vly. Si autem excites, nouisti exercitus tesseram?
Dio. Phœbum, noui ex Dolone audiens.
Vly. Hem, sine: strata illa hostium deserta uideo.

VL.

a uel, armorum quendā sonitum?
b Ferreas catenas intellig.

Dio. Atqui Dolon hoc dixit Hectoris
Cubile esse: ob eam rem hunc strinxi gladium.
Vl. Quid rei fuerit? nũ insidias paraturus aliquò abijt?
Dio. Fortasse ut in nos aliquem struat dolum.
Vl. Audax enim Hector nunc, quando uincit audax.
Dio. Quid ergo agimus Vlysses? non enim inuenimus
Virum hunc in cubili, spéq; frustrati sumus.
Vl. Redeamus quàm celerrimè ad naualia:
Seruat enim ipsum, quicunq; eius res prosperat,
Deus.[a] Nobis aũt non nitendum est contra fortunam.
Dio. Quin ad Aeneam, aut ad infestissimũ Phrygum
Parim tendamus, eiq; demetamus ferro caput.
Vl. Quo pacto noctu per hostilem exercitum
Deprehensos queas sine periclo occidere?
Dio. Turpe profectò fuerit, redijsse ad Arginas rates,
Nullo nouo damno illato hostibus.
Vl. Nihil damni intulisti? non occiso nauium
Exploratore Dolone, potimur spolijs
Hisce? num omnem prædari exercitum (potes fiam.
Speras? obtĕpera, redeamus. bene erit actũ, si huius cõ-
Min. Quo'nam abeuntes è statione Troica
Exceditis, dolore puncti pectora,
Quòd non det uobis Hectorem aut Parim Deus
Interficiendum? At non audiuistis auxiliarium
Troiæ uenisse Rhesum, haud apparatu leui.
Qui, si distuleris noctem hanc in crastinum,
Nec Achillis uis, nec Aiacis manus
Cohibebit, quo minus cuncta expugnet naualia,
Subrutis muris, & effractis[b] munitionibus
Impressionem armis longè lateq; faciat.
Hunc si occideris, cuncta habes. Hectoris sine
Cubilia, & detruncandi studium.
Alia enim à manu ipsum mors manet.
Vly. O Pallas regina: tuam enim accipio
Loquelam, notam mihi uocem, semper enim meis
Præstò es auxiliatrix in laboribus.
Ille autem uir, ubi dormiat, nobis edissere,
Et ubi loci stationem habeat barbaro in exercitu.
Min. Propè hic est, nec coniunctus cum exercitu:
Ipsi enim cubile Hector extra ordines
Assignauit, donec noctem hanc excipiat dies.
Propè etiam equæ Thracijs à curribus
Albicantes ligatæ sunt, noctu quoq; conspicuæ:
Splendent enim ueluti gaudentis flumine
Cygni ala. istas, occiso domino, abducite,
Pulcherrimum[c] ædibus spolium. non enim est ubi
Huiusmodi currum equis instructum terra occulat.
Vly. Diomedes, aut tu cæde conficias turbã Thracią,
Aut mihi id negocij relinque, tuq; equorũ curã suscipe.
Dio. Ego trucidabo, tu uerò equos domes. (ditus.
Catus enim, & trita es industria, solertiq; mente præ-
» Cõuenit aũt quĕq; uirũ eò adhiberi, ubi maximè sit uti- (lis.

a Id est, nihil inuito & aduersante Deo ac fortuna conandum.

b. portis.

c Id est patriæ, uel uestris ædibus, familijs, & generi.

Δο. καὶ μὴν ὁλόωμ γε τάσδ' ἔφραζεν ἕκτορος
πύργους, ἐφ' ὧπερ ἔγχος εἵλκυσα τόδε.
Οδ. τί δῆτ' οὖν εἶη; μῶν λόχος βέβηκέ πω;
Δο. ἴσως ἐφ' ἡμῖν μηχανὴν ἐπίσταν πινά.
Οδ. θρασὺς γὰρ ἕκτωρ νῦν, ἐπεὶ κρατεῖ θρασύς.
Δο. τί δῆτ' ὀδυσσεῦ δρῶμεν; οὐ γὰρ εὕρομεν
τόνδ' ἄνδρ' γὰρ δύναις, ἐλπίδων δ' ἡμαρτομεν.
Οδ. σέχωμεν ὡς τάχιστα ναυσάθμους πέλας.
σώζει γὰρ αὐτόν, ὥσπερ δυτυχῆ θεῶν
τίθησιν. ἡμῖν δ' ὁ βιαιότερος τύχαν.
Δο. οὐκοῦν ἐπ' αἰνέαν, ἢ τὸν ἐχθιστον φρυγῶν
πάριν μολόντες, χεῖρα καρατομεῖν ξίφει;
Οδ. πῶς ἂν γὰρ ὀρφνῃ, πολεμίων αὐτὰ στρατῷ
ζηλῶν, δύνασαι τόσδ' ἀκινδύνως κτανεῖν;
Δο. αἰσχρόν γε μὲν τοι ναῦς ἐπ' ἀργείων μολεῖν,
δρασαντε μηδὲν πολεμίοις νεώτερον.
Οδ. πῶς δ' ὁ δ' ἐδρᾶκας; οὐ κτανόντε ναυσάθμων
κατάσκοπον δ' ὅλωνα, σώζομεν τόδε
σκυλεύματ'; ἢ πᾶν στρατόπεδον πόρσω δυνεῖς;
πέσθαι, πάλιν σέχωμεν. εὖ δ' εἴη τυχεῖν.
Αθη. ποῖ δὴ λιπόντε προῴκεν ἐκ τάξεων
χωρεῖτε, λύπη καρδίαν δεδηγμένοι,
εἰ μὴ κτανεῖν σφῶν ἕκτορ, ἢ πάριν θεὸς
δέδωσιν; ἄνδρα δ' ὁ πεπύθατο σύμμαχον
ποῖα μολόντα ῥῆσιν, οὐ φαύλῳ τρόπῳ;
ὃς εἰ δοίσει νύκτα τὴν ἐς αὔριον,
ὅτι σφ' ἀχιλλέως, οὔτ' αἴας ἄντος δέρυ,
μὴ πᾶν τι πόρσαι ναύσταθμ' ἀργείων, χθιὸς
τεῖχη κατασκάψαντα, καὶ πυλῶν ἔσω
λόγχῃ πλατεῖαν εἰσδρομὼν ποιήσεται.
ἕκτορ κατακτὰς, πᾶντ' ἔχεις. τάσδ' ἕκτορος
δύνας ἔασον, καὶ καρατόμει σφαγάς·
ἔστι γὰρ αὐτῷ θάνατος ἄλλος χρόνος.
Οδ. δέσποινα Αθάνα, φθέγματος γὰρ ἠδόμην
τῆς σῆς, σωμήθη γὰρ ὡν πόνοισι γὰρ
πᾶσ' ἀμῶν τοῖς ἐμοῖς ἀεί ποτε.
Ἴλιον αὖ δρᾶν δ' ἡμῖν τὸ κατεύνασται φράσον,
ποῖόν τε τέκνη βαρβάρου στρατεύματος;
Αθη. ὀδ' ἐγγὺς ἕστα, κοὐ σωμήθρισται στρατῷ·
ἀλλ' ἐκτὸς αὐτῶν τάξεων κατεύνασον
ἕκτωρ, ἕως ἂν νὺξ ἀμέψηται φάος.
πέλας δ' τῶλοι θρηκίων ὑπ' ἁρμάτων
λευκὰ δεδίγνται, σλαπεπεῖς γὰρ εὐφρόνῃ·
εἴλεσι δ' ὥστε ποταμίᾳ κύκνοι πτέρυγ.
ταύτας, κτανόντες δεσπότου, κομίζετε,
κάλλιστον οἴκοις σκῦλον. τὰ γὰρ ἐδ' ὅπου
τοιόνδ' ὄχημα χθὼν κεκεύθε τωλικόν.
Οδ. Διομήδες, ἢ σὺ κτεῖνε θρήκιον λεών,
ἢ μοι τάρες γε· τοὶ δὲ χρὴ πώλων μέλῃ.
Δο. ἐγὼ φονεύσω, πωλεῖ δ' ἀμύνεις δὲ σύ.
τρίβων γὰρ εἶ τὰ κοῦφα, καὶ νοῆαι σοφός.
χρὴ δ' ἄνδρα πόνειν, ὅ μαλλιστ' ἂν ὠφελοῖ.
καὶ μὴν

A Αθη. καὶ μὴν καθ' ἡμᾶς τόνδ' ἀλέξανδρον βλέπω
σέχοντα, φυλάκων ἐκ τινος τετυμμένου
δύεις ἀσήμους, πολεμίων μεμβλωκότων.
Δο. πότερα σὺν ἄλλοις, ἢ μόνος πορεύεται;
Αθη. μόνος, πῶς δύνασαι, ὡς ἔοικεν, ἕκτορος
χωρεῖ. κατόψεις σημανῶν ἥκει τάχα.
Δο. σιγῶ κατάρχειν τόνδε κατθανόντα χρή;
» Αθη. οὐκ ἂν δύναιο τοῦ πεπρωμένου πλέον·
ὅστις δ' πῶς σῆς ὁ θέμις χρόνος θανεῖν.
ἀλλ' ὥπερ ἥκεις μορσίμους φέρων σφαγάς,
πάρειμ' ἐγὼ δ' τῷδε σύμμαχος κύπρις
δυσοῦσ' ἀρωγὸς ἐν πόνοις ἀγαστεῖν,
Θεῤῥοῖς λόγοισιν ἐχθρὸν ἀνδρ' ἀμείψομαι.
καὶ ταῦτ' ἐγὼ μὴ εἴπω. ὃν δὲ χρὴ παρεῖν,
οὐ οἶδεν, οὐδ' ἤκουσεν ἐγγὺς ὢν λόγου.
πάρ. σὲ τὸν στρατηγὸν καὶ κασίγνητον λέγω,
ἕκτορ, καθεύδεις; οὐκ ἐγείρεθάσε χρή;
B ἐχθρῶν τις ἡμῖν χείμπτεται στρατεύματι,
ἢ κλῶπες ἀνδρες, ἢ κατάσκοποί τινες.
Αθη. θαρσεῖ. φυλάσσει σ' ἥδε πρὸς μενὴς κύπρις.
μέλει δ' ὁ σὸς μοι πόλεμος, οὐδ' ἀμνημονῶ
τιμῆς, ἐπαινῶ δ' εὖ παθοῦσα πῶς σέθεν.
καὶ νῦν ἐπ' δυτυχεῖν τροῖκῶν στρατῷ
ἥκω, πορεύσο' ἄνδρα σοὶ μέγαν θέλον,
θ' ὑμνοποιὸς παῖδα θρήκιον θεᾶς
μούσης, πατρὸς ὑ στρυμόνος κυκλήσκεται.
πάρ. ἀεί ποτ' εὖ φρονεῖτε τυγχάνεις πόλει·
κἀμοὶ μέγιστον ἐν βίῳ κέρδος τόδε
κείνας σε, φημὶ τῆδε πεῖθεδθαι πόλει.
ἥκω δ' ἀκούσας ὁ τορῶς· φήμη δέ τις
φύλαξιν ἐμπεπτῆκεν, ὡς κατάσκοποι
ἥκουσ' ἀχαιῶν· χ' ὧ μὲν οὐκ εἰδὼς λέγω·
ὁδ' εἰσιδὼν μολόντας, οὐκ ἔχει φράσαι,
ὧν ἕνεκ' ἔνδας ἤλυθον πρὸς ἕκτορα.
C Αθη. μηδὲν φοβηθῆς· οὐδὲν ἐν στρατῷ νέον.
ἕκτωρ ὑ φεῦδ', θρῆκας κοσμήσων στρατόν.
πάρ. σύ τοι με πείθεις, σοί τε πιστεύω λόγοις.
τάξιν φυλάξων εἶμ', ἐλεύθερος φόβου.
Αθη. χώρει· μέλει γὰρ πάντ' ἐμοὶ δυνεῖ τάδε,
ὡς δυτυχοῦντας σύμμαχας ἐμοὺς ὁρᾶν.
γνώσῃ δ' καὶ σὺ τὴν ἐμὴν προθυμίαν.
ὑμᾶς δ' αὖ τῷ αὖ ἄγαν γ' ὁρμῶνδας,
λαφρὸν τῷ, θηκῆ πειμίσαι ξίφη.
κεῖται γὰρ ἡμῖν θρήκιος στρατηλάτης,
ἵπποι τ' ἔχονται. πολεμίοι σ' ἠδημένοι,
χωρεῖτ' ἐφ' ἡμᾶς. ἀλλ' ὅσον τάχιστ' ἐχθῶν
φεύγῃ πῶς ὁλκὰς ναυσάθμων. τί μέλλετε
σκυπῆς πόνου πολεμίων, σῶσαι βίου;
χ. ἔα, ἔα· βάλλε, βάλλε, βάλλε, βάλλε·
θεῖνε θεῖνε. τίσδ' αὐτῆς;
λεύσσετε, ἕστον αὐτῶν.
κλῶπες, οἵ τινες κατ' ὄρφναν

Min. Atqui ad nos tendentem Alexandrum aspicio,
Qui resciuit ex aliquo uigilum
Incertos rumores[a] de hostibus, qui Troũ castra obeãt.
Dio. Num cum alijs, an solus huc uenit?
Min. Solus ad cubile, ut uidetur, Hectoris
Properat, ut indicet exploratores exercitus.
Dio. Non igitur quàm mox neci dandus est?
Min. Non tu plus fato queas.
Illum tua haud fas est occumbere dextera,
Sed cui fatum, & ultimam afferes diem,
Ad eum festina: ego huius sociae Veneri
Adsimilata, quae ei opitulatrix in periculis
Esse solet, uanis[b] hostem ludificabo sermonibus.
Et ista quidem ego uobis dico. cui autẽ id fati impendet,
Nec nouit: nec quamlibet propè sit, audiuit sermonem.
Pa. Te appello fratrem & ducem,
Hector, dormis? non expergisci conuenit?
Aliquis hostium nostrum oberrat exercitum,
Siue fures sint, seu exploratores quidam.
Min. Bono animo sis. custodit te hac mitis Venus:
Tuum mihi bellum curae est, necdum oblita sum
Delati honoris, tuaq; commendata habeo beneficia.
Et nunc, quando secundo marte Troicus (tibi,
Exercitus floret, adsum adducẽs uirum magnũ amicũ
Modulatricis filium Thracium deae
Musae, qui patre Strymone se iactitat.
Pa. Semper quidem huic urbi bene cupis:
Teq; in hac uita maximas mihi diuitias
Iudico, quibus haec aucta est ciuitas.
Audiui quiddam non satis certum; rumor enim quis
Custodes perculit, quòd Argolici
Exploratores adsint: atq; alius quidẽ nõ uidit, sed tamẽ
Alius qui uidit euntes, non potest eloqui, (refert:
Cuius gratia accesserint ad cubile Hectoreum.
Min. Nihil metuas, nihil in exercitu periculi.
Hector abest, Thracium compositurus militem.
Pa. Mihi sanè persuades, tuisq; habeo uerbis fidem.
Ordinem seruaturus abeo, liber metu.
Min. Vade: omnia enim curare illa ego constitui,
Vt saluos uideam eos qui à nostris sunt partibus,
Cognoscesq; & tu meum erga te promptum studium.
At uos iam uoco, meo percharos pectori,
Laertis fili, acutos enses condite:
Iacet enim nobis dux Thracius,
Equiq; tenentur: hostes uerò animaduersa re
Tendunt in uos. Quare sine mora, festino pede
Fugite ad machinas naualium. Quid cunctamini,
Assiliente ui hostium, seruare uitam?
Cho. Hem, age, feri, feri, feri, feri.
Cæde, cæde. Quis nam uir?
Videtis, hunc dico?
Sicarij, qui nocturno tempore

a Id est, de aduentu & exploratiõe hostium.

b inuisum uirum.

Hunc turbant exercitum.
Huc huc quisquis es:
Istos habeo, istosq; comprehendi.
Quid uerbi loqueris? unde huc pedem tulisti? quis es? (ceris.
Vly. Nihil tua refert, hoc scire: morieris aut hodie, si quicquã malese
Cho. Non edis tesserã, priusquã pectus hasta penetret? (quilibet.
Vly. Sciat, bono sis animo. Cho. Accedat aliqs ppius, feriat, feriat
Semi. An tu Rhesum occidisti, à quo tu occidendus eras?
Vly. Contine te, quisquis es. Cho. Non manebo.
Semi. [a] A, à, uirum amicum ne occideris.
Semi. Et quænam tessera est? Vly. Phœbus.
Semi. Habeo, omnes uos hastas continete.
Semi. Nouisti, quò uiri euaserint? Semi. Nusquam eos ire uidimus.
Semi. Quisq; seduli sublegite uestigia: [b] aut clamor excitandus.
Semi. At socios perturbare periculosum nocturno metu.
Semi. Quis uirorum accessit?
Quis meis elapsus manibus
Tam audax iactabit facinus?
Vbi ipsum consequar?
Cui adsimilabo?
Qui noctu intrepido pede ausus est,
Per ordines & stationes uigilum
Venire? Thessalus, aut qui mari
Vicinam Locrensium ciuitatem habitat,
Aut insularem, sparsamq; agit uitam.
Quis, aut unde, aut qua patria,
[c] Quod'nam supremum numinum colit prece?
Cho. Num Vlyssis factum est, aut cuius nam?
Semi. Si ex prioribus coniectura facienda, quid ni?
Semi. Putas 'ne ita? Semi. Quid'ni?
Semi. Audax enim in nos est.
Semi. Cuius uirtutem? quem commendas? Semi. Vlyssem.
Semi. Ne laudes sicarij bellandi artes uaferrimas.
Cho. Venit & ante
In ciuitatem, obscurum uultum gerens,
Lacerisq; pannis
Obsitus, sed sub uestibus
Occultum gladium habens:
Stipemq; flagitans obibat, ceu mendicus quispiam,
Multis uidelicet squallidum caput fascijs
Inuolutus. Præterea
Regiæ Atridarum domui
Admodum maledicebat, tanquam infensus ducibus.
Vtinam uerò iure perijsset suo,
Antequam in Phrygiam traiecisset pedis uestigium.
Semi. Siue id Vlyssis sit facinus, siue non, certe metuo:
Nobis enim Hector imputabit uigilibus.
Semi. Quis loquitur? Semi. Vir metuens.
Semi. Quid agis igitur? quid trepidas?
Semi. Ad uos uenisse. Semi. Quem uirum?
Semi. Qui hac nocte in Phrygum penetrauere exercitum.
Aur. Io, grauis fortunæ casus, Eheu.

a Nõnulli hæc uerba Vlyssi tribuunt, nec malè.

b Alij interrogatiuè legunt: An'ne clamor excitandus?

c Quãnam

τόνδε κινῶσι στρατόν. A
δ' δύρο δ' δύρο πᾶς.
τόσδ' ἔχω, καὶ τόσδ' ἔμαρψα.
τίς ὁ λόγος; πόθεν ἔβας πόδας; τίς εἶ;
ὀδ. ὁ χρή σ' εἰδέναι. θανῇ δ' ὁ σίμβορος δεδάσας κακῶς.
χο. ἐκ δρεῖς σιώθημα, λόγχῃ πρὶν δέξασθαι μολεῖν;
ὀδ. ἴσω θαρσεῖ. Χο. πέλας ἴς ἴθι. πᾶε, πᾶε πᾶς τις ἀν.
ἥμι. ἢ σὺ δὴ δῆσον κατέκτας; ἀλλὰ νῦν κλαυστά σε;
ὀδ. ἴχε πᾶς ἴς. Χο. ὁ μένω.—
ἥμι. —ἄ, ἄ. φίλον ἄνδρα μὴ θῇς.
ἥμι. καὶ τί δὴ τὸ σῆμα; ὀδ. φοῖβος.—
ἥμι. ἔμαθον. ἴχε πᾶς δέρε.
ἥμι. οἶδ' ὅποι βεβᾶσιν ἄνδρες; ἥμι. οὐδέπω κατείδομεν.
ἥμι. ἕρπε πᾶς κατ' ἴχνος αὐτῶν, ἢ βοᾷν ἐγείρτον.
ἥμι. ἀλλὰ συμμάχους ταράσσειν δεινόν, ἐκ νυκτῶν φόβῳ.
ἥμι. τίς ἀνδρῶν ὁ βάς;
τίς, ὃς μέγα θράσος ἐπτύξεται,
χεῖρα φυγὼν ἐμάν; B
πόθεν νιν κυρήσω;
τίνι προσεικάσω;
ὃς ἴς δ' ὄρφνας ἤλθ' ἀδειμαντῷ πολεῖ,
διά τε τάξεων καὶ φυλάκων ἔδρας;
θεσσαλός, ἢ
θεσσαλίαν λοκρῶν νεμόμενος πόλιν;
ἢ νησιώτης σπορὰς κεκτῆται βίου;
τίς, ἢ πόθεν, ἢ ποίας πάτρας,
ὁποῖον σύγχεται τὸν ὕπατον θεῶν;
χο. ἆρ' ἐς' ὀδυσσέως τέρνον, ἢ τίνος τόδε;
ἥμι. εἰ τοῖς πάροιθε χρὴ τεκμαίρεσθαι, τί μή;
ἥμι. δεκεῖς γάρ; ἥμι. τί μὲν δή;
ἥμι. θρασὺς * γοῦν ἐς ἡμᾶς. * γὰρ δὴ
ἥμι. τίν' ἀλκὴν; τίν' ἀνεῖς; ἥμι. ὀδυσσῆ.
ἥμι. μὴ κλωπὸς αἶνει φωτὸς αἱμύλον δέρε.
χο. ἔα καὶ πάρος
νῦν πόλιν ὕπαφρον ἔμμ' ἔχων, C
ῥακοδύτῃ σολῇ
πυκαδ' εἰς, ξιφήρης
κρυφαῖος γὰ πέπλοις
βίον δ' ἐπαιτῶν, εἶρπ' ἀγύρτης τις λάτρις,
ψαφαρόχροιν κάρα τε λυπίνη τ' ἔχων,
πολλὰ ἢ τλῶν
βασιλίδ' ἐείαν ἀτρείδαιν κακῶς
ἔβαζε, δίκῃ ἐχθρὸς στρατιάτας.
ὄλοιτο δ' ὄλοιτο τανδίκως,
πρὶν ἐδὲ γᾶν φρυγῶν ποδὸς ἴχνος βαλεῖν.
ἥμι. εἴτ' ἢν ὀδυσσέως, εἴτε μή, φόβος ἔχει·
ἔκλωρ γὰρ ἡμῖν τοῖς φύλαξι μεμψέται.
ἥμι. τίς λάσκων; ἥμι. δυσείζων.
ἥμι. τί δρᾷς δὴ; τί ταρβεῖς;
ἥμι. κεῖ' ἡμᾶς πρᾶσσα. ἥμι. τὶν' ἀνδρῶν;
ἥμι. οἵ δὲ νυκτὸς ἦλθον εἰς φρυγῶν στρατόν.
οἰκ. ἰώ, δαίμονος τύχα βαρεῖα. φεῦ, φεῦ.

ἥμι.

A ἥμι. ἔα, σίγα πᾶς.
ἥμι. ὕβρις' ἴσως γὰρ εἰς βόλον τις δρᾷ ἑαυτα.
οἰκ. ὦ συμφορὰ βαρεῖα θρῃκῶν συμμάχων.
ἥμι. τίς ὁ κρίνων;
οἰκ. ἰώ δύεσθε· ἐγώ, σύ τ' ἄναξ θρῃκῶν·
ὦ συγγενὲς τέκνον τροίαν ἐσιδόν.
οἷόν σε βίος τέλος εἷλον;
χο. τίς εἶ ποτ' ἀνδρῶν συμμάχων; κατ' δυφρόνων
ἀμβλῶπες αὐγαί, κόσε γινώσκω γ' ὅλως.

ΔΡΑΜΑ ΓΕΜΙΣΤΟΝ.

Ἡνίοχος. χορός. ἕκτωρ. μῦσα.

οἰκ. Ποῦ πτ' αὐδάκτων τροιῆν εὕρω;
ὦ δῆθ' ἕκτωρ
τοῦ ἐκκαιδέκατον νοῖτον ἰδεῖν;
τίνι σημάνω δεσπῶν στρατιᾶς;
οἷα πεπόνθαμεν, οἷα ἴς ἡμᾶς
δεδάσας ἀφανῆ, φρεδὸν φανερόν
B θρῃξὶν ἀγῶθ' πολυπόδας;
χο. κακὸν κυρεῖν τι θρῃκίᾳ στρατεύμασι
ἔοικεν, οἷαν τῶδε γινώσκω κλύων.
οἰκ. ἐρρέει σταλαγὰ, πέπωκεν αὐγὰ
δολίῳ πληγῇ.
οἷα μ' ὀδύνη τείρει φονία
τραύματος εἴσω. πῶς δ' οὐ δολίμως,
τοῖς θρῃξὶν ἀγῶθ' πολυπεύσας;
χθὲς γὰρ μ' ἀκλεῶς, ῥῆσόν τε θανεῖν,
τροίᾳ κέλευσαν' ἐπίκουρον.
χο. τάδ' ἐκ γὰ νῦν μοῖσι σημαίνει κακά·
ἐφῶς γὰ αὐδᾷ συμμάχους ὀλωλότας.
οἰκ. κακῶς πέπρακται. κἀπὶ τοῖς κακοῖσι πῶς
ἄρμεκε. καί τοι δ' ἐς τόδε κακὸν τόδε.
» θανεῖν γὰ δύκλεῶς μὲν, εἰ θανεῖν χρεών,
» λυπεῖν μὲν δίμαι δ' θανόντα· πῶς γὰρ ὄ;
» τοῖς ζῶσι δ' ὄγκος, καὶ δόμων δυσβεία.
C ἡμεῖς δ' ἀβόλως, κἀκλεῶς ὀλώλαμεν.
ἐπεὶ γὰρ ἡμᾶς δύνασ' ἐκφόρεια χεὶς,
ξιὼθμα λέξας, εὕδομεν πεδοβεῖς,
κόπῳ δ' αμεύτες, ὀδ' ἐφρουρεῖτο στρατός
φυλακαῖσι νυκτέροισιν· ὀδ' γὰ τάξεσιν
ἔκειτο τύχη, πλῆκτρα τ' ὀκ ἀδὶ ζυγοῖς
ἵππων καθήμεθ', ὡς ἄναξ ἐπεύθετο
κραυῶτας ὑμᾶς, κἀφεδρεύοντας νεῶν
πρύμναισι. φαύλως δ' εὕδομεν, πεπληγότες.
κἀγὼ μελόσυν καρδίᾳ λέξας ὕπνῳ,
πώλοιν χρέτον πεσδικῶν ἐωθινὸν
ζεύξειν πεδὸς ἀλκὴν ἀφθόνῳ μέτρῳ χθί,
λύσων ἢ φῶτε πεδιπολοῦσ' ἡμῶν στρατόν
πυκνῆς δὶ ὀρφνης. ὡς δ' ἐκινήθην ἐγὼ,
ἐπηξάτην τε, κἀνεχωρεῖτον πάλιν.
ἤπτυσε δ' αὐτοῖς μὴ πελάζεσθαι σταθ',
κλῶπας δικήσας συμμάχων πλάθειν πνᾶς.
οὔδ' οὐδ' γὰ· οὐ μὲν οὐδ' ἐγὼ τὰ πλείονα.

Semi. Hem, omnes sileant. (currit.
Semi. Erige animũ: fortè enim aliquis in iactũ nobis oc
Aur. O' dira calamitas auxiliarij exercitus Thracum.
Semi. Quis ita gemit?
Aur. Io, infelix ego, & tu rex Thracum,
O' qui funestissimam aspexisti Troiam,
Qualis te uitæ finis rapuit?
Cho. Quis es tu ex socijs uiris? Pernoctem enim
Caligant oculi, quo minus te penitus cognoscam.

ACTVS QVINTVS.

Auriga. Chorus. Hector. Musa.

Vbi aliquem è Troianis inueniam principibus? Aur.
Vbi'nam Hector sub armis
Grata somni munera percipit?
Cuinam ducum indicabo exercitus,
Quibus affecti simus modis, & quomodo aliquis
Latenti dolo nos laserit, iam nusquam apparens,
Thracibus manifestæ cladis autor?
Cho. Aliquid mali accidisse Thracio exercitui
Videtur, quantum ex illius sermone intelligo.
Aur. Actum est de exercitu: perijt
Rex clandestina cæsus plaga.
Heu qualis me conficit dolor
Letalis uulneris. Quomodo extingui queam,
Qui acerbum Thracibus luctum tuli?
Ignobili enim morte mihi, & Rheso,
Qui Troiæ aduenit auxiliarius, pereundum fuit.
Cho. Non illa obscurè & in ænigmatis significat mala:
Liquidè enim cladem sociorum eloquitur.
Aur. Malè acta res est, & ad malum præterea
Extremũ accedit dedecus: sic ut geminũ hoc fiat malũ.
Gloriose enim mori, cum mori necessum est, "
Acerbum quidem credo morienti. qui enim non? "
Hinc tamen uiuis honestum nomen, & domui claritas "
Venit. nos aũt simul & incõsultò & turpiter perijmus.
Postquã enim nobis ad quiescendum designauit locum
Hectorea manus, dicta tessera, ex campestri itinere
Requieuimus, lassati labore: nec nocturnis excubijs
Exercitus muniebatur, nec in procinctu erant
Arma: nec scuticæ equorum iugis
Applicatæ, eo quòd rex audiuisset
Vos iam victoria potiri, & imminere nauibus,
Sed infeliciter dormiuimus, neci dati.
Nam ego corde sollicito, somno excitus,
Dum equis prospicio de matutino pabulo,
Quo largiter expletos ad cèrtamen instruerem,
Video duos uiros obambulantes exercitum
Densa sub nocte. ut uerò me commoui,
Extimuere, & retrò tulerunt pedem.
Minis tũ illos absterrui, ne appropinquarent exercitui,
Ratus quosdam ex socijs fures accedere.
At isti nihil: nec etiam ego plura scio.

Sed regressus iterum ad cubiculum (nio
Somno me dedi. Per somnũ aũt huiusmodi quædã opi-
Mihi obijcitur: equarum enim, quas ego nutriui & pa-
rêre docui
Iugo, lupi robusta uidebantur terga premere,
Atq; uerberantes cauda pellis equinæ setas
Agitare: ipsæ uerò ronchum ex repagulis
Emittere, iram spirantes, & metu turbidæ
Renitentes. at ego excitor ut arcerem feras
Ab equis: nocturnus enim me extimulabat metus.
Sublatoq; capite audio morientum gemitus,
Calidusq; torrens herili de nece
Adspergit me funesti sanguinis.
Erectus ergo exilio inermu manu
Et dum hastam aspiciens corripere uolo,
Vir quidem æuo uigens propè stans, mihi
Ferit latus intimum gladio: ensis persensi enim
Ictus profundum sulcum acceptо uulnere.
Pronus ergo corruo. Isti autem cum curru equis
Raptis, sese celerem dant in fugam.
A á, uæ. dolore conficior, nec fulciri queo miser:
Et hanc quidem calamitatem oculatus testis noui.
Quo autem modo expirarint occisi, non habeo dicere,
Neq; ex qua manu: sed coniectare tamen
Licet, orta nobis ab amicis hæc tristia.
Cho. Auriga prostrati sorte crudeli Thracis,
Noli ambigere, quin hostes hæc patrauerint.
Hector quoq; ipse calamitate cognita
Venit, & tuus, ut par est, condolet malis.
Hect. Quomodo, ô maximarum autores cladium,
Huc adrepentes exploratores hostium
Turpiter fefellere nos, cæsusq; est exercitus,
Vt neq; uenientes ad castra repuleritis,
Nec etiam abeuntes? Horum quis pœnam luet,
Præter te? tè enim custodem dico exercitus.
Illæsi uerò euaserunt Phrygum ignauia,
Meq; nunc adeò [a] subsannabunt ducem.
Id ergo certò scitote, per Iouem iuro patrem,
Aut tellus Taurica, aut pœna capitis
Te manebit, horum reum: uel Hectorem
Putate nihili esse, & leuem uirum.
Cho. Io, io. magnum mihi instat periculum,
O' magna potentia.
Tum id accidit, cum tibi nuncius ueni,
Nocturnis ignibus lucere exercitum
Græcorum: interea insomnes oculi
Neq; sopiti sunt, nec torpuere per noctem,
Non, per liquidos Simoentis
Fontes, ne irascaris, ô Rex, mihi:
Insons enim sum omnium.
Sin uerò posteà secus facta,
Aut alium sermonem audiueris,

a id est, ego dux ero illis nunc risui & ludibrio.

εὕδω δ' ἀπελθὼν αὖθις ἐς κοίτῳ πάλιν. A
καί μοι κεδ' ὕπνου δόξα ἐς ἔμπαν πέσοι·
ἵππους γὰρ, ἃς ἔθρεψα, κἀδόκουν ἐμὲ
ῥήσσω πέδεσιν, εἶδον ὡς ὄναρ δικῶν,
λύκους ἐπεμβεβῶτας ἐλφαίαν ῥάχιν.
θέινοντόν δ' ἐρᾶς κωλικῆς ῥινὸς τρίχα,
ἄλλουσιν. αὖδ' ὄρεγκον ἐξ αὐπτείδων,
θυμὸν πνέουσα, κἀνεχαίτιζον φόβῳ.
ἐγὼ δ' ἀμαύων θῆρας ἐξεγείρομαι
κώλοισιν, νὺξ γὰρ ἐξώρμα φόβος.
κλύω δ' ἐπάρας κρᾶτα μυχθισμῶν νεκρῶν.
θόρμος ὁ κρουνὸς δεσπότου πρὸς σφαγαῖς
βάλλει με δυσθυήσκοντος αἵματος νέου.
ὀρθὸς δ' ἀναίσσω χειρὶ σὺν κρῃῦ δορὸς,
καί μ' ἔγχος αὐγάζοντα, καὶ θηρώμενον,
παῖς πρὶν τὰς νέοσσα ἐς πλευρὰν ξίφει,
ἀνὴρ ἀκμάζων. φασγάνου γὰρ ἠσθόμην
πληγῆς βαθεῖαν ἕλκα τραύματος λαβών. B
πίπτω ὁ τροιήνς. οἷδ' ὄχημα πωλικὸν
λαβόντες ἵππων, ἔσαν φυγῇ πόδα.
ἆ, ἆ. δύωγ με τέρει, κοὐκέτ' ὀρθὸς εἰμι τάλας·
καὶ ξυμφορᾶν μὲν οἶδ' ὁρῶν· τρόπῳ δ' ὅτῳ
πεθάνοιν οἱ θανόντες, οὐκ ἔχω φράσαι,
οὐδ' ἐξ ὁποίας χειρὸς. εἰπάσαι δέ μοι
πάρεστι, λυπρὰ πῶς φίλων πεπυθόμαι.
χο. ἰώ ἰοὺ θρηνὸς, τὸ κακῶς πεπραγότος,
μηδ' ἐν δυσίζῃ πολεμίοις δρᾶσαι τάδε.
ἔπεσε δ' κἄνδρ συμφορᾶς πεπυσμένος,
χωρεῖ, σπαλγεῖ δ' ὡς ἔοικε δεῖς κακῶς.
ἐκ. πῶς ὦ μέγιστα πήματ' ἐξειργασμένοι,
μολόντες ὑμᾶς πολεμίων κατάσκοποι
λήθοιμι ἀλρῶς, καὶ κατεσφάγη στρατός,
κοὐτ' εἰσίοντας στρατόπεδ' ἐξαπώλετε,
οὔτ' ἐξιόντας; τῶνδε τίς τίσει δίκην,
πλὴν σύ; σὲ γὰρ δὴ φύλακά φημ' εἶναι στρατοῦ. C
φεῦδοι δ' ἄπληκτοι, τῇ φρυγῶν κακῶν δειλίᾳ,
πολλ' ἐγγελῶντες τοῦδ' στρατηλάτου τ' ἐμοί.
εὖ νυν τόδ' ἴσε, ζεὺς ὠμόσεται πατήρ,
ἢ τοι μαράγνα γ', ἢ καρανιστὴς μόρος,
μένει σε δρῶντα τοιάδ', ἢ σὺ ἕκτορα
τοιοῦδε εἶναι, καὶ κακὸν νομίζετε.
χο. ἰώ, ἰώ. μέγας ἐμοὶ μέγας ἀγών,
ὦ πολιὸ χρὸν κρᾶτος.
τότ' ἄρ' ἐμοὶ, ὅτε σοι ἄγγελος ἦλθον,
ἀμφὶ νυκτὶ πυραίθειν ἀργείων στρατόν,
ἐπεὶ ἄγρυπνον ὄμμ' ἐν ὀφρύσι
οὔτ' ἐνοίμισ', οὔτ' ἔβεξεν.
ὄ, μὰ τὰς σιμοεντίδας
πηγὰς, μή μοι κότου ὦ ἄνα θῆς.
αὐαίτιος γὰρ ἔγωγε πάντων.
εἰ δ' χρόνῳ πρὸς καιρὸν
ὀρθ', ἢ λόγον πύθῃ,

A κατά με γᾶ ζῶντα πόρδυσον.
οὐ πρόσθομαι.
οἰκ. τί τοῖσδ' ἀπειλεῖς; βαρβαρός τε βαρβαρὸν
γνώμῃ ὑφαιρῇ τὴν ἐμὴν, πλέκων λόγους.
σὺ τοῦτ' ἐφάψας. οὐδ' ἐν' αὖ δ' ἐξαίμεθα,
[1] ἰκέσιος οὔθ' οἱ * μαθόντες, οὔτε αὖ οἱ τετρωμένοι,
ἄλλον μακρῷ γε δεῖ σε, καὶ σοφῇ λόγῳ,
ὅτῳ με πείσεις μὴ φίλος κατακτανεῖν,
ἵππων δρᾶδεὶς, ὧν ἕκατι συμμάχους
σὺ σοὺς φονεύεις, πολλ' ἐπιστήσας μολεῖν.
ἦλθον, τεθνᾶσι, σὺ πρὸς ἐπέσφρον πάσεις
ἐχθίστα κατέχων, ἣ σὺ, συμμάχους κτανὼν.
μὴ γὰρ τι λέξῃς, ὡς τις ἀργείων μολὼν,
δόλῳ σ' ἡμᾶς. τίς δ' ὑπόρβαλὼν λόχῳ
τρόπῳ ἐφ' ἡμᾶς ἦλθον, ὥστε καὶ λαθεῖν;
σὺ πρόσθεν ἡμῶν ἦσθ, καὶ φρυγῶν στρατός.
τίς ἦν τετρωτοι; τίς τέθνηκε συμμαχῶν
ἢν σῶν, μολόντ' ἢν ὡς σὺ πολεμίων λέγεις;
B ἡμεῖς ὁ καὶ τετρώμεθ'. οἱ δὲ μειζόνως
παθόντες, οὐχ ὁρῶσιν ἡλίου φάος.
ἁπλῶς δ' ἀχαιῶν οὐδ' ἐν' ἀπτώμεθα.
τίς δ' ἂν χαμεύνας πολεμίων κατ' σύφρονῶν,
ῥήσῃ μολὼν ἐξ ὄρθρου, εἰ μή τις θεῶν
ἔφραζε τοῖς κλανοῦσιν; οἷδ' ἀφιγμένοι
τὸ πέμπαν ἴσαν. ἀλλὰ μηχανᾶ τάδε.
ἐκ. χρόνῳ μὲν ἤδη συμμάχοισι χρώμεθα,
ὅθ' πρὶν γῆ τῆδ' ἀχαϊκὸς λεώς·
κοὐδὲν πρὸς αὐτῶν οἶδ' ἀπαμμελὲς κλύων.
" ἐγὼ δ' αὖ ἀρχόμεθα. μή μ' ὁρῶς ἔλοι
" τοῦτ' ἵππων, ὡς ἀκηδεύειν φίλος.
καὶ ταῦτ' ὀδυνεῖς. τίς γὰρ ἄλλος αὖ ποτε
ἔφρασεν, ἢ 'δόλουσιν ἀργείων αὐτῆς;
δεδιπλά γ' αὖν, καὶ τι μὴ θράσος φρένας,
μὴ καὶ δόλωνα σωτυχὼν κατεπλάκη.
C χρόνῳ γὰρ ἤδη φρεῦ' ὢν, ὁ φαίνεται.
οἰκ. οὐκ οἶδα αὖ σοὺς, ὃς λέγεις, ὀνόματας.
ἡμεῖς δ' ἴσ' ἐχθρῶν ὀδ' ὢν ὁ πεπλήγμεθα.
ἐκ. σὺ δ' ἦν νόμιζε ταῦτ', ἐπέστρ' ἐμοὶ δικεῖ.
οἰκ. ὦ γᾶα πατρὶς, πῶς αὖ φθαίνοιμί σοι;
ἐκ. μὴ θνῆσκ'. ἄλις γὰρ ἢν τεθνηκόσιν ὄχλος.
οἰκ. ποῖ ὁ τρόπομαι, δεσπόσιν μονόμμαν;
ἐκ. οἰκοῦ σε κλύθῳ ὁ 'μός, ἐξικόσεται.
οἰκ. καὶ πῶς με κυδεύσουσιν αὐθῶν χόρες;
ἐκ. οὐδ' αὖ τὸν αὐτὸν μῦθον ὁ λήξει λέγων;
οἰκ. ἀλεῖ δ' ὁ δρᾶσας. ἐ γὰρ εἰς σὲ τείνεται
γλῶσσ', ὡς σὺ κομπεῖς. ἢ δίκη δ' ἐπίσταται.
ἐκ. λάζοιδ' ἄγοντες αὐτὸν εἰς δόμους ἐμοὺς,
ὅπως, ὅπως ἂν μὴ 'γκαλῇ πρὸς σώματος.
ὑμᾶς δ' ἰόντας, τοῖσιν φ' τέχει χρεών.
πρὸς μὲν τε, καὶ γόρσι σιμῶναι, νεκρὸς
θάπτειν κελεύειν λαφόρους πρὸς ἐκβοτούς.
χο. τί ποτ' δύτυχίας ἐκ φ' μεγάλης,

Me uiuentem sub terram demittitò,
Non deprecor pœnam.
Aur. Quid hisce minaris? barbarusq; barbari
Texens sermonem, meam mihi surripere
Cupis mentem? tu hæc fecisti: nullumq; admiserimus
Alium neq; mortui, nec qui sumus saucij,
Qui id fecerit. longa tibi opus et perita oratione fuerit,
Vt persuadeas mihi, te non amicos neci
Dedisse, ductum amore equorum, quorum gratia
Tuos socios interimis, quos multis precibus
Huc aduocasti. uenerũt, extincti sunt, minore cũ probo,
Paris hospitalem mensam uiolauit, quàm tu parricida
Auxiliariorũ. non enim dixeris, quòd Græcorũ quispiã
Nos interfecerit: quis enim per agmina
Troianorum ad nos uenisset, cunctos latens?
Tu ante nos sedisti, & Phrygum exercitus:
Quis porrò uulneratus est? quis defunctus è socijs
Tuis, cum hostes, ut ais, ad nos uenerint?
At nos uulnerati sumus: & qui amplius
Passi sunt, non cernunt solis iubar.
Vt semel dicam, Græcorum incusamus neminem.
Nam quis hostium, stratu nocturno tempore
Rhesi inuenisset, nisi deorum quispiam
Dixisset occisoribus. Qui huc aduenere,
Omnem rem sciunt. Quare machinaris ista?
Hec. Ex eo tempore nunc utimur auxiliarijs,
Quo primùm in hac terra consedit gens Achaica:
Nihilq; adhuc, quod scio, mihi obiecerunt mali.
In te uerò nobis primum hoc usuuenit: absit talis amor
Me capiat equorum, ut amicos interficiam.
Quin Vlysses ista: nam quis tandem alius
Ista patrasset, aut machinatus fuisset ex Argolicis?
Metuo ipsum, & nonnihil meus trepidat animus,
Ne & in Dolonem incidens, eum peremerit:
Diu enim nunc abest, nec apparet usquam.
Aur. Non noui tuos, quos mihi memoras, Vlysseas:
Nos uerò nullus cæcidit hostium.
Hec. Tu ergo ista sic esse puta, quando id uidetur tibi.
Aur. O' terra patria, quo' nam modo in te moriar?
Hec. Ne moriare: satis enim interemptorum iacet.
Aur. Quò me uertam, heris orbatus meis?
Hec. Domus te accipiet curandum mea.
Aur. Et quomodo curabunt me percussorum manus?
Hec. Iterare hic eundem sermonem non desinet?
Aur. Pereat, quicunq; fecit. non enim ad te pertinet
Sermo, nec in te linguã uibro, ut tu dicis: sed iusticia ip-
Hec. Arreptũ ipsum domum in meã ducite: (sa nouerit.
Atq; ita, ut ne quid queri possit, ducite.
Vos autem significatum ire ijs qui sunt intra mœnia,
Priamo scilicet, & sembus oportet, me mortuos
Iubere sepeliri ad publicas uias.
Cho. Quid'nam rebus ex prosperrimis

Troiam rursus in luctus
Aliud quid parturiens Fortuna præcipitat?
Ehem. ô, ô.
Quod supra caput numen, ô rex,
Recens cæsum manibus
Sublatum ducit?
Trepido, hanc noxam intuens.
Mu. Videre, ô Troes, uobis licet. ego enim, cui ferunt
Sapientes honorem, Musa, una sororum
Adsum, hunc meum charum natum intuens
[a] Crudeliter cæsum ab hostibus. cuius olim luet
Interfector dignam pœnam Vlysses uaferrimus.
Planctu patrio,
Fili te prosequor. ô
Matris dolor, quali
Profectus es ad Troiam uia?
Verè infœlix & miserabile
Iter ingressus es, prohibente me,
Et patre renuente uehementer.
Hei mihi. ô charum,
O' dulce caput, fili. hei mihi.
Cho. Quod ad me attinet, quanquam nulla generis
Cognatione iunctus, acerbè tamen tuũ deploro filium.
Mu. Pereat Oeneides,
Pereatq; Laertiades:
Qui me præstantissima
Orbauit sobole.
Pereat & Helena, quæ deserta domo
Ad Phrygios naugauit thalamos, sedibus
Ilij succedens. perdidit quidem te
Apud Troiam, ô charissime, innumerasq; urbes
Bonis desolauit uiris.
Mu. O' qui multus apud superos eras, multusq; ad infe
[b] Ibas, Philammonis fili, meum [b] tentasti animum.
Insolẽtia enim quæ te perdidit, & cum Musis cõtentio,
Fecit ut parerem hanc infelicem sobolem.
Aliquando enim undas perlabens flumineas
Genitalem ad thalamum deueni Strymonis.
Vbi autem ad montem auri glebæ fertilem
Pangæum appulimus, instructæ organis
Musæ ad certamen cantandi maximum
Cũ Thracio citharœdo uenerũt: & tum mutilauimus
Oculis Thamyrin, ut qui nostrã artem amaris cõuicijs
Persecutus esset. Et cum te pario, sorores reuerita,
Ac uirginitatem, misi te ad liquidi patris
Gurgites. nutriendum uerò te non ad mortales focos
Strymon tradit, sed fontibus gaudentium choro
Puellarum. ibi educatus pulcherrimè à uirginibus,
Primus uirorum, ô fili, rex fis Thraciæ.
Ac tibi quidem cruenta bella patrijs
Finibus concitanti haud timui, nec periculum fuit
Mortis, ad Troiam ne ires, id prohibui,

τροίαν ἄγει πάλιν εἰς πυθμὴν A
δαίμων, ἄλλό τι φυτεύων;
ἔα, ἔα· ὦ, ὦ.
τίς ὑπὲρ κεφαλῆς θεὸς, ὦ Βασιλεῦ,
τὸν νεόδμητον χὐ χροΐν
φοράδην ὠίμπει;
ταρβῶ, λεύσσων τόδ' ἐς τῆμα.
μῶ. ὁρᾶν παρέστι τροῆες· ἡ γὰρ σοφοῖς
τιμὰς ἔχουσα μοῦσα, συγγόνων μία,
πάρειμι, παῖδα τόνδ' ὀρῶσ' οἰκτρῶς φίλον,
θανόντ' ἐπ' ἐχθρῶν· ὃν ποθ' ὁ κτείνας χρόνῳ
δίκην ὀδυνεῖς, ἀξίαν πίσει δίκην.
ἐκλείμεν αὐθιγενῆ,
τέκνον σ' ὀλοφύρομαι. ὦ
ματρὸς ἄλγος, οἵαν
ἔκελες ὁδὸν ἐν τροίᾳ;
ἦ λυσσ' αἴμονα καὶ μέλεαν,
ἀκουσαμένας κἀμοῦ, προδυθεὶς, B
ἀνὴρ δ' αὐτομόλου πατρὸς βιαίως.
ὤμοι ἐγὼ σέθεν, ὦ φίλτατε
φίλτατε κεφαλά· τέκνον, ὤ μοι.
χο. ὅσον πρόσπτει, μὴ γένος κοινωνίαν
ἔχουσι λύπῃ τὸν σὸν οἰκτίρω γόνον.
μῶ. ὄλοιτο μὴν οἰνείδας,
ὄλοιτο ἢ λαερτίδας,
ὅς μ' ἄπαιδα γόνων
ἔθηκεν ἀμοιροτόκον,
ἅ, θ' ἑλένη, ἃ πολιποῦσα δόμους,
φρυγίων λεχέων ἔπλευσε, πολεῖ·
σ' ἐπ' ἰλίου ὤλεσε μόν σε ἐν τροίᾳ
φίλτατε, μυριάδας τε πόλεις
ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἐκόσμησεν. (ros
μῶ. ἢ πολλὰ μὴ ζῶν, πολλὰ δ' εἰς ἄδου μολών,
φιλάμμονος πᾶι, φίλ' ἐμῆς ἥψω φρενός.
ὕβρις γὰρ, ἥ σ' ἔσφηλε, καὶ μουσῶν δρὶς, C
τεκεῖν μ' ἔθηκε τόνδε λύσσωον γόνον.
πρῶσπα γὰρ δὴ ποταμίας διαῤῥοὰς,
λειμῶνος ἐπαλδῶν ἐρυμνόθ' φυτάλμιος,
ὅτ' ἤλθομεν γῆς χρυσέωλον εἰς λέπας
πάγγαιον, ὀργανοῖσιν ἐξησκημένα
μοῦσαι, μεγίστῳ εἰς ὄριν μελῳδίας,
κεῖνον ἐθίσαι θρηνεῖ, κἀκπυφλώσαμεν
θάμυριν, ὃς ἠῶν πόλλ' ἐδιώκασεν τέχνῃ.
κἀπεί σε τέκω, συγγόνας αἰδεσθείς,
καὶ πηθῴαν, ἵν' ἐς δυόμενον πατρὸς
δίνας· τρέφειν δὲ σ' ὁ βροτείαν ἐκφέρων
ῥοῦμον δίδωσιν, ἀλλ' ὀναγαίας πόρους.
ἐν δ' ἐκβαφεὶς κάλλιστε πηθῴων ὕπο,
θρᾴκης ἀνάσσων πρῶτος ἦθ' αὐδῶν, τέκνον.
καί σ' ἀμφὶ γλῶ μὲν πατρίαν φίλαιμάτοις
ἀλκὰς πορύσσοντ', ἐπ' ἐδ' ἐίμενον θανεῖν·
τροίας δ' ἀπεύδων ἄτυ μὴ κέλσαι ποτὲ,
εἰδῶ

A εἰδῶ τὸ σὸν πόσιμον. ἀλλά σ' ἔκτορος
πρεσβεύματ', ἥ τε μυελὰ γόρσοις
ἔπεισ' ἀνελθεῖν, κἀπικουρῆσαι φίλοις.
καὶ τῶδ' ἀλαίνω τῶν τὸς αἰτίαν μόρου.
οὐδὲν δ' ὀλυσσεύς, οὐδ' ὁ τυδέως τόκος
ἔδρασε, δρᾶσας. μὴ δόκει λεληθέναι.
καί τοι πόλιν σὴν σύγγονοι πρεσβεύομεν
μῶσαι μάλισταν, κἀπιχωριάζομεν χθονί,
μυστηρίων τε τῶν ἀπορρήτων φάνας
ἔδειξεν ὀρφεύς, αὐτανέψιος νεκρῶ
τῶδ', ἕνεκα κτείνεις μουσαῖον τὸν σὸν
σμικρὸν πολίτην, κἀπὶ πλεῖστον ἄνδρ' ὠφε-
ἐλθόντα, φοῖβος, σύγγονοί τ' ἀσκήσαμεν. (λεῖν.
καὶ τῶνδε μισῶν πᾶσ' ἔχομαι γ' ἀγκάλαις
θρῆνῶ, σοφίζω δ' ἄλλον οὐκ ἐπάξομαι.
χο. μέτεστι καὶ ἡμῖν θρᾴκιος στρατηλάτης
ἐδῶν ἄσ' ἔκτορ, τῶνδε βουλεύσαι φόνον.
B ἔκ. ἔδει μὲν τάδ'. ὀλγὸν καὶ τὸν τὸν ἐδεῖ φράσαι,
δόλοισι τέχναισι τόνδ' ὀλωλότα.
ἐγὼ δ' γῆς ἔφεισον ἑλλῴων στρατὸν
λεύσσων, τί μὴ ἔμελλον ὁ πέμψειν φίλοις
κήρυκας, ἐλθεῖν, κἀπικουρῆσαι χθονί;
ἔπεμψ', ὀφείλων δ' ἦλθε, συμπονεῖν ἐμοί.
οὐ μὴν θανόντι γ' ὀλαμῶς σωπήσομαι·
καὶ νῦν ἕτοιμος τῶδε καὶ τοῦδε τάφου,
καὶ συμπυρῶσαι μυρίων τοὐπλων χλιδή.
φίλος γὰρ ἐλθὼν, δυσχῶς ἐπῆρχετο.
μὴ δὴ εἰσι γαίας εἰς μελαγχαίμου πέδου.
τοσόνδε νύμφιν τῶν φῶρ δ' αἰτήσομαι,
ἣ καρποτοιοῦ παῖδα δήμητρος θεᾶς,
ψυχὴν αὐεῖναι τῶδ', ὀφελεῖς δέ μοι,
οὐ ὀρφέως τιμῶσα φάνεσθαι φίλους.
πάμοι μὲν ὡς θανόν τε, κοὐ λεύσσων φάος,
ἔστα τοιοῦτον. ὁ γὰρ ἔτ' [a] αὐτὸν ποτε
C ὅτ' εἶσιν, οὔτε μητρὸς ὄψεται δέμας.
κρυπτὸς δ' γὰ ἀν τροῖς ἥδ' ἐπαργύρου χθονός,
ἀνθρωποδαίμων κείσεται βλέπων φάος,
βάκχα τεφήτης, ὅς τε παγγαίαν πέτραν
ᾤκισε σεμνὸς νοῦσιν εἰδόσιν θεός.
βαιὸν ἢ πολὺ ἡ θαλασσίας θεᾶς
οἶσω. θανεῖν γὰρ καὶ τὸν ἐκείνης χρεών.
θρήνοις δ' ἀδελφὰ πρῶτα μὲν σ' ὑμνήσομεν·
ἔπειτ' ἀχιλλέα θέτιδος γὰ τῶν ἤθ ποτὲ,
οὐ ἁρπεστεί νιν παλλὰς, ἥ σ' ἀπέκτεινε.
τοῖον φαρέτρα λοξίου σώζει βέλος.
» ὦ παιδοποιοί συμφοραὶ, πόνοι βροτῶν· «
» ὡς ὅστις ὑμᾶς μὴ καλῶς λογίζεται, «
» ἄπαις δοίσει, κοὐ τεκὼν βάψει τέκνα. «
χο. ὅτ' ὀλὴ μὲν ἤδη μητρὶ κοὐδὲν μέλει.
σὺ δ' εἴ τι πρὸς ἀσεῖν τῶν πεπραγμένων θέλεις,
ἔκτορ, πάρεστ. φῶς γὰρ ἡμέρας τόδε.
ἔκ. χωρεῖτε, συμμάχους δ' ὁπλίζεσθαι τάχος

Non ignara fati tui. Verùm te Hectoris
Legationes, & infiniti nuncij
Mouere, ut amicis ferres [a] suppetias. a auxilium
Porrò huius cladis Minerua princeps est:
Nihil Vlysses, nihilq; proles Tydei
In te fecit, quanquam fecerit. ne me rem latuisse putes.
Tuam nos urbem sorores colimus
Cum primis Musæ, & terra utimur:
Mysteriaq; & arcana sacra aperuit
Orpheus, huius extincti consobrinus cadaueris,
Cuius gratia ego occidi Musæum tuum,
Ciuem innocentem, & quem unum uirum (sæ.
Diu & plurimũ se frequentantẽ erudiere Phœbo et Mu
Atq; horum mercedem filium in ulnis habens
Lamentor, neq; alium qui deploret adhibeo.
Cho. Iniquè nos, ô Hector, auriga Thracius
Criminatus est, huic machinatus necem.
Hec. Noui ista. nec opus ad dicendum uate fuerat,
Illum perijsse Vlysis dolo ac insidijs.
Cæterùm ego cum terram obsessam Graio
Cernerem milite, cur non misissem nuncios
Amicis, ut uenirent, & terræ ferrent auxilium?
Misi, uenitq;, quod debuit, ut mecum laboraret simul.
Nequaquam tamen illius lætor exitio:
Quin iam paratus sum, ut illi sepulchrum struam,
Simulq; cum eo preciosas uestes cremem.
Amicus enim qui uenit, discessit infœliciter.
Mu. Non migrabit atros sub terræ specus:
Tantum coniugem orabo Plutoniam,
Cereris frugiferæ natam deæ,
Huius ut animam laxet. nam quasi iure quedã cogitur
Orphei amicos & cognatos colere.
Et mihi quidem tanquã extinctus, nec ut cernens diem,
Erit in posterum: non enim ipse unquam posthac
Neq; accedet, nec matris corpus aspiciet,
Sed absconditus in antris huius argentiferi soli,
Conuersus in deum homo manebit intuens diem,
Bacchi sacerdos, qui Pangæi petram
Habitauit, uerendum numen scientibus.
Breui autem certum dolorem Marinæ deæ
Feram: nam & illius filio fata portendunt necem.
Primùm ergo lamentis sorores te celebrabimus:
Deinde olim funerandum Achillem, Thetidis
Filium, non eripiet illum Pallas, quæ tibi abstulit
Vitam. Tale seruat pharetra telum Apollinis.
» O' aerumnæ, & curæ, quas liberi mortalibus «
» Ferunt. qui uos recta ratione perpenderit, «
» Orbus ætum exiget, nec parens humabit liberos. «
Cho. Huius quidem finus matri curabitur.
Tu uerò si quid instantium rerum agi uelis,
Hector, licet, lux enim diei promicat.
Hec. Ite, & socios armari citra moram

Iubete,

Iubete, equosq; iungite curribus.
Nam accinctos laboribus oportet tyrrhenæ tubæ
Signum expectare. Spero enim fore, ut perrupto exer-
Superatisq; muris, Achæorum nauibus faces (citu,
Inferam, & Troibus * liberam diem
Exoriens hoc solis afferat iubar.
Cho. Parendum regi: eamus induti
Armis, & auxiliarijs
Copijs hæc dicamus. Forsan enim Deus,
Qui pro nobis stat, uictoriam dabit.

*Id est, libertatis die, post longam obsidionem.

ἄνωχθε, πληξᾶτ' αὐχένας ξυνωρίδων.
πόνος δ' ἔχοντας χρὴ μύδῃ τυρσηνικῆς
σάλπιγγος αὐδῆσαι, ὡς ὑπερβάλλων σρατὸν,
ταχὺ τ' ἀχαιῶν ναυσὶν ἅθροον ἐμβαλεῖν
πεύκας, τροσεί δ' ἡμέραν ἐλευθέραν
ἀκτῖνα τῶν σείχουσαν ἥλιος φέρῃ.
χο. πείθου βασιλεῖ. σείχωμεν ὅπλοις
κοσμησάμενοι, καὶ ξυμμαχίᾳ
πάδε φέρωμεν. τάχα δ' ἂν νίκαν
δοίη δ' αἷμων, ὁ μεθ' ἡμῶν.

ARGVMENTVM ET PRAEFATIVNCVLA GASPARI STIBLINI IN *Euripidis Rhesum.*

RHesus Thrax dux Byzantiorum (ut Suidas tradit) bellicis artibus, rebusq; fortiter gestis, inter suos clarissimus extitit. Is, cum bellum Troianum iam non A siam solùm, sed totum penè orbem terrarum concuteret, ut cui admiscerentur omnium gentium & nationũ reges ac duces, multis legationibus ab He- B ctore sollicitatus, ad Ilium ualido cum exercitu uenit: ferius tamen Hectoris expectatione, quòd prius regni sui fines aduersus Scytharũ incursiones tueri necesse habuerit. Prima autem nocte in Troianorũ castris, cum iam certam spem uictoriæ concepisset, seq; cum suis quieti dedisset, nihil periculi metuens, omniumq; rerum securus (quippe iam fractas Græcorũ res dictitabant) à Diomede & Vlysse ductu Mineruæ obtruncatur. Iuno enim Græcorum rebus timens propter aduentũ Thracum, misit Palladem, quæ in exitium Rhesi istos iam dictos heroas excitet: à quibus interficitur & Dolon, exploratũ à Troianis missus hortatu Aeneæ, qui Hectoris arbitrantis fugã moliri Græcos, ardorẽ moderatur, reuocatq; eum à nimis callido consilio, quo uniuersis copijs oppugnare noctu munitiones Græcorũ, omnesq; hostes in fuga opprimere constituebat. Terpsichore, uel (ut alij) Euterpe mater, funus filij curat. Acerbum autem dolorem tam Troianis quàm Thracibus fortissimi principis inopinatus ac miserabilis casus attulit. Sunt qui scribant, Rhesum primo die, secundo marte pugnasse, multosq; Græcos fudisse, ac secunda demum nocte in sidijs exploratorũ iugulatum perijsse. Cæterùm hoc totum argumentum sumptum est ex Iliad. *κ*. Hæc de Argumento, nunc de scopo huius fabulæ.

In hoc dramate proponitur pulcherrima quædam imago militaris œconomiæ, siue διοικήσεως: in qua nõ tam ualent uis & prompta audacia, præsentesq; in periculis animi, quám tuta consilia, ac mentes cautæ, futurorumq; præsagæ. Hector totus calet amore pugnandi, nec animus nec uires desunt: at Aeneę prudẽtia sedata, quomodo res & rectè & tutò geri possit, C perspicit. Hectores isti feruidi sæpe maximos exercitus in discrimẽ adducunt, hostibusq; sua temeritate uictoriam ueluti propinant. Sed Aeneæ, ingenij solertia prudentiq; cõsilio nonnunquã imbecilles, robustissimas copias fuderunt. Vnde Homerus, prudentiã coniunctam cum uiribus & uirtute militari esse debere, hoc uersu docet:

ἀμφότερον, βασιλεύς τ' ἀγαθὸς, κρατερός τ' αἰχμητής.

Lege huc illam apud Ouidium in 12. Transform. Vlysis & Aiacis super armis Achillis contentionem: in qua egregia comparatio bonorum animi (quæ sunt, sapientia, eloquentia, solertia, & quædam omnium affectuum moderatio) & corporis, quæ sunt, robur, duritia, & labor patientia, sanitas, unde immodica propriarum uirium uenit fiducia. Formã luculentam utriusq; uirtutis, tam bellicæ quàm politicæ, Cyri pædia apud Xenophontẽ adumbrat. Meminerit etiam adolescens, hic exhiberi imaginem quandam uitæ militaris, in qua omnia incerta, periculosa, turbida, plena insidiarum: item euentus rerum insperati & subiti, ac plurima mortis imago ob oculos uersatur. Quorum tamen incommodorum maior pars, ducũ industria decidi potest. Nimia autem securitas & fiducia Rhesò inopinatæ necis causa extitit: quæ duæ res sæpe faciunt, ut maximas calamitates ualidissimi exercitus accipiant. Cicero in oratione pro lege Manilia, has ferè dotes in summo Imperatore requirit: felicitatẽ, scientiam rei militaris, uirturẽ, autoritatem: item laborẽ in negocijs, fortitudinem in periculis, industriã in agendo, celeritatẽ in conficiendo, consiliũ in prouidendo. Sed hæc hactenus.

ARGV-

ARGVMENTVM ACTVS primi.

A VIgiles excitant Hectorem imperatorẽ nocte intempesta, nunciantq; magnos ignes passim per Græcorum castra lucere: incertum esse, quid nam nouarum rerum moliantur hostes. unde uiros in arma rapiendos suadent, ne subitò improuisi aliquo periculo implicẽtur. Hector ex his coniecturam facit, Græcos fugam adornare: iamq; ipsos in fuga persequi, ac concidere gestit. Quod dum agitaret cum choro, Æneas interuenit, & quid sibi uelint motus isti nocturni in exercitu per contatur: cognitaq; re, prudentissimè consilit, ne quid præcipitanter ageret, ne'ue noctu exercitum in discrimen adduceret, pręsertim cùm nondum satis constet, quid hostes machinentur. Quin potius exploratorẽ mittendum, ut per hunc cognitis hostium consilijs, B postea quid agendum, tutius deliberari possit. 2. Dolon ultrò suam operam offert hac in re, pacisciturq; de præmio cum Hectore, seq; iam ad ipsum factum accingit. 3. Chorus fausta precatione euntem Dolonẽ in manifestum periculum prosequitur, Apollinẽq; orat, ut comes & socius esse uelit uiro tã præclarum facinus obeunti pro patria: utq; eum uictorem, & multa Græcorum clade ouantẽ, Troianis reddat.

γοργωπὸν.)

Philostratus in imaginibus scribit, Hectorem ἐπιπληκτικὰ βλέψαι, καὶ φοβεῖσθαι μέγα: id est, fuisse uultu truculentissimo, & uoce admodum magna & formidabili. uide prouerb. γόργωνα βλέπειν.

παμβοίσλαν.)

Euphorbũ Troianũ Panthei filiũ intelligit.

C λυκίων ἀγὸν.)

Sarpedonem significat, ducem Lyciorum, de quo Homerus Iliad. *μ*.

πολυφόνῳ χάρᾳ.)

Barbaram feritatem, & temerariã fiduciã, quę duo à bono imperatore aliena esse debẽt, in Hectore specta.

ἄνδρες.)

Græcos uiros διὰ ἐξοχὴν appellat, propter singularem militaris fortitudinis opinionẽ. sicut & Demosthenes in principijs orationũ suarum, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, &c.

νυκτηγορῆσαι.)

Id est, Nocturnos cõuentus agitãt, cõsultãt: quod accidere solet bellicis periculis. Verbũ ergo est castrense. Talis νυκτηγορία, quæ latinis dici potest nocturnum consiliũ, est apud Homerum Iliad. *κ*.

παῦτ' ἐνίγαεσθαι βροτῶν.)

Vide prouerb. Nõ omnia possumus omnes.

σὲ μὴν μάχεσθαι.)

Spectanda hic Æneæ prudentia, inq; rebus suscipiendis tuta consilia, & matura deliberatio. Quæ in nouis ac rebus humanis multo potiora sunt, quàm Hectoris uis consilij expers, & uires sine mente. Huc pertinẽt illa uerba Philostrati in Imag. Ἐπάλαιον ἡ ἀχαιοὶ τὸν μὲν ἔκτορα, χεῖρα τῶν τρώων τὸν δὲ αἰνείαν, νοῦν· καὶ πλέον παρέχειν αὐτοῖς προὐγυμάζετο αἰνείας σωφρονοῦντα, ἢ μεμηνότα ἕκτορα. Id est: Vocabãt autem Græci Hectorem quidem manum Troianorum, Æneam uerò mentem: dicebantq;, Aeneam mente & prudẽtia præditum plus sibi negocij exhibere, quàm furentẽ Hectorem.

τάφρος ὑπεβάς.)

De fossis istis, & uallo, quæ Græci in nauium propugnaculum parauerant, lege Homeri Iliad. *κ*.

παύτι γὰρ προσκείμενον.)

Gnome: inuitantur mortales ad strenuè agendum præmijs. Nam (ut inquit Salustius) Gloria, id est præmijs, industria alitur: ubi eã dempseris, ipsa per se uirtus amara atque aspera est.

μειξόνων γαμεῖν.)

Alluditad prouerb. Aequalẽ ducito uxorẽ.

ἵππων ἐμοὶ.)

De equis Achillis uide Homerum Iliad. *τ*, in fine.

θούριον γόνον.)

Prouerb. Thurium lema.

τάδε θεόθεν.)

Id est, hæc & diuinitùs ipsa numinis ęquitas aspiciat: & apud homines ista tibi perfecta, ut frui possis, appareãt. Quanquam uariè hæc uerba exponi soleant: Lector suo utatur iudicio.

χρὴ δ' ἐπ' ἀξίοις.)

Vide adag. Omnem iácere aleam.

λύκειον ἀμφί.)

Homerus Iliad. *κ*. ita Dolonis habitum describit:

αὐτίκα δ' ἀμφ' ὤμοισιν ἐβάλλετο λάμπυλα τόξα,
ἔσσετο δ' ἐπὶ κεφαλῇ κυνέην ῥινὸν πολιοῖο λύκοιο,
κρατὶ δ' ἐπὶ κόρυθα χαλκείην ἔλε δ' ἄξιν ἀκόντα.

θυμβραῖε.)

Apollo Thymbræus cognominatur, à loco Troiæ uicino, in quo Apollinis celebre templum erat: ubi etiam à Paride Achilles occisus esse dicitur. De eo loco Strabo lib. 13. inter cætera sic scribit: πότε πρὸς θύμβρῃ διέλαχον λύκοι, οἰκειότερον ἐστὶ τῷ παλαιῷ κτίσματι. πλησίον γὰρ ἐστὶ τὸ πεδίον ἡ θύμβρα, καὶ ὁ δι' αὐτῆς ῥέων ποταμὸς θύμβριος, ἐμβάλλων εἰς τὸν σκάμανδρον, κατὰ τὸ θυμβραῖον ἀπόλλωνος ἱερόν.

Vergil. in 3. Æneid.

Da propriam Thymbræe domum, da mœnia fessis.

M Frequen-

Frequẽter (inquit Seruius) numina à locis & gentibus nomina accipiunt.

ARGVMENTVM ACTVS *secundi.*

PAstor quidam Rhesum Thracum regem aduentare per Idæ nemora, cum ualido ac firmo exercitu nunciat: quem pastorẽ Hector uix admittit ad colloquium, ut erat uir uehemẽtis animi, & qui paucos tolerare posset. Deinde spe uictoriæ ferociens, quam iam in manu habere uidebatur, aspernatur auxilia Rhesi, ut cuius opera, iam magna ex parte confecto bello, opus non esset. Persuadet tamen Chorus & nuncius, ne fastidiret regem, sed reciperet. 2. Chorus aduenientem iam Rhesum cum pulchrè instructis copijs, læto omine, faustisq; precationibus excipit.

σπαιὸ δόλῳ ἔσμεν.)

Basilius Magnus in homilia de S. Mamante martyre: ποιμὴν ὑδὴν μέγα, ὑδὲ σοφὸν ἐπιτήδευμα. &: ποιμὴν ὑδὴν πλέον τῆς ἐφημέρου τροφῆς πεπημένος, πήραν αἰωνίου, νῦν λοιδόλιν φέρων, τὰ πρὸς ἡμέραν ἐφόδια, ὑδὲ μίαν μόριμναν πρὸ τῆς αὔριον ἔχων, &c. De simplicitate uitæ pastoriciæ, lege plura in eadem oratione.

ὅταν πολίταις εὖ πάθωσι.)

Hæc Chorus loquitur, tanquam iam Troianis diutina afflictis obsidione, præsens auxilium numinum fauore ex aduentu Rhesi affulgeat. Cæterùm nõ abs re est, Thraces Troianis auxilio uenisse: siquidem magna inter ipsos fuit quondam affinitas, ut testatur Strabo: adeò ut nomina quædam & uocabula, nec non & linguę usus communis ipsis extiterit.

πολλὸς, ἐπαιδὴ τὺ μὸν
σὺ τυχεῖ.)

Multos amicos (iuxta cõmune prouerb.) habet fœlicitas: pauci uerò, ut dixit Pindarus, in rebus aduersis fidi mortales, ad laboris societatem.

ὅρα τὸ μέλλον.)

Cõminatur lubricas fortunæ & aleæ Martis uices. Prudens enim (ut Flaccus canit) futuri temporis exitum, caliginosa nocte premit Deus.

Ἀδράστεια μὲν ἁ Διὸς.)

Vide prouerb. Adrastea Nemesis. ueteres cùm quapiam de re magnificè loqui uellent, siue de excellenti uirtute & potentia inuicta, siue de fœlicitate aliqua noua, cui maximè fiderent: Nemesim insolentiæ ac arrogãtię uindicem, & quæ spes immoderatas ueteret ac puniret, deprecari, ac præfatiuncula placare solebant. ζεὺς γὰρ (ut in Antigone dicit Sophocles) μεγάλης γλώσσης πόμπους ὑπερεχθαίρει. Vnde & hic Chorus Rhesi uires, ac pulchrè instructum exercitum magna gratulatione, nec minore uictoriæ obtinendę fiducia excepturus, prius sibi conciliat Nemesim. A

ἐλευθέριον.)

Id est, liberatorẽ Iouẽ. Varia uarijs ab euentibus antiquitas dijs tribuit nomina.

ἄρης τρυμόνιος.)

Ob Thracum ualetudinem tradunt, qui fabulas cõsectantur, apud eos Martem natum, educatumq;, ac apud eosdem insignẽ habuisse domũ. unde Maro in 3. Aeneidos dixerit: *Gradiuumq; patrem, Geticis qui præsidet aruis.*

ARGVMENTVM ACTVS *tertij.*

ACtus tertius continet congressum Rhesi & Hectoris, in quo Hector primùm cum Rheso expostulat, eiq; ingratitudinem objicit, ut qui multis antea prouocatus beneficijs, bello difficillimo, rebus ita accisis serò ueniat auxilio. Contrà Rhesus culpam moræ longioris in Scythicum bellum transfert, B quod se ad Troiam properantem retardarit. Deinde operam suam expromptam offert, victoriamq; Hectori suorum nauitate se paritum pollicetur: applaudente interim Choro alacritati & potentiæ Thracis. 2. Idem Rhesus multis uerbis prædicat, quæ in Græcos designare uelit facinora, atrocemq; minatur uindictam: idq; stolidè, nimirum more humano, quo futurorum casuum ignari & incauti, dum sæpe nimium nostris rebus fidimus, in ipsum ruimus exitium. Cuius tamen fiduciã Hector moderari cupit, ut cui notior esset Græcorum uis ac fortitudo, quam tories periclitatus erat. eiq; tandem, post longum colloquium, stationis locum assignat. 3. Chorus uigilum dispensat custodias, quarum uices more militari uariant. C

λιπλὸς πέφυν' αὐδὴς.)

Duplices uiros uocabãt, qui essent lubrica & insincera fide. Vide prouerb. Duplices uiri.

πρῶτοι.)

Id est, quod ad re attinuit, Græcis Barbaros propinasti, id est, tradidisti, prodidisti. sic enim non raro hoc uerbum Græcis usurpatur, quemadmodum Latinis propino. Nam sic Terentius in Eunucho: Hunc uobis deridendum & comedendum propino.

πάγγαιον.)

Pangæum Thraciæ promontorium, quod disterminat eam à Macedonia.

παιόνων.)

Pæonia regio Macedoniæ, cuius incolæ Pæones dicuntur.

ἄμυστιν.)

Amystis est genus poculi, ex quo facilè & largè bibitur. uel ipsa potatio, cum haustim, auideq; bibimus. Vide prouerb. ἀμυστὶ πίνειν.

πυρπύμασιν.)

Suidas πύρπυμα interpretatur εἶναι εἶδος ὁπλῶν. Alij uestis genus dicunt esse, quod clauã uocant. Nonnulli pro πύρπυν aut πύρπαξ (quæ dictio capulum armorum significat) hîc usurpatum contendunt.

φθόνον ἄμαχον.)

Chorus magniloquẽtię & iactantiæ Rhesi inuidiam deprecatur. Alludit autem ad prouerb. Ne magna loquaris.

ὁ συνάγεται.)

Huius rei causa erat Briseis ablata, & ad Agamemnonem deducta: ut Homerus lib. 1. Iliados autor est.

αἴκε ἐμοὶ μὴν ὑδὴν.)

Post Achillem præstantissimi Græcorum fuere apud Troiam, Aiax, Diomedes & Vlysses: id quod passim Homerus in sua Iliade docet. Lege huc apud Ouidium in 13. lib. Metamorph. orationes contrarias Aiacis & Vlyssis pro armis Achillis. B

μυγδόνος ὑὸν.)

Otreus & Mygdon tradũtur fuisse filij Dimantis, fratresq; Hecabæ, ac regnasse in Phrygia. interpres in 3. Iliad. librum.

παιόνων τρᾶῦς.)

Pæones gens Thracica. Sunt qui dicãt esse eos, quos hodie Pannonios uocant: alij Macedones dicunt esse, teste Scholiaste Homeri in Iliad. 1.

ἀνδόνος.)

Vide Plinium de luscinia lib. 10. cap. 29.

ARGVMENTVM ACTVS *quarti.*

DIsceptantibus inter se exploratoribus Græcis, Vlysse uidelicet & Diomede (quorum hic ulterius progrediendum, & ad Hectoris aut Paridis tentorium contendendum suadet: ille contentus Dolonis cęde, cautus, ac sibi metuẽs, ad naues redire cupit) Pallas interuenit, & eos ad occidendũ Rhesum per insidias, quibus facilè noctis beneficio ad hanc rem designandam uti possint, hortatur: ac quomodo id fieri debeat ostẽdit. suã præterea iungit operam, dum Paridi, Veneris indutus uultus, persuadet, nihil periculi à Græcis in exercitu esse: iubetq; eum bono securoq; animo quiescere. 2. Dũ redeũt Græci, Vlysses & Diomedes, intetfecto iam Rheso, incidunt in uigilias: ac planè tum actũ fuisset de ipsis, nisi Vlysses edita tessera militari illos auertisset, iam tela uibrantes. Et dum Chorus coniecturis quibusdã diuinat, Vlyssem fuisse qui tantas turbas in exercitu excitarit, aduenit auriga Rhesi, nunciaturus domini sui cædem. C

Δόλων γε τάδε ἔφραζον.)

Nam antequã Dolonem apprehensum occiderent, prius singula singulorum ducũ tentoria, atque adeò omnem locorum opportunitatem ex eo cognouerunt, teste Homero Iliad. 1.

εὐπειθὴ ἐπ' κίνδυνον.)

Consultior Vlysses, audacior & in pericula proiectior Diomedes.

ποῖ δὴ λίπον τε τρωϊκῶν.)

Rebus perplexis, & hæsitantibus animis, subitò Minerua præstò fit: id est, consilium & prudentia, quæ sibi primas in omni re gerenda uendicant,

Δέσποιν' ἀθάνατε, φθέγμα σῶς.)

Similis locus est in Sophocleæ Aiacis principio:

ὦ φθέγμ' ἀθάνατε φιλτάτης ἐμοὶ θεῶν,
ὡς εὐμαθές σε, καν' ἄστοχος ὦν, &c.

πῶλοι θρηϊκίων.)

Hos equos Rhesi ita Homerus paulo antè dicto loco describit:

τὼ δὴ, λευκότεροι χιόνος ἴδον, ἠδὲ μετώκεν,
λαυκὼ δὲ οἱ χιόνος, θείειν δ' ἀνέμοισιν ὁμοῖοι
ἅρμα δέ οἱ χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ εὖ ἄσκηται, &c. Id est:
Huius equos pulchro præstantes corpore uidi:
Quippe niues superant candore, uolucribus Euris
Assimiles cursu: solido sed fulgidus auro,
Nec non argento currus: —— &c.

χεὴ δ' αὐδᾶν τὰ σεαυτοῦ.)

Alludit ad prouerb. Quam quisq; norit artem, in hac se exerceat.

πρευμενὴς πίστις.)

Monemur hoc exemplo, non temerè fidem habendam nec fronti, nec blandiloquentiæ. Sæpe enim hæc duo fraudis & insidiarum tegumenta sunt: & incircumspectis, ac nimium credulis, grauium malorum causæ existunt.

βάλε, βάλε.)

Militare hoc, ac planè rudi, & sine pectore militi aptum ἔθος.

ἄ, ἄ, φίλον.)

Hæc uerba Vlyssis, non Chori sunt.

θεοπαλὸς.)

Achillem significat.

λοιρῶν.)

Aiacem Oilei filium innuit, Locrensium principem.

θρασὺς γῦν.)

Ad proxima Chori uerba (τί μὴν ὦν) hæc pertinere uidentur, & pro (γῦν) γὰρ legendũ.

λιπὼν ἔβαν.)

Ad Vlyssis huius exemplum Vergilius in 2. Æneidos, suum Sinonem finxit.

ἔπλων γὰρ ἡμῖν.)

Parasceue ad futurã epitasim, qua Hector de uigilib. supplicium sumere iratus cõstituit.

ARGVMENTVM ACTVS quinti.

AVriga Rhesi deplorat & suã & domini occisi uicẽ, exponitq; quomodo nec opinatò ex insidijs sint oppresi: ac huius facti ipsos Troianos insimulat. 2. Hector accẽsus ira, in uigiles animaduersurũ se minatur, quorum socordiæ cædem Rhesi imputabat. Quã culpã sedulò Chorus deprecatur. Auriga uerò Hectoris ad ædes ducitur malè saucius, ac curæ committitur medicorum. 3. Musa cõplexa filium cæsum, deplorat miserabile funus, acrem tristem luget, execraturq; autores cædis filij. Deinde παραβῶγος externa quẽdam, non tamen aliena à præsenti argumento, de educatione, genere & fortuna Rhesi exponit, immortalitatemq; filio impetraturam se dicit, ac eam cædem altera cuiusdam Græci herõis (Achillis nimirum) cæde * compensandam. Hector interea exercitum in aciem, & pugnas aduersus Græcos educere parat.

* piandam.

ἐπὶ τραῦλα.) Epitalis summa hic incipit. nã auriga miserè uulneratus, in scenam procedit, Rhesumq; Thracum regem indigna morte peremptum narrat. Chorus periclitatur, dum illorum culpa id accidisse factũ Hector ratus, in eos animaduertere statuit.

θανεῖν γὰρ σὺν λέοντος.) Honesta & gloriosa mors magnam habet consolationem: & acerbitatem quam fert ipsa per se, maxima ex parte tollit. At temerè propria perire socordia, id demum cruciabile.

δεῖ ἐφρουρεῖτο πρατὸς.

Mouemur hoc exemplo, nunquam deponendam curam, nec tranquillissimis quoque rebus (ut aliquando uideri possunt) securos sui homines esse debere: imò ibi maximè metuere, ubi nihil metuendum putent.

ἀφθόνῳ χερί.) Prouerb. Plena manu.

μαφάγγα.) Interpretantur terram Tauricã, propter præruptaloca eius, & saxosos montes, in quam illos uigiles relegare uelit. Vel per hanc dictionẽ, quamuis asperam terram & petricosam intelligere possumus, in quam illos exulatum mittere minetur Hector. Potest etiam sic accipi, ut intelligamus, Hectorẽ de prærupto aliquo saxo eos precipitare, iam secum constituere. Sed in re minuta curiosio res fortasse sumus, quàm par sit.

τί τοῖς δ' ἀπειλεῖς.) Quid conaris aliter mihi persuadere, & uerbis culpam cædis, quẽ in te est, in uigiles transferre?

ἵππων ἐραδεῖς.)

Auriga coniecturis quibusdam nititur planum facere, ipsum Hectorẽ cædẽ perpetrasse. A

χρόνον μὲν ὕδλν.)

Vlyssem autorem huius cladis esse dicit, & à se suspicionem illam remouet Hector.

ἡ γὰρ σὺ σοφοῖς.) Stultis enim omnis humanitas, elegantia & eruditio, cuius Musæ antistites, fastidio est: at sapientes rerum precia æstimare gnari, Musas mirantur, easq; omni studio excolunt.

διομήδας.) Diomedes Tydei filius, qui Oenei Calydoniæ regis & Althea filius fuit.

λαερτιάδας.) Vlysses, Laertis filius.

φιλάμμονος πεῖ.) Thamyrã Thracem poetã intelligit, cuius historiã Scholiastes Græcus in Bœotiam Homeri, his uerbis exponit: ὅτος πεῖς λὶν φιλάμμονος καὶ ἀρσὶς τῆς νύμφης, τὸ γένος θρᾴξ ὁς ἔσχν ἀίσχρὸν ἐρωτα, πρῶτος ἀρξέκμονος ἐρῶν ἀρρένων. οὗτος πάλλει πολλῷ διεγνῶν, καὶ λιθαρῳ δίας ὥσρὶ μανιῶς ἐξίσας τῶς μύσαις συνέβῆ· αὖ μὲν B ἱερέτῳν εὐρεθῆ, πλησιάσαι πάσαις· αὖ ἢ ἥτῃτῇ. σφρυθλῶναι ὃ αὖ ἐπεῖναι θέλωσι. λαεθυπόρτόρται δὲ εἰ μῦσαι γονόμεναι, τῶν ὀνομάτων αὐτὸν καὶ τῆς λιθαρῳδίας, καὶ τῆ νοῦ ἐσρήσαν. Vide prouerb. Thamyras insanit.

πάγγαιον.)

Pangæum promontoriũ Thraciæ, magnũ ac excellsum, Macedoniæ iunctum, ut Herodotus in 7. testatur, in quo aurea & argentea metalla.

μυστηρίων τῶν ἀπορρήτων.)

Lege ad hunc locum Apollonium lib. 1. & eius interpretem: Suidam in Lexico, in dictione ὀρφεύς: Cælium lib. 10. cap. 23. Dicitur Orpheus primùm apud Thraces teletas deorũ, item scelerũ expiationes, morborum medelas, præterea iræ diuinæ auerruncationes excogitasse. C

τὴς ὀρφέως τιμῶσα.)

Nã Orpheus cantus dulcedine ipsam quoque Proserpinam flexit, ut redderet uxorem extinctam: id quod nemini antè contigerat.

ἀνθρωποδλείμων.)

Apotheosis Rhesi, ac Catastrophe fabulæ.

ὦ παιδοποιοί.) Exclamatio in ærumnosum & molestũ sobolis creandæ & educẽdæ studiũ: quod quantas curas & dolores habeat, hi norunt, qui quotidie huius rei incommoda experiuntur: cum uident liberorũ aut mortem immaturã, aut sinistros euẽtus, aut morbos, aliaq; mala, quæ quotidianus uitæ usus fert.

FINIS ANNOTATIONVM in Rhesum.

ARGV-

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΡΩΑΔΩΝ.

A Μετὰ τὴν ἰλίου πόρθησιν, ἔδοξεν Ἀθηνᾷ τε καὶ Ποσειδῶνι, τὸ τῶν Ἀχαιῶν στράτευμα διαφθεῖραι τῇ μὲν συνοδίας τῆς πόλεως, διὰ τὴν ἀτίμησιν τῆς ἱερείας τὸς Ἕλληνας, διὰ τὸν Αἴαντος εἰς Κασσάνδραν ὕβριν. οἱ δὲ Ἕλληνες ἐπληρώσαντο τὰς αἰχμαλωτίδας τῶν γυναικῶν. τοῖς γὰρ εὐ ἀξιώμασιν ἑλόμενοι, Ἀγαμέμνονι μὲν Κασσάνδραν, ἀνδρομάχην δὲ Νεοπτολέμῳ, Πολυξένην δὲ τῷ Ἀχιλλέι. τὰύτην μὲν οὖν ἐπὶ τὸ τάφῳ αὐτοῦ ἔσφαξαν. Ἀστυάνακτα δὲ ἀπὸ τῶν τειχῶν ἔρριψαν Ἑλένην δὲ, ὡς ἀποιξόνων Μενέλεως ἤγαγον. Ἀγαμέμνων δὲ τὴν χρυσοῦν σύνμαχον ἀνῆρεν. Ἑκάβη δὲ B τὸς μὲν Ἕλένης παρηγορήσασα, τὸς αὐταιρεθέντας δὲ λαθοῦσα μετὰ θρηνήσασα, καὶ λυπήσασα, πρὸς Τάλθυβιν τὸ Ὀδυσέως ἤχθη σιωπῶν, τούτῳ παρεδόθη δοθεῖσα.

ARGVMENTVM TROADVM.

POst Ilij excidiũ constituere Pallas & Neptunus, Achæorũ exercitum delere. Hic enim urbi fauebat, quòd eam condidisset: illa insensa Græcis erat, propter stupratam ab Aiace Oileo Cassandram. Græci autem inter se sortitione captiuas mulieres diuiserũt. his enim qui dignitate aliqua eminebant, dederunt: Agamemnoni quidẽ Cassandram, Neoptolemo Andromachen, Achilli uerò Polyxenam, quam etiam ad sepulchrũ ipsius mactarunt. Astyanactem de mœnibus præcipitarunt. Helenam, tanquã interfecturus, abduxit Menelaus. Agamemnõ uatem in uxorem duxit, At Hecaba, dum Helenam accusat, occisisq; sua iusta persoluit, ad Vlyssis tentoria perducitur, utq; huic seruiat traditur.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ πρόσωπα.

Ποσειδῶν.	Neptunus.
Ἀθηνᾶ.	Minerua.
Ἑκάβη.	Hecaba,
Χορὸς αἰχμαλωτίδων Τρωάδων.	Chorus captiuarum Troadum.
Ταλθύβιος.	Talthybius.
Κασσάνδρα.	Cassandra.
Ἀνδρομάχη.	Andromache.
Μενέλαος.	Menelaus
C Ἑλένη.	Helena.

FABVLAE PERsonæ.

Προλογίζει ὁ Ποσειδῶν.

Neptunus prologi partes agit.

EVRIPIDIS TROADES:

GASPARO STIBLINO INTERPRETE.

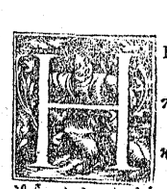

Κωλιπὼν Αἰγαῖον ἁλμυρὸν βάθος
πόντου, Ποσειδῶν, ἔνθα Νηρέιδων χορὸς
κάλλιστον ἴχνος ἐξελίσσει πεδίς.
ἐξ ὃ γὰρ ἀμφὶ πλοῦτε Τρωϊκὴν χθόνα
φοῖβός τε λαχὼν λαΐνος πύργος ὥρίξ
ὀρθοῖσιν ἔθεμεν κανόσιν, ὅστ' ἐκ φρυγῶν
ἄνοι ἀπέστη θεῶν ἐμῶν φρυγῶν πόλει·
ἡνικὰ καπνὸν τοῦ, κεῖ πεδὸς Αργεῖος δορὸς
ἔλωλε πορθηθεῖσ' ὁ γὰρ Πηνάσιος
φωκεὺς Ἐπειός, μηχαναῖσι Παλλάδος
ἐγκύμον' ἵππον τεύχεσιν ξυναρμόσας,
πύργων ἔπεμψεν ὀλέθριον βάρος.

DSum profectus è profundo gurgite
Neptunus Aegaei sali, Nereidum
Vbi chorus pulcherrimis uestigijs
Signant aquas, nam in hisce finibus Phrygum,
Ex quo Clarius & ego turrita mœnia
Extruximus canone haud fallente, amor meo
Erga Ilium nondum receßit pectore:
Quæ nunc humi prostrata fumat, milite
Excisa ab Argiuo. Parnasius enim
Epeus equum fœtum armis, arte Palladis
Construxit * aptè, duci & intra mœnia
Molem feri monstri & fatalis machinæ

* fabricauit.

Curauit: unde in posterum uocabitur
Durens equus, armatos occultans uiros.
Porrò luci deserti, & sacræ ædes deûm
Madent cruore, & Hercei ad sedes Iouis
Ferro peremptus hostico Priamus cadit.
Auriq; magna uis, & præda Troica
Graias onerat rates: flatus modò prosperos
Expectant, ut post lustra bina coniuges
Tandem læti uideant, & dulces liberos,
Populatrix huius urbis manus Achaica.
Ego uerò (uincor enim ab Argiua dea,
Et Pallade, quæ una opera sustulerunt Phrygas)
Relinquo antiquum Ilium, ac aras meas.
" Vrbẽ.n. quàm primùm infœlix solitudo occupauerit,
" Friget continuò, & labascit cultus numinum.
Multis præterea captiuarum planctibus
Resonat Scamandrus, dominos sortientium.
Et has quidem Arcas, alias gens Thessala,
Atheniensiumq; duces accipiunt Theseidæ
Sortitò. Quotquot autem sorti exemptæ Troadum
Sub hoc tecto sunt, primarijs exercitus
Electæ: cum quibus & Lacæna Tyndaris
Helena captiua ducta est iure optimo.
Hanc q; miseram, hanc si quis aspicere uelit,
Hecaba adest, prostrata pro foribus,
Lachrimans plurimùm, & de rebus plurimis:
Cui filia quidem ad monumentum busti Achillei,
Miseranda miserè occidit Polyxena. (bus prius
Priamus item de medio sublatus, et liberi. & quã Phœ
Intactam dimisit Cassandram lymphata numine,
Hanc rex Agamemnon, religione neglecta dei,
Iungit sibi per uim non legitimo connubij
Nexu. Sed ô quondam beata mihi ualeto ciuitas,
Marmoreæ turres, si te Iouis filia
Pallas non subruisset, * tuis adhuc maneres sedibus.

* Id est, tua stares adhuc firmata base.

ACTVS PRIMVS.

Minerua. Neptunus. Chorus. Hecaba.

Min. Licet ne paterno quidem genere proximum,
Magnumq; dæmonem, et inter deos uenerabilẽ,
Deposito odio priore inter nos, alloqui?
" Nept. Licet. cognatorum enim colloquia,
" O regina Pallas, animis nõ paruæ † amoris illecebræ.
Min. Iras probo placabiles. cæterùm in mediũ affero
Rationes quasdam, ô rex, tecum communes mihi.
Nept. Num ex deorum concilio quiddã cõsulti publici
Nuncias uel à Ioue, aut alio quopiam dæmone?
Min. Non, sed Troiæ gratia huc uenimus.
Ad tuam, ut communi utar, me confero potentiam.
Nept. Tandem'ne electo priore odio,
Commiseratione tangeris populatæ incendio?
Min. Istuc primum redi. communicabis'ne consilia,
Tuamq; mecum operam iunges ad id quod paro?

† Id est, gratiæ & reconciliationes.

ὀθνῶ πῶς αὐδῆσαι ὑποδρῶν λιλαιόστατα
δόρατος ἵππου, λευκῆς ἀμπίσχων ἐδέρη.
ὄμμα δ' ἄλση, καὶ θεῶν αὐλὰς πέρα
φόνῳ κατέρρει· πῶς δὲ λειμῶνι βάθρων,
ὡς πίπτων Πρίαμος, Ζηνὸς ἑρκεῖα δανών.
πολὺς δὲ χρυσὸς, φρυγιά τε σκυλεύματα
πῶς ναῦς Ἀχαιῶν πέμπεται μένοντι δὲ
πρύμνηθν ὄρον, ὡς δεκαετόρων χρόνων
ἀλόχους τε καὶ τέκν' εἰσίδωσιν ἀσμένοι,
οἱ τῶνδ' ἐπεστράτευσαν Ἑλλήνων πόλιν.
ἐγὼ δὲ (νικῶμαι γὰρ ἀργείας θεᾶς
Ἥρας, Ἀθήνας θ', αἳ σωιεῖν ἔλεον φρύγας)
λείπω τὸ λιλαιὸν Ἴλιον, βωμούς τ' ἐμούς·
ἐρημία γὰρ πόλιν ὅταν λάβῃ κακή,
Νοσεῖ τὰ τῶν θεῶν, ὀδὲ τιμᾶται θέλει.
πολλοῖς δὲ λωκυτοῖσιν ἀχμαλωτίδων,
βοᾷ σκάμανδρος, δεσπότας ἐλληνομάων.
καὶ τὰς μὲν ἀρκὰς, τὰς δὲ θεσσαλὸς λεὼς
ἔλαχ', Ἀθηναίων δὲ Θησεῖδαι πρόμοι.
ὅσαι δ' ἄκληροι Τρῳάδων, τοῦ σέλας
τοῦσ' εἰσί, τοῖς πρώτοισιν ὀρθρεμάδαι
στατὸ σὺν αὐτοῖς ἡ λάκαινα τυνδαρὶς
Ἑλένη, νομίδεσ' αἰχμάλωτος ὠδίκως.
τήνδ' ἀθλίαν, τήνδ' εἴ τις εἰσορᾶν θέλει,
πάρεστιν Ἑκάβη, λειμῶνι πυλῶν πάρος.
δακρυχέουσα πολλὰ, καὶ πολλῶν ὑπὸρ.
ἡ πᾶς μὲν ἀμφὶ μνῆμ' Ἀχιλλείου τάφου,
οἰκτρὰ τέθνηκε τλημόνως Πολυξένη.
Φρῦγα δὲ πρίαμος, καὶ τέκν' λοῦ δὲ πάρ' ἐθῶν
μεθεῖκ' Ἀπόλλων δρομάδα Κασσανδρα νυμφόλη, ἄναξ,
ὃν τῶν θεῶν παλαιστὴν τόν' ἔνεκεν, .
γαμεῖ βιαίως σώφρον' Ἀγαμέμνων λέχος.
ἀλλ' ὦ ποτ' εὐτυχοῦσα χαῖρέ μοι πόλις,
ξεῦρ τε πύργων· εἴσι μὴ διώλεσαν
φαλλὰς Διὸς πῶς, ἠδ' ἂν ἐν βάθροις ἔπ. C

ΔΡΑΜΑ α.

ἀθηνᾶ. ποσειδῶν. χορὸς. ἑκάβη.

ἔξεστ' ὦν γρῦσι μὲν ἄγχιστον πατρὸς, ἀθη.
μέγαν τε δαίμον', ἐν θεοῖς τε τίμιον,
λύσασθαι ἔχθραν τῶν πάρ', πεσόντ' ἐπεῖν· "
πο. ἔξεστ' ἀεὶ γὰρ συγγενεῖς ὁμιλίαι, "
ἄναξ' ἀθανάτων, ἵλεῳ ὁ μικρὸν φρονῶν,
ἀθη. ἐπίνεσ' ὀργὰς ἐπίτις, φέρω δὲ σοι
κοινὸς ἐμαυτῇ τ' εἰς μέσον λόγους, ἄναξ.
πο. μῶν ἐκ θεῶν τι, κοινὸν ἀγγέλλεις ἐπ',
ἢ Ζηνὸς, ἢ καὶ δαιμόνων τινὸς πάρα;
ἀθη. ἐκ, ἀλλὰ Τροίας ἕνεκ' ἥδε καίνομαι·
πεῖσαι θέλω ἀφίγμαι δικαίαν, ὡς κοινὴ λάβω.
πο. ἦπα δὴ ἔχθραν τῶν πεῖν ἐκβαλεῖν ναῦ,
εἰς οἶκτον ἐλθὼν πυρὶ καταδαλωμένης;
ἀθη. ἐκεῖσε πρῶτ' ἄνελθε· κοινὸν λόγον,
καὶ συμπονήσεις, ἂν ἐγὼ πράξαι θέλω;

πο. μάλις' ἀτὰρ δ' καὶ τὸ σὸν θέλω μαθεῖν,
πότερον Ἀχαιῶν ἕνεκ' ἔλθον, ἢ Φρυγῶν.
ἀθη. εἶν μὲν πρὸν ἐχθρὸς Τρῶας ἠυφρᾶναι θέλω,
στρατῷ δ' ἀχαιῶν νόσον ἐμβαλεῖν πικρόν.
πο. τί δ', ὧδε πυθόμενος ἄλλοτ' εἰς ἄλλας τρόπους;
μισεῖς τε λίαν, καὶ θέλεις, ὃν ἂν τύχῃς;
ἀθη. ἐκ οἶδ' ὑβριστὴν σαύ με, κἠ ναὸς ἐμούς;
πο. οἶδ', μόνη Αἴας εἷλε Κασσάνδραν βίᾳ.
ἀθη. λαδ' ἀχαιῶν ἔπαθον, ἀδ' ἵππος ὑπ.
πο. καὶ μὴν ἐπόρσαν' Ἴλιον ἐξ σῶν ὀφθέν.
ἀθη. τί γὰρ σφε σῶν δοῖ βούλομαι δρᾶσαι κακῶς.
πο. ἔτοιμ' ἃ βούλει τἀπ' ἐμοῦ δρᾶσαι δὲ τί;
ἀθη. δύνασον αὐτοῖς νόσον ἐμβαλεῖν θέλω.
πο. ἐν γῆ μένουσιν, ἢ κατὰ ἅλμυρὰν ἅλα;
ἀθη. ὅταν πῶς οἴκαδε ναυστολῶσ' ἀπ' Ἰλίου,
καὶ Ζεὺς μὲν ὄμβρον καὶ χάλαζαν ἀπόρον
πέμψει, γνοφώδη τ' ἀέρα φυσήματα·
ἐμοὶ δὲ δώσειν φησὶ πῦρ κεραύνιον,
βάλλειν ἀχαιοὺς, ναῦς τε πιμπρᾶναι πυρί.
σὺ δ' αὐτὸ σὸν πέδαχθε· Αἰγαίου πόρον
πνευμάσι βρέμοντα, καὶ δίναις ἁλός·
πλῆσον δ' νεκρῶν κοῖλον Εὐβοίας μυχόν,
ἐν ἀν τολοιπὸν τἀμ' ἀνάκτορ' ὀνοιτεῖν
θέλῶσ' Ἀχαιοὶ, θεούς τε τοὺς ἄλλους σέβειν.
" πο. ἔστα τάδ' ἀ χάρις γὰρ ἐν μακρῶν λόγων
" δέοντα· παράξω τοὶ αγ' Αἰγαίας ἁλός·
ἀκταὶ δὲ Μυκόνου, Δήλοιό τε χειράδες,
Σκύρος τε, Λῆμνός θ', ἃ Καφηρεοί τ' ἄκραι,
πολλῶν θανόντων σώματ' ἔξουσι νεκρῶν.
ἀλλ' ἔρπ' Ὀλυμπον, καὶ λεφανίου Βολὰς
λαβοῦσα πατρὸς ἐκ χερῶν, κἀφαδίκε,
ὅταν στρατεύμ' ἀργείων ἀζίν κάλως.
" Μῶρον δὲ, θνητῶν ὅστις ἐκπορθεῖ πόλεις,
" Ναούς τε, τύμβους τ' ἱερὰ τῶν λεκμηκότων,
C ἐρημία δ' ἐς, αὐτὸς ἄλλοθ' ὑστερον.
ἐρ. ἄνα δυσδαίμων, πεσόβιον λεφαλὴ
ἐπάειρε δόρυ, ἐκέτι Τροία
τάδε, καὶ βασιλεῖς ὀν μὲν Τροίας.
μεταβαλλομένας δαίμονος, αὐτὸς.
πλεῖ τῇ πορεύου, πλεῖ τῇ δαίμονα,
" μηδὲ πιστεύε πρῶραν βιότου,
" πῶς λύμα πλέουσα τύχαισιν.
ἐπᾶ. αἶ, αἶ, αἶ, αἶ.
τίγ' ἐ πάρε μοι μελέα σφάχθ,
ἢ πατρὶς ἐῤῥει, καὶ τέκνα, καὶ πόσις,
ὦ πολὺς ὄγκ' συκελομένων
πεζόν ων, ὡς ἐδὲν ἠδ' ἀρα.
τί με χρὴ σιγᾶν; τί δὲ μὴ σιγᾶν;
τί ἢ θέλω ἔσαι δύσλω ἐγὼ ἢ Σαρυδαίμονος
ἀῤῥεῖν λίσιν, ὡς δάκεμα,
νῶν τ' ἐν σφρνοις λέκτροισι πεθῶσ'.
οἴμοι λεφαλᾶς, οἴ μοι λροτάφων,

Nept. Maximè. uerumtamen scire uolo tuum
Inceptum, utrum Achæorũ uenisti an Phrygũ gratia?
Min. Qui antè inuisi erant, Troas uoluptate afficiam,
Classibusq; Graijs funestum comparabo reditum.
Nept. Cur sic leuis es animo, & moribus uarijs?
Nimis & odisti & amas, in quemcumq; incideris.
Min. Nõ nouisti, uiolatã me esse, & aras meas? (prũ.
N. Noui, quãdo Aiax Cassandrã pulchrã raptauit ad stu
Min. Nullaq; huius facti illi ab Achæis irrogata mul-
Nept. Atqui opera euerterunt Ilium tua. (cta est.
Min. Itaq; ipsos tecum clade afficere uolo.
Nept. Expromptum tibi meũ est studiũ. sed quid ages?
Min. Tristem illis immittere reditũ cupio. (runt mari?
Nept. An'ne, dum terra consident, uel postquã se dede
Min. Vbi in Græciam soluerint ab Ilio,
Tum Iupiter imbrem & multam grandinem
Mittet, & ætheris caliginosa flamina:
Mihi autem se daturum dixit ignes fulmineos,
Quos iaculer in Græcos, & * ignibus naues cremẽ. * incendio.
Iam tu id quod tuum est præsta. Aegæi maris uada
Vt fluctibus decumanis furant, & turbine,
Euboeæ & impleat cauos strages cadauerum
Recessus, ut in posterum meis honorem altaribus
Ferre discant Græci, cæterosq; uenerari deos.
Nept. Fient ista: gratia enim prolixiora restituit
Verba. turbabo Aegæi pelagus sali,
Littoraq; Myconi, & saxa ad Delum extantia:
Nec non Scyros, & Lemnos, & iuga Caphareæ,
Multorum defuncta extinctorum habebunt corpora.
Sedito ad Olympum, & iacula fulminea
Cape è manibus patris, & obserua
Quando oram Achiuorum soluerit exercitus.
Demens uerò, quisquis populatur mortalium
Vrbes, & templa, sepulchraq; defunctorum sacra
Vastat: talem quoq; postea fatum manet suum.
Cho. O infœlix regina, sustolle humo caput,
Leua ceruicem, non amplius Troia
Hic est, nec Troiæ simus principes.
Sustine mutatas fortunæ uices:
Nauiga quò te uadum, quò Deus feret,
Ne'ue inhibeas cursum proræ uitæ,
Fortunæ nauigans ex arbitrio.
Heca. Ae, æ, æ, æ. † Hecabæ plan
Cur enim infœlix non ingemiscerem? ctus.
Cui occidère patria, liberi, & uir.
Qui uetustas aurorum imagines
Iactabas, nunc quasi nihil es.
Cur'nam sileam? cur uerò non sileam?
Quid refert lamentari? ô infœlix ego, ut miserabilis
Huc membra posui modò: ut iaceo,
Et nunc pectore prostrata lectum premo.
O meum caput, heu tempora

Et latera, quàm illa lubens uerterim,
Subiecerimq; dorsum & spinam,
Ad utrunq; ploratuum parietem,
Et ad perpetua lachrimarum indicia.
Hæc quippe musa (modulatio, querela) infœlicibus
Noxas resonat, quas chori lugubres
Celebrant. ô proræ nauium citæ,
Quæ ad sacram Ilium remigio
Per mare purpureum,
Perq; nobiles portus Hellados,
Tristi tibiarum Pæane,
Sonoraq; fistularum uoce
Labentes, artis Aegyptiæ
Quæ naugandi est, exhibuistis speciem·
Ae, æ, nunc è Troiæ sinu
Menelai reducitis
Tristem coniugem, Castori probrum,
Eurotæq; dedecus: quæ quidem neci dedit
Quinquaginta liberorum genitorem
Priamum, & me afflictam Hecabam
In præsentem demersit calamitatem.
O' sedes, quibus sedeo,
Tentorijs demorans Agamemnonijs.
Serua agor anus è domo
Funesta rasura
Miserabiliter depopulata caput.
Sed ô bellicosorum Trôum
Miseræ coniuges, & uirgines, uosq;
Infœlices sponsæ, fumat Ilium, lamentemur:
Ego autem, ueluti mater quæ uolucribus
Clangorem edit pullis, sic exordiar
Carmen, non illud quo olim
Sceptro Priami potens
Pede præsultore ad ictus Phrygios
Decenter cœpi celebrare deos. (rarisſ
Ch. Hecaba, quid clamas? quid clamas? quid'ue uocife-
Per atria enim hos quos miseraris,
Pectoraq; miser Troadum
Quatit metus, quæ intra hæc tecta
Seruitutem deplorant suam.
Heca. O' filiæ, nauibus iam Graijs incumbit
Remis instructa manus.
O' me miseram, quid uolunt? an nunc me
Transuehent patrijs è finibus?
Cho. Haud scio· Aten coniecto tamen.
Io, io· ærumnosæ labores subibimus
Troades, extra portatæ patriam.
Abitionem Argiui parant.
Heca. He, he. ne mihi furentem
Cassandram mittatis foràs,
Probrũ Argiuis Mænadẽ. tũ enim alter dolor (rijſti,
Doleti admodũ accederet. Io. Troia Troia infœlix pe

πλουρῶν δ', ὡς μοι πόθος εἰλίξειε, A
καὶ σφαδνᾶναι νῶτον, ἄκανθαν-
τ' εἰς ἀμφοτέρους τοίχους μελέων,
ὕδι κοῦ ἀεὶ δ' ἀκρύων ἐλέγχους.
μοῦσα γὰρ χ' αὕτη τοῖς δυσλύροις,
ἅτας κελαδεῖν ἀχρόβυτος.
πρῶραι ναῶν ὠκεῖαι,
Ἰλιον ἱδραῦ εἰ λώπαις
δι' ἅλα πορφυρεοειδέα, καὶ
λιμένας Ἑλλάδος δύρμους
αὐλῶν παιᾶνι συγνῷ,
συρίγγων τ' εὐφθόγγῳ φωνᾷ
βάντασαι, πλεκταὶ Αἰγύπτου
παιδείαν ἐξηρτήσασθε·
αἰ, αἰ Τροίας ἐν πόλποις, —
—τὰν Μενελάου μετανιστόμεναι
συγναὶ ἄλοχον, Κάστορι λώβαν, B
ἔν τ' Εὐρώτᾳ δύσκλειαν· ἃ σφάζει μὲν
τὸν πατρὸς τέκνων τ' ἀρότηρα τέκνων
Πρίαμον, ἐμέ τε μέλεαν Ἑκάβαν
δυ τάδε δ' ἐξώκειλ' ἄταν.
ὦ μοι θάκης, ὃς θάσσω,
σκηνᾶς ἐφεδρεύω Ἀγαμεμνονείας.
δούλα δ' ἄγομαι γραῦς ἐξ οἴκων
λαρᾶς ξυρηκεῖ πατάγῃ
λερᾶ τ' ἐκπορθηθεῖσ' οἰκτρῶς.
ἀλλ' ὦ δῶν χαλκηγέων Τρώων
ἄλοχοι μέλεαι, καὶ κῶραι, καὶ δύσνυμφοι,
τύφεται Ἴλιον· ἀᾴζωμεν.
μάτηρ δ' ὡς τις πτῆνοῖς ἐλεγεὰν
ὄρνισιν ὅπως ἐξαρξῶ γὰ
μολπᾶν, ὃ τὰν αὐτᾶν, οἷαν ποτ' ἐν C
σκήπτρῳ Πριάμου δορυσθενέος
ποδὸς ἀρχεχόρου πληγᾶς Φρυγίας
ὀρθόμπους ἐξήρχομ θεός.
χο. Ἑκάβη, τί θροεῖς; τί θροῦς; τί δ' ὀλοφύρεις;
σᾷ γὰρ μελάθρων, οὓς οἰκτίζῃ,
σᾷ δὲ στέρνων φόβος εἴσει
Τρῳάσιν, αἳ δῶν' οἴκων εἴσω
δουλείαν ἀᾴζουσιν.
ἑκά. ὦ τέκνον, Ἀργείων πόδ' ναῦς ἤ-
δη κινεῖται κωπήρης χείρ.
οἰ γὼ τλάμων, τί θέλουσ'; ἦπα δή με πάλαναι
ναυθλώσουσι πατρίδας ἐκ γᾶς;
χο. ἐκ οἶδ· ἐκάζω δ' ἄταν.
ἰώ, ἰώ· μέλεα μόχθων ἐπανεύομεθα
Τρῳάδες, ἔξω πεμπόμεθ' οἴκων.
στέλλουσ' Ἀργεῖοι νόστον.
ἑκά. ἔ, ἔ· μὴ νεῦ μοι τὰν Βακχεύουσαν
Κασσάνδραν πέμψαθ' ἔξω, (γυθῶ.
ἀλαλύξω Ἀργείοισι μαινάδ'· ἐπ' ἄλγεσι δ' ἀλ-
ἰώ· Τροία Τροία δύσαν, ἔρρεις.

A δύσαινοι δ' οἳ σὲ λιπόντες,
καὶ ζῶντες, καὶ δ' μεθόντες.
χο. οἴ μοι· τρομερὰ σκιρτᾷς ἔλιπτρα
πόδ' Ἀγαμέμνονος, ἐπαναστρωφᾷ
βασίλεια σέθεν, μή με κτείνειν
δεῖ Ἀργείων βέβαια μέλεα.
ἢ ἤδη τρύμνας ἤδη ναῦται
σέλουσι κινεῖν κώπας;
ἑκά. ὦ τέκνον, ὀρθοῦσσαν ψυχὰν
ἐκπληχθεῖσ' ἦλθον φρίκᾳ.
ἤδη τις ἔβα δαναῶν κῆρυξ,
ὃς πρόσκειμαι δούλα τλάμων.
χο. ἐγγύς τοι βεῖσαι λιμένος. ἑκά. ἰώ, ἰώ.
χο. τίς μ' Ἀργείων, ἢ Φθιωταῖ,
ἀνησαίαν ἐξω χώρας
δύσαινον πόρῳ Τροίας; φεῦ, φεῦ.
ἑκά. ὦ δ', δ' ἁ τλάμων, τοῦ τὸν γαίας
δολιόσπορον γραῦς, ὡς λεπτὸν, ἁ
δ' ἀλαία νυπρὸν μορφᾷ,
ναυῶν ἀμφιλιμὰ κῆρα πτωθύρεις;
ἢ παιδῶν θρεπτήρια
ἀρχαγὸς εἶχον τιμάς.
χο. αἰ, αἰ· ποίοισιν δ' οἴκοις
τὰν σὰν λύμαν ἐρετάσεις;
ἑκά. ἐν ἰδαίοις ἱερῶν λόφοις δ' α
δινεύσω' ἐξαλάξω,
νέα τοι τεκέων σώματα λύσω,
νέα τοι μόχθοις ἔξω λυείσας,
ἀλέκτροις πλαθεῖσ' Ἑλλάνων.
ἔρρει νὺξ αὐτὰ, καὶ δόμων,
ἢ περιλίας ὑδροδυμία,
πρόσωλον οἰκήρα
B θνσεμνῶν ὑδάτων ἔσομαι.
χο. τὰν λεινὰν εἰσ' ἔλθοιμεν
Θησέως δυναίμονα χώραν.
ἑκά. μάδ' ἐν δίνᾳ γ' Εὐρώτα
τὰν ἐχθίσταν θρέψαν Ἑλένᾳ,
φόν' αὐτόσω Μενέλαε δέλαν,
τὸν τᾶς Τροίας πορθητᾶ.
τὰν Πίνειοῦ σεμνὰν χώραν,
ἱερὰν δ' ὀλύμπου καλλίσταν
ὄλβον βείθῃ φάμαν ἤκου-
σ' βύθαλῶ τ' βύκαρπία.
τὰ δὲ δεύτερά μοι μετὰ τὰν ἱερὰν
Θησέως ζαθέαν χώραν,
καὶ τὰν αἰτναίαν Ἡφαίστου
φοινίκας αὐτόχθονα χώραν,
Σικελᾶν ὀρέων ματρὸς ἀκτὰν
κηρύσσεσθαι, στεφάνοις τ' ἀρετᾶς·
τὰν τ' ἀγχιστόνοσαν γᾶν
Ἰονίῳ ναῦται πόντῳ,
ἃν ὑδροαίνει καλλιστόνῳ

Infœlicesq; qui te reliquimus.
Tam qui uiuimus, quàm quos mors absorbuit.
Cho. Hei mihi. tremebunda accurri
Agamemnonis è tentorijs. ubi te audiui,
O' Regina, metuens, ne de me misera tulerint
Occidenda Argiui sententiam.
An'ue iam remis impellere
Ituras nautæ parant rates?
Heca. O' filia, huc animo insomni stupens
Veni, & horrore percita.
Nunc aliquis præco nunciabit Graius,
Cui serua sim addicta misera.
Cho. Nimirum tua te propè est sors. Heca. Io, io.
Cho. Quis me Argiuus aut Phthioticus,
Aut insulari oriundus habebit solo
Miseram procul à Troia? heu, hei.
Heca. Cui ego, & ubi gentium
Seruiam anus, tanquam uespa sterilis,
Miseranda cadaueris forma,
Exanguis, & propinqua uestibulo
Mortis: quæ quondam palmam tuli
Gignendis & nutriendis liberis.
Cho. Ae, æ. quibus querelis
Tuam calamitatem exagitas?
Heca. Nec Idæis telis radium
Vertens alternabo,
Florentiaq; liberorum cernam corpora:
Nec iuuencula leuioribus perfungar
Laboribus: aut Graijs miscebor thoris.
Execrata sit nox ipsa, & Dæmon:
Vel hauriendi operam
Obibo seruilem misera
Sacro è Pirene latices.
Cho. Vtinam ad nobilem
Veniremus terram Thesei.
Heca. Neq; ad gurgites Eurotæ,
Inuisissimam Helenæ ancillam,
Illic me exhibebo Menelao
Vastatori Troiæ.
Sacram terram quam Peneus
Interluit, pulcherrimas
Olympi radices, abundare opibus audiui,
Et frugum esse fertilem.
Deinde post sacrum &
Fœcundum Thesei solum,
Aetnæos quoq; Muliberi
Fines oppositos Phœniciæ,
Siculorum genitores montium
Audio prædicari propter uirtutes & uictorias:
Et quam terram propius
Ionio nautæ attingunt salo:
Et irrigat pulcherrimus,

Capilloq; decôrus flauo
[a] Cranthis largis alens,
Terramq; fœcundat inclytam uiris.
Cho. Atqui hic Danaorum ab exercitu
Præco, nouorum promus sermonum
Adproperat.
Seruæ enim sanè
Nunc terræ sumus.

a Cranthis legi debet.

ACTVS SECVNDVS.

Talthybius. Hecaba. Chorus. Cassandra.

Tal. O Hecaba: ex crebra enim itione ad Troiam
Facilè me nouisti præconē exercit? Achaici.
Quin & antea quoq; tibi notus, ô mulier,
Adsum Talthybius, nunciaturus tibi mandatū publicū.
Hec. Hoc, hoc illud, ô charæ Troades, q̄ diudū metui.
Tal. Sorte electæ estis iam, si hic uos metus habuit.
Hec. Ae, æ. ad quam ciuitatem uel Thessaliæ,
Vel Phthiadis dicis, uel Cadmei soli? (tæ.
Tal. Singulæ quæq; suis uiris, nec simul oës, p sortē da
Hec. Quis'nam, quis mihi sorte obuenit? quam Iliadū
Sors excipiet beata? (mul.
Tal. Non, sed singula ordine interroga, nec omnia si-
Hec. Cui mea designata est filia,
Dic, misera Cassandra? (rij.
Tal. Ipsam[b] Agamēnon accepit muneris uice honora
Hec. An ut Spartanæ serua sit nurus?
Iò, Hei mihi.
Tal. Non, sed [c] ut furtiuæ pellex seruiat Veneri.
Hec. Istam'ne Phœbi uirginem dicis, cui auricomus
Munus dedit, uitam cœlibem?
Tal. Diuinæ ipsam amor sauciauit uirginis.
Hec. Abijce, filia, sacras
Vittas, & solemni exue
Corpus ornatu, coronas abdica.
Tal. An' non magnū, regij eam participem fieri thori?
Hec. [d] Quo uerò nuper me
Orbastis? nata ubi mihi?
Tal. Polyxenam 'ne dixisti? aut de qua interrogas?
Hec. Hanc ipsam. cui' nam sors addixit?
Tal. Achillis sepulchri præfecta est ministerio.
Hec. Hei mihi. sepulchro ministram ego peperi?
Sed heus amice, quid' nam hoc legis
Aut ritus est apud Græcos?
Tal. Fœlicem dicito tuam filiam: bene enim habet.
Hec. Quomodo hoc dicis? num mihi solem [e] aspicit?
Tal. Fatū ipsam habet suū. quare iā oīs expers est ma-
Hec. Quid porrò armipotentis Hectoris (li.
Vxor afflicta,
Quam fortunam possidet?
Tal. Et hanc accepit filius Achillis electam ex alijs.
Hec. Ego autem cui serua addicta sum,

b ἐξαίρετον τὰ quā electā sibi, & præcipuum in diuisione captiuarum mulierū.
c Id est, ut concubina sit Agamemnonis.

d Quid uerò nuper à me abstulistis? dicitur & νεόχμευτος natū. ipsi dicerete poeta: Quid mihi abstulistis puellā ad hucuiuidam, ac inter reliquos meos liberos natu minimam?
e Id est, uiuit?

ὁ ξανθὰν κάρανα πυρσόλευκος
Κραν θὶς, ζαθέαις πηγαῖσι τρέφων,
δίανδρόν τ' ὀλβίζων γᾶν.
χο. καὶ μὴν Δαναῶν ὅδ' ἀφ' στρατοῦ
λιγυς, νεοχμῶν μύθων πομπάς,
σπεύδει.
δούλαι γὰρ δὴ
χθονὸς ἤδη.

ΔΡΑΜΑ ϛ.

ταλθύβιος. ἑκάβη. χορὸς.
κασσανδρα.

Ἑκάβη, πυκνὰς γὰρ οἶδ' ἐς μ' εἰς Τροίαν ὁδὸς ἐλθόντα, λάθρᾳ δ' Ἀχαϊκὸς στρατοῦ.
ἐγνωσμένος δὲ καὶ πάροιθέ σοι, γύναι,
Ταλθύβιος ἥκω, κοινὸν ἀγγελῶν λόγον.
ἑκ. ἴσθ' ἴσθι Φίλαι Τρῳάδες, ὁ φόβος ἦν μοι πάλαι.
ταλ. ἤδη κεκλήρωσθ', εἰ τόδ' ἦν ὑμῖν φόβος.
ἑκ. αἴ, αἴ· τίνος γ' ἢ Θεσσαλίας πόλιν, ἢ Φθιάδος εἶπας γ' ἢ Καδμείας χθονός;
ταλ. κατ' ἄνδρ' ἑκάστη, λαχὼν ὁμῶς λελόγχατο.
ἑκ. τίν' ἄρα, τίν' ἔλαχεν; τίνα πότμον δυστυχῆς, ἢν Ἰλιάδων μένει;
ταλ. οἷσθ' ἀλλ' ἕκαστα πυνθάνου, μὴ παύου σύ.
ἑκ. τὸν δὲ τίς ἄρ' ἔλαχε τέκνων, φύσαντι τὰμὸν Κασσάνδραν;
ταλ. ἐξαίρετόν νιν ἔλαβεν Ἀγαμέμνων ἄναξ.
ἑκ. ἢ τᾷ Λακεδαιμονίᾳ νύμφᾳ δόλαν;
ἰώ μοι μοι.
ταλ. ὄχι, ἀλλὰ λέχεων σώφρων νυμφοδυτήσεια.
ἑκ. ἢ τὰν Φοίβου παρθένον, ἃ γόρας ὁ χρυσοκόμας δῶκεν, ἄλεκτρον ζᾷ;
ταλ. δρᾷ ἐπόξυνσ' αὐτὸν φίλτρον κόρας.
ἑκ. ῥίψον τέκνον λαβοῦσα
λευκοῖσιν, ἀπὸ χρόος φόλυδον σεφέων ἱερᾶς στολμοῦ.
ταλ. ὁ γὰρ μέγ' αὐτῇ βασιλικῶν λέχεων τυχεῖν;
ἑκ. τί δὲ νεόχμευτ' ἀπ' ἐμέθεν
ἐλάβετε; τίνος τοῦ μοι;
ταλ. Πολυξένην 'ν' ἔλεξας, ἢ τιν' ἔρεῖς;
ἑκ. τὰν ταύταν, καὶ πάλαι ἔδοξεν;
ταλ. τύμβου τέτακται Θεσσαλεῖν Ἀχιλλέως.
ἑκ. ὦ μοι ἐγὼ τάφου πρόσπολον ἔτεκόμαν;
ἀτὰρ τί ὅδ' ὧν νόμος, ἢ τί θέσμιον, ὦ φίλος, Ἑλλάνων;
ταλ. σὺν αἰμύνοις παῖδα σὸν ἔχει καλῶς.
ἑκ. τί τόδ' ἔλαχεν; ἆρά μοι ἀέλιον λύσει;
ταλ. ἔχει πότμος νιν, ὡς ἀπολλάχθαι κακῶν.
ἑκ. τί δ' ἡ τοῦ κλεινοῦ πορος Ἕκτορος λάμαρ Ἀνδρομάχη πάλαινα,
τίν' ἔχει τύχαν;
ταλ. καὶ τοῦδ' Ἀχιλλέως ἔλαβε παῖς ἐξαίρετον.
ἑκ. ἐγὼ δέ, ὤμοι, πρόσπολος, ἃ φοινοβάμων

χορὸ

χορὸ λευκόμαλλος βάλλῃ
φαιὰν κόρας;
ταλ. Ὀδυσσεὺς ἔλαχ' ὤναξ δόλῳ ἔχων.
ἑκ. ἔ, ἔ. σφάσσε λιβᾶ τὰ πόεμον.
ἔλκε' ὀνύχεσι δέρᾳ τὰ κόρας.
ἰώ μοι μοι μυσαρᾶς, δολίου τε λέχους φωτὸς δολλόεν
πολεμίου, δίκας
ἠδικήμαν δάκη.
ὃς πάντα τὰ κεῖσ' ἐνθάδ' αὖ τὰ πάλ', ὧδε ἐκκεῖσε, δίπτυχον γλῶσσα,
ἃ φίλα τὰ πρόσθεν φίλα
πθέμενος πάντων.
γοᾶδ' ὦ Τρῳάδες με.
βέβακα δύστοτμος· οἴχομαι
ἃ τάλαιν', ἃ δυσυχεστάτω πεφόρτισται κλήρῳ.
χο. ὦ μὴν σὸν οἶδα, πότνια τὰς δ' ἐμὰς τύχας
τίς ἄρ' Ἀχαιῶν, ἢ τίς Ἑλλήνων ἔχει;
ταλ. τ' ἐπομίζειν δεῦρο κασσάνδραν χρεὼν
ὅδε τάχιστα δ' ὡς δεῦ, ὡς σπουδάσῃ
εἰς χεῖρας δοῦναι νιν· εἶτα τὰς ἐλευθέρας,
καὶ τοῖσι ἄλλοις αἰχμαλώτοισι λέγω.
ἔα, τί τοῦδε φῶς δὴ αὖθε τοῦ σέλας;
πιμπρᾶσιν, ἢ τί δρῶσι, Τρῳάδες μυχάς;
ὡς δὴ γε δοκεῖν φλὸς μέλλουσι χθονὸς
πόδ' Ἄργος, αὐτῶν τ' ἐκπυρῶσι σώματα,
αὐτῶν θέλουσαι; κάρτα τὰ λυθρόν,
ὦ τοῖς τοιούτοις δυσλόφως φόρει κακά.
ἄνοιγ' ἄνοιγε, μὴ τοῖς δὲ πρόσφορον,
ἐχθρὸν δ' ἀκαιρίς, ἐς ἐμ' αἰτίαν βάλῃ.
ἑκ. οὐκ ἔστι· δ' πιμπρᾶσιν, ἀλλὰ πᾶς ἐμὴ
μαινὰς θοάζει δεῦρο κασσάνδρα δρόμῳ.
χο. ἄνεχε· παρέχε φῶς.
φορῶ, σέβω, φλέγω
λαμπάσι τόδ' ἱερόν.
ὦ ὑμέναε ἄναξ,
ἰδοὺ, ἰδοὺ μακάριος ὁ γαμέτας,
μακαρία δ' ἐγὼ κατ' Ἄργος ἐγαμεμνόνα.
ὑμὴν, ὑμέναε ἄναξ,
ἐπεὶ σὺ μάτηρ, ὧδε δάκρυσι καὶ
γόοισι νεκρὸν θανόντα
πατρὸς, πατρίδα τε
φίλων κατεσφάσω ἔχεις·
ἐγὼ δ' ὧδε γάμοις ἐμοῖς
αὐαφλέγω πυρὸς φῶς
εἰς αὐγὰν, εἰς αἴγλαν·
ὦ ὑμέναε σοι πτερόεν ὧδε λέκτροις
δίδοσ', ὦ Ἑκάτα φάος.
πτερόεν ὧδε λέκτροις, ἃ νόμος ἔχει
πάλαι πόδ' ἀλθρίου.
ἄναγε χορὸν θυσῶν, θυοῖ.
ὡς ὧδε πατρὸς ἐμὸς μακαρίζω πάτοις τύχαις,

Quæ alba caput, & manu gerens
Tremula scipionem, imbecilla uix fulcior?
Tal. Te sortito accipit seruam Ithacus.
Heca. E, e. rasum uerbera caput,
Lacera unguibus geminas genas.
Io, hei mihi. impuro, infesto, & fraudulento uiro
Me sors iniqua tradidit
Seruam: qui ius "
Iniurijs exagitat "
Et affligit: quiq; omnia sursum ac deorsum, "
Et nunc huc nunc illuc duplici lingua "
Vertit, cunctis rebus, quod prius libet, "
Quodq; charum est, anteponens. "
Plorate me ô Troades:
Perij infelix, nulla sum
Misera, quam calamitosissima sors premit.
Cho. Tuam quidē sortē iam nouisti: fortunas aūt meas
Quis'nam Achiuorum, aut quis Græcorum habet?
Tal. Ite. deducenda huc est quàm ocyssimè
Cassandra uobis, ministri, ut ea duci
In manus tradita: deinde & alias
Prout sors tulit, alijs captiuas accenseam.
Ehem, quid'nam piceæ intus ardet facis?
Incendunt, aut quid faciunt Troades, penetralia?
Vt quæ iam sint abducendæ ex hoc solo
Ad Argos, ob id'ne cremant sua corpora
Vltroneæ morte occubituræ: libertas nimia "
In huiusmodi casibus periculosa affert mala. "
Aperi, aperi. ne quod illis tempestiuum & utile, (ferat.
Aduersum aūt & molestū Achæis, in me culpā transf-
Heca. Nihil horum, nihil cremant, sed mea filia
Furens huc festinabundo currit Cassandra pede.
Ca. Tolle, præbe lumen:
Fero, colo, cremo
Hoc facibus sacrum.
O Hymenæe rex,
Ecce, ecce, beatus sponsus,
Egoq; beata inter Argiuas nupta.
Hymen, Hymenæe rex.
Quando tu mater lachrimis,
Et lamentis extinctum
Patrem, ac patriam
Adamatam ingemens prosequeris:
Ego autem in nuptias meas
Succendo ignis facem,
Ad splendorem & lucem.
O Hymenæe, tibi uirgineos propter thoros
O Hecata, has ferens faces.
Virgineis in nuptijs, quatenus licet,
Leuem uerte pedem,
Chorum duc Euân, euoe.
Nam ob quondam sortem patris beatissimam

Chorus

Chorus hic sacer est. Age ô Phœbe nunc,
Tuis inter lauros
Templis[a] perfungar sacris.
Hymen, ô Hymen, hymen·
Tripudia mater, tripudia. tuum tolle pedem,
Huc apto unà mecum motu uertito,
Charissimos gradus ferens.
Fauete linguis Hymenæo, ô
Me festis carminibus,
Et clamoribus beatam sponsam.
Ite ô decenter comptæ Phrygum
Puellæ, celebrate meas nuptias,
Meoq; fatis destinatum thoro uirum.
Cho. Regina, furentem non comprehendes uirginem,
Ne leuiſe tollat ad Græcorum copias pede?
Heca. Vulcane, tædas quidem præfers mortalium
In nuptijs: sed hanc funestam concutis facem,
Inanemq; magnificis spebus. Eheu filia,
Vt nunquam sub armis, & Marte sub Argolico
Has nuptias celebratum iri credidi,
Trade mihi lumen: non enim ritè præfers facem
Furore percita, & lymphata: nec te hi casus, ô filia,
Sobriam & modestam fecere, sed in eodem manes.
Adferte faces, ac commutate lachrimas
Nuptialibus, ô Troades, huius carminibus.
Cas. O mater, serpat decus circum uictricia
Mea tempora, mihi gratulare regias
Nuptias deduc me: & si uerò segnius,
Violenter trude. non enim est Loxias.
Infœliciore me sibi coniugio,
Quàm Helenam, copulabit rex inclytus
Agamemnon. occidam enim ipsum, & uicissim domum
Ipsius uastabo, ac de fratre & patris manibus (bus
Pœnas reposcã. sed missa faciã hæc, nec securim pluri-
Vocibus iactabo, quæ per iugulum ibit meum,
Et aliorum: taceo iam & sanguinaria
Parricidij certamina, & exitum domus Atrei: (tiorem
Quæ omnia ex meis uenient nuptijs. ostẽdã porrò bea
Hanc ciuitatẽ, q̃ sint Græci (cessabo. n. ab insania)
Qui propter unam ciuitatem, & unam mulierculam:
Dum Helenam repetunt, amiserunt innumeros.
Eximius uerò ille dux, pro infestissimis
Charissima perdidit, uoluptates quas liberi
Dulces & domus ferunt, impendendo fratri, gratia
Mulierculæ: quæ uolens, nec coacta se dedit prædonib.
At postquam ad ripas uenerunt Scamandrias,
Moriebantur, nec terræ finibus,
Nec munita patria freti. quos autem hausit ferus
Mars, non filij eos uiderunt: non ipsi charis coniugum
Manibus, linteis cõpositi sunt: quin in peregrina iacẽt
Terra. nec alia interim fata affligunt domos
Ipsorum, moriuntur uiduæ: qui uerò domi sunt, liberis

a operabor.

ὁ χορὸς ὅσιος. ἄγε σὺ Φοῖβε νῦν,
ἐν σοὶ γὰρ ἁ δάφνας
αὐλόστορον θυηπολῶ.
ὑμὴν, ὦ ὑμὴν, ὑμὴν.
χόρευε μᾶτερ, χόρευε· ἔνεγκε πόδα σόν.
ἕλισσε πάλλ' ἐπείσω μετ' ἐμέθεν ποδῶν
φόρευε φιλοπάταν βάσιν.
βοάσατ' εὖ τὸν ὑμέναιον, ὦ
μακαρίαις ἀοιδαῖς,
ἐαχαῖς τε νύμφαν.
ἴτ' ὦ καλλίπεπλοι Φρυγῶν
κόραι· μέλπετ' ἐμὸν γάμον,
τὸν πεπρωμένον σύνᾶ, πόσιν ἐμέθεν.
χο. βασίλεια, βακχεύσαν ἀλίψαι πόλιν,
μὴ λόφον ἄρῃ βίᾳ· ὁ Αργείων στρατὸς
ἐκά. Ἡφαιστε, δ' ἀδ' σχεῖς μὲν γὰ γάμοις βροτῶν,
ἀτᾶς πυραὶ γε τῶν δ' αὐαιθύσεις φλόγα,
ἔξω τε μεγάλων ἐλπίδων. οἴ μοι τέκνον,
ὡς ἐχ ὑπ' αἰχμῆς, ἐδ' ὑπ' αργείοις δορὸς,
γάμους γαμεῖσθαι τοὺς σ' ἐδέξαντο ποτέ.
πῦρ ἀδ' ἐμοὶ φῶς. ἐ γὰρ ὀρθὰ πυρφορεῖς
μαινὰς θοάζουσ', ἐδὲ σ' αἱ τύχαι τέκνον
ἐσωφρόνησαν, ἀλλ' ἔτ' γὰ τοιοῦτῳ μένεις.
εἰσφέρετε τοὺς λύκους, ἀδάκρυά τ' ἀντιβάλετε
τοῖς ἐνδε μέλεσι Τρωάδων γαμηλίοις.
κα. μᾶτερ, τύκαζε κρᾶτ' ἐμὸν νικηφόρον,
καὶ χαῖρε τοῖς ἐμοῖσι βασιλικοῖς γάμοις,
καὶ πέμπε τε. κἀμὲ μὴ τάμᾶ σοι προθυμία γ' ἦ,
ὥθει βιαίως· ἐ γὰρ ὅδε λοξίας.
Ελένης γαμεῖ με δ' ὀνυχίσφορον γάμον,
ὁ τῶν Αχαιῶν κλεινὸς Αγαμέμνων ἄναξ.
κτενῶ γὰρ αὐτὸν, κἀντιπορθήσω δόμους,
πενικὰς ἀδελφῶν καὶ πατρὸς λαβὼν ἐμοῦ.
ἀλλά τ' ἐάσω· τέλεκκα ἐχ ὑμνήσομαι,
ὃς εἰς προάγκλον τὸν ἐμὸν εἶσι, χ' ἀτόρων·
μητροκτόνος τ' ἀγῶνας ὃς ἐ' μοὶ γάμοι
θήσουσιν, οἴκων τ' Ατρέως ἀνάστασιν.
πόλιν τε λείξω τὴν δὲ μανιωτέραν,
ἢ τοῦ ἀχαιοὺς (εὐξομαι βακχευμάτων)
οἱ δία μίαν γυναῖκα, καὶ μίαν πόλιν,
θνῄσκοντας Ελλήνων, μυρίους ἀπώλεσαν.
ὁ δὲ στρατηγὸς ὁ σοφὸς, ἐχθίστων ὑπὸρ
τὰ φίλτατ' ὤλεσ', ἡδονὰς τὰς οἴκοθεν
τέκνων ἀδελφῶν δόξ γυναικὸς ἕνεκα·
καὶ τοῦδ' ἑκάστης, λὰ βίᾳ λελυσμένης.
ἐπεὶ δ' ἐπ' ἀκτὰς ἦλυθον Σκαμανδρίας,
ἔθνησκον, ἐ γῆς ὅρῃ * ἀρεσφρόμενοι,
ἐδ' ὑπ' πύργῳ πατρίδος. ὃς δ' ἄρης ἔλοι,
ἐ παῖδ' ἐδεν, ἐ δ' ἀμαρτ' γὰ χρόῃ,
πέπλοις σωεστάλησαν, γὰ ξένῃ δὲ γῆ
κεῖνται· τά δ' οἴκοι, τοῖς δ' ὄμοι ἐγένετο,
χῆραί τ' ἔθνησκον· οἱ δ' ἄπαιδες γὰ δόμοις,

* ἀπὸ μιᾶς

ἄλλοις

A ἄλλοις τέκν' ἐπιθρέψαντο· ἐδὲ πῶς τάφοις
ἔδ' ὅστις αὐτῶν αἷμα γῆ δωρήσεται.
ἡ τόδ' ἐπαίνα τὸ στράτευμ' ἐπάξιον.
„ Σιγᾶν ἄμεινον τἀχρεῖ· μὴ δὲ μᾶσά μοι
„ γένοιτ' ἀοιδὸς, ἢ τις ὑμνήσει κακά.
τρῶσι δὲ, πῶς τοῦ μὲν τὸ κάλλιστον λέγω,
ὑπὲρ πάτρας ἔθνησκον· ὃς δ' ἔλοι δόρυ,
νεκροί γ' ὄν οἴκοις φερόμενοι φίλων ὕπο,
γῆ γὰ πατρῴᾳ πυθέσθαι ἐκτὸς χθονὸς,
χροῖν πυθιστεγῶτοι ὧν ἐχθῶ ὕπο.
ὅσοι δὲ μὴ θανοῖεν γὰ μαχῇ Φρυγῶν,
ἀεὶ κατ' ἦμαρ σὺν δάμαρτι καὶ τέκνοις
ὤκουν Αχαιοῖς, ὧν ἀπῆσαν ἡδυνά.
τὰ δ' Εκτορός σοι λύπᾳ; ἄκουσον ὡς ἔχει.
δόξᾳς αὐτὴς ἀρίστου, οἴχεται θανών·
καὶ τότ' Αχαιῶν ἕξεις ἐξεργάζεται.
εἰδ' ἦσαν οἴκοι, χρυσὸς ὧν ἐλαύθανεν.
Β Παρὶς δ' ἔγημε τὴν Διός. γάμας δὲ μὴ,
σιγώμενον τὸ λῶδ' εἶχεν γὰ δόμοις.
„ φεύγειν μὲν ὃν χρὴ πόλεμον, ὅστις εὖ φρονεῖ.
„ Εἰ δ' εἰς τόδ' ἔλθοι, στέφεσθ' ὀρθὴν ἀκχρὸς πόλει,
„ Καλῶς ὀλεῖσθαι μὴ κακῶς δ' δυσκλεῖς.
ὦν ὄνεκ' ἐ χρὴ μᾶτερ οἰκτείρειν σε γὼ,
ἢ τάμὰ λέκτρα· οὐ γὰρ ἐχθίστος ἐμοὶ
καὶ δι' γάμοισι τοῖς ἐμοῖς δυσφθόρῳ.
χο. ὡς ἡδ' ἔως κακοῖσιν οἰκείοις γελᾷς,
μέλπεις θ', ἃ μέλπεσ', ἐ ζῶφῇ δ' εἴξεις ἴσως.
παλ. εἰ μὴ σ' Απόλλων ἐξεβακχεύσε φρένας,
ὄκνῳ ἀμαθεῖ οὐ ἐμὸς στρατηλάτης
πιᾶσι δὲ φίλαις ἐξέπεμψεν ἐν χθονός.
„ ἀτὰρ τὰ σεμνὰ, καὶ δοκήσασιν σοφὰ,
„ ἐδ' γ' τι λεύσσω τῶν τὸ μηδ' γὼ ἐν ἀρᾷ.
ὁ γὰρ μέγιστος τῶν πανελλήνων ἄναξ
Ατρέως φίλος πᾶς, ἐδ' ὁρῶν ἐξαίρεται
μανὰς θεὸς ἐστίν. καὶ τοῦνεκ μὲν ἐμ' ἐγὼ,
ἀτὰρ λέχος γε ἐδ' οὐ δεκτισάμην.
καὶ σοὶ μὲν, ἐ γὰρ ἀρτίως ἔχεις φρένας,
ἀγεῖ δυείδη. καὶ φεύγῳ ἐπαινέσεις,
ὠνεμοις φέρεσθαι πρὸς δόμ' ἔπου δ' ἐμοὶ
πῶς ναῦς, καλὸν νύμφευμα τοῦ στρατηλάτη.
σύ δ' ἴδιν ἄν σε λαρτίς χρέζοι τόνδε,
ἄγειν φέρεσθαι· σώφρονος δ' ἔστι λάτοις
γυναικὸς, ὡς φασ' οἱ μολόντες Ιλιον.
κα. ἢ δεινὸς ὁ λάτοις. τί ποτ' ἔχει τὄνομα
Λίρυκος γῆ; ἀπέχθημα πάγκοινον βροτοῖς,
οἱ πόλεις τυράννοις καὶ πόλεις ἐπορέται.
σὺ τὴν ἐμὴν φῆς μητέρ' εἰς Οδυσσέως
ἕξειν μέλαθρα; τὸ δ' Απόλλωνος λόγοι,
οἱ φασιν αὐτὴν εἰς ἐμ' ἡμῶν δόμοι,
αὐτὸ θανεῖσθαι; τἄλλα δ' ἐκ ὀνειδῶ·
δύσωρος, ἐκ οἶδ' οἷά νιν μένει παθεῖν·
ὡς χρυσὸς αὐτῷ τἄμά, καὶ φρυγῶν κακά

Orbi, alienam educant sobolem:[a] nec est inferias
Qui ipsorum ad sepulchra fundat manibus.
Hac sanè laude, & his spolijs exercitus
Dignus erat. Præstat tacere probra: neq; Musa mihi,
Cantu[b] par esse queat, quæ cuncta diceret mala.
Iã uerò Troes, primùm quidẽ, quod gloriæ pulcherrimũ
Decus, p patria occũbebant: deinde quos belli sustulit
Euentus, extincti ab amicis, portati sunt domum,
Singuliq; in patria[c] terra descriptos soli
Amplexus habent, curati ijs quibus debuère manibus.
Qui autem non occubuère in pugna Phryges,
Quotidie domi cum coniuge & liberis
Agitabant, quæ Græcis fors negauit gaudia.
At Hectoris acerbũ tibi fatum? audi quo pacto res ha-
Fortissimus uir habitus, mortem obijt, (beat.
Idq; effecit Græcorum ad Ilium profectio:
Qui si domi mansissent, in abdito foret
Virtus uiri. Paris porrò duxit Ionis filiam:
Si non duxisset, magna illius caligo esset in domo.
Bellum ergo fugit, quisquis sana mente est: (triæ,
Sin autẽ necessario ad id ueniatur, non parua gloria pa
Fortiter occumbere: at timidè agere, dedecus.
Quare ô mater, non opus est te miserari patriam,
Aut meas nuptias: mihi enim[d] infestissimos,
Et ubi, meo perdam connubio.
CHO. Quàm suauiter domesticis rides malis,
Cantasq; quæ aũt canas, fortasse nõ ostẽdes liquidò.
TAL. Nisi tuam Phœbus mentem numine ageret,
Nunquam huiusmodi meos duces
Probris impunè ex hoc prosequereris solo.
Cæterùm maiestas, & opinio sapientiæ,
Nihil sanè rebus præstant exilibus.
Ille enim rex maximus totius Græciæ,
Delecta proles Atrei, huius præ cunctis succubuit
Amori Mænadis. Et licet ego sim sorte infima,
Tamen huius haud admiserim concubitus.
Ac quod in præsens ad te attinet, nõ enĩ cõpos mẽtis es,
Argua probra & Phrygum encomia
Ventis trado ferenda. Quin me sequere
Ad naues, sponsa spectabilis duci.
Tu uerò, quando te petit proles Laertia
Abducere, istuc perge. nam castæ & sobriæ
Mulieris famula eris, uti illi qui ad Iliũ uenere referũt.
CAS. Profectò mir[e] hic famulus. Quó nã[c] præcones
Digni sunt? nimirũ odiũ publicũ mortalib[b], (nomine
Quicunq; ciuitatum ministri, & principum.
Tu ne ais meam matrem ad Vlysseos
Ituram lareis? ubi responsa Apollinis
A me explicata, quæ ipsam ferunt
Hic moituram? cætera non opprobro·
Haud nouit miser, qualia ipsi adhuc adeunda sint mala.
Aurei enim mei casus olim, & Phrygum

a alij uertũt Nec est qui ipsorum corpora humo mandet.
b consequi
c id est, sepulchra sua & tumulos quisq; habent.
d inuisissimos.
e alij, Quod nomẽ unum habient præcones?

N Ei

Ei uidebuntur esse præ suis. Exantlato enim decennio,
Supra illud quod hic egit temporis, solus in patriam
Veniet, hic ubi monstrum habet æstu reciprocum
Domicilium, sæua Charybdis: ubi crudus & ferus
Cyclops, & Ligustis transformatrix suum
Circe: maris item tristia naufragia:
Lotiq; amores, sacræq; solis boues,
Quæ carnem de se olim uocalem dabunt,
Tristem Vlyßi uocem, utq; dicam semel,
Viuus ibit ad inferos: unde ubi rursus euaserit,
Infinita domi inueniet mala.
Sed enim quid multis Vlyßis ærumnas prædico?
I, ut quamprimum ad Orcum sponso connubio
Iungamur: malus malè sepelière noctu, nec in die,
Me uero extinctam, & nudam eiectam dabunt
Conualles torrente aqua fluentes, sepulchrum propè
Sponsi feris laniandam, me inquam uatem Apollinis.
O' serta charißimi mihi Dei, ô sacræ imagines
Valete. Festa relinquo, quibus gaudebam antea:
Ite ceu uulsa à meo corpore. nã, [b] adhuc intacta existẽs,
Vẽtis ea citis ferẽda trado tibi. Hæc habui, ô rex, uati-
Vbi ducis scapha est? quò me oportet adscẽdere? (cinia.
Non enim diutius euitabis, quin auram captes linteis,
Vnam trium Erinnyum ex hoc me abacturus solo.
Vale mihi mater, nihil ô chara plores patria.
Quiq; sub terra fratres estis, & dulcis genitor,
Breui me accipietis: uictrix quippe ad inferos
Veniam, populata domum Atridarũ, à quibus perijmus.
CHO. Annosæ Hecabæ custodes, non cernitis
Dominam, humi mutam procumbere?
Non cõprehendetis, aut mittetis? O' ignauæ & desides,
Anum collapsam rursum [c] attollite. (esse solent,
HEC. Sinite me, puellæ, nequaq; mihi grata quæ grata
Iacẽre collapsam: [d] digna enim casibus
Patior, & passa sum, & in posterum patiar.
O' dij, defensores uoco non propitios:
Plausibile tamen est inuocare numina,
„ Quoties iniqua & dura sorte affligimur.
Primùm itaq; bona quæ contigerunt, libet
Exponere: mala enim commemoratione fient
Miserabiliora. De regia stirpe sumus, & regibus
Nupsimus, ibiq; liberos præstantißimos
Peperimus, nõ numerũ iutilẽ, sed q antecederẽt Phrygas
Longè uirtute, non Troas, non Græca neq; barbara.
Fœlicitate prolis præ me se unquam extulerit.
Atq; illos uidi Marte prostratos Argolico,
Comasq; illas secui ad extinctorum tumulos.
Quin ipsum satorem Priamum, non aliorum nuncijs
Re cognita, sed ipsa uidi hisce oculis,
Luxiq; trucidatum ad aram Iouis Hercei.
Vidi & urbem ruentem. Porrò quas educaui uirgines

a qui uideris tibi magnum quiddam & eximium agere.

b uel, Vesi adhuc intacta essem.

c alleuate.

d id est, pro atrocitate ea Iamitatum dignè me & habeo, & habui, & habebo.

A δῦσε πότ' εἰν ὁ'ἡμερ γὰρ αὐτλίσας ἐπι
πθὸς τῆσιν ᾠδάδ', ἵξεται μόνος πάτραν,
ἔ δ'ἡ σχοῖν δίαυλον ᾠκισται * τῶρας
δεινὴ Χαρύβδις, ὠμοβροτοτρεφὴς πις
Κύκλωψ, λίγυστις δ' ἡ συῶν μορφάτριαι
Κίρκη, θαλασσης δ' ἄλμυρὰ ναυάγια,
λωτοῖτ' ὀρῶτοι, ἡλίου δ' ἀγναὶ βόες,
αἳ σάρκα φωνήεσαν ἥσουσιν ποτέ,
πικρὰν ὀδυσσεῖ γῆρυν ὡς δὴ σωτεμῶ,
ζῶν εἶσ' ὃν ἅδ' ἀφικνεῖται λίμνης ὕδωρ,
κακ' ἐν δύμοισι μυεῖ' εὑρήσει μολών.
ἄλλα γὰρ τί σοι ὀδυσσέως ἐξακοντίζω πόνους;
σεῖχ', ὅπως τάχιστ' ἂν ἅδε νυμφίῳ γαμώμεθα.
ἢ κακὸς κακῶς ταφήσομαι νυκτὸς, οὐκ ἐν ἡμέρᾳ, (πε.
ὦ δυκῶν τι σμενὸν τρέψειν δαναϊδῶν στρατιᾶ
λάμβ' τι νεκρὸν φάσγανον, γυμνὰ δ' ἐκβεβλημέ-
ὀδάλα χιμάζοιν ἕξεται νυμφίου πέλας τάφου, (νῶν
θηρσὶ δώσουσιν δάσασθαι τὼ Απόλλωνος λάβρῳ. B
ὦ στέφη τοῦ φιλτάτου μοι θεῶν, ἀγάλματ' ὀμμα,
χαίρετ' ἐπιλείοιφ' ἑορτὰς, αἷς παροιθ' ἠγαλλόμην.
ἴτ' ἀπ' ἐμοῦ χρωτὸς ἀπαραγμοῖς, ὡς ἔτ' ὄσ' ἁγνὴ χόα,
δῶ θοᾶς αὐρᾶς φορεῖσθαι σοι τάδ' ὦ μαντεῖ' ἄναξ.
τοῦ σκάφος τοῦ τρατηγοῦ; ποῖ ποτ' ἐμβαίνειν μελῆ;
οὐκέτ' ἂν φθάσοις αὖ, αὔραν ἱστίοις παραδοῦναι,
ὡς μίαν τριῶν ἐρινυῶν φυδί μ' ἐξάξων χθονός.
χαῖρε μοι μῆτερ. ἀκρύσης μηδὲν ὦ φίλη πατρίς,
οἵτε γῆς ὑπὸ ἀδελφοὶ, χ' ὁ τεκὼν ἡμᾶς πατὴρ,
ὀ μακρὰν δίεφοιτ' ἐμ' ἥξω δ' εἰς νεκρὸς νικηφόρος,
καὶ δόμους τοῦ Ατρειδῶν, ὧν ἀπωλόμεθ' ὑπο.
χο. ἐκάβης γεραιᾶς φύλακες, τί δεδόρκατε
δίασοιναι, ὡς ἄναυδος εἰς ἄδιλα πίπτει;
οὐκ ἀπτιλίψεθ', ἢ μεθήσετ', ὦ κακοὶ,
γραῖαν τεσοῦσαν αἴρετ' εἰς ὀρθὸν πάλιν.
ἐκά. ἐᾶτέ μ', ὅτοι φίλα τὰ μοὶ φίλ' ὦ κόραι,
λεῖδα τεσοῦσαν πτωμάτων γὰρ ἄξια
πάσχω τε, καὶ πείσοιμι, κἄτι πείσομαι.
Ω θεοὶ κακὸς μὲν ἀνακαλῶ σὺν συμμάχοις. "
Ομως δ' ἔχει τι χῦμα κικλήσκειν θεοὺς, "
Οταν τις ἡμῶν δυσυχῆ λάβῃ τύχιν. "
πρῶτον μὲν ἔν μοι τἀγαθ' ἐξάσαι φίλον·
τοῖς γὰρ κακοῖσι, πλείον' οἶκτον ἐμβαλῶ.
ἦμεν τύραννοι, κεἰς τύραν' ἐγημάμην·
κἀντοῦθ' ἀριδύοντ' ἐγεινάμην τέκνα,
ἐκ ἀριθμὸν ἄλλως, ἀλλ' ἐπιφρατάτους φρυγῶν.
ὁ τροφὰς, ὁδ' ἑλλὼς, ὁδὲ βαρβαρ
γυνὴ τεκοῦσα κομπάσειν ἂν ποτε.
κἀκεῖνά τ' εἶδον δεῖ τεσοῦθ' ἑλλωικῶν,
τοίχας τ' ἐτμήθιν τάσδε πρὸς τύμβον νεκρῶν.
καὶ τὸν φυτοζόον πείαμον, ἐκ ἄλλων παρὰ
κλύσ' ἔκλαυσα, τοῖσδε δ' εἶδον ὄμμασιν
αὐτὴ κατασφαγθὲν' ἐφ' ἑρκίῳ, πυρᾷ
πόλιν θανοῦσαν· ἃς δ' ἔθρεψα παρθένους,

A εἰς ἀξίωμα νυμφίων ἐξαίρετον
ἄλλοισι θρέψασ', ἐκ χερῶν ἀφηρέθην.
οὐδ' ἐξ ἐπέπνων ἐλπὶς ὡς ὀφθήσομαι,
αὐτή τ' ἐπέπνας οὐδ' ὄψομαί ποτε.
τὸ λοίδιον δὲ θεραπὸς ἀθλίων κακῶν,
δόλη, γυνὴ, γραῦς, εἰς δόμους ἀφίξομαι.
ἃ δ' δὴ γὰρ τῷδε συμφορώτατα,
τούτοις με πρωδήσουσιν, ἢ δυρῶν λάτριν
λῆδας φυλάσσειν, τὼ τεκοῦσαν Εκτορα,
ἢ σιτοποιῶν, κἀν τοῖδ' κοίτας ἔχειν,
ῥυσοῖσιν νώτοις βασιλικῶν ἐκ δεμνίων
τρυχηρὰ πόδι τρυχηρὸν εἰμένη χρόα
πέπλων λαπίσματ', ἀδίκιμ' ὀλβίοις ἔχειν.
οἴ' γὰ τάλαινα, σῆς γάμου μᾶς ὕνα
γυναικὸς, οἵων ἔτυχον, ὧν πεπόξομαι;
ὦ τέκνον, ὦ σύθεκνε Κασσάνδρα, θεοῖς
B οἵας ἔλυσας συμφορᾶς ἀγνόμια σόν.
σύ τ' ὦ τάλαινα τοῦ ποτ' εἶ Πολυξένη;
ὡς ὅτι μ' ἀρσὶν, ὅτι θήλεια πορά,
πολλῶν ῥηομένων, τὼ τάλαιναν ὠφελεῖ.
τί δῆτα μ' ὀρθὸν; ἐλπίδων ποίων ὑπο
ἄγετε ἐν ἀέρῳ δὴ ποτ' γὰ Τροίας πόλα,
ναῦ δ' ὄντα δόλιον πεδάσα πῶς χαμαιπετῆ,
πέτρινά τε λιθέμεν', ὡς τεσοῦσ' ἀρφλαρῶ,
„ δακρύοις κατεξαυλεῖσα; τῶν δ' ὀλβαιμόνων
„ μηδεμία νομίζετ' δύτυχῆν, πρὶν ἂν θάνῃ.

χορός.

ἀμφί μοι Ιλιον ὦ
Μῶσα, καινῶν ὕμνων
ἄειδε γὰ δακρύοις
ὠδαὶ ὑθυτίδεσιν·
ναῦ γὰρ μέλο εἰς Τροίαν ἰαχήσω,
τραβαλμοῦ ὡς ὑπ' ἀπλῶνος
C Αργείων ὁλόμαν
πάλαιν δεμάλωτο·
ὅτ' ἔλιπον ἵππον, ἐρᾶνα
βρέμοντα, χρυσοφάλαρον, ὠπλον
ἐν πύλαις Αχαιοί.
ἐνὰ δ' ἐβόασεν λεὼς
Τρωάδ' ἀρ' πέτρας σταθεὶς,
ἴτ' ὦ πεπαυμένοι πόνων,
πόδ' ἱερὸν ἀνάγετε δόανον
Ιλιάδι θεοῦ πόρα.
πῆ δὴ ἔβα νεανίσλων;
πῆ δ' γεραιὸς ἐκ δόμων;
λεχαρμένοι δ' ἀοιδᾶς,
θέλιον ἔχον ἄταν.
πᾶσα δὲ γῆνα φρυγῶν
πρὸς πύλας ὠρμάθη,
πολῖται ἐν ὀρείᾳ
ξεσὸν λόχον Αργείων,
καὶ δαρδανίας ἄταν θεᾷ δώσων,

In spem connubiorum fœlicium pulcherrimam,
Eas alijs educatas, amisi è manibus:
Nec spes est postiac fore,
Vt aspectu meo fruantur.
Id autem meorum malorum coryphæum est,
Serua, mulier, anus domum ingrediar:
Quæ uerò feræ huic ætati conuenunt maximè,
Iis me adhibebunt genitricem Hectoris,
Commissa uel ianuarum custodia, uel panificio:
Necesseq; habebo cubare humi
Rugoso dorso, thalamis eiecta regijs,
Ac laceris corpus deforme & lacerum
Vestita pannis, quales beatos gestare probrum.
Heu me miseram, propter unum unius mulierculæ
Connubium, qualia tuli, & quæ in posterum feram?
O' filia, ô Bacchica Cassandra, [a] dijs
Quo nam fato soluisti pudorem uirgineum?
Tuq; ubi es ô miserrima Polyxena?
En neq; mascula, neq; proles fœminea
Cùm ea numerosa fuerit, miseræ solatio est.
Quid me tandem alleuatis? Quà nam fiducia
Tenerum dudum in Troia dirigitis pedem:
Nunc seruum existentem ad lectos instratos humi,
Et ad saxosa puluinaria, ut prolapsa peream,
Lachrimis sordidata? E' beatis neminem "
Solidè fœlicem dicite, antequam extremum obeat diem. "

Chorus.

De Ilio mihi,
O' Musa, noua carmina
Inter fletus & lachrimas
Aptis modulare numeris.
Nunc melos in Troiam
Sonabo, ut uidelicet miseræ
Belli prædæ exitij causa extiterit
Quadrupes Argiorum equus:
Quando ipsum reliquerunt, diuinitùs
Frementem, aureisq; ornatum phaleris,
Et armis fœtum sub portis Achæi.
Et cùm acclamauit populus
Troadis, in summis stans petris:
Ite ô defuncti laboribus,
Hoc sacrum adducite simulachrum
Phrygiæ Mineruæ.
Quis non iuuenum accurrit?
Quis non ex ædibus proruit senum?
Quin festis indulgentes hymnis
Tristem complexi sunt noxam.
Tota porrò plebs Phrygum
Ad portas effusa,
Solennibus cum facibus ruit,
Vt politas insidias Graiorum,
Et Aten Dardaniæ, sisterent deæ, ab ea

a Id est, euo genio, quo'ue alaßore impulsa, dijs ueram cæfitatem profiteriuisti?

Gratiam inituri immani & ferali equo.
Ergo ueluti migrantem scapham
Nauis saxeis machinis connexæ,
Dolum marmoreis templis,
Et funestis atrijs Palladis
Patriæ statuerunt deæ.
Inter labores autem, & gaudia,
Nocturna caligo incubat,
Libysq; tibia, & Phrygiæ
Cantiones perstrepunt. at uirgines
Alacri cum plausu pedum
Lætis dabant operam cantionibus.
Inq; ædibus illustre iubar
Ignis, subobscurum nitorem
Somno obrepente reddebat.
Ego autem monticolam
Tum in atrijs uirginem,
Ioue natam Dianam
Celebrabam aptis ad chorum modis.
Ibi uerò per totam urbem
Funestus clamor Pergama
Mœsta implebat: tum dulces infantes
Trepidi, affusi attonitis matribus,
Vestes apprehendebant: ex insidijsq;
Prosiluit Manors
Virginis opera Palladis.
Madent arcæ Phrygum
Cædibus, inq; cubilibus
Funesta solitudo iuuenum,
Coronam afferebat Græciæ uiris
Florenti, luctus autem Phrygum patriæ.

ACTVS TERTIVS.

Chorus. Hecaba. Andromache. Talthybius.

CHO. HEcaba, uides ne istam Andromachen
Peregrino inuehi uehiculo?
Ponè autem [a] agitationem mammarum sequitur
Astyanax, charus Hectoris filiolus.
Hec. Quò nam curru ferris
Infœlix mulier, assidens æreis
Hectoris armis, & spolijs Phrygum
Bello captis,
Quibus Achillis Phthiôtes filius
Ornabit templa [b] procul Troia?
An. Graij domini me abducunt. Hec. Hei mihi.
An. Quid Pæana meum ingemiscis? Hec. Ae, æ, æ, æ.
An. O dolores. Hec. Io Iupiter.
An. Et calamitatem. Hec. O liberi.
An. Fuimus quondam.
Hec. Abierunt opes, abijt Troia. An. Infœlix.
Hec. Et nobile meorum filiorum decus. An. Heu, heu.
Hec. O mea. A. Mala. H. Calamitosa sors.
An. Vrbis. Hec. Quæ fumat. An. Redeas, ô uir, mihi.

a Id est, ad motum mammillarũ, qui ex curru agitatione cietur, &c.

b Vel, de Troia: id est, Troianis opibus, ac spolijs.

χάειν ἄζυγ· ἀμβρότα τῶλα.
ἐλωστὸ δ' ἀμφιέλισσι
σι λαΐνοισι νεὼς ὥς,
σκάφος ἐκλαινὸν εἰς ἔδραια
λάϊνα. δ' ἄπεδά τε φόνια πατρίδι
Παλλάδος θέσαν θεᾶς.
ἐν δὲ πόνοις καὶ χαρᾶ,
νύχιον ἐπινέφας ἤλυθε,
λιβύς τε λωτὸς ἐκτύπει,
φρύγιά τε μέλεα· παρθένοι
δ' ἀρίστοις αὐὰ κρότοις πεδίων,
βοᾷ τ' ἔμελπον εὔφρον· φῶς
δόμοις τε παμφαὲς σέλας
πυρὸς μέλαναν ἄγλαον
ἔδωκεν παρ' ὕπνῳ.
ἐγὼ δὲ ταὐ ὀρεσβίαν
τότ' ἀμφὶ μέλαθρα παρθένον,
Διὸς κόραν Ἀρτεμῖν
ἐμελπόμαν χορεῖσι.
φονία δ' αὐὰ πόλιν
βοὰ κατεῖχε πυρράμων
ἔδρας· βρέφη δὲ εἴλια πόδι
πέπλοις ἔβαλε ματεὶ χεῖρας;
ἐπόρουσεν λόχο
δ' ἐξέβαινον Ἄρης,
κόρας ὄργε Παλλάδος·
σφαγαὶ δ' ἀμφὶ βωμοῖσι
φρυγῶν, φῶ τε δομοῖς
παρατεμ· ἐρημία νεανίδων,
στέφανον ἔφερεν Ἑλλάδι λαοτρόφῳ,
φρυγῶν πατρίδι πενθεῖ.

ΔΡΑΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

χορός. ἑκάβη. ἀνδρομάχη. ταλθύβιος.

ΕΚάβη, λεύσσεις τὶν δ' Ἀνδρομάχαν
ἐξοιχομένην ἐπ' ὄχεσι πορθμευομένων;
πᾶς δ' ἀρετᾶς μεστὸν ἕπεται
φίλος ἀσυνάορος Ἕκτορος ἵππος.
ἑκ. ποῖ ποτ' ἄπλωτον νάοισι φορεῖ
δύσεανον γυῖα, παρέδρου χαλκέοις
Ἕκτορος ὅπλοις, ὁ κυλοῖς τε φρυγῶν
δορυθήρατος,
οἷον Ἀχιλέως πᾶς φθιώτας,
εἰς ἐν ναὸς ἐκ Τροίας;
ἀν. Ἀχαιοὶ δεσπόται μ' ἄγουσιν. Ἑκ. ἰώ μοι μοι.
ἀν. τί πεπονθὼ ἐμὸν σφάζεις; Ἑκ. ἄ, ἄ, ἄ, ἄ, ἄ.
ἀν. τῶν δ' ἀλγέων. Ἑκ. ἰὼ Ζεῦ.
ἀν. καὶ συμφορᾶς. Ἑκ. τέκεα.—
ἀν. πρίν ποτ' ἦμεν.
ἑκ. βέβακεν ὄλεθρος, βέβακε Τροία. Αν. τλήμων.
ἑκ. ἐμῶν τ' δυγρύεια παίδων. Αν. φεῦ, φεῦ.
ἑκ. φεῦ δῆτ' ἐμῶν. Α. κακά. Ε. οἰκτρὰ γε τύχα.
ἀν. πόλεως. Ἑκ. ἃ κεπνεῖ. Αν. μόλοις ὦ πόσι μοι.

Βοᾶς

A ἑκ. βοᾶς τὸν παρ' ᾅδη παῖδ' ἐμόν, ὦ μελέα.
ἀν. σᾶς δαίμαρτος ἄλαρ. Ε. σύ τ' ὦ λῆμ' Ἀχαιῶν,
τέκνων δὲ ποθ' ἁμῶν πρεσβυγενὲς Πρίαμε,
κόμισόν μ' εἰς ᾅδου. Χ. οἴδε πόθοι μεγάλοι.
ἑκ. ἀέκλια τάδε πάσχομεν ἄλγη.
χο. οἰχομένας πόλεως, ὧδι δ' ἄλγεσιν ἄλγεα λεῖ-
δυφροσύναισι θεῶν. (πει,
ὁ δὲ σὸς γόνος ἐπφυγὼν ᾅδαν,
ὃς λεχέων συγκρᾶν χάριν
ὤλεσε πόρναμα
Τροίας· αἱματόεντα δὲ θεᾶς
πᾶν Παλλάδος σώματα νεκρῶν
γυψὶ φορεῖν τέτακται·
ζυγὰ δ' ἴδυσε δόλια Τροία.
ἑκ. ὦ πατρὶς, ὦ μελέα,
καταλειπομένᾳ σε δακρύω.
χο. νῦν τέλος οἰκτρὸν ὁρᾶς.—
B ἑκ. λᾷγω δόμον, φῶθ' ἁλοχεύσιμον.
χο. ὦ τέκνον, φεῦ πόλις ἁ μάτηρ
ἀφαιρεῖται ὑμῶν.
ἑκ. οἷος ἰάλεμος, οἷά τε πρῶθη,
δάκρυσι τ' ἐκ δακρύων καταλείβεται
ἀμετέροισι δόμοις· ὁ θανὼν δ' ἀδι-
λάβεται ἀλγέων ἀδάκρυτος.
χο. ὡς ἡδὺ δ' ἀκρυα τοῖς κακῶς πεπονθόσιν,
θρῆνός τ' ὀδυρμοὶ, Μοῦσά θ' ἡ λύπας ἔχει.
ἀν. ὦ μῆτερ αὐδρὸς, ὃς ποτ' Ἀργείων δορὶ
πλείστους δώλεσ' Ἕκτορος, τί δ' εἰσορᾷς;
ἑκ. ὁρῶ τὰ θεῶν· τὰ μὲν ὑψηλὰ πυργοῦσ' ἄνω,
τὰ μηδὲν ὄντα· τὰ δὲ δυνατὰ πρὸς ἀπώλεσαν.
ἀν. ἀγόμεθα λεία σὺν τέκνῳ. Τοῦδ' δυγρὸς
Εἰς δοῦλον ἥκει, μεταβολὰς ποιάσδ' ἔχων.
ἑκ. Τὸ δὴ ἀνάγκης δεινὸν· ἀρτι λᾷπ' ἐμὸ
βέβηκ' ἀπρόσοδος Κασάνδρα βία.
C ἀν. φεῦ, φεῦ. ἄλλος τις Αἴας, ὡς ἔοικε, δόλτορος
πεσόντος τέφρωσε σῆς νοσεῖς δὲ χ' ἁ τέρα.
ἑκ. ὦν γ' ἔστι μέτρον, ὅστ' ἀριθμὸς δεῖ μοι
κακῶν· κακῶν γὰρ εἰς ἄμιλλαν ἔρχεται.
ἀν. τέθνηκε σοι πᾶς πόθος τάφῳ Πολυξένη
σφαγεῖσ' Ἀχιλλέως, δῶρον ἀψυχῶν νεκρῶν.
ἑκ. οἴ γὰ τάλαινα· τοῦτ' ἐκεῖνό μοι πάλαι
Ταλθύβιος αἴνιγμ' ὀ σκοτῶς ἔπε σαφές.
ἀν. εἶδον νιν αὐτὸ· λᾷπτοβᾶσα ἥδε ἔχω,
ἕκρυψα τέπλοις, λᾷπτεκρυψάμην νεκρόν.
ἑκ. ἄ, ἄ, τέκνον, σῶν αὐοσίων πεδοσφαγμάτων.
ἄ ἄ μάλ' αὖθις, ὡς κακῶς δόλλυσαι.
ἀν. ὄλωλεν, ὡς ὄλωλεν· ἀλλ' ὅμως ἐμὲ
ζώσης γ' ὄλωλεν δυτυχεστέρῳ πότμῳ.
ἑκ. Οὐ ταὐτὸν ὦ παῖ, τὸ βλέπειν, ᾅδ' κατθανεῖν·
Τὸ μὲν γὰρ ἐλπὶς ἐστί, τὸν δ' οὐδὲν ἔστ' ἐλπίδων.
ἀν. ἄκουε, ὡς σοὶ τέρψιν ἐμβαλῶ φρενί·
Τὸ μὴ γενέσθαι, ᾅδ' θανεῖν ἴσον λέγω.

HEC. Inclamas meum apud inferos filium, ô misera.
An. Tuæ cõiugis præsidiũ. H. Tuq; ô robur in Graios,
Olimq; meorum liberorum antique sator Priame,
Defer me ad inferos. Cho. Magna hæc desideria.
Hec. Sæuis hisce affligimur malis.
Cho. Pereũte ciuitate, dolores doloribus accumulãtur;
Idq; lætantibus dijs.
Tuus autem filius Plutonia
Regna effugit, qui connubio
Helenæ funesto perdidit
Pergama Troiæ. Et tabo fluentia
Mortuorum cadauera, ante ora Palladis
Vulturibus laniena iacent.
Seruile & Troia subijt iugum.
Hec. O patria, ô misera,
Te deserendam lugeo.
Cho. Nunc lachrimosum uides exitum.
Hec. Et ego domum, ubi enixa sum.
Cho. O liberi, uasta ciuitas; mater
Vestra deseritur.
Hec. Qualis planctus, qualesq; luctus,
Lachrimæq; manant ex lachrimis
Nostris ædibus. qui uerò obijt dieni,
Non sentit dolores illamentabilis.
Cho. Quàm suaues rebus afflictis lachrimæ,
Lamentorumq; ploratus, & Musa flebilis.
An. O mater uiri Hectoris, qui olim plurimos
Ferro demisit orco Graios, illa ne uides?
Hec. Iras deorum [a] uideo, qui in sublime tollunt
Humilia, & rursus sublimia deijciunt.
An. Agimur præda cum filio, & genus regium
Ad seruitium uenit. ea rerum est conuersio.
Hec. [b] Dura uis necessitatis. modò & Cassandra
A me auulsa inclementer, abit.
An. Eheu. alius quispiam Aiax, ut uidetur, tuæ
Imminet filiæ. fatigant autem te & cætera.
Hec. Quorum neq; modus, neq; numerus est mihi
Malorum: malorum enim ad certamen uentum est.
An. Mortua est tibi filia ad tumulum Polyxena
Achillis cæsa, munus examini cadaueri.
Hec. O me misera. illud ipsum dudum mihi
Dixit Talthybius obscurè non obscuro ænigmate.
An. Ipsa ego ipsam uidi: descendiq; de uehiculo,
Et uestibus texi cadauer, ac recondidi.
Hec. Ae, æ, filia. O impiam tuam necem.
Iterum æ, æ: quàm malè perijsti.
An. Perierit: ut perierit: me tamen
Viuente fœliciore fato perijt.
Hec. Non idem ô filia lucẽ tueri, & efflasse animam:
Hoc enim planè nihil: illud autem adhuc spe nititur.
An. Audi, ut tibi mentem oblectatiũcula
Demulceam. Morti æquale dico, non nascier:

a Rectius: Fati uim uideo, quæ in sublime tollit, &c.

b Insuperabis necessitas.

» At uita plena ærumnis mors est potior:
» Nullo quippe defunctus malorum sensu dolet.
» Sed qui è rebus florentibus in calamitates incidit,
» Animo iactatur prioris fortunæ memoria.
» Illa uerò tanquam nunquam intuita lucem ætheream,
» Expiauit, nouitq; suorum malorum nihil.
Porrò ego in scopum arcu directo, bonam quidē gloriæ
Partem adepta sum, sed fortuna excidi.
Quæ enim pudicæ mulieris dicunt esse munia,
Ea omnia Hectoris expleui in domo.
» Primùm quippe siue laborer, seu non laboret fœmina
» Fama, tamen idipsum eam consequitur,
» Vt malè audiat quæ domi non manserit. (domi
» Huius (foràs excurrēdi) contempto desiderio, manebā
» Et intra atria: comptos mulierum uersiculos
» Non recipiebam, bonamq; mentem domi
» Ceu ducem & præceptricem acquiescebam posidens.
» Linguæ præterea silentium, & uultum placidum uiro
» Exhibebam, gnara quibus me maritum uincere,
» Rursus quorum victoriam illi deceret concedere.
a id est, harū mearum uirtutum. Et a horum fama ad Græcorum exercitum
Digressa, me perdidit. Ex quo enim capta sum,
Achillis filius me sibi expetijt accipere
b Concubinam. b Vxorem, seruiam uero in ipsorum interfectorum uiri
Domo. Et si quidem me unquam capitis chari obliuia
Hectoris ceperit, ipsaq; præsenti explicauero mētē uiro,
Perfida profectò uidebor in defunctum, rursus adio
Hunc habens, domnis inuisa fuero.
» Etsi dicant, quòd nox una leniat
» Mulieris odium in uiri thorum:
» Abominor eam, quæcunq; priorem uirum
» Nouo connubio excutit, ac alterum amat.
Quin & equa, quum seiugata fuerit
A compare suo, iniquè trahit iugum:
Quanquam ea brutasit, nec fari queat,
Ratione q; careat, & tanto natura sit inferior.
Te uerò, ô Hector, habui mihi optatum uirum,
Magnum consilio, genere, opibus & animo,
Et quam intactam duxisti è patris ædibus,
Huius primus uirginei libasti florem thori.
Ac nunc tu quidem perijsti: ego autem nauigo
In Græciam captiua, ad durum seruitij iugum.
An non minus malorum, quàm mea sint, habet
Polyxenæ interitus, quam tu luges?
» Mihi enim nec illa quæ nullis desit mortalibus,
» Spes reliqua est: nec eò perduci queam,
c Supple ali cuius lætj, aut boni. » Vt aliqd boni sperē. Suaue autē est, uel c opinione frui.
Cho. Ad eandem redis calamitatē: & dum tuam
Deploras sortem, me mearum commonefacis cladium.
Hec. Ipsa quidem nondum ingressa nauis scapham
Auribus illud haustum, & contemplata in tabula scio.
» Nautæ enim, cùm tempestas mediocris & tolerabilis

Τὸ ζῆν δὲ λυπρῶς, κρεῖσσόν ἐστι παθεῖν· A
Αλγεῖ γὰρ οὐδὲν τῷ κακῶν ἠοδημυίῳ.
Οὗ δ' ἀτυχήσας εἰς τὸ δυσυχὲς πεσὼν,
Ψυχῇ ἀλᾶται τῶν πάροιθ' ὀνησιφίλων.
Κεινὴ δ' ὁμοίως ὥσπερ οὐκ ἰδοῦσα φῶς,
Τέθνηκε, κἀδὲν οἶδε τῶν αὖθις κακῶν.
ἐγὼ δὲ τοξεύσασα, τῆς τ' εὐδοξίας
λαχοῦσα πλεῖον, τῆς τύχης ἡμάρτανον.
ἃ γὰρ γυναιξὶ σώφρον' εἶναι εὐρημένα,
ταῦτ' ἐξεμοχθουν Εκτορος ἐν οἴκοις.
πρῶτον μὲν ἥδιστ' εἰ μὲν πεσοῦμαι, εἰ δὲ μὴ πεσοῦμαι
ψόγου γυναιξὶν, αὐτὸ τοῦτ' ἐφείκεται
κακῶς ἀκούειν, ἥτις οὐκ ἔνδον μένει.
τοῦτο τῆσδε πόθου, ἔμμονον ἐν δόμοις,
ἔσω τε μελάθρων κομψὰ θηλειῶν ἔπη
οὐκ εἰσεφρόμην· τὸν δὲ νοῦν διδάσκαλον
οἴκοθεν ἔχουσα χρηστὸν, ἐξήρκουν ἐμοὶ.
γλώσσης τε σιγὴν, ὄμμά θ' ἥσυχον πόσει
ἔδειξον· ἠδεῖν δ' ἃ μεξεῖν νικᾶν πόσει,
κείνῳ τε νίκην ὧν ἔχειν ἔδωκα.
καὶ τῷδε κλεινὸν εἰς στρατὸν μ' ἀχαιῶν
ἐλεῖν, ἀπώλεσ' ἐν μ' ἐπεὶ γὰρ ἐρέσσω,
Αχιλλέως με παῖς ἐδουλήθη λαβεῖν B
δάμαρτα δουλοῦσθαι δ' ἐν οἴκοις τῶν δόμοις.
κεἰ μὲν πρώσασ' Εκτορος φίλον κάρα,
πῶς τὸν πρόντα πόσιν αὐαστήσω φρένα,
κακὰ φανεῖσαι τῷ θανόντι τόνδε δ' αὖ
συνοῦσ', ἐμαυτῇ δυστόνους μισήσομαι.
καίτοι λέγουσιν, ὡς μ' ὄυφρόνη χρόνος
τὸ δυσμενὲς γυναικὸς εἰς αὐδῆς λέχος,
Απέστυσ' αὐτὸν, ἥτις ἄνδρα τὸν παρ' Εκτορος
Καινοῖσι λέκτροις ἀρβαλοῦσ', ἄλλον φιλεῖ.
ἀλλ' οὐδὲ τῶν Εκτορος, ἥτις αὐ δυζεύγη
τῇ σωφρονούσῃ, ῥᾴδιον ἕλκει ζυγόν·
καίτοι τὸ θηλυῶδες, ἄφθογγόν τ' ἔφυ, C
ξυνέσει τ' ἄχρηστον, τῇ φύσει τε λείπεται.
σὲ δ' ὦ φίλ' Εκτορ, εἶχον αὐδῶ· ἀρκοῦντά μοι,
ξυνέσει, γένει, πλούτῳ τε, κἀνδρείᾳ μέγαν.
ἀκήρατον δὲ μ' ἐκ πάτρας λαβὼν δόμων,
πρῶτος τὸ παρθένειον ἐζεύξω λέχος.
καὶ νῦν ὄλωλας μὲν σὺ, ναυστολοῦμαι δ' ἐγὼ
πρὸς Ελλάδ' ἀχμάλωτος εἰς δοῦλον ζυγόν.
ἆρ' οὐκ ἐλάσσω τῶν ἐμῶν ἔχει κακῶν
Πολυξένης ὄλεθρος, ὦ κατασχέσεις;
Εμοὶ γὰρ οὐδ' ὁ πᾶσι λείπεται βροτοῖς,
Σώσειν ἐλπὶς· οὐδὲ κλέπτομαι φρένας
Τρόξειν τι κεδνόν· οὐδ' ὅδ', καὶ δοκῶν.
χρ. ἐς ταὐτὸν ἥκει συμφορᾶς· ὀδυρτὸς δὲ
τὸ σὸν, διδάσκεις μ' ὧνθα πημάτων κυρῶ.
ἑκά. αὐτὴ μὲν ἔπω ναὸς εἰσέβην σκάφος,
γραφῇ δοκοῦσα, καὶ κλύουσ' ἐπίσταμαι.
Ναύτας γὰρ ἤν μὲν μέτριος ἔχειμὼν φορῆται,

Τροθυμίαν

A Τροθυμίαν ἔχουσι σωθῆναι πόνων.
» Ο μὲν παρ' οἴακ', ὁδ' ὑδρεύσεται βεβώς,
» Οδ' αὖτον ἐγείρων ναός· ἡ δ' ἐπορβάλη
» Πολὺς παραχθεὶς πόντος, ἐνδίδοσι τύχῃ,
» Παρεῖσαν αὐδὰς λιμάτων δρομήματα.
ὅπου δὲ λάγω, πολλ' ἔχουσα πήματα,
ἄφθογγος εἰμι· καὶ παῦσ', ἐῶ σόμα.
νικᾷ γὰρ οὖν θεῶν με δυσλυτῶς λυόμενον.
ἀλλ' ὦ φίλη παῖ, τὰς μὲν Εκτορος τύχας
ἔασον· οὐ μὴ, δακρυσῇ νιν σῶν τὰ σά.
τίμα δὲ τὸν πρόσθε δεσπότην σέθεν,
φίλον διδοῦσα λέκεαρ αὐδοῖ σῶν τρόπων.
ἢν δρᾶς τάδ', εἰς τὸ κοινὸν σύφρονεῖς φίλοις,
καὶ παῖδα τόνδε παιδὸς ἐκβίψειας αὖ,
Τροίας μέγιστον ὠφέλημ' ἵν' οἵ ποτε
ἐξ ὃ γρυόμενοι παῖδ' ὅν, Ιλιον πάλιν
κατοικίσειαν, καὶ πόλις γένοιτ' ἔτι.
B ἀλλ' ἐκ λόγου γὰρ ἄλλος ἐκβαίνει λόγος.
τίν' αὖ δέδορκα τόνδ' ἀχαϊκῶν λάτριν
σείχοντα, κοινῶν ἄγγελον βουλευμάτων;
ταλ. Φρυγῶν ἀρίστου πεῖρ πόθ' Εκτορος δάμαρ,
μή με συγήσῃς· οὐ γὰρ ἐκῶν γὰρ ἄγγελῶ
Δαναῶν τε κοινὰ, Πελοπιδῶν τ' ἀγγέλματα.
αὐ. τί δ' ὄν, ὡς μοι φροιμίων ἀρχὴ κακῶν;
ταλ. ἔδοξε τόνδε παῖδα, τῶς εἰπῶ λόγου;
αὐ. μῶν ὁ τοῦ αὐτοῦ δεσπότου ἡμῖν ἔχειν;
ταλ. οὐδεὶς Αχαιῶν τοῦδε δεσπόσει ποτέ.
αὐ. ἀλλ' ἐνθάδ' αὐτὸν λείψανον Φρυγῶν λιπεῖν;
ταλ. οὐκ οἶδ' ὅπως σοι ῥᾴδιως εἰπῶ κακά.
αὐ. ἐπίνεσ' αἰδῶ· πλὴν ἐὰν λέγῃς κακά.
ταλ. κτείνουσι σὸν παῖδ', ὡς τοῦθ' κακὸν μέγα.
αὐ. οἴ μοι γάμων, τί δ' ὡς ἐλύω μεῖζον κακόν.
ταλ. νικᾷ δ' Οδυσεὺς γ' πανέλληστν λέγων.
αὐ. αἰαῖ μάλ' ὀ γὰρ μέτοικα πάχομν κακά.
C ταλ. λέξας ἀείσε παῖδα μὴ τροφεῖν πάρος.
αὐ. τοιοῦτα νικήσειε τῶν αὐτοῦ τοῦδε.
ταλ. δίψαι δὲ πύργων δεῖ σφε προϊκῶν ἄπο.
ἀλλ' ὡς γνώσθα, καὶ σοφωτέρα φανῇ,
μήτ' αὐτέχου τόλμ', ὀνῆσαι δ' ἄλγεα κακοῖς·
μήτε δόκει, μηδ' ἰσχύειν δόκει.
ἔχεις γὰρ ἀλκὴν οὐδαμοῦ, σκοπεῖν δὲ χρή·
πόλις τ' ὄλωλε, καὶ πόσις, κρατῇ δὲ σύ.
ἡμεῖς τε πῶς γυναῖκα μαρνασθαι μίαν,
οἷοί τε τόσων ὄντες ὁ μάχης δρᾶν,
οὐδ' ἀξιοῦν οὐδὲν, οὐδ' ἐπιφθονοῦν σε χρή.
ὅτ' αὖ σ' Αχαιοῖς βούλομαι ῥίπτειν ἀράς.
εἰ γάρ τι λέξεις ὧν χολώσεται στρατὸς,
ὅτ' αὖ πεφοίνισται ὁδ', ὅτ' οἴκτος τύχοι.
σιγῶσα δ', εὖ τε τὰς τύχας κεκτημένη,
τὸν τόδε νεκρὸν οὐκ ἄθαπτον αὖ λίποις,
αὐτή τ' Αχαιῶν πεδυμενεσθρὸν τύχοις.
αὐ. ὦ φίλτατ', ὦ θεοστὰ πιμθεὶς τέκνον,

Incideritᵒ, alacres ut seruentur, labores obeunt: «
Alius quidem sibi clauum sumens, alius ad carbasa «
Cōscendēs, tertius exhauriēs sentinā. at cùm excesserit «
Modum turbatum mare, fortunæ cedunt, «
Seipsosq; permittunt iactationi fluctuum. «
Sic & ego multis obruta malis
Sine uoce sum, & desino loqui:
Vincit enim me tempestas immissa diuinitùs.
Sed, ô chara filia, fatum iam sine Hectoris
Flebile: nunquam enim ipsi tuæ profuerint lachrimæ.
Quin præsentem colito dominum tuum,
Virumq; suaui captato ingenij tui illecebra.
Hoc si feceris, in commune amicos exhilaueris,
Ac hunc filij mei filium educaueris,
Maximam Troiæ spem, ut olim filij
Ex illo nati, iam euersum Ilium
Rursus instaurare queant, & iterum fiat ciuitas.
Sedenim ex sermone alius sermo oritur. «
Quem denuò uideo hunc ministrum Achaicum
Huc adproperare, nouarum rerum nuncium?
Tal. Phrygum fortissimi coniunx quondam Hectoris,
Ne me oderis: inuitus enim nuncio,
Quæ in commune decreuerunt Danai & Pelopidæ.
An. Quid est, tam tristi quò uteris proœmio?
Tal. Visum est, hunc puerum, ut uno uerbo expediam.
An. An ut non eundem nobiscum habeat dominum?
Tal. Nullus Græcorum huic unquam dominabitur.
An. Sed ut hic linquant ceu ipsum Phrygum reliquias?
Tal. Haud scio quo pacto tibi facilè significem mala.
An. Laudo pudorem, nisi læta loqui uelis.
Tal. Occidere uolunt tuū filiū, ut magnū malū audias.
An. Eheu nuptias, quanto maius hoc malum audio.
Tal. Vincit Vlyssis ad Græcos uniuersos concio.
An. Eheu iterū: non enim mediocrib. affligimur malis.
T. Dixit enim præstātissimi nō esse filiū educēdū patris.
An. Huiusmodi de suis ipsius obtineat.
Tal. De mœnibus ipsum præcipitari oportet Troicis.
Quod ut fiat, & tu prudentior uideare,
Ne hunc mordicùs retinere conare, sed mala fortiter
Tolera. nec quicquam te posse imbecillam puta.
Nusquam enim habes præsidium. Quin hoc cogita,
Vrbem perijsse, & uirum, teq; captam esse.
Et nobis aduersus unam pugnare fœminam
Leue est. Quare nulli cedas pugnæ cupidini,
Nec quicquam turpe aut inuidiosum in te admiseris.
Nec rursus diras impreceris Argolicis.
Si enim quopiam dicto offenderis exercitum,
Hic puer nō sepelietur, & a omnei excidet misericordia. a uel, Plaudu & iuctu, quibus mox prosequi defunctos, carebit.
Silens uerò, & hos casus moderatè ferens,
Huius cadauer non insepultum hic relqueris,
Ipsaq; Achæorum maiora erga te experiēre studia.
An. O' charissime, ô frustra culte fili mihi,

Moriêris ab hostibus, relicta matre misera.
Ipse te patris interficit generosus animus,
Qui alijs saluti extitit:
Intempestiua uenit tibi uirtus patris.
O' meos infœlices thalamos, & connubia,
Quibus ducta quondam ueni in atria Hectoris,
Non ut uictimam parerem Danaidis,
Sed fertilis tyrannum Asiæ.
O' fili, ploras? tua ne sentiscis mala?
Quid me manibus prehendis? quid inhæres peplis,
Sub meas ueluti pullus alas confugiens?
Non Hector uictricem quatiens hastam uenit
E' pugna uictor, & tibi salutem ferens:
Non affines patris, nec manus Phrygum,
Sed funesto saltu in ceruicem datus
E' sublimi præceps abrumpes miserabiliter
Spiritum tuum. O' tenerum brachij mei gestamen,
Matri dulcissimum: ô suauis corporis aura,
Frustra te hæ mammillæ enutriêre in cunabulis,
Incassumq; ærumnas tuli, & consecta sum laboribus.
Nunc si unquam alias, matrem amplectere tuam,
Accide genitrici, meisq; humeris
Tuis brachijs affundere, & os præbe amabile.
a id est, immania. O' qui[a] barbarica Græci excogitatis mala,
Quid hunc puerum occiditis nihil commeritum?
" O' germen Tyndareum, nunquam eras Iouis filia,
" Sed è multis te natam dico patribus:
" Primùm quidem Alastore, deinde inuidia,
" Et cæde, & morte, & quæcunq; alit tellus mala.
" Non enim unquam dicam creasse te Iouem
" Multis pestem, tam Græcis quàm barbaris.
" Dij te eradicent. ab oculis enim pulcherrimis
" Emissa Ate, turpiter nobilem terram Phrygum
Perdidisti. Agite, rapite: et si sic uidetur, præcipitẽ date,
Epulamini huius carnes. nam diuinitus
Perimus, nec à filio necem
Depellere possumus. Occulite corpus miserum,
Et conijcite in nauem. ad egregios enim proficiscor
Hymenæos, perdito meo ipsius filio.
Cho. O' luctuosa Troia, amisisti innumerabiles
Vnius mulierculæ, & tristis connubij gratia.
An. Age, ô fili, omisso dulci alloquio
Aerumnosæ matris, adscende ad patriæ
Supremas pinnas turris: ubi tibi
Ex Græcorum consulto exhalanda est anima.
Accipite ipsum. Huiusmodi autem decet
Promulgare eum, qui immisericors sit,
Et impudens uestræ
Impensius faueat sententiæ.
Hec. O' fili, ô nate ærumnosi filij,
Insperatò tua priuamur anima,
Mater & ego. Quid agam? Quid tibi ego

θανῶ πρὸς ἐχθρῶν, μητέρ' ἀθλίαν λιπών. A
ἡ τοῦ πατρὸς σ' ἡ σ' εὐγένεια κτείνει,
ἡ τοῖσιν ἄλλοις γίνεται σωτηρία.
τόδ' ἐλθὸν οὐκ εἰς κοιρανῶν ἦλθέ σοι πατρός,
ὦ λέκτρα τἀμὰ δυσυχῆ τε, καὶ γάμοι,
οἷς ἦλθον εἰς μέλαθρον Ἕκτορός ποτε,
οὐχ ὡς σφάγιον Δαναΐδαις τέξον' ἐμόν,
ἀλλ' ὡς τύραννον Ἀσιάδος πολυπόρου.
ὦ παῖ, δακρύεις; ἀῤῥαδαίνῃ κακῶν σέθεν;
τί μ' ἐμβάλλεις χροί, λαβοῦσ' ἐμὴν πέπλων,
νεοσσὸς ὡσεὶ πτέρυγας εἰσπεπτωκὼς ἐμάς;
οὐκ εἶσιν Ἕκτωρ λεληκὼς ἀρπάζων δόρυ,
γῆς ἐξανελθών, οἱ φέρων σωτηρίαν.
ὁ συγγένεια πατρός, οὐκ ἰσχὺς Φρυγῶν·
λυγρὸν δὲ πήδημ' εἰς τραχήλου ὑψόθεν
πεσὼν ἀοίκτως, πνεῦμ' ἀῤῥᾳδίως σέθεν.
ὦ νέον ὑπαγκάλισμα μητρὶ φίλτατον.
ὦ χρωτὸς ἁβρὸν πνεῦμα· σμικρῶς ἄρα B
γ' ἀπαργαίοις σε μαστὸς ἐξέθρεψ' ὅδε.
μάτην σ' ἐμόχθην, καὶ κατεξαύθλουν πόνοις.
νῦν εἴ ποτ' αὖθις, μητέρ' ἀσπάζου σέθεν.
πρόσπιπτε τῶν τεκοῦσαν· ἀμφὶ δ' ὠλένας
ἕλισσ' ἐμοῖς νώτοισι, καὶ στόμ' ἁρμόσον.
ὦ βαρβαρῶν ἐξευρόντες Ἑλλησι κακά,
τί τόνδε παῖδα κτείνετ' οὐδὲν ἄπιτον;
Ὦ τῶν Λαρέως ἔρνος, ἔποτ' εἶ Διός,
πολλῶν δὲ πατέρων φημί σ' ἐκπεφυκέναι.
Ἀλάστορος μὲν πρῶτον, εἶτα δὲ φθόνος,
φόνος τε, θανάτου δ', ὅσα γῆ τρέφει κακά.
οὐ γάρ ποτ' αὐχῶ Ζηνὰ γ' ἐκφῦσαί σ' ἐγώ,
πολλοῖσι λῆρα βαρβάροις, Ἕλλησί τε.
ὀλοιό, καλλίστων γὰρ ὀμμάτων ἄπο,
αἰσχρῶς τὰ λευκὰ πεδ' ἀπώλεσας Φρυγῶν. C
ἄγετε, φέρετε, ῥίπτειν δοκεῖ.
δαίνυσθε τοῦδε σαρκὸς· ἐκ δὲ γὰρ θεῶν
ὀλλύμεθα, παιδί τ' ὀδυσάμεθα
θανάτου ἀρῆξαι λυσιπήνου ἄθλιον δέμας,
καὶ ῥίπτετ' εἰς ναῦν· ἐσθλὰ γὰρ ὁρμᾶσθαι
ὑμέναιον, ἀκλεῶς τὸμ πεσόντ' τέκνου.
χο. πόλιν τὰν Τροίαν, μυρίους ἀπώλεσας
μᾶς γυναικὸς, καὶ λέχος συνοῦ χάριν.
αν. ἄγε, παῖ, φίλων προσφθέγμα μεθεὶς
μητρὸς μογερᾶς, βᾶθι πατρῴων
πύργων ἐπ' ἄκρας κεφάλας, ὅθι σοι
πνεῦμα μεθεῖναι ψῆφος ἐκράνθη.
λαμβάνετ' αὐτὸν· τὰ δὲ τοιαῦτα χρὴ
λυκοβόειν, ὅστις ἀνοίκτος,
καὶ αὐθαδείας, φιλοῦ μετρᾶν
γνώμης μᾶλλον φίλος ἔστιν.
ἑκά. ὦ τέκνον, ὦ παῖ παιδὸς μογερᾶς,
συλώμεθα σοῦ ψυχῆ ἀδίκως,
μήτηρ, κἀγώ· τί πάθω; τί σ' ἐγὼ

δύσμορε.

A δύσμορε δοάσω; τάδε σοι δίδομεν
πλήγματα λεκτὸς, σφῶν τε κατύπους.
ἥδε γὰρ ἀφόμεθ' οἱ ἐγὼ πόλεως,
οἱ μοι δὲ σέθεν· τί γὰρ ἔτι ἔχομεν;
τίνος φυλόμεθ', μὴ ὁ παντοδυνάμας
χωρεῖν ὠλέθρου σᾶς παντός;

χορός.

Μελισσοτρόφος Σαλαμῖνος
ὦ βασιλεῦ Τελαμών, νάσου
τᾶδε κύμονος οἰκήσας ἕδραν,
ἃ τᾶς εὐπετηλόφου
ἔχεις ἱδρύσιν ἐλαίας
πρῶτον ἔλεξε πλάδην γλαυκᾶς, Ἀθάνα
θαλλῶν στέφανον,
λιπαῖσι κόσμον Ἀθηναίαις.
ἔβας, ἔβας τοξοφόρῳ
σὺν Ἀλκμήνας γόνῳ, B
Ἰλίου Ἰλίου ἐκπορθήσων,
πόλιν ἁμετέραν,
ποτέ, ὅτ' ἔβας ἀφ' Ἑλλάδος.
ὅθ' Ἑλλάδος ἄγαγε πρῶτον
ἀνθος ἀστυζόμενος πώλων·
Σιμόεντι δ' ἐπ' δυρείᾳ πλάταν
ἔκρυψε πόντου πόρον,
καὶ νῆας ἐν ἀνύσματι πρυμνοῦν,
καὶ χρὸς ὀδυσσεῖ ἐξέβαλε νεώς,
Λαομέδοντι φόνον.
πανόνων τυκίσματα Φοίβου,
πυρὸς δὲ φοίνιαι πνοαὶ
πάλαιν Τροίας ἐπόρθησε χθόνα.
δὶς δὲ δυοῖν πτύλοιν τάχη
πεδὶ Δαρδανίας,
φονίᾳ κατέλυσεν ἀλκᾷ.
C μάταν ἄρ' ὦ χρυσέαις
ἐν οἰνοχόαις εὐρὰ βαίνων
Λαομεδόντειε παῖ,
Ζηνὸς ἔχεις λυλίκων
πλήρωμα καλλίστων λατρείαν·
ἃ δὲ σὲ γεννάμενα Τροία,
πυρὶ δαίεται·
ἠίονος ἁλίας ἴχνος, οἷον ἡ-
νὸς ἐπὶ τοκέων βοᾷ.
αἱ μὲν δυνάστορες,
αἱ δὲ παῖδες, αἱ δὲ
ματέρες γεραιαί.
τὰ δὲ σὰ δροσόεντα λουτρὰ,
γυμνασίων τε δρόμοι βεβᾶ-
σιν· σὺ δὲ πρόσωπα νεαρὰ
χέεισι πρὸς Διὸς θρόνοις
παλιγάλανα τρέφεις.
Πριάμοιο δὲ γαίαν

Infœlici faciam? tibi hæc damus
Verbera capitis, & planctus pectorum.
Id enim solum possumus. Eheu ciuitatem,
Væ mihi propter te. Quid enim habemus?
Vel quid deest nobis, quò minus
Internecione pereamus funditùs?

Chorus.

O' melliferæ Salaminos
Rex Telamon, qui insulæ
Ambitæ fluctu sedem tenes,
Quæ primùm sacris littoribus
Ramum uirentis oliuæ
Ostendit, Palladi
Cœlestem coronam,
Et fertilibus decus Athenis.
Venisti cum Arcitenente
Certamen obituru Alcmenæ filio,
Et Ilium, Ilium uastaturus
Nostram ciuitatem,
Olim cùm uenisti è Græcia,
Quando primùm Græciæ florem
Duxit classe ad Troiam:
Et ad Simoenta latifluum
Naues subduxit pontigradas,
Rudentesq; alligauit puppibus,
Ac tela expeditus è rate corripuit
In Laomedontis necem.
Ad hæc Phœbi monumenta faberrima,
Coruscæ ignis flamma
Euersum populatus est Troiæ solum.
Deniq; bis bino impetu mœnia
Troica cruentus
Deiecit Mauors.
Frustra sanè cyathos inter aureos
Pede inambulans tenero,
Puer Laomedontie,
Ioui ministras pocula,
Pulcherrimo fungens munere.
Nam quæ te genuit Troia
Igne deflagrat fero.
Littora marina nouerunt, quomodo
Inclamet uoce auum nepos:
Quomodo aliæ uiros,
Et aliæ filios, nonnullæ
Annosas matres.
Tua porrò roscida balnea,
Gymnasiorumq; curricula
Abierunt: cum nihilominus tu
Roseas genas, & uenusta ora
Apud aureos Iouis thronos
Serena fronte præferas.
Priami autem regnum

Hasta

Hasta cecidit Argolica.
O' Cupido, Cupido, qui Dardanios
Venisti quondam ad areis,
Non ultima cœlestibus cura,
Quàm magnificè tum
Troiam extulisti, cum dijs
Iuncta affinitate?
Itaq; nunc Iouis es
Probrum, nec amor amplius.
Funesta lux
Huius candidæ & niueæ
Diei, grataè mortalibus,
Vidit terram, uidit
Ruentia Pergama,
Satorem prolis habens huius
Terræ maritum in thalamis, quem
In astra accepit
Currus correptum aureus,
Spem patriæ terræ
Magnam. cæterùm amores deorum
Nihil profuêre Troiæ.

ACTVS QVARTVS.

Menelaus. Hecaba. Helena. Chorus.

MEN. O' pulchrum lucidi Phœbi iubar,
In quo de mea pœnas sumam coniuge
Helena. ille enim ego qui multas ærumnas tuli
Menelaus sum, & hic exercitus Achaicus.
Profectus autẽ sum ad Troiam, non, quod multi putant,
Mulieris gratia: sed aduersus uirum,
Qui mea ex domo uiolator hospitij
Coniugẽ abduxit. ille igitur dijs fauentibus supplicium
Expendit ipse, & patria Marte prostrata Argolico.
Adsum uerò Lacænam (non enim libenter
Coniugis nomen, quæ olim mea erat, appellito)
Abducturus: captiuis enim in his tabernaculis
Adnumerata est unà cum cæteris Troadibus.
Nam qui ipsam bello duris exantlatis laboribus
Receperũt, occidendã mihi dederũt: uel si minus libeat,
Vt uiuam reducam in terram Argolicam.
At ego statui Helenæ fatum in Troia
a Relinquere, eamq; potius pinu nautica
In Græciam traijcere, ut illic morte luat
Neces eorum qui occubuêre sacro sub Ilio.
Sed agite ite intrò in ædes satellites,
Ipsamq; tractam coma pollutissima
Huc raptate, ut cùm flatus prosperi
Aspirauerint, eam transportemus in Græciam.
Hec. O' terræ uehiculum, & in terra sedem habens,
» Quisquis tandem es tu inaccesse nostris animis
» Iupiter, siue naturæ ordo sic ferat, siue mens mortaliũ,
» Te ueneror: omnes enim res mortalium
» Incomprehensa uia, & æquo iuris libramine

a Omittere.

Ἑλλὰς ὥλεσ' αἰχμά.
ὄρως ὄρως, ὃς ἦλθε
Δαρδανίαις μέλαθρά ποτ' ἦλθε,
ἐρανίδαισι μέλων,
ὡς τότε μὲν μεγάλως
Τροίαν ἐτύρανναις, θεοῖσιν
λῆσθ' αὐαψάμενος;
ὁ μὲν ἦν Διός
ὄνειδος, οὐκέτ' ὄρως.
ὁ τᾶσδε λευκοπτόρου
ἁμέρας φίλας βροτοῖς
φέγγος ἐλόου,
εἶδε γᾶαν, εἶδε
πυργάμων ὤλεθρον,
τεκνοποιὸν ἔχουσα τᾶσδε
γᾶς πόσιν ἐν θαλάμοισιν, ὃν
ἀστέρων τέθριππος ἔλαβε
χρύσεος ὄχος αὐραπάσας,
ἐλπίδα γᾶς πατρίας
μεγαλαν· τὰ θεῶν δὲ
φίλτρα, φρεσὶν Τροίᾳ.

ΔΡΑΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

μενέλαος. ἑκάβη. ἑλένη. χορός.

Ὠ καλλιφεγγὲς ἥλιε σέλας τόδε,
ἐν ᾧ δ' ἁμαρτὰ τὼ ἐμὼ χειρώσομαι
Ἑλένην· ὁ γὰρ δὴ πολλὰ μοχθήσας ἐγὼ,
Μενέλεός εἰμι, κοὐ στράτευμ' ἀχαϊκόν.
ἦλθον δὲ Τροίαν οὐχ' ὅσον δοκοῦσί με
γυναικὸς ἕνεκ', ἀλλ' ἐπ' ἀνδρὸς, ὃς ἐμῶν
δόμων δεσπότας ἐξηπάτησ' ἐλεύσατο.
κἀν τῷ μὲν ἓν δ' ἐδώκασι σὺν θεοῖς δίκην,
αὐτός τε, καὐ γᾶ δορὶ πεσοῦσ' ἐλλάνικῶ.
ἥκω δὲ τὴν Λάκαιναν (ὁ γὰρ ἡδέως
ὄνομα δάμαρτος, ἤ ποτ' ἦν ἐμὴ, λέγω)
ἄξων· δμῳαὶ γὰρ τοῖσδ' ἐν αἰχμαλωτικοῖς
κατηριθμήσαντο, Τρῳάδων ἄλλων μέτα.
οἵπερ γὰρ αὐτὴν ἐξεμόχθησαν δορὶ,
λαταῖν' ἐμοὶ νιν ἔδοσαν, εἴτε μὴ κέρδος ἐν
θέλοιμ' ἄγεσθαι πάλιν ὀν Ἀργείαν χθόνα.
ἐμοὶ δ' ἐδόξε τὸν μὲν ἐν Τροίᾳ μόρον
Ἑλένης ἐᾶσαι, ναυπόρῳ δ' ἄγειν πλάτῃ
ἑλλοῖδ' εἰς γῆν· λάτ' ἐκεῖ θανεῖν λαταῖν
πινὰς, * ὅσοι πεσοῦσιν ἐν Ἰλίῳ φίλοι.
ἀλλ' ἴα χωρεῖτ' εἰς δόμους ὀπόνου,
κομίζετ' αὐτὴν, ἡ μιαιφονωτάτης
κόμης ἅπαν ἀσαντο· θεῖοι δ' ὅταν
πνοαὶ μόλωσι, πεμψόμεν νιν Ἑλλάδα.
ἐκ. Ὦ γῆς ὄχημα, λᾷπι γῆς ἔχων ἔδραν,
ὅστις ποτ' εἶ σὺ † συνύπαιθρος εἰδέναι
Ζεὺς, εἴτ' ἀνάγκη φύσεως, εἴτε νοῦς βροτῶν,
προσευξάμην σε. πάντα γὰρ δὴ ἀψόφῳ
βαίνων κελεύθῳ, καὶ δίκην τὰ θνητ' ἄγεις.

† Διείρχεσθαι legendũ conseo.

τί δ'

A με. τί δ' ἔπειτ', ἀλυκὰς ὡς ἐκαίνισας θεῶν;
ἐκ. αἰνῶ σε Μενέλαε, εἰ κλαύσεις δ' ἁμαρτὰ σὸν.
ὁρῶν δὲ τοῦδε, φεύγε, μή σ' ἔλῃ πόθος·
αἱρεῖ γὰρ ὄμματ' οὐδ' ἀφῶν, ἀφαιρεῖ πόλεις,—
πίμπρησι δ' οἴκους· ὧδ' ἔχει λυμάτα.
ἐγώ νιν οἶδα, κοὐ σύ, χ' οἱ πεπονθότες.
ἑλέ. Μενέλαε, φροίμιον μὲν ἄξιον φόβου
τόδ' ὅτι· πῶς γὰρ χρὴ πεσεῖν πολεμίους σέθεν,
βίᾳ πεσεῖν δὲ δωμάτων ἐκπέμπομαι.
ἀστῶν δ' ἑκόντ' μὲν οὐδ' ἐθέλω μισοῦμαι,
ὅμως δ' ἐρέσθαι βούλομαι· γνῶναι τίνος
ἕλληνι καί σοι φρὶ ἐμῆς ψυχῆς πόρι;
με. οὐκ εἰς ἀκριβὲς ἦλθον, ἀλλ' ἅπας στρατὸς
λαταῖν' ἐμοί σ' ἔδωκεν, ὄντορ ἠδίκεις.
ἑλέ. ἔξεστιν οὖν πῶς ταῦτ' ἀμείψασθαι λόγῳ,
ὡς ὀ δικαίως, ἢν θανῶ, θανούμεθα;
B με. οὐκ ὡς λόγους ἐλίλυθ', ἀλλά σε λαταῖν.
ἐκά. ἄκουε αὖθις, μὴ θαύμ' τόδ' γὰρ ἐλεῖς
Μενέλαε, κοὐ δ' ὁ σὸς σὺν γὰρ αὐτὸς λόγος
ἡμῖν κατ' αὖθις· νῦν γὰρ γὰ Τροίας κακῶν
δεῖν κατοιδα· σωτεθεὶς δ' ὁ τᾶς λόγος
λαγεῖν νιν ὅστις, ὥστε μηδ' ἀμῶς φυγεῖν.
με. χρεὼν ὁ δόρυ· εἰ δὲ βούλεται λέγειν,
ἔξεστ· νῦν σῶν δ' ἕνεκ' ὡς μάθῃ λόγων,
δώσω τόδ' αὐτῇ, φεῦ δ' ὁ δώσω χάριν.
ἑλέ. ἴσως με (λᾷν εὖ, λᾷν κακῶς δίξω λέγειν)
οὐκ αὐταμύνῃ, πολεμίαν ἡγούμενος.
ἐγὼ δ' ἃ σ' οἶδα δῆλα λόγων ἴοντ' ἐμοῦ
κατηγορήσειν, αὐτὸ θεῖσ' ἀμείψομαι
τοῖς σοῖσι τἀμὰ, κοὐ τὰ σ' αἰτιάσματα.
πρῶτον μὲν, ἀρχὰς ἔτεκεν ὅδε νῦν κακῶν,
Πάριν τεκεῖν δ' ὀύτορον δ' ἀπώλεσεν
Τροίαν τε, λᾷμὲ πρέσβυς, ὁ λαταῖν βρέφος,
δ' ἀλοῦ πικρὸν μάκμ' Ἀλέξανδρόν ποτε.
C ὄθεν δὲ τἀ 'πίλοιπ' ἄκουε, ὡς ἔχει.
ἔκεινο τριοῦν ζεῦγος ὅδε τριοῦν θεῶν.
κοὐ Παλλὰς μὲν λῶ ἀλεξάνδρῳ δίσις,
Φρυξὶ στρατηγοῦν' Ἑλλάδ' ἐξανισαῦα.
Ἥρα δ' ὑπόσχετ' Ἀσιάδ', Εὐρώπης δ' ὄρος,
τυραννίδ' ἕξειν, εἰ σφε κρίνειν Πάρις.
Κύπρις δὲ τἀμὸν εἶδ' ἐκπαγλαμένη,
δώσειν ὑπόσχετ', εἰ θεᾶς ὑπεκδράμοι
κάλλει. τὸν ὄθεν δ' ὡς ἔχει σκέψαι λόγον.
νικᾷ Κύπρις θεᾶς· κοὐ πόσυδ' ὀύμος γάμου
ὤνησεν Ἑλλάδ', ὁ κρατεῖδ' ἐκ βαρβάρων,
ὅτ' εἰς δόρυ σταθῶτον, ὁ τυραννίδι.
ἄδ' ὀύτυχησεν Ἑλλὰς, ὠλόμην ἐγώ,
δύμορφία τε καθεῖσα, κὠνειδίζομαι,
ὃς ὧν ἐχθῶ με τεῖφανον ἐνδὶ καφὰ λαβεῖν.
ὅπω με φήσεις αὐτό τ' αὖ ποσὶν λέγειν,
ὅπως ἀφῶρμησ' ἐκ δόμων νῦν σῶν λάθρα.
ἦλθ' ἐχὶ μηχαν θεὸν ἔχων αὐτὸ μέτα,

me. Quid est, quamobrẽ nouas deorũ repetas preces?
Hec. Laudo te Menelae, si coniugem occideris tuam.
Huius autem conspectũ fuge, ne te nouo amore rapiat.
Capit enim oculos uirorum, ciuitates eruit,
Crematq; domos. Ea illi sunt mulcimina. (ta est.
Ego ipsam noui, et tu, et quibuscunq; nõ sine clade cogni-
Hel. Menelae, formidolosum hoc est procemium:
Manibus enim tuorum satellitum
Violenter extra ædes illas protrahor.
Et licet me tibi inuisam esse non dubitem,
Tamen interrogare uolo: quæ' nam sententiæ
Græcis & tibi latæ sunt de mea anima?
Me. a Non exacto iure tecũ actũ, sed totus exercitus
Te mihi occidendam dedit, cui fuisti iniuria.
Hel. Fas 'ne igitur est ad ista respondere mihi,
Non merito, si mori coegerint, perituram exitio?
Me. Non ut uerbis tecũ disceptẽ ueni, sed ut interficiã.
Hec. Audi ipsam, ne hoc moritura desideret,
Menelae, nobisq; da partes aduersarias
Ordi in ipsam: nõ enim satis, quæ Troiam afflictauerint
Intus mala, nouisti. quin omnis simul oratio
Instructa ipsam iugulabit, sicut nullo pacto effugiat.
Me. O ciij hoc munus est. Si tamen libet dicere,
Licet: in tuam enim, ut sciat, gratiam
Hoc ipsi largiar, illius causa concessurus nihil.
HE. Fortasse me (siue probè, seu minus loqui uidear)
Non dignaberis responso, inuisam & hostem iudicans:
Ego tamen, quæ mihi obiecturum te scio,
Vtrinq; commissis inter se argumentis, & meis
Et tuis criminibus, dilucidè expediam.
Primùm quidem ista malorum principia
Edito Paride peperit: deinde exitio dedit
Et Troiam & me senex, qui non occiderit
Infantem olim Alexandrum, triste facis præsagium.
Nunc quomodo reliqua habeant, percipe.
Litis ille trium dearum arbiter fuit:
Et Pallas quidem id Alexandro muneris
Spondet, ipsum Phrygio subactum milite
Græciam: Iuno autem pollicetur Europæ & Asiæ
Possessurum imperium, si se prætulisset Paris.
At Cypris meam speciem mirificè exaggerans,
Daturum se promittit, si formæ palmam obtineat
Inter deas. Iam rem, ut est, tecum expendito:
Vincit Venus deas. Et tantum meum connubium
Græciæ profuit, ut ne uos subiecti essetis barbaris,
Nec rursus armis sempiternis cõflictaremini aut tyran
Ac per quæ Græcia rerũ potitur, pestẽ illa mihi (nide.
Attulerũt, quã forma prædonib. tradidit, & infamiæ.
Quib. ex reb. decebat me potius capiti meo coronã ca
Nec me dices, quod in expedito est dicere, (pere.
Clàm & dolo discessisse ex ædibus tuis.
Venit, secum habens potentem deam,

a uel, Nõ sum mo iure in te animadueru-sum.

Huius

Huius Alastor, siue Alexandrum mauis
Ipsum nomine appellare, siue Parim:
Quo tu, ô peßime, relicto domi tuæ,
Sparta traiecisti in Cretam nauigio.
Age, non te, sed me quod subijciam interrogabo:
Quo animo è domo prædones sequuta sum,
Prodita hospiti patria, & mea domo?
Deam ad pœnas posce, & esto Ioue potentior,
Qui in alios quidem deos habet imperium,
Huius autē seruitiū patitur. quare mihi debetur uenia.
Iam & hinc causam in me munire queas tuam:
Postquam inferos terræ Alexander specus
Extinctus subijt, decebat me, cùm nulla thoros numinū
Vis obligaret amplius, redijsse ad naues Argolicas.
Idipsum agebam omni studio, testes mihi
Turrium custodes, & speculatores è mœnibus,
Qui sæpe me deprehenderunt è pinnaculis
Hoc corpus clàm demittentem in terram funibus.
Peraq; uim retractam ille maritus nouus
Deiphobus uxorem habebat inuitis Phrygibus.
Quomodo igitur iure abs te, ô uir, supplicio,
Aut qua lege afficiar, quam ille coactam ducit?
Illa autem quæ domi facta, ea pro uictoria
" Amaro tolerauí seruitio. Sin uerò esse dijs superior
" Vis, id sanè uel cupere solum, dementia est.
CHO. Regina, defende tuos liberos & patriam.
Vrit qppe hu[a] suadela & penetrat, siqdē (hæc res est.
Scitē ac ornatē dicat malefica. uiolenta igitur et mira
HEC. Primùm deabus factam uindicabo iniuriam,
Atq; illam ostendam impia loqui.
Ego enim Iunonem, & Mineruam uirginem
Non eò dementiæ uenisse arbitror,
Vt illa Argos Barbaris prostitueret,
Hæc autem Athenas Phrygum subditas iugo.
Vnquam uoluerit: quæ lusus & uoluptatis gratia
De forma certaturæ ad Idā uenerunt. Quamobrē enim
Iuno dea tātopere flagrasset ambitione pulchritudinis?
An ut meliorem Ioue acciperet uirum?
Aut alicuius Dei ambiebat Minerua nuptias?
Quæ impetrauit à patre pudorem uirgineum
Perpetuū, abhorrens à coniugio. Ne amētes mihi deas
Facias, dum labem tuā comere studes. ne id sapientibus
Persuadere conēris. Cyprim porrò dicis, id quod perridi
Venisse cum meo filio ad Menelai domos. (culum,
Quin potius quieta in cœlo manens
Ipsam te cum ipsis Amyclis duxisset ad Ilium.
Erat meus filius forma decentißima:
" Tua uerò ipsum mens contemplata, facta est Venus:
" Omnia enim stulta Venus est mortalibus,
" Rectēq; huic nomen insipientiæ tribuitur deæ.
Hunc intuita cultu barbarico,
a fulgentem. Auroq; [a] insignem, statim animo furiata es.

ὁ δ' Ἀλάστωρ, εἴτ' Ἀλέξανδρον θέλεις
ὀνόματι προσφωνεῖν νιν, εἴτε καὶ Πάριν,
ὃν ὦ κάκιστε σοῖσιν ἐν δόμοις λιπὼν,
Σπάρτης ἀπῆρας νηί, Κρησίαν χθόνα.
ἔχε, σ', ἀλλ' ἐμαυτὸν τόνδ' ἐρήσομαι
τί δὴ φρονοῦσά γ' ἐκ δόμων ἅμ' ἑσπόμην,
ξένην τε δόσα παῖδα, καὶ δόμους ἐμούς;
τὸν θεὸν κόλαζε, καὶ Διὸς κρείσσων γενοῦ,
ὃς τῶν μὲν ἄλλων δαιμόνων ἔχει κράτος,
ἐμοῦ δὲ δεσπόζει δοῦλον συγγνώμη δ' ἐμοί.
φθὰς δ' ἔχοις ἂν εἰς ἐμὲ δύσπειθῆ λόγον·
ἐπεὶ θανὼν γῆς ἦλθ' ἀλέξανδρος μυχὸς,
κλῶ μ', ὡνίκ' ἐκ τῶν θεοπόνητά μοι λέχη,
λιποῦσαν οἴκους, ναῦς ἐπ' ἀργείων μολεῖν.
ἔσπευδον αὐτὸ τοῦτο· μάρτυρες δέ μοι
πύργων φυλακοὶ, κἀπὸ τειχέων σκοποὶ,
οἱ πολλάκις μ' ἐφεῦρον ἐξ ἐπάλξεων
κλειτάσιον ἐς γῆν σῶμα κλιτόμενον τόδε.
βίᾳ δ' ὁ κοινός μ' ὄντος ἁρπάσας πόσις
Δηίφοβος, ἄλοχον εἶχον ἀκόντων Φρυγῶν.
πῶς οὖν ἔτ' αὖ δικαίως, τῷ ὁ μὲν βίᾳ γαμεῖ,
τὰ δ' οἰκεῖα λέων, αὖτὰ νικηταρίῳ
πικρῶς ἐδάλουσ'; εἰ δὲ τῶν θεῶν κρατεῖ
βούλει, τὸ χρῄζειν ἀμαθὲς ὄντι γὰρ τόδε.
χο. βασίλεια, ἄμυνον οἷς τέκνοισι, καὶ πάτρᾳ,
πείθει δολαφοίρουσα φίλτρ', ἐπεὶ λέγει
καλῶς κἀνάργου δῆλα δ' ἐνοῦν ὧν τόδε.
ἑκά. τοῖς θεᾶσι πρῶτα σύμμαχον γενήσομαι,
καὶ τῷδε δείξω μὴ λέγουσαν ψεύδη.
ἐγὼ γὰρ Ἥραν, παῖδ' Κρόνου τε Παλλάδα,
οὐκ εἰς τοσοῦτον ἀμαθίας ἐλθεῖν δοκῶ,
ὥσθ' ἡ μὲν Ἀργοῦς βαρβάροις προστιθεῖσ' ἄπαμπολᾶν,
Παλλὰς δ' Ἀθῆνας Φρυξὶ δουλεύειν ποτέ,
αἳ παιδιᾶσι καὶ χλιδῇ μορφῆς πόθεν
ἦλθον πρὸς Ἴδαν· τοῦ γὰρ ἕνεκ' αὖ θεὰ
Ἥρα, τοσοῦτον ἔχουσ' ὄγκον κάλλους;
πότερον ἀμείνονα ὡς λάβῃ Διὸς πόσιν;
ἢ γάμου ἀξιοῦσ' θεῶν τιν' ἐπεμνᾶτο;
ἢ παῖς ἐκείνη παῖς ὀρθῶς ἐξῃτήσατο,
φεύγουσ' λέκτρα μὴ μαθεῖν ποιεῖν θεᾶς,
ἐν σῷ κατὸν κοσμοῦσα· μὴ ποιεῖτε σοφοί.
Κύπριν δ' ἔλεγες (ταῦτα γὰρ γέλως πολύς)
ἐλθεῖν ἐμῷ ξὺν παιδὶ Μενέλεω δόμους.
ἐκ οὖν μένουσ' αὖ ἥσυχός γ' ἐν οὐρανῷ
αὐτοῖς ἀμύκλαις ἤγαγε πρὸς Ἴλιον;
οὐ δ' μὸς υἱὸς κάλλος ἐκπρεπέστατος·
ὁ σός δ' ἰδὼν νιν νοῦς, ἐποιήθη Κύπρις.
τὰ μῶρα γὰρ πάντ' ὄντι ἀφροδίτη βροτοῖς·
καὶ τὔνομ' ὀρθῶς ἀφροσύνης αὖχει θεᾶς.
ὃν εἰσιδοῦσα βαρβάροις ἐδάμασε,
χρυσῷ τε λαμπτῆν, ὀξεμαργώθης φρένας.

ἐν μὲν

A ἐν μὲν γὰρ Ἄργει μικρὸν ἔχουσ' αὐτερεφῆ·
σπαρτῆς δ' ἀπελαυνείας, τὴν φρυγῶν πόλιν
χρυσῷ ῥέουσαν ἅλπασιν κατεπλούσιν
λεπαίνουσιν. ἐν δ' ἐμοὶ ἐκανοῦ σοι τὰ μνήλεω
μέλαθρα, ταῖς σαῖς ἐγκαθυβρίζειν τρυφαῖς.
ἔστω. βίᾳ γὰρ παῖδα φεῦ ἄγειν ἐμόν.
τίς σπαρτιατῶν ἔδετ', ἢ ποίαν βοὴν
ἀνωλόλυξας πάτερ θ' νεανίᾳ,
τὸν συζύγα τ' ἔτ' ὄντ' θ', ὃ κατ' ἀτράπω;
ἐπεὶ ἦ τροίαν ἦλθες, ἀργεῖοί τέ σε
κατ' ἴχνη θ', ὦ δ' δυσπειθὴς ἀγωνία,
ἐμὲ τὰ τόδε κρείσσον' ἀγγελοιτό σοι,
μενέλαον ἴνεις, πᾶς ὅπως λυποῖτ' ἐμός,
ἔχων ἔρωτ θ' αὐταγωνιεῖν μέγαν.
εἰ δ' ἐυτυχοῖν τροῖας, τὸν ἐν ὧν ἐδεῖ.
ἐς τὴν τύχην δ' ὁρῶσα, τοῦτ' ἔσκεις, ὅπως
ἐμοὶ ἐμ αὐτῇ, πᾶν ἐκεῖ δ' ἐκ ἔθελες.
B κἄπειτα πλεκταῖς σῶμα σὸν πλέκειν λέγεις,
πύργων κρεμεῖσ', ὡς μόνον σ' ἀκουσίως.
τὸ δὲ τ' ἐλήφθης ἢ βρόχος ἀρτωμένη,
ἢ φάσγανον θήγου σ'; ἃ γραυκὰ γυνὴ
θράσειν ἂν, ποθοῦσα τὸν πάρος πόσιν.
καί τοι γ' ἐνθέτευν σε πολλὰ πολλάκις·
ὦ θύγατερ, ἔξελθ', οἷσ' ἐμοὶ παῖδες γάμους
ἄλλους γαμοῦσι. σὺ δ' ἐν ἀδῖν ναῦς ἀχαιικὰς
πέμπω συνεκλέψαι, καὶ πατοῦν μάχης
ἑλλάνων, ἡμᾶς τ' ἀλλαδ' οἰ τόδ' ἐν ὧν πικρόν·
ἐν τοῖς ἀλεξάνδρου γὰρ ὕβριζες δόμοις,
καὶ προσκυνεῖσθαι βαρβάρων ἐπάθελες·
μεγάλα γὰρ ἐν σοι. κἄπτι τοῖσδε σὸν δίημας
ἐξῆλθες ἐσπίσσασα, πάθλεψας πόσει
τὸν αὐτὸν ἀλθέ. ὦ κατάπηυσον κάρα,
ἐν χρῶν τεμεῖν ἐν ὠπλῳ δρεπτίοις
φείκη τρέμουσαν κρᾶτ' ἀπεσυθισμένῳ
C ἐλθεῖν, τὸ σῶφρον φίλ αἰδοῖας πλέον
ἔχουσαν ἐδῖ τοῖς πρόσθεν ἡμαρτημένοις.
μενέλα, ἵν' εἰδῇς οἵ' τελεύτησε λόγον,
στεφάνωσον ἑλλάδ' ἀξίως τιμῶν κἀνῶν·
" σωτῆρ νόμου δὲ τόνδε ταῖς ἄλλαισι θῆς
" γυναῖξι, θνήσκειν, ἥ τις εὐ πεσοῦσ' πόσιν.
χο. μενέλαε, πεσόγονον ἀξίως τε, δόμων τε σῶν,
τίσαι δάμαρτα, κἀφελὲ πρὸς ἑλλάδος,
τὸ θῆλύ τ' δύγμὸς ἐχθροῖς φανεῖς.
με. ἐμοὶ σὺ συμπέπωκας ἐς ταυτὸν λόγε,
ἐκεσίως τόδ' ἐκ δόμων ἐλθεῖν ἐμῶν,
ἕνεκ' ἐς δυνᾶς. χ' ἡ κύπρις ἡμῶν χάσειν
λόγοις ἀνεῖται. βᾶνε λδυσόρων πέλας.
πόνος δ' ἀχεῶν ἀπόδοσ ἐν μικρῷ μακρὸς
θανοῦσ', ἵν' εἰδῇς μὴ καταιχμάζῃ ἐμέ.
ἑλ. μή, πρὸς σε γονάτων, τὸν νόθον τὸν ἐν θεῶν
πρόθεις ἐμοὶ, κτείνῃς με· συγγίνωσκε ἦ.
ἐκ μηδ' ὃς ἀπέκτειν' ἔδε συμμάχος πρόδῶς·

Tenuiore enim Argis uiuebas sorte:
Cum autem Sparta discessisses, ciuitatem Phrygum
Auro affluentem, sperabas [a] demersurā ueluti diluuio
Sumptibus, quippe Menelai regia & domus
Non satis erat satiandæ tuæ perditæ luxuriæ.
Sed esto: quod dicis, te ui abductam à meo filio,
Quis Spartanus sensit? aut quo clamore
Castoris opem imploraßi,
Et Pollucis, cum nondum illati polo essent?
Postquam autem Troiam uenisses, & Graij tua
Secuti uestigia, resq; armis cœpta esset geri,
Quoties hic secundiore decertasse prælio
Nunciaretur, laudabas Menelaū, ut meus cruciaretur
Vt qui potentem amoris haberet æmulum: (filius,
Rursus cum Troies prosperius agerent, nihil hic erat.
In fortunam enim intenta, id agebas, quo modo
Hanc assequerere, omisso uirtutis studio.
Adhæc dicis, te uoluisse clàm subducere
Demisso è mœnibus fune, tanquam inuita hic ageres.
Vbi ergo deprehensa es, aut laqueos nectere,
Aut ferrum acuere? quæ mulier magnanima
Faceret, prioris uiri tenta desiderio.
Quin ipsa sæpe multis te admonui:
O filia exi, mei filij alias coniuges
Sibi quærent. Te clàm ad naues Achaicas
Deducam emissam: & intercede prælijs (tibi:
Græcorum, ac nostrorū hominū. At illud acerbū erat
In domo enim Alexandri licēter agebas, et procaciter;
[b] Adorari uolebas barbaris.
[b] Diuinosq; honores tibi flagitabas à barbaris.
Omnia enim cumulatè tibi * erant. Præterea corpore
Tuo pulchrè compto egrediebaris, & [c] ætherem
Eundem cum marito intuebaris. ô caput execrabile,
Quam decebat abiectam cultu uili & sordido,
Capiteq; raso, & tremebundo pectore
Incedere, ut impudentiam peccaminum
Priorum obliterasses modestia.
Menelae, ut quis finis sit mei sermonis intelligas,
Coronato, digne hac interfecta, Græciam:
Primusq; hanc legem cæteris sanci mulieribus,
Vt moriatur, quæcunq; uirum suum prodiderit. (est,
Cho. Menelae, ut dignum tuis maioribus, et domo tua
Mulcta uxorem, & pestem tolle è Græcia:
Vt etiam in mulieres generosum te hostes uideant.
Me. Eadem tibi mecum usurpatur oratio:
Nempe hanc destinata malitia domum meam (gratia
Deseruisse, externos secutā thalamos. & Cypris fastus
Verbis extollitur. Perge ad [d] carnifices,
Longosq; labores Achiuorum breui
Morte lue, ne posthac abs te dedecore afficiar.
Hel. Ne, tibi aduoluta supplico, malū immissum diuinitus
Mihi imputans, me occidas, sed dona ueniam.
Hec. Ne tu quos hæc perdidit socios destituas:

a Si legas pro ἐκφερεῖ ἐκφερεῖν. (quod non incōmodè potes) pro (demersurā) suppone, satis esse, sufficere. uel ἐκταλαιπωρῇ expone, sumptibus fugge reddis luxui Helenæ abundaturam.
* erāt, ut ſ. ſuppetebāt.
c Eundem cœlū intuebaris, quem uir tuus. Mencium adeò impudēs & deploratā fuiſſe.
d id est, ad eos qui te lapident.

Ego

Ego pro illis & liberis tibi supplico. (reijcio.
Me. Omitte iam anus. Quod enim ad hanc attinet, nũc
Præcipio autem ministris, ut hanc ad puppes nauium
Deferant, hinc transportandam in Græciam.
He. Ne nunc candẽ patiaris tecũ ingredi nauis scaphã.
Me. Plus ne ponderis, quàm antea, habet?
Heca. Non est amator, qui non amat iugiter.
Me. [a] Vt amor omnis eius sit eiusdis ex nostro animo,
Fiet quæ uis: non enim, quam nos, ratem
Ingredietur. Etenim non imprudenter loqueris.
Vbi autem uenerit Argos, ut digna est, malè
Mala morietur. exemploq; erit mulieribus
Omnibus, ut castæ & pudicæ sint. licet hoc sit perdifficile,
Tamen huius exitium à uetita libidine
Eas deterrebit perculsas, & si quoq; nequiores fuerint.
Cho. Sic tandem tibi in Ilio
Dicatam ædem, & odoriferam
Aram, sacrificiorumq; flammam,
Et myrrhæ ætheriæ iudorem,
Nec non Pergama dia,
Ac uiridi Idæ saltus hedera
Frondentes, & liquenti madidos niue,
Iugaq; quæ primùm sol radijs
Ferit, & cœlitùs illuminatam
Diuam sacerdotem,
Prodidisti Graijs ô Iupiter.
Nullæ amplius tibi uictimæ,
Silentq; nocturni cantantium chori,
Sublata signa diuorum aurea,
Phrygumq; solennes lunæ
Duodena cum plenitudine
Obsolescunt. curæ curæ sint hæc tibi,
O rex, aula inambulans siderea,
Sublimi in æthere, si quis sensus te mouet
Ruentis urbis, quam furens flammæ
Ardentem absorpsit impetus.
Hec. O adamate mihi, ô uir,
Tu quidem defunctus oberras
Insepultus. infletus:
At me nauis æquorea
Celeri impulsa remigio uehet
Argos equestre, ubi opus saxeum
Cyclopum mœnia in astra surgunt.
Numerosa autem pro foribus proles,
Mœstis deformes lachrimis
Plorant: clamant clamant mater. Hei mihi
Solam me Argolici
E conspectu abripiunt tuo
Cæruleam ad nauem
Celeri instructam remigio:
Quæ me, uel ad sacram Salamina,
Aut bimarem uerticem

a Vt ab amatis alienetur mens, id est, ut totus animus meus immutetur Helenæ.

ἐγὼ πρὸς κένων, καὶ τέκνων σε λίσσομαι. A
με. παῦσαι γραῦ. καὶ σὲ δ' ὀκ ἐφρόντιζα.
λέγω δὲ πεζαῖς ὁδοῖσι, πρὸς τὰς ναῦς νεῶν
τιῶδ' ἐκπομίζειν, ἵνθα ναυσολήσεται.
ἑκ. μὴ νῦν νεώς σοι τοῦ τόν εἰσβήτω σκάφος.
με. τί δ' ὄδε μᾶλλον βαρὺς, ἢ πάρος γ' ἔχεις;
ἑκ. ὀκ ἐς' ἐρᾶστὴς, ὅστις ὀκ ἀεὶ φιλεῖ. «
με. ὅπως ἂν ἐκεῖ τῶν ἐρωμένων ὁ νοῦς.
ἔσται δ' ἃ βούλει. ναῦν γὰρ ὀκ εἰσβήσεται,
εἰς ἣν πορεῦμαι. καὶ γὰρ ὀκ ἀκῶς λέγεις.
ἐλθοῦσα δ' ἀργὸς, ὥσπερ ἀξία, κακῶς
κακὴ θανεῖται. καὶ γυναιξὶ σωφρονεῖν «
πάσαισι θήσει. ῥᾴδιον μὲν ὁ τόδε. «
ὅμως δ' ὁ φιλεῖν ὀλεθρος, εἰς φόβον βαλεῖ
τὸ μῶρον αὐτῶν, κἂν ἔτ' ὦσ' ἐχθίονες.
χο. ὅτω δὴ τοι τὸν ἰλίῳ
ναὸν, καὶ θυόεντα βωμὸν
πρόσθωκας ἀχαιοῖς
ὦ Ζεῦ, καὶ τελαῶν φλόγα, B
σμύρνης αἰθερίας τε κατπνὸν,
καὶ τὸν ἀργεμονῆ ἰδᾶν,
ἰδαῖά τ' ἰσλαῖα κισσοφόρα νάπη,
χιόνι κατάβρυτα πρωταμείαις,
πρῶμόνά τε πρωτόβολον ἁλίῳ,
τὰν κατάλαμπομένᾳν
ζαθέαν θεραπαναν.
φρόσδαί σοι θυσίαι, χορῶν
τ' ὄφμοι νέλαδε κατ' ὄρφναν,
χρυσέων τε ξοάνων τύποι,
φρυγῶν τε ζάθεοι σελαῖαι,
σὺν δώδεκα πλήθει.
μέλει μέλει * μοι τάδ', εἰ φρονεῖς ἄναξ, *σοι
ὀράνιον ἐδρᾶν αἰθεβεκκὼς,
αἰθρία τε, πόλεως ὀλομένας,
ἂν πυρὸς αἰθομένᾳν C
κατέλυσέ πος ὁρμά.
ἑκ. ὦ φίλος, ὦ πόσι μοι,
σὺ μὲν φθίμενος, ἐλαύνεις
ἄθαπτος, ἄνυμφος·
ἐμὲ δὲ, πόντιον σκάφος
ἀέλιον, πλόοισι πορεύσει
ἱππόβοτον ἀργὸς, ἵνα τείχεα
λάινα, κυκλώπεσι, ὀρόφια νέμονται.
τέκνων δ' πλῆθος ὠν πύλαις
δάκρυσι κατάρας ὀφέα,
βοᾷ βοᾷ μᾶτερ. ὤμοι.
μόναν δὴ μ' ἀχαιοὶ
κομίζοσι σέθεν ἀπ' ὀμμάτων,
κυανέαν ἐπὶ ναῦν
εὐναλίαισι πλάτεσι,
ἢ Σαλαμῖν' ἱδρᾶν,
ἢ δίπορον κορυφᾶν,

ἴσθμιον

A ἴσθμιον, ὅθα πύλαις
πέλοπος ἔχουσι ἕδραι·
ὅθ' ἀκάτου μελέας
μέσον πέλαγος ἰέσας,
δίπαλτον ἱδρὸν
ἀνὰ μέσον πλωτὰν πέλοι
ἀγαία κεραυνοφαὲς πῦρ
ἰλίσθον, ὅτι με πολύδακρυν
ἑλλάδι λάτρευμα γᾶθεν ἐρρύσατο.
χρύσεα δ' ὄφεσι κόρα πεθέων·
χάριτας ἔχοσα τυγχάνῃ
δὸς κόρα· μηδὲ γᾶαν
ποτ' ἔλθοι λάκαιναν,
πατρῷον τε θάλαμον ἑστίας,
μηδὲ πόλιν πιθάνας,
χαλκόπυλόν τε θεᾶς,
δύσγαμον ἄρρος ἐλὼν
B ἑλλάδι τᾷ μεγάλᾳ,
τᾶς σιμοεντίσι τ' αὖ
μέλεα πάθεα τροῆσιν.
ἰώ, ἰώ. καινὰ καινῶν μετέβαλλεσαι
χθονὶ σὺν τυχίᾳ.
λύουσι τροῖαν
τὸν δ' ἀνυάκτ' ἄλοχοι μέλεαι
νεκρὸν, ἀν πύργων δίσκημα πικρὸν
δωναὶ κτείνοντες ἔχουσιν.

ΔΡΑΜΑ ΕΜΠΤΟΝ.

ταλθύβιος. ἑκάβη. χορός.

Ταλ. Ἑκάβη, νεὼς μὲν πίτυλος εἰς λελειμμένος,
λάφυρα τἀπίλοιπ' ἀχιλλείου τάφου
μέλει πρὸς ἀκτὰς ναυσολῆν φθιώτιδας.
αὐτὸς δ' ἀνῆκται νεοπτόλεμος, καινάς τινας
πηλέως ἀπάτας συμφορᾶς, ὡς νιν χθονὸς
ἄκαστος ἐκβέβληκεν ὁ πελίου γόνος.
C ὁ θάσσον ἕνεκ', ἢ χάριν μόνης ἔχων,
φρόσδης, μετ' αὐτῆς τ' ἀνδρομάχης πολλῶν ἐμοὶ
δακρύων ἀγωγὸς, ἵνα δὴ μόλις χθονὸς
πάτραν ἀνασώσασα, καὶ τὸν ἕκτορος
τύμβον προσφωνήσασα. καί σφ' ἱκέσατο
θάψαι νεκρὸν τόνδ', ὃς τρεσὼν ἐκ τειχέων,
ψυχὴν ἀφῆκεν, ἕκτορος τοῦ σοῦ γόνος·
φόβον τ' ἀχαιῶν χαλκόνωτον ἀσπίδα
τιῶδ', ἣν πατὴρ τοῦδ' ἀμφὶ πλευρᾷ ἐβάλετο,
μή νιν πορεύσαι πηλέως ἐφ' ἑστίαν,
μηδ' εἰς τ' αὐτοῦ θάλαμον, ὃ νυμφεύσεται
μήτηρ νεκρὸς τοῦδ' εὐδρομάχη λύπας ὁρᾶν,
ἀλλ' ἐν πέδῳ, πυθιβόλῳ τε λαίνῳ,
ὦ τῆδε θάψαι παῖδα. σὰς δ' ἐς ὠλένας,
δοῦναι, τιθέμενος ὡς πυθιείας νεκρὸν,
στεφανοῖς δ' ὅσοις οἱ δυνάμις, ὡς ἔχει τὰ σά.
ἐπεὶ βέβηκε. καὶ τὸ δεσπότου τάχος,
ἀφείλετ' αὐτῷ παῖδα μὴ δοῦναι τάφῳ.

Ilthoni feret, qua ad Pelopeias
Porta patet sedes:
Vbi infelice naue
Medio in pelago fluctuante,
Vtinam bisulcus & sacer
Vibrati fulminis ignis
Mediam disijciat ratem,
Vt quæ me lachrimosum
In Græciam deuehat mancipium.
Aureis uerò uirginum
Deliciari solita speculis
Iouis filia, nunquam attingat
Lacenæ terræ solum,
Nec patrij thalamos laris,
Neq; urbem Pithanæ,
Aut æreas portas deæ:
Vt quæ execrato connubio
Dedecus conflauerit
Magnæ Græciæ, diraſq; clades Troadibus
Simoentis quondam accolis
Pepererit. Io, io, nouæ nouas excipiunt
Patriæ clades.
Aspicite Troianorum
Hunc Astyanactem miseræ coniuges
Mortuum: funesto præcipitatum casu
De turre extinxerunt Græci.

ACTVS QVINTVS.

Talthybius. Hecaba. Chorus.

Tal. Hecabe, una adhuc expedita ad cursum ratis
Adest, quæ reliqua spoliatamuli Achillei
Vehet ad littus insulæ Phthiotidos.
Ipse autem Neoptolemus abijt, nunciata Pelei
Calamitate noua, ut quem exuerit
Regno & ditione Acastus, Peliæ genus.
Quare celerius, quàm ut hic moræ indulgere potuerit,
Discessit, cumq; ipso Andromache, quæ largos
Infletus me comecit cum iam terram relinqueret,
Deplorans patriam, & Hectoris
Manes appellitans. hæc te obsecrat
Vt hunc mortuum, qui præcipitatus è mœnibus
Vitam amisit, natus Hectoris tui,
Sepelias. Aereum insuper scutũ, terrorẽ olim Argolicis,
Hoc, quo pater huius sæpe protexit latera,
Ne illud portetur ad regiam Pelei,
Neq; in eundem thalamum, ubi huius parens
Peregrino thoro sociabitur, discruciata pectore,
Tibi dat, ut in illo pro cedro & crypta marmorea
Puerum sepelias. commisitq; ut in ulnas daremus
Extinctum, quò cultu illum componeres debito,
Ornaresq; pro præsenti fortunæ modo.
Ipsa quippe abijt: & domini festinantia
Obstitit, quo minus funus curare posset filij.

Non interim, dum tu quæ ad funus pertinent expedis,
Terram illi hasta effodientes designabimus.
Tu autem quæ debes, age quàm maturrimè.
Vnius certè laboris leuaui te molestia:
Fluenta enim dum transeo Scamandria,
Laui cadauer, & ablui uulnera.
Sed eo, ut huic sepulchrum cauum effodiam,
Vt iunctæ nostræ operæ confectam dent citius
Hanc rem, & abitum nobis accelerent.
Heca. Ponite utrinq; cauum Hectoris scutum humi,
Triste spectaculum, nec iucundum usu mihi.
O' maiore fastu belli, quàm mentis robore
Elati: quid huius pueri metu nouam
Patrastis cædem? num, ne olim Troiam
Subrutam instauraret? nihil eratis sanè.
a Quando a Cùm, felici marte pugnante, & infinita manu
Nos propugnante, nihilominus perijmus:
Nunc capta ciuitate, & deletis Phrygibus
" Infantem tantulum metuistis? non laudo metum
" Qui temerè sine iudicio animum obsidet.
O' charissime, quàm infelix te fatum sustulit.
Si enim mortu[a] esses antè attacto iustæ ætatis termino,
b ἰσοβίου, id est magno, diuino, beato. Nuptijsq; contractis, & [b] possesso prius imperio,
Beatus esses utiq;: si quid horum beatum dicier
Meretur. nunc nihil, ô fili, harum rerũ cum usurpares,
Neq; oculis, neq; animo, nec illus esset usus domus,
Tamen interfectus es. ô miserabile caput, ut te miserè
Sauciarunt patria mœnia, monumenta Apollinis.
Quam studiose coluit mater cæsariem,
Sæpeq; deosculata est, ex illa patet
Confractis osibus uulnus, ne turpia loquar.
O' manus, quàm dulcem imaginem patris
Repræsentant articuli, ut fractas uos aspicio.
O' amabile os, sæpe multa iactare solitum,
Perijsti: frustratus me es, meo infusus gremio:
O' mater, inquiens, quàm copiosum de cæsarie
Tibi abscindam cincinnum, & ad tuum cum æqualibus
Tumulum choros ducam, gratáq; dabo alloquia.
Tu uerò non me, sed ego te, adhuc puerum
Anus, extorris, orba, miserum funus sepelio.
Hei mihi, multa illa suauia, & meæ alimoniæ,
c perierũt Et somni illi[c] inanes mihi. Quo' nam carmine
Inscribere debeat poeta sepulchrum tuum?
Puerum hunc occiderunt quondam Argolici
Metuentes? at dedecorosa hæc inscriptio Græciæ.
Sed ô paternæ fortunæ expers, habebis tamen
In quo sepeliare, ære munitum scutum,
Apostrophe ad scutum. O' quod (scutũ) pulcherrimũ olim Hectoris brachium
Seruabas, optimum tui custodem amisisti.
Quàm dulcia in manubrio tua sunt uestigia
Impressa, ut sudor in polito umbonis ambitu,
Qui fronte Hectoris extillauit, dum Martijs

ἡμεῖς μὲν ὧν, ὅταν σὺ κοσμήσῃς νέκυν, A
γῆν τῷδ' ἐπαμπίσχοντες, ἀρὸῦμεν δόρυ.
σὺ δ' ὡς τάχιστα πρᾶσσε τἀπεσταλμένα.
ἓνὸς μὲν ὧν μόχθου σ' ἀπαλλάξας ἔχω·
σκαμανδρίους γὰρ πόσδε διαπορῶν ῥοὰς,
ἔλουσα νεκρὸν, κἀπένιψα τραύματα.
ἀλλ' εἶμ' ὀρυκτὸν τῷδ' αὐαρκέσῃ τάφου,
ὡς σώματ' ἡμῖν τἀπ' ἐμοῦ τε, κἀπὸ σοῦ,
εἰς γῆν ξυνελθόντ' οἴκαδ' ὁρμίσῃ πάτου.
ἑκ. θεοῦ δ' ἀμφίπορον ἀσπίδ' ἕκτορος ὁρῶ, ὁδῷ,
λυπηρὸν θέαμα, κοὐ φίλον λύσσαν ἐμοί.
ὦ μέγιον' ὄγκον δορὸς ἔχοντες, ἢ φρενῶν,
τί τόνδ' ἀχαιοὶ παῖδα δείσαντες φόνου
καινὸν διεργάζεσθε; μὴ τροίαν ποτε
τοσόσδε ὀρθώσειεν; οὐδὲν ἦν τ' ἄρα.
ὅδ' ἕκτορος μὲν δυτυχοῦντος εἰς δόρυ
δεῦρ' ἐλθόντες, μυρίας τ' ἄλλης χόρος,
πόλεως δ' ἁλούσης, καὶ φρυγῶν ἐφθαρμένων, B
βρέφος τοσόνδ' ἐδείσατ'; οὐκ αἰνῶ φόβου, "
ὅστις φοβεῖται, μὴ διεξελθὼν λόγῳ. "
ὦ φίλταθ', ὡς σοι θανάτου ἦλθε δυσυχής.
εἰ μὲν γὰρ ἔθανες πρὸ πόλεως ἥβης τυχὼν,
γάμων τε, καὶ ἰσοβίου τυραννίδος,
μακαρίου ἦσθ' ἄν, εἴ τι τῶνδε μακαρίων.
νῦν ὧν τ' ἐλὼν μὲν, γνοὺς τε σῇ ψυχῇ τέκνον,
οὐκ ἔδας. ἐχρῆσω δ' οὐδ' ὧν εἷμος ἔχων.
δεῦρο νικᾶτος, ὡς σ' ἐκείρων ἀθλίως
τεῖχη πατρῴα, λοξία πυργώματα.
ὃν πολλ' ἐκπτύσω' ἡ τεκοῦσα βόστρυχον,
φιλήματοιν τ' ἔδωκεν, ἐνθεν ἐκγελᾶ,
ὀστέων ῥαγεῖν φόνος, ἵν' αἰσχρὰ μὴ λέγω.
ὦ χεῖρες, ὡς εἰκῆς μὲν ἡ δόξας πατρὸς
κέκτησθ' ἐν ἄρθροις, ἐκλυτοι πρόκειδε μοι.
ὦ πολλὰ κόμπος ἐκβαλὼν φίλου τόμα,
ὄλωλας. ἐψεύσω μ' ὅτ' εἰσοίσῃν τοῖς, C
ὦ μῆτερ, ἡνδ' ἄς, ἢ πολιὰ σοι βοστρύχων
πλόκαμον κόρσαις· πρὸς τάφον δ' ὁμιλίκων
κώμους ἀπάξω, φίλα δι' ὀδοῦς προσφθέγματα.
σὺ δ' οὐκ ἐμ', ἀλλ' ἐγώ σε τὸν νεώτερον,
γραῦς, ἄπολις, ἄτεκνος, ἄθλιον θάπτω νεκρόν.
οἴμοι. τὰ πολλ' ἀσπάσμαθ', αἃ τ' ἐμαὶ τροφαὶ,
ὕπνοι τ' ἐκεῖνοι, φρεσὶ μοι. τί καὶ ποτε
γράψειν ἄν σε μνησοποιὸς ἐν τάφῳ;
τὸν παῖδα τόνδ' ἔκτεινεν ἀργεῖοι ποτε,
δείσαντες; ἀλγρὸν τἐπίγραμμ' ἐν ἑλλάδι.
ἀλλ' ὦ πατρῴων ὀλαχὼν, ἕξεις ὅμως
ἐν ᾧ ταφήσῃ χαλκόνωτον ἰτέαν.
ὦ καλλίπηχυν ἕκτορος βραχίονα
σώζου, ἄριστον φύλακ' ἀπώλεσας σέθεν,
ὡς ἡδ' ὑς ἐν πόρπακι σὸς κεῖται τύπος,
ἵτυός τ' ἐν δυτόρνοισι πολιοῖς ἱδρῶς,
ὃν ἐκ μετώπου πολλάκις πόνος ἔχων,

ἔσαζεν

A ἔσαζεν ἕκτωρ, πρὸς ἱδρὼς ἱδρωτάδι.
φέρετε, κομίζετ' ἀθλίῳ κόσμῳ νεκρῷ
ἐκ τῶν πεδόντων. δωρεὰ εἰς κάλλος τύχης
δαίμων δίδωσιν. ὧν δ' ἔχω, λήψει τάδε.
" θνητῶν δὲ μῶρος, ὅστις εὐ πεφάσεται δοκῶν,
" ἐμπλῆκτος ὡς ἄνθρωπος ἄλλοτ' ἄλλοσε,
" βέβαια χαίρει τοῖς τρόποις γὰρ αἱ τύχαι
" ποικίλαι, κοὐδεὶς αὐτὸς εὐτυχεῖ ποτε.
χο. καὶ μὴν πῶς χειρῶν ἄδε Ci σκυλευμαθῶν
φρυγίων φέρουσι κόσμον ἐξαίσιον νεκρῶν.
ἑκ. ὦ τέκνον, οὐχ ἵπποισι νικήσαντά σε,
οὐδ' ἅλικας τόξοισιν, ὃς φρύγων νόμῳ
πεμῶσιν, ἀκ εἰς πλησμονὰς θηρώμενοι.
μήτηρ πατρός Ci πεσείλησ' ἀγάλματα,
ὧν σῶν ποτ' ὄντων. νῦν δ' ἐ σ' ἡ θεοσυγὴς
ἀφείλεθ' ἑλγίν. πῶς ὃ καὶ ψυχὴν σέθεν
ἔκτανε, καὶ παντ' οἶκον ἐξαπώλεσεν.
B χο. ἐ, ἐ, φρενῶν ἔλιγες, ἔλιγες.
ὦ μέγας ἐμοί ποτ' ὢν αὐκέτ' πόλεως.
ἐκάλεσ' δ' ἐν γάμοις ἐχρῆν σε πεδιάδα χρόν,
ἀσιατίδων γήμαντα τῶν ὑπερτάτων,
φρύγια πέπλων ἀγάλματ' ἐξάπτω χροός.
σὺ τ' ὦ ποτ' ὄζα καλλίνικε μυείων
μῆτερ τροπαίων ἕκτορος, εἴλου στέφος
στεφανοῦ. θανεῖ γὰρ, ὀ θανοῦσα σὺν νεκρῷ.
ἐπέστε πολλῷ μᾶλλον, ἢ τὰ τοῦ ὀφοῦ
κακοῦ τ' ὀδυσσέως ἄξιον λαμεῖν ὅπλα.
χο. αἶ, αἶ, αἶ, αἶ,
πικρὸν ὄδυρμα γᾶδε σ' ὦ τέκνον,
δέξεται. σφάζε μῆτερ.
ἑκ. αἶ, αἶ. χο. νεκρῶν ἰαχὸν,
ἑκ. ἰώ μοι μοι.
χο. οἴμοι δεῖνα σῶν ἀλγεσιν κακῶν.
ἑκ. τελαμῶσιν ἕλκη τὰ μὲν ἐγώ σ' ἰάσομαι,
C τλήμων ἰατρὸς ὄνομ' ἔχουσα, ταῦτα δ' οὔ.
τὰ δ' ὧν νεκροῖσι, φρουτίσει πατὴρ σέθεν.
χο. ἄρασο' ἄρασο χειρὶ κρᾶτα, πτύλας
δεῖ δοῦσα χειρὸς. ἰώ μοι μοι.
ἑκ. ὦ φίλτατοι γυναῖκες.
χο. ἐπάδη σὰς ὀνόματε.
τίνα θρῆς αὐδᾶς;
ἑκ. ὀκτὼ ἄρ' ὧν θεοῖσι, πολλὰ δ' μοι πόνοι,
τροίᾳ τε, πόλεων ἔκπεστον μεταμόν.
μάτην δ' ἐθυσθημεν. εἰ δ' ἡμᾶς θεὸς
ἔστρεψ' ἄνω πόδ' βαλὼν κάτω χθονός,
ἀφανεῖς αὐ ὄντες, ἀκ αὖ ὑμνήθημεν αὖ
μόσαις ἀοιδὰς δύντες ὑστέροις βροτῶν.
χωρεῖτε, θαπτετ' ἀθλίῳ τύμβον νεκρῷ·
ἔχει γὰρ οἷα δεῖ γε νεκρῶν τάφῳ σέφη.
" δεινὸν ὃ τοῖς θανοῦσι δεφρίσειν βραχύ,
" εἰ πλουσίοις τις τοῦξεται κτέρισμάτων.
" κενὸν ὃ γαύρωμ' ὅτι τ' ζῶντῶν τόδε.

Laboribus fungeretur, mentoq; scutum obtenderet.
Ferte, portate ornatum misero cadaueri,
Eũ quem præsens sors dedit. Non enim ad decus
Et magnificentiã De[a] paratũ dat. horũ aũt quæ habeo,
Stultus aũt est, quisquis felix mortaliũ sibi (id accipiet. "
Videtur semp fore, ac ueluti parũ sobrius homo ubicũq; "
Indulget gaudijs: uaria enim fortuna morib[a], (solidis "
Ambiguo errat passu, nec ullus perpetuò felix est. "
Cho. Atqui hæ in manibus ornatũ è Phrygijs
Spolijs afferunt, quo funus decores.
Hec. O' fili, non te uictorem equestri certamine,
Nec arcu inter æquales, quem morem Phryges
Cum modo & citra fastidium colunt,
Patris tui mater ornamentis decoro
Tuorum maiorum: sed nunc te execrabilis
Helena his priuauit, adhæc animam tuam
Extinxit, omneniq; domum eruit radicitus.
Cho. He, he. tetigisti, tetigisti pectus.
O' magnus mihi olim (si fata stassent) ciuitatis gubernator.
Hec. Quibus in nuptijs corpus ornari tuum
Oportebat, ducta Asiatidarum primaria,
Vestes [a] arte Phrygia spectandas applico a opere Phrygio.
Nunc exanimi corpori. tuq; ô quõdã infinitis Hectoris
Mater trophæis superba, charum scutum
Corona. morieris enim, * nõ moritura cũ cadauere hoc: * nõ mortua
Quando id te multo dignius est, [b] quàm cati b id est, quàm ferre Vlyssis armia colere. in domo, uiri fraudulẽti & infidi indignũ seruitium.
Et improbi Vlyssis armia colere.
Cho. Ae, æ, æ, æ.
Acerbum luctum, terra te ô fili
Accipiet. lamentare mater.
Hec. Ae, æ. Cho. Defunctorum lamentã.
Hec. Hei mihi.
Cho. Ah, ah. intoleranda tua mala.
Hec. Fasciolis ego hæc tua uulnera curabo ligans,
Infelix medici nomen, non etiam rem, habens.
Quæ apud manes aũt de te fieri debẽt, curæ erũt patri.
Cho. Tunde, tunde manu caput, pugnos manu
Incutiens. hei mihi.
Hec. O' charissimæ mulieres.
Cho. Hecaba, tuas alloquere,
Quam uocem sonas?
Hec. Nihil iã apud deos agitatur, quàm meæ miseriæ,
Et Troia, è cunctis urbibus inuisissima.
Frustra boues immolauimus. si uerò nos Deus
Subuersos ilicò demisisset sub orci luridi specus,
Obscuri non celebraremur à Musis,
Præbituri olim carmina seris nepotibus.
Ite, miserum cadauer mandate humo:
Habet enim quæ inferis debentur manibus.
Parum uerò mortuorum intereſſe arbitror, "
Si quibus contingant iusta magnifica: "
Vana quippe hæc tantum est uiuentium ostentatio. "

Cho. Io, io, misera mater, quæ amplissimis
In te uitæ spebus excidit:
Qui claris ortus natalibus, & magnis
Beatus opibus, diro fato occidis.
Heca. Ehem quos'nam Iliacis hisce in collibus
Video flammantes torribus manus
Iactare? nouum malum
Aliquod imminet Troiæ.
Tal. Dico manipularibus, quibus cura demandata est
Succendendi Priami urbẽ, ne flammã ociosam diutius
Et cessantem manu teneant, sed iactent faces:
Vt excisa è fundamento urbe Ilij,
Nauigemus à Troia ouantes domum.
Vos autem, ut eadem oratio habeat formas duas,
Ite Troianorum liberi, cum clangorem tuba
Clarum dederint ductores exercitus,
Ad naues Achæorum, ut ab hoc transportemini solo.
Tuq; ô anus, mulier calamitosissima
Sequere: deducent te hi ab Vlysse missi,
Cui sors te dedit abducendam è patria.
Heca. O' me miseram, hoc nimirum ultimum
Et finis omnium iam meorum malorum,
Exeo patria: igne ciuitas succenditur.
Sed ô tarde amis pes, festinato parùm,
Vt uale dicam luctuosæ Troiæ.
O' superba olim inter barbaras gentes Ilios,[a]
Iam iam nomen tuum amittes inclitum,
Igne cremaris tu, nos autem hinc abducimur
Seruæ. Io dij, quid deos uoco?
Siquidem et prius inuocati preces nostras nõ audierint.
Age in ignem incurramus. quippe pulcherrimum,
Cum hac patria me arsuram mori.
Tal. Insanis ô misera in tuis ipsius malis.
Sed abducite, nihil parcite: danda uerò in manus
Vlyssis illa, & deferendum munus.
Heca. Otto, to, to, to, πόποι.
O' rex Saturnie, Phrygie genitor
Pater Iuppiter, indigna illa Dardani
Stirpe, qualia patiamur, uides.
Cho. Videt. magna autem illa ciuitas
Omni spoliata ornatu perijt,
Non amplius est Troia.
Heca. οἴμοι, τὸ τὸ τὸ, πόποι
Lucet Ilium,
Igne cremantur Pergama,
Deflagrat urbs, & turres aeræ.
Cho. Subuolat fumus, bello excisa
Terra cœlitus perit.
Atria igne labant obsessa
Furente, & hostilibus quassata armis ruunt.
He. Io terra altrix meorum liberorum. Cho. He, he.
Heca. O' liberi[b] audite, cognoscite matris uocem,

a pro Iliũ, Horatius sæpe sic utitur.

b Alij interrogatiuè legũt: Auditis, cognoscitis?

χο. ἰὼ, ἰὼ, μελέα μᾶτέρ γ', ἃ τὰς μεγάλας A
ἐλπίδ' ἃς εἶδε σοὶ κατέγναμψε βία·
μέγα δ' ὀλβιοῦς, ὡς ἐκ πατρῴων
ἀγαθῶν ἐγένου, δ' εἰνῶ θανάτῳ δόλωλας.
ἑκ. ἔα, ἔα. τίνας ἰλιάσιν ταῖσδ' ἐν κορυφαῖς
λύσσω, φλογέας δ' ἀλοῖσι χέρας
δορέοντας; μέλει τροίας
καινόν τι κακὸν πθέσεσθαι.
ταλ. αὐδῶ λογχαγοῖς, οἱ τέταχται πιμπρᾶναι
πρίαμε τόδ' ἄστυ, μηκέτ' ἀργῶσαν φλόγα
ἐν χερσὶ σώζειν, ἀλλὰ πῦρ ἐνιέναι,
ὡς ἂν κατασκάψαντες ἰλίου πόλιν,
σελλώμεθ' οἴκαδ' ἄσμενοι τροίας ἄπο.
ὑμεῖς δ', ἵν' αὐτὸς λόγος ἔχῃ μορφὰς δύο,
χωρεῖτε τρῴων παῖδες, ὁρθίαν ὅταν
σάλπιγξ ἠχὼ δῶσιν ἀρχηγοὶ στρατοῦ
πρὸς ναῦς ἀχαιῶν, ὡς ἀπορείλησθε γᾶς.
σύ τ' ὦ γραῦ ἀλυσιτέλη γυῖαι, B
ἕπε· μεθήσουσίν σ' ὀδυσσέως πάρα
οἷσ', ᾧ σε δόλῳ κλῆρος ἐκπέμπει πάτρας.
ἑκ. οἰ' γὼ τάλαινα. δῆτα δὴ τὸ λοίσθιον,
καὶ τέρμα παντὸς ἤδη τῶν ἐμῶν κακῶν.
ἔξειμι πατρίδος. πόλις ὑφάπτεται πυρί.
ἀλλ' ὦ γραῦ, πρὸς ἐπίσπουδον μόλις,
ὡς ἀπαντήσωμεν τὴν ταλαίπωρον πόλιν.
ὦ μεγάλα δὴ ποτ' ἀμπνεῦσ' ἐν βαρβάροις
τροία, τὸ κλεινὸν ὄνομ' ἀφαιρήσῃ τάχα.
πιμπρᾷς σύ, χ' ἡμᾶς ἀγάγουσ' ἤδη χθονὸς
δόλας. ἰὼ θεοί, τί αὖ θεοὺς καλῶ;
καὶ πρίν γὰρ ὄν' ἤκουσαν ἀνακαλούμενοι.
φέρ' εἰς πυρὰν * τρεψώμεθα, ὡς κάλλιστά μοι
σὺν τῇδε πατρίδι κατθανεῖν πυρουμένῃ.
ταλ. φθυσιᾶς δύεται τοῖς σαυτῆς κακοῖς.
ἀλλ' ἄγετε, μὴ φείδεσθ' ὀδυσσέως ἧ χρὴ
εἰς χεῖρα δοῦναι τῇδε, καὶ πέμπειν γᾶς. C
ἑκ. ὀτοτοτοτοῖ.
πρόνοια πρύτανι. φρύγιε γενέτα
πάτερ, ἀνάξια δὴ δαρδανίδος
γονᾶς τάδ', οἷα πάσχομεν, δ' ἰδεῖν.
χο. δ' ἰδεῖν ἐν δὲ μεγαλόπολις,
ἄπολις ὄλωλεν,
δ' ἔτ' ὄδι τροία.
ἑκ. ὀτοτοτοτοῖ.
λέλαμπεν ἰλιόθεν, πυρ-
γώμων πυρὶ κατείβεται
πύρεμνα καὶ πόλις, ἄκρα τε τειχέων.
χο. πθόνιος ἧ καπνὸς, ὡς τις ὀ-
ρανία πεσοῦσα δορὶ κατεφθίνει γᾶ.
μελαθρα μέλαθρα, πυρὶ κατάδρομα,
δόκοι τε λόγχα.
ἑκ. ἰὼ γᾶ τρόφιμε τῶν ἐμῶν τέκνων. χο. ἔ, ἔ.
ἑκ. ὦ τέκνα κλύετε, μάθετε ματρὸς αὐδάν.

χο. ἰαλέμω οὓς θανόντας ἐπεύεις·
γόβαιά τ' ἐς τέδυν τιθεῖσα μέλεα,
καὶ χερσὶ γαῖαν πεύπηξα δισσᾶς,
δάεδχόμενος γόνυ τίθημι
γαίᾳ σὺν ἐμοὺς
καλῶν νεκρῶν ἀθλίους ἀκοίτας.
ἑκ. ἀγόμεθα, φερόμεθα. χο. ἄλγος ἄλγος βοᾷς.
ἑκ. δόλιον τὸ μέλαθρον. χο. ἐκ πάτρας γ' ἐμᾶς.
ἑκ. ἰὼ πρίαμε πρίαμε. σὺ μὲν γὰρ ὀλόμενος,
ἄπαφος, ἄφιλος, ἄτας ἐμᾶς εἶς ὁ ἐ.
μέλας γὰρ δὴ ὄστε κατέλυψε
θανάτου, ὅσιον εὐσεβείας σφαγᾶς.
ἰὼ θεῶν μέλαθρα, καὶ πόλις φίλα.
χο. ἔχε, ταῦ φόνιον ἔχετε
φλόγα, δόρος τε λόγχαν.
τάχ' ἐς φίλαν γᾶν ἐμπεσεῖσθ' αὐώνυμοι.
νῦν δ' ἔστι καὶ νῦν πθόνιον πρὸς αἰθέρα,
B ἄεισιν οἴκων ἐμῶν μεθήσει,
ὄνομα ἧ γᾶς ἀφανὲς εἶσιν·
ἄλλα δ' ἄλλο φέρει δόμος,
δ' ἔτ' ὄδι ἀ τάλαινα τροία.
ἑκ. ἐμάθετ', ἐκλύετε
πυρὰ μῶν πύπτον·
ὠστοις ἅπασαν, ὠστοις
ὠθεῖ κλύσει πόλιν.
ἰὼ τρομερὰ, τρομερὰ μέλεα,
φέρετ' ἐμὸν ἴχνος.
ταλ. ἴτ' ἐπὶ τάλαιναν
δόλιον ἀμέραν βίου.
ἰὼ τάλαινα πόλις. ὅμως ἧ
πρόφερε πόδα σὸν
ἐπὶ πλάτας ἀχαιῶν.

Cho. Ialemo defunctos inclamas:
Egoq; effœta membra ponens humi,
Ac utraq; complexa tellurem manu,
Succedens solo tibi pono genu,
Meos inuocans miseros
Demissos orco maritos.
Heca. Agimur, ferimur. Cho. Dolorẽ dolorẽ clamas.
Heca. Seruilia ad atria. Cho. E' patria mea.
Heca. Io Priame Priame. tu enim extinctus,
Insepultus, amicis carens, meiq; ignarus fati es.
Nigra quippe mors obtexit
Oculos, pio impia sublato nece.
Eheu deorum templa, & adamata ciuitas.
Cho. Eheu, funestam continete facem,
Et tristia hastilia.
Mox in charam patriam inglorij
Redibitis, puluis ad æthera fumidus
Volat, obscuræ ruinæ domus meæ
Iacent: exolitum terræ nomen abit.
Alio uerò aliud modo perit,
Nec est amplius misera Troia.
Heca. Cognouistis, audiuistis
Pergamorum fragorem.
Concussio omnem, concussio
Obruit urbem.
Io, tremula, tremula membra
Meum [a] ferte uestigium,
Tal. Ite ad miserum
Seruilem diem uitæ.
O' misera ciuitas, nihilominus tamen
Profer pedem tuum
Ad naues Argolicas.

a ducite, dirigite.

GASPARI STIBLINI PRAEFATIO

IN EVRIPIDIS TROADAS.

C

Apta tandem post decennalem obsidionem Troia, Græci omne genus crudelitatis in uictos exercuerunt. Priamum enim regem ad ipsas aras trucidarunt, Cassandram Phœbo sacram uirginem stuprarunt, Polyxenam regiam puellam ad monumentum Achillis mactauerunt: omnia confuderunt, diripuerunt, uastarunt, cædibus funestarunt. Postremò mulieres, quæ tantæ cladi supererant, diuiserunt sorte: quarũ aliæ alios sortitæ dominos, ad naues protrahuntur, ut paulo pòst aueherentur ex adamata, sed tum misera patria, in peregrinum orbem. Interea Neptunus tactus miserabili ruentis Troiæ spectaculo, cum Minerua, cuius animum uitiũ Cassandræ oblatum à Græcis alienarat, de perdendis Græcis consiliũ capit. Hecaba uerò cum cæteris Troianis feminis plangit luctuosum occasum regni Troiani, ut quæ iam uiris, opibus, dignitate, patria, cuius lamentabiles ruinas ante oculos aspiciebant, spoliatæ, nihil præter miseram seruitutem sibi restare uiderent. Talthybius autẽ, quem quæq; dominum sortita sit, significat. Cassandra furit, indignissimis afflicta malis, & sibi uindictæ occasionem in Agamemnone datum iri gloriatur: multa præterea & diuersa Græcorum duces mala manere, tum in ipso reditu, tum domi uaticinatur. Rapitur & Astyanax ad necẽ, qui solus poterat solatio esse in tantis malis miseræ matri Andromachæ. Vnde lamẽta, luctus & querelæ super infinitis malis, quib, & Troia & Troiani demersi iacebãt, in finẽ usq; fabulæ pducuntur.

Diris item Helena, ut tantarum cladium author, deuouetur: eam Menelaus Argos, istic occi A
dendam, transportari imperat. Deplorantur etiam extincti ac occisi Troes: nec antè scena lu
ctu resonare desinit, quàm deflagrante iam, ac ueluti expirante Troia, unà omnes ad naues
ire compelluntur, uti ex Asia quæq; cum suo domino, aliæ aliò, ad sempiternam seruitutem
aucherentur.

Quid autem hoc dramate Poeta uoluerit, nemini obscurum esse potest: quum sit hic cer-
nere euidentem imaginem captæ, direptæ, incensæ urbis, & infinitorum malorum, quæ hu-
iusmodi calamitosa belli fortuna secum trahit. Nec quenquam arbitror tam ferreo animo
esse, quem non tam lamentabiles uiduarum, uirginumque captiuarum, quæ omnia suorum
sanguine fluere uidebant, querelæ commoueant. Voluit igitur Poeta hac fabula, qua affli-
ctissima captæ Troię fortuna ob oculos ponitur, seculi sui homines ab insana bellandi rabie
ad pacem, ab armis ad uitam pacatam & ciuilem traducere. Sæpe enim fit, ut spes nimiæ &
efferati animi mentem hominis impediant, quo minus possit perspicere, quantis cladibus
nonnunquã bella leui de causa suscepta, humanas res implicent. Clarissimo ergo hoc exem-
plo monarchæ & principes debent admoneri, ne temerè de oppido aliquo aut uico, uel aliã
minutulam ob causam bellum inferant: aut aliorum arma, priuata quapiam cupiditate in se
excitent, unde postea & se & fortunas suas afflictas serò & frustra doleant. Gesserunt Græ
ci multos annos bellum pro impudica mulierculà insanissimum, quo tandem Troia euersa
est: Græci autem uictores aut in reditu ipso perierunt, aut domi perniciem repererunt. ut no
tus hic uersus in illos quadret: B

ἐλαίει ὁ νικηθεὶς, ὁ δ' νικήσας ἀπόλωλεν.

Quanquam uerò plura eiusdem farinæ exempla ex omni genere scriptorum huc adferri pos-
sent, & præsentis argumenti ratio postulet nonnullam de bello & pace commentatiuncu-
lam, tamen quũ elegantissimus sermo Desid. Erasmi Roterodami, in adagiũ, Dulce bellum
inexpertis, extet: & notum sit ab eodem explicatum adagiũ, Spartam nactus es, hanc orna:
hæc de scopo huius fabulæ dixisse sufficiat. Quòd si tamen ueri rerum expensores esse uo-
lumus, non ex remota antiquitate talia exempla nobis repetenda erunt: nec necesse habebi-
mus, Troiæ excidio, cuius memoria iam penè exoleuerit, ab immanibus bellorum studijs
deterrere nostros homines, quum hæc ipsa tempora tam cruentis & impijs bellis funestata
passim, deplorare soleamus. Et si unquam apud ethnicos crudele aut nefarium habitũ est,
homines ab hominibus cladibus affici, crudelissimum certè, ac immane, uel potius diabolicum,
Christianos à Christianis, quos CHRISTVS ipse pacis author, & perpetuus concor-
diæ, mutuæq; charitatis professor, sui sacratissimi corporis communione unitos ac conglu-
tinatos esse uoluit, fortunis euerti, sedibus pelli, spoliari, diripi, occidi. At eiusmodi iam Mar
tis spectacula oculis usurpamus, ut illæ priscorum hominum clades præ nostra rabie, qua in
mutuam perniciem deuoti nitimur, ludus iocusq; fuisse uideri possint. Cumque passim
uideamus, quos domo scelerata bella expulerũt, nudos, exules, orbos, famelicos oberrantes,
urbes excisas, ciues trucidatos, fumantes uicos, exustas arceis, uastatas totas regiones, cędi-
bus ac sanguine ciuili undantes campos, uirgines stupratas, leges oppressas, disciplinã mo- C
rum extinctam, æquitatem cum omni honestate sepultam, religionem prostratam, denique
naufragium quoddam miserabile omnis felicitatis, ac totum pelagus malorum: tamen ni-
hil cęcos furore homines tantæ labantis Imperij calamitates mouent, quo minus strenuè ci
uilibus dissensionibus dent operam. Ea siquidem peruicacia, eaq; animorum obstinatio est,
ut regum, principum, magistratuum mandata, edicta, consulta contemnere non uereantur.
Hinc summa confusio, & ueluti chaos quoddam rempub. olim armis, uiris, opibus, cõsilijs
florentem occupat & obscurat. Quippe sic factionibus & intestinis discordijs debilitata ac di
lapsa est, ut iam planè ueluti exanimis & fracta iaceat ludibrium externis nationibus ac po-
pulis. Quare, nisi inclyti illi Austriæ heroes labentem hunc rerum statũ sua inuicta uirtute
sustinere perseuerarent, uererer, ne fieret olim, ut cum Phrygibus ac miseris istis Troadibus,
(quas in pręsenti Dramate spoliatas omni dignitate, occisis uiris, fractis opibus, direptis the
sauris, ardente Troia, deformato Asiæ regno olim florentissimo, externus hostis ad naues,
perpetuò seruas futuras rapiebat) serò sãperemus: ac tum demum, cum iam actum esset, ho-
stilisq; gladius ceruicibus nostris immineret, inciperemus uelle concordes esse, ac nimis se-
rò & frustra bella ciuilia detestaremur. Sed ne uidear querelam potius quàm
Præfationem scribere, argumentum nunc Actus pri-
mi exponemus.

ARGV-

ARGVMENTVM ACTVS primi.

A NEptunus in Prologo, Troiani regni & urbis luctuosum occasum miseratur: aitq; se cedere coactũ potentioribus deabus, Iunoni & Palladi, quibus Phrygum res ob iu dicium Paridis inuisæ fuerant: quarum, huius arte factum sit, ut Epeius equum ligneũ fabricarit, qui plenus armatis uiris in urbem receptus, pepererit planè πανωλεθρίαν Ilio, & omnium ornamentorũ eius regni. Vnde iam miseræ Iliades, aliæ alios dominos, excisa sua, quondam florentissima ciuitate, sortiantur.

2 Minerua alloquitur Neptunum, oratq; ut in affligendis Græcis sibi mutuam præstet operam. Certum enim esse, insigni eos clade afficere, propter stuprum Cassandræ. id quod facilè impetrat à deo Græcis infensissimo.

3 Hecaba miserabiliter ante tentoria iacens,
B unà cum cæteris mulieribus lamentabilem fortunam suam, occasum sui regni, uiri, ac omnium liberorum, iam in perpetuam seruitutem tradenda, deplorat.

ἤπιω λιπὼν αἰγιαλὸν.)

Fabulæ tradunt, Apollinem & Neptunum conditores fuisse Troiæ, unde & eos semper à Troianorum partibus steriisse fingit Homerus. Cæterùm de ipsa Troia, ac eius situ, item casibus & bellis, lege Strabonem lib. 13.

ἐπεὺς.)

Equi Troiani fabricator. De quo Verg.

- Et ipse doli fabricator Epeus.

ἀστρεῖος.)

Vide adag. Dureus equus. Eum Homerus Odyss. θ. ἀστράτειον appellat, quòd trabibus esset contextus:

ἄσσα γὰρ ἐν ἀτοπήσῃσι, ἐπεὶν πόλις ἀμφιπαλύψῃ
C ἀστράτειον μέγαν ἵππον, ὅθ' εἵατο πάντες ἄριστοι, &c.

πέπταται πρίαμος.)

Lege Vergilium in 2. Aeneidos. Is inter cætera sic describit locũ, in quo Priamus à Neoptolemo cæsus occubuit:

Aedibus in medijs, nudoq; sub ætheris axe
Ingens ara fuit, iuxtaq; ueterrima laurus,
Incumbens aræ, atq; umbra complexa penates.

ἑρκεῖος θανὼν.)

Herceus Iupiter dicebatur, quasi penetralis, qui intra conseptum domus cuiusq; coleretur. ἕρκος enim Græcis septum, claustrumq; dicitur. Seneca in Agamemnone:

Sparsum cruore regis Herceum Iouem.

Scribitur & per diphthongum in penultima, ἑρκεῖος. Ouidius:

Cui nil Hercæi profuit ara Iouis.

Cælius libro undecimo, cap. trigesimo sexto, Iouem Herceum trium oculorum, fuisse Priamo πατρῷον, id est patriũ, in aulæ hypæthro, id est subdiali portione, ad cuius aram capto Ilio defugerit.

ἡ πᾶσις μὲν ἀμφὶ.)

Argumentum pręsens nonnihil illustrabit huc collata Hecaba, prima fabula.

ὄρμιαι γὰρ πόλιν.)

Clades & excidia comitatur certissima tum religionis tum omnium bonarum rerũ πανωλεθρία.

τὰς ὦλε πτελίας.)

Vide prouerb. Formica camelus.

συγγενεῖς ὁμιλίαι.)

Et Cicero testatur libro 2. Officiorum, affabilitatem ad conciliandam amicitiam efficacissimam esse. Sed tamen (inquit) difficile dictu est, quantopere conciliet animos hominũ comitas, affabilitasq; sermonis. Extant epistolæ & Philippi ad Alexandrum, &c.

ἐγγὺς ἥκιστ.)

Idem Cicero in epistola prima ad Q. Fratrẽ: Nam si implacabiles sunt iracundiæ, summa est acerbitas: sin autem exorabiles, summa leuitas, quę tamen (ut in malis) acerbitati anteponenda est.

ἐμοὶ δ' λύσειν φυσὶ.)

De reditu Græcorum diligentissimè scripsit Dictys Cretẽsis, historicus antiquissimus, qui ipse quoque in ea militia cum Idomeneo fuit. De Aiace autẽ exusto à Pallade, lege Vergilium in 1. Aeneid.

- Pallas ne exurere classem
Argiuũm, atq; ipsos potuit submergere ponto,
Vnius ob noxam & furias Aiacis Oilei?
Ipsa Iouis rapidum iaculata è nubibus ignem,
Disiecitq; rates, euertitq; æquora uentis:
Illum expirantem transfixo pectore flammas,
Turbine corripuit, scopuloq; infixit acuto.

λοιλον σὺ δοίας μυχὸν.)

De Eubœa uide Melam & Solinũ cap. 19. & eius interpretem Vadianum. Cæterùm historia reuera sic habet: Nauplius Palamedis pater, dolens filium suum factiõe interemptum, cum uideret Græcos tẽpestate laborare, montem Caphareum ascendit, eleuataq; facula signum dedit uicini portus: Quare decepti Grę ci, inter asperrimos scopulos naufragium pertulerunt. Huius rei, nisi fallor, & suprà alicubi meminimus.

ἡ χάρις γὰρ ὁ μαπρῶν.)

Alludit ad prouerb. Bis dat, qui citò dat. Circumfertur nomine Luciani hoc distichon:

ὠκῦ χαρίεις γλυκυβρώτοβρα, ἦν δ' βραδυῶν
πᾶσα χάρις πρῶτον, μηδὲ λέγοιτο χάρις.

Eiusdem exẽpli est illa oratio Iunonis ad Aeolum uentorum regem, apud Vergilium lib. 1. Aeneid.

Aeole

Aeole (namq; tibi diuûm pater, &c.)
Et deinde responsio Aeoli:
- Tuus, ô regina, quid optes,
Explorare labor, &c. -

μυκόνος.)

Insula una ex Cycladibus.

μῶρος ὁ θυραῖος.)

Vastatores urbium & tyrannos tristes manere exitus, nec quenquam adhuc suum effugisse fatũ, non solum Dionysij, Alexander M. Hannibal, Marius, Sylla, Cæsar, cæterique priscorum historijs memorati tyranni docet, sed & hoc nostrũ seculum, satis fertile tyrannorum, id aliquoties iam ita esse ostendit.

μεταβαλλομένη.)

Hortatur Chorus Hecabam, ut præsentem fortunam utcunque ferre uelit, ac uela uentis permittere. dominari enim hanc in rebus humanis: unde ei omnino uelificandum esse monet.

αἶ, αἶ, &c.)

Hunc Hecabæ & Chori planctum nõ infeliciter æmulatus est Seneca in Troade, cuius initium statim post Prologum:
Non rude uulgus, lachrimisq; nouum
Lugere iubes, &c.

αἰγύπτη παιδείαν.)

Testis est Strabo li. 16

Phœnices & Aegyptij primùm dicuntur ab authoribus nauigandi artem inuenisse, & in ea omnibus præstitisse. unde hic dicit, arte Aegyptia excelluisse Græcos, ad Troiam nauigio profectos.

πλυγᾶς φρυγίους.)

Ad has solennes choreas Phrygum, in festis deorum celebrari solitas, alludit Vergil. in 9 Aeneidos. ibi enim sic Numanus:
O' ueræ Phrygiæ, (neq; enim Phryges) ite per alta
Dindyma, ubi assuetis biforem dat tibia cantum.
Tympana uos, buxusq; uocat, Berecynthia matris
Ideæ, &c. -

τὰν Θεσσαλίαν.)

Thessaliam intelligit, quam obiter à fertilitate commendat, sicut & Atticæ passim laudes aspergere solet.

αὐτοφυῆ.)

Siciliæ periphrasis, ac breuis descriptiuncula à situ, fertilitate, & montibus.

ταύτ' ἀγχιστόνοον.)

Intelligit eam partem Italiæ, quæ olim magna Græcia dicta est. Ad ea enim loca, (teste Strabone lib. 6.) quidam Achiui ex illo diutino à Troia errore applicuerunt, isticq; manere coacti sunt, incensis nauibus à Troadibus, quas captiuas secum duxerant.

λεράθις.)

λεράθις legendũ puto. sic enim Plinius, Strabo & Solinus legunt. Est autem fluuius Calabriq, de quo Strabo libro 6. ita scribit: ὁ δὲ λεράθις τοὺς ἀνθρώπους ξανθοτριχεῖν καὶ λευκοτριχεῖν ποιεῖ λουόμενος, καὶ ἄλλα πολλὰ παθήματα ἰᾶται. Id est, Crathis autem homines in eo lotos cæsarie candidos & flauos efficit, ac multis medetur morbis. Eã Crathidis naturam noster poeta hoc epitheto (χαίταν πυρσόνωρ) subindicat. Meminit huius & Ouidius lib. 15. Metamorph.
Crathis, & hinc Sybaris uestris conterminus oris,
Electro similes faciunt, auroq; capillos.

φεφαίνοις τ' ἀρετάς.)

Pindarus enim Lyricus in suis certaminũ encomijs, multorum Siculorũ inclytas uictorias celebrat.

ACTVS SECVNDI

Argumentum.

PRęco adest, ut Hecabam ad Vlyssem, Cassandram ad Agamemnonem, & alias ad alios dominos, more solenni deducat, & addicat: idq; iussu procerum Græcorum. Quare Hecaba redintegrat lamenta: seq;, suosq;, & patriam extinctã miserè deplorans. 2 Cassandra è tentorio furore lymphata prosilit, tædasq; prætendens hymenæum canit, ceu nuptura mox generoso sponso: aliasq; Troadas ad idem faciendum hortatur. Ita magnitudo doloris ipsam obruerat, ut (quod lætis rebus fieri solet) nuptiale carmen caneret. Deinde paulatim se recipiens, ait, ob id gratulandum esse, quòd stuprum suum, non Agamemnoni solum, & Aiaci, sed omnibus Græcis pestẽ sit allaturum. Nihil autẽ afflictos æquè solatur, quàm hostium clades & uindicta. Deniq; cladem Græcorum commemorat, quã atrocem & insignem decennali bello acceperint: ostenditq; tolerabiliorem Phrygum conditionem fuisse, quàm Græcorum, per totum belli tempus. ut uerũ sit prouerb. Flet uictor, uicti interierunt. Admiscet etiam consolationem, dum dicit, Troianos hoc demum bello inclarescere, qui alioqui obscuri in ocio latuissent. 3. Eadem Cassandra Vlysi in reditu immensos labores, infinitaq; pericula adeunda esse uaticinatur. prędicit quoq; Agamemnoni exitium. 4. Hecaba prę̃sentem fortunam calamitosam, abiectam, tristem, cum præterita uita florente, felici, omniq; beatitudine plena committit, ut dolorem augeret, & epitasis incrementum sumeret. 5 Chorus nænia Ilij excidium prosequitur, quod fatalis ille equus intra mœnia receptus urbi florentissimæ pepererit.

A τοιμενὰς γὰρ οἶδά μ' εἰς τροίαν.)

Talthybius Agamemnonis præco sæpe cum mandatis ad Troiam mittebatur, unde & notus esse Hecabæ poterat. Sacrum enim habebatur olim genus pręconum: & iure gentium receptum est, ut legati publica fide ueniant & redeant inuiolati, etiamsi perferant atrocia. Vnde Achilles Iliados α. eundem Talthybium, cum Eurybate missum, ut abduceret Bryseidem puellam, ita excipit:
χαίρετε κήρυκες Διὸς ἄγγελοι, ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν,
ἔγγυς ἴτ', οὔτι μοι ὔμμες ἐπαίτιοι, ἀλλ' ἀγαμέμνων.
Vide ibidem Scholiasten: & adag. Legatus nõ cæditur, neq; uiolatur.

μυσαρῷ δολίῳ.)

Notatio Vlyssis inconstantiæ, uersutiæ, ac dolosæ calliditatis, qua per fas & nefas omnia ad suum compendium, etiam cum aliorũ innocentum damno uertere, à tragicis plerunq; B insimulatur.

ἃ φίλα τὰ πρότερα.)

Id est, qui suas cupiditates priuatas omnibus rebus anteponere solet: uel, quem nõ pudet suis libidinibus inseruire, etiam cum dedecore, & publico damno.

τὴν ἀνθάδειαν.)

Nimia libertas, & impatiẽtia in afflictis, efficit, ut nonnunquam dira moliantur mala.

ὑμεναῖε ἄναξ.)

Hymenæus, nuptiarum deus, quem Poetæ fabulantur Veneris & Liberi filium fuisse, primumque certas nuptias instituisse. Dicitur & ipsum carmen, quod in nuptijs cani solet: sicuti ὑμνῶδος in funere, & Hymnus in sacris. Hunc deum Romani (teste Seruio) Talasionem uocarunt. idq; ab euentu quodam C in raptu Sabinarum mulierum. Vide Lexica hac de re copiosius.

ὃς εἰς τραχηλον.)

Lege Actum quintum apud Senecam in Agamemnone, ibi:
Res agitur intus magna, &c.
ubi Cassandra iugulationi & fato miserabili insultat, ac postmodò ipsa quoque eadem securi feritur.

ὀλὰ μίαν γυναῖκα.)

Hæc insultatio Cassandræ graphicè depingit belli calamitates, quibus non tam uicti, quàm uictores quoq; affliguntur.

ἥ τῶν ἐπαίνων.)

Sarcasmus, ironiaq; amarulenta.

φρόμενοι φίλων.)

Ex hoc loco, & ex alijs apud hunc poetam quàm plurimis intelligi potest, quantam curam impenderint prisci homines defunctorum corporibus ritè sepeliendis, quum hodie Christianis hæc res uulgò neglectui habeatur.

αὐτὸν ἄριστος.)

Hectoris gloriosa mors pro patria.

τοιάδε δ' ἔγημε.)

Illustres nuptiæ Paridis cum Iouis filia, solatio esse extincto possunt. Denique inuicta cæsorum pro patria Troianorum fortitudo, lenire debet dolorem ruentis Troiæ, per decennium fortissimè defensæ.

αὐτὰρ τὰ σεμνά.)

Gnome: plerunque uana & inania esse nomina magnarum uirtutum, ac excellentes honorum titulos, quibus potentes ac magnates sese uulgò uenditent: cum uel Agamemnõ ille summus Græcorum imperator furẽtis mulieris amori se uictum præbeat.

αὐέμοις.)

Prouerb. Ventis tradere.

ὀρθοῦν αὐτῷ τέμενος.)

Prouerbialis locutio. Quæ enim eximia, & præ cæteris commendanda uideri uolumus, ea aurea dicimus, Vulgò, Es ist eyn gulden geslen dem andern gerechnet. Vide prouerb. apud Eras. Fictilis homo.

πόνοι γὰρ αὐτοῖσας ἔτυ.)

Argumentum, & ueluti perioche quædam totius Odysseæ Homeri.

πονὸν πλάνων.)

Lege hos continuos, nempe ι, κ, λ, μ Odyss. libros, in quibus copiose ipse Vlysses suos labores prosequitur. De naufragio autem Odyss. ε. Quid porrò in Ithacam reuersus malorum domi offenderit, lege sequentes ordine libros, ν, ξ, ο, π. &c.

ἐάνέ μ', ὄτοι.)

Illa querela Hecabæ, quæ è summo fœlicitatis fastigio in profundum miseriarum ac calamitatum hic præcipitata cernitur, monet, non esse fidendum rebus humanis: id est, regnis, opibus, dignitati, honoribus, ac breuiter, quicquid extra mentem hominis fortuna suo dispensat arbitrio. Quemadmodum eadem Hecaba apud Senecã in Troade, in principio Actus 1. eleganter significat:
Quicunq; regno fidit, & magna potens
Dominatur aula, nec leuos metuit deos,
Animumq; rebus credulum lætis dedit,
Me uideat, & te Troia: non unquam tulit
Documenta fors maiora, quàm fragili loco
Starent superbi, &c.

ἐν ἀριθμῷ.)

Vide prouerb. Numerus. Homines enim nullius bonæ rei, Numerus dicuntur. Cõtrà insignes nominantur: qui aũt nihil habent insigne, turba sunt, & numerantur tantum. Et Horatius dixit:

Nos numerus sumus, & fruges consumere nati.

εἶδον δορὶ πεσόντ' ἐλλιπῶ.)

Ex quodam Tragico, Cicero in 1. Tusculan. quæst. hos uersus citat:

Hæc omnia uidi inflammari,
Priami ui uitam eripi,
Iouis aram sanguine turpari.

τῶνδ' συναμύνων.)

Alludit ad notum Solonis dictum. Agesilaus Lacedæmoniorum rex, ut refert Plutarchus, audiẽs quendam Persarum regis adhuc iuuenis admirari felicitatem, respondit: Nondum uitæ finis adest, uir optime. Nam ne Priamus quidem, quum eius esset ætatis, erat infelix, qui tamẽ miserè iam senex in Troiano incendio extremum clausit diem.

ἐς τὸν λόχον ἀργείων.)

Lege huc Vergilij lib. 2. Aeneidos.

ἴτ' ὦ πεπονθότες.)

Verg. *Ergo omnis longo soluit se Teucria luctu,*
Panduntur portæ, &c.

τίς δὴ ἔβα.)

-Scandit fatalis machina muros,
Fœta armis: circum pueri, innuptæq; puellæ
Sacra canunt, funemq; manu contingere gaudent.

πολὺ ὕπνῳ.)

-Fusi per mœnia Teucri
Conticuere: sopor fessos complectitur artus, &c.

ARGVMENTVM Actus tertij.

ANdromache cum socru Hecaba lamentatur præsentem rerum mutationẽ, ac excidiũ Troiæ: simulque seriò nunciat, quod prius Talthybius rectè dixerat, Polyxenã ad Achillis sepulchrum cæsam esse. Quod cum impotentius ferret Hecaba, ipsam consolatoria oratione confirmat, ostendens iam defunctam multo feliciorem esse uiuis, quos adhuc tot tantæque maneant miseriæ. Hecaba uelut succumbens tantæ moli calamitatum, uicta cedit necessitati: monerque Andromachen, ut moribus Neoptolemi, cui sorte obuenerat, accommodare se potius uelit, quàm contumacia & odio inuisiorem domino se reddere. Fieri etiam posse, ut filius Astyanax educatus hac occasione, olim instauret regnum Troianum. 2 Hæc dum loquuntur, aduenit præco, nuncians eundem puerum ex decreto procerum Græciæ de alta turre præcipitandum esse: hortaturque Andromachen, ut necessitati parêre, & præsentem fortunam æquo animo ferre uelit. Vnde & hac spe frustrata Andromache, nouam orditur querelam admodum patheticè, super filio, unico in tantis malis solatio, qui iamiam è manib. & complexu ad necem crudelissimam abripiendus erat. 3 Chorus priorem næniam continuat, commemorans uastationẽ Troiæ, quæ sub Laomedonte patre Priami fuerat. Addit etiam, nihil Troię profuisse, quo minus iaceat, Ganymedem, & alios item deos: quorũ fauore & opera ad tantas opes ac dignitatem tantam regnum Priami euectum sit.

ὡς τὰ μὲν πυργῶν' αὔω.)

Gnome. Aesopus olim interrogatus, quid ageret Deus? respondit: Sublimia & caput tollentia sternit, humilia autem erigit. Verè Aeschylus dixit in Septem apud Thebas:

ἑᾷν τοι λοιφὴν τῶν ὑπερπόμπων ἄγαν
φρονημάτων ἐπεστὶν σὺν βιαίῳ βαρύς. Citauimus hunc & suprà in Phœnissis.

ἄπιστον, ὡς σοὶ τοῦτ' ἦν.)

Hæc oratio, qua Andromache conatur lenire dolorem Hecabæ, quem nunciata Polyxenæ cædes magis auxerat, inter cætera, pulcherrimis præceptis bonas matronas munit. Quarum has præcipuas dotes esse monet: Primùm, ut domi maneant. quo enim proba matrona augustius decus est domus, hoc rarius à domo abesse debet. Deinde, ut sit simplicitatis studiosa, nec persequatur ornatos & rotundos uersiculos: quorũ comes garrulitas, qua nihil in muliere deformius. Tum, ut ubiq; se decere silentium meminerit, rectæ rationi pareat, uiri ingenio & cedat & indulgeat, eiusq; memoriam post fata quoq; religiose colat, amorem illi integrum illibatumque seruet, &c. Vide Xenophontem in Oeconomia: ibi enim Ischomachus elegantissimè de uxorijs officijs ad Socratem disserit. Lege & suprà in Hippolyto, orationem Hippolyti, in Actu tertio, cuius initium,

ὦ ξεῦ, τί δὴ κίβδηλον, &c.

τῷ ζῆν δ' λυπρῶς.)

Mors uita ærumnosa optabilior. hæc enim usq; affligit, cruciat, & mori cogit hominem: illa omnis mali sensu caret.

ἥτις οὖδον ἐν μόνῃ.)

Iliad. ξ. sic Hector ad Andromachen:

ἀλλ' εἰς οἶκον ἰοῦσα, τὰ σαυτῆς ἔργα πόμπευε
ἱστόν τ', ἠλακάτην τε, καὶ ἀμφιπόλοισι κέλευε. Id est:

A Ad ingressa domum, Phariæ tua munera telæ,
Atq; coli cura, & ritè præsis famulabus.

Et Xenophon in Oeconomia: τῇ μὲν γὰρ γυναικὶ πάλλιον μένειν οἶδον, ἢ ὑφαίνειν· τῷ δὲ ἀνδρὶ, ἄριστον οἶδον μένειν, ἢ τῶν ἔξω ἐπιμελεῖσθαι.

λομβὰ θηλειῶν ἔπη.)

Suprà in Hippolyto, eodem, quo dixi paulo antè, loco:

Σοφὴν δ' μισῶ, μὴ γὰρ σὺ δόμοις ἐμοῖς
ἓν φρονοῦσα πλεῖον, ἢ γυναῖκα χρῆν, &c.

γλῶσσης τε σίγλον.)

Vide prouerb. Mulierem ornat silentium.

διδάσκαλον οἰκεῖον ἔχουσα.)

Id est, domi & mihi sapiebam, non aliunde suspensa, nec me extrà (ut ait Persius) quærẽs, sed sana & simplici conscientia contenta.

ὡς μ' σωφρόνει χαλᾷ.)

Suprà in Hecaba, sic ad Agamemnonẽ inter cætera Hecaba:

B Ἐν τῷ σιόντος γὰρ, νυκτίβρωντ' ἀσπασμάτων,
φίλτρων ὁμῶς, τοῖς βροτοῖς πολὺ κέρδος.

σὺ δ' ὦ φίλ' ἔκτορ.)

Patheticè orationem ad defunctum Hectorem uertit. Increscit dolor Andromaches.

Νεόνταις γὰρ ἦν μόνη.)

Parabola prouerbialis: qua significatur, nõ esse certandum aduersus mala, quæ uinci nõ possint: sed potius tum uelificandum fortunæ, ac necessitati. Quemadmodum solertes nautæ faciunt, qui mediocribus tempestatibus arte & industria nauem dirigunt ac conseruant: sed ubi uis maior artem superat, tum demum uela uentis permittentes, se ipsos fluctibus committunt.

εἰ γὰρ τὶ λέξεις.)

Quàm prudenter monet, seruiendum aliquando tempori, cedendum fortunæ, præsentiaq; mala moderatè ferẽda. Fit enim aliquando, ut dum audentiores contrà imus, ea magis exasperemus, tantũ abest ut superemus.

C ὦ φίλτατ' ὦ πόρμος.)

Lege Senecam in Troade, actu 3. Felicissimè enim ibi hoc de Astyanactis fato Drama exprimitur.

ὦ φίλτατ'.)

Seneca in iam dicto loco:

O' *dulce pignus, ô decus lapsæ domus,*
Summumq; Troiæ sunus, ô Danaũm timor,
Genitricis ô spes una, &c.

Obserua uehementissima πάθη hic incrudescere.

ὦ τυραννοκτόνε.)

Helena publica pestis Asiæ & Græciæ, ut cuius gratia tam atrox & diuturnum bellum cũ tanta hominũ & rerũ impensa pugnatũ sit.

πόρῃ λύμονος.)

Prima Troiæ uastatio fuit regnãte Laomedonte, cum eam Hercules & cæteri Græci peterent. Huius belli hanc causam refert Dictys Cretensis, quòd Iason cum Græcanica iuuentute petiturus ex Colchide uellus aureũ, esset inhumanius acceptus à Laomedonte, cũ fortè ad illius littus commeatus cõparandi gratia applicuisset. Quare domũ reuersi ex Colchide, autore Hercule, hanc iniuriam Græci excidio Troiæ retaliarunt.

τυπίσκωψ.)

Dicitur enim condidisse Troiam Apollo.

οἰνοχόοις.)

Ganymedes Trois filius, raptus ab Ida ob elegans ingenium (ut Xenophon in Sympo sio tradit) repudiata Hebe, Ioui pocula ministrat.

ὃν ἀστρῶν τέθριππος.)

Tithonum intelligit, fratrem Laomedontis, quem præliantem Aurora dilexit, & rapuit, ex qua Memnonem filium genuit, &c. Vide Seruium, enarrantem illud in quarto libro Æneidos:

Et iam prima nouo spargebat lumine terras,
Tithoni croceum linquens Aurora cubile.

ARGVMENTVM ACTVS quarti.

MEnelaus in scenam progreditur, & ut Helenã captiuũ famuli ad naues deducãt imperat, què eã Argos reuersus digno afficeret supplicio, idq; hortatur totius exercitus. 2. Hecaba confirmat in proposito Menelaum: contrà Helena supplicat, seq; purgare cupit. unde permissu Menelai, ad disceptationem ueniunt, ac duabus elegantissimis orationibus inter se conflígunt, pulchrumq; fori typum exhibẽt. Menelaus tamen nihil mouetur, quò minus eam Argis extinguere cogitaret: urgente interim strenuè Hecaba, ut propositum consiliũ persequeretur. 3. Chorus threnum orditur ad Iouem, conquerens omnia ornamenta tam diuina quàm humana Troiæ excidio sublata esse. Hecaba autẽ conscensura nauem, miseratur & se & suorũ mœstas lachrimas, ac morte præsentib. malis eripi cupit, pestemq; Helenæ ut tantarum cladium autori imprecatur.

ἐχέσφορ δόμοισι.)

Suam ad Troiam profectionem excusat.

ὦ γᾶς ἔχουσα.)

Id est, O' qui terrã regis & gubernas, ac in ea tanquam rex domiciliũ habes. Exclamat autem in indeprehensam numinis prouidentiam, qua res humanæ inuestigabili quadam ratione ac uia administrantur.

ἴσως μέ.)

Oratio hæc in statu translatiuo uersatur. transfert enim culpam, primùm in Alexan-

drum, hospitij uiolatorem: deinde in Venerem, cuius potentiæ ne ipse quidem Iupiter resistere possit.

περίσσον βοῦγος.) Vide apud Lucianũ λιβίσιν θεῶν. τοῖς θεοῖσι.)

Primùm, quod Helena de iudicio dearum præcenderat, confutat. 2. Haud uenisse Venerem cum Paride in Laconiam, sed ipsam Helenam incensam amore, & luxu barbarico uictam, sponte Phrygas in Asiam sequutam esse. 3. Nunquã eam exitum tentasse, sed perpetuò omni generi leuitatis & luxus & improbitatis indulsisse ostendit. Deniq; epilogi uice hortatur Menelaum, ut quod in laudem ac commodum totius Græciæ cessurum sit, fortiter peragat.

ἀμύκλαις.)

Amyclæ unæ ex ciuitatib. Laconiæ, in qua nati Castor & Pollux, regia Tyndari.

ἀφροσιούνης.)

Per Venerem mortalium effœminatas libidines, languores, carnisq; concupiscentias intelligere debemus.

χρυσῶτε λαμπρόν.)

Et rebus & uerbis assurgit oratio. Obserua magnificas metaphoras.

μεγάλαυχ' ἤνεις.)

Id est, pro fortunæ uarietate uarios quoq; mores & ingenium sumebas, ne flamma amoris in Paride languesceret, sed tuis stimulis incitata magis magisq; uigeret.

λατ' ὄρφναν.)

Ad Cybeles sacra, quæ in Berecyntho Phrygiæ monte fiebant, alludit.

Σελλᾶναι.)

Festa Phrygib. celebria, quæ singulis pleni lunijs, id est, duodecies in anno celebrabãtur.

τιθάσσας.) ciuitatis Laconiæ. Scribitur ab alijs per τ, non per θ.

χαλκόπυλον.) Lege Pausaniam in Atticis.

ARGVMENTVM ACTVS quinti.

QVintus actus finem & summam Troiani excidij continet: id est, incendiũ urbis, & diuisionem prædæ. Primò Talthybius extinctum Astyanacta sepeliendum, rogaru Andromaches iam abeuntis, Hecabę cõmendat. 2. Hecaba acerbissimo planctu exanimem nepotulũ, in quo solo spes instaurandæ Troię fuerat, gremio complexa deplorat: ac Græcis amarulentè uel crudeliratem, uel potius timiditatem ferocitate tectam exprobrat. 3. Talthybius manipulorum ducibus præcipit, ut urbem, quemadmodũ iussi sint, incendãt. Vndè extremis lamentiæ, ueluti parentatione quadam ruentis Troiæ, quæ lumen totius Asiæ fuerat, Hecaba & Chorus, iam nauibus imponendæ, funguntur.

ὦ φίλτατ'.)

Summa hic epitasis. Hecaba enim extinctũ Astyanacta in complexu sanguinolentum fouens, ita miserè plangit, ut etiam hostes illachrimẽt ipsi tam atrocibus & funestis rebus. Apostrophe crebra, qua utitur, multum uaiet ad commouendos animos.

θνητῶν ἡ μώρος.)

Gnome, apud Tragicos uulgò iactata: neminem debere fidere fœlicitati humanę, quia ea sit lubrica, incerta, & breuis.

δαπῶ δὲ τοῖς θεοῖσι.)

Sumptuosas parentationes, quæ ex quadã uiuorum ostentatione fiunt, ethnici quoque ut inutiles improbarunt. omnis enim profusio, immodica sapientioribus habetur: unde etiam sepulturę honorum modus esse debet.

οἴ' ἐγὼ τάλαινα.)

Ardet Troia iam, occisis uiris, direptis bonis, diuisa præda. Festinant Græci abire: imponuntur nauibus miserrimæ Iliades, aspicientes patriam uastatam, urbẽ incendio flagrantem, maritos insepultos: ac deosculãtur extremùm charam patrij soli terram, abituræ in perpetuam seruitutem, cum flebili plangore & ululatu. Finis ergo huius fabulæ τραγικωτάτος ut esset, poeta operam dedisse uidetur.

FINIS ANNOTATIONVM in Troades.

A ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΒΑΚΧΩΝ.

Διόνυσος ἀποθεωθεὶς, μὴ βουλομένου Πενθέως τὰ ὄργια αὐτοῦ ἀναλαμβάνειν, εἰς μανίαν ἀγαγὼν τὰς τοῦ μητρὸς ἀδελφὰς, λυσσᾶσαι Πενθέα διασπάσαι. ἡ μυθοποιία λεῖται καὶ παρὰ Αἰσχύλῳ ἐν Πενθεῖ.

ARGVMENTVM BACCHARVM.

Ionysus relatus inter deos, cùm Pentheus sacra ipsius nollet agnoscere, matris sorores in furorem uersas coegit, ut Pentheũ dilaniarent. Fabula est apud Æschylum, in Pentheo.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ πρόσωπα.

Διόνυσος.
Πενθεύς.
Χορὸς Βακχῶν.
Θεράπων.
Τειρεσίας.
Ἄγγελος.
Κάδμος.
Ἕτερος ἄγγελος.
Γυνή.

Προλογίζει ὁ Διόνυσος.

FABVLAE PERSONÆ.

Dionysus.
Pentheus.
Chorus Baccharum.
Famulus.
Tiresias.
Nuncius.
Cadmus.
Alter nuncius.
Mulier.

Prologo fungitur Dionysus.

EVRIPIDIS BACCHAE:

GASPARO STIBLINO INTERPRETE.

Κῶ Διὸς πῶς τλῶν δὲ Θηβαίων χθόνα
Διόνυσος, ὃν τίκτει ποθ' ἁ Κάδμου κόρα
Σεμέλη, λοχευθεῖσ' ἀστραπηφόρῳ πυρί.
μορφὴν δ' ἀμείψας ἐκ θεᾶς βροτοῖσιν,
πάρειμι Δίρκης νάματ', Ισμηνοῦ θ' ὕδωρ.
ὁρῶ δὲ μητρὸς μνῆμα βροντοφανοῦς
τόδ', ἐγχυς οἴκων, κἀν δόμοις ῥιπὰς πυρὸς
τυφόμενα, λίτ τι πυρὸς ἔτι ζῶσαν φλόγα,
ἀθανάτου Ἥρας μητρὸς ἐς ἐμὲ ὕβριν.
αἰνῶ γ' Κάδμον ἄβατον, ὃς νηὸν τόδε
τίθησι θυγατρὸς σηκὸν ἀμπέλου δὲ νιν
πέριξ ἐγὼ κάλυψα βοτρυώδει χλόῃ.
λιπὼν δὲ Λυδῶν τὰς πολυχρύσους γύας
Φρυγῶν τε, Περσῶν θ' ἁλιοβλήτους πλάκας,
Βάκτρου τε τεῖχη, τλῶ τε δύσχειμον χθόνα
Μήδων ἐπελθών, ἀραβίαν τ' ὀνολαίμονα,
Ἀσίαν τε πᾶσαν, ἣ παρ' ἁλμυρὰν ἅλα
κεῖται, μιγάδων Ἕλλησι βαρβάροις θ' ὁμῶ,
πλήρεις ἐχούσ' καλλιπυργώτους πόλεις,
ἐς τλῶν δὲ πρῶτον ἦλθον Ἑλλήνων πόλιν
κἀκεῖ χορεύσας, κἀνατείνασ' ἐμὰς

Enio Iouis natus terram ad Thebaida,
Dionysus ille, quem parit Cadmo sata
Semele, micantis ictu enixa fulminis:
Atq; ex Deo humanam induens me in imaginem
Dircea fluenta accedo, & aquas Ismenidas,
Matrisq; terrisono peremptæ fulmine
Sepulchra cerno istheæc, domos hic proximè,
Fumantes & ruinas, & flammam Iouis
Viuentem adhuc, æternam contumeliam
Iunonis in matrem meam. quin & probo
Cadmum, natæ hunc qui consecrauerit locum,
A me uiuente circum uite consitum.
Porrò relicto auri Lydorum diuite
Campo, & Phrygum solo, atq; aprica Perside,
Bactrisq; tempestuosa regna Mediæ
Peragrando, iugera & beatæ Arabiæ,
Asiamq; cunctam, quam latè sitam ad mare
Vndæ alluunt, florentem pulchris urbibus,
Quas incolunt Græci commisti barbaris,
Ad hæc primùm ueni Græcorum mœnia:
Ibiq; celebrani choros, solemnia

Sacra instituens, ut manifestus essem mortalibus
Deus: primaq; Thebas huius terræ Hellenidos
Clamore celebraui, corpore induto nebride,
Thyrsoq; dato in manu, lambente hedera:
Quando me sorores, quas decebat minimè,
Dionysum negabant ex Ioue satum:
Semelem dicentes à quodam mortalium
Compressam, referre culpam ad Iouem stupri:
Idq; Cadmi commentis, cuius rei gratia Iouem
Ipsam occidisse iactitant, ut quæ mentita sit
Concubitus: unde istas domo œstro percitas
Exciui furiantes, montem aut pererrant mentis inopes.
Nam coegi ut sese meis Orgijs accingerent:
Omnemq; Cadmeorum sexum fœmineum,
Quotquot mulieres erant, euocaui foràs
Lymphatas, hæ mistæ cum filiabus Cadmi simul,
Vmbrosa sub abiete præcelsis consident petris.
Oportet enim hanc ciuitatem, non initiatam sacris
Meis, etsi nolit, cognoscere, me matrem meam
Semelen falso defendere à crimine,
Dum scilicet deus manifestor mortalibus, Ioui
Quem parit. Cadmus quidem munus & imperium
Pentheo tradit, nepoti ex filia, qui mihi
Aduersatur, meq; ab aris & sacris
Submouet, nec mei in votis meminit.
Quocirca me deum esse ostendam ipsi euidentius,
Omnibusq; Thebanis: deinde in alias pedem,
Compositis hic ritè rebus, terras transferam,
Cùm me ipsis probauero. quòd si uero Thebana ciuitas
Armis Bacchas per iram extra fines exigere
Tentauerit, ducem me dabo Mænadibus:
Vnde & mortali sumpta imagine,
Me in ora & habitum transformaui uiri.
Sed relicto Tmolo, Lydiæ propugnaculo,
Meus thiasus mulieres, quas à barbaris
Adduxi mecum † amicas & comites mihi,
Tollite consueta* urbi Phrygum, & solennia
Tympana, Rheæ matris, & inuentum meum.
Adeste huc ad regias domos Penthei,
Increpate, ut uideat Cadmi ciuitas.
Ego autem cum Bacchis ad Cithærônis iuga
Ibo, atq; una celebrabo choros.

† sociis.

* Id est, ad urbem.

ACTVS PRIMVS.

Chorus. Cadmus. Tiresias. Pentheus.

Chorus Baccharũ.

A B Asiæ sacro Tmolo
Profecta, Bromio tripudians
Dulci studio, leniq; labore
Subsilio, & Bacchicum celebro deum.
Quis in uia? quis in uia?
Quis in atrijs cedat loco?
Quisq; castè & piè ore faueat,
Iuxta ritus enim sacros

τελετὰς, ἵν' εἶεν ἐμφανὴς δαίμων βροτοῖς. A
πρώτας δὲ Θήβας ἥδε γᾶς Ἑλληνίδος
εὐοιάζουσ', νεβρίδ' ἐξάψας χροὸς,
θύρσον τε δοὺς ἐς χεῖρα λίσσοντ' ἐλάτῃ,
ἐπεί μ' ἀδελφαὶ μητρὸς, αἷς ἥκιστ' ἔπρεπεν,
Διόνυσον ἔνισπον ἐκφῦσαν Διός·
Σεμέλην δὲ νυμφευθεῖσαν ἐκ θνητοῦ τινος,
εἰς Ζεὺν ἀναφέρειν τὴν ἁμαρτίαν λέχους·
Κάδμου θείσαντ', ὧν νιν ἕνεκα λέγουσιν
Ζεὺν ἐξεκαύχωνθ', ὅτι γάμους ἐψεύσατο.
τοιγὰρ νιν αὐτὰς ἐκ δόμων οἴστρου τ' ἐγὼ
μανίαις ὀρθὸν σ' οἰκεῖν πιάσκουσι φρένας.
σκευήν τ' ἔχειν ἠνάγκασ' ὀργίων ἐμῶν,
καὶ πᾶν τὸ θῆλυ σπέρμα Καδμείων, ὅσαι
γυναῖκες ἦσαν, ἐξ ἐμοῦ στρωμάτων.
ὁμοῦ δὲ Κάδμου παισὶν ἀναμεμιγμέναι,
χλωραῖς ὑπ' ἐλάταις αὐτόφοροι ἕδραν τιθῶν πέτραις.
δεῖ γὰρ πόλιν τήνδ' ἐκμαθεῖν, κἂν μὴ θέλῃ,
ἀτέλεστον ὄσαν τῶν ἐμῶν Βακχευμάτων,
Σεμέλης τε μητρὸς ἀπολογήσασθαί μ' ὑπὲρ,
φανέντα θεὸν θνητοῖς δείκνυν', ὃν τίκτει δή.
Κάδμος μὲν ὃν γᾶς τε καὶ τυραννίδα
Πενθεῖ δίδωσι, θυγατρὸς ἐκπεφυκότι.
ὃς θεομαχεῖ τὰ κατ' ἐμὲ, καὶ σπονδῶν ἄπο
ὠθεῖ μ', οὐδ' εὐχαῖς τ' ἐσέρχομαι μνείαν ἔχει.
ὧν ἕνεκ' αὐτῷ θεὸς γενοῦς οὐδείξομαι,
πᾶσίν τε θηβαίοισιν· εἰς δ' ἄλλην χθόνα
τῶνθενδε θεμεθ' εὖ, μετοικίσω πόδα,
δείκνυς ἐμαυτόν· ἢν δὲ θηβαίων πόλις
ὀργῇ σὺν ὅπλοις ἐξόρους βάκχας ἄγειν
ζητῇ, σὺν ἀνάγκῃ μαινάσι στρατηλατῶν·
ὧν ἕνεκ' εἰδὼς θνητὸν ἀλλάξας ἔχω,
μορφήν τ' ἐμὴν μετέβαλον εἰς αὐθένταν φύσιν.
ἀλλ' ὦ λιπόντα Τμῶλον, ὄρεμα Λυδίας, C
θίασος ἐμὸς γυναῖκες, ἃς ἐκ βαρβάρων
ἐκόμισα πρόσπολοι καὶ ξυμπόνοι ἐμοί,
αἴρεσθε τἀπιχώρι' ἐν πόλει Φρυγῶν
τύμπανα, Ῥέας τε μητρὸς, ἐμά θ' εὑρήματα·
βασίλειά τ' ἀμφὶ δώματ' ἐλθόντα πάλι,
κτυπεῖ τε Πενθέως, ὡς ὁρᾷ Κάδμου πόλις.
ἐγὼ δὲ βάκχαις ἐς Κιθαιρῶνος πτύχας
ἐλθὼν, ἵν' εἰσὶ, συμμετάσομ' ἐν χορῷ.

ΔΡΑΜΑ α.

χορὸς. κάδμος. τειρεσίας. πενθεύς.

Χ. Ἀσίας ἀπὸ γᾶς ἱερᾶς Τμώλου
ἀμείψασα, θεράπων Βρομίῳ
πόνον ἡδύν, κάματόν τ' ἀνάματον,
τὸν βάκχιον ἀναζομένα θεόν.
τίς ὁδῶν; τίς ὁδῶν;
τίς δὲ μελάθρων; ἔκπαγλος ἔστω,
στόμα τ' εὔφημον ἅπας ἐστάθω.
ἐγὼ νομίζω γὰρ

A αἰεὶ Διόνυσον ὑμνήσω.
ὦ μάκαρ, ὅστις εὐδαίμων τελετὰς θεῶν
οἶδεν, βιοτὰν ἁγιστεύει,
καὶ θιασεύεται ψυχὰν
ἐν ὄρεσι βακχεύων
ὁσίοις καθαρμοῖς·
τά τε ματρὸς μεγάλας
ὄργια κυβέλας θεμιστεύων,
αὐτὰ θύρσον τε πτάσσων,
κισσῷ τε στεφανωθεὶς,
Διόνυσον θεραπεύει.
ἴτε βάκχαι, ἴτε βάκχαι,
βρόμιον παῖδα θεὸν θεῶν
Διόνυσον καταγάγετε,
φρυγίων ἐξ ὀρέων
Ἑλλάδος εἰς εὐρυχόρους ἀγυιὰς,
τὸν βρόμιον·
B ὃν ποτ' ἔχουσ' ἐν ὠδῖνων λοχίαις αὐλαγεμασι, πλεκτάνας Διὸς βροντᾶς,
νυδυόν ἔκβολον μάτηρ
ἔτεκε, λιπὼν αὐτὸν
ἀστραπαῖς ἐπιβαλοῦσα.
λοχίοις δ' αὐτίκα νιν
δέξατο θαλάμοις κρονίδας Ζεύς·
ἐν μηροῖς δὲ κρύψ' ἄρρενα,
χρυσείαισι συμπορείαις
πόρευσε κρυπτὸν ἀφ' Ἥρας.
ἔτεκεν δ' ἀνίκα μοῖραι
τέλεσαν ταυρόκερον θεὸν,
στεφάνωσαν τε δρακόντων
στεφάνοις, ἐνέθεν ἄγραν
θηρῶσαι μαινάδες ἀμφιβάλλονται πλοκάμοις.
ὦ Σεμέλας τροφοὶ Θῆβαι,
C στεφανώσασθε κισσῷ,
βρύετε, βρύετε χλοηρᾷ
συμπαν πτελέας ὀρόσῳ,
καὶ καταβαχεύσασθε δρυὸς
ἢ ἐλάτας κλάδοις·
πορφυρᾶν τ' ἐνδυτὰ νεβρείδων
στίφετε λευκοτρίχων πλοκάμων
μαλλοῖς· ἀμφὶ δὲ ναρθήκων ὑβρίστας
σπάσασθ'· αὐτίκα γᾶ πᾶσα χορεύσει.
βρόμιος ὅστις ἄγει θιάσους,
εἰς ὄρη, εἰς ὄρη· ἔνθα μένει
θυλήρης ὄχλος
ἀφ' ἱστῶν, πᾶσα κερκίδων
τ' ἐκπεφοβημένα Διονύσῳ,
ὦ θαλάμευμα κορυβάντων,
χαθόνιοί τε Κρῆτες,
διογενέτορες γένναιοι,
τριετηρίδες τ' ἐν ἄντροις,

Semper Dionysum celebro.
O' beatum, quisquis fœlix gnarus Dei
Sacrorum, uitam piat:
Ac animam initiat orgijs,
Bacchans in montibus,
Sacris purus lustrationibus:
Et qui matris magnæ
Cybeles festa ritè peragit,
Thyrsumq; iactans,
Et hedera redimitus
Dionysum colit.
Ite Bacchæ, ite Bacchæ,
Bromium deum puerum dei
Dionysum deducentes
Phrygijs ex montibus
In latos fines Græciæ,
Bromium.
Quem cùm inter angustos nixus puerperij
Habens, adulante Iouis tonitru,
Vterti aborsum genitrix
Peperit, hac luce orbata
Ictu fulmineo.
In genitales autem illico
Ipsum suscepit thalamos Saturnius,
Aureisq; femori
Occultum fibris insuit,
Vt à Iunone absconderet.
Edidit uerò, quando Parcæ
Cornigerum * initiarunt Deum,
Insignitq; draconum
Coronis: unde prædam
Ferarum altrices Mænades
Suis innexuerunt capillis.
O' Semeles nutrices Thebæ
Redimimini hedera,
Cingite cingite capita florentes uiridi
Smilace, teneros diffundente corymbos:
Arripite euantes quercus
Aut frondes abietis,
Pictarumq; indumenta nebridum
Obumbratæ flauæ cincinnis comæ.
Ac ferulas nobis lasciuas sacro
Sumite ritu, iam omnis saltabit tellus:
Bromius, qui ducit choreas
In montem, in montem, ubi manet
Fœminea turba,
Desertis telaq; & radio,
Bacchico instincta furore.
O' Curètum contubernia,
Diuumq; genus Cretes,
A' Ioue orti incolæ,
Deniq; ternis capita obtecti galeris,

* uel, quãdo parcæ ex decurso fati tempore perfecerunt.

Hoc rotundum tympanum, quod tento sonat — βυρσότονον κύκλωμα τόδε — A
Corio, Corybantes inuenerunt mihi: — μοι κορύβαντες εὗρον·
Et acuto cum Baccheo — αὐτὰ δὲ βακχείᾳ συντόνῳ
Dulcisonos tibiæ flatus — διάσαντ' ἀδύβοα φρυγίων
Phrygiæ commiscuerunt, inq; manus — αὐλῶν πνεύματι, μαρός τε χεὶρ εἰς
Rheæ matris posuerunt cum strepitu carminum — χόρτα δῆπαν, λιτύπου φόνου τ' ἄσμασι βακχᾶν.
Baccharum aderant & salaces Satyri, — τὰ δὲ μαινόμενοι σάτυροι,
Deaeq; sacra peragebant. — ματρὸς ἔξαυσαντο θεᾶς.
Coierunt quippe ad Trieteridum — εἰς δὲ χορεύματα
Tripudia & saltatus, — σωφρὼν τριετηρίδων,
Quibus gaudet Dionysus, — αἷς χαίρει Διόνυσος,
Lætus in montibus, quando — ἡδὺς ὢν ὄρεσιν, ὅταν
Ex thiasis pernicibus — ἐκ θιάσων δρομαίων
Cadit in planum, sacro nebridis — πέσῃ πεδίον, νεβρίδος ἔχων
Indutus amictu, captans — ἱερὸν ὠδῖνα, ἀγρεύων
Hirci cæsi sanguinem, crudis uescentium delicias, — αἷμα τραγοκτόνου, ὠμοφάγων χάριν,
Et ad Phrygios saltus, Lydosq; montes — ἴεμενος εἰς ὄρεα φρύγια, λύδια.
Properans, præsultor autem Bromius Euoè, — ὁ δ' ἔξαρχος Βρόμιος, εὐοῖ. B
Fluit & lacte campus, — ῥεῖ δὲ γάλακτι πεδίον,
Fluit uino, fluit apum — ῥεῖ δ' οἴνῳ, ῥεῖ δὲ μελισσῶν
Nectare, utq; Syrij thuris fumus spirat. — νέκταρι, Συρίας δ' ὡς λιβάνου καπνός.
Ipse uero Bacchus habens — ὁ βακχεὺς δ' ἔχων
Pice undantem facem — πυρσὸν λιν φλόγα πεύκας
Ex ferula enicat: — ἐκ ναρθήκος αἴθων,
Cursu & choreis irritans [a] uagas — δρόμῳ καὶ χοροῖς ἐρεθίζων πλανάτας,
Et clamore excitans, — ἰαχαῖς τ' ἀναπάλλων,
Mollem in æthera iactat capillum. — τρυφερὸν πλόκαμον εἰς αἰθέρα ῥίπτων.
Deinde dulci cum cantu infremit — ἅμα δ' ἐπ' ἴυγμασιν ἠλέρεμε
Huiusmodi: ô ite Bacchæ, — τοιάδ' ὦ ἴτε βάκχαι,
O ite Bacchæ, — ὦ ἴτε βάκχαι,
Ad Tmoli auro fluentis iuga, — Τμώλου χρυσορόαν κλειδᾶ
Molliter canite Dionysum — μέλπετε τὸν Διόνυσον
Raucisonis tympanis — βαρυβρόμων ὑπὸ τυμπάνων,
Euium, Euium — εὔιον εὔιον
Celebrantes deum, — ἀγαλλόμεναι θεόν, C
Phrygio clamore & ululatu, — φρυγίοισι βοᾶς, φόνῳ πᾶσί τε,
Loto lotos dulcisona — λωτὸς ὅταν εὐκέλαδος
Sacra sacros — ἱερὸς ἱερὰ
Lusus perstrepente, — παίγματα βρέμῃ,
Dum impetu continuè — σεύωσα φοιτάσιν
Ad montem, ad montem ruunt. — εἰς ὄρος, εἰς ὄρος.
Exultans sanè — ἡδομένα δ' ἄρα
Pullus simul cum — πῶλος, ὅπως ἅμα
Matre armentaria — ματρὶ φορβάδι
Tollit celerem pedem, — λῶλυ ἄγει ταχύπτιν,
Saltatuq; fertur Bacchi. — σκιρτήμασι βάκχας.

[a] uel uagus, potest enim esse & nominatiuus Ionicus.

Tir. Quis [b] intra portas Cadmum euocat foras, — τει. τίς φ' πύλαισι Κάδμον ἐκκαλεῖ δόμων,
Agenoris filium, qui urbe Sidonia — Αγήνορος παῖδ', ὃς πόλιν Σιδωνίαν
Relicta, hæc construxit Thebana mœnia? — λιπὼν, ἐπύργωσ' ἄστυ Θηβαίων τόδε.
Eat quispiam, & nunciet, Tiresiam — ἴτω τις, εἰσάγγελε Τειρεσίας ὅπῃ
Ipsum quærere. nouit autem ipse quamobrem — ζητεῖ νιν· οἶδε δ' αὐτὸς, ὧν ἕνεκ' πορεύομαι,
Adsim, & quid senex cum seniore constituerim: — ἥκω, τι ξυνεθέμην πρέσβυς ὢν γεραιτέρῳ,

[b] uel inter aut ad.

A θύρσους αὐτόπτας, καὶ νεβρῶν δορὰς ἔχειν, — Nimirum ut thyrsos tollamus, & pelles hinnuleas
στεφανοῦντες κρᾶτα κισσίνοις βλαστήμασιν. — Induti, tempora redimiamus fi ondibus hedera ceis.
κάδ. ὦ φίλτατ', ὡς σοῦ γῆρας ἠδόμην κλύων, — Cad. O charissime, uocem tuam audire iudebar mihi
σοφὸν σοφὸν παρ' ἀνδρὸς φῶ δίκαιον ὤν· — Intus in domo, sapientem à sapiente uiro:
ἥκω δ' ἕτοιμος, τοῦδε δ' ἔχων σκεῦος θεοῦ. — Adsum autem paratus, gestamina mecum ferens Dei.
δεῖ γὰρ νιν ὄντα πᾶσι βυγατρὸς ἐξ ἐμῆς — Oportet enim ipsum nata prognatum mea
δίκαιον, ὃς τὸ φανὸν ἐνδείκνυσι θεός, — Dionysum, qui se ostendit mortalibus deum,
ὅσον κεῖνος ἡμᾶς δίκαιον, αὔξεσθαι μέγαν. — Quantum pro uirili nostra possimus, augeri maximè.
ποῖ δεῖ χορεύειν, ποῖ κεβίσαντα πόδα, — Vbi saltandum, ubi pes sistendus est,
κοῦ κρᾶτα σεῖσαι πολιόν; ἡγοῦ σύ μοι, — Iactandumq; canum caput? dux sis mihi uiæ
γέρων γέρον τειρεσία. σὺ γὰρ σοφός. — Senex seni, Tiresia: sapiens es enim.
ὡς οὐκέτι με λήσει νύκτ', οὐδ' ἡμέραν — Neq; defatigabor & noctu, & per diem
θύρσῳ κροτεῖν γῆν. ἐπιλελήσομεθ' ἡδίων, — Pulsando terram thyrso. obliti quippe suauiũ (sus est.
γέροντες ὄντες. τει. τοῦτό μοι πάσχεις ἀρτι. — Rerũ sumus tam senes existẽtes. Tir. Idẽ tibi mecũ sen-
κάδ. κἀγὼ γὰρ ἥδομαι, κἀπιχειρήσω κἀνοῖς. — Cad. Et ego quidem resumo uires, ac aggrediar mala.
τει. δεῦρο δὴ οὖν ἴωμεν εἰς ὄρος πορευτέον. — Tir. Quin uehiculis ad montem properabimus.
B κάδ. ἀλλ' οὐκ ὁμοίως ὧν ὁ θεὸς τιμᾷ ἔχει. — Cad. Sed sic non idem honoris exiberetur Deo.
τει. γέρων γέροντα πεζὸν ἀγαγεῖν σ' ἐγώ. — Tir. Senex ego te, ut puerum regam senem.
κάδ. ὁ θεὸς ἐμοχθεῖ κεῖσε νῷν ἡγήσεται. — Cad. Ipse Deus nos illuc ducet sine molestia.
τει. μόνοι γὰρ τῶν ἄστεως βακχεύσομεν; — Tir. Soli'ne nos Baccho saltabimus?
κάδ. μόνοι γὰρ εὖ φρονοῦμεν οἱ δ' ἄλλοι, κακῶς. — Cad. Soli enim recte sapimus, cæteri autem malè.
τει. μακρὸν τὸ μέλλειν, ἀλλ' ἐμῆς ἔχου χερός. — Ti. Longam facimus moram. quin meã prehende manũ.
κάδ. ἰδοὺ ξυνάπτω, κἀξυνωρίζου χέρα. — Cad. Ecce coniunge *, & meam manum rege. * scilicet, tuã manũ meã.
τει. ὁ κατάφρονος γὼ τῶν θεῶν, θνητὸς γ' ὤν. — Tir. Non ego deos mortalis neglego.
» κάδ. δεῖν σοφίζεσθαι τοῖσι δαίμοσιν. — Cad. Nihil cum dijs arguté commentari decet. «
» πατρῴα παράδοξα, ἃς θ' ὁμήλικας χρόνῳ — Patris traditiones, quas coætaneas nobis diu «
» κεκτήμεθ', οὐδεὶς αὐτὰ καταβαλεῖ λόγος, — Seruamus, eas nulla labefaciet ratio, «
» οὐδ' εἰ δι' ἄκρων τῶν σοφῶν εὕρηται φρενῶν. — Neq; si maximis sapientia sit exquisita ingenijs. «
ἀβαῖος, ὡς τὸν γῆρας ἐν ἀοιδοῖσι κἀμοί, — Et si quis dicet, quod ætate sera mihi absit pudor,
μέλλων χορεύειν κρᾶτα κισσώσας ἐμόν; — Qui saltare eunctus caput hedera uelim:
οὐ γὰρ δὴ κρίνει γ' ὁ θεὸς, εἰ τὸν νέον — Non enim discernit Deus, iuuenem ne oporteat
C ἐμοῦ χορεύειν, ἢ τὸν γεραιὸν πάρος, — An seniorem choreas ducere: sed pariter
» ἀλλ' ἐξ ἁπάντων βούλεται τιμᾶς ἔχειν — Ab omnibus uenerari, & uotis expetit coli «
» ποινὰς δι' ἀριθμῶν δ' οὐδὲν αὔξεσθαι θέλει. — Communibus, nihilq; uult augeri numeris. «
ἐπεὶ σύ φησθ' τειρεσία τόδ' οὐκ ἐφᾷς, — Et quando, ô Tiresia, lucis huius aspectu cares,
ἐγὼ τὸν φίλτατόν σοι λόγον ἐρῶ σοι. — Ego uates ero sermonum tibi.
πενθεὺς πόδ' οἴκοις οὐδὲ δόμοις * σπουδῇ πορᾷ, — Pentheus hic ad ædes trepido festinat pede,
ἐχίονος παῖς, ᾧ κράτος δίδωμι γῆς, — Echionis filius, cui terræ trado imperium.
ὡς ἐπήγετο τί ποτ' δρᾶν νεώ πάρος; — Vt attonitus est quid noui dicturus uenit? (ram,
ὦν ἐκδημος ὢν μόλις δ' ἐτύγχανον χθονός. — Pen. Peregrè quidẽ domo in re quadã occupatus abe-
κλύω γὰρ νεοχμὰ τόδ' αὐτὰ πόλιν κακά, — Cum nouis audio ciuitatem infestari malis;
γυναῖκας ἡμῖν δώματ' ἐκλελοιπυίας, — Nempe mulieres deseruisse nobis domos
πλασταῖσι βακχείαισιν· ὧν δὲ πλάσκιος — Cum † falsis Bacchis, ac in montibus
ὄρεσι θοάζειν τὸν νεωστὶ δαίμονα — Vmbrosis celebrare nouum deum
διόνυσον, ὅστις ἐστὶ, τιμώσας χορεῖς. — Dionysum, quicunq; ille est, choreis & tripudijs:
πλήρεις γὰρ θιάσοις ὧν μέσοισιν ἑστάναι — Plenosq; thyasis in medijs statuere
κρατῆρας ἄλλον δ' ἄλλοσ' εἰς ἔρημίαν — Crateras. denique aliam aliò ad sola loca
πέμποντα θυναῖς ἀφροσύνων ὑπηρετεῖν, — Fugientem uirorum seruire libidini,
πρόφασιν μὲν ὡς δὴ μαινάδας θυσιώτας, — Sacra peragentium obtentu Mænadum,
τιμᾶν δ' ἀφροδίτην πρόσθ' ἄγειν τὸν βακχίον. — Cum tamen Venerem Baccho potiorem habeant.
ὅσας μὲν ἂν λάβω δεσμίους χερσὶν, — Quotquot igitur captas comprehendere potui,
σώζουσι παντὸς ἡμῖν πρόσπολοι σέγας. — Eas famuli publicis asseruant custodijs.

† uel, Fictarum obtentu Bacchanum.

Quæ autem absint, inuestigabo per montis uertices,
Inuoscilicet, & Agauen, quæ me peperit Echioni,
Actæonisq; matrem, Autonoen puto.
Atq; ipsas ferreis constrictas uinculis
Ab ista breui cohercebo bacchationē improba.
" Dicunt præterea, quòd quidam hospes aduenerit
" Præstigiator, incantator, è terra Lydia,
" Fragrans coma, & flaua cæsarie,
" Nigrasq; habens in oculis Cytheræ gratias,
" Qui dies noctesq; conuersatur simul,
" * Protenditq; puellis sacra Bacchica.
* Profertq; in medium.
Quòd si ipsum intra hæc tecta comprehendero,
Comprimam iactantem thyrsum, & comas
Concutientem, re fecta cervice à corpore.
Ille dicit esse Dionysum deum,
Ille quondam in femore insitus fuit Iouis:
Qui flamma deflagrauit fulminea
Cum matre, quòd Iouis mentita sit concubitus.
Non hoc sæuis dignum est laqueis,
Sic petulanter agere & improbè hospitem?
Sed aliud hoc est quod mi teris: anguem
Maculosis pellibus indutum Tiresiam uideo,
Patremq; matris meæ (ô rem ridiculam)
Ferulam insanientem. ægrè mihi est, pater,
Dum intueor uestram ætatem tam mentis inopem.
Quin excutis hederas? non liberam & uacuā manū
Deposito thyrso facies, matris genitor meæ?
Tu ne ista persuasisti Tiresia? hunc tu nouum
Rursus tentas hominibus deum inducere,
Qui uolucres spectet, & ex sacrificijs captet lucra?
Nisi te tua liberasset canities,
Iam inter medias uinctus Bacchas consideres,
" Vt qui prauæ introducas sacra. nam mulierum
" Vbi conuiuia mista esse contigerit Venere,
" Nihil tum amplius sani dico esse in Orgijs.
Cho. Non debita, ô hospes, pietate deos colis,
Nec Cadmum reuerēris satorem terrigenæ
Segetis, Echionis autem filius dedecoras genus?
" Tir. Quando uir prudens nactus est bonam
" Causam, non magnus illi labor bene dicere.
" Tibi uerò, ac si saperes, lingua quidem est uolubilis,
" Sed tuis dictis non inest mens, neq; sapientia.
" Confidens autem & potens, & qui polleat facundia,
" Si minus recta illi mens sit, eius is est pestilens.
Nonus ille Deus, quem tu habes risui,
Quantus futurus sit, non eloqui queam,
Per Græciam. duo enim, ô uir æuo uigens,
" Præcipua in uita hominum, Ceres dea,
" Terra autem est, & potus, appella tu utro uolueris
Vocabulo: illa in aridis homines alit,
Hic è contrario uenit Semeles filius,
Humidumq; botri laticem inuenit, ac intulit

ὅσα δ' ἄπειμι, δῆς ὄρος θηράσομαι· A
Ἰνώ τ', Ἀγαυὴ θ', ἣ μ' ἔτικτ' Ἐχίονι,
Ἀκταίονός τε μητέρ, Αὐτονόην λέγω.
καὶ σφῶς σιδηρᾶς ἁρμόσας εἰς ἀρκύσι,
τάχ' ἐν βακχείᾳ τῆσδε βακχεύσω τάχα.
λέγουσι δ' ὡς τις εἰσελήλυθε ξένος "
γόης, ἐπῳδός, λυδίας ἀπὸ χθονός, "
ξανθοῖσι βοστρύχοισιν ἁβρόσμυρον κόμην, "
οἴνωπας ὀσσοις χάριτας Ἀφροδίτης ἔχων, "
ὃς ἡμέρας τε κ' ἠνυφόρους συγγίγνεται, "
τελετὰς πλοκάνοις θύοις νεανίσιν. "
εἰ δ' αὐτὸν εἴσω τῆσδε λήψομαι στέγης,
τάχα τυπτὸν αὐτὸν θύρσον, ἀνασείοντά τε
κόμας, κράνους σώματος κωφὸν τεμῶ.
* ἐκεῖνος αὖ φησι Διόνυσον θεόν.
ἐκεῖνος γὰρ μηρῷ ποτ' ἐρράφη Διός·
ὃς ἐκπυρωθεὶς λαμπάσι κεραυνίαις
σὺν μητρὶ, θίς ὅτι γάμους ἐψεύσατο.
τοῦτ' οὐχὶ δεινῆς ἀγχόνης ἐξ ἄξια,
ὕβρεις ὑβρίζειν, ὅστις ὄντ' ὀργῶν;
ἀτὰρ τόδ' ἄλλο θαῦμα, τὸν τοιαυτόπον
γ' πικίλαισι νεβρίδοις Τειρεσίαν ὁρῶ,
πατέρα τε μητρὸς τῆς ἐμῆς πολιὸν γέλων,
ναρθηκι βακχεύοντ'. ἀθύμαινε πάτερ,
τὸ γὰρ σὸν ὑμῶν εἰς ὁρῶν, νοῦν οὐκ ἔχεν.
ὀκ ἀπενάξεις κισσόν; οὐκ ἐκβαλεῖν
θύρσον μέθεσις χεῖρ' ἐμῆς μητρὸς πάτερ;
σὺ ταῦτ' ἐπείσας Τειρεσίας; τόνδ' αὖ θέλεις
τὸν δαίμον' ἀνθρώποισιν εἰσφέρων νέον,
σκοπεῖν πτερωτοὺς, λαμπόνων μαντὸς φέρειν;
εἰ μή σε γῆρας πολιὸν δεῖ τεθρύφθαι,
κάθησ' ἂν γὰρ βάκχαισι δεσμῶν μέσαις,
τελετὰς ποιοῦσ' εἰσάγων γυναιξὶ γὰρ "
ὅπου βότρυν γ' ἔστι γίγνεται γάμος, C
οὐχ ὑγιὲς οὐδὲν ἐπὶ λέγω τῶν ὀργίων. "
χο. τῷ δυσεβεῖας ὦ ξεῖν', ὀκ αἰδῇ θεὸς,
Κάδμον τε τὸν σπείραντα γηγενῆ σέβῃ,
Ἐχίονος δ' ὢν παῖς κατασχύνεις γένος;
τει. ὅταν λάβῃ τις τῶν λόγων εὖ φρόνων "
Κάλλιστα ἀφορμὰς, οὐ μέγ' ἔργον εὖ λέγειν. "
σὺ δ' εὐτρόχῳ μὲν γλώσσαν ὡς φρενῶν ἔχεις, "
ἐν τοῖς λόγοισι δ' οὐκ ἔνεστί σοι φρένων. "
θρασὺς δὲ δυνατὸς, καὶ λέγων οἷός τ' ἀνὴρ, "
κακὸς πολίτης γίγνεται, νοῦν οὐκ ἔχων. "
ὅτου δ' ὁ δαίμων ὀνήσει, ὃν σὺ σκαγελᾶς,
ὀκ ἂν δυναίμην μὴ οὐ θεὸν εἰπεῖν ὅσον
νῦν δ' Ἑλλάδ' ἔστι δύο γὰρ ὦ νεανία,
τὰ πρῶτ' ἐν ἀνθρώποισι, δημήτηρ θεὰ,
γῆ δ' ὅστις, ὁ πότατ', ὁ πότερον βούλει, κάλει.
αὕτη μὲν ἐν ξηροῖσιν ἐκτρέφει βροτοὺς,
ὅδ' ἦλθ' ἀδὶ τἀντίπαλον ὁ Σεμέλης γόνος,
βότρυος ὑγρὸν πόμ' εὗρε, κἀισθίν ἔγκατο

θνητοῖς,

A θνητοῖς, ὁ παύει τοὺς ταλαιπώρους βροτοὺς
" λύπης, ὅταν πλησθῶσιν ἀμπέλου ῥοῆς,
" ὕπνον τε λήθην τῶν καθημέραν κακῶν
" δίδωσιν, οὐδ' ἔστ' ἄλλο φάρμακον πόνων.
" ὅτου θεοῖσι τοῦτο δοῦναι θεὸς μέγας,
" ὥστε δι' ἑτέρου τἀγαθ' αὐθρώποις ἔχειν.
καὶ καταγελᾶς νιν, ὡς γ' ἐρράφη Διός
μηρῷ· δι' ἀξιῶ σ', ὡς καλῶς ἔχει τόδε.
ἐπεὶ νιν ἥρπασ' ἐκ πυρὸς κεραυνίου
Ζεὺς, εἰς ὄλυμπον βρέφος αὐήγαγεν νέον,
Ἥρα νιν ἤθελ' ἐκβαλεῖν ἀπ' οὐρανοῦ·
Ζεὺς δ' αὖ τε μηχανώμενος δόλῳ, οἷα δὴ θεός,
ῥήξας μέρος τι τοῦ χθονὸς περιβρύτου
κεῖθεν, ἔθηκε, τόνδ' ὅμηρον ἐνδίδοὺς
Διόνυσον ἥρας νεικέων· χρόνῳ δ' νιν
βροτοὶ προσφῦναι φασιν ἐν μηρῷ Διός,
ὄνομα μετασκευάσαντες, ὅτι θεᾷ θεὸς
B ἔπειτ' ὀμήρευσε, συνθέντες λόγον.
μάντις δ' ὁ δαίμων ὅδε· καὶ γὰρ Βακχεύσιμον,
καὶ τὸ μανικὸν ἔνεστι μαντικὴν πολλὴν ἔχει.
ὅταν γὰρ ὁ θεὸς εἰς τὸ σῶμ' ἔλθῃ πολύς,
λέγειν τὸ μέλλον οὗτος μαίνεσθαι ποιεῖ.
βρεῶν τε μοῖραν μεταλαβὼν ἔχει τινά·
στρατὸν γὰρ ἐν ὅπλοις ὄντα, καὶ τάξεσιν,
φόβος διεπόησε, πρὶν λόγχης θίγειν.
μανία δὲ καὶ τοῦτ' ἐστὶ Διονύσου πάρα.
ἔτ' αὖθις οἴει καὶ πέτραισιν Πυθικαῖς
πηδῶντα σὲ θεάσασθαι δικόρυφον πλάκα,
βάλλοντα καὶ σείοντα βάκχιον κλάδον,
μέγαν τ' ἐν Ἑλλάδ'. ἀλλ' ἐμοὶ πιθοῦ σὺ πιθοῦ,
μὴ τὸ κράτος αὔξε δυνάμει αὐθρώποις ἔχειν,
μὴ δ' ἡν δόκῃς μόνον, ἢ δὲ δόξα σοι νοσῇ,
C φρονεῖν δόκει τὸν θεὸν δ' ἐς γῆν δέχου,
καὶ σπένδε, καὶ βάκχευε, καὶ στέφου κάρα.
οὐκ ὁ Διόνυσος μὴ σωφρονεῖν ἀναγκάσει
γυναῖκας ἐν τῷ Κύπριν, ἀλλ' ἐν τῇ φύσει
τὸ σωφρονεῖν ἔνεστιν ἐς τὰ ταῦτ' ἀεί.
ὅστις σωφρονεῖν γὰρ χρή· καὶ γὰρ ἐν βακχεύμασιν
ἐστ' ἔγκρατὴς σωφρων, οὐ διαφθαρήσεται.
ὁρᾶς; σὺ χαίρεις, ὅταν ἐφεστῶσιν πύλαις
πολλοὶ, τὸ πρωθέως δ' ὄνομα μεγαλύνῃ πόλις·
καὶ κἀγὼ, οἶμαι, τέρπεται τιμώμενος.
ἐγὼ μὲν οὖν, καὶ Κάδμος, ὃν σὺ σκαγελᾶς,
κισσῷ τ' ἀρεψόμεθα, καὶ χορεύσομεν,
πολιὰ ξυνωρεῖς. ἀλλ' ὅμως χορευτέον,
οὐ θεομαχήσω σῶν λόγων πεισθεὶς ὑπο.
μαίνει γὰρ ὡς ἄλγιστ' κἄτι φαρμάκοις
ἄκη λάβοις ἂν, ὅστ' ἄνευ τούτων νοσεῖς.
χο. ὦ πρέσβυ, Φοῖβόν τ' ὀρθῶς τιμᾷς λόγοις,
τιμᾷς τε Βρόμιον σωφρονεῖς μέγαν θεόν.
κάδ. ὦ τέκνον, καλῶς σοι Τειρεσίας ἐφήνεσεν·
οἴκει μεθ' ἡμῶν, μὴ βίαζε τοὺς νόμους.

Mortalibus: curas graues quæ mentium
Leuat, si quis liquente uitis nectare
Se proluat, uitæ & malorum obliuia
Sopore fert: nec pharmacum præsentius
Aliud laborum. hic libamina dijs præbet Deus,
Vt huius beneficio bona mortales impetrent.
Et derides ipsum, quòd insitus femori
Iouis fuerit: docebo te, quòd non absurdè id habeat.
Postquam ipsum rapuit è flamma fulminea
Iupiter, inq; Olympum recentem infantulum
Transtulit, Iuno ipsum uoluit de cœlo præcipitē dare.
At Iupiter contra machinatus dolum, utpote Deus,
Rupta parte quadam terram ambientis ætheris,
Istuc posuit hunc tradens obsidem (poris
Dionysum, propter odiū Iunonis. progressu deinde tē-
Homines dixere, ipsum educatum in femore Iouis:
Mutato nomine, inde hunc commenti sermonem,
Quòd dea Deus * dederit quondam obsidem. * quondam obses fuerit.
Quin & uates Deus hic est: etenim Bacchicus furor,
Et insania illa magnam uaticinandi uim in se habet.
Quando enim Deus homines impleuerit plurimus,
Vt futura prædicant furentes, facit.
Adhæc Mauortiæ sortis est pars ticeps:
Armatum enim exercitum, & directas acies
Metus quidam terret, priusquam misceantur prælia.
Furor autem & ab hoc Dionyso uenit.
Deniq; ipsum uidebis inter petras Delphicas
Salientem, cumq; facibus rupes geminas pede
Pulsantem, ac iactantem ramum Bacchicum,
Magnum per Græciā. ergo mihi, ô Pentheu, pareas,
Ne efferaris imperio, quòd subiectos habeas homines:
Neq; etsi uidearis tibi, uana autem ea sit opinio,
Existimes te quicquā sapere: sed Deū in terrā recipe,
Libamina fer, Bacchare, hedera obumbres caput.
Haud coget Dionysus mulieres, ut in Venerem
Minus castæ ferantur: quin in ipsa inest perpetuò
Natura ad omnia sobrietas & continentia.
Id sanè considerandum: etenim quæ ad Bacchanalia
Casta uenerit, ea non uiolabitur.
Vides? tu afficeris, cùm pro foribus plurimi
Astiterint, nomenq; Penthei magnum faciat ciuitas:
Et ille, opinor, oblatis delectatur honoribus.
Ego igitur, & Cadmus, quem tu habes ludibrio,
Hedera coronabimur, & saltabimus,
Canum par seinum. sed tamen saltandum est:
Neq; tu induces animum meum, ut me opponam Deo:
Insanis enim quàm gratissimè, & neq; pharmacis
Remedia accipies, neq; sine his tibi est malè.
Cho. O senex, nec Phœbum afficis dedecore,
Rectèq; sentis Bromium magnum deum colens.
Cad. O fili, pulchrè te Tiresias monuit:
Versare nobiscum legibus utens communibus.

Nunc

Nunc enim uolas, & intelligens nihil intelligis.
Et si hic non est Deus, ut tu ais modò,
Tamẽ apud te esse dicito, & honesto utere mendacio,
Eo quòd Semeles sit, ut uideatur Deum (queat.
Peperisse, unde nobis * gloria uenire, & toti generi
Nosti Actæonis fatum lachrimale,
Quem crudi canes, quos enutrierat,
Discerpserunt, cùm se uenandi peritia
In syluis gloriaretur superare Artemidem?
Quod ne tibi accidat, age cinge tuum caput
Hedera, ac nobiscum fer honorem Deo.
Pen. Ne mihi manũ adferas: Bacchatum aũt ipse eas,
Neq; in me tuam abstergas stulticiam.
Hunc uerò tuæ amentiæ rectorem & ducem
Vlciscar. eat quis quàm ocyßimè
Ad locum illum, ubi captat auspicia,
Tridentisq; uectibus euertat & eruat,
Sursum & deorsum omnia disturbans simul,
Et coronas det ferendas uentis & † turbinibus.
Illum enim hoc facto mordebo peßimè.
Cæteri autem per urbem inuestigate sedulò
Mulierosum hospitem, qui hanc luem nouam
Mulieribus infert, ac labem aspergit thalamis.
Et si comprehenderitis, uinctum adducite
Ipsum huc, ut funestis apud Thebas Bacchanalibus
Visis, lapidationis pœnam luat.
Tir. O infœlix, haud scis quò tua progressa sit oratio.
Furis & nunc, & prius alienatâ mente eras.
Eamus nos Cadme, & deprecemur
Pro isto, quamlibet sæuo & aspero,
Ac pro urbe deum, ne quid noui
In nos patret, sed sequere me hederaceo cum baculo:
Meum tu rege corpus, & ego uicißim tuum.
,, Turpe uerò duos senes cadere, ito tamen:
Baccho enim Iouis filio seruiendum est.
Cæterùm Pentheus quomodo non inferat tuæ
Domui luctum Cadme? uaticinio quidẽ non eloquor.
,, Sed ipsis rebus, stultus enim stulta loquitur.

Chorus.

Casta & ueneranda dearum,
Casta, quæ aureis
Per terram remigas alis,
Audis hæc Penthei,
Audis impia flagitia
In Bromium Semeles filium:
Qui in iucundis læticijs
Primas inter cœlites tenet.
Hæc enim ipsius muneris sunt, choreas
Celebrare, tibia uacare risui,
Sedare curas & sollicitudines.
Quoties liquente botri latice
Immaduerint deorum sympoßia,

νοῦ γὰρ πέπτωκας, καὶ φρονῶν οὐδὲν φρονεῖς· A
εἰ μὴ γὰρ ἔστιν ὁ θεὸς ὅστις, ὡς σὺ φῄς,
πρὸς σοὶ λεγέσθω· καὶ κατεψεύδου καλῶς,
ὡς ἔστι Σεμέλης, ἵνα δοκῇ θεὸν τεκεῖν,
ἡμῖν τε τιμὴ, παντὶ τοῦ γένει πόσις.
ὁρᾷς τὸν Ακταίωνος ἄθλιον μόρον,
ὃν ὠμόσιτοι σκύλακες, ἃς ἐθρέψατο,
διεσπάσαντο λῃσίοσον ἐν κυνηγίαις
Αρτέμιδος εἶναι κομπάσαντ', ἐν ὀργάσιν;
ὁ μὴ πάθῃς σύ, δεῦρό σε στέψω κάρα
κισσῷ, μετ' ἡμῶν τοῦ θεοῦ τιμὴν δίδου.
πεν. ὁ μὴ πεθοίσεις χεῖρα, βακχεύσεις δ' ἰών,
μηδ' ἐξομόρξῃ μωρίαν τὴν σὴν ἐμοί.
τὴν σῆς ἀνοίας τόνδε τὸν διδάσκαλον,
δίκην μέτειμι· θηρᾶτε τὸν τάχος.
ἐλθὼν δὲ θάκους τοῦδ', ἵν' οἰωνοσκοπεῖ,
μοχλοῖς τριαίνοις κἀνάστρεψον ἅμπαλιν,
ἄνω κάτω τὰ πάντα συγχέας ὁμοῦ. B
καὶ σέμνατ' ἀνέμοις καὶ θυέλλαισι μίθου·
μάλιστα γὰρ νιν δήξομαι δρᾶσαι τάδε.
οἱ δ' ἀνὰ πόλιν σείχετε, δεσμεύσατε
τὸν θηλύμορφον ξένον, ὃς εἰσφέρει νόσον
κοινὴν γυναιξὶ, καὶ λέχη λυμαίνεται.
λάβῃ πόρ λάβητε, δέσμιον προδόντες
δοῦναι δίκην, ὡς ἂν λυσίμου δίκης τυχὼν
θάνῃ, πικρὰν βάκχευσιν ἐν θήβαις ἰδών.
τει. ὦ δύστηνε, ὡς οὐκ οἶδα πῶς ποτ' εἰ λόγων
μέμνησαι ἤδη, καὶ πρὶν ἐξέστης φρενῶν.
σείχωμεν ἡμεῖς Κάδμε, κἀξαιτώμεθα
ὑπὲρ τε τούτου, καίπερ ὄντος ἀγρίου,
ὑπέρ τε πόλεως τῆς θεοῦ, μηδὲν νέον
δρᾶν. ἀλλ' ἕπου μοι κισσίνῳ βάκτρῳ μέτα·
πειρῶ δ' ἀνορθοῦν σῶμ' ἐμόν, κἀγὼ τὸ σόν.
γέρον τε δ' ἀγρὸν δύο πεσεῖν, οὕτω δ' ὅμως· ,,
τῷ Βακχίῳ γὰρ τῷ διὸς δουλευτέον. C
πενθεὺς δ' ὅπως μὴ τῷ θεῷ εἰσόψεται δύμοις
τοῖς οἴσι Κάδμε; * μαντικῇ μὲν οὐ λέγω,
τοῖς πράγμασι δὲ μωραίνει μωρὸς λέγει.

χορός.

ὁσία πότνια θεῶν,
ὁσία δ', ἃ κατὰ γᾶν
χρύσεα πτέρυγα φορεῖς,
τάδε πενθεῖς ἀΐεις,
ἀΐεις οὐχ ὁσίαν ὕβριν
τὸν τὸν Βρόμιον τὸν Σεμέλας,
τὸν πρὸς καλλιστεφάνοις εὐφροσύναις
δαίμονα πρῶτον μακάρων· ὃς τάδ' ἔχει·
διαστύει τε χορεῖς,
μετά τ' αὐλοῦ γελάσαι,
ἀκραπαῦσαί τε μερίμνας,
ὁπόταν βότρυος ἔλθῃ
γάνος ἐν δαιτὶ θεῶν·

κισσο-

A κισσοφόροις δ' ἐν θαλίαις
αὐδᾷ κρατὴρ ὕπνον ἀμφιβάλλει.
,, Αχαλίνων στομάτων,
,, Ἀνόμου τ' ἀφροσύνας,
,, Τὸ τέλος δυσυχία.
,, Ὁ δὲ τᾶς ἡσυχίας
,, Βίοτος, καὶ τὸ φρονεῖν, ἀσά-
,, λευτον μένει, καὶ σύνεχει
,, Δῶμα· πρόσω γοῦν, ἀλλ' ὅμως αἰθέρι ναί-
,, ουσι, δεῦρα τὰ βροτῶν ἀγανίδια.
,, Τὸ σοφὸν δ' ἐν σοφίᾳ,
,, Τὸ μὴ θνατὰ φρονεῖν,
,, Βραχὺς αἰὼν· ὧν τούτῳ
,, Δεῖται ἀν μεγάλα διώκων,
,, Τὰ πρόσω τ' οὐκ φέρει.
,, Μαινομένων οἵδε τρόποι,
,, Καὶ κακοβούλων, ὡς ἐμοιγε, φανεῖν.
B ἐθέλοιμι ποτὶ τὰν Κύπριν,
νάσον τᾶς Αφροδίτας,
ἵνα θελξίφρονες νέμονται
θνατοῖσιν ἔρωτες.
Πάφον δ', ἃν ἐκατόστομοι
βαρβάροι ποταμοὶ δρόσοι
καρπίζουσιν ἄνομβροι·
ὅπα καλλισταμένα
πιερία μόσεος ἕδρα,
σεμνὰ λιπαρᾶς Ολύμπου,
ἐκεῖσ' ἄγε με
Βρόμιε, Βρόμιε,
πολυκαγχεῖς δ' ἐκεῖ μόλοι,
ἐκεῖ χάριτες,
ἐκεῖ δὲ πόθος·
ἐκεῖ δὲ βάκχαις
C θέμις ὀργιάζειν.
,, ὁ δαίμων ὁ Διὸς παῖς,
,, χαίρει μὲν θαλίαις,
,, Φίλει δ' ὀλοδυτέκνου εἰρή-
,, ναν, * βυροτρόφον θεάν.
,, Ἴσαν δ' εἰς τε τὸν ὄλβιον,
,, τόν τε χείρονα λῶν' ἔχει
,, οἶνος τερπνὸν ἄλυπον.
,, μισεῖ δ' ὃ μὴ τεῦτο μέλει
,, νυκτὸς φάος, νύκτας τε φίλας
,, εὐαίωνα διαγεῖν·
,, σοφὸν δ' ἀπέχειν
,, φροντίδα, φρένα τε
,, πολυσώνυν τᾶς φωνᾶς,
,, τὸ πλῆθος ὅτι
,, τε φαυλότερον
,, φύσει, χρήτά τε,
,, τόδε τοι λέγοιμ' ἄν.

Et in floridis conuiuijs
Crater soporem immiserit uiris.
Effrenati oris, ,,
Et cæcæ amentiæ, ,,
Finis est infœlicitas. ,,
Vita autem tranquilla, coniuncta ,,
Cum prudentia, manet ,,
Inconcussa, & continet ,,
Domos procul quidem, sed tamen æthera ,,
Incolentes mortalia inuentur cœlites. ,,
Cæterùm sapientia præpositera, ,,
Tùm ultra sortem mortalium [a] sapere, a Id est, aspirare.
Cùm breue nos urgeat æui ,,
Tempus. Ad hæc quisquis magna consectatur, ,,
Ne [b] mediocria quidem feret. b præsentia.
Insanientium isti mores sint, ,,
Et prauorum (ut quidem puto) uirorum. ,,
Vtinam uenire possem ad Cyprum,
Insulam Veneris,
Vbi titillantes animos amores
Dispensantur mortalibus.
Quin & Paphi esse uelim, quam amnis
Barbari centostia fluenta
Fœcundant sine imbribus:
Vbi pulcherrima
Pieria Musarum sedes,
Olympi sacri uertices:
Istuc duc me
O Bromie, Bromie,
Bacchicum numen.
Illic Gratiæ,
Illic desiderium,
Illic Bacchis fas est
Orgia celebrare.
Deus Ioue satus ,,
Lætis gaudet sympoßis, ,,
Amatq; almam & diuitem ,,
Pacem, iuuenum nutricem deam: ,,
Facitq; ut pari cum diuite ,,
Tenuior uini uoluptate, sine ,,
Mœrore perfruatur. ,,
Odit &, quisquis ,,
Dies ac noctes ,,
Spernit lætus transigere. ,,
Seriam uerò cogitationem, ,,
Et anxia consilia, ,,
A sollicitis abesse uult uiris. ,,
Quòd uulgus ,,
Iniquius ,,
Iudicet, & loquatur, ,,
Ob id sanè hæc dixerim. ,,

ACTVS

ACTVS SECVNDVS.

Famulus. Pentheus. Dionysus. Chorus.

Fam. PEntheus, comprehensa uenatu præda, adsumus,
Ad quã nos misistineq; frustra impetũ cepimus.
Fera enim hæc se nobis cicurem præbuit, nec fuga
Abripuit pedem, sed lubens dedit manus:
Neq; expalluit, nec purpureas mutauit genas,
Ridensq; & ligari & abduci expetijt,
Manendoq; & me sibi quoq; æquiorem reddidit.
Vnde ex obseruantia quadam dixi: ô hospes, nõ uolẽs
Ego te ligo, sed eius qui me misit, iussu Pentbei.
Quas porrò tu Bacchas in uincula
Coniecisti, conclusas publicæ custodiæ,
Nusquam ipsæ sunt, sed solutæ saliunt
Apud montes, Bromium inuocantes Deum.
Quin sponte ipsis soluta sunt pedum ligamina,
Et claustra laxarunt fores, sine mortali manu.
Multis uerò hic uir plenus miraculis
Thebas uenit: tibi cætera curæ esse conuenit.
Pen. Corripite hunc manibus: ductus enim in uincula
Non ita uelox fuerit, ut mihi possit effugere. (net
Cæterum corpore nõ deformi es, ô hospes, quantũ atti
Ad mulieres illiciendas, cuius rei gratia
Thebas uenisti. coma enim tibi plexa est, nõ ex lucta,
Formosis dissusa genis, delicata, plena desiderio.
Præterea cute adornatus nites candidula,
Nec ardente sub sole, sed umbra sub gelida,
Specie blandos captas amores Cypridis.
Primùm igitur mihi dicito genus tuum.
Dio. Nulla iactantia hic, facileq; id nobis dictu est.
Audiuisti'ne aliquãdo de frondoso Tmolo, & florido?
Pen. Noui, Sardana qui ambit mœnia.
Dio. Inde sum oriundus: Lydia autem mihi patria.
Pen. Vnde uerò sacra illa inducis in Græciam?
Di. Dionysus Iouis ille filius, nobis hæc sacra tradidit.
Pen. Nũ aliquis istic Iupiter est, q nouos gignat Deos?
Dio. Non, sed is qui hic consueuit cum Semele.
Pen. Noctu'ne te coegit, an clara conspicuus die?
Dio. Videns uidentem, hæcq; dedit Orgia.
Pen. Hæc uerò Orgia quam speciem habent tibi? (σφς
* Nefas est sciere non initiatos sacris Bacchicis. Dio. Nõ * dicenda sunt non initiatis sacris Bacchicis.
Pen. Quam autem utilitatem sacrificantibus ferunt?
Dio. Religio est te audire. quãquã id sit dignũ cognitu.
Pen. Astutè id tergiuersaris, cum hoc audire cupiam.
„ Dio. Impiè agitantes Orgia odit Deus. „
Pen. Deum 'ne manifestè tu ais uidisse, qualis 'nã fuerit?
Dio. Qualis uoluit, nihil id ad me pertinet.
P. Benè sanè et hoc declinasti, dicẽdo nihil. (biẽ sapere
„ D. Apud ignarũ et rudẽ de mysterijs loquẽs, parũ uide „
Pen. At uerò primũ huc profectus, nobis hũc inuebis
Dio. Omnes celebrant hæc Orgia barbari. (Deum?
Pen. Multo enim peius, quàm Graij, hi sapiunt.

ΔΡΑΜΑ 6. A

θράσων. πενθεύς. διόνυσος. χορός.

Πενθεῦ, πάρεσμεν, ἧμίν σ' ἄγραν ἠρεσκότες, θφ.
ἐφ' ὧν ἐπέμψας. ἀλλ' ἄκραντ' ἀρεμίζομεν.
ὁ θὴρ σ' ἀδ' ἡμῖν πρᾶος, οὐδ' ἐπαίσατο
φυγῇ πόδ', ἀλλ' ἐδώκην ἐκ ἄκων χρόας,
οὐδ' ἀχρὸς, οὐδ' ἤλλαξεν οἰνωπὸν γένυς·
γελῶν δὲ, καὶ δεῖν, ἐξαπάγειν ἐθέλων.
ἐμοί τε, τὸν μὲν ἀνπρεπὲς πιόμενον.
ἐκὼν δὴ αὐλὸς εἶπεν· ὦ ξεῖν', οὐ κἀκῶν
ἐγώ σε, πρωθέως δ', ὃς μ' ἔπεμψεν, ἐξιστεῶ.
ἃς δ' αὖ σὺ Βάκχας εἷρξας, ἃς σωφρονίζεις,
ἐξέλυσας γὰρ δεσμοῖσι παυδήμοι τέγυς,
φοῖτ' ἀγ' ἐκεῖναι λελυμέναι πόδας ὀργάδας
σκιρτῶσι, βρόμιον ἀνακαλούμεναι θεόν.
αὐτόματα δ' αὐτοῖς δεσμὰ δεκλύθη ποδῶν,
κλῆδ' ἐς τ' ἀνῆκαν θύρετρ' ἄνευ δυοῖν χέρος.
πολλῶν δ' ὁδ' αὐτὸς θαυμασίων ἥκει πλέως
ἐς τάδε Θήβας· οἷ δὲ τἄλλα χρὴ μέλειν.
πεν. λάζυσθε χειρῶν τόδ'· ὡς ἀρκεῖν γὰρ ὧν
ἐκ ἔστι τἄτε ὠκύς, ὥστε μ' ἐκφυγεῖν. (net
ἀτὰρ τὸ μὲν σῶμ' ἐκ ἄμορφος εἶ ξένε,
ὡς εἰς γυναῖκες, ἐφ' ὅπερ εἰς Θήβας πάρει·
πλόκαμός τε γὰρ σὸ τανυκὸς, ἐ πάλης ὑπο,
γλῶσσ παρ' αὐτὼ λεχυμένος, πόθε πλέως.
λευκὼ δὲ χροιᾷ εἰς πᾶσκοῦλω ἔχεις,
ἐκ ἡλίῳ βολαῖσιν, ἀλλ' ὑπὸ σκιᾶς
τῷ Ἀφροδίτῃ καλλονῇ θηρώμενος.
πρῶτον μὲν οὖν μοι λέξον, ὅστις εἶ γένος.
διό. ἐκ κόμπος ἐδ' εἰς ῥᾴδιον δ' ἀπεῖν τόδε.
ἦν αὐδεμόδιν Τμῶλον οἶσθά τον λιλυῶν;
πεν. οἶδ', ὃς τὸ Σαρδῶν ἄευ πυρίβολλει λίκλω.
διό. ἐντεῦθεν εἰμί· λυδία δὲ μοι πατρίς.
πεν. πόθεν δὲ τελετὰς τάσδ' ἄγεις εἰς Ἑλλάδας; C
διό. Διόνυσος ἡμᾶς ἐδίδαξ', ὁ τοῦ Διός.
πεν. Ζεὺς δ' ἐς' ἐκεῖ τις, ὃς νέους ποιεῖ θεούς;
διό. ἐκ, ἀλλ' ὃς Σεμέλης ἐνθάδ' ἐζεύξεν γάμους.
πεν. πότερα δὲ νυκτὸς σ', ἢ κατ' ἐμφανῆ λιάγματ
διό. ὁρῶν ὁρῶντα κἀδίδωσιν ὄργια. (σφς
πεν. τὰ δ' ὀργὶ ἔδει, τίν' ἰδέαν ἔχοντά σοι;
διό. ἄῤῥητ', ἀβακχεύτοισιν εὐδόκιμα βροτῶν.
πεν. ἔχει δ' ὄνησιν τοῖσι θύουσιν τινά;
διό. ἐθέμις ἀκοῦσαί σ' ἔστι δ' ἄξι' εἰδέναι.
πεν. εὖ τοῦτ' ἐκιβλιλεύσας, ἵν' ἀκοῦσαι θέλω.
διό. ἀσέβειαν ἀσκοῦντ' ὀργὶ ἐχθαίρει θεός.
πεν. τὸν θεὸν γὰρ ὁρᾶν σὺ φῂς σαφῶς, οἷός τις ὢν;
διό. ὁποῖος ἤθελ', ἐκ ἐγὼ τάσσω τόδε.
P. Benè sanè et hoc declinasti, dicẽdo nihil. (biẽ sapere
πεν. ταῦτ' ἐν πρωχέστ δυσις εὖ, ἐδὲν λέγων.
διό. δόξει τις ἀμαθεῖ σοφὰ λέγων, ἐκ εὖ φρονεῖν. „
πεν. ἦλθε δὲ πρῶτα δεῦρ' ἐν ἄγων δαίμονα;
διό. πᾶς ἀναχορεύει βαρβάρων τάδ' ὄργια.
πεν. φρονοῦσι γὰρ κάπιον Ἑλλήνων πολύ.

τάδ'

A διό. τάδ' εὖ γε μᾶλλον· οἱ νόμοι δὲ διάφοροι.
πεν. τὰ δ' ἱερὰ νύκτως, ἢ μεθ' ἡμέρας τελῶς;
„ διό. νύκτως τε πολλὰ σεμνότητ' ἔχει σκότος.
„ πεν. τοῦτ' εἰς γυναῖκας δόλιόν δοκεῖ, κἀκ σαθρόν.
„ διό. καὶ ἡμέρᾳ τό γ' ἀκρὸν ἐξ ὀνείδους τις ἄν.
πεν. δίκαιον σε δίδοιμι δεῖν τοιαῦτα κακῶν.
διό. σὲ δ' ἀμαθίας, ἀσεβοῦντ' εἰς τὸν θεόν.
„ π. ὡς δρασὺς ὁ Βάκχος, κἐκ ἀγώνας λόγων.
διό. ἐφ' ὅ, τί παθῶν δεῖ τί με τὸ δεινὸν δρᾶσαι;
πεν. πρῶτον μὲν ἁβρὸν βόστρυχον τεμεῖν σέθεν.
διό. ἱερός ὁ πλόκαμος· τῷ θεῷ δ' αὐτὸν τρέφω.
πεν. ἔπειτα θύρσον τόνδε κἐκ χειρῶν.
διό. αὐτός μ' ἀφαιρεῖ τόνδε Διονύσου φορῶ.
πεν. εἴρκτοισί τ' ἐνδὸν σῶμα σὸν φυλάξομεν.
διό. λύσει μ' ὁ λαίμων αὐτός, ὅταν ἐγὼ θέλω.
πεν. ὅταν γε κἀλίσεις αὐτὸν ἐν Βάκχας τιθεῖς.
διό. καὶ νῦν ἃ πάσχω, πλησίον ἐνθάδ' ὁρᾷ.
B πεν. καὶ νῦν τί; ἔστι γὰρ φανερὸς ὀμμασίν γ' ἐμοῖς.
διό. ἐκεῖ μοί· σύδ' ἀσεβὴς αὐτὸς ὤν, ἐκ εὐσεβῆς.
πεν. λάζυσθε κατα φρενεῖ με, καὶ θέλας ὀδε.
διό. αὐδῶ με μὴ λεῖν, σωφρονεῖν τ' σωφρόσιν.
πεν. ἐγὼ δὲ δεῖν σε, λυεμένον θέσθαι.
διό. ἐκ οἶδ' ὅτι ζῆς, οὐδ' ὁρᾷς οὐ ὅστις εἶ.
πεν. πενθεύς, Ἀγαυῆς παῖς, πατρὸς δ' Ἐχίονος.
διό. εὐδυνεύχου σε τέκνον· ἀθυτόλεος εἶ.
πεν. χώρει· καθείρξατ' αὐτὸν ἱππικαῖς τέλας
φάτνασιν, ὡς ἂν σκότον εἰσορᾷ λυέφας.
ἐκεῖ χρόνῳ· τάσδε δ' ἃς ἄγων παρεῖ,
κἀκῶν σιωφρόνες, ἢ δεμοπολεῖν θέλω,
ἢ χεῖρα δέσας τόδε, καὶ βύρσις λυτύπο
πεῖν, ἐφ' ἱστὸν ἀμοῖδ' ἀς λεκτήσομαι.
„ διό. εἰ χρὴ ἀν' ὁ, τι γὰρ μὴ χρεών, ἢ πρὸς ὀργὴν
πεῖν ἀτὰρ τοῦ ἔνδ' ἄπτειν ὑβρισμάτων
C μέτεισι Διόνυσός σ', ὃν ἐκ εὖ λέγεις.
ἡμᾶς γὰρ ἀδικῶν, κἄνον εἰς δεσμὸς ἄγεις.

χορός.

Ἀχελῴου θύγατερ,
πότνι', ἐυπαρθένε Δίρκη·
σὺ γὰρ τὸ σᾶς ποτε παγᾶς
τὸ Διὸς βρέφος ἔλαβες,
ὅ, τι μηρὸν πυρὸς ἐξ ἀθανάτου Ζεὺς
ὁ τεκὼν ἥρπασέ νιν
τόδ' ἀναβοήσας,
ἴῶ ὦ διθύραμβε, ἐμὸν
ἄρσενα τοῦδε βάθι νεοθῆ.
ἀναφανῶ σε τόδ' ὦ
βάκχιε θήβας ὀνομάζειν.
σὺ δέ μ' ὦ μακαρία Δίρκα,
στεφανηφόρος ἀπαθῆ
θιάσους ἔχουσαν ἐν σοί.
τί μ' ἀναίνῃ; τί με φεύγεις,
ἔτι καὶ τὰν βοτρυώδη

Dio. Imò in his melius. Leges autem ipsis diuersæ sunt.
Pen. Noctu autem, an interdiu hæc sacra peragis?
Di. Noctu plerumq; habent suam religionem tenebræ. “
Pen. At hoc insidiosum mulieribus, & uitio obnoxiũ.
Dio. Quin & in die quis inueniat turpitudinem.
Pen. Contortorum sophismatum pœnas dabis.
Dio. Tu uerò, [a] impietatis impius in Deum (a insolentiæ.
P. Quàm cõsidẽs est Bacchus, et nec sermone frigidus.
D. Dic qd me pati oporteat, et qd iãdẽ atrocis mihi faci-
P. Primùm qdẽ delicatã tuã abscindã comã. (es mali?
Dio. Sacer capillus est: Deo ipsum nutrio.
Pen. Deinde thyrsum hunc dabis è manibus.
Dio. Ipse à me auferistum ex ritu Dionysi fero.
Pen. Et intus in carcere corpus tuum asseruabimus.
Dio. Soluet me ipse Deus, cùm ego uoluero.
Pen. Quãdo ipsum inter Bacchas exisiẽs inuocaueris.
Dio. Quin & nunc quæ patior, præsens aspicit.
Pen. Et ubi est? non enim meis oculis est conspicuus.
Dio. Apud me, ipse autẽ tu, impius cùm sis, nõ cõspicis.
Pen. Cõprehẽdite: et me et Thebes hic habet cõtẽptui.
Dio. Edico, ne me ligent, castus impuris & noxijs.
Pen. Ego uerò ut ligent te, quàm tu potentior.
Dio. Et quid uinas ignoras, nec qui sis uides.
Pen. Pentheus, Agaues filius, patre Echione.
Dio. Nomen tibi ad infœlicitatem congruit.
Pen. Abi. constringite ipsum equestria prope
Stabula, ut obscuram uideat illic caliginem.
Illic salia. Istas uerò, quas scelerum socias
Tecum adduxisti, aut [b] uendemus: (b diuendemus.
Aut à sirepitu isto & pulsu tympani
Prohibitas, telis & lanæ ancillas adhibebimus.
Dio. Eo sanè. Aliqd uerò præter fas pati, nũquã fas est. “
Cæterum huius pœnas contumeliæ
A' te exiget Dionysus, quem esse negas.
Vi enim nos tractando, illum ducis in uincula.

Chorus.

Acheloi filia,
Puellari ueneranda decore Dirce:
Tuis enim tu quondam fontibus
Iouis accepisti sobolem,
Quando femore immortali ex flamma
Genitor ipsum rapuit Iuppiter,
Ita exclamans:
Io Dithyrambe, meum hunc subi
Masculum uterum:
Te sic ô Bacche
Thebis nominandum declarabo.
Tu autem, ô beata Dirce, me prohibes
Apud te festas & coronis
Florentes agitare choreas,
Quid me auersaris? quid me fugis?
Tibi certè posthac racemosum

Vitis munus Dionysi,
Tibi & Bromius curæ erit.
Qualem, qualem iram
Exhibet terrestre
Genus, editusq; dracone
Olim Pentheus: quem Echion
Seuit terrestris,
Immane monstrum,
Non mortalem uirum,
Sed cruentum Gigantem,
Dijs aduersarium:
Qui me mox laqueis
Bromij ministram illigabit.
Meum iam intus tenet
In domo chorearum socium,
Caliginoso abditum in carcere.
Aspicis hæc, ô fili Iouis
Dionyse, tuas sacerdotes
Afflictari rigida necessitate?
Veni illustris aureo
Fulgore, thyrsum quatiens per Olympum,
Ac funesti uiri comprime petulantiam.
Ad Nysam nimirum
Ferarum altricem thyrsum iactans
Choreas celebras, ô Dionyse:
Aut in Coryceo uertice,
Vel nemorosis olympi
Thalamis, ubi quondam Orpheus
Citharam pulsans,
Carmine duxit arbores,
Duxit & immites feras.
Beata ô Pieria,
Te colit Euhius.
Ve met is choreas ducturus,
Idq; strepitu Bacchico:
Saltantesq; Mænades secum ducet
In Lydiam, prius rapido
Transmisso Axio, quem
Fœlicitatis mortalibus largitorem, & patrem,
Quem & equestrem terram,
Audiui pulcherrimis
Irrigare aquis.

Διονύσου χέρειν οἶνας,
ἔτι δὲ τοῦ Βρομίου μελήσει.
οἷαν οἷαν ὀργὰν
ἀναφαίνει χθόνιον
γένος, ἐκφύς τε δρακόντος
ποτὲ Πενθεὺς· ὃν Ἐχίων
ἐφύτευσε χθόνιος,
ἄγριον τέρας,
ἀφῶτα βρότειον,
φόνιον δ' ὥστε γίγαν-
τ' ἀντίπαλον θεοῖ-
σιν· ὃς με βρόχοισι τᾶν
τοῦ Βρομίου, * τάχα συνάψει.
τὸν ἐμὸν γὰρ ἤδη ἔχει
δώματος ἤδη διεσώτων,
σκοτίαις λαυπρὸν γὰ εἱρκταῖς.
ἆορᾶς τάδ' ὦ Διὸς παῖ
Διονυσε, σὰς τροφὰς
γὰ ἁμίλλαισιν ἀνάγκας;
μόλε χρυσῶτα, πυάσων
ἀνὰ θυρσὸν κατ' Ὄλυμπον·
φονίας δ' ἀνδρὸς ὕβριν καταίσχυν.
πόθι Νύσας ἄρα θη-
ροβόρα θυσφόρος,
διάσας ὦ Διονυσ', ἢ
κορυφαῖς λωρυκίαις,
τάχα δ' γὰ ταῖς πολυδενδρέοισιν Ὀλύμπου
θαλάμοις, γᾶθά ποτ' Ορ-
φεὺς ἐθέλγεν·
σύναγε δρυάδας μό-
σαις, σύναγε θήρας ἀγρώτας.
μάκαιρὰ ὦ Πιερία,
σέβεταί σ' Εὔιος·
ἥξει τε χορεύσων
ἅμα Βακχεύμασι.
τόν τ' ὠκυρόαν
διαβᾶς Ἀξιόν,
εἰλισσομένας τε μαινάδας ἄξει,
Λύδειαν δὲ, τὸν τᾶς εὐδαιμονίας
βροτοῖς ὀλοδόταν, πατέρα τε,
τὸν ἔπλουν εὔιππον χώραν ὕδασι
καλλίστοισι λιπαίνειν.

ACTVS TERTIVS.

Dionysus. Pentheus. Nuncius. Chorus.

ΔΡΑΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

διόνυσος. πενθεύς. ἄγγελος. χορός.

DIO. IO' audite meam, audite uocem:
Iô Bacchæ, Iô Bacchæ.
CHO. Quis hic? quis? unde clamor
Me uocauit Euhij?
DIO. Iô rursus uoco
Semeles Iouis q; filius.
CHO. Iô, Iô domine, domine,
Ad nostros redi thiasos.

Ιω, λύετ' ἐμᾶς, λύετ' αὐδᾶς·
ἰὼ Βάκχαι, ἰὼ Βάκχαι.
χο. τίς ὅδε; τίς; πόθεν ὁ κέλαδος
ἀνά μ' ἐκάλεσεν ὀυΐς;
δι. ἰὼ πάλιν αὐδῶ,
ὁ Σεμέλας, ὁ Διὸς παῖς.
χο. ἰὼ ἰὼ δέσποτα, δέσποτα,
μόλε ναῶν ἡμέτερον εἰς δίαυλον.

A ὦ Βρόμε, Βρόμε·
πεδόθεν χθονὸς ὦσι πότνια.
ἆ ἆ. τάχα τὰ Πενθέως μέλαθρα
δι[illegible]πταίξεται πεσήματι.
ὁ Διόνυσος ἀνὰ μέλαθρα,
σέβετέ νιν.
ἡμι. σέβομέν σ'.
ἴδετε λάινα λίοσιν ἔμβολα
διάδρομα τάδε.
βρόμιος ἐλαλάξεται εἴσω τέγας ἔσω.
ἡμι. ἅπτε λιβάνιον αἴθοπα λαμπάδα,
σύμφλεγε σύμφλεγε δώματα Πενθέως.
ἡμι. ἆ, ἆ. πῦρ ἀλύεις, οὐδ' αὐγάζῃ
Σεμέλας ἱερὸν ἀμφὶ τάφον;
ἅν ποτε κεραυνοβόλος
ἔλιπε φλόγα Διὸς βροντᾶς.
δίεστε πεδόσε τρομεραὶ δώματα,
B διεστε μαινάδες.
ὁ γὰρ ἄναξ ἄνω κάτω τιθεὶς, ἔπεισι
μέλεος τάδε, Διὸς γένος Διόνυσος.
δι. βάρβαροι γυναῖκες, ἄτως ἐκπεπλήγμεθα φόβῳ,
πῶς τάδε τοιαῦτ' εὐφρόνας; ἤδη νυ' ὡς ἔοικε βακχεῖς
δεμνάξαντες δώμα Πενθέως. ἀλλ' ἀνίστατε
σῶμα, καὶ θαρσήσατε σαρκὰς, ἐξεμάψασαι τρόμον.
χο. ὦ φαεσφόρε μέγιστον ἡμῖν δεῖξας Βακχεύματος,
ὡς ἥδομαί σε, μονωδὸν ἔχω σ' ἐρημίαν.
δι. εἰς ἐλυμίαν ἀφικοῦ, λωίν' ἐστὶ τεμπόμενον
Πενθέως, ὡς καὶ σκοτεινὰς ὀρναίας τεσόμενος.
χο. πῶς γὰρ οὐ τίς μοι φύλαξ ἦν, εἰ σὺ συμφορᾶς τύχοις.
ἀλλὰ πῶς ἐλυθρόφθης, αὐδὲ ὁς αὐσοῖς τυχῶν;
δι. αὐτὸς ἐξέσωσ' ἐμαυτὸν ῥᾳδίως ἄν οὐ πόνου.
χο. οὐδὲ σε σωφρόνα χεῖρα δεσμεύσιν γὰ βρόχοις;
δι. ταῦτα καὶ καθύβριζον αὐτὸν· ὅτι με δεσμεύειν δοκῶν,
ὅτ' ἔθιγον, οὐδ' ἥψαθ' ἡμῶν, ἐλπίσι δ' ἐβόσκετο.
C πῶς φάτναις δὲ ταῦρον εὗρον, ἔνθα σ' ἡμᾶς ἄγων,
τῷδε πόδι βρόχος ἔβαλε γόνασι καὶ χηλαῖς ποδῶν,
θυμὸν ἐκπνέων, ἱδρῶτα σώματος πάλαι ἄπο,
χείλεσι διδοὺς ὀδόντας πλησίον δ' ἐγὼ πόδων,
ἵσυχος θάσσων, ἔλυσον· γὰ δὲ τῷδε τοῦδ' χρόνῳ,
ἀνεπήδα· ἐλθὼν ὁ Βάκχος δῶμα, καὶ μητρὸς τάφῳ
πῦρ ἀνῆψ· ὀδ' ὡς ἀνεῖδε δώματ' ἀλθεῖν δοκῶν,
ἥιει' ἐκεῖσε, λᾷτ' ἐκεῖσε, δ' μωσὶν Ἀχελῷον φορεῖν
γὴ ἐπῶν· ἅπας δ' γὰ ἔργῳ δῆλος ἦν μάτην πονῶν.
δ' μεθεὶς δὲ τόνδε μόχθον, ὡς ἐμὲ παρεδυγόνος,
ἔστα ξίφος λιλαιόνυν ἁρπάσας δόμων ἔσω.
λᾷβ' ὁ Βρόμιος, ὡς ἔμοι γε φαίνεται δῆλον λέγω,
φῶς ἐποίησε κατ' αὐλὶν· δ' ἀνὶ τοῦδ' ὥρμιδος,
ἥιεσε, λᾷκ γὴ φαεινόν, ὡς σφάζων ἐμέ.
πῶς δὲ τοῖς γ' αὐτῷ τὰ δ' ἄλλα Βάκχιος λυμαίνεται,
δῶμά τ' ἔρρηξε χαμᾶζε· σωτεθραύστου δ' ἅπαν
πικρότατος ἰδύνη δεσμὸς αὖ ἐμὲς πόντε δ' ὑπο
δ' μεθεὶς ξίφος, πᾷδεται· πῶς θεὸν γ', ὦ ἀνὴρ,

O' Bromie, Bromie,
Terræ solum sacra concussione tremit.
A.a. Mox atria Penthei
Tristes trahent ruinas.
Ipse Dionysus intra atria,
[a] Colite ipsum.
Semi. Colimus, ô.
Videte lapideas columnarum pilas
Istas, ut tremant. tecta læto
Intus clamore resultant Bromij.
Semi. Accende candentem fulminis facem,
Comburе, comburе Penthei domos.
Semi. A, a. Ignem non uides, neq; respicis
Circa sacrum Semeles sepulchrum,
Quam quondam fulmineus
Reliquit flammam Iouis tonitrus.
Dissijcite è fundo trementes domos,
Dissijcite Mænades.
Rex enim, sursum deorsumq; [b] latus, atria
Hæc accedit, Iouis soboles Dionysus.
Dio. Barbaræ mulieres, sic ne attonitæ metu,
Humi prosternimini? lætatæ estis, ut conijcio,
Pentei domum concutiente Bacchio. Quin erigite
Corpora, & firmate membra, tremoremq; excludite.
Cho. O' lux maxima euhij bacchematis,
Vt lubens te aspicio, deserta & solitaria.
Dio. Animo deiectæ estis, quòd in domum Penthei
Me duxerint, tanquam obscenum abdendũ in carcerẽ.
C. Quid enim? nullus mihi custos esset, si te qua arripe-
Sed quomodo euasisti impij uiri manus? (ret calamitas.
Dio. Ipse meipsum seruaui sine labore facillimè.
Cho. Neq; tibi in uinculis constrinxit manus?
Dio. Imò & hic ipsi illusi. cùm enim me uideretur sibi
Ligare, neq; attigit, nec uiciuit nos: sed tãtũ frustra (pia
Pascebatur. Nã quò nos ductos inclusit, tauro ad præse-
Inuẽto, huius [c] genua et ungulas pedũ induit in laqueos,
Immanè spirans, ac toto sudore exsilliens corpore,
Labraq; dentibus mordens. ibi ego præsens haud procul
Tacitus sedebam, et singula aspiciebã. Interea temporis
Bacchus grassans, concussit domũ, & materni tumuli
Accendit ignem. ille uerò ut uidit, ardere domum ratus,
Ferri cœpit nũc huc, nũc illuc, ministris imperãs ut aquã
Ex Achelao ferrẽt. Omne ferè famulitiũ in opere erat, frustraneã,
Nauans operam. Tandẽ omisso hoc labore, ut q putaret
Me elapsum, festinat districtо cũ gladio intra domum.
Sub hæc Bromius ([d] pro mea id opinione eloquor)
Ignem fecit in aula: ille ad hunc se proruens,
Ense uerberauit lucentem, tanquam me iugulans.
Porrò reliqua pestis illi à Baccho uenit
Domũ funditus euertẽte, et cõfringẽte oĩa, (exhaustus
Vt inde tristissima mea experiretur uincula, nunc labore
Gladiũ amittit, fessusq; anhelat: aduersus deũ enĩ homo

a Veneremini.
b currens.
c crura.
d Vt mihi uisum est, aut apparet, opinionẽ dico.

Pugnam obire ausus est. Tuto autem educens domo
Bacchas, ad nos uenio, securus omnino Penthei.
Vt uerò mihi uidetur, mtus soleæ strepunt, (cet?
Foràs mox sub uestibulũ ueniet. Quid' nũ his de reb. di
Facilè enim ipsum feram, & si magnum spirans uenerit.
a) Etenim sapientis uiri est, moderatas iras suscipere.
Pen. Indigna passus sum. Hospes elapsus est mihi,
Quem modò tenebam constrictum uinculis.
Ehem, hic uir est. Quid hoc? quomodo ante uestibulũ
Te uideo extra ædes meas, egressum foras?
Dio. Siste gradum, iraq; lentum subijce pedem.
Pen. Vnde tu mea uincula euadens foràs uenis?
Dio. Non dixi? nõ audiusti aliquẽ, qui me soluat, fore?
Pen. Quem? sermones enim semper infers nouos.
Dio. Qui racemiferam producit uitem mortalibus.
Pen. Falsò tribuis hoc bonum Dionyso.
Dio. Claudere iubeo circumcircà turres & mœnia,
Pen. Quid autẽ? nõ superare enim possunt muros dij?
D. Sapiẽs, sapiẽs es, præterquàm in ijs, in qb. te oportuit.
Pen. In quibus maximè oportuit, in his sum sapiẽs ego.
Primùm nuncia disce, hunc audiens,
Qui ex monte adest, nunciaturus quippiam tibi.
Nos autem manebimus, neq; fugiemus tibi.
Nun. Penthei, huius Thebam arbiter soli,
Adsum, relicto Cithærone, ubi candidæ
Nunquam niuis liquescunt sacræ aspergines.
Pen. Quid uerò seriæ uenis nunciatum rei?
Nun. Bacchas furentes uidi, quæ ex hoc sola
Oestris percitæ albos extulerunt pedes.
Adsum ergò ut & tibi & urbi, ô Rex, significem
a quæ omnẽ admiratione nẽ superent. Quàm dira patrent, & quæ a miracula superent.
Volo autem audire, utrum tibi ista liberè
Liceat proloqui, an ue sermo contrahendus sit?
Impetum enim animi tui metuo, ô rex,
Excandescentiamq; & spiritus nimium in te regios.
Pen. Dic, quoniam indemnis ex nobis omnino eris.
b) Non enim decet integris irascier uiris.
Quò autem diriora de Bacchis dixeris,
Hòc grauioribus hunc ministrantem mulieribus
Artes, pœnis mulctandum dabimus.
Nun. Armentariæ iam pecudes ad summi iuga
Montis iuuencorum euadebant, Phœbo nouos
Spargente radios, & calore fouente agros:
Cùm uideo tres thiasos chororum muliebrium,
Quibus b præibant, uni quidem Autonoe, Agaue alteri
b præerant. Mater tua, tertio autem Ino choro.
Dormiebant autem omnes solutæ corpora,
Hæ quidem c ad frondes terga reclinantes abietis,
c super. Aliæ substratis capitibus temerè quernis foliis,
Iacebant humi modestè: nec, quod tu ais,
Cratere inebriatæ, & strepitu incitatæ tibiæ (los.
Per syluas uenabãtur Venerẽ, d animos indutæ mascu-
d efferatæ in uiros.

εἰς μάχλου ἐλθεῖν ἐπόλεμ' ἥσυχος δ' ἐκ θάκου ἄγων A
δεμνάτων, ἥκω πῶς ὑμᾶς, Πενθέως ἐφροντίσας.
ὡς δέ μοι δοκεῖ, ψοφῶ γοῦν αἰθύλλει δύμων ἔσω·
εἰς πεδόπι αὐτίχ' ἥξει τί ποτ' ἄρ' ἐκ τόπων φρεῶν;
ῥᾴδιος γὰρ αὐτὸν οἴσω, κἂν πνέων ἔλθῃ μέγα.
Πρὸς ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς ἀσκεῖν σώφρον' δυσμενείαν. ⁂
πεν. Τοιόνδε δ' ἀνά· δεμπέφυγέ μ' ὁ ξένος,
ὃς ἄρτι δεσμοῖς εἰν κατεκεκασμένον.
ἔα, τί δ' ὅδε αὐτὸς τί τάδε; πῶς πεδόπι
φαίνει πρὸς οἴκοις τοῖς ἐμοῖς, ἔξω βεβώς;
Διό. στῆθι πόδ', ὀργῇ δ' ἐπόδον ἥσυχον πόδα.
πεν. πόθεν σὺ δεσμὰ δεδραφυγὼν ἔξω πορᾷς;
Διό. οὐκ εἶπον; οὐκ ἔκεισας ὅτι λύσει μέ τις;
πεν. τίς; οὐ λόγος γὰρ εἰσφέρεις * λεγὼν ἀεί. * κακὸν λε-
Διό. ὃς τὸν πολύβοτρυν ἄμπελον φύει βροτοῖς. γε.
πεν. ὠνείδισας δὴ τῶν Διονύσου κακόν.
Διό. κελεύω κυκλῶν πᾶν τὸ τεῖχος ἐν κύκλῳ.
πεν. τί δ'; οὐχ ὑπερβαίνουσι γὰρ τεῖχη θεοί; B
Διό. σοφὸς σοφὸς εἶ, πλὴν ἃ δεῖ σ' εἶν σοφόν.
πεν. ἃ δ' εἶ μάλιστα, ταῦτ' ἐγώ γ' ἔφυν σοφός.
κλύε δ' ἀπὸ σοῦ, τῶν τ' ἐγὼ λόγου μάθε.
ὃς ἥδ' ὄρους πάρεστιν ἀγγελῶν τί σοι.
ἡμεῖς δὲ σοι μενοῦμεν, οὐ φοβούμεθα.
ἄγγ. Πενθεῦ, κρατοῦντ' ἐν δὲ Θηβαίας χθονὸς,
ἥκω, Κιθαιρῶν' ἐκλιπὼν, ἵν' οὔποτε
λευκῆς χίων ἀνεῖσαν δυσχεῖς βολαί.
πεν. ἥκεις δ' ὁπόσα πεπεισθεὶς πασδὶ λόγῳ;
ἄγγ. βάκχας πεπτωδάσας εἰσεῖδον, αἳ δὲ γῆς
οἴστροισι λευκὼ κῶλον ἐξηκόντισαν,
ἥκω φράσαι σοι καὶ πόλει, χρῄζων ἀνάξ,
ὡς δεινὰ δρῶσι, θαυμάτων τε κρείσσονα.
θέλω δ' ἀκοῦσαι, πότερα σοι παῤῥησίᾳ
φράσω τὰ κεῖθεν, ἢ λόγου κολούσομεν;
τὸ γὰρ τάχος σε τῆν φρενῶν δεδιὼς ἄναξ, C
καὶ τὸ ἐξυθυμον καὶ τὸ βασιλικὸν λίαν.
πεν. λέγ', ὡς ἀθῶος ἐξ ἐμοῦ πάντως ἔσῃ.
Τοῖς γὰρ δικαίοις οὐχὶ θυμοῦσθαι χρεών.
ὅσῳ δ' ἂν εἴπῃς δεινότερ' ἃ βακχῶν πέρι,
τοσῷδε μᾶλλον τὸν ὑποθῆσομεν τεχνᾶς
γυναιξὶ τόνδε, τῇ δίκῃ πεδοδήσομεν.
ἄγγ. ἀγελαῖαι μὲν βοσκήματ' ἄρτι πῶς λίπαν
μόχθων ἀνεξήκειζον, λοιχ' ἥλιος
ἀκτῖνας ἐξίησι θερμαίνων χθόνα.
ὁρῶ δὲ θιάσους τρεῖς γυναικείων χορῶν,
ὧν ἦρχ' ἑνὸς μὲν Αὐτονόη, τὸ δὲ δεύτερον
μήτηρ Ἀγαυὴ σή, τρίτον δ' Ἰνὼ χορεῖ.
εὕδον δὲ πᾶσαι σώμασι πεφειμέναι,
αἱ μὲν πρὸς ἐλάτειαις νῶτ' ἐρείσασαι φόβῃ,
αἱ δ' ἐν δρυὸς φύλλοισι πρὸς τὸν κάρα
εἰκῇ βαλοῦσαι σωφρόνως ἐξ ὡς σὺ φῂς
οἰνωμένας κρατῆρι καὶ λωτοῦ ψόφῳ
θηραῦ κατ' ὕλιν Κύπριν ἠρνωμένας.

ἣ σὴ δὲ

A ἣ σὴ δὲ μῆτηρ, ὠλόλυξεν ἐν μέσαις
πεθεῖσ' βάκχαις, ἐξ ὕπνου κινεῖν δ' ἐμᾶς,
μυκήμαθ' ὡς ἤκουσε λεῳφόρων βοῶν.
αἱ δ' ἀμφιβαλοῦσαι θαλερὸν ὀμμάτων ὕπνον,
ἀνῆξαν ὀρθαὶ θαῦμ' ἰδεῖν σύνοσμάς,
νέαι, παλαιαὶ, παῖθοφοί τε, κἄζυγοι·
καὶ πρῶτα μὲν κατεῖσαν εἰς ὤμους κόμας,
νεβρίδας τ' ἀνεσείλαντ', ὅσαισιν ἀμμάτων
σύνδεσμ' ἐλέλυτο, καὶ κατεσίκασε θηρὸς
ὄφεσι κατεζώσαντο λιχμῶσαν γένυν.
αἱ δ' ἀγκάλαισι θρεψάσ', ἢ σκύμνους λύκων
ἀγρίους ἔχουσα, λευκὸν ἐδίδουσαν γάλα,
ὅσαις νεοτόκοις μαζὸς ἐν σαργῶν ἔτι,
βρέφη λιπούσας. εἶθ' δ' ἔθεντο κισσίνας
στεφάνας, δρυός τε, μίλακός τ' εὐπετόφορον.
θύρσον δ' τις λαβὼν, ἔπαισεν εἰς πέτραν,
B ὅθεν δροσώδης ὕδατος ἐκπηδᾷ νοτίς.
ἄλλη δ' νάρθηκ' εἰς πέδον κατῆκε γῆς,
καὶ τῇδε πρόμου θεὸς ἐξανῆκ' οἶνον θεός.
ὅσαις δ' λευκὸν πόματος πόθος ἦν,
ἄκροισι δακτύλοισι δραμοῦσαι χθόνα,
γάλακτος ὀλυγὸς εἶχον· ἐκ δὲ κισσινῶν
θύρσων γλυκεῖαι μέλιτος ἔσταζον ῥοαί.
ὡς εἰ ἠδέσθα, τὸν θεὸν, τὸν νῦν ψέγεις,
σὺν κάσιν ἂν μετῆλθον, εἰσιδὼν τάδε.
ξυνήθροιμεν δὲ βουκόλοι καὶ ποιμένες,
κοινῶν λόγων δεόντων ἀλλήλοις ὄρῳ,
ὡς δεινὰ δρῶσι, θαυμάτων τ' ἐπέξεια.
καί τις πλανὴς κατ' ἄστυ καὶ τριβὴς λόγων,
ἔλεξεν ἐς ἅπαντας, ὦ στεμνῶν, πλάκας
νεάντων ὀρέων, θέλετε θηρεύσωμεν
Πενθέως Ἀγαυῆς μητέρ' ἐκ βακχευμάτων,
χάριν τ' ἄνακτι θῶμεν εὖ δ' ἡμῖν λέγειν
C ἔδοξε. θάμνων δ' ἐλλοχίζομεν φόβαις,
κρύψαντες αὐτοὺς· αἱ δὲ τὸν τεταγμένον
ὥραν ἐπίονα θύρσον εἰς βακχεύματα,
ἴακχον ἀθρόον σώματι, τὸν δ' υἱὸς γόνον
βρόμιον καλοῦσαι· πᾶν δὲ σωτεβάκχευσ' ὄρος,
καὶ θῆρες· οὐδὲν δ' ὦν ἀκίνητον ὁρόμων.
κύκλῳ δ' Ἀγαυὴ πλησίον θρώσκουσ' ἐμοῦ.
κἀγὼ ξυνεπήδησ', ὡς συναρπάσαι θέλων
λόχμιν κρυώδας, ἔνθ' ἐκρύπτομεν δέμας.
ἥδ' αὐδόησεν· ὦ δρομάδες ἐμαὶ κύνες,
θηρώμεθ' ἀνδρῶν τῆνδ' ὑπ' ἀλλ' ἕπεσθέ μοι,
ἕπεσθε, θύρσοις σῷα χρῶν ὡπλισμένοι.
ἡμᾶς μὲν ἔν φεύγοντες, ἐξηλύξαμεν
βακχῶν παραγωγὰς δ' νεμομένας χλόῃ
μόχοις ἐπῆλθον χειρὸς ἀσίδηρα μέτα.
καὶ τὴν μὲν ἂν πεσεῖν νῶν σύλλην πόρῳ
μυκωμένην ἔχουσαν χ' χρῶν δέμας·
ἄλλαι δὲ δαμάλας διεφόρουν παράγμασι.
εἶδες δ' ἂν ἢ πλευρὰν, ἢ δεξιὸν ἐμβασιν

Tua deinde mater, ululauit in medio
Baccharum stans, à somno corpus expergefaciens,
Vt boatus audiuit cornigerorum boum.
Illæ autem, absterso sopore ab oculis humido,
Cõsurrexerũt erectæ subitò, uisu mirabile, ea a erat mo- a is erat de-
Iuuenculæ, anus, innuptæ, & uirgines: (destia, cor.
Et primùm quidem demiserunt per humeros comam,
Nebridasq; subligarunt, quibuscunq; uincula
Nodorum soluta erant, ac maculosas pelles
Serpentium circumcinxerunt lambenti gula.
Aliæ uerò in ulnis capream, aut luporum catulos
Feros gestantes, illis lac præbuêre niueum,
Quibuscunq; mammæ turgebant ex recẽti puerperio,
Relictis infantib. præterea imponebãt sibi hederaceæ
Serta, item ex querna fronde, & milace florifero.
Tum una correpto thyrso uerberat petram,
Vnde rorulentus aquæ profiliebat humor:
Alia autem ferulam demisit in terræ solum,
Et istic mox fontem uini emisit Deus.
Quibus deniq; niuei potus erat desiderium,
Summis digitis b scalpentes solum, b alij. Scin-
Illicò lactis humiditatem habebant. Porrò ex hederaceis dentes aut di
Thyrsis, guttis flauæ stillabant mella dulcibus, uidentes.
Adeò ut si præsens adfuisses, Deum quem uituperas,
Ista conspicatus, coluisses uotis & precibus.
Postremò conuenimus bubulci & pastores ouium,
Ac in commune inter nos uerbis disceptare cœpimus,
Quàm dira & inusitata, & miraculis digna agerent.
Atq; tum quidam urbanus erro, solersq; dicendi artifex
Ad omnes nos dixit: O qui sacra montium
Colitis iuga, uultis Agauen Penthei
Matrem rapiamus è bacchationibus,
Regiq; gratificemur? bene hic monere uisus est.
Quare inter arbustorum frondes insidias
Moliebamur latitantes. at illæ præfinito tempore
Thyrsos iactabant, præludentes Bacchicis
Orgijs, c crebroq; ore Iacchum Iouis sobolem c pleno q.
Bromiũ uocabãt. Quin totus mõs bacchabatur simul,
Et feræ, nihilq; à cursu & discursu immune erat.
Agaue autem saltabat me proximè.
Ibi ego prosilui, illam festinans comprehendere,
Deserto arbusto, ubi abscondebamus corpora.
Ipsa uerò exclamauit: O pernices meæ canes
Ab his captamur uiris: quare me sequimini,
Sequimini, quas mea thyrsis armauit manus.
Hunc itaq; nos fuga euitauimus
Baccharum laniatum: ipsæ autem in pascentes gramina
Pecudes irruerunt, nullo armata ferro manu.
Atq; tum uidisses aliam, opimum uitulum
Mugientem tenere ad pœnam manu:
Aliæ autem laniatu diuellebant buculas.
Vidisses sanè aut latus, aut bisulcum pedem

Spargi sursum & deorsum. quin sub abietibus
Pendentia frusta stillabant, commista sanguine.
Tauri uerò feroces & minaces, freti cornubus,
Procumbunt humi anteriore parte corporis,
Infinitis puellarum acti & impetiti manibus.
Ad hæc citius dissipabantur carnis tegmina,
Quàm tu contingere possis uisu luminis regij.
Mox ueluti uolucres cursu feruntur rapido
In latifundia, quæ iuxta flumina
Messes Thebanis proferunt [a] uberes.
Item quæ habitant Cithæronis sub radicibus
Ad Hysias, & Erythras, ceu hostes irruunt,
Omnia sursum ac deorsum disturbantes,
Raptis secum domo liberis simul.
Quoscunq; autem humeris imposuerunt, sine uinculis
Adhærebant, nec cadebant in puluereum solum.
Non æs, non ferrum erat: immissas etiam comæ
Faces gerebãt, neq; urebantur. Qui uerò à Bacchis ue
Iræ cesserunt, & ad arma procedere
Cœperunt, hi triste spectaculum præbuerũt, ô rex.
Istas enim nulla sauciabant missilia,
Ipsæ autem thyrsos emittentes manibus
Vulnerabant, ac conuertebant in fugam
Mulieres uiros, non sine aliqua ope numinis.
Posthæc [b] redierunt, unde emouerant pedem,
Ad ipsos fontes, quos emiserat Deus.
Abluebantq; cruorem, & guttas è genis
Lingua serpentis abstergebant, polientes corpora.
Deum igitur hunc, quisquis est, ô Domine,
Vrbe hac accipe. Qui cùm in cæteris potens est,
Tum illud ipsi tribuunt, ut ego audio,
Sedatricem curarum uitem mortalibus
Dedisse. uino autem sublato, neq; Venus est,
Nec quicquam aliud suauе aut iucundum hominibus.
Cho. Quanquam reuerear liberiorem proloqui
Ad tyrannum sermonem, dicetur tamen:
Dionysus nullo deorum est inferior.
Pen. Iam propius, tanquam ignis, petulantia
Baccharum exardescit, magnum probrum Græciæ.
Sed non cessandum est. ad Electras abi
Portas, & omnes scutiferos iube,
Conscensoresq; equorum obuiam uenire uelocium,
Ac quicunq; peltas uibrant, & arcuum manu
Neruos pulsant, ut bellum geramus
Cum Bacchis. alioqui enim superabunt hæc mala,
Si à mulieribus patiemur, quæ modò patimur.
Nun. Nihil qdẽ meis, quos audiuisti, pares sermonibus,
O Pentheu. Etsi uerò abs te tracter malè,
Tamen dico: te non debere in Deum arma capere,
Sed quiescere: non illa Bromius feret,
Si Bacchas pellere coneris montibus ab Euhijs.
P. Nequaq; me aliter iduces, sed uictus, aut elapsus fuga

ἐκπομπὺ ἄνω καὶ κάτω· λειμακὰ δ'
ἔσταζ' ὑπ' ἐλάτας ἀναπεφυρμένα' αἵματι.
ταῦροι δ' ὑβρισταί, κέρας ὀρθὰς θυμούμενοι
πρηόδην, ὅτ' φάλλοντο πρὸς γᾶαν δ' ἔμας,
μυρίασι χειρῶν ἀγόμενοι νεανίδων.
θᾶσσον δὲ διεφορεῦντο σαρκὸς ῥῶδυτα,
ἢ σὺ ξυνάψαις βλέφαρα βασιλείοις κόραις.
χωρεῦσι δ' ὡς' ὄρνιθες ἀρθεῖσαι δρόμῳ
πεδίων ὑπὸ τάσεις, αἳ παρ' ἀσωπὸ ῥοᾶς
βύκαρπον ἐκβάλλουσι θηβαῖον πέχυ·
Υσίας τ' ὀρυθρὰς, αἳ Κιθαιρῶν θ' λέπας
νόρθῳ κατωκίκασιν, ὥστε πολέμιοι
ἐπειασεσθαι, ταῦτ' ἄνωτε καὶ κάτω
διέφορον, ἥρπαζον μὲν ἐκ δόμων τέκνα.
ὁπόσοι δ' ἐπ' ὤμοις ἔθεσαν, ἀδεσμῶν ὕπο
προσέιχετ', οὐδ' ἔπιπτον εἰς μέλαν πέδον,
ἀ χαλκὸς, ἀ σίδηρος· ὠδὶ δὲ βοστρύχεις
πῦρ ἐφόρουν, οὐδ' ἐκαίετ'· οἱδ' ὀργῆς ὕπο
εἰς ὅπλ' ἐχώρουν, φερόμενοι βακχῶν ὕπο.
ὅπερ τὸ δ' ἐνόμιζον θεὰ μ' ἰδεῖν, ἄναξ.
τὰς μὲν γὰρ οὐ κέμαστε λογχαστὸν βέλος·
λεῖναι δὲ θύρσοις οὐ κανιεῖσαι χέρῶν,
ἐτραυμάτιζον, λάπτωκίζον φυγῆ
γυναῖκες ἄνδρας, οὐκ ἄνευ θεῶν τινος.
πάλιν δ' ἐχώρουν ὅθεν ἐκίνησαν πόδα
λειμῶνας ἐπ' αὐταῖς, ἃς αὐτὴ αὐταῖς θεός.
νίψαντο δ' αἷμα, σταγόνα δ' ἐκ παρείδων
γλῶσσα δράκοντος οὐ ἐφαίδρυνον χροός.
τὸν δαίμονα ἕν τόνδ', ὅστις ἐσ' ὦ δέσποτα,
δέχου πόλει τῇδ'· ὃς τά τ' ἄλλ' ἔστι μέγας·
λᾳστεῖνό φασιν αὐτὸν, ὡς ἐγὼ κλύω,
πλὴν ὠφελοῦντον ἄμπελον δ' ἔνα βροτοῖς.
οἶνος δὲ μηκέτ' ὄντος, οὐκ ἔστιν Κύπρις,
οὐδ' ἄλλο τέρπνον ἐδὲν αὐθρώποις ἔτι.
χο. παρῶ μὲν εἰπεῖν οὖν λόγος ἐλευθέρος
οὐ τὸν τύραννον, ἀλλ' ὅμως εἰρήσεται·
Διόνυσος ἥσσων οὐδενὸς θεῶν ἔφυ.
πεν. ἤδη τόδ' ἐγγὺς ὡς τε πῦρ ἐφάπτεται
ὕβρισμα βακχῶν, ψόγος οὐ Ἑλλῆνας μέγας.
ἀλλ' οὐκ ὀκνεῖν δεῖ· σὺ ἐχ' ἐπ' Ηλέκτρας ἰὼν
πύλας· κέλευε πάντας ἀσπιδηφόρους,
ἵππων τ' ἀπαντᾶν τοὺς ταχυπόδων ἐπιβάτας,
πέλτας θ' ὅσοι πάλλουσι, καὶ τόξων χρὶ
ψάλλουσι νευρὰς, ὡς ἐπὶ στρατεύωμεν
βακχαισιν· ἐ γὰρ, ἀλλ' ὑπερβάλλει τάδε,
εἰ πῶς γυναικῶν πεισόμεθ' ἃ πάσχομεν.
ἄγ. πάθη μὲν οὐδὲν δεῖν ἐμῶν λόγων κλύων
Πενθεῦ· κακῶς δὲ πῶς σέθεν πάσχων, ὅμως
τοῦ φημι χρῆναί σ' ὅπλ' ἐπαίρεσθαι θεῷ,
ἀλλ' ἡσυχάζειν· Βρόμιος θ' οὐκ ἀνέξεται,
Βακχὰς ἐλάσας θύιαν ὀρῶν ἄπο.
πεν. σὺ μὴ φεύγωσεις μ', ἀλλὰ δίσημος φυγὼν,

σώσει τόδ', ἢ σι πάλιν αὐαστρέψω δίκην.
ἄγ. θύοιμ' ἂν αὐτῷ μᾶλλον, ἢ θυμούμενος,
πῶς λῴστρα λακτίζοιμι θνητὸς ὤν, θεῷ.
πεν. θύσω φόνου γε θῆλυ, ὥσπερ ἄξιον,
πολὺ παράξας γὼ Κιθαιρῶν θ' πτυχᾶς.
φεύξεῖσθε πάντες καὶ τόδ' αἰσχρὸν, ἀπίδιας
θύρσοισι βακχῶν ἐκβέπειν χαλκηλάτας.
ἄγ. ἀπόρων γε τῶδε συμπεπλέγμεθα ξένῳ,
ὡς ὅτε πάσχων ὅτι δρῶν σιγήσεται,
ὅταν ἐτ' ὄντ' εὖ καπεσῆσαι τάδε.
πεν. τί δρῶντας δ' αἰσχύνοντα δ' αἰσχίαις ἐμᾶς;
ἄγ. ἐγὼ γυναῖκας δ' οὐ ἔπεμψ ἄξω δίχα.
πεν. οἰ μοι τόδ' ἤδη δύλιον εἰς με μηχανᾷ.
ἄγ. ποίῳ τι; σῶσαί σ' εἰ θέλω τέχνας ἐμᾶς;
πεν. ξυνέθεσθε κοινῇ τάδ', ἵνα βακχεύωτ' ἀεί.
ἄγ. καὶ μὴν ξυνεθέμεν, τοῦτό γ' ὄν, δεῖ θεῷ.
πεν. ἐκφέρετέ μοι δ' οὐ ὅπλα· σὺ δ' παῦσαι λέγων,
ἄγ. ἆ βάλει σφ' γὼ οὐ σι συγκαθιδίας ἰδεῖν;
πεν. μάλιστα, μυρίον γε δὸς χρυσὸ σαθμὸν.
ἄγ. τί δ' εἰς ὄρωτα τόδε πεπῆνας μέγαν;
πεν. λυπρῶς νιν εἰσίδομ' ἂν οὐ οἰνωμένας.
ἄγ. ὅμως δ' ἰδεῖν ἂν ἡδέως ἂ σι πικρά;
πεν. σφ' ἄθι, σιγῇ τῶ' ἐλάτοις καθημένῳ.
ἄγ. ἀλλ' οὐ κυνοῦσί σε, λᾳ θέλης λαθεῖν.
πεν. ἀλλ' ἐμφανῶς· καλῶς γὰρ οὐ ἔπας τάδε.
ἄγ. ἄγαμαι δ' σε, λᾳπηκειρήσεις δὸ τῷ.
πεν. ἀγ' ὡς τάχιστα· τοῦ χρόνου δ' σ' ὁ φθονῶ.
ἄγ. σείλαί νιν ἀμφὶ χρῶτι βυσσίνῃ πέπλῳ.
πεν. τί δὴ τόδ' εἰς γυναῖκας οὐ ἀνδρὸς τελῶ;
ἄγ. μή σε κτανοῦσιν, ἢν αὐτὸ ὀφθῇς ἐκεῖ.
πεν. εὖ γ' εἶπας αὐτὸ, καί τις εἶ πάλαι σοφός.
ἄγ. Διονυσο θ' ἡμᾶς οὐ ἐκμέσωσον τάδε.
πεν. πῶς δ' ἂν γένοιτ' αὖ ἃ σύ με νουθετεῖς καλῶς;
ἄγ. ἐγὼ σε λῶ σε δόμα τῷ εἴσω μολών.
πεν. τίνα σολίω; ἢ θέλω; ἀλλ' αἰδώς μ' ἔχει.
ἄγ. ἐπὶ θεατὴς μανάδων τοῦ θυμοῦ εἶ.
πεν. σολίω δὲ τίνα φῆς ἀμφὶ χρῶτ' ἐμὸν βαλεῖν;
ἄγ. κόμιν μὲν ὠδὶ σῷ κρατὶ τεναὸν ἐκτενῶ.
πεν. ὁ δ' ὄγκος δὲ σχήματος κόσμος, τί μοι;
ἄγ. κίκλοι πεδ' ἤρεις, ὠδὶ κάρα δ' ἔστα μίτρα.
πεν. ἢ καὶ τι πῶς τοῖς δ' ἄλλο πεθεῖσεις ἐμοῖς
ἄγ. θύρσον τε χειεῖ, καὶ νεβρὸ σικτὸν δ' δρᾶς.
πεν. οὐ κᾶν δυναίμην θῆλυ γὼ δ' ὠδε σολίω.
ἄ. ἀλλ' αἷμα * θήσεις, συμβαλὼν βάκχαις μάχῃ.
πεν. ὀρθῶς· μολεῖν χρὴ πρῶτον εἰς κατασκοπιά.
ἄγ. ὀφῶτερον γοῦν, ἢ κακοῖς θηρᾶν κακά.
πεν. καὶ πῶς δ' ἄστεθ' ἕμ, Καδμέας λαθών;
ἄγ. δὸ δὲ δρόμος ἴμεν· ἐγὼ δ' ἡγήσομαι.
πεν. καῦ λρεῖσον, ὥστε μὴ γελᾶν βάκχας, ἐμοί.
ἄγ. ἐλθόντ' ἂν οἴκοις, ἀ' ῥ δικῆ βουλεύσομεν.
πεν. ἕξεστι πάντῃ, τόν' ἐμὸν δύπερ ἐπὲς πάρα.
ἄγ. σέχομ' αὖ· ἢ γὰρ ὅπλ' ἔχων πορεύομαι,

Saluti consules, aut [a] ediuerso te afficiam supplicio. a contrà.
Nun. Sacra potius ipsi faciam, quàm ut iracundia
In deũ percit[b], cùm sim mortalis, cõtra stimulũ calcitrẽ. b
Pen. Litabo ei multa cæde mulierum,
Vt merentur, turbatis Citheronis iugis.
Fugietis omnes: turpe enim foret,
Aerata scuta thyrsis retundi Bacchicis.
Nun. Perplexo nobis res est cum hospite:
Nam neq; patiens, neq; inferens damnum quiescet,
Præsertim cùm ea adhuc rectè cõponi & sedari queat.
Pen. Quid facerem, seruirem'ne meis seruijs?
Nun. Ego mulieres huc adducam armis sine.
Pen. Heu mihi, in me istac re nimirum struis dolum.
Nun. Qualem'nam: si te meis seruare uolo artibus?
Pen. Credo inter uos conuentum esse bacchari ppetuò.
Nun. Sanè conuentũ, ita res est: feci cum deo.
Pen. Efferte huc arma: tu uerò desine loqui.
Nun. Vis ipsas uidere confidentes in montibus?
Pen. Maximè, ingens daturus auri pondus.
Nun. Vnde huius rei tantum tibi uenit desiderium?
Pen. Miserè ipsas cupio uino lymphatas cernere.
Nun. Ea'ne libenter cernas, quæ tibi molesta sunt?
Pen. Vt plantè scias, sub abiete sedens id uelim.
Nun. Sed inuestigabunt te, etsi clanculum uelis.
Pen. Quin aperte uolo: rectè enim hoc [b] dixisti. b moner.
Nun. Educamus igitur te, & aggrediaris uiam.
Pen. Duc quampriùm: nulla enim tẽporis est inuidia.
Nun. Induc nunc corpus ueste byssina.
Pen. Cur'nam sic in mulieres è uiro migrem?
Nun. Ne te occidant, si uirũ illic te esse conspiciant.
P. Rectè hoc dixisti. iamdudũ uerò nõ uulgariter sapis.
Nun. Dionysus nos ista docuit. (probè?
P. Quomodo ergo ista fieri queant, quæ tu me mones
Nun. Ego te intus in domo ornabo, & amiciam.
Pen. Quo amictu? num fœmineo? Sed me habet pudor.
Nun. Non amplius ad spectandũ Mænades alacres es.
Pen. Qua autem ueste ais te corpus induturum meũ?
Nun. Prolixam quidem capiti tuo inducam comam.
Pen. Altera ornatus species quæ nam erit mihi?
Nun. [c] Vestes talares tegendum uerò mitra caput. c pepli talares.
Pen. Numquid aliud ad ista addes mihi?
N. Thyrsum manui, & sparsam maculis pellẽ hinnuli.
Pen. Non sanè queam [d] cultu indulgere fœmineo. d uestes induere muliebres.
Nun. Sed sanguine lues, si cum Bacchis conflixeris.
Pen. Rectè: primùm exploratum eundum est.
Nun. Consultius id sanè, quàm malis uenari mala.
Pen. Sed quomodo per urbem clàm Cadmeis eam?
Nun. Secretam ibimus uiam, ego dux ero.
P. Quiduis mihi potè fuerit, dũ nõ fiã Bacchis ludibrio.
Nun. Domũ ingressi, quæ uisa fuerint, deliberabimus.
Pen. Omnino licet mea tibi paret modestia.
Nun. Eo sanè, aut enim cum armis proficiscar,

Aut tuis parebo consilijs. — ἢ τοῖσι σοῖσι πείθομαι βουλεύμασιν. A
DIO. Vemet autem ad Bacchas, ubi morte pœnas luet. — Διό. ἄξει δὲ βάκχας, ἔνθ' θανὼν δώσει δίκην.
O mulieres, ad iactum nobis hic uir se constituit. — γυναῖκες, αἵνδ' εἰς βόλον καθίστατο.
O Dionyse, nũc quod restat tui mũeris est: nõ enĩ pro- — Διόνυσε, νῦν σόν ἔργον, εἰ γὰρ εἶ πρόσω.
Vlciscamur ipsum. Primũ eũ mẽte emouebo, (cul abes, — πειρώμεθ' αὐτόν· πρῶτα δ' ἔκστασιν φρενῶν,
Immisso leui furore: animo nam integer, — φύσας ἐλαφρὰν λύσσαν· ὡς φρονῶν μὲν εὖ,
Nunquam uolet uestem induere fœmineam: — οὐ μὴ θελήσει θῆλυν ἐνδύσασθαι στολήν.
Alienatus autem mente, facilè induet. — ἔξω δ' ἐλαύνων τοῦ φρονεῖν, ἐνδύσεται.
Cupio uerò ipsum Thebanis producere ridiculum, — χρῄζω δὲ νιν γέλωτα Θηβαίοις ὄφλειν,
Cultu ambulantem per urbem fœmineo: — γυναικόμορφον ἀγόμενον δι' ἄστεος,
Idq; propter priores minas, quibus adeò sæuus erat. — ἐκ τῶν ἀπειλῶν τῶν πρὶν ἃς ἔσπευδε λῴ.
Sed eo, ut ornatum, in quo Ditis specus — ἀλλ' εἶμι, κόσμον ὃν πρὸς εἰς ᾅδου λαβών,
Subibit, matris discerptus manibus, — ἄπεισι μητρὸς ἐκ χεροῖν κατασφαγείς,
Pentheo applicem, cognoscet autem Iouis filium — πρωθεῖ προσάψων· γνώσεται δὲ τὸν Διὸς
Dionysum, qui sacrorum est acerrimus — Διόνυσον, ὃς τέφυκεν ἐν τέλει θεὸς
Suorum uindex, alioqui hominibus blandissimus. — δεινότατος, ἀνθρώποισι δ' ἥπιώτατος.

Chorus. — χορός.

Num aliquando nocturnis choreis — ἆρ' ἐν παννυχίοις χορεῖς B
Niueum ponam pedem, — θήσω ποτε λευκὸν
Festiq; debacchatione — πόδ' ἀναβακχεύσας,
Ceruicem roscidum sub æthera — δέρειν εἰς αἰθέρα δροσερὸν
Iactabo, ut hinnula inter hedidas — ῥίψω, ὡς νεβρὰς χλοεραῖς
Cursitans prati delicias, — ἐμπαίζουσα λειμακος ἁβρυναῖς,
a' insidiosas. Vbi effugerit a metuendas — εὐίοι' ἂν φοβερὸν φύγῃ
Indagines extra stationes, — θήρας ἔξω φυλακᾶς,
Nexilibus elapsa plagis: — ἀνυπλέκτων ἐκτὸς ἀρηνῶν.
Cum uoce hortans uenator — θοώσασα δὲ λαιλαγέτας,
Cursum intendit canum, — σωτεύει δρόμημα κυνῶν,
Ipsaq; labore & cito turbine — μόχθοις τ' ὠκυδρόμοις τ' ἀέλλαις
Per irriguum salit campum, gaudens — θρώσκει πεδίον παρὰ ποταμίου, ἡδομένα
Locis solitarijs, ut lateat — βροτῶν ἐρημίαις,
Inter opacæ frondes & arbusta syluæ? — σκιαροισι κόμαις τ' ἐν δρυεσσιν ὕλας;
„ Quod sapientius, aut quod pulchrius, — Τί τὸ σοφόν, ἢ τί τὸ κάλλιον
„ A dijs datum munus mortalibus, — παρὰ θεῶν γέρας ἐν βροτοῖς, "
„ Quàm manu uerticem — ἢ χεὶρ ἐπὶ κορυφᾶς
„ Hostium uictrice premere? — τῶν ἐχθρῶν κρείσσων κατέχειν; "
„ Nam quod bonum est, gratum est. — ὅτι καλόν, φίλον ἀεί. "
„ Tardè quidem, sed tamen uenit — ὀρμᾶται μόλις, ἀλλ' ὅμως "
„ Certa numinis uindicta. — πεσὸν τὸ κρεῖσσον θεῖον "
„ De his autem pœnas exigit, — θηρῶν· ἀπτυθμοῖ δὲ "
„ Qui sua cæci inscitia, — βροτῶν τὰς τ' ἀγνωμοσύνας "
„ Et insana corrupti opinione, numinis — τιμῶντας, καὶ μὴ τὰ θεῶν "
„ Neglectui cultus habent. — αὔξοντας, συμμανομένας δόξας. "
„ Insidiantur autem tacito dij — κρυπτόνοι δὲ ποιμνίοις "
„ Pedè, sæpius longo tempore — δ' αἰῶν χρόνῳ πόδα, καὶ "
„ Captantes impium. non enim — θηρῶσιν τὸν ἄσεπτον· ὃ "
„ Aliquid supra leges & ritus — γὰρ κρεῖσσόν ποτε τῶν νόμων "
„ Cogitare, aut meditari decet. — γνώσκειν χρὴ, καὶ μελετᾶν. "
„ Facilis quippe iactura, agnoscere, — κάφα γὰρ δ' ἀπαύστου νομίζειν, "
„ Ratumq; habere, quicunq; tandem sit Deus, — ἐμμένειν τ' ἔχειν, ὅ, τί ποτ' ἄρα δ' δαιμόνιον, "
„ Quem longa ætas, — τὸν γὰρ χρόνῳ μακρῷ "
„ Natura semper existentem, coluerit. — νόμιμον, ἀεὶ φύσει τὸ πεφυκός. "

A Τί τὸ σοφόν, ἢ τί τὸ κάλλιον — Quid sapientius? aut quod pulchrius "
„ παρὰ θεῶν γέρας ἐν βροτοῖς, — Apud mortales est à dijs munus, "
„ ἢ χεὶρ ἐπὶ κορυφᾶς — Quàm manu capita "
„ τῶν ἐχθρῶν κρείσσων κατέχειν; — Hostium potentiore premere? "
„ ὅ, τι καλόν, φίλον ἀεί. — Quoniam quod bonum est, gratum semper. "
„ ὄλβιος μὲν, ὃς ἐκ θαλάσσης — Beatus quidem, qui è mari "
„ ἔφυγε λῦμα, λιμένα δ' ἔκιχεν· — Effugit tempestates, & portum attigit: "
„ ὄλβιος δ', ὃς ὑπέρβα μόχθων — Beatus &, qui ærumnas "
„ ἐγένετ' ἄλλος ἄλλον ἐν τῷ ἐτέρῳ ἔτερος — Superauit. Alia autem alius alium "
„ ὄλβῳ καὶ δυνάμει πλεῖστα. — Fœlicitate & potentia anteiuit. "
„ μυρία μυρίοισιν — Innumeræq; innumeris "
„ ἔτι εἰσὶν ἐλπίδες· ἃ μὲν — Adhuc adsunt spes: quarum hæ quidem "
„ τελεσφόροις ἐν ὄλβῳ — Finiuntur in diuitijs "
„ βροτοῖς, ἃ δ' ἀτέλεστα· τὸν δὲ κατ' ἦμαρ, — Mortalibus, aliæ irritæ euadunt. Qui autem "
„ ὅτῳ βίοτος εὐδαίμων, μακαρίζω. — In diem commodè uiuit, hunc beatum iudico. "

ΔΡΑΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ACTVS QVARTVS.

Διόνυσος. πενθεύς. ἄγγελος. χορός.

Dionysus. Pentheus. Nuncius. Chorus.

Διό. ΣΕ τὸν προθυμῶν ὄνθ', ἃ μὴ χρεὼν ὁρᾶν, — TE cupidum cernendi, quæ non fas est cernere, DIO.
B καὶ δυσδυνατά τ' ἀπόρρητα πρὸς θεῶν λέγω, — Ac tentantem non tentanda, Pentheum uoco:
ἔξελθ' ἀπ' οἴκων θωμάτων, ὁρῶντί μοι, — Prodi foras, da te conspectui meo,
σκευὴν γυναικὸς μαινάδος Βάκχης ἔχων, — Ornatum indutus Mænadis mulieris Bacchicæ.
μητρός τε θῆσσις, καὶ λόχου κατάσκοπος. — Matris tuæ explorator, & agminis.
πείσεις δὲ Κάδμου θυγατρῶν μορφῆ μιᾷ. — a Forma uerò unam Cadmi filiarum decorus refers. a uel, Excellis, præstas formam: τῷ πρέπει pro τῷ πρέπει dicatur, aut pro ἄξιος εἶ μιᾶς θυγατέρων τῆς μορφῆς.
πεν. καὶ μὴν ὁρᾶν μοι δύο μὲν ἡλίους δοκῶ, — Pen. Atqui aspicere mihi quidem duos soles uideor,
διπλᾶς δὲ Θήβας, καὶ πόλιν μ' ἑπτάστομον. — Duplicesq; Thebas, & binas urbes septemgeminas:
καὶ ταῦρος ἡμῖν πρόσθεν ἡγεῖσθαι δοκεῖς. — Et tu nobis uideris præire sub tauri imagine,
καὶ σῷ κάρατι κέρατα πεφυκέναι. — Tuoq; capiti cornua adnata esse puto.
ἀλλ' ἦ ποτ' ἦθα θήρ· τεταύρωσαι γὰρ οὖν, — Sed num reuera es fera? tauri enim formam geris.
ὁ θεὸς ἥμαρτεν πρόσθεν, ὢν ἐν θυμοῖς. — Deus ipse non beneuolens præit. (conuenit.
Διό. ὦ πάντα νοῦς ἡμῖν· καὶ δρᾶς, ἃ χρὴ σ' ὁρᾶν. — Dio. Cõfœderatus nobis. nũc aũt uides, quæ uidere te
πεν. τί φαίνομαι δῆτ'; οὐχὶ τὼ Ἰνοῦς πόσιν, — Pen. Quid uideor tandem? An non Inõs formam,
ἢ τὼ Ἀγαυῆς ἐσόψομαι, μητρὸς γ' ἐμῆς; — Aut Agaues repræsentare, matris meæ?
Διό. αὐτὰς ἐπείνας εἰσορᾶν δοκῶ, σ' ὁρῶν. — Dio. Illas ipsas intueri uideor, te aspiciens.
C ἀλλ' ἐξ ἕδρας σοι πλόκαμος ἐξέστηκ' ὀρθός, — Sed loco motus est cincinnus hic tibi,
οὐχ ὡς ἐγώ νιν ἐνδὸν μίτρᾳ καθείρμοσα. — Non sic ego ipsum intorsi sub mitram.
πεν. ἐνδὸν πρὸς εἶσω αὐτὸν, ἀνασείων τ' ἐγὼ, — Pen. Intus eum huc illucq; concutiens
καὶ βακχιάζων, ἐξ ἕδρας μεθώρμισα. — Ac debacchans, emouiloco.
Διό. ἀλλ' αὐτὸν ἡμεῖς, οἷς σὺ θεραπεύειν μέλει, — Dio. At ipsum nos, quibus te colendi cura data est,
πάλιν κατασκευάζομεν· ἀλλ' ὄρθω κάρα. — Rursus componemus. Quare caput erige.
πεν. ἰδοὺ, σὺ κόσμει· σοὶ γὰρ αὐτὰ κείμεθα δή. — Pen. En tu ornato, b paremus enim tibi. b Al. reclinamur enim, aut fucemimus tibi.
Διό. ζῶνα τέ σοι χαλῶσι, λαχὼν ἐξῆς πέπλων — Dio. Quin & zonæ laxæ sunt tibi, neq; ritè uestium
σολίδες ὑπὸ σφυροῖσι τείνουσι σέθεν. — Plicæ ad talos demissæ sunt tuos.
πεν. κἀμοὶ δοκοῦσι πρὸς γε δεξιὸν πόδα. — Pen. Et mihi uidentur ad dextrum quidem pedem.
τοὐνθένδε δ' ὀρθῶς πρὸς τράχηλον ἔχει πέπλος. — Hic uerò circa collum rectè habet peplus.
Διό. ἆρ' με τῶν σῶν πρώτῳ ἡγήσῃ φίλῳ, — Dio. Non'ne me primum amicorum tuorum duces,
ὅταν πρὸς λόγον σώφρονας Βάκχας ἴδῃς; — Cum præter opinionem Bacchas uideris sobrias?
πεν. πότερα δὲ θύρσον δεξιᾷ λαβὼν χρή, — Pen. Vtrum'ne thyrso dextera sumpto manu,
ἢ τῇδε, βακχεῖν μᾶλλον εἰκασθήσομαι; — An hac, magis Bacchæ similis ero?
Διό. ἐν δεξιᾷ χρὴ, κἀμὲ δεξιῷ ποδὶ — Dio. Dextera sumendus est, & simul cũ dextro pede
αἴρειν νιν. αἰνῶ δ' ὅτι μεθέσκησας φρενῶν. — Ipse tollendus. laudo autem quòd animum mutaueris.
πεν. ἆρ' ἂν δυναίμην τὰς Κιθαιρωνος πτύχας — Pen. Possem'ne alta Citharonis iuga
κώμοισι Βάκχαις τοῖς ἐμοῖς ὤμοις φέρειν; — Cum ipsis Bacchis meis ferre humeris?

Dio. Possis sanè, si uelis. cæterùm antè haud erat
Tibi sana mens: nunc autem est, qualis debet, tibi.
P. [a] Vectes ne feremus, aut subiecto humero uerticib[a],
Vel brachio, ipsos duellemus manibus?
Dio. Ne tu nympharum sedes diruas,
Et Panis loca ubi grati perflant uentorum sibili.
" Pen. Probè dixisti. non uincendæ uiribus
" Mulieres. sub abietibus autē meum absconda corpus,
D. Occultaberis tu occultatione, qua te occultari cōue
Clandestinum exploratorem Mænadum. (nit,
Pen. Atqui uidcor ipsas ueluti aues media inter nemora
Dulcissimis cubilium comprehendere in latebris.
Dio. Ad hoc ipsum ergo contendis, explorator modò:
Capies autem fortasse ipsas, nisi prius captus fueris.
Pen. Duc me per mediam terram Thebanam:
Solus enim ego is uir sum, qui hæc audeat.
Dio. Solus tu pro hac ciuitate, hūc laborem obis solus.
Etenim te manent quæ oportet, certamina.
Sequere tantùm, dux sum ego salutifer,
Inde autem alius te deducet. P. Mater nimirum.
Dio. Omnibus [b] conspicuum. P. Istuc iam pergo ego.
Dio. Portatus redibis. P. Mollitiem dicis meam?
Dio. Matris manibus. P. Et deliciari me coges?
Dio. Huiusmodi quidē delicijs. P. Digna quidē capesso.
Dio. Dirus tu, dirus, & ad dira festinas pericula:
Itaq; cœlo immittentem inuenies gloriam.
Extende manus Agaue, uosq; eodem satu editæ
Cadmi filiæ, iuuenem hunc duco
Ad magnum certamen: uictor autem ego
Et Bromius erit: res ipsa indicabit cætera.

Chorus.

Ite celeres furoris canes, ite ad montem,
Vbi thiasum Cadmi filiæ celebrant.
Oestro ipsas extimulate
Aduersus illum qui muliebri induit se amictu,
Insanum exploratorem Mænadum.
Mater primùm ipsum ab humili petra,
Aut palo aspiciet
Speculantem. Mænadibus autem acclamabit:
Quis hic ex Cadmeis inuestigator monticolarum,
Ad montem, ad montem uenit, ô Bacchæ.
Quis' nam ipsum peperit?
Non enim de sanguine
Muliebri natus est:
Sed leænæ cuiusdam, aut Gorgonum
Libycarum genus est.
Veniat manifesta Dice,
Veniat ensem ferens,
Vt penitus dea extinguat
Impium, sceleratum, iniustum
Echionis filium terrigenam:
Qui uesana mente, ac ira temeraria

a Alij sine interrogatione hæc legunt uerba.

b id est, notum, insignē.

Διό. διωκὰς οὖν, εἰ βόλοιο. τὰς δὲ πρὶν φρένας, A
οὐκ εἶχες ὑγιεῖς· νῦν δ' ἔχεις οἵας σε δεῖ.
Πεν. μοχλοὺς φερώμεν, ἢ χεροῖν αὐτοστάσω,
πορευφαῖς ὑποβαλὼν ὤμων ἢ βραχίονας;
Διό. μὴ σύγε τοὺς νυμφῶν διολέσῃς ἐδώματα,
καὶ πανὸς ἕδρας ἔνθ' ἔχει συρίγματα.
πεν. καλῶς ἔλεξας· οὐ γὰρ ἀνέξει νικητέον
γυναῖκας ἐλέγχουσι δ' ἐμὸν κρύψω δέμας.
Διό. κρύψει σὺ κρύψιν, ἣν σε κρυφθῆναι χρεών,
ἐλθόντα δόλιον μαινάδων κατάσκοπον.
πεν. καὶ μὴν δοκῶ σφᾶς ὡ λόχμαις ὀρνίθας ὡς,
λέκτρων ἔχεσθαι φιλτάτοις ὑπ' ἐρέσσιν.
Διό. ἥκω τοῦτ' ἐπ' αὐτὸ τοῦτ' ἀρεσίλεκτ φύλαξ·
λήψῃ δ' ἴσως σφᾶς, ἢν σὺ μὴ ληφθῇς πάρος.
πεν. ἡμῖζε δὰ μέσης με Θηβαίας χθονός,
μόνος γὰρ εἰμ' αὐτῶν αὐτὸς τολμῶν τόδε. *τόδε
Διό. μόνος σὺ πόλεως δὴ δ' ὑποδρήσεις μόνος.
τοι γὰρ σ' ἀγῶνες ὧν ἀμφίδοσιν, ὃς ἐχεῖν. B
ἕπου δὲ· πομπὸς δ' εἰμ' ἐγὼ σωτήριος.
ἔνθεν δ' ἀπάξει σ' ἄλλος. Π. ἢ τεκοῦσά γε.
Διό. ἐπίσημον ὄντα πᾶσιν. Π. οἷον ἤδη δρῶμαι.
Διό. φερόμενος ἥξεις. Π. ἁβρότητ' ἐμὴν λέγεις;
Διό. ἐν χερσὶ μητρός. Π. ἢ τρυφᾶν με κἀναγκάσεις;
Διό. τρυφᾶς γε τοιάσδε. Π. ἀξίων μὲν ἅπτομαι.
Διό. δεινὸς σύ, δεινὸς, ἐπὶ δεινὰ δρῶν πάθη.
ὡς δ' ἀγῶν σε κλέος εὑρήσεις ἐλθόν.
ἔκτεινε Αγαυὴ χεῖρας, αἱ δ' ὁμόσποροι
Κάδμου θυγατροῦν τὸν νεανίαν ἄγω
τόνδ' εἰς ἀγῶνα μέγαν· ὁ νικήσων δ' ἐγὼ,
καὶ Βρόμιος ἔσται· τἄλλα δ' αὐτὸ σημανεῖ.

χορός.

ἴτε θοὰ λύσσης κύνες, ἴτ' ἐς ὄρος,
θίασον ἵνα τοῦ Κάδμου κόραι. C
αὐλοστρόφοι τινί,
ὦ δὴ τὸν γυναικομίμῳ στολᾷ,
μαινάδων κατάσκοπον λυσσώδη.
μάτηρ πρῶτά νιν λιθᾶς ἀπὸ πέτρας,
ἢ σκόλοπος ὄψεται,
δεδιότα μαινάδων δ' ἀπύσει.
τίς δ' ὅδε Καδμείων μακὴρ ἐλεοδόμων,
ὃν ὄρος ὃν ὄρος ἔμολεν, ὦ Βάκχαι;
τίς ἄρα νιν ἔτεκεν;
ὁ γὰρ ἐξ αἵματος
γυναικῶν ἔφυ·
λεαίνας δέ γε τινὸς, ἢ γοργόνων
λιβυσσαῖν γένος.
ἔλθοι δίκα φανερὰ,
ἔλθοι ξιφηφόρος,
φονεύσοι δ' ἀνάμων δαμπὰξ
τὸν ἄθεον, ἄνομον, ἄδικον,
Εχίονος γόνον γηγενῆ.
ὃς ἀδίκῳ γνώμᾳ, πλανόμενος τ' ὀργᾷ

πόδι

πόδι τὰ Βάκχοι ὄργια, ματρός τε σᾶς
μανῆσαι πραπίδι,
πρὸς κόπτω τε λήματι τέλεται,
τὸν αὐτόκτονον ὡς κρατήσῃ βίᾳ
" γνώμαν σώφρονα. θανάτου ἀπεφάσιν,
" εἰς τά τε θεῶν ἔφυ,
" βροτείῳ τ' ἔχειν ἄλυπον βίον.
" τὸν σοφὸν δ' φθόνῳ χαίρω θεραπεύσαι·
" τὰ δ' ἔντιμα μεγάλα φανερὰ τῶν αἰεὶ
" ὅσι τὰ κοῦφα βίον
" ἡμαρ εἰς νύκτα τ' εὖ
" ἄγοντ' εὐσεβεῖν·
" τὰ δ' ἔξω νόμιμα δίκας ἐκβαλόν-
" τα τιμᾶν θεούς.
ἔλθοι δίκα φανερὰ,
ἔλθοι ξιφηφόρος,
φονεύσοι δ' ἀνάμων δαμπὰξ
τὸν ἄθεον, ἄνομον, ἄδικον,
Εχίονος γόνον γηγενῆ.
φαίνει ταῦρος, ἢ πολύκρανος γ' ἰδεῖν
δράκων, ἢ πυριφλέγων
ὁρᾶσθαι λέων.
ἴθι ὦ Βάκχε θηραγρέτα, Βακχᾶν
γελῶντι πρόσωπον,
πορεύσαι βρόχῳ,
ὅν θανάσιμον ἀγέλαν
τοῦντα τᾶν μαινάδων.
ἄγγ. ὦ δῶμ', ὁ πρίν ποτ' εὐτύχεις ἀν' Ἑλλάδα
σιδωνίᾳ γεροντος, ὃς τὸ γηγενὲς
δράκοντος ἔσπειρ' ὀφέος γαίᾳ θερος,
ὡς σε ἐγκέλευω, δοῦλος ὢν μὲν ἀλλ' ὅμως
" χρηστοῖσι δούλοις συμφορὰ τὰ δεσπότων. C
χο. τί δ' δὴ τὸν Βακχῶν τί μηνύεις νέον;
ἄγγ. Πενθεὺς ὄλωλε, παῖς Εχίονος πατρός.
χο. ὦ ἄναξ Βρόμιε· καὶ γὰρ θεὸς φαίνῃ μέγας.
ἄγγ. πῶς φῄς; τί τοῦτ' ἔλεξας; ἢ τὰ τοῖς ἐμοῖς
χαίρεις κακῶς πράσσουσι δεσπότοις γάμα;
χο. δυάζω ξένα μέλεσι βαρβάροις·
οὐκέτι γὰρ δεσμῶν ὑπὸ φόβῳ πήσσω.
ἄγγ. θήβας δ' ἀνάνδρους ὧδ' ἄγεις;
χο. ὁ Διόνυσος, ὁ Διόνυσος, ὁ Θῆβαι κράτος—
— ἔχει ἐμόν.
ἄγγ. συγγνωστὰ μοί σοι. πλὴν ἐπ' ἀγαθοῖς
" κακοῖσι χαίρειν, ὦ γυναῖκα, ὁ καλόν.
χο. εἴπε μοι· φράσον τίνι μόρῳ θνήσκει,
ἄδικος, ἄθλιός τ' ἐκπορίζων ἀνήρ.
ἄγγ. ἐπεὶ διέβαμεν δὴ Θηβαίας χθονός
λιπόντες, ἀφικόμεθα Ασωπὸς ῥοὰς,
λεπτὸς Κιθαιρώνιον εἰσεβάλλομεν,
Πενθεύς τε κἀγὼ, δεσπότης γὰρ εἱπόμην,
ἕνεκα δ', ὃς ἡμῖν πομπὸς ἦν θεωρίας,
πρῶτον μὲν ἐν πεδίῳ ἵκομεν νάπος,

In orgia Bacchi, [a] matrisq; tuæ
Insana cogitatione,
Ac animo uecorde proficiscitur,
Vt inuictum per uim superet
Iudicio sobrio. Mors inexcusabilis,
Cùm quid in deos delinquitur:
Et ut mortalis uitam habeat sine ægritudine [b].
Sapientem gaudens citra inuidiam [c] complector,
Aliaq; magna & insignia, quæ semper
Ad honesta & uitam,
Interdiuq; ac noctu ad
Pietatem dirigant.
Ritus uerò hi extra iusticiam sunt,
Qui cultus deorum reijciunt.
Veniat uindicta manifesta,
Veniat ensem ferens,
Vt penitus dea trucidet
Impium, nefarium, iniustum
Echionis filium terrigenam.
Appareto taurus, aut cristatus uisu
Draco, aut igneus
Aspectu leo.
Ito ô Bacche uenator, Baccharum
Ridenti uultu:
Implica laqueis
Hunc, qui in pestiferam
Incidit turbam Mænadum.
Nun. O' domus, quæ olim florebas per Græciam
Sidonij beneficio senis, qui terrigenam
Draconis messem seminauit in terram iactis dentibus,
Tuas uices doleo: seruus ego quidem, sed tamen
Frugi seruis calamitas afflictæ res dominorum sunt.
Cho. Quid rei est? quid noui de Bacchis significas?
Nun. Pentheus perijt, Echione natus patre.
Cho. O' rex Bromie' te enim potentē ostendis deū.
Nun. Quid aiss' cur hoc dicis? an lætaris, meos
Dominos affligi, & malè agere, ô mulier?
Cho. Bacchum celebro peregrina patrijs carminibus
Non enim amplius uinculorum metu trepido.
Nun. Sic' ne uiris Thebas carere existimas?
Cho. Dionysus Dionysus, non Thebæ imperium
In me habent.
Nun. Ignoscenda hæc quidem tibi. Sed malis
Perpetratis gaudere, ô mulier, haud conuenit.
Cho. Dic mihi, eloquere, quo' nam fato perierit
Iniustus uir, & [d] qui iniustis rebus ansam præbuerit.
Nun. Postquam huius Thebani campos soli
Prætergressi, euasimus Asopi flumina,
Cithæronium cœpimus tentare uerticem
Pentheus & ego (domino enim eram comes)
Hospesq;, qui nobis præibat ad id sacrorum spectaculi.
Et primum quidem peruenimus in lucū quēdā herbidū,

a pro furiis furiis.

b id est, inexcusabile est.

c uenor, cōsector, capto.

d & quius iniqua fierēt ansam præbuerit.

Taciti,

Taciti, & altum prementes silentium
Vt uideremus ipsi non conspecti, procul
Quid fieret. Erat aüt uallis gemino præcipitio, & irri-
Aquis, opaca pinu, ubi Mænades (gua
Sedebant, iucundis occupatæ laboribus.
Aliæ enim ex ipsis thyrsum comante uiduum
Ornatu hederæ, redimiebant iterum:
Aliæ uerò ueluti picturata equæ linquentes iuga,
Bacchicum carmen obfremebant inuicem.
Infœlix autem Pentheus cœtus muliebres uidens,
Hæc locutus est: O' hospes, quo quidē cõsistimus loco,
Haud assequor adulteras, quotquot hic sunt, Mæna-
At colle conscenso, aut alta abiete, (das:
Magis uidere possim Mænadum infamem nequitiam.
Exinde tum rem miram cerno ab hospite
Fieri: nam comprehensum summum ramum abietis
Deduxit, duxit duxit ad pulueream solum:
Qui curuabatur ut arcus, aut ut obliqua rota
Torno turbinata in orbem cursum citat,
Sic montanum ramum hospes manibus trahens
Flectebat ad terram: non id humanum erat opus.
Pentheo deinde collocato abiegno ramo super,
Rectum in altum rursus germen mittit per manus,
Paulatim cauens ne ipsum excuteret:
Tandem erecta in altum firmatur æthera
Abies, insidentem dominum tergis gerens.
Magis autem uidebatur, quàm ipse uideret Mænadas.
Non enim citius quàm ex edito loco poterat conspici.
Nec interim tamen licebat amplius intueri hospitem.
Sub hæc, nox pauras fertur: quantũ cõijciebamus, erat
Clamor Dionysi: O' iuuenculæ,
Adduco huc qui uos, & me, & mea Orgia
Ludibrio habet, quare ille nobis pœnas luat,
Ac simul, cum hæc diceret, & ad ætherem
Et ad terram emisit fulgorem ignis sacri.
Silebat autem æther, tacitaq; frondiferum nemus
Continuit folia, nec audiuisses ullius uocem feræ.
Cæterum istæ audita uoce non satis liquidò,
Arrectæ steterunt, & circumtulêre lumina,
Cùm ille rursus eas hortatur, ut uerò agnouerunt
Manifesta iussa Bacchi, Cadmeides,
Impetum ceperunt, non inferiores pedum
Velocitatę columbis, incitatis cursibus,
Mater Agaue, sororesq; eiusdem parentis satu
Editæ, omnesq; Bacchæ: ac per torrentem nemoris
Perq; rupes salierunt, aura furentes Dei.
Vbi autem uiderunt dominum insidentem abieti,
Primùm istuc saxa missilia
Iaciebant, aduersam euadentes in petram.
Ille contrà abiegnos ramos iacularier:
Aliæ porrò thyrsos iactant in æthera,
Ad infœlix Penthei uehiculum. Sed nihil proficitur:

τότ' ἐκποδὼν σιγηλὰ, καὶ γλώσσης ἄπο, A
στάντες ὡς ὁρῶμεν, ἢ τὶς ὁρώμενοι.
ἣν δ' ἄγκων ἀμφίκρημνος, ὑδάσι διάβροχος,
πολύκοισι συσκιάζων, ἷζε μαινάδες
κόσμῳ τ', ἔργοις χεῖρας ἐν πόνοις πόνοις.
αἱ μὲν γὰρ αὖ νέον θύρσον ἐπλεκοιτότα
κισσῷ κομάτῳ αὖθις ἐξανέστεφον.
αἱ δ' ἐκλιποῦσαι πευκίν' ὡς πῶλοι ζυγὰ,
βακχεῖον αὐτέκλαζον ἀλλήλαις μέλος.
Πενθεὺς δ' ὁ τλήμων, θήλων ἢ ὁρῶν ὄχλον,
ἔλεξε τοιάδ' ὦ ξένε, ἐν μὲν ἔστημι;
ἢ ἐξικνοῦμαι μαινάδων ὅσαι νόθοι.
ὄχθον δ' ἐπεμβὰς εἰς ἐλάτινον ὑψαύχενα,
ἴδοιμ' ἂν ὀρθῶς μαινάδων αἰσχρεργίαν,
τόν τοῦθεν ἤδη τῷ ξένῳ τι θαῦμ' ὁρῶ.
λαβὼν γὰρ ἐλάτης ὑψαύχενον ἄκρον κλάδου,
κατῆγεν, ἤγεν ἤγεν εἰς μέλαν πέδον.
κυκλοῦτο δ' ὥσε τόξον, ἢ κυρτὸς τροχὸς
τόρνῳ γραφόμενος, περιφορᾶν ἕλκει δρόμον, B
ὡς κλων' ὄρειον ὁ ξένος χροῖν ἄγων
ἐκαμπτεν εἰς γῆν, ἔργματ' οὐκ θνητὰ δρῶν.
Πενθεὺς δ' ἐδρεύσας ἐλατίνων ὄζων ἔπι,
ὀρθὸν μεθίει δι' χερῶν βλάστημ' ἄνω.
ἀτρέμα φυλάσων μὴ 'ναχατίσειέν νιν.
ὀρθὴν δ' ὀρθὸν αἰθὴρ ἐστηρίζετο,
ἔχων ἐν κώπαις δεσπότην ἐφήμενον.
ὤφθη δὲ μᾶλλον, ἢ κατεῖδε μαινάδας.
ὅδε γὰρ ἄπω, δ' ἦλθε νῦν ἀόρατος ἄνω,
καὶ ἐν ξένον μὲν οὐκέτ' εἰσορᾶν ἦν.
ἐκ δ' αἰθέρος φωνή τις, ὡς μὲν εἰκάσαι
Διόνυσος· αὐξήσατε νεανίδες,
ἄγω τὸν ὑμᾶς, κἀμέ, τἀμά τ' ὄργια
γέλων τιθεμένου· ἀλλὰ τιμωρεῖν νιν.
καὶ τοῦθ' ἅμ' ἠνόρουσε, καὶ πρὸς οὐρανὸν C
καὶ γαῖαν ἐσέπεμψε φῶς σεμνὸν πυρός.
σίγησε δ' αἰθὴρ, σιγᾷ δ' δύλεμος νέμη·
φυλὰ 'ἔχε, θηρῶν δ' οὐκ ἂν ἤκουσας βοάν.
αἱδ' ὠσὶν ἠχὼ δ' ἀφῶς δεδεγμέναι,
ἔστησαν ὀρθαὶ, καὶ διέτεινον κόρας.
ὅδ' αὖθις ἐπεκέλευσεν. ὡς δ' ἐγνώρισαν
σαφῆ κελευσμὸν Βακχίου, κἀδ' μαινάδες,
ἔδραν τελείας ὠκύτητ' οὐχ' ἥσσονες,
ποδῶν ἔτεινον σωτόναις δρομήμασιν,
μήτηρ Ἀγαυὴ, σύγγονοί θ' ἑμόσποροι,
πᾶσαί τε βάκχαι· δι' ἀνὰ δὲ κεκμάδρα νάπη,
ἐνεμῶν τ' ἐπηνόρουν θεῶ πνοιαῖσι μαινάδες.
ὡς δ' εἶδον ἐλάτης δεσπότην ἐφήμενον,
πρῶτον μὲν αὐτὸ χρεμάδας κρατεῖν
ἐρίσπον, αὐτίπυργον πᾶλαι τοῦ πρὸν·
ὄζοισι δ' ἐλατίνοισιν ἠκοντίζεν.
ἄλλοι δὲ θύρσους ἵεσαν δι' αἰθέρος,
Πενθέως τ' ὄχον δυέλεσον· ἀλλ' οὐκ ἴσχυον.

κρεῖσσον

A κρεῖσσον γὰρ ὑψοῦ δι πεθυμίας ἔχων,
ἀεθῆσ τλήμων, ἀχρεία λελησμένος.
τέλος δ, δρυΐνοις συγκόπτουσαι πλάδοις,
ῥίζας ἀνέσπασάν σου ἀσιδήροις μοχλοῖς.
ἐπεὶ δ μόχθων πόνον τὸν οὐδὲν ἴσχυον,
ἔλεξ' ἀγαυὴ· φόρει πορεύσασαι κύκλῳ,
πόρευε λάβετε μαινάδες, τὸν ἀμβάτλω
θηρ' ὡς ἕλωμεν· μηδ' ἀπαγγείλῃ θεῶν
κρυφαίους. αἱ δ μυείαν χόρευ
πεσέεσθαν ἐλάτης, πᾶξαν ἐσπασαν χθονός.
ὑψοῦ δ θάσσων, ὑψόθεν χαμαιπετὴς
πίπτει πεσὼν δ' ἄς μυείοις οἰμώγμασι
πεσεῖσθαν. πανὸ γὰρ ἐγγὺς ὢν, ἐμάνθανεν.
πρώτη δ μήτηρ πέφυκ' ἱερεία φόνου,
καὶ πεσαι νιν ἐν νιν. ἀ δ μίτραν κόμας ἄπο
ἔρρηψεν, ὡς νιν γνωρίσαι μὴ κτείνοι
τλήμων ἀγαυὴ, καὶ λέγει, ἀγκάλιδος
B φάσκων· ἐγώ τοι μῆτρ εἰμὶ πᾶς σέθεν
πεσεῖν, οὗ 'τέκες ἐν δόμοις ἐχίονος.
οἴκτειρε δ' ὦ μῆτρ με, μηδὲ τοῦς ἐμοῦς
ἁμαρτίασι, πᾶδ' α σὸν κατακτείνοις.
ἥδ' ἄφορον ἐξιεῖσα, καὶ δρακτρόφας
κόρας ἐλίσσασ', ἐν φρενὸς ἀχρὶ φρονεῖν,
ἐκ βακχίου κατέιχετ', οὐδ' ἔπαθε νιν.
λαβοῦσα δ' ὠλένας ἀρίστερὰν χόρᾳ,
πλευρᾶσιν αὐτεῖσα τὸν δυσδαίμονος,
ἀπεπαράξεν ὤμον, οὐχ ὑπὸ σθένος,
ἀλλ' ὁ θεὸς εὐμαρείαν ἐπεδίδου χεροῖν.
ἰνὸ δ τὰ πὶ θάτερ' ἐξειργάζετο,
ῥηγνῦσα σάρκας· αὐτονόη τ', ὄχλος τε πᾶς
ἐπεῖχε βακχῶν. ἰὼ δ πᾶσ' ὁμοῦ βοή.
ὁ μὲν τεφάζων ὅσον ἐτύγχανε πνέων,
αἱδ' ἀλάλαζον. αὐτὸ φόρε δ' ἡ μὲν ὠλένα,
ἥδ' ἴχνος αὐτᾶς ἀβύλαις. γυμνοῦτο δ
C πλευραὶ σπαραγμοῖς. πᾶσα δ' ἡμαστωμένη
χεῖρας, δεσφαίριζε σάρκας πεσεῖσας.
κεῖται δ χωρὶς σῶμα, τὸ μὲν ὑπὸ τυφλοῖς
πέτραις, τόδ' ὕλης ἐν βαθυξύλῳ φόβῃ,
δεῖλαιον ζήτημα. κρᾶτα δ' ἄθλιον
ὅπερ λαβοῦσα τυγχάνει μήτηρ χεροῖν,
πήξασ' ἐπ' ἄκρον θύρσον, ὡς ὀρεσσόνος
φορεῖ λέοντος δι' κιθαιρῶνος μέσου,
λιπόσ' ἀδελφὰς ἐν χορεῖσι μαινάδων.
χωρᾷ δ θήρα δυσπότμῳ γαυρουμένη,
τειχέων ἔσω τόνδ' αὐκαλοῦσα βάκχιον,
ἥ ξυγκώμαγον, τὸν ξιφηφόρῳ τῷ ἄγρας,
τὸν καλλίνικον, ἥ δ' ἄκρυα νίκη φορεῖ.
ἐγὼ μὲν ὧν ἐκποδὼν τῇ ξυμφορᾷ
ἄπειμ', ἀγαλῶ πρὶν μολεῖν πρὸς δώματα.
τὸ σωφρονεῖν δὲ, καὶ σέβειν τὰ δεῖν θεῶν,
κάλλιστον οἶμαί γ' αὐτὸ, καὶ σοφώτατον
θνητοῖσιν εἶναι κῆμα, τοῖσι χρωμένοις.

Excelsiorẽ enim, quàm ut ad ipsarũ possent studia, locũ
Habens, sedebat miser, perplexus & mops sui.
Postremò quernos in ramos [a] fulminantes simul,
Radices reuellebant, nullo munitis ferro uectibus.
Sed cùm ne sic quidem laborum finem perficerent,
Agaue dixit: Agite, uos in orbem state,
Stirpemq; arripite Mænades, ut capiamus feram
Quæ istuc ascendit, ne enunciet dei
Secretos choros. at illæ innumeras manus
Abieti admolitæ, eam reuulserunt solo.
In sublimi autem sedens, de sublimi præceps humi
Ad terram cadit multis cum ploratibus
Pentheus: proximus enim iam exitio, tandem incipit
Resipiscere. Prima uerò mater Agaue sacerdos uictimæ
Præfuit, irruitq; in ipsum. Ille autem reiecit coma
Mitram, ne agnitum ipsum occideret
Infelix Agaue, ac [b] genas complexus ait:
Ego, ô mater, certè sum tuus filius
Pentheus, quem peperisti in domo Echionis.
Miserere, ô mater, mei: neq; meo
Scelere filium tuum occideris.
Ista autem eiecta spuma, inuersos oculos
Distorquet: ac mente suo emota cardine,
A' Baccho lymphata tenetur, nec fidem dictis habet.
Quin manu sinistra eius apprehendens manum
Infelicis insistit lateribus,
Humeruiq; [c] reuellit, nec id uiribus proprijs,
Sed deus uim facilem indidit manibus.
Interea Ino ab altero premebat latere,
Carnesq; laniabat. Deinde Autonoe, & turba cætera
Baccharũ instabat. commistus uerò clamor oriebatur:
Hic enim gemebat, quantum per superantem spiritum
Licebat: illæ ululabant. auferebat aüt alia quiaẽ manũ,
Alia pedem cum ipsis soleis. Nudata deniq; latera
Lanatu extabant. Porrò omnes imbutæ sanguine
Manus, hinc inde in morem pilæ iaciunt
Carnes Penthei: iacetq; corpus sparsum, pars quidem
Cæcis sub saxis, pars inter densas syluæ comas,
Vnde nõ facilè inueniri queant. caput autem miserabile,
Quod arreptum mater manibus
Affixit in supremum thyrsi, ac ueluti montani
Leonis, circumfert per media Cithæronis iuga,
Relictis sororibus in choro Mænadum.
Præterea incedit præda infelici superbiens,
Bacchumq; intra mœnia uocat,
Vt qui præsens in uenatu fuerit, & prædã adiutauerit,
Victoriamq; dederit, sed quæ isti feret lachrimas.
Ego itaq; me à calamitatis spectaculo
Submouit, antequam Agaue domum ueniat.
Sobriè autem uiuere, ac dijs honores debitos
Ferre, pulcherrimam ipsam, & multo utilissimam
Rem esse arbitror mortalibus, qui quidem uti nouerint.

a id est, toto impetu proruentes, magna ui diuellentes, frangentes.

b mentum amplectens.

c auellit.

CHORVS.

Celebremus Bacchicum,
Proclamemus exitium
Sati dracone Penthei.
Qui uestem fœmineam
Et ferulam certa pignora
Festæ thyrso mortis accepit,
Ductorem calamitatis taurum habens.
a Bacchæ Cadmeides
Nobilem uictorem effecerunt Dionysum
In b filium, ad lachrymas & luctus.
Pulchrum certamen
Manum stillantem sanguine
Inferre filio.
Sedenim uideo ad ædes ferri impetu
Agauen Penthei matrem, distortis
Oculis. Accipite festa Euhij dei.

a id est, Agaue, Autonoe & Ino.
b id est, Pentheum, quem discerpserũt.

ACTVS QVINTVS.

Agaue. Chorus. Cadmus. Dionysus.

Ag. OAsiades Bacchæ. Cho. Quid me iã suscitas? ô.
Ag. Ferimus ex montibus uitulum
Modò cæsum ad atria,
Optimam prædam.
Cho. Video, & te sociam accipio, ô.
Aga. Cepi hunc absq; laqueis,
Iuuenem ipsum, ut uidere licet. Cho. c Vnde solitudo?
Aga. Cithæron. Cho. Quid Cithæron?
Aga. Interfecit ipsum.
Cho. Quæ primùm illum uulnerauit?
Aga. Meus hic honor est. Cho. Beata Agaue.
Aga. Celebramur inter thiasos.
Quis alia Cadmi? Cho. Quid Cadmi?
Aga. Soboles, soboles, post me, post me attigit
Feram? Cho. Fœlix es hac præda.
Ag. Particeps sis nunc epuli. Cho. Cuius particeps sim (misera?
Ag. Iuuenis uitulus, cui mentum modo
Sub fronte sylueſcens pilis,
Molli pubescit coma.
Eximus est, quando agrestis huius feræ
Metu Bacchus uenator
Sapiens, sapiens impulit (tor.
Aduersus hanc bestiã Mænadas. Cho. Rex enim uena-
Ag. Laudas? Cho. Quid laudem?
Aga. Mox uerò Thebani,
d Et Pentheus filius matrem
Laudabit, ut quæ ceperit prædam
Hanc, leonis catulum
Insignem, insigniter. Cho. e Lætaris?
Aga. f Lætor magna, magna, insigniáq;
Hæc opera perfecta esse.
Cho. Ostende nunc, ô misera, plenam uictoriæ

c Quæ illũ solitudo in illas necis angustias inclusit?
d Hæc Choro tribuunt.
e Hoc Agauæ alijs tribuitur.
f Et isti quatuor uersus ex ordine uni Choro tribuuntur. tu lector tuo utere iudicio. uariãt exemplaria.

χορός.

αὐαχορεύσωμεν βακχεῖον.
αὐαβοάσωμεν ξυμφορὰν
τὰν τοῦ δρακόντος ἐκηγούντα τοῦ πενθέως·
ὃς τὰν θηλυγενῆ στολὰν,
ναρθηκά τε πεδὸν ἀΐδαν
ἔλαβεν, σύθυρσον,
τοῦρον πενθοκτόνον ξυμφορᾶς ἔχων.
βάκχαι κασμεῖαι
τὸν καλλίνικον πλεινὸν ἔθεσαν
εἰς γόνον, εἰς δάκρυα.
καλὸς ἀγὼν, γὰ αἷ-
μα πάλλουσα χερὶ,
παιδὶ βαλεῖν τέκνον.
ἀλλ', εἰδεῶ γὰρ εἰς δρόμου ὁρμομάλιν
πενθέως ἀγαυὰν ματέρ, ὀμματόστροφοις
ὄσσοις, ἀλίκεσθε κῶμον θύιον θεοῦ.

ΔΡΑΜΑ ΕΜΠΤΟΝ.

Αγαυή. Χορὸς. Κάδμος. Διόνυσος.

ΑΣιάδες βάκχαι· Χο. τί με δὴ [2] ἐγείρετε ὦ.
ἀγ. φέρομεν ἐξ ὀρέων ἔλινα
νεότομον ἐν μέλαθρα,
μακαρίαν θήραμα.—
Χο. - ὁρῶ γε, καί σε δέξομαι σύγκωμον, ὦ.
ἀγ. ἔμαψα τόνδ' ἄνευ βρόχων
νέον νεν, ὡς ὁρᾶν παρά. Χο. πόθεν δρυμίας;
ἀγ. κιθαιρών. Χο. τί κιθαιρών; —
ἀγ. — κατεφόνευσέ νιν.
Χο. τίς ἁ βαλοῦσα πρῶτά γε;
ἀγ. ἐμὸν ἐμὸν τὸ γέρας. Χο. μάκαιρ ἀγαυή.
ἀγ. κλιζόμεθ' ἐν θιάσοις.
τίς ἄλλα τὰ κάδμου; Χο. τί καδμος;
ἀγ. γένεθλα, γένεθλα, μετ' ἐμὲ, μετ' ἐμὲ, τὸ
δ' ἔθιγε θηρός; Χο. ἐυτυχεῖς τᾶδ' ἄγρᾳ. C
ἀγ. μέτεχε νῦν δοίνας. Χο. τί μετέχω τλάμων;
ἀγ. νεὸς ὁ μόχθος, ἀρτιγένων
ὑπὸ κόρυν ἁπαλότριχα
κατάκομον βάλλει.
πρέπει γὰρ ὥστε θηρὸς ἀγραύλου φόβῳ
ὁ βάκχιος κυναγέτας
σοφὸς σοφὸς ἀνέπιλεν
ἐν θήρα τόνδε μαινάδας. Χο. ὁ γὰρ ἄναξ ἀγρεύς.
ἀγ. ἐπαινεῖς; Χο. τί δ' ἐπαινῶ; —
ἀγ. — τάχα ἢ κάδμειοι
καὶ πᾶς γε γενεὺς ματέρα
ἐπαινέσεται, λαβοῦσαν ἄγραν
τάνδε λεοντοφυῆ
πόδιοταν πόδιοσῶς. Χο. ἀγάλλει;
ἀγ. γένεθλα, μεγάλα, μεγάλα, φανερὰ καὶ
τάδ' ἔργα κατεργασμένα.
Χο. δ' ἔξοιν νῦν, ὦ τάλαινα, σὺν νικηφόρῳ

ἀσοῖσιν

ἀσοῖσιν ἄγραν, ὦ φέρεσ' ἐλήλυθας.
ἀγ. ὦ κοῦραι πύργου ἄστυ θηβαίας χθονὸς
νάιοντες, ἔλθετ', ὡς ἴδητε θηρὸς ὃν ἡμεῖς ἄγραν,
κάδμου θυγατέρες θηρὸς ὃν ἠγρεύσαμεν,
οὐκ ἀγκυλωτοῖς θεσσαλῶν σοχάσμασιν,
οὐδ' ἀκτίσιν, ἀλλὰ λόγχαις πάχεσιν
χειρῶν ἀκμάσι. κἄστα κομπάζειν χρεών,
κἀλογχοποιῶν ἔργα κλέδαι μάτην.
ἡμεῖς δ' τούτῳ χερὶ τόνδ' ἔλομεν,
χωρεῖς τε θηρὸς ἄρθρα διεφορήσαμεν.
ποῦ μοι πατὴρ ὁ πρέσβυς; ἐλθέτω πέλας.
πενθεύς τ' ἐμὸς παῖς ποῦ 'στιν; ἀρείσθω λαβὼν
πλευτῶν πρὸς οἴκων κλιμάκων προβαίνοις,
ὡς προσαλδύσει πρᾶτα τριγλύφοις τόδε
λέοντος, ὃν παρέμι θηρᾶσας ἐγώ.
κάλιπεδε μοι φέροντες ἄθλιον βαρύ,
πρυθέω, ἐπεδε πρόσπολοι δύμων πάρος,
B ὃ σῶμα μογθῶν μυχίοις ζητήμασι
φέρω τόδ' εὑρὼν ἐν κιθαιρῶνος πτυχαῖς,
διαμεμαρμένον· κοὐδὲν ἐν τοῦ τῷδ' ἐδόμεν,
λαβὼν ἐν ὕλης κέμβῳ δυσδιέξοδον.
ἥκουσα γάρ τε θυγατέρων τολμήματα,
ἥδη κατ' ἄστυ τοιχόνων ἔσω βεβώς,
σὺν τοῦ γέροντος τειρεσίᾳ, βακχῶν πόρι.
πάλιν δὲ κάμψας εἰς ὄρος, κομίζομαι
τὸν κατθανόντα παῖδ' ἐμαινάδων ὕπο.
κἀν τῷδ' μὴ ἀκταίων ἀμοιβὰ πατὲ
τεκοῦσαν ἔδρα Αὐτονόειν, ἰνὼ δ' ἅμα,
ἔτ' ἀμφὶ δρυμοῖς ἀστρόπληγας ἄθλιας.
τὸν δ' εἰπὲ τὴν μοι δ' ἄρα βακχεῖν πόδι
εἴχεν Αγαυὴ· δοῦ' ἄκραν τ' πεδόσαμεν.
λέοντα γὰ αὐτῷ ὀψιν ὑπ δυσλαίμανα.
ἀγ. πάτερ, μέγιστον κομπάσαι πάρεστί σοι,
τὰν ὑμῶν ἀρίστας θυγατέρας ἀγάραι μακρῷ
C θυπτῶν, ἁπάσας εἴπου, ἐξόχως δ' ἐμὲ,
ἅ τάς πρὸ ἰσοῖς ἐκλιπεῖσα κερκίδ' ὡς,
ἐς μείζον' ἔκω θήρας ἀγρεύειν χεροῖν.
φέρω δ' ἐν ὠλένῃσιν, ὡς ὁρᾶς, τάδε,
λαβοῦσα ταῖς ἐμαῖς, σοῖσι πρὸς δύμοις
ὡς ἂν πρεμαθῇ. σὺ ἢ πάτερ, δέξαι χεροῖν.
γαυρούμεθ' ἢ τοῖς ἐμοῖς ἀγρεύμασι,
κάλει φίλους εἰς δαῖτα· μ τκαρίθ' γὰρ εἶ,
μακαρίος, ἡμῶν τοιάδ' ἐξεργασμένων.
κάδ. ὦ πνεῦμα τοῦ μετρίου, τόδ' οἶόν τ' ἰδεῖν,
φόνου ταλαίνας χερσὶν ἐξεργασμένου.
καλὸν τὸ θῦμα κατεβαλοῦσα δαίμοσιν,
ἐν τῷδ' δαῖτα θήβας τάσδε, κἀμὲ πρὸς καλεῖς.
οἴμοι κακοῦ μ πρῶτα σῶν, ἐπεὶ τ' ἐμέν.
ὡς ὁ θεὸς ἡμᾶς ἐν δίκῃ μ, ἀλλ' ἄγαν
βρόμιος ἄναξ ἀπώλεσ', οἰκεῖος γενὼς.
» ἀγ. ὡς δύσκολον τὸ γῆρας ἀνθρώποις ἔφυ·
» ἐν τ' ὀμμασι σκυθρωπὸν· εἴθε πᾶς ἐμὸς

Tuam prædam ciuibus, quam uenisti ferens.
Ag. O' Thebani soli turrita mœnia
Qui colitis, adeste, ut uideatis hanc feræ
Prædam, quam Cadmi filiæ cepimus,
Non ulla collimatione Thessala missilium,
Nec retibus, sed niuearum unguibus
Manuum. Et deinde a gloriari decet,
Ac à fabris hastas frustra comparare, & b organa.
Nos uerò hac manu hanc cepimus,
Artusq; feræ passim dissectos sparsimus.
Vbi mihi pater senex? ueniat huc propè,
Pentheusq; filius meus ubi est? ille domus
Superiora per scalarum gradus superet,
Caputq; hoc leonis figat eminentibus
c Cælaturis, quem uenatu captum confeci ego. c sculpturis
Cad. Sequimini me portantes onus miserabile
Penthei, sequimini famuli ad domum.
Cuius corpus laboriose & uix multa indagine
Fero inuentum per Cithæronis iuga,
Discerptum: nihilq; in eodem loco
Positum accepi, sed sparsum per syluam inuestigabile.
Audiui enim audacia filiarum facinora,
Cum modò me intra urbis mœnia reciperem
Cum longæuo Tiresia, de Bacchis.
Rursusq; ad montem iter flectens, deporto
Hunc extinctum filium à Mænadibus.
Atq; tum Actæonis uiri quondam fortissimi,
Genitricem uidi Autonoen, & Ino simul,
Adhuc miseras œstro perculsas in syluis furere.
Sed quispiam dicat, ut Bacchico huc pede
Veniat Agaue. neq; certè uana audiuimus:
Video enim uultum ipsius haud beatum & hilarem.
Ag. O' pater, maximè gloriari licet tibi,
Te omnium genuisse præstantissimas mortalium
Filias, omnes dico, me tamen præcipuè,
Quæ iuxta telas relictis radijs,
Ad maiora ueni, uidelicet ut manibus caperem
Feras. unde & fero, ut uides, hæc præmia
Meæ uirtutis in ulnis ad tua atria,
Vt suspendantur. Tu ô pater, accipe in manus:
Superbus autem hisce meis uenatibus,
Voca amicos ad epulum: beatus es enim,
Beatus, nobis talia designantibus,
Cad. O' immodicum luctum, & qui uideri respuit
Cædem infelicibus patratam manibus.
Egregiam cæcidisti uictimam dijs,
Vt ad epulas, hasce Thebas & me uoces.
Eheu, tuorũ quidem malorũ primùm, deinde & meorũ.
Iure quidem nos Deus, sed propinquus, nimirum
Rex Bromius, exitio demersit acerbo.
Ag. Vt morosa senectus est hominibus,
Et ab oculis tetrica. utinam meus filius

a efferri, ferocire: id est, armis fretos.
b id est, arma.

Fœlix uenatione sit, matrem referens ingenio,
Quando cum Thebana iuuenta simul
Feras inuadet. sed repugnare solum Deo
Ille valet: monendus, ô pater,
Tibi est, & mihi, ne uafris gaudeat malis.
Vbi est? quis ipsum huc sub oculos meos
Accersierit, ut me felicem aspiciat?
Cad. Eheu, ubi intelligere cœperitis facinora
Vestra, quàm sæuus occupabit uos dolor:
Sin aũt semper in eo, in quo nunc estis, manseritis statu,
Cũ sitis nõ felices, uidebimini tamẽ esse haud infelices.
Ag. Quid uerò nõ pulchre horũ? aut quid malè habet?
Cad. Primùm quidem oculos tuos in hunc tolle æthera.
Ag. En, cur monuisti, ut istuc suspicerem?
Cad. Num idem, aut immutatus esse uidetur tibi?
Ag. Clarior quàm antea, & liquidior.
Cad. Stupor ne adhuc animum tuum obsidet?
Ag. Non intelligo uerbum hoc: fio autem quasi
Animi compos, à priore mutata mente.
Cad. Audias igitur quid, & aptè respondeas.
Ag. Quàm nihil memini eorum quæ prius dixi, pater.
Cad. Ad quam uenisti domum cum Hymenæis?
Ag. Dedisti me satu dentis (ut ferunt) edito Echioni.
Cad. Quem ergo ex te filium suscepit uir tuus domi?
Ag. Pentheum, & meo & ipsius natum commercijs.
Cad. Cuius caput uerò in manibus babes?
Ag. Leonis, ut quidem dicebant unà uenantes mecum.
Cad. Penitus nunc cõsidera, breuis labor est aspicere.
Ag. Ehem, quid uideo? quid id fero in manibus?
Cad. Prefsius aspice, & cognosce planius.
Ag. Video maximum dolorem ego misera.
Cad. Num tibi leoni uidetur esse adsimile?
Ag. Non, sed Penthei infelix habeo caput.
Cad. Deploratum antea quàm tu agnosceres. (nus?
Ag. Quis occidit ipsum? quomodo meas uenit in ma-
Cad. O tristis ueritas, quam importuna ades.
Ag. Dic: nescio enim qd futuri cor trepidãs præsagiat.
Cad. Tu ipsum occidisti, & soror tua.
Ag. Vbi autem perijt, num domi, aut ubi loci?
Cad. Vbi prius Actæona discerpserunt canes.
Ag. Quid ad Cithæronem hic uenit miser?
Cad. * Irridebat deum, & bacchationes tuas.
Ag. At nos quomodo istuc loci uenimus?
Cad. Insanistis, & tota cœpit ciuitas furere.
Ag. Dionysus nos perdidit: nunc demum intelligo.
Cad. Contumeliã ultus: non enim ducebatis ipsum esse
Ag. Charissimũ uerò corpus ubi filij, pater? (deum.
Cad. Ego uix illud inuestigatum affero.
Ag. An totum suis membris ritè compositum est?
Cæterũ ad Pentheũ quæ pars meæ pertinebat demen-
Cad. Vobis similis fuit, cum nõ coleret deum. (tiæ?
Etenim omnes eadem noxa complexus est.

* Vt irridereat.

βλῆτο εἶν, μητρὸς εἰκαθ' εἰς πρόπους, A
ὅτ' ἦν νεανίασι θηβαίοις ἅμα
θηρῶν ὀρεγνῶτ'. ἀλλὰ θεομαχεῖν μόνον
οἷός τ' ἐκεῖνον. νθεπτέον πάτρ
σοί τ' δὴ, πέμοι, μὴ Φοῖς χάρειν ἠκῶς.
τῶδ' ἔτι; τίς αὐγὴν δὴ τῇ αὖ ὀψιν εἰς ἐμὲ
καλίσειν, ὡς ἴδῃ με τὴν δυδαίμονα;
κάδ. φεῦ, φεῦ. φρονήσασα μὴ, οἱ' ἐδράσατε,
ἀλγήσετ' ἄλγος δεινὸν. εἰ δὲ σφάλας
γὴ ὧδ' ἀεὶ μὴ εἶτ', γὴ ἢ κακῶς ἔτι,
ἐκ δυτυχεῖσαι δῆτ', ἐχὶ δυσυχεῖν.
ἀγ. τίς δὲ κακῶς ἥδε, ἢ τί λυπεῖς ἔχει;
κάδ. πρῶτον μὲν εἰς τόνδ' ἀεθὲρ ὄμμα σὸν μέθες.
ἀγ. ἰδὸ. τί μοι ἥδε ἐγυπᾶπας εἰδέναι;
κάδ. ἔδ' οὐ τὸ, ἢ σοι μεταβολὰς ἔχειν δοκεῖ;
ἀγ. λαμπρότερόν τ' ἢ πρὶν, καὶ δυπετέστερον.
κάδ. τὸ δὲ πρόσθεν ἔτι σῇ ψυχῇ πάρα;
ἀγ. ἐκ οἶδ' α τόπον ἔξορ. γίνομαι δὲ πως B
ἔνυς, μεταπεθεῖσα τῆν πάρον φρενῶν.
κάδ. κλύοις ἂν ἔν τι, κἀρκρείνα αὖ σοφῶς;
ἀγ. ὡς ἐκλέλησμαί γ' ἃ πάρον ἔπομεν πάτρ.
κάδ. εἰς ποῖον ἦλθες οἶκον ὑμεναίων μέτα;
ἀγ. παρτῷ μ' ἔδωκας, ὡς λέγου', ἐχίονι.
κάδ. τίς ἂν φ' οἴκοις παῖς ἐγένετο σῷ πόσει;
ἀγ. πενθεὺς ἐμῇ τε καὶ πατρὸς κοινωνίᾳ.
κάδ. τίνος πρόσωπον δῆτ' φ' ἀγκάλαις ἔχεις;
ἀγ. λέοντος, ὥς γ' ἔφασκον ἀν θηρώμενα.
κάδ. σκέψαι νῶν ὀρθῶς, βραχὺς ὁ μόχθος εἰσιδεῖν.
ἀγ. ἔα. τί λύσω; τί φέρομαι τόδ' φ' χρῄζω;
κάδ. ἄθρει μ' αὐτὸ, καὶ ἀκριβέστερον μάθε.
ἀγ. ὁρῶ μέγιστον ἄλγος ἢ πάλαι ἐγώ.
κάδ. μῶν σε λέοντι φαίνεται πεφυκέναι;
ἀγ. οὐκ, ἀλλὰ πενθέως ἡ κάρα ἐν χερσὶν ἔχω.
κάδ. οἰμωγμένον γε πρόσθεν, ἢ σε γνωρίσαι.
ἀγ. τίς ἐκτανεν νιν; πῶς ἐμὰς ἦλθ' εἰς χέρας; C
κάδ. δυσλῶ ἀληθεῖ, ὡς φ' ἡμερῶ πάρει.
ἀγ. λέγ', ὡς τὸ μέλλον καρδία πάδημ' ἔχει.
κάδ. σύνιν κατέκτας, καὶ κασιγνήτη σέθεν.
ἀγ. πᾶ δ' ὤλετ', ἢ κατ' οἶκον, ἢ ποίοις τόποις;
κάδ. ἔσκαρ πρὶν ἀκταίωνα δίλακον κύνες.
ἀγ. τί δ' εἰς κιθαιρῶν' ἦλθε δυσδαίμων ὅδε;
κάδ. ἐκβρτόμει θεὸν, σάς τε βακχείας, μολών.
ἀγ. ἡμεῖς δ' ἐκεῖσε τίνι τρόπῳ κατήφαμεν;
κάδ. ἐμάνετε, πᾶσά τ' ἐξεβακχεύθη πόλις.
ἀγ. διόνυσος ἡμᾶς ὤλεσ'. ἀρτι μανθάνω.
κάδ. ὕβεις ὑβειδὲς θεὸν γὰρ ὀχ ἡγεῖσθ' νιν.
ἀγ. τὸ φίλτατον ᾖ σῶμα τῶ παιδὸς πάτρ;
κάδ. ἐγὼ μόλις τόδ' ἐξεῦρον ἀνύσας φρένι.
ἀγ. ἢ πᾶν γὰρ ἄθρεις συγκεκλημένον καλῶς;
πενθεῖ ᾖ τί μέρος ἐφρεσωίης πεφυκὴν ἐμῆς;
κάδ. ὑμῖν ἐγένετ' ὅμοιος, ὀ σέβων θεόν·
πιγὰρ σωῦν τὰ πάντας εἰς μίαν βλάβην,

ὑμᾶς τε, τόνδε θ', ὥς τε δόλεσαι δόμους,
λέμ', ὅστις ἄτεκνος ἀρσένων παίδων γενοῦς,
θῶς τόδ' ὄνθ' ὦ πάλαινα νυνὶ θ',
ἀμισε καὶ κάκιστα κατεφανόν θ' ὁρῶ·
ᾧ δῶμ' αὐτέλεπεν, ὃς σωῦχ θ' τέκνον,
τὸμὸν μέλαθρον, παιδὸς ὀξ ἐμῆς γενοῦς.
πόλεν τε τάρβος ἠδε. τὸν γ' ὀρόντα δὲ
ἐδεῖς ὑβείζῃν ἤθελ', εἰ ὁρῶν τὸ σὸν
κάρα. δίκην γὰρ ἀξίαν ἐλάμβανεν.
νῦν δ' ἐκ δόμων ἄτιμος ἐκβεβλήσομαι,
ὁ κάδμος ὁ μέγας, ὃς τὸ θηβαίων γένος
ἔσπειρα, λαξήμενα κάλλιστον θέρος.
ὦ φίλτατ' αὐδρῶν· καὶ γὰρ ὄντ' ὦν, ὅμως
ἔτι φιλτάτων ἐμοί γ' ἀριθμήσει τέκνων.
οὐκ ἔτ' ἐρεῖς τόδε θιγγάνων χερί,
τὸν μητρὸς αὐδῶν πατέρα πεσσηφὲν τέκνον,
λέγων, τίς σ' ἀδικεῖ, τίς σ' ἀτιμάζει γέρον,
B τίς σὴν παρειάσει καρδίαν λυπηρὸς ὤν;
λέ' ὡς πολαίω τὸν ἀδικοῦντά σ' ὦ πάτερ.
νῦν δ' ἄθλιος μὲν ἐμὲ ἐγὼ, τλήμων δὲ σύ,
οἰκτρὰ δ' μήτης, τλήμονες δὲ σύγγονοι.
εἰ δ' ἔστι θνητὸς θεμόνων ἐπωφελεῖ,
εἰς τόδ' ἀξιώσας θανάτου ἐγκαλῶ θεούς.
χο. τὸ μὲν σὸν ἀλγῶ κάδμε, σός δ' ἔχει δίκην
παῖς παιδὸς, ἀτίαν μὲν, ἀλγεινὰ δ' ἐᾶ.
δίο. ὦ πάτερ. ὁ ἃς γὰρ τάμ' ὀσφ μετεῖχ' ἀφῆ,
ἐκθεωμῶν, ὅρα· ἀλλ' ἐν τύπον,
ὧ ἄρε· ἔχων Ἀρμονίαν, θνητὸς γενοῦς.
ὄχῃ δ' μόχῳ, χρησμὸς ὡς λέγει Διός,
ἐλᾶς μετ' ἀλόχα, βαρβάρων ἡγούμε θ'.
πολλὰς ἢ πόλεις ἀναστήσῃ στρατόν μετ'
πόλις. ὅταν δ' λοξίου χρηστήριον
ἁρπάσωσι, σε δ' Ἄρης Ἀρμονίαν τε ῥύσεται,
μακάριος τ' ἐν ἄλλοις σὸν κατοικήσει βίον.
τοῦτ' ὀχὶ θνητὸ πτερὸς ἐκγενὼς λέγω
Διόνυσος, ἀλλὰ Ζεύς. εἰ δ' σωφρονεῖν
ἤνεσθ' ὅτ' ἐκ ἠθέλετε, τὸν Διὸς γόνον
δύναμον θ' ἐν σύμμαχον κεκτημένοι.
κάδ. Διόνυσε, λιτεύομεν σ' ἀδικήσαμεν.
δίο. οὐ ἐμάθετ' ἡμᾶς ὅτε σ' ἠχθόμεν, ἐκ ἤδετε.
κάδ. ἔγνωκα μὲν ταῦτ'. ἀλλ' ἐπ' ἐξ ὀρχήλιαν.
δίο. καὶ γὰρ πῶς ὑμῶν θεὸς γ' ὢν εἰξόμεν.
κάδ. Ὀργᾶς πρέπει θεὸς ὀχ' ὁμοῖος θνητοῖς.
δίο. πάλαι τάδε Ζεὺς ὑμῖν ἐπφ' ὀνοσφ πατήρ.
ἀγ. αἶ, αἶ· λεύσσεσθαι πρέσβυ, τλήμονες φυγαί.
κάδ. ὦ τέκνον, ὡς εἰς δ' ἀνὴρ ἦλθομεν κακόν,
σύ θ' ἢ πάλαινα, σύγγονοί τε σαὶ φίλαι,
ἐγὼ θ' ὁ τλήμων βαρβάρος ἀφίξομαι
γέρων μετοῖκος. ἔτι δ' μοι τὸ θέσφατον,
εἰς ἑλλάδ' ἀγαγεῖν μεγάλα βαρβάρων στρατόν,
καὶ τῇ Ἄρεως πεῖδ' Ἀρμονίαν, δάμαρτ' ἐμὴν,

Vos, & hunc, ut perderet domum,
Et me, qui careo prole masculà:
Tuiq; hoc germen, ô infœlix uteri
Fœdissimè & indignissimè extinctum uideo.
Ad quod domus respiciebat, cui atria mea
Inuisa erant, nato ex mea filia.
Cuiu ati terror eras, nec quisquam senem
Lædere noluisset, intuens tuum
Caput: pœnas enim luisset meritas.
Nunc contemptus eijciar domo
Magnus ille Cadmus, qui gentem Thebaida
a Fundaui, & messem demessui pulcherrimam. a seminaui.
O charissime uirorum: etsi enim non es amplius, tamẽ
Adhuc mihi numeraberis inter liberos charissimos.
Haud posthac mentum lo attingens manu
Matris tuæ, ô fili, amplectèris patrem,
Dicens: Quis te uiolat, quis te negligit, senex?
Quis pectus turbat tibi grauis tuum?
Dic, ut pœnas mihi det, qui te lædit, pater.
Nunc miser quidem ego sum, miseraq; tu,
Miserabilis & mater, sororesq; miseræ.
Sin autem est qui contemnat numina,
Huius respiciat mortem, & esse existimet deos.
Cho. Tuas quidem uices doleo Cadme. luit aũt tuus
Nepos pœnam, dignam quidem. sed tibi b grauem. b tristem, ju diuolam.
Dio. O pater, quo enim loco meæ res sint, uides.
Serpentis ferinos c illa cultus exuet: c se in serpentis formã induet.
Quam habebas Martis mortalis ipse filiam,
Harmoniam: ac par boum, ut Iouis monet oraculum,
Ages cum uxore, imperans barbaris,
Multasq. euertes innumerabili exercitu
Vrbes, postquam autem Phœbi oracula
Diripuerint, infelicem reditum
Obtinebunt: te uerò Mars liberabit, & Harmoniam,
Beatorumq; in regionem uos trasferet.
Haud ista mortali dico natus patre
Dionysus, sed Ioue: sui autem respiscere
Volueris, quod noluisti antea, Iouis filium
Et amicum & auxiliarem habentes fœliceriter uiuetis.
Cad. Dionyse, supplicamus tibi, peccauimus.
Dio. Serò didicistis nos: non agnouistis aũt, quãdo opor
Cad. Noui quidẽ ista, sed grassaris nimis uiolens. (tuit.
Dio. Etenim à uobis deus afficiebar contumelia.
Cad. Nõ decet irascendo similes fieri deos mortalibus.
Dio: Iam olim hæc Iupiter meus annuit pater.
Ag. Ae, æ, decretum nobis, ô senex, miserum exilium.
Cad. O filia, ut grauiimplicamur malo,
Et tu, ô misera, & charæ sorores tuæ:
Egoq; miser ibo ad barbaros
Senex d transfuga. Præterea me cogit oraculum, d aduentitius.
Vt in Græciam ducam exercitum mistum et barbarũ.
Martis etiam filiam Harmoniam conuugem meam

Draco, draconæ naturam habentem feram,
Ducam ad aras, & sepulchra Argolica
Dux copiarum. nec requiescam à laboribus
Miser unquam: imò ne infero quidem
Transmisso Acheronte, quietus fuero.
Ag. Ego te orbata ibo in exilium.
Cad. Quid amplectteris manibus, ô nata misera,
Tanquam ales uespam cygnus candidus?
Ag. Quò enim me uertam, eiecta patria?
Cad. Non noui filia, debilis adiutor pater.
Ag. Vale ô atrium, uale ô patria
Ciuitas, relinquo te icta infortunio,
Exul è thalamis.
Cad. Abi nunc, ô filia, ad Aristæum.
Ag. Orbor te, ô pater. Cad. Et ego, ô filia,
Tuasq; deploro sorores.
Ag. Indignè enim, indignè hanc noxam
Dionysus rex
Tuæ domui intulit.
Dio. Etenim indigna à uobis passus sum,
Inhonoratum nomen Thebis obtinens.
Ag. Vale pater mihi.
Cad. Vale, ô infelix & tu filia.
Aegrè istuc uenire poteris.
Ag. Ducite ô comites me, sorores
Vt accipiam socias exilij miseras.
Vtinam autem ueniam, ubi
Neq; Cithæron execratus sit,
Neq; ego oculis Cithæronem cernam,
Nec deniq; ubi thyrsus memorabilis sit,
Bacchis uerò alijs ea res curæ sit.
Cho. Multæ formæ deorum,
Multaq; præter spem perficiunt dij.
Et ea quæ uidebantur, non perfecta sunt:
Ac insperatis exitum inuenit Deus.
Talis & huius finis est rei.

δράκων δρακαίνης φύσιν ἔχουσαν ἀγρίαν, A
ἄξω 'πὶ βωμοὺς, καὶ τάφους ἑλλωτικοὺς,
ἡγούμενος λόγχαισιν. οὐδὲ παύσομαι
κακῶν ὁ τλήμων. οὐδὲ τὸν κατειλάτιν
ἀχέροντα πλεύσας, ἥσυχος γενήσομαι.
ἀγ. ὦ πάτερ, ἐγὼ σὲ στερηθεῖσα, φεύξομαι.
κάδ. τί μ' ἀμφιβάλλεις χέρσιν, ὦ τάλαινα παῖ,
ὄρνις ὅπως κηφὶν ἢ πολιόχρως κύκνος;
ἀγ. ποῖ γὰρ τραπώμαι, πατρίδος ἐκβεβλημένη;
κάδ. οὐκ οἶδ' ἄτεκνον μικρὸς ἐπίκουρος πατήρ.
ἀγ. χαῖρε ὦ μέλαθρον, χαῖρε ὦ πατρῴα
πόλις. ἐκλείπω σ' ἀθῆ δυσυχίᾳ
φυγὰς ἐκ θαλάμων.
κάδ. σεῖχε νυν ὦ παῖ, τὸν ἀεισάτα.
ἀγ. στέρομαί σε, πάτερ. κάδ. κἀγὼ τέκνον,
καὶ σὰς ἐδάκρυσα κασιγνήτας.
ἀγ. δεινῶς γὰρ δεινῶς τάνδ' ἀκίαν
Διόνυσος ἄναξ B
δόμοις σοῖς εἰς οἴκους ἔφερε.
δίκ. καὶ γὰρ ἔπαθον δεινὰ παθὼν ὑμῶν,
ἀγόρατον ἔχων ὄνομ' ἐν θήβαις.
ἀγ. χαῖρε πάτερ μοι. —
κάδ. χαῖρ' ὦ μέλεα καὶ σύ γε θύγατερ.
χαλεπῶς εἰς τόδ' ἂν ἵκοις.
ἀγ. ἄγετ' ὦ πομποί με, κασιγνήτας
ἵνα συμφυγάδας λήψομ' οἰκεράς.
ἔλθοιμι δ' ὅπου
μήτε κιθαιρὼν μιαρὸς,
μήτε κιθαιρῶν' ὄσσοισιν μ' ἐγὼ,
μήθ' ὅθι θύρσος μνῆμ' ἀνάκειται.
βάκχαις δ' ἄλλοισι μέλοιεν.
χο. πολλαὶ μορφαὶ τῶν δαιμονίων, C
πολλὰ δ' ἀέλπτως κραίνουσι θεοί.
καὶ τὰ δοκηθέντ' οὐκ ἐτελέσθη·
τῷδ' ἀδοκήτῳ πόρον εὗρεν θεός.
τοιόνδ' ἀπέβη τόδε πρᾶγμα.

PRAEFATIO GASPARI STIBLINI IN EVRIPIDIS BACCHAS.

DIonysus propter ingétia beneficia in humanum genus, & res abs se præclarè gestas, inter deos relatus, cum ab una Thebarum ciuitate non reciperetur, quam tamen in primis colebat, ac præstantissimis uinetis nobilitarat, manifestũ suæ diuinitatis documentum dare uoluit. Venit itaque Thebas, omnesque mulieres in furorem actas ad montem Cithæronem compulit, utque ibi orgia sua celebrarent effecit. Hanc rem diuinitùs fieri seniores, ut Cadmus & Tiresias, facilè ut crederent adducebantur. Quare & se ad ferendum honores debitos Deo nouo parant. Pentheus autem solus refractarius, Bacchantibus pœnas minatur, orgia disturbare meditatur: Dionysum ridet, ac in uincula ducit. Nec illum mouent ea, quæ cùm domi à deo fieri cernebat, tum à pastore facta foris narrari audiebat. Tandem Dionysus, ut impius θεόμαχος pertinaciæ pœnas daret, ei rectam mentem eripit. Et ut indutus Bacchanum amictum, iret uisum Mænadas ὀργιάζοντας, persuadet. Quocirca impos sui Pentheus, ad Cithæronem ridiculus in ueste muliebri, præeunte sub mutata figura Dionyso, pergit: correptusque à Bacchis, miserrimè & crudelissimè

A delissimè laniatur. Agaue autem cum sororibus, postquã ad se redijssent, cum decrepito patre in exilium mittuntur.

Poeta ergo hoc Dramate, quo Pentheus stolidæ pertinaciæ & impietatis pœnas dat, sui seculi homines hortari uoluit, ad colendã pietatẽ: cui neglectæ subeunt impietas, temeritas, αὐθάδεια, aliæq; eiusdem generis pestes, quæ respub. subuertunt. Nec id obscurè agit, cum dicit τὸ σωφρονεῖν, καὶ σέβειν τὰ τῶν θεῶν, κάλλιστον οἶμαι, &c. Item circa finem Actus 5.

εἰ δ' ἐστὶν ὅστις δαιμόνων ὑπερφρονεῖ,
ἀπόλλυσ' αὐτὸς ἐν κακοῖς ἡγεῖσθαι θεὸς, &c. Nam ut pietas (teste Cicerone) fundamentum est omnium uirtutum, sic interitus religionis radix omnium malorum. Vnde Plato ἐν τῷ ι. de Legibus docet, impios, hoc est in Deum ac religionem delinquentes, grauissimè uindicandos esse: eo quòd talium hominum scelera sæpe totius ciuitatis malo expientur, & ab his publica corruprela morum ueniat, nisi puniãtur. Sicut ergo neglectas religiones clades sequi solent: ita semper Respub. amplificatas fuisse eorum imperijs, qui religionibus paruissent, constat. Quamobrem uerè Plato in Euthyphrone: τὸ γὰρ μετ' ἐμοῦ σοῦ (inquit Eutyphron) ἁπλῶς λέγω, ὅτι ἰοῦ μὴ κεχαρισμένα τὸν ἐπίστηται τοῖς θεοῖς λέγειν τε καὶ πράττειν σὺν χόμενός τε καὶ εὐχόμενος, τοῦτ' ἐστὶ τὸ ὅσιον, καὶ οἷον τὰ τοιαῦτα τὴν τῶν πολλῶν εἶναι οἶκον, καὶ τὸ κοινὸν τῶν πολλῶν. τάδε δ' ἐναντία τῶν κεχαρισμένων θεοῖς, ἃ δὴ καὶ ἀνατρέπει ἅπαντα, καὶ ἀπόλλυσι. Quod si ad hoc nostrum seculum respiciamus, in quo ea religio uigere debebat, quam ipse Dei filius è cœlo ad homines & tulit, & fundauit, quæq; sui obseruantes cœlestibus & æternis bonis beat: facilè intelligemus, quale omnium bonarum re-
B rum diluuium ex huius neglectu ac interitu, hodie orbem terrarum obruerit, adeò ut publica disciplina extincta sit, taceat uirtus, dissentientium ac disputantium pugnæ perpetuæ gliscant: denique licentia, clades, cædes, periuria, seditiones, euersiones ciuitatum, omnia prophanent, funestentque. Et cum tantum studium priscis fuerit, non solum obseruandæ (ut Valerius Maximus inquit) sed etiam amplificandæ religionis, eiusque falsæ: erubescenda certè & piacularis nostra uecordia est, qui tantis præmijs inuitati, ueram religionem, sanguine Christi cõsecratam, diuinitus traditam, uel negligimus, uel extinctam cupimus, à cuius incolumitate tamen reliquæ partes reipub. pendent & conseruantur. Cadmi & Tiresiæ senum spectata prudentia, & salutaria consilia sunt: uerùm ea contumax repudiat Pentheus. Denique obseruandum, figurari in hac fabula, id quod plerunque mortalibus usuuenit, ut post acceptam cladem sapere, & serò pœnitere incipiant. Sic Pentheus iam inter manus discerpentium resipiscere, & agnoscere errorem serò incipit: sic Agaue iam cæso à se filio, frustra ingemiscit. ita malè cœpta & temeraria consilia efferati iuuenis tristissimus exitus sequitur, funera nimirum, & post longam felicitatem ærumnosum exilium.

ARGVMENTVM ACTVS primi.

DIonysus prologum agens, argumentũ & occasionem præsentis fabulę aperit.
C Dicit enim se uenisse, ut certo aliquo specimine diuinitatem suam probet aduersus Pentheum impiè orgijs aduersantem. Deinde Bacchas sacerdotes suas hortatur ad solennia carmina, quæ Bacchanalibus cani solebant.

2 Chorus Bacchum celebrat, & quasi prælu dia quædam ad thiasos futuros increpat. Item Bacchi genus, sacra, & eorundem apparatum, ut thyrsos, hederas, faces, cymbala, tympana, nebrides, cantus, prædicat. 3 Senile colloquium est de peragendis orgijs. cui interuenit Pentheus, ac iratus in orgia tanquam in pestiferi cuiusdam Asiatici hominis corruptelas inuehitur, pœnasque minatur Bacchantibus.

4 Tiresias pulcherrima oratione conatur reuocare Pentheum ab obstinatione nimia, & impietate in Deum: id quod non minore studio Cadmus quoque facit. Sed ille spreto senum prudentissimo consilio, destinata persequi nihilominus cogitat. Quin ad hoc Tiresiæ etiam minatur, & qui Dionysum uinctum ad lapidationem ducant dimittit: unde senes desperata iam Penthei salute, ad orgia pergũt.

5 Chorus Bacchi laudes, uiniique effecta nobilia commemorat.

λιπὼν δ' λυδῶν.)

Lege Scholiasten Homeri in Iliados ζ. non longè à principio, in hunc uersum,

δὴ γὰρ δὴ θίασόν τοι πρωτόδε λύκηγος, &c. ubi non indigna lectu de ipso Baccho, tum de peregrinationibus ipsius & festis annotat.

ἡ πᾶν ἄλμυραν ἅλα.)

Asiam minorem intelligit, id est Lydiam, Phrygiam, Ioniam, Cariam, &c. quę regiones olim admixtu Græcorum, Græcam quoq; linguam utplurimum usurpabant.

νεβρίδ' ἐξάψας.)

Nebridibus, id est pellibus damarum uel ceruorum, quibus in sacris Bacchi utebantur. unde ipsum Bacchum poetæ νεβριδοπέπλας cognominant.

βύρσον τε δὸς.)

Thyrsus accipitur hic pro hasta aculeata, hederis obtecta, quales in orgijs Bacchi quatiebãt. Diodorus scribit, Dionysium in exercitu habuisse mulieres thyrsis armatas, id est latentibus (ut scribit Macrobius) telis, quorum mucrones hedera lambente proteguntur.

τοὶ γὰρ νιῦ αὐτάς.)

Lege hanc totam fabulam elegantissimè descriptam, apud Ouidium lib. 3. Metamorp. fab. 2. usq; ad finem eius libri.

θίασος.)

Vide Cælium lib. 14. cap. 57.

ἀλλ' ὦ λιπῦσα τμῶλον.)

Citat hunc locum Strabo libro decimo, pagina 451. pluresque alios uersus ex sequenti Choro, quum de festis Bacchi, ceremonijs, ministris, aliisq; rebus, quarum cognitio ad plenius intelligendum Chorum hunc necessaria est, scribit.

συαξόμεναι.)

Catullus in Argonauticis expressit hoc uerbum: *Thyadas effusis euantes crinibus egit.*

σμίλακι λαλλιπαίπῳ.)

Smilacen genus herbæ dicunt, hederæ similem, densis geniculatam caulibus, spinosam, fruticosam ramis, folio hederaceo, flore candido, olẽte lilium. Dicitur & arboris genus hoc nomine, quod Latini taxum uocant.

κορύτων.)

Curetes sacerdotes dicuntur Cybeles & Bacchi, de quorum appellatione, origine & ritu orgiasmi, Strabo modò dicto loco prolixè & copiose disserit, cuius dissertationis principium: *οἱ μὲν οὖν ἕλλινες, οἱ πλεῖστοι τῷ διονύσῳ προσέθεσαν, καὶ τῷ ἀπόλλωνι, καὶ τῇ ἑκάτῃ, καὶ μοῦσαι θεαὶ, καὶ ἀπόλλων μουσηγέτης, &c.*

τριετηρίδων.)

Trieterica festa Bacchi appellata sunt, quia triennalia, quæ tertio quoque anno sumptuosiora annuis eius orgijs agitabantur. Instituta enim sunt, quũ ex India uictor redijsset, à triennio quo peregrinatus est. Ouid. lib. 9. Metamorph. meminit:

Vtq; tuo moto proles Semeleia thyrso
Ismariæ celebrant repetita triennia Bacchæ.

λοξόβαντες.)

Vide in Chiliadibus Erasmi κορυβαντιᾶν.

τὸν σῦιον.)

Varia Bacchi nomina uide apud Ouidium libro quarto Metamorph. in principio. Dictus autẽ est Euius, id est bonus filius à Ioue, quòd egregiè se gesserat in bello Giganteo.

κρᾶτα σείσαν πόλιον.) A

Corybantes enim saltando capita iactabãt, & alios tympana pulsantes in similem rabiem agebant: unde & à κορύσσειν, quod est caput saltando iactare, dictos aiunt. Homerus eos βυταρμόνας, id est saltatores, tripudiatores uocat.

ταῦτά μοι πάσχεις.)

Senile colloquium, in quo pietas senum animaduertenda, & religionis amor.

γέρων γέροντα.)

Vide adagium, Senis doctor.

ἠλίθιον σοφιζόμεθα.)

Id est, non debemus argutè cum dijs loqui: id est, Non conuenit ut curiose in illos inquiramus, abscondita & mysteria illorum impiè rimemur, magis que impiè de his palàm pronunciemus.

γύνις ἐπιθηλὺς λυδίας.)

Elegãs ἐνὸν hominis uoluptuarij, delicioso, B & effœminati ac fracti.

τὸ γῆρας.)

Alludit ad prouerbium, Bis pueri senes.

παίει τὸν ταλαιπώρυν.)

Socrates apud Xenophontem, ἀλλὰ πίνειν μὲν, ὦ ἄνδρες, καὶ ἐμοὶ παῦν δοκεῖ, τῷ γὰρ ὄντι οἶνος ἀφίλων τὰς ψυχὰς, τὰς μὲν λύπας ὥσπερ ὁ μανδραγόρας τὸν ἀνθρώπων ποιμίζει, τὰς δ' φιλοφροσύνης, ὥσπερ ἔλαιον φλόγα ἐγείρει, &c.

ἀκπαίωνος.)

Ouid. lib. 3. Metamorph.

μῶρα γὰρ.)

Prouerb. Stultus stulta loquitur.

δελφίσιν πέτραις.)

Est enim celebre Bacchi templum in Parnaso, ubi & fabulosa illa uitis Oenanthe dicta, de C qua suprà diximus.

εὐφροσύνας.)

Hinc à Vergilio dicitur:

Lætitiæq; dator Bacchus pater.

ἀχαλίνων γομάτων.)

Vide adagium, Os infrene: & Plutarchum in Commentario περὶ ἀδολεσχίας. Obserua autem diligenter elegantissimas ex ordine γνώμας, de modestia uitæ, hilaritate & tranquillitate amplectenda, de tristicia ac morositate fugienda, de moderatiõe animi præsente contenti sorte.

πάφορ θ', ἅν ἐπατόσομοι.)

Hinc eam Homerus Iliados β. περιφυκαν'uocat, quòd circumcirca fluminibus irrigetur.

ARGV-

ARGVMENTVM ACTVS secundi.

A Adducũt famuli uinctũ Dionysum, nec uultu mutatũ, nec restitantẽ: præterea mulieres è custodijs euasisse, non sine aliqua diuina ope, nunciãt. 2 Pentheus genus Dionysi, & unde, cuius ue iussu orgia introduxerit, quærit. In quo colloquio miram Dionysi simulationem, ac tergiuersationem (nam induerat se in uultus luxuriosi & deliciosi cuiusdam adolescentis) ac in excipiẽdis dictis Pentheiacumen obseruandum. unde & tyrannus tandem commotus, nec diutius ferens ænigmatistam, eum abduci iubet. 3 Chorus Pentheo Orgijs aduersanti pestem ominatur, Bacchumque uocat, ubiubi ille tandem sit ad uindicandum contumeliam & impietatem uæcordis tyranni tum in se, tum in ipsum B numen.

πλόκαμός τε γὰρ.)

Elegans notatio hominis uenerei, mulierosi, ac ad uoluptates dissoluti. Fortium enim uirorum plerunque cutis nigra, uultus horridior, corpus pilosum, &c. Vide adagiũ, Ne in melampyga incideris.

λόξα τις ἀμαθεῖ.)

Id enim est βατράχοις οἰνοχοεῖν, id est ranis uinum infundere. Similes uersus ex eodem nostro Euripide citat Plutarchus in principio libri περὶ ἀδολεσχίας.

δόλιόν ἐστι.)

Iuxta hunc uersiculum:

Nox, & amor, uinumq;, nihil moderabile suadent.

σὺν δ' εὐσεβεῖς.)

Dij non cernuntur ab impijs: id est, ad res diuinas & cœlitum commercia non nisi puri C & pij animi penetrare possunt.

ὦ διθύραμβ'.)

Vide adagium, Dithyrambus non est, aquã si bibat. &, Dithyramborum poetis insanior.

φόνιον δ' ὥστε.)

Alludit ad prouerb. θεομαχεῖν.

κορύνιον.)

Locus Lydiæ, ubi Bacchus quoque ἐργιάζειν consueuerat.

τμῶλον, & σαρδέων.)

Strabo libro decimotertio: αἱ δ' σάρδεις πόλις ἐστὶ μεγάλη, νεωστὶ μὲν τῶν τροϊκῶν, ἀρχαῖα δ' ἔμως, ἄκρα σύρπῃ ἔχουσα· βασίλειον δ' ὑπῆρξε τῶν λυδῶν. De Tmolo autem in hæc uerba scribit eodem in loco: ὑπόρκειται δ' τῶν σαρδέων ὁ τμῶλος, σύνδαιμον ὄρος, οὗ τῇ ἀκρωρείᾳ σπήλαιον ἔχον ἐξέδραν λεπτοῦ λίθου, πάρσῳ ὄρυγμα, ἀφ' οὗ κατοπτεύεται τὰ πύπλῳ πεδία, καὶ μάλιστα τὸ παυσιλυπον.

ARGVMENTVM ACTVS tertij.

Dionysus è carcere euadens, Bacchas uocat attonitas stupore, cum omnia ardere, tremere ac collabi uiderentur: eisque exponit, quomodo præstigijs quibusdam illuserit Pentheo, ac miris simulachris rerum insanientem distinuerit, ad testificandum numinis sui præsentiã, nisi cæcus furore Pentheus fuisset: qui & ipse accurrit, indignè ferens se à Dionyso ludificari. 2 Pastor quidam ex Cithærone adueniens, longa narratione exponit, quibus ceremonijs, quo ritu, uestitu, more, ubi, Bacchæ orgia celebrent: item quomodo pecudes discerpserint. ex quibus rebus colligit manifesta præsentiæ numinis argumenta: simulque, ut Dionysum nouum deum in urbem recipiat, tyrannum hortatur. 3 Nihil his mouetur Pentheus, sed primum arma capere ciues iubet: deinde mutata sententia, ipse prius speculatum abire statuit, idque ductore nuncio. Dionysi autem uerba habent parasceuen sequentis actus, qui continet lacerationem ac flebile fatũ Penthei. 4 Chorus optat choreas, ac solennes Orgiorum saltationes. Deinde subijcit locum communem de uindicta deorum in contemptores religionum: quæ etsi aliquando tardius uenit, tamẽ aliquando uenit. Monet præterea nihil temerè tentandum aduersus receptos religionum ritus, statasque ceremonias. non enim carere eam rem periculo. Denique uitam mediocrẽ cum pietate cõiunctam, & tranquillo animo, omnibus cæteris quibus mundus inhiat, feliciatibus anteferendam esse dicit.

ταῦτα πάλ.)

Versus sunt septenarij, nonnulli & octonarij, quibus narrat, quo astu ac quibus præstigijs euaserit uincula Penthei.

σωφρονίσειν.)

σωφρονίσα dicitur moderatio quædam iræ, qua quis non nisi iustè, & cum modo tamen, irascitur.

βοτνιάδας.)

Id est, Mænadas, Furias, Bacchas, Entheas, Euantheas, & si quibus alijs nominibus poetæ insanas Bacchi sacerdotes appellant.

τάχος σῦ.)

ὀξυθυμία, id est iræ præcipites, impotentia, sæuitia, uitia plerunque monarchis familiaria sunt.

λέπας.)

ἀπόσπασμα τοῦ ὄρους interpretatur, id est rupes, pars montis, ruina saxosa.

ὄφεσι κατεῤῥώσαντο.) Locus hic paulo obscurior esse uidetur. Sic aũt, nisi fallor, exponi potest: κατεῤῥώσαντο αἱ βάκχαι κατασίπλεκτοι δορὰς, δίπλαδὴ λιχμῶ-

λιχμῶσαν γούνων ὄφεσι, κυτὶ τῶν, ἕων, ἢ λιστὰ λιχμῶσαν γούνων, ἢ μεγὶ λιχμώσης γούνων. Aut λιχμῶσαν γούνων, pro σύφαρ ὄφεσι, id est, ipso exuuio serpentis sumendum est.

πλάκας.)

πλαξ ὄρος, id est montis æquor dicitur, cuius planicies arari possit.

λεμάλας.)

Egregia hypotyposis diuulsarum pecudum à Bacchis.

ὑσίας τ' ὀρυθρὰς.)

De Hysijs & Erythris, oppidis sub Cithærone monte, in uicinia Asopi fluuij, lege Strabonem libro 9. pag. 389.

τλὺ ψαυσίλυπον.)

Hunc locum Athenæus ἐν τῷ 6. Δειπνοσοφ. citat. Lege huc Odam 18. lib. 1. Carminum apud Horatium.

ἥσσων ἀθρόνς.)

Deos prisci metiebantur cõmodis & bonis, quorũ ipsi hominibus autores essent. unde & hodie uulgò Gott / quasi gůt, Deũ nos uocamus: idque propter perpetua in omne genus hominum benefacta. Hinc poeta noster, Dionysum propter uini rei præclarissimę inuentionem, nulli deorum postponit.

πρὸς κέντρα.)

Vide prouerbium, Contra stimulum ne calces.

ὅτι λιαλὸν, φίλον ἀεί.)

Theognis in principio Gnomorum: ὅστις καλὸν φίλον ἐστὶ, τόδ' ἐ λιαλὸν ἐ φίλον ἐστί. Lege in eum locum Camerarij græcam interpretationem.

πρὸ πήσσι ἦ.)

Vide prouerb. Dij laneos pedes habent.

σύνδαίμων μὲν ὁς.)

Varias dicit fœlicitates experti mortalibus, uarijsque spebus detineri mentes humanas: uerùm id omnium esse tutissimum, uitam in diem quàm optimè & fœlicissimè transigere.

ἕτερα δ'.)

Pindarus, πολλὰ μὲν ὀλοὶ τῆς εὐπραγίας.

ARGVMENTVM ACTVS quarti.

DIonysus Pentheum iam Baccharum ornatu indutum, ac mente alienatum foràs uocat, spectatorumque ludibrio exponit: ac simul cum eo pergit Bacchas exploratum, hoc est, dux illi fit ad manifestum exitium. 2 Chorus euntem Pentheũ prosequitur carmine insultatorio, quo uindictam & pœnam in hominem impium, contemptoremque numinis exuscitat. Monet etiam, non impunitum manere, si quid in deorum religionem peccẽtur: ac raro bene cedere ijs, qui aduersus consuetudines ueteres, ac priscos longoque usu receptos ritus quid moliantur. 3 Secunda pars huius Actus, quæ & ad sequentẽ Actum commodè referri posset, continet narrationem nuncij de discerpto à Bacchis Pentheo: quæ locorum, personarum & rerum elegantissimis descriptionibus constat, quibus crebra πάθη καὶ ἤθη interspersuntur. 4 Chorus uictoriæ Bacchi de Pentheo gratulatur & applaudit.

πρέπεις.)

Id est, ἄξιος μὲν εἶ τῆς μιᾶς θυγατρὸς πάλαι τῇ μορφῇ. uel πρέπεις pro περιπρέπεις, id est excellis, præstas, dictũ est: aut, similis es forma, ac comparari possis cum una filiarum Cadmi.

ἴτω δίκα.)

De Dice, quam Hesiodus Ioue prognatam dicit, ita scribit Aristoteles in libello περὶ κόσμου· ξυνέπεται δίκη τῶν ἀπολλυμένων τῷ θείῳ νόμῳ τι μωρὸς, ἧς ὁ σύλλαμουνίσας μέλλων μακάρος τε καὶ σύ- B λαίμων ἐξ ἀρχῆς σύθυς μέτοχος ἦν. Lege Cælium lib. 12. cap. 48.

τὸν σοφὸν.)

Commendatio moralis Philosophiæ, & pietatis in deos.

τίπτει πρὸς οὐδας.)

Sera Penthei pœnitentia, quæ plerunque pertinacibus illis, & refractarijs post damnũ, ac ob id frustra subit. Obserua illustre exemplum uindicatæ stolidæ pertinaciæ ac impietatis.

τὸ σωφρονεῖν.)

Scopus huius Dramatis uersibus hisce tribus indicatur. Cõmendant enim modestiam & pietatem, uirtutes lõgè pulcherrimas: sine quibus neq; uerè, nec beatè uiuitur.

ARGVMENTVM ACTVS quinti.

VLtimus actus summam habet epitasin. nam Agaue adhuc insana in scenã procedit, iactatque caput Penthei, & seriò triumphat: ac, quod sibi palmarium putat, leonem à se occisum dicit. Quare omnes ad congratulandũ hortatur. 2 Cadmus ex monte rediens, & collectos Penthei artus secum ferens, uix ad pristinam mentem tandem reuocat Agauem: quæ agnoscens filium à se interemptum, acerbissimum sentit doloré. Queritur & Cadmus futuram domus solitudinẽ. Dionysus uerò dicit, pœnã esse hanc neglecti sui numinis. Tristis sequitur finis, & tragicus. Cadmus enim cum suis in exilium mittitur.

ἀγκυλωτοῖς.)

Id est, sagittis ac iaculis, quibus multum Thessali præ cæteris Græcis præstabant.

πάντα.) εἰρωνεία.

πλιμέ-

A λιμέπων.)

De hoc genere scalarum suprà in Phœnissis meminimus.

τριγλύφοις.)

Vide Grapaldum lib. 2. de partibus ædium.

ἀρετεῖα.)

Præmia dicuntur, quæ dari solebant ijs qui se optimè in bello gessissent.

τὸ γῆρας.)

Morosa & difficilis senectus.

εἰς τόνδ' ἀιθρίαν.)

Eleganter & philosophicè hæc: Tum demum homines resipiscere, & suam turpitudinem sentire, ubi oculos in cœlũ sustollere cœperint, ac mentem sordidis curis, uitijsq; corporeis demersam, ad æterna cœlestiaq; seuocauerint.

ὦ τέκνον.)

Querela Cadmi, super extincto crudeliter nepote.

ὀργὰς πρέπει.)

Moraliter hunc locum intellige. Principes & reges, quiq; uitam in conspicuo agunt, non decet obnoxios esse ijsdem affectibus, quibus plebeij subiacent, ut libidini, iræ, inuidiæ, ambitioni, timori.

ἁρμονίαν.)

Lege Ouidium lib. 4. Metamorph.

ἄγετε.)

Exilia regum post longam felicitatem specta. is fortunæ ludus est in rebus humanis.

πολλαὶ μορφαί.)

Solennis apud hunc poetam fabularũ clausula. Prouerb. Deus ex improuiso.

Finis Annotationum in Bacchas.

B

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΥΚΛΩΠΟΣ.

Ὀδυσσεὺς ἀναχθεὶς ἐξ Ἰλίου, εἰς Σικελίαν ἀπερίφη, ὅθι ὁ Πολύφημος. εὗ ρὼν καὶ δουλεύοντας ἐκεῖ τοὺς σατύρους, οἶνον δοὺς, ἄρνας ἤμελλε λαμβάνειν, καὶ γάλα παρ' αὐτῶν. ἐπιφανεὶς δ' ὁ Πολύφημος, ζητεῖ τὴν αἰτίαν τῆς τῶν ἰδίων ἐπιφορήσεως. ὁ Σιλένος δὲ τὸν ξένον λῃστεύοντα πᾶσαλαβεῖν φησι.

ARGVMENTVM CYCLOPIS.

Lysses ab Ilio nauem soluens, in Siciliam delatus est, ubi Polyphemus habitabat. Inuentis autem illic satyris, qui Cyclopi seruiebãt, uinũ illis dedit, ut lic agnos auferret, & lac ipsis interciperet. Cui rei superueniens Polyphemus, queritur causam propriarum rerum ablationis, Silenus autem prædantem hospitem accepisse ait.

C

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ πρόσωπα.

Σιλωνός. Ὀδυσσεύς.
Χορὸς σατύρων. Κύκλωψ.
Προλογίζει δὲ ὁ Σιλωνός.

FABVLAE PERsonæ.

Silenus. Vlysses.
Chorus satyrorum. Cyclops.
Præfatur Silenus.

EVRIPIDIS CYCLOPS:

GASPARO STIBLINO INTERPRETE.

Βρόμιε, σὲ μὲν ἔγω πόνοις
νῦν, χ' ὥ τ' ἐν ἤθει τὸ μὸν δι-
δοῦσ' ἐν ἔμας.
πρῶτον μὲν Ἰωνίαν ἐμμανὴς ἥρας ὕπο,
νύμφας ὀρείας ἐκλιπὼν ὤχου τροφός.
ἔπειτά γ' ἀμφὶ γιγάντιον μάχλιον δορὸς,
ὀρθὸς ἐστὼς ποδὶ πρὸς ἀπαστὴς γιγὼς,
ἐγκέλαδον ἐτέαν ἐς μέσον θρόνον, δορὶ

Bromie, tua causa laboribus miser
Exerceor uarijs modò, & quando integer
Aetate eram: primùm ictus œstro cùm fuga
Iunonio Nymphas alumnas liqueras.
Deinde prælio tuum Giganteo
Scutatus ad pedem pugnans dexterrimè
Enceladon interemi, clypeo lancea

Transfuer-

Transuerberato Quid? refero ne somnia?
Non per louem, Baccho cùm spolia ostenderim.
Et nunc grauiora multo illis exhaurio.
Postquam tibi enim immisit Tyrrhenicos grauis
Iuno latrones, ut peregrinareris procul,
Id audiens ego, cum liberis nauigo,
Vt quærerem te: ipsusq; gubernaculis
In puppe celsa præsidens, ratem rego:
Ac filij remis incumbentes, mare
Verrunt cœruleum, & te ô rex quæritant.
Iamq; propè adnauigabamus Maleam,
Cùm subitò subsolani flatus in nauem irruit,
Nosq; ad Aetnæas abijcit petras,
Vbi unioculi æquorei proles dei
Cyclopes habitant antra deserta sanguinarij,
Ab horum uno comprehensi, dura seruitia
Toleramus. ipsum autem cui seruimus, uocant
Polyphemum: ac pro Eubijs Baccheumatis
Greges pascimus Cyclopis impij.
Filij mihi remotis in uallibus
Pascunt teneros agnos: iuuenes illi quidem,
At ego [a] pistra implere, & scopere habitacula
Domi manens constitutus sum, huic impio
Cyclopi, sceleratarum epularum minister.
Et nunc quæ mandata sunt, cogor facere,
Verrere rastro hoc ferreo domum,
Vt scilicet absentem Cyclopa dominum meum
Purgatis antris accipiamus, & greges.
Iam uerò filios iuxtà pascentes aspicio
Pecudes. Quid hoc? num plausus Sicinidum,
Similis illi thiaso uestro, cum Bromio
Chori stipati ad Altheæ domum
Eratis solemnes uersus perstrepentes barbitis?

a cyathos

ACTVS PRIMVS.

Chorus. Vlysses. Silenus.

Quo nam egregijs à patribus,
Egregijsq; à matribus,
Quò mihi aberras in scopulos?
Non hic facilis aura,
Et gramina læta,
Vorticosaq; aqua fluminum
Intra alueum iuxta antrum
Decurrit? non tibi balatus agnorum,
Heus non hic, non hic pasceris?
Neq; certè in ualle roscida.
Obe, te mox saxo petam.
Reduco, reduco, cornuta
Ad pastoris montanam stationem
Cyclopis agrestis.
Turgentia mihi ubera laxa,
Papillis submissos admitte fœtus,
Quos relinquis in pecuarijs thalamis:

ἔκλεινα. φεῦ ἴδω. πῶς τ' ἰδὼν ὄναρ λίγω;
ὦ μὰ δί', ἐπεὶ καὶ σκῦλ' ἔδειξα Βακχίῳ.
καὶ νῦν ἐκείνων μείζον' ἐξαντλῶ πόνον.
ἐπεὶ γὰρ ἦρα σοὶ γρῦν τυρσὶν ἰὼν
λῃστὰς ἐπώρσεν, ὡς ὁδηθείης μακρὰν,
ἐγὼ τυθόμεθ', σὺν τέκνοις ναυσολῶ,
σέθεν κτίσιν. ἐν πρύμνῃ δ' ἄνεμος
αὐτὸς λαβὼν, δύθιον ἀμφῆρες δίρει.
παῖδες τ' ἐρετμοῖς ἔμενοι, γλαυκὴν ἅλα
ῥοθίοισι λυπαίνοντες, ἐξίστην σ' ἄνακ.
ἤδη δὲ μαλέας πλησίον πιπλύνοντας,
ἀπηλιώτης ἄνεμος ἐμπνεύσας δυσὶ,
ἐξέβαλεν ἡμᾶς τοὐδ' ἐς αἰτναίαν πέτραν,
ἵν' οἱ μόνωπες πυτίσ παῖδες θεοῦ
κύκλωπες οἰκοῦσ' ἄντρ' ἐρῆμ' αὐδροκτόνοι.
τοὐξ ἑνὸς ληφθέντες, ἐσμεν ἐν δύμοις
δοῦλοι. κἀλοῦσι δ' αὐτὸν, ὦ λατρεύομεν,
πολύφημον. αὐτὰ δ' ἐνίων βακχεύμαθ' ἡμῶν
ποίμνας κύκλωπος αὐσίας ποιμαίνομεν.
παῖδες μὲν ἔν μοι, κλιτύων ἐν ἐρήμοις
νέμουσι μῆλα νέα, νέοι τὠφυῶντες.
ἐγὼ δ' πληροῦν πίστρα, καὶ σαίρειν σέλας
μένων τέταγμαι τάσδε, τῷδε δίνοσιέῳ
κύκλωπι δείπνων αὐσίων δράκεν.
καὶ νῦν τὰ πεσαχθέντ' ἀναγκαίως χρὴ,
σαίρειν σιδηρᾷ τῇδε μ' ἄρπαγῇ δόμους·
ὡς τόν τ' ἀπόντα δεσπότην κύκλωπ' ἐμόν,
καθαροῖσιν ἄντροις. μῆλά τ' εἰσδεχώμεθα.
ἤδη δὲ παῖδας πεσνέμοντας εἰδῶ
ποίμνας. τί ταῦτα; μῶν κρότος σικινίδων,
ὅμοιος ὑμῖν νῦν τε, χ' ὅτε Βακχίῳ
κῶμοι συναστίζοντες ἀλθαίας δόμους,
πεσσῆτ' ἀοιδαῖς βαρβίτων σαλεύμενοι;

ΔΡΑΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

χορός. ὀδυσσεύς. σιληνός.

Πᾷ δή μοι γηγενῶν μ' πατρῴων,
γηγενῶν τ' ἐκγόνων,
πᾷ δή μοι νίσῃ σκοπέλους;
οὐ τῷδ' ἐπαλύνει αὔρα,
καὶ πουρὰ βοτάνα,
δινῶν δ' ὕδωρ ποταμῶν
οὐ πίσραις κεῖται, πέλας ἄν-
τρων. ὦ βλαχὰ τεκέων,
ψύλλα. ἐ τάδ' ἔ, ἐ τάδε νέμῃς;
ὅτ' ἔν πλιτὶν δροσοφραῖς
ὠή, ῥίψω πέτρον τάχα σε.
ἐπάγω, ἐπάγω κράτα,
μηλοβότα σποίωρον,
κύκλωπος ἀγροβότα.
παραγῶντές μοι οὐ μεσὸς κέλαδον
δέξαι θηλᾶσι πορᾶς,
ἃς λείπεις ἀρνῶν θαλάμοις·

πυθέ-

πυθέσί σ' ἀμφρόνοιτοί
βλαχὰ σμικρῶν τεκέων.
εἰς αὐλὰν ποτ' ἀμφιβάλλεις
ποιμὴς λιπὼν ἐν νομὰς,
αἰτναίων εἴσω σκοπέλων.
ὁ τάδε βρόμιος, ὁ τάδε χοροί,
βάκχαι τε θυρσοφόροι.
ὁ τυμπάνων ἀλαλαγμοί,
λιβύκων παρ' ὑδροχύτοις.
ἐκ οἴνου χλωρὰ σταγόνες.
ὁ νύσα μετὰ νυμφῶν,
ἴακχον ἴακχον ᾠδὰν
μέλπω πρὸς τὰν Ἀφροδίταν,
ἣν θηρεύων ἐστόμαν
βάκχας σὺν λυσιόπουσιν.
ὦ φίλος, ὦ φίλε βακχεῖε,
ποῖ δὸ πολεῖς,
ἐκφυᾶν χαίταν σείων;
ἐγὼ δ' ὁ σὸς πρόσπολος,
ἐκτείνω κύκλωπι
τῷ μονοδέρκτᾳ,
δεῦρο ἀλάνων σὺν τᾷδε
πράγη χλαίνᾳ μελέᾳ, σᾶς χωρὶς φιλίας.
σι. σιγᾶτ' ὦ τέκν', ἄντρα δ' εἰς ἐστρεφῆ
ποίμνας ἀθροῖσαι πρόσπολας κελεύετε.
χο. χωρεῖτ' ἀτὰρ δὴ τίνα πάτερ ἀστοῦ ἔχεις;
σι. ὁρῶ πῶς ἀκτὴς νεὼς ἑλκόμενος σκάφος,
λώπης τ' ἀνάκτας σὺν στρατηλάτῃ τινὶ
σέβοντας εἰς τόδ' ἄντρον ἀμφὶ δ' αὐχένι,
τόλμῃ φέροντες ἐγκὰ, βορᾶς ἐνεκεν ἐμοί,
ἐρωτᾶς δ' ὑδρηλὸς ὦ πελάται ὧδε ἐξόι,
τίνες ποτ' εἰσίν; ἐκ ἴσασι δεσπότην
πολύφημον, οἷός ἐστιν, ἀξένου σέγων
τοὐδ' ἐμβεβῶτες, καὶ κυκλωπίαν γνάθον
τοὐδ' ἀνθρωφαγῶντα σπυσυχῶς ἀφιγμένοι.
ἀλλ' ἥσυχοι γίγνεσθ', ἵν' ἐκπυθώμεθα
πόθεν πορεύεσι, σκελὸν αἰτναῖον πάγον.
ὀδυ. ἐγώ, φράσατ' αὖ νᾶμα ποτίμου πόθεν
δίψης ἄκος λάβοιμεν; εἴτέ τις θέλει
βορὰν ὀλοῦσαι ναυτίλοις κεχρημένοις;
τί χῆμα; βρομίου πόλιν ἐοίκαμεν ἐσβαλεῖν
σατύρων πρὸς ἄντροις τόνδ' ὅμιλον εἰδόν.
χαίρειν πρόσθεν πρῶτα τὸν ὑφαίστατον.
σιλ. χαῖρ ὦ ξένε. ὅστις δ' εἶ φράσον, πάτραν τε σόν.
ὀδυ. ἰθακὸς ὀδυσεύς, γῆς κεφαλλήνων ἄνακ.
σιλ. οἶδ' ἄνδρα πρότερον, δολιμὸν σισύφου γένος.
ὀδυ. ἐκεῖνος ὅστις εἶ· λοιδόρει δὲ μή.
σιλ. πόθεν σικελίαν τοὐδὲ ναυσολῶν παρεῖ;
ὀδυ. ἐξ ἰλίου γε, κἀπὸ τρωϊκῶν πόνων.
σιλ. πῶς; πορθμὸν ἐκ οἶδεισθα πατρῴας χθονός;
ὀδυ. αὔραισιν θύελλαι δ' ἐξόρμ' ἥρπασαν βία.
σιλ. παπαῖ τὸν αὐτὸν δαίμον' ἐξαντλεῖς ἐμοί.

Diurni te desiderant
Balatus agnorum paruorum.
Tandem in aulam ingrederis
Floridis è pascuis
Aetnæos intra scopulos.
Non hic Bromius, non choreæ,
Non Bacchæ thyrsigeræ,
Non tympanorum strepitus
Apud fontes largifluos.
Non uini uirides guttulæ.
Nec in Nysa cum Nymphis
Iacchon Iacchon, carmen
Resono Veneri:
Ad quam captans aduolaui,
Cum Bacchis niueo spectandis pede.
O' chare, ô chare Bacche,
Vbi solus obambulas,
Flauam concutiens comam?
Ego uerò tuus minister,
Seruio Cyclopi,
Vno cernenti lumine,
Seruus errans cum hac misera
Hirci læna, tuis carens commercijs.
Si. Tacete, ô filij, atq; intra conuexum pendentibus
Specus petris, greges iube famulos cogere.
Cho. Ite. cæterum, pater, quid hæc tua uult festinatio?
Si. Video ad littora Argolicæ scapham ratis,
Gubernatoresq; cum quodam suo duce
Tendentes ad hoc antrum, & uasculà
Ferentes humeris uacua, ut cibariorum indigi,
Vrnasq; aquaticas. O' æruminosi hospites,
Quicunq; tandem sint. Haud norunt dominum
Polyphemum, qualis sit, qui tectis inhospitalibus
His succedunt, & in fauces Cyclopias
Istas crudiuoras mala alitè ueniunt.
Sed taciti estote, ut percontemur,
Vnde huc ad Aetnæas rupes appulerint.
Vly. O' hospites, dicite nobis, unde fluuiales aquas
Sitis remedium accipiamus? aut num sit aliquis,
Qui cibum uendat nautis indigentibus?
Quid rei est? rursus uidemur ad urbem Bromij
Accessisse, iuxta Satyrorũ antra: turbãq; hanc aspicio.
Saluere primùm iubeo natu maximum.
Si. Salue, ô hospes. Quis autem sis dic, & patriam tuã.
Vly. Cephallenorum terræ princeps, Vlysses Ithacus.
Si. Noui uirũ [a] sonorũ, et loquacẽ, astutũ Sisyphi gen'.
Vly. Ille ipse sum. sed ne me mordeas.
Si. Vnde ad hanc Siciliam applicas nauigio?
Vly. Ab Ilio, & à belli Troici laboribus.
Si. Quid? fretum ignorasti patrij soli?
Vly. Ventorum procellæ me huc inuitum rapuerunt.
Si. Papæ, eandem mecum sortem toleras.

a facundum.

VL. Num & tu huc nolens delatus es?
SI. Dum prædones persequor, qui Bromiũ rapuerant.
VL. Quæ uerò hæc regio? & qui habitant eam?
SI. Aetnæa rupes Sicilæ altissimæ.
VL. Vbi autem arces ciuitatis, & mœnia?
SI. Non sunt. deserti ab hominibus, ô hospes, uertices.
VL. Qui uerò incolunt terram, num ferarum genus?
SI. Cyclopes antra habitantes, non tecta domorum.
VL. Cui parent? an populare est imperium?
SI. Pastores sunt, nec quisquam ulla in re paret alteri.
VL. Mandãt ne humo Cererem, aut qua re uiititant?
SI. Lacte, & caseis, & esu ouium.
VL. Bromij aũt pocula habent, fluentem uitis laticem?
SI. Minimè. ingratam enim terram tenent.
VL. Sed hospitales sunt, & pij in hospites?
SI. Suauissimas dicunt carnes afferre hospites.
VL. Quid ais? cædè ne humana gaudent pascier?
SI. [a] Nemo huc uenit, qui non mactatus sit.
VL. Ipse Cyclops ubi est? num intus in domo?
SI. Abijt ad Aetnam, canibus uestigaturus feras.
VL. Scis igitur qd facies, ut ab hoc soluamus littore?
SI. Non scio, Vlysses, nihil autem non libens fecerim.
VL. Vende nobis cibum, cuius sumus indigi.
SI. Nihil aliud, ut dixi, præter carnes, nobis est.
VL. Quin & hoc dulce leuamen est famis.
SI. Et caseus coagularis, & lac bubulum.
VL. Efferte, lux enim mercatoribus conuenit.
SI. Tu autem dic mihi quantum auri dabis?
VL. Non aurum, sed potum Dionysi fero.
SI. O gratissima oratio, cuius iam olim indigemus.
VL. Maron mihi illum præbuit, proles dei.
SI. Quem inter manus filium ego olim alui?
VL. Bacchi filius, ut planus scias.
SI. Inter tabulata nauis est, aut ipsum tecum fers?
VL. Hic uter, qui continet eum ut uides senex.
SI. Hic quidem, ne buccam [b] impleret meam.
VL. At certè bis tantum, quantum ex utre fluxerit.
SI. Pulchrum dicis fontem, & dulcem mihi.
VL. Vis, gustandum primùm dabo tibi uinum meũ?
SI. Aequum hoc. gustus enim ad emendum prouocat.
VL. Atqui adfero etiam cum utre poculum.
SI. Age exprome, ut memor sim bibens.
VL. En tibi. SI. Papæ, quàm pulchrum odorem habet.
VL. Vidisti ipsum? SI. Non per Iouem, sed olfacio.
VL. Gusta nunc, ne uerbis solùm commendes.
SI. Papæ, ad saltandum me Bacchus excitat.
Ha, hæ, ha. VL. Num tibi pulchrè guttur colluit?
SI. Ita ut in extremos ungues penetrauerit.
VL. Ad hoc etiam tibi nummum dabimus.
SI. Mitte aurum, utrem tantum uelim.
VL. Efferte nunc [c] lacticinia, aut fœtus ouium,
SI. Faciam hoc, parum curans dominos,

a Nullus.
b impleuerit.
c sunt cibi ex lacte facti.

ὀδυ. ἦ καὶ σὺ δεῦρο πῶς βίαιον ἀπεστάλης;
σιλ. λῃσὰς διώκων, οἱ Βρόμιον αὐτῆρπασαν.
ὀδυ. τίς δ' ἥδε χώρα, καὶ τίνες ναίουσι νιν;
σιλ. Αἰτναῖος ὄχθος Σικελίας ὑψηρεστος.
ὀδυ. τεῖχη δὲ πόλεως πυργώματα;
σιλ. οὐκ εἰσ' ἔρημοι πρῶνες ἀνθρώπων ἔφυ.
ὀδυ. τίνες δὲ ἔχουσι γαῖαν, ἢ θηρῶν γένος;
σιλ. Κύκλωπες οὔτε ἔχουσιν, οὐ σέγας δόμων.
ὀδυ. τίνος λεγόντες; ἢ δεδήμοσιν κράτος;
σιλ. νομάδες· ἀκούει δ' οὐδεὶς οὐδενός.
ὀδυ. σπείρουσι δ', ἢ ἄρδ', ζῶσι, δήμητρος στάχυς;
σιλ. γάλακτι, καὶ τυροῖσι, καὶ μήλων βορᾷ.
ὀδυ. βρομίου δὲ τῶμ' ἔχουσιν, ἀμπέλου ῥοάς;
σιλ. ἄκιστα· τεγαῖα γὰρ ἄχαρις οἰκοῦσι χθόνα.
ὀδυ. ἥλιός εἰ σὺ, χ' ὁσιοι πρὸς ξένους;
σιλ. γλυκύτατα φασὶ τὰ κρέα σφῶν ξένοις φορεῖν.
ὀδυ. τί φής; βορᾷ χαίρουσιν ἀνθρωποκτόνῳ;
σιλ. οὐδεὶς μολὼν οὐδυῖ, ὅστις οὐ κατεσφάγη.
ὀδυ. αὐτὸς δὲ Κύκλωψ πῶς τ' ἔσω; ἢ δόμων ἔσω;
σιλ. φροῦδος πρὸς Αἴτνην, θήρας ἰχνεύων κυσίν.
ὀδυ. οἶσθ' οὖν ὁ δρᾶσεις, ὡς ἀπαίρωμεν χθονός;
σιλ. οὐκ οἶδ' Ὀδυσεῦ· πᾶν δὲ δι' ὁρῶμεν σύ.
ὀδυ. ὅδ' οὖν ἡμῖν σῖτον, ὃν παρείχομεν.
σιλ. οὐκ ἔστιν, ὥσπερ εἶπον, ἄλλο πλὴν κρέας.
ὀδυ. ἀλλ' ἡδὺ λιμοῦ καὶ τόδε φρουρήσιον.
σιλ. καὶ τυρὸς ὀπίας ὄζει, καὶ βοὸς γάλα.
ὀδυ. ἐκφέρετε· φῶς γὰρ ἐμπολήμασι πρέπει.
σιλ. σὺ δ' ὠνήσῃ, εἰπὲ μοι, χρυσὸν πόσῳ;
ὀδυ. οὐ χρυσὸν, ἀλλὰ πῶμα Διονύσου φέρω.
σιλ. ὦ φίλτατ' εἰπών, ὃν παρείχομεν πάλαι.
ὀδυ. καὶ μὴν Μαρῶν μοι τῶμ' ἔδωκε, παῖς θεοῦ.
σιλ. ὃν ἐν χέρνιψι παῖδ' ἐγὼ ποτ' ἀγκάλαις;
ὀδυ. ὁ Βακχίου παῖς, ὡς σαφέστερον μάθῃς.
σιλ. ἐν σέλμασιν νεώς ὄζει, ἢ φορεῖς σύ νιν;
ὀδυ. ὅδ' ἀσκὸς, ὃς κοίλωμα νιν, ὡς ὁρᾷς, ἔχει.
σιλ. ὄτῳ μὲν ἡδὺ δὴ αὖ τοῦ γνάθου πλησθεὶς μέ.
ὀδυ. ναὶ δίς τόσον τῶμ', ὅσον ἂν χρῇ ἀσκὸς ἔνῃ.
σιλ. καλῶ γε κἀμοῦ εἶπας, ἡδέως γ' ἐμοί.
ὀδυ. βούλει σε γεύσω πρῶτον τοῦ ἄκρατου μέθυ;
σιλ. δίκαιον· ἢ γὰρ γεῦμα τοῦ ὠνοῦ καλεῖ.
ὀδυ. καὶ μὴν ἐφέλκω καὶ ποτηρ' ἀσκοῦ μέτα.
σιλ. φέρ' ἐκπτύσαιμι, ὡς ἀναμνησθῶ πόσου.
ὀδυ. ἰδού. Σ. παπαῖ, ὡς καλὸν ὀσμὴν ἔχει.
ὀδ. ἔδωκας ἢ αὐτοῦ; Σ. οὐ μὰ Δί', ἀλλ' ὀσφραίνομαι.
ὀδυ. γεῦσαι νυν, ὡς ἂν μὴ λόγῳ παινῇς μόνον.
σιλ. βαβαῖ, χορεῦσαι κἀκαλεῖ μ' ὁ Βάκχιος.
ἆ, ἆ, ἆ. ὀδ. μῶν ἦ λαρυγγα διεκαύθη σὺ καλῶς;
σιλ. ὦς' εἰς ἄκρας γε σὺν ὀνυχας ἀφίκετο.
ὀδυ. πῶς τόδε μύστι καὶ νομισμα δώσομεν.
σιλ. χάλα τὸν ἀσκὸν μόνον· ἔα τὸ χρυσίον.
ὀδυ. ἐκφέρετε νυν τυρεύματ', ἢ μηλων τόκον.
σιλ. δρᾶσω τάδ', ὀλίγον φροντίζας γε δεσποτῶν.

A ὡς ἐκπιοῦν αὐ κύλικα βαδοίμην ἡδύν,
πωλοῦντ' Κυκλώπων ἀνδρὸς βοσκήματα,
ῥίψας τ' ἀν' ἅλμυν λευκόδους πέτρας ἄπο,
ἅπαξ μεθυσθεὶς, κατεβαλὼν τε τὰς ὀφρῦς.
ὡς ὅς γε πίνων μὴ γένηθ', μαίνεται·
ἢν δὴ τοτὲ τὸ τέρβος ἐξαυσαίνει,
μαστοῦ τε δηγμὸς, καὶ πέδησις δυσερμὸς
ψαῦσαι χρόιν λαμπρὸν, ὀρχηστὸς δ' ἅμα,
κἀκῶν τε λῆσις, εἶτ' ἐγὼ * ωιοῖμαι
τοιόνδε τῶμα, τῷ Κυκλωπῶν ἀμαθίαν
ἱλαίνειν κελεύων, καὶ τὸν ὀφθαλμὸν μέσον.
ἔκ τ' Ὀδυσεῦ, σὺν ἡδὺ λαλοῦμεν τί δι.
ὀδυ. καὶ μὴν φίλοι γε πῶς φρονεῖτε πρὸς φίλον.
σιλ. ἐλάβετε Τροίαν, τὴν ἐλένην τε χειρίαν;
ὀδυ. καὶ πανταχ' ὀλωμεν Πριαμείδων ἐπορθάμεν.
σιλ. ἀκωὼ ἐπαιδ' ἢ τὴν ναῦν εἴλετε,
ἅπαντον αὐτὴν διεκροτίσατ' ἢ μόνον;
B ἐπάγκ πολλοῖς ἥδεται γαμουμένη·
τὴν πεδόνην, ἢ σὺν θυλάκοις σὺν πτυχίοις
πόδ' τῆν σκελοῖν ἰδοῦσα, καὶ τὸν χρύσεον
λοιὸν φοροῦντα πόδι μέσον τὸν αὐχένα,
ἐκπεπόηθε, Μενέλεων αὐθρώπων.
» λῶστον λιποῦσα. Μενέλαε δ' ἀμὸ γένος ποτε
» φαῦλα γυναικῶν ὠφέλ', εἰ μὴ μοι μόνον.
ἰδὸ τάδ' ὑμῖν πτηνῶν βοσκήματα,
ἄναξ Ὀδυσεῦ, μυκάδων ἀγνῶν τροφαί,
πικρὸν γάλακτός τ' ὀπάνια τυρεύματα,
φέρεθ', χωρεῖν ὡς τάχιστ' ἀν' ἠῶν ἄπο,
βότρυος ἐμοὶ τῶμ' ἀντιδόντες δυοῖν.
ὀδυ. οἴμοι λύκλωψ ὀλεῖ δρῶντα. τί δρῶμεν;
ἀπόλωλεν γὰρ ὦ γέρον· ποῖ χρὴ φυγεῖν;
σιλ. ἔσω πέτρας ἴθ', ὅπερ ἂν λαθοῖτε γε.
ὀδυ. δεινὸν τόδ' εἰ πᾶς, ἀρνεῖν μολεῖν ἔσω.
σιλ. ὁ δεινὸν· εἰσὶ κατάφυγαι πολλαὶ πέτρας.
C ὀδυ. ὁ δῆτ', ἐπεί τ' ἂν μεγάλα γ' ἢ τροία σφῶν,
εἰ φεύξομεθ' γ' ἂν ἀνδρὸς μυρίου δ' ὄχλου
φρυγῶν ἑπόμενοι πολλάκις σὺν ἀσπίδι.
» ἀλλ' εἰ θανεῖν δεῖ, κατθανοῦμεθ' εὐγενῶς.
» ἢ ζῶντες, ἄνευ τοῦ πάρος γ' εὖ σώσομεν.
σιλ. ἄνεχε· πάρεχε. τί τάδε; τίς ἡ βαθυμία;

ΔΡΑΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

λύκλωψ. σιλήνος. ὀδυσσεύς. χορός.

Κυ. Τί βακχιάζετ'; ὁ Διόνυσος τάδε,
ὁ λιρόκαλα χαλκοῦ, τυμπάνων τ' ἀράγματα.
πῶς μοι κατ' ἄντρα νεόγονα βλαστήματα,
ἢ πρός γε μαστοῖς εἰσιν, ἢ χ' ὑπὸ μητρῴῳ
πλευρᾶς τρέχουσι, χοινίοις τ' ἐν τοῖσι
πλήρωμα τυρῶν ὄζει ἐξημελγμένον.
τί φατέ; τί λέγετε; τάχα τοι ὑμῶν ἐν ξύλῳ
δάκρυα μεθήσει· βλέπετ' ἄνω, καὶ μὴ κάτω.
σιλ. ἰδοῦ πῶς αὐτὸν τὸν Δι' ἀνακεκύφαμεν,
καὶ τ' ἄστρα, καὶ τὸν Ὠρίωνα δρῶμεν.

Nam unum calicem ebibere uelim,
Redemptum uel omnibus Cyclopum pecuariis:
Dariq; in mare ab albicante præceps petra
Semel inebriatus, & positis superciliis.
Qui enim non hilarescit bibendo, [a] nihil sapit. a insanit
Vbi hoc (hilarescere) est, rectum pectus erigitur,
Contrectare mamillas, & prata manibus
Libare florida libet, choreasq; ducere,
Tum subit obliuio malorum. Proinde ego exhauriam
Hoc poculum: Cyclopis interim insipientiam
Plorare iubens, & oculum medio in frontis æquore
Positum. Audi Vlysses, confabulabimur tecum quippiã.
Vly. Atqui amicis licet ad amicum loqui.
Sil. Cepistis ne Troiam, et uobis mancipatam Helenã?
Vly. Imò totam stirpem Priameiam excidimus.
Sil. Nempe, postquam cepistis iuuenculam,
Vniuersi ipsam alterna pulsastis uice?
Quando multis illa gaudet uiris.
Proditricem dico, quæ uariegatas caligas
Circa tibias, & aureum collo
Ferentem monile adpensum uidens,
Attonita obstupuit, & Menelaum optimum
Hominicinem reliquit. Vtinam nusquam genus
Mulebre esset, nisi soli mihi.
En hæc uobis pastorum pecudes,
Rex Vlysses, balantum agnorum commeatus,
Coagulariq; lactis referta lacticinia
Auferte. Ite ab antris quàm ocyssimè, prius
Dato uicissim mihi poculo botri Eubij.
Vl. Hei mihi, Cyclops hic uenit. Quid agimus?
Perijmus, ô senex, quò fugiendum est?
Si. Intra petram hanc, ubi abditi latebitis.
Vl. Malum hoc dicis, iubens nos ire in laqueos.
Si. Non malum: refugia petræ sunt plurima.
Vl. Minimè, quandoquidem ualde lugeret Troia,
Si unum uirum fugeremus, qui sæpe innumeram
Turbam Phrygum pugnantium scuto sustinuimus.
Quin si mortendum est, moriemur fortiter,
Aut uiui priorem laudem tuebimur.
Si. Sustine, præbe. Quid hoc? quæ hæc ignauia?

ACTVS SECVNDVS.

Cyclops. Silenus. Vlysses. Chorus.

CY. Quid bacchamini? Non hic Dionysus,
Non æris crotala, nec tympanorum pulsatio.
Quomodo mihi in antris noui fœtus habent,
Num uberibus submissi sunt? aut sub matrum latera
Currunt? iunceisq; in uasculis
Expressa ne est caseorum copia?
Quid dicitis? quid aitis? mox uestrûm aliqui
Ligno hoc pulsati lachrimas emittẽt. sursum; nõ deorsũ
Si. En ad Iouem ipsum oculos attollimus, (respicite.
Et astra, & Orionem [b] suspicimus. b suspicio.

Cy. Est'ne prandium paratum opiparè?
Sil. Est, modò lautum tecum guttur feras.
Cy. Num & lacte crateres plenæ sunt?
Sil. Ita ut si uelis, totum possis ebibere dolium.
Cy. Bouillum, aut bubulum, aut miscellaneum?
Sil. Quodcunq; uolueris. ne modò me deglutias.
Cy. Minimè. nam in medio salientes uentre,
Enecarcus me gesticulationibus.
Eheu, quam turbam hanc ad uestibula uideo?
Prædones aliqui, aut fures terram occupant.
Video agnos istos ex spelæis meis,
Tortis uimiinibus constrictos corpore,
Et uasa lacticinij commista, & senis caput
Calicum uerberibus tunsum[a] intumescere.
Sil. Eheu, doleo malè pulsatus miser.
Cy. A' quo? quis in tuum caput pugnos incussit, senex?
S. Ab istis, ô Cyclops, eò quod illa auffere nõ pmitterẽ.
Cy. An nesciuerunt me deum esse, & natum à dijs?
Sil. Dicebam ego hæc: sed isti efferebant res tuas:
Atq; hunc, me inuito, deuorarunt caseum.
Efferebant & agnos. Addebant præterea, tibi
Ad palum deligato, primùm se oculum medium,
Deinde execturos per uim uiscera.
Deniq;, ubi probè tuum conscidissent uerberibus
Tergum, constrictum imposituros quadrupedem
In nauem, ac uendituros alicui
Cui aut saxa[b] emoueas, aut muros subruas.
Cy. Ita ne? Quin abi, & cultros culinarios
Quàm primùm acue, magnumq; lignorum fasciculum
Igni impositum accendent mactatui illicò
Impleant uentrem meum ad calidum,
Carbonem capientis cibum à coque.
Cætera uerò ex lebete cocta & elixa sumam.
Quotidiani enim tandem tædet cibi,
Commediq; iam leonum satis,
Et ceruorum, diuq; carni humanæ carnis cibo.
Sil. Nouis post consueta, ô domine, cibarijs
Vesci iucundius est. Non enim ruper
Alij ad tua antra diuerterunt hospites.
Vly. Cyclops, audi uicissim & hospites:
Nos cibi egentes ut acciperemus mercimonia,
Ad tua propius antra ànauè uenimus.
Hos uerò agnos ille pro uinisc ypho
Vendidit nobis, & dedit uolẽs uolentibus,
Cùm potum accepisset, nullaq; uis illi facta est.
Quin sani nihil huius uerbis inest,
Quando furtim tua uendidisse deprehenditur.
Sil. Ego? malè pereas. Vly. Si mentior.
Sil. Non per Neptunum, qui te genuit, Cyclops:
Non per magnum Tritonem & Nereum,
Non per Calypsonem, puellasq; Nereidas,
Non per sacras undas, ac omne piscium genus,

a intumescere.
b feras, demoliaris.

λύ. ἀρίστου ὄντων εὖ πεφροντισμένος;
σιλ. παρέστιν· ὁ φαρυγξ δυπερετὴς ἔσω μένων.
λύ. ἦ καὶ γάλακτος εἰσὶ κρατῆρες πλέως;
σιλ. ὥστ' ἐκπιεῖν γε σ', ἢν θέλῃς, ὅλον πίθον.
λύ. μάλειον, ἢ βόειον, ἢ μεμιγμένον;
σιλ. ὃν αὖ θέλῃς σύ. μή με κατατείνῃς μόνον.
λύ. ἥκις· ἐπεί γ' αὖ γ' μέσῳ τῇ γαστρὶ
πολλοὺς τε σφαλίσαντ' ἀν' ὑπὸ τῶν χειρῶν.
ἐα, τίν' ὄχλον τόνδ' ὁρῶ πρὸς αὐλίοις;
λῃστά τινες κατέχουσι λῃστὴν χθονα.
ὁρῶ γέ τι τοὺς δ' ἄρνας ἐξ ἀνθρώπων ἐμῶν
σπαρτοῖς λύγοισι σῶμα συμπεπλεγμένους,
τοῦχν τε τυρῶν συμμιγῆ γόρυτά τε
πληγᾶς πρόσωπον φαλακρὸν ἐξῳδηκότα.
σιλ. ὤ μοι, τυρεύω συγκεκομμένος πάλαι.
λύ. ὑπὸ τί; τίς εἰς σὸν κρᾶτ' ἐπύκτευσεν γέρων;
σιλ. ὑπὸ τῶνδε Κύκλωψ, ὅτι πάντ' ἐκείων φέρειν.
λύ. ἐκ ποσαν ὄντα θεόν με, καὶ θεῶν ἄπο;
σιλ. ἔλεγον ἐγὼ τάδ'· οἱ δ' ἐφέρον τὰ χρήματα,
καὶ τὸν τυρὸν ἐκ ἐῶντο πόδιον.
τοὺς τ' ἄρνας ἐξεφόρουν. δήσαντες δὲ σε
ἕλκῳ τριπήχει, κἄπα τὸν ὀφθαλμὸν μέσον,
τὰ σπλάγχν' ἔφασκον ἐξαμαλξεσθαι βίᾳ,
μάστιγί τ' εὖ νῶτον ἀρθλίψειν σέθεν.
κἄπειτα σωσάντες, εἰς τὰ πλοῖα
ἅλνιος ἐμβαλόντες, ἀφαλῶσειν τινὶ
τοίχους μοχλεύειν, ἢ τυλῶνα καταβαλεῖν.
λύ. ἄληθες; ἀκῶν κοπίδας ὡς τάχιστ' ἰὼν
θήξας μαχαίρας, καὶ μέγαν φάκελλον ξύλων
ὠθεῖς ἀνάψας, ὡς σφαγεῖτε αὐτίκα,
πλήσωσι νεῦλιν τὴν ἐμὴν ἐπ' ἀνθρακιᾷ
θερμὴν ἔδοντες πλᾶκα τῷδ' κρεουομεν.
τὰ δ' ἐν λέβητι ἑψεῖν, καὶ τετηκότα,
ὡς ἐκπλεώσω γε πλαστὸς ἡμέρησιον.
ἅλις λεόντων ἔστι μοι θοινωμένῳ,
ἐλάφων τε χρόνιος δ' εἰμ' ἀπ' ἀνθρώπων βορᾶς.
σιλ. τὰ κρεα γ' ἐκ τῶν ἡδέων, ὦ δέσποτα,
ἥδιον ἔστι· ἐ γὰρ ὦν νεωστί γε
ἄλλοι πρὸς ἄνδρα τά σ' ἀφίκοντο ξένοι.
ὀδυ. Κύκλωψ, ἄκουε· ἐγὼ μέρει καὶ τῶν ξένων·
ἡμεῖς βορᾶς χρῄζοντες ἐμπολῶν λαβεῖν,
σὴν ἄνδρα ἀν πρὸς ἤλθομεν νεὼς ἄπο.
οὗτοι δ' ἄρνας ἡμῖν ἔστο, αὐτ' οἶνον σκύφῳ,
ἀπημπόλα τε, κἀδόλου πᾶν λαβὼν,
ἑκὼν ἑκόντι· κοὐδὲν ὑβρίσθη τότε βίᾳ.
ἀλλ' ὅτι ὑμῖς ὀδὲν ὧν φησιν, λέγω,
ἐπεὶ κατελήφθη σε λάθρα πωλῶν τὰ σά.
σιλ. ἐγώ; κακῶς γὰρ ἐξίλοι. ὀδ. εἰ ψεύδομαι.
σιλ. μὰ τὸν Ποσειδῶ ἐν τι πόντα σ' ὦ Κύκλωψ,
μὰ τὸν μέγαν Τρίτωνα καὶ τὸν Νηρέα,
μὰ τὼ Καλυψὼ, τάς τε Νηρέως κόρας,
μὰ δ' ἱερὰ κύματ', ἰχθύων τε παῦ γένος,

ἀπώμοσ',

A ἀπώμοσ' ὦ κάλλιστον, ὦ κυκλώπων,
ὦ δεσποτίσκε. μὴ τά δ' ἐξόδ' αὖ ἐγὼ
ξένοισι χρήματα· ἢ κακῶς ὄντοι κακοί
οἱ πῶδ' ὧν ἀπόλοιν δ', ὅς μάλιστ' ἐγὼ φιλῶ.
χο. αὐτὸς ἐχ' ἐγὼ τοῖς ξένοις τὰ χρήματα
πρᾶτ' σ' ἐδόθη· εἰ δ' ἐγὼ ψεύδομαι λέγω,
ἀπόλοιθ' ὁ πατήρ μου· οὗς ξένους δὲ μὴ ἀδικεῖ.
λύ. ψεύδει δ' ἐγὼ γε τῶδε τῷ Ῥαδαμάνθῳ·
πολλὰ γὰ ἐπόνουν, κἀμὲ δικαιότερον λέγω.
θέλω δ' ἐρέσθαι· πόθεν ἐπλεύσατ' ὦ ξένοι;
πολαπνοί; τίς ὑμᾶς ἐξεπαίδευσεν πόλις;
ὀδυ. Ἰθακήσιοι μὲν τὸ γένος· Ἰλίου δ' ἄπο
πόρσω τάς ἄνεμοι, πνεύμασι θαλασσίοις
σὴν γαῖαν ἐξωθοῦσ' ἤκομεν Κύκλωψ.
λύ. ἦ καὶ κακίστης, οἱ μετέπλεθ' ἁρπαγᾶς,
Ἑλένης σκαμάνδρου γείτονα Ἰλίου πόλιν;
ὀδυ. ἔστι, πόνοι γὰρ δ' εἰνὸν ἐξῴκτισται τόδε.
B νύ. ἀκρεῖν πρᾶτ' ὀμοῦμαί γ', οἱ τινες μᾶς χάριν
γυναικὸς ἐξεπλεύσατ' εἰς γαῖαν Φρυγῶν.
ὀδυ. θεῦ τὸ πρᾶγμα, μηδ' ἐν' αἰτῶ βροτῶν.
ὑμᾶς δ' σ' ὦ θεῦ πόντιε γλυκεῖα τέκνα,
ἱκετεύομέν τε, καὶ λέγομεν ἐλεύθερος,
μὴ τλῆς πρὸς ἄνδρα σὸς ἀφιγμένος φίλους
κτανεῖν, βοράν τε δυσεβῆ δεῦπνα γνάθοις·
εἰ γὰρ σὸν ὦ ναῦ πατέρ' ἔχειν νῶν ἔδρας
ἀφικόμεθα γῆς τῶ Ἑλλάδος μυχοῖς·
ἱφεύς τ' ἄθραυστος Ταινάρου μένει λιμέν,
Μαλέας τ' ἄκροι κεκλιμῶνες, ἥ τε Σουνίς
δῖας Ἀθάνας σῶς ὑπαρχεῖ πέτρα,
γεραίστοι τε καταφυγαὶ· τά δ' Ἑλλάδος
δύσφορά γ' ὀνείδη φεύξιν ἐκ ἐδεξάμην,
ὧν καὶ σὺ κοινὸ γῆς γὰρ Ἑλλάδος μυχὸς
εἰκῆς, ὑπ' Αἴτνῃ τῇ πυριπάκτῳ πέτρᾳ.
νόμοις δὲ θνητοῖς εἰς λόγους ἀφεῖφι
C ἱκέτας δ' ἐχεῖν πόντιος ἐφθαρμένος,
ξενίά τε δόναι, καὶ πέπλοις ἐπῆκέσαι.
ἐκ ἀμφιβεβπόροισι πνεῦμα τῶν θρέψαι μέλη
ὀδελοῖσι, μηδ' ὦν καὶ γνάθοις πλῆσαι σέθεν.
ἅλις δ' Πριάμου γαῖ' ἐχήσω Ἑλλάδα,
πολλῶν νεκρῶν ποιδία δρυπετῆ φόνου·
ἀλόχας τ' αὐάνδρους, γραῦς τ' ἄπαιδας ὤλεσεν,
πολίτς τε πατράς· εἰ δ' εὖ λελειμμένος,
σὺ συμπυρώσας δόλῳ τ' αὐλώσεις πικρᾶ,
ποῖ τρέψετέ τις; ἀλλ' ἐμοὶ πιθοῦ Κύκλωψ,
πάρες τὸ μαίνον σῆς γνάθου· τὸ δ' δυσεβὲς
» ἦ δυσεβείας αὐθεῖ. Πολλοῖσι γὰρ
» Κέρδη πονηρὰ, ζημίαν ἠμείψατο.
σιλ. πεῦσόμαι σοι βούλομαι· τὸν μὲν κρεῶν
μηδὲν λίπῃς τόδ'· ἐν τε τῇ γλῶσσαν δάκνῃς,
κομψὸς γενήσῃ, καὶ λαλίστατος Κύκλωψ.
» λύ. Ὁ πλοῦτος, ἀνθρώπισκε, τοῖς σοφοῖς θεός·
» Τὰ δ' ἄλλα, κόμποι, καὶ λόγων θυμοῤῥαία.

Deiuro, ô pulcherrime, ô Polyphemule,
O' herule, nihil me hospitibus
Harum rerum uendidisse: aut malè hi mali
Mihi filij perant, quos maximè ego diligo.
CHO. Ipse[a] te reprime. ego non uidi te hospitibus
Vendentem quicquam rerum. Sin autem falsa loquor,
Pereat mihi pater. hospites uerò ne uioles.
CY. Mentimini. Ego uerò plurima
Ipso quoq; Rhadamantho iustius & facio & loquor.
Volo autem percontari. Vnde nauigastis hospites?
Cuiates? quæ uos educauit ciuitas?
VL. Genere quidem Ithacenses, cæterum ab Ilio,
Excisa ciuitate, tempestatibus ad tuam
Terram delati uenimus, Cyclops.
CY. An isti, qui raptus Helenæ improbissimæ
Persecuti estis ad Scamandro uicina mœnia?
VL. Illi ipsi, laboribus perfuncti teterrimis.
CY. Turpis expeditio, quicunq; unius gratia
Mulierculæ, nauigastis in terram Phrygum.
VL. Dei id negocium, neminem culpes mortalium.
Nos autem tibi, ô Dei marini nate inclyte,
Et supplicamus, & loquimur liberè,
Ne nos amicos antris appulsos tuis
Occidere, atq; abominandam escam mandibulis
Facere uelis. qui tuum, ô rex, patrem
Multis delubris ueneramur per Græciam:
Sacerq; & inuiolatus ei manet portus Tenari,
Altæq; Maleæ speculæ, nec non & Sunij
Argento scatens diæ Palladis sospes petra,
Item Geræstia refugia. cæterum Græcia
Non ferenda probra, Phrygibus haud condonauimus;
Quorum pars & ad te pertinet. terræ enim Græciæ
Recessus habitas, sub ignifera Aetnæ petra.
Quin lege humana ad sermones conuertere:
Ac supplices suscipe, ex haustos mari, & perditos:
Hospitalia munera largire, & uestibus iuua.
Nec commitas, ut oblongis membra uerubus
Affixi, uentrem & mandibula impleamus tua.
Satis Priami terra uiduauit Græciam,
Tam cruenta uirorum cæde, & tot funeribus:
Vxoresq; uiris, & anus orbauit filijs,
Et canos patres perdidit. si uerò reliquias
Igne assatas tristi conuiuio insumpseris,
Quò aliquis se uertet? Quin mihi obtempera Cyclops,
Remitte uoracitatem gulæ tuæ: ac pietatem potius
Præ impietate complectere. Multis enim
Praua lucra, pœnæ & damno fuerunt.
SI. Te quid monere uolo: de carnibus quidem
Nihil tibi reliqui facias. si autem linguam deuoraueris,
[b] Versutus eris, & loquacissimus, Cyclops.
CY. Diuitiæ, ô homuncio, sapientibus Deus.
Cætera omnia fastus inanis, & uerborum fucus.

a Mane.
b facundus, bellus.

Arces uerò marinas, quas incolit pater,
Valere iubeo. Quid enim illa uerbis extolli refert?
Non ego fulmen reformido Iouis,
Nec Iouem agnosco præstantiorem me deum.
Nulla præterea me conficit cura. & ut intelligas,
Quì hoc fiat, audi: quando enim desuper effuderit
Imbrem, in hac petra solida habeo tabernacula,
Et aut uitulum assatum, aut aliquid feræ beluæ
Deuoro sub tecto resupinus me inferciens:
Epotaq; lactis amphora, peplum
Pulsans, stridore Iouis imitor tonitrua.
Quando autem Boreas Threicius fundit niuem,
Pellibus ferarum corpore induto meo,
Et igne accenso, niuem nihil curo.
Terra porrò hæc, siue uelit, seu minus uelit,
Necesse est ut herbescens meos pinguefaciat greges:
Quos ego nemini præterquã mihi imolo, nec ullis dijs,
Et uentri huic deorum maximo.
» Nam bibere & edere de die in diem,
» Is scilicet Iupiter est sapientibus hominibus,
» Nullaq; re se cruciare: qui uerò legibus
» Variè formarunt uitam mortalium,
» Eos dolere iubit: meam ipse animam
» Non desinam suauiter afficere, & te deuorare.
Talia munera accipies (ne quid culpare me queas)
Ignem, & hunc patrium lebetem, qui coquens
Tuam carnem afflictam continebit probè.
Sed ite intrò, huic qui stabulum hoc colit deo,
Vt stantes ad conuiuium, me lautis accipiatis epulis.
VLY. Eheu. Labores quidem superaui Troicos,
Et marina pericula: nunc autem me ad uiri impij
Mentem, & inhospitale pectus impegit fors aspera.
O Pallas, ô domina, Ioue genita dea,
Nunc nunc opem fer. ad maiores enim, quàm apud Iliũ,
Labores deuenio, & ad extrema pericula.
Tuq; ô, qui lucidas astrorum sedes colis
» Iupiter, aspice hæc xenia. si enim ista non uides,
» Frustra coleris Iupiter, cùm nihil sis deus.

Chorus.

Vasti gutturis, ô Cyclops,
Aperi fauces: nam parata tibi,
Et elixa & assa, ut à carbonibus
Diripias, mandas, disseces membra hospitum,
Hirsuta mactata super ægide.
Ne mihi, ne porrigas,
Solus soli defer traiectionis scapham.
Valeat quidem hæc aula,
Valeat [a] sine ara uictimis
Imbuta, quem habet
Sacrificandi ritum Cyclops
Aetnæus, hospitum
Gaudens esu carnium.

[a] uictimis impijs scelerata.

ἄκρας δ' ἁλιάδας, ἃς ναίει πατὴρ,
χαίρειν λέγω· τί τάδε περὶ σοῦ λόγος;
Ζεὺς δ' ἐγὼ οὐρανὸν ὁ φέρων ξυνῴκηκα,
οὐδ' οἶδ' ὅτι Ζεὺς ἐστ' ἐμοῦ κρείσσων θεός.
ὅ μοι μέλει τοιοῦτον· ὡς δ' ὅ μοι μέλει,
ἄκουε· ὅταν ἄνωθεν ὄμβρον ἐκχέῃ,
ἐν τῇδε πέτρᾳ, εἴγ' ἔχω σκηνώματα,
ἢ μόσχον ὀπτὸν, ἢ τι θηρίου δέρας,
δαινύμενος ἐν εἴρομαι γαστέρ' ὑπτίαν,
ἐπικπιὼν γάλακτος ἀμφορέα, πέπλον
κρούω, Διὸς βροντᾶσιν εἰς ὅμιλλ' ἀντιπνῶν.
ὅταν δὲ Βορέας, χιόνα θρῄκιος χέῃ,
δορᾶσι θηρῶν σῶμα περιβαλὼν ἐμὸν,
πυρὶ πυρ αὐαίνων, χιόνος οὐδέν μοι μέλει.
ἡ γῆ δ' ἐνέγκοι, κἂν θέλῃ, κἂν μὴ θέλῃ,
πίειν τὰ πόαν, τὰ μὰ πάλαι βοτά·
ἃ ἐγὼ οὐδενὶ θύω, πλὴν ἐμοί, θεοῖσι δ' οὐ,
τῇ μεγίστῃ γαστρὶ τῇδε θαυμάνων.
ὡς τὸ πίειν γε καὶ φαγεῖν τὸ φ' ἡμέραν,
Ζεὺς ὅστις ἀνθρώποισι τοῖς σώφροσι,
λυπεῖν δὲ μηδὲν αὐτὸν· οἱ δὲ οὐ νόμους
θέντες ποικίλοντες ἀνθρώπων βίον,
λυπεῖν ἀνωγα· τὴν ἐμὴν ψυχὴν ἐγὼ,
ὃ παύσομαι δρῶν εὖ, κατεδέσιν τί σε.
ξυνιεὶς τε λύχνα τοιάδ' (ὡς ἄμεμπτος ὦ)
πῦρ, καὶ πατρῷον τόνδε λέβητά γ', ὃς ζέων
σὴν σάρκα δυσφόρητον ἀμφίβῃ καλῶς.
ἀλλ' ἕρπετ' εἴσω, τῷ κατ' αὔλιον θεῷ
ἵν' ἀμφὶ κῶμον σώσετον, ἐνωχῆτέ με.
ὀδυ. αἰ, αἰ. πόνος μὲν τρωικὸς ὑπεξέδυν,
θαλασσίας τε ναῦς δ' ὃν αὐδρὸς αὐσοῦς
γνώμην κατόψον, ἐλέμενόν τε καρδίαν.
ὦ Παλλὰς, ὦ δέσποινα διογενὴς θεὰ,
ναῦ ναῦ ἀρῆξον· κρείσσονας γὰρ ἢ λίν
πόνους ἀφίγμαι, κἀπὶ κινδυνῶν βάθρα.
σύ τ' ὦ φαεννὰ ἀστρῶν οἰκῶν ἕδρας
Ζεῦ, εἰνὶ ὄρα τάδ· εἰ γὰρ αὐτὰ μὴ βλέπεις,
ἄλλως νομίζει Ζεῦ, ὃ μηδὲν ὢν θεός.

χορός.

Ὠμόφρων φαγυγγῶ ὦ Κύκλωψ,
ἀνάσμα τὸ χέλος, ὡς ἕτοιμά σοι
ἑφθά καὶ ὀπτὰ, καὶ αὐλῶν ἀκιάς ἀρχυαίνειν,
βρύχειν, κρεωνόπειν μέλη ἐρῶν,
δασυμάλλῳ γὰ ἀγίδι κωνόμενα.
μή μοι, μὴ πρὸς δίδου·
μόνος μόνῳ νόμιζε πορθμεύσῃ σκάφος.
χαιρέτω μὲν αὕλις ἥδε,
χαιρέτω δὲ θυμάτων
ἐρῥῶμεν * αὖ
ἔχει θυσίαν Κύκλωψ
αὐτάνεος, ἐρῃκῶν
κρεῶν μεχαρμένος βορᾶ.

A νηλὴς ὁ τλάμων, ὅστις
» δωμάτων ἐφέστως
» ἐρῃκὼς ἐκπέρας ἐκθύει δόμων,
κώπῃν, βρύχων, ἐφθά τε δαινύμενος,
μυσαρόσιτον ὀδόντι
ἀνθρώπων θρῴ' ἀπ' αὐθρακῶν κρέα.

ΔΡΑΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

ὀδυσσεύς. χορός.

Colu. Ὦ Ζεῦ, τί λέξω, δεινὰ λῴων ἀνήρ ἔσω,
λόπαδ', μύθοις εἰπόν', ὁ δ' ὀργῇ βροτῶν;
χο. πῶς ἐς Ὀδυσσεῦ; μῶν γε δοινᾶται σέθεν
φίλους ἑταίρους ἀνοσιώτατος Κύκλωψ;
ὀδυ. δυοῖν γ' ἀνθρώποιν, λαβὼν βασάνοις χροΐν,
οἷ ἀρτίως ἔχον γ' ἀστρεφέστατον πάχος.
χο. πῶς ὦ τάλαιν' ἀνήρ τε πάσχουσιν τάδε;
ὀδυ. ἐπεὶ τὴν πρώταν τλῶν ἐσέβαλεν χόνα,
B κάτεκαυσε μὲν πῦρ πρῶτον, ὑψηλὸς δρυὸς
κορμὸς πλατάνου ἐκφάρας βαλὼν ἔπι,
πρὶν ἐκ φύλλων ἐλατίνων χαμαιπετῆ
ἔσεσθαι δυνῶν πλησίον πυρὸς φλογί.
ἐκπάρας δ' ἐξέπλησεν ὡς δεκάμφορον
μόχθος ἀμέλγας, λύσας ἐν ἐρέας γάλα.
σκυφός τε λίσσος πᾶν θεῖ εἰς εὐρὺ πρὸς πῶν
πάχεος, βάθος δὲ τοσοῦτον ἐφαίνετο.
καὶ χάλκεον λέβητ' ἐπέζεσεν πυρί,
θέλος τ' ἀκρυς μὲν ἐγκεκαυμένος πυρί,
ξυὸς δ' ὁ δορατώνη γ', ἀλλὰ παλιόρρι κλάδος.
αὐτανάδ τε σφαγέα τελεκέων γ' ἀνάλοις.
ὡς δ' ὧν ἕτοιμα πάντα, τῷ δ' θεσυγεῖ
* δίδυ μαγείρῳ φῶτε συμμαρψὰς δύω,
ἔσφαζ' ἑταίρω τὴν ἐμὴν ῥυθμῶ τινι.
τὸν μὲν, λέβητ' ἐς λύτ' χαλκήλατον·
τὸν δ' αὖ, γίνοντ' ἀρπάζας ἄκρο ποδὸς,
C πάλαι πρὸς ὀξὺ γ' ὄνυχα πετραίου † λίθου,
ἐγκέφαλον ἐξέβρεκε· καὶ κάλας πάλας
λαβὼν μαχαίρᾳ σάρκας ἐξώπλα πυρί.
τὸν δ' ἐς λέβητ' ἐφῆκεν ἐνθεῖν μέλη.
ἐγὼ δ' ὁ τλήμων δ' ἀπὸ ἀπὸ ὀφθαλμῶν χέων,
ἐκμιγνύμην Κύκλωπι, καὶ δικνύοιν.
ἄλλοι δ' ὅπως ἔρριθεν ἐν μυχοῖς πέτρας
πήξαντες εἶχον, αἷμα δ' ἐκ ῥοῦν χρόι.
ἐπεὶ δ' ἑταίρων τὴν ἐμῶν πλοῦ εἰς βορᾶς,
κἀπέσε φαρύγγῳ αἰθὲ ἐξεῖς βαρὺ,
ἐσπλθε μοι τι θεῖον. ἐμπλήσας σκύφος
μαρῶν αὐτοῦ, τῷδε πρόσφρω πέῳ,
λέγων τάδ' ὦ τὰ πεντὸ θεῦ Κύκλωψ,
σκέψαι τόδ' οἷον Ἑλλὰς ἀμπέλων ἄπο,
θεῶν κομίζει τῶμα Διονύσου γάνος.
ὁδ' ἐκπλεῶς ὢν ἦλ αὐαιχμῶν τε βορᾶς,
ἐδέξατ', ἔπασεν ἄμυστιν ἑλκύσας,
λαπάνεσ' ἄρας χέρα· φίλτατε ξένων,

νηλὴς

Sæuus ille miser, quicunq;
Hospites ad lares supplices
Venientes repellit domo:
Sed eos secat, mandit, coctasq; deuorat
Execratis dentibus
Hominum calentes à prunis carnes.

ACTVS TERTIVS.

Vlysses. Chorus.

O Iupiter, qd dicã dira cõspicatus intus in specu, VLY.
Incredibilia fabulis, nõ factis humãis similima?
CH. Quid est Vlysses? num deuorat tuos
Charos socios immanissimus Cyclops?
VL. Duos [a] uidit, & librauit manibus,
Qui carnis haberent pinguiorem crassitiem.
CH. Quomodo, ô miserrime, hæc passi estis?
VL. Postquam petricosum hunc ingressi sumus locũ,
Accendit ignem primùm, excelsæ ilicis
Latos truncos largè reponens super foco,
Quales uix tribus plaustris uectiles erant.
Deinde ex frondibus abiegnis humi
Prope ignis flammam instrauit thorum,
Crateremq; impleuit, denas qui caperet amphoras,
Nuco lacte infuso, cùm uaccas mulxisset.
Praterea cyathũ ex hedera apposuit: triũ latitudine
Vlnarum uidebatur, & profunditate quatuor.
Et æreum lebetem feruefecit igne,
Verubq; summa igne candentia
Expediuit, non falce illa quidem, sed paliuri ramo
Polita: uiẽ grandia uasa sanguinaria cũ cultrorũ loculis.
Cumq; iam omnia parata essent, impio
Dabat ea coquo, ac duos corripiens uiros
Mactabat ex socijs meis, quodam numero & ordine.
Quorũ alterũ quidem dedit in profundum uasis æneis:
Alterum uerò correptum neruo extremi pedis,
Illisit acuto asperæ cautis fragmini,
Cerebrumq; dispersit, & dissectas rabido
Gladio carnes assabat igne.
Artus autem in lebetem coquendos immisit feruidum.
Interea ego miser ab oculis fundens lachrymas,
Cyclopi me adiungebam, ac inseruiebam ei.
Alij uerò, ueluti aues, in petræ recessibus
Metu trepidabant, nec sanguis inerat corpori.
Tandem cùm se explessset meorum sociorum carnibus,
Recubuissetq; spiritum emittens faucibus grauem,
Diuinum quiddam mihi subijt. impletum enim scyphum
Maronio uino, huic ut bibat adfero,
Hæc dicens: O fili æquorei dei Cyclops,
Aspice hunc, qualem à uitibus Græcia
Diuinum mittit potum, Dionysi laticem.
At ille expletus immani & pudendo pabulo
Accepit, exorbuit amystidem trabens,
Et laudauit sublata manu: Charissime hospitum,

[a] uti oculis notauit.

S 4 Egregium

Egregium potum cœnam das ad egregiam.
Vbi illum ego delectari sentio,
Alium ministro calicem, non ignarus (esset.
Quid uinũ in ipsum posset, et quòd mox pœnas daturus
Et iam ad carmina se cõferebat, cùm ego infundo largè
Plures calices, poto [a] inflammans ei uiscera.
Canit autem apud plorantes socios meos
Incondita quædam, antrumq; resonat. Ego uerò
Egressus tacitè, & te & me, si uelis, seruare uolo.
Quare dicite, siue uelitis, seu uelitis minus,
Fugere inhospitalem uirum, & atria
Habitare Bacchi cum nymphis Danaidis:
Tuus enim intus pater id consilij probat.
Sed imbecillis, & potu uictus meri,
Tanquam uisco. sic captus calice tremit,
Et alis languescit. tu autem (nam iuuenis es)
Seruari mecum uelis, & amicum ueterem
Dionysum recipere, haud Cyclopi similem.
CH. O' charissime, utinam hanc olim uideremus diem,
Elapsi Cyclopis capiti execrabili.
Longo enim iam tempore gratis Siphonibus
Caremus, nec hunc possumus effugere.
VL. Audi iam nunc, quam pœnam feræ
Scelestæ agitem, & tui fugam seruitij.
CH. Dic. non enim Asiaticæ strepitum citharæ
Libentius audiuerim, quàm Cyclopis exitum.
VL. Commessatum ad fratres suos ire cogitat
Cyclopas, delinitus hoc liquore Bacchico.
CH. Intelligo, solum comprehensum ipsum rhythmis
Iugulare meditaris, aut de petra præcipitem dare.
VL. Nihil tale. dolosum uerso consilium.
C. Quid istud? callidũ te esse, et catũ, pridẽ audiuimus.
VL. Verbis illum auertam ab eo conuiuio,
Ne cogatur hunc dilargiri potum Cyclopibus,
Sed solus sibi habens uiuat suauiter.
Vbi autem uictum uino sopor oppresserit,
Stipes quidam oleæ est intus in specu,
Cuius summam partem ego gladio hoc præacuam.
Deinde igni impositum, cùm ipsum uidero
Adustum. sic eo ardente Cyclopis medium
Terebrabo oculum, & igne orbabo lumine,
Et ut uir nauales compingens olim trabes,
Geminis loris terebrum circumagit:
Sic ego uersabo torrem in lucifero
Cyclopis oculo, & deuram lumina.
CH. Io, io:
Gaudeo. insanimus hoc insperato consilio.
VL. Deinde & te, & amicos, & senem
Aeratæ nauis impositos scaphæ,
Biremibus ex hac terra deueham.
CH. Fieri ne igitur potest, ut [b] ex libatione Dei,
Et ego comprehendam excæcantem lumina

[a] calefaciens, incendens.

[b] id est: Tanquam ex cõmuni fœdere, cui Deus testis intersesserit.

κελεύω τὸ σῶμα δαιτὶ πρὸς καλῇ δίδωμι. A
πόδ' ἐν τάχει δ' αὐτὸν ὡς ἐπαιδόμην ἐγὼ,
ἄλλῳ ἔδωκα λύχνα, γνώσκων ὅτι
δρώσει νιν οἶνος, καὶ δίκην δώσει τάχα.
κἀν δὴ πρὸς ὧδ' ἀς εἶπ' ἐγὼ δ' ἐπ' ἐγχέων
ἄλλῳ ἐπ' ἄλλῳ, κοὐ λάγχν' ἐθέρμαινον ποτῷ.
ἄδει δὲ πρὸς λιλαίοισι σωναύταις ἐμοῖς,
ἄμισθ' ἐπήχει δ' ἄντρον ἐξελθὼν δ' ἐγὼ,
σιγῇ σε σώσαι, βούλομαι, ἐὰν βούλῃ, θέλω.
ἀλλ' εἶπατ', εἴτε χρῄζετ', εἴτ' ὀ χρήζετε,
φεύγειν ἄμικτον ἄνδρα, καὶ τὰ Βακχίου
ναίειν μέλαθρα, Δαναΐδων νυμφῶν μέτα·
ὁ μὲν γὰρ ᾔδη σὸς πατὴρ τάδ' ἥνεσεν.
ἀλλ' ἀδυνὰς ὤν, καὶ ποτῷ δραίνων ποτῷ,
ὥσπερ πρὸς ἰξῷ τῇ λύκῃ κελημμένος,
πτέρυγας ἀλύει. σὺ δὲ (νεανίας γὰρ εἶ)
σώθητι μετ' ἐμοῦ, καὶ τὸν ἀρχαῖον φίλον
Διόνυσον * κἀναλαβὲ Κύκλωπι πρόσφορῶ.
χο. ὦ φίλτατ', εἰ γὰρ τοῦδ' ἴδοιμι ἡμέραν,
Κύκλωπος ἐκφυγόντος ἀνόσιον κάρα,
ὡς δὴ μακρὸν γε τὸν σίφωνα τῶν φίλων
χρεοῦμεν, τόνδ' οὐκ ἔχομεν καταφυγεῖν.
ὀδυ. ἄκου δὴ νυν, ἵν' ἔχω πιθανόν,
Σηρὸς πανοῦργος, σῆς τε δουλείας φυγῆς.
χο. λέγ', ὡς ἀσιάδος οὐκ ἂν ἥδιον ψόφον
λιθάρας λύοιμιν, ἢ Κύκλωπ' ὀλωλότα.
ὀδυ. οἶδ' ἐξόμνυν ἔρπειν πρὸς κατοινήτους θέλω
Κύκλωπας, ἡδεῖς τῷδε Βακχίῳ ποτῷ.
χο. ξυνῆκ', ὀρθμὸν ξυλλαβὼν ῥυθμοῖσί νιν
σφάξαι μονοκρᾶς, ἢ πετρῶν ὦσαι κάτω.
ὀδυ. οὐδὲν τοιοῦτον, δόλιος ἢ 'πιβουλία.
χο. πῶς δαί; σφῷν τοῦτ' ὄντ' ἀκούομεν πάλαι.
ὀδυ. λόμβε μὲν αὐτὸν τοῦδ' ἀπαλλάξαι λέγω,
ὡς ὁ Κύκλωψι πῶμα χρὴ δοῦναι τόδε,
μόνον δ' ἔχοντα βίοτον ἡδέως ἄγειν.
ὅταν δ' ἀναύσῃ Βακχίου νικώμενος,
ἀπρέμων ἐλαίας ὄζον ὃ δόμοισί τις,
ὃν φασγάνῳ τῷδ' ἐξαποξύσας ἄκρον,
εἰς πῦρ κεθήσω λαβὼν ὅταν λεκανωθέν
ὕδωρ νιν, ἕως ὀδμὴν εἰς μέσον βαλὼν
Κύκλωπος ὄψιν, ὄμματ' ἐκπήξω πυρί.
ναυπηγίαν δ' ὡς εἴ τις ἁρμόζων ἀνὴρ
διπλοῖν χαλινοῖν τρύπανον ἰκωπλατεῖ,
ὅτω λυκλώσω δαλὸν ἐν φάει φορῶ
Κύκλωπος ὄψει, καὶ σωσαυανῶ κόρας.
χο. ἰὼ, ἰὼ·
γεγήθα. μαινόμεθα τοῖς εὑρήμασι.
ὀδυ. λάβετε καὶ σὲ, καὶ φίλος, γέρων τέ,
νῆς μελαίνης κοῖλον ἐμβάντες σκάφος,
διπλαῖσι κώπαις δῆλ' ἀρσελῶ χθονός.
χο. ἐσ' ὃν ὅπως ἂν ὥσπερ ἐκ παν δεῖν θεῶ
κἀγὼ λαβοίμην τοῦ τυφλοῦ τοῦ ὄμματα

A δαλὸ φόνος γὰρ τοῦδε κοινωνεῖν θέλω.
ὀδυ. δεῖ γοῦν. μέγας γὰρ δαλὸς, ὃν ξυλλαβεῖν.
χο. ὡς κἂν ἁμαξῶν ἑκατὸν αἰρόιμιν βάρος,
εἰ τοῦ Κύκλωπος τοῦ κακοῦ ὀλοιμόν,
ὀφθαλμὸν ὥσπερ σφηκίαν ἐκβρίψιμεν.
ὀδυ. σιγᾶτε νυν. δόλος γὰρ ἔχει πίστεδε.
κ' ὅταν κελεύω, τοῖσιν ἀρχιτέκτοσι
πείθεσθ' ἐγὼ γὰρ οὐδενὸς ἀφαιρήσομαι φίλους,
οὓς φεύγοντας, ἐμὸν σωθῆναι μόνον.
κἄν τοι φύγωμ' ἀνδρὸς κακοῦ τοῦδε κἀν πρὸ μυχῶν,
ἀλλ' ἐν δίκαιον ἀφαιρήσω τοὺς ἐμοὺς φίλους,
ξὺν οἷσπερ πλοῦν δίδυμον, σωθῆναι μόνον.
χο. ἄγε, τίς πρῶτος; τίς δ' ὧδε τῷ πρώτῳ
ταχεῖς; δαλὸν κόψαι ὀμμάτων
Κύκλωπος ἐσω βλεφάρων ὥστε,
λαμπρὰν ὄψιν δαμασαίνει; Ημ. ὦ δὴ γέρων,
σίγα, σίγα. καὶ δὴ μεθύων
B ἄκαιρον κέλαδον μουσίζομεν
σκιρτῶ δ' ἀπῳδὸς καὶ κλαυσόμεν
χαρᾶ γε τοιοῦτον ἔξω μελῳδῶν,
φρένιν κώμοις παροιδύσαμεν
ὀρ ἀπαιδ' ὀλοῦ.
πάντως μέλει τυφλὸς εἶναι.
ὦ μακάριος, ὃς δὴ 'ᾖ,
βοτρύων φίλαισι παγαῖς
ἐδὴ κῶμον ἐκπεταθεὶς,
φίλον ἀνδρ' ἐπ' ἀγκαλίζων·
ἐδὴ δρυίνοις τε ξανθὸν
χλιδῶσ' ἐχων ἑταίρας
μυρόχρις τοῦ λιπαροῦ βό-
τρυχον· κἀδ' ᾗ δὲ θύραν τίς οἴξει μοι;

ΔΡΑΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

λύκλωψ. ὀδυσσεύς. σιλληνός. χορός.

ACTUS QUARTUS.

Cyclops. Vlysses. Silenus. Chorus.

Κυ. ΠΑ, πᾶ, πᾶ πλέως μὲν οἶνος· CY.
C γάνυμαι δὲ δαιτὸς ἥδης,
σκάφος ὁλκὰς ὡς γεμισθεὶς
ποτὶ σέλμα γαστρὸς ἄκρας.
ἐπαύγασε μ' ὁ χρόνος οὗτος
ἐν κώμοις πρὸς ὥρας,
ὧν Κύκλωπος ἀδελφός.
φέρε μοι ξένε, φέρ' ἀσκὸν φὸ δόμοις.
χο. κελομόμμασι δεδεγκὼς,
κελεύν ἐκ πόρᾳ μελάθρων
φίλε πῆς ἡμᾶς.
λύχνα δ' ἀμμίξα δαΐα σοῦ
χροὰ, χ' ὡς τρέφεν νύμφα
φοσφῶν ἔσωθεν ἀνθρῶν.
στεφάνων δ' ὁ μὰ χρόα
πόδι σοῦ λιγᾶτα ταχ' ἐξομαλήσει.
ὀδυ. Κύκλωψ ἄκουσον, ὡς ἐγὼ τοῦ Βακχίου
τοῦτ' πρίωμ' εἰ μ', ὃν πάλαι ἐδωκά σοι.
Κυ. ὁ Βακχίος δὲ τίς θεὸς νομίζεται;

Torrem? uolo enim huius cædis esse particeps.
Vly. Nimirũ oportet. Ingens enim torris, q capiẽd' est.
Cho. Imò uel centum plaustrorum tollerem onus,
Si Cyclopis disperiuntis miserè
Oculum exterere liceat, tanquam uespariæ.
Vly. Silete nunc. Dolum enim cognitum
Habetis: & quando iubeo, [a] architectis
Parete. Ego enim non solus seruabor, uiris
Socijs dejectis, ijs qui intus sunt, nam
Etsi foràs egressus iam effugere possim,
Tamen haud æquum duco, me solum incolumem
Euadere, relictis socijs, cum quibus huc ueni.
Cho. Age, quis primus? quis post primum
Secundus, incumbens stipiti,
Eo acto in palpebras, Cyclopis
Clarum uastabit oculum? Semi. Intus carmen auditur.
Sile, sile, ebrius enim
Ineptum & insuaue crepat melos
Cantor absonus. moxq; ploraturus,
E' saxea prodit regia.
Age ipsum conuiuij erudiemus
Rudem & imperitum.
Omnino excæcandus est.
Semi. Beatus, qui bacchatur
Ducibus botrorum fontibus,
Qui exporrectus ad conuiuia
Charum complectitur sodalem:
Quiq; in cubilibus flaua
Delicatæ coma amicæ
Vnguento delibutus fruitur:
Loquitur autem. quis aperiet ianuam mihi?
Cy. Vò, quò, quò. Plenus quidem meri: CY.
Lætor tamen conuiuio florido.
Veluti nauis oneraria, repletus
Ad summa uentris tabulata.
Inuitat me uerni temporis
Ad commessationem uiridans amœnitas,
Ad fratres Cyclopes.
Fer mihi hospes, fer utrem qui intus est.
CHO. Blandum qui tuetur oculis,
Festinus egreditur atrio,
Amat quidam nos.
Insignis uerò lucerna accensa tuum
Decet corpus. Et ueluti nympha tenera
Roscidis sub antris, nites.
Tuum porrò circa caput serpet
Varijs distincta floribus corolla.
VLY. Cyclops, audi. Nam ego exploratum habeo
Bacchum hunc, quem bibens tibi dedi.
CY. Bacchus uerò qualis habetur deus?

[a] id est, huius facti ducibus & autoribus, ut mihi.

VL. Maximus hominibus ad uitæ lætitiam.
CY. [a] Eructo igitur ipsum ego perlibens.
VL. Talis Deus nemini nocet mortalium
CY. Deus ne in utre? [b] quàm lætor uinum habens.
VL. Vbicunq; quis ipsum ponit, ibi est facilis.
CY. Absurdum, deos corpora habere in pellibus.
VL. Ecquid, si te suauiter afficit, an pellis te offendit?
CY. Odi utrem: potum uerò hunc amo.
VL. Mane ergo hic, & bibe, & te exhilara Cyclops.
CY. Nõ decet, ut fratrib. quoq; hũc potũ communicẽ?
VL. Si enim ipse serues, uidebaris honoratior.
CY. At si dem amicis, ero utilior.
VL. Pugnos commessatio, & conuicia et rixas parit.
CY. Et si inebriemur, tamen nullus me attigerit.
VL. O amice, bene potum domi manere conuenit.
CY. Stultus, cuicunq; poto non curæ est sodalitas.
VL. Qui uerò inebriatus domi manet, sapit.
CY. Quid agimus ô Silene? num suades ut maneam?
SI. Suadeo. quid enim alijs opus est compotoribus?
CY. Atqui molle hoc solum uiridante gramine.
SI. Quietiam feruente sole suaue est bibere:
Recumbe modò, & latera pone humi.
CY. Ecce. quid uerò craterem post me ponis?
SI. Ne quis præsens capiat. CY. Imò bibere
Fortiter cupis. quin ipsum depone in medium.
Tu uerò ô hospes dicito nomen, quo te uocare cõueniat.
VL. [c] Vtin. Quid ait? gratiæ appones mihi, ut te laudẽ?
CY. Omnium sociorum te deuorabo ultimum.
VL. Pulchrum munus ô Cyclops, das hospiti.
CY. Heus tu, quid agis? uinum clàm ebibis?
SI. Nõ, sed ille me deosculatus est, quòd festiuũ tuear.
CY. Plorabis Bacchi laticem amans, nõ amantem te.
SI. Nõ per Iouẽ. quando ais me amare ut pulchellulũ.
CY. Infunde, plenum mihi cyathum solùm porrige.
SI. Age uideamus quomodo temperatum sit.
CY. Perdis, da sic. S. Per Iouem non amplius,
Donec te ferto redimitum uidero, gustabo.
CY. O pocillatorem iniquum.
SI. Non per Iouem, sed dulce precium.
CY. [d] Emungendum uerò tibi est, ut potum accipias.
CY. En os purgatum ac tersum, & cæsariem meam.
SI. Concinnè cubitum pone, & deinde bibe,
Quemadmodum uides me bibentem, & non bibentẽ.
CY. Ha, ha. quid agis? S. Affatim bibi & suauiter.
CY. Ipse accipe, ô hospes, & ministra mihi pocula.
VL. Noscitur certè hoc [e] uinum manui meæ.
CY. Age infunde nunc. V. Infundo, sile modò.
CY. Durum hoc ei dixisti, qui multum biberit.
VL. En cape, ebibe, mihiq; relqueris:
Simul autem tacentem cum poculo emori uelim.
CY. Papæ. Quàm bellum uitis lignum, & scitum est.
VL. Et siquidẽ copiose post pastũ copiosum hauseris,

a Al. laudo.
b quàm lætatur (uter) uinũ continẽs. uti γίγνω tertiæ sit personæ.
c Al. Neminẽ.
d id est, Emungas te prius.
e ἄμπελος, uitis.

ὀδυ. μέγιστ' ἀνθρώποισιν εἰς τέρψιν βίου. A
κυ. ἀρυγγάνω γοῦν αὐτὸν ἡδέως ἰγώ.
ὀδυ. τοιοῦδε ὁ δαίμων ἀλγέα βλάπτει βροτοῦς.
κυ. θεὸς δ' ἐγὼ κῶς; πῶς γὰρ οἶνος ἐχωρεῖ;
ὀδυ. ὅπου τύχοι τις, ῥᾴδιος ἐστὶν ἀεὶ τυχεῖν.
κυ. ἀλλ' οὐ θεὸς χρὴ σῶμ' ἔχειν τὸ δέρματι.
ὀδυ. τί δ' εἴ σε τέρπει γ', ἡ δὲ δέρμα σοι πικρόν;
κυ. μισῶ τὸν ἀσκὸν· τὸν δὲ πότον φιλῶ τόδε.
ὀδυ. μένων ἐν αὐτοῖσιν, κοὐθύμει Κύκλωψ.
κυ. χρὴ μ' ἀδελφοῖς τοῖδε τοῦδε κοινωνεῖν ποτοῦ.
ὀδυ. ἔχων γὰρ αὐτὸς, τιμιώτερος φανῇς.
κυ. εἰ δ' ἐν τοῖς φίλοισι. χρησιμώτερος.
ὀδυ. συμμάς ὁ κῶμος, λοιδορία τ' ἐρίν φίλῃ.
κυ. μεθύωμεν· ἔμπας δ' ὅ τις αὖ ψαύσειε μ'.
ὀδυ. ὦ φίλε, τοιοῦτ' γὰρ δίμοιοι χρὴ μένειν.
κυ. πλίθι, ὅστις μὴ τοῦτο, κῶμος φίλος.
ὀδυ. ὁς δ' αὖ μεθυσθείς γ' ἐν δίμοις μένει, σοφός.
κυ. τί δρῶμεν ὦ Σίλουν; οἱ μένειν δοκῶ;
σιλ. δοκεῖ· τί γὰρ δεῖ συμποτῶν ἄλλων Κύκλωψ;
κυ. καὶ μὴν λαχνῶδες τόδ' ἐς ἀνθηρᾶς χλόης.
σιλ. καὶ πρός γε θάλπος ἡλίου πίνειν καλόν.
κλίθητι νῦν μοι. πλευρὰ θεὶς ἐδῶ χθονός.
κυ. ἰδοῦ· τί δῆτα τὸν κρατῆρ' ὀπίσω μ' τίθης;
σιλ. ὡς μὴ τοῦτ' τις καταλάβῃ. κ. πίνειν μὲν οὖν
κλίνῃ σύ βάλε· κάβαλε αὐτὸν εἰς μέσον.
σὺ δ' ὦ ξεῖν' εἰπὲ τὄνομ', ὅ, τι σε χρὴ καλεῖν.
ὀδυ. ὅπερ χρῆν δὲ τίνα λαβὼν σ' ἐπαινέσω;
κυ. πολλῶν σ' ἑταίρων ὕστερον θοινάσομαι.
ὀδυ. καλόν γε δῶρας τῷ ξένῳ δίδως Κύκλωψ.
κυ. ὅστις, τί δρᾷς; τὸν οἶνον ἐκπίνεις λάθρᾳ;
σιλ. ὄν, ἀλλ' ἐμ' ὅστις ἔκυσεν, ὅτι καλὸν βλέπω.
κυ. κλαύσῃ, φίλῳ τὸν οἶνον, ὃ φιλοῦντά σε.
σιλ. ναὶ μὰ Δί', ἐπεί μ' φῄς δρᾶν ὄντ' καλόν.
κυ. ἔγχεε πλέων δὲ τὸν σκύφον δίδου μόνον.
σιλ. πῶς ἂν κέρατα φῇς ἁρμοσθῶμεν.
κυ. ἀρκεῖς, φύσει τῶ. Σ. ναὶ μὰ Δί' ὃ πρίν αὖ σέ γε
ἐστεφανον ἰδὼν λαβόντα, γλυκὺ μαί τ' ἐπ.
κυ. ὦ οἰνοχόος ἄδικος. —
σιλ. — ναὶ μὰ Δί', ἀλλ' ὢν γλυκύς.
ἀπόμυκτέον δὲ σοί γ', ὅπως λίψῃ πιεῖν.
κυ. ἰδοῦ καθαρὸν τὸ κέλυφος, ἀπὸ τριχῶν τε μου.
σιλ. θὲς δὴ τὸν ἀγῶνα· ἐγὼ δυρύλλους, κἀγ' ἔκπιε,
ὥσπερ ὁρᾷς πίνοντα, κἀγὼ ὥσπερ ὁρᾷς πίνω.
κυ. ἆ, ἆ· τί δρᾶσις; Σ. ἡδέως ἡμυσάμην.
κυ. λαβὼν ξεῖν' αὐτὸς, οἰνοχόος γέ μοι γενοῦ.
ὀδυ. γινώσκεται γοῦν ἡ ἄμπελος τῇ μῇ χερί.
κυ. φέρ', ἔγχεον νῦν. Ο. ἐγχέω, σίγα μόνον.
κυ. χαλεπὸν τόδ' εἶπας, ὅστις οὖν πίνει πολύ.
ὀδυ. ἰδοῦ λαβὲ αὐτὸν ἐκπιὼν καὶ μηδὲν λίπῃς.
* σιωπῶντ' ἀνεῖν δὲ σιγῶντα χρὴ τοῦ πώματος. ***
κυ. παπαῖ σοφέν γε τὸ ξύλον φίλ' ἀμπέλου. «
ὀδυ. κἄν μὲν πάσῃ γε δαπανῇ πῶς πολλῷ πλείω
τέγξας

A τέγξας ἄδιψον νηδυὶ, εἰς ὕπνον βαλεῖς.
ἢν δ' ἐκλίπῃς τι, ξηρανεῖ σ' ὁ βάκχιος.
κυ. ἰὺ ἰύ.
ὡς ἐξοίδυσε μόγις, ἄκρατος ἡ χάρις.
οὐρανὸς μοι συμμεμιγμένος δοκεῖ
πᾶν φερόμενος τοῦ διὸς δὲ τὸν θρόνον
λύσας τὸ πῶν τε δαιμόνων ἁγνὸν σέβας,
ἐκεῖν' φιλήσας μ' αἱ χάριτες τοῦ πειρῶσί με.
ἄλις γανυμήδους τόνδ' ἔχων αὐταύσομαι,
κάλλιστα νὴ τὰς χάριτας· ἥδομαι δὲ πῶς
τοῖς παιδικοῖσι μᾶλλον, ἢ τοῖς θήλεσιν.
σιλ. ἐγὼ γὰρ ὁ διὸς εἶμι γανυμήδης Κύκλωψ.
κυ. ναὶ μὰ Δί', οὐ κρατάω γ' ἐγὼ 'κ τοῦ Δαρδάνου.
σιλ. ἀπόλωλα παιδίον· χέτλια πείσομαι κακά.
χο. μεμφομ' τὸν δρασθὲν, ὃς τὴν τρυφᾶς πεπωκότα
οἴμοι, πικρόν τοι τὸν ὕπνον ὀλόμενοι τάχα.
B ὀδυ. ἄγε δὴ Διονύσου παῖδες, δύζωοι τέκνα,
ἐνθὲν μὲν αὐτὸν τῶν δ' ὕπνῳ τεθειμένῳ,
τάχ' ἐξ αὐαιδὲς φαύλῳ ὠθήσω κρέα.
δαλὸς δ' ἔσωθεν αὐλίῳ ὠθεῖ καπνόν,
ἐξοδυρόμενα δ' ὀδὲν ἄλλο πλὴν πυροῦ
Κύκλωπος ὄψιν· ἀλλ' ὅπως αὐτὸν ἔσω.
χο. τέτρασι τὸ λῆμα, κἀδάμαντος ἐξόμεν.
χώρει δ' ἐν οἴκοις, πρίν τι τὸν πατέρα μαθεῖν
ἀπαλλαγμένον, ὡς σοι τἀνθένδ' ἐστὶν ἐπιτρεπτέον.
ὀδυ. Ἡφαίστ' ἄναξ αὐτοῦ, γέρον θ' κακὸν
λαμπτῆρ πυρώσας ὄμμ', ἀπαλλάχθητ' ἄναξ,
οὐ τ' ὦ μελαίνης νυκτὸς ἐκπαίδευμ' ὕπνε,
ἄκρατος ἐλθε θηεῖ τοῦ θεοσυγοῦ,
καὶ μὴ 'πὶ κάλλιστοισι τρωϊκοῖς πόνοις,
αὐτόν τε, ναύτας τ' ἀρλέσας τ' Ὀδυσσέα,
τὸν ἀνδρόδας, ὃ θεῶν τ' δὲν ἢ βροτῶν μέλει.
ἢ τὸν τύχιν μὲν δαίμον' ἡγεῖσθαι χρεών,
C τὸ δαιμόνων δὲ τὴν τύχης ἐλάσσονα.

χορός.

λήψεται τὸν πρόχλον
ὠτόνους ὁ κερκίνος
τοῦ ξυνοῦ δακτυλίου·
πυεῖ γὰρ τάχα
φωσφόρος ὀλεῖ κόρας,
ἤδη δαλὸς λιθρακωμένος
κρύπτεται εἰς ἀποδιδὰ,
δεινὸς ἀπορον δρῦν·
ἀλλ' ἴτω Μαρῶν,
πρασσέτω μαινόμενος,
ἐξελέτω βλέφαρον
Κύκλωπος, ὡς πὶν κακῶς.
κἀγὼ τὸν φλογιοσφόρον
βρόμιον ποθεινὸν εἰσιδεῖν θέλω,
Κύκλωπος λιπὼν δρημάν.
ἔρ' ἐν τοσόνδ' ἀφίξομαι;

Madidum irrigando uentrem, in somnum soluêris:
Sin uerò quid reliqueris, te uinum arefaciet.
Cy. Iu, iu.
Vt uix enataui, mera & indiluta gratia.
Cœlum autem uidetur commistum solo
Ferri mihi. Iouis etiam thronum aureum
Aspicio, & omnes numinum cultus sacros.
Non me Charites deosculari tentauerint:
Bellè mecum est, si hunc Ganymedem habebam,
Pulcherrime, per Gratias. Delector autẽ quodãmodo
Magis pusionibus, quàm fœmellis.
Sil. Ego enim Iouis sum Ganymedes, Cyclops.
Cy. Ita per Iouem, quem ego rapui à Dardano.
Sil. Perij, ô pueri. indigna patior mala.
Cho. Accusas amatorem, luxuq, & delicijs ebrium.
Hei mihi, tristissimum forsitan somnum uidero.
Vly. Agite nunc Dionysi filij, generosa soboles:
Intus quidem uir hoc somno resolutus,
Mox execratis carnes euomet è fauccibus.
Torris autem intus in aula fumum agit,
Nihilq, aliud restat nisi ut oculum
Cyclopis uramus. Quare uide, ut præstes uirum.
Cho. Petræ robur, & adamantis habebimus.
Abi autem in domum, antequam te resciscat pater
Discedere. in promptu enim, quæ hic agere constituis.
Vly. Vulcane, rex Aetnæe, sis nunc semel propitius,
Et uicinæ pestis micantem mecum perure oculum.
Tuq, ô Somne, noctis obscuræ progenies,
Adsis integer huic bestiæ execrabili.
Neq, post labores Troiæ pulcherrimos
Et nautas, & ipsum perdatis Vlyssem
Per uirum, qui & deos & homines negligit.
Aut fortunam pro dea haberi conuenit,
Et fortuna reliquos minores putare esse deos.

Chorus.

Apprehendet acriter
[a] Forceps collum
Epulatoris hospitum.
Mox enim igne
Pupillas perdet lucidas.
Nunc torris ambustus
Conditur in cinerem,
Quercus ingens ramus.
Sed eat Maron,
[b] Agat furens,
Eruat oculum
Cyclopis, ut infaustus ei
Sit potus. Et ego corymbiferum
Bromium, diu desideratum uidere uolo,
Relicta Cyclopis solitudine.
Num aliquando istuc perueniam?

a Iaqueus, alij.
b aliter fic: Faciat furere, aut in furorem agat.

ACTVS

ACTVS QVINTVS.

Vlysses. Chorus. Cyclops.

VLY. TAcete per deos oro bestiæ, quiescite,
Compositis oris artubus: mihi nec spirare sino,
Neq; nictari, nec screare quempiam,
Ne expergefiat malum hoc, donec oculus
Cyclopis ignito torre euulsus occiderit.
Cho. Silenus faucibus deglutientes æthera.
Vly. Agite nunc, ut torrem attingatis manibus
Introò ingressi: ignitus est enim probè.
Cho. Itaq; tu ordinabis, quos primos oporteat
Arrepto uecte lumen exurere (ces.
Cyclopis, ut quisq; suas cõmunis fortunæ obeamus ui-
Semi. Nos quidem longiores sumus pro foribus
Stantes, quam ut imprimere possimus ignem in oculum:
Semi. At nos claudi facti sumus nuperrimè.
Vl. Idem uobis, quod mihi, accidit. C. Pedes etiam
Stando luxati nobis sunt, ex quo casu nescio.
Vly. Stando luxati estis? C. Et oculi nostri
Repleti sunt pulnere, aut cinere nescio unde.
Vly. Improbi estis uiri, nobisq; inutiles.
Cho. Quia dorsi & scapularum miseret,
Et dentes malè acceptus nolo [a] amittere
Verberibus, inde nostra oritur improbitas.
Sed noui eximium quoddam carmen Orphei,
Quo efficiam, ut torris sponte in cranium
Eat, & comburat monoculum terræ filium.
Vly. Pridem quidem te tali ingenio esse noueram,
Nunc autem melius noui. cæterum socijs proprijs
Vt utar necesse est. Tu uerò quando nihil manu
Vales, saltem cohortare, ut fortibus & strenuis
Tua opera socijs meis uti queam.
Cho. Hoc faciam. In Care faciemus periculum,
Et adhortationibus uratur Cyclops.
Io, io. Fortissimè impellite, festinate,
Exurite oculum
Bestiæ, hospites uorantis.
Ardeat, ignescat.
Aetnæ pastorem
Terebrato, trabito, ne elapsus uspiam
Quo te afficiat malo.
Cy. Hei mihi. torre usti oculi lumen amisimus.
Cho. Pulcher hic Pæan, cane mihi illum Cyclops.
Cy. Hei mihi iterum, ut indigna patimur, ut perijmus.
Sed nunquam extra hanc mihi effugietis petram
Gaudentes, nihili qui estis uiri. In ipso enim limine
Portæ stabo, & his obsepiam manibus.
Cho. Quid uociferaris Cyclops? Cy. Occidi.
Cho. Turpis uideris. Cy. Ad hoc etiam miser.
Cho. In hosce'ne carbones incidisti ebrius?
Cy. Nemo me perdidit. Cho. Nullus itaq; læsit.
Cy. Nemo me orbauit lumine. C. Nõ igitur cæcus es.

ΔΡΑΜΑ ΓΕΜΕΤΟΝ. A

ὀδυσσεύς. χορός. κύκλωψ.

Σιγᾶτε πῶς θεῶν θηρῶν, ἡσυχάζετε,
συνθῆτε τῶν ὀμμάτων ἀβλέπτους τόματα. 0
ὁ σιληνὸς ἀμύσσειν, εἰ δὲ χρὴ μηδὲν τινα,
ὡς μὴ, ξεγερθεὶς ἀκόρεστος, εἰς ἀν ὄμματα
ὄψις κύκλωπος ἀβαμμάτου πτυεῖ.
χο. σιγῶμεν ἐγκύψαντες ἀλβόρα γνάθοις.
ὀδυ. ἄγε νυν, ὅπως ἅψεσθε τοῦ δαλοῦ χροΐν,
ἔσω μολόντες· δῆλος ἐστὶ πυρος δ' ὀξὺς κἀμοί.
χο. ὀκεῖν σὺ τάξεις, ὅς τινες πρῶτοι χρεών,
κοὐ τὸν μοχλὸν λαβόντες ἐκκαίειν τὸ φῶς
κύκλωπος, ὡς αὖ τύχης κοινώμεθα.
ἡμ. ἡμεῖς μὲν ὀκνῶ μακρότεροι, πρὸς τὴν θυρῶν
ἑστῶτες, ὥστε πῶς τὸν ὀφθαλμὸν τὸ πῦρ.
ἡμ. ἡμεῖς δὲ χωλοί γ' ἀρτίως γεγόνεμεν.
ὀδυ. ἀνὴρ πεπόνθατ' ἄρ' ἐμοί. Χ. οὐ γὰρ πόδας
ἑστῶτες ἐπάδηκεν, οὐκ οἶδ' ὅχ' ὅτι. B
ὀδυ. ἑστῶτες ἐπάδηκε; Χ. καὶ τάδ' ὄμματα
μέτεστιν ἡμῶν κόνεως ἢ τέφρας πεφύ.
ὀδυ. ἄνδρες πονηροὶ, κἀδίκ' οἶδε ξύμμαχοι.
χο. ὅτι τὸν νῶτον, τὼ γράχιν τ' οἰκτείρομεν,
καὶ σὺ ὀδόντας ἐκβαλεῖν ὁ βέλομαι
τυπτόμενος, κοὐκ ἔστι γίνεται πονηρία.
ἀλλ' οἶδ' ἐπῳδὴν Ὀρφέως ἀγαθὴν πάνυ,
ὡς αὐτόματον τὸν δαλὸν εἰς τὸ κρανίον
σέχον τ' ὑφάψειν τὸν μονῶπα παῖδα γῆς.
ὀδυ. πάλαι μὲν οὖν σε τοῦ τοιοῦτον φύσει,
νυνὶ δ' οἶδ' ἄμεινον· τοῖσι δ' οἰκείοις φίλοις
χρῆσθαί μ' ἀνάγκη· χρεὼ δ' ἐὰν μὴ δῷς,
ἀλλ' ἐν ἐπιγκέλευε γ', ὡς εὐψυχίαν
φίλῳ κελεύσμοῖς τοῖσι σοῖς κτησόμεθα.
χο. δρᾶσω τάδ'· ὦ τοῦ καὶ κινδυνεύομεν
κελεύματῳ δ' ἔκπυρον τυφέδω κύκλωψ.
ἰὼ, ἰὼ· γρυναιότατα αἴθετε, ἀπόλετε,
ἐκκαίετε τὼ ὀφρῦν
θηρὸς τοῦ ξενοδαίτα.
τυφέτω, κοιέτω.
τὸν αἴτνας μηλονόμον
πόρευε, ἕλκε, μή σ' ὀξοδινηθὲς
δρᾶσε τι μάτριον.
κύ. ὤ μοι· κατεῤῥακώμεθ' ὀφθαλμὸν σέλας.
χο. καλός γ' ὁ παιὰν· μέλπε μοι τόνδε κύκλωψ.
κύ. ὤ μοι μάλ', ὡς ὑβρίσμεθ', ὡς ὀλώλαμεν.
ἀλλ' ὅτι μὴ φύγετ' ἔξω πέτρας,
χαίροντες, ὀδὲν ὄντες· ὦ τοῦλαιοι γὰρ
σταθεὶς φάραγγος, τάδ' ὀχυρόσω χερὶ.
χο. τί χρῆμ' αὐτῶν ὦ κύκλωψ; Κ. ἀπολόμην.
χο. ἀκρός γε φαίνει. Κ. κἀπὶ τοῖσδε γ' ἄθλιος.
χο. μεθύων κατέπεσες εἰς μέσος αὖ ἀνδρακας;
κύ. ὅστις μ' ἀπώλεσεν. Χ. ὀκ ἄρ' ὀδεὶς ἀδίκει.
κύ. ὅστις με τυφλοῖ βλέφαρον. Χ. ὀκ ἄρ' εἶ τυφλός.
ὡς δὴ

A κύ. ὡς δὴ σύ. Χ. κῆ πῶς σύ; τίς σ' ἀν θεὶς τυφλόν;
κ. σκώπτεις· ὀδ' ὄτις, πόθ' εἶη; Χ. ὀδαμὸ κύκλωψ.
κύ. ὁ ξένος, ἵν' ὀρθῶς ἐκμάθῃς, μ' ἀπώλεσεν,
ὁ μιαρὸς· ὅς μοι δὺς τὸ πῶμα, κατέπαυσε.
» δεινὸς γὰρ οἶνος, καὶ παλαίεδαι βαρύς.
πῶς θεῶν, ἀπέφυγας', ἢ μένετ' ἔσω δόμων;
χο. ὅπου σιωπῶ τῶν ἐπῴκαν ἐπήλυγα
λαβόντες, ἑστήκασι. Κύ. ποτέρας φῶς χέρος;
χο. ὦ δεξιᾶς. Κύ. πῦ; Χο. πῶς αὐτῇ τῇ πέτρᾳ.
ἔχεις; Κύ. κακῶν γε πῶς κακῶν, τὸ κρανίον
παίσας κατέαγα. Χο. καί σε διαφεύγουσί γε.
κύ. ὁ τῇδ', ἐπεὶ τῇδ' εἶπας. Χο. ὁ τάυτῃ λέγω.
κύ. πῦ γάρ; Χο. περιάγουσί σε πῶς ταῦτ' ἐστρά.
κύ. οἴ μοι· γελῶμαι. πρὸς τομεῖτέ μ' ὦ κακοῖς.
χο. ἀλλ' ὀκ ἔτ' ἀλλ' πρόσθεν ἐστὶ σε.
κύ. ὦ παγκάκιστε, τί ποτ' εἶ; Ὀδυ. πλεῖν θέλω,
φυλακᾶσι φρεῦν οἶκόν Ὀδυσσέως τόδε.
B κύ. πῶς εἶπας; ὄνομα μεταβαλὼν κακὸν λέγεις;
ὀδυ. ὅπερ γ' ὁ φύσας μ' ὠνόμαζ' Ὀδυσσέα.
δώσειν ἔμελλον κὐσεῖν δικαιὸν δίκας.
κακῶς γὰρ ἂν Τροίαν γε διεπυρωσάμην,
εἰ μὴ σ' ἐταίρων φόνον ἐπεμωρησάμην.
κύ. εὖ, ἀλ' παλαιὸς χρησμὸς ἐκπεφάνεται.
τυφλῶ γὰρ ὄντα νῦν ἐκ θέλων χρῆσειν μ' ἔφη,
Τροίας ἀφορμηθέντα. ἀλλ' κἀμὲ κἀσέ τοι
δίκας ὑφέξειν αὐτὶ τῶν δ' ἐδίωσε,
πολὺν θαλάσσης χρόνον ἀναφορήσαντα.
ὀδυ. κλαίειν σ' ἀνωγα· καὶ δ' ἐδρᾶν ὅπως λέγω.
ἐγὼ δ' ἐπ' ἀκτὰς εἶμι, κἀν νεὼς σκάφει
πάλ' πὶ πόντον σικελὸν, ἔστ' ἐμὴν πάτραν.
κύ. ὁ δ' ἐπ', ἐπεί σε θεὸς ἀπῤῥήξας πέτρας
αὐτοῖσι σὺν ναυσὶν σωτρίν' ἐβάλῳ.
ἄνω δ' ἐπ' ὄχθον εἶμι, κἀπὸ ὦν τυφλὸς,
δι' ἀμφιβρίτης θεὸς πεσεῖν ἀνῳ πόδι.
C χο. ἡμεῖς δὲ συνοκοῦταί γε τῷδ' Ὀδυσσέως
ὄντοι, τὸ λοιπὸν βακχίῳ δουλεύσομεν.

Cy. Vt iam tu. Ch. Quid tu ais? quis te cæcum fecit?
Cy. Irrides. ille nemo ubi est? Ch. Nusquã, Cyclops.
Cy. Hospes, ut rectè intelligas, me perdidit,
Scelestus ille, qui pocula ministrauit, ille usbit.
Vehemens enim res uinum, & [a] superatu difficillis.
Per deos, aufugerunt'ne, an adhuc intus manent?
Cho. Isti tacitè petræ occupantes concaua
Stant. Cy. Ad utram manum?
Cho. Ad dextram. Cy. Vbi? Ch. Ad hãc ipsam cautẽ.
Habes? Cy. Malum super malo, cranium
Impingens fregi. Ch. Et te effugiunt.
Cy. Non hãc, quando hãc dixisti. Ch. Non istac dico.
Cy. Quã uerò? Ch. Circumeunt te ad sinistram.
Cy. Eheu. irrideor, luditis me in malis.
Ch. Quin non amplius hic, sed ante te ille est.
Cy. O omniũ pessime, ubi tandem es? Vl. Procul à te,
Custodijs [b] seruo hanc Vlyssis domum.
Cy. Quid ais? mutato priore, nomen dicis nouum?
Vly. Vlyssem, quo me nominauit pater meus.
Dare debuisti impij epuli supplicium.
Inglorius enim euertissem Troiam,
Nisi ultus essem sociorum neces.
Cy. Eheu. Oraculum uetus perficitur:
Nam me orbatum iri lumine à te, dicebat,
Cùm à Troia nauigares, sed & uicissim te
Pœnas daturum huius facti cecinit,
Longo per maria iactatum tempore.
Vly. Plorare te iubeo: & ut dico, uideo.
Ego ad littora tendo, ac nauis scapham
Deducam in pontum Siculum, ad meam patriam.
Cy. Minimè. nam de petra hac reuulso fragmine
Te cum ipsis nautis petitum comminuam.
Eo autem ad collem, etsi cæcus sim:
Perq; Amphitriten pede fulcans, nos arripiam.
Cho. Nos uerò cum Vlysse illo nauigaturi simul,
Posthac seruiemus Bromio.

a ad lustendum gr. uulgata habet uersio.

b munio.

Finis Cyclopis.

PRAEFATIO GASPARI STIBLINI IN CYCLOPEM.

HAnc fabulam de Cyclope poeta noster ex Odysseæ 9. mutuatus est, ac fœlicissimè dramatico habitu exornauit: quin & illustriores quoq; locos quosdam reddidit, mirè uim illis tragicam admiscendo. Maro lib. 3. nudã & breuem facti narrationẽ (ut Macrobij uerbis utar) ponit: sed Homerus πάθη miscuit, & dolore narrandi inuidiam crudelitatis æquauit. Vterq; autem fingit uastum corpore, crudelem, diuorum contemptorem, inhospitalem, uoluptuarium. Theocritus uerò Eidyl. xi. & Ouid. lib. xiiii. Transfor. eum amatorem & ridiculum inducunt. Nostri autem Euripides consilium fuit, ut hac fabula uitæ efferæ ac barbaræ, quæ neq; legibus neq; disciplina ciuili constet, neq; religione deorum gubernetur, imaginem exprimeret: ut huius fœditas & turpitudo ob oculos posita, homines ad culturam & mansuetiorem uiuendi rationem amplectendam excitaret. Nam non solùm delectare, & inani uerborum

T strepitu

strepitu aures delinire, sed prodesse uult, & plurimùm in genere διδασκαλικῷ uersatur Tragœdia. Vnde causas quoq; tantæ feritatis & immanitatis nõ dissimulat poeta, dum solùm corporis uoluptates eum consectari, & uentri seruire, quẽ & pro Deo habeat, fingit. Homines enim qui nihil curæ aut operæ, aut temporis animis excolendis impendunt, sed toti corporis uoluptatibus dediti uitam agunt, ipsis interdum bestijs immaniores euadunt. id quod facilè intelliget, qui principum istorum uitas legerit, quas conscripserunt Suetonius, Herodianus, & alij. Vnde fit, quò quisq; corpori addictior, ac mentis negligentior, hoc ferocior & inuisior est. Rursus quo studiosior aliquis artium, quibus humanitas excolitur, hoc disciplinæ, æquitatis, & legum reuerentior est. Hinc uerè Ouidius:

Addo quòd ingenuas didicisse fideliter artes,
Emollit mores, nec sinit esse feros.

Præterea tyranni imaginem licet uidere in Cyclope, cui quod libet licet: & qui fas ac nefas iuxtà æstimat, cuiq; propria libido pro lege est: deniq; quem à sceleribus & sæuitia neq; diuina uindicta, nec ipsa turpitudo rerum deterret. Tales deplorati sunt: nec ullus Orpheus tam canorus, nec quisquam Vlysses tam facundus est, & disertus, qui eos à feritate illa ad cultum aliquem traducere possit: ut quorum animos tam crassæ obsederint tenebræ, ut uno corporis cultu, id est cibo, potu, & Venere, uniuersam fœlicitatem metiantur. Postremò idem Cyclops, cui ebrio oculus effoditur, deterret ab ebrietate: cuius nugas & ineptias, & pericula, in isto monstro nobis delineat poeta. Post crateras enim, & ingentes amystidas, ad ridiculas & illepidas cantilenas procedit: deniq; Silenum Ganymedem suauiatur, ac insul- B sissimè nugatur, donec somno oppressus, ac lumine orbatus, Satyris & Vlyssi ouanti palàm ludibrio fiat. Nullus enim unquam tam sapiens, tamq; prudens fuit, quem ebrietas non oculo, id est mente & ratione priuarit. In Vlysse summa prudentia animaduertenda est, cui in extremis quoq; periculis non deest consilium, quo & se & suos conseruet. Est autem diuinæ cuiusdam dexteritatis, dubijs rebus ex tempore consilium arripere: nec statim concidere, sed quocunq; modo uel præter omnem spem saluti non solùm suæ, sed & aliorum consulere. Lege Ciceronem Offic. lib. 1. de Fortitudine.

ARGVMENTVM ACTVS *primi.*

SIlenus prologum agens, casum suũ exponit, admissa querela, quomodo ad impios Cyclopes delatus sit, idq; ꝓpter Bacchũ. Ac duram seruitutem & suam & filiorũ mœret, qua tolerandum sit tam immane & sanguinarium monstrum. 2. Chorus ex Satyris, filijs Sileni, pastoricio more pecudes appellat, & cũ his fabulatur. Deinde thiasorũ Bacchicorum desiderij impatiens, præsentis uitæ uices dolet ipse secum. 3. Vlysses salutat Silenum, & simul audit ex eo de Cyclopis immanitate, & sæuitia erga hospites. Deinde permutatione facta cum sene, uina dat pro ouibus, caseis, & alijs id genus cibarijs. Silenus mira auiditate bibens uinum, ac post liberiorem potum iam hilarior, disertiorq; factus, exprimit effecta uini, & mores bene potorum. Interea aduenit Cyclops. Vlysses aũt, quid agat anxius secum dubitat.

τυροδινοῦν.)

Fabulã hãc Ouid. li. 3. Metamorph. elegan ter describit. Seruius autem in 9. Æneid. ita narrat: Dormientem in littore Liberum patrem puerum nautas abstulisse Tyrrhenos. qui cùm esset experrectus in naui, quò duceretur interrogauit. Responderũt illi: quò uellet. Liber ait, ad Naxum insulam sibi sacratã. Sed cum aliò uela deflecterent, iratũ numen, tigres sibi sacratas uisibus eorũ obiecit: quo terrore se illi in fluctus dedere præcipites.

ἀπηλιώτης.)

Subsolanum intelligit, qui ab Oriente uenno uenit. Eurum Homerus Iliad. 6. uocat. De nominibus uentorum lege Gell. lib. 2. cap. 22.

Σικιννίδων.) Sicinnis, uel (ut alij) Sicinnum, genus est saltationis militaris, quam & Satyricam uocant. De qua uide Athenæum lib. 1. Dipnosophistarum: & Ammoniũ in dictione νόρδακξ.

ψύτρα.) Vox pastorum, qua greges increpãt.

ἄκρατον μέθυ.)

μέθυ dicitur ἀπὸ τῦ μεθεῖναι καὶ ἀμελεῖν τὸν πίνοντας: id est, quòd bibentes uinum sint animo remisso, & sine cura. uide Athenęum lib. 11. τῶν δειπνοσοφ.

τὸ θυμὸν ἐξαυτμάνει.)

Vinũ exhilarat, curas adimit, audaces facit, spes auget, loquaces ac disertos reddit, &c.

θυλάκους.)

Prouerb. Vtres & thylaci. sic enim uocabãt homines cibo potuiq; deditos.

ARGVMENTVM ACTVS *secundi.*

CYclops à uenatione reuersus, trepidantem Silenum cum Satyris increpat: & num prandium sit paratũ sæuo, uti solebat, & uultu & animo quærit. Conspicatus deinde hospites, quid isti uelint rogat. Silenus, confictomendacio, ut se metu liberaret, dicit eos oues abstulisse per uim, caseos deuorasse, ipsi Cyclopi minatos esse, deniq; se malè ab illis uapulasse. 2 Iubet expediri cultros Cyclops, ad mactandum ipsos. Deprecatur crimen Vlysses. Decompositò illudunt Cyclopi Silenus, & uaferrimi Satyri, dum iureiurãdo affirmant, neutros fecisse illud: non aliter quàm isti duo apud Aesopum adolescentes, qui carnem coquo abstulerant. 3 Vlysses genus & errores suos exponit: præterea ut parcat miseris, & tot malorum fluctibus iactatis, supplex orat, uarijs argumentis illius animum ad misericordiam impellere tentans. Cyclops pro sua innata feritate repudiãs preces Vlyssis, uitę suæ professionem, quæ in sola uentris saginatione & corporis uoluptatibus ipsi consumatur, iactat, eumq; cum socijs B intra antrum ad laniænam ire iubet. Vlysses, quod miseris in rebus facere solent homines, diuorũ auxiliũ implorat. 4. Chorus, indicato Cyclopi, epulas instructas esse, ipse secũ detestatur crudelitatem immanissimi domini.

παιδιῶντας.)

Ironia, & iocus Cyclopicus.

τὰ κακά.)

Grata semper nouitas.

ὦ πάλλιστον.)

Palpationibus deliniũtur homines superbi, sibiq; placentes, & tyranni. Nam quo quis stolidior, hoc magis φιλοπόλακες est. Vnde Aristoteles dicit in 5. Politic. τὺς τυραννῦς πολακευομένους χαίρειν καὶ φιλεῖν τὺς ταπεινῶς ὁμιλοῦντας.

μειλίσσει.)

Supplicat Vlysses Cyclopi, ut humanitatis aliquam rationem habeat, & misereatur C eorum qui semper Neptuni patris ipsius numen coluerint.

βλαβὸς δ' ἐγώ.)

Exemplum extremæ inhumanitatis ac crudelitatis in Cyclope, qui nec legibus, nec ulla religione, nec disciplina mouebatur. Vide adagiũ, Cyclopica uita, & Cyclopum mores. Confer huc Homeri librum Odyss. 9. ex quo totum hoc Drama sumptum, suprà diximus.

ὡς τῦ πιεῖν.)

Elegans descriptio uitæ Epicureæ, quæ omnem in uoluptatibus corporis ponit fœlicitatem. Nihil uerò stolidius, ineptius, crudelius hoc nostro Cyclope fingi potest.

ARGVMENTVM ACTVS *teriij.*

EGressus Vlysses è spelunca, cœnam, quã ex duobus suis socijs mactatis instruxerat intus Cyclops funestam, exponit Choro: ac nuncij uicem agit, ea uidelicet spectato ribus narrãs, quæ intus patrauerat Cyclops. Deinde, quomodo uino dato eum inebriarit. 2. Communicat Vlysses consiliũ cum Choro, de perdendo Cyclope, ac oculo ei eruendo. id quod summa alacritate Satyri amplectuntur, suamq; operam ad hoc negocium strenuam pollicentur. Epitasis est, illa prima, miserrima laniatio duorum sociorum.

φῶτε συμμάψας δύω.)

Homerus εν τῷ iota:

Σὺν δὲ δύω μάψας ὥστε σκύλακας, τοτὶ μὲν ἄρ' πόκ', ἐπ' ἐγκέφαλος χαμάδις ῥέε, &c.

Vergilius in 3. Aeneidos:

Visceribus miserorum & sanguine uescitur atro.
Vidi egomet, duo de numero cum corpora nostro
Prensa manu magna, medio resupinus in antro
Frangeret ad saxum, sanieq; aspersa natarent.

μαρώνος.)

Maron ille sacerdos Apollinis fuit in Thracia, quem Homerus scribit in luco habitasse, & amplissimis muneribus Vlyssem hospitẽ ditasse: præterea donasse uino præstantissimo, ita ut uicies tanto aquæ mistum, retineret tamen uigorem. de quo lege Plinium lib. 14. cap. 4. Athenæum lib. 11. & 1. Eius apud Homerum tale extat eulogium:

Δῶκε δέ μοι κρητῆρα πανάρ γυρον, αὐτικὰ ἔπειτα
οἴνῳ εὐ ἀμφιφορῳ, ἥδυ δυώδεκα πᾶσιν ἀφύσας
ἠδὺν, ἀκηράσιον, θεῖον πότον, &c.

ARGVMENTVM ACTVS *quarti,*

CYclops ridiculus ac ebrius in spectaculum producitur: cuius mores, ineptias, nugas, uecordiam & reliqua uitia, quæ secũ trahit fœda ebrietas, mirè exprimit poeta. 2 In somnum soluitur temulenta belua, libidinaturq; cum uetulo Sileno: ut intelligamus, ebrietate incentiua libidinum in primis excitari. Vlysses Satyros cohortatus ad fortiter agendum, abit ut torrem effodiendo Cyclopis oculo expediat.

ἐπὶ πύπλωπας.)

Mirum in depingendis ebrij moribus artificium, cùm eum præter cæteras ineptias, faciat, tantopere ad aliorum Cyclopum conuiuia, iam temulentũ ire cupere. Est enim & hoc non leue uitium ebriorum, quod foràs excurrere ferè, ac palàm se ridiculos facere soleant. Vnde Vlysses hic prudenter monet:

πεπωκότ' οὐ δόμοισι χρὴ μένειν.

οὔτιν.)

Vide prouerb. Vtile mendacium.

χαλεπὸν τόδ'.)

Sunt enim ebrij plerũq; turpiter, & aliquãdo non sine periculo loquaces. Vnde uerè dictũ: Quod in animo sobrij, id in lingua ebrij.

ἐ δ' ἐρωνός μοι.) Effecta uini, & misera amentium

tium potorum conditio, qua nulla pars in to to homine satis suum facit officium.

ARGVMENTVM ACTVS *quinti.*

SAtyri cũ iã res præsens animos posceret, tergiuersantur, ac Vlyssis spem fallunt. Quare hic socijs proprijs uti cogitur, ad excæcandum Cyclopem. orat tamen, ut saltem uoce & cohortatione, quantũ possint, suos adiuuent. 2. Cyclops lumine orbatus plorat, & autores facti ad pœnã quærit. Chorus aũt ludit ipsum, ac irridet: idq; fuco nominis, quo se Vlysses Vtim, id est neminem uocari dixerat. Clamat enim iste, se ab Vti, id est nemine cæcatũ esse. Deniq; ipse Vlysses ultus probè fœdum Cyclopem, fremantem iam frustra, ac multa minitantem, edito prius suo nomine uero, oram cum Satyris soluit.

πολλοὺς χρησμοὺς.) Oraculũ hoc est apud Ouid. lib. 13. Metamorph.

Telemus Eurymides, quem nulla fefellerat ales,
Terribilem Polyphemon adit: Lumenq;, quod unum
Fronte geris media, rapiet tibi (dixit) Vlysses, &c.

Et Homerus:

ἔσται τις οὐδάδε μαντις ἀνὴρ ἠΰς τε, μέγας τε,
τήλεμος οὐρανίδης, ὃς μαντοσύνῃ ἐνέπαστο, &c.

Reliqua, quę ad hunc locum pertinent, tu istic require.

FINIS ANNOTATIONVM *in Cyclopem.*

ARGVMENTVM HERACLIDARVM.

Olaus filius quidem erat Iphicli, Herculis autem nepos ex fratre. cum quo in iuuentute cùm militasset, in senectute natis ex illo beneuolus adiutor præstò fuit. Exactis enim liberis ipsius ex omni Græcia, unà cum eis Athenas uenit: ibiq; ad aras deorum confugiens, tutum obtinuit locum, cùm summum urbis imperium teneret Demophon. Copreo uerò Eurysthei pręconе ab aris supplices abripere uolẽte, eum ab ista re dux prohibuit. Discedit ergo interminatus præco Athenienſibus bellũ. Demophon autem eam rem neglectui habebat. sed cùm oracula significarent, uictoriam penes ipsum futuram, si Cereri nobilissimã uirginem immolaret, grauiter his respõsis cõmotus est. Neq; enim iustum esse ducebat, uel suam uel ciuis alicuius filiam propter aduenas supplices mactari. Macaria uerò, una ex filiabus Herculis, cognito oraculo, sua sponte & uolens mortem obijt. Hanc igitur generosa morte defunctam, meritis honorib. princeps decorauit. ipsi aũt nunciata hostium præsentia, prælium inierũt.

Ολαος ὑὸς μὲν ἦν Ἰφικλέους, ἀδελφιδοῦς δ' Ἡρακλέους. οὐ νεότητι δ' ἐπείνῳ συστρατευσάμενος, εὐ γήρα τοῖς ἐξ ἐκείνου βοηθὸς ἄνευς παρέσχε. τῶν γὰρ παίδων ἐξ ἁπάσης ἐλαυνομένων γῆς ὑπὸ Εὐρυσθέως, ἔχων αὐτοὺς ἦλθεν εἰς Ἀθήνας. ἱκετεύει προσφυγὼν τοῖς θεοῖς, ἐκέτευε τὴν ἀσφάλειαν, Δημοφῶντος τοῦ πόλεως κρατοῦντος. Κοπρέως δ' τοῦ Εὐρυσθέως κήρυκος ἀπαιτοῦντος θέλοντος τοὺς ἱκέτας, ἐπώλυσεν αὐτόν. ὁ δ' ἀπῆλθε, πόλεμον ἀπολύσας προσδέχεσθαι. Δημοφῶν δ', τότε μὲν ὀλιγώρει. χρησμῶν δὲ αὐτῷ νυκτερινῶν γενομένων, ἐὰν Δήμητρι τὴν σύγενεστάτην παρθένον σφάξῃ, τοῖς λόγοις βαρέως ἔχων. ὅτε γὰρ ἐθέλοιεν, ὅτε τῶν πολιτῶν τινες θυγατρὶ χάριν τῶν ἱερῶν ἀποκτεῖναι δίκαιον ἡγεῖται. τὴν μαντείαν δ' προγνοῦσα μία τῶν Ἡρακλείδων παίδων Μακαρία, τὸν θάνατον ἑκουσίως ὑπέμεινε. τούτῳ μὲν οὖν συγνῶς ἀποθανοῦσαν, ἐτίμησεν. αὐτὰ δὲ τοὺς πολεμίους ἐπιγνόντες παρόντας, εἰς τὴν μάχην ὥρμησαν.

FABVLAE PERsonæ.

Iolaus.
Copreus.
Chorus.
Demophon.
Macaria uirgo.
Famulus.
Alcmene.
Nuncius.
Eurystheus.

Prologum Iolaus agit.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ πρόσωπα.

Ἰόλαος.
Κοπρεύς.
Χορός.
Δημοφῶν.
Μακαρία παρθένος.
Θεράπων.
Ἀλκμήνη.
Ἄγγελος.
Εὐρυθεύς.

Προλογίζει δὲ ὁ Ἰόλαος.

EVRIPIDIS HERACLIDAE:

GASPARO STIBLINO INTERPRETE.

A

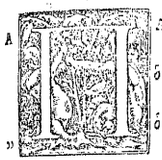

Ολαός ποτ' ἔδοξε τοῦτ' ἐμοὶ σοφὸν γνώμην,
ὁ μὲν δίκαιος, τοῖς πέλας τὸ φυτὶ αὐτῷ.
ὁ δ' εἰς τὸ κέρδος λῆμ' ἔχων αὐξανόμενον,
πολεῖ τ' ἀχρεῖος, κἀπὶ συμμαλάσσειν βαρὺς,
αὐτῷ δ' ἀρετὸς· οἶδα δ' ἐγὼ λόγῳ μαθὼν.
ἐγὼ γὰρ αἱδοῖ καὶ τὸ συγγενὲς σέβων,
ἔζων κατ' Ἄργος ἡσύχως ναίειν, πόνων
πλείστων μετέχων εἰς αὐτὸν Ἡρακλεῖ,
ὅτ' ἦν μετ' ἐμοῦ. νῦν δ' ὑπεὶ κατ' ἐρανὸν
ναίει, τὰ κείνου τέκν' ἔχων ὑπὸ πτέρυγι,
σώζω πόδ', αὐτὸς δεόμενος σωτηρίας·
ἐπεὶ γὰρ αὐτὸν γῆς ἀπαλλάξειν πατὴρ,
πρώτον μὲν ἡμᾶς ἤθελ' Εὐρυσθεὺς ἀπαυδᾶν.
ἀλλ' ἐξέφευγον· καὶ πόλις μὲν οἰκεῖται,
ψυχὴ δ' ἐσώθη· φεύγομεν δ' ἀλώμενοι,
ἄλλου ἀπ' ἄλλης ἐξοιζίοντες πόλιν.
πλὴν τοῖς γὰρ ἄλλοις, κἀ τόδ' Εὐρυθεὺς κακοῖς,
ὕβριν μ' ἐς ἡμᾶς ἐξίωσιν ὑβρίσαι,
πέμπων ὅπου γῆς πανταχοῦ ἐξεστυμμένος
κήρυκας, ἐξαιτεῖν με, λιξ ἐξ ἔργα χθονὸς,
πολιν πεφευγὼς εὐγενῆ, κἀ σμικρὰν φίλων
ἔχθρων γενέσθαι, χ' ἁνὸν ἐν δυτυχεῖν θ' ἅμα.
οἱ δ' ἀσφαλῶς μὲν τἀπ' ἐμοῦ δεδυκότες,
σμικρὸς δὲ τόσδε, καὶ πατρὸς πεπτωμένου,
οὓς κρείσσονας σέβουσιν, ἐξ ἀεργασίας γῆς.
ἐγὼ δὲ, σὺν φεύγουσι συμφεύγω τέκνοις,
κἀ σὺν κακῶν πράσσουσι συμπράσσω κακῶν,
ὀκνῶν πεφεύγναι, μή τις ὧδ' εἴπῃ βροτῶν·
ἴδετ', ἐπειδὴ παισὶν ἐκλέλοιπε πατὴρ,
Ἰόλαος ἐκ ἤμυνε συγγενὴς γεγώς.
πάσης δὲ χώρας Ἑλλάδος πεπωμένοι,
Μαραθῶνα, κἀ σύγκληρον ἐλθόντες χθόνα,
ἱκέται καθεζόμεθα βώμιοι θεῶν,
πεσόφελλόσα πεδία γὰ Φλεγχθονὸς
δισσὼ κατοικεῖν Θησέως παῖδας λόγῳ,
κλήρῳ λαχόντας, ἐκ γένους Πανδίονος,
τοὺς δ' ἐγγὺς ὄντας· ὧν ἕκατι πόλεμονας
κλεινῶν Ἀθηνῶν τόνδ' ἀφικόμεθ' ὅρον.
δυοῖν γεροντοῖν δὲ κρατεῖται φυγή·
ἐγὼ μὲν ἀμφὶ τοῖσδε κηλεῖν παῖδας τέκνοις,
ἡ δ' αὖ τὸ θῆλυ παιδὸς Ἀλκμήνη γένος
ἔσωθε νεᾶν τόδ' ἀπιγκαλισμένη
σώζει· νέας γὰρ παρθένους αἰδὼς ἔχει
ὄχλῳ πολεμίῳ, κἀ πτεῶμοστατεῖν.
Ἄλλος δ', ἀδελφοί δ', οἷσι πρεσβεύει γένος,

Am olim ea insidet mihi sententia:
Alius quidem erga proximos uir æquus est:
At ille, qui lucris animum intendit suis,
Is non prodeſt, nec aptus usui
Vitæ. sibi tantum bonus: idq; cognitum
Reipsa mihi. nam cognatum genus colens,
Argis, quietò cùm liceret uiuere,
Cùm Hercule unus ego labores plurimos
Hic pertuli. & postquam poli consortio
Receptus est, illius hos tego liberos
Seruans sub alis, ipse salutis indigus.
Quamprimùm enim terris horum excessit pater,
Nos illicò uolebat Eurystheus dare
Necisſed effugi, * deiectus mœnibus, * relictis.
Vitamq; seruau. exulamus hinc uagi,
Ex alio in aliud fugientes oppidum.
Præter enim alia mala, hanc amplius
Ab Eurystheo accipimus in nos contumeliam.
Nam missus, ubicunq; terrarũ nos cõsedisse audiuerit,
Præcombus, deposcit ad necem, & arcet finibus,
Argiua ciuitate fretus, & minans sociorum non leuia
Odia. & sua simul, qui iam rebus secundis floreat.
Isti igitur me fortunis euersum omnibus,
Præterea hos paruos, & suo orbatos patre
Videntes, potiores colunt, & terra exigunt.
Ego autem cum exulantibus una exulo
Liberis, ac cum afflictis affligor simul.
Nec prodere eos uolo, ne quis sic dicat mortalium:
Videte, postquam filijs obijt pater,
Iolaus non defendit, cognatus ipsis sit licet.
Ex omni uerò profligati Græcia,
Ad Marathonem uenimus, & huic conterminũ solũ,
Sedemusq; ad aras deorum supplices,
Implorantes opem. nam arua huius terræ
Geminos incolere filios Thesei,
Ex genere Pandionis, sortitos ferunt
His affinia locis. cuius rei gratia
Ad inclytarum Athenarum fines accessimus.
Cæterùm duo senes huius duces sumus exilij:
Ego quidem circa hos pueros curandos occupor,
Illa autem Alcmene fœmellam sobolem
Intra hoc templum in ulnis fouens
Seruat. puellas enim uirgines uetat pudor
Quò minus turbæ admoueamus, & ad aras supplices
Collocemus. Hyllus aũt, et fratres, quib. ætas grãdior,

Quærunt, ubi locorum ponam is mœnia,
Si per uim & illa expellamur terra.
O' filij, filij, agite, apprehendite meas
Vestes: uideo præconem istum Eurysthei
Ad nos tendentem, qui nos persequitur
Errones, ex omni profligatos territorio:
a odium. O' [a] scelus malè pereas, & is uir qui te misit.
Quàm multa etiam horum egregio patri
Ex hoc ipso ore denunciasti mala.

ACTVS PRIMVS.

Copreus. Iolaus. Demophon.
Chorus.

Cop. AN tutò te consedisse arbitraris hoc loco, (riã?
Pulchreq; sapuisse, qui ueneris ad urbẽ auxilia
Nemo enim est, qui præ Eurystheo, te sine uiribus,
Et fractum potius sequi, & iuuare uelit.
Ito, quid te afflictas? te excurgere opus est,
Vt Argos redeas, ubi te manet lapidationis supplicũ.
Io. Nequaquam: siquidem mihi ara opitulabitur dei,
Terraq; libera, in quam confugimus.
b negocium. Co. Vis'ne [b] laborem huic meæ facessere manui?
Io. Nunquam per uim neq; hos neq; me abduxeris.
Co. Experieris. nec uerus uates ista prædixeris.
Io. Nunquam hoc fiet, uiuente me.
Co. Discede. ego uerò hosce, etsi tu non uelis,
e Esse eos putans cuius sunt, Eurysthei. Abducam, ex [c] iussu, cuius sunt, Eurysthei.
Io. O' qui ueteres Athenas incolitis uiri,
Ferte opem, supplices enim forensis Iouis,
Vim patimur, fertaq; profanantur:
»» Id quod urbi probrum, & deorum ignominia.
Cho. Ehem. quæ hæc uociferatio est
Aram prope? quam calamitatem nunciat?
Io. Aspicite senem,
Imbecillem humi
Fusum. me miserum.
Cho. A' quo, unde infœlici casu ad terram procidis?
Io. Hic, ô hospites, me contemptis tuis dijs,
Violenter trahit ex Iouis uestibulo.
Cho. Hic cine? ex qua terra, ô senex, uenisti
Ad populum regionem habitantem tetrapolim?
Num littore ab Euboico,
Vbi fortè prius habitastis,
Marina traiecistis rate?
Io. Non insularem, ô hospites, uitam tero,
Sed ex Mycenis ad tuam terram peruenimus.
Cho. Quo te, ô senex, Mycenæus nomine
Appellabat populus?
Io. Herculeum 'ne nouistis astitem
Iolaum? non enim hoc corpus incelebre.
Cho. Noui, & antea de ipso audiens. sed cur 'nam tua
Hosce nuper natos pueros tenes manu?
Io. Herculis hi sunt filij, ô hospites:

ζητοῦσιν ὅπῃ γῆς τοῦργον οἰκήσόμεθα, A
ἢν δ' ἀπωθώμεθα πᾶς βίον χθονός.
ὦ τέκνα τέκνα, σθένος λαμβάνετ' ἐμῶν
πέπλων· ὁρῶ κήρυκα τόνδ' Εὐρυσθέως,
σείχουτ' ἐφ' ἡμᾶς, ὃ διωκόμεθ' ὕπο,
πάσης ἀλήτας γῆς ἀπεσφριγμένους.
ὦ μῖσος, εἴθ' ὄλοιο, χ' ὅ τοι μ' ἔψας κἀνήρ.
ὡς πολλὰ δὴ καὶ τῶνδε γηραιῷ πατρὶ,
ἐκ τοῦδε τοῦτο στόματος ἤγγειλας κακά.

ΔΡΑΜΑ α.

Κοπρεύς. Ἰόλαος. Δημοφῶν.
χορός.

ΗΚΩ καθῆσθαι τῷδ' ἔδοξαν καλῶς δικεῖν, Κο
πόλιν τ' ἀφίχθαι σύμμαχον, καλῶς φρο-
ὁ γὰρ τις δεῖν ὃς πάροιθ' ἀρήστου (νῶν;
τῶν σῶν ἀχρεῖον δώσαιμ' ἂν τ' Εὐρυσθέως.
χώρει· τί μοχθεῖς τοῦτ'; αὐτὸς ἀνίστασό σε χρὴ
εἰς Αργος, ὅ σε λύσιμος μένει δίκη.
Io. Οὐδ' ἦν τ', ἐπεί μοι βωμὸς ἀρήξει θεῶν, B
ἐλευθέρα τε γαῖ', ἣ δεδέγμεθα.
Co. Βούλει πόνον μοι τῆδε πεσεῖν χωρίς;
Io. Οὔτοι βίᾳ γέ μ', οὐδὲ τούσδ' ἄξεις λαβών.
Co. Γνώσῃ σύ· μάνθανε δ' οἷον ἄρ' ὁ κλῶν τάδε.
Io. Οὐκ ἂν γένοιτο τοῦτ', ἐμοῦ ζῶντός ποτε.
Co. Ἄκουε δ' ἐγὼ δὲ τούσδε, κἂν σὺ μὴ θέλῃς,
ἄξω, νομίζων ὅστις εἶ Εὐρυσθέως.
Io. Ὦ τοὺς Αθήναιας δ' ἀρὸν οἰκοῦντες χρόνον,
ἀμύνετ' ἱκέται δ' ὄντες ἀγοραῖ Διός,
βιαζόμεθα, καὶ σέφη μαίνεται,
πόλει τ' ὄνειδος, καὶ θεῶν ἀτιμία.
Co. Ἐᾶτε, ἐᾶτ· τίς ἡ βοὴ βωμοῦ πέλας
ἔσηκε; ποίαν συμφορὰν δείξει τάχος;
Io. Ἴδετε τὸν γέροντα
μᾶλλον ἢ πεσόντα
κεῖμαι· ὦ τάλας.
Co. Ἀ' ἀφ' ὅτου, ὅθεν ἐς γῆν πεσὼν ἀπέκυσας πτανεῖς;
Io. Ἥδ' ὦ ξένοι με, τοὺς ἀτιμάζων θεοὺς,
ἕλκει βιαίως Ἰόλεω ἐκ προθυρίων.
Co. Ἥδε; ἐκ τίνος γῆς ὦ γέρον τετράπολιν
ἐλθόντα λαοῦ;
ἢ πόρθμιον ἄλιον πλάτᾳ,
κατέχετ' ἐκλιτόντες
Εὐβοϊδ' ἀκταί;
Io. Οὐ νησιώτιν ὦ ξένοι τρίβω βίον,
ἀλλ' ἐκ Μυκηνῶν σὴν ἀφίγμεθα χθόνα.
Co. Ὄνομα τί σε γέρον Μυκηναῖον
ὠνόμαζε λαός;
Io. Ἡρακλέειον ἴσθι τι τεθραπτάτῳ
Ἰόλαον· οὐ γὰρ σῶμ' ἀκήρυκτον τόδε.
Co. Νοῦν, ἐν ἀντέ δεῦρο ἀκούων. ἀλλ' τί τοῦτ' ἐν
χεῖρε σᾶ νομίζεις τῶνδε νεοθρεφεῖς, φράσον.
Io. Ἡρακλέους οἵδ' εἰσὶ παῖδες, ὦ ξένοι,

A ἱκέται σέβωτε, καὶ πόλεως ἀφίγμενοι.
Co. Τί χρέος; ἢ λόγῳ πόλεως ἔνεκά μοι
μεθεμένῳ τυχεῖν.
Io. Μήτ' ἐκδοθῶμεν, μήτε τοῦς βίον θεῶν
ἓν σῶν ἀφαιρεθέντες εἰς Αργος μολεῖν.
Co. Ἀλλ' ὅπῃ τοῖς σοῖς δεσπότοις τάδ' ἀρκέσει,
οἱ σὲ λατρεύοντες φυάδε εὐρίσκουσί σε.
» Co. Εἰκὸς θεῶν ἱκέτας αἰδεῖσθαι ξένε,
» καὶ μὴ βιαίῳ χειρὶ
» δαιμόνων ἀφαιρεῖσθαι σ' ἔδη.
πότνια γὰρ δίκη τάδ' ὁ πέσετται.
Co. Ἔκπεμπε νῦν γῆς τοῦσδε σὺ Εὐρυσθέως,
ἐκδὺς βιαίῳ τῇδε χρῆσθαι χερί.
» Co. Ἄθεον ἱκεσίαν μεθιεῖναι τόλμα,
ἐξῶν τοῦ παῦ.
» Co. Καλόν δέ γ' ἔξω πραγμάτων ἔχειν πόδα,
» ἐνβουλίας τυχόντα δι' ἀμείνονος.
B Co. Ἀλλ' τυραννεῖ δι' γῆς φράσαντά σε
χρῆν ταῦτα πολεῖν. ἀλλὰ μὴ βίᾳ ἐξῇς
θεῶν ἀφέλεσθαι. γῆν σέβου τ' ἐλευθέραν.
Co. Τίς δ' ἐστὶ χώρας δι' ἀνὴρ καὶ πόλεως ἄναξ;
Co. Ἐνθάδ' πατρὸς πᾶς Δημοφῶν ὁ Θησέως.
Co. Τοῦ τόνδ' ἀγῶν τις ἀρ' τοῦδε τοῦ λόγου
μάλιστ' ἂν εἴη· τἄλλα δ' ἔργου μέτα.
Co. Καὶ μὴν ὁ αὐτὸς ὀρχεῖται τῶνδε ἔχων,
Ακαμας τ' ἀδελφὸς. ἦν δ' ἐπίκοι λόγων.
Co. Ἐπεὶ τάχ' ἔφθης πρεσβύς ὢν, νεωτέρος
βουλευόμεθα τοῦδ' ἐπ' ἐκφέρου Διός,
λέξον τίς ὄχλον τόνδ' ἀθροίζεται τύχῃ.
Co. Ἱκέται καθῆσθαι τῶνδε οἵδ' Ἡρακλέους,
βωμόν κατασέψαντες, ὡς ὀρᾶς ἄναξ,
πάρος τε πατὸς Ἰόλεως πεφυκότες.
Co. Τί δῆτ' ἐνγεῖν ἦδ' ἐδεῖτο συμφορά;
Co. Βίᾳ νιν ἔστι δι' ἀπ' ἐκφέρας ἄγειν
C ζητῶν, βοῶν ἔσκε, κἀσφαλῶν γόνυ
γέροντ' ὦ· ὥστε μοι βαλεῖν οἰκτῷ δάκρυ.
Co. Καὶ μὴν σοῦ γ' ἐλεῶν, εἰ ἐνθάδ' πέπλων,
ἔχει τά δ' ἄλλα βαρβάρα χέρος τάδε.
σὺ δὴ τὸ φάζειν δεῖ, μὴ μέλλειν τ' ἐμοί,
ποίας ἀφίξαι δ' δῦρο γῆς ὀρεκτὸς λιπών.
Co. Ἀργεῖος εἰμί· δῆλος γὰρ θέλεις μαθεῖν.
ἐφ' οἷσι δ' ἥκω, καὶ πάρεστ, λέγειν θέλω·
πέμπει Μυκηνῶν δ' δυρό μ' Εὐρυσθεὺς ἄναξ,
ἄξοντα τοῦσδε πολλὰ δ' ἦλθον ὦ ξένε
δίκαι ἁμαρτῆ δεσῶν τε καὶ λέγειν ἔχων.
ἀργεῖος ὢν γὰρ αὐτὸς, Αργείους ἄγω,
ἑκὼν ἐμαυτοῦ τούτους δεσπότας ἔχων,
νόμοισι τοῖς ἐκεῖθεν ἐψηφισμένοις
δικαῖν· δίκαιος δ' ὄν μὲν οἰκοῦντες πόλιν,
αὐτοὶ καθ' αὑτῶν λυσίν κρείσσειν δίκας.
πολλῶν δὲ κἄλλων ἕστιν ἀφίγμεθα,
ἓν τοῖσι δ' αὐτοῖς τοῖσι ἔσκμεν λόγοις,

Tibi, & urbi supplicatum huc uenerunt.
Cho.* Quid eos urget? num quæ rationes ciuitatis? * Quinecessitas urget eos? an ue ius ciuitatis, dic mihi, adipisci laborant? μεθεμένῳ per dialectum, pro (μεθιεμένοι) exponas.
Io. Ne prodantur, neq; uiui diuulsi à tuis
Dijs Argos pertrahantur ad supplicium.
Co. Sed ista haud te tuis eripient dominis,
Qui in te hic deprehensum habent imperium.
Cho. Decet, deorum supplices reuereri, ô hospes,
Neq; uiolenta manu
Delubra temerare deorum.
Veneranda dea iusticia hæc sum dimittet inulta.
Co. Emitte nunc terra hosce Eurysthei
Seruos: & non utar hac uiolenta manu.
Ch. Impium, ciuitatem uel quascunq; hospitum
Supplicationes negligere.
Co. Imò præstat, extra negocium habere pedem,
Consilium sequentem tutius.
Cho. Quin prius re exposita huius terræ principi,
Te hæc audere par erat, nec ui hospites
A' dijs abstrahere. terram uenerare liberam.
Co. Quis est huius loci & ciuitatis rex?
Ch. Boni patris filius Demophon Thesei.
Co. Apud hunc quædam huius † sermonis contentio † Id est, causæ, controuersiæ, litis.
Potissimùm erit. alia autem frustra dicta sunt.
Cho. Atqui huc ipse properans uenit,
Et Acamas frater, horum sermonum arbiter.
De. Quando iuniores nos anteuertisti senior,
Et prior ad uocem excitus, es ad aram Iouis,
Dic, quis hanc turbam casus conciuerit.
Cho. Supplices sedent filij hi Herculis,
Circumfusi aram, ut uides, ô rex,
Patrisq; fidus Iolaus comes.
De. Ad quid ergo clamores hæc poscebat calamitas?
Cho. Vi iste hos hac ab ara abducere
Conatus, clamorem excitauit, & genu senis
Labefecit, ut mihi miseratione excusserit lachrimas.
D. Atqui ornatũ quidẽ Græcanicũ, & uestitus modũ
Gerit: cæterùm barbaræ hæc sunt manus.
Tuum iam est eloqui, nec cunctari mihi,
Ex cuius terræ finibus huc aduneris.
Cop. Argiuus sum: hoc enim cupis cognoscere.
Quare autem uenerim, & à quo, id eloqui uolo.
Mittit me huc Mycenæorum dux Eurystheus,
Vt hosce abducam. adsum uerò, ô hospes, plurima
Simul & factu & dictu iusta habens.
Argiuus enim ipse, Argiuos abduco,
Quos comprehendi ex mea ipsius terra transfugas,
Quiq; addicti sunt morti patrijs
Legibus. nam nostra in urbe nobis ea est autoritas,
Vt ipsi per nos ipsos rata perficiamus iudicia.
Nam cùm & alij multi ad aras confugerent,
Erga ipsos his ipsis usi sumus sermonibus,

Nullusq; ausus fuit priuatis inter cedere malis.
Sed [a] si qua tua simplicitate freti
Huc venerunt, in periculum perplexis rebus
Te [b] coniecturi, siue id sit, seu minus, [c] fiet.
Alioqui enim nunquam te cordatum sperauerint
Solum ex omni, quam pererrarunt, Græcia
Horum inconsultæ calamitatis miserturum.
Age (contrà enim dicas) si istos omissos sines
Nos hinc abducere, quid commodi inde capies?
A nobis quidem capere huiusmodi licebit tibi:
Nempe ut tantam Argiuorum manum, & Eurystheï
Vires omnes huic urbi adimgas & concilies,
Si uerò ad horum uerba & miserationes
Respiciens uictus fueris, belli certamine
Res [d] decernetur hæc. nec .n. nos cõmissuros putes,
Vt hanc gloriæ contentionem sine armis dimittamus.
Quid deinde dices? quibus exutus agris
Bello cum Argiuis committes Tirynthios?
Quibus dimicabis auxiliis? quo sepelies
Prætextu eos, qui in cõflictu ceciderint? [e] aut infamiã
Tibi à ciuibus comparabis, si propter senem,
Qui iam parum à sepulchro abest (ut sic loquar)
Et propter hosce liberos intuleris in sentinam pedem?
" Dices, quod optimum sit, id solum fortunã inuenturã,
Atq; illud multo præsente re [f] imbecillius.
Hi enim cum Argiuis malè dimicauerint
Armat, tum ubi in uiros euaserint, si hoc tibi
Animos tollit: & multum interea est temporis,
In quo perire poteritis. Quare pare mihi,
[g] Nihil da. sed mea me abducere sinas,
Vt Mycenæ suũ ius obtineãt: neq; quod soletis agere,
Tu id admittas in te, ut cum possis tibi ascisere
Potentiores amicos, deteriores accipias.
" D. Quis de lite pronũciaret, aut causam cognosceret,
" Priusquam utriusq; sermonem certum perdidicerit?
Io. Rex, fas quidem in terra tua est
Dicere causam, & uicissim audire licet mihi.
Nec ullus me ulterius pellet, ut pulsus aliunde sum.
Nobis etiam cum illo nihil est priuati negocij.
Postquam enim nihil nobis Argis est amplius,
Idq; plebis scito, sed exulamus patria:
Quo iure, tanquam Mycenæi nos
Essemus, abducat, quos terra expulerit?
Nam hospites sumus. an exulare Græcorum finibus,
Iustum putatis eum, qui Argiua ciuitate exulet?
Nequaquam Athenæ Argiuorum metu
Arcebunt terra liberos Herculis.
Non enim [h] Trachis, neq; Achaica
Ciuitas, unde tu hosce, nullo quidem iure,
Ipsum Argos iactans, quod & nunc facis,
Profligasti, ad aram sedentes supplices.
Nam si hoc fiet, & causa tua uictrix fuerit,

[a] Locus hic uidetur non planè consta re ac cohærere.
[b] Alias coijcientes, uel ioniecti.
[c] scilicet, ut in periculum uenias horũ defensione suscepta: uel ut isti ui hinc abducantur.
[d] explicabitur.
[e] hos uersus sine interrogatione nonnulli legunt.
[f] incertius, inferius.
[g] Nihil, id est, nullũ ius Asyliæ, aut refugij ipsis concede.
[h] Trachin fortè.

λεῦσαι ἐς ἐτόλμησ' ἴσα πολιῆται καπά.
ἀλλ' εἴ τιν' ἐς σὲ μωρίαν ἐσκεμμένοι,
ἀλυξῆ πλοῦν ἐς λίνδυνον, ἀξ ἀμηχάνων
ἀρίστους τοῦ, εἴτ' ὄν, εἴτε μή, γνώσεται.
ἐ γὰρ φρονίμην' ὄντα σ' ἐλπίζοί τις
μόνον τοσοῦτος, ἐπ' ἐπῆλθον Ἑλλάδος,
τοὺς τῶν' ἀβούλους ξυμφορᾶς κατοικτίσεις.
φέρ, εἰ τάδ' γὰρ, τόσδε γ' ἐς γαῖαν πέμεις;
ἡμᾶς τ' ἐάσας ἀξάγειν, τί κερδανεῖς;
τὰ μὲν παρ' ἡμῶν τοιάδ' ἔξεστι σοι λαβεῖν·
Ἀργοῦς τοσῶνδε χεῖρα, τῶν τ' Εὐρυσθέως
ἰσχὺν ἅπασαν τῆδε πολιήτιδα πόλει.
ἢν δ' ἐς λόγους τε, καὶ τὰ τῶνδ' οἰκτίσματα
βλέψας τοιαῦτα, ἐς πάλαι καθίστασαι
δορὸς τὸ πεῖραμα· μὴ γὰρ ὡς μεθήσομεν
δόξης ἀγῶνα τόνδ' ἄτερ κατειδοτοῦ.
τί δ' ἔτι φήσεις; ποῖα πεδία ἀφαιρεθεὶς,
Τιρυνθίοις δῆς πόλεμον Ἀργείοις ἔχων;
ποίοις δ' ἀμύνῃ συμμάχοις; τίνι θ' ὑπὲρ
θάψῃς νεκρὸς τοιούτους; ἢ καινὸν λόγον
ἐπόψῃ πῶς ἀστῶν, εἰ γέροντος ἕνεκα,
τύμβου τοῦ μικροῦ ὄντος, ὡς εἰπεῖν ἔπος,
πάδιλον τε τῶνδ' ἐς ἄντλον ἐμβήσῃ πόδα.
ὁρᾶς, τὸ λῷστον ἐλπίδ' εὑρήσειν μόνον·
καὶ ἐστὸν πολλῷ τοῦ παρόντος ῥωδέες.
κακῶς γὰρ Ἀργείοισιν οἵδ' ὡπλισμένοι,
μάχοντ' ἀνηβήσαντες, εἰ τοῦτό σε
ψυχῶν ἐπαίρει, χ' ὡσὶν μέσῳ πολὺς χρόνος,
ᾧ ὦ διόργαδῆτ' ἀν. ἀλλ' ἐμοὶ πιθοῦ,
λόξ μηδ' ἀλλὰ τἀμ' ἐῶν ἄγειν ἐμέ,
ἵνα σοι Μυκῆναι μόνον ὅπῃ θέλῃτε θεῶν,
πόλις σὺ ἔσῃ. σὺ δ' ἀμείνονας πόθεν
φίλους ἐλέσθαι, σὺ κακίονας λάβοις.
ἀλ. τίς ἂν δίκαιον ἐξείποιμ', ἢ γνοίη λόγον,
πρὶν ἂν παρ' ἀμφοῖν μῦθον ἐκμάθῃ σαφῆ;
ἰο. ἄναξ, ἐπαρκεῖ μὲν τόδ' ἐν τῇ σῇ χθονί
εἰπεῖν, ἀκοῦσαί τ' ἐν μέρει πάρεστί μοι.
ἐκδοῦναι μ' οὐκ ἀνέξομαι τῶνδε ξένου.
ἐμοὶ γὰρ ἀρκεῖ τοῦδ' ἐστὶν ἐν τῇ σῇ μέρει.
ἐπεὶ γὰρ ἄργος οὐδὲν ἐστ' ἐμοὶ ἔτι,
ψήφῳ δεδόκται, ἀλλὰ φεύγομεν πάτραν,
πῶς ἂν δικαίως ὡς Μυκηναῖοι ἄγοι,
ὧνδ' ὄντας ἡμᾶς, ὃς ἀπέλασε χθονός;
ξένοι δ' ἐσμεν· ἢ τῶν Ἑλλήνων ὅρον
φεύγειν δικαῦτ', ἀν τ' Ἀργεῖος φύγοι.
ὄκνῳ [c] Ἀθῆναί γ' ἐκ ἀρ' ἀργείων φοβῶ,
οὐ Ἡρακλεῖς παῖδας ἐξελῶσι γῆς.
ἐ γὰρ τι [d] τραχὺς ὅδε, ὁ δ' ἀγαθὸν
πόλισμ', ὅθεν σὺ τόσδε, τῇ δίκῃ μ' ὄδ',
τὸν δ' ἄρτι Θησεῖ λόγος κείνοισι σὸς,

[a] dedecus, turpitudo.
[b] supple, cõmemorasse, uel dixisse: aut ciuitatẽ par esset laudare aut aliud quippiam simile. uidetur enim ἀλλαγὴς esse hic.
[c] circumdo, coronio, cingo.

[A] ἐκοῖδ' Ἀθῆναι τάσδ' ἐλευθέρας ἔτι.
ἀλλ' οἶδ' ἐγὼ τὸ τῶνδε λῆμα, καὶ φύσιν,
" θνήσκειν θελήσουσ'. ἡ γὰρ ἀεικία, βαρὺ
" τὸ ζῆν τοῖς ἐσθλοῖς ἀνθρώποισι νομίζεται.
" πόλιν μὲν ἀρκεῖ. καὶ γὰρ οὐ ἔστ' ἐπίφθονον
" λέγειν γ' ἐπαινεῖν ὅστις πολλάκις δὲ δὴ
" λέκτρ' ἐμὸν βαρυθεὶς οἶδ' ἄγαν γ' ἀνόμασθ'.
εἰ δ' ὡς ἀνάγκη τόσδε βούλομαι φράσαι
σώζειν, ἐπείπερ τῶνδε πρόστατεῖς χθονός.
Πιτθεὺς μὲν ὅστι Πέλοπος· ἐκ δὲ Πιτθέως,
Αἴθρα. πατὴρ δ' ἐκ τῶνδε γενέσθαι σέθεν
Θησεὺς· πάλιν δὲ τῶνδ' ἄνειμί σοι γένος.
Ἡρακλῆς τοῦ ἔστιν, ἀλκμήνης τε παῖς.
κείνη δὲ Πέλοπος θυγατρός. αὐτανεψία
πατὴρ ἂν εἴη σός τε, καὶ τούτων γένος.
γένος μὲν ἥκεις ὧδε τοῖσδε Δημοφῶν.
ἃ δ' ἐκτὸς ἤδη τῶν προσήκοντός σε δῶ,
B πάσαι λέγω σοι πασί· φημὶ γὰρ ποτε
σύμπλους γενέσθαι τῶνδ' ἐπαστοῖ ἔνα πατρὶ
ζωστῆρα Θησεῖ τὸν πολυκτόνου μέτα,
ἀδυτ' ὀρυμνῶν ἐξ ἀνήγαγεν μυχῶν
πατρὸς σόν. Ἑλλὰς πᾶσα ἐστὶν μαρτυρεῖ.
ὧν αὐτὸ δυναί σ' οἶδ' ἀπαιτῆσαι χάριν,
μήτ' ἐκβαλεῖν, μήτε πῶς βίαν θεῶν,
τῶν σῶν ἀφαιρεθῶντες ἐκπεσεῖν χθονός.
εἰ γὰρ τόδ' ἀχρεῖον χωεῖς, ὦ τε πόλει κακὸν,
ἱκέτας, ἀλήτας, συγγενεῖς. οἴ μοι κακῶν.
βλέψον πῶς αὐτοῦ, βλέψον, ἐλεῆσαι βίᾳ.
ἀλλ' ἄντομαί σε, καὶ κατασέφω χροῖν.
καὶ πῶς γένοιτ', μηδ' ἀμῶς ἀτιμάσῃς
τοὺς Ἡρακλείους παῖδας εἰς χόρας λαβών.
γενοῦ δὲ τοῖς δὲ συγγενὴς, γένοῦ φίλος,
πατὴρ, ἀδελφὸς, δεσπότης· ἅπαντα γὰρ
C ταῦτ' ἐστὶ κρείσσω, πλὴν ὑπ' Ἀργείοις πεσεῖν.
χο. οἴκτειρ' ἀπαθῆς τάσδε συμφορὰς ἄναξ.
" τὴν δ' ἀρετὴν ἀπὸ τύχης νικωμένην,
" νῦν δὲ μάλιστ' ἐσθλὸν· οἷδε γὰρ παῖδας
ἐσθλοὺς γενῶντες. δυσυχῶσ' ἀναξίως.
δυστυχεῖς μ' αὐταγκάζουσι συμφορᾶς ὁδοὶ
Ἰόλαε. οὓς σὺς μὴ πρόσθεν ἐξένους.
τὸ μὲν μέγιστον, Ζεὺς, ἐφ' ὃ σὺ βωμὸς
ἑστηκεῖς, νεοστῶν τῶνδ' ἔχων πανήγυριν.
τὸ συγγενὲς τε, καὶ τὸ πρὸς φέλειν, καλῶς
πρόσεστιν παρ' ἡμῶν τοῖσδε πατρῴων χάριν.
" τὸ, τ' αἰσχρὸν, ὅπερ δεῖ μαλιστα φροντίσαι.
εἰ γὰρ πρόσω τόνδε συλλάβοι βίᾳ
ξένος πῶς αὐ ἀρὸς βωμὸν, ἐκ ἐλεύθερον
οἰκεῖν δικαίω γαῖαν. ἀργείοις δ' ὀκνῶ
ἱκέτας προδοῦναι, ἐν τάδ' ἀχρεῖς πόλας.
ἀλλ' ὠφέλες μὲν δυστυχεῖς φρόνι μολεῖν·
ἐμοὶ δὲ καὶ νῦν μὴ πρέσῃς, ὅπως σέ τις
σὺν πασὶ βωμὸ τῶνδ' ἀφαιρεῖ βίᾳ.

Haud agnoscam hasce Athenas amplius liberas.
Sed noui ego horum animum et indolem,
Volent potius mori. [a] Probrum enim tædium
Vitæ apud bonos habetur uiros.
Ciuitatem satis [b] est: etenim est res plena inuidiæ
Nimium laudare: et sæpenumero
Noui me laudibus grauatum immodicis.
Id uerò ostendam, quòd te obliget necessitas
Vt hosce serues, quando huic terræ præsides.
Pitheus quidem Pelopis filius, & è Pitheo
Nata Aethra, ex qua pater nascitur tuus
Theseus, rursus horum refero genus:
Hercules Ionis erat, & Alcmenæ filius,
Illa autem Pelopis filia: consobrini igitur
Pater tuus et horum fuerit necesse est.
Sic quidem genere iungeris his Demophon.
Iam extra hanc necessitudinem, quæ te decet
Hisce præstare liberis doceo. dico enim quondam
Horum patrem simul profectum cum Theseo,
Ad auferendum cruentum baltheum Amazoni.
Præterea de munitis inferni penetralibus
Reduxit patrem tuum. testis omnis Græcia est,
Quorum ut rependas mutuam uicem
Hi orant: nec prodas, neq; per uim à dijs sinas
Tuis aulsos his arceri finibus.
Tibi enim hoc priuatim turpe, & publicè malum,
Supplices, profugos, cognatos. ô mala.
Respice ad ipsos per uim trahendos, respice.
Quin supplico tibi, [c] & amplector manibus,
Perq; mentum oro, nunquam neglectui habeas
Herculeos liberos, qui nunc in tua sunt manu.
Sis illis cognatus, sis amicus, pater,
Frater, dominus: omnia enim ista
Sunt potiora, quàm ab Argiuis occidere.
Cho. Miserere, ô rex, has calamitates audiens.
Virtutem autem & generositatem à fortuna uincier
Nunc potissimùm uideo. nam qui forti & bono
Patre nati sunt, hos indignis fors agitat modis.
De. Tres me cogunt calamitatis uiæ,
Iolae, ne tuos repellam hospites.
Primum, quod maximum, Iupiter: ad cuius tu consides
Aras, cum hoc puerorum cœtu.
Deinde consanguinitas, & prior obligatio monet,
Vt hisce beneficiamus, propter paternum beneficium.
Tertium ipsa turpitudo, cuius potissimùm ducenda ratio.
Nam si hanc patiar à uiro
Peregrino uiolari aram, haud liberam (mus,
Videri possim habitare terram, præterea abhorret animi
Prodere Argiuis supplices, præsertim in ipso propè di
Quanquã uelim te uenisse auspicatus: (scrimine.
Ne tamen & nunc trepides, ne quis te
Cum pueris ab hac ara per uim abstrahat.

[a] dedecus, turpitudo.
[b] supple, cõmemorasse, uel dixisse: aut ciuitatẽ par esset laudare aut aliud quippiam simile. uidetur enim ἀλλαγὴς esse hic.
[c] circumdo, coronio, cingo.

Tu uerò Argos redi, atq; ista Eurystheo refer,
Si quid cause aduersus hospites habeat amplius,
Ius consequetur: hos enim non abducès unquam.
Co. Non si quid iure & ratione obtineam?
De. Qui id iure, si per uim tractes hospitem?
Co. Non mihi hoc probro, sed tibi sanè damno fuerit.
De. Mihi certè, si tibi hosce abripiendos permisero.
Co. Quin tu extermina, & tum nos abducemus hinc.
De. Improbus es, qui suprà Deum sapias.
Co. Hic, ut apparet, improbis perfugium est.
" De. Omnibus commune asylum, loca diuis sacra,
Co. Haud ista pari Mycenæis probabuntur modò.
* Alij interrogatiuè legũt, An nõ ego earum rerum quæ hic sunt, dominus sum?
De. Atqui * ego hic dominor, & rerum potior.
Co. Sic uerò ages, ut nihil illos lædas, siquidem sapis.
De. Lædimini à me, qui nolim uiolari Deos?
Co. Haud uelim te bello cum Argiuis committi.
De. Et ego eius sum animi. cæterùm istos non dimittã.
Co. Abducam uerò istos meos accipiens.
De. Non facilè sic Argos redieris.
Co. At illud mox tentans sciero.
De. Plorabis, ubi hos attigeris, idq; iam nunc.
Cho. Ne per deos commitas, ut præconem uerberes.
De. Nisi præco modestius agere didicerit.
Cho. Abi & tu ô rex, nec hunc attigeris.
" Co. Abeo. Manca enim unius manus dimicatio.
Veniam autem cum multa ui Martis Argolici,
Aeratáq; acie huc. nam innumeri
Me expectant scutati: rexq; Eurystheus
Ipse dux exercitus, ad ultimos manet
Alcathoi fines, expectans hinc nuncia.
Qui ubi iniuriam auduerit, trux & formidabilis
Aderit tibi & ciuibus, & huic terræ & satis.
Frustrà enim ille nobis Argolicæ
Iuuentæ flos esset, ni nobis dares supplicium.
De. Eas in malam rem: non ego tuum metuo
Argos. nunquam meo cum dedecore
Istos per uim hinc abduces: non enim Argolicæ
Ciuitati obnoxiam terram hanc, sed liberam obtineo.
" Cho. Tempus prouidendi rebus, priusquam exercitus
Argiuus in fines penetret: asper enim admodum
Mars Mycenæorum. quin magis etiam quàm prius.
" Omnibus enim hic mos est præconibus,
" Vt bis tantùm exagerent, quàm facta sint.
Quæ ipsum dicturum regibus existimas?
Quàm indigna passus sit, & penè uenerit
In periculum uitæ?
" Iol. Non est aliud liberis munus præstantius,
" Quàm natum esse patre forti & bono,
" Et bonorum uti connubijs. qui autem uictus libidine
" Cum improbis se commiscuerit, non hũc laudauerim:
" Vt qui liberis labem aspergat, uoluptatis gratia.
" Infœlicitatem enim magis ingenuitas

σὺδ' Ἄργος ἐλθὼν, πᾶσά τ' Εὐρυσθεῖ φράσον, A
πῶς τοῖσδ' ἔτ' εἴ τι τοῖσίν' ἐγκαλεῖ ξένοις,
δίκης λυήσει. τοὺς δ' ἐκ ἄξεις ποτε.
κο. ἢν μὴ δίκαιον ἢ τι καὶ νικῶ λόγῳ;
δη. καὶ πῶς δίκαιον, τὸν ἱκέτην ἄγειν βίᾳ;
κο. οὐκοῦν ἐμοὶ τόδ' ἀζηρόν, ἀλλὰ σοὶ βλάβη.
δη. ἐμοὶ γ', ἐὰν σοὶ τοῦσδ' ἐφεῖναι θαυμάζω.
κο. σὺ δ' ἀβούλευτ' κἄτ' ἐκεῖθεν ἄξομεν.
δη. σκαιὸς ὢν ἐφυκας, τῶν θεῶν πλεῖον φρονῶν.
κο. δεῦρ' ὡς ἔοικε τοῖς κακοῖσι φυκτέον.
δη. ἅπασι κοινὸν ἐστι μὲ δαιμόνων ἕδρα. "
κο. ταῦτ' οὐ δικαίως τοῖς Μυκηναίοις ἴσως.
δη. οὐκοῦν ἐγὼ τῆσδ' οὐδάδ' ἐμὶ κύριος.
κο. βλαψεῖς ἐκείνους μηδὲν, ἂν σὺ σωφρονῇς.
δη. βλαψεῖ δ' ἐμὲ γε, μὴ μαίνοντος θεοὺς;
κο. οὐ βούλομαί σε πόλεμον Ἀργείοις ἔχειν,
δη. βουλῶ τοιοῦτος· τῆσδε δ' οὐ μεθίεμαι.
κο. ἄξω γε μὼν τοὺς ἐμοὺς ἐγὼ λαβών. B
δη. οὐκ ἄρ' ὧδ' Ἄργος εὐπρεπῶς ἥξει πάλιν.
κο. πειρώμενος δὴ τοῦτό γ' αὐτίκ' εἴσομαι.
δη. κλαύσῃ ἄρ' ἅψῃ τῆσδε, οὐκ ἐς ἀμβολάς.
χο. μὴ πῶς θεῶν κήρυκα τολμήσεις θρύειν.
δη. εἰ μή γ' ὁ κῆρυξ σωφρονεῖν μαθήσεται.
χο. ἄπελθε, καὶ σὺ τῶδε μὴ θίγης ἄναξ.
" κο. σείχω. μάτης γὰρ χειρὸς ἀθρόας μάχη. "
ἥξω δὲ πολλῷ Ἄρεως ἐμβρίθει λαβὼν
πάγχαλκον ἀχμὴν δ' δόρυ. μυρίοι δέ με
μένουσι ἀσπιστῆρες, Εὐρυσθεύς τ' ἄναξ
αὐτὸς στρατηγῶν, Ἀλκάθοι δ' ἐπ' ἐσχάτοις
παραδοκῶν πανθῶδε πέμασι μόλεῖν.
λαμπρὸς δ', ἀκούσας σὸν ὕβριν, φανήσεται
σοὶ καὶ πολίταις, γῆ τε τῇδε καὶ φυτοῖς.
μάτην γὰρ ἥβην ὧδ' ἐγ' οὐ κεκτώμεθα
πολλὴν δ' ἐπωμεν Ἄρεϊ, μή σε τιμωρούμενοι.
δη. φθείρ' τὸν σὸν γὰρ Ἄργος οὐ δέδοικ' ἐγώ. C
φθόνῳ δὲ δ' οὐκ ἐμέλλες αἰσχύνας ἐμὲ,
ἄξειν βίᾳ τοῦσδ', ὃ δὴ Ἀργείων πόλει
ἀπόνοον τλῶδ', ἀλλ' ἐλευθέραν ἔχω.
" χο. ὥρα πονοῦν, πρὶν ὅρους στελάσαι
στρατὸν Ἀργείων. μάλα δ' ὀξὺς Ἄρης
ὁ Μυκηναίων. ὧδε τοῖσι ἢ δὴ μᾶλλον ἔτ' ἢ πρίν.
" τῶδε γὰρ ἔστ' κήρυξι νόμος, "
δὶς τόσ' πυγδὴν τῶν γενομένων. "
πόσα νιν λέξειν βασιλεῦσι δοκεῖς,
ὡς δεινὰ ἔπαθον, καὶ πᾶσ' μικρὰν
ψυχὴν ἦλθε δρακεῖσα;
ἰό. Οὐκ ἔστι τῶδε παισὶ κάλλιον γόνος,
ἢ πατὴρ ἐσθλὸς πάγαθὸς τεφυκέναι,
γαμεῖ * τ' ἐπ' ἐσθλῶν. ὃς δὲ νικηθεὶς πόθῳ
κακοῖς ἐκοινώνησεν, οὐκ ἐπαινέσω,
τέκνοις ὀνειδος ἀνυσ' ἀδυνῆς λιπεῖν.
ὁ δυσυχὲς γὰρ, ἢ ὑγρὸν ἀμείνονα

A Ἡ δυσγενείας μᾶλλον. ἡμεῖς γὰρ κακῶν
εἰς τοσοῦτον ἐστόντες, εὑρομὲν φίλους
καὶ συγγενεῖς τούσδ', οἳ τοσῆς δ' οἰκουμένης
Ἑλλαδος γῆς, τῆδε πρόσκεισθαι μόνοι.
δοῦ' ὦ τέκν' αὐτοῖς χεῖρα δεξιὰν, δότε
ὑμεῖς τε πᾶσι, καὶ τέλας προσέλθετε.
ὦ παῖδες, εἰς μὲν πεῖραν ἐλθομὲν φίλων.
ἢν δ' ἄν ποθ' ἡμῖν νόστος εἰς πατρῴαν φανῇ,
καὶ δώματ' οἰκήσωμεν, καὶ πατρὸς πατρῴας
σωτῆρας ἀεὶ καὶ φίλους νομίζετε.
καὶ μή ποτ' εἰς γῆν ἐχθρὸν αἴρεσθε δόρυ,
μεμνημένοι τῶν· ἀλλὰ φίλτατ' ἡμῖν πόλιν
πασῶν νομίζετ'. ἄξιον γ' ὑμῖν σέβειν,
εἰ γὴν τοσῆνδε, καὶ τέλας γενεὰν λεών,
οἵτινες ἀπόλλαξαν τὸ πολεμοῦν ἔχειν,
τῆλε χθὸς ἀλήτας ἐσορῶντες· ἀλλ' ὅμως
οὐ δεῖσθαι, δεῖ δ' ἀπόλασαν χθονός.
B ἐγὼ δὲ καὶ ζῶν, καὶ θανὼν ὅταν θανῶ,
πολλῷ σ' ἐπαίνῳ θησέως ὥ τὰν τέλας,
ὑψηλὸν αἴρω· καὶ λέγων πάλ' εὐφρανῶ,
ὡς εὖ τ' ἐδέξω, & τέκνοισιν ἤρκεσας
τοῖς Ἡρακλείοις ζυγκρυὶς δ' ἂν Ἑλλάδα
σῴζοις πατρῴαν δόξαν. δεῖ ἐσθλῶν δὲ φύς,
δεῖν κακίων τυγχάνεις γενὼς πατρός,
πάρεστι μετ' ἄλλων. ὑπὲρ δὲ γὲ πολλοῖς ἴσως
" εὔρεις αὖ, ὅστις ὅτι μὴ χείρων πατρός.
χο. ἀεὶ πόθ' ἥδε γαῖα τοῖς ἀμηχάνοις
σὺν δίκᾳ δικαίῳ βέλεται προσωφελεῖν·
τοιγὰρ πόνους δὴ μυρίους ὑπὲρ φίλων
ἤνεγκε. καὶ νῦν τόνδ' ἀγῶν' ὁρῶ τέλας.
δη. σοί τ' εὖ λέλεκται καὶ τὰ τῶν' αὐχῶ, γέρον,
τιμᾶσθ' ἴσως. μνήμονες δὴ πόθ' ἡ χάρις.
λέγω μὲν ἀεῶν σύλλογον ποιήσομαι.
τάξω δ' ὅπως ἂν τὸν Μυκηναίων στρατὸν
πολὺν δ' ἐκόμιμι χειρί. πρῶτα μὲν σκοπὸς
πέμψω πρὸς αὐτὸν, μὴ λάθῃ με προσπεσών.
" τάχυς γὰρ ἐργῷ πᾶς ἀνὴρ βουλόμενος.
μάντις τ' ἀθρόοις, θύσομαι. σύνδ' εἰς δόμους
σὺν παισὶ χώρει, λίσσος ἐστάρκω λιτῶν.
εἰσὶ γὰρ οἱ σε, λᾶν ἐγὼ θυρῶν ὦ,
μέριμναν ἔξουσ'. ἀλλ' ἴθ' εἰς δόμους, γέρον.
ἰὼ ἐκ ἀν λείπωμι βωμὸν. ἐξόμεθα δὴ
ἱκέται μένοντες ὑμῶν δὲ εὖ πράξαι πόλιν.
ὅταν δ' ἀγῶν θεῶν δὴ ἀπαλλαχθῇς καλῶς,
ἴδοι πῶς οἴκους. θεοῖσι δ' ἐκείνοις
ξύμμεθα συμμάχοισιν Ἀργείων, ἄναξ.
τῶν μὲν γὰρ Ἥρα πρόστατεῖ Διὸς δάμαρ,
" ἡμῶν δ' Ἀθηνᾶ. φημὶ δ' εἰς ὑπηρεσίαν
" καὶ τῶδ' ἐπαρκεῖν, θεῶν ἀμείνονων τυχεῖν.
" Νικωμένη γ' Γαλᾶς οὐκ αὐξήσεται.

χορός.

εἰ σὺ μέγ' αὐχῇς, ἕτεροι

Propulsat, quàm ignobilitas. nos enim in extrema
Malorum proturbati, amicos inuenimus,
Et cognatos hos, qui ex omni Græciæ
Terra soli hosce defensitant.
Date, ô liberi, ipsis dexteram manum, date
Et uos pueris, & propius accedite.
O pueri, eò uenimus, ut experimenta
Amicorum capiamus. siquando igitur redire cõtigerit
Vobis in patriam, & domos possidere, & patrias
Facultates, semper hos seruatores & amicos ducite,
Nec unquam in ipsorum terras hastam tollite hostilẽ,
Memores horũ beneficiorũ: sed ciuitatẽ amicissimam
Ex omnibus hãc existimate. dignũ enim uobis colere
Eos, qui tantam terram, & populum Pelasgicum,
Præ uobis infestos & hostes sibi capiunt,
Cùm uos mendicos errones aspicerent: non tamen
Destituerunt, nec eiecerunt finibus.
Ego uerò & uiuus, & cùm ad manes descendero,
Multa te laude, ô amice fili Thesei,
Sublimem tollam, & hæc te oblectabo dictitans:
Quàm opportunè suscepisti, & opem liberis
Tulisti Herculeis. nobilis ergo per Græciam
Tueris paternam gloriam, natus è bonis
Nihilo deterior existis patre,
Idq; paucis cum alijs. unum enim è multis fortassè "
Inueneris, qui non sit peior patre. "
Cho. Semper hæc terra desertis & miseris
Cum iusticia opitulari prompta est.
Iam enim pro amicis labores innumeros
Tulit. & nunc hoc certamen propius instare uideo.
De. Bene & à te dictũ est, & [a] horũ officia [b] glorior
Huiusmodi fore: manebit in memoria beneficium.
Ac ego quidem ciuium conuentum faciam,
Et ordinabo, qui Mycenæum exercitum
Multa excipiam manu. primùm quidem
Exploratores mittam ad ipsum, ne ex improuiso irruat,
(Velox enim prohibet uir bellator quilibet "
Aditu hostem) uatibusq; consultis sacrificabo. tu autẽ
Intrò in domum cum pueris abi, relicta ara Iouis.
Sunt enim qui tui, & si ego foris fuero,
Curam habebunt: sed introeas, [c] senex.
Io. Haud reliquerim aram. quin iam supplices
Sedemus, & expectamus, dum rem fœliciter gerat
Ciuitas. ubi aũt hoc pulchrè defunctus fuerispericulo,
Ibimus in domum. cæterùm dijs non inferioribus
Socij utimur. quàm Argiui, ô rex.
Hisce enim Iuno præsidet, uxor Iouis:
Nobis uerò Pallas. Aio aũt ad res secũdas et prosperè "
Agendas & hoc facere, deos meliores habere. "
Nunquã enim Pallas uicta esse aut poterit, aut uolet. "

Chorus.

Etsi tu magnifica iactes, cæteri

a Et horum confido, senex, res eiusmodi futuras.
b Al. dico.
c Al. quare introeas senex.

Tamen nihilo plus te curant, σοῦ πλέον ἢ μέλονται A
O' hospes qui ab Argis aduenisti. ξεῖν', Ἀργόθεν ἐπιλθών.
Magniloquentia etiam meam μεγαληγορίαισι δὲ τ' ἐμὰς
Non terrebis mentem. nunquam φρένας ἢ φοβήσεις.
Magnis sic, & pulchris Athenis μηπω τοῖς μεγάλαισιν ὅτω
Accidat. tu uerò amens, & qui Argis καὶ καλλιχόροις Ἀθήναις
Stheleno satus tyrannus εἰη. σὺ δ' ἀφρῶν, ὅστ' Ἄργει
Dominatur: qui ad aliam profectus Σθενέλου τύραννος,
Vrbem, non inferiorem Argis, ὃς πόλιν ἐλθὼν ἑτέραν
Deorum supplices exules, θεῶν ἱκέτας ἀλάστας,
Meamq; terram occupantes, θεῶν ἱκέτας ἀλάστας,
Ipse peregrinus uiolenter καὶ ἐμᾶς χθονὸς ἀντεχομένους
Trabis: nihil cedens regibus, ξένος ὤν, βιαίως
Nec quid aliud æquiorum rationum ἔλκεις, ὃ βασιλεῦσιν ἔξεστ'
Proferens. ἐκ ἄλλο δίκαιον εἰπών.
Vbi ista honesta fuerint πῶ τοῦτ' καλῶς ἂν εἴη,
Apud sanæ mentis homines? πάραγ' σωφρονοῦσιν;
Mihi quidem pax placet: εἰρήνα μὲν ἔμοιγ' ἀρέσκει. B
At tu, ô rex uecors, σὺ δ' ὦ κακόφρων ἄναξ,
Aio, si ad ciuitatem accesseris, λέγω, εἰ πόλιν ἥξεις,
Non sic, quæ putas, consequeris. οὐχ ὅτως ἃ δοκεῖς κυρήσεις.
Non tibi soli hasta, neq; τοῖ σοὶ μόνῳ ἔγχος, οὐδ' ἰ-
Aere munitum scutum est. τέα κατάχαλκος ὀσπίς.
Sed non sum bellorum amator, ἀλλ' ὁ πολέμων ὀρεκτής·
Ne mihi concutias hasta μὴ μοι σείε σιωραφίας
Plenam sacris & Gratijs τᾶς σὺν χαρίσσιν ἔχουσαν
Ciuitatem, sed te reprime. πόλιν, ἀλλ' ἀνάσχου.

ACTVS SECVNDVS.

ΔΡΑΜΑ Β.

Iolaus. Demophon. Macaria. Chorus.

ἰόλαος. δημοφῶν. μακαρία. χορός.

Io. O Fili, quid mihi uultu mœstitiam ferens Ω παῖ, τί μοι σιώνοιαν ὄμμασι φορῶν
Ades? num quid dicis de hostibus noui? ἥκεις; νέον τι πολεμίων λέγεις τῶν;
Cunctantur, aut adsunt? uel quid cognitum habes? μελλήσουσι, ἢ παρεισιν; ἢ τί πιθανὸν;
Nequaquam enim præconis sermo uanus fuerit. ὁ γὰρ τι μὴ ψεύσει γε κήρυκος λόγος·
Nam ipse imperator suis fœlix est dijs, ὁ γὰρ στρατηγὸς, εὐτυχὴς τὰ πῶς θεῶν
Certò scio, nec paruos tollit animos ὄσιν, σάφ' οἶδα· καὶ μάλ' ὀ σμικρὸν φρονῶν
" Aduersus Athenas. Sed animos nimios, εἰς τὰς Ἀθήνας. ἀλλὰ τῶν φρονημάτων
" Et elatos fastu, punit uindex Iupiter. ὁ Ζεὺς κολαστὴς τῶν ἄγαν ὑπερφρόνων.
De. Adest exercitus Argiuus cum rege Eurystheo. δη. ἥκει στρατὸς μὲν ἀργεῖος, Εὐρυσθεύς τ' ἄναξ.
" Ego illum ipse uidi, uirum autem conuenit ἐγὼ νιν αὐτὸς εἶδον. ἀνδρὸς δὲ χρεὼν
" Eum qui bene, ut aiunt, imperare nouerit ὅστις στρατηγεῖν φησ', ἐπίστασθαι καλῶς,
" Non per nuncios, sed coram hostes aspicere. ἐκ ἀγγέλοισι κἀν φανεῖσι δρᾶν.
Non quidem adhuc in hæc urbis territoria πω δ' ἰα μὲν ἐν γῆς εἰς τάδ' ἐκ ἐφῆκέ πω
Duxit copias, sed montosis insidens iugis στρατὸν, λιπαίαν δ' ὀφρύν καθήμενος,
Speculatur. consideratione id esse possum dicere, σκοπεῖ. δίκαιον δὴ τόδ' ἐν λέγοιμί σοι,
Quà nam uia in præsens belli discrimen adducat exer- ποῖα πορεύσει στρατόπεδον πανοῦ δορός,
Porrò uos tutò sedebitis hic loci: (citum. ἐν ἀσφαλεῖ τε τῇδ' ἱδρύσετε χθονός.
Et mea ego nunc omnia pulchrè constitui, καὶ τἀμὰ μέντοι πάντ' ἀρὴρ ἤδη καλῶς·
Ciuitasq; in armis, & paratæ uictimæ πόλις τ' ἐν ὅπλοις, σφαγιὰ δ' ἕτοιμα σώματα
Sunt, quas immolari conuenit dijs. ἔσται, οἷς χρὴ ταῦτα τέμενδαι θεῶν.
Vrbs autem ipsa lustratur à uatibus, θυσπολεῖται δ' ἄστυ μάντεσιν ὕπο,
Trophæaq; de hostibus, & urbi salus τροπαιά τ' ἐχθρῶν, καὶ πόλει σωτηρία.

χρησμῶν

A χρησμῶν γὰρ ἀοιδὸς πάντας εἰς ἓν ἁλίσας, Nunciantur, congregatis enim in unum uatibus,
πλεξας, καὶ βέβηλα, καὶ κεκρυμμένα Explorani & prophana, & tecta tenebris
λέγια παλαιὰ, τῇδε γῆ σωτήρια. Vetusta oracula, quæ huic terræ essent salutaria.
καὶ τ' ἄλλων δ' ἄφορ' ἐν θεὸν φάσιν Et cæterorum quidem magna est diuersitas
πολύ· ἓν δὲ πᾶσιν ἐν μάντεσιν τοῦτ' ἐμπρέπει, Vaticiniorum: unum autem inter omnes conuenit,
σφάξαι κελεύουσί με παρθένον κόρῃ Quo iubent me pariter puellam virginem
δημητρί γ', ἥ τις ἐστὶ πατρὸς εὐγενοῦς. Mactare Cereri, quæ sit nata patre forti & inclito.
ἐγὼ δ' ἔχω μὲν ὡς ἐρᾷς πεθυμίαν Ego uerò in uos quidem expromptam habeo
πολλὴν· ἐν ὑμᾶς. παῖδα δ' οὔτ' ἐμὴν κτενῶ, Voluntatem: filiam autem neq; meam interficiam,
οὔτ' ἄλλον ἀστῶν τῶν ἐμῶν ἀναγκάσω Neq; alium meorum ciuium ut interficiat
ἄκοντ' ἐκείνην· δὲ τις πανοῦ τόν φρονεῖ, Inuitum cogam. nam quis uolens sic desipiat,
ὅστ' τὰ φίλτατ' ἐκ χερῶν δίδοσι τέκνα; Vt charissima è manibus tradat pignora?
καὶ νῦν, πατρὸς ὄν, συστάσεις ἀν εἰσίδοις Et nunc, quod triste fit, in partes ciues discedere uideas:
τῶν μὲν λεγόντων, ὡς δίκαιον ἐν ξένοις Quorum hi dicunt, iustum esse supplicibus
ἱκέτας ἀρήγειν· τῶν δὲ μωρίαν ἐμὲ Hospitibus opitulari, alij meam imprudentiam
κατηγορούντων· ἢν δὲ μὴ δράσω τόδε, Accusant: sin autem hoc non fecero,
ἀκεῖν' ἔσται πόλεμον δόρατ' ἀρτύεται. Intestinum mihi bellum comparabitur.
B τοῦτ' ἐν ὅρα σύ, καὶ σύνεξεύρισκε, ὅπως Hæc igitur tu uide, & simul consule,
αὐτή τε σώθησεαι, καὶ πέδον τόδε, Quæ ma & hæc regio, & uos seruemini,
κἀγὼ πολίτας μὴ δι' ἀλιθήνωμαι. Nec ego à ciuibus ouerer calumnijs.
ὀ γὰρ τυραννεῖν' ὡσε βαρβάρων ἔχω· Non enim regnum tanquam Barbarorum obtineo:
ἀλλ' ἢν δίκαια δρῶν, δίκαια πείσομαι. Sed si iustè egero, iusta quoq; experiar.
χ. ἀλλ' ἢ τὸ θυμὸν ὅσον, ἐπ τῶν θεὸς Cho. Promptam sanè hanc ciuitatem, & cupientem
ἔρωτας ἀρήγειν τῶν δὲ χρῄζουσαν πόλιν· Hospitibus auxiliari, non sinit Deus.
ἰο. ὦ τέκνον, ἐοικμὲν ναυτίλοισιν, οἵ τινες Io. O filij, similes sumus nautis, qui
χειμῶνος ἐκφυγόντες ἤδη μέγα Cum effugerint uim tempestatis efferam,
εἰς γῆν σωθῶσιν, εἶτα χρόνῳ ὕστερον Ac terram propius attigerint, rursus deinde à littore
πνεύσαν πλεόντων εἰς πόντον πάλιν· In altum rapiuntur, impetu flatuum.
ὅτω δὲ χ' ἡμεῖς ἔτι δ' ἀπωθούμεθα γῆς, Sic & nos hoc submouemur solo,
ἤδη πόθεν ἐκτὰς ὄντες ὡς σεσωσμένοι. Iam in litore existentes tanquam sospites.
ἐμοὶ τί δῆτ' ἐπῆρας ὡ πάλαιναν με Hei mihi. quid nam oblectasti ô miseram me
ἐλπὶς τόδ', ὁ μέλλουσ' ἀμαυρὸν ἀμφιλέξ χάριν; Spes tum, cum [a] non esses perfectura gratiam? a id est, curanon ad uentum & fructum perductura rē speratam.
συγγνωστὸ γὰρ τι καὶ τὸ τόδ', εἰ μὴ θέλοι Ignoscendum enim hoc, si nolit
κτεῖναι πολιτῶν παῖδας. κἀνὶ ζῶσ' ἔχω Occidere ciuium liberos. quin & laudo ea
C καὶ τοῦθ' ἅσ', εἰ θεοῖσι δὴ δικῶ τόδε Quæ hic mihi præstitit: & si uideretur dijs
πρόσεστ' ἐμ'. οὗτοι σοί γ' ἀπόλυτοι χάρις. Me hisce frui, non inane hoc esset tibi beneficium.
ὦ παῖδες, ὑμῖν δ' ἐν ἔχω τί χρήσομαι, O' filij, nobis uerò non habeo quod consulam,
ποῖ τρεψόμεθα; τίς γὰρ ἄστεπῆ θεῶν; Quò nos uertemus? cui enim non supplicabimus Deo?
ποίαν δὲ γαίας ὀρκῶ ἐκ ἀφίγμεθα; Ad quam terræ [b] arcem non uenimus?
ἐλίσσω δ' ὦ τέκνα, ἐκθυησόμεθα δὴ νῦν. Perijmus ô liberi, deflituemur iam nunc. b id est, asylum, septum, munitum & tutum locum.
κἀμὲ μὲν δὴ θνῄσκειν, εἰ με χρὴ θανεῖν, μέλει, Mihi quidem, si mori oporteat, nihil curæ erit,
πλὴν εἴ τι τῷν ἐμοὶ ἐχθρὸς θανών. Nisi si quid hostes meo oblectet interitu:
ὑμᾶς δ' κλαίω, καὶ κατοικτίσαιμι τέκνα, Vos uerò deploro, & miseror, liberi,
καὶ τὴν γραῖαν μητέρ' ἀλκμήνην πατρός. Et uetulam matrem Alcmenam patris:
ὦ δυστάλαινα, τῶν μακρὸν βίον σέθεν. O' ter miseram, longæuæ uitæ anum.
πολλὰ μὴν ἐγὼ, πολλὰ μοχθήσας μάτην. Miser & ego, qui multum diuq; frustra laboraui.
χρῆν χρῆν ἄρ' ἡμᾶς αὐθέντας εἰς ἐχθρῶν χέρας Oportebat, oportebat sanè nos in hostici manus uiri
παρεστῶτας, αἰσχρῶς καὶ κακῶς λιπεῖν βίον. Traditos, uitam miserè & turpiter amittere.
ἀλλ' οἶδ' ὅ μοι σύμπραξον; οὐ ἅπασι γὰρ Sed scin quare me adiutes? non enim omnibus
πέφυκεν ἐλπὶς τῇδε μοι σωτηρίας. Hisce salutis spes abijt mihi.
ἐμὲ κτεῖν' ἀργείοισιν αὐτὸν τῷδ' ἄναξ, Me dede Arguis pro hisce, ô rex,
καὶ μήτε κινδυνεύε, σωθήτω τέ μοι Neq; te in periculum des, seruentur q; mihi

V Liberi.

Liberi.non decet hanc meam animam amare,eat.
In primis autem me Eurystheus,si acceperit,
Cupiat,ut Herculeum socium,contumelia afficere
Amens enim uir est.Prudētibus uerò optandũ,ut (feri
Cũ prudente inimicitiã habeãt, nec cũ imperito,& ef-
Spiritus:multa.n.huic alicui uenient,et cõmoditas et reue
Ch.O'senex,ne [a]nũc hæc tibi accusetur ciuitas.(rẽtia.
Fortasse enim nobis utile,cum malo tamen
Probro hoc foret nostro,ut qui proderemus hospites.
De.Fortiter quidem hæc dixisti,sed quæ fieri nõ queãt.
Non tui cupiditate huc uenit rex cum exercitu,
Quid enim ex morte uetuli uiri accederet
Plus Eurystheo? sed hosce destinat occidere.
,, Res enim formidanda hostibus, surgentes ceu germina
,, Generosi iuuenes,& iniuriarum memores
Patris.quæ omnia ille præuidere necesse habet.
Quin si quod aliud magis utile
Nouisti consilium,expedias: ego enim perplexus,
Auditis oraculis,& plenus sum metu.
Ma.Hospites,egressam me foràs,non asignetis mihi
Audaciæ.primum enim hoc deprecor.
Silentium enim,& modestia,& domi
Manere,mulieri dotes sunt pulcherrimæ.
Tuos uerò audiens,ô Iolae,gemitus,
Egressa sum,non ut legationem obirem generis,
Sed sum aliàs officiosa.curæ autem mihi
Potissimùm fratres hi sunt: deq; meipsa uolo
Audire.num quæ præter pristina mala
Incumbens noxa mentem mordeat tuam.
Io.O'filia,in primis te non nunc primùm liberos
Inter Herculeos iure laudare possum.
Nobis autem uisa domus pulchrè procedere,
Retrò relapsa est ad infortunium.
Hic enim ait, nunciare [b] oraculorum interpretes,
Non taurum,neq; iuuencam,sed uirginem
Immolandam esse,quæ matre sit nata nobili,
Si nos uelimus,& hanc esse incolumem
Ciuitatem.ob id igitur perplexi sumus:nõ enim liberos
Hic dicit se uelle occidere,uel suos uel alterius.
Et mihi quidem non apertè,sed tamen quodãmodo
Dicit,nisi quo ex his nos explicemus consilio,
Nobis aliam quandam inueniendam esse terram:
Ipse autem seruare uult hanc terram.
Ma.In hoc scilicet [c] gloriamur seruari sermone.
Io.In hoc.aliàs res bene habet.
Ma.Ne nunc metuas amplius hostem Argolicum:
Ego ipsa priusquam iubear senex
Mori parata sum,meq; ipsam exhibebo neci.
Quid enim dicemus,si non recusat ciuitas
Magnum nostri causa suspicere periculum:
Ipsi autem alijs facescentes negocia,
Cum seruari possimus,fugiamus ne mori

[a] id est, ne forsitè & culpe obnoxii hãc facias ciuitatem: id quod foret, si te traderet (ut petis) Eurystheo.

[b] Id est, oraculorum carmina. Id est, pro ὠδαὶ, ἀοιδαὶ ipsi, qui sic exponunt.

[c] optamus, aut precamur.

τέκνον· ὁ φιλεῖν δεῖ τοῦ ἐμοῦ ψυχὴν ἔτω. A
μάλιστα δ' Εὐρυσθεύς με βούλοιτ' ἂν, λαβὼν
τὸν ἡρακλείου σύμμαχον, καθυβρίσαι.
σκαιὸς γὰρ ἀνὴρ τοῖς σοφοῖς δ' δυκτὸν σφῶν
ἐχθρὸν σωφρονεῖν, μὴ μαθεῖν φρονήματι.
πολλῆς γὰρ ἀιδοῦς, καὶ τύχης, τίς εὐτυχεῖ;
Χο. ὦ πρέσβυ, μὴ νῦν τοῦδ' ἐπαιτιῶ πόλιν,
τύχ' ἂν γὰρ ἡμῖν κοὐδὲν· ἀλλ' ὅμως κακὸν
χρῄζοιτ' ὄνειδος, ὡς ἑκόντες προὐδώκαμεν.
δε. χρηναῖα μὴ τάδ' εἶπας, ἀλλ' ἀμήχανα.
οὐ σὺ κατίζων, δ' οὐδ' ἄναξ στρατηλατεῖ
τί γὰρ γέροντος αὐδρὸς Εὐρυθεῦ πλέον
θανόντος; ἀλλὰ τόσδε βούλεται κτανεῖν.
δεινὸν γὰρ ἐχθροῖς βλαστάνουσι δυσμενεῖς, "
νεανίαι τε, καὶ πατρὸς μεμνημένοι "
λύμας, ἃ κεῖνον πάντα προσιδεῖν χρεών.
ἀλλ' εἴ τιν' ἄλλο οἶδα κερδιοτέρα
βουλὴ, ἐπίμαζ', ὡς ἔγωγ' ἀμήχανος B
χρησμῶν ἀπόζας εἰμί, κἀφόβου πλέως.
μα. ἐγώ, θεράσος μοι μηδ' ἀφ' ὁδοῦ ἐμαῖς
πρόδοσιν. πρῶτον γὰρ τόδ' ἐξαιτήσομαι.
γυναικὶ γὰρ σιγή τε, κἀν τῷ σωφρονεῖν "
κάλλιστον, εἴσω δ' ἥσυχον μένειν δόμων. "
τῶν σῶν δ' ἀκούσας ἰόλεως ἐσῆγμαι πέρι,
ἐξῆλθον, ἀ παχθεῖσα πρεσβεύειν γένους·
ἀλλ' εἰμὶ γὰρ πως πρόσφορος· μέλει δέ μοι
μάλιστ' ἀδελφῶν τῶνδε, κἀμαυτῆς πέρι·
θέλω πυθέσθαι, μή τι τοῖς πάλαι κακοῖς
προσκείμενόν τι πῆμα σοῦ λάκνῃ φρένα.
ἰό. ὦ παῖ, μάλιστά σ', ἀνεψιὰ δὴ τέκνων
τῶν ἡρακλείων ἐνδίκως αἰνεῖν ἔχω.
ἡμῖν δὲ δόξας εὖ πεπρᾶχθαι δόμος,
πάλιν μεθεστὼς αὖθις εἰς ἀμήχανον.
χρησμῶν γὰρ ἀνδρὸς φασὶ σημαίνειν ὅδε,
οὐ ταῦρον, οὐδὲ μόσχον, ἀλλὰ παρθένον C
σφάξαι κελεύων μητρός, ἣ τις εὐγενὴς,
εἰ χρὴ μὲν ἡμᾶς, χρὴ δὲ τὴν δ' εὖ πόλιν.
ταῦτ' ἐν ἀμηχανοῦμεν. οὔτε γὰρ τέκνα
σφάζειν ὅδ' αὐτὸ φησιν, οὔτ' ἄλλου ἑνός.
κἀμοὶ γ' λέγει μὲν οὐ σαφῶς, λέγει δέ πως,
ἐὰν μή τι τοῦδε ἐξαμηχανήσωμεν,
ἡμᾶς μὲν ἄλλην γαῖαν εὑρίσκειν πνά·
αὐτὸς γ' σῶσαι τήνδε βούλεται χθόνα.
μα. ἐν τῷδε κλυζόμεθα σωθῆναι λόγῳ. a
ἰό. ἐν τῷδε, [b] τἄλλα δ' δυτυχῶς πεπραγότα.
μα. μὴ νῦν πρέσβυς ἔτι· ἐχθρὸν ἀρχαῖον δέδυ.
ἐγὼ γὰρ αὐτὴ περὶ κελεύσαιμι γόνου,
θνήσκειν ἕτοιμα, καὶ πρίασθαι σφαγῆ.
τί φήσομεν γὰρ, εἰ πόλις μὲν ἀξιοῖ
κίνδυνον ἡμῶν ὑπὲρ ἀρεῖσθαι μέγαν,
αὐτοὶ δὲ πεφευγότες ἄλλοισιν πόνους,
πρὸν σεσῶσθαι, φεύξομεθα μὴ θανεῖν;

A οὐ δῆτ'. ἐπεί τοι καὶ γέλωτος ἄξια,
σχήμ' μὲν ἱκέτας δ' ἀμόνων καθημένους,
πατρὸς δ' ἐκείνου φοῦντας, ὃ τεφύκαμεν,
κακὸς ὁρᾶσθαι. πῶς τάδ' γ' χρηστοῖς πρέπει;
κέλευον οἶμαι φεύδ', ἃ μὴ τυχοι πόλις,
πόλεως ἁλούσης, χείρας ἐς ἐχθρῶν πεσεῖν·
κἄπειτα δὲ τινα πατρὸς οὖσαν δυγενῆ
παῖδ' ὁρᾶν. ἄθλιον μηδὲν ὄνειρον εἰσιδεῖν.
ἀλλ' ἐκπεσοῦσα, φεύδ' ἀλιτεύω χθονός,
κὐκ ἀφικνοῦμαι δόξαν, ἐὰν δὴ τις λέγῃ,
τί δ' δυῤῥᾳδὲ φίλεσθ' ἐκεῖσοι σοὺ πλάδοις;
οὐτοὶ φιλοψυχοῦντες, ἔξιτε χθονός.
κακὸς γὰρ ἡμεῖς οὐ προσωφελήσομεν.
ἀλλ' οὐδὲ μοῦ τοι, θνῆδε μὴ τεθνηκόσιν,
αὐτὴ γ' σωθῆναι, ἐλπίδ' εὖ πράξειν ἔχω.
πολλοὶ γὰρ ἤδη τῆδε πρόθυσαν φίλοις.
τίς γὰρ κόρῃν ὁρῶν, ἢ δ' ἁμαρτ' ἔχει,
ἢ παιδοποιεῖν δῆ ἐμὲ βούλοιτο;
B οὐκοῦν θανεῖν ἄμεινον, ἢ τόδ' τυχεῖν
ἀνεξίαν· ἄλλα δὲ καὶ πρὸ τῆ τινὶ
μᾶλλον τάδ', ἢ τις μὴ πίσημι, ὡς ἐγώ.
ἡγεῖθ' ὅπου δεῖ σῶμα κατθανεῖν τόδε,
καὶ κοσμήσατε, καὶ κατάρχεσθ', εἰ δοκεῖ.
νικᾶτε δ' ἐχθρούς· ἥδε γὰρ ψυχὴ πάρα
ἑκοῦσα, κὐκ ἄκουσα. κἀξαγγέλλομαι
θνήσκειν ἀδελφῶν τῶνδε, κἀμαυτῆς ὑπόρ.
εὔφημα γάρ τοι τὸ μὴ φιλοψυχεῖν ἐγὼ
κάλλιστον εὑρεῖν, δυκλεῶς λιπεῖν βίον.
χο. φεῦ, φεῦ. τί λέξω, κἀξίφρων μέγαν λόγον
πλόνῳ, ἀδελφῶν ἢ πόρῳ θέλει θανεῖν;
τοῦδ' τίς ἂν λέξῃ γυναικὸς λόγος
μᾶλλον; τίς ἂν δράσειεν ἀνθρώπων ἔτι;
ἰό. ὦ τέκνον, οὐκ ἔτ' ἄλλοθεν τὸ σὸν κάρα,
ἀλλ' ἐκείνου σπέρμα τῆ θείας φρενός
C τῆφυκας ἡρακλῆος· οὐδ' ἀχθόμαι
τοῖς σοῖς λόγοισι, τῇ τύχῃ δ' ἀλγύνομαι.
ἀλλ' ἢ γένοιτ' ἂν ὀρθὴ κωτρῶς, φράσω.
πάσας ἀδελφὰς φίλει, δυσγενεῖ κελεῦ·
κἄθ' ἡ λαχοῦσα, θνησκέτω χρόνος ὑπόρ.
σὲ δ' οὐ δίκαιον κατθανεῖν αὖδυ πάλαι.
μα. οὐκ ἂν θαύσιμι τῇ τύχῃ λαχοῦσ' ἐγώ·
χάρις γὰρ οὐ προσεστι. μὴ λέξῃς γόνον.
ἀλλ' εἰ μὴ φεῦδ' ἐχεσθε, καὶ βούλεσθέ μοι
χρῆσθαι πεθύμως, τῷ ἐμῷ ψυχῇ ἐγὼ
δίδωμι' ἑκοῦσα τοῖσδ', ἀναγκαζεῖσα δ' οὔ.
ἰό. φεῦ. ὁ δ' αὖ λόγος σοί τοῦ πρὶν δυγενέστερος.
κἀκεῖνος ἦν ἄρισος· ἀλλ' ὑπερφέρῃς
τόλμῃ τε τόλμαν, καὶ λόγῳ χρήσῳ λόγῳ.
οὐ μὴν κελεύω γ', οὐδ' ἀπωνέπω τέκνου
θνήσκειν γ'. ἀδελφὸς ὠφελεῖς θανοῦσα σός.
μα. σοφῶς κελεύεις· μὴ πρίσῃς μάσματος
τοῦδ' μεταχεῖν· ἀλλ' ἐλεύθερος θάνω.

Necesse sit? absit hoc,quando etiam ridiculum foret,
Lugere ad aras deorum sedentes supplices:
Acillo patre natos,quo nati sumus,
Timidos uideri.ubi ista apud bonos decent?
Præstabilius arbitror in manus uenire hostium,
Quàm urbem hanc capi(quod absit ut unquã eueniat)
Et postea nihilominus aliquam nobili natam patre
Afflictam,atram Ditis uidere regiam.
Sed elapsa ex hoc oberrem solo,
Neq; pudefiam,si quis dixerit,
Quid huc aduenistis ramis cum supplicibus?
Ipsi turpiter lucis cupidi,exite finibus:
Ignauos enim uos non iuuabimus.
Quin & si seruer ego,& hi mortui
Fuerint,non tamen felicioris æui spes erit.
Multi enim hac spe amicos prodiderunt.
Quis puellam desertam,uel coniugem habere,
Vel filios suscipere ex me uelit?
Satius igitur mori est,quàm in hanc incidere
Rerum indignitatem.aliam fortè quampiam
Magis hoc deceat,quæ non,ut ego,insignis sit.
Ducite,ubi oportet corpus hoc cadere,
Et sertis ornate,ac initiate,si placet.
Vincite hostes:hæc enim anima est uolens
Præstò,nec inuita. ac enuncio
Mori me uelle pro hisce fratribus,& pro me ipsa.
Inuentum enim hoc haud uitæ cupida ego
Pulcherrimum inueni,gloriose uitam relinquere.
Cho.Papæ.Quid dicam,ingentia uerba uirginis
Audientes,quæ pro fratribus gestit mori?
Quis diceret animosius aut fortius,
Quàm illa? quis faceret etiam hominum amplius?
Io.O'filia,non amplius aliunde tuum caput,
Sed ex illo semen diuinæ mentis & sacræ
Nata es Hercule: nec pudefio tuis
Sermonibus,sed affligor fortuna,& doleo.
Cæterùm qui id iustius fiat,eloquar:
Omnes huius sorores huc euocandæ sunt:
Et deinde quam sors designauerit,pro genere
Moriatur:te autem mori absq; sorte haud [a] decet.
Ma.Nunquam ego moriar sorte designata:
Sic enim deforet gratia.ne hoc dixeris senex.
Sed siquidem recipitis,& me uultis uti
Prompta ac uolente,animam meam
Do uolens hisce,coacta autem non dabo.
Io.Papæ.hic rursus sermo priore tibi est generosior.
Et ille erat fortissimus,sed superas
Et audacia audaciam,& uerbis fortibus fortia.
Non tamen iubeo,neq; rursus deterreo filia
A' morte.fratres defuncta seruabis tuos.
Io.Prudenter mones,ne refugias piaculi
Mei particeps fieri: nam libere moriar.

[a] iustum est.

Sequere uerò senex: manui enim immori tuæ
Volo. tu autem corpus meum præsens tege uestibus,
Quando * ad certam necem tendo ego,
Etsi quidem sum patre nata, cuius me esse glorior.
Io. Haud tuæ queam adesse præsens neci.
Ma. Hoc tamen tu uelis & cures, ne in manibus
Virorum, sed mulierum efflem animam.
Io. Fiet istud, ô misera uirgo. quando &
Mihi turpe foret, te non pulchrè ornare:
Id quod multis, [a] tum uerò et magno tuo animo,
Et ipsi æquitati debetur. porrò te miserrimam
Omnium mulierum ego oculis aspicio,
Verùm si quid uelis hosce, & senem.
Age accede, & ultimo alloquere me alloquio.
Ma. O' uale senior, uale, & [b] mihi erudi
Hosce pueros in omnem sapientiam,
Quemadmodum tu es (nulla enim re magis placent)
Ac conare seruare, nec ad mortem proiectus sis:
Tui liberi sumus, tuis nutriti manibus.
Vides autem et me, meam ætatem nubilem
Impendentem pro his, deuotam neci.
Eruos, fratrum præsens cœtus,
Viuite fœlices, & uobis contingant
Pro quibus meum cor mactabitur.
Et senem hunc, quæq; intra domum est, anum
Colite patris matrem Alcmenam mei,
Et hos hospites: & si malorum finis,
Et reditus aliquando uobis dabitur diuinitùs,
Cogitate, quomodo seruatricem sepeliri deceat.
Magnificè certè par est. non enim indigens, ac inferior
Vobis me exhibui, sed liberè mortua sum pro genere.
Hæc sunt mihi pro liberis munera,
Et pro uirginitate, siquidem nihil
Apud inferos fuerit: si enim & illic
Habituri sumus ærumnas, qui debemur morti homines,
„ Haud scio quò quis se uertat. Mors enim
„ Malorum maximum existimatur remedium.
Io. O' maximi uirgo animi, & altissimi,
Inter omnes mulieres longè honoratissima,
A' nobis colèris, & [c] uiuens, & mortua.
Et uale. Reuereor enim malè ominatis dictis deam
Prosequi, cui tuum corpus initiatum, Cereris filiam.
O' filij, perimus, membra ægritudine
Labant, apprehendite, & me in locum sedis reponite
Prioris, tegentes hisce istic peplis, ô liberi
Quoniam neq; istas res uidere uolupe est,
Et oraculo nō impleto, nulla spes uitæ futura erat: (bēt.
Maius id quidē malū, sed tamen & hæc calamitatē ha-

* ad horridam necem.

a scilicet uirtutib. tuis

b id est, doceas mihi, ut ad omnia sapientes sint, ut tu es.

c σῶσα alij legūt. i. stans pro nobis, te ipsam sistens ad uictimam, &c.

CHORVS.

„ Aio neminem, exceptis dijs, felicium
„ Non aliquando ærumnosum fuisse:
„ Neq; eandem semper processisse domum

ἕπου ἦ πρέσβυ. σῇ γὰρ χθανεῖν χρὴ
θέλω. τοῖς πλοῖς δὲ σῶμ' ἐμὸν κρύψον τῇδ'.
ἐπεὶ σφαγῆς γε πῶς τὸ δεινὸν εἶμ' ἐγώ,
εἴπερ τεκοῦσα πατρός, οὗπερ εὔχομαι.
ἰο. ἐκ οὐ σὺ δυναίμην σῶν παρεστάναι μέρει.
μα. σὺ δ' ἀλλὰ τοῦδε χεῖρε, μὴ μ' ἐν ἀρσένων,
ἀλλ' ἐν γυναικῶν χρῆσιν ἐκπνεῦσαι βίου.
ἰο. ἔστι τάδ' ὦ τέκεννα πρῆγμ' ἐπεὶ
κἄμοὶ τόδ' αἰσχρόν, μή σε κοσμῆσαι καλῶς,
πολλῶν ἕκατι, φίλτε σῆς δυψυχίας,
καὶ τοῦ δικαίου. τιμῶν τάδε σε
πασῶν γυναικῶν εἶδον ὀφθαλμοῖς ἐγώ.
ἀλλ' εἴ τι βούλει τόσδε, τὸν γέροντά τε,
χώρει πρόσειπε δ' ὕστατον πρόσφθεγμα μοι.
μα. ὦ χαῖρε πρέσβυ, χαῖρε, καὶ δίδασκέ μοι
τοιούσδε παῖδας εἰς τὸ πᾶν σοφούς,
ὥσπερ σὺ (κοὐδὲν μᾶλλον ἀρέσκουσι γὰρ)
τοῦτο δὲ σῶσαι, μὴ θανεῖν προθυμοῦ ὤν.
σοὶ παῖδες ἐσμέν, σαῖς χροΐν τεθρέμμεθα.
ὁρᾶς ἦ κἀμέ, τὴν ἐμὴν ὥραν γάμοις
διδοῦσαν αὐτὶ τῆσδε κατθανουμένην.
ὑμᾶς τ', ἀδελφῶν ἓν πρόσω ὁμιλία,
δυσαιμονοῖτε, καὶ βίου οἶδ' ὑμῖν ὅσον
εἰ μὴ πάρεσθον καρδία σφαγήσεται.
καὶ τὸν γέροντα, τήν τ' ἔσω γραῖαν δόμων,
τιμᾶτε πατρὸς μητέρ' ἀλκμήνην ἐμοῦ,
ξένους τε τόσδε. κἂν ἀπαλλαγὴ πόνων,
καὶ νόστος ὑμῖν εὑρεθῇ ποτ' ἐκ θεῶν,
μέμνησθε τὴν σώτειραν ὡς θάπτοι χρεών.
κάλλιστά τοι δίκαιον. ἐ γὰρ οὐδὲν εἰς
ὑμῖν πρέσβιν, ἀλλὰ πρὸ θανόν γένος.
τάδ' αὐτὶ παιδίων δοῦν μοι κἀμίλια,
καὶ πρὸ γενείας, εἴ τι δὴ κἀν ἅιδου χθονὸς
εἴη γε μέν τοι μηδέν. εἰ γὰρ ἔξομεν
κἀκεῖ μορίμνας οἱ θανούμενοι βροτῶν,
ἐκ οἶδ' ὅπου τις τρέψεται. τὸ γὰρ θανεῖν,
κακῶν μέγιστον φάρμακον νομίζεται.
ἰο. ἀλλ' ὦ μέγιστον ἐκπρέπουσ' δυψυχίας,
πασῶν γυναικῶν ἴδοι τιμιωτάτη,
καὶ ζῶσ' ὑφ' ὑμῶν, καὶ θανοῦσ' ἔσῃ πολύ.
καὶ χαῖρε. δυσφημεῖν γὰρ ἄζομαι θεάν,
ἣ σόν κατῆρξε σῶμα δημήτρου κόρῃ.
ὦ παῖδες, εἰ κόμεθα. δύεται μέλη
λύπῃ, λάβεσθε, κεἰς ἕδραν μ' ὀρέξατε,
αὐτοῖ τοῖς πλοῖσι τοῖσδε κρύψατον τέκνα.
ὡς οὔτε τούτοις ἥδομαι τοῖς ἀγαθοῖς·
χρησμοί τε μὴ κραθέντες, ὁ βιώσιμον.
μείζων γὰρ ἄτη, συμφορὰ ἦ καὶ τάδε.

χορός.

οὔ τινά φημι, θεῶν ἄτερ, ὄλβιον,
ὁ βαρύποτμον ἄνδρα γενέσθαι,
οὐδὲ τὸν αὐτὸν ἀεὶ βεβάναι δόμον

A δυτυχίας. τὸν δ' ἄλλον γ' ἄλλα
» μοῖρα διώκει·
» τὸν μὲν ἀφ' ὑψηλῶν, βραχὺν ὤμισεν·
» τὸν δ' ἀπήτων, οὐδ' αἱμόνα τοὐχί.
» μόρσιμα δ', οὐπ φυγεῖν θέμις. ὁ θεὸς
» α πς ἀπώσεται.
» ἀλλὰ μάταν ὁ πρόθυμος ἀεὶ πόνον
» ἕξει γ'. ἀλλὰ σὺ
μὴ πεφασιτνῶν τὰ θεῶν ὕπερ,
μηδ' ὑπεράλγει φρονεῖν τὰ λύπα·
δύδυκιμον γὰρ ἔχει θανάτου μέρος.
ἀμελία πῶς ἀδελφῶν, καὶ γᾶς.
οὐδ' ἀπλεής νιν
δόξα πῶς ἀνθρώπων ὑπόδεξεται.
ἀρετὰ, βαίνει δόμ μόχθων.
ἄξια μὲν πατρός,
ἄξια δ' ἀδελφῶν τάδε γίνεται.
B εἰ δὲ σέβεις σύ γε
θανάτος, ἀγαθῶν μετέχω σοι.

ΔΡΑΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

Θεράπων. ἰόλαος. ἀλκμήνη. χορός.

Θε. Ὦ τέκνα, χαίρετ' ἰόλεως ἦ τῶ γέρου;
μήτηρ ἦ πατρὸς οὗ δ' ἔδρας ἀρπακτεῖς;
ἰό. παρόντα, οἷα δή γ' ἐμοῦ πρᾶσσα.
θε. τί χρῆμα κεῖσαι, καὶ καπιφὲς ὄμμ' ἔχεις;
ἰό. φροντὶς τις ἦλθεν οἰκεῖον, κοσμοῦμαι.
θε. ἐκπαιε, νῦν σεαυτὸν ὄρθωσον κάρα.
ἰό. γέροντές ἐσμεν, κοὐδαμῶς ἐρρώμεθα.
θε. ἥκω γε μέν τοι, χέρμα σοι φέρων μέγα.
ἰό. τίς δ' εἶ σύ; τῶ σοι σωτυχῶν; ἀμνημονῶ.
θε. ὕλλου τυγχάνεις· οὔ με γινώσκεις ὁρῶν;
ἰό. ὦ φίλτατε, ἥκεις ἆρα σωτὴρ νῶν βλάβης;
θε. μάλιστα. καὶ πρός γ' δυτυχεῖς τὰ ναῦ τάδε.
ἰό. ὦ μῆτερ ἐοῦ παιδὸς, ἀλκμήνην λέγω,
ἔξελθ', ἄκουσον τόσδε φίλτατος λόγος.
πάλαι γὰρ ὠδίνουσα τ' ἀθυμοῦσα,
ψυχὴν ἐτήκετο, νόσῳ ἐ γήσεται.
ἀλ. τί χρῆμ' αὐτεῖς; πᾶν τόδ' ἐπλήσθη ἐγῶ.
ἰόλαε, μῶν τις σ' αὖ βιάζεται πρᾶγμ
κἀρυξ ἀπ' ἄργους; ἀδῶνις ἦλθ' ἔμοι
ῥώμη. τὸ σὸν δ' εἰδέναι σ' ἐχεῖν ξένε,
οὐκ ἐς' ἄγειν σε τόσδ', ἐμὸ ζώσης ποτέ.
ἢ τ' ἀρ' ἐκείνο μὴ νομιζοίμην ἐγὼ
μητρὸς ἔτ'. εἰ δὲ τῆσδε πεσθ' ἕξεις χρεῖ,
δυοῖν γέροντοιν οὐ καλῶς ἀγωνιῷ.
ἰό. θαρσεῖ γεραιὰ, μὴ τρέσῃς. οὐκ ἀρ' ἔρθῳ
κῆρυξ ἀφικέσθαι, πολεμίους λόγους ἔχων.
ἀλ. τί γὰρ βοᾶν ἔκησας, ἄγγελον φόβῳ;
ἰό. σὺ τῷ δεῦρο ναὸ τῆδ' ὅπως βαίης πόλας.
ἀλ. οὐκ ἰσμὲν ἡμεῖς τοῦτο τίς γαρ ἐδ' ὅδε;
ἰό. ἥκουσε παῖδα παιδὸς ἀγγέλλῃ σέθεν.

Beatam. sed alium aliud
Fatum persequitur:
Hunc quidem ex alto ad humilem deijcit sortem,
Alium erronem & mendicum diuitijs beat.
Fati autem necessitatem nemo effugit,
Neq; repellet sapientia.
Sed frustra, qui promptus semper uelit, laborem
Habebit. Quare tu
Ne quid supra deos supplices,
Nec sollicitudine dolorem duplices.
Laudabiles obit mortis uices
Misera pro fratribus, & terra:
Neq; obscura eam
Gloria apud homines excipiet.
Virtus per labores affectat cœlo uiam.
Digna patre,
Digna & fratribus, ea quæ fiunt.
Quòd si tu colis
Mortuos, bonorum tecum sum particeps.

ACTVS TERTIVS.

Famulus. Iolaus. Alcmena. Chorus.

Fam. O Filij saluete. Iolaus autem ubi est senex?
Materq; patris ubi nam ab hoc abest loco?
Iol. Adsumus, [a] exprompta mea præsentia.
Fa. Quamobrem decumbis, & uultus deiectos habes?
Io. Cura quædam domestica me occupat.
Fa. Alleua nunc teipsum, erige caput.
Io. Senes sumus, parumq; nobis superest uirium.
Fa. Adsum sanè, magnum tibi ferens gaudium.
Io. Quis es tu? ubi tecum conuersatus? nō enim memini.
Fa. Hylli seruus: non me agnoscis uidens?
Io. O' charissime, nostræ ne ades noxæ salus?
Fa. Maximè, præsentesq; tibi prosperè res eunt.
Io. O' mater boni filij, Alcmenam uoco,
Egredere, audi hos gratissimos nuncios:
Iampridem enim dubia horum spe reditus
Pendens afflictum excruciabat animum.
Al. Quid rei clamas? omne enim completū est tectū.
Iolae, num quis adest, qui tibi iterum uim faciat,
Præco ab Argis? imbecille equidem meum
Robur. ex tua tamen parte, ô hospes, scias,
Non est ut hosce, me uiua, abducas uspiam,
Vel non illius ego haberi uelim
Amplius mater. si uerò hosce attigeris manu,
Haud commodè cum duobus senibus decertaueris.
Io. Sis bono animo, ô anus, ne paueas: memo adest
Ab Argis præco, qui hostiles sermones ferat.
Al. Cur ergo uocem extulisti, nunciam metus?
Io. Vt propius foras è templo hoc efferres pedem.
Al. Non scimus nos ista. Quis nam hic est?
Io. Nepotem tuum Hyllum adesse nunciat.

a quatenus pro mea præsentia: uel, quatenus mea opus est præsentia.

Al. O' salue & tu, cum tuis istis nuncijs. A
Cæterùm quid huc regioni applicuit pedem?
Vbi nunc abest? quæ ipsum fortuna detinet,
Quo minus unà tecum præsens meum oblectet animũ?
Fa. Copias quas secum adduxit collocat & instruit.
Al. Nõ licet amplius nobis huius sermonis esse particiпes.
Io. Licet, noster autem hæc scisciтari labor. (pes?
Fa. Quid uerò peractarum rerum cupis scire?
Io. Quantam' nam multitudinem auxiliarium habet?
Fa. Multos. alium numerum non habeo eloqui.
Io. Sciunt, opinor, ista Atheniensium principes.
Fa. Sciunt: & iam sinistrum cornu constituit.
a tanquam ad pugnam. Io. Iam nimirũ ad præsentẽ rẽ instructus est exercitus.
Fa. Quin & remotæ uictimæ ab ordinibus procul.
Io. Quanto uerò spacio abest Argolica manus?
Fa. Vt uideri clarè ac planè imperator queat.
Io. Quid agit? num hostium instruit ordines? B
Fa. Sic conijcimus: non enim certò audiuimus.
b uel, quantũ in me est. Io. Quin eò ad dominos desertos b pro mea uirili parte.
Fa. Nolim te cum hostibus congredi.
c scilicet eõ gredi uolo cum hostib⁹. Io. Atqui ego tecum c. id enim nobis est studio,
Vt amicis præsentes prodesse uideamur.
d Al. Nequa quam per genium tuum. Fa. d Minimè id tui muneris. absurdum esset, ut sic dicã.
Io. Neq; ut unà cum amicis fortiter dimicem?
Fa. Non est in conspectu uulnus, ne uulneres manu.
Io. Quid? aut non ualeam ego clypeo?
Fa. Valeas licet, sed ipse prius forsitan cades.
Io. Nullus me aspicere sustinebit hostium.
Fa. Non est, ô bone, robur quod olim erat tibi.
Io. Veruntamẽ pugnabo numero sociorum nõ inferior.
Fa. Exiguum amicis tu adiunxeris tentorium.
Io. Ne tu mora sis parato agere fortiter.
Fa. Agere tu quidẽ fortiter haud potes, sed uelle forsitã.
Io. Neq; mansuro. alia tu dicas licet.
Fa. Quomodo igitur apparebis inermis armatis uiris? C
Io. Intus sunt in domo hac bello acquisita arma,
Quibus utemur, & reddemus superstite
Vita si fuerimus: mortuos autem nihil reposcet deus.
Sed ito intrò, & à paxillis diripe,
Ac fer armorum ornatum quamprimùm mihi:
Turpis enim hæc foret in domo mansitatio,
Alios quidem pugnare, manere autem alios metu.
Cho. Animum quidem nunquam prostrauerit
Aetas tuum, quin uigeat: corpus autem inane & debile.
Quid frustra te afflictas? quid moliris, quod tibi quidẽ
Damno erit, nostræ autem ciuitati proderit parum?
Par est ut ætas suam infirmitatem agnoscat,
Ac quæ impossibilia sunt omittat. non enim potest
Fieri, ut semel præteritam recuperes iuuentam.
Al. Quidnam studes, non satis mentis compos tuæ,
Vt me scilicet desolatam relinquas cum liberis?
Io. Viros pugna enim decet, hosce aũt curare tuum est.

ἀλ. Ὦ χαῖρε καὶ σὺ τοῖσδε τοῖς ἀγγέλμασιν,
ἀτὰρ, τί χώρα τῇδε προσβαλὼν πόδα;
πῶς νῦν ἄπεστι; τίς νιν ἔρχ' συμφορὰ,
σοὶ ὅτι φανῆναι δοῦρ' ἐμὶν τορῦσαι φρενός;
θε. σρατὸν καθίζει, τάσσει τοιά θ' ὁμῶν ἁλὶ ἔχων.
ἀλ. τόδ' ὀκ ἐθ' ἡμῖν τῶν λόγων μέτεσι δίκη;
ἰό. μέτεσιν. ἡμῶν δ' ἄρχον ἱσορεῖν τάδε.
θε. τί δῆτα βούλῃ τῶν πέπυσ' αγμένων μαθεῖν;
ἰό. πόσον τι πλῆθος συμμάχων πάρεσ' ἔχων;
θε. πολλοὺς ἀριθμὸν δ' ἄλλον ὀκ ἔχω φράσαι.
ἰό. ἴσασιν οἶμαι ταῦτ' ἀθηναίων τρόμοι.
θε. ἴσασι· καὶ δὴ λαιὸν ἔσκηψ κέρας.
ἰό. ἤδη γὰρ ὡς ἐς ἄρχον ὥπλισται σρατός.
θε. καὶ δὴ πεῤῥῶσται τὰ σφάγια τάξεων ἑκάς.
ἰό. πόσον τόδ' ἐς' ἄποθεν ἀργεῖον δόρυ;
θε. ὡς' ὀρᾶσθαι τὸν σρατηγὸν ἐμφανῶς.
ἰό. τί δῶντα; μῶν τάσσοντα πολεμίων σίχας; B
θε. εἰκάζομεν ταῦτ'. ὀ γὰρ ἀκκόομεν.
ἰό. ἀλλ' ἐμ' ἄρμασι δεσπότας, τὸ μὸν μέρος.
θε. ὀκ ἐθ' ἑλοιμι πολεμίοισι συμβαλεῖν.
ἰό. κἄγωγε σὼ σοί. τοῦτο γὰρ φροντίζομεν,
Φίλοις παρόντες, ὡς ἔοικεν ὠφελεῖν.
θε. ἄκιστα πῶς σὸ· μῶρον ἦν ἐπεῖν ἔπος.
ἰό. καὶ μὴ μεταχεῖν γ' ἀλκίμοις μάχης φίλοις;
θε. ὀκ ἔς' ὀφθαλμὸν τραῦμα, μὴ τρώσῃς χόρος.
ἰό. τί δ', ὀ θυρεὸς οὐ φέρει τοιοῦτον, μὴ τρώσῃς χόρος.
θε. θυρεὸς ἀν, ἀλλὰ πρόσθεν αὐτὸς ἀν πεσοῖς.
ἰό. ὀδεὶς ἐμ' ἐχθρῶν πρόσβλεπειν αὐξήσεται.
θε. ὀκ ἔσιν ὦ ταῦ ἄ ποτ' ἰσχὺς ῥώμης σέθεν.
ἰό. ἀλλ' ἐν μαχῇ μ' ἀριθμὸν ὀκ ἐλάσσοσι.
θε. σμικρὸν τὸ σὸν σκεύωμα πρόσθεν φίλοις.
ἰό. μὴ τμ' ὄρυκε δεῦρ πρόσκυλμον.
θε. δεῦρ ἦκ σύ γ' ὀχ οἷός τε, βάλεσθαι δ' ἴσως.
ἰό. ὡς μὴ μένοιτο τὰ τάλλά σοι λέγειν πάρα.
θε. πῶς ὧν ὁπλίτας τύχεις ἄτορ φανῆς;
ἰό. ἐς' ὀ δόμοισιν ὀνδε ἀχμάλωτ' ὅπλα
τοῖσδ', οἷσι χρησόμεθα, κἀπὸ δώσομεν
ζῶντες. θανόντας δ' ὀκ ἀπαιτήσει θεός.
ἀλλ' εἴσιθ' ἔσω, κἀρρὲ πασσάλων ἐλῶν,
φέρε χ' ὁπλίτλω κόσμον ὡς τάχιστά μοι.
ἀσχρὸν γὰρ οἰκόρημα γίνεται τόδε,
τοὺς μὲν μάχεσθαι, τοὺς δ' ἀπιλία μένειν.
χο. Λῆμα μὲν ὄπω τόρυνσι χρόνος
τὸ σὸν, ἀλλ' ἥβᾳ σῶμα δ' φρόδυ.
Τί πονεῖς ἄλλως; ἃ σε μὲν βλάψει,
σμικρὰ δ' ὀνήσει πόλιν ὑμετέραν.
χρὴ γνωσιμαχεῖν τὴν ἡλικίαν,
τάδ' ἀμήχανα ἐαυ' ὀκ ἔσιν ὅπως
ἥβαν κτήσῃ πάλιν αὖθις.
ἀλ. τί χρῆμα μέλλεις, σῶν φρενῶν οὐκ ἐνδεὴς ὤν,
λιπεῖν μ' ἄρμον σὼ τέκνοισι τοῖς ἐμοῖς;
ἰό. ὠφελῶν γὰρ ἀλκὴ σοὶ δ' χρὴ τόδ' μέλειν.

ἀλ. τί

A ἀλ. τί δ' ἦν θανῶν σὺ, πῶς ἐγὼ σωθήσομαι;
ἰό. a παιδὸς μελήσει πᾶσι τοῖς λελειμμένοις.
a πάντες legit. ἀλλ' ἦν δ' ἔν, ὃ μὴ γένοιτο, χρήσωνται τύχῃ;
ἰό. οἴδ' ὀ πρόθυμοί σοί σε, μὴ τρέσῃς, ξένοι.
ἀλ. τοσόνδε γάρ τοι βαρύς σ' οὐδὲν ἀλλ' ἔχω.
ἰό. καὶ ζῶν τ' σῶν οἶδ' ἐγὼ μέλει πόνων.
ἀλ. φεῦ.
ζεὺς δ' ἐμοῦ μὲν ὀκ ἀκούσεται κακῶς.
εἰ δ' ὄδιν ὅσι σ' αὐτὸς, οἶδ' φ εἰς ἐμέ.
θε. πλοῦ λῆ ἤδη τλῆθ' ὁρᾶς πανταχοῦ.
φαίνοις δ' αὖ ἐκ αὖ τοῖσδε συγκρύπτων δίεμας.
„ ὡς ἐγγὺς ἐγὼ, καὶ μάλις' ἀρῆς συγεῖ
„ μέλλοντας· εἰ δὲ τύχοιμι φθῆ βαρ'
νῦν μὴ πορδὸν γυμνὸς, γὸ δὲ τάξεσιν
πόσμῳ πυκάζω ζῶθ' δ' ἐγὼ δ' οἶσω τέως.
ἰό. καλῶς ἔλεξας· ἀλλ' ἐμοὶ πρόχειρ' ἔχων
B τύχα, κόμιζε χειὶ δ' φθῆν b ὀξύλω,
b Fabulæ ipsius: ut uulgata apparet. λαοῦ τ' ἔπαρε πῆχυ, ἠυθίων πόδα.
θε. ἢ παιδαγωγεῖν γὸ τὸν ὁπλίτλω χρεών;
ἰό. ὀρθῶν θ' ἕνεκ' ἀσφαλῶς πορεύτεον.
θε. εὖ' ἥδε δυναστὸς δραῶ, ὅσον πρόθυμος εἶ.
ἰό. ἐπεγε· λειφθεὶς, δεινὰ πάσομαι, μάχης.
θε. σύ τοι βραδύνεις, κὀκ ἐγὼ δρῶ ἃ δρᾶν.
ἰό. οὐκοῦν ὁρᾶς μὲ κόλπον ὡς ἐπάγεται;
θε. ὁρῶ δρόμῳ πτερὶ μᾶλλον, ἢ πατοῦσ' ὑπτά σε.
ἰό. σὺ ταῦτα λέξεις, λῦσιν αὖ λύσας μ' ἐκεῖ.
θε. τί δρῶντας; βούλοιμι δ' αὖ ἄν τυχοῦ τά γε.
ἰό. δ' ἀπιόν θρόνοντα πολεμίων τινά.
θε. ἤδη πρὸ ἥξομέν γε· τοῦτο γὰρ φόβος.
ἰό. φεῦ εἴθ' ὦ βραχίων, οἷον ἤθησαν τά σε
μεμνήμεθ' ἡμεῖς, λῦσιν ἐξὼ ἥρακλεῖ
παρ' ἐπόρθεις, σύμμαχος γήρασί μοι
ποῦ τοῦ, οἷος αὖ τροπὴν εὐρυθέως
θέλω, ἐπεί τοι κἀκ κακῶς, μόνον δόρυ.
C εἰ δ' γὰρ ὄλεθρ, καὶ τοῦ δ' αὖκ ὀρθῶς ἔχει,
„ ἀνυχίας δίκησις. οἰόμεθα γὰρ
„ τὸν δύτυχοῦντα, πάντ' ἐπίστασθαι κακῶς.

Χορός.

γᾶ, καὶ πανύχιος σελάνα,
καὶ λαμπρὸν πόρ τοι θεῶν
φαεσίμβροτοι αὐγαὶ,
ἀγγελίαν μοι φέγγεσθε,
ἰαχήσατε δ' οὐρανῶν,
καὶ πρὸς θρόνων ἀρχέταν,
γλαυκῶπ' τ' γὰ ἀθάνα.
μέλλω τὰς πατριόπτολ γᾶς,
μέλλω πόλει τ' δόμων,
ἱκέτας ὑποδεχθεὶς,
κύνδυνον πολίῳ πεμεῖν σιδάρῳ.
a facit obscuritatem ellipsis quædam hic est. δεινὸν μὲν πόλιν ὡς μυκηνίας
ἠυδ' αἴμονα, καὶ δορὸς
πολυανύτου ἀλκῇ

Al. Quid uerò si moriaris tu, quomodo seruabor ego?
Io. Pueri curæ erunt omnibus, qui superfuerint.
Al. Sin aũt, quod procul sit, eos aliquod affligat infortu
Io. Hi non deserent te, ne metuas, hospites. (nium?
Al. Præter hanc certè nulla alia est mihi fiducia.
Io. Et Ioui, scio ego, tui labores curæ erunt.
Al. Eheu,
Iupiter à me quidem non audiet malè:
Quòd si æquus ipse est, me respicit.
Fa. En hic quidem tibi armorum uniuersitas. (uertere.
Cæterùm hisce si te hic ornes, haud poteris pugnã ante
Propè enim instat prælium, in primisq; Mars odio habet
Cunctantes. si uerò armorum metuis onus,
Nunc quidem nudus proficiscere, & in ordinibus
Te hoc indue ornatu, ego interea feram.
Io. Rectè dixisti: sed mihi expedita, & in prõptu habẽs
Arma portato: & hinc scutum manu,
Sinistrumq; tolle brachium rectè dirigendo pedem.
Fa. An ut puerum armatum duci militem decet?
Io. Cautè eundum boni ominis gratia.
Fa. Vtinã tã posses agere, quam prõptus tibi animus.
Io. Festina: grauiter. n. cruciabor, si post pugnã uenero.
Fa. Tu tardus es, & ego tibi uideor nihil agere.
Io. Non uides, ut pes meus a rapiat gradus. a id est, festinet, properet.
Fa. Mouentem magis te, quàm promouentem uideo.
Io. Tu ipse fateberis hoc, ubi me illic uideris.
Fa. Quid agentem? uelim sanè tibi secundã aspirare for
Io. Per scutum uerberantem aliquem hostium. (tunam.
Fa. Tandem aliquando ueniemus: hic enim metus.
Io. Heu. utinam ô brachium, quali olim me memini
Aeuo uigentem usum, quando cum Hercule
Spartam uastabas, tale & nunc mihi
Præstò esses: uel solus in fugam uerterem (est.
Eurysthei, quando etiam ad sustinendũ bellũ ignauus
Sita uerò est in opulentia, neq; id rectè habet, “
Virtutis æstimatio: arbitramur enim “
Beatum & diuitem omnia rectè scire. “

CHORVS.

O' tellus, & nocturna luna,
Ac splendidissimæ diei
Ferentes lucem mortalibus faces,
Deferte mihi nuncium,
Sublata cœlo uoce,
Ad supremos Iouis thronos,
Et ad cæsiam Mineruam.
Volo pro patria terra,
Pro focis & aris,
Postquam accepi supplices,
Rigido decernere ferro.
Formidabile quidem, ciuitatem, ut Mycenas,
Potentem, & uictricium
Copiarum uim & iras

Terræ huius finibus accipere.
Sed uicissim turpe, ô ciuitas, si hospites
Supplices prodiderimus,
Et exitiale Argos.
Iupiter mihi præstò erit, non metuo:
Iupiter mihi gratiam iurè
Apponit. nunquam mortalibus
Aut me dij maligniores erunt.
Sed ô sancta (tuum enim solum
Huius terræ, & ciuitas, cuius tu mater,
Domina, & custos)
Age in fugam, eum qui nulla lacessitus iniuria
Infestum huc ducit exercitum
Ab Argis: non enim meapte uirtute
Possum profligare ab atrijs.
Tibi crebris honos sacrificijs
Perpetuus peragitur, neq; obscuri sunt
Mensium ultimi dies,
Et in templis carmina, & cantantium tripudia:
Ac aeria in arce
Nocturnis plausibus pedum
Virginum strepitus sonant.

ACTVS QVARTVS.

Famulus. Alcmena. Chorus.

Fam. O Domina, nuncia tibi auditu breuissima
Fero, & mihi huicq; pulcherrima.
Vincimus hostes, & trophea statuimus,
Quæ habeant uniuersa arma tuorum hostium.
Al. O' charissime, hæc dies te restituit
In libertatem, propter hæc nuncia.
Vna uerò sollicitudine me non liberas:
Anxia enim sum, an mihi uiuant, quos uolo.
Fa. Viuunt, in primis gloriosi per exercitum.
Al. Senex uerò ille Iolaus num adhuc superstes est?
Fa. Maximè, re gesta deûm benignitate pulcherrimè.
a pugnauit strenuè. Al. Quid est? An a quid fecit fortiter.
Fa. Iuuenis factus est rursus ex sene.
Al. Mira dicis, sed te amicorum prosperam
Pugnæ dimicationem primùm eloqui uolo.
Fa. Vna mea oratio tibi pandit omnia hæc.
Postquam enim ad pugnam utrumq; exercitum
Oppositis frontibus ordinata acie instruximus,
Hyllus è quadriga desiliens pede,
Inter utrasq; acies medius constitit,
Ac deinde dixit: ô dux, qui ab Argis
In hanc terram uenisti, res non sinunt tuæ,
Nec Mycenas ullo afficies incommodo,
Viro priuatas, sed soli solus mihi
Pugna congredere: & aut uictor Herculeos
Abducito liberos, aut uictus sine
Me paternum regnum obtinere, & domum.
Exercitus illicò assensit sermoni, & ad uirtutem

μλῶν ἐμὲ χθονὶ κεῖσθαι. A
πατὴρ δ' ὦ πόλις, εἰ ξένους
ἱκτῆρας προδαιώσομεν,
καὶ λοίσιμον ἄργος.
Ζεύς μοι ξύμμαχος, τὸ φοβοῦμαι.
Ζεύς μοι χάριν φόδικος
ἔχει· ἔ ποτε θνατῶν
νόσοι τοτ' αὖ, εἶτ' ἐμὸ φανοῦται.
ἀλλ' ὦ πότνια (σὸν γὰρ ὅλας
γᾶς σόν, καὶ πόλις, ὡς σὺ μήτηρ,
δ' ἐστοινά τε, καὶ φύλαξ)
πόρευε. ἀλλὰ τὸν τὸ δικαίως
τᾶδ' ἐπάγοντα στρεύοντα
στρατὸν ἀρείθεν. τὸ γὰρ ἐμᾶ γ' ἀρετᾷ
δίκαιος εἰμ' ἐκπεσεῖν μελάθρων.
ἀλλ' ἐπέοσι πολύθυτοι αἰεὶ
τιμὰ κραίνεται, ὀδὲ κεῖθι
μείων φθινὰς ἄμερα, B
ναῶν τ' ἀοιδαὶ, χορῶν τε μολπαὶ·
αὐεμόγυπι δ' ἐ γ' ἐπ' ὄχθω,
ὀλολύγματα παννυχίοις ὕπο πτε-
θνῶν ἰαχεῖ ποδ' ὧν πρότοισιν.

ΔΡΑΜΑ Δ.

βοράπων, ἀλκμήνη. χορός.

Δ Εσποινα, μύθος σοί τε σωτομωτάτος
κλύειν, ἐμοί τε τοῦδε κάλλιστος, φορῶ.
νικῶμεν ἐχθρὸς, καὶ τρόπαι' ἱδρύεται,
πάντ' δυχίαν ἔχοντα πολεμίων σέθεν.
ἀλ. ὦ φίλτατ', ἦδ' ἐ σ' ἡμέρα θέλασον
ἠλευθεροῦσα, τοῖσδε τοῖς ἀγγέλμασι.
μιᾶς δ' ἐ μ' οὔπω συμφορᾶς ἐλευθεροῖς.
φόβος γε, εἴ μοι ζῶσιν, ὃς ἐγὼ θέλω.
θε. ζῶσιν, μέγισόν γ' δυπλεεῖς τῆδε στρατόν.
ἀλ. ὁ μὲν γέρων ἐκ ἔστιν Ἰόλεως ὅδε;
θε. μάλιστα, πράξας δ' ἐκ θεῶν κάλλιστα δή. C
ἀλ. τί δ' ὅδε; μῶν τι κεδνὸν ἠγωνίζετο;
θε. νέος μεθέστη' ἐκ γέροντος αὖθις αὖ.
ἀλ. θαυμαστ' ἔλεξας· ἀλλά σ' δύτυχῆ φίλων
μάχης ἀγῶνα πρῶτον ἀγγεῖλαι θέλω.
θε. εἰς μὲν λόγος σοὶ τοῦτο σημαίνει τάδε.
ἐπεὶ γὰρ ἀλλήλοισιν ὁπλίσαμεν στρατὸν
τῆδ' σόμ' ἐκτείνοντο αὐτετάξαμεν,
ἐκβὰς τεθέππων ὕλλος ἁρμάτων τόδε.
ἔστι μέσοισιν γὼ μετοιχμίοις δρόμος,
κἄπτε' ἔλεξεν· ὦ στρατηγ', ὃς ἀρείθεν
ἥκεις ἀδῆ τῶνδε γᾶαν, ὀκ εἶα σὰ ἅμ,
καὶ τὰς μυκηνὰς ὀδὲν δράσῃ κακὸν
αὐδρὸς σόρ ἐκ ἐστ' ἀλλ' ἐμοὶ μόνος μόνῳ
μάχῃ σωθῆναι, ἢ κτανὼν, ἄγε λαβὼν
σὺν ἡρακλέους παῖδας· ἢ θανὼν, ἐμοὶ
τιμὰς πατρῴους καὶ δόμους ἔχειν ἄφες.
στρατὸς δ' ἐπῄνεσ', εἷς τ' ἀπαλλαγὰς πόνων
κεῖνος

A κεῖνος λελέχθαι μῦθον, εἷς τ' δύψυχίαν.
ὅδ' οὔτε σὺν κλύοντας αἰδεῖσθ' εἰς λόγων,
οὔτ' αὐτὸς αὐτὸν θαλίαν στρατηγὸς ὤν,
ἐλθὼν ἐπόλεμος ἐγγὺς ἀλκίμου δρόμου,
ἀλλ' ἦν κάκιστος. εἶτα τοιοῦτ' γυνὴ,
σὺν ἡρακλέους ἦλθε δ' λώσων γόνος.
ὕλλος μὴ τὸν ἀπῴκετ' εἰς τάξιν πόλιν.
μάντεις δ' ἐπεισθὶ μονομάχου δ' ἀπείθ'
σφαγὰς ἔγνωσαν οὐ τελεμνίας,
ὀφάζον, ὀκ ἔμελλον, ἀλλ' ἀφίστων
λαιῶν βροτείων δυθὺς οὔειον φόνον.
οἷδ' ἅρματ' εἰσέβαινον, οἷδ' ὑπ' ἀπείθλων
πλευραῖς ἔκρυπτον πλευ, ἀθλιαίων δ' ἀνάξ
στρατῶ πρήγειλ' οἷα χρὴ τὸν δυρρῶ·
ὦ ξυμπολίτου, τῇ τε βοσκόσῃ χθονὶ,
καὶ τῇ τεκούσῃ, νῦν ἀρκεῖσαι χρεών.
ὁδ' αὖ τὸ ταῦρος μὴ κατεσχεῖν θέλων,
B καὶ τὰς μυκηνὰς, συμμάχους ἐλίσσετο.
ἐπεὶ δ' ἐσάλπιγ' ὄρθιον τυρσηνικῆ
σάλπιγγι, καὶ σωῆψαν ἀλλήλοις μάχην,
πόσον τιν' αὐχεῖς πάταγον ἀπείθων βρέμῃ;
πόδων λυνάζυναγμόν, οἰμωγὴν δ' ὁμῶ;
τὰ πρῶτα μὴ νῦν πίτυλος ἀργέτ' δρός
ἐρρήξαθ' ἡμᾶς, εἶτ' ἐχώρησαν πόλιν.
τὸ δεύτερον δ', ὡς ἐπαλλαχθεὶς πόδι,
ὠθῆρ δ' ἐπ' ἐσθλοὶ κἀς ἐπεστρέφει μάχη.
πολλοὶ δ' ἔπεσον. ὧν δ' τὸ κελεύσματος,
ὦ τὰς ἀθλίας, ὦ τὸν ἀγγείων γόνων
πατέρων τοῦ, ὀκ ἀφίξετ' ἀσχάλων πόλεις;
μόλις δ' πάντα δρῶντες, ὀκ ἄπορ πόνων
ἐπρεψάμεθ' ἀργείων ἐς φυγὴν δρόμου.
κἀνταῦθ' ὁ πρεσβὺς ὕλλον ὀρμώμενον
ἰδὼν, ὀρέξας ἱκέτευσε δεξιὰν
ἰόλαος, ἐκβῆσαί νιν ἵππῳ δίφρου.
λαβὼν δὲ χρόσιν λώιας δυρυσθ'ἕως
πώλοις ἐπῆκε. τἀκ τοῦδ' ἤδη κλύων,
λέγοι μὴ ἄλλος, δ' δύρο δ' αὐτὸς εἰσιδών.
πολλωιδ' γὰρ σεμνὸν ἐπόρων πάγον
δίας ἀλαίας, ἄρμ' ἰδὼν εὐρυθέως,
ἡρακλεῖδ' ἥβη, ζωὶ δ' ἡμέρᾳ μίαν
νέος γηθέντα, κἀρ πίζαντα δίκλω
ἐχθρὸς. κλύειν δὴ θαύματος πάρεστί σοι.
δοσὼ γὰρ ἀστὲρ ἱππικοῖς ὑπὸ ζυγοῖς
πεθυτ', ἐκρυψαν ἅρμα λυγαίῳ νέφει.
σὸν δὴ λέγεσι παῖδ' ἀ γ' οἱ σοφώτεροι,
ἥβῃ δ'. ὁ δ' ὄρφνης ἐκδὺς φαθείς, νέων
βραχίονων ἔδειξεν ἐκπτὶ τύπον.
ἀρεῖ δ' ὁ κλεινὸς ἰόλεως εὐρυθέως
πέτρωρον ἅρμα πρὸς τετραις σκειρονίσιν.
δεσμοῖς τε δ' ἁζᾶς χεῖρας, ἀκροθίνιον
κάλλιστον ἥκει τὸν στρατηλάτῃ ἄγων,
τὸν ὄλβιον πάρεισθεν, τῇ ἢ νῦν τύχᾳ,

Et ad finem laborum dicto commodè.
Ille uerò neq; reueritus eos qui uerba hæc audiuerant,
Neq; ipse, licet imperator esset, suum per metum
Aujus fuit ad pugnam fortem procedere,
Sed erat timidissimus. & tamen, talis licet esset,
Venit iugum impositurus Herculeis liberis.
Hyllus igitur rursus recessit ad ordines.
Vates autem postquam singulari certamine
Non esse factam pacem comperiunt,
Immolabant, nihil cunctantes: sed resecto uirginis
Collo cædem perficiunt salutiferam.
Hi uerò currus conscendebant, alij clypeis
Tegebant corpora, mox dux Atheniensium,
Vt decet fortem, cohortatur exercitum:
O' concives, huic altrici terræ,
Et genitrici uestræ, nunc unumquemq; decet
Opem ferre. rursus alter nolens Argos a pudefieri, a dedecorare.
Mycenaeos supplicans hortabatur socios.
Postquam autem signum dedit Tyrrhenica
Tuba, & ipsi conseruerunt prælium,
Quem scutorum collisorum fuisse sonitum,
Quem b fragorem, & ululatum simul, putas? b τύπαμα motus, & cõcussio quædam.
Primùm quidem Argiui Martis impetus
Perrupit nos, deinde retrò tulerunt pedem.
Secundò demum pes hæret pede,
Densus q; uiro uir, dimicat.
Multiq; cadunt. Hæc q; erat cohortandi uox:
O' qui Athenas, ô qui Argiuam terram
Coltis, non depelletis à ciuitate dedecus?
Vix autem omnia nauiter obeuntes, non sine laboribus
Conuertimus in fugam Argiuorum copias.
Inter hæc senex Hyllum ferri uidens
Furentem, protenta rogabat dextera
Iolaus, ut se sineret currum conscendere.
Quo concesso, sumptis manu loris, Eurysthei
Equis imminebat. Quod autem deinde accidit,
Alius diceret audiens, ego autem oculatus testis dico.
Præteruectus enim sacrum pagum Pallenidos
Diuæ Mineruæ, uiso curru Eurysthei,
Votum fecit Hebe & Ioui, ut unum diem
Iuuenem fieri permitterent, & pœna afficere
Hostes. auditu, quod iam dicam, mirabile.
Geminæ enim stellæ delapsæ super equestria
Iuga stantes, inuoluunt currum obscura nebula.
Tuum dicunt fuisse filium sapientiores,
Et Hebem. ille autem emergit ex illustri caligine,
Ac iuuenilem formam brachiorum ostentat recentium.
Capitq; inclytus Iolaus Eurysthei
Quadriugum currum ad petras Scironias.
Ac uinculis colligatum manus, pulcherrimum
Spolium, adducens imperatorem uenit,
Illum beatum antea, præsente autem fortuna

Mortalibus

,, Mortalibus omnibus clarè enunciat, ut discant:
,, Eum qui beatus uideatur, non beatum iudicare prius,
Quàm uiderint mortuũ fortuna enim mutatur in diẽ.
Cho. O' Iupiter seruator, nunc mihi diro metu
Liberam diem licet aspicere.
Al. O' Iupiter, [a] tandem mea respexisti mala,
Gratiam tamen pro istis factis habeo:
Et meum filium, quem prius non putabam ego,
Nunc manifestè scio conuersari dijs.
O' liberi, nunc nunc liberi à periculis,
Liberi & ab isto malè perdito
Eurystheo eriis, & urbem patris
Aspicietis, & in possessionem ibitis
Terræ: ac patrijs dijs sacrificabitis, à quibus pulsi,
Exules uagam & ærumnosam uitam trahebatis.
Cæterùm quid Iolaus apud se uersat consilij,
Quòd Eurystheo pepercerit, nec eum occiderit?
Dic. apud nos enim nulla hæc est sapientia,
De hoste capto non illico sumere supplicium.
Fa. In tuam fecit gratiam, ut ipsum aspiceres oculis
Victum, & manui subditum tuæ,
Non quidem ipsum uolentem, sed ui
Necessitas eum constrinxit. etenim nolebat
Viuus in tuum conspectum uenire, & pœnas dare.
Sed ô anus, uale, & memineris mei:
Quod primùm dicebas, cum inciperem loqui,
[b] Manu me mitte. In huiusmodi rebus decet
Verax esse os magnorum & nobilium.

a χρόν.) ferò quidem.

b Fac me liberum.

CHORVS.

Mihi chorus quidem gratus, si dulcis
Loti gratia in conuiuio
Perstrepat, & decens Venus
,, Adsit. iucundum uerò amicorum
,, Euentus uidere prosperos
,, Rerum, quos antè nemo sperauerat.
,, Multa enim parit
,, Fatum omnia finiens,
,, Et ætas Saturni filia.
Quandam uiam obtines, ô ciuitas, piam,
Nunquam tolli sinas
Cultum deorum. qui secus dicit,
Is sana excidit mente.
Id quod hisce modò
,, Liquidum est argumentis. Illustria enim
,, Exempla edit Deus,
,, Impiorum semper
,, Comprimens ferociam.
Cœlo illatus tuus
Deus iam filius, ô grandæua,
[c] Respuit famam, quæ ipsum ad Ditis
Domus descendisse dicebat, dira ignis
Flamma crematum corpore,

c fugit

βροτοῖς ἅπασι λαμπρὰ κηρύσσει μαθεῖν, A
τὸν δυτυχεῖν δοκοῦντα μὴ ζηλοῦν, πρὶν ἂν "
θανόντ' ἴδῃ τὸν ὄλβον· ὡς ἐφήμερος τύχη. "
χο. ὦ Ζεῦ τροπαῖε, νῦν ἐμοὶ δεινὸν φόβου
ἐλεύθερον πάρεστιν ἡμαρ εἰσιδεῖν.
ἀλ. ὦ Ζεῦ, χρόνῳ μ' ἐπεσκέψω κακά,
χάριν δ' ὅμως σοι τῶν παρεστώτων ἔχω.
καὶ παῖδα τὸν ἐμὸν πρόσθεν οὐ δοκοῦντ' ἐγὼ
θεοῖς ὁμιλεῖν, νῦν ἐπίσταμαι σαφῶς.
ὦ τέκνα, νῦν δὴ, νῦν ἐλεύθεροι πόνων,
ἐλεύθεροι δὲ τοῦ κακῶς ὀλωλότος
Εὐρυσθέως ἔσεσθε, καὶ πόλιν πατρῴαν
ὄψεσθε, πλήρεις δ' ἐμβατεύσετ' ἐς χθονὸς
καὶ θεοῖς πατρῴοις θύσετ', ὧν ἀπειργμένοι
ξένοι, πλανήτω ἔχετ' ἄθλιον βίον.
ἀτὰρ τί βούλῃν Ἰόλεως σοφόν ποτε,
Εὐρυσθέως ἐφείσατ', ὥστε μὴ κτανεῖν;
λέξον. παρ' ἡμῖν μὲν γὰρ σοφὸν τόδε,
ἐχθρὸς λαβόντα, μὴ ἀκρίτως θανεῖν δίκην.
θε. τὸ σὸν πρὸς ἡμῶν, ὡς νιν ὀφθαλμοῖς ἴδοις
κρατοῦντα, καὶ σῷ δεσποτόμενον χερί·
ἐμὲ μὲν ἐκόντα γ' αὐτόν, ἀλλὰ πρὸς βίαν
ἔζευξ' ἀναγκαία. καὶ γὰρ οὐκ ἐβούλετο
ζῶν εἰς σὸν ἐλθεῖν ὄμμα, καὶ δοῦναι δίκην.
ἀλλ' ὦ γραῦ χαῖρε, καὶ μέμνησό μου,
ὃ πρῶτον εἶπας λωίκ' ἀρχόμην λόγου.
ἐλευθέρωσον μ'· φῦλον τοῖς τοιοῖσδε χρὴ
ἀληθεῖς εἶναι τοῖς γενναίοις σόμα.

χορός.

ἐμοὶ χορὸς μὲν ἡδύς, εἰ
λίγεια λωτοῦ χάρις γένοιτο δαί,
ἐν δ' εὐχαῖς ἀφροδίτα.
τέρπνον δ' ἔ τι, καὶ φίλων ἀ-
ρ' εὐτυχίαν ἰδεῖν
τῶν πάρος οὐ δοκούντων.
πολλὰ γὰρ τίκτει
μοῖρα τελεσιδώτειρα·
ρ, αἰών τε κρόνου παῖς.
ἔχεις ὁδὸν τινα ὦ πόλις,
δίκαιον, ὃ χρὴ ποτε τόδ' ἀφελέσθαι,
τιμᾶν θεούς. ὃ μὴ φάσκων,
ἐγκὺς μανιῶν ἐλαύνει,
δεικνυμένων ἐλέγχων
τῶνδ'. ἐπίσημα γὰρ τοι
θεὸς πράγγελλει,
τὸν ἀδίκων πραιρῶν
φρονήματος ἀεί.
οὐρανῷ γὰρ ὁρῶν βεβαίως
θεὸς γόνος, ὦ γραῦ·
φεύγει λόγον, ὡς τὸν αἴδου
δόμον κατέβα, πυρὸς
δεινᾷ φλογὶ σῶμα δαϊζόμενος,

ἥβας τ'

A ἥβας τ' ὁρᾶτον χροΐζω
λέχη χρυσέαν κατ' αὐλάν.
ὦ Ὑμέναιε, δισσοὺς
παῖδας Διὸς ἠξίωσας.
συμφορέτω τὰ πολλὰ πολλοῖς.
καὶ γὰρ πατρὶ τῶδ' Ἀθάναν
λέγουσ' ἐπίκουρον εἶναι.
καὶ τόσδε θεᾶς πόλις,
καὶ λαὸς ἔσωσ' ἐκείνας.
ἔχει δ' ὕβρεις αὐδρὸς, ὦ θυ-
μός ἦν πρὸς δίκας βιαίως,
,, μή ποτ' ἐμοὶ φρόνημα,
,, ψυχά τ' ἀνόρεστον εἴη.

a Al. conducunt, uel utilia sunt.

ΔΡΑΜΑ ε.

ἄγγελος. ἀλκμήνη. εὐρυθεύς. χορός.

Δέσποιν', ὁρᾶς μὲν, ἀλλ' ὅμως ἐρήσομαι,
Εὐρυθέα σοι τόνδ' ἄγοντες ἥκομεν,
B ἀέλπτου ὄψιν, τῶν δὲ τ' οὐκ ἔνοσον τυχεῖν.
ὁ γὰρ ποτ' ἦνυχε χεῖρας ἐξεθὰς σέθεν,
ὅτ' ἐκ Μυκηνῶν πολυπόνων σὺν ἀσπίσιν
ἔσειχε, μείζω τῆς τύχης φρονῶν πολύ,
πόρσω Ἀθήνας. ἀλλὰ τῷ φανέντι νῦν
δαίμων ἔδωκε, κ' μετέστησε τύχας.
Υλος μὲν οὖν, ὅ, τ' ἐθλὸς Ἰόλεως, βρέτας
Διὸς τροπαῖον καλλίνικον ἔστασαν.
ἐμοὶ δὲ πρὸς σε τόνδ' ἀπεστέλλετο ἄγειν,
,, τέρψαι θέλοντος σὺν φρένι· ἐπ γὰρ δυτυχεῖς,
,, ἥδιστον, ἐχθρὸν ἀνδρὸς δυτυχοῦντ' ὁρᾶν.
ἀλ. ὦ μῖσος, ἥκεις; ἆρά σ' ἡ δίκη χρόνῳ;
πρῶτον μὲν ἔν μοι δεῦρ' ἐπίστρεψον κάρα,
καὶ τλῆθι εὖ σὸς πρὸς βλέπειν φανέντος
ἐχθρός. κρατῶ γὰρ νῦν γε, κοὐ κρατεῖς ἔτι.
ἐκεῖνος εἶ σύ (βούλομαι γὰρ εἰδέναι)
ὃς πολλὰ μὲν, τὸν ὄντα ὁ τοῦδε νῦν, ἐμὸν
C παῖδ' ἠξίωσας, ὦ πανοῦργ' ἐφυβρίσαι;
τί γὰρ σὺ λεῖον οὐκ ἔτλης ἐφυβρίσαι;
ὃς καὶ παρ' ἅδου ζῶντά νιν κατήγαγες,
ὕδρας, λέοντάς τ' ἀπολλύναι λέγων,
ἔπεμπες; ἄλλα δ' οἱ ἐμηχανῶ κακά,
σιγῶ· μακρὸς γὰρ μῦθος ἂν γένοιτό μοι.
οὐκ ἤρκεσόν σοι τοῦτο τολμῆσαι μόνον,
ἀλλ' ἀπάσους λαμὲ καὶ τέκν' Ἑλλάδος
ἥλωνες, ἱκέτας δαιμόνων καθημένους,
οὐ μὲν γέροντας, οὐ δὲ νηπίους ἔτι.
ἀλλ' εὗρες ἀνδρας, καὶ πόλισμ' ἐλεύθερον,
οἵσ' οὐκ ἔδεισαν. δεῖ σε κεῖθεν ἐμ κακῶς,
καὶ λῃστὰς ἀεὶ ἅπαντα. χρὴ γὰρ οὐχ ἅπαξ
δυήσκειν σε, πολλὰ πήματ' ἀναστρεφόμενον.
χο. οὐκ ἐσ' αὐτοῦ, τόνδε σοι κατακτανεῖν.
ἀλ. ἄλλως ἄρ' αὐτὸν ἀλκμάλωτον εἵλομεν;
ἔργῳ δὲ δὴ τις τόνδε μὴ θανεῖν νόμῳ;
χο. τοῖς δὲ χώρας πρόστασιν ὁ δοκεῖ.

Hebesq; amabile
Premit lectum aurea in aula,
O' Hymenæe, duos Iouis filios
Honore dignos habuisti.
Multa multis [a] contingunt.
Etenim patri horum
Dicunt adiutricem esse Palladem,
Et hosce illius deæ
Seruauit tum ciuitas, tum populus.
Compressit autem libidines uiri,
Cui pro æquitate uiolentus
Erat animus. nunquam mihi spiritus insolens, "
Atq; anima sit insatiabilis. "

ACTVS QVINTVS.

Nuncius. Alcmena. Eurystheus. Chorus.

O Domina, uides quidem, sed dicetur tamen,
Eurystheum tibi hunc adducentes adsumus,
Insperatum spectaculum, nec minus rerum exitum
Insperatum. nõ enim unquam se uenturũ in manus tuas
Putauit, cum ex laboriosis Mycenis copias
Armatas duceret, maiora supra fortunam scilicet
Spirans, ut Athenas excinderet, sed inuertit Deus
Sortem, & aliò fortunam transtulit.
Hyllus itaq; & strenuus ille Iolaus, Iouis
Simulachrum [b] trophæum statuerunt victoriæ.
Me uerò miserunt, ut istum ad te aducerem,
Oblectare uolentes animum tuum. iucundissimũ enim,
Hostem ex felici factum infelicem & miserũ aspicere.
Al. O' odium, ades? te tandem pœna sustulit?
Primum itaq; mihi uerte huc caput,
Et sustine te in aduersos hostes tuos
Intueri: uictus enim tam, nec amplius uictor es.
Ille es tu (uolo enim cognoscere)
Qui multis onerabas, iam uerè existentem meum
Filium, ô sceleste, contumelijs.
Quod enim genus omisisti in illum contumeliæ?
Qui quoq; ad inferos uiuum ire compulisti,
Item ad extinguendas hydras, leones misisti?
Reliqua, quæ aduersus illum machinabaris, mala
Nunc taceo: longa enim mihi fieret oratio.
Nec satis, hæc patrasse tantum, tibi,
Quin & me & liberos ex omni Græcia
Profligasti, ad aras deorum sedentes supplices:
Nos quidem senes, hos autem adhuc infantes.
Sed inuenisti uiros, & ciuitatem liberam,
Qui te non metuerunt. morte peribis mala,
Omniaq; exolues. non enim semel
Morieris, qui multa fecisti mala.
Cho. Non est tibi integrum hunc occidere.
Al. Frustra igitur ipsum deuinctum cepimus?
Num quæ lex ipsum interfici prohibet?
Cho. Non placet huius regionis præsidibus.

b Al. τροπαῖς, id est Iouis Tropæi, quòd in fugã Argiuos uertisset.

Al. Quid

Al. Quid hoc nam est? nō his honestū est, hostes occi- (dere?
Cho. Non, quem uinum ceperint in pugna.
Al. Et hoc decretum Hyllus boni consulit?
Cho. Decebat ipsum opinor huic terræ [a] diffidere.
Al. Decebat hunc nō uincere, nec hucē amplius aspicere.
Cho. Prima erit hæc ei ignominia, si non priuetur uita.
Al. Non est igitur amplius æquum pœnam reposcere.
Cho. Non est, hunc quicunq; interfecerit.
Al. Ego quid dicam, si quisquam ausus fuerit?
Cho. Multam certè culpam capies, si hæc feceris.
Al. Amo ego hanc ciuitatem, nihil contrà dici decet.
Hunc autem, quando in manus uenit meas,
Non quisquam est qui mihi eripiat mortalium.
Ad hæc audacem me, quisquis uoluerit,
Et maiora concipientem, quàm mulierem deceat,
Dicat: hanc uerò rem ego perfectam dabo.
Cho. Graue quoddam, & uenia dignum te habere, ô
Odium aduersus hunc uirum, noui probè. (mulier
Eu. O mulier, non te clàm sit, me non adulaturum tibi:
Neq; aliud quicquam pro obtinenda uita
Dicturum, unde quis timidus uideri queat.
Ego uerò hanc contentionem inuitus suscepi:
Tibi enim consobrinus sum,
Ac tuo filio Herculi cognatus sui.
Sed uelim nolim, dea enim erat,
Iuno mihi hunc in animum morbum indidit.
Postquam autem in illum odium suscepi,
Ac hoc certamen sumpsi decertandum mihi,
Multorum malorum excogitator extiti,
Multaq; peperi noctu usq; confidens,
Vt sublatis & occisis hostibus
Meis, reliquum securus timoris agerem.
Numerum quidem non scio, sed tuum filium]
Verè fuisse uirum noui, etenim licet hostis sit,
Præclarè audiet tamen, ut qui fortis uir extiterit.
Illo autem remoro, non me oportuit
Inuisum hisce, & paternæ conscium
Inimicitiæ, omnem mouere lapidem,
Occidere, eijcere, ac deniq; nihil non moliri?
Talia agenti mihi, res meæ tutæ fuint.
Tu ne scilicet, si fortunam usurpasses meam,
Infesti leonis inuisos catulos,
Non persecuta fuisses malis, sed quicta
Permisisses habitare Argos? non cuiquā id persuaseris
Nunc igitur quando me non interemerunt in prælio,
Cum mori cuperem, idq; ex Græcorum consuetudine:
Piaculum admiserit, quisquis me occiderit.
Ciuitasq; me dimisit, sobriè agens, maiorem dei
Rationem habens quàm meæ inimicitiæ.
Ad ea quæ dixisti, uicissim audiuisti. Inde uerò cōuenit,
Piacularem me & generosum uocare.
Sic quidem meæ res habent. mori sanè

[a] non merem gerere; aduersum esse.

[b] id est, religione obstringentem mihi uim facientes, aut occidentes.

ἀλ. τί δὴ τόδ', ἐχθρὸς τοῖσι δ' ἐκπολὺν κίρναῃς; 1
χο. ὀχ, ἥν τιν' ἄν γε ζῶνδ' ἕλωσιν ἐν μάχῃ.
ἀλ. καὶ τοῦτο δίκαιον' ὅλλος δ' οὐ λυόμενος;
χο. χρῆν δὲ αὐτὸν οἶμαι τῆδ' ἀπιστεῖσθαι χθονί.
ἀλ. χρῆν τόνδε μὴ ζῆν, μηδ' ὁρᾶν φάος ἔτι.
χο. τότ' ἠδικεῖτο τοῖσιν, ὃ δυνατὸν οὐδέν.
ἀλ. οὐκοῦν ἔτ' ὀξὺ τῶν ἐκεῖ κλῶ δίκαιον.
χο. ἐκ ἔστ' ἐξόρνυ ὅστις αὐ κατακτείνοι.
ἀλ. ἔγωγε καὶ τίθημι καὐ μεῖναί τινα;
χο. πολλὴν ἄρ' ἕξεις μέμψιν, εἰ δρᾶσεις τόδε.
ἀλ. φιλῶ πόλιν τὴν δ' ἐδίκη αὐτὴν ἐκλεῖξον.
ἄνδρα δ' ἐπιόντ' χαίρειν ἔλθοι εἰς ἐμάς,
οὐκ ἔστ' δυνατὸν ὅστις ἀναιρήσεται.
πῶς τοῦτο τὴν θρασεῖαν ὅστις ἂν θέλοι,
καὶ τὴν φρονοῦσαν μεῖζον ἢ γυναῖκα χρή,
λέξει. τόδ' ὄργον τοῦτ' ἐμοὶ τετιμωρήσεται.
χο. ἀμφὸν τι, καὶ συγγνωστὸν ὦ γυναῖ σ' ἔχει
νεκρὸν· πῶς ἀνδρὸς τόνδε, γινώσκω καλῶς. B
ἀλ. γυναῖκ, ἀπέφ' ἴδι μὴ με θωπεύσαν τάδε,
μηδ' ἄλλο μηδὲν ἢ ψυχῆς πέρι
λέξουσ', ὅθεν χρὴ δεινὸν ὀφλεῖν ἐκεῖ.
ἐγὼ γὰρ νεκρὸν οὐχ ἑκὼν τόδ' ἠράμην,
ἤδη γε σοὶ μὲν αὐτανεψιὸν γεγώς,
τῷ σῷ γὰρ παιδὶ συγγενὴς ἡρακλεῖ.
ἀλλ' εἴτ' ἐχρῆν, εἴτε μὴ, θεὸς γὰρ ἦν,
Ἥρα με κατῆκεν τὴν δ' ἔθηκε τῷ νόσῳ.
ἐπεὶ δ' ἐπέκεν ἐνεμύκαον ἠράμην,
κἀγωνιούμην τόνδ' ἀγωνιούμενον,
πολλῶν ἐφευρέτης τεκμαίρομαι γενόμην,
καὶ πολλὰ τἠπίστου νυκτὶ σωθεκὼν ἀεὶ,
ὅπως ἀπώλεσ, καὶ κατεκτείνας ἐμοὺς
ἐχθροὺς, τὸ λοιπὸν μὴ σωθεκεῖν φόβῳ.
οὐδ' ὡς ᾔ οὐκ ἀεὶ μόν, ἀλλ' ἐπιτύμως
ἀνδρ' ὄντα τὸν σὸν παῖδα. καὶ γὰρ ἐχθρὸς ὤν,
ἀκούσεται γ' ἐσθλὰ, χρηστὸς ὢν ἀνήρ. C
κείνῳ δ' ἀπαλλαχθέντ', οὐκ ἐχρῆν μ' ἀεὶ
μισόμυον πῶς δῶλε, καὶ ξυνοικοῦντα
ἐχθραν πατρῴαν, καὶ τὰ κυνῶσα τὰ τέκνα,
κλείνοντα, κἀκβάλλοντα, καὶ τεχνάμενον;
τοιαῦτα δρῶν, τὰμὰ γίγνετ' ἀσφαλῆ.
οὐκοῦν σύ γ' ἀναλαβοῦσα τὰς ἐμὰς τύχας,
ἐχθρὸν λέοντος δυσχερῆ βλαστήματα,
ἤλασας οὐ κατοίσιν, ἀλλὰ σωφρόνως
ἔασας οἰκεῖν ἄργος; οὐ λυ' ἂν τοῖσδε.
νῦν δ' ἐπειδὴ μ' ὁ δόλεσαν τότε
προθυμοῦντα τοῖσιν ἑλλήνων νόμοις,
οὐχ ἁγνὸς εἰμι τῷ κτανόντι κατθανών.
πόλις τ' ἀφῆκε σωφρονοῦσα, τὸν θεὸν
μεῖζον τίσασα τῆς ἐμῆς ἐχθρᾶς πολύ.
πῶς ἄν γ' ἔπας, αὐτόκτονας. φὺ τοῦθ' ὁ χρὴ
τὸν πωστρόπαιον, τόν τε γηγενῆον καλεῖν.
ὅτῳ γε μοὶ τοι τὰμ' ἔχει. θανεῖν μὲν, οὐ

χρήζω.

A χρήζω λιπὼν δ' αὖ, δεῖν ἀχθοίλιν βίου.
χο. τῆδ' ἀνύσασα σοι μικρὸν Ἀλκμήνα θέλω,
τὸν ἄνδρ' ἀφεῖναι τόνδ', ἐπὶ πόλει δικαί.
ἀλ. τί δ' αὖ θάνω τε, καὶ πόλει πειθώμεθα;
χο. τὰ λῷστ' αὖ ἄν· πῶς τοῦτ' ἂν γνώσεται;
ἀλ. ἐγὼ διδάξω βραδίως· ἐπειδὴ γὰρ
τόνδ', ἅπερ νεκρὸν τοῖς μετελθοῦσι φίλων,
δώσω· τὸ γὰρ σῶμ' οὐκ ἀποκτείνω χθονί·
τὸν δὲ δώσει τῷ δίκαιον θανὼν ἐμοί.
οὐ. λιτῶν, ὃ πᾶσι τοῦτο σε τῷδε δὴ πόλιν;
ἐπεί μ' ἀφῆκε. καὶ κατηλέησεν κτανεῖν,
χρησμῷ παλαιῷ λόγιον δ' ὠφέλησεται,
εἰ ὠφελήσει μεῖζον ἢ δοκῶν χρόνῳ.
θανόντα γὰρ με θάψετ', ὃ τὸ μόρσιμον,
δίκας πάροιθε παῖδος παλλιδίου·
καὶ σοὶ μὲν οὖν καὶ πόλει σωτήριον
μέτριον ἀεὶ κεῖσθαι μετὰ χθονός.
B τοῖς τῶνδε δ' ἐγγόνοισι πολεμιώτατον,
ὅταν μέλωσι δοῦρ' σὺν πολλῇ χερί,
χώρῳ πεσόντα τῷδε πιστὸν ξύνῳ
πρέσβυν τ' ἐγὼ τοῦτ' τε πυνθάνου,
δοῦρ' ἦλθον, ἀλλ' ἐχρησμῷ ἠράμην θεοῦ;
ἥραν νομίζω θεσφάτων μείζω πολύ,
κἀκ αὖ πεῖσθαί μ' ἀλλὰ μή τί μοι χρὰς,
μηδ' αἷμ' ἐάσῃς εἰς ἐμὸν σῆμα τόπον·
κἀμὸν γὰρ αὐτοῖς νόσον αὐτὶ πῶδ' ἐγὼ
δώσω, διπλοῦν δὲ κέρδος ἕξετ' ἐξ ἐμοῦ·
ὑμᾶς τ' ὀνήσω, τούς τε βλάψω θανών.
ἀλ. τί δ' ἂν μέλλετ', εἰ πόλει σωτηρίαν
κατφρονοῦσα θαν, τοῖσί τ' ἐξ ἡμῶν χρεὼν
κτείνειν τὸν ἄνδρα τόνδ' ἀκόντα οὐ τάδε;
δείκνυσι γὰρ κέλευθον ἀσφαλεστάτην,
ἐχθρὸς μὲν αὐτὸς, ὠφελῶν δὲ κατθανών.
κομίζετ' αὐτὸν δμῶες· ἔστα χρὴ κυσίν
C δίκαια κτανόντας· μὴ γὰρ ἐλπίσῃς, ὅπως
ἄλλης πατρῴας ζῶν ἐμ' ἐκβαλεῖς χθονός.
χο. ταῦτα δοκεῖ μοι, σέχετ' ὀπαδοί.
τὰ γὰρ ἐξ ἡμῶν,
καθαρῶς ἔστα βασιλεύσιν.

Non uelim: relicta autem uita, nō admodum doluerim.
CHO. Parùm te Alcmena admonere uolo:
Hunc uirum dimitte, quando id ciuitati placet.
AL. Quid si et moriatur, et nos ciuitati pareamus simul?
CHO. Optimum hoc esset: sed quî id fiat doce.
AL. Facilè docebo ego. occiso enim
Illo, caudauer amicis qui curent, dabo.
Corpus enim haud inuidebo humo:
Et ille mortuus dabit pœnas mihi.
Eu. Occide, non deprecor mortem. hāc autem ciuitatē,
Quando dimisit, nec uoluit occidere,
Donabo ueteri Apollinis oraculo,
Quod olim plus opinione proderit.
Mortuum enim me sepelietis, ubi fatum monet,
Ante Dicen uirginem Pallenidem.
Et tibi quidem beneuolus, ac urbi salutifer
Inquilinus iacebo conditus humo:
Horum uerò posteris infestissimus,
Cum uenerint huc numerosa cum manu,
Prodito hoc beneficio. talium hospitum
Defensores estis. quomodo igitur ego cum hæc scierim,
Huc ueni, nec potius oraculum consului dei?
Iunonem arbitror maiorem esse oraculis,
Nec me proditurum. Cæterum neq; inferias mihi,
Nec sanguinem meum ad sepulchrum fundas.
Infœlicem enim ipsis reditum efficiam
Pro hisce, duplexq; lucrum ex me habebitis.
Nam & uos iuuabo, & illos damno afficiam mortuus.
AL. Quid igitur cunctamini, si fatale est, eum
Huic urbi saluti & ex me nascituris fore,
Occidere hunc uirum, qui hæc auditis?
Ostendit enim uiam tutissimam,
Infestus quidem uir, iuuabit tamen mortuus.
Ducite ipsum famuli, deinde occisum canibus
Proijcite. non enim speres fore
Vt denuò uiuus me è patria terra eijcias.
CHO. Eadem placent mihi, ite ministri.
[a] Quod enim ad nos attinet,
Ista purè, & sine piaculo regibus erunt.

[a] Decreta à nobis, rata erunt regib.

Finis Heraclidarum.

PRAEFATIO GASPARI STIblini in Heraclidas.

Hæc Heraclidarum, id est de Herculis liberis profugis Fabula, quod ad œconomiam & consilium poetæ attinet, cum Supplicibus colludere uidetur, quas suprà diximus pertinere ad laudem Athenienſis reipub. Sicut enim isthic Theseus fortissimus Atheniensium princeps, supplicantibus Argiuis matribus, cęsos ante Thebas armis sepulturæ asseruit: ita hic Demophon Thesei filius, non minore pietate quàm uirtute, afflictas, & tota Græcia profligatas Herculis reliquias fortissimè defendit: Eurystheumq; in exitium Heraclidarum natum, cum omnibus fundit fugatq; copijs. Insigne hoc est eulogium Athenienſis ciuitatis, cuius amplissima laus est, defendere supplices, miseros & oppressos aduersus uim tueri, iusticiam absq; omni respectu propugnare, malos persequi, pietatem colere, deniq; Rempub. saluam ac florentẽ sine omni tyrannidis uel seruitij metu continere. Sunt enim istæ planè Heroicæ uirtutes, in ducibus aut ciuitatum gubernatoribus, citra omnem uel cõmodi spem, uel incommodi metu apertam uim ab immerentibus propulsare, aut dignos auxilio liberè defendere ac tueri, etiamsi nulla obligatio officiorum, aut cognatio generis, aut fœdus amicitiæ intercesserit. Porrò Eurystheus, cuius minæ & fastus paulo antè intolerabiles erant, nunc autẽ captus & uinctus, in manusq; uetulæ traditus, ut eius arbitrio mactaretur: & Herculis liberi iam uictores, & prẽter spem in libertatem asserti, quibus modò nullus locus per totam Græciam satis tutus erat aduersus uim Eurystheiſ: insignia dant documenta inconstantiæ ac imbecillitatis humanæ fœlicitatis. » De qua præclarà illa ex Valerio Maximo uerba huc adscribam: Caduca nimirum (inquit) & » fragilia, puerilibusq; consentanea crepundijs sunt ista, quæ uires atq; opes humanæ uocan- » tur. Affluunt subitò, repentè dilabuntur, nullo in loco, nulla in persona, stabilibus nixa radi- » cibus, consistunt: sed incertissimo flatu fortunæ, huc atq; illuc acta, quos in sublime extule- » runt, improuiso recursu destitutos, in profundo cladium miserabiliter immergunt. Itaq; ne- » que debent existimari, neq; dici bona, quæ inflictorum malorum amaritudinẽ desiderio sui » duplicant. Hactenus ille. Insigni ergo hoc exemplo Poeta eos, quibus animos ac spiritus addunt uel opes uel honores, ad modestiam, & moderationem animi uocat, cùm istas res, quas tanti faciunt, tam subitò eripi, ac aliò transferri uideant. In Macaria pulcherrimum uiraginis exemplum adumbratur, quæ suę ipsius saluti, fratrum uitam ac ciuitatis Atticæ incolumitatem antepositit, ac ingenti animo ultrò se mactandam obtulit. Præterea in Eurystheo, ignaui, sed superbi, ac cœlum armis territantis effigiem uidere licet, qui prouocatus ad certamen singulare, cum Hyllo recusauit congredi. Tandem autem in prælio ab Iolao captus, ac ad Alcmenam perductus, mulierculæ fit ludibrio: Rex non ita pridem Argiuorum, qui Herculi quoq; negocia exhibuerat, fortissimo ignauissimus.

ARGVMENTVM ACTVS primi.

PRologus sub persona Iolai aperit argumentum Fabulæ, quod est persecutio liberorum defuncti Herculis: quos Eurystheus odio Iunonis iniquæ tota profligabat Græcia, ne quid Herculeæ stirpis reliquum maneret. 2. Copreus præco Eurystheiſ, uix tolerandæ ferociæ, etiam ab aris deorum per uim, supplicẽ Iolaum cum Herculea prole abstrahere conatur. cui rei Chorus senum Athenienſiũ interuenit, ferocientemq; distinet: donec audito tumultu, Demophon ipse dux causas utriusque partis audiat. 3. Contentio Coprei & Iolai apud iudicem Demophontem, quorum ille contendit, sibi iure licere agere in Herculis liberos, quæ iussus fuerat ab Eurystheo. Hic cõtrà defendit se, confutatq; argumenta aduersarij. Vincit autem Iolaus: discedit præco, superbè Athenienſibus bellum comminans. 4. Iolaus magna gratulatione Demophõti & ciuitati Atheniensium, de se & filijs gratitudinem pro tanto conseruationis beneficio pollicetur. Quæ autem ad bellum administrãdum pertinent, expediturus abit Demophon. 5. Chorus Copreo & Eurystheo iratus, longè alium belli euentum ominatur, quàm ipsi sibi magnificè promitterent.

παλαί ποτ'.)

Orditur à grauissima sententia: Eos uidelicet inutiles undiq; esse, & improbos, qui propter priuatum commodũ, & proximos suos & Rempub. neglectui habeant. Alludit autem ad illud Platonicum: Bonum uirum eum esse, qui non sibi, sed suis ciuibus, ac omnibus hominibus iuuandis se putet natum.

συὼ λαπὼς πρόσεισι συμπρόσω.)

Veræ amicitiæ symbolũ, & delineatio, quæ utramq; fortunã cõmunẽ tolerat & sustinet.

βώμοι θεῶν.)

In Hercule Furente eadem ferè œconomia est rerum, ubi Amphytrion & Megara simili casu ad aras supplices sedent, ut tuti essent à Lyci insidijs. ὕλλος.) Hyllus Herculis filius, ex Deianira uxore. τετράπολιν.) Atticæ terræ periphrasis. Lege Strabonem li. 9. pag. 377.

ἔχαν πόδα.)

Prouerb. sententia, in eos qui se temerè negocijs alienis, ijs q; uel odiosis uel periculosis admiscent, cùm ipsis securis esse liceret. Citat hanc alibi Plutarchus in Moralibus.

βοηθήσασ.) βοηθεῖν propriè significat, auxiliari ac subuenire periclitanti.

σύγγονος εἰμί.)

Oratio Coprei præconis, qua primùm causam suam exponit. Deinde comminatione belli, & futurorum incommodorum metu Demophontem à supplicum defensione auertere conatur.

τύμβος τὸ μηδίζειν.)

Vide adagiũ, uiuũ cadauer. εἰς αὔτλον ἐμβῆναι.) Prouerbiale dictũ, quo licet uti, cũ quis se admiscet negocio periculoso, aut rei morbidæ ac putridæ, id est odiosæ.

τίς αὖ δίκλου.

Officiũ est iudicis, utrasq; controuertentiũ partes audire. ad processum uerò iudicij tres pertinent necessariæ personæ, Actor, reus, iudex. Commẽdatur aũt æquitas Demophontis.

αὖ καὶ ὑπάρχει.)

Respondet Iolaus ad Coprei orationem, eleganter & grauiter. Primùm, nihil iuris esse Argiuis in exules, qui omni territorio exterminati, nihil amplius istic habeant. Deinde Athenienses pro sua perpetua uirtute libertatis amantiores esse, quàm ut alterius regis imperio uel cedant, uel se submittant. Prẽterea obtestatur Demophontem, ut cùm propter generis cognationẽ, tum ob Herculis beneficia in Theseum patrem, opem ferat supplicibus.

ὑπαασίζων πατρὶ.)

Lege Diodorum Siculum lib. 3, pag 30.

τεισαί με.) Mira breuitate Iolaus repetit capita orationis Iolai, quo minus deferat supplices. Sunt autem tria, ara Iouis libera, cognatio, & turpitudo facti si deferat.

ἀλκάθοι δ' ἐπ' ἐχατας.)

Id est, ad ciuitatem Megaram, uel in eiusdẽ confinio expectat. Alcathous enim Pelopis filius, cædis fratris Chrysippi suspectus Megaram uenit, ubi Megareo genere est ascitus, necato Citheronio leone, & Enippo filio Megarei. Inde ab eo Megara dicta est Alcathoe. testis Ouid. lib. 8. Metamorph.

ἐστὶ μὴ χέρωμ.)

Ruũt enim omnia in peius. Et Horatius lib. 3. Odarum canit, omnes ferè à maioribus degenerare:

Aetas parentum peior auis, tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem uitiosiorem.

Σθενέλου.) Eurystheus filius Stheneli, filij Persei ex Andromeda.

ARGVMENTVM ACTVS secundi.

DEmophon cognitis uatum responsis, Iolao refert, nõ procul abesse Eurysteũ: sibi uerò omnia, quę necessaria ad bellum sint, expedita esse. Deinde uirginem ad uictimam posci oraculis, quæ generoso sit patre nata: se autem neq; suos, neq; alterius immolaturum liberos. quare ipsum debere dispicere, quomodo citra damnum & ciuitatis & suum, Herculeis liberis consulat. 2. Iolaus repentè commutatis rebus, deplorat & se & suos, quos modò in portum nauigare putabat. Sic lubricæ spes mortalium sunt. Deinde seipsum Eurystheo offerri cupit, ut tantùm salui maneant parui filioli Herculis. 3. Generosissima uirgo Macaria, ac planè Herculei sanguinis uirago, cùm audiret mortem nobilis puellæ morari uictoriam, ultrò se offert uictimam pro salute fratrum et ciuitatis: contẽditq;, mortem honestam præstabiliorem esse uita contempta & probrosa. Ac ibi demũ epitasis procedit, affectuumq; δεινότης, dum eam Iolaus reuocare studet à proposito, ut scilicet prius sortiretur cum reliquis sororibus: ipsa autem liberè uitam suam impendere fratribus & Athenis statuit. Quibus uale re cum sene iussis, eis & studium sapientię, & pietatem ac gratitudinẽ erga suos manes cõmendat. 4. Chorus memorabilem primùm sententiam effert siue de fato, siue de uarietate fortunę, quæ duo inseruitabili ratione sursum deorsum q; in morẽ euripi æstuarijs uicib. res humanas iactẽt. Deinde consolatur senem, ut moderatius ferat gloriosam mortẽ Macariæ, quã dij sic ,uiderint.

ἀλλὰ τῶν φρονημάτων.)

Prouerb. Adrastea Nemesis: &, Ne magna loquaris. Lege finem Sophocleæ Antigones:

πολλῶν τὸ φρονεῖν εὐδαιμονίας, &c.

ἢ γὰρ τυραννίδ'.)

Optima respublica, quæ cũ libertate populi cõiuncta est, & in qua non tyrannus aliquis, sed leges rerum arbitræ sunt. ὦ τέκνα.) Subita & Tragica rerum commutatio.

οἴμοι τὶ δίκτα.) Apostrophe cum exclamatione, in uanas blandientis spei illecebras.

γυναικὶ γὰρ.) Vxorium præceptũ. Sunt enim non postremæ hæ dotes matronarum: silentium, uita casta & temperata, & cura domus sedula ac perpetua.

οὐ τῷδε διαχρώμεθα.)

Possunt hæc duplici ratione exponi: primùm, In hoc gloriamur uel optamus seruiari sermone, scilicet ut immoletur puella. Vel interrogatiuè: Vna'ne hæc, qua seruemur ratio, scilicet uictima uirginis? Nos uulgarem interpretationem apposuimus, eo quòd non liberter, nec tutò nostras coniecturas sequimur.

φοῦ, φοῦ.)

Chorum obstupefacit ingens animus puellæ, in qua eo uirtus est admirabilior, quo ipsa uiris sexu est inferior. Exhibet autẽ in se typũ Macaria heroicæ uirtutis: qualis aũt illa fit, Aristoteles luculenter in Moralibus docet.

ὦ χαῖρε πρίσβυ.)

Vincendę σωφρόνι, & affectus nobiscum nati, qua pugna nulla potest esse uehementior & acrior.

τὸ γὰρ θανεῖν.)

Mors omnium malorum finis. Vide Cicerone lib. 1. Tuscul. quæst. Citantur hi duo uersus à Plutarcho ex Aeschylo, in Consolatorio ad Apoll.

ὡς ἡ δικαίως θεάτατον ἐχθυσι βροτοῖ,
ὅσῳπερ μέγιστον ἰκμα τῶν πολλῶν διαπῶν.

μάταν ὁ πρόθυμος.)

Id est, frustra laboribus & doloribus se conficiunt ij, qui perpetuò miserantes casus uitæ, & acliues lachrimis, his non resistunt, cum sint res fatales insuperabiles.

ARGVMENTVM ACTVS tertij.

FAmulus nuncij uices agens, Alcmenæ & Iolao refert, Hyllum cum numerosis copijs adesse, ac ianraciles instructas aperto campo ad pugnam procedere. 2. Qua re cognita, senex miro studio ad prælium ipse contendit, in effœtoq; corpore uim suscitat ira: frustra ipsum dehortante famulo, pugnæq; inutilem dicente. Non autem absq; ratione hoc senis, ita operosè in prælium se adornantis, spectaculũ hic insertum est: ne ociosa scena esset, donec ueniat nuncius, qui euentum pugnæ narret. 3. Chorus Ioueṃ ac Mineruam inuocat, ut à parte Athenienſium, quorum causa iustior sit, quia supplices defendãt, stẽt, dextriq; pugnaturis aspirent.

ἄλλα πονέσται.)

πονέσται apud Thessalos dicebantur serui, non natura, sed iure belli: prius à manendo μενέσται dicti, quia pacta cum Thessalis seruarunt, quibus se in seruitutem addixerant. Vide Cælium lib. 13. cap. 48.

ἢν ἐσ' οὐ ὄψει.)

Sunt qui ita hæc exponant: ἢν ἐσ' οὐ ὄψει, id est, eminus pugnatur, ita ut non possis manu uulnus facere.

γνωσιμαχεῖν.)

γνωσιμαχεῖν est, nosse suam infirmitatem, ac contrà robur & uirtutem hostium: ac demum pœnitere, & quiescere. propter quod pro resipiscere post cœptum bellum ponitur.

εἰθ' ὦ βραχίων.)

Sic Amphitryo in Hercule Furente:

εἰ δ' εἰν νεὸς τε, πῶς τι σώμενος, &c.

ὀίομεθα γὰρ.)

Vulgus uirtutem & prudentiam metitur diuitijs ac possessionibus. Vnde sæpe fit, ut in collatione publicorum munerum aut honorum non tam uirtutis, quàm pecunię ratio habeatur. Verè Horatius Satyra 3. libri 2. Serm.

Virtus, fama, decus, diuina humanaq; pulchris
Diuitijs parent: quas qui construxerit, ille
Clarus erit, fortis, sapiens, etiam rex, &c.

ἀλλ' ἐσθλοῖ μέλεῶν.)

Alludit ad festa in honorem Mineruæ Athenis celebrari solita, De quibus uide Cælium lib. 6. cap. 49.

ARGVMENTVM ACTVS quarti.

ACtus quartus nuncij narratione, quæ est de uictoria Athenienſium, & capto ab Iolao Eurystheo, consumitur. Quo nuncio mirificè gauder Alcmena, sibiq; ac Herculis liberis gratulatur de reliquæ uitæ libertate. 2. Chorus ad læticiam agitandum ex re bene gesta suscitatur. docetq; Eurysthei exemplũ, semper Deum aduersari insolẽtibus ac superbis: contrà, modestos, quiq; moderata animis concipiant, iuuare ac extollere. Deinde Herculem in deorum consortium ascitum esse, manifestis argumentis liquẽre.

πολλοὶ δὲ.)

Vide Pausaniam in Atticis. νέος γενέσθαι.)

Hanc Iolai metamorphosim Ouidius lib. 9. Transform. eleganter describit. μὴ βαλοῦ.)

Alludit ad nobile illud Solonis ad Cœsum: Neminem ante mortem beatum dici debere. Vide adag. Finem uitæ specta.

μοῖρα τελεοτελέστατα.)

Elegans fati epitheton. Omnia enim finit fatum, necessitate quadam insuperabili, cum consorte sua Aetate, Saturni filia: quem Graeci λρόνον, quasi χρόνον, id est tempus cognominãt, cuius filia Aetas sit. Pindarus apud Plutarchũ ait, αἶσαν, siue μοῖραν, εἶναι τελέταν πανσόπονον: id est, Rerum omnium terminum, cum quiete & fine laborum ac periculorum.

ARGVMENTVM ACTVS quinti.

NVncius adducit in scenã, ad Alcmenam, uinctum Eurystheum, cui anus amarè insultat, ac acerbissimè exprobrat iniurias, quibus ille tum ipsum Herculem, tum eius liberos affecerat. Mortẽ deniq; dirã, dignamq; meritis minatur. 2. Chorus dehortatur Alcmenam à cęde Eurysthei, idq; ex more ciuitatis, quo non solebant Athenienses captos in prælio necare. 3. Eurystheus nullam spem uitæ esse reliquam uidens, minatur, se etiam mortuum, ut urbi Athenienſium salutarẽ, sic Herculeę stirpi perniciosum fore. Talia iactantem, Alcmena duci iubet.

Διὸς τροπαίου.)

Id est, Iouis Tropæi, quod ei trophæa dedicari soleant: sicut & Iuno Græcis Tropæa cognominata est, propter dedicationẽ spoliorum. Est autem tropæum, uel trophæum, ab hostiũ conuersione dictum, monumẽtum uictoriæ, quod publico in loco statuitur, ac ornatur spolijs hostibus detractis. Quæ aũt spolia in trophæo figerentur, Vergil. lib. 11. docet:

Mezentii ducis exuuias, tibi Magne trophæum
Bellipotens aptat, rorantes sanguine cristas,
Telaq; trunca uiri, & bis sex thoraca petitum
Perfossumq; locis, &c.

ἐν γὰρ σὺ τυχῶν.)

Similis sententia in principio Aiacis Sophocleæ. ἀπεῖς;) Insultatio hostilis, quam Græci σαρκασμὸν uocant.

πάντα λυπῶσι.)

Vide adag. Omnem lapidem mouere.

προσρόπαιον.) Vide Budæum in Com. in hac dictione προσρόπαιος.

δίκας.)

Quæ alio nomine Astrea dicitur, ea propter flagitia hominum deseruit terram, ac nunc ad solium Iouis excubat.

Finis Annotationum in Heraclidas.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ πρόσωπα.	PERSONAE FABULAE.
Ελένη.	Helena.
Πάρις.	Paris.
Τεῦκρος.	Teucrus.
Χορός.	Chorus.
Μενέλαος.	Menelaus.
Γραῦς.	Anus.
Ἄγγελος.	Nuncius.
Θεονόη.	Theonoe.
Θεοκλύμενος.	Theoclymenus.
Διόσκουροι.	Dioscuri, siue Gemini.
Προλογίζει δὲ ἡ Ελένη.	Et Helena prologum agit.

EVRIPIDIS HELENA: GASPARO STIBLINO INTERPRETE.

ἑλ. Εἶλε μὲν ἅδε παλιμπόρθμοι ῥοαί,
ὃς αὖτ' ἀλίας ψεκάδος, Αἰγύπτου τε πέδον,
λίμνας τε κείσης χιόνος, ὑ γραίνει γύας.
Πρωτεὺς δ' ὅτ' ἔζη, ἡλίου γῆς τύραννος ὢν,
φόρον μὲν οἰκῶν νῆσον, Αἰγύπτου δ' ἄναξ.
ὃς ἦν κατ' οἶδμα πηδήσας ἁλὸς γαμεῖ
Ναμάδιον, ἐπεὶ δὴ λέκτρ' ἀφῆκεν Αἰόλου.

Hel. Ymbarum alumni sunt hæc Nili flumina,
Quæ rore pro dio pluentis æthe ris,
Agros liquente Aegyptios rigant nine.
Dum uiueret Proteus tyrannus, finium
Istorum erat rex Aegypti, colens Pharon:
Is una in uxorem puella uirginum
Nereidum ducta, Aeoli quæ liquerat

Thorum prius, Psamathe, gemin. tm prolem capit:
Theoclymenum marem, quòd is timens Dei
Traduceret uitam: & de cora uirginem
Facie eminentem, matris delicium suae:
Cui nubili factae, atq; maturae uiro
Nomen dederunt Theonoen: diuina enim,
Ac existentia iam, & futura nouerat:
Id muneris Nereus enim dederat pater.
Nec uerò nobis est sine nomine patria
Sparta, paterq; Tyndareus. quin & ferunt
Ledae parentis in sinus Iouem meae
Volasse, cygni sumpta imagine alitis:
Formam qui praepetis mentitus aquilae
Potitus est furtiua Cypride, si fidem
Meretur fama. Caeterùm Helenae mihi nomen:
Quid aut malorũ passae sim, dicã. Tres de pulchritudi-
Idaeos sub specus uenere ad Paridem: (ne deae
Iuno, Cypris q, & uirgo Iouis satu edita,
Formae iudicium illius permissurae arbitrio.
Ibi meam pulchritudinem (quoniã formam res inutilis)
Cypris dum offert, [a] ut Alexandrũ in me incenderet,
Vincit. relictisq; stabulis Idaeus Paris
Spartam uenit, meo potiturus connubio.
At Iuno indignata, quòd non uinceret deas,
Praestigiosis Alexandrum ludificauit nuptijs:
Non enim me tradidit, sed spirantem imaginem
Mihi adsimilatam, compactam [b] ex aere,
Priami regis filio. falsoq; se putat
Me habere, cum non habeat. Interim Iouis
Alia consilia hisce accesserunt malis:
Bello enim cruento gentem Argolicam
Et miseros Phrygas [c] collisit, ut turba mortalium,
Et multitudine leuaret Tellurem omniperam,
Notumq; faceret Graecorum fortissimum.
Pugnae autem Phrygum proposita fuit: non ego quidem,
Sed nomen meum, praemium Martis Argolici.
Nam me Cyllenius raptam sub aethera,
Amictam nube (neq; enim mei Iupiter
Curam abiecerat) ad aedes hasce Protei
Transiuit, ut omnium mortalium continentissimi,
Vt intactum seruarem Menelao thorum.
Atq; ego quidem hic sum: sed maritus miser
Collecto exercitu raptus meos
Persequitur, profectus ad arceis Ilij.
Multae uerò animae amnes ad Scamandrios
Occubuerunt. ipsaq; infoelix quae cuncta sufferò,
Diris deuoueor: & autor, prodito meo
Marito, magni belli Graecis existimor.
Cur ergo uiuere amplius iuuat? id uerbi accepi à deo
Mercurio, me sedes olim habituram inclytas
Spartae cum uiro: cognito, quòd non ad Ilium
Venerim, ne cui lectos substernerem meos.

τίκτει δὲ τέκνα δισσὰ τοῖσδε δώμασιν,
Θεοκλύμενον αἷρσον, ὅτι δὴ θεὸς σέβων,
βίον διώκων, δυσγενῆ τε παρθένον
εἶδ' Θ, ὃ μητρὸς ἀγλαΐσμ' ὅτ' ἦν βρέφ Θ,
ἐπεί δ' ὃν ἥβην ἦλθον ὡραίων γάμων,
καλοῦσιν αὐτὴν Θεονόην· τὰ θεῖα γὰρ,
τά τ' ὄντα, καὶ μέλλοντα ταὐτ' ἐπίστατο,
πεφυκὸς λαβοῦσα Νηρέως τιμὰς πάρα.
ἡμῖν δὲ, γῆ μὲν πατρὶς ὀνομ' αὐόνυμ Θ·
Σπάρτη, πατὴρ δὲ Τυνδαρέως· δοῖ δὲ δὴ
λόγ Θ τις, ὡς Ζεὺς μητέρ' ἐπτατ' εἰς ἐμὴν
λεδ' αν, κύκνου μορφώματ' ὄρνιθ Θ λαβών·
ὃς βίοιον δόνιν ἀρπεκεξ' ὥστ' ἀετοῦ,
δίωγμα φεύγων, εἰ σαφὴς ὅτ Θ λόγ Θ.
Ἑλένη δ' ἐκλήθην· ἃ δὲ πεπόνθαμεν κακὰ,
λέγοιμ' ἂν ἦλθον τοῖς θεαὶ κάλλει τρίς,
ἰδαῖον εἰς ἀδυθμῶν' ἀλέξανδρον πάρα,
Ἥρα, Κύπρις τε, διογενής τε παρθένο Θ,
μορφῆς θέλουσα δοκιμασθῆναι κρίσιν.
τὸν μὲν κάλλ Θ, ὅπ καλὸν ὀ δυστυχὲς,
Κύπρις πεφανεῖσ' ὡς ἀλέξανδρ Θ γαμεῖ,
νικᾷ λιπὼν δὲ βόσκημ' ἰδαῖο Θ Πάρις,
Σπάρτην ἀφίκετ', ὡς ἐμὸν χρήσων λέχ Θ.
Ἥρα δὲ μεμφθεῖσ' ὄργε' ὁ νικᾷ θεὰς,
δόλ ωσι μωσε τὰμ' ἀλεξάνδρ Θ λέχη.
δίδωσι δ' ὀνεῖμ', ἀλλ' ὁμοιώσασ' ἐμοὶ
εἴδωλον ἔμπνουν, ὀρανοῦ ξυνθεῖσ' ὕπο,
Πριάμου τυράννου παιδί· καὶ δοκεῖ μ' ἔχειν,
λαγὼ δόκησιν ὀκ ἔχων· τὰ δ' ὦν δίος
βουλόματ', ἄλλα τοῖσδε συμβαίνει κακοῖς·
πόλεμον γὰρ εἰσιδοῦσ' ἔκριν Ἑλλήνων χθονί,
καὶ φυγεῖ σύνοικίσιν, ὡς ὄχλ Θ βροτῶν,
πλήθος τε λυθεῖσι μητέρα χθόνα,
γνωτόν τε θείη τὸν κράτιστον Ἑλλάδ Θ.
φυγῶν δ' ὃν ἄλλω προθέμην· ἐγὼ μὲν ὅ,
ὀ δ' ὄνομα τὸ μόν. ἄθλον Ἕλλησι δορ Θ·
λαβὼν δέ μ' Ἑρμῆς ὑπ' πτυχαῖσιν αἰθέρ Θ,
νεφέλῃ καλύψας· ὁ γὰρ ἠμέλησέ μ
Ζεύς, τόνδ' ὃν οἶκον Πρωτέως ἐδύσατο,
ταὐτῷ πεφυκέναι σωφρονέστατον βροτῶν,
ἀκέραιον ὡς σώσαιμι Μενέλεω λέχ Θ.
ἐγὼ μὲν ὀνθάδ' εἰμί· ὁ δ' ἄθλι Θ πόσις,
στράτευμ' ἀθροίσας, τοὺς ἐμοὺς αὐαρπαγὰς
θηρᾶ, πορευθεὶς Ἰλίου πυργώματα.
ψυχὰς δὲ πολλὰς δι' ἐμ' ὀδὶ σκαμανδρίοις
ῥοαῖσιν ἔθανον· ἡ δὲ ταῦτα τλᾶσ' ἐγὼ,
κατάρατός εἰμι, καὶ δικῶ πεφυτ' ἐμὸν
πόσιν, σωσάψαι πόλεμον Ἕλλησι μέγαν.
τί δῆτ' ἔτι ζῶ; θεὸς τόδ' εἰσήκεσ' ἐπ Θ
Ἑρμῆ, ὃ Κυλλήνου ἔπι κατοικήσειν τέσδε
Σπάρτης, σὺν ἀνδρὶ, γνόντ Θ ὡς ὃν Ἰλίου
ὀκ ἦλθον, ἵνα μὴ λέκτρ' ὑποστρώσω τινί.

ἕως

A ἕως μὲν ὃν φῶς ἥλιος τόδ' ἔβλεπον
Πρωτεὺς, ἄσυλ Θ· ὧν γάμων· ἐπεὶ δὲ γῆς
σκότῳ κέκρυπται, πᾶς ὁ τοῦ τεθνηκότ Θ
θυγῶν γαμεῖν με· τὸν πάλαι δ' ἐμὸν πόσιν
πιστοῦσα, Πρωτέως μνῆμα πεφαντεῦν τόδε
ἱκέτης, ἵν' αὐδηθεὶ τὰμὰ δι' σώσω λέχη·
ὡς εἰ καθ' Ἑλλάδ' ὄνομα δ' ὑπλεὲς φέρω,
μή μοι τὸ σῶμα γ' ἡ θάδ' αἰσχύνῃ ὄφλῃ.

ΔΡΑΜΑ ΓΡΩΤΟΝ.

τεύκρος. ἑλένη. χορός.

τεύ. Τίς δῆθ' ὁ δυμνῶν δωμάτων ἔχει κράτ Θ;
πλούτου γὰρ οἶκ Θ ἄξι Θ πεφανέσκε,
βασιλικά τ' ἀμφιέλημα τ'. δύθεικοι δ' ἔδοκα.
ἔα ὦ θεοὶ, τὶν' εἶδον ὄψιν ἐχθίστην ὁρῶ
γυναικὸς εἰκὼ, φόνιον, ἥ μ' ἀπώλεσεν,
πάντας τ' Ἀχαιοὺς· θεοί σ' ὅσον μίσημ' ἔχεις
Ἑλένης, ἀρ' πτύσαιεν εἰ δὲ μὴ 'ν ξένῃ
B γαίᾳ ποτ' εἶχον, ὦδ' σ' ἂν δυσέρω πέτροω
ἀπώλεσ', ἵν' εἰκὸς ἔδοκοῦν αὐ, δίος κόμης.
ἑλέ. τί δ' ὦ ταλαίπωρ, ὅστις ὤν μ' ἀπεστράφης,
καὶ τοῦς ἐκείνης συμφοραῖς ἐμὲ συγεῖς;
τεύ. ἥμαρτον· ὀργῇ σ' εἷρα μᾶλλον ἢ μ' ἔχρῃν.
μισεῖ γὰρ Ἑλλὰς πᾶσα τὴν δίος κόρην·
σύγγνωθι δ' ἡμῖν τοῖς λελεγμένοις γάμοις.
ἑλέ. τίς δ' εἶ; πόθεν γῆς ὧδ' ἐπεστράφης πάλιν;
τεύ. εἷς ἦν Ἀχαιῶν, ὦ γύναι, τὴν ἀθλίων.
ἑλέ. ὀκ ἄρα σ' Ἑλένην εἰ συγεῖς θαυμαστέον.
ἀπὸ τίς εἶ; πόθεν; τίν Θ; ὀνομαδ' αὖ σε χρή.
τεύ. ὄνομα μὲν ἡμῖν, Τεῦκρ Θ· ὁ δὲ φυσᾶς πατὴρ,
Τελαμών· Σαλαμὶς δὲ πατρίς, ἡ θρέψασά με.
ἑλέ. τί δῆτα Νείλου τάσδ' ἄπ' ἐστρέφῃ γύας;
τεύ. φυγὰς πατρῴας ὀνηλάμαι χθονός.
ἑλέ. τλήμων ἄν εἶης· τίς δέ σ' ἐκβάλοι πάτρας;
τεύ. Τελαμὼν ὁ φύσας· ἵν' ἂν ἔχοις μᾶλλον φίλους;
C ἑλέ. ἐκ τοῦ· ὦ γὰρ τοι πρᾶγμα συμφορᾶ ἔχει.
τεύ. αἴας μ' ἀδελφὸς ὤλεσ', ἡ Τροίᾳ θανών.
ἑλέ. πῶς; ἢ τοι σῷ φασγάνῳ βίον σφῶν;
τεύ. οἰκεῖον αὐτὸν ὤλεσ' ἄλμ' ὀδὶ ξίφ Θ.
ἑλέ. μαινόμ' τ'; ἐπεί τίς σωφρονῶν τλαίη τάδ' ἄν;
τεύ. τὸν Πηλέως τιν' οἶδ' Ἀχιλλέα γόνον;
ἑλέ. μνηστὴρ ποθ' Ἑλένης ἦλθον. ὡς ἀκούομεν.
τεύ. θανὼν δ' ὅπλων ὅρκ' ἔθηκε συμμάχοις.
ἑλέ. καὶ δὴ τί τοῦτ' ἄλαστα γίνεται κακόν;
τεύ. ἄλλα λαβόντ Θ· ὅπλ', ἀπήλλαχθη βίου.
ἑλέ. σὺ τοῖς ἐκείνου δῶρα τῶν μισοῦσ';
τεύ. ὅδ' ἥνεκ' αὐτῷ γ' ἐξιωλόμην ὁμῶ.
ἑλέ. ἦλθες γὰρ ὦ ξέν' Ἰλίου κλεινὴν πόλιν;
τεύ. καὶ ξυμ γε πόρθησ, αὐτὸς αὐτὰ πωλόμην.
ἑλέ. ἤδη γὰρ ἦσθα καὶ κατέργαστα πυρί;
τεύ. ὡς' ὀδ' ἴχν Θ γε τειχέων ἂν ἔλαθες.
ἑλέ. ὦ τλήμων Ἑλένη, διὰ σ' ἀπόλλυται φρύγες.
τεύ. ἡ πρός γ' Ἀχαιοί μεγάλα δ' ἔργαστα κακά.

Dum igitur hanc lucem solis aspiceret
Proteus, securus connubij eram: sed ubi is
Orco demissus est, defuncti filius
Me insidijs captat. sed ipsa priori datam uiro
Fidem pluris facio: & ad hoc supplex confugi Protei
Monumentum, ut me seruarem incorruptam uiro:
Vt si probrosum nomen feram per Graeciam,
Ne saltem corpus hoc mihi maculam hic suscipiat.

ACTVS PRIMVS.

Teucrus. Helena. Chorus.

TEV. Quis habet imperium harum munitarum aediũ?
Is quippe aspect, ut dom opulẽta uideri posit, et
Regiae quippe portic, pinnisq; uisenda magnificis (potẽs:
Tecta. Ehem, ô dij, quã uideo faciẽ? inuisissimae intueor
Funestam mulieris imaginem, quae me perdidit,
Omnesq; simul Achaeos. Dij te, quantum odium habes
Helenae, perdant. Nisi essem in peregrino solo,
Hac certè non erratura promptus petra
Perderem, ut perires propter figuram oris natae Iouis.
HE. Quid, ô erumnose, me auersaris, quisquis es,
Et propter illius clades, me odio persequeris?
TE. Peccaui, plusq; iraeq; cessi, quam debui.
Omnis enim Iouis filiam odit Graecia.
Sed ueniam largire meis dictis foemina.
HE. Quis uerò es? unde huius terrae appulisti solo?
TE. Vnus sum, ô mulier, Achaeorum infoelicium.
HE. Non ergo mirum, Helenam si oderis.
Caeterùm quis es? unde? quo patre? id te decet eloqui.
TE. Nomen nobis Teucer: qui autem genuit pater,
Telamon: Salamis, quae me nutriuit, patria.
HE. Quid igitur ad hosce Nili oberras agros?
TE. Exul sum, terra eiectus patria.
HE. Miser profectò es? sed quis te eiecit patria?
TE. Genitor Telamõ, quẽ uerò amiciorẽ habere queas?
HE. Qui hoc? res profectò misera & calamitosa est.
TE. Aiax me frater perdidit, qui uitã amisit ad Troiã.
HE. Quare? num illi uitam ademisti gladio?
TE. Sponte ipse suum incubuit in gladium.
HE. Furiosus ne? nam quis ista sanae mentis faceret?
TE. Nouisti quendam Pelei nomine Achillem filium?
HE. Helenae quondam procus ille fuit, ut accepimus.
TE. Extinctus socijs certamen posuit armis super suis.
He. Et quî illud Aiaci malo extitit?
Te. Alio potito armis, finem sibi uitae accersijt.
He. Illius ne tu infortunio laboras malè?
Te. Eo quòd non cum ipso simul perierim.
He. Venisti igitur inclytam ad urbem Ilij?
Te. Imò q ipsam iuncta opera perdidi, ipse uicissim perco.
He. Ergo populante flamma occidêre Pergama?
Te. Ita ut ne uestigium murorum amplius appareat.
He. O infoelix Helena, propter te pereunt Phryges.
Te. Ad hoc & Achaei, [a] Magna quippe designata mala.

a Magnae enim utrinq; acceptae clades.

H. Quãtũ uerò tẽporis cõsumptũ in expugnãda Troia?
TE. Ferè meßis redeunte Phœbo septima.
HE. Quãtũ autẽ reliqui tẽporis mansistis apud Troiã?
TE. Toi lunæ uices, quæ complerent decennium.
HE. Num & cepistis Lacænam mulierculam?
TE. Menelaus ipsam capillo protraxit ad rates.
HE. Vidisti'ne tu miseram, an tantum audita refers?
TE. Perinde ut te oculis intueor modò.
HE. Videte, ne quid uos dij luserint.
TE. Alia de re loquare, nec illius amplius memineris.
HE. Adeo'ne certa illa uobis constat opinio?
TE. Ipse enim oculis uidi, & mens uidet.
HE. An'ne domi iam agit Menelaus cum coniuge?
TE. Nondum Argis est, neq; ad Eurotæ flumina.
HE. Ae, æ. malum hoc dixisti, illis quibus dicis malũ.
TE. Nam nusquam ille cum coniuge esse dicitur.
HE. Non omnibus idem nauigabatur fretum?
TE. Nauigabatur idem, sed aliũ tempestas disiecit aliò.
HE. Quibus'nam æquorei uadis sali?
TE. Medium pelagus sulcabant Aegæi maris.
HE. Et nemo nouit, an ex illo euaserit?
TE. Nemo. defunctus enim fertur per Græciam.
HE. Perijmus. sed Thestias num uiuit filia?
TE. Ledam'ne dicis? iam suo fato functa est.
H. An'ne ipsam infame famosæ Helenæ nomẽ perdidit?
TE. Aiunt periisse eam, niuea stringentẽ colla laqueo.
HE. Tyndarei uerò adhuc'ne sunt, an nõ sunt, iuuenes?
T. Mortui sunt, et nõ mortui sunt. de his. n. sermo gemi-
HE. Vter'ne melior? O' me afflictam nimis. (nus.
TE. Astris ipsos ferunt illatos, esse deos.
HE. Pulchrè hoc dixisti. alterum autem quid'nam?
TE. Propter sororis cædem efflasse animam.
At satis iam sermonum. non cupio luctu gemino
Confici. Cuius rei gratia autem ad hanc ueni regiam,
Aditurus sacram diuina mente Theonoen,
[a] Id operæ mihi des, ut responso edocear
Quo'nam uersus deducam secundis uentis ratem
Ad marinam terram Cyprum, ubi me Cynthius
Iußit habitare, & urbem condere,
Quam de patriæ ueteris nomine Salamina appellitem.
HE. Ipsa hoc, ô hospes, monstrabit nauigatio.
Quin tu relicta hac terra fuge, priusquam Protei
Filius, huius terræ dominus te uideat: kbest enim,
Vt figat canum præsidio fretus feras.
Occidit qppe Græcũ, quẽcunq; apprehẽderit, hospitẽ.
Quamobrem neq; tu quæras cognoscere, (oraculum)
Et ego tacebo. Quid enim prodesse tibi queam?
TE. Pulchrè admonuisti, ô mulier: Dij uerò tibi
Mutuas officiorum rependant uices.
Corpore quidem Helenæ similis es, sed haud similem
Mentem sortita es: at diuersam longè, & alteram.
Malè illa pereat, nec unquam ad Eurotæ aquas

ἑλέ. πόσον χρόνον γὰρ σλα τε πόρθηται πόλις;
τοῦ. ἑπτὰ σχεδὸν τι καρπίμους ἐτῶν κύκλους.
ἑλέ. χρόνον σ' ἐμείνατ' ἄλλον ἢ Τροίᾳ πόδας;
τοῦ. πολλὰς σελήνας, σίτα σιελυόσας ἔτη.
ἑλέ. ἦ καὶ γυναῖκα σαρτιάσιν εἵλετο;
τοῦ. Μενέλαος αὐτὴν ἦγ' ὑπ' ἀσπάσας κόμης.
ἑλέ. εἶδες σὺ τὴν σύσλυσον, ἢ κλύων λέγεις;
τοῦ. ὥσπερ σέ γ' ὀσσε ἦσον ὀφθαλμοῖς ὁρῶ.
ἑλέ. σκοπεῖτε, μὴ δόκησιν εἴχετ' ἐκ θεῶν.
τοῦ. ἄλλο λόγε μέμνησο, μὴ κείνης ἔτι.
ἑλέ. ὅτω δοκεῖτε τὴν δόκησιν ἀσφαλῆ;
τοῦ. αὐτὸς γὰρ ὄσσοις εἰδόμην, καὶ νῶς ὁρᾷ.
ἑλέ. ἤδη σ' ἐν οἴκοις σὺν σ' ἄμαρτι Μενέλεως;
τοῦ. ὄκωω γὰ Αργει, σ' ἐπ' Εὐρώτα ῥοᾶς.
ἑλέ. αἶ, αἶ· κακὸν τόσ' εἶπας, οἷς κακὸν λέγεις.
τοῦ. ὡς κεῖνο αὐφανὴς σὺν σ' ἁμαρτι κλήζετα.
ἑλέ. ὁ πᾶσι πορθμὸς αὐτὸς Αργείοισιν ἦν;
τοῦ. ἦν ἀλλ' χειμὼν ἄλλος' ἄλλον ὤρισεν.
ἑλέ. ποίοισιν γὰ νώτοισι πουτίας ἁλός;
τοῦ. μέσον πόρῶσι πέλαγο Αἰγαίε τόρε.
ἑλέ. κἀκ τόδε Μενέλαον ὅστις οἶσ' ἀφιγμένον;
τοῦ. σ' σέις θανὼν σ' κλήζετα κατ' Ελλάσα.
ἑλέ. ἀπωλόμεθα· θεστιάς σ' ὅτι κόρη;
τοῦ. λήσαν ἔλεξας; οἴχετα θανοῦσ' σ'ή.
ἑλέ. ὅπω νιν Ελένης αἰσχος ὠλεσε κλέος;
τοῦ. φασὶ βρόχῳ γ' ἁψασαν δυσθρῆ σ' ὁρῶ.
ἑλέ. οἱ Τυσσαρέοι σ' εἰσίν, ἢ ὄκ εἰσί, κόροι;
τοῦ. τεθνᾶσι, κὠ τεθνᾶσι· σ' ὁύο σ' ἐσὸν λόγοι.
ἑλέ. πότερος ὁ κρείσσων; ὦ πάλαιν' ἐγὼ κακῶν.
τοῦ. ἄστροις σφ' ὁμοιωθέντε, φάσ' εἶν θεώ.
ἑλέ. καλῶς ἔλεξας ὅστο θάτερος δὲ τί;
τοῦ. σφαγαῖς ἀδελφῆς ἕνεκ' ἐκπνεῦσαι βίον.
ἅλις σ' μύθων· σ' σπλᾶ χρήζω σφέειν.
ὧν σ' ἕνεκ' ἦλθον τόσδε βασιλείας δόμους,
πλὴν θεοειδὸν Θεονόεν χρήζων ἰδεῖν,
συμπροξένησον, ὡς τύχω μαντευμάτων
ὅπῃ νεῶς σείλαιμ' ἂν ὄρειον πλόον,
εἰς γῆν γαλίαν Κύπρον, ἔ μ' ἐθέσπισεν
οἰκεῖν Απόλλων, ὄνομα νησιωτικὸν
Σαλαμῖνα θέμενον, φ' ἐκεῖ κλέειν πάτρας.
ἑλέ. πλεῖς ὦ ξεῖν' αὐδὲ σημανεῖ· σύ σ' ἐκλιπὼν
γῆν τῆσδε φεύγε, πρὶν σε παῖδα Πρωτέως
ἰδεῖν, ὃς ἀρχει φ' δε γῆς· ἄπεστι δέ,
λυσιπεσπουδὼς γὰ φονεῖς θηροκτόνοις.
κτάνει γὰρ ἑλλὼν ὅν τιν' ἂν λάβῃ ξένον.
ὅτο σ' ἑκὼν, μήτε σὺ ζήτει μαθεῖν,
ἐγώ τε σιγῶ· τί γὰρ ἂν ὠφέλοιμί σε;
τοῦ. καλῶς ἔλεξας, ὦ γυναι· θεοὶ δέ σε
ἐσθλῶν ἀμοιβὰς αὐτὸ ὠρησαίατο.
Ελένη σ' ὅμοιον σῶμ' ἔχει· σ' τὰς φρένας
ἔχεις ὁμοίας, ἀλλὰ σ' διαφέρει πολύ.
κακῶς σ' ὄλοιτο, μήσ' ἐπ' Εὐρώτα ῥοᾶς

ἔλθοι.

ἔλθοι· σὺ σ' ἔης ὄυτυχὴς ἀεὶ γυναι. (κτου,
ἑλέ. ὦ μεγάλων ἀχέων, κατα βαλλομένα μέγαν οἶ-
ποίον ἁμιλλαθῶ λόγον; ἢ τίνα μᾶσκω ἐπέλθω,
δάκρυσιν, ἢ θρηνοῖς, ἢ κωκυθεσιν; ἰή, ἔ.
πῆρφόροι νεανίδες,
πῆρφοι χθονὸς κόραι
σειρῆνες, εἴθ' ἐμοῖς
μόλοιτ', ἔχουσα τὸν λίβυν
λωτὸν, ἢ σύριγγας ἀλίνοις κακοῖς
τοῖς ἐμοῖσι, συνόχα δάκρυα,
πάθεσι πάθεα, μέλεσι μέλεα.
μουσεῖά τε θρηνήμασι ξυνῳδὰ ἀ-
πέμψειε φορέσφασσα,
φόνια, φόνια * χάριτας,
ἵν' ἐμοὶ δάκρυσι, παρ' ἐμὸ
δ' ὑπὸ μέλαθρα νύχια πα-
ῶας νέκυσιν ὀλομένοις λάβοι.
χο. κυανοειδὲς ἀμφ' ὕδωρ
ἔτυχον, ἑλικά τ' ἀνὰ χλόαν
φοίνικας ἁλιωπέπλους,
ὠγαῖσιν γὰ τοῖς χρυσέαις
θάλπτο', ἁμιλλᾶτ' γὰ δόνακι ἔρεσιν,
ἔνθα οἰκῆρον ἀνεβόασεν.
ἁμαβὺ ἐκλυον ἄλυρον, ἔλεγον
ὅτι ποτ' ἔλαχεν ἀδύγμασι σῴσαι,
νύμφα τις οἷα νεᾶς,
ὄρνις φυγάδα γάμων ἐ-
ᾶα γοῦρον· τοῦ δὲ
πετρίνα μύχαι γύαλα
πανὸς ἀναβᾶ γάμας.
ἰή. ἰὼ ἰὼ· θέραμα βαρβάρε πολάτας
Ελλανίδες κόραι
ναῦται Αχαιῶν
τὶς ἔμολεν, ἔμολεν,
δάκρυα δάκρυσί μοι φέρων,
Ἰλίου κατασκαφὰν,
πυρὶ μέλεσσαν ἰδάεω,
δι' ἐμὲ τὰν πολύκτονον,
δι' ἐμὸν ὄνομα πολύπονον.
Λήδα σ' ἐν ἀγχόναις,
θάνατον ἔλαβεν αἰαχύ-
νασ' ἡμᾶς ἐπ' ἀλγεῶν.
ὁδ' ἐμὸς γὰ ἀλὶ πολυπλανὴς
πόσις, ὀλόμενο οἴχεται,
Κάστορός τε συγγόνε τε
δυσυμόρους ἄγαλμα πατρίδο,
ἀφανὲς, ἀφανές.
ἱππόκροτα λέοιπε δάπεδα,
γυμνάσιά τε δυνασόντο
Εὐρώτα νεανίων πόνου.
χο. αἶ, αἶ, αἶ, αἶ· ὦ δαίμονο πολυτόνε,
μοῖρας τε σᾶς γυναι

Veniat. Tibi autem semper ô mulier. sit bene.
HE. O' magnos dolores, et magnũ me cõiectũ in luctũ,
Quib. me ipsam lamẽtis uincãt quod carmẽ persequar?
Lachrimis, gemitu, aut luctu? Eheu
Alatæ ô iuuenculæ
Virgines Telluris filiæ
Seirenes, utinam meis luctibus
Adessetis, modulatureæ Libyca
Loto, aut fistulis, tristia mea mala,
Lachrimas continuas cumulando
Doloresq; doloribus, & carminibus carmina,
Cantus & planctibus consonos.
Vtinam mittat Proserpina
Funesta, cruenta, gratificans mihi,
Vt per lachrimas à me Pæãnas
Nocturna sub atria
Extinctorum manibus acciperet.
CH. Cæruleas iuxta aquas
Fortè uiridanti in gramine
Purpureas uestes solis
Aureos ad radios inter
Arundineta siccabam frondentia.
Vbi miserabilis increpuit gemitus.
Vocem audiui flebilem, inamœnam,
Quam edidit planctibus gemens
Nympha quædam, Nais uidelicet,
Propter concubitum, quem fugit
Triste plorans carmen. ac sub
Rupibus cauti recessus
Panis reboant nuptias.
HE. Iò iò prædа classis barbaræ
Græcanicæ puellæ.
Quidam Græcorum nauita
Aduenit aduenit,
Lachrimosa ferens nuncia,
Excidia Troiæ,
Idæo quæ deflagrauerit incendio,
Autore me tantarum cladium,
Propterq; nomen funestum meum:
Leda autem suspendio
Vitam finiuit, nostri pudore,
Immodico succumbens dolori.
Meus etiam in pelago uagus
Maritus pessum abijt.
Castorisq;, & eiusdem comparis
Geminum patriæ decus
Euanuit, euanuit:
Ac equis pulsatas areas,
Gymnasiaq; ad arundinosum
Eurõtam, iuuenilia studia deseruit.
CHO. Ae, æ, æ, æ. O' sortem flebilem,
Et fatum tuum, ô mulier.

Dirum,

Dirum, dirum id æui erat
Momentum, quo te Iupiter
Ex matre genuit,
Insignis ab æthere
Niuea cygni pluma deuolans.
Quid enim abest abs te mali?
Quam uitæ aduersitatem non experta es?
Mater quippe perijt:
Et gemini, chara Iouis soboles,
Haud lætum agitant diem.
Nec tu patriam terram aspicis:
Disbipaturq; per urbes
Fama, quæ te barbaris facit
Thoris obnoxiam, ô ueneranda.
Tuus porrò maritus salo
Maris obrutus uitam amisit.
Nunquam posthac patriam regiam
Domumq; ære fulgentem beabis.
HE. Eheu, quis Phrygum,
Aut quis Græcorum, à terra
Flendam Ilio pinum
Reuulsit: unde fatali
Scapha instructus
Priamides,
Nauigauit barbara rate
Ad meos lares,
Vt meo potiretur connubio,
Meæ uictus formæ præstantia?
Fraudulenta, cruenta
Cypris, Danai nepotibus
Pestem attulit, & Priamidis:
O miseram calamitatem.
Quæ autem throno residet aureo,
Gratum Iouis delicium, Iuno alipedem
Misit Maiæ filium:
Qui me uernantes
Carpentem in peplos
Flores rosarum, ut Palladem
Aereis uisendam columnis
Aede superbam adirem, correptam per aerem
In hanc terram collocauit inopem,
Contentionem, contentionem infœlicem
Græciæ & Priamidis:
Meumq; inane nomen
Apud amnem Simoentium
Sermone celebratur.
C. Tristes qdẽ te urgẽt casus. Verùm id è re tua fuerit,
Vt quàm facilimè necessitatem feras.
H. O charæ mulieres, quæ nã fata me constrictã pre
An non me monstrum mater in orbem edidit? (munt
Mulier enim neq; Græca neq; barbara
Vasculum pullorum album incubando fouet,

αἰὼν δ' ὑσαίων
πᾶς ἔλαχον, ἔλαχον,
ὅτε σε τέκε μητρόθεν
Ζεὺς πρέπων δι' αἰθέρος,
λευκέος κύκνου πτερὸν ἀφρῶν.
τί γὰρ ἄπεστί σοι κακῶν;
τίνα δὲ βίοτον οὐκ ἔτλας;
μάτηρ μὲν οἴχεται·
δίδυμά τε διὸς ἐκ εὐ-
δαιμονεῖ τέκεα φίλα.
χθόνα δὲ πάτριον οὐχ ὁρᾶς.
διᾷ δὲ πόλεσι φέρει τὰ
βάξις ἃ σε βαρβάροις
λέχεσι πότνια πρὸς δίδωσιν.
ὁ δὲ σὸς φίλος
κύμασί τε λείπει βίοτον.
οὐδέ ποτ' ἔτι πάτρια μέλαθρα,
καὶ χαλκείοις ἀλείοις.
ἐλε. φεῦ, φεῦ τίς ὢν φρυγῶν,
ἢ τις ἑλλανίας ἀπὸ χθονός,
ἔτεμε πάρ' ἀπρυόεσσαν
ἰλίῳ πεύκαν, φύφ' ὁλόμενον
σκάφος σταρμοῖς
ὁ πριαμίδας,
ἔπλευσε βαρβάρῳ πλάτᾳ
παὐ ἐμαὐ ἐπ' ἐστίαν,
ὧδε ὀλυσυχὲς κάλλος,
ὡς ἕλοι γάμῳ ἐμόν.
ἃ δὲ δόλιος, ἁ πολύπονος
Κύπρις, Δαναΐδαις ἄγαλμα
θάνατον, Πριαμίδαις τε.
ὦ τάλαινα συμφορᾶς.
ἁ δ' χρυσέοις θρόνοις
διὸς ὠκυπόδεμα σεμνὸν Ἥρα, τὸν ὠκύπτερον
ἔπεμψε μαίας διὸς γόνον,
ὃς με χλοηρὰ
πρόπεπλον ἔσω πέπλων
ῥόδα πέταλα, χαλκείοισιν
ὡς Ἀθάναν μόλοι-
μ', ἁρπάσας δὲ αἰθέρος,
τάνδε γᾶν εἰς ἀνολέον,
ἔριν ἔριν τάλαιναν ἐν
Πριαμίδαισιν Ἑλλάδος.
ἐμὸν δ' ἐμὸν ὄνομα
πρὰ σιμοεντίοις ῥοᾶσι
μαθίδον ἔχει φάτιν.
χο. ἔχεις μὲν ἀλγεῖν οἷ' ἀ συμφορὰν δὲ σοι,
ὡς ῥᾶστα τὰν ἀναγκαῖα τὸν βίον φέρειν.
ἑλε. φίλαι γυναῖκες, τίνι πότμῳ σωζεύγλων;
ἆρ' ἡ τεκοῦσά μ' ἔτικεν ἀνθρώποις τέρας;
γυνὴ γὰρ οὐδ' ἑλλὰς, ὅτι βαρβάρου
τοῦχον νεοσσῶν λοῦσον ἐκλοχεύεται,

A φῶ με λήδαν φασὶν ἐκ διὸς τεκεῖν.
πόρας γὰρ ὁ βίος, καὶ τὰ πρόσθεν μάτ' ὀδί μοι.
τὰ μὲν δὴ Ἥρας τὰ δὲ τὸ κάλλος αἴτιον.
εἰδ' ὀφελεφθεῖσ' ὡς ἄγαλμ' αὖθις πάλιν,
αἴσχιον εἰδὼς αὐ τὸ κάλλος λάβω.
ἃ τὰς τύχας μὲν τὰς καλὰς ἃς νῦν ἔχω,
Ἑλλὰς ἐπιλάθοντο· τὰς δὲ μὴ καλὰς,
ἔσωζον, ὥσπερ τὰς κακὰς σώζουσί με.
" ὅστις μὲν ἓν εἰς μίαν ἀφ' ἑλέπων τύχῃ,
" πρὸς θεῶν κακῶν τοῦ, βαρὺ μὲν, οἰστέον δ' ὅμως.
ἡμεῖς δὲ πολλαῖς συμφοραῖς ἐγκείμεθα.
πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ ἄδικος, ἐμὶ σύγκλεής.
" καὶ τοῦ μέζον φέρει ἀλήθειας κακόν,
" ὅστις τὰ μὴ πρόσθεν τὰ λίκκιστοι κακά.
ἔπειτα πάτριδ' θεοί μ' ἀφιβόσαντο γῆς,
εἰς βαρβάρ' ἄθυ· καὶ φίλων τιτωμένη,
δόλιν κατέστην, ὅσ' ἐλευθέρων ἄπο.
B τὰ βαρβάρων γὰρ ὄλα ὠῶν τε, πλὴν ἑνός.
ἄγκυρα δὴ μόνος τὰς τύχας ὀχεῖ μόνη,
πόθ' ἥξειν. καί μ' ἀπαλλάξει κακῶν.
ὅστ' τέθνηκεν, ὅστ' ἐκ ἔτ' ὄδι δή.
μήτηρ δ' ὀλώλε, καὶ φονεὺς αὐτὴ ἐγώ,
ἀδίκως μὲν, ἀλλὰ τἄδικον τοῦτ' ἐς ἐμόν.
ὅδ' ἀγλαίσμα δωμάτων ἐμὸν τ' ἔφυ,
θυγάτηρ ἄνανδρος πολιὰ γηθόνυτος.
τοῦτο διὸς δὲ λεγομένω διοσκόρω,
ἐκεῖσ· ἀλλὰ πάντ' ἔχουσι δυσυχῆ,
τοῖς πράγμασι τέθνηκα, τοῖσδ' ὀργοῖσι ὄ.
τὸ δ' ἐρατον τοῦτ', εἰ μόλοιμεν εἰς πάτραν,
κλείθροις αὖ εἰργοίμεθα τῶν τοῦ ἰλίου
δικαῖοι Ἑλφίου Μενέλεω μ' ἔλθ' μετα.
εἰ μὲν γὰρ ἔζη πόσις, αὐ γνώδημεν αὖ
εἰς ξύμβολ' ἐλθόντες, ἃ φανερὰ μόνοις αὖ λῶ.
C νῦν δ' ὅτε τοῦτ' ἐς', ὅτε μὴ σῶν ποτε.
τί δῆτ' ἔτι ζῶ; τίν' ἀπολείπομαι τύχλω;
γάμος ἑλομένη τῶν κακῶν ἀπαλλαγὰς,
μετ' ἀνδρὸς οἰκεῖν βαρβάρου, πρὸς πλουσίαν
" πρόπεζαν ἱζόσ'· ἀλλ' ὅταν πόσις πικρος
" ξυνῇ γυναικί, καὶ σῶμ' ὅτι πικρόν,
" θανεῖν ἐράσιμον· πρὸ ἀνοίαιμ' αὖ ἐκ κακῶς.
" ἀρίμονδε μὲν ἀγχόνα μετάρσιοι·
" λῷον τοῖσ δ' ὅλοις δυσπρεπὲς νομίζεται·
" σφαγαὶ δ' ἔχουσι δόξαν τι, καὶ καλόν.
σμικρὸν δ' ὁ κοῦρος ἄρτ' ἀπαλλάξαι βίου.
ἐς γὰρ τοσοῦτον ἤλθομεν βλάβ' κακῶν·
" ἀμὸν γὰρ ἄλλαι δὴ τὸ κάλλος δυτυχεῖς
γυναῖκδ' ἡμᾶς δ' αὐ τὸ τοῦτ' ἀπώλεσεν.
χο. Ἑλένη, τὸν ἐλθόνδ', ὅστις ὄστιν ὁ ἐξόν,
μὴ πάντ' ἀληθῆ δεξάσῃς εἰρηκόνα.
ἑλε. καὶ μὴν στεφῶν γ' ἔλεξεν ὀλωλόνα πόσιν.
" χο. πολλ' εὖ ῥηθεῖτο καὶ δὴ ψευδῆ ἔπη.
" ἑλε. καὶ τἄμπαλιν γε τῶν δ' ἀληθέας σταφῆ.

In quo me Ledam dicunt peperisse ex congressu Iouis.
Nam monstrum uita, & res hæ sunt mihi.
[a] Partim uerò Iuno horum, partim ego extiti
Causa. utinam ut rursus obsoleta, tanquam uetus statua
Deformiores in uultus induerer:
Græciq; pulchra, quæ nunc habeo, formæ insignia,
Ignorarent, minusq; decoram sortem
Seruarent. quemadmodum famosæ uitæ statum
Seruant meæ. quisquis igitur uni tantum intentus casui
Vexatur à dijs, graue quidẽ illud, sed tamen tolerabile.
At nos multis simul immersæ fluctibus sumus.
Primùm quidem nullius culpæ rea, infamis sum:
Atq; hoc maius, quàm si uerum esset, malum,
Si quis, à quo abest, grauatur crimine.
Deinde me dij à terra transtulêre patria,
Barbaras ad gentes. præterea amicorum solatijs
Orbata, seruit, è liberis nata cùm sim, subditum iugo
Collũ habeo. omnes enim barbari serui, [b] excepto uno.
Porrò sola & extrema ancora meas fortunas uehit,
Venturũ scilicet aliquãdo uirũ, & me liberaturũ malis.
Ille iam mortuus, ille non est amplius:
Ad hæc mater perijt. egoq; interfectrix ipsius,
Præter quidẽ culpã meam, sed in me id redundat mali.
Iam meum quæ fuerat decus, & familiæ,
Filia uiro carens, in uirginitate senium sibi
Contrahit. Ipsi etiam Dioscuri dicti Iouis,
Non sunt. sed undiquaq; misera,
[c] Rebus mortua sum, non autem facto & opere.
Illud deinq; ultimum, ut si rediremus in patriam,
Carcere includeremur: quippe eam quæ sub Ilio
Fuisset, arbitraturæ essent me redijsse Helenam
Cum Menelao. Si enim uiueret uir, certis ex notis
Agnosceremur. quæ nobis solis cognitæ erant:
Nunc neq; hoc est, nec uir seruatur usquam.
Quid ergo uiuo? cui me reseruo spei?
An ut coniugem eligam (malorum alternationem)
Et cum barbaro habitem uiro, ad mensas [d] prædiuites
Sedens? At quando uir acerbus, & gratus minus
Coniuxerit uxori, & corpus quoq; inuisum fuerit,
Mori optimum. honestè autem antè mori non queam:
Fœdum quipe uitam finire laqueo,
Cùm nec in seruis careat id turpitudine.
Occidi uerò honestius, & ingenuo dignius.
Sed paruo absumus momẽto, quo minus iam nũc uiuere
Desinamus: in tantum scilicet pelagus cladium
Demersæ sumus. Alias enim pulchritudo beat
Fœminas, at nos ea ipsa perdidit.
CH. Helena, huc appulsum quisquis tandem fuerit
Hospes, ne omnia uera dixisse existimes.
HE. Atqui perspicuè perijsse dixit uirum.
CH. Multa funduntur uerba † condita mendacijs.
HE. Et contrà multa rerum uerarum nuncia.

[a] Partim propter Iunonẽ, partim ipsa pulchritudo in causa.
[b] excepto (tyranno illorum)
[c] id est, quod ad res meas afflictas & ærumnas attinet, mortua & extincta.
[d] id est, lautas & splendidas.
† mista.

Ad

CH. Ad calamitatem eñ quàm ad bonũ es procliuior.
HE. Metus me circumstans terret formidine.
CH. Num quos in his ædibus habes beneuolos? (biũ.
H. Oẽs mihi amici sunt, præter eũ q^a meũ ambit cõnu-
CH. Scis igitur quid facias, relicta hac monumẽti sede?
HE. Ad quem deflectis sermonem, aut ad quæ monita?
CH. Ito ad ædes puellæ marina Nereide
Satæ Theonoes, quæ cuncta nouit diuinitùs:
Eamq; de tuo percontare, an adhuc supersit, uiro,
An ue reliquerit lucem. et tum re certò cognita,
Pro fortuna indulge uel luctui, uel gaudijs.
Priusquam autem rectè scias, quid tibi
Profuerit dolere? quin mihi obtempera,
Relictoq; hoc sepulchro, adi uirginem,
A' qua omnium rerum certissima
Fieri poteris in his ædibus. quid dispicis ulterius?
Volo & ipsa tibi ire ad domum comes,
Vnaq; tecum uirginis scitari oracula.
Mulierem enim mulieri in labore præstò esse decet.
HE. O' amicæ, accepi sermonem:
Ite, ite in domum,
Vt intus mea
Audiatis pericula.
CH. Volentem ultrò, facilè uocas.
HE. O' lachrimosa dies:
Quod'nam misera, quod flebile
Auditura sum responsum?
CH. An'non [b] prædiuinatrix dolere solet?
Anticipa, ô chara, luctus.
HE. Quid mihi maritus infœlix agit?
Num tuetur lucem,
Solisq; currus aureos,
Et astrorum fulgentes orbitas:
An'ue inferos inter agitat manes?
CH. In [c] meliorem ominare partem
Futurum, quodcunq; tandem acciderit.
HE. Te enim uocaui, te iurando obtestata sum
Arundinosos interluentem campos
Eurotam, an uera nunciauerit
Fama de extincto uiro.
Sed quid hæc absurda?
Quin funestum properabo ad suspendium,
Aut patratorem cædis sanguineæ
Ipsa cruentum ensem per guttur adigam, certamen,
Victia trib. deab', [d] quã (me Helenã) oli carmia fistulis
Modulantes pastores celebrabãt ad Priameia fabula.
CH. Aliò hæc mala auertãt dij: tua uerò benè habeãt.
HE. Iò misera Troia,
[e] Propter facta non facta perijsti, tristiaq; passa es.
Porrò dona Cypridis
Magno impendio sanguinis constiterunt,
Doloresq; doloribus, & lachrimas

[a] qui me insidiatur pudicitiæ.

[b] uel, prædiuinator. sic enim dicitur, qui scitatum oracula abiens quasi prædiuinat, quid responsi acceptur is sit, & plerumq; mala sibi promittit.

[c] id est, melius spera de futuro: imaginare fœlicia & læta.

[d] Ingenuè fateor me hic dubitare, an ésset locus. nec enim planè intelligere potui.

[e] id est, Propter raptum Helenæ: qui quidem uidebatur esse uerus, sed erat reuera impostura, & fucus deorum.

χο. εἰς ξυμφορὰν γὰρ αὐτὴ τἀγαθὸ φρεῖ. A
ἑλέ. φόβος γὰρ εἰς τὸ δῶμα πτοιβαλὼν μ' ἄγει.
χο. πῶς δ' οὐμὸν εἰδὰς τοῖσι δ' ἐν δόμοις ἔχεις;
ἑλέ. πάντων φίλοι μοι, πλὴν ὁ δηρούμενος γάμος.
χο. οἶδ' ὃν ὁ δρᾶς μνήματος λιπὼν ἕδραν;
ἑλέ. εἰς ποῖον ἕρπεις μῦθον, ἢ τί φαίνεσθε;
χο. ἐλθὸν ὁ' οἴκους, ἢ τὰ πάντ' ἐπίστασαι,
ἁλοπόντιας νηρηΐδος ἐκγόνα κόρης,
πυθὸ πόσιν σὸν Θεονόης, εἴτ' ἐς' ἐστ,
εἴτ' ἐκλέλοιπε φέγγος· ἐκμαθὸν δ' ἔυ,
πρὸς τὰς τύχας τὸ χάρμα, σὺν γόοις τ' ἔχε.
πρὶν δ' ἐδὲν ἀρθῶς εἰδῆσαι, τί σοι πλέον
λυπουμένη χρόοιτ' ἄν; ἀλλ' ἐμοὶ πιθὸ.
τάφου λιπὸν τόνδε, σύμμαξον κόρα,
ὄθρα πὸρ εἶσι πάντα τἀληθὴ φράσαι,
ἔχει σ' ἐν οἴκοις τῆδε. τί βλέπεις πρόσω;
θέλω δὲ κἀγὼ σοι συνεισελθεῖν δόμους,
κοὐ συμπονεῖν γυναικὶ χρὴ. "
ἑλέ. φίλαι, λόγοις ἐδεξάμαν'
βᾶτε, βᾶτε δ' εἰς δόμους,
ἀγῶνας γὼ ὁ δόμων
ὡς πύθηδε εὖ ἐμός.
χο. θέλουσαν ὀ μόλις καλεῖς.
ἑλέ. ἰὼ μέλεος ἀμόρε,
τίν' ἄρα τάλαινα, τίνα δακρυόεν τε λόγον ἀκούσομαι;
χο. μὴ πρόμαντις ἄλγεα;
πολλάμεθ' ὦ φίλα γόος.
ἑλέ. τί μοι τόσος μέλεος ἔτλας;
πότερα δόρκεται φάος,
τέθεππά τ' ἀελίου,
ἢ λέλυται τ' ἀστρῶν, ἢ νέκυσι χθονὸς
τὰν χθόνιον ἔχει τύχαν;
χο. εἰς τὸ φρόνημα τίθει
τὸ μέλλον, ὅ, τι χρήσεται.
ἑλέ. σὲ γὰρ ἐκάλεσα, σὲ ἢ κατώμοσα,
ὀρυόδοντα δύναμι χῶρον
βυρώταν, δαούντος,
εἰ βάξις ἔτυμος ἀνδρὸς ἄδε μοι.
τί τάδ' ἀσιώτατα;
φόνιον αὐόρημα δὲ δ' δρῆς ὀρέξομαι,
ἢ ξιφοκτόνον δίωγμα λαιμοῦντος σφαγᾶς
αὐτοσίδ' ἀρῶ ἔσω πελάσω δὲ ἀέριας, ἄμιλλα,
θῦμα τριζύγοις θεᾶσι, τοῦ τε * σύραγ' ἀοιδὰς σέβιζον Τριαμῴδας πόσ' ἀμφὶ Βασάθμας.
χο. ἄλλοι' ἀκρόπτ' ἀκαῖν γνοιῶ· ἐν σὺν, δυτυχέν.
ἑλέ. ἰὼ Τροία τάλαινα,
δι' δρ' ἄνδρ' ὄλλυσαι, μέλεά τ' ἔτλας.
τὰ δ' ἐμὰ δῶρα, Κύπρις ἔτεκε
πολὺ μὲν αἷμα, πολὺ δὲ δάκρυον,
ἄχεά τ' ἄχεσι, δάκρυα δάκρυσιν

A ἔλαβε πάθεα.
ματέρες τε παῖδας ὄλεσαν,
ἄπο δὲ πρθνοι κόμας
ἔθρυψε, σύγγονοι νεκρῶν,
σκαμάνδριον ἀμφὶ ῥεῦμον οἶδμα,
βοὰν βοὰν δ' ἔλαβε
κελάδησε, * κἀνοστότυξεν.
ὦδι δὲ κρατὶ χόρας ἔθηκεν,
ὄνυχι δ' ἀπαλόχροα γρόα
ἔδυσε φονίασι πλαγᾶς.
ὦμάκαρ ἀρκὰς ἅ ποτὲ πρθνὲ
καλλιστοῖ, δὸς ἀλεχέων ἐπὶ-
ξας τε ἀραβάμασι γόοις,
ὡς πολὺ μᾶς τρόπος ἐμᾶς ἔλαχον πλέον.
ἁ μορφᾶ θηρᾶν λαχνα γόων,
ὄμμα πὶ λαθρῳ χῆμα λεαίνης,
ἀγαλλαξας' ἄχεα λύπης·
B ἁ τί ποτ' ἀρτεμις ἀγεχορόυσατο,
χρυσοκρὸν τ' ἔλαφον, μόρφοτ' πιτανίδα πόραν,
καλλοσύνας ἕνεκεν. τὸ δ' ἐμὸν δέμας
ὄλεσον, ὄλεσον
πορφύραμα δ' ἀρδανίας,
ἀλυμένος τ' ἀχαιοῦς.

ΔΡΑΜΑ β.

μενέλαος. γραῦς. ἑλένη. ἄγγελος. χορός.

Ὦ τὰς τυθείππος ὀνομαστὸ πίσαν κάτα
πέλοψ ἁμίλλας ἀγαμιλληθείς ποτε,
εἴθ' ὤφελες τόθ', ὡίν' ὄλεσον ἐς θεὸς
παιδεῖς ἐποίεις, οὐ θεοῖς λιπεῖν βίον,
πρὶν τὸν ἐμὸν ἀτρέα πατρὸς γνωνῆσαί ποτε,
ὃς ἀδελφοῦν ἀδρόπης λεκτρῶν ἄπο
ἀγαμέμνον', ἐμέ τε μνελέων, κλεινὸν ζυγόν.
πλᾶσον γὰρ οἶμαι, κἀν τόδ' ὀ πόμπω λέγω,
κρατὸυμα κόπτι δοκίζας τροίαν ἔπι,
C τύραννος ὀδ' οὐ πρὸς βίαν κρατηλατῶν,
ἑκοῦσι δ' ἀρξας ἑλλάδος νεανίας,
κἀν εὖ μὲν ἀνέτ' ὄντας ἀριθμῆσαι πάρα,
τόσ' δ' ἐπ θαλάσσης ἀσμένους πεφυγότας,
νεκρῶν φρόντας ὀνόματ' ἐς οἴκους πάλιν·
ἐγὼ δ' ἐπ' οἶδμα πόντου γλαύκης ἅλος
τλήμων ἅλῶμαι χρόνον ὅν πρὶ ἰλίᾳ
πύργος ἔπορ, κεἰς πάτραν χρίζω μολεῖν,
ὀπ ἀξίωμα τόδ' ἐπὸς θεῶν τυχεῖν.
λιβύν τ' ὁρίμους, ἀξένους τ' ἀδηδομὰς
πέπλυκα πάλας. χ' ὅταν ἐγγὺς ὦ πάτρας,
πάλιν μ' ἀπωθεῖ πνεῦμα· κἄπστ' οὔριον
ἐσήλθε λάφ, ὥστε μ' εἰς πάτραν μολεῖν.
κἀν ναῦ τάλας ναυαγὸς, ἀκρὰ ἐλᾶς φίλας,
ἀγέπθυον εἰς γλυ τλύδε, ναῦς ἢ πὸς πέτρας·
πολὺς ἀριθμὸς ἄγνυται ναυ ἀγίων.
τρόπος δ' ἐλίφθη ποικίλων ἁρμοσμάτων,
ἐφ' οἷς ἐσώθην μόλις αὐελπίστῳ τύχῃ

Lachrimis cumulatas pepererunt.
Matres enim amisere liberos,
Raseruntq; uirgines
Sorores mortuorum comam,
Ad amnem Phrygiæ Scamandrium.
Vocem insuper uocem Græcia
Edidit, & ululauit.
Manusq; in caput sustulit,
Et funestis teneram genam
Cruentauit unguibus.
O' beata Arcadia quondam uirgo
Callisto, quæ conscendisti Iouis thorum
Quadrupede gradu.
O' te felicioris, quàm mater mea, sortis,
Quæ nigris horrida ullis
Et toruo lumine, induta leænæ
Formam, à tristibus liberata es doloribus.
Fœlicem & illam, quam olim Diana furiatam
Mutauit in ceruam auratis cornibus,
Propter formæ decus, Titanidem puellam,
Meum uerò corpus perdidit,
Perdidit Pergama Dardaniæ,
Et calamitosos Achæos.

ACTVS SECVNDVS.

Menelaus. Anus. Helena. Nuncius. Chorus.

Men.

O Qui curruli apud Pisam certamine
Superasti quondam Oenomaum Pelops:
Vtinam tum, quando extruxisti epulas,
Fidens dijs, uitam reliquisses inter deos,
Priusquam Atreum patrem olim meum gigneres,
Qui sustulit susceptos ex Aerope,
Agamemnonem, meq; Menelaum, par inclitum.
Cum enim maximas (ut puto, nec id iactanter dictito)
Copias classe traduxerim ad Troiam,
Neq; princeps cum essem, uiolento usus sim imperio,
Sed uolentem rexerim iuuentam Græciæ:
Atq; [a] & ij qui non sunt amplius, numerari queant,
Et illi qui optatos in portus euasere ex mari,
Feruntq; occisorum nomina domum:
Tamen ego solus turbido æstu caui maris
Miser iactor errabundus, ab eo tempore, quo Ilij
Euerti mœnia, & iter tetendi in patriam.
Necdum dij uoti me fecere compotem:
Quin deserta, et cuncta littora inhospita
Libyæ præternauigaui: et quoties propius abesse patria
Cœpi, retrò me distecit uentus, nec adhuc
Prospera afflauit aura, ut patriæ applicare licuerit,
Et nunc miser naufragus, amissis socijs
Eiectus sum in hanc terram, nauisq; scopulo
Illisa, in multa dissiluit fragmina:
Solutaq; est carina laxis compagibus,
Quibus uix insperata fortuna seruata est

[a] id est, de illorũ uel salute uel morte certò constet.

Helena, quam mecum habeo direptam à Troia.
Nomen porrò regionis, & gentem indigenam
Non noui: ad turbam enim ire erubeo,
Vt has meas inspiciant sordes uestium,
" Celoq; præ pudore meã calamitatẽ. nã cũ uir succubuit
" Afflictis excelsus rebus, demissiore spiritu
a ineptior. a Ineptus sit, quàm is qui dudum infelix fuerat.
Egestas me fatigat: neq; enim commeatus suppetit,
Nec, quo tuear corpus, uestitus. quod nulli mirũ fuerit
Qui tectum nauis me eiecticijs uiderit.
Cultum enim priorem, & splendida pallia,
Nitidasq; uestes pontus absorpsit. in secessu aũt cauo
Antri occultata uxore, malorum omnium mihi
Autore, adsum reliquos interim socios
Cogens ut meos custodirent toros.
Solus uerò oberro, ut relictis istic necessaria
Socijs quærã subsidia, si quo modo illa inuenta accipere
Liceat. conspicatus itaq; altis rotundam pinnis domum
Hanc. portasq; magnificas opulenti cuiusdam uiri,
Accessi: spesq; me habet, accepturum è domo diuite
" Quippiam, quod nautis feram: nam egeni & inopes,
" Etsi maximè uelint, tamen iuuare non queant.
Obe. Nullus ne ianitor foras prodit,
Qui ijs qui intus sunt mea denunciet mala?
An. Quis pro foribus? non facesses hinc à domo?
Nec cessabis hic ad portas atrij
b molestus esse. Consistens dominis b obturbare? aut morieris,
Cum Græcus sis, c quibus interclusi reditus.
c Sunt qui uertant, quibus hic nõ est receptus. Me. O' anus, ista ista uerba rectè dicis.
Licet, parebo enim. quare omitte sermonem.
An. Abscede, mihi enim hæc cura incumbit,
Vt nullum Græcorũ ad has appropinquare ædes sinã.
Me. Ah ne manum excutias, nec me per uim propuleris.
An. Non enim dictis pares, ipseq; causa es.
Me. Hoc nuncium intrò fer ad dominos tuos.
An. Aegrè arbitror me nunciaturam, quod iubes.
Me. Naufragus adsum, hospes, nõ prædabundũ genus.
An. Pro illa nunc ad aliam pergas domum.
Me. Haud queam, sed intrò ibo: & tu pareas mihi.
An. Importunus es, & mox per uim profligaberis.
Me. Eheu. ubi inclitus mihi est exercitus?
An. Illic superbus florueris: at hic miser es.
Me. O' fortuna, quàm indignis nobiscum agis modis.
An. Quid palpebras rigas lachrimis? quid miseraris?
Me. E' florente fortuna sic me deturbatum in miserias.
An. Ergo hinc abi, & commiserare tuum casum cũ tuis.
M. Quæ'nã hæc regio est? aut cui b hæc regalia palatia?
An. Proteus has moderatur ædes: terra aũt Aegypt' est.
Me. Aegyptus? ô me miserum, quò nauigaui.
An. Quid'nam culpas in gente Nili accola?
Me. Non illam incusaui, mea gemo infortunia.
An. Multi infelices, non tu solus modò.

ἑλγύνει, τροίας ὧν ἀφαιρεθεῖς ἔχω. A
ὄνομα δὲ χώρας, ἥδε κἀν λεώ
ὀκνοῦσ' ὄχλον γὰρ εἰσιδεῖν ἐπιχωρίοις,
ὡδ' ἱστορῆσαι τὰς ἐμὰς ἀλυσκανίας,
κρύπτων ἐκ αἰδοῦς τὰς τύχας. ὅταν δ' ἀνὴρ "
πρὸς ἀξίαν κακῶς ὑψηλός, εἰς ἀνθίαν "
πίπτει κακίω τῶν πάλαι δυσδαίμονος. "
χρεία γὰρ τείρει μ'. ὅτε γὰρ σῖτον πάρεστ,
οὐτ' ἀμφιβῶτ' ἐδῶτες. αὐτὰ δ' εἰπάσαι
πάρεστι, νεὼς ἐκβόλοις ἀμπίσχομαι.
πέπλους δὲ δεῦ πρὸς, λαμπρά τ' ἀμφιβλήματα,
χλιδάς τε, πόντος ἥρπασ' ἐν δ' ἄντρου μυχοῖς
κρύψας γυναῖκα τῶν κακῶν πανδῆν ἐμοὶ
ἀρξασαν, ἥκω, τοὺς γε πολλελειμμένους
φίλων φυλάσσειν ταμ' ἀναγκάσας λέχη.
μόνος γ' νοσῶ, τοῖς ἐκεῖ ζῶσι φίλοις
τὰ πρόσφορ', ἵν' πως ἐξ ὀδυνῶν ἀλάσας λάβω.
ἰδὼν γ' δῶμα πολυφορῆς θεαγενοῦς τόδε, B
πύλας τε σεμνὰς αὐδῆς ὀλβίου τινὸς
προσῆλθον, ἐλπὶς δ' ἐκ τε πλουσίων δόμων
λαβεῖν τι ναύταις. ἐκ γ' μὴ 'χόντων βίον, "
ὀδ' εἰ θέλειεν, ὠφελεῖν ἔχοιεν ἄν. "
ὠή· τίς ἂν πυλωρὸς ἐκ δόμων μόλοι,
ὅστις σημανεῖ τὰμ' ἔσω κακά;
χρ. τίς πρὸς πύλαισιν; ἐκ ἀπαλλάξῃ δόμων;
καὶ μὴ πρὸς αὐλείοισιν ἐσκυρῶν πύλαις,
ὄχλον παρέξεις δεσπότοις; ἢ κατθανῇ
ἅλλῳ τεφρωσὼ, οἷσιν ἐκ ὤνησ' φρενί.
με. ὦ γραῖα, ταῦτα ταῦτ' ἔπη καλῶς λέγεις.
ἔξεστ' πείσομαι γὰρ, ἀλλ' ἄνδυ λόγον.
χρ. ἄπελθ' ἐμοὶ γὰρ δῶρον πρόσκειται ξένῳ,
μηδ' ἐνάν τελάζειν τοῖσι σ' ἑλλῴων δόμοις.
με. ἀ μὴ πρόσείλα χεῖρα, μηδ' ὤθει βίᾳ.
χρ. τεύθη γὰρ ὀδὲν, ὧν λέγω. σύ δ' ἄπιθι.
με. ἄγγελον ἔσω δεσπόποισι τοῖσι σοῖς. C
χρ. πῶς ἂν οἶμαί γ' ἀγγελεῖν δῶ σὰς λόγους.
με. ναυαγὸς ἥκω, ξένος ἀσύλητον γένος.
χρ. οἴκων πρὸς ἄλλον νῦν τιν' ἀνὴ τόδ' ἴθι.
με. ἐκ ἀλλ' ἔσω πορεύομαι. καὶ σύ μοι πιθοῦ.
χρ. ὀχληρὸς ἴδ' ὤν· καὶ τάχ' ὠθηθήσῃ βίᾳ.
με. αἰ, αἰ· τὰ πλεινὰ πρὸ τί μοι πρᾶτ δύματα;
χρ. ἐκφεύξῃ ἐκεῖ τῶν σεμνῶν ἥδ', ἐκ φθάσῃ.
με. ὦ δ' αἶμον, ὡς αὐάξει ἀπιμώμεθα.
χρ. τί βλέφαρα τεγγεῖς δάκρυσι; πῶς τίν' οἰκεῖος εἶ;
με. πῶς τὰς παρόιθεν συμφορὰς δυδαίμονας.
χρ. ἐκφεύξῃ ἀπελθὼν δάκρυα σοῖς δόμοις φίλοις.
με. τίς δ' ἥδε χώρα; τοῦ δὲ βασίλειοι δόμοι;
χρ. πρωτεὺς τάδ' οἰκεῖ δώματα· αἴγυπτος γῆ
με. αἴγυπτος; ὦ δυσλῶν, οἷ' πεπλευκὼ ἀφ'.
χρ. τί δὴ τὸ νέλας μεμπτὸν ὀδὲ ῥεῖθρον;
με. τὸ τοῦτ' ἐμέμφθω, τὰς ἐμὰς σῴω τύχας.
χρ. πολλοὶ κακῶς πρᾶστοι, τὸ σὺ δὴ μόνος.

A με. ἐὰν δ' ὦν γὼ οἴκοις, ὅν τιν' ὀνομαζεῖς ἄν ἀφ;
χρ. τόδ' ἔστιν αὐτοῦ μνῆμα· τῶν δ' ἀρχει χθονὸς.
με. τῶ δ' ἔστ' αὖ εἴν; πότερον ἐκτὸς, ἢ μ δόμοις;
χρ. ἐκ φῶδυ ἕλληνοι ἦ πολεμιώτατοι.
με. τίν' αἰτίαν ἐχῶν, ἥς ἐπιτυρόμεν ἐγώ;
χρ. ἑλένη κατ' οἴκος ὅδε τόσδε, ἡ τοῦ δίος.
με. πῶς φής; τίν' εἶπας μῦθον; αὖθίς μοι φράσον.
χρ. ἡ τυνδαρίς πῶς, ἡ ἐξ σπαρτῶν ποτ' ἦν.
με. τῶδφ μολοῦσα; τίνα τὸ πρᾶγμ' ἔχει λόγον;
χρ. λακεδαίμονος ἥλ δυρυνοστήσας ἄπο.
με. πότ'; ἦ πῶ λελήσομεθ' ἐξ ἄντρων λέχος.
χρ. πρὶν σὺ ἀχεῦς ὦ ξεῖν' εἰς τροίαν μολεῖν.
ἀλλ' ἔρπ' ἀπ' οἴκων. ἔστι γὰρ τις φ δ' δόμοις
τύχη τύραννος, ἡ ταραχοστοῦ δόμος.
καιρὸν γὰρ ὀδ' φ ἦλθες. ἢν γ' δεσπότης
λάβῃ σε, θανάτος ξενία σοι γενήσεται.
δύνας γὰρ ἐμ' ἕλλησιν ὀχ ὅσον πικρὸς
B λόγος ἐδώκε, δεσπότου φοβοῦμαι.
με. τί φῶ; τί λέξω; συμφορὰς γὰρ ἀθλίας
ἐκ τῶν πάροιθεν τὰς πρεσῶσας κλύω,
εἰ πῶ μὲν αἱρεθεῖσαν ἐκ τροίας ἄγαν,
ἥκω δάμαρτα, καὶ κατ' ἄντρα σῴζεται·
ὄνομα δὲ ταυτὸν ἥ ἐμοῦ ἔχουσά τις
δώμαρτος ἄλλη, τοῖσι δ' γναῖκα δόμοις.
δίος γ' ἔλεξε παῖδ' ἀ νιν τεφυκέναι.
ἀλλ' ἢ τίς ὅστ ζεὺς ὄνομ' ἔχων αὐτὸς
νέλα παρ' ἔχθαις; εἰς γὰρ ὁ γε κατ' οὐρανόν.
ἀφτιν ἢ τοῦ γῆς ὅστ, πλὴν ἵν' αἷ ῥοαὶ
τοῦ καλλιδίνακος εἰσιν δυρώτα μόνον;
ἐπλοῦν ἢ τινα δλρεῖον ὄνομα κλήζεται.
λακεδαίμονος ἢ γαῖαι τις ξυνώνυμος,
τροίας τε; ἐγὼ μὲν ὀκ ἔχω τί χρὴ λέγειν.
πολλοὶ γὰρ ὡς ἐξεῖσιν γὰ πολλὰ χθονὶ,
ὀνόματα ταῦτ' ἔχουσι, καὶ πόλις πόλει,
C γυνὴ γυναικί τ', ὀδὲν ἦν θαυμαστέον.
οὐδ' αὖ τὸ δλφνὸν πεδοπόλου φυξόμεθα.
" οὐκ γὰρ ὀδ' εἰς ὦδ' ἐ βαρβαρος φεύγας,
" ὃς ὄνομ' ἀνάσσει τόμον, ὀδ' ὠσει βορᾶ.
πλφνὸν τὸ τροίας πῦρ. ἐγὼ δ', ὃς ἦ ψω νιν
μενέλαος, ὀκ ἄγνωστος φ πάσιν χθονί.
δόμων ἀν ἀκῆλα πεσμενῶ, ἔχει δ' ἐ μοι
δυσὰς φυλάξῃς. ἢν μὲν ὠμόφρων τις ἦ,
κρύψας ἐμαυτὸν, ἐμι πῶς ναυάγια,
ἢν δ' φιδδ' ὦ τι μαλθακὸν, τὰ πρόσφορα
ἥ νῦν πρᾶσις συμφορᾶς αὐτὴ σμαι.
" κακῶν δ' δ' ἡμῖν ἔγκατον τοῖς ἀθλίοις,
" ἄλλους τυράννους, αὐτὸν ὄντα βασιλέα,
" βίον πεσαυτεῖν· ἀλλ' ἀναγκαίως ἔχει.
" λόγος γὰρ ὄστιν οὐκ ἐμός, σοφῶν δ' ἔπος,
" δλφνὰς αὐάγνους οὐδὲν ἐχύδν πλοῦν.
χρ. ἥκουσα τῶς θεαστωδὸ ὥρας,
ἀχρεῖόν σ' ἐφαὴν τυράννοις

Me. Est'ne igitur in ædibus, quem regem appellites?
An. Hoc illius monumentũ: filius terræ imperitat.
Me. Vbi nam fuerit? num intus, an foris?
An. Non est intus: cæterùm Græcis infensissimus.
Me. a Quam culpam habet, ut mihi luenda sit?
An. Helena Iouis filia in hisce degit ædibus.
a Supple, cõtra Græcos: id est, quid cõmeruere, ut ego sim plectendus?
Me. Quid ais? quem dixisti sermonẽ? denuò mihi dicito.
An. Tyndaris puella, quæ in Sparta olim erat.
Me. Vnde profecta huc? quam rationẽ hæc res habet?
An. A' Lacedæmone huc delata est.
Me. Quãdo? nondũ enim puto uxor erepta est è specu.
An. Priusquam Græci, ô hospes, traiecissent ad Troiã.
Sed discede ab ædibus: est quidam in domo
Casu tyrannus, quo turbatur domus.
Nam haud commodo uenisti tempore. quòd si dominus
Te arripuerit, xenia tibi mors erit.
Sum enim benevola Græcis: quòd autem asperius
Tecum locutus sim, id feci metu domini.
Me. Quid dicam? quid loquar? calamitatẽ enim audio
In præsens nouam, post ueteres, & iam assuetas diu.
Siquidem ego adduxi huc captam è Troia
Coniugem, & ea seruatur in antro mihi.
Nomen uerò idem cum mea uxore habens
Alia quædam in hisce degit ædibus,
Quam & Iouis quoq; dixit esse filiam.
Num quispiam uir nomen Iouis tenens
Ad Nili ripas agit? unicus enim est, qui cœlos habet.
Aut ubi terrarum Sparta est, præter eam
Cuius campos arundinosus Eurotas rigat?
Tyndareum autem nomen simplex & unicũ esse ferũt.
Qui porrò fines cognomines Lacedæmoni
Et Troiæ? quid dici debeat, planè incertus sum.
Multi enim similes in uarijs regionibus
Eadem quoq; habent nomina: item ciuitati ciuitas,
Et mulier mulieri cognominis. nihil igitur mirandum.
Neq; rursus fugiemus ancillæ seuitiam:
Nemo enim uir animo tam imniti est præditus, "
Qui audito meo nomine, non præbeat cibum. "
Celebre Troiæ incendium: egoq; qui ipsam incendi,
Menelaus, nullo non cognitus solo.
Domus principem expectabo, geminaq; mihi
Capietur cautio. nam si sæuus quispiã et crudus fuerit,
Subducam meipsum, & ibo ad nauium reliquias:
Sin autem se molliorem exhibuerit, petam
Prementis nunc nos calamitatis b solatia.
b id est, subsidia necessaria.
Malorum uerò id nobis miseris est ultimum,
Ab alijs tyrannis me, ipse cum sim rex, "
Victum petere. sed cogit id necessitas. "
Namq; illud sapientum est dictum, haud meum: "
Nihil necessitate dira fortius. "
Cho. Audiui è diuina uirgine
Quæ oraculo prodidit domo in regia,

Quòd Menelaus nondum tumulatus humo
Sit, nec sub tristes pallentis Erebi
Vmbras abierit, sed adhuc
Aequoreo afflictus
Iactetur solo, nec dum attigerit
Portus patrij soli,
Penuria uictus,
Aerumnosus, amicis carens, &
Quem uarijs terrarum oris
Fortuna immitis appellat,
Terra nauigantem à Troica.
He. Ad huius rursum monumenti me sedem confero
Postquam cognoui gratos sermones Theonoes,
Quæ omnia uerè nouit. dixit autem supera
Meum uirum luce frui, & lumen cernere.
Fretaq; uagabundum nauigasse innumera
Sursum, deorsumq; : neq; expertem errorum
Venturum, ubi finem laborum attigerit.
Vnum autem non dixit, an à reditu saluus futurus sit.
Nec mihi consilium fuit interrogare planius,
Recreatæ eo, quòd eum dixit esse uita incolumi.
Quin etiam respondit, nõ procul alicubi abesse ab hoc
Naufragum, eiectum amicis cum pauculis. (solo,
Si mihi tandem uenies, quàm desideratus ueneris mihi.
Ehem, quis iste? nimirum insidijs
Protei impij filij ex consilio captor.
Quin ueluti * pernix equuleus, aut Bacchæ dei
Volucri ad sepulchrum curro pede? ferus aût quispiam
Cultu esse uidetur, qui me intendit capere.
Me. Te contendentem ad fossam sacram
Sepulchri, & ad [a] sacratas placentas uoco:
Mane, quid fugis? nam ostentato tuo corpore,
Attulisti stuporem & torporem linguæ mihi.
He. Vim patimur, ô mulieres. arcemur enim
A' sepulchro ab isto uiro: quippe me cõprehensam cupit
Tradere tyrannis, quorum fugimus coniugia.
Me. Non prædones sumus, nec ministri scelerum.
He. Atqui corpus deformi cultu squalet tibi.
Me. Siste posito celerem pedem metu.
He. Consisto, postquam hunc attigi locum.
Me. Quæ nam es? quam faciem tuam, ô mulier, intueor?
He. Et tu quis es? idem enim utriq; nostrùm sermo est.
Me. Nunquam uidi corpore magis assimilem.
O' dij. [b] Deus enim & hoc, amicos noscere.
He. Græca, sed & tuum cupio scire genus.
Me. Helenæ te similem maximè uideo.
He. Ego uerò te Menelao. quid dicam hæreo.
Me. Rectè agnoscis uirum calamitosissimum.
He. O' qui serus tandem uenisti in coniugis tuæ manus.
Me. Cuius coniugis? ne meas uestes contigeris.
He. Quam tibi dabat Tyndareus, meus pater.
Me, O' lucifera Hecate, spectra prospera mittas fauẽs.

* pernix equus

a ὀρθοστάτης, genius panis, dijs sacri.

b id est, Dei munus est & hoc, ut amici agnoscant se mutuò.

ὀδμοις, ὡς μηνέλαος οὔπω
μελαμφαὲς οἴχεται
δι' ὀρφνῆς, χθονὶ κρυφθεὶς,
ἀλλ' ἔτι κατ' οἶδμ' ἅλιον
τρυχόμενος, οὔπω λιμένων
ψαύσειε πατρίας γᾶς,
ἀλατεία βιότου
παλαίφρων, ἄφιλος φίλων,
πανωλεθρίας ἀπὸ γᾶς
πόδα χειμπόμενος ἀλίου
κώπα τροφαδὸς ἐκ γᾶς.
ἐλ. ὦδ' αὖ πάφι τῶδ' εἰς ἕδρας ἐγὼ πάλιν
σέχω, μαθοῦσα θεονόης φίλους λόγους,
ἃ πάντ' ἀληθῶς οἶδε. φησὶ δ' γὰρ φάος
πόσιν τὸν ἁμὸν ζῶντα φέγγος εἰσορᾶν,
πορθμὸς δ' ἀλᾶδα μυείας πεπλανῆσθαι
ἐκεῖσ' ἐκεῖσε· τὸν δ' ἀγύμνασον πλαύοις
ἥξειν, ὅταν δὴ πημάτων λάβῃ τέλος.
γὼ δ' ὅτι ἔλεξεν, εἰ μολὼν σωθήσεται.
ἐγὼ δ' ἀπίστει τῶδε· δρωτῶσα δ' ἐφῶς,
ἥδεῖσ' ἐπέειν ἔπι μοι σεσωσμένον.
ἐγγὺς δὲ νὺν πάρ δ' ἔφασκ' εἶναι χθονός,
νωκαγὸν ἐκπεσόντα σὺν παύροις φίλοις,
ὡς μοι τόδ' ἥξεις, ὡς πθεινὸς αὖ μόλοις.
ἔα, τίς ὅτ'; οὔ τι πω κρυπτόμαι
πρωτέως ἀσέπτου παιδὸς ἐκ βαλουμάτων;
ἆρ' ὡς ὁρομαία πῶλος, ἢ βάκχη θεοῦ,
πάφῳ ξωφάλῳ κῶλος ἄγριος δέ τις
μορφὴν ὄδ' ὄψις, ὅς με θηρᾶται λαβεῖν.
με. σὲ τὴν ὄρυγμα δεινὸν ἡμιπημύλιν,
τύμβου, τὶ δ' ἐμπύρους τ' ὀρθοστάτας, καλῶ.
μένων, τί φεύγεις; ὡς δ' ἐμὲς δέ ἑξᾶς σόν,
ἐκπληξιν ἡμῖν, ἀφασίαν τε πεστιθείς.
ἐλ. ἀδικούμεθ' ὦ γυναῖκες. εἰργόμεθα γὰρ
τάφου πρὸς αὐδρὸς τοῦδε. καί μ' ἐλῶν, θέλει
δίδναι τυραννοις, ὧν ἐφεύγομεν γάμους.
με. οὐ κλῶπες ἐσμεν, οὐ ξυνέται κακῶν.
ἐλ. καὶ μὴν σολὺ γ' ἄμορφον ἀμφὶ σῶμ' ἔχεις.
με. σῶον φόβου μεθεῖσε, λαιψηρὸν πόδα.
ἐλ. ἵσταμαι, ἐπεί γε τοῦδε φάπτομαι τόπου.
με. τίς εἶ; τίν' ὄψιν σὴν γυναῖ πεφυσδρήκαμεν;
ἐλ. σὺ δ' ἓ τίς; αὐτὸς γάρ σε, κἀμ' ἔχει λόγος.
με. οὐ πώποτ' εἶδον πεφυφρεσδραν εἰδμας.
ὦ θεοί· θεὸς γὰρ καὶ τὸ γινώσκειν φίλους.
ἐλ. ἑλληνίς· ἀλλὰ καὶ σὸν θέλω μαθεῖν.
με. ἑλένην σ' ὅμοιαν δὴ μάλιστ' εἶδον γυναι.
ἐλ. ἐγὼ δὲ μενέλαόν γε σέ· δὸ' ἔχω τί φῶ.
με. ἔγνως γὰρ ὀρθῶς ἄνδρα δυσυχέστατον.
ἐλ. ὦ χρόνιος ἐλθὼν σῆς δάμαρτος ἐς χέρας.
με. ποίας δάμαρτος; μὴ θίγῃς ἐμῶν πέπλων.
ἐλ. ἣν σοι δίδωσι τῶδ' ἀρέως, ἐμὸς πατήρ.
με. ὦ φωσφόρ' ἑκάτη, πέμπε φάσματ' ὀμμάτων.

ἐλ. ὀνυξίφωτον πρόσωπον γνῶδίας μ' ὁρᾶς.
με. οὐ μὴν γυναικῶν γ' εἷς δυοῖν ἔφυ τόσις.
ἐλ. ποίων δὲ λέκτρων δεσπότης ἄλλων ἔφυς;
με. ἰὼ ἄντρα κοίθει, κἀκ φρυγῶν κομίζομαι.
ἐλ. οὐκ ἔστιν ἄλλη σὴ τις αὐτ' ἐμοῦ γυνή.
με. ἢ πω φρονῶ μὴ εὖ, τὸ δ' ὄμμα μου νοσεῖ;
ἐλ. ὀ γὰρ με λοῦσον σὴν δάμαρδ' ὁρᾶν δοκεῖς;
με. τὸ σῶμ' ὅμοιον, τὸ δὲ σχῆμ' τ' ἀρεδρεῖ.
ἐλ. σκέψαι τί σε δεῖ; τίς ἐστ σε σοφώτερος;
με. ἴσως· οὔ τοι τοῦτο γ' ἀγανύσομαι.
ἐλ. τίς δὴ δίδαξει σ' ἄλλος, ἢ τὰ σά γ' ὄμματα;
με. ἐκεῖνο σε μὲν, ὅτι δ' ἁμαρτ' ἄλλην ἔχω.
ἐλ. οὐκ ἦλθον εἰς γῆν τροφάδ', ἀλλ' εἴδωλον ἦν.
με. καὶ τίς βλέπουσα σώματ' ἀργάζεται;
ἐλ. αἰθὴρ, ὅθεν σὺ θεοπόνητ' ἔχεις λέχη.
με. τίνος πλάσαντος θεῶν; ἄελπτα γὰρ λέγεις.
ἐλ. ἆρα δόλαμαγμ', ὡς παρὴς με μὴ λάθοι.
με. πῶς οὖν αὖ γυθάδ' ἦδ', ἢ τροίας δ' ἅμα;
ἐλ. τοὔνομα γήθοιτ' αὖ πολλαχῇ, τὸ σῶμα δ' οὔ.
με. μάθες με, λύπας ἅλις ἔχων ἐλήλυθα.
ἐλ. λέψεις γὰρ ἡμᾶς, τὰ ᾗ πρ' ἀγάθ' λέχη;
με. καὶ χαῖρέ γ', ἐλθὼν πεσφρῆς ὅθ' ἔνεκ' εἶ.
ἐλ. ἀπολόμεν· λαβοῦσά τ' ἐχ ἕξω πόσιν.
με. τὸν κεῖ με μὴ γνῷ τ' πόνων πείθει, σὺ δ' οὔ.
ἐλ. οἰ ἐγὼ, τίς ἡμῶν ἐγθύετ' ἀθλιωτέρα;
οἱ φίλτατοί λέιπουσιν ὀδ' ἀφίξομαι
ἑλλὰς, ὀδὲ πατρίδ' ἀπ τῶν ἐμῶν ποτε.
ἄγγ. μηνέλαε, μεσοῦσα σε κιχάνω μόλις,
πᾶσαν πλανηθεὶς τῶνδε βαρβάρου χθόνα,
πεμφθεὶς ἑτέρωθ' τ' λελειμμένων ὕπο.
με. τί δ' ἔστι; πῶς βαρβαρῶν συλᾶδ' ὕπο;
ἄγγ. θαυμαστ', ἐλεινὸν τοὔνομ' ἢ τὸ πρᾶγμ' ἔχων.
με. λέγ' ὡς φρῆς τί τῆδε τῇ πατρίδι νέον;
ἄγγ. λέγω πόνους σε μυείας πλῶσαι μάτην.
πολλαὶ θρῆνῶς πάμαστ' ἀγγέλης δέ τί;
ἄγγ. βέβηκεν ἄλοχος σὴ πρὸς αἰθρῶν πτύχας,
ἀφθῆσ' ἄφαντος· ἐρανῶ δὲ κεύπτεται,
λιποῦσ' σεμνὸν οὖν τρον, ὃ σφ' ἐσώζομεν,
πόνοις λέξασ' ὦ τελαίπωροι φρύγοι,
πάντοθ' τ' ἀχαιοί, δὶ ἐμ' ἀδὶ σκαμανδρίοις
ἐκλῶσιν ἤρας μηχαναῖς ἐθνήσκετε,
δυνῶντες ἑλγίων ἀπ' ἔχεντ' ἔχθη πόσιν.
ἐγὼ δ' ἐπῳδὴ χρόνον ἔμειν' ὅσον μ' ἐχρῆν,
τὸ μόρσιμον σώζοῦσα πατρὸ' ὀν οὐρανὸν
ἄπειμι· φίμας δ' ἢ τάλαινα τωδ' ἀεὶς
ἄλλως κακὰς ἤκουσον, οὐδὲν αἰτία.
ὦ χαῖρε λήδ' ἀς θύγατρ, γὼ δ' ἦδ' ἀρᾶ.
ἐγὼ δὲ σ' ἄτρων ὡς βεβηκῶν μυχὸς
ἄγγελον, ὡδ' ὡς οὐ δὲν ὡς ἀπόπτερον,
δίμας φορεῖοις, οὐκ ἐῶς σε κορεμῶν
ἐμᾶς τόδ' αὖθις, ὡς ἄδιν γὼ ἰλίῳ
πόνος πρᾶχες ὦ πόσει, καὶ συμμάχοις.

A

B

C

a Al. Quid te deceat, ac cõueniat: & quid tibi opus sit.

b Iunonis permutatio.

d posth a.

Me. Hoc est illud, uera illius orat·o
Congruit cum hoc nuncio. ô desiderata dies,
Quæ te in ulnas offert meas.
He. O' charissime uirorũ Menelae, longo post tẽpore
Datur tandem nunc optata uoluptate frui.
Accipio gaudens, ô amicæ, meum uirum
Chara amplexa manu,
In longa flammæ ardentis face.
Me. Et ego te, multa autem cum tecum loqui gestiam,
Non scio unde primum sumam initium.
He. Gaudio delibuta sum, rursusq; passam comam
Compono & reuincio: & lachrimas extillo
Tibi circumfusa manus,
Vt uoluptate perfruar.
O' marite, ô facies charissima.
Me. Nihil indignor.
Habeo Iouis & Ledæ toros,
Quam pridem geminì fratres albis
Insidentes equis, clarisq; micantes
Facibus bearunt. te autem dij è domo
Subduxerunt: ad aliamq; sortem, quàm hæc sit, potiorẽ
Ducit nos Deus, cõmutato malo in bonũ: & serò me tibi
Coniungit rursus uirum, modò fortuna frui liceat.
He. Fruere tu quidem. idem tecum in uotis habeo.
Duo enim cum simus, fieri non potest, ut alter
Saluo altero miser esse queat. ô amicæ priora mala
Non amplius ploramus, neq; dolemus:
Maritum meum habeo habeo,
Cuius iam olim à Troia
Expectabam aduentum.
Me. Habes, & ego te. solibus porrò innumeris
Aegrè consumptis, uix tandem fraudem deæ
Sensi: meæq; lachrimæ propter præsentem lætitiam,
Plus habent gratiæ, quàm doloris.
He. Quid dicam? quis unquam hæc speraſſet mortaliũ? C
Præter spem te meo apprimo pectori.
Me. Et ego te, quam putabam ad Idæa mœnia
Profectam esse, & ad turres lamentabiles.
Sed per deos quæso, quomodo domo mea abducta es?
He. E, e. ad tristia procedis exordia,
E, e. tristem quæris sermonem.
Me. Dic· omnia enim digna auditu munera dæmonum.
He. Sermonem, qualem qualem inferam, abominor.
Me. Quin eum dicito. suaue enim audire [a] pericula.
He. Haud ad thalamos iuuenis barbari
Volante portata sum rate:
Sed uolucris infelicis connubij rapuit Amor.
Me. Quod te numen, aut fatum priuauit patria?
He. Iouis, Iouis, ô marite, filius
Me ad Nilum transtulit.
Me. Mirandum deductorem, ô mirum sermonem.
He. Illachrimo, & palpebras rigo

[a] μόχθων, labores.

με. τοῦτ' ἐσ' ἐκεῖνο. ξυμβεβᾶσιν οἱ λόγοι A
οἱ σοὶ δ' ἀληθεῖς· ὦ πόθεινος ἡμέρα,
ὡς εἰς ἐμὰς ἔδωκην ὠλοφύρας λαβεῖν.
ἑλ. ὦ φίλτατ' ἀνδρῶν μυρίλεως, ὁ σὸς χρόνος
παλαιός. ἡ δὲ τέρψις αὖτίως πάρα.
ἔλαβον ἀσμένα πόσιν ἐμὸν φίλαι,
πόδι πεπτάσαι χρῶτα φίλτατον
ἐν μακρᾷ φλογὶ φασφόρῳ.
με. κἀγὼ σε· πολλοὺς δ' ἐν μέσῳ λόγους ἔχων,
οὐκ οἶδ' ὁπῇ πρῶτον ἄρξομαι τανῦν.
ἑλ. γέγηθα· κρατεῖ δ' ὀρθῖνς ἐθέρας
αὐτεπτόρωκα, καὶ δάκρυ σταλάσσω.
πόδι δὲ γῦα χεῖρας ἔβαλον,
ἡδυναὶ ὡς λάβω
ὦ πόσις, ὦ φίλτατε πρόσοψις.
με. οὐκ ἐμέμφθην.
ἔχω τὰ σοὶ διὸς λέκτρα, λαιδᾶς τε,
ἀμφοῖν λαμπάδων κόροι B
λευκίπποι, ξυνομαιμόνες, ὤλεισαν ὤλεισαν
Σπαρτόθεν. ἐκ δίμων δ' ἐνόσφισαν θεοί σ' ὁμοῦ. (σω,
πῶς ἄλλας δ' ἐλαύνῃ θεὸς συμφορᾶς ἴσας δὲ κρείσ
τὸ κακὸν δ' ἀγαθὸν, σέ τε κἀμὲ σωσάγαγε πόσιν
χρόνιον, ἀλλ' ὅμως ὀναίμαν τύχας.
ἑλ. ὄναιο δῆτα, ταῦτα δὴ ξυνδύχομαι.
δυοῖν γὰρ ὄντοιν, οὐχ ὁ μὲν τλήμων, ὁδὶ δ'
φίλαι, φίλαι, τὰ παρόν
οὐκέτ' ἀλγοῦμεν, οὐδ' ἀλγῶ.
νῦν σοὶ ἐμὸν ἔχομεν, ἔχομεν,
ὃν ἐμοῦ, ἐμοῦ ἐκ τροίας
πολυετῆ μολεῖν.
με. ἔχεις, ἐγὼ τέ σ'. ἡλίου δὲ μυείας
μόγις δεελθὼν, ἠδόμην τὰ σὰ θεῶν.
ἐμὰ δὲ δάκρυα, χαρμονὰν
πλέον ἢ χάριτος, ἢ λύπας.
ἑλ. τί φῶς; τίς αὖ τάδ' ἦλπισ βροτῶν ποτε; C
ἀδόκητον ἔχω σε πῶς σόρνοις.
με. κἀγώ σε τὴν δυνοῦσαν ἰδαίαν πόλιν
μολεῖν, ἰλίου τε μελέας πύργους.
πῶς θεῶν, δόμων τῶν σῶν ἐμῶν ἀπεσπάλης;
ἑλ. ἐ, ἐ· πικρὰς ἐς αὖχὰς βαίνῃς.
ἔ, ἐ· πικρὰν δ' ὀδύνας φάτιν.
με. λέγ' ὡς ἀκούσᾳ πάντα δῶρα δαιμόνων.
ἑλ. ἀπέπτυσα μὴ λόγον, οἷον οἷον ἐθέλομαι.
με. ὅμως ἢ λέξον. ἡδὺ τοι μόχθων πλύδη.
ἑλ. ἐκ ὠδῖν λέκτρα βαρβάρου νεανίας,
πετομένας κώπας,
πετομένου δ' ὀρνιθος ἀθλίου γάμων.
με. τίς σε δαίμων, ἢ πότμος συλᾷ πάτρας;
ἑλ ὁ διὸς, ὁ διὸς, ὦ πόσι, πᾶς
μ' ἐπέλασε νείλῳ.
με. θαυμαστὸν τὸν πέμψαντος, ὦ δεινοὶ λόγοι.
ἑλ. κατεδάκρυσα, καὶ βλέφαρον ὑγραίνω
δάκρυσιν.

A δάκρυσιν. ἀ διός μ' ἄλοχος ὤλεσεν
ἥρα. με. τίνων χρίζει πεσεῖναι κακῶν;
ἑλ. ὦ μοι ἐμῶν λεινῶν, λουτρῶν, καὶ κρηνῶν,
ἵνα θεαὶ μορφαὶ ἐφαιδρύνων.
ὦθεν ἔμολε κρίσις.
με. τάδ' ἐς κρίσιν σοι τῶνδ' ἔδηχ' ἥρα κακῶν;
ἑλ. νύμφης ὡς ἀφίλοιτο. με. τῶς, οὐδ' ἀ.
ἑλ. πάρις, ὦ μ' ἐπόνεσε. με. ὦ τλήμων.
ἑλ. τλάμων, τλάμων, ὦδ' ἐπέλασ' αἰγύπτῳ.
με. εἶτ' αὐτὸ δῶκεν εἴδωλον, ὡς σέθεν κλύω.
ἑλ. τὸ δὲ τῇδ' μέλαθρα πάθεα, πάθεα.
μᾶτερ, οἰ ἐγώ. με. τί φῆς;
ἑλ. ἐκ ἔσ' μάτηρ. ἀγχόνιον ἢ βρόχον
δὶ ἐμὲ κατεδήσατο δύσγαμος αἰσχύνων.
με. ὦ μοι. θυγατρὸς δ' ἐρεμίνης δὴ βίος;
ἑλ. ἄγαμος, ἄτεκνος, ὦ πόσι, κατασχύ
γάμων ἄγαμον, αἰσχύνων.
B με. ὦ τῶν κατ' ἤπειρα δῶμ' ἐμὸν πορίας πά-
πάδε καὶ σὲ δώλεσε, μυελάδας τε (εις,
χαλκόπλευρ δαναῶν.
ἑλ. ἐμὲ δὲ πατρίδος ἄπο, κἀπόποτμον
ἀφέκων ἔβαλε θεός
ἀφ' πόλεως, ἀπό τε σέθεν,
ὅπ μέλαθρα, λέχεά τ' ἔλιπον,
ἐλιπέσ' ἐπ' ἀεροῖς γάμοις.
» χρ. ἢ καὶ τὰ λοιπὰ ἢ τύχης δυλαίμονος
» τύχοιτε, πῶς τὰ πρόσθεν ἀρκέσφν ἄν.
ἄγ. μενέλαε, κἀμοὶ πῶς δυτέ τι ἢ ἡδυῆς,
ἰῶ μανθάνω ἢ κἀντος, ἐ σαφῶς δ' ἔχω.
με. ἀλλ' ὦ γύναι, καὶ σὺ κοινώνει λόγων.
ἄγ. οὐχ ἥδε μόχθων τῶν ἰλίου βραβεῖς;
με. οὐχ ἥδε πῶς θεῶν ἡμῶν ἠπατημένοι,
νεφέλης ἄγαλμ' ἔχοντες ἐν χεροῖν λυγρόν.
ἄγ. ἦ φῆς; νεφέλης ἐρᾷ ἄλλως ἐκρμεν πόνος πέ
C με. ἄρας τάδ' ὀργᾶ, κὴ θεῶν τρισσῶν ὀρῖς. (ει;
ἄγ. ἢ δ' οὖσ' ἀληθῶς, δεῖμ' ἥδε σὴ δ' ἄμαρ;
με. αὕτη. λόγοις δ' ἐμοῖσι πίστευσον τάδε.
» ἄγ. ὦ θυγατρ, ὁ θεός, ὡς ἔφη, τί ποικίλον,
» καὶ δυστέκμαρτον, εὖ δέ πως ἀπαρέφα,
» ἐκεῖσε κἀκεῖσ' ἀναφέρων. ὁ μὲν πονεῖ,
» ὁ δ' ὁ πονήσας αὖθις ὄλυται κακῶς,
» βέβαιον οὐδὲν ἢ τὰ τύχης ἔχων.
σὺ γὰρ, πόσις τε σός, πόνων μετέχετε,
σὺ μὲν λόγοισιν, ὁ δὲ δορὸς πεθυμίᾳ.
πολύδωρ δ' ὅτ' ἔπασδυ', οὐδὲν εἶχε. νεῶ δ' ἔχε,
αὐτόματα πράξας τἀγαθ' δύτυχέστατα.
δηαρὰ γὰρ ὄντα πατρὰ, καὶ διοσκόρω
ἤχωας, οὐδ' ἐδραλᾶς οἷα κλήζεται.
νῦν αὖ νεῦμαι τὸν σὸν ὑμέναιον πάλιν,
καὶ λαμπάδων μεμνήμεθ', ἃς τετρασόροις
ἵπποις προσχέζων. πᾶς ἐφόρουν· σὺ δ' ἐν δίφροις,
σὺν τῶδε νύμφη δῶμ' ἔλιπες ὀλβιον.

Fletu. Iouis me coniunx perdidit
Iuno. Me. Quibus ut te adficeret malis?
He. Eheu fatalia mea mala, lauacra, & fontes,
Vbi formas poliuerunt deæ,
Vnde ortum iudicium.
Me. Propter ne iudicium sic te infestauit Iuno?
He. Venus postquam abstulit. Me. [2] Mirè, sed perge.
He. Paridem, cui me promisit. Me. O' infelix.
He. Infelix, infelix sic me Aegypto admouit.
Me. Deinde pro te, ut audio, simulachrum ei exhibuit.
He. Domi uerò quæ calamitates, calamitates.
Mater, eheu. Me. Quid ais?
He. Mater non est amplius, nam strangulantem laqueum
Collo innexuit, [b] meæ impatiens turpitudinis.
Me. Hei mihi, sed Hermione filia nam adhuc superat?
He. Inupta, liberis carens, ô uir gemit
Infelices nuptias meas, & probrum.
Me. O' qui è fundamento meam [c] demolitus es Paris
Domum: eadem Ate & [d] te perdidit,
Et ingenteis bellatorum Graiorum copias simul.
He. Me uerò infelicem, execrabilem,
Patrio abegit Deus solo,
Ab urbe, & abs te procul:
[e] Nam domum & thalamos deserui,
Non ut thorum sectarer adulterum.
Cho. Si posthac in cæteris fortuna benignior
Aspirauerit uobis, satis præterita pensabitur infelicitas.
Nun. Menelae, quid rerum lætarum? & mihi
Imperti: quas quidem ipse, sed non planè perceptas habeo.
Me. Quin ô grandæue, nobiscum uerbis communica.
Nun. Non hæc laborum ad Ilium fuit [f] arbitra?
Me. Non hæc erat, sed delusi fraude numinum
Triste nubis simulachrum habebamus inter manus.
Nun. Quid ais? pro nube ne incassum labores pertulimus?
Me. Iunonis id factum, & dearum contentio trium.
Nun. Hæc autem uerè tua est, nullo fucata coniunx dolo?
Me. Ipsa hæc. atq; ista me uerè prædicare credito.
Nun. O' filia, deus, ut ferunt, quiddam mirum & uarium
Ac [g] inaccessum animis nostris: statas enim rerum uices
Huc illucq; uersat, ut hic laboret modò:
Alius autem malorum expers, postea pereat malè,
Nihil his fortuna largiente perpetuò stabile.
Tu enim, maritusq; tuus laborum commune onus
Sustinuistis, tu quidem læua fama, ille belli gerendi studio:
Qui cum strenuè ageret, nihil habebat quod nunc habet,
Dum læta haud speratarum rerum eum conuersio
Excipit. non ergo Dioscuros, & senem patrem
Dedecorasti; neq; fecisti, quorum te fama insimulauerat;
Nunc [h] instauro hymenæos tuos denuò,
Subeuntq; animo faces, quas quadrijugis equis
Inuectus præferebam, cum tu curru effulgens ab aureo
Cum isto sponsa diuitem relinqueres patris domum.

a Legitur et interrogatiuè dictio πῶς. id est, Quomodo? loqui.ere.
b Al. succẽbens pudori turpium nuptiarũ mearum.
e euertisti.
d te (Paridem)
e pro Nam, non incómodè Vnde apposueris.
f autor, ac quasi premium uictoriæ proposita Græcis & Troianis.
g difficile coniectu, inscrutabile.

» Improbus enim, cuicunq; non sunt heriles res studio:
» Nec congratulatur lætis, nec aduersis condolet.
a famulum Ego quidem [a] seruum me, sed talem esse prædico,
Qui debeat inter ingenuos numerari, & probos
» Seruos, cui licet nomen haud sit liberum,
» Mens tamen contigit libera. hoc enim potius, quàm simul
» Duobus conflictari malis: nempe et mentẽ habere perditã,
» Et aliorum, quorum seruus sit, parêre imperio.
Me. Age, ô senex, multas ærumnas pepererunt tibi,
Quas expleuisti, mei labores bellici:
Quare & nunc felicitatis mecum particeps
Reliquis abi nunciatum socijs
Hæc, ut esse meministi, & quæ fortuna nos exceperit:
Deinde ut in littore maneant, & expectent mea
Quæ restant, quæq; speramus, certamina:
Prætereà hanc, si quo modo ex hisce nauigare finibus
Queamus, custo diãt, ut unà & eadẽ cunctos nos cõplexa
A barbaris seruatos, incolumes reddat patriæ. (sors
Nun. Fient ista, ô rex. cæterùm nunc planè intelligo,
» Quàm uani uates, quamq; pleni mendacijs:
» Nihil sani, neq; in diuina flamma ignis sacri,
» Neq; auium in uocibus. Imò dementiæ est,
» Vel opinari, hominum rebus prodesse posse uolucres.
Calchas enim haud dixit, neq; denunciauit exercitui,
Pro nube socios cerno morti occumbere.
Nihil tale, frustra direpta est ciuitas.
Sed dicas fortè, Deus sciri id noluit.
» Quid ergo uates consulimus? dij nobis sacrificijs
» Placandi, & poscendi bona, omittendaq; uaticinia.
» Vitæ enim inutilis hæc excogitata est illecebra.
» Nemoq; ignauus ex prædictionibus
b Ego malem ἀρίστη ad μαντικὴ referri, & sic exponi: Vates aut optima mens, & rectum consilium: c μαντικὴ, diuinandi ars, futurarũ rerũ scientia & præsensio, Cicerone interprete. Ditatus est.[b] quin uates sit, mens bona, et bonum consiliũ.
Cho. Eandem ego de uatibus sententiam
Cum sene habeo: qui deos sibi beneuolos
Habuerit, optimam habet domi [c] manticen.
He. Sit sanè, hucusq; quidem semper bene habet,
Quòd ueneris, ô miser, saluus à Troia.
Nihil quidem lucri, hæc sciret: sed amicis tamen
Amicorum mala cognoscendi inest desiderium.
Me. Multa nempe interrogabas in breui, & una uia.
Quid tibi dicerem Aegaei ærumnas sali,
Et apud Nauplium Euboici flammas incendij?
Quid Cretam & Libyam, quibus appulsus sum urbibus,
Atq; speculas Persei? non enim ego te explerem
Verbis, & insuper tristarer mea narrans mala.
Quæ satis ipso sensu usurpaui, geminusq; nobis fieret dolor.
He. Rectius dixisti, quàm interrogarim ego.
Vnum uerò dic, ex omnibus quanto tempore
d Ipsam urbem septennio euertim°, ut suprà & Teucer dixit. Aequoreis per pelagus conflictatus sis erroribus?
Me. Annuo, ad decem illos, quibus ad Troiam
Consedimus, annos: [d] ipsum uerò bellũ annis transegimus
He. Eheu, longum dicis tempus, ô miser. (septem.

κακὸς γὰρ, ὅστις μὴ σέβει τὰ δεσποτῶν, A
κοὐ ξυγχαίρει, κοὐ ξυωδύνει κακοῖς.
ἐγὼ μὲν εἶμι, καὶ τοιοῦτος ὁμως λάτρις
οἷς τοῖσι χρηναίοισιν εἰσιμμιγής.
δίδυμοι, τοὔνομ' ὄν τ' ἔχων ἐλεύθερον,
ἢ νῦν σε; κρεῖσσον γὰρ τόδ', ἢ δυοῖν κακοῖν
ἓν ὄντα κεῦδα, τὰς φρένας τ' ἔχειν κακάς,
ἄλλων τ' ἀκούειν δίδυμον ὄντα τῶν τέλας.
με. ἄγ' ὦ γεραιὲ πολλὰ μὲν παρ' ἀσσίδα
μοχθήματ' ἐξέπλησας ἐκ πόνων ἐμῶν.
καὶ νῦν μετασχὼν θ' ἡμῖν ὑπαρξίας,
ἄγγειλον ἐλθὼν τοῖς λελειμμένοις φίλοις
τάδ', ὡς ἔχων εὕρησας, οἵ τ' ἐσμὲν τύχης,
μένειν τ' ἐπ' ἀκτῆς, τούς τ' ἐμὰς καραδοκεῖν
ἀγῶνας. οἷ μένουσιν, ὃς ἐλπίζομεν,
καὶ τῷδε τῶνδε δωκάμεθ' ἐκπλεῦσαι χθονός
φερεῖν, ὅπως ἂν εἰς γῆ ἐλθόντες τύχης,
ἐκ βαρβάρων σωθῶμεν, ἢν δωώμεθα. B
ἄγγ. ἔστω τάδ' ὦ ναῦ· ἀλλά τοι τὰ μάντεων
ἐσεῖδον, ὡς φαῦλ' ὄντ, καὶ ψευδῆ πλέα.
ὀδ' ὦ ἀεὶ ὑγιὲς ὀδὲν ἐμπύρα φλογός,
οὔτε πτερῶν θέλγματ', οὔθ' ὁ τοι
ὀρνὶς καὶ δυκεῖν ὄρνιθας ὠφελεῖν βροτοῦς.
κάλχας γὰρ οὐκ εἶπ', οὐδ' ἐσήμανε στρατῷ,
νεφέλης ἐπορθνίσηντας εἰσορῶν φίλους.
οὐδ' γ', ἀλλ' πόλις αὐχεπτόδη μάτην.
ἔστοις ἀν, ἔνεχ' ὁ θεὸς ὀκ ἠβούλετο;
τί δ' εἶτα μαντεύομεθα; τοῖς θεοῖσι χρὴ
θύοντας αὐτῶν ἀγαθὰ, μαντείας δ' ἐᾶν.
βίος γὰρ ἄλλως δίελεαρ εὑρέθη τόδε,
κοὐδεὶς ἐπλάτησ' ἐμπύροισιν ἀφελὸς ὤν.
γνώμη δ' ἀρίστη μαντις, ἢ τ' εὐβουλία.
χρ. εἰς ταυτὸ κἀμοὶ δοξα μαντεων πορί,
χωρεῖ γόρυνη. εὖ θεὸς ἔχων τις ἀν
φίλους, ἀρίστη μαντικὴν ἔχει δόμοις.
ἑλ. εἶεν· τὰ μὲν δὴ δὴ δεῦρ', ἀεὶ καλῶς ἔχει.
ὅπως δ' ἐσώθης ὦ τάλας τροίας ἄπο,
κοὐδ' ἢ οὐδ' ἐδίφαι, πόθ' δὲ τις
τὰ τῶν φίλων φίλοισι *κἀδέδια κακά. * Alij δια legũt.
με. ἢ πολλ' αὐτὸς μ' ἐρόλίγω, μιᾷ δ' ὀδῷ.
τί σοι λέγοιμ' ἂν τὰς ἐν ἀγαίοις συμφορὰς,
τὰ ναυπλίου τ' δυβοϊκὰ πυροπλήμματα,
κρήτην τε, λιβύην δ', ἃς ἐπεστράφην πόλεις,
σκοπάς τε πορθέων· ἐ γὰρ ἐμπλήσαιμί σε
μύθων· λέγων τ' ἂν δι κακ', ἀλγοίην ἐπ.
πάχων τ' ἐκμανον· δὶς δ' λυπηθεῖμεν ἂν.
ἑλ. κάλλιον εἶπας, ἢ σ' ἀνερόμην ἐγώ.
ἐν δ' ἐπὶ, πόσα τε τῶν ἀλιπὼν πόσον χρόνον
πόντ' πὶ νώτοις ἅλιον ἐφθείρε πλανῶν;
με. ἐνιαύσιον, πρὸς τοῖσιν ἐν τροίᾳ δ' ἐκα
ἔτεσι. δὶπλὴν δ' ἐπᾶ πόδ' δρομὰς ἐτῶν.
ἑλ. φοῦ, φοῦ μακρόν τ' ἔλεξας ὦ τάλας χρόνον.
σώθεις

A σωθεὶς δ' ἐκεῖθεν, ἐνθάδ' ἦλθες εἰς σφαγὰς.
με. πῶς φῄς; τί λέγεις; ὦς μ' ἐπόλεσας γάμοι.
ἑλ. φεῦ γ' ὡς τάχιστα θεὸν' ἀπελθεῖν χθονός,
θαυμ πρὸς αὐδρὸς, ὅ τόδ' ὄτι δ' ὤμαστα.
με. τί χρῆμα δρᾶσας ἄξιον θανεῖν σ' συμφορᾶς;
ἑλ. ἥκεις ἀέλπτῳ· ἐμπεδῶν τ' ἐμοῖς γάμοις.
με. ἢ γὰρ γαμεῖν τις τὰμ' ὀδελόθη λέχη;
ἑλ. ὕβριν δ' ὑβρίζειν εἰς ἐμ', ἵν' ἔτλην ἐγώ.
με. ἰδίᾳ θ' φίνων τις, ἢ τυραννεύων χθονός;
ἑλ. ὀ γῆς αὐάσοι θ' ἐδ' πρωτέως γόνος.
με. τόδ' ἐς' ἐκεῖν' ἄλαγμ' ὁ πεσσόλος κλύω.
ἑλ. ποίοις ὑδεῖς βαρβάροις πτολώμασι;
με. τοῖς, ὑῶν ὥσπερ πῆχος ἐξηλαυνόμην.
ἑλ. ἦπτε πεσσοῦτας βίοτον; ὦ τάλαν' ἐγώ.
με. τόγον μὲν ἢ τόδ', ὄνομα δ' ὀκ εἶχον τόδε.
ἑλ. πάντ' οἶδ' ἀξ ὡς ἔοικας ἐμφ' ἐμῶν γάμων.
με. οἶδ' εἰ δὲ λέκτρα δέφυγον τάδ', ὀκ ἔχω.
B ἑλ. ἄθικτον σὺν ἐμοὶ ἴδοι σοι σεσωσμένον.
με. τίς τόδε πεσθῶ; φίλα γὰρ, εἰ θαρῶ λέγῃς.
ἑλ. ὀρᾶς τάφον τόδ' ἀθλίας ὄψας ἐμάς;
με. ὁρῶ τάλαινα πεδάσλας, ὦῃ τί σι μέτα,
ἑλ. φεῦ τοῦθε λέκτρων ἱκετεύομεν φυγὰς.
με. βωμὸν ἀναίζησ', ἢ νόμοισι βαρβάροις;
ἑλ. ἐρεύε δ' ἡμᾶς τόδ' ἴσον ναοῖς θεῶν.
με. τόδ' ἀρα πεῦς οἴκοις ναυσολεῖν ἔξεσί μοι;
ἑλ. ξίφος μὲν εἶσι μᾶλλον, ἢ τὸ μὸν λέχος.
με. ὅτως αὐ εἶμι ἀθλιώτατος βροτῶν.
ἑλ. μὴ ναῦ κατευδᾶ, φεῦγε σ' ἐκ φίλε χθονός.
με. λιπὼν σε; τροίαν ἐξ ἐπόρθε σὲ χρέων.
ἑλ. πρεῖσσον γὰρ, ἢ σ' τὰμ' ἀκτείναι λέχη.
με. αὐ ἀφ' ἀξ εἶπας, ἰλίε τ' ὀκ ἄξιε.
ἑλ. ὀκ αὐ κτείνοις τύραννον, ὃν αν σύδ' εἰς ἴσως.
με. ὅτω σι σιδήρῳ πρωτὸν οὐκ ἔχει δέμας;
ἑλ. εἶσι· τὸ τολμᾶν σ' ἀδυάτου, αὐδρὸς ὁ Cφῶ.
C με. σιγῆ πῆρέχω δῆτ' ἐμὰς δῆσαι χέρας;
ἑλ. εἰς ἄπορον ἥκεις· δεῖ ἐ μηχανῆς πνοι.
με. θνῆσκτας γὰρ, ἢ μὴ θνῆσκτας, ἥδιον θανεῖν;
ἑλ. μί' ὅτι ἐλπίς, ἢ μόνη σωθεῖμεν ἄν.
με. ἀψυκτος, ἢ τολμκτος, ἢ λόγῳ ὕπο;
ἑλ. ἐ μὴ τύραννος ἐκπύθοιτ' ἀφιγμένον.
με. δρᾶ δὲ τίς; μ' οὐ γνώσεταί γ', ὃς ἐμ' ἐγώ;
ἑλ. ἐσ' ᾠδὴν αὐ θεῖ ξύμμαχος θεοῖς ἴσκ.
με. φῆμη τις οἴκων ἐν μυχοῖς ἱδρυμένη;
ἑλ. ὀκ, ἀλλ' ἀδελφὴ θεονόη καλεῖσί νιν.
με. χρησμῶν ἢ τόνομ'. ὅ, τι δὲ δρᾶ, φράσον.
ἑλ. πάντ' ἐσ', δρᾶ τε συγγόνῳ πρὸν τάσε.
με. θνήσκομεν ἂν· λαθεῖν γὰρ ἐκ οἷόν τί μοι.
ἑλ. ἔπως ἂν ἀπείλαιμεν ἱκετεύοντέ νιν.
με. τί χρῆμα δρᾶσαι; τίν' ἐπάγεις μ' εἰς ἐλπίδ'.
ἑλ. πῦον τα γαῖα μὴ φράσαι σε συγγόνῳ.
με. πείσαντε δ' ἐκ γῆς δορίσαιμεν ἂν πόδ'.
ἑλ. κοινῇ τ' ἐκείνῳ ῥᾳδίως, λάθῃ δ' ἐμῶ.

Seruatus autem inde, huc uenisti ad necem.
Me. Quomodo ais? quid narras? occidi miser.
He. Arripe quàm ocyßimè fugam ex hoc solo:
Necaberis à uiro, cuius hæc est domus.
Me. Quà'nam re ego hoc fatum commeruerim?
He. Ades enim insperatus, & mora meis nuptijs.
Me. Num quis meam uxorem ducere cogitat?
He. Vt in me indigna committat, quæ sustineam.
Me. Priuatim' ne aliquis potens, an huius princeps soli?
He. Qui huic terræ imperitat, natus Proteo.
Me. Hæc erat illa uociferatio, quam audiebam à famula.
He. Quibus illa insulæ insistebat portis barbaræ?
Me. Hisce, unde tanquam mendicus propellebar miser.
He. An'ne cibaria petebas? ô me calamitosam.
Me. Ea quidẽ res erat, [a] uerùm nõ hunc prætendebã titullũ.
He. Omnia igitur, ut uideris, tenes de meis nuptijs?
Me. Teneo. an aũt istius concubitus effugeris, id nondũ ha
He. Intactum tibi scias seruatum esse thorum. (beo.
Me. Quod huic rei argumentũ? grata. n. si uera loqueris.
He. Vides, quæ misera mihi sit ad hoc sepulchrũ mãsitatio?
Me. Video, ô misera, gramineos toros, qui quid ad te atti-
He. Hoc in lecto supplex peto effugia. (nent?
Me. Extra'ne aras, aut hoc facis more barbarico?
He. Nõ minus me hic locus tutã à ui[b] istius præstat, q̃ tẽpla
Me. Non ergo licebit redire mihi domum? (numinum.
He. Gladius meum coniugium præueniet.
Me. Sic longè fuero mortalium miserrimus.
He. [c] Nõ obstet nũc pudor, quo minus ex hac terra fugias.
Me. Relicta te? tua causa euerti Troiam.
He. Satius enim hoc, quàm ut meum interimat coniugium.
Me. Parum uirile est, quod dicis, nec [d] dignum Ilio.
He. Non occides tyrannum, quod fortasse studio habes.
Me. Siccine corpus habet nullo penetrabile ferro? (piat.
He. Scies. tentare aũt quod fieri nõ poßit, uiri est q̃ parũ sa
Me. Vltró'ne igitur illi mers præbebo uinciendas manus?
He. Perplexus et inops cõsilij es, sed quapiã opus est machi
Me. [e] Edito facinore'ne, an multo suauius mori? (na.
He. Vna spes est, quæ sola nos seruare queat.
Me. Precio' ne illa, aut opere, aut precariò redimi poteſt?
He. Si rex nondum audiuerit te huc applicasse ratem.
Me. Quis illi dicet? haud cognoscet, quis ego sim.
He. Est illi intus socia, mente par dijs.
Me. Oraculum quoddam collocatum in secessu ædium?
He. Non, sed soror. ipsam Theonoen uocant.
Me. Oraculũ ipsum nomẽ refert, quid aũt faciat eloquere.
He. Omnia nouit, fratriq; te præsentem significabit,
Me. Moriamur ergo, quando latere non licet mihi.
He. Si quo modo illi persuadere queamus supplices.
Me. Quam rem ut faciat? ad quam me spem uocas?
He. Ne te adesse hic fratri incidet suo.
Me. Persuasa autem ea, hinc nobis soluere dabitur?
He. Facilè illa conscia: at clàm minimè.

a nõ illud autẽ nomẽ usurpabã.
b filij Protei.
c Ne tẽ nunc pudeat, sed ex hac terra fuge.
d id est, indignũ reb. meis gestis, & bello Troiano quod cõfeci.
e Alij hũc uersum sine interrogatiõe legũt, & sic hõ malè exponũt: Siue agam° quid, siue nõ agamus, dulci° tũ est mori.
f id est, adiuti illo opera.

Thi

Me. Tui id muneris erit: mulier.n. cũ muliere tẗ̃ pestiũ
He. Haud intacta habebit genua à meis manib^a. (agit.
Me. Age autem, si non admiserit nostras preces?
He. Morieris, ego uerò misera rapiar ad nuptias.
Me. Sic proderer abs te: hanc aũt uim tantum simulas.
He. Quin me obligo tuo capiti deiurio. (nubia?
Me. Quid ais? te moriturã, nec unquã permutaturũ con
He. Hoc ipso gladio: tuoq; adiacebo corpori.
Me. Vt hæc rata sint nunc, meam continge dexteram.
He. Contingo, mortuo te, me hanc relicturam lucem.
Me. Et ego orbatus te, uitam finiam. (gloria?
He. Quomodo igitur moriemur, ne nostra mors sit in-
Me. Iuxta tumulum te occiso, me quoq; interimet.
Primùm autem acri confligemus certamine
Tuis pro connubijs: siq; sit animus, accedat propè.
Neq; enim lectum dehonestabo Troicum,
Nec rursus in Græciam reuersus, in me accipiam
Probra: qui suo Achille priuaui Thetim,
Cædemq; aspexi Aiacis Telamonij,
Itemq; Thesei filij fatum. ego uerò pro mea
Detrectem mortem oppetere coniuge?
" Nunquam defugiam, si enim recta est mens dijs, "
" Fortem uirum, hostili cæsum manu, "
" Facili tumulatum operient solo: "
" Ignauos autem duras exponent super crepidines. "
O' dij, fiat tandem fœlicius genus
Tantaleum, & malorum finem sentiat.
He. O' me miseram. sic enim meæ res habent,
Menelae, actum est. foràs egreditur
Diuina Theonoe, strepit domus
Claustris apertis, fuge: sed quid fugiendum?
Tam enim præsens, quàm absens tuam præsentiam
Nouit. ô infelix, ut perij funditùs.
Troiæ periculis, & terræ ereptus barbaræ
Ad barbaros profectus, denuò in enses incidis.

ACTVS TERTIVS.

Theonoe. Helena. Menelaus. Chorus.

Theo. PRæi mihi ferens lucentes tædarum faces,
[a] Diuinumq; sacri ætheris ritum è penetralibus,
Vt purum cœli capiamus aerem.
Tu uerò uiam, si quis forsan scelerarit impio
Ingressus pede, flamma lustrabis sacra:
Concutiesq; facem ignis, quà faciam gradus.
Completa autem dijs lege, peractq; ceremonia
Lararium rursus flammam reportate in domum.
Quid Helena, quomodo mea habet uaticinatio?
Adest maritus tibi hic coràm conspicuus,
Orbatus classe, & tuo prædainfami nomine.
O' miser, haud[b] perfunctus tuis uenisti huc laboribus,
Nec tibi de reditu in patriam, nec an mansurus hic
Sis, constat. contentio enim inter deos, de teq; conciliũ
Conuocatum est ad Iouis thronum hodierno die.

a Ad ritũ & diuinã sacri ætheris legẽ, uel iuxta ritum, quo ire sub dium ac sacrũ ætherẽ consueui.

b Al. Haud ista profectione ad, hos fines, labores tuos & pericula effugisti

με. σὸν δῶρον, ὡς γυναικὶ τἠπόσφορον γυναι. A
ἑλ. ὡς οὐκ ἄχρωστα γόνατ' ἐμῶν ἑξῆς χρῶν.
με. φεῦ, πῶς δὲ δὴ νῶν μὴ ἀπρὸς λέξῃ τοιαῦτα λόγος;
ἑλ. θανῶ γαμοῦμαι δ' ἡ τάλαιν' ἐγὼ βίᾳ.
με. πῶς δόξῃς εὖ εἶης· τλῶδε βίαν σκηψασ' ἔχῃς.
ἑλ. ἀλλ' ἀγνὸν ὄρκῳ σὸν καρᾶ κατώμοσα.
με. τί φῄς; θανεῖσθαι, κἄ ποτ' ἀλλάξῃν λέχη;
ἑλ. ταυτῷ ξίφει γε κείσομαι δέσυ τέλας.
με. ὦδε δὲ τοῖς νεῶ, δεξιᾶς ἐμῆς θίγε.
ἑλ. ψαύω, θανόντος σου, τόδ' ἐπλεύψῃ φωτός.
με. κἀγὼ σφριθεὶς σε, τλοῦ τήσω βίου.
ἑλ. πῶς ὧν θανοῦμεθ', ὥστε κἀν δόξαν λαβεῖν;
με. τύμβῳ 'πὶ νώτῳ σε πεσὼν, ἐμὲ κλανεῖ.
πρῶτον δ' ἀγῶνα μέγαν ἀγωνιούμεθα
λέκτρων ὑπὲρ σῶν· ὃ ἢ θέλων, ἴτω τέλας.
τὸ τροιϊκὸν γ' οὐ κατοιχιῶν λέχος.
οὐδ' ἑλλαδ' ἐλθὼν, λήψομαι πολιὸν ψόγον, B
ὅστις θέμις μὴ ἐσφρικ' ἀχιλλέως,
τελαμωνίδ' αὖαντος εἰσεῖδον σφαγὰς,
τὸν θησέως τε παῖδα. δῆλ. ἢ τὶν ἐμὸν
οὐκ ἀξιώσω κατθανεῖν δάμαρτ' ἐγώ;
μάλισά γε· εἰ γὰρ εἰσιν οἱ θεοῖ σοφοι, "
δύψυχον ἄνδρα πολεμίων θανόνθ' ὕπο, "
κόφῳ καταμπίχασιν ἐν τύμβῳ χθονὶ, "
κακὸς δ' ἐφ' ἕρμασφρέον ἐκβάλουσι γῆς. "
ὦ θεοί, γνοίεν δή ποτ' δύτυχεῖς γένος
τὸ ταντάλειον, καὶ μεταστήτω κακῶν.
ἑλ. οἴ ἐγὼ τάλαινα. δῆλ τύχης γὰρ ὧδ' ἔχω.
μενέλαε, δῆλα τὰ πράγμαθ' ἐκβαίνει δόμων
ἡ θεοπροφὸς θεονόη. κλυπεῖ δόμος,
κλήθρων λυθέντων. φεῦγ', ἀπαρ' ἐν φυκτέον;
ἀπεῖσα γὰρ σε, καὶ πεῖσ' ἀφιγμένον,
δεῦρ' οἶδ' ἐν, ὦ δύσλυσος, ὡς ἀπωλόμην.
τροίας ἢ σωθεὶς, κἀκ βαρβάρων χθονὸς,
εἰς βαρβαρ' ἐλθὼν, φάσγανῶ αὖθις ἐμπεσῇ. C

ΔΡΑΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

Θεονοή. ἑλένη. μενέλαος. χορός.

Θεο. ΗΓῦ σύ μοι φέρουσα λαμπήνων σέλας,
θεῖον δὲ σεμνὸν θεσμὸν αἰθέρος μυχῶν,
ὡς τὸν δόμα καθαρὸν οὐρανοῦ δεξάμεθα.
σὺ δ' αὖ κέλευθον, εἴ τις ἔβλαψεν ποδὶ
σείβων αὐσίῳ, δὸς καθαρσίῳ φλογί.
κρᾶσον ἢ τοδύκλιν, ἵνα δὴ ἐξέλθω, πυρός.
νόμον δὲ τὸν ἐμὸν θεοῖσιν ἀρδόσασα, πόλιν
ἐφέστιον φλόγ' εἰς δόμους κομίζετε.
ἑλένη, τί τἀμὰ, πῶς ἔχει θεσπίσματα;
ἦπ' τοῦσις σοι μενέλεως ὁδ' ἐμφανὴς,
νεῶν σφριθεὶς, τοῦτο σὸν πήμαθ'.
ὦ τλῆμον, ὃ σὸς δεῦρ' ἐλθὼν πόνος,
οὐδ' οἶδα νόσον οἴκαδ', ἐτ' αὖτ' μενεῖς.
ὄρις γὰρ ἐν θεοῖσι, σύλλογός τε σὸ πρὶν
ἔστα, παρεδρὸς Ζηνὶ τῷδ' ἐν ἥμαι.

A Ἥρα μὲν, ἥ σοι δυσμενὴς παρῴκιθεν λῖν,
νῦν ὄθην δύνος, κεὶς πάτραν σῶσαι θέλει
ξὺν τῷδ', ἵν' ἑλλὰς οὖν ἀλεξάνδρου γάμους
δῶρημα πύρι δ' Ψ ψυδυνυμφόντα μάθῃ.
κύπρις ἢ νόσον σὸν δεμφθῆναι θέλει,
ὡς μὴ τ' ἐλεγχθῇ. μηδὲ πρεσμένη φανῇ
τὸ κάλλος, ἑλένης ἕνεκ' ὠνητοῖς γάμοις.
ἡλθ' δ' ἐφ' ἡμῖν, εἴθ' ἃ βόλεται κύπρις,
λέξας ἀδελφῷ γ' ἐθάνδ' ὄντα δολόσω,
ἔτ' ὦ μεθ' ἥρας σῶζα σὸν σώσω βίον,
κρύψαι' ὁμαίμονι, ὅς με πεῖσ' τάδε
εἰπῶν, ὅταν γῆν τῆδε νοσήσας τύχῃς.
τίς εἶς; ἀδελφῷ τόνδε σημανῶ γ' ἐμῷ
πόνδ', ὅπως αὖ τἀμὰ ἀσφαλῶς ἔχῃ.
ἑλ. ὦ πρόθεν', ἱκέσης ἀμφὶ σὸν πτνῶν γόνυ,
καὶ πεσοῦμαι βίζω θᾶνον ἐκ δυδαίμονα,
ὑπὲρ τ', ἐμαυτῆς δ' ἐδ' δ'. ὃν σὺ μόλις ποτὲ
B λαβοῦσ', ἐπ' ἀκμῆς ἐμὲ κατθανόντ' ἰδεῖν.
μή με κατέπης σῶν κατοιγνύτω πόσιν
τόνδ' εἰς ἐμὰς ἥκοντα θελτάτας χέρας.
σῶσον δέ, λίσσομαι σε. συγγόνων ἢ σῷ
τῷ δυσέβειαν μὴ πεσεῖς τῷ σῷ ποτε,
χάριτας πονηρὰς κἀδίκους ὠνησῇν.
" μισεῖ γὰρ ὁ θεὸς τῷ βίαν· τὰ κτητὰ δὲ
" κτᾶσθαι κελεύει τοῦτ' ἄνευ, ἐκ ἐς ἁρπαγάς.
" ἐκτὸς ὁ πλοῦτος, ἀδίκως τις ὤν.
" κοινὸς γὰρ ὅδε ὁ οὐρανὸς πᾶσι βροτοῖς,
" καὶ γαῖ', ἐν ᾗ χρὴ δώματ' αὐαπλησμένους
" τὰ μὴ ὁ τοῖα μὴ χειν, μηδ' ἀφαιρεῖσθαι βίᾳ.
ἡμᾶς δὲ μαινεσεῖς μὲν ἀθλίως δ' ἐμοί,
ἐμῆς ἔδωκε πατρὶ σῷ σώζειν πόσει
ἔφ' δ', ὃς ἐκφεύσει, κἀπαλάζυδ' θέλει.
πῶς ὧν θανοῦμ' εὖ ἀφλάβοι; κεῖνος ἢ πῶς
τὰ ζῶντα τοῖς θανοῦσιν εὖ ἀφδίκ ποτέ;
C ἢ δὴ τὰ τοῦ θεῦ, καὶ τὰ τοῦ πατρὸς σκόπ'
πότερον ὁ δαίμων χ' ὦ θανὼν, τὰ τ' τέλας
βόλοιντ' εὖ, ἢ βόλοιντ' εὖ ἀφδ' ἔναι πάλιν;
δοκῶ μὲν ὄκων χρή σε συγγόνων πλέον
νεμεῖν ματαίω μᾶλλον, ἢ χρεῶν πατρί.
εἰδ' δ' μαύλις, καὶ τὰ δεῖ ἡγεμόνα,
τὸ μὲν δίκαιον τοῦ πατρὸς δεφθορεῖς,
τῷδ' ὁ δικαίω συγγόνῳ δώσεις δίκλω,
ἀχρεῖον, τὰ μὲν σε θεῖα πάντ' ἐξειδῆναι,
τὰ τ' ὄντα, καὶ μὴ, τὰ δὲ δίκαια μὴ εἰδῆναι.
τῷ τ' ἀθλίαν ἐμ', οἷσιν ἔγκειμαι κακῶς
ῥῦσαι, παῤῥῆγον δὲ ἔα ὅσ' δ' τύχης.
ἐλεγῶν γὰρ ὑδ' εἰς ὅστις ὁ συγεῖ βροτῶν,
ἢ κλύζομαι καθ' ἑλλάδ' ὡς πεδ' δ' ἐμὸν
πόσιν, φευγῶντ' ὄκηα πολυχρύσους δόμους.
ἢν δ' ἑλλαδ' ἐλθω, κἀπεῖω πάρτις πάλιν,
κλύοντ', εἰσιδόντ', ὡς τέχνης θεῶν
ὤλοντ', ἐγὼ ἢ πεδύτης ὀκ ἀφῶ λῖν φίλων,

Iuno quidem, quæ pridem tibi infensa erat,
Nunc bene cupit, ac saluum redire in patriam
Vult cum ista, ut Græcia discat nuptias
Alexandri, munus fallacis Cypridos.
At Cypris reditum tuum morari nititur,
Ne arguatur, & deprehendatur[a] pulchritudinem
Emisse uenali Helenes connubio.
Postremò in nobis situm est, siue quod cupit Cypris,
Proditum te fratri perdere uelim:
Siue à Iunonis causa stare libeat, & incolumem
Dimittere clàm fratre, qui mihi id negocij dedit,
Vt ei dicam, si quando ad hanc terram appuleris.
Quis es? fratri nunciabo illum meo
Adesse, ut quod mei muneris est culpa careat.
Hele. O' uirgo, supplex tuis aduoluor genubus,
Hocq; tristi procumbo ante te loco,
Pro me ipsa, & isto, quem uix tandem nacta
Sub acie gladij uitam exhalantem uisura sum.
Ne meum tuo fratri prodas uirum,
Venientem mihi in complexus charissimos:
Sed serua, obsecro. nunquam fratri tuo
Tuam pietatem prostituas,
Turpiter gratiam aucupando, & impiè.
Odit enim Deus uim: et parta labore quemlibet "
Possidere iubet, non raptu uiuere. "
Repudianda iniusta & turpis opulentia: "
Commune enim cunctis cœlum mortalibus, "
Et terra, in qua domos augere conuenit, "
Non aliena possidere, neq; per uim rapere. "
Porrò nos diuino qdẽ cõsilio, sed unde ego sim misera,
Mercurius dedit tuo patri, seruandas uiro
Huic qui adest modò, ut me recipiat.
Quomodo autem extinctus recipiet? ille uerò
Quo pacto, quod in uiuis est, unquam reddat mortuis?
Quare ipsum numẽ cõsiderandũ, & patris religio tibi,
Vtrum deus, & defunctus ille, equæ aliorum sunt
Ipsi uelint retinere, an'ue malint reddere?
Itaq; sic existimo, fratri non debere te
Plus tribuere dementi, quàm patri bono.
Sin autem uates ipsa, & diuinarum rerum studijs
Dedita, iusticiam patris uiolaueris,
Iniusto fratri pœnam dabis.
Turpe, te cuncta scire mysteria,
Item præsentia & futura, ignaram autem esse iusticiæ.
Me calamitosam, quibus immersa sum malis,
Extrahe, præter sortem id indulgens meam.
Qui Helenam non oderit nemo est mortalium,
Quæ omnium in ore sum per Græciã, tanq; quæ uirũ
Prodiderim, Phrygũq; auro refertas coluerim domos.
At si optato potiar in Græciam reditu,
Tum uidentes, audientesq; se technis numinum
Perijsse, me haud amplius prodidisse uirum

a id est, pallam pulchritudinis.

Crimina-

Criminabuntur, recuperaboq; famam pristinam.
Præterea quam nunc nemo ducit, elocabo nuptui
Cum dote filiam: haecq; tandem relicta uita misera,
Re familiari secura domi fruar.
Et siquidem hic extremo clausisset uitam die,
Procul contenta fuissem parentasse lachrimis.
Nunc uerò & præsenti, & saluo orbabor misera?
Absit, ô uirgo. quare tibi supplico,
Vt hoc mihi gratiæ largiare, & naturam patris
» Bonam iustiuimiteris. Id enim liberis pulcherrimum
» Decus, ut qui probo patre natus sit,
» Parentum mores & exempla uita exprimat.
Theo. Miserabilis tua iam dicta oratio,
Miserabilis & tu: uerùm ipsius Menelai desidero
Audire sermonem, quem de uita dicturus sit.
Me. Ego quidem neq; tua acciderim ad genua,
Neq; lachrimis ora rigarim. nam Troiæ excidia,
Sic demissi & abiecti, dehonestaremus admodum.
Tametsi dicunt, non alienũ esse à more cõstantis uiri,
Rebus afflictis ab oculis fudisse lachrimas.
Sed non ego hunc morem, honestus sit licet,
Vsurpabo, propter splendorem prioris uitæ.
Verùm si tibi uidetur uirum seruare hospitem,
Qui iustè meam recipere coniugem
Cupio, redde, & ad hoc serua: sin autem secus,
Non ego nunc primùm, sed sæpius
Miser fuerim, te uerò mulierem esse apparebit improbã.
Quæ autem digna nobis, & iusta ducimus,
Atq; in primis fodicabunt pectus tuum,
Ea dicam ad monumentum patris tui cum suspirio:
O' senex, qui hoc sepulchri conderis sub marmore,
Redde, reposco abs te uxorem meam,
Quam Iupiter huc misit seruandam tibi.
Scio, haud unquam defunctus nobis adimi sines.
Quin hæc patrem excitum ab inferis
Non patietur, qui pridem fuerit laudatissimus,
Nunc malè audire: sui enim nunc est arbitrij.
O' Stygie Pluto, & te auxiliatorem aduoco,
Qui multa corpora accepisti huius gratia,
Meo interempta ferro, præmiumq; obtines:
Aut nunc rediuiuos illos reddito,
Aut hanc, ne deserat exemplum pij patris,
Sed superet, reddatq; meam uxorem, cogito.
Quod si me mea spoliaueritis omnino coniuge,
Dicam tibi eas rationes, quas hæc præterijt.
[a] Deiurauimus, ô uirgo, ut rem intelligas,
Primùm quidem cum tuo fratre ferro decernere,
In qua pugna aut me aut illũ mori oportebit: simplex o-
At si pedem mecum conferre detrectauerit, (ratio.
Fameq; nos domare supplices ad tumulum statuerit,
Stat mihi sententia, hanc occidere, & postea per meũ
Hepar hunc ensem ancipitem adigere

a id est, obligauimus nos mutuo iuramento.

πάλιν μ' ἀνάξετ' εἰς τὸ σῶφρον αὖθις ἄν. A
ἐλυάσομαί τε θυγατέρ' ἣ νῦν δὴ ἐς γαμεῖ.
τλῶ δ' οἰθάδ' ἐκλιπεῖν τὰ τῆς ἀληθείας πικρά, a ὀνείδη legit.
ὄντ' ἐν γὰ οἴκοις χρημάτων ἀνησόμαι.
κεἰ μὴ θανὼν οὐδ' ἐν τυφῇ κατεσφάγη,
πρόσω σφ' ἀπόντα δακρύοις αὖ ἠγάπων.
νῦν δ' ὄντα καὶ σωθέντ' ἀφαιρεθήσομαι.
μὴ δῆτα πρὸς θεῶν. ἀλλά σ' ἱκετεύω τόδε,
δὸς τῷ χάριν μοι τῷδε, καὶ μιᾷ τρόπῳ
πατρὸς δικαίου. παιδὶ γὰρ κλεὸς τόδε
κάλλιστον, ὅστις ἐκ πατρὸς χρηστὸς γιγνῶν,
εἰς τοιοῦτον ἦλθε τοῖς τεκοῦσι αὖ τρόπους.
Θεο. Οἰκτρὸν μὲν οἱ πρόντες γ' μέτοιν λόγοι,
οἰκτραὶ τ' καὶ σύ. τῷ τ' μὲν ἐλεῶ τοῦδ'
λόγοις ἀκούσας, τίνας δρᾷ ψυχῆς πόρι.
Με. Ἐγὼ σὸν οὔτ' ἂν πεσοιμι σεῖν γλείω γόνυ,
οὔτ' ἂν δακρῦσαι βλέφαρα· τῷ τροίαν γὰρ ἂν,
δειλοὶ ἠγούμενοι, πλεῖστον ἀσχήμονες ἄν. B
καί τοι λέγουσιν, ὡς πρὸς αὐδρὸς ὀυχοῦς,
ὦν ξυμφορᾶσι δάκρυ' ἀπ' ὀφθαλμῶν βαλεῖν.
ἀλλ' οὐχὶ τοῦτο τὸ καλόν, εἰ καλὸν τόδε,
αὐρήσομαι, προτόσθε δὴ δυδαιμονίας.
ἀλλ' εἰ μὲν ἄνδρα σοι δοκεῖ σῶσαι ξένον,
ζητοῦντά γ' ὀρθῶς ἀφλαβεῖν δ' ἁμαρτ' ἐμοῦ,
ἀπόδοτε, καὶ πρὸς σῶσον. εἰ δὲ μὴ δοκεῖ,
ἐγὼ μὲν οὐ νῦν πρῶτον, ἀλλὰ πολλάκις
ἄθλιος ἂν εἴην, σὺ δ' γυνὴ κακὴ φανῇ.
ἃ δ' ἄξι' ἡμῶν, καὶ δίκαι' ἡγούμεθα,
καὶ σῆς μάλιστα καρδίας ἀνθάψεται,
λέξω τάδ' ἀμφὶ μνῆμα σὸ πατρὸς τόθω·
ὦ γέρον, ὃς οἰκεῖς τῷδε λάϊνον τάφον,
ἀπόδοτ' ἀπαιτῶ τὴν ἐμὴν δάμαρτά σε,
ἣν Ζεὺς ἔπεμψε δεῦρό σοι σώζειν ἐμοί.
οἶδ' ἄνευ' ἡμῖν οὔ ποτ' ἀφαίρεσις θανών.
ἀλλ' ἥδε πατρὸς ἀρθὲν αὐκαλόμενον, C
οὐκ ἀξιώσει, ὃν πρὶν δοκεῖ σπουδαῖον,
κακῶς ἀκοῦσαι. κυρία γὰρ ὅστι νῦν.
ὦ ὑδρεῖ ἄδη, καὶ σε σύμμαχον καλῶ,
ὃς πολλ' ἐδέξω δὴ δ' ἔκατι σώματα,
τεσόντα δὴ μῷ φασγάνῳ, μισθὸν δ' ἔχεις,
ἢ νῦν ἐκείνους ἀπόδοτ' ἐμψύχους πάλιν,
ἢ τῷδ' ἀνάγκασόν γ' δυσεβῆς πατρὸς
κρείσσω φανεῖσαν, τὰμ' ἀρδ' ἔναι λέχη.
εἰ δ' ἐμὲ γυναῖκα τῷ ἐμῷ συλήσετε,
ἅ σοι παλίμπτον ἥδε τῶν λόγων φράσω.
ὅρκοις κεκλήμεθ', ὡς μάθῃς ὦ πρῶθρέ,
πρῶτον μὴ ἐλθεῖν δι' μάχης σῷ συγγόνῳ·
κἀκεῖνον, ἢ μὲ, δεῖ θανεῖν ἀπλοῦς λόγου.
ἢν δ' ἐσμὲν ἀλκῷ, μή ποτ' αὐτῷ ποδί,
λιμῷ τ' θηρᾶν τύμβον ἱκετεύοντα νῷ,
κτανεῖν δέδοκται τῷδ' ἐμοί, κἀπέτ' ἐμὸν
πῶς ἥπαρ ὦσαι δίσομον ξίφος τόδε,

τύμβῳ

A τύμβῳ τ' πὶ νώτοις τῷδε, ἵν' αἵματος ῥοαὶ
τάφῳ κατασταζωσι. κεισόμεθα δὲ
νεκρὼ δ' ἐξῆς τρεῖς δ' ὧδ' ἔξω τάφῳ,
ἀθάνατον ἄλγος τῷδ' σοὶ, ψόγος δὲ σῷ πατρί.
ὃ γὰρ γαμεῖ τῷδ' οὔτε σύγγονος σέθεν,
οὔτ' ἄλλος οὐδείς· ἀλλ' ἐγώ σφ' ἀπάξομαι,
εἰ μὴ πῶς οἴκοις διωάμεθ', ἀλλὰ πῶς νεκρῶς.
» τί τοῦτο; δακρύοις εἰς τὸ θῆλυ τρεπόμην,
» ἐλεινὸς ἦν μᾶλλον ἢ δρασείων.
κτεῖν', εἰ δοκεῖ σι. δυσκλεῶς γ' ὁ κτενεῖς.
μᾶλλόν γε μοὶ τοι τοῖς ἐμοῖς πείθῃ λόγοις,
ἵν' ἦς δικαία, καὶ δ' ἁμαρτ' ἐγὼ λάβω.
χο. οἱ δὲ βραδύνειν ὦ νεανίαι οὖν λόγοι·
ὅτῳ ἢ πρῖνον, ὡς ἅπασιν ἀνδάνει.
Θεο. ἐγὼ πέφυκά τ' δυσεβεῖν, καὶ βάλομαι.
φίλῶ τ' ἐμαυτῷ, καὶ κλέος τὸ μὲ πατρὸς
οὐκ ἂν μιάναιμ', οὐδὲ συγγόνου χάριν
B δείλω ἄν, ἢ ἧς δυσκλεὴς φανοῦμαι.
ἔνεστι δ' ἰσόρρο δίκης ἐμοὶ μέγα
ἐν τῇ φύσει. καὶ τοῦτο νηρέως πάρα
ἔχοντα, σώζειν μὴ ἐλεῶς πειράσομαι.
Ἥρα δ' ἐπείπερ βάλεται σ' δυσγενεῖν,
εἰς ταὐτὸν οἶσω ψῆφον. ἢ χάρις δ' ἐμοί,
ἵλεως μὲν εἶη, συμβέβηκε δ' οὐδαμῶ.
πρόσεστι ἢ τῷθρόνῳ μένειν ἀεί.
ἃ δ' ἀμφὶ τύμβῳ τῷδ' ὀνειδίζεις πατρί,
ἡμῖν ὅδ' αὐτὸς μῦθος. ἀδικούμην ἄν,
εἰ μὴ ἀφαρπάσω. καὶ γὰρ ἂν κεῖνος βλέπων,
ἀπέδωκεν ἂν τοι τῷ γ' ἔχειν, ταύτῃ δὲ σε.
» καὶ γὰρ τίσις ἔνδ' δοῖ τοῖς τε νεκρτοῦσι,
» καὶ τοῖς ἄνωθεν τοῦσιν αὐθρώποις. ὁ νοῦς
C ἔνθ' κατθανοῦσιν ζῇ μὴ ὁ, γνώμην δ' ἔχει
» ἀθάνατον, εἰς ἀθάνατον αἰθέρ' ἐμπεσών.
ὡς ὧν ἥδαιν' μὴ μακραὶ, σιγήσομαι,
ἃ μοι κεθίκετο δοῦναι. ὁ δὲ μωρία
ξύμβολος ἔσομαι τοῖ κασιγνήτοι ποτέ.
δυσγενεῖν γὰρ κεῖνον, ὁ δοκεῖ ὅμως,
ἢ δυσεβείας ὅσιον εἰ τίθημι νῦν.
αὐτοὶ μὴ δὴ τῷ ἐξόδου γ' εὐείσκετε.
ἐγὼ δ' ἀρᾶσ' ἐκποδὼν, σιγήσομαι.
» ἐκ τῶ θεῶν δ' ἀρχεδε, χ' ἱκετεύετε
» τῷ μοὶ σ' ἐᾶσαι πατρίδα νοεῖσαι κύπριν·
ἄρας ἢ τῷ γνώμαν ἐν ταυτῷ μένειν,
ἵν' εἰς σε καὶ σὸν τόσιν ἔχει σωτηρίας.
σὺ δ' αὖ θανὼν μοι πάτερ, ὅσον ἐγὼ σθένω,
οὔποτε κεκλήσῃ δυσεβὴς αὐτ' δυσεβεῖς.
χο. δέδεις ποτ' δύτυχησεν, ἐκδικῶ γιγνῶς·
ἐν ἢ δικαίᾳ δ' ἐλπίδες σωτηρίας.
ἑλ. μενέλαε, πῶς μὴ πρὸθθε σεσώσμεθα.
τὸν θῆδε δὴ σε αὖν λόγος φέρον τα χρὴ,
κοινὴν ξυνάπτειν μηχανὴν σωτηρίας.
με. ἄκουε δὴ νῦν. χρόνιος εἶ ἤδη εἴγας,

Super hoc tumulo, ut fuso sparsa sanguine
Sepulchra immadeant. cæterùm iacebimus
Duo funera monumentum iuxta marmoreum,
Dolor perpetuus tibi, & æternum opprobrium patri.
Non enim hanc ducet neq; frater tuus,
Nec alius ullus, sed ipsam abducam ego:
Sin minus domum liceat, ad inferos tamen.
Quid ista? lachrimis si in mollitiem effunderer, “
Miserandus potius uiderer, quàm fortis & strenuus. “
Occide, si tibi uidetur: nõ enim neci dabis nos ignobili.
Verùm consulo, ut potius meis dictis pareas,
Quò sis & iusta tu, & ego meam recipiam coniugem.
Cho. Tuum iam est, ô puella, ut sermones dijudices.
Sic autem iudica, ut proberis omnibus.
Theo. [a] Sic fert natura mea, & uolo pietatem colere
Amoq; meipsam, & patris gloriam mei
Nolim polluere, neq; in fratris gratiam
Facile suscipiam maculas infamiæ.
Inest enim in natura mea magnum iusticiæ
Numen: & illud quod à Nereo
Acceptum habeo, seruare, ô Menelae, studeo.
Et quando Iuno saluti sic fauet tuæ,
Lubens ei suffragabor: gratia autem mihi
Sit propitia, id quod nusquam accidit.
Porrò uirgineum perpetuò tuebor decus:
Quæq; ad sepulchrũ mansura dicis patrẽ meũ probra,
Eadem & ipsa dico. essemus iniurij,
Nisi redderem: etenim & ille, si lucem aspicere
Tam diu contigisset, reddidisset tibi hanc, & huic te.
Pœna namq; sua pariter & inferos “
Et superos omnes manet homines: animusq; “
Defunctorum non uiuit quidem, sensum tamen habet “
Immortalem, immortali admistus ætheri. “
Ne igitur pluribus agam uerbis, iam sileo “
Quæ à me supplices petijstis: nec dementiæ
Vnquam fratris mei consentiam.
Quin ipsum afficio beneficio, quanquam non uidear,
Si mea pietate pium & sanctum efficiam.
Vos itaq; iam de exitu dispicite:
Ego autem è medio abiens, silebo.
Cæterùm à dijs auspicia capite, & orate supplices, “
Vt uos sinat Cypris redire in patriam,
Nec luno consilium mutet suum,
Quod de tua & tui uiri salute agitat,
Rursus tu defuncte mihi pater, quantũ, p uirili potuero,
Nunquam uocaberis pro pio impius.
Cho. Nulli secunda fortuna aspirauit impio,
Sed iusto affulgent spes salutis bonæ.
Hel. Menelae, seruati sumus à uirgine:
Vnde iam te collatis mutuò rationibus,
Communem decet me cum salutis struere machinam.
Me. Audi proinde, in his degis iam multo tempore

[a] Al. Et natus sum pietati colẽdę, & id maximè uolo.

usa Aedibus, utens famulis regis conuictoribus.
Hele. Cur hoc dicis? spes ostentas enim,
Tanquam quid in commune salutare nobis meditans.
Me. Persuadebis alicui exijs qui quadrijuga
Vehicula curant, ut nobis dare currum uelint?
Hele. Persuasero facile, sed quam arripiemus fugam?
Camporum & terræ ignari barbaræ. (domo
Quod uix fieri possit, dicis. Men. Age, quid si abditus
Ex insidijs interimerem regem hoc ense ancipiti?
Hele. Non taceret, neq; ferret soror
Te fratri fraude parantem necem.
Me. Sed neq; nauis nobis est, qua seruari in fuga
Possimus: quam enim habebamus, mare habet.
Hele. Audi, si quid & mulier sapienter dixerit,
Vis ut te uerbis mortuum feram?
Me. Malum quidem omen. uerũ si id me cõmodauerit,
a sermone Haud recuso non mortuus, a uerbis dici mortuus.
Hele. Quin & rasuris muliebribus,
Et lamentis tyrannum flectemus impium.
Me. Quid uerò hæc res ad salutem habet præsidij?
Hele. Hic sermo parabit aliquem fraudi locum,
Si te fluctibus obrutum ut liceat mihi
Inani tumulo sepelire, ab huius terræ tyranno petiero.
Me. Esto, id permiserit. quomodo deinde sine nauibus
Seruabimur, inani meo corpori parentantes funere?
Hele. Dari nobis cymbam iubebo, qua deueham
Ornatum sepulchro tuo, ad æquoreos sinus.
Me. Pulchrè hoc dixisti, excepto uno. si in terra iubeat
Sepulchrũ te extruere, nihil commentũ hoc proderit.
Hele. Imò dicemus contra morem esse Græciæ
Terra sepeliri, uitam qui in mari amiserit.
Me. Rursus probè mones. exinde ego unà nauigabo,
Et ornatum feram in eadem rate.
Hele. Et te maximè adesse oportet, & tuos
Nautas, qui euaserunt ex naufragio.
Me. Quin ubi nauem præcisa anchora accepero,
Ad pugnam uiros instruam armatos gladijs.
Hele. Tuũ est singula ritè administrare, secundis modò
Ventis inflata uela dirigant cursum ratis.
Me. Fiet. dabunt enim finem dij meis laboribus.
Cæterùm à quo dices te audiuisse, me mortuum?
Hele. A' te. unde dices te solum effugisse exitium,
Ex ijs qui cũ Atrei filio nauigarint, uidisseq; eũ mortuũ.
Me. Atqui & hæc lacera, & salo squallentia pallia
Testabuntur, superesse ruinis me nauticis. (sunt:
Hele. Opportuna iam hæc, tum aũt importunè perdita
Et qd' ante triste ac miserũ, nũc cõmodũ et aptũ fortè ca
Me. Nũ opus est, ut unà tecũ in domũ ingrediar, (dẽt.
An hic tacitos ad sepulchrum sedere conuenit?
Hele. Mane hic: si quid enim in te agere uellet uiolẽtius,
Hoc sepulchrum te tuebitur, & gladius tuus.
Ego uerò ædes ingressa, cirros secabo plexiles

καὶ σωτήθραι ψαι πεσοῦσιν βασιλέως. A
ἑλ. τί δὴ τ' ἔλεξας; εἰσφορεῖς γὰρ ἐλπίδας
ὡς δή τι δρᾶσῳ χρηστὸν εἰς κοινόν γε νῶῳ.
με. πείσειας ἄν τιν', οἵ τινες τεταζύγῳ
ὄχῳ αὐάστατ', ὥστε νῶῳ δοῦναι δίφρους;
ἑλ. πείσαιμ' ἀλλὰ τίνα φυγὴν φυξόμεθα;
πεδίῳ ἄπειροι, βαρβάρα τ' ὄντες χθονός;
ἀδύνατον εἶπας. με. φρόνει, τί δ' εἰ κρυφθεὶς δόμοις
κτείνοιμ' ἄνακτα τῷδε δίτομα ξίφει;
ἑλ. οὐκ ἂν αὐάσχοιτ', οὐδὲ συγνοίειν ἄν
μέλλοντ' ἀδελφὸν σύγγονον καταπαυεῖν.
με. ἀλλ' οὐδὲ μία ναῦς ὅδε, ἣ σωθεῖμεν ἄν
φεύγοντες. ἡ γὰρ εἴχομεν, θάλασσ' ἔχει.
ἑλ. ἄκουε, ἡ τι καὶ γυνὴ λέξει σοφόν,
βούλει λέγεσθαι μὴ θανὼν λόγῳ θανεῖν;
με. κακὸς ὁ ὄρνις· εἰ δὲ κρείσσω λέγειν,
ἕτοιμός εἰμι μὴ θανὼν λόγῳ θανεῖν.
ἑλ. καὶ μὴν γυναικείοις ἂν οἰκτισαίμεθα B
κρατὶ, καὶ θρήνοισι πρὸς τὸν αὐόσιον.
με. σωτηρίας δὲ τοῦτ' ἔχει τί νῶῳ ἄκος;
ἑλ. παλαιόστις γὰρ λόγῳ γ' ὠφεί τις,
ὡς δὴ θανόντα σ' ἡλίου κρύψῳ τάφῳ,
θάψαι τύραννον δεῦρο γῆς αἰτήσομαι.
με. καὶ δὴ πλεῖκρ' εἶτα πῶς ἄνευ νεὼς
σωθησόμεθα κρυταφοῦντ' ἐμὸν δέμας;
ἑλ. δοῦναι κελεύσω πορθμίδ', ἣ κομιοῦμαι
κόσμον τάφῳ σῷ, πελαγίας ἐς ἀγκάλας.
με. ὡς εὖ τόδ' εἶπας· πλὴν γ', εἰ χρῄζοιμι τάφας
θεῖναι κελεύει σ', οὐδ' γ' ἡ σκῆψις φέρει.
ἑλ. ἀλλ' οὐ νομίζειν φήσομεν κατ' Ἑλλάδα,
χρῄζοιμι καλύπτειν τοὺς θανόντας ἡλίῳ.
με. τοῦτ' αὖ κατορθοῖς· εἶτ' ἐγὼ συμπλεύσομαι,
καὶ συγκαλύψω κόσμον γ' ταυτῷ σκάφει.
ἑλ. σὺ δὲ καὶ πεῖναι δεῖ μάλιστα, τούς τε σοὺς
πλωτῆρας, οἵπερ ἔφυγον ἐκ ναυαγίας. C
με. κἠμὲν ἀν πρὸ νεῶν ἐπ' ἀγκύρας λάβω,
αὐτὸς παρ' ἄνδρας σίσυρα ξιφηφόρους.
ἑλ. σὺ δὲ χρὴ βραβεύειν ταῦτα τὸν πομπιμον μόνον
λαίφεα πνοαὶ ῥοῦν τὸ, καὶ νεὼς δρόμου.
με. ἔσται· τόνδε γὰρ δαίμονες παύσουσί μου.
ἀτὰρ θανόντα τὸν, μ' δρᾶς πεπυσμένη;
ἑλ. σὲ, καὶ μόνον γε φάσκε δραφυγεῖν μόρον,
ἀπρόπτως πλέων σὺν πατρὶ, καὶ θανόν' ὁρᾶν.
με. καὶ μὴν τάδ' ἀμφίβληστρα σώματος ῥάκη
ξυμμαρτυρήσει ναυτικῶν δρεπάνων.
ἑλ. εἰς καιρὸν ἦλθε· τόδε δ' ἄκαιρ' ἀπώλετο·
τόδ' ἄθλιον κεῖν', δύτυχὲς τύχ' αὖ τέσσι.
με. τόσδε δ' ἐς οἴκους σοι σωθεστεῖλαι με χρὴ,
ἢ πῶς τάφῳ τῷδ' ἥσυχοι καθώμεθα;
ἑλ. αὐτὸ μὲν ἡμῖν γὰρ καί τι πλημμελὲς σε δρᾷ,
τάφος σ' ὅδ' αὖ ῥύσαιτο, φάσγανόν τε σόν.
ἐγὼ δ' ἐς οἴκους βᾶσα, βοστρύχους τεμῶν,

A πέπλων τε λευκῶν μέλανας αὐτὰ λάξομαι,
πρηνὴς δ' τ' ὄνυχε φόνιον ἐμβαλῶ χροός.
μέγας γὰρ ὁ ἀγὼν, καὶ βλέπω δύνω δόσπότης.
ἢ γὰρ θανεῖν δεῖ μ', ἢν ἁλῶ τεχνωμένη,
ἢ πατρὶς δ' ἀπελθεῖν, καὶ σὸν ἔκσωσαι δέμας.
ὦ πότνι', ἡ δίοιπν φὶ λέκτροις πιτνεῖς
ἥρα, λύ' οἰκτρὼ φῶτ' αὐάνυξον πόνων,
αἰτόμεθ', ὀρθὰς ὠλγίας πρὸς ὀρανὸν
ῥιπτοῦσ', ἵν' οἰκεῖς ἀστρῶν ποικίλματα.
σύ δ', ἡ πὶ θεῶν μῶν κάλλος ἐκτήσω γάμῳ,
κόρη Διώνης κύπρι, μή μ' ὀλέσῃς.
ἄλις ὁ λύπης, ἰῶ ἐλυμαίνω πάρος,
τὔνομα πρόσθεσ', ὀ τὸ σῶμ' φὶ βαρβάροις.
θανεῖν δ' ἐασόν μ', εἰ κατακτεῖναι θέλεις,
φὶ γὴ πατρῴᾳ. τί ποτ' ἄπλεος εἰ κακῶν;
ῥῶτας, ἀπάτας, δόλιά τ' ὀλ δυρήματα
ἀσκῶν, φίλτρα δ' αἱματηρὰ δωμάτων;
B εἰ δ' ἠδ' α μετρία, τἄλλά γ' ἡδίστη θεῶν
τοῖφυκας αὐθρώποισιν· ἐπ ἄλλως λέγω.
χρ. σὲ τὰν φαυλείοις τοῦ δ' φδροσόμοις,
μυσᾶα, καὶ θάκνος φίζοσαν αὐαβοάσω,
σὲ τὰν ἀοιδοτάταν ὄρνιθα μελῳδὸν
ἀκλύα δ' ἀκηρυόεσσαν,
ἐλθὲ δὲ ξοθαῦ
ῥόῳ ἐλελιζομένα,
θρήνοις ἐμοῖς ξεμόρνος,
ἐλγίας μελέας τόνος,
τὸν ἰλιάδων τ', ἀεὶ-
δῶν δ' ἀκηρυόεντα πόνον
ἀχεῶν τοῦ λόγχας,
ὃς ἔμολεν ἔμολε τεδῶν
βαρβάρῳ πλάτᾳ,
ὃς ἐδρεμε φθίμα μέλεα
πεικιμίδας ἄγων,
C λακεδαίμονος ἄπο
λέχεα σέθεν ὡς ἔλε
πόσις ἀνόγαμος
πομπεῖσιν ἀφροδίτας.
πολλοὶ δ' ἀχεῶν φὶ δοὶ, καὶ πετρόεσσαι
βίπεσιν ἐκπνοῦσαντες, ἀϊδαν μέλεαν ἔχεσι,
πέλαγεσιν τ' ἀλόχων κείραντοῦ ἔθειραν.
ὤνυμφα ὁ μέλαθρα κεῖται.
πολλοὶ ὁ πυρσοῦσα
φλογόρον σέλας ἀμφὶ ἔυτᾶν
δύβοιαν, ἐλ' ἀχεῶν
μονόκωπος αὐνὶ, πέτρας
κραφείας ἐμβαλῶν,
ἀγαίας τ' ἁλίοις ἀκτᾶς
δλιον ἀστρα λάμψας.
ἀλίμφνα δ' ὄρε' μέλεα,
βαρβάρου στολᾶς,
ὅπ σὺ τὸ πατρίδ' ἄπο, πε-

Pullis q; candentes commutabo peplos,
Cruentisq; unguibus laniabo genas.
Magnum quippe instat periculum, geminaq; uideo
Momenta: aut enim moriendũ mihi, si deprehẽsa fuerit
Fraus mea: aut redeundũ in patriã, et seruandũ corpus
O' sancta, quæ cubas Saturnij toris, (tuum.
Iuno, duos miserabiles homines alleua à laboribus,
Rogamus, sublatas ad cœlum manus
Iactantes, ubi stellatas incolis astrorum domos:
Et tu, cui mea formæ palmam detulerunt connubia,
Dionæa Venus, ne me perdas funditus.
Satis noxæ iam immisisti antea,
Dum nomen meum, non corpus barbaris exhibes.
Mori me sine, si extinguere omnino paras,
In patria terra. nullis tandem satiaris malis:
Fraudes, amores, & consutas fabricas,
Necnon cruentas exercens domorum illecebras?
Quòd si modum scires, dearum iucundissima
Esses mortalibus, non temerè & perperam id loquor.
Cho. Te frondosis sub rupibus
Musæis insidentem, & uirentibus
Sedibus, ô luscinia uocalissima auium,
Et dulci mellea cantu, modò aduoco,
Vt mecum carmen flebile
Flauo moduleris rostro,
Suscitesq; lugubres querelas:
Super Helenæ ærumnis
Calamitosæ, & Iliadum
Tristi labore. ex eo, quo
Tempore ante arma Achaica,
Terræ applicuit,
Classeq; barbara cito
Cursu tristes tumultus
Concitauit Priamidis,
Cum è Lacedæmone
Te sponsam abduceret[a]
Paphiæ ductu deæ
Infelix sponsus Paris.
Vnde multi Achaei confossi hastis,
Saxorumq; iactibus obtriti, luctuoso
Subiere tartaro, miserasq; cõiuges in luctus cõiecerũt.
Vnde nunc funestata iacent atria.
Multos præterea sublatam præferens facem
Flammeam, ad mari circumfluam
Euboeam Græcos sustulit
Vir uniremis, cum Caphareis petris,
Aegæiq; scopulis sali
Quassas illideret rates,
Doloso prælucens iubar:
Importuosi montes insuper,
Et infames classe barbara,
Quà tu procul patria

a (ut uidebatur, scilicet: nam tantum simulachrum abdũ cebat.)

Procellosis colluctans fluctibus
Monstrum, non monstrum, sed Graijs
Belli autores, nebulas
Vehebas naue,
Idolum Iunonis sacrum:
Siue id numen, siue minus, seu quiddam medium fuerit.
» Quid ais? quid conaris remotissimos
» Fines inuenire mortalium?
» Qui miras cœlestis aspicis
» Vices prouidentiæ, ut quæ
» Sursum & deorsum contrario modo,
» Præterq; spem res uoluat & reuoluat.
Tu uero ô Helena, Iouis es filia:
Volucris enim in sinus Ledæ
Illapsus te genuit pater.
Et de te tamen maligna fama per Græciam
Volitat, tanquam impia, proditrice, perfida.
Vnde hæreo, nunquid indubitatum planè liqueat
Apud mortales. uerum autem hoc deorum repperi
» Verbum: dementes, quicunq; florent laude bellica,
» Et conantur sine clade armis Martijs
» Placido res afflictas hominum
» Fine componere.
Nam si pugnæ sanguinariæ arbitræ fuerint rerum,
Nunquam contentio
Ciuitates deseret mortalium,
Quæ Priameiæ terræ reliquerunt thalamos:
Præsertim cùm licuerit uerbis
Tuam litem componere, ô Helena.
Nunc isti quidem Stygio Plutoni
Curæ sunt: mœnia autem deflagrarunt
Igneo ceu Iouis tacta fulmine.
Sic dolores doloribus accumulas
Inter miseras Troibus ærumnas.

ACTVS QVINTVS.

Theoclymenus. Helena. Menelaus. Chorus.

Theo. O Salue patris monumentũ: te enim in uestibulis
Sepeliui, ô Proteu, salutationis gratia:
Nam semper, siue exeam, siue ingrediar domum,
Theoclymenus hic filius te affatur pater.
Vos itaq; famuli canes, & uenaticas
Plagas, auferte intrò in domum regiam.
Cæterùm sæpenumero meipsum culpare soleo,
Qui malos & improbos non morte puniam.
Atq; adeò nunc audiui hominem Græcum
Aduenisse in terram, & fefellisse speculatores,
Siue explorator sit, siue furto Helenam
Abducere captet. morietur uerò, si comprehẽsus modò
Fuerit. Ehem, quin potius uideor peracta omnia
Inuenire: deserto enim sepulchro patris
Tyndaris filia, ex hac terra abit nauigio.
Ohe, reserate claustra, aperite equestria

χδυμάτων πνοᾶς
τόρας, ὀ τόρας, ἀλλ'
ἔειμ' ἐλαυνῶν νεφέλας
ὠθῶ ναυσὶν ἄγων,
εἴδωλον ἱδρὸν ἥρας·
ὅτι θεός, ἢ μὴ θεός, ἢ τὸ μέσον.
τί φῄς; ὀρθυνῴζας
βροτῶν μακρότατον τόρας εὑ-
ρεῖν, ὃς τὰ θεῶν ἐσορᾷ
δῆνα, καὶ αὖθις ἐκεῖσε,
καὶ πάλιν αὖ πλόγοις
πεδ' ὄντ' αὐελπίστοις τύχας.
σὺ δὸς ἔφυς ὦ ἑλγίνα, θυγάτηρ.
πτανὸς γὰρ ὠὼ πόλποις σὲ λή-
δας ἐτέκνωσε πατήρ.
καὶ ἐαχὴ σὴ κεδ' ἑλλανίαν ἄδικον,
πεδύπις, ἄπιστον, ἄθεον. δεῦ' ἔχω
τί τὸ ζαφὲς ὅ, τί ποτ' ὠὼ βροτοῖς. τὸ θεῶν
ἔπον ἀλαθὲς εὕρον·
ἄφρονες ὅσοι τὰς ἀρετὰς πολέμῳ
κτᾶσθαι, δηρὸς ἀλκαῖς
λόγχαισι καταπαυόμενοι
πόνους θνατῶν ἀπαθῶς.
εἰ γὰρ ἁμίλλα κείνῳ νιν
ἁμαρτον, ὅ ποτ' ὄρις
λέκτρα κατ' ἀνθρώπων πόλεις,
αἳ τὸ ἰαμίδων γᾶς ἔλιπον θαλάμους,
ὀρθὸν διορθῶσαι λόγοις
σαῦ ὄρνιν ὦ ἑλγίνα.
νῦν δ' οἱ μὲν ἀΐδα μέλον τοι κάτω,
τείχεα δὲ φλογόρος ὤστε
δὸς ἐπέσυτο φλόξ,
ὠθῶ πάθεα πάθεσι φόρεις,
ἀθλίοις ὠὼ συμφοραῖς ἰλίοις.

ΔΡΑΜΑ Δ.

θεοκλύμενος. ἑλένη. μενέλαος. χορός.

Ω χαῖρε πατρὸς μνῆμ' ἐπ' ὀχόδοισι γᾶς
ἔθαψα πρωΐου σ', ὥνεκ' ἐμῆς πεσόρησεως.
ἀεὶ δὲ σ' ὀχιών τε κ' εἰσιὼν δόμους
θεοκλύμενος πᾶς ὅδε, πεσσγνέπῃ πάτερ.
ὑμᾶς μὲν ὖν κύνας τε, καὶ θηρῶν βρόχους
δόμῶες, κομίζετ' εἰς δόμους τυραννικούς.
ἐγὼ δ' ἐμαυτὸν πολλ' ἐλοιδόρησα δή·
ὀ γάρ τι θανάτῳ οὖν κακὸς κολάζομαι.
καὶ νῦν τὸ πυσμαι φαυδρὸν ἁμιλῶν τινά
εἰς γῆν ἀφῖχθαι, καὶ λελῃθέναι σκοπούς,
ἤτοι κατόπτω, ἢ κλοπᾶς θηρώμενον
ἑλγίνα, θανῶν τοι δ' ὦ γε συλληφθῆ μόνον.
ἔα· ἀλλ' ὡς ἔοικε παῦτα δεπτὸς ἀγωνία
εὕρηκα· τύμβῳ γὰρ κενὰς λιπὸν δ' ἔδραν
ἡ τυνδαρὶς πᾶς, ἐκπεπόρθμευται χθονός.
ὠὴ χαλᾶτε κλῆθρα, λύεθ' ἱππικὰς

φάτνας

φάτνας ὀπάσθι, κἀκκομίζεθ' ἅρματα,
ὡς ὦ πόνος γ' ἐκεῖ μὴ λάθῃ με γῆς
θεδ' ἐκκομεθεῖσ' ἄλοχον, ἢ ἐθέμαι.
ἐπίγετ'. εἰσορῶ γὰρ ὃς διώκομεν
πρόντας γὰρ δύμοισι, κὸ τεφθυγόντας.
ὦῦπι, τί τεῖπλους μέλανας ὀβῴψω χροός,
λύκῳ ἀμείψασ', ἐπ τε κρατὸς σύγκυᾶς
κόμας σίδυρον ἐμβαλοῦσ' ἀπέθεζας,
χλωροῖς τε τέγγεις δάκρυσι σὸν πρόσδα
κλαίοῦσα; πότερον νύχιος τεπεισμένη
σφῆς ὀνείροις; ἢ φάτιν τιν' οἴκοθεν
κλύοῦσα, λύπη σὰς δεφθαρσαι φρένας;
ἑλ. ὦ δέσποτ' (ἤδη γὰρ τόδ' ὀνομάζω σ' ἔπον)
ὄλωλε φρεδέα τἀμά, κὸδὲν εἰμ' ἔτι.
θεο. νῦ δὲ κεῖσαι συμφορᾶς; τίς ἡ τύχη;
ἑλ. μενέλαος, οἴ μοι τῶς φράσαι· τέθνηκέ μοι.
θεο. οὐ δεῦ λῦε χαίρω ὅῖς λόγοις· τάδ' δύτυχῶ.
β τῶς οἶδας; μῶν σοι θεονόη λέγει τάδε;
ἑλ. κείνη τέ φησι, ὅ, τε πεῦθ' ὀτ' ὤλυτο.
θεο. ἥκει γὰρ ὅστις καὶ τάδ' ἀγγέλει ζαφῆ;
ἑλ. ἥκει. μόλοι γάρ, ὡς ἐγὼ χρῄζω μολεῖν.
θεο. τίς ὅστι; τῶδ' εἰμι, ἵνα ζαφὲς δρον μαθῶ.
ἑλ. δεῦ, ὃς κόθηται τῷδ' ὑποσπήξας τάφῳ.
θεο. ἄπολλον, ὡς ἐδῶπι δυσμόρφῳ πρέπει.
ἑλ. αἴμοι, δοκῶ μοι κἀμόν ὦδ' ἔχειν τόσιν.
θεο. πόθεν πόδ' ὀδ' αὐτὸς, κὴ πόθεν κατέχει γῆς;
ἑλ. ἕλλην, ἀχαιῶν εἷς, ἐμῶν σύμπλους τόσει.
θεο. θανάτῳ δὲ πείῳ φησί μενέλεων θανεῖν;
ἑλ. δυστυχέστατον, ὑγροῖσι κλυδωνίοις ἁλός.
θεο. τῶ; βαρβάροισι πελάγεσι ναυδαλόμενος;
ἑλ. λιβύης ἀλιμένοις ἐκπεσόντα πρὸς πέτρας.
θεο. κὰ τῶς ὅδ' ἐκ ὅλωλε κοινωνῶν πλάτης;
ἑλ. ἐδόλων κακίσς γίνοτ' δύτυχέστροι.
θεο. λιπὼν δὲ, ναὸς τῶ παρέστιν ἔκβολα;
ἑλ. ὅπτ κακῶς ὅλοιτο μενέλεως ἢ μή.
θεο. ὅλωλ' ἐκεῖνον, ἦλθε δ' ὃ τοῖῳ σκάφει;
ἑλ. ναῦτοί σφ' αὐέλον, φύτυχόντα δν, ὡς λέγει.
θεο. τῶ δὲ τὸ τεμφθὸν αὐτὶ σῶ τροία κακῶν;
ἑλ. νεφέλης λέγεις ἄγαλμα; ἐς αἰθὲρ οἴχεται.
θεο. ὦ πρίαμε, καὶ γῆ τροιᾶς, ἐξῆς μάτω.
ἑλ. κἀγὼ μετέχομ τῶ πριαμίδας δ' υπαρξίας.
θεο. τόσιν δ' ἄθαπτον ἔλιπον, ἢ κρύπτει χθονί;
ἑλ. ἄθαπτον· οὐ ἐγὼ τ' ἐμῶν τλήμων κακῶν.
θεο. τῶδ' ὄνεκ' ἔταμες βοστρύχος ξανθῆς κόμης;
ἑλ. φίλον γὰρ ὄστιν, ὅς ποτ' ὄστιν γῆθάδ' ὤν.
θεο. ὀρθῶς μὲν ἥδε συμφορὰ δ' ἀκρύεται;
ἑλ. νῦ ὄμμασι γοῦν σὸν κασιγνήτου θανεῖν;
θεο. ὃ δὲ πάτα τῶς ὃν τόνδ' ἔτ' οἰκήσεις τάφους;
ἑλ. τί κόρομεῖς με, τὸν θανόντα δ' οὐκ ἐᾷς;
θεο. πτὴ γὰρ ἐστι σῶ τόσει, φόγεσά με.
ἑλ. ἀλλ' οὐκέτ', ἤδη δ' ἀρχὲ τῶν ἐμῶν γάμων.
θεο. χόνια μὲν ἦλθες, ἀλλ' ὅμως ἀνῶ τάδε.

Stabula, & currus expeditos facite.
Ne labor omissus in causa sit, quò me magis
Hac terra abducta fallat coniunx, quam ambio.
Sed reprimite uos: uideo enim quos persequimur,
Præsentes domi, nec fugientes.
Heus tu, quid pullo amictu corpus induis,
Mutata alba ueste? pulchrum capitis decus
Cur ense admoto populata es comas?
Aut cur recentibus genas lachrimis rigas
Plorans? utrum nocturnis commota somnijs
Gemitus trahis? uel aliqua fama è patria
Peruenit ad aures quobrem sic animum excrucies?
He. O' domine, hoc enim nomine te appellito,
Nũc fundito periẽrũt res meæ, nulla sum ampli[a]. (tat?
The. Quæ te calamitas prostrauit? aut quæ sors exagi
He. Menelaus, (heu quomodo eloquar?) extinctus est
Th. Haud istis lætor nuncijs, ea licet me beent. (mihi.
Vnde scis? num Theonoe ista tibi nunciat?
He. Et illa dixit, & hic, qui pereunti adfuit.
The. An aliquis adest, qui hæc certò nunciet?
He. Adest. utinam aũt uenisset sic, ut ego in uotis habui.
The. Quis est? aut ubi est? ut discam clarius.
He. Hiccine, qui huic demissus et patens sepulchro assi-
The. Proh Apollo, ut fœda squallet illuuie. (det.
He. Eheu, uideor mihi & meum sic habere uirum.
The. Cuias est uir hic, aut unde ad nos appulit?
He. Græcus, unus ex Achæis, qui cũ meo nauigauit ui
The. Qua morte uerò Menelaum perijsse refert? (ro,
He. Miserrima: nimirum fluctibus maris obrutum.
The. Vbi? an barbarum nauigantem pelagus?
He. Ad importuosas eiectum Libyæ petras.
The. Et quomodo hic euasit una nauigans?
He. Interdum mali feliciores sunt bonis.
The. Vbi uerò reliquit huc euadens fragmina ratis?
He. Vbi malè perire debuerat, haud Menelaus.
The. Perijt ille quidem. hic autem qua aduenit scapha?
He. Nautæ ipsum sustulerunt cũ fortè inuenirẽt, ut re-
The. At ubi missum pro te ad Troiam malum? (fert.
He. Nubis simulachrum dicis? recessit ad ætherem.
The. Frustra perijsti, ô Priame, & tellus Troica.
He. Et me quoq; complectitur Priamidum calamitas.
The. Insepultum ne reliquit uirum, an humo condidit?
He. Insepultũ, [a] ô me extremas deuolutam in miserias. a ô quanta me miseram habent mala.
The. Et huius rei gratia secuisti flauæ cirros comæ?
He. Charus enim est præsens hic, quicunq; tandem sit.
The. Rectè quidem hæc deploratur calamitas.
He. Num tu leuiter ferres, si soror obijsset tua?
The. Minimè. sed qui huic assidebis sepulchro amplius?
He. Quid me [b] mordes, nec finis defunctum uirum? b Iacessis.
The. Viro enim tuo fida es, me fugiens.
He. Non fugio posthac, quin mei ius nũc habe cõnubij.
The. Sera quidem uenisti, sed tamen hæc non improbo.

He. Scin igitur quid facias? priora demus oblivioni.
The. Quo nam modo? gratiæ enim reponatur gratia.
He. Paciscamur fœdus, & tu mecum redeas in gratiã.
The. Mitto cõtentionem tuã uentis ferendã uolucrib'.
He. Nunc te per genua hæc, siquidem me amas.
The. Quam rem supplex captans à me petis?
He. Meum defunctum sepelire cupio uirum.
The. Quorsum absentium tumuli? an umbrã sepelies?
He. Ritus apud Græcos est, ut qui Ponto perierit.
Th. Quid faciãt? periti enim huiusmodi rerũ Pelopidæ.
He. Eius manibus, peplis litent inanibus. (lueris.
The. Exequias præbe, extrue sepulchrũ ubi locorũ uo-
He. Non sic extinctos tumulamus nauitas. (dines.
The. Quomodo igitur? latent enim me Graiæ cõsuetu-
He. In Pontũ ipsis, quæ oportet, deferimus. (exequias?
The. Quid igitur tibi à me præberi debet ad defuncti
He. Haud noui: perplexa enim sum, cũ olim felix fuerim.
The. O' hospes, quàm grata nobis attulisti nuncia.
Me. Sed non item mihi ipsi, neq; ei qui perijt.
The. Quomodo uita defunctos tumulatis in mari?
a fortunam. Me. Prout per præsentem [a] facultatẽ cuiq; licuerit.
The. Quod ad facultatẽ attinet, dic quid uelis, huius gra
Me. Fundendus est primùm sanguis manibus. (tia.
The. Cuius? tuum dicere est, parẽre autem meum.
Me. Tu ipse id cognosce: nobis quod dederis, sufficiet.
The. Barbari aut taurum aut equum solent.
Me. Vbi dederis, nihil utiq; ignobile dederis.
The. Hæc nobis armenta suppeditabunt affatim.
Me. Et stratos adferte lectos, corpore uacuos.
The. Fiet. quid præterea addi huic rei solemne est?
Me. Aerea arma: rebus enim studebat bellicis.
The. Digna Pelopidis illa erunt, quæ dabimus.
Me. Et cætera quæ pulchra tellus profert germina.
The. Sed in fluctus, quanam uia demittitis?
Me. Quin opus est etiam ut adsint qui remigent.
The. Quantum uerò spacij à terra progredi decet?
Me. Vt uix fluctus è terra cerni queant.
The. Ecquid, unde Græcia hunc ritum colit?
Me. Ne rursus piamenta in terra fluctus eijciat.
The. Velox nauis Phœnissa uobis erit.
Me. Pulchrè Menelao gratiam apposueris.
The. Num ista per te sine huius opera peragi satis erit?
Me. Opus est hoc uel matris, uel liberorũ, aut coniugis.
The. Istius ergo munus est, ut dicis, sepelire uirum.
Me. Pium quippe est, iustis non fraudare mortuos.
The. Eat ergo, nostri muneris est piam alere cõiugem.
Porrò ingressus intrò, ornatum efferam mortuo;
Nec te uacuis hinc dimittam manibus,
Huic uidelicet gratificantem. & quando bonos
Attulisti rumores, pro pannis laceris
Vestem accipies, cibumq; ut in patriam
Redire possis: siquidem te nunc miserè affectũ aspiciam.

ἑλ. οἶδ' ὧν ὁ δρᾶσον; τ' πάρος λαθοίμεθα. A
θεο. ὦδι δ'; χάρις γὰρ αὖτι χάριτος ἐλθέτω.
ἑλ. σωσον δ' ἃς τέμωμεν, καὶ σῆμα λάχοιτί μοι.
θεο. μεθίημι νεῖν ὁ σὸν ἴτω δ' σὺν πόρον.
ἑλ. πρὸς νεῶ σε γονάτων ὧν δ', ἐπέπορ εἰ φίλος.
θεο. τί χρῆμα θηρῶσ', ἱκέτης ὡρέχθης ἐμέ;
ἑλ. τὸν κατθανόντα τῶσιν ἐμὸν θάψαι θέλω.
θεο. τίδ' ἐσ' ἀπόντων τύμβος; ἢ θάψεις σκιά;
ἑλ. Ἕλλησιν ὅστ νόμος, ὃς ἂν πόντῳ θάνῃ.
θεο. τί δρᾶν; σοφοί τοι τοιαῦτ' ἐπίστασθε τὰ τοιάδε.
ἑλ. κενοῖσι θαπτέον γὰ πέπλοις ὑφάσμασιν.
θεο. κτέρισ. αὖισι τύμβον, ὃ χρῄζεις χθονός.
ἑλ. οὐχ ὧδε ναύτας ὀλομένους τυμβεύομεν.
θεο. πῶς δαί; λέλειμαι τ' γὰ Ἑλλησι νόμων.
ἑλ. εἰς πόντον ὅσα χρὴ νέκυσιν ἐξορμίζομεν.
θεο. τί σοι πράσσω δῆτα θαπτὸν πεθνηκότι;
ἑλ. οὐκ οἶδ' ἐγὼ δ' ἄπειρος, δύτυχὲς πρίν.
θεο. ὦ ξένε, λόγων μὴ κλαῖε δυν' ὧν ἔγνως φίλων. B
με. οὐκοῦν ἐμαυτῷ γ', ὃς δὲ θαπτὸν πεθνηκότι.
θεο. πῶς οὖν θανόντας θάπτετ' γὰ πόντῳ νεκρούς;
με. ὡσαὶ πρόσεις ἐστὶ ἐστὶ ἔνας ἢ.
θεο. πλάττε λέγ' ἔνεχ' ὅτι θέλεις, ταύτης χάριν.
με. πεσφάζεται μὴ αἷμα πρῶτα νδρόσοις.
θεο. τίνος; σύ μοι σήμανε, πείσομαι δ' ἐγώ.
με. αὐτὸς σὺ γίνωσκε, ἀρκέσει γὰρ ἁ μ δίδως.
θεο. γὰ βαρβάροις μὴ, ἵππον ἢ ταῦρον νόμος.
με. δίδοις γε μὴ δὴ, δυσγενὲς μηδὲν δίδοις.
θεο. οὐ δῶδ' γὰ ἀγέλας ἐλείας πανίζομεν.
με. καὶ σφωτὰ φέρετε λέκτρα σώματος κγά.
θεο. ἔστι. τί δ' ἄλλο πεσφέρειν νομίζετοι;
με. χαλκήλατ' ὅπλα. καὶ γὰρ ὧν φίλος θεί.
θεο. ἄξια τάδ' ἔστι πελοπίδων, ἃ δώσομεν.
με. καὶ τἄλλ', ὅσα χθὼν κἀπὸ φέρει βλαστήματα.
θεο. πῶς δ' ἐς οἶδμα; τίνι τρόπῳ κἀθίετε; C
με. ναῦν δ' εἶ πρῆναι καὶ ἐρετμῶν ἐπιστάτας.
θεο. πόσον δ' ἀπείργ μᾶκος ἐκ γαίας δόρυ;
με. ὡς ἐξορᾶσθαι ῥόθια χέρσόθεν μόλις.
θεο. τί δὴ, τόδ' ἑλλὰς νόμιμον ἐκ τίνος σέβει;
με. ὡς μὴ πόλιν γῆ λύματ' ἐκβάλῃ κλύδων.
θεο. φοίνισσα κώπη ταχύπορος ἡμίσεια.
με. καλῶς ἂν εἴη μνείαν γε πρὸς χάριν.
θεο. οὐκοῦν σὺ χωρεῖς δὲ δρῶν ἀρκεῖς τάδε.
με. μητρὸς τόδ' ἔργον, ἢ γυναικὸς, ἢ τέκνων.
θεο. τούτης ὁ μόχθος, ὡς λέγεις, θάπτειν πόσιν.
με. γὰ δυσεβεῖ γοῦν, νόμιμα μὴ κλέπτειν νεκρῶν.
θεῖτω, πρὸς ἡμῶν ἄλοχον δύσεβῆ τρέφειν.
ἐλθὼν δ' ἐς οἴκους, ἐξελῶ κόσμον νεκρῶ,
καί σ' ἐκκαῦσι χέρσι γῆς ἀρεσελῶ,
δράσαντα τῆδε πρὸς χάριν φήμας δὲ μοι
ἐσθλὰς φέγκῳ γ', αὖτι δὲ ἀχλαίας
ἐσθῆτα λήψῃ, σὶ τά τ', ὡς σ' ἐς πάτραν
ἐλθεῖν ἐπεὶ νῦν γ' ἀθλίως ἔχοντ' ὁρῶ.

A σὺ δ' ὦ τάλαινα, μὴ 'πὶ τοῖς ἀλλοτρίοις
πρόχου σὺ σαυτῆς· μνήσεως δ' ἔχει πότμον,
πῶς ἂν δυνατὸ ζῶν ὁ κατθανὼν πόσις.
μ. σὸν ὄργον ὦ νεᾶνι, τὸν θνήσκοντα μὴ
σόργειν πόσιν χρὴ, τὸν δὲ μηκέτ' ὄντ' ἐᾶν.
αἴρισε γὰρ σοι τοῦτο πρὸς τὸ τυγχάνον.
ὦ δ' ἐλθὼν δ' ἔλθω, καὶ τύχω σωτηρίας,
εἴαν γνοῦσ' ἐκ χρὴ σε σῶ ξυνοῦσαν,
πάσσω φόνου σε τῷ πρίν, ἢν γυνὴ γένῃ.
ἐλθέτω τάδ', ὃ δὲ μεμψέτω πόσις ποτὲ
ἡμῖν. σὺ δ' αὖ τὸς ἐγγὺς ὤν, εἶσι τάδε.
ἀλλ' ὦ τάλας εἰσέλθε, καὶ λαιτρῶν τύχε,
ἐδῶτά τ' ἐξάλλαξον, οὐκ ἐς ἀμοιβὰς
οὐφρυτύσω σ'. ὀμνύεις δρον γὰρ αὖ
θεῶν φιλτάτῳ μοι μνήσεω τὰ πεδόσφορα
δρῶνς αὖ, ἡμῶν τυγχάνων, οἵων σε χρῄζω.
κοὐρεία ποτὲ δρομάδι κώλῳ
B μάτηρ θεῶν ἐσύθη
ἐν' ὑλάεντα νάπη,
ποτάμιόν τε χοῦμ' ὑσιάδων,
βαρύβρομόν τε κῦμ' ἁλιον,
πόθῳ τᾶς ἀρπεχρυσίας
ἐρέτας κόρας.
κρόταλα δ' βρόμια σμαραγήσιον
ἰῶν κελάδοις αὐδᾶτο,
θρῶν ὅτε ζυγίας
ἔδεξαν θεὰ ἐστίναν
τῶν ἀρπαδεῖσαν κυκλίων
χορῶν ἐξω πθωνίων.
μετὰ κραῦ δ' ἀελλόποδοι,
ἁμὰ πόδοις ἀρτεμις,
ἄν' ἔγχει γοργὼ παῦοπλος.
ὠγάζων δ' ἐξ οὐρανίων
ἄλλαν μοῖραν ἔκραινε.
C δρομαίων δ' ὅτε πολυπλανήτων
μάτηρ ἔπαυσε πόνων,
μεδύσατο πόνους
θυγατρὸς ἀρπαγὰς δολίας,
χιονοθρέμονας δ' ἐπρᾶσ-
σ' ἰδαίαν νυμφῶν σκοπᾶς,
βίπᾳ δ' γὰ τοφθεῖ
πέτρινα ἐν θρύα πολυιφέα.
βροτοῖσι δ' ἄχλοα πεδία γᾶς
οὐ καρπίζεσ' ἀρόσοις,
λαῶν θ' φθέρε θρόνων.
πόμνας δ' οὐχ ἵει θαλερὰς,
βοσκὰς θυφύλλων ἐλίκων.
πόλεων δ' ἀπέλιπε βίος,
οὐδ' ἔσαν θεῶν θυσίαι,
βωμοῖς τ' ἄφεκτοι πέλανοι,
πηγάς τ' ἀμπαύσ' ἐροσοράς
λύσκῶν ἐκβαλεῖν ὑδάτων.

Tu uerò ô misera, ne desiderio irreparabilium
Te maceres: Menelaus suo fato functus est,
Neq; reuiuiscere tibi uir mortuus potest.
Me. Tuum est, ô puella, præsentem quidem uirum
Amplecti, defunctum autem missum facere.
Sic sanè præsenti fortunæ optimè consulieris.
Et ubi saluum me in Græciam redire contigerit,
Eximam te probro, si te talem coniugi
Mulierem, qualem decet, præstiteris.
He. Faciam hæc, neq; unquam pœnitenda fuero
Viro: id quod ipse præsens scies.
Sed ô miser ingredere, & corpus ablue,
Vestemq; muta: non intercedet mora
Meo erga te beneficio. sic magis beneuolè
Charissimo mihi Menelao inferias
Feres, cum à nobis, quibus habes opus, acceperis.
Cho. Olim montana cito pede
Mater deorum rapuit cursum
Per saltus nemorosos,
Et fluuiales amnium aquas,
Perq; undisonos fluctus maris,
Raptæ desiderio
Haud nominandæ filiæ.
Crotala autem bacchica acutùm
Sonantia, inclamabant
Raptam è medio
Choro puellam uirginum,
Iungente curru
Iugales dea feras.
Cumq; puellis unà aderant ueloces,
Diana quidem arcu,
Gorgo autem armata lancea.
Qui uerò speculatur cuncta cœlitùs,
Aliud uersabat fatum.
Nam postquam uagorum errorum
Mater cessasset à laboribus,
Inquirens labores
Filiæ, & raptum uiolentum,
Iamq; ad niuosas Idæarum Oreadum
Penetrasset rupes,
Luctu uicta procumbit humi
Super saxa niuosa, & obsita musco
Virenti. Ac tum nec lætis frugibus
Deformes campos uestiebat,
Sed humanum fame populabatur genus:
Nec lætos ouium greges
Producebat, nec fructum uirentis pampini:
Vnde uictus ciuitates deficere,
Raræq; uictimæ deos
Placare, & suus defieri aris honos
Cœpit, fontesq; inarescentes roscidi
Aquas negauerunt limpidas.

Cum autem & dijs, &
Hominum generi conuiuia
Sustulisset, Iupiter Stygias
Matris iras leniens, dixit:
Ite decentes Gratiæ,
Ite ad eam, quam puella perculit
Rapta, & dolorem
Læto conuertite iubilo.
Et uos Musæ hymnis chorum
Celebrate, ærisq; graui sono
Increpate, ac tympana compacta è bubula
Pelle accipite. tum primùm iucundissimè
Inter deos Cypris risit dea,
Accepitq; in manus
Sonoram tibiam,
Grato capta strepitu:
Iis quibus nec fas, neq; ius
Priuasti in thalamis,
Iramq; habes magnæ
Matris, ô filia, haud ritè
Dijs sacra peragens.
Multùm sanè possunt hinnulorum
Maculosæ pelles,
Herbaq; sparsa hederis
Thyrsos ad sacros,
Actaq; in orbem
Sublimia tripudia,
Et bacchantes comæ Bromiorum,
Nec non deæ peruigilia.
Bene ipsam diebus
Superauit luna.
Forma tantum gloriaris.

ἐπεὶ δ' ἔπαυσ' εἰλαπίνας
θεοῖς, βροτέῳ τε γένει,
Ζεὺς μειλίσσων συγίας
ματρὸς ὀργάς, γὼν ἐπᾷ·
βᾶτε σεμναὶ χάριτες,
ἴτε παῖδι παθεῖσαν
δι' οἴκων θυμωσαμένας
λύπαν ἐξαλλάξατ' ἀλαλᾷ.
μῶσαί θ' ὕμνοισι χορόν,
χαλκῷ δ' αὐδᾶν χθονίαν,
τύμπανά τε λάβετε βρυσοχρῶ.
πάλαι τότε πρῶτα μακάρων
κύπρις γελάσε τε θεὰ,
δέξατό τ' εἰς χέρας
βαρύβρομον αὐλόν,
τερφθεῖσ' ἀλαλαγμῷ.
ὧν ὁ θέμις, οὐδ' ὅσια
ἐμπύρωσας ἐν θαλάμοις,
μῆνιν δ' ἔχεις μεγάλας
μητρὸς ὦ παῖ, θυσίας
οὐ σεβίζοσα θεοῖς.
μέγα τοι δύνανται νεβρῶν
παμποίκιλοι σολίδες,
κισσῶ τε σεφθεῖσα χλόα,
ναρθηκες ἐς ἱερὸς,
ῥόμβῳ δ' ἑλισσομένα,
κυκλίοις χώσεις ἀεθρίαι
βακχεύσαί θ' ἕδρα βρομίου,
καὶ παννυχίδες θεᾶς.
εὖ δέ νιν ἄμασιν
ὑπέρβαλε σελάνα.
μορφᾷ μόνον ἴυχες.

ACTVS QVINTVS.

Helena. Theoclymenus. Menelaus.
Nuncius. Dioscuri. Chorus.

ΔΡΑΜΑ ε.

ἑλένη. θεοκλύμενος. μενέλαος. χορὸς.
ἄγγελος. διόσκουροι.

Hel. INtus quidem, ô amicæ, omnia in tuto mihi:
Nam quæ una adiutat dolum nata Protei,
Præsentem hunc haud ignorans esse meum uirum,
Non dixit fratri. sed extinctum & obrutum solo
In meam gratiam ait non amplius cernere
Lucem. cæterùm opportuna sibi fortuna fauēte arripuit
Maritus: quæ enim arma erat delaturus ad mare,
Ea ipse, pugnaces obarmans manus,
Gestat, & hastam inuictus dextra quatit,
Tanquam defuncto peracturus exequias.
Commodè uerò corpus accinxit ad prælium,
Vt is qui uelit de infinitis barbaris manu
Trophæa statuere, cum ingressi fuerimus ratem:
Vestem præterea pro pannis naufragis
Accepit, qua ego ipsum indui, corporiq; præbui
Lauacra, sera nimirum roris fluuialis balnea.
Sed egreditur foràs ille, qui iam meas

ΤΑ μὲν κατ' οἴκους, εὐτυχεῖ μὲν ὦ φίλαι.
ἡ γὰρ σωεκλέπτουσα πρωτέως κόρη,
τὸ σόν τε δόντα τὸν ἐμὸν ἐσορῶσ' ἀνὴρ,
οὐκ εἶπ' ἀδελφῷ. κατθανόντα δ' ὡ χθονὶ,
οὐ φησιν αὐγὰς εἰσορᾶν, ἐμὲ χάριν.
πάλαι δ' κατ' αὐτὸν τὸν τύχη τόσος.
ἃ γὰρ ἐμέλλησεν ὅπλ' ἔμελλον εἰς ἅλας,
ταῦτ' ἐμβαλὼν, ὅ τε κεῖνος γυναικῶν χόρα
αὐτὸς κομίζει, δόρυ τε δεξιᾷ λαβὼν,
ὡς δὴ θανόντι χάριτα δὴ σωεκπονῶν.
πρὸς ὄχθον δ' ἐς ἄκλιν σῶμ' ὅπλοις ἠσκήσατο,
ὡς βαρβάρων πρόσταται μυρίων χορὶ
θήσων, ὅταν κωπῆρες εἰσβάδων σκάφη.
τὴν πέπλους δ' ἀμείψας αὐτὶ ναυφθόρου σολῆς,
ἃ γὼ νιν ἐξήσκησα, καὶ λατροῖς χρόα
ἔδωκα. χρόνιος νίψα ποταμίας δρόσος.
ἀλλ' ἐκπορᾷ γὰρ δωμάτων ὁ σὸς ἐμὸς

γάμους ἑτοίμους γὼ χρόνῳ ἔχειν δοκῶν.
σιγητέον μοι. καί σε πείσομεθα
δύνασαι, κρατεῖν τε σόματος. ἢν δυνώμεθα,
σωθῶντ' αὐτοὶ, καί σε συνσῶσαί ποτε.
θεο. χωρεῖτ' ἐφεξῆς, ὡς ἔταξεν ὁ ξένος,
ἡμῶν, φέροντ' ἐν θαλάσσαις κτενίσματα.
ἑλένη, σὺ δ' ἐμοὶ σοι μὴ κακῶς δέξῃ λέγειν,
πείθου, μένε αὐτοῦ. τοιγὰρ πρὸς τὸν πόσιν
πρᾶξις τὸν ἀνδρὸς τὸν σὸν, εἰ τε μὴ πρᾷς.
δείδιμα γὰρ σοι, μή τις ἐμπεσὼν πόθῳ,
πείσῃ μεθεῖναι σῶμ' ἐς οἶδμα πόντου,
τὸ πρόσθεν αὐδηρὸς χάρισιν ἐκπεπληγμένον.
ἄγαν γὰρ αὐτὸν ὁ πρόσθ', ὅμως σφεῖς.
ἑλ. ὦ κλεινὸς ἡμῖν πόσις, ἀναγκαίως ἔχει
τὰ πρῶτα λέκτρα, νυμφικὰς δ' ὁμιλίας
τιμᾶν. ἐγὼ δὲ δρᾶν τὸ μὴ σφόδρα πόσιν,
καὶ ξυθανοῦμαι. ἂν ἀλλά τις κέρδη χάρις,
B ξυκατθανόντι κατθανεῖν; ἔα δέ με
αὐτὴν μολεῖν, ἐν τάφοις δ' ἄναν νεκρῶν.
θεοὶ δὲ σοί τε δοῖεν οἵ' ἐγὼ θέλω,
καὶ σοὶ ξένῳ τῷδ', ὅτι σωεκπονεῖ τάδε.
ἔφεις δέ μ' οἶαν χρῆν ἔχειν ἐν δώμασιν
γυναῖκ', ἐπαινῶ μὲν ἐλέῳ δυφρανεῖς,
κἀμ' ἐρχεται γὰρ δὴ πυ' εἰς τύχας τάδε.
ὅστις δ' ἐν ὤσῃ ναῦν, ἐν ᾗ τάδ' ἄξομεν,
πρόσταξον, ὡς εὖ τῶν χάριν πλήρη λάβω.
θεο. χώρει σύ, καὶ ναῦν τοῖσδε ἐκπομπεύσομεν
Σιδωνίαν δόρυ, καὶ 'ρετμῶν ἐπιστάτας.
ἑλ. ἐκεῖνος ὅδ' ἄρξει ναός, ὃς κοσμεῖ τάφους.
θεο. μάλιστ' ἀκούειν τῶνδε χρῆν ναύτας ἐμούς.
ἑλ. αὖθις πέλευσον, ἵνα σαφῶς μάθωσί σε.
θεο. αὖθις πελεύω, καὶ τρίτον γ', εἴ σοι φίλον.
ἑλ. ἔναιρε, κἀγὼ τ' ἐμῶν βουλευμάτων.
θεο. μὴ νυν ἄγαν σὸν δάκρυσιν ἐκτήξῃς χρόα.
C ἑλ. ἡ δ' ἡμέρα σοι τἀμὸν ἐν δείξει χάριν.
θεο. τὰ τῶν θανόντων δρῶν, ἀλλ' ἁπλῶς πόνος.
ἑλ. δεῖν τι κἀκεῖ, κἀν θάδ', ὧν ἐγὼ λέγω;
θεο. δρῶν κακίω μηνέλεω μ' ἔξεις πόσιν.
ἑλ. οὐδ' ὧν σὺ μεμπτὸς, ἡ τύχης μέλει μόνον.
θεο. ὧν σοι τόδ', ἢν σὺν ἐμ' δίνοιαν δίδως.
ἑλ. ἢν νεῦε θαλασσόμεθα σοὺς φίλους φιλῶν.
θεο. βούλει ξωσφζῶν αὐτὸς ἐκπέμψω σόλον;
ἑλ. ἥκιστα, μὴ δ' ἄλλοις δοῖς δίδοις ἀναξ.
θεο. ἀλλ' ἔα, οὖν μὴ τελοσπόδων ἐῶ νόμους.
καθαρὰ γὰρ ἡμῖν δώματ'. ἐν γὰρ ἐνθάδε
ψυχὴν ἀφῆκε μηνέλεως. ἵτω δέ τις
φράσων ἐπαρχοις τοῖς ἐμοῖς, φέρῃ γαμῶν
ἀγάλματ' οἴκους ἐς ἐμοὺς· πᾶσαν δὲ χρὴ
γάων βοᾶδαι μακαρίας ὑμνῳδίας
ὑμέναιον ἑλένης, κἀμοῦ, ὡς ζηλωτὸς ἦ.
σὺ δ' ὦ ξεῖν', ἐλθὼν τελαγίους ἐς ἀγκάλας,
ᾧ δὴ δὲ πρίν ποτ' ὄντα δ' ὡς πόσει τάδε·

Certò sibi paratas esse putat nuptias.
Silendum mihi: & te mihi esse polliceor
Beneuolam, ac continere os: si fieri queat,
Seruati ipsi:[a] & te aliquando seruabimus simul.
The. Ite uos deinceps, iuxta præceptum hospitis
Famuli, ferentes marinas inferias:
Tu autem Helena, siquidem tibi uidear non malè loqui,
Pare mihi, & mane hic. nam siue præsens fueris,
Siue absens isthinc, iuxta tuo uiro persolueris
Iusta. timeo enim tibi, ne quod te desiderium
Rapiat, proijciendi corpus in fluctus æquoreos,
Amore perculsam prioris scilicet uiri.
Nimis enim illum, licet non præsentem, luges tamen.
He. O' inclite nobis marite, omnino necesse est,
Primos thalamos, & nuptiales consuetudines
Honorare. ego uerò propter amorem uiri,
Etiam commori illi uelim, sed quæ hinc commoditas
Illi, si mortuo commorerer? quare sinas,
Vt abeam ipsa, & feram defuncto inferias.
Dij autem tibi dent, qualia ego cupio,
Et huic hospiti, qui cõmunem hunc nobiscũ laborem capit.
Cæterùm me talem, qualem matremfamiliàs esse decet,
Habebis uxorem, eo quòd in Menelaum sis pius,
Et in me: sic enim ista ueluti casu quodam eueniunt
In præsens. nunc qui nobis nauem, in qua ista uehemus, ex-
Id impera, ut plenum accipiam beneficium. (pediat,
The. Abi tu, & his nauē Sidoniã, quã quinquaginta remi
Impellant, da: præterea qui remis præsideant.
He. Atqui hic gubernabit nauem, qui ornabit tumulos.
The. In primis huic obedire oportet nautas meos.
He. Iterum iube, ut intelligant te perspicuè.
The. Iterum iubeo, & tertiò, si tibi gratum.
He. [b] Macte esto tu, & ego, meis consilijs.
The. Ne nũc nimiũ lachrimis tuũ corpus excarnifices.
He. Hæc dies tibi meum declarabit gratum animum.
The. Nihil, quæ mortuis faciunt, sed merus labor.
He. Est quiddã & illic & hic, de quibus dicere possum.
The. Nihilo deteriore me, quàm Menelao, utèris uiro.
He. Nõ tu mihi pœnitẽdus. fortuna tantũ mihi curæ est.
Th. In te situ hoc, si tuã erga me beneuolẽtiã explicaueris.
He. Non nunc didicerimus, amicos cõplecti amore debito.
The. Vis ut in deducenda naue simul et ego operã sumam?
He. Minimè, ne seruias seruis, ô rex, tuis.
The. Sed age. Pelopidarum ritus sino quidem.
Puræ enim nobis à piaculis ædes: non enim
Hic uitam amisit Menelaus. Porrò quispiam (gnificos
Eat, & meis edicat principibus, ut quæ ad nuptiarum ma-
Apparatus pertinent, meæ inferant domui. omnes præterea
Populos oportet beatis prosequi carminibus
Hymenæum Helenæ, & meum, ut lætus faueat.
Tu uerò, ô hospes, ubi ad sinus æquoreos
Huius uiro defuncto iusta peregeris:

a ut & te seruem simul.

b pro, Fruere istis meis consilijs: uel, bono sint mea consilia.

Rursus ad ædes propera cum m. a coniuge,
Vna ut mecum hisce celebratis nuptijs
Vel domum proficiscaris, uel hic beatus sis manens.
Me. O' Iupiter, & pater & sapiens uocaris deus,
Respice ad nos, & eripe malorum periculis,
Trahentibusq; nobis ad laborẽ & periculum miserias
a summa. Præstò sis. & si [a] extrema attigeris manu,
Eam quam uolumus dabitur fortunam consequi.
Satis laborum, quos pridem pertulimus.
Mihi uocati estis testes dij, ut læta ex me plurima
Audiatis, & tristia. nec uerò aduersa sorte confligere
Perpetuò debeo, sed recto aliquando ingredi pede.
Vno autem beneficio, me felicem facietis in posterum.

CHORVS.

O' Phœnissa, Sidonia ex abiete
Citæ ratis scapha, undarum mater,
Chara remigatio,
Præsultrix festiuè ludentium
Delphinorum, quando positis
Tranquillum fuerit mare flatibus:
Cœruleaq; Ponti filia
Gulene hæc dixerit:
Soluentes uela pandite
Auris æquoreis,
Et apprehendite abiegnos remos
O' nautæ, io nautæ,
Helenamq; ad portuosa deducite
Domus Perseæ littora.
Puellas tum utiq; ad fluminis
Ripas ex albis conspicuas equis,
Aut ante Palladis uestibula
Offendes, serò tandem reuersa
Ad choreas & festa Hyancinthi,
Intempesta nocte:
Quem superatum certamine,
Rotundo disci lapide
Phœbus interemit Laconica
In terra, solenni sacrorum die.
Porrò Iouis præcipit filius,
Colere & iuuenculam, quam reliquerit domi,
Cui nondum tædæ præluxerint ad nuptias.
Vtinam uolucres per aerea
Liberaremur è Libya,
Aues augurales,
Relictis hyemalibus
b ut quæ sit maximæ autoritatis. Pluuijs, cum redeunt [b] antiquissimæ
c id est, regis fui, cuius ductu cæterum uulgus gruũ iter arripit. [c] Pastoris [d] fistulæ
d id est, canitui. Obtemperantes: qui arentes
Soli campos, & fructiferos,
Aduolans personat.
Quando ô longis uisendæ collis,
Vicinamq; nubibus uiam

πάλιν πρὸς οἴκους σοῦσ', ἐμοὶ δ' ἁμαρτ' ἔχων, A
ὡς οὐ γάμους οὐ φίλοις σωδαίσας ἐμοί,
εἶμι πρὸς οἴκους, ἢ μόνων δυσδαιμονῶ.
με. ὦ Ζεῦ, πατήρ τε καὶ σοφὸς κλήζῃ θεός,
βλέψον πρὸς ἡμᾶς, καὶ μετάστησον κακῶν.
ἔλκεσι δ' ἡμῖν πρὸς λύπας τὰς συμφορᾶς,
σοῦ δ' ἢν σωσάψαι. κἂν ἄκρα δίγης χρῄ,
ἥξομεν ἵν' ἐλθεῖν βούλομεθα φίλ τύχης.
ἅλις ἡ μόχθων, ὃς ἐμοχθοῦμεν πάρος.
κλυοῦσι δέ μοι θεοί, πολλὰ χρηστ' ἐμοὶ πλέων,
καὶ λυπρά γ'. ὀφείλω δ' ὅτι ἀεὶ πράσσειν κακῶς,
ὀρθῶς δὲ βῶναι ποδί. μίαν δέ μοι χάριν
δύντες, τὸ λοιπὸν δύτυχῆ με θήσετε.

χορός.

φοίνισσα σιδωνιὰς ὦ
ταχεῖα κώπα. βόθιοι μήτηρ
εἰρεσία φίλα,
χοραγὲ θῶν κλιχόρων B
δελφίνων, ὅταν αὔραις
πέλαγος νωμέμον ᾖ·
γλαυκὰ δὲ πόντου θυγάτηρ
γαλανεία, τάδ' εἴπῃ·
ἵστε μὲν ἱστία πετάσατ' αὔραις
λιπόντες ἁλίας,
λάβετε δ' ἐλατίνας πλάτας,
ὦ ναῦται, ἰὼ ναῦται,
πέμποντες δυλιμένος
πορσέων οἴκων ἔλφαν ἐπ' ἀκτάς.
ἢ ποτε κόρας αὖ ποταμῶν
παρ' οἶδμα λευκιππίδας, ἢ πεδάσ
παλλάδος αὖ λάβοις,
χρόνῳ ξυνελθοῦσα χορεῖς,
ἢ νόμοις ὑακίνθου
νύχιον εἰς δυφρόναν·
ὃν ἐξαμιλλησάμενος C
τροχῷ τόρμονι δίσκου
ἔκανε φοῖβος τᾶς λακαίνας γᾶς,
βόθυνον ἡμέρᾳ.
ὁ διὸς δ' ἔπεσέβειν γόνος,
μόχον δ' ἂν λίποιτ' οἴκοις,
ἅς ὅπω πόθυκαι πρὸς γάμ' ἔλαμψαν.
δι' ἀέρος, εἰ ποτανοί,
γλυσίμεθα λιβύδος
οἰωνοὶ τοχάδες,
ὄμβρον λιπόσαι χειμέριον,
νίσονται πρὸς βυτάτας
σύριγγι πειθόμεναι
ποιμένος, ὃς ἄερχε
πεδία, καρποφόρα τε γᾶς,
ὦν πετόμενος ἀείδει,
ὁπόταν ἀδλιχάνωνες
σύνομοι νεφέων δρόμοι

βῶτε

A βῶτε πολιάδας ὑπὸ μέλας,
ὠρίωνά τ' ἀνύχιον
καρύξατ' ἀγγελίαν,
βυρώταν ἐφεζόμεναι,
μενέλαος ὅτι δ' ἀρδ' αὖ
πόλιν ἔλων, δόμον ἥξει.
μόλοιτε ποδ' ἵππου ἅρμα
δι' αἰθέρος ἐλθόντες
πᾶσες τωδ' ἀρίδου,
λαμπρῶν ἄστρων ὑπ' ἀέλλαισιν,
οἱ νάετ' οὐράνιοι
σωτῆρες τᾶς ἑλένας,
γλαυκὸν ἐπ' οἶδμ' ἅλιον,
κυανόχροά τε πνεύματα
ῥόθια πολιὰ θαλάσσας
πόντου δυσεῖς αὔεμον
πέμποντες δόθεν πνοᾶς.
B δύσπλειαν ἀπὸ συγγένους
βάλετε βαρβάρου λεχέων,
ἀγιδαίων ἔριδ' ὧν
πυνθέσ' ἐπήσατο ταὶν
ἐπ' ἐλθεῖσαν ἰλίαν
φοιβείας ἀπὸ πύργους.
ἄγ. ἄναξ, τὰ κάκιστ' ἐν δόμοις εὑρήκαμεν,
ὡς ναῦν ἀκούσῃ πάμαν' ἐξ ἐμᾶς τύχας.
θε. τί δ' ἔστι; ἄγ. ἄλλας ἐκπόνει μνᾶς δόμας τε
γυναικός. ἐλένη γὰρ βίβακ' ἔξω χθονός.
θε. πόρσοιν ἀρθεῖσ', ἢ πεδοστιβεῖ ποδί;
ἄγ. μενέλαος αὐτὰν ἐκπεπόρθμευται χ' ὁ τοῖος
ὃς αὐτὸς αὐτὴν ἦλθεν ἀγγέλων θανεῖν.
θε. ὦ δεινὰ λέξας, τίς δὲ νιν ναυκληρία
ἐκεῖσ' ἀπῆρε χθονός; ἄπιστα γὰρ λέγεις.
ἄγ. οἶμαι γε ἐξόν δίσιος σύ τ' τάς τε σὰς ἔχων
ναῦτας βέβηκεν, ὡς ἂν σὺ βραχεῖ μάθῃς.
C θε. πῶς; εἰδέναι πρόθυμος ὁ γὰρ ἐλπίδων
ἔσω βέβηκα, μίαν ἐσφραδαμεῖν χάρα
τοὺς ἐμοὺς ναύτας, ὧν ἀπεστάλης μέτα.
ἄγ. ἐπεὶ λιπόσα τόσδε βασιλείας δόμους
ἡ τοῦ διὸς πᾶις πρὸς θάλασσαν ἐπάλη,
σφῶν αὖ ἄβρον πόδα τιθεῖσ', αὔεσγε
πόσιν πέλας ἀγόντα, κὠ τεθνηκότα.
ὡς δ' ἤλθομεν σὺν πρίβολον νεωείων,
σιδωνίαν ναῦν πρωτόπλοιν κεθείλομεν,
ζυγῶν τε πεντήκοντα, καὶ ἐρετμῶν μέτα,
ἔχουσαν, ἔργα δ' ἔργον ἐξημείβετο.
ὁ μὲν ἴσον, ὁ δὲ πλάτιν κεῖτο,
ταρσόν τε χειρὶ, λευκὰν ἴσ' ἐς γὺ λῶ,
πνεῦ ἁλιά τε ζεύγλαισι πυκαβίετο.
κἀν τῷδ' μόχθῳ τοῦτ' ἄρα σκοπούμενοι,
ἕλληνες ἄνδρες μενέλεω ξυνέμποροι,
πόσιν ἄλλοι ἀπεῖας ναυφόροις ἠδημένοι
πέπλοισιν· σὺ δ' ἐς μὲν, αὐχμηρεῖ δ' ὀραῖ.

Tranantes, medijs uolauerítis sub Pleiadibus,
Et Orionem nocturnum
Nunciate nuncium,
Assidentes Eurotæ grues,
Quòd Menelaus Dardani
Euersa urbe, ueniat domum.
Adsitis & Tyndaridæ
Equestri per liquidum æthera
Inuecti, curru sub turbine
Astrorum micantium,
Qui habitatis aurea
Cœli templa, Helenæ
Seruatores: mittite ad canum mare,
Fluctus cæruleos atri sali,
Neptuni impetus feros,
Nautis uenatorum prosperos
Supero à rege flatus.
Repellite ignominiam
A' sorore barbari
Connubij, quam Idæis certaminibus
Agitata suscepit, cum
Nunquam uenerit ad Ilij
Phœbeia mœnia.
Nun. O' rex, pessima domi inuenimus:
Noua enim ex me mox audies flagitia.
The. Quid est? Nun. Alius tibi quære connubia
Mulieris: Helena enim ex hac euasit terra.
The. Alis' ne subleuata, an pedestri itinere?
Nun. Menelaus ipsam hinc abduxit nauigio,
Qui ipse suæ ipsius mortis aduenit nuncius.
The. O' qui mira refers, quæ ipsum hinc gubernatio
Ex hac auexit terra? narras enim incredibilia.
Nun. Quam tu hospiti adsignasti. quin & nautis tuis
Simul abductis exceßit, ut rem breuiter accipias.
The. Quomodo? scire cupidus sum. meã enim superat
Spem, una deuictos manu tot nauitas
Meos, quibus unà te ablegaui additum.
Nun. Postquam relicta hac regia domo,
Iouis filia ad mare deducta est,
Aptè composito pede, ingemuit
Virum propè præsentem, nec mortuum.
Vt autem ad tuorum septa naualium
Venimus, nauem nouam Sidoniam deduximus,
Quæ quinquaginta transtra, & remos totidem
Haberet, opusq; urgebatur opere:
Alius quidem malum, alius disponebat remiges,
Seriemq; remigij manu: nonnulli uela candida
Expediebant, pars clauos immittebat temonibus.
Hæc nos agentes dum contemplarentur uiri
Græci Menelao comites itineris,
Illicò ad littora procurrunt nautico (lidi.
Vestitu amicti: negeti quidẽ corpore, sed aspectu squal-

Quos

Quos ut uidit adesse filius Atrei,
Alloquitur, fictum luctum præ se ferens:
O miseri, ex qua tandem rate
Achaica uenitis perpessi naufragium?
Num extincto Atrei filio una soluere
Iusta uultis? quem Tyndaris tumulo honorario
Sepelit? at illi fictas emittentes lachrimas
Nauem cum Menelao ingrediebantur, & simul
Quorum usus in mari ferebant. nobis aut tum hoc erat
Statim suspectũ, dicebamusq; inuicem, magnũ numerũ
Esse uectorum: sed tamen memores tuos
Seruabamus sermones. nam gubernare iusseras
Hospitem nauem, qua re confudisti omnia.
Atq; ea quidem facilè imposuimus scaphæ,
Quæ in præsentem usum aderant. sed taurus noluit
Recto pede per tabulas ingredi:
Quin emugiebat, truces in orbem uertens oculos,
Sublato dorso, & collimato ad cornua lumine:
Omnesq; à contactu arcebat. tum uir Helenæ
Clamauit: O qui excidistis Ilium,
Non sublatam more Græcanico
Iuuenilibus humeris molem taurini corporis
In nauem inijcitis? iamq; ensem expedierat
Ceu uictimam immolaturus mortuo.
At illi exciti ad cohortationem, corripiunt
Taurum, & ad tabulatum deportant ratis.
Menelaus autem uillosam demulcendo pecudis
Ceruicem, & frontem, ut ingrederetur per tabulas
Effecit. tandem cum accepisset nauis omnia,
[a] Implens gradus scalæ pulchro pede
Helena, sedebat inter media transtra,
Et ipse qui perijsse dicebatur Menelaus propè.
Alij uerò dextros & sinistros [b] parietes ex ordine
Occupantes, uir iuxta uirum sedebat, subq; uestibus,
Occultos enses habebant. ad hæc alta perstrepebãt car
Voce, excitamenta ad iter, ut audiuimus. (mina
Porrò cum iam nec admodum à terra essemus procul,
Nec propè etiam, rogabat præfectus gubernaculo:
An adhuc ultrà (ô hospes) siue rectè sic habet,
Nauigabimus? mihi enim incumbit nauis regimen.
Ille autem respondit: Satis mihi, arreptoq; ense dextra,
In proram contendit, taurinæ incumbens neci,
Nullius quidem defuncti manes memorat,
Sed cæso iugulo Deo supplicat: ô rector maris
Salsi, potens Neptune, sacraq; uos puellæ Nerei,
Seruate me Naupliæ littori, & coniugem
Intactam ex hac terra. simulq; cruoris defluuia
Effundebantur in fluctus, optatum omen hospiti.
Tum quidam dixit: Haud caret fraude hæc nauigatio,
Repetamus Naxiam, tu impera,
Tu uerò clauum uerte, sed filius Atrei
A taurina stans cæde, inclamauit socios:

a pro terẽs, calcãs. id est, cum ascẽdissẽt scalã pulchro pede in nauem.
b latera nauis.

ἰδὼν δὲ νιν πίπτοντας ἀτρέως γόνος, A
πέσσητε, βύλιον οἶκτον ἐς μέσον φέρων.
ὦ τλήμονες, πῶς, ἐκ τίνος νεὼς πτε
ἀχαιοὶ θραύσαντες ἥκετε σκάφος;
ἆρ' ἀτρέως παῖδ' ὀλόμενον σωθάσητε;
ὃν τυνδάρεις πᾶς ἦδ' ἄπεστι κῳστάφει;
οἷδ' ἐκβαλόντες δάκρυα πειπτῷ τρόπῳ,
εἰς ναῦν ἐχώρουν μενέλεω, πυστίσματα
φέροντες. ἡμῖν δ' ἦν ἄδ' ὑποψία.
λόγος δ' γὰρ ἀλλήλοισι, τῶν ἐπεισεβαῖν
ὡς πλῆθος εἴη δεσκοπῶμεν δ' ὅμως,
σὺ σὸς λόγος σώζοντες. ἄρχειν γὰρ νεὼς
ξένον κελεύσας, πάντα συνέχεας τάδε.
καὶ ταῦτα μὲν δὴ ῥᾴδιως ἔσω νεὼς
ἐθέμεθα καθίζοντα. ταῦρος δ' ὡς
οὐκ ἤθελ' ὀρθὸς σανίδα πεσεῖν πάτα,
ἀλλ' ἐζεβρυχᾶτ' ὄμμ' ἀνασχὼν ἐφῳ κύκλῳ,
κυτοῦντα νῶτα. κεἰς κέρας παρὲ ἐμβλέπων,
μὴ θιγγάνειν ἀπεῖργεν. οἷδ' ἑλένης πόσις,
ἐπάλεσον. ὦ πορθήσαντες Ἰλίου πόλιν,
οὐκ ἄν ἐλεῖν

Dioſcuri uocamus, quos olim Leda genuit,
[a] tuis effugit ex ædibus. Et Helenam,[a] quæ tuas modò effugit nuptias.
Non enim fatalibus irascens connubijs,
Nec te uirgo ſtirpe edita Nereidos
Soror Theonoe iniuria afficit: ſed deos colit,
Et non uiolanda iuſſa curæ habet patris.
Illam uerò etſi hactenus tuis in ædibus
Morari & uiuere oportuerit,
Tamen poſtquam exciſæ ſint ſedes Ilij,
Eaq; dijs nomen præbuerit, non amplius
Conueniet tuis aſtrictam detineri nuptijs,
Sed potiùs ut domum redeat, & ſuo cohabitet uiro.
Quare contine à tua ſorore funeſtum gladium,
Ipſamq; hæc prudenter egiſſe exiſtima.
[b] ſeruare uo luimus, ante ſcilicet bellũ Troianum. Ducum etiam ſororem & antea[b] ſeruauimus,
Poſtquam nos Iupiter fecit deos.
Sed cedere coacti ſuimus primùm fatis,
Deinde dijs: quibus iſta, ut ſic eſſent, uiſa ſunt.
Tibi quidem hæc dicta uolui, ſorori uerò dico meæ:
Vt nauiges cum tuo uiro. ſecundis uentis nauigabitis.
Seruatores autem nos tui fratres gemini,
Ponto uelificantes uos deducemus in patriam.
Porrò cum ex iſta mortali uita exceſſeris,
Dea uocaberis, & unà cum Dioſcuris
Libaminum particeps eris, donariaq; ab hominibus
Nobiſcum accipies. ſic enim id uult Iupiter.
Nec te primùm Sparta ſublatam filius
Maiæ ſecreuit ab aureis cœli arcibus,
Cùm ſubduceret tuum corpus, ne te uiolaret Paris.
Inſula, eam dico quæ deſignata eſt excubijs,
Poſthac inter mortales Helena uocabitur,
Quando ipſa ſuſcepit furtim te abductam domo.
Ipſi uerò errabundo Menelao fata numinum
Decernunt habitandas Beatorum inſulas.
[c] nobiles, generoſos. [c] Præſtantes enim, & claros non negligunt dij,
Laboresq; potius affligunt ignobiles.
Theo. O filij Ledæ & Iouis, priorem quidem
Contentionem omitto ſorore de tua:
Nec ipſe amplius ſororem interficiam meam.
Illaq; eat domum, ſiquidem ita dij uelint.
Cæterùm ſcitote, uos optimæ & modeſtiſsimæ ſimul
Sororis eſſe fratres, uno prognatos ſanguine:
Et ualete, propter Helenæ nobiliſsimum
Animum, qualis multis non ineſt mulieribus.
" Cho. Multæ formæ dæmonum,
" Multaq; inſperatò perficiunt dij:
" Et quæ putarunt homines, non facta ſunt:
" Rurſus, quæ non ſperaſſent, Deus inuenit exitum.
Sic & præſens euenit negotium.

Διόσκουροι καλοῦμεν, ὃς Λήδᾳ ποτὲ
ἔπικτον, Ἑλένην δ', ἣ τοὐφεύγει σοὺς δόμους.
οὐ γὰρ τοὺς πεπρωμένοισιν ὀργίζει γάμοις·
οὐδ' ἡ θεᾶς Νηρηΐδος ἐκγονὴ κόρη
ἀδικεῖ σ' ἀδελφὴ Θεονόη, τὰ δ' εἰς θεοὺς
τιμῶσα, πατρὸς τ' οὐδίκως ἀνιστόλας.
εἰ μὲν γὰρ ἀεὶ τὸν παρόντα νῦν χρόνον
μένειν παροικεῖν οἴσιν οὐ δόμοις ἐχρῆν.
ἐπεὶ δὲ Τροίας ἐξανεστάθη βάθρα,
καὶ τοῖς θεοῖς πρέσβυτ' ὄνομα, δικεῖν
οὐ τοῖσιν αὐτοῖς οἷόν τε νῦν ἐζεύχθαι γάμοις,
ἐλθεῖν δ' ἐς οἴκους, καὶ συνοικεῖν πόσει.
ἀλλ' ἴσχε μὲν σὺς συγγόνου μέλαν ξίφος,
νόμιζε δ' αὐτὴν σωφρόνως πεπρᾶξαι τάδε.
πάλαι δ' ἀδελφοὶ καὶ πρὶν ἐξεσώσαμεν,
ἐπεί περ ἡμᾶς Ζεὺς ἐποίησεν θεούς·
ἀλλ' ἔστενον μὲν τὸ πεπρωμένον δ' ἔμε,
καὶ τοῖς θεῶν, οἷς ταῦτ' ἔδοξεν ὧδ' ἔχειν.
σοὶ μὲν τάδ' αὐδῶ. συγγόνῳ δ' ἐμῇ λέγω·
πλεῖν ξὺν πόσει σῷ. νοστίμους δ' ἕξετ' ὄχους.
σώτειρε δ' ἡμεῖς σὼ κασιγνήτω δι' πλώ,
πόντον πορευτεύοντε, πέμψομεν πάτραν.
ὅταν δὲ κάμψῃς, καὶ πελευτήσῃς βίου,
θεὸς κεκλήσῃ, καὶ Διοσκόροις μέτα
τοινοῦν μεθέξεις, ξυνιά τ' ἀνθρώπων πάρα
ἕξεις μεθ' ἡμῶν. Ζεὺς γὰρ ὧδε βούλεται.
οὐδ' εἰσιγά σε πρῶτα Μαιάδος τόκος,
Σπάρτης ἀπάρας εἰς κατ' οὐρανὸν δόμων
κλέψας δ' ἔμας σόν, μὴ βάεις γάμεύ σε.
φερορῦ πορ' ἀστὶν τεταγμένην νῦν λέγω,
Ἑλένη τὸ λοιπὸν ἐν βροτοῖς κεκλήσεται,
ἐπεὶ πλοπᾶς σὸς ἐν δόμων ἐδέξατο.
καὶ ἐν πλανήτῃ Μενέλεῳ θεῶν πόρα
μακάρων κατοικεῖν νῆσον ὅν μόρσιμον.
τοὺς δυγγενεῖς γὰρ οὐ τυγοῦσι δαίμονες,
τῶν δ' ἀναριθμήτων μᾶλλόν εἰσιν οἱ πόνοι.
θεοκ. ὦ παῖδες Λήδας, καὶ Διός, τὰ μὴ παρὸν
νείκη μεθήσω σφῶν κασιγνήτης πέρι.
ἐγὼ δ' ἀδελφὴν ἐκτενῶ οὐ κτανοῦσ' ἐμήν.
κείνη δ' ἴτω πρὸς οἶκον, εἰ θεοῖς δοκεῖ.
ἴσον δ' ἀρίστους, σωφρονεστάτης δ' ἄμα
γνῶτ' ἀδελφοὺς, μονογενοῦς ἀφ' αἵματος·
καὶ χαίρετ', Ἑλένης ὕνεκ' ὀνησιεστάτης
γνώμης, ἣ πολλοὺς γ' γυναικῶν ὀνίνησι.
χο. πολλαὶ μορφαὶ τῶν δαιμονίων,
πολλὰ δ' ἀέλπτως κραίνουσι θεοί.
καὶ τὰ δοκηθέντ' οὐκ ἐτελέσθη,
τῶν δ' ἀδοκήτων πόρον εὗρε θεός.
τοιόνδ' ἀπέβη τόδε πρᾶγμα.

Finis Helenæ Euripidis.

PRAEFATIO ET ARGUMENTUM

Gaſpari Stiblini, in Euripidis Helenam.

A Vm dij de Teliure matre, quæ ſe nimia mortaliũ multitudine periclitari querebatur, leuanda conſultarent: uiſum eſt ipſis tandẽ, duas potiſsimas orbis partes Aſiam & Europam exitiali bello committere: ut mutuis cladibus extinctis hominib. pondus ipſius minueretur. Helena uerò inter eius æui fœminas toto orbe pulcherrima erat: quare Paris Troianus cõſilio Iouis in eam exarſit, Veneriſq; ductu in Græciam nauigauit, ac inde uiolato hoſpitij iure non ipſam quidem Helenam, ut putabat, ſed præſtigioſum quoddam eius ſimulachrum in Aſiam ſecum abduxit. Nam uera Helena iuſſu Iouis à Mercurio in Ægyptum, Proteo, uiro ſanctiſsimo cuſtodienda tradita erat. Menelaus autem exiſtimans ſe indignè ſpoliatam uxore, à Paride, omnibus Græciæ principibus ad commune bellum excitis, ualidiſsimo cum exercitu in Aſiam profiſciſcitur: ac ibi decennali obſidione principem urbium Troiam grauiſsimè uexatam, tandem poſt infinitas hominum clades, funditùs euertit. Deuicta igitur Aſia, cùm Græci, quos tantę ſtrages reliquos fecerant, domum redire feſtinarent, alius aliò uarijs afflicti malis abripiuntur. Menelaus autem uſq; ad extremam Libyam, Æthiopiam, tandem etiam ad Pharium littus defertur, unà cum paucis ſocijs, & ſuæ uxoris aerio ſimulachro: ubi loci ſupplex ab incolis cõmeatum perituruus, utpote iam diutina fame & omniũ rerũ penuria confectus, fracta quoq; naue, incidit in anum quandam ad fores regiæ Theoclymeni excubantem: mox in ipſam
B Helenã, quę ſe Protei ſepulchri religione aduerſus uim Theoclymeni tuebatur: à qua dum agnoſcitur Menelaus, diſcitq; ex ea quomodo dij Paridi inani præſtigio illuſerint: accurrit quidam ex ſocijs, quibus donec rediret, Helenæ idolũ in antro ſeruandum reliquerat, nunciatq; mulierem illam facticiam ſubitò ex oculis in auras euanuiſſe. quare iam nõ amplius dubitante Menelao, in commune de effugio & reditu in patriam poſt mutuos complexus deliberant: ſtipulatiq; à Theonoe ſilentium, Theoclymenum auidiſsimè Helenes connubio inhiantem, ob eamq; rem Græcos, quicunq; tempeſtatum ui ad Aegyptium littus delati eſſent, occidentem, dolo aggrediuntur: ac ſub prætextu ſoluendorum iuſtorum Menelao, quem extinctu min mari ſimulabant, omnia neceſſaria ad nauigandum impetrant: fruſtratoq; Theoclymeno, & occiſis barbaris nautis, ſecundo uento Græciam uerſus ouantes nauigant. Ipſum uerò tyrannum, ſe deceptum indignè ferentem, ac ferrũ iu ſororem, cuius perfidia id accidiſſe putabat, iam ſtringentẽ, Dioſcuri placant, & omne periculũ diſcutiunt.

Porrò hęc Fabula ſubfigurare mihi uidetur, perpetuam illam humanarum calamitatum ſeriem, & lubricas uices fortunæ: cuius intuitu, eorum elati ſpiritus frangi deberent, qui ingentia bella excitant, magnas res moliuntur, & ſuis auſis cœlum territant, obliti fragilitatis, & iam propè imminentium malorũ. Quid enim aliud Teucer ἄπολις, αὐτόχιος, ἄπατρις, ἄφιλος, Barbarico appulſus littori, qui pridem apud Troiam florebat, monet nos, quàm non
C eſſe fidendum rebus humanis, ſed animum muniendum & roborandũ aduerſus infidæ fortunæ procellas? Quid calamitoſius Helena, quæ Barbari tyrãni uim miſerrimè ſingulis momentis metuebat, deſiderioq; perpetuo coniugis, liberorum, patriæ ſe macerabat? Menelaus uerò, an non liquidè ſuo exemplo docet, ipſe ſupplex, naufragus, omnium rerũ egens, nudus, quali fortuna ludo inter mortales delectetur? Cæterùm quia ſui ſimilis fortuna nũquã eſt, ſed tantũ conſtans (ut Naſo inquit) in leuitate ſua: ideo deſperatis rebus, periclitante de uita Menelao, plorante Helena, metuente & condolente Choro, ſubitò, quod prius ne ſperare quidem auſi fuerant, ſpes ſalutis affulget: potitur Helena ſuo marito deſiderato, Menelaus deſiderata uxore: & uicibus uerſis, læti ad patriam nauigant: dolente contrà pauo antè ſuperbo barbaro. Præterea inuolucro præſtigioſi ſimulachri, propter quod duę potentiſsimæ gentes decennium crudeliſsimè bellum geſſerunt, notat: ſępe fieri apud ſtultos ac cæcos mortales, ut propter umbram tantum, ingentes motus non ſine publicis cladibus exoriantur. Eò nos cęcitas illa innata, à ueritate (quam Democritus ideo in altiſsimo puteo demerſam dixit) longiſsimè aberrans, inanibus rerum ſimulachris, ac planè Helenæ idolis deluſos perducit. Mirum ingenium Helenæ in decipiendo barbaro, & pietas in eripiendo morti uiro. Theonoe pia, ac prudens, rerumq; futurarum præſcia. Theoclymenus impius in parrem defunctum, uiolentus, uecors, barbaricoq; faſtu tumidus. Chorus ex Græcis captiuis mulieribus, pius, ſollicitus, & Menelai ac Helenæ calamitatibus condolens, & fidus inducitur. Actio autem huius Fabulæ conſtituitur in Pharo inſula, ubi quondam reges Ægypti habitaſſe dicuntur.

ARGVMENTVM ACTVS primi.

IN prologo Helena genus, casus, & præsentem suam fortunam exponit, adiuncta que rela super calamitosis Græcis ac Troianis: quos dij inani simulachro ludificantes, tam funesto bello commiserint. 2. Teucer expulsus patria Salamine, ad littus Phariũ applicat: ac Helenæ sciscitanti de patriæ rebus, Græcorum & Menelai, totiusq; domus Spartiados fortunam explicat. Deinde suæ nauigationis causas aperit. cui mox suadet Helena, ut fugã capessat, si saluus esse uelit. 3. Plãctus & querela Helenę super calamitatibus suis & suorũ: cui accedit Chori & consolatio & commiseratio. Repetit autem primas causas tantorũ malorum: Venerem nimirum, per quam intelligimus libidinem, luxuriã, omnesq; reliquas immoderatas cupiditates, quæ magnarũ cladium hominibus causæ, existunt. 4. Pergit exaggerare dolorẽ suũ Helena, ac iam de morte sibi consciscenda cogitat. consolatur Chorus: & ut adeat Theonoẽ, eiusq; uaticinio certius de omnibus rebus cognoscat, consulit.

Νείλου μὲν οὖδε.)

Vide Strabonẽ lib. 17. & de Ægypto & Nilo, in quo unicam spem suam habent Aegyptij. nam aut sterilis, aut fertilis annus est, prout ille magnus influxit, aut parcior. uide quoque Solinum ca. 45. & eiusdem interpretem: & Vadianum in 1. lib. Pomponij Melæ.

φορὸν οἰκῶν.)

Vide de hac insula Aegypti Strabonem loco modò dicto, Melam lib. 2. Plinium lib. 36. cap. 13.

ὡς ἐοὺς μιγέν'.)

Adulteria & furtiuos Iouis concubitus Ouid. lib. 6. Metamorph. commemorat. Leda uerò ex illo congressu dicitur duo oua enixa esse, ex quorum uno nati sunt Pollux & Helena immortales, ex altero Castor & Clytæmnestra mortales.

ἰδεῖν εἰς.)

Vide πόσον θεῶν Luciani.

ἀκλὸν τὸ δυσμενὲς.)

Forma inutilis res ad tuendam pudicitiã, uel Terentio teste, cuius hæc uerba sunt in Andria:

—— *Huius formam atq; ætatem uides:*
Nec clàm te est, quàm illi utræq; res inutiles
Et ad pudicitiam, & ad tutandam rem sient.

Et Iuuenalis Satyra 10.

—— *Rara est adeò concordia formæ Atq; pudicitiæ.*

τὸν πρότιγον ἑλλάδος.)

Id est, Achillem, cuius uirtutum, & gloriæ rerum gestarum, tota illa Ilias Homerica decantatrix est.

τεῦκρος.)

Vide Homeri Iliad. Θ. & eiusdẽ Scholiastẽ, de Teucro Telamonis filio notho. Hunc, defuncto Aiace apud Troiam morte spontanea, pater Salamine in exilium pepulit. A

ἐδ' ἴχνος.)

Verg. *Et campos ubi Troia fuit.* — Significat autem funditùs euersam Troiam, ac planè interiecione quadam deletam esse.

οὐκλίαν λύπρον.)

In ea enim insula urbem Teucer condidit, nomine Salaminam: idq; post longos errores. Sic enim Iustinus lib. ultimo: Post finẽ Troiani belli Teucer, ob mortem Aiacis fratris inuisus patri Telamoni, cùm non reciperetur in regnum, Cyprũ concessit, atq; ibi urbem nomine antiquæ patriæ Salamina condidit. lege & Horatij odam 7. lib. 7. Carminum.

Σειρῆνες.)

Vide de Sirenibus Seruium in 5. lib. Aeneidos, in hos uersus: B

Iamq; adeò scopulos Sirenum aduecta subibat,
Difficiles quondam, multorumq; ossibus albos.

Porrò quid per Sirenas ἠθικῶς intelligere debeamus, Xenophon in illa explicatione errorum Vlyssis (quo libello uix alius est elegantior) indicat. cui inter cętera, de hac re & hęc uerba sunt: οὐκοῦν Σειρῆνας ὑποληπτέον τὰς θελξινόους, καὶ ἀπατηλὰς ἡδονάς, αἳ τῷ λείῳ καὶ προσωιδέτε καὶ μειλιχῷ πάντας ἀνθρώπους δεινῶς διαφθείρουσι, ὅσοι τὸν παρόντα διαπλέουσι βίον, &c.

γυμνάσια.)

Exercitia Spartanæ iuuentutis uaria fuere, partim à Lycurgo, partim à Castore & Polluce instituta: de quib. Xenophon in Repub. Lacedæmoniorum. C

καὶ τὰς τύχας, τὰς παλαὶς.)

Hunc sensum horum uerborum esse puto: utinã exuere hoc formæ decus liceret, & deformi commutare facie: Græci autem ignari omnis famæ de mea forma ac genere meo essent: meq; ut pulchram nunc & eminentem agnoscunt, ita deformem & obscuram agnoscerent, sine famæ næuo.

ἄγκυρα δόμων.)

Vidẽ prouerb. Ancora domus.

ἀσχέμονες.)

Cicero de somnio Scipionis: Quare & tibi, Publi, & pijs omnibus retinendus est animus in custodia corporis, nec iniussu eius à quo ille est nobis datus, ex hominum uita migrandum est, ne munus humanum à Deo adsignatum defugisse uideamini. Item in 1. Tuscul. Quæst. Verat enim dominans ille in nobis Deus, iniussu hinc nos suo demigrare. Possunt autem & sic uerba illa exponi, ut sit sensus: de formem esse mortem, & indignam libero, laqueo

A queo strãgulari; sed ferro seipsum interemisse, id ingenui nec instrenui animi signũ esse.

εἰς ξυμφορὰν.)

Iuxta illud Publiani Mimi: Quilibet rumor ad calamitatem ualet.

εἰς τὸ φοβερόν.)

Horatius in Odis:

Sperat infestis, metuit secundis
Alteram sortem, benè præparatum
Pectus, — &c.

πελλιγοῖ.)

Lege Ouidium lib. 2. Metamorph.

μόροπος.)

Merops unus fuit ex terrigenis illis gigantibus, qui regnum Iouis affectasse dicuntur.

ARGVMENTVM ACTVS secundi.

MEnelaus nudus & naufragus, relictis in specu quodam littoris Pharij socijs, B ad Theoclymeni regiam contendit, ut necessaria omnium rerum egentibus peteret: recensens interim secum fortunam suam calamitosam, ac diutinos errores. 2. Antus quædã sæuis dictis pulsantem fores Menelaũ, cuius miserijs etiam hostes illachrimasse poterant, arcet: cum ille nihilo secius genub. illius aduolutus, supinis manibus humilimè supplicat, ut sui misereretur. Qua rerũ sub oculos subiectione, uidere est fortunę lusum, qualis sit. Menelaus enim, pridẽ rex potẽtissimus, ualidissimo formidabilis exercitu, euersor regni Asiæ, nũc naufragus, supplex, egenus, nudus, ad uetulæ genua precabũdus accidit. Discit aũt ex ea nomẽ & gentẽ regionis ignotæ: periculiq; admonetur, quod à tyranno impendeat, nili maturè fugiat. Præterea dum causam quærit C odij aduersus Græcos, Helenam ibidem adseruari resciscit. Quod quũ fieri possit, miratur, secumq; ipse disceptat Menelaus: cùm suam Helenam in antro apud socios manere putaret. Deniq; capit consilium appellandi regẽ, de commeatu suis suppeditando. 3. Interea Helena, dum responsa Theonoes de saluo marito refert, compellatur à Menelao: uixq; exoratur, ut paululum consisteret (nam ea extrema habitu miserabili & squallore naufragi, fugiebat, nimirum Theoclymeni insidiarũ causa) hunc igitur ut agnoscit Helena, illicò in cõplexus uiri ruit, auersante tamẽ Menelao: do nec planius disceret, simulachrum tantũ aerium, & præstigias deorum esse eam Helenã, quam à Troia adduxisset. quam rem nuncius confirmans, refert Helenã istam ex oculis sociorum sublatam in ætherem euanuisse. Hinc oscula, complexus, & lachrimæ: quibus miscentur sermones de utriusq; casibus & fato, item de statu domus Spartanæ. 4. Helena ostendit periculum, quod metuendum à tyranno: simulq; suadet, uti maritus fugiat. quod cum Menelaus recusaret facere, in commune decernunt, aut fortiter, si res sic ferat, mori: aut simul, si aliquis deus faueat, effugere incolumes.

εἰνομάν πίσαν.)

Lege lib. 5. Diodorum Siculum.

πλήμμυρ ἀλῶμαι.)

Vide Homeri Odyss. Δ. in qua Menelaus ipse suos errores & casus Telemacho luculenter exponit.

ἐν οὐδάδε.)

Vide prouerb. Domi Milesia.

αὐτὸν ὄντα βασιλέα.)

Acerbum & graue ei, cuius opes quondam in excelso fuere, ferre mutatam fortunam.

Δεινῆς ἀνάγκης.)

Vide prouerb. Necessitati ne dij quidẽ resistunt. Æschylus in Prometheo:

τὸ τῆς ἀνάγκης ἐγ' ἀδαμάστορ δόρυ. Id est,

Necessitatis robur inexpugnabile. Idem in eadem fabula:

τίς οὖν ἀνάγκης ἐστὶν οἰακόστροφος: Id est,

Quis igitur necessitatem uertere aut mutare queat?

φωσφόρ' ἑπάτη.)

Lunam intelligit, quæ Hecate dicitur, propter uarias effigies, quas quotidie nouas repræsentat: uel propter lunæ multiplicem uirtutem: seu propter coronas, quæ multifariè circa lunam conspiciuntur.

ὦ φίλτατ' ἀνδρῶν.)

Admodum φιλοστόργως exprimit affectus & ἤθη amantissimorum coniugum, quibus accidit, ut præter spem se mutuò fruantur.

ἡλίου δὲ μυρίους.)

Id est, soles innumeros: dictũ pro, dies innumeros. Sicut Verg. in Eclog. dixit:

—— *Sæpe ego longos*
Cantando puerum memini me condere soles.

πετομένου δ' ἐρῶτος.)

Id est, Nuptiæ meæ, quas Paris affectabat, causa fuere raptus mei. Nam ne ille me potiretur, dij me huc transtulerunt, obiecto interim isti idolo quodam Helenæ ex aere facto.

τάδε καὶ σὲ διώλεσε.)

Alludit ad prouerb. Hesiodicum, malũ consilium consultori pessimum.

ὁ θεὸς, ὥς ἔφη.)

Locus communis de incomprehensis Dei consilijs, quib. res humanas administret. quarum uices & uarietates ut inuestigabiles, sic subitæ, & plerumq; inopinãtæ sint.

δμῶς γαῖ.)

Serui fidelis officium.

τὸν νοῦν δὲ.)

Fortuna non facit seruos, sed animus prauis cupiditatib. aut affectionibus obnoxius.

ἐσεῖδον, ὡς φαῦλ'.)

Non rarò, idq; Homeri exemplo, auspicia & reliquas uatũ superstitiones noster Poeta eleuat. Vide Ciceronẽ lib. 2. de Diuinatione.

τὸ τολμᾷν.)

Iuxta hoc tritum dictum:

Quid stulti proprium? Non posse, & uelle nocere.

τὸ τρωτὸν.)

Menelaus certò decernit mori, seq; aliorũ exemplis ac casibus ad fortiter audendum animat.

ὦ θεοί.)

Exclamatio pathetica. Est autem prouerbium, Tantalidarum domus: pro familia aut domo, quam perpetuæ calamitates affligunt, & funestant.

ARGVMENTVM ACTVS *tertij.*

PRogrediẽs foràs Theonoe, lustrata prius de more Ægyptiorum uatum, Helenam alloquitur, deosq; iam concilium uocasse de salute uiri significat. 2. Helenæ & Menelai orationes supplices, quibus miro artificio persuadent Theonoæ, ne fratri Menelaum prodat, sed fugam ipsorum potius adiuuet, idq; pio defuncti patris exemplo: eripiatq; crudelibus tyranni minis. Quorum precibus facilè Theonoe uincitur, ut quæ alioqui uirgo esset pietati deditissima. 3. Deliberant Menelaus & Helena, qua uia tutò fuga arripi, & falli tyrannus possit. 4. Chorus in summo periculo uidens Menelaum cum sua Helena uersari, commemorationem orditur funerũ & malorum, quæ dederit bellum Troianum: cuius origo Paridis illa in Græciã nauigatio, & Helenæ raptus extiterit.

μισεῖ γὰρ ὁ θεὸς.)

Cõmendatio iusticiæ pulcherrima. Est autem insignis locus politicus, qui iure gentiũ omnem uim excludit, & discretas, easq; honestis rationibus partas rerum possessiones commendat: contra eos, qui quandam fortunarum communionem in ciuitates introducere conabantur.

παιδὶ γὰρ λυκέος.)

Vt turpe & pudendum, si filij parentũ gloriam ignauia obscurent: ita multo gloriosissimum, cùm maiorum uirtus in liberis etiam illustrior enitescit.

πρὸς κυδρὸς συγγενῆς.)

Boni uiri lachrimabiles. unde & Homerus aliquoties suum Vlyssem facit flentem.

ὦ γόρου.)

Vehemens apostrophe ad manes defuncti Protei, quæ in præsenti causa magnã uim obtinebat. A

ὦ νοῦστερ.)

Altera apostrophe ad Plutonem.

ἐγὼ σὸν ὄντ' οὐ προσαπεσεῖν.)

Menelai oratio uirilis, ac digna duce, qui tantas res gesserat, nihil habet aut fractum aut humile, sed minis & argumentis acriter urget animum puellæ.

ἢ χάρις δ' ἐμοὶ.)

Sensus est: Meum hoc beneficium sit gratum, & non careat gratitudine, nec mihi damno ueniat.

ἀθάνατον.)

Resipiunt illa scholam Platonicam, de animæ immortalitate.

ἐν τῶν θεῶν.)

Pia sententia, Omnia dijs auspicibus agenda sunt.

σὺν τῷ δικαίῳ.) B

Virtus perpetuò se ipsam fulcit, bonasq; spes fouet: cùm contrà flagitia conscientiam acerbissimis conficiant stimulis.

εἰδ' ἥδα μέλεια.)

Similis locus suprà in Iphigenia in Aulid. in fine Actus 2.

ὄρνιθα μελῳδὸν.)

Lege Plinium lib. 10. cap. 29. de luscinia. Seneca in Agamemnone, Actu 4.

Non quæ uerno nobile carmen
Ramo cantat tristis Aedon,
Ityn in uarios modulata sonos,
Non quæ tectis, &c.

λαφυρεύεις.)

Nota clades est Græcorum, quam apud Caphareum Euboiæ promõtorium, propter Palamedis necem passi sunt. Lege huc orationẽ Latini regis apud Vergil. in 11. Aeneidos, cuius initium: O! *fortunatæ gentes*, &c. C

μονόπωρος ἀνὴρ.)

Nauplium Palamedis patrẽ intelligit, qui cum audiuisset Græcos circa Euboiam tempestatibus iactari, accendit ignes nocturnos in summis promontorijs. isti autem arbitrantes littora portuosa esse, idq; ignes indicare, naues fregerũt, hi ad Caphareas petras, alij ad Geræstum, nonnulli apud Tenedum. lege suprà interpretem in Orestem, ex quo & nos istic Palamedis historiam transtulimus.

ARGVMENTVM ACTVS *quarti.*

ACtus quartus totus est prẹstructio quẹdam & parasceue doli, quem Menelaus & Helena moliebantur, cuius euentus in sequenti actu cernitur. Nam Theoclymenus, audito quòd aduena è Græcia adesset, illicò adproperat, ut pro more suo comprehensum tru

A cidaret: cui Helena squallida, rasa, pulloq; uestitu amicta persuadet mortẽ Menelai, quæ una Theoclymenum securum reddere poterat. eamq; causam esse dicit lugubris habitus: ac simul cum Menelao, qui sub persona eiecti cij socij imponebat tyranno, simulato pietatis officio rogat, ut liceret parentare manibus uiri: & quia id dolo subseruiebat, ritum Græciæ peragendorum iustorum extinctis in mari docet. Theoclymenus se omnia permissurum ex uoluntate Helenæ, ac suppeditaturũ quẹ ad eam rem pertinerẽt, promittit. 2. Chorus extra argumenti rationem raptum Proserpinæ, quẽ lamentabiliter tulerit Ceres, & ob id irata fuerit hominum generi, celebrat.

ἐδλῶν λαπίδες.) Prouerbialis uersus, quẹ uulgari lingua sic exprimimus: *Ie böser mensch, ie besser glück.*

οἶδ' οὐδ' ὁ δρᾶσον.) Dolum commenta Hele-
B na, eum Theoclymeno insinuat.

φοίνισσα λώπη.)

Phœnissam nauem daturũ se dicit, eo quòd apud Phœnices optimæ ac præstantissimẹ naues fierent, ut qui cæteris omnibus re nautica gentibus præstarent: cuius rei signum est multitudo & magnitudo coloniarum, quas in omnes orbis partes deduxerunt. uide Strabonem lib. 16. Geographiæ.

ὀρεία πόλις δρομάδι.)

Hic Chorus, qui episodij loco esse potest, insertus est à poeta, ne ociosum theatrum esset, dũ Helena, Menelaus & Theoclymenus necessaria ad exequias expediunt.

λαῶν ἡ φθείρα.)

Egregia descriptio sterilitatis & famis, quod
C malũ solet plerunq; pernicies quædam rerũ, ac pecudum & hominũ παγκληθίας sequi. Non minus eleganter Verg. in 3. Aeneid.

—— *Subitò cum tabida membris*
Corrupto cœli tractu, miserandaq; uenit
Arboribusq; satisq; lues, & letifer annus.
Linquebant dulces animas, aut ægra trahebant
Corpora: tum steriles exurere Sirius agros,
Arebant herbæ, & uictum seges ægra negabat.

νεάθηκες ἐν ἰσθῶν.)

Festa Cereris intelligit, quẹ miris quibusdam ceremonijs & magna solennitate olim in Phrygia celebrabantur. Cæterùm horũ ex ordine uerborum sensum nõ planè assequor.

ARGVMENTVM ACTVS *quinti.*

HElena iam spe præcipiens uictoriam & liberationem, spectatoribus dolum aperit gratulabunda. Theoclymenus autem ministros mittens, qui ad nauem ferant, quibus opus erat ad persoluendũ iusta, conatur apud se retinere Helenam, ne ad mare pergeret: sed alijs potius eam curam committeret. At illa negat id fieri posse, imò aduersari religioni, qua sacrosanctam habeat memoriam prioris uiri. Quare eam tandẽ dimittit cum uiro naufrago: cui magnifica se daturum promittit, si peractis exequijs, cum Helena redierit. Menelaus, id quod in omni negocio primum est, diuini numinis opem implorat. Barbarus uerò iam gestit auiditate non dubiarum (ut putabat) Helenæ nuptiarum, quarum apparatũ indicit suis principibus. 2. Chorus faustis ominationibus prosequitur nauigaturũ Menelaum cum sua Helena, deos eis propitios precando. 3. Nuncius longa narratione, & pulchra hypotyposi fugam & dolum Menelai ac Helenæ Theoclymeno exponit. qui id existimans perfidia sororis factum, illicò ad eam interficiendam properat: cùm subitò Dioscuri adsunt, & à tetro facinore, iam irã inflammatum tyrannum prohibent. Sicq; placidum finem res turbulentissimæ ac magna pericula fortiuntur.

ὦ λαεινὸς ἡμῖν.)

Animaduerte egregias Helenę dissimulandi artes, quo & mirificum erga Menelaum testatiorem faceret amorẽ: & suspiciones, quæ Theoclymeno oboriri poterant, amoueret.

ἔρχεται γὰρ δὴ.)

Id est, Sic enim ista sors nunc fert, ut uicissim tuæ pietati in me & maritum defunctum fide mea respondeam.

ὦ ζεῦ, πάτερ.)

Oratio Menelai ad deos, ut tandẽ se calamitosum respiciãt, & miserijs diuturnis eripiãt.

ἔλκει δ' ἡμῖν.)

Sensus fortasse horum uerborum: Præstò sis nobis iam deducentibus calamitatem ad periculum, dum euadere magno cum periculo conamur.

γαλάνεια.)

Galene serenitatis & tranquillitatis in mari dea, Græcis poetis dicitur.

λακωνιστίδας.)

Alluditad ludos illos, Græcorum scriptis memoratos, Spartanarum puellarum.

πειθόμενοι πο-
μπαῖς.)

Id est, regi obtemperantes, cuius ductũ cæterũ gruum uulgus sequitur. ita enim Plinius lib. 10. cap. 23. scribit: Quando proficiscuntur, consentiunt: uolant ad prospiciẽndũ altæ, ducem quem sequantur eligunt: in extremo agmine per uices, qui acclament, dispositos habent, & qui gregem uoce contineant. Excubias habent nocturnis temporibus, &c. Ita uerò Chorus successu Helenæ & Menelai rerum afficitur, ut cupiant uel grues fieri, ut

quàm citissimè nunciare posse at in Laconia aduentum Menelai.

λῦγε ξεύνῳ δίδως.)

Habes in Theoclymeno fatuæ credulitatis exemplum.

ὄρθια.)

Fortè legi debet ὄρθια. ὄρθια enim, uel ὄρθιοι νόμοι dicebantur carmina, quę sublatissima uoce canebantur. Vide Gellium lib. 16. cap. 19.

ἐν αὖ ποτ' ἤυχεν.)

Alij hunc sensum horum uerborum putãt: Nunquam gloriæ ducam, neq; quòd me, nec quòd te sic fefellerit Menelaus, ut nunc fefellit præsens. nos aliter exposuimus. A

Σώφρονος δ' ἀπιστίας.)

Vide Adag. Nemini fidas, nisi cũ quo prius modium salis absumpseris.

Ἑλοῦν τὸ λοιπόν.)

Helenam insulam intellige; quæ ad Thurium & Sunium iacet, dicta prius Cranaa: Helena uerò appellata, quòd primùm in ea coierit, &c. Lege Strabonem lib. 9.

FINIS ANNOTATIONVM
in Helenam.

ARGVMENTVM IONIS.

GReusam Erechthei filiã uitiatã, Apollo grauidam fecit Athenis. illa uerò recens natum infantem sub arce exposuit: ut idem locus & uiolatæ pudicitiæ, & puerperij testis esset. Infantem ergo Mercurius sublatum Delphos tulit, quem inuentum uates educauit: Creusam uerò in uxorem duxit Xuthos. Cùm enim Athenienſibus in bello auxilium tulisset, regnũ, & prædictæ nuptias * dono accepit. Ex qua nullã aliam suscepit sobolem: eductum autem à uate puerum sacræ ædis custodiæ Delphi præfecerunt. ille autem ignorans patri seruiuit. Actio huius fabulæ Delphis constituitur.

* operæ honorariũ accepit.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΩΝΟΣ.

ΚΡέουσαν τὴν Ἐρεχθέως Ἀπόλλων φθείρας, ἔγκυον ἐποίησεν οὐ Αθήνας. ἡ δὲ τὸ γεννηθὲν ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν ἐξέθηκε, τὸν αὐτὸν τόπον καὶ τῶ ἀδικήματος, καὶ τῆς λοχείας μάρτυρα λαβοῦσα. τὸ μὲν οὖν βρέφος Ἑρμῆς ἀνελόμενος, εἰς Δελφοὺς κόμισεν. εὑρεῦσα δὲ ἡ προφῆτις, ἀνέθρεψε. τὴν δὲ Κρέουσαν ὁ Ξοῦθος ἔγημε· συμμαχήσας γὰρ Αθηναίοις, τὴν βασιλείαν, καὶ τὸν τῆς προειρημένης γάμον ἔλαβε δῶρον. τούτῳ μὲν οὖν οὐκ ἄλλος παῖς ἐγένετο· τὸν δ' ἐπιγραφόντα ὑπὸ τῆς προφήτιδος, οἱ Δελφοὶ νεωκόρον ἐποίησαν. ὁ δ' ἀγνοῶν, ἐδούλευσε τῷ πατρὶ. Η σκηνὴ τοῦ δράματος ὑπόκειται οὐ Δελφοῖς.

PERSONAE FABULÆ.

Mercurius.
Ion.
Chorus ex famulabus Creusæ.
Creusa.
Xuthus.
Senex.
Minister Creusæ.
Pythia, seu uates.
Minerua.

Prologum agit Mercurius.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ.

Ἑρμῆς.
Ἰων.
Χορὸς ἐκ θεραπαινίδων Κρεούσης.
Κρέουσα.
Ξοῦθος.
Γερασοῦς.
Θεράπων Κρεούσης.
Πυθία, ἤτοι προφῆτις.
Αθηνᾶ.

Προλογίζει δὲ ὁ Ἑρμῆς.

EVRIPIDIS ION: GASPARO STIBLINO INTERPRETE.

A

ΑΤλας ὁ χαλκέοισι νώτοις οὐρανὸν
θεῶν παλαιὸν οἶκον ἐκβέβων,
θεῶν
μίας ἔφυσε Μαῖαν, ἥ μ' ἐγείναο
Ἑρμῆν, μεγίστῳ Ζηνὶ δαιμόνων λάτριν.
ἥκω δὲ Δελφῶν τῶνδε γῆν, ἵν' ὀμφαλὸν
μέσον κατέβεβων Φοῖβος, ὑμνῳδεῖ βροτοῖς,
πάντ' ὄντα καὶ μέλλοντα θεσπίζων ἀεί·
οὐδὲν γὰρ ἐκ ἄδηλον Ἑλλήνων πόλει,
ἣ χρυσόλοχος Παλλάδος εκκλησιάζει,
ὃ παῖδ' Ἐρεχθέως Φοῖβος ἔζευξεν γάμοις,
βίᾳ κρέουσαν· φῶτα πρόσθεν ἐρέας πέτρας
Παλλάδος ἐν' ὀχθῳ ἣ Αθηναίων χθονὸς
Μακρὰς καλοῦσι γᾶς ἄνακτες Ατθίδος.
ἀγνῶς δὲ παῖδι (θεῶν γὰρ ἦν φίλον)
γαστὸς δίκυγι ὄγκον. ὡς δ' ἦλθε χρόνος,
τεκοῦσ' ἐν οἴκοις παῖδ', ἀπέκτεινε βρέφος
εἰς τοὐνὴν αὔτρον, ὅπερ ἐκείνου θεῷ
Κρεῦσα, κἀκτίθησιν ὡς θανούμενον
κοίλης ἀκτίνος ὑπὸ δυσχίμῳ κύκλῳ,
πρόγονον νόμον σώζουσα, τόν τε γηγενῆς
Ἐρεχθονίου· κείνῳ γὰρ ἡ Διὸς κόρη
φρουρῶ τὸν ἀκοίμητα φυλακὰς σώματος,
δίδωσι θρέψαι τοῦ πεδοῦχοις ἀγραυλίσι
δίδωσι σώζειν. ὅθεν Ἐρεχθείδαις ἐκεῖ
νόμος τίς ἐστιν, ὄφεσιν ὧν χρυσοπλάκοις
τρέφειν τέκνα· ἀλλ' ἵν' ἔχε πεδόθεν χλιδῶν,
τέκνον πρόσπτυξασ' ἐλίσσων, ὡς θανουμένῳ.
καί μ' ὧν ἀδελφὸς Φοῖβος, αὐτεῖται τάδε.
ὦ σύγγον', ἐλθὼν λαοῦ ἐς αὐτόχθονα
κλεινῶν Αθηνῶν· οἶδα γὰρ θεᾶς πόλιν.
λαβὼν βρέφος νεογνὸν ἐκ κοίλης πέτρας
αὐτῷ σὺν ἄγγει, σπαργάνοισί θ', οἷς ἔχει,
φέρων· ἀδελφῷ τἀμὰ πρὸς χρησμῶν ἔμοι,
καὶ δὸς πρὸς αὐτοῖς εἰσόδους δόμων ἐμῶν.
τὰ δ' ἄλλ' ἐμός γάρ ἐστιν, ὡς εὐδοξῶ, ὅπαξ,
ἡμῖν μελήσει. λοξίᾳ δ' ἐγὼ χάριν
πρόσωπον ἀδελφῷ, πλεκτὸν ἐξ ἄρας σπύτος
λώγχα. καὶ τὸν παῖδα κρυπτόδωμ' ἔστι
τίθημι ναοῦ τόδ' ἀνασπάσας σπύτος
εἰλικτὸν αὐτόπτυγος, ὡς ὁρᾶσθ' ὁ πᾶς·
κυρεῖ δ' ἀνιπτοῦντος ἡλίου κύκλῳ
προφῆτις εἰσβαίνουσα μαντεῖον θεοῦ·
ὄψιν δὲ προσβαλοῦσα παιδὶ νηπίῳ,
θαύμασ', εἴ τις Δελφίδων τλαίη κόρη
λαθραίον ὠδῖν' εἰς θεοῦ ἔλθοι δόμους.

Tlas, humeris qui ferreis cœli arduas
Arces, deorum antiqua templa sustinet,
Maiã dea suscepit ex una, Ioui
Summo Deo quæ me sub auras edidit
Interpretem: modò hanc ad urbem Delphicam
Qui ueni, ubi profundo Phœbus è specu
Futura, & quæ iam sint, canit mortalibus.
Non est enim obscura ciuitas, suum
Quæ nomen à dea armipotente possidet,
Vbi puellam Erechtheo Phœbus satam
Per uim Creusam comprimit: obuersæ petræ
Vbi Boreæ sub arce Atheniensium
Macras uocant terræ ductores Atthidos.
Parente uerò clàm tumentis alui onus
Gerit Deo sic id placebat, tempore
Decurso tandem enixa prolem detulit
Idem in speluæum, ubi se miscuerat Deo
Creusa, conditumq; rotunda in arcula
Exponit infantem, certæ morti datum:
Morem uetustum obseruans, & terrigenæ
Erichthonij, hunc enim Saturnio sata,
Gemino dracone ei dato custodiæ,
Nymphis alendum tradidit agrestibus.
Hinc ille mos receptus est Erechthidis,
Vt inter angues squamis radiantes aureis
Educant liberos. quin & barbarico
* Indutum luxu filium non dubiæ exposuit
Morti. ibi id me frater Phœbus rogat:
Germane, abi inclytarum gentem ad indigenam
Athenarum: nouisti enim ciuitatem deæ.
Illic occipe infantem è caua petra
Ipsa cum arca, & quibus inuolutus est fascijs:
Portaq; Delphos ad mea oracula:
Ac depone inter ipsa domus meæ uestibula.
Cætera, quando meus, uti scis, est puer,
Mihi curæ erit. quare ut id ego gratiæ
Apponerem fratri Phœbo, eorum plicabile
Affero, puerumq; intra limina
Huius templi pono, aperto corio
Arcæ obuoluto, ut uideri queat.
Fortè autem solis sub ortum lucidi,
Vates dum ingreditur ad locum oraculi,
Ac in infante puero figit lumina,
Miratur, si quæ puella Delphica
Furtiuum partum in templum abiecerit Deii

* ornatum.

Cupitq;

Cupiq; illicò extra limina secernere:
Miseratione tamen uicta omittit crudele facinus:
Et Deus præstò erat puero, ne eijceretur domo.
Susceptum ergo ipsum nutrit: cæterùm
Haud nouit Phœbum patrem, nec qua matre natus sit.
Ipse quoq; puer parentes ignorat suos:
Ac etiamnum paruus circa uictimas
Ludibundus oberrat, ubi autem euasit in uirum,
Delphi ipsum fecerunt custodem auri Dei,
Omniumq; fidum dispensatorem, intra uerò limina
Templi uitam hic traducit usq; innoxiam.
Porrò Creusa, quæ peperit adolescentulum,
Talem per casum Xutho datur nuptui.
Athenis erat cum Chalcedonensibus,
Qui terram Euboida habent, tempestas bellica:
In qua cùm unà adfuisset, simulq; ferro hostilicas
Deleßet acies, accepit pro præmio connubia
Creusæ, non quidẽ cognatus ei genti, sed Aeolo Iouis
Filio satus Achæus. Hi diu dantes operam liberis,
Nullam tollunt prolem: cuius rei gratia
Ad hæc ueniunt Apollinis oracula,
Amore sobolis. Phœbus autem rem usq; huc
Producit: neq;, ut uideri poßit, temerè id facit.
Dabit enim ingresso hæc delubri adyta
Xutho suum filium, atq; ipsum ex illo natum feret,
Vt matris tandem reuersus ad domum
Cognoscatur à Creusa, & Phœbi concubitus
Occulti maneant, filiusq; relictæ particeps fiat rei.
Ionem autem ipsum conditorem terræ Asiados
Nomine uocari curabit per Græciam.
Sed hos subibo secessus lauriferos,
Vt quid puer agat sciam.
Video enim foràs egredientem natum Apollinis
Hunc, ut ante ædem exornet uestibula
Lauri ramis, nomen uerò quod adepturus est,
Ionem ego appellabo primus deûm.

ACTVS PRIMVS.

Ion. Chorus. Creusa. Xuthus.

Ion. HAc quidem radiante quadriga
Inuectus Sol, nunc terras aurea
* igne. Retegit luce; at astra huius * flamma ætheris
Nocte sub sacra micant:
Parnasi uerò inaccessi uertices
Clara illustrati die
Currus accipiunt mortalium:
Myrrhæ fumus aridæ
Ad tecta summa Phœbi uolat.
Incubat autem mulier sacro tripodi
Delphis, reddens carmina Graijs,
Quæcunq; Apollo è specu sonat.
Sed ô Phœbi ministri Delphici,
Ite ad argenteos

ἐπεὶ δὲ θυμέλας ἵκοίσαι πρόθυμος ἦν.
οἴκτῳ δ' ἀφῆκεν ὠμότητα καὶ θεὸς
σωθρονῶν ἦν τῷ παιδί, μὴ κπεσεῖν δόμων.
τρέφει δ' νιν λαθοῦσα· τὸν πατέρα τε δὴ
οὐκ οἶδε Φοῖβον, οὐδὲ μητέρ', ἧς ἔφυ.
ὁ παῖς τε αὖ τοκῆας οὐκ ἐπίσταται.
νέος μὲν ὢν ὢν, ἀμφὶ βωμὸς προσφὰς
πλᾶτ' ἀθύρων· ὡς δ' ἀπλωθρώθη δ' ἥμας,
Δελφοί σφ' ἔθεντο χρυσοφύλακα τοῦ θεοῦ,
πάμαν τε πάντων πιστὸν· ὃ δ' ἀνακτόροις
θεοῦ κατοικεῖ δόλοις ἀεὶ σεμνὸν βίον.
Κρεῦσα δ' ἡ τεκοῦσα τὸν ναυαίαν,
Ξούθῳ γαμεῖται συμφορᾶς τυχοῦσ' ὑπο.
ἐν τοῖς Αθῆναις, τοῖς τε Χαλκηδονιτίδας,
οἳ γῆν ἔχουσ' Εὐβοΐδα, πολέμου κλύδων.
ὃν συμπονήσας, καὶ ξυναξελὼν δορί,
γάμων Κρεῦσις ἀξιοῦται δόρατα,
οὐκ ἐγγενὴς ὢν, Αἰόλου δὲ τοῦ Διὸς
γνῶς Αχαιός. χρόνια δὲ σπείρας λέχη,
ἄτεκνος ὄντ, καὶ Κρεῦσ' ὧν ἕνεκα,
ἥκουσι πρὸς μαντεῖ' Απόλλωνος τάδε,
δρῶντι παῖδ' ὧν. Λοξίας δὲ τοῦ τύχου
εἰς τοῦτ' ἐλαύνει. οὐ λέληθν, ὡς δοκεῖ·
δώσει γὰρ εἰσελθόντι μαντεῖον τόδε
Ξούθῳ, τὸν αὐτοῦ παῖδα, καὶ τεφυκόσι
κεῖνα σφε φήσει, μητρὸς ὡς ἐλθὼν δόμους
γνωσθῇ Κρεῦσ· καὶ γάμοι τε Λοξίου
κρυπτοὶ γένωνται, παῖς τ' ἔχει τὰ πρόσφορα.
Ιωνα δ' αὐτὸν κτίστορ Ασιάδος χθονός,
ὄνομα κεκλῆσθαι θήσεται καθ' Ἑλλάδα.
ἀλλ' εἰς δ' αφνώδη γύαλα βήσομαι τάδε,
τὸ κρανθὲν ὡς φῶ ἐκμάθῳ παιδὸς πόρι.
ὁρῶ γὰρ ἐκβαίνοντα Λοξίου γόνον
τόνδ', ὡς πθῦναι τὰ λεμπρὰ θῆ πυλώματα,
δάφνης κλάδοισιν· ὄνομα δ', ὃ μέλλει τυχεῖν,
Ιων' ἐγὼ πρῶτος ὀνομάζω θεῶν.

ΔΡΑΜΑ α.

Ἰών. χορὸς. Κρέουσα. ξοῦθος.

Ἅρματα μὲν τάδε λαμπρὰ τεθρίππου
ἥλιος ἤδη λάμπει τῇ γῆ,
ἄστρα δὲ φλέγει πυρὶ τῶν δ' αἰθρίος
ἐς νύκτ' ἱδρά.
πτῆνοι δ' ἄβατοι κέρυφαὶ
κατελαμπόμεναι τῷ ἡμέρᾳ,
ἀνθίσματα βροτοῖσι δίχονται.
Σμύρνης δ' αὐδῶν καπνὸς
ἐς ὀρόφους Φοίβου τέτατται.
θάσσει δὲ γυνὴ τρίποδα ἐπὶ θεῶν
δελφίς, ἐξίστασ' Ἕλλησι βοάς,
ἃς αὖ Απόλλων κελαδεῖ.
ἀλλ' ὦ Φοίβου Δελφοὶ θεράπτες,
τὰς Κασταλίας ἀργυρεοειδεῖς

Βαίνετε

A Βαίνετε δίνας. καθαραῖς δὲ δρόσοις
ἀφυδρανάμενοι, εἴκετε ναοῦ.
σύμτ' δύφημον φρουεῖτ' ἀγαθόν,
φήμας τ' ἀγαθὰς τοῖς ἐθέλουσι μαντεύεσθαι,
γλώσσης ἰδίας ἀκροαίνειν.
ἡμεῖς δὲ πόνους, οὓς ἐκ παιδὸς
μοχθεῖμεν ἀεὶ, πτόρθοις ἢ δάφνης,
εἰφεσίοις ἱεροῖς ἐσθλοῖς Φοίβου
καθαρὰς θύσομεν, ὑγραῖς τε πέδον
ῥανίσι νοτερὸν πλιών τ' ἀγέλας, ἃ βλάπτουσιν
σέμν' εὐαθήματα, τόξοισιν ἐμοῖς
φυγάδας θήσομεν. ὡς γὰρ ἄμητωρ,
ἀπάτωρ τε γεγὼς. οὐ θρέψαντας
φοίβου ναοὺς θραπεύω.
ἄγ' ὦ νιφάδες, ὦ
καλλίπεπλα πολύμα δάφνας,
B ἃ τὰν Φοίβου θυμέλαν
σαίρει, ὑπὸ ναοῖς,
λίπτωμ δὲ ἀθανάτων,
ἵνα δρόσοι τέγγουσ' ἱεραὶ,
τὰν ἀφίνεον παγὰν
ἐκπροΐεισα,
μυρσίνας ἱερὰν φόβαν,
ἃ σαίρω δ' ἀπέδου θεοῦ
παναμέρου ἅμ' ἠελίῳ
πτέρυγι θοῇ,
λατρεύων τὸ κατ' ἦμαρ.
ὦ παιὰν, ὦ παιὰν,
ὐαίων, ὐαίων
εἶης ὦ Λατοῦς παῖ.
καλόν γε τὸν πόνον ὦ
Φοῖβε σοι πρὸ δόμων λατρεύω,
λιμῶν μαντείων ἕδραν.
C κλεινὸς δ' ὁ πόνος μοι,
θεοῖσι δοῦλον χέρ' ἐχέμν.
θνατοῖς, ἀλλ' ἀθανάτοις,
δυφάμεις πόνοις μοχθῶν
οὐκ ἀκραίνω.
Φοῖβός μοι γενέτωρ πατήρ·
τὸν βόσκοντα γὰρ ὑμνῶ.
τὸν δ' ὠφέλιμον ἐμοὶ πατρὸς,
ὄνομα λέγω
Φοίβου τοῦ ἐπὶ ναόν.
ὦ παιὰν, ὦ παιὰν,
ὐαίων ὐαίων
εἶης ὦ Λατοῦς παῖ.
ἀλλ' ἐκπαύσω γὰρ μόχθους
δάφνας δλκοῖς,
χρυσέων δ' ἐκ τυχέων ῥίψω
γάας παγὰν,
ἃν ἀρχοῦνται Κασταλίας
δίναι, νοτερὸν ὕδωρ

Castaliæ gurgites, purisq; lymphis
Abluti, redite ad delubra.
Sint ora uobis boni ominis,
Lætaq; responsa scisciantibus date,
Propria explicando lingua.
Nos autem quibus à puero
Adsueuimus studijs, lauri ramis,
Ac sacris sertis uestibula Phœbi,
Humidaq; pauimentum aspergine
Madidum lustrabimus: & turmas auium,
Quæ sacra conspurcant donaria, sagittis
Meis fugabimus. qui enim & matrem
Et patrem ignoro, altrices meas
Phœbi domos colam.
Age, ô uirentes scopæ,
O' pulcherrimæ ministerium lauri,
Quæ sacra Phœbi pulpita
Scopunt, sub delubris
Ex hortis immortalium,
Vbi uos sacer
Fons iugis aquæ
Diffundens rigat
Myrti sacra folia,
Qua uerro pauimentum Dei
Tota die, cum solis
Pernicibus alis:
Huic curæ intentus quotidie.
O' Pæan, ô Pæan
Fœlix, fœlix sis
O' Latonæ fili.
Pulchro tibi labore
O' Phœbe defungor ante ædem,
Colens sedem oraculi.
Præclarus autem labor mihi,
Dijs præbere seruam manum:
Non mortalibus, sed immortalibus,
Ac fœlicibus laboribus
Nunquam defugiam incumbere.
Phœbus mihi genitor pater:
Alentem enim me prædico
Phœbum huius templi præsidem,
A' quo totus ego pendeo,
Patris nomine uoco.
O' Pæan, ô Pæan
Fœlix, fœlix
Sis ô Latoides.
Sed iam cessabo
Spargere lauros:
Ac potius aureis ex uasis
Terræ fontem dispergam,
Quem effundunt Castaliæ
Gurgites, humentem aquam

Iactabo,

Iactabo, à lecto purus & integer existens.
Vtinam sic Phœbo
Seruire perpetuò liceat:
Aut placido fato defungier.
Ehem,
Accedunt iam uolucres
Relictis Parnasi nidis.
Edico, ne appropinquetis pinnis,
Neq; aurata ad tecta:
Aut uos telis conficiam ô Iouis
Nuncia, auium robur
Vincens rostro.
En alius ante uestibula globus
Remigat, non hinc
Purpureum mouebis pedem?
Non te cithara Phœbi
Concentrix, à telis liberabit.
Quin ad umbracula
Lacunæ ito Deliados.
Funestabis, ni parueris,
Pulchrè sonora carmina.
Ehem,
Quæ hæc auis accessit insolens?
An ut sub pinnis nidum
E festucis construat liberis?
Cantus te arcebunt arcuum.
Non pares: ito ad gurgites
Alphæi, ac ibi posito nido procrea
Sobolem, aut ad nemus Isthmium.
Ne donaria uiolentur, ac templa Phœbi.
Configere enim uos reuereor,
Vt quæ deorum auguria
Annuncietis mortalibus.
Quibus autem uoui laboribus,
Phœbo seruiam, nec cessabo
Vnquam alitores meos colere.
Cho. Non solùm sacris Athenis,
Pulchris uisendæ columnis
Aulæ deorum, & sacri cultus sunt,
Sed & apud Apollinem
Latonæ filium, pictura exhibet * Heroas & deos,
Dubijsq; feras formis spectabiles.
Ion. En hanc aspice,
Lernæam hydram iugulat
Aureo ense Iouis filius.
O chara oculis intuere.
Cho. Video. Ion. Et prope ipsum alius
Alatum & igne flagrans monstrum interficit.
Cho. Quis nam, qui mea inter pensa
Memorari solet?
Ion. Bellator Iolaus, qui
Communem obiens laborem,

βάλλων, ὅσιος ἀπ' ἴυγγος ὤν.
εἶδ' ὅτως αἰὰ Φοίβῳ
λατρεύων μὴ παυσαίμαν,
ἢ παυσαίμαν ἀγαθᾷ μοίρᾳ.
ἔα, ἔα·
φοιτῶσ' ἤδη, λείπουσίν τε
πᾶνοι Παρνασοῦ κοῖτας.
αὐδῶ μὴ χείμπειν θοιγνοῖς,
μήδ' εἰς χρυσήρεις οἴκους
μαρψῶ σ' αὖ τόξοις. ὦ Ζεὺς
ἀπρυξ, ὀρνίθων γαμφηλᾶς
ἐγὼ νικῶν.
ὅδε πᾶ θυμέλας ἄλλος ὀρέγει
κύκλος ἄκ, ἀλλὰ
φοινικοφαῆ πόδα λυήσεις;
οὐδ' γί σ' ἁ φόρμιγξ ἁ Φοίβου
σύμμολπος τόξων ῥύσαιτ' ἄν.
Πᾷ τε πᾷ φύγας
λίμνας τ' ἐπίβα τᾶς Δηλιάδος.
ἀμαυρώσεις, εἰ μὴ πείσῃ,
τᾶς καλλιφθόγγους ᾠδάς.
ἔα, ἔα·
τίς ὅδ' ὀρνίθων καινὸς πτοεῖβας;
μῶν ὑπὸ θοιγκοῖς, σύναιας
καρφηρᾶς θήσων τέκνοις;
ψαλμοί σ' ἔρξουσιν τόξων.
ἴθι πέσῃς χωρῶν γὰ δίναις
τᾶς Αλφειοῦ παιδόγονε, ἢ
νάπος ἴδμον.
ὡς ἀναθήματα μὴ βλάπτηται,
ναοί δ' οἱ Φοί-
βου. κτείνειν σ' ὑμᾶς αἰδοῦμαι,
οὓς θεῶν ἀγγέλοντας φήμας
θνατοῖς· οἷς σ' ἔγκειμαι μόχθοις,
Φοίβῳ σαλεύσω, κοὐ λήξω
οὖς βόσκοντας θραπεύων.
χο. ἐν γὰ ταῖς ζαθέαις Αθάναις
ἐυπίονες ἧσαν αὐλαὶ
θεῶν μόνον, ἀλλ' ἁγιάπολις
θραπεῖ, ἀλλά γε καὶ πᾷ λοξίας
Τοῦ Λατοῦς, σεβόμων πεσόν-
πων καλλίφαρον φῶς.
ἴων. ἰοῖ τάδ' ἄθρησον,
λερναῖον ὕδραν γαίρει
χρυσέας ἅρπας ὁ Διὸς παῖς.
Φίλα, τεῦσόν σ' ἴδοισιν.
χο. ὁρῶ. ἴων. καὶ πέλας ἄλλος αὐτοῦ,
πανὸν πυρίφλεκτον ἄρει.
χο. τίς ἄρ, ὃς ἐμᾶς μυθεύεται
πᾷ τὰ πλάσιστα;
ἴων. ἀπωτάτω Ιόλαος, ὃς
κοινὸς αἰρόμενος πόνος,

δίῳ παῖδ' ἰσοφαντεῖ.
καὶ μὰν τόνδ' ἄθρει
πᾷρ ἔντος ἐφεβρον ἵππου
τᾶν πυριπνέοσαν γαίᾳ
τριτώματον ἐλπάν.
χο. πάντα τοι βλέφαρον δίκω.
ἴων. σκέψαι λιθόνον γὰ τέχνᾳ
λαίνοισι γιγάντων.
χο. ὧδε δ' ὁρῶμεν ὦ θέλαι.
ἴων. λεύσσεις δὴ τ' ἐγκελάδῳ
γεγαπὸν πάλλοσαν ἴτυν;
χο. λεύσσω Παλλάδ' ἐμὰν θεόν.
ἴων. τί γάρ, ἀφαυνὰν ἀμφίπυρον, ὄμβριμον,
γὰ διὸς ἐπιδόλᾳ χερσίν;
χο. ὁρῶ τὸν δαΐον
Μίμαντα πυρὶ κατοιδαλοῖ.
καὶ βρόμιον ἄλλον
ἐρλεμάοις ἁμοσίνοις βάκχοις
γαίρει γᾶς τέκνον ὁ Βακχεύς.
σέ τοι νῦν πᾷ ναὸν αὐδῶ,
δίμᾶς γυάλων ἐπορεύσαι
λευκᾷ ποδὶ γ'; ἴων. ἐ θέμᾶς, ὦ ξένοι.
χο. τόδ' αὖ ἐν σέθεν αὖ πυθοίμαν; (γᾶς
ἴων. τίνα ἢ θέλεις; Χο. ἆρ' ἄντως μέσον ὀμφαλὸν
φοίβᾳ κατέχει δόμος; ἴων. σέμμαστί γ' γὰ δ' ὑπὸ,
ἀμφὶ δὲ γοργόνες. Χο. ὅτω καὶ φάτις αὐδᾷ.
ἴων. εἰ μὲν ἐδύσατε πέλασον πᾷ δόμων,
λαί τι πυθέσθαι χρήζετε Φοίβου,
πάεστ' εἰς θυμέλας· ἐπὶ δ' ἀσφάκτοις
μήλοισι, δόμων μὴ πάεστ' εἰς μυχόν.
χο. ἔγω μαθεῖν· θεῶν δὲ νόμον
ἀ πᾷ βαίνομεν ἁ σ' ἔκας, ὄμμα τοῦ Φα.
ἴων. πάντα θεᾶν δεσπόται θεᾶν με γύαλα τάδ' εἰσπέμπει.
χο. μεθῆσαν δεσπόται θεᾶν με γύαλα τάδ' εἰσπέμπει.
ἴων. δμωαὶ δὲ τίνων λελάζεθε δόμων;
χο. Παλλάδος γὰ οἴκεα τρόφιμα μέλαθρα
ἐμῶν τυραννῶν· πᾷ δίας σ' ἀμφὶ τάσδ' ὁρῶ τε.
ἴων. γενναιόστης σοι καὶ πρόσπων τέκμηρον,
τὸ σχῆμ' ἔχεις τόδ', ἥτις εἶ ποτ' ὦ γύναι.
" γνοῖη σ' ἄν, ὡς τὰ πολλά γ' ἀνθρώπω πόρι,
" τὸ σχῆμ' ἰδ' ὄμμ' τις, εἰ τοιφυκῶν δύγχοις.
ἔα· ἀλλ' ἐξέπληξας μ', ὄμμα συγκλήσασα σόν,
δακρύοις θύγρανασ' δύγρῶν πᾷ δία,
ὡς εἶδ' ἁγνὰ λοξίου χρηστήρια·
τί ποτε μέριμνης εἰς τόδ' ἦλθες, ὦ γύναι;
ὁ πάντοθ' ἄλλοι γύαλα λεύσσοντες θεᾶ,
χαίρουσιν, γὰ τοῦθ' ὄμμα σόν δακρυόεν.
ἐρε. ὦ ξένε, τὸ μὲν σόν ἐκ ἀπαιδεύτως ἔχει,
εἰς δόμαστ' ἐλθὼν δακρύοις ἐμῶν πόρι.
ἐγὼ δ' ἰδ' ὅσα τόσδ' ἀπόλωνος δόμος,
μνήμῃ παλαιᾷ κἀμεμφεστάμην τινεῖ.
οἴκοι δὲ νῦν νοῦν ἔχομεν, γὰ δ' ἀδ' ὅσα πρ.

Dium adiutat filium.
Sed hunc aspice,
Volucri insidentem equo:
Igneis spirantem comprimit
Monstri tricorporis ferociam.
CHO. Omnia oculis perlustro.
ION. Contemplare pugnam in pariete
Lapideo Gigantum.
CHO. Istuc ô charæ intendamus oculos.
ION. Vides igitur propè Enceladum
Terribilem uibrantem clypeum?
CHO. Video Palladem, meam deam.
ION. Ecquid, fulmen ardens, & impetuosum
In Iouis eminus ferientis manu?
CHO. Video funestum illud, quo pastor
Igne Mimantem cremet:
Et Bromius alium
Imbellibus thyrsis
Occidit terræ filium Baccheus.
Te uerò nunc appello delubri custodem,
Num liceat intra adyta nobis ire
Niueo pede? ION. Non licet, ô hospites.
CHO. Neq; ex te, quæ cupio, audire possum?
ION. Quæ uerò cupis? CHO. An ne reuera in medio
Terræ umbilico Phœbi delubrũ est? ION. Coronis
Etiã redimitũ, et iuxtà Gorgones. C. Sic et fama loqtur.
I. Quãdoq; dẽ[a] ad arã ubi primitiæ offerri cõsueuerũt
Pro foribus, accessistis, & cupitis quippiam
Phœbum scitari, ite ad uestibula: nec priusquam
Cæsæ uobis oues fuerint, subite templi penetralia.
CHO. Intelligo rem: nec ritus dei
Negligemus. quæ uerò extrà, oculos oblectabunt.
I. Oia spectate: nã & id fas est oculis (scilicet intueri.)
CHO. Permiserunt domini mihi, hos intueri secessus
ION. Cui autem ministræ seruitis domui? (dei.
CHO. Quæ ipsos aluerunt, Palladis palatia
Domini mei tenent: has uerò mihi adstantes roga.
ION. Generosa, & sanctis appares esse moribus:
Ea tibi oris figura est, quæcunq; tandem sis mulier.
Plerunq; species ipsa, simulac aspexeris,
Hominem arguit, generosus is sit, an secus.
Ehem. Attonitum me facis, quæ lumina
Claudis, & rigas lachrimis decoras genas,
Cùm primùm aspexisti casta hæc templa Apollinis.
Quæ causa est, ut in id ærumnæ ueneris?
Omnes alij hos contemplantes Dei specus
Gaudent, ubi tu fundis lachrimas.
CRE. O hospes, non absurdè quidem, neq; temerè
In admirationem mearum lachrumarum uenis.
Nam dum hanc ædem contemplor Apollinis,
Fortè quiddam olim factum, animo remetior,
Mens q; nobis præsentibus abfuit domi.

a τίλεκτον, non malè uerti potest, ad aram placentarum.

» O' miseræ mulieres, ô facinora — ὦ τλήμονες γυναῖκες, ὦ τολμήματα
» Deorum, quid tandem? Quò remittemus iusticiam, — θεῶν, τί δ' ἥτε, ποῖ δίκαν κιν ἀνῆσομεν,
» Si dominantum perimus inuridis? — εἰ τὸν κρατοῦντα κτείνομεν δόλοις ἀνθ' ὑμῶν;
Ion. Quis te occultus, mulier, mœror exedit? — ἴων. τί χρῆμ' αὐστηρὸν τὸν δυνῶν γυναῖ;
Cre. Nihil, ni emisi arcus quod uero ad hanc rem attinet, — κρέ. οὐδ' ἀν' μεθῆκα τόξα· τἀπὶ τῷδε δὲ,
Ego tacebo, & tu ne inquiras amplius. — ἐγώ τε σιγῶ, καὶ σὺ μὴ φρόντιζε πι.
Ion. Quæ autem es? unde terrarũ uenis? quæ te patria — ἴων. τίς δ' εἶ; πόθεν γῆς ἦλθες; ἐκ ποίας πάτρας
Genuit? quo te appellare debemus nomine? — τέκνον; ὄνομα τί σε καλεῖν ἡμᾶς χρεών;
Cre. Creusa mihi nomen est, sed ex Erechtheo — κρέ. Κρέουσα μοί τοὔνομ' ἐκ δ' Ἐρεχθέως
Nata sum: patria autẽ terra, urbs Atheniensium. — τέκνον· πατρὶς γῆ δ' Ἀθηναίων πόλις.
Ion. O' inclytã habitans urbẽ, generosisq; à parentibus — ἴων. ὦ κλεινὸν οἰκῶν ἄστυ, γηγενεῖς τ' ἄπο
Educata, ut te suspicio mulier. — τροφεῖς πατρῴους, ὡς σε θαυμάζω γυναῖ.
Cre. Hactenus quidem fœlices, sed non ultrà sumus. — κρέ. τοσοῦτο· λίαν δυστυχεῖν ὦ ξέν' ἐν τῷδε.
Ion. Per deos' ne uerè est, ut memoratur à mortalibus? — ἴων. πῶς θεῶν ἀληθῶς, ὡς μεμύθευται βροτοῖς;
Cre. Quam rem interrogas, ô hospes? scire cupio. — κρέ. τί χρῆμ' ὀρωτᾶς ὦ ξέν', ἐκμαθεῖν θέλω.
Ion. Ex terra'ne parente tuus genitor extitit pater? — ἴων. ἐκ γῆς πατρὸς σὸν τεκόντος ἔβλαστε πατέρ;
Cre. Erechthonius sanè, sed nil prodest genus mihi. — κρέ. Ἐρεχθόνιος γε· τὸ δὲ γένος μ' οὐκ ὠφελεῖ.
Ion. Num & ipsum Minerua è terra sustulit? — ἴων. ἦ καὶ σφ' Ἀθάνα γῆθεν ἐξανείλε;
Cre. In uirgineas manus: non enim ipsum peperit. — κρέ. εἰς παρθένος γε χεῖρας· οὐ τεκοῦσά νιν.
Ion. Tradit autẽ, quemadmodũ in pictura uidere licet? — ἴων. δίδωσι δ' ὥσπερ γ' γραφὴ νομίζεται;
Cre. Cecropis filiabus seruandum, absconditum. — κρέ. Κέκροπός γε σώζων παῖσιν ἐν ὀρόφοις.
Ion. Audio uirgines soluisse arcam deæ. — ἴων. ἤκουσα λῦσαι παρθένος τοὐχὸ θεᾶς.
Cre. Proinde extinctæ, scopulum imbuerunt sanguine. — κρέ. τοιγὰρ θανοῦσαι, σκόπελον ἐμάξαν αἵματι.
Ion. Age, quid autem? uerũ'ne hoc, aut famæ mẽdaciũ? — ἴων. ἔφν' τί δαί; τόδ' ἆρ' ἀληθὲς, ἢ μάτην λόγος;
Cre. Quam rem interrogas? non enim laboro ocio. — κρέ. τί χρῆμ' ὀρωτᾶς; καὶ γὰρ οὐ νέμω χρόνον.
Ion. Pater'ne Erechtheus sorores mactauit tuas? — ἴων. πατὴρ Ἐρεχθεὺς σὰς ἔθυσε συγγόνους;
* Tellurem. Cre. Ausus est ante * terrã uictimas ĩmolare uirgines. — κρέ. ἔτλη πρὸ γαίας σφαγιαζ παρθένους κτανεῖν.
Ion. Tu autem quomodo sola sororum seruata es? — ἴων. σὺ δ' ἐξεσώθης πῶς κασιγνήτων μόνη;
Cre. Recens nata infans matris in ulnis eram. — κρέ. Βρέφος νεογνὸν μητρὸς ἐν χερσὶν ἀγκάλαις.
Ion. Sed uerè patrem tuum hiatus terræ absorbuit? — ἴων. πατρὸς δ' ἁλωὶς χάσμα σὸν κρύψαι χθονός;
Cre. Ictus tridentis ipsum perdiderunt æquorei dei. — κρέ. πληγαὶ τριαίνης, ποντίου σφ' ἀπώλεσαν.
Ion. Locus'ne illic est, quem Macras uocant? — ἴων. Μακραὶ δὲ χῶρος ἐς ἐκεῖ κικλησκόμενος;
Cre. Cur hoc scisciteris? mihi addã in animũ reuocas? — κρέ. τίδ' ἱστορεῖς τόδ', ὡς μ' ἀνιμνᾷς πόνου.
Ion. Colit ipsum Pythius, & fulgetra Pythia? — ἴων. τιμᾷ σφε Πύθιος, ἀστραπαί τε Πύθιαι;
Cre. Colit, colit: utinam nunquam te aspexissem. — κρέ. τιμᾷ τιμᾷ, ὡς μή ποτ' ὤφελόν σ' ἰδεῖν.
Ion. Quid? odisti tu, quæ Deus habet charissima? — ἴων. τί δέ, συγεῖς σὺ τὸν θεὸν τὰ φίλτατα;
Cre. Nullum, ô hospes, de antris scio flagitium. — κρέ. οὐδὲν, ξέν' οἶδ' ἀντροισιν ἀδικημάτων τινά.
Ion. Quis uerò te duxit uxorem uir Atheniensium? — ἴων. πόσις δὲ τίς σ' ἔγημ' Ἀθηναίων γυναῖ;
Cre. Non ciuis, sed ex aliena terra aduena. — κρέ. οὐκ ἀστὸς, ἀλλ' ἐπακτὸς ἐξ ἄλλης χθονός.
Ion. Quis? nam oportet fuisse quendã apprimè nobilẽ. — ἴων. τίς; δυνατὸν νιν εἶναι τινὰ.
Cre. Xuthus Aeoli filius, à Ioue genus trahens. — κρέ. Ξοῦθος Αἰόλου, Διός τ' ἄπο.
Ion. Et quomodo peregrinus te potitus est indigena? — ἴων. καὶ πῶς ἐγένετο σ' ὤν, ἐκ γῆς ὅσον ἐκ γῆς;
Cre. Euboea Athenis quædam uicina ciuitas. — κρέ. Εὔβοι' Ἀθήναις ἔστι τις γειτὼν πόλις.
Ion. Humidis, ut aiunt, circumscripta terminis. — ἴων. ὅροις ὑγροῖσιν, ὡς λέγεται, περιγραφείς;
Cre. Hanc uastauit communi marte cum Cecropidis. — κρέ. ταύτην ἔπορθε Κεκροπίδαις κοινῷ σθένει.
I. Auxilio cùm uenisset: ideo'ne tua meruit cõnubia? — ἴων. ἐπίκουρος ἐλθὼν κατὰ σὴν γαμεῖ λέχος;
Cre. Dotẽ me accepit belli, & præmiũ militaris operæ. — κρέ. φερνάς γε πολέμου, καὶ δορὸς λαβὼν γέρας.
Ion. Cum uiro uenis, an sola, ad hæc oracula? — ἴων. σὺν ἀνδρὶ δ' ἥκεις, ἢ μόνη, χρησμῶν χάριν;
Cre. Cum uiro. delubrum autem adij Trophonij. — κρέ. σὺν ἀνδρὶ· σηκὸς δ' ἦν τροφωνίου.
Ion. Videndi'ne studio, an uaticinij gratia? — ἴων. πότερα θεατὴς, ἢ χάριν μαντευμάτων;
Cre. Illius et Phœbi unum cognoscere responsum cupit. — κρέ. κείνου τε, Φοίβου δ', ἓν θέλει μαθεῖν ἔπος.
Ion. Num pro terræ frugibus, an'ue de liberis? — ἴων. καρπῶν δ' ὑπὲρ γῆς ἥκετ', ἢ παίδων πέρι;

ἄπαιδες

A κρέ. ἄπαιδ' ὀδυνῶν δυμῶν, χρόνῳ ἔχοντ' δύνήματα. — Cre. Absq; prole sumus post longas consuetudines.
ἴων. οὐδ' ἔτεκον οὐδὲν πώποτ', ἀλλ' ἄτεκνος εἶ; — I. Neq; unquã quicquã peperisti, sed prorsus sterilis es?
κρέ. ὁ Φοῖβος οἶδε τἄμὰ τἀμὰ παιδία. — Cre. Phœbus nouit, quæ sit mea sterilitas.
ἴων. ὦ τλήμον, ὡς τἄλλ' δυτυχοῦσ', ἐκ δυτυχεῖς. — I. O' misera, cæteris quidem reb. fœlix, hic infœlix es.
κρέ. σὺ δ' εἰ τίς; ὡς σε τὸν τεκοῦσαν ὄλβισα. — Cre. Tu autem quis es? ut tuam matrem beatam iudico.
ἴων. τοῦ θεοῦ κελεύσμα δοῦλος, εἰμί τ', ὦ γυναῖ. — Ion. Dei uocor minister, & sum, ô mulier.
κρέ. ἀνάθημα πόλεως, ἢ τινος πραθεὶς ὕπο; — C. Donariũ'ne publicũ ciuitatis, an à quopiã uenditus?
ἴων. ἐκ οἶδα, πλὴν γ', λοξίου λελείμεθα. — Ion. Haud noui, nisi unum, quod dicamur esse Loxiæ.
κρέ. ἡμεῖς σ' ἄρ' οὖθις ὦ ξεῖν' ἀυτοικτείρομεν. — Cre. Nos tui sanè, ô hospes, uicissim miserescimus,
ἴων. ὡς μὴ εἰδυῖ' ἥτις μ' ἔτεκεν, ἐξ ὅτου τ' ἔφυν. — I. Vt q nesciã, quæ me pepererit, aut unde genᵒ habeam.
κρέ. ναοῖσι δ' οἰκεῖς τοῖς σέθ', ἢ κῶμαις; — Cre. Hisce'ne in templis habitas, aut alia in domo?
ἴων. ἄπαυ θεοῦ μοι δῶμ', ἵν' αὖ λάβῃ μ' ὕπνος. — I. Tota ædes Dei dõus mihi, ubi me somnᵒ occupauerit.
κρέ. πῶς δ' ὦν ἀφίκου ναοὺς, ἢ νεανίας; — Cre. Puer'ne ad templum uenisti, aut iam adolescens?
ἴων. βρέφος λέγουσιν οἱ δυκάντες ἐκλῦσαι. — Ion. Infantem dicunt, qui id habent cognitum.
κρέ. καὶ τίς γάλακτί σ' ἐξέθρεψε δελφίδιον; — Cre. Et quæ te lacte aluit ex Delphicis?
ἴων. ἔ ποτ' ἔγνων μαστὸν· οὐδ' ἔθρεψέ με. — Ion. Nunquam cognoui mammam: hæc me aluit,
κρέ. τίς ὦ παλαιπωρ; ὡς νοσεῖ σ' εὕρον νόσος. — C. Quæ, ô ærumnose? ut laborãs ego labores [a] reperi. [a] reperiant, nonnulli.
B ἴων. φοῖβος προφήτης, μητέρ' ὡς νομίζομεν. — Ion. Phœbi prophetissa: eam habemus matris loco.
κρέ. εἰς δ' ἄνδρ' ἀφίκου, τίνα τροφὸν κεκτημένος; — Cre. Qua alitura autem attigisti ætatem uiri?
ἴων. βωμοί μ' ἔφορβον, οὐ πόν τ' ἀεὶ ἕωθεν. — Ion. Aræ me pauerunt, semperq; aduenientes hospites.
κρέ. τάλαινά σ' ἥ τεκοῦσ', ἥ τίς ποτ' ὢν ἄρα. — Cre. Misera, quæ te peperit, quæcunq; tandem fuerit.
ἴων. ἀδίκημα τοῦ γαμετοῦ ἐγενόμην ἴσως. — Ion. Fortasse alicuius mulieris probrum extiti.
κρέ. ἔχεις δὲ βίοτον; εὖ γὰρ ἤσκησαι τὸ πλοῦς. — Cre. Habes autem uictum? satis enim lauto cultu nites.
ἴων. τοῖς τοῦ θεοῦ νοσούμεθ', ὦ δεσποῦν. — Ion. Cui seruimus, illius nos opes uestiunt.
κρέ. οὐδ' ἥξας εἰς ὄρθυναν ἐξ ὀρθυρᾶν γονάς; — Cre. Neq; percunctando parentes inuenire cogitas?
ἴων. ἔχω γὰρ οὐδὲν ὦ γυναῖ τεκμήριον. — Ion. Nulla enim mihi sunt, ô mulier, signa aut indicia.
κρέ. φεῦ. — Cre. Eheu.
τὸ πονθ' ἕτερος τις σῇ μητρὶ ταὐτ' ἄλγη γυνή; — Eadem cum tua matre usueniunt alteri fœminæ.
ἴων. τίς; ἔπορ. εἰ μοι ξυλλάβοι, χαίροιμεν ἄν. — Ion. Cui? dicito. si me adiuuerit, gauderemus utiq;.
κρέ. ἧς ἕνεκ' ἦλθον δεῦρο, πρὶν ἐν τόσοις μολεῖν. — Cre. Cuius gratia huc ueni, priusquam uir adueniat.
ἴων. ποίου τι χρήσασ', ὡς ἐπορεύθησο γυναῖ; — Ion. Cuius nam rei indiga, ut tibi inseruiam, mulier?
κρέ. μαντεύμα κρυπτὸν δομαίνη φοῖβος μαθεῖν. — Cre. Vt secretò sciter oraculum Apollinis.
ἴων. λέγοις ἂν· ἡμεῖς δ' ἅμα πυθοίμεθ' ἄν. — Ion. Dicas tu modò: cætera nos procurabimus.
κρέ. ἄκουε δὴ τὸν μῦθον· ἀλλ' αἰδέμεθα. — Cre. Audi iam sermonem: sed nobis obstat pudor.
C ἴων. ὄτ' αὖα πρᾶξις οὐδὲν ἀργὸς ἡ θεός. — Ion. Nihil sic efficies: inutilis enim hæc dea.
κρέ. φοῖβῳ μαγεῖαι φασί τις φίλον ἐμῶν. — C. Cum Phœbo consueuisse dicit se quædã amica mea.
ἴων. φοῖβῳ γυνὴ μεγῶσα; μὴ λέγ' ὦ ξένη. — Ion. Cum Phœbo mulier? ne dixerit, ô hospita.
κρέ. καὶ παῖδά γ' ἔτεκε τῷ θεῷ λάτρα πάρος. — Cre. Imò & puerum deo peperit olim clanculum.
ἴων. ἐκ ἔστι· οὐ θεὸς ἀδικίαν ἀσχημονεῖ. — Ion. Non est. non ille se humana obligat iniuria.
κρέ. ὁ φησιν αὐτὴ, καὶ τὸ πόνθ' ἁθλία. — Cre. Id ipsa loquitur, & tamen passa est misera.
ἴων. τί χρῆμα δρᾶσασ', εἰ θεῷ συνεύνη; — Ion. Quid nam patrauit, dei usa concubitu?
κρέ. τὸν παῖδ' οὐ ἔτεκεν, ἐξέβαλε δωμάτων. — Cre. Quem peperit puerum, expositum abiecit foras.
ἴων. ὅδ' ἐκτεθεὶς πᾶς, πῶ' σιν; εἰσορᾷς φάος; — Ion. Expositus uerò puer ubi est? nũ uitæ lucẽ aspicit?
κρέ. ἐκ οἶδ' ὧν οὐδεὶς τοῦτο, καὶ μαντεύομαι. — Cre. Nemo scit: atq; ob id oraculum peto.
ἴων. εἰ δ' ἀπέτ' ὄντ, πίνι τρόπῳ διεφθάρη; — Ion. Quod si non amplius sit, quomodo perijt?
κρέ. θηρὰς σφε τὸν δύσλεωον ἐλπίζει κεκεῖν. — Cre. Feras putat ipsum dilaniasse miserum.
ἴων. ποίῳ τόδ' ἔγνως χωρὶν τεκμηρίῳ; — Ion. Quo'nam argumento persuasa sic existimat?
κρέ. ἐλθοῦσ' ἵν' αὐτὸν ἐξέθετ', οὐχ' εὗρ' ἔτι. — C. Nã regressa eò ubi exposuerat, nõ inuenit amplius.
ἴων. ἰοὺ δὲ σπλαγμὸς σῷ θέῳ τις αἵματος; — Ion. Num quæ sparsi ibi uidit uestigia sanguinis?
κρέ. ὅ φησι, καί τοι πολλ' ἐπεστράφη τόδε. — Cre. Non, ait: quanquam multum peragrarit locum.
ἴων. χρόνῳ δὲ τίς ὢν παῖδ' ἀπέπτης ἀγκύλας; — Ion. Quæ autem ætas esset iam extincto puero?
κρέ. σοὶ ταὐτὸν ἥβης, εἴπερ ἦν, ἐξ' ἂν μέτρον. — Cre. Idem tecum ei, si superasset, ætatis esset modus.

Ion. Iniquus in ipsum Deus: genitrix u. rò misera. ἴωρ. ἀδικεῖ νιν ὁ θεός· ἡ τεκοῦσα δ' ἀθλία. A
Cre. Deinde nullam aliam prolem parit. κρέ. ἔκαινε τ' ἄλλον ὕστερον τίκτει γόνον.
Ion. Quid si furtim sublatum Phœbus ipsum educet? ἴωρ. τί δ' εἰ λάθρα νιν Φοῖβος ἐκτρόφῃ λαβών;
" Cre. Nõ rectè facit, q cõmune gaudiũ solus intercipit. " κρέ. τὰ κοινὰ χαίρων, τὰ δίκαια δρᾷ, μόνος. "
Ion. Eheu, hæc sors meo casui accinit. ἴωρ. οἴμοι, πεσοῦσ' ὁδὸς ἡ τύχη τοῦ μὴ πάθοι.
Cre. Et tui, ô hospes, matrem puto deperire desiderio. κρέ. καὶ σ' ὦ ξεῖν' οἶμαι μητρὸς ἀθλίαν ποθεῖν.
Ion. Ne me in luctum reijcias, cuius iam obluti sumus. ἴωρ. κοὐ μὴ γ' ἐπ' οἰκτρὸν μ' ἔξαγ', ὃ λελύσμεθα.
Cre. Taceo, perfice autem, de quibus te interrogo. κρέ. σιγῶ· πράσσε δ' ὧν σ' ἀνιστορῶ περί.
Ion. Scin uerò qua parte tibi tuum laboret consilium? ἴωρ. οἶδ' ἓν ὃ κάμνει τοῦ λόγου μάλιστά σοι;
Cre. Qua non in re illa laborat misera? κρε. τίν' ὀκ ἐκείνη τῇ ταλαιπώρῳ νοσεῖ;
I. Quomodo de?, quæ tecta esse uult, respõso deteget? ἴωρ. πῶς ὁ θεός, ὃ λαθεῖν βούλεται, μαντεύσεται;
Cre. Siquidem insidet communi tripodi Græciæ. κρέ. εἴπερ καθίζει τρίποδα κοινὸν Ἑλλάδος.
Ion. Pudet ipsum facti, ne ea ab ipso exquisieris. ἴωρ. αἰσχύνεται τὸ πρᾶγμα· μὴ ἔλεγχε νιν.
Cre. Sed ipsi, quæ id passa est, casus dolet. κρέ. ἀλγύνεται δέ γ' ἡ παθοῦσα τῇ τύχῃ.
Ion. Non est qui ista uaticinetur tibi. ἴωρ. ὀκ ἔστιν ὅστις σοι προφητεύσει τάδε.
Nam suis ipsius in delubris repertus improbus γὼ τοῖς γὰρ αὐτοῦ δώμασι κακὸς φανεὶς
Phœbus, iure dantem tibi oracula φοῖβος, δικαίως τ' ἀπολεῖ δυστυχοῦντά σοι B
Malo aliquo afficeret. discede hinc mulier. δρᾶσειεν ἄν τι πῆμ' ἀπαλλάσσου γύναι.
" Non enim deo aduersa sciscitanda sunt: " τοῦ γὰρ θεοῦ ταὐαντί' ὀ μαντεύσομαι. "
" Eò enim ueniremus dementiæ, " εἰς γὰρ τοσοῦτον ἀμαθίας ἐλθοιμεν ἄν, "
" Si nobis impulsoribus inuiti ederent " εἰ σοὶ θεὸς ἐκόντας ἐκπονοῖμεν " φράζειν ἃ μὴ θέλουσιν, ἢ πεῖθοιμ' ἂν " σφαγᾶσι μήλων, ἢ δι' οἰωνῶν πτόροις. " αὐ γὰρ βίᾳ πεισθέντες ἀκόντων θεῶν, " ἄκοντα λεκτήμεθα τἀγαθ' ὦ γύναι. " ἃ δ' αὖ δι' ὧν σ' ἐκόντες, ὠφελούμεθα. " χο. πολλαί γε πολλοῖς εἰσι συμφοραὶ βροτῶν. " μορφαὶ δὲ δαφρόσυνοι· γὼ δ' αὖ δυτυχὴς " μόλις ποτ' ἐξεύροι τις αὐθρώπων βίον. "
Cre. O Phœbe, & illic, & hic iniquus es κρέ. ὦ φοῖβε, κἀκεῖ κἀνθάδ' ὁ δίκαιος εἶ.
In absentem, cuius præsens supplicatio. εἰς τὸν ἀπόντα, ἧς πάρεισιν οἱ λόγοι.
Tu enim neque seruasti tuum, quem oportuit: σὺ γ' ὀκ ἔσωσας τ' σόν, ὃν σῶσαί σ' ἐχρῆν·
Neq; scitanti matri, quæ cupit, uates refers. οὐδ' ἱερεῖς μητρὶ, μαντεύ' ὧν δρᾷς.
Quod si non amplius est, mandetur humo: ὡς εἰ μὲν ὀκέτ' ὄντα, ὀγκωθῇ τάφῳ· C
Sin autem uiuit, matris tandem in conspectum detur, εἰ δ' ὄντα, ἔλθοι μητρὸς εἰς ὄψιν ποτέ.
" Sed missa ista facienda, siquidem deus " ἀλλ' ἐὰν χρὴ τάδ' εἰ τρὸς τοῦ θεοῦ " βουλεύμεθα μὴ μαθεῖν ἃ βούλομαι. "
At tu ô hospes (uideo enim maritum nobilem ἀλλ' ὦ ξεῖν' (εἰσορῶ γὰρ σύγγονῆ πόσιν
Xuthum, ex proximis his Trophonij ξοῦθον, πέλας δὴ τόνδε τᾶς Τροφωνίου
Spelæis redeuntem) quæ iam commemorauimus, λιπόντα θαλάμας) οὓς λελεγμένους λόγους
Ne dixeris ad uirum, ne quid probri suscipiam σίγα πρὸς ἄνδρα, μή τιν' αἰσχύνω λάβω,
In me, occulta tractans, & emanet oratio σκαιοῦσα κρυπτὰ, καὶ πεσεῖ λόγος,
Secus quàm ea inter nos habita sit. οὐχ' ἅπερ ἡμεῖς αὐτὼ ἐξειλίσσομεν.
" Nam dura mulierum ad uiros conditio, " Τὰ γὰρ γυναικῶν δυσχερὴ πρὸς ἀρσένας· "
" Et bonæ computatæ cum malis " ἐσθλᾶς τοῖς κακοῖσιν αὖ γαθὰ μεμιγμένα, "
" Odio habemur. usq; adeò sorte infœlici natæ sumus. " μισούμεθ'. ὄντω δυσυχεῖς φεφύκαμεν. "
Xu. Deus, cui alloquij primitiæ ξυ. πρῶτον μὲν θεὸς ὃν ἐμῶν πεσφθεγμάτων
Debentur, salue in primis: tuq; deinde, ô mulier. λαβὼν ἀπῆχες, χαιρέτω· σύ τ' ὦ γύναι,
Nunquid te consternauit absentia mea longior? μῶν χρόνιος ἐλθὼν σ' ἐξέπλησ' ὀρφωδίας;
Cre. Nihil id nempe te auxit. Sed mihi κρέ. οὐδὲν γ' αὔξικε δ' εἰς μέριμναν ἀλλάμοι
Dic, quid nam responsi feras à Trophonio, λέξον, τί θέσπισμ' ἐκ Τροφωνίου φέρεις,
Liberorum quomodo nobis semen submittatur. παῖδ' ὡς ὅπως νῶν σπέρμα συγκεθήσεται.

ὀκ ἠξίωσε

A ξυ. ὀκ ἠξίωσε τοῦ θεοῦ πεῦλαμβάνειν Xu. Noluit ille Phœbi anteuertere
μαντεῖόν μ'· ὦ γυναῖ ἔπτω, ὀκ ἄπαιδά με Oraculum: unum tamen dixit, me non sine prole
πεῦς οἴκων ἥξειν, οὐδὲ σ' ἐκ χρησεῖων. Reuersurum domum, neq; te ab oraculo.
κρε. ὦ πότνια φοῖβε μῆτερ, εἰ γὰρ αἰσίως Cre. O dia Phœbi mater, auspicata sit
ἐλθοιμεν ἄ, τεκνῶν συμβόλαια πρόσθεν λῶν, Hæc nobis profectio: nostraq; commercia
οὐ παῖδα τὸν σὸν μεταπέσοι βελτίονα. Mutentur in melius, autore tuo filio.
ξυ. ἔσται τάδ'· ἀλλὰ τις πεῦφητ' εἶ θεοῦ; Xu. Fient ista. sed quis antistes, & interpes Dei?
ἴωρ. ἡμεῖς τά γ' ἔξω· τῷ ἔσω δ' ἄλλοις μέλει; Ion. Foris quidem ego: at intus alijs res curæ est,
οἱ πλησίον θάσσουσι τρίποδ' ἑφέ, Qui propius, ô hospes, tripodi assident,
Δελφῶν ἀριστεῖς, οὓς ἐκλήρωσεν πόλις. Delphorum optimates, quos sors eò allegerit.
ξυ. καλῶς ἔχει δὴ πᾶν, ὅσον χρῄζομεν. Xu. Omnia, quibus opus habemus, bene habent.
εἴκομ' αὖ εἴσω. καὶ γὰρ, ὡς ἐγὼ κλύω, Eo intro: etenim, ut audio,
χρησεῖον πεῦπῆκε τοῖς ἐπιλυσι Oraculum cecidit aduenis
κοινὸν πεῦναὸν βεβολμένοι· γὼ ἡμέρᾳ Commune ante templum. in hoc die
τῇδ' (αἰσία γὰρ) θεοῦ λαβεῖν μαντεύματα. Volumus accipere (fausta modò sint) Dei oracula:
σὺ δ' ἀμφὶ βωμοὺς, ὦ γύναι, δαφνηφόρος Tu interim ad aras, ô mulier, lauriferas
B λαβοῦσα κλῶνας εὐτέκνους, εὐξῃ θεοῖς, B Accipe ramos prole fœlices, & dijs
χρησμοὺς μ' ἐνέγκειν ἐξ Ἀπόλλωνος δόμων. Supplica, ut oracula bona feram ex æde Apollinis.
κρέ. ἔσται τάδ'· ἔσται· Λοξίας δ' ἐὰν θέλῃ. Cre. Fiet hoc, fiet. Loxias si autem uelit
νυῦ, ἀλλὰ τᾶς πρὶν αὐπαλαβεῖν ἁμαρτίας, Nunc prioris emendare temporis
ἄπτες μὴ ὁ γρόνος τ' ἀν εἰς ἡμᾶς φίλος· Errata, non totus in nos amicus fuerit.
ὅσον δὲ χρῄζει, θεὸς γὰρ ὄν, δίδωμα. Quantum uerò uult (deus enim est) accipiam.
ἴωρ. τί ποτε λόγοισιν ἐξεῖν πεῦς τὸν θεόν Ion. Quid tandem tectis, hospita, sermonibus
κρυπτοῖσιν ἀεὶ λοιδορεῖσ' ἀνίοσεται; Obliquè semper in Deum dicit conuicia?
ἤτοι φίλοσα γῆς ὑπωρμαντεύεται, Siue pro terra patria oraculum petat:
ἢ καί τι σιγῶσ', ὧν σιωπᾶσαι χρεὼν; [a] Siue etiam aliquid reticeat, quod silere conuenit. a Alij interrogatiuè hos duos uersus exponunt: nec id malè.
ἀτὰρ θυγατρὸς Ἐρεχθέως, τί μοι Sed quid cum filia Erechthei, uel quid
μέλει πεῦσίκειν τ' ἔδλας; ἀλλὰ χρυσέας Ad me ipsius patria? quin aureis
πρόχοισιν ἐλθὼν εἰς ἀπορρήτων ὕδωρ, Gutturnijs ibo ad aspersoria
δρόσου καθήσω· νεῦκτεύτ' δ' ἐμοὶ Laticem sacram fusurus. Phœbus autem mihi
φοῖβος, τί πάσχει πῆθφάς βίᾳ γαμῶν, Monendus erit, qua mente per uim uirgines
πεῦδίδωσι πᾶσλας τεκέσθαι λάθρα Comprimat, ac destituat prolẽ, quam furtim susceperit,
θνήσκοντας· ἀμέλει μὴ σύγ' ἀλλ' ἐπεί κρατεῖς, Morientem. te uerò sinam. imò siquidẽ causa es potior,
C ἀρετᾶς δίωκε. Καὶ γὰρ ὅστις ὢν βροτῶν Persequere ac urge ius tuum. etenim quisquis mortaliũ "
" κακὸς πεφύκει, ζημιοῦσιν οἱ θεοί. " Improbus est, hunc dedunt noxæ dij. "
πῶς ὃν δίκαιον οὖν νόμοις ὑμᾶς βροτοῖς Quomodo igitur iustum, uos leges mortalibus
γράψαντας, αὐτοὺς αὐομᾶν ὀφλισκάνειν; Præscribere, cùm sitis ipsi iniusticæ rei?
εἰ δ', ὃ γὰρ ἔσαι, τοῦ λοιπῶν δὲ χρήσομαι, Quòd si ita, quanquã nõ sit, utar sequenti uerbo tamen:
δίκας βιαίων δώσετ' αὐθρώποις γάμων, Pœnas uiolenti amoris dabitis hominibus,
σὺ καὶ Ποσειδῶν Ζεύς, θ', ὃς ὀρανὸ κρατεῖ· Tu, Neptunusq;, & Iupiter, qui cœlum tenet:
ναοὺς τίνοντοῦ δ' ἀδικίας κεκώσετε. Luendoq; stupra uestra, templa desolabitis.
τᾶς ἡδυᾶς γὰρ φρ πεῦμηδίας πάρος Voluptatibus enim postponentes prudentiam "
" ἀσύδυντες, ἀδικεῖτ'. ὀκέτ' αὐθρώπτος κακῶς " Iniurij estis. non amplius iustum erit, "
" λέγειν δίκαιον, εἰ τὰ τ' καλὰ " Malè loqui hominibus, si quæ dijs honesta sunt, "
" μιμόμεθ', ἀλλὰ σὺ διδάσκοντας τάδε. " Ea imitemur: sed potius ijs, qui hæc suo exemplo docẽt. "

Χορός. Chorus.

σὲ τάν ὠδίνων λοχίαν Te parturientibus præpositam,
εἰλίθυιαν, μεαμᾷ Ilithyiam, meamq;
Αθαναν ἱκετεύω, Minerua imploro,
Προμηθεῖ τ τῶν λοχευ- Cuius auxilio & ope Prometheus
θεῖσαν κατ' ἀκρότατας Titan superauit uertice
κορυφᾶς Διός. ὦ πότνια νίκα, Supremum Iouis. O dia victoria

Veni ad delubra Pythia
Olympi ex aureis thalamis,
Notas deuolans ad uias,
Vbi Phœbeia tellus,
In medio posita domus,
Numine afflato tripode
Edit oracula.
Tu, & filia Latoia,
Duæ deæ, duæ uirgines,
Castæ sorores Phœbi,
Supplicate, ô puellæ,
Pro antiquo Erechthei
Genere, ut puris ex oraculis
Tandem certam prolis spem accipiant.
» Incredibiles enim præbet
» Voluptates mortalibus,
» Firmumq; præsidium,
» Liberorum quibus alita frugibus
» In thalamis emicuerit
» Patrijs florida pubes:
» Vt qui opes patrias non solùm
» Habituri ipsi, sed & posteræ
» Tradituri sint soboli.
» Liberi item præsidium
» Gratum, tum lætis, tum rebus tristibus.
» Præterea bello terræ patriæ
» Salutarem ferunt opem.
» Mihi longe ante opes
» Et regios thalamos
» Dulcis fuerit dulcium pignorum
» Educatio. orbam uerò abominor
» Vitam: quiq; eam probat, uitupero.
» Mihi mediocri cum re ætum
» Prole fœlicili ceat exigere.
O' Panis sedilia,
Et Nota petra,
Secessusq; longis epulis
Celebres, ubi scito agitant choreas pede
Agrestis ternæ puellæ dei,
Virenti in campo ante Palladis
Templum, ad uarios fistulæ
Hymnorum modos.
Quando, ô Pan, tibia canis
In gelidis tui antri stabulis,
Vbi pariens quædam uirgo
(O' misera) infantem Phœbo
Auibus lanienam exposuit,
Et feris cruentum
Epulum, tristis consuetudinis
» Ob probrum. neq; apud telam, neq; inter sermones
» Ferri audiui, fœlices euadere,
» A' dijs qui dantur liberi.

μόλε πύθιον οἶκον,
ὀλύμπου χρυσέων θαλάμων
πᾶσαν νῶτα πρὸς ἀγυιάς,
φοιβήιον γᾶς ἔδος,
μεσόμφαλον ἑστίαν
πᾶσαν χρησομένῳ τρίποδι
μαντεύματα κραίνει.
σὺ, καὶ παῖς λατογενής,
δύο θεαὶ, δύο παῖδες,
κασίγνηται σεμναὶ τοῦ φοίβου,
ἱκετεύσατε δ' ὦ κόραι,
τὸ παλαιὸν ἐρεχθέως
γένος εὐτεκνίας χρονίου καθαροῖς
μαντεύμασι λύσαι.
τὰς γὰρ ἔχει
θνατοῖς εὐδαιμονίας,
ἀκίνητον ἀφορμὰν
τέκνων οἷς ἂν καρποτρόφοι
λάμπωσιν ἐν θαλάμοις
πατρίοισι νεανίδων ἥβαι,
σταθμίδορα πλοῦτον
ὡς ἐξοντες γ' ἐκ πατέρων
ἑτέροις ὧν τέκνοις·
ἀλκάτε γὰρ ἐν κακοῖς,
εὖ τ' εὐτυχίαις, φίλον·
εἰρήνη γᾶς πατρίας φέρει
σωτήριον ἀλκάν.
ἐμοὶ μὲν πλοῦτος τε πάρος,
βασιλικῶν θαλάμων τ' εἴην
προφὰ λιπόδειοι λεχέων τέκνων.
τὸν ἄπαιδα δ' ἀποστυγῶ
βίον· ὃ τε δοκεῖ, ψέγω.
μετὰ δὲ λιτάων μετρίων βιοτᾶς
εὔπαιδος ἐχέμεν.
ὦ πανὸς δακήματα, καὶ
πεταλίζουσα πέτρα,
μυχοὶ δαισὶ μακραῖς,
ἵνα χορὸς εἴδεσι πολεῖ
ἀγραύλου κόραι τρίγονοι,
πέδα χλοερᾶ πρὸς παλλάδος ναῶν
συρίγων τ' ἀόλοις
ἰαχᾶς ὕμνων.
ὅταν αὐλίοις συρίζῃς
ὦ παῦ, τοῖσι σοῖς ἐν ἄντροις
ἵνα τεκοῦσά τις
παῖδ' ὦ μελέα, βρέφος φοίβῳ
πανοῖς ἐξώρισεν θοίναν,
θηρσί τε φονίαν
δαῖτα πικρῶν γάμων
ὕβριν. ὅτ' οὐδὲ μέρμισιν, ὅτε λόγοις
φάτιν ἄιον εὐτυχίας μετέχειν,
θεόθεν τέκνα θνατοῖς.

A ΔΡΑΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ἰων. ξοῦθος. χορός.

Ιω. Πρόπολοι γυναῖκες, οὗ τ' ἀμφὶ λεωπόδας δόμων
θυοδόκων φρουρεῖτε, ἔχοντα δεσπότου φυλακὰς τε,
ἐκλέλοιπ' ἤδη τοῦ ἱεροῦ τρίποδα, καὶ χρησμήριον
ξοῦθος, ἢ μένει κατ' οἶκον ἱερῶν ἐπαυδῶν;
χορὸν δέμοις ἐς' ὧν ἐγὼ ὅπως δόμων ἐπορεύσεται τάδε.
ὡς δ' ἐπ' ἐξόδοισιν ὄντος, τῶν δ' ἀκούομεν κελεύσμου
δόμων ἐξιόντα τ' ἤδη δ' ἐπόστου ὁρῶ πάρα.
ξυ. ὦ τέκνον, χαῖρε· ἢ γὰρ ἀρχὴ τοῦ λόγου προὔπεσόν μοι.
ἰων. χαίρομεν· σὺ δ' εὐφρόνει γε, καὶ δὴ ὄντ' εὖ πεπράξομεν.
ξυ. λόγος χρόνος εἴληφέ μοι σῆς, σώματός τ' ἀμφὶ πτυχάς.
ἰων. εὖ φρονεῖς μὴν, ἢ σ' ἔμηνε θεὸς τις ὦ ἐξῆλθε βλάβη;
ξυ. σωφρονῶ, τὰ φίλτατ' εὑρὼν· εἰ φυγεῖν ἐφίεμαι.
ἰων. παῦε· μὴ ψαύσας τὰ τοῦ θεοῦ —
— σέμματα ῥήξεις χερί.
ξυ. ἄψομαι· λιτὰ ἐρυσάζω, τὰμὰ δ' εὑρίσκω φίλα.
B ἰων. ἢ ἐπαλλάξῃ πρὶν εἴσω τόξα πυδυμόνων λαβεῖν;
ξυ. ὡς τί δὴ φεύγῃς ἐμὲ σαυτοῦ γνωρίσας τὰ φίλτατα.
ἰων. ὀφείλω φεύγειν ἀμύστρους καὶ μεμνόντας ἐχθρούς.
ξυ. λυτέον, καὶ πίμπρημι πατρὸς καὶ, ἢν πλάνης, ἐσῃ φονεύς.
ἰων. τοῦ δ' ἐμοὶ πατὴρ σὺ; ταῦτ' ἔν ἐ γέλως κλύειν ἐμοί.
ξυ. ὁ τρέχων ὁ μῦθος ἂν σοι τὰμὰ σημήνειν ἄν;
ἰων. καὶ τί μοι λέξεις; —
ξυ. πατὴρ σός εἰμι, καὶ σὺ παῖς ἐμός.
ἰων. τίς λέγει τάδε; —
ξυ. ὃς σ' ἔθρεψεν ὄντα λοξίας ἐμόν.
ἰων. μαρτυρεῖς σαυτῷ. —
ξυ. τὰ τοῦ θεοῦ γ' ἐκμαθὼν χρησμήρια.
ἰων. δυφάλης αἴνιγμ' ἀκούσας. —
ξυ. ἢ ἄρ' ὀρθῶ ἀκούομεν;
ἰων. ὁ δὲ λόγος τίς ὅστι φοίβου;
ξυ. τὸν σωσαντήσαντά μοι. —
ἰων. τίνα σωσαντήσαντα;
ξυ. δόμων τῶν δ' ἐξιόντι τοῦ θεοῦ.
C ἰων. συμφορᾶς τίνος λυπῆσαι; —
ξυ. παῖδ' ἐμὸν τεφυκέναι.
ἰων. σὸν γεγῶτ', ἢ δῶρον ἄλλως;
ξυ. δῶρον ὄντά σ' ἐξ ἐμοῦ.
ἰων. πρῶτα δ' ἢ τ' ἐμοὶ ξυνάπτεις πόδα σόν;
ξυ. ἢ ἄλλῳ, τέκνον.
ἰων. ἢ τύχῃ τόθεν τόδ' ἥκει; —
ξυ. δύο μίαν θαυμαζόμεν.
ἰων. ἔα· τίνος δὲ σοι μητρὸς τέφυκα;
ξυ. ἢ ἔχω φράσαι.
ἰων. ὁ δὲ φοῖβος εἶπε; —
ξυ. πρὸς θεὸς τάτω, λεῖν' ἢ ἐρόμην.
ἰων. γῆς ἄρ' ἐμὲ τέφυκε μητρός. —
ξυ. ὁ τοῦδε τίκτει τέκνα.
ἰων. πῶς οὐ ἔν εἶμι σός;
ξυ. ἢ οἶδ', ἀναφέρω δ' εἰς τὸν θεόν.
ἰων. φέρε λόγων ἀψώμεθ' ἄλλων. —

ACTVS SECVNDVS.

Ion. Xuthus. Chorus.

ION. O Mulieres, quæ hæc insistitis limina
Sacrarũ domorũ, uestrũ expectantes dominũ,
Reliquit' ne iam sacrum tripodem, atq; oraculum
Xuthos, an adhuc inquirens de orbitate intus manet?
Cho. Intus est, ô hospes, necdũ ex his se tectis extulit:
Sed iam in exitu esse concrepantes arguunt
Ianuæ, atq; adeò nunc exeuntem uidere licet. (nit.
X. O' fili salue. hoc enim sermonis prĩcipio uti me cõue
I. Salui sum[o]. tuq; læt[o] sis, ambo sorte utamur p[s]pera.
X. Porrige manus osculũ tuæ, teq; da in amplex[o] mihi.
I. Sanus ne es, an te q̃piam, ô hospes, noxa furiauit dei?
X. Sanus sum, charissima nactus: si fugis, te consequar.
Ion. Desine: ne, contrectando me, dei
Serta & coronas uioles manu. (inuenio.
X. Cõtrectabo: neq; pignus capio, id quod charũ mihi
Ion. Non abis, priusquã sagittã intra pulmonẽ accipias?
Xu. Quid iam fugis me, tua cognoscens charissima?
I. Debeo castigare ineptos et furẽtes hospites. [patris.
X. Occide, et combure: eris n. si occideris, interfector
I. Vnde uerò tu mihi pater? nõ ista auditu mihi ridicula?
Xu. Non currens sermo tibi mea indicare queat?
Ion. Et quid mihi dices?
Xu. Pater tuus sum, & tu filius meus.
Ion. Quis hæc dicit?
Xu. Qui te meum existentem educauit Loxias.
Ion. Te ipso tu teste uteris.
Xu. Dei cognitum habeo oracultum.
Ion. Deluderis ænigmate.
Xu. An non uera auduimus?
Ion. Quis autem erat sermo dei?
Xu. Qui mihi obuiam uenisset.
Ion. Qua obuiatione?
Xu. Exeunti ex his adytis dei.
Ion. Quis casus illum maneat?
Xu. Eum esse meum filium.
Ion. Ex te natum, an alias donum?
Xu. Donum esse ex me.
Ion.[a] Primùm ergo coniungis mihi pedem tuum?
Xu. Non alij, ô fili.
Ion. Hæc sors unde nam uenit?
Xu. Ambo unam rem miramur.
Ion. Hem. Ex qua matre tibi natus sum?
Xu. Non queam dicere.
Ion. Non id Phœbus prodidit?
Xu. Sic hoc me delectauit, ut alterũ nõ interrogaue-
Ion. Tellus forsan me mater edidit. (rim.
Xu. Non parit tellus liberos.
Ion. Qui igitur fuerim tuus?
Xu. Non scio, refero autem ad deum.
Ion. Age alium capessamus sermonem.

[a] id est, primùm in fi obuiam grediens templo.

Χυ. Præstat hoc fili. — ξδ. ταῦτ' ἄμεινον ὦ τέκνον. — A
Ion. Num quos nothos uenisti ad concubitus? — ἴων. ἦλθον εἰς νόθον τι λέκτρον; —
Χυ. Aetatis imprudentia. — ξδ. μωρία γε τοῦ νέου.
Ion. Antequam filiam acciperes Erechthei? — ἴων. πρὶν κόρην λαβεῖν Ἐρεχθέως;
Χυ. Nunquam enim postea. — ξδ. οὐ γὰρ ὕστερον γέ πω.
Ion. An me illic tum sensisti[a] — ἴων. ἆρα κἀκεῖ μ' ἔφυσας; —
Χυ. Tempus sanè conuenit.[b] — ξδ. ὦ χρόνῳ γε σωτρίχει. (χαιῶν.
Ion. Et quomodo huc deuenimus? Χ. Id quidē laboro. — ἴων. λᾶτα πῶς ἀφικόμεθα δ' οὗτος; Ξ. ταῦτ' ἀμη-
Ion. Longam profectus uiam. — ἴων. ἁλᾶ μακρᾶς ἐλθὼν λελυθῶ. —
Χυ. Illud & me mouet. — ξδ. ὦ κρῶ λᾶμ' ἀπτιολεῖ.
Ion. Antea ne quoq; uenisti ad petram Pythicam? — ἴων. πυθίαν δ' ἦλθον πέτραν πρίν; —
Χυ. Ad festos Bacchi dies. — ξδ. εἰς φανάς γε Βακχίου.
Ion. Cuius usus es domo hospitis? — ἴων. πρὸξένων δ' ὧν Ὀρ' κατέχου; —
Χυ. Qui me puellis Delphicis. — ξδ. ὅς με Δελφίσιν κόραις.
Ion. Consecrauit te? aut quomodo hoc dicis? — ἴων. ἐθίασός σ', ἢ πῶς τόδ' αὐδᾶς; —
Χυ. Et Bacchi Mænadibus. — ξδ. μαινάσιν τε Βακχίοις.
Ion. Mentis ne compotem, an uino obrutum? — ἴων. ἔμφρον, ἢ κάτοινον ὄντα; —
Χυ. Voluptate captum Bacchica. — ξδ. Βακχίοις πῶς ἡδυναῖς. — B
Ion. Illic nunc, secundum hoc, sati sumus. — ἴων. τοῦτ' ἐκεῖ νῦν ἐπαρκέσει.
Χυ. Fatum te inuenit, ô fili. — ξδ. ὁ κότμος σ' εὗρε τέκνον.
Ion. Quomodo autem ad templa uenimus? — ἴων. πῶς δ' ἀφικόμεθα ναοῦς;
Χυ. Forsan infans à puella expositus. — ξδ. ἔκβολον κόρης ἴσως.
Ion. A' seruili ergo liberi sumus nota. — ἴων. ἐκπεφεύγαμεν τὸ δεῦλον. —
Χυ. Patrem, ô fili, nunc suscipe. — ξδ. πατρὸς νῦν δέχου τέκνον. (ἄρα.
Ion. Nō enim diffidendum deo. Χ. Rectè quidē sapis. — ἴων. θεῷ γοῦν οὐκ ἀπιστεῖν εἰκός. Ξ. εὖ φρονεῖς
Ion. Et quid uelimus aliud? — ἴων. καὶ τί βουλόμεθά γ' ἄλλο; —
Χυ. Vides nunc, quæ uidere te conuenit. — ξδ. νῦν ὁρᾶς, ἃ χρὴ σ' ὁρᾶν.
Ion. An[c] non Iouis esse nepos? — ἴων. ἢ Διὸς παῖδος γενέσθαι πᾶς; —
Χυ. Quatenus uidetur tibi.[d] — ξδ. ἦ σοί γε γίγνεται.
Ion. Non contrecto tandem, qui me genuerunt? — ἴων. ἦ δηγω δεῦρ', οἵμ' ἔφυσαν;
Χυ. Si modò fidem habeas Deo. — ξδ. πειθόμενός γε τῷ θεῷ.
Ion. Salue mihi pater. — ἴων. χαῖρε μοι πάτερ. —
Χυ. Gratam hanc accipio uocem. — ξδ. φίλον γε φθέγμ' ἐδεξάμην τόδε.
Ion. Præsens hæc dies, — ἴων. ἡμέρα δ' ἡ νῦν παροῦσα.
Χυ. Me beatum fecit. — ξδ. μακάριόν γ' ἔθηκέ με. (μας;
Ion. O' chara mater, nū quando et tuū corpus aspiciā? — ἴων. ὦ φίλη μῆτερ, πότ' ἄρα καὶ σὸν ὄψομαι δέ- C
Iā magis te, quàm antè, quæcūq; tandè sis, uidere cupio. — νῦν ποθῶ σε μᾶλλον ἢ πρίν, ἥτις εἶ ποτ', εἰσιδεῖν.
Sed fortasse mortua es, nobisq; nō licebit explere desi- — ἀλλ' ἴσως τέθνηκας, ἡμᾶς δ' ὀδὲν δυναίμεθα.
cho. Cōmunes quidē nobis secūdæ res domus: (deria. — χο. κοιναί μὲν ἡμῖν δωμάτων εὐπραξίαι·
Sed tamen & heram prole beari uelim, — ὅμως δὲ καὶ δέσποιναν εἰς τέκν' εὐτυχεῖν
Ac sobole propagari stirpem Erechthei. — ἐβουλόμην ἄν, τοῦ τ' Ἐρεχθέως δόμου.
Χυ. O' fili, quod ad tuam inuentionem attinet, Deus — ξδ. ὦ τέκνον, εἰς μὲν σὲ αὐδήσειν, θεὸς
Rectè respondit, & te coniunxit mihi: — ὀρθῶς ἔκρανε, καὶ συνῆψ' ἐμοί τέ σε.
Tuq; uicissim charissima inuenisti, ignorans antea. — σύ τ' αὖ τὰ φίλτατ' εὗρες, οὐκ εἰδὼς πάρος·
Quò autem meritò ferris, idem & me habet desideriū, — ὅδ' ἦξας ὀρθῶς, οὐδὲ λᾶμ' ἔχει πόθος·
Quæ scilicet uia tu, ô fili, inuenire matrem queas, — ὅπως σύ τ' ὦ παῖ μητέρ' εὑρήσεις σέθεν,
Et ego, ex quali muliere natus sis mihi. — ἐγώ δ', ὁποίας μοι γυναικὸς εἶφυς.
Verum temporiista permittētes, inueniemus forsitan. — χρόνῳ δὲ δόντες ταῦτ', ἴσως εὑρεῖμεν ἄν.
Nunc relictis Dei templis, & tuo exilio, — ἀλλ' ἐκλιπὼν θεοῦ δάπεδα,* ἀληθείαν τε σὲ, ἀληθείαν, id est er-
Athenas concede, non aduersarius patri, — εἰς τὰς Ἀθήνας σεῖχε κοινόφρων πατρί, rationē, exilium.
Vbi te beata sceptra patris manent, — ὃ σ' ὀλβίον μὲν σκῆπτρον ἀναμένει πατρός,
Et multæ diuitiæ, neq; quia parentum ab altero — πολὺς δὲ πλοῦτος· ὃ δὲ θάτερον νοσῶν

a supple, furtiuo concubitu.
b id est, congruit, quo id factū est, cū tua ætate.
c Alij hic ἦ affirmatiuè, non interrogatiuè. Nos Græcū exemplar sequuti sumus.
d id est: Siquidē tu nō recusas.

A δυοῖν ἐκλήσει δυσγενὴς, πενὴς δ' ἅμα. — Labores, uocaberis ignobilis, & pauper simul,
ἀλλ' εὐγενὴς τε, καὶ πολυκτήμων βίου. — Sed nobilis, & amplarum prædues opum.
σιγᾶς; τί πῶς γλῶσσαν σὴν βαλὼν ἔχεις; — Taces? quid oculos in terram deiectos habes?
εἰς φροντίδας δ' ἀπῆλθες· ἐν δὲ χαρμονῆς — Anxius te mordes, & ex læticia
πάλιν μετασὰς, δεῖμα πρόσβαλλεις πατρί. — Rursus mutatus metum incutis patri.
„ ἴων. ὁ τ' αὐτ' ὄνειδος φαίνεται τῶν πραγμάτων, — ION. Non idem apparet esse crimen uel iudicium „
„ πρόσθεν ὄντων, ἐγγύθεν δ' ὁρωμένων. — Rerum futurarum, & iam ob oculos præsentium. „
ἐγὼ δὲ τοῦδε μὲν συμφορᾶν ἀποάζομαι, — Ego quidem hanc sortem amplector libens,
πατέρα σ' ἀνευρὼν· ὧν δὲ γιγνώσκω πόρι, — Qui te patrem inuenerim, de quibus autem cogitem
ἄκουε. εἶναί φασι τοὺς αὐτόχθονας — Audi. Fama est esse indigenas
λευκὰς Ἀθήνας· ἐκ τε τοῦδε τοῦ γένους, — Athenas inclytas, nec gentem illam esse aduenticiam.
ἵν' εἰσεσῶμαι δύο νόσω κεκτημένος, — Quib. cùm me intrusero, geminū obstabit incōmodum:
πατρός τ' ἐπάκτου, αὐτὸς ὢν νοθαγενής. — Primùm pater peregrinus, deinde ipse existens spurius.
καὶ τοῦτ' ἔχων τἄνειδος, ἀδόξου μὲν ὤν, — Atq; hic quidem laborans, præterea destitutus uiribus,
μηδενὸς καὶ ἀδυνάτου ὢν ἐκκλήσομαι. — Pro nihilo habebor, & ero contemptui.
„ ἦν δ' εἰς τὸ πρῶτον πόλεως ὁρμηθεὶς ζυγὸν — Porrò, cùm primo statim ciuitatis ordini „
„ ζητοῦ τις εἶναί μὲν ἀδυνάτων ὕπο — Iniectus, aliquid esse contendero, ab imbecilioribus „
B μισούμεθα· λυπεῖ γὰρ τὰ κρείσσονα. — Odio habebimur: acerbè enim dominatum ferunt. „
„ ὅσοι δὲ χρηστοί, δυνάμενοί τ' εὖ σοφοί, — Boni autem, & qui auscultant sapientiæ, „
„ σιγῶσι, χὐ τοῦδε βουλεύσιν εἰς τὰ πράγματα, — Tacent, neq; ad res gerendas properant: „
„ γελῶσ' ὑφ' αὐτοῖς, μωρίαν τε λυπῶμαι, — A' quibus risum feremus, & insipientiæ notam, „
„ οὐ ἡσυχάζω γὰρ πόλει φόβου πλέα. — Qui non quiescam in ciuitate plena periculi. „
„ τῷδ' αὖ λογίζομαι τε, χρωμένῳ τε τῇ πόλει — Rursus si dignitate contendam cum primarijs, & ijs „
„ εἰς ἀξίωμα βᾶς, πλέον φρονήσομαι — Qui rempub. tractant, iam obseruabor magis „
„ ψήφοισιν· ἔστω γὰρ τάδ' ὦ πάτερ φίλοῖ, — Iudicijs. sic enim, ô pater, hæc comparata sunt, „
„ οἱ τὰς πόλεις ἔχουσι, λαξιώματα, — Vt qui rempub. tenent, & pollent honoribus, „
„ τοῖς αὐθαιμόνοις εἰσὶ πολεμιώτατοι. — Ii suis æmulis sint infestissimi. „
ἐλθὼν δ' ὃν οἶκον ἀλλότριον ἐπίπλους ὤν, — Ad hæc, ubi domum ad alienam ueneris aduena, „
γαμεῖ τὰ δ' ὡς ἄτεκνον ἢ κοινωθῇ — Et ad mulierem sterilem, quæ prius tibi socia
τὰς συμφορὰς σοι, πρὸ θυρῶν, ἀπολαχοῦσα νῦν, — Fortunarum fuerat, nunc spe sortis excidens,
αὐτὴ καθ' αὑτὴν τὴν τύχην οἴκτοι πικρῶς. — Ipsa apud se casum hunc acerbè feret.
πῶς δ' οὐκ ἐγὼ εὐθὺς εἰκότως μισήσομαι, — Quomodo uerò non iure ipsi odio fuero,
ὅταν πράσσω σοὶ μὲν ἐγγύθεν ποδός· — Cùm tibi astitero propè ad pedes:
ἥδ' οὖσ' ἄτεκνος, τὰ σὰ φίλ' εἰσορᾷ πικρῶς, — Illa uerò sine liberis, grata tibi aspicit acerbè:
C λαβὼν ἢ πρόδοσις σύ μ' ὄν δάμαρτα σὴν βλέπεις, — Et deinde tu, aut me prodes studio coniugis,
ἢ τὰμὰ τιμῶν, δῶμα συγχέας ἔχεις, — Aut uictus mei amore, domum turbabis tuam?
„ ὅσας σφαγὰς δὴ φαρμάκων θανασίμων, — Quot etiam mulieres ueneficia letalia „
„ γυναῖκες εὗρον αὐδήσειν σφαφορᾶς; — Excogitarunt in uirorum perniciem? „
ἄλλως τε τοῦ σοῦ ἄλοχον οἰκτείρω πάτερ, — Alioqui tuæ me miseret coniugis, ô pater,
ἔπαθε γὰρ ἀφ' ἑαυτῆς σ' ὀ γὰρ ἀεία — Vt quæ sterilis senescat: indigna enim hoc malo,
πατέρων ἀφ' ἑαυτῆς σ' ἀπαιδίαν νοσεῖν. — Bonis prognata parentibus, ipsa ut prole careat.
„ τυραννίδος δὲ φῦ μάτην ἀνωμύνης, — Regni autem, rei multis laudatæ perperam, „
„ τὸ μὲν πρόσωπον ἡδὺ, τοῦ δόμοις δὲ — Facies quidem amœna, sed intra se tristia „
„ λυπρά· τίς γὰρ μακάριος, τίς εὐτυχής, — Condit. quis enim beatus, quis fœlix, „
„ ὅστις δεδοικὼς, καὶ πρὸς ἐλπὸν βίον, — Qui semper metuit, uitamq;[a] suspectam habens — a id est parū uitam.
„ αἰῶνα τείνει; δειλότης δ' αὖ δύτυχὴς — Aeuum exigit? priuatus ego potius uelim „
„ ζῆν αὖ θέλοιμι μᾶλλον, ἢ τύραννος ὤν, — Viuere beatus, quàm rex esse: „
„ ὦ σοῦ πονηρὸς ἡδυνὴ φίλους ἔχειν, — Amicos qui gaudet habere improbos, „
„ ἐδλὸς δὲ μισεῖ, κατθανεῖν φοβούμενος. — Bonosq; odit, ab illis suæ uitæ timens. „
„ ἔποις ἄν ὡς ὁ χρυσὸς ἐνικᾶ τάδε, — Sed fortasse dicas, quòd aurum hæc superet, „
„ πλουτεῖν τε τἀρπνοῦς; ὁ φίλῳ ψόφος κλύειν — Opesq; delectabiles sint. nolo ego cum probro „
„ οὐ χρῆσι σώζω ὄλβον, ὃν δ' ἔχειν πόνος. — Et miseria diuitias habere in manibus.

εἰ γ' ἐμοὶ μέτρια μὴ λυπεῖν θέλω. A

Mediocrem sine cura & metu fortunam uolo.
Quæ autem hic bona habuerim, audi mi pater.
Primùm quidem dulcissimum mortalibus ocium,
Negocium q; mediocre, neq; me pepulit uia
Quisquam improbus: illud enim non tolerabile,
Cedere uia, locum dantem improbioribus.
Præterea deorũ in supplicationib. aut luctu mortalibus
Inseruiebam[a] aut gaudentibus, aut lugentibus.
Atq; hos quidem dimisi, alios uenientes accepi hospites.
Itaq; semper nouus nouis iucundus eram.
Ad hæc quod optandum hominibus, etiam nolentibus,
Iustum me lex & ingenium simul
Deo exhibuit. hæc mecum reputans,
Satius duco me hic esse, quàm illic, pater:
Sine me mihi uiuere. æqualis enim gratia,
Magnis gaudere, & iucundè paruis frui.
CHO. Pulchrè dixisti. siquidem quos ego amo,
Hæc tua fœlices faciet oratio.
XV. Mitte hos sermones, & fœlix esse discite.
Volo enim te, ubi inueni, sacrificare, ô fili,
Ad communis mensæ commune epulum ueniens,
Et celebrare natales, quos non celebrauimus.
Ac deducens te tanquam hospitem domesticum
Epulo reficiam, et terræ Atticæ
Adducam quasi spectatorem, ac si non esses meus.
Etenim fœlix ipse, dolorem asserre coniugi
Nolo meæ, cui sors prolem abneget.
Capiam tamen aliquando occasionem, adducendi eò
Vxorem, ut tibi permittat mei sceptra imperij.
Ionemq; uocabo te, nomine fortunæ congruo,
Quod mihi exeunti ex adytis dei
Pedem contuleris primus. sed nunc tuis
Conuocatis amicis ad solennes & lætas uictimas
Alloquere urbem postremùm relicturus Delphicam.
Vobis autem ô ancillæ, ut sileatis impero:
Aut morte luetis, si quid dixeritis uxori meæ.
ION. Eo sanè. unum uerò deest fortunæ meæ:
Nisi enim quæ me peperit, inuenero, pater,
Insuauis mihi uita erit. sin autem uotis aliquis locus sit,
Vtinam ex Athenis sit genitrix mea.
Vt & matris suppeditet fiduciam genus:
Si quis enim puræ se urbi inseruerit,
Etsi uerbis ciuilis sit, os tamen
Seruum comprimit, nec audet liberè loqui.

a alij pro ἦ, εἰ legunt. ita enim habent uulgati codices.

Chorus.

Video lachrymas quidem, & alia lugubria
Luctuum exordia.
Quãdo mea domina prolem
Maritum habere comperiet,
Ipsa orba, & derelicta liberis?
Quo nam uate ô Latoides
Vsus es ad id edendum carminis?

χορός.

ὁρῶ δάκρυα μὲν, καὶ πενθίμους ἄλλας
γε σφαγμῶν εἰσβολὰς,
ὅταν ἐμὰ τύραννος δύπαιδίαν
πόσιν ἔχουτ' ἤδη,
αὐτὴ δ' ἄπαις ἦ, καὶ λελειμμένη τέκνων.
τίν' ὦ πᾶ πρόμαντι Λατοῦς,
ἔχρησας εἰς ὑμνῳδίαν;

πόθεν ὁ παῖς ὅδ' ἀμφὶ νεὼς σέθεν
τρόφιμος ἐτέθη, γυναικῶν τίνος;
οὐ γὰρ με φαίνει θεσφατα,
μὴ πιν' ἔχειν δόλον.
δεινὰ νέα συμφορὰ,
ἐφ' ὅ ποτε βέβηται,
ἄτοπος ἄτοπα μὲν
φέρει δίδωσί μοι,
τῷδε τοτ' σύφημα.
ἔχει δόλον, τύχαν δ' ὁ παῖς,
ἄλλων τραφεὶς ἐφ' αἱμάτων.
τίς ὁ τάδε ξυνοίσεται;
φίλαι, πότερ' ἐμᾶς δεσποίνας τάδε τρῶς
ἢ ὃς γυναικὸς
πόσις, ᾧ τὰ πάντ' ἔχρισ' ἐλπίδων
μέτοχος λῶ τλάμων;
B νῦν δ' ἡ μὲν ἔρρει συμφορᾶς, ὁ δ' εὐτυχεῖ,
πολιὸν εἰς γῆρας.
πόσις δ' ἀστοῖσι φίλων.
μέλεος, ὃς θυρᾶς ἐλθὼν δόμους,
μέγαν ἐν ὄλβον δὴ ἔσωσε τύχης.
ὀλοιτ', ὀλοιτ', ὁ πότνιαν
ἐξαπαφὼν ἐμὰν,
καὶ θεοῖσι μὴ τύχοι
κελλίφλογα πέλανον
λυδὶ πυρὶ καθαγίζων.
τὸ δ' ἐμὸν εἴσεται τυραννίδος, τυραννίδος φίλα.
ἢ δὴ κελεύει, λέπτωμ λυρᾶ
πᾶς, καὶ πατὴρ νέῳ νέῳ,
ἵνα δειράδ' ἐν Παρνασσῷ
πέτρας ἔχασα σκόπελον,
ἀραίου θ' ἕδραν,
ἵνα Βάκχιος ἀμφιπύρους αὐξάνει
C πεύκας, λαμπρὰ κικλῆ
νυκτιπόλοις ἅμα σὺν Βάκχαις.
μή ποθ' ἁμὰ ἐμὰν πόλιν ἴκοιθ' ὁ παῖς,
νέαν δ' ἀμέραν ἀπολιπὼν θαλοῦ.
σφομένα γὰρ οὐ πόλις, ἔχει
σκῆψιν, ξενικὸν εἰσβολὰν
ἁλίζας, ὁ πάρος εὐγενὴς
ὢν Ἐρεχθεὺς ἄναξ.

ΔΡΑΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

πρέσβυς. κρεουσσῶτις. χορός.

Κρέ. Ὦ πρέσβυ παιδαγώγ' Ἐρεχθέως, πατρὸς
τοῦμοῦ ποτ' ὄντος, ἐν φῶς ἐλθὲ μ' ἐν φάει,
ἔπαρσε σαυτὸν πρὸς θεοῦ χρησθεὶς ἄναξ
ὡς μοι σωκοῦσ, εἴ τι Λοξίας ἄνακτ
θέσπισμα παιδὸς ἐς γονὰς ἐφθέγξατο.
Σὺν τοῖς φίλοις γὰρ ἡδὺ μὲν πράσσειν καλῶς.
ἢ μὴ γένοιτο δ' εἴ τι συγχέοι κακὸν,
ἐς ὄμματ' οὖν φωτὸς εἰσβλέπειν γλυκύ.
ἐγὼ δὲ σ', ὥσπερ καὶ σὺ πατέρ' ἐμὸν ποτε,

Vnde puer ille intra tua limina
Nutritus adoleuit? ex qua muliere?
Non enim adducor ut credam,
In se habere dolum oracula.
Quorsum euenturus sit metuo
Casus nouus & insolens:
Insolita enim mihi
Perhibet, sed quæ
Huic auspicata sint.
Fraudem, & aliam fert sortem
Puer hic, ab alio sublatus sanguine.
Quis non id mecum sentiat?
Charæ, utrum meæ dominæ ista apertè
In aurem insonabimus
De uiro, in quo tota fixa
Spei consortem se arbitratur misera?
Nunc uerò illa (beato interim uiro)
Per miserias ad senectam uergit.
Maritus autem lætatur propter pignora
Inuenta. Miser, qui peregrinus
Ad alienas ascitus opes, se non seruauit fortunæ.
Pereat, ô pereat malè,
Qui meam prodit dominam.
Nunquam ille dijs
Lustrali flamma, molam
Et primitias adoleat. (scilicet dominæ sciet.
Cæterùm mea regina, meæ alteræ regni uices, chara
Iam accedent ad cœnas
Nouas, & filius, & pater nouus.
Vbi iuga Parnasi
Præruptis eminent saxis,
Aeriaq; sede
Vbi Bacchus igniferas tollit
Faces, & insano furit modo
Nocturnis cum Bacchis.
Nunquam hic puer intra mea mœnia
Recipiatur, sed immatura præueniatur prius
Morte. Irata enim ciuitas
De hospitis peregrini ingressu posset
Indignari, ut cuius antea
Dux Erechtheus rex fuisset.

ACTVS TERTIVS.

Creusa. Senior. Chorus.

Cre. O Antique pædagoge Erechtheos, patris
Quondam mei, dum in hac luce uiueret;
Attolle teipsum ad dei uaticinia:
Vt mecum gaudeas, si quid rex Latoides
Oraculi de creanda sobole ediderit.
Iucundum enim cum amicis, rebus uti prosperis:
Id quod non fit, ut si quid aduersi acciderit,
Iucundum sit, in amici uiri oculos intuerier.
Ego uerò te, sicut & tu meum olim patrem,

Etsi Domina sim, tamen patris loco colant.
SE. O' filia, dignos dignis tuis parentibus
Mores seruas, nec dedecoras
Tuos priscos auos indigenas.
Trahe, trahe, deduc me ad atria,
Ardua mihi oracula: adiuta gradus,
Ac senectuti meæ opem fer medicam.
CRE. Sequere nunc, & quò ponas serua uestigium.
SE. Ecce, pedem tardum, sed animum uolubilem.
CRE. Baculo exquire planum tramitem soli.
SE. Et illud cæcum, quando ego maligne uideo.
CR. Rectè dicis. sed ne quo modo te implacidè habeas.
S. Nõ qdẽ uolẽs: eius autẽ quod me inuito fit, nullũ ius
CRE. O' mulieres, telæ meæ & radij (habeo.
Fidele seruitium, quales sortes coniunx meus
De sobole procreanda, cuius gratia huc uenimus,
Retulerit, indicate. Si enim mihi læta nunciabitis,
Dominis non infidis obieceris gaudia.
CHO. Iò Fortuna.
Non lætum quidem sermonis procœmium.
Iò misera.
Sed quid oraculis dominorum excruciar?
Age. Quid agemus, de quibus mors proposita est?
CRE. Quæ nam hæc est cãtio, et de quib. hic metus?
CHO. Dicemus' ne, an tacebimus, aut quid agemus?
CRE. Dic, siquidem quid calamitatis ad me habes.
CHO. Dicetur sanè, etsi mihi bis moriendum foret.
Non accipies, ô domina, in ulnas liberos.
Neq; hos ales tuo admotos uberi.
SE. Hei mihi. mori uelim, ô filia. CR. O' me miseram,
Calãitatẽ accipio. tristis uitæ me habet dolor, ô amicæ.
SE. Perijmus, filia. CRE. æ, æ, æ, æ.
Asper & crudus dolor,
a fauciat. Me intra[a] uerberat præcordia.
Se. Nondum ingemiscas.
CR. Atqui luctus adsunt.
Se. Priusquam certò sciamus.
CR. [b] Quod' nam mihi nuncium?
Se. An uirum eadem complectatur calamitas,
Participem huius mali, an' ue tu sola infœlix sis.
CHO. Illi, ô grandæue, filium Loxias
Dedit: propria ei sine hac obtigit fœlicitas.
CR. Supremum elocuta es malum,
Dolorem, quem lugeam perpetuò.
Se. Vtrum ex muliere quapiam suscipiendum
Filium quem dicis, an iam natum retulit?
CHO. Iam natum, atq; adultum adolescentulum
Ipsi dabat Phœbus, præsente me.
CR. Quid ais?
Nefandum, nefandum. in auditum
Sermonem dicis mihi.
Se. Et mihi. CR. Quæ fuerit responsi ratio,

b Supple, aliud expectandum dicis?

δέσποιν' ὅμως σόν, αὐτὰρ δὴ δίω πατρός. A
πρ. ὦ θύγατερ, ἀξῖ ἀξίων γονοτόρων
ἥβη φυλάσσειν, λὰξ κατατρίβουσ' ἔχεις
εὖ σὸς παλαιοὺς ἐκγόνους αὐτόχθονας.
ἔλχ', ἕλκε πῶς μέλαθρα, καὶ κόμιζέ μ.
ἀπεινὰ δὲ μοι μαντεῖα τοῦ γήρως δὲ μοι
συνεκπονοῦσα λῶλον, ἰατρὸς ἀγυιᾶ.
κρέ. ἕπου νυν ἴχνη δ' ἐκφύλασσ', ὅπου πιθεῖς.
πρ. ἰδοὺ. τὸ τοῦ ποδὸς μὴ βραδὺ, τὸ δ' ἐν νῷ ταχύ. "
κρέ. βάκτρῳ δ' ὀρεύου δ' πεδιόφορῶν σίεθεν χθονός.
πρ. καὶ τῶν τυφλόν, ὅταν ἐγὼ βλέπω βραχύ.
κρέ. ὀρθῶς ἔλεξας· ἀλλὰ μὴ πρεσκέπω.
πρ. ὄκνω ἑκὼν γε, τοῦδ' ἄκοντος ὁ κρατῶ.
κρέ. γυναῖκες, ἰσῶν δὴ ἐμῶν καὶ κοῦφοι δ'
δόλυμα πόσου, τίνα τύχω λαβὼν πόσις,
βίβακε παῖδων, ὧν τόδ' ἕνεκ' ἥκομεν,
σημάνατ'· εἰ γὰρ ἀγαθά μοι μελλόντα,
ὀκ εἰς ἀπίστους δεσπότας βαλῶ χαρά. B
CHO. Iò Fortuna.
Non lætum quidem sermonis procœmium.
Iò misera.
Sed quid oraculis dominorum excruciar?
Age. Quid agemus, de quibus mors proposita est?
CRE. Quæ nam hæc est cãtio, et de quib. hic metus?
CHO. Dicemus' ne, an tacebimus, aut quid agemus?
CRE. Dic, siquidem quid calamitatis ad me habes.
CHO. Dicetur sanè, etsi mihi bis moriendum foret.
Non accipies, ô domina, in ulnas liberos.
Neq; hos ales tuo admotos uberi.
SE. Hei mihi. mori uelim, ô filia. CR. O' me miseram,
Calãitatẽ accipio. tristis uitæ me habet dolor, ô amicæ.
SE. Perijmus, filia. CRE. æ, æ, æ, æ.
Asper & crudus dolor,
Me intra uerberat præcordia.
Se. Nondum ingemiscas.
CR. Atqui luctus adsunt.
Se. Priusquam certò sciamus.
CR. Quod' nam mihi nuncium?
Se. An uirum eadem complectatur calamitas,
Participem huius mali, an' ue tu sola infœlix sis.
CHO. Illi, ô grandæue, filium Loxias
Dedit: propria ei sine hac obtigit fœlicitas.
CR. Supremum elocuta es malum,
Dolorem, quem lugeam perpetuò.
Se. Vtrum ex muliere quapiam suscipiendum
Filium quem dicis, an iam natum retulit?
CHO. Iam natum, atq; adultum adolescentulum
Ipsi dabat Phœbus, præsente me.
CR. Quid ais?
Nefandum, nefandum. in auditum
Sermonem dicis mihi.
Se. Et mihi. CR. Quæ fuerit responsi ratio,

A σαφέστερόν μοι φράζε, χ' ὥστις ἔδ' ὁ παῖς.
χρ. ὅτῳ ξυναντήσειν ἐκ θεοῦ συθεὶς,
πρώτῳ πόσις σός, παῖδ' ἔδωκ' αὐτῷ θεός.
κρέ. ὀτοτοτοῖ.
τὸ δ' ἐμὸν, ἄτεκνον, ἄτεκνον ἔλαβον
ἀῤῥ βίοτον. ὀρνιμία δ' ὀρφανὸς δόμους οἰκήσω.
τίς ὃν ἐχρήσθη; ὀδ', σωκ' ἴχνος ποδὸς
πόσις παλαίνης; πῶς δέ τ' νιν ἐσίδω;
χρ. οἶδ' ὦ φίλη δέσποινα τὸν νεανίαν,
ὃς τόνδ' ἔσαρε ναόμ' ὃ τόδ' ἐδ' ὁ παῖς.
κρέ. ἀν' ὑγρὸν αὖ πταίω αἰθρία,
πρόσω γαίας Ἑλλανίας,
ἀστρᾶς ἐσπερίας·
οἴμοι. οἴμοι ἄλγος ἐπαθον.
πρ. ὄνομα δὲ ποῖον αὐτὸν ὀνομάζει πατὴρ
οἶδ', ἢ σιωπῇ τοῦτ' ἀκύρωτον μένει;
χρ. Ἰων', ἐπεὶπερ πρῶτος ἰῶν πατρί.
πρ. μῆτρος δὲ ποίας ὄδίν; Χο. ὀκ ἔχω φράσαι.
B φρεσὶ δ' ἀν' εἰδῶς τοῦτο τἀπ' ἐμὲ γνῶρον,
παῖδος τεκοῦσαν ξένιαι, καὶ γηθέλλια,
σκιωὰς ὀν ἱόρας φίλ δὲ λαθραῖος πόσις,
κοινῇ ξυνάψων δόλιπε πωλὶ ἔδ' νέῳ.
πρ. δέσποινα, πεθδεδόμεθα· σὺ γὰρ σοι νοσῶ,
τοῦ σοῦ τεθὸς αὐδρὸς καὶ μεμιγκυκμένως
ὑβειζόμεθα, δωμάτων τ' Ἐρεχθέως
ἐκβαλλόμεθα. καὶ σὸν ὁ συγὼν πόσιν,
λέγω, σὲ μέντοι μᾶλλον ἢ λέοντ' φίλῶν,
ὅστις σε γάμας ξένῳ ἐπεστέλθων πόλιν,
καὶ δῶμα, καὶ σὸν πλαλαθὼν παγκλεῖαν,
ἄλλης γυναικὸς παῖδας ἐκκαρπόμενος
λάθρα τεφανῶ· ὡς λάθρα δ', ἐγὼ φράσω.
ἐπεὶ σ' ἄτεκνον ἔθετ', ὀκ ἐσῤῥέ σοί
ὅμοιος εἶν, φίλ τύχης τ' ἴσον φέρειν.
λαθὼν δὲ δὲ λεκβα, νυμφοῦσας λάθρᾳ,
C τὸν παῖδ' ἔφυσεν. ἐξεφωνεῖν δὲ τῷ
Δελφῶν δίδωσιν ἐκτρέφειν. ὁ δ' γὰ θεοῦ
δόμοισιν ἄφετος, ὡς λάθοι, παῖδ' δύστα.
νεανίαν δ' ὡς ἔθετ' ἐκτεθαμμένον,
ἐλθεῖν σ' ἔπεισε δοῦρ' ἀπαιδίας χάριν.
ἐλθὼ ὁ θεὸς ὀκ ἐψεύσαθ', ὀδ' ἐψεύσατο,
πάλαι τρέφων τὸν παῖδα, κἄπλεκε πλοκὰς
τοιάσδ'. ἀλὸς μὲν, αὐξῆσαι ἐς τὸν δόμον.
ἐλθὼν δὲ, καὶ τὸν χρόνον ἀμαύσθαι θέλων,
τυραννίδ' αὐτῷ πεδιβαλεῖν ἐμέλλε γῆς.
κἀνὸν δὲ τὸνομ' αὐὰ χρόνου πεπλασμένον,
Ἰων, ἰόντι δίθεν ὅτι σωλῶτετο.
" οἴ μοι κακόργως ἄνδρας ὡς ἀεὶ συγῶ,
" οἳ σωτηθέντ' τὰ δίκ', ἅτε μηχανὰς
" κοσμοῦσι. φαῦλον χρεὸν ἀν' ἀλαθεῖν φίλον
" θέλοιμι μᾶλλον, ἢ κακὸν σοφόν τόρον.
καὶ τῶδ' ἅπαντων ἔχατον πείσει κακὸν,
ἀμύτος, αὐαείλμικτον ἐκ δ' ὅλης, πνοῦς

Et quis sit filius ille, planius mihi edissere.
Cho. Cui obuiam ueniret ex Dei adytis
Rediens uir tuus primò, hunc ipsi filium dedit Deus.
Cre. Otto, totto, toe.
Mea igitur uita tristi
Tristi orbitati obnoxia, tristis orbas habitabo domos.
Quem designauit igitur Deus? cui contulit pedem
Maritus miseræ? ubi' nam ipsum aspiciam?
Cho. Nouisti, ô chara, adolescentulum
Qui hoc uerrebat templum: ille est filius.
Cre. Vtinam humidum uolarem per æthera,
Vltra Graiæ fines terræ,
Ad Hesperij sidera cœli:
Talis, talis me conficit dolor.
Se. Nomine autem quali ipsum pater appellitet,
Nostin, an illud adhuc incertum silentio latet?
Cho. Ionem, quòd primus patri obuiauerit.
Se. Ex qua autem matre est? Ch. Non possum dicere.
Abijt autem, ut cuncta ex me scias, senex,
Filij celebratum natalia & xenia
Oblatum dijs: & clàm ista, inter sacra tabernacula
Publicum agitabit epulum cum nouo filio. [lor)
Se. O' regina, proditi sumus (cõmunis. n. tecũ mihi do-
A' uiro tuo, atq; consuto ex dolo
Contumelia afficimur, & domo Erechthei
Eijcimur. nec hoc quòd oderim tuum
Virum dico, sed quòd magis quàm illum amem,
Qui te ducta, in urbem uenit aduena,
Receptusq; in domum, & omnes regni tui opes
Ex alia muliere procreare liberos
Furtim deprehenditur. quomodo autẽ furtim, eloquar:
Postquam te sensit sterilem, non satis habuit
Tibi similis esse, & sortem grauatus est parem:
Seruæq; se miscens, furtiuo concubitu
Hunc puerum genuit, emissumq; clanculum
Cuidam Delphico educandum tradidit. hic in Dei
Templis sacer, ut latèret, instituitur.
Vbi autem cognouit iam adoleuisse puerum,
Persuasit tibi, ut huc uenires sterilitatis gratia.
Et sic Deus non uanus, sed ipse uanus extitit,
Dum clàm educat puerum, & nectit dolos
Tales. deprehensus iam, causam ad deum refert.
Adest ergo, ut omni temporis sublata mora,
Ipsum mox in huius terræ imperium inducat.
Hocq; nomen nouum fictum est per ocium,
Ion, quòd eunti scilicet obuiam uenerit.
Hei mihi. ut semper uiros odi maleficos, "
Qui commenti iniusta, postea machinas "
Adornant. ignauum & † uilem amicum, sed probum + simplicem.
Malo habere, quàm sapientem, sed improbum. "
Atq; etiam horum omniũ persuadebit malum ultimum,
Vt matrem ignorantem, uilem, ex fœmina

Serua natum, dominum in domum recipias tuam.
Tolerabilius fuisset hoc malum, si ex nobili
Et ingenua matre, cum consensu tuo, causatus tuam
Sterilitatẽ, domui cõsulasset, si aũt tum tibi hoc fuisset
Ab Aeolo ipsum decebat appetere connubia. (graue,
Ex his igitur tibi muliebre tentandum facinus:
Aut enim ferro, aut alio quoppiam dolo,
Aut Veneris tibi uir prius extinguendus est,
Et puer, quàm ab illis tibi fatum ueniat.
Nã si segnius egeris, hac luce defuncta iacebis breui.
" Duo enim hostes si sub unum tectum uenerint, "
" Alterum ex his certa pestis manet. "
Quinimò hunc ego laborem tecum obire,
Et cædem pueri adiutare intra domos,
Vbi epulum instruit, & educationis mercedem
Persoluit dominis, nec nõ & mori tecũ, et lucẽ aspicere
" Viuus uolo. solum enim nomen infames facit "
" Seruos: cæteris rebus nihilo deterior B
" Liberis seruus est, quicunq; bonus & integer. "
Cho. Et ego, dilecta domina, hunc casum uolo (simul.
Communẽ esse, ut aut moriar, aut honestè tecũ uiuam
Cre. O' anima, quomodo silebo? quomodo autem
Furtiua sub auras connubia
Proferam? pudorem exuam?
Quid enim amplius impedimenti obstat?
Ad quam uirtutis palæstram uocamur?
Non uir nos prodidit?
Orbor domo, orbor prole:
Spes sunt inanes, quas maximè uolens
Non potui rectè constituere,
Licet concubitus, & tristem siluerim partum.
Sed, non per sidereos Iouis thronos,
Ac quæ meas incolit rupes, deam,
Vndantisq; lacus Tritonidos
Sacras ripas, non celabo stuprum,
Vt abluto pectore alleui, & nonnihil
Pupillæ stillant lachrimis meæ:
Anima autem dolet, prauè
Et ab hominibus & immortalibus
Captata: quos ostendam
Ingratos thalamorum proditores.
O' qui septeno discrimine
Cithara edis modos, quæq; ruri
Cornubus dulces Musarum hymnos sonat,
Tibi, ô Latonæ fili, culpam
In hac die impingam.
Venisti mihi aurea
Decorus cæsarie, cùm legerem in sinus
Flores purpureos,
Vt uariarem aureolo.
Tu autem candidis inhærens brachijs
Subitò in antri cubilia,

γυναικὸς, εἰς σὸν δῶμα δεσπότιν ἄγειν. A
ἀπολοῦ· ἂν ἰὼ γὰρ τὸ κακὸν, εἰ παρὰ δυγενοῦς
μητρὸς, πιθὼν σε, σὺν λέχει ἀπαιδίαν,
ἐσῴκισ' οἴκους. εἰ δὲ σοι τόδ' ἦν πικρὸν,
Ἑῶν Αἰόλου νυμφῶν χρῆν ὀρεχθῆναι γάμων.
ἐκ τῶνδε δεῖ σε δὴ γυναικῶον τι δρᾶν.
ἢ γὰρ ξίφει λαβόσαν, ἢ δόλῳ τινὶ,
ἢ φαρμακοῖσι, σὸν κατακτεῖναι πόσιν,
καὶ παῖδα, πρίν σοι θανάτου ἐκ δόμων μολεῖν.
εἰ γὰρ γ' ὑφήσεις, τῶδε δ' ἀπαλλάξῃ βίου.
δυοῖν γὰρ ἐχθροῖν εἰς ἓν ἐλθόντοιν τέγος,
ἢ θάτερον δεῖ δυστυχεῖν, ἢ θάτερον. "
ἐγὼ μὲν ὧν σοι καὶ συνεκπονεῖν θέλω,
καὶ συμφονεύειν παῖδ' ἐπεισελθὼν δόμοις,
ὃ δ' αὖ' ὁπλίζει, καὶ τροφεῖα δεσπότοις
ἀρδοὺς θανεῖν τε, ζῶν τε φέγγος εἰσορᾶν.
ἓν γὰρ τι τοῖς δυδοῦσιν ἀξιῶν φορεῖ, "
τὄνομα· τὰ δ' ἄλλα ταὐτὰ, ἓν ἐλευθέρῳ B
ὀδ' εἰς κακίων δοῦλος, ὅστις ἐσθλὸς ἦ. "
χο. κἀγὼ φίλη δέσποινα, συμφορᾶ θέλω
κοινωνεῖν τῷδ', ἢ θανεῖν, ἢ ζῆν καλῶς.
κρε. ὦ ψυχὰ, πῶς σιγάσω; πῶς δὲ-
σιωπήσας αὐραφίνω δυνάς
αἰδοῦς ἀρετὴν φθῶ;
τί γὰρ ἐμπόδιον κώλυμ' ἔτι μοι;
πῶς τίν' ἀγῶνα τιθέμεθ' ἀρετῆς;
ὀ πότερος ἡμῶν πεφύτευς γέγονε;
σβέσμαι δ' οἴκων, σβέσμαι παίδων·
φροῦδαι δ' ἐλπίδες, ἃς ἐφιλεύσατα
χρήζουσα κἀγὼ, οὐκ ἐδυνάσθην,
σιγῶσ' γάμους, σιγῶσα τίκνων πολυκλαύτων.
ἀλλ' ὁ τοῦ Διὸς πύλαισι θεῶν,
καὶ τῶν ἐπ' ἐμοῖς σιωπήσομαι θεῶν,
λίμνης τ' ἠνυδρον τριτωνίδος
πότνιαν ἀτραῦ, οὐκέτι κρύψω λέχος, ὡς εἰρηναῖον
ἀρνιζαμένη ἐξάων ἔσομαι. C
σάζουσι κόραι δ' ἀπεροῦσιν ἐμαὶ,
ψυχὰ δ' ἄλγεσι κατοδυρόμενον·
ἔκ τ' ἀνθρώπων ἔκ τ' ἀθανάτων,
ὃς ἀρδάσω
λέκτρων προδότας ἀχαρίστους.
ὦ τὰς ἑπτάφθογγε μέλπων
λυράς φόρμιγγας, ἃ τ' ἀγραύλοις
κέρασιν ἐν ἀψύχοις ἀχεῖ μεσαῖ, ὕμνους δυαχάτους
σοὶ μομφὰ ὦ λατοῦς παῖ,
πῶς τάδ' αὐγαὶ αὐδάσω.
ἦλθές μοι χρυσῶν χαίταν
μαμαίρων, εὖ τ' ἐς κόλπους
ἐρόκεα θέταλα φαρέσιν ἔδοιπον,
αὐλίζων χρυσαυγῆ.
λυκοῖς δ' ἐμφύσας κερποῖς
χειρῶν, εἰς ἄντρον κοίτας

ἐρωγαὶ

A ἐρωγαὶ μ' ὦ μάτηρ μ' αὐδῶσαν,
θεὸς ὁμευνέτας
ἄγαν αὐδεία,
Κύπριδι χαίρειν πρόσωπον.
πάντων δ' ἁ δυσλῶος ἐν
κοῦρον, τὸν φρίκας μητρὸς,
εἰς δυναὶ βάλλω ταὶ σαὶ,
ἵνα με λέχεσι μελέων μελέοις
ἐζεύξω ταὶ δύσανον.
οἴ μοι μοι, καὶ νῦν ἔρρει
πλανοῖς ἁρπαθεὶς θοίνα
πᾶς μοι, κἀν ὁς πλάμων.
σὺ δὲ κιθάρα κλάζεις,
παιᾶνας μέλπων.
ὠὴ τὸν Λατοῦς αὐδῶ,
ὃς γ' ὀμφαὶ ἐν ἐλπιδοῖς
πεῦς χρυσέας δάκνυς, καὶ
B γαίας μεσόπορεις ἕδρας
* κρύπτω. εἰς ὃς αὐδαῖ * κατρύξω.
ἰὼ κακὸς συνάστωρ,
ὃς τῷδ' ἐμῷ νυμφίτᾳ
χάριν ὁ πολλαβὼν,
πᾶσ' ὧν οἴκοις οἰκίζεις.
ὁ δ' ἐμὸς γενέτας, καὶ σὸς γ' ἀμαθὴς,
οἰωνοῖς ἐρρεῖ συλαθεὶς οἰκεῖα
παράγαν ἀ ματρὸς ἀλλάξας.
μισεῖ σ' ἁ Δᾶλος, καὶ δάφνας
δρέπει φοίνια παρ' ἀερόμαν,
ἔνθα λοχεύματα σεμν' ἐλοχεύσατο
Λατὼ Λίοισί σε κερποῖς.
χο. οἴ μοι, μέγας θησαυρὸς ὡς αὐοίγνυται
κακῶν, ἐφ' οἷσι πᾶς ἂν ἐκβάλοι δάκρυ.
κρ. θύγατερ, ἄ τοι σὸν βλέπω ἐμὸν πλάμα
πρόσωπον, ἔξω δ' ἐγνόμην γνώμης ἐμῆς.
κακῶν γὰρ ἀρτι κῦμ' ὑπεξαντλῶν φρενὶ,
πρόμνηθεν ἄρει μ' ἄλλο σῶν λόγων ὕπο·
ὃς ἐκβαλοῦσα, Ἑῶν πρὸς τῶν κακῶν
μετῆλθες ἄλλων τῶν μάτων κακὰς ὁδούς.
τί φῆς; τίνα λόγον δοξῶ καταγορεῖς;
ποῖον τεκεῖν φῆς παῖδα; ποῦ θέαν πόλει
θυρσὶ φίλον θύμβδυμ'; ἄνελθέ μοι πάλιν.
κρε. ἀχθόμαι μὲν σ' ὦ γέρον λέξω δ' ὅμως.
κρ. ὡς συνεγάζειν γ' οἶδα γηραιοῖς φίλοις.
κρε. ἄκουε τοίνυν· οἶδα Κεκροπίας πέτρας
πρόσοδόν τον ἄντρον, ἃς Μακρὰς κικλήσκομεν;
κρ. οἶσθ', ἔνθα Γαῖος ἄδυτα, καὶ βωμοὶ πέλας.
κρε. ἔνθα τοῦδ' ἀγῶνα δεινὸν ἠγωνίσμεθα.
κρ. τίν'; ὡς ἀπαντᾷ δάκρυά μοι τοῖς ἐμοῖς λόγοις.
κρε. φοίβῳ σωῦν' ἄκοσα δύσλωον γάμον.
κρ. ὦ θύγατερ, ἆρ' ἦν ταῦθ', ἅν' ἠδόμην ἐγώ;
κρε. ἐκ οἷδ' ἀλλὴν δ' εἰ λέγεις, φαίνομεν ἂν.
κρ. νόον ἐρυφαίαν λύπη' ἔσχες λάθρα;

Vociferantem me, ô mater,
Adulter deus,
Rapuisti impudentia
Victus, gratificansq; Veneri.
Pario uerò infœlix tibi
Puellum, quem matris metu
In thalamos abijcio tuos,
Vbi me miserando lectu
Miseram compresseras.
Hei mihi. & nunc perijt,
Direpta uolucribus esca
Puer miser meus, & tuus.
Tu interim cithara obstrepens
Pæanas decantas.
Obe. te Latoidem alloquor,
Qui per sortes edis oracula
Ad aureas sedes, &
Terræ medios recessus,
In aurem inclamabo:
Io improbe concubitor,
Qui meo quidem marito,
Nulla prouocatus gratia,
Filium dignum habuisti tua domo.
Meus autem natus, & tuus, obscurus
Ab auibus dilaniatus perijt, matris
Proprijs [a] permutatis fascijs.
Odit te Delus,
Molli delicatum coma
[b] Vbi sacra perfuncta puerperio
Latona, te sub lucem edidit.
Cho. Hei mihi. Quàm magnum malorum [c] pelagus
Aperitur, quale nulli non lachrymas excutiat.
Se. O' filia, intuendo tuum non expleri queo
Vultum, extraq; mentem positus sum meam.
Malorum enim undam nunc haurientem animo,
Alia me sermonum tuorum à tergo rapit,
Quos euomens,
Alias noxiarum deflectis ad uias.
Quid ais? Quid Phœbo intentas criminis?
Qualem te ais peperisse puerum? ubi loci
Feris gratam obiecisti cœnam? memora mihi denuò.
Cre. Reuereor quidem te, ô senex: sed dicam tamen.
Se. Noui enim dolere cum amicis fortiter.
Cre. Audi igitur. Nosti rupis Cecropiæ
Boreale antrum, quas Macras dicimus?
Se. Noui, ubi Panis adyta, & aræ propè.
Cre. Ibi triste certamen decertauimus.
Se. Quod'nã? lachrimæ enim mihi tuis uerbis obuiãt.
Cre. Phœbi inuita pertuli execratum stuprum.
Se. O' filia, num id erat, quod pridem senseram?
Cre. Haud scio. uera autem si dicas, fatebimur.
Se. Quum ocultum tecum gemeres tacitè malum?

a direptis.

b Apud purpureos laurì frondes.

c Thesaurus malorum.

Cre. Id erat, quæ nunc tibi plana facio mala.
Se. Deinde autē quomodo celasti Apollinis cōcubitus?
Cre. Peperi. sine ut ista ex me audias senex.
Se. Quis tibi obstetrix erat? num sola enixa es?
Cre. Sola in antro, ubi compressa fueram.
Se. Sed filius ubi est? ut ne amplius tu sis sine sobole.
Cre. Perijt, ô grandæue, expositus feris.
Se. Perijt? nec Phœbus improbus opem tulit?
Cr. Nihil pfuit.[a] pudoris aūt in æde, casta et pia docet.
Se. Quis nam ipsum exposuit? non enim tu quidem.
Cre. Nos nocte sub obscura inuolutum fascijs.
Se. Nec quisquam tibi eiecti filij conscius erat?
Cre. Ipsa tantùm calamitas, & occultatio.
Se. Et quī in antro puerum potuisti relinquere?
Cre. Quī? multa miserabilia uerba ore effata prius.
Se. Eheu.
O' tu infœlicis audaciæ infœlicioris aūt, quàm tu, de.
Cre. Si uidisses puerum ad me tendentem manus.
S. Mammas appetebat? aut ulnis ut irrueret tuis?
Cre. Istic, ut non esset à me indigna passus est.
Se. Quæ aūt spes aut opinio tibi exponēti puerū fuit?
Cre. Deum seruaturum suam ipsius sobolem.
Se. Hei mihi,[b] ut fluctuat domus tuæ fœlicitas.
Cre. Quid obuoluto capite, ô senex, fundis lachrimas?
Se. Te & patrem tuum infœlices intueor.
» Cre. Huiusmodi res mortalium, neq; in cōdem manent.
Se. Ne nunc amplius, ô filia consectemur lugubria.
» Cre. Quid mihi faciundum? inopia cōsilij infœlicitas.
Se. Primum uiolantem te ulciscere deum.
Cre. Et quomodo potentiorem, mortalis ipsa, superem?
Se. [c] Deure sacra templa Apollinis.
Cre. Metuo: & nunc noxarum orcum habeo.
Se. Quod potes nunc aude, & uirum trucida tuum.
Cre. Reuereor nostros, cū adhuc integer esset,[d] thala-
Se. At istum saltem tibi imissum puerum. (mos.
Cre. Qua uia? si possem, quàm uellem.
Se. Adhibe tibi gladijs accinctos tuos satellites.
Cre. Eo sanè. sed ubi id patrabitur?
Se. Sacris in tabernaculis, ubi amicos accipit conuiuio.
» Cre. Infamis res cædes, ipsumq; infirmum est seruitiū.
Se. Ah, improbas hæc? age nunc & tu quid consule.
Cre. At qui habeo dolosa, & admodum fortia.
Se. Vtrorumq; ego horum minister fuero.
Cre. Audi igitur: nouisti pugnam terrigenam?
Se. Scio, quàm in Phlegrā gigantes cōmisere cum dijs.
Cre. Ibi Gorgonem peperit tellus monstrū horrificū.
Se. An ut filijs suis auxilio esset aduersus deos?
Cre. Scilicet, & ipsam occidit Iouis filia Pallas dea.
Se. Qualis nam formæ truculentæ ei figura erat?
Cre. Pectus habebat obarmatum asperis serpentibus.
Se. Nū illa est fabula, quæ iā olim sermone est celebris?
Cre. Huius pellem scilicet pectus munire Palladis.

κρέ. τοῦτ' ἰῶ, ἄ νυῦ Σοι φανερὰ σημαίνω κακά. A
πρ. λοῦτ' ἀξ ἐκλεψας πῶς Απόλλωνος γάμους;
κρέ. ἔτικον· αὐ ἄρα τοῦτ' ἐμὲ λλύων γόρον.
πρ. πού τις λοχεύεια σ'; ἢ μόνη μοχθῶς τάδε;
κρέ. μόνη κατ' ἄντρον, ὅπερ ἐζεύχθην γάμοις.
πρ. ὁ παῖς δὲ ποῦ ἐστιν; ἵνα σὺ μηκετ' ἦς ἄπαις.
κρέ. τέθνηκεν ὦ γεραιέ, θηρσὶν ἐκτεθεὶς.
πρ. τέθνηκεν; Απόλλων δ' ὁ κακὸς οὐδὲν ἤρκεσεν;
κρέ. οὐκ ἤρκεσ'· αἰδοῦς δ' ἡ δύμος παιδεύεται.
πρ. τίς γὰρ νιν ἐξέθηκεν; οὐ γὰρ δὴ σύ γε.
κρέ. ἡμεῖς ἡ ὀρφνῆ σπαργανώσαντες τοῖπλοις.
πρ. οὐδὲ ξυνῄδει σοί τις ἐκθεσιν τέκνου;
κρέ. αὐ ξυμφορά γε. καὶ τὸ λανθάνειν μόνον.
πρ. καὶ πῶς ἡ αὖ τρω παῖδα σὴν λιπεῖν ἔτλης;
κρ. πῶς δ'; οἰκτρὰ πολλὰ σόμα πρὸς ἐκβαλεῖ' ἔπη.
πρ. φεῦ.
τλίμων σὺ τόλμης· ὁ δὲ θεὸς μᾶλλον σέθεν.
κρέ. εἰ παῖδά γ' εἶδες χεῖρας ἐκτείνοντά μοι. B
πρ. μαστὸν διώκοντ', ἢ πῶς ἀγκάλας ῥωσεῖν;
κρέ. ἠστοῦδ' ἵν' ἐκ ὢν, ἀδικ' ἐπαθεν ἐξ ἐμοῦ.
πρ. σοὶ δ' ἐς τί δόξης πλεῖν ἐκβαλεῖν τέκνου;
κρέ. ὡς νιν θεὸν σώζοντα τὸν γ' αὐτοῦ γόνου.
πρ. οἴμοι δόμων σῶν ὀλβος ὡς χειμάζεται.
κρέ. τί δ' ἀρᾶ πα κρύψας ὦ γέρον, δακρυόεσσ;
πρ. σὲ καὶ πατέρα σὸν δ' ὀυγχωῦ τας εἰσορῶν.
κρέ. τὰ θνητὰ ταυῦτ' οὐδὲ ἐν τωτῷ μένει.
πρ. μὴ νυῦν ἔτ' οἴκτιστ θύγατερ αὐτοχώμεθα.
κρέ. τί γάρ με χρὴ δρᾶν; ἡ πρεία τὸ δυσυχεῖν.
πρ. ἦν πρῶτιν ἀδικήσαντά σ' ἀρτίνα θεόν.
κρ. Καὶ πῶς τὰ κρείσσω, θνητὸς ὤν, ὑπερβάλω;
πρ. πίμπρη τὰ σ μνὰ λοξία χρήσιμα.
κρέ. δέδοικα καὶ νυῦ πημάτων ἄδικα ἔχω.
πρ. τὰ δίκαια νυῦ τόλμησον, ἀνδρεῖα σὸν κτανεῖν.
κρέ. αἰδούμεθ' ἄνδρας τοὺς τόδ', εἰπὲ ἐὐλοὸς ὢν.
πρ. νυῦν δ' ἀλλὰ παῖδα τὸν ἐμὸν Σοὶ προφρόνα.
κρέ. πῶς; εἰ δίκαιόν, ὡς θέλοιμί γ' ἄν.
πρ. ξιφηφόρους τοὺς ὁπλίζου· ὁ κακός.
κρέ. εἰς χειμ' ἄν· ἀλλὰ πῦ γνώσεται τόδε;
πρ. ἱόρασιν ἡ σκηνῶσιν, ἣ θοινᾷ φίλους.
κρέ. ἐπίσημον ὁ φόνος, καὶ τὸ δόλον ἀδηλεῖς.
πρ. ὦ μοι κακοῦ; φόβε σὺ νυῦν βούλευε.
κρέ. καὶ μὴν ἔχω γε δόλια, καὶ δρασκέα.
πρ. ἀμφοῖν ἂν εἶμι τοῖν δ' ὑπηρέτης ἐγώ.
κρέ. ἄκουε τοίνυν· οἶδα γυναῖκ' μάχιμ.
πρ. οἶδ', ὦ φλέγρα γίγαντος ἔκπυσαν θεοῖς.
κρέ. ἡ τοῦδε γοργόν' ἔτικε γῆ, δεινὸν τέρας.
πρ. ἢ παισὶν αὖ φίλ σύμμαχον, θεῶν πόνους;
κρέ. ναί· καὶ νιν ἔκτεν' ἡ Διὸς Παλλὰς θεά.
πρ. ποῖόν τι μορφῆς σχῆμ' ἔχουσαν ἀγρίας.
κρέ. θώρακ' ἐχίδνης πεδιβόλοις ἀπλισμένον.
πρ. ἆρ' ἔστ' ἐκ' ὁ μῦθος, ὃν πλύω πάλαι;
κρέ. ταύτης ἀθάνας δέρος ὠῇ τοῖνοις ἔχειν.

ἰῶ ἀν

πρ. ἰῶ αἰγίδ' ὀνομάζουσι, Παλλάδος τολῶ;
κρέ. τόδ' ἔχων ὄνομα, θεῶν ὅτ' ἦλθεν εἰς δόρυ.
πρ. τί δῆτα θύγατερ τῶν τοῖς ἐχθροῖς βλάβος;
κρέ. Ερεχθόνιον οἶδ'; ἢ τί γ' ὁ μέλλεις γόρου;
πρ. ὃν πρῶτον ὑμῶν πρόγονον ἀξανῆκε γῆ;
κρέ. τότῳ δίδωσι Παλλὰς ἐν νεογόνῳ.
πρ. τί χῆμα; μέλλον γάρ τι πῶς φρένες ἔτω.
κρέ. δοῦς πλαγμὸς αἵματος γοργὸς ἄπο.
πρ. ἰῳμὼ ἔχει' ἄν τίνα πῶς αὐθρώπῳ φύσιν;
κρέ. τὴν μὲν θανάσιμον, τὸν δ' ἀκεσφόρον νόσων.
πρ. ἡ τοῦ, καθάψας ἀμφὶ παιδὶ σώματος;
κρέ. χρυσῖσι δεσμοῖς· ὁ δέ, δίδωσ' ἐμῷ πατεί.
πρ. κεῖνο δὲ κατθανόντος, εἰς σ' ἀφίκετο;
κρέ. ναί. διὰ τί ἡαρπῶ γ' αὐτὸ γὼ χόρος φόρω.
πρ. πῶς ὧν ἐκέρασται δ' πνεῦμα δόρος θεᾶς;
κρέ. κρίνης μὲν ὅστις φλεβὸς ἀπέσταξεν φόνος.
πρ. τί τῷδε χρῆσθε; δύναμιν ἐκφόρει τίνα;
κρέ. νόσος ἀπέργει, καὶ τροφὰς ἔχει βίου.
πρ. ὁ δεύτερος δ' ἀρμός, οὐ λέγεις, τί δῆτα;
κρέ. κτείνει, δρακόντων τὸς ὧν τὸν γοργόνων.
πρ. ἐς ἡ δὲ κραθὲν τοῦτον ἐχῶ εἰσφορεῖς;
κρέ. χωρίς. Κακῶ γὰρ ἐὐδὲν ὁ συμμίγνυται.
πρ. ὦ φίλτατ πᾶς, πάντ' ἔχεις, ὅσων σε δεῖ.
κρέ. τότῳ θανᾶ τοι πᾶς. σὺ δ' ὀκτείνων ἔσῃ.
πρ. πῦ, ἰῷ τί δρᾶσας; σὸν λέγῃ, τολμᾶν δ' ἐμόν.
κρέ. ἡ τοῖς Αθῆναις δῶμ' ὅταν τὸν μόλῃ.
πρ. ἦν εὖ τόδ' εἶπας· καὶ σὺ γὰρ τὸ μὴ ψέγεις.
κρέ. πῶς ἄρ; ὑπεῖδε τόδ', ὃ ἐ ἐσδρχεται;
πρ. σὺ παῖδ' ἀδίκας δόξῃς διολέσαι, νεῖ μὴ κτενεῖς.
» κρέ. ὀρθῶς. Φονεῦν γὰρ φασι μηδ' ἐὰς τέκνοις.
πρ. αὐτὸν νυῦν αὐτὸν κτεῖνον, ἵν' ἀρνήσῃ φόνος.
κρέ. πολλάζυμα γοῦν τοῦ χρόνῳ δ' ἀδυνῶς.
πρ. καὶ σύ γε λήσεις πόνῳ, ἅστ' αὐ δύδ' ει, λαθεῖν.
κρέ. οἶδ' ἓν ὁ δρᾶσαι, χρὸς δ' ἐμὸς λαθὼν
C χρύσαμ' * Αθάνας, τόδε πάλαιόν ἔργανον,
ἐλθὼν ἵν' ἡμῖν βαθυτεῖ λέθρα πόσις,
δεῖπνῳ ὅταν λήγωσι, καὶ σπονδὰς θεοῖς
μέλλωσι λείβειν, ὦ τέκνον λιτὸν ἔχων τόδε,
κάθου βαλὼν ἐς τῶμα τοῦ νεανίᾳ,
ἰδίᾳ δέ, μὴ πᾶσι, χωρίσας πυκῇ
τοῦ νῦν ἐμῶν μέλλοντι δεσπόζειν δόμων.
κἄντορ δὲ λθῇ λαιμόν, ἔποθ' ἵξεται
πλειὰς Αθῆνας κατθανὼν δ' αὐτὸ μενεῖ.
πρ. σὺ μὲν νῦν εἶσω πῶξῳ μέθες τόδε.
ἡμῶν δ' ἐφ' ὧ τετάγμεθ', ἐκπονήσομεν.
ἄγ' ὦ γεραιὲ τὸς, νεανίας γνῦ
θρῴσι, νεῖ μὴ τοῦ χρόνῳ πάρεστί σοι,
ἐχθρὸν δ' ἐπ' ἄνδρα σεῖχε δεσπότῃ μέτε,
καὶ συμφόνευε, καὶ σωεξαίρει δόμων.
» τῶν δ' εὐσέβειαν, εὐτυχοῦσι μὲν, καλόν
» τιμᾶν. ὅταν δὲ πολεμίοις δρᾶσαι κακῶς
» θέλῃ τις, οὐδεὶς ἐμποδὼν κεῖται νόμος.

Se. Quam Aegidem nominant, indumentum Palladis.
Cr. Id nominis obtinuit, cùm ad bellum deorū uenit.
Se. Et quæ inde, ô filia, hostibus tuis pernicies?
Cr. Nosti Erichthoniū? sed quid horū nō nosses, senex?
Se. Quem primum nostrum progenitorē tellus edidit?
Cre. Huic dat Pallas nato recens.
Se. Quam rem? uideris enim dictura quiddā serium.
Cre. Geminas guttas sanguinis Gorgonij.
Se. Quam uim habere in hominis naturam debeant?
Cre. Altera letiferam, morbis salutarem altera.
Se. Quomodo has puerili corpori applicuit?
Cre. Aureis uinculis, hic uerò tradidit meo patri.
Se. Et illo mortuo, ad te peruenerunt?
Cre. Sanè ego ipsas fero in cauo manus. (deæ?
Se. Quomodo ergo contēperatæ sint ex pelle gemina
Cre. Quæ ex caua uena effluxit gutta sanguinis.
Se. Ad quid utimini illa? quam uim obtinet?
Cre. Morbos arcet, & uitæ præbet alimoniam.
Se. Altera uerò gutta quam dicis, quid agit?
Cre. Necat, uirus draconum existens Gorgonum.
Se. Commistum ne in unum, hunc cruorē circumfers?
Cre. Seorsum. Malo enim non miscetur bonum. "
S. O' charissima filia, omnia habes, quib. tibi opus est.
C. Hac gutta extinguetur puer: tu aūt facinori præeris.
Se. Vbi, & quid agam? tuū est dicere, sed audire meū.
Cre. Vbi Athenas ad ædes meas uenerit.
Se. Non cōmodè hoc dicis: nā et tu mea cōsilia impbas.
Cr. Quid ergo? suspicaris id, q, et mihi in mentē uenit?
Se. Tu puerū uideberis interemisse, etsi nō perdideris.
Cre. Rectè. inuidere enim aiunt nouercas liberis. "
Se. Hoc in loco ipsum nunc occide, ut inficiari cædem
Cre. Antè capiā igitur uoluptatē tempore. (queas.
S. Et tuū latebis uirū, quo minus, quæ studet. suscipias.
Cre. Scis igitur quid facias? accipe ex mea manu
Palladis uas aureum, hoc quod uides organum,
Eoq; perge, ubi nobis clàm uir epulatur & sacrificat:
Ac subfinem conuiuij, cùm iam cœperint
Dijs libare, illud intra uestes habens,
Repentè inijce, & misce scyphum pueri
Seorsum, non omnibus. [a] sic discernens [b] pocula,
Vt sumat, qui dominari meæ cupit domui.
Cuius ubi in guttur descenderit, nunquam ueniet
Inclitas Athenas, sed hic manebit mortuus.
Se. Tu quidem nunc pedem refer ad hospitium:
Nos autem demandatum nobis exequemur negocium.
Age ô lasse amis pes, factis iuuenescito:
Quanquam per ætatem robur desit tibi
Hostilem in uirum tende, cum dominis,
Simulq; interfice, atq; ædibus extermina.
Pietatem colere prosperè agentes decet: "
Sed quando quis hostes malo afficere "
Cupit, huic nulla lex obstiterit. "

* ἱρωμμα fortè legi debet.

a eum
b potum

Chorus.

O' uiarum præses, filia Cereris, quæ
Et nocturna & diurna
Dirigis itinera, ducito
Ferentem plenos succi pestiferi
Crateras, quos mittit
Casta domina mea,
Temperatos de sanguineis
Gorgonis terrificæ guttis,
Et qui Erechthidarum
Inbiat imperio.
Nullus uniquam alius, peregrino ortus genere,
In urbe dominetur,
Præter inclitas Erechthidas.
Si uero segnis mors, studium dominæ
Inane fuerit, & occasio destituerit
Audaciam: quæ tum alia spes præstò erit,
Nisi ut aut ferro acuto, aut laqueis
Innexo collo uitam strangulet,
Malaq; malis
Cumulando demigret
Ad [a] alteras uitæ formas?
Nunquam enim aliunde accersitos
Domus suæ dominos ferre queat,
Dum hac claræ superæ
Auræ oculis luce fruetur,
Quæ ex nobili familia nata est,
Ruborem mihi eijciet Deus
Canorus, [b] cùm ad fontes Choris celebres
Sacras Eicadum faces
Videbit nocturnus, insomnis:
Quando & stellatus Iouis
Aether tripudiat,
Tripudiat & luna:
Et quinquaginta Nerei
Puellæ in Ponto,
Perenniumq; aquarum in gurgitibus
Choreis celebrant,
Aurea Proserpinam corona,
Et uerendam matrem.
Hic ubi sperat se imperaturum,
[c] Alienisq; perfuncturum operis
Phœbeius erro.
Videte, quicunq; famosis
Decurrentes carminibus
Cantatis hymnis
Nostros thalamos, & commercia
Veneris uetita ac impia,
Quantum pietate præstemus
Virorum sationi adulterae.
Quin recantatrix Musa
Norit, & uiros ob connubia

a Id est, ad in feros.

b Locum forte uatat quē Callichorū uocat Pausanias in Atticis.

c Scilicet regnādi, administrādi, quæ operæ ac labores potius ad ipsos ciues indigenas pertinēt.

χορὸς.

εἰνοδία θύγατερ Δάμαρτος, ἃ τὸν
νυκτιπόλων ἐφόδων αὐάσεις,
καὶ μεθαμερίων, ὁδίων
δυσδανάτων κρατήρων πλη-
ρώματ', ἐφ' οἷσι πέμπει
πότνια πότνι' ἐμά
χθονίας γοργῶς λαι-
μοτόμων ἀπὸ σταλαγμῶν,
τοὺς τῶν Ἐρεχθειδᾶν
δύμων ἐφαπτομένων.
μηδέ ποτ' ἄλλος ἄλλων ἀπ' οἴκων
πόλεως αὐάσοι,
πλὴν τῶν εὐγενεῖς Ἐρεχθειδᾶν.
εἰ δ' ἀτελὴς θάνατος, ἀπεδαί τε δεσποί-
νας, ὅ, τε κωφὸς ἄπεισι τέλμας,
ἃ τε νεῦ φορεῖ ἐλπὶς, ἢ θη-
κτὸν ξιφος, ἢ δαίμων ἐξέ-
ψειν βρόχον ἀμφὶ δέρᾳ,
πάθεσι πάθεα δ' ἐ-
ξαυτεσ' ἐς ἄλλας
βιότου μορφὰς κατέφσιν.
ἐ γὰρ δόμων γ' ἐτόρους
ἄρχοντας ἀλλοδαποὺς
ζώσά ποτ' ὀμμάτων γ' φαεννᾶς
αὐγεῖτ' αὖ αὐγᾶς,
ἃ τὸν εὐπατρίδαν γενᾶς οἶκον.
αἰσχύνομαι τὸν πολυώνυμον
θεὸν, εἰ ποτὲ καλλιχόροισι πηγᾶς,
λαμπάδας θεωρὸν εἰκάδων
ἔψεται νυνύχιος, ἄυπνος ὤν·
ὅτε καὶ Διὸς ἀστεροπὸς
αἰθεροβατεῖ αἰθὴρ,
χορεύει δὲ σελάνα·
καὶ πεντηκοντάκορα κοῦραι
Νηρέος, αἳ κατὰ πόντον,
ἀενάων τε ποταμῶν
δίναις χορεύουσαι,
τὰν χρυσοστέφανον κόραν,
καὶ ματέρα σεμναν·
ἵν' ἐλπίζει βασιλεύειν,
ἄλλων πόνων τ' ἐπαυσεῖν,
ὁ φοίβειος ἀλάτας.
ὁρᾶτε (ὅσοι δυσκελάδοισι
κατὰ μέσαν ἐόντες
ἀείδεν ὕμνοις,
ἁμέτερα λέχεα, καὶ γάμους
Κύπριος ἀθέμιτας, αὐσίους)
ὅσον εὐσεβείᾳ κρατοῦμεν,
ἄδικον ἀρόρον αὐδρῶν.
παλίμφατος ἀοιδὰ,
καὶ μέσιος ἀνδρὸς ἴσα

δυσκε-

A * δυσκέλαδος ἀμφὶ λέκτρων.
[1] Nonnulli ἀκαλαδοῦς legunt.
δείκνυσι γὰρ ὁ Διὸς ἐκ
παίδων ἀμνημοσύνας,
ἐ κοινὰ τεκέων τύχας,
οἴκοισι φυτεύσας
δεσποίνας· τοὺς δ' Ἀφροδίταν
ἄλλαν θέμεν χάριν,
νόθον παιδὸς ἔκυρσεν.

ΔΡΑΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

θεράπων. χορὸς. πρέσβα. ἴων.

Θε. Κλεινὰι γυναῖκες, ποῦ κόρην Ἐρεχθέως
δεσποίναν εὕρω; πανταχῇ γὰρ ἄστεος
ζητῶν νιν, οὐδὲ πλάνα; ἀσὴ ἔχω λαβεῖν.
χο. τί δ' ὅδιν ὦ ξένε δόλε; τίς πεθυμία
ποδῶν ἔχει σε, τί λόγος τίνας φορεῖς;
θε. θορόμεθ'. ἀρχαὶ δ' αὖδ' ἀδηχόρεοι χθονὸς
ζητοῦσιν αὐτὰν, ὡς θανὼν τεθρυμμένη.
B χο. οἴ μοι, τί λέξεις; ὅτι πω λελήμεθα
λεύφαιον εἰς πᾶσ' ἐκποδίζεσαι φόνου;
θε. ἐγνώσμεθ' δὲ ἴσως, λάθρ ὑπάστοις κακοῖς.
χο. ἔφθη δὲ πῶς τὰ λευπὰ μηχανήματα;
" θε. τὸ μὲν δίκαιον δ' δίκης ὑποσάμενον
" δὲ δύρον ὁ θεὸς, ὁ μανθάνω δέλων.
χο. πῶς, αὐτιάζω σ' ἱκέτις δεῖται τῶν τάδε.
" πεπυσμένα γὰρ, εἰ θανεῖν ὑμᾶς χρεὼν,
[1] ἥδιον αὖ θανοίμεν, εἰδ' * δρᾶν φάος.
θε. ἐπεὶ θεοῦ μαντεῖον ᾤχετ' ἐκλιπὼν
πόσις Κρεούσης, παῖδ' ἃ τὴν κοινὸν λαβὼν,
πρὸς δεῖπνα, θυσίας θ' ἃς θεοῖς ὠπλίζετο,
ἔνθεν μὲν ᾤχετ', ἔνθα πῦρ πυδᾷ θεοῦ
βακχεῖον, ὡς σφαγᾶσι Διονύσου πέτρας
δύσεις δοσὰς παιδὸς ἀντ' ὀπηρείων,
λέξας· σὺ μὲν νεῦ τέκνον ἀμφιρυς μέν,
σκιωὰς αὐίσιν τεκτόνων μοχθήμασι·
C θύσας δὲ γηνέτας θεοῖσιν, ἢν μακρὸν χρόνον
μένῳ, πόνοι δ' αὖτοῦ ἔσωσαν φίλοις.
λαβὼν δὲ μόχθος, ᾤχετ'. ὁ δὲ νεανίας
σεμνῶς ἀστοίχους πόδι βολὰς σκιωμάτων
ὀρθοστάτας ἱδρύει, ὁλίν φλογὸς
καλῶς φυλάξας, ὅτε πῶς μέσας βολὰς
ἀκτῖνας, ὅτ' αὖ πῶς τελευτώσας βίον
πλέθρα σταθμήσας μῆκος εἰς σύγκυκλον,
[1] scilicet corrige Euripidem. [illegible] ἔχον πρὸς ἡμέρας ἡμέρον.
μέτρον † ἔχεσαν τὸν μέσον γε μυείων
ποδῶν ἀριθμὸν, ὡς λέγουσιν οἱ σοφοί·
ὡς τοῦτο Δελφῶν λαὸν εἰς βοίνιν καλῶν.
λαβὼν δ' ὑφάσμαθ' ἱερὰ θησαυρῶν πάρα,
κατεσκίαζε, θαύματ' αὐθρώποις ὁρᾶν.
πρῶτον μὲν ὀρόφῳ πτέρυγα πρὸς ἐβάλλει πέπλων,
αὐάθημα δῶ παιδὸς. ὃς Ἡρακλῆς
ἁμαζόνων σκυλεύματ' ὤνεγκεν θεῷ.
γύλιν δ' ὑφαντὰ γράμμασιν τοιαῖδ' ὑφαί·
οὐρανὸς ἀθροίζων ἄστρ' ἐν αὐθρῷ κύκλῳ,

Violata infames carmine differre.
Prodit filius Iouis adultera
Sobole, fidei obliuia,
Dum non communem prolem
Heræ progiginit
Domi: sed uictus,
Alij indulgendo Veneri,
Spurium suscepit filium.

ACTVS QVARTVS.

Famulus. Chorus. Creusa. Ion.

Fam. Inclitæ mulieres, ubi filiam Erechthei
Dominam inueniam? per omnia enim iam loca
Vrbis deambulando, ipsam frustra quærito.
Ch. Quid est ô conserue? quæ hæc est itio
Festina & seria, aut quæ adfers nuncia?
Fam. Capti sumus, cæterùm magistratus huius loci
Ipsam quærunt, ut saxis obruta pereat.
Cho. Eheu, quid dicis? nunquid deprehensi sumus
Clandestinum molientes puero exitium?
F. Omnes pariter cogniti sumus, et in extremis malis.
Ch. Quomodo aüt anteuersæ sunt nostræ occultæ in (sidia?
Fa. Aequiū iniquitati uictum succumbere
Comperijt Deus, qui pollui noluit. (qui. "
Ch. Qua ratione? supplex te oro, ut ista nobis uelis elo
Nam ubi audiuerimus, nobis omnino moriendum esse, "
Libentius moriemur, quàm cernamus uitæ iubar. "
Fam. Postquam relicto oraculo dei abijt
Creusæ maritus, * accepto secum nouo filio
Ad epulas, & sacrificia quæ adornabat dijs,
Pergebat Xuthus, ubi ignis Bacchicus dei
Furebat ut uictimis Dionysi uertices
Geminos imbueret, pro filij muneribus,
Dixitq; Tu quidem nunc, ô fili, erige
Festinus tabernacula fabrorum operis:
Ego autem si sacrificando dijs genitoribus, moram
Longiorem fecero, præsentibus amicis fiant conuiuia.
Mox acceptis uitulis, abijt. adolescens autem
Ambitus religiosè absq; pariete tabernaculi
Erectis collocabat trabibus: obseruans interim
Sedulò, ne uel ad meridianos solis ardentis uergerent
Radios, neq; rursus ad occiduos:
Eosq; describebat in longitudinem aptangulam,
Mensura, quæ in medio haberet pedum
Infinitorum numerum, ut periti loquuntur homines:
Tanquam qui omnem ad epulas populum Delphicum
Vocaturus esset. cæterùm aulæa sacra ex donarijs
Adhibebat, inumbrans locum: ea uisu erant mirabilia.
Primum quidem culmen conuestiebat ala textili:
Donum id erat Iouis filij, quod Hercules
Deuictis Amazonibus dedicauerat Deo.
Huic erant picturæ intextæ eiusmodi·
Cœlum complectens astra in orbe rotundi ætheris:

" assumpto.

Equos quidem agit ad ultimas lucis faces,
Sol, attrahens clarum hesperi iubar.
Nox deinde pullo obscura amictu, currus agit
Solutos, & astra sequuntur deam.
Pleias medium meat per æthera:
Mox ensifer Orion, at desuper
Arctus obuertit aureo caudam polo.
Sed orbe luna pleno, sursum emicat
Menses distinguens. Et hyades nauitis
Certissimum signum, & ipse lucifer
Matutinus astra fugat. item ad parietes
Alia obtendit aulæa barbara, in quibus
Naues bene munitas, diuersasq; à Græcanicis
Cernere erat: præterea uiros semiferos, uenationes,
Equos, ceruos, & truces leones complicatos retibus.
Intra aditus autem Cecrops prope filias
* Spiris intricatus, cuiusdam Atheniensis uiri
Donarium, post hæc aureos in medio cœnaculi
Crateras statuit, suspenso autem præco pede
Incedens, cunctis indixit ciuibus
Vt ad epulum uenirent. completis tandẽ tabernaculis,
Sertis ornati, festis & lætis dapibus
Animas explebant. cum uerò amor edendi remissior
Esse cœpisset, senex in medium tabernaculi
Progressus constitit, risumq; conuiuis immodicum
Nimium officiosus mouet. mox ex hydrijs aquam
Manibus abluendis fundebat, succumq; myrtheum
Adolebat, ac aureas ipse pocula
Ministrabat, sibi ipsi id uendicans magisterij.
Postquam ad tibias & craterem nouum
Ventum esset, dixit senex, uasa uinaria
Minora auferi debere, ac magis capacia
Inferri, quò citius excitentur ad lætitiam
Animi. festinabant ergo mox adferre argenteas
Et aureas phialas. at ille arreptam longè maximam,
Tanquam qui cuperet sic gratificari domino nouo,
Plenam porrigit, iniectis in merum,
Quæ aiunt dedisse dominam, noxijs
Venenis, ut filius nouus relinqueret uitæ iubar.
Nemo ista animaduertit: sed tenenti manibus
Libamina cum alijs modò agnito filio,
Blasphemiam quidam dixit è domesticis.
Ille uerò, ut qui in templo, & inter uates probos
Educatus esset, omen id esse ratus, alium nouum
Scyphum impleri sibi iussit, ac priora libamina
Terræ dat, omnibusq; edicit ut effundant pari modo.
Vnde silentium sequutũ, nos implemus rore Bacchico
Sacros crateras, & potu Biblino.
Atq; dum hæc fierent, subitò irruit in tentoria
Turma columbarum (nam in delubris Apollinis
Tutò habitant illicq;, ubi uinum effuderant,
Simul rostra, bibendi scilicet cupidæ

ἵππους μὲν ἥλαυν' εἰς τελευταίαν φλόγα
ἥλιος, ἑῴας λαμπὰς ἑωσφόρος φάος.
μελάμπεπλος δὲ νὺξ ἀστέρων ζυγοῖς
ὄχημ' ἔπεμψεν ἄστρα δ' ὠμαρτεῖ θεᾷ.
πλειὰς μὲν ἤει μεσόπορος δι' αἰθέρος,
ὁ τε ξιφήρης Ὠρίων. ὕπερθεν δὲ
ἄρκτος στρέφει σ' ἀραίαν χρυσέᾳ πόλῳ.
κύκλος δὲ πανσέλῆνος ἀνίσταται ἄνω
μῆνάς διχήρης, ὑάδες τε ναυτίλοις
σαφέστατον σημεῖον, ἥ τε φωσφόρος
ἕως δίωκουσ' ἄστρα. τοίχοισιν δ' ἔπι,
ἤμπισχεν ἄλλα βαρβάρων ὑφάσματα,
δυρεῖτιν ναῦς αὐτίας ἑλλήνισιν.
καὶ μεξόθηρας φῶτας, ἱππείας τ' ἄγρας
ἐλάφων, λεόντων τ' ἀγρίων δηράματα.
κατ' εἰσόδους δὲ, Κέκροπα δυγατρῶν πέλας
πόρπας συνειλίσσοντ', Ἀθηναίων τινὸς
ἀνάθημα. χρυσέας τ' ἐν μέσῳ συνιστίῳ
κρατῆρας ἔστησ'. ἐν δ' ἄκροισι βὰς ποσὶ
κῆρυξ, αὐῆσε τὸν θέλοντ' ἐγχώριον
ἐς δαῖτα χωρεῖν. ὡς δ' ἐπληρώθη σέγη,
στεφάνοισι κοσμηθέντες, δύοχθε βορᾶς
ψυχὴν ἐπλήρουν. ὡς δ' ἀπῆσαν ἡδονῆς,
πρεσβῦς πρόσθευς εἰς μέσον ἤεν,
ἔστη γέλων δὲ εἷπεν συνδείπνοις πολύν,
πρόθυμα πρᾶσσων. ἔκ τε γὰρ κρωσσῶν ὕδωρ
χεροῖν ἔπεμπε νίπτρα, λαξεύμενα
σμίρνης ἐρῶντα χρυσέων τ' ἐκπωμάτων
ἦρχ' αὐτὸς, αὐτῷ τοῦδε πρωτέρας πόνου.
ἐπεὶ δ' ἐς αὐλὸς ἦκον, ἐς κρατῆρά τε
κοινὸν. γόρτον ἔλαβον, ἀφαρπάζειν χρεὼν
οἰνηρὰ σκύφη σμικρὰ, μεγάλα δ' εἰσφέρειν,
ὡς θᾶσσον ἔλθοσ' οἶδ' ἐς ἡδονὰς φρενῶν.
τῶν δὴ φόρντων μόχθον ἀγυρλάται,
χρυσέας τε φιάλας. ὁ δὲ λαβὼν ἀγαίρετο,
ὡς τῷδ' νέῳ δὴ δεσπότῃ χάριν φέρων,
ἔδωκε πλῆρες τοῦχθος εἰς οἶνον βαλὼν,
ὅ φασι δοῦναι φάρμακον θανασήριον
δέσποιναν, ὡς παῖς ὀνεῖον ἐκλίπῃ φάος.
οὐδὲς τάδ' ἤδει. ἐν χερσὶν ἔχοντι δὲ
ἀσυνδίας μετ' ἄλλων παιδὶ τῷδ' τεφανοῦσι,
βλασφημίαν τις οἰκετῶν ἐφθέγξατο.
ὁδ' ὡς ἐν ἱερῷ μάντεσί τ' ἐθδοῖς τραφεὶς,
οἰωνὸν ἔθετο, λαπέλοσ' ἄλλον νέον
κρατῆρα πληρῶν. τὰς δὲ πρὶν ἀσυνδίας θεᾷ
δίδωσι γαίᾳ, πᾶσί τ' ἐκπώειν λέγει.
σιγὴ δ' ἐπῆλθεν. ἐκ δ' ἐπίμπλαμεν ἱερὸν
κρατῆρας ἱερὸν, βιβλίνῳ τε πώματι.
κἀν τῷδε μόχθῳ, πλῆθος εἰσπίπτει δίμοις
πῶμα τελεῖν (Λοξίας γὰρ ἐν δίμοις
ἄστεσι ναίει) ὡς σ' ἀπέπεσεν μέθυ,
κείς αὐτὰ χέλυ πώματι κεχρημένα

καθῆκαν'

καθῆκαν· εἶλκον δ' ὑπῆρες ἐς αὐχένας.
καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἄνοσον λῖν λοιβὴν θεᾷ·
ἦν δ' ἔλεγ' γνῶθ' ὁ κρανὸς ἐπεισεν γόνον,
πυθόμενος τ' ἐγεύσατ' αὐθὶς ἐκπόρου δ' ἅμας
ἔσεισε, βαβάζων ἐγεύσεν. ἐκ δ' ἔκλαγξ' ὅπα
ἀξιοῦσ', ἀιάζουσα θάμβησε δὲ πᾶς
θοινατόρων ὅμιλος· ὀρνιθος πόνος.
θυήσκει δ', ἀπασπαίρουσα, φοινικοστεφῆς
χλοὰς πεδίας. γυμνὰ δ' ἐκ πέπλων μέλη
ὑπεῖρε τρόπεζας ἵκεν ὁ μαντοσύνος γόνος·
βοᾷ δὲ, τίς μ' ἔμελλεν ἀνθρώπων κτανεῖν;
σήμανε πρέσβυ. σὺ γὰρ ἡ πρόθυμία,
καὶ πῶμα χαρὸς σῆς ἐδεξάμην πάρος.
βυθὸς δ' ὀδυνᾷ γεραιὰν ὠλεγίν λαβὼν,
ἐπ' αὐτοφώρῳ πρέσβυν ὡς ἔχοντ' ἔλοι.
ὤφθη δὲ, καὶ κατεῖπ' ἀναγκαθεὶς μόγις,
τόλμας Κρεούσης, πώματός τε μηχανᾶς.
βοᾷ δ' ἀθροῦ ἔξω συλλαβὼν θοινάτορας,
ὁ πυθόχρηστος Λοξίου νεανίας,
λέξας παρεστῶσι πυθοῖς σεβάς, λέγει·
ὦ γαῖα σεμνὴ, Ἐρεχθέως ὕπο
ξένης γυναικὸς, φαρμάκοισι θνήσκομεν.
Δελφῶν δ' ἄνακτες ὧδε σεσαν πρεσβεῖα φῆ
θανεῖν ἐμοὶ δέσποιναν, ὃ ψήφῳ μιᾷ,
τὸν ἱερὸν ὡς κτείνασαν, ὧν τ' ἀκακτόροις
φόνον πεθεῖσαν πᾶσα δὲ ζητεῖ πόλις
τὴν ἀθλίως πρὸ δύσασαν ἀθλίαν ὁδύν.
παῖδων γὰρ ἐλθοσ' εἰς δρόν φοῖβον πάρα,
τὸ σῶμα κοινῇ τοῖς τέκνοις ἀπώλεσεν.
χο. οὐκ ἔσ', οὐκ ἔστι θανάτα
φύγαστρα μέλεα μοι·
φανερὰ γὰρ φανερὰ τὰ δ' ἤδη
ἀσυνδίας ἐκ Διονύσου βοῦν θοὰς
ἐχίδνας σταγόσι μιγνυμένας φόνῳ.
φανερὰ θύματα νοητῆρον,
συμφοραὶ μὲν ἐμῷ βίῳ,
λύσιμοι δὲ κεραφθοραὶ.
δέσποινα, τίνα
φυγὰν πτῆρέσσαν, ἢ
χθονὸς ὑπὸ σκοτίῳ μυχῷ,
πορεύθω, θανάτου λύσιμον
ἄταν ἀφρόδυγος τεθέντα πῶς
ὠκίσαν χαλκὰν ὠκυβάσ', ἢ
πρόμνας ὑπὸ ναῶν;
οὐκ ἔστι λαβεῖν ὅ, τι μὴ χρίζω
θεὸς ἐκκλέπτει.
τί ποτ' ὦ μελέα δέσποινα μέλεα
ψυχῆς παθεῖν; ἀρα θέλουσα
δρᾶσαι τι κακὸν σὺν πέλας, αὐτὰ
θεσόμεθ' ὥσπερ τὸ δίκαιον.
κρέ. πρόσπολοι, δικαιώμεθα θανασίμους ὑπὸ σφαγὰς.
πυθίῳ ψήφῳ κρεκτυθεῖσ' ἐκδοτος δὲ γίνομαι.

Demiserunt, hauseruntq; in plumigera guttura
Laticem. ac cæteris quidem innoxia dei libatio
Fuit: quæ autem confecit, ubi nouus puer libauerat,
Potumq; gustauit, ea mox corpore uolueri
Concusso bacchatur, simulq; stridula
Vocem edit confusam. unde omnis obstupuit
Conuiuarum corona, labores alitis.
Tandem autem palpitans moritur, purpureos
Et submittit pedes. at fatidicus puer
Nuda è uestibus supra mensam membra explicuit,
Exclamans: quis hominũ mihi machinatus est necem?
Indica mihi senex: id enim tu habebas studio,
Tuaq; è manu accepi poculum.
Statimq; scrutatur senili apprehensum manu,
Vt in ipso facto deprehensum caperet.
Manifestus ergo sceleris, & coactus tandẽ uix prodit,
Facinus Creusæ, ac poculi insidias.
Quare illicò prehendens conuiuas, procurrit foràs,
Ion oraculorum consultus filius Loxiæ,
Ac stans inter principes Delphicos, ait:
O' sancta tellus, ab Ereththei
Peregrina muliere, uenenis extinguimur.
Vnde Delphorum primores decreuerunt, ut pereat
Lapidata mea domina, sententia unanimi:
Vt quæ sacrum occidere, & intra sacraria
Cædem patrare uoluerit. nunc omnis quærit ciuitas
Eam, quæ misera miserum ingressa est iter.
Phœbum enim dum accedit studio creandæ sobolis,
Vitam amittit unà cum liberis.
Cho. Non est, non est mortis
Effugium miseræ mihi:
Manifesta, manifesta enim
Libamina è Dionysi botris
Et echidnæ guttis commista in necem
Pueri, patent Stygia sacrificia.
Vitæ quidem meæ calamitas,
Et fatum saxis minans perniciem.
O' Domina, quæ
Celeri fuga, aut sub
Obscuros terræ specus
Me surripiam, crudele exitium
Fugiens? aut conscendam quadrijugos
Pernicis ungulæ equos? aut
Me in naues recipiam?
Nemo accipere potest, quod Deus
Negans & inuidens surripiat.
Quid nam ô misera domina
Te passuram animo ægra uoluis?
Sed quod in alios ipsæ machinatæ sumus
Malum, id iure in nostrum recidit caput.
Cre. O' famulæ, ad funestam poscimur necem,
Pythijs damnatæ calculis publicè pœnæ tradimur.

Scimus

C. Scim*, ô misera, tuas illic calãitates, ubi felix esse de
Cr. Quò fugiã igitur? uix.n. me è medijs extuli (beas.
Telis, ne morerer: furtimq; me huc recepi, hostes fugiẽs.
Cho. Quo' nam aliò, nisi ad aram?
Cre. Et quid mihi hoc profuerit?
Ch. Supplicẽ nõ fas est occidere. Cr. At me lex dãnat.
Ch. Siquidẽ cõprehensa iam te dedisses. Cr. Atqui huc
Cũ gladijs satellites. Ch. Sede nũc ad focũ: (adpperant
Et si interimaris hic, autores necis piaculo
" Conscelerabis. ferenda uerò præsens fortuna. "
Ion. O' cornigero spectate uultu Cephise pater,
Qualem hanc produxisti uiperam, aut flammeo
Draconem tristè tuentem lumine?
Cui omnis inest audacia, neq; uincitur
Gorgoneis guttis, quibus me uoluit occidere.
Comprehendite, ut ipsius cultæ cirros comæ
Petræ rupis deturpent Parnasidos,
Vbi saxorum obruetur iactibus.
Prospera mihi sors fuit, priusquam Atheniensium
Venirem ad urbem, & nouercæ fierem subditus.

* uel sic: Facilè enim cũ animo meo cogitare potui, qualis noxa, & quàm infesta esses mihi.

a Animum enim istum tuum, qui plenus noxa & odijs
In me scatet, nunc b mihi duco esse præsidij loco.
Nam quàmprimum intra domos me accepisses tuas,
Illico ad nigra demisises Orci palatia.
Cæterùm neq; ara, nec delubrum Apollinis
Te seruabit. tui autem miseratio mihi potius
Debetur, & matri meæ: cuius etsi abest mihi
Corpus, nomen haud unquam abest tamen.
Videte maleficam, qualem dolum ex dolo
Nexuerit, mihi aras reuerita Dei,
Ac si non datura pœnas sceleris c foret.
Cre. Interdico, ne me interficias puer,
Et meo ipsius, & dei, cuius ad aram stamus, nomine.
Ion. Quid tibi & Phœbo commune est rei?
Cre. Hoc corpus Deo sacrum deuoueo.
Ion. Et tamen d occidisti uenenis Phœbeium puerum?
Cre. Non amplius eras tum Phœbi, sed patris tui.
Ion. Imò eramus: e facultates autem patris dico.
Cre. Fueris tum licet: nunc ego sum, nec amplius tu.
Ion. Non piè agis: mea autem tum haud latebat pietas.
Cre. Occidere uolui infestum meæ domui.
Ion. An cum armis ingressus sum terram tuam? (thei.
Cr. Maximè, imò et f incẽdiũ minatus es domui Erech-
Ion. Quibus torribus, aut qua tandem ignis face?
Cre. Inuita me, regnum meum occupare uolusti.
Ion. Patre concedente terram, quam ipse iure obtinet.
Cre. Quid iuris Aeoli filius habet in terram Palladis?
Ion. g Armis huius, non uerbis uindex extitit.
Cre. Socius, non habitator sit huius soli.
Ion. Et me deinde futuri occidisti metu?
Cr. Vita ut esẽ incolumi, te reiecto à spe tenẽdi impe-
Ion. Inuides sterilis ipsa, quod pater me inuenerit? (rij.

d Id est, occidere uolui sti.
e nunc patris agniti facultates mihi uẽdico & curo.
f flammas.
g Armis hãc, nõ uerbis sibi asseruit.

χ. ἴσμὲν ὦ τάλαινα, τὰς σὰς συμφορὰς ἴν' ἀτυχῆς. A
κρέ. ποῖ φύγω δῆτ'; ἐκ τῆς ἄπωθ' πρὸς ἄλσεσιν μόγις πό-
μὶ θωνῶν, κλοπῇ δ' ἀφῖγμαι, δεῦρο φυγοῦσα πτερ- (δα
χο. ποῖ δ' οὐ ἄλλοσ', ἢ πρὸς βωμόν; — (μίας.
κρέ. Τί μοι τὸ κέρδος τόδε; (ὄλλυμαι.
χο. ἐκέτευε δ' θέμις φονεύειν. Κ. Τοῦ νόμου δέ γ'
χ. χρεία γ' ἄλσεα. Κ. κἀμὲ δεῖ δ' ἀγωνιεῖ πτεροῖ,
δ' εἰ ἐπέγοντα ξιφηρεῖς. Χ. ἴζε νῦν πυρᾶς ἔπι.
λᾶν θανεῖν γὰρ ἢ θάνατ' ἔσται, τοῖς ἀκρητέοισι σε
πρόσπρόπαιον αἷμα θήσειν. Οἰστέον ἢ τὴν τύχην. "
ἴωρ. ὦ τερόμορφον ὄμμα Κηφισοῦ πατρός,
οἷαν ἔχιδναν τῶν δ' ἔφυσας, ἢ πυρὸς
δρακόντ' ἀνελέποντα φοίνιον φλόγα.
ἥ τόλμα πᾶσ' ἔνεστιν ὀδ' ἥσσων ἔφυ
γοργῶν πελαγμῶν, οἷς ἔμελλέ με κτανεῖν.
λάβετ', ἵν' αὐτῆς ἀκηράτους πλόκους
κόμης, κατηφίσωσι Παρνησὸς πλάκοι,
ὅθεν πετραῖον ἅλμα δυσκυθήσεται.
εὐδαιμονῶ δ' ἔπυρσε δαίμων, πρὶν ἐς πόλιν
μολεῖν Αἰολίδων, χ' ὑπὸ μητρυιᾶς πεσεῖν. B
φόνιμα χεῖρ γὰρ αὐτεμβησάμενα φρένας
τὰς σὰς, ὅσον μοι πῆμα, δυσμενὴς τ' ἔφυς.
εἴσω γὰρ ἂν με πόδε βαλοῦσα δωμάτων,
ἀΐδιον ἂν ἐπέμψας εἰς ᾅδου δόμους.
ἀλλ' ἄτε βωμὸς, ὅτ' Απόλλωνος δόμοι
σώσει σ'. ὀδ' οἶκτος ὁ σὸς ἐμοὶ λειόσωμ πάρα
καὶ μητρὶ τῇ μῆ καὶ γ' εἰ ὁ σῶμα μοι
ἄπεστιν αὐτῆς, τὔνομ' ἐκ ἄπεστι πω.
ἴδεσθε τὸν πανοῦργον, ἐκ τέχνης τέχνῳ
οἷαν ἔπλεξ'. ὁ βωμὸν ἐπῄδεν θεοῦ,
ὡς ὁ δίκην δώσοντα ἐν ἔργασμενόν.
λρε. ἀπηνεῖπω σε μὴ κατακτείνειν ἐμὲ,
τοῦ τ' ἐμοῦ, τοῦ θεοῦ τ' ἵν' ἑστῶν.
ἴωρ. τίσδ' ἔστι Φοίβῳ, οἱ τε κοινὸν ἢ μέσῳ;
λρε. ἱερὸν τὸ σῶμα τοῦ θεῷ δεδωμ' ἔχειν. C
ἴωρ. λάπεστ' ἔκτανον φαρμάκοις τὸν τοῦ θεοῦ;
κρέ. ἀλλ' οὐκέτ' ἦσθα λοξίου, πατρὸς δὲ σοῦ.
ἴωρ. ἀλλ' ἐγρόμεθα, πατρὸς δ' οὐσίαν λέγω.
κρέ. ἐκεῖνοι τότ' ἦσθα. νῦν δ' ἐγὼ, οὐ σ' οὐκέτ' εἶ.
ἴωρ. ἐκ εὐσεβεῖς γε, τἀμὰ δ' ἔνεστι τοῦτ' λῶ.
κρέ. ἔκτειν' δ' ὄντα πολέμιον δόμοις ἐμοῖς.
ἴωρ. ἔτι σὺν ὅπλοισιν ἦλθον εἰς τὴν σὴν χθόνα;
κρέ. μάλιστα. λᾶ πίμπρας δ' Ερεχθέως δόμους.
ἴωρ. ποίοισι δ' ἁλοῖς, ἢ πυρὸς ποίᾳ φλογί;
κρέ. ἔμελλες οἰκεῖν τἀμ', ἐμὲ βίᾳ λαβών.
ἴωρ. πατρὸς γε γῆν δίδοντος, ἣν κτήσατο.
κρέ. τῆς Αἰόλου δὲ πῶς μετῆν Παλλάδος;
ἴωρ. ὅπλοισιν αὐτῆς, οὐ λόγοις ἐρρύσατο.
κρέ. ἐπίκουρος, οἰκήτωρ γ' οὐ ἂν εἴη χθονός.
ἴωρ. λάπειτα τῷ μέλλειν μ' ἀπέκτεινες φόβῳ;
κρέ. ὡς μὴ θαυμάζ', εἰ σὺ μὴ μέλλων τύχοις.
ἴωρ. φθονεῖς ἅπασι δ', εἰ πατὴρ εὗρέ με;

A κρέ. σὺ δὲ ἀτέκνων δῆτ' οὐ φρουρήσεις δόμους;
ἴωρ. ἡμῖν δέ γ', ἀλλὰ πατρικῆς ἐκ ἦν μέρος.
κρέ. ὅσ' ἀπεῖς, ἔγχος δ', ἢ δέ σοι παμπτισία.
ἴωρ. ἔκλιπε βωμόν, καὶ θεηλάτας ἕδρας.
κρέ. τῶν σῶν ὅπου σοι μητέρ' ἔστ, νουθέτει.
ἴωρ. σὺ δ' ἐχ ὑφ' ἑῷ ζηλίαν, κτείνασ' ἐμέ;
κρέ. λῶ γ' οὐδὲ ἀδύτων θέλω με σφάξαι θέλῃς.
ἴωρ. τίς ἡδονή σοι θεῦ δανεῖν γὰ τέμμασι;
κρέ. λυπούμεθ' πν', φῦ λελυπήμεθ' ὕπο.
ἴωρ. φεῦ.
" Δεινόν γε, θνητοῖς οὐ νόμους ὡς ἀ καλῶς
" ἔθηκεν ὁ θεός, ὀδ' ἀφ' γνώμης ὀρθῆς.
" οὐ γὰρ ἀδίκους βωμὸν ἐχίζειν ἐχεῖν,
" ἀλλ' ἐξελαύνειν, ὀδε γὰρ ψαύειν καλόν,
" θεῶν πτυπεῖν χεῖρα. τοῖσι δ' ἀδίκοις
" ἱρὰ κολίζειν ὅστις ἠδικεῖτ' ἐχεῖν,
" κἀμὲ τὸ τοῦτ' ἐόντ' ἐχειρίζον,
" τόν τ' ἐθλὸν ὄντα, τόν τε μὴ, θεῶν πάρα.
B ΔΡΑΜΑ ε.
πυθία. ἴωρ. λρέουσα, ἀθλίου.
χορός.

πυ. Ἐπῴδον ὦ πᾶν. πρόπολε γὰρ χρησμῶν
λιποῦσα, θεσπῳδοῦ τοῦδ' ὑπορθίαλλω πολιᾶ,
Φοίβου προφῆτις, πρόπολος ἀρχαῖον νόμον
σώζουσα, πᾶσῳ Δελφίσιν ἐξαίρετος.
ἴωρ. χαῖρ ὦ φίλη μοι μῆτερ. ἐ τεκοῦσά πορ.
πυ. ἀλλ' ὧν λεγόμεθ' ἡ φάτις δ' ἔ μοι πικρά.
ἴωρ. ἤκουσας ὡς μ' ἔκτεινεν ἥδε μηχανᾶς;
πυ. ἤκουσα, κἀ σύγ' ὠμὸς ὢν, ἁμαρτάνεις.
ἴωρ. ἐ χρῆν με οὐ κτείνοντος ἀντεπιλωᾶν;
πυ. Προγόνοις δαίμαρτον δυσμενεῖς ἀεί ποτε.
ἴωρ. Ἡμεῖς δὲ μηχανᾶς τε πάσχοντ' κακῶς.
πυ. μὴ τοῦτα λέγωμ ἰόρᾶ, κἀ σέχω πάτρωα.
ἴωρ. τί δὴ με δεῖ σε νουθετήμενον χρεών;
πυ. καθαρῶς Αἰολίας ἔλθ' ὑπ' οἰωνῶν κλῶν.
C ἴωρ. καθαρὸς ἅπας τοι, πολεμίους ὃς ἂν κτανῇ.
πυ. μὴ σύ γε, παρ' ἡμῶν δ' ἔκλαβ' ὃς ἔχω λόγος.
ἴωρ. λέγοις ἂν. δῦνος δ' ὃ σ' ὀρθῶς, ὅσ' ἂν λέγης.
πυ. ὁρᾷς τόδ' ἄχθος χρὸς ὑπ' ἀγκάλαις ἐμᾶς;
ἴωρ. ὁρῶ πάλαιαν αὐτίπτην φυτίμασιν.
πυ. φῦ τῇ δὲ σ' ἔλαβον νεογόνου βρέφος ποτέ.
ἴωρ. τί φῄς; ὁ μῦθος εἰσφυλίκτου νέος.
πυ. σιγῇ γὰρ εἶχον αὐτὰ νῦν δὲ δέικνυμν.
ἴωρ. πῶς δῆ ἔπειτ' τόδε, λαβοῦσ' ἡμᾶς πάλαι;
πυ. ὁ θεός σ' ἐβούλετ' φῦ δόμοις ἔχειν λάτριν.
ἴωρ. νῦν δ' ἐχὶ χρῄζει τοῦ, τόδε γνῶναί με χρή;
πυ. πατρῷα κατειπὼν φῦ δ' σ' ἐκπέμπει χθονός.
ἴωρ. σύδ' ἐκ λελυσμῶν, ἢ πόθεν σώζεις τάδε;
πυ. φθόμόν μοι τόδε τίθησι λοξίας.
ἴωρ. τί χρῆμα δρᾶσειν; λέγε. πορίαινε σὸς λόγος.
πυ. σῶσαι τόδ' εὕρημ' εἰς ἐν ἄντα νῦν χρόνον.
ἴωρ. ἔχει δέ μοι τί κέρδος, ἢ τινὰ βλάβῃν;

Cre. Tu'ne eorum qui prole carent, domos diripies?
Ion. Nulla'ne nobis paterni regni cedat portio?
Cre. Clypeus & hasta, hæc tibi uniuersa possessio.
Ion. Relinque aras, & sacras sedes dei.
Cre. Tuam, ubi ubi tibi sit, matrem admone.
Ion. Non tu lues pœnas, machinata necem mihi?
Cre. Siquidem intra hæc adyta trucidare me uelis.
Ion. Quid iuuat te mori inter dei * stemmata? (mus.
Cr. Cruciabimus quendã eorũ, à quib. nos cruciatæ su
Ion. Eheu.
Mirum, non ritè leges mortalibus
Sanxisse deum, neq; scito consilio:
Sceleroso enim ad aras sedere non oportuit,
Sed abigi, neq; enim nocentem manum
Decet contrectare deos: sed innoxios,
Quibus uis fieret, ad sacras confugere par erat:
Neq; paria à dijs contingere
Et iusto & iniusto, qui ad eundẽ hũc locũ cõfugerent.

* inter ornamenta, serta & donaria delubri ad aram Phœbi.

ACTVS QVINTVS.
Pythia. Ion. Creusa. Minerua.
Chorus.

Reprime te, ô fili, modò enim tripode fatidico
Relicto, ex hoc sepimento euado pede
Vates Apollinis, ueteres ritus tripodis
Obseruans, è cunctis selecta Delphicis.
Ion. Salue ô dilecta mater, etsi non pepereris.
P. Dicimur tamẽ sic. neq; mihi ingrata hæc appellatio.
Io. Audiuisti'ne, ut me hæc interficere uoluerit ex insi
P. Audiui, sed erras tu, crudelis atq; asper nimis. (dijs?
Io. Nõ æquũ est, me perdere uolẽtes, uicissim perdere?
Py. Priuignis uxores infensæ sunt, ut plurimum.
Ion. Et nos erga nouercas affecti sumus malè.
Py. Ne sis, dũ hæc relinquis delubra, et abis ad patriã.
Ion. Quæ ergo me monita sequi decet?
Py. Intaminatus Athenas abi, bonis auspicijs.
Ion. Purus, quisquis hostes suos interfecerit.
P. Nõ sic age. qn è nobis, quas habem* rationes pcipe.
Io. Dicas ergo, beneuolè, n. dices, quæcũq; animus est
P. Vides hãc cistã sub brachio manus meæ? (dicere.
Ion. Video antiquam arcam sertis implicatã & florib.
Py. In hac te olim accepi infantulum.
Ion. Quid ais? nouum sermonem inijcis.
Py. Tacita enim habui ista: nunc autem prodimus.
Ion. Quomodo dissimulasti hanc, cũ nos olim acceperis?
Py. Te deus ministrum sui delubri habere uoluit.
Ion. Nunc uerò non uult? quare id cognoscere debeo?
Py. Postquam patrem indicauit, te ex hoc emittit solo.
Ion. Tu autem num ex iussu, aut unde ista consilis?
Py. Apollo hoc animo indidit meo.
Ion. Quam rem ut agas? dic, sermones fini tuos.
Py. Vt in hoc tempus usq; seruarem hanc arculam.
Ion. Num quid lucri illa, aut damni fert mihi?

Py. Hic condita sunt fascijs. scis'ne tu?
Ion. Profers hæc matris inquirendæ indicia.
Py. Quando sic Deus uolut neq; enim antè fecerim.
Ion. O' beatæ mihi uisionis diem.
Py. Cape ista nunc, & inquire genitricem tuam.
Omni autem Asia, atq; Europæ finibus
Pererratis, cognosces hæc ipse. Porrò in gratiam dei
Te educaui, ô fili: & hæc nunc trado tibi,
Quæ ille me iniussam tollere uoluit,
Et seruare. quare autem uoluerit, non habeo dicere.
Nemo uerò sciebat mortalium
Habere nos ista, neq; ubi essent condita.
Et uale: non. n. aliter quàm si peperissem, te exosculor.
Cæterùm incipe, unde matrem tuam quæri conuenit:
Primum, num quæ te peperit Delphica,
Atq; exposuerit in hoc delubrum uirgo: (bes,
Deinde, si quæ mulier Græcanica. omnia ex nobis ha-
Et Phœbo, qui fortunæ huius particeps fuit.
Ion. Eheu, ut humidas oculis emitto lachrimas,
Dum istuc animum uerto, ubi genitrix mea
Furtiuæ indulgens Veneri, clàm me exposuit.
Neq; mammã præbuit. unde obscurus & sine nomine
In dei fano seruilem agebam uitam. (grauis
" Quod quidẽ ad deũ attinet, benignè nobiscũ agitur: sed
" Interim fortuna mihi. nam quo tempore debui
Ludere inter matris manus, & quodam uitæ delicio
Frui, eo carui, matris alimento charissimæ.
Misera etiam quæ me peperit, ut quæ eundem senserit
Dolorem, filij amittendo gaudia.
Et nunc traditam mihi arcam feram deo
Donarium, ne quid, quod nolim, inueniam.
Nam si serua sit, quæ me in lucem edidit,
Peius fuerit inuenisse, quàm siuisse tacitam.
O' Phœbe, templis hanc dedico tuis.
" Sed quid facio? dei erga me studijs
" Aduersor, qui ista signa matris seruauit mihi.
" Quin aperienda ista, atq; omnino audendum mihi.
" Quæ enim fatalia sunt, haud sic præterierint.
O' sacra ornamenta, cur tandem à me abscondita
Estis, et uos uincula, quib. quæ mihi chara, cõclusa sunt?
En operimentum rotundæ arculæ:
Vt omne illis senium abest diuinitus,
* cõmissuras. Nec texta * caries uitiauit. multum enim temporis
Incercesit, ex quo hæc sunt recondita.
Cre. Quæ nam mihi rerũ inseratarũ obiicitur uisio?

πυ. ἡ δὲ δὴ λίκνου πῆμα σπαργάνοισιν. οἶσθα σύ; A
Ἴων. μητρὸς τόδ' ἡμῖν ἐκφορᾶς ζητήματα.
πυ. ἐπεί γ' ὁ δαίμων βούλεται πάροιθε δ' ὄ.
Ἴων. ὦ μακαρίων μοι φασμάτων ἥδ' ἡμέρα.
πυ. λαβὼν νεῦ αὐτὰ, τὴν τεκοῦσαν ἐκπόνει.
πᾶσαν δ' ἐπελθὼν Ἀσίαν, Εὐρώπης θ' ὅρους,
γνώσῃ τόδ' αὐτὸς. τοῦ θεοῦ δ' ἕνεκά σε
ἔθρεψα τ' ὦ παῖ. καὶ τάδ' ἀρθρίδιόν σοι,
ἃ δεῖν θ' ἀκέλευστόν μ' ἐξελίσθαι λαβεῖν,
σῶσαι θ'. ὅτου δ' ἕνεκ', οὐκ ἔχω λέγειν.
οὐδεὶς δὲ θνητῶν ὅστις ἀνθρώπων τάδε
ἔχοντα ἡμᾶς, οὐδ' ἵν' ἦν λελησμένα.
καὶ χαίρ'. ἴσον γὰρ σ' ὡς τεκοῦσ' ἀσπάζομαι.
αἴρου δ' ὅθεν σοὶ μητρὸς ζητεῖσθαι χρή.
πρῶτον μὲν, εἴ σε Δελφὶς ὤν τεκοῦσά σε,
εἰς τόνδε ναὸν ἔρριψεν πρῶθεν θ'.
ἔπειτα δ' εἴ σε Ἑλλάς. ἢ ἡμῶν δ' ἔχεις
ἅπαντα, Φοῖβός θ', ὃς μετέσχε τῆς τύχης.
Ἴων. φεῦ, φεῦ. κατ' ὄσσων ὡς ὑγρὸν βάλλω δάκρυ,
ἐκεῖσε τὸν νοῦν δ' ὡς, ὃθ' ἡ τεκοῦσά με
κρυφαῖα νυμφευθεῖσ', ἀπνοπόλα λάθρα,
καὶ μαστὸν οὐχ ἑωίσχυν, ἀλλ' ἀνώνυμος
ἐν θεοῦ μελάθροις εἶχον οἰκεῖν βίον.
τὰ τοῦ θεοῦ μὲν, χρηστά· τοῦ δὲ δαίμονος,
βαρέα. χρόνον γὰρ, ὅν μ' ἐχρῆν ἐν ἀγκάλαις
μητρὸς τρυφῆσαι, καί τι τοῦ φθίνοντος βίου
ἀπεσφρήθην θαλάτης μητρὸς τροφῆς.
τλήμων δὲ δ' ἡ τεκοῦσά μ', ὡς τοιοῦτο πάθος
πέπονθε παιδὸς, ἀπωλέσασα χαρμονάς.
καὶ νῦν λαβὼν τλῶδ' αὐτίκα, * οἷον θεῷ,
ἀνάθημ', ἵν' εὕρω μηθὲν, ὧν οὐ βούλομαι.
εἰ γὰρ με δόλῳ τυγχάνει τεκοῦσά τις,
εὑρεῖν κάκιον μητέρ', ἢ σιγῶντ' ἐᾶν.
ὦ Φοῖβε, ναοῖς αὐ κατθήσω τλῶδε σοῖς.
ἀαί τοι τί πάσχω; τοῦ θεοῦ πεφυμίαι
πολεμῶ, τὰ μητρὸς σύμβολ', ὃς ἔσωσέ μοι.
αὐοικτέον τάδ' ὄζει, καὶ τολμητέον·
τὰ γὰρ τεθνεῶτ' ὀδ' ἐπορεύθη ποτ' ἄν. *
ὦ σέμναθ' ἱερὰ, τί ποτέ μοι κεκεύθατε,
καὶ σωιδεθ', οἷσι τἀμ' ἐφρουρήθη Φίλα;
ἰδ' ὁ τορίπηχυς αὐτίκα σὺν πλάνῃ,
ὡς ὁ γηγενὴς ἔκτυπον θεκλάτο.
* ἐμμίσσουσα. Ἀυρῶς τ' ἄπεστι πλεγμάτων· ὀδὶ γὰρ μέσῳ
χρόνῳ, πολὺς δὴ τοῖσδε θησαυρίσμασι.
Κρε. Ἆρ' οὖν μοι ἐν ἀπορήτοις ὑπόκειται κακά;

A βωμοῦ λιπεῖν ξόανα, δεῦτε δ' ὠλόμας.
κρέ. σφάζουτ' ἄρ' ἐκ λήγοιτ' αὖ, ὡς αὐθέξομαι
κἀμὲ φίλε, καὶ σοῦ, ἥν τε σῶν κεκρυμμένων.
Ἴων. τάδ' οὐχὶ δυνατά; ἐνστάζομαι λόγῳ.
κρέ. οὐκ' ἀλλὰ σοῖς φίλοισιν εὐείσκει φίλος.
Ἴων. ἐγὼ φίλος σός; κἄτά μ' ἔκτεινες λάθρα;
κρέ. πῶς γ', εἰ τόδ' ὄζει τοῖς τεκοῦσι φίλτατον.
Ἴων. παῦσαι πλέκτα· λύομαι δ' ἐγὼ καλῶς.
κρέ. εἰς τοῦθ' ἱκόμην, τοῦδε τοξεύσασα τέκνον.
Ἴων. κενὸν τόδ' ἄγγος, ἢ σέγει πλήρωμά τι;
κρέ. σέ γ' ἐνδυθ', οἷσί σ' ἐξέθηκ' ἐγώ ποτε.
Ἴων. καὶ τί νομ' αὐτῶν ἐξερεῖς, πρὶν εἰσιδεῖν;
κρέ. κοὐ μὴ φράσω γε, κατθανεῖν ὑφίσταμαι.
Ἴων. λέγ' ὡς ἔχει τί δεινὸν ἢ τόλμα γέ σου.
κρέ. σκέψαθ', ὁ παῖς ποτ' ὄσ' ὕφασμ' ὕφην' ἐγώ.
Ἴων. ποιόν τι; πολλὰ πρῶθεν ὑφάσματα.
κρέ. ὁ τέλεον, οἷον δ' ἐκδόλαγμα κόρκιδος.
B Ἴων. μορφὴν ἔχει τίν', ὡς με μὴ ταύτῃ λάθῃς;
κρέ. γοργὼν μὲν ἐν μέσοισιν ἠτοίων πέπλων.
Ἴων. ὦ Ζεῦ, τίς ἡμᾶς ἐκκυκᾷ γενεᾶ πόνος;
κρέ. ἀκκηρασπίδων τ' ὄφεσιν, αἰγίδος τρόπον.
Ἴων. ἰδού,
τόδ' ἐνδ' ὕφασμα, θίσφαδ' ὡς εὑείσκομεν.
κρέ. ὦ χρόνιον ἱστῶν πρῶθεν ὕδυμα τῶν ἐμῶν.
Ἴων. δεῖν τί πρὸς θεῶν γ', ἢ μόνῳ θεῶν δ' εὐτυχεῖς;
κρέ. δρακοντοῦν αἰρχαῖόν τι παγχρύσῳ γένει.
Ἴων. δ' ὠρεμ' ἀθανάς, ἢ τέκν' ἐντρέφει λέγεις;
κρέ. ἐρεχθονίδ γε τοῦ πάλαι μιμήματα.
Ἴων. τί δραῶ, τί χρῆσθαι; φράζε μοι χρυσώμια.
κρέ. δράκας παιδ' ἱ νεογόνῳ φρέειν τέκνον.
Ἴων. ἐνεισιν οἵδε· τὸ δὲ τρίτον πόθεν μαθεῖν.
κρέ. στέφανον ἐλαίας ἀμφιθήκά σοι τότε,
ἣν πρῶτ' ἀθανὰς σκόπελον εἰσιδίγματο.
ὃς εἴπερ ὄζει, ὄπερ ἐκλέπει χλόῃ,
C θάλλει δ' ἐλαίας ἐξ ἀκηράτου γεγώς.
Ἴων. ὦ φίλτατ' μοι μῆτερ, ἄσμενός σ' ἰδὼν,
πῶς ἀσμένως τέπηκα σὰς πρὸς ἑστίας.
κρέ. ὦ τέκνον, ὦ φῶς μητρὶ πρεῖσον ἡλίου,
συγγώστεται γὰρ ὁ θεὸς, ἐν χρόνῳ σ' ἔχω,
ἄελπτον εὕρημ', ὃν ἠλ γᾶς ἐνόρων
χθόνιον, μετὰ πορθεφόνας τ' ἐν δόμοις ναίειν.
Ἴων. ἀλλ' ὦ φίλη μοι μῆτερ, ἐν χεροῖν σέθεν
ὁ κατθανὼν τε, κὠ θανὼν φαντάζομαι.
κρέ. ἰώ, ἰώ· λαμπρᾶς αἰθέρος ἀν' ἀπύχαι,

Arcéq; simulachra relinquit, ligate ipsi manus. (cus,
Cre.[a] Etsi in me necãda nõ feriemini, usq; tamẽ mordi
Et hanc (arcam) & te, & tua abscondita tenuero.
Ion. Non hæc indigna? [b] opprimor sermone.
Cre. Non, sed amicis inuentris amicus tuis. (dere?
Ion. Ego tuus amicus? & tamẽ clàm me conat[a] es occi-
Cre. Imò filius. siquidẽ hoc est parentibus charissimũ.
Ion. Desine mihi inhærere, comprehendã ego te probè.
Cre. In hoc ueni, ô fili, ut hunc contingerem scopum.
Ion. Vacuã ne hæc arca, an quippiam intus cõditũ tegit?
Cre. Tua indusia, quibus ego te quondam exposui.
Ion. Et nomen ipsorum antequam inspicias, eloqueris?
Cre. Quòd si non dixero, moriturum me recipio.
Ion. Dic, mirum enim quiddam inest tuæ audaciæ.
Cre. Videte pannum, quem adhuc puella ego texui.
Ion. Qualem'nam? multæ sunt texturæ uirginum.
Cre. Nondum perfectum, sed ueluti rudimentum radij.
Ion. Quam habet figuram, ne uel hac me cõuincas uia?
Cre. Gorgon quidem in medio texti stamine pepli.
Ion. O' Iupiter, quæ fortuna nos captat noua?
Cre. Fimbria autem serpẽtibus horret, in modũ ægidis.
Ion. En;
Hæc est textura: non sine numine ista sic inuenimus.
Cre. O' puellare quondam telæ meæ opus.
Ion. Est'ne quid amplius? an hoc solo felix eras? (reis.
Cre. Dracones (antiquũ quoddã) [c] collis radiantes au-
Ion. Donũ'ne Mineruæ, quæ pueros inter angues ali iu
Cre. Ad exemplum antiqui Erichthonij. (bet?
Ion. Ad quam rẽ, uel cui usui, dic mihi, addita insignia au
Cre. Vt collo appẽsa, ô fili, ea ferret infantulus. (rea?
Ion. Adsunt * hi, ut dicis. sed & tertium scire cupio.
Cre. Sertum ex oliua tum imposui tibi,
Quam primùm produxit rupes Palladis.
Id si adest, nondum sui honorem floris perdidit,
Sed uiret usq;, ex immortali factum olea.
Ion. O' charissima mihi mater, gaudens te aspicio,
[d] Dulcesq; tuas deosculor genas.
Cre. O' fili, ô lumen mihi sole gratius.
Ignoscet enim deus nobis, in manibus te habeo
Præter spem inuentum, quem putabam
Profundos apud manes habitare cum Proserpina.
Ion. At ô chara mihi mater, in manibus tuis
Et mortuus & non mortuus esse imaginor.
Cre. Io, io. conuexa candentis ætheris,

a Vtinã nõ cessẽtis me trucidare. Sunt qui imperatiuè exponant: Non cessate, aut feriamini me occidere.
b id est, uerbis me captat pignori: uel, oppignoror sermone, me sibi uerbis deuincire studet.
c genis.
* scilicet dracones.
d uel, Gratisq; tuis affundor, apprimor, allabor genis.

Io mulier, unde accepisti in ulnas meum puerum:
Quamanu deportatus est ad ædem Apollinis?
Ion. Diuinitus hoc factum. quin reliqua fortuna
Prospera læti utamur, quæ antea tristis et grauis extitit.
Cre. Fili, non sine lachrimis te enixa sum,
Nec rursus absq; luctu matris de manibus
Positus es. nunc tuas ad genas spiro,
Beatissimæ compos uoluptatis.
Io. Dũ meã memoras sortẽ, & tuã in cõmune memoras.
Cre. Non amplius sine prole sumus, neq; steriles:
Domusq; rursus celebratur, & dominos habet.
Repubescit Erechtheus, uec amplius terrigenum
Genus Stygijs sub tenebris latet,
Sed splendore Phœbæ promicat.
Ion. O mater, & pater mihi præsens particeps
Huius læticiæ fiat, quam ego uobis dedi.
Cre. O fili, quid ais? Ion. Ita ut arguor.
Cre. Quomodo dicis? aliunde enim es natus, aliunde.
Ion. Hei mihi, peperisti me puella spurium.
Cre. Neq; sub lucernis,
Nec tripudijs
Hymenæus meus, ô fili,
Tuum genuit caput.
Ion. Ae. æ. ô mater, unde infelix genus mihi?
Cre. Nouit Gorgonis interfectrix. Ion. Quorsum id (loqueris?
Cre. Quæ inter scopulos meos
Rupem oleis obsitam incolit.
Ion. Dolose mihi, nec apertè loqueris.
Cre. Iuxta petram luscinijs celebrem, cum Phœbo.
Ion. Quid Phœbum dicis?
Cre. Furtiuæ indulsi Veneri.
Ion. Perge. dicis. n. quiddã boni, & quod gratũ sit mihi.
Cre. Decimo autem lunæ orbe,
Occulto te partu enixa sum.
Ion. O quam grata dixisti, si modò uera dixeris.
Cre. Virgineas uerò matris meæ
Fascias istas tibi indui,
Rude olim radij mei opus.
Neq; lacte, neq; mamma præbui
Materna alimenta, nec lauacra manibus:
Sed in deserto specu
Volucrum rostris
Laniena & esca exponeris.
Ion. O dira mater ausa.
Cre. Metu constricta tuam
Destitui uitam, ô fili.
Inuitaq; te perdidi.
Ion. Neq; tu autore me iustè perijsses.
» Cre. Io. sæui tum fortunæ ludi,
Tristia quoq; & hæc.
» Sursum, deorsumq;
a Lætis. » Agimur, rebus modò a prosperis,

ἰὼ γύναι, πόθεν ἔλαβες ἐμῶν βρέφος ἀγκάλαις; A
τίν' αὐδᾷ χεῖρα δόμος ἔβα λοξίου;
Ιων. θεῖον τόδε· ἀλλὰ τἀπίλοιπα θῆ τύχης
εὐδαιμονοίμεν, ὡς τὰ παρόδε, δυσυχῆ.
Κρέ. τέκνον, οὐκ ἀδάκρυστος ἐκλοχεύθη,
γόοις δὲ ματρὸς ἐκ χερῶν ὀρίζει.
νῦν ὀ γηγενέσι παῖς σέθεν πνέω,
μακαριωτάτας τυχοῦσ' ἡδονᾶς.
Ιων. τὸ μὴ λέγοντε, καὶ τὸ σὸν κεινῶς λέγεις.
Κρέ. ἄπαιδ' οὐ νῦν τ' ἐσμὲν, οὐδ' ἄτεκνοι.
δῶμα δ' ἔσοῦται, πάλιν δ' ἔχει τυραννος.
ἀνῆκε δ' ἐρεχθεὺς ὁ, τε γηγενέτας
δόμος, οὐκέτι νύκτας δ' ἔρκετο,
ἁλίου δ' αὐγαῖς λαμπάσι.
Ιων. μῆτερ, πάτερ τε μοι καὶ πατὴρ μετεχέτω
θῆ ἡδονῆς θῆ δ', ἃς ἔδωκ' ὑμῖν ἐγώ.
Κρέ. ὦ τέκνον, τί φῆς; Ιων. οἷον οἷον ἀνελέγχομαι.
Κρέ. πῶς εἶπας; ἄλλοθεν γέγονας γὰρ, ἄλλοθεν; B
Ιων. ὦ μοι· νόθον με πᾶθ' ὑδὸν ἔπεσε σόν.
Κρέ. οὐκ ἐν λαμπάσιν,
οὐδὲ χρεῖ μάτῃ,
ὑμέναιος ἐμὸς τέκνον,
ἔπεσε σὸν κάρα.
Ιων. αἰ, αἰ· πέφυκα δυσγενὴς μῆτερ πόθεν;
Κρέ. λέων γοργοφόνα. Ιων. τί τοῦτ' ἔλεξας;
Κρέ. ἃ σκοπέλοις ἐπ' ἐμοῖς
τὸν ἐλαιοφυῆ πάγον θάσει.
Ιων. λέγεις μοι δόλια, κοὐ σαφῆ τάδε.
Κρέ. τῷ ἀνδόνιον πέτραν φοίβῳ.
Ιων. τί φοῖβον αὐδᾶς.
Κρέ. κρυπτόμενον λέχη πειθόμενα δίω.
Ιων. λέγ', ὡς θεῖς τι κεδνόν, δυτυχὲς τέ μοι.
Κρέ. δεκάτῳ δέ σε μηνὸς ἐν κύκλῳ,
κρύφιον ὠδῖν' ἔτεκον φοίβῳ. C
Ιων. ὦ φίλτατ' εἰπεῖν, εἰ λέγεις ἐτήτυμα.
Κρέ. παρθένια δ' ἐμᾶς ματρὸς
σπαργὰν ἀμφίβολά σοι τάδε,
ἐμὸν πόρπισμ' ἐμᾶς πλόκου,
γάλακτι δ' οὐκ ἐπέσχον, οὐδὲ μαστῷ
τροφεῖα ματρὸς, οὐδὲ λουτρὰ χερῶν.
ἀλλ' ἐν ἄντρῳ ὀρέμου,
οἰωνῶν γαμφηλαῖς
φόνιμα, θοίνα τ' ἐς αἰδὰν ἐκβάλλω.
Ιων. ὦ δεινὰ τλᾶσα μῆτερ.
Κρέ. ἐν φόβῳ κατεσθεῖσα, σὰν
ψυχὰν ἀπέβαλον τέκνον.
ἔκτεινα σ' ἄκουσα.
Ιων. ἀλλ' ἐμοῦ τ' οὐχ ὅσι' ἔθυησκες.
Κρέ. ἰὼ, δυναὶ μὲν τότε τύχαι,
δυσλία δὲ καὶ τάδε.
ἑλισσόμεθ' ἐνεῦθεν
ἐν θάδε δυσυχίαισιν,

A δυτυχίαις τε πάλιν.
» μεθίστατο ὀ πνεύματα.
μένετω. τὰ πάροιθεν ἅλις κακά. νῦν
δ' ἐμφύετό τις ὄρθῳ ἐκ κακῶν, ὦ παῖ.
χο. μηδ' εἰς δοκείτω μηδ' ἐν ἀνθρώπων ποτὲ,
ἄελπτον εἶναι πρὸς τὰ τυγχάνοντα νοῦν.
Ιων. ὦ μεταβαλοῦσα μυείας ἥδ' ἡ βροτῶν,
ἡ δυσυχοῦσα, καὐθις εὖ πράξασα κἀλῶς,
τύχη, παρ' οἷαν ἤλθομεν πάθημεν βίον,
μητέρα φονεύσασα, καὶ παθεῖν ἀναξία.
φεῦ.
ἄρ' ἐν φαεναῖς ἡλίου πόδι πᾶν τυχαῖς
ἔνεστι παῦτα τάδε καθ' ἡμέραν μαθεῖν.
εὕλογον μὲν οὖν σ' εὕρημα μῆτερ εὕρομεν,
καὶ τὸ γένος οὐδὲν μεμπτὸν ὡς ἡμῖν τόδε,
τἄλλα τε πῶς σε βούλομαι μόνον φράσαι.
δεῦρ' ἐλθ'. ἐς ὦτα γὰρ σοὶ λόγους ἐπεῖν θέλω,
B καὶ πόδι κεκαλύψαι τοῖς πράγμασι σιγῆ τόν.
ὅρα σύ μῆτερ, μὴ σφαλεῖσα πᾶθ' ὑθῶ,
ἐγγένεται νοσίματ' εἰς κρυπτὸς γάμος·
ἔπειτα δὴ θεῷ πεσεῖσα τὴν αἰτίαν,
καὶ τὸν ἀκρὸν ἀκρφυγεῖν πέφωμεν,
φοίβῳ τεκεῖν με φῆς, τεκοῦσ' ἐκ θεοῦ.
κρέ. μὰ τὴν πᾶσαν ἀζόσαν ἄρεμασίν ποτε
νίκην ἀθλῶν ἀζίαν γυμνῆς ἔπι,
οὐκ ἔστιν ὅστις σοι πατὴς θνητῶν τέκνον,
ἀλλ' ὃς πόρ ἐξέθρεψε λοξίας ἀναξ.
Ιων. τῶς ἓν τ' αὐτὸ πᾶδ' ἔδωκ' ἄλλῳ πατρὶ,
ξένῳ τε φῶσι πᾶδ' ἀ μ' ἐκπεφυκῶς;
Κρέ. πεφυκῶς μὲν οὐχὶ, δωρεῖται δ' ἐ σε
» αὐτὸ γεγῶτα. καὶ γὰρ αὖ φίλῳ φίλῳ
» δίῳ τὸν αὐτὸ πᾶδα δεσπότῃ δόμων.
Ιων. ὁ θεὸς ἀληθὴς, ἢ μάτῃ μαντεύεται,
ἐμὲ ταράσσων μῆτερ εἰκότως φρένα.
C κρέ. ἄκου δὴ ναῦ, ἃ μ' εἰσῆλθεν ὦ τέκνον·
δῶρ γε δῶν σε λοξίας, εἰς ἔνθρωπῶ
δόμον κεκλίζει. τῷ θεῷ δὲ λεγόμενον,
οὐκ ἔστ' ἐν ἄν ποτ' οὔτε παγκλήρος δόμος,
οὔτ' ὄνομα πατρός. τῶς γὰρ, ἔγ' ἐγὼ γάμος
ἔκρυψαν αὐτὴ, καὶ σ' ἀπέκτεινον λέθρᾳ;
ὅδ' ὀφελῶν σε, πόσθεν σ' ἄλλῳ πατρί.
Ιων. οὐχ ὧδε φαύλως αὖτ' ἐγὼ μετέρχομαι,
ἀλλ' ἐσορόω φοῖβον εἰσελθὼν δόμους,
εἴτ' εἰ μὴ δυνατὸ πατρός, εἴτε λοξίου.
ἔα. τίς οἴκων θεοδότῳ ἐπόρ τελὴς
εὐθήλιον πρόσωπον ἐκφαίνῃ θεῶν;
φεύγωμεν ὦ τεκοῦσα, μὴ τὰ δαιμόνων
ὁρῶμεν, εἰ μὴ καιρὸς ἐδ' ἡμᾶς ὁρᾶν.
ἀθη. μὴ φεύγετ· ὀ γὰρ πολεμίαν με φεύγετε,
ἀλλ' ἐν τ' ἀθῆναις, καὐθάδε' οὖσαν δόμεν.
ἐπάνυμον δὲ σῆς ἀφικόμην χθονὸς,
παλλὰς δρόμῳ πτερύσσουσ' ἀπόλλων πάρα.

Modò afflictis:
Mutantur autem flatus.
Maneant sic. satis malorum fuit.
Nunc autem uentis secundis euadimus, ô fili.
Cho. Nemo arbitretur quicquam mortalibus
Insperatò accidere, si rebus conferat præsentibus.
Ion. O quæ uersas regisq; res mortalium,
Vt nunc lætæ sint, nunc rursum tristes & perditæ,
Fortuna: ad quod uitæ momentum uenimus,
Vt penè matrem occiderem, & indigna ipse paterer.
Hei mihi.
Hæc sanè omnia quotidie dies docet,
Claro solis curruuolante per æthera.
Charissimam inuentionem, ô mater, te inuenimus,
Nec pœnitendum hoc nobis est genus.
Cætera uerò ad solam te loqui uolo:
Accede huc: in aures enim tibi loquar,
Atq; rebus offundere tenebras uolo.
Vide tu mater, ne uirgo lapsa offenderis,
Vitiumq; admiseris furtiua uenere: &
Deinde culpa reiecta falso in deum,
Vt effugias probrum & dedecus meum,
Ex Phœbo peperisse te dicas, cũ non ex deo pepereris.
Cre. Non per Mineruam, quæ pro uictoria Iouis
Quondam curru pugnauit in terrigenas.
Non est tuus pater quisquam mortalium,
Sed qui te educauit rex Pythius.
Ion. Quare ergo filium suum alij tradit patri,
E Xuthoq; me progenitum refert?
Cre. Non quidem progenitum, sed te illi dono dat
Ex se natum. a etenim amicus amico sic queat
Suum filium in regni hæreditatem tradere.
Ion. Deus uerax, aut perperam uaticinatur,
Meritò percellens, ô mater, mentem meam.
Cre. Audi nunc, quæ meo animo subierint.
Vt tibi beneficaret Loxias, in inclitam
Te locat domum, quod si esse dicaris dei,
Nunquam ad te peruenireat totius ius domus.
Nec nomen patris. qui enim fiat, cuius ego b
Cælaui concubitus, & te clàm occidere uolui?
Hic ergo ex usu tuo esse ratus, te alij addicit patri.
Ion. Non ego ista leuiter sic prætereo:
Sed ingressus adyta, scisciabor oraculum,
Mortali ne sim patre natus, an ex Loxia.
At at. supra sacras ædes eminens
Aliquis deorum illustrem solis instar profert faciem.
Fugiamus ô genetrix, ne quid numinum
Cernamus, cum minus tempestiuum sit cernere.
Mi. Ne fugite: non infestam uobis fugitis,
Sed quæ & Athenis & hic bene uelit.
Præses enim, & patrona tuæ patriæ
Adueni Pallas festino gradu ab Apolline,

a benevolés tibi benevolo ac sui observanti.

b scilicet Phœbi.

Qui in conspectum uestrum uenire erubuit,
Ne præteritorum in reprehensionem incurreret:
Me autem mittit, ut uobis hæc eloquerer:
Hæc te parit ex Apolline patre,
Dat autem quibus dedit, cuius esse te ferunt:
Vt domus sis hæres illustrissimæ.
Aperta ergo re, & significata perspicuè,
Metuens ne tu occideres matris ex insidijs,
Aut illa à te caderet, utroq; hac arte liberat.
Cæterùm uolebat ista rex conticens,
Athenis demum palàm facere, & hanc esse tuam,
Et te natum ex hac & Phœbo patre.
Sed ut rem finiam, & oracula deo,
a Propter quæ currus iunxistis, amplius percipite:
Accipe hunc puerum, & ad Cecropiam
Terram perge Creusa, ac thronis regijs
Colloca: & quia sit sanguine Erechthei satus,
Meritò illi huius debetur terræ imperium.
Clarescet autem per Græciam: huius enim quatuor
Vna prognati radice filij,
Principes ipsi terræ, & populis diuisis in tribus,
Nomina dabunt, qui hanc rupem incolunt meam.
Primus sacris præerit, deinde secundus,
Id quod omnes sacerdotes habebunt postea
Gentile, ac solenne à mea anguifera Aegide.
Rursus ex his geniti præscripto à fatis tempore,
Insulares cohibitabunt urbes Cycladum,
Orasq; maritimas, unde accrescet uiribus
Mea terra. Præterea duarum continentium
Obuersos dirimente freto campos incolent
Asiæ & Europæ, atq; ex illius nomine
Iones appellati fama erunt incliti.
Xutho uerò, & tibi communes erunt filij:
Primus Dorus nomine, à quo celebrabitur Dorica
Ciuitas: secundus autem Achæus, in terra Pelopia
Ad Rhium usq; oræ maritimæ
Imperabit, illiusq; de nomine
Gens inclarescens gaudebit cognominarier.
Porrò omnia bene fecit Apollo, qui primum quidem
Facilem tibi partum tribuit, ne amici resciscerent:
Et cum peperisses puerum, ac fascijs
Inuolutum exposuisses, iussit Mercurium,
Vt sublatum in manus huc apportaret infantulum,
Educauitq; neq; efflare animam passus est.
Nunc igitur tace, quòd puer hic sit tuus,
Vt falsa Xuthum delectet opimo:
Rursus tu tuis fruens commodis, uxor maneas.
Et ualete. ex hac enim respiratione à laboribus
Felicia futuri æui fata uobis denuncio.
Ion. O' maximi Pallas Iouis filia, tuos accipimus
Sermones haud diffidentes: ac credo me esse Loxiæ
Patris, & huius, nec prius id fide carere uisum est.

ὃς εἰς μὲν ὄψιν σφῶν μολεῖν ἐπ ἠξίει, A
μὴ τ' παροιθε μέμψιν εἰς μέσον μόλη·
ἡμᾶς δ' πέμψει σὺν λόγοις ἅ μῦν φράσαι·
ὡς ἥδε τίκτει σ' ἐξ ἀπόλλωνος πατρός,
δίδωσι δ' οἷς ἔδωκεν, οὓς φασί σε·
ἀλλ' ὡς νομίζεις οἶκον ξυγγενέστατον.
ἐπεὶ δ' αὐφάνη πρᾶγμα μαυθὸν τόδε,
δεινῶν σε δείσας μητρὸς ἐκ βελεμάτων,
καὶ τλῶδε πῶς σ' κτανεῖν ἐξ τέχνας τοῦ.
ἔμελλε δ' αὐτὰ δρασιωπήσας ἄναξ,
ἐν ταῖς Ἀθήναις γνωριεῖν, τοῦτόν τε σὲ,
σέ θ' ὡς πεφυκὼς ἥδε, καὶ φοίβου πατρός.
ἀλλ' ὡς περαίνω πρᾶγμα, καὶ χρησμὸς θεῶν,
ἐφ' οἷς ἐζεύξασθ' ἅρματ', εἰσκομίζετον·
λαβοῦσα τόνδε παῖδα, πεμπρόσω χθονὸς
χώρει κρέουσα, εἰς θρόνους τυραννικοὺς
ἵδρυσον. ἐκ γὰρ τ' ὀρεχθέως γενοῦς,
δίκαιον ἄρχειν ἥδ' ἐμῆς δόξε χθονός. B
ἔσται τὰν' ἑλλάδ' δύπλεκτος· οἱ τόδε γὰρ
παῖδες ἀρχόμενοι τέσσαρες ῥίζης μιᾶς,
ἐπώνυμοι γῆς, κἀπιφυλίοις χθονὸς
λαῶν ἔσονται, σκῆπτρον οἳ ναίσ' ἐμόν.
πελίων μὲν ἔσται πρῶτος, εἶτα δευτέρος,
ὁ πάντων ἀρχαῖος τ' ἐμῆς ἀπ' αἰγίδος
ἔμφυλον ἕξει· αἰγικορεῖς. οἱ δ' ἥδε δ' αὖ
παῖδες ἀρχόμενοι, σὺν χρόνῳ τε πεπρωμένῳ,
νησιωτίδας ἐποικήσουσι νησαίας πόλις,
χῶρόν τε πεζάλος, ὁ δ' ἀγὼ νῦν μὴ χθονὶ
δίδωσιν. αὐτίπορθμα δ' ἠπείροιν δυοῖν
πεδία κατοικήσουσι, ἀσιάδος τε γῆς,
εὐρωπίας τε· τῶδε δ' ὀνόματος χάειν,
Ἴωνες ὀνομασθήσονται ἔξοχοι κλέος.
ξάνθῳ δέ, καὶ σοὶ γίγνεται κοινὸν γένος·
δῶρος μὲν, ἐνθεν δ' ἀεὶ ὑμνηθήσεται
πόλις κατ' ἄκραν πελοπίαν γ' ὁ δευτέρος C
ἀχαιός, ὃς γῆς πεζαλίας ῥίου πέλας
τύραννος ἔσται, κἀπισημανθήσεται
κείνης κεκλῆσθαι λαοῖς ὄνομ' ἐπώνυμος.
καλῶς δ' ἀπόλλων πάντ' ἐπραξε. πρῶτα μὲν,
εὔσοιν λοχεύσας σ', ὥστε μὴ γνῶναι φίλοις.
ἐπεὶ δ' ἔτικτες τόνδε παῖδα, κἀπέβης
ἐν σπαργάνοισιν, ἀρπάσαντ' ἐς ἀγκάλας
ἑρμῆν κελεύει δεῦρο πορθμεῦσαι βρέφος,
ἔθρεψέ τ', οὐδ' ἔασεν ἐκπνεῦσαι βίον.
νῦν ἐν σιώπα· παῖς ὅδ' ὡς πεφυκὼς,
ἵν' ἡ δόκησις ξέθεν ἡδέως ἔχῃ.
σύ τ' αὖ τὰ σαυτῆς ἀγαθ' ἔχου, οἷς γαίας.
καὶ χαίρετ'. ἐκ γὰρ θ' δ' αὐαψυχῆς πόνων,
θυδ' αἶμον' ἡμῖν τόπμον ἐξ ἀγγέλλομαι.
Ιων. ὦ διὸς Παλλὰς μεγίστ θυγατὴρ, οὐκ ἀπιστία
σοὺς λόγους ἐνδεξόμεθα. πείθομαι δ' εἶν πατρὸς
λοξίου, καὶ θέμις καὶ πρὶν οὖν δ' ἐκ ἄπιστον ἦν.
τάμὰ

A κρέ. τάμὰ νυῦ ἄκουσον· αἰνῶ φοῖβον, ἐπ αἰνεῖν πρὶν,
ὅνεχ' οὗ ποτ' ἠμέλησε παιδὸς, ἀφ δίδωσί μοι.
ἄδε δ' νῦν τοὶ τοῦλαι μοι, καὶ θεῦ χρησμέλα,
δυσμενῆ πάροιθεν ὄντα. νῦν δ' καὶ φοίβῳ χάρας
ἡδέως κεκρημνάμεθα, καὶ πεφανέντω πύλας.
ἄθη. ἴνεσ', ὅνεκ' δύλογεῖς θεὸν, μεταβαλὸν' ἀεί πα.
" χρόνιαι δ' τὰ θεῶν θεῶν πῶς, εἰς τέλος δ' ἐπ ἀεθ φνῶ-
κρέ. ὦ τέκνον, σέχομεν οἴκας. - (μεν.
ἄθη. σέχεθ', ἕψομαι δ' ἐγώ.
κρέ. ἀξία γ' ἡμῶν δόλιος, καὶ φιλοῦσά γε πόλιν.
ἄθη. ἐς θρόνους γ' ἵζε παλαιοὺς. κρ. ἄξιον τὸ πλῆμά μοι.
" χο. ὦ δῶς, λητοῦς τ' ἀπολλον χαῖρ. ὅτῳ δ' ἐλαύνετ
" συμφοραῖς οἶκος, σέβοντα δαίμονας δεῤῥεῖν χρεών.
" εἰς τέλος γὰρ οἱ δὲ εὐθοὶ τυγχάνουσιν ἄξιον,
" οἱ κακοὶ δ', ὥσπερ πεφύκασ', οὐ ποτ' εὖ πράξαν ἄν.

Cre. Me nunc quoq; audi: quē antè nō laudabā Apollinem,
Iam laudo, eo quòd quē prius neglexit, nunc reddat filium
Mihi. Nunc amœnæ mihi portæ, & Dei oracula,
Quæ antea infesta fuerant, nunc lætæ annulos
Digitis induimus, & consaluto portas.
Min. Placet, quod laudes Deum, mutato tandem animo.
Sæpe enim tardum numinis auxilium, sed postremò nō infir-
Cre. O' fili, eamus domum. (mum.
Min. Ite, ego sequar.
Cre. Digna nobis comes, & urbis amans.
Min. Antiquis conside thronis. Cre. Digna mihi possessio.
Cho. O' Ionis Latonæq; fili, uale. Cuius domus iniquis "
Agitatur fatis, is colendo pie numina, debet "
Fidenti animo esse. tandem enim quæ merentur boni, "
Consequuntur: mali aūt, ut digni sunt, nunq; felices erunt. "

Finis Ionis Euripidis.

PRAEFATIO GASPARI STIBLINI IN EVRIPIDIS IONEM.

B Hæc fabula propriè pertinet ad laudem principatus Athenienſium. Hos enim oſtendit aborigines, nec aliunde inſitos eſſe: deinde habere præſidem Mineruam, ſapientiæ ac pulcherrimarum artium antiſtitem: præterea à ſolertiſsimis ducibus, qui genus à dijs trahant, gubernari: denique gentibus longè lateque tum in Aſia, tum in Europa, quæ etiamnum à primis domitoribus cognominantur, imperare. Veriſimile ſiquidem eſt, poetas Græcos ſub inuolucro fabularum non raro inſeruire uoluiſſe laudibus tum cæterarum Græciæ urbium, tum Athenarum, ubi non ſolùm omnes artes inuentæ florebant, ac emporium omnis eruditionis & philoſophiæ in toto orbe celeberrimum erat, ſed etiam belli ſtudia uigebant: id enim Poeta noſter in Supplicibus quoque & Heraclidis luculenter ſignificat. Et Bœotia Homeri nihil aliud eſſe uidetur, quàm encomium Græciæ, & finitimarum inſularum.

Sunt præterea non contemnendi morum typi obſeruandi in præſenti Dramate. in quo primùm Creuſa ſterilitate, ſtupri & expoſiti pueri conſcientia, adulteri (talem putabat) mariti odio, necandi noui filij uiri ſtudio miſerrima: ſed quæ mox commutatis rebus, & filium, & ſummas commoditates, ac planè mare bonorum reperiat inſperatò. Ea inquam nos docet, ut in utraque fortuniſmus animo pari: hoc eſt, firmo, & imperturbato: ita ut neque ſecundis efferamur, nec rurſus aduerſis deijciamur: ſed cogitemus, nihil in hac uita ſtabile, fidum aut ſyncerum eſſe: rectè autem agentes homines, ac pietatis ſtudioſos, periclitari aliquādo poſſe, ſed nunquam deſtituì à numine.

C Ion inter ſacerdotes & pios homines educatus, & ipſe pius ac bonus euaſit. Vnde intelligere debemus, quantum momenti ad bonam mentem recta & ſana inſtitutio, & quotidianæ uitæ pia, ſemperque ob oculos uerſantia exempla habeant. Chorus fidelis famulitij, quod omnia ad ſalutem & commodum dominorum refert, typum exhibet. Senex aperti quidem & ſynceri, ſed parum felicis conſiliarij ſpecimen præbet, qui commoto & infeſto animo (quos affectus in ſerijs deliberationibus longè abeſſe conuenit) inſtigat heram in necem filij noui, & uiri: cuius conſilio ſi paruiſſet, aut ſi ſucceſſus conatui reſpondiſſet, & ſe & omnem Athenienſium ducum ſtirpem funditùs euertiſſet. Ita ſæpe uſuuenit, ut ætate uerendi, & qui ex longo uitæ uſu prudētes uideri poſſint, hallucinentur, peſtiferaq; conſulant principibus. Quare hîc in primis cautos & circumſpectos eſſe eos oportet, ne ſpecie boni decepti, noxia pro ſalutaribus conſilia admittant. Argumentū etiam breuiter ſubijciemus. Xuthus externus, ob egregiam Athenienſibus in bello operam nauatam, & Creuſæ Erechthei filiæ cōnubio, & principatu donatus eſt. Hi cum aliquandiu conſuetuiſſent, nec prolem procrearent, Delphos abierunt ſcitatum oracula Phœbi. Ibi Apollo, ut celaretur uitium, quod obtulerat olim Creuſæ adhuc uirgini, maneretq; ſua turpitudo ſepulta, Ionē ex Creuſæ illo compreſſu natum, ac à Mercurio iuſſu Phœbi Delphos delatū, illicq; educatum, Xutho, tanquam ex ancilla furtiuo concubitu genitum, filium dat. Qua re lætus Xuthus, epulas publicas, natalium q;

taliumq; celebrationem magnificam nouo filio instituit. Creusa uerò, adulterũ maritum rata conari spuriam prolem in regiam domum introducere, uenena parat Ioni: qua re deprehensa, ad necem poscitur infelix mulier. sed interueniente subitò Pythia, ac prolatis cum arca (in qua Ion expositus fuerat) symbolis, discutitur error, agnoscituríque Ion Creusæ filius, unde mutua gratulatio fit. Quin & Minerua ipsa, ne quid amplius hærerent, Phœbi consilia, quibus ista sic euenirent, & futuram Erechthidarum felicitatem ac potentiam aperit. Mater ergo cum inuento filio læta Athenas reuertitur.

A

ARGVMENTVM ACTVS *primi.*

PRologus totius argumẽti habet κατασκευὴν: nimirum Creusæ genus, consuetudinem cũ Apolline, expositum Ionem, & eiusdem educationẽ: Xuthi item peregrini cum Creusa connubium, & eiusdem successum. 2 Ion suum studium ac ministerium, cui præsit, iactat: Phœbum interim faustis precationibus & hymnis prosequens. 3 Mulieres famulæ Creusæ mirantur augustam structuram, & elegantes picturas templi Apollinis apud Delphos: explicante eas ipsis Ione custode sacrarum ædium. 4. Colloquium Creusæ & Ionis, in quo illa occultè insinuat suum concubitum cum Apolline, & expositum partum: non intelligente tamen id Ione. unde & Deum à tanto probro defendit, improbatque mulieris temeritatẽ, ut quæ ausit Phœbũ stupri insimulare. 5 Interea Xuthus à Trophonij specu reuersus salutat uxorẽ, & quid ibi egerit, quidq; porrò tum ipse, tum Creusam facere uelit, exponit. Ion autem nondum intelligens quid 'nam Creusa obliquis suis sermonib. sibi uelit, Apollinem, siquidem illa uera refert, acerbè reprehẽdit, ut qui nihil magis absurdum putet, quàm talia probra de dijs dici. 6. Chorus primùm numina deorũ inuocat pro faustis responsis, & propagatione Erechthei generis, cuius spes in una fœcunditate Creusæ erat. Deinde commendat liberorum procreationem, quorum & uoluptatem & commoda extollit. Denique Panem & nymphas Atticas non sine miseratione Creusæ implorat.

ἄτλας.)

Diodorus lib. 4. Ferunt Atlantem astrologiæ fuisse peritissimum, deq; sphæra inter homines primùm disputasse. Qua ex re uisus est cœlũ suis humeris sustinere, locũ præbente fabulis sphæræ inuentione.

μακραὶς ἐκκλῆσι.)

Macræ proprium nomẽ loci Athenis, sub arce Palladis. uide Pausaniam in Atticis.

λαὸν εἰς αὐτόχθονα.)

Vide adagium, Terræ filius. item Isocratem in Panegyrico, & Panathenaico.

αἰόλου τοῦ Διός.)

De Aeolo Xuthi patre, lege Solinum cap. 11. pag. 87. & Homerum Odyss. κ.

λαφυράδη.)

Nam ciuitas Delphorum in saxoso, edito, ac lauris abundante loco sita est.

τρίποδα βάθεον.)

De origine huius oraculi, & Tripodis appellatione atque usu, lege Diodorum libro 16. copiosissimè explicantem, cuius hac de re orationis principium: λέγεται γὰρ, τὸ παλαιὸν αἶγας εὑρεῖν τὸ μαντεῖον, &c.

τοὺς θεῶν ἀγγέλλοντας.)

Ex cantu enim, & esu & uolatu auium augurria rerum futurarum sumuntur.

ὕδραν.)

Quam Hercules interfecit, comite Iolao.

τόνδ' ἄθρησον.)

Bellerophontem intelligit, qui Pegaso equo alato insidens, Chimæram Lyciæ monstrum interfecit. De quo uide Homerum Iliados β.

γιγαντῶν.)

Gigantomachiã pictam Delphis, ostendit Ion peregrinis mulieribus.

γνοίη δ' αὖ.)

Græci φυσιογνώμονας eos uocant, qui ingenia hominum & sensus, & reliqua ex aspectu & oris lineamentis iudicant.

ὦ τολμήματα.)

Cùm iusticia apud principes ipsos laborat, qui eam tueri debebant, quid apud subditos fiet?

αἰγὸς ἡ θεός.)

Alludit ad prouerbium, Inutilis uiro egenti uerecundia. In Creusa pudente, uerecunda, ac occultè fatente crimen suum, discant mulieres, ubique se debere pudoris & honesti timoris meminisse.

πολλά γε πολλοῖς.)

Aerumnæ & mala omnibus obuia, & ubiuis illorum ingens copia, adeò ut etiam cumulo ea accipere liceat: sed felix uita, quam uocant, adeò rara res, ut uix è millibus uni contingat, ita omne genus mortalium est πολύμοχθον, πολύπονον, καὶ δειλόν.

ἀποῤῥαντήρια.)

Loca ubi aquam lustralem spargere solebant.

πῶς οὐδὲ δίκαιον.)

Apostrophe ad deos, & in primis ad Apollinem. Moraliter autem docet, iniquum esse, ab alijs exigere, quod ipse non facias. Pareto legi, quisquis legem sanxeris. Est autem insignis locus, magistratus & principes in primis debere suo exemplo & factis subditos ad obseruationẽ legum excitare.

τὰς ἡδονὰς.)

λύπη καὶ ἡδονή sunt illa duo apud Aristotelẽ extrema, quæ lubricos, & facilè cupiditatibus cedẽtes, ab aurea illa mediocritate, quam ille μεσότητα uocat, auertunt & depellunt. Lege Xenophontem οὐ τῷ β. τῶν ἀπομνημονευμάτων.

ARGVMENTVM ACTVS *secundi.*

XVthus ex adytis oraculi rediens, ex responso Ionem ut filium salutat. Hac re inopinata ac noua, ac planè (ut uidebatur) absurda commotus Ion, non agnoscit illum patrem: erroremq; natum putat ex perperàm intellecto oraculo. tandem uerò post multam contentionẽ, & patrem agnoscit Xuthũ, & optata ei offert oscula. Error autem hic, quo scilicet Creusa Ionẽ suũ esse ignorat, Xuthus ex se B genitũ putat, spargitur in sequẽtes usq; Actus, epitases q; tandem ac motus atroces gignit. 2 Blandè nouum filium tractat Xuthus, eumq; Athenas ad regnum, & amplissimas opes inuitat. Recusat istuc ire Ion, idq; elegantissima oratione, qua se dicit longè præferre eiusmodi humilem, sed quietam, ociosam, periculis & molestijs carentem, principum & regum diuitijs, quæ rarò aut tutæ aut stabiles possideantur. 3. Xuthus Ionem ad celebrationem natalitiũ, & epulas publicas, quas ipsius nomine instructurus erat, deducit. 4. Chorus ex cõmiseratione dominę, quam periclitaturam ex nouo illo filio uidebat, primùm de ipso euentu dubitat, ac planè aliud portendi malũ ista re conijcit. Deinde Xuthum execratur, siquidem infidelis & perfidus in Creusam indigenam ipse peregrinus existat. Ita hic A- C ctus paulatim uiam præmunit ad epitases & turbas.

γῆς ἄρα.)

Adagium uide, Terræ filius.

λελφίσιν.)

Insinuat occultè concubitum suum cum Delphicis mulieribus, Bacchique sacerdotibus. φάναι autem Bacchi quędam festa, dicta à splendore & facibus ac lampadibus, quas in hisce celebrandis usurpabant.

πρόσωθεν ὄντων.)

Gnome prouerbialis, Prudentem debere præsentes res cum futuris conferre, ac exitus considerare: & tum demum statuere, quod in præsens fieri conueniat.

εἰς τὸ πρῶτον.)

Loc[illegible] policitus, docens, neminem debere temerè se inijcere in respublicas, aut ad imperia intrudere, præsertim à quibus honestè abesse possit: & quibus rursus uel propter nouitatem, uel ob tenuitatem, sine inuidia & periculo præesse non possit.

πρόσωπον ἡδύ.)

Seneca in Oedipo:

Quisquam 'ne regno gaudet? ô fallax bonum,
Quantum malorum, quàm fronte blanda tegis?

ὦ τοῦ πονηροῦ.)

Ait enim Aristoteles in Politicis, τὴν τυραννίδα πονηρόφιλον τὶ εἶναι. Similis locus suprà in Supplicibus, Actu 2. in oratione Thesei ad præconem Thebanum.

τὴν φιλτάτην.)

Commendatio honesti & cum dignitate coniuncti ocij, quo nihil dulcius. Et Socrates dicebat, ocium possessionum omniũ esse optimam: iuxta illud, ἡσυχία κάλλιστον.

ἴση γὰρ ἡ χάρις.)

Hac ratione Diogenes sua sorte lætus, non est inferior uel ipso Alexandro, qui totum orbem sibi poscebat. Sic enim Iuuenalis satyra quarta:

Sensit Alexander, testa cum uidit in illa
Magnum habitatorem, quanto felicior hic qui
Nil cuperet, quàm qui totum sibi posceret orbem,
Passurus gestis æquanda pericula rebus.

ἅλλον πέπαυται.)

Similis locus suprà in Andromache. Lege Plutarchum in principio de puerorum institutione.

ARGVMENTVM ACTVS *tertij.*

CReusa adhuc ignorans, quid 'nam spei procreandæ sobolis accepisset, pædagogum ueterem domus Erechthidarum alumnum excitat, ut unà secum cognosceret ex uiro responsa Apollinis. At uerò Chorus tristis interuenit, nunciatque dominæ, Xutho ab Apolline datũ nothum filium. Quæ res Creusam in luctus & lachrimas conijcit. Condolent afflictæ dominæ, & senex & chorus famularum. 2. Pædagogus ex coniecturis quibusdam addiuinat, Xuthũ furtiuo concubitu suscepisse Ionem: simulque in eum grauiter inuehitur, ut quem etiam dolo unà cũ puero interficiendum suadeat. 3 Creusa iam pro certo habens, fidem à uiro proditam: & ipsa non sine accusatione Apollinis, & querela, stuprũ suum, ac puerum expositũ fatetur. Quam totã rem, ut facta erat, mox senex exquirit, deq; interficiẽdo puero simul cũ ea consiliũ capit, atq; adeò ipse sibi huius occi

dendi partes depoſcit. 4. Chorus primùm precatur lætum ſucceſſum conſilijs Creuſæ, Deinde Xuthum peregrinum & adulterum contendit indignum eſſe Athenienſium principatu. Obliquè etiam Phœbum perſtringit, qui iſtam nequitiam ſuis quoq; reſponſis & oraculis autoritate muniat. Deniq; fœminas, in quas poetæ licentius adulterij probra dicant, defendit: cum non minus hoc uitio, imò etiã magis perditè laborent uiri. id quod uel Xuthi exemplum ſatis declaret.

τί δρῶμεν.)

Nam Xuthus mortem interminabatur Choro, ſi quid harum rerum dicerent uxori. Notabis illam indignationem ac acerbitatem Creuſæ in maritum, declarare, quanta ſit atrocitas uiolatæ inter cõiuges fidei, quę non rarò expiatur cædibus & ſanguine.

λέκτροινα.)

Senex mirificè iniurias Xuthi & improbitatem exaggerat, mulieremq; maiore inflammat aduerſus eum odio: dum adeò contemtum, uafrum, peregrinum, infidum, denique indignum coniugio nobiliſsimæ mulieris oſtendit.

ἀδεὶς παπίων.)

Lege paradoxon Ciceronis, ὅτι πάντες οἱ σοφοὶ ἐλεύθεροι, &c.

ὦ ψυχὰ, πῶς σιγάσω.)

Furentis Creuſæ grauiſsima accuſatio Apollinis, qua ingratitudinem, impietatem & impudentiam tum in ſe, tum in puerum communem, ei acerbiſsimè exprobrat.

ἀλχεύομαι.)

Exponit iam ſeni, & quomodo & ubi uim paſſa ſit ab Apolline.

λὺ φλέγρα.)

Vide Strabonem lib. 5. pag. 234.

Γοργόν' ἔτενες.)

Lege prouerb. Orci galea, ubi hanc totam fabulam ex Zenodoto uerſam reperies. Vide etiam Ouidium lib. 4. Metamorph. fab. 19. de Perſei geſtis.

διοτὸς πολαγμὸς.)

Non caret hoc commentũ de duabus Gorgonis guttis, quarum una ſalutifera, altera letifera ſit, quasque Minerua ſapientiæ præſes dederit, allegorico ſenſu. Intelligenda ergo per guttas illas Philoſophia, uel Poetice pars Philoſophiæ: quam Pallas, id eſt ingenium & indoles ac natiua quædam animi uis, ancillante induſtria, largitur: de qua idem (ut ait Plutarchus in lib. de audiendis poetis) dici poteſt, quod Homerus de Aegyptia terra extulit,

φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά.

Sic ſapientiæ ſtudium, quo nihil præclarius, diuinius ac ſalubrius, nõnunquam homines inidonei, quique minus rectum animum ad id attulerint, ac huius commoditate uti ne ſcierint, ſibi uertunt in perniciem. Quicquid enim prodeſt, id etiam, niſi rectè utaris, obeſſe poteſt. Lege Plutarchum paulo antè citato libro.

ἐπόδλων.)

Icades feriæ erant, quibus uicesima luna quædam feſta Apollinis celebrabantur Athenis.

ARGVMENTVM ACTVS quarti.

FAmulus quidam, Choro patefectas inſidias Creuſæ, & eiuſdem damnationem nunciat: & longa elegantique narratione totum conuiuium, adeoq; rem omnem, ut acta erat, ordine perſequitur. 2 Chorus ergo nouo malo perculſus, euentum infelicem conſiliorum heræ exponit.

πρῶτον μὲν ὀρόφῳ.)

Commemoratio, deſcriptio & celebratio magnifica donariorum apud Delphos, in templo Apollinis.

ἀστρίτος τρέφει.)

Locus inſignis Aſtronomicus. Nota autem, noſtrum poetam, exemplo Homerico, etiam in minutioribus rebus deſcribendis mirum eſſe.

λέπροπα.)

Lege Pauſaniam in Atticis, pagina 2.

βιβλίνα.)

Biblinum uini genus auſteri, à uitis genere in Thracia ſic appellatum, de quo lege Athenæum lib. 1. pag. 16.

δρᾶσαι τι λωπόν.)

Alludit ad Heſiodi prouerbiale dictũ: Malum conſilium conſultori peſsimum.

δεινόν γε θνητοῖς.)

Senſus horum uerborum eſt: Haudquaquam rectè aut ſapienter rebus humanis dij prouidiſſent, ſi probis pariter & improbis apud ſuas aras paterentur eſſe refugia. Nullus enim locus tã ſacer eſt, qui debeat à ſceleratis uindictam ac meritas pœnas auertere.

ARGVMENTVM ACTVS quinti.

IAm nulla ratione periculum & uis à Creuſa amplius prohiberi poterat, cum ſubitò Pythia Ionis nutrix interuenit: arculaq; prolata, in qua olim Ion expoſitus, ac Delphis repertus fuerat, unà cum ſymbolis quibuſdam, moram præſenti regi interijcit, utq; ex his ſignis matrẽ inueſtiget monet. Hãc uenerabundus accipit Ion. Creuſa agnoſcit, ac euidẽtiſsimis argumẽtis planũ facit ſe Ionis matrẽ eſſe.

Vnde

A Vnde ſubitò uota, mutua oſcula & cõplexus, inſperatarum rerum comites, ſe inuicẽ agnoſcentium poſt periculoſum errorem, ſequuntur. 2 Creuſa exponit quomodo pepererit, & ubi: ſed hæſitante nonnihil adhuc puero, ſubitò Minerua diſſolutura nodum adeſt, omnemq; rem prouidentia numinum ſic gubernari, & in poſterum quoq; ſucceſſum Ionis & rerum Athenienſium dijs curæ fore dicit. Ion ergo & Creuſa, repẽtè mutatis rebus, ad agendum gratias numinis benignitati excitantur.

πᾶδλες γονόμενοι.)

Lege de hoc toto loco Pomponium libro primo, pagina 27. Strabonem libro octauo, pagina 320. & alibi.

σέβοντα.)

Scopus & paramythium huius fabulæ.

εἰς τέλος.)

Malos certa manet pœna, etſi nõnunquam felices eſſe uideantur. Boni licet periclitẽtur, florebunt tamen aliquando, ſtabiliq; felicitate potientur.

Finis Annotationum in Ionem.

B

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ μαινομένου.

ARGVMENTVM HERculis furentis.

Gaſparo Stiblino interprete.

Ηρακλῆς γήμας μεγάραν τὴν Κρέοντος, παῖδας ἐξ αὐτῆς ἐγέννησε, κατα λιπὼν δ' τούτους οὐ τᾶς Θήβας, αὐτὸς εἰς Αργος ἦλθεν, Εὐρυσθεῖ τοὺς ἄθλους ἐπιτελῶν. ταύτην δὲ πολεμῶν ἐπεὶ διατέλεσε χρόνον, ὁδὸν ἀπέλιπε παρὰ τοῖς θεοῖς, ὡς ἐπιτελουμένος. τασιάσαντες δὲ οἱ Θηβαῖοι πρὸς τὸν δεινὰ θεὸν Κρέοντα, Λύκον ἐπὶ τῆς Εὐβοίας κατήγαγον.

Ercules ducta in uxorem Megara Creontis filia, liberos ex illa ſuſtulit. Poſtea uerò ipſe relictis ijs in urbe Thebarum, profectus eſt Argos, confecturus Euryſtheo certamina. Ea cùm omnia ſuperaſſet, ad inferos quoq; deſcendit: ubi longum commoratus tempus, apud uiuos opinionem reliquit, quòd uitam amiſiſſet. Vnde Thebani, excitata aduerſum Creontem tyrannum ſeditione, Lycũ ex Eubœa in urbem reduxerũt.

C

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ πρόσωπα.

Αμφιτρύων.
Μεγάρα.
Λύκος.
Ιρις.
Λύσσα.
Αγγελος.
Ηρακλῆς.
Θησεύς.

Προλογίζει δ' ὁ Αμφιτρύων.

PERSONAE FAbulae.

Amphitryon.
Megara.
Lycus.
Iris.
Lyſſa.
Angelus, ſiue nuncius.
Hercules.
Theſeus.

Præfatur autem Amphitryon.

EVRI-

EVRIPIDIS HERCVLES FVRENS: GASPARO STIBLINO INTERPRETE.

Am. Vis non Iouis nouit tori participem,
Amphitryona Argiuon, Herculis patrem,
Quem genuit olim Alcæus Persei genus?
Qui hijce Thebis imperabat, nempe ubi
Satorum inborruit seges quondam uirûm,
Quos cædes ad paucos redegit mutua,
Qui sobole augeant Cadmea mœnia.
Hinc ortus & Menœcei natus Creon,
Terræ Creon rex huius, & pulchræ pater
Megaræ, quam festis olim Cadmeum genus
Excepit hymenæis, cum Tyrinthius
Eam in domos ducebat inclytus meas:
Relictis uerò Thebis, quò me transtuleram,
Megaráq; hac & affinibus, meus filius
Argiua mœnia, & urbem Cyclopicam
Colere expetijt: quam ego deuito, quia
Necaui Electryonem, cæterùm calamitates meas
Lenire cupiens, ac patriam inhabitare uolens,
Nimis grauem & magnâ pacisciturEurystheo operâ,
Scilicet orbem se ferum cicuraturum, siue Iunonijs
Domitus stimulis, seu simul adsit necessitas.
Atq; alijs quidem laboribus defunctus est feliciter:
Postremò uerò per fauces Tænari
Ad inferos descendit, tricorporem canem
In lucem retracturus, unde non reuertitur.
Vetusq; inter Cadmeos sermo est,
Prius Dirces coniugem Lycum
Hanc sepem insignem arcibus urbem tenuisse,
Quàm huius terræ principatum arriperent
Amphion & Zethus, nepotes Iouis.
Cuius filius eodem quo pater dictus nomine,
Nõ quidẽ stirpe Cadmea ortus, sed profectꝰ ex Euboea
Iugulat Creontem, iugulatóq; eo terræ imperat,
Seditione morbida irrumpens in mœnia.
Nobis autem cum Creonte affinitas
Maximum, ut uidetur, dabit malum.
Nam dum meus natus in imis terræ est penetralibus,
Insignis ille Thebani princeps soli,
Herculis liberos terra eijcere destinat:
Vbi coniugem occiderit, ut nece extinguat necem:
Atq; me, si modò inter uiros nominandus sim,
Senex inutilis, & decrepitus: ne illi olim uiri facti
Matris de sanguine pœnas repetant.
Quare ego (relinquit enim his me in ædibus
Custodem liberorum, quando luridas

ΙΣ τὸν διὸς σύλληχον οὐκ Αμ.
οἶδε βροτῶν,
ἀργεῖον ἀμφιτρύων', ὃν ἀλ-
καῖός ποτε
ἔπλεν ὁ πορσέως, πατρὸς
τόνδ' ἡρακλέος;
ὃς τάσδε θήβας ἦρχεν, ἐνθ' ὁ γηγενὴς
σπαρτῶν σάχυς ἔβλαστεν· ὧν γῆνας ἄρης
ἔσωσ' ἀριθμὸν ὀλίγον, οἱ πάσ' μὲν πόλιν
τεκνῶσι παίδων πασίν. ἐνθεν ἐξέφυ
κρέων μενοικέως παῖς, ἄναξ δὲ δὴ χθονός.
κρέων ἦ μεγαρᾶς δὴ γίνεται πατήρ,
ἣν παῖδες ἐμοὶ σεμναίοισι κασμεῖοι ποτὲ,
λωτῷ σωνηλάλαξαν, ἡνίκ' εἰς ἐμὸς
δόμους ὁ κλεινὸς ἡρακλῆς νιν ἤγετο.
λιπὼν ἦ θήβας, ἃς κατῳκίδιν ἐγὼ,
μεγάραν ἦ τε δὴ, πρωθρός τε παῖς ἐμὸς,
ἀργεῖα τείχη καὶ κυκλωπεῖαν πόλιν
ὠκέξατ' οἰκεῖν· ἣν ἐγὼ φεύγω, πέφευγὼ
πλεκτρῶνα. συμφορὰς δὲ τὰς ἐμὰς
ἐξευμαρίζων, καὶ πάτραν οἰκεῖν θέλων
καβάλου δόλωσι μιδὸν ζυγευθεὶς μέγαν,
ἐξημορῶσαι γᾶαν, εἴθ' ἥρας ὕπο
κρήτροις δαμασθεὶς, εἴτε τυ χρεὼν μέτα.
καὶ σὺν μὴ ἄλλοις ἐξεμόχθησεν πόνοις·
τὸ λοίσθιον δὲ, ταναρὰν δι' ἀστόμα
βέβηκ' ἐς ἅιδου, τὸν τρισώματον κύνα
εἰς φῶς κἀάξων· ἔνθεν οὐχ ἥκει πάλιν.
γόρων ἦ δὴ τις ἔστι κἀπαμέων λόγος,
ὡς ἡ παρ' ὄρκης ζυνήτωρ λύκος,
τὴν ἐπάπυργον τήνδε δειμαίνει πόλιν,
τὼ λεωπόλω πρὶν τυραννῆσαι χθονὸς
ἀμφίον' ἠδὲ ζῆθον, ἐκγόνω διός.
οὗ τωὐτὸν ὄνομα παῖς πατρὸς κεκλημένος,
κασμεῖος οὐκ ὤν, ἀλλ' ἀπ' σύβοίας μολών,
κτείνει κρέοντα, καὶ κτανὼν ἀρχει χθονὸς,
σάσει νοσοῦσαν τήνδ' ἐπειπεσὼν πόλιν.
ἡμῖν ἦ κἀδ' εἰς κρέοντ' αὐυγμένον,
κακὸν μέγιστον ὡς ἔοικε γίγνεται.
τοὐμοῦ γὰρ ὄντος παιδὸς ἐν μυχοῖς χθονὸς,
ὁ κλεινὸς οὗτος δὴ τε γῆς ἄρχων λύκος,
τὸν ἡρακλέους παῖδ' ἐξελθεῖν θέλει,
κτανὼν σφάμαρθ', ὡς φόνῳ σβέσῃ φόνον,
κἀμ', εἴ τι δὴ χρὴ κἀμ' ἐν αὐδᾶσι λέγειν,
γόρυντ' ἀχεῖον· μή ποθ' οἱ λοιδορηθέντες,
μήτρωσιν ἐκπράξωσιν αἵματος δίκην.
ἐγὼ δὲ (λείπει γάρ με τοῖσδ' ἐν δώμασιν
προφὴν τέκνων οἰκεῖν, λοῖκα χθονὸς

μέλαναν

μέλαναν ἔρφνιν εἰσέβαινε πᾶς ἐμός)
συὺ μὴ τοί, τέκνα μὴ θαύνω' ἡρακλέος,
βωμὸν καθίζω τόνδε σωτῆρος δόρυ,
ὃν καλλίνικος δορὸς ἄγαλμ' ἱδρύσατο
μινύας κρατήσας ὁ μόνος ζυγχώς τόκος.
πανδῆν δὲ κεφαῖ τάσδ' ἕδρας φυλάσσομεν,
σίτου, ποτοῦ, ἐνδύτου, ἀστρώτῳ πέδῳ
πλευρὰς τιθέντες· ἐκ γὰρ ἐσφαγισμένοι
δόμων κεκλήμεθ' ἀπρίας σωτηρίας.
φίλων δὲ τοὺς μὲν οὐ σαφῶς ὁρῶ φίλους,
οἱ δ' ὄντες ὀρθῶς ἀδυνάτοι πεφυκέναι.
" τοιοῦτον αὖ θεῶν ποιεῖν ἄδυσπραξία·
" ἃς μή ποθ' ὅστις κἀμέσως σύνεστ' ἐμοὶ,
" τύχοι, φίλων ἔλεγχον ἀψευδεστάτον.

ΔΡΑΜΑ α.

Μεγάρα. ἀμφιτρύων. χορὸς. λύκος.

Με. Ὦ πρέσβυ, ταφίων ὃς ποτ' ἐξεῖλες πόλιν,
Β σὺ ἀστιλατήσας κλῦε καὶ μέων δορὸς,
" ὡς οὐδὲν αὐθρώποισι τῶν θεῶν σαφὲς.
ἐγὼ γὰρ ὅτ' εἰς πατρὸς' ἀπηλάβλω τύχης,
ὡς ὄνεκ' ὄλβῳ μέγας ἐνωμπτάσθη ποτὲ,
ἔχων τυραννίδ', ἧς μακραὶ λόγχαι πόρ'
πολῶσ' ἐρῶντι, σώματ' εἰς οὐδ' αἵμονα.
ἔχων ἦ τέκνα, κἀμ' ἐδώκε παιδὶ σῷ,
ἐπίσημον δύνλω ἡρακλεῖ συνοικίστες.
καὶ νῶν ἐκεῖνα ἦ θανόντ' αὐνεῖπατο·
ἐγὼ δὲ, καὶ σὺ, μέλλομεν θνήσκειν γόρου,
οἱ δ' ἡρακλῆοι παῖδες, ὃς ὑπωπῆρδ'ς
σώζω νεοσσὸς, ὄρνις ὡς ὑφαιμίν.
οἶδ' εἰς ἔλεγχον ἄλλος ἄλλοθεν πτνῶν,
ὦ μῆτερ αὐδᾶ, ποῖ πατὴρ ἄπεστι γῆς;
τί δρᾷς; πόθ' ἥξει; ἔρρ' νέω δ' ἐσφαλμένοι,
ἡτοῦσι τὸν τεκόντ'· ἐγὼ δὲ δραφόρω
λόγοισι μυθεύσα· θαυμάζω δ' ὅταν
C πύλαι ψοφῶσι. πᾶς τ' αὐίεσιν πόδα;
ὡς πᾶς πατρῷον πεφεισόμενοι γόνυ·
νῦν ὃν τίν' ἐλπίδ', ἢ τιδὴν σωτηρίας,
δεδυμαείζῃ πρέσβυ; πᾶς σε γὰρ βλέπω,
ὡς οὔτε γαίας ὄρι αὖ ἐκβαίμεν λάθρα.
φυλακὰ γὰρ ἡμῶν κρέοντες κατ' ἐξόδους,
οὔτ' ὦ φίλοισιν ἐλπίδ' ἐν σωτηρίας
ἔτ' εἰσὶν ἡμῖν. ἢ τίν' ἔν γνάμῃ ἔχεις;
λέγ' εἰς τὸ κοινὸν, μὴ θανεῖν ἔπιμον ἦ,
χρόνον δὲ μικκὺ ὠμὲν ὄντες ἀδῳεῖς.
" ἀμ. ὦ θύγατερ, οὔτοι ῥᾴδιον τὰ τοιάδε
" φαίλως πεφανεῖν ἀπαδάσαντ' ἄνευ πόνου.
με. λύπης τί πεσεῖ σ'; ἢ φίλεῖς οὕτω φάος;
ἀμ. καὶ ἔρρ' δὲ χαίρω, καὶ φιλῶ τὰς ἐλπίδας.
με. κἀγὼ. δυπεῖν δὲ τἀδίκητ' οὐ χρὴ γόρου.
ἀμ. ἐν τοῖς αὐαβολᾶς, ἢν κακὸν ὦνες ἄκα.
με. ὀδ' ἐν μέσῳ με λυπεῖ ὤν, δάκνει χρόνος.
ἀμ. γήσοιτ' αὖ ὦ θύγατερ, οὔεις ἐρομεν

Opacæ noctis tenebras natus subijt meus)
Cum matre, liberi ne pereant Herculis,
Hic ad aram Iouis seruatoris consideo,
Quam in monumentum illustris victoriæ statuit,
Cum Minyas superasset, mea illa generosa soboles.
Omnium autem indigi hæc nos tenemus atria,
Potus, cibi, amictus, nudoq; in solo
Latera reclinamus: etenim conclusi extra domum
Desidemus, quadam salutis desperatione debiles.
Amicorum aũt, a'ios quidem haud apertè amicos uideo:
Alij qui uerè sunt, non mihi opem ferre queant.
Talis quidem res mortalibus infelicitas, "
Quæ nulli, qui modò mihi fauerit mediocriter, "
Vsueniat: amicorum basanus & probatio certissima. "

ACTVS PRIMVS.

Megara. Amphitryon. Chorus. Lycus.

Me. O Senex, qui olim Taphiorum eruisti mœnia
Cadmei militis dux inclytus:
Vt nihil à deo certum est mortalibus. "
[a] Ego enim haud refero pedem ad fortunas patris,
[b] Vt olim opibus superbus eminuerit
Regni sceptra tenens, de quo diuturna bella
Cupido excitare solet [c] beatis hominibus:
Vtq; me, dum liberos haberet tuo collocarit filio
Coniugem nobilem Herculi iungens contubernio.
Atq; nunc illi morte absumpti sunt.
Ego autem & tu moituri sumus:
Nec ego & Herculis liberi, quos sub alis ego
Seruo, ceu pullis gallina suppositis incubans.
Cæterùm ipsi, alius aliunde coniectura suspicans:
O' mater (inquit) ubi pater nam abest solo?
Quid agit? quando redibit? ætatis enim [d] imbellia
Errantes patrem requirunt: ego ipsos differo
Varios comminiscens sermones. demiror uerò
Quando portæ crepent, omnisq; turba tollat pedem,
Tanquam ad paterna supplices casuri genua.
Nunc uerò quæ spes, aut quod salutis perfugium
Te alleuiat senex? ad te enim respicio:
Haud quippe furtim poterimus terræ excedere finibus.
Custodiæ siquidem fortiores, quàm nos simus, uias oc-
Neq; illa in amicis superest salutis spes. (cupant.
Quæ ergo animo habeas cogitata consilia
In commune dic, ne ita sit expedita mors in nos:
Sed tempus licet imbecilles simus, producamus tamen.
Am. O' filia, [e] haud facile est eiusmodi in negocijs,
Quempiam sine labore affectare, ut leuiter consulat.
Me. Quid opus est dolore tibi, an sic lucis es amans?
Am. Illa quidem gaudeo, & spes amplector simul.
Me. Et ego: uerùm te absurda opinari nõ decet senex.
Am. In mora quiddam malorum est remedij. "
Me. Triste uerò quod interea est tẽpus, me adfligit gra
Am. Contingat igitur ô filia, ut prosperè (uiter.

a Id est, Nõ recurro animo ad felicitatem patris, cuius recuperandæ nulla amplius spes est. uel, Non sum oblita paternæ sortunæ. ut ἀπαλαβὼν, dictum sit, pro ἀπαλαβὼν, aorist. ab ἀπολαμβάνομαι.

b Id uel, Quòd id est, potentibus & principibus. d Gell. hac dictione utitur pro imbecillitate.

c id est, nõ facilè in casibus huiusmodi ex tẽpore & reipsa consilium inueniri potest.

Ego

Ego & tu ex præsentibus elabamur malis: ἐκ τῶν παρόντων ἐμοὶ καὶ σοὶ κακῶν. A
Redeatq; aliquando filius meus, tui consortis thori. ἔλθοι τέ ποτ' αὖ παῖς οὐμός, σὸν ἐπὶ τῶν δὲ σός.
Verùm quieto sis animo, tuisq; deme lachrimas ἀλλ' ἥσυχος ἴσθι, καὶ δ' ἀκηδεῖ τέκνων
Liberis, blandis illos uerbis deliniens, πηγὰς ἀφαίρει, καὶ πρὸς ἡδυκίνει λόγοις,
Commentisq; fallens, tristes licet sint fallaciæ. κλεπτοῖς μύθοις, ἀθλίους κλοπὰς ὅμως.
» Quin & laborant calamitates hominibus, κάμνουσι γὰρ τοι καὶ βροτῶν αἱ συμφοραί. «
» Nec habent uigorem semper auræ flamina. καὶ πνεύματ' αὔημον τὸν ἀεὶ φῶμεν ἔχει. «
» Quiq; felices sunt, haud ad finem usq; felices agunt. οἵτ' δυτυχοῦντες, οὐδὲ τέλος τὸν δυτυχεῖς. «
» Omnia quippe à se inuicem distant bifariam. διῄστατοι γὰρ πάντ' ἀπ' ἀλλήλων δίχα. «
» Is autem uir optimus est, qui perpetuò οὗτος δ' αὖ τὸν ἀρίστος, ὅστις ἐλπίσιν «
» Spebus fidit subnixus: sed desperare, uiri est improbi. πεποιθὼς ἀεί· τὸν δ' ἀφεῖν, ἀνδρὸς κακοῦ. «

CHORVS. Χορός.

Ad atria sublimia, & antiquum ὑπώροφα μέλαθρα, καὶ γεραὰ
Cubile, baculis δόμοις ἀμφὶ βάκτροις
Vestigia firmans, uenio flebilium ἔρεισμα θέμενος, ἐστάλην ἱκέσιος
Præco lamentorum, in modum auis cana sparsæ γόων ἀοιδός, ὥστε πολιὸς ὄρνις,
Pluma, uerba tantum iactans, ac tenebricosam ἔπεα μόνον, καὶ δόκημα νυκτερωπὸν
Opinionem nocturnorum somniorum: φοίνιον ὀνείρων, B
Trepida tantum, sed tamen officiosè, & cum studio. προμηθὲς μόνον, ἀλλ' ὅμως προθύμως.
Io filij, filij adamato ἰὼ τέκνα, τέκνα πατρὸς
Patre orbi. ô senex, ἀπάτορ. ὦ γεραιέ,
Tuq; infelix mater, quæ latentem σύ τε τάλαινα μᾶτερ, ἃ
Sub profundis tartari latebris uirum τὸν ἄιδα δόμοις πόσιν
Deploras: αὐαίνῃ·
Ne offendatis pedem, artusq; fessos, μὴ πτοήσητε πόδα, βαρύ τε κῶλον,
Ceu ad saxosam ὥστε πρὸς πετραῖον
Rupem subiugum λέπας ζυγοφόρον
Emittentes equum: alterq; πῶλον αὐγάζοντ· ὡς
Alterius, cuius fortè labascit imbecille pedis uestigium, βαρὺς φορῶν τροχηλάτοιο πώλου,
Manum & uestem prehendat, λαβοῦ χερῶν καὶ πέπλων,
Ceu onus portans equi currum trahentis. ὅτε λέλοιπε ποδὸς ἀμαυρὸν ἴχνος.
Senex ducat senem, γέροντα πρεσβύτης,
Cui olim inter æqualium labores, ὃν παρὸς φίλικων πόνοις,
Iuueni iuuenilia erant spicula, ὧν ξυνόπλα δόρατα νέα,
Haud clarissimæ νέων ξυνῶν ποτ', δυλεστάτας C
Pœnitenda patriæ. πατρίδος τὸν ἀνείδη.
a adsimiles. Aspicite has patris a truculentas ἴδετε πατρὸς ὡς γοργῶπες αἵδε πεσφόρεις
Luminum faces. ὀμμάτων αὐγαί.
Nondum è liberis elanguit fati sæuitia, τὸ δὲ δὴ κακοτυχὲς, ὃ λέλοιπεν ἐκ τέκνων,
Nec gratia disperit. οὐδ' ἀφίκεται χάρις.
O' quales Græcia socios, ἑλλὰς ὦ ξυμμάχους
Quales amisisti, hosq; etiamnum οἵους οἵους ὀλέσασα,
Amittes. τόσδ' ἀφαιρήσει.
Sed huius intueor principem soli, ἀλλ' ἐσορῶ γὰρ ἥδε κοίρανον χθονὸς,
b iuxta. Lycum, b prope hæc tendentem atria λύκον πρόσω τάδε πέδον στείχοντα τῶνδε πέλας,
Herculeum ad patrem, atq; coniugem. τὸν Ἡρακλείου πατέρα, καὶ ξυνάορον.
Ly. Siquidè deceat, interrogo: sed decet, quãdo domino λύ. εἰ χρὴ μ' ἐρωτᾶν· χρὴ δ', ἐπεί γε δεσπότης
Vester sum, me quærere quæ animus cupit. ὑμῶν κατέστην, ἱστορεῖν ἃ βούλομαι.
Quàm diu tandem uultis uitam producere? τίν' εἰς χρόνον ζῆν θέλετε μηκύνειν βίον;
Quam spem, aut quod præsidiũ uitandæ mortis cõtue- τίν' ἐλπίδ', ἀλκὴν τ' εἰς ὁρᾶτε μὴ θανεῖν;
An horum patrem iacentem apud inferos (mini? ἢ τὸν παρ' ἅδου πατέρα τῶνδε κείμενον
Rediturum confiditis, ut sic supra quàm par siet πιστεύετ' ἥξειν, ὥστ' ὑπὲρ τὴν ἀξίαν

τὸ πρόσθε

A τὸ πρόσθε αἴρεσθ', εἰ θανεῖν ὑμᾶς χρεών; Luctum tollatis, an uos necesse sit mori?
σὺ μὲν καθ' Ἑλλάδ' ἐκβαλὼν κόμπους λογχὸς, Tu quidem uanas glorias per Græciam iactitas,
ὡς σύγκακός σοι Ζεὺς τέκοι νέον, Ceu Iupiter connubij socius tibi genuerit filium:
σὺ δ' ὡς ἀρίστου φωτὸς ἐκλήθης δάμαρ. Tu autem, quòd cõiunx salutata sis uiri præstantissimi.
τί δὴ τὸ σεμνὸν σῷ κατείργασται πόσει, Quid' nam magni fecit uir tuus,
ὕδρον ἔλειον εἰ δίωλεσε λιταυῶν; Si hydram Eleam cæsam sustulit?
ἢ τὸν νέμειον θηρ' ὃν φῶν βρόχοις ἕλων, Aut feram Nemeam? quam actam in retia
βραχίονος φησ' ἀγχόναισιν ἐξελᾶν. Se dicit obtorto strangulasse brachio.
τοῖσδ' ἐξαγωνίζεσθε τῶνδ' ἄρ' ὄνεκεν His'ne freti in certamen uenitis? horum' ne gratia
οὐ πρακλεῖος παῖδας ὀθνείους χρεών; Non fas sit Herculis prolem interfici?
» ὃς ἔχει δίξαν, οὐδὲν ὢν, ἀνυψυχίας, Qui, cùm nihil esset, quandam fortitudinis (nore, «
» θηρῶν φόνῳ ἀγκμῇ, τἄλλα δ' οὐδὲν ἄλκιμος, Opinionẽ induit, feris congressus, haud alio notus faci- «
» ὃς ὅποτ' ἀσπίδ' ἔχε πῶς λαιᾷ χερί, Nec alio nomine strenuus: ut qui nũquam sinistra manu «
» οὐδ' ἦλθε λόγχης ἐγγὺς· ἀλλὰ τόξ' ἔχων, Scutum tenuerit, nec hasta pugnarit comminus:
» πάντοθεν ὅπλου, τῇ φυγῇ τὸ χεῖρ' ὢν. Sed arcũ gerẽs, cõtẽnẽda, ac ignauorũ arma, adfugã pcin
» ἀνδρὸς δ' ἔλεγχος, οὐχὶ τόξ' ἀνυψυχίας, Arcus autẽ uirũ haud arguit magnanimũ, (ctus fuerit. «
» ἀλλ' ὃς μένων βλέπει τε, κἀντιδράκεται Sed qui expectat, & contrà se uenientis aspicit «
B δρὸς ταχείας ἄλοκα τόξου ἐμβεβώς. Velocis hastæ ictum, dimicans in acie. «
ἔχει δὲ τὸμὸν ἐκ αὐαίδειαν γέρον, Mea autem causa non quidẽ habet impudentiam senex,
ἀλλ' δυλαβείαν· οἶδα γὰρ κατακτανὼν Sed a metum: quippe à me occiso patre a id est, cautionem & metum futuri euitationem.
Κρέοντα πατέρα φίλε, καὶ θρόνους ἔχων, Huius Creonte, occupatisq; regni sedibus,
ὅπωπα τραφέντων τῶνδε, πιμωρεῖν ἐμοὶ Haud istis grandescentibus, ultores meos
χρῄζω λιπεῖν τῶνδε δρακεμένων δίκην. Relinqui uolo, qui facti mei pœnas repetant.
ἀμ. Ζεὺς τοι δὶς μὲν Ζεὺς ἀμυνέτω μέρει Am. Iupiter quidem Iouis tueatur partes
παιδὸς· τόδ' εἰς ἐμ', Ἡρακλεῖς ἐμοὶ μέλει In uindicãdo filio: id quod ad me attinet, Hercules mihi
λόγοισι τῶν τοῦδ' ἀμαθίαν ὑπὲρ σέθεν Curæ fuerit, ut uerbis huius pro te stultitiam
δείξαι· κακῶς γὰρ σ' ἐκεῖνον οὐκ ἔστιν κλύειν. Ostendam: te enim audire non fas est malè.
πρῶτον μὲν οὖν τἀρρήτ' (τὸ ἀρρήτοισι γὰρ Primùm igitur nefanda (in nefandis enim
τῶν ὁ λὼ νομίζω δεινὸν Ἡρακλεῖ) Tuam pono ignauiam Hercules)
σὺ μαρτυσι θεοῖς, δεῖ μ' ἀπαλλάξαι σέθεν. Cum dijs testibus, me oportet abs te b submouere. b depellere.
διὸς κεραυνὸν δ' ἀρόμην, τέθριππά τε
φὸς βεβηκὼς, τοῖσι γῆς βλαστήμασιν
γίγαντ πλουτοῖς πῆμ' ὑπαρμόσας βέλη, Fulmen Iouis interrogo, & quadrigas
τὸν κεκλίνικον μετὰ θεῶν ἐκόμασον. Quibus inuectus, in tellure satos
C πεντάσκελές δ' ὕβρισμα λεωτάυρων γένος Gigantes neruo uolucria direxit spicula,
φολόλον ἐπέλθων, ὦ κάκιστε βασιλέων, Victoriamq; celebrauit ipsam cum dijs.
ὅρᾶ τίν' αὖν δῆ' ἀρίστον ἐγκείναιν ἄν. Quin & quadrupes probrum, centauricum genus,
ἢ τὸ τοῦδ' ἀν τὸν ἐμὸν, ὃν σὺ φῂς ἐξὸν δικεῖν; Pholoen accede, ô regum ignauissime,
Διόφλω τ' ὄρωθῶν, ἢ σ' ἔθρεψ', Ἀβαντίδα, Et quære quem uirum iudicarint præstantissimum:
ἐκ ἂν γ' ἐπαινέσειεν· ὁ γὰρ ἐδ' ὅπου An non filium meum, quem tu talem falso uideri ais?
ἐδλόν τι δρῶσ' ἄν, μαρτυρ' ἂν λάβοις πάτρων. Interroga etiam Dirphen, quæ te educauit, Abantidem,
Ὁ πάνσοφον δ' εὕρημα, τοξήρη σάγιν Haud illa te laudauerit: non enim est, ubi
μέμφει, λιλύων νεῦ τ' ἀπ' ἐμοῦ, σοφὸς γίνου. Quicquã laude dignũ feceris, cuius testẽ habeas patriã.
» ἀνὴρ ὁπλίτης, οὐδὲν ὅδε τῶν ὅπλων, Verum nobile inuentum, arma sagittaria
» καὶ τοῖσι σωτάχθεσιν ὅσι μὴ 'γαθοῖς, Vituperas: at me nunc audi, ut rectius sapias.
» αὐτὸς τέθνηκε δ' εἰλίᾳ τῇ τῶν πέλας. Vir armatus, armorum seruus est, «
» θραύσας τε λόγχην, ἐκ ἔχει τοῦ σώματος Cumq; ij, qui secum in acie stant, non fuerint strenui, «
» θανάτου ἀμῦναι γ' αὖ, ἔχων ἀλκὴν μόνον. Ipse occidit proximorum ignauia. «
» ὅδε δὲ τόξοις χεῖρ' ἔχουσιν δύσχορον, Hastam autem ubi fregerit, haud queat corpore «
» ὃ μὲν τὸ λῷστον, μυρίοις ὀϊστοῖς ἀφεὶς Arcere mortem, c tantum ualens robore. c solùm.
» ἄλλοις, τὸ σῶμα ῥύεται μὴ κατθανεῖν· At qui solertem & promptam iaculandi manum habẽt, «
» ἑκὰς δ' ἀφεστὼς, πολεμίους ἀμύνεται, Vnũ quidẽ omniũ optimũ habent, q; mille emissis sagittis «
Proculq; stans hostes ulciscitur, «

" Cæcis uidentes sauciando spiculis: τυφλοῖς ὁρῶντες ὀστάλας τοξεύμασιν' A
" Nec corpus offert aduersarijs, ὀ σῶμα τ' ὀ δίδωσι τοῖς ἐναντίοις, "
" Sed in tuto consistit. id autem in prælio φύ θυφυλάκτῳ δ' ὀδὶ· ἐὰν δ' ἐν μάχῃ "
" Primæ dexteritatis est, hostem malè affligere, ἔφυ μάλιστα, δρῶντα πολεμίους κακῶς, "
" Corpus q; seruare, ne hostili rapiatur impetu. σώζειν τὸ σῶμα, μὴ 'ντύχῃς * ὠμοσμένοις. "
Atq; his quidem rationibus contrarium λόγοι μὲν οἵδε, τοῖσι σοῖς ἐναντίων
Aduersus te de præsente planum fit negocio. γνώμεθ' ἔχουσι, τῷ κατεστώτῳ τ' ἴσω.
Pueros uerò quid hosce perimere paras? παῖδας δὲ δὴ, τί τοὺς δ' ἀκτεῖναι θέλεις;
Quid de te commeruerũt? quib. reb. te sapiẽtẽ existimẽ, τί σοι δ' ἔδρασαν; ἐν τίσ' ἤγθμαι σοφόν,
Si optimorum liberos, ipse ignauus & timidus, εἰ τῶν ἀρίστων τἄκγονι' ὢν τὸς ὢν κακὸς,
Metueris? illud tamen nobis molestum erit, δ' ἐδείνας; ἀλλὰ τόδ' ὅμως ἡμῖν βαρύ,
Si tuæ ignauæ gratia, uita orbabimur: εἰ σοι λίας σῆς κατθανόμεθ' εἵνεκα·
Id quod tibi à nobis potioribus debebat contingere, ὃ χρῆν σ' ὑφ' ὑμῶν τῶν ἀμεινόνων παθεῖν,
Si in nos esset æqua mente Iupiter. εἰ Ζεὺς δικαίας εἶχεν ἐς ἡμᾶς φρένας.
Si uerò ipse teri æ huius affectas imperium, εἰ δ' ὢν ἔχειν γῆς σκῆπτρα τῶδ' αὐτὸς θέλεις,
Sine nos exules isto excedere solo. ἔασον ἡμᾶς φυγάδας ἐξιέναι χθονός.
Nihil in nos uio ẽter agas: aut olim in te agetur granius, Βίαν δὲ δράσῃς μηδὲν, ἢ τάχιστα λίαν, "
Cùm fortuna mutata tibi reflauerit uersa uice, ὅταν θεὸς σοι συμφορὰ μεταβαλὼν τύχῃ. B
Heu. φεῦ.
O' terra Cadmi, ad te enim nunc peruenio, ὦ γαῖα Κάδμου, καὶ γὰρ εἰς σ' ἀφίξομαι,
Probrosis plangens sermonibus, λόγοις ὀνειδίσπρας φιδατόμενος,
Sic' ne ab iniuria uindicatis Herculem cum liberis? οὕτω τ' ἀμύνεθ' Ἡρακλῆ, τέκνοισί τε;
Qui solus cum Minyis inito prælio ὃς εἷς Μινύαισι πᾶσι δι' μαχῆς μολὼν,
Periclitatus Thebas in libertatem asseruit. Θήβας ἔθηκεν ὄμ' ἐλεύθερον βλέπειν.
Haud ego Græciam laudauero, neq; siluero, ὀδ' Ἑλλάδ' ἔνεσ', ὀδ' αὐξήσομαί ποτε
In filium meum deprehendens ingratissimam: σιγῶν, κατείδων λαμβάνων εἰς παῖδ' ἐμόν·
Quam decebat pueris hisce, arma, lanceas, faces ἢν χρῆν νεοσσοῖς τοῖσδε, πῦρ, λόγχας, ὅπλα
Ferentem auxilio uenire pro remuneratione pestium φέροντα, ἐλθεῖν ποινῶν καθαρμάτων,
Terra, mariq; domitarũ, quam ũ se afflixit pater gratia. χέρσου τ' ἀμοιβὰς, ὧν ἐμόχθησεν χάριν.
Sed ista ô liberi, nobis, nec Thebana ciuitas, τάδ' ὀ τέκνι' ὑμῖν, οὔτε Θηβαίων πόλις,
Neq; Græcia præstat: frustrà ad me amicum debilem οὐδ' Ἑλλὰς ἀρκεῖ· πῶς δ' ἐμ' ἀδυνῶν φίλον
Respicitis nihil aliud qui sim, præterq; linguæ strepitus: δεδόρκατ' ὄδ' οὐτε πλὴν γλώσσης ψόφου.
Robur enim me destituit, quo prius polluimus: ῥώμη γὰρ ἐκλέλοιπεν, ὧν πρὶν ἔχομεν,
Aetate membra tremunt, uiritusq; elanguit. γήρα δὲ τρομερὰ γύα, κἀμαυρὸν δρῶ.
Si autem iuuenis essem, & adhuc ualerem corpore, εἰ δ' ἦν νέος τε, καὶ σώματ' ἰσχύω, C
Hastam arriperem, huiusq; flauam cæsariem λαβὼν ἂν ἔγχος, τῶδε σὺν ξανθὸς πλόκης
Cruentarem, ut ultra Atlanticos καθημάτωσ' ἄν, ὡς' ἀτλαντικῶν πόρα
Metu fines fugeret Martis mei sæuitiam. φεύγειν ὅρων ἂν, δεινίᾳ τὲμῷ δόρυ.
" An non bonis semper dicendi occasio ἆρ' οὐκ ἀφορμὰς πῖς λόγοισιν οἱ γαθοὶ "
" Mortalibus adest, etsi quis lingua sit tardior? θνητῶν ἔχουσι, κἂν βραδύς τις ἦ λέγειν; "
L. Tu qdẽ in nos, qb. insurgis & tumes, uerba dictites: λύ. σὺ μὲν λέγ' ἡμᾶς, οἷς πεπύργωσαι λόγοις·
Ego contrà pro uerbis, tibi re malè faciam. ἐγὼ δὲ δράσω σ' αὐτὶ τῶν λόγων κακῶς.
Sed agite, hi in Helicone, alij in Parnasi uallibus ἄγ' οἱ μὲν Ἑλικῶν', οἱ δὲ Παρνασὸ πτύχας
Iubete lignatores truncos quercuum τέμνειν ἄνωχθ' ἐλθόντας ὑλοτόμους δρυός
Incidere: qui ubi in urbem fuerint deportati, πομοὺς ἐπειδὰν δ' εἰσπεμφθῶσιν πόλει,
Circum altaria aptè ligna construite, βωμῶν πορίξ νήσαντες ἀμφὶ πῦρ ξύλα,
Eaq; accendite, ipsorum corpora & comburite: ἐμπίπρατ' αὐτῶν, καὶ πυρῶτε σώματα
Vt tandem intelligant, non amplius demortuum πάντων, ἵν' εἰδῶσ' ὄντα' τ' κατθανὼν
Terræ huic imperare, sed me rerum potirier. κρατῶ χθονὸς δ' δ', ἀλλ' ἐγὼ τανῦν πάλι,
At nos uetuli, meis contrarij ὑμεῖς δὲ πρεσβεῖς, τοῖς ἐμοῖς ἐναντίοι
Consilijs, non solum plorate liberos γνώμαισιν ὄντες, ὀ μόνον κλαύσετε
Herculeos, sed & calamitatem domus, οὐ Ἡρακλέους παῖδας, ἀλλὰ καὶ δόμου

τύχας

A τύχας ὅταν πάθῃ π' μεμνήσεσθε δὲ, Vbi quid acciderit. eritis uerò memores
δοῦλοι γεγῶτες δ' ἐμῆς τυραννίδος. Seruos meæ uos esse obnoxios tyrannidi.
χο. ὦ γῆς λόχευμα, οὗ Ἄρης σπείρει ποτέ Cho. O' terræ progenies, quam Mars quondã seuerat
λέβερον δρακόντος δι' δρηπόλας γένυν, Draconis sæuas despolians genas,
ὀ σκῆπτρα χερὸς δεξιᾶς δόλισμα τε Non sceptra dexteræ manus insignia
αἰρεῖτε; καὶ τόδ' αὐδρὸς αὐδόσιον κέρα Auferetis? atq; huius uiri impium caput
κατθαματώσετ'; ὅστις ὀ κασμεῖος ὤν, Cruentabitis? qui non Cadmeo satu editus,
αὐχεῖ κράτιστος τῶν νέων, ἔπαυε ὤν; Sed teterrimus iuuenum, & aduena imperat.
ἀλλ' ὀκ ἐμὲ σὺ δεσπόσεις, χαίρων ποτέ· At mihi nunquam gaudens dominaberis:
ὀδ' ἃ πόνησα πολλ' ἐγὼ κάμων χερί, Nec quæ ego multis exhaustis laborib. acquisiui manu,
ἔξεις· ἀπ' ἐξέρων δ' ἐθέν ἐλθὲ, φεύγετε Posidebis: quin istuc, unde uenisti, facessens, tua
ὕβριζ· ἐμὲ γὰρ ζῶντ', ὀ λυγρῶς ποτε Vtere libidine. haud enim uiuo me, occideris
οὐ Ἡρακλέους παῖδας ὀ τόνδε γῆς Vnquam Herculis liberos: nec usq; sub latebris
φόβῳ ἐκεῖνον κρύψετ' ἐν λιπὼν τέκνα. Terræ ille abscondetur, relictis domi pignoribus:
ἐπεὶ σὺ μὲν γῆν τῆσδε δολίας ἔχεις, Postquam tu hanc terram oppressam tenes,
ὁ δ' ὠφελήσας ἀξίων ὀ τυγχάνει. Ipse autem qui seruauit, debito fraudatur præmio.
λάπτεται πολλάκις πόλλ' ἐγὼ φίλους ἐμοὺς Deinde multifariam amicos meos prosequar, "
B θανόντας, εὖ δρῶν ὃ φίλων μάλιστα δεῖ. Mortuis benefaciens: ubi amicorum est usus maximus. "
ὦ δεξιὰ χεὶρ, ὃς ποθῶν λαβεῖν δόρυ, O' dextera, quàm gliscis hastam arripere:
φῶ δ' ἀθρόαν τὴν πότμον δόλιος· Sed perdisti fortunam defectu uirium:
ἐπάσ' ἔπαυσ' ἐν, δ' ἄλυ φίνεται τὰ με. Alioquin te compescerem, qui me seruum uocas.
καὶ τάδε Θήβας δύκλεῶς ὠκήσαμεν, Et hasce Thebas incoleremus magna cum gloria,
" φῶ αἷς σύ χαίρεις· ὀ γὰρ εὖ φρονεῖ πόλις, " Quibus nunc tu insultas. nõ enim sibi [a] constat ciuitas, a id est, sana est, & sapit.
" πάσει νοσοῦσα, καὶ κακοῖς βουλεύμασιν. " Seditione corrupta, & malis consilijs. "
ὀ γὰρ ποτ' ἂν σε δεσπότην ἐκτήσατο. Aliter enim haud unquam te tulisset dominum. "
" μι. γέροντες, αἰνῶ τῶν φίλων γὰρ ἕνεκα " Me. O' senes, uos laudo (amicorum enim gratia "
" ὀργὰς δικαίας τοῦ φίλου ἔχειν χρεών. " Iras iustas concipere decet) "
ἐμῶν δ' ἔκρατε δεσπότας δυμεμφόνοι, Verùm nostri causa irati dominis
πάθητε μηδὲν. φῶ δ' ἐμοῦ ἀμφίβουν Nihil admittatis. Meam uerò, ô Amphitryon,
γνώμης ἄκουσον, ἢν τί σοι δοκῶ λέγειν. Audi sententiam, si quid bene uideri possim tibi loqui.
ἐγὼ φιλῶ μὲν τέκνα· πῶς γὰρ ὀ φιλῶ Ego quidem amo liberos: quomodo enim non amem,
ἃ 'κτισα, ἃ μόχθησα; καὶ τὸ κατθανεῖν Quos peperi, quos enixa sum? & mori
δεινὸν νομίζω. τῷδ' αὐαγκαίῳ τρόπῳ Miserum puto: sed quisquis necessitatis legibus "
ὃς αὐ πτήσσει, σκιαρὸν ἡγῶμαι βροτόν. Reluctatur, eum esse duco solidum [b] uirum. b hominem.
C ἡμᾶς δ' ἐπεισδὴ δεῖ θανεῖν, θνήσκειν χρεών, Nos aũt quãdo est mori necesse, omnino moriendũ est,
" μὴ πρὶν κατεξανθέντας ἐχθροῖσι γέλων Antequam igne lacerati risum hostibus "
" δίδόντας, ὃ ὑμοὶ τῶ θανεῖν μεῖζον κακόν· Demus: quod mihi morte gravius foret malum. "
" ὀφέλομεν γὰρ πολλὰ δόξαν καλά. Multum enim gloriæ & splendoris debemus [c] domui. c id est, generi, familiæ, uel genti nostræ.
σὲ μὲν δίκησις ἔλαβεν δύκλεὴς δορός, Te quidem bella gesta fecere nobilem,
ὡς' αὐκτὸν δεινίας θανεῖν ὕπο. Vt non ferendum sit, te metu fractum mori.
δόμος δ' ἀμαρτύρητ' εὐκλεὴς πόσις, Meus autem citra controuersiam uir est inclitus,
ὃς τοῦδε παῖδας ὀκ αὐ 'κσῶσαι θέλοι, Qui etiam hosce liberos non seruari uelit
" δέξαν κακὴν λαβόντες· οἱ γὰρ δύγενεῖς, " Cum ignominia: quippe generosi & nobiles
" κάμνουσι τοῖς ἐχθροῖσι τῶν τέκνων ὑπόρ. " [d] Pro liberis ab hostibus malè audiunt: d alij, Propter liberos, uerterunt.
ἐμοί τε μίμημ' αὐδρὸς ὀκ ἀπωσέον, Mihiq; haud deserendum est exemplum uiri.
σκέψαι δὲ τὴν σὴν ἐλπίδ', ἢ λογίζομαι· Iam spem tuam expende, quatenus ego reputo,
ἥξειν νομίζεις παῖδ' ἀσὸν τάχ' ὑπο; Num rursum fili lucem è terra emersurum putas
καὶ τίς θανόντων ἦλθεν ἐξ ἅδου πάλιν; Filium tuum, & quisquam redijtà profundis manibus?
ἀλλ' ὡς λόγοισι τόνδε μαλθάξαιμι ἄν; An uerò hos blandis uerbis molliri posse speras?
" ἥκιστα φεύγειν σκιαρὸν αὐδρ' ἐχθρὸν χρεών, " Fugere hostem, qui sit uir improbus, haud conuenit, e al. grata, & quę te delectent perficies.
" σοφοῖσι δ' εἰκεν, καὶ τεθραμμένοις καλῶς. " Sed sapiẽtib. cedẽdũ, beneq; educatis debetur reuerẽtia.
" ῥᾷον γὰρ αἰδῶς ὑπολαβὼν, φίλ' ἂν τελοῖς. " Facilius enim pudorem retinẽdo, [e] optatis potiri queas.

Iamdudum & hoc animo subibat, si fugam & exilia
Horũ filiorũ impetrare possem. uerum et id calamito-
In miseram egestatem salutem induere. (sum est,
Nam ora hospitum amici fugiunt,
Horumq; aspectus (ut aiunt) unum diem iucundus est.
Quũ mori nobiscũ audeas, quod alioqui te certũ manet.
Prouocamus nobilitatem, & genus senex tuum.
Quisquis enim ea quæ deorum fert necessitas,
Violẽter tolerat, animosus est, sed stulta est hæc animo-
Nã id quod oportet, ne diij quidẽ aliter constituẽt. (sitas:
Cho. Siquidem mea ualerent brachia,
Facilè eum qui uiolaret comprimerem:
Nunc autem, quando nulli sumus, tuum fuerit
Videre, qua ua propulses iniurias, Amphitryon.
Am. Neq; metus, nec uitæ cupiditas
Me à morte retrahit, sed seruare filio
Liberos cupio: at frustra quæ fieri non possũt, expetere
En adest hæc ceruix gladio, (uideor.
Punge, occide, uel patria iube excedere.
Vnum abs te, ô rex, impetrare uos sinas:
Iugula me, ac hanc miseram ante liberos,
Ne nobis aspicienda sit, res usu indignissima,
Liberi scilicet pereuntes, ac uocantes matrem,
Meq; patris patrem. cætera, si quid libet, (opis.
Perage: nihil enim nobis, quo à morte uindicemur, est
Me. Et ego tibi supplico: ut beneficiũ appõas beneficio,
Ac duobus unus officio gratificeris duplici:
Liceat funesto ornatu amicire liberos
Intus, reclusis ædibus: nunc enim exclusi sumus,
* Vt & illa [a] ipsis de paterna negata sint domo.
Ly. Fiet hoc: ut aperiant claustra, famulis impero,
Vos intrò euntes ornemini uestes haud inuideo.
Vbi autem satis compseritis corpora,
Veniam ad uos daturus Orco uictimas.
Me. O filij, sequimini infœlix matris uestigium
Paterna in palatia, ubi opes
Alieni possident, nomen autem adhuc nobis manet.
Am. O Iupiter, frustra te thori socium nactus sum,
Frustraq; tibi filij nomine templum dicauimus:
Amicus enim es, quàm uideberis esse, imbecillior.
Virtuteq; uinco te mortalis, magnum deum:
Non enim prodidi liberos Herculis.
Tu quidem nouisti cubile occultus ingredi,
Alienos thalamos, nullo dante, occupans:
Sed seruare amicos haud nosti tuos.
Rudis quispiam ac rigidus deus existis, aut iniustus es.

Chorus.

Aelinon quidem auspicato
Cantu Phœbus resonat,
[b] Deliacam citharam
Plectro pulsans aureo:
Ego autem ad terræ & inferorum tenebras

* Exponunt etiam sic hũc uersum: Vt uel ista de patris accipiãt uel fortiũtur domo.

a Id est, quæ ad honestè petendum pertinent.

b καλλίφθογγον. i. corruptioni obnoxiam, mortali forma pręditam, nisi legẽdum sit καλλιφθογγον. id est, sonoram citharam.

ἤδη δ' ἐσῆλθέ μ', εἰ πραξαιμεθα,
φυγὰς τέκνων τῶν δ' ἀλλὰ καὶ πολὺ ἄθλιον,
τῶνδε σὺν οἰκτῷ πολιβαλεῖν σωτηρίαν,
ὡς τὰ ξένων πρόσωπα φεύγουσιν φίλοι,
τῶν ἡμαρ ἡδὺ βλέμμ' ἔχειν φασὶν μόνον.
τόλμα μεθ' ἡμῶν θάνατον· ὃς μείζω σ' ὀμῶς.
προκαλόμεθ' εὐγένειαν ὦ γέρον σέθεν.
τὰς τῶν θεῶν γὰρ ὅστις ἐκμοχθεῖ τύχας,
πρόθυμος ὅστις· ἡ πρόθυμία δ' ἄφρων·
ὃ χρὴ γὰρ, οὐδεὶς μὴ θεῶν θήσει ποτέ.
χο. εἰ μὲν θεγόντων τῶν ἐμῶν βραχίονων
ἦν τις ὑβρίζων, ῥᾳδίως ἐπαύσατ' ἄν.
νῦν δ' οὐδὲν ὄντες· σὸν τὸ τοῦτο σκοπεῖν,
ὅπως δίωσι τὰς τύχας Αμφιτρύων.
Αμ. ὅτοι τὸ δεινὸν, οὐ δέδοικε βίου πόθος
θανεῖν δρύκει μ', ἀλλὰ παῖδ' βόλομαι
σῶσαι τέκν' ἄλλως δ' ἀδυνάτων ἔοικ' ὀρᾶν.
ἰδοὺ πάρεστιν· ἥδε φασγάνου δόρυ,
λάβετε, φονεύετε· ἴσαι πάτρας ἄπο·
μίαν δὲ νῶν δὸς χάριν ἀνεξικνεῦμαι,
λιτῶνόν με, καὶ τὸν δ' ἀθλίαν, παῖδων πάρος·
ὡς μὴ τέκνα εἰσίδωμεν αὐόσιον θέαν,
ψυχορραγοῦντα, καὶ καλοῦντα μητέρα,
πατρός τε πατέρα· τἄλλα δ' εἰ προθυμεῖ,
πρᾶσ'· οὐ γὰρ ἀλκὴν ἔχομεν, ὥστε μὴ θανεῖν.
με. λαβὲ σ' ἱκνοῦμαι, χάριν τοῦδε καὶ χάριν,
ἵν' ἀμφοῖν εἰς ὑπουργήσῃ διπλᾶ.
κόσμον πάρδν μοι * παιδὶ τοῦδε καὶ νεκρῶν,
δόμοις κοίλας· νῦν γὰρ ἐκκεκλείσμεθα·
ὡς, ἀλλὰ τοῦτ' ἀρκλαχῶ· οἴκων πατρός.
λύ. ἔστω τάδ· οἴγειν κλῆθρα, πρόσοικοις λέγω.
κοσμεῖσθ' ἔνδον μολόντες· ὀφθονῶ τοῖς πλοῦν.
ὅταν δὲ κόσμον πολίταις κοῦ σώματιν,
ἔξω πῶς ἡμᾶς νοστοῦσα † δύσον χθονός.
με. ὦ τέκνον· ὀμαρτεῖ ἀθλίῳ μητρὸς πόδι
πάτρωον εἰς ἐλαθρον, ὃ φῶς ἐσίας
ἄλλοι κρατοῦσι, τόδ' ὄνομ' ἔδ' ἡμῶν ἔτι.
Αμ. Ὦ Ζεῦ· μάτην ἄρ' ὁμόγαμόν σ' ἐκτησάμην,
μάτην δὲ παῖδές τοι νεῶν ἐκλήζομεν.
σὺ δ' οὐδ' ἄρ' ὄνομα, οὐδὲ ὁποῖος εἶ φίλος.
ἀρετῇ σε νικῶ, θνητὸς ὢν, θεὸν μέγαν.
παῖδας γὰρ ὁ πρόδωκα σὺ Ηρακλεῖς.
σὺ δ' εἰς μὲν θύνας κρύφιος ἢ πίτω μολεῖν,
τἀλλότρια λέκτρα, δόντος οὐδ' ὢν, λαβὼν·
σώζειν δὲ σὺ σοὺς σὺ κοὐ πίστασαι φίλους.
ἀμαθὴς τις εἶ θεὸς, ἢ δίκαιος οὐκ ἔφυς.

χορός.

αἴλινον μὲν ἐπὶ δυτυχεῖ
μολπᾷ φοῖβος ἰαχᾷ,
τὰν καλλίφθογγον κιθάραν
ἐλαύνων πρὸ ἥκρων χρυσέων.
ἐγὼ δὲ τὸν γᾶς, χθόνιον τ' ὀρφνῶν

μολόντα

A μολόντα παῖδ', εἴτε Διός νιν ἔπω,
εἴτ' Αμφιτρύωνος ἴνιν,
ὑμνῆσαι σεφάνωμα μόχθων,
δι' δυλογίας θέλω.
γηγενάων δ' ἀρετὰ πόνων,
τοῖς θανοῦσιν ἄγαλμα.
πρῶτον μὲν δὸς ἄλσος
ἐρήμωσε λέοντος·
πυρσῶ δ' ἀμφεκαλύφθη,
ξανθὸν κρᾶτ' ἀπωνοτίσας,
δείνῳ χάσματι θηρός.
ταύτ' ὀρεινόμων ἀγρίων
κενταύρων ποτὲ γένναν
ἔτρωσε τόξοις φονίοις,
φαρέτρᾳ πλανοῖς βέλεσιν.
ξυνοίδε τοῦτο ὁ καλλιδένας,
μακραί τ' ἄρουραι πεδίων ἄκαρποι
B καὶ πολιάδες θοράπναι,
σύγγροτοί τ' ὁμόλας φῶλοι
πολύοισιν, ὅθεν χρὰς
πυροῦντος χθόνα θεσσαλῶν
ἱππείαις ἐδάμαζον.
ταύτ' χρυσοκάρανον
δόρκων ποικιλόνωτον
συλήτειραν ἀγρωσᾶν
κτείνας, θηροφόρον θέαν,
οἰνόεν τὶν ἀγάλμει.
τεθρίππων τ' ἐπέβα,
καὶ ψαλίοις ἐδάμασε πώλους
Διομήδεος, αἳ φονίαισι φάτναις
ἀχάλιν' ἐθάζον,
καὶ αἷμα σῖτα γύνσι, χαρ-
μονᾶσιν * αὐδροβῶσι λυγρὰ πεζοῖς
πόδων δ' ἀργυροδρύτων
C Εβρον δ' ἐπέβασ' ὄχθον
μυκηναίων πονῶν τυράννῳ,
τοῦδε πελιάδ' ἀκτὰν
Αναύρου πρὸς πύλας.
† Κύκνον δὲ † ἐφονοδαίκτων
τόξοις ὄλεσεν, ἀμφαναίας
οἰκήτορ' ἄμακτον.
ὑμνωδὸς τε κόρας,
ἦλθεν ἑσπέριον ὄν αὐλαῖ
χρυσέων πετάλων ἄπο, μηλοφόρων
χόρι κάρπον ἀμόρξων
δράκοντα πυροῦντον,
ὃς ἄπλατον ἀμφ' ἑλικτὸν
ἕλικ' ἐφρόρει
λιπαῖν πουτίας δ' ἁλὸς
μυχὸς εἰσέβαινε.
* πελαγίοις πιθεὶς δρετμοῖς.
οὐρανῶ δ' ὑπὸ μέσαν

Profectum filium, siue Iouis ipsum appellem,
Siue Amphitryonis propaginem
Celebrare præconijs
Volo, ne desit [a] præmium & corona laborum.
Speciosorum enim uirtutes laborum
Demortuis sunt statuæ.
Primùm quidem Iouis nemus
Viduauit leone:
Fuluoq; se texit,
Flauum caput in terga retorquens,
[b] Terribili spolio feræ.
Nec non & ferocem agrestium
Centaurorum progeniem
Letifero uulnerauit arcu,
Telis necans uolucribus.
Nouit hoc amœnus Peneus,
Steriliaq; uasti campi ingera:
Nouerunt & Pelij accolæ,
Vicinique Homoles populi,
[c] Ex quo manus pinastris armantes
Fines soli Thessalici
Vastabant equitationibus.
Aureo quoq; decoram capite,
Maculosam capream,
Vastatricem uenatorum,
Conficiens spectaculo uenatorio
Oeneum quendam exhilarat.
Conscendit etiam quadrigas,
Edomuitq; telis equos
Diomedis, qui funestis præsepibus
Indomitum furebant,
Maxillisq; cruentos rabidis cibos
Vorabant, humana cæde exultantes.
Præterea traiecit argenteis
Pellucidum undis Hebrum,
Mycenæo seruiens tyranno,
Ad hoc littus Peliacum
Anauri iuxta hostia:
Cycnumq; hospitum interfectorem
Telis confecit, Amphanææ
Habitatorem inhospitalem.
Venit etiam Hesperios in hortos
Modulantes ad puellas,
[d] Aureisq; à ramis abstulit manu
Radiantia poma,
Occiso prius
Squammoso terga dracone,
Qui ad inaccessos, conuolutosq;
Anfractus excubabat. Aequorei ad hæc sali
Abditos sinus subijt, mortalibus
Columnas ponens remis.
Ac cœli sub mediam

a σεφάνωμα μόχθων. id est, secundũ istem mata & seriẽ laborum.

b χάσματι, rictu.

c Si pro ὅθεν, ὅταν leges, pro (Ex quo) Quando, appone.

d aliàs, aureis à foliis.

* Iuuenes legi fortè debet.

Ee 3 Manus

a aliàs, subiecit. Manus [a] sustulit sedem,
Alantis profectus ad domos.
Stellantiaq; continuit atria
b deorum. Virtute sua, [b] numinum.
Aggressus & ferocem Amazonum manum est
Mæotim circa, fluminum hospitam,
Per tumidum Euxini ueniens fretum:
Non sine Græciæ
Amicorum exercitu,
Vt Martiæ puellæ aureis
Textum filis amictum,
Baltheiq; letalem prædam auferret.
Ea autem Hellas inclita barbaræ
Virginis accepit spolia,
Seruanturq; Mycenis.
Quin & multicipitem,
Clamosumq; canem, incolam Lernæ
Hydram igne perdidit,
c Telisq; [c] circumplexus est,
Quibus tricorporem
Pastorem occidit Erythiæ.
Multos insuper certaminum cursus
Peregit prosperos. ad postremum
d metaim. Traecit ad lachrimosa tartara, [d] finem laborum:
Vbi uitam miser
Finiuit, nec inde redijt.
Aedes uerò amicis desertæ sunt,
Premiq; scapha Charontis
Acerbum, impiumq; & iniustum
Liberorum uitæ tramitem.
In tuas porrò manus
Respicit corpus præsentis.
Vtinam autem mihi iuuenile esset robur,
Hastamq; in prælio quaterem,
Nec non & Cadmeorũ æuo uigens proles,
Parentibus auxiliatura præstò esset:
Nunc me iuuentæ destituit fœlicitas.
At enim hosce intueor
Funerea indumenta gerere,
Nempe magni quondam Herculis liberos,
Charamq; coniugem
Catenatis pedibus trahentem
Liberos, atq; æuo confectum Herculis patrem.
Me miserum,
Qui lachrimarum continere non queam
Seniles amplius fontes luminum.

ἐλάυνει χθόνας ἕδραν,
Ατλαντος δόμων ἐλθών·
ἀστρωπός τε κατέχει οἴκους
βυανοσία θεῶν.
ἐν ἱππόβοτόν τ' ἀμαζόνων στρατὸν
Μαιῶτιν ἀμφὶ πλυπόταμον
ἔβα δι' εὔξεινον οἶδμα λίμνας,
οὐ μετὰ Ἑλλανίας
τίν' ἐκ αφ' ἑλλανίας
ἀγερόν ἑαλίζας φίλων,
κόρας ἀρείας τὲ πλῶν
χρυσόστολον φαρος,
ζωστῆρος ὀλεθείας ἄγρας·
τὰ κλεινὰ δ' Ελλὰς ἔλαβε
βαρβάρου κόρας λάφυρα, καὶ σώζετ' ἐν Μυκηνάις.
καὶ τὰ μυελόκρανον
πολύφωνον κυνὰ λέρνας
ὕδραν ἐξεπύρωσε,
βέλεσί τ' ἀμφέβαλε
τὸν τρισώματον, οἷσιν
ἔκτα βοσκὸν Ερυθείας.
πολλοὺς δ' ἄλλων ἀγάλματ' ἐυτυχῆ
δόμων τὸν πολυδάκρυτον
ἔπλευσ' ἐν ἀΐδαν, πόνων τελευταῖ,
ἵν' ἐκπροφανὴς πάλαι
βίοτον, οὐδ' ἔβα πάλιν.
εἴγαι δ' ἐρῆμοι φίλων·
καὶ δ' αὐόστιμον τέκνων
χαρῶν ὑμέναιοι πλῶτα,
βίοτ' ἐλέυθερον ἄθεον,
ἄδικον· εἰς δὲ σὰς χέρας
βλέπει σῶμα τὸ παρόντος.
εἰ δ' ἐγὼ δυνάμος ἔχων,
δόρυ τ' ἔπαλον γ' αἰχμᾷ,
Καδμείων τε σύνοικοι,
τέκεσιν αὖ παρέσαν
ἀλκᾷ· νῦν δ' ἀρρλέπομαι τὰς δυσδαίμονας ἔβας.
ἀλλ' ἐορῶ γὰρ τόδε, φθιμένων
ἐνδυμ' ἔχοντας,
οὖ τὸ μεγάλου δή ποτε παῖδ' ἀς
πατρὶν Ηρακλέους, ἄλοχόν τε φίλω
τὸ σφαίοις ποσὶν ἕλκουσαν
τέκνα, καὶ γεραὸν πατέρ' Ηρακλέος.
δύστλως ἐγὼ,
δακρύων ὡς ὁ δυάμαι κατέχειν
γεραίας ὄσσων ἐπ' ἀυγάς.

ΑΚΤΥΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

Megara. Amphitryon. Hercules. Chorus.

ΜΕΓ. AGe quis sacrificus, quis iugulator infelicium,
Aut quis miseræ animæ meæ extinctor fuerit,
Quis mittet has ad orcum promptas uictimas?

ΔΡΑΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

μεγαρα. αμφιτρύων. ἡρακλῆς. χορός.

ΜΕ. ΕΙΣΙΝ τίς ἱερεύς, τίς σφαγεὺς τῶν δυσποτμῶν,
ἢ τίς τελαίνης τῆς ἐμῆς ψυχῆς φονεύς,
ἕτοιμ' ἄγειν τὰ θύματ' εἰς ᾅδου τάδε;

ὦ τέκνα,

A O liberi, ducimur indigna funerum [a] iuga,
Simul senes, matres, & iuuenes.
O crudelia fata mea, & liberorum:
Hosce, quorum nunc ultimo aspectu fruor,
Vos quidem genui, ac hostibus enutrij
Risum & contumeliam & probrum.
Eheu, quantùm opinione me spes excusserunt,
Quam ex patris uestri olim cœpi sermonibus.
Tibi enim Argos adiudicabat defunctus pater,
Eurysthei q; eras inhabitaturus domos,
Fœcundæ imperium tenens Pelasgiæ:
Induuias q; tuo circumponebas capiti
Leonis, qua ipse solitus erat tegi:
Tu autem bellicosarum Thebarum futurus rex eras,
Hæreditarios terræ meæ fines possidens:
Vt is tum qui te genuit, persuasus erat.
Dexteræ quoq; tuæ tradidit uindicem
Clauam, Dædali fallax donarium.
At tibi, quam uastauit olim missilibus
Telis, promisit se daturum Oechaliam:
Tres igitur uos, terna tyrannide
Pater constabiliebat, sublimis uirtute, elatus animi.
Ego autem sponsas initiabam,
Affinitates contractura ex Athenarum solo,
Spartaq; & Thebis, ut exigeretis cum ijs
Curriculum sequentis æui prosperè.
Atq; hæc uana & cassa sunt: omniaq; mutans Fortuna,
Pro sponsis Atas uobis habendas dedit.
Mihi autem lachrimæ sunt balneæ: ô me afflictã animi.
Patris autem hic pater celebrat nuptias conuiuio,
Socerum habens Plutonem, [b] affinem patris.
Hei mihi, quem uestrûm primùm, aut quem ultimum
Pectori apprimam? cui os applicabo?
Quem apprehendam? quo pacto, ceu Dædala
B ξύλον κλείει, δαιδάλου δυσδῶ δόσιν.
Ci d' ὦ ἐπόρσε τοῖς ἐπηβόλοις ποτὲ
τέξοισι, δώσειν Οἰχαλίαν ὑπέσχετο.
τρεῖς δ' ὄντας, τριπτύχοις τυραννίσι
πατὴρ ἐπύργε, μέγα φρονῶν ἐπ' αὐδρείᾳ·
ἐγὼ δὲ νύμφας ἠκροθινιαζόμην,
ἐκ δὲ σωσάψασ', ἔκ τ' Αθηναίων χθονὸς,
Σπάρτης τε, Θηβῶν τε, ὡς * αὐημμένοι κάλως
πρυμνησίοισι βίον ἔχειτ' εὐδαίμονα.
καὶ ταῦτα φρόδια. μεταβαλοῦσα δ' ἡ τύχη,
νύμφας μὲν ὑμῖν λῆρας ἀντὶ δωρεὰν ἔχειν,
ἐμοὶ δὲ δάκρυα λαβεῖν, δύσλως φρενῶν.
πατὴρ δὲ πατρὸς ἑστᾷ γάμους ὅδε,
ἄδικον νομίζων τὸν θρόνον, κἠδ' πατρός.
ὤ μοι· τίν' ὑμῶν πρῶτον, ἢ τίν' ὕστερον
πρὸς στέρνα θῶμαι; τῷ, πρὸς ἁρμόσω στόμα;
τίνος λάβωμαι; πῶς ἂν ὡς ξυλόπηδρος
C μέλισσα, σωρὸν ἐγκομῶ ἂν ἐκ πάντων γόνος;
εἰς ἓν δ' ἐνεγκεῖν, ἀθρόον ἀκρόδιλα δάκρυ;
ὦ φίλτατ', εἴ τις φθόγγον εἰσακούσεται
θανόντων, παρ' ᾅδῃ σοι τάδ' Ηράκλεις λέγω·
θνήσκει πατὴρ σός, καὶ τέκν', ὄλλυμαι δ' ἐγὼ
ἣ πρὶν μακαρία δὰ σ' ἐκλιζόμην βροτοῖς·
ἀπῆξον, ἐλθέ, καὶ σκιὰ φάνηθί μοι.
ἅλις γὰρ ἐλθὼν, ἱκανὸν ἂν γένοιο σύ.
κακοὶ γὰρ εἰς σέ γ', οἱ τέκνα κτείνουσι σά.
Α. σὺ μὲν, τὰ νόρθον δυστρεπῆ ποιῶ γοᾶν·
ἐγὼ δὲ σ' ὦ Ζεῦ, χεῖρ' ἐς οὐρανὸν δικῶν,
αὐδῶ, τέκνοισιν εἴ τι τοῖσι δ' ὠφελεῖν
μέλλεις, ἀμύνειν· ὡς τάχ' ἐδὲν ἀρκέσεις,
καὶ τοι κέκλυσαι πολλάκις· μάτην πονῶ.
θανεῖν γὰρ ὡς ἔοικ' ἀναγκαίως ἔχει.
„ ἀλλ' ὦ γέροντες, μικρὰ μὲν τὰ τοῦ βίου·
„ ὅστις δ' ὅπως ἥδιστα διαπράσσετε,
„ ἐξ ἡμέρας εἰς νύκτα μὴ λυπούμενοι·

a id est, copulas, paria, coniugatio.

b ex affinitate patris.

Tempus enim nescit spes lubricas — ὡς ἐλπίδες μὲν ὁ χρόνος οὐκ ἐπίσταται
Seruare: quique, [a] sua anxiè curat, frustratur. — σώζειν· τὸ δ' αὖ τοῦ σπουδάζας, διέπεσε.
Videte me, qui omnibus eram conspiciendus mortalib. — ὁρᾶτε μ', ὥσπερ ἦν πρόβλεπτος βροτοῖς,
Rebus præclarè gestis: & tamen me fors rapuit — ὀνομαστὰ πράσσων, καί μ' ἀφέλεθ' ἡ τύχη,
Vna die, leuem ceu pennam ad æthera. — ὥσπερ πτερὸν πρὸς αἰθέρ' ἡμέρᾳ μιᾷ.
Magnæ autem opes, & gloria, haud scio cui — ὁδ' ὄλβος ὁ μέγας, ἢ τέ δόξ', οὐκ οἶδ' ὅτῳ
Stabilis maneat, valete: amicum enim uirum — βέβαιος ὄντ' χαίρετ'· εὖ δρᾶν γὰρ φίλον
Nunc postremùm uidistis coætanei. — πανύστατον νῦν ἥλικες σεσύρκατε.
Me. Hem — με. ἔα,
O senex, meá ne charissima intueor? aut quid dicam? — ὦ πρέσβυ, λύσω τἀμὰ φίλτατ', ἢ τί φῶ;
Am. Haud scio filia: præ stupore obmutui. — ἀμ. οὐκ οἶδ' ἃ θύγατερ· ἀφασία δέ μ' ἀμὰ 'χει.
Me. Is est, quem sub terrâ esse audiuimus, — με. ὅδ' ὄντιν', ὃν γῆς ὑπέρθεν εἰσπεπόμεθα,
Nisi quoddam somnium in luce cernimus. — εἰ μή γ' ὄνειρον γὰ φάος τι λύσομεν.
Quid dicam? qualia somnia moriens conspicor? — τί φημί; ποῖ' ὄνειρα κηραίνουσ' ὁρῶ;
Non est hic alius, quàm filius tuus, senex. — οὐκ ἔδ' ὅδ' ἄλλος αὐτὸς σὸς πόσις γόρου.
Huc agite ô liberi, pendete à paternis uestibus. — δεῦρ' ὦ τέκν' ἐκκρέμασθε πατρῴων πέπλων.
Ite, accelerate, non omittite, quando non minor — ἴτ', ἐγκονεῖτε, μὴ μέθητ', ἐπεὶ δίδος
Ioue seruatore uobis hic adest. — σωτῆρος ὑμῖν οὐδὲν ἔλαττ' ὅδ' ἐστόρος.
Her. O saluete atrium & uestibula domus meæ, — ἥρα. ὦ χαῖρε μέλαθρον, πρόπυλά θ' ἑστίας ἐμῆς,
Quàm gaudens te intueor, reuersus in lucem. — ὡς ἄσμενός σ' ὀπτεύω νεοῦ φάους μολών.
Hem, quid hoc rei est? uideo ante ædes liberos — ἔα· τί χρῆμα; τέκνα ὁρῶ πρὸ δωμάτων
Funesto habitu ornatos capita: — στολμοῖσι νεκρῶν κρᾶτας ἠρτεμωμένα,
In turbaque uirorum meam coniugem, — ὄχλῳ τ' γὰ ἀνδρῶν τὴν ἐμὴν ξυνάορον,
Patremque lachrimantem alicuius calamitatis gratia. — πατέρα τε θ' ἀκρύοντα συμφορᾶς τινος.
Sed age ex hisce propè stans audiam: — φίλ' ἐκπύθωμαι τῶνδε πλησίον παθείς.
Mulier, quæ noua domos premit necessitas? — γύναι, τί καινὸν ἦλθε δώμασι χρέος;
Me. O charissime uirorum, ô lux reuersus ades patri, — με. ὦ φίλτατ' ἀνδρῶν, ὦ φάος μολὼν πατρί,
In puncto, ac in ipso tempore amicis saluus redis. — ἥκεις, ἐσώθης εἰς ἀκμὴν ἐλθὼν φίλοις.
Her. Quid ais? quas in turbas uenimus pater? — ἥρα. τί φῄς; πίν' εἰς ταραγμὸν ἤκομεν πάτερ;
Me. Occidimus. tu uerò ignosce mihi senex, — με. ἀπολλύμεθα· σὺ δὲ γόρου σύγγνωθί μοι,
Si antè præripui, quæ conuenie bat te ad ipsum loqui: — εἰ προὔδωκ' ἥρπασ', ἃ σε λέγειν πρὸς πόσι' ἐχρῆν.
Muliebris enim sexus quodãmodo est, quàm uiri, misera — τὸ θῆλυ γὰρ πως μᾶλλον οἰκτρὸν ἀρσένων.
Ac [b] mei iam cadebant liberi, peribamque ego. (bilior. — καὶ τἀμ' ἔθνησκε τέκν', ἀπώλλυμ' δ' ἐγώ.
Her. O Apollo, quibus auspicaris sermonem exordijs. — ἥρα. Ἀπόλλον, οἵοις φροιμίοις ἀρχῇ λόγου.
Me. Extincti sunt fratres, meusque graudæuus parens. — με. τέθνασ' ἀδελφοί, καὶ πατὴρ ὁ μὸς γόρων.
Her. Quomodo ais? qd admisit? quo 'ue bello interijt? — ἥρα. πῶς φῄς; τί δράσας; ἢ δορὸς ποίᾳ τυχών;
Me. Inclytus ille Lycus terræ rex ipsos perdidit. — με. λύκος σφ' ὁ κλεινὸς γῆς ἄναξ διώλεσεν.
Her. Eundo 'ne obuiã armis, an [c] aliquo tumultu ciuico? — ἥρα. ὅπλοις ἀπαντῶν, ἢ νοσησάσης χθονός;
Me. Seditione septem geminũ Cadmi occupat imperiũ. — με. στάσει τὸ Κάδμου γ' ἑπτάπυλον ἔχει κράτος.
Her. Quid autem ad te, & senem uenit metus? — ἥρα. τί δ' ἦτα πρὸς σὲ καὶ γόρου' ἦλθεν φόβος;
Me. Constituerat patrem, & me, & liberos occidere. — με. κτανεῖν ἔμελλε πατέρα, κἀμὲ, καὶ τέκνα.
Her. Quid ais? num meos liberos pupillos timens? — ἥρα. τί φῄς; ταρβῶν ὀρφανοὺς ἐμοῦ τέκνου;
Me. Ne olim Creontis ulciscerentur necem. — με. μή ποτε Κρέοντος θανάτου ἐκπεσάσατο.
Her. Ornatus autem quis hic inferis est uestium? — ἥρ. κόσμος δ' πέπλων τίς ὅδε νεκρῶν πέπλων;
Me. Mortis has uestes induimus. — με. θανάτου τάδ' ἤδη ἐνδεδύκαμεν.
Her. Et per uim moriendum erat uobis? ô me miserum. — ἥρα. καὶ πῶς βίᾳ ἐθνήσκετ'; ὦ τλήμων ἐγώ.
Me. Amicis derelictis: te autem perijsse fama erat. — με. φίλων δρῆμοι· σὲ δὲ θανόντ' ἠκούομεν.
Her. Vnde autem uos hæc inuasit animi deiectio? — ἥρα. πόθεν δ' ὅδ' ὑμᾶς ἦδ' ὀνῆλ' ἀθυμία;
Me. Eurystheï præcones ista nunciabant. — με. Εὐρυσθέως κήρυκες ἤγγελλον τάδε.
Her. Sed quid deseruistis domum, & larem meum? — ἥρα. τί δ' ἐγκαίπετ' οἶκον, ἑστίαν τ' ἐμήν;
Me. Vi adacti, pater quidem strato molli eiectus. — με. βίᾳ πατὴρ μὲν ἐκπεσὼν στρωτοῦ λέχους.
Her. Nec uerebatur senem ignominia hac afficere? — ἥρα. κοὐκ ἔσχεν αἰδῶ τὸν γόρον τ' ἀτιμάσαι;

Αἰδώς

a uel: Qui spes anxius sonet, sibique timet, frustratur, eludi turque.

b Mei liberi extinctiunt, & ego simul perij.

c aliàs: An laborante terra, id est seditione insaniente.

Αἰδὼς γ' ἀρικεῖ φίλοις θεᾶς πρόσω. — Me. Pudor procul habitat ab hac dea (uiolẽtia scilicet.)
ἥρα. ὅτω δ' ἀπόντος ἐστὶν ἀνιζόμεν φίλων; — Her. Sic [a] igitur dum absumus amicis destituimur?
με. φίλοι γὰρ εἰσὶν οὐδὲν δυσυχεῖ τινες; — Me. Qui enim sunt amici afflicto uiro?
ἥρα. μαίχας δὲ Μινυῶν, ἃς ἔτλιν, ἀπέπτυσας; — Her. Nũ pugnas Minyarum, quas sustinui, [b] obliti sunt?
με. Ἄιλον, ἵν' οὐδὲς σοι λέγω, τὸ δυσυχές. — Me. Amicis orba est, ut denuò tibi dicam, infœlicitas.
ἥρα. ὑφίεθ' ἕδρας τάδε πόδε βολὰς κόμης; — Her. Quin hæc funesta comæ reijcitis gestamina?
καὶ φῶς αὐγὰς ἐπέθετε, τὸ κάτω σκότος — Lucemq; respicitis, inferæ caliginis
φίλαις ἀμοιβὰς ὄμμασι δεδορκότες; — Gratas oculis contuentes uicissitudines?
ἐγὼ δέ, ναῦς γὰρ ἡ ἐμῆς ἔργον χέρος, — Ego autem, nunc enim mea opus est manu,
πρῶτον μὲν ἐμὰ, καὶ κατασκάψω δόμους — Primùm quidem eo, ac euertam domos
κοινῶν τυραννων, ἀρᾶτα δ' αὐόσιον τεμὼν, — Nouorum tyrannorum, impiumq; caput disectum:
ῥίψω λεωῶν ἕλκημα. Κάδμείων δ' ὅσοις — Cambus lanienã proijciam: deinde quoscunq; Cadmeo
κακὸς ἐφῦρον, εὖ παθόντας ἐξ ἐμοῦ, — Ortos genere ingratos deprehẽdero, qb. ego multa feci
ἔφ' κἀλινίκῳ ἔφ' δ' ὅπλῳ χειρώσομαι. — Armis hisce deuincam uictricibus. (benè,
οὓς δὲ πτέρωτοῖς ἁρμαφορῶν τοξεύμασι, — Alios uerò telis sternens uolucribus,
νεκρῶν ἅπαντ' Ισμηνὸν ἐμπλήσω φόνου. — Totum implebo Ismenum strage cadauerum:
Δίρκης τε νᾶμα λουτρὸν αἷμα χθόνιον ἔσται. — Et unda Dirces purpurascet sanguine.
ἔφ', γὰρ μ' ἀμύνειν μᾶλλον, ἢ ἁμαρτεῖν χρή, — Quos enim magis tueri debeam, quàm coniugem,
καὶ παῖδας, καὶ γόρους τε; χἀρόντων πόνοι — Et liberos & senem? labores ualeant:
μάτην γὰρ αὐτοὺς τῶνδε μᾶλλον ἐλύσα. — Frustrà enim præ his ipsos perfecerim.
καὶ δεῖ μ' ἔπερ τῶνδ', εἴπερ οἶδ' ἔπερ πατρός, — Atq; adeò decet pro hisce, siqdẽ ipsi p patre nõ dubitẽt
θνήσκειν ἀμυνοῦντ' ἢ τί φήσομεν καλόν, — Me occumbere ultorem. aut qd gloriosum iudicabimus,
ὅθρα μὲν ἐλθεῖν εἰς μάχην, λέοντί τε, — Si cum hydra & leone in pugnam uenerim,
Εὐρυσθέως πομπᾶσι, τῶνδ' ἐμῶν τέκνων — Eurystheo ablegante, nec meorum liberorum
οὐκ ἐπεπνήσω θανάτου; οὐκ ἐγὼ Ἡρακλῆς — Necem uindicauero? haud ego Hercules
ὁ κἀλινίκης, ὡς πάροιθεν, λέξομαι. — Egregius uictor, ut antè, nominer.
δίκαιον εὖ τεκόντας ὠφελεῖν τέκνα, — Iustum est parentes opitulari liberis,
πατέρα τε σέβειν, τοῖς τε κοινωνῶν γάμων. — Patriq; seni, consortiq; connubij.
ἀμ. πῶς σὺ μὲν ὦ πᾶσι, τοῖς φίλοις εὖ φίλος, — Am. Tui est officij ô fili, amicis te præbere amicum,
πάντ' ἐχθρὸς μισεῖν, ἀλλὰ μὴ πέτου λίαν. — Hosteq; odio persequi. sed ne festines nimis.
ἥρα. τί δ' ὅτι τῶνδε θέσιν, ἢ χρεὼν πάτερ; — H. Quid horũ pperãti agitur, quàm necesse sit, pater?
ἀμ. πολλοὺς πενήτας, ὀλίγους δ' θεὸς λόγῳ — Am. Multos pauperes, sed qui sermone diuites
δυνατοῦ πάρ' εἶν, συμμάχους ἀνὰ ξ' ἔχει, — Appareant, rex habet sibi socios,
οἳ πάσιν ἔθηκαν, καὶ δίωλεσαν πόλιν, — Qui seditione concitata pessum dedẽre publicam
ἐφ' ἁρπαγᾶσι τῶν πέλας· τὰ δ' γὰ δόμοις, — Rem, direptionibus proximorũ: quod autem erat domi,
δ' ἀπάλεσε φρεῦδα, σὺν φυγόντ' ἀργίας. — Id sumptu dissipatum est, [c] ocioq; euanuit.
ἄφθης ἐπελθὼν πόλιν· ἐπεὶ δ' ἄφθης, ὅρα — Ciuitatem ingressus uisus es: cùm autem uisus sis, uide
ἐχθρὸς ἀθροίζας, μὴ πρὸς γνώμην πέσῃς. — Ne concurrentibus hostibus præter opinionem cadas.
ἥρα. μέλει μὲν οὐδὲν, εἰ με πᾶσ' εἰσῴη πόλις. — Her. Nihil curo, si uel tota me uiderit ciuitas.
ὄρνιν δ' ἰδὼν τιν' οὐκ ἐν αἰσίοις ἔδραις, — Auem autem haud auspicati augurij uidens,
ἔγνων πόνου τιν' εἰς δόμους πεπτωκότα, — Noxam quandam cognoui incidisse in lares meos·
ὡς' ἐκ πεύσεως κρύφιον εἰσῆλθον χθόνα. — Quare prudens tacitè, & occultus terrã ingressus sum.
ἀμ. καλῶς πεφεσελθὼν ναῦς, πρόσειπε δ' ἑστίαν, — Am. Bene est. accedens nunc salutato larem,
καὶ δόρ πατρῴοις δώμασι σὸν ὄμμ' ἐλῶν. — Vultusq; da paternis ædibus intueri tuos.
ἥξει γὰρ αὐτὸς, σὸν δ' ἁμαρτεῖν καὶ τέκνα — Veniet enim ipse tuam coniugem & liberos
ἕλξων, φονεύσων, κἀμὲ, ὑπὸ σφάξων, ἄναξ. — Protracturus, occisurus, meq; mactaturus, rex.
μένοντι δ' αὐτῷ, ταῦτα δοκεῖ γενήσεται, — Hic autem si maneas, omnia tibi erunt ex sententia,
σὺ δ' ἀσφαλείᾳ κἀρδ' ἀνεῖς πόλιν τε σὸν — Hæcq; tutela tibi lucro erit: tuãq; non prius cõmoueris
μὴ πρὶν παρέξῃς, πρὶν πάρ' εὖ θέσθαι τέκνου. — Ciuitatem, quàm hoc, fili, probè constitueris. (pio:
ἥρα. θεοῖσι τάδ' εὖ γὰρ εἶπας· ἐμὲ ἔσω δόμων. — H. Hæc faciã: bene enim dixisti. in domũ intrò me reci
χρόνῳ δ' αὖ πλθὼν ἐξ ἀνηλίου μυχῶν, — Tandemq; reuersus ex tristi & misero specu, (bor
ἀνδρ κόρης φθορὰν, οὐκ ἀπιμάσω — Quæ apud Tartari nymphã sub terra est, nõ dedigna-

Primùm

a aliàs, sic ante tuum Deum.

b respuerũt, neglexerũt.

c inertiaq.

Primùm appellare deos domesticos.
Am. Reuera ne uenisti fili ad sedes Tartari?
Her. Imò & in lucem traxi bestiam tricipitem.
Am. Pugna ne domitam, an beneficio & ope deæ?
Her. Pugna. Mystarũ etiã sacra et cerẽonias uidi fœli- (citer.
Am. Num in domo Eurystheei est bestia?
He. Hecates lucus ipsam habet, Hermionumq; ciuitas.
A. Neq; nouit Eurystheus te rursus ad superas euasisse
Her. Nõ nouit. uem, ut scirẽ qd hic fieret, prius. (auras?
Am. At quo pacto tantum fusti sub tellure temporis?
Her. Dũ Theseũ deduco, moras traxi apud Ditẽ pater.
Am. Et ubi est? num rediit in terræ fines patriæ?
Her. Athenas iuit, optato potitus ab inferis reditu.
Sed agite ô liberi, in domum sequimini patrem:
Honestiores sanè introitus, quàm exitus
Vobis sors concessit. Intrepido estote pectore,
Oculorumq; riuos iam iam nunc sistite.
Tu autem ô mulier mihi mentem animumq; recipe,
Metumq; pone: omitte uestes meas,
Haud alatus sum, nec fugio quos amo.
Ah, non ipsi relinquunt, sed usq; inhærent uestibus.
Tantoq; magis hoc modo itis in nouacula.
Ducam ipsos apprehensos ceu scapulas manibus,
Ac ueluti naues traham: etenim non defugio
" Liberorũ cultus et obsequia. Aequales sunt res hominũ,
" Amant liberos pariter & primi mortalium
" Et infimi: pollentesq; opibus habent,
" Et qui minus, omne est prolis amans genus.

Chorus.

" Dulce mihi iuuentaes
" Onus: at senecta semper
" Aetnæ grauior rupibus
" Meum premis caput,
" Palpebrarum tenebrosam
" Operiens facem.
" Non ego, nec Asiaticæ
" Tyrannidis opes,
" Nec plenas auro regias
" Pro iuuentute accipiam:
" Quæ pulcherrima in diuitijs,
" Pulcherrimaq; duris
" In rebus, at tristem & letiferam
" Odi senectam: undis
" Submersa pereat, utinam nunquam
" Mortalium in domos & urbes
" Venisset, sed semper per ætherem
" Alis feratur.
" Quòd si dijs prudentia esset,
" Aut sapientia apud homines,
" Geminam iuuentutem concederent,
" Euidens signum
" Virtutis in ijs quibus adesset:

a Al. Quòd si dijs prudentia aut sapientia esset aliqua super hominum genere id est, si ipsis cure esset humanũ genus.

θεὸς προσειπεῖν πρᾶός τε καὶ ἵλεως. A
ἐμ. ἦλθον γὰρ ὄντως δ' ὤμωγ' εἰς ᾅδου τέκνον;
ἥρα. καὶ θηρᾷ γ' εἰς φῶς τὸν τρικάρηνον ἤγαγον.
ἐμ. μάχῃ κρατήσας, ἢ θεᾶς δωρήμασιν;
ἥρα. μάχῃ· τὰ μυστῶν δ' ὀργιὰ δυτύχησ' ἰδών.
ἐμ. ἢ καὶ κατ' οἴκους ἔστιν Εὐρυσθέως ὁ θήρ; (citer.
ἥρα. χθονίας νιν ἄλσος, Ἑρμιόνη τ' ἔχει πόλις.
ἐμ. ὅτι οὐδ' ὁ Εὐρυσθεὺς σε γῆς ἥκοντ' οἶδεν;
ἥρα. οὐδ' οἶδεν· ἐλθὼν τἀνδάδ' εἰσελείλυτο πάρος.
ἐμ. χρόνον δὲ πῶς τοσοῦτον ἦσθ' ὑπὸ χθονός;
ἥρα. Θησέα κομίζων, ἐς χρόνισ' ἐν ᾅδου πατρίδ.
ἐμ. καὶ πῶς ἔτι; ἢ γῆς πατρῴδ' οἴκεται τοῖσδε;
ἥρα. Βέβηκ' Ἀθήνας, νόστῳ ἄσμενος φυγών.
ἀλλ' εἶ' ὁμαρτεῖτ' ὦ τέκν' εἰς δόμους πατρί.
πολλοὺς τ' ἀφ' εἴσοδοι, ἢν ὀξύδωρ
παρέσειν ἡμῖν· ἀλλὰ θάρσος ἔχετε,
καὶ νάματ' ὀσσων μηκέτ' ὀχνεῖτε.
σύ τ' ὦ γύναι μοι σύλλογον ψυχῆς λάβε, B
τρόμον τε παῦσαι, καὶ μέθεσ' ἐμῶν πέπλων·
οὐ γὰρ πτηνὸς, οὐδὲ φεύγειν φίλους.
τοὶ οἶδ' ἐκ ἀφιᾶσιν, ἀλλ' αὐτάρκεστοι πέπλων.
Τοσῷδε μᾶλλον ὧδ' ἴεντ' ἐξ ἐμοῦ.
ἄξω λαβὼν γ' ὤμοσ' ἐφολκίδας χεροῖν,
ναῦς δ' ὡς ἐφέλξω· καὶ γὰρ οὐκ ἀναίνομαι
θρέπτρα τέκνων· πάντα τἀνθρώπων ἴσα.
φιλοῦσι παῖδας οἵ τ' ἀμείνονες βροτῶν,
οἵ τ' οὐδὲν ὄντες· χρήμασιν δὲ διάφοροι
ἔχουσιν, οἷδ' ὅ πᾶν δὲ φιλότεκνον γένος.

χορός.

ὦ νεότας μοι φίλον ἄ-
χθος· ἐπὶ δὲ γῆρας, ἀεὶ
βαρύτερον Αἴτνας σκοπέλων,
ἐπὶ κρᾶτ' ἔκεισαι,
βλεφάρων σκοτεινὸν
* φάος ἐπιπαλύψαν.
μή μοι μήτ' ἀσιάτιδος C
τυραννίδος ὄλβος εἴη,
μὴ χρυσοῦ λώματα πλήρη,
τᾶς ἥβας ἀντιλαβεῖν.
ὦ καλλίστα μὲν ὀλέσω,
καλλίστα δ' ἐν πονίᾳ.
τὸ δὲ λυγρόν, φόνιόν τε γῆρας,
μισῶ κεφ' ἑκυμάτων
δ' ἐρῆμοι μηδὲ ποτ' ἄφελον
θνατῶν δώματα καὶ πόλεις
ἐλθεῖν, ἀλλὰ κατ' αἰθέρ' ἀεὶ
πτηνὸς φορεῖσθαι.
εἰ δὲ θεοῖς ἦν ξυνέσις,
καὶ σοφία κατ' ἄνδρας,
δίδυμον ἂν ἥβαν ἔφερον,
φανερὸν χρεκτὸ-
ν ἀρετᾶς, ὅσοι

A μετὰ, καὶ θνατοὶ δὲ
" τὰς αὐγὰς πόλιν ἁλίς
" δοκοῦσ' αὖ ἔλαν λαύλυς.
" ἁ δυσδαίμων δ' ἄπλοιαν αὖ
" ἐκ ζωᾶς βιοτάν.
" καὶ τᾶδε, τός τε κακὸς αὖ
" γνῶναι, καὶ οὗ ἀγαθὸς
" ἴσον, ἁ τ' νεφέλαι πᾶσαν ἄστρων,
" ναύτας ἀριθμὸς τέλει.
" νῦν δ' ὀδ' εἰς ὄρος ἐκ θεῶν
" χρηστοῖς, ὀδὲ κακοῖς ἀφής·
" ἀλλ' εἰλισσόμενός τις αἰὼν,
" πλοῦτον μόνον αὔξει.
ὀ παύσομαι τὰς χάριτας
μούσαις συγκαταμιγνύς,
ἡδίστων συζυγίαν.
ἢ ῥάδιον μετ' ὀμμοσίας,
B αἰεὶ δ' ἐν στεφάνοισιν εἶναι.
ἔτι τοι γέρων ἀοιδὸς
ἐλελαδεῖ μναμοσύνων.
ἔτι τὰν Ἡρακλέος
καλλίνικον ἀείσω,
πᾶά τε βρόμον οἰνοδόταν,
πᾶά τε χέλυος ἐπιτόνου
μολπάν, καὶ λίβυα αὐλόν,
ὅπῳ κατεπαύομεν
μόλις, αἱ μ' ἐκέρδυσαν.
παιᾶνα μὲν Δηλιάδες
ὑμνοῦσ' ἀμφὶ πύλας, τὸν
Λατοῦς οὖπαιδ' ἀγόνου
εἰλίσσουσαι κελλίχορον.
παιᾶνας δ' ἐν ἐῖς μελάθροις,
λύκιον ὡς, γέρων ἀοιδὸς
πολιαῖν ἐκ γηρύων,
C ἐλελαδήσω· τὸ γὰρ εὖ
τοῖς ὕμνοισιν ἐπάρχει,
δῖος ὁ παῖς. τᾶς δ' εὐγενείας
πλέον ἐπιφρόνεμεν,
μοχθήσας τὸν ἄκυμον
θῆκεν βίοτον βροτοῖς,
πορίσας δέματα θηρῶν.

ΔΡΑΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

λύκος. ἀμφιτρύων. ἶρις. λύσσα. χορός.

Λύκ. EIS κοιρὸν οἴκων Ἀμφιτρύων ἔξω πορᾷ.
χρόνος γὰρ ἤδη σαφὴς, ἐξότου πέπλοις
κοσμεῖδε σῶμα, καὶ νεκρῶν ἀγάλμασιν.
ἀλλ' εἶα, παῖδας καὶ δάμαρ' Ἡρακλέους
ἔξω κέλευε τῷδε φάνεσθαι δόμων,
ἐφ' οἷς ἐπέστητ' γ' αὐτοπάγγελτοι θανεῖν.
ἀμ. ἄναξ, δίκαιος μ' ἀθλίως πεπραγότα,
ὕβριν δ' ὑβρίζας ἐξ θανοῦσι τοῖς ἐμοῖς.
ἀχλῶ σε μητρίως, κἀκ κρατοῦς, ἀπολλὼ ἔχειν.

Mortalesq; sub "
Phœbi illustres faces "
Retrò duplex exigerent æui spacium. "
Cæterùm obscuritas, sorsq; ignobilis simplicem "
Haberet tantum uitæ cursum. "
Atq; hac nota facile fuisset improbos "
Et bonos cognoscere, "
Non secus ac inter nubes "
Nautis astrorum constat numerus. "
Nunc nulla discretio, nullusq; terminus "
Inter bonos & malos à dijs est: "
Sed uolubile quoddam æuum, "
Solùm diuitias cumulat. "
Non cessabo ego Gratias
Lætis iungere Musis,
Quæ omnium iucundissima est coniugatio: "
Vel utinam in cultu Musarum æuum finiam,
Semperq; sim inter rosas & serta.
Etiamnum senex cantor
Resonat [a] Mnemosynen. [b]
Adhuc Herculis
Insignem uictoriam celebrabo.
Ad Bacchumq; uini datorem,
Et ad testudinis septem fidibus constantis
Cantum, & tibiam Libycam
Haud silere patiemur
Musas, quæ me festis egere tripudijs.
Pæana quidem Deliades
Dicunt circa portas
Generosæ Latonæ proli,
Blandas ducentes choreas.
Pæanas uerò tua per atria
Ceu cygnus, uetulus cantor
Canescentibus è genis
Resonabo. decus enim,
Et honesta hymnis adest materia,
Iouis filius: nobilitate enim
Ac claritate longè præstans
Aerumnis suis tranquillam
Mortales in uitam reposuit,
Sublatis beluarum terroribus.

a Mnemosyne Musarum mater, uel memoria. b id est, memoriam, uel res memoria dignas.

ACTVS TERTIVS.

Lycus. Amphitryon. Iris. Furia. Chorus.

IN tempore Amphitryon effert domo foràs pedem: LYC.
Iam longum tempus, ex quo uestibus
Corpus ornatis, mortuorumq; amiculis.
Sed age, liberos & coniugem Herculis
Iube ut foris ante hasce ædes appareant,
Sicut recepistis uos ultrò subituros necem.
Am. Rex, me [c] persequeris [d] plus satis miserum,
Ac insuper alia meos iam morituros oneras contumelia:
Quib. reb. cõueniebat te, licet uictor sis, uti modestius.

c al. iubes. d miserè afflictum.

Sed postquam necessitatem nobis apponis necis, — ἐπεὶ δ' αὐάγκλω πεοσπεθεῖς ἡμῖν θανεῖν, — A
Ferendus præsens casus, iussaq; tua capessenda sunt. — ϛόργων αὐάγκη δεκτέον δ' ἃ σοι δοκεῖ.
Lyc. Vbi tandem Megara? ubi soboles Alcmenæ fati? — λύ. ποῦ δῆτα Μεγαρᾶ; ποῦ τέκν' Αλκμήνης γόνος;
Am. Opinor ipsam foris moras trahere. — ἀμ. δοκῶ μὲν αὐτὴν ὡς θύραεθεν εἰκάσαι.
Lyc. Quæ res tibi huic opinioni coniecturas præbet? — λύκ. τί χῆμα δέξης τῆδ' ἔχεις τεκμήριον;
Am. Nempe supplicè ad intèeratas aras sedere penatiũ. — ἀμ. ἱκέτιν πεὸς ἄγνοις ἑστίας θάσσειν βόθροις.
Lyc. Stultum est ipsam supplicare, ut uitam conseruet. — λύκ. αὐόνητά γ' ἱκετεύσαν ἐκσῶσαι βίον.
Am. Et ipsum iam defunctum frustra uocat uirum. — ἀμ. καὶ τὸν θανόντα γ' αὐκαλῶ μάτην πόσιν.
Lyc. Ille autè nõ adesset: potest ne fieri, ut unquã redeat? — λύκ. ὅδ' ὁ πάρεστιν ὁ γὰρ μὴ μόλη ποτέ;
Am. Non, nisi quis deorum ipsum excitauerit. — ἀμ. ἐκ εἴ γε μή τις θεῶν αὐαϛήσοιε νιν.
Lyc. Ito ad illam, atq; huc deduc ex ædibus. — λύκ. χώρει πεὸς αὐτὴν, καὶ κόμιζ' ἐκ δωμάτων.
Am. Sons forem & ipse cædis, si hoc facerem. — ἀμ. μέτοχος ἂν εἴην τοῦ φόνου, δεάσας τόδε.
Lyc. Nos, quando tibi hoc facere est religio, — λύκ. ἡμεῖς, ἐπειδὴ σοι τόδ' ἐς' εὐθύμιον,
Omni metu uacui, foràs trahemus — οἱ δειμάτων ἐξωθεν, ἐκπορεύσομεν
Vnà cum matre pueros. uos ministri huc sequimini, — σὺν μητρὶ παῖδας· δ' δῦρ' ἕπεσθε πρόσπολοι,
Vt tandem à laboribus redimamus ocium. — ὡς αὖ σχολὴν λύσωμεν ἄσμενοι πόνων.
A. Eas igitur, atq; redeas, si dijs uidetur. cætera forsan — ἀμ. σὺ δ' ἔν ἴθ', δῆχη δ', εἰ χρεών· τὰ δ' ἄλλ' ἴσως
» Alij curæ erunt: expecta uerò, dum malè facis, — ἄλλῳ μελήσει Ρροσδόκα δὲ δεῶν κακῶς, — B
» Te uicissim aliquid mali passurum. ô senes, — κακόν τι πεάξειν· ὦ γεόντοι, εἰς καλὸν
Quàm opportunè se eò recipit, inq; laqueos incidet — σείχει, βρόχοισι δ' ἀκύνων γεμήσεται
Enjiferos plagarum, dum se proximos putat — ξιφηφόροισι, σοῦ πέλας δοκῶν λιτεύειν
Occisurum, sceleratissimus. eo autem ut uideam — ὁ παγκάκιστος· ἐμὲ δ' ὡς ἴδοιμι νεκρὸν
» Mortuum cadentem. Fert enim uoluptatem moriens — πίπτοντ' ἔχει γὰρ ἡδονὰς θνήσκων αὐτῆς — «
» Vir hostis, facinorumq; simul pendens pœnas. — ἐχθρὸς, πίνων τε τῶν δεδραμένων δίκας. — «
» Cho. Mutatio malorum: — χο. Μεταβολὰ κακῶν· — «
» Magnus paulo antè rex, — μέγας ὁ πρόσθ' ἄναξ, — «
» Rursus ad inferos — πάλιν ὑποσρέφει — «
» Vita præcipitat. — βίοτον εἰς ἅιδαν. — «
» Io iusticia, ac deorum — ἰὼ δίκα, καὶ θεῶν — «
a alias, fors æstuaria. — a Lubrica fata. — πολύβρος πότμος. — «
Am. Venisti tandem, ubi pœnas des mortuus, — ἀμ. ἦλθον χρόνῳ μὲν, ὃ δίκας λώσεις θανὼν,
Qui in nos digniores faciebas nefariè. — ὕβρεις ὑβείζων ἀμείνονας σέθεν.
Cho. Gaudia lachrimarum — χο. Χαρμοναὶ, δ' ἀκρύων — «
Mihi dedère risulos. — ἔδοσαν ἐκβολάς. — «
Imminent, quæ prius — πάλιν ἔμολον ἃ πάρος — C
Nunquam animum induxit — ὅποτε δὴ φρενὸς ἦλ-
Euentura sibi terræ Rex. — πτε πεαθεῖν γᾶς ἄναξ.
Sed ô grandæue, & quæ intus fiant in domo — ἀλλ' ὦ γεραιὲ καὶ τὰ δ' δωμάτων ἔσω
Videamus, num quidam habeat, sicut ego uolo. — σκοπῶμεν, εἰ πράσσει τις ὡς ἐγὼ θέλω.
Ly. Væ uæ mihi. Cho. Auspicatur melos — λύ. ἰὼ μοι μοι. Χ. τόδε κατάρχεται
Illud longè mihi suauissimum — μέλος· ἐμοὶ δὲ λύειν
Auditu in ædibus: — Φίλιον γὰ δόμοις.
Mors non procul: clamat, — θνάτος ὁ πρόσω βοᾷ,
Clamat gemens rex, necis præludia. — βοᾷ, ϛενάζων φροίμιόν γ' ἄναξ φόνου.
Ly. O' uniuersa Cadmi terra, malo perdor dolo. — λύ. ὦ πᾶσα Κάδμου γαῖ', ἀπόλλυμαι δόλῳ.
Cho. Etenim & ipse perdidisti: nunc pro aliorum salute — χο. καὶ γὰρ δόλλυσ' αὐτὰ πεοσπεσοῦσα δ' ἐκείνων,
Exoluas, preciumq; pendas pœnas factorum luens. — τόλμα, δίδοῦ γε τῶν δεδραμένων δίκας.
» Cho. Quis nam deos scelere polluens homo — χο. Τίς ὁ θεὸς αὐομία χεαίνων, θνητὸς ὤν; — «
» Temeraria de beatis cœlitibus — ἄφρονα λόγον ἐρανίων μακάρων — «
» Eructauit uerba, quasi non potentes sint dij? — κατέβαλ' ὡς ἄϝ' ὄ δυνάσοι θεοί. — «
O' senes, non amplius uir impius superstes est. — γεόντοι, οὐκέτ' ὄν δυσεβὴς αὐήρ.
Silentium est in atrijs: ad Choros nos uertamus, — σιγᾶ μέλαθρα· πεὸς χορὸς τραπώμεθα.

A Φίλοι γὰρ δυτυχοῦσιν, οὓς ἐγὼ θέλω. — Amici enim uictores sunt, quos ego uolo.
χοροί, χοροὶ καὶ θαλίαι μέλοσι Θήβας — Choreæ, choreæ, festiuitas, & læticiæ
ἱερὸν κατ' ἄεν. — Per sacram Thebarum agitentur urbem.
μεταλλαγαὶ γὰρ δακρύων, — Mutatio enim lachrimarum,
μεταλλαγαὶ σωτυχίας, — Mutatio calamitatis
ἔτεκον ἀοιδάς. — Nobis peperit cantus:
βέβακεν ἄναξ ὁ κλεινός· — Abijt rex ille superbus,
ὁ δὲ πελαίτερος — Prior autem dux
ἱρεκτεῖ, λιμένα λιπὼν γε τὸν ἀχερόντιον. — Imperat, portu relicto Acherontio.
» δυκμάτων ἐκτὸς ἦλθεν ἐλπίς. — Præter opinionem spes nobis affulsit. «
» θεοί, θεοὶ τῶν ἀδίκων μέλοσι, καὶ τῶν — Dij, dij nocentes simul, «
» ὁσίων ἐπαίειν, — Et pios cunctantur audire. «
» (ὀχρυσός, ἃ τ' δυτυχία, — (Aurum, & felicitas, «
» φρονεῖν βροτοῦς δεάγετα — Sana mente homines excutit, «
» δύσαιν ἄδικον — Violentum imperium trahens «
» ἐφέλκων) χρόνον γὰρ ἔτλα — Secum) tandem enim [a] dedit, «
» τοπάλιν εἰσοραῖν, — Vt uicissitudinem aspiceremus, — a Deus, uel fatum.
νόμον πεῖμον, ξυνομίαν χάειν ὁλιδός, — Leges concedens, & æquitati gratificans;
B εὔρωσον ὄλβον μελαινὸν ἅρμα. — Quassauitq; opulentiæ nigrum currum.
Ισμηνὸν ϛεφανοφορία, — Sit sua Ismeno coronatio,
ξεναὶ δ' ἑπτὰ πυλοι πόλεως, — Tripudient politæ & septemgeminæ
αὐαχορεύσατ' ἀγυιαί. — Vrbis uiæ.
Δίρκᾶ θ' ἁκαλλιρέεθρος, — Dirceq; pulchro labens flumine,
σύν τ' ἀσωπίδων κόραι, — Simulq; Asopides puellæ
πάτρας ὕδωρ βᾶτε — Patrias linquentes undas,
λιπεῖσαι συναοιδοὶ — Ite concentrices
νύμφαι, τὸν Ηρακλέους — Herculis uictricia
καλλίνικον ἀγῶν'. ὦ — Celebraturæ certamina.
πυθὶς δλυνδρῶν πέτρα, — O' Pythij syluosa petra,
μουσῶν δ' ἑλικωνίδων δόμαι πε, — Musarumq; Heliconidum domicilia,
ἥξετ' εὐγαθεῖ μελάδῳ — Venite amabili comitatæ strepitu
ἐμὰν πόλιν, ἐμά τε τέχη, — Meam ad urbem, meaq; ad mœnia,
παρθένιν ἵνα γένος ἔφανε — Vbi armatum satorum agmen
χαλκαστίδων λόχος, ἃς γᾶν — Virorum apparuit, quod terram
C τέκνων τέκνοις μεταμείβει, — [b] Liberis liberorum permutat, — b posteritate sua munerat. Id est, facit ut incolatur à posteris suis dicuntur enim Thebani è satu dentiß originem habere.
Θήβαις ἱερὸν φῶς. — Thebis sacrum lumen.
ὦ λέκτρων δύο συγγενεῖς — O' thalamorum cognatæ
δυναὶ, θνατογενός τε — Cubilia, mortalis fœminæ:
καὶ Διός, ὃς ἦλθεν ἐς δύνας, — Et Iouis, qui conscendit lectum
νύμφας τὰς πορσηΐδος, καὶ πιστὸν — Virginis Perseidos, & fidum iam
μοι τὸ παλαιὸν ἦδη — Mihi antiquum tuum,
λέχος· ὦ Ζεῦ τὸ σὸν, — O' Iupiter, coniugium
ἐκ ἐπ' ἐλπίδι φαύλῳ· — [c] Contra spem [d] euenit. — c οὐκ ἐπ' ἐλπίδι Vul. præter, aut contra spem. d apparuit.
λαμπραὶ δ' ἔδειξ' ὁ χρόνος — Splendidam autem prodidit
ταὶ Ηρακλέος ἀλκαὶ· — Tempus uirtutem Herculis:
ὃς γᾶς ἐξέβα θαλάμων, — Qui terræ egressus est penetralia,
πλούτωνος δῶμα λιπὼν νοήτορος. — Ditis relicta ferrei infera domo.
ἱρείσωμι μοι τύραννος ἔφυς, — Potior mihi es dynasta,
ἥδυς γένει αὐάκτων. — Gratus genere regum.
ἃ νῦν ἔσραῖ φαίνει, — Quæ nunc intueri licet,
ξιφηφόρων ἐς ἀγώνων — Certamine patrata Martio:
ἄμιλλαν εἰς τὸ δίκαιον, — Ea ob iusticiam

Adhuc dijs placent.
At at.
Num in eundem quo prius metum deuenimus?
O' senes quale spectrum supra domum intueor?
Fuga, fuga.
Tardum tolle pedem, è medioq; proripe.
O' rex Pæan
A' nobis depelle id quicquid est mali.
Ir. Animo sitis bono noctis hanc cernentes filiam
Furiam senes, ac me deorum famulam
Irim: non urbi uenimus exitio,
Sed in unius uiri militamus corpora,
Quem Iouis esse filium ex Alcmena ferunt.
Priusquam enim acerba conficeret certamina,
Fatalis necessitas ipsum seruabat: nec sinebat pater
Iupiter ipsum uexare, neq; me neq; Iunonem unquam.
Postquam uerò laboribus Eurysthei defunctus est,
Iuno [a] nouum ipsi uult apponere sanguinem
Liberos interfecturo, simulq; ego uolo.
Sed age pectus durum immota corripe
Atræ noctis innupta uirgo,
Furiasq; in hoc uiro, & sanguinarios
Mentis tumultus, pedumq; saltus
Concita, commoue: cruentum emitte fumem.
Vt cùm interfecerit uiam per Acherontiam
Illum egregiæ prolis florem ipse autor sua manu,
Cognoscat qualis in ipsum Iunonis ira sit,
Discatq; & meam bilem. aut dij nihili sint,
Sintq; magnæ res mortalium, ni pœnas ille exoluerit.
Lys. Ex patre quidem, & matre nobili
Ortum traho, noctis scilicet, & cœli à sanguine:
Id uerò meorũ [b] munerũ interest, non inuidere amicis:
Nec dum in amicos homines tendo, mihi uolupe est.
Monere autem priusquam me [c] offensam uideas,
Iunonem uolo, & te, si meis dictis obedire uelitis.
Vir hic non ignotus est, neq; in terra,
Nec apud deos, cuius me mittis in domos.
Quin & inaccessas regiones, & mare barbarum
Postquam edomuit, deorum uindicauit solus
Honores & cultus, excussos uiris ab impijs.
Tibi uerò non consulo, ut magna mediteris mala.
Iris. Ne tu moneas, etiam mala Iunonis consilia
In optimum [d] deueniunt uestigiũ, potius quàm in malũ.
Lys. Nõ te, ut moderatè ageres, huc misit Iouis cõiunx:
Iris. Solem testamur, facio quæ facere haud uoluerim.
Lys. Si uerò me Iunoni & tibi seruire necesse est,
Celeriter, rapidoq; impetu, ut canis uenatorẽ sequitur,
Feror: non sic pontus insanis fluctibus gemens,
Non terræ motus, aut fulminis uis [e] dolores spirans,
Qualis ego pernix ferar pectus in Herculis,
Atriq; perrumpam, & in ædes irruam
Liberos ut interficiam primùm: occisor autem nesciet

a horum uerborum & hic sensus esse potest: Iuno noua cæde eum scelerare & polluere uult, nempe liberorum.

b mei muneris est.

c peccantẽ.

d abeunt.

e ictus.

θεοῖς ἔτ' ἀρέσκει.
ἔα, ἔα·
ἆρ' εἰς τὸν αὐτὸν πίτυλον ἵκομεν φόβου;
γέροντες, οἷον φάσμ' ὑπὲρ δώμων ὁρῶ.
φυγή, φυγή·
νῶτις πόδ' αἶρε λῶλον, ἐκποδὼν ἔλα.
ὦ ναξ παιαὼν,
ἀπότροπος γένοιό μοι τῶν παρόντων.
ἴρις. θαρσεῖτε νυκτὸς τῆσδ' ὁρῶντες παῖδ' ἔκγονον
λύσσαν γέροντες, οἳ μὲ τὴν θεῶν λάτριν
ἴσμεν· πόλει γὰρ οὐδὲν ἥκομεν βλάβος,
ἑνὸς δ' ἐπ' ἀνδρὸς σώματα στρατεύομεν,
ὃν φασιν εἶναι Ζηνὸς Ἀλκμήνης τ' ἄπο.
πρὶν μὲν γὰρ ἄθλους ἐκτελοῦσαι πικροὺς,
ὁ χρὴν νιν ἐξεσώζομεν· οὐδ' εἶα πατὴρ
Ζεὺς νιν κακῶς δρᾶν, ὅτ' ἐμ' οὐδ' Ἥραν ποτέ.
ἐπεὶ δὲ μόχθους διεπράσσ' Εὐρυσθέως,
Ἥρα πεφάψαι κοινὸν αἷμ' αὐτῷ θέλει,
παῖδας κατακτείναντι συμβέλω δ' ἐγώ.
ἀλλ' εἶ' ἄτεκνος συλλαβοῦσα κερδίαν,
νυκτὸς λεαινᾶς ἀνυμέναιε παῖ θέλε,
μανίας τ' ἐπ' ἀνδρὶ τῷδε, καὶ παιδοκτόνους
φρενῶν τεραγμοὺς, καὶ ποδῶν σκιρτήματα,
ἔλαυνε· λίνει, φόνιον ἐξίει κάλων,
ὡς ἂν φονεύσῃς οἷ' ἀχρεῖον πόρον
τὸν καλλίπαιδα σέφανον αὐθέντῃ φόνῳ,
γνῶ μὲν τὸν Ἥρας οἷός ἐσ' αὐτῷ χόλος,
μάθῃ δὲ τὠμόν· ἢ θεοὶ μὲν οὐδ' ἀμοῦ,
τὰ θνητὰ δ' ἴσα μεγάλα, μὴ δύνασθαι δίκλω.
λύσ. ἐξ οὐγενοῦς μὲν πατρὸς, ἐκ τε μητρὸς
τέφυκα, νυκτὸς ὀρανοῦ τ' ἀφ' αἵματος.
τιμᾶς δ' ἔχω τάσδ' ἐκ ἀγαθῶν φίλοις,
οὐδ' ἥδομαι φοιτῶσ' ἐπ' ἀνθρώπων φίλους.
παραινέσαι δὲ πρὶν σφαλεῖσαν εἰσιδεῖν,
Ἥρα θέλω σοί τ', ἢν πίθῃσθ' ἐμοῖς λόγοις.
οὐκ ἔστ' ἐν ἀστοῖς, οὔτ' ἐπὶ χθονὶ,
ὅτ' ἐν θεοῖσιν, ὅστις μ' εἰσεμέμψεις δίκῃ.
ἄβατον δὲ χώραν, καὶ θάλασσαν ἀγρίαν
ἐξημερώσας, θεῶν ἀνέσωσ' μόνος·
τιμὰς, πιτυόσας ἀνοσίων ἀνδρῶν ὕπο.
σοί τ' ὁ παραινῶ, μεγάλα βούλευσα κακά.
ἴρις. μὴ σὺ νουθέτει, τὰ δ' Ἥρας κακὰ μηχανήματα
εἰς τὸ λῶστον ἐμβιβάζεσ' ἴχνος, αὐτὴ τ' κακῶ. (μαρ.
λύ. οὐχὶ σωφρονεῖν γ' ἔπεμψε δεῦρό σ' ἡ Διὸς δ'
ἴρις. ἥλιον μαρτυρόμεθα δρῶσ', ἃ δρᾶν οὐ βούλομαι.
λύ. εἰ δὴ μ' Ἥρα δ' ὑπουργεῖν, οἷ τ' ἀναγκαίως ἔχει
τάχος, ὡδὶ φέροιδ' ἴω θ' ὁμαρτεῖν ὡς κυνηγέτῃ κύων,
εἰμί γ' ὅτε πόντος ὅτω λίμασι σφόνῳ λάβρως,
ὅτε γῆς σεισμὸς, βροντῆς οἶστρος ὠλίνας πνέων,
οἷ' ἐγὼ πεδοδρομεῖσθαι σφρόνῳ εἰς Ἡρακλέος·
καὶ κατάρρηξω μέλαθρα, καὶ δόμους ἐπεμβαλῶ,
τέκν' ἀπεκτείνασα πρῶτον· ὃ δὲ λιτανῶν ἐκ εἴσεται
παῖδας,

A παῖδας, ὅς ἐπιτῆ φῶ φέρων, πρὶν ἂν ἐμᾶς λύσσας ἀ
λῶ ἰδὼ· ἢ δὴ λυάσσ' ἱερᾶτα βαλεῖδ' ὤν ἄπο, (φῆ.
καὶ δεξιόφρυς ἑλίσσει σῖγα γοργώπης κόρας.
ἀμπνοὰς δ' ὁ σωφρονίζει, τοῦτος ὡς ἐς ἐμβολὴν
δῆνος. μενᾶτ' ἦ, λίπας ἀνακαλῶν τὰς πορτάρας.
τάχα σ' ἐγὼ μᾶλλον χρεύσω, ἢ καταλήσω φόβῳ.
σεῖ' ἐς ὄλυμπον πεδαίρεσ' Ἰρι, θραῦον πόδα.
εἰς δόμους δ' ἡμεῖς ἄφαντοι δυσόμεθ' Ἡρακλέος.

χορός.

ὀτοτοτοτοί.
σφάξον, ἀπόκειρέ τε σὸν ἄνθος
πόλις, ὦ Διὸς ἔκγονος
μέλεος. Ἑλλὰς, ἀ τὸν δυσφιλέταν
ἀρεῖαλεῖς, ὀλεῖς μανίαισι λύσας,
χρεσθυφίτ' φόβοις.
βέβακεν φ' δόμοισι ἀ πολύστονος,
ἅρμασι δ' ὠδίδωσι λεφίτρου ὡς ὠδῖν ὠλεῖ,
B νυκτὸς γοργῶν, ἑκατὸν κεφαλᾶς,
ὄφεων ἰαχήμασι λύσσα μαρμαρωπός.
ταχὺ τὸν δυτυχῆ μετέβαλε δ' αἷμον·
ταχὺ δὲ πᾶς πατρὸς τέκν' ἐκπνεύσατε.
ἰώ μοι μέλεος, ἰὼ Ζεῦ, τὸ σὸν γένος ἄγονον αὐτίκα·
λύσσα δὲ σ' ὠμόβρωτος, ἀκρινόδικοι
δίκαι, κακοῖσιν ἐκπετάσσουσιν. ἰὼ σέγαι·
κατάρχεται χόρευμα τυμπάνων ἀτόρ,
ὁ βρομίῳ μεχαρισμένα θύρσῳ. ἰὼ δόμοι·
πᾶς αἷμα τ' ἐχὶ τᾶς διονυσιάδος
βοτρύων ὠδὶ χεύμασι λάβας.
φυγῆ τέκν' ἐξορμᾶτε·
δαΐου τόδε, δαΐου
μέλος ἐπαυλεῖται,
κωκυτεῖ τε τέκνων δωγμόν·
ὅποτ' ἄκραντα δόμοισι
C λύσσα βακχεύσει.
αἰ αἰ κακῶν·
αἰ αἰ δίκα·
τὸν γοραῖον ὡς σφῶ
πατρὸς, τάν τε παιδοτρόφον·
μάταν τέκεα γεννᾶται.
ἰοὺ ἰοὺ·
θύελλα σείει δῶμα, συμπίπτει σέγη·
ἦ, ἦ τί δρᾶς, ὦ παῖ Διός,
μελάθρων τάραγμα πορτάρειον,
ὡς ἐπ' ἐγκελάδῳ ποτὲ Παλλὰς,
εἰς δόμους τῶμῶσις.
ὦ λύκα γήρα σώματος, ἀνακαλεῖς με τίνα βοᾶς
ἄλασε τᾶν δόμοισι. μάντιν ἐχ ἕτερον ἀξῶμαι·
τεθνᾶσι παῖδες.
αἰ, αἰ· σφάζε, ὡς σφάκτά,
δαΐοι φόνοι,
δαΐοι δὲ τοκέων χεῖρες.
ἐκ ἂν τις εἴποι μᾶλλον, ἢ τι πεπόνθαμεν,

Dum sobolem, quam genuit, mactat, donec meis furijs
Relictus fuerit. ecce fit & ita à carcerib. quassat caput,
Ac inuersa trux distorquet lumina,
Anhelitum haud moderatur, ceu taurus in pugnam
Furens, mugitq; furias inuocans Tartari.
Mox te ego magis furiabo, ac percellam metu.
Redeas in Olympum, Iri, citum rapiens pedem:
Nos autem domos subibimus inuisibiles Herculis.

Chorus.

Væ, uæ, eheu.
Luge, florem derade tuum
Ciuitas: Iouis filius
Miser est. ô Græcia, quæ bene meritum
Amittis uirum, perdis occulta rabie furentis
Agitatum Megeræ.
Curru inuecta discessit luctuosa,
Vehiculisq; subdidit stimulos, ut noceat,
Prodigiosum noctis terriculamentum,
Centicipitum [a] serpentum sibilis formidabilis Lyssa:
Fœlicem euertit fortuna subitò,
Citoq; liberi ferro cæsi expirabitis patrio.
Heu miserum, ô Iupiter, tuũ mox interibit genus:
Lyssa uerò te crudelis, [b] indemnesq;
Vindictæ, malis [c] extendent. Io tecta.
Incipitur tripudium sine tympanis
Ad cædes, haud Bacchico iucundas thyrso,
Nec Dionysiacæ, io domus,
Botrorum in fluxibus proteruiæ.
Fuga liberi exilite,
Infestum [d] hoc infestum
Melos perstrepit,
Prædæq; inhians uenatur liberos.
Non irrita studio intus
Rabies bacchatur:
Heu quantum malorum,
Heu heu denuò, abq; penitus.
Quos luctus mihi dant
Grandæuus parens, altrixq; liberũm mater,
Fustra gignitur proles.
Ecce, ecce:
Turbo quatit domum, minans tectum labat,
E, e, quid facis, ô fili Iouis?
Tumultus in atrijs increpat Tartaricus:
Quem, ut olim aduersus Enceladum Pallas,
In domum infers.
O' cana senio corpora, qua me uoce reuocas?
Execrãda quæ intus fiũt. [e] non aliud auguriũ [f] recipio.
Extincti sunt liberi.
Ae, æ, deplorate: siquidem hæc deploranda sint,
Immanes neces,
Immanesq; parentum manus.
Haud quis plus dicere, quàm patiamur, queat.

a Lyssa dea furoris & rabiei, Latinè furia dicta.

b Id est, iniustæ, iniquæ.

c ἐκπετάσσουσι. Id est, malis pandent, uel malis obruent, operient, agitabunt, exponent.

d Id est, tristis cantio, & funestus, ploratus scilicet liberorum cadentium.

e Non alio opus est uaticinio, manifesta quæ intus fiunt.

f quæram.

Quomodo flendam liberis calamitatem,
Noxamq; patris explices?
Dic quomodo incubuerint cœlitus
In hæc atria, ista mala,
Inq; luctuosam liberorum fortunam, & exitia?

ACTVS QVARTVS.

Nuncius. Chorus. Amphitryon.
Hercules.

Nun. Sacra quidem fiebant ante aram Iouis,
Quæ à cæde domũ expiarent, postquã regẽ soli
Trucidatum Hercules his ex ædibus eiecerat:
Astabatq; Chorus decenti uisendus habitu,
Pater item, & Megara: circũq; iam canistrũ (uocibus.
Alteria ferebatur, nos autem pijs bene ominabamur
Cumq; iam torrem laturus esset dextera,
Vt in aquam lustralem intingeret Alcmenæ filius,
Restitit silentio attonitus: & dum sic diutius manet,
Filij aduertebant oculos: ipse autem non erat idem,
Sed corruptus intorta acie luminum,
Sanguineasq; in oculis fibras & fulgores iaciens
Extillabat ore spumam in comantem genam.
Simulq; dixit insano concussus usu:
Pater, quid animam, priusquam trucidẽ Eurystheum,
Et igne expiatorio, & duplici afficio molestia?
Vna licet manu ac opera ista ritè perficere.
Cùm huc attulero Eurysthei caput,
Tum ob hos extinctos expiabo manus.
Effundite lymphas, canistra è manibus abijcite.
a uel arcus Quis mihi a tela ministrat? quis armat manum?
Ad Mycenas pergo. capiendi sunt
Vectes & ligones, ut fundamenta Cyclopum
Rubro canone, & fortunæ opibus aptè posita,
Tortoq; ferro simul diruamus ciuitatem.
Posthæc currum se, cum non haberet, habere iactitat,
Seq; in ipsam uehiculi procedens sedem collocat,
Verberatq; ceu stimulo, sed tantum uerberans manu.
Geminus uerò ministris erat risus ac metus simul.
Ac inter se dicebant, alter alterum intuens:
Num ludit nos Dominus, an illum agit furor?
Ille autem sursum & deorsum per ædes cursitat,
Mediamq; in aulam irrumpens, ad Nisi mœnia
Se uenisse dicebat. ingressus in domum:
Humiq; recumbens prandia
Instruit: moxq; ab hoc digressus loco
Per uirides nemorosæ Isthmi agros ire se dicit,
b Id est, armis & scuto. Ibiq; corpus nudum & laxum b fibulis ponens
Aduersus neminem certabat: ipseq; pronunciat
Se ipsum uictorem, nullius
c Id est, nullius, quẽ stra uisset, nomen prodens. Subdens c famam: dira autem Eurystheo minitans
Mycenis, opinione erat. ipsum uerò pater
Forti contingens manu, hæc insit:
O fili, quid accidit tibi? quis hic modus alienatæ

ὡδὶ παισὶ σῷ κακὰ ἄταν, A
ἄταν πατρὸς ἀμφαίνεις;
λέγε τίνα τρόπον ἔωσιν θεόθεν,
ὐδὶ μέλαθρα κακὰ τάδε,
τλήμονάς τε παίδων τύχας.

ΔΡΑΜΑ α.

ἄγγελος. χορὸς. ἀμφιτρύων.
ἡρακλῆς.

Ἱερὰ μὲν * ἦν ἐν πάροιθεν ἐστάρας Διὸς ἄγω.
καθάρσι οἴκων, οἷς ἄν ἀκτὶ ἐπὶ κτανὼν * tollere & conuertere.
ἐξέβαλε τῶνδε δωμάτων Ἡρακλῆς.
χορὸς δὲ καλλίμορφος εἱστήκει τέκνων,
πατήρ τε, Μεγάρα τ' ἐν κύκλῳ δ' ἴδη κανοῦ
εἵλκετο βωμοῦ, φθέγμα δ' ὅσον εἴχομεν.
μέλλων δὲ λαβὼν χερὶ δεξιᾷ φορεῖν,
εἰς χρῆν' ὡς βάψειν Ἀλκμήνης τόκος,
ἔστη σιωπῇ, καὶ χρονίζοντος πάρος,
παῖδ' ὃν πεσέχον ὀμμ' ὀδ' ἀκίτ' αὐτὸς ἦν. B
ἀλλ' ἐν τροφαῖσιν ὀμμάτων ἐφθαρμένος,
ῥίζας τ' ἐν ὄσσοις αἱματωπὸς ἐκβαλὼν,
ἄφρον κατέσταζ' δυπρὸς γενειάδ'.
ἔλεξε δ' ἅμα γέλωτι δεδεπληγμένῳ·
πάτερ, τί θυμῷ πρὶν κτανεῖν Εὐρυσθέα,
καθάρσιον πῦρ, καὶ πόνους δίπλους ἔχω;
ἐγὼ μιᾶς μοι χειρὸς εὖ θήσω τάδε.
ὅταν δ' ἐνέγκω δ' δίζυγα κρᾶτ' Εὐρυσθέως,
ὐδὶ τοῖσι νεῦ θανοῦσιν ἁγνεῦ χόρας.
ἐκχεῦτε πηγὰς, ῥιπῆτε τ' ἐκ χειρῶν κανᾶ.
τίς μοι δίδωσι τόξα; τίς ὅπλον χερὸς;
πρὸς τὰς Μυκήνας εἶμι λάζυδας χρεὼν
μοχλοὺς, δικέλλας θ', ὥστε κυκλώπων βάθρα,
φοινικι κανόνι, καὶ τύχας ἁρμοσμένα,
σφενδόνῃ σιδήρῳ σεσῆρ κατοικήσειν πόλιν.
ἐκ τοῦδε βάλνων, ἅρμα τ' ἐκ ἔχων, ἔχειν
ἔφασκε· δίφρος τ' ἐσέβαινεν ἄντυγα, C
κἄθαινε, κἀστρωφ δ' ἤθεν ὡς θρών χρί.
ἱππεῖς δ' ὁ πεδῖς ἦν γέλως, φόβος θ' ὁμῶ.
καί τις τόδ' ἔπτ', ἄλλος ἐς ἄλλον θρακὼν,
παίζει πρὸς ἡμᾶς δεσπότης, ἢ μαίνεται;
ὅδ' ἕρπων ἄνω τε καὶ κάτω ἱστέγας,
μέσον δ' ἐς αὐθῶν' ἐσεσεσῶν Νίσα πόλιν
ἥκειν ἔφασκε, δωμάτων ἔσω βεβώς.
κλινθεὶς δ' ἐς ὄδας. ὡς ἐκεῖ σκιάζεται
θοίνῃ, δεληθὼν δ' ἐς βραχὺ χρόνον μονῆς,
ἐδμῶ ναπαίας ἔλεγε πρὸ βαίνειν πλάκας.
κἀντεῦθα γυμνὸν σῶμα θεὶς πορπαμάτων,
πρὸς ὀδ'ν' ἡμιλᾶτο· κἀξεκηρύσσω
αὐτὸς πρὸς αὐτὸν καλίνικος, ὀδόνος
ἀπολὼ ἔπειπῶν. δεινὰ δ' Εὐρυδῶ βρέμων,
ἦν γὰρ Μυκήνας ὀδ' λόγῳ. πατὴρ δ' ἐν
δίγων κρατᾶς χειρὸς, γὼ ἐπὶ τάδε·
ὦ παῖ, τί πάσχεις; τίς ὁ τρόπος ξυνάπτεως

A φίλε; ἔπ πρὸ φόνος σ' ἐκβάκχευσε νεκρῶν;
ὃς αὖτ' λαίνας; ὅδ' ἐν Εὐρυσθέως δικῶν
πατρὶ πρὸ πατρὸς τρεῖν' ἱκέσιον φαίνων χρός,
ὠθᾶ, φαρέτραν δ' ὄπτεν ἐπὶ σκιάζετα,
καὶ τόξ' ἑαυτοῦ παισὶ, οὐ Εὐρυσθέως
δικῶν φονεύειν. οἱ δὲ τρεῖντοῦ φόβῳ,
ὤρουν ἄλλος ἄλλος' εἰς πέπλας· ὁ μὲν
μητρὸς τελαίνης, ὅδ' ὑπὸ λίον σκιᾶν,
ἄλλος δὲ βωμὸν ὄρνις ὤς, ἔπηξ' ὑπο.
βοᾷ δὲ μήτηρ· ὦ τεκὼν, τί δρᾷς; τέκνα
κτείνεις; βοᾷ δὲ πρέσβυς, οἰκετῶν τ' ὄχλος.
ὅδ' ἠλίοσων πᾶδ' α λίον κύκλῳ,
πόρσυμα δεινὸν ποδὸς ὠκαντίον παθεὶς,
βάλλει πρὸς ἥπαρ. ὑπτιος δὲ λαίνος
ὀρθοστάδ' ἐδύσω, ἐκπνεῶν βίον.
ὁδ' ἐλάλαξε, λᾷπεινόμπασον τάδε·
εἷς μὲν νεοσσὸς ὅδε θανὼν Εὐρυσθέως,
B ἔχθραν πατρῴων ἐκτίνων, τεπῶπε μοι.
ἄλλω δ' ἐπέχε τόξ'. ὃς ἀμφὶ βωμῶν
ἔπηξε κρυπτῶδ', ὡς λελυθῶναι δικῶν.
φθάνει δ' ὁ τλήμων γόνασι πεσεσεσὼν πατρὸς,
καὶ πρὸς γήφυρ χέρα, καὶ δεξίαν βαλὼν·
ὦ φίλτατ', αὐδᾶ, μή μ' ἀκκτείνεις πάτρ,
σὸς εἰμα, σὸς παῖς, οὐ γὰρ Εὐρυσθέως ὀλεῖς.
ὅδ' ἀγριωπὸν ὄμμα γοργόνος τρέφων,
ὡς γὰρ τὸς ἔστι παῖς λυγρὸν τοξεύματος,
μυδροκτύπων μίμημ' ἐστὶ κάρα βαλὼν,
ξύλον κεθῆκε παιδὸς εἰς ἐκανθὸν κάρα.
ἐρρῆξε δ' ὀστᾶ· δ' δύτρον δὲ παῖδ' ἐλὼν,
χωρεῖ τρίτον θῦμ', ὡς ὑπσφάξω δυοῖν.
ἀλλὰ φθάνει νιν ἡ τάλαιν' ἔσω δόμων
μήτηρ ἐπεκλεῖσα, καὶ πλύει πύλας.
ὅδ' ὡς ἐπ' αὐτοῖς δ' ἐν λυκλωπείοισιν ὢν,
C σκάπτει, μοχλοῦ δ' ὑρεῖρα. λᾷκδαλὼν σεθμὰ,
δάμαρτα καὶ παῖδ' ἐν κατέστρωσεν βέλεα.
κἀνθῴδε πρὸς γόρυντος ἱππόνει φόνου·
ἀλλ' ἦλθον εἰκὼν, ὡς ὁρᾶν ἐφάνη,
Παλλὰς κρασλάνασ' ἐγχος ὑπὸ λόφῳ λίαρ,
ἐλᾷρῆψε τὸ τρόπον σόρνον εἰς Ἡρακλέος.
ὃς νιν φόνε μαργῶντος ἔστω, λεὶς ὕπνον
κεθῆκε. (πτνεῖ δ' εἰς πέδον, πρὸς κίονα
νῶτον παπάξας, ὃς πεσίμασι σέγης
δίχοῤῥάγης ἐκέτο κρεκπίδων ἔπι)
σὺν ὀδ' γόρυν πεσμὰ σειρδῶν βρόχω.
ἡμεῖς δ' ἐλυθρδέντες ἐκ δεσμῶν πόδα,
ἀνεπῆμεν πρὸς λίον, ὡς λήξας ὕπνο,
μυδὲν πεσσρᾶσαι τοῖς δεδεμένοις.
εὐδει δ' ὁ τλήμων ὕπνον ἐκ δυσάμονα,
παῖδ' ας φονεύσας, καὶ δάμαρτ'. ἐγὼ μὲν οὖν
ἐκ οἶδα θνητῶν ὅστις ἀθλιώτερος.

χορός.

ὁ φόνος ὦ, ὃν ἀγχολὶς ἔχει πάτρα,

Huius mentis? num te agitant neces eorum
Quos modò occidebas? ille aût hunc Eurysthei ratus
Patrẽ, trepidantẽ uelle ac supplicẽ manum contingere,
Propellit, ac pharetram decoram expedit,
Telaq; in suos ipsius liberos, Eurysthei arbitrans
Sobolem se occidere. hi uerò trepidantes metu
Alius alio ruebant sub uestes: hic quidem
Miseræ matris, alter sub columnæ umbram,
Tertius uerò sub aram ueluti auis fugiebat pauitans.
At mater clamitat: ô genitor quid agis? liberos
Occidis? clamitatq; senex, & ministrorum turba.
Ille autem circum columnam in orbem agens filium,
Diro iaculo aduersum stans pede
Hepar ferit: cadit hic supinus, & lapideas
Imbuit columnas exhalans animam.
Ille autem iubilauit, ac iactitauit hæccine:
Vnus quidem hic pullus extinctus Eurysthei,
Paternam inimicitiam luens, mihi cecidit.
Alij postea intentauit arcum, qui ad aræ
Bases trepidans fugerat, sic se latere posse autumans.
Anteuertit autem miser patris ad genua accidens,
Mentumq; & ceruicem amplectens manu:
O charissimè (inquit) ne me occidas pater,
Tuus sum, tuus filius, haud Eurysthei necas prolem.
At ille truces intorquens oculos Gorgonis,
Vt intra ictum letalem puer constitit,
Ceu faber ferrarius feriens caput,
Lignum mortiferum transegit flaua per tempora,
Ossaq; confregit. sublato uerò secundo filio,
Pergit, ut tertiam duabus admactaret uictimam.
Sed anteuertit ipsum misera intrò in domum
Mater corripiens, & portas obserat:
At ipse, ueluti sedibus esset Cyclopeis,
Effodit, concutit fores: effractisq; tandem claustris
Vxorem & filium uno fudit ictu.
Exinde fertur ad cædem senis:
At subitò adest imago, ut liquidò uideri poterat,
Pallas mirum uibrans hastam cum casside,
Iecitq; saxum aduersum in pectus Herculis,
Quod illum à cæde furente inhibuit, ac in somnum
Soluit (procumbit autem humi ad columnam
Tergum illidens, quæ per ruinam tecti
Disrupti iacebat circa ima fundamenta)
Cum sene in uincula constringens laqueo.
Nos uerò citum fuga soluentes pedem
Alligabamus ad columnam, ne somno expergefactus
Aliud ad iam patrata, patret facinus.
Dormit ergo somnum minimè fœlicem miser
Interemptis liberis, & uxore. ego quidem
Haud scio, quis nam mortalium sit infœlicior.

Chorus.

Cædes, quam Argolica patria tulit,

Dantai filiarum inclita,
Et Græcia in primis digna ac utilis erat.
Hæc uerò longè præcurrunt, superamq;
Illa mala quæ de misero olim, & generoso
Nato uimparæ Prognes euenerunt,
Ea[a] cædem Musis sacratam dicere possum:
At tu tres filios ipse genitor, ô Iouis fili,
Rabida sustulisti morte.
Quo luctu, quibus'ue lamentis,
Mortalium ne uocem,
An Plutonios choros resonabo?
Eheu.
Videte bifariam diffracta claustra
Altarum ædium iacent,
Hei mihi.
Videte liberos ante patrem miseros
Infœlicem iacentes:
Qui dirum capit soporem, exacta iam cæde.
Adhæc uidete uincula, multisq; è laqueis funium
Ligamenta circum Herculis corpus:
Nempe quæ lapideis ædium
Alligata sunt columnis.
Hic autem, ut auis implumium quærens
Dolorem liberorum, senex segni pede
Acerbam[b] persequens solutionem, adest.
Am. Cadmei senes, non silentio silentio
Hunc somno laxatum
Sinitis malorum obliuisci?
Cho. Et te lachrimis deploro senex,
Et liberos, & hoc victoriosum caput.
Am. Concedite nonnihil hinc, ne
Strepite, non clamate, ne
Bene soporatum,
Somnoq; uictum suscitate.
Ch. Hei mihi, quanta hæc cædes est. Am. Ah ah, disce.
Turbatus erumpit, & expergiscitur.
Non submissa funditis lamenta,
O' senes? ne ruptis
Excitatus uinculis,
Perdat urbem, patremq;,
Fractaq; erumpat per atria.
Cho. Nullo modo hoc fieri à me potest.
Am. Tace, spiritus quos trahat cognoscam:
Age, aurem admoueo.
Ch. Dormit? Am. Imò dormit somnum funestum,
Vt qui occiderit coniugem,
Occideritq; liberos[c] uulnifico eos
Clangore ac strepitu cõficiens. Ch. Lamentare nunc.
Am. Lugeo liberorum necem.
Cho. Eheu tuum filium,
Ae æ, ô senex. Am. Sile, sile, rursus
Excitatus sese uolutat uarium:

τότε μὲν πολιόκεμόταται, καὶ αἷς Θ
Ἑλλὰς ἦν τοῦ Δωριὰς παίδων.
τάδ' ἐπόρευσε, τὰ δ' ἐφόβαμε
τὰ τότε κακὰ τάλαινα
δυσχωρεῖ νόῳ μονοτέκνα Γρόκνης,
φόνον ἔχω λέξαι θυόμενον μούσαις.
σὺ δὲ τέκνα τρίγονα κτείνων * ὦ δαΐς,
λυσάδι συγκατεργάσω μοίρᾳ.
ἐς τίνα σχαγμὸν, ἢ γόον,
ἢ φθιτῶν αὐδάν,
ἢ τὸν ἀΐδα χορὸν ἰαχήσω;
φοῦ, φοῦ.
ἴδετε διαύχε κλῆθρα,
κλίνεται ὑψιπύλων δόμων·
ἰώ μοι·
ἴδετε τάδε τέκνα πρὸ πατρὸς ἄθλια,
ξαίμονα δυσμόρω·
εὕδοντος ὕπνον δεινὸν ἐκπυδὼν φόνα.
πόδι δεσμὰ δὲ, καὶ πολύδρυος ἀμμάτων
δρέισμα δ' ἡράκλειον ἀμφὶ δέμας,
τάδε λαΐνοις αὐημμένα
ἀμφὶ λίσσιν οἴκων.
ὅδ' ὥς τις ὄρνις, † ἄπορον κατασχὼν
ὠδίνα τέκνων, πρέσβυς ὑσδρὼ ποδὶ
πικρὰν διώκων τὴν λύσιν, πάρεδ' ὅδε.
ἀμ. καδμεῖοι γέροντες, ὄσσα, σίγα, σίγα,
τὸν ὕπνῳ κεκιμένον,
ἐάσατε λαθέσθαι κακῶν;
χο. καὶ σὲ δακρύοις σχῶ πρέσβυ, καὶ
τέκνα, καὶ τὸ καλλίνικον κάρα.
ἀμ. ἐπιστόρνυτε πρόβατε, μὴ
κτυπεῖτε, μὴ βοᾶτε, μὴ
τὸν εὖ δαίοντα
ὑπνώσκοντ', ὀλυμᾶς ἐγείρετε.
χο. οἴμοι, φόνος ὅσος ὅδε. Αμ. ἆ, ἆ, σίγα μολᾶτε.
ἐκχυμὸς ἐπαυτέλει.
ἦ κατρομία θρῖνον ἀΐζετ' ὦ γέροντες; μὴ,
δέσμ' ἀνεγείρομαι,
κτείνασα, ἀστεῖ πόλιν,
ἀρὰ δὲ πατρὸς, μέλαθρά τε κατεράξῃ;
χο. ἀδύνατ' ἀδύνατά μοι.
ἀμ. σίγα. πνοὰς μάθω.
φρὲ πῶς ὄδ' βάλω.
χο. εὕδει; Αμ. ναὶ, εὕδει ὕπνον ὀλόμενον,
ὃς ἔκανον ἄλοχον,
ἔκανε δὲ τέκνα, τοξήρει
ψαλμῷ τοξεύσας. Χο. σφάζε νιῶ.
ἀμ. σφάζω τέκνων ὄλεθρον.—
χο. ἰώ μοι, σέθεν τε παιδὸς·
αἰαῖ, ὦ πρέσβυ. Αμ. σίγασίγα, πάλιν πρόπος
δὲ γεγερόμενος σρίφεται.

Age occultatum corpus
In domo alicubi abscondam.
Ch. Bono sis animo, caligo filij tui palpebras occupat.
Am. Videte, uidete.
Vitam deferere in his
Malis non horreo miser:
Sed si me patrem interemerit,
Ad hæc mala, alia accerset sibi mala,
Supraq; furias genitoris sanguine impiabitur.
Cho. Tunc te cecidisse oportebat, quũ uxoris nomine
Cædem fratrum uindicare uolebas,
Excisis mari circumfluis Taphiorum mœnibus.
Am. Fuga, fuga senes
Vos proripite, fugite
Procul ab ædibus furentem
Virum, nunc excitatum.
Mox necem nece cumulans
Per urbem Cadmeorum desæuiet.
Her. O' Iupiter, quid sic filium tuum immani odio
Persequeris? cur in hoc me malorum traxisti pelagus?
Ehem.
Adhuc spiro, & quæ oportet intueor,
Aetherem scilicet, & terram,[b] hosq; solis arcus
Vt in tempestatem, & mentis uesaniam
Incidi in diram: feruentesq; duco spiritus
Ex alto, non constanter ex pulmone.
Ecce, quid uinculis, ceu nauis in portum subducta,
Iuuenili pectore & brachio
Alligatus sum ad lapidei parietis fragmina.
Certè loca teneo uicina manibus.
Volucres sagittæ, arcusq; sparsim humi iacent,
Qui prius mea munientes brachia,
Seruabant latera, & à me seruabantur uicissim.
Non descendi rursus ad specus Plutonios,
Eurysthei reciproca ad Tartarum profectus semita?
Sed neq; Sisypheum intueor saxum,
Nec Plutonem, aut sceptra filiæ Cereris:
Obstupui certè, & ubi sim hæsito.
Ohe, quis amicorum meorum propè uel procul est,
Qui huic errori, & mentis medeatur inopiæ?
Nihil enim liquidò uideo, quæ prius consueueram.
Am. Senes, eo propius ad mea mala.
Ch. Et ego tecum simul: ne negligas has calamitates.
Her. Pater, quid lachrimas? quid obuelas lumina,
A' charissimo tibi procul secedens filio?
Am. O' fili; es enim, licet malè ages, meus.
He. Ego' ne ad funesti patro, quare fundas lachrimas?
A. Noxa diuinitus immissa (dicite ei) quis deplorare
H. Magnifica uerba, sed nõdũ dicis quid acciderit. (queat.
Am. Ipse etenim uides, si iam compos mentis es.
Her. Dic, si quid noui uitæ allinas meæ.
Am. Si non apud manes esset Bacchus, dicerem.

φὲρ' ἀπόκρυφον δέμας
ἐνδὸν μέλαθρον κρύψω.
χο. θάρσει· νυξ ἔχει βλέφαρα παιδί σῷ.
ἀμ. δρᾶδ', ὁρᾶτε.
τὸ μὴ φέρειν ἐπλιπεῖν ὧδε
κακοῖσιν ὀ φόβος τάλας.
ἀλλ' εἰ με κτανεῖ πατέρ' ὄντα,
πῶς δὲ κακοῖς, κακὰ μήσεται.
πῶς δρίνυσι δ' αἷμα σύγγονον ἔξω.
χο. τότε θανεῖν σ' ἐχρῆν, ὅτε δὶ ἁμαρτὶ σᾷ
φόνον ὁμοσπόρων ἐμέλλες ἐκπράξειν,
Ταφίων * πορφύρεον ἄστυ πόρσας.
ἀμ. φυγᾶ φυγᾶ γέροντες
ἀπόπτω δωμάτων
διώκετε, φεύγετε μάφρον
ἄνδρ' ἐπεγειρόμενον.
τάχα φόνον ἔπορον ὧδε φόνῳ κελεύω,
αὐξανόμενος δύστε Καδμείων πόλιν.
ἡρα. ὦ Ζεῦ, τί παῖδ' ἤχθηρας ὧδε ἐπορεύτως
τὸν σὸν, κακῶν δὲ πέλαγος εἰς τόδ' ἤγαγες;
ἔα·
ἔμπνεω μὲν εἰμι, καὶ δέδορχ' ἅπερ με δεῖ,
αἰθέρα τε, καὶ γῆν, τόξα δ' ἡλίου τάδε,
ὡς εἰ κλύδωνι, καὶ φρενῶν ταράγματι
πέπτωκα δεινῷ, καὶ πνοὰς θρμὰς πνέω,
μετάρσι, ὄ βέβαια πνευμόνων ἄπο.
ἰδὲ, τί δεσμοῖς, ναῦς ὅπως ὡρμισμένος,
νεανίου θώρακα καὶ βραχίονα
πρόσειμι θραυσῶ λαΐνω ταχίσματι;
ἢ μὴν νεκροῖσι γείτονας θάκους ἔχω.
πτῆνά τ' ἔγχη, τόξα τ' ἔσπαρται πέδῳ,
ἃ πρὶν πεταστίζοντ' ἐμοῖς βραχίοισιν,
ἔσωζε πλευρὰς, οὐδ' ἐμὸ τ' ἐστέγε.
ὅπω κατέπλευν αὖθις εἰς ἅδου πόλιν
Εὐρυσθέως δίαυλον εἰς ἅδου μολών;
ἀλλ' ὅτε σισύφειον εἰσορῶ † πέτρον,
Πλουτωνά τ', οὐδὲ σκῆπτρα Δήμητρος κόρης,
ἔκτοι πεπλημμαι, ποτ' ὢν ἀμηχανῶ.
ὤ, τίς ἐγγὺς, ἢ πρόσω φίλων ἐμῶν,
δύσνοιαν ὅστις τὴν ἐμὴν ἰάσεται;
σαφῶς γὰρ οὐδὲν οἶδα τῶν εἰωθότων.
ἀμ. γέροντες, ἔλθω τῶν ἐμῶν κακῶν πέλας.
χο. κἀγὼ σὺν σοὶ, μὴ πόδ' ὧν τὰς συμφορὰς.
ἡρα. πάτερ, τί κλαίεις, καὶ σωκαμπίζῃ κόρας,
τῷ φίλτατε σοὶ πλόθεν πτωλὸς βεβὼς;
ἀμ. ὦ τέκνον· εἶ γὰρ, καὶ κακῶς πράσσων, ἐμός.
ἡρα. πρᾶσσω δ' ἐγὼ τί λυπῶν, ὃ δ' ἀκουῤῥοῆς;
ἀμ. ἄκων θεῶν τὶς (εἴπαιμ' οἶ) κατεσχόν;
ἡρα. μέγας ὁ ὑμπτὸ, τὶν τύχῳ δ' ὅπω λέγεις.
ἀμ. ὁρᾶς γὰρ αὐτὸς, εἰ φρονῶν ἤδη λυρῶς.
ἡρα. εἰπ' εἴ τι καινὸν ἐπορράφω βίῳ.
ἀμ. εἰ μὴ κατ' ἅδου βάκχος, ἐκφράσαιμι ἄν.

a Scilicet mala.

* ὦ δαΐς. sortè.

a Supplie, quibus nunc occupatur: uel à furijs expo-nac.

* Alij πορφύρεον legũt.

† πόρπης.

b Id est, fugiens, metu scilicet, ne solatur Hercules.

c Al. sagittario plausu.

b Al. radios.

† πόρπης.

Her. Papæ, & hoc ut suspectum obscurè eloqueris.
Am. Et te, an animo benè constes, iam intueor.
Her. Haud me mente captum fuisse memini.
Am. Soluam'ne uincula filio? aut quid faciam?
Her. Indica qui ligauerit, molestè enim ferimus.
Am. Tantum quidē scito malorū: cætera uerò omitte.
Her. Satis est: silentio enim cognoscere haud uolo.
Am. O' Iupiter, nū hæc profecta throno à Iunonio ui-
Her. Num quid damni aut cladis ab illa cepimus? (des?
Am. Deam omitte, tuaq; potius compone et cura mala.
He. Occidimus, quæ tandē est quā habebis calamitas?
Am. En aspice hasce liberorum neces.
Her. Hei mihi, quod spectaculum intueor miser?
Am. Bellum non bellum confecisti in liberos.
Her. Quid bellum narras? quis hosce perdidit? (fuit.
Am. Tu, & tua tela, & deus qui rei suscipiendæ autor
He. Quid ais? quo pacto patrauit? ô dira ferēs nūcia pa-
A. Furore correpi'. petis aūt respōsa tristia à me. (ter.
Her. Num & meæ sum ego mactator coniugis?
Am. Omnia hæc tuæ manus sunt facinora.
He. Ae, æ. me densa luctuum circumsepit nebula.
Am. Horum gratia defleo tuas uices.
Her. An'ne meam confregi, aut furore miscui domum?
a uel: Nisi quod totus sis miser. Am. Haud scio, nisi [a] quod extremo res tuæ stent loco.
Her. Vbi œstrus ille me arripuit? ubi perdidit?
Am. Quando ad aram manus expiabas tuas.
Her. Hei mihi. quid nunc parco animæ meæ,
Dulcissimorum mihi occisor factus pignorum?
Non eo ad insanæ petræ præcipitia,
Aut ense in hepar adacto,
Liberis fiam insontis ultor sanguinis?
Aut meo uoraci flamma consumpto corpore
Propulsabo uitæ infamiam, quæ me manet?
Sed importunè meis de morte consciscenda consilijs
Interuenit Theseus ille cognatus, & amicus meus.
Conspiciemur, ac abominandum parricidij scelus
Sub oculos patebit charissimorum hospitum.
Hei mihi, quid agam? ubi malorum solitudinem
Inueniam? alatus 'ne, an per terram uiam rapiam?
Age caput inuoluam tenebris:
Pudet enim me patratorum scelerum.
Præterea huic piandum sanguinem aspergendo
Nihil uolo conscelerare innoxios.

ACTVS QVINTVS.

Theseus. Hercules. Amphitryon. Chorus.

The. ADsum cum alijs, qui ad Asopi flumina
Armati manent, florens Attici pubes soli,
Tuo filio, ô senex, auxiliares adducens copias.
Fama enim peruenit ad Erechthidarum mœnia,
Quòd terræ huius occupato imperio Lycus
Aduersus uos bello cōtendat, & prælio. (tit Hercules,
Vt ergo mutuā repēderē officiorum uicē, quæ præsti-

ἡρα. παπαῖ· τόδ' ὡς ὑποπτον ἰνίξω πάλιν.
ἀμ. καί σ', εἰ βεβαίως εὖ φρονεῖς, ἡδ' ἡ σκοπῶ.
ἡρα. ὁ γὰρ τι βακχεύσας γε μίμνημαι φρενάς.
ἀμ. λύσω γοῦν τοῦ σκμὰ παιδός, ἢ τί δρῶ;
ἡρα. καὶ τόν γε λήσωσ' ἐπ' αὐανόμεθα γὰρ.
ἀμ. τοσοῦτο ἰοῦ τῶν κακῶν· τὰ δ' ἄλλ' ἔα.
ἡρα. ἀρκεῖ· σιωπῇ γὰρ μαθεῖν ὁ βούλομαι.
ἀμ. ὦ Ζεῦ, παῖ Ἥρας ἆρ' ὁρᾶς θρόνων τάδε;
ἡρα. ἀλλ' ἤ τι λεῖβον πολέμιον πεπόνθαμεν;
ἀμ. τὶν θεὸν ἐάσας, τὰ σὰ πρόσελλα κακά.
ἡρα. ἀπωλόμεθα· συμφορὰν ἕξεις τίνα;
ἀμ. ἰδὲ, θέασαι τάδε τέκνων τεσήματα.
ἡρα. οἴ μοι. τίν' ὄψιν τλῶδε δέρκομαι πάλαι;
ἀμ. ἀπόλεμον ὦ παῖ πόλεμον ἔασας τέκνοις.
ἡρα. τί πόλεμον εἶπας; τίς δὲ τίς δέδωλεν;
ἀμ. σὺ, καὶ σὰ τόξα, καὶ θεῶν ὃς αἴτιος.
ἡρα. τί φής; τί δρᾶσας; ὦ κάκ' ἀγγέλων πάτερ.
ἀμ. μανεὶς· δρῶτᾶς δ' ἄθλ' ἑρμῶν δόματα.
ἡρα. ἢ καὶ δάμαρτος ἐμ' ἐγὼ φονεὺς ἐμῆς;
ἀμ. μᾶς ἅπαντα χειρὸς ἔργα σῆς τάδε.
ἡρα. αἰ, αἰ· σφαγμῶν γὰρ με πέριβάλλει νέφος.
ἀμ. τόσων ἕνεκα σᾶς κατεσφάν τύχας.
ἡρα. ἢ γὰρ σιωπᾶς' οἴκον, ἢ βάκχευσ' ἐμόν;
ἀμ. οὐκ οἶδα, πλὴν σφ', παύσατε δυσυχῆ τὰ σά.
ἡρα. ὦ δ' οἶστρος ἡμᾶς ἔλαβε, τοῦ δέδωλεσφ;
ἀμ. ὅτ' ἀμφὶ βωμὸν χεῖρας ἡγνίζω συεί.
ἡρα. οἴ μοι· τί δὴ γε φείδομαι ψυχῆς ἐμῆς,
ἥν φιλτάτην μοι γεγόμεν' παῖδ' φονεύς
Λύσω ἐμὰ πέτρας λυσάσθ' πρὸς ἅλματα,
ἢ φάσγανον πρὸς ἧπῃ δέξαιμι τάχας,
τέκνοις δικαιὼς αἵματος γενήσομαι;
ἢ σάρκα τὴν ἐμὴν ἐμπρήσας πυεί,
δύσκλεια, ἢ μένει μ' ἀπώλομαι βίος;
ἀλλ' ἐμπεδῶν μοι θανασίμων βουλευμάτων,
Θησεὺς ὅδ' ἕρπει, συγγενὴς, φίλος τ' ἐμός.
ὀφθησόμεθα, καὶ τεκνοκτόνον μύσος,
εἰς ὄμμα δ' ἥξ φίλτατων ξένων ἐμῶν.
οἴ μοι· τί δρᾶσω; ποῖ κακῶν δρομαῖον
εὕρω; πέδρωτος, ἢ κατὰ χθονὸς μολῶν;
φεῦ ὦν κρατεῖ πέριβάλλω σκότος·
αἰσχύνομαι γὰρ τοῖς δεδραμένοις κακοῖς.
καὶ τῷδε πεδοβόστριον αἷμα πεσλαβὼν,
δεῖν κακῶσαι οὐ αἰτίους θέλω.

ΔΡΑΜΑ ΓΕΜΡΤΟΝ.

θησεὺς. ἀμφιτρύων. ἡρακλῆς. χορός.

Θη. ΗΚω σὺν ἄλλοις, οἱ παρ' Ασωπὸ ῥοᾶς
μένουσιν ὁπλοι γῆς Αθηναίων κόροι,
σῷ παιδὶ, πρέσβυ, σύμμαχον φέρων δόρυ.
κλεινὸν γὰρ ἦλθον ἐς Ερεχθειδῶν πόλιν,
ὡς σκῆπτρα χώρας φίλ' αὐαρπάσας Λύκου,
ἐς πόλεμον ὑμῖν, καὶ μαχὴν καθίστατο.
τίνων δ' ἀμοιβὰς, ὧν ἐκεῖνος ἔρξεν Ηρακλῆς,

σώσας

A σώσας με νοσθὸν, ἦλθον, εἴ τι δεῖ χρόνου,
ἢ χειρὸς ὑμᾶς φίλ' ἐμῆς, ἢ συμμάχων.
ἔα, τί νεκρῶν τῶνδε πλήθει τῷδ' ὑπ;
ὅπου τι λείπομαι, καὶ νεωστὸν κακῶν
ὑστερος ἀφεῖμαι; τίς τάδ' ἔπτεινεν τέκνα;
τίνος γυναῖκα τλῶδ' ὁρῶ σωφρόνων;
ὁ γὰρ ἥρως γε παῖδ' ἔσω τοῦ πέλας,
ἀλλ' ἄλλοτοί τι κεῖνον εὑρίσκω κακόν.
ἀμ. ὦ τῶν ἐλαιοφόρων ὄχθον ἔχων.
Θη. τί χρῆμά μ' οἰκτροῖς ἐπάλεσας πρόοιμίοις;
ἀμ. ἐπαθομεν πάθεα μέλεα πρὸς θεῶν.
Θη. οἱ παῖδες οἵδε τίνες, ἐφ' οἷς δακρυόεσσ;
ἀμ. ἔτεκε μὲν αὐτὸς οὗτος παῖς,
τεκόμενός δ' ἔκτανε,
φόνιον αἷμα πλάσ.
Θη. εὔφημα φώνει. ἀμ. βουλόμενοι μὴ ἐπαγγέλλ.
Θη. ὦ δεινὰ λέγεις.—
B ἀμ. οἰχόμεθ', οἰχόμεθα πάντοι.
Θη. τί φής; τί δρᾶσας; ἀμ. μανομένου πίτυλω,
πλαγθεὶς ἑκατογκεφάλου Βαρᾶς ὕδρας.
Θη. Ηρας δ' ἀγῶν λῖς δόλω νεκροῖς γόνον.
ἀμ. ἐμὸς ἐμὸς ὅδε γόνος,
ὁ πολύπονος, ἐδῆ
δύρυ γιγαντοφόνου
ἦλθε σὺν θεοῖς Φλεγραῖον
ἐς πεδίον ἀσωτάς.
Θη. φεῦ φεῦ· τίς ἀνδρῶν ὧδε δυσδαίμων ἔφυ;
ἀμ. οὐκ ἔν γ' ἐλείνης ἔτερον πολυμοχθότερον,
πολυπλαγκτότερόν τε θνατῶν.
Θη. τί γὰρ πέπλοισιν ἔθλιον κρυπτόμενος;
C ἀμ. ἀδ' ὄμμασ' τὸ σὸν ὄμμα,
καὶ φίλιον ὁμόφυλον,
αἷμά τε πεσδφόνου.
a ἡρεμαλγῆς. Θη. ἀλλ' ἐς συναλγοῦντ' [a] ἦλθον. ἐκκάλυπτε νιν.
ἀμ. ὦ τέκνον, πάρες ἀπ' ὀμμάτων
πέπλον. ἀπόδικε, ῥίθ' ἁλίω δ' ἄξον.
βαρὺς ἀντίπαλον δ' ἀκρύοις σωαμιλλᾶται.
ἱκετεύομεν ἀμφὶ
σὰν γενειάδα, καὶ γόνυ, καὶ
χεῖρα, πεσωτινῶν,
πόλιόν τε δάκρυον ἐμβαλῶν.
ἰὼ παῖ,
κάτεχε λέοντος ἀγρίου θυμόν γ', ὅπως
βρόμον ἀδῆ φόνου, ἀνόσιον δέδεγμαι,
κακὰ λέλων κακοῖς σωάψαι, τέκνον.
Θη. ἔφν. σὲ τὸν δύσκονα λυσίωνα ἔδρας
αὐδῶ, φίλοισιν ὄμμα δείκνυσαι τὸ σόν.
b ἄλλοι, non nulli. ἴδ', εἰ σώστος γὰρ ὧδ' ἔχει μέλαν νέφος,
[b] ὅστις κακῶν σῶν, συμφορὰν κρύψειν ἄν.
τί μοι πεσσέων χεῖρα σιμαίνῃς φόνου,
c δῶμ' alij habent. ὡς μὴ μύσος με σῶν [c] θαλῇ πεσσφθεγμάτων;
δεῖν μέλει μοι σώ γε δοῖ πεσωσφν κακῶς.

Cum me ab inferis seruasset, ueni, si quid opus senex
Vobis, mea hac manu, uel sociorum opera fiet.
Ebem, quid terra sic hisce constrata est cadaueribus?
Num ego defeci, & amicū destitui, nouissimisq; malis
Mora me exemi? quis hosce trucidauit liberos?
Cuius uiri hanc aspicio coniugem:
Haud enim pueri cominus Martis sæua miscent prælia.
Aliud nimirum inuenio nouum malum.
Am. O' qui olearum fertilem collem tenes.
The. Cur me sic tristibus excipis procœmijs?
Am. Flebilibus affligimur diuinitus malis.
The. Cuius hi sunt liberi, propter quos lachrimas?
Am. Genuit ipsos meus miser natus,
Genitorq; iugulauit,
Funesta cæde se grauans.
The. Bona uerba quæso. Am. Volentes id [a] petis. a iubes.
The. Indignum narras facinus.
Am. Perijmus, perijmus subitò.
The. Quid ais? quì hoc admisit? Am. Furenti impetu,
Dū mēte excidit Hydræ cēticipitis infectus sanguine.
The. Iunonis hoc quoddā [b] certamē ex dolo, [c] pro mor b uel labor- c occisis. id
Am. Meus meus ille filius (tuis, senex. est, Eurystlei
Aerumnosus ad filijs.
Bellum, quo Gigantes deleti sunt,
Profectus est cum dijs Phlegræum
In campum bellator inclitus.
The. Heu, heu. quis hominum tam infœlix est?
Am. Haud scias alterum laboriosum magis,
Ac ærumnosiorem inter mortales.
The. At quid uestibus caput tegit?
Am. Tuum reueretur conspectum,
Arctamq; amicitiam,
Effusumq; filiorum sanguinem.
The. Verum ad condolentem ueni. detege ipsi faciem:
Am. O' fili, uestem demitte ab oculis,
Abijce, uultum soli ostende.
Dignitas tua pari pondere certat cum lachrimis.
Supplicamus tuæ barbæ,
Genubus & manibus
Aduoluti, senilesq;
Fundentes lachrimas.
Io fili,
Compesce leonis ferocis uehementiam & iram, quādo
Ad mortiferum fremitum simularis.
Dum mala malis addere fili, paras.
The. Age, te haud fœlici sorte sedentem hic
Compello, amicis da conspectum tuum.
Vide, si ita ara est tenebrarum nebula,
Quinis tuorum malorum casus absconderit.
Quid mihi protendis manum, & cædem indicas,
Ne mihi impiamentum tui noceat alloquij?
Nihil pensi habeo, communi tecum affligi infortunio:
Etenim

Eurum olim felix fui, eò [a] redeundum est,
Quando me uindicauit in lucem ab inferis.
Beneficentem interamicos odi gratiam:
" Eumq; qui rebus integris amicis uult frui,
" Periclitantes autem deserit, nec simul nauigat.
Surge, ac explica linteis miserum caput, (nobili,
" Respice ad nos. quisquis enim indole est præstanti &
" Casus deorum & fata fert, nec se præbet refractariũ.
He. Theseu, uidisti meorũ tragœdiã liberorũ sanguina-
The. Audiui, & cernenti iam monstra mala. (riam?
b soli. Her. Quid ergo meum [b] diei detexisti caput?
The. Nunquid, mortalis cum sis, polluas cœlestia?
Her. Fuge, ô miser, nefandum meum piaculum.
" The. Nulla pestis aut noxa amicis ex amicis prouenit.
He. Cõprobo: tibiq; quòd bene fecerim, haud inficior.
The. Ego uerò tuã beneficentiã expertus, nũc tui mise
Her. Miserandus sum, meæ interfector sobolis. (reor.
The. Desideo tuum beneficium in cæteris miserijs.
Her. Inuenisti'ne alios maioribus obrutos malis?
The. Tangeris calamitate missa cœlitùs.
Her. Vnde iam ut moriamur parati sumus.
The. Videris quiddam minitari numini.
c scilicet præfractus. He. Præfractus est deus: ego aũt aduersus deos [c] sum.
Th. Refrena os, ne quid superbè iactans, maius luas ma
Her. Abundo malis, nec in me restat alteri locus. (lũ.
The. Quid autem acturus es? quò diro ferris impetu?
Her. Extinctus, unde ueni, sub terræ latebras eo.
The. Abiecti & contempti hominis hæc est oratio.
" Her. Tu quidem extra mala positus, me admones.
The. Hæc dicit, qui multa tolerauit Hercules?
Her. Nequaquam tanta, si modus labori foret.
The. Beneficus ille, & magnus amicus mortalibus?
Her. Illi autem nil prosunt mihi, sed Iuno superat.
The. Non patietur Græcia te temerè mori.
Her. Audi nunc sanè, ut rationibus ueliter,
Aduersus tua monita, planum tibi faciam, (peresse.
Vitã acerbã, ac planè nõ uitã, & nũc, & antè nobis fu
Primùm quidem ex eo ortum traho, qui trucidato
Matris grandæuo patre, impius parricida
Genuit Alcmenam, quæ me peperit.
" Quando autem basis generis non probè posita est,
" Necesse fit, ut posteri infœlices ætuum exigant.
Iupiter aũt, quisquis tandẽ sit Iupiter, me inuisum genuit
Iunonis uerò nihil hoc offendat senex.
Patrem enim pro Ioue te meum duco.
Adhuc lactenti mihi, serpentes terribiles
Immisit in cunabula mea
Coniunx Iouis, ut sic perderemur.
Postquam autem caro solidior iam uigeret mihi,
Roburq; esset, ærumnas quas tuli, quid attinet dicere?
Quales autem leones, aut tricorpores
Typhônes, aut Gigantes, aut quadrupedes

κἀγὼ γὰρ ποτ' ἐυτύχησ' ἐκεῖσ' ἀνοιστέον, A
ὅτ' ἐξεσώσάς μ' εἰς φάος, νεκρῶν πόρα.
χαίρειν δὲ γηράσκουσαν ἐχθαίρω φίλων. "
καὶ τῶν κακῶν μὲν ὅστις ἀφλαύειν θέλει, "
συμπλεῖν δὲ τοῖς φίλοισι δυσυχῶν, ὅ. "
εὐίσκου, ἐκκάλυψον ἄθλιον κάρα,
βλέψον πρὸς ἡμᾶς. ὅστις εὐγενὴς βροτῶν, "
φορεῖ τὰ θεῶν γε πτώματ', οὐδ' ἀναίνεται. "
πρα. Θησεῦ, δέδορκας τῶν δ' ἀγῶν' ἐμῶν τέκνων;
θη. ἤκουσα, καὶ βλέπουσι σημαίνεις κακά.
πρα. τί δῆτά μ' ἐρᾶτ' ἀνεκάλυψας ἡλίῳ;
θη. τί δ', ὦ μαίνεις θνητὸς ὤν, τὰ τῶν θεῶν;
πρα. φεῦγ' ὦ ταλαίπωρε, ἀνόσιον μίασμ' ἐμόν.
θη. Οὐδεὶς ἀλάστωρ τοῖς φίλοις ἐκ τῶν φίλων. "
πρα. ἐπῄνεσ' εὖ δράσας δ' ἔσ', οὐκ ἀναίνομαι.
θη. ἐγὼ δὲ πάσχων εὖ τότ', οἰκτείρω σε νῦν.
πρα. οἰκτρὸς πάρεμι, τὰμ' ἀρκτέοντα τέκνα.
θη. ἐλαίω χαίρειν σὲ τῶν ἐτόλμησε συμφορᾶς. B
πρα. εὖρον δὲ γ' ἄλλους ἢ κακοῖσι μείζοσι;
θη. ἀπῆν πάντωθεν ὀρανὸς δυσωραία.
πρα. τοιγὰρ πρὸς θεοὺς ἀσμεθ' ὥστε κατθανεῖν.
θη. δυσεὶς ἀπειλῶν μέλειν τί δαίμοσιν.
πρα. Αὐτάρκεις ὁ θεὸς πρὸς δὲ οὐδὲν θεὸς, ἐγώ.
θη. ἰοὺ τὸ σόμ' ὡς μὴ μέγα λέγων, μεῖζον πάθῃς. "
πρα. γέμω κακῶν δὴ, κἀκέτ' ἐνθ' ὅπῃ τεθῇ.
θη. δράσεις δὲ δὴ τί; ποῖ φορῇ θυμούμενος;
πρα. θανὼν, ὅθεν περ ἦλθον, εἰμι γῆς ὑπο.
θη. ἐρρωσο ἀθυτυχοῦντος αὐθρώπου λόγος.
πρα. Σύ' ἐκτὸς ὤν γε συμφορᾶς, με νουθετεῖς. "
θη. ὁ πολλὰ δὴ τλὰς Ἡρακλῆς λέγει τάδε;
πρα. ἔκομεν τοσαῦτά γ', εἰ μέτρῳ μοχθητέον.
θη. δυσγενὴς Βροτοῖσι, καὶ μέγας φίλος;
πρα. οἷσ' ὀδυρόμεθα φελοῦσί μ', ἀλλ' Ἥρα κρατεῖ.
θη. οὐκ ἂν ἀνάσχοιτ' Ἑλλὰς ἀμαθίᾳ θανεῖν.
πρα. ἄκουε δὴ νῦν, ὡς ἀμαλλήσω λόγοις C
πρὸς νουθεσίας. ἀναπτύξω δέ σοι
ἀθλίου πρὸς ἡμῖν νῦν τε καὶ πάροιθεν ὄν.
πρῶτον μὲν ἐκ τοῦδ' ἐρῶμι, ὅστις κτανὼν
μητρὸς γεραιὸν πατέρα, πατροκτόνος ὤν,
ἐγένετο τῶν τεκόντων Ἀλκμήνη, ἐμέ.
ὅταν δὲ πρῶτος μὴ κατεβλήθη βίος "
ὀρθῶς, ἀνάγκη δυσυχεῖν οὗ ἐκγόνοις. "
Ζεὺς δ', ὅστις ὁ Ζεὺς, πολέμου μ' ἐγένετο.
Ἡρα. σὺ μὲν τοι μηδὲν ἀχθεσθῇς γόρου'
πατέρα γὰρ αὐτὸ Ζηνὸς ἡγοῦμαί σ' ἐγώ.
ἔτ' γὰ γάλακτί τ' ὄντι, γοργωπὸς ὤφις
ἐπεισέφρησε παραγαύοισι τοῖς ἐμοῖς
ἡ τοῦ Διὸς σύλλεκτρος, ὡς ὀλοίμεθα.
ἐπεὶ δὲ ἥρως πολυβόλα ἐκπεσάμην
ἑδῶντα, μόχθος, ὃς ἔτλην, τί δεῖ λέγειν;
ποίας ποτ' ἢ λέοντας, ἢ τρισωμάτους
τυφῶνας, ἢ γίγαντας, ἢ τετρασκελεῖς,

κἀγὼ τοῦ-

A κἀγὼ τοῦ πολεμοῦ τὸν ἐξ ἐμοῦ λύσας;
τί τ' ἀμφίκρανον καὶ παλιμβλαστῆ κόμα
ὕδραν φονεύσας; μυρίων τ' ἄλλων πόνων
δίπλους ἀγέλας, κἀεὶς νεκρὸς ἀφικόμην,
ἅδ' ἀπὸ τυραννοῦ κόμα τρίκρανον εἰς φάος
ἵππως πορεύσαιμ', γνώτοῦς Εὐρυσθέως.
τὸν λοιδόριον δὲ τόνδ' ἔτλην τάλας φόνον;
παιδοκτονήσας, δῶμα δειγκῶσαι κακοῖς.
ἥκω δ' ἀναγκης εἰς τόδ', ὅτ' ἐμοῖς φίλοις
Θήβας γοῦν οἰκεῖν, ὅσιον ἦν δὲ ᾧ μένω,
εἰς ποῖον ἱερὸν, ἢ πανήγυριν φίλων
εἶμ'; ὁ γὰρ ἄτας δύσποινος ἔχω.
ἀλλ' Ἄργος ἔλθω; πῶς, ἐπεὶ φεύγω πάτρων;
φεῦ, ἀλλ' ἐς ἄλλο δὴ τιν' ὁρμήσω πόλιν;
κἀκεῖσ' ὑποβλεπώμεθ' ὡς ἐγνωσμένοι,
γλώσσης πικροῖς λογχίοισι λελοιδορούμενοι.
οὐ' ὅτῳ ὁ Διὸς, ὃς τέκν' ἔπτεινεν ποτε,
B δῶμα τὰ τ' γῆς δὴ' ἀρφθαρήσεται;
" λεκλιμένῳ δὲ φωτὶ μακαρίῳ ποτέ, "
" ἁ μεταβολαὶ λυπηρόν· ὧδ' ἀεὶ κακῶς "
" ἐς', οὐδὲν ἄλγει συγγνῶν, δύσλυτο ὤν. "
εἰς ἔσχο δ' ἥξειν συμφορᾶς οἶμαί ποτε,
φωνὴν γὰρ ἥσει χθὼν, ἀπεγνέπτοτά με
μὴ διγμάνειν γῆς. καὶ θάλασσα μὴ πορᾶν,
ποταμοί τε ποταμῶν· καὶ τὸν ἁρμαπλάτλω
ἡξίον' γὰ δεσμοῖσιν ἐκμιμήσομαι.
καὶ ταῦτ', ἀρίστα μοι δὲ' Ἑλλήνων μ' ὁρᾶν,
γὰ οἴσιν δὺ τυχοῦτον, ἡμὲν ὀλβίοι.
τί δῆτά με ζῆν δεῖ; τί κέρδος ἐξομεν,
βίον τ' ἀχρεῖον, ἀνόσιον λεκτιμένοι;
χρεῶν τὸ δὲ ζῶος ἢ πλεῖν δ' ἁμαρ,
κρεῖσσ' ὀλυμπὶς ζῶος ἀρεῖν ἢ τοσλα.
ἔτος ἀξε γὰρ βάλησιν, ὧν ἐβέλω.
C ἄνδρ' Ἑλλάδος τὸν πρῶτον, αὐτοῖσιν βάθροις
ἄνω κάτω στρέψαι· τοιαύτῃ θεῷ
τίς ἂν πεσοῦ χρεὼ; ἢ γυναικὸς ἕνεκα
λέκτρων φθονοῦσα ζηνί, οὐ δυσγένεας
Ἑλλάδος ἀπώλεσ', οὐδὲν ὄντας αἰτίους.
θη. οὐκ ἔστιν ἄλλο δαιμόνων ἀγῶν ὅδε,
ἢ τοῦ Διὸς δάμαρτος. εὖ τόδ' ἀιδάνω,
θαυμάσας μ' ἂν μᾶλλον, ἢ πάσχῃ κακῶς.
" οὐδεὶς δὲ θνητῶν τοῖς τύχαις ἀκήρατος, "
" οὐ θεῶν, ἀοιδῶν εἴπερ οὐ ψευδεῖς λόγοι. "
" οὐ λέκτρα τ' ἀλλήλοισιν. ὧν οὐδεὶς νόμος; "
" συνῆψαν; οὐ δεσμοῖσι δῆτα τυραννίδας "
" πατέρας ἐκπλίδωσαν; ἀλλ' οἰκοῦσ' ὅμως "
" ὀλυμπον, λυὐχρουτόθ' ἡμαρτηκότες. "
" καί τοι τί φήσεις; εἰ σὺ μὴ θνητὸς γεγὼς; "
" φέρεις ὑπὲρ φόβ τὰς τύχας, θεοί δὲ μὴ; "
Θήβας μὲν οὖν ἔπλεπε τὸ νόμῳ χαίρειν.
ἔτο δ' ἄμ' ἡμῖν πρὸς πόλισμα Παλλάδος·
ἐκεῖ χέρας σὰς ἀγνίζας μιάσματος,

Non interfeci, bello uictor Centaurico?
Non bicipitem, & semper renascentem canem
Hydram occidi? aliorum quoq; laborum
Totas myriades percurri: descendiq; ad inferos,
Plutonis iamitorem tricipitem canem sub iubar
Diei ut traherem, imperante Eurystheo.
Postremùm hanc in me cædem admisi miser
Trucidatis liberis, ut domũ penitus circũuallarẽ malis,
Præterea eò necessitatis uenio, nec adamatis mihi
Thebis habitare fas est: & si autem manserò,
In quod templum, aut conuentus eam
Amicorum? non enim Atas habeo propitias.
Sed Argos migrem? quomodo, siquidem fugiã patriam?
Age uerò, in aliam quandam ciuitatem me conferam?
Sed et tũ limis ac infestis oculis nos aspiciẽt, ut fuerim
Cogniti, amarisq; impetent linguae stimulis:
Non hic Iouis natus, qui interimit olim filios,
Et uxorem? non hac terra in malam rem abibit?
Viro enim, qui olim beatus esse dictus est, "
Acerbæ sunt mutationes: cui autem semper aduersæ "
Res sunt, nihil hic dolet, utpote assuetus iãpridẽ malis. "
Eò miseriæ me aliquando uenturum puto:
Vocem emittet tellus, interdicens mihi
Ne attingam solum: & mare, ne traijciam:
Amniũq; fontes, ne libem latices: cõstrictusq; uinculis
Ixionis, quem rota uolutat, exemplum imitabor.
Et ideo optimum est, me à nullo Græcorum conspici,
Apud quos beati eramus, & florentes opibus.
Cur tandem uiuere debeam? quid lucri habebimus,
Vitam trahentes turpem & inuisam?
Tripudiet Iouis illa uxor inclita
Pulsans Iouis Olympij sandalio pedem.
Perfecit animo destinata, uotoq; potita est,
Viro Græciæ primario, ex ipsa basi, & funditùs
Sursum deorsumq; uolutato. apud eiusmodi deam
Quis non uota deponeret? quæ mulieris gratia
Amores inuidens Ioui, bene meritos
De Græcia perdidit, cum nihil culpæ admisissent ij.
The. Non alius numinis hic ludus est,
Quàm Iouis maritæ. probè & hoc intelligis,
Sapientius me monere posse, quàm esse in tantis malis.
Verùm nemo mortalium fortunæ immunis est, "
Nec deorum quisquam: nisi falsa poetarũ sint oracula. "
Non inter se connubijs, præter legem & fas "
Coierunt? non parentes sordidarunt uinculis "
Propter imperia? at nihilominus tenent "
Olympum; peccataq; sua æquo tulerunt animo. "
Tu quid dices? si mortalis natus "
Tam impotenter fers casus uitæ, dij uerò non item? "
Ergo relinque Thebas implendæ legis gratia,
Nosq; sequere simul ad urbem Palladis.
Illic purgatis manibus tuis à piaculo,

Daba

Dabo domum, partemq; facultatum n. earum tibi:
Quæq; à ciuibus donaria accepi, cum iuuenes
Bis septem seruassem, sublato tauro Gnosio,
Ea tibi dabo: præterea passim in ea terra
Delubra dicata sunt mihi, ea in posterum
De tuo appellabuntur à mortalibus nomine,
Dum uiuis: ubi autem ad manes recesseris,
Sacrificijs, lapideisq; structuris & statuis
Te honorabit uniuersa Atheniensium ciuitas.
" Egregium enim ciuibus decus, dum uirum bonum
" Debito prosequũtur cultu, eos à Græcis insignẽ cõseq
Hanc quidem ego meæ salutis gratiam (gloriam.
Tibi reponam: nunc enim amicorum es indigus.
" Dij uerò cùm fauent, non usus est amicis.
" Satis enim deus est iuuans nos, si uult.
Her. Hei mihi. aliena hæc, quæ dicis, à meo sunt malo.
" Ego deos neq; uetitos concubitus
" Affectare puto, nec manibus innectere uincula:
" Nunquã hoc dignũ censui, nec quisquã me persuaserit,
" Alterum in alterum habere imperium:
" Indiget enim deus nulla re, si modò uerè est deus.
" Sunt hæ malè feriatæ poetarum fabulæ.
Consideraui tamen, licet maximis sim in malis,
Ne ignauiæ suspicionem præberem, morte ultronea:
" Quisquis enim fortunæ ictus non fortiter sustinet,
" Is nec tela uiri queat sustinere.
A morte ergo me continebo, eoq; ad urbem
Tuam, ut mille donorum fruar beneficio.
a Al. innumeros labores gustaui. i. libaui, tentaui. Cæterùm [a] innumeris defunctus sum laboribus:
Quorum nullum recusaui, aut fugi, neq; ab oculis
Extillaui guttas: nec unquam arbitrabar
Eò rem uenire posse, ut ora rigarem lachrimis.
b parendum Nunc autem, ut uidetur, fortunæ [b] seruiendum est.
Age, ô senex, meum exilium uides,
Videsq; me meorum percussorem liberorum:
Mandato illos humo, & compone cadauera
Lachrimis honorans (me enim nõ sinit religio)
Ad pectus q; matri applica, daq; in amplexus
Communem sobolem, quam ego miser
Inuitus perdidi. ubi autem corpora terra operueris,
Hanc habita urbem, infœlici quidẽ sorte: sed tamen
Obfirma animum, mea simul ferre mala.
O' filij, genitor uester, ac sator parens
Vos sustulit: nec percipitis fructum meorũ bonorum,
c cõparaui. Quæ meis ærumnis magna ui [c] extruxi,
Gloriam uobis, patris stragem honestam.
d Id est, non pari ratione, non talione æqua. Te uerò non eodem [d] modo, ô misera, perdidi:
Sicut tu meum cubile intaminatum seruasti,
Longas rei domesticæ curas sufferens.
Eheu coniugem & natos, heu me:
Quibus immersus sum miserijs. & iam distrabor
A' liberis & uxore, ô amara osculorum

δῶμός τε δώσω, χρημάτων τ' ἐμῶν μόρῳ. A
ἃ δ' ἐκ πολιτῶν δῶρ' ἔχω, σώσας ποτὲ
δὶς ἑπτὰ, ταῦρον Κνώσιον κατακτανὼν,
Σοὶ ταῦτα δώσω. πανταχοῦ δ' ἐμοὶ χθονὸς
τεμένη δεδέασι· τοῦτ' ἐπωνομασμένα,
σέθεν τὸ λοιπὸν ἐκ βροτῶν κεκλήσεται,
ζῶντος. θανόντος δ' εὖτ' ἂν εἰς ἅδου μόλῃς,
θυσίαισι, λαίνοισί τ' ὀρόγκώμασι,
τιμᾶν σὲ ἀξεῖ πᾶσ' Ἀθηναίων πόλις.
καλὸς γὰρ ἀστοῖς εἶφανος Ἑλλήνων ὕπο, "
ἄνδρ' ἐσθλὸν ὠφελοῦντες εὐκλείας τυχεῖν. "
κἀγὼ χάριν σοὶ ἧς ἐμῆς σωτηρίας
τίθημ' ἀντιδώσω. νῦν γὰρ εἶ χρεὼν φίλων.
θεοὶ δ' ὅταν τιμῶσιν, οὐδὲν δεῖ φίλων. "
ἅλις γὰρ ὁ θεὸς ὠφελῶν, ὅταν θέλῃ. "
ἥρα. οἴμοι, πέφυγα τάδ' ἐς ἐμῶν κακῶν.
ἐγὼ δὲ οὐδ' θεοὺς ὅστε λέκτρ', ἃ μὴ θέμις,
σφῴγειν νομίζω, δεσμά τ' ἀγάπτειν χροῖν, B
ὅτ' ἠξίωσε πώποτ', ὅστε πείσομαι,
ὀδ' ἄλλον ἄλλου δεσπότην πεφυκέναι.
δεῖται γὰρ ὁ θεός, εἴπερ ἐς' ὄντως θεός, "
ὀδ' ψόγος ἀοιδῶν οἷσδε δύσλυτοι λόγοι. "
ἐσκεψάμην δὲ, καίπερ ὢν κακοῖσιν ὤν,
μὴ δειλίαν ὄφλω λιν', ἐκλιπὼν φάος.
τοῖς συμφοραῖς γὰρ ὅστις ἐκ ὑφίσταται, "
ὀδ' ἀνδρὸς ἂν δύναιθ' ἱστῶσαι βέλος. "
ἐγκαρτερήσω θανάτου. εἶμι δ' εἰς πόλιν
τὴν σήν, χάριν τε μυείων δώρων ἔχω.
ἀτὰρ πόνων δὴ κυείων ἐγυσάμην·
ὧν οὔτ' ἀπεῖπον ὀδύνῃ, οὔτ' ἀπ' ὀμμάτων
ἔσταξα σταγόν· ὀδ' ἂν ὠόμην ποτὲ
εἰς τόδ' ἱκέσθαι, δ' ἀκρυ' ἀπ' ὀμμάτων βαλεῖν.
νῦν δ', ὡς ἔοικε, τῇ τύχῃ δουλευτέον.
εἶφ. γέραιε, τοὺς ἐμοὺς φυγὰς ὁρᾷς,
ὁρᾷς δὲ παῖδ' ὄντά μ' αὐθέντην ἐμῶν, C
ὃς τόδε τύμβῳ, καὶ πρίσλαν νεκρὸς,
δακρύοισι τιμῶν· ἐμὲ γὰρ οὐκ ἐᾷ νόμος·
πρὸς στῆθ' ἑέσας μητρὶ, δός τ' ἐς ἀγκάλας
κοινωνίαν δύσλωον, ὃν ἐγὼ τάλας
δώλεσ' ἄκων. γῆ δ' ἐπαν κρύψῃς νεκρὸς,
οἴκει πόλιν τήνδ'. ἀθλίως μὲν, ἀλλ' ὅμως
ψυχὴν βιάζου τἀμὰ συμφορᾷ κακά.
ὦ τέκν', ὁ φύσας χ' ὁ τεκὼν ὑμᾶς πατὴρ,
ἐπώλεσ' ὀδ' ὤνασθε τῶν ἐμῶν κακῶν,
ἃ γὼ πλεκτάζουν ἐκ μόχθων βίᾳ,
δόκλειαν ὑμῖν πατρὸς, ἀπόλλυσιν καλήν.
σέ τ' οὐχ ὁμοίως ὦ τάλαν' ἀπώλεσα,
ὥσπερ σὺ τἀμὰ λέκτρ' ἔσωζες ἀσφαλῶς,
μακρὰς δι' αὐτλοῦσ' φ' δόμοις οἰκουρίας.
οἴ μοι δάμαρτος, καὶ τέκνων· οἴ μοι δ' ἐμοῦ,
ὡς ἀθλίως πέπρασμαι, λαπτοδύνυμαι
τέκνων, γυναικός τ'. ὦ λυγραὶ φιλημάτων

τρῴαδες,

A τρῴαδες, λυγραί τε δῶδ' ὅπλων κοινωνίαι.
ἀμηχανῶ γὰρ, πότερ' ἔχω τάδ', ἢ μενῶ;
ἃ πλευρὰ τἀμὰ πεφυτευκότ', ὀρᾶτε τάδε·
ἡμῖν τέκν' εἶλες, καὶ δάμαρτ'· ἡμᾶς ἔχεις
παιδοκτόνους σός. εἶτ' ἐγὼ τάδ' ὠλόμαις
οἴσω; τί φάσκων; ἀλλὰ γυμνωθεὶς ὅπλων,
ξυὼ οἷς τὰ κάλλιστ' ἐξ ἐπραξ' ἐν Ἑλλάδι,
ἐχθροῖς ἐμαυτὸν ὑποβαλὼν ἀκρῶς θανῶ;
ὁ λειπέον τάδ' ἀθλίως δὲ σωτέον.
ἐμοί τι θησεῦ σύγκαμ'. ἀθλίως κυνὸς
κόμιστρ' ἐς ἀργὸς συγκατάσκοπον μολὼν,
λύπης τι παῖδων μὴ πάθω μονόμυθος.
ὦ γαῖα κἠδεμία, πᾶς τε θηβαῖος λεώς,
κείρασθε, συμπτυχθέντες, ἐλθετ' ἐς τάφους
παίδων, ἅπαντες δ' ἐνὶ λόγῳ πεφυκότες
νεκρός τε, κἀμὲ. πεφόνευσθ' ὑπὸ λαμπτῆρος,
ἅρας μιᾶς πληγέντες ἀθλίου τύχης.
B θη. αὐτίκα σ' ὦ δ' ὑσλωε, δακρύων δ' ἅλις.
ἡρα. ἐκ αὖ δυναίμην· ἀρθρα γὰρ πέπηγέ μου.
θη. καὶ σὺν θρήνοντας γὴ καθαιρεῖσι τύχαι.
ἡρα. φεῦ.
αὐτὸ γὰρ οἰμίμιν πέτρον, ἀμνήμων κακῶν.
θη. παῦσαι· δίδου δ' χεῖρ' ὑπηρέτῃ φίλῳ.
ἡρα. ἀλλ' αἷμα μὴ σοῖς ὀμόρξωμαι πέπλοις;
θη. ἐκμάσοι, φαίδ' μηδὲν, ἐκ αὐαίνομαι.
ἡρα. παῖδ' ὤν σφρηθεὶς, πάιδ' ὅπως ἔχω' ἐμόν.
θη. δίδου δίδρ' σὶν χεῖρ, ὁδ' ἡγήσω δ' ἐγώ.
ἡρα. ζεῦγος ἢ φίλιον ἄτορ δὲ δυσυχής.
ὦ πρέσβυ, τοιόνδ' ἂν δρᾶν χρὴ κλῶδα φίλου.
ἀμ. ἢ γὰρ τεκοῦσα τόνδ' ἐπαστρὸς, οὔτεν θ'.
ἡρα. θησεῦ, πάλιν με σρέψον, ὡς ἴδω τέκνα.
θη. ὡς δὴ τι φίλτρον τοῦτ' ἔχων ῥᾴων ἔσῃ.
ἡρα. πεθῶ· πατρὸς γε σφῶν πεθεῖδα θέλω.
ἀμ. ἰδ' τάδ' ὦ πᾶ· τἀμὰ γὴ ἀπαυδῶν φίλα.
C ὅτως πόνων σῶν ἐπέπη μνήμιν ἔχεις;
ἡρα. ἅπαντ' ἐλάσσω κεῖνα δῶδ' ἐτλὴν κακά.
ἀμ. εἰσόψεταί τις δῆλον ὄντα, κἐκ αὐτέσῃ.
ἡρα. ζῶ σοι τἀπεινός· ἀλλὰ πεφοθεῖναι δεκῶ.
ἀμ. ἄγαν γ' ὁ κλεινὸς ἡρακλῆς, τῷ κεῖνθ' ὤρᾳ;
ἡρα. σὺ ποῖθ' ἧς αὖ, νόρθρῳ φ' κακοῖσιν ὤρᾳ;
ἀμ. ὡς εἰς τὸ λῆμα τωντὸς ἷν ἥσωμ αὐτῆρ.
ἡρα. τῶς δὴ ἔτ' εἴπης, ὅτι σωιέπελμαι κακοῖς;
ἀμ. πρόσβαινε. ἡρ. χαῖρ ὦ πρέσβυ. -
ἀμ. καὶ σύ μοι τέκνου. ἡρ. τάπθ' ὥσπρ εἶπον πᾶ-
ἀμ. ἐμὲ ἢ τίς, τέκνου; (σλας.
ἡρα. ἐγώ. ἀμ. πόσ' ἐλθῶν;
ἡρα. ἰώιν' αὖ θάψῃς τέκνα.
ἀμ. πῶς; ἡρα. εἰς ἀθλίας πέμψομαι θηβῶν ἄπο.
ἀλλ' εἰσηκίζε τέκνα δυσηκίστα γῆ.
ἡμεῖς δ' αὐαλώσαντοι ἀκχώαις δόμου,
θησῶ πανώλεις ἐνόμεθ' ἐφολκίδες.

Gaudia, ô tristis horum armorum societas.
Incert' enim sum, habere' ne hæc uelim, an relinquere.
Quæ ad nostrum latus accidentia hæc dicent:
Nostra opera liberos sustulisti, & uxorem: nos habes
Parricidas tuos. adhuc ego brachijs
Illa feram? rursus armis nudatus,
Quibus pulcherrima designaui facinora
In Græcia, me hostibus obijciens turpiter moriar?
Haud relinquenda sunt, sed miserè seruanda,
Vnum id laboris ô Theseu mecum cape, infelicis canis
Deductionem ad Argos mecum profectus adiuua,
Ne quid soli ex dolore liberorum accidat.
O' terra Cadmi, uniuersq; Thebanus populus
Abradite capita, lugete, uenite ad sepulchrum
Filiorum, omnes uno ore lugete
Mortuos, & me: omnes occidimus,
Vna letali lunonis icti plaga.
The. Surge ô miser: lachrimarum enim satis.
Her. Haud queam: artus enim obrigerunt mihi.
The. Et ualentes, casus humani debilitant.
Her. Heu.
Vtinam hic petra fierem, malorum immemor.
The. Omitte hæc, ac da manum ministro amico.
He. Verùm cruorem ne tuis abstergam uestibus?
The. Abstergo, nihil parce, haud molestum mihi est.
Her. Filijs orbatus, te habeo loco filij.
The. Circumijce collo manum tuã, ego uerò te ducam.
Her. Par hoc amicorũ est, sed alter pressus infortunio.
O senex, talem uirum amicum habere decet.
Am. Quæ enim hunc edidit patria prole felix est.
He. O' Theseu, rursus me uerte, ut intuear liberos.
The. Si grata hæc res est, leui fiet opera.
Her. Desidero: patris quoq; pectus mihi apprimi uolo.
Am. Eccũ habes ipsum fili: nam quod gratũ est studes.
Sic' ne tuorum laborum tibi excidit memoria?
Her. Omnia minora illa hisce toleraui mala.
Am. Aliquis te fractum aspiciet, neq; laudauerit.
Her. Tibi demissus uiuo: sed te complecti uolo.
Am. Nimium inclitus ille Hercules ubi est?
Her. Tu qualis' nam fores, tot uallatus malis?
Am. Fit certè, ut cõtra cõsiliũ quauis re uincatur homo.
Her. Quid ergo mihi improperas, quod deiectus sim (malis?
Am. Progredere. Her. Vale ô senex.
Am. Et tu mihi fili. Her. Sepeli, sicut dixi, filios.
Am. Me uerò quis sepeliet?
Her. Ego. Am. Quando redibis?
Her. Vbi sepelueris liberos.
Am. Quid est? Her. Athenas ego è Thebis proficiscar.
Tu infelices humo manda liberos.
Nos, qui uario dedecore deformauimus domos,
Theseum perditi sequemur, ut scaphulæ.

» Qui autem diuitias, aut potentiam pluris facit
» Quàm bonos amicos, is mea sententia longè errat.
Cho. Imus iam miserandi & luctuosi,
Optimos qui amicos amisimus.

ὅστις δ' πλοῦτον, ἢ θυμὸς μᾶλλον φίλων
ἀγαθῶν πεπᾶσθαι βούλεται, κακῶς φρονεῖ.
χο. εἰς χθόνα οἰκτροὶ, καὶ πολύκλαυτοι,
τοὺς μέγιστα φίλων ὀλέσαντες.

Finis Herculis furentis.

PRAEFATIO GASPARI STIBLINI IN HERC. FVRENTEM.

Ercules furens nulla superiorum fabularum inferior est, siue ipsam scriptionis œconomiam, siue argumenti & grauitatem & uarietatem, siue deniq; spectes funestas & atroces rerum cõuersiones, quales sibi propriè uendicant Tragœdiæ. Quid enim afflicto sene, cum Herculis deserta familiola ad aras sedente, & turpem mortem ob oculos cernente, miserabilius? qui non ita pridem filio totius orbis uictore superbus erat. Sed quàm subita, quamque insperata hæc mutatio? In articulo ipso mortis uersante Amphitryone cum suis, adest saluus Hercules: cæditur Lycus, qui ad mactandum desolatas Herculis reliquias toto ferebatur impetu: quodque tanto studio in alios parabat, id in ipsius caput recidit. At hæc liberatio Heraclidarum, quàm subita & atroci clade commutatur? mittit enim Iuno, ad dementandum Herculem, Furias. Ergo qui modò suis ἀλεξίπαικος καὶ σωτήριος appellabatur, iam fit Ate ac pestis funesta. Actus enim furore, miserè suos liberos cum coniuge occidit. Quo spectaculo quid calamitosius, aut immanius fingi queat? Nihil itaq; iam Herculi pręter laqueum, uel rei, uel spei, uel animi supererat. Sed poeta, ne παρὰ τὸ πρέπον uirum tot uictorijs inclitum induceret, se ipsum strangulantem, ac uitæ casibus turpiter succumbentẽ, cautè præuidit. Facit enim, ut subitò adsit Theseus, qui afflictissimum, & iam de morte sibi consciscenda cogitantem amicum, consoletur ac confirmet, à turpique proposito reuocet. Hanc fabulam Seneca latinè expressit elegantissimè, ita ut certasse de palma cum nostro Euripide uideatur. De argumẽti ratione nihil mutauit, personas easdem seruauit: uariauit tamen nõ nihil œconomiam, idq; summo ingenio, ac summa arte.

Porrò Herculis exemplo, qui ueluti perpetua quadam laborum catena illigatus, immensas per omnem uitam ęrumnas exantlauit: nec aliud inde pręmij consecutus est quàm odia, inuidiam, calumnias, & pœnam: adumbrat Poeta mortalium ingratitudinem summam erga bene de se meritos uiros: præterea uirtutis uiam, quæ aspera, difficilis & ardua (ut Hesiodus canit) multorũ odijs & inuidiæ est obnoxia. Ita Alcibiades, Themistocles, Solon, Lycurgus, Theseus pro ingentibus beneficijs in suas ciuitates, iniurias, probra, exilia retulerunt. Quin etiam euidenti imagine describit calamitates & infelicitatem tyrannorum, qui non æquitate & iusticia imperium administrant, sed libidine & crudelitate ciuium animos abs se alienant, odiumque publicum sibi contrahunt. Hinc fingit, extincto Lyco ab Hercule, ciues lætantes, tripudiantes, quòd uiderent ducem suum sublatum esse è medio: cuius interitum alioqui si bonus fuisset, non solum acerbè & familiariter tulissent, sed etiam uindicassent armis. Addit autem causam, quæ homines ad sæuitiam & insolentiam plerunque subuehat: nempe χρυσὸν καὶ εὐτυχίαν, cum nõ cogitant, ut noster ait, τὸν πότμον εἶναι παλίρροον, id est reflua lubricaque fata esse, quibus nihil perpetuò in suo maneat statu. Tam res est inuisa tyrannis. Nam Aristotele teste, homo animal est τῇ φύσει ἀλσύθρορ, καὶ μισοῦν τὸ ἄδλορ.

In Theseo boni amici exemplum est illustrissimum, qui tanto studio, fide & constantia afflicto Herculi adest. Insani autem Herculis miserabile spectaculũ, ad moderationem & modestiam uocat eos, qui rerum suarum successu elati, ita res suas constabilitas arbitrantur, ut eæ non possint mutari. Quid enim illustrius, quid inuictius Hercule? quis unquam tot uictorijs claruit? At ille in hoc dramate parricida furiosus, abiectissimus, lachrimans, fractus inducitur: ita ut etiam decrepiti senis cõsolatione opus habeat, quem prius non hydræ, nõ leones, Cerberi, Caci, Geryones terruerant. Isti ergo Hercules, terrores orbis, ac uictoriosa capita, huius nostri Herculis exemplo σωφρονεῖν meritò discere debent.

ARGV-

ARGVMENTVM ACTVS primi.

A IN prologo, sub persona Amphitryonis parasceue est ad futuras turbas, & processionem epitaseon. Is enim cum Megara & Herculis liberis ad aram Iouis Agoræi, miserabiliter, omniumq; rerum indigus sedens, queritur de Lyci crudelitate in se, & omnem Herculis progeniem, quã iste funditùs delere conabatur. 2 Megaram exposita uiolentia & iniurijs Lyci, abiectaq; cum pueris, socerum appellat de effugio, & uitando præsente periculo. quam senex consolatur, iubetque bono esse animo: fortunam enim lubricam esse, nec in eodẽ semper persistere statu. 3 Chorus senum Thebanorum audita morte Herculis, querulus cõmiserescit afflictas fortunas Herculearum reliquiarum. 4 Secunda huius Actus pars hic incipit, quæ tota consumitur
B concionibus: quarum prima est Lyci, tyrannica, crudelis, & cum uituperatione Herculis coniuncta. Secunda Amphitryonis, qua magna libertate nomen & famã Herculis defendit: ipsumq; Lycum dehortatur à necandis liberis Herculis. Inuehitur quoq; in ipsam ciuitatem, ut ingratam, & beneficiorum Herculis immemorem, quæ scilicet neglectui habeat Herculis tam præclarè meriti herois liberos. Nihil autem proficit, quo minus sæuus tyrannus innocentes crudeliter extinguere paret. Vnde Chorus senum offensus tam manifesta impietate, negat se laturum tyrannidem peregrini latronis. Postremò Megara ad mortem fortiter oppetendam, multis argumentis senem hortatur: quandoquidẽ ea omnino euitari non possit. Vix ergo summis precibus liberis sepultura, & ornatu in funere solenni à
C tyranno impetratis, intrò se recipiunt, ut ad mortẽ se expeditos faciant. 5 Chorus commemorãdis Herculis rebus gestis occupatur.

Quid Hercules allegoricè significet, Cęlius lib.3.cap.21. differit. Lege etiam prouerb. Herculei labores. Genealogiam autem Herculis, & gesta eius, diligẽter persequitur Diodorus Siculus lib.5.

ὧν γενὺς ἀρῆος.) Ouid.lib.3. Metamorph.

ταναάρου.) Seneca in Hercule furente:
Spartana tellus nobile attollit iugum,
Densis ubi æquor Tænarus syluis premit,
Hic ora soluit Ditis, &c.

ἀυσαπραξία.)

Infelicitas & res aduersæ, basani amicorum certissimi.

γενοῦτ' αὖ ὦ θύγατερ.) Seneca Actu 2.
O socij nostri sanguinis casta fide
Seruans thorum, &c.

λαύμνοι γὰρ.) Prouer. uide, Fortuna ęstuaria.

ἀχθῶ, ὄρωτῷ.)

Lyci tyrannica & impudẽs oratio, qua primùm Herculis, uiri optimè meriti, liberis necem denunciat. Deinde ipsum Herculem, cuius facta orbem terrarum fama complebant, contemnit: ut intelligamus, nõ deesse qui clarissimæ quoq; uirtuti nebulas offundere conentur.

φολόε.) Vergil. in 2. Georgic. & Lucanus, Pholum nominant. Fuit autem unus ex Centauris, qui Herculem hospitio excepit, quum pergeret ad expugnandum Centauros.

ἀνὴρ ὁπλίτης.)

Cõmendat sagittarum usum in bello, & solertiam dimicandi: improbat aũt eos, qui temerè se offerunt iniuriæ hostili.

αἰδῶς.) Pudorẽ hic uocat metum infamiæ, quæ seruilẽ & contemptã mortẽ sequeretur.

τὸν τῶν θεῶν.)

Cicero lib.1. Tusc. Itaq; non deterret sapientem mors, quæ propter incertos uitæ casus quotidie imminet, & propter breuitatem uitæ nunquam longè potest abesse.

πρῶτον μὲν θεὸς ἄλσος.)

De gestis ab Hercule rebus, lege Apollonij interpretem in quartũ librum, pag.243. item 160. Vergiliũ lib.8. Ouidiũ lib.9. Metamorph. item in epistolis Heroidũ, epist. Deianiræ ad Herculem. Cæterùm hunc Chorum exprimit Seneca, choro Actus 2. cuius initium:
O *fortuna uiris inuida fortibus, &c.*

ἐπὶ βοτῆρ ὀρθείας.) Vide Plinium libro quarto, cap.22.

ARGVMENTVM ACTVS secundi.

MEgara cũ liberis & Amphitryone egrediens foràs, ac iam funereo cultu expedita ad cædem, repetit querelas, iustoq; dolori liberius indulget, omni uidelicet spe, quã olim de successu & flore liberorũ conceperat, excussa. Ac tandem absentis Herculis opem implorat, ut cui nusquã ulla auxilij spes affulgeret. Senex uerò ad Iouem uocem intendit. Senes Thebani aũt egregia sententia monẽt, ut præcisa omni longioris uitę spe, id æui qd̃ datur, suauiter & læti transigamus, cũ uideamus res humanas tam fallaces ac lubricas esse. 2 Hercules præter spem & subitò ab inferis reuersus, suos pullatos uidet, omnẽq; rem ex ijs rescisit, nempe iniurias & uim Lyci, Thebanorum autem ingratitudinẽ & perfidiam. Vnde grauiter cõmotus, & Lycum & reliquos memorabili clade se ultuurum dicit. Cuius impetum & festinationem moderatur prudentissimus pater, monens eum, ne temerè se in periculum præcipitet, sed tutò ac cautè agat, & lentè (iuxta prouerbium) festinet.

Cuius consilio libens paret Hercules, & intrò se recipit, captaturus occasionem interimẽdi Lyci. 3. Chorus commune senum ἦθος exprimit, qui utplurimùm solent incusare senectam, & beatam dicere iuuentam. deos etiam culpat, qui nulla nota bonos à malis secreuerint, sed utrisque ex æquo breuia uiuendi spacia concesserint. Deinde Herculis uictoriam, in optatos reditus se hymnis prosecuturum dicit.

τὶς ἰσρόνς.) Pathetica querela Megaræ.

μικρὰ μὲν τὰ.) Horatius ode 4. lib. 1.

Vitæ summa breuis spem nos uetat inchoare longam,
Iam te premet nox, fabulæq; manes.

ὦ ἐλπίδλας.)

Locus insignis de rerum imbecillitate, & lubrica felicitate humanæ uitæ.

ὦ χαῖρε μέλαθρον.)

Seneca in principio Actus 3.

O lucis alme rector, &c.

λύρυνες.)

Copreum illum præconem Eurysthei intelligit, de quo suprà in Heraclidis.

τῆς θεῦ.)

Δεπῖμῶς. Mineruam autẽ, uel Nemesin, uel Dicen, cuius in atrio simulachrũ sit, intelligit.

ἄφιλον.)

Id passim tum in Eleg. Tristiũ, tum de Ponto queritur Ouidius. Vulgus enim amicorum fortunæ accedit, & casum sequitur. Lucan° libro 8:

Aduersis non deesse decet: sed læta secutos,
Nulla fides unquam miseros elegit amicos.

ἐφ' ἁρπαγάσι.)

Insignis locus politicus, respub. diripi, & seditionibus quassari, non à bonis, sed ab ijs qui aliorum fortunis, postquam sua per luxũ abligurierunt, inhiant. Talis fuit Catilina cum suis sodalibus.

ἑρμίων.)

Hermiona (teste Pomponio, & Vadiano eius interprete) oppidum Græciæ, cuius ciues fortè Hermiones dicuntur. Aut oppidum aliquod Argiuæ terræ est.

θρέψασμα.)

Vide Ciceronem lib. 1. Offic. Commune est autem omnium animantium, &c.

βαρύτερον.)

Lege Ciceronem in principio lib. de Senectute.

τὰς χάριτας.)

Humanitatis & ciuilitatis commendatio.

ARGVMENTVM ACTVS *tertij.*

LYcus tracturus ad necem Megaram cum liberis, ignoransq; intus Herculem esse, incidit inopinatò in medios gladios, ac ipsam perniciem: trucidaturq; ab Hercule, insultante & plaudente Choro. 2 Chorus præter gratulationem & eulogium Herculeæ uirtutis & incolumitatis, nihil habet. Inuitat enim non solum ciues Thebanos, sed ipsas quoque nymphas & Musas, ad læticiã ac cantus, propter oppressum tyrannum: collaudatq; Iouẽ, ut cuius concubitu cum Alcmena sit uictorio sus ille Hercules editus. 3 Hæc secunda huius Actus pars repentè mutatis rebus funesta cõtinet. Furiæ enim, collegã Iride, in Herculem se armant, quem mente spoliãt, ut per insaniam liberos cum coniuge occidat, sicq; Iunonis odio litet. 4 Chorus lamẽtis prosequitur Herculis calamitatẽ, qui iam furiatus ad necem suorum tendebat, quem modò ut felicem hymnis celebrarat τοιάδιλῖς ἐστι πολύτων μεταβολή.

ἀρῶν λαπῶς.) iuxta illud,

Cædimus, inq; uicem præbemus crura sagittis.

τὶς ὁ θεός.)

Locus eximius de prouidentia numinis, res nempe humanas à dijs gubernari. Cæterùm hunc Chorum expressit Seneca, Choro actus tertij:

Thebis læta dies adest, &c.

ὀλβῖε μελανὲν.)

Nigrum currum diuitiarum uocat, propterea qd' cæcas diuitias poetæ dicant, quia mentes hominum obcæcent: uel propter ipsum Ditem, diuitiarum deum, quem cæcũ esse fingebat antiquitas.

λύσσαν.)

Lyssa latinè furia interpretatur. Tres autẽ poetæ fingunt, quarum nomina sunt, Tisiphone, Alecto, & Megara. Quid uerò per istas allegoricè intelligendum, suprà in Oreste diximus.

ἶρις.) Iris nuncia Iunonis. Vergil.

Irim de cœlo misit Saturnia Iuno.

συλλαβῦσα.) Hæc Seneca expressit in Actu 1.

Incipite famulæ Ditis, &c.

ἐς τὸ λῶστον.)

Prouerbialis locutio: id est, optimè & prosperrimè eueniunt Iunonis consilia.

ἐπὶ τὸν πεφαλαῖς.)

Significat hæc Lyssæ descriptio, ac tam euidens expressio, nihil aliud quàm horrores, tumultus & cruciatus inquietæ cõscientiæ. Cæterùm Chorũ hunc Seneca imitatus est, Choro actus 4. cuius initium, *Lugeat æther, &c.*

ARGVMENTVM ACTVS *quarti.*

NVncius Choro exponit Herculis teterrima parricidia, quæ in uxore & liberis per furorem cõmiserat post Lyci cædẽ. Nam ne quid tot defuncto laboribus & periculis, in hac uita sincerũ ac liquidũ esset, in charissimam coniugem quoq; & dulcissima pignora sæuire eum coegit æternum Iunonis odium. 2 Chorus & Amphitryon facinoris inauditi immanitate attoniti, plorant ac gemunt, Hercule iam in somnum prolapso: quodq; summis malis fieri solet, præ dolore stupent. 3 Hercules excitus somno, ac priori menti redditus, quidnam fiat miratur: cum & tela sparsim iacẽre, & se uinculis implicatũ uideret. Vix ergo seipsum capit. Tandem coràm aspicit & cæsos liberos, & uxorem, harumq; rerum patratorem se ex Amphitryone esse cognoscit. Vnde querelam acerbissimã orditur: inutilisq; facti subit pœnitentia, quæ necem spontaneam ac laqueos suadet, ut se infamiæ & fœditati secuturæ uitæ eriperet. Thesei pręterea cõspectũ pro more malè cõsciorũ fugit.

σωστριάνειν.)

Id est ferire, quatere, concutere: deriuatum à nomine τρίαινα, quod tridentem Neptuni significat, quo ille mare turbat & mouet.

Νίσος.) Id est Megaram, cuius rex quondam Nisus fuit.

Παλλάς.) Per Mineruam, rationẽ intelligẽ, quæ discussa furoris nebula, Herculẽ ad priorem mentem uocat, ac ad se redire cogit.

Δαναΐδ.) Arsenius in Orestẽ, hanc fabulã copiose exponit, quomodo scilicet Argis Danaus cum filiabus propter extinctos sponsos sit damnatus.

μουστένυς πρόνυς.)

Lege hanc fabulam apud Ouid. lib. 6. Met.

ταφίων.)

Perseo ex Andromede, ut narrat Herodotus, quatuor fuere filij: Alarus, Steleneus, Mestor, & Electryon: qui simul regnauerunt. Ex Hippothoe filia Mestoris & Neptuno Pterelas genitus, ex Pterela Telebos & Taphus, à quo Taphus insula, in qua Teleboæ & Taphij communi nomine & imperio fuere. Igitur ij Hippothoes eorum auiæ pecuniam ab Electryone, eorũ necessario, qui pro ea spopõdit, repetebant: qua negata, ad arma uenere, armenta abegerunt, ipsum deniq; & filios sustulere. Alcmena Electryonis filia patrem ultura, Amphitryonem Thebanum, hominem potentissimũ, in matrimonium accepit: atq; hoc pacto, bello inter eos conflato, ab eodem Amphitryone deleti sunt. & reliqua.

ὦ βρῦ.)

Seneca imitatus in Actu 5.

Quis hic locus, quæ mihi plagæ? &c.

ARGVMENTVM ACTVS *quinti.*

THeseus Athenienſium dux, Herculis comes indiuiduus, cum in periculo amicũ uersari audiuisset, cũ exercitu Thebas uenit: atq; ibi miserandam cædẽ aspicit. Herculem uerò obstupidum, & de nece sibi cõsciscenda cogitantem, conspectusq; hominum propter conseleratam conscientiam fugitantem, uix tandem permouet, ut aperto uultu se aspiceret. 2 Hercules uitæ suę miserias, quas partim fatis & numinis odio, partim ueteri generis sui sceleratione & Atæ acceptas refert, exponit, cum querela de sequẽtis uitæ infamia, ignominia, & turpitudine. Ex quibus omnibus concludit, nihil amplius reliquum esse, nisi ut quàm ocyssimè ex hac uita discedat: addens clausulæ loco, amaram turpiter inuidæ Iunonis suggillationem. Contrà Theseus consolatoria oratione iacentem & penitus consternatum Herculem erigere ac subleuare conatur, inuitãs eum liberaliter in regni consortium. 3 Hercules animũ recipit utcunque: ac deosculata suorum cadauera, patri sepelienda mandat: & post multam querelam ac amaras lachrimas cũ Theseo proficiscitur, cõmendans seni afflictam ac parricidio funestatam domum.

χάριν ἢ γηράσκουσαν.)

Gnome, Gratia beneficij apud bonos tardissimè, imò nunquam senescere debet.

μεγυθετέον.)

Alludit ad prouerb. Cum rectè ualemus, facilè consilia ægrotis damus.

ὅταν ἢ πρυπὶς.)

Citat hunc locũ Plutarchus in Agoge sua.

πολυμύλαγῆ.)

Vide prouerb. Hydræ caput secare.

γοργωπὸς ὄφεις.)

Vide Theocritum in Herculisco.

ἀῦω πάτω.)

Sursum & deorsum. Democritus dixit deos esse Beneficium & Pœnã, teste Cicerone lib. 2. de Nat. deorum: quòd aut benefaciant, aut affligant.

ἀλὶς ἐπὶ.) Vide principiũ sexti libri Aeneid. & prouerb. Labyrinthus.

ἀεῖται γὰρ ὁ θεός.) Hanc sententiam usurpat Aristot. in magnis moralibus. Vide Cic. li. 2. de Nat. deor. & Plutarchũ de audiendis poetis.

παρεσκεύασμ.) Id est, nõ percipitis, nec fruimini cõmodis gloriæ, quã pater tãtis laborib. perstrages monstrorũ orbis uobis cõparauit.

ὅστις πλοῦτον.) Boni amici possessio preciosior quàm auri, argenti, aut margaritarum, ut qui solus afflictis rebus & solatio & auxilio esse possit: cum nihil magis perfidum sit, quàm illa rerum externarum, quas uulgus suspicit ac magnifacit, gaza.

Finis Annotationum in Herculem furentem.

GASPARVS STIBLINVS D. IOHANNI OPORINO S. D. P.

Mitto tandem ad te, optime D. Oporine, Electram latinam à me denuò factam, & Scholijs breuibus illustratam, ut haberes integrum opus Euripidis, quale quidē nunc extat (quis enim ignorat, quot & quàm præclaræ aliæ eiusdē Poetæ fabulæ perierint?) nec esset longioris moræ tibi in illo absoluendo prætextus: cui tamen hactenus facile ignoscere potui, ut qui non ignorarē, quantis susceptarū, & iam institutarū rerum oneribus premerere. Cæterùm hanc fabulam tuo nomini dedicare uolui, ob hanc potissimùm causam, quòd sciam te optimi & clarissimi huius nostri Poetæ singularem amatorem esse. Et simul ut meum quoq; animum hunc in te peruideres, quem aliter hoc quidem tempore declarare non possum. Confido te id æqui boniq; facturum. Horum autem Scholiorum nōnihil debebit lector D. IOANNI HARTVNGO, præceptori meo colendissimo, plura enim huc inserui, quæ ille, dum hanc fabulam interpretaretur publicè, suis discipulis αὐτοσχεδίως dictauit. Dominus IESVS tuis laboribus, quos omnes amplificandæ rei literariæ impendis, benignus aspirare uelit. Vale, & me ama. Friburgi Brisgoiæ, 23. Nouembris, Anno CHRISTI M. D. LX.

PETRVS

PETRVS VICTORIVS NICOLAO ARDINGHELLO CARDINALI S.

A Iget adhuc in me, Ardinghelle amplissime, studiū illud, quo superioribus annis ualde flagraui, bonos auctores adiuuandi: nec cesso, quum per occupationes licet, aliquid operæ, diligentiæque huic etiam parti literarum dicare. Qui mei labores aliquando foràs prodibunt, & aliquid utilitatis, ut spero, studiosis bonorum artium adportabunt. Nunc quum in manus meas uenerit Euripidis Electra, quæ adhuc in tenebris latuit, ac situ penè, carieque confecta erat, uisum mihi est illam ad te mittere: quem, quamuis multis magnisq; negocijs distentum esse sciam, tamen toto animo literarum studia, & ingenuas artes amare cognoui. Arbitror enim hoc munusculum tibi, & ob poematis excellentiam, & ob auctoris nobilitatem non parum gratum fore. Tu uerò quum ipse diligenter legeris, si tibi uidebitur, alijs etiam legendam, ac formis quoque excudendam dabis. Quod, quia te cunctis in rebus publicorum commodorum studiosum cognoui, omnino puto esse facturum. E tenebris autem illam primùm eruerunt ingeniosi, eruditiq; adolescentes, ciues nostri, Bartholomæus Barbadorus, ac Hieronymus meus, quum uetera huius poetæ exemplaria, ut iam editas Tragœdias multis mendis scatentes, cum illis conferrent, undique conquirerent, ac sedulò illa pertractarent, statimq; ad me atulerunt: quo duce illi in studijs literarum usi sunt. Ipse postea accuratè lectam, & non paucis locis purgatam (præcipuè autem personæ perturbatæ erant) quæ à te quoque legeretur, dignam esse existimaui. Quin autem illa Euripidis sit, dubitari non posse arbitror.
B præterquam enim quòd inter medias eius poetæ fabulas in uetustissimo codice interiecta est, testimonio antiquorum scriptorum id liquidò confirmatur, qui inde exempla sæpe sumunt. Stilus quoque id, & elegantia sermonis manifestò declarant. Vnde autem hoc boni, quicquid est, manauerit, significare etiam tibi, alijsque non inutile existimaui: ne & illis sui laboris merces eriperetur, & ut quotidie magis magisque ad laudem ea degustata excitarentur. Nam quod tibi eam mittendam statui, non dici potest quantopere illi gauisi sint: Sunt enim mirum in modum amplitudinis, dignitatisque tuæ amantes, & incredibiles animi tui dotes (ut debent) admirantur. Quod quum sua sponte faciant: cui enim cognita non est erudito, probitas, humanitas, admirabilis quædam naturæ tuæ comitas, qua omnium animos, eorum etiam qui te semel uiderunt, tibi concilias? faciunt etiam hortatu meo, ac crebra tuarum illarum præclarissimarum uirtutum prædicatione. Ipse sanè, quum semper te dilexerim, nunc uerò tantis honorum gradibus meritò auctum colam, ac nōnulla, quæ nō omnino uacua consilio mihi fuisse uidentur, aliquando fecerim: nihil unquam mihi sapiētius fecisse uideor, & in quo mihi magis placeam, quàm quòd maturè ingenij tui diuinitatem perspexi, & exorientes laudes tuas quantum potui celebraui, demumq; te mihi unū præcipuè semper obseruandum esse duxi. Sed nimis prouectus sum, quum tamen paruam partem tuarum uirtutum attigerim: amor autem idem ille, & ingēs admiratio tui, me ultrà quàm nunc oportebat, abripuit, atq; asportauit. Vale, & me ama. Florentiæ, pridie Calend. Martij, M. D. XLV.

ARGVMENTVM.

Æso per dolum Agamemnone, regnoq; Argiuorum occupato, Aegisthus filios quoq; ipsius interimere uoluit. Orestes infans è media cæde à sorore Electra ereptus, seruo in aliam terram asportandus traditur. fœminis uitam socia facinoris Clytæmnestra ab adultero impetrauit, quarum alteram ferociorem quum iam nubilem Aegisthus uideret, periculum sibi inde creari existimans, nobili alicui dare nuptum recusauit: nec domi grandem iam tenere, metuens furtiuas nuptias, tutum esse credens, colono cuidam conciliauit: qui se indignum eo matrimonio intelligens, integram eam seruauit. Orestes adultus, & patris ulciscendi, & regni recuperandi cupidus, clàm in agrum Argiuum se contulit, sororemq;, quam extra urbem uiuere audierat, inuenit. à qua quid fieri oporteret, admonitus, ususq; opera ueteris sui conseruatoris, manuq; fidelis amici comitisq; Pyladis, Aegisthum primùm in agro immolantem, necauit: deinde Clytæmnestram tractam in insidias ab Electra, interfecit. Quo parricidio perpetrato, statim ipsos uehementer pœnituit, quod toto pectore expetiuerant, fecisse. Confectos filios ægritudine, ac se sceleris damnantes, affines ipsis sanguini Castor ac Pollux, aduentu suo consolantur: & quid è re nata facere illos opus sit, docet, cunctaq; plena maximarũ perturbationũ cõponunt. A

Exitus igitur fabulæ ἀπὸ μηχανῆς, ac similis admodum dissolutioni Orestis. quod enim hic faciunt Dioscuri, illic Apollo præstitit. Vtriusq; autem finis, quum minimè tristis sit (nõ malè enim actum est cum superstitibus, ac uoti penè compotes omnes facti sunt) magis proprius esse comœdiæ, quàm tragœdiæ uidetur. nam quod in argumento hic fingit Poeta, colonum illum ab uirgine, quam domi diu habuerit, se abstinuisse, non uerisimile est: quod tamen uitium ipse purgare summo studio conatur, quum eum, quamuis pauperem hominem, nobili stirpe natum dicit, ut generositas animi iniquitate fortunę extingui non potuerit. præterea cum reformidasse eum Orestem narrat, si quando reuertisset, ne pœnas illi daret uiolatæ sororis. sed etiam secum quoq; illum cogitasse demonstrat, nõ habuisse ius in alienam filiam Aegisthũ, ut ratæ nuptiæ illæ ullo pacto esse potuerint. Si quid aliud huiuscemodi est in coagmentatione rerum, quod ratione careat, nec satis bellè cohæreat, id eruditi & ingeniosi uiri uidebunt. neque enim nunc nobis propositum est id accuratè ostendere. Vtinam ut hæc fabula partes quasdam habet elegantissimas, summoq; artificio confectas, necnon optimarum, uerisimarumque sententiarum tota plena est: ita reprehensione hac, culpaque uacaret, ac rectam οἰκονομίαν haberet. B C

Scena quidem huius fabulæ constituitur in finibus Argiuæ terræ: Chorus autem constat ex mulieribus indigenis.

Η μὲν σκηνὴ τοῦ δράματος, ὑπόκειται εἰς ὁρίοις τῆς Αργείας γῆς. ὁ δὲ χορὸς συνέστηκεν ἐξ ἐπιχωρίων γυναικῶν.

PERSONAE FABULÆ.

Colonus Mycenæus.
Orestes.
Muta persona.
Senex.
Electra.
Pylades.
Chorus.
Nuncius.
Gemini, id est Castor & Pollux.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ πρόσωπα.

Αὐτοργὸς μυκηναῖος.
Ορέστης.
κωφὸν πρόσωπον.
Γραῦς.
Ηλέκτρα.
Πυλάδης.
Χορός.
Αγγελος.
Διόσκουροι.

Præfatur Colonus. προλογίζει ὁ αὐτοργός.

EVRIPIDIS ELECTRA:

GASPARO STIBLINO INTERPRETE.

A Αὐτ. γῆς παλαιὸν ἄργος, ἱνάχου ῥοαὶ,
ὅθ' ἡνίκ' ἄρας ναυσὶ χιλίαις ἄρη,
εἰς ἰλιὰς ἔπλευσε προῳάδ' ἀγαμέμνων ἄναξ.
πέφανται δὲ τὸν κρατοῦντ' ἰλίου δὴ χθονὶ
πρίαμον, ἑλών τε δ' ἀρδανίας πλευνὰ πόλιν,
ἀφίκετ' εἰς τόδ' ἄργος. ὑψηλῶν δ' ἀνὰ
ναῶν τέθεικε σκῦλα πλάσας βαρβαρίων.
κἀκεῖ μὲν ἀυτὺχησεν· ὁ δὲ δόμασι,
θνήσκει γυναικὸς πρὸς κλυταιμνήστρας δόλῳ,
καὶ τοῦ θυέστου παιδὸς αἰγίσθου χερί.
B χ' ὡ μὲν παλαιὰ σκῆπτρα ταντάλου λιπὼν,
ἔλαχον. αἴγισθος δὲ βασιλεύει χθονὸς,
ἄλοχον ἐκείνου τυνδαρίδα πόρσιν ἔχων.
ὃς δ' ἐν δόμοις ἔλιπεν, ὅτ' εἰς τροίαν ἔπλει,
ἄρσενά τ' ὀρέστην, θῆλυ δ' ἠλέκτρας θάλος,
τὸν μὲν πατρὸς γραῦς ἐκκλέπτει τροφεὺς,
μέλλοντ' ὀρέστην χθὸς κατ' αἰγίσθου θανεῖν,
τροφέα τ' ἔδωκε φωκέων εἰς γῆν τρέφειν.
ἡ δ' ἐν δόμοις ἔμεινεν ἠλέκτρα πατρός.
ταύτην ἐπειδὴ θαλερὸς εἶχ' ἥβης χρόνος,
μνηστῆρες ἄριστοι ἑλλάδος πρῶτοι χθονός.
δείσας ἵ μή τῳ πόλεως ἀγείρω τέκνοι,
ἀγαμέμνονος πονήσαντος, εἰ χῳ ἐν δόμοις
ἄγισθος, εὐδ' ἥρμοζε νυμφίῳ τινί.
ἐπεὶ δὲ καὶ τοῦτ' ἦν φόβος πολλοῦ πλέων,
μή τῳ λαθραίως τέκνα γηγενῆ τέκοι,
πέφονεν σφ' ἐξελοῦσα τ' ὠμόφρων· ἡ δ' ὅμως
C μήτηρ νιν ἔβλεπεν σφ αἰγίσθου χέρος.
εἰς μὲν γὰρ ἄνδρα σκῆψιν εἶχ' ὀλωλότα,
παῖδ' ὧν δ' ἔδεισε μὴ φθονηθεὶς φόνῳ.
ἐκ τῶνδε δὴ τοῦνδ' ἐμηχανήσατο
αἰγίσθος· ὃς μὲν γῆς ἀπῆλθ' φυγὰς
ἀγαμέμνονος παῖς, χρυσὸν ἐπῳ ὃς αὐ κλάνει.
ἡμῖν δὲ δὴ δίδωσιν ἠλέκτραν ἔχειν
δάμαρτα, πατρῴων μὲν μυκηναίων ἄπο
γεγῶσιν· ὃ δὴ τοῦτο γ' ἐξελέγχομαι·
λαμπροὶ γὰρ εἰς γένος γε χρηματοῦν ἐν δὴ
τῷ πάντων· οὕνεκ' ἡ νυμφεῖ ἀπόλυτα·
ὡς ἀνδρὶ εἶ δοῦς, ἀνδρὶ πλέον φόβου.
εἰ γὰρ νιν ἔχων ἀξίωμ' ἔχω αὐτὴ,
εὐδοῦντ' αὖ ἐξηγέρω τὸν ἀγαμέμνονος
φόνου· δίκην τ' αὖ ἦλθον αἰγίσθῳ τότε.
ἵν' ὅποτ' αὐτὴ ὅδε (σιωπᾶ δὲ μοι κύκλος)
ἔχων δύνῃ πάθος δ' ἔτ' ἔστ' ἐν.
αἰσχύνομαι γὰρ ὀλβίων ἀνδρῶν τέκνα

Argos antiquum, & fontanta Inachi Col.
Fluenta, Agamemnon unde mille nauibus
In Troadem traiecit armata manu:
Vbi interempto, qui regebat Ilium,
Priamo, atq; Dardani subuersis mœnibus,
Argos reuersus, plurima fixit aureis
Spolia barbarorum templis. atq; prosperè
Negocium hactenus cessit: sedenim domi
Iugulatur uxoris Clytæmnestræ dolo,
Et filij Thyestis Aegisti manu.
Sic ille sic amisso regno Tantali
Occubuit. Aegisthus terræ sceptra obtinet,
Potitus illius uxore, nata Tyndaro.
Porrò domi, cum nauigaret Troiam,
Relictos, Orestem marem, & fœmineum
Germen Electram: alumnus illum obnoxium
Grandæuus Aegisthi manibus, furtim dedit
Alendum Phocensem in terram Strophio:
At in domo permansit Electra patris.
Hanc, cum in ipso iam flore ætatis esset,
Sibi expetebant proci Helladis primarij.
Metuens autem ne cui Argiuo liberos pareret,
Qui paris ultores forent, continuit domi
Eam Aegisthus, nec ulli despondit uiro.
Postquam autem & hæc res non caruit periculo;
Ne furtim cui nobili prolem pareret,
Necem crudelis illi machinatur: seruat tamen
Ipsam mater ex Aegisthi manu.
Nam mariti necem habuit quo prætexeret,
Liberorũ aũt cæde uerita est ne sibi conflaret inuidiã:
His de causis tale quid commentus est
Aegisthus: qui quidem exul uertit solum,
Agamemnonis filium quisquis occideret, pollicitus est
Aurum: nobis autem in uxorem dedit
Electram, Mycenæis parentibus
Ortis, nec sanè hac parte quisquam me redarguat:
Clari enim sumus natalibus. sed opum
Indigi, unde generis splendor perit.
Vt inopi ea locata, tenuem haberet metum.
Nam si ipsam haberet uir dignitate præditus,
Sopitam resuscitaret cædem Agamemnonis,
Pœnasq; sceleris Aegisthus daret:
Quam (Electram) nunquam uir hic (conscia est mihi
Cubili polluit, sed adhuc uirgo manet. [Venus)
Erubesco enim beatorum uirorum liberos

Nactus uiolare eos, cum indignus sim.
Ingemisco autem nomine, affinitate iunctum mihi
Miserum Orestem, si unquam Argos repetens,
Infortunatas aspiciet sororis nuptias.
Quicunq; uerò me stultum dicit, qui ducta domum
Virgine iuuencula, eam non attingam:
" Is nouerit se praua mentis regula
" Metiri continentiam, ipsumq; se desipere.

ACTVS PRIMVS.

Electra. Colonus. Orestes. Chorus.

Ele. ONox atra, aureorum altrix siderum,
In qua hoc uas, quod huic incumbit capiti
Ferens, fluuiales fontes peto:
Non quòd istuc deuenerim inopiæ,
Sed ut iniurias ostendamus Aegisthi dijs,
Lamentaq; ut edam patri amplum in ætherem.
Exitialis enim Tyndaris, mater mea,
Vt gratiam iniret à uiro, me extrusit ædibus:
Et quia alios liberos ex Aegisthо pepererit,
Orestem & me alienos facit à domo.
Colo. Cur ita, ô infelix, mea te excrucias gratia
Labores ferens, antè enutrita molliter,
Et his, me iubente, non desistis?
Ele. Ego te æqualem amicum duco dijs,
Qui meis malis non insultasti superbè mihi.
" Magna uerò mortalibus felicitas, aduersæ fortunæ
" Medicum inuenisse, ut ego nunc te accipio.
Decet sanè me etiam iniussam pro uirili mea
Labore te leuare, atq; ut facilius feras
Vnà tecum tolerare labores, abundè est tibi
" Foris operum. Domestica uerò nos decet
" Administrare. uenienti enim deforis (posita.
" Operario suaue est, singula domi inuenire decenter dis-
Co. Quando ita uidetur, uade: etenim non procul
Fontes ab ædibus istis. ego autem boues
Prima luce in arua agens, seminabo iugera.
" Nemo enim ignauus, deos in ore habens,
" Facultates conquiret sine laboribus.
Ore. Pylades, te namq; ego præ cunctis mortalibus
Fidum iudico, & amicum, & hospitem mihi.
Solus quippe Orestem hunc amore dignum tuo
Habuisti, hac qua nunc sum fortuna afflictum,
Indigna ab Aegisthо passus, qui unà cum matre perdita
Meum patrĕ occidit. uenio autem ex dei arcanis sacris
Argiuam ad terram, nemine conscio,
Cædem parricidis retaliaturus patris mei.
Istaq; nocte profectus ad tumulum patris
Lachrimas impendi, & primitias comæ
Persolui, pyramq; mactata oue imbui
Sanguine, clam tyrannis, qui huic terræ imperant.
Et in urbem quidem haud infero pedem.
Sed gemina componenti consilia, deliberatum est

λαβὼν, ὑβρίζειν, ὁ κατάξιος γενώς. A
σῴω δὲ τὸν λόγοισι κηδεύοντ' ἐμοὶ
ἄθλιον ὀρέστην, εἴ ποτ' εἰς ἄργος μολὼν,
γάμους ἀδελφᾶς δυσυχεῖς ἐσόψεται.
ὅστις δέ μ' οὐκ φησὶ μῶρον, εἰ λαβὼν
νέαν εἰς οἶκον παρθένον, μὴ θιγγάνω,
γνώμης πονηροῖς κανόσιν ἀναμετρούμενος
τὸ σῶφρον, ἴσω κἀνὸς ὢν τοιοῦτος ὤν.

ΔΡΑΜΑ α.

Ηλέκτρα. αὐτουργός. ὀρέστης. χορός.

ΩΝὺξ μέλαινα, χρυσέων ἄστρων τροφὲ, Ηλέ.
σὺ ἥ τόδ' ἄγος τῷδ' ἐφεδρεύον κάρᾳ
φορεῖν ποταμὰς ποταμίας μετοίχομαι·
ὁ δ' οὐ τι χρείας εἰς τοσόνδ' ἀφιγμένος,
ἀλλ' ὡς ὑβρεῖν δ' εἴξομεν αἰγίσθου θεοῖς,
γόοις τ' ἀφίλω αἰθέρ' εἰς μέγαν πατρί.
ἥ γὰρ πανώλης τυνδάρεως, μήτηρ ἐμὴ,
ἐξέβαλέ μ' οἴκων, χάριν τιθεμένη τῶσει. B
τεκοῦσα δ' ἄλλους παῖδας αἰγίσθῳ πάρα,
πατρὸς γ' ὀρέστην κἀμὲ ποιεῖται δόμων.
κἀτ. τί γὰρ τάδ' ὦ δύστηνε μοῦσα μοχθεῖς χρέος,
τόνους ἔχουσα, πρόσθεν εὖ τεθραμμένη,
καὶ ταῦτ' ἐμὲ λέγοντος, ὃν ἀφίστασας;
ηλέ. ἐγώ σ' ἴσον θεοῖσιν ἡγοῦμαι φίλον,
ἥ τοῖς ἐμοῖς γὰρ ὃν ἐνύβρισας κακοῖς.
μεγάλη δὲ θνητοῖς μοῖρα συμφορᾶς κακῆς "
ἰατρὸν εὑρεῖν, ὡς ἐγώ σε λαμβάνω. "
δεῖ δή με κἀπελθοῦσαν, εἰς ὅσον θέμις,
μόχθον πικρίζουσαν ὡς ῥᾷον φέρῃς,
συνεκπονεῖν σοι τόνους. ἅλις δ' ἔχεις
τἄξωθεν ἔργα. τἀνδόμοις δ' ἡμᾶς χρεὼν
ὀρθοῦν τε πάσχειν. εἰσιόντι δ' ἔργάτῃ "
θύραθεν, ἡδὺ τἀνδον εὑρίσκειν καλῶς. "
κἀτ. εἴ τοι δοκεῖ σοι, σεῖχε. καὶ γὰρ ὁ πρόσω
πηγαὶ μελάθρων ἥδ' ἐγὼ δ' ἄμ' ἡμέρᾳ C
βοῦς εἰς ἀρόσεις εἰσβαλὼν, σπερῶ γύας.
ἄργος γὰρ ὀδείς, θεοὺς ἔχων οὐδὲ τόμα, "
βίον δύναιτ' ἂν ξυλλέγειν ἄνευ πόνου. "
ὀρέ. πυλάδη σὲ γὰρ δὴ πρῶτον ἀνθρώπων ἐγὼ
πιστὸν νομίζω, καὶ φίλον, ἔχόν τ' ἐμοί.
μόνος δ' ὀρέστην τόνδ' ἐθαύμαζες φίλων,
πράσσοντ' ἃ πράσσω, δεινὰ τὼ αἰγίσθου παθὼν,
ὃς μὲ κατέκτα πατέρα, χἠ μὲ πανώλεθρος
μήτηρ. ἀφῖγμαι δ' ἐκ θεῶν μυχείων
ἀγῶνα δόμας, ἀδήνωος ξυνειδότος,
φόνον φονεῦσι πατρὸς ἀλλάξων ἐμοῦ.
νυκτὸς δὲ ἥδε πρὸς τάφον μολὼν πατρὸς,
δάκρυά τ' ἐδωκα, καὶ κόμης ἀπηρξάμην,
πυρᾷ τ' ἐπέσφαξ' ἄμα μηλείᾳ φόνῳ,
λαθὼν τυραννοῦντας, οἱ κρατοῦσι ἥδε γῆς.
καὶ τεῖχέων μὲν ἡνικὸ βαίνω πόδα,
δυεῖν δ' ἀμίλλαιν ξυνιθεὶς ἀφικόμην,

πρὸς

A πρὸς τέρμονας γῆς ἥδ', ἵν' ἐκβάλω πολὶ
ἄλλῳ ἐπ' ἄλλαν, εἴ μέ τις γνοίη σκοπῶν
ζητοῦντ' ἀδελφὴν (φασὶ γὰρ νιν οὐ γάμοις
ζευχθεῖσαν οἰκεῖν, οὐδὲ παῖδ' ἄγουν μένειν)
ὡς συγγνώσομαι, καὶ φόνου σωφρόνῃ
λαβὼν, τό γ' εἶσω τεῖχέων ἀκφῶς μάθω.
νῦν δ', ἕως γὰρ λευκὸν ὄμμ' ἀναίρεται,
ἕξω τρίβου τόνδ' ἴχνου ἀλλαξόμεθα.
ἢ γὰρ τις ἀροτὴρ, ἢ τις οἰκέτης γυνὴ,
φανήσεται νῷν, ὧν τιν' ἱστορήσομεν,
εἰ τόσδε ναίει σύγγονον τόπους ἐμή.
ἀλλ' εἰσορῶ γὰρ τῷδε πεζοπόλων ἕνα,
πηγαῖον ἄχθος ἐγκεκαρμένῳ κάρᾳ
φέρουσαν, ἑζώμεθα, κἀκπυθώμεθα
δέλτος γυναικὸς ὧν τι δεξώμεθ' ἔπος,
ἐφ' οἷσι πυλάδη τῷδ' ἀφίγμεθα χθόνα.
ηλέ. σώτειν', ὥρα, ποδὸς ὁρμά.
B ὦ ἔμβα ἔμβα κατακλαίουσα.
ἰώ μοι μοι.
ἐγρόμαν ἀγαμέμνονος
κόρα, καί μ' τέκε κλυταιμνήστρα,
συγνὰ τυνδάρεω κόρα.
κικλήσκουσι δέ μ' ἀθλίαν
ἠλέκτραν πολιῆται.
φεῦ φεῦ, χετλίων πόνων,
καὶ συγφορᾶς ζωᾶς, ὦ πάτερ.
σὺ δ' γὰ ἄδα δὴ
κεῖσαι, σᾶς ἀλόχου σφαγείς,
αἰγίσθου τ', ἀγάμεμνον.
ἴθι τὸν αὐτὸν ἔγειρε γόον,
ὤναγε πολυδάκρυε ἀοιδυά.
σώτειν', ὥρα, ποδὸς ὁρμά.
ὦ ἔμβα ἔμβα κατακλαίουσα.
ἰώ μοι μοι.
C τίνα πόλιν, τίνα δ' οἶκον ὦ
τλάμον σύγγονε λατρεύεις,
οἰκεῖν γὰ θαλάμοις λιπὼν
πατρώοις, ἀθῆ συμφορᾶς
ἀλγίστοισιν ἀδελφεαί;
ἔλθοις ἥδε πόνων ἐμοὶ
τᾶς μελέας λυτὴρ, ὦ ζεῦ ζεῦ,
πατρὶ δ' αἱμάσσων
ἐχθίσων ἐπίκερθε, ἀρ-
γεῖ λέλαθε πόδ' ἀλάταν,
θὲς τόδε τεύχος ἐμᾶς ἀπὸ κρα-
νὸς ἑλοῦσ', ἵνα πατρὶ γόος
νυχίος ἐπορθοβοάσω,
ἐαχαὶ ἀοιδαὶ, μέλος ἀείδα, πάτερ,
σοὶ ἥδ' γᾶς ἐνέπω γόους,
οἷς ἀεὶ νὺξ κατ' ἦμαρ
δέπομαι, ἥδ' φίλαν
ὄνυχι τεμνομένα δέρκαν,

Ire ad confinium terræ huius, quò me reciperem pede
Aliam in regionem, si quis speculatorũ me cognouerit,
Quærentem sororem (aiunt enim ipsam connubio
Iunctam habitare, nec permansisse uirginem)
Vt colloquar cum ipsa, & cædis sociam
Nactus, quæ intra mœnia gerantur cognoscã liquidò.
Nunc igitur, siquidem aurora uultus profert candidos,
Extra semitam istam gressum alternabimus:
Aut enim arator aliquis, aut aliqua mulier ancilla
Se obuiam nobis feret, quam sciscitabimur,
An hæc germana mea incolat loca.
Atqui hanc quandam ex famulabus conspicor,
Fontanæ onus aquæ raso capite
Ferentem. sedeamus, & percontemur,
E' serua muliere si quid uerbi audire liceat,
Qua gratia ad hanc, ô Pylades, terram uenimus.
Ele. Intende, tempus est, pedis impetum:
Ingredere, ingredere, ô quæ induldes fletibus.
Eheu, hei.
Fui Agamemnonis
Filia, & me peperit Clytemnestra,
Inuisa proles Tyndari.
Vocantq; me infelicem
Electram ciues.
Eheu, diros labores,
Et uitam tristem, ô pater.
Tu nunc domo in Plutonia
Iaces, coniugis tuæ manu
Iugulatus, & Aegisthi, Agamemnon:
Age excita eadem lamenta,
Repete lachrimosam uoluptatem.
Tempus poscit, ut ocyus te moueas.
O' ingredere ingredere luctu defungens.
Io, Eheu.
Qua in urbe, aut qua in domo
O' miserrime frater seruis,
Calamitosa relicta in thalamis
Paternis sorore, inter
Aerumnas acerbissimas?
Adsis horum malorum mihi
Miseræ liberator, ô Iupiter Iupiter,
Patriq; detestandæ
Necis uindex, Argos
Vagum appellens pedem
Depone hoc uas meo à capite
Tollendo, ut plorãtus patri
Nocturnos sublata uoce edam,
Vociferationem mæniæ, carmen Plutoni,
O' pater tibi luctus subtus terra pando,
Quibus assiduis quotidie
Indulgeo, charam unguibus
Lanians ceruicem, manumq; capiti

Comæ

Comæ populatricem immittens,
Ob mortem tuam.
Ah, ah, lacera caput.
Qualis olor canorus
Fluuiales apud undas
Patrem uocat charissimum,
Dolosis laqueorum plagis
Necatum: sic ego te infelicem
Patrem fletu prosequor,
Qui ultimis lauacris corpore
Abluto, in lecto mortis funestissimo
Perijsti. Eheu,
Tristem securim ictus tui, pater,
Tristeq; reditus à Troia consilium.
Non mitris te uxor
Excepit, nec coronis,
Sed ensibus ancipitibus ad tristem
Aegisthi noxam incumbens,
Fraudulentum habuit tori socium.
Cho. O' filia Agamemonis, filia Electra,
Veni ad tuas agrestes caulas.
Nam uenit quidam, uenit lactis potor uir
Mycenæus, montes peragrans,
Nunciatq; quòd Argiui solenne sacrum
Post [a] triduum peragendum nunc promulgent,
Cunctas q; uirgines ad Iunonis
Sacrum conuenturas.
Ele. Non ego, neq; læticijs, ô amicæ,
Neq; aureis monilibus,
Animo efferor ac afficior
Misera: nec celebrando choros
Argiuis cum nymphis,
Volubile & flexuosum pede pulsabo bellum.
Quin me lachrimis rigo,
Mihi curæ sunt lachrimæ
Miseræ indies.
Aspice horridam comam meam,
Et has scissuras uestium,
Licet Agamemnonis olim fuerim
Filia: [b] hoc est regnum meum,
Hæc Troia, quæ quondam mei
Capta meminit patris.
Cho. [c] Potens dea (fortuna). sed eas, ac à me
Preciosa pallia utenda accipe, quæ induas,
Aureaq; dono accipe, additiones uenustatis,
Putas absq; cultu numinum
Tuis lachrimis superiorem te fore
Hostibus? non gemitu & lachrimis,
Sed uotis deos colens,

a Al. Tertianũ sacrũ, id est, die tertio peragendum.

b scilicet, horridus ille squallor, & scissuræ uestiũ ac comę, sunt meũ imperium: & Troia illa, id est, spolia è Troia allata.

c Videtur hic Poeta ad Iunonem respicere. Vel admirantis

χόρα τε κρᾶτ' ἀκκόσμου πλεκτόν
θανάτῳ σῷ.
ἔ, ἔ· δρύπτε κάρα.
οἷα δὲ τις κύκνος ἀχέτας
ποταμίοις ἐπὶ χύμασι
πατέρα φίλτατον καλεῖ,
ὀλομόλῳ δολίοις βρόχων
ἕρκεσιν· ὡς σὲ τὸν ἄθλιον
πατέρ' ἐγὼ κατακλαίομαι,
λοετρὰ παύσασ' ὑδρωαμόλῳ χροΐ·
κοίτᾳ γὰρ οἰκτροτάτᾳ θανάτου.
ἰώ μοι μοι,
πικρᾶς μὲν τελέκεως τομᾶς σᾶς πάτερ,
πικρᾶς δ' ἐκ τροίας ὁδὸν βουλᾶς.
οὐ μίτραις σὲ γυνὴ
δέξατ', οὐδ' ὠδῖν στεφάνοις
ξίφεσι δ' ἀμφιτόμοις λυγρὰν
αἰγίσθου λώβαν θεμένα, -
δόλιον εἶχεν ἀκοίταν.
χο. ἀγαμέμνονος ὦ κόρα, ἦλθον ἐ-
λεύθερα ποτὶ σαὶ ἀγροτέραν αὐλάν·
ἔμολέ τις, ἔμολε γαλακτοπότας αὐνὴς
μυκηναῖος, ὀρειβάτας·
ἀγγέλλει δ' ὅτι νῦν τριταίαν
καρύσσουσιν θυσίαν
ἀργεῖαι· πᾶσαι δὲ παρ' ἥραν
μέλλουσι παρθενικὰν σέβειν.
ἠλέ. οὐκ ἐπ' ἀγλαΐαις φίλαι
θυμός, οὐδ' ὠδῖν χρυσέοις
ὅρμοις ἐκπετόμαι
τάλαιν', οὐδὲ κᾶλα χορὸς
ἀργείαις ἅμα νύμφαις,
ἑλικτὸν κρούσω πόλεμον.
δάκρυσι χέομαι,
δακρύων δέ μοι μέλει
δαιαία τὸ κατ' ἦμαρ.
σκέψαι μου πήναρον κόμαν,
καὶ τρόχιν τάδ' ἐμῶν πέπλων,
εἴπερ ποτ' ἀγαμέμνονος
κοῦρας. τό, βασιλεία·
τό, τροία δ' ἅμα πατρὸς
μέμνηται ποτ' ἀλοῦσα.
χο. μεγάλα θεός· ἀλλ' ἴθι, καὶ παρ' ἐμὸν
χεῦσαι πολύπλοκα φάρεα δῶναι,
χρυσά τε χείσαι, πέδιμάτ' ἀγλαΐας.
δοκεῖς τοῖς οἴοις δακρύοις,
μὴ πιμῶσα θεούς, κρατήσειν
ἐχθρῶν; ὅτοι σὺν αχεῖς,
ἀλλ' εὐχεῖς θεοὺς σεβίζε-

ὦ πατρὸς σφαγιασμοῦ.
οἴμοι τοῦ κατεφθαμένου,
τοῦ τε ζῶντος ἀλάστου,
ὃς πω γᾶς ἄλλας κατέχει
μέλεος, ἀλαίνων ποτὶ δόξαν ἐσίαν,
τοῦ λαινοῦ πατρὸς ἐκφυγών.
αὐτὰ δ' ἐν χθονὶ δόμοις
ναίω ψυχᾶς πενομένας,
ἀλωμένων πατρῴων φυγᾶς,
ὀρείας ναίας δείπνας.
μάτηρ δ' ἐν λέκτροις φόνιος
ἄλλῳ σύγγαμος οἰκεῖ.
χο. πολλῶν κακῶν ἕλλησιν αἰτίαν ἔχει
σᾶς μιᾶς ὁ Ἑλένη σύγγονος, δόμοις τε σοῖς.
ἠλε. οἴ μοι γυναῖκες, ἐξ ἐρήμου δρόμων τε.
ξένοι τινὲς παρ' οἶκον οἵδ' ἐφεστῶς
δόλιας ἔχοντες, ἐξαυίσαντες λόχον.
φυγᾶ, σὺ μὲν κατ' οἶκον, εἰς δόμους δ' ἐγώ,
φῶτας κακουργοὺς ἐξαλύξωμεν ποδί.

ΔΡΑΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ὀρέστης. ἠλέκτρα. αὐτουργος. χορός.

ορέ. ἠλε. Μεῦ· ὦ τάλαινα· μὴ τρόμει ἐμὲ τὸν χόρα.
ὦ φοῖβ' Ἀπόλλων, πρόσπιτνῶ σε μὴ θανεῖν.
ὀρέ. ἄλλους οὖν κτάνοιμι μᾶλλον ἐχθίστους σέθεν.
,, ἠλέ. ἄπελθε· μὴ ψαῦε, ὦν σε μὴ ψαύειν χρεών.
ὀρέ. οὐκ ἐδ' ὅτου θίγεμ' οὐ γὼ δικαιότερον.
ἠλέ. κοὐ πῶς ἐκφύγοις πρὸς δόμοις λοχᾶς ἐμοῖς;
ὀρέ. μένασ' ἄκουε, καὶ τάχ' οὐκ ἄλλως ὀρεῖς.
ἠλέ. ἔσχε· παύσω γ' ἐμὲ σὴ λιβάσων γὰρ εἶ.
ὀρέ. ἥκω φέρων σοι σὰ κασιγνήτου λόγους.
ἠλέ. ὦ φίλτατ', ἆρα ζῶντος ἠτεθυνηκότος;
ὀρέ. ζῆ· πρῶτα γὰρ σοι τ' ἀγαθὰ ἀγγέλειν θέλω.
ἠλέ. οὐδ' ἀεμονοῖς μεδὸν ἡδίστων λόγων.
ὀρέ. κοινῇ δίδωμι τῶν νῶν ἀμφοῖν ἔχειν.
C ἠλέ. πῶς γῆς ὁ τλήμων τλήμονας φυγὰς ἔχων;
ὀρέ. οὐχ ὧν νομίζω φθείρεται πόλεως νόμον.
ἠλέ. ἢ πῶς ἀπαυνίζων τὸν καθ' ἡμέραν βίον;
,, ὀρέ. ἔχει μὲν· ἀδῴνης δὲ δὴ φοῦγον αὐτῆρ.
ἠλέ. λόγον δὲ δὴ τίν' ἦλθεν ἐκεῖνα φέρων;
ὀρέ. εἰ ζῇς· ὅπου τε ζῶν συμφορᾶς ἔχεις.
ἠλέ. οὐκοῦν ὁρᾶς μὲ πρῶτον ὡς ξυρὸν δέμας.
ὀρέ. λύπας τε σωτέτηκας· ὦδε μὲ σφεῖν.
ἠλέ. κῆ λεῶτα, πλόκαμόν τ' ὀνυθισμοῦν ξυρῶν.
ὀρέ. ἀλόνευς σ' ἀδελφὸς, ὁ τε θανὼν ἴσως πατήρ;
ἠλέ. οἴ μοι· τί γὰρ μοι τοῦδε γ' ἔστι φίλτρον;
ὀρέ. φεῦ, φεῦ· τί δεῖ σὺ σῶν κασιγνήτου δικεῖς;
ἠλέ. ἀπὼν ἐκεῖνος, ὁ πρῶν ἡμῖν φίλος.
ὀρέ. ἐκ τοῦδε χρόνου ἐν θάδ' ἄνευ ἐκείνου;
ἠλέ. ἐγημάμεθ' ὦ ξένε θανάσιμον γάμον.
ὀρέ. ὤμωξ' ἀδελφὸν σὸν μυκηναίων τινά;
ἠλέ. ὦ, ὦ πατρὸς ἀλλ' ἄλλον ἐν δόμοις πατέρα.

Patris obtruncationes.
Hei mihi, tum ob eum qui perijt,
Tum etiam propter uiuentem adhuc erroneni,
Qui alicubi terram exteram tenet
Afflictus, delatus errore ad larem pauperem,
Prognatus inclito patre.
Ipsa uerò in domo inope
Habito confecta animo,
Ab ædibus paternis exul,
Remotas colens rupes montium.
Mater autem cæde uiri impiata
Alterius se miscet toro uiri.
Cho. Multórum malorum Græcis, & tuæ domui
Tuæ matris soror Helena causa extitit.
Ele. Eheu mulieres, lamenta iam missa facio:
Peregrini quidam hi ad ædes latebras
Ocultas habentes surgunt ex insidijs.
Fuga tu quidem per uiam, ego intra domum,
Viros facinorosos uitemus pede.

ACTVS SECVNDVS.

Orestes. Electra. Colonus. Chorus.

ORE. Mane ô misera, ne formides meã manũ. (eripias:
E. O' Phœbe Apollo, supplex te oro, me morti
Ore. Alios potius occiderẽ, quos habeo quàm te inuisos
Ele. Abi, ne tangas, quæ te tangere nõ est fas. (magis.
Ore. Non est quod posim contrectare iustius.
Ele. Et qui ense accinctus ad ædes meas latitas?
Ore. Mane & audi, & mox non dices aliter.
E. Maneo. omnino enim tua sum: quippe me es potẽtior.
Ore. Adsum fratris tui sermones tibi ferens.
Ele. O' charissime, uiuentis ne an mortui?
Ore. Viuit. primùm enim tibi læta nunciare uolo.
Ele. Fœlicitas tibi obtingat, præmiũ nuncij iucundissimi.
Ore. Ex æquo istuc nobis ambobus [a] habendũ largior.
Ele. Vbi terrarum miser miserum exilium tolerat?
Ore. [b] Non uni se urbis legi astringens conficitur.
Ele. Num quotidiani uictus labor at penuria?
Ore. Habet quidem inops tamen uir exul est.
Ele. Quem uerò illius sermonem uenisti ferens?
Ore. Num uiuas: & ubi uiua ærumnas feras.
E. Vides nimirũ, primùm corpus quàm exãgue sit meũ.
Ore. Dolore contabuisti, sic ut sorti ingemiscam tuæ.
Ele. Caput deinde, & cincinnos abrasos nouacula.
Ore. [c] Cruciat te frater, & fortasse mortuus pater.
Ele. Eheu quid mihi enim hisce charius esse queat?
Ore. Ah, ah quid uerò de fratre censes tuo?
Ele. Absens ille nobis, non præsens charus.
Ore. Ex quo tempore ab urbe hìc habitas procul?
Ele. Nuptui datæ sumus, ô hospes, funesto connubio.
Ore. Deploro fratrem tuum. num Mycenæo cuidam?
Ele. Non, ut pater me olim elocare destinauerat.

a al. fruendũ.

b id est: Non unius urbis lege ac ritu confuescens, aut uiuens, sed uagus cõficitur.

c Alij, interrogatiuè hæc legunt.

Ele. In hisce procul [a] ab illo habito ædibus.
Ore. Fossor quispiam, aut bubulcus hac dignus domo?
Ele. Vir sorte pauper, sed generosus, & in me pius.
Ore. Quæ ista pietas inest uiro tuo?
Ele. Nunquam admisit, ut lectum meum contingeret.
Ore. Castitatis ne uoto aliquo diuino, an tui fastidio?
Ele. Parentes meos probro haud uoluit afficere.
Ore. Et quî tali potitus non gauisus est connubio?
Ele. Non dominum ducit eum, qui me dedit, ô hospes.
Ore. Sentio: Oresti ne quando expendat pœnas.
Ele. Id ipsum metuens. adhæc uerò & modestus est.
Ore. Papæ!
Generosum uirum narras, & habendum liberaliter.
Ele. [b] Vtinam tandem domum redeat, qui nunc abest.
Ore. Et mater, quæ te peperit, hæc ferre potuit?
Ele. Mulieres uiris, ô hospes, haud liberis fauent.
Ore. Qua de causa autē Aegisth[b] te hac onerauit cōtu
E. Huic me despōsam uoluit parere [c] imbecillia. (melia?
Ore. Ne scilicet pareres filios ultores patris.
Ele. Talia cepit consilia, quorum utinā mihi pœnas luat.
Ore. Nouit' ne uir matris te esse uirginem?
Ele. Haud nouit: clàm ipso id premimus silentio.
Ore. At sociæ 'ne hæ tuæ hos sermones audiunt?
Ele. Vt mea & tua dicta tegant fideliter.
Ore. Quid autem Orestes ad hæc, [d] Argos si redierit?
Ele. Rogas hoc? absurdū dixisti: [e] nō enim nūc occasio.
Ore. Reuersus autem, quî interfectores occidat patris?
Ele. Ea audacia, qua usi sunt hostes in patrem.
Ore. An & cum ipso matrem sustineas occidere?
Ele. Hac ipsa secum qua pater perijt.
Ore. Dicam 'ne hæc ei, & certa quæ abs te audio?
Ele. Mori uelim, matris ubi effudissem sanguinem.
Ore. Papæ:
Vtinam Orestes præstò adesset, hæc audiens.
Ele. Atqui, ô hospes, nō agnoscerē, ipsum licet intuens,
Or. Tenera enim, non mirū, seiuncta es ab ipso tenero.
Ele. Vnus solus [f] meorum amicorū, ipsum cognosceret.
Ore. Num is, quem [g] ipsum subduxisse cædi ferunt?
Ele. Patris pædagogus grandæuus senex.
O. Pater uerò extinctus nū sepulturæ cōpos factus est?
Ele. Factus est compos, ut factus est, eiectus ædibus.
» Ore. Ah quid audio. Sensus enim
» Etiam externis ex malis homines mordicat.
Dic uerò, ut edoctus tuo fratri feram
Tristia quidem nuncia, sed tamen auditu necessaria.
» Inest autem commiseratio, inscitia uerò minime
Viris sapientibus. [h] nentiquam enim impunè,
Mentem esse sapientibus uafram nimis.
Cho. Et me idem, quod hunc, desiderium animæ habet.
Vrbe enim cum abessem, haud noram quæ mala
In ciuitate essent: nunc autem uolo & ego cognoscere.
Ele. Dicam si [i] fas. fas autē est apud amicum exponere

a id est, seorsum ab illo.
b alij legunt interrogatiuè, & exponūt: Quando tandem redibit domum?
c id est, liberos imbecilles, & humiles, degeneresq; qui nō possint uindicare necē Agamemnonis.
d scilicet, diceret aut faciet.
e Alij interrogatiuè legūt, & exponunt: Non 'ne nunc uigor? Sed frigidè & malè.
f id est, solus ex meis amicis reliquus.
g ipsum) id est, Orestem.
h id est, non uacat reprehensione.
i ἐξὴν) oportet, decet.

ἠλέ. ἐν τοῖς δ' ἐκείνου πλουτοῦς ναίω δόμοις.
ὀρέ. σκηπτοῦχος τις, ἢ βοῦφορβος ἄξιος δόμων;
ἠλέ. πρᾶγμα ἀνὴρ, γηγενὴς, εἰς τ' ἐμ' εὐσεβής.
ὀρέ. εἶδ' εὐσέβεια τίς πρόσεστι σῷ πόσει;
ἠλέ. ὃ πώποτ' εὐνῆς ἐμῆς ἔπλη θιγεῖν.
ὀρέ. ἄγνευμ' ἔχων τι θεῖον, ἢ σ' αὐαξῶν;
ἠλέ. γονέας ὑβρίζειν τοὺς ἐμοὺς ἐκκλίνων.
ὀρέ. καὶ πῶς γάμου τοιοῦτον οὐχ ἥδιν λαβών;
ἠλέ. ὁ κύριον γὰρ οὐ δοῦναι μ' ἡγεῖται ξένε.
ὀρέ. ξυνῆκ'. Ὀρέστου μήποτ' ἐκτίσειν δίκας.
ἠλέ. τοῦτ' αὐτὸ πεφοβῶν· πῶς δὲ καὶ σώφρων ἔφυ.
ὀρέ. φεῦ.
γηγενοῦς οὖν δὴ ἔλεξας, εὖ τε δρᾶστόν.
ἠλέ. εἰ δ' ἦ ποτ' ἥξει γ' εἰς δόμους, ὁ νῦν ἀπών.
ὀρέ. μήτηρ δέ σ' ἢ τεκοῦσα ταῦτ' ἠνέσχετο;
ἠλέ. γυναῖκες αὐδρῶν ὦ ξεῖν', οὐ παίδων φίλαι.
ὀρέ. τίνος δ' ἕνεκ' ὄνειρ' ὕβριν Αἴγισθος πάρος;
ἠλέ. τεκεῖν με βούλετ' ἀδελφεὰ, τοιῶνδε δίκας.
ὀρέ. ὡς δ' ἄθλ' πεφόβηται μὴ τέκοις τοιαύτορας;
ἠλέ. τοιοῦτ' ἐβούλευσ', ὧν ἐμοὶ δίκη δίκην.
ὀρέ. οἶσθ' οὖν δὲ σ' εἰ γῆ τοῦδ' ὑφαιρεῖται νιν·
ἠλέ. οὐκ οἶδ', σιγῇ τοῦδ' ὑφαιρεῖται νιν·
ὀρέ. ἀλλ' ἦ φίλαι σοι τόνδ' ἀκούουσιν λόγους;
ἠλέ. ὥστε τέγγειν γε τἀμὰ καὶ σ' ἐπακτελῶς.
ὀρέ. τί δὴ δ' Ὀρέστης πρὸς τόδ' Ἄργος ἢν μόλῃ;
ἠλέ. ἦρα τόδ'; ἀλγεῖν γ' εἶπας· οὐ γὰρ νῦν ἀκμή.
ὀρέ. ἐλθὼν δὲ δὴ, πῶς φονεῖς αὖ κτανοῖ πατρός;
ἠλέ. τολμῶν, τῶν ἐχθρῶν οἱ ἐπεμήδων πατρί.
ὀρέ. ἢ καὶ μετ' αὐτοῦ μητέρ' αὖ τλαίης κτανεῖν.
ἠλέ. τοιοῦτόν γε πελεκὺ, ᾧ πατὴρ ἀπώλετο.
ὀρέ. λέγω τάδ' αὐτῷ, καὶ βεβαιά τ' ἀμφὶ σοῦ;
ἠλέ. θανοῦμα, μητρὸς αἷμ' ἀδικοφάρεσ' ἐμῆς.
ὀρέ. φεῦ·
εἴθ' ἦν Ὀρέστης πλησίον λελυκὼς τάδε.
ἠλέ. ἀλλ' ὦ ξεῖν', ὁ γνοῖεν ἂν, εἰ σε νιν.
ὀρέ. νέα γὰρ, οὐδὲν δοῦμ' ἀπεζεύχθης νεότ.
ἠλέ. εἷς αὖ μόνος νιν τῶν ἐμῶν γνοίη φίλων.
ὀρέ. ἆρ' ὃν λέγουσιν αὐτὸν ἐκπλέψαι φόνου;
ἠλέ. πατρὸς γε παιδαγωγὸς, αὐχεῖ γὰρ ὁμῶς.
ὀρέ. ὁ κατθανὼν δὲ σός πατὴρ τύμβου κυρεῖ;
ἠλέ. ἔκυρσεν ὡς ἔκυρσεν, ἐκβληθεὶς δόμων.
ὀρέ. οἴμοι τόδ' οἷον εἶπας· αἴσθησις γὰρ ὄν
πάρα τῶν θυραίων πεμάτων δάκνει βροτούς.
λέξον δ', ἵν' εἰδὼς σῶν κασιγνήτου φράσω
λόγους ἀπρεπεῖς, ἀλλ' ἀναγκαίως κλύειν.
φύσει δ' οἰκτος, ἀμαθίᾳ μὲν ἀδιαμὲ,
σοφοῖσιν αὐδρῶν· ὁ γὰρ δὴ ἀζήμιον,
γνώμιμον μὲν εἶν σοφοῖς ἀίδιν σοφίᾳ.
χο. κἀγὼ τὸν αὐτὸν ἔρον δ' ὄρω ψυχῆς ἔχω.
πρόσω γὰρ ἄστεος ὄντα, τῶν πόλει κακῶν
οὐκ οἶδα, νῦν δὲ βούλομαι κἀγὼ μαθεῖν.
ἠλέ. λέγοιμ' ἄν, εἰ χρὴ· χρὴ δὲ πρὸς φίλον λέγειν

τύχας

A τύχας βαρείας τάς ἐμὰς, κἀμὲ πατρός.
ἐπεὶ δὲ λιτὴς μῦθον, ἱκετεύω ξένε
ἀγγεῖλαι Ὀρέστῃ τἀμὰ καὶ ἐμὴν κακά.
πρῶτον μὲν οἴοις γὰρ τὲ πέπλοις αὐλίζομαι,
πίνω δ' ὅσῳ βέβεκεν, ὑπὸ σίγασί τε
οἴκοις ναίω, βασιλικῶν ἐκ δωμάτων.
αὐτὴ μὲν ἐκμοχθοῦσα λιβρίσιν πέπλοις,
ἢ γυμνὸν ἕξω σῶμα, καὶ σβήσομαι.
αὐτὴ δὲ πηγὰς ποταμίους φορουμένη,
αὐέρτου ἑορῶν καὶ χορῶν πεπαυμένη.
ἀναύομαι δὲ γυναῖκας, ὅσα παρθένος·
ἀναύομαι δὲ κάστορ, ᾧ πρὶν εἰς θεὸς
ἐλθεῖν, ἐμὲ μνήσουσ', ὅσαν ἐγγενῆ.
μήτηρ δ' ἐμὴ φεύγοισιν γὰρ σκυλεύμασιν
θρόνῳ κάθηται, πρὸς δ' ἑδρᾶς Ασιήτιδος
δωμαὶ παπίζουσ', ἃς ἔπορσ' ἐμὸς πατὴρ,
ἰδαῖα φαρὴ χρυσέαις ἐζευγμέναι
B πόρπασιν· αἷμα δ' ἐπ' πεδὸς ἠΐστεγας
μέλαν σέσηπεν· ὃς δ' ἐπεῖνον ἔκτανον,
εἰς ταυτὰ βαίνων ὄχεσι' ἐπφοιτᾷ πεδί·
καὶ σκῆπτρ' ἃ οἷς ἔλασιν ἐγκατελάτει,
μιαιφόνοισι χεροὶ γαυροῦται λαβών.
Αγαμέμνονος δὲ τύμβος ἠτιμασμένος,
ἀπώποτ', ἀ κρᾶς, ἀδὲ λιῶνα μυρσίνης
ἔλαβε· πυρὰ δὲ χρόσ' ἀγλαΐσμάτων.
μέθη δὲ βρεχθεὶς δι' ἐμᾶς μητρὸς πόσις
ὁ λιλαιοὺς, ὡς λέγουσιν, ἀνθρώσκει τάφῳ,
πέτροις τε λόβει μνῆμα λαΐνου πατρός,
καὶ δῶρ' τολμᾷ τόπον εἰς ἡμᾶς λέγειν·
ποῦ παῖς Ὀρέστης; ἆρά σοι τύμβῳ καλῶς
ἠρῶν ἀμύνει; τοῦτ' ἀπὼν ὑβρίζεται.
ἀλλ' ὦ ξεῖν' ἱκετεύω σ' ἀπάγγειλον τάδε.
πολλοὶ δ' ἀδικεῖλασιν· ἐρεμνοὺς δ' ἐγὼ,
αἰ χεῖρ', ἡ γλῶσσ', ἡ ταλαίπωρός τε φρὴν,
κάρα τ' ἐμὸν ξυρηκὲς, ὅτ' ἐκείνε τεκών.
Αἰσχρὸν γὰρ, εἰ πατὴρ μὲν ἐξεῖλε φρύγας,
ὅδ' ἀνὴρ φ' ἓς ὢν, ἐς ὢν, ἀδυνήσεται κτανεῖν,
νέος πεφυκὼς, κἀξ ἀμείνονος πατρός.
χο. Καὶ μὴν δίδυμα τόνδε, σὸν λέγω πόσιν,
λιξαντα μόχθ' πρὸς δόμος ὠρμημένον.
αὐτὸ. ἔα, τίνας τόσδ' ἐν πύλαις ὁρῶ ξένους;
τίνος δ' ἕνεκα τόσδ' ἐπ' ἀγραύλοις πύλαις
» προσῆλθον; ἢ μὲ δόλιοι γυναικί τοι
» ἀλγεῖν, μετ' εὐδρῶν ἔσαυα νεανιῶν.
ἠλέ. ὦ φίλτατ', εἰς ὑποπτα μὴ μόλοις ἐμοί,
τοὺς ὄντα δ' ἔσται μῦθον· οἶδε γὰρ ξένοι
ἥκουσ' Ὀρέστου πρὸς με κύρικοῦ λόγου.
ἀλλ' ὦ ξένοι, σύγγνωτε τοῖς ἐρημίοις.
αὐτὸ. τί φασιν; αὐτὸς ἔστι, καὶ λέοντα φάος;
ἠλέ. ἔστιν λόγῳ γοῦν· φασὶ δ' ἐν ἄπτ' ἐμοί.
αὐτὸ. ἢ καὶ τι πάρος, σῶν τε μέμνηται κακῶν;
ἠλέ. φ' ἐλπίσι τοῦτ', ἀδυνῆς φεύγων αὐτὸς.

Afflictas fortunas meas, & patris mei:
Et quando tu sermonem prouocas, hospes, supplex peto,
Nuncia Oresti mea & ipsius infortunia.
Primùm quidem quo in habitu pernoctem,
Quibusq; sordibus [a] degrauer, & sub qualibus
Tectis habitem, sanguine prognata regio.
Ipsa enim radijs elaboro peplos,
Vel nuda corpore fuero, & caruero:
Ipsa etiam flumineos fontes fero,
Sine ferijs, orbata choris ac sacris.
Mulieres auersor, cùm uirgo sim:
Auersor quoq; Castorem, cui prius quam ad deos
Translatus esset, me despondebant, iunctam sanguine.
Mater uerò mea inter spolia Phrygia
Throno residet: ad sellas autem Asiaticæ
Famulæ consistunt, quos captas abduxit meus
Pater, Idæa pallia fibulis [b] religatæ aureis.
Per tecta adhuc ater cruor patris
Putrescit. qui uerò illum neci dedit,
In eosdem in quos pater conscendens currus [c] proruit:
Sceptraq; quibus imperabat Argolicis
Cæde pollutis exultat manibus tenens.
Porrò sepulchrum Agamemnonis neglectum
Nunquam nec libamina, neq; ramum myrti
Accepit; rogus uerò nullo splendore cultus
Squallet. cæterùm uino madens matris uir meæ
Inclitus, ut aiunt, insultat tumulo,
Saxisq; pulsat marmoreum monumentum patris:
Atq; illud audet in nos uerbum dicere:
Vbi filius Orestes? an non tibi præsens egregiè
Defendit tumulum? hæc absens petulanter iactitat.
Quare, ô hospes, te supplex oro, ut hæc renuncies.
Multi mandant: primùm ego interpres, deinde
Manus, lingua, & ærumnosa mens:
Caputq; meum rasum, & illius parens.
Turpe enim, cùm pater deleuerit Phryges,
Si ipse unicum uirum, unus, & ad huc annis uigens,
Ac meliore patre ortus, non queat interficere.
Cho. Atqui uideo istum, tuum dico uirum,
Labore diei defunctum, adproperare domum.
Co. Hem. Quos 'nam in foribus uideo hospites?
Quam ob causam ad hanc [d] agrestem uillam
Accesserunt? num quid me uolunt? Turpe enim
Mulieri, stare cum iuuenibus.
Ele. O' charissime, in suspicionem ne mihi uenias.
Qui autem fuerit nobis sermo, scies. hi enim hospites
Veniunt ad me Orestis sermonum nuncij.
Sed ô hospites, date ueniam dictis.
Col. Quid aiunt? uir 'ne est, & lucem aspicit?
E. Est, ex horū qdē sermone. dicūt autē uerisimilia mihi.
Col. Num quid etiam patris, et tuorū malorū meminit?
Ele, [e] In spebus illa, infirmus est uir exulans.

a horrescē.
b nectentes.
c procedit.
d uel casam, tugurium, habitationē camp estrem.
e id est, exul & miser tantum spe se sustinet & consolatur: iuxta prouerbium, Spes alit exules.

Col. Quē antē huc uenientes sermonē Orestis referūt? αὐτο. ἦλθον δ' Ορέσου τίν' ἀγορεύοντες λόγους; A
Ele. Exploratores eos misit meorum malorum. ἠλέ. σκοπὸς ἔπεμψε τόνδε τῶν ἐμῶν κακῶν.
C. [a] Partim igitur ipsi uidēt, partim tu nimirū explicas. αὐτο. ὀκνῶ τὰ μὲν λύσασι, τὰ δὲ σύ πω λέγεις.
Ele. Nouerunt. nihil hac quidem in parte laborant. ἠλέ. ἴσασιν· οὐδὲν τῶνδ' ἔχουσι γοῦν κόπῳ.
Col. Dudum profectò ipsis portas apertas oportuit. αὐ. ἔκθυρ πύλας χρῆν τοῖσδ' αὐτεπάψασθαι πύλας,
Ite intrò: pro enim lætis nuncijs χωρεῖτ' εἰς οἴκους· αὐτὰ γὰρ χρηστῶν λόγων
Munera hospitalia accipietis, qualia mea habet domus ξένιον κυρήσετ', οἷ' ἐμὸς κλύδων δόμων.
Abdita, ferte ô ministri intra [b] hasce ædes arma, ἄφεσθ' ὀπαδοὶ τῶνδ' ἔσω τοῦχη δόμων,
Et nihil contradicite, qui à charo chari uiro καὶ μηδὲν αὐτείπητε, πηρὰ φίλου φίλοι
Venistis. etsi enim pauper sim, & tenuis, μολόντος αὐδρὸς· καὶ γὰρ εἰ πένης ἔφυν, "
Non tamen animum maleuolum exhibuero. ὅμως τόν' ἦθος δυσμενὲς παρέξομαι. "
Ore. Per deos quæso, hic ne uir est, qui unà nuptias ὀρε. πῶς θεῶν ὅδ' αὐτὸς, ὃς συνεκπλέκει γάμους
Celat tuas, non probro afficere Orestem uolens? σοῦ σός; Ορέστου ἄκαιρον αἰσχύνειν θέλων;
Ele. Hic uocatur maritus afflictæ meus. ἠλέ. ὅτου κέκληται πόσις ἐμὸς ἡ ἀθλίας.
Ore. Papæ. ὀρε. φοῦ.
" Nihil ad [c] fœlicitatem certum & absolutum est. ἐκεῖς ἀκριβὲς οὐδὲν εἰς εὐανδρίαν. "
Variæ enim agitantur indoles mortalium: ἔγκυρα γὰρ τἀρεγμὸν αἱ φύσεις βροτῶν. "
Vidi quippe uirum præstanti ortum patre, ἤδη γὰρ εἶδον ἄνδρα γενναίου πατρός, B
Qui nihili & inutilis esset: rursus frugi ex malis τὸ μηδὲν ὄντα, χρηστὸ τ' ἐκ κακῶν τέκνα. "
Liberos. item [d] famem (uidi) in pectore diuitis, λιμόντ' ἐν αὐδρὸς πλουσίου φρονήματι, "
Et magnam mentem in corpore paupere. γνώμην τε μεγάλην ἐν πένητι σώματι. "
Quomodo igitur quis hæc discernendo rectè iudicet? πῶς οὖν τις αὐτὰ διαλαβὼν ὀρθῶς κρινεῖ
Opibus' ne? malo sanè utetur iudice. πλούτῳ; πονηρῷ γ' ἀρα χρήσεται κριτῇ.
Aut ijs qui nihil possident? sed habet uitium ἢ τοῖς ἔχουσι μηδ' ἐν; ἀλλ' ἔχει νόσον "
Paupertas: docet enim uirum per indigentiam mala. πενία, διδάσκει γ' ἄνδρα τῇ χρείᾳ κακόν. "
Sed ad arma ueniam: quis [e] in acie dimicans ἀλλ' εἰς ὅπλ' ἔλθω· τίς ἢ πρὸς λογχίν βλέπων
Testis esse queat, quis nam sit strenuus? μάρτυς γένοιτ' ἂν ὅστις ἐστὶν ἀγαθὸς
Optimum hæc [f] temerè neglecta reliquere. κράτιστον εἰκῇ τοῦτ' ἐκεῖ τοῦτ' ἐκεῖ ἀφειμένα.
Hic enim uir, neq; inter Argiuos magnus & inclytus, ὅτου γὰρ ἀνὴρ, ὅτ' ἐν ἀργείοις μέγας,
Neq; illustri & antiqua turgidus domo, ὅτ' αὖ δυνάσει δωμάτων ὀγκωμένος,
Sed plebeius, inuentus tamen est esse iustus. ἐν τοῖς τε πολλοῖς ὤν, ἀρίστος εὑρέθη.
" An non sapietis, qui uanis opinionibus ἢ μὴ φρονήσετ' οἱ λογῶν ἀξασμάτων "
[g] Inflati erratis? quin potius ex consuetudine πλάνας πλανᾶσθε· τῇ δ' ὁμιλίᾳ βροτοὺς "
" Homines iudicabitis, & ex moribus nobiles? κρινεῖτε, καὶ τοῖς ἤθεσιν οὓς εὐγενεῖς.
Tales enim ciuitates [h] habitant bene, οἱ γὰρ τοιόδε τοι πόλεις οἰκοῦσιν εὖ, C
Et domos: at carnes ratione & mente uacuæ καὶ δώματ'· αἱ δὲ σάρκες αἱ κεναὶ φρενῶν,
Statuæ fori sunt. neq; enim in prælio ἀγάλματ' ἀγορᾶς εἰσιν· οὐδὲ γὰρ δορὶ
Robustum brachium potius imbecilli [i] manet: μᾶλλον βραχίων δωνατὸς ἀδυνάτῳ μένει.
Id quippe in natura situm, & in robore animi. γὰρ τῇ φύσει δὲ κεῖται, κἀν ῥώμῃ ψυχῆς.
Quare (dignus enim & præsens & absens ἀλλ' ἄξιος γὰρ ὁ, τε παρὼν, ὁ, τ' ἀπὼν
Agamemnonis filius, cuius gratia uenimus) Αγαμέμνονος πῶς, ὅπερ ἕνεκ' ἤκομεν·
Accipiamus ædium [k] diuersoria. [l] pergendum est δέξωμεθ' οἴκων καταλύσεις, χωρεῖν χρεὼν
Famuli intra has domos. mihi [m] enim alacrior δόμων δόμων τῶνδ' γὼ τόδ' ὡς ἐμοὶ πρόθυμος "
Pauper hospes diuite fuerit. ἐκ πενόθυμος πλουσίου μᾶλλον ξένος.
Laudo itaq; huius uiri [n] oblata hospitia: αἰνῶ μὲν οὖν τοῦδ' αὐδρὸς εἰσδοχὰς δόμων,
Mallem tamen si frater me tuus ἐβουλόμην δ' ἂν εἰ κασίγνητός μ' σὸς
Infœlicem fœlix ipse duxisset domum. εἰς δύτυχοῦντας ἦλθ' δύτυχῶν δόμους.
Forsan autem uenerit. Apollinis enim rata ἴσως δ' ἂν ἔλθοι. λοξίου γὰρ ἔμπεδοι "
Oracula, hominum uerò diuinationem ualere sino. χρησμοὶ, βροτῶν δὲ μαντικὴν κρίνειν ἐῶ. "
Cho. Nunc, quàm antehac magis, ô Electra, gaudio χο. Νῦν, ἢ πάροιθεν μᾶλλον Ηλέκτρα χαρᾷ "
" Incaluimus corde. fortasse enim tardius θερμαινόμεθα καρδίαν· ἴσως γὰρ ἂν "
" Progrediens fortuna, sistet gradum melius. μόλις προβαίνουσ' ἡ τύχη, στάσει καλῶς. "

a Alij interrogatiuè legunt hunc uersum.
b Alij, & melius (ὀπαδοὶ) uertunt, socij, cõsortes, uel assectatores.
c Id est, omnibus numeris plenũ ad fœlicitatem, uel, nullũ est certum ac uerum argumẽtum, aut certa res, qua, uera genero sitas deprehendi & argui possit.
d Id est, defectum, inopẽ animum.
e al. ad hastã respiciens.
f inconsultò.
g Pleni.
h fortè οἰκοῦσι, pro διοικοῦσι, id est, gubernant, administrant bene ciuitates.
i manet) id est, durat, ualet.
k uel, diuersationes.
l eundũ est.
m Id est, hospes pauper liberalior ac promptior ad benignè faciendũ quàm diues
n acceptiones in domũ: id est, hospitalitatem.

A ἠλέ. ὦ τλῆμον· εἰδὼς ὅλωμ' ἀπῶν χρείαν σέθεν,
τί τόνδ' ἐδέξω μείζονας σαυτοῦ ξένους;
αὐτο. τί δ' εἰσῆρ εἰσίν, ὡς δοκοῦσιν, εὐγενεῖς,
οὐκ ἐν τοῖς μικροῖς, ἐν τε μὴ, σέβεσ' ὅμως;
ἠλέ. ἐπεὶ νῶν ἐξήμαρτον, ἐν σμικροῖσιν ὤν,
ἔλθ' ὡς παλαιὸν τροφὸν ἐμὸν φίλου πατρός,
ὃς ἀμφὶ ποταμὸν ταναὸν ἀργείας ὅρους
τέμνοντα γαίας, ἀσπαρτιατίδος τε γῆς,
ποίμνας ὁμαρτεῖ, πόλεως ἐκβεβλημένον,
λύπης δ' αὐτὸν τόνδ', εἰς δόμους ἀφιγμένον,
ἐλθεῖν, ξένιον τ' εἰς δαῖτα πορσῶσαι τινά.
ἥδιστα τοί, καὶ πρὸς θεοῖς εὐξεται θεοῖς,
ζῶντ' ἐξακούσας παῖδ', ὃν ἐκτείνει ποτέ.
ἐ γὰρ πατρῴων ἐκ δόμων μητρὸς πάρα
λάβοιμεν ἂν τι πικρὰ δ' ἀγγέλαιμεν ἂν,
εἰ ζῶντ' Ορέστου ἡ τάλαιν' ἀεδοιτ' ἔτι.
B αὐτο. ἀλλ' εἰ δοκεῖ σοι, τόνδ' ἀπαγγελῶ λόγον
γέροντι· χώρει δ' εἰς δόμους ὅσον τάχος,
καὶ τἀνδυν ἐξαρτυε· πολλά τοι γυνὴ
χρῄζει· ἂν εὕροι δ' αὖτ' πρόσφορήματα.
ἔστι δὲ δὴ τοσοῦτα τῶν δόμοις ἔτι,
ὥδ' γ' ἐπ' ἦμαρ τόνδε πληρῶσαι βορᾶς.
γὰρ τοῖς τοιούτοις δ' ἰώλιν ἂν γνώμη τίθει,
σκοπῶ τὰ χρήματ' ὡς ἔχει μέγα δόξης.
ξένοις τε δ' ἔναι, σῶμα, τ' εἰς νόσον τρόπον
ἀπαλλάσσι σῶσαι. δ' ἐφ' ἡμέραν βορᾶς
εἰς μικρὸν ἥκει· τῶς γὰρ ἐμπλησθεὶς ἀνὴρ
ὁ πλούσιος γε χ' ὡ πένης, ἴσον φέρει.

χορός.

Κλεναὶ ναῦς, αἳ πότ' ἔβατε τροίαν
τοῖς ἀμφήρεσι κώπαις,
πέμπουσαι χορὸς μετὰ Νηρηΐδων·
ἵν' ὁ φίλαυλος ἔπαλλε δελφὶς
πρῴραις κυανεμβόλοις·
C σὺν εἰλισσόμενος,
ποδοῖν τοῦ τᾶς Θέτιδος
ἀδρὸν ἅλμα ποδῶν Αχιλῆ,
σὺν Αγαμέμνονι τροίας
ἐπὶ Σιμοεντίδος ἀκτάς.
νηρῆδες δ' δυβοΐδας ἀκτὰς λιπόσαι,
ἡφαίστου χρυσέων ἀκμόνων
μόχθος ἀσπίδας ἔφερον τυχέων,
αἀ τε Πήλιον, αἀ τε πρυμνὰς
ὄσσας ἱερὰς κόλπους
νυμφαίας σκοπιὰς,
κόρας κάτιδν· ἔνθα πατὴρ
ἱππότας τρέφων Ελλάδι φῶς
Θέτιδος φαίλιον γόνον,
ταχύπορον πόδ' Ατρείδαις.
Ιλίαθεν δ' ἔκλυον πόνος ἐν
λιμέσιν ναυπλίοισι Βοιώτου,
τᾶς σᾶς ὦ Θέτιδος παῖ

Ele. O' miser, tibi tuæ conscius penuriæ
Cur istos excepisti maiores te hospites?
Col. Quid, etiamsi sunt, ut uidentur, nobiles, (men?
An nõ inter tenues, et inter nõ *tenues, se[a] cõtinebũt ta
Ele. Quando nunc peccasti, homo existens tenuis,
Abi ad ueterem alumnum mei chari patris,
Qui ad amnem Tanaum, Argiuæ limites
Secantem terræ, & [b] Spartiaci soli,
Eiectus ciuitate, pascit greges:
Ac iube ipsum hunc, ut ubi aduenerit
Domum, aliquid in cœnam hospitibus præbeat.
Gaudebit sanè, & supplicabit dijs,
Vbi uiuum audierit [c] filium, quem olim neci
Eripuit. non enim à matre quid paternis ex ædibus
Accipere queamus: imò nunciaremus tristia,
Si uiuere Orestem adhuc miser a intelligeret.
Col. Quando uidetur tibi, hosce referam seni
Sermones: tu uerò perge domum quàm ocyßimè,
Quæq; intus sunt cura. [d] Multa quippe mulier,
Si uolet, inuenire potest ad conuiuium fercula.
Tantum autem adhuc nobis est domi,
Vt unum saltem in diem hosce saturem cibo.
Talium rerum cùm mihi incidit cogitatio,
Expendo quæ uis sit pecuniæ,
Vt suppetat quod & hospitibus demus, & quo
Affecti corporis ualetudinem instauremus.
Ad diurnum uerò uictum [e] parum refert. Omnis enim
Saturatus uir, & diues & pauper, tantundem ferunt.

Chorus.

O' inclitæ naues, quæ olim Troiam
Appulistis innumeris remis,
Ducendo choros cum Nereij
Puellis: ubi Delphis tibiæ amans
Exultabat, proris [f] ceruleis
Circumuolutus,
Deducebatq; filium Thetidis,
Leuem saltu pedum Achillem
Cum Agamemnone Troiæ
Ripas ad Simoentias.
Nereides autem littore relicto Euboico,
Vulcani aureis ab incudibus,
Laboratum ferebant scutum,
Per Pelium, perq; ultimos
Sacræ Ossæ saltus,
Nympharum speculas, &
Proserpinæ indagationem: ubi pater
Eques educauit Græciæ lumen,
Thetidis marinum sobolem,
Pernicem pedibus, in auxilium Atridis.
Porrò à quodam Ilio reuerso, qui
Nauplium portum subierat, audiuit:
In tui, ô Thetidis fili,

* id est, dites.
a Rectius legeres, etiũ Hartungi iudicio, εὐγενεῖς, id est, boni consulent, pro σέβεσ'.
b Spartani.
c puerum Orestem.
d id est, Multa tempestiua & accommoda ad epulas, mulier inuenire potest. Vulgò, die weiber künden jm merdar etwaß findẽ vnd beraitten.
e id est, parui momenti, precij, pecuniæ.
f id est: Cerulea rostra, habentibus.

Nobilis scuti orbe
Huiusmodi signa,
Terrores Phrygios, sculpta esse:
In umbonis quidem ambitu
Perseum iugulatorem suprà mare
Eminentem, alatis talarijs
Speciem Gorgonis tenere,
Cum Iouis nuncio Mercurio
Maiæ feroci filio.
In medio autem fulgebat clypeo
Coruscus orbis solis,
Equis unà cum uolucribus.
Siderum pretereà ætherei [a] chori,
[b] Pleiades & Hyades,
[c] Cùm uagis Hectoris oculis.
In deaurata uerò galea,
Sphinges unguibus famosam prædam
Portantes. cæterùm in latera ambiete
Spacio, ignem efflans currebat
Curriculo leæna, unguibus
Peirenæum inuadens pullum.
Postremò, in hasta letifera, quadrijuges
Equi uibrabantur, quibus niger
A tergo excitabatur pulnis.
Talium regem bellatorum
Occidit uirorum
Desertrix fidei Tyndaris,
Malitiosa & fraudulenta puella.
Vtiq; olim cœlites te
Demittent ad manes, &
Adhuc adhuc cruentam sub ceruicem
Videbo sanguinem fusum ferro.

a id est, circuli.
b Latinè, Vergiliæ & suculæ.
c Cum Hectoris uictorijs.

ἀλεινᾶς ἀσπίδος ᾧ λύκλῳ
ποικίλα σήματα,
δ' ἔμπα φρύγια, πεπτύχθαι.
πόλεμόν μὲν ἴτυος ἔδρᾳ,
Περσέα λαιμοτόμον ὑπὲρ ἁλὸς
ποτανοῖσι πεδίλοις
σι φυὰν γοργόνος ἔχειν,
διὸς ἀγγέλῳ σὺν Ἑρμᾷ
θ' Μαίας ἀγροτέρας κόρῳ.
ἐν δὲ μέσῳ κατέλαμπε σάκει
φαέθων κύκλος ἀελίου,
ἵπποις αὖ πτηροῖσαις,
ἄστρων τ' ἀιθρίοις χοροί
Πλειάδες, ὑάδες,
Ἕκτορος ὄμμασι προπαίοις.
ἐν δὲ χρυσοτύπῳ κράνει
σφίγγες ὄνυξιν ἀοίδιμον ἄγραν
φέρεσαι. πέριπλον δὲ
κύτει, πύρπνοος ἔσπευ-
δε δρόμῳ λέαινα, χαλᾶις
πειρῆναῖον ὀρνῦσα πῶλον.
ἐν δὲ δορὶ φονίῳ, τεθραβάμονες
ἵπποι ἐπτάλλον,
κελαινὰ δ' ἀμφὶ νῶτ' ἴσχε κόνις.
τοιῶνδ' ἀν' ἄκτα δειπόνων
ἔκανεν αὐδᾶν
τυνδάρις ἀλέχεα,
κακόφρων κόρα.
τοί γάρ σέ ποτ' ἐρανίδαι
πέμψουσι θανάτοισι, καὶ
ἔτ' ἐπ φόνιον ὑπὸ δέρᾳ
ὄψομ' αἷμα χυθὲν σταλάσσον.

A

B

ACTVS TERTIVS.

Senex. Electra. Orestes. Chorus.

SEN. VBi ubi puella mea ueneranda, & hera
Agamemnonis filia, quam enutriui olim ego?
Quàm accliuem harum ædium accessum habet,
Senij; rugoso difficilem superatu [d] hoc pede:
Tamen ad amicos utiq; [e] exerenda est
Duplex spina, & reflexum genu:
O filia, iam enim te domi conspicor,
Adsum tibi è grege mearum ouium
Hunc tenerum fœtum selectum ferens,
Et serta, ac è fiscellis hæc exempta lactaria:
Veteris q; hunc liquorem meri
Fragrantia gratum, exiguum, sed suaue,
Miscere scyphum, hoc leniore uino:
Eat qui portet intrò hæc hospitibus:
Ego autem pannis his uestimenti mei, oculos
Lachrimis madefactos abstergere uolo.
El. Quid sic humentes, ô senex, oculos habes?
[f] Num tibi mea mala subiere, per interualla

d Supple, senili & imbecilli.
e ἐξαλλόμενον legepro ἐξαλλόμενον, aliàs, extrahenda.
f id est, Num in memoriâ tibi redeunt aliquando mea mala, &c.

ὦ τᾶς
πρέσβυς. ἠλέκτρα. ὀρέστης. χορός.

ΔΡΑΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

C

Ποῦ τὸ νεᾶνις πότνι' ἐμή, δ' ἔπαινά τε,
Ἀγαμέμνονος πᾶις, ὦ ποτ' ἐξέθρεψ' ἐγώ;
ὡς πρόσβασιν τῷδ' ὀρθίαν οἴκων ἔχει,
ἐυσῶ χρόνοι τῷδε πρόσβιῶναι ποδί·
ὅμως δὲ πρὸς γε οὖν φίλος ἐξελακτέον
δίπλῶ ἄκανθαν, καὶ παλίρροπον γόνυ.
ὦ θύγατερ, ἀρτι γάρ σε πρὸς δόμοις ὁρῶ,
ἥκω φέρων σοι τῶν ἐμῶν βοσκημάτων
ποίμνης νεογνὸν θρέμμ' ὑπαπάλας τόδε,
στεφάνους τε, τοὐχέων τ' ἐξελὼν τυρόλιμπα·
παλαιόν τε θησαύρισμα Διονύσου τόδε,
ὀσμῆ καπῆρες, μικρόν, ἀλλ' ἐπεισβαλεῖν
ἡδὺ σκύφου θῶ δ' ἀδωνεσόρῳ ποτῷ.
ἴτω φέρων τις τοῖς ξένοις τάδ' εἰς δόμους·
ἐγὼ δὲ πόνει θῶ δ' ἐμῶν πέπλων, κόρας
δακρύοισι τέγξας, ἐξομόρξασθαι θέλω.
ἠλέ. τί δ' ὦ γεραιὲ δάκρυον τόδ' ὄμμ' ἔχεις;
μῶν τὰ μὰ δόξα χρόνος σ' ἀνέμνησαν κακά;

ἦ τᾶς

A ἦ τᾶς Ὀρέστου τλήμονας φυγᾶς στένεις,
καὶ πατρὸς τόν ἐμόν, ὅν ποτ' ἐν χεροῖν ἔχων,
αὐόνυτ' ἔθρεψας σοί τε, καὶ τοῖς σοῖς φίλοις;
πρεσ. ἀνόνυτ' ὅμως γοῶ σ' ὅν γ' ἐκ λώτρου μόλων.
ἦλθον γὰρ αὐτοῦ πρὸς τάφον πάρδην ὁδῷ,
καὶ πρόσπεσὼν ἔκλαυσ', δρημίας τυχὼν
ἀσυδίας τε, λύσας ἀσκὸν ὃν φέρω ξένοις,
ἔσπεισα· τύμβῳ δ' ἀμφέθηκα μυρσίνας.
σφαγίου δ' ἐπ' αὐθ' οἶν μελάγχιμον πόκῳ
αἷμα τ' ἐπάλαι χυθέν.
ξανθῆς τε χαίτης βοστρύχους λικμᾶν.
ἐθαύμασ' ὦ πᾶ, τίς ποτ' ἀνθρώπων ἔτλη
πρὸς τύμβον ἐλθεῖν. ὁ γὰρ ἀργείων γέ τις.
ἀλλ' ἦλθ' ἴσως σὸς κασίγνητος λαθρᾷ·
μολὼν δ' ἐθαύμασ' ἄθλιον τύμβον πατρός.
σκέψε δὲ χαίτην, πυθέσθαι σῆς κόμης,
εἰ χρώματ' αὐθ' κοείμης ἔπι τοιχός.
B φιλεῖ γὰρ αἷμα τοῦτο οἷς αὐ ἦ πατρός,
πὰ πόλλ' ὅμοια σώματος πεφυκότα.
ἠλε. ὦ κ ἄξι' αὐδρὸς ὦ γέρον σοφῶ λέγεις·
εἰ κρυπτὸν εἰς γῆν τλῶδ' ἂν αἰγίσθου φόβῳ
δοκεῖς ἀδελφὸν τὸν ἐμὸν δυθαρσῆ μολεῖν.
ἔπειτα χαίτης πῶς συμφέρεται πλόκος;
ὁ μὲν παλαίστραις αὐδρὸς δυγενοῦς τραφείς,
ὁ δὲ λιγνισμοῖς θῆλυς· ἀλλ' ἐμὲ χρόνον.
πολλοῖς δ' ἂν εὕροις βοστρύχας ὁμοπόρους,
καὶ μὴ γεγῶσιν αἵματος τοιοῦτοι, γέρον.
πρ. σύ δ' εἰς ἴχνος βᾶσ', ἀρβύλης σκέψαι βάσιν,
εἰ σύμμετρος σῷ ποδὶ γένοιτο τέκνον.
ἠλε. πῶς δ' ἂν γένοιτ' ἂν ἐν λεκτῷ πέδῳ
γαίας, ποδῶν ἐκμετρον; εἰ δ' ἔστιν τόδε,
δυεῖν ἀδελφοῖν τοὺς ἂν ἐν γένοιτ' ἴσος,
αὐδρός τε καὶ γυναικός, ἀλλ' ἄρσεν κρατεῖ.
πρεσ. ὦ κ ἔστιν εἰ καὶ γῆν κασίγνητος μολὼν,
C λόγκιδος ὅτου γνοίης ἂν ἐξύφασμα σῆς,
ἐν ᾧ ποτ' αὐτὸν ἐξέπλεψα μὴ θανεῖν;
ἠλε. ὦ κ οἶδ', Ὀρέστης λῶκ' ἐκπέπλει χθονός
νέαν μ' ἔτ' ὄσαν; εἰ δὲ λᾶκρεκον πέπλος,
πῶς ἂν, τότ' ἂν πᾶς, ναῦ τοῦτ' ἂν ἔχα φάρη;
εἰ μὴ ξυναύξοιτ' οἱ πέπλοι θῶ σώματι.
ἀλλ' ἢ τις αὐτοῦ τάφον ἐποικτείρας ἐμῶν
ἐκείρατ', ἢ δὲ σκοπὸς λαθὼν χθονός.
πρεσ. οἱ δ' ἐχθροὶ πᾶς; βούλομαι γὰρ εἰσιδὼν
αὐτοῦ δρέψασθαι σὸ κασιγνήτου πόδι.
ἠλε. οἷδ' ἐκ δόμων βαίνοντ λαμπρῶν πολί.
πρεσ. ἀλλ' δυγενεῖς μόν· ἐν δὲ λιδ' ἥλω τόδε.
πολλοὶ γὰρ ὄντες δυγενεῖς, εἰσὶ κακοί.
ὅμως δὲ χαίρω σοῦ ξένος πεφυνέτω.
ὀρε. χαῖρ' ὦ γεραιὲ τοῦ ποτ' Ἠλέκτρας τόδε
παλαιὸν αὐδρὸς λέψανον φίλων λυρεῖ;
ἠλε. ὅτου γὰρ ἐμὸν πατρὸ ἔθρεψεν ὦ ξένε.
ὀρε. τί φῆς; ὅ δ' ὃς σὸν ἐξέθρεψε σύγγονον;

Temporis? an'ue Orestis miserum exilium gemis,
Et patrem meum, quem quondam in [a] manibus habens
Educasti [b] frustra tibi, & amicis tuis? a al. manibus gestans.
Sen. Inutiliter & frustrà. non tamen hoc ferre potui: b in uiliter.
Veni enim ad ipsius sepulchrum obiter,
Ac procidens humi luxi, nactus solitudinem:
Libaminaq;, soluto utre, quem hospitibus fero,
Fudi, tumulumq; ramis constraui myrteis.
Porrò ad ipsum rogum ouem nigro uellere
Victimam uidi, recensq; fusum sanguinem:
Item flauæ cæsariei abrasam comam.
Miratusq; sum, ô filia, quis nam hominum fuerit
Ausus ad tumulum uenire: non enim Argiuus fuit.
Sed fortasse clàm frater uenit tuus:
Atq; istuc accedès, admiratus est flebile bustũ patris.
Aspice uerò crinem tuæ appositam comæ,
Num coloris eiusdem sit cum rasa hac coma.
Solent enim ijs, qui eodem nati sunt patre, "
Multa esse in corpore similia. "
Ele. Haud digna uiro, ô senex, sapiente loqueris,
Si latentem & clàm in hanc terram, Aegisthi metu,
Profectum fratrem meum animosum putas.
Deinde quomodo congruet cirrus comæ?
Ille quidem innutritus palæstris nobilis uiri,
Hic uerò toties pexatus, mollis, quin res perplexa est.
Multis insuper inuenias capillos eiusdem coloris
Esse, nec tamen eodem, ô senex, prognatis sanguine.
Sen. At tu uestigio insistens, soleæ observa gradum,
Num respondeat tuo pedi, mea filia.
Ele. Quomodo autem fieri possit in campo terræ
[c] Glarea strato, pedum dimensio? Etsi uerò queat c Hic malè legitur ἕρμα τροφ pro ἴκμα τροφ.
Hoc fieri, tamen duorum germanorum pes nunquam
Fuerit æqualis: nec uiri et fœminæ, sed semper mas supe-
Sen. Nõ est. Et si reuertisset huc frater tuus, (rat.
Quà nam re cognoseres radij [d] telam tui. d al. uestimẽtum, textilẽ tunicam.
In qua ipsum furtim morti surripui?
Ele. Nescis, Orestes cùm uertit solum,
Me iuuenculam adhuc fuisse? Quòd si uerò etiã peplos
Ei tum texuissem, quî nunc et tum puer existẽs, tunicã
Eandem haberet, nisi unà uestes cum corpore
Crescerẽt? quin hospes aliquis ipsius miseratus tumulũ,
Se rasit, uel qui huius terræ uigiles fefellerit.
Sen. Ipsi autem hospites ubi? Volo enim coràm
Ipsos de fratre percontari tuo.
Ele. At hi ex ædibus progrediuntur cito pede.
Sen. Nobiles quidem, sed sæpe & in his improbitas.
Multi enim claris orti parentibus, sunt degeneres. "
Salutando tamen hospites alloquar.
Ore. Salue, ô senex, quem tandem Electra te uirum
Habet, ueterum ueteres amicorum reliquias?
Ele. Hic meum, ô hospes, enutriuit patrem.
Ore. Quid ais? hic est qui fratrem educauit tuum?

Ele. Hic est, qui illum seruauit, si adhuc superstes sit.
Ore. Ehem,
Quid me intuetur, tanquam argenti contemplans
Splendidum signum? num assimilat me cuipiam?
Ele. Fortasse Orestis te [a] æqualem aspiciens afficitur.
Ore. Chari certè uiri. quid uerò circumrotat pedem?
Ele. Et ego miror, ô hospes, hoc uidens.
Sen. O ueneranda filia Electra, supplica dijs.
Ele. Pro aliqua ne præsente, an absente re?
Sen. Vt accipias optatũ thesaurum, quẽ ostendit Deus.
Ele. En uoco deos. aut quid nam dicis senex?
Sen. Intuere in hunc, ô filia, charissimum.
Ele. Iamdudum metuo, ne tu non sana mente sis.
Sen. Non sana mente sum, qui fratrem tuum uideo?
Ele. Quĩ dicis, ô senex, insperatum sermonem?
Sen. Videre, inquã, me Orestẽ hunc Agamẽnonis filiũ.
Ele. Qua nota agnitum, cui fidem habeam?
Sen. Cicatricem uuxtà supercilium, qua olim in ædibus
Patris tecũ hinnulũ infectans, prolapsus cruentatus est.
Ele. Quid ais? uideo quidem casus indicium.
Sen. Et adhuc cunctaris accidere charissimis?
Ele. Imò non amplius, mi senex: signis enim tuis
Persuasa sum animo. ô qui tandem mihi
Visus, teneo te insperatò.
Ore. Et à me serò teneris.
Ele. Nunquam ego putaui.
Ore. Neq; ego etiam speraui.
Ele. Ille tu es?
Ore. Solus tibi præsidium,
Si modò iactum retis, quem meditor, extraxero.
Ele. Confido quidẽ. aut nõ amplius putandũ esse Deos,
Si iniusta præpollent iusticiæ.

Chorus.

Venisti, uenisti ô diu expectata dies,
Illuxisti, ostendisti manifestam
Vrbi [b] lucem: quæ diutino exilio
Paternis ab ædibus
Misera oberrans, aduenit.
Deus, inquam, deus aliquis nostram iuuat
Victoriam, ô amica:
Sustolle manus, intende sermonem,
Funde ad deos preces.
Fortuna tibi, fortuna aspiret,
Frater ut ingrediatur urbem.
Ore. Age uerò, gratas quidem uoluptates percepimus
Salutationum, [c] aliquandoq; eas pensaturi sumus.
At tu ô senex (in tempore enim uenisti)
Dic, quæ re ulcisci interfectorem patris
Possim, & matrem sociam impij connubij.
Est ne aliquis amicorum Argis, mihi qui uelit bene?
An penitus subuersi sumus, ut fortunæ?
[d] Cui me adiungam? noctu ne, an interdiu?

ἠλέ. οὗτ' ἐστὶ τῶν σῶν κεῖνος· εἴπερ εἶ τύπος. A
ὀρέ. ἔα,
τί μ' εἰσσλέπουσιν ὥσπερ ἀργύρου σκοπῶν
λαμπρὸν χαρακτῆρ; ἢ πρὸς εἰκάζει μέ τις;
ἠλέ. ἴσως ὀρέστου σ' ἥλιξ, ἥδεται βλέπων.
ὀρέ. φίλος γε φωτός· τί δὲ λυπεῖ περίβ πόδας;
ἠλέ. κ' αὐτὴ τόδ' εἰσορῶσα θαυμάζω ξένε.
πρεσ. ὦ πότνι' οὖσα θύγατερ Ηλέκτρα θεοῖς.
ἠλέ. τί δῆτ' ἀπόντων, ἢ τί δῆτ' ὄντων τορεῖς;
πρεσ. λαβεῖν φίλον θησαυρὸν, οὗ φαίνει θεός.
ἠλέ. ἰδὲ καλῶ θεούς· ἢ τί δὴ λέγεις γέρον;
πρ. βλέψον νῦν εἰς τόνδ' ὦ τέκνον, τ' φίλτατον.
ἠλέ. πάλαι δ' εἶδοκα, μὴ σύ γ' ὄκνει· εὖ φρονῶ.
πρεσ. ὄκ εὖ φρονῶ 'γὼ, σὸν κασίγνητον βλέπων;
ἠλέ. πῶς εἶπας ὦ γέραιε αὖ λέπτου λόγου;
πρεσ. ὁρᾶν ὀρέστην τόνδε τὸν Αγαμέμνονος.
ἠλέ. ποίῳ χαρακτῆρ εἰσιδὼν, ὦ πιστόμα;
πρ. ὀλὼ πεσὼν ὀφρῦν, ὃν ποτ' ἐν πατρὸς δόμοις B
νεβρὸν διώκων σὺν μετ' ἐμάχθη πεσών.
ἠλέ. πῶς φής; ὁρῶ μὲν πῆμα τ' τεκμήριον.
πρ. ἔπειτα μέλλεις πεσὼν ἱτεῖν τοῖς φίλτατοις;
ἠλέ. ἀλλ' ὄκ ἔτ' ὦ γέραι· συμβόλοισι γὰρ
τοῖς σοῖς πέπεισμαι θυμόν· ὦ χρόνῳ φανεὶς,
ἔχω σ' ἀέλπτως —
ὀρέ. — λαβὲ ἐμὲ γ' ἔχει χρόνῳ.
ἠλέ. ὀδί ποτ' ἐδόξασ' —
ὀρέ. — ὄδ' ἐγὼ γὰρ ἤλπιζε.
ἠλέ. ἐκεῖνος εἶ σύ; —
ὀρέ. — σύμμαχός γέ σοι μόνος,
ὦ δ' ἐκπάσωμαί γ' ὃν μετέρχομαι βόλον.
ἠλέ. πεποιθὼς σ' ἢ χρὴ μηκέτ' ἡγεῖσθαι θεούς, "
εἰ τ' ἀδικ' ἔστι φῦλ δίκης ὑπερτέρα. "

χορός.

ἔμολες, ἔμολες ὦ χρόνιος ἀμέρα,
κατέλαμψας ἔδειξας ἐμφανῆ C
πόλει τερσόν· ὃς πάλαιᾶ φυγᾶ
πατρώων ἀπὸ δωμάτων
πάλας ἀλαίνων ἔβασε.
θεός αὖ, θεὸς ἀμετέραν τίς ἄγει
νίκαν, ὦ φίλα.
ἄνεχε χέρας, ἄνεχε λόγον, ἵει
λιτὰς εἰς θεούς.
τύχα σοι τύχα,
κασίγνητον ἐμβατεῦσαι πόλιν.
ὀρέ. εἰ γὰρ φίλας μὲν ἡδονὰς ἀπασάμεθα
ἔχω, χρόνῳ δὲ λοιβὴς αὐτὰ δώσομεν.
σὺ δ' ὦ γεραιὲ, λαίου γὰρ ἦλθες,
λέξον τί δρῶν αὖ φονέα πισαίμιν πατρὸς,
μητέρα τε κοινωνὸν αὐσίων γάμων.
ἔστι τί μοι κατ' Αργος ζυμμάχες φίλων;
ἢ πάντ' ἀνεσκεδάσμεθ' ὥσπερ αἱ τύχαι;
ἔχει συγγνώμας; νυκτὸς, ἢ κἀν ἡμέρᾳ;

a æquales, qui eiusdem sunt ætatis.

b Intelligit autem Orestem.

c uel, in posterum easdem referemus.

d id est: Apud quem diuertam, cui cõuersabor.

A πόλιν ὁ δόλος προπέμψει' ἐς ἐχθρὸς ἐμὰς;
" πρεσ. ὦ τέκνον· ὁ δόλος δυσκερῶς τοι φίλος.
" εὕρημα γὰρ τὸ χρῆμα γίνεται τόδε,
" κοινῇ μετάσχεῖν τ' ἀγαθὸ καὶ τοῦ κακοῦ.
σὺ δ', ἐκ βάθους γὰρ πᾶς αὐήρησαι φίλοις,
ὁ δ' ἐλπίδοιπας ἐλπίδ', ἴθι, μὴ κλύων·
ἡ χεὶρ σὴ σοὶ πάντ' ἔχει, καὶ σὴ τύχη,
πατρῷον οἶκον καὶ πόλιν λαβεῖν σέθεν.
ὀρέ. τί δῆτα δρῶντες, τοῦδ' αὖ ἀγκιούμεθα;
πρεσ. κτανὼν θυέστου παῖδα, σοῦ τε μητέρα.
ὀρέ. ἥκω τι τόνδε σέφανον, ἀλλ' ἀ πᾶς λάβω;
πρεσ. τοιχέων μὲν ἐλθὼν ἡνίκ', ὁ δ' αὖ εἰ θέλοις.
ὀρέ. φρουραῖς κέκασται, δεξιᾶς τε δορυφόρων;
πρεσ. ἔγνως· φοβεῖται γάρ σε, κοὐχ εὕδει καφῶς.
ὀρέ. εἶγ' σὺ δὴ τοῦδ' βούλου γέρον.
πρεσ. κἄμοῦ γ' ἄκουε· ἄρτι γὰρ μ' ὀνῆλθε τι
B ὀρέ. ἐσθλόν τι μὴ μύσας, ἀκούσομαι δ' ἐγώ.
πρεσ. εἶγε δὴ ἴδον, εἶδον, εἶδον, εἶπον γὰρ ὀρθά.
ὀρέ. πόσοισι κλῦμι τοῦ ῥηθέν· ἐν ποίοις τόποις;
πρεσ. ἀγρῶν πέλας ἵππων δ' ἱππηφορεῖν ἔτι.
ὀρέ. τί δ' ὄνδ'; ὁρῶ γὰρ ἐλπίδας δὲ ἀμαχάνων.
πρεσ. νύμφαις ἑστόρεσται· ἑορτὴν, ὡς ἐδόξει μοι.
ὀρέ. τροφεῖα παῖδ' ὧν, ἢ πῶς μέλλοντ' τόκας;
πρεσ. ὄκ οἶδα, πλὴν ἐν βουφαγεῖν ἀπλίζε.
ὀρέ. πόσῳ μετ' αὐδῶν; ἢ μόνος δμώων μέτα;
πρεσ. οὐδεὶς πλὴν ἀργεῖος, οἰκεῖα δὲ χέρ.
ὀρέ. ἆρα τις, ὅστις γνωσεῖ μ' ἰδὼν γέρον;
πρεσ. δμῶες μὲν οἴσιν, ὃς ἐγ' ὄκ εἶδον ποτέ.
ὀρέ. ἡμῖν δ' αὖ εἶεν, εἰ κρατοῖμεν, ζυμμαχεῖς.
πρεσ. λέξω γὰρ ἰδὼν ὅσα, οἱ δὲ σύμφορον.
ὀρέ. ὡς ἂν αὐτῷ πλησιαῖ δόλῳ ποτέ;
πρεσ. σίχω· ὄθεν σε βουσφὶν ἰσόψεται.
ὀρέ. ὁδὸν γὰρ αὐτῷ ὡς ἔοικ' ἀγρὸς ἔχει.
πρεσ. ὅθεν ἰδὼν σε δαιτὶ κοινωνὸν καλεῖ.
C ὀρέ. πικρόν τε σωθεὶς πεῖν, ἢν θεὸς θέλῃ.
πρεσ. τόνδε δὴ τόδε τὸ πῆμα αὐτὸς ἐνόει.
ὀρέ. καλῶς ἔλεξας· ἡ τεκοῦσα δ' ὅδι πῶς;
πρεσ. Αργεῖ πέλεται δ' ἐν πόσει θοίνιον ἔτι.
ὀρέ. τί δ' ὄχ ἅμ' ὀρμᾶ τ' ἐμὴ μήτηρ πόσει;
πρεσ. ψόγον τρέμουσα δημοσίων, ἐλέπτο.
ὀρέ. ξυνῆκ' ὑποπτεῖ ὅτι γυνὴ κεῖ πόλει.
πρεσ. τοιαῦτα· μισεῖται γὰρ αὐτὸς γυνή.
ὀρέ. πῶς ἂν ἐκείνῳ, τὸν δὲ τ' ἐν τούτῳ κτείνω;
ἠλέ. ἐγὼ φόνου γε μητρὸς ἐξαρτύσομαι.
ὀρέ. καὶ μὴν ἐκεῖνα γ' ἡ τύχη θήσει καλῶς.
ἠλέ. ὑπηρετείτω μὲν δυοῖν ὄντοιν, τόδε.
πρεσ. ἔστα τόδ'· εὑρίσκεις δὲ μητρὶ πῶς φόνου;
ἠλέ. λέγ' ὦ γεραιὲ τάδε Κλυταιμνήστρᾳ μολών,
λεχὼ μ' ἀπάγγελλ' ὅσα αἰσχρὸν τόκω.
πρεσ. πότερα πάλαι τεκοῦσαν, ἢ νεωστὶ δή;
ἠλέ. λέγ' ἡλίου γὰ οἶσιν ἀγνεύει λεχώ.
πρεσ. καὶ δὴ τί δῆτα μητρὶ πεσεῖν φόνου;

Qua uia tendamus in hostes meos?
Sen. O fili, nemo tibi infœlici amicus est.
Lucrum enim insperatum hæc res est, "
Ex æquo & boni & mali esse participem. "
Tu uerò funditùs amicis excidisti,
Neq; spem ullam reliquam fecisti: certus sis me audiẽs.
In manu tua, & fortuna, tibi omnia sunt
Sita, paternam domum & urbem tuam ut recuperes.
Ore. Quid ergo agendo, eam rem assequemur?
Sen. Occiso Thyestis filio, & matre tua.
O. Propter hãc adsum coronã, sed quo adipiscar modo?
Sen. Mœnia quidem, & si maximè uelis, non subieris.
Ore. Præsidijs munita sunt, dextrisq; satellitum?
Sen. Tenes. metuit enim te, neq; [a] planè dormit.
Ore. Age. tu ergo deinceps consule, ô senex.
Sen. Quin me audi: modò enim aliquid mihi subijt.
Ore. Bonum quiddam utinã indices, ego uerò percipiã.
Sen. Aegisthum uidi, quando adreptam huc loci.
Ore. Id uerbi admiserim. quibus in locis?
Sen. Iuxta agros, in his equorum pascuis.
Ore. Quid agentẽ? uideo enim spem ex reb. [b] perditis.
Sen. Nymphis parabat festum, ut mihi uisus est.
Ore. [c] In educationis præmium, uel ante futurã sobolẽ?
Sen. Nescio, nisi quòd iam boues expediebat ad epulũ.
Ore. Quot cum uiris? an solus cum famulis? (nus.
Sen. Nullus aderat Argiuus: sed domestica tantùm ma
Ore. An ne aliquis, qui me conspicatus prodat, senex?
Sen. Famuli quidem sunt, quos nunquam uidi ego.
Ore. Nobis autem, si uinceremus, benuoli forent?
Sen. Dico ita: hoc enim proprium, tibi autem utile.
Ore. Qua tandẽ uia ergo ad ipsum propius accessero?
Sen. Si istac eas, quà te boues immolans aspiciat.
Ore. Via enim ista, ut apparet, agros habet.
Sen. Vnde te uisum ad epulum conuiuam uocet.
Ore. Acerbum coepulonem, si Deus uolet.
Sen. Deinde è re nata ipse dispice.
Ore. Pulchrè dixisti. mater uerò ubi est?
Sen. Argis aderit autem inter potandum epulo.
Ore. Cur non unà uenit mater mea cum uiro?
Sen. Vituperij metuens popularium, relicta est.
Ore. Intelligo. suspectam esse se nouit ciuitati.
Sen. Ita est: odio enim laborat scelesta fœmina.
Ore. Quomodo autem illam, & hunc occidam simul?
Ele. Ego matris apparebo necem.
Ore. Atqui illa sors bene disposuerit.
Ele. Hac quidem in re nobis duobus subseruiat.
Sen. Fiet hoc. tu aût quomodo matri cõparabis necẽ?
Ele. Dic ô senex istuc profectus hæccine:
Puerperam me esse nuncia, prole mascula.
Sen. Dudum peperisse dicam, an modò?
El. Dic dies me expleuisse, quib. lustrari solet puerpera.
Sen. Et quid tandem hoc [d] ad matris cædem ualet?

Aderit,

a id est, securè.

b deploratis scilicet afflugere.

c id est, Parauit festum mutis pro prospero successu futuri partus ex Clytæmnestra? uel, persoluit educationis; pramia?

d quî hoc promouet, aut conciliat matri necẽ?

E le. Adest, ubi audiet me languidam è puerperio.
Sen. Vnde? quid ipsi te curæ esse credis, filia?
E le. Nae. & deflebit claritatem partus mei.
Sen. Fortasse,[a] rursus sermonem in ambagem duco.
E le. Si venerit, quis ambigat, quin actum de ea sit?
Sen. Atqui ipsas ædium subeo fores.
Ele. Imò potius concede parum ad hanc Plutonis regiã.
Sen. E' uiuis excessero tũ, cùm hanc ego uiquã uidero.
Ele. Primùm quidem nunc huic, senex, sis dux uiæ.
Sen. Istuc, ubi nunc Aegisthus rem diuinam facit.
E le. Deinde omnia matri, quæ ex me audiuisti, dicito.
Sen. Vt illa ex tuo ore sibi dicta existimet.
E. Tibi id curæ nũc sit,[b] antè ad te pars cædis recidit.
Ore. Pergerem sanè, si quis esset dux uiæ.
Sen. Atqui ego haud inuitus te deduxero.
Ore. O Iupiter patrie, & meorum uindex hostium,
Miserere nostri: indigna enim passi sumus.
Ele. Miserare nempe nepotes ex te progenitos.
Ore. Et tu Iuno, quæ Mycenæis aris præsides,
Victoriam da nobis, si æquæ poscimus.
E le. Da scilicet hisce uindictam, ultricem patris.
Ore. Tuq; ô uersans apud inferos præter fas pater,
Et Tellus regina, cui tendo manus meas,
Assere, assere hosce charissimos liberos:
Nunc adsis cùm omnium inferorum præsidijs,
Quicunq; tecum armis excciderunt Phrygas.
Audiuisti, quàm atrocia à matre mea passus sum,
Et quicunq; infandos oderunt[c] sicarios.
E. Omnia scio, audit hæc pater: sed ipsum tẽpus monet,
Ire ad hæc te hortor amplius, ut Aegisthum interficias
Qui si uictus letifero casu procubueris,
Mortua fuero & ego, ne me uiuam dixeris:
Feriam enim caput meum ancipiti gladio.
Domum autem ingressa,[d] expedita fuero.
Nam siquidem læta de te fama uenerit,
Tota domus ululabit: te autem cæso,
Contraria his fient, hæc dicta putes tibi.
Or. Omnia teneo. E. Ad hæc uirum te esse oportet.
Vos autem mulieres, ritè signum facibus date,
Clamoris huius certaminis. ego uerò excubias agam,
Promptum ensem mea gestans manu.
Nunquam enim meis succumbens hostibus,
Criminabor uiolati corporis mei.

Chorus.

[e] Atala à matre Argolicos
Profecta per montes fama
Inter priscos manet rumores,
Bene compactis arundinibus
Pana carmen dulcisonum
Inflasse, ruris præsidem:
Agnamq; aureo spectabilem uellere
Deduxisse, summoq; è rupium

a id est, Rursus utor uerborũ ambagibus, & otiosa quæro.
b pro, socius seu antè cædis patrandæ, & consiliorum professis es: uel, particeps factus es cædis.
c id est, homicidæ: sanguine fœdatos, cæde pollutos.
d uel, instructa ut sint omnia, efficiam: parata quæq; efficiam.
e Alij uertũt, blanda à matre. Sunt tamen qui dicãt, esse proprium nomẽ cuiusdam uenatricis in Arcadia.

ἠλε. ἥξει λελυσθαι λοχεῖ' ἐμῶ νοσήματι Θ'. A
πρεσ. πόθεν, τί δ' αὐτῇ σῦ μέλειν δυπεῖς τέκνου;
ἠλε. ναί· καὶ δακρύσει γ' ἀξίωμ' ἐμῶν τόκων.
πρεσ. ἴσως· πάλιν τοι μῦθον εἰς ὠμπλῶ ἄγω.
ἠλε. ἐλθέτω μόνοι, δόλον ὡς ἀπόλλυτον.
πρεσ. καὶ μὴν ἐπ' αὐτάς γ' εἰσίω δόμων πύλας.
ἠλε. ὅπωπα τραπέδας σμικρὸν εἰς ἅδου πάλι.
πρεσ. εἰ γὰρ θάνοιμι, πρὶν ἰδοῦ ἐγώ ποτε.
ἠλε. πῶπτα μὲν ναῶν θεῶν δ' ὑφίστασαι γόρον.
πρεσ. Αἴγισθ' ᾧθα νῦν θυπολεῖ θεοῖς.
ἠλε. ἔπεστα πάντων μητρί τ' ἀπ' ἐμοῦ φράζον.
πρε. ὡς τοῦτα γ' ἐν σοῦ σύματι θ' ἐρῶθα δυκεῖν.
ἠλε. σὸν ὄργον ἤδη· πρόδοξον εἴληχας φόνου.
ὀρέ. εἴχοιμ' ἄν, εἴ τις ἡγεμὼν γίνοιτ' ὁδοῦ.
πρεσ. καὶ μὴν ἐγὼ πέμποιμ' ἂν ἐκ ἀκεσίως.
ὀρέ. ὦ Ζεῦ πατρῷε, καὶ προσπᾶ ἐχθρῶν ἐμῶν,
οἴκτειρέ δ' ἡμᾶς· οἰκτρὰ γὰρ πεπόνθαμεν.
ἠλέ. οἴκτειρε δ' ἡμᾶς σός γε φύτας ἐκγόνους. B
ὀρέ. ἥρα τε βωμῶν ἣ μυκηναίων ἱρατεῖς,
νίκην δὸς ἡμῖν, εἰ δίκαι αἰτόμεθα.
ἠλέ. δὸς δ' ἐκ πατρὸς τοῖς δὲ τιμωρὸν δίκη.
ὀρέ. σύ τ' ὦ πάντων γῆς οὐσίας οἰκῶν πατήρ,
καὶ γᾶ τ' ἄνασσα, χεῖρας ἣ δίδωμ' ἐμάς,
ἄμυν' ἄμυνε τοῖσδε φιλτάτοις τέκνοις.
νῦν πάντα νεκρὸν ἐλθὲ σύμαχον λαβὼν,
οἵπερ γε σὺν σοὶ φεύγας αὐάλωσαν δορί.
ἤκουσας, ὡς λεὼν δ' ἐμῆς μητρὸς παθὼν,
χ' ὥσι συγδοῦν αὐσίους μιάστορας.
ἠλέ. πάντ' οἶδ', ἀπόβ τάδε πατήρ, σείχῳ δ' ἀκμή,
καὶ σοὶ πεσφωνῶ πῶς τάδ' Αἴγισθον θανεῖν·
ὡς εἰ παλαιθὲς πῆμα θανάσιμον πεσῇ,
τέθνηκα μόγω, μὴ δὲ με ζῶσαν λέγε,
πάσσω κάρα γὰρ τόμου ἀμφήκει ξίφει.
δόμων δ' ἔσω βᾶσ' δυτρεπὲς ποιήσομαι.
ὡς ἢν μὲν ἔλθω πύσις δύτυχὴς σέθεν, C
ὀλολύξετα πᾶν δῶμα· θνήσκοντ' δέ σε,
ταὐτὰ τ' ἔπα θνδὲ πᾶτά σοι λέγω. (χο.
ὀρέ. πάντ' οἶδα. Η. πῶς τάδ' ἄνδρα γίνεθάι σε
ὑμεῖς δ' μοι γυναῖκες εὖ πυρσεύετε
λεωγλῶ ἀγῶν' τόδε· φερόησε δ' ἐγὼ
πρόχειρον ἔγχ', χειρὶ βαστάζω ἐμῆ.
ἐ γάρ ποτ' ἐχθροῖς τοῖς ἐμοῖς νικωμένη,
δίκῃ ὑφέξω σῶμ' ἐμὸν παλυθείσα.

χορός.

ἀπαλᾶς ὑπὸ ματρὸς Αργείων
ὀρέων ποτὲ λιπὸ'ὢν
γὼ πολιᾶσι μίνει φύμαις,
ὀυαρμόσοις γὼ κελάμοις
πᾶν ἀ μέσσαν ἤδ' ὑθρον
πνέοντ' ἀγρῶν τᾶμᾶν·
χρυσέαν ἄρνα καλλιπλόκαμον
πορεῦσα· τεῤῥίνοις τ' ὠδισᾶς

κάρυξ

A κάρυξ ἰάχει βαράθρους·
ἀγορὰν ἀγορὰν μυκηναῖ·
οἰ τοίχετε, μακαρείων
ὀψόμενοι τυράννων
φάσματα, δέιματα, χεροὶ δ' ἀτρειδᾶν
ἐγδάμορον οἴκους.
θυμέλαι δ' ἐπίτυναντο χρυσήλατοι.
σελαγᾶτο δ' ἀν' ἄστυ
πῦρ ἀθηνῶμον ἀργεῖον.
λωτὸς δὲ φθόγγον ἐκελάδει
κάλλιστον, μεσσᾶν θραπῶν.
μολπαὶ δ' ἤυξοντ' δραταὶ
χρυσέας ἀρνὸς ἐπίλοιοι
Θυεστ' λεχῶ Ῥίας γὰρ δύναῖς
πείθει ἄλοχον φίλαν
ἀτρέως, τόβας ἐκπομίζει πῶς
δῶματα· νέομένη Θ·
B δ' εἰς ἀγόρας αὔτει ταὐ ἐδρόπαταν ἔχειν χρυσέ μαλλον
καὶ δῶμα τε πέμεναν.
τότε δὴ τότε φαεννὰς
ἄστρων μεταβάλλει ὁδοὺς
Ζεὺς, καὶ φέγγος ἀελίου,
λύπῃ τε πρόσωπον ἀεῖ.
τὰ δ' ἐπόρι νῶτ' ἐλαύνει
δόρμα φλογὶ θεοπύρῳ.
νεφέλαι δ' ὑψόθεν πῶς ἀρκτῷ,
ξηραί τ' ἀμμωνίδος ὄσαι
φθίνουσ' ἄπειροι δόσου κελεύσῳ ἀμβρῳ διόθεν σφεῖσαι·
λέγεται (ταὐ δὲ πίστις
σμικρὰ παρ' ἐμοί γ' ἔχει)
φοίνιαι θρμαὶ ἀελίου
χρυσάπτου ἔδραν ἀλλάξαν-
C τα δυσυχίᾳ βροτείῳ,
δυνατᾶς φένεκεν δίκας.
φοβεροὶ δὲ βροτοῖσι μῦθοι,
ἐδρὸ δὲ πῶς θεῶν θραπείαις,
ὧν ἀ μυαδεῖα πόσιν ἐκτείνεις
ἐλεινῶν συγγενεῖς ἀδελφῶν.
ἔα, ἔα·
φίλαι, βοᾶς ἠπόλατ'; ἢ δικὰ κεγὴ
ἐπῆλθε μ', ὥστε νεφρόβρα βροντὴ δίος;
ἰδὸ τάδ' ἐκ ἄσημα τυδύματ' ἄρεται·
δέσποιν' ἄμωφον δῶματ' Ηλέκτρα τάδε.

ΔΡΑΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ἠλέκτρα. χορός. ἄγγελος.

Ηλε. Φίλαι, τί χρῆμα; πῶς ἀγῶν' ἤκομεν;
χο. ἐκ οἶσθα· πλὴν φόνιαν οἰμωγὴν κλύω.
ἠλέ. ἤκουσα κἀγὼ· πλόθεν μὲν, ἀλλ' ὅμως.
χο. μακραὶ γὰρ ἕρπει ὠρυς, ἐμφανὴς γε μέν.
ἠλέ. ἀρ' ἐγὼ ὁ σγαγμὸς, ἢ φίλων ἐμῶν;

Præcipitio exclamasse:
Ad concionem, ad concionem ô
Mycenæi ite, beatorum
Visuri tyrannorum
Spectra, terriculamenta. Chori autem Atridarum
[a] Exornabant domos.
Auratæq; passim concutiebantur aræ:
Lucebat & tota urbe
Ignis per templa Argolicus.
Ad hæc tibia edit pedisequa
Musarum, sonum dulcissimum.
Suauesq; ingeminabantur cantus,
De aureo agno [b] elogia
Thyestis: furtiuo enim concubitu
Cùm ludificasset uxorem Atrei
Charam, prodigium defert
Domum, redienſq; ad [c] concionem
Proclamat, se cornigerum,
Aureo spectandum uellere,
Habere gregem domi.
Ibi tum, lucidas
Astrorum mutat uias
Iupiter, [d] ac solis iubar
Vultusq; auroræ candidos,
Per occiduas impellit plagas,
Calentes igne cœlitus rutilante.
Nubes porrò aquosæ ad arctum
Vertuntur, siccæq; Ammonides oræ
Exarescunt, rorisq; sunt expertes,
Optimis à Ioue imbribus
Orbatæ. fama est (apud me tamen
Res parum fidei obtinet)
Versas tum solis aureas,
Et flamma calentes ignea domos,
Magno mutasse louem malo
Hominum, ut mortalium scelus
Vindicaret. formidabiles uerò hi mortalibus
Sermones: lucrum tamen ex his, ad deorum
Obsequia uocari sic homines, quorum tum oblitus
Occidis uirum, inclitorum soror fratrum.
Eia ohe.
Amicæ, uocem'ne audiui, an uana opinio
Mihi subijt, ceu ultimum Iouis murmur tonitrui?
En non temerè isti tolluntur [e] impetus,
[f] Hera uerte huius Electra solum domus.

ACTVS QVARTVS.

Electra. Chorus. Nuncius.

O charæ, qd rei est? qd sin certamẽ ne deuenimus? ELE.
C. Haud scio, nisi quòd funestũ clamorẽ audio.
Ele. Adiui & ego, procul quidem, sed tamen (ſ. audiui.)
Cho. Procul enim [g] serpit uox, præsertim si clara sit.
Ele. Argiuus'ne, an meorum amicorum gemitus?

a Alij, Honorabant, honorabantur prosequebantur.
b alij, Musicã laudentes.
c al. in agros. qui legunt, ἀγροῖς pro ἀγορᾷ.
d Hæc nostra uersio nõ cõuenit cũ uulgari: nos enim pro τάδ' ἴσως, legimus ἅδ' ἴσως. ac statim sequentia uerba superiori cõmati cõiunximus, fortasse malè. sed sit cuiq; liberum hac de re iudicium.
e al. spiritus.
f uel, Hera exi ista Electra domo.
g id est, manat, ferit aures.

Ignoro,

Cho. Ignoro: nam confusus quidam clamoris es sonus.
Ele. Cædem mihi hanc loqueris, quid moramur?
Cho. Mane, donec cognoscas liquidò fortunas tuas.
Ele. Non licet, uictæ sumus: ubi enim nuncij?
Cho. Venient, haud enim res leuis regem occidere.
Nun. O uos uictrices uirgines Mycenides,
Vicisse Orestem amicis annuncio omnibus,
Agamemnonisq; iugulatorem prostratum solo
Aegisthum. ferendæ sed dijs preces.
Ele. Tu uerò quis es? unde hæc mihi uera nuncias?
Nun. [a] Nescis, quòd fratris me ministrum uideris?
Ele. O charissime, præ timore non facilè agnoscere
Faciem potui: nunc autem planè agnoscis
Mihi. quid ais? perijt ne inuisus occisor patris?
Nun. Perijt. [b] iterum autem quæ cupis dico.
O dij, & uindicta omnia intuens, uenisti tandem.
Ele. Quo modo uerò, & qua [c] congruentia
Occidit Thyestis filium: cupio id discere.
Nun. Postquam atrijs hisce extulimus pedes,
Ac ingressi sumus tritam gemina orbita uiam,
Illic superbus Mycenæorum princeps erat:
Fortè autem irriguis hortis inambulans,
Carpit tenera de myrto serta capiti.
Visisq; nobis clamat: Saluete hospites, qui nam estis?
Vnde? quæ ue ex terra proficiscimini?
Orestes respondet: Thessali sumus, cæterùm
Ad Alphæum sacrificaturi Iouì Olympio
Imus, hæc audiens Aegisthus, hæc loquitur:
Nunc quidem apud nos oportet conuiuas mihi
Vos inter esse epulo: nam boues immolo
Nymphis. [d] mane autem excitati è lecto
Eôdem peruenietis. Sed ingrediamur domum.
Simulq; & hæc loquebatur, & prehensa manu,
Ducebat: neq; denegare fas erat.
Cùm autem in ædibus essemus, hæc loquitur:
Lauacra quàm celerrimè quis hospitibus ferat,
Vt pone aram stent lotiones manuum propè.
Sed ait Orestes: Modò lustrati sumus
Lauacris puris ex undis fluuialibus.
Sin autem fas sit, peregrinos sacrificare cum ciuibus,
Aegisthe, prompti sumus: neq; id, ô rex, renuimus
His tandem omissis sermonibus,
Positisq; hastis, quas regis ad custodiam
Ferebant, ministri ad opus quisq; expediuerunt manus.
Hi quidem hostias adducebant, canistra alij
Portabant: pars ignem accendebant, & ad focum
Lebetas collocabant. totum deniq; perstrepebat atriũ.
Tandem autem accepta mola matris coniunx tua,
Imposuit aris, hisce uerbis deprecans:
O Nymphæ saxicolæ, sæpius me uictimas
Donetis cædere, meamq; quæ domi est coniugem,
Ea qua nunc fœlicitate fruentes: hostes autem meos

a id est, Non me agnoscis dum uides, fratris ministrum?
b id est, quæ tibi uoluptatem audire est, repeto, nempe ui Orestis, & eadem hostium.
c id est, quo impetu, gestu feriendi & motu corporis.
d al. Matutini.

χο. ἀκ οἶδα· πολὺ γὰρ μίγνυται μέλος βοῆς. A
ηλε. σφαλῶ ἀϋτῆς τλῶδε μοι· τί μέλλομεν;
χο. ἔπαχε, τρανῶς ὡς μάθῃς τύχας σέθεν.
ηλε. ἀκ ἔστι νικώμεθα· τὸ γὰρ ἄγγελοι;
χο. ἥξουσι· θοῦ τοι βασιλέα φάσλου κτανεῖν. "
ἄγγ. ὦ παλλίνικοι παρθένοι μυκηνίδες,
νικῶντ' Ορέστη πᾶσιν ἀγγέλλω φίλοις,
Αγαμέμνονος δὲ φονέα κείμηλον τοῦδ' ὁ
Αἰγισθον· ἀλλὰ θεοῖσιν εὐχεσθαι χρεών.
ηλε. τίς δ' εἶ σύ; πῶς μοι πιστὰ σημαίνεις τάδε;
ἄγγ. ἀκ οἶδ' ἀδελφὸν σ' εἰς ὁρῶν πρεσβύτερον;
ηλε. ὦ φίλτατ', ἔκπτοι δείματος δυσγνωσίαν
εἶχον πρόσωπον· νῦν δὲ γινώσκω σὲ δή.
τί φῄς; τέθνηκε παῖς ὁ γ' ἐμὸς συγγενὴς φονεύς;
ἄγγ. τέθνηκ· δίκαιοι τοῦθ' ἃ χρῆν βάλει, λέγω.
ὦ θεοί, δίκη τε πάνθ' ὁρῶσ', ἦλθες ποτε.
ηλε. ποῖῳ τρόπῳ δὲ, καὶ τίνι ἐνθεμῷ φόνῳ
κτεινει θυέστου παῖδα, βάλομαι μαθεῖν. B
ἄγγ. ἐπεὶ μελάθρων ἔνδον ἐπέρασμεν πόδα,
εἰσθαύτης ἡμῖν δίκροτον εἰς ἀμαξιτὸν,
ἐνθ' ἦν ὁ λιλαιὸς ἔνδον μυκηναίων ἄναξ·
λυγῶ δὲ λίμπις ἐν κατηρέτοις βεβώς,
δροίπων τρέπνης μυρσίνης καρὰ πλόκος.
ἰδών τ' ἀϋτεῖ· χαίρετ' ὦ ξένοι· τίνες;
πόθεν; προθυεσθ' τ' ἐκ ποίας χθονός;
ὁ δ' εἶπ' Ορέστης· Θεσσαλοί πῶς δ' ἀλφεῶν
θυσοντες ὄρχον τῶδ' ὀλυμπίῳ διί.
κλύων δὲ ταῦτ' Αἴγισθος, ἐνίπτει τάδε·
ναῦν μὲν παρ' ἡμῖν χρὴ σωστὸς ἐμοὶ
δοῖνα γὰρ θύω, τυγχάνω δὲ βεβυτῶν
νύμφας· ἐῶσι δ' ὀλιγαρκεστάτης λέχος,
εἰς τοὐμὸν ἥξετ' ἀλλ' ἴωμεν εἰς δόμους.
καὶ ταῦθ' ἅμ' ἠγόρευε, καὶ χερὸς λαβὼν
ἤγαγεν ἡμᾶς, τοῦ' ἀπρυνέσθαι χρεών. C
ἐπεὶ δ' ἐν οἴκοις ἦμεν, ἐνίπτει τάδε·
λύτρ' ὡς τάχιστα τῆς ξένοις τῆς αἰρέτω,
ὡς ἀμφὶ βωμὸν σῶσι χρὴ νίβων τέλας.
ἀλλ' εἶπ' Ορέστης· ἀρτίως ἁγνίσμεθα
λουτροῖσι καθαρεῖς ποταμίων ῥείθρων ἄπο.
εἰ δὲ ξένοις ἀσοῖσι σωθύειν χρεών
Αἴγισθ', ἕτοιμοι κἀκ ἀπρυνόμεθ' ἄναξ.
ὧν μὲν ὦν μεθέσαν ἐκ μέσου λόγον·
λόγχας δὲ θέντες, δεσπότου φροιμάτα,
δμῶες, τῶν ἔργον ποιοῦντες ἔσαν χεῖρας.
οἱ μὲν σφάγιά ἐνέφερον, οἱ δ' ἔρον κανᾶ.
ἄλλοι δὲ πυρὰν ἅπτον· ἀμφὶ τ' ἐγχάρας
λέβητας ὤρθουν, πᾶσα δ' ἐκτύπει σίγη.
λαβὼν δὲ πεχύτας μητρὸς ὀνίσπις σέθεν,
ἔβαλε βωμοῦ, τοιάδ' ἐνίπεν ἐπι·
νύμφαι πέτραιαι, πολλάκις μὲ βεβυτεῖν,
καὶ τὴν κατ' οἴκους τοῦδ' ἀρίδα δάμαρτ' ἐμὴν,
πράσσοντας ὡς νῦν, τόσδ' ἐμοὶ ἐχθ' ὄς κακῶς.
λέγων

A λέγων ὀρέγω καὶ σέ. δεσπότης δ' ἐμός,
τἀναντί' δύχετ', ὁ γιγνώσκων λόγους,
λαβὼν πατρῷα δ' ὦμα τ' ἐκ κοῦ δ' ἐλὼν
αὖγιδι ὀρθὶ σφαγίδα, μοχλίαν τείχε
τεμὼν, ἐφ' ἁγνὸν τοῦ ἔθηκε δεξιᾶ.
κἄσφαξ' ἐπ' ὦμον μόχλον ὡς ἴδοιν χθονῖν
δμῶες. λέγει δὲ σῶ κασιγνήτῳ τάδε·
ἐκ δῶν κελῶν κομπῶσι τοῖσι θεσσαλοῖς
εὖν τόδ', ὅστις τοῦρον ἀρταμεῖ καλῶς,
ἵππος τ' ἐχμάζει. λάβε σίδηρον ὦ ξένε,
δεξιόν τε φίμλω ἔτυμον ἀμφὶ θεσσαλῶν·
ὅδ' λύκρότηρον δωείδ' ἁρπάζας χθονῖν,
ῥίψας ἀπ' ὤμων δύπρεπῆ πορπάματα,
πυλάδ' ἶλω μὲν εἵλετ' ἐν πόνοις ἐπορεύετο,
δμῶας δ' ἀπωθεῖ. καὶ λαβὼν μόχλ' τόδ' α
λύκας ἐγύμνα σάρκας, ἐκτείνων χέρα·
θᾶσον δὲ βύρσαν ἐξέδερον, ἢ δρομεύς
B δισσὸς διαύλας ἱππέας δεδίωσε.
κἀνεῖτο λαγόνας· ἱερὰ δ' ἐς χεῖρας λαβὼν
αὖγιδι ὀρθὶ, ἤθρει. καὶ λοβὸς μὲν ὁ πρόσω
σπλαγχνοις. πύλαι δὲ καὶ δυχὰ χολῆς πέλας
κἀκὰς ἐφαινον ἐν σκοτοῦπ πεσβολάς.
χὠ μὲν σκυθράζει· δεσπότης δ' αὐτοῦ,
τί χρῆμ' ἀθυμεῖς; ὦ ξεῖν', ὀρρῶδ' ὦ τινὰ
δίλον θυραῖον. ἔστι δ' ἐχθὶς ὀρρῶν
ἀγαμέμνονος πᾶς, πολέμιός τ' ἐμοῖς δόμοις.
ὁδ' εἶπε· φυγάδ' δῦτα δόμα δόμαίνει δίλον,
πόλεως ἀνάστασις; ἐχ ὅπως πρόσυσεῖαν
θυσασόμεθα, φθάσ' αὐτὰ δωεικῆς
οἶσει τῆς ἡμῖν κοπίδ', ἀκρῷ ἔξω χέλιω.
λαβὼν ἐν κόπῃ. πλάγχνα δ' αὖγιδι λαβὼν,
ἤθρει διαιρῶν. τὸν ἐν νδύοντ' κάτω,
ὄνυχας ἐπ' ἄκρας τῆς κασιγνήτ' σέθεν,
εἰς σφονδύλας ἔπτασε. νωλεᾶα δὲ
C ἐῤῥῆξεν ἄρθρα. πᾶν δὲ σῶμ' ἄνω κάτω,
πάσαιρον, ἠλάλαζον δυσθυῆσκον φόνῳ.
δμῶες δ' ἐδύντο, ὀλβὸς ἥξαν εἰς δόρυ,
πολλοὶ μάχεσθαι πρὸς δύ'. αὐδρίας δ' ὑπο,
ἔσησαν αὐτίκ' ὠρα σείοντο βέλη
πυλάδης ὀρέστης τ' εἶπε δ' ἐχὶ δυσμενὴς
ἥκω πόλει τῇδ', οὐδ' ἐμοῖς ὀπάσοιμ'
φονέα τε πατρὸς αὐτεπιμωρησάμην
τλήμων ὀρέστης· ἀλλὰ μὴ με κτείνετε
πατρὸς παλαιοὶ δμῶες. οἴδ', ἐπεὶ λόγων
ἤκουσαν, ἔχον κάμακας. ἐγνώθη δ' ὑπὸ
γόρντ' ἐν δίμοισιν ἀρχαῖός τινός.
σέφασι δ' δυδὺς σὸ κασιγνήτ' παρὰ
χαίροντ', ἀλαλάζοντ'. ὄρχεται δ' ἐσοι
κάρα γ' ὦν δ' ἐξῶν ἐχὶ γοργόνος φόβῳ,
ἀλλ' ὄν συγῆς αὖγιδ' ὄν. αἷμα δ' αἱμάτος
πικρὸς δανεισμὸς ἦλθε ἐν δανόνι νῦν.
χο. θὲς ἐς χορὸν ὦ θίλα ἴχνος,

Malè agere: Orestem et te dicens. Dominus uerò meus
Contraria precabatur, non clarè uerba pronuncians,
Vt scilicet recuperare posit paternã domũ. ex canistro
Sumpto deinde acuto cultro Aegisthus uitulinos pilos
Excindens, lustrali eos igni imponit dextera,
Mactatq; [a] super humeris uitulum, ut ministri manibus
Tollebant, dicitq; hæc fratri tuo: inter alia
Bona & hoc datum esse Thessalis iactitant,
Vt quiuis taurum scitè dissecet.
Equosq; freno assuefaciat. ô hospes ferrum cape,
Veramq; hanc famam ostende esse de Thessalis.
Ille autem arripiens [b] ensem sonorum manibus,
Ab humerisq; reijciens [c] uestem astrictam fibulis
Pulchris, Pyladem elegit in labore ministrum,
Seruosq; remouet, & arrepto uituli pede,
Albas nudabat carnes, extendens manum,
Ocyusq; tergos excoriabat, quàm cursor
Bis bina stadia equestria conficeret.
Iliaq; aperiebat. sacra autem accepta in manus
Aegisthus inspiciebat: & fibra quidem non inerat
Intestinis. aditus autem & [d] cellulæ iuxta bilem
Aduersos inspicienti portendebant casus
Atq; ille quidem uultum contrahit. herus uerò rogat:
Cur tristi es animo? ô hospes, formido extraneas
Insidias: est autem infestissimus mortalium
Agamemnonis filius, meisq; hostis ædibus.
At Orestes dixit: Exulis ne times insidias,
Vrbi qui imperas? non est quòd extorum hoc epulo
Celebremus explorationem. Phthiacum pro Dorico
Quis nobis ferat cultrum, abrumpam [e] labrum.
Eo accepto, ferit. Aegisthus autem uiscera
Prehensa diducendo inspectabat, quo prono
In terram, extremis frater insistens digitis tuus,
In uertebram ferit, & tergi compages
Confringit, unde totum corpus huic illucq; palpitans
Volutabatur. querulũ insuper clamorẽ edebat moriens
Aegrè ex uulnere. famuli id conspicati, mox proruunt
Ad arma, ut multi cũ duobus dimicent: sed [f] magnanimi
Steterunt exaduerso uibrantes iacula
Pylades & Orestes. dixitq;: Haud infestus
Huic urbi ueni, neq; meis ministris,
Sed interfectorem patris uicissim ultus sum
Infelix Orestes. quare nolite me occidere
Patris ueteres famuli. At illi his sermonibus
Auditis, continebant hastas: cæterùm est agnitus
A' quodam in ædibus grandæuo sene.
Illico uerò coronant fratris tui caput
Lætantes, iubilantes. uenit autem tibi
Caput demonstraturus non Gorgonis ferens,
Sed quem execraris, Aegisthum. sanguis aũt sanguinis
[g] Tristis usura huic nunc extincto contigit.
Cho. Pone habilem choreis pedem,

a uel sic melius: Mactat uitulum per dorsum cultro adacto, posui eũ uulgatam uersionem, ut uides
b Doricum cultrũ, bene tinnientem.
c Al. decora arma.
d id est, rimæ uel fissuræ.
e uel aliquã extorum partem.
f Al. prediti fortitudine.
g acerba, funesta.

O' amica, ut hinnulus aerio
Venustè se liberans saltu:
Præclariora enim uictoriæ insignia
Meruit, quàm quis ad Alphei fluenta,
Frater tuus. Sed accine
Victoriæ encomium meo choro.
Ele. O' lux, & ô quadrijugum solis iubar,
O' terra, & nox, quam intuebar prius,
a Nunc oculus meus, & rerum discrimina libera,
Postquam cecidit Aegisthus interfector patris.
Age, qualiacunq; ego & ædes occultant meæ,
Comæ ornamenta, ô amicæ, efferam,
Coronaboq; fratris uictoris caput.
Cho. Tu quidem nunc impone capiti
Ornamenta. nostra interim
Procedent cum Musis læta tripudia:
Nunc pristini nostri
Terræ imperitant exoptati reges
Iure, sublatis his impijs.
b Sed pergat b consonus lætitiæ clamor.
Ele. O' uictor egregie Orestes, uictore patre
Sate, eius belli quod fuit sub Ilio:
Sume coronamenta cirrorum comæ tuæ.
c Venis enim domum haud inutili, c quod spacium
Iugeri finierit, certamine defunctus: sed neci dato
Hoste Aegisthio, qui tuum patrem & me perdidit.
Tuq; ô protector, uiro pijssimo
Educate Pylades, coronam ex mea manu
Accipe: sustines enim & tu cum hoc æqualem periculi
Partem. semper autem uos utinam felices uideam.
Ore. Primùm quidem deos huius fortunæ auspices
Esse, Electra, putabis: deinde me laudes licet,
Vt ministrum fortunæ, & deum.
Adsum enim non uerbis, sed reipsa interfecto
Aegisthio. ut autem certò scias, illa etiam
Addamus: En ipsum mortuum tibi fero,
Quem, si uis, uel feris dilaniandum obijce,
Vel in prædam auibus, ætheris soboli
Suffixum ex palo suspende. tuus enim seruus,
Qui pridem uocabatur dominus.
Ele. Erubesco quidem, nihilominus tamen uolo dicere.
Ore. Quam rem? dic: extra enim positus es metum.
El. Ne, dũ mortuos dedecore afficio, petat quis me in-
Or. Nemo quisquam est, qui id uitio uertat tibi. (uidia.
d irritabilis Ele. d Morosa nostra est, & ad crimina pceliuis ciuitas,
Or. Dic quicquid uis germana, irreconciliabilibus
Legibus inimicitia cum isto commissi sumus.
e id est, crimina ac probra in Aegisthum. El. Age uerò unde primùm ordiar efferre e mala?
Aut ubi desinam? uel quod medium sermonis inuenia?
Equidem nunquam intermittebam matutino tempore
Iactare mecum, quæ uolebam in conspectu tuo dicere,
Si quando metu fierem libera

ὡς νεβρὸς ἐρώνιον
πώλημα κεκίζοις σὺν ἀγλαΐᾳ.
νίκας εὐφανοφοείαν
κρείσσων τοῖς παρ' ἁλφειὸ ῥεέθροις τελέσας
κασίγνητος σέθεν. ἀλλ' ἐπάειδε
καλλίνικον ὠδὰν ἐμῷ χορῷ.
ἠλέ. ὦ φέγγος, ὦ τέθριππον ἡλίου σέλας.
ὦ γαῖα καὶ νύξ, οἷ' ἐσορῶμέν πάρος,
νῦν ὄμμα τὸμόν, ἀμπτυχά τ' ἐλεύθερον,
ἐπεὶ πατρὸς τὠπίδικον αἴγισθος φονεύς.
φέρε δῆα δ' ἐγὼ καὶ δόμοι κεύθουσί μου
κόμης ἀγάλματ' ἐξενέγκωμαι φίλαι,
εἰς ὤ τ' ἀδελφὸν κρᾶτα τὸν νικηφόρον.
χο. σὺ μὲν νῦν ἀγάλματ' ἄειρε
κρατί τόδ' ἡμέτερον
χωρήσεται μούσαισι χόρευμα φίλον.
νῦν οἱ πάρος ἡμέτεροι
γαίας τυραννεύουσιν φίλοι βασιλῆες
δικαίως, τοὺς δ' ἀδίκως κατεκτάνετον.
ἀλλ' ἴτω ξυνωνυμος βοὰ χαρᾶς.
ἠλέ. ὦ καλλίνικε πατρὸς ἐν νικηφόρῳ
γεγὼς ὀρέστα δὴ τὰ τ' ἰλίου μάχης,
δέξαι νῶμης σῆς βοηρύχου αὐαδήματα·
ἥκεις γὰρ δὴ ἀχρεῖον ἔκπλεθρον δρομὼν
ἀγῶν' ἐς οἶκος, ἀλλὰ πολέμιον κτανὼν
αἴγισθον, ὃς σὸν πατέρα κἀμὸν ὤλεσε.
σύ τ' ὦ πυλάδαις', αὐδρὸς εὐσεβεστάτου
παῖδ' εὖμα συλάδη, στέφανον δὲ ἐμῆς χερὸς
δέχου· φέρει γὰρ καὶ σὺ τοῦδ' ἴσον μέρος
ἀγῶνος. αἰεὶ δ' εὐτυχεῖς φαίνοιδε μοι.
ὀρέ. θεοὺς μὲν ἡγοῦ πρῶτον ἠλέκτρα τύχης
ἀρχηγέτας δὴ δ'. εἶτα κἀμ' ἐπαίνεσον,
νόμῳ τῶν θεῶν τε, δὴ τύχης θ' ὑπηρέτην.
ἥκω γὰρ οὐ λόγοισιν, ἀλλ' ἔργοις κτανὼν
αἴγισθον. ὡς δὲ τοῦδ' σάφ' εἰδῆναι, τάδε
προσθῶμεν, αὐτὸν τὸν θανόντα σοι φέρω,
ὃν εἴτε κείρεις, θηρσὶν ἁρπαγὴν πρόβες,
ἢ σκῦλον οἰωνοῖσιν αὐδρὸς τέκνοις
πήξας', ἔρειον σκόλοπι· σὸς γὰρ ἔστω νῦν
δοῦλος, πάροιθε δεσπότης κεκλημένος.
ἠλ. αἰσχύνομαι μὲν, βούλομαι δ' εἰπεῖν ὅμως.
ὀρέ. τί χρῆμα; λέξον, ὡς φόβος γ' ἔξωθεν εἶ.
ἠλ. νεκρὸς ὑβρίζειν, μὴ μέ τις φθόνῳ βάλῃ.
ὀρ. οὐκ ἔστιν οὐδείς, ὅστις αὖ μέμψαιτό σοι.
ἠλ. δυσάρεστος ἡμῶν καὶ φιλόψογος πόλις.
ὀρ. λέγ' εἴπερ χρείζεις σύγγον· ἀπόνοσι γὰρ
νόμοισιν ἔχθραν τοῦδε συμβεβλήκαμεν.
ἠλ. εἴφ' τίν' ἀρχὴν πρῶτά σ' ἐξέπω κακῶν;
ποίας τελευτὰς; τίνα μέσον τάξω λόγου;
καὶ μὴν δι' ὀρθρου γ' ὅ ποτ' ἐξελίμπανον
θρυλλοῦσ' ἃ γ' εἰπεῖν ἤθελον κατ' ὄμμα σόν,
εἰ σὴν γηνοίμην δ' ἡμᾶς ἐλευθέρα

ἦν πρό-

ἦν πρόσθεν. νῦν οὖν ἐστὶν. ἀναδίδωσι δ' σοι
ἐκεῖν', ἅ σε ζῶντ' ἤθελον λέξαι κακά.
ἀπώλεσάς με, κἀπέφανες τὸν πατρὸς
καὶ τόνδ' ἔθηκας, οὐδὲν ἠδικημένον.
κἄγημας ἀχρεῖος μητρὸς. ἄνδρα δ' ἔκτανες
σφαγιαστὸν δ' ἔλκησιν, ἀκ ἐλθὼν φεύγας.
εἰς οἶκον δ' ἦλθες ἀμαθίας, ὡς ἤλπιζες
ὡς εἰς σὲ μὲν δὴ μητρὸς ἐχ ἕξεις κακὼ
γήμας, ἐμὲ δ' ἢ πατρὸς ἠδίκεις λέχη.
" ἴστω δ' ὅταν τὶς δυσλέσπες δ' ἁμαρτά σε
" λυσπᾶσιν ξυνᾶς, εἶτ' αὖ αγαθὸν λαβεῖν,
" δύσλεσπος ὄστις, εἰ δικῆ, τὸ σωφρονεῖν
" ἐκεῖ μὴ αὐτὼν ἀκ ἔχειν, ἢ δ' οἶδ' ἔχειν.
ἄλγιστα δ' οἰκεῖς, ἀ δικῶν οἰκεῖν κακῶς.
ἤδειστα γὰρ δὴ τ' αὐδόσιν γήμας γάμον,
μίσης δὲ σ' ἄνδρα δυστεβῆ κεκτημένη.
ἄμφω πονηρὼ δ' ὄντ' ἀφαρεῖσθον τύχῃ,
Β κείνη τε τὼ σὼ, καὶ σὺ τἀκείνης κακῷ.
πᾶσιν δ' ἐν ἀργείοισιν ἥκεις τάδε·
ὁ δὴ γυναικὸς, οὐχὶ τ' ἀνδρὸς ἡ γυνή.
" καὶ τοι τόδ' αἰσχρόν, πρεσπατεῖν γε δωμάτων
" γυναῖκα, μὴ τὸν ἄνδρα. κἀκείνης συγῶ
" οὓς παῖδας, ὅστις τὸ μὲν ἀρσὴν πατρὸς
" ὀκ ὠνόμασται, δὴ δὲ μητρὸς ἐν πόλει.
" ἐπίσημα γὰρ γήμαντι κἀμὲ φέζω λέχη,
" τ' αὐδρὸς μὴ οὐδ' εἰς, τῶν δὲ θηλειῶν λόγος.
ὅδ' ἠπάτα σε πλεῖστον οὐκ ἐγνωκότα.
ἤυχεις ὡς εἶν τοῖσι χρήμασι δυνῶν·
" τάδ' οὐδ' ἐν, εἰ μὴ βραχὺ ὁμιλῆσαι χρόνον.
" ἡ γὰρ φύσις βέβαιος, οὐ τὰ χρήματα.
" ἡ μὲν γὰρ ἀεὶ πρᾶμ' ἀφαιρεῖσ' ἀφεῖ κακά.
" ὅδ' ὄλβος ἄδικος, ἢ μετὰ σωφρῶν ξυνῶν·
" ὀξὺ πτᾶται δ' οἴκων, σμικρὸν αὐθήσας χρόνον.
ἃ δ' εἰς γυναῖκας (πρῶτον γὰρ ἐν καλὸν)
C λέγειν σιωπῶ, γνωσιμως δ' ἀνίξομαι,
ὕβρεις ὡς δὴ βασιλικὸς ἔχων δόμος,
κἀλλ' τ' ἀφαρῶν· ἀλλ' ἐμοί γ' εἴη τόσις
" μὴ πρῶτον ὡπτος, ἀλλὰ τ' αὐδρεῖα τρόπα.
τὰ γὰρ τέκν' αὐτῶν. ἀρῶν ἐκπρεμάνυται,
τάδ' ζυπερπῆ δὴ νόσμ' γὰρ χορεῖς μόνον.
ἔρρ' οὐδὲν εἰδ' ὡς. ὧν ἐφδυρεθεὶς χρόνῳ
" δίκην δ' δ' ὠκας, ὥσθ' τις κακοῦργος ὤν,
" μή μοι, τὸ πρῶτον βῆμ' ἐὰν δρᾶμ καλῶς,
" νικᾶν δικέτω τὼ δίκῳ, πρὶν αὖ τέλας
" γραμῆς ἵκηται, καὶ τέλος κάμψῃ βίου.
χο. ἔπραξε δεινὰ· δεινὰ δ' αὐτέσωκέ σοι,
καὶ τοῦδ' ἔχει γὰρ ἡ δίκη μέγα δρόμον.
ὀρ. εἴφ. πομίζειν τόδε σῶμ' εἴσω χρεών,
σπόρας γε δέναι δμῶες, ὡς ὅταν μόλῃ
μήτηρ, σφαγῆς πάροιθε, μ' ἐσίδῃ νεκρόν.
ἠλ. πόνους. ἐμβάλωμεν εἰς ἄλλον λόγον.
ὀρ. τί δ' ἐκ μυκηνῶν μῶν βοηδόμεν ὀρῶν

Priore. nunc ergo sumus. referam autem tibi
Illa, quæ te uiuenti (Aegisthio) uellem dixisse mala.
Perdidisti me, & hanc quoq; orbam patre
Charo fecisti, nulla lacessitus iniuria.
Turpiterq; duxisti matrem, ac neci uirum
Demisisti, Græcorum ductorem, qui ipse ad Phrygas
Nõ profectus es. eò uerò uenisti uecordiæ, ut sperauerís
Te quidem matre, quod ad te attineret, usuram bona,
Si duxisses, mei interim patris torum
Violabas. sciat aũt, quisquis alterius corruperit cõiugem
Furtiuo concubitu, si postea eam ducere coactus fuerit,
Se infelicem esse, si putat eam quæ prius fuerit
Istic impudica, seruaturam apud se pudicitiam.
Miserrimè uerò uiuis, si ignoras te miserè uiuere.
Noras enim illam impio tibi iunctam connubio,
Ipsaq; mater (norat) impio se nuptam uiro.
Ambo ergo scelerati cum sitis, [a] luetis: illa quidem
Tuam fortunam, & tu illius malum.
Ab omnibus porrò Argiuis audiebatis hæccine:
Hic mulieris est, non uiri mulier.
Atqui illud turpe, præesse domui
Mulierem, nec uirum: & illos exosos habeo
Filios, qui masculi patris nomen non gerunt,
Sed à matre habent nomen in republica.
Nam qui cum claris contrahit matrimonia,
Et qui se maiora, tum uiri quidem nulla, sed fœminæ
Habetur ratio. hoc te ignorantem fefellit plurimum.
Iactabas te esse quendam pollentem opibus:
Sed nihil hæ sunt, nisi quod ad breue tempus maneant
Nobiscum. [b] natura enim stabilis, haud pecuniæ:
Hæc enim semper perdurans tollit mala:
Opulentia autem iniusta, & cum paruis commorans,
Euolat ex ædibus, exiguo ubi floruerit tempore.
Quæ uerò in mulieres (uirginem non decet
Dicere) indignè feceris, taceo, sciensq; tegam, ac
Inuoluam: ut qui occupares regias domos,
Ac forma [c] compositus esses. Sit uir mihi
Non uirgineo cultu, sed uirili ingenio.
Ipsorum enim ex marte dependent liberi:
Formosi uerò (liberi) tantum choreas decent.
Pereas malè, nihil sciens: in quibus deprehensus es,
Illorum tandem pœnas luis, sic quisquis maleficus,
Ne mihi, cum primo forte iudicio uicerit,
Statim se causa superiorem putet, priusquam prope
Metam peruenerit, uitæq; finem attigerit.
Cho. Immania patrauit, immanes etiam pœnas tibi
Depẽdit, & huic. [d] magnum Themis habet robur.
Or. Age uerò, deferre huius cadauer intrò oportet,
Tenebrisq; mandare, ô ancillæ, ut quando uenerit
Mater, non prius, quàm mactetur, aspiciat mortuum.
El. [e] Mane, alium inferamus sermonem. (deo?
Or. Quid? num quos ex Mycenis auxilio accurrere ui

[a] Vertũt &, alienastis.
[b] id est, innata uis ingenij, indolcs, & consilium.
[c] comptus.
[d] id est, iustitia, diuina ultio.
[e] Al. reprime, continet.

Ele. Non, sed matrem quæ me peperit.
Or. Rectè sanè ipsos in laqueos incidit.
El. At qui rheda & stola se ostentat magnificè.
Or. Quid nam agimus? matrem'ne demittemus neci?
El. Num te miseratio matris cepit, cum corpus uides?
Ore. Eheu.
Qui'nam occidam eam, quæ me aluit, & peperit?
El. Ita, ut illa patrem tuum & meum perdidit.
Or. O' Phœbe, multam [a] amẽtiam prodidisti oraculo.
El. Quando Apollo læuus est, qui'nam sapiẽtes erunt?
Or. Qui mihi respõdisti, ut matrẽ, quã nõ fas est, interi
El. Quid mali aiũt tibi accersas, uindicãs patrẽ tuũ? (mã.
Or. Reus parricidij agar, prius qui purus eram.
El. An'ne patrem ultus, impius eris?
Or. At matris ob cædem pœnas luam.
El. Cui uerò relinquas uindictam patris?
Or. [b] Nimirum hoc Alastor dixit, assimilatus Deo.
El. Sacro insidens tripodi? non sanè arbitror.
Or. Nunquam crediderim pium esse hoc oraculum.
El. Nunquam mihi animo fractus, incidas in mollicie m.
Or. Num igitur eundem illi tendam dolum?
El. Quo & maritum sustulisti, Aegisthum necans.
Or. Ingredior, horrendumq; factum incipio,
Ac dira patrabo: si dijs ita uisum,
Esto. triste hoc, idemq; dulce certamen mihi.
Cho. Io regina fœmina Argiuæ terræ,
Filia Tyndari,
Et fortium soror iuuenum
Iouis, qui ardentem in astris æthera
Tenent, & quos mortales in æstu maris
Ob datam salutem colunt.
Salue, te ueneror, ut beatos deos:
Hæ tuæ diuitiæ, hæc est tua felicitas.
Tuas autem fortunas curare
Tempus est, ô regina.
Cly. Descendite curru, ô Troades, & meam
Manum prehendite, ut extra uehiculum pedem
Ponam. spolijs enim exornatæ ædes deũm
Phrygijs: ego autem hasce è terra Troica
Exceptas fœmulas pro filia quam perdidi,
Exiguum munus, [c] gratum autem domi, posideo.
El. Non ego: serua enim eiecta domo
Paterna, infortunatam habito domum,
O' mater, apprehendam beatam tuam manum?
Cly. Seruæ hæ præstò sunt, ne tu mihi molesta sis.
El. Quid uerò me captiuam exclusisti ædibus?
Captis autem ædibus, captæ sumus,
Perinde ut istæ, orbæ relictæ patre.
Cly. Huiusmodi quidem tuus pater consilia
Aduersus quos minimè oportebat amicos inijt.
Dicam autem. Quamuis cum mala arripuit opinio
Mulierem, linguæ inest quædam acerbitas.

a id est, insipientiam, fœuitiam, absurditatem præcepisti oraculo: id est, rem absurdam ac fœuam.

b Alij hunc uersum cum interrogatione legunt.

c utile, pulchrum.

ἠλ. ἔτι, ἀλλὰ τὴν τεκοῦσαν ἥ μ' ἐγείνατο. A
ὀρ. καλῶς ἄρ' αὐτὰς αὐτὰ κἀμὲ εἰς μέσον πορεύεται.
ἠλ. καὶ μὴν ὄχεις τε καὶ στολῆ λαμπρῶς ἄγει.
ὀρ. τί δ' ἄν τε δρῶμεν, μητέρ' ἢ φονεύσομεν;
ἠλ. μῶν σ' οἶκτος εἷλε μητρὸς, ὡς εἶδες δάκρυα;
ὀρ. φεῦ.
πῶς γὰρ κτανῶ νιν, ἥ μ' ἔθρεψε κἀτέκνου;
ἠλ. ὥσπερ πατέρα σὸν ἥδε, κἀμὸν ὤλεσεν.
ὀρ. ὦ φοῖβε, πολλὴν γ' ἀμαθίαν ἐθέσπισας.
ἠλ. ὅστις δ' ἀπόλλων σοφὸς ἦ, τίνες σοφοί;
ὀρ. ὅστις μ' ἔκελευσας μητέρ', ἣν οὐ χρῆν, κτανεῖν.
ἠλ. βλάπτει δὲ δή τι πατρὶ τιμωρῶν σέθεν;
ὀρ. μιαιφόνος νῦν φεύξομαι, τοῦδ' ἕνεκ' ὤν.
ἠλ. καὶ μὴν γ' ἀμύνων πατρὶ, δυσεβὴς ἔσει;
ὀρ. ἐγὼ δ' μητρὸς τοῦ φόνου δώσω δίκας.
ἠλ. τῷ δ' αἷ πατρῴαν σφαγεῖσ' τιμωρίαν;
ὀρ. ἆρ' οὔτ' ἀλάστωρ ἐστ' ἀπεικασθεὶς θεῷ;
ἠλ. ἱερὸν καθίζων τρίποδι; ἐγὼ μὲν οὐ δοκῶ.
ὀρ. οὐδ' αὖ πιθοίμην εὖ μεμαντεῦσθαι τόδε. B
ἠλ. ὃ μὴ κακοῦθεὶς εἰς αὐανδρίαν τρέσῃς.
ὀρ. ἀλλ' ἢ τὸν αὐτὸν τῇδ' ἐπεύσομαι δόλῳ;
ἠλ. ὦ καὶ τόσῳ καθεῖλες, αἰγίσθου κτανών.
ὀρ. εἴσειμι· δρᾶν δ' αὖ χρεὼν πεδλήματος.
καὶ δρᾶν δράσω γ· εἰ θεοῖς δοκεῖ τάδε,
ἔσω. πικρὸν δέ, χ' ἡδύ τ' ἀγώνισμά μοι.
χο. ἰὼ βασίλεια γᾶς χθονὸς ἀργείας,
παῖ τυνδαρέα,
καὶ τῶν ἀγαθοῖν ξύγγονε κούροιν
διός, οἳ φλογδρὰν αἰθέρ' ἐν ἄστροις
ναίουσι, βροτῶν ἐν ἁλὸς ῥοθίοις
ἕμαδ σωτῆρας ἔχοντες·
χαῖρε, σεβίζω σ' ἵλαος ἀμάκαρας,
πλοῦτ', μεγάλης τ' εὐδαιμονίας.
τὰς σὰς ἐν τύχαις θεραπεύεσθαι
καιρὸς ὦ βασίλεια.
ηλυ. ἐκβητ' ἀπ' ἵππων τροιάδες, χειρὸς δ' ἐμῆς C
λάβεσθ', ἵν' ἔξω τῶδ' ὄχου σώσω πόδα.
σκύλοισι γὰρ θεῶν κεκόσμηται δόμοι
φρυγίοις, ἐγὼ δ' τάσδε τροιάδας χθονὸς
ἐξαίρετ' αὐτὴ παιδὸς ἐν ἀπώλειᾳ,
σμικρὸν γοῦν, καλὸν δὲ κέκτημαι δόμοις.
ἠλ. οἴκοισι ἐγώ, δόλῳ γὰρ ἐκβεβλημένη
δόμων πατρῴων, δυσυχᾶς οἰκῶ δόμους.
μῆτερ, λάβωμαι μακαρίας σῆς χερός;
ηλυ. δοῦλαι πάρεσμεν αἵδε, μὴ σύ μοι πόνει.
ἠλ. τί δ' αἰχμάλωτόν τοι μ' ἀπῴκισας δόμων;
ἠρημώμεθα δὲ δωμάτων ἠρήμεθα,
ὡς αἵδε πατρὸς ὀρφαναὶ λελειμμέναι.
ηλυ. τοιοῦτα μὲν τοι σὸς πατὴρ βουλεύματα,
εἰς οὓς ἐχρῆν ἥκιστ' ἐχθροῖσιν φίλῳ.
λέξω δέ, καί τοι δόξ' ὅταν λάβῃ κακὴ
γυναῖκα, γλώσσης πικρότης ἔνεστί τις.

ὡς μὲν

A ὡς μὲν πρὸς ἡμᾶς, ὦ κακῶς. τὸ πρᾶγμα δὲ
μαθοντά σ', ἢν μὲν ἀξίως μισῇς ἔχεις,
συγῇν δίκαιον· εἰ δὲ μή, τί δῆ συγῇς;
ἡμᾶς δ' ἐδόκει τυνδαρέως θυγὼν πατρὶ,
οὐχ ὥστε δυήσκειν, οὐδ' ἃ γεννάμην ἐγώ·
κεῖνος δὲ παῖδα τὴν ἐμὴν ἀχιλλέως
λέκτροισι πείσας, ὤχετ' ἐν δόμων ἄγων
πρυμνήχον ναῦν· γῆθ' ὑποστείνας πύλας
λευκὴν δόκησιν Ἑλγένης τεκνίδα.
κἀμὲ μὲν πόλεως ἅλωσιν ἐξιώμενος,
ἢ δῶμ' ὀνήσων, τἄλλα τ' ἐκσώζων τέκνα,
ἔκτεινε πολλῶν μίαν ὑπὲρ, σύγγνωστά νιν.
νῦν δ' ἕνεχ' ἑλένης μαίνετο· ἣν, ὅτ' οὖν λαβὼν
ἄλοχον, κολάζειν πεδθ' τὴν οὐκ ἠπίστατο.
τούτων ἕνεκα παῖδ' ἐμὴν ἀπώλεσεν.
ἀθῆ τοῖσδ' τοι νῦν, καί περ ἠδικημένη,
οὐκ ἠρεσάμην, οὐδ' αὖ ἔκτανον πόσιν·
B ἀλλ' ἦλθ' ἔχων μοι μαινομένῃ γῆθεν κόρην,
λέκτρων τ' ἐπεισέφρησε, καὶ νύμφας δίνω
γὼ τοῖς αὐτοῖσι δώμασι κατέχομεν.
,, μῶρον μὲν γυναῖκες, οὐκ ἄλλως λέγω·
,, ὅταν δ' ὑφέντ' τῶδ' ἁμαρτάνῃ πόσις
,, τἄνδρ' τῇ γνώσει λέκτρα μιμεῖσθαι θέλει
,, γυνὴ γὰρ ἀνδρὸς, χ' ἕτερον κᾶδαι φίλον·
,, κἄπειτ' γὰρ ἡμῖν ὁ ψόγος λαμπρῶς τέτται,
,, οἷδ' αἱ ποιοῦσ' τοῦδ' ἀνδρὸς κακῶς.
εἰ δ' ἐν δόμῳ ἥρπασε μενέλεως λάθρᾳ,
κτανεῖν ἐρέσθαι χρῆν κασιγνήτης πόσιν,
μενέλαον ὡς σώσαιμι, σὸς ἦ τῶν πατὴρ
κτείνοντα χρῆν τ' ἀμ', ἐμὲ ἦ πῶς κέντα παθεῖν;
ἔκτεν', ἐτοιφθεῖν κἀν πρὶν κἀν πορεύσιμον
πῶς οὐ ἐκέντα πολεμίας. φίλων γὰρ αὖ
τίς αὖ πατρὸς σε φόνου ἐκοινώνησέ μοι;
C λέγ' εἴ τι χρῄζεις, κἀντίδος παρρησία,
ὅπως τέθνηκε σὸς πατὴρ ἐκ γῆς δίκως.
ΗΛ. δίκαι' ἔλεξας, ἡ δίκη ἀκρῶς ἔχει.
,, γυναῖκα γὰρ χρῆν τῷ τε συγχωρεῖν πόσει,
,, ἥτις φρονήσης. εἰ δὲ μὴ δοκεῖ τάδε,
οὐδ' ἐς ἀριθμὸν τῷ ἐμῷ ἥκει λόγῳ,
μέμνησο μητρὸς ὃς ἔλεξας ὑστάτης
λόγος, δοῦναι πῶς σέ μοι παρρησίαν.
ηλυ. καὶ νῦν γε φημί, κοὐκ ἀπαρνοῦμαι τέκνον.
ΗΛ. ἆρα κλύσῃ μητρὸς, εἶτ' ὀρθῇς, κἀκῶς;
ηλυ. ἐκ ἔστ' τῇ σῇ δ' ἡδὺ πεοδάσω φρενί.
ΗΛ. λέγοιμ' ἄν. ἀρχὴ δ' ἥδε μοι ποιοῦ.
εἶτ' ἔχεις ὦ τέκεσθε βελτίω φρένας.
τὸ μὲν γὰρ εἶδος ἄνευ ἀξίου φρένες,
ἔλφης τε καὶ σὺ· δύο δ' ἔφυτε συγγόνω
ἄμφω μαστοίω, κἠστορός τ' ἐκ ἀξίω.
ἡ μὲν γὰρ ἥρπασθεῖσ', ἐκῶν σ' ἀπώλετο·
σὺ δ' ἄνδρ' ἀρίστου ἑλλάδος δώλεστες,

Quod quidem ad nos attinet, parum decorè: re tamen
Cognita, siquidem meritò odisse me potes,
Odisse iustum: sin minus, quid odisse attinet?
Nos collocauit Tyndareus tuo patri,
Non ut morerer, neq; ea quæ peperissem ego:
Ille uerò filiam meam, Achillis connubij
Spe ductam, domo in Aulidem
Abduxit nauticam, superatis portis ubi
Ceruicem Iphigeniæ candidam demessuit.
Et si quidem urbi captæ medendi studio,
Aut domus pro salute, utq; reliquos seruaret liberos,
Occidisset unam pro multis, condonandum erat:
Nunc uerò propter Helenam insaniebat, idemq;
Comprehensam adulteram punire nescijt,
Horum gratia filiam meam perdidit.
Propter hæc quidem, etsi affecta essem iniuria,
Non efferabar, neq; interfeci uirum.
Sed uenit, adducens mihi furentem numine
Virginem, lectoq; intulit: & sponsæ duæ
Habebamur ijsdem in ædibus.
Stultæ quidem sumus mulieres, haud nego: "
Quando autem praua animi uir peccat impetu, "
Domesticum fastidiens torum, mulier "
Virum imitatur, & alium quærit sibi "
Quem amet, deinde in nobis probrum eminet: "
Horum autem autores uiri non malè audiunt. "
Quòd si clàm Menelaus fuisset raptus domo,
Occidere'ne oportebat Orestem sororis uirum,
Menelaum ut seruarem? tuus autem qui pater
Tulisset ista? & adhuc illum non mori
Conueniebat, qui mea occidisset, & à quo ego
Hæc paterer? occidi: [a] conuerti me, qua licuit,
Ad ipsius hostes. Quis enim communi opera
Amicorum, patris cædem adiuuisset tui?
Dic si quid cupis, & oppone liberè,
Quòd occuberit tuus parens iniuria.
El. Iustè dixisti, sed hoc ius turpiter habet.
Mulierem enim decebat per omnia uiro acquiescere, "
Quæ quidem sanæ mentis est. sin tu secus putas, "
Neq; ad mei sermonis accedis numeros,
Memineris, ô mater, quæ dixeris nouissima
Verba, quibus mihi loquendi ad te dedisti copiam.
Cly. Etiam nunc dico, neq; denego, filia.
El. An'ne ubi audies, mater, protinus cohercebis malè?
Cly. Non fiet: sed quid iucundi tuo afferam animo.
El. Dicam sanè. siq; hoc mihi initium procemij.
Vtinam fuisset tibi mens melior, ô parens.
Formæ enim fertis laudem dignam satis
Tu & Helena: sorores autem estis duæ,
Ambæ amentes, nec dignæ Castore:
Hæc enim rapta, perijt uolens:
Tu autem summum Græciæ sustulisti uirum

a uersa sum, quà uia patuit.

Obtentu filiæ, quasi maritum occideris
Propter illam: non enim ut ego, nouerunt bene.
Quæ, priusquam filia esset destinata ad uictimam,
Et uir haud pridem abijsset domo,
Flauam ad speculum componebas comam.
» Mulier autem absente uiro quæ ut compta prodeat
» Domi se ornat, hanc malarum pones in numero:
» Nihil enim opus ipsam foris ostendere
» Excultam & decoram faciem, nisi quid mali
Quærat, solam uerò noui ego te inter Græcanicas
Matres, rebus domi saluis lætari solitam:
Secus habentibus, contrahere supercilia:
Nunquam autem Agamemnonis cupere reditum.
Quin tibi honesta pudicè uiuendi erat occasio:
Virum enim habebas haud inferiorem Aegisthо,
Quem imperatorem elegit sibi Græcia.
Et quando Helena talia in se admisit soror,
Licebat tibi amplam inde referre laudem, nam mala
» Exempla sunt, in quæ intueantur, bonis.
Quòd si, ut dicis, tuam filiam interfecit pater,
Ego quid in te peccaui, & frater meus?
Cur iugulato marito paternam domum
Non nobis reliquisti, sed transtulisti ad thorum
Alienum, nuptias mercata precio?
Nec exulat pro filia maritus tua,
Neq; pro me perijt, qui me duplo magis
Viuam occidit, quàm sororem. porrò si reponditur
Cædes cæde ultrice, te dabimus neci
Ego & Orestes, mortis paternæ uindices.
Nam si iusta illa, & hæc æqua sunt.
» Quisquis uerò spectat opes, aut clarum genus,
» Ac ducit uxorem improbam, insanit: parua enim
» Et casta magnis præstantiora sunt connubia.
» Cho. Fortuna mulierũ regit connubia. etenim mortaliũ
» Res nunc malè uideo, nunc cadere feliciter.
Cly. O filia, natura hoc inditum tibi, ut patrem ames
Semper, ita aut & hoc sit: nonnulli quidem sunt mariũ,
Rursus alij præ patribus matres amant,
Ignoscam tibi, etenim non usque adeò
Hæc, quæ perpetraui, mihi iucunda sunt.
Sed tu sic ne illota, & malè amicta corpore
Puerpera, recenti è partu liberata?
Heu me miseram meis consilijs.
Nã uehementius quàm oportuit, ad irã instigaui uirum.
El. Serò ingemiscis, cum non amplius remedio sit locus.
Pater quidem mortuus est: profligatum autem solo
Patrio, qui negligis filium oberrantem tuum?
Cly. Metuo: meis autem, non illius rebus prouideo:
Patris enim, ut ferunt, offensus est nece.
El. Quid autem sic in nos ferum habes uirum?
Cly. Tales ipsius mores. quin & tu præfracto es ingenio.
El. Doleo enim. sed indignari desinam.

σκῆψιν πεποτέικασ' ὡς ἐπὶ τέκνοις, πόσιν
ἔκτεινας. ἐγὼ γὰρ ὡς ἔγωγ' ἴσασιν εὖ.
ἢ δὴ θυγατρὸς πεῖν κεκυρῶσθαι σφαγὰς,
νέον τ' ἐπ' οἴκῳ ἀνδρὸς ἐξωρμημένης,
ξανθὸν κατόπτρῳ πόνημου ἐξήσκεις κόμης.
γυνὴ δ' ἀπόντος ἀνδρὸς ἥ τις ἐκ δόμων
εἰς κόσμον ἀσκεῖ, διάγραφ' ὡς ὅσαν καλήν.
οὐδὲν γὰρ αὐτὴν δεῖ θύραισιν σὴν φρενῶν
φαίνειν πρόσωπον, ἢν τι μὴ ζητῇ κακόν.
μόνη δὲ πασῶν οἶδ' ἐγώ σ' ἑλληνίδων,
εἰ μὴν πατρῴᾳ ἐν θυτυχῇ, κεχαρμένην·
εἰ δ' ἦσον εἶχ, οὐ κακὸν ἀγλαὸν πόσιν,
ὃν ἑλλὰς αὖθις εἵλετο στρατηλάτην.
ἑλένης δ' ἀδελφῆς τοιάδ' ἐξειργασμένης,
ἐξῆν κλέος σοι μέγα λαβεῖν. τὰ γὰρ κακὰ
πράδειγμα τοῖς ἐσθλοῖσιν, εἰς ὄψιν τ' ἔχει.
εἰ δ', ὡς λέγεις, σὴν θυγατρ' ἔκτανε πατὴρ,
ἐγὼ τί σ' ἠδίκησ', ἐμός τε σύγγονος;
πῶς δῆτ' πόσιν κτείνασ', οὐ πατρῴους δόμους
ἡμῖν πεσοῦσας, ἀλλ' ἀπωικεῖν λέχη
τ' ἀλλότρια, μισθὸν δεῦ γάμους ἀνεμένη,
κοὐ τ' αὐτοφόνευε παιδὸς αὐτὶ σῶ πόσει;
οὔτ' αὖ τ' ἐμοῦ τέθνηκε, δίς τόσως ἐμὲ
κτείνας ἀδελφῆς ζῶσαν. εἰ δ' ἀμείψεται
φόνου δικάζων φόνῳ, ἀρκτῴω σ' ἐγὼ,
καὶ πᾶς ἐρίσας, πατρὶ ἠμωρόμενοι.
εἰ γὰρ δικαὶ ἐκεῖνα, κοὐ τάδ' ᾧδικα.
ὅστις ἦ πλοῦτον, ἢ 'υγένειαν εἰσιδὼν
γαμεῖ πονηρὰν, μῶρός ἐστι· μικρὰ γὰρ
μεγάλων ἀμείνω σώφρον' ἐν δόμοις λέχη.
χο. τύχη γυναικῶν εἰς γάμους τὰ μὲν γὰρ εὖ,
τάδ' οὐ καλῶς πίπτοντα δόξκομαι βροτῶν.
ἠλυ. ὦ παῖ, τοιφυκας πατρὸς σὸν ἐξ ὀργῆς ἀεί.
ἔστιν δὲ καὶ τόδ' οἱ μὲν εἰσιν ἀρσένων,
οἱ δ' αὖ φιλοῦσι μητέρας μᾶλλον πατρός.
συγγνώσομαί σοι. καὶ γὰρ οὐχ ὅτως ἄγαν
χαίρω τι τέκνον τοῖς δεδραμένοις ἐμοί.
σὺ δ' ὧδ' ἄλουτος καὶ δυσείματος χρόᾳ,
λεχὼ, νεογνῶν ἐκ τόκων τεπαυμένη;
οἴμοι τάλαινα τῶν ἐμῶν βουλευμάτων,
ὡς μᾶλλον ἢ χρῆν ἤλασ' εἰς ὀργὴν τόσην.
ἠλ. ὀψὲ σφάζῃς, λύκ' οὐκ ἔχῃς ἄκη.
πατὴρ μὲν ὃν τέθνηκε τόνδ' ἔξω χθονὸς
πῶς οὐ νομίζῃ πᾶσ' ἀλητεύοντα σόν;
ἠλ. οἶδ' ἠδίκα. τοὐμὸν δ', οὐχὶ τοὐκείνου σκοπῶ.
πατρὸς γὰρ, ὡς λέγουσι, θυμοῦται φόνῳ.
ἠλ. τί δ' αἰτίασιν σὸν ἄχριον εἰς ἡμᾶς ἔχῃς;
ἠλ. τρόποι τοιοῦτοι· ἡ σὺ δ' αὐθάδη ἔφυς.
ἠλ. ἀλγῶ γὰρ, ἀλλὰ παύσομαι θυμούμενη.

ἠλυ. καὶ μὴν ἐπεῖνος οὐκ ἔτ' ἔσται σοὶ βαρύς.
ἠλ. φρονεῖ μέγ'. φῦ γὰρ τοῖς ἐμοῖς ναίει δόμοις.
ἠλυ. ὁρᾶς αὖ αὖ σὺ ζωπυρᾶς νείκη νέα;
ἠλ. σιγῶ. δέδοικα γὰρ νιν ὡς δεδοικ' ἐγώ. (κνοῦ;
ἠλυ. παῦσαι λόγων τῶνδ'. ἀλλὰ τί μ' ἐκάλεις τέ-
ἠλ. ἄκουσας οἶμαι τῶν ἐμῶν λοχευμάτων,
τάτῳ ὑπορ μοι θῦσον· οὐ γὰρ οἶδ' ἐγὼ
δεκάτη σελήνη παιδὸς ὡς νομίζεται.
τρίβων γὰρ οὐκ εἶμ', ἄτοκος ὅσ' ἐν τῷδ' πάρος.
ἠλυ. ἄλλης τόδ' ὄργον, ἢ σ' ἔλυσεν ἐκ τόκων.
ἠλ. αὐτὴ λόχευον, κἄτεκον μόνη βρέφος.
ἠλυ. ὅτως ἀγέιτων οἶκος ἔρημος φίλων;
ἠλ. τῶν πτῶχας οὐδεὶς βόλεται κλᾶδα φίλος.
ἠλυ. ἀλλ' ἔμι· παιδὸς ἀριθμὸν ὡς τελεσφόρον
θύσω θεοῖσι σοὶ δ' ὅταν πράξω χάριν
τῶν δ', εἶμ' ἐπ' ἀγρόν, ὅ πόσις θυηπολεῖ
νύμφαισιν. ἀλλὰ τόδ' ὀχεῖ ὀπάονες
βάτναις ἄγοντες, πρόσθεν δ'. ἴωίν' αὖ δὲ με
δεῖ τὰ θυσίας δεῖν ἀπηλάχθαι θεοῖς,
πάρεστε. δεῖ γὰρ καὶ πόσει δόναι χάριν.
ἠλ. χώρει πρὸς τὰς εἰς δόμους. φροῦρει δ' ἐμοί,
μή σ' ἀθαλώσῃ πολύκαπνον εἰς τὸ πέπλους.
θύσεις γὰρ, οἷα χρὴ σε δαίμοσι θύειν.
κανοῦν δ' ὑπερίσταί, καὶ τεθεγμένη σφαγίς,
ὑπὸ κεφάλαι τεῦχος, οὗ πέλας πεσεῖ
πληγεῖσα. νυμφεύσει γὰρ ἐν δόμοις,
ὥπερ ξανοῦδ' ἐν φάει. πόσει δ' ἐγὼ
δώσω χάριν σοι, σὺ δ' ἐμοὶ δίκην πατρός.
» χο. ἀμοιβαὶ κακῶν μετά-
» τροποι πνέου-
» σιν αὖραι δόμων.
πότε μὲν λουτροῖς
ἔπεσεν ἐμὸς ἐμὸς ἀρχέτας,
ἰάχησε δὲ σέγα, λάινοι
τε θεγκοὶ δόμων, τάδ' γὼ νέοντος· ὦ
χετλία τί με γεῦσαι φονεύσ, φίλαν
πατρίδα δεκέτεσιν ἐν πόρεᾶ-
σιν ἐλθόντ' ἐμαύ;
παλίρροος ἦ τάδ' ἔπαγε τοι δίκα
δαδρόμος λέχος, μελέαν ἀ πόσιν
χρόνιον ἱκόμεν ἐς οἴκους,
λυκλῶπά τ' ἀράνια τέχε', ὀ-
ξυθήκτῳ βέλει ἔκανεν αὐτόχειρ,
τέλεκκον ἐν χροῖ λαβοῦσα. τλάμων
πόσις, ὅπ ποτε τὰν τάλα-
ναν ἔχε πάνυ.
ὑρεία τις ὡς λέαιν' ὀργάδων
δρυόχε νεμομένα, τάδε κατέυσεν.

ΔΡΑΜΑ ε.

ἠλυταιμνήστρα. χορὸς. ἠλέκτρα. ὀρέστης. διόσκουροι.

Κλυ. Ὦ τέκνα, πρὸς θεῶν μὴ κτείνητε μητέρα.
χο. ἠλύσεις ἐπόρφοφον βοάν;

A Cly. Atqui ille non amplius erit tibi grauis.
El. Animum effert: in meis enim habitat ædibus.
Cly. Vides, iterum tu suscitas lites nouas?
El. Sileo: timeo enim ipsum, prout nunc timeo.
Cly. Mitte istos sermones. sed cur me uocabas, ô filia?
El. Audiuisti opinor meum puerperium,
Ob hoc meo nomine sacrifica. non enim, scio ego,
Decima luna pueri, ut receptum est.
[a] Perita enim non eo, quæ nunquam antè peperi.
Cly. Alterius hoc munus est, quæ te partu liberauit.
El. Ipsa enixa sum, & sola infantem genui.
Cly. Adeò sola, & amicis deserta est domus?
El. Nemo pauperes amicos sibi [b] conciliat.
Cly. Sed eo, numerum ut integrum
Sacris persoluam dijs: ac ubi id gratiæ tibi
Contulero, ibo rus, ubi uir sacrificat
Nymphis. nos interim ministri hæc uehicula
Deducentes, ad stabula reponite. cum autem putabitis
Me re diuina esse defunctam,
Adeste rursus. ea uero danda est opera.
El. Subi pauperem casam. caue autem mihi,
Ne tibi fuligine oppleat fumosum tectum peplos:
Sacrificabis enim, ut dijs sacrificare conuenit.
Intus canistrum inclusum, & acuta culter acie,
Qui sustulit taurum, quem propè concides
Ictu: sponsamq; etiam te habebit in Ditis regia,
Cui concubuisti in luce. tantam ego tibi
Rependam gratiam, tu autem mihi pœnas patris.
Cho. Quadam uicissitudine
Spirant per familias
Auræ malorum.
Tum quidem in balneo
Occubuit meus meus princeps.
Insonuere autem tecta, & lapideæ
Aedium pinnæ, dum hæc loqueretur:
Scelerata quid me mulier necas,
Decem post menses demum
Charam in patriam reuersum?
Nunc [c] refluens ipsam in fraudem perlicit Dice
Permutati thori, miseram, quæ uirum
Serò tandem reuersum domum,
Ad Cyclopea ac aeria mœnia,
Acuto telo percussit propria manu,
Securim manu corripiens. miser
Maritus, qui unquam istam infelicem
Sortitus est sibi pestem.
Veluti montana quædam leæna lucorum
Querceta depascens, hoc facinus patrauit.

ACTVS QVINTVS.

Clytemnestra. Chorus. Electra. Orestes. Geminii.

Cly. O Liberi, per deos ne matrem occidite.
Cho. Audis tecta [d] superantem uocem?

a Lacera; sordida ueste induta, alij uerterũt.
b parare cupit.
c recipiẽtem alij.
d percellentem.

Cly. Eheu, hei mihi.
Cho. Deploro & ego à liberis suis obrutam.
a Al. tribuit — [a] Mittit suo Deus undictam tempore.
Tristia quidem passa es, sed & immania.
In uiro misera designasti.
Sed ecce hi matris recenti sanguine
Et cæde imbuti, ædibus efferunt pedem,
Trophea indicia allocutionum tristium.
Haud ulla est domus calamitosior,
Neq; extitit unquam, quàm nepotum Tantali.
Or. Io Tellus, & Iupiter cuncta cernens mortalium;
Aspicite hanc rem cruentam & detestabilem,
Gemina corpora humi prostrata ictu
b id est, precium; persolutionem, ac quasi pensationem meæ calamitatis, id est, mortis paternæ. — Mea à manu, [b] pœnam calamitatis meæ.
El. Vberes lachrimæ, ô frater, ego autem autor
Per ignem transcurri misera matri huic,
Quæ me puellam peperit.
Heu calamitatem tuam, ô casus mater, quæ
Me genuisti, intolerandos, ac flebiles:
Et amplius etiam à tuis
Passa es liberis.
Cæterùm patris
Dependisti necem.
c Al. celebrasti undictam: uel, laudibus uexisti — Or. Io Phœbe tibi [c] cantata est ultio,
Infandos autem, & manifestos dolores
Confecisti: funestaq; dedisti connubia
Terra è Græcanica.
Ad quam me aliam urbem conferam? quis hospes?
Quis pius meum caput aspiciet,
Qui matrem occidi?
El. Io, ah, ah, quò autem ego?
Quem in locum?
Quas ad nuptias ibo? Quis uir me accipiet
Coniugalia in cubilia?
Or. Rursus, rursus mentis tuæ sensus
Mutatus est secundum aliam:
Nunc enim sanctè cogitas, tum non cogitans.
Dira autem fecisti, ô chara, in
Fratrem, non uolentem.
Vides ne ut misera è suis peplis
Exertas inter cædem mammas ostenderit?
Hei mihi, eheu, quæ strauisti humi
Materna membra, ego autem comam (arripuit)
El. Satis scio dolor te inuasit,
Luctuosum audientem clamorem
Matris, quæ te peperit.
Or. Vocem porrò hanc emisit, mentum
Meum prensans manu:
O' fili mi, supplex oro.
Meisq; à genis
Pendebat, ut manibus meis telum excideret.
Cho. Misera, qui ausa es necem

ἰαλύ. ἰώ μοι μοι.
χο. ὤμοξα κἀγὼ πῶς τέκνων χερσομάνης.
Νε. ἐμοὶ τοι δίκαν θεὸς, ὅταν τύχῃ.
χέ. τλιαῖ μ' ἔπαθες, ὠόσια δ' εἰργάσω
τάλαιν' ζυνέταν.
ἀλλ' οἷδε μητρὸς νεοφόνοις ἐν αἵμασι
πεφυρμένοι, βαίνουσιν ἐξ οἴκων πόδα,
τρόπαια δ' εἴματ' ἀθλίων προσφθεγμάτων.
οὐκ ἔστιν ὀδ' εἰς οἶκος ἀθλιώτερος
τῶν ταντιλείων, οὐδ' ἔφυ ποτ', ἐκγόνων.
ὀρ. ἰὼ γᾶ, καὶ Ζεῦ πανδερκὲς τᾶν βροτῶν,
ἴδετε τάδ' ἔργα φόνια μυσαρά·
δύγενα σώματ' ἐν χθονὶ κείμενα, πλαγᾶ
χρὸς ὑπ' ἐμᾶς, ἄποιν' ἐμῶν πημάτων.
Ηλ. δακερὰ τ' ἄγαν ὦ σύγγον', αἰτία δ' ἐγώ.
δεῦρο πυρὸς ἔμολον ἃ τάλαινα μητρὶ τᾷδ',
ἅ μ' ἔπεφνε κόραν.
ἰὼ τύχας σᾶς, τύχας μᾶτερ τεκοῦ-
σ' ἄλαστα μέλεα,
καὶ πόρα γε παθοῦσα σῶν
τέκνων ὕπατα·
πατρὸς δ' ἔπι-
σας φόνον δικαίως.
Ορ. ἰὼ φοῖβ' ἀνύμνητ' ἐξ δίκαν·
ἄφατα, φανερὰ δ' ἐξ ἔπρα-
ξας ἄχεα, φοίνια δ' ὤπασας λέχη ἀκὴ γᾶς
τᾶς ἑλλανίδος.
τίνα δ' ἑτέραν μόλω πόλιν; τίς ξένος;
τίς ὀσιοβὴς ἐμὸν κάρα προσόψεται;
μητρὸς κτανόντος;
Ηλ. ἰὼ μοι μοι· τοῖ δ' ἐγώ;
τίν' εἰς χῶρον;
τίνα γάμον εἶμι; τίς πόσις με δέξεται
νυμφικὰς ἐς ἐυνάς;
Ορ. πάλιν πάλιν φρόνημα σὸν
μετεσάθη πῶς αὔραν.
φρονεῖς γὰρ ὅσια νῦν, τότ' οὐ φρονοῦσα.
δεινὰ δ' εἰργάσω, φίλα,
κασίγνητον οὐκ ἐθέλοντα.
κατεῖδες οἷον ἃ τάλαιν' ἐῶν πέπλων
ἔβαλον, ἐδείξε μαστὸν ἐν φονᾷς;
ἰὼ μοι μοι. πῶς πεδῶ
τιθεῖσα γόνιμα μέλεα, ταῦ νόμαν δ' ἐγώ.
Ηλ. σάφ' οἶδ' ἄ, δι' ὀδύνας ἔβας,
ἐπίου κλύων γόον
μητρὸς, ἅ σ' ἔπεφνε.
Ορ. βοᾶν δ' ἔλασκε τάνδε, πῶς γένυν ἐμὰν
ἔθεῖσα χερὸς·
τέκνον ἐμὸν λιτάνευ.
πεπτίδων τ' ἐξ ἐμᾶν
ἐκεμνᾶδ', ὥστε χερὸς ἐμᾶς λιπεῖν βέλος.
χο. τάλαινα, πῶς ἔτλας φόνον

A δι' ὀμμάτων ἰδεῖν σέθεν,
μητρὸς ἐκπνεούσας;
ὀρ. ἐγὼ μὲν ἀμπεβαλὼν φαρέων κόρας ἐμᾶς
σι φασγάνῳ κατηρξάμαν,
ματρὸς ἔσω δ' ὁρᾶς μελέας.
ἠλ. ἐγὼ δ' ἐπεκέλευσά σοι,
ξίφος τ' ἐφαψάμαν ἄμα.
χο. δεινότατον πάθεων ὁρᾶς.
λαβὲ, κάλυπτε μέλεα ματρὸς,
πέπλοις κεθαρμόσον σφαγάς.
φονέας ἔπικτες ἀρά σοι.
ἠλ. ἰδ' φίλαι τε, κὐ φίλαι,
φαρέα γ' ἀμφιβάλλομεν,
πάρμα κακῶν μεγάλων δύμοισιν.
χο. ἀλλ' οἷδε δόμων ὑπὲρ ἀκροτάτων
φαίνουσι τινὲς δαίμονες· ἢ θεῶν
τῶν ὀρανίων, οὐ γὰρ θνητῶν
γ' ὧδε κέλευθον· τί ποτ' εἰς φανερὰν
B ὄψιν βαίνουσι βροτοῖσιν;
Δό. ἀγαμέμνονος τοῦ, κλῦθι, δίσπηχοι δ' ἐσ σε
καλοῦσι μητρὸς σύγγονοι Διόσκοροι,
Κάστωρ, Πολυδεύκης τε πολυδίνακες ὅδε.
δεινὸν δὲ ναὸς ἀρτίως τόνδε στάλον
παύσαντ' ἀφίγμεθ' ἀργὸς, ὡς εἰσίδομεν
σφαγὰς ἀδελφῆς φίλας, μητρὸς δὲ σῆς.
δίκαια μὴν νιν ἦδ' ἔχει· σὺ δ' ἐχὶ δρᾷς.
φοῖβός τε, φοῖβος· ἀλλ' ἄναξ γὰρ ἐς ἐμὸς,
σιγῶ. σοφὸς δ' ὤν, οὐκ ἔχρησε δι σοφά.
ἀνεῖν δ' ἀνάγκη ταῦτα. ταῦτ' δύθν δὲ χρὴ
πράσσειν ἃ μοῖρα, ζεύς τ' ἔκρανε σ' ὀρθῶς.
πυλάδην μὲν Ηλέκτραν δεῖ λέχεν ἐς δίμους,
σὺ δ' ἀργὸς ἔκλιπε, οὐ γὰρ ἔστι δι πόλιν
τλῶν δ' ἐμβατεῦσαι, μητρὸς κτείναντα σὸν.
δεινὰ δὲ κῆρες, αἱ κυνώπιδες θεαὶ,
προχελατοῦσι σ' ἐμμανῆ πλανώμενον.
C ἐλθὼν δ' ἀθλίως, παλλάδος σεμνὸν βρέτας
πρόσπτυξον. εἴρξει γὰρ νιν ἐπιστομίδας
δεινοῖς δράκουσιν, ὥστε μὴ ψαύειν σέθεν,
γοργῶπ' ὑπορτείνουσά σε κάρα κύκλον.
ἔστι δ' ἀρέος τις ὄχθος, οὗ πρῶτον θεοὶ
ἔζουτ' ὑπὲρ ψήφοισιν αἵματος πόρον·
ἁλιῤῥόθιον ὅτ' ἔκτανεν ὠμόφρων ἄρης,
μῶμον θυγατρὸς αὐσίων νυμφευμάτων,
πόντου κρέοντος παῖδ'. ἵν' δύσεβεστάτη
ψῆφος, βεβαία τ' ὄντ' ἔκτε τοῦ θεοῦ.
ἐν ταῦθα καὶ σὲ δεῖ δραμεῖν φόνου πόρι.
ἴσαι δὲ σ' ἐκσώζουσι, μὴ θανεῖν δίκη,
ψῆφοι τεθεῖσαι· λοξίας γὰρ αἰτίαν
εἰς αὐτὸν οἴσει, μητρὸς χρήσας φόνου.
καὶ τοῖσι λοιποῖς ὅδε νόμος τεθήσεται,
νικᾶν ἴσας ψήφοισι τὸν φεύγοντ' ἀεί.
δεινὰ μὲν οὖν θεαὶ, τῷδ' ἔχει πεπλεγμένα,

Oculis tuis aspicere
Matris uitam exhalantis?
Ore. Ego quidem oculis pallio
Obiecto, matrem aggressus sum,
Ensem in ceruicem adigens.
Ele. Ego autem tibi hortatu institi,
Simulq; adiutaui gladium.
Cho. Indignissimum patrasti malum.
Prehende, tege membra matris,
Peplis compone uulnera.
Interfectores sanè peperisti tibi.
Ele. En, amicæ, & non amicæ,
Vestes [a] circumponimus,
a id est, tegimus, ex omni parte uestes insternimus:
Finis ut sit magnorum malorum domui.
Cho. At hi summo super domus culmine
Apparent nescio qui dæmones, aut
Dij cœlites: non enim mortalium
Hæc semita. cur tandem in manifestum
Conspectum prodeunt mortalibus?
Ge. O' nate Agamemnone, audito' te gemini
Matris uocant germani, filij Ioui,
Castor, & hic Pollux frater meus.
Aestu modò maris consopito graui,
Naue Argos appulimus, ut sororis necem
Videremus huius, matris uerò tuæ.
Iusta quidem hæc exoluit, sed tu interim
Haud iustè fecisti. Phœbus aüt, Phœbus, sed (rex enim
b Al. nunc illa laudare necesse est.
Meus est) taceo: & sapiens cum sit, non consuluit
Sapienter tibi. [b] nunc aüt probanda hæc, deinceps uerò
Te agere oportet, quæ de te fatum, ac Iupiter
Decreuit. Pyladi quidem da Electram ducēdā domum
Vxorem: tu relinque Argos. urbem enim te non licet
Istam ingredi, qui matrem occideris.
Sæuæ etiam Parcæ, canino toruæ lumine
Errantem te, ac præcipitem furijs agent.
Athenas autem cum ueneris, sacrum idolum Palladis
Complectere, arcebit enim illas [c] perculsas metu
c (Parcas, siue Erinnyes)
Sæuis serpentibus, quo te attingant minus,
Horrificam tuo capiti obtendens ægida.
Porrò Martis quidam est tumulus, ubi primùm dei
Consederunt, ut de sanguine cognoscerent:
Cum Halirrhothium occidit Mars implacabilis
Ponti regis filium, iratus propter [d] impia
d illegitima
Filiæ sponsalia: ubi religione inuiolabile
Iudicium, firmumq; & ratum ex ipso Deo.
Eò & te oportet ob cædem confugere.
Teq; pares seruabunt, ne damneris iudicio,
Calculi lati. culpam Apollo enim
In seipsum transferet, qui oraculo edidit
Cædem matris, feretur & reliquis
Hæc lex, ut uincat scilicet paribus calculis semper reus.
Diræ quidem deæ, dolore perculsæ tamen

Rupem

Rupem prope ipsam subibunt terræ specus,
Sacrum & religiosum mortalibus oraculum.
Te uerò ad Alphæi fluenta oportet Arcadum
Habitare urbem, Lycæi delubrum prope,
De teq; sortietur nomen ciuitas.
Tibi quidem hæc dixi. Aegisthi autem cadauer
Argis ciues sepelient terra obrutum:
Matrem uerò tuam modò Naupliæ applicans
Menelaus Troici uictor soli, &
Helena tumulabunt: Protei enim è domo
Redijt, relicta Aegypto, neq; uenit ad Phrygas:
Sed Iupiter, ut lis & cædes fieret mortalium,
Simulachrum Helenæ misit ad Ilium.
Pylades igitur potitus & puella & coniuge,
Achaicam in terram proficiscatur domum,
Et fama * affinem adducat tuum
Phocensium in terram, detq; auri pondus.
Tu autem Isthmiæ terræ ad tumulos abi,
Perge ad fortunatam Cecropiæ domum.
Fato enim præscriptam cædis ubi expleueris
Sortem, felix eris hisce defunctus malis.
Cho. O' filij Iouis, fas' ne nos participes
Vestri colloquij fieri?
Ge. Fas, [a] nõ execratis hisce iugulationibus.
Or. Et mihi sermonis copia est, ô Tyndaridæ?
Ge. Et tibi, imputabo Apollini
Hanc rem cruentam.
Cho. Quû, dij cum sitis, & fratres
Huius extinctæ,
Non auertistis noxam ab ædibus?
Ge. Fatalis decreti ducebat necessitas,
Et Phœbeæ linguæ [b] obscuræ uoces.
El. Quid autem me Phœbus? quæ oracula
Prodiderunt me fore autorem maternæ necis?
Ge. Communes actiones, & fata communia,
Vnaq; ambos noxia
Orbauit parentibus.
Ore. O' soror mea, longo post tempore te uidens,
Protinus tuo conspectu & amore
Priuor, teq; deseram, à te desertus.
Ge. Maritus est ipse, & domus. neq; hæc
Tristia passa est, nisi quòd relinquit
Vrbem Argiuorum.
Or. Et qui alij gemitus grauiores
Quàm patriæ terræ fines relinquere?
Sed ego paterna excedo domo,
Et apud externos iudices necem
Matris expiabo.
Ge. Bono animo sis, Palladis ad sacram
Vrbem uenies. quare sustine.
Ele. Pectus tuum pectori meo applica
O' frater charissime.

* Al. socerũ.

a Id est, qui non sunt polluti ac execrati hac cæde & iugulatione.

b Al. stultæ, amentes, temerariæ, qui pro ἀσαφεῖς ἀσαφοῖ legũt.

πάγον αὐτὸν χάσμα δύσονται χθονὸς, A
σεμνὸν βροτοῖσιν δυσεβὲς χρηστήριον.
σὲ δ' ἀρκάδων χρὴ πόλιν ἐπ' ἀλφειοῦ ῥοαῖς
οἰκεῖν, λυκαίου πλησίον σηκώματος,
ἐπώνυμον δὲ σ' ἡ πόλις κεκλήσεται.
σοὶ μὲν τάδ' εἶπον· τὸν δ' αἰγίσθου νέκυν,
ἄργους πολῖται γῆς καλύψουσι τάφῳ.
μητρὸς δ' σὴν ὧδ' αὖ ναυπλίαν πόλιν
μενέλαος, ὃς τροίας κλεῖν' ἔλε χθόνα,
ἑλένη τε θάψει· πρωτέως γὰρ ἐκ δόμων
οἴχετ' λιποῦσ' αἴγυπτον, οὐδ' ἦλθε φρύγας.
ζεὺς δ' ὃς ὄρνις γένοιτο καὶ φόνος βροτῶν,
εἴδωλον ἑλένης δεῦρ' ἔπεμψ' ἐς ἴλιον.
πυλάδης, ὃν κόρῃ τε καὶ δάμαρτ' ἔχων,
ἀχαϊκὸς γῆς οἴκαδ' ἐσπορεύετω,
καὶ τὸν λόγον σὸν τῷ νεκρῷ κομιζέτω
φωκέων ἐς αἶαν, καὶ δότω πλοῦτον βαρύ.
σὺ δ' ἰσθμίας γῆς αὐχένα βαίνων τοῦδε, B
χώρει πρὸς οἶκον κεκροπίας οὐδ' αἱμονα.
πεπρωμένα γὰρ μοῖραν ἐκπλήσας φόνου,
εὐδαιμονήσεις τῷδ' ἀπαλλαχθεὶς κακῶν.
χο. ὦ παῖδε διὸς, θέμις εἰς φθογγὰς
τὰς ὑμετέρας ἡμῖν πελάθειν;
ἠλ. θέμις, ὁ μυσαροῖς τοῖσδε σφαγίοις.
ὀρ. κἀμοὶ μῦθος μετὰ τυνδαρίδαιν;
ἠλ. καὶ σοί· φοίβῳ τοῦδ' αὐδασήσω
πρᾶξιν φονίαν.
χο. πῶς, ὄντε θεὼ, φίλτ' ἀδελφὼ
φίλου καταφθιμένης
οὐκ ἀπέστατον ἀπὸ κακῶν μελάθρων;
ἠλ. μοῖραν αὐάγκης ἡγεῖτο χρεών,
φοίβου τ' ἄδοφοι γλῶσσαι γνῶσαι.
ἠλ. τί δ' αἷμ' ἐπόλλων μοῖσι χρησμοὶ
φονίαν ἔδοσαν μητρὶ γενέσθαι;
ἠλ. κοιναὶ πράξεις, κοινοὶ τόποι. C
μία δ' ἀμφοτέρους
ἄτα πατρῴων ἀφίκνουσιν.
ὀρ. ὦ σύγγονέ μοι χρονίαν δ' ἐσιδοῦσ',
σὺν σοὶ σύθυς φίλτρων ἐρῶμαι,
καί σ' ἀπολείψω σοῦ λιπόμενος.
ἠλ. πόσις ἐς' αὐτὸς καὶ δόμος· οὐχ ὅ-
δ' οἰκία τεῖνθε, πλὴν ὅ, τι λείπει
πόλιν ἀργείων.
ὀρ. καὶ τίνες ἄλλοι σοναχὰ μείζος,
ἢ γῆς πατρῴας ὅρον ἐκλιπεῖν;
ἀλλ' ἐγὼ οἴκων ἔξειμι πατρῴων
καὶ ἐπ' ἀλλοτρίαις ψήφοισι φόνον
μητρὸς ὑφέξω.
ἠλ. θαρσεῖ· παλλάδος ὁσίαν ἥξεις
πόλιν, ἀλλ' αὐέχου.
ἠλ. πρί μοι στέρνοις στέρνα προσέθεν
σύγγονε φίλτατε.

A δεῖ γὰρ ζεύγνυσ' ἡμᾶς πατρῴων
μελάθρων, μητρὸς φόνιοι κατάραι.
ὀρέ. βάλε, προσπέσου σῶμα, θανόντος
δ' ὡς ἀδὶ τύμβῳ καταθρεῖ νεκρῷ.
ἠλ. φεῦ φεῦ·
δεινὸν τόδ' ἐγεύσω
καὶ θεοῖσι κλύειν.
οἴ γὰρ κἄμοί, τοῖς τ' ἐρανίδαις
οἶκτοι δυστῶν πολυμόχθων.
ὀρ. οὐκέτι σ' ὄψομαι.
ἠλ. οὐδ' ἐγὼ εἰς σὸν βλέφαρον πελάσω.
ὀρ. τάδε λοίδιτοί μοι πρὸς φθέγματά σου.
ἠλ. ὦ χαῖρε πόλις·
χαίρετε δ' ὑμεῖς
πολλὰ πολίτιδες.
ὀρέ. ὦ πιστότατε,
εἶκεις ἤδη;
ἠλέ. εἴκω, βλέφαρον τέγγασ' ἀπελοῦ.
B ὀρ. πυλάδη, χαίρων ἴθι· νυμφεύσ
δ' ἡμᾶς ἠλέκτρας.
δόσ. τοῖσδ' μελήσει γάμος· ἀλλὰ πώας
τάσδ' ἀποφεύγων, εἶχ' ἐπ' ἀθήνας.
δεινὸν γὰρ ἰχνος βάλλουσ' ἀδὶ σοὶ
χρόα βαφέντος χρῶτα κελαινά.
δ' ἀνῶν ὀδύνων καρπὸν ἔχουσαι.
νῦν δ' ἀδὶ πόντου σκελὸν ἀστοῦ
σώζοντε ναῶν πρῴρας ὠκαλὸς,
ἅμα δ' ἀιθρίας εἴκοντε πλακὸς,
τοῖς μὲν μυσαροῖς οὐκ ἐπεγήγομεν.
οἷσι δ' ὅσιον, καὶ τὸ δίκαιον,
φίλον τὸ βιότῳ, τούτους χαλεπῶν
ἐκλύοντοι μόχθων σώζομεν.
" ὅτως ἐδίκειν μηθὲς θελέτω,
" μηδ' ἀθόρκων μέτα συμπλέκτω,
C θεὸς ὢν θνητοῖς ἀγορεύω.
χο. χαίρετε· χαίρειν δ' ὅστις δύναται,
καὶ ξυμτυχίᾳ μὴ πένι κάμνει,
θνητῶν δυδαίμονα πρᾶσσειν.

Nam paternis nos ab ædibus
Seiungunt diræ matris execrationes.
Or. Age, complectere corpus, ceu lugeas
Defuncti ad tumulum.
Ge. Eheu:
Triste hoc etiam
Dijs auditu, dixisti.
Insunt enim & mihi ac cœlitibus
Commiserationes ærumnosorum mortalium.
Ore. Non amplius te uidebo.
El. Neq; ego posthac tuum in conspectu uenero.
Or. Hæc ultima mihi tecum colloquia.
El. O' uale ciuitas,
Valete & uos
Longùm mulieres urbicæ.
Or. O' fidissima
Abis nunc?
El. Abeo, teneras humectans palpebras.
Or. Pylades, abiturus uale, & habe
Tibi desponsum corpus Electræ.
Ge. Hisce curæ erunt nuptiæ. sed ut canes
Hasce deuites, ito Athenas:
Sæuo enim in te contendunt gradu
Manus colubris armatæ, colore luridæ,
Diris quæ pascuntur doloribus.
Nos autem ad mare Siculum celeri studio
Seruaturi sonantes proras nauium
Per æthereas meamus plagas:
Scelere quidem inquinatis haud ferimus opem.
Quibus autem sanctum, & ius
Studio est in uita, illos gravibus
In periculis exauditos seruamus.
Proinde iniustè agere nullus uelit,
Neq; cum periuris nauiget,
Deus ego mortalibus edico.
Cho. Valete, ualere quisquis mortalium
Potest, & nullo infortunio
Laborat, ac beatè uiuit.

Finis Electræ.

GASPARI STIBLINI IN ELECTRAM Euripidis, Præfatio & Scholia.

NOn temerè Critici dubitarunt, an hæc fabula Euripidis γνῆσια esset: tametsi enim oratio omnino eius autoris germana esse uideri possit, tamen præter œconomiam, quæ aliquando frigidior est, ac minus cohęret, alia quoque in hac scriptione notantur ab eruditionis censoribus. Quanquã nihil uetat, quo minus idem hic Euripidi, summo alioqui poetę ingenio, accidisse putemus, quod magnis uiris accidere solet, ut ipsis nonnunquam in serio opere somnus obrepat. Potest etiam fieri, ut ab aliquo æmulo Euripidis sit composita. Nos rem in medio relinquimus, nec lectori quicquam præiudicamus.

Porrò

Porrò tragœdiæ nihil aliud ſunt, quàm imagines quædam humanarum cladium, quibus ſubinde reſpub. & regna affliguntur: Deo hoc pacto ulciſcente inſignibus exemplis atrocia ſcelera. Quare & præſenti ſpectaculo poeta calamitoſiſsimæ Pelopidarum familiæ oſtendit, quàm horribilibus pœnis Deus puniat deteſtabilia flagitia, parricidium & adulterium: quantumque malorum ſæpe unum aliquod ſceleratum facinus parturiat, ac ſecum trahat. *ὅταν γὰρ οὐ καλὴ κρηπὶς ἐστι τοῦ γένους* (ut uerbis Euripidis utar) ſæpe unius ſceleris uindicta perpetuis cladibus in omnem poſteritatem uſque propagatur: *καὶ φόνος φόνῳ ἐξαμείβων δι' αἵματος ἄλεπτε δόμους*, ut idem Euripides ait. Primùm enim Tantalus ob prodita myſteria apud inferos ſiti ac fame in medijs aquis torquetur. Et Pelops cæde Myrtili domũ funeſtauit. Mox Atreus & Thyeſtes pari calamitate infelices erant: alter enim adulterio, alter parricidio familiam ſuam inceſtauit. Hinc Agamemnon & Menelaus, quorũ fata quoque lachrimoſa. Aegiſthus ſe impiauit cæde Agamemnonis. De Oreſtis calamitate hæc præſens tragœdia eſt. Atq; hæc omnia ſpectant & faciunt ad diuinam prouidentiam, qua Deus res humanas, cõtra Epicurum ſine literis, ſineq; arte in omnes inſultantem, inſpicit ac procurat, atrocia ſcelera tragicis ſupplicijs uindicans, innocentes autem & indignè oppreſſos præſenti ope ſæpe eripiens. Hac de re copioſe Plato *ἐν τῷ β. πολιτείας*, & in Phædone, alijsq; pluribus in locis.

Verſatur hæc fabula ex magna parte in genere deliberatiuo, niſi quòd duæ orationes contrariæ Clytæmneſtræ & Electræ ſint in genere iudiciali. Habet præterea locos communes, & ſententias grauiſsimas non paucas, quas in Scholijs indicabimus. B

ARGVMENTVM ACTVS *primi.*

PRologus colonus Mycenæus, primùm lamentabilem Agamemnonis necẽ, & undique afflictam Pelopidarum domum, deinde Clytæmneſtræ & Aegiſthi crudelẽ impietatem ſpectatoribus commemorat: unde occaſio & ratio omnis preſentis argumenti pendet. 2 Electra ſub crepuſculum aquã hauſtura, ſidera teſtatur, ſe indigniſsimè regia domo eiectam à matre: ſimulque colonum, cui tradita erat, reuocantẽ ſe ab illo labore, ut uerum amicum in aduerſis, cõmendat. Interea Oreſtes cum Pylade, perpetuo laborum & ærumnarum ſocio, Argis appropinquat, quæſiturus ſororem, & patris cædem ulturus.

3 Electra, regia quidem, ſed calamitoſiſsima puella, depiorat miſerabilẽ patris necem: fratris q; Oreſtis, qui ſolus in tantis malis ſolatio eſſe poſſet, præſentiam optat: ut poſtea deſideratior & expectatior eiuſdem aduentus appareat. Inſeruiunt illa paraſceuæ ſequentium Actuum.

ὦ γῆς παλαιόν.)

Exordium patheticum, ſimile ferè exordio Electræ Sophocleæ, *ὦ τοῦ στρατηγήσαντος οὐ τροίᾳ ποτέ.*

ὄβοῦ ποτ' ἄρας.)

Digreſsiuncula ad commouendam commiſerationem. Lege Homerum in Bœotia, & ſuprà Iphigeniam in Aulide.

τροφίῳ.)

Strophius hic pater fuit Pyladis, maritus Anaxidiæ, ſororis Agamemnonis.

ἥβης χρόνος.)

Intelligit pubertatem aptam eſſe cõiugio.

μήτηρ νιν ἐξέσωσον.)

ἦθος maternum. Sophocles in Electra:

δεινὸν τὸ τίκτειν ἐστὶν· οὐδὲ γὰρ κακῶς
πάσχοντι, μῖσος ὧν τέκη προσγίνεται.
ὃς αὖ κτανόν.)

Propoſuerat Aegiſthus præmium ei qui Oreſtem uel occideret, uel occiſum eſſe nunciaret. Lege apud Sophoclem in Electra, narrationem pædagogi fictam de extincto Oreſte, & Actum ultimũ, ibi: *τίς οἶδεν ὑμῶν πῶ ποθ' οἱ φωνεῖς ἐκνοι.*

λαμπροὶ γὰρ.)

Locus communis, cui illud Poetæ affine: *Et genus & formam regina pecunia donat.*

λὺ ὅ ποτ' αὐὴρ.)

Quæ nunc ſequuntur, apologetica ſunt. Cæterùm frigidiora uidentur eſſe: eiuſmodi enim uirtutes, non obſcuris aut colonis, ſed heroibus ac nobilibus poetæ tribuere ſolent: quales, Hippolytus caſtitate celebratus, Theſeus & Hercules fortitudine & bellicis uirtutibus clari, Minos iuſticiæ laude inſignis, Æneas pietatis titulo notus, &c. C

λόγοισι.)

Nomine enim tantum Oreſtes affinis erat coloni, non re, quando cubile regiæ puellæ non attigerat.

ὦ νὺξ μέλαινα.)

Locus phyſicus. Tradũt enim naturę uentilatores philoſophi, ſidera terreno humore ali. Sidera uerò (ait Plinius) haud dubiè humore terreno paſci, quia orbe dimidio nonnunquam maculoſa cernuntur, ſcilicet nondum ſuppetẽte ad hauriendum ultrà iuſta ui. maculas enim non aliud eſſe, quàm terræ raptas cum humore ſordes. Lege Plin. lib. 2. cap. 8 & 9. Cæterùm Euripidis interpres in Medea, ſcribit id genus orationis, quali hic Electra utitur, ijs ſolenne eſſe, qui in afflictionib. conſtituti, cum neq; cõprimere eas poſsint, neque

A neq; hominibus exponere audeant, cœlo, ſoli, terræ, & dijs querendo exponunt.

ἐγὼ δ' ἴσον θεοῖσι.)

Hac introductione coloni & Electræ, ipſius coniugij natura, ſocietas, & fides exprimitur: cuius diuerſas hic cernis functiones, dum alter eas res quæ foris ſunt curat, altera quæ domi: alter in parando, altera in ſeruando occupatur.

ταὐδάμοις δ' ἡμᾶς.)

Muliebria officia. Xenophon *οὐ τῷ οἴκου. Γα ρεσπύασον ὁ θεὸς ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τὰ μὲν τῆς γυναικὸς ἐπὶ τὰ σῦδλον ἔργα καὶ ἐπιμελήματα· ῥίγει μὲν γὰρ, καὶ θάλπει, καὶ ὁδοιπορείας καὶ στρατείας τοῦ ἀνδρὸς τὸ σῶμα κάλλιον ψυχὴν μᾶλλον διδάσκει καρτερεῖν κατὰ σπύασον, ὥστε τὰ ἔξω ἐπέταξον αὐτῷ ἔργα*, &c.

ἄργος γὰρ ὀδεῖς.)

Memorabilis locus contra ocioſos. Nam B – *Nil ſine magno Vita labore dedit mortalibus*, – &c. ut ait poeta. Grauiſsima ſententia aduerſus ocioſos extat apud Heſiodum lib. 1. de Opere & die.

Πυλάδη, σὲ γὰρ δὴ.)

Cõſultatio Oreſtis cum Pylade, amico incomparabili.

ἐν θεῦ μυστήρια.)

Verſor hæc de myſterijs, quæ in terra Attica fuere ſolennia Cereri & Proſerpinæ, quorum hæc magna, illa parua dicebantur, accipit. Sed eſt intelligendum de myſterijs Apollinis. nam apud Sophoclem Oreſtes ad hunc modum cum Pædagogo loquitur:

ἐγὼ γὰρ ἡνίκ' ἐπόμπευν τὸ πυθικὸν
μαντεῖον, ὡς μάθοιμι ὅντιν τρόπον κατῆρὸς
δίκας ἀπροίμιον τῶν φονευσαντῶν πάρα,
C *κἀγὼ μοὶ τοιαῦθ' ὁ φοῖβος, ὧν πεύσῃ τάχα.*
λόμης ἀπαρξάμενος.)

Intelligit ſectionem capillorum. nam ſolenne fuit, à proximis inferrimortuis, hoc modo ſectos crines. Ouid. li. 3. Transformat. —— *Fratri impoſuere capillos Sectos.* — Huius rei crebra eſt mentio apud Euripidẽ & Sophoclem, & alios, &c.

Σιώτειν' ὥρα.)

Monodia Electræ grauiſsima, quæ continet perpetuam querelam, ac eam uehementiſsimam, ab ingenti ſpiritu profectam, quo Electra prædita ubiq; ſui ſimilis eſt. Similis monodia eiuſdem apud Sophoclem, Actu primo, cuius initium, *ὦ φάος ἀγνὸν καὶ γῆς, &c.*

λύπνος ἀχέτας.)

Lege prouerb. Cygnea cantia.

ἀγαμέμνονος ὦ πόρα.)

Chorus hic lenire dolorẽ Electrę conatur, inuitans ipſam ad ſolennitatem publicam, quæ indicta erat triduani ſacri. Sed Electra generoſiore animo prędita, quàm ut iſtis moueatur: ea quæ ad augendam difficultatem faciunt, proſequi pergit.

ἐκπεπόταμαι.)

Fauorin⁹ exponit *ἐκπέπληγμαι*, id eſt inſanio.

σᾶσα χορὸς.)

Inuehitur poeta obiter in luxum illorum ſacrorum.

οὗτοι γυναικᾶς.) *γνώμη* celebris.

θύσαν.) Expoſuimus hanc dictionem ſuprà in Alceſtide.

ξυνοί τινες.) Paraſceue ad ſequentẽ Actum.

ARGVMENTVM ACTVS *ſecundi.*

COntinet hic Actus congreſſum Oreſtis & Electræ, quo multæ cauſæ cumulantur ad iuſtam ultionem cædis paternę. Exaggeratur enim Aegiſthi & Clytæmneſtræ impietas & crudelitas, cędis Agamemnonis indignitas, Electræ uerò & Oreſtis fortuna afflictiſsima. Quibus omnibus uindicandi ſceleris cupiditas magis ac magis utriſq; accenditur. Commendatur præterea in hoc Actu coloni, hominis ruſtici & ſimplicis, integritas ac fides in Electrã, & hoſpitalitas in aduenas, nauaq; in procuranda re domeſtica induſtria. 2. Apoſtrophe Chori in expeditionem Græcorũ in Aſiam, qua ueluti à theſi ad hypotheſin in laudem Achillis digreditur, cuius arma Homerico exemplo celebrat. Quare Clytæmneſtræ parricidium exaggeratur, ac deteſtabilius fit: ut quæ tantorũ heroum, qualis Achillis fuerit, imperatorẽ Agamemnonem per dolum cum adultero occiderit.

ἄπελθε, μὴ ψαῦε.)

Nota *τὸ πρέπον* in caſta puella.

ὃ λυέμον τὸν δόντα.)

Id eſt, non habet pro domino Aegiſthum, qui me deſpondit ei: non agnoſcit hac in re Aegiſthi deſponſoris imperium.

τί δῆθ' ὁρέγης.)

Conſilium nunc capitur de ulciſcenda paterna cæde.

τολμῶν.)

Locus de talione.

πελέκει.)

Cruenta ſententia Electræ.

σύνεστι δ' οἶκος.)

Inſignis locus, aduerſus Stoicorum *ἀπάθειαν.*

τῶν θυραίων.)

Humanum enim eſt, humanis caſibus ingemiſcere.

λέγοιμ' ἄν.)

Expoſitio ualde pathetica, qua Electra exponit omnia quę uelit denunciari fratri ſuo.

μήτηρ δ' ἐμή.) Expoſita ſua memoria, nunc hoſtium fortunam commemorat.

μέλαν σώσι πεν.)

Insigne orationis incrementum.

λιλῶνα μυρσίνης.)

Lege Cælium lib.27.cap.26.& Victorium Variarum lectionum lib.16.cap.2.

ἀλλ' ὦ ξένε.)

Epilogus, in quo regnant affectus, adeoq; repetitur exordium.

εὐθρώσκει.)

Insignis Aegisthi impietas, qui etiam crudeliter interẽptis, & iam defunctis insultet.

παῖς ὀρέστης.)

Amplificatio per mimesim.

ἀλλ' ὦ ξεῦ'.)

Epilogus, quo mirè Orestem ad ulciscendum excitat.

τίνας τύσσει.)

Sub persona coloni hospitalitas, quam sacræ literæ misericordiam uocant, commendatur.

γυναικὶ.)

Modesta & coniugalis increpatio.

οὐ ἐλπίσι.)

Id est, Spe solatur se, fore aliquando ut ulciscatur patrẽ, cùm iam sit exul & infirmus.

ἐπὶ ἐσ' ἀνεμβὲς.)

Orestes sumpta occasione à persona coloni, damnat præposterum iudicium mortaliũ in rebus humanis, quo uulgò, ex generis, facultatum ac uirium felicitate bona æstimantur. Est hæc oratio Orestis planè philosophica, ac sententijs præclaris referta.

αὐλῶν πλουσίοις.)

Euripides uocat alibi τὸν πλοῦτον φιλόψυχον κακὸν. Est enim uita diuitum meticulosa. lege prouerb. Timidus Plutus.

ὁ μὴ φρονοῦσεθ' οἱ.)

Obiurgatio, qua damnat sinistra iudicia uulgi.

σαρκὲς αἱ κενάι.)

Pulcherrimè dictum in eos, qui externam quandam dignitatis speciem præ se ferentes, animos habent stupidos, ac humilibus curis occupatos, quiq; sunt (ut poetæ uerbis utar) ἐπιστάσιαι ἀχθη ἀρόρης: & tamẽ honores in repub. gerunt, cum neq; consilio, neq; uitæ moderatione uel sibi uel alij utiles esse possint. Hos rectè dixeris, carnes mente & ratione uacuas, ac fori statuas.

ὦ τλῆμον.)

Quæ nunc sequuntur, officia mutua coniugum continent, & uitam frugalem ac sobriam commendant. Natura enim paucissimis est contenta. Refer huc fabulam Baucidis & Philemonis apud Ouid.lib.8.

ταναὸν ἀργείας.)

Pausanias in fine Corinthiacorũ tradit, Tanum fluuium esse terræ Argiuæ. uidetur igitur ταναὸν corruptum, esse τανὸν. A

τὰ χρήματα.)

Locus cõmunis, ualde insignis & memorabilis, de usu pecuniæ. Demosth. ἐπὶ τῶν λεόντων αὐτὸν χρημάτων fieri posse dicit. Et diuitiæ aliàs uocantur instrumenta uirtutum.

λιλειναὶ νᾶες.)

Locus hic affectatus est ex Iliad. 18.nõ procul à principio.

φίλαυλος.)

Gellius lib.16.cap.19. Arionis exemplo ostendit, Delphinos esse φιλάυλους. Idem lib.7. cap.8.docet esse uenereos & amasios.

μόχθους.) Achillis panopliam intelligit.

ἰσρὰς νάπας.)

Veteres, quicquid præclarũ ac ingens haberi uolebant, ἰσρὸν appellabant. Erasm. in prouerb. Sacer piscis.

ἱππότας.) B

Intelligit Chironem centaurum, Achillis nutritorem.

ἵτυος ἕδρα.)

Lege Homerum Iliad.s. ibi:

ποίει ἢ πρώτιστα σάκος μέγαστε σιβαρόντε, &c.

γοργόνος.)

Lege prouerb. Orci galea. Est autem distributio Rhetorica, in qua quædã addit quę nõ sunt in Homero, ut de Perseo & Hectore.

πλειάδες.) Gell.lib.13.cap.9.

πειρίωνιον.)

Id est, Corinthiacum equuleum. Pirene enim (teste Strabone lib. 8.) infra uerticem Acrocorinthi fons est, habens aquas haud affluentes, cæterùm perspicuas ad imum, potuiq; suauissimas.

τοίωνδ' αὐπεῖα.) Epilogus. C

σέ ποτ' ἐρεινύοιλα.)

Imprecatio, atq; adeò scopus & summa totius Chori.

ARGVMENTVM ACTVS *tertij.*

ANtiquus alumnus domus Tantali, sed (quod fit funestantibus omnia tyrannis) nũc eiectus, adfert quædã munera pastoralia Oresti, rogatu Electræ: ac cũ his flauę comæ pilos ab Agamẽnonis sepulchro, cui obiter inferias tulerat: unde Orestem fortè clàm iusta parenti fecisse ex capilli similitudine senex suspicabatur. 2. Agnoscit senex Orestẽ ex cicatrice iuxta palpebras, quę illi olim puero ex uulnere, dum cum sorore hinnulũ persequeretur, accepto coaluerat. unde sequitur mutua salutatio, & cõplexus Electræ & Orestis. 3. Orestes cũ sene consilia cõmunicat de uindicãda nece patris: qua in re mira Orestis & Electræ parandarum insidiarum solertia, animiq; circumspectio est obseruanda. Post consultationem Orestes Ioue, Iunone, Tellure matre, & patris occisi manibus in auxiliũ euocatis, ad facinus accingitur. 4. Chorus habet perpetuam narrationem de celebri illo agno aurei uelleris, & incestu Thyestis, causis multarum calamitatum domus Pelopeiæ: cum insigni acclamatione, ista horribilia exempla ideo nobis proponi, ut dijs obtẽperantes, piè & sanctè uitam instituamus, ne in similes clades incidamus.

ἐξελειπέον.)

Legendum ἐξελιπέον, id est extrahenda spina, ut sentit D. Hartungus.

Διπλοῦν.)

Vocat duplicẽ spinam, propter costas utrinq; exertas. intelligit autem latera.

σεφαύσσει.)

B Fortasse legi debet σεφαύς: id est, è cribro.

ὕπν μελάγχυμον.)

Lege Odyss.10. Homeri, non longè à principio. uersatur autem illud senis & Electræ colloquium in sta tu coniecturali.

ὁ μὴν παλαίφραις.)

Argumentum à disparatis.

λιραπαιλέῳ.)

Phauorinus interpretatur solum glarea obductum, & è durissimo lapide stratum: Kisendig Erdtrich.

ἠλιὺ.)

Simile quid apud Homerum Odyss. ℓ. ubi anus Vlyssem quoq; ex næuo agnoscit, quẽ in pede, dum lauatur, prodit.

ἔμολες.)

Hic Chorus gratulatorius est. declarat enim publicum gaudium propter aduentum C Orestis: adeoque pietatem erga deos commendat.

λέξοντι πρῶν.)

Status sequentis consultationis, de uindicanda nece Agamemnonis.

εὖδει σαφῶς.)

Locus communis de mala conscientia.

ἄκουσον.)

Prouerb. Eum audi cui quatuor aures sunt.

ἐλπίδας.)

Alludit ad prouerb. Deus ex improuiso.

λέξω γὰρ ἰδίον.)

Notat communem seruorum in dominos perfidiam.

τροπαῖε.)

Iupiter τροπαῖος cognominatur, quasi victoriarũ largitor. lege Gyraldũ 2. Syntagmate.

Δὸς ἡμῖν.) Præparatio cruenti facinoris.

ἀτάλας.)

Lege huc ex Oreste Chorum in fine Actus secundi, cuius initium, ὁ μέγας ὄλβος, &c.

ἄστρων μέτα.)

Memorabilis locus, etiam astra & elementa detestari nostra scelera. Hinc enim fiunt eclipses, terræmotus, tonitrua, & eius generis alia.

χρυσέαν ἀρνα.)

Lege interpretem Homeri Iliad.6.

τρέψαι.) Ouidius:

Si non Aeropen sceleratus frater amasset,
Auersos Solis non legeremus equos.

λιλειῶν.) Intelligit Castorem & Pollucem.

φίλαι.) Parasceue ad sequentem Actum.

ARGVMENTVM ACTVS *quarti.*

NArratio prolixa est, de sublato per insidias Aegistho, in qua obiter ritus sacrificandi apud priscos describitur. Hinc gratulatio & tripudium Chori ac Electræ. Solent enim mortes tyrannorum homines plausu & læticia prosequi. Sequitur mox oratio Electræ ad Orestẽ inuectiua, per effictionem: in qua loci communes, de uiolata semel pudicitia, de inauspicatis connubijs, de opibus scelere partis. 2. Deliberat Orestes & Electra, de interficienda quoq; matre. Qua in re inuictum animum uiraginis uidere licet, quo mirè Orestem ad impium facinus excitat, quẽ potius pro mulieris storgis mitigare, & incitatum moderari debebat. 3. Clytæmnestra in scenam producitur, multo apparatu & barbaris mancipijs superba, ad excitandam maiorem spectatorum inuidiã. Odiosum quippe erat, illam tali pompa incedere, occiso nefariè marito, & exulantibus miseris liberis. Hinc sequuntur duæ orationes iudiciales, quarum altera suum factum defendit Clytæmnestra, altera ab Electra defensio confutatur. 4. Chorus deplorat funestam familiã Pelopidarũ, cruẽtaq; illa facinora detestatur.

ἀγγέλλω.)

Propositio dilucida & breuis, sequẽtis narrationis.

λίνιστε.) Lege Plutarchi commentariũ De sera numinis uindicta. Fingitur aũt Dice iudiciorũ & iusticiæ dea ac uirgo esse à poetis. unde Hesiodus:

ἢ λέτε παρθένος ἐστὶ λίνιν, διὸς ἐκγεγαῦια.

Et Aristoteles de Mũdo, aut si quis alius eius elegantiss. ac doctissimi libri autor fuit: τῷ θεῷ ξυνέπεται λίνιν, τῶν ἀπολειπομένων τὸ θεῖον νέμειν τιμωρὸν, &c.

ἐπεὶ μελάθρων.) Multa in hac narratione uidentur frigidiora esse, & à Tragica grauitate abhorrentia. ut sunt illa, χαίρετ' ὦ ξένοι, &, νεῦ μὲν παρ' ἡμῖν. &, λῦτρ' ὡς. & πρὸς ὄρκον πάντες.

οἱ μὲν σφάγια.)

Alludit ad αὐτοδικαιονίαν, de qua Cęlius li.18.

cap.28. uidetur autem hic locus affectatus esse ex Iliad.γ. ubi fœdus Troiani & Græci, uictima cæsa, solenniter sanciunt.

ἀπλόχροις.)

Lege Alexandrum lib.5.cap.25.de extispicio. Recensentur autem inter exta, ex quibus coniectabant ueteres, cor, cerebrum, pulmo, stomachus, lien, hepar, & fel.

πέξαι λόμης σῆς.)

Coronatur ob uictoriam, Orestes.

θεὸς μὲν ἡγῆ.)

Modesta, libera & ingenua responsio Orestis. Præclarè autem dicitur, non esse humanis uiribus tribuendum, si quid fortiter aut feliciter gestum sit à nobis, sed Deo & fortunæ, quibus tantum nos ministros præbemus. Commendat hic locus modestiam, qua non debemus rebus secũdis efferri aut insolescere, sed eas dijs acceptas referre.

θηρσὶν ἁρπαγλῶν.)

Nota Orestis sæuitiam, syluestri ingenio, ac in uindicta nimium efferato, satis accommodatam.

νεηρὸς ὑβρίζειν.)

Monet hic sub persona Electræ, nõ esse sæuiendum in mortuos.

ἐλθὼν φρύγας.)

Obijcit ignauiam Ægistho, quam Ouid. sic perstringit:

Quæritur, Aegisthus quare sit factus adulter?
In promptu causa est, desidiosus erat.

ἴσω δ' ὅταν.)

Popularis & grauis sententia.

ὦ τῆς γυναικὸς.)

Obijcit molliciem, & mulieriositatem.

ἡ γὰρ φύσις.)

Antithesis bonorum ingenij, & opum.

ἐξέπλατ'.) Alludit ad illud: Malè parta, malè dilabuntur.

ἄρκυν εἰς μέσην.)

Prouerbialia, In laqueos, casses, retia incidere: ubi quis in ipsam perniciem, periculũ aut malum aliquod se imprudens implicat.

ὥσπερ πεῖσρα.)

A' lege talionis.

τῷ φόνῳ.)

Locus à consequentibus.

λακιδεῖς.) A' turpi.

ἰὼ βασίλεια.)

Chorus congemiscit uicem Clytæmnestræ, & ab imminenti periculo absterret.

αὐτὶ παιδὸς.)

Iphigeniam in Aulide mactatã intelligit.

τοιαῦτα μόν.)

Eiusdem argumenti sunt & apud Sophoclem in Elect. 2. actu, Clytæmnestræ & Electræ orationes, quas cum his conferre poterit studiosus, nõ sine fructu. Duo uerò potissima habet Clytæmnestra suæ defensionis argumenta: primum, quia Agamemnon in gratiam fratris mactauerat Iphigeniam: secundum, quòd Cassandram pellicem secum domum adduxerat. A

ὅταν δ' ὑπόντος.)

Cõmunis querela mulierũ. Sũt zelotypæ, & indignissimè ferũt maritos aliò oberrare. id quod Poetæ Iunonis, acerbissimè sui Iouis furta persequentis exemplo expresserũt.

ἔπεινα.)

Nota, quàm impensè faueat suæ causę scelerata mulier. Sic enim plerunq; fieri solet, ut quo maior peccatorum prætextus, eo grauius sit peccatum.

εἶδος ἄνων.)

Locus de forma, quæ medium est bonũ.

δεῖ θύραισιν.)

Lege odam apud Horatium, cuius initiũ: Vxor pauperis Ibici, &c. B

παράδειγμα.)

Vsus exemplorum.

ὄψις δ' πλοῦτον.)

Locus de bonis fortunæ & ingenij. Alludere uidetur ad prouerb. Æqualem ducito uxorem. animi dotes in contrahendo matrimonio potius sunt spectandæ.

δεπάτη σελίνη.)

Apud Athenienses, & in omni Græcia, decimo demum die solebant infantibus nomina indere, qui dies mirè festiuus & solennis erat. Alexander lib.2.cap.25.

ταῦρον.)

Amara & falsa amphibolia.

Γέλειν.)

Electra apud Soph. Actu 1. μήτηρ δ' ἡ μὴ, χ' ὠκοινολεχὴς ἄγιδος, ὅπως δρῶ ὑλοῖμοι ἀχίβοι λιάρα φονίῳ πελέκει, &c. λυκλώπεια.) Lege Strabonem lib.8. C

ARGVMENTVM ACTVS *quinti.*

ORestes & Electra, peracta cæde, in grauissimos cruciatus incidũt, ducti pœnitentia tanti sceleris. Solẽt enim atrocia scelera horribiles conscientiæ morsus sequi. 2. Castor & Pollux dij ex improuiso (ut prouerbio dicitur) apparentes, omnia componunt & placant. 3. Vltima salutatio, & flebilis separatio Orestis ac Electræ.

διὰ πυρός.)

Prouerb. per ignẽ incedere. Mira uerò hic perturbatæ conscientiæ hypotyposis.

ἰώ μοι.) Acerbissimum conscientiæ flagrũ. Hinc illud poetæ: —*Et surdo uerbere cædit.*

μάστιγα.) ἐλεεινῶς hoc dicitur.

ἐξ ἐμᾶν.) Ritum supplicantium tangit.

ἐπιβα-

ἐπιβελῶν.)

Notatio gestus eorum, qui affectuũ ui impulsi, impetu quodam aliquid contra cõscientiam, atq; adeò horrente natura faciunt. A

οἶλε δόμων.)

Parasceue ad sequentem catastrophen.

δίκαια μὲν νικῶ.)

Illustris locus de uindicta: quæ si publica, concessa est: si priuata, interdicta est.

κινώπιδες.)

Lege suprà in Oreste, & Æschyli Eumenides. Est autem typus plenæ terroribus ac sceleribus conscientiæ.

ἀρεὸς.)

Lege prouerb. Areopagitæ.

ἀλιρρόθιον.)

Lege Pausaniam in Atticis. Halirrhothius autem à Marte interfectus est, eo quòd Alcippæ per uim stuprum intulerat. B

ἴσαι.)

Lege prouerb. Æquales calculi.

Σεμνὸν.)

Lege Pausaniam in Arcadicis.

ναυπλίαν.)

Lege suprà in Oreste, Actu 1.

ἔδωλον.)

Lege Helenam suprà.

φωκέων.)

Lege Pausaniam in Corinthiacis.

μοίρας αὐάγνους.)

Locus de fato memorabilis.

χρονίου.)

Miseria exilij. de quo suprà insignes loci in Phœnissis.

σύγγονε φύλαξε.)

Valedictio Orestis & Electræ.

θανόντος.)

Frigidius fortasse & hoc uideri potest dictum esse. Minus enim illa uidentur decere tam generosum adolescentem.

χαίρετε.)

Pathos insigne ac uehemens.

τοῖς ἐμελήσει.)

Peroratio fabulæ.

εἶσι ὅσιον.)

Locus egregius, de diuino auxilio, quod ut impios destituit, ita pijs semper & ubique præstò est.

συμπλέοντω.)

Similis sententia apud Phocylidem, non esse nauigandum cum impijs, ne unà cum illis exitio mergamur.

χαίρειν.) Chorus ultimam Tragœdiæ clausulam addit.

FINIS ANNOTATIONVM *in Electram.*

EMANVELIS MOSCOPVLI

BREVIS DE VITA POETAE

expositio.

EVRIPIDES Mnesarchi, seu Mnesarchidis & Clitonę filius fuit: qui exilio pulsi, in Bœotiã cõmigrarunt, hinc in Atticã. Fallo uerò refertur, matrẽ eius oleru m uenditione uictũ quæsiuisse: cũ clarissimo genere prognata fuerit, ut Philochorus de ea testatur. In ipsa autem Xerxis expeditione, materna aluo delituit: in lucẽ editus, cum iam Græci Persarũ uim repulissent. Primò quidem pictoriam artem secutus: hinc Prodicum in rhetoricis, Socratem in ethicæ & philosophiæ studio præceptorem habuit. Quin & Anaxagoram audiuit Clazomeniũ. Ad Tragœdiam uerò se contulit, cum Anaxagoram propter sparsa in publicum dogmata periclitari uideret. Forma erat toruus & tristis, commerciorumq; fugiens: unde & mulierum osor habitus est. Vxorem tamen primam duxit Chœrilam, filiam Mnesilochi: è qua Mnesilochum, Mnesarchidem & Euripidem filios suscepit. hac uerò repulsa, duxit aliam. Sed & illam impudentem expertus, relictis Athenis, ad Archelaum Macedonum regem se contulit, apud quem summo cum honore uixit. Obijt autem ex insidijs Aribæi Macedonis & Crateuæ Thessali poetarum: qui inuidia aduersus ipsum commoti, regium famulum Lysimachum nomine subornarunt, decem minis corruptum, ut regios, quos ipse alebat, canes in Euripidem immitteret. Alij uerò nõ à canibus, sed à mulieribus discerptum tradiderunt, cum importuno tempore ad Archelai amasium Craterũ (nam & huiusmodi amoribus delectatũ esse ferunt) uel, ut alij, ad Nicodici Arethusij uxorem accederet. Annis uixisse dicitur septuagintaquinq;, & ossa eius à rege in Pellã translata. Fabulæ eius secundũ aliquos feruntur septuagintaquinq;, secundũ alios nonagintaduæ. Victorias adeptus est quinq;: quatuor quidem uiuens adhuc, quintã uerò iam mortu⁹. Obijt aũt Olympiade nonagesimatertia.

EIVSDEM MOSCHOPVLI

explanatio de Idolo.

DE Idolo quoq; dicere instituimus. Cũ enim nomen hoc omnibus linguis usitatum, non tamen adhuc explicatũ sit, sed diuerso sensu distrahatur, necesse omnino erit, quid sit, & unde hanc notam traxerit, exponere. Nonnunquam quidem corporũ idola, animas uocamus: & rhetorem εἰδωλοποιὸν dicimus, qui separatis à corpore animabus sermonem affingit. Philosophi uerò omnes deteriora meliorum & præstantiorum idola uocarunt. quod etiam è quotidiano usu uidere licet. Sic enim ænea statua Herculis idolũ, hæc uerò Thesei: & ænea lupa infantibus ubera submittens, figmenta quidem sunt ueteris opificij, idola uerò ueritatis, secundum quam Remus & Romulus à Faustulo in littus eiecti, uiuentis lupæ ubera suxerũt. Quæ ergo huius differentiæ ratio? Ego sanè uariè discutiendo, exponẽdoq;, arbitror, quòd nõ ipsa anima, sed ipsum corpus animæ idolum sit, utpote peius melioris & præstãtioris idolum. Quoniam animæ ceu spectra uisæ corporeis formis, uidentium potentiæ offeruntur, opacis quidem & confusis, sed & in universum obscuris, & propterea corporũ idola dicuntur: corpus quidem secundum ueram figuram, & tactum solidum, & resistendi uirtutem habentes, colorẽ etiam album, & graue illud terrenumq;, non tamen per aera inuolitantes. Polydori aũt anima, nequaquam sic Hecubæ apparuit, sed obscurior, umbræ similior, & cognitu difficilis. Huiusmodi itaque formam obscuram & confusam, sapientes idola uocarunt, corporũ scilicet animas. Plato siquidem in Phædone, obscuriora spectra in sepulchris uisa, ψυχὰς φιλοσωμάτους, quasi animas corporum amatrices, nominauit: quòd neq; post hunc è uita discessum ad puriorem lucem peruenerint, sed adhuc corporibus propter seruilem uoluptatem tantum adamatis adhæreant. Et propterea idolũ corporis est anima. rursus uerò, corpus animæ idolum est: quoniam quod illi oculus, huic mens: & quod illi tactus, huic ratio, uel iudicandi facultas est. Præstantior est autẽ oculo mens, & rationalis solertia tangendi facultate superior. Et ob hæc rursus corpus animæ idolum est. Hoc uerò nomen Christianorum religio repudiauit, quòd Græcorum deorum effictio hoc celebrari & cõfirmari uideretur.

THOMAE MAGISTRI, BREuis ex ipsius Poetæ uitæ, ex fabulæ argumenti explicatio.

EVripidi poetæ patria Athenæ fuerunt: parẽtes Mnesarchus caupo, & Clito olerum uenditrix. Natus uerò in Salaminia insula Atticæ opposita, regnante Callione, circiter septuagesimam quintã Olympiadẽ, cũ Xerxis classem Athenienses superauerũt. Primùm quidem pancratia & cestuum certamina secutus est: quia pater oraculo admonitus erat, filium coronariorum certaminum uictorem fore. quæ res & suum euentũ sortita est. In his enim, cum Athenis esset, uictor abijt. Inde cum ad dicendi studiũ accessisset, Anaxagoræ, Prodici, & aliorum quorundam fuit discipulus. Cum uerò solers esset, ut quisquã alius, & laborum patiens, ad Tragœdiam animũ appulit, in qua etiã clarè excelluit. Multa enim huic arti intulit, quibus nemo ante illũ usus erat. Initiò enim fabulæ argumentũ delineare, & auditorem ceu manu prehensum ad ulteriora deducere, Euripidis artificiũ est. Mirus autem in dictorum suorum perspicuitate & maiestate, & ipsum sensum argumentis ac rhythmo amabili uariegando, & continuas sententias unà cum argumentis rei idoneis inducendo. Scripsit quidem in universum fabulas nonagintaduas, inter quas octo tantùm Satyricæ habentur. Adeptus uerò est omnibus his uictorias quindecim. Certamina primò subijt annos natus uigintiquinq;. Feruntur ipsum & pictorẽ fuisse, eiusq; tabellas exhiberi Megaris. Repudiata uerò quam primò uxorem duxerat, Chœrilam superinduxit, è qua filios suscepit tres, Mnesarchidẽ mercatorem, Mnesilochum Mimum, & cognominẽ sibi Euripidem, dicendi studio intentũ. Seuerus porrò erat, & asper moribus, læticię osor, & tetricus. propter quę & Aristophanes taxãs eũ, dicit: Difficilis conuentu mihi Euripides. Cæterùm quũ propriũ mimũ Cephisophontem cum uxore deprehendisset, & eam uix ferret contumeliam, sæpe taxatus à Comicis, relictis Athenis, in Macedoniam se contulit, ad Archelaũ regem: à quo honestè susceptus, honoribusque auctus, ad summã dignitatẽ peruenit. Ibi uerò cũ moraretur, & fortè fortuna per nemus aliquod cogitabundus incederet, à canib. Archelai dilaniatus est, Macedonum rege ad uenationem exeunte, annum iam agens septuagesimum. Sepultus est quidẽ in Macedonia: sed & Athenis monumẽtum in eius memoriam extructũ est, cui Thucydides historicus, uel Timotheus musicus hæc inscripsit:

Græcia tota quidem monumentum Euripidis, ossa
Terra tenet Macedũm, quæ fera fata dedit.
Cecropidum tellus patria est: sed carmine Musas
Mulcens, in multis laude decente nitet.

Narratur uerò, ad nuncium mortis eius omnes quidem Athenienses luxisse: Sophoclem uerò ipsum, pulla amictum tunica, mimos suos sine coronis in certamen tunc temporis celebratum introduxisse. Est & Philemon eum amore tanto prosecutus, ut hęc de ipso scribere non dubitauerit:

Quod si re uera mortui, ut quidam uolunt,
Sensus haberent funeri superstites,
Finire uitam mihi laqueo meam uelim,
Vt pascerem oculos intuendo Euripidem.

Tantæ sanè dignitatis Euripidem esse existimauerunt.

FINIS.

EVRIPIDIS VITA EX DIVERSIS AVTORIBVS COLLECTA,

EVRIPIDES patria [a] Athenienſis fuit, Mneſarchi & Clitus filius: qui (ut Suidas tradit) ſolũ uertentes, primò quidẽ in Bœotia, poſtea in Attica habitarunt, alter [b] cauponam exercẽs: altera λαχανόπωλις, id eſt olerum uenditrix, ut quidam tradidẽre, & à [c] Comicis illi obiectũ fuit. Quanquã contrà Suidas, ex Philochori autoritate, idẽ hoc negat: matremq; ſatis ſplendido loco natam, habuiſſe Euripidem dicit.

Natus eſt autem [d] Salamine, quo tempore Athenienſes uxores ac liberos in eam inſulã propter bellũ Perſicũ tranſtulerant, prætore Callia, circa [e] 75. Olympiaden: eo die quo Xerxes prælio nauali ad Artemiſiũ ab Athenienſibus ſuperatus eſt. Vnde [f] nomen quoque illi factum quidam putant ab Euripo, ad cuius anguſtias tunc pugnatum fuit.

Iunior [g] fuit Sophocle quindecim, Aeſchylo autem uigintiquatuor annis.

Ac [h] primam quidem ætatem in palęſtris egit, pancratioq; & pugilum certamini operam dedit, patre ita iubente: qui oraculũ acceperat, filium ex certaminibus, quorum uictores coronis donarentur, uictoriam relatu rum eſſe: [i] quòd & reipſa poſtea factum eſt. nam & Eleuſinio & Theſeo certamine coronatus eſt.

Quidam [k] & pingendi artẽ principiò exercuiſſe tradunt: tabulæq; ab eo pictæ Megaris feruntur extitiſſe.

Mox [l] ad philoſophię ſtudia ſeſe cõuertit. Ac primò quidem Prodici diſcipulus fuit in Rhetoricis: deinde & Socratẽ audiuit in Ethicis & Philoſophicis.

Audiuit & Anaxagoram Clazomenium, cuius poſtea periculo, in quod propter dogmata ſua inciderat, abſterritus, [m] ad Tragœdias ſcribendas ſeſe contulit: in quo genere præcipuè excelluit, multis rebus inuentis, quæ ad eam artem illuſtrandam pertinerent. Nam & à principio fabularum ipſa argumenta ueluti delineare, auditoréq; ad interiora quaſi manu ducere, [n] huius inuentũ eſſe dicitur: & perſpicuitatem rebus addere, eaſdemq; dilatare, & aggreſsionib. idoneis & rhythmo eleganti uariegare, deniq; & ſententias crebras aſpergere, idem primũ & potiſsimùm instituit.

Primam fabulã dedit annos uigintiquinque natus, [o] ſcripſitq; (ut quidam uolunt, & Varro apud Gellium lib. 17. cap. 4. refert) [p] ſeptuaginta quinq; ut autẽ alij, nonaginta duas, inter quas octo Satyricæ fuiſſe ferũtur.

Vicit autẽ in hoc genere certaminis quinquies omnino: quater quidẽ unus ipſe: quinto autem loco iam mortuus, fabulam ipſius nepote Euripide edente.

[q] Natura dicitur ſeuerior ac triſtior aliquãto fuiſſe, & à conuerſatione mulierum abhorruiſſe. Vnde & μισογέλας & μισόγυνος uulgò uocatus fuit.

Sed hoc [r] Athenæus Sophocle autore excuſat, qui in fabulis hunc præ ſe animum tuliſſe eum tantum dicat, re ipſa autem & priuatim talem non fuiſſe: quod quidem ueriſimilius uidetur. Nã [s] & uxores habuit: Chœrilem alteram nomine, ſiue (ut apud Suidam ſcribitur) Chœrinen, filiam Mneſilochi: ex qua & filios tres ſuſtulit, ut Suidas autor eſt, Mneſilochen hiſtrionẽ, Mneſarchiden mercatorem, & Euripidem, qui circa ſolutã orationem ſcribendam uerſatus eſt. [t] Alteram autem Melitto: quã repudiata ſuperiore duxit, ut quidem Suidas tradit. nam alij Melitto priorem habuiſſe uolunt, eaq; repudiata Chœrilen duxiſſe.

Cæterùm [u] utcũq; hoc fuerit, traditur & poſteriorem reliquiſſe, cum eam cum hiſtrione Ceſiphontę in adulterio deprehendiſſet: ignominiáq; ac probra, quibus ob hanc rem à Comicis afficiebatur, nõ ferentem, in Macedoniam ad regem Archelaum abijſſe, apud quem deinceps reliquam ætatem in ſummo honore uixit.

[x] Mortuus autem dicitur inſidijs poetarũ Aridæi Macedonis, & Crateuæ Theſſali: qui ipſi inuidentes, Lyſimachum regium ſeruũ, datis decem minis corrupere, ut canes Archelai, dum is uenatũ iret, in eum immitteret, ſe dentem ſolum in ſylua quadã, ac meditantẽ.

Alij noctu laceratum à canibus dicunt, cũ ad Craterum Archelai [y] amaſium, uel (ut alij) ad uxorem Nicodici, ſiue (ut Suidas habet) Nicodemi Arethuſij tranſiret.

Quidam non à canibus, ſed à mulieribus interfectum tradidẽre.

Vixit [z] autem annos omnino ſeptuaginta quinq;, mortuus Olympiade nonageſima ſecunda. Nam tertia mortuus eſt Archelaus. Patet autem ex annorum uitę ſupputatione, quatuor annis ante triginta tyrannos Athenis impoſitos, mortuum eſſe.

Oſſa eius iuſſu Archelai Pellam translata ſunt. Defuncto [a] Athenienſes λυτάφιον erexerunt:

a Natio.
b Genus.
c Vocarunt eum σταφυλοπώλιδος: & meminit eius quoq; reitum Plin. lib. 22. cap. 22. tum Val. Max. obiter lib. 3. ca. 4. de ijs qui humili loco nati, clari euaſerunt.
d Patria.
e Tempus natalitium.
f Nomen.
g Ætas ſeculi. Gell. lib. 17. cap. 21. circa 329. annũ ab urbe condita floruiſſe Euripidẽ dicit.
h Educatio.
i Gell. lib. 15. cap. 20. Ctel. Rhod. lib. 24. cap. 10.
k Studia diuerſa.
l Diſciplina.
m Occaſio ſcriptionis tragœdiarum.
n Inuenta eius.
o Scripta eius.
p Ctel. Rhod. lib. 24. cap. 10. duodecimque habet. idem modo et Gell. lib. 15. cap. 20.
q Natura.
r lib. 15.
s Conditio nita.
t Gell. lib. 20. cap. 20. Ibi eius uxoris nomen hic dicit.
u Calamitates.
x Mortis genus.
y Meminit & Agathonis amasij Euripidis Ctel. Rhod. lib. 24. cap. 7.
z Tota ætas & mortis ticulus.
a Poſtremum honorem.

A aggregata uocantur, ut ſunt, cantica Tragicorum, epodi, & carmina Lyricorum.

Eſt enim σύστημα (ut inquit Epheſtion) aggregatio duorum uel plurium metrorum, eorundemq; ſimilium inter ſe, uel diſsimilium.

Rurſum quę utroq; modo compoſita ſunt, hoc eſt, quæ partim breuiorum aut diſsimiliũ metrorum ſyſtemata habent, partim integris trimetris, tetrametris, aut hexametris inter ſe ſimilibus conſtant, ea mixta dicuntur.

Tales ſunt omnes ueterũ tragœdię, & item comœdiæ quædam, in quibus choricæ partes συστηματικῶς: hiſtrionum autẽ integris trimetris, aut tetrametris ferè peraguntur.

Eorum igitur quę κατὰ στίχον dicuntur, una & ſimplex ratio eſt. Illa autem quæ ſyſtematica uocãtur, alia quidem κατὰ χέσιν, id eſt cõparata: alia ἀπολελυμένα, id eſt abſoluta dicuntur.

B Quę κατὰ χέσιν dicuntur, mutua quadã habitudine inter ſe comparantur: & uel μονοστροφικά, uel ἐπωδικά, ſiue κατὰ περιοχὴν, uel αὐτοβετικά appellantur.

Monoſtrophica ſunt, quæ unius generis ſtrophis tota perficiuntur: ut ſunt Odæ Horatij pleræq;.

Κατὰ περιοχὴν aũt dicuntur, quę plures atque diuerſas ſtrophas habent. quarũ periodi ſi duabus tantum partibus, hoc eſt, τῇ στροφῇ καὶ τῷ ἐπῳδῷ perficiuntur, διπλαῖ ipſa dicuntur. Si uerò tribus, hoc eſt, τῇ στροφῇ, τῷ αὐτιστρόφῳ, καὶ τῷ ἐπῳδῷ, τριπλαῖ appellãtur: cuiuſmodi ſunt omnia Pindari, quæ extant.

Atq; hæc rurſum uel epodica, ſi epodum in fine periodi: uel μεσῳδικά, ſi eundem illum in medio: uel προῳδικά, ſi à fronte poſitum habent.

C Quæ uerò pluribus quàm tribus partibus periodos ſuas abſoluunt, eorum quædam τετραπλαῖ dicuntur: uidelicet quæ τῇ στροφῇ, antiſtropho, & duobus epodis, quorũ alter à principio, alter à fine poſitus ſit, cõſtituuntur: quę & periodica ex eo uocantur.

Quædam etiam πολυπλαῖ ſunt, quæ epodo, ſtropho, rurſum epodo, antiſtropho, & epodo tertio perficiuntur. quæ ob id πολυῳδικά uocantur.

Quæ quidem omnia tam hæc quàm ſuperiora, ſi periodos inter ſe æquales ac ſimilium partium habent omnes, κατὰ περιοχὴν ὁμοιομερῆ, ſiue μονοσύστατα dicuntur. Sin autem inæquales ac diſsimilium partiũ compoſitiones habent, κατὰ περιοχὴν ἀνομοιομερῆ & πολυπερίοχα nominantur.

Quanquã Victorinus etiam illa ἀνομοιομερῆ, hoc eſt, diſsimilium partium uocat, in quib. prima compoſitio tertiæ, ſecunda quartæ reſpondet. quæ tamen eadẽ & διπλαῖαι, & item his quæ πολυῳδικά dicuntur, non ita diſsimilia uidentur.

Quæ uerò αὐτιβετικά dicuntur, eiuſmodi ſunt, ut in ijs primus uerſus ultimo, ſecundus penultimo, atq; ita deinceps reſpondeat.

Huius generis exẽpla extant inter ea quæ Theocriti nomine circumferũtur, ut ſunt Securis & Alæ. Atq; hæc κατὰ χέσιν dicuntur.

Illa autẽ quæ ἀπολελυμένα, ſiue abſoluta uocantur: alia quidem unius generis uerſibus tota cõſtant, & ἐξ ὁμοίων, hoc eſt, ex ſimilib. compoſita dicuntur.

Hæc rurſum ἀπεριόδικα ſunt, id eſt, quæ periodos omnino nullas habẽt: ut eſt prima Horatij: uel κατὰ περιοδισμὸς ἀνίσους, hoc eſt, imparibus periodis diſtinguuntur: qualia ſunt anapæſtica pleraq; Senecæ, & item Græcorũ tragicorum. Alia autẽ μετρικὰ ἀτακτα, hoc eſt, inordinata dicuntur, quæ metra ſimilia, neque periodos aliquas certas habent.

Sunt autem & mixta ſyſtematica quædã, hoc eſt, in quibus alia relationẽ quandam inter ſe mutuam habent: alia autem abſolutè ponuntur.

Atq; hæc hactenus de uarietate carminum, & compoſitione diuerſa poematum.

LI REVE-

Aggregatio quid
Mixta poemata.
Conſtitutio tragœdiarum ueterum ſecundum.
Systematica poemata quæ ſint.
Monoſtrophica quæ.
Diſtrophica quæ.
Diſtrophica.
Tripſtrophica.
Tetraſtrophica.
Pentaſtrophica.
Hexaſtrophica.
Polyſtrophica.
Superiorũ generũ contractio in duas formas.
Horum uerſuum exẽpla nũ habemus.
Apparet utrũq; hoc carmẽ Theocriti non eſſe, quia in eo fit mentio Rhodij poetæ, Theocritus autem Rhodius non fuit.
Ἀπολελυμένων uarietas.
Πολυπλαῖ.
Πολυῳδικά.
Αὐτοβετικά.
Ἀπεριόδικα.
Μετρικὰ ἄτακτα.

REVERENDISSIMO IN CHRISTO PATRI D. FRANCISCO MAVNIO BVRDEGALENSIUM archiepiscopo, Aquitaniæ primati, Baptista Sapinus, consiliarius Regius, S.

EDIDIT superioribus annis Iohannes Brodæus Turonensis, Præsul amplissime, in Epigrammatum Græcorum, & Oppiani de uenatione libros, Annotationes doctissimas, & omni scientiarum genere refertissimas, quæ illi non mediocrē laudem apud literatos pepererūt, & beneuolentiam conciliarunt. Nam cum in Gallia & Italia, ab ineunte ætate non solùm literarum studiosissimus, sed auidissimus uisus esset: neq; studia unquā, tametsi in Cardinalium & magnatum aulis uersaretur, remisisset: sperabant omnes qui nouerant, insignem aliquem fœtum editurum: ægreferebantq; illius studia situ quodam & squallore consumi. Quod cum, ut est ab omni ambitione alienus quàm qui maxime, ne audiret quidem: & priuatæ uitæ fœlicitate ac studijs captus, solitariam quodammodo uitam degeret, de quibus nūc dixi Annotationes in lucem edidit: non quòd hisce laudem aliquam captaret, sed ut utilitati publicæ consuleret. Nam quod ad Epigrammata attinet, opus id sanè arduum, difficile & immensum erat, ex plurimorum authorū sententijs, scriptisq; compositū: loci in his infiniti obscuri, & uix acri ingenio peruij. Oppianus adeò sibi parum constans, adeò lacerus & obscurus, ut author ipse si reuixisset, opus suum proculdubio non agnouisset. In his uerò exponendis, restituendisq; tantam diligentiam adhibuit, ut nihil intactum reliquerit; nihil deniq; prætermiserit, quòd ad alicuius rei lucem facere uideri posset. Suspectus fortasse ero, quòd tam præclare de eo sentiam: qui cum apud me multis nominibus commendatus sit, tum patriæ, affinitatis & amicitiæ arctioris accessione persuasum me, amicè potius quàm sincerè iudiciū ferre existimabis. At Sigismundi Celenij, uiri docti, & de literis bene meriti sentētia me tuebitur, qui cum nunquam Brodæū, Basiliensis Turonensem, uidisset, sic in præfatione Epigrammatum de eo sentit, ut ad eius laudes nihil accedere possit, leonem uerè ex unguib. iudicans. Ego uerò, cuius efflagitationibus & opera, illa in lucem prodierūt, cum doctis Brodæum probari sensi, & rem successisse: in Euripidis tragœdias Annotationes excudendas extorsi. Sed cum typographū conqueri audissem, quòd nullius præclari uiri authoritate insignes prodirēt: ac Brodæū nostrum tanquā plagiariū à nonullis, qui non nouissent, notari, aut in suspicionē uenire posse: operæpreciū me facturū existimaui, si in tali re amico adessem, & quantum possem testimonio meo huius criminis suspicionem diluerem. At cum ea res iudicem desideraret, quem potius aliū quàm te implorare debui. Qui cum & Brodæum adprimè noueris, eiusq; doctrinā raram, ac mores eximios: sincerè & integrè sententiā feres, eumq; absolues. Accedit, quòd cū literatorū publicè studiosus semper fueris, Burdegala quoq; tua ingeniorū fœcunda alumna Mecœnatem ita sensit et patronum, ut se beatissimam esse te pontifice exquisitissimis gratulationibus prædicarit. Perge igitur præsul amplissime literatos, & in his Brodæum, amplecti & fouere. Bene Uale, Lutetiæ Parisiorum, Calend. Decembris. 1561.

IOANNIS BRODAEI TVRONENSIS IN EVRIPIDIS RHESVM

A BΔι, ito. Desumpta est hæc Euripidis tragœdia ex Homeri Iliad. μ. quem consule. σύνδε, tentorium. τίς ἄγρυπνος, quicunq; pro principibus uigilas. ἦ, num. τεχνοφόρων, arma capiēda esse nunciantium. ἀπέβαινε, Hector. νέων, nouorū: non νεῶν. οἱ, qui uigiles. hæ enim uoces, τίς ἄγρυπνος, excubitores omnes colligunt. Seruius: Excubiæ sunt diurnæ, uigiliæ nocturnæ. Valla sic: Excubiæ diurnæ & nocturnæ, uigilię tantummodo nocturnæ. τετράμοιρον φρουρά. Qui mos apud Romanos quoq; inualuit. Vegetius lib. 3. Et quia impossibile uidebatur in speculis per totam noctem uigilātes singulos permanere, ideo in quatuor partes
B ad clepsydram sunt diuisæ uigiliæ, ut nō amplius quàm tribus horis necesse sit uigilare. à tubicine omnes uigiliæ committuntur. Lucanus in 2.

— Ne littora clamor
Nauticus exagitet, neu buccina diuidat horas.

Propertius:

Et iam quarta canit uenturam buccina lucem.

προσπάθλυται, habent, sedendoq; obeunt. φυλλοστρώτους, frondibus, folijs, ac gramine stratas. τίς αὐδᾷ, qui fis. τὸ σῆμα, tessera. Sic paulo infrà, πάλι τὶ δὴ τὸ σῆμα. Vegetius eam quoq; signum appellat, libro 3. cap. 5. Virgilius Æneid. 7.

— It bello tessera signum.

Græcis σύθημα dicitur. Xenophō, ἕως δ' ἔτι ἔξω βελῶν ἦσαν, παρηγγύα ὁ λόχος σύθημα, Ζεὺς σύμμαχος καὶ ἡγεμών. ἐν νυκτῶν, noctu. τί φρίσσ. Ex his quempiam percūctatur, Quid noui cum hac trepidatione
C adfers? βορῦβῳ, σιὼ τοῦτῳ βορύβῳ. ἤδη, excubijs nondum factis ac deductis. νυκτηγορίαν, orationem hoc noctis tempore ad nos deferendam. λόχος, iuxta Græcorum copias armis instructas. χόρα σύμμαχον, socios. Virgilius Æneid. 6.

Hic manus ob patriam pugnando uulnera paßi.

Salust. Maximas hostiū copias populus Rom. parua manu fudit. πρὸς σύνδε, Troianorum sociorumque tabernacula. ἀφυπνίσας, eos à somno excita, & expergefacito. ἔσι, uadit. πανθοίδαν, ad Euphorbum Panthoi filium. Hom. Iliad. ο. —τρώων τὸν ἀριστον ἐπέφνον πανθοίδην εὔφορβον. — Ouid. Metamorph. 15.

Ipse ego (nam memini) Troiani tempore belli
Panthoides Euphorbus eram.—

λυπίαν ἀγόν. Sarpedonem Europæ filium. Homerus in Bœotia:

σαρπηδὼν δ' ἦρχεν λυπίων, πάλι γλαῦκος ἀμύμων.

σφαγίων ἔφοροι, ubi sunt aruspices, qui & litent, & futurum belli euentum, inspectis uictimarum extis prædicant. Euripides in Phœniss. σφάγι' ἔχων. Interpres, ἱερεῖα εἰς σφαγὴν ἔχων ἕτοιμα οὐ τῷ ἁρματι, ἵν' εἰ χρεία γένοιτο μαντείας, εὐθέως σφάξας μαντεύσηται. Polyænus: Iphicrates, quoties uates dehortarentur, non statim more gerebat, sed aut multitudinē transponebat, aut locum mutabat, atq; iterum sacrificia redintegrabat. Liuius: Hostia quoq; cæsa consulenti deos, aruspex cauendū à fraude hostili, & ab insidijs prædixit. γυμνητῶν μύναρχοι, rorariorum uelitumq; ductores. γυμνῆτες (inquiūt Grammatici) οἱ σφενδονῆται καὶ οἱ τοξόται. λυρόειδεα τόξα, arcus è ligno & cornibus concinnatos, qui Turcis hodie sunt in usu. τὰ μὲν, partim. θρασύνεις. nam Chorus suprà, Hectori interroganti responderat, θαρσεῖ, κἀδὸν λαθαρῶς. ἀγγέλλεις, λέγεις. ἱερονίν, antiqui, aut abauo Saturno procreati. Pan Mercurio patre, Ioue Mercurius natus creditur. πανὸς μάστιγι. Erasmus in prouerb. Panicus casus. Meminit Polyænus libro Stratagem. 1. τί σε φῶ, quid te dicam. ἀργόλας, Argiuus. ὄρφναν, noctem. ἀλιπτῆν, ἀλεεινῆν, crebris scilicet factis ignibus. πυρσοί, ignes excitant. Homerus Iliados θ.

— πυρὰ δὲ σφισι λάμπετο πολλά.

πᾶς. Lego πᾶς, quam plurimi. στρατὸς ἐφιέμενοι. στρατὸς collectiuū nomen est. φάσιν, sermonem. ἐς ἡμᾶς, nos uigiles. εἰς λαιρὸν, opportunè. αὔλιοι, hostes. ἄρεσθαι φυγεῖν. Placet φυγῇ: uti paulo infrà, ναῦ μὲν ἄρωνται φυγῇ, hinc fugiendo soluturi sunt. σαίνει, allicit, facit ut id mihi persuadeam. ξυνέχον, per noctem, quæ soli lumē adimit, impedirentur. σπεύδων, Græci exercitus. ἰέναι, mittere, uibrare. τὸ θεῖον εἰδότες, sacrorum, rerumq; diuinarum periti. ἔπεισαν, in hanc me opinionem adduxissent. οἶδε, Græci fugientes. νῶτον καταχθεὶς, in dorso uulneratus. πλίμακας, scalas quibus nauem conscendimus. Orpheus: πλίμακα δεσπότου λιμένων οὔτοσδε χάλασσαν. τὴν ἀποβάθραν, πάλι αὐλαβάθραν. Lucianus: πάλι πορὶ τὴν ἀποβάθραν παθεσομένην. Vergilius pōtem appellat:

Interea Aeneas socios de puppibus altis
Pontibus exponit.—

δέσμιοι, uincti ergastulorū more. λελησμένοι, λελισμένοι, λελησμένοι κατὰ σύναίρεσιν scriptum est, à nobis capti. γυπονεῖν, arare. τὸ δρώμενον, quo in statu sint res Græcorum. παύτ' αὖ: certò scias te, id si metueris, omnia uel futilissima quæque formidaturum. ἔπεσον, occubuerunt. δόλοις,

pugnæ, certaminis. φόβῳ, cum metu. κατ' σὺφρόνων, κατὰ τὴν νύκτα. κἀπιπείσομαι, & in hostes magna cum eorũ pernicie impresiõnẽ faciam. θεῦ διδόντος, dijs bene iuuantibus. ἔτ' ἄθ': utinã tam bonus cõsilio esses, quàm prẽlio es strenuus. ὡς δρᾶσαι, διώσασι. καλὸς ὑπαρχεις, σαυτ' ἐπίσταδαι. Ex Homero Iliad. ν.

ἀλλ' ὅπως ἅμα πάντα διωήσεται αὐτὸς ἑλέσθαι.
ἄλλῳ μὲν γὰρ ἔδωκε θεὸς πολεμήϊα ἔργα,
ἄλλῳ δ' ὀρχηστύν. Item Odyss. θ.

εὖ πως ἠ πάντεσσι θεοὶ χαρίεντα διδοῦσι αὐδρᾶσίν.

αὐτὸς, ὁ αὐτὸς. ἐξύρθης φύγειν, Græcos fugere suspicatus es. αὐλῶνα βάθος, τὸν τάφρον, quib. castra cinxerant, si qua Homero fides. ὁ ἢ πλάσας ποιητὴς, ait Strabo lib. 13. ἠφανίσθη, ὡς ἀριστοτέλης φησίν. βλέποντας, fortiter tibi resistentes. Demosthenes, unde ducta sit metaphora indicat his uerbis: ὥσπερ γὰρ οἱ βαρβαροι πυκτεύουσιν, οὕτω πολεμεῖτε φιλίππῳ, καὶ γὰρ ἐκείνῳ ὁ πληγεὶς, ἀεὶ τῆς πληγῆς ἔχεται· κἂν ἐπτρῶσε κατάξῃ τις, ἐκεῖσε εἰσιν αἱ χεῖρες. προβάλλεσθαι ἢ ἢ βλέπειν οἰκεῖον, οὔτε οἶδεν, οὔτ' ἐθέλει. σκύλοπας, uallum. λῖν ἀρα, nisi sanè effractis modiolis. πᾶδλα πολέως, Achillem. ὡς δοκεῖς, tametsi nunc Agamẽnoni succenseat. καὶ πεπόργεται, & manu fortissimus. translatũ à turre munitissima: qua de re alibi multa. ἀφειφάλων, bellicorũ, belli laborib. fessum. κἂν μὴν, ac si fugientes discesserint. κατασκόπε, ab exploratore nostro certiores facti. τάδε δοκεῖ, hæc mihi quoq; uidentur. idem & tu consiliũ mutãs, sentias. ταχυβάταν, celerẽ, uelocem. δαΐοις, quid est quod ab hostibus. κατ' αὐτίπρωρα, ante nauium stationem. νικᾶτ' uincite: sententiæ uestræ, quoniã ita uultis, probentur. μηχανῶν, aliquas in nos fraudes atq; insidias. ἔσῃ, intelliges. μνῆσαί μ'. sequitur, ἔφη. Homerus Iliados δ.

οὔθ' ἂν αὖ βάλβοντα ἑδοις ἀγαμέμνονα δῖον,
ἀδὲ καταπτώσοντα. - ὅταν δέῃ, ubi opus fuerit, cum res ita postulabit. σὺ λόγῳ, qui huic adsunt consilio. λατόπης, λατόσκοπος, κατοπτήρ. Aeschylus: σκοπὸς ἢ κἀγὼ καὶ λατοπῆρας σφατῆ. πρὸ γάμου, σύνεκα τῆς πατρίδος. ἐπὶ τούτοις, post hęc à me gesta. ἐπώνυμος, quasi ἀπὸ τῆ δόλα nomen trahens. hinc δόλιος ἑρμῆς. Aristoph. in Pluto: ἀλλὰ δόλιον τοίνυν. Athenæus: πυκνὴ μαντευομένη πόρρὶ σωτηρίας, ὁ θεὸς ἔχρησε, βύειν ἑρμῆ δολίῳ. Pausanias in Achaicis: ἰόντων ἢ ἐς πελλήνην, ἄγαλμά ἐστιν ἑρμῆ κατὰ τὴν ὁδόν, ἐπίκλησιν μὲν δόλιος. Phurnutus: καὶ δολίᾳ ἑρμῆ ἱδρύσαντο. πατρὸς. Homerus Iliad. κ. λῖν δέ τις οὐ τρώεσσι δόλων σὺν μῆδεα υἱὸς νήρυπος θείοιο, πολύχρυσος, πολύχαλκος. τὴν χάριν, rei perficiendæ studium auget ac duplicat.

κὴν ἄλλως λέγω, nec sanè is sum, qui te sine prẽmio periculum hoc adire uelim. πολιόχρω. Legendum, πολυόχρω. ἀλλὰ γήμας, repudiata uxore. μειζόνων, Pari nubendum esse, hinc admonemur. ὀ βίν, non rebus ad bene beateq; uiuendum necessarijs indigeo. Euripides in Hecuba: τοῖς ζῶσιν εἶν ποιοῦσι μὴ κακὸν βίν. βίος Gręcis non tantũ uitam, sed etiam uictum notat. uitam quoq; pro uictu à Latinis usurpari, scribit Donatus. λέκτρον, habet, possidet. ξυκάνεσον, daturũ confirma ac recipe. ὀλέως, Aiacem Oilei filium. σὺ τεθραμμένα, quæ quidẽ molliores sunt, quàm ut opus ullum rusticũ exerceãt. πρὸς δόμοις, sacris deorum ædibus. ἵππος ἀχιλλέως. Homerus Il. κ. Virgil. Æneid. 12.

Qui quondam castra ut Danaûm speculator adiret,
Ausus Pelidæ preciũ sibi poscere currum. ἐπ' ἀξίοις, digno precio. δαίμονος, fortunæ. Æschylus: ὄργων δ' οὐ νόοις ἄρυς ἀρωνεῖ. Erasmus in adagio, Omnem iácere aleam. ἐξ ἀφθίτων, ex harpyia Podarge. Homerus circa finem Iliad. τ. ἄφθιτοι. Idem Iliad. ρ. ὑμεῖς δ' ἐγὼ ἀγόρωτ' ἀθανάτωτε. ὡς λέγουσι, ut fama est. οἴκοις, domui tuæ futurum. ἐν παλαγχίαις, ob meam in patriã pietatem. Græci poetæ θρασύπαλαγχον pro audaci ponunt. Æschyl. ὃν θρασυπάλαγχον σε χρὴ λιπεῖν αὐλῶν ἐπόρσαν μακωτιθέν. Euripides alibi: δυλοῖ γὰρ αὖ δρα, καὶ θρασύπαλαγχός τις ἦ. ἀγῶν, quẽ suscipis. λυρίσας, his equis potitus. λοιραῖοι σι, τῷ περιάμῳ. id tamen renuerat Dolon. ἐπιδέτω. Placet ἐπιδώτω, concedat ac largiatur. παρ' αὐδρᾶσι. nam quod ad homines spectat, nihil est in quo te non omnibus numeris beatũ prædicẽ. ἐφέγιος. Ita omnino legendũ est, nõ ἐφεγίοις. Sophocles: ἔπτα τόνδ' ἐφέγιον πῦξαι λαβὸν τα σπήπτρον. Scholiũ: ἐφέγιος ἀπλῶς, καὶ ὁ οὐ οἰκίας ὤν, ὡς οὐτοῦθα. Eustathius: ὥσπερ ἢ ἀπὸ ἑστίας τῆς τῆ πυρὸς ὡς ἐν μέρει, ἑστία τὸ ὅλον οἴκημα. Apollonij uerò Glossographus, Lacedęmonios τὴν οἰκίαν, ἑστίαν nominare prodit. ὄργῳ, τῇ κατασκοπῇ. λιπεπτίποις, furtim incedentibus. σώμασος σφαγή. Legendum σάγη, tegumentum. σφραγὶς quibusdam non displicet. σῆμα, facie. πάρα, τῇ λιφαλῇ. τετράπουν, quadrupedẽ bestiam. πέλσυβον. κατὰ subaudio. τάφροις, propè Græcorũ uallum accedens. δρῆμον χῶρον, in quo nihil erit periculi ne à quoquam uidear. δίβαμος, tum hominum ritu bipes gradiar. τῇδε, hoc pacto, hac ratione. Sophocles in Electra: τῇδε γὰρ πάγῳ φράσω. Glossema: τῇδε γὰρ, αὐτὴ τῆ τάπῳ τρόπῳ. ὁ μαίας παῖς, Mercurius ποιμὴν καὶ ἡγεμόνιος cognominatus. Is creditur fures, excubitores, exploratores, omnesq; id genę homines adiuuare, qui rem quampiam latenter atq; occultò aggredi moliuntur. Aristoph. in Pluto: ἀλλ' ἡγεμόνιον. Enarrator: κατὰ χρησμὸν οἱ ἀθήναῖοι ἡγεμόνιον ἑρμῆν ἱδρύσαντο. Pausanias in Arcadicis: ἑρμῆς τε ἐπίκλησιν ἀγήτωρ. Hinc Sophocles in Philoctete: ἑρμῆς δ' ὁ πέμπων δόλιος ἡγήσαιτο νῶϊν. Et Homerus Iliados ω.

τοῖον γὰρ οἱ ποιμὴν ὀπάσομον ἀργειφόντην.

Nos

A Nos porrò ex citatis authoribus, hæc Horatij carmina illustramus:

Quin & Atreidas duce te superbos, &c. Nam quæ adducunt Acron & Porphyrio, mihi nõ satisfaciunt. φυλητῶν, qui latronũ, impostorum, planorum præses censetur. Hesiodus:

ὃς ἢ γυναικὶ πέπειθε, πέποιθ' ὅ γε φιλήτησι. ἴσω, deferam. πᾶδλα τυδέως, Diomedẽ. πλαγὼν ἥξω, domũ reuertar. φάος, τὸ τῆ ἡλίε φῶς, priusquam lucescat. θυμβραῖε. Thymbra oppidum est Troadis, ubi magna in ueneratione habetur. καὶ δάλιε, Delie: à Delo, in qua genitus fertur, insula. καὶ λυκίας ναὸν. Lycij Apollinis, ait Festus, oraculum maximæ claritatis fuit, ob luporum interfectionem. Virgilius:

— Lyciæ iussere capessere sortes. Quidam Lycium cognominatum opinantur, quòd in Lycia natus cultusq; præcipuè sit. nonnulli, quòd ei λύκος sacrũ sit animal. Alia Pausanias

B & Heraclides, alia Cleãthes & Antipater, quę longum esset referre. δία κεφαλά, ô Apollo. αὐδρί, Doloni. καὶ ξύλλαβε, ac Troianis tuis opem fer. δέμας, qui condidisti, hæc alibi. ναυπλυρία. Eméda, ναυπλήρας. ἴκοιτο, sospes redeat Dolõ explorator. θυμέλας οἴκων, domũ. θυμέλη propriè pulpitũ significat. οἱ ἀχαιοὶ, αὐτὶ τῆ θυσίαν ἐτίθουν, inquit Thomas. φθιάδων, Achillis Phthiotæ. Phthia Thessaliæ est ciuitas. ἀρα. Malim κάρα. πόρσαντος κάρα, τὴν λιφαλὴν, extincto Græcorũ duce. αἰακίδαι, Æaci filio. γᾶς, τῆς πατρίδος. μόνος, unus Dolõ audet. ἄγαμαι, ego fortitudinẽ eius admiror. σκαῖος, ἐστι. δυσάλιος. δύσαλος, tempestas, procella. est enim σάλος ἡ ταραχὴ τῆς θαλάσσης. uocabulum ad alia transfertur. Lysias: καὶ ἐπιστάμενος οὐ πολλῷ σάλῳ καὶ πυνθάνω τὴν πόλιν γινομένην, sequitur, καὶ σαλσύει πόλις. οὔτι. οὔτι αὐτὴ τῆ οὔσῃ. μυσῶν, Mysorũ, populorũ qui maximè imbel-

C lescensentur. Erasmus in paræmia, μυσῶν λέκτρα πεδοφιδῶν. Dolõ humi repens instar beluæ. Aeschyl. πᾶς γὰρ ἐπιλάτης καὶ πεδοφιδῶν λεώς. μῖμον, μίμημα. ἕλοι, utinam confodiat. λαιὸ γαμβρον, inauspicatæ affinitatis luctum. ἐπὶ πῶλον, ad recipiendum scortum. ἢ νέαν γυναῖκα, Helenam scilicet. Hesychius in uoce πῶλος. Euripides in Hippolyto: ταὺ μὲν οἰκαλίᾳ πῶλον ἄζυγα λέκτρων. Glossematarius: πῶλον ἄζυγα, παρθένον ἄπαρον γάμου. πῶλῳ ἢ τὸ ἀκμάζον αὐτῆς ἡ ἀπαρν. τὸ λοιπὸν, in posterũ. ἀχώρασας, rusticis. ἵν' ἐπέπει. mox subdit, μάχης πρὸ χειρῶν, &c. οἷς, quibus, non mihi modò hostes oppugnanti, neq; hoc in tempore. γέγωνεῖν, recensere. προσαυλέτας, uillaticas. σφατηλατῶν, multarum copiarũ ductor. ἔγνως, sic est. δίς τόσον, eum bis nominare in animo habui, nisi sermonem meum interpellasses. Sophocles: αὖ' ἔστι ταῦτα δίς τόσ' ἐξ ἀπλῶν λακά. Addit & hoc alibi Scholiastes: οἱ ἡδέως ἀκούοντες λόγου, καὶ πολύ σαφῶς ἀκούσωσι, δίς καὶ τρὶς τὰ αὐτὰ ἀκούειν βούλονται. ὀργάδας, saltum. πλαγχθεὶς, aberrans. πλατείας, ὁδοῦ subaudiendum. ἀμαξῆτ, ἀμαξηλάτα, λεωφόρα. πάρα, πάρεστι. οὔτι φαῦλον, non res leuis est, imò magna cautione ac prouidentia indigens. φόβον, παρέχει. ἰδαῖον λέπας, αὐτόχθον ἑστίαν χθονὸς. indigenas Troiani soli lares. αὐτόχθον, αὐτόχθονα. Sunt enim Phryges omniũ mortaliũ antiquissimi: testis est in Euterpe Herodotus. σύθηρον, feris abundantem. Homerus Iliad. θ. ἰδαῖον μητρὸς θηρῶν propterea nuncupat.

ἑέμεν, greges nostros ad mõtis Idæ uertices agimus. λαὶ μετέγνωμν φόβῳ. barbaro audito sermone, non Græco: id est, hostili. αὔκαιρος, Rhesi. περὶ ξυνετὰς, homines exploratum præmissos, qui quæ ad ducendum exercitum pertinẽt omnia, diligẽter perscrutantur: quo è genere sunt ἡμιδρόσποποι, ἢ πρόδρομοι, emissarij, antecursores. Arrianus: ἔχων τῶν τε ἑταίρων τὴν ὕλην τὴν ἐξ ἀπολλωνίας, ἢ τ' πρόδρομων λακεδαίμονίων, καὶ τίνος, & cuius filius. ἄγυν, Iliũ. δαίμονα, deũ quempiam. πλάγιγξ, iugum uinciebat. τύποις, sigillis, imaginibus. γοργὼ, ut Medusa Gorgo. θεᾶς, Mineruæ. πρόσθετος, equorũ Rhesi frontalibus alligata ac deformata. ἐπὶ τῇ πεφόβου, magno cum crepitu metum nobis incutiebat. Aeschylus: χαλκηλάτοι λιλάζουσι κώδωνες φόβου. σὺ ψῆφον λόγῳ, in calculi ratione. τέλος, τάγματα. ἀτράπιτον, τῶν βελῶν. γυμνὴς ὄχλος, maxima inermium aut leuis armaturæ militum (ψιλὸς uocant) multitudo. φοιλὺ. ἰστέον, ὅτι (uerba Thomæ Grammatici) ἐοῦς καὶ φολὺ διαφέρει, τῷ τὴν μὲν ἐοῦσα ἐπὶ τῶν ἁπλῶς σὺν δυναμένων τάττεσθαι, τὴν ἢ φολὺ ἐπὶ τῶν διαφόρων σχημάτων· οἷον, ἄλλη φολὺ τῶν ἑλλήνων, καὶ ἄλλη τῶν βαρβάρων. ἔφασε. Corrige, ἔφασε, cõfregit. εἰς δαΐτα, ad conuiuiũ è præda à uenatorib. excepta instructũ. τὐπὶὸν σέλας, accedẽs atq; oriens solis iubar, dies crastinus. ὕστερον, seruis succurrere. γενοίτο, Rhesus. πριαμίδων, Troianorum. γομάτων, à sermone meo. Nemesin uerò arrogantiæ & insolentiæ uindicem habitã, aliàs docuimus. ποταμῶ, Strymonis. ἐπαδᾶς, tandẽ aduenisti. φιλίε, φίλε. πιερὶς, Musa Terpsichore, uel (ut nonnullis placet) Euterpe. ὑδροειδὴς, in aquam conuersus. σαὶ ἤδεν, te in lucem emisit. σύ μοι ζεύς, tu tanquã Iupiter pestem à me repulsurus es. ὁ φαυλόεις. νυῶ φαινόμενος, ἢ λαμπρὸς. ξυὶ θεῷ, Deo bene uolente. Synesius: συὶ θεῷ ἢ εἰρήσθω. Plato: συὶ θεῷ εἰπεῖν ῥᾴδιον ἔγωε. Demosthenes: οἶμαι καὶ συὶ θεοῖς εἰρῆσθαι. ἐλευθέρῳν. Græci Iouem Eleutherium uictis fusisq; ad Plateas Persis coluẽrunt. πεποτᾶς θιάσους, in quibus pocula sibi inuicem propinant comessatores. ποιαμεγούσα, totum diem iucundis cantionibus tra-

 ducet.

ducet. πράξας τέλος, bello hoc confecto. ἐς οἶκον, domum ſuam. χάλκεον, planè aureum. Græci aliquot ἐπιτατικὰ μόρια habẽt: βα, ut hîc apparet. α, ἀφ' ὃ ἀχαιοὶ πέλαγος. λα, ἀφ' ὃ λαφοιροὶ θῶες. βυ, unde βύλιμος. αρι, ἀφ' ὃ ἀρίζηλος. δρι, οἶδρι ὀδριώχλιν. ἵππος quoq; τὸ μέγα δηλοῖ. unde ἱπποσέλινος. πηλείδης, Achillis. κοῦρ αὔτυγα. eam in curru affabrefacto manibus agitans & cõmouens. δίβολον, ancipitem. σὺ ἥρης δαπέδοις. Argis, grato ſacroque Iunoni oppido. Iuno apud Homerum Iliad. δ.

ἤτοι ἐμοὶ τρεῖς μὲν κολὺ φίλτατοί εἰσι κόλπῳ,
ἄργος τε, κασάρτη τε, καὶ οὐρανόγυια κυνῆγιν. Pindarus in Nemeis: ἄργος ἥρας δῶμα. θρηνὶ μόρῳ, morte à Rheſo Thrace illata. ὦ βασιλεῦ, ὁ rex Iupiter. Demodocus: μὴ, λίτομαι βασιλεῦ. σὴν μνῆμον, fœtum audaciſsimum. πολίαρχον, regem uiſu pulcherrimum. καρὰ κορσάπεσιν, è fibulis. κῶλος, Strymonis ac Terpſichores gnatus. λαῖλαπνεῖ σε, perflat ac refrigerat: id eſt, reficit te, ô Troia. Tractum ab æſtuantibus, qui flabellis recreantur. καλαῖς, multũ tandem poſt tempus. καὶ προσήμενον, & hoſtiũ caſtra obſidentem. νὺ δὶπλοῦς. Eraſmus in adagio, Duplices uiros. κέφυκα, ſum. τὴν πίσ', τὸ σπίσω. μηδ' ὕστερον ἄπλητος, quòd à nobis euocatus & accerſitus non fueris. ἠνὶ ἔλθες, neq; tamen ob id ueniſti. προϋπτιε, prodidiſti. Orta eſt ab his metaphora, qui alijs propinantes poculum porrigunt. Demoſthenes περὶ στεφάνου: τὴν ἐλευθερίαν προπεπωκότες, πρότερον μὲν φιλίππῳ, νυνὶ δ' ἀλεξάνδρῳ. Hermogenes: προπέποται τὰ τῆς πόλεως πράγματα. αὐτὶ τῦ προδίδοται. τὸ σὸν μέρος, quantũ in te fuit. Idem Demoſthenes: οὕτω γὰρ δίεθηκας αὐτὸς οἶμαι τὸ μέρος σύ. Sic Iſæus, τὸ κατὰ σαυτῦ μέρος: Dinarchus, καθ' αὐτῦ μέρος, dixere. παράγκαιόν τε, Pangæũ Thraciæ montem. κατὰ γόμα, à fronte, non à tergo, neq; à lateribus. Euſtathius: ἐρὰ γὰρ, καὶ κατὰ ξυνοφῶν τα, τὸ ὀπίσω τῆς φάλαγγος, ὥσπερ γόμα καθ' ὅμηρον, ὁ τόπος τῶν προμάχων. Xenophon κυβ. γ. τῆς οὐραγίας κὰι τῦ γόματος meminit, hoc ſermone: λελοῦσε ἢ οἱ συμπέμψαι ἀπὸ τῦ γόματος αὐθέρας. μακραὶ γὰρ ἦν ἀπὸ τῆς ὀραγίας λαβεῖν. Pauſanias: θρασύτερον σὺ τῷ τοιῷδε τοῖς κατὰ γόμα αὐτῶν ἐπέπειντο. Inde ἀμφίγομος φάλαγξ Aeliano, & ἀνδρίγομος. λεὼν, hoſtes tuos. οἶδ', alij è ſocijs. πεφυκότες, ὄντες. πίστις, τῇ πόλει πιστότατοι. ὅπλοις, καὶ ὅπλοις, uel σὺν ὅπλοις. ἄησιν, uentum, noctiſq; auram. πῦρ θεῦ, ſolis æſtum. σὺ δεμνίοις, ſtratis lectis, quibus accumbentes priſci cibum capiebant. κατ' ὄμμα σὸν, coràm & apertè.

ἀπὸν, quòd ab hac prouincia abeſſem. πρὸς ἤπαρ, apud me. γαίᾳ, regno meo. πέλανος, cruor Scythicus. Euripides in Alceſtide: πρὸς αἱματηρὸν πέλανον. τλῆν ῥύσιν τῦ αἵματος, inquit interpres. πόντιον γόμα, fauces Põti, Helleſpontum. ὀρέξας τόδε, bello hoc confecto. ἐρέσσματα, fines. ἀμύστιδας. δεξιόμενος ſubaudi. Hector ſuprà: πυνθὶν ἄμυστιν, ὡς σὺ δεξιόμενοι. Eſt aũt ἄμυστις, poratio ſine reſpiratione aut intermiſsiõe, & poculi genus. Ariſtophanes: λιὰ πρόσγ' ἄκρατον ἐγχέας ἄμυστιν ἐξέλαψα. Horatius: Bacchum Threijcia uincat amyſtide. Pollux lib. 6. ἀμυστὶ πίνειν, ἀμυστίζειν, χανδὸν πίνειν. θρασία πρόποσις. φυσήματα, uentos: καὶ τλὰς οἷα φυσήματα κοιόνας, καὶ οἷα πόντον θρήνιον ἐπεβάτῃ ξυὼ τοῖσδ' ἀόπλοις κορπήμασι. ἐπεβάτει, perflant. ἀόπλοις κορπήμασι, cum his uelitibus, fibulatis ſagulis indutis. Superius dixerat, κολὺς δ' ὄχλος γυμνὸς ὁμαρτεῖ. Herodot. in Polym. μιλύαι ἦ, ἀκιμάζες, bellum ducis. πίπτεις, labi ſinis. κυβεύων, fortunæ arbitrio cõmittens. Plato κολιτ. ι. καὶ ὥσπερ οὐ πίστις κύβων πρὸς τὰ πεπτωκότα τίθεσθαι τὰ αὐτῦ πράγματα. φῶς οὔ, dies unus. θ' ἡτέρας ἡμέρας, altero ac ſequenti die. εἶμι, diſcedam. ὕστερον κολῶν. Id aũt ei Hector obiecerat. δεόθεν, à Iue ad nos demiſſus. νεῖον δόρυ, claſsis Græcorũm. ἐπόρσυσεν, aduexit. ὅπως κολυφόνε: quando manu quæ multos ex hoſtib. haſta peremptura eſt, uteris. ἀπασίας, οὐδὲν. σὺν δ' ἀδραστείᾳ. Eraſmus in adagio, Adraſtea Nemeſis. μάθοις, οἱ ἕλληνες. οὐ μέρει, uiciſsim. εὐδείλιν χάριν, gratiã habeã. μολεῖν, ad hoc bellũ profectos. ἐλάνομεν, diu eſt ex quo eos hinc pellere conamur. κοῦτ' ἐργάσμεθα, Græciam imperijs noſtris adiunxerimus. τὰ κόρρω, futuram illam Græciæ depopulationẽ. καὶ νῦ δ' ὦν, ut mihi Græcia tentanda nõ ſit. ἅτε, ὅρα, σπόπει. atq; nota τὰ ſubaudio, κατὰ λαὸν κρῖνε. λιὰ στρατὸ, aut Myrmidonũ, aut totius exercitus. ἐπαίνῳ, illi nõ placet. στρατηλάτασιν, Agamemnoni præcipuè, ob ereptam Bryſeidẽ. ἰσοῖσθαι, uirtute inferior eſſe. χ' ὦ, πολὺ. λιρότιμα, κρόταλον, rabula. Ariſtoph. in Neb. λέγειν γνῆσια, τίμμα κρόταλον. λῆμα, & animo mediocriter audaci. ἀγαλμα, Palladiũ. ἀγύστης. Homer. Odyſſ. δ. ἀπεῖρα λιαν' ἀμφ' ὤμοισι βαλὼν οἰνῆϊ ἐοικὼς, &c.

λατάσκοπος. Eurip. in Hecuba: οἶδ' ἰνὶν' ἦλθες ἐλίν λιᾶτάσκοπος, λυσχλανείας τ' ἄμορφος. θυμβραίου, Thymbrei Apollinis. κατὰ γόμα, palàm, & ex aduerſo, nõ inſidijs. ῥάχιν, transfixa dorſi ſpina. ἀθάνατορα, Minerua templum. δίχα, ſeorſum à noſtro iam in ordinem conſtituto. ὑμᾶς. Chorum alloquitur. ἐγρήσι, inſomnes. σόλωνα. Lege δόλωνα. τίς ἀμείβει, quis mihi per uices ſuccedit. δύεται, occidũt aſtra ſole mox orituro. ἀετὸς, aquila, ſignũ cœleſte medio in cœlo fertur. ἔγρεσθε ποῖαν, ſurgite è cubilibus, quid cunctamini. πρὸ δόμων. At uir quiſpiam ante tabernaculum meum uerſatur: uirũ porrò quendam eſſe certò ſcio. τίς ἐνεγρύχθη, quis ad primas uigilias deſignatus eſt. λόρυβον. Hunc alij πέρσιβον uocant: Virgilius Corœbum.

A bum. παίων γραῦς, Pæones. Homer. Iliad. β. αὐτὰρ πυραίχμης ἄγε παίονας ἀγκυλοτόξους.

ἤγειρον, excitarunt ut excubarent. ἡμᾶς, nos Troianos. σιμόεντος. παρὰ ſubaudio. ἡμενα. repono ὑμενα. ὕφασμα, telam: aut ὑμενα hymeneum, ſanguineum Terei congreſſum. Ouid. Meta. 6. ὑμνεῖ, ὄν ſuppleo, quem canit.

πολυχορδάτα, uoce quamplurimas lyrę chordas ac tonos imitanti. ἀηδονὶς, philomela. μόριμνα. grumoſa in ſolicitudine agẽs. Quidam μόριμνα dandi caſu legũt, σὺν ſubaudientes. ἰαὶ, ſonum. ἔβα, βαίνω. πρὸς ἀῶς, ſub auroram. χρόνιος. iamdiu enim abeſt. κοῦφῶ, iubeo. ἐξ αὐτύγων, è curribus. ἔδυ, inuaſit metus. ἐγείρυς, cuſtodes excitaueris. ἐφ' ὧπερ, ad quem iugulandum. μῶν λέχος. num aliquò abijt Hector, ut nobis inſidias ſtruat.

πάλιν σέχωμεν, redeamus, utinã in diſceſſu bene nobis eueniat. δεδιυγμένοι, animo tri-
B ſticia affecto. Euripid. in Alceſt. λύπη καρδίαν δηχθήσομεν. Ariſtophan. ὅσα δὴ δέδιγμα τῶν ἐμαυτῦ καρδίαν. τρόπῳ, haud paruo cum apparatu. δηοίσει, produxerit. ἐς αὔριον, ἐπὶ τῶν αὔριον. κρέτοι, prohibuerit, arcuerit. τέχνι, caſtrorum mœnia. ἧσται, ſedet. λὶ σωφθέρισται. id ſuperius edocuit. λεσκόστιν, Rheſum.

θρήνιον λεῶν, Rheſi milites, aut id mihi muneris concede. τρίβων, exercitatus atq; idoneus. Euripides in Medea: τρίβων ἐς τὰ τοιάδε. ὄ, ubi, quaq; in re. μεμβλωπότων, quòd hoſtes in caſtra eorũ peruaſerint. κατόπτας, Hectori indicaturus quòd hoſtium exploratores in caſtris eorũ ſpeculantur. ὑπαρχεῖν, ab eo igitur nobis cædis initium capiendum.

παθεῖν. qui autem à uobis trucidandus eſt, nõ nouit Paris. λόγῳ. cum uos ad Rheſum
C interficiendum hoc ſermone adhortarer: νοῖ δὴ λίπόνδε τρωικῶν ἐπ' τὰ ξέων, &c. θαρσεῖ. hic Pallas Venerem eſſe ſe ſimulat, Paridi imponẽs.

εὖ παθοῦσα. Iunoni & Palladi à te prælata, multis muneribus ac ſacrificijs placata. λειμήλιον, amicum ſcilicet. ſuperius eſt πορσύνουσ' αὔθερα σοὶ μέγαν φίλον. νέον, nihil eſt periculi. νέον enim ῥ malo accipitur. Euripides in Medea: δέδοικα δ' αὐτὸν μήτι βουλεύσῃ νέον. φρῦδος, experrectus abijt. τάξιν, ordinem in acie ſeruaturus. καὶ σὺ, ô Paris. ὑμᾶς, Vlyſſem & Diomedem alloquitur Minerua. λεῖται, à uobis cæſus. ἐχθὶν, oportet. πλῶτες, fures ſunt.

πόθεν ἔβας τόδε, unde. ἴσω, ἴσασο. ſic ἐπίσω, pro ἐπίσασο. Sophocles in Aiace maſtigo. εὖ μνήσει τοῦτ' ἐπίσω. πέλας, prope omnes accedite. τὸν πλανῆτα σε, ὁρᾶς, ἔχεις, aut quid ſimile ſub intelligendum. ἰχε. ξίφος, δόρυ. σῶμα, θυμὸς.

αὔθρεος, Vlyſſes & Diomedes. θράσος, audaciam ſuam. θεοσαλὸς. θεοσαλῶν σόφισμα, in prouerbium abijt. λοιμῶν πόλιν, Opountem, Locrorum Opuntiorum metropolim. παραλίων. ἀπέχει ἡ θαλάσσης (inquit Strabo) πόλι ποῦ τεναίδεια γαλίας, σποράδια βίον. an inſulas habitat, quæ Sporades nominantur. Adi Plinium lib. 4. cap. 12. τὸν ὑπάτον θεῶν, πάτρῳον, tutelarẽ.

ἐν τοῖς παρουσδε, ſiquidem ex rebus antè ab eo geſtis conijcere licet. κατὰ πόλιν, Troiã. Homer. Odyſſ. δ. σὺ πέπλοις, his laceris ueſtib. omnes nos latẽs. ἀγύρτης, ὥσπερ τις ἀγύρτης. κεφαλὴ, caput ſitu ſordibusq; obductũ. γραπλάτας, quaſi Agamẽnoni & Menelao maximè eſſet infenſus. παυδίνως, iure optimo. ὀδυσσέως, ἔργον ſubaudio. τί λάσκων. quid ais, metuo. περάσαι, quòd ad nos perrexerint. σίγα πᾶς, tacete omnes. ὕβρεῖς, lætitia exulta. εἰς βόλον, in fundam. Metaphora à piſcibus iactũ rete ſubeuntibus. Euripid. in Bacchis: αὐτὸς εἰς βόλον κυνὸς βίγαῖσι. Lucretius, amoris retia: Xenophon δίκτυα, ſimili figura utẽtes nominarũt. Ouid.

Decidit in caſſes præda petita meos.

ἀμβλῶπες, cæci ſunt oculi. ὑπασπίδιον, ubinam in armis quieſcit. δικτῶν, ducum, præfectorum. δεράσας ἀφανῆ, cæde occultò facta. φρῦδος. abijt. κυρῆνῃ, mali quidpiã contigiſſe, uti ex hoc intelligo. ἄσω, in ipſo penitus animo. δὶς τόσον, ὅτι ἀόχρατα. λυπρὸν, λυπηρὸν. at ſi ἀπλεῦς καὶ ἀόχρῶς, duplo moleſtius. ὄγκος ἔστι. Viui gloria fruuntur, nõ fato functi. σύνασε. Hector locum dedit in quo noctem tranſigeremus. πεδοστιβεῖς, humi decumbentes. πλῆν τράτε, ἡ μάστιξ. Homer. Iliad. λ.

τόξῳ ἐπιπτήσσων, ἐπεὶ ἐ μάστιγα φαεινὴν,
στοιμίλει ἐπιδίφριον νοήσαιτο χόρσῃν ἐλέσθαι.

αὔκας; Reſus. μελόνσῃ, animo ſollicito atque anxio. ἀπλὶν, prælium. μέτρῳ. Caſtiga μετρῶ, equabus pabulum dimetior: inde σιτομέτριον, demenſum quod ſeruis dabatur. Polyb. li. 5. σιτομετρήσας καὶ μεδοδοθήσας ὁ βασιλεὺς τῶν δυνάμιν: exercitui frumentum admenſus. οἶδ' οὐδὲν, illi uerò multi. ὡς ὄναρ, ut in ſomnis uidere me putabam. ἐρᾶ, lupi uerò ſuamet ipſorum cauda. τέχνα, ipſas Rheſi equas. θυμὸν, auram, ſpiritum. θῆρας, lupos. σύνυχος, is noctu atque in quiete uiſus. κρᾶτα, τλὰν κεφαλὴν. νειρῶν, morientum. αἵματος νέον, recens effuſi ſanguinis. δεσπότου δυσθυήσκοντος, ægrè morientis. βάλλει, aſpergit me. κρνῦ δορὸς, manu inermi. παρασᾶς, Diomedes. νείσραν. Legendũ νείσρον. πλυνῆς, ἐν τῆς πλυνῆς. οἵδε, qui Rheſo uitam ademerant. ἔεσαν, fugæ pedem commiſerunt.

πρὸς φίλων, à Troianis. φρῦδοι, atque illæſi euaſerunt Phrygum cuſtodum ignauia.

ῥοῦς ὠμόμοσσα, quidam ὠνόμασσα, Iouem omnium parentem iuro. Ariſtophanes in ἐκκλησιαζούσαις: τάλαν' ἀφροδίτιν ὠνόμασας. de Ioue autem loquens Aratus, hæc fatur:

πάντη ἢ λιὸς μεχρήμεθα πάντες· τῆ γὰ ἢ γένος ἐσμεν. μαράγνας, flagrũ. id est, hunc uirgis ac loris cędam. est enim μαράγνα, scutica è corio bubulo. Æschylus in Agamẽnone: ἀλλὰ λιπαῖς γὰρ τῆσδε μαράγνης δῆπος ἐκνεῖται. μαράγνα, inquit Hesychius, γῆ ταυρείᾳ. scribendũ est, τῇ ταυρείᾳ. qui error nõ modò Varinũ, sed claros alioqui uiros fefellit. Artemidorus Onirocrit. α. δέλοις ἢ βασκάνοις διὰ τὸν ἰμάντα καὶ τὴν ταυρείαν. Eutropius de Tarquinio Superbo loquens: Iste primus excogitauit uincula, taureas, fustes, latomias, carceres. καρανιστὴς μόρος, capitale supplicium. τὸ μηδὲν εἶναι, nihili hominẽ esse. Sophocles in Aiace flagell. οὐδὲν τὸ μηδὲν ὄντας οὐ τροπῇ δορὸς. unde & extinctũ esse significat. Idẽ in Elect. καὶ μὴν γὰρ ὀδὲν ὄντα βασάζω χρόνῳ. μέγας φόβος, λίν δίωος. πολιοῦχον κράτος, ὁ Hector. ἔμολε, nos inuasit. μή μοι δότον, ne mihi succẽseas. καὶ τῶν, quæ cõtigerunt omniũ. εἰ ἢ χρόνῳ. Si uerò unquã quid à me aut dictũ aut factũ præterq; deceat audieris, uiuũ me defodito. ἔδρασας, tu Rhesum necasti. μαθόντες. Corrige παθόντες: neq; qui interempti. Habes paulo infrà, οἱ ἢ μειζόνως παθόντες. ἄλλον, præter te. ἵππων, Rhesi. μολεῖν, opem uobis adferre. ἦλθον, οἱ σύμμαχοι, tibi obsequẽtes. ξενίαν, hospitij ius. τρῴων, Troianorũ uigilum. ἦσο, sedebas, excubias agens. τῶν σῶν, τῶν τρῴων. ἦσαν. Legendum ἴσαν, norant, quocirca hæc omnia machinaris. λεώς. ἐστι subaudiendũ. οὐδὲν, nec quid adhuc à nobis in eos peccatũ esse scio, quod equidẽ audierim. οὐ σοί. tu sanè primus esses, in quem deliquissemus. συντυχὼν, in eũ fortè incidens. φρῶδος ὢν, cum diu sit ex quo speculatũ ierit. μονόμενος, priuatus. τεῖσιν οὐ τέχει, quos id muneris exequi conuenit. σημῆνα. χρὴ, δεῖ. λαοφόρους, ad uiæ militaris diuerticula. σὺν τυχίας. tũ enim Græcorũ castra oppugnabant Troiani, subirato Agamẽnoni Achille. ἐλλότι, aliud incõmodum. ὦ βασιλεῦ, ὁ Hector. λεύσσων, aspiciens. συγγόνων, una Musarũ sororum. ἰαλέμῳ, lugubri cantione.

ἀπὸ ἢ αὐτομόνου, ἀπαυτομόνου, uetãte ac renuente patre. προσήκει, mihi neq; cognato, neq; affini. οἰνείδας, Diomedes Oeneo auo prognatus. λαερτίδας, Vlysses. ἑλοῦσ', ἔλοιτο. λεχέων, σύνεκα. ἄλεσε, Helena. εἰς ἄδου, δόμους. φιλάμμονος παῖ, Thamyris. Suidas in uoce φιλάμμων. ἔσφηλε, σφαλεῖται ἐποίησεν. ἰοὺ μεσῶν ὄρνις. Ex Homeri Bœotia nota est hæc omnibus fabula. χρυσόβωλον, auri ferax. σοφιστῇ, Thamyridi. συγγόνους, Musas. ἦνι', ueni. πρῶτος, omnium mortaliũ felicissimus eras. ἀγῶνας, certamina. μυρία γόρυσία, crebræ legationes. τυδέως τόκος, Diomedes. δράσας, δράσασα, ὁ Minerua. πόλιν σοῦ, Athenas. χθονὶ, terra Attica. φαίνας, ἐπλάμψας. in his enim sacris faces gestabant mystæ ac sacerdotes. νεκρῶ, Rhesi extincti. αὐτανέψιος, consobrinus. fuit enim Calliopes filius Orpheus. πέφανσα, quẽ quidem cur interficeres, nulla fuit causa. πολίτων. Eleusinũ fuisse tradunt. κατὰ πλεῖστον. & qui ad summã peruenit eruditionem. σύγγονοί τ'. nos Musæ. καὶ τῶνδε. Cùm tot tantisq; beneficijs tuo nomine Athenienses affecerimus. σοφιστὰν, præter Orpheum & Musæum. ἤδειμ, norã. γῆς, τῆς κατέδεδος. ἐν εἶσι, non petet inferos. νύμφων τὴν οὔσθε, infernã deam, Proserpinam Cereris filiam. φαίνεσθαι. Vt in honore Orphei amicos habere uideri debeat, q Cereris & Proserpinę mysteria primus exercuit. αὐτόν ποτε. Castiga αὐτός ποτε. εἶσιν, ad superos reuersurus est. ἀπαρχόνα, argẽto cæterisq; metallis abundãtis. ἀδόσιν. huius ordinis giorum peritis. θαλασσίας θεῦ, Thetidis. τὸν ἐκ κείνης, Achillem eius filiũ. ἀδελφὰν, nos soores Musæ. Consule Homerũ Odyss. ω. & Q. Calabrum libro 3. νὶν, ipsum Achillem. λοξίας, Apollinis, qui Achillẽ interemit. Idẽ Iliad. χ. Homer. διοίσεν, uitã aget. ἔτος, Rhesus interẽptus. κοιδόσειν, κοιδόσεσθαι, τῶν προσεκμούσων: nempe ut aciem instruas. φῶς γὰρ, hoc enim nobis pugnandũ est die. αὔωχθε, iubete. αὐχούνας, equorũ colla. τυρσηνικῆς, à Tyrrhenis inuẽtæ. Æschylus: ἢτ' οὖν δικτόρος τυρσηνικὴ σάλπιγξ. Athenæus: τυρρηνῶν δ' ἐστὶν εὕρημα λιβύα τά τε καὶ σάλπιγγες. quibus tamen bello Troiano neq; Græci neque barbari usi sunt, ut tradunt Sophoclis & Euripidis Scholiastæ. ἄθρον, ignem. πέποιθα, confido me. ἀκῆνε, τὸ τῆ ἡλίου φῶς. Nicãder pro die posuit: οὐ ἢ κοινῆς ἡνιδίως ἀκῆνι βαρὺ κατηνάρεται αὔδρα. ξυμμαχίας, τοῖς συμμάχοις. ὁ μεθ' ἡμῶν. qui nobis propitius est.

IN TROADES ANnotationes.

Αιγαῖον, Ægæum mare. λαίνους πύργους. Neptunus apud Homerum Iliados φ. ἤτοι ἐγὼ τρώεσσι πόλιν περὶ τεῖχος ἔδειμα.

λιανόσι, γάθμη, amusi, regula. Apollonij enarrator: λιανόνας ἢ τὰς γάθμας λέγει, οἷς τὰ ξύλα καὶ τοὺς τοίχους οἱ τέκτονες ἐξισάζουσι. Homer. Odyss. ε.

– καὶ ἐπὶ γάθμῃσιν ἴδεσκε. Interpres: γάθμῃσι, κανόνα, ὑπομειμιτωμένον ῥαινίῳ, ἢ τεκτονικὸν ἀσάρτον. Aristotel. Moral. 5. ὥσπερ καὶ τῆς λεσβίας οἰκοδομῆς ὁ μολύβδινος κανών. ἐκ φρενῶν, ex animo meo. Nugatur sanè Neptunus, qui apud Homerũ Iliad. υ. pro Græcis contra Apollinem certaturus, in aciem descendat: hac tamen rhapsodia Aeneã à periculo liberat. nam κατ' ὀφθαλμῶν χέον ἀχλὺν πηλείδαο ἀχιλῆος.

παρνασσὸς, è monte Parnaso, Phocensis. Strabo lib. θ. παλλάδος. Hom. Odyss. 8. καὶ ἵππων κόσμον ἄεισον ἀγερατέων· τὸν ἐπεὸς ἐπείησον σοῦ αἰθέ νη. Hunc ego, à Simonide dissentiens, neq; lixam, neque cocum, sed fabrum statuariumq; (ut illa ferebant tempora) insignem extitisse puto. Pausanias in Corinthiacis: τὰ ἢ ξόανα ἀφροδίτης καὶ ἔρωτος, τὸ μὲν λέγουσιν ἐπειοῦ ὄργον εἶναι. Plato in Ione: τί δὲ σὺ αὐδεμαυτοποιίας ἥδιστον εἶ, ὅστις πρὸς μὲν ἀκιδάλας τῆ μητίονος, ἢ ἐπειῆ τῆ πανοπέως, ἢ θεοδώρας τῆ σαμίου, &c. ἐγκύμονα, fœtum, armatis hominibus plenum. πύργων, urbis Troiæ. ἀόρειος, Grammaticis ἀπὸ τοῦ ἀόρας καὶ ἀόρατος, ἀόρειος καὶ ἀωράτεος dicitur: idq; rectius. πρὸς ἢ ἱερατίδων, ad imos gradus aræ Hercei Iouis. οὖρον, uentum secundum, à puppi rectà in uelum flantem. λείπω τὸ λίκα νὸν ἴλιον. Macrobius libro Saturnaliũ 3. cap. 9. & libro 5. cap. 22 locum hunc illustrat. Liuius Decadis primæ lib. 5. Antequam id fiat, deos mœnia Veientium deserturos non esse. Idem paulo pòst: Te simul Iuno regina, quæ nunc Veios colis, precor, ut nos uictores in nostrã, tuamq; mox futurã urbẽ sequare. Plin. lib. 28. cap. 2. Verrius Flaccus autores ponit, quibus credat, in oppugnatiõibus ante omnia solitũ à Rom. sacerdotibus euocari deũ, cuius in tutela id oppidũ esset. δρηνία λιακῆ: quę aut bello, aut pestilentia contigerit. θέλει. λιώκεται, possunt. βοᾷ, resonat. λεκτόνας, apud quos seruitutem seruiant. θυεῖδαι, Acamas & Demophon Thesei filij. τοῖς πρώτοισι, qui primas in exercitu tenẽt. Ij porrò tum fuerũt Agamemnõ, Vlysses, Pyrrhus, Diomedes.

τυνδαρὶς, Helena Tyndarei filia. ἀκμαλώτος. Hom. Iliad. α. τρωϊάδας ἢ γυναῖκας ἐείσυσιν αὐτὸς ἑλέσθω, αἶψα μετ' ἀχαιείων ἐλοῦν λιλίσσεαι ἔωσιν. καὶ πολλῶν ὕπορ, quòd multa amiserit. Lucian' in Necr. κατθνῆσκε γὰρ ὁ σμικρῶν σπουδόμενος. ἀρὸ μάδαι, furentẽ, aut diuino numine afflatã. Cassandra Apollini corporis sui copiã promisit, si uates ab illo fieret: quod Apollo se facturum iuramento firmauit. sed quum illa promissis non staret, iratus deus fecit, ut eius uaticinijs nulla fides adhiberetur. Tzetzes uerò ita censet: ἐπήρυξον ὁ ἀπόλλων, ὡς ὁ μαντις ἐστὶν ἢ λικοσκύδρα, μανόμενος ἢ καὶ παραφρονεῖ φθέγγεται. uide Eustathiũ Iliad. υ. τῆ θεῦ, Apollinis, qui uim ei offerre noluit. σπότιον λέχος, eam pallacæ loco habet, non uxoris. Hom. Iliad. β. σπότιον ἢ ἐγείνατο μήτηρ. Interpres: ἤτοι ἐν λαθραίαις μίξεσι, ὅπερ ὁ ἀπίων ἐξ ἀδελφιδῆς ἐστιν γάμων φησί. γοῦνα ἄγχιστον, patri meo genere proximũ, Iouis patris mei fratrem. τὴν παῖδα. Placet Euripidi, Neptunũ Troianis fauisse. ἱκέσιος, placabiles, quę mitescant aliquãdo. λιοῦσ', qui ad utrũq; nostrũm ex æquo pertinẽt. ὡς ποινὴν, τὴν σὴν σὴν ὀνομα, quam cum mea adiungam. κατηθαλωμένης, τῆς τροίας. ἐπεῖσε, huc primũ redi, id mihi primùm expedi. τὸ σὸν, quid in animo habes. ἐᾶν, pro ἐὰν. εἶλκε, è templo tuo. ἔπαθον, hoc tam fœdo ab eo cõmisso scelere. ταῦτ' ἐμοῦ, quę possum omnia. φυσήματα, typhones, turbines. ἐμοὶ ἢ δώσειν. Virgil. Aeneidos 1.

Ipsa (Pallas) Iouis rapidum iaculata è nubibus ignem.

Seruius: In libris Etruscorũ lectum est, iactus fulminũ manubias dici, & certa esse numina possidentia fulminũ iactus: ut Iouem, Vulcanum, & Mineruã. τὸ σὸν, operam tuam mihi da. πόρον, mare. σὺν δόιας μυχὸν, Caphareum. αὐλόπορα, in quibus constuprata est Cassandra. ἢ χάρις, beneficium. μυκόνος, Myconos, Delos, Scyros, Lemnos, notæ insulæ. ἐκ χθῶν, è Iouis patris manibus. κάλως, funes soluerit. λεκμηνότων, λαμόντων poetis, mortuorũ templa, quæ uiolare piaculum erat. αὔα, αὔασα. ὡς δέδεν, è solo. δόρλεν, καὶ δόρλεν. καὶ λείπει, ut apud Nicandrum hoc uersu:

σιὼ χλοσρῶῖς δάμνοισι βάλοις βαρυόδλεα πόιλν. ἰκατὰ πόρθμον, prout mare se habet. age pro cõditione uitæ. δλαίμονα, τὴν τύχλν. μηδὲ πρόσιθι, nec uitæ cursum sistas, tametsi fortunæ arbitrio calamitoso in statu res tuæ omnes constitutæ sint. πρὸς νῦμα, turbulẽto mari. τύχαισι, sortis libidine. ὑ παῖρα, οὐ παῖρα. ᾧ, malim ὦ, ὁ. προγόνων, maiorũ, hoc Troiæ excidio in dedecus prolapsorum. χὴ σιγᾶν, tot miserijs obruta. μὴ σιγᾶν, cum nihil tamẽ proficiam. Aeschylus: ἀλλ' ὅτε σιγᾶν, οὔτε μὴ σιγᾶν τύχας οἷον τέ μοι τάσδ' ἐστί. λιλίσιος, σύνεκα, ob molestũ mem brorũ corporis decubitum. οὐ γόνοις, in pectus decumbens. ἄπανθαί τ', ac dorsi spinam, ut supina iaceã. τοίχνς μελέων. costas racheos uertebris utrinq; connexas, membrorum mu rum appellat. ἐπὶ τὸν, ut perpetuò lachrimas effundamus. τοῖς δυσλίοις, nobis miserrimis captiuisq; mulieribus. πῶραι, Paridis naues. βαίνουσα ἴλιον ἴδραν, è Græcia Troiam reuersæ. παιᾶν, sono. αἰγύπτῳ παιδέαν, nauigandi peritiam, quæ summa in Phœnicibus atq; Aegyptijs hominibus fuit. Plinius, naue primũ in Græciã ex Aegypto Danaũ aduectũ narrat. Ianus Parrhasius & Gyraldus, Dionysij Afri testimonio (apud quẽ tamen nulla extat rei huius mentio) primos Aegyptios nauib. maria adijsse tradunt: Mela, cui assentior, Phœnices. λάσοι, Helenes fratri. σὺρῶτα, Lacedęmonijs. Eurotas Laconię flumẽ est. αὐτοῦπρα, parentẽ. Euripid. in Medea: ἄτις τέκνων ὢν ἔτεκες ἀρότον. ξυρηπῆ, nouacula derasa, quod in luctu fieri indicauimus. πλαγᾶς φρυγίας, modo Phrygio. Iocose porrò in Hecubã tripudiantẽ dici potuisset: χαῖρε αὐκηροτήσασα πολιὼ λιονιρτὸν ἐγάρα. Nam cum senes frigidis ac siccis corporibus prædiri sint, quid aliud subsultantes excitãt, quàm puluerem? Id an explicuerit Erasmus, uidere licet. τοὺς. ὁρᾶς, aut ἔχεις subaudio.

λωπή-

λωτήρης χείρ, rem tractans. Alciphron: ἀφεὶς ἡ νὺξ ἡμᾶς, αὐτῷ τῷ σκάφει ᾤχετο ἐπὶ λέσβον λωτήρης. τί βέλουσιν, οἱ ἕλληνες. μέλεα μόχθων. οὕνεκα subaudiendum. Euripides in Oreste: ὦ μέλεος ἐμῶν κακῶν. & ὦ μέλεος ματρός. ἐπαινοῦμεν, Græcis obediamus. Quid enim aliud superest? ἀκχιλλεῦν, fortū Græcorum futurum, licet uates sit. δεδιότες, cæsi. μή με, timēs ne. δέξα πεῖται, uereor ne de mea morte lata sit à Græcis sententia. ἦλθον, accedo, adsum. νησαίαν, insularem. ἕξει. fortè ἕξει. τῷ, apud quem seruiam. ὡς ἀνηρεῖν: serua alieno sumptu uiuens, tanquam fuci, qui ut apum confecto industria melle pascuntur, ita eis assiduè parent. Tzetzes: ἀνηρεῖν ἴσως σωτῆρα τῶν μελισσῶν τῷ γονεῖ· μεῖζονα ἢ τῶν μελισσῶν, καὶ ἄπεφτα τὴν χαίνει, καὶ ταῖς μελίσσαις ὑπαργεῖ, τούτοις ὑδροφορῶντα. Plinius quoq; fucos quasi seruitia uerarū apum appellat. ἀ δειλαία. ego uerò omnium miserrima, cadaueris formam referens, ac debilissima, in ipso sum inferorum uestibulo. Euripides in Medea: δειλαία, τί σοι φρονῶν βαρὺς χόλος προσπιτνεῖ. ἀρχαῖος, quæ regijs summisq; fruebar diuitijs atque honoribus. ἠλείοις, Troianis ac patrijs. νέατοι. Ironicōs: aut perinde ac si adhuc adolescentula esset, loquitur Hecuba. λρείσσους, leniores. νὺξ αὐτά, prima nuptiarum nox, ipseq; Hymeneus. ἡ πειρήνη. Peirene fons est apud Corinthum. Hæc ex Homero Iliad. ζ. Euripides:

λιαί περ εὐ ἄρχει ἔοσα πρὸς ἄλλης ἰσὸν ὑφαίνοις,
λιαί περ ὕδωρ φορέοις μεσίνδιος, ἢ ὑπὸ σείης.

τῶν σεμνῶν. Ironia. θησέως χώραν, Athenas. θρέαπναν. utinā neq; Therapnas. Plinio Therammas sacrum Helenæ oppidum. Pausanias in Laconicis: καὶ μενέλαον καὶ ἑλένην οὐ θρέαπνη ταφῆναι λέγουσι. Isocrates: ἔτι γὰρ καὶ νῦν οὐ θρέαπνοις τῆς λακωνικῆς θυσίας αὐτοῖς (Helenæ ac Menelao) ἀγίζουσι καὶ πατρίους ἐπιτελοῦσι, Stephanus eam urbem θράμμας uocat. οὐ δίνας, firam ad flumen Eurotam, ubi Menelao seruam me exhibebo. πηνειῦ, Penei amnis. ὀλύμπου, Olympi montis radicem. ὄλβον. Placet ὄλβῳ. φάμαν, fama accepi. τάδε δοῦτρά μοι, secundum hoc uotum mihi contingat. ἀστναίαν ἡφαίστου. Solinus: Eminet montibus Aetna & Eryx. Vulcano Aetna sacer est, Eryx Veneri. Theocriti interpres: σιμωνίδης ἡ οὐ τῷ πορφὶ σικελίας, ἀστνῖν φησὶ πέμπει ἥφαιστον καὶ δήμητραν πορφὶ τῆς χώρας ἐρίσαντας. φοινίκας αὐτήρη, Phœniciæ soli ubertate respondentem. Significat & ἐξ εὐαυτίας αὐτὴ παρατεταμένον. Euripides: λιαί μοι γοῦν ἀδελφὸν αὐτήρη λαβεῖν. μέτρα, montem Siculorum omniū altissimum. ἀρίστας. Ego ἀρεταῖ malim, gratam. Quidam ἀρεῖαν legunt, ob herbarum florumq; iucunditatem, è quibus coronæ fiunt, beatos incolas reddere. Homerus Odys. θ. ὃν ἀρίστα λαπὰ ἔργα. Solinus: Hic ibidem campus Aetnensis in floribus semper, & omni uernus die. Ouid. Fastorum 4.

Tot fuerant illic, quot habet natura colores:
Picta; dissimili flore nitebat humus. Vbi πιαίνειν (inquit Strabo) ἐπὶ τοσοῦτον τὰ πρόβατα φασὶν, ὥστε πνίγεσθαι. Meminit Aristoteles πορὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων. ἀγχισσούσαν γαῖ. Thurios innuit, Athenienſium coloniā. ναῦται. Repono ναῦσαι, incoli. λιμένι. Emenda λιμένι. χάσαν πυρσούνων. Theocriti cōmentarius: νυμφόδωρος δὲ καὶ θεόφραστος φασὶ, τὸ λιμένιδος τὸ ὕδωρ ἐκνοθίζειν. Tzetzes: λιμένι, ποταμὸς ἰταλίας, τῶν λεομενόων τὸ ὕδωρ αὐτῷ πυρσαίνων τὰς χάτας, καθά τε ἡσίονος ὁ ἴσορμος φησὶ, ὅστίνων τε καὶ ἀγαθοδούσης φιλόσοφοι, καὶ συρικίδης ὁ τραγικὸς οὕτωσὶ λέγων· ἁμ ὑγκαίνει λαλλιγσοῦσαν, &c. Eustathius ex Strabone: ὁ λιμένι δὲ τοὺς οὐ αὐτῷ λεομένους ἐκνοθοτειχεῖν ποιεῖ, καὶ λεπιστοτειχεῖν, ὁ καὶ πορὶ τὸ ὀμπρικοῦ ἐκνθοῦ ὁ ἀριστοτέλης ἱστόρησον. Plinius uerò libro 2. cap. 103. Xanthū ruffas facere oues indicat. Idem libro 31. cap. 2. Theophrastus in Thurijs Crathin candorem facere tradit. τρέφων, agrum alens. ἐγνωσμένως. Arridet ἐγνωσμένος. χθονὸς ἥδυ. μέλλομεν ἐξάγεσθαι, supplendum, uti infrà patebit. λαεδμείας, Thebanæ. Cadmum Thebas condidisse tritum est. Ego tamē Bœotiæ libentius scripsissem, nam bello Troiano uidentur Thebani nō interfuisse. Eustathius: ὡς γὰρ δηλοῖ καὶ τὰ εἰς τὸν λυπόφρονα ὑπομνήματα, ὃν ἐστράτευσαν εἰς τροίαν οἱ θηβαῖοι, νεωστὶ πορθηθεύπτις ὑπὸ ἀργείων, καὶ αὖτι τὴν πόλιν συνοικίσαντες. Artemidorus in Onirocrit. ἐπεὶ δὴ μόνοι οἱ θηβαῖοι τῶν βοιωτῶν ὃν ἐστράτευσαν εἰς ἴλιον. κατ' αὖθις, sigillatim. καὶ ὁμῶ, nō omnibus pariter una eademq; urbs sorte obtigit. ἐξάρετον, ut quę ei sorte non cesserit. νύμφα, Clytæmnestræ. νυμφευτήρια, pallacam futuram. φοῖβε, sacram Apollini uirginem. ἀλεξίτρον ἡμῶν, τὴν πορθηνίαν. εὐθέα, Deo plenæ. πλήθιδας, γέμματα. πάπὸ χρόνος, καὶ ἀπὸ τῶ σώματος, à te. τέκνος, ô filia ubi nam es? τῷ, πάλος. cuiná Græcorum sors hanc addixit. ὦ φίλος, ô amice. ἕλκανες; quid ais? ἀέλιον λύσασα, uiuit ne? χαλκεομίτροις. Corrige χαλκεομίτροις, æreo baltheo præcincti. ἀχιλλέως παῖς, Pyrrhus. τῷ πρέσβυλος, cuius serua futura sum. ἀποιτοβάμενος. Castigo, ἀποιτοβάμενος, domo abeunte: id est, errabundo uagoq; baculo indigens, mulier cano capite. κρᾶτα, caput hoc in luctu erasum. δίπτυχον, utraque genas. πολεμίω δίκας, αὐόμω. δάκνα, beluæ. Cicero in Pisonē: Iám ne uides belua? Eustathius: λαὶ δάκνος ἡ, καὶ δάκετον, τὸ θηρίον. ἢ τὸ πῆρος, δάκετον θηρίον.

ὃς παῦτα. qui ius & æquum huc illuc, atque huc rursum dicendi facultate transfert, licet hæc inuicem pugnent. αὖθις ἐκεῖσε. παράγει, aut

aut μετατίθησι subaudiendum. sequitur quoq; τιθέμενος. ἀ φίλα. Malim ἄφιλα: quæ uerò paulo antè aut neglexerit, aut etiam oderit, omnibus ilicò anteponit, charaq; in primis habet. φίλα παῦτων. φίλα αὐτὶ τῶ φίλτατα. τὰ πρότερα, τὸ πρότερον. βέβακα, perij. λύρω, ut quæ Vlyssis serua futura sim. τίχας, τὴν δυλείαν, ὅσον τάχιστα, ὅσον τάχος, ὅτι τάχος, q̃ celerrimè. δόσιν, ut hac in manū Agamemnonis tradita. καὶ τοῖσιν ἄλλοις. δοίλοις, Græcis ducibus. μυχὸς, hæc penetralia incendunt. αὐτῶν, suamet ipsarum corpora. οὐ τοῖς τοιούτοις, in huiusmodi casibus. πρόσφορον, si incendio pereant. βάλω, in me culpā impingat Agamemnon. φλέγω, hac face illustro. λιδῶσι, nuptiales dant faces, οἱ ἀνθρωποι. φάος, σέλας. διὰ τούτας τὰς λαμπάδας. ἐν νόμος: quatenus licet, ac cōsuetudo poscit. ἀυθέμενον, in altum sublatum. ὡς ἐπὶ πατρὸς, ac si res patris mei floreētissimæ essent. οὐ δάφνας, lauro coronata. τάδε πορεῦῶν, hunc pedum situm. πόσιν ἐμέθεν, ac maritū meum fato cubili meo destinatum. μὴ ὕβρον, ne in Græcorum castra abeat. αὐ τύχαι, calamitates nostræ. οὐ τωυτῷ, eodem in furore. εἰσφρέτεται. Legendum εἰσφρέτε. πύπαξε, corona. ὤθει, pelle ac trude me. λοξίας, Apollo, cui nubo. πίγνῶ, cædis illius causa futura sum. ἀδελφῶν, fratres meos interemptos ulciscens. ἔσι, iturus est. nam Cassandra eodem in conuiuio cum Agamemnone Clytæmnestræ iussu occisa est. χ' ἑτέρῳ, καὶ ἑτέρῳ. Agamemnonem innuit. μητροκτόνος, Orestis matricidiū. γυναῖκα, Helenam. μίαν πόλιν, Troiam. ἐχθίστων ὕπορ. eorum nomine (Helenam in primis intelligit) quę maximè oderat. ἡδονὰς τένων. uoluptatibus, quas è liberis suscipiebat, in fratris gratiam se priuans. ἐκδόσις, præsertim sua sponte. ἤλυθον, Græci. ἐ γῆς ὅεια, nō agrorum finibus spoliati, nulla ad id iniuria impulsi. Hic Euripides in Lacedæmonios inuehitur, postquam Athenas in suam potestatem redegissent. τάδ' οἴοι, res aūt hostiū domesticæ. τοῖσδ', his quæ in bello cōtingebant. ἄλλοις, qui foris militabāt. τάφοις, patrijs ac gentilibus sepulchris. γῆ, τῇ πατρίδι. ἦ, sanè. τρῶες, nos Atheniēses à Lysandro obsessi. πε ἐυδολὰς χθονὸς, patriæ sepulchra. ὧν ἐγκλῆ ὕπο. à coguatis & familiaribus: id est, à quibus oportebat. κατ' ἦμαρ, per totū diem. ὑπῆσαν. Repono ἀπῆσαν, quibus oblectamētis carebant Græci. λυπρὰ, δεινᾶ, φάνεται. ὡς ἔχει, ut se habent. οἴχεται θανὼν, obijt. ἕξις, ἄφιξις. τὴν διὸς, Helenam Iouis filiā. ἐ σαφῆ, certa ueraq;. ἐξεβάκχευσε, animū tuum ad insaniā adegisset. ἀμοῦ, haud impunè. φήμαις, conuicijs. ἐξέπεμπτες, ab hac regione discedentes prosequereris. τὰ σεμνὰ ῥήματα, οἱ σεμνοὶ λόγοι. αὖαξ, Agamemnon. ἀφεῖ' ὀνείδη, quæ in Græcos maledicta petulanter effudisti. σύ δ', ô Hecuba. ἄγειν φέρεσθαι, suo arbitrio trahere atq; abducere. γυναικὸς. Penelopes. ἢ δηνὸς. Ironia. ὁ λάτρις. Talthybius ea in uoce Hecubā tetigerat. πῶ δ'. Ergo falsa erunt Apollinis responsa. τάλλα, qd̃ canis formā assumptura sit. δύσλυσσ. Vlysses. ὡς χρυσὸς. nostra sanè, præ his quæ perpessurus est, aurea ac suauia mala iudicabit. πρὸς τοῖσιν, ad hos quos hoc in bello annis cōsumpsit. μόνος. omnibus socijs partim bello, partim mari amissis. πάτραν, Ithacam. σοῦρ δίκωλον. eò peruēturus est, ubi fretū refluum incolit Charybdis, horribile monstrum. Hom. Odyss. μ. τῷδ' ὑπὸ δίνα χαρύβδις ἀναροιβδεῖ μέλαν ὕδωρ.

τρὶς μὲν γὰρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἠματίῃ, τρὶς δ' ἀναροιβδεῖ.

πρῶρας. Castigo πρῶρας. οὔ. Infrà sequitur εἶσι ἐς ἄδου. λύπλωψ: Polyphemus crudis carnibus uescens, immanis, ac in montibus degens. λίγυστις, Ligustica: quæ eius cōmilitones in sues trāsformauit. λωτῶ. ac ubi sunt loti fructus ὄρωτες. βόες, quas ederunt. αἱ σαρκα. dum enim uerubus torrerentur, uocē emiserunt. cūcta hæc narrat in Odyssea Homerus. σωτεμῶ, ut aūt paucis finiam: uiuus ad inferos proficiscetur. λίμνης, Stygiæ paludis. πλὴν σὺ λόμοισι, procorū temulentiam. ἐξαποντίζω, oratione persequor. Idem in Icetidib. Euripides: καὶ ταῦτα μὲν δὴ πρὸς τάδ' ἐξηπόντισα. Eodē in significatu usurpatur & τοξεύω. Idē in Hecuba: ἢ ταῦτα μὲν δὴ νῦν ἐτόξευσεν μάτην. ἐς ἅδα, apud orcū. νυμφίῳ: Agamemnoni, cuius statim futurum interitū uaticinatur. δαναϊδῶν, Græcorum. κἀμέ τοι. nam cæsa est Cassandra unà cū Agamemnone, ab Ægystho & Clytęmnestra. τῷ φιλτάτῳ, Apollinis. σύτα, Bacchica ornamenta. ἀσφαγμοῖς, à me dilacerata. ἐγνὺ χρόα: casto impollutoq; corpore, ut me tibi hæc ornamenta dicare nondū pudeat. τάδ', τάδ' ἀγάλματα φορεῦσθαι: uel, τάδ' ὦ μαντεῖ' αὖαξ, hæc aūt ô Apollo uaticinata sum. γῆς οὔρθε, extincti fratres. Euripides in Hecuba: ὃς ὅτε τὸς γῆς νόρθεγε, ὅτε τὸς αὖω δέσας. ἐ μακρὰν, breui, nō multum post tempus. Euripides in Oreste: ἔοικε δ' ἐ μακρὰν ὅδ' ἄγγελος λέξειν τὰ κεῖθεν. εἰς ἅδου, prona in terrā labitur. ὦ λαπὰ, ô pessimę seruę. εἰς ὀρθὸν. eam rectam, atq; in pedes erigite. πανὸς, uos mihi aduersantes. ἔχει τι κῦμα, decens & honestū est. ἐξάσαι, cōmemorare lubet. λαποῖσι, ærumnis meis. πείς τύραννα, & regno accepto nupsi. Plerique; τύραννα, αὐτὶ τῶ τυραννίδα exponunt. nam τὸ σοφὸν, pro ἡ σοφία: & τὸ βάρβαρον, pro ἡ βαρβαρότης ponitur. nonnulli σκῆπτρα, uel δώματα subaudiunt. Sophocles in Antigone: καὶ δὴ τύραννον κῦμ' ἔχων. Aeschylus in Prometheo: πρὸς τοῦ τύραννα σκῆπτρα συλοθήσεται, ὃν ἀριθμὸν. Erasmus in prouer. Numer. λεμανὰ-

λωμπάσαιν. nulla enim futura est mulier, quę se pręstantiores liberos peperisse gloriari possit. *τέχνας δ' ἐτιμήθην.* Sophocles in Electra: *σὺ δὲ τεμοῦσα πρατὸς βοηρύχων ἄπρας φόβας.* Apollonius: *ἥματα γὰρ τέμα πάντα γόων, τίλλοντό τε χαίτας αὐτοὶ ὁμῶς.* Hanc priscis fuisse consuetudinem, aliàs ad plenum docui. *νεηρῶν*, cæsorum filiorum. *φυτεργὸν*, eorum parentem. *ἐφ' ἑρκίῳ πυρᾷ*, ad aram Iouis Hercei. *ἄλλοισι*, hostibus. *ἐν χερῶν*, filiabus hisce è manib. peruim abductis orbata sum. *ὡς ὀφθίσομαι.* nec spero unquam fore, ut me uisuræ sint. *θρηνοῦ λιακῶν*, summum malorum. est enim *τὸ κρύπτον τοῦ τέχους, θρηνός.* Homeri interpres: *θρηνὸς δὲ λέγεται, ἢ ἐπὶ τοῖς οἰκοις πεφαύν.* Erasmus in adagijs, Colophonem addere, & Fastigium imponere. Vallum quoq; & sepimentũ notat ea dictio. unde & *λιακοῖς θρηνῶσαι* infrà animaduertemus. Homerus Odyss. *κ.* *νῦν ἐθρήνησον ἀλχόρδην.* *εἰς δόμους*, alienas ædes. *τύποις*, his ministerijs. *ναὸν πέδον*, atque humi. *τρυχηλόν.* Placet *τρυχηρόν.* *εἱμοῦν*, induta. *χρόα*, cor pus. *γυναικὸς*, Helenæ. *σὺ βάκχε*, tu furens, quasi Baccho agitata. Euripidis in Hecubam glossographus: *βάκχευ ἢ τὴν λιασαύδραν λέγει· ἐπειδὴ οἱ μαντευόμενοι οὔθεοι ὑπὸ θεῶν γενόμενοι μαντεύονται, καθάπερ αἱ βάκχαι τῷ διονύσῳ πληγεῖσαι, αὖν καὶ λάτω φρένοντα ὥσπερ μαινόμεναι.* *οἴκοις συμφορᾶς.* quibus cum miserijs Agamemnoni nubis, quas dijs amissæ castitatis, quam Apollini uoueras, pœnas pendis. *πολλῶν*, tametsi quamplurimos liberos susceperim. *κρόκεμνα*, puluinaria. *ἵλιον, ἄεισον.* *ὑπ' ἀπιλύνῃ*, ab equo Durio Græcos plaustri instar uehente.

δορίκλωστος, δορίπηκτος. *ἐρκάνα, μέγα.* *σύνοπλον*, armatis uiris refertũ. *σὺ πύλαις*, in portis Scæis. *ἀπὸ πέτρας.* Quidam è muris exponunt. ego *πόρπαν* legere malim: *ἀπὸ πόρπαν φαθεὶς, πόρπαν ἀποφάθεὶς.* *δικογενεῖ*, ad templum Mineruæ Ioue genitæ. *ἕδρα*, ad equum in urbẽ subducendum. *πόνημα*, cum facibus. *ἄτην*, excidium. *θεᾷ*, Mineruæ. *δώσων, γενέα δώσεσα.* *χαρίν πόλιν.* Appositio: equum nullum iugum passum. *ἄμβροτα*, diuinitùs fabrefactum. *ἀμφιβόλοισι, πορφυρόλοισι.* *νεωρίοις, νεωσοίκοις.* *νεὼς ὡς σπάφος*, ut nauis quæ subiectis cylindris in mare trahitur. *κελαινὸν*, nigra, pice nuper oblita. *ἔδραυα, εἰς τὸν ναὸν.* *φόνια*, perniciosa ac pestifera. *πόνῳ*, quem in subuehendo equo sustinuerant. *διὰ χαρὰ*, propter hostiũ (uti opinabantur) fugam. *λωτὸς*, Libyca fistula, de qua alibi. *μέλεα*, hymni, odę.

ἀέρμον, sublimem. *μέλαναν*, inauspicatam. *λόχῳ*, ex equo fraudulento. *ἄρης*, Græci cum Troianis pugnaturi. *ὄργα παλλάδος*, quæ quidem omnia Mineruæ consilio facta sunt. *στέφανον*, gloriam, uictoriam. *ὄχεις*, curru uectam. *παρὰ δ' εἰρεσίᾳ*, matris uerò mammas à rheda succussas persequitur. *δορυθρατοις, δορυαλώτοις.* *φθιώτας*, Phthioticus. *ἀπὸ τροίας*, procul à Troia. *παιαῦνα*, uocem ac sermonem meum. *τῶνδ' ἀλγέων, οὔνεκα.* *τλήμων*, me miseram. *ὦ πόσι*, ὁ Hector. *λῦμα, διάθαρμα.* *ὁ ἦ σὸς γόνος.* Loquitur Chorus. Legendumque est, *ὁ δὲ σὸς γόνος.* fuerat enim ante Troiã captã interfectus Paris à Philoctete. *τέτακται, πεῖται*, porrecta sunt. *ἤνυσε*, ac Troiam in seruitutem redegit Paris. *αὐύσαι πυρίως* (ut docent Grãmatici) *τὸ μετὰ δακρύων τι ποιῆσαι.* *δόμον, δακρύω.* *ἰάλεμος*, hymnus lugubris. Apollonij commentator: *ἰήλεμος αὐτὶ τοῦ θρηνῶν. εἴρηται ἀπὸ ἰαλέω μετὰ τοῦ μόσης παιδὸς. ὁ ἰάλεμος*, inquit Tzetzes, *θρηνῶδεις ἐφεῦρον ᾠδάς.* *ὡς ἠδὺ δάκρυα.* Homerus Odyss. *λ.* *πρυφόῖο τετραπώμεθα γόοιο.* *πυρηδοῦσι*, in alto collocant. Hesiodus: *ῥεῖα μὲν γὰρ βεβάει.* *τὰ ἦ δοκοῦντα*, quæ magna & eximia censentur. *οἱ δοκοῦντες, εὔδοξοι καὶ εὔτιμοι* dicuntur. *σὺ τένῳ*, cum Astyanacte. *εἰς δῦλον, εἰς τὸν δουλείαν.* *ἄλλός τις ἄλλος*, qui Aiacis exemplo Polyxenam raperet. Sic Virgilius:

— Alius Latio iam partus Achilles.

νοσεῖς, nec uno morbo laboras. *ὄρχεται, τὰ λιακά.* *κἀπεπωφάμεν*, & mortuum luxi. *προσφαγμώτων, οὔπεκα.* *τὸ βλέπειν*, uiuere. *κρεῖσσόν ἐστι.* Ex Æschyli Prometheo: *κρεῖσσον γὰρ εἰς ἅπαξ θανεῖν, ἢ τὰς ἀπάσας ἡμέρας πάσχειν λιακῶς.* *δηλῶν τῶν λιακῶν.* non dolet, qui malũ nullum sentit. hic *δηλοῦ* una negatio, duarũ locum tenet. *ἀλᾶται*, animo uacillat ac cruciatur. *σὺν πραξίας χάριν.* *ἐν ἰδίοις φῶς*, quasi nunquam nata. *τοξόσασα.* ego uerò in his terris degens. *τῆς τύχης.* Persistit in metaphora Euripides, à sagittario, longè à scopo aberrante, ducta. *καὶ μὴ προσῖ*, nulla subsit libido uenerea. *τότε*, huius autem rei. *ἔπη*, mulierum sermones. *ἤθεμν*, norã. *κείνῳ τε.* Contrà uerò, quibus in rebus me ab eo uinci oportebat. *καὶ τῶνδε.* morum uitæq; meæ integritatis. *τῷ θανόντι*, Hectori, cui fidem meam obstrinxi. *εἰς ἀνδρὸς λέχος, οὐ τῷ τῶ ἀνδρὸς λέχει.* *ἀπέπτυσα*, illam execror atq; abominor. *τῷ θηριῶδες*, bruta illa animalia. *ἔφυ*, est. *λέπεται*, & cui multa naturà deficiũt, nempe ratio, sermo, memoria, mille alia. *λῦ πατασσόνεις*, ὁ Hecuba. *λέπεται*, superest. *δὲ πλέπομαι*, nec mentẽ meam falsis rationibus decipio. *καὶ δοκεῖν.* nam plerunque suaue est, quid etiã apud se fingere. Ipse in Oreste Euripides: *κρεῖσσον ἢ τὸ δοκεῖν, καὶ ἀληθάς ἀπῆ.* *τὸ σόν*, casus tuos. *αὐτὴ μόν*, Theon Sophista Euripidem notauit, *ὅτι παρὰ καιρὸν αὐτῷ ἐπάδη φιλοσοφεῖ*, uti hoc in loco uidem⁹. *γραφῆ*, id lectiõi acceptũ ferẽs. *αὔτλω.* Scribe *αὔτλον*, *τὴν ῥύσιν τοῦ ὕδατος.* Æschylus: *πολλαῖσι πληγαῖς αὔτλον δὲ ἐδέξατο.* Euripides in Hecuba: *ἀλίμενόν τις*

νόμ τις ὡς ἐς αὔτλον ἐμπεσόν. Glossulæ *αὔτλον δὲ λέγει, τὸ πέλαγος.* Virgil. Æneid. 1.

— Laxis laterum compagibus omnes
Accipiunt inimicum imbrem, rimisq; fatiscunt.

οὐδόντες, fortunæ cedentes. *καὶ παρεῖσα*, sed ea omittens. *οὐκ θεῶν*, à dijs illata calamitas. Sic infrà in Herc. fur. *τὰς τῶν θεῶν γὰρ ὅστις ἐκμοχθεῖ τύχας.* *ἢ μή*, nequaquam illum lachrymæ tuæ seruaturæ sunt. Lucianus: *θάρρει, δηλὴν ἢ μὴ γενόμενα ἄδικον δικαιοσύνης ταύτης συμπαρόσης.* Plato: *ἀλλ' εὖ ἴσθι ὦ γλαύκων, ἀκριβῶς μὴν τοῦτο ἐν τούτῳ μεθόδῳ, οἵας νῦν σὺ λόγοις χρῷ μεθ', ἢ μή ποτε λάθωμεν.* Sophocles in Antigon. *δηλὴν γὰρ ἔστ' ἀλγεινόν.* Scholium: *πόρισμα δὲ ἐστὶ τὸ ἔτερον ἢ.* *ἐς τὸ κοινόν*, in omnium nostrũm gratiam. *παῖδα*, Astyanactem. *παιδὸς*, filij mei Hectoris. *δέδορκα*, uideo. *πελοπιδῶν*, Agamemnonis & Menelai. *λιπεῖν, ἔδοξε.*

αἰδῶ, laudo equidem pudorem tuum.

κτείνυσι, interficiendum sentiunt. *γάμων*, matrimonij, quod futurum erat ut cum Pyrrho contraherem. *λέγων*, concione aduocata orationem habens. *μὴ τρέφῃν, μὴ χρῆναι τρέφειν.* *τοιαῦτα*, eadẽ de eius liberis uincat sententia. *ὡς γενέσθαι.* sed id ut fiat: id est, ut prudens sis, & ita quoq; esse appareas. *μήτ' αὐτέχν.* Astyanactem à te auelli finas. *κρατῆ*, alieno imperio subes. *δοίητε*, possumus. Euripides in Oreste: *καὶ γιγνόσκ' ὅσ' ὄμως, τοῖς δεομένοισιν ὠφελᾶν, οἷόσ τε δ' εἶ.* Aeschylus: *οἷοίτε θνητοὶ τ' δ' ἐκαυτλῆσαι πόνων.* *ἀκρόν, ἔπος.* conuicium, maledictum. *ῥιπῆν*, sequitur. alij *ποιεῖν* subaudiunt, *ἀκρὸν δηλὴν ποιεῖν.* *παῖς ὁδ'.* Astyanax, nec mortuus flebitur. *δύτε*, facile & modestè casum hunc perferẽs. *πειρασὰ*, supra modum. *ἄλλοις*, alijs quamplurimis. *ἐδόλον πάτρος*, patris uirtus. *πολυασόρου*, fertilis. *τί μὲ δέδρακας*, quid me manibus prehendis. *γῆς ἐξαυελθὼν*, ab inferis reuersus. *ὑψόθεν*, ex alta turri. *διαμονῆς.* frustra. *πρόσπιπτε*, accede ad matrẽ. *καὶ σόμα*, ac me osculare. *ὦ τυνδάρειον ἔρνος.* Hîc quoq; Lacedæmonios conuicijs incessit Euripid. ô Tyndarei soboles, nequaquam à Ioue genus ducis. Lacedęmon Iouis filius Amyclam, Amyclas Argulum, Argulus Oetalum, Oetalus Tyndareũ genuisse creditur. *ὅσα γῆ, καὶ πάντων ὅσα γῆ τρέφει καὶ καὶ.* *λῆρα*, te pestem ac perniciem. *ὀμμάτων ἄπο, διά.* Euripides in Hecub. *διὰ κακῶν γὰρ ὀμμάτων.* Scholium: *διὰ γὰρ τῆς ἑλούσης ὀφαλτήλος.* Significat & *ὀμμάτων ἄπο*, absentem. Euripid. in Medea: *τὸν μὲν ὀμμάτων ἄπο, τὸν δ' οὐ θυράοις.*

λακλὸν, ὑμόναιον: Ironia. *γυναικὸς*, Helenæ. *πνεῦμα*, uitam. *ψῆφος*, Græcorum sententiæ. *τὰ τοιαῦτα*, infantis cædem. *καὶ αὐδαιδείας*, & cui propter impudentiam indicia uestra placent. *ὦ παῖ*, ὁ Astyanax fili Hectoris, gnati mei. *μήτηρ*, Andromache. *τί πάθω*, quid agam? *τάδε σοὶ δίδομεν*: obitum tuum lugentes caput tundimus, pectus percutimus, genas radimus. *τῶνδε γὰρ αὔχομεν.* huius tantum rei nobis facultas data est. non enim defendendi sui copiam habemus, non extruendi rogi potestatẽ. *πόλεως, οὔνεκα.* *τί γὰρ*, quod miseriarum genus. *τίνος εὐδεόμεν*: quæ abest à nobis calamitas? *πειρεμύμενος, πόρριζόντα.* *ἔδεξε.* ἢ subaudiendum: quæ prima ramũ fruticis protulit, qui olea nominatur, estq; colore glauco. *ὄχθοις ἱδρυῖσιν*, in arce Athenienſi. *αἰθαύσα*, Mineruæ. *ἐρανίου*, magnum & insignẽ. Sophocles: *ἅταν ἐρανίαν φλέγων.* *ἔβας*, ὁ Telamon. *γόνῳ*, cum Hercule. *ὀλὶ ἑλλάδος, εἰς γῆν* subaudiendum: cũ in terram Græciam Laomedontis, equos, seruatae ab Hercule Hesionæ præmium, aduexit. *αὖθος πόλιν*, præstantissimos equos. Sic Plautus in Casina: Ea tempestate flos poetarum fuit. *σύρεται*, lato alueo fluenti. *πλάταν*, naues. *καὶ ναῦδεῖα*, & rudentes alligauit puppibus. *χρὸς σύνοχίαν*, sagittas, quæ manu eius emissæ locum designatum feriũt.

φόνῳ. Appositio, in perniciem Laomedontis. *τυπίσματα*, regula Apollinea constructa mœnia. Lycophron: *σὺ παρθενῶνος λαΐνα τυπίσμασι.* Interpres: *τυπίσμασι, κατασκευάσμασι· τύπος γὰρ σιδηρᾶν ἐργαλεῖον τετονισμένον, ᾧ τὰς λίθας πελεκῶσι καὶ ἀποξέουσι.* *δυοῖν πτύοιν*, hasta ambabus manibus, id est totis uiribus agitata. *πάρὶ δαρδανίας*: Dardanias portas, quas nonnulli Scæas esse arbitrantur. *λαομεδόντειε παῖ.* Ganymedes Iouis pincerna, quem contra omnium opinionem Laomedontis filiũ uocat Euripides: natus est enim Troo patre.

ἠχον, continent, eiulantiũ clamoribus implentur. *οἰωνὸς.* legendum *ὑιωνὸς*, ut pro parentibus lamententur nepotes. *σύνάτορας, καὶ οἶον αἱ μὴν σύνάτορας.* *βοῶσι*, maritos lugẽt. *γόραιας.* Castiga, *γόραιας.* *βεβῶσιν*, perierunt. *σὺ δὲ*, Tu uerò interim ô Ganymedes. *τρέφεις, ἔχεις.* *ἑλλὰς αἰχμά*, Græcanicus exercitus. *ἔρως*, Iouis erga Ganymedem amor. *ἐρανιδαισι*, qui Ioui curæ fuit. *ἐπύργωσας*, gloria extulisti. *λῶδος*, affinitatem. *τὸ τῆσδε.* huius porrò diei lux, quæ mortalibus charissima esse solet. *ἐδέλε γαῖαν.* Troiam patriam uidit, euersam atq; extinctam subaudio. *ἔχασα, ἢ ἡμέρα.* *πόσιν τεκνοποιὸν*, Tithonum maritum, Troianum hominem. *τᾶς ἦ γᾶς, ἐν τῆς δὲ γῆς.* *ὃν ἔλαβε*, quem Tithonum rapuit Hemera uel Aurora. hæc alibi. *φρῆδα τροίᾳ.* Iouis uerò erga Ganymedem, & Auroræ in Tithonum Laomedontis filium amor, nullum Troiæ pereunti auxilium adfert. *δοκοῦσι, οἱ ἄνθρωποι.* *ἐπ' ἀνδρα*, Paridem. *κεῖνος*, iamdiu

cæsus. τὴν λάπαναν ἄξω, τρωκάδων μέτα. id su prà docui. οἵπερ γὰρ αὐτὴν. qui enim in ea re cuperanda multos in bello labores suscepe runt. πανὰς, in amicorum ultionem. κατὰ δίκην, iustè res humanas moderaris. οἶδά σοι, noui probè, me tibi inuisam. γνῶμαι τίνες, quæ fuerint de me latæ sententiæ. ἐν εἰς ἀνηρῶτ. non summo iure tecum actum est, nec causa tua trutina examinata est. ἐν εἰς λόγυς. non huc accessi ut tecũ cõfabularer, sed ut ti bi uitam adimerem. τῶδε τῆς ἀπολογίας. λαπῶν, quæ ei propterea obijcere non possis. πτηνεῖνων. Eam omnino interficiendã probaturus est. χολῆς. Euripides in Androm. χολῆς τόδ' ἔργον. τῶν σῶν, non eius gratia. ὡς μάθῃ, ut intelligas, ut id te non lateat. κολεμίαν ἐμὲ διὰ λόγων ἰόντα, oratione percurrentem. πρέσβυς, hæc anus Hecuba. δαλῶ, cum se ueluti facem parere in somnis uidisset. ὡς ἔχει, ut se habent. αἰσία δ'. Corrige, αἰσίας δ'. πείνεν, formosissimam iudicaret. ὑπεπλεράμοι, pulchritudine antecelleret. Significat & effugere. Sophocles in Trachin. ἢ τῶδ' ὑπεπλεραμόνα τῶ χρόνῳ τέλος. θεὰς, Iunonẽ & Mineruã. γάμος, meæ cum Paride nuptię. ἴτ' εἰς ἄρον: nec arma ceperunt, ut in cæteros Græcos tyrannidem exercerent. ὁ τυραννίδι, ἐν ἐπὶ τυραννίδι. Locus hic mendę suspicione non caret. Quin uerò hic quoq; Lacedæmonios mordeat Euripides, mihi nõ est dubium. ἄδ' ἐυτύχησον, ob eam uerò quã Græcia felicitatem adepta est. πρεσβεῖα, à Venere. λιῶν εἰσιβόμαι, at interim malè audio. ἐπὶ λάρα, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. ταὶ ποσὶν, uulgò nota. ὅπως ἐφόρμισα, νυῦ ἄκου. subauditur. μπρεὰν, θεὸν, nempe Veneren. ἀλάστωρ, malus genius, idemq; infelicissimus filius. λάκιστε, Menelae. κρησίαν χ[illegible]να, in Cretam. τὸν ἐπὶ τῷδε, in eo quod mox dictura sum. κείνυς, τῆς ἀφροδίτης. γῆς μυχὸς, ad inferos. θεοπόνπα, ut illud quod cũ Paride coniunxi matrimoniũ. πυλωροὶ, custodes. σῶμα πλέπτησαν, ac clàm de mittere molientem. δηΐφοβος, qui post Paridis interitum Helenam uxorem duxerat. Homeri scholiastes: ἀλεξανδρου τοξευθέντος ὑπὸ φιλοκτήτου, πρίαμος τὸν ἕλενης γάμον ἐπαθλον ἔθηκε τῷ ἀριστεύσαντι κατὰ τὴν μάχην· δηΐφοβος ἦ γυναικὸς ἀγωνισάμενος, ἔγημεν αὐτήν. Tzetzes in Lycophronem hos Euripidis uersus citat, ac longo sermone illustrat. πόσι, ὁ marita. ὁ μὲν, Deiphobus. τάδ' οἰνοθεν, atq; hoc pacto me gessi, siue Lacedæmone siue Troiæ essem. αὐτὴ νικηφόρων: nunc uerò præmij uictoriæ loco, quæ mihi uobiscum communis esse debuit. ἐδήλωσα, in seruitutem abducor. τῶν θεῶν, quorum uoluntate hæc gesta sunt omnia. βάλλει, μωραίνει subaudiendum. διαφθείρουσα: huius eloquentia auditorẽ corrumpit, A quóq; uult perducit. ἄργος, gratissimam ei ciuitatem. βαρβάροις, Troianis atq; Asiaticis. σὺ δύνας. Tu repone ἀθλίως. μορφῆς πέρι, de pulchritudine formę certaturę. τῆ γαῖ, cuius rei gratia. αὐτὰς ἀμύκλας, cum ipsa Sparta. Amyclæ Laconiæ est oppidum. Dionysius Afer: ἀμυκλαίων γένος αὐδήρων. Glossematarius: ἀμυκλαίων, ἤτοι λακώνων· ὡς ἀπὸ μέρους. μεῖς γὰρ λακῶνων αἱ ἀμύκλαι. ἤγαγε, adducere potuisset. ἀφροσύνης. Metrum hoc adducit lib. Rhetor. β. Aristot. Phurnutus: ἢ ὡς σὺριπίδης ὑπονοεῖ, διὰ τὸ τὸν ἱππομένην αὐτῆς ἄφρονα εἶναι. Hæc ad plenũ alibi. σὺ ἄγαι, in Peloponneso. λαξαπλύσειν, sumptibus tuis largè suffecturam. translatio à mari inundante. παῖδα: Paridem ais te per uim abduxisse. ἢ ποίαν βοὴν, quo clamore Castoris fratris auxilium imploraſti. ὃ κατ' ἄστρα πω. uiui adhuc, necdum inter astra B relati. Castor & Pollux signũ Geminorũ efficiũt. κατ' ἴχνος, ac te persequerentur. ἀγωνία, bellici cõflictus. τῶδε, Menelai. ἀδὴν λῦν: nullo Menelaũ in precio habebas. μεγάλα γὰρ, id enim magni faciebas. κρεῖ τοῖσδε, atq; his à te commissis sceleribus. ἀλθέρα, nec te pudet uiuere. ἐρεπέοις, pannosam, attrita laceraq; uesteindutam. κρᾶτα, capite raso, ac lugubri habitu. οἷ, quo fine. σαυτὸν, à te ipso legem statuens. τὸ θῆλυ. fortè, πολὺ πρὸς τὸ θῆλυ τ': ne claudicet uersus. ut etiã aduersus mulieres fortiter te gessisse, hostes intelligant. ἑκὼν σίος, sua sponte profectã. λυσῴρων πέλας. abi hinc, ad carnifices, qui te mox lapidibus obruant. σὺ μικρῷ, temporis momento. πρὸς σὲ γονάτων. Plinius lib. 11. cap. 45. Hominis genibus quædam & religio inest, obseruatione gentium. Hæc supplices attingunt, ad hæc C manus tendunt, hæc ut aras adorant. Euripides in Medea: μὴ πρὸς γονάτων σε παῦτες παῦτως ἱκέτευομεν, σὲ autem pro σῶ positum est. Sic μοι ab Homero αὐτὴ τῶ μῶ: μήτηρ μοι μνηστῆρες. Attici quidem τὴν ἀντωνυμίαν αὐτὴ τῆς γενικῆς, ἢ αὐτὴ δοτικῆς τὴν ἀντωνυμίαν usurpant. τὴν νόσον: ne malũ quod à dijs citra meam culpã profectum est, imputes mihi. πολὺ τέκνων, pro liberis eorum. ἐν ἐγ' ὄρασιν. Erasmus in adagijs, Amicitia stabilium, felicitas temperantiũ: &, Ama tanquam osurus, oderis tanquam amaturus. Propertius:

Errat, uesani finem qui quærit amoris,
Verus amor nullum nouit habere modum.

ὅπως, dabo operam. τῶν ἐρωμένων, τῆς ἐρωμένης. πολὺ γυναῖξι, & mulieribus omnibus ut pudicæ castæq; sint exemplũ erit. εἰς φόβον βαλεῖ, metũ incutiet, tametsi fuerint Helena nequiores, maioreq; odio prosequendæ. πολὺ πολανῶν. Grammatici: πυρίως πέλαγος τὸ λεπτὸν πέμμα, ᾧ

A μα, ᾧ χρῶνται πρὸς τὰς θυσίας. οὕτω ἦ φασὶ, πολὺ παῦ ἐξ ὑγροῦ πεπυγμένου, παρὰ τὸ πολύνειν. Pausanias in Arcad. πέμματα ἦ ἐπιχώρια ἐπὶ τῆ βωμῆ λαθήγιον, ἃ πελαῦνυς λαλῆσιν ἔτι νῦν ἐς ἡμᾶς ἀθλωσίν. νῦν πόργαμον, & Pergamum arcem, in qua cõstructa erant Iouis & Mineruæ templa. χίονι, aqua frigidissima. τέρμονα: & Idæ montis uerticẽ, à sole oriente illicò percussum. ταὶ λυταλαμπομένων, πρὸ ἄλωπας. faces in sacris gestantem, aut ab Apolline illustratam. θόρα πάνων, Cassandram. κατ' ὄρφνων, quos noctu fieri mos erat. σελάνων, νεομηνία: festa quę primo quoq; mensis die celebrauit antiquitas. Pindari enarrator: αἱ τῶν μηνῶν ἀρχαὶ, ἱόρταί εἰσι τῆ ἀπόλλωνος. συὸ δώδεκα, duodecim simul numero. μέλει, cura. ὦ φίλος, ô chare cõiunx. loquitur Chorus. ἀλαίνεις, secus infernorũ amniũ ripas eos alibi uagari docuimus, qui B sepultura carerent. ἄνυδρος, nullis lachrymis defletus. πόροισι, remis. Homer. Odyss. λ. δεῖ σὺ ὑρὲ' ὄρεμα, τά τε πόρα νηυσὶ πέκοντα. Eustathius: πόρα δὲ νηὸς τὰς κόπας λέγα, πρέτορ ἢ πορ ὁ κυπόφορων τὰ ἱστία. εἰσὶ γὰρ πολὺ τάχυς ἀέτια τῆ νηῖ πολὺ τὰ ἱστία, λαθὰ πολὺ αἱ κῶπαι, ἀλλὰ τὸ ἀκρῶμα τῶν πόρων μᾶλλον αἱ κῶπαι σώρευσιν, ἢ πορ τὰ λαίφεα. κυκλόπεια, à Cyclopibus condita. hæc alibi. ὑραύια, immensæ altitudinis. λαξάφρα, indecenter. σαλαμῖνα, Salaminem insulam. ἢ δίπορον, aut bimarem uerticem, nempe Acrocorinthum: ubi sedes Pelopis, id est Peloponnesus in angustijs suis (πύλας uocat) habet certamen Isthmicum. Consule Pliniũ lib. 4. ca. 4. ἀπάτυ, tum naue. αὐᾶ μέσον αἰγαίου, maris Aegei. πλάταν, ἐν desideratur: ὑν πλάταν πέσοι. ἰλιόθεν, Troia abeuntem nauem. λάτρευμα, τὴν δόλιν. γᾶθεν, ἐν τῆς πατρίδος. διὸς C κόρα, Helena Iouis filia. ἐστίας, τῶ οἴκου. πιθαύας. Pitana urbs est Laconiæ. χαλκόπυλος: neq; in templum Mineruæ quæ χαλκίοικος à Lacedæmonijs nũcupatur, qua de re infrà. ἑλῶν, ἑλῶν pro ἑλῶσα, ob inauspicatas nuptias dedecus nobili Græciæ adferens. ναυσὶ ναυῶν: noui nouis succedentes casus. ὁ πύργων δίσημα, quem è turribus proiectum. πίτυλος, οὗ μόνον λέλυσμα. ἄκαστος, Acastus Peliæ filius. ἄ, quam ob rem celerius quàm ut hic diutius immorandi causam habens. φρῶδος, abijt. ἕκτορος τῶ σῶ, Hectoris gnati tui filius. φόβον τ' ἀχαιῶν, ut obductũ ære clypeũ qui terrori esse Græcis solebat. ἠτήσατο, resumendum: ἐμοὶ λαξέλοιπον, aut quid simile desideratur. λῦ πάτρῳ, quẽ Hector huius Astyanactis pater. πορῶσα, ἠτήσατο. λύπας ὁρᾶν, ὥστε, ne hũc cum tristicia intueretur. αὐτὴ λέδρον. nam lignum hoc non facile consumitur à uetustate. Theophrastus: ἡ δὲ λέδρος τὸ πλῆστον ἐγκαρδία καὶ ἀσαπές. Lege Plinium lib. 13. cap. 5. & Eras. in adagio, Digna cedro. σὺ τῆδε, τῆ ἀκαίδι. ὠλοῦσας, καὶ τὰς σὰς εἰς ὠλοῦσας δῶναι, ὡς νικηφόρ πέπλοις πορίσῃ λῆς. ὅσα σοι δύναμις, ac pro facultate ornes. ὡς ἔχει, ut res tuæ ferunt. βέβηκε, Andromacha. δεσπότα, Pyrrhi. αἱρῆμον δόρυ, Ignorũ struẽ quib. uratur cadauer. Eustath. δόρυ ἦ, νῦν μὲν τὸ πολεμικόν· ἄλλως ἦ δόρυ, ἁπλῶς παῦ ξύλον, καὶ αὐτὸ τὸ οὐ δεύδρεις. ὡς τὸ. ἡ γὰρ πωτοῖον αὐή λυθεν ἐνδόρυ γάνης. Homer. Il. Ψ. παύτες δ' ὑλοτόμοι φῖρὸς φόρον. ἕλκεσα, qui mos antiquis fuit. τ' ἀπ' ἐμᾶ, quę à nobis agẽda sunt. πάτλυ, naue. πέδῳ, humi. φρενῶν, prudentiæ. ἀδῖν ἦτε, nullæ ne in uobis uires inerant. εἰς δόρυ, Hectore bellica uirtute prędito. χρὸς, σὺ τυχόσης. ἥδυς τυχὼν, iam adultus. νυῦ αὖτ' ἰδὼν. nunc uerò cum puer adhuc esses, nihilq; dum per ætatem perciperes. ἀδῖν σὺ δόμοις, cui porrò diuitiarum usus nondũ cognitus esset. πρατὸς, τῆς κεφαλῆς σύνα, ob uulnera in capite accepta. τύχη. Castigo τέχη, mœnia ab Apolline condita, è quibus præcipitatus es. ὅν πολλ' δύγλυκε βοτρύχω, ὅν πόλλ' ἐκύπτυσον ἢ τεκοῦσα βότρυχον. ἡ τεκοῦσα, mater Andromache. ἐκγελᾶ, effusè ridet: uel σθένον ἐκγελᾶ, hiat, apertus est. ἐν' κὰ χρᾶ, cerebrum sparsum atq; effusum. Athenæus Dipnoso. β. ἀπολλόδωρος δ' ὁ ἀθήναιος ἀδ' ὀνομάζειν τινὰ τῶν παλαιῶν φησὶν ἐγκέφαλον. καὶ σὺ ριπίδης δὲ τὴν ἐκάβην θρηνοῦσαν εἰσαγαγὼν, τὸν ἀγωνιάτα ὑπὸ τῶν ἑλλήνων ῥιφθεῖσα φησὶν· δύγλυκε λρατὸς, &c. σὺριπίδης τε τοῦ τῆς τραγῳδίας ἐν διεχθέν, ὠμόχρον ὐχ αἱρήμενος σὺναργῶς ἐμφανίσαι, ἐδήλωσεν ὡς ἐβούλετο. Fallitur Apollodorus. νᾶ ἐγκέφαλον nominat in Cyclope Euripides, ἐγκέφαλον ἐξ ἔρρανε. & Homer. Odyss. 9. ἐν δ' ἐγκέφαλος χαμαὶ δῖς ῥέε. Rectè igitur Virgilius Æneid. 8.

— Atq; arma cruenta cerebro
Sternit humi moriens. —

De quo mollius sanctiusq; locutus Euripides, uidetur ἐκγελᾶν enunciasse. ὡς εἰνῶς, quàm suauem patris manũ refertis. πολλὰ, πολλάκις. ἐψεύσω. diu enim te feliciter uicturũ, mihi pollicebar. πέπλοις, in uestem meam decidens, in sinu meo decumbens. πῶμις, multitudinem. προσφθέγματα, uale postremum tibi dicens, ut terra tibi leuis sit, à dijs expostulans. ἐν ἐμὲ, uti sanè oportebat. ὕπνος. cum te infantulũ dormientẽ ęta prospicerẽ. ἡ λαχὼν, qui patris bona nõ possides. ἠτέων, scutum: quòd olim è salice fabricarentur clypei. Eustathius: καὶ ἰτέας δέτινας ἀανίδας ἄλλος διονύσιος ἱστορεῖ. Aristophanes: αὐὴρ πεδήτης ἰτέαν ἐνημμένος. φύλακα, strenuum tui custodẽ, ἢ ῥιψάσπιδα. ἴτυος, clypei. περιδρόμοις, ambitu, circumferentia. πόνος ἔχων, pugnãs. ἐν τῶν παρόντων, pro præsenti copia. εἰς κάλλος, ut sepulchrum tuum magnificè ornem. ὧν δ' ἔχω. Sophocles: νυῦ δ' ὁ λύκε ἀπόλλον ἐξ οἴων ἔχω.

τοῦ ἔστιν ὡς ἀμυάμητος ἔχω. ἐμπληκτος, σύμετάθετος, σύμεταβολος, qui facile immutatur, ut poto homo. ἁλοῖς, Troades captiuæ. ἐξάπαιμ, ὥστε. ἢν εἰς πλησμονὰς, non has quidem leges ad uoluptatem, aut ciborum ingurgitationes ſciſcentes. νικήσαντα uerò, αὐτὶ τοῦ νικήσαντι ſcriptũ eſt.

τῶν σῶν, è bonis quæ tua olim fuerunt. ὦ μέγας, ô Hector. ἐξάπτω χρόος, cadauer tuum ueſtio. σύτ'. Semet alloquitur Hecuba. θανοῦ γὰρ. uel eo nomine, quòd adhuc uiuas. ἐπεί σε. ô ſcutum. ὀλυσσέως, cuius ſerua futura erat Hecuba. δύρομα. lege ὄδυρμα. νειρῶν ἰαχομ, ſunebrem eiulationem. ἰάσομαι. ego quidẽ uulneribus tuis medebor, ea faſcijs alligãs. τἄργα δ' ὄ, re ipſa uerò minimè. κρᾶτα, caput.

σάς, nos, quæ tuæ ſumus. ἢν ἐλῖν, ἐλῖν desideratur. κάτω χθονὸς. αἴωνα κάτω κάτω χθονὸς πορεύκαλῶν. οἷα δεῖγε, quæ conuenit. τέρη, honores, ornamẽta. Solebant & coronæ elato cadaueri imponi. τοξεῦται, ὁ θανών. ὀλβιοδαίς, Astyánax. φλογέας χεῖρας, tedas geſtantes manus. μορφὰς δίδω, ut hoc uno ſermone duo complectar atq; expediam. ἠχώ, ſonum. Sophocles in Electra: πρὸ θυρῶν ἠχὼ πᾶσι προφωνεῖν. Gloſſema: ἠχὼ, αὐτὶ τοῦ ἦχον, ὃν οἱ ποιηταὶ ἠχλὶν λέγουσι· ἠχὼ γὰρ τὸ τῆς φωνῆς αὐτίφθεγμα. ἀμπνέουσα, magnos ducens ſpiritus, elata ac ſuperba. ἐξάγκασι, hoſtes. πυραὶ, urbis buſtum. κάλλιστά μοι, κάλλιστόν μοι. πρόνις, Iupiter Saturni fili, ſumme gubernator. δαρδανίου γονᾶς. Dardanus Iouis fuit filius. πέρυγι. γᾶ ἀραιὰ δορὶ πεσοῦσα καταφθίνει ἀπὸ ἑρῆς καπνὸς πέρυγι, alis ſurſum fertur, ſubaudio. Sic paulo infrà, πόνις δ' ἴσα καπνῷ πέρυγι πρὸς αἰθέρα. καταφθίνει, in fumum redacta. γᾶ ἀραιὰ, inclyta & à Ioue originem trahens. Potes & ἀραιὰ cum uocabulo πέρυγι, connectere. καταδόρομα, καταφθίνει, uel ἔστι.

λόγχα, armis hoſtilibus. μέλεα, membra. πρύπτοσα. Malim ῥίπτοσα, in caput proijciẽs. Homerus Iliad. ε. ἀμφοτέρησι δὲ χοῦσιν ἐλὼν πόνιν αἰθαλόεσσαν χούσαῖο λαβὴ κεφαλῆς. νέβρον ἀνοίτας, extinctos maritos. ἄϊστος ἐγὼ, calamitatis meæ ignarus. ὅσιον, ac te quidem pium,

δορὸς, belli. φίλαν γαῖαν, patriam. πόνις. puluis perinde atq; alis in aerem ſublatus. ἄϊστον, ædium mearum ruinam ac uaſtitatem. Græcis ἄϊστος, ἀφανὴς καὶ ἄγνωστος dicitur. Aeſchylus ἄλετ' ἄπλαστος, ἄϊστος. & ἀϊστόω, diruo ac ſubuerto. Sophocles in Aiace Maſtigoph. εὖ γάρ μοι παῖδ' ἔστωσας δορί. ἀφανὲς εἶσιν, perit. ἄλλα δ' ἄλλο, aliter aliud peſſum it. ἐπιπλύνει. Strabo lib. α. τὴν ἦ τροίαν ἐπέκλυσε πῦμα. Homer. Il. ν.

αὖτις δ' ἠϊόνα μεγάλῳ ψαμάθοισι καλύψαι.

ac rurſum μ. αὖτις γ' ἠϊόνα μεγάλῳ ψαμάθοισι κάλυψε.

IN BACCHAS

Annotationes.

Κόρη, filia. βροτησίαν, humanam è diuina. δίρκαιος, Dircæ amnis aut fontis iuxta Thebas. ἰσμηνὸν ὕδωρ, Iſmenum flumen. A

πυρσαυνίκης, fulmine ictæ. ῥῶσαν φλόγα, εἰς ἐμὴν ὕβριν. ἥρας μητέρα. flammã Iunonis matrẽ appellat, quod æther ſupra aerem ſit. Pſellus: τῷ πέρατι τῆς τοῦ πυρὸς σφαίρας, ἡ ἀρχὴ τῆς τοῦ ἀέρος προσῆπται. ὅτι ἦ ἥρα ὁ ἀὴρ, (inquit Euſtathius) δικαίως φασὶ καὶ ἐν τῷ αὐλογραμματισμῷ· ἐξ ὧν γὰρ ἡ ἥρα γραμμάτων, ἐν τούτων καλεῖται καὶ ὁ ἀήρ. apud Heſiodum uerò, ῥείν ὑποδμηθεῖσα κρόνῳ Iunonem parit, quæ Vulcani mater perhibetur. πέδον ἄβατον, ſacrum, inacceſſum. θυγατρὸς, Semeles. ἡλιοδίβας, calidas, rectis ferè radijs à ſole percuſſas. σὐδαίμονα. ea quoque à Latinis felix Arabia nuncupatur. ἐς τίνδε, Thebas. αὐλολυγᾶ, clamorem uitulans impleui, ceruina pelle indutus. κίσσινον μέλος, thyrſum ex hedera compoſitũ: quem membrũ, id eſt pedẽ uocat, quòd eo ambulans innitatur. Euripides infrà: ἀλλ' ἔπτα μοι λιόσινα βάκτρον μέτα. ἐκφῦναι, prognatum. τίν' ἁμαρτίαν: dicerentque matrem, peccatum per libidinis intemperantiam ab ea commiſſum Ioui aſsignare, idq; cõmento Cadmi. ὧν νιν. quamobrem eam à Ioue interfectam aſſerunt. nam ἐξεκαυχώμεθα in tertia perſona exponendum, ut illud ἐφασκον, quod præceſsit. παράφρονες φρενῶν, amentes, mentis inopes. ὄρος, Cithęronem montem. σκύλα, nebridem, thyſtũ, coronam hederaceam, thyrſum, ferulam.

ἐξέμηνα, furentes domo abegi. παῖδας, filiabus. εἴνται, ſuper excelſos lapides ſedent.

σεμέλης: ut eam me, ex ipſo Ioue, non homine quopiam, peperiſſe agnoſcant. ἐπιφυνόντι, è filia edito. κὰν ἀστοῖσιν ἄστο. ut cùm cæteris dijs libet ac ſacrificet, nullam mei mentionem faciat. θεὸς γεγώς. quòd ipſe quoque deus ſim. θέμενος σὺ, rebus hìc bene atque arbitrio meo conſtitutis. ἐξόρας, nunc abſentes. ἄγειν, in me exercitum ducere. συνάψω, ego imperator cum Mænadibus congrediar. τμῶλον. Tmolum Lydiæ montem, in quo Liberum patrem genitum produnt non nulli. θίασος. thiaſus, multitudinem rei diuinæ cauſa collectam, pompam quoq; quę Dionyſium comitabatur, ſignificat. Athenæus lib. κ. καλῆται δὲ καὶ ὁ τῷ διονύσῳ παρεπόμενος ὄχλος θίασος, ὡς Εὐριπίδης φησί· ὀρῷ δὲ θιάσους τρεῖς γυναικείων χορῶν, τοὺς μὲν ἓν θιάσους ἀπὸ τοῦ θεὸς προσηγόρευον· καὶ γὰρ αὐτὸς τοὺς θεοὺς οἱ λάκωνες εἰδῶν φασι. Iſæus: καὶ εἰς τοὺς θιάσους τῷ ἡρακλέους ἐκέκυον ἐσήγαγον. Ianus Parrhaſius & pleriq; alij, Thyaſos per υ enunciãt, ac παρὰ τὸ θύω deriuãt. nos per iota ſcribendum iudicamus. Sic igitur apud

Virgi-

A Virgilium Æglo. 5. legendum eſt: — *Daphnis thiaſos* (non thyaſos) *inducere Bacchi.*

Sexcenta id genus exempla inculcare nihil refert. οὐ πόλει φρυγῶν. Peſinuntem urbem, de qua Liuius decadis 3. lib. 9. aut Berecynthum intelligit, in qua mater deũm colitur. Vergil. Aeneid. 6.

— *Qualis Berecynthia mater*
Inuehitur curru Phrygias turrita per urbes.

Vnde βόρβεπιω θιασὴ ὄρχησις. Plutarchus περὶ ποταμῶν, in flumine Marſya τὸ βόρβεπιω θίασον ὄρους mentionem ingerit. τὶς ὁδῷ, unuſquiſque de uia ac de atrijs cedat. εὔφημον, bona uerba efferens. τὰ νομιζόμενα, καλὰ: ut ſolenne eſt ac legitimum. θεῦ, Iouis. φρυγίων ἐξ ὀρέων, in quibus colitur Cybele. Strabo lib. decimo citat hoc uerſus, ac multis uerbis exponit. αὐῶνα, uitam. ἀφ' ἥρας, quæ Bacchum

B è Semeles pellicatu natum nõ odiſſe non poterat. ταυρόκερων, cornutum. Id copioſè in Epigrammata Græca enarrauimus. ἄγραν, captos ſerpentes. θηροτρόφοι, ὀφιοτρόφοι.

καλλικάρπῳ, pulchros racemos producenti. Corymbi uocantur. Plinius lib. 16. cap. 34.

οὐδυτῶν. Corrige οὐδυτῶν. στέφετε, contegite. κάρβηκας. Cur Libero patri ferulæ aſsignentur, alibi patefecimus. ὑβρεισᾶς, quibus myſtæ obuios quoſque per iocum cederent. γᾶ πάσα, omnibus in terris. χορεύει, βρόμιος. ἀφ' ἱστῶν. Caſtiga ἀφ' ἱστῶν: telis, radijs q; textorijs relictis. διογενέτορες. in his ſanè latens adhuc infans Iupiter, à patre non eſt interemptus. οἴμοι, μυχοὶ, τοιμόρυθες. Eurip. in Oreſte: οἴοι οἶος ἔκτωρ ὁ φρύγιος, ἢ τεμόρυθος ἄλας. Scholium: ὀτεμόρυθος, ὁ μεγάλην ἔχων πόρπηφαλάκαν· ἢ ὅτι οὖνοι τῶν ἡρώων τεν-

C λόφοις ἐχρῶντο. Euſtathius: φάλοι, ὁμόφαλοι ἀλαῖσι μιτραῖς παραπλήσιοι, καὶ κεῖται κατὰ τὸ μέτωπον, ὑπερέχοντες τῶν ὀφρύων, ἀποσκιάζοντες τὴν τοῦ ἡλίου αὐγήν, οἷαι τῶν παλλαδίων καὶ τῶν ἱερουβικύτων αἱ πόρυθες. Heſiodus: ἔγχος ἔχων σὺν χρόσι, χρυσείῃ τε τειφάλαιαν. Interpres: τειφάλια πόρυς, ἡ ἔχουσα τρεῖς φαλοὺς, ἤγουν ἐπωνυμίας. ἐν αὐτοῖς, in Cretæ ſeceſsibus. λύπλωμα, rotundum tympanum. Phurnutus περὶ τοῦ διονύσου: καὶ ὁ τῶν ῥόπτρων ψόφος, καὶ τῶν τυμπάνων ἀπὸ τεκαταλαμβάνουσιν εἰς τὰ ὄργια αὐτοῦ. αὐλὰ δὲ βακχείᾳ, συὸ τῇ βακχείᾳ. aut, τῇ βακχείᾳ αὐλεσθαι, & tympani ſtrepitum cum tibiarum Phrygiarum ſono miſcuerunt. Euripides paulo infrà: πάσω λιαπύργου τῆσδε βακχᾶς τάλα. ἡδυβόᾳ, ſuaui. Paulus Silentiarius: ἐμπέσε σοὶ λίχνα πόσυφος ἡδυβόας. πτύπον, ac illud pulſabant. θεᾶς. placet θεᾶς, Ludos, Megaleſia. Qui θεᾶς legunt, his neceſſe eſt μήτρῶα ſubaudire. πεδίσε, in ſolum. ὠμοφάγοι χάεμ. Bacchæ, ut aliàs docui, crudis carnibus ueſci ſolitæ ſunt. ἐξάρχος, dux choreæ atque itineris. σὺοῖ, euoe canens. νέβρα, melle. Græci quicquid ſenſus ſuauiter titillat, νέβρα uocant. λαπνός. quaq; iter facit Bacchus, redolet perinde ac thus Syriacum. ἐρεθίζων, curſu Bacchas incitans. πλανάτας, errabundus: uel errabũdas. χρυσορόας. nam è monte Tmolo profluit Pactolus, auriferum flumen. χλιδᾷ, μετὰ χλιδῶς. βοᾶς. Phrygijs acclamationibus deum indigitantes. Lucretius: Et Phrygio ſtimulat numero. — λωτὸς, tibia è loto. βρέμει. Bacchis perpetuò furentibus ſignum dederit, ut montem conſcendant. πῶλος. ut iuuencula. ματέρι, cum uacca. κῶλον, pedem trahit. σπιρτήμασι βάκχᾳ. Sic Thyades Bacchico motu exultantes, in montem tranſiliunt. πόλιν σιδωνίαν: Sidonem & Tyrum, urbes Phœniciæ. ὧν ἥκω πέρι, quamobrem huc acceſsi.

θεῦ, Bacchi. κρᾶτα σεῖσαι. idque Bacchantium ritu. θύρσῳ, Thyrſum in manu geſtans. ἡδέων, rerum ſuauium, à quibus nos hac ætate longè abſumus. λιαροῖς, ardua ac mihi moleſta aggrediar. ὀχόμοιοι, quàm ſi pedibus incedamus. γέρων γέρουτα. Eraſmus in adagio, Senis doctor. ξυνωρίζου, coniunge manum. γεγὼς, ὢν, ὑπάρχων. σοφιζόμεθα, de dijs curioſius loquamur, ſcrutemur'ue. τὸ σοφὸν, ἡ σοφία. κισσώσας, hedera coronans. δὶ' ἀριθμῶν: nihil autem per omnes numeros augeri uult, nihil ex omni parte beatum eſſe ſuſtinet. hoc ideo infert Cadmus, quòd Teireſias magnus in primis uates, cæcus eſſet. προφήτης λόγων. ego ſermonem tibi ſuppeditabo. γῆς πράτος, urbis huius imperium. νεώτερον, νέον; quid nouæ rei. ἐρῷ, audiamus ſcilicet. πλέω δὲ. Expunge δὲ. ἡμῖν. hæc uox ſuperuacua eſt. πλαγᾶσι. cum ſimulatis Bacchis, cum mulieribus quibuſdam quæ ſe Bacchas mentiuntur. περόφασιν, cum hoc prætextu quòd Bacchæ ſint. θυσσόεν. uide Heſychium.

πρόσθ' ἄγειν. Sed eas Venerem audio Baccho præferre. δεσμίους χέρας, uinctis manibus.

παγδόμοις. Corrige παγδήμοις, ædibus publicis, ac carcere. ἄρκυσι, caſsibus, uinculis. ὄσσοις, τοῖς ὀφθαλμοῖς. ἢ συφρόνας, qui die noctuq;. εἰναὶ φησι, ſe eſſe prædicat. δίδυμος γάμους, Iouis congreſſum. ὑβρίζειν, τὸν ξενόν.

ὁ ξενός. Bacchum enim eſſe inficias eo.

πολλὰ γέλων, non ſine magno riſu. πάτρ, ô Cadme. τὸ γῆρας ὑμῶν. Eraſmus in prouerbio, Bis pueri ſenes. πῆρωτὸς, aues.

καμπύρων, καὶ τῶν ἀμπύρων. hæc inferius. οὐ λάκτι βότρυος, in uinolento conuiuio. γάμος, res Venereæ. συσσβέσας, χαρίν, σύεπα. γηγενῆ σάκων, homines è ſerpentis dentibus progna-

tos,

tos, qui è terra emerserunt. Ouidius lib. Metamorph. 4. Sed hæc alibi. φρονεῖν, prudentia. καὶ λέγειν οἷός τε, & eloquens. μέγεθος ὅσσον, quantam in Græcia autoritatem habiturus sit. ὁ πόμα δ', hic uerò potus. Lucretius lib. 2.

Huc si quis mare Neptunum, Cereremq; uocare
Constituet fruges, & Bacchi numine abuti
Mauult, quàm laticis proprium proferre uocamen.

ὀπότερον, potum an Bacchum, terram an Cererem. ὕπνον, διὰ τὸν ὕπνον. fit enim somnus, capite humectato, ac pulmonibus. γεγὼς, cum deus tamen existat. οἷα δὴ θεὸς, utpote deus, qui nihil non possit. τῶ χθόν' eius qui terram ambit aeris. νεικέων, depositæ cum Iunone inimicitiæ. θεὸς, Bacchus. αἴρεώς τε μοῖραν. hoc probat Macrobius lib. Saturnal. primo, cap. 19. πρὶν λέγχης θίγειν, priusquam ad manus uenirent. διονύσου πεφάνη. Complures id Pani attribuunt. fuit autē Pan, autore Polyæno, Liberi patris commilito. unde Panicus casus. δεῦρ' ἴσιν πέτραις. Sophocles: δεῦρ' ἴσι εἶπε πέτρα. Eustathius: πρὸ ἄγει ἢ μετ' ἐπιθέτων τινὰ τε πυθῶνα, πέτρα ἐστὶν εἰπὼν διὰ τὸ περὶ αὐτὸν ὄρος τὸν παρνασσὸν. δικέρυφον, montem Parnassum bicipitem, qui partim Baccho, partim Apollini sacer est. Sophocles in Antigon. σέ θ' ὑπὲρ δικόρυφον πέτρας. Glossulæ: τῶ παρνασσῶ δυνατοῦ. τοιοῦτο γὰρ ἐστι τὸ ὄρος. Euripidis enarrator: ἐν ἀμφοῖν δρᾶς ταῖς ἄκραις τοῦ παρνασσοῦ ἀεὶ ἰσῶ, τὸ μὲν αἰτέμιδος καὶ ἀπόλλωνος, τὸ δὲ διονύσου. λικάδων, thyrsum. μέγαν, ὕψει. μὴ τὸ κράτος, ne credideris imperium.

νοεῖ, uana tandem falsaq; sit. οὐ τῇ φύσει. quam non est immutaturus Liber pater. ὁρᾶς, uides, hoc amplius considera. πύλαις, ædiū tuarum foribus. πολιὰ ξυνωρίς, senile amicorum par. Sophocles: οἰκεῖται τέκνων ἀποπασάσας μόνον τὴν μόνην ξυνωρίδα. Euripides in Medea: πρὶν μὲν τέκνων σῶν ἐστιδεῖν ξυνωρίδα. ὡς ἄλγιστα, quàm grauissimè.

ὅτ' αὖ σου τούτων. nos enim ægritudinis animi tui remedia omnia suggessimus. φοῖβον, qui uatibus præest. μὴ θύρας, non extra legū præscriptum. πέτηνε, à nobis euolas ac secedis. φρονῶν, sapere te existimas. ἡμῖν: mihi Cadmo, Semeles patri: tibi uerò, qui Agaue Semeles sorore prognatus es. ὠμόσιτοι, crudis uescentes. Mihi ὁμόσιτοι, ὁμοτράπεζοι non displicet. προσοίσεις χέρα. neque enim me tecum perductures es. διελάσαιμι λόν, Teiresiam. μέτειμι, persequar. ὡς τάχος, quàm celerrimè. θάκους, tabernaculum in quo sedens augurium petebat. οἰωνοσκόπος, οἰωνομαντις, οἰωνοθέτης, οἰωνιστὴς. Sophocles in Antigo. εἰς γὰρ παλαιὸν θᾶκον ἐρηβοσκόπον ἵζων, Seruius in 6. Æneid. Ad captanda augu-

A ria post preces, immobiles uel stabant, uel sedebant augures. μοχλοῖς, uectibus, tribus cuspidibus aculeatis. περὶ τῆς τριαίνης inferius dicetur. ἐμπαλιν, sursum deorsum.

τὰ παντα, auguralem omnem suppellectilem atque apparatum: tabernaculum: lituum, quo templa, id est cœli regiones præfiniebant: pallium candidum: tabellas, in quibus auium uolatus notarent. εἰ γὰρ οἰωνοσκόποι, ut tradunt Grammatici, οὐ δέλτοις ἐσημειοῦντο τὰς πτήσεις, ἵνα διὰ μνήμης ἄγοιεν. καὶ στέμμασι, quibus coronatus Teiresias augura batur. δακέομαι, mordebo, stomachū ei moueb. αὖθ' πάλιν. Scribe πόλιν. ξοῦν, adue nam Bacchum. προσσύσαιτε, adducite. λυσσίμου δίκης, ut lapidibus obrutus. ἢν οἶδα, quàm impiè loquaris. λοιξωτόμεθα, Bacchum ac reliquos deos precemur. μηδὲν νέον, ne quid mali infligat. ἴτω, ὅμως οὖτω γε νέοδ'ω: negocio nihilominus à nobis susceptō B finem imponamus, ac Dionysium celebremus. ὅπως, δέδοικα. ἃ λέγω: ita fore, sed res ipsas perpendens, atq; ex his coniecturam capiens. μῶρα γαρ. Erasmus in paræmia, Stultus stulta loquitur. ὁσία, Themis, iusticia.

πότνια, ποτνιοῦσθαι. τὸν σεμέλας, Semeles filium. ὃς τάδ' ἔχει, qui hæc profitetur, præstatq;. λιασοφόρεις, in quibus hedera coronati prisci conuiuabantur. λιπαρὸν, uinum somnum concilians. αἰχαλίνων γομάτων. Aeschylus in Prometheo: γλώσσῃ ματαίᾳ ῥημάτων προσαγίνεται. Erasmus in adagio, Os infrene.

τὸ σοφὸν: Subtilior de dijs, exquisitiorq; doctrina, non est sapientia. μὴ θνητὰ. Supra humani ingenij captum pleraq; scrutari (ὁ σοφία, repetendum) ac supra mortalium conditionem quid audere. βραχὺς αἰών, breuis porrò C est humanæ uitæ cursus. μεγάλα, quæ uires eius longè excedunt. τὰ παρόντα, præsentem rerum suarum statum. παρ' ἐμοιγε, mea quidem sententia. λύσειν, lege λύσειν. πόφυν. Geographi duas hoc nomine colligunt, νέαν καὶ παλαιάν. ἐπατοῦσομοι, multis hostijs in mare euomentes. πόταμοῦ, Lyci fluminis. αὔομβροι: continuò fluentes, ad id aqua cœlesti minimè indigentes. μύσειος ἕδρα. nam Pierium montem incoluerunt Musæ. λιλαιοῦς. Corrigo πιλιοῦς. ὀλύμπου, Olympi Macedonici.

πόθος, ἔρως, ἵμερος. κηροτρόφον. ex Hesiodo: ἐρεύνη δ' αὖ γλυκὺ κηροτρόφος.—

ταῦτα, iucundè uiuere. κατὰ φάος, κατ' ἡμέραν. πορισῶν, res sacras anxiè nimis ac subtiliter indagantium.

τὸ πλῆθος: propterea quòd & uulgus omnia ferè iniquius iudicat, atq; in deteriorem partem accipit. τὸ δέ τοι, hoc utiq; à nobis dictum sit. ἄκραν δ' fruſtra. ὁ θύρ. Persistit in meta-

A metaphora. ἐφίεσο. ac nobis ut eum ligaremus abduceremusq; permisit. τὸν δ' σύμπεσε. fic ut modestè ac decenter me cum eo gerere coegerit. ἐγώσε. δέω καὶ ἐπάγω subaudiendum: nisi malis ἄγω σε, non ἐγώ σε, legere.

θαυμασίων πλέως, multa edens miracula.

οὐ ἀήσει. translatum à bestia retibus implicita. Aeschyl. εἰς ἀπέραντον δίκτυον ἄτης ἐμπλεχθεῖς δ' ὑπ' αἰδοίας. ὡς εἰς γυναῖκας. Si cum mulieribus compareris, ad quas stuprandas accessisti. cur θηλύμορφος fingatur Liber pater, indicat Phurnutus. ἢ πάλης ὕπο, non per luctam effusus. cauillatio in Bacchi mollitiem. εἰς παρασκευὴν, ad illiciendos homines. ἢ χ' ἥλιον βολαῖσιν, talem effectum. ὑπὸ σκιᾶς. Locus hic me monet, ut adagium illud, ἡδὺ λουτῶν αὐδρῶν ὄφελος ἢ συσσίτοιμεν, interpretemur. Aristophanes οὐ ἐπικυσιάζε. καὶ δῆτα πάντες συσσίτοιμοι, ἠπάζομεν ὀρῶντες αὐτὸς ὁ γὰρ ἀλλ' ὑ- B πόρφυῶς ὡς λουτοπληθὲς λῖν ἰδεῖν ἢ κληπσία. Glossographus: συσσίτοιμοι. ἐπειδὴ οἱ συσσίτοιμοι οὐ σκιᾷ λαθεῖσμενοι ἐργάζονται, τοῦτ' ἔφη. Plutarchus in Agesilao: τῶν δὲ σωμάτων λουτῶν καὶ ἀπαλῶν παντάπασι διὰ τὰς σκιαστροφίας γυμνωμένων διεγείλων, ὡς ἀχρίστων καὶ μηδενὸς ἀξίων, ἐπιστὰς ὁ ἀγησίλαος, ἔφησεν μὴν (ἔφην) οἷς μάχεσθε. Cur in hac explicanda paræmia Martialem citet Erasmus, nō uideo. γυνὸς, quo nam es genere. νύκτωρ, uisis quibusdam, an interdiu. εἰδυῖα, ἢ θέμις: nefas est eos id scire, qui Bacchi sacris initiati non sunt. aut, ἢν ἄξιον εἰδυῖα. ἐκβαλόντας, ἐσόφισας. θέλων, tu repone θέλω: id ut audire magis ac magis cupiam. ὄργια, Bacchi orgia te impium oderunt. ὁσιοῦσθαι ἢ. pius quis an impius fuerit. ὁποῖος. qualis quisque esse uoluerit, talis proculdubio est. C non enim id statui. παρωχέτευσας, quodam orationis filio inuexisti. ἐμαστᾶ, tibi nempe. τάδ', in his certè. τὰ πολλά, ut plurimùm. εἰφ' ὅ, τι παθεῖν δεῖ. dic quo me supplicio dignum iudicas. Sumptum id ex moribus Atheniensis populi, ubi rei conuicti capitalis facinoris, primùm condemnabātur nullo expresso supplicio: deinde ipsi interrogantur, quid se meritos putēt. meminit huius rei Plato in Crito. Xenophon in Apolog. Socratis. Laertius in Socrate: καὶ τιμωμένων τῶν δικαστῶν τὸ χρὴ παθεῖν αὐτὸν ἢ ἀποτίσαι; πρὸ τε καὶ ἔπεσιν ἔφη δραχμὰς ἀποτίσειν. παρ' ἐμοί, est. μὴ δεῖν, ne me uinciant. τὔνομα, καὶ διὰ τὸ ὄνομα: quasi πρυθοῦς παρὰ τὸ πρυθεῖν dicatur. τάσδε, Bacchas. λακῶν, πραγμάτων. ὅτι χρεὼν, id ferre non conuenit. ἀχελῴου. Acheloum pro quocunque fluuio aqua'ue usurpari probauimus. ἰδ', age. τόδε, hoc appellandum nomine, διαθύραμβον scilicet. ἔτι καὶ τὰν, καὶ μὰ τὰν, reperitur & νῆ pro καὶ. Theocrit. Idyl. sexto: ἐδίδου καὶ τὸν παῦα,—

νὴ τὸν παῦα. At decimoquinto:

—καὶ ταὶ πότναν λακὸς ἀπρῶς.

καὶ μὰ τὰν θεόν, καὶ μὰ τὰν λόρειν.

οἴνας, uitis. Athenæus Dipnosoph. β. οἱ γὰρ παλαιοί, φησιν, ἔλλινες οἴνας ἐπάλοιν τὰς ἀμπέλους. Nicander in Theriac. δραχμαῖα μίσγοιτο ποτῷ οἰνὶ λιβράδελος οἴνης, τῆς μελαίνης ἀμπέλου, aut uini. Idem Nicander: πλεῖον δ' ἄκνος ἔψεται οἴνης. χθόνιον γονὸς. è serpente, qui è terra erupit in lucem editus, eum quoque hac fabula ἐχίονος γόνον γηγενῆ uocat. ἐκφύς τε. Pentheus Echione patre, uno è Cadmi socijs, qui quidem è serpente prognati sunt, ortus est. nota uulgò fabula. δρακόντος, ex Echione in serpentem conuerso genitus.

ταὶ τοῦ βρομίου, Bacchi sacerdotem ac ministram. τάχει, σὺν τάχει. fortè ταχὺ: uinculis illicò constricturus est. θιασώτην, Liberum patrem. χρυσῶπα, formoso renidentique aspectu. τινάσσων αὖα, αὐαντινάσσων.

θιάσους. ἔχων subaudio. Suprà, θιάσους ἔχουσαν σὺν σοί. λωρυκίαις, in montis Parnasi uerticibus. est autem Corycium antrum in Parnaso. de Nysa copiosè alibi. πιερία. Pieria regio uel sylua. εἰλισσομένας, se in orbem uersantes. πατρίδα, autorem. τὸν, quem quidem Axium amnem audio, &c. tu adi Plinium. χώραν, Macedoniam. αὐὰ μ' ἐπάλεσεν, αὐτεπάλεσεν. πότνια. lego ποτνία, concute. Baccharum more, quæ ποτνιάδες nuncupantur. Euripidis Scholiastes: ποτνιαὶ χωρεῖν ἐστὶ βοιωτίας, ὅθεν φαγοῦσαι βοτάνην αἱ γλαύκου ἵπποι, καὶ μανεῖσαι, διεσπάσαντο τὸν ἴδιον διασπάσμω γλαῦκον. Pausanias in Bœotic. δείκνυται δὲ οὐ ποτνιαῖς καὶ φρέαρ. τὰς δὲ ἵππους τὰς ἐπιχωρίους τοῦ ὕδατος πιούσας τούτου, μανῆναι λέγουσιν. Qui ποτνίας dandi casu legunt, ἐπιτίνασσε supplent.

ἐμβολα, aspicite lapideum uestibulum cum columnis notum. στέγας ἔσω, in ipsis tectis. ἄρ ποτε, φλόγα. πυρπνοβόλος τάφος, fulmine percussus. δίκεῖε, deijcite.

αὖω λύτω, sursum ac deorsum. Erasmus in eo prouerbio. ἔπεισι, inuadit, aggreditur. ἠδηθ', ὡς ἔοικε, gauisæ estis ut decet aut apparet. σαφῆς, uos confirmate. μονάδα, solitariam. ταῦτα, imò in his. οὗ, ubi. περιβρόχους ἔβαλε, βρόχους περιέβαλε. χείλεσι, labra dentibus mordens. ἀχελῷον, aquam. οὐ ἔργῳ λύ, in extinguendo incendio occupatus. δόξαν λέγω: uti suspicor, nihil tamen certò sciens.

φαρνὸν. & punctim feriebat ignem lucidum. αὐτῷ, Pentheo. συστροφῶσαι, concidit. λύπορ δ' ὕπο, tandem multo labore defatigatus, ense dimisso. παρεῖται, ἐκλέλυται.

οἴσω, eius impetum sustinebo. καὶ πνέων. Metaphora à uento ingruente. Erasmus in adagione, Ne magna loquaris. συοργησίαν, moderatam iram, qua quis in bonũ ac cum modo excitetur. ὑπόθες, iræ moderare. ἐξω, σλωμάτων. ὀνείσισας: magna Bacchi cõtumelia, te id ab eo beneficiũ accepisse prædicas. οὐ νίνλω, undiq;, hinc nihilominus eo opem ferente, euasurum me confido. subaudienda sunt hæc omnia. νίνλω. Sophocles:

νίνλω ῥαχίζων. πᾶσα πᾶσα τόπον τῆς ἐπαύλεως
σφάζων καὶ διακόπτων. ἔφυ, sum. κείνου, τοῦ ἀγγέλου. λιθαιρῶνα, Cithæronem montem propè Thebas. αὐῆσαν, soluuntur, liquescunt. τῆς δὲ γῆς, ex hac urbe per insaniam pedem mouerunt. χαίρων, cupiens. πρέσοσνα, & quæ miracula omnia excedunt. θαυμάσεσθε, an te de nonnullis celabimus, pleraq; dissimulabimus. metaphora à uelo contracto. καὶ τὸ βασιλικὸν, ac regium liberumq; ni mis imperium. γυναῖξι, Bacchis Thebanisq; mulieribus. πρὸς ἐλάτης φόβλω, abiegnis frondibus incubantes. Nicander: οὐ δὲ φόβλω ἐρύσα θαι ἀειθαλέος λυπαρίσσου, καὶ λωτὸ, μεταῖῶν αὐλῶν. ἠρχνωμοῦσας. Scribe ἠρεννωμοῦσας. σύνοσμίας. mirum quàm decenter. λαΐφυγες, innuptæ. αἰνεσείλαντο, dependentes ex humeris, ac in folium demissas collegerunt. ἀμμάτων, fibularum. γοῦνω, διὰ: lambenti serpentum gula. μίλακος. uel σμίλακος. Vide Plinium.

αὐθεσφόρυσ, quibusdam insertis floribus. λευκὸ πόμαῖος, lactis. ἐσμὸς, copiam. Sic ille: ἐσμὸν ἐρασῶν ἕξει ἐπὶ προθύροις. ἔριν, mutuum sermonem. πλαῦνε, peregrinus, non ciuis. πλάνος non confodissem. θέλεῖε, uultis ne. αἴκαιῖι, Pentheo. τὴν τεταμοῦλιν. λατὰ. λύρει. erat autem συναρπάσαι. τλὶν ἀγαῦλιν, λόχμιλιν. relicto arbusto. λύνες, Thyades. αὐλῶν ὕπο, ἐπῆλθον, sine gladijs irruerunt. καὶ τὴν μὲν αὖ, τλὶν βάκχων. ἔχεσαν οὐ χειρῶν δίκα, οὐ χειρῶν νόμῳ. id est uitulam interficientem. est enim χειρῶν νόμος, consertis manibus rem gerere ac pugnare. Polybius: οὐ τύπῳ τῷ καιρῷ συνεδὴ γαίῳ τὸν ὕπαῖον παραβόλως ἀγωνιζόμενον, οὐ χειρῶν νόμῳ τελοντῆσαι τὸν βίον. ἢ δίχηλον, aut bifidam ungulam. λερεμαγὰ, ταῦτα τὰ μέλη καὶ σπαράγμαῖα. κείς λέρας, & cornibus ferociter incursantes. Athenęus Dipnos. β. λέν λέρως θυμάμενοι legit. νεανίδων, Baccharum. σαπρὸς οὐδλυῖα, pelles. ἀφθέσαι, humo sublatæ. τάσεις, planiciem. ὑσίας τ' ὀρυθρὰς. Pausan. in Bœot. γῆς δὲ τῆς πλαῖαῖδος οὐ τῷ λιθαιρῶνι ὀλίγου τῆς οὐθείας ἐπῆρασπεῖσιν ἐς λεξιὰ, ὑσιῶν καὶ ὀρυθρῶν ἐρείπιά ἐστι. πόλεις πόῖε τῶν βοιωῖῶν ἦσαν. aut δῆμαι, ut tradit Thucydidis expositor, pere Stephanum. ἐ λεσμῶν, non uinculis continebantur. ἐ χαλκὸς, quo ignem deferent. οἶδλε, pastores. ὅπῃ, ubi. τὸς μὲν γαῖ. Legendum, τὰς μὲν γαῖ. βέλος, à pastoribus emissum.

ἐκ αὔσυ, non sine dei cuiusdam singulari auxilio. αὐῆκε, terra thyrso percussa. ἐκ παρηδίσλων. è genis profluentem. χοὸς, è corpore expurgabant. οἴνυ δὲ. Erasmus in paræmia, Sine Cerere & Baccho friget Venus. μηπέτ' ὄντος. Quidam, μὴ παρόντος.

ἔφυ, est. ἠλέκτρας, Electreas portas. ἢ γαῖ' ἀλλ'. αὐτὶ τῆ νὰὶ γαῖ. Aristophan. in Nebul. ἢ γαῖ' ἀλλ' ἡ γῆ βίαι ἕλκει πρὸς αὐτλὶν. & in Equitib. ἄπιθ' ἢ γαῖ, ἀλλὰ τὸ παραθοῦτος ἡ χαρὶς. ὑπερβάλλει τάδε. τὸ τῶν βακχῶν ὕβρισμα. οὐίων ἀρῶν ἄπο, è monte Cithærone. ἢ μὴ, nequaquam. δέσμιος, δεσμῶν ἄξιε, quòd à mulieribus in fugam uersus sis. σώσει τόδ'. hunc clypeum. αὐσφέλωδίνιν. nam capitali supplicio plectebantur apud Græcos ῥιψάσπιδες καὶ λειποτάκτῆσαι. πρὸς πούτρα. Erasmus in paræmia, πρὸς πούτρα λακτίζειν. βύσω. Castigo θύσω. Sic infrà: ἀλλ' αἷμα θύσεις. Nec me mouet quòd suprà dixerit, θύσιμ' αὖ αὐτῷ μᾶλλον. Idem in Oreste: ἢ μᾶτροκτόνον αἷμα χρῆ θέσθαι, καὶ τόδ' ἀκρὸν, atque hoc in primis turpe est. τί δρῶντα. ἐτ' ἐστὶ εὖ λαγῶσα τάδε. θυλσύοντα, ἐμέ. θυλείαις, Thyadibus. χρυσῆ σαθμὸν, magnum utiq; auri pondus ei, daturus essem. σάφ' ἴσθι, hoc certò scias, me libentissimè eas uisurum. ἐμφανῶς. sic enim postulo. τῆ χρόνου: ut id quàm celerrimè fiat, tibi concedo. βυσσίνυς πέπλυς. Pollux: καὶ μὲν καὶ τὰ βύσσινα καὶ ἡ βύσσος, λίνυ τι εἶδος παρ' ἰνδοῖς. ἤδη δὲ καὶ παρ' αἰγυπτίοις, ἀπὸ ξύλυ τὶ ἔριον γίγνεται, ἐξ οὗ τὶλὶν ἐθῆτα λίνυ αὖ τις μᾶλλον φαίη προσεοικυῖα, πλὴν τῆ πάχυ. Plinius lib. 18. cap. primo, byssum circa Elim in Achaica gigni docet. nec non Pausanias Eliac. β. ἡ δὲ ἠλία χώρα τάτε ἄλλα ἐστὶν ἐν παρπὸς, καὶ τὶλὶν βύσσον ἐκ ἥκιστα ἐκτρέφειν ἀγαθή· τὶλὶν μὲν δὴ λαμπαβίδα καὶ λίνον καὶ τὶλὶν βύσσον ἀείρυσιν, ὅσσοις ἡ γῆ τρέφειν ἐστὶν ἐπῖδίδλεως. Philostratus lib. uitæ Apollonij 2. φυλὶν δ' εἶναι τοῖς μετὰ τὸν ἰνδὸν, λίνυ φασὶν ἐγχώριον, καὶ ὑποδήματα βίβλυ. καὶ βύσσῳ δὲ τοὺς φαυσρωτάρυς αὐτῶν φασὶν ἐσθέλθαι. τὶλὶν δὲ βύσσον φύεσθαι δενδρον φασὶν ὅμοιον μὲν τῆ λόνῃ τὶλὶν βάσιν, παραπλησίον δὲ τῆ ἰτέᾳ τὰ πέταλα. Magnum porrò inter Indicam & Achaicam byssum discrimen esse, ex his autoribus liquet. τί δὴ τόδ'. cur hoc modo. εἰς γυναῖκας. posito uirili indumento stolam muliebrem assumo. καί τις εἶ, ac dudum uir prudens es. Ironicòs. δόμλιν, muliebri ritu.

ἢ λαπνὸς, quàm ad priorem calamitatem alteram arcessere. Iam enim fuerant à Bacchis pulsi, fugatiq;. ἔμι, ibo. λαδμέιονυς, Thebanos, à Cadmo conditore.

A ἴμεν, ibimus. πᾶν πρέσσον, omnis alia mihi potior est cõditio, nihil hoc magis timeo. σύμπεπῆς πάρα, παρέστι. ad id agendum quod mihi decet, omnino paratus sum. βουλεύμασιν. aut inermis tibi comitabor. Sum equidem, ut uoles, mandatis tuis obsequuturus. ἐκστησον φρενῶν. primùm ei mentem adime, leni eum furore exagitans. γέλωτα ὄφλειν. Cupio enim illum à Thebanis traduci, ac risu dignum existimari. εἶμι δόσμον πενθεῖ προσάψων, ὅνπερ λαβὼν ἄπεστιν εἰς ᾅδου λαῖλασφαγεὶς ἐν χεροῖν μιῆρός. οὐ τέλει, qui magna quidem autoritate pollet, ac inter maiorũ gentium deos habetur. λείμακος. prati. φύγη, νεῦρός. φυλακᾶς, custodiæ & indaginis. θοῦσων. θοῦσων pro θοῦσαυσα, Atticè. Homer. Il. γ. τέπεῖο πλυτὸς ἱπποδάμεια. ἀέλλαις, celerrimo cursu. unde ἵπποι ἀελλόποδες, citissimi. σκιαρόμου, opacæ, umbrosæ. σοφὸν, σοφόστρον. ὅ, τι καλὸν. ex Theognide: ὅστι κλὸν, φίλον ἐστὶ, τό δ' ἀλλὸν, ἢ φίλον ἐστὶ. ὀρμᾶται, abuenit. συμμανομένα, peruersa opinione. κρυπῆσουσιν, οἱ θεοί. B τὸ δαιμόνιον, ὁ θεός. τὸ νόμιμον, quodq; omnium gentium consensu probatum ac receptum est. ὕπερθε μάχθων, qui fortunas ac calamitates suas superauit. ἑτέρα ἑτέρωθεν. ἀπέδυσαν, euanescunt ac irritæ fiunt. ἐκτ' ἦμαρ, cui uerò in diem. καὶ λόχον, Baccharũ agminis, thiasi. καὶ ἑπτάσσομον, septem habens portas. καὶ superfluit. λέρνα τε Castiga, ἢ σῶ λέρνα τε, cornua. πρᾶξι, τῆ κεφαλῆ. προσεφυπνοῦσα, adnata esse. τετάρωσαι, in taurum transformatus es. ὁ θεὸς, Bacchus præit. σύσσκηνος, ὁ θεός. σχῆμα, habitum. ἐξ ἕδρας, è loco suo. αἰκαιείμεθα, tibi commodè permittimus componendos cincinnos. ἰσχ ἑξῆς, nec uestibus C cohærent, nec uestes astringunt. φολίδες, stolæ sub pedibus tuis protensæ sint. δεξιὸν πόδα, τείνειν. παρὰ τοὔνυξα, collum. ἢ τῆδε, an læua manu. αἴρειν νιν, τὸν θύρσον. λυρφᾶς, Cithæronis montis uerticibus. καὶ παπνὸς. Emenda, καὶ πανὸς ἕδρας. λέκτρων οὐ ἔρπεσιν, in ipso rei Venereæ usu. φύλαξ, uigil, explorator eis insidias struens. μόνος γαῖ. solus sum è Thebanis, qui in Bacchas animaduertere audeam. φρόμενος, ab eis discerptus. πλέος. Ironia: Pentheum in cœlum animam efflaturum obscurè innuit. ὁμόσσορες, eodem genere prognatæ. σημανεῖ, res ipsa indicabit. nisi αὐτὸς malis. λύσσης, maniæ, insaniæ. οὖρος, ὄρος. μαστὴρ, πλάσσοπος. ἐκμόρφωμ, τῶν βακχῶν. λιβυσσᾶν. Diodorus lib. 4. γυῖος, creatus est. ἐχίονος γόνον, Pentheum. ματρός τε σᾶς, ὄργια. μανεῖσα. Corrige μανεῖσα. γνώμαν σώφρονα, Baccharum sententiam, quæ tota à religione pendet. θαύματος ἀπροφάσιστος, Pentheum certa mors oppressura est, si qua est deorum prouidentia, ὃς ἀθλίως γνώμας, &c. βροτείῳ, τῷ ἀνθρώπῳ. Qui porrò in his quæ ad deos religionem q; pertinent, bene animatus fuerit, uita iucundissimè fruetur.

ἔχειν, τὰ τῶν θεῶν. τὸν σοφὸν, uirum probum, ac pietatem colentem. Versus hic per parenthesim legendus. τὰ δ' ἔτερα, præter tranquillam uitam. τῶν αἰεί. Scribe τὸν αἰεί. τὸν βίον σὺ ἄγουσα ἐπὶ τὰ καλὰ ὧν· ἐυσεβεῖν, μεγάλα: magni facienda sunt. mysticas cæremonias, sacrificia, & expiationes intelligit. ἥμαρ εἰς νύκτα, diu noctuq;, nullo non tempore. τὰ δὲ νόμιμα ἐνβαλοῦσα τιμᾶν θεὸς, ἐξω δίκας: contra fas ac ius omne statuuntur. ἰδεῖν, uisu.

πολύκρανος, πολυκέφαλος. λέων. aut aspectu leo, micantibus oculis. θηραγρέτα, uenator. βρόχον, insidias ac manus. ἐπὶ πεσοῦσα, in Pentheum. θανάσιμον, εἰς desideratur, εἰς θανάσιμον. σιδωνίου γέρων, Cadmi, senis Sidonij. θέρος, messem, aut sementem. ὅλωλ. Strabo lib. θ. σπῶλος δ' ἐστὶ νόμη τῆς παρασωπίας ὑπὸ τῷ λιθαιρῶνι, δυσοίκητος τόπος καὶ τραχὺς· καὶ τὸν πενθέα δὲ οὐδεὶς οὐτε ἀγόμενον διεσπασθῆναι φασίν. γυῖα, Mulierum Chorum alloquitur. αὐαῖ δρυς, sic imbelles credis. ἢ θῆβαι, non Thebæ imperium in me habent. θρέπνας, αὐλῶνας. τὰ σιγηλὰ, ἐν ποδῶν. amolientes, reticentes. καὶ γλώσσης, & apud nos continentes. διάβροχον. uallis erat utrinque decliuis, aquis irrigua, piceis opaca ac uestita.

ἐπλελοιπότα, è quo folia defluxerant. ὅσοι. Tu repone ὅσαι νόθων, quæ è Bacchis orgia adulterant ac simulant. τῷ ἔρνε, τῷ βάκχε. ἀραῖον, altum. χαφόμενος. ὃς deest.

πενθέα δ' ἱδρύσας. Pausanias in Corinthiacis scribit, hunc αὐαθεῖντα ἐς δόσδρον θεάσασθαι τὰ ποιούμενα. βλάσημα, τὸν πλῶνα. ὀρθὸ, ἡ ἐλάτη. νώτοις, quasi in equo sederet. ὅσον γαῖ οὔπω, continuò statim. δῆλος λῖν, uisus est.

παρλῖν, licebat. διόνυσος. Ac uox quidem illa, ut conijcere possum, erat Liberi patris.

γέλων τιθέμενον, deridentem, subsannantem. σεμνὸ πυρὸς, sacri & puri ignis, qui his sacris adhiberi solet. Sophocles in Antigo.

παύεσκε μὲν γαῖ οὐθεὶς γυναῖκας οἴδ' ἐστὶ πῦρ· τὸ ὑπὸ τῶν βακχῶν αἰρόμενον οὐ ταῖς διονυσιακαῖς δαδυχίαις: uerba Interpretis. Aristophanes in Ranis: νυκτέρα τελεῖῆς φωσφόρος ἀστὴρ. Glossema. τὸ μυστηριακὸν πῦρ φωσφόρον λέγουσι. Plutarchus in Themistocle: οὐ δὲ τούτῳ τοῦ αἰῶνος ὄντος, φῶς μὲν ἐκλάμψαι μέγα λέγουσιν, ἐλουσινόθεν. ἦχεν δὲ καὶ φωνὴν τὸ θειότερον κατέχειν πεδίον. uocis huius meminit Herodotus in Vrania, & Aristides in Eleusinio. hoc uidetur attigisse Poeta ibi, διόνυσος αὐεβόησεν. ὠσὶν, auribus. πόρας, & oculos huc illuc conjecerunt. ἕξαν, irruerunt.

ἐχουσα, impulsæ: nisi uacuæ suspiceris. ἐπήδων, saliebant. λραταιβόλους, τοὺς πεφαλὶ ὑ βαλόσας. αὐτίπυργον. Metaphora ab his qui ad oppugnandas urbes turres excitãt, è quibus tela in oppidanos iaciunt. ἄλλοι. Emenda, ἄλλα. ὄχον δύγιλινον, ἐπὶ: ad abiegnos ramos, quibus insidebat Pentheus, quasi uehiculo. ἐπ ἔνυπον, operam perdebant. ὕψος ἔχων, abietis summitatem occupans. τῆς προθυμίας, τῆς τῶν μαινάδων προθυμίας. τέλος ᾖ, tandem, postremò: quernis uel arboreis decussis ramis. ῥίζας, τὰς τῆς ἐλάτης ῥίζας. ἀσιδήροις, his nempe ramis ad fodiendum acuminatis.

μόχθων, laboris suscepti finem. φέρε, age. Aristophan. in Neb. φέρ' ἰδὼ τί ὀφείλω. θεῦ, Bacchi. λαπῆ γὰρ. Erasmus in parœmia, Factum stultus cognoscit. παρηΐδιος ψάων, supplicũ more. Homer. Il. θ. πὰὶ ἔλλαβε χειρὶ γονείων λισσομένω. Callimachus εἰς ἀρτεμιν: ὡς ἡ παῖς εἰπῦσα, γγνειάδιος ἤθελε παῖρὸς ἅψασθαι. Euripidis commentator: οἱ παλαιοὶ πιεῖσύνῖες ἐδρεπόνῖο τῆς γενειάδιος, πὰὶ τῆς χειρὸς πὰὶ τῦ γένος. Τῆς μὲν γγνειάδιος, ὡς λαῖαν ῖσι, ἢ εἰπεῖν ἢ πρὸς ἄλλον ὑπὲρ τῦ λεομένου, ἅγι λείσει τῦτο ποιεῖν τῆς δὲ χειρὸς, ὡς σύρῃ σαι τῦ δὲ πόδὸς, ὡς βαδίσαι. Eustath. τοῖς παλαιοῖς ἔθος ἦν, ὁπανίκα ικέσυοιο, λεφαλῆς τε λαμβάνεσθαι τῆς τῦ ικεῖσυομένου. λεφαλῆς μὲν, διὰ μέσης γγνειάδιος λα τὰ συμπτίδιλιν, ἢ αὐθόρεῶνος πάθ' ὅμωρον, διὰ τὸν ἡγεμονικόν. ἔπειθε, Pentheus. τὰπὶ βάτόρα, à dextra parte carnificinam absoluit. πνέων. quatenus ei uiuere datum est. χωρὶς, uariè sparsum. πῆξασα. Legendum πόξασα. θύρα, ἔδρα. τειχέων ἔσω, in ipsa urbe. νικηφορῶ. Ludit in uerbo λαλλίνικος. χορευόνῖος, qui eo uti uolent. τῦ δρακόνῖος: Penthei, Echionis gnati, qui aliquando in serpentem conuersus est. ἐκγνέτα, filij. πιστὸν εἶδαν, certam ac manifestam necis suæ causam. ταῦρον. Bacchum in taurum transformatum.

βάκχαι πολμεῖαι, αὐαβοάσωμεν τὸν λαλλίνικον. Porrò Bacchum uictorem illustremq; reddidit Agaue in filij exitium. σὺ ἅμαξι, τέκνα. ὄμμασι, limis obtortisq; oculis intuentem.

φόβομεν ἐξ ὀρέων. Plutarchus in Crasso, & Polyænus lib. Stratag. 7. citant hos uersus. ἔλικα. uitulum. Hesychius: ἔλικας βῦς, ἤτοι ἀπὸ τῶν λιβάδων, ἢ ἀπὸ τῶν πολιῶν ἑλικοειδῶς. Homer. βοῦς semper adiungit. ut Il. ο. θυμὲ μαχέσασθαι ἕλικος βοὸς ἀμφὶ φονῆσιν. & ς. πλέγμενοι ὁππότε μῆλα ἐλοίατο πὰὶ ἕλικας βῦς. νεόνυμφ: ipsum quidem recentem, ut uidere licet. πόθεν ἐρυμμάς, quo 'nam è solitario loco. τὶν ἄλλα: & ex his alia quæ Cadmum genere attingunt, Ino scilicet. αὐτίγονων, primam barbam. ἀπαλοτρίχα πὰὶ λατάπομον. ὑπὸ λόρυθα. ὑπὸ τὸν μίτραν ἢ πορφυρεφαλάων. φόβω. Corrige φόβη, ut bestiæ agrestis iuba. ἐπὶ θύρα. Emenda θῦρα. αὔαξ, Bacchus. λεονταφυῆ, leoninam. A sic enim putabat Agaue. πορφυρεάν. Scribendum est πορφυρεαν, insignem supra modum.

γέγηθα, gaudeo. φυχάσμασι, non signum designatum ferientibus Thessalorum iaculis. χωρίστε, in diuersas partes. αἱρέσθω πλεκτῶν λιμμάκων, πρὸς οἴκων παραμβάσεις, ut domum conscendat. τριγλύφοις. Quid sit triglyphus, pete ex Vitruuio. Dicti sunt autem triglyphi à canaliculis. constant enim ueluti tribu sulcis & sculpturis, duobus medijs integris, & semicanaliculis hinc atque hinc cæsis. βάρος, cadauer. μυείοις βυτήμασι. nam corpus eius hic illic sparsum erat.

πόσω. πόσον ὄρος, χωρίον. Grammatici. εἴ πέτις, nunciauit aliquis. ὄδ' ἄπραντα, nec frustra. παύτων, θνητῶν. ἀρίστας μακρῶ, longè optimas. ἔφαν, assero. εἰς μείζονα, maiora aggressa sum. λάλει φίλους, qui ad cœnam uocati tibi gratulentur. τὸ θῦμα, uictimam. B oἰκεῖος γεγώς. cum non solùm ciuis noster sit, sed etiam propinquus. παῖς ἐμὸς, Pentheus.

μητρὸς τρόποις, meis. οἶος ἦ. ualet ac audet Baccho aduersari. φρονήσασα, mentis compotes. οὐ ἐδράσατε, ob cædem à uobis factam. οὐ τῷδ'. in hac insania. διατέλλω, semper. οὐχὶ δυσυχεῖν, δόξεῖτε. ὄμμα σὸν, oculos tuos. οὗτος, ὁ αὐτός. διὸπτίξεσθαι, purior, clarior. τὸ δὲ πένθος, animi consternatio aut delirium. παρὰ, παρεστι. σύνυς, νῦν ἔχεσα. ὑμεναίων μέτα, cum nuptui es data.

σπαρτῶ. qui nati sunt è dentibus draconis illius, quem peremit Cadmus, Sparti cognominati sunt. Historici Spartos gentem fuisse tradunt, quæ sic appellaretur. Tu consule Palæphatum περὶ τῶν σπαρτῶν γιγαντων.

ἐ παιρῷ. debuit enim, priusquam filium trucidaret, Agaue eum nouisse. πήδημα, διὰ τὸ πηδᾶν: cor futurum præsagit tremore quodam. Sophoclis Glossographus: ἀφ' οὗ ἔλεγον πὰὶ πεῦ τὸ ἐς μαντείαν συντεῖνον, ὄρνιν οἷον πέταμον, ἢ πάλμον. Quidam palmicum augurium, à uibrata oculorum subsultatione ita denominatum putant. Theocrit. ἄλλεται ὀφθαλμός μου ὁ δεξιός. μολών, illuc profectus. ἢ πεῦ, an membris suis integrè compactum, constansque. πρὸς θεῖ πρόσπνε, ad Pentheum pertinebat. non enim culpæ meæ erat affinis. ἐρνος νυμφίδιος, ex utero tuo prognatum. ὦ δῶμα, in quo spem suam collocabat. γεγώς, in lucem editus. τὸν ὀρόντα, me grandem natu.

βιγγάνω. Repone βιγγάνω. λιολάζω, uel λιολάσω. τὸ μὲν σὸν, fortunam tuam doleo. ὦ πάτερ, ὁ senex Cadme. μεταγράφω, quàm immutatũ sit consiliũ meũ. ἐνθηριωθεῖσα: in serpentem mutata, bestiæ huius formã assumptura est Harmonia, Martis & Veneris filia, quã in uxorem

A uxorem duxisti, cum tamen ipse homo esses. ὄχον ᾖ μόχων, eandem fortunam sustinebis. translatum à bubus, idem plaustrum æquali iugo trahentibus. Erasmus in adagijs, Pari iugo. &, Ego actu idem trahimus iugum. meminit & Zenobius. Ipse enim Cadmus in serpentem quoq; transformatus est. Ouidius Metamorph. 4. Nicander in Theriac. σιδονίου λιόλμου θεμείλιον ἀρμονίησε. οὔθα δύω δαεπὴν τενο μὸν γείβοσι δρακόνῖε. Dionysius Afer: πεῖθι γὰρ εἰς ὀφίων σπολιὸν γένος ἀλλάξαῖο. Hoc uerò quod sequitur, οὔθα σφιν ἔφρχε ἄλλο, enarrat Tzetzes in Historico. βαρβάρων, Illyricorũ: pulsus Thebis ab Amphione & Zetho. Pausanias in Bœoti. λάλμον ᾖ ἐν ἰλλυρίοις, πὰὶ ἰλλυριῶν ἐστῖς λαλαμένυς ἐγχελέεσι μεῖσοιπόσαῖος. Apollonius Argonaut. Δ. οἰδ' ἀφ' ἐπ' ἰλλυριοῖο μελαμβάθεος πόλαμοῖο τύμβος ἐν' ἀρμονίης λάλμοιότε, πύργον ἑδέμαν αὐδράσιν ἐγχελέεσσιν ἐφέστι. Μαπάρων, in Fortunatis insulis. γόνυ, me Iouis filium. ἐν ἤδεῖτε, nescistis. ὀργὰς. λιτὰ τὲλὶ ὀργλὶν. λέλοιπα, sic dijs uisum est. φυγὰ, te exilia manent.

B ἡγέμονος λόγχαστι, exercitus imperator. λα ταβάτλιν, infernum. hæc nihil ad λαῖαμβάτλιν Iouem. λυφλῶν. me qui nil moliri possum, nullumq; præ senio fœtum amplius gigno. Sunt autem fuci steriles ac ociosi. πολιόχρως, candidus. μυρὸν, de quo permodicè sperandum sit. τὸν ἀφιγάῖα, οἶκον subaudio. Aristeo Cadmi fuit gener, regnauitq; in Arcadia. λιγὰ τέκνον, ego uerò te priuo: aut te lugeo. εἰστόδ', ut bene ualeas. λιθαιρὼν. Locus in quo Orgia ac Bacchanalia celebrentur. ὅσιοιν ἐγὼ. ὁρῶ legendum suspicor. omnino subaudiendum est. μνῆμα, memoriæ occurrit.

μέλοιον, τὰ ὄργια. τῶν δαιμονίων: Multæ sunt C deorum formæ, uariæq; fatorum uices. πόρον ὄρον. Aeschylus in Prometheo: δαινὸς γὰρ οὐρεῖν πᾶξ ἀμηχάνων πόρον.

IN CYCLOPEM
Annotationes.

χ' ὅτε, πὰὶ ὅτε. Tragœdiam hanc, quæ propè accedit ad ueterem Satyram, deprompsit Euripides ex Homeri Odysseas lib. 9. νύμφας, nymphas, nutrices tuas. ὤχα, aufugisti.

γηγενῆ μάχλον, belli Gigantei prælium. Gigantes è terra ortos nemo nescit. γεγὼς, ὑπάρχων. ἰτέων, percusso transfossoq; medio eius clypeo. φέρ' ἰδὼ. age cogitem, an quæ dico in somnis uiderim: id est, an falsa uanaq; sint. σπῦλ' cæsi à me Enceladi spolia. ἐκείνων, quę olim sub Baccho militãs passus sum.

ἥρα. Iuno, tibi ob matrem Semelem infensa. λυσῶν, quos Liber pater in delphinos trãsfigurauit. Philostratus in Iconibus, ibi: τυῤῥηνοὶ, & Ouidius Metamorph. 3. δολιθεὶς, ut peregrè proficiscaris. ἀμφῆρες, hastam ancipitem. ἥμενοι, sedentes super transtra, & ad remos incumbentes. μαλέας. Malea Laconiæ est promontorium. λοῖ, in nauem uiolẽtius flans. Oppianus Cyneg. Δ. εἰς γαῖαν δέρυ πέλσε. μόνωπες, μονόφθαλμοι. ποντίε θεῦ, Neptuni. πλυτίων. lege λιτύων, uallium. πίστρα. Corrige πίστρας. Strabo lib. η. οἱ μὲν γὰρ ἀπὸ πίσσης ὀμωνύμως τῇ πρὶν πόλει, τὴν δ' πρὶν πίσσαν πίσσαν ἐρῆσθαι, οἷον πίστραν, ὅπερ ἐστὶ ποτίστραν. Homer. Odyss. ι. γαυλῶν πὰὶ σπαφίδων mentionem facit. μενῶν, ego domi manens. τὰ προσαχθεῖσα, λαῖα. αὐαγκαίως ἔχει, necesse est. παῖδας, filios meos. τί ταῦτα, quid hæc audio.

σιμιννίδων, τῆς τῶν σατύρων ὀργήσεως. συνκατίρυσῖες, constipantes. ἀλθαίας δόμως. Althæa Thesei fuit filia, Oeneiuxor, Meleagri mater.

προσῆτε σαυλόμενος. Satyrorum chorum affatur Silenus. πᾶ δόμοι. Verba sunt Chori: Quò à patribus, ac ouibus matribus. δόμοι, δόμοι superfluit. νίσῃ, abis ô aries. ὦ τῷδ'. non illic leuis aura. τενέων, agnorum. ψύτλα, ψύτλα uox est, qua celeriter quempiam abire iubemus. νέμω, non hic, neq; in ualle roscida pasceris. ῥίψω, te mox lapide petam. ὑπάγω, reduco te cornute aries ad caulam montanã Polyphemi, Cyclopis ouium pastoris.

αἰγοφόρτα, αἰγονόμων. δέξα. capra suscipe uberibus fœtus. ἀμερόποῖοι, diurni balatus. εἰς αὐλαὶ, in caulam tandem ingrederis. ὑνύσα. non Nyssa oppidum in quo Orgia fiant. μέλπω, ὑ μέλπω. ἰαυχον ὠλαὶ. ea est, quam Bacchicis sacris initiati canunt. τεῖόμαν. læticia gestiebam. τῷ μονοδέρῃ, τῷ μονοφθάλμῳ. τραύγν χλαίνα, hac caprina pelle indutus. Homer. Odyss. ξ. οὐδὲ νάπλιν ἔλετ' αἰγὸς ἐϋτρεφέος μεγάλοιο. πεῖρηρεφῆ, saxea. λώπης τ' αὔπαστας, ναυπλήρης, ἢ τοιχαίρχης. τύχη, uasa. πολύφημος, οἷός ἐστιν ὁ πολύφημος. αὐθροβῶτα, αὐθρωποφάγον.

φράσατ' αὖ. placet ne uobis dicere. βορὰν, cibum uendere nautis rerum omnium inopibus. τί χῆμα, quid hoc rei est? ἐκγμον, ἐσίπαμεν, uidemur. σατύρων, qui Liberum patrem comitantur. προσεῖπα, saluere iubeo.

γῆς λεφαλλίνων. Cephalenia insula est non procul ab Ithaca. At Homerus in Bœotia: αὐτὰρ ὀδυσσεὺς ἦγε λεφαλλῆνας μεγαθύμους, οἳ ῥ' ἰθάκην εἶχον. λρόταλον, garrulum, loquacem. σισύφου γένος, Sisyphi uersutissimi hominis & Anticliæ filius, quam Autolycus eius pater postea Laertæ despondit. Historiam refert Tzetzes in Lycophronem, & Sophoclis interpres in Aiace Mastigophoro. ἐν ἤδεῖτε, non nosti. τὸν αὐτὸν δαίμονα. eandem fortunam, atque ego, sustines. Homer. Iliad. λ. σοὶ δαίμονι θυμὸν ὀδύναις. Eustath. τὸ δὲ σοὶ δαίμονι, αὐτὶ τῦ σοὶ ἀγαθῇ τύχῃ. Hesiod. δαίμονι δ' οἷος ἔνεσκε,

τίνος πολίονται. unius ne imperio reguntur, an democratia est. ἢ τῷ βοῶσι, aut alia quapiã re uiuũt. ἄχαριν. Scitè ἄχαριν: ebrioſi enim ſemper habẽtur Satyri. φορεῖν, ἔχειν. ἐν οἴδα, quid mihi agendum ſit, planè nõ intelligo. omnia autem quæ poſſumus, in tuã gratiam faciemus.

ἀκτήριον, leuamen. καὶ βοὸς γάλα, lac uaccinum. Atheneus libro ιδ. Διὸς γάλα legit: σὺ μὲν πίνεις δ' οὐ πύκλωπι, ὀπίσω λιαλεῖ τυρὸν τὸν δεῖμιν, τὸν πωγονίμενον τῷ τῆς συκῆς ὀπῷ καὶ τυρὸς ὀπίσω ἐστὶ, καὶ Διὸς γάλα. Quem ſequutus eſt Eraſmus in parœmia, Iouis lac. Ego βοὸς γάλα non erado. ἐκφέρεῖς, in lucem proferte. ὦ φίλτατ'. ὁ iucundi ſermones. μάρων, Maro Bacchi filius. Homer. Odyſſ. 9. ἀταρ ἄγειον ἀσκὸν ἔχων μέλανος οἴνοιο ἡδέος, ὅν μοι ἔδωκε μάρων σὺν αἰθέος (ζῆς Διονύσου) υἱός. niſi repugnet Euſtathius, hoc ſermone: τὸν ἦ μάρωνα, οὐ καὶ δοκεῖ παρώνυμος εἶναι ἡ λιαλὰ θρέψαι μαρώνεια, ἢ ἰσῷ ἐτίμησαν οἱ ἐγχώριοι ἢ τὸν παῖδα σὺν αὐθίν, ἡσίοδος οἰνοπίωνός φασιν ἱερὸν ἱστορεῖ, ὑοῦ Διονύσου. hunc Atheneus ἕνα τῶν μετὰ Διονύσου τὰς στρατείας πεποιημένων fuiſſe opinatur. Plinius lib. 14. cap. 4. uini Maronei mentionẽ infert. πόθεν, continet. δὶς τόσον, buccã tuam impleat. γεύσω, guſtandum tibi dem.

πόσῃρα, uaſculum in quo bibas. φέρ' ἐπάταξον, age percute me. Orta eſt hæc ocioſa Sileni facetia ab his, qui nutu aut oculis ſignũ dant, aut ipſi imagine quadam rem quampiã in memoriã reuocare ſtudẽt. Homer. Odyſſ. μ. ὀφρύσι νευστάζων. Legimus & memoriæ gratia auriculam defricari ſolitam. μὴ λόγῳ, ſed experimento edoctus. ὁ βάκχιος, uinum hoc. Διπαύξξέσε, Διπαυξεσέσε. Διέσεισε, Διπαλέσυσε.

εἰς ἄκρους ὄνυχας, ita ſe per omnes corporis partes effudit. Ruphinus: τῶν ψυχῶν ἐξ ὀνύχων αὐξάνει. νόμισμα. Troiani belti temporibus, æs tantum rude fuit, non cuſum, neque ſignatum. τυρσύμαζα, caſeos. λευκάδος, λευκῆς. τὰς ὀφρῦς, ſupercilium ponens, frontem explicans, quod eſt hilaritatis indicium. γέγηθε, gaudet. τοὐρθὸν, τὸ ὀρθὸν καὶ δίκαιον. δραγμὸς, attrectatio, oppreſsiuncula. λειμῶνος, rem pudendam honeſtis uerbis prætexit Euripides. λωνήσομαι, ſuauiabor, fugam. τὴν νεᾶνιν, Helenam. οὐ μέρει, per uices. θυλάκους, brachas, feminalia. Ariſtophan. in Veſpis: εἶτα δ' ἐπόμεθα θυκάδοντες εἰς τὸν θυλάκους. Scholium: θυλάκους φασὶν εἶναι τὰς παρὰ τοῖς σκέλεσι καὶ τοῖς μηροῖς πόρσιμαὸς, ἔθνη βραχίων παρὰ πόρσαις. θυνάζοντες εἰς τὸν θυλάκους, αὐτὶ τῶ πηδῶντες εἰς τὰς αὐλὰ ξυδέλλας. Euſtathius: αὐλαξηρὸς ἢ παρὰ ῥωμαίοις βραχίον δηλοῖ. λοιὸν, torquem aureum. λῶστον, ignauiſsimum. τάδ' ὑμῖν, hæc ueſtra ſunt. φέρεσθε, omnia iſta auferte. πέτρας. in hac ſpelunca. ἢ δῆτ', φυνῆτον. ἢ τροία γονεῖ. Malim γονοῖ. ualde quidem nos puderet præclarorũ apud Troiam facinorum, ut non grauiter dolere non poſſemus. ὑπέχω, pugnans ſuſtinui. τί τάδε. quid ſibi uult hæc trepidatio ac fuga? Vlyſsis commilitones, conſpecta Cyclopis forma, ſe in pedes conijciunt. βλαστύμαζα, recentes fœtus. ἢ πρόσγε, an lactant. οὐ τύχεστ. in fiſcella. τῷ ξύλῳ, hac fuſte percuſſus. ὃν αὐ θέλῃς σὺ, τρόπον. ὑπὸ τῶν ὀχημάτων, ὑπὸ τοῦ πυνιδίων καὶ ὀρχήσεων. λύγοισι, uiminib. conſtrictos. ἐξωδηνιότα, ἐξοιδέω. ἐν ἔωγε, non ſinebam.

καὶ θεῶν ἄπο, ac Neptuno genitum. ἐν ἑῶν τος, me quidem inuito. λιλῶῃ, πλοιῷ. μέσον, qui mediam frontem occupat. ὀφθαλμὸν, ἐνὸπτῆσες. ἐξορύσσοντες ſubaudio, aut ὀφθαλμὸν ἐξαμύσσαθαι καὶ τὰ σπλάγχνα. τὰ δίωλια, τὰ ἐδώλια. Sophocles: ἄπροισιν ἤδη ναυτικοῖς ἐδωλίοις. Euſtathius: δοκεῖ ἦ καὶ ὁ τῆς αἱρεσίας γυνὸς ἐδώλιον εἶναι. ἀλιβὲς. ita'ne. λιοπίδας. λιοπίδες, παρὰ τὸ λίνειν, inter μαγειρικὰ σκεύη καὶ ἐργαλεῖα à Pollu- B ce & Athenæo Dipnoſ. δ. enumerantur. λιοπίδας, μαχαίρας. Quidam καὶ addendũ putant, λιοπίδας ἢ μαχαίρας. μάχαιραι, inquit Thomas, αἱ τῶν μαγείρων καὶ τῶν ἄλλων. τῶν ἐμῶν ἐδόντος, φάγοντος. τῷ λιρεανόμῳ, παρὰ τὸ λιρεανόμαι, τὸ ἔστιν μαγείρου, ἢ λιρεωδιάτα. nam priſci ſingulis conuiuis eſculentorum portionem diuiſim apponebant. τάδ', alia uerò elixa ſint. ὡς ἐκπλεώς γε. cibi enim, quẽ quotidie ſumere ſoleo, plenus ſum, eumq; iam faſtidio. ἰμόρροσπόν. Placet ἰμόρροσπόν. Sic fortè rectius: Ego mãſuetis cicuribusq; animalibus ſatur ſum. λεόντων. quaſi ulli in Sicilia fuerint leones aliquando. χθόνιος, diu eſt autem ex quo carnem humanam non mandi. ἥδιον. Caſtiga ἡδίον' ἐστὶν, ſuauiora ſunt. νεωστίγε, non paucos abhinc dies. οὐ μέρει, uiciſsim. ἐμπολῶν λαβῷμ, ut cibaria mercaremur. πιεῖν λαβὼν, C ea certè conditione, ut uinum potaret. βίᾳ, nec uis ulla negocio huic adhibita eſt. ἐπεὶ, poſtquam deprehenſus eſt clam te, bona tua uendens. ἀπόμοσα, iuro. ἐξοδλαῦ, uendidiſſe. ξοῦοι σοὶ. Emendo ξοῦοισι. ἔχε, mane, nosq; audi. ἔγωε. Scribe ἔγωγε. πορεῦντα, πωλοῦντα. τῶ ῥαδλαμανθύους. Ego multa ab hoc Vlyſſe incõmoda percepi, qui nunc Rhadamanthum, id eſt iuſtum ac integrum uirum agit. Theognis: δ' εἰ σωφροσύνλιν μὴν ἔχοις ῥαδλαμανθύους αὐτῶ. Pindarus in Pyth. ὁ ἦ ῥαδλάμανθυς σὺν τέπαγεν, ὅτι φρυνῶν ἔλαχε πεφτὸν αἰμῶμῆτον, δ' ἀπάτασι θυμὸν τέρπεται οὐδοῦν. Plato νόμων α. καὶ δὴ καὶ τὸν ἀδελφόνγε αὐτῶ ῥαδλάμανθυν δικαιότατον γεγονέναι. Ariſtophanis expoſitor: ῥαδλάμανθυς δοκεῖ διαδλεξάμενος τῶν βασίλειαν δικαιότατος γεγονῆσθαι παντῶν ἀνθρώπων. Ob has igitur animi dotes Homerus Iliad. ξ. eum αὐτίθεον uocat. ἄγε, ipſum Ilium. ἢ τῆς λακίνης, an eſtis uos, qui. ἰλίν πόλιν, Ilium oppidum, πρὸς ſubaudiendũ: aut

A aut πορεύαντες reſumendum. τὸ πρᾶγμα, Dei nobis quidem inimici atq; infenſi uoluntate ſuſcepta eſt hęc ad Troiam expeditio. αὐτῶ, id nemini culpæ des. μὴ τλῆς, ne uelis. δυσεβῆ, ἀνθρωπίνῳ. εἰρυσάμεθα. Corrige εἰδρυσάμεθα. Ariſtophanes in Pluto: τὰς χύτρας αἷς τὸν θεὸν ἱδρυσόμεθα. ταινάρῳ λιμῷ. Tænarus oppidi, portus & promontorij nomẽ eſt, ubi Neptunus præcipua ueneratiõe habetur. Plutarchus οὐ ἐπᾷ σοφῶν συμπτοσ. ἐτύγχανε γὰρ εἰς τάναρον ἀπεσταλμένος ἐν τινῳ χρησμῶν τῷ ποσειδῶνι θυσίαν καὶ θεωρίαν ἀπάγων. Idẽ in Pompeio: καὶ τὸ ἱδμοῖ, καὶ ταινάρῳ, καὶ λακωνίᾳ, τῷ ποσειδῶνος. Quare Tænarium deum appellat Propertius lib. 1. Tænarius facili preſbit amore deus.

μαλέας. Malea Peloponneſi, Sunium Atticæ promontorium eſt. δίας ἀλωάς, τῆς σουνιάδος. Pauſanias, primis uerſibus. σῶς, ἀθράυστ. ὑπάρχυρος, argenteis metallis ſcatens. Idẽ Pau- B ſanias de Sunio loquẽs: πλέοντι ἦ ἐς τὸ πρόσω λαύριόν τέ ἐστι, οὗθα ποτὲ ἀθηναίοις ἐν ἀργύρῳ μέταλλα. Thucydides: καὶ τὰς τῶ λαυρείου πῶν ἀργυρίῳ μετάλλων προσόδους. Athenæus Dipnoſoph. 5. καὶ ἀποσαύτας φησὶν αὐτὸς λιαταφονσυσαι ἢ τὸς ἐπὶ τῶν μετάλλων φύλακας, καταλαβέσθαι ἢ τὴν ἐπὶ σουνίῳ ἀκρόπολιν. γεραίστοί τε καταφυγαὶ, Geraiſti ſeceſſus ac receptus. Geraiſtum Eubœæ promõtorium, Neptuno ſacrum. Strabo lib. 10. ἔχει δ' ἱερὸν ποσειδῶνος ἐπισημότατον τῶν τούτῳ. Pindari gloſſematarius: οὐ δυδοίας γεραίστια ὑπὸ πάντων γε ῥαιστίων ἄγεται τῷ ποσειδῶνι. Ariſtophanes: σουνιάρατον καὶ γεραίστιον uocat, in Equit. ἐν ἐδλώναμεν. ſed eam iniuriam Græcis omnibus factã præclarè ulti ſumus. ἀνείδη, ob raptã à Troianis Helenam nobis illatum dedecus. ὧν καὶ σὺ. quorum quidem operũ ac gloriæ tu quoq; es particeps, quippe qui in terra Græcia habi C tes. γῆς γὰρ ἑλλάδος. Græci, ut docet Thucydides libro 6. pleraſq; colonias in Siciliam duxerunt, diu tamen poſt Cyclopum & Leſtrigonũ in ea imperiũ. Poetis aũt familiares ſunt hęc prolepſes. νόμοις ἦ, naturali quodam iure, quo homines inter ſe utuntur. ποντίοις, in mari iactatos. ἀμφιβωτόροισι, magnum ex utraque transfixi corporis parte foramen edentibus. φόνῳ, ſanguinem. Sophocles in Trachin. νέοσον φθίνοντος ἐν φόνῳ αὐτοκτόνῳ. Interpres: αὐτὶ τῶ ἐν τῶ αἵματος τῶν σφαγῶν. Homerus: ἄνερ ὀρσυνόμενοι φόνον αἵματος. τοὺς λελαμμένους: nos, quos belli fortuna reliquos fecit. ποῖ, quò tandem quis ſe uertet, cum non minus uitæ periculũ à Græcis, quàm à barbaris gentibus impendeat. αὐθεῦδ', antepone. ποσειδῶν, Neptunus. ἐπχέω, ὁ ἀὴρ. θήρειον δέμας, feram beluam. πέπλον πρῶσ, tunicam arrecta mentula pertundo, uel crepitu quatio. Eraſmus in adagio, Oppedere. εἰς ἔμοι, ex pari, ut ea de re cum Ioue certem. οὐ γέγοντι, οὐ τῷ γέγει. γαστέρ' ὑπῖαν, uentre ſupino. θηρῶν, luporum, urſorũ, uulpium. τῶ πιεῖν, ἐν τῶ πιεῖν. τῷ' ἡμέραν, quotidie. ποιμίλλοντες, alia quàm de cibo aut potu præcepta dantes. αὔωγα, iubeo. ὦ, ſim. θεῷ. ſemet intelligit Polyphemus. ὑπεξέδραν, effugi. ἰλίν, quos ad Troiã tua ope fretus aggreſſus ſum. ξοῦ. Quidam ξῶ ξοῦιε, alij ξοῦια legũt. τὸ μηδὲν, qui hæc negligas. ἐφθὰ. Euripidem oppugnat Seruius in lib. Aeneid. primum: Heroicis temporibus non ueſcebantur elixis. Lapſus eſt igitur Ouidius libro Metamorph. 1. hoc uerſu:

Atq; ita ſemineces partim feruentibus artus
Mollit aquis.— Nos Athenæum ſequamur, cuius uerba hæc ſunt libro δειπνοσοφιστ. α. ὅτι ἦ καὶ ἐφθοῖς ἐχρῶντο πρέκειν, ἐμφανίζει (Homerus) οὐ οἷς λέγει· ὡς ἦ λέβης ζεῖ, πνίσσῃ μελδόμενος ἀπαλοτρεφέος σιάλοιο. καὶ ὁ κατ' ὀδυσσέως ἀφεθεὶς ὠὰς βοὸς, τοῦτο τηκαίνει· τὰ δὲ γὰρ βόειον ὠδεὶς ὀπῆα. καὶ αὐθρακιᾶς, coctarum ſupra prunas carnium. οὐ αἰγίδι, ſagulis è caprinis pellibus obtecta. Athenæus Dipnoſoph. 14. πωλεῖ τε γὰρ ἕκαστον φορεῖν ἐπάγκες. ὥρισαν καὶ διφθόρων πορεύεσθαι. Quidam ſuper clypeo exponunt. Euſtathius: ὅτι ἦ καὶ ἡ πέλτη ἀσπὶς ἐν δόρματι λεκαλυμμένη αἰγὸς ἢ οἴδος, προέρηται. μόνος, ſolus eſculenta hæc tibi habe, mihi nihil reliqui feceris. πορθμεῖος σκάφος, nauem. ἀποβώμιος, execranda, deteſtanda. ἱκτῆρας. ſupplices ædibus ſuis extrudit. χθόνα, antrum. λεκάμφορον, denas amphoras capientem. σκύφος τε λιοσῦ, λιοσύβιον. Atheneus Dipnoſoph. 11. διονύσιος δ' ὁ σάμιος οὐ τοῖς πορὶ τῶ λύκλωπος τὸ ὀμηρικὸν λιοσύβιον, κυμβίον ἔφη. δέπας, uerua præuſta è paliuri ramo, falce expolita. σφαγεῖα, uaſa ad excipiendum ſanguinẽ cum bipennibus acutis. αἰτναῖα, Aetnæa, Sicula. aut capacia. nam αἰτναῖος & πανέσιος altum atq; immenſum, plerunq; notant. δίδυ, ἐδίδυ. ῥυθμῷ τινι, concinnè, eleganter. εἰς πόντος, ἐφῆκον, κατέβαλον. ὄνυχα, προβολὴν, proiectam eminentiam. λίθον. Lege λίθυ. ἄλλοι, ſocij mei. πέτρας, cauæ rupis. αἷμα, nam pallebant præ timore. πηξάντες εἶχον, metu inhorrebant. αὐθρία, animam, ſpiritũ. ἐσῆλθε, diuinum quoddam præſenti malo auxilium mihi in mentem uenit. μαρῶνος αὐτῶ, quod ei dono dederat Maron. Homerus Odyſſ. 1. δῶκε δέ μοι πρυτῆρα πανάργυρον. Huius meminit initio lib. 14, poetas enucleans Atheneus. αὐαιχμοῦσι, λιοσίας. πεφιλίνεσ. ac probauit ſublata manu. φίλτατε ξοῦον. λέγῶν ſubaudio. πρὸς ὠδὰς, ac cantare cœpit. σιωνούσας, in ſpelunca latitantibus. ἐπῆχε, reſonabat. σιγῆ σε σῶσα. Vlyſſes ſatyrorum chorum hoc ſermone compellat. μέλαθρα, ut olim priuſquam in hanc calamitatem incideretis.

σὸς πατὴρ, Silenus iam uino captus. πῖ.βὺν γκς κλύειν, incedere nequit. persistit in metaphora. αὐαλαβῦ. Legendum αὐάλαβ' ὑ λύπλωκι. διὰ μακρὸ, multo iam tempore. τὸν σίφωνα, à uino abstinemus. Siphon modò uasis potorij genus est, de quo Pollux & Hesychius. λαταφαγεῖν. Malim λαταφυγεῖν. mox sequitur, σῆς τε δηλείας φυγεῖν. θηρὸς, Cyclopis. Æschines περὶ τῆς παραπρεσβείας· οὕτω δὴ ἀπαύστων διαπειμούων πρὸς τὴν ἀπόκασιν, φθέγγεται τὸ θυείον τοῦτο (Demosthenes) προοίμιον σπουδαῖόν τε καὶ τεθυμηδὸ δειλίας. ῥυθμοῖσιν. Emenda ῥιγμῖσιν, ipsum in littoribus. ξωῦπνα. Iam quid deliberes, planè intelligo. πάμπ μὲν αὐτὸν. Superius dixerat, ἐπὶ λῶμον ἔρπειν πρὸς λασιγνήτας θέλει. πῶμα, uinum. ἔχοντα, τὸν οἶνον. δίπλοῖν χαλινοῖν, duabus ansis terebram impellit, circumagitq;. δαλὸν, ramum oleaginum. μανόμεδα, præ læticia, mentis inopes sumus. γρῦντάτε, Silenum. ἐγ' ὀῦῦ, ἐν ἀπαδῆς θεῦ, in qua poculum per seriem quandam sumunt conuiuæ dijs libantes. Licét ne mihi hic quoq; manus admouere? Homerus Odyss. ν.

νώμησεν δ' ἄρα πᾶσιν ἐπιστάδὸν, οἱ ὄ θεοῖσιν
ἔσπεισαν μακάρεσι τοῖ ὀρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν.

τῦ λαπῶς ὀλεμούν, perditissimi ac nequissimi monstri. ἐκτρέψομεν. Scribo ἐκτρύψομεν, perforemus, exculpemus. σφηκία, ut docét Grammatici, λέγεται ἡ σκυθήνη τῦ μέλιτος τῶν σφηκῶν. ἀρχιτέπτοσι, qui huic præsunt negocio gerundo uiris. τὰς σύδλον, in spelunca delitescentes. λιάτοι, uerùm si uelim. λώπλω. quasi torris manubrium. ὠδὴ, canunt intus. ἀπῳδὸς, Cyclops cantor absonus, mox ploraturus. βοτρύων πυγεῖς, τῷ οἴνῳ. ὑπαγκαλίζων, amplectens. ἑταίρας, scorti. μυρόχριστος, ipse unguentis delibutus. δαιτὸς ἥδυς, lætor uino, conuiuij quasi flore ac condimento, sine quo nil iucundum esse queat. σκάφος, ut nauis oneraria refertus, satur. χόρτος, gramen uerno tempore. παλὸν, λιαλῶς. δεδορκὼς. nunc uidens Polyphemus, mox cæcus futurus. φιλεῖ τις, Polyphemus. λύχνα, lucerna, torrem intelligit. ἀμμούα, accensa. σὺν χρόα, περὶ. uel, corpus tuum incendens. ἐσωθον, in ipso est antro. σεφαύων. dixerat enim Polyphemus, ὑπάγει μ' ὁ χόρτος. ἀμία, non unus color. πῶς γέγυθε, quo pacto lętatur. τιθῆ τις, ubi quis eum recondit. οὐ δρῶμεν, in utre. ἀδελφοῖς, Cyclopibus. πυγμὰς, pugnos, rixas. πεπωκότα, bene potum, ebrium. πῶμον φιλεῖ, Sic Antisthenes: οὔτε συμπόσιον χωρὶς ἱμωλίας, ὅτι πλοῦτος χωρὶς αἰτῆς ἡδονὴν ἔχει. λαχῶδες, λαχνῆον, quasi uillosum. κλέπτει, decumbe. κλέπτων, clam me. χάριν, beneficium. οὕτος, heus tu quid agis. δὸς οὕτω, plenum scilicet. στέφανον. nam prisci coronis redimiti epulari solebant. ὦνος, ἡ τῦ οἰνοχοεῖν τιμή. αἱ τέχνες, & barba mea. θὲς, pone. ἐν ἐμὲ, πίνοντα, statim es uisurus. τόδ' εἶπας, tacere. πολυὶ, οἶνον. εἰς ὕπνον, dormiturus es. ἐκλίπης τι. nisi poculum siccaueris, efficiet Bacchus ut in maciem, uel etiam marasmum incidas. ἐξούσουσα, à potu me subducés. ἄκρατος. Ludit in ea dictione Euripides. nam ἄκρατον, uinum merum notat. ἐκ αὖ. haud gratias amauerim, licet me de amore interpellant. γαυμῆδλιν, amasium. χέτλια λαπὰ, ab hoc portento constupratus. λιονύσα παῖδες, ὁ satyri. ὠβῦσα, euomet. αὐὸς ἔσῃ. uide, fac tantum te uirum præbeas. πέτραν, durum ac ferreum animum. id enim sæpenumero apud Poetas significat πέτρος & πέτρα. Euripides in Medea: τάλαν', ὡς ἆρ ἦδε πέτρα. Theocritus Idyll. 26. μοχθίζει πέτρης ὄν' ἔχων νόον. Ac ἀδάμας. Hesiodus in Theogonia: σὺν δὲ λυν τ' ἀδάμαντος οὐὶ φρεσὶ θυμὸν ἔχουσαν. Idem in ἔργ. καὶ ἡμερ.

ἀλλ' ἀδάμαντος ἔχον κρατερόφρονα θυμόν.

λαπῶ, Polyphemi. ἐμπάλσυμα, fili. Hesiodus in Theogonia:

νὺξ δ' ἔτεκε συγερόν τε μόρον, καὶ κῆρα μέλαιναν,
καὶ θάνατον, τέκε δ' ὕπνον. ἥ τλὺ τύχλω: nisi me pium hominem deosq; colentem seruaueris.

τὰ δαιμένων, deorum fata ab ea regi ac pendêre. λαρπίνος, laqueus. translatum ab auibus. δρυὸς, arboris, non quercus: ut sibi constet Euripides. antè enim dixit, ἀκρέμων ἐλαίας ἐγὼ οὐ δόμοισί τις. ἴτω, nobis adsit, id nobiscũ agat. μανόμενος. Scribe μανόμενον, furentem eum reddar. λαπῶς, nempe oculo orbatus. θῆρες, deformes satyri. τὸ λαπὸν, Polyphemus. ὅπως ὕψεδε, ὁράτε, σκοπῶτε. μολόντες, antrum ingressi. διὰ πυρὸς. Vnum est uocabulũ διὰ πυρος. ὑπονοῶ. Sermo est Hemichorij. τὸ φῶς, oculum. μακρότροι, proceriores, quàm ut impellamus. τωὐτὸν ἐμοὶ, idem uobis contigit atque mihi. οὐκ οἶδα, nescio quo casu. κῦδλον. neque cum opus est, socij. εἰπεῖρομεν. nam id si experrectus Cyclops resciuerit, flagris nos cædet, dentesq; pugnis elidet. πονηρία. Verba hæc illi particulæ respondent, αὖ δρες πονηροί. ἐπωδὴ ὀρφέως. quem magum fuisse, literarum monumẽtis proditum est. Pausanias ἐλιακ. β. εἶναι δὲ καὶ τὸν θρᾶκα ὀρφέα μαγῦσαι δεινὸν. Seruius: Orpheus autẽ uoluit quibusdam carminibus reducere animam coniugis. Hoc libauit Plinius libro 30. capite 1.

ὡς αὐτόματόν, ut opera nostra minimè indigeas. τὸν μονῶπα, μονόφθαλμον. παῖδα γῆς. Euripides Polyphemum Neptuni filium, διὰ τὸ τῆς θαλάσσης ἄγειον prius uocarat: nunc Terræ, quòd enormi ac monstroso corpore præditus esset. χειρὶ, manu ac robore. οὐ τῷ παρί. Erasmus in adagio, in Care periculum.

A ξενοδαίτα, ξενοφάγε. ἐξοδλωνθεὶς, hoc malo liberatus. ὁ πακαὶ, cantilena. οὔτι μὴ, nequaquam. οὐδὲν ὄντες, à me euestigiò interficiendi. φάραγγος, antri. σὐκαμόσω, ut uos exitu prohibeam. ὡς δὴ σὺ, utinam sic esses. πρὸς θεῶν. dic per deos, effugerunt ne, an adhuc intus sunt. ἐπήλυγα, obscuram. πρὸς λαπῷ, τῇ πυρλότητι. altera ad priorem calamitas accessit. λατέαγα, fregi. οὐ τῇδ'. non hac parte. uel, οὐ τῇδε, τῇ χειρὶ. οὐκ ἔτι, σὲ περιάγουσι. ὁ φύσας, qui me genuit pater. αὐδοσίν δαιτὸς. Sequitur ἑταίρων φόνον. καὶ δέδορχ', & uideo. ἡ σὰν πὶ πόντον, traham in mare Siculum. δὶ ἀμφιτέρι ῥος. Corrige δὶ ἀμφιτέριτος, διὰ ῥῆς θαλάσσης. Sophocles: ἔτ' ἐς μέγαν θάλαμον ἀμφιτέριτας. Theocritus: ἢ τάχα τᾶς γλάυκας κεκλίλιον ἀμφιτέριτας.

IN HERACLIDAS

Annotationes.

B Τοῖς πέλας. ad cognatos affinesque suos iuuandos natus est: ipse interim de suis cõmodis nihil cogitans. βαρὺς, grauis, difficilis. αὐτῷ, sibi uni fructuosissimus. οὐ λόγῳ, sed experientia edoctus. τὸ συγγενὲς, consanguineos meos. ἐξὸν, mihi cum liceret. εἷς αὐὴρ, solus. μεθ' ἡμῶν, cum adhuc apud homines ageret. ὑπὸ πῆδροῖς. Sumptum ab alitibus, quæ festus suos alis obtectos ab aliarum iniuria prohibent. γῆς ἀπωλλάχθη, estque in deos pater eorum relatus. πόλις οἰκεῖται. Argos patriã amissimus. ἐξοβίζοντες, solum subinde uertentes. ἐν ὑμᾶς. Castiga, ἐς ἡμᾶς. ἔχθραν. Placet ἔχθρᾳ, τὴν πόλιν. φίλων, τῶν συμμάχων. χ' αὐτὸν, seipsum uerò. ἐξαιτεῖ τε, & nos ad pœnam exposcit. χθονὸς, è terra aut urbe quam petierimus, pellendos iubet. οἶδ'. οἱ φίλοι καὶ σύμμαχοι. τάδ' ἐμοῦ. me, potestatem atque authoritatem meam. τέσδε, hos C Herculis liberos. τοὺς κρείσσονας, Eurystheũ, eiusque familiares longè nobis potentiores. φεύγουσι, exulibus. ἴδεσθε, en, uidete. μαραθῶνα. Marathon locus est Atticæ notissim'. βάμιοι, ad aras deorum. προσφελῆσαι, ut ab eis iuuemur. χθονὸς, Atticæ. θησέως παῖδας. Demophontem & Acamantem. παανδίονος. Pandion Erichthonij, siue (ut alijs placet) Erichthei fuit filius, Athenienfium regis. τοῖς δ' ἐγγὺς ὄντας. Quę fuerit inter Herculis & Thesei liberos affinitas, infrà ostendit Euripides. Plutarchus in Theseo, de eo & Hercule loquens: ἐτύγχανον (inquit) δὲ καὶ γονεῖς κοινωνοῦντες, ἐξ αὐεψιῶν ὄντες. ἄθρα μὲν γὰρ ἦν κατὰ θέσις θυγάτηρ, ἀλκμήνη δὲ λυσιδίκης· λυσιδίκη δὲ καὶ κατὰ θυς, ἀδελφοὶ, γεγονότες ἐξ ἱππολαμείας καὶ πέλοπος. Probat & hoc altero modo in Helenes encomio Isocrates: ἐξ ἀδελφῶν δὲ γεγονότες, ὁ μὲν (Hercules) ἐκ διὸς, ὁ δὲ (Neptunus) ἐκ ποσειδῶνος, ἀδελφὰς καὶ τὰς ἐπιθυμίας ἔχον. λυσῖν γρῦντοιν. semet & Alcmenam intelligit Iolaus. χαλκαίνω. Repone λαλχαίνω. Sophocles in Antigone: λυκοῖς γάρ τι λαλχαίνουσ' ἔπος. τέκνοις, filijs maribus. θῆλυ γονὸς, filias Herculis gnati sui. ἔσωθε, hoc in templo. ὕλλω, turbæ, uulgo. λιπαιβωμιοστατεῖν, atque ad aras supplices collocare. ἀδελφοὶ, & eius fratres ætate prouectiores. πρὸς βίαν, μετὰ βίας. Sophocles: μηδὲ πρὸς βίαν ἐμοῦ λολαστοῦ προσυχὼρ φύσιν φρούας. ὦ μῖσος. ô uir mihi odiosissime, utinam malè pereas. Homeri Scholiastes: ὅτος ὁ λωπετὺς λῖν λιμῆρυξ σὺρυσθέως, τῦ τῶν αἰγείων βασιλέως, ὃς τὰς παῖ ἐκείνου ἔλεγε τῷ ἡρακλεῖ τῶν ἄθλων σύνεκα ἐξωθῶν τῆς πόλεως μούοντι. πατρὶ, Herculi. ἤγγελας. Cum ab Eurystheo missus sexcenta Herculi certamina obeunda nunciares. σύμμαχον, sociam, fœdere iunctam. ὃς πάροιθ' αἱρήσεται, qui fractas res tuas Eurysthei potentiæ anteponat. μοχθεῖς. quid in his frustra laboras. ἐν σε. ubi iudicio damnatus, futurum est ut lapidibus obruaris. βωμὸς θεῦ. Zenobius Herculis liberos πρὸς τὸν τῦ ἐλέου βωμὸν profugisse cõmemorat. Seruius, sibi primos asylum, hoc est templum misericordiæ collocasse. χειρὶ, qua te uel nolentem abstraham. ἄπαρ. Hic loquitur Copreus. νομίζων, qui eos censeo Eurysthei esse, uti reuera sunt. λαρὸν χρόνον, ô Athenienses αὐτόχθονες. ἀγοραίου, forensis, in foro culti. Æschylus in Eumenidi. ἀλλ' ἐπράτησε ζεὺς ἀγοραῖος. Aristophanes in Equitibus: καί σε φυλάττοι ζεὺς ἀγοραῖος. Enarrator: οἰκείως δὲ νῦν διὰ τὸν ἀλλαντοπώλιν ἀγοραῖον εἶπεν. Eustathius: ὅτι δὲ ἡ βυλευτικὴ ἀγορὰ τίμιόν τι καὶ θέον πρᾶγμα δηλοῖ, καὶ τὸ δῖος ἀγοραῖον βωμὸν ἱδρύσθαι ἀλλαχοῦ τε καὶ κατὰ ἡρόδοτον πρὸς σπηλίαν. καὶ στέφη, coronæ aræ dijsque impositæ. Euripides inferius: βωμὸν κατασέψαντες. Et: τίς γὰρ ἀστεπὴς θεῶν. Callimachus εἰς δῖλον: δὴ τότε καὶ στεφανοῦσι βαρμύεται ἱρὸν ἄγαλμα. aut, quibus ipsi coronati erant supplices. Tertullian' de Corona militis: Habes Callimachum, qui & Apollinem memorat interfecto Delphico dracone, lauream induisse, quâ supplicem. erant enim supplices coronarij apud ueteres. Sophocles in Oedipo tyranno: ἱκτηρίοις κλάδοισιν ἐξεστεμμένοι. Scholiastes, à quo dissentio, λιπεσμημένοι explicuit. ὄνειδος. ἐστι, γίγνεται. μᾶλλον, hoc in primis, uel potius cernite. ὦ τάλας, me miserum. πρὸς τῦ, à quo pulsatus cecidisti, graui casu prostratus. ἐν προθυρίοις, ex aræ Ioui sacratæ uestibulo. τετράπολιν. Strabo libro η. ἔθνος δὲ τὴν ὀρεχθέως θυγατρὶ γήμας, ὤνισε τὴν τετράπολιν τῆς ἀττικῆς. οἰνόῃ, μαραθῶνα. προβάλιπον, καὶ τρικόρυθον. Sophoclis glossematarius: διὸ λαπεδαιμόνιοι τὴν λοιπὴν γὴν ἀποιῶτες, τῆς μὲν τετραπόλεως ἀπέχοντο διὰ τὰς ἡρακλείδας. Theseus uerò, ut

refert Plutarchus, σωφίσασε τὸς τῆν ἀτζιπιλῆν λα τοι πουῆτας, εἰς ἐμ ἄγυ, καὶ μιᾶς πόλεως οὐα δῆμον ἀπέφλυε. ἢ πόρβαθεν, ἐν τῇ πόβα τόπου, ex Eubœa. λατέχετ', huc appulistis. ἐγέ που, nostis, audistis fortasse: Iolai fama ad uos fortè peruenit.

οὐ γὰρ σῶμα, haud equidem obscurus sum: quippe qui Herculis socius fuerim, & auriga. Pausanias in Atticis: ἀλκμῆνός τε βωμὸς καὶ Ἰολάου πεποίηται, ὃς τὰ πολλὰ Ἡρακλεῖ συνεπόνησε τῶν ὄργων. Plutarchus in Pelopida: λέγεται δὲ καὶ τῶν Ἰόλεων τῶ Ἡρακλέους ὁρώμενον ὄντα, λοιπωνεῖν τῶν ἄθλων, καὶ παρακαίειν. ποῦ ποτε. Ego τῶ ποτε malim: cuius rei gratia. τί χρέος, quam ob causam. ἢ λέγων. an negocium hoc habes, ut urbis sermonem audias, an expectas postulatis tuis responsa. μήτ' ἐνδοβλῆναι, huc preces nostræ tendunt, ut non dedamur. θεῶν, τῶν σῶν: ex aris deorum, quos populus ueneratur, abstracti. λεωόταις, nempe Eurystheo. ἀπολέπειν, despicere, contemnere. πείσεται, feret, patietur. τὰς σύρυσθέως, qui Eurysthei curæ demãdati sunt. πρὸς τὸ παῦ, prorsus, uel qualibet in re. ἔξω πραγμάτων, quorum dubius est euentus. Huic simile adagium à Zenobio profertur, ἐν τῇ πυλῇ πόδας ἔχεις· ἐπὶ τῶν ἔξω κινδυνεύουν καθεστώτων. Æschylus in Agamemn. ἔξω νοῦ μίζων ὀλεθρίᾳ πυλῇ πόδα. Idẽ in Prometheo: ἐλαφρὸν ὅστις πημάτων ἔξω πόδα ἔχει. ἀγῶν τις, disce ptatio. τἄλλα, quæ à nobis antè dicta sunt. ὄρχεται, Demophon. βοηθρομήσας, ut his periclitantibus succurreres. ἔφθης νεωτέρους, λαταγέψαντες. Pindarus in Isthmijs: καὶ νεόδμητα γεραιῶ μάτα βωμῶν. Propertius libro 3.

Inde coronatas ubi thure piaueris aras.

πατρός τε, & eorum patris. βοὴν, hunc clamorem. κἀσφήλων, καὶ ἔσφηλον, σφαλῆναι ἐποίησαν. Sophocles in Aiace μαγιγοφ. ἤδη μ' ἐπ' αὐτοῖς χεῖρ' ἐπεστύοντ' ἐμοὶ, ἔσφηλεν. Idem in Electra: πολλά τοι σμικροὶ λόγοι ἔσφηλαν ἤδη. οἰκτίρω, ut mihi exciderint ex miseratione lachrymæ. καὶ ῥυθμὸν, & uestem cum græca hac nostra conuenientem. χορὸς τάδε, τοῦτο τὸ πρᾶγμα. ἐμοὶ φράζειν, neque cunctari. κἀκπόρου, (θέλεις μαθεῖν) λέγειν θέλω. ἐν τῆς ἐμαυτοῦ, γῆς. δίκαιοι δ' ἐσμὲν, ius porrò & authoritatem habemus. κυρίας δίκας. rata iudicia, ut rei ad alium prouocare nequeant. Demosthenes πρὸ τῆς ἀλονήσου: ἔτι πρὸς συμβόλων φησὶ πεπομφόναι πρὸς ὑμᾶς τοὺς ποιησομένους, ταῦτα ἢ πύρια ἔσεσθαι ἐγίας. Ipsi uerò cum antea plerasque alias ciuitates adierint. διέλλων, τῶν ἀνθρώπων, ἀφιγμένων τῶν τῆ Ἡρακλέους παίδων. λόγοις, quibus nunc utimur. ἰδίαι, horum scilicet causa. μωρίαν. Si uerò te stoli dum ac parum cautum existimantes. ἐξ ἀμφ χαίνων, omni alio destituti auxilio: hanc aleam iacientes, seque fortunæ arbitrio committentes. ῥιπτοῦντες, τοῦτον τὸν κίνδυνον. Euripides in Rheso: ἐγὼ πρὸ γαίας τόνδε κίνδυνον θέλω ῥίψας. A Herodotus in Polym. νῦν δὲ κινδυνεύουσι αὐταῤῥιπτέοντες, ἐς τοῦτο σφεα προυηγάγοντο. Græci quoque λυβον ῥιπτέειν, pro rem periclitari usurpant. Lucianus ὑπὲρ τῶν εἰκόνων: τολμήσω αὐταῤῥίψαι τὸν κύβον. Menander apud Athenæum: διεδλογμένον τὸ πρᾶγμ' αὐερρίφθω κύβος. Plutarchus in Cæsare: προοίμιον ὑπεκπὸν αὐερρίφθω κύβος, ὥρμησε πρὸς τὴν διάβασιν. εἴτ' οὖν γνῶσεται, qd' aggressus sum negocium, εἴτε μή. μόνον, te unum. λατοιπῆσεις. Legendum λατοιπῆσεῖν. φέρ', age. αὐτίβες γὰρ utrumq; inter se confer, quasi in trutina positum expende. εἰς γαῖαν, τὸ ἄργος. ἐξάγειν, ex Attica abducere. χέρα, magnam Argiuorum hominum multitudinem. πεπαυθῆς, emollitus fueris. δορὸς, belli. τὸ πρᾶγμ', hęc exulum defensio. μὴ γαῦ, caue enim putes.

ἄτερ χαλυβικῆς, sine prælio. Chalybes populi sunt in Ponto, uictum è ferri metallis sibi quę rentes. unde chalybs ferri species. est autẽ duplex: una naturà prouenit, altera arte conflatur. Sophocles in Trachin. ὦ ψυχὴ σκληρὰ, χάλυβος λιθοπόλλυτον δόμιον παρέχουσα. Expositor: ὡς ἀπὸ χαλυβικοῦ σιδήρου πεποιημένον. Apollonij cõmentarius: οἱ χάλυβες ἔθνος σκυθικὸν μετὰ τὸν θερμώδοντα, οἱ μέταλλα σιδήρου συρόντες μοχθοῦσι περὶ τὴν ἐργασίαν. Eustathius: χάλυβες πρῶτοι αὐθρώπων αἰτίαν ἔχουσι χαλκεύσασθαι σίδηρον. Tzetzes in Histor. χάλυβες ἔθνος ἔγγιστα τελοῦν τῆς τραπεζοῦντος, ὅτοι λέγοῦται σίδηρον ἐφευρηκόται πρῶτοι. καὶ τὸν χαλκὸν ἢ χαλυβὸν, χαλκόν τε λέγουσί μοι. οἷα καὶ τοῦτον εὕρεμα τελοῦντα τῶν χαλύβων. Horum mentionem faciũt scriptores innumeri, Virgilius in primis hoc metro:

At Chalybes nudi ferrum.—— in quo Mancinello, qui Chalybes Hispanos: Hieronymo Cardano, qui Damascenos aut Carmanos intelligunt, refragamur. ποῖα πεδία, quibus agris spoliatus, facies ut Tirynthij Herculis ciues cum Argiuis bellum gerant. τίνος δ' ὕπερ, qua tandem causa, quo pretextu. νεηρὸς, qui neque pro patriæ libertate, neque pro sociorum salute occubuerint. γέρροντος τύμβου, ueteris tumuli causa: id est Iolai, hominis iam grandis natu. Euripidis expositor: τύμβους δὲ λαλεῖσι τοὺς γέροντας, παρόσον πλησίον εἰσὶ τῆ θεωρίᾳ καὶ τῆ τάφου. Aristophanes in Vespis: ποθεῖν ἐρεῖτ' ἔοικας ὡραίας σορῦ. ac paulo pòst, ὥσπερ ἀπὸ τύμβου πεσών. Sic ille: ἐγχαλκος γραῦς, πλουσία ἐγὼ σορὸς. τὸ μηδὲν ὄντος, propemodum extincti & emortui. ὡς εἰπεῖν, ut ita loquar. τῶνδ', σύνεκα. εἰς ἀγῶνα, molestum negocium aggredieris. translatum à nautis, qui sæuiente tempestate sentinam difficulter exhauriũt. Hinc Latinis exantlare, perpeti significat. Theognis: αὐτλεῖν δ' οὐκ ἐθέλουσιν, ὑπερβάλλα ἢ θάλασσα ἀμφοτέρων τοίχων. ἐλπίδα, dices aliquando fore,

A fore, ut cum his pugnent Herculis liberi. καὶ τοῦτο, at hoc longè à præsenti facultate abest. οἵδ' οἱ τῆ Ἡρακλέους παῖδες. χὤσον, καὶ ὁ σὺ μέσῳ. δίδ' μηδὲν, eis nullo pacto opituleris. ἐῶν, quin potius me mea abducere sinens. πῖσαι, ut ea iure suo possideant Mycenæ. φιλεῖτε, soletis. παρὸν, quum liceat. δίκαιον πέμοιεν. Erasmus in parœmia: Ne de lite pronunciens.

ὑπαρχει, ἐπεισλαν ὑπάρχῃ. πρόσθεν, priusquam aduersariorum sermonibus respondero. ὥσπερ ἄλλοθεν. nam apud multos Græciæ populos mihi causæ meæ agẽdæ facultas adempta est. ἡμῖν. mihi uerò nulla amplius cum hoc controuersia esse potest. δοκῆσαν: patriã nominetenus, quam exules amittunt. ψήφῳ, publico decreto à patria exulamus. ὡς μυκηναίους, ad Argiuos. Poetæ Argos & Mycenas pro eadem ciuitate accipiunt. Euripides in Oreste: μυκηνίδες ὦ φίλαι. Glossema: μυκηνίδας ἢ αὐτὰς λαλεῖ, καὶ ἀργείας. Sophoclis commentarius: ὅμηρος χωρίζει τὸ ἄργος καὶ τὴν μυκήνην· οἱ δὲ νεώτεροι, τὴν αὐτὴν μυκήνην καὶ ἄργος φασίν. Strabo libro 8. σοφοκλῆς δὲ καὶ τῷ αὐτῷ δράματι, τοτὲ μὲν μυκῆνας καλῶν, τοτὲ δ' ἄργος, τὴν αὐτὴν πόλιν. ὧδ' δ'. hic. ξένοι, haud Argiui amplius. ἑλλήνων, totius Græciæ limites. ἀθηναῖος, φύγοι. nam & Athenis habitare potest. ἐξελῶσι γῆς, imperij finibus expellant Athenienses. τραχῖν. Trachis oppidum Thessaliæ. ὅθεν σὺ τόσδε, ἐλαύνεις. τῇ δίκῃ, summa quidem iniuria. οἷά πόρ, quemadmodum. τόδ' ἔσται, εἰ γὰρ ἡμᾶς ἐξελῶσιν οἱ ἀθηναῖοι. τῶνδε, τῶν ἀθηναίων. θυήσκειν. priusquam nos unquã prodant. βάρος, tædium, fastidiũ. πόλιν μὲν ἄρχει. urbs sua satis uirtute contenta est, nec alieno præconio indiget. βαρυθεὶς, memini me sæpe molestia affectum, cum præter modum laudarer. βούλομαι φράσαι: huc enim spectat oratio mea. πατὴρ σέθεν, pater tuus. αὖ ἐμοὶ, ad cõmemorandum eorum tibi genus transeo. αὐτανεψίω. duali casu. καὶ τούτοιν, τῶν τῆ Ἡρακλέους παίδων. γεγὼς, ὑπάρχων. ὧδε, hoc itaque modo hos Herculis liberos genere attingis. ὅδ' ea uerò quæ sint, mox ingerit. ἐκτὸς τοῦ προσήκοντος, omisso affinitatis iure. παισὶ, Herculis filijs. σύμπλους γενέσθαι. Tzetzes in Lycophrone: ἀδελφὴ τὴν συρυσθέως θυγάτηρ, ἐπεθύμησε τὸν ἱππολύτην κρίσασθαι ζωῆρα, καὶ δὶ ἑνὸ πλοίῳ ἡρακλῆς μετὰ τε θησέως καὶ ἑτέρων, εἰς θεμισκύρας λιμένα ἦλθον, καὶ ἱππολύτης τὸν ζωῆρα τότῳ ὑπέχετο δῶναι, &c. Consule Diodorum Siculum libro 5. & Zenobium in parœmia, ἢν αὖτον γε θυσέως. ὑπαπαίζων. Castiga ὑπαπαίζειν: & θυσῆ, non θυσεῖ. ζωῆρα μέτα, ad eripiendum Hippolytæ, Menalippæ aut Dijlycos baltheum. ἄδου. Hercules ab inferis Theseum abduxit. fabulam quidam sic interpretantur, quòd Theseum Hercules è manibus Adonai Molossorũ regis eripuit, à quo in carcerem coniectus fuerat, quòd ipsius regis filiam unà cũ Pirithoo rapere uoluisset. Adi Plutarchum in Theseo. ὧν, quorum beneficiorum. οἵδ', οἱ τῆ Ἡρακλέους παῖδες.

σὺ. Castiga, σοὶ γὰρ τόδ' αἰσχρὸν. χωρὶς, tibi priuatim. λιταγέφω, manibus supplico. λιὰ πρὸς γενείου (δέομαι) quòd supplicibus attingere mos fuit, ut patefecimus. εἰς χθόνα, τὰς σὰς.

B λρείσσω. plus apud te ualere debẽt, quàm ut Argiuis traditi, fœdè pereamus. ἐσεῖδον, conspicio. γεγῶτες, prognati. ὀδοὶ, argumẽta ac rationes. Euripides in Hecuba: ἐξεστρῶσα ὁδὸν ὁδὸν βουλευμάτων. Idem in Phœniss. ἄπειρε δὴ νῦν θεσφάτων ἐμῶν ὁδόν. Sophocles in Oedipo tyranno: πολλὰς δ' ὁδοὺς ἐλθόντα φροντίδος πλάνας. Scholium: πολλὰς γνώμης ἐπιδόλας σὺν τῇ σπέψει πλανώμενος. συμφορᾶς. tria me monent, ut calamitati tuæ succurram. ἐφ' οὗ, ad cuius aram hos federe iubes. συγγενές τε, cognatio. Secundum argumentum. λιὰ τὸ. Tertium. λαλῶς πράσσειν, ut beneficijs omnino à nobis afficiendi sint, ob priora erga Theseum Herculis merita. τό, τ' αἰσχρὸν. & quæ in re ista turpitudo inest. βωμὸν, hoc Iouis altare. ἀγρείοις. contrà uerò si Argiuis. ἀγχόνης πέλας, & hoc periculo non caret. tractum ab his qui laqueo uitam finiunt. Æschylus in Eumenid. νεῦ ἀγχόνης μοι τόβματ' ἢ φάος βλέπειν. Aristophanes in Achar. τἀῦτα δῆτ' ἢν ἀγχόνη. δίκαιος λυθῆσεαι. ius suum consequetur. ἢν λῆν δίκαιον. nisi sanè ut hos abducam mihi permiseris, iniquè acturus es, cum præsertim rationibus uincam. ἀλλὰ σὺ. Castiga σοὶ. ἐμοιγε, βλάβος. μεθῶ, sinã. ἐκεῖθεν, illinc quò confugerint. τῆ θεῦ, qui ex altaribus suis supplices erui atq; abstrahi uetat. λεῦρο, ad hanc aram & urbem. λαικοῖσι, ἀνθρώποις. ῥῦμα, asylum, propugnaculum. δαιμόνων ἕδρα, οἱ βωμοὶ, καὶ οἱ ναοί. τῶνδ' οὐδάδ'. rerum quæ hic fiunt omnium. τῶνδε, τῶν τῆ Ἡρακλέους παίδων. τὰς ἐμὰς, hos Herculis liberos, qui mei sunt. ἄπει πάλιν, rediturus es. te enim malè mulctaturi sumus. ἔσομαι, sciam, uidebo. νῦν εἰς ἐμβολάς. idq; statim. καὶ σὺ, ὦ præco. μιᾶς χειρὸς, ἑνὸς τῆ ἀνθρώπου. πολλὴν, χέρα, δυόμαιν. ἀλκάθου, Megarorum noti oppidi. Ouidius libro Metamorphos. 8.

– in urbe
Alcathoe, quam Nisus habet.——

Idem in 2. de Arte:

Candidus Alcathoe qui mittitur urbe Pelasga
Bulbus. id est Megaricus, quem commendauit Cato. Potes & sic πόλεως subaudire, ἀλκάθου πόλεως. Theognis: φοῖβ' ἄναξ, αὐτὸς μὲν ἐπύργωσας πόλιν ἄκρην ἀλκαθόου. Historia refertur à Pausania in Atticis. Alcathoe, inquit Pomponius, nympha fuit amata ab Apolline, quæ dedit

nomen arci Megarensium. μόνειν. Legendum μόνοις. καὶ φυτοῖς, arboribus, quas præcisurus est, regionem depopulans. ἥβλω, non paruam iuuenum hominum manum. φθέρου, μετὰ φθορᾶς ἀπαλλάτ̓ον. id est, in malá rem, abi in malam crucem. Aristophanes: ἀλλὰ φθέρου, καὶ μὴ χρίβης. ὅροις, Atticæ finibus. ἐπὶ τοῖσι, ob hæc uerò etiam magis. πυργοῦν, augere, amplificare. τῶν γινομένων, ac facta sunt. βασιλεῦσι, Eurystheo in primis. παρὰ μικρὸν, & ut parum abfuit quin interficeretur. γαμεῖν τ̓ ἀπ̓ ἐδλῶν ἐπαινῶ. hoc quoque uehementer laudo, ut uir uxorem ducat probis parentibus genitam. πόθῳ, amoris libidine. λαιποῖς ἐποιώνησεν, cum muliere improba, malisq; parentibus nata, matrimonium contrahit. λιπεῖν: ut uoluptatis suæ implendæ gratia, infamiam liberis in posterum relinquat. τὸ δυσυχὲς, aduersam fortunam. λαιῶν εἰς τὸ ἔχατον, in summa mala. unde ἐχάτως, αὐτὶ τοῦ πίκρως. τῶνδε προὔθηκαν, his Herculis liberis soli opem tulerunt. χεῖρα δεξιαὶ, quæ in fide & salutatione porrigitur. Virgil. Æneid. 1.

— Cur dextræ iungere dextram
Non datur. —

Aristophanes in Ranis: ἔμβαλέ μοι τὴν δεξιὰν, καὶ δὸς πύσαι. Idem in Nebulis: λαὰ τὴν χεῖρα δὸς τὴν δεξιάν. Glossulæ: ἔθος δ̓ ἐπὶ πίστει καὶ συνθήκαις βεβαίαις τὰς δεξιὰς διδόναι ἀλλήλοις. Eustathius: δεξιὰς δὲ πιστοποιούμενα λέγει, ἐπειδὴ οὐ τοῖς ὅρκοις οὐδὲν ἔλαττον εἰς πίστιν ἐλογίζετο. διὰ τὸ τῶν δεξιῶν χειρῶν ἅπτεσθαι σημεῖον φιλίας. Euripides in Medea: αἰκαλεῖ δὲ δεξιὰς πίστιν μεγίστην. Hinc Æschines διὰ τὴν πίστιν πιστοῦντος illustratur: διὰ ἀπὸ τῆς αὐτῆς τραπέζης ἐφαγες καὶ ἔπιες καὶ ἐσπεισας, καὶ τὴν δεξιὰν αὐέβαλες, αὔθδρα φίλον καὶ ξένον ποιούμενος, καὶ πάτερ ἀπέκλεινες. εἰς γλῦ, in hanc prouinciam, in terram Atticam. γῆν τοσήνδε, Argos & Mycenas clarissima tum Græciæ lumina. πελασγικὸν λεὼν; Argiuum aut Peloponnesium. Stephanus: πελασγία, ἡ χώρα τοῦ ἄργους. Et, πελοπόννησος τρεῖς ἐπωνυμίας ἔχει, ἐπὶ μὲν γὰρ ἄπιος τοῦ φορωνέως, ἐκαλεῖτο ἀπία. ἐπὶ δὲ τοῦ πελασγοῦ, πελασγία. Vt autem Straboni, qui Homerum Thessaliam πελασγικὸν ἄργος appellare tradit, non repugno: ita & ipsum Argos Peloponnesi oppidum, quod ἱππόβοτον ac δίψιον uocant, ab Euripide πελασγικὸν quoque nominatum contendo. Hæc sunt eius in Oreste uerba: ὦ γῆν ἱνάχου λιπαρεμόνοι, ὠκέαι πελασγοὶ, δαναΐδαι δισύδρομ. Et: ἰὼ πελασγὸν ἄργος. Ac eiusdem in Phœnissis: εἰς παιρὸν δ̓ ἔδυς. κινούμενον γὰρ τυγχάνει πελασγικὸν γράτσυμα. Nec me ab ea opinione deducit libro quarto, capite quinto Plinius. De Pelasgis uerò sermonē habentes Poetę, cautè explicandi sunt. nam Thessalia, Peloponnesus, Arcadia, Pelasgiæ, quòd ea gens uarijs in locis peruagata fit, nomen tenuerunt. habitarunt & maritimam Cariæ regionem Pelasgi. Quæ lectorem monuisse, satis sit. πολεμίους, qui Argiuos maluerunt sibi hostes ascisceré, quàm nos. ὅπαν θεόνοις. Corrige θαύω. ἐπαίνῳ, multum te laudibus in cœlum efferam. ὦ ταὐ πέλας, ὦ uir optime, Thesei gnate. φὺς, genitus. τυγχάνεις γεγὰς, ὑπαρχεις. id quod paucis admodum contingit. μὴ χείρων πατρὸς. Homerus Odysseos β.

A

πολλοὶ γὰρ τοι παῖδες ὁμοῖοι πατρὶ πέλονται.

Adi Erasmū in prouerb. αὐδρῶν ἡρώων τέκνα πήματα. τοῖς ἀμηχάνοις, omni alia ope destitutis hominibus. τὰ τῶνδε, τῶν τῦ ἡρακλέους παίδων, id enim aperit sequens oratio. ἡ χάρις, hoc Athenienſium beneficium. ἄργα, ne impara tos nos adoriantur. μαύτεις, qui inspectis hostiarum extis de futuro pugnæ euentu certos nos reddant. θυραῖος ὦ. foris, absensq; fuero. Sophoc. in Aiace μακ. ἄλαυτος δ̓ ὅτι θυραῖος ἔπορθ̓ ἐστιν, ὦ θαρσῶ πόλει. πόλιν, Athenas. ἴμεν, ibimus. συμμάχοισι. nobis fauentibus. ἥρα, Iuno apud Homerum Iliad. δ.

B

ἤτοι ἐμοὶ τρεῖς μὲν πολὺ φίλτατοί εἰσι πόλιες,
ἄργος τε, παλάτη τε, καὶ εὐρυάγυια μυκήνη.

Euripides in Iphig. Aulidensi: μὰ τὴν αὔκαιραν ἀρχέλαον θεαί. ἔτερον, nos ob id te pluris non facimus. ξεῖνε, Copreu Argiue pręco. μήπω, id Athenis nunquam accidat, ut te formidem. ὅτ̓ ἄρχει. & ipse Eurystheus Stheneli filius Argis imperans. βασιλεῦσι, Demophonti & Acamanti. πόλιν, Athenas. ἰτέα, nec clypei ære obducti. ὁ πολέμων, ὁ τὸς τῶν πολέμων ὄρκους ἀθηναίοις σωκράτης. συχαίρεσιν. Placet συχαρίεσις ἔχεσιν. ὦ παῖ. grandæui hominis allocutio. ὁ γάρ τι, δέδοικα subaudio. λόγος. Emenda λόγος. πρατηνός. Felix est Demophon, quòd ad deos pertinet, prout certò scio. εἰς τὰς ἀθήνας, διὰ τὰς ἀθήνας, aut erga. τῶν ἄγαν ὑπόρφρονων.

C

cuiusmodi est Argiuorū audacia. οὐκ ἀγγέλοι σι, nō ex nunciorū sermonibus. εἰς τόδ̓. Castiga τόδ̓. μεπάραν. Legendum λεπάραν. in aspero iugo castrametatus. δόκησιν. hæc per parenthesin, uti & suspicor. ποῖα, qua uia, uel quo modo. ταχυῦ, pro præsenti occasione ac facultate. ταχυῦ, pro νυῦ. Sophocl. in Aiace μακγιγοφ. εἰ ταχυῦ τηλωπὸς οἰχνεῖ. Idem in Electra: ὁ 'φόρει ποτὲ αὐτὸς, ταχυῦ δ̓ αἴγιγος. τῇδε χθονὸς, uos aut hoc loco. ἄρηρε: apta, ut decet, paratáq; sunt omnia. οἷς θεῶν. erant enim propria quæ dijs immolarentur animalia: caper Baccho, Iouiiuuencus, taurus Neptuno mactatur. Aristides: καὶ θύειν μὲν ἃ μὴ χρὴ δυσεβὲς ἡγούμεθα. Aristophanes in Acharn. ἀλλ̓ οὐκὶ χοῖρος τῇ 'φροδίτῃ θύεται. necesse quoq; putabant aruspices, ut eximia ac integra essent, οὐ λελωβημένα, ἢ κόλυρα, id est mutila: nec caudam haberent aculea-

A aculeatam, nec linguam nigram, nec aurem fissam. ea Græci τέλεια (Homer. Iliad. α. αἰγῶν τε τελείων βύλεται αὐτὰ κάρα) αὐτὰ καὶ ἄτομα nuncupant. unde Aristoph. citata modò fabula: οὐχὶ θύσιμός ἐστι. Di. λοῦπον ὃν ἔχει. θυπολεῖται, lustratur. τρόπαιά τ̓ ἐχθρῶν μαντεύσιμ, ἀγγέλουσι subaudio. σωτήρια, ac ciuitati bene cessura omnia. ἐν ᾧ πάντων, omnium porrò sententię in hoc uno conueniunt. ἐκχρῶν, ad cædem scilicet. πιμρὸν δν, nunc quod deterrimū ac pesimum est. μωίαν, quòd hos inueni. λὺ ᾧ μὴ δρᾶσω τόδε, nisi rem ita composuero, ut utriq; parti satisfaciam: uel, nisi cauero ne cui ut filiam suam immolet, autor sim. τῶν μὲν, τῶν πολιτῶν. ὥστε βαρβάρων, apud quos omnia arbitrio suo statuūt reges. Cum multa sint genera regni, unum est quod πανβασιλεία appellatur, quasi dicas regnū numeris omnib. absolutum. Plutarchus: πόρσω μὲν αὐτοπρατῆ βασι-

B

λείαν, καὶ αὐτοσύθυρον ἔχουσι. δίκαια δρῶ. Certū est, priscos illos reges legibus non fuisse solutos. ἀλλ̓ ἤ, sanè. ἐσμεν, similes sumus. εἰς χεῖρα, ut terrā manu queant pertingere. πρὸς ἀσφάλειαν, atq; extra periculum. συγγνωστὰ, uenia porrò Demophōti danda est. αἰνέσας, ac eius erga nos studium ac uoluntatem non laudare non possum. χάρις, beneficij collocandi desiderium. grati quippe semper futuri sumus. ἄστεπτος, quem deorum precati non sumus, quē non coronauimus? Artemidorus Onirocrit. β. στεφανοῦν τὸς θεὸς αὔθεσι καὶ λιλάδλοις τοῖς προσήκουσι καὶ νομιζομένοις. γαῖαν ἔρκος, quam ad urbem. sunt aūt ambita septaq; mœnibus oppida. πατρὸς, Herculis. αὐδρὸς, Eurysthei. ἀλλ̓ οἶδα. scis ne quid meo nomine efficias. οὐχ ἅπασι, non prorsus, non omnibus modis. αὐτὶ τῶνδε, τῶν τοῦ ἡρακλέους παίδων. ἴτω, οὕτω γενέσθω, τὸ πεᾶγμα, τοῖς σοφοῖς. ut cum paribus certent.

C Possunt & sapientum inimicorum sermonibus mores excolere, uitamq; suam emendare. ἀλδῶς. multum enim dedecoris sibi conciliat. τῆς τύχης, malæ sortis. τὸς αὐτύχη: qui quum prudentia excellat; cum aduersario fatuo inimicitijs conflictetur. λοῦδος. Hic uides, honestum pugnare cum utili. ἔσπας. ô Iolae. is ab eo potissimū uersus fortiter loqui incipit, ἀλλ̓ οἶδ̓ ὅ μοι σύμπραξον. αὖαξ, Eurystheus. τί γὰρ κόρδοντος. quid enim lucri Eurystheo obuēturum est, te decrepito homine interempto? λεινὸν, res est hostibus infesta. λεῖνον, Eurystheū. χρησμῶν: qui, ut antè docuit, σφάξαι πελόνοισι παρθενὸν λόρῳ. ξενοι. Verba Macariæ, de qua consule Erasmum in prouerbio, βάλλ̓ εἰς μακαρίαν. aut Zenobium. θρᾶσος: ne mihi uelim audaciam ascribatis, quòd domo sim egressa. ἀδελφῶν τῶνδε. fuit enim Herculis & Deianiræ filia Macaria. δόξας, posteaquā Demophontem primùm sum allocutus. δόμος, res Alcmenæ, totiusq; familię. χρησμῶν γὰρ ὠδῖς, τὸς χρησμῳδοῦς. μητρὸς ἥ τις σὺ γενοῦς. Suprà dixerat, ἥ τίς ἐστι πατρὸς σὺγενοῦς. paulo inferius sic quoq; loquitur: πατρὸς οὖσαν σὺν γενοῦς. Quare hic mihi non displicuisset, σφάξαι πελόβειν πατρὸς, ἥ τις σὺγενοῦς. ἀ χρεῖ μὲν ἡμᾶς. Si & nos & hæc urbs salua esse uellet. εἰ μήτι τούτων. nisi aliquo pacto id expediuerimus. οὐ τῶνδε, si dijs puellam sacrificent. πεπαγότες. nam uates Athenienſibus uictoriam pollicentur. πρὶν πελόνδε λῦσαι, priusquam quis id meroget ô Iolae. πόλις, Athenæ. παρὸν, cum in nostra potestate situ sit. ὁ δῦτα, φοιξόμεθα. πατρὸς, τῦ ἡρακλέους. οὐ χρησοῖς. oū superfluit. λάλλιον οἶμαι: Ironia. ἃ μὴ τύχοι, ὁ μὴ γένοιτο. quē tamen absit. Euripides in Phœniss. φέῤ, λῦ ἔλαις γῆν τλύσδ̓, ὁ μὴ τύχοι ποτέ. Æschylus: εἰ δ̓ αὖτ̓, ὁ μὴ γένοιτο, συμφορὰ τύχοι. δέ τινα παθεῖν. me multa relatu indigna passam. μηδὲν ὄκνον, quàm si nunc cum gloria morte oppetam. συὸ πλάδοις. hos ἱκετηρίαν uocant. Aristoph. in Pluto: ἱκετηρίαν ἔχοντα μετὰ τῶν παιδίων. Scholiū: ἱκετηρία ἐστὶ λιλάδλοις ἐλαίας, ἐρίῳ πεπλεγμένος. Consentit in Theseo Plutarchus. Euripidis glossematarius: εἰώθασιν οἱ παλαιοὶ, ὅτε ἱκέτευον τὸς ὑπερέχοντας, φέρειν οὐ χρυσὶ στέφανον, ἐκ φύλλων ἢ δάφνης, ἢ ἐλαίας. τῶνδε. τῶν ἐμῶν ἀδελφῶν. τῇδε, sic, hoc pacto. τούτῳ, calamitatis huius. τάδ̓. rei huius indignitatem perpeti. ὡς ἐγώ. quæ patre Hercule nata sum. καὶ σεμνατῦ τε, me instar uictimæ coronate. Virgilius libro Georgicorum tertio:

— stans hostia ad aram,
Lanea dum ninea circundatur infula uitta.

Lucretius libro 1.

Quæ simul infula uirgineos circundata comptus.

Tzetzes in Lycophrone: στεφανηφόρον εἶπεν, ὅτι ἐστεφανοῦτο καὶ αὔθεσιν ἐπαίπον τὸς θυομένους. Erant & uictimæ cornua auro decorata. Homerus Odyss. γ.

χρυσὸν ἔδωκ̓, ὅδ̓ ἐπέτα βοὸς κέρασιν περιχεῦαι.

Tibullus:

Semper inaurato taurus cadit hostia cornu.

Virgilius:

Et statuam ante aras aurata fronte iuuencum.

Tertullianus: Hunc tibi Iupiter bonem cornibus auro decoratis uouemus esse futurum. Ex his enodatur Æschines contra Ctesiphontem: ἐπιδειπνύω τισὶ τὸ ἐμὸν πρόσωπον, ὡς ἐμπεπλεγμένον καὶ ἀθυμοιοῦντος, καὶ χρυσόπερων ἀπομαλῶν, καὶ λατεστέφθαι φάσκων ἔτι πῆλασμα σμήσεται αἰλιξάνδρῳ. πάρα, πάρεστι. ἀδελφῶν ἢ πάρος, quæ mori maluit quàm fratres. τὸ σὸν κόρα, tu. ἢ, quo pacto. τοῖσδ̓, τοῖς ἐμοῖς ἀδελφοῖς. uel his conditionibus, ὡς μὴ λαχοῦσα ἀποθάνω. αὐαγκασθεῖσα, sorte coacta. τὸ δεινὸν, ad ipsam

cædem propero. χρῆσε, tu uerò hoc ita uelis. τοῦσδε: hos fratres tuos, ac me. εἰς τὸ καῦ, ad omnia. μηδὲν μᾶλλον, nihil enim est in quo magis placere queant. φερῶ, ad hoc incumbe ut salui sint. ὥρων γάμον, τλὴν ἥβην. λαὶ γένοιθ'. ac ea uobis contingant omnia: uictoria, libertas, in patriam reditus, quorum causa. γᾶρεῖσα, Iolaum. ξοῦς, Athenienses. πόνων, ærumnarum, huiusq; exilij. νόστος, in patriã. ὐ γὰρ ἐνδεὴς, nec enim uobis defui. μόν τοι μη δεῖν, nullũ pietatis ac bene actæ uitæ præmiũ: uel, si nullus omnino sensus. ὦ μέγιστον, ô maxima fortitudine puella. ἔσω πολὺ, τίμια. θεαὶ, Proserpinam. οἰχόμεθα, perimus. λύπῃ, præ tristicia. λάβεσθε, prehendite me. τέκνα πρύψαντες. πρὸς τὸ συμκινδύνευον referendum. τούτοις. hac Macariæ cæde. χρησμοῦ ᾖ, contrà uerò. μὴ λραυθούτος. ex quo deos uirginis sanguinem exposcere cognouimus. ὁ βιώσιμον, πᾶσιν ἡμῖν ὁ βιώσιμον. Aristophanes in Pluto: ἥ φησιν, οὐκ εἶναι βιωτὸν αὐτῷ τὸν βίον. &, ἀθλιωτὸν εἶναί μοι πεποίηκε τὸν βίον. μείζων ἄτη, longè quidem grauiores nos oppressurę sunt ærumnę ac infortunia. Si enim Argiuis dedamur, non ipsa modò Macaria, uerumetiam nos Herculisq; liberi trucidabuntur. θεῶν ἄτοῖ. citra deorũ uoluntatem. Ex Theognide:

ὀλεῖς αὐθρώπων οὔτ' ὄλβιος, οὔτε φρενῶν,
οὔτε λακὸς νόσφιν δαίμονος, οὔτ' ἀγαθὸς.

βεβαῖον, feliciter egisse. μοῖρα. Aliũ porrò alia sors affligit. ἀφ' ὑψίλων. Castigo ἐφ' ὑψίλων. & hunc quidem infimæ sortis uirum alto in gradu collocat. Hesiodus: ῥεῖα μὲν γὰρ βριάει. μόρσιμα δ'. τλὴν εἱμαρμένην. ἀπώσεται, fatum. ὁ πρόθυμος. qui uim ipsius fati tollere conabitur. τὰ θεῶν ὕπορ. deos, super ea quæ destinarunt, precib. ne obsecraueris. πρὸ ἀδελφῶν, pro patria ac fratribus. ἀ δ' ἀρετὰ. Hesiodus: τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ, &c. θανάτους, mortuos. ἀγαθῶν, huiusce tui præclari instituti particeps equidem sum. γᾶρον. Lege γᾶρων. μήτης ᾖ, mater Herculis patris uestri: id est Alcmena. οἰκέος, ob rem quandam priuatam ac domesticam. πονέσης, seruus. Thessalorum propriè mancipia Penestæ dicti sunt. Consule Athenæum Dipnosoph. 5. Poetæ uocabulum hoc pro famulo usurpant. Theocritus Idyll. 15. ἁρμαλιὴν ἔμμιλλον ἐμετρήσαντο πονέσται. βλάβας, miseriarum nostrarum. σὺτυχεῖς, ac in his fortunatus es, quæ in præsentia occurrunt. τῶν ἀφικόμων. ob Hyllum, eiusque milites, νόστος εἰ γενήσεται, ac nobis tandem opem laturi essent. γένος, domus. ἐκείνου, magni illius Herculis. τῶνδε, τῶν τῦ ἡρακλέους παίδων. δυοῖν γᾶρόντοιν, cum duobus senibus non facilè depugnaturus es. σὲ πρόδε. Legendum σὺ: nisi λαλῶν suppleas. παῖδα παιδὸς, nepotem Hyllum. τᾶρψας. Corrige τᾶρψαι. τῆδε τοῦ λόγου. Licét ne plura à te sciscitari. λᾶρας, finistum cornu instruit. nam uidentur Athenienses in dextro fuisse. ἐς ὄργον, ad pugnam ineundam. παρῆσαι, adsunt uictimæ. hæc suprà. τάξων, τάξεων. πόσον τόδ', quantũ abest à nostris Atheniensiumq; copijs Argiuus exercitus. ἀλλ' ἔμι, uado ad desertos dominos, ut eis pro mea uirili parte succurram. συμβαλεῖν, congredi. Atqui ego tecum. ἵκετα, mi nimè rogo id feceris. πρὸς σᾶ, per tuum genium. stultum enim esset, ut sic dicam. λαὶ μὴ μεταχεῖν, λαὶ δεῖ αὖρὰ μὴ μεῖταχεῖν. uel, λαὶ σὺ τῦτο λέγεις. τραῦμα. hostis uulneratus non cernitur nisi manu percussus: tu uerò infirmior ac ętate prouectior es, quàm ut id patrare possis. δὶ ἀπόδολος. quid est cur non ualeam clypeo tectus hostem ferire? ἀλλ' οὐῦ μαχοῦμαι. uerùm cum Atheniensib. coniunctus pugnabo, qui numero pauciores non sunt, quàm Argiui. ὡς μὴ μηνοῦσα. Scito me non mansurũ. παῦρα, παῦρεσι. ὑπλίταις, armatis hostium legionibus. θεὸς, cui dicata sunt. σὺ ἔγχε, defer. τόρνυσι, frangit, atterit. σῶμα, corporis uires perquàm imbecillæ sunt. γνωσιμαχεῖν, infirmitatem suam nosse. ἐᾶν, finere. σῶν φρενῶν, animo parum constans. τύτων, τῶν τέκνων, τοῖς λελειμμένοις, uiuentibus. χρήσονται τύχῃ. si quid humanitùs eis accidat, si moriantur. ξένοι, Athenienses. λαὶ ξένοι, è quo Herculem suscepisti. ὐκ ἀκήσεται λακῶς. nec ego licet in ærumnis maximis citra culpam constituta sim, Ioui maledicam, nec eum ut mihi inimicũ appellabo. ὅσιος, εἰς ἐμέ. οἶδεν, ipsa hoc nouit. ὡς ἐγγὺς ἀγῶν. mox enim inter se concurrant certaturi milites. οἶσω, ferã interim. ὀξύλυ, λόγχυ ὀξυνίλυ. Moschopulus: λαὶ ἔγχεα ὀξυόεντα παρ' ὁμήρῳ, τὰ ἐξ ὀξύας τῦ δόρατος, ἀχὶ τὰ ὀξέα. Hesychius: ὀξυόεντι, ὀξεῖ, ἢ ὀξυίνῳ. ὀξύα δὲ εἶδος δόρατος. Theophrastus ε. περὶ φυτῶν: δοκεῖ ᾖ λαὶ ἡ ὀξύη πρὸς τὸ ὕδωρ ἀσκαπὴς εἶναι. πῶχυν, quo scutum gestas. τὸν ὁπλίτλυ. Ironia, me arma tua deferentem. ὄρνιθος, boni ominis gratia. ὄρνις, inquit Thomas, παῦ λατὰ τύχλυ συμβαῖνον, λαὶ ἁπλῶς δὲ μαντείαν, ὄρνιν ἐπάλουν. Aristophanes in Pluto: δέχη τὸν αὖ δρα, λαὶ τὸν ὄρνιν τῦ θεοῦ. Sophocles in Oedipo tyranno: ὄρνιθι γὰρ λαὶ τλὴν τόν' ἀσίν τύχλὶν παρέχες ἡμῖν. ἀσφαλῶς πορευτέον. nam pedis offensio mali quidpiã portendebat. Tibull. lib. 1.

O' quoties ingressus iter, mihi tristia dixi
Offensum in porta signa dedisse pedem.

ληφθεὶς μάχης, liquidè nisi pugnæ interfuero. τῦτο γὰρ φόβος, hic iam timoris locus. εἴθ' ὦ βραχίων, σύμμαχος γενοῦ μοι. οἷος αὖ. Solus equidem Eurysthei copias in fugam uerterem. λαὶ λακὸς. non enim ô brachium idoneũ es. δόρυ, prælium.

A lium. οὐ ὄλβῳ, in felici ac prospero rerũ statu. θεοῦ, Apollinis, solis. οὐ ἀθαύρα. οὐ superfluit. δεινὸν μὲν. turpe porrò ac graue esset, Athenas, quæ non minus beatæ sunt, belliq; gloria insignes, quàm Mycenæ, animum remittere. λαὶ λύσιμον, λαὶ λαταλυσθεῖναι ἀξίον ἐστι. Argos sanè omni supplicio dignum est. ζεῦς μοι, quare Iupiter. οὔποτε θνατῶν, imò uerò cæterorum mortalium longè præstantissimi. ἔτ' ἐμοῦ, ne me quidem excepto. ὦ πότνια, ô Minerua. σὸν γὰρ οὖδας: est, cuius causa te rogamus. πόρσυσον, abige. Significat & ἄγω. Plato: ᾧ δὴ προτέταιται τὸν σὺθάδε ἐνεῖσε πορεῦσαι, αὐτὶ τῦ ἀγαγεῖν. ἀλλὰ τὸν, ἀλλὰ παρέλθει. Eurystheum, qui per iniuriam in hanc prouinciam Argiuum exercitum nobiscum pugnaturum adduxit. δίκαιός εἰμι, ædibus meis expellere ualeo. τιμὰ λράνεται. mihi quæso opem fer, subaudiendum. ὀλὲ λεῦθε, nec sacra tua

B prætereunt Athenienses ultimo cuiuslibet mensis die, qui εὖν λὰ νέα dicitur. φθινὰν ἀμέρα, ἢ ἐχάτη τῦ λήγοντος ἢ φθίνοντος μηνὸς ἡμέρα. ἀοιδαὶ, ἰαχῦσι. ἐπ' ὄχθῳ, σὺ τῇ ἀκροπόλει, ubi etiã fuit Mineruæ templum. σέθεν, hostiũ tuorum. οὐκ ἐστιν, saluúsne est. νέος μεθέστηκε. Plutarchus: ὁ συμπόσιον ἰόλαος ἐξ ἀδελφαιοῦς λὰ παρήλικος σὺχῇ τινὶ νέος λὰ ἰχυρὸς ἐπὶ τλὴν μάχλυ ἄφνω γένοντο. ὁ δὲ τῶν φωϊπῶν σοφὸς, χθὲς μὲν λῖν ἐχθιστος ἅμα λὰ λάκιστος, τήμερον ἄφνω μεταβέβλκηκεν εἰς ἀρετλὴν. φίλων, Athenienssium. λατὰ στόμα, aduersis frontibus explicuimus. ἐνβὰς πόδλα, è curru desiliens. δορὸς, utriusque exercitus. ὦ σφέτ' νγ', ô Eurystheu. ὐκ εἴα σὰ μὲν. tuus pręcipuè erga Argiuos amor non finit, ut eorum copias periculo obijcias. λὰ τὰς μυκλύας. Adde quòd nec Argos. αὐδρὸς σφρύσας. si singulari certamine tu unus à me superatus, interreas. ἢ λτανὼν, aut me cæso. ἄφες, permitte.

C μῦθον, τὸν τῦ ὕλλα λόγον. πλύοντας λόγῳ. Scribe λόγῳ. δειλίαν, ἀιδεθέις. δορὸς, τύτε τῦ ἀγῶνος. γεγὼς, ὦν, ὑπάρχων. δὶ ἀπόδολος, singulari certamine. λαμπὼν βροτείων. Nemo id si factũ est, miretur, cum nulla olim gens fuerit, quæ humana uictima dijs sacra non fecerit. λὰ τῇ τεκύσῃ. Se enim autochthones esse gloriabantur Athenienses. νυῦ τινα, nunc unũquemque nostrũm. ἐσήμηνε, signum pugnæ dedit. ὄρθιον, λατὰ τὸ ὄρθιον μέλος λὰ νόμον. Æschylus in Pers. ὄρθιον δ' ἅμα αὐτυλάλαξε νυσιώτιδος πέτρας ἠχώ. Adi Pollucem. Eustathius: ὄρθιος νόμος εἰς πόλεμον ἐρεθιτικὸς. αὐχεῖς, existimas. πίτυλος, prima Argiui exercitus impressio. ἀνὴρ δ' ἐπ' αὐδρὶ σάς. Ex Homero Iliad. ν.

φράξοντες δόρυ δορὶ, σάκος σάκεϊ προθελύμῳ,
ἀσπὶς δ' ἄρ ἀσπίδ' ὄρσεδε, πόρυς πόρυν, αὐδρὰ δ' αὐδρί.

Virgilius Æneid. 10.

Concurrunt, hæret pede pes, densusq; uiro uir.

τῦ πελσύσματος, ἢ βοή. παῦτα δρῶντες, omnes machinas adhibentes. ὁ πρέσβυς, ἰόλαος. σὺρυσθένος πόλεως ἐπεῖχε, τοῖς τῦ σὺρυσθένους ἵπποις. τὰ πὸ τῦδε, quæ deinceps acta sunt. λλύων, ea ex alio audiens. δεῦρο: quæ illuc profectus conspexi, enumerabo. παλλιάδος: quæ in uico Atticæ colitur, cui Pallene nomẽ. ἐστι ᾖ, ait Stephanus, δῆμος ἀτθικὸς τῆς αὐτιοχίδος φυλῆς. Herodotus in Clio: ἀπικνέεται ἐπὶ παλλιάδος ἀθληταίνης ἱρόν. ἱράσαθ' ἥβῃ. ab Hebe ac Ioue precatus est Iolaus, ut hoc die uno repubesceret. παῖδα, filium tuum Herculem esse. ἥβλυ θ', & Heben eius uxorem. ὁ δ', Iolaus. πόλεως. Legendum πλεινὸς ἰόλεως. πρὸς πέτρας σπεφωνίσιν, ad saxa Scironia. Nicander in Theriac. οἱ μὲν ὑπὸ σπείρωνος ὄρη. Latronis huius meminit Plutarchus in Thes. λαμπρὰ, φανερῶς, palàm. μὴ ᾖ λουῦ, beatum non ducere. Erasmus in adagio, Finem uitæ specta. ἐφήμεροι, non diu eodem in statu manentes. χρόνῳ, tandem, longum post tempus. λὰ παῖδα, Herculem æternitate donatũ. τί δεῦθεν σοφὸν, qua occulta prudentia fretus. τὸ σὸν, tui rationem habens. λρατοῦντα, λρατυνόμενον. οὐ τοῖς τοιοῦσδε, in huiusmodi casibus, aut promissis. τοῖσι γενναίοις, nobilibus hominibus. εἰλωτῆ, si fistulæ adfit iucunditas. ὀλιγοπόνων, qui nullo antea in numero habebantur. οἱ ὀλιγοπόνοι, εὔτιμοι λὰ εὔδοξοι dicuntur. ὁ δὲ μὴ φάσκων, δεῖν τιμᾶν θεὸν, insanit. ἐπίσημα, huiusmodi exempla manifestò edit. τῶν ἀδίκων, iniustos audacia priuans. θεὸς γόνος, Hercules filius tuus iam cœlo fruitur. ὦ γρῆαι, ô anus Alcmena. φύγοι λόγον, procul abest ab eo qui de ipso uulgatur sermone. αἴδαι, Plutonis. δαϊδεὶς, in monte Oeta. χρυσίαι, λαμπρῶν. χρυσέαν, in aurea ac magnifica deorum aula. διόνυσον παῖδας, Bacchum & Herculem: quorum hic Heben post obitum, ille Ariadnen in matrimonium duxit. πατρὶ τῶνδε, Herculi. ἐπίπονον. Pausanias Eliacõn β'. τλὴν πρὸς ἀχελῶον ἡρακλέους μάχλυ αὐξήθεσαν. ζεῦς δὲ σὺ ταῦθα λὰ ἡ δηϊάνειρα λὰ ἀχελῶος λὰ ἡρακλῆς ἐστὶν, ἄρης τε τῷ ἀχελῴῳ βοηθῶν. εἰσήνει δὲ λὰ ἀθλωσὰς ἄγαλμα, ἅτε οὖσα τῷ ἡρακλεῖ σύμμαχος. Idem eodem libro: ἡρακλεῖ σφρατιὰν ἄγοντι ἐπὶ πύλον τλὴν οὐ τῇ ἤλιδι, παρεῖναί οἱ λὰ ἀθλυαῖν σωσφρὸν λέγουσι. θεᾶς πόλις, Athenæ Mineruæ gratæ. ἐκείνας, illius filias. ἔγχε, ὁ λαὸς. αὐδρὸς, Eurysthei, cui ferocitas. φρόνημα, utinam ego nunquam sim insolens. σὺρυσθένα. Isocrates in Panegyrico; σὺρυσθένὺς δὲ βιάσασθαι προσδοκήσας, κὰτὰν ἀχμάλωτος γεγονὼς ἐκέτης ἀναπαύσθαι λατεσθλῶν. à quo dissentit Strabo libro octauo: σὺρυσθένὺς μὲν οὖν φρατύσας εἰς μαραθῶνα ἐπὶ τοὺς ἡρακλέους παῖδας λὰ ἰόλαον, βοηθήσαντων ἀθληταίων ἱστορεῖται πεσεῖν ἐν τῇ μάχῃ.

Sequitur:

Sequitur: ποδὶ τλὺ λιελίλιν τλὺ ἀπκρίαν. ex Pausania in Atticis scribendum μακαρίαν. οὐχ ἥσσον. quę quidem res non minus inopinata est, quàm hoc prospero rerũ successu frui te posse, incredibile olim existimasti. ἤυχει, putasset. σιὺ ἀαπίσιν, σιὺ πελταγαῖς. τλὺ οὐαντίαν, τύχλιν. ῥοπλὺ. ὦ μῖσος, μισητέ. Eurip. in Medea: ὦ μῖσος, ὦ μέγιστον ἐχθίστη γυάκι. Idem in Oreste: γίλβει νοσώδεις ἀγραπὰς γύνιμ' ἐμόν. χρόνῳ, tandem. ποὺ λιρατᾶς, nec filio meo Herculi amplius imperas, nec apud Argos regnas. τὸν ὄυθ', in cœlum relatum, ubi nunc cum dijs degit. παρ' ἅδλιν, ad inferos. τοὺς μὲν, me & Iolaum. αὔνδρας, uiros fortes ac strenuos. ἀὰ πέλισμα, Athenas. λιὰι λιαρδιανεῖς, ac rependes omnia. αὐυσὸν, tibi non est integrum. ἀδξανθ'. & hæc decreta æquo animo tulit, & huic statuto paruit. τόνδε, Eurystheum. ἠδιπήθιν, mori enim centies maluisset, quàm uiuus in manus hostium peruenire. οὐ λιαλῷ, atqui adhuc decens est. οὐκ ἔγι, hunc porrò interficere nemini licet. ἐγωγι, ego uerò profiteor hoc ausurum aliquem. Semet intelligit Alcmena. ἢ γυναῖκα χρὴ, quàm mulierem deceat. σάφ' ἴδτι, certò scias. ψυχῆς, ζωῆς. δειλίσιν. unde timiditatis argui possim. γεγὼς, ὑπαρχων. συγγενὴς, Stenelus Persei filius Eurystheum genuit: Electrio uerò Perseo auo natus, Alcmenam filiam habuit, Herculis matrem. ἔτ' ἔχηβον, uellem nollem. θεὸς γὰρ λὶν. dea enim est Iuno, cui obtemperare necesse fuit. τλὺ νόσον, affectum hunc, ac uitium, ut Herculi primùm, deinde eius liberis molestus essem. πάγνων, & hoc cognouimihi subeundum esse certamen. σοφιστὴς, author, artifex. ἐτυῖπον, machinatus ac commentus sum. νυῖπ'. Theon: ὁ δὲ σοφὸς σοφοκλῆς τί μαθὼν, σὺφρόνλιν ἀπεκάλει τλὺ νύῖπα; οὐχ, ὅτι τὸ φρονεῖν ὡς μάλιστα τότε τοῖς ἀνθρώποις παραγίνεται; Tzetzes: νύῖπων γὰρ πολλάκις πρὸς ἑαυτλὺν φέρεται ἡ ψυχὴ, ἅτε δὴ τῶν θυείλιων ἀιδτήσεων ἠρεμοῦν. διὸ καὶ ἰδίοις αὐ ὀνίοις ὀξυτόνως λιαλὰ τλὺν νύῖπα νοεῖν τας· ὡς τὸ, νυῖπὸς δέ τοι ὀξυτόνῳ φρλύ. ὅθεν λαβὼν σὺρεῖπίδλις, ἔφη τὸ, ἤδη ποτ' ἄλλος νυῖπὸς οὐ μακρῷ χρόνῳ ἐφρόντισα, καὶ ἐξῆς. ὡς τῶν παριστόνων σπέψεων νυῖπὸς μάλιστα φροντιζομένων. Lege parœmiam, οὐ νυῖπτ' βλλέ. σωθαπὼν, considens: quo statu animus etiam quietior est. φόβῳ, ut in posterum sine metu degerem. ἐπ' ἀριθμὸν, non unum è multis. Erasmus in prouerb. Numerus. αὔνδρα, uirum fortem. ἐχθρὸς ὤν, licet aduersarius meus fuerit. ἀπαλλαχθούτος, hoc igitur è uita sublato. πρὸς τῶνδε, τῶν τῦ ἡρακλέους πάιδων. ταῦτα πυῖσα τέτρον. Erasmus in Chiliadibus, ibi: Lapidem omnem mouere. ἠλάνοντα, ut eos si possem, interimerem, patria certè pellerem. τὰς ἐμὰς τύχας, an non si facias te, me tum fuisse. λέοντος, Herculis. βλαστήματα, liberos. ἤλαυνες αὖ λαοῖσιν, uexasses atque exercuisses. ὑ ἀιώλεσαν, hostes Athenienses. τότε: in ipsa acie, ubi hominem perimere impunè licet. ὐχ ἁγνὸς. nunc uerò positis armis quicunq; me occiderit, is impurus & sacer futurus est, quippe quem sanguis meus collinat. οὐχ ἁγνὸς, ὑ καθαρὸς. καθαροὶ autem dicebantur, qui ob cædem perpetratam contaminatas manus habere non censebantur. πόλις, Athenæ. τὸν θεὸν τίσσα, Deum, ipsos deos. τὸν προσρόπαιον. Hesychius in ea uoce, γενναῖον. simul & generosum me appellare. τὰμ' ἔχει, sic res meæ se habent. λιπὼν, non doleam autem ex hac uita discedens. σῶμα, cadauer. πεῖν'. Pausanias in Atticis: προσελθοῦσι δ' ἐς τὸ πρόσω μνῆμά ἐστιν συρυδτέως. φύγοντα δὲ ἐν τῆς ἀτλιπῆς μετὰ τλὺν πρὸς ἡρακλέους μάχλιν, ἐνταῦθα ἀποθανεῖν αὐτὸν ὑπὸ ἰολάου λέγουσι. λοξίας, Apollinis. ἢ δοκεῖν: qui ei maiora aliquando cõmoda, quàm opinetur, allaturus est. ἐ τὸ μόρσιμον, ubi fatale est. δίκας παροιθε, ante Dicen. πόλει, Athenis. κείσομαι, situs iacebo. τῶνδε. τῶν τῦ ἡρακλέους παίδων. ἐκγόνοισι, Argiuis. σὺν πολλῇ χερὶ, cum copijs. προὔδωκατε, huiusmodi hospites defenditis. πεπυσμένος, quum mihi hac in expeditione moriendum esse intelligerem. θεοῦ, Apollinis. προδοῦναι με, Iunonem suspicabar. χοὰς, libamina: mel, uinum, lac, farinam. τόπον, in quo sepeliar. αὐτοῖς, Argiuis. νόσον, quoties in agrum Atticum cum exercitu proficiscentur. εἰ πόλει, Athenis. ἐξ ἡμῶν. Restitue ἐξ ὑμῶν, ac posteris uestris necesse est. πέλεκυν, μέλλετε. λέλσυθον, modum ac rationem. ἀσφαλεστάτλυ, urbi uestræ tutissimam. βασιλεῦσιν. hoc à uobis de Eurystheo sumptum supplicũ, Demophontem & Acamantem inquinaturum non est, nec ij σὺν κυεῖς καὶ ὅσιοι propterea esse desinẽt.

IN HELENAM

Annotationes.

ANTὶ δίας ψεπάδλος, qui imbrium uice. χεόμενος. Mela libro primo: Crescit porrò Nilus, siue quòd solutæ magnis æstibus niues ex immanib. Æthiopiæ iugis largius quàm ripis accipi queant, defluũt. Ego in hanc ab Herodoto, Aristide rhetore, ac sexcẽtis explosam Anaxagoræ sententiam, pedibus eo. φάρμ νῆσον. Homerus Odyss. δ.

νῆσος ἔπειτά τις ἐστὶ πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ,
αἰγύπλη προπαροιθε, φάρον δέ ἑ κικλήσκουσι.

κατ' ὀδμὰ, κατὰ τλὺν θάλασσαν. παρθενῶν, nympharum. αἰόλε, Æoli uentorum regis, ex Homero ac Virgilio noti. βίον διλίυεγ'. ita cognominatum, quòd deos colens uitam omnem transegit. Νηρέως πάρα. Ipse quoque Proteus & præsentia & futura sciuit

A sciuit omnia, authore Odyss. δ. Homero. δόλιον σὺν λιὴν, rem cum ea habere. ὑπ' αἰετῦ. nam Iupiter in olorem mutatus, Venerem, quam in aquilam transformari iusserat, fugere simulabat, ut hoc prætextu in Ledæ gremium conuolans, eius amore potiretur. δίιο ὄμα, aquilæ. εἰ σαφὴς, uerus, certusq;. ἑλοὺν. Operæpreciũ nunc est, ut de Helenæ spectro nonnihil dicamus, ut maxima tragœdiæ huius pars illustretur, quam ex Stesichoro excerpsit Euripides. Tzetzes in Lycophronem: λέγεσι γὰρ, ὅτι διόρθωμα ἀλεξανδρῳ δι αἰγύπλη, ὡς πρωτεῦν ἑλενὴν ἀφελόμενος, εἴδωλον ἑλένης αὐτῷ δέδωκεν, ὡς φησὶ στησίχορος. Aristides περὶ ῥητορικῆς: ἅπαξ οἱ στησίχορου τρῶες, οἱ τὸ τῆς ἑλένης εἴδωλον ἔχοντες ὡς αὐτὴν. Nõnulli aũt opinati sunt, cum Alexãder cursu deerrasset, delatusq; ad Aegyptum fuisset, cognita hospitalis fœderis iniuria per Ægyptium regem seruantisimũ iusti B uirũ, Helenam cum his quæ unà cum eadem fuerant, arreptã, Paridiq; sublatam, expugnato demum Ilio, Menelao restitutã. Hactenus Ausonius. Adeat, si cui hæc curæ sunt, Herodotum in Euterpe. λιάλλοις πόρι. de pulchritudine inuicem certantes. παρθενόνος, Minerua Iouis filia. γαμεῖ, me in uxorem duceret. βόσκαθμα. pascebat enim tum armenta Paris. θεὰς, Venerem & Mineruam. λέχη, nuptias. ἐξλιὴ ἐμωσε, id est, effecit ne Alexandro nuberẽ. Eadẽ penè phrasi usus est Virgilius Æneid. 10.

— Nec ferre uidet sua gaudia uentos. Ouidius:
Cunctá ne in æquoreos abierunt irrita uentos?

Theognis: τῶν δ' λιαπῶν αὔνεμοι δειλὰ φόβησιν ἔπνι.

ξωθεῖσα, cum è cœlo idolum illud conformasset. καὶ δοκεῖ, Paris. λιγλὶν δόκησιν, falsa opinione deceptus. ὃν ἔχων, ὃν ἐμ' ἔχων. καφίσει: quasi hominũ multitudine opprimeretur terra, ut ualde timendũ esset, ne magis ac C magis grauescens tanto oneri non sufficeret. Euripidis cõmentator: ἐφοβεῖτο, ὅτι ἡ γῆ βαρυνομένη τῷ πλήθει τῶν ἀνθρώπων, ἠξίωσε τὸν δία, ἐλαφρυνθῆναι αὐτῆς τὸ βάρος. τὸν δ' δία εἰς χάσμα αὐτῆς συνηρότησαν τόν τε θνδαῖνὸν πόλεμον καὶ τὸν ἰλιακὸν, ἵνα πολλῶν ἀναιρεθέντων, κυφισθῶ γένηται. Fabulam degustauit Eustathius Iliad. α. μητρὶα, deorum parentem. Hesiodus in Theogonia. τὸν λιράτιστον, & ut fortissimum quemq; Græciæ illustrem redderet. Nonnulli per τὸν λιράτιστον unũ Achillem, ex hoc Homeri uersu Iliados α. τίμησόν μοι ὦον, ὃς ὠκυμορώτατος ἄλλων ἔπλετο, notari credunt. ἐς ἀκκιλὶν, εἰς τλὺν μάχλιν. λιρὸς, belli. πρωτέως. Philostratus libro uitæ Apollonij quinto: τέκτον πρόμλιν· ἡ ἑλένη ὦ ἀχιλλεῦ, ἐς τροίαν ἦλθον, ὡς ὁμόρῳ ἐδοξεν ὑποθέσθαι τοῦτα. πολλὰ χρόνον ἐξηπατώμεθα πρεσβευόμενοί τε παρὰ τὰς τρῶας, καὶ ποιούμενοι τὰς ὑπὲρ αὐτῆς μάχας, ὡς οὐ τῷ ἰλίῳ οὖσα, ἤδη αἰγυπτόν τε ᾤκει, καὶ τὸν πρωτέως οἶκον, ἀρπαθεῖσα ὑπὸ τῦ παρίδος, &c. σὺθάδ', apud Proteum. ὠσίς, Menelaus. θηρᾶ, persequitur. ταῦτα τλᾶσ'. quæ omnia omnium probra atq; conuicia sustineo. ἐστι βῶ, tot maculis inusta. γνόντος, τῦ ἑρμᾶ γνώσαντος, uel hac demum re comperta. φῶς ἔβλεπον, in uiuis erat. ἄσυλος, tuta eram à uiolẽtis nuptijs. λιασάσθαι. Proteus, è cuius tumulo supplices per uim abducere crimen ac piaculum erat. ὄνομα: famam, quòd maritum prodiderim. πλύτα, εἶπω. ἀμφιβλήματα, περίβολον, mœnium ambitũ. ἀμφίβλητρα. Eurip. in Iphigenia Auliden. ἀμφίβλητρα γὰρ τοίχων ὁρᾶς ὑψηλά. Demades rhetor, τὸ τᾶχος ἐδῆτα τῆς πόλεως esse dicebat. ἕδρα, ædes. εἰκὼ, imaginem. ὅσον μίσημ'. quàm odiosam formã Helenæ refers. Ego ὅσον μίσημα malim. ἀποπῆσαιον, dij te malè perdant ac exterminent. ἔχον, agerem. ἴν' εἰκῶς, ut uel propter Helenæ figurã. ὅστις ὤν, quicunq; es. ἐκείνης, τῆς ἑλένης. ἥμαρτον, peccaui. εἶξα, cessi, locum dedi. τίνος, quo patre natus es. σαλαμὶς. Salamis insula.

ὁ φύσας. Thucydidis scholiastes: τεθνηκὼς μὲν ὑπὸ τῦ πατρὸς ἐκβληθεὶς, διὰ τὸν αἴσχυνα εἰς κύπρον ἀφίκετο. ἔχοις, habere quis possit parẽte chariorem. ἐν τῦ, qua de causa. σφῶϊν, huic uitam ademisti. οἰκεῖον ἅλμα, ipsemet in gladiũ incubuit. τλάν. committat, audeat. γόνον, gnatum. μνηστὴρ ἑλένης, uel Patroclus, hoc enim magis uerisimile est. Hanc Grammaticorum discordiam libauit Pausanias in Laconicis. Theon in Achillis encomio: τοῖς μὲν ἄλλοις ὐδὲ βαλομένοις σὺν μὴ τρέπτσθαι. σὺ δὲ ἐκάβοντο γὰρ αὐτὰς εἰς τὰς ναῦς ὅρμει, καὶ πυρδλὰ. ἀχιλλέα δ', ὅρμος μὲν εὐδεῖς, ὁ δὲ τῆς δίδεις ὄρῶς ὄπτισε. συμμάχοις, contubernalibus suis. ἄλλου τοῦ ὀδυσσέως, ἐκείνου, Aiacis. ἤπτα, incensum est Ilium. χρόνον, tẽpus, ex quo. πολλὰς σελίνας, multos menses quos Athenienses lunari cursu metiebantur. Dionysius Afer: — οὐκ αὖ ἐκείνλιν νυὶ πόρισσέκας τρεῖτάτης ἐπὶ λίνιλα σελήνης.

ὁ ἐστιν, ἐπὶ μῆνας τρεῖς, inquit Eustathius. Euripides in Alcestide: μὴ λύρας ἡῦπος ἔστω, σελήνας δίδοσιν' ἐκπληρουμένας. γυναῖκα, τλὺν ἑλένλιν.

οὐδὲν ὅσον, tam apertè quàm te nunc oculis conspicio. μὴ δόκησιν. uidete ne id deorũ uoluntate falsò existimetis. οὐ εἶποις, éstne iam domi. οἷς λιαπῶν, mihi uidelicet. οὐ πᾶσι, nõ omnes eodem mari Troia in Græciam traiecistis. οὐ νῶτοισι. Sic Homerus πῶτα θαλάσσης nocat. ἀφικομένον, domum peruentum. θεστιάς κόρη, uitiit ne Leda, Thestiæ filia. φασὶ; ita dicunt, ea increbrescit fama. τυνδαρίδαι κόροι, Castor & Pollux Tyndarei filij. λακῶν, σθένα. ἄστρον, signum Geminorum esse memorant. Pete Higinum libro secundo, ac eodem Plinium capite trigesimo septimo.

BIBLIOTHECA UNIVERSITATIS

σφαγαῖς: gladio, propter sororis dedecus atque ignominiam uitam finisse. Euripidi cum Grammaticis non conuenit, quorum uerba hæc sunt: ἰδίας καὶ λυπησὰς ἀφαρέως κτείνει, γάμους θύοντες τῶν λευκίππου θυγατέρων φοίβοις καὶ ἰλαείραις, ἐπάλεσαν τὰς διοσκόρους συγγενεῖς ὄντας. ὁ γὰρ τυνδαρέως, ἀφαρέως ἀδελφὸς εἶν λέγεται ἢ, τὰς διασκόρους ἐξαρπάσαι τὰς κόρας ἔτι παρθένους οὔσας. μαχομένων δ' αὐτῶν περὶ τῆ γάμῳ, διαφθείρει ἀνήρπαται διάφορ. ὅθεν ὁ ζεὺς ὀργισθεὶς, κεραυνῷ βάλλει τὸν ἰδαν. παφαμυθεῖται ἢ πολυδεύκιον, καὶ τίθεται αὐτῷ ἄρεσιν, πότερον θέλει ἀθανάτος εἶναι, ἢ σὺν τῷ ἀδελφῷ ἐξ μιᾶς τε λευταῖ, καὶ τὰς ἴσας ζῆν. ὁ ἢ μᾶλλον αἱρεῖται μετὰ διάφορος ἀποθανεῖν καὶ ζῆν. Consule Pindari cõmentarios hymno Nemeorũ ια. & Ouidium Fast. 5. Nec loco mouẽdus Dares Phrygius, ita sentiens: Castor & Pollux iere, postquam audierunt Helenam sororem raptam, nauem ascendêre, & secuti sunt. Cum in littore Lesbio nauem soluerent, maxima tempestate correpti, nunquam eos comparuisse creditum est. Postea dictum est eos immortales factos. μύθων. uerùm satis sermonum: bis lugere nõ cupio. ὧν δ' οὕνεκ' ἦλθον συμπροξενήσων, opera tua adiuua. νεὼς πῆδὸν, remigium. τὸν πλοῦ, ὄνομα νικοστιπόν. Teucer urbẽ in Cypro condidit, cui Salamini nomen inditũ. Strabo: εἶθ' ἀκρωτῶν ἀκτῆ, ὅπα τεῦκρος προσορμίσθη πρῶτον σαλαμῖνα κτίσας εὐ λύπρῳ. χαίρων πάτρας, Salaminis insulæ, patriæ eius. σημανῶ, quem locum adire te oporteat, indicabit. ὅτι, cuius uerò rei gratia. ἐσθλῶν, tuorum erga me beneficiorum. εὐρώτα ῥοὰς, nec ad Eurotam flumen. καταβαλλομένα, εἰς μέγαν οἶπον ἐπιβαλλομένα. ἀχέων, εὔνεκα. πῆδροφόροι. Porphyrius lib. περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων γ. τὸν ἢ πεῖν ἐξ αὐθρώπε καὶ αἰγὸς σαυέθησαν. τὰς ἢ μόσας ἐπῆδρῶσαν, καὶ τὰς σειρῆνας. Stephanus & Suidas in uerbo ἄπῆβρα. χρονὸς κόραι, eas Grammatici Acheloi & Calliopes filias fuisse tradũt. Theon σοφιστὴς: καὶ ἡρακλῆς σύκινα παλαίων, τὸ κέρας αὐκαπάσας τοῦ ποταμοῦ (Acheloi) καὶ τὸ αἷμα ἔρρει, ἀφ' ὃ σειρῆνες ἐγένοντο. Lucianus περὶ ὀρχήσεως: καὶ ποταμοῦ, καὶ ἡρακλέους πάλαι, ἢ σειρίων γενέσιν. ἐμοῖς, βρλίοις. πενθεσι, λίβιν λωτὸν, fistulam Libycam. ἢ σύριγγας πέμψει πρὸς σέφαυσα, μέλεσι: lugubribus cantionibus. μουσεῖα, cantus. χάριτας, rem mihi longè gratissimam. ἐπὶ δάκρυσι. ut præter lachrimas, sub obscuris inferorũ ædibus, Proserpina cantilenas meas cum mortuorum umbris suscipiat. ἔτυχον, eram. ἔλπια χλόαν, & in grami ne recenti uestes purpureas aureis solis radijs deficcans. οἰκτρὸν, οἰκτρῶς. αἰκεβόασον, ἢ ἐλεύν. ἄλυρον, uocẽ audiui miserabilem. ἔλαιηρ, cecinit. ἐέσα γοᾶρὸν, eiulãs, quòd uiro quem diligit non nubat. γάμου, διὰ τὸν γάμον. πανὸς. An πανὸς γάμους? an πανὸς μύχαλα, secessus. πλάτας. barbaræ nauis præda. διατα- A
σπαφαν, φρίκῳ. Ilij excidium nuncians. ταὶ πολυπῆδονον, quæ ut multi eo in bello necarẽtur ansam præbui. ἐπ' ἀλγέων, præ dolore. συγγόνυ, Pollucis. διδυμογενὲς, gemelli fratres, patriæ decus. ἀφανὲς, οἰχεῖται, uita defuncti sunt.

ἱππόμορφα, ὑπὸ τῶν ἵππων πρυθμνα. νεανίων πόνον, iuxta quem adolescentes se exercent. M. Tullius Tusculan. quæst. 2. Quibus magis palæstra, Eurotas, sol, puluis, labor. Idem 5. Labor in uenatu, sudor, cursus ab Eurota, fames, sitis. δαίμονος, τῆς τύχης. ἀκῶν. tempus inauspicatũ quoddam fuit. stellis sideribusq; infaustis nata es. χιονόχρως. in candidum olorem uersus. βίοτον, quem miseræ uitæ statum. διὸς τέκνα, Castor & Pollux. ὀχόρᾶς, nónne hoc aspicis. παραδίδωσι, Paridi locatam euulgat. ὁ ἢ σὸς, maritus tuus. χαλκίοικον, Mineruam, de qua mox. ὀλβιοῖς, ὀλβίσεις. φρυγῶν. Phereclus. διαπρυόεσσαν, Troiæ exi B
tialem. ὁ πριαμίδας, Paris Priami filius. συμφορᾶς, εὔνα. ἥρα, Iouis coniunx. μαιάδος γόνον, Mercuriũ Maiæ filium. ἔσω πέπλων. carpentem, ac in uestibus colligentem. ὡς ἀθάνων μόλοιμι: ut his coronata Mineruæ sacrum facerem, uel ei dicarem. χαλκίοικον. Thucydidis enarrator: χαλκίοικος ἢ αἰθίκια οὐ σκάρτη· ἢ ὅτι χαλκοῦν εἶχον οἶκον, ἢ διὰ τὸ σφρεὸν εἶναι· ἢ διὰ τὸ τὸς χαλκιοικεῖς, τὸς ἐξ σὐδοίας φυγάδας, αὐτὸν κτίσαι. Pausanias in Laconicis: οὐτοῦθα αἰθίκιας ἱδρὸν πόλιται, πολιὸχα καλυμνοῦς, καὶ χαλκιοίκα τῆς αὐτῆς. Et in Phocicis: τὰ δὲ ἐς τὸν τρίτον τῶν ναῶν, ὅτι ἐγένετο ἐκ χαλκοῦ, θαῦμα ἐλέγν, εἴ γε ἀκρίσιος μὴν θάλαμον χαλκοῦν τῇ θυγατρὶ ἐποιήσατο. πριαμίδαισιν, Troianis. φάτιν, cùm longo itineris spacio Troia absim. ὡς ῥᾶστα, quàm facilimè, modestè ac sapienter. τίνι πότμῳ, quo fato impli cita sum. τεῦχος, fœtum includens uasculũ, id est ouum parit. Tractat hæc Dipnosophist. C
2. Athenæus, ubi γυναῖκας ὠοτοκεῖν ostendit.

οὐ ᾧ, in quo quidem me. ὁ βίος, exitus in uitam. δι' ἥραν, idque duabus fortè de causis: una, quòd Ledam pellicem suam in me ulciscatur Iuno: altera, quòd à Paride neglecta sit.

τὸ ἄκλος, quo incensus Paris sacrum hospitij ius uiolauit, meque inuitam rapuit. ὡς ἄγαλμα, ut uetus statua. ἔσωρον, caui. σώζεσι, memoria tenẽt. οἰστέον δ' ἔ μοι. Legendum, οἰστέον δ' ὅμως, ferendum tamen est. ἀνοῦσ' ἄδελφος, adultera. καὶ τῶτο μεῖζον, & hæc quidem mala de me sparsa fama, licet falsa sit, ueritate superior est: quare molestius eam fero, quòd huic minimè sceleri obnoxia sim, cuius me arguit. ὅστις, τῶτῳ βαρὺ ὅστις, suprà est: βαρὺ μοὶ, οἰστέον δ' ὅμως. τὰ μὴ προσόντα, quæ nihil ad eũ pertinent, quorum non est affinis. πάτρίδος, procul à patria. δόλη, serua facta sum liberis paren-

A parentibus nata, imò Ioue ipso, ut ferunt.

πλὴν οὐδὲ, τῇ βασιλέως. ἄγκυρα, hoc unum præsidium. Erasmus in prouerb. Sacram ancoram: &, Ancora domus. uocabulum hoc sine aspiratione scribendum est. ἔφυ, esse debuerat. αὔκανδρος, filia Hermione innupta.

δωμάτων ἄγκαυσμα, διοσκόρω, Castor & Pollux Iouis filij. ἐν ἐγόν, perierunt. τοῖς πράγμασι, quod ad calamitates & ærumnas spectat. τοῖς δ' ἔργοισιν, adhuc enim reuera uiuo. δοκοῦσες, eaq; pœna me mactarent Græci. εἰς ξύμβολα, εἰς σήμᾶτα. Ex Homer. Odyss. ψ. ubi Vlysses, quo modo constructũ esset eius cubile, Penelopæ cõmemorat. uerba Homeri: ἐπεὶ μέγα σῆμα τέτυκται οὐ λέχει ἀσπιῆῶ. τὸ δ' ἐγὼ δόμον, ὅδε τις ἄλλος θάμνος ἔφυ τανύφυλλος, &c. ὅτε μὴ, nec sperandum est ne aliquãdo saluus sit. τῶν λαπῶν, miseriarum. βαρβάρου, τοῦ B
θεοπλυμόνου. ὑ λαῶν, laqueo uitam finiens.

καὶ τάμπαλίνγε, contra uerò ab his diuersa.

ἀληθείας, διὰ τῆς ἀληθίας. φέρε, ferris, quæ quicquid malum est, uerum suspiceris, non item falsum. σὺμονέας, φιλίας. δρᾶσον: scisne igitur quid facias. οἱ ἀτίμοι χρῶνται τοῖς προσαπίμοῖς αὐτὶ τῶν ὑποσαπίμοῖν ἀπαγορεύτιμῶν, καὶ, αὐτοῖς προσαπίμοῖς αὐτὶ ὀρισμῶν. hæc Grammatici. Aristophanes in Equitibus: οἶδ' ὅν ὃ δρᾶσον. Glossa: ἀτίμῳ, αὐτὶ τῆ δρᾶσεις. Menander: οἶδ' ὅ, τι πόιησον; αὐτὶ τῆ, ὅ, τι ποιήσεις. μνήμᾶτος, Protei monumenti. πυθῆ, Theonoen de tuo marito percunctare. φέγγος, τὸ τῆ ἥλιε φῶς, an occubuerit. πρὸς τὰς τύχας: lætum de bona Menelai ualetudine, aut tristem de eius obitu nuncium. τί σοι πλέον. quid promoues, quid proficis? λύρῃ, Theonoem consule. εὐ οἴνοις, domi uerò cum puellam hanc C
habeas. τί βλέπεις, cur hoc omisso aliud agis? ἐλεξάμεν, consilijs tuis pareo. ἀγῶνες: mariti obitum, summo mihi dolori futurum. ἐ μόλις θέλεσαν: id facile uolentem, ac per me cupientem. μὴ πρόμανῆς. Aeschyl. τῶτῳ πρόμανῆς ὅσα πολλὰ δ' οἰόμαι: Theonoe uates non dolet, id est, nil tibi triste adhuc de marito retulit, quod te angere debeat. προλάμβανε, καὶ σὺ ἄρα γόνε μὴ προλάμβανε. ἔτλα, agit, sustinet. λέρπεται φάος, in uiuis est. ἐς λέλυθα, ἐς superfluit. καὶ τὰς τῶν ἀστρῶν λεσλυθοῦς ὁρᾶ, ἢ νένεσι, an cum mortuis. ἐπάλεσα, appellò. θανόντος, an hic uerus sit qui de mariti mei interitu rumor dissipatur. ἀσύνεῖα, quid hæc stultè apud me queror? ἀκόρημα: laqueo suffocata, accepta Menelai cede, sublimè pendebo. αὐτοσίδαρον, aut ensem in guttur agam. ξιφοπῆδονον δίωγμα. Appositio est. ἄμιλλα: ego, pro qua Græci & Troiani tot annos inter se certarunt. θῦμα. Iunoni, Veneri, Palladi futura uictima; nec nõ Paridi, quem quidem armenta pascentẽ, ob fistulæ cantum Musæ coluerunt. σύραγγα. Castiga σύριγγα. τῶτε, καὶ τῶ πάριδι, ὃν διὰ τὴν σύριγγα. τό ἢ σὸν. tu uerò, ac res tuæ. αὔσρ-γα. putant enim Græci omnes, me ea in urbe apud Paridẽ degisse. μέλεα, & acerba quęq; passa es. ἐμὰ δῶρα, ac propter me quæ Paridi (ut credunt) à Venere tradita sum. ἄχεά τ' ἄχεσι, dolores subinde doloribus succedentes. paulo suprà: πάθεσι πάθεα, μέλεσι μέλεα.

ἔλαβε, Troia. ἔτλας tamen prius dixerat. λόμας ἔθρῆνο, fratres lugentes comam eraserunt, qui mos antiquis fuit. Apollonius Argonaut. α. ἢ μᾶλα δὲ τρία πάντα γόων, τίλλοντ' ὀστε χαῖτας. οἶδμα, iuxta Scamandrum amnem.

ἑλλὰς, Græci quoq; suos in prælijs desideratos deflentes. χρῶτας ἔθηκεν, quibus partim caput contudit, partim capillos euulsit. τετραβάμοσι γήοις, in ursam mutata. Pausanias in Arcadic. & Ouidius Metamorph. 2. ἔλαχες πλέον: quippe quæ inter astra relata sis, ea ἄρκτον μεγάλην uocant. θηρῶν. placet θηρῶν: quę bestiarum figura prædita, membris hirsutis, truculento toruoq; aspectu leænam repræsentans. ἐξεχορεύσαῖο, è cæterarum nympharum choro amouit. ἔλαφον, ἔθηκεν, ἢ ἐποίησεν subaudiendum. μέροπος κόρλιν. Co Meropis Titanis ac Gigantis filiã, γηγενῆς Stephano. cuius meminit Higinus libro 2. Alij Meropis & Clymenę filiam quandam suspicantur, quidam Pandærei. ἐμὸν δέμας, corporis mei elegantia. καλλοσύφας εὔνεκεν. gloriabatur enim Dianam pulchritudine antecellere.

οἰνομάου. Pelops Hippodamiam Myrtili aurigæ perfidia uicit. nota omnibus historia.

πίσαν λιάτα, iuxta Pisas Elidis oppidum.

ἀμίλλας, qui olim curruli certamine Oenomaum superasti. πέιθεις, grauissima passus. hunc enim pater Tantalus membratim discerptum dijs apposuisse fertur. εἰς θεὸς, dijs, quos conuiuio exceperat Tantalus.

οὐ θεοῖς, in ipso deorum cœtu. ἀτρέα, qui ex Pelope natus est. λαμπὸν ζυγόν, insigne fratrũ par. ζεῦγος: Aeschylo, ἐχυρὸν ζεῦγος ἀτρέα δῶμ. & Aristophani in Equitib. ζεῦγος πριάμενος ἀμβάδων. ἢ κόμπῳ, quod citra iactantiã dictum sit. διορίσας, qui transportaui. ἐνεπρῶν ὀνόμᾶτα, qui iam diu à suis mortui existimantur. παρα, παρέσι. ἐπ' οἶδμα, in mari. πρὸς θεῶν, id à dijs impetrare. ἐπιδρομὰς, ἐπιβάσεις.

ὦ, fuero. ἄρμον, πνεῦμα. ἄρμος αὔρεμος. Euripides in Hecuba: ἢ γὰρ ὑπ' ὀβρᾶς πνοὰς θεὸς.

ἄγνυται, fracta est, non semel naufragium passa. τρόπις, sola mihi superest carina. ἁρμοσμάτων, multis compagibus sarta. ὄχλον, in turbam, hominumq; frequentiam. ἀμφιλαυίας, uestes sordidas atq; attritas. ὑψηλὸς,

diues olim, ac fortunatus. εἰς ἐνθίαν, in insuetam uitæ rationem incidit, & longè mole stiorẽ, quàm qui diu antea miser fuit. παῤῥα, παῤῥεγι. εἰπάσαι, ut ex his conijcere licet.

ἐνδόλοις, pannis è naui propter uim tempestatis eiectis. ἥκω, adsum. λέχη τὴν γυναῖκα. βίον, quæ ad uictum necessaria sunt. ἔχοιεν αὖ, possint. ἔσω, uiris, qui in hisce ædibus habitant. ὄχλον, negocium facessas. ἑλλὴν πεφυκὼς, Græcus cum sis. οἷσιν, quibus Græcis, ab his tectis non est reditus. ἔξεγι. licet tibi parebo, iam discedo. αὖες, ἄφες, παῦσον.

χῦρα: ne manum arripueris, quasi me hinc abacturus. πέθν γὰρ ὀλῆν. uide ne hîc deprehensus interficiaris, qui dictis meis non obtemperes. σὺ δ' ἄτιος, non ego qui te moneo. ἀσύλητον γένος, cui hominum generi uis nulla sine magno scelere infertur. παρειμι, ingrediar. ἰδὲ ὦν, molestus es. ὡς ἀνάξι'. quàm indignè. πρὸς τίν', βλέπων, qui respiciens. Euripides in Andromach. εἰς τίνα δὴ φίλον αὐγὰς βάλλων τέρψομαι. ἐμέμφθην, accuso. λακεδαίμονον τῆς: restitue γῆς. λελύσμεθα, per synæresim, pro λελυίσμεθα: num ex antro abducta cõiuge priuati simus. λαιρὸν γὰρ ὀλῆν ἦλθες, ἀπαίρως ἦλθες. οὐχ ἕσον, non modò. λόγοις ἔδωκα, tantum abest ut tibi facto nocere uoluerim, tametsi dominum ualde metuam. εἰς γὰρ, ῥοῦς. λαλιδόνακος. Qui calamus donax propriè nũcupetur, indicat Plinius lib. 16. ca. 36.

ἀπλὸν: proprium ac fixum, non synonymũ.

ὡς ἐξεσιν. ὡς ἐξεσιν, αὐτὶ τῦ ὡς ἐοίκασιν, ut uidetur, ut conijcere licet. τὸ δεινὸν προσόλε. durum ancillæ sermonem, quo nos uitæ periculum à rege impendens, edocuit. ὃς ἦψάνιν, qui illam incendi. ἔχα, τῦτο τὸ πρᾶγμα. εἶμι, redibo ad fractam nauim. ἔχαῖον, omnium maximum. αἰαγναίως ἔχει, uerùm ita necesse est. δεινῆς αἰάγνης. Zenobius in parœmia; δεινῆς αἰάγνης ὀδλῆν ἰχυρότερον: & Erasmus, Ad uersum necessitatem ne dij quidem resistũt. est & Thaletis apophthegma, ἰχυρότατον αἰάγκην. ἤκουσα, audiui ex Theonoe. ἀκρίβωσα, θεαπίβωσα. Sophocles in Electra: χρῇ μοι τοιῶδ' ὁ φοῖβος. Pausan. ἡ δὲ πυθία χρᾷ σφίσιν. Hermogenes: ὕστερον χρωμένῳ αὐτῷ ὁ θεὸς αἰνίττον. αὐθροφόνοις ὀ χρῷ, homicidis oracula non do. χθονὶ κρυφθεὶς, sepultus. ἀλαῖσία, egestate uictus. ἄφιλος φίλων, amicis carens, οὐ φάεα, uiuum.

φέγγος, τὸ τὴ ἡλίν φῶς εἰσορᾶν, uiuere. πλαύοις, uarijs erroribus. ἠδᾶσα, gauisa. μέλοις, ὁ Menelae. πῶλος, equa. θεῦ, Bacchi. κῶλον, pedem. ὄρυγμα, ad sepulchri scrobem celeriter contendentem. ὀρθοστάτας, sacras placentas. ὁ δὲ ὀρθοστάτης, ait Pollux, ἱερὰ ἄρτα τὸ εἶδος. τυραννοις, Theoclymeno. φόβῳ, amoto timore. προσφέρεστον δέμας, τῇ ἑλένῃ. nam paulo pòst ait: ἑλένη σ' ὁμοίαν. τί φῶ, quid dicam. ἐπάτη. Lunam eandem esse cum Hecate, alibi ostendimus. νυπτίφαντον πρέσβολον: phasma, spectrum. σὺ θέας, Hecates. ἔφω, sum. λὶ ἄντρα, eius quem in antro reliqui. τί σε δεῖ, quid te deceat. ἐοικας, Helenã forma refers. ἐκεῖνο σῦ μόν'. illud uerò ad te pertinet, illud tibi considerandum est. βλέπουσα, ζῶντα. Euripides in Hecuba: ὀκῦν τόδ' ἀκχρὸν, εἰ δὲ πονῖ μὴν φίλῳ χρώμεθ', ἐπεὶ δ' ὄλωλε, μὴ χρώμεθ' ἔτι. λέχη, τὴν γυναῖκα. διάλλαγμα, facta est à Iunone permutatio. λοῦ' ἐξάξεις, τὸ ἐμὸν ἔδωλον. τὴν εἶ, quos apud Troiam sustinui. συλᾶδ', ἀγγέλλεις. θαυμάσ' ἀγγέλλω. τὴν νομα, uerba, sermonem. ἢ τὸ πρᾶγμ', quàm res ipsa sit. est enim longè omnium maxima atq; incredibilis. Plutarch. in Antonio: σὺ τυχὼν δὲ παρασιεῦῃ λόγῳ ἱερέῖτονι. Herodot. in ult. ἔργον ἐργάσατο μέρον λόγου. Euripid. in Phœnis. ὄργῳ δ' ἐστὶ μεῖζον, ἢ λόγῳ. μυθῶσ, apud Troiam. οὐ σφ'. ubi ipsam. ὃν ἔχοντα. cũ ipse tamen me non fruetur. πατέρ' ἐς ὀρανὸν: in aerem, quo prognata sum. id paulo antè docuit poeta. λαπὰς ἤκουσν, quòd maritum prodiderit. ἀδλῶς ὀδλῆν. planè errans. ὡς ὑπόπτερον. καὶ ἤγγελλον ὡς ὑπόπτερον δέμας φορέοις. ὃν ἐῶ. cæterùm ego deinceps tibi Græcos conuiciari non finam. οἱ τῆς δ' τῆς ἑλένης. ὡς εἰς ἐμὰς. fortè, ὡς σ' εἰς ἐμὰς. χρόνος παλαιός, ex quo nos non uidimus. πάῤῥα, παῤῥεγι. οὐ μακρᾷ (τῦ ἡλίν) φλογί, longũ post tempus. λαγώ σε, ἐλαβόν. ταυτῦ. in præsentia.

γέγηθα, gaudeo. αὐεπτόρωπα, μεῖζόρες ἐποίησα.

γῦα, corpus tuum. λέπτρα, Helenam Iouis & Ledæ filiam. ἀμ ὑπὸ λαμπάδων, quam cũ lampadibus nuptiali pompa. λαδυπποι, ξυνομαίμονες, ὁμαίμονες: Castor & Pollux fratres, albis equis insidentes. τῶν δὲ πρέσσω. futurũ est enim, ut tu aliquãdo in cœlum recipiaris. τὸ λαπὸν δ' ἀγαθὸν: aduersa porrò fortuna id nobis boni ac commodi adfert, quod nos.

ὀναίμαν, τύχοιμι, ἀπολαύσαιμι, ὠφεληθείην. ταυτὰ δὴ, & hæc simul à dijs precor. ὀχ ὁ μὲν. uterq; sanè nostrũm multa pertulit. φίλαι. Chorũ alloquitur Helena. τὰ παῤῥ, pristinam uitæ conditionem. πολυετῆ, senem. ἔχεις, maritum. ἡλίου, dies permultos. τὰ τῆς θεῦ. Iunonis fraudem, quæ huc te deportandam orasset. χαρμοναῖν, διὰ τὴν παῤῥσαν χάραν καὶ εὐφροσύνην. πρὸς θεῶν, λέξῳ. dic amabo, dic quæso per deos. δῶρα δαιμόνων. quæcunq; feliciter aut secus euenianT, ἀπέπτυσα. execror, detestor. Hesiod. ἀποπτύσαι δέ τ' ἀφὰς. ἤγαν ἀποτρέφοντα. ἐσοίσομαι, ingerã. ἡδύ τοι, suaue & iucũdum. ὃν ἐπὶ λέπτρον. Huic tandem orationi respondet Helena, δόμων πῶς τῶν ἐμῶν ἀπεστάλης. νεανία. Paridis. πεῖσμονίας ἱππάσας, celeri nauigatione. ἀθλίων γάμων, prohibiti legib. congres-

congressus. πάτρας, ἐν τῆς πατρίδος. ὁ διὸς παῖς, Mercurius. θαυμαστὰ, dignum hoc admiratione præcipuè est. τῇ πέμψαντος, σύνεκα. ἐμῶν δεινῶν, ἐμῶν λαπῶν. θεὰ: Iuno, Pallas, Venus. κρίσις, Paridis de earum forma iudiciũ.

εἰς ηδίσιν, διὰ τὴν λέκτρον, ὡς ἀφέλοιτο: Venus postquam ad se pellexit Parim, cui me spondit uxorem futuram. ἐπέλασε: Iuno, ut Veneri promissum pignus eriperet, Paridem uerò sua spe fraudaret. ὡς σέθον, ut ex te audio. πάθεα, maximę mihi quidẽ calamitates uidentur. δίσγαμος. Emendo, δίσγαμον, δι' ἐμὲ δίσγαμον ἀκχύναν. quæ ob uiolatam (ut rumor est) in matrimonio fidem, probrum sum ac dedecus. γάμον ἄγαμον: meum, uti opinatur, cum Paride coniugium. ἀκχύναν, infamiam meam. τάδε καὶ σέ, quæ ipsa in Helenã peccasti. θεὸς, Iuno. ἐπ' ἀκχροῖς γάμοις, ut Paridi nuberem. τὰ λοιπὰ, cæteris in rebus. an τὰ λοιπὰ, pro τὸ λοιπὸν. in posterum. τὰ πρόσθεν, λαπὰ. ὦ θύγατρ. Senis est oratio, Helenę blandientis. ὡς ἔφυ. Legendum ὡς ἔφυ, ὡς ἐστι.

λόγοισι, adultera uulgò habita, libidinis Venereæ à Græcis ac Barbaris infimulata. δορὸς, belli. ὅτ' ἐπστυλε, apud Troiam bellum gerens. πατρὸς, Tyndareum, ac Castorem & Pollucem fratres. κλήσεται, fama traduntur. καὶ λαμπάδων, facum nuptialium. σὺ τῷδ'. Menelao ac Parocho. δόμα, domum patris. καὶ πέφυχ'. tametsi sim seruus. Lege Macrobium lib. Saturnal. 1. cap. 11. & Stobæum περὶ δεσπο. καὶ δούλων. ἢ δυοῖν λαποῖν: quàm & malis esse imbutum moribus, ac alijs seruire, uicinis q; ancillari, quod plerisq; tamen liberis hominibus usuuenit. παρ' ἀκαίδα, iuxta me pugnans. ὡς ἔχων εὐφραίνας. ἔχων superuacaneum est. οἷ τύχης, & quo in statu sumus.

οἷ μούσαι, quæ reliqua sunt certamina. εἰς σῦ τύχης, in unam eandemq; fortunam. τὰ μαντέων, diuinorum prædictiones. ἐμπύρα φλογός. nil igitur finceri est in pyromantia, ac capnomãtia, nec ex his futura uaticinari possumus. Aeschyl. in Prometheo: καὶ μακρὰν ὀσφῦν πυρώσας δυσπέμαστον εἰς τέχνιν ὤδωσα θνητοῖς, καὶ φλογωπὰ σήματα. Pindari Scholiastes: Τῇ διὰ τῶν ἐμπύρων μαντείᾳ μέχρι τῦ νῦν ἐκμάθαι χρῶνται· αὐτὰ λαμβάνοντες γὰρ τὰ τῶν ἱερείων σπλάγχνα, ἐπιτίθεασιν εἰς τὸ πῦρ, καὶ οὕτω μαντεύονται. Euripides: ἄπραν τε λαμπάδα εὐώνυμον τὸ ἄπερον τῦ πυρὸς ὁ λαλεῖ τοῖ πέρνος ἐσπότουν, ἄλλος Τοῖν ὀρνὶ τῦ ἱερέως. λῖν γὰρ καὶ δι' αὐτῆς μαντεία, παμπόμενον γὰρ ὑπὸ τῦ πυρὸς, σημαίνει δυοχέρειαν πολέμου· ἀπλεμονὴν δὲ καὶ λαλαγνοῦσα, ἢ τῆλαν αὐαλεινομένη ἢ εἰς ὕψος νίνιν. Aristophanes: ἔθος ἔχων, τὴν ὀσφῦν καὶ τὴν ἱέρειον ἐπιθυόμενα τῷ πυρὶ, καὶ ἐξ αὐτῆς σημείοις τισι λαλαγνοῖμ, εἰ σύμπρόσδεπτος ἡ θυσία καὶ ἄλλα τινὰ πρὸς τὰ νοσήματα σημεῖα λαμβάνειν, πρὶ ὧν τὴν θυσίαν ἐποίειν. Laertius in Pythagora: μαντικῇ τε ἐχρῆτο, τῇ διὰ τῶν κλεδόνων τε καὶ οἰωνῶν· ἤκισα δὲ διὰ τῶν ἐμπύρων, ἐξω τῆς διὰ λιβανομαντείας. Græci uates huiusmodi θυσπόδες καὶ λιβανομαντεῖς appellant, quorum inepties attigit Cornel. Agrippa libro de Occulta philosop. 1. ca. 57. πτρωτῶν, auium cantus.

ὄρνιθας, dextra an sinistra parte euolantes. Aeschyl. σὺ δ' ἴσθ' συμβόλων, γαμψωνύχων τε πτῆσιν οἰωνῶν σπεῦδῶς λιάζεσθ', οἵτινες δεξιοὶ φύσιν εὐωνύμως τε καὶ δίκαιον. Ouidius Fastor. 1.

Nunc penna ueras, nunc datis ore notas.

στρατῶ. collecto apud Troiam Græcorum exercitui. νεφέλης, nubis causa. id est umbræ Helenes, cum ipsa apud Proteum custoditur Helena. πόλις, Ilium. ὃν ἠδέλετο, nolebat non modò Calchantem hoc Græcis significare, se ne ipsum quidem scire. ἐᾶν, missas facere. γέροντ'. Idem quoque de uatibus sentio, atq; hic senex. δεῦρο, quæ hactenũ diximus. ἢ πόλλ'. de multis sanè pauculo sermone me interrogas. μηδ' ὀδῶ, nil sigillatim inquirens, quæ bello, quæ pace, quę terra, quę mari gesserim. συμφοραὶς, naufragia. πυρπολήσασα, datũ quasi uicini portus ignis signum, quo decepti Græci miserrimè ad Caphareum perierũt.

πρὸς ἑσπέρας, occiduas Africæ regiones, ubi Perseus Gorgones expugnauit, Medusámq; reginam obtrũcauit. Ouidius in Metamorph. & Diodorus Siculus lib. 4. λαπ'. ærumnas meas. ἔτι, iterum. ἅλιον πλάνον, in mari errãs consumpsisti. λέχη, τὴν γυναῖκα. ἔτλω, passa essem. ὀλίγα δούλων, homo quispiam priuatus. ἄθλημα, eiulatio. πυλώμασι, πύλαις. ὄνομα δ' ὄν, mendicate equidem me præ pudore non fatebar. ὃν ἔχω, planè ignoro. πειθώ. te fidẽ seruasse. ὦρ τί σοι μέτα: quæ qd ad te attinẽt. φυγὰς, matrimonij effugia. τῦτο, hoc sepulchrũ.

ἴσον ναοῖς, æquè ac deorũ templa. ξίφος, gladius, mors. κρεῖσσον γὰρ, fugere satius est, quàm si coniugij mei gratia mortem oppetas. ἡλίν τ' ὃν ἄξιον. ac præclaris indigna facinoribus, quæ apud Iliũ perpetraui. σιδήρῳ, ense. ἀδιαύστατον, quod fieri nequit. δρῶντας, nobile quid ac strenuũ agẽtes. χρηστήριον μὲν τὄνομα. Euripides in itio huius tragœdiæ: λαλῶσιν αὐτὴν θεοπόλοι τὰ θεῖα γὰρ, τάτ' ὄντα καὶ μέλλοντα πάντ' ἠπίστατο. γαῖα, te hac in regione adesse.

λοιπῇ, opera illius facile. γυῖα. Lego γυνὴ: mulier mulieri magis congruum, ait Terentius. σὸν ἔργον, id tui est muneris, eæ tuæ sunt partes. ὡς ὃν ἄχρωτα, ἰδοὶ ὡς χρωματίζομεν: scito me eius genua manibus prehensuram, ac infectuam. Id supplicibus moris fuisse, sæpe ostendimus. Homer. Il. α. καὶ λάβεγόνων σπαῦῃ. Euripides in Phœniss. σοί τ' σὺ λέλειπται, γόνατα μὴ χρώζειν ἐμά. Idẽ in Med. καὶ τῶν δὲ γονάτων, ὡς μάτην λιχρώσμεθα. σὸν κάρα, caput tuum: quòd ea hominis

minis pars priscis sancta habita est. Iuuenal.

— Nondum Græcis iurare paratis
Per caput alterius. — ἐπὶ τοῖς δι, hoc te iuramento in fide permansuram confirma, dextram manum attingens. in ea porrò fidei sedes esse creditur. ψάυω, tango, hoc adhibito sacramento. κτανών. si te occiderit Theoclymenus. κτανεῖ, me quoq; unà interfecturus est. θέλων, τὰ σὰ λέκτρα. ἵτω πέλας, ut qui uir simpericlitetur. τὸ τρωϊκὸν, cuius nomine ad Troiam tot annos bella gessi. ἐλθὼν, in Græciã reuersus. τὸν θυσίας τε παῖδα κ. subaudi, τλὺν ἐμὴν χαρὶν θανόντ' ἐσεῖδον. Legendum tamen est νέφους, non θυσίας. Acamas & Demophon Thesei filij, è bello Troiano domum redierunt, ut in Heraclidis & Hecuba ipsemet confitetur Euripides. λύφῃ, leui, nec sitũ cadauer oneranti. λαιὸς, ἐπὶ τὸν λαιὸν. ἔρμα γῆς, graue atque onerosum terræ pondus. τὸ τοιόδε λεῦρον. nam insignes antea calamitates perpessum est, quæ omnib. notæ sunt. ex eo porrò Menelaũ originẽ traxisse insinuauimus. τῆς τύχης, eò miseriarũ redacta sum. διαπεπεράγαμεθ'. de nobis actũ est. ἀπῶσα, cui nẽpe explorata ac cognita sunt omnia. θεσμὸν, ignẽ ex ætheris penetralibus. κέλευθον, uiã qua incedimus. εἴ τις, si quis sceleratus aut prophanus. ἐβλαψεν. polluit, contaminauit. λὸς καθαρσίῳ φλογί, igne expia. Homer. Odyss. χ. οἶσε δέμοι πῦρ ἔφερα θεείωσω μέγαρον. Eustath. in α. Iliad. ὅτι καὶ τὸ πῦρ ἁγνιστικὸν, διὸ καὶ οἱ καθαρμοὶ διὰ πυρὸς ἐγίνοντο. Proclus: ὐ τῷ παίτα καθαίρουσι πυρὶ παρήγγελται χρῆσθαι, μὴ ἐξ ἀκαθάρτων οἰκίας ληφθῆτι. de quo an hic loquatur Euripides, suo loco patefaciam. πόνλον, facem: ut per ignem, id est aerem igne expurgatum, ambulem.

νόμον τὸν ἐμὸν, κατὰ, ritu uerò meo. τιμήματος, ac facultatibus tuis spoliatus. πόνους, εἰς τοὺς πόνους. νόστον οὐκάδ'. nec scis an domum rediturus sis. κοὐτῦ. hic. δυσμενὴς, quòd ei Paris Venerem prætulisset. ξυὼ τῆδ', τῇ ἑλένῃ. ψευδονυμφεύτους, ut quæ Paridi idolum Helenæ tantum dedisset. ἐφ' ἡμῖν. in nostra potestate positum est. ἀδελφῷ, fratri meo Theoclymeno. οὐδὲ δ' ὄντα, hic Menelaum adesse. λεύψασα, de eius aduentu fratrem celans.

τὶς εἶς, τὶς ὑπάρχεις, τὶς γενοῦ. quò te uertes.

τὐμὸν, ut res meę tutæ ac saluę sint. ἐν' αἰλιμῆς, in summo periculo, uel in ipso temporis articulo ac momento. Erasmus in adagione, In acie nouaculæ. πονηρὰς, è quibus hominũ pernicies insequatur. κτᾶσθαι. comparare, nõ per uim extorquere ac rapere. ἁρπαγὰς, ὐ τοῖς ἁρπαγαῖς πίστεσθαι. ἐκτέος, omittendus, negligendus. δόματ' αὐξαπληρκμένους, facultates nostras augentes. σώζειν πόσα, ut me marito huic meo ab eo conseruatã traderet. θανόν, Menelaus. λεῖνος, Mercurius. τὰ δῶνα, me uiuam. τοῖς θανοῦσι, sublato è uita marito. τοῦ θεοῦ, Mercurij patris q; tui uoluntatem. ὁ δαίμων, ὁ θεὸς. θανὼν, pater tuus. τὰ τῶν πέλας: quæ ad alios pertinẽt, apud se retinere, an ea dominis restituere, id quod facile puto. μᾶλλον. μᾶλλον quibusdã redundat: nonnullicum comparatiuo iungi putãt. Thomas: ὐ λογοχρέφων τὸ λέγειν μᾶλλον πλουσιώτερος, καὶ μᾶλλον αὐδρειότερος. πρὸς τὴν γὰρ καὶ ἄκαιροι οἱ τοιοῦτοι προσθῆκαι. Lapsi sunt igitur eloquentes uiri: Isocrates, ἡγήσατο λρεῖττον εἶναι τεθνάναι μᾶλλον: Plato, ἀσχημονεστέρου μᾶλλον τοῦ δέοντος: Isæus, πολὺ μᾶλλον ἐτοιμότερον. Rectè igitur Aeschylus: λαλῶς τεθνάναι κάλλιον αὐ μᾶλλον, ἢ σεσῶσθαι. & Aristophanes: τόδ' αὖ γενοῖτο μᾶλλον ὀλβιώτερον.

δώσας δίκλυ, secundũ fratrem litem daturaes. καὶ μὴ, ὄντα: futura. Euripides suprà: τὰ θῆα γὰρ, τάτ' ὄντα καὶ μέλλοντα πάντ' κτίσατο. Potes & pręterita addere. Homer. Il. α. ὃς ἤδη (Calchas) τάτ' ἐόντα, τάτ' ἐσόμενα, πρό τ' ἐόντα. πατρόφρων. hanc à fortuna neglectam calamitatem. Euripides eleganter in Oreste: λαλὲν πατρόφρον δ' αὐτὸ θήσομαι πόνων. λοιπιδῶ, ἐπιβάνω. τέχναις θεῶν. Iunonis præcipuè, quæ imaginem meã Paridi tradendam curauerit. φίλων, mariti, cognatorũ, fratrũ, filiæ Hermiones. εἰς τὸ σῶφρον. ab his rursum uti proba sanctaq; mulier laudibus in cœlum euehar. λὶν ὑμεῖς γαμεῖ, ut quæ ex adultera matre genita credatur. ἀλητείαν, præsentem inopiam. ὅδ'. Menelaus.

μὴ δίκτα, ne tam malè famæ tuæ consulueris.

εἰς ταυτὸν, patri moribus est similis. τρόπος, λατὰ. οἰκτρὸν, miseratione digni sunt. σὺ μέσῳ, coràm atq; in medium prolati sermones. Eurip. in Med. πρίοσοὶ παύτες οἴν μέσῳ λόγοι.

ἕλκέλω, uelim, sustineam. τλὺν τροίαν, præclaras res meas apud Troiam gestas. σὺγγνῶς, quòd uiri sit etiam fortis ac magnanimi. εἰ κα λόν. nam honestũ esse, meritò negare uidetur Menelaus. τῆς εὐδαιμονίας, ob pristinã felicitatẽ. καὶ πρὸς, ac præterea, ac ultrà. πόθῳ, magno cũ affectu dicã. ὦ γέρον, ὁ Proteus. ἀπολέσεις. Ego ἀποδώσεις malim. ἥδ'. hęc Theonoe.

νάρθῳν, ab inferis. πυρία. id enim positũ est in eius arbitrio. τῆσδ'. τῆς ἑλένης. μιαιφόνω, cædorũ hostiũ animas. ἥδε, Helena. ἑρμοῖς λιπλίμεθ' omnes enim Helenæ procise hũc cui nuptum data esset, armis defensuros, nec ei uim ullã inferri passuros sanctè deierarẽt. Sophoclis enarrator: τῶν ἀρίστων συνελθόντων ἐπὶ τλὺν τῆς ἑλένης μνηστείαν, ὁ Τυνδάρεως παύτας ὅρκους ἀπήτησεν συναγωνίσεσθαι τῷ γαμοῦντι αὐτλύ. Idẽ sentit Pausanias in Laconic. Thucydides lib. 1. ἀγαμεμνόνιον τέ μοι δοκεῖ τῶν τότε δυνάμει πρῆξαι, καὶ ὁ τοσοῦτον τοῖς τυνδαρέω ὅρκοις κατειλημμένους τὸν τῆς ἑλένης μνηστῆρας ἄγειν, τὸν φίλον ἀγῆραι. σῷ συγγένῃ.

γένῳ. Id equidem Tyndareo, priusquam Helenam uxorem ducerem, præstiturum me recepi. μή ποτ'. Tu repone, μὴ ποδ' αὐτιδῶ ποδί. Si uerò pugnam detrectet. θηρᾶν, αὐτῷ δοκεῖ. θέλει, τῷ πάλῃ. qui & Helenam custodiendã suscęperat, & sepulchrum suum asyli loco esse iussit. δακρύοις, ego'ne ritu muliebri lachrymas emitto? hic Menelaus amicum suũ ad fortitudinẽ excitat atq; erigit. μαίνεσθ'. hoc me scelere contaminarem ac astringerẽ.

μενέλεως. Scribe μενέλεων. εἰς ταυτὸν, in eadem futura sum sententia. ἡ χάρις: meum autem est, non Iunonis beneficiũ. συμβέβηκε, Iuno, quę mulieres uterũ gerẽtes in partu ad iuuat. μῦθος, eadem quæ prius oratio. ἀποδώσω, τλὺν ἑλένην. βλέπων, si in uiuis esset. καὶ τοῖς αὖθον, qui apud superos degunt. εἰς ἀθάνατον ἀθανασίαν. Credidit Euripides, hominum animos ex aere constare, solutos q; corporibus eò redire: Hipparchus, partem esse cœli. Id primũ asseruit Euripidis præceptor Anaxagoras. Plutarchus: οἱ δ' ἀπὸ ἀναξαγόρου τλὺν ψυχλὺν ἀστροειδῆ ἔλεγόν τε, καὶ σῶμα. Phocylides: ἀὴρ δ' ἀνὰ πνεῦμα δέδεικται. Quid quod Pythagoras, πάντα τὸν ἀέρα ψυχῶν ἐμπλεῶν εἶναι disputauit? μὴ μακραὶ, paucis uerbis. Sophocles in Electra: οὐ μή' στι παιρὸς μὴ μακραὶ βόλαι λέγειν. Idem in Trachin. ὐκ οἶδα, καὶ γὰρ ὁδ' αὐτιστόρει μακραί. ὐδὲ μωρία, σιὼ τῇ μωρίᾳ: neq; stultè. ὐ δοκῶσα, etsi non uideor. νεῦ. Legendũ, εἰ τίθημί νιν, ipsum. ἀρχέσθε. Aratus: ἐκ διὸς ἀρχώμεσθα. λύσειν. Venerem. οὐ ταυτῷ, Iunonem in sententia permanere. γεγὼς, ὢν, ὑπάρχων, χρόνιος: diu hisce in tectis egisti. ἐς λοιπὸν, utriq; nostrũ commune. κυάσεσι, qui præsunt curribus. δισόμῳ, ancipiti. σόμα gladij est acies, & σωμῶσαι exacuere & obdurare. Gorgorius: ἕως θήρμὸς ὁ σίδηρος, τῷ ψυχρῷ σωμωθήτω. Plutarchus: λέγεται γὰρ τὰ παιδία ἐν τύτου μᾶλλον σωμῶσθαι καὶ κρατυύεσθαι. ἀδελφὴ, Theonoe. ὄρνις, pessimum quidem omen. κερᾶσι, crinibus rasis. πρὸς τὸν αὐδόσιον, apud Theoclymenum nefarium hominem. παλαιότυς, τέχνη, μηχανή. οὐάλιον, in mari extinctum.

κενῷ τάφῳ, cenotaphio. καὶ δὴ παρέπεμπον, fac id tibi Theoclymenum concessisse. καθήσομαι, imponam. alij καθίσομαι. ἐς ἀγκάλας, in maris sinu, in alto mari. Suidas refert hunc Senarium ex Aristophane, καὶ ταῦτ' ἐχοῦσ' κυμάτων οὐ ἀγκάλαις: id est, in summis rerũ difficultatibus. neq; enim, ait Erasmus, suauiter iactant maris undæ quos amplexæ fuerint.

ἡ σιώπησις, nihil nobis profuturum est hoc cõmentũ. ἐπ' ἀγκύρας, ἀποσαλευομένου. iam procul à portu in salo & in ancoris. ἔσται, ἔσται ζεῦ, τὸ δρέσεται σὺ πόνος. Quidam μέλεα separant, ut sit μέλεα ἄγων, τοῦτ' ἔστι καπὸ. ἄγων, τλὺν ἑλένην. λέχεα σέθεν, τλὺν ἐμὴν γυναῖκα. ἀνόητοι. πεπυσμένη, à quo me dices audiuisse.

σῦ, à te, quasi à Menelai socio. ἀτρέως σὺν παιδί, cum Menelao. δρεπάνῳ, fractę & amissæ nauis. εἰς καιρὸν, opportunè. σύντυχὲς πέσοι, feliciter cõtingat. καθώμεθα, sedebimus. δρᾶν, facere conetur. βοσρύχοις: lugentiũ more. πέπλωνται λευκῶν. Prisci uestę candida læti ac securi amiciebantur. Aeschines contra Ctesiph. ἑβδόμῳ δ' ἡμέραν τῆς θυγατρὸς αὐτῷ τετελευτηκυίας, πέπλον πενθῆσαι, καὶ τὰ νομιζόμενα ποιῆσαι, στεφανωσάμενος, καὶ λευκὴν ἐσθῆτα λαβών. Valerius Maximus: Depositis doloris insignib. candidam induere uestem. Contrà nigram (μέλαν καὶ πένθιμον ἱμάτιον uocant) in luctu ac dolore induebãt. Lysias: μέλαν τε ἱμάτιον ἠμφεσμένον, ὡς εἰκὸς λῦν ἐπὶ τῷ αὐδρὶ αὐτῆς, τοιαύτη συμφορᾷ κεχρημένῳ. Artemidorus Onirocrit. β. τὸ δὲ μέλαν ἱμάτιον, σωτηρίαν προσημαίνει. ὐ γὰρ οἱ ἀποθανόντες, ἀλλ' οἱ πενθῆντες τὸν ἀποθανόντας, τοιούτοις χρῶνται. unde Pericles apud Plutarchum: ὐδεὶς δι' ἐμὲ τῶν ὄντων ἀθλιωτέρων, μέλαν ἱμάτιον πρόσεβάλετο. Theocritus: καὶ σάτυροι μύρυντο, μελαγχλαινοί τε πρίηποι. ὄνυχα φόνιον. Ita uerò in duodecim Tabulis scriptũ erat, ut docet Cicero lib. legũ 2. Mulieres genas ne radunto, ne'ue lessum funeris ergò habento. Euripides in Hecuba: ἀρύπτεται τε παρειὰν δίκαιον ὄνυχα τιθεμένα παραγωγοῖς. χρόος, corporis mei. ὁ ἀγών, ac periculum quod adimus. λὶν ἀλῶ, si deprehensa fuero. δίοισιν, τὸ δίος. πτηνῆς, ia ces, cubas. ἀστέρων ποικίλματα, ἀστέρας ποικίλους. λάκκος ἐκπήσω, quæ dearum formosissima à Paride iudicata es. ἐξόργασον, funditùs perdas ac deleas. τὄνομα, nomen tantum & imaginem. οὐ βαρβάροις, Troianis. οὐ πάρεκμ.

ἄπληστος εἰ κακῶν, malè agens explere ac satiare animum non potes. αἱματηρὰ, familijs perniciem afferentia. μετέμα, si modestius erga homines te gereres. τἄλλα γ'. aliàs. ὐκ ἄλλως, nec aliter quidem sentio. οὐ αὐλείοις. οὐ superuacuũ est: uti & mox, οὐ δορί. μουσεῖα καὶ θάκους: Musæis, quę sedes tuæ sunt, insidentem. ἐλελιζομένα, flebilem cantum edens.

ἀεὶ δῶσα. Lege ἀείδουσα. ὑπὸ λόγχας, qui Græcorum armis contigit. ὃς: καὶ τὸν πάριν, ὃς.

πεδία, in Laconiam. ῥόθια μέλεα, infaustos maris fluctus. Musæus: τὰ δὴ ῥόθιον ἀλεγίζεις. Moschopulus: ῥόθος, ὁ ἐν τῷ λιωπῷ κινούμενος κύματος, ὅταν σφοδρῶς ἐλαύνωσιν. ἀφ' οὗ ῥόθιον, τὸ λῦμα. pro remo usurpauit in Iphigenia Taurica Euripides: ἢ ῥοθίοις, εἰλαπίνοις. Eustathius: τὸ δὲ ῥόθιον, ἐπίθετον λύμαπος ῥοθοῦντος κατὰ ὀνομαστοποιίαν· οἱ δὲ μεθ' ὅμηρον, τὸ ῥοῦμα ὕτω καλοῦσιν. οἷσί' ὕστερον ἀντιποιεῖται τλὺν συότονον εἰρεσίαν οὕτω φασί. ὐ ῥοθιόσαν, τὸ δρέσεται σὺ πόνος. Quidam μέλεα separant, ut sit μέλεα ἄγων, τοῦτ' ἔστι καπὸ. ἄγων, τλὺν ἑλένην. λέχεα σέθεν, τλὺν τλὺν γυναῖκα. ἀνόγαμος.

νόγαμος, μανόγαμος. σὺν δορὶ, hastis, crebraque lapidum missione. μέλεων. Placet μέλεον.

λείραντες ἔθραυν: effecerunt ut in eorum funeribus comam tonderent uxores. αὔνυμφα, sponsis orbata. πυρσεύουσας, accensa lucerna. ῥυταὶ, περιῤῥεῦσαν, mari circumfluam.

πολλὸς εἰλ' ἀχαιῶν, μονόκωπος αὐθρ. an ensem unum habens, id est solus Nauplius: an μονόκωπον nauiculam. Eustathius, ὅτι κώπη, ἡ τῶ ξίφους λαβὴ, μόρσιμος ὄνομα. ἔθος γὰρ ἔστι, κώπλιν τὶς εἴπη τὴν ναῦπηλὶν, λώπη καὶ ἐκείνης λυέλως ἡ λαβὴ, ἀφ' ἧς κάθηται ὁ ὅλον ὠνόμασται. Tetzes in Lycophron. νῦν δὲ τὸν ναύπλιον λέγει, ἐπειδὴ εἰς ἀλισυπὸν σκάφος ἐμβὰς ἔπλει. ἀστέρα, facem. ἀλίμενα. Huc redeundũ est, ὃς ἐδέρκετο ῥόθια, ἀλίμενα δ' ὄρεα μέλεα. βαρβάρου γενεᾶς, Barbaræ gentis, Asiaticæ scilicet, quæ alio uteretur habitu quàm Græca. ὅτε σὺ. Castiga σὺ. πατρίδος ἄπο, è Laconia. εἶλε. Subaudio τέρας, Helenæ imaginem. ὃ τέρας, uti sanè opinabatur Paris.

ὄρνιν νεφέλας: sed contentionem, ob Helenes spectrum ex aere & nubibus conflatum. ἄγων, Paris. εἴδωλον, sacrum Iunonis idolum, quod aut planè diuinum fuit, aut humanũ, aut ex heroum dæmonum ue medio inter deos & homines genere constitit. οἱ τελχῖνες (inquit Eustathius) καὶ ἀμφίβιοι εἶναι λέγονται. καὶ ἐξαλλοιοῦσι τὰς μορφὰς, ὡς ἐμφερεῖς τὰ μὲν δαίμοσι, τὰ δὲ αὐθρώποις. τί φῆς, quid ais ô philosophe ac mathematice. πέρας, diem genusq; mortis. ἐνορᾷ. at τί φῆς, dixerat. δεινὰ, à dijs immissas calamitates. σὺ δὲ ὁ. hoc metro uerba hæc. ὃς τὰ θεῶν ἐνορᾷ δεινὰ, probat & exponit Euripides. πλανὸς, in olorem conuersus Iupiter. καὶ ἰαχὴ, at iniquus tamen est de tua fide uiolata rumor. προδότις, quòd perfida fueris. σαφὲς. uerum ac compertum: cum neque Troiam adieris, nec os marito obleueris. τὸ θεῶν ἔπος, deorum tantum oracula.

πόρος ἀλκαίας, armis bellicis, hominum laboribus ac uitæ finem imponentes. ἀπαθῶς, crudeliter, magna cum strage. κρίνει νιν, cuipiam ius suum tribuit. λέψει κατ', κατακλέψει. αἱ περιαμίδες γᾶς, quas quidem urbes pessum iri necesse est, earum instar quæ in Troa de à Græcis dirutæ sunt. ἐξὸν, cum liceret. λόγοις, non bello. οἱ μὲν, Troiani. ἰόντω, apud inferos. φλογόρρος, tanquam Iouis fulmen. ἐπέσυτο, perculit, inuasit. φέρας, ô Helena. ἰλίοις, Ilienfibus. ἐξέδοσοι, ædium uestibulo, ut te frequentius salutarem. παῖς ὅδε, ego filius tuus. πόλλ' πολλαῖς. τὰς λαπὰς, ignauos custodes ac milites. πέπυσμαι, audio. πλοπαῖς, furto. διαπεπραγμένα, ab eo iam confecta omnia. λαῖθρα, fores. πόνου ἵκατι, ne me huic labori parcentem. ἐξέψω χρὸς, induisti. κρᾶτος, τῆς κεφαλῆς. ἔπος, Iam hoc te nomine appello. φρεδία τὰ μὰ, perij. πέπεται, ut pannosus corpore est decenti. ex Homero Odyss. ς.

οἶκον ἐν ῥακέσιν ὁ γέρων ἐπιγνοῦσα φαίνῃ.

οἰκτρότατον, quod quidem est miserrimum.

πλάτης, nauis. λιπὼν δὲ νεὼς ἐνδόλα πᾶ πάρεστιν, ubi emersit atq; enatauit. συντυχόντες, cũ istic fortefortuna incidissent. ἐῤῥεῖς μάτλυ. hîc sanè Helenam habeo, tu de eius spectro temerè digladiaris. μετέχου, quæ adulteræ nomen nacta sim. φίλος, Menelaus. σὺ σὺ μαρᾶ, num facile quoq; fuerit. τὸν θανόντα, Menelaum. οἶδ' ἔν: scis' ne igitur quid actura sis, anteactæ uitæ obliuiscamur. ἐπὶ τῷ, qua conditione. ἴτω δ' ὑπόπτερον, abeat in uentos, euanescat. νῦν σε ἱκέτευω. δεόμαι subaudio, uel πρὸς σὲ γονάτων, σε αὐτὶ τὸ σου. Euripides in Phœnis. ὦ πρὸς σὲ γονάτων. Idem in Medea uerbum omittit: μὴ πρὸς γονάτων. paulo in frà nihil deest: μὴ πρὸς γονάτων σε πάντες πάντως ἱκέτευομεν. ὀρέχθυς, ὥρμησας. πελοπίδαι, in his sapientes sunt Pelopidæ. λευκοῖσι, τάφοις. in cenotaphio sepelire cum uestibus textis. ἀνίστω, excita, erige. λέλεμμαι, ignarus sum. τῷ τεθνηκότι, ut parentes mortuo.

ἄπειρος, nemini sanè antea mihi iusta facere contigit. ἱλαδόν'. iucundum de Menelai obitu nuncium. ἀσίας, perinde ut quis bona possidet. πλοῦτον, nil quod ad opes ac diuitias pertineat, reticueris. τοιάτης, τῆς ἐλένης. τίνος, cuius nam animalis. σὺ βαρβάροις, apud Persas. Ouidius Fastor. 1.

Placet equo Persis radijs Hyperiona cinctum,
Ne detur odori uictima tarda deo.

Et Massagetas, Herodotus in Clio: θεῶν δὲ μόνον ἥλιον σέβονται, τῷ θύουσι ἵππους. νόμος δὲ ἥδε τῆς θυσίης, τῶν θεῶν τῷ ταχίστῳ, πάντων τῶν θνητῶν τὸ τάχιστον δοκέουσι. neq; tamen equum omnium animalium uelocissimum esse credo, quo (ut regionibus nostris ignota sileã) pernicior est canis leporarius. ἵππον, θύειν subaudi. δυσγενὲς, mutilum: imò integrum, eximiumq;. ὅπλα, ea plerunq; in rogum pro ijciebantur, aliquando super tumulum collocabantur. φίλος δορὶ, bellicosus. εἰς ὀδόλμα, in mare. ἀπέργει. quanto à continenti spacio nauem abesse conuenit. δόρυ, nauis. Oppian. ἀλισυπικ. δ. ἐς γαῖαν δόρυ λέλασε. Pindarus εὐάλιον δόρυ nominat. ῥόθια, remorum pulsum, euntis nauis cursum. ἐν τίνος. qua ex causa. κώπη, remus, nauis. τῆς δ', τῆς ἐλένης. τούτης ὁ μόχθος. hoc ab ea necessariò suscipiendum est onus. σὺ δυσεβῆ γᾶν. Pium est igitur, iustis exequiarum mortuos non fraudare. ἴτω. malim ἴτω, eat Helena. aut ἴτω, οὕτω γὰρ ἐρῶ. πρὸς ἡμῶν, nostri officij est. Isocrates in Plataico: ἀλλὰ τοῦ γε χάριν ὑπὸ ὑμῶν

A ἡμῶν ἐστὶν ἀναχέεσθαι πεπορθημένου, non nobis decorum est. Sophocles: ὃ πρὸς ἰατρὸν σοφὸν, non conuenit medico docto. τρέφειν, ἔχειν.

ὃ λεγεῶσι χρυσὶ. sed cum amplis muneribus. γῆς, ex hac regione. πρὸς χάριν, si quid huic gratum feceris. φύμας, nuncium de Menelai morte. ἀχλαυίας, δυσχλαυίας.

αὐλυύτοις, ob ea quæ aliter fieri non possunt. τὸν δὲ μηνέτ' ὄντα, mortuum uerò missum facere. πρὸς τὸ τυγχάνον, hoc præsenti fortunæ ualde congruit. ὅσον γενέσθαι, τοιαύτην γενέσθαι λέξω. οἷν γαυῆ γενῇ, si te ut probam mulierem decet gesseris: si tu in hoc homine fallendo muliebrem adhibere malitiam uolueris. Euripides in Andromacha: πολλὰς εὐ εὕροις μηχανὰς γαυῆ γὰρ εἶ. ἢν ἐν ἀμβολαῖς. ego sine mora, ego statim. οἷῶν σε χρεὼ, quæ te decent. ὀρείαι, in montibus agens. Orpheus in eius Thymiamate: ὄρεσιν ἡ χαίρεις. λώπα, pedibus. ἀῤῥήτου, non nominandæ. Idem Orpheus in hymno Proserpinæ: λὺ ῥοῦς ἀῤῥήτοισι γοναῖς τεκνώσασ' λιάρλω.

λιάρας, Proserpinæ, quæ λιάρα appellatur.

ἁρπαχομενάς, à Plutone raptæ. θηρῶν ζυγίοις, leones, qui eius currum uehunt.

σαῖνων. πρὸς τὴν σαῖνων, τὴν ἔρεσιν ἄμαξαν. Ianus Parrhasius σαίνων Proserpinam non restè interpretatur. τὰν ἀρπασθεῖσαν, λιάρλω αὐεβόα. χορῶν παρθενίων. Proserpina flores in Sicilia legens cum nymphis quibusdam, à Plutone abrepta fertur. λειρῶν. erant quoq; in eo nympharum grege. ἀστεμφόπολες, citæ. ἀῤῥεμις. hoc docet Ouidius Fastor. 4. & Claudian. lib. de raptu Proserp. 2. γοργὸ, Minerua, γοργωπὸς. aut scutum ferens, in quo est Gorgonis Medusæ depicta facies.

C αὐγάζων. Porrò Iupiter è cœlis cuncta perlustrans, fatum aliud parabat. μαρσύσσα πόνος, rem qua comperta magno in luctu futura esset. σκοπιὰς. Emenda σκοπιὰς, niuosas speculas. ῥίπτα, corpus uerò in mœrore prosternit. κατὰ δρύα. Apollonius: καὶ τὰ μὲν ἐρεύγοντα κατὰ δρύα. ὃ καρπίζουσα: nullum ex oratione fructum agros hominibus producere sinens. φθείρει, fame consumit, perdit. hinc facilè discimus, Cybelem eandem fuisse cum Cerere. hoc certè indicauit Euripides. ἐχθεῖα, non procreat adempto ouibus germine quo alantur. βοσκὰς, καὶ οὐχ ἵεα βοσκὰς, νομὰς συφύλλων ἐλίπων, uineas. βίος, uictus. θυσίαι, hostiarum penuria. ἀμπαύω, ἡ γῆ αὐκαπαύει. ἐλκαπίνας θεοῖς, τὰς θυσίας.

ζυγίοις ὀργὰς, grauem iram, quamq; in Plutonem concœperat. Aeschyl. ζύγιον τέλει τόδ' ἄθλον. μαῖρος, μεγάλης μῆρος, deorum omniũ parentis. Pausanias in Attic. ἡ γῆς βωμὸς λὺ μεγάλων θεῶν ὀνομάζουσι. Idem in Lacon. τὸ δὲ ἱερὸν τῆς μεγάλης μῆρος, τιμᾶται πρόσιεσῶς δέ τι. ἴτε. Hortantis aduerbium. ταὺ πορὶ παρθένῳ λύπαν, mœrorem, quo ob filiam Proserpinam raptam angebatur. θυμωσαμένα, Cereri uehementer iratæ. ἀλαλᾷ, iucundo cantu.

ὕμνοισι, cum hymnis. χαλκῷ, tubæ æreæ.

χθόνιων, grauem & horribilem: id enim aliquando significat χθόνιος. Euripides in Hippolyto: οὔθου τις ἠχὼ χθόνιος ὡς φωνὴ δόρυ. πυρσογενῆ. Scribendum βυρσογενῆ, è pelle caprina aut ouina composita. ἀλαλαγμῷ, huius sono oblectata. ἐπόρευσας σὺ θαλάμοις ὧν ἐθέμις. quod quidem nec ius, neq; fas fuit: sic Plutonem Proserpinæ amore incendisti, ut eam præter æquum raperet. ὦ πᾶ, tu uerò ô Helena. νεβρῶν δολίδες, hinnulorum pelles, Bacchi orgia. λιασῷ τε. thyrsi periphrasis.

νεφθιμας, σὺ τοῖς ἱερροῖς νεφθηξι. ῥόμβῳ, in orbem circumacta sublimis saltatio, ac tripudium. λυπλίοις. cum hymnis & pæanibus. unde λύπλια ἄσματα, καὶ ποιήματα. Citant & Grammatici Dionysium quendam λυπλογράφον. ἔθειρα, comæ, quas Bacchæ capitis motu concutiebant. καὶ παννυχίδες, Cereris peruigilia, nocturna sacra, Bacchanalia.

δυδλούμ, longè autem eam qua gloriaris formam uenustate ac fulgore anteit luna.

ἄμασιν, diebus, luce ac decore, tu uerò ob pulchritudinem supra modum insolescis.

συνεπιλέπουσα, communi opera celans. αὐγὰς εἰσορᾶν, solem intueri. negat eum uiuere; ἐμὶν χαρὶν, id q; mea tantũ gratia egit. λάλλιγα, ὅπλα. uel λαλῶν. σὺ τύχῃ, opportunè. ἴσθ' αὐτὸς λιμίζει, ἐμβαλὼν ὄρπακι γυναίων χρῆα, sinistram manũ. πεῦργον, πρὸ ἔργον. ut operæ pretium & conducibile sibi faciendum putant.

ἀλπιδὶ, μάχλιν. κωπῆρες, remis agitatũ. δρόσσου, aquæ fluuialis. σὺ χρῆσιν, in manibus & potestate. πρᾶξιν γόμαστος, & hæc tacere. καὶ σὲ. Chorum alloquitur. μοῦ' mane hic. πόθος. mortui mariti desiderium. καὶ ξυνθαύσιμ' αὐ. cum eo libenter diem meum obirem. ἔα, concede. αὐτὸν. Corrige, αὐτὶν μολοῦσαν. ἐς τύχλιν, bonum quendam euentũ. τάδ' ἄξομεν, τὰ πῆρίσμαστα. πλόρυ, integrum atq; absolutũ beneficium. κοιμηνόπορον, quæ quinquagintà remis pellitur. σιδωνίαν, Sidon Phœnicia est ciuitas. ἄρξει, Menelaus. δηλαν, hic pa rêre. ὕναιο: utinam tu quæ optas omnibus fruaris, & ego his quæ agenda statui. ὀλοὺ. res mortuorum nihili faciendæ sunt. πόνος. quicquid in eorum gratiam agimus. ὧν λέγω, πόρι ὧν λέγω. Hic adest Menelaus falso mortuus creditus, de quo sermonem habeo. μέλει. placet μέλοι: id tantum fortunæ curæ sit. σὺ σοὶ, hoc in te situm est, στόλον, classem. ἐῶ, fino.

λαθαρὰ, quæ cuiuſpiam morte inquinata purgare conueniat. ὐ γὰρ ἐνθάδε, non his in tectis. βιλωτὸς, γάμος καὶ ὑμεναιος. τάδε, has inferias. ἢ μονῶν, aut hac in prouincia manẽs. ἕλκυσι, trãslatio à lance, quę peſſum it.

ἄκρα χερὶ, ſummis digitis. nam ſi rem hãc uel leuiter attigeris. Eraſmus in prouerbio, Summis digitis. ἵνα τῆς τύχης. Sophocles in Electra: ἐκ εἰδεῖ᾽ ἄρα ἴν᾽ ἡμῶν ἄτης. λέπλοδέμοι, teſtor uos. καὶ λυπρά γ᾽. quæ quoniam ita uobis placuit, ſum perpeſſus. ὀρθῷ ποδὶ, feliciter agere. λώπα. nauis Sidonia, quæ in fluctibus, cæteris remigio præſtat. μήτηρ, appoſita ac maximè idonea ſi quis remo uti uelit. Pindarus hymno Olympior. ι. μάτερ ὁ χρυσοστεφάνων ἀέθλων ὀλυμπιάς. Interpres: μήτηρ δὲ, ἐπεὶ δοκεῖ ὁ ὀλυμπιακὸς ἀγὼν προτίθεσθαι τῇ δόξῃ παρὰ τὰς ἄλλας. χωραγέ, præſultrix: quaſi choræ ductrix. λιπόντες, uela dantes. ἐλατίνας, ἐλατίνας. πόρσεών οἴκων, Mycenarum à Perſeo conditarum. κόρας, puellas. παρ᾽ οἶδμα πόταμῶ, ad Eurotam flumen. λουκιπτίδας. Pauſan. in Laconic. πλησίον δὲ ἱλαείρας καὶ φοίβης ἐστὶν ἱερὸν, ὁ ποιήσας τὰ ἔπη τὰ κύπρια θυγατέρας αὐτὰς ἀπόλλωνός φησιν εἶναι. κόραι δὲ ἱερῶν ταί σφισιν παρθένοι, καλούμεναι κατὰ ταυτὰ ταῖς θεαῖς καὶ αὗται λουκιπτίδες. παλλάδος, Mineruæ χαλκίοικος nuncupatæ. χρόνῳ, tandem.

ἢ κώμοις ὑακίνθου, τοῖς ὑακινθίοις. Herodotus in Calliope: ὑμεῖς μὲν ὦ λακεδαιμόνιοι αὐτῶ τῇδε μονοῦνες, ὑακίνθιά τε ἄγετε, καὶ καίετε. Thucydides in quinto: ἀθηναῖοι δὲ ἰόντες ἐς λακεδαίμονα πρὸς τὰ ὑακίνθια. Conſule Pauſaniam in Laconic. νύχιον ἐς σύφορόναν, intempeſta nocte.

τροχῷ, quem rotundo diſco interfecit. Lucianus in Dialogis, & Theon σοφιστὴς in Paradeig. βόθυρον ἡμέραν, ἢ κόμοις ὑακίνθου κατὰ τὴν βόθυτον ἡμέραν. Quidam à uerbo λάβοις regi ſuſpicantur. βόθυρον. hoc enim die in Hyacinthi honorem ſacra faciebant quotannis Lacedæmonij. Porrò βοθυτῶν, non tantum boues ſacrificare notat, ſed etiam alia quæuis animalia: quin & ὑπ καὶ τράγον βοθυτεῖν apud Comicos inuenire licet. ὁ δὲ ὁδὸς νόος. Apollo Iouis filius colendum illum iuſſit. μόχον, & uitulam (αὐτῷ θύειν ſubaudiendum) quam quis in ſtabulo reliquerit. ἄς οὔπω, quã taurus nondũ inſilijt. εἰ πόταμοι, utinam uolucres eſſemus. λίβυες οἰωνοὶ, Africæ aues, grues: quæ è Scythia aduentante hyeme in Aegyptum & Africam gregatim commeant. Ariſtophanes in Auib. ἐν μούνῳ λιβύης ἦπερ ὡς τερεμίνθιναι γέρανοι. &, ὅταν γέρανος λιρώβυσ᾽ εἰς τὴν λιβύην μεταχωρῇ. Euſtathius: αἱ γέρανοι μεταβάλλουσιν ἐν τῶν ἑκάστῳ εἰς τὰ ἕκαστα, ἤγουν ἐν τῶν σκυθικῶν πεδίων εἰς τὰ ἕλη, ὅθεν ὁ νεῖλος ῥέει. Maximus Tyrius: Grues per æſtatem ex Aegypto ſurgentes, extenſis alis uelut quibuſdam uelis per aerem rectà feruntur in Scythicam terram. A

σοχάδες, hyemem appetere probè conijcientes. νίσσοῦται. αἱ deeſt. πρεσβυτάτα σύριγγι. uetteris ſono trianguli ducis, quem uolando faciunt. Tzetzes in Hiſtorico ſcrupulum tollit: ἀρξάμενοι δ᾽ αἱ γέρανοι ποιεῖσθαι τὴν πορείαν, ἔχουσι τὸν γράμματόρον αὐτοῖς ὁ δοιποιοῦντα. ἄβροχα: Africæ, regionis ſiticuloſæ. ἰαχεῖ, clangit. δολιχόυχενες, ὁ longis collis prędítæ grues. πελειάδες, πελειάδες αὐτὶ τοῦ πλειάδες: per medias Pleiades, latinis Vergilias. σύρωταν. Reſtitue, σύρωταν. διαρδανὶς πόλιν, Troiam. διοσκόροις, Caſtor & Pollux. λαμπρῶν ἄστρων. uel eo tempore Helenam ſeruaturi, quo ſplendida quædam aſtra, utpote Aquila, Corona, Orion, Delphinus, mare conturbant. ὀρανίοι, qui in cœlo degitis. ἐπ᾽ οἶδμα, σὺν τῇ θαλάσσῃ. λυκανόχροά τε, ἐπὶ τὰ λυκανόχροα, in cæruleos fluctus.

διόθεν, à Ioue. πνοὰς, uentos. συγγόνω, τῆς ἑλένης. λεχέων, τῶν τῆ παρίδος γάμων.

ἀμ᾽ ἰδαίῳ, quam dearum de pulchritudine in Ida monte certantium contentione diu multumq; uexata inuenit. φοιβείας, turres ab Apolline conſtructas. τάχα, paucis ac celeriter. ἀρθεῖσα, in aerem ſublata.

πεδοστιβεῖ, τὸ πέδιον στιβοῦντι. Euripides in Medea: μήτε ναῦαν λιπεῖν᾽ ἀπλίνλιν, μήτ᾽ ὄχον πεδοστιβῆ. σὺ βραχεῖ, breuiter. πρότυμος ἐμὶ, id ſcire ualde cupio. ὐ γὰρ ἐλπίδων, haud equidem exiſtimo. μίαν χέρα: unum Menelaũ. Euripides in Hecuba, πολλὰ δὲ χεῖρες. Scholium: ἤγουν γυναῖκες, ἀπὸ μέρους τὸ παῦ. ὡς τὸ: τοίλυ γὰρ λιφαλὶν, αὐτὶ τοῦ ἄνδρα. ἡ τῆ διὸς κόρη, Helena. ἔργα δ᾽ ὄργον, ac uaria tractabantur opera. καθίσατο, aptè collocabat. χειρὶ, ad manum aptabat. εἰς ἐμ᾽ λῖν, collecta erant.

πηδάλια, & ferrum è clauo pendens ad orbiculos accommodabatur, atque inſerebatur. his porrò puppi affixis, ſuſtinetur, huc illucque flectitur gubernaculum. eos autem per metaphoram ζύγλας appellat. τῶν᾽ ἀρα. dum occupatos uiderent nautas. ναυφόροις. lege ναυφέροις. πέπλοισι, δόλοισι, illos.

ἀτρέως γόνος, Menelaus. ἤπεῖ, hic adeſtis. τυνδαρὶς, Helena. ἄπουλα, fortè ἀπόντα, abſentem. ποιητῷ τρόπῳ, fictè, ſimulatè.

πομπίσματα, proricienda in mare libamina. complures πομπίσματα legunt, quæ ad funebrem pompam pertinebãt. λόγος δ᾽. tum uerò inter nos muſitabamus, magnum eſſe hominum qui nauem conſcendiſſent, numerum. ξένον, Menelaum. συνέχεας, conturbaſti. καὶ ταῦτα, reliquum funeris apparatum. λαφίζοντα, qui manib. tolli poterat.

σανίδα λάτα, κατὰ τὴν ἀναβάθραν, καὶ κλίμακα. κεῖς κέρας: & ad cornua ſurſum oculos conuertens. παρεμπλέβων. unum eſt uocabulum. μὴ θιγγανῶν, ne ſe tangerent prohibebat. ἐπέλεσον, hoc ſermone commilitones adhortatus eſt. νεανίαις, ualidis.

ὥσει, ages: numeri mutatio. antè enim plurali uſus fuerat. Eſt etiam, ut teſtantur Grammatici, ἀτίπιθον ἔθος, τὸ ἐπιφέρειν σύνοῖς πληθυντικὰ, καὶ ἀνάπαλιν. Sophocles in Aiace Maſtigo. ὅστις ἐνθ᾽ ὁς ὑ τὸν τῆ μαυσόστος λαίπιβηλοντῆ γραῖῆ ξυνάμων ἀποκαλοῦντες. Pindarian notationes: ἔθος δὲ πινδαρῷ, ἀπὸ σύνεκῆ εἰς πληθυντικὸν λαῖαφορεῖσθαι. σέλμαῖα, nauis ſcalam. μονάμπυνον, uno uinculo ligatam. ψύχων, eum fricando manſuefaciens ac demulcens. δόρυ, nauẽ. τὰ πάντα, omne exequiarũ ludicrũ.

πλήσασα. Ex hoc procera atq; eminens Helenæ ſtatura colligitur, quam in mulieribus magni pendunt poetæ. Homerus Odyſſ. ε. B

οἶδα καὶ αὐτὸς ταῦτα μάλ᾽ ἄνυπα σεῦ πορίφρων πηνελόπεια εἶδος ἀπιδνοτέρη, μέγεθός τ᾽ εἰς αὔτα ἰδέσθαι. Heſiodus. ἦρα γυναικῶν φῦλον ἐκάνυτο θηλυτεράων, εἴδεί τε μεγέθεί τε. Theocritus: ὦδε καὶ ἀ χρυσέα ἑλένα διεφαίνετ᾽ σὺν ἡμῖν πύρα, μεγάλη, λόγοισί. & Ipſe haud amplius ſimulatus, uerbisque tenus Menelaus, ſed iam maritum ſe gerens. ἄλλοι. Menelai porrò ſocij in dextro læuoq; nauis latere, æquo numero ſedentes.

ὄρθια. non diſplicet ὄρθια. βοῦς κελεύθυ, qua properandum ſignificaret Menelaus. οἰάκων φύλαξ, gubernator. ὦ ξένε, ὁ Menelae. ἢ καλῶς ἔχει. an bene ſe habet ut nunc ſumus, an ſatis in altum proceſsimus. ἅλις μοι, mihi ſufficit.

τέμνων, taurum iugulãs. ἀπῆλε ναυπλίας. Stephanus: ναυπλία πόλις ἀργοῦς. Strabo: μεταὶ δὲ τὸ τιμοσίνερ ἡ ναυπλία, τὸ τῶν ἀργείων νεώσκαμμα. ἐν γῆς, ex hac regione. εἰς οἶδμα: in mare ſcaturiebant, felicitatem quandam Menelao portendẽtes. πλέωμεν ναξίαν. Iam aliter quàm antea cum cautione nauigemus, ut indicemus quòd nos prodat, fallatq; Eraſmus in prouerbio, Adamãtinus. attigit & hoc Suidas in uoce νάξος πόλις. λέκσυε σύ: tu da ſignum, ac celeuma. κωῖσμαῖα, τὰ αὔθη: Græciæ flos. σύναυλίαν ὔπα, nempe ut Græcos occidione occiderent. λοῖδορον δόρυ, poſtremum lignum, claui fragmentum quoddam. potes & ἄφλαστα, atq; id genus alia intelligere: de quibus Pollux in cap. πόρὶ πόρῶν νεώς. παῦτες, οἱ ἕλλωνες. πεῦμνηθεν, à puppi. νοσοῖεν, laborarent, hoſtes ægrè ſuſtinerent. ἐκπολυμβεῖν, ut ex naui præcipitarentur barbari. δόρυ, nauem. ὁρμεὼν, funem. ἤνεχον, putaſſem. σύγγονον, ſororem Theonoem. ἔτος, heus tu. πυρωτόβοις, nempe Menelao. παῖρὸς πατρὸς. qui à patre acceſſiſſet, ſi adhuc uiueret. χρεὼν, ἡ ἐμαρμένη.

ταύδ᾽. ſororem tuam. πρὸ θεασόῶν θανεῖν. Deeſt γὰρ, πρὸ θεασόῶν γὰρ θιόσπυροι. Heſychius: θιόσπυροι οἱ ἑλένης ἀδελφοὶ δῖοι καὶ ἀμφίων (imò Caſtor & Pollux) λουπόπωλοι κελεύμενοι, καὶ ἀστέρες οἱ τοῖς ναυπλομένοις φαινόμενοι. πατρὸς, Protei patris tui. παρέχετ᾽ ὄνομα, & eius gloria à dijs extincta eſt. γάμοις, neq; decet ut eius nuptias appetas. ἐλθεῖν, δεῦνιν. πόσει, Menelao.

ἀδελφὸν, ſororem Helenã. καὶ τῶν θεῶν, τῆ δίος. οἷς ταῦτ᾽. hos Helenæ caſus. ἄξει᾽, perducet. πάμψυχος, ab aurigis translatũ, equos circũ metã hippodromi flectentibus. ἀσυνδῶν μεθ᾽ ἕξεις: dea futura es, ac ſacrificiorum particeps. Arrianus: καὶ τοῖς θεοῖς θύεται, καὶ ἀσεύδεται. ἀσυνδὸν, inquit Tzetzes, ἡ τῆ οἴνῳ ἐπίχυσις ἐπὶ τὰ ἱερυρυγόμενα. μεθ᾽ ἡμῶν, qui iam numinibus aſcripti ſumus. Iſocrates in Helena: ἔτι γὰρ καὶ νῦν οὐ θεράπναις τῆς λακωνικῆς, θυσίαις αὐτοῖς (Menelao ac Helenæ) ἀγίζεται καὶ κατέχεις ἐπιτελοῦσιν, ὐχ ὡς ἥρωσιν, ἀλλ᾽ ὡς θεοῖς ἀμφοῖτεροις ὅσιν. Lucianus in Charidemo: ἑλεύν δὲ, τῆ λάκαινα χάριν, αὐτίνυτε μεταβαλεῖν εἰς θεόν. Prolixa eſt ea de re apud Herodotum in Erato fabula. ξενία, donaria, liba, placentas. δεῦ᾽ ἄρισον, nec tibi cœleſtes domos, ad quas redire non poſſes, circumſcripſit Mercurius. φυγεῖ. Caſtiga φυγεῖν. παρ᾽ ἀκτὴν, iuxta litus. ἑλεύν. Strabo: πρόκειται δὲ τῆς παραλίας ταύτης, πρὸ μὲν τῆ θυμίου, καὶ τῆ σανίν, νῆσος ἑλεύν τραχεῖα καὶ ἔρημος, ἣς φασὶ μεμνῆσθαι τὸν ποιητὴν, οὐ οἷς ἀλέξανδρος λέγει πρὸς τὴν ἑλεύνιν. οὐδ᾽ ὅτε σε πρῶτον, &c. ταύτην γὰρ λέγει λιμενάλιν, τὴν νῆσον ἑλεύνιν, ἀπὸ τῆ ἐπεὶ γενέσθαι τὴν νίξιν. Pauſanias de ea in Attic. loquens: εἰς ταύτην ἀποβῆναι λέγουσιν ἑλενίν μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆ ἰλίου, καὶ διὰ τοῦτο ὄνομα ἔσχε ἑλένη τῇ νήσῳ. Idem in Laconic. Pauſanias Straboni repugnans, Cranaen inſulam nominat, in qua primùm Alexander rem cum Helena habuerit, his uerbis: ἡ δὲ νῆσος ἡ λεκανὴ, πρόκειται γυθείου. καὶ ὅμηρος ἀλέξανδρον, ἀρπάσαντα ἑλένην, σὺν ταῦθα ἔφη συγγενέσθαί οἱ πρῶτον. Euſtathius ea de re nihil ſtatuit. ἐν λόμῳ, Lacedæmone. καὶ τῶ μενέλεω. Ex Homer. Odyſſ. δ. ἀλλά σ᾽ ἐς ἠλύσιον πεδίον καὶ πείρατα γαίης ἀθανάτοι πέμψουσι. μακάρων νῆσον. Fortunatarum inſularum meminerunt Strabo lib. 1. & 3. Plutarchus in Sertorio, plerique alij. Herodotus in Thalia eas Aegypto tribuit. Nec prætereunda eſt eorum opinio, qui Helenam à Rhodijs lapidibus obrutam, aut à Polyxus ancillis ſuffocatam, literarum monumentis prodiderunt: magno certè, cum illuc tranſiret, in periculo uerſatam, indicat libro Stratagem. primo Polyænus. ἀναριθμήτων, ignobilium plebeiorum; hominum. ἴσον δ᾽ ἀρίστης. uos porrò ſcitote, optimæ ac modeſtiſsimæ ſororis fratres eſſe. γεγάτ᾽. ὅτε.

μονογενῆς ἀφ' αἵματος, ἀδελφός, ἤ, quod quidem. ἢν οὖν, ἢν οὖν εἶναι. πολλαὶ μορφαὶ τῶν δαιμονίων. Multæ deorũ ſunt formæ, uariæq; fatorum uices. πόρον δύς, ad finẽ atq; exitũ perducit. τόδε πρᾶγμα, hæc de Helena hiſtoria.

IN IONEM

Annotationes.

Χαλκέοισι, aereis, firmiſsimis. οὐρανὸν. Æſchylus in Prometheo: ὃς πρὸς ἑσπέρᾳ τόπῳ ἑστῶτα λίον' οὐρανῷ τε καὶ χθονὸς ὤμοις ἐρείδων. hæc de Atlante monte Pauſanias: ὁ δὲ ἄτλας ὑψηλὸν μοῦ ἐστιν ὄτως, ὥστε καὶ λέγεται ταῖς νεφέλαις ψαύειν τοῦ οὐρανοῦ. δαιμόνων, ut deorum maximo ſeruirem. λάτριν, δοῦλον, ἄγγελον. ἐν ὀμφαλῷ. ubi orbis terrarum umbilicum occupans Phœbus. Euripidis ſcholiaſtes: ὀμφαλὸς λέγεται, ὑπτυβῶ, παρὰ τὰς ὀμφὰς, τὰς ἀπὸ τοῦ θεοῦ χρησμῳδουμένας. ἢ παρὰ τὸ εἶναι ἐν μέσῳ τῆς οἰκουμένης. λέγεται γὰρ τὸν δία μαθεῖν βαλόμενον τὸ τέλος τῆς γῆς, δύο ἀετοὺς ἰσοταχεῖς ἀφεῖναι, τὸν μὲν ὑπὸ δύσεως, τὸν δὲ ἀπὸ ἀνατολῆς· καὶ ἐπεὶ αὐτοὺς συναντῆσαι, ὅθεν ὀμφαλὸν ἐπλήθη. Fabulæ meminit Pindarus hymno Pith. 4. Strabo, Herodotus, Pauſan. in Phocic. τὸν δὲ ὑπὸ δελφῶν καλούμενον ὀμφαλόν, λίθον πεποιημένον λευκὸν, τοῦτο εἶναι τὸ ἐν μέσῳ γῆς πάσης αὐτοὶ λέγουσιν οἱ δελφοί. Porrò Græcis ὀμφαλὸς medium ſignificat. Homer. ἐν' ὀμφαλός ἐστι θαλάσσης. Pauſanias in Corinthiac. οὐ πόρρω δέ ἐστιν ὁ καλούμενος ὀμφαλὸς, πελοποννήσου ἢ πάσης μέσον. Idem latinis umbilicus. Plinius lib. 3. In agro Reatino Cutiliæ lacum, in quo fluctuet Italia, Italiæ umbilicum eſſe M. Varro tradit. ὑμνῳδεῖ. Euſtathius locum hunc ediſſerens: συρρικνοῦσι δὲ καὶ ἐπὶ μαντείας νοεῖν τὸν ὕμνον διδόασιν, οὗθα τὸ ὑμνῳδεῖν αὐτὶ τοῦ θεσπίζειν, τίθησιν. Philoſt. in Apollonio: ἡγοῦμαι ἢ αὐτὸν λόσμον ἔνεπε, καὶ ἐς μέτρα ἐμβιβάζειν τοὺς χρησμοὺς. Ariſtides εἰς τὸν σαράπιν ita ſentit: ἀλλ' ὅτι νῦ δία καὶ οἱ προφῆται τῶν θεῶν ὁπόσοι μαντικοὶ μέτρῳ σημαίνουσιν ἃ χρὴ ποιεῖν, τὰ δέ γε πλέω, νὴ δία, χωρὶς μέτρου ἢ προμαντικὶς αὐτὴ ἢ οὐ δελφοῖς. πόλις, Athenæ. χρυσολόχα. Ego χρυσολόγχα, aut χρυσολόφα malim. οὗ πάσδα, ubi Apollo Creuſam Erechthei filiã uiciauit. προσβόρας. ad Septentrionem uerſas.

ὑπ' ὄχθῳ, ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει. ἀγνῶς δὲ πατρὶ, clam uerò patre. τῷ θεῷ, Apollini. γαστρὸς οἶκον. legendum ὄγκον, tumorem. χρόνος, parendi tempus, ἀπύνεγκε. φέρω. βρέφος. Plato in Euthydemo: ἀλλὰ ἀπόλλων πατρῷος διὰ τὴν τῶν ἰωνος γενέσιν· ζεὺς δ' ἡμῖν πατρῷος μὲν ὰ καλῆται, ἑρκειος δὲ καὶ φράτριος, καὶ αθηνᾶ φρατρία.

αὐτόχθονος, λιβωτὸ. πρόγονον, nempe Erichthonij. γηγενῆς, Terræ ac Vulcani filij. Iſocrates in Panathenaico: ἐρυχθόνιος μὲν γὰρ ὁ φὺς ἐξ ἡφαίστου καὶ γῆς. ἡ διὸς κόρη, Minerua.

φρουρῶ. Caſtiga φρουρῶ. παρθένοις, nymphis ſylueſtribus, aut Erichthei filiabus, Higino teſte lib. 2. in Heniocho: unde, quo modo natus ſit Erichthonius liquet. Gregorius: πάλιν αθηνᾶ παρθενός τέ ἐστι, καὶ τίκτει δράκοντα, Erichthonium anguem. χρυσοκάστοις, aureis picturis ſquamis ue maculatis. κοσμῶν, ornamenta, crepundia. ἀδελφὸς: ex eodem enim patre procreati ſunt Apollo & Mercurius.

ὦ σύγγον'. ὁ Mercuri. θεᾶς πόλιν, ſacram Mineruæ urbem. σῶ ἄγγα, cum ciſtella.

σῶ τῇ λιβωτῷ, ἀδελφῷ, mihi fratri tuo.

καὶ θὲς. Expone, δόμων ἐμῶν, templi mei.

εἰλικρινῶς, ἐλικρινῶς. ὡς ὁρᾶσθαι, ut infans facile uideretur. λυχεῖ. Huc fortè incidit uates Delphica, ſole in orbem curſum ſuum conficiente, ac hemiſphærium noſtrum aſcendente. θεῦ, Apollinis. λαθραῖον ὠδῖνα, ſpurium infantem, inceſto coitu genitum. θυμέλας, τὴν τοῦ ἱερᾶ κρηπῖδα καὶ τὸ ἔδαφος. δόμων, τοῦ ναοῦ. τὸν ἀπείραντα, τὸν γεννήσαντα. ἧς ἔφυ, è qua natus eſſet. βωμίας τροφάς. ex his enim alebãtur quę Apollini offerebãtur, munerib. aut uictimis. χρυσοφύλακα, theſaurorũ Delphicorum cuſtodẽ. De his conſule Pauſaniã in Phocic. χαλκοδοντίδας, Eubœis. Euſtathius: ὅτι δὲ οὕτω ἐπίσημος ὁ χαλκοδόντιος, ὡς ἀπ' αὐτοῦ καὶ χαλκωδοντιάδας λέγεσθαι τοὺς σύβοεις, δηλοῖ σοφοκλῆς. δορὶ, armis. ἐδέξατο: Xuthus Achiuus, non Athenienſis. χρόνια λέχη, multos porrò annos cum uxore conſuetus. λὰξ ἤλυθον, nec idipſum quidem latuit. καὶ πεφυκέναι, & hunc ab eo editum. γάμοι, concubitus. τὰ πρόσφορα, quæ ad ipſum pertinent bona. ἀσιάδος χθονὸς. Suidas in uoce ἰωνία. ὄνομα, nomine. τὸ λαυρεῶν: ut quid de puero actum eſt, ſciam. γόνον, filium.

λαμπρὰ βῇ, ut laureis ramis adornet ac ueſtiat. Virgilius Aeneid. 1.

Nos delubra deũm, miſeri quibus ultimus eſſet
Ille dies, feſta uelamus fronde per urbem.

ἅρμασι λάμπει, facit ut currus eius fulgeat. φλέγει. hoc iam æthereo igne accenduntur aſtra, id eſt ſolis radijs feriuntur. εἰς νύκτ' ἰσῶν, ut noctem expellant. παρνησιάδες. Parnaſi montis uertices. τὴν ἡμέραν, lucem diurnam mortalibus ſuppeditantes, ſolis curſum fulgoremq; excipiunt. uidetur enim ſol è montium iugis oriri. αὐτόδρου, ſolo arido ſiccoq; naſcentis. γυνὴ, uates Delphica. Iouis ſeculo uirgo reſponſa dabat, poſtea uerò mulier annos nata quinquaginta, ut teſtatur Diodorus lib. 15. τρίποδα, ſuper quem ſedens futura prædicit. βοὰς, oracula. κελαδήσῃ, præcinerit. Theognis: ὦ τινὶ κρὴν πυθῶνι θεὸς χρήσας ἰσῴεία, ὁμφὴν σημαίνῃ πίονος ἐξ' αὐτοῦ. Virgilius de Sibylla loquens:

—— *Magnam cui pectore mentem*

A Delius inſpiratuates. — θέραπες, θεράποντες.

τᾶς κασταλίας, Caſtalię fontis. Probus: Caſtalius fons eſt Delphis, in Apollinis oraculo, qui abluit ipſam aram dei. δρόσοις, aquis abluti: id eſt puri, mundiq;. σύφημον. ne quis per ignorantiam emiſſus ſermo ſacris obſit, obſtet'ue. Thomas: σύφημῶ, ὃ μόνον τὸ ἐπαινῶ, ἀλλὰ καὶ καὶ τὸ καλὰ καὶ πρέποντα λέγω. Ariſtophanes in Nebulis: σύφημεῖν χρὴ τὸν πρεσβύτιν. Gloſſulę: παρακελεύεται γὰρ αὐτὸν σιωπᾶν καὶ σύφημεῖν, ἵνα εὐξῆται, καὶ μεθ' ἡσυχίας βλάσφημον εἰπῇν. Homer. Iliad. 9. φέρε δὲ χρῆσιν ὕδωρ, σύφημόσαί τε κέλεσθε. Euripides in Iphigenia Aulid. σύφημίαν αὐέπε, καὶ σιγὴν φράζῳ. Latini porrò linguis fauendum ob id quoque admonebant.

ἀποφαίνειν, ὥστε. ut ea quidem reſponſa uoſmet interpretemini. datum enim oraculum. quod ut plurimùm obſcurum anceps'que erat, explicabant ſacerdotes. Homeri annotationes: ὑποφήτας λέγουσι τοὺς περὶ τὰ χρυσήρεια ἀχολαμοῦσας, καὶ τὰς μαντείας τὰς γιγνομένας ὑπὸ τῶν ἱερέων ἐπιφέρουσας. Lucianus in Alexandro pſeudom. καὶ ἔσαν τινες ἐξηγηταὶ ἐπὶ τούτῳ λαθόμενοι, καὶ μιᾶδες ὀλίγοι ἐπιλέγοντες παρὰ τῶν τοιούτων χρησμῶν ὑποκαμβανόντων ἐπὶ τῇ ἐξηγήσει, καὶ ἀλαλύσεις αὐτῶν. ἐκ παιδὸς, à pueris, ab ineunte ætate.

δάφνης. eam arborem Apollini gratiſsimam nemo neſcit. ἐσόδους, templi ueſtibulum. Athenæus: στεφανοῦσι δὲ τὰς τῶν ἐρωμένων θύρας, ἤτοι τιμῆς χάριν, λαθαπερεί τινος θεῦ τὰ πρόθυρα στεφανοῦσιν αὐτῷ. πέδον, pauimentũ. λαβαρὸν θύσμον πῆνῶν, hirundinum, columbarum, noctuarum. βλαπτοῦσι, excrementis polluunt. γεγὼς, ὑπάρχων. τὸν βρέψαντας, me alentes.

προπόλυμα, miniſterium, ὁ Apollini ſeruiẽs laurus. θυμέλαν, δάπεδον, aream cui fani tholus incumbit. δρόσοι. τὸ ὕδωρ, πηγαῖ, fontem. φοῖβαν, comam rigat. ἀμ' ἠελίῳ, ſummo mane. τὸ κατ' ἦμαρ, quotidie. μαντῆον ἕδρον, μαντικὸν ναόν. δούλαν ἔχειν, ſeruire. ἢν ἀσπαίρω, non ſubterfugiam, nec deſinam.

ὠφέλιμον, me nutrientem. ὄνομα, patris nomine appellabo. τῷ λατὰ ναόν, qui hoc eſt in templo. δάφνας ὁλκοῖς. Sed deſinam ſacras has ædes laureis ſcopis uerrere. γαίας πηγαί, fontis Caſtaliæ aquam è terra emanantem. ὅσιος ἀπ' σύνευᾶς ὢν, caſtus, nullo Venereo congreſſu inquinatus. Pudenter quoque in Hippolyto Euripides: λέχος γὰρ εἰς τόδε ἡμέρας ἀγνὸν δέμας. αἰγαθᾷ μοίρᾳ, ἀγαθῇ τύχῃ.

πῆνοι, aues. οἶκος, ſacram ædem Apollinis. λῆρυξ. ὁ Iouis nuncia aquila, σοὶ ὠδῶ, &c. ὀρνίθων, uolucrum omnium. γαμφηλαῖς, ore, roſtro. ἄκλος λύπλος. alia in gyrum uolucris. Ouidius:

Viuit edax uultur, ducitq; per aera gyros.

Nec λύπλον diſplicet, λύπλον ἐρέσσει, circulatim uolat. tractum à nauibus, quæ remis utrinq; agitantur. Vnde Virgilius Aeneid. 6.

—— *Tibi Phœbe ſacrauit*
Remigium alarum. ——

Adde, ἐρέσσειν, ἐλαύνειν καὶ λινεῖν denotare. Sophocles in Aiace maſtigo. τοῖς ἐρέσσουσιν ἀπειλὰς διπρᾶξαῖς ἀτρεῖδαι. Aeſchylus: ἐρέσσετ' ἀμφὶ λιρᾶξι πόμπιμον χόροῖν πίτυλον. Virgilius eodem libro, *Claſſis habenas*. Euripides in Hecuba, νεῶν χαλινωτόμα. Pindarus hymno Pythior. 4. Argo nauis ancoram θοᾶς ἀρνᾶς χαλινὸν appellat. Sed uidetur potius legendũ λύπνος, olor.

ἢν, ἀλλὰ. Enimuerò hinc euolabis. σύμμελπος, quæ auium ritu iucundum ac canorum ſonum edat. τόξῳν, te à ſagittis meis uindicatura eſt. πῆδυγας, σπέπας. λίμνας, ſtagni quod eſt in Delo. τὰς. Ego τᾶς, δηλιάδος. Euripides in Iphig. Taurica: λίμναν θ' εἰλίσσουσαν ὕδωρ λυνεῖον. πείσῃ, niſi me audieris.

ὠδᾶς, cantum tuum ſanguine aſperſura es. ψαλμοὶ τόξῳν, ſtridens ſagitta. Vergilius in Æneid. 6.

Effugit horrendum ſtridens elapſa ſagitta.

Homer. λύγξ βιός. ψαλμὸς propriè citharæ eſt ſonus. χωρῶν, hinc ſecedens. ἀλφεῦ, Alphei fluminis. παιδόγχοι, nidifica, fœtifica. ἢ νέκτος, χωρῶν. θεῶν φύμας, uos alites deorum uoluntatem hominibus patefacientes aut cantu, aut uolatu, quod uobis cum Apolline munus commune eſt. εἰς δ' ἐγκειμαι, ad quod incumbo miniſterium. τὸν βόσκοντας, ipſum me alentem deum. αὐλὰν θεῶν, ædes ſacræ. ἀγιάτιδες, ἄγιαι. παρὰ λοξίᾳ, in hoc Apollinis templo. διδύμων προσώπων, Apollinis & Dianæ, Solis & Lunæ. καλλίφαρον, καλλιβλέφαρον. ἄρπαν, enſe falcato magni precij.

ὁ διὸς παῖς, Hercules. φίλα, iucundiſsimam picturam, uel hiſtoriam inſpice. ἄλλος, Iolaus. πῆχυν, ipſam hydram alatam, aut pernicem. παρὰ πίνεσι. quis eſt quem penſis meis, id eſt ſermonibus inuoluo? penſum per translationem, eſt muneris cuiuslibet perfunctio: translatio eſt ab ancillis, penſa dedu cenda à matronis capientibus. δίῳ πωλεῖ, τῷ ἡρακλεῖ. σωκαυτλεῖ, συμμοχθεῖ. ἵππον, Pegaſi equi. ἐφέδρον, Bellerophontem. τὰν πυρεπνέουσαν, Chimæram ignem ſpirantem.

τρισώμαστον. erat enim, autore Iliad. 6. Homero, τρίσωμα λέων, ὄπιθεν δὲ δράκων, μέσση δὲ χίμαιρα. ἀλκεῦ, τὴν χίμαιραν, θῆρα ἀλκεῦντα. πάντα, ad omnia oculos conijcio. ἐν τέχεσι, in his templi parietibus certamen depictum.

γόργωπὸν ἴτυν, Palladis ſcutum Gorgonis Meduſæ celatam habens faciem. ἐπ' ἐγκελάδῳ, contra Enceladum gigantem. ἀμφίπυρον, undique candens. Euſtathius: καὶ βροντῇ ἀμφίπυρος, ἢ παντόθεν λαβαυνόσσα, καὶ

καὶ οὕτω πυρώσασα. potes & utrin que candens exponere. Sic enim pictũ obseruauimus, alis quoq; hoc modo expresis. unde Claudian°: A
Pacificas rubri torsisset fulminis alas.

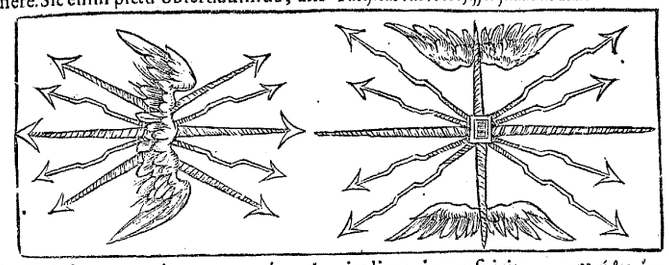

μίμαυτα, Mimantem gigantem. λιαταιβαλοῖ. ὃς uidetur deesse, qui igni flagrat. καὶ βρόμιος, καὶ ὁ βακχεὺς βρόμιος. πισσίνοις βάκτροις, ferulis hederaceis, aut thyrsis hederæ frondibus comptis. ἄλλον γᾶς τέκνα. alium è gigantibus, terræ filium. τὸν παρὰ ναόν, te æditũ compello. θέμις, fas' ne est templũ ingredi.

ὐδ' αὖ ἐν σέθεν, neq; quid ex te audire licet, an te quoque percunctari religio est? τίνα δὲ θέλεις αὐδᾶν πυθέσθαι. δόμος, hoc Apollinis Delphici templũ. ὀνδυτός. ὁ ἀπόλλων, circũdatus & redimit°. Aristoph. in Pluto: τί δῆθ', ὁ φοῖβος ἔλαμψεν ἐν τῶν γεμμάτων. Glossæ: ἐγεφαυηφόρος γὰρ ἡ πυθία ἐπεὶ οἱ τέλποδες δάφνη ἦσαν ἐγεμμοῦσοι. Phurnutus in Apolline: ἀλλ' αὔτε χεῖρες αὐτελαμβαύοντο, καὶ ἡ κεφαλὴ τὸ λοιπὸν τῇ δάφνῃ ἐκοσμῆτο. λέγεται δὲ καὶ ὁ τέλπους ὑπ αὐσου τῆς δάφνης ἱδρύσθαι, λιᾶτα βοιῶτιαν, ἐπὶ τῇ χάσματος. εἰ μὴν ἐδύσατε. Placet ἐθύσατε. Athenæus δειπνοσοφ. ιδ. τὸ ᾖ θύειν ἐπὶ τῇ ψαιστῇ λιᾶτα δόρπια θυμεῦν, καὶ οἱ παλαιοὶ τὸ θύειν δρᾶν ὠνόμαζον. Plato νόμων γ. θύματάτε οὖν λῖν τοῖς θεοῖσι ζῶα, πέλανοι δὲ καὶ μελιτι καρποὶ δεδεσμυσόοι, καὶ τοιαῦτα ἄλλα ἁγνὰ θύματα. Porphyrius: ἐπεὶ καὶ ἀπόλλων παρανῶν θύειν λιᾶτα τὰ πάτρια, τοῖς θεοῖς λιᾶτα τὸ ἔθος τῶν πατέρων, ἅπαν ἄγειν ἔοικεν ἐς τὸ παλαιὸν ἔθος τὸ ᾖ παλαιὸν διὰ ποπάνων καὶ ζῶν λαρπῶν λῦόθρν καὶ θυσίας, καὶ θυηλὰς καὶ θυμέλας ἐκαλοῦντο. καὶ αὐτὸ τὸ θύειν τὸ θυμιᾶν ἔκειτο, καὶ τὸ νῦν παρ' ἡμῖν λεγομένου ἐπιθύειν. Nec ignoramus priscos illos liba ac placentas è farre, melle & oleo ad humanam effigiem arte simulatas, dijs obtulisse. Thucydidis commẽtarius: ζυνὰ πέμματα εἰς ζῶων μορφὰς τετυπωμένα ἔθυον, quæ Seruio lib. Aeneid. 2. hæc attingenti, ac Macrobio lib. Saturnal. 1. cap. 7. luce adferre possunt. Eustathius: οὕτω δὲ καὶ ἐμπεδοκλῆς ζῶν βοῦν ἐξυσσᾶτο, ἡνίκα ἵππαις ὀλύμπια νικήσας, βοῦν πλαθέντα ἐκ σμύρνης καὶ λιβανωτῆ καὶ ἑτέρων φασὶν ἀρωμάτων πολλῶν, διεύεμε τοῖς οὐ τῇ παυηγύρει. πρὰ δόμων, pro foribus templi. εἰς θυμέλας, εἰς τὸ τοῦ ναοῦ ἔδαφος: id est, templum ingredimini. μήλοισι, sacro prætermisso, sacrificio non absoluto. ἔχω μαθοῦσα, μαυθαύω. ἃ δ' ἐντὸς, quæ foris sunt picturæ. θεᾶδ': omnia, quoniam ita licet, circumspicite. πολλάδλος ἔνοικα, τῆς πολλάδλος πόλεως ἔνοικά ἐστι, Athenis sunt ædes. τυραύνων, dominorum. παρόσας, θόρπαπανίδας. τεμμόριον. ἐστὶ subaudiendum. τὸ χῦμα, ὅπω γὰρ χῦμ' ἔχεις. γγνναῖον δηλονότι. γνοῖν δ' αὖ, facile autem quis noscat. τὰ πολλὰ, ut plurimùm. εἰ πέφυκεν. an quis generosus sit, ac nobilis. μόρίμνης εἰς τόδ'. in hanc sollicitudinem. ὁ πάντες, διότι πάντες. τὸ μὲν σὸν, tu. τοῖ δίκλιν, ad quem demum prouocabimus. τί χῆμα, quamobrem. αὐερσύνῃα, obscurè.

μεθῆκα τέξα. institutam orationem persequi desino. Metaphora à sagittarijs arcum remittentibus, poetis frequens. Aeschylus in Supplicib. καὶ γλῶσσα τοξεύσασα μὴ τὰ κάρια. Sæpenumero sermones suos Pindarus βέλη appellat: πολλά μοι ὑπ' ἀγκῶνος ὠκέα βέλη. Et: ἐμὲ δ' σὺ θελὼ ἀκόντων ἴσα ῥόμβον. Idẽ in Isthmijs: γλῶσσάμοι τοξεύματ' ἔχει πορὶ κεῖνον λιελαθῆσαι. Menãder apud Stobæum: γλώσσῃ ματαίως ἐξαποστίσω λόγους, τὰ πὶ ζῶδε ᾖ, & quæ ad hunc sermonem addi possent. πέφυκας, εἰ. τοσαῦτα, in his quidem felices sumus, nec alijs præterea in rebus. θεῶν, per deos ita ne est. βροτοῖς, ut uulgo traditur. ἐκ γῆς, è terra procreatus. C

πᾶτρός σε πᾶτρ, auus tuus. hic Euripides Erichtheum Erichthonij fuisse filium opinatur. γῆθον, ἐκ γῆς. χεῖρας, in Cecropis filiarum manus tradit. Ouidius Metamorph. 2.
Virginibusq; tribus gemino de Cecrope natis
Seruandum dederat.——

Higinus lib. 2. σὺ γραφῇ, in pictura. τοῦχος, arculam. θεᾶς, Mineruæ. πέτρας. Castigo πάτρας. Pausan. in Attic. ὑπὲρ δὲ τῶν διοσκόρων τὸ ἱερὸν, ἀγλαόρα τέμενός ἐστιν. ἀγλαόρα δὲ καὶ ταῖς ἀδελφαῖς, ἔρση καὶ παυδρόσῳ, δῆναι φασὶν ἀθλοῦν ἐπιχθόνιον, λαβεῖσαν ἐς λιβῶτον, ἀπεπῆσαν εἰς τὴν παρακαταθήκην μὴ πολυπραγμονεῖν, παῦδροσον μὲν δὴ λέγεσι πεῖθεσθαι τὰς δὲ δύο ἀνοῖξαι γὰρ σφᾶς τὴν κιβωτὸν, μαίνεσθάι τε ὡς εἶδον τὸν ὄφιχθόνιον, καὶ λιᾶτα τῆς ἀκροπόλεως, οὖθα λῖν μάλιστα ἀπότομον, αὐτὰς ῥῖψαι. ἢ μάτλν, an hic uanus est sermo, falsoq; iactatur. χολῇ, non molestè fero hoc ocium. ἔθυσε. Democritus apud Stobæum:

A ἀθλιοκάμω πρὸς εὔμολπον τῶν θρακῶν βασιλέα πόλεμον ἐχόντων, ὀρεχθεὺς ὁ τῆς ἀτθίδος προϊστάμενος, χρησμὸν ἔλαβεν, ὅτι νικήσαι τὸς ἐχθρὸς, ἐὰν τλῆ προεσθυτάτλν τῶν θυγατέρων παρθενφόνλν θύσῃ, περιγνόμενος δὲ εἰς ἀθλίας, θρασιβέα τῇ γνωμῇ τλῆν πυθόχρηστον μαντείαν ἀπήγγειλεν, εἶθ' οὕτω τλῆν λόρλν προσαγαγὼν τοῖς βωμοῖς αὐέλε, καὶ συμβαλὼν τὸν πόλεμον, ἐνικρατὴς ἐγένετο τῆς νίκης. Demosthenes in Epitaphio, Erechtheum τὰς αὐτῆ παῖδας, ὃς ὑπεμνθίδας λιαλοῦσιν, εἰς πρῆπον θάνατον δόντα ἀνελῶσαι, testis est. cui M. Tullius pro P. Sestio adhęret. Porrò Hyacinthides cognominatæ sunt, q, in pago Hyacintho immolatæ tradantur. πρὸ γαίας, pro patria. σφάγια, perinde ac uictimas. λιαιγνήτων. sex numero fuisse perhibent: Protogeniam, Pandoram, Procrin, Creusam, Orithyiam, Chthoniam. Ex his Protogeniam & Pandoram pro patriæ salute iugulandas se obtulisse. ποντίς, Neptuni. ἀστραπάτε, radij

B solares. εἰσιδεῖν, utinam te nunquam uidissem. τὰ φίλτατα, macras rupes Deo iucundissimas. ξεύ' ὅδλα. mihi porrò facinoris cuiusdam, in antro saxi huius commissi, conscia sum. ὐν ἀγὸς, nõ Athenienſis. ἔχον, in uxorem duxit. πόλις. Strabo libro η. γωσίχορος δὲ λιαλεῖ πόλιν τλῆν χώραν πίσσαν λεγομένλν, ὡς ὁ ποιητὴς τλῆν λέσβον μάκαρος πόλιν. συρεπίδλς δ' εὐ ἰωνι: sequitur hic uersus. πόλις igitur pro insula ac regione positum. ὅρσις ὑγροῖσιν, freto Euboico. πειρονίδλας, socius Athenienſium ascitus. λιὰν δλορὸς, uirtutis suæ bellicæ. χρηστήρια, εἰς, πρὸς τὰ χρηστήρια. τροφωνίε, qui Lebadiæ uaticinabatur. ἔμ ἔπος, consentientem orationem, congruens responsum. καρπῶ, ut deorum ope terra iam diu sterilis fruges fructusque producat. ὡς τἀλλ'. ut cæteris in rebus beata. ὤλβισα. ὀλβίζω. αὐλάθημα πόλεως, à ciuibus Apollini dicatus. ὡς μὴ εἰδὸθ'. ut qui

C ignorem. ἐξότατ'. & ex quo sim genitus. ἢ λατὰ φέγας, an alia in domo. ναῦν, εἰς τῦτον τὸν ναόν. μητέρ' ὡς. λῦ desideratur: quam nos ut matrem. εἰς δ' αὔλρ. ad ætatem uirilem. ὐνπιῶν, ὁ ἐπιῶν, & qui hic affluunt peregrini. τῦ, τίνος. ἀδίκημα, stuprum. τοῖς τῦ θεῦ, quæ Apollini offeruntur uestibus. σῇ μητρὶ, eundem casum ac mater tua. εἴ μοι ξυνλάβοι, si me in hoc iuueris. ἥς σύνεσ'. mea scilicet. λυπῆδν, id ne rescisсat maritus. ἀγὸς ἡ θεὸς, nunc Pythię oraculis operam non dat: neq; enim semper dabat. Diodorus libro 15. τλῆν πυθίαν ἠναγκασαν, αὐλαβόσαν ἐπὶ τὸν τέλποδα δοιῦσαι τὸν χρησμὸν. Plutarchus in Alexandro: βελόμενος ᾖ τῷ θεῷ χρήσασθαι περὶ τῆς στρατείας, ἦλθον εἰς δελφοὺς, καὶ λατὰ τύχλν ἡμέρῶν ἀποφράδλν οὐτῶν, οὐ αἷς οὐ νομίσιμα θεμιστεύειν. γεγῶσα, οὖσα, ὑπαρχούσα. πατρὸς. Castiga λάθρα πατρὸς, clam patre. Suprà: ἀγνῶς ᾖ πατρὶ. αὐχιόνται, mulier illa: quare id Apollini impingit. ὁ φησιν, dico, quod asserit. ἐξέθηκε, foras exposuit. ἐσορᾶ φάος, uiuit'ne. μαντεύομαι, hoc ex Apolline scire potulo. ἐλπίζει. putat, suspicatur. Hesiodus: ἀλλὰ τά γ' ὄπω ἐόλπα τελεῖν δία τόρπιτόρωνον. Moschopulus: ὐδαμῶς ἐλπίζω, αὐτὶ τῦ νομίζω. ἔγνως. Corrige ἔγνω, comperit. ἄματος, quod esset indicium factæ cædis. λαί τοι πόλλ'. licet multum locum perlustrasset. διαπεπραγμένῳ, ex quo infans hic occisus est. ἔπορ λῦ, si nunc in uiuis esset. ἥβης μέτρον, pubertatis tempus. Hesiodus:
ἀλλ' ὅταν ἡβήσειε, καὶ ἥβης μέτρον ἵκοιτο. Theognis:
ἥβης μέτρον ἔχοιμι. Homerus Iliad. λ.
αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἥβης ἐξικνεῖτο μέτρον. Eustathius: δῆλον ᾖ καὶ ὅτι τὸ ἥβης ἐξικνεῖτο μέτρον, περίφρασίς ἐστι τῦ ἥβησαι. τὰ λοιπὰ: solus cõmuni bono iucundè fruitur, quo matrem priuat. παρόμοιος, assimilis, omnino cõsentiens. ὁ τῦ λόγος, quæ orationis tuæ pars. ὁ λαθεῖν, congressum suum. τέλποδα ποιῶν, ut nemini per uaticinia opem ferre neget. τὸ πεῦγμα, quòd uirginem compresserit. ἡ παθῦσα. cui uitiũ oblatum est mulier. πανὸς, quòd puellam corruperit. ἀράσειν, damno aliquo afficeret. ταυαντία, quæ hunc offendant, lædant ue. ἐπόντας. Ego ἀπόντας malim. πρόβωμίοις, cæsis ante eorum aras ouium uictimis. ἢ δὶ οἰωνῶν, aut alitum uolatu. ἄπόντα, minimeq; nobis profutura. λάκηεῖ, ubi rem mecum habuisti. τὸν σὸν, filium tuum. μαύτις ὦν, nec tibi quicquam occultum sit. ὀγκωθῆ, situs tumulo cõdatur. καὶ πρόθῆ, ne foras exeat euulgeturque sermo. ὀχ ἥπορ, non eo quo hunc tibi explicuimus modo. Putabit enim maritus, me non ab Apolline, sed à uiro quopiam uitiatam. λαπάσιν, ut probæ sint quamplurimæ. χρόνιος, quòd tardius uenerim. ἐν τροφωνίε, ναῦ uel χρηστήρια eleganter subauditur: Latinis quoque ædes, cum Iouis aut Apollinis dicunt. Terentius: Vbi ad Dianæ ueneris. Cicero pro Cluentio: Sicut in statuis inauratis quas posuit ad Iuturnæ. τῦ θεῦ, Apollinis.

εἰ γαῖ, utinã huc. μετατέσοι, in melius mutentur, exitum optabiliorẽ inueniant. τάγ' ἔξω πράττομεν, ποιῆμεν. ἔχω δὶ πάθ'. munera, uictimas, coronas. χρηστήριον πέπωτο, tempus appetit quo Pythia aduenis respõdeat. σὺ τέ νυν χρησμὸς, quæ nos prole felices reddant oracula. ἁμαρτίας, δλύσαι subaudio. ἅπας, qui me prius grauiter læserit. aut ἅπας, prorsus ut nihil eorum quæ ab eo precata fuero, negaturus sit. θεὸς γὰρ ἐστι, cui repugnare nefas sit, & impium. φιλῶσα, patriam amans. γῆς, ὑπὲρ τῆς πατρίδος. ὅδλας, terra Attica. δλρό σον, aquam è gutturnio dimittam, qua corpus mundem. γαμῶν, uirgines constuprans.

ἀμέλει μὴ σύ γ'. tu uerò (ſemet alloquit ut Ion) eos ne neglexeris. κρατῆς, id potes. περίνα, eſt. ὑμᾶς, uos deos. εἰ δ' γὰρ ἔφαν. nam ſi liceret, ego uos caſtigarem ac punirem: ueniam equidé uobis haud daturus eſſem. quod mihi quoniam integrum nõ eſt, eo ſanè quod ſupereſt utar. σύ, tu ô Apollo. ναὺς τίνοντες: Neptunus ædes ſacras terræmotu labefactat, Iupiter eas fulmine icit. Lucretius:

Po ſtremò cur ſancta deûm delubra, ſuaſq;
Diſcutit inſeſto præclaras fulmine ſedes.

λυμήσετε. uos ſceleratos interim nullo punitis ſupplicio, ſed eorum delicta tanquam rem uanam egregiè contemnitis. πάρος, pluris quàm prouidentiam facientes. αὐθρώπους, homines adulteros, filios negligẽtes, ac impios. θεῶν λαλά. crimina, quæ tamen pulchra cenſent, & honeſta. Iuſtinus πόρὶ μοναρχ. hos uerſus adducit, ſed corruptos ac mutilos. τοὺς διδάσκοντας: imò deos ipſos, qui hęc homines facinora docẽt. hi ſiquidem eorum exemplo tantum peccant. προμυθεῖ, quæ obſtetricis munere functa es cum naſceretur Prometheo Titani. hic Euripides Dianam eandem cum Minerua credit. θαλάμων, ἐν τῶν θαλάμων. παμανία, deuolans. παραχορευομένω, inſano, ſuper quem ſedet uates Delphica numine afflata. σὺ καὶ πᾶς. uos ô Victoria ac Diana Latonæ filia, huc accedite. ſuperius eſt, μόλεν πύθιον οἶκον. ὦ κόραι, ὦ βαρβαρικαὶ δόμοι. ὄρεχθέως γένος, ut Creuſa Erechthei gnata tandẽ ſobolem procreet. ἔχει, ἡ σύντενία. ἀείνυτον ἀφορμαί. Appoſitio eſt: firmiſsimum liberorum præſidium. νεανίδες ἥβαι, puberes filij. διαδέξοντα πάντων, exceptas hęreditate facultates, quas ipſi poſteris quoque ſuis relinquant. ἀλκά: ſunt porrò aduerſa in fortuna magnum liberi propugnaculum, proſperis autem in rebus nihil his iucundius. ὅπλοις, armis, bellica uirtute. πᾶν δὲ ἀμυντήριον, ut docent Grammatici, καὶ κόρυ καὶ ἔγχος λαλοῦσιν οἱ νεότροι. πάντων πάρος, ego eos diuitijs omnibus antepono. ὧτε δοκεῖ, cui cœlibatus probatur. βιοτᾶς σύμπαιδος, nos uita bonam procreantes ſobolem fruamur. πανὸς βαπήματα. Pauſanias in Attic. λαταβᾶσι δὲ οὐκ εἰς τὴν κάτω πόλιν, ἀλλ' ὅσον ὑπὸ τὰ προπύλαια, πηγή τε ὕδατός ἐστι, καὶ πλησίον ἀπόλλωνος ἱδρὸν οὐ πολλάῳ, καὶ πανὸς. κρεύσιν δὲ συγκαθεῖρ ἐρεχθέως, ἀπόλλωνα σύνταῦθα συγγενέσθαι νομίζουσι. παρωκίβυσα, frequentata. μυχοί, ſeceſſus. δαῖσι, epulis, ſacrificijs. μακρᾶς. Alludit ad locum Macræ. ἀγρώνου, tres, id eſt quamplurimæ ruſtici filiæ. Nicander: ὅτ' ἀμφ' ἐλάταισι μακεδναῖς ἄγραυλοι ψύχωσι. Apollonius Argonauticõn primo: ὡς δ' ὁπότ' ἀγραύλοιο κατ' ἴχνια σημαντῆρος μυρία μῆλ' ἐφέπονται. Eſt & ἀγραυλεῖν ruſticari, & in uilla degere. nec de Agrauloo, cuius fuit Athenis delubrum, ac eius duabus ſororibus Erſa & Pandroſo, uidetur loqui Poeta. eam uerò Agraulon Polyęnus, Porphyrius, plerique alij uocant: Pauſanias Aglauron ſemper nominat. γάδλια, διὰ γάδλια. συ ἐγγυῶν. ſub uaria fiſtularum modulatiõe, quæ hymnos concinunt. αὐλίοις. quum in aula tua, id eſt in antro. ὦ μελέα. Parenthesis. πτανοῖς, auibus. ὕβρεν, διὰ τὴν ὕβριν. οὐδ' ἐπὶ κόρυσιν. audio equidem nec in opere textorio, nec in ſermonibus eam, quam ſperat opinio noſtra, felicitatẽ inueniri. Euripidis ſcholium: κόρυς τὸ ὕφασμα σὺν ταῦθα· ἀπὸ τοῦ ποιοῦντος τὸ ποιούμενον. κόρυς γὰρ λυέμως ὁ ἀτρακίδος, σὺ ᾧ ὑφαίνουσιν. θεῖον τέκνα, cæterùm à dijs dantur hominibus liberi. θυοδόκον, τὰ θυμιάματα καὶ θυσίας δεχομένων. φρουρήματα ἔχοντα, ſtantem. metaphora à cuſtodibus excubias agentibus. κατ' οἶκον, hoc in templo. ὄντος, τοῦ δεσπότου. παρά, παρέστι. δὸς χρόνῳ, permitte ut manum tuam deoſculer, ac te amplectar. σὺφρονεῖς μὴν, ſanus ne es. ἔμηνε, in inſaniam impulit. θεῦ, Apollinis. τὰ φίλτατα, gnatum meum. εἰ φυγεῖν. Reſtituo εἰ φυγεῖν. τέμματα, quibus erat Ion Apollinem coronaturus. πὸ ῥυσιάζω. nequaquam pignus capio, ſed rem quę omnino mea eſt contrecto. εἴσω πνευμόνων, σὺ τῷ πνεύμονι. τόξα, ſagittas, quibus alites configebat. τὰ φίλτατα, patrem. φρενῶν, ad mentem reducere. καὶ πίμπρη, cadauer rogo impone. τρέχων ὁ μῦθος, num habitũ inter nos colloquium. τὰμὰ, generis mei originem. ἐμόν. te filium meum. μαρτυρεῖς σαυτῷ. tu tibi teſtis es, nemo præter te hoc aſſerit. ἀδυγμ'. ambiguum oracullum. γεγῶτα, ὄντα. ἢ δῶρον, donum, uel tuum futurum adoptionis iure. πρῶτα, mihi igitur primo è templo egreſſus occurriſti. δύο μίαν, nos ambo unũ hunc caſum admiramur. ἔα, age, ſit ita. τούτῳ: hoc uno, quòd gnatum mihi indicaſſet. οὐ πέδον, ὦ γῆ. τίπτα τέκνα: haud dubium eſt quin aliqua matre editus ſit. νόθον λέπτρον. fuit ne aliquando tibi res cum muliere quæ uxor tua non eſſet? τῷ νέου, τῆς νεότητος. maximè, iuuentutis imprudentia ac tyrocinio lapſus. Euripides in Andromache: κακόν γε θνητοῖς τὸ νέον. λιόρλιν ἐρεχθέως, Creuſam. σωτρέχει, τὸ πρᾶγμα. διὰ μακρᾶς. Alludit Euripides ad locum μακρᾶς. ἀπαιολεῖ. id me mirum in modum perturbat ac macerat. πυθίαν πέτραν. hoc Delphos oppidum in rupe ſitum, ſub monte Parnaſo. ἐς φανάς γε, ἐκλάμψεις. Bacchi orgijs interfui, quæ facibus accenſis noctu agitari mos erat. Tzetzes in Lycophrone: φανῆρες δὲ λέγεται, ἀπὸ τοῦ διὰ φανῶν καὶ λαμπάδων ἐπιτελεῖσθαι τὰ τούτου μυστήρια. Ariſtophanes in Nebulis: παρνασίαν

σίαν θ' ὃς κατέχων πέτραν, σοὶ πεύκινος σελαγεῖ, βάκχας δελφίσιν ἐμπρέπων. οὐ τῷ, qua in taberna diuerſatus es. μαινάσιν, Bacchis, Liberi patris Mænadibus. Ariſtophanis ſcholia: βάκχας δελφίσι, τοῖς τῶν δελφικῶν χόραν κατοικούσας. Pauſanias in Phocicis: αἱ δὲ θυάδες, γυναῖκες μοῦσαι εἰσιν ἀτῆκαι. φοιτῶσαι δὲ ἐς τὸν παρνασσὸν παρὰ ἔθος, αὗται δὲ καὶ αἱ γυναῖκες δελφῶν, ἀγουσιν ὄργια διονύσῳ. ἢ κάτοικον. Caſtiga κάτοχον, Bacchi numine afflatum. Plato in Ione: καὶ ὁ μὲν τῶν ποιητῶν ἐξ ἄλλης μούσης, ὁ δὲ ἐξ ἄλλης ἐξήρτηται, ὀνομάζομεν δ' αὐτὸ κατέχεσθαι. Ariſtides περὶ ῥητορικ. πρός τε τὸν παρόντα καὶ τὸν ἔπειθα χρόνον λύσιν τῷ ὀρθῶς μανεί τι τε καὶ κατεχομένῳ τῶν παρόντων κακῶν συρομένω. βακχίᾳ, uino magna cum uoluptate indulgentem. τῶτ' ἐπεὶ κατὰ τῶτο, hoc pacto illic fati ſumus. ἐκβόλον κόρυς, à puella cui uitium obtuleram, expoſitus es. τὸ δῶρον, ſeruilem conditionem: quippe qui liberis parentibus natus ſim. ἦ, ſanè. διὸς παῖδος, Apollinis. ἢ σοί γε, qua porrò ratione id tibi euenijſſe conijcis. ἢ βίγω, profectò iam compertum habeo. ἢ τις εἶ, quæcunque tandem ſis. ἡμεῖς δ' οὐδὲν, nos uerò hoc impedire non poſſumus. κοινὰς, quarum participes ſumus. ὦ τέκνον, ô Ion. τέκνον, blandientis eſt. θεὸς, Apollo. σὺ, tu ô Xuthe. ὅδ' ἦξας, quod rectè appetis, ad quod afficeris, hoc etiam deſidero. ὅπως. ὅρα ſubaudi. ἐγὼ θ', ἐγὼ μὲν καὶ σύ. ὀπυίας μοι. μοὶ ſuperuacaneum eſt. εὕρισκον, ego & tu tractu temporis. ἀλήτειαν, exilium, errores. κοινοφρῶν, idem cum patre ſentiens. νοσῶν, neutro horum laborans. βίᾳ, facultatibus abundans. ὄνειδος, probrum, dedecus. ἐκ ἐπείσακτον, non aliunde aſcitam gentem. ἵν'. ad quas. ἐπαιτῆ, patre aduena genitus. νὸ θαγενὲς, ſpurius. μηδενὶ καὶ οὐδὲν, nullius omnino precij. ῥυγὸν, ſedem, ordinem. βῆτω τις εἶναι, aliquis eſſe, primas obtinere. Demoſthenes: πλήσιοι πολλοὶ σωτεμπότες, ὦ κἀν ἄνδρες ἀθλιωτοι, τὸ δοκεῖν τινὲς εἶναι δι' σὺποφίαν προσειληφότες. Cicero ad Atticum: Fac ut omnia ad me perſcribas, meque (ut facis) uelis eſſe aliquem. ἀδιωάτων ὕπο, à uulgo & plebe. λυπρὰ. odioſi enim ac moleſti ſunt, quicunque imperant. εἰς τὰ πράγματα, ad rempublicam adminiſtrandam. οὐκ ἡσυχάζων, eam capeſſens. χρωμένων, eorum qui rempublicam regunt. ψύφοισι. magis obſeruabor, quòd magiſtratus aliquos geram. Porrò nonnulli ſuffragijs creabantur. τὰ δὲ φιλεῖ, ea porrò uſu euenire ſolent. πόλεις ἔχουσι. his qui urbium adminiſtrationem habent. αὐθαμίλλοις, æmulis, collegis ac competitoribus ſuis. ἔπυλυς ὤν, quippe qui peregrinus ſis. ὡς ἄτεκνον, πρὸς ἄτεκνον, ad uxorem tuam liberis carentem. τὰς συμφορὰς, τὴν ἀτεκνίαν. ἀπολαχοῦσα, ἀπολαγχάνω. τὰ σὰ φίλτ'. me tibi gratiſsimum gnatum. ἢ προδίδοις σύ μ'. me intueri deſinens, à me oculos demouens. ἢ τὰμὰ τιμῶν, aut me potius iucundiusque quàm illam aſpiciens. Euripides in Hecuba: λοὐκ αὖ διωκάμλω προσβλέπειν σ' ὀρθαῖς πόρκις. συγχέας ἔχης, domum tuam perturbaueris: neque enim ullo modo feret me ſibi præferri. ὅσας σφαγὰς, quis porrò commemorare ualeat. φαρμάκων, quibus partim maritos, partim inimicos ſuos ſuſtulerunt: quæ, niſi fatuus ſim, ut timeam quoq; neceſſe eſt. πατρῴων, quum generoſis parentibus edita ſit. ταῖ δόμοισι δὲ, quæ uerò intus latent. δεδοικὼς, omnes timens, etiam ſibi familiariſsimos. καὶ παραβλέπων, & uitam ſuſpectam habens. ἀῶνα τείνει, uiuit. κατῆκα νεῖν, timens ne ab eis interficiatur. raro enim uir malus tyranno uitam ademerit, ſed ab optimo quoque ferè trucidatur. ὁ χρυσὸς, diuitiæ. ψόφους. Alij ψόγους. ὄχλον, occupationẽ, negocium. ὀλοῦ, ac à uia expulit, ut ei cederem oporteret. σὺ σὺ χαῖρ. σὺ redundat. ἢ νόοισιν. Legendum νόοισιν, deorum mentibus interpretandis. οἶδ' ἦκον, alij autem huc accedebant. πράσσω, potiorem hanc duco uitæ conditionem. ἔα δ'. ſine uerò me mihi ipſi, meoque arbitrio uiuere. οὐς ἐγὼ φιλῶ, Xuthũ & Ionem ſignat. πεσὼν, accedens, accumbens. γενέθλια, diem natalem, quo Iuno pręcipuè, Iupiter, Genius colebantur. Seruius: Antiqui natalem tantum dicebant, iuniores natalem diem. Ridiculum. Plautus: Nõ meminiſti me inauré ad te afferre natali die? Lucretius:

Quapropter nec, natali priuata uidetur
Eſſe diu natura animæ. — ἐμὸν, ὑὸν. σὺν τυχῶν, οὐκ ἔτ' ἄπαις ὤν. σκῆπτρα, regnum. πρέπον, ὄνομα. βουθύτῳ. cum iucundo ſacrificio, id eſt, ex immolatis animalibus facto epulo. πρόσει τε, ἀσπάζε. ἢ θαύματον, ὑμῶν καταγινώσκω. ἢ καταδεῖ πάλω ſubaudiendum. ἐμ δὲ. unum porrò bonæ meæ fortunæ deeſt. ἀβίωτον, mihi uiuendum non puto. ἐπεύξασθαι, quòd ſi optare mihi liceret. ἐμὰ τύραννος, ἡ ἐμὴ δέσποινα. καὶ λελειμμένη, liberis carens. εἰς ὑμνωδίαν, σὺ ὑμνῳδία. quod oraculum metro conſtans edidiſti. τὴν φυσικῶς χρησμὸν, ait Ariſtophanis enarrator; ἐξαμέτρους εἶναι. Pauſanias in Phocicis: μεγίστω καὶ παρὰ πλείστων ἐς φημονόλιν δόξα ἐστὶν, ὡς πρόμαντις γενοίατο ἡ φημονόη τοῦ θεοῦ πρώτη, καὶ πρώτη τὸ ἑξάμετρον ᾖσε. Adi Plutarchum in opuſculo περὶ τῶ μὴ χρᾶν ἐμμετρα νῦν τὴν πυθίαν. ἐξεθέα, educatus adoleuit, in uirum abijt. γυναικῶν τινὸς, quánam è muliere genitus. θέσφατα, oracula. βάσεται, ἡ συμφορὰ, quò tandem euadat iis casus,

casus. ἄτοπος, absurdus est atque ambiguus Apollo. ἄτοπα, χρήσματα, μαντεύμα·τα. τῷ πίστοτε, huic quidem Xutho. ἔχει πόλον, Ioni impositum est, eique malè successit, alijs parentibus suscepto. ξυνοίσεται. quis in hoc mecum non sentiat? ἐς οὖς. in aurem dicemus. Erasmus in adagio, In aurem dicere. τάδε πόσιν, τὰ κατὰ τὸν πόσιν. quæ de marito eius probè scimus, in quo omnia sita habens. ἐλπίδων, procreandorum liberorum spei particeps erat. ἔρρει, perit. σύντυχε, quòd filium nactus sit. εἰσεσόουσα, ἡ ἱερεύουσα. ἀτίετος, ab amicis spretus. ὃς θυραῖος, qui aliquantisper absens domum reuersus. ἐς ὄλβον. ἐς superfluit. τύχης, pristinæ fortunæ. ποτνίαν. qui dominam meam circumuenit. μὴ τύχοι, nec à dijs quod optabat consequatur, nec uoti fiat compos sacra faciens. καλλίφλογα, cuius igne flammam quodam modo eiaculante, preces suas à dijs exauditas intelligat. τόδ' ἐμόν. Sciet uerò quicquid in animo habeo. τυραν νίδος φίλα, ἡ τῆ τυραύνου καὶ βασιλέως γαμῆ πρέουσα. ἦ δὴ, certè: ut qui illuc appulerit. πᾶς καὶ πατὴρ: Xuthus recens pater, & Ion. ἔχουσαι εἰσὶν, habent. οὐραίων, sublimem. ἵνα βάπχιος. Mons Parnasus non tantum Apollini sacer est, uerumetiam Baccho. Lucanus:

Mons Phœbo Bromioq; sacer. —— Fatetur libro Saturnalium primo, capite decimo octauo Macrobius. ἀμφιπύρους. Placet ἀμφιπύρους. καὶ ψηφὰ, καὶ ψηφῶς. ὁ πᾶς, Ion. νέον ἄμαρ, hodiernum diem. ἔχει σπῦρ. hic Ionis aduenæ ingressus urbi mœroris causa futurus est. ξενίων εἰσβολαὶ, διὰ. ἁλίσας, ἡ πόλις ἀλίσασα. ὁ πάρος ἀρχαγὸς ὤν. Erechtheum regem Atheniensem fuisse colligens, non peregrinum. οὐ φάα. in uiuis. συνεδῆς, ut mecum gaudeas, mihique congratuleris. εἰς γάνας, de liberorum procreatione respondeat. ἢ μὴ γένοιτο, quod absit, quod Deus auertat. καπὸν. uti si me sterilem futuram dicat. πατρὸς, patris loco habeo, coloque. μέλαθρα, ædem Apollinis. ἀπεινὰ. mihi seni arduam. τῇ γήρως, senectuti meæ moderare ac succurre. λῶλον, pedem meum adiuuans ac sustinens. ὅπῃ τιθεὶς, ubi figas, ubi firmes. τὸ τῆ ποδὸς, pes quidem tardus. δρέσθον, baculo tenta planam uiam. τυφλὸν, mihi obscurum est. μὴ 'παρεσιέπω. uide tamen ne fastidias. οὔπω, haud lubenter tibi grauis ero. τοῦδ' ἄποντος, in rem porrò quæ me nolente contingit, imperium habeo nullum. παίδων, περὶ παίδων. ἥκομεν, hic adsumus Apollinem consulentes. σημήνατε. id mihi indicate. ἀπίστους, sed quibus id turò possis committere. βαλεῖς χαρὰν, læticia perfundes. νοσῶ, domini monitis excrucior. θαύματος. Sanè quid de his agendum sit, non uideo: quæ si detexerimus, magnum uitæ periculum imminet. ἥδε μῆσα, quæ cautio hæc? qui sermo? χ' ὦ, πάτ' ὁ. συμφορὰν εἰς ἐμὲ, calamitatis cuiusdam nuncium quæ ad me pertinet. πλὴν, iterum. Latini quoque plerunque sic loquuntur: centies mori mallem. τέκνα, conceptos ex te liberos. θύγατερ. uox est anus Creusæ adulantis. συμφορᾶς ἔλαβον. Legendum συμφορὰς. ἄχος βίοτον. in hoc dolorem perpetior, quòd uiuam. διοιχόμεθα, perimus ô filia. παρέσται, adsunt causæ mœroris. ταῦτα πράσσων, eodem in statu constitutus. ἐπὶ τῷδε. summum in hoc indicando, malum, attigisti. ἔλαμες, aperuisti, denunciasti, ut dolorem hunc lugere mihi necesse sit. δακρύσαι, procreandum. ἦ γεγῶτ', an iam natum. παρεῖμι, aderam ego. πάμοιγε. mihi uerò non euulgandum. ἐκ θεοῦ, ex Dei templo egressus. ἄρα. Scribe ἀρὰ: nocumentum, imprecatio quædam. ἐχρῆσθη. quis igitur oraculo designatus est? τῷ, cui primùm. πόσις τα λαίνας, maritus meus quæ omnium fœminarum miserrima sum. πῆλιν, utinam euolarem. ἀστρᾶς ἐπουρίους, εἰς ἀστρᾶς: in australem plagam. πάτηρ, patri fuit obuius. hoc suprà exposuit Euripides. φρεῦδος δ'. clàm, autem se furripuit eius maritus, ut ex me omnia audias. ξυνάψων πόδα. Corrige πόδα. Euripides in Phœnissis: καὶ ξυνάπτετον πόδα. σπυνὰς εἰς ἱδρᾶς, in hanc sacram ædem. νοσῶ. multa quoque à marito tuo inficommoda patior. μεμηχανημένως, ex composito, excogitatà inter eos fraude. λέγω, hæc quidem dico. πέλιν, Athenas. παγκληρίαν, solidam hæreditatem. ἐκπεφυόμενος, ἐξ ἄλλης γενῶν. τέφηνν, φαίνομαι. ἥδετ'. te sterilem esse comperit. ὅμοιος, εἶναι. in fide permanere. τῆς τύχης, infortunij huius, orbitatis scilicet. δῶλα λέκτρα. cum ancilla uerò quadam rem habens. ἐξενωμένον, in locum peregrinum ablegatum. δελφῶν, Delpho cuidam. ἥδετο, Xuthus. τρέφων, Xuthus. κἀπλεκε πλοκὰς, & hos dolos contexuit & consuit. ἀλοὺς μὲν, manifestò autem deprehensus. αὐέφερ. quòd filium reperit, reijcit in Deum. ἐλθὼν δὲ, huc accedens Xuthus. ἐμιμέεσθαι. ac de temporis quo latuit diuturnitate uindicare eum cupiens. γῆς, terræ Atticæ. αὐδὰ χρόνον, per tempus atque ocium fictum est. συνῆντετο, primus occurrit. μυχανὰς, quibus facinora sua partim obnubunt, partim prætexunt. φῶλον, rerum imperitum, probum tamen hominem. θείσα, feres, sustinebis. ἀμήτορα, spurium, seruaque matre genitum. ἀπλοῦ, nulla

A nulla arte, nulla fraude implexum. οἴκους, domum liberis carentem. τῶν ἀιδίου, ἐγγενῶν. Oportebat ut is nuptias cuiusdã ex Æoli neptibus appeteret. Atqui Xuthus Æolum patrem habuit. ἐπ τῶνδε, ob hæc. γυναικεῖον, muliebre aliquod facinus. καὶ παῖδα, Ionem. ἀπαλλάξῃ βίου, uerendum est ne ipsa ab his interficiaris. Δελφοτόκοις, Delphis, quibusdam ciuibus. θανεῖν τε, θέλω. & mori tecum, si oportuerit, & uiuere parata sum. ἐμ, hoc unum. τάδ' ἄλλα: cæteris uerò in rebus, seruus libero homine neutiquam deterior est. σὺν αἰδοῖ, pudore impedior. ἔτι μοι, mihi superest amplius. οἴκων, Ione introducto. γάμους, Apollinis congressum. ἀλλ' οὐ, οὐ superuacaneum est, sequitur enim οὐκέτι. μὴ οὐκ quoque pro μὴ positum offendes. τὸ δεῦρο. νὴ subaudiendum, νὴ τὸ δεῦρο. πυλύκαρπον. Emenda πολύκαρπον.

B ἐμοῖς συμπέλοισιν. Hoc superius explicuit initio huius fabulæ· οὐθὰ προσβόρους πέτρας πελαλάδος ὑπ' ὄχθῳ τῆς ἀθηναίων χθονὸς μακρὰς δικλοῦσι. θεαὶ, Palladem. λίμνης, νὴ τῆς λίμνης ἀκτῆς. τριτωνιάδος. Triton palus est Africæ, ubi Minerua uirginali primùm habitu apparuit. λέχος, uim mihi ab Apolline illatam. ὠστρύνων. id enim à pectore dimouens atque euomens melius habebo. ἰόρραι, oculi. δικαιοβουλευθεῖσα, cui ab hominibus malè consultum est. ἐκ τ' ἀθανάτων, Apollinem innuit, uti mox indicat. σύνταν, sonum, harmoniam. ἄ, τ'. quæ quidem cithara rusticis neruis anima carentibus. οὐ ἀψύχοις. οὐ uacat. μοῦσαν, τοιοῦτον ὕμνους ἀναχίτους. πρὸς ταῦδ' αὐγαὶ, hoc die. ἦλθες, ad me uiolandam irrepsisti flaua cæsarie renidens, quã aureis fibulis deuinxeras. Virgilius Aeneidos libro decimo:

C —— *Comptos de more capillos.*

Seruius: Antiquo scilicet more, quo uiri sicut mulieres componebant capillos. Horatius: *Sed alius ardor, aut puellæ candidæ,*

Aut teretis pueri longam renodantis comam.

Thucydides: διὰ χρυσῶν τεττίγων οὐ δρῶτι ἱερωδίλου ἀναδούμενοι (Athenienses) τῶν οὐ τῇ κεφαλῇ τεττίγων. εἰς ἰδίους, οὐ τῷ ἰδίῳ. πέταλα, quum croceos flores meterem, ac eos in ueste colligerem, ut corollas aureo colore uariarem. ἐμφύσας. tu uerò uolis manuum captis inhærens. αὐδᾶν αὐδῶσαν. me, ô mater, inclamantem. ὀμοσυνέτας, ὀμόλεκτρος. ἀ δύγλωσσος, ego misera. φεῦ, quem metu matris. τοῦ σοῦ. id explanat. ἵνα με λέχεσι, πλανοῖς. ab auibus. θοίνα, earum cibus factus. τὸν λατοῦς, Apollinem Latonæ filium appello. ὀμφὰν, oracula. μεσόμφαλος ἔδρας, Delphos orbis terrarum umbilicum. σύνδατος, amasie. νυμφέτα, Xutho marito meo. χόρμ εὐ προλαβὼν, nullo prius ab eo beneficio affectus. παῖδα, Ionem. ὁ δ' ἐμὸς, noster uerò gnatus, de quo nihil audimus; ab alitibus dilaniatus perijt. μισεῖσε, his à te commissis facinoribus. ἀ δῆλος. Delos insula, in qua natus es. καὶ δάφνας ὄρνεα. laurus. φοίνικα. Legendum φοίνικα. παρ' ἄβρο νόμων. Euripides in Iphigenia Taurica: φοίνικά θ' ἀβρονόμων, δάφνας τ' σύρνέα: quibus arboribus incumbens Latona, te enixa est. utrum enim palmæ, lauro, oleæ, ut Euripides: palmæ & oleæ, ut Ælianus: palmæ, sicuti Callimachus & Theognis: an oleæ tantum, ueluti Strabo & Tacitus perhibent, adnisa Latona, Apollinem & Dianam ediderit, Grammaticis disputandum relinquamus. Nec prætermittenda Apollonij interpretis uerba: ἔθος ἐστὶ ταῖς λιούσαις τῶν φοιπεμμούσων λαμβάνεσθαι, καὶ ὑποπουφίζειν ἑαυτὰς τῶν ἀλγυνόνων, ὡς καὶ λυθὼ ἐλάβετο τοῦ φοίνικος. σεμν'. Ironicè'. καρποῖς, Iouis semine. θησαυρὸς λαπῶν. Erasmus in parœmia, Thesaurus malorum. οὔτοι ἐμπίμπλαμαι, expleri satiarique non possum. λαπῶν νῦμα, quòd Xuthus Ionem filium suum esse comperisset. λῦμα. à nautis tractum, quos quidem procellæ exagitant. τίνα λόγον. quibus sermonibus Apollinem accusas. νοῦ θεῖναι, quo in urbis loco hunc ais exposuisse. θύμβρυμα. Sophocles in Electra: ἀλλ' ὡς τάχιστα πέρανε, καὶ πέρανόν, πρόθες ταφοῦσιν, ὧν τόνδ' εἰνὸς ἐστιν τυγχάνειν. Glossæ: ἥγουν οἰωνοῖς καὶ λυσὶ πρόθες αὐτόν. Lycophron: ἄσκρικα μεγύλλας ἐτύμβοσυσε τάφῳ. Commentarius: ἔθαψεν αὐ τῷ τάφῳ, συμβολικῶς [αὐτὴ] τοῦ εἰπεῖν ἔφαγε. Nec βοίνημα confodissem. Euripides paulo infrà: οἰωνῶν γαμφηλαῖς φύσημα, βοίνημα. βοίνλυ. Idem in Oreste: οἰπρότατα θοινάματα καὶ σφάγια γενναίων τέκνων. αὔθελθε, rursum mihi enarra. λιπροσίας πέτρας, τῆς ἀκροπόλεως. Apollonij annotationes: ἡ ἀκρόπολις, τῆς ἀτθίδος, λιπροσία ἐπαλεῖτο τὸ πρότερον. πρόσβορρον, ad Septentrionem uersum. φαίνομαν αὖ, ita esse fatebimur. ἐξέπλεψας, celasti. αὐδάκου. fer hæc ex me audire. ἀιδοῦς σὺ δόμοις. Placet ἄιδος. σὺ ὄρφνῃ, noctu. καὶ τὸ λαυθανειν, ξυνῄδει. τόλμης, σθένα. μᾶλλον σέθεν, te longè miserior. ἵν' οὐκ ὦν, ubi ac si omnino nullus esset. ὡς τὸν θεὸν, Apollinem suum ipsius filium seruaturum suspicabar. κεμμήσεται. ut multis calamitatibus obnoxius est. τὰ θνητὰ. huiusmodi sunt res humanæ. σὺ ταυτῷ, eodem in statu. ἀπορίαι, consilij inops est infœlicitas. τὰ ἱερέασω, nempe Apollinem.

ὑποδιδράσω, superauero. δέδοικα, timeo. hoc enim patefacto crimine, meritas datura sum pœnas. ἐσθλὸς εἶν. priusquam alias uxores sollicitaret. παῖδα, πῖσινον. ἐπίσυμον, cædes hæc, facinus insigne est admodum: quare liberis hominibus nobis opus est, qui excelso sint animo præditi. nam serui ferè imbelles sunt. Euripides in Oreste: οὐδὲν τὸ δοῦλον πρὸς τὸ μὴ δοῦλον γενές. λωπίζῃ, tu iam animo es demisso ac pusillo. γηγενῆ μάχλιν, bellum giganteum. Gigantes è terra procreati feruntur. φλέγρα. Phlegra Campaniæ, & Thraciæ, aut Macedoniæ locus. ἢ πασιν, sanè gigantibus liberis suis. θεῶν πόνον. Appositio est. περιβόλοις, spiris. ἔχειν, esse. aut habere, si ἀθαύμαν legas. θεῶν εἰς δόρυ, ad hoc quo dij conflixerunt prælium. οὐ μέλει, aut id scire non curasti. γῆ. terra effudit. μέλλον. serium, magni ponderis. ἀπεσφόρον, alterum morbos sanantem. οὐ τῷ, quo pacto sanguineas has guttas (δίδωσι) ἀμφὶ παιδὶ σώματος, τῷ τοῦ παιδὸς σώματι λαβαμόσας. δεσμοῖς, λαβάψας. ὁ δὲ, Erichthonius. δόρυς. pellis qua amicitur Minerua, duplicem uim habens. ὄσις, φαλαγμός. βλεῦς, in qua uulnus mortiferum accepit Gorgo. φόνυ, cruoris. τῷδε, τῷ φαλαγμῷ. τροφὰς βίου, ac uitam tuetur. ἀριθμὸς. Placet ἀῤῥυθμος. θαυάσιμον antè appellarat. γοργόνων, Gorgonum serpentum. εἰς οἶ. fers ne utramque saniem unà permixtam. πᾶς, Ion. μόλις, Ion. ψέγεις. consilium hoc meum aliquando damnatura esses. ὑπείδον: quo pacto id coniectas, quod etiam mihi in mentem uenit. ὀρθῶς. tu quidem hoc rectè. πῖσινον, dum adhuc ea suspicione cares. τῷ χρόνῳ, hoc temporis momento, quod mihi præscribis. ἃ σέ. ut enim ipsa truciderís, studet ac molitur. ὃ δράσον, quod facias. χρύσωμα, uasculum aureum. Attici phialas aureas χρυσίδας, argenteas ἀργυρίδας uocant. Demosthenes κατὰ τιμοκράτ. ὀδὲ χρυσίδες τέτταρες. Pindarus in Olympiacis: μένειν ἀγῶνα πρεσβυτέρων ἀμφ' ἀργυρίδεσσιν. ἀθάνας. Quicquid affabrefactum est, id Mineruæ aut Vulcano tribui solet. βουθυτεῖ, sacrificat. λήγωσι, Xuthus, Ion, eiusque familiares. λάβες, demitte, inijce. ἰδίας δὲ. Ioni quidem separatim, non omnibus conuiuis. διέλθε. hic Gorgonis cruor. ἔσω πρόξενον, in hospitium abi. τῷ χρόνῳ, per ætatem ingrauescentem. παρέστί σοι, tibi esse licet. δεσποτῶν μέτα consentiente atque in parte adiuuante domina Creusa. σύντυχοῦσι, nullaq; insigni iniuria affectis. εἰνοδίαι. σύνοδίαι. δάματρος, Cereris filia Hecate seu Proserpina. μεθαμεέων, μεθημερινῶν. χθονίας, terra genitæ. λαιμοτόμων, lethalium. ἀπὸ σφαγιαγῶν, αἷμα subaudio. τῷ ἐφαπτομένῳ, Ioni Athenienſibus regibus successuro. ἄλλων ἐπ' οἴκων, multo minus aduena. θαύματος, ὁ τοῦ ἴωνος φόνος. σοῦ δαίτ' ἀτελεῖς: uani tandem fuerint dominæ conatus, neq; succedant, nondúmque temporis opportunitas accesserit, quo id facinus aggredi audeat senex. ἄ τε νῦν: porrò quæ nobis pollicetur spes, deesse nequeunt. ἐξάψειν, qui annectat. πάθεσι, dolores postremis doloribus: id est, sua nece finiens. διάτησιν, discedet. δέμων ἀρχόντας, Atticæque imperantes. ἐμμάτων αὐγαῖς, oculis unquam intueri possit. οὐ φαρνοῦς, οὐ παρέλθοι. γεγῶτα, γεγενημένον. ἀσχύνομαι, dehonesto, si permisero ut peregrinus regnet in Attica. πολύμνυον θεὸν, Bacchum. πολυόνυμον uocat Sophocles in Antigone: quippe qui Bacchus, Iacchus, Lyæus, Euius, Dionysus, Dithyrambus cognominetur. εἰκάδα, mysteriorum Baccho & Cereri communium, quæ uigesimo quoque Augusti mensis die celebrabant Athenienses. Plutarchus in Phocione: εἰκάδι γὰρ ἡ φρουρὰ βουδρομιῶνος εἰσήχθη μυηθέων ὄντων, ἢ τὸν ἴακχον ἐξ ἄστεος ἔλουσίνασδε πέμπουσιν. Demosthenes δημοθικοῖς. γ. διὰ μετὰ ταῦτα διελθόντος τοῦ σύνιαυτοῦ τούτου, ἑκατομβαιῶν, μεταγειτνιῶν, βοηδρομιῶν, τούτου τοῦ μηνὸς μόλις μετὰ τὰ μυστήρια. λαμπάδα. ferebant autem in mysterijs lampades, daduchi, mystæ ac sacerdotes. σύνιχιος. noctu enim fiebant hæc sacra. ὕψεται, Ion. Athenis uerò non licebat peregrinum mysterijs initiari. πάν τοντήσοντα. Hesiodus in Theogonia:

αὖται μὲν νηρῆος ἀμύμονος ἐξεγεύοντο
λύραι πεντήκοντα. —— Orpheus: πεντήκοντα λύραι. αἱ λατὰ πόντον, διὰ λατὰ δίνας.
τὰν χρυσεοστέφανον, ἀσχύνομαι. ac aureis coronis redimitam Proserpinam. πάν ματρίαν, Cererem: cuius in honorem sacra Græca Eumolpus instituisse traditur. ἵνα: eo in loco quo hæc præcipuè numina colũtur: Athenis nempe, & Eleusine. ἄλλων πόνον. Malim ἄλλων πόνων, in regnum ac facultates alienis laboribus partas inuadere. ἐλάτας, erro iste Phœbeus Ion. ὀρᾶδ'. ἀμέτερα λέχεα, nostras nuptias. κατὰ μῦσαν ἰόντες, carmina pangentes, ô poetæ. ἀθέμιτας, ἀθεμίτους. εὐσεβείας. quantum pudicitia antecellimus. ἄδικον ἀφετρον, illegitimos uirorum coitus. παλίμφαμος. Lege παλίμφαμος, κακόφημος. ἴσω, sciat ac decantet. πάν μούσιος ἀυσκέλαδος, & infausta harmonia. ἴσω αὖδρας ἀδίνας ἀμφὶ λέκτρων. ὁ δίος, Iouis filius Apollo. ἐκ παιδῶν, quàm liberorum obliuiscatur. ἐκ superfluit. οὐ ποιναῖ. quippe qui gnatum suum floccifaciat. οἴκοισι, domi.

A domi. πρὸς δ' ἀφροδίτην. nam quum aliam impuro amore amplexus sit Xuthus, spuriũ tamen puerum per Apollinem adeptus est. λύριν. tu repone λύριν. ἐξέπλησα, urbem totam perlustraui. λαβᾶν, nec eam inuenire possum. ἀρχαὶ, magistratus rerum capitalium iudices. πετρουμένῳ, lapidibus obruta. λελύμμεθα, num huius sceleris manifestæ sumus. εἰς παῖδ'. Ionem. ἐξ ἴσου, omnes pariter. ἔφθη, quo pacto astutijs nostris obuiam itum est. οὐ μίαν θέναι. Scribe, ὁ μιαν θλῖψαι. ἱκέτευ, ego te obsecrans. εἴθ' ὁρᾶν φάος. siue nobis uiuendum, siue moriendum sit. πῦρ βακχεῖον. ubi in ara Baccho sacra hostiæ cremantur. ὡς σφαγιάσι, ut immolatorum animalium sanguine utrumque Parnasi uerticem Libero patri dicatum irrigaret. alter tamen Apollini consecratur. τένοντ. fortè ὦ τένοντ. ἀμφίφρεις, geminas. αὐλίσκ, erige, excita. B δλάτες, paratum sit epulum. ἀτοίχους, ligneas. ὀρθοστάτας, postibus, arrectarijs tignis. Orthostatarum meminit Vitruuius libro secundo & decimo. ἡλίου φλογὸς. pulchrè cauẽs, ne ad Meridiẽ aut ad Occidentem spectaret hoc tabernaculum. φυλάξας ἀκτῖνας ἡλίου φλογὸς: hac scilicet ratione. οὔτε πρὸς μέσας βολὰς τούτου τοῦ σκηνοῦ ἱδρύετο, οὔτ' αὖ πρὸς τελευτώσας βίου. μῆκος, longitudine. εἰς σύγωνιον, quadrata forma, quæ rectis angulis claudatur. ἔχουσαν, τοῦ σκηνοῦ. τοῦμ μέσῳ, τὸ εὐ μέσῳ, in latitudine. οἱ σοφοὶ, architecti aut chorometræ. ὑφάσματα, aulæa, peristromata, Babylonica ad uela. θησαυρῶν πάρα, è thesauris Apollinis. κατεσκίαζε, tabernaculum contexit. πῆβυγα, tectum his stragulis inumbrat. Sumptum ab auibus fœtus suos operientibus. πέπλων. Homerus Iliados β.

C οὔθ' ἕσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι. —— Eustathius: ἄρα δὲ καὶ ὅτι πέπλος καὶ οὐτᾶθα οὐκ ἐπὶ ἱματίου, ἀλλὰ ἁπλῶς ἐπὶ ὑφάσματος. δίου παιδὸς, Herculis, Iouis filij. ἤνεγκεν θεῷ, Apollini dicauit. τελευταίαν φλόγα, occidentem. ἑῴαν πνον. apparet enim Hesperus stella occidente sole. ἀσείρωτον, nondum iugo alligatum. θεᾷ, τῇ νυκτί. ἥει, incedebat. οὐφαία, caudam obuertẽs aureo polo, id est axi. πόλῳ. Corrige πόλῳ. μηνὸς διχήρης, mensis sector. Quum Græci menses suos lunæ cursu metirentur, clarum est, eos ęquales in partes plenilunij diem diuisisse. ἕως, aurora. τοίχοισιν δ' ἔτι, in tabernaculi uerò lateribus. μιξόθηρας, Centauros partim homines, partim equos. ἄχθας, uenationes. κατ' εἰσόδους, κατὰ τὰς τῆς σκηνῆς εἰσόδους. ἀσέρας, spiris inuolutum, fuit enim, ut nugantur, Cecrops supernè homo, infernè serpens. Tzetzes: τὰ ἄνω ἀνθρώπου, τὰ δὲ κάτω δρακόντος εἶχον. Demosthenes in Epitaphio: ἤδεσαν ἐκπορθοῦντα τὸν ἑαυτῶν ἀρχηγόν, τὰ μὲν ὡς ἐστὶ δράκων, τὰ δ' ὡς ἐστιν ἄνθρωπος. ἔφυσε, Ion. οὐ δ' ἄκροισι, summis incedens pedibus. οὐ superuacuum est. στεφανοῦσι. nam prisci coronati epulabantur. Aristophanis interpres: τοῖς γὰρ σύνεστιν ἐστεφανωμένοις περιέκειντο οἱ στέφανοι, κατεψύχοντες τὸ ἀραιὸν ἀπὸ τῆς τοῦ οἴνου θερμῆς. πόλιν. posteaquam uerò ab hac edendi uoluptate cessarunt. γέλων, γέλωτα. ἔθυπε, mensæ ministrans, ac uinum fundens: quod puerorum fuit, non grandæuorum hominum munus. Athenæus libro Dipnosophistũ 10. ὠνόμασεν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις οἱ σύγενέστατοι παῖδες. Cicero in Pisonem: Serui sordidati ministrant, nõnulli etiam senes.

σὺν δείπνοις. Corrige συνδείπνοις, conuiuis, Ionis comprandsoribus. ἐκ πρωΐας, è uasis aquarijs. Athenæus in quarto: πάλι νιψάμενοι τὰς χεῖρας, ἐστεφανούμεθα. ἱδρῶτα. Plinius libro duodecimo, cap. decimoquinto: Sudant autem sponte, priusquam incidantur, stacten dictam, cui nulla præfertur. πάξεθυμίᾳ, adolebat. Athenæus libro decimoquarto: ἤ γε τλὺ πολλὺ διαπαύλιν οὐ τοῖς δείπνοις παρέχουσα δυντέρα τράπεζα προσεγένετο, πάλι στέφανοι, πάλι μύρα, πάλι θυμιάματα. & tabernaculum myrrha suffibat. ἐκπωμάτων, & aureis poculis incepit conuiuis propinare. ἐς αὖλας, postquam uerò intromissi sunt tibicines. Hic est quasi secundus prãdij actus. Singulis uerò ferculis ac patinis manus ueteres abluisse, ex Lampridio atque alijs collegimus. Adde quod tradit Iliados π. Eustathius: εὐίψατο, ἵνα μὴ χόρσιν αὐίπῃσι, ὁ δὲ λέγεται, σείσιν τῷ δίῳ. πρόσθεν δὲ πάντως τοῦτο. ἄ γε πάλι πρὸ σύχῆς οὐίπῃσιν, καθὰ πάλι ἡ ὀδυσσεία δηλοῖ. ἧπον, τὸ συμπόσιον. κρατῆρα κανὸν, capaciorem. Laertius in Anacharse: διὰ θαυμάζειν φησὶ πῶς ἕλληνες, ἀρχόμενοι μὲν σὺν μικροῖς πίνουσι, πληθυόντες δὲ σὺν μεγάλοις. Plato in Symposio: πάλι πίνειν ἐν φιάλοις μεγάλοις ἐπιδέξια. Sequitur quoque: μεγάλα δ' εἰσφέρειν. μοχθὸς. Emenda μοχθὸς. ὁ δὲ, ὁ γόβιος. ἐξαίρετον φιάλιον, ἐπίπωμα. λεπτότη, Ioni. βαλὼν, uenenum in uinum effundens. δέπασιναν, Creusam. φάος, hanc lucẽ, uitam. ἤδει, norat. πανδαῖς, uinum quo dijs libarent. Athenęus libro 4. ἄπορ πάλι πλάτων φυλάσσει κατὰ τὸ συμπόσιον. μεῖλα γὰρ τὸ δειπνῆσαι ἀπον δὲ τέ φησιν ποιῆσαι, πάλι τὸν θεὸν παιωνίσαντας τοῖς νομιζομένοις γόβασι. μετ' ἄλλων, cũ cæteris conuiuis. παιδὶ, ἰωνι ἔχοντι. οἰωνὸν, ut malũ omen auguratus. βλασφημίαν. Plato νόμων β. θυσίας γνωμοῦσιν πάλι ἱδρῶν πανθοῦντων κατὰ νόμον, εἴ τῳ τὶς φαμὲν ἰδίᾳ παρασταῖς τοῖς βωμοῖς τε πάλι ἱδροῖς, υἱοῦ ἢ πάλι ἀδελφοῦ, βλασφημεῖ πᾶσαν βλασφημίαν, ἢν

οὐκ αὐ φαίμην εὐθυμίαν καὶ λαμπὴν ἥπαταν καὶ μαντείαν, καὶ τοῖς ἄλλοις αὐ οἰκείοις φθέγγοιτο σὺν τιθείς. γαίᾳ, in terram abijcit. ἀρόσου, uino explemus.

βιβλίνου. Hesiodus:

εἴη μετραίπτε σιμὴ καὶ βίβλινος οἶνος.

Proclus: βίβλινος οἶνος, ἤτοι ἀπὸ ἀμπέλου οὕτω λαλουμένης, ὡς καὶ πεφάμενος, ἢ πόλις θρακική. De hoc consule Athenæum libro primo, & Theocritum Idyl. ιδ. βιβλίνων ὀρῶν meminit in Æschylo Prometheus. apud Hesychium βίμβλινος, pro βίβλινος perperàm excusum est. λῶμος, columbarum multitudo. Euripides in Hippolyto: πολὺς δ' ἄμ' αὐτῷ πρασιόλων ὀπιθόπους πῶμος λέλακεν.

πελειῶν. fuisse porrò sacras hoc in templo columbas, author est libro decimosexto Diodorus. ἄτρεστον. Legendum ἄτρεστοι καίουσι. ἀπὸ πασσαν, postquam uinum effudissent conuiuę. πεῖν αὐτά. Repone αὐτὸ, αὐτὸ τὸ μέθυ. πώματος, potionis indigentes, sitibundæ. λιακὸς γόνος. Ion. ὄπα, uocem emisit. παρεῖσα, παραλύουσα. γυμνά, deruptis tunicis. μαντοσύνας, talis Apollinis oraculo iudicatus. γραῖαν ὠλοίλυ, huiusce senis. ὡς ἔχοντ'. ὡς τὸ φαίμαιμον ἔχοντα, nec ignoro ἔχοντα uacare posse. ὤφθη ἦ, manifestò deprehensus. πώματος, ueneno imbutę potionis. λοιραίοισι. Delphis principibus. τῆς ὄρ ἐχθέως, à Creusa Erechthei filia peregrina muliere. αὐκῆτες, primates, οἱ πρωτεύοντες. πετροβρίφῃ, è saxo deiectam. ὑ ψίφῳ μαῖ, imò uno omnium consensu. τὸν ἱερὸν, sacerdotę, æditum. οὔ τ' αὐκῆτόροις, in ipso Apollinis templo. ἀθλίαν ὀδὸν, τλὺν διὰ τῶν ἀπλητήρων φαρμάκων. εἰς ὄρον, εἰς ὄρωτα, ut liberos suscipiret. λοιπὴ τοῖς τέκνοις, unà cum spe generandæ sobolis. σπονδὰς, διὰ τὰς σπονδάς. θοὰς. Lege θοᾶς. μιγνυμένας, guttis Gorgonis uiperę temperatas. σαγόσι, φόνῳ, guttis cruentis. Moschopulus: φόνος τὸ ὄργον τῶν φονευόντων, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ φόνου αἷμα: ut hic. θύματα, τὰς σπονδάς. φανερὰ θύματα νεκτόρων, inferorum sacrificia. λεύσιμοι, λεύω, lapidibus obruo notat. πεζόρεσσαν, quò alis fugiam. τεθρίππων, curruum. χαλαὶ, χαλεῖν. ἐκ ἔστι, fieri nequit ut quidpiam adipiscamur, quod repugnans Deus è manibº non extorqueat: fieri nõ potest ut inuitis dijs hinc salui simus. πεισόμεθα, λαπόν. τὸ λίπαιον, ut æquum est. πυθίῳ, Delphorum sententijs. ἵν' σύτυχῆς, in quibus utinam sis felix.

ἐκ γὰρ ἄκων. ex hostium gladijs uix sum elapsa. ἄκων, inquit Hesychius, ἀχὶ σιδήρου. πρόλαβον, uix pedem eduxi, parum abfuit quin interficerer. λιλοπῆ, clàm me subducens. καὶ τί μοι πλέον, uerùm quid hoc mihi profuturum est? ἡ ἀλῆσα, ego quæ in ipso facinore deprehensa sum. χειρία, ὑπὸ χειρία. πυρᾶς ἔπι, ἐπὶ τὴ βωμῷ. αἷμα, cædem. οἰσέον, ferendum tamen est quicquid fortunæ libuerit. ταυρόμορφον. Cur taurino capite inducantur flumina, alibi ostendimus. λιφεστὴ, Cephisi amnis, Delphos profluentis. ἐχιδναν, quam uiperam. Hic Euripides Medeam, leænam, καὶ παιδοφόνου τῆς δὲ λεαίνης: Orestem matricidam, draconem, ὁ μητροφόντης ὅδε πρὸ δωμάτων δράκων, appellat. ἔφυσας, edidisti. ἢ πυρὸς, aut quem draconem igneis oculis emicantę. Græcis βλέπειν πῦρ dicitur, ὁ πυρώδεις ἔχων τὸς ὀφθαλμὸς. Homerus Odyss. τ.

—— πῦρ δ' ὀφθαλμοῖσι δεδορκώς.

Eustathius: ἀλλαχοῦ δὲ τοὺς ἐπίφορος ὀφθαλμοὺς, πυρὶ φησι δαίεσθαι, ἤγουν καίεσθαι, διὰ τὸ μάχιμον ἢ βαρβαρικὸν τῆ θυμοῦ. Hesiodus:

πῦρ δ' ὡς ὀφθαλμῶν ἀπελάμβετο. —

ἔφυ. Repono ἔφυ, nec minus nocens est. δε σκυθήσεται, præcipitabitur. δαίμονος, τῆς τύχης. αὐαμετρησάμιν, exploraui, ingenij tui periculum feci. δωμάτων, si Athenas profectus essem. ὄδ' οἶπος. Malo equidem ut in mi serijs uitam trahas, tuorumque scelerum luas pœnas. παρὰ, παρεστι. ἐπῆξεν, quo minus ad eum confugeret. ἵν' ἔσαιμν, cuius in templo sumus. λοινὸν σὺν μέσῳ, uobis commune inuicem. τὸν τοῦ θεοῦ, δεῦλον, καὶ νεωκόρον. ἕδα, es. ἐγνόμεθα, at eramus, sumusq;. patris uerò facultates uendico. ναῦ δ' ἐγὼ, cui me totam dedico. σύβεβῆ. ego tum Deo sacer eram. οἰκεῖν τὰμὰ, ædes meas à te per uim ac fraudem occupatas. πατρὸς, τοῦ ξούθου. τοῖς αἰόλου, quid Athenæ Mineruæ ciuitas ad Æoli nepotes pertinent. ἐρρύσατο, Xuthus pater meus Æoli filius. χθονὸς, Athenarum.

τοῦ μέλλειν, futuræ dominationis metu, aut etiam habitationis. ὡς μὴ δαίοιμί γ'. uidebam equidem me à te minimè interfici posse, nisi domum meam inuasisses. ἡμῖν δέ γ'. nulla ne igitur paternorum ad me bonorum perueuntura est portio. πραπίδης, οὐσίας. ὅσ' ἀσπὶς, quicquid clypeus atque hasta parauerint, quam militando rem feceris. θεοπλάστους, Deo plenas. πεφόνευσ' ἐμὲ, quæ me ueneno perdere conata es. σὺ γέμμασι, quibus ornati erant sacri tripodes. Hæc suprà. λυπήσομεν τίν'. Apollinem scilicet. δεινόν γε. id in primis graue ac miserum est. πουρεὰν χέρα, scelere aliquo pollutam atque infectam. ἱρὰ, ad sacra sedere. ταὐτὸ τοῦτο, ad aram fanum ue, principis statuam, asylum. ἔχειν ἴσον. eodem libertatis ac ueniæ iure frui. τόν τε μὴ, flagitiosum ac perditum. νόμον, ritus. μηχανᾶς, dato per dolum ueneno. αὐτοπολλύειν, uicissim de medio tollere. προγόνοις δαίμαρτες, liberis ex alia uxore genitis. μὴ, ne hanc occideris, subintelligendum.

Sequi-

A Sequitur quoque, λαθαρὸς ἅπας τοι πολεμίους ὃς αὐ πάλιν. ὑπ' οἰωνῶν λιαλῶν, bonis auibus. λιαθαρῶς, nec eius sanguine inquineris. μὴ σύ γ'. ne hunc inquam occideris. εὔνους γ' οὖσα, nihil meæ propterea erga te amicitiæ decrescet. σὺ γέμμασιν, coronis inuolutam. μῦθος νέος. nouus, & ante hunc diem inauditus sermo. τῷ. quibus argumentis, quibus indicijs. ἐκ λιελσυσμῶν, illius iussu. σύθυμιόν μοι, hoc in animum inspirauit. τόδ' εὕρημα, hanc cistellam. ἤδ' ἡμέρα, ô lux huius diei, in qua mihi res inopinatas uidere feliciter contigit. ἐπόνει, matrem inquire. τὸ θεοῦ, in gratiam Apollinis aluni te. ἀπέλυσυσον, sponte, citra ullius mandatum. ὅτου δ' οὕνεκα, qua uerò de causa. ἴσον, eadę pietate. ἑλλὰς, si quæ Græca mulier. λιστ' ὄσσων, ex oculis. ἐκεῖσε, illuc animum conuertens. νυμφευθεῖσα, clàm stuprata. ἀτιμωτόλα, prodidit ac uendidit: id est furtim exposuit. δαίμονος, τῆς τύχης. βίου, & aliqua uitæ pueritiæque meæ frui iucunditate. B πασιδὸς χαρμονὰς, quæ ex infantis blandijs accipere potuisset gaudia. οἶσον θεῷ. Placet οἴσω, feram donarium. ὧν οὐ βούλομαι. id mox enucleat. εἰ γάρ με δούλη, ἐκῶν. id missum facere, neque matrem indagare. τλῦδε, τλὺ αὐτίπτυγα. τῆ θεοῦ, τοῦ ἀπόλλωνος. πεισθάτε, quid intus continetis. καὶ σωὶ δέ θ'. Castiga, λιὰ σύδεθ' οἷσι. fasciæ, ligamina. τὰμὰ φίλα, membra mea. ἰδὺ, en operculum. θεηλάτου, diuino quodam miraculo. πλεγμάτων, caries asseres compactos non erosit. θησαυρίσασι, ex quo hæc in cista recondita sunt. φάσμα, ὅραμα. πολλὰ, sæpenumero antea. σὺν σὺ σιωπῇ. hæc ego non tacebo. λέπροτος, Cecropis sub Acropoli. Plinius: Oppidum Cecrops à se appellauit Cecropiam, quę nunc est arx Athenis. πετρυρεφὲς, petra concamerata, ubi cauerna est rupem suspendens. C θεομανὴς. adeò in furorem acta profilijt. δεῖτε, ligate. σφάζοντες, uos arbitrio uestro me iugulate. καὶ τῆς δε, τῆς αὐτίπτυγος. λιπρυμμοσύνων, ac rerum hoc in loculo abditarum, quæ quidem ad te pertinent. ῥυσιάζομαι. hoc sermone opprimor. metaphora à rebus in pignus datis, quæ in ius alterius transeunt. ἐπέσεις, perdere uoluisti. πάσγ'. εὐέσσιν. πλέουσα, πλόκας πλέκουσα. λίψομαι, coarguam ac refellam. τοῦδε τοξεῦσαι. Idcirco huc ueni, idque unum spectans. ortum à sagittarijs collimantibus. σάγ'. tuas quidem tunicas. οἷον δ'. sed quale esse rude opus uirginis textrinam addiscentis. μὴ τάυτη, hac parte, uel hoc modo. ἐκπιωγνεῖ, capit. ἔφεσιν, & serpentibus fimbriata erat hæc textura, in modum ægidis. hîc ægis munimentum pectoris Mineruæ significat, quod in medio Gorgonis caput habuisse indicauimus. θέσφαθ'. mira: quoniam supra fidem sunt quæ adhuc inuenimus. παρθένευμα, ô textura olim à me uirgine absoluta. ἀρχαῖόν τι, antiquum quoddam opus. γοῦν, ex aureo serpentum genere. Ego tamen γοῦν, γόμματι, malim. ἢ τέκν'. Castiga ἢ, quæ liberos uult ab his serpentibus ali. ἐρεχθονίου. Locum hunc illustrauit Euripides, paulo post tragœdiæ huius initium, ibi: προγόνων νόμον σώζουσα, τότε γηγενοῦς ἐρεχθονίου. τί δὲ χῦ, ad quod opus idonea. πρὸς τί δεῶν. τὸ χρῆσθαι, quem ad usum. χρυσόμιτα, aurea crepundia. τέκνον, ô fili. οὖνεκεν οἶδε. Tu corrige ἴδε, en, aspice.

σπόστελον. Restitue σπόστελος, Athenarum arx, ubi olea (teste Varrone) dicitur nata. Aristophanis glossographus: αἱ ἱεραὶ ἐλαῖαι τῆς ἀθήνας οὐ τῇ ἀκροπόλει μοῖραι ἐπαλοιοῦτο. θάλλει, ὁ στέφανος. ἐξ ἀπιράτου. Theophrastus περὶ φυτῶν: τὴν δὲ μακροβιότητα μαρτυροῦσιν ἐπί γε τινῶν καὶ ἱμβρῶν καὶ ἀχρίων, καὶ αἱ παραδεδομεναι φῆμαι παρὰ τῶν μυθολόγων· ἐλαίαν μὲν γὰρ λέγουσι τὴν ἀθήνησι, &c. Plinius libro decimosexto, cap. quadragesimoquarto: Athenis quoque olea durare traditur, in certamine edita à Minerua. ὦ φῶς, ô lumen matri sole iucundius. Græci φῶς pro re quacunque gratissima usurpant. ὁ θεὸς, cuius in templo te deosculor. χθόνιον, mortuum. αὐκαπνυχαὶ, αὐάπνυξις, αὐκατοικία. Hesychius. Euripidis in Hippolyto scholiastes: ἡλίου αὐκαπνυχαὶ, αἱ ἀκτῖνες· πικθὸ τὸ σπέτος αὐκαπνύσουσι, καὶ ἡμῖν δηλοῦσι τὰ παύτα διὰ τὸ φωτὸς. συνέπυρσε, contigit. ἐμοὶ γενέσθαι, cætera omnia mihi euentura facilius putassem, quàm hęc, quòd tuus nempe sim filius. ἔχασα, cum tamen me teneas. ἐλπίδας. tui inueniendi spem procul abieceram. ἰὼ γαῖα. Pythiam alloquitur Creusa, aut quamlibet aliam. δυστυχῆ, infelicia fuerunt. γόοις, magno cum meo mœrore expositus. πνέω, spiro ac uiuo, cum te suauior. τοὐμοῦ, casus meos commemorans. ἐγιῶται, reficitur, reparatur. τάδε. Placet τόδε, δῶμα. τυράννους, reges. αὐηβᾶ, repubescit, per nepotes quasi repullulat. δόμος γηγενέτας, Erichthonij è terra geniti domº, prosperitas. νύπτας δεδρήκεται, extincta est, ac deleta. αὐαθλέπει, uiuit, floretque. παρόν μοι, adest pater. οἶον, qualis tandem. ἄλλοθεν, aliundé ne quàm ex me. παρθενόσιμα. tu, priusquam cum matre concubuisses. οὐχ ὑπὸ λαμπάδων, non cum nuptialibus facibus. Suprà dixerat, ἐθίασε σ' ἢ πῶς τάδ' εὐδαῖς; Ξουθ. μαινάσιν τε βακχίου. ἰὼ, ἐμφρονεῖ, ἢ λιάτοχον ὄντα; Ξουθ. βακχίου πρὸς ἡδονᾶς.

ἔστιν τὸν λιαρὰ, τε. ἐγὼ γοργόφονα, Mineruam textor, Gorgonis interfectricem.

Homerus

Homerus Iliados n. ἴσω υἱῶ ἑοῦς αὐτοῦ. —— Scholium: γιγνωσκέτω, μάρτυς ἔσω. Sophocles: ἴσω ζοὺς ὁ παύθ' ὁρῶν ἀεί. Theocritus: ἴσω γὰρ νύ ρε τε καὶ σύδεκνος δαμήτηρ. ἃ σποπέλοις, quę confito oleis iugo, id est acropoli præsidet. πεί τραν ἀνθόνιον, à luscinijs frequentatam. φοίβῳ, cum Apolline. ἠυκόθλιν, λιεθνός. Emenda λιεθνόν. ὠδῖνα, partum. παρθενίαν, à matre uirgine confecta. ἀμφίβολα, καὶ ἀμφίβολα. καὶ omnino subaudiendum, & hos quibus te recens natum inuolui pannos. σύπῃα, appendi. his te infantulum indui, in quibus texendis radius meus sæpe deerrauit. τροφεῖα ματρὸς, ea quibus matres infantes nutriunt.

λουτρὰ, quibus hi ex utero prodeuntes purgantur. εἰς ἀΐδαν, ad certam perniciem eieceris. ἔπῃσινα, quod in me fuit, perdere uolui. οὐχ ὅσον. tu etiam à me præter ius penè interempta es. δειλία, & hoc quoque metu perculsa feci. timebam enim ne in domum irrueres. Plerique δειλαῖα scribunt. μεθίσταται, commutati sunt uenti, id est fortuna. sumptum est à nauigantibus. οὖρος, uentus secundus, felix successus. πρὸς τὰ τυγχάνοντα νιῦ. ὁρῶν, βλέπων, subaudio: uel si ad ea conferatur, quæ nunc contigerunt. λαὶ δυσυχῆσαι, ποιήσασα. παύτα τάδε, multa huiusmodi. ὡς ἡμῖν. ὡς uacat. τοῖς πράγμασι, atq; huic nostro colloquio. σφαλεῖσα, ne cum per errorem lapsa fis, atque hoc crimen in occulto rei uenereæ usu admissum sit. εἰς πρυπῆδὸς γάμους, οὐ πρυπῆδῆς γάμοις. τῷ θεῷ, deinde Apollini culpã ascribas. ἀσχεδὸν, maculam, dedecus. σῆμασι, curribus uectam. νίπλω ἀθλιαῦ. Sophocles in Trachinijs: νίπη τ' ἀθλιᾶ πολιὰς, ἡ σώφρα μ' ἀεί. Pausanias in Atticis: καὶ ἕτερον οὐτᾶθα ἱδρὸν ἀθλιυᾶς ἐπεποίηται λαλαμοῦνς νίπης. Phurnutus: μάλιστα δὲ καὶ τλὺ νίπλυ τῇ ἀθλιᾷ παρεθέρον διαλύσειν, ἤ τις νιπᾶν τῷ περιγενομένῳ ποιεῖ. καὶ οὐ τῇ πρὸς τοὺς γίγαντας μάχῃ παραδίδοται ἠρίγ συῆγα ἡ ἀθλιᾶ, καὶ γιγαντοφόντις ἐπονομάζεται, κατὰ τοιῦτον λόγον. βλυὶ, παρασαίβσαν. γιγενεῖς ἐπι, contra gigantes terræ filios. αὐτῆ γεγῶτα, ex se prognatũ.

λεκάστλιν, hæredem ac dominum futurum. ἀμ' ἐσέιλθον, quæ mihi occurrunt, quæ mihi in mentem uenerunt. ὄνομα πατρὸς. sed quasi spurius nomen conditionemque matris. ὄχ ᾧδε, ego quoque non perperàm hæc apud me considero. ὑπερτελὸς, quis supra sacras has ædes eminens. αὐθήλιον, τὸ ὅμοιον ἡλίῳ φαινόμενον. αὐθήλιος apud Sophoclem in Aiace μαστιγοφ. τὸν αὐτιμπῦ τῆς αὐκατολῆς τῇ ἡλίᾳ significat. εἰ μὴ καιρὸς, nisi opportunum sit, ac conueniat. χθονὸς, Athenarum. τῶν πάροιθε, stupri ab eo commisi. μέμψιν, διὰ. εἰς μέσον μόλῃ, incideret. ὃ φασί σε, cuius te esse ait. καὶ τῷ οἴκῳ δίδωσι, οὗ φασί σε. ἀλλ' ὡς νομίζεις σὺγφυέσγατον. αὐώχθη. res aperta est, atque innotuit. θανεῖν σε, adhuc infantem. καὶ τλίυδε, ut ueneni dati ream. αὔαξ, Xuthus rex. καὶ χρησμοὺς θεῷ, à Deo edita oracula, ob quæ curru uecti Delphos accessistis. λιπροσίαν, Atticam. ῥίζυς μιᾶς, ex una stirpe. κάπιφυλίου, in tribus diuisæ. σπόπιλον ἐμὸν, Athenarum arcem. τελέων. Locus hic corruptus ac depraua tus est, nec sine ueteris codicis præsidio restitui potest, cui tamen lucem adfert Strabo libro octauo: ὧν δῶρες μὲν τοὺς περὶ παρνασὸν λωρείας σιωνίσας, λατέλιπον ἐπωνύμους αὐτοῦ. ἔθλος δὲ τλὺ ἐρεχθέως θυγατρὰς γάμας, &c. ἀργολῆς, Argiuæ. ἀγιπορῆς. Stephan. in uoce ἀγιπόρεως. νησαίας, insulanas. Thucydides libro primo: καὶ ἰωνας μὲν ἀθλιαῦοι, καὶ νησιωτῶν τὸς πολλὸς ὤκισαν. ἐμῆ χθονὶ, Athenis. Vitruuius libro quarto, capite primo. λοινὸν γονὸς, τὸ τῶν ἰώνων γονός. ἀλαν πελοπίαν, Peloponnesum. ἔξει λιλέος, ῥίου πέλας. Strabo libro octauo: φοῖσσαι δὲ πλέον, τελέως συμπίπτουσι λατὰ τὸ ῥίον, καὶ αὐτὶ ῥῆιον. ἔστι δὲ τὸ μὲν ῥίον, τῶν ἀχαιῶν. Theocriti enarrator: τὸ δὲ ῥίον ἀκροτήριόν ἐστι τῆς πελοποννήσου, σύκαντίως τῇ καλουμενῇ αὐτὶ ῥῆιν τετραμμένον. λιέπλωδε. Legendum λιεπλῶδαι. αὔσσον: qui, ut sine morbo aut dolore páreres, effecit. μὴ γνῶναι, ut te peperisse nulli ex cognatis aut amicis suboleret, sed ne patri quidem. κάπέθου, ac impositi. λιεῖσθαι, Apollo. ἐκπνεῦσαι βίον, animum efflare, mori. ἡ δόκησις. existimat enim hunc ex se prognatum Xuthus. εἶπε γυῶναι. communi mulieribus astutia utere, atque hæc in sinu gaude. οὐκ ἀπιστίᾳ, magna cum fidentia. χεῖρας, manus meas. ἐς τέλος, tandem, postremò. ὁδοιπόρος, uiæ comes. πῆόλιν, Athenas. ἕου, filium colloca. σέβοντα. hunc deos colentem bono animo esse conuenit. ὥσπερ πεφύκασι, ὥσπερ ἀτυχεῖς ὑπάρχουσι. mali porrò uti neque nunc beati esse possunt, ita nec in posterũ felices unquam sunt futuri.

IN HERCVLEM FVRENTEM

Annotationes.

Συλλεῖπρον, ὁμόλεπρον, corriualem: cuius uxore Iupiter potitus sit. ὁ πορσέως, Persei gnatus. πατρὰ, Amphitryonẽ. ἔχον, habitauit. ἔθλασγον, ubi Spartorũ seges olim terra extitit. Hi porrò Sparti è serpentis dentibus geniti sunt, quem Cadmus interfecit. ἀριθμὸν ὀλίγον: quinque scilicet, Chthonium, Hyperenorem, Pelorum, Oudęum, & Echionem. nos huius fabulæ studiosos ad Pausaniã in Bœoticis, Apollonij glossographum Argonautic. tertio, Euripidis in Phœnissas annotationes, & Ouidium Metamorphoseos tertio relegamus. πάιδων πάσιν, nepotibus, posteris. ἐξέφυ, natus est. χθονὸς, urbis Thebarum. ὑμεναόισι, nuptialibus carminibus. λωτῷ, fistula canentes, cuius præter cęteros Græcos, Thebanos cupidos fuisse probauimus. ἕ, ubi habitabam. λαὶ λυκλωπείαν πόλιν, Argos: quod oppidum, aut eius certè mœnia Cyclopas condidisse, alibi retulimus. ἠλεπῆρυνὰν. Homeri expositor: λαὶ ἀμφιτρύων ἀποπῆείνας ἀκασίως ἠλεκῆρυῶνα, φύγει εἰς θῆβας. fuit is Alcmenæ pater. ἡΔίδωσι, Hercules. ἐξημερῶσαι, mansuefacere, monstris purgare. ἄτε τὸ χρεὼν, siue fato quodam. ταινάρῳ, Tænari Laconiæ promontorij, aut urbis, in qua peruius ad manes specu ostẽditur. γόμα, fauces, crateré, spiraculũ. ἐς ἅΔου, domus, ad inferos. λυῶα, Cerberũ. Pausan. in Lac. ἀλλὰ ἐπατάιος μὲν ὁ μιλήσιος λόγον σῦρε εἰπόντα, ἔφιν φύσας ἐπὶ ταινάρῳ τραφῆναι λεονῦν, λαιθλιῶνα δὲ ἅδης πιόν, ὅτι ἔδει τὸν δηιχθόντα τεθναῖναι παρανόμα ὑπὸ τῶ ἰῦ. καὶ τοῦτον ἔφη τὸν ὕμνιν ὑπὸ ἡρακλέους ἀχθῆναι παρ' σὺρυθέα. Nonnulli è specu Heracleæ propinquo, Cerberum ab Hercule in lucem tractum memorant. εἰς φῶς, ad superos. οὔθεν, unde dein ceps ad nos non redijt. λαδμεῖον, Thebanorum: à Cadmo Thebarum conditore. σὺνή πωρ. Dirce coniunx, quæ Dircæ fonti nomen imposuit. τλὺ ἑπτάπυργον, septem turribus munitam, totidemq; portis insignem. ἐκγόνω διὸς, Iouis filios & Antiopæ. Homerus Odyss. λ. ὃ ταυτὸν ὄνομα, & is quidem Lycus eodem atque pater nomine uocatus. ὃ πατρὸς, patris sui. λαδμεῖος, Thebanus. ἄρχει χθονὸς, apud Thebanos regnat. λῖδλος, affinitas ad Creõtem relata, cuius filia Herculi nupserat. ὡς ἔοικε, ut apparet, ut consentaneum est. παιδὸς, τῆς ἡρακλέους. οὐ μυχοῖς χθονὸς, apud manes. ἐξελθεῖν. Legendum ἐξελεῖν, perdere. λάμε: ac me interficere tentat, hominem senem ac debilem, si tamen conuenit ut me inter uiros numerem. μὴ ποθ', ne quando hi Herculis filij adulti. μήτρωσιν, cum auunculis. σάμα τος, cædis parentum. λείπει γὰρ. Parenthesis: me enim domi reliquit, ut filios educarem. χθονὸς ὄρφνῶν, inferos. λείπει σῶ μητρὶ, cum Megara, eorũ matre. τέκνα. porrò ne interimantur Herculis liberi. ἄγαλμα, statuam prælij, monumentum. μινύας, Minyas, Orchomenios. Polyænus Stratagem. primo historiam delibat. hæc infrà, atq; alibi. χρεοῖ, omnium rerum inopia. ἀσῆρώτῳ, nudo solo. ὁ σοφὸς, Castiga ὁ σαφῆς, fidos & constantes. οἱ δ' ὕπερ ὀρθῶς, qui reuera tales erant. τοιῦτον, ut ab amicis in calamitate deseramur. ἧς τύχοι, in quam utinam nullus, uel quem mediocriter amem, incurrat unquam. ἔλεγχον. Malim ἔλεγχος. ἡ δυσπραξία ἔλεγχος. Eustathius: ὁ δὲ ἡρωνὸς λέγει, ὅτι λαθάπερ ὁ σπότος καὶ τὸ σπότος οὐ ὁμοίᾳ λαταλέξει, οὕτω καὶ ὁ ἔλεγχος καὶ τὸ ἔλεγχος. ταφίων πόλιν, Taphiorum seu Teleboarum oppidum. Nos hæc in librum Epigrammatum Græcorum quintum interpretati sumus. λιλαναὶ λορὸς, inclytas ducens Thebanorum cohortes. τῶν θεῶν. nihil eorum quibus deorum uoluntas moderatur. ἀπηλάθλιν, à fortuna ad patrẽ relegata sum. τυραννίδλα, Thebarum imperium. ἧς πέρι, cuius gratia. ἔρωτι, eiusque adipiscendi cupiditate. μαρᾶι, Scribe μαπρᾶι. σώματα, clarorum uirorum corpora, patris mei in primis. σύνλιν, coniugium. αὐέπῃατο, perierunt. ὑποπῆρουν, sub alis. ἄλλυς ἄλλοθεν. Emenda ἄλλος. πιτυῶν, accedens ut me interroget. τῇ νέᾳ, τῇ νεότυτι. ἡ πέδλον, locum. πρὸς σὲ γὰρ βλέπω, te enim respicio, in te sita est spes mea. τὸ λοινὸν, profer in medium. ὠὴ θανεῖν, ne cum nobis certò moriendum sit. αὔσυ πόνε, sine molestia. λύπης, quis te mœror impedit. φάος, uitam. ἄκυ, remedia. παρσυπῶλει, demulce, leni. λιλέπῃσα μύθοις λίλοσνὰς, sermonibus eas fallens, tametsi miseræ sint huiusmodi fallaciæ. λιὰ μνουσι, deficiunt ac desinunt. διὰ τέλος, perpetuò. ἐξίσγαται, nõ eundem semper cursum tenoremque seruant. ἐγάλλω. Ego lugubres cantus emissurus, huc accersitus sum, ut hirundo quæ nidum ac cubile undique festucis munit. ἔπεια μόνον, uerba tantum. ἔχω subaudio: nullam quo res melius se habeant facultatem nactus. καὶ δόκημα, uisa, somniũ, rem prorsus inanem. τρεμῶρά. timoris plena. ἀπάτορα, ὁ filij patre orbati. ἃ τὸν ἅΔα, quæ maritum qui nunc est apud Plutonem luges. ζυγοφόρον: iugatum equum. πώλα, equi currum trahentis. καὶ πέπλω, ac uestes apprehende, mihi innitens. ὅτου, cuius præsenio ac debilitate. τὸ πάρος, olim cum adolescentibus æqualibus meis laboribus exercitatum. οὐκ ὀνείδλα, sed quæ magnam patriæ gloriam attulerunt. γοργῶπες, acres ac terribiles. λικποτυχὲς, ærumna, infortunium. ἀπόλετα, perijt. χθονὸς, Thebarum. λύπον. Homeri Scholiastes: ἡ μεγάλη γιγαμοῦν ἡρακλῆ, πάλλας ἔχει, θηριόμαχον καὶ προυντιάδλιν. βαδλίζοντος δὲ αὐτοῦ εἰς ἅΔου, ἐπὶ τὸν τοῦ λιωὸς ἄεθλον, λύπος ὁ τῶν θηβαίων βασιλεὺς, πειθεὶς ἥρα, λατασῆφα τοὺς ἡρακλέους πάλλας, ἵνα θύσῃ· οὐ γὰρ αὐτὸν ἐπανέξειν οἴετο. παραγενόμενος δὲ ἡρακλῆς, αὐεῖρει αὐτὸν, λαὶ τοὺς ἐκείνου παῖδας. μανεὶς δὲ διὰ τλὺ ἥραν, πέφονε τοὺς ἰδίους. πατρὰ, Amphitryonem, & Alcmenam eius uxorem. χθὸ δ'. conuenit autem. ἐρωτῶ, uos interrogo. ἀλλὰ τ'. uobis adfuturum auxilium, ne moriamini. τὸν παρ' ἅΔα, an eum qui apud inferos, quò profectus est, occubuit.

ὑπὲρ

ὑπὲρ τὴν ἀξίαν, præter gloriam ac dignitatem uestram. σὺ μὲν, tu ô Amphitryo. νέον, filiũ Herculem. ἀμφίτρυ φωτὸς, Amphitryonis.

σῷ πόσει, à marito tuo actum est. ὕδραν ἔλειον, hydram, serpentem paluſtrem, naticem.

θηρὶ, leonem Nemeum. βραχίονος. quem quidem laqueis à ſe captum, utroq; brachio complexum ſuffocaſſe gloriatur. τοῖς δ' ἐξαγωνίσε δε. ſiccine his ab eo geſtis rebus nobiſcum pugnatis, uosq; è periculo ſubducitis. τῶν δ' ἂρ οὕνεκεν, ob hæc igitur leuia ſanè ac ludicra.

δόξαν σὺν ψυχίας, ὀλίγ' ὦν. cum nullius precij homo ſit. θηρῶν οὐ αἰχμῇ, quòd contra beluas quaſdam certauerit. λάκιστον ὅπλον, militisq; præcipuè ignaui. Ariſtophanis expoſitor: ἐπὶ δ' αὖ καὶ ἀγεννὸς, διὸ καὶ τοξότην αὐτὸν καλεῖ, οἷον ὑπηρέτην διεβάλλετο γὰρ ἡ τοξία ὡς σὺν θηλῆς. Sophocles in Aiace μαστιγοφ. ὁ τοξότης ἔοικεν ὁ σμικρὰ φρονεῖν. Euſtathius: ὅτι δὲ οἱ ἄθλοντες ἀχμωτοὶ, δηλοῖ μὲν καὶ ἡ ἱστορία εἰποῦσα ἀεχρὸν εἶναι παρ' αὐτοῖς τὸ τοξεύειν. ὀχὶ τόξα: non eſt arcus, ſed enſis. ἔλεγχος, ἀνδρὸς σὺν ψυχίας. μονῶν, in acie manẽs, contrà quàm facere ſoleant ſagittarij ac funditores. βλέπαι τε, hoſtem intuetur. τάξιν λογὸς ἄλοπα, ἄυλακα. eſt enim ἄλοξ, ἡ τομὴ τῆ ἀρότρυ, λογὸς uerò, id eſt, haſtarum gladiorumq; ſulcus plagę ſunt ac uulnera. Æſchylus in Agamem. ὄυχος ἄλοπι νεοτόμῳ. τὐμὸν, id quod agendum decreui. καὶ θρόνας, ſcio me Thebano imperio potiturum. τῶνδε, τῶν τῆ ἡρακλέους παίδων.

δίκλω, εἰς τὴν δίκλω. τῶν δεδραγμένων. cæſi à me Creontis, regniq; occupati. τὸ τῆ διὸς, Iupiter Herculis filij ſui partes defendat. τόδ' εἰς ἐμὲ, quod ad me ſpectat, quod poſſum. λόγοι σι, uerbis, huius imperitiam tuo nomine pare facere. οὐκ ἐατέον. mihi committendum nõ eſt, ut tu malè audias. τάρβυτα. Primùm igitur oportet nefanda me uitia à te amouere.

τὴν δὶν δειλίαν. quòd timiditatis arguaris, qui ſis etiam audacior quàm par eſt. ἠρόμην. libenter percunctarer. βεβηκὼς, ὁ ἡρακλῆς. γῆς βλαστήμασι, terrę filijs. πλευροῖς, eorum lateribus. Pindari commentarius: φλέγραι ἦ, τόπος σὺ θράκης, καὶ κώμη, οὕθα οἱ γίγαντες αὐηρέθησαν ὑπὸ θεῶν. τῶν ἦ ἐχόντων τὴν μάχην πρὸς τὸς γίγαντας, καὶ μὴ παρεγγυομένων τῆς μάχης, φασὶν εἰρηνεύειν τὴν γῆν, μὴ ἄλλως ἀλῶναι τότε, εἰ μὴ συμμαχήσειαν αὐτοῖς δύο τῶν ἡμιθέων. ἡρακλέος τοίνυν καὶ διανύσα συνελθόντων, ἐπράτησαν οἱ θεοὶ τῶν γιγάντων. Hiſtoria eſt apud Diodorum libro 5. τὸν λακλίνηνον, cum dijs uictoribus λακλίνηνον ſaltant. eſt autem λακλίνηνος ὀρχήσεως εἶδος, καὶ αὐλήσεως ὄνομα Athenæo. τετρασκελὲς, quaternis pedibus incedens. φολόην, tu Pholoen Arcadiæ montẽ profectus. De Centauris ab Hercule ſuperatis, aliàs à nobis facta eſt mentio. εἶναι δοκεῖν, ἄριστον εἶναι δοκεῖν: quaſi eius laudibus facta nõ

respondeant. Sic enim ſuperius Herculi conuiciabatur Lycus: ὃς ἔχε δόξαν, οὐδὲν ὦν, σὺν ψυχίας. δίρφεν, Dirphen Eubœæ montẽ, iuxta quem Oechaliam oppidum expugnauit Hercules. ἀδαντίδα. Eubœa, ut docet Stephanus, Abantis dicta. eius etiam inſulæ populi Abantes ab Homero appellantur, Iliad. 6.

χαλκωδεντιάδης μεγαθύμων ἀρχὸς ἀδαντῶν.

πάτραν, quæ ſuos ferè contemnere ſolet. σάγην, ὅπλον. πλύνω. nunc quæ ſentio, ex me audiens, poſthac ſapiẽs eſto. μὴ 'γαθοῖς, ignauis ac parum ſtrenuis. τῶν πέλας, proximorum militum. θανάτον ἀμύναι γ' αὖ' ἀφεὶς. ἀφεὶς pro ἀφόντες: ſed hoc Atticis frequens. ἄλλοις, hoſtibus. ὀρῶντας, qui tamen nullum ſagittarijs damnum inferre poſſunt. τοῖς ἐναντίοις, τοῖς πολεμίοις. μὴ 'πίχυς, ne in eos impreſſionem facientes incidas. τῶν λαθεσπάτων πέδοι, περὶ τῆ ὑπαρχόντος πράγματος. οὔ τισ'. in hoc uno te ſapientem iudico. ἢ πείσει, aut multo grauiora paſſurus es. θεῦ, Dei aut fortunæ, quæ tibi nunc fauet. ὀνδατόμενος, te magno cum dedecore probroque tuo taxans. Sophocles in Trachinijs: τὸ δυσαφάστονον λέκτρον ὀνδατόμενος. σφοδρῶς λοιδορούμενος. Æſchylus: δίς τ' οὐ τελευτῆ τοὔνομ' ὀνδατόμενος. μινύαισι, Orchomenijs. Strabo libro θ. οἱ θηβαῖοι δασμὸν ἐτέλουν τοῖς ὀρχομενίοις καὶ ἐργίνῳ τῷ τυραννοῦντι αὐτῶν, ὃν ὑφ' ἡρακλέους καταλυθῆναι φασίν. ὄμμα, lucem hanc. nam eos in libertatẽ aſſeruit Hercules, prius Orchomenijs tributum pendentes. Aristides in Hercule: καὶ θηβαίοις αὖτ' ἄλλας παιδιάς, ἀλυσιτελῆσαι τῆ δασμῆ, ὃν ἐκεῖνοι συχνὸν ἤδη χρόνον ὀρχομενίοις ἐφόρουν. ἤνεσα, laudo. ἀμοιβὰς, εἰς τὰς ἀμοιβάς. quòd immanib. beſtijs, importunisq; hominum monſtris tum in mari, tum in terra graſſantibus Græciã liberauerit. τάδ' οὐ, τέκ'. hæc ô filij nõ uobis ſubminiſtrat, uel hæc Herculis geſta nihil uos iuuant. οὐδὲν ὄντα, qui uerbis tantum uobis opem ferre poſſum.

ὄρων, τορμόνων. Euripides in Hippolyto: ὅσοι τε πόντου, τορμόνων τ' ἀπλανετῶν. De Atlãte Mauritaniæ montẽ conſule Geographos. ἐκ φόρου μάς, præſtantiam autem uirorum ſermonibus ac uotis non ſemper præſtò eſt auxilium, aut eis opitulandi occaſio. λέγ' ἡμᾶς. uerba in nos fundito, quibus ὑφολογεῖς atque exultas. οἶ μὲν. uos uerò atrienſes aut amici, iubete ut hi mõtem Heliconem aut Parnaſi ualles profecti. βωμῶν. Emenda βωμὸν, lignis circum aram congeſtis. ἀμφίρη, ac undique admotis. ὁ λατθανόν, uir qui mortuus ſit, Hercules nempe: ſed ego qui hic ſum in præſentia.

πάσχει τι, ὁ δόμος. cum ei malè ceſſerit. δίδοι, memineritis autem ſeruos uos eſse. ὦ γῆς λόχευμα, ô terra ſati homines. τὸν. per hanc uocem ἄνθρωποι ſignificantur δράκοντος. ſerpentis

pentis à Cadmo cæſi. ὁρίσματα, regulam, fulcimentum. ὁ καδμέιος, non Thebanus, ſed Eubœæus. ἀπ' ἔρρων. unum eſt uocabulum ἀπέρρων, μετὰ φθορᾶς προς ὤν, ait Heſychius.

ἃ πόνησα, bona magno meo labore parta.

οὐθάδ' ὕβριζε, illic petulans eſto. λιπὼν τέκνα, ut ea necare tibi impunè liceat. ἀξίων, quæ bene meretur non eſt conſequutus.

ὃ φίλων, ubi maximè amicis opus eſt. οὐδ' ἀδυνείας, διὰ τὴν ἀδυνίαν. ἀνῶ, laudo uos.

ἃ μόχθησα, quæ non ſine labore enixa ſum atq; educaui. αὐαγκαίῳ τρόπῳ, neceſsitati.

μὴ πυρὶ. nam ſuprà dixerat Lycus, βωμὸν πέριξ νήσαντας, &c. οὔ μοι, quæ res mihi. ὀφείλομεν, quare nobis honeſtè moriendum eſt.

δορὸς, bellicæ uirtutis. ὃν αὐεπῆν, nobis ſe rendum non eſt, nobis committendum non eſt ut. ἀμαρτύρηστος, qui ſolus per ſe multa monſtra domuit. ὡς. utique, ſanè. Quidam ὃ legunt. λάμνεσι, ab hoſtibus malè audiũt, dedecus & infamiam ſuſtinent. μίμημα, exemplum non repudiandum eſt. γαίας ὕπο, ab inferis. ἔπειμ, χρεῶν. ἀλιῦς. διὰ, uel μετὰ ſubaudiendum: cum pudore ac uerecundia ſi reſpondeas, quæ uoles effeceris. ἤδη, iam uerò mihi in mentem uenit. φυγὰς, exilium. τὰ ξούνων. futurum eſt ſanè, ut utique gentium aduenæ ſint Herculis liberi. οὔ ἤμαρ, quo tranſacto deinceps moleſti ſint hoſpites. ἔχειν, τὰς ξούνας. τόλμα, aude nobiſcum uitam finire. ἐπιμοχθεῖ, perferre, aut etiam uincere conatur. ὀλγὴ γὰρ, quod neceſſariò futurum eſt. ὀλεῖς μὴ θεῶν. μὴ ſuperfluit. θύσει, ποιήσει. quin hoc aliquando euenat, efficiet. ὀλίγ' ἐσμὲν, imbelles ſumus atque inualidi. τὸ δειλὸν, ἡ δειλία. παιδί, Herculi. ἄλλωσ, aliàs quæ fieri nequeunt uidererer optare. ἰόντα, eijcere, ſi πέτρας legas. nam quidam πάτρας malunt. πὰν τὴν δ'. Megaram. πάτρα, me auum Amphytrionem.

εἷς, tu unus, duo ſimul conferas beneficia.

λόσμον νεπρῶν, ἀπολάχωσι. ut hoc ſaltem è bonis paternis munuſculo fruantur. λιλῆθρα, fores. λόσμοι, λόσμον νεπρῶν. ὁμόγαμον, σύγγαμον, σύλλεκτρον. νεὼν, templum. ἥσσων, mollior, deterior. εἰς μὲν σύνευς, ad cubilia clàm noſti irrepere, alieni matrimonij ſubſeſſor. δόντος ὀδόνος, id tibi concedente nemine. ὃν ἔφυς, non es. ἐπ' εὐτυχεῖ, felici cautione. λαλίφιτον, pulchrè deſinentem, bellè ſonum terminantem. στεφάνωμα μόχθων, ob maxima eius certamina, eorumq; uictorias. ἄγαλμα, decus ſunt atq; ornamentum. Euſtathius: ἄγαλμα δὲ πᾶν τὸ παρὰ τῆ ποιητῆ, πᾶν ἐφ' ὦ τις ἀγάλλεται· εἰ καὶ οἱ μεταγενέστεροι ἐπὶ ξοάνου τὴν λέξιν τεθείκασι. δίδος ἄλσος, Iouis Nemei lucum. πυρσῷ, ac fulua leonis pelle amictus eſt, cum hiantis beſtiæ caput in tergum retorſiſſet. θηρὸς, leonis. ὀρεινόμων, montes incolentium. πλωεὸς, Peneus amnis. λακκοδίνας, παλλίρροος, λακκιρέεθρος. ἀίρεται. Emenda ἄρεται. πηλιάδες θράκαι, Peliacæ ualles. Pelion, mons eſt Theſſaliæ.

ὀμόλας. ὀμόλη, uel ὀμόλος mons quoque eſt Theſſaliæ. Apollonij Gloſſographus: ὀμόλη ὄρος θεσσαλίας. Pauſanias in Bœoticis: τραπόμενοι δὲ ἐς θεσσαλὸς, λαμπαμβαίνοιν ὀμόλιν. Theocriti enarrator: ὀμόλος δὲ θετταλίας ὄρος. Strabo: τὸ μὲν ὄν ὀμόλιον, ἢ τὸν ὀμόλιν (λέγεται γὰρ ἀμφότερον) ἀποδιδόῃ αὐτοῖς. Ego apud Strabonem ita legendum puto: τὸν μὲν ὄν ὀμόλον, ἢ τὴν ὀμόλιν.

οὔλαι, torrentes, per locum piceis conſitum defluentes. ὅθον, quibus quidem ex arboribus ferramenta bellica parantes, eaq; manibus geſtantes. ἱππείαις. equeſtribus excurſionibus. ἑκατόμαρον, centauri. χρυσοκέρατον, aureo capite, id eſt aureis cornibus inſignem ceruam. ποικιλόνωτον, maculoſo dorſo. ἀγρότειραν, uenatorum interfectricem.

θηροφόρον θέαν, uenatorium ſpectaculum. alij θηροφόνον malunt. οἰνέα. Reſtitue οἰνέα. Oeneus filiam Deianiram ea conditione Herculi deſpondit, ut Acheloum paſsim inundantẽ, ob idq; agris ſuis nocentem, in alueũ cogeret, atque aggeribus muniret. quo ab eo confecto negocio, credibile eſt Oeneum ingenti gaudio affectum. ἐθέαρον. quæ quidem non pabulum guſtabant, ſed λιρεῶδιες ἐδεσμα effrenatè uorabant, carnem uerò humanam ſupra modum appetentes. λαθ' αἷμα. Caſtiga λάθαιμα, ἐναιμα. δυσγράπεροι, quòd humanis corporibus ueſcerentur. ἀργυρωρῆρῶν, aquis argenteis ac limpidis fluentem.

ὄχθον. locum inuium & aſperum. μυκηναίῳ τυραννῳ, Euryſtheo Mycenarum, id eſt Argorum regi. πηλιάδ' ἀκτὰν ἐξεπόρασε, quà mons Pelias ad mare protenditur. Herodotus in Vrania: ὃς καὶ οὐ τῆ ναυαγίῃ τῆ λαῖλαπ τὸ πήλιον γενομένῃ. Strabo lib. θ. ἐστὶ δ' αὖτε μὲν ἀκτὴ πε τρώδης, μεταξὺ δ' αὐτῆς καὶ λαδ ἀναλάς κώμης ὑπὸ τῆ πηλίῳ κειμένης αἰγιαλός ἐστιν. πύλας, oſtia.

ξενοδαίταν, hoſpitum interfectorem. ἀμφανίας. Amphaniæ urbis eſt nomen: Stephanus. ἄμπτον, ut qui aduenas trucidaret. ὑμενόδης κόρας, Heſperides uirgines. Heſiodus in Theogon. ἵν' ἑσπερίδες λιγύφωνοι, θεαὶ νύκτ' ἀμφιπόλοι τε μέλισσά τε λυκὰ παθοῦσα. Apollonius Argonaut. 4. ἀμφὶ δὲ νύμφαι ἑσπερίδες ποίπνυον ἐφ' ἁρμόρον ἀείδεσσα. Euripidis expoſitor: αἱ ἑσπερίδες θρέψουσι τὸν δρράκοντα τὸν μηλοφύλακα, τὸν νεωστὶ ὑφ' ἡρακλέους φονευθέντα· διὰ τοῦτο γὰρ ἀοιδίδες αὐτὰς λέγει, διὰ τὸ ἐπὶ δρόνοις εἶναι. ἑσπέριον, occidentalem. μηλοφόρον καρπόν, mala aurea.

δράκοντα λιγαρῶν, dracone ab eo interfecto.

ὃς ἄπλα-

ὃς ἄπλοον. qui iuxta intortum ranum custodias agebat, quò sine certa pernicie accedebat nemo. ἁλὸς, maris mediterranei.

μυχὸς, fretum Gaditanum. ταλαντίας, τλήμονας. mortalibus, id est sociorum suorum remis uexatum. οἴκους θεῶν, deorum sedes, robore suo sustinuit. πολυπόταμον, in quam permulta maximaq; fluuia sese exonerant.

ἔβα, accessit, ut cum his pugnaret. λίμνας, maris Euxini. ἀφ' ἑλλανίας. quem'nam è Græcia amicorum exercitum aduersus Amazonas non cogens. φάρος, πρὸς τὸ φάρος χρῶ σεόγολον πέπλων. λόφας ἀρείας. Hippolytæ uirginis bellicosæ. φάρος, τὸ ἔσθος ἄχρας ὀλεθρίας ῥωστῆρος. βαρβαρόου πόρας, Amazonis huius baltheum. μυριόκρανον, multis capitibus præditam. λαῖλαν, bestiam, pestem, hydram: quam canis probroso uocabulo sugillat Euripides. Sic Antipater apes, quæ infantem aculeis punctum occidissent, λαῖλας nuncupat: τὸ βρέφος ἐρμώνακτα. διεχρήσαντο μέλισσαι, φῶν πικύρες. Euripides Hecubam, eiusque ancillas: δεῦρο τὰς μιαιφόνους λαῖλας. Apollonius Harpyias: θέλγε δὲ λῖπρας θυμοβόρους ἀΐδηλα θοὰς λαῖλας. Homerus Vlyssis procos: ὦ πικύρε, ὄμ' ἔτ' ἐφάσκεθ' ὑπότροπον οἴκαδ' ἱκέσθαι. τὸν τριστόμαστον, quibus quidem sagittis Geryonem Erythiæ pastorem tria habentem corpora cõfodit. δεῦλθε, ἀγάλματα. peregrinatus est in alijs quoque regionibus, in quibus egregia facinora, cursus sui monumenta, commisit. De his Herculis gestis consule Diodorum libro quinto, & Tzetzen in Historico.

πόνων τελευταῖ, quod fuit certaminum suorum postremum. οὐδ' ἔβα, nec inde redijt.

γέγαα, Herculis ædes. ταῦθ' ὑστέρου, mox futurum uerò liberorum Herculis obitum.

πλάτα, Charontis cymbula. σὰς χέρας, ὦ Hercules. τοῦ παρόντος, Amphitryonis. ἤβων, uiribus pollerem. οὐ ἀλκιμᾶ, in prælio.

λακεδαιμόνων, & ex Thebanis æquales mei.

παρέσταν, liberis Herculis auxilio adessem.

φθιμενόν. Castiga φθιμενόν. νεκρῶν, ut suprà λόσμον νεκρῶν. σειραίοις, σειραῖος dextri equi nomen est. unde ducta sit metaphora, apparet. δύστλωσε ἐγὼ, me miserum. ὄσσων, oculorum. τὶς ἰσοῦς, qui hos immolet. τῶν δυσαότμων, infelicium, horum Herculis liberorum. τύμαστα, τὰ τέκνα. νεκρὸν, fortè νεκρῶν. παυσταστα, ultimum. Sophocles: καὶ τὸν διφρευτὴν ἥλιον περοσμνέπω παυσταστον δύ. Glossæ: αὐτὶ τοῦ ὕστατον. τῶν ποιητῶν ἐστὶ, τὸ προσιθενάα τοῖς ὑπερθέτικοῖς ἐτόρας ἐπιτάσεις: οἷον ὕστατον, παυσταστον· ἄριστον, παυάριστον. ἢ πολύ με, sanè longè ab opinione. σύνεμε, legauerat. κράτος, imperium. πελασγίας, Argiuæ regionis. σῷ λαρῷ, σῇ κεφαλῇ. ἐγκληρα, tua hæreditario iure futura. τὸν λιστεκατέρωντά σε, ut sibi persuadebat pater tuus. ξύλον, clauam.

ψυσιῆ δόσιν, ut quæ illos in his ærumnis nihil iuuet. οἰχαλίαν. Strabo libro decimo: ἐστὶ δὲ καὶ ἡ οἰχαλία λιμὴν τῆς ὀρεστεῖδος, λείψανον τῆς αὐξηθείσης πόλεως ὑπὸ ἡρακλέους, ὁμώνυμος τῇ τραχινίᾳ, καὶ τῇ πρὸς τέρμιλιν, καὶ τῇ ἀρκαδικῇ, λὶν αὐλαυίαν οἱ ὕστερον ἐκάλεσαν, καὶ τῇ ἐν ἀτωλίᾳ πρὸς τὸς ἐυρεῖαύας. Quæ'nam porrò fuerit ab Hercule diruta, nondum constat. νύμφας, eis uxores delegissem. θηβῶνδε. Hæ tres quas enumerat poeta ciuitates, fuerunt eius seculo totius Græciæ nobilissimæ. ὡς ἀνημμένοι, ut annexis prymnesijs rudentibus. translatio à naue funibus alligata, quæ iam nihil maris tempestatem metuit. λάλως πρυμνεῖοισι. Euripides in Medea: ἐν τοῖσδ' ἀναψόμεθα πρυμνήτλιν κάλων μολόντες ἄγν. Apollon. 4. Argonaut. πρυμνεῖαι νεὼς ἀπὸ πείσματ' ἔνοψον. καὶ ταῦτα φρῦδα, at eæ cogitationes meæ uanæ B sunt omnes. λεῖρα. quibus in filiorum nuptijs ut uenustior apparerem, corpus mundassem. δύγλωσσ φεγγῶν, ô me animo insipienti ac misero. πατὴρ δὲ πατρὸς, Amphitryo. λῖσδος πατρὸς, ex affinitate Herculis, qui nunc apud orcum detinetur. πρὸς στέρνα θῶμαι, amplectar. ξυθοπῆρος μέλισσα, ut apis ex multis floribus rorem aereum delibans ac colligens mel conficit. συμρνέγκαμ' conferam, congeram. ἔ τις, si quis uita defunctus.

βροτοῖς, ab hominibus. καὶ σκιά, umbra saltem atq; idolum. ἐλθὼν, unus namq; satis superq; fueris, nec alio auxilio indigebimus.

λαπαὶ γὰρ. imbelles enim sunt, qui te molestia afficiunt. τὰ νέρθεν. quæ ad funus pertinent. δικῶν, βάλλων, tendens. αὐδῶ. rogo atq; obtestor. ὡς τάχ' ἐλθὲν. mox enim eis uita adimetur. μάτην πονῶ, frustra tibi supplico. τὰ τοῦ βίου, breue est hoc uitæ nostræ spatium. ὅπως διαπρᾶσσῃς, ὁρᾶτε, σκοπᾶτε, subaudiendum. τὸ δ' αὖτε, rem autem suam curans tempus euolat. πῆρον, διεπῆμενον. ἀνθρώπῳ, cui mortalium. τὰ φίλτατα. Herculem omnium mihi mortalium iucundissimum.

ὃν γῆς νέρθεν, quem apud inferos esse audiebamus. οὐ φάος, interdiu. μὴ μεῖθε. Tu repone, μὴ μεθῦτε. ὕστερος, inferior, deterior.

ἐσεῖδον, aspicio. ἐς φάος, ad superos. πρᾶτας, τὰς λιφαλάς. ξυνάορον, Megaram coniugem. συμφορᾶς τινος. ἐν subaudio. φάος, salus, auxilium. εἰς ἀκμὴν, opportunè. τὸ θῆλυ, αἱ γυναῖκες. ἤ δορὸς, quod in prælij incidens. νοσησάσης, seditione laborantis. τὸ λαόδαμον πράτος, Thebanum imperium primus fundauit Cadmus. ἐπῆόπυλον, prius ἐπῆόπυργον. ὀρφανοῦσμα, liberos meos orphanos.

νοῦθέρεις πέπλων. Castiga φρένων. αὐδήμεθα, induimus.

A induimus. ἔχρν, Lycus. τῆς θεῦ, τῆς βίας. ἀπέπτυσαν, nihili fecerunt. τὸ δυσυχὲς, infelicitas, aduersa fortuna. ἄδου, Plutonis, mortis. πορφυρόλας λόμης, coronas. τοῦ λάτω σκότος, uicinæ necis, exitijq; uestri. νεῦ γὰρ, nũc enim manibus meis utendum. τυραννον, Lyci, qui nuper regnum inuasit. εὖ παθόντας, bene antè de me meritos, quòd eos Orchomenijs seruientes in libertatem asseruerim.

τῷδ' ὅπλῳ, hac claua. ἰσμενὸν, Ismenum amnem Thebas perfluentem. φόνου, interfectorum strage. δίρπης: Dircæ fontis aut fluuij. χαιρόντων, ualeant. ὑπὲρ κάβρὸν, θυσίαν ἐμελλον. ἤ τί, aut quid egregium uel dicemus uel existimabimus. πομπᾶσι, iussu. ἐπιπονήσω, labore persequar, aut amoliar. δίκαια, æquum est ut parentes filijs opitulentur. δίκαια, αὐτὶ τοῦ δικαίου. Sic Homer. Il. α. αἰεί τοι τὰ λακὶ ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι. φίλα, profilo. Sophocles: οὕτως ἀμωῦτέα ἐστὶ τοῖς κοσμουμένοις. Aristophanes: συνεκπότέα ἐστί σοι καὶ τὴν τρύγα. αὐτὶ τοῦ ἀμωῦτέρον, καὶ συνεκπότέον. πρὸς σῦ, tui est muneris. θᾶσσον. quæso quid in huiusmodi rebus celerius fit, quàm conueniat. ἄναξ, Lycus. τῶν πέλας, suorum ciuium. φρῦδα: res autem eorum familiaris partim sumptibus exhausta est, partim per inertiam dilapsa ac defluxa. ὤφθης, tu porrò uisus es.

ἀθρόισας. scito inimicos tuos in unum collectos, ne fortè præter opinionem malè tibi succedat. ἔδρᾶς, in malè auspicatis sedibus, sinistraq; fortassis parte, quæ Græcis uidetur infausta. ἔγνων, ex quo intellexi. ἐν προνοίᾳς, consultò. χθόνα, ciuitatem hanc.

αὔναξ, Lycus. αὐτοῦ, hic. ἐξ αὐηλίων. duæ sunt uoces. ἄδου κόρης, Proserpinæ, Plutonis uxoris, quæ apud inferos degit. τοὺς λαῖλα γέγας, deos domesticos, Lares, Iouem Hercæũ, C εἰς φῶς, ad lucem. θῆρα τριπάρλιον, Cerberum tricipitem. ἢ θεᾶς, Proserpinæ. ὄργια. nam ante suum ad inferos defensum Eleusinijs sacris initiatus est Hercules. Tzetzes: λύτι ἐμυήθη ὁ ἡρακλῆς οὐ ἐλευσῖνι, τὰ δὲ αὐτὸν λεγόμενα μικρὰ μυστήρια. Plato πρὶ θαυάτου: καὶ τὸν πρὶ ἡρακλέα τε καὶ διόνυσον, διαλιόντας ἐς ἅδου, πρότερον λόγος οὐθάδε μυηθλῦναι. διὰ τὸ θάρσος τῆς ἐκεῖσε πορείας, παρὰ τῆς ἐλευσινίας οὐάσκεσθαι. ὁ θὴρ. est 'ne apud Eurystheum cerberus. χθονίας, Hecates. Theocritus: τᾷ χθονίᾳ θ' ἑκάτᾳ. Annotationes: τὴν ἑκάτην χθονίαν φασὶ θεὸν, καὶ νυστέρων πρύταν. ἑρμίων. ea & ἑρμιόνη dicta est, Proserpinæ sacra. de qua loquens in Corinthi. Pausanias, sic ait: ὅπισθεν δὲ τοῦ ναοῦ τῆς χθονίας χωρίον ἐστὶν, ἃ βακχεῦσιν ἑρμιονεῖς, τὸ μὲν πλησίον, τοῦ πλούτονος, τὸ τέκτον δὲ αὐτῶν λίμνην ἀχρεῖον· οὐ δὲ τῷ τοῦ λιμνοῦν, καὶ γῆς χάσμα. διὰ τοῦτο δὲ ἡρακλῆς ἀνῆγε τοῦ ἅδου τὸν κύνα, παῖδα τὰ λεγόμενα ὑπὸ ἑρμιονέων. γῆς ἀῶ, ad superos ex orco reuersum. ἐλθὼν. Prius enim huc accedere uolui, ut scirem quæ agerentur. οὐ ἄδου, δόμοις, τόπῳ. ἀλλ' εἶα, eia, agite. ἐξαυΐεσα. Arridet ἐξαΰνεσε. σύλλογον, collige te, animum recipe.

πῆρῶῆς, ut timere debeatis ne euolem.

ὦ δ'. hoc ut apparet modo. ἐπὶ ξυρῦ, ἀκμῆν. Erasmus in parœmia, In acie nouaculæ. ἐφολκίδας, ducam uos uti nauis oneraria post se trahere solet scapham, quæ ἐφολκὶς dicitur. Euripides infrà: θησεῖ παυῶλας ἐφόμεσθ' ἐφολκίδες. ἴσα, in hoc similia sibi sunt omnia hominum genera. χρήμασι. alij quidem pecunias supra modum experunt, alij uerò minimè. αἴτνας σκοπέλων. Cicero in libro de Senectute: Quæ plerisq; senibus sic odiosa est, ut onus se Aetna grauius dicant sustinere. φάρος, oculorum tunicam obtegens, palpebris procidentibus. ἁ, ἦ, quæ. εἰ δὲ θεοῖς λῖν ξεῦσεις, καὶ σοφία (λῖν) κατ' αὖ δρᾶς, οὐ τοῖς ἀνθρώποις. ἔφορον, οἱ λαλοὶ ν' ἀγαθοί. μέταμέτεστι. καὶ θνατοί, οἷς ἀρετῆς μέτεστι. ἀ δυσγύνεια, ἡ κακία, cui ἀρετὶν opposuit. ῥωᾶς, τῆς ἥβης. καὶ τωδὶ. & hac nota. ἴσον, æquum ac decens esset. Euripides in Hecuba: ἐν ἔστιν ἐδὶν τῶν οὐ ἀνθρώποις ἴσον. ἄτ' οὐ νεφέλασιν, uti stellas in cœlo agnoscere ac numerare possunt qui nauigant. ἐδὲ εἰς ὕρος, nullum à dijs datum est signum, nulla regula, qua boni à malis dignoscantur.

εἰλιοσόμενος, se circumuoluens, ac in gyrum flectens. οὐ φεραῦσιν, quibus læti ac genio indulgentes prisci caput redimibant. μναμοσυῶν, carmen, cantionem. τὰν παλλίνμορ. χέρα aut πορόνν suppleo, quã paulo antè παλλίνμορ ὅπλον appellauit. βρόμιον, inter pocula. ἐπῆαῖνν, ἐπῆαχόδρα. καὶ λίβυα αὐλὸν, Libycã fistulã, tibiam, de qua alibi. δηλιάδες, Deliacæ mulieres. ἀμφὶ πύλας, tẽpli fores. εἰλίσσουσα, pulchris in orbẽ ductis choreis Apolliné celebrantes. γόρων, morti proximus. τὸ γὰρ εὖ, bonus ac faustus Hercules. πλέον, μέλισγα. μοχθήσας. λέπει καὶ. Ipse uerò diu multũq; sudans, securam ac tranquillam uitam mortalibus præstitit. εἰς καιρὸν, opportunè. loquitur Lycus, non Lyssa, quæ hinc tantum exorditur: ἐξ συγγνῶν μὲν πᾶῆρὸς. ἀγάλμασι, ornamentis. ἐφ' οἷς, ea quæ polliciti estis conditione. τοῖς ἐμοῖς, nepotibus meis. ἃ χρῆν σε, qua in re oportebat (etsi nunc in nos dominaris) modestè te gerere. φέργάμ. ut tibi acquiescamus necesse est. ἀλκιμέδης γόνυ, Hercules. ὡς θύρασθεν. existimo illam foris esse, saltem ut conijcere licet. τί χρῆμα, quamobrem. αὐόνηῆάγ' ὡς ἔοικε τόνδ', ὃν εἰσορᾶς.

ὃ δὲ μὴ, nec uerendum est ne aliquando redeat. ὃν, haud quaquã uerendũ est. τοῦ φόνου, illius

illius cædis. οἱ δεισάντων ἐξωθεν, nos qui nihil tale metuimus. ἐκπορσύνομεν, educemus.

ὡς αὖ, ut hanc laboris occupationem. εἰ χρεών, si ita in fatis est. ἄλλω, Herculi scilicet.

εἰς καλόν, καλῶς, commodè. Xenophon: εἰς καλὸν ὑμῖν συνετύχηκα. Sophocles in Oedip. tyranno: ἀλλ' εἰς καλὸν σύ τ' εἶπας. Annotationes: καὶ μὲν καλῶς καὶ κατὰ τὸν προσήκοντα χρόνον.

εἰς καλὸν. Ironicè. γενήσεται. capietur.

τῶν δεδραγμενῶν. commissorum criminum.

αὔαξ, Lycus. αἴδλαν, obitum. παλίρρους, retrò, ac in contrariam partem fluens. γᾶς αὔαξ. Lycus rex ciuitatis huius. εἰ πράσσοι τις, ipse Lycus. ὡς ἐγὼ θέλω, malè scilicet. θανάτος, mors ab eo non procul abest: quare uociferatur Lycus ingemiscēs, qui quidem clamor cædis eius est exordiū. κάδμου γαῖα, Thebæ.

τόλμα, casum hunc sustine. χρείνων, qui dijs iniquitatem obijciat. κατέβαλε, κατὰ τῶν θεῶν ἔβαλε. αὐτὸν, Lycus. μέλεσι, curæ sunt ci uibus. βέβακεν, interijt Lycus. Euripides in Oreste: βέβακεν γὰρ βέβακεν, οἰχεται τέκνων πρόπαρα γενύνα πέλοπος. παλαιότερος, αὐτὶ τῦ παλαιότερος, cautior ac prudentior Hercules. Æschylus: ἀλλ' οὔτε τοῖς νέοισι καὶ παλαιοτέροις. δοκιμά των, præter omnium opinionem. μέλλησιν ἐπαίειν, cum cunctatione tamen, ac mora.

φρονεῖν, homines ad superbiam ac insolentiam ducit atq; impellit. ἔτλα. Atqui tandē sustinuit deus, ut lex rerum uicissitudinem intueretur, idq; ei concessit. ἔθρασυν, καὶ θεὸς ἔθρασυν. ἅρμα. Translatum ab aurigis, qui magno impetu feruntur. ἰσμηνῶ, Thebani Ismeni fluuij accolæ coronati læticiam huius diei significate. πόλεως, Thebarum.

ἀσωπίδες. Asopus Bœotiæ fluuius. βᾶτε, huc accedite. πατρὸς ὕδωρ λιπεῖται. τὸν ἡρακλέος ἀγῶνα. ἀείδεσθαι subaudio. δρυδρῶτι πέτρα, ὁ Parnase arboribus consite, Apollini sacer. δώματα, ὁ Helicon. κελάδῳ, læto cum cantu. πόλιν, Thebas. χαλκαστίδων. nam armati uxore serpentis emerserunt Sparti.

ὃς γαῖ, qui urbem hāc per cognationis seriem posteritati incolendam reliquerunt. θνατὸ γονῆς τε, Amphitryonis mortalis uiri. τᾶς πορφυέδος, Alcmenæ: quæ patrem habuit Electrionem, auum Perseum. Tzetzes: πόρσεως γαρ ἠλεκτρυὼν, ἠλεκτρυῶνος δὲ περσεύς. Theocritus Idyl. κα. θαρσεῖ αἰρεστόκεια γυῖα πορφυέον αἷμα.

λέχος τὸ σὸν, Hercules gnatus tuus. φαύθη, mihi præter spem apparuit. γᾶς θαλάμοις, ab inferis. ἔφυς, optimus mihi rex uideris, ac quòd sis è regia sobole gratissimus.

ἃ νεῦ, quæ nunc aspicere licet, quæq; dijs adhuc uale placent. ἐς ἀγῶνων, σὺ τῇ τῶν ἀγώνων ἀμίλλαι, in certaminibus ab Hercule contra latrones ac feras susceptis, aut in hac aduersus Lycum pugna. φάσμα, Irin. A

λῶλον, pedem. ἐκποδὼν, abi è medio.

παιὰν, ὁ rex Apollo. ἐκγονον, Noctis filiam. τὸ χρεῶν, fatum, necessitas. εἶα, sinebat. σὺν πονέοις, labores Eurysthei iussu exantlatos. κεκωὸν αἷμα, non tyranni aut bestiæ. αὐνυμόναις, Lyssa uirgo innupta.

ἐπ' αὐδεῖ τῷ ἡρακλεῖ, κάλων. letalem immitte funem, quo mentem eius deuincias ac perturbes. πόρον, in Acherontis fluminis transitu. στέφανον, florentes pueros.

γνῷ, discat tandem. μὴ δόντος, τῦ ἡρακλέος. τέφυκα, prognata sum. τιμᾶς, munus hoc obeo. ὃ γέμ', cuius me in ædes.

ἄθατον: partim ob immanes beluas, partim ab homines feros. αἰδοῖον, deos aut negantium, aut contemnentium. τάχος, κατὰ τάχος. ὠδῖνας, dolores. οἷ' ἐγὼ, οἷον ἐγώ. κεκωὸν. Castiga, πλεκτὸν. κῦ ἰδῦ. en, aspice. βαθεῖδιον ἄπο, ab ima sede, ab imis B cerebri uentribus, ad summum. Sophocles in Antigone: βαθεῖδιον ἐπ' ἄκρων ἤδη νίνεν ὀρμῶντ' ἀλαλάξαι. Glossæ: βαθεῖδιον, μεταφορικῶς εἴρηται ἀπὸ τῶν δρομέων, αὐτὶ τῦ τῶν κρηπίδων τῦ τείχους. Aristophanes in Vespis: καὶ μὴν σὺ θοῦς γ' ἀπὸ βαθεῖδιον. Scholium: ἀπ' ἀρχῆς, σὺν θέοις. κόρας, oculos. ταῦρος ὡς, ut taurus ualde spirans. ἐς ἐμβολὴν δεινὸς, incursu uehemens. κορύσσω, exagitabo. κατακλύσω φόβῳ, metu concutiam. Figura orta est à tibicinibus, quibus quidem tibia canentibus, histriones ac Dionysiæ saltatriculæ tripudiantes corpus uehementius commouent. aut corybantibus ac mystis, qui audito tympanorum ac tibiarum sono, furere incipiunt.

ἄφαντοι: ego à nemine nec uisa, nec cognita. σὸν αὖθος, coronas tuas, quas aduentu Herculis exhilarata sumpseras. ὁ δῖος ἐκγονος: λυσᾶ, μαίνεται, subaudio. μέλεος ἑλλὰς, ὁ infœlix Græcia. ὀλεῖς, amittis, hodie amissum intelliges. μαινόμασι λύσσας, furoribus quibus à Lyssa (dea Euripidi) id est mania, uexatur. At in Oreste: ἔμ' ἐκφοβοῦσι μαινάσι, λυσσήμασι. χορευθόντα, commotum, concitatum. ἅρμασι, quibus uehitur.

ὡς ἐπὶ λόβᾳ, ut cuipiam noceat, ac eum in insaniam agat. γοργῶν, monstrum centenis capitibus præditum. ὀφέων, serpentium more sibilans, micanti aspectu. τὸν σὸν τυχῆ, Herculem modò fortunatum. πρὸς πατρὸς, statim ab Hercule patre interficiendi estis ὁ filij. τὸ σὸν γενος: Hercules gnatus tuus mox liberis priuabitur. στέγαι, Herculis tecta. χόρευμα, τινάγμὸς, corporis quassatio cum delirio. ὁ βρομίῳ, non ad sanguinem Bacchico thyrso iucundissimum. Bacchæ, uti aliquando docuimus, orgia

A orgia celebrantes per furorem corpus cædebant, mirisq; plagis afficiebant. κεκαρισμένα, κέμαξα. ἰὼ δόμοι, parenthesis: ὁ funditùs euersa tecta. ἀχὶ τᾶς διονυσιάδος, nec largè uobis fuso uino, quod animum læserit, ebrij fugitis ὁ Herculis liberi. δαΐον, hostile & cruentum melos incinitur, non Bacchicum, nec quod combibones oblectet.

κωκυτεῖ, Hercules. ἄπραντα, frustra, imò nunquam nisi cum magna cuiusdam perniciе. παιδοτόφου, matrem Megaram.

θύελλα, Herculis furentis insania in modum turbinis. ταρβαρέον, horrendum. ἐπ' ἐγκελάδῳ, ut olim in bello Giganteo Minerua Enceladum deturbauit, tota in eum coniecta Sicilia, ut scribit Q. Calaber. ὦ λυπαὶ, ὁ cani senes amici. ἀκκαλεῖς, ἀκκαλεῖτε. uel eorum quempiam affatur Chorus, qua uoce auxilium meum imploras. μυῖτιν, B omen, augurium. τοι ἀπιστία, quoniam lugenda sunt hæc. τοπέων, Herculis in liberos. μέλλον, nemo ita rem hanc oratione amplificauerit, quin maiora passi simus.

ἐσσύτο, à dijs profecta sunt mala hæc. ἀμφαίνεις, ἀκκαφαίνεις, enarras, commemoras.

ἐκφάρας, τῦ βωμῦ. καθαρσία. quibus domus, Lyci morte inquinata, lustranda erat.

γῆς αὔαιτα, Lycum. πέπλων, pulchrè uestibus ornatus stabat. κανῦν, canistrum circum aram ferebatur. Euripides in Iphigenia Aulidensi: ὁ πᾶς δ' ὁ πυλέως σὺν λίνῳ βωμὸν θεᾶς λαβὼν κανῦν ἔθρεξε, χρυνιδὰς θ' ὁμῦ. Aristophanes in Pace: τρ. ἄγε δὴ τὸ κανῦν λαβὼν σὺ καὶ τὴν χρυνίδα, πορεύου τὸν βωμὸν ταχέως ἐπὶ δεξιά. θε. ἰδοὺ λέγοις αὖ ἄλλο, πορευόμεθα· φέρε δὴ τὸ δαδίον, τόδ' ἐμβάψω λαβὼν. Euripidis enarrator: ἔπαινες, ἐφόνευσας, ὅθεν τὸ κανῦν λέγει, εἰς ὃ φέρεται ἡ ἱερουργία μάχαιρα, καὶ τὰ περὶ θυσίαν, ait Apollonij C Glossematarius. Procl°: καὶ τὸ κανῦν ἀποτρέφον γε, καὶ ὑμνοῦντες τὸν θεόν. φθέγμα δ' ὅσιον: in sacris enim bona uerba dicenda, linguis fauendum, tacendumq;, cum uox una ominosa sacrificium queat dirimere. Aristides: σύνυμνοῦντε μὲν τῶν κυρίων τὰς πρώτας φωνὰς σύμμικτοι τοῖς παιανόνεσι κελευόντων. σύνυμνοῦτε δὲ τῶν ἱερέων τῷ τῶν κατάρχομένων ἡμῖν ἐπαιδὴ θύμων. ἔτι δ' ὡς αὐτοὶ τοῦτο μάλιστα ἐπὶ τοῖς συχοῖς ἀποδιδόμεν.

χειρὶ δεξιᾷ. δεξιᾷ non sine causa addidit. dextra enim Græcis bonum quid portendunt.

εἰς χρυνίβ' ὡς βλάψειεν. Emenda βάψειεν. Aristophanes loco nuper citato: φέρε δὴ τὸ δαδίον τόδ' ἐμβάψω λαβὼν. rem edisserit Athenęus dipnosoph. θ. πορὶ μυῖτοι τοῖς τραγικοῖς καὶ τοῖς κωμικοῖς παροξυνόμενος ἀνέγνωσται χρυνίβα, παρ' ἀνεπίδη οὐ κρανᾶ: εἰς χρυνίβ' ὡς βάψειεν ἀκκαλεῖν γόνιος, ἔστι δὲ ὕδωρ ἢ εἰς ὁ κπέβαπτον δαδὸν ἐν τῦ βωμοῦ λαμβανόντες, ἐφ' οὗ τὴν θυσίαν ἐπεῖελεν, καὶ τότε πορεύοντες τὰς παρθένας ἤγνιζον. παρος. Lege πατρὸς. παῖδες. eius liberi. αὐτὸς εἶν, qui antè fuerat. εὐ ὄσοις. εὐ abundat. παρα πεπληγμένῳ, delirij pleno. τί θυμῷ. Scribendum θυμῶ: quid in animo habeo, quid agendum statuo. καὶ πόνοις δεῖπνος, mihi iterum purganda & expianda est domus. ἐξὸν, cum semel liceat. θανοῦσι, τῷ θανόντι λύπω, aut liberis suis quos Eurysthei esse credebat.

χέρας, manus meas homicidio polluras. Pausanias: λαθῆραι δέ φασιν ὀρέστην καθαρσίοις καὶ ἄλλοις, καὶ ὕδατ' ἀπὸ τῆς ἵππου κρηνίας. ἐκχεῖτε, aquam effundite. χέρνιβα, κανᾶ, canistrum. ὅπλον χρὸς. clauam. κάρυδε. Corrige κάρυδα. λυπλώπων βάθρα, urbis Mycenarum fundamenta à Cyclopibus iacta. φοίνικι λαφύνι, rubra regula, τῇ δικὰ τῆς μίλου σάθμῃ. καὶ τύχαις. Lege τύχοις. Hesychius: τύχοι, λιθοξοϊκὰ ἐργαλεῖα. uel τύποις. Eustathius: τύπος ἐργαλεῖον οἰκοδομικὸν, ὃ καὶ τυπίον λέγεται. σκυτεικαινόσσαν, quasi tridēte euertere, quo inconcutienda terra utitur Neptunus. Phurnutus: φέρει δὲ τρίαιναν, πότορον ἐπεὶ αὐτῇ χρῶνται πρὸς τὴν τῶν ἰχθύων θήραν, ἢ ὡς ἐπιτηδείου τότου τῦ ὀργάνου πρὸς τὴν λίνησιν τῆς γῆς. Æschylus in Prometheo: τρίαιναν ἀκμὴν τὴν ποσειδῶνος σκεδᾶ. στρεπτῷ σιδήρῳ, tortis ferramentis, aut grandi terebra, cuius meminit Vitruuius libro decimo, capite decimonono. Polyęnus Stratagemat. 6. Athenocles oppugnaturus, aduersus arietes ac terebras, trabes plumbeas comparauit. ἐν τῦδε, exinde. εἰσέβαινον, uti sanè putabat. λᾴθεινε, & equos ad cursum incitabat. θρασύν, alter altera rum aspiciens. νίσαι πόλιν, Megara. Strabo lib. θ. καὶ τῆς αὐτῆς εἰς τέτταρα μέρη διαιρεθέσης, ὁ νίσος τὴν μεγαρίδα λάχοι. Pindarus in Nemeis: νίσαι δ' ἀνάγκᾳ λόφῳ. Scholium: τοῦ ἔστιν οὐ μεγαρόις. Theocritus: νισαῖοι μεγαρῆες. ὡς ἐκεῖ, quasi illic esset. ἰσθμῦ, Isthmi Corinthiaci. γυμνὸν σῶμα, cum athleta quodam certaturus. Scio tamen, post Herculem fato functum ludos Isthmicos ortum habuisse.

κλαλίνικος, uictor. δεινὰ, ac grauia Eurystheo supplicia minatus. τῷ λόγῳ, τῇ δόξα. ξενώσεως, alienationis animi. ὠθεῖ, à se repellit. πέσβυς, Amphitryo. τόρσυμα δεινὸν, sagittam ad tornum politam.

ἐδόσσον, columnas sanguine suo irrigauit, animam efflans. λελιθόνται, latêre. καὶ δέρλιν, Herculis. γοργόνος, Gorgonis Medusæ. τρέφων, ἔχων. τοξόνματος, medio scilicet occupato spacio, quod inter sagittarium ac scopum intercedit. μυδροπίνυπον μίμημα, fabri ferrarij instar, candens ferrum tundentis:

dentis. Æschylus in Prometheo: λοχευμάτων δὲ οὐ ἄπειρος ἤμην μυδροπηγεῖ πήματος. ξύλον, clauam. ὡς ἐπισφάξωμι, ut tertiam uictimam iugulet, postremá hanc ad cæsos iam à se duos liberos additurus. octo tamen ab Hercule interfectos canit Pindarus. Quidam duos tantum scribunt. Sunt etiam qui non ab Hercule interemptos asserant, sed uel à Lyco rege, uel dolo interceptos ab Augea. λυπλωπέοισιν. hic uerò perinde ac si Mycenas ipsas Cyclopum opus diruere conetur. γέρων, senis Amphitryonis. ἱππεύει, currit, festinat equi ritu. Horatius:

Ceu flamma per tedas, uel Eurus
Per Siculas equitauit undas.

ἐπὶ λόφῳ, ad galeæ cristam. λάμπει, ἐπὶ τοῦ πρακτέου παρθένου. τῷ γέροντι, cum Amphitryone. σειρούσα. σειρούσα Atticè, pro σειρούσα, Pallas nempe, νεὼς ὕπνον λαβοῦσα δέσμα σειρένουσα. cætera per parenthesin. ἐν δρασμῷ, fuga. ἀργολὶς πάτρα, δαναΐδου παιδίων. quas omnes, præter uxorem Hypermnestram, occidit Lynceus. Euripidis interpres in Hecuba: ὁ λυγκεὺς δὲ σωθεὶς, ἐξεδίωκε τοὺς ἀδελφούς· ἐφόνευσε γὰρ τοὺς θυγατέρας τοῦ δαναοῦ, ἅμα καὶ αὐτὸν. καὶ τῆς τούτου βασιλείας ἐπράτησε τοῦ ἄργους, ἅμα τῇ ὑπέρμνήστρᾳ. παρέδραμε, facinoris nobilitate præcelluerunt mala in quæ incidit Ithys, clarus Procnes filius, quem Tereo marito edendum apposuit. ἔχω λέξαι: cædem uerò hanc, Musis dedicato carmine narrare possum.

ὦ δαΐε, ô filiorum carnifex Hercules. λυγρόδιε μοίρᾳ, nece à te per furorem commissa. ἐς τίνα. ἐς superfluit. ἢ φθιτῶν, τῶν ἀνθρωπίνων.

ἢ τὸν αἴδα, dicatum Plutoni cantum. ἰδεσθε, en. διαύλιχα, duas in partes diuulsæ fores.

πλίνεται, prostratæ iacent. ἐκποδὼν φόνου, perpetrata ab eo cæde. περὶ δέσμα. una est dictio, περίδεσμα. ἰδεσθε πορίδεσμα, uincula. οἰκεῖν. Placet οἴκων, domus. ἄπῆρον, implumem, recens natorum pullorum. ὠδίνα, læsionem. ὑστέρῳ ποδὶ, tardis pedibus gradiés.

τῶν λύσιν, mali huius effugium. λαλλίνικον πάρα. ipsum Herculem, qui λαλλίνικος cognominatus est. Artemidorus Onirocrit. secundo: ἀγαθὸς δὲ (Hercules) τοῖς ἐπὶ ἀγῶνα ἢ δίκην ἢ μάχην πορευομένοις. λαλλίνικος γὰρ ὁ θεὸς καλεῖται. Aristides in Hercule: κατοίνων ἐπωνυμίαν, λαλλίνικός τε καὶ ἀλεξίκακος. Macrobius libro Saturnalium tertio, capite sexto. ἐπαυτόρω, longius. ἐπαυτέλλει, turbatus expergiscitur.

ἀπὸ πατρίας καταράξῃ, ἀποπατάξῃ. ἀδύνατα, fieri nequit ut altius nõ lugeam. πνοὰς. Ego, anhelet aut stertat, uideam. πρὸς ὃς βάλω, τὸ δὲ προσβάλω, aurem admouebo. τοξεύει ψαλμῷ: sagitta, dum arcu emittitur, sibilum edente. παλίντροπος, ad se reuersus. ἀπόκρυφον, occulto. θαρσεῖ. Verba sunt Chori.

νὺξ, somnus. ὦ φεύγω τάλας, ὦ τάλας: ô me miserum, qui in tantis ærumnis etiam mortem fugiam, quam ultrò accersere me oportebat. φάος, uitam. μήσεται, ἐργάσεται. πρὸς ἐρινύσι, futurum quoq; est ut hunc parricidam uexent ac torqueant furiæ. Euripides in Iphigenia Aulid. Loquitur uerò Orestes matricida. διαδοχαῖς δ' ἐρινύων ἠλαυνόμεθα φυγάδες ἐξεδροι χθονός. ὅτε δόμαρτι σᾷ, cum in gratiam coniugis. Hac conditione Amphitryon Alcmenã uxorem duxit, ut fratrum eius à Taphijs seu Telebois cæsorum mortem ulciscereturⁿ. Nõ sum ignarus, hac de re inter poetas non conuenire. ὁμοσπόρων, πασιγνήτων μεγαθύμων, inquit Hesiodus in Scuto Herculis. Apollonij Glossographus Electryonem quoq; eo in tumultu occisum refert. hæc alibi plenius à nobis tractata sunt. φυγᾷ δώσετε, magna celeritate hinc fugite. αὐδάκηχσυσε, turbatus est. αὐδάκηχσυτος quoq; λαπαδάκηχσυτον significat. ποτνιάδες θεαὶ, αὐδάκηχσυτον αἰ δίκασον ἐλάχετε, ait Euripides. λαπῶν πέλαγος. Erasmus in adagio, Mare malorum. ἔμανες, uiuus equidé sum, ac uideo. τόξα, radios. καὶ πνοὰς, ac spiritus altos, sed fractos & interruptos. ναῦς ὅπως, nauis instar, quę funibus ad palum religatur. λαίνῳ τειχίσματι, columnæ. νεκροῖσι. uidebat enim filiorum cadauera. ἔγχη, sagittæ.

πλευρὰς, latera mea. ἐσόρετο, ne in manus hostium peruenirent. εὐρυδέως δίαυλον, iter hoc Eurysthei iussu repetens. σισύφειον πέτρον. Corrige πέτρον. Pindari interpres: σίσυφος δὲ πέτρον μέγιστον εἰς αὐτὴν τόπον λομίζων, καὶ ὁπότε εἰς ἄκρον ἔλθοι τὸ τόπου, ἀπολισθαίνοντα τὸν λίθον αὖθις αὐάγων. Horatius:

Optat supremo collocare
Sisyphus in monte saxum.

πόρης, Proserpinæ Cereris filiæ. ἔκτοι πέπηγμαι, ἐκπέπηγμαι. ἀμηχανῶ, ubi nam gentium sim hæsito. τῶν ἐσθότων, rerum mihi prius notarum. λαπῶν. accedo ad meas molestias. μὴ προδῶν. Lege μὴ προδῶ. πόρας, oculos uelas. ὄ, cuius causa. ἀναυθεῶν τις. Castiga, ἀναυθεῶν τις, ἀναυ, μάχλιε, τῶν θεομανίαν, dicite. οἵ. nonnulli ἢ, quatenus, scribunt. πυρεῖς, ὑπαρχεῖς. βίῳ, uitæ, actisque meis. καθ' ἅδου. nisi apud inferos esset Bachus, dicerem: id est, nisi ex eo quem de inferis sermonem infers, furere te comperirem.

ἠνίξω, per ænigma quoddam delibasti. οὐ φρονεῖς, animi compos es. φρονῶν. Ego sanè me mente captum non memini. τῶν λαπῶν. iam intelligis eò te mali deuenisse, ut uinculis constringere te coacti fuerimus. ἔα, cætera

tera omitte, liberorum nempe internecionem. παρ' ἥρας, quæ filium tuum in rabiem impulit. πεῖθον, à Iunone. ἔξεις, quam deferas. Ego λέξεις non obleuissem. πεσήματα, cadauera. Euripides in Phœnissis: ὦ φίλα πεσήματα ἄθλι' ἀθλίου πατρός. ἀπόλεμον, nullo tibi repugnante aduersario. ὃς αἴτιος, qui horum malorum est autor. Iunonem innuit.

μανεὶς, eos furens peremisti. νέφος, magna multitudo. Euripides in Phœnissis: ἀμφὶ δὲ πόλιν νέφος ἀασίδων. βάκχευσα, per insaniam euerti, dirui. φείδομαι, cur mihi mortem non consciscò. λυσάδος. Emenda λισάδος, periota. Euripides in Andromacha: λισάδος ὡς πέτρας. Glossæ: ἀπὸ λείας πετρας. Apollonius libro secundo Argonauticõn: τῇδ' ὑπὸ πέτρῃ λισάδες ἐρίβρονται ἀλίβροχοι. Theocritus:

εὗρον ἀσύνεον λιρκύαν, ὑπὸ λισάδι πέτρῃ.

πρὸς ἅλματα, cur me è turre non præcipito. δικαστὴς, ultor. συγγενὴς. hoc superius docui. μόνος, ego exosus. Sic Æschylus: καὶ θεῶν μέγα σθένος. σκότος, pallium, aut aliud quidpiam, quo me contegam. καὶ τῷδε, ultrà, præterea. αἷμα, liberorum scilicet ac coniugis. λαπῶσαι, contaminare. Prisci sanè parricidam, impium, quique id genus facinoris detestandi commisisset, fugiebant, cuius consortio se pollui existimarent. τοὺς αὐκατίους. Ipsum Theseum, in quo nulla hæret culpa. ἀσάπου, Asopi fluminis. πρέσβυ, ô Amphitryo. ἐρεχθειδῶν πόλιν, Athenienſium, ab Erechtheo rege.

ὧν ὑπῆρξεν, beneficiorum, quibus me sibi prior deuinxit Hercules. λέλειμμαι, num huc ferò ac tardius appuli. ὕστερος, post tempus & rem gestam. ἀφεῖμαι, λέλειμμαι, ἀφίεμαι. γεγῶσαν, ὑπαρχουσαν. σωφρόνων, uxorem. οὐ γὰρ παῖδές γε. non enim prælijs adesse solent pueri. ἐλαιοφόρον ὄχθον, collem oleis consitum, id est arcem Athenarum, in qua primùm oliua uisa est. Ælianus: οὐ ἀθλιόκαις συρυθλῶν λέγουσι πρῶτον τὴν ἐλαίαν. Herodotus in Terpsichore: λέγεται δὲ καὶ ὡς ἐλαῖαι ἔσαν ἄλλοθι γῆς οὐδαμοῦ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἢ ἀθλίωσι. τί χρῆμα, qua de causa. φοίνιον αἷμα, atque is hanc cædem fecit. βουλομένοισι, id sanè nobis (si res pateretur) ualde optantibus. πῆμονοὶ, ocyssimè. πῆνὸς enim celerrimum significat. Euripides in Oreste: τὸ πῆνὸν μὲν δίωγμα πόλων. Sumptum à pernici auium uolatu, ποτόλω. & hoc à naue quæ remis agitur. πλαγχθεὶς, perculsus. ἐπατογκεφάλου, πολυκεφάλου. βαφῶν, ueneno. δόλου, ἐν τινὸς τῆς ἥρας δόλου. Iuno astutia quadam hos interfecit. δόρυ, prælium. σὺν θεοῖς, dijs his præmijs filium meum cõpensant, quos ad Phlegram cum Gigantibus pugnantes protexit. ἔφυ, est. ἔμμα, faciem tuam. αἷμά τε, & filiorum stragem. παρίεις, mitte. ἀπόδιπε, reijce. βάρος, authoritas mea tantum apud te põderis habere debet, quantum si cum lachrimis obsequerer. ἱκετεύοιμεν προσκυνοῦν, αὐτὶ τοῦ προσκυνοῦντες: ego cum his senibus. λέοντος, animi tui contumaciam, quæ leonis ferocia minor non est. βρόμον, fremitum ac rabiem. ἰδ', aspice. δ' ἔχει, usqueadeo ne densa ac spissa nubes esse possit. φόνον, liberorum cædem. ὡς μὴ μύσος, ne me alloquutio tua incesta ac impura contaminet. σύντυχησα, fœlix tecum fui.

ἐκεῖσ'. illuc, quod in tuam gratiam nunc ago, referendum est. εἰς φάος, ad superos. γηράσουσαν, beneficium apud amicum senescens, qui illud mutuò non reddat. λαὶ τῶν λαπῶν: & illum odi in primis, qui prospera amici fortuna frui cupit. συμπλεῖν, eundem uerò cum amicis infœlicibus casum subire recusat. Cicero in epistolis Familiaribus, in eadem esse naui, pro in communi esse periculo, usurpauit. οὐ θέλω. τὰ τῶν θεῶν οὐ μαίνεις, solis claritatem. ἐπαίνεσα, id equidem laudo. οὐκ αὐαίνομαι. Post hæc uerba loquitur Theseus, hoc quidem transposito uersu: ἐγὼ δ' πάσχω. deinde Hercules hoc metro: οἰκτρὸς παρίημι. ἄπῃ, læderis funditùs, inuecta tibi diuinitùs calamitate. δοκεῖς, uideris cogitando dijs aliquid minari.

αὐθάδες, res dura ac morosa. πρὸς τοὺς θεοὺς. Ego hæc aduersus deos, ego hæc de dijs planè sentio. μέγα λέγω. Erasmus in adagio, Ne grandia loquaris. γέμω λαπῶν: malorum plenus sum, nec minima quidem corporis mei pars superest, in qua ulla amplius infirmitas collocari possit.

τεθῇ, λαπόν. ἐπτυχόντος, abiecti, pusillique animi uiri. ὁ πολλὰ δὴ τλάς, qui tot monstra subegit, tot fortunæ incursus retudit.

εἰ μέτρῳ, multa sanè pertuli, si cum modo mensuraque laborandum esse nemo negat. ἥρα, Iuno, mihi infensa. οὐκ αὖ κακόχοιθ'. non feret te inconsultè mori Græcia. ἀναπτύξω, tibi uerò explicabo, nihil esse cur aut nunc uiuere, aut antea uixisse debuerim.

ἐγενόμην, ex Amphitryone natus sum. πατρία. Electryonem. Homeri expositor: λαὶ ἀμφιτρύων ἀποκτείνας ἀνουσίως ἠλεκτρύωνα, φεύγει εἰς θήβας. πρωτὴς, origo, initium. Plutarchus περὶ πολιῶν ἀγωγῆς. ὅστις ὁ ζεύς. quasi dubitet, an ullus sit Iupiter. γέρον, ô Amphitryon. οὐ γάλακτι, matris adhuc ubera sugenti, ac in cunis uagienti.

ἐπεισέφρησε, εἰσήγαγεν. περιβόλαια, artus, membra. τερατωμάτων, Gerionem in primis notat. τυφῶνας, monstra. Typhon tamen gigantis nomen est. ἢ τετρασκελεῖς, centauros quaternis pedibus incedentes. ἀμφίκρανον, bicipitem, ac denuò renascentem. ἀγέλας, multitudinem. θεριγνῶσαι, ut domũ meam malis circumuallarem, undique sepirem. Planius Euripides in Oreste: λύπαι γὰρ εἰλιχθέισαν ἀθλίοις λαιποῖς οὐ πώποτ' ἄλλῳ μᾶλλον εἶδον ἑστίαν.

ὅσιον, mihi integrum est, quòd Electryonem interfecisset, siue quòd modò filios trucidasset. ἱερὸν. è templis enim arcebantur parricidæ, athei, sacrilegi, quique se immanibus sceleribus astrinxissent. Æschylus in Eumenidibus: ποίοισι βωμοῖς χρώμενος (Orestes) τοῖς ἀμείλικτοι· ποῖα δὲ χρῆνιξ φρατρίων προσδέξεται. Theon σοφιστὴς: διὰ τοῦτο χρῆνιβων εἰργέσθω (αὐλοφόνος) πανδῆμων, πρατήρων, ἀγορᾶς, ἱερῶν. οὐ γὰρ ἄτας: non enim calamitates sustineo, in quibus ulli compellare me liceat. Euripides in Oreste: προσφθέγμασι γὰρ οὐ μιαίνομαι σέθεν. φεύγω πάτραν, quę mihi iucundissima esse debet, in qua & amicos & affines habeo. ὡς ἐγνωσμένοι, ut qui latêre non possumus. Atqui non parua est Herculis fama. ὁ διός. Iouis filius. Ironia. ἀποφθαρήσεται, malè hinc discedet, citò periturus. λυπηρὸν, graues & molestæ sunt. ᾧ δ' ἀεὶ, cui autem semper infœliciter cessit. συγγενῶν, Stobæus uersum hunc citãs, συγγενῶς rectè habet: id est, ex consuetudine miser. μὴ πόραῖν, ne aliquò transfretem. ποταμῶν, μὴ διγγαύειν. Alius sic, ποταμῶν, μὴ ποταμὸς πόραῖν. ἐπιμιμήσομαι. huc il luc semper agitabor, ac ferar Ixionis exemplo, qui rotæ uolubili alligatus, perpetuò apud inferos pendet. adde, Ixionem per insaniam uitam finiuisse, ut quorundam est opinio. ἄριστα. enimuero hoc optimum censeo. μὴ δοῦ'. Lege μηδοῦ'. λῆξουσα. præ læticia tripudians. πῶδα. Ego πῶδον malim. βάθρεις, ab imis mentis sedibus. ἄνω κάτω. Erasmus in parœmia; Sursum ac deorsum. γυναικὸς οὕνεκα, quòd Iupiter Alcmenam matrem meam amasset. τὸν σύδρυγέτας, me Herculem. αἰτίους, citra culpam meam. ἢ πάχειν λαιπῶς, quàm ut affligeris. ἀπήρατος, qui contrariæ fortunæ expers sit. ὧν οὐδεὶς νόμος: nam Iupiter sororem uxorem duxit. πατρῴας: nonne idem Saturnum patrem Iupiter regno expulit? ὄλυμπον: sic & tu in patria uiuere, horum saltem exemplo, potes. ἠνέχοντο. nec ob id propterea in luctu perpetuò manserunt, aut è cœlo migrarunt. γεγὼς, homo natus quum sis. ὑπέρφυ, suprà quàm decet ac conuenit. Æschylus in Persis: ὡς οὐχ ὑπέρφυ θνητὸν ὄντα δεῖ φρονεῖν. Euripides in Phœnissis: τί τλὺν τυραννίδ' ἀδινίαν σὺ δοκέμονα τιμᾶς ὑπέρφυ, θεοὶ δὲ μὴ. ὑπόρφυ, quin incommoda sua æquo animo ac modestè tulerunt. τοῦ νόμου χάριν. quòd primùm Electryonem, deinde filios & uxorem interfeceris. πόλισμα πάλλαλος, Athenas. μιάσματος, gnatorum cædis. σώσας, πόρους δὶς ἑπτά. Plutarchus in Theseo, Isocrates in Helena, Virgilius Æneid. 6.

Cecropidæ iussi (miserum) septena quotannis
Corpora natorum.

ταῦρον, taurum Cretensem. Gnossus Cretæ est oppidum. χθονὸς, terræ Atticæ. τεμοῦσ' δέδωκα: data mihi sunt à ciuibus meis prædia, uirtutis ergò. Homerus Iliad. ζ.

διὰ μὲν οἱ λύκιοι τέμενος τάμον ἔξοχον ἄλλων,
παλὸν, φυταλίης καὶ ἀρούρης, ὄφρα νέμοιτο.

& Iliados μ.

καὶ τέμενος νεμόμεσθα μέγα, ξαύθοιο παρ' ὄχθας.

B

λειπλήσεται: nomen tuum sortita, Herculana in posterum ab hominibus uocabuntur. λαϊνοῖσί τ'. & lapideis sepulchris, fanisq; quæ (Clementis testimonio) originem ab ipsis sepulchris traxerunt. στέφανος, decus, honor. ἑλλήνων ὕπο, à cæteris Græcis. σωτηρίας, quòd me ex orco abstraxeris. ἢ μὴ θέμις, ab ipsis interdicta ac uetita. δεσμά τ'. nam Saturnum ferunt à Ioue in uincula coniectũ. δεῖται, hoc maximè facit ad prouerbium, Nullius indiget Deus. ὄντως, ἀληθῶς. μὴ δειλίαν, ne timiditatis accuser, si mihi mortem consciuero. ἀπέπτομ, detrectaui. πηγὰς, lachrimas. εἰς τοῦτ'. huc ignauiæ me peruenturum. φυγὰς. exilium. ἐκ ἐᾶ νόμος, eos enim hisce manibus interfeci. ὀρέσσας, maternò pectori applicans. οὐδ' ἄνασθε, nec frui uobis contigit. βίαι, per uim, idque laboribus meis. εὐκλειαν. Appositio: & honestam mortem. ἢ μεθῶ, an ea deseram ac dimittam. οἴσω, feram. τί φάσκων, quid ad hęc respondebo? σωσέρ, τὰ ὅπλα. σύγκαμε, mihi in hoc uno opitulare. ἀθλίου κυνὸς. canem se uocat Hercules, quasi indignus sit hominis appellatione. κόμισρα, deduc me Argos. μὴ τί πάθω, ne ex dolore, quem propter liberorum cædem sustineo, mihi manus afferam.

C

κείρασθε. id in luctu fieri sæpe monuimus. ἑνὶ λόγῳ, ut uno uerbo dicam. Amphis apud Athenęum: ἅπαντες οὐδεφρόνοι γὰρ εἰσὶν ἑνὶ λόγῳ. Demosth. in Olynth. 3. ῥᾴδιον εἰς ταὐτὸ τἀμφ' ὅσα βέλεταί τις ἀθροίσαντα ἑνὶ λόγῳ. sic enim scribendum est, non οὐ ὀλίγῳ. πέπυγε, obriguerunt. τὸν ἀδούσας, uiros quantũuis robustos. αὐτῷ, hoc utinã in loco. ὦ πρέσβυ, ô pater Amphitr. παῖδες, Athenæ. ῥᾴων ἔσῃ, melius te habebis.

φίλαι,

A φίλαι, rem mihi gratissimã. ἔτλιν, fero. θῆλυν, mollẽ. λεῖνος, ille quondã maximè insignis. νόρθυν. malis oppressus, hisq; succumbens. εἰς τὸ λῆμα. certè contra propositũ, quanuis in re homo uincitur. σωνέσταλμαι, miserijs animum contraxi. πεπᾶσθαι, possedisse. Euripides in Oreste: μέθες πεπᾶσθαι. Scholiũ: αὐτὶ τῦ ἀπολαύειν. τὰ μέγιστα φίλων, summos ac præcipuos amicos.

IN SVPPLICES

Annotationes.

Ἐλευσῖνος χθονὸς. Eleusis oppidum est Atticæ prouinciæ, Cereri sacrum, in quo eius etiam mystica celebrantur. θεᾶς, τῆς δύμητρος. συδιαιμονεῖν. σύγκαμε subaudio. πιτθέως χθόνα: Troezenem urbem in qua regnauit Pitheus, Æthræ pater. hæc abundè in Q. Calabrum declarauimus. τῷ πανδίονος. Pandionis regis Athenarum filio.

B

λοξὶς μαντεύμασι. Plutarchus initio uitæ Thesei: ἀγεῖ ἡ παῖδων θεσμοῦ τῶν πυθίων ἀνελεῖν λέγουσι τὸν θρυλλούμενον χρησμὸν, διαπελευσουμένου μηδεμιᾷ γυναικὶ συγγενέσθαι, πρὶν ἐλθεῖν ἐς ἀθήνας, &c. Consule Euripides in Medeam Glossematarium. τάς δε γραῦς, has anus supplices. τάσδε, τὰς ἀθλίας σὺδιαιμονεῖν. ἐπῆρε θαλλῷ. de hoc affatim suprà. πύλας κάδμου, Thebarum, quas condidit Cadmus. ἑπτὰ τέκνων. hos infrà, & in Phœniss. nominat Euripides, nec non Aeschylus in Tragœdia quæ ἑπτὰ ἐπὶ θήβας inscribitur. ἤγαγ'. ad obsidendas Thebas. πανοπλίας, regni. θέλουσι, Adrastus & Argiui. οἱ λαβόντες, Thebani, Eteocle duce uictores. θεῶν, qui mortuos inhumandos suffragante communi omnium mortaliũ consensu probant.

C

λοιπὸν τοῖσδ' cum his mulieribus cõmune. ἔπεμψεν, ad oppugnandas Thebas. παῖδ' ἐμὸν, Theseum. πεπρὸν. Tu repone πεπρῶν. ἢ τάφοι, horum sepulturæ. φρίξας, aristis è gluma prodeuntibus inhorrescens. πρῶτον φαίνεται. Homeri Glossematarius: ἐπὴ πρὸ ἐλουσῖνι πρῶτον λαρπὴς δημήτηρ ἔδωκεν. Phurnutus: ἀλλὰ δὲ λέγουσαι αἱ λειβαὶ. ἐλουσὶς δ' ὁ τόπος, ὅπου πρότερον συρέθουσαν. Cum his sentiunt Pausanias in Atticis & Aristides in Eleusinio. φυλλάδος, τῆς ἱπῆρας. ἱερὰ στέμματα, quibus coronatæ erant hæ mulieres. λυπρὸν, λυπηρὸν, ut harũ molestijs succurrat. εἰκὸς, decet, conuenit. αὔω μοι. Castiga αὔω μοι. τέκνα λῦσαι, ἀναλῦσαι, ἀναπομίσασθαι. μοι superfluit. φθιμένων νεκύων, ἐν τῶν φθιμένων: è cæsorum sepultura carentium strage. ἐσιδοῦσα, tu quidé aspiciens. τί γὰρ. quid enim aliud agam? δόμοις, ædibus meis ut sepelirem. μελᾶ νῦν δόν, μελάδδος. μέλεα, quantum ego misera doleo. τῶν φθιμένων, σύνεκα. δόν τέκνον, Theseum, ἐλθεῖν ἐσμὴν νὸν. Thebas, quas Ismenus præterfluit. Euripides: πορθήσεθ' ὑβρίσαντες ἰσμηνοῦ πόλιν. λαίνον τάφον, ἢ εἰς λαίνον τάφον subaudio. ἐκ ὑπ' ἀνάγκας, non ut te cogere aut posim, aut uelim.

δεξιτόρους, liba ac placentas suscipientes.

θυμέλας, πρὸς ταύτας τὰς θυμέλας: ad has aras ac sacras ædes. εὔδικα, iustam causam. δεσπόσ, ac me iuuare potes. ἀμφιβαλεῖν, καὶ uel ὥστε supplendum. προσπόλων χόρτοι, quibus sibi partim genas radunt, partim pectus tundũt.

τὰ γὰρ φθιτῶν. nam quæ in mortuorum gratiam fiunt, uiuentibus honorem adferunt. Græci poetæ ὁρᾶν καὶ βλέπειν αὐτὶ τῦ βλῦν usurpant. ἄπαυστος. εἰμὶ subauditur. τὸ γὰρ θανόντων, οἱ γὰρ θανόντες ὀλοί. dolor ex mortuis liberis. θανοῦσα, utinam mortua. γόων. placet γόον. ἠχῶ. ἠχῶ αὐτὶ τῦ ἠχῦ. ὡς φόβος: nam timor suspensum me tenet. χρόνιαν ἀπῶσαν: ne matri, quæ diu domo abest, mali quidpiam successerit. τί χρῆμα, quid hoc rei est. βωμίαν, ad aram sedentem. ὀ ρυθμὸν, non eandam formam, neq; modum. κεκραὶ, capillorum præsegmen. ὀ θεωρικὰ. nec uestes eæ pullæ ac lugubres mulieribus conueniunt, quæ huc religionis gratia accesserint. ὡς δὲ δορκας, ut uides. οἶδ' noui ego, scio. λαβόρν, indutum, ornatum. πάρες, omitte. πέρας γὰρ ὀδόν: nil consequi potes, nisi quid ex me uelis, sermone expresseris. σιγῆ, id Græcis omnibus innotuit. πόλιν, Thebas. ἑρμᾶ, cuius in tutela sunt præcones. Homer. Il. α. χαίρετε λύρνιες δεὸν ἄγγελοι, ἠδὲ καὶ αὐδρῶν. Scholium: λύρνιες, ἄξιοι καὶ θεῶν· ἄσυλον γὰρ καὶ θεῖον τὸ γένος τῶν κηρύκων. ἑρμῆς γὰρ μιγεὶς καὶ δρῶσῳ τῇ κέκροπος θυγατρὶ, ἔχον ὑὸν ὄνομα κήρυκα, ἀφ' οὗ τὸ τῶν κηρύκων γένος, ὡς ἱστορεῖ πτολεμαῖος· ἢ ὅτι τὰς ἑορτὰς τῶν θεῶν ἀγγέλλουσιν, ἢ ὅτι ἀπὸ ἑρμῆ εἰσὶν ὄντος ἀγγέλου δεὸς. οἱ πεμπόντες, Thebani hostes.

χρόβυλες. Castiga χρόβυλες. φορεῖν, insolentiores sunt quàm ut hanc bonam fortunam ferre possint. ἡμῖν, uel ὑμῖν. δεδίκα δοκοῦσαν, tuo ne unius consilio fretus, an hoc uniuersæ ciuitatis decretum est? δικαιόδικαι, Argiui, à Danao rege. ἐν τῦ, qua de causa. ἐξέδοσαν, locasti. παῖδ' ἐμὼ, filias meas. ἐλθόντε, Tydeus & Polynices. θηρσὶν ὡς, apro & leoni. Adi Euripidis in Phœniss. Scholiastem. Aliam adfert opinionem Homeri expositor Iliad. δ. ἄδηρκτος δὲ θεασάμενος αὐτὸς ἀμφεσμόνος θηρῶν δορᾶς, ἰυδέα μὲν σὺς, πολυωνείλιν δὲ λέοντος, σωνέβαλε τὸν χρησμὸν. ἷν γὰρ αὐτῷ δεδομένος, δάκτρῳ καὶ λέοντι ῥῆξαι τὰς θυγατέρας. αἷμα συγγενὲς, διὰ τὸ αἷμα: quod Menalippum fratrem insciens occidisset. Homeri Glossematarius Il. ξ. τυδεὺς ὁ οἰνέως κάτωλος μὲν ἦν τὸ γένος, αὐδρειότατος ἢ τῶν καθ' αὐτὸν γενόμενος, ἔτι νέος ὢν ἐθεάσατο τὸν πατέρα διὰ γῆρας ὑπὸ τῶν ἀχαίων

πολέμων

πολλῶν τῆς βασιλείας ἐκβαλλόμενον. διότοι αὐταρεῖ τούς τε αὐτοὺς, καὶ σὺν αὐτοῖς ἀκουσίως ἀδελφόν. φεύγων δ' εἰς ἄργος πρὸς ἄδραστον βασιλέα τῆς χώρας, διαθεραπεύων δὲ τυγχάνει πρὸς αὐτὸ, καὶ γαμεῖ τὴν αὐτοῦ θυγατέρα διιπύλην. ἀρᾶς παρῴκησε: posteaquã se matrem in uxorem duxisse, ex eaq; Eteoclem & Polynicẽ genuisse comperisset Oedipus. οἱ μόνοιτες. Eteocles domi manens, absentem fratrem iniuria afficiebat. διεράξων. quam quidem iniuriam ut ab Eteocle ultrò fratri illatam ostenderem, bellũ cum eo gessi, in quo exercitum amisi. ἐμπύρων φλόγα, qua possent aruspices futurũ tibi belli euentum prædicere. ἢ, qua parte. σὺν οἴκῳ θεῶν, dijs tibi fauentibus. ἦλθον. imò ad expugnãdas Thebas profectus sum, ab Amphiarao uate non modò persuasus, sed etiam impulsus.

σὺ ψυχίαν, quæ in iuuenibus utplurimùm conspicitur. οὐ ἀκαμάτας, turpe quidem dico. πρεσβεύματα, non huc religionis causa à ciuitate missæ. ὠράων τυχεῖν, iusta exequiarum consequi. τάτ' οἰπτρά, aduersos casus. διεδοιπόνει, σοφόν. οἴνοθεν, ἐν τῶν μελῶν. δίνιν, causam. πελοπίαν χθόνα, hic suo more in Lace dæmonios inuehitur poeta, δίνιν εἰμ'. possum. οἰπτρά, uicinorum aliorumq; calamitates. ποιμένα, regem. apud Homerũ solenne est illud, ποιμένα λαῶν. ἄλλοισι, huiusmodi oratione cum plerisq; hominibus certaui. οὐ φάει, non iucundè ac tranquillè uiueremus. γαγόνας, imbres. τάγ' ἐν γαίης, fruges. τρέφει, pluuia. νηδυὸ, animalium uentres. χείματος προβλήματα, hyemis ac frigoris propugnaculum ad arcendum dei, id est solis calorem. ὧν πονοῖτο γῆ, prouincia quædam. uidere hoc hodie licet in his quæ ex inuentis nuper insulis aduehuntur: piper dico, utrãque cassiam, zinziber, atq; id genus alia, quibus regiones nostræ carent. εἰς πῦρ, flammam ex immolata uictima. οἶσιν, τοῖς ἀνθρώποις. οἷσιν, quibus tamen hæc satis non sunt.

ἡ φρόνησις, ratio ac iudicium humanum. δεινάδος, quo è numero esse uideris. λόρας, gnatas tuas. ὡς βώτωρ θεῶν. sunt enim dij, qui nil male actum prosperè cædere patiuntur.

ἄδικα. utpote Tydei & Polynicis. εἰς φόβος, contra bellorum metus, ac aduersas fortunas, quæ nobis impendent. τῷ νοσοῦντος, peruersi quidem ac scelerati hominis. θέσφατα, Apollinis oracula. τὸ πλῆθος: an plebs lædatur, nil pensi habẽs. πλειόνων, plura semper alienaq; appetunt. νέμοντες, ac diuitum bona, inuicẽ partientes. ἔχοντας, εὖ ἔχοντος, opulẽtos, quos sæpenumero cũ calumnia quadã accusant, pecunijs mulctant, ac relegant. προσατῶν, populum turbantium: & commouentium. φιλέμενοι, deliniti. Quidam φυλάμενοι scribũt, decepti. φυλάσσω enim & φυλάσσω, fallere signat. λόσμον, leges, ac consuetudines.

μὴ ἀ γαρ, ἀ γαρ. πείρεν, causam tentare, temerè experiri ac urgere. ἥμαρτον, peccauit. τόδε, ut sæpe delinquant ac fallantur.

ὡς ἰατρὸν: uerùm ad te, tanquam ad eum qui erroribus ac culpis huiusmodi medearis, accessimus. ὡς ὀναίμην, huc ad te confugi. τί γαρ πάθω. quid enim aliud præstare queam?

γλαυκὴν χλόην: oliuam, quæ colore est glauco: oleaginum ramum. hunc porrò gestabant anus supplices. φυλλάδος, τῆς ἱκετηρίας. λαγαρόφῃ, ultimæ parti, postremo actui. πυρφόρον, Lampada ferentem. ὀς πέλοπος ἐν παῖς. Hic luxatus est meus codex. μὴ δῆτ'. ne per deos tam malè famæ tuæ consulueris. πέτραν, cauernam in rupe. βωμὸς θεῶν. ad quos, dominos metuentes, fugiant. χειμαδεῖσα, bello afflicta. δέμας, cadauera. ὦ φίλος. φίλος Atticè, αὐτὶ τῷ φίλε. δειλαίαν ἱκέταν, ἀμφὶ τεῖν νῶν. πορὶ τέκνων ἀλάταν, ac me uagam quampiam. ἐεῖσαν, emittentem. χαρμάτα θηρῶν. φάρη, uestem. ex Homero Odyss. δ. δάκρυ δ' ἀπὸ βλεφάρων χαμάδις βάλε παῖδος ἀνιδσας χλαῖναν πορφυρέην αὖτ' ὀφθαλμοῖν ἀνάεχον. & β. αὐτὰρ ὀδυσσεὺς πορφύρεον μέγα φάρος ἑλὼν χερσὶ στιβαρῆσι λάβετο καὶ κεφαλῆς ἔρυσε, κάλυψε δὲ λαιὰ πρόσωπα· ἄδε τοι καὶ φαίνεται, ὑπ' ὀφρύσι δάκρυα λείβων. δεῖλλε, dolor quidam tangit. ἐχαῖτιν, extimis templi huius Cereri sacri locis insidens. Eustathius: ἐχατιὰ δὲ παρὰ μὲν τῷ ποιητῇ τὸ ἁπλῶς ἔσχατον καὶ τὸ τόπον μέρος. παρὰ δὲ τοῖς ὕστερον, ὁρμίαν τινὰ ἡ λέξις δηλοῖ. ἔφυς, es. εἰς ὄμμα. εἰς uacat. Dubito, an quem in animo habeo sermonem, proferre audeam. σιωπῶσα, hoc equidem tacitura non sum. τὐμὸν λαλῶ, quod mei est officij. τὰ τῶν θεῶν, quæ ad deos, religionemq; pertinent. ἀδικουμένοις, in eorum qui iniuria afficiuntur gratiam. ἔχων ἡσύχως, tacerem. αὐάγκλω, ut mortuos sepeliant. λαβεσκλῶσι, σοὶ τιμὴν φέρει. παρόν σοι, tibi cum liceret. σοὺς ἀγχίν, suis Crommyoniæ. Plutarchus in Theseo. ἤδ'. ubi uerò, uti in præsentia. ἀραῖος, hostis armati galeam. ἄβλαβος, quòd malo utatur consilio. Consule Varinum in dictione μῶρα, αὐόν τα. γοργόν' ὡς. ad Mineruam. Ego malim γοργὼν ὡς, martio truculentoque aspectu instar Gorgonis. συλαβούμενα, omnia timentes. νεμεῖσι, sed deorum cultui ac Græciæ legibus. εὖ πεπραγότα, fusis fugatisque hostibus. ἄλλα βλάβεσι, alios iactus, in aliam fortunam prolapsurum.

πάλιν, in contrariam partem, aliorsum.

εἰς τόνδε, τῷδε, Adrasto. τὰ δεινὰ, casus, pericula. τῶν λαπῶν. Sinnidis, Scirronis ac aliorum. εἶμι, abeo igitur hoc

A tur hoc facturus. σὺν φθόνῳ θεῶν, quod id prius uerbis tentare & oratione consequi uoluerim. Dij porrò arrogantibus & insolentibus hominibus inuidere solent. τῷ λόγῳ. Hæc autem sermone proponens ac edocens.

κρέοντι, Creonti Thebarum post Eteoclis & Polynicis obitum regi. στέφη, quibus supplicum more coronata erat. δίῳ. præstiterit. πάλι κατ' ἄργος: ac Argi, uicinaque Argis regio. De Pelasgia satis antè. εἴ γαρ, utinam. ἀνόμοιος, Theseus. πατρῴος ἄγαλμα, patriæ nostræ imaginẽ, quæ ciuium suorum sanguine adhuc cruentata est. ἐξέλοι, quin eam ciuitatem constituat ac componat. γαῖν δὲ φίλαν, & Argiuos socios atque amicos. ὀνήσας, magno cum suo commodo. ἄγαλμα, decus, gloria. κρανεῖ, facienda suadebit Theseus, aut ui coget. τεμοῦ. legendum τεμοῦν, uti & infrà: τεμοῦν δ' ἵν' αὐτῶν

E σῶμα θ' ἁγνιζῇ πυρί. Sophoclis interpres: λέγεται τέμενος ἀπλῶς, καὶ ἀποκεκομένος καὶ ἀφωρισμένος τόπος τινί. πολλάδος, πόλις πολλάδος.

ματρὶ, Aethræ Thesei matri. βροτῶν, qui omnes uno consensu reddenda terræ cadauera sentiunt. σύ τοι, ὦ ciuitas. ὑπηρέτεις, ὁ præco. σεμνῷ. Ironia. γαῖαν, Atticam. ἀρχθεσιῶν, Athenienſium. λῶμον, multitudinem, copias meas. λαλλίχορον. Pausanias in Attic. ἐλευσινίοις δὲ ἐστι μὲν τριπτολέμου ναός. ἐστι δὲ προπυλαίας ἀρτέμιδος καὶ ποσειδῶνος πατρῴος, φρέαρ τε λαλάμενον παλλίχορον, οὗθα πρῶτον ἐλευσινίων οἱ γυναῖκες χορὸν ἔστησαν, καὶ ἦσαν ἐς τὴν θεόν. ἤδειτο, intellexit. λόγῳ ἐμποδῶν, inter loquendũ, sermonẽ hũc nostrũ interpellaturus. ἐπίσχες, hic consiste. ἐπτάστομον. septem ostia, id est exitus habentes. τὸ πλεῖστον, potestatem atque imperium. ἔχω ἴσον, pari iure fruitur, eademq; libertate. οὐ μὴν τόδ' ἡμῖν. hoc unum nobis cõfiteris, te reipublicę cuilibet administrationẽ dare, eo quo in ludo talorũ modo fieri solet, in quo omnia fortunæ arbitrio cõmittuntur. nam pleriq; Athenienſium magistratus sortitò deligebantur, quod à philosophis meritò reprehensum scimus. ἐκ ὄχλου, non à plebe regitur. δεῖ' ἔστιν: orator quispiam, ab Athenienſium socijs, aut eorum hostibus pecunia corruptus: ut Demosthenem à rege Persarum, Aeschinem à Philippo, literarum monumentis proditum est. πόλις, Athenienſium laudes ornans, atque amplificans. In hoc Athenienses subsannat Aristophanes in Achar. his uerbis: πρῶτον μὲν ἰστεφάνους ἐπάλαιε, &c. ἔβλαψε, magnũ repub. damnũ adfert. ἐξέλυ δίκης, absoluitur. λόγος, dicendi facultate. πόνος, labori operibusq; suis uacat, non disciplinis intentus est, nec regendæ urbi studet. λαμαθὶς: & administrandæ reipublicæ ignarus, quòd ad negocia è quibus uictum sibi comparet, incumbat. ὀλίγῳ ὤν, cum nullo prius in numero fuisset. τὸ πρώτιστον, cum leges non imperant. πάλι τόδ'. hæ leges, uno scilicet dominante. εὐιαπεῖν, diuites increpare, eos in ius uocare. ταῦθ' πάλι ταῦθ' ὅταν, & id quidem eis licet. τὶς θέλει, potest unusquisq;. ὀρθίζων, & cui id cordi aut ex usu est, ei in medium adferre honestè licet: qui uerò hoc minimè studet, eidem quoque tacere concessum est. χθονὸς, ciuitatis. ἐχθρὸν. nam sibi ab his timet. πάλι βίαι, bona, facultates. θέλει, tyrannus. ἑτοιμάζουσι. tyranni liberorum parentibus. νυμφεύσεται, à tyrannis constuprantur. ἐξηπόρησα, eloquutus sum. λαλάων, malè à me mulctatus. πόλει χωρεῖν, ex urbe discedere. λαπαῖσιν, malis hominibus. πράξοντες εὖ. qui felices sunt.

τῶν ἠγωνισμένων. Democratia ne an monarchia præferri, de quo à nobis disputatum est. οὐ τῇ, hac in prouincia. περὶν θεῖ, ante solis occasum. στεμμάτων μυστήρια, coronarum religionem ac ceremonias, quæ supplicis more capiti imposuerat. βίαι, αὐθαιρεῖσθαι. πρεσβεύοντ' ἄδικον, ad quem nil Argos pertinet, qui nulla sit cum Argiuis necessitate cõiunctus. πυμάτων ἄστρ, tutò, citra periculum. ἐν δρακχίνων. in me pugnos ingerens. εἰς ψῆφον, ut de eo indicendo deliberent ciues. τὸ δυσυχές, malum hoc. δεῖμανὸν, belli præter modũ cupida. τὸν κρείσσονα. deest, ἢ τὸν κόσσονα. huius rei meminit Aristophanes in Nebulis. ὀσσω, & hoc certò scimus. αὐθάδεις, potẽtiores. ὕβρεις, bellũ aut sponte motũ, aut iniustè susceptũ. ὀρθῶς, si terrę cõdendũ existimaueris. κεραύνιον, fulmine ictũ. λιλιμάνων, ἐν τ' πλιμάνων. ὀρθοστάτων, in rectũ erectarũ. ἅρπασον, ὀρθῶς ἅρπασον. χαρύβδις, barathrũ, terræ hiatus. οἰωνοσκόπον. Amphiaraũ auguré, uatẽ. ἅρμα, eiꝰ curru. πέτρεσις, à Thebanis in eos è mœnib. emissis. διὸς, qui Capaneũ igne cœlesti percussit. ἢ θεὸς, aut deos cõfitere, malos iustè perdidisse. ἥσυχος παρῷ, qui opportunè quiescit, in portu manẽs, neq; nauẽ tẽpestati objiciẽs. λῦν, fuerit. ὡς ἐμ' πρὸς ἐμὲ. αὖω γαρ, retrò ac sursum uersus fluerẽt. Eras. in parœmia, αὖω τοῖς ἀμῶν. εἰ ἐπιλαξόμεθα, cũ Thebani nostræ potiꝰ ditioni pareant. σὺν νοῖσι, Argiuis, eorũq; socijs, quorũ insepulta iacẽt cadauera. πόλιν, Thebas. αὐθαδιαμῶντας, quæ uiros necẽt prælia. θάψας, θάψαι. πεπόνθασι, uos Thebani ab Argiuis obsessi, ἐνήνοις, qui iã fato functi sunt. ἕκαστον, ex quo homo constat. πλὴν, nisi quo ad uiuimus. τὴν θρέψασαν, τὴν γῆν αὐτὸ θρέψασαν. ἄργος, nec alias etiam Græciæ ciuitates. λοιπὸν, Græciam omnem offendis. ὧν δεῖ, τῶν νεκυσίων. ἐλπίμοισι, uiris fortibus.

εἰ κρυ-

εἰ πρυβήσονται, si terra siti sint. τ αὐάλωμα. Verba huiusmodi aut proferre, aut apud se fingere. τάχ' mox, illico. ὁ δαίμων, fortuna, quæ res humanas ita uersat. ὄλβιος νιν, beatus fortunam illam. γνόντας οὖν, nos igitur hæc comperta habentes. μέτρια, modestè omnia ferre, ac citra ullam animi ferociã. ἀδικεῖν, & in his peccare tantum quæ ciuitatem non lædunt. πῶς οὖν, quî igitur fieri possit, ut. ἢ δίκα, aut id si negaueris, quæ deinceps acturus sim tibi significabo. ἐξοιδήσεται, emanabit. πόλιν παγδίονος, Athenas. διεφθάρη, antiquatus & abrogatus sit. σὺν βραχεῖ, paucis. πάδλας ἀργείων, cæsorum Argiuorum corpora. ἢ γὰρ ἀλλὰ, καὶ γὰρ ἀλλὰ. δίκαι μόβος. Sanè permittendum est, ut nobis quoq; uicissim respondeatur. ἄσωπι, Thebanæ, ab Asopo flumine. σὺν ἀκούσιν. σὺν superuacaneum est. ἢ πᾶσιν, τοῖς ἀνθρώποις. πατήρ, pater tuus, siue Aegeus, siue Neptunus. παρτὸς, Thebanus exercitus. Potes & λόγχη nominandi casu, λόγχη παρτὸς. ἐν δράκοντος, è dracone à Cadmo interfecto progenatis hominibus. Hi porrò Sparti cognomi nati sunt. ἀνέγκω, attulisti. πρβάνομεν, inuicem uerbis disceptantes. μαναμπύκων γόμα, celetum desultoriorumq; ora. δαίμονες. prisci singulis heroibus dæmones adhibebant, qui eorum pericula auerruncarent. Homer. Iliad. γ. παρὰ γὰρ θεοί εἰσι καὶ ἡμῖν. Odyss. ο. πέμψει δέ τοι οὖρον ὕπιδεν ἀθανάτων, ὅστις φυλάσσει τε, ῥύεται τε. χρήζοντα, ei fauentem, atq; opitulantem. γενοιτ' αὖ ἱέρδιος, si res ista uerbis componeretur. μοῖρα, mors. Mars uerò fortissimum quemq; sibi pignerari solet. θράσος, certitudo. δικαίως, ac bonis succurrentes. τίνες, præter deos. τῷ πατρὸς, quòd à Thebanis deleti sint liberi tui. ψυχὰς, insolentium hominum. πεδία, Thebana. καλλίχορον ὕδωρ, Callichorum puteum. θεᾶς, Cereri sacrum. πρζαναὶν, si quis deus efficeret, ut uolares. διπότα μον πόλιν, Thebas, iuxta quas Ismenus & Asopus fluunt. φίλων, Athenienium. ἔτι πότ' ἄισα, id adhuc tibi uidere contigit. αὔκαιζα, Theseum. κεκλημένοις, bello Thebano. τᾶς παλαιομάτορος: ὁ Iupiter, Ius antiquæ matris nostræ coniunx. Inachus Ius pater, primus apud Argiuos regnasse perhibetur. πόριος, Ipsius Inachi filiæ, quæ in uaccam transformata est. Ouid. Metamorph. primo. πρὸς πυραὶν, ad arã. ὑβριστὴν, à Thebanis. ἠρέθην, captus sum. ῥοῦμα δίρκαῖον. secus Dircem fontem, aut fluuium. ἀπ' ἰνάχου, ab Inachi urbe, id est Argis. ἀγέως τόκος. Theseus. δορὸς, certaminis. θεατὸς, ego spectator. ἐπεύνοντα, ordines producentem. κεκροπίας. Cecropiæ, ubi postea fuit arx Athenarum. δρακόν ἄρεος. Iuxta quã Cadmus serpentem olim interfecit. Euripides in Phœnis. οὗθα φόνιος δῶν δράκων ἄρεος, ὠμόφρων φύλαξ. Scholium: παρὰ τὴ δίρκη κρήνη δρακὸς δῶν δράκων, φύλαξ ὑπὸ τοῦ ἄρεος κατασταθεὶς τῆς δίρκης, πρὸς τὸ μηδενὸς ἀπ' αὐτῆς ὑδρεῦσαι. ἱππότων ὄχον, equites. πρὸς λεκατέδοιοι, ad latera exercitus. ἴσος ἀριθμὸν, pares numero ex utroq; exercitus latere. μνημάτων ἀμφίονος. Aeschylus in Tragœdia quæ ἑπτὰ ἐπὶ θήβας inscribitur: τύμβον κατ' αὐτὸν διογενοῦς ἀμφίονος. ex qua multa desumpsit Euripides. Pausanias in Bœotic. βότρυ δὲ μνῆμα καὶ ἀμφίονι σὺν κοινῷ γῆς χώματι, ὃ μέγα. κάδμου λαὸς, Thebani. ὦν ἀγὼν, πρὸ ὧν. ποιμένες, duces. δορὸς, prælij. αὔξ, dux apud Thebanos. τοῖς ὄρεχθέδαισιν, contra Athenienses curruli certamine pugnauit. τὸ κάδμου, congrediuntur & Thebanorũ equitũ tribuni. λεύσωμ, ego. πάμκλα, πολλῶν ὄντων πημάτων. ἰμᾶσιν. Castigo. B ἰμάσιν, fluxu. εἰς κρᾶτα ἐπινυβιστάντων, in caput ruentium. ἰτέαν, scutum. διεφθάρη, profligata sunt. καὐτέρεκλε. Homer. Il. ν. ἀασὶς ἄρ ἀασίδ' ἔρεικε, πόρεις πόρεν, αὐέρα δ' αὐὴρ. ψαῦον δ' ἱππόπολοι πόρυθες, λαμπροῖσι φάλοισι νεύοντων, ὡς πυκνοὶ ἐφέστασαν ἀλλήλοισιν. δόρυ, arma. λόχος ὀδόντων ὄφεος, Thebani. ἰσόρροπος, anceps prælium. παρῶν, licebat. ἐπέρδακον, Theseus. τὸ νικῶν, hostium cornu quod Athenienses uicerat. τὸ κάμνον, sinistrum cornu, à hostibus propè fusum. οἰχεῖται, de Athenieb sibus actum est. δαναϊδῶν, Argiuorum sociorum. τὸ ἐπεδάδρειον. Plutarchus in Theseo: καὶ πρῶτον μὲν σὺν τῇ ἐπεδαυρίᾳ, πορφυρίδι ὅπλῳ χρώμενον λοριόνῃ, καὶ διὰ τοῦτο λοφωνήτλν ἐπικαλούμενον, ἀπλόμενον αὐτῦ, καὶ λωλύοντα πρεάγειν, συμβαλὼν ἀπέκτεινεν. ἡδεῖς δὲ τῇ λοριόνῃ, λαβὼν, ὅπλον ἐποιήσατο, καὶ διεξέκα χρώμενος, ὥσπερ ὁ ἡρακλῆς τῷ δέρματι τῦ λέοντος. ἐσφενδόνα. σφενδονᾶν, propriè fundam agitare significat. λωπέας, è galea demetens. λαπποδαωλίβρν. Locum hunc uidetur explicare Hesychius in uoce δαῦλις. Mihi λαπποφαωλίβων non displicuisset, claua de cutiens, eorum instar qui oliuam uerberant. Plinius lib. 15. cap. 3. Est autẽ φαυλία oleæ species. Sunt & qui λαπποθραυλίβων legunt. ἔτρεψν, Thebanus exercitus. οἶδ'. Athenienses uictores. ἰσρὰ, ad quæ confugerant. παρῶν. Emenda παρῶν. cum liceret uerò. σὺν λᾶτα, gradus. τῶνδε, τῶν θηβαίων. ἄλγος οὐχ ὑπόσαῦον. Ego ἔγχος malim. καὶ νέοι, ac brachijs præstantes, uiribus pollentes. ἀπολώμεθα. à Thebanis superati sumus. τόδ', in hoc felix. πόνος ὡς: quidam hæres relictus, aut seruus libertate donatus, ac amplis facultatibus auctus. ὡς παρῆ, ὡς superfluit. πρὸς δίκης, iure, meritò. τοῖς δὲ πράγμασι, nã beati insolentiores sunt. mutatur autem rerum status. διὰ λόγων, oratione. καθαρεῖδε. per cædes rebus & cõtrouersijs uestris finem imponitis. ἐφέστασαν. scito eos septem tumulis conditos, his quidem mœnium partibus, quibus oppugnandis præfuerant. κεκμηκότων, occisorum: Homero κεκμότων. ἐθαψένιν, τῦτον τὸν ὄχλον. ἐλευθερὶς πέτρα: an Iouis Eleutherij ara, an lapis, cuius his uerbis meminit in Bœoticis Pausanias: ἐσελθοῦσι μὲν ῥέα τὸν πέτρον κατειλημμένον παραγαύοις, οἷα δὴ τὸν παῖδα ὀν ἔτεκε κρόνῳ κομίζουσά ἐστι. ἐν φόνου, ex eorum sepultura qui desiderati sunt. εἰ παρῆδ'. si isthic adfuisses. ἠγάπα, Theseus. σφαγὰς, uulnera. βάσαγμα, cadauera autem efferre indecorum fuisset. ἄρω χεῖρα, eiulantium more, aut deos precantium. ἄδις μολπὰς, lugubres cantus. ὄρφνα, solus. αὐκλωθὴν λαβεῖν. Ex Homero Iliad. ι.

B λιτοὶ μὲν γάρ τε βόες, καὶ ἴφια μῆλα,
κῆτοί τ' ἠ τρίποδές τε, καὶ ἵππων ξανθὰ κάρηνα.
αὖθις δ' ἠ ψυχὴ πάλιν ἐλθεῖν, ὅτε λιτὴ,
οὔθ' ἑλετή. — χρήματων. amissis enim bonis, expensisque pecunijs, alias possumus facultates comparare. τὰ μὲν, τὰ τῆς πόλεως. τὰ δ' ἠ ψυχῆς, τὰ τῶν πάλαι μέλη εἰσιέναι. πόλεα, Athenis. δορὸς, exercitus. κακὸν θέαμα, quòd sepulturæ mandantur. ἄγαμον. non enim modò cõfossa filiorum meorum cadauera aspicerem. ἀμόρα, ad hunc usque diem. περισσὸν, maximum. κακῶν, σύνεκα. τὰ πιότατα, grauissima. Homerus Iliad. κ.

αὐτὰρ ὁ μοῖρ μήρεῖε μοῦνον ὄ, τι πιότατον ὄρδοι.

οὐκ ἄξια, indignè. δόδ'. uerba sunt Chori. ἔχεις. Loquitur Adrastus, estq; eius integrum carmen. ἐπ' ἀμφοῖν, utriusque nostrũm causa. σύκαρον, interfecissent. τέκνων, σύνεκα. ἠλοπίσμεθα, proscinditur. ἀλοπίζειν propriè arare notat. C πόδλον, puluerem, cinerem. ἕλοι, κατέλοι, absorbeat. σὺ κάρᾳ, in caput meum. ἐσεῖδλες, ô Adraste. πιπραὶν, κατὰ subaudio. ἔγκμας, filias tuas Tydeo & Polynici nuptum locasti. ἀπολύσονος ἐρμνὺς οἰδιπόδλα: Oedipodis, cuius omnibus nota est infelicitas. τὸς ἐπεῖ μύθος, istos quidem tibi relinquo sermones. ἔφυσαν, extiterunt. ἢ λέξαι, quàm oratione dici queat. εἶδον, uideo. τρῶμα, uulnus. καὶ τῦ λέγοντος. σὺν αὖ δικαίμιν ὄρωτῆσαι. λόγχης, hostium telis, ac gladijs. ἀγαθὸς, fortis ac strenuus. siue hostis, siue socius. ἀνδυκαῖα, uulnus cauere, ac inferre, signum sequi, centurionibus parêre, ordines obseruare. ὃ ἕλος, quod telum transfixit. ᾧ βίος, qui cùm facultatibus ad bene beateq; uiuendum abundaret. τραπέζαις, magno ciborum apparatu, crebris conuiuijs. αἰτίζων. Corrige αἰτίζων, mediocria postulans. ὦν ἀρίμὸς, cuiusmodi homines pauci admodũ reperiuntur. ἄπραυτον, ἀπύρωτον, ἀτελέωτον. χρυμάτων, mutuò ab alijs acceptorum. πυθόρνυτλν, principem, rectorem. ἔφυ, erat. σπυρὰ, ac laboribus se exercens. πυκαγῦ, uenatricis. ἀργεῖος, quasi ciuis Argiuus esset. ὅσας, ac mulieres quamplurimas. ἐφρόρει, cauebat ne quid peccaret. κελεμμούνος, prudentia uerò fratre inferior. ὄνομα, non minorem tamen famam ac gloriam consecutus est. οὐχὶ τοῖς λόγοις, ut qui rhetorices esset ignarus. διδαλῆδς. Hoc indicat Plato in dialogo cui titulus περὶ ἀρετῆς εἰ διδακτὸν, in Menone, ac περὶ πλάτν. Laertius in Zenone: διδακτλίν τε εἶναι τλὺ ἀρετλὺ καὶ χρύσιππος φησὶ, καὶ κλεκύθης, καὶ ποσειδώνιος, καὶ ἑπάτων. ὅτι δὲ διδακτῇ ἐστι, δῆλον ἐκ τοῦ γίνεσθαι ἀγαθὸς ἐκ φαύλων. δυστυχῆ. Sic Homerus Odyss. γ. ὡς ἤλθον φίλε τέκνον. Annotationes: φίλε τέκνον, ἤτοι πρὸς τὸ σημαινόμενον ἀπιλύτυσε. φίλος γὰρ ἀρσενικὸν, τὸ τέκνον ὀλέτορον. ἢ πρὸς τὸ συνώνυμον, τὸ παῖς. μόχθον, filium magno meo cum dolore genitum. ἰοκλέος. Tu repone ὀκλέους τόκον, Amphiaraum Oiclei filium. διεβαλεῖν, priusquam spontaneo exilio Argios se cõferret. χωρὶς, seorsum ab alijs. ἰσρὸν. nam fulmine icti sacri sanctiq; habiti sunt, ut aliàs docuimus. οἶδις, serui quibus quę agenda sunt præcipiamus. ἀλλιωμένους, ὑπὸ τραυμάτων σκαλαπτομένους. τῷ τέλει, in ipso funere. πυρὶ, rogo. τὸ χρῆμα, uitæ spacium. Aristophanes in Nebulis: ὦ ζεῦ βασιλεῦ τὸ χρῆμα τῶν νυπῶν. Glossulæ: τὸ μέγεθος καὶ τὸ ἐπίλαμα. εὐ ἀργείαις, γυναῖξιν. ὀδ' ἄρτεμις, neq; tamen Diana. τὰς ἀτέκνους, nos liberis orbas. ἄσαις, ἄπαιδες, ἄτεκνοι γυμάσιμον. χωρὶς τῶνδε, his liberis spoliata. μοῖραν, τλὺ τῦ βίου μοῖραν. λυγρὰ, derasi in luctu crines. πᾶσι σέφανοι, & coronæ cadaueri imponi solitæ. ἀοιδαὶ, καὶ αἱ ἀοιδαὶ ὑπολελειμμένοι. ἀπόλλων, sed Pluto. θαλάμας, sacrum sepulchrũ. Eustathius: ὁμοίως καὶ θαλάμαι μὲν βαρυτόνως, ζωϊκὰ κατασκύσεις, θαλαμαὶ δ' τόποι ἱεροί. αἰθορίαν, altam. ἔγκνε, Euadne. ὑπόρανέῤῥει, quæ domus huius fastigium altitudine superat. Eustathius: ἄκρεις δ', κατὰ τὸς παλαιοὺς ἄκρα, ὀρῶν λόφοι. καὶ ἀκρίζειν, τὸ τὰ ἄκρα ἐπιπορεύεσθαι, ὁ καὶ ἐξακρίζειν συριπίδης φησίν. τί φέγγος, qua luce currum suum trahens, illuxit sol. ὠκυθόαι νύμφαι, nymphæ noctis comites. δι' ὀρφναίας, noctu. γάμων, σύνεκα. uel γάμων ἀοιδὰς. συλαμονίας, μετὰ. ἐπύργωσε, auxit, feliciter cantu prosecuta est. καὶ γαμέτα. οἶκον subaudio, mariti Capanei domum. προσέβαν, cursu adij. ἐκβαιχουσαμένα, properans quasi mẽtis inops esset. πυρὸς φῶς, scilicet ut eundem tandem rogum esset occupatura. τὸν αὐτὸν, cum marito. ἐς ἄιδαν, apud inferos. αἰῶνος, uitæ huius. διὸς θυσαυρὸν, rogum in quem

quem impositus esset Capaneo, Iouis thesaurum appellat, quòd is ab eo, fulmine percussus sit. τελευταῖ. uitæ meæ exitum. τύχα, fortuna. χρῶτα, corpus meum. ἴτω φῶς, ualeant faces nuptiales, aut lux ac uita hæc. φαύσει, & exemplo sint. ὁ σὸς, tuus uerò te ô Euadne maritus (semet alloquitur) eodem amore prosequutus est, quo illum magni animi mulier deperis. σιωπηθεὶς, amore contabuit. ἄωρος, τῷ ὄρθρῳ. Euripides in Iphigenia Aulidensi: ὅπου πνοὰς φόβοιον ἀφροδίτης φίλαι. λόγους, τοὺς σοὺς. δεδαμάνων, ἐν τῶν θεῶν, à dijs immissum. νεκρὸν, extinctum in patriam uecturus. τῇ δέκνιν, hoc eam in loco. τίς ὥρα, quis uentus. πλώνν, id si ex me audires. σιωπῇ δὲ τῇδε. Philostratus Iconum secundo, in Euadne: ἡ δὲ γυνὴ, καθάπερ οἱ ἐς τὰ ἱερὰ φεφαύους τε καὶ χρυσὸν ἐξασκοῦντες, ὡς φασὶ θύοιτο, καὶ ἐς χάσμα τοῖς θεοῖς, οὕτως ἑαυτὴν φέλασα, καὶ οὐδὲ ἐλεεινὸν βλέπουσα, πῆδα ἐς τὸ πῦρ, καλοῦσα εἶναι τὸν ἀνδρα, καὶ γὰρ βούσῃ ἔοικε. φόλος, hic apparatus. ὁρᾶν, lucem aspicere, hic adesse. κἄπειτα, deinde sic ornata ac compexa. ὄρφνοις ἀθαύας, lanificio, textura. οὐ μὴ, nequaquam. ὅμοιον, uerisimile est, credibile est. παρεῖται, quin iam demittitur. οὐ φίλον, quæ quidem tibi res minimè placet. οἰδιπόδαι, cuius Eteocles & Polynices filij mutuis uulneribus ceciderũt. μόρος, κατὰ τόσον μόρος. καὶ σὺ, ac tu ô Argos. ἀῶνα, τὸν βίον. πόδῳ, mea erga eos pietate. εἰς τόδ'. in hanc fortunam. οἶον, κακὸν. φόματι, quę me deosculabatur. πασῶν, Euadnæ. νόστοισι. Ar ridet νωθροῖσι, quiete, laboris fuga. μαντεύμασι, quibus moniti futuros ac impendentes casus deuitare student. ὀχετὸν. metaphora ab his qui fluuios deriuant ac deflectunt. ἀμενοῦσ, imbecillæ. χρόνον, μετὰ χρόνον. σώζεις, seruas nos. οὐ δ' ὀλίγῳ, parua quidem in urna mea omnia componens ac colligens. σωμάτῳ, quæ iam usta sunt. οὐ μνησῆναις, Argis. τέλη, ministeria. ἀέθρ, aer quo ipsorum animæ demigrarunt. τεταμένοτας, igne in cinerem redactos. ποταμοὶ, hinc ad superos euolantes. uel ποταμοὶ, αὐτὶ τῆ ταχέως. ἤνυσαν τὸν ἄθλον, mortis fato obsecuti sunt. Apollonius: μοῖραν αὐέπλησαν. Interpres: τὸ πρόσταγμα τῆς εἱμαρμένης ἐτέλεσε. Homerus Iliad. λ. πότμον αὐαπλήσαντες.—— Eustathius: αὐτὶ τῆ σὺν τελῶς θανόντες, καὶ μὴ κατὰ τὰς ἡμιθανεῖς διατεθέντες. αὐτιτάσσομαι, armata persequar ac ulciscar. εὔδει, extinctum ac sublatum est. Euripides in Phœnissis: ἐλπίδες δ' οὔπω καθεύδουσι. Hæc ideo infert Poeta, quòd Epigoni patrum interitum ulti sint, Thebasq; cæperint ac diruerint. τύχας, τούτης τῆς τύχης σύνεκα. φάσω, dolori finem imponam. δαναϊδῶν, Argiuorum & Epigonorum. οὐδιπαταῦ, ultorem. δυοῖν, utriusque nostrũm. ἄγαλμα, faciem, imaginem. ὄψομαι. nam mihi mortem consciscam. αἰνειλόμην, ἐπόμισα. ἐπυρσατε, quæ ex me consecuti estis beneficia. ἄξιος, dignus sanè es qui bene ualeas. μεθεὶς has reliquias δαναϊδῶν, Argiuorũ. ἄλλων, τῶν πολεμίων. σφάγια, uictimas. ἰλίου βέθρα, Iliũ, quod excidit Hercules, & Laomedontẽ interfecit. res nota. ἀποδιδεῖν ἐπ' ἄλλιν: ut Tmolũ & Telogonum hospitum interfectores malè mulctaret. πυθικῶν, Delphici Apollinis. ἔγχος φόνου, incide. θεῷ, Apollini. δικόξυς, iugulaueris. καὶ θρώσκω. Ego δρώσκω malim. ἰδυμίας θεοῦ, Dianæ. Pindari in Olympijs Scholiastes, Istriæ: Pausanias in Arcad. Hymniæ Dianæ mentionem facit. ἰσμένοῦ πόλιν, The bas. αἰγιαλεῦ, αὐτὶ πατρὸς. αὐτὶ τοῦ ἀδράστου. αἰγιαλεῦ, Ægialus Adrasti fuit filius, de quo Pindari interpres hymno Pythiorum octauo: ἀπ' αὐτωλῶν. Homerus Iliad. δ. τοῖος ἔλυ τυδεΐδης αὐτωλίος.— φθονεῖν. Placet φθανεῖν, priusquam barba genas uestiat. δαναϊδῶν, Argiuorum. πόλεως, Thebarum. ἔλυγονοι, καὶ ἐπίγονοι. πορσύσετε, ducturi estis. καὶ τόνδ'. Adrastum. εἰς ὀρθὸν, rectum constitue: uide ne titubem ac offendam. πόλει, Athenis. προμεμοχθήσασι, Theseus & Athenienses. σέβεσθαι, ut eos uenerari ac obseruare æquum sit.

IN IPHIGENIAM AVLIdensem Annotationes.

Ἄυπνον. Hoc quoque magnum est senectutis incõmodum. ὀξὺ. nam somnolenti & ægrè uigilantes, oculis cõnuientibus intuentur: id est acutè. πορθμεύει, fertur. ἑπτακόρυν. Sunt enim septem Pleiades, à nostris Vergiliæ dictæ. μεσήρης, mediam adhuc cœli partem ascendit. κατ' εὔριπον. Euripum Chalcidicum, qui Eubœam à Bœotia modico spacio separat. κατ' αὖλιν. Tzetzes: αὐλὶς δὲ ἀπὸ τοῦ ἐνεῖσε συναυλιδῆναι τοὺς ἕλλιναις, ὅτε ἐποιοῦντο τὸν πρὸς τροίαν ἀπόπλοον. ἢ ἀπὸ αὐλίδος τῆς φορονέως. ἀγνώς, ignotus. οὐτᾶθα, οὐ ταῖς τιμαῖς. τὸ πρόσιγαμένον, quæ his obsistunt atque aduersantur, molestia afficiunt. τὰ θεῶν, spreta ac neglecta deorum religio, sacrificia parum ritè peracta, uota non reddita. οὐκ ἄγαμαι, sermonem huiusmodi in uiro forti ac magno imperatore non probo. ἔφυς, ὑπαρχεῖς. μὴ οὐ μαίνεσθαι, una excepta insania. πορὶ σοὶ, te cruciat. φρηλὶν, cum cæteris rebus in dotem. Euripides infrà: χ' ὅτι δὴ με ταῖς σαῖς φρηναῖς ἔλαβεν ἀγαμέμνων αὔαξ. Θεστιάδαι, Thestiæ filiæ. τὰ πρῶτ' ὠλβισμένοι. totius Græciæ opulentissimi. μὴ λάβοι, in uxorem du-

rem duceret. καὶ νιν, at hoc quidem Tyndareo uenit in mentem. καὶ δὲ ἐμπύρων. ac immolatis hostijs fœdus inire. λαβὼν, eam per uim rapiens. ἔχοντα, τὴν ἑλένην. λέχους, τῶν τῆς ἑλένης γάμων. ac priori marito redituros. πόλιν, in quam se recepisset. ὅτου, quem omnium maximè amaret. ὥς γε, atque utinam. ἐλθὼν, Paris. οἰστρήσας, amore furẽs. πᾶτα, nimirum in Menelai gratiam. ἀπλοίᾳ. Euripides in Taurica: λειμῶν τ' ἀπλοίας, πνευμάτων τ' οὐ τυγχανόντων. ἀπορίᾳ λιχμωμένου, quid agendum esset animi incertus. ἰφιγένειαν. Hanc Homerus Iliados ι. Iphianassam uocat. αἰνεῖλεν, respondit. εἶπον, iussi, ut qui nunquam id passurus essem. οὔ δὴ μ', ubi, quo tempore. πλῆναι δεινὰ, filiam Dianæ sacrificare. ταὐδρὸς, Achillis. εἶσιν, nisi Phthiam proficiscatur gnata mea, huius uxor futura. πειθὼ, hoc persuadendi argumentum. ὡς ἔχει, ut res hæc se habet. κατ' σύφρονης σκιὰν, quam noctu. πέπυθε, continet. ὦ λήδας ὄρνος, ô Clytæmnestra Ledæ filia. σώτονα, congrua, consentanea. ἴνιν, τὴν σὴν θυγατέρα. λοιπόδιν πῆδυγα, σπέπασμα, sinuosum tegmen: id est, portum undique à uentis tutum. ὥρας, alio enim tempore magis idoneo. λέπρ' ἀμπλακιῶν, τῆς γυναικὸς ἀποτυχόν. δεινὸν, ac metuendum. ὅ, τι φῆς, quid hac de re sentis. σὴν παῖδ' ἄλοχον: qui filiam tuam nuptum dare te uelle diuulgans, hanc huc ducendam curas, ut Dianæ immoletur. γνώμας, ab hac opinione recedo. ὀρέσσων, mouens, excitans. εὔφημα. Melius ominare, optata loquere. πόρον, uiam, iter. πλήθρων, foribus abscede. λὶν γὰρ νιν. Si uerò ei obuius factus fueris. λυκλωπῶν θυμέλας, Mycenas Cyclopum opus. λέγει, ô Agamemnon. τόδε φῶς, diem hunc. εἰς τέλος, summè beatus. παρ' ἀπίστιον. Scribe παρακπίστιον. πόλιν ἐμαὶν, Chalcidem urbem meam. ἀρεθύσας. Arethusæ fontis. Homeri Glossographus: ἀρέθουσα ἢ τέσσαρες· οὐ σύρα ὑσή, οὐ σμύρνη, οὐ χαλπίδι, καὶ οὐ ἰθάκη. Proclus: καί τοι πολλαχῇ ὕδωρ μὲν ὕδωρ ἐστὶ, πανυπερθὲν ἦ, ὡς οὐ χαλπίδι πλούταρχος ἱστορεῖ τὸ τῆς ἀρεθούσης. ἡμιθέων. Hesiodus quoque ἡμιθέους eos appellat, qui apud Ilium naturæ concesserunt, ἑλεύνης οὕνεκ' ἀνόμασε. ὡς ἐπὶ τροίαν, quoniam Troiam. ἐλάτᾳσι, nauibus. ξανθὸν μενέλαον τέλειν εὐέπουσι. ἀπ' σὺρώτα. Eurotas Laconiæ flumen est. δρόσοις, iuxta fontem. πολύθυτον, maximè cultum, & in quo multa fiunt sacrificia. ἀρωμόναν, ab hominib. præter morem ac consuetudinem. αἰσχύνα, recenti pudore: nam uerecundia rubescimus, timore pallemus. σὺν ἑδρῳ, unà sedentes. τὸν οἰλέως: alterum Oilei, alterum Telamonis filium. τοῖς, Corrige τῆς σαλαμῖνος, Salaminis insulæ decus. Æschylus in Persis: πολλοὶ φῶτες χώρας αὖθος, σαλαμῖνιοι δεά θ'. Alcidamas: πετῖός γε μὲν τοῖς αἰγοῖς τῶν αὐδρῶν ἔριδας καὶ λοιδορίας, καὶ νύβους οὐ μέγι σον κακὸν ἐδίδαξε. Palamedes. Fatetur Gorgias in eius apologia, τὸν πόνον, χολῆς ἄλυπον διατριβὴν esse eloquentiam. παῖς ὁ ποσειδῶνος, Nauplius. δίσκον. familiare fuit priscis illis exercitium. Homerus Iliad. ϛ.

λαοὶ ἢ παρὰ ῥυγμῖνι θαλάσσης δίσκοισιν τέρποντο.

ὄρον, ὑγρὸν. ὀρέων. Homerus Odyss. σ. νήριτον appellat:

τόπο ἢ νήριτόν ἐστιν ὄρος κατεάμενον ὕλῃ. Commentarius: νήριτον ὄρος ἰθάκης, αὐτὶ μερὶ τῆς ἠπείρου.

νιρέα κάλλιστον. Homerus in Bœotia:

νιρεὺς, ὃς κάλλιστος ἀνὴρ ὑπὸ ἴλιον ἦλθε. λαβρὸν τόκον. Vlyssem. χείρων, Chiron centaurus erudiuit. σὺν ὅπλοις, cum armis currentem. πρὸς ἅρμα ἑλίσσων, τὸ ἅρμα προσειλίσσων. currum circum metam uertens, idque ut uictor euaderet. εὔμηλος φρηντίδας. Homerus Iliad. ϛ.

ἵπποι μὲν μέγ' ἄρισται ἔσαν φρηντίδας, τὰς εὔμηλος ἔλαυνε ποσιδήϊος ὄρνιθας ὤς.

χόμοισι, frenis auro uariè ornatis. μέσσοις, hinc inde à temone discretos. ζυγίοις, iugales, iugo subditos. ἔξω, qui iugo non alligantur. σειραφόρους. Cõsule Pollucem libro primo. αὐτήρεις, sibi mutuò in flectendis metis respondentes. καὶ σύριγγας. Grammatici: τὸ λιοῦν τοῦ τροχοῦ, τὸ σύναρμοζόμενον τῷ ἄξονι, σύριγξ. γυναικείαν ὄψιν, ut oculos meos uoluptate satiarem. μείλινον, διὰ τὴν μείλινον ἠδονὴν. πλάτας, classis. φθιώτας ἄρης, Myrmidones Phthiotici milites. ποντήνοντα. Homerus Iliad. ϛ.

μυρμιδόνες ἢ πελεῶτο, καὶ ἔλλινες, καὶ ἀχαιοὶ, τῶν, αὖ ποντήνοντα νεῶν λὶν ἀρχὸς ἀχιλλεύς.

λατ' ἄνεραν, in summis puppibus. ταλαὸς. Homerus citato loco:

τοῖσι δ' ἄμ' σὺρύαλος τέρπατος ἠέν ἰσόθεος φῶς

μνηστήρων ὑὸς ταλαϊονίδαο ἀνάκτος.

δουλεύος. Idem Homerus:

καὶ δουλεύος ἁπάνυπος ἀγαπλέπτῳ φίλος ὑός.

ὁ θυσέως παῖς. Acamas, uel Demophon: Homerus Menestheum Athenienſibus præfuisse author est. ἐξήνοντα. Homero ποντήνοντα. βοιωτῶν. Homerus: βοιωτῶν μὲν πολυέλεως. γυγνὸς. ab his oriundus qui è dracone, quem quidem interfecit Cadmus, prognati sunt. Is porrò, ut aliàs indicauimus, è terra emerserat. φωκίδος. Homerus ϛ. rhapsodia. λοιποῖς. Idem eodem libro. θρονιάδ'. Homerus θρόνιον nuncupat. παῖς ἀτρέως, Agamemnon. δέδραστος. Homerus:

καὶ σιπυῶν ὅτ' ἄρ' ἄδρηστος πρῶτ' ἐμβασίλευον.

τᾶς φυγούσας, τῆς ἑλένης. πρᾶξιν, belli suscepti

pti finem. ἐν πύλου, hîc Pylos Messeniæ est oppidum. fuit & Arcadię & Elidis. γοβλίνιος. Homerus: γοβλίνιος ἱππότα νέστωρ. Scholium: εὔτιμος παρὰ τὸ γόβρας, ἢ ὁ εὐ γόβρυν λώμη τραφείς. ταυρόπαν, taurino capite. hæc alibi. αὐνιόπνων. Stephanus, Strabo. αὖξ ἰωνσὸς, Homer. in Bœotia: ἰωνσὸς δ' ἐπιήφη ἦγε δίῶν ἢ εἴποσι νῆας, τῷ δ' οὐῖῆνες ἕπονῖο. ὃς ἐπεῖσι. Homer. Il. δ. ὄδ' ἐπειῶν χαλκοχιτῶνων. Glossulæ: ἐπῃῶν, ἢλείων ἀπὸ ἐπῃῶ τῦ ἢλείᾳ βασιλέως. σὔρῦῖος. Homer. in Bœot. τῶν μὲν ἄρ' ἀμφίμαχος, καὶ θάλπιος ἡγησάνδλῦ υἷες, ὁ μὲν λῖεκέτου, ὄδ' σὔρύτου ἀκῖοξιωνος.

μέγας. Homer. ibidem: μέγης ἀτάλαντος ἀρηϊ φυλείδης. λέχσυμα, filius. τὰς ἐχίδνας. Castigo ἐχῖνας. Homer. οἴδ' ἐν δωλιχίοιο, ἐχινάδων θ' ἱερᾶων. uide Stephanum. Dionysius Afer, Strabo, & Callimachus εἰς δῖλον, ἐχινάδας uocant. ὁ σαλαμῖνος. Homer. Il. β. ἄϊας δ' ἐν σαλαμῖνος ἄγον δυοκαίδεκα νῆας. ἐχάτασι. Homer. Il. θ. τοὶ δ' ἐχᾶτοι νῆας ἕϊσας ἔϊρυσαν, ἠνορέῃ πίσυνοι, καὶ διάρτεϊ χειρῶν. Sophocles in Aiace mastigoph. καὶ νεῶ ἐπὶ σκίνοῦς σὲ ναῦτικᾶς ὀχῦ ἀκάντῆς, σὺ θα τάξῖμ ἐχάτλιν ἔχει. ὡς ἔϊον, ut audi, ut scio. βαρίδλας, naues. νόστον, domum non est rediturus. συγκλῆτυ, accersiti, euocati. δεατότασι, Agamemnoni. ἀμιλλᾶ, pugnas, contendis. λυρῳὔτρος. nemo est cui sermonem hunc efferre magis conueniat, quàm mihi.

τρέσας, te metuens. ἦδ'. iam nosti. σύμαῦτρα. sigillum soluens, ac tabellas aperiens. αὐδίξας. Restitue αὐδίξα. τ' ἀμὰ, liberos meos. τὸ βὔλεδθαι, uoluntas quidem mea. δῖπορ εἰπεῖν, ac res meas domesticas administrare. πλάγια, diuersa, sibi pugnantia. ἐπιφθονον σοφύ, supra modum eloquens. Thucydides: ἐπιφθόνως τὶ διαπράξασθαι. αὐτὶ τῦ, ἐπίφθονον καὶ μέγα· τὰ γὰρ μεγάλα φθονῦται. πὺ σαφὲς, nec cui fidendum sit. οἶσθ'. meministi. δλαυάδλαις, Græcis. τῷ θέλοντι, domum tuam ingredi cupienti. ἐν μέσῳ, quod quidem plerisq; in medio positum erat. ἔσῦῖε λιλέτρων, domi rarò, ubi te consulentes amicos sciperes. ἐπῦλδον, obijcio, impropero. ἴνα, ubi, qua in re. ὀλίγν, nullus eras. πομπῦς, τῦ αὐέμω. ναῦς, classem atq; exercitum. σύγχυσιν, ἐμπλῆξιν. μὴ νεῶν, μὴ ἐμπλόσας δερὸς πρεάμω πεδλίον. χιλίων νεῶν ἄρχων, cum maximæ classi præesses. πόρον εὕρω, quid comminiscar. ὥστε μὴ, ne tu imperio abdicatus. ὑπέσχης, promisisti. πρόφασιν, hoc prætextu. λέλησαι μεταβαλὼν, imprudenter mutas, uel non animaduertis te mutare. ὡς φονσὸς. οὔτω γράφων, ὡς φονσὸς. μαλιστάγε, sanè: ironicôs. πρὸς τὰ πράγματα, in capessenda repub. ἔχοντες, ut eam administrent. γεγῶτες, ὑπάρχοντες. τὸν ἀδελφὸς, nihili homines. λιαταγελῶντας, apparatum hunc nostrũ deridentes. χρείας, necessitatis gratia. προσφάτλω, αὔρχοντα. μὴ λίαν, ne supra modum supercilia ad impudentiam subducam. ἀφιλεῖ, non solet. φυσᾶς, anhelas. Aeschyl. in Prometheo, οὔθα πόλαμὸς ἐπφυσᾶ μενός. M. Tull. Tandem aliquando Quirites Catilinam furentẽ audacia, scelus anhelantem. μέχρησαι, indiges. ὧν γὰρ ἐπῖῆσω, quam enim habuisti uxorem. λιαπῶς ἦρχες, ὁ μὴ σφαλεὶς. qui ipse extra noxiam fuit. χρῆῖσις, ἔχαν. λέχος, τλὶν γυναῖκα. ἤδλεν' ἐλπὶς. nam suam unusquisq; uxorem futuram Helenam sperabat. οὐς, μνησῆρας. καὶ τὸ σὸν, ac tuo quidem commodo. πέρα δίκνυς. Si quidem interficiendi mihi sunt liberi mei. φείδεσθαι, nec eis necem inferre. δλέξεις, fratrem te esse factis probaturus es. λαῖᾶ θεὸν, malo quodam fato ac genio. σκήπτρῳ. quòd Imperator creatus sis. σῆς, uxoris tuæ. μακραὶ, ὁ δλὸν. quoniam uerò longum iter confecerunt. σὔρυτον, Lege σὔρυπερ. πέπυσται, ἀκήκοον, ἐμαθον. λέγυσι, pleriq; ex exercitu. λαναῖ, canistrum ad sacrificium peragendum. λιρᾶτα, τὰς λιφαλὰς (nam coronari sacram rem faciebãt ueteres) quasi futuræ sint nuptiæ. λωτὸς, fistulæ. καὶ ποδῶν, saltare, tripudiate. φῶς, dies hic. τί φῶ, quid dicam. ἄξομαι σέθεν. Semet compellat Agamemnon. δαίμων, deus, aduersa fortuna. αὐτοῖς ἔχει, licet, liberum est. ἄπαυστα. Corrige ἀπαυστᾶ, non conueniunt. τῦ βίᾳ, τῦ ἡμετέρου βίᾳ. ἄμοι πάρα, πάρεστι. τὰ φίλτατα, filiam Iphigeniam. ὡς ὤπτισ'. ut uirginis huius me miseret. ἢ μὴν, sanè. αὐταρῆπά σοι, δλάπεν. ἔμι, in eam pedibus eo sententiam, in qua tu nunc es. τὰ μὸν, quæ mihi prius grata uidebantur. ὁραῦ φάος, uiuere. ἄγαμος, neglecta ac repudiata Helena. ἀδελφὸν, te fratrem meum. τ' ἀγαθὸ, τῦ ἀδελφῦ. νέος, demens, fatuus.

οἶον, quod scelus, quæ feritas. συγγόναν. est enim neptis mea. τῇ σῇ, filiæ tuæ.

μέτα, μέτεστι. μή μοι μετέστω. hæc nihil ad me pertinere uelim. Itaque partes meas tibi concedo, ut tu omnia pro arbitrio agenda statuas. πρεσφυτάτα, prognatum: id est fratrem. μεῖέπεσον, aliud sentio, opinionem muto. τῷ διὸς, Ionis filio. ἀδελφῶν, Atrei & Thyestis. δι' ἔρωτα, Aeropes. Trita uulgò historia. ὑλήσομαι, hoc uerò ipsos non latebit. δυμαρές, Calchanti uitam adimere. εἰσέρχεται, quod mihi in mentem uenit. σισύφειον ἀνέρμα, Vlysses. δόκα, finge illum. μέσοις, in media Græcorum concione. ὑπέστλν, ac me Iphigeniam immolaturum recepisse. στρᾶτὸν ἀπωτέναυτας.

λιλσύσσα, Vlysses. ἀργεῖος πόρῖν σφάξαι. λωπλωπίοις, à Cyclopibus ædificatis. τὰ νῦῦ, in hisce malis. πεάσω πανῶς, miser sum. μαινόμεν' οἴστρῳ, amore furentes, ac perciti. χαρίτων, τῶν ὄρῶτων. ἀπονέπω νιν, hoc postremum. ἀφροδίτας, μεῖβίας scilicet. πολλὶν, nimiam. ἐδλὸν, bonum quoddam est, ac illud quidem certum. μέγα φέρυσι, magnum adferunt momentum. σοφίαι, μετὰ τῆς σοφίας. ἐσοραῦ, de rebus cum iudicio iudicandi. λιλέος, καὶ πιλέος. βιοταὶ ἀγόρατον, æterno quidem tempore. λιρυπᾶν, tegendam, celandam. λόσμος, uirtutis ornamenta. εὔδλον, eorum in animis sita.

μυριοπλοῦς. possunt enim uiri uirtutum suarum specimen præbere in bello, in iudicijs, in administranda republica, ac mille huiusmodi rebus. mulier uerò si casta sit, nihil ferè est quod ultrà ab ea requiras. ἔμολες, ex eo ad iudicandas deas loco profectus es Paris, ubi, &c. ἀργυνναις, albis. βαρβαρα, μέλη subaudio. aut βαρβαρα, αὐτὶ τῦ βαρβάρως.

ὀλύμπια μιμήμᾶτα, Olympi clari tibicinis, cuius meminit Plato νόμων γ. & Plutarchus περὶ μουσικῆς. σὔθηλοι, mammosæ. ἄσ', ἢ λέσις. nam Venus Mineruæ ac Iunoni hoc in iudicio prælata, Paridem in Græciam misit. ἐλεφαντοδέτων δόμων, ædium Menelai. Homerus Odysseas δ.

χρυσὔτ' ἠλεκτρῦῖε, καὶ ἀγύρυ, ἢδ' ἐλέφαντος.

ὃς, qui tu ô Paris. δέδωκας ἔρωτα. nam amore tuo capta est Helena. ἔρις ἔριν, γνῦνῶσα subaudio, illa inter deas pulchritudine contentio, hoc aduersus Troianos bellum suscitans. ἑλλάδα, Græciæ principes. alij sic: ἔριν ἑλλάδα, pugnaces Græcos. σὺν δορὶ, armatos. βασιλεῶν, Agamemnonis. ὀλβοφόροι, qui sæpe homines ditant ac locupletãt, neque idcirco felices existimandos. χαλκίδος θρέμμᾶτα, nos Chalcide natæ mulieres.

μὴ σφαλερῶς, nec titubantes. χόροῖν, manuum plausu. τέκνον ἀγαμέμνονος, ἢ ἰφιγένεια. ὄρνιθα, omen, augurium. τὸ σόντε, comitatem ac bonitatem tuam. φορνὰς, puellas in dotem. λόρῃ, filiæ. ὦ τέκνον, ô Iphigenia. λῶλὸν, pedem. δλέξαδε, Iphigeniam. θάκνς ἀπλώνς, uehiculum in quo sedebam. ὄμμα πωλικὸν, equorum oculi. ὄχῳ, currus agitatione. αὐδλεὸς, Achillis. νυρῆδλος, Thetidis filij.

λιάθησο: hîc sede ad meos pedes. δὸς, redde, effice. δικὰ χρόνυ. diu enim est ex quò aspectum tuum desiderio. πολλῷ χρόνῳ, longum post tempus. ποᾶῖρ σε, ἄσμενος εἰσεῖδλον. πρὸς ἐμῦ: meus nunc esto totus, da te mihi. ὀφρῦ, quod est tristiciæ indicium. ἕως, hactenus lætor, dum te aspicio. ἀπασία, quasi Achilli nuptura sit Iphigenia, ac semper cum eo futura. ἄλλας, te nempe.

σὔ, ubi. μακρὰν, ὀδὸν, procul. εἰς τοιοῦτον, uterque nostrũm periturus est. λαλὸν μοι, honestum, commodum. καὶ σοὶ πλῶς, ac tibi nauigandum & eundum est. ἔα, omitte hæc. θέμενος σὔ, rebus illic bene gestis ac constitutis. ὀφθλῦσι πόρας, non ut hîc à uiris atque exercitu. ἄχθος, pestis ac pernicies. νοτὶς, lachrymæ ex oculis profluentes. λόδλας γονέβλον, ô Clytæmnestra. ἀσύνετος, ista equidem planè intelligo. τὔνομα, uiri porrò nomen teneo, cui filiam nostram despondisti. ἔσυξε, sibi matrimonio iunxit. οἰνώνης πρόμον, Aeginæ insulæ regem, quæ prius Oenone dicta est, teste Plinio. Homer. Iliad. β. οὔτ' ἔχον αἴγιναν. Annotationes: αἴγιναν, νῆσον πρὸ τῆς ἀτλιῆς. ἐπαλεῖτο δὲ πρότερον οἰνώνη, ὕστερον δὲ αἴγινα.

νυρέως λόρῃν, Theridem Nerei filiam. χείρων, Chiron centaurus. ἔδλασαν, conuiuantes celebrarunt. τῷ λιεῖμονῷ, domino ac marito. σελήνης λύκλος, hoc plenilunium. θεᾷ, Iunoni quæ ζυγία cognominatur. συνένεγκαι, tu modò consentias. οὐθάδλε, conuiuium parabimus. σὺν παῖδλα. Legendum σὺν. αὐταχῆσι φλόγα, faces nuptiales. Euripidis in Phœnis. Glossographus: ἔθος λὶν τλὶν νύμφλιν ὑπὸ τῆς μήτρὸς τοῦ γαμῦῖος μετὰ λαμπάδλος εἰσάγεσθαι. Apollonij δ. ἀργονναν. enarrator: τὸ παλαιὸν τὰς μητέρας τῶν γαμῦῖων οὐ τοῖς γάμοις διαδιχεῖν ἔθος λὶν, μὴ μόνας, sed sub matris custodia. ἀργείαν θεαὶ, Iunonem. μάτλιν ἦξ' hoc fruftra conatus sum. αἴοσω, ὀμμάτων ἐμῶν. τοῖσι φιλτάτοις, Clytæmnestram & Iphigeniam notat. τέχνας, quibus quæ de Iphigenia agenda statui, uxorem celem. τῆς θεῦ, Dianæ. αὐάτε, σοὶ. φοιβήϊον. nam Apollo Ilium construxit. ῥίπτειν, idque uatum numine afflatorũ ritu, ut aliàs patefecimus. θεῦ, Apollinis, à quo impellitur atque exagitatur. ἄρης. Græcorum copiæ. πόντιος, mari in Asiam transportatæ. διοσκόρων, ἀδελφλὶν subaudio, Castoris & Pollucis immortalitate donatorum sororem. ἐν πριάμου, γῆς supplendum. λυπώσας, ἄρης: Græcanicus exercitus. πόλισμα, ciues. λαμοῦσμυς λιφαλὰς, amputatis ceruicibus. λατάπιρας, funditùs. θήσει, ἄρης, ἐλπὶς: casus, fortuna. παρ' ἰστοῖς, in lanificio. ἔρυμα, Troianam arcem. πύνυν γόνον, Helenam Iouis in olorem conuersi filiam. ἔτυμος, si uera est fama. ὡς ἔτυχε; quòd cum aue concubuerit Leda. ἀλλαχθη, Iupiter: cum

se is deus in cygnum transformasset. πισφίσι, poeticis ac fabulosis. ἤνεγκαν. φέρω. οὐ πύλας, pro foribus. πύλας, Euripi traiectum. ἐπ' ἀνῆρας, apud Aulidem. ἄπαιδες, liberis carent. λεκτὸς ἔρως, ut & domum & uxores reliquerint. ὑπ κῶν θεῶν, non sine deorum singulari quadam erga nos beneuolentia. τὴμὸν πάππον, quod uerò ad me spectat. πελέα, Peleum patrem meum. σύριγγι πνοαῖς, quibus agitatus septies in die reciprocare traditur. ποῖον χρόνον, quod nam ad tempus.

πλεξιαὶ, συνάπτω. κοινὸν. utriq; nostrûm commune. ὡς εἴρασιν, ut uidetur. φαύλως. leniter ac modestè. μοί σοι, ego quoq; tibi par pari refero. πλακὸς γονέβλου, Aeaci nepos. θεᾶς, Thetidis. γεγῶτα, ὑπαρχοντα. τῷ δ' τῷ τῷ ὀνόματι. ὑπ ἐᾶ, ut serui nomine possim gloriari. ἢ μόνω, uos soli. παῖδ'. Clytæmnestram & Achillé filios uocat homo iam grandis natu. ὥσῃ, τὸ πρᾶγμα. ὄγκον τινά, rem non parui momenti. πλεξιᾶς ἔπαθε. Seruus hic Clytæmestræ fidem uidetur implorare. ταῖς σαῖς φρὴν σαῖς, σὺ ταῖς σαῖς φρὴν σαῖς. ἦδ' fuisti.

μεμηνὼς, insanus. ἀφτίφρων, imò mentis compos. τῦτο, κατὰ τῦτο. πρὸς πάμαξα, γρατὸς πορσύνεται. οἴχομαι, perij. τὸ δ' ἐμὸν, quod ad me pertinet. κὴχ ἁπλῶς, grauiter & iniquo animo. γεγῶτα, editum. πάμαξε σῇ, Iphigeniæ. γελᾶ μοι, arridet, applaudit, opitulatur. αὔαρχον, nemini obsequentem. θέλωσιν, uoluerit. ὁ φρᾶδὸς ἀφεῖται πρόσω, maiora semper molitur, præsentibus nunquam acquiescit. ἐξωγκωμένοις, prosperis rebus.

φρονεῖν, sapere. οὐ κῦδρὸς. λέμοις subintelligitur. ἄρει τῷ κατ' ἐμέ. Ego ita malim, ἄρα τὸ κατ' ἐμέ, ipso in re bellica Marti pro uirili decus adferam. πρὸς τῶν φιλτάτων, ὑπὸ τῦ ἀγαμέμνονος. ἃ δὴ, quatenus. γίγνεται, fieri solet. ἐμὴ. quippe quæ uxor mea dicta sit, & credita. τοὔνομα, ὃ δὲ τὸ ἐμὸν ὄνομα. σίδηρον, ferrum, gladium. πόσις σὸς, sed maritus tuus sceleris huius autor. αἰγνὸν, κακαρὸν, imò Iphigeniæ sanguine pollutum. θαῦμα σὰ, mirum quàm indignis modis accepta sis. τὸ μηδὲν, nihili homo. οὐ κῦδράσιν, aliquis esse censebitur. φυσῦσι, ad cædem inseruiat. δεῖ' εἰς ἀκραὶ χεῖρ'. δεῖ' ἀκρᾶ ἔτι χεῖρ, ne summis quidem digitis. πόλις, urbs Phrygiæ. ὅρισμα, in barbarorum finibus sita. ἔσται: erit, uel in precio futura est, nec à nobis excindetur.

γένος, unde Agamemnon & Menelaus imperatores nostri genus ducunt. nam Pelops è Phrygia in Peloponnesum traiecit. τὴμὸν, γένος: ciuitas ac patria mea. τυχὸν, rem futuram coniectura consequutus. διοίχεται, labitur, errat. ἢ. nam, etenim. τῶν γαμύντων, quod ad parentes attinet, qui eas mihi despondere cupiunt. ἔρπει τόδε, hoc utique à nobis citra iactantiam dictum sit. θέραμα, quo puellam caperet. νόστος, profectio.

τὸ κοινὸν, bonum publicum. ἐλεύ εἰμι, contemptui sum. χρανῶ, imbuam. θεὸς, salutis tuæ defensor. Cicero: Princeps P. Lentulus, parens ac deus nostræ uitæ. σὺναλίας πλακόμενος, Thetidis. τλῶ χάριν, tuum erga me beneficium. timeo enim ne nimis parumque laudatus, ægreferas. χῆμα, affectum quendam. λαῷ ἀπώθεν ἦ. tametsi procul à casu & periculo absit. ὄρνις, augurium. ἀπαρθένευτα. non conueniunt hæc quidem uirginibus. ἥξει, Iphigenia. τύξεται, hoc à te impetrauero. ἀμαθὲς, imprudenter. ἀργὸς ὢν, qui nunc à rebus gerundis uacat & feriatur.

ἥξετ' ἐς ἴσον, tantundem efferetis. ὡς οὔγ'. Atqui ut hoc unum audias. λίρλω, Iphigeniam. ὄναιο, bene tibi sit. τὸ χρῆν. καῖα. Si enim prout optas persuasus fuerit, nihil est quod tibi operam meam impertiam. ἀμείνων, ac ita melius erga amicum me gessero.

λραυθεύτων, τῶν πραγμάτων. πρὸς ἡδονὴν, hæc grata tibi ac amicis futura sunt. οὐ χρεὼν, ubi oportet, ubi conuenit. τί δεῖ πονεῖν. Si eadem sunt scelerati conditione, qua probi innocentesq; homines. ὑμοῦσαις, ἐγένετο subaudiendum. διὰ λωτῦ, de fistula Libyca satis alibi multa. ὑπὸ λαλαμέσσαν. αἃ desideratur, quæ syringes. πήλιον, Pelium montem. ἰαχήμασι, cantibus. ἰσοῦ λάτρωνὸν ὄρεσι, in monte Pelio. ἐλύσσαι. Emenda, ἐλεύσσαι. Hesiodus: μῆσαι πιερίηθεν θεοδῆσι πλήσσαι. ἀναδιανίδλας. in hoc porrò deorum conuiuio Ganymedes Troianus Iouis amasius ac pincerna. λοιβὰν, nectar. ἄρυσε. Homer. Iliados κ. γλυκὺ νέκταρ ἀπὸ λραῖῆρος ἀφύσσων.

λύπλια, in orbem tripudiantes. ἐλάτασι. cum ramis abiegnis. ὦ νυμφὶ λίρα, ὁ Thetis. μέγα φῶς, magno Græciæ honori fore. hoc uidetur quasi epithalamium. ἐξωνόμασε, Achillem prædixit. πφαιστόπονῳ, quæ Neptunus fabricatus est. Homerus Iliad. ς. δωρύματ' ἔχων. Idem Iliad. τ. σὺπατρίδλος, generosæ. σέθ', ὁ Iphigenia. ἐπὶ λάρα, ἐπὶ τῇ λεφαλῇ. γέψῃσι, instar uictimæ. ἀλιαῖ. ἀλίων, iuxta hoc fretum, aut ἀλίων, ὀρέων, ἢ ἀπὸ τῶν ἐρῶν. βρότειον, tuum nempe. ἢ σύριγγι, non pastorali tibia. ἰναχίδλαις, futuram Argiui cuiusdam uxorem. τὸ τᾶς ἀιδῆς, πρόσωπον. uel τὸ τᾶς ἀιδῆς, ἢ ἀιδὼς καὶ ἡ ἀρετή. δοῦναί τι, ὥστε δοῦναί τι. πρόσωπον, τὸ τῆς ἀιδῆς καὶ τῆς ἀρετῆς πρόσωπον, τότε (subaudio) οἱ νόμοι τῆς κοινωνίας λραῖῆσιν. θνατοῖς, ab hominibus negligitur. καὶ κοινὸς ἀγὼν, tum commune est omnium homi-

hominum periculum, ne qua deorum ira eos breui opprimat. θανάτου, τὸν αὐτῆς θάνατον. οὐ λυκῷ, commodè, opportunè. παρ θεοῦ, Iphigeniæ. νῦς, εἰς τὸ νῦς. εἰς subaditur. ὑπὸ τοῖς πέπλοις, quippe qui infans adhuc esset. πρὸ γάμων, πρὸ τῶν τῆς ἰφιγενείας γάμων. πρόδ' ἔχεις, obtendis. πρώτοισι, τοῖς λαπροῖς. εἰς ἓν ἥκετε, in hoc uno conuenitis, consentitis. οὐ δεῖ γ'. neque sanè opus est. εἶς, δικάμων. τίν' ἠδίκησαν, quam ne iniuriam passa es. ὀνοῦς: uafro animo, cum altero fraudulento negocium habenti res non succedit. τὸ γὰρ αὐαίσχυντον, impudentiam enim. τῇ συμφορᾷ, ad hanc meam calamitatem adiungere. ταύταλον. Eustathius Iliados λ. λουφίλιον δὲ πόσιν τὸν ἀγαμέμνονα τῇ λυταιμνήστρᾳ εἶναι, τυτέστιν ἐξ ἔτι λάφυς οὔσης αὐτῆς, ὁμή φῳ μὲν ἀρέσκει· εὐριπίδλυς δὲ ἄλλως οἴδλον, ὃς προγαμηθεῖσαν αὐτὴν τῷ ταυτάλῳ γνωρίζει. σῷ πάλῳ. eum tibi uendicans. ναὶ τὸ δίος, Castor & Pollux. λέχη, coniugium. οὗ, ubi, in quo. οὐ πανάις, non rarum est, facile est. πάλλα, Orestem. λαλὸν, honestum ac decens est scilicet. Ironia. γονὸς. Tu repone λαλὸν γονῶ, nos parentes. γυναικὸς, Helenæ. τέκνα, Iphigeniam. ταχθεῖσα. Corrige, τἀχθεῖσα. Helenam iusto odio dignissimam. λακεῖ, ubi bellum gesturus es. ἐδεα μόνον, ut tibi exitium adferret. ἐφ' ᾗ, quam ob causam. πλεξόμεθα. fuit autem postea à Clytæmnestra interfectus Agamemnon. ταγαθὸν. te enim nihil prius à dijs petere quàm liberos oportebat, quos nunc trucidas. νόστον, reditum in patriam. ἰὼν, domo profectus. ἃ θέμις σοι, qui liberos eneces. οὐ ἀφγείοις, ad omnem Græcorum exercitum. δίκαιον λόγον, hunc quem infert sermonem. βέλεσθε. ita orare debuisti Agamemnon. οὐ ἴσῳ, ex æquo. ἢ μονέλκεων χρὴ, ἑρμιόνλυ: Hermionem mactare, Helenæ matris eius causa. ὅπορ, cuius hoc erat negocium, quippe qui bellum hoc commouerit. σώζουσα λέκτρον, quæ matrimonij fidem non uiolaui. ἐξαμαρτοῦσα, Helena adultera. σὺτυχὸς, cuius nempe filia ad cædem non deposcitur. πείθειν, persuadendo. οὐτεῦθ'. in hoc uersarer, huc confugerem. τ' ὠπ' ἐμοῦ, quod possum, pro uirili. ἥδε σοι, Clytæmnestra. αὐδρὸς, mariti. ὀνμὸς δ' ὅδ'. meus uerò hic uicissim sermo erat. ἐπιλέλησαι. Tu uerò horum iam non meministi. πρός γε πέλοπος. ne per Pelopen me interfeceris. ἦλθ'. Paris, ὁ pater. νεοσσὸς: hic adhuc infans est, hæc uerò iam adulta. σὺ σωτέμῦσα, unũ paucis concludens. τά τ' οἰκτρά. Ego quatenus miseratione affici conueniat, noui: quatenus uerò, nequaquã, μαινοίμλυ, nisi amarem. ἀφροδίτῃ, cupiditas, desiderium. οἱ τᾶς, οἱ ἕλλλνες. θεᾶς, Dianæ. βουλόμενον, neque id ago ut ei obsequar. δεῖ, in cuius gratiam. τούτου, τοῦ πράγματος. ὅσον σὺ σοὶ, quantum in te est. λέκτρα, uxores. θανάτου σου, σύνεκα. φῶς, lux ac uita hæc. μητρὸς, Hecubæ. cum se facem peperisse in somnis uidisset. μή ποτ'. utinam nunquam euenisset ut Alexander pastor. θεᾶσι, quæ deæ meterent ac colligerent. πόθῳ, amore, quo etiam Alexandrum incendit. σὺναῦσι βασιλίσι, quòd Iouis sit uxor. λέμισιν ἐπὶ γυναῖ ἐμοὶ. ὄνομα, gloriam. φρόντα, τλὺ ἐμὴν φρὴν ἐσαν. ἔλαβον, delegit. δυσιλέναν, inauspicatam ac infaustam Helenam. Sic Homerus πάρις δύσαναρις appellat, Iliados γ. δύσαναρι, εἶδος ἄριστε. ἐλάτᾳν, classem. Alij, διὰ τὰς πύπτας explicant. μήτ' αὐτάειν, neq; uentos contrarios Euripo soluentibus. πνεῦσαι, ὁ βοῦς ὤφελον πνεῦσαι. θνᾶτῶν λαίφεσι, nautarum uelis. χαίρειν, ὥστε χαίρειν. λύπαν, πέμπων, δίδλυς. ἀμπρίων, hominum. χρεὼν δέ τι. quid uerò opus fuit, qua homines miseri & calamitosi essent, rationem inuenire.

τῆς θεᾶς. Achillem Thetidis filium. οἰωνὸν, omen. ἐς θόρυβον. Verba sunt Achillis, non Chori. ἐς τίν' θόρυβον, λίνδλυνον. τῶν γάμων, quos totius Græciæ saluti anteponerem.

σὺνλὼ, uxorem. τὸ πολὺ, uulgus, plebs.

τῶν φρενῶν, σύνεκα: ob hanc tuam prudentiã ac fortitudinem. ἰδλία. autoritate priuata.

αἱρεθεὶς, ad id sponte electus ab exercitu.

τῦ δ' οὕνεκα, quod ad hoc spectat. δὲ ἢ, hic uerò Achilles. ναὶ πλέον, nil promoueamus tamẽ.

εἶκ δ' ἐσπίλθον. porrò quæ mihi nunc occurrunt. ἀπεβλέπει, respicit, ac me nititur. λαῷ ἐμοὶ, & in me fita sunt. τίσασθαι, Græcos.

ἠχὶ σοὶ, non tibi soli. τὸ δίκαιον, quæ nam est rei huius recta ratio. ναὶ π' ἐκεῖνο, & in hanc imus opinionem. τόνδ'. hunc Achillem.

γυναικὸς οὕνεκ'. mea causa. ἀμήχανον. hoc quoque fieri nequit. θύετε, immolate me. μακρῦ χρόνῳ. ναὶ παῖδλυς. at hæc mea cædes, loco mihi liberorum sit, & nuptiarum. βαρβάρῳ. adde & hoc, τῆς θεᾶ, Dianæ. τλὺ φύσιν, τλὺ σὺ φύσιν; generosam & nobilem.

εἰς οἶκλυς, domum. ἐγὼ θέτις, Thetidem testor. ἄθροισον: quare uide, apud te cogita.

ὁ θαύᾶτος, tibi impendens. ἄρχει, me formæ pulchritudine antestat. δι' ἐμὲ. sed propter Helenam. ναὸν θεᾶς, Dianæ. τάδε, in his. ἀδικήσῃ, frustrabere. μέλανας πέπλυς, mœroris indicia. ὅσον εἶχες, quantũ in te fuit. διὰ σὲ. nam aliquot post annos à Clytæmnestra occisus est. δόλῳ. Si dolo dicas, non ignobiliter egit. ἐμὴ, nec iterum amplius.

πωκαῦα, in hac mea calamitate odis celebrate. νυμφόρον. Deest post hunc uersum, Clytæmnestræ aut Chori sermo. ἐλέπολιν, expugnatricem. κατασφέρειν, ὃν δεῖ κατασφέρειν, qui effusis libaminibus coronandus est, & irrigandus. ἑλίσσετε, choreas ducentes ueneremini. εἰ χρεὼν, si fas est. θέσφατ'. Calchantis uaticinijs satisfaciam. οὐ πρέπει, lachrimas emittere. χαλκίδιος, quæ eregionè Chalcidis est, id est Aulidensem. δόρατα, bellicæ naues, aut hastæ atque enses. μέμονε, πατρῴᾳ. ὅρμοις, in hoc Aulidis angusto portu. πελασγίᾳ, Argiua regio. θῤάπαιναι, paterno subiectæ imperio. πῤῥσέως. nam Mycenas condidit Perseus. οὔ σε μή, nequaquam. λαμπασιοῦχος, lucens. φίλον φάος, lux, uita. Erasmus in adagio, Vale charum lumen. στέφη, coronam, more uictimæ. βωμόν γε. περὶ, uel πρὸς subaudiendum: aram Artemidis. θεῶν αὔασαν, dignam quæ inter deas præcipuè colatur. πότμῳ, ut fœlici quodam fato è uita discedam. καὶ δολόρντα. ob Laomedontis periurium, aut Paridis stuprum. δὸς, fac ut Agamemnon hoc bello uictor coronam capiti tuo imponat. καὶ τοῦτ' ἐμ'. & quod per me est, quod ad me attinet. δίῳρον, τοῦ ἐμοῦ σώματος. σιγῇ παρέξω, ᾧ μέλον. cui hoc curæ erat. ἔθρεξε, circum aram cucurrit. χῤῥνιβας, λαβών. σὺ σύφρονη, noctu. ἔλαφος. Adi Varinum in uoce νεοπόλεμος. ἰδεῖν, uisu maxima. μάλιστα. μάλιστα κὐτὶ τοῦ μᾶλλον, ἐπιδρομὰς, ἐφοδον, ἐπίβασιν. Hesychio: ἤυξαθ' ὁ ἴδρυν. πυρεῖ. quo in statu res eius sint. λιὰ βλέπουσαν, adhuc uiuam. ὦ πατ, ὁ Iphigenia. λιέμμα, furto sublata. παραμυθεῖσθαι, sermones huiusmodi temerè fictos esse. μόχον νεαγγνῖ, Orestem adhuc infantem. ὀρᾶ, intentus est.

IN IPHIGENIAM TAVRICAM Annotationes.

Οἰνομάου λύρλιν, Hippodamiam. ἔβλαστον, genitus est. ἔφυν, nata sum. τῆς τυνδαρείας θυγατρὸς, Clytæmnestræ Tyndarei filiæ. ἅς θαμ'. septies. αὔραις, uentis quibusdam illic flantibus. στέφανον, uictoriam. οὐ μή, nequaquam. φωσφόρῳ θεᾷ, Dianæ, Lunæ. παρείλοντο, Græci. ἀχιλλέως. hoc precedente tragœdia innotuit. ταύρων, Taurorum populorum. εἰς τένυμα. nam θοὰς Græcis uelocem significat. ὅθον, quibus in templis. πατάρχομαι. Hesychius: πατάρξασθαι τὴν ἱερείαν, τῶν τυχῶν ἀποπασάσα. Euripides infrà: ὀρέ. αὐτὴ ξίφει θύουσα βίλυς αἱμάσσας. ἰφιγ. οὐκ, ἀλλὰ χάτλιν ἀμφὶ σὶν χῤῥνίψομαι. Budæus, κατάρχεσθαι, uictimam ferire, & sacra auspicari, notare collegit. νῶτα, superficiem. πρὸς οὐδὰς, solo illisum. λαθεῖμαι. Tu repone παθεῖναι. στροφίῳ. Strophius Pyladis fuit pater. ὠλλύμιν, Aulide. παντὶ. Legendum παύτῃ, omnino. αὔηξ, Thoas. οὐ σίβῳ, in uia. ἑλλὶν φόνος, Græcorum aduenarum cruor. ἐς ἄρπιν: hæc in retia, hoc in periculum. χρήσας, reddito oraculo. hoc statim illustrat Euripides, ibi: σὺ δ' εἶπας ἐλθεῖν, &c. μητρῴα, quæ patrem cum Ægistho interfecerat. τροχηλάτου, furoris, quiescere me non sinentis, huc illuc me semper agitantis. ἐῤῥήθη πῤῥας. Ego πῤῥα malim. sic infrà legimus: πᾶσσαί νιν ἤδιν, μυδ' ὄρωτήσης πῤῥα. aut πῤῥας, nullum ad hanc orationem finem addidisti. ἀμφίβλητρα, πέβολον. μάθοιμεν αὖ, id discamus ut agere possimus. ἀσθάσας. una est dictio. εἰωθαμεν, consueuimus. νυκτὸς ὕμμα, noctis tenebræ. μηχανὰς. Erasmus in prouerbio, Omnes adhibere machinas. κρυὸν, locus uacuus est, ὥστε δέμας παθεῖναι. uel, ubi licet πονὸν expeditum corpus. παθεῖναι, πώπη. naue aut remigatione. ἐν τῤμάτῳ, è loco ad quem ire statueramus. χώρει, abi. πενθὸν δέμας, morti magnoque periculo obiectum. τὸ τῆ θεοῦ, Apollo. αἴτιον γενήσεται, culpabitur. πέτρας, Symplegades. συγχωροῦσας, ita sanè uidetur. ὦ πατ; ô Latonæ filia Diana. οὐρεία, ὀρεία. θεηνοὺς. Appositio est. λιπδλούχου, seruæ ac ministræ. ἐλθόντος, Agamemnonis. λιόπα, classe. μυριοτόνχοις, καὶ σὺν μυριοτόνχοις αὐδρέσιν, ac cum maxima armatorum manu. ἀτρειδαῖν, Agamemnonis & Menelai. βοεῖν, ὡς βοεῖν ἐλέγοις τῆς ὀνομάσου μολπῆς. ῥῶσαι, σύπεκα. quòd de eius uita desperem. τᾶς ἐξῆλθε, hesterna nocte. ὠλόμαν, perij. μόχθων, σύπεκα. ὦ τάσδε. Castiga ῶ, cui. λιρατῆρα, libamina. πόνημα, opus: id est, mel. σῦδλος, da. αἴδλα, Plutoni sacrum.

ὦ λατὰ γαίας, ô extincte Orestes, Agamemnonis gnate. τάδε σοὶ, τὰς χοὰς. ξανθὰν χαίταν, flauos meos crines. hos in rogum uel super tumulum proijciebant affines & cognati. τὰ ἐμᾶς. Ego πεμᾶς malim: πεμᾶς σῦθα δόμίμα, ubi in ceruam mutata dicor. ἀσιήταν, Asiaticum. νέκυσιν, mortuis dicatam. φόως σκήπτρων, regni lumen, nempe Orestes. τίν' ἐν τῶν. Scribe τίς ἐν τῶν, quódnam est, ad quem è beatis illis Argiuorum regibus in præsentia peruenit imperium. πῆμοσῖς, celeribus. ἀλλάξας, mutata uia ob Atrei scelus. ἅλιος, sol. φόνος. nam Atreus Thiesti filios comedendos apposuit. ἀέχεα, ἄχε' ἐπ' ἀχέσιν. λαβεῖν, prius cæsorum. ἐς οἰκοῦς, in hanc nostram domum. βόνας; nuptiarum, quibus uesperi sponsus uirgini

A gini zonam soluit. λοχεῖαν, partum. συντείνουσι: neque fœliciter mater nupsit, neque me peperit, nec educauit. μνᾶδ' συντεῖσ'. Leda. ἀμ πρωτόγονον θάλος, quam me. λόδλας ἀ τλάμων λιόῤα: Clytæmnestra, mater mea, Ledæ filia. ἔτεκεν, καὶ ἔτρεφεν. ἐπέβασαν, καὶ ἦν οἱ ἕλλινες νύμφαιον σὺν πῆδαίαν ἐπέβασαν. Moris autem fuit ueteribus, ut in nuptiali curru federent sponsus & sponsa, & quam uocant parochum. νύμφαιον, me infœlicem sponsam. τῷ τᾶς νυρέως, Achilli Thetidis filio. finxerat enim Agamemnon se uelle Iphigeniam ei nuptum dare, ut superiore tragœdia docuit Euripides. λαλλιφθόγγοις, siquidem emissus stridet radius. εἰπὼ τιτάνων: Titanum ac Gigantum imaginem, quos οὐ τῇ γιγαντομαχίᾳ profligauit Minerua. hic ad huius deæ πέπλον alludit Posta. αἱμοῤῥάντων, sanguine aspersorum. βωμὸς, πρὸς τὸν βωμὸν. σὺν πῆγαῖ. Placet σὺν πῆγὸν ἀκαίνοντων. λάθα, obliuio. & omnia hæc ex animo deleo. πρὸς φῤένοισι, ad pectus matris. σκηπῆοῦχον, regem Argiuorum futurum. πυανεαῖν. Orpheus in Argonauticis: καὶ διὰ πέτρας πυανέας ἤμειψε λάλος τρόπις. Dionysius Afer:

πυανέας ὅτι μῦθος ἀνὰ δλείας οὐ ἀλὶ πέτρας
πλαῤμοσύας. —— Arrianus: αὗται δὲ αἱ πυανέαι εἰσὶν, ἃς λέγουσιν οἱ ποιηταὶ πλαγῆτας πάλαι εἶναι· καὶ διὰ τούτων, περάτιν ναῦν πῤῥάσαι τὴν ἀφγὼ, ἤ τις ἐς λόλχους ἰάσον' ἤγαγεν. Plinius libro quarto, capite decimotertio: & Apollonius Argonauticōn secundo. δίπτυχοι, duo. θεᾶς, Dianæ. τοῦ ξυζύγου, comitis, amici. ἀξείνου: Euxinus postea uocatus est Pontus. βῦς νίψοντες: ne scabie tentarentur, aut purgaretur lana. Virgilius oues fluuio mergendas consuluit. διαῤῥῶξ, fissas. ἁρμὸς. Plerique ὅρμος: ego ἁγμὸς legendum sentio. πορφυρεοτυπὰι στέγαι, porphyrarum habitacula. ἀνῤοισι, ἀνῤεποδίτοι. ἀγάλμαθ', filij. τοῦ νόμου, qui aduenas interficiendos imperat. πέτροις. Corrige πέτρας: & ξείνοιν, non ξείνου. ἀτόῤος ξείνοιν, Orestes nempe. τλίσδε, hanc furiam. ἅδου, Plutonis. ἐρέσσει, alis me agitat. μυτῤῴα, quam (ut scis) peremi. ἅς φασι, Placet ἀ φάσ'. τάδ'. hoc pacto. πέλαγεν, maris spumam. πίπτει, labitur. ἄτόῤος, Pylades. λαραδλοπῶν, sustinens. ἔμφρων, mentis compos. δίπαλτα, utrinque acuta, uel totis uiribus adacta. Eustathius: διὰ πάλτου, εἶδός τι ὅπλου, ἐξ ὃ καὶ ὁ παρὰ σοφοκλεῖ δίπαλτος φονεύς. καὶ πάλτὸν πῦρ, τὸ πῤῥάνιον. πολεμίων, Orestis & Pyladis. τὸ ναὸ ὑπείπον, ipsos tum cedentes. ἄπιστον, τοῦτο. σὺτύχει, capere potuit. δέ νιν, ipsos. ὡς χῤῥνιβας, εἰς χῤῥνιβας. τὸν φαυσύτα, ἐλθεῖν. οἶα, οἷα εἶναι πρέπει. ἥλιον βλέπειν, uiuere. δύσνοιαι, infestam. ἠχθόμην. ἄχθομαι γὰρ ὦ φίλαι. καὶ τοῦτ'. Hæc per parenthesin. πνεῦμα, flatus à Ioue missus, nauem impellens. αὖλιν, humanæ uictimæ sacrificium. τᾶς ἐπεῖ, Aulidensis, Bœoticæ. ὅσας. quoties mento supplex manus admoui. νυμφεύομαι: huc porrò me per simulationem accersiueras, ut Achilli desponderes. λατακλείνοντος, me immolante. τέ νιν, τοῦτο τὸ νύμφευμα. ἀχιλλεῦν λῖν, id est maritus meus. δόλῳ. tu enim fingebas, uelle me Achilli nuptum dare. ἀδελφὸν, Orestem. φύμα, nec eum osculata sum. εἰς πωλέοις. quasi in hoc modò futurum maritum offenderet. λοχέαις, puerperæ, ob recentem partum immundæ. τὸν φαῦλον, λαπὸν δαίμονα: cuiusmodi fuisse ἀλάστορας accepimus. Extitisse & philosophos certum est, qui duos deos, alterum bonorum autorem, alterum malorum existimarent. λυανέαι, πέτραι. ἥν ἴστρος. Castigo οἶστρος: quòd mare traiecit Io in uaccam figurata, cui Iuno œstrum immisit. Ea οἰστρόπληξ καὶ οἰστροδίνητος ab Æschylo in Prometheo appellatur. ὁ πατόμενος, properans. ἀεγόθεν. nam Io filia fuit Inachi Argiuorum regis. σὺρώτας. Restitue σὺρώπας, ex Europa in Asiam transfretans. ἀμπίσον, ἄξενον. in hanc Tauricam regionem. λιόῤα, uirgo. ἠρθίοις, remis. εἰλατίνοις, abiegnis, utrinque nauem agitantibus. καὶ λινοπόροις αὔραις ἐπλεύσαν νάιον ὄχημα, id est naue. nam ὀχήματα, ἄῤματα uocat. ἐλπὶς, spes lucri faciundi. ὄλβον βαῤύς, διὰ: ut magnas opes congerant. οἱ, αἴθρωποι. πλάνητες, uagi, errantes. ἐπ' οἶδμα, εἰς ἁλὶ θάλασσαν. λοιπὸν δίδοται, contingit sanè ut aliis alio delectetur, ac ad id ingenium applicet. ἄπαν ἔρος, bonorum ultrà quàm par est appetens. εἰς μέσον ἥκει. his quidem placet ac probatur, qui ut locupletiores euadant, maria omnia nauigant, ac regiones quasque obeunt. σὺν προμάδλας. Antè συγχωροῦσας dixerat. φινέδλας, iuxta quas habitauit Phineus. ἀΰπνους, inquietas. ἐπῤῥασαν, Orestes & Pylades. πλησιῤοῦσι, uelum implentibus. σὺναίωμ, in mari merforum. Alij, τλὺ νῦν κατσυνάῤῥοντων. σὺ νοτίοις. σὺ uacat. ἐπ' ἄλαν, πρεμόντες ἐπ' ἄλαν. πολυόρνιθον. Arrianus: κατὰ τοῦτο μάλιστα τὸ φύμα, νῆσος πρόσκειται, λῦ τινα οἱ μὴν ἀχιλλέως νῆσον, οἱ δὲ δρόμον ἀχιλλέως, οἱ δὲ λσυκλῦ ἐπὶ τῆς χροιᾶς ὀνομάῤουσιν. Sequitur paulo infrà: ὄρνιθες δὲ πολλοὶ αὐλίζονται σὺ τῇ νήσῳ. De Achillis Dromo ac insula copiosè diximus in Quintum Calabrum. ἐπ' εὔχαισι, utinam dominæ Iphigeniæ uotis ac precibus. ἵν' ἀμφὶ, ut fuso in capillos sanguine.

Ἰφιγενείας, Iphigeniæ. αὐτιπάλους. Fuit sanè in causa cur apud Aulidem immolaretur. ἔβα, huc appelleret. ὀνείρασι, uelut enim in somnis mihi contingeret. λοιναὶ χάριν, ob coniunctam cum felicitate lætitiam. λάμπε, nunciauit. ὦ πότνι', ô Diana. τοῖς παρᾶσι, quæ sacris huiusmodi necessaria sunt. γεγῶσα, ὑπάρχουσα. τὰς τύχας, τὰς ἑαυτῆ τύχας. λιπὼν, τὸ ἑαυτῆ λιπὼν. διὰ μακροῦ, χρόνου. λάτω, apud inferos. ἄδλιον ἐγγὺς ὄντα, uicinam mortem. αὖ ἐλπὶς. Lege αὖ ἐλπις. οἴνω λιπὼ, mœrorem & interitum. πλέον λάβοις, quid te iuuabit hoc scire. φιλότητι, ἀδελφοί. τὸ μὲν δίκαιον, iure quidem. δὸς τῇ τύχῃ, tribue fortunæ. οὐχὶ τοὔνομα, quem mactaueris omnino nescies. ἄργος, hic Argos pro Mycenis usurpat. ὄλβιαι, eas πολυχρύσους uocat Homerus. ὄναρ, ne in somnis quidem. οἴχεσθαι, bello dirutam. δὸ' ἄπραντ'. neque id frustra. ὦ μῖσος, ô mulier magno à Græcis odio prosequenda. ὄλωλεν, perijt. Tzetzes in Lycophrone: μετὰ ἢ τὴν ἅλωσιν πόρθησιν αὐτὸς ὁ Δάναος, καὶ ἕτεροι, ἀμφίλοχος, λεοντεὺς, πολυλαίρους, πολυποί τους, οὐ ἁλὼν λιπόντες τὰς ναῦς αὐτῶν, εἰς Δολοφῶνα πε ζῇ πορεύονται, κἀκεῖ θάπτουσι Δάναον. λαρτου γένος, Vlysses. παῦτα. est enim omni ex parte miser. ἔγημεν, Iphigeniam uxorem ducere eum increbuit. ἄλλος, quippe qui eo in bello cæsus sit. ἀπώλεσόν τινα, me nempe. ἐν γυναικὸς, ab uxore Clytæmnestra. τοῦ τα λαιπώρου, Agamemnonis. κτείνας ὧν, cum iu re matrem occiderit. γυναικὸς, τῆς ἑλούσης. λιθαλμοῦ, ut qui statim immolandus sit. ὄνειρον, quorum huius tragœdiæ initio meminit. σορὸ' κλαίμενες. Apollinem in primis taxat, futura uaticinantem. πεισθεὶς, Orestes. Locum hunc illustrat Euripides tragœdiæ initio cui titulus Orestes. οὖτ, οὔ εἰμι. πουδλαῖς ἅμα, modò studium uestrum adhibeatis. αἱρεσιόντως ἔχει, probatur. τῆς θεᾶς τῆς αὐτέμιδος. ἧτος, solus hic Pylades. τὰς συμφορὰς, διὰ τὰς ἐμὰς συμφορὰς. πωὐτὸν, me uerò ipsum. ὡς γεγένεται, sed ut quod postulas commodè fiat. φῶς ὁραῦ, uiuere. ὁμοπάτορων, fratrum. πλὴν ὅσ' ὅσον. πῦρ ἱσῆρν. Diodorus libro η. λῖν δὲ παρ' αὐτοῖς (Carthaginensibus) κολοσσὸς χρόνου χαλκοῦ, ἐκτετακὼς τὰς χεῖρας ὑπῆρχε ἐγκειλιμένας ἐπὶ τὴν γῆν, ὥστε τὸν ἐπιτιθέντα τῶν παιδίων ἀπο κυλίεσθαι, καὶ πίπτειν εἴς τι χάσμα πλῆρες πυρός. εἶπος δὲ καὶ τὸν συγγραφέα συντεῦθεν εἰληφέναι τὰ μυθολογούμενα παρ' αὐτῷ περὶ τὴν σὺ τούρους θυσίαν, σὺ οἷς εἰσάγει τὴν ἱφιγένειαν ὑπὸ Ορέστου διῤῥωτωμένην. Sequuntur hi uersus, in quibus σύρωπὸν χθονὸς reperitur, non πέτρας. ὦμ γε δυϊστὸν, pro præsenti copia ac facultate. ὀρείας μελίσσης γάνος, mel. δυσμενὲς, ne mihi succenseas.

ἄελπα, præter spem. καὶ δέλτος, tabellæ, epistola. μελόμενον, destinatum. οἶκτος, libenter equidem pro amico morior. σὲ δὲ, ô Pylades. ἄβυλα, misera est amicorum conditio, amicis pereuntibus. ὁ μέλων. θανεῖν subaudio. ἀμφίφλογα. Tu repone ἀμφιβόλα. Æschylus: θρεῦον ἀδελφοῖν ἐν ἀμφιβόλοις. δίδυμα, bifariam. μέμονε, fertur animus. πρὸς θεῶν, dic per deos. λέγειν, respondere. ἔχοντα, δυνάμενον. ὡς κοινὰ, ut ei simul malè sit. πλὴν ἐμ, hoc uno excepto. εἰς τὸ κοινὸν: hoc mihi communicans, atq; impartiens. καὶ κάκιστ, τὴν κακίαν. νοσοῦσι δόμασι, Agamemnone & Clytæmnestra interemptis. σὺν κασιγνήτῳ, Electram. συνεκπνεῦσαι, tecum uitam finire. σῦμμα, melius omineris ac loquaris. ἁπλᾶς, meas unius. ἐξὸν, ferre mihi cũ liceat. ταῦτ' ἐγὼ ἡμῖν. hæc à me quoque rectius dici possunt. τὸ μὲν γὰρ εἰς ἐμ'. quod ad me pertinet. πράσσον θ'. me eo in quo nunc sum statu constitutus. καθαρὰ, felicia, nec ullis cædibus polluta. σωθεὶς, σὺ ἢ νῦν σωθεὶς. αὐτὰ τῦ, σῦ δὲ νῦν σωθέντος. ὁμοπάτορου, τῆς πλέκτρας. ἵππιον, ἵππιον καὶ δίψιον κακόμενον. ἀγνιοδεὶς φόνῳ, cæde materna expiatus. ἐψύσατο. cuius monitis matrem impunè occidendam putaui. ἀπήλασαν, huc me amandauit. αἰδοῖ, præ pudore. μαντευμάτων, quæ tandem falsa esse reperiantur. τέχνῃ δὲ, hac uerò ab eo reperta fraude. ὦ πάντ'. cui omnino me credens ac committens. ἢ βλέπουτ'. ἢ ῥῶντα. ὅταν τύχοι, cum ita sorte contigit. μολόντες, μολόσαι. εἰ πόνοις, in suscepto negocio, aut cum est in periculo. τὸ βαίρεσ: tum enim sententiam mutat, ac à proposito discedit. παρ' οὐδὲν, nihili faciat. τοῖσιν, τοῖς ὄρκοις. ἐξαίρετον, hoc unũ excipe. ναῦς πάθοι, naufragio pereat. ἐκλύσω. Fortè ἐκσώσω. πολλῶν κυρεῖ, multa multis accidunt. ταὐτόντα, τὰ αὐτόντα. οὐ ἀσφαλεῖ, id quidem tutò. τῶν θεῶν, quos deierauimus, καὶ τῶν ὅρκων. τοῖς ἐκεῖ, Argiuis. ἥκει πάλιν, ex inferis ne ad superos redijt. ἦρδ'. Alij ἦδ', ἦν ὁρᾶς. ὦ σώσαιμι, ô frater Orestes. ὄνθ'. ὑπάρχοντι. ἀρᾶσι γενήσομαι, diras imprecabor. ἐμοῖς, πράγμασι: quorum tua nihil interest. ἀλλ' ἐπιστολαὶ, en literæ. χρόνω, te morabor. ὁ λόγοις, sed amplexu. ἐκπεπλεγμένου, hoc nouo casu obstupescens. Quidam ἐμπεπλεγμένῳ legunt. ἀθίκτοις, sacris, qui à prophanis palpari non debent. οὐ δοκῶν: Atticè. uel, οὐ δοκοῦσ'. τὸν ἐμὸν, ἔχω. λέγω, hæc dicere.

αὐτοῦ μεγὸν. quare fieri nequit ut hic præsens sis. τυνδαρὶς: Clytæmnestra, Tyndarei ex Leda filia. ἐκπέφυκα, Agamemnone patre natus sum: Pelops, Atreus, Agamemnon, Orestes, Electra.

Electram

A Electram pro Iphigenia usurpat Euripides. nupsit enim Pyladi Electra, ut mox patebit. εἰκὼ, imaginem. ἥλιε, Solis, quem ob Atrei immane scelus retrò cessisse fabulantur. καὶ λούτρα, quasi Achilli nuptura. ἐν αὔλιν, apud Aulidem. ἐδλὸς ὤν: Ironia. τί γὰρ λόμας, cur Pyladi capillos tuos ad matrem deferendos tradidisti? πατρὸς, proaui. πισοκάτιδλε. Pisa Elidis est oppidum. ἄδλν ἄλλο. dicam subaudio. τροφῦ, nutricis. ὦ πρέσβυ σύντυχῶν. ô ultrà quàm referre queam felix ac beate. ἐπέβα, hæc contigerunt. ἀμπέχόμενος, αὐκπεπέμενος. ὦ λυπλωπίδες ἔγλα, ô Cyclopũ opus Mycenæ. ῥῶας, ortus eius. σωσμάμονα, τὸν ἀδελφὸν. φάος, magnam generi gloriam allaturum. εἰς δὲ, διὰ δὲ. δόξα, cerui ci meæ. λύπων. Græcorum, luporum instar me rapientium. ἀπάτορα, à patris officio & charitate maximè abhorrentem.

B ἄλλων, alia porrò ex alijs euenissent, alia calamitas aliam ad se traxisset. ἀπώλεσας, hic im molasses. τολμᾶς, σύ γενε. τίς τελευτὰ. sed horum quis nam finis, quis tandem exitus? ἀπὸ φόνου, ab hac uicina cæde. ἐπὶ ξίφος, ense ac gladio. κατὰ χρῆσον, terrestri itinere. βαρβάρα, εἰς τὰ βαρβαρα φῦλα γείτων. γρυπόρου, angustæ rupis. ἢ τὶ τῶν ἀδοιήτων: dæmonum aut heroum, qui nec dij sint, nec homines. δυοῖν ἀτρείδαιν. Iphigenia semet & Orestẽ intelligit. μὴ 'ηβεύτας, prospero in statu permanentes. τοῦδε, τοῦ πράγματος. πρόθυμος ἢ, ἢ τύχῃ: nobis fauens. τὸ θεῖον, ac ipsam demum fortunam. ἀπιστήσει. Emenda ἀποστήσει: & ποιθέσθαι, non τιθέσθαι. τῷδε, huic Pyladi. ὁ φωκεὺς. Æschylus in Agamemnone: γρῦφος ὁ φωκεὺς, πεῦθομαι γὰρ οὐ λόγῳ. Pindari enarrator: ὁ δὲ Ορέστης ἔτι νεώτερος ὤν, τὰς τῆς μητρὸς ἀποφυγὼν χεῖρας, πρὸς γρόφιον τὸν πυλάδου πατρὸς κατέφυγεν.

C ἀτρέως θυγατρὸς. Euripidis in Oreste Scholiastes: γρόφιος αὐξιβίαν ἔγημε, τὴν ἀγαμέμνονος ἀδελφὴν, ἐξ ἧς ἐγενέτο πυλάδης. ἢ ἐπεὶ ὁ γρόφιου πατὴρ λέμσος, ἀτρέως θυγατρὸς ἐγάμει τὴν πυδραγόραν. πόσιν, Agamemnonem maritum. θεῖος, Menelaus patruus. μητρὸς, σύνενα: quòd matrẽ interfeceris, te Eumenides, σεμνὰι θεαὶ Athenienſibus, exagitant. εἰς χεῖρας ἦλθε, hisce manibus perpetrauit. ταῖς αὐνυμίοις θεαῖς: Eumenidibus, quas nemo nominare audet. μιάσματος, quòd Halirrothium Neptuni filium peremisset. Pausanias in Atticis: ἔστι δὲ ἄρειος πάγος κατηλυμένος, ὅτι πρῶτος ἄρης σύνταῦθα ἐκρίθη. διὰ μοι καὶ ταῦτα διεδίληκεν ὁ λόγος, ὡς ἀλιρρόθιον αὐθέλοι, καὶ ἐφ' ὅτῳ πείθεται. κεκλεῦται δὲ καὶ ὅστερον Ορέστου λέγουσι ἐπὶ τῷ φόνῳ τῆς μητρὸς· καὶ βωμὸς ἐστιν ἀθήνασι ἀρείας, ὃν αὐθέθικεν ἀποφυγὼν τὴν δίκην. γυνόμενον, matricidam nempe.

μονοτρόπεζα, seorsum ab alijs, ut solus cibum caperem, ne sceleris atrocitate eos contaminarem. οἴκων οὐ τάυτῳ στέγει, ijsdem in tectis: nam alij uix ferebant eum domum recipere. ἐτεκλύκτο, silentes autem effecerunt ut indignus esse uiderer, quo cum quis sermonẽ haberet. ἀπόθεγκτον. Sophocles in Philoctete: γενύσομαι προσφθεγκτὸς. προσφωνηθεῖναι ἄξιος: δίχα. ut mihi sigillatim cibum apponerent, uinumque funderent. ἴδιον, sibi quisque proprium. βακχίου, τοῦ οἴνου. πυκνώσαντες, qui me susceperant homines. σὺν εἰδόκει, quam ob rem tacerent. τλαμὰ δυστυχῆ, hanc meam calamitatem. τελετὴν, ἑορτὴν, quæ uocatur ἡ τῶν χοῶν ἑορτὴ. Aristophanis in Equitibus glossographus: χοῦς μέτρον ἀττικὸν χωροῦν κοτύλας η. ἔστι δὲ καὶ ἑορτὴ ἀθλεύσεσι λεγόμενα δὲ ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας. Ορέστης διὰ τῆς μητρὸς αὐαίρεσιν, ἧκεν εἰς ἀθλεύσεις παρὰ τὸν παυσανίαν συγγενῆ καθεστηκότα, ὃς ἔτυχε τότε βασιλεύων τῶν ἀθλεύσεων, καὶ αὐτὸν λατέλαβεν συνοχίαν τινὰ δημοτελῆ ποιουῦτα. ὁ τοίνυν παυσανίας παραπέμψασθαι τὸν Ορέστην ἀδεδύμενος, κοινωνῆσαι δὲ αὐτοῦ καὶ τραπέζης ἀσεβὲς ἡγησάμενος, μὴ καθαρθέντος αὐτοῦ τῶν φόνων, ὡς αὖ μὴ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ κρατῆρος πίνοιεν, ἐπάγει τὴν κεκλημένην παρέθηκε χοῦν. Consule eundem Aristophanis interpretem in comœdia cui titulus Ἀχαρνῆς. Huius rei meminit Plutarchus libro Sympoſiacũ ſecundo, ſegmento ultimo. τὸν νόμον, consuetudinem hanc. πάλαιος λεὼν, Athenienses. ἄρειον ὄχθον, ἄρειον πάγον. βάθρον, in quo rei sedere soleant. ἐκπῶμ, causam meam orans, ac crimen diluẽs. ἀκούσας, accusationem audiens. μαρτυρῶν, testimonium dicens. ὠλόνῃ, manu sua. νικῶν, absolutus, capitali supplicio liberatus. ἀκῆρα, è iudicio discessi. ἰσῆρν, innocentem, nec supplicio ullo afficiendum. νόμῳ, καὶ τῇ δίκῃ. ἀδιδρύτοισι, irrequietis. φοίβου, Apollinis Delphici. αὐτοῦ, illic. αὐδλὶν, oraculum. οὐρανίου, διοπετὲς, è cœlo delapsum. τὸ μὲν πρόθυμον, magno equidem desiderio teneor. θέλω, eadem porrò quæ tu cupio. τῷ πλανοῦντι, patri sacrificare me putanti. τὴν θεὸν, Dianam. καὶ τύραννον, Thoantem regem. ἱερηΐδας, βάθρα. λόγος, criminis defensio. τούτου, nisi tecum in naue sim. οὐ γὰρ, haud equidem abnuo. ἄκις, mihi satis esse debet. κοινόφρων, tecum porrò sentiens. λαχεῖν ἴσον, eandem subire fortunam. ἥξω δέγ'. sic enim mihi pollicitus est Apollo. πρόσωντες, graue ac molestum. πόλισμα, Athenas. ἃ βουλόμεσθα, Dianæ simulachrum. τῇδε γὰρ. hac uerò ratione. παρα, παρεστι. ἐπὶ πύλυδας, ut uos aduenæ hospites aut tyrannos interficiatis. ἤνεσα, laudo. ἐξωθεῖμον αὖ. Legendum ἐκσωθεῖμον αὖ.

φύλακες,

φύλακες, templi custodes & æditui. αὐδίκεις culpa tua ac crimine. εἰ παρδιανεῖς, si quod perceptura es emolumentum. ὁ καθαρὸν, matricidam. ὅσιον, te mundum & lustratum. τί δίῶτα, ob id'ne igitur. κἀκεῖνο, addam & simulachrum. εἶπον, Diana uel eius simulachrum. ἐνδῶλον, in mare deijciendum ac purgandum. χαλινοῖς, ancoris funibus alligatis. φόνῳ. Ego φόνῳ malim: negocij huius. λάθοιμί σε non enim hoc sum te celatura. nec λάθοιμί σφε cõfodissem, id est regẽ, eiusq; satellitiũ. τἀμά. ego, meaq; omnia. τρεῖς, me, Pyladẽ & Orestem. ὅτῳ, cui sunt. ἴσῳ, Iouẽ testor. μύθων, τούτων τῶν λόγων εὔνεκα. εἰ κατείργασται, ἢ τῶν ξένων θυσία. πῆχας, secessus. σὺ μόνη, ô Diana, tuumq; simulachrum. ἐλεγον, lugubrem. πόσιν, Ceycem. βριμύκης, κατὰ θρῆνος. ἄπῆρος, ego alis carens. κυνθίαν, Cynthium, Deli montem. ὠδῖνα, his arboribus innixa Latona Dianam & Apollinem peperisse fertur. λίμναν, stagnum in Delo. ὀλομένων, ὀλεθρίων. ἐμπολᾶς, carò uẽdita, permutata. νόστον βαρβάρου, in barbarum hanc prouinciam redij. ἐλαφοπτόνος, Dianæ uenatricis, ceruos iaculis configẽtis. Solet & hoc animal huic deæ immolari. μηλοβότας, in quibus oues sacrificantur, non homines. ἄταν, παῖδ' ἀγαμεμνόνειαν λατρεύω. ἄταν, δυσδαίμονα. σύντροφος, qui qualibet in re consenuit, ac assuefactus est. μεταβάλλει, instabilis est. μετ' σὺν τύχας, post felicem fortunam. ἀργεία, ô Argiua Iphigenia. πυροδέτας, ceris compacta fistula. ἐπῆκτόνου, ἐπῆχόρδου. βύσῃ, hinc discedes. ἀέρι δ' ἱστία, rudentes, uelum aeri à prora super nauem expendant. Ἱστία ἐπιτάσσει. Homerus Iliad. α.

—— αὐτὰρ δ' ἱστία λευκὰ πέτασαν.

πόδλα, κατὰ τὸν πόδλα, quo tenditur uelum. ἐπὶ πόδλρομον, cœlum stellis ac sideribus micans. utinam hinc euolare possem in aerem. εὐάλιον, εὐήλιον. παρθενῶν, ego puella. ἠλίνων θιάσους εἰλίσσουσα παρὰ πόδλα φίλας ματρὸς. ἠλίνων, æqualium mearum. αἐροπλόκοις, καὶ: & capillorum aureis fibulis religatorum, coronis auro intextis ornatorum. ἐσπίαζον, ac faciem uirgo obuelabã. λάμπονται, igne comburuntur. οὐ παρασάσει. Placet οὐ παρασάλι, in porticu. ὁσία, ὁσίως: uerbum hoc prẹloquor. in sacris enim bona dicẽda sunt uerba: est autem ἀπέπῆσα, ominosum uocabulum. ἢ δόξειν λέγεις, an ita opinaris. ὤψιν, & oculos clausit. πάσης, ob id ex omni Gręcia pellun tur. καθεῖσαν, iniecerunt. ἀγγέλλοντί σοι, tibi nunciarunt. εἰς τὸ τῆς θεῦ. tu uerò ad cultum Dianæ utique propensa es, unumque id curas. δρόσῳ, aqua. θάλασσα πλύζει. Ex hoc uersu, quem citat in uita Platonis Laertius, aquam marinam ad purgationes expiationes A que adhiberi solitam, probant Grammatici. Vnde Aristophanes in Pluto: πρῶτον μὲν αὐτὸν ἐπὶ θάλατταν ἤγομεν. Catullus:

— Quantum non ultima Thetys
Nec genitor nympharum abluit Oceanus.

πέσοιεν, Orestes & Pylades. καὶ τἀμά, ministerium meum. ἔδακε. alij ἔλαβε. ἠλίν. nefarij enim sunt, ac indigni qui solem intueantur. φόνῳ, matricidis, à quibus coinquinari possent. καθαρὸν, πρὸς τὸ καθαρὸν μέλαθρον.

τῶδ' ὄρος, quem mihi rei huius finem constituis ac præscribis. ἀ γὰρ, utinam. φόνῳ, horum sacrificio. φόνον, maternam cædem. ἢ τόκοις, aut si qua grauida est mulier. ἢ χρῄ, in Græcia nempe. εὔπαις, felix puer est. ὅν ποτε, φορεῖ νιν. νιν superfluit, quem tulit. δυλίας, γῆς. νῦσον, ἄτ' ἐπὶ τόξῳ, καὶ τὴν αἰτέμιδα φορεῖ, ἄτ' ἐπὶ τόξῳ, &c. ἀπὸ δειράδος σκαλίας, à Deli insulæ monte. μάτηρ ὑλάτων. ἢ B θάλασσα, è qua flumina omnia oriri existimãt. τοὺς βακχεύουσαν, πρὸς τὴν βακχεύουσαν. παρνάσσιον κορυφαὶ, Delphos. Homeri glossematarius: πυθὼν, καὶ αὐτὴ πόλις φωνήσασα. τὸ πρότρομον ἣ ἐκαλεῖτο παρνασσία κάπη. δράκων, draco Pythius. κατάχαλκος, obtectus. σὺφόλλων. Arridet σὺφόλλῳ. ἀμφέπει. Homeri enarrator: καὶ πυθὼν μὲν ἐπεὶ κατεσάπη αὐτόθι ὁ δράκων, τὸ μαντεῖον πρότρομον φυλάσων, ὃν ἀπέπεμψε τοξεύσας ὁ ἀπόλλων. χθόνιον, Telluri sacrum. hoc mox patebit. è terra sanè meatu quodam fertur uapor, quo Pythia permota uaticinári credita est. Tzetzes: τὸ οὖ δελφοῖς μαντεῖον πρότρομον τοῦ κρένου εἶναι tradit. ἔτι βρέφος, adhuc infans serpentem Pythium necasti. θεσφάτων, ἐν τῶν θείων ἀδύτων. κασταλίας, Castaliæ fontis. ἐπὶ γᾶς ἰὼν, ἐπιὼν. Themin uerò terræ filiam aggressus est Apollo, oraculisq; repulit. Strabo libro θ. ἐπιφορὰ παραχρῆμα, ὅτι ὑπολαμβάνουσι C κατασκευάσαι τὸ μαντεῖον, ἀπόλλωνα μετὰ θέμιδος. Hoc collegit Ludouicus Cælius libro nono, cap. decimooctauo. Euripidis in Oreste Scholiastes: ὁ τρίπους πρότρομον λίθ τῆς γῆς, εἶτα τῆς θέμιδος. Hoc attigit Æschylus tragœdiæ initio, quæ Eumenides inscribitur. νύκτα. ἡ γὰρ γῆ νύκτα φαντάσματα. οἱ πόλεσι, οἱ ὄνειροι. τὸ σημαινόμενον, ἃ φάσματα. πολέσιν μορόπων, multis mortalibus. ὅσα τ' ἔμελλε, ac res quidem futuras. σύναις, κατὰ τὰς σύναις. ὕπνου, in somnis. γᾶς, ἐν τῆς γῆς. γαῖα δὲ. Diodorus libro decimoquinto: δὶ ἃς αἰτίας θαυμαδλιάζε τὸ μαντεῖον, καὶ νομιδλεῦται τῆς γῆς εἶναι τὸ χρηστήριον. ἀφέλετο. Tellus uerò Apollinem hoc uaticinandi honore priuauit, ei inuidẽs, quòd Themin filiam suam eo prius loco deiecisset. αὔαξ, Apollo. ἔλεξε, Iouem autem precatus est, ut χθὰ ψεδνὸν raram fidem, id est menda-

A mendacia è Pythico oraculo adiuuaret, iræ Telluris finem imponeret, nocturnisq; uisis. γέλασε. fubrisit autem Iupiter. τέκος, Apollo eius filius. ἔβα, in cœlum conscendisset. πολύχρυσα, ipsa Delphica. θέλων, Apollo. καὶ τιμᾶς, quibus fuerat à Tellure spoliatus. θρόνῳ, θῆκε θάρσει. τιμᾶς, uaticinia. θάρσει βροτοῖς, βώμοι, aræ præfecti. συθεὶς, profectus. κυρήσας, ubi illo inuento. μέτα, μέτεστι. κρατοῦντων, τοῦ δεσπότου. ὅσον τάχος, celerrimè. τάδ' οὐ νοεῖ, quæ in præsentia urgent. πνεῦμα, qua re quæ ad hunc casum eam impellat, permota. τυνδαρὶς κόρη, Clytæmnestra. θεᾷ, Dianæ, μέγαν, ἢ θεῦμα. τὴμὸν δόρυ, arma mea. μεῖωχέτο, ad quem festinabat. Homerus Iliad. ε. δοῦ ἄβαντα μετῴχετο. πλέον, quàm quod ad expiationem pertinere iudicabamus. κατεῖδε. Lego κατεῖλε, κατέλεξεν. εἰκόσατο, fugerent. πᾶσιν, nobis omnibus. πύτυλον, πρὸς τὸν πύτυλον, ad remigationem. ἐπῆρωμένον, σκάφος, remis alarum instar munitum. πλάτας, remos. ἐν δεσμῶν ἐλυθῆτε, uinculis solutos. πρόρεις. Emenda πρόρας. πλίμπαις, nauis pontẽ conscendentes. τὴν ξενίαν, Iphigeniam in naue collocare studebant. δὶ σὺθωτηθίας. σὺθωτηθία nauis pars quædam est in puppi. ἀπεμπολᾶς, ex hac regione quasi emptam abducis. ὅμαιμος, Iphigeniæ frater, ut id quoque te non lateat. ὄχθοις, hoc in tumulo. δεινὸς γὰρ. parenthesis. τέγξαι πόδλα, mare ingredi, ac naufragiũ facere. λάβετε, remos. ῥοθία, fluctus. ἔπασαν, mare remis percusserunt. πόμια, portus fauces, & introitum. λαπῆζοντες, pugnantes, reluctantes. σὸν κασίγνητον, Apollinem fratrem tuum: ut ego Orestem meum, quem seruare cupio. παιαῦν, διὰ τὸν παιαῦν. οἶδμα, mare. ἴλιον, Troiæ fauet. πελοπίδαις, Oresti & Iphigeniæ genus ad Pelopem referentibus, Græcisq; omnibus qui Troiam exciderunt. πόλιν μολοῦσα. Corrige πάλιν. χρῆσαι, εἰς τὰς χεῖρας. εἶα, age. παράπῆοι, ad litora. κατασύφλου. Æschylo, ἀποσύφλου: ἀλλ' ἢν εὐ τάχει ἐρρίψ' ἐμαυτὴν τῆσδ' ἀποσύφλου πέτρας. ῥοῦμα, impetum. ἐμὴν χθόνα, Athenas. χάριν ἐμὴν, in meam gratiam. αὐδὴν, uocem meam. θεᾶς, Dianæ simulachrum. κορυφᾶς. Strabo libro decimo. ὀυμὸς λεὼς, Athenienses. ὁσίας θεᾶς, Dianæ. βαυρωνίας. Pausan. in Attic. καὶ ἀρτέμιδος ἱερὸν ἐστι βραυρωνίας. πραξιτέλους μὲν τέχνη τὸ ἄγαλμα. τῇ θεῷ δ' ἐστι ἀπὸ βραυρῶνος δῆμος τὸ ὄνομα. καὶ τὸ ἀρχαῖον ξόανόν ἐστιν οὗ βραυρῶνι, ἀρτεμις, ὡς λέγουσιν, ἢ ταυρική. Idem paulo infrà: μαραθῶνος ἢ ἀπέχει τῇ μὲν βραυρῶν, ὅθεν ἐφυγόνειν τὴν ἀγαμέμνονος ἐν τάυρων φεύγουσαν τὸ ἄγαλμα ἀγομένην τῆς ἀρτέμιδος ἀποβλῦναι λέγουσι. καταλιποῦσαν δὲ τὸ ἄγαλμα ταύτῃ, καὶ ἐς ἀθήνας, καὶ ὕστερον εἰς ἄργος ἀφικέσθαι. γυναῖκας, Tragœdię huius Chorũ. γυνῶμης δικαίας. Hic desunt nõnulla. ὅστις, quicunq; reus. hęc alibi declarauimus. ἄπιστος, nec his fidem habet. λόγχαν, armatos milites. χρεών σε, uoluntas tua. πνοὰς, uenti. ἀδελφῆς, Dianæ. μοίρας, uos seruantis fati. τῆς σωζούσης, τῆς ὑμᾶς σωζούσης. φήμην, uocem.

IOANNIS BRODAEI
Annotationum FINIS.

RERVM ET VERBORVM
IN EVRIPIDE, ET G. STIBLINI
Scholijs præcipuè memorabilium,

A

Ἀβίν 294 a
absentia minus molesta præsentibus 573 a
Acærea Iuno 168 b
Acastus Thessalorum rex Peliæ filius, sagittarius excellens 243 c
accusatiuus pro genitiuo sumptus 241 c
Acessæi luna, prouerb. 347 a
Achæron fluuius infernalis cur sic dictus 88 a
Achærusius lacus 45 b
Achillea inf. 384 b
Achilles à Paride & Deiphobo propter Polyxenam sibi desponsatam interfectus 12. & 409 c
Achilles Chironi educandus à Thetide datus 347 b
Achillis equi 409 b. genealogia 347 a
Achillis socij cur Myrmidones dicti 348 a
Achillis umbra Græcis apparens, eos à nauigatione in patriam deterret 12
Achillis umbra Polyxenam sibi mactari postulat 12. 15
Achilli Polyxenam ut immolet Vlysses Hecabæ persuadere conatur 19 c
post Achillem præstantiss. Græcorum qui fuerint apud Troiam 411 a
Acræa Iuno 173 b
Actæon à proprijs canibus laceratus 128 a
adflicto medicina adhibenda. 304 c. nõ addenda adflicto. ibid. c
adflictorum precibus læta fortuna ebrios nihil moueri. 279 c
ἀδίκαι συμφοραί 281 c
Admetus rex Phæræorum. 239 b
Admeti nænia, prouerbium. 239 c
adolescentes sæpe stultiores fœminis 193 c
Adrastea Nemesis prouerbium. 410 c. 519 c
Adrastus rex 301 b. Theseum de uindicanda hostium immanitate supplex orat. ibidem
aduersa æquo animo ferre difficilimum 41 a
aduersa patienter ferenda. 24 a
aduersa qui impatienter ferant. 244 c
in Aduersis amicus sincerus difficilis. leuamen 265 b
in Aduersis rebus potissimùm sinceros amicos cognosci. 56 c
in Aduersis rebus sapienter se gerere, difficile, sed tamen utile 18 b
in Aduersis extra modum dolere, hominis esse inconstantis 348 c
in Aduersis nihil præcipitanter agendum 599 c
in Aduersis sola spes solatio est. 383 c
Aduersitas, amicorum examen certissimum 599 a
adulationi uulgus plus tribuit quàm candori & integritati. 81 c
adulator ab amico quomodo discernendus 87 a
adulterium in muliere famosius crimen quàm in uiro. 653 b
adulteria uirorum impatientissimè ferre mulieres 165 b
Aegeus Pandionis Atheniensium regis F. 150 a. 205 c
Aegeus hospitium Medeæ pollicetur 151 a. b
Ægeus oraculum Iouis consulit de liberorum procreatione 150 b
Ægistho ignauia obiecta. 664 b
Ægisthus præmium proponit uel interfectori Orestis, uel de eius nece nuncio. 660 b
ægrotare facilius quàm ægrotum rectè curare 178 b
ægrotantes plerunque morosi & intractabiles 52 b. 63 a. 178 b
ægrotantium fastidium & impatientia 82 c
ægroti quomodo tractandi. 207 c
de Ægyptia terra locus Homeri 596 c
Ælinum, cantio lugubris 88 c
Æneas mens Troianorũ à Græcis dictus 409 a
Æneæ consilium 405 a
Aeneam prudentia sua Græcis plus negocij exhibuisse, quàm furore suo Hectorem. 409 a
in Aenea quæ spectanda. ibid. a
Aeolus uentorum rex 441 c. Xuthi pater 594 c
æqualem ducito uxorem, prouerb. 409 b. 664 b
æquales calculi, prouerbium. 665 b
æqualitati in omnib. rebus studendum 100 c
æqui & boniuis omnibus ingenita 85 a
aeris natura effectrix diuersorũ ingeniorum 171 c
Aerope uxor Atrei adultera. 86. b. ob idipsum ab Atreo in mare præcipitata. ibid. c
αἰσχύν 348 a
Aesculapius ab Apolline fulmine ictus 239 c
Aesculapij petra 215 b
Aesopi responsio de eo quid ageret Deus 444 a
ætas Saturni filia 514 c. 520 c
Aethon solis equus 126 c
Aethra, prima Aegei uxor. 302 c. Athenarum regina. 277 a. Thesei mater 302 b
Aetoli plerunque scutiferi. 93 c
Aetolorum regionis situs. 127 c
æuum posterioribus sententijs non corrigi 298 a
æuum quod datur, suauiter & lætè transigendum 627 c
affabilitas ad conciliandam amicitiam efficacissima 441 a
affectiones animi fronte & re dissimulare, nihil difficilius. 347 a
affectus refrenandi 81 c
sine Afflatu diuino nemo uir magnus 307 c
afflictorum precibus læta fortuna ebrios non moueri. 879 c
in Afflictis nimia libertas & impatientia, quæ efficiant. 443 b. uide afflictio.

Agamem-

Agamemnon cur plerunq; uigilans, & insomnis cum principibus consultans inducatur. 345 b
Agamemnon Polymestorẽ condemnat 13
Agamemnoni aut filia immolanda, aut imperium Græcorum deponendum 344 a
in Agamemnone typus pugnæ diuersarum cupiditatum. 344 a
Agamemnoniæ cædis causa 344 b
Agaue Cadmi filia 134 a. in exilium mittitur 475 a
Agesilai dictum 444 a
Aglaon Thyestis F. 86 c
agnus aureus in grege Atrei. 86 b
Corn. Agrippæ liber de nobilitate & excellentia mulierum. 211 b
Aiax Oilei F. Locrensium princeps 411 c
Alastores dæmones 43 b
alata uerba 70 b
Alcathoe Megara 519 c
Alcathous Pelopis F. ibid.
Alcestis Admeti uxor pro marito se morti offert 216. b. eadem ab Hercule ex inferis erepta, & Admeto reddita 237. c. & 238 a
Alcestidis tragœdiæ argumentum 215 c
Alcmena 629 c
Alexander Pheræus ab uxore occisus 272 a
Alexandri cum Diogene comparatio 595 b
ambitionis uitium quàm noxium 100. b. 321 b
amentiæ finis infelicitas 455 a
amicitia an præsidij causa expetenda 85 b
amicitia potius humanitate quàm armis cõparanda 100 b
amicitiæ nouæ ueteribus plerunq; anteponuntur 138 b
amicitiæ ueræ symbolum 518 c
ad Amicitiam conciliandam affabilitas efficacissima 441 a
amicus ab adulatore quomodo discernendus 87 a
amicus fidus in aduersis dulcissimum refrigerium 61 b
amicus quando potissimùm iuuandus 317 c
amicus sincerus multis cognatis præstantior 63 b
amici boni exemplum Theseus 626 c
amici boni possessio preciosa. 629 c
ad Amici boni uultum aspicere in reb. aduersis dulce 575 c
amico certo nihil præstabilius. 70 a
amicum probum, etiam tardũ, præstare malo & uersuto. 577 c
amicum uerum condolere amicis tristantibus 379 c
amici absentes æquè ac præsentes iuuandi 266 b
amici falsi à sinceris difficulter dijudicantur 193 b
amici in afflictionibus nõ deserendi 56 c
amici insinceri tempore afflictionum cognoscuntur 56 b
amici pecuniæ præferendi 88 b
amici ueri qui 56 b
amici ueri in rebus aduersis probantur 37 a
amicorum basani certissimi qui 627 c
amicorum certorum non magnus numerus 294 a
amicorum conspectus quouis tempore gratus 223 a
amicorum, cum Deus fauerit, non esse usum 624 a
amicorũ fides ubi potissimùm exploretur 81 b
amicorum infidelium natura. 62 a
amicorum iræ uehementissimę 147 b
amicorum memorabilia paria. 81 b
amicorum omnia communia. 61 b
amicorum res non secus ac nostræ nos afficere debere 385 b
amicorum sincerorum utilitas quanta 70 a
amicorum uulgus fortunæ accedere 628 b
amicis bonis diuitiæ aut potentia non pluris facienda 626 a
amicis ex amicis pestem nullã aut noxam prouenire 622 a
amicis morientibus commori, gratissimum 296 c
cum Amicis mutuò dolendum 319 a
amicis quatenus opitulandum 84 b. c
amicis uerbis plus quàm ui & armis effici 100 b
inter Amicos gratia senescens odiosa 622 a
amicos impotentes & inopes constantiores esse in aduersis quàm diuites 599 a
amicos lætari lætis amicorum rebus 575 c
amicos multos habere, felicitas 410 c
ἀμυγδία 130 b
amor coniugalis cur in multis tam uehemens 29 c
amor cur γλυκύπικρος dictus. 208 c
amor dolorib. & uoluptate plenus 182 b
amor ex aspectu 185 b
amor multorum malorum causa 143 b
amoris affectus omnibus insitus 210 b
amoris immoderati descriptio. 170 a
amoris furor omnium affectuũ uehementissimus 156 c
amoris moderati commendatio 170 a. iniusti detestatio. 149 b
amoris uis 431 a. 204 a
ex Amore beneuolentiam conciliari 29 c
Amphiaraus Oiclei filius 308 b. uates 94 b. c. 308 b
Amphiaraus contra hostes pugnans, hiatu terræ cum curru & equis absorptus 306 b
Amphion cur à poetis Musices peritus fuisse dicatur 127 b
Amyclæ 446 a. Tindari regia. ibidem
Amymone à Satyro de stupro follicitata 128 a
ἀμυχὴ κόνιμι, prouerb. 410 c
amystis. ibidem
Anaxagoras philosophus Euripidis præceptor 4
Andromache statum infœlicem suum deplorat 246 a
Andromaches fabulę argumentum 245 a. & seq.
Andromachæ insidiæ ab Hermione structæ 245 b
anima, corporis idolum 666 a. & contrà. ibid. a
anima purissimi ætheris particula 307 a
de Anima quorundam opiniones 307 a
animalia omnia natura ad gignendum ferri 204 c
animus alius atque alius sumendus pro rerum & temporum conditione 348 a
animi affectiones fronte & ore dissimulare, nihil difficilius. 347 a
animi bona 408 c

animi magnitudo etiam in adversis retinenda 122 b
animi perturbationum indices oculi 83 a
Animi proditor uultus & forma 565 c
animi trãquillitati studendum. 210 c
animum mediocrem in utraq; fortuna obtinere, sapientis uiri 348 c
animum muniendum & roborandum aduersus infidæ fortunæ procellas 555 c
animum uirilem & generosam uim disciplina parari posse. 295 a
quod in animo sobrij, id in lingua ebrij 495 c
animi defunctorum quales. 541 b
animorum coniunctionẽ, quæ in amicitia est, nullum locum dirimere 385 b
animis plenum esse aera. 385 a
animos fastu elatos punit uindex Iupiter 504 c
animos feroces calamitatibus emolliri 125 c
animos hominum de rerum futurarum euentibus deos anxijs curis distringere 307 a
animos perturbatos haud facilè sibi constare 139 b
antanaclasis 384 b
Antigone Oedipi filia. 92 b. 93. a. b. Hæmoni nuptui data. 122 a. cum Oedipo patre grandæuo ultroneum exilium capit 123 b
Antigones cum Pædagogo suo colloquium de Argiuorum exercitu 94 b
ἀς αὐτὸν ἰμᾶσθαι, prouerbium. 519 b
aduersus ἀνάδεικαν Stoicorum locus insignis 661 c
apertus inimicus facilius uincẽdus quàm simulatus 143 b
Apidanus Thessaliæ fl. 41 c
Apollo cur Græcis λοξίας. 303 c
Apollo è cœlo pulsus 216 b
Apollo Loxias 129 a
Apollo Oresti maternæ cædis autor 53 a. eidem uaticinatur 79 b
Apollo regis Admeti pastor. 239 c
Apollo Thymbræus unde dictus 409 c
Apollo Troiæ conditor 445 a
Apollinis apud Parcas intercessio 215 c
Apollinem & Neptunum semper à Troianorum sortibus stetisse 441 b
in Apro Calydonio conficiendo Theseum Meleagro adfuisse 304 b
ara deorum, serui asylum. 282 b
ab Aris & sacris impij & profani arcendi 587 a
Areopagus 386 a. Areopagitæ, prouerb. 665 a
Argiuorum pugna cum Thebanis, & fuga 113 a. b. c
Argos Oresticum 89 b
ἀφίστασθαι 479 a
ad Arma priusquam ueniatur, tentanda omnia 104 c
armis & ui tentandum, quod consilio & ratione perfici nõ possit 348 c
Arsenius Euripidis commentator 8
artem quam quisq; nouit exerceat 411 b
artes ingenuæ mores emolliũt. 494 a
artium quo quis studiosior, hoc disciplinæ & æquitatis reuerentior. ibid.
Asiæ minoris regiones olim admixtu Græcorum, linguam quoque Græcam usurpasse. 475 c
Asopus fl. 307 c
ex Aspectu solo hominem non posse agnosci 141 b
astra etiam detestari nostra scelera 663 a
Astrape Solis equus 126 c
astus astu uacans haud conuenit 333 c
astu sæpe plus quàm ui effici. 61 b
Astyanax ad necem rapitur. 439 c
asylum commune omnibus. 502 a
Athenæ omnium doctrinarum inuentrices 301 c
Athenarum urbis laus 171 a. 301 c. 305 b. 518 a. 593 b
Athenis etiam belli studia uiguisse 593 b
Athenienses ad benedicendum quàm ad bene agendum instructiores 208 c
Atheniensium laus 593 b
Athenienses nunquam pacem decernere, nisi pullis uestibus indutos, Demadis apophthegma 308 c
Athenienses recto sinceroq; iudicio semper uoluisse existimari 301 c
Athlas Astrologiæ peritissimus 594 c. de Sphæra inter homines primùm eum disputasse. ibidem
Atilius Sophoclis uersor à Licinio reprehensus 8
Atramytium ciu. Ciliciæ 272 b
Atreus à patre relegatus 86 b. fratrem Chrysippum in puteo suffocat 86 a
Atreus Thyesti proprios filios mactatos in conuiuio proponit 48 a
auariciæ multorum malorũ causa 39 a. b
auariciæ execratio 40 c
audaciæ natura 80 c
eũ Audi cui quatuor aures sunt, prouerb. 663 c
augur 330 a
Auguria unde sumantur. 594 a
Aulidis portus Dianæ adamati 350 b
aurea quæ dicta 443 b
aurum sana mente homines excutere 613 a
auxilium diuinum pijs semper & ubiq; præstò 663 b
Agaues populi 89
ἄξιοι 363 c

B

Bacchus cur Euius dictus. 476 c
Bacchi elegans templum in Parnaso 476 b
Bacchi sacerdotes insanas quibus nominibus poetæ appellent 477 c
Bacchi uaria nomina 476 c
Bacchum unde poetæ νυξιδοτίνας cognominent 475 c
Bacchicis sacris non initiatos scire, nefas 456 c
basani amicorum certissimi qui 627 c
Basilij Magni locus de simplicitate uitæ pastoriciæ 410 b
Beati Rhenani bibliotheca. 8
beatus mortalium nemo 314. a ante obitum nemo dicendus 423 b. quis dicendus 194 a. 311 b
beatum esse neminem qui uitam in metu exigat 573 c
beatum & diuitem omnia recte sci-

ctè scire 511 c
beatis & felicibus pietatem esse colendam 581 c
bellandi rabiem quæ incommoda sequantur 309 b
Bellerophon Chimeræ Lyciæ monstri interfector 594 b
bellũ dulce inexpertis, prouerb. 440 b
bellum fugiendum 421 b
bellum, legum πανοπλία 348 b. multarum rerum magister. 259 b
belli calamitatibus non tam uictos quàm uictores affigi. 443 c
belli effecta 303 b
in Bello afflictis hostibus corpus seruare illęsum, sapientia summa 602 a
bella fratrum acerba, prouerb. 129 b
bella qualia principibus honestè & suscipi & geri possint. 301 c
bellorum effectus 440 c
bellica laude qui florẽt, dementes 544 b
Beneficium & Pœna cur Democrito dij 629 c
beneficij gratiam apud bonos nunquam senescere 629 b
benemeritis gratiam referri debere 39 b
benemeritos de republica esse honorandos 19 c
Berecynthus Phrygiæ mons. 446 c
bibendo qui non hilarescit, nihil sapere 483 a
Biblinum uinum 596 b
Bis dat, qui citò dat, prouerb. 441 c
bis pueri senes 476 b
blandis inimicorum uerbis nõ fidendum 143 c
βενδροφάγη 519 a
Bœbia, quæ & Bœbe, Thessalię ciuitas 242 b
Bœotia Atticæ à Septentrione contermina 305 c
Bœotia Homeri, encomium tantum Græciæ 593
bona aliena non appetenda. 33 a
bona inuitis dijs acquisita non esse diuturna 568 b
bona malè collocata obesse. 596 a
boni uiri officium 348 c
bonum uirum quem Plato dicat 518 c
bonis morientibus lugendum 217 c
bonis semper dicendi occasio. 602 c
bonos digna consequi 591 a
bonos post pericula florere. 597 a
Braurum oppidum 387 b
Briseis ad Agamemnonem deducta 411 a
Bronte Solis equus 126 c
brutorum animalium etiam habenda ratio 177 b. c

C

Cadauera demortuorum hominum nõ irreuerenter tractanda 82 b
Cadmi exilium 478 c
calamitas nemini exprobrãda. 255 b
calamitas nulla sola. 226 b. 66 b. c. 425 a
calamitas, quæ res lætas sequitur, acerbissima 387 a
calamitates à Deo immissæ æquo animo ferendæ 97 c
calamitates hominum uariæ. 568 b. patienter ferendæ. 157 a
è calamitatibus eripere solius Dei 77 a
Calchas augur cur Dianæ Aulidensi Iphigeniam immolandam esse responderit 310 a
calculorum & mensurarum primus inuentor Palamedes. 84 b
Caleon Thyestis filius 86 c
καλλίχορον 305 c
Callirhoe Atticæ fons 307 a. deæ Atticæ regionis præsidi sacer. ibid.
Capaneus Argiuorum dux. 134 a. insolentiæ erga Deos exẽplum 125 b
Capaneus Iouis blasphemiator fulmine necatur 113 b. c
Capaneus Thebas inuitis dijs se euersurum gloriatur. 94 b. c
Capanei descriptio 308 b
Caphareus mons 441 c
capillos sectos à proximis inferri mortuis, sollene ueteribus. 661 c
carnes mente & ratione uacuę, & fori statuæ 662 c
Carneus Apollo 241 c
Carnei moduli. ibid.
Carolus imperator Thesei exemplum longè superat. 302 a
Cassandra Hecabæ filia Agamemnoni desponsata 29 c. Græcis stuprata 439 c
Cassandræ insultatio 443 c
Castalia fons in Pythia 128 b
Castor & Pollux Clytæmnestręfratres 349 b. ubi nati 446 b
Castor ex Tyndaro & Leda mortalis 349 b
casus humani incerti 384 a
casibus humanis ingemiscere, humanum 661 c
καταρχεσθαι 383 a
causæ iustæ Deum patrocinari. 94 b
Cecropia 307 c
Cecrops primus Atheniensium rex 307 c
Centaurorum omnium iustissimus Chiron 347 a
Cephalus Aeoli filius ab Aurora adamatus 210 b. c
Ceres cur ἄνω appelletur 304 a. humerum Pelopis exedit. 383 a
Cereris templum in Attica celeberrimum 302 b. c
Cereri & Proserpinæ in terra Attica mysteria solennia. 661 b
Cererem primùm in Attica fruges inuenisse 303 a
Cererem ubi natam esse Siculi putarint. ibid.
Chalcis urbs 350 b
Chalybes populi Pontici. 244 a
χαριγλωττίων 37 b
Charontis cum Apolline expostulatio 217 a
Charontis cymba 67 b
Cherronesi insitus 13
Chersonesi quatuor à scriptoribus traditæ 40 a
Chiron, Achillis nutritor 662 b. omnium centaurorum iustissimus & humanissimus 347 a. Saturni & Phillyræ filius 347 a
χοῦρον ἄγγος 386 a
Chori in tragœdijs semper sententijs scatent 128 b
Christianorum religio cur idoli nomen repudiarit 666 c
Chronos, Solis equus 126 c
Chrysippus Pelopis F. ab Atreo fratre in puteo suffocatus. 86 b
Chrysothenis Clytæmnestræ filia 48 a
χρυσὸν καὶ εὐτυχία causæ hominum insolentiæ 626 c
Ciceronis locus de morte. 627 b
Cimbrica Chersonesus 40 a

ciuium ingenia, studia, & fortunæ cuiusmodi 304 b
ciuibus decus egregium, cultu debito uirum bonum prosequi 624 a
ciuitas seditiosa non rectè sapit 603 b
ciuitatem negligere, impium. 499 a
ciuitatum labores honesti 305 a
clades & infortunia ueteres fato tribuisse 349 c
clades quæ comitentur mala. 441 a
Cleophon rhetor Atheniensis peruersus 87 a
Clytæmnestra Agamemnonis uxor 310 a quas interfecti Agamemnonis causas prætexuerit 664 a
Clytæmnestræ oratio 349 a
Cælius Secundus Curio 170 b
cœlum commune cunctis mortalibus 539 b
in Cœtus prodire, uirginib. indecorum 49 c
cognati & amici quatenus defendendi & iuuandi 60 c
λόνας in tyrannide 305 b
color bonus & constans ualetudo, ex tẽperantia oritur. 203 c
comessationem pugnas, conuicia & rixas parere 490 a
commiserationem uiris sapientibus inesse 638 c
commoueri omnino nihil, potius esse stupidi quàm philosophi 348 c
concordia coniugalis, res dulcissima 137 b. 165 c
confidentiam nimiam hominibus esse exitio 410 b
in Cõgressibus bonorum uirorum quid cogitandum 99 b
coniugalis fides non frangenda 183 b eiusdem uiolatæ atrocitas 596 a
coniugalis uita multis molestijs obnoxia 172 b
ex Coniugali complexu magnã beneuolentiam oriri 29 c
cõiugium plus aloes quàm mellis habet 220 c
coniugij & cœlibatus collatio. 171 c
cõiugij natura, societas & fides ubi expressa 661 a
coniugio apta pubertas 660 c
coniugis alterius stupratoribus quæ mala eueniant 651 a
connubia parua & casta magnis præstantiora 654 b
cõsanguineorum inimicitia plerunq; grauissima 97 c
conscientia mala quando quiescat: 381 b
conscientia sibi malè conscia, sæuissimus carnifex 55 b. 181 a
conscientiæ flagrum acerbissimum 664 c
conscientiæ malæ argumenta. 349 a effigies & exemplum 80 c comites qui 84 a
conscientiæ morsus horribiles atrocia scelera sequi solere. 664 c
conscientiæ plenæ terrorib. ac sceleribus typus 665 a
conscientiæ sauciæ tormenta. 383 c
de Conscientia mala locus communis 663 c
consiliariorum multitudo non semper utilis 255 b
consilium dubijs rebus ex tempore arripere, diuinæ cuiusdam esse dexteritatis 494 b
consiliũ malum consultori pessimum 596 c
cõsilium rectum & mens, uates optima 536 b
consiliũ & prudentiam primas sibi in omni re gerenda uendicare 411 a
consiliũ in rebus humanis plus ualere quàm uim 409 a
in Cõsilium senes in primis adhibendi 344 c
consilio & prudentia senes fieri iuuenes 581 c
consilio plus quàm iracundia effici 100 b. 603 c
consilia perniciosa alijs dantes, supplicijs longè digniores quàm incauti perpetratores. 85 c
consiliorum humanorum euentus incerti 344 b
consolari tristes, amicorum officium 53 a. b
consortium malum mulieribus perniciosum 264 b. c
in Conspectũ eorum quos quis læsit prodire, non est fortis animi 146 b
Constantinopolis ueterum Imperatorum Græciæ domicilium 302 a
contendentes ad dignitates apud prudentes & sapientes eosdem habere suæ dignitatis æmulos 573 b
contentio causa multorum malorum 105 c
cõuentus nocturnos agitari plerunque in periculis bellicis. 409 c
conuiuijs splendidis quæ olim adhiberi solita 243 b
Coprei & Iolai apud iudicem contentio 518 c
eiusdem oratio 519 a
cor hominis imperscrutabile. 147 b
cor trepidans futurum præsagire 472 c
corpus animæ idolum 666 a
animæ affectiõibus plurimũ affici 80 c
corporis bona 408 c
corpori quo quis addictior, eo ferocior 494 a
corporum rationem penes lunã esse 382 b (249 c
corriuales omnes suspicaces.
Corybantes sacerdotes Cybeles 206 a eos cur Homerus βυκόμους uocet 476 a
λορυβαντιᾶν, prouerbium 206 b 476 c
λορύκιον 477 c
κορύπλαν 476 a
Crantor philosophus Homeri & Euripidis admirator singularis 4
Crathis fl. 442 a
eius natura. ibid.
Creon filium Menœceum fugã, ne pro patria immoletur, capessere iubet 109 b. c
Oedipum terra Thebana eijcit 121 a
Creon Thebanorum princeps. 305 b. 308 c
Creontis & Eteoclis consultatio de debellandis Argiuis Thebas obsidentibus 104 c
Creõtis & Glaucæ interitus miserabilis 159 c. 161 a
Creontis filia Iasoni desponsata 137 b
Creteus Æoli F. 129 c
Creusa Erechtheifilia 560 b ab Apolline grauida facta. ibidem. uenenum parat Ioni 594 a
Creusæ & Ionis colloquium. 594 b
crines sectos à proximis inferri mortuis, solenne 661 c
κρόνος Saturnus 560 c
cult° diuini temeritatem & neglectũ in obeundis serijs negocijs nunquam periculo uacare 303 c
cultu puro Deum affici 204 c
cupiditates immoderatas intelligi per Helenam 556 a

Cupido geminus 346 c
Cupido in oculis hominum excubare à poetis cur fictus. 205 b. & 211 a
Cupidinis sæuitia in homines. 210 c. & 211 a
Cupidini cuiusmodi telorũ genus antiquitas tribuerit. 346 c
cura & prudentia, uera fortitudo 287 a
Curetes 476 b
curiositas & uanitas hominum 304 a
curiositas fœminas malè decet. 190 b
cutis fortium uirorum cuiusmodi 477 b
Cyaneæ insulæ cur dictæ. 166 b
Cybeles sacra ubi fieri solita. 446 b
Cyclopeæ speluncæ 386 c
Cyclopica uita 495 c
Cyclops ab Vti excæcatus. 496 a
Cyclops qualis à poetis describatur 493 c
Cyclops tyranni imago 494 a cum uetulo Sileno libidinatur 495 b
Cyclopum mores ibid. c
cygnea cantio, prouerbium. 661 c
per λύματα quæ intelligenda. 306 a
Cyneæ facundia 130 b
Cynicorum secta 42 a
Cynossema, Hecabæ sepulchrũ 46 b
λυανόβιον poculi genus 243 b
D (44 c
Dædalea opera, prouerbium. 384 c
δαίμων 384 c
δαΐω 304 c
dæmones inspectores rerum humanarum 384. c
dæmonibus ueteres humanarum artium inuentionem tribuisse 384. c
Danaus, capitis pœna damnatus 86 b
Danaus 50 filias filijs 50 Aegypti fratris sui despondet. 86 b
Danai filiæ 44 a
Danao quale oraculum de filiabus datum 86 b
Danubium in Euxinum sex uastis fluminibus euolui 383 b
defendere bonos, malos pœnis afficere, magistratus boni officium 30 a
deformia quæ in alijs sunt, ea cauenda & fugienda ab alijs. 83 c
defunctorum corporibus ritè sepeliendis quantam curam prisci homines impenderint. 443 a
delicta impia à dijs impunita non manere 33 b
Delphini φιλάδελφοι 662 a
uenerei & amasij. ibid.
Demadis apophthegma 308 c
δημαγωγὸς in turbulenta democratia 305 c
δημαγωγοί, hominum genus rebuspub. exitiosum 306 a
δημοβόρων epitheto quos Homerus potissimùm notet 303 b
Democrito cur Beneficiũ & Pœna dij 629 c
Democritum ueritatem in altissimo puteo demersam dixisse 555 c
Demophon Thesei filius 518 a eius æquitas 519 b
δηὼ Ceres unde dicatur 304 a
desipere in loco, dulce 348 b
Deus ex improuiso, prouerb. 479 a 663 c.
Deus iusticiæ obseruans 29 a
Deus nullus malus 359 a
Deus quàm horribilibus pœnis puniat detestabilia flagitia, exemplum 660 a
Deus ubi fauerit, amicorum nõ esse usum 624 a
Dei donum, liberos esse 570 c
Dei etymon 478 b
Deo contraria & pugnantia nõ dicenda, nec prædicanda. 568 b
Deo & fortunæ, si quid feliciter gestum sit, tribuendum. 664 a
Deo seruire, gloriosus labor. 563 c
Deo uiuere & studijs, melior & tranquillior uita, quàm seruire mundo 574 a
Deum animis nostris esse inaccessibilem 430 c
Deum nulla re indigere 624 b
odisse orgia impiè agitantes. 456 c
Deum perficere multa insperatò 554 c
Deum propter unius peccatum sæpe punire multos 428 b
Deum punire uim iniustam. 602 b
Deum sæpe differre auxilium. 55 c
supra Deum esse uelle, dementia 432 b
cum Deo quisque gaudet & flet 345 c
dij bonorum amici 554 c
dij lancos pedes habent 478 b
dij quomodo Paridi inani præstigio illuserint 555 b
in Deorum religionem si quid peccetur, non impunitũ manere 478 c
deorum sophismata culpanda. 359 a
aduersus Deos fortiores nõ certandum 380 b
deos homines malos punire. 569 c
deos non affectare uetitos concubitus 624 a
non cerni ab impijs 477 b
deos peccare hominum more, pudet 567 c
deos punire peccata 414 c
deos qui sibi beneuolos habet, optimam domi habere manticen 536 b
deos unde prisci metiebantur. 478 a
à Dijs illicita non quærenda. 568 b
dijs inuitis nihil agendum. 585 c
cum Dijs nihil argutè commentandum 451 b
cum Dijs pugnare 350 c
de Dijs non argutè loquendum 476 a
non sine Dijs, prouerbium. 348 a
Diana ab Hippolyto culta. 175 b cur δίκτυωτὰ cognominata 214 c
cur lucifera 382 b
item ταυροπόλος 387 c
Diana uirginitatis patrona. 204 b
Dianæ signum cur à Græcis magna ueneratione cultum. 382 a eiusdem translatio quid 381 c
Dianæ simulachrum apud Tauros Scythiæ celebrari solitum 351 a
διαφόρδς ἐρωὰς 383 a
Dice Astrea 521 a
uirgo Ioui assidens 213 a
à Ioue prognata 478 a
iudiciorum & iusticiæ dea. 663 c
δίκηφόρον 383 c
Dictys Cretensis historicus antiquissimus 441 b
ante Diem extremũ nemo beatus 423 b
dignitates summosque gradus ambiẽtes, odio haberi ab inferioribus 573 b

in Diem commodè uiuere, beatum 465 a
digitis extremis attingere, prouerb. 348 b
in Dignitate constitutos suis æmulis esse inimicissimos. 573 b
Diogenis cum Alexandro comparatio 595 b
Diomedes Tydei F. 412
Thraciæ rex 242 b
eius tyrânis erga hospites peregrinos. ibid.
Diomedes & Vlysses explorates Græci 411 b
eorundem disceptatio. ibid.
Diomedem audaciorẽ & in periculà proiectiorem fuisse Vlysse 411 a
Dionysus cur manifestum suæ diuinitatis documentũ dare uoluerit 474 c
Dionysus cur nulli deorũ postponatur 478 b
Dionysus uini inuentor. ibid.
Διὸς ὑποσωρὸς 309 a
Δίπαλτον 383 c
Δίπαλτα ξίφη. ibid.
Dirce fons Marti consecratus. 308 a
Dithyrambus non est, aquam sibibat, prouerb. 477 c
in Diuinis & humanis rebꝰ multam cõfusionem inesse 362 c
diuitem & pauperem saturatũ, tantundem ferre 641 b
ex Diuite & fortunato pauperẽ & infelicem fieri, quàm miserum 21 a
diuites & potentes plerunque meticulosi 101 c
diuites maioribus malis obnoxij, quàm mediocres 139 b
diuites subinde imbecillitatis rerum humanarum memine rint 303 a
diuitum uita meticulosa 662 b
diuitiẽ bonis amicis non pluris faciendæ 626 a
diuitiæ cur cæcæ 628 b
instrumenta uirtutum. 662 a
plerisq; noxiæ 99 a
diuitiæ res timida 102 a
diuitiarum currus niger quare. 628 b
diuitiarum & opum fragilitas & uanitas 19 b. 101 b
diuitijs omnia parêre 520 a
docti plebeijs cur contemptui. 168 c
dolorem leniri, quãdo eius causa indicetur 578 c
dolorem liberè egerere, solatiũ quoddam doloris 346 b
dolores & morbos esse opiniones, Stoicorum deliria 83 a
Dolonis habitus, Homerica descriptio 409 c
domestica administrare, mulieres decet 634 b
domi manere, uirginum officiũ 49 c
dominandi cupiditas perniciosa 81 b. 124 b. 125 c. 126 a
dominorum res adflictæ, frugi seruis calamitas 467 b
domus curam matronis deberi 347 b
domus matronæ decus 444 b
donaria magnifica apud Delphos, in templo Apollinis. 596 b
δωρεάζειν 44 c
Dorotheus Camillus, Euripidis uersor 8
δορύξοοι qui 170 b
nõ Dos aut genus, sed uirtus in matrimonio cõtrahendo inspiciatur 274 b. c
Du bist weder der erst noch der letst/prouerb. 241 b
duplices uiri, prouerbium. 410 c
Dureus equus, prouerbium. 441 b
dux absque consilio bono militum pernicies 104 b
totius exercitus nõ paruum periculum 306 b
dux cautus præstat temerario. 102 a
dux fidens & audax, res lubrica 287 a
dux qualis eligendus 291 b
& 307 c
ducem quæ maximè commendent 306 c

E

Ebrietas sapientes ratione priuat 494 b
ebrietatis descriptio 126 c
ebrietate incentiua libidinum in primis excitari 495 c
ebrij sine periculo loquaces. ibidem
ebriorum uitium. ibid.
ἔχειν κόδα, prouerb. 519 a
eclipses unde fiant 663 a
Edones populi Thraciæ 45 c
educatio recta magnũ momentum ad uirtutem 322 a
educationem plurimùm posse. 25 c
plus ualere quàm naturam 42 b
educationem probam pudorẽ afferre 294 c
Eetion princeps Thebarum. 272 b
Electræ tragœdiæ argumentum 632
eandem qui primùm nostro tempore è tenebris eruerint 631 a
esse eam Euripidis, unde constet. ibidem b
eandem summo artificio confectam, & optimarum sententiarum totam plenam esse. 632 b
eiusdem finis magis proprius comœdiẽ quàm tragœdiæ. ibidem.
de eadem non temerè Criticos dubitasse 659 c
Electra Pyladi ab Oreste despõsata 46 c. 68 c
Electræ ad mortem cõdemnatę lamentatio 66 a. b
elementa etiam detestari nostra scelera 663 a
Eleusin Atticæ oppidum 302 c
Eleusina sacra, in honorem Cereris instituta 205 a
eloquentiæ uis & utilitas. 29 b
Emanuelis Moschopuli de Euripidis uita expositio 666
item de idolo explanatio. ibid. c
Enipeus fl. 41 c
Eois solis equus 126 c
ἐπαιτεῖν non habere eam loquendi potestatem quã κυνόχθονες. 574 c
ἐπιαπόφρατα 70 b
Epeius lignei equi fabricator. 441 a
Epicurea uita 495 c
ἐπονείδιος 387 b
equum ligneum Ilio παυσανθρίαν peperisse 441 a
equi Diomedis regis Thraciæ humana carne sustentati. 242 b. c
ab Hercule deuicti. ibid.
equi solis quatuor 126 c
equorum Rhesi descriptio 411 b
ἔρωτα prandij genus 167 b
Erechtheus Athenienſ. rex. 133 a
Erechtidæ populi. ibid. unde Athenienses dicti 308 a
Erinnys 386 b
Eris contentionis dea 43 b
Eteocles fratrem regno priuat. 89 c
Eteoclis & Polynicis singulare certamẽ 90 a. 117 a. b. c. 118 a. b
Eteoclis iusticia. 308 b
eiusdem oratio ad Palladem, ut fratrẽ occidere possit. 119 a. b
Eteocles opũ negligens 308 b

Euadne Capanei uxor 309 c
Euadne se in uiri rogum inijcit. 301 b
Euadne exemplum singularis pietatis & amoris uxorij erga maritum 302 b
εὐτελεσία in duce bono damnanda 306 c
euentus rerum futuros cur nemo deprehẽdere possit 384 a
Euhyius Bacchus 132 c
Eulabia uictoriẽ dea 105 b
Eumenidũ nomine quid apud Euripidem intelligendũ 82 b
Eumolpus Thracum rex 133 b
Euoe mulierum Bacchicarum uox 132 c
εὐφημία 477 c (409 b
Euphorbus Troianꝰ Penthei F.
εὐπροσηγορία uirtus qualis 206 b
Euripides à Crantore philosopho in maxima authoritate habitus 4
Euripides Anaxagoræ discipulus 4. cur mulierum suggillator & osor 211 b
Euripides in minoribus etiã rebus describẽdis mirus. 596 b
Euripides laborũ patiens 667 a
Euripides quando in lucem editus 666 a pictoriam artẽ primò secutus. ibid. quos præceptores habuerit. ibid. ad tragœdiam quando se contulerit. ibid. forma corporis qua fuerit. ibid. mulierum osor habitus. ibid. quas uxores habuerit. ibid. b ad Archelaũ se contulit. ibid. quomodo obierit. ibid. quàm diu uixerit. ibid. c quot fabulas scripserit. ibid. quot uictorias sit adeptꝰ. ibi. quo tempore obierit. ibid. ubi natus. ibid. quando. ibid. quod primùm uitæ genus secutus. ibi. in cæstuũ certamine Athenis uictor 667 a in dicendi studio quos præceptores habuerit. ibid.
Euripides quid Herculis furentis exemplo adumbret. 626 b
Euripides quot fabulas scripserit 667 b quot uictorias consecutus. ibid. quando primùm certamina subierit. ibid.
Euripides scenicus philosophꝰ dictus 4
Euripides ubi sepultus 667 a
Euripides uehemẽs exilij accusator 129 c
Euripidis locus ab interprete restitutus 209 b
Euripidis parentes 666 a. c
patria quæ. ibid.
filij tres 667 b
Euripidis laus 4
ad Euripidis mortis nuncium Athenienses omnes luxisse. 667 b. Sophoclem pullaueste amictum mimos suos sine coronis in certamen introduxisse. ibid.
de Euripidis morte diuersę sententiæ 666 b
in Euripidis monumento qui uersus Athenis inscripti. 667 a
Euripidis tragœdiæ in Actus redactæ à Stiblino cur 8
Euripidis tragœdiarũ utilitas 5
de Euripidis uita Emanuelis Moschopuli expositio 666
Euripidis uitæ & fabulæ argumenti explicatio, Thomę Magistri 666 c
Euripidẽ à magnatibus potissimùm legendum 5
Euripidem arti scribendarum tragœdiarum multa intulisse 667 a
Euripidem seuerum & moribꝰ asperum fuisse. ibid. b apud Archelaum regem ad summam dignitatem peruenisse. ibid. a à canibus Archelai dilaniatum. ibid.
Eurypo simile uulgus 85 c
Eurystheus Steneli F. 519 a cum Hyllo congredi recusat. 518 b cum omnibus copijs funditur, fugaturque. ibid. a
Eurystheus in exitium Heraclidarum natus. ibid.
Eurysthei iussu Hercules Diomedis equos abduxit 242 a
Euxinus pontus per cauillationem hospitalis dictus 382 c
olim ἄξεινος. ibid. b
excidia & clades quę mala comitentur 441 a
exemplum amici fucati 81 b
sinceræ amicitiæ. ibid.
amoris insani 204 a
castitatis 203 c
coniugij felicis 239 a
constantiæ in morte. 24 a. & seq. desperatorum hominum 81 c
dilectionis fraternæ 83 a
fidei seruatæ 204 a
inclementię erga peregrinos 168 b
ingratitudinis summæ 165 a. b
innocentiæ 203 c
inobedientiæ erga parentes punitæ 133 b
insolentiæ erga deos 125 b
liberalitatis erga peregrinos 239 b
matronæ bonæ. ibid. a
patris familiàs boni. ibidem
pietatis in parentes 125 b. c. 203 b
pœnitentiæ feræ 80 c. 81 a
temeritatis inconsultę. 204 b
exempla horribilia cur proponantur 663 a
exercitus αὔθαρκος 348 b
exercitum numerosum prauis gaudere fabulis 331 a
exulẽ uirum inopem esse 637 c
exilium, quemadmodum & reliquæ calamitates, nunquã uenit solum 146 a
exilij molestiæ graues 98 b
& 146 a
exilio nihil grauius 604 a
post Exilia longa felicitatẽ spectandam 479 a
prẽter Expectationem hominũ multa euenire 271 a
expuere, aut pituita fluidum esse, Persis cur probrosum. 203 c
externum cultum à Deo nõ respici, sed mentem 89 a
inter Exta quæ recenseantur. 664 a
ex Extis ueteres coniectari soliti 664 a

F

Faciem inuenustam non deformare hominem, sed facta inhonesta 55 a
facinora atrocia & immania impunita non manere 33 b
facta honesta à dijs remunerari 39 b
facundia cum impietate coniuncta, res perniciosissima 170 b
in malo & peruerso ingenio 81 b
fames optimum obsonij condimentum 206 b
familias euertit prauum consortium 264 b. c
per Familias uicissitudine quadam mala spirare 655 b
prẽter Fas aliquid pati, nunquã fas 457 b
fastuosi hominibus exosi 176 c
fatales res insuperabiles 520 b
fatalia mala superare uelle, conatus irritus 604 a
fatalia patienter ferenda 270 c
fatum cur sciri nequeat 361 a
fatũ omnia finire 514 c. 520 c

fati necessitas ineuitabilis 199 b 218 b. 509 a. 588 c
de Fato loc° memorabilis. 665 a
fata deorum ferre, indolis præstantis 622 a
fata hominum genus uersant. 343 b
felicitas humana incerta 54 a. 83 b. 446 b
felicitas quæ 26 a
felicitati humanę cur non fidendum 446 b quib. eam rebus ethnici constare existiment 43 b
felicitatem multos habere amicos 410 c
ad Felicitatem nihil certũ & absolutum 640 a
felicitatem nullam mortalibus cõtingere sine laborib. 307 b
felicitatem sana mẽte homines excutere 613 a
ad Felicem inflectere parietem, prouerb. 86 c
fœminam domi nõ manentem malè audire 426 a
Ferdinandi Cæsaris laus 5. 6
Ferdinando Cæsari cur Euripidis uersio ab authore dedicata 3
ferenda esse fortiter quę mutari non possunt 586 a
fidei uiolatæ inter cõiuges atrocitas 596 a
fiducia nimia hominib. exitiosa 410 b
filiæ matrum mores & ingenia plerunq; referunt 258 b
filius parentibus res charissima 589 a
filij adoptiui donum amicorũ. 591 b
filios patris, non matris nomen in repub. gerere debere 651 b
finem uitæ specta, prouerbium. 520 c
flet uictor, uicti interierunt, prouerb. 442 c
fori statuæ 662 c
forma, bonum medium 664 a
res inutilis 522 b
forma nõ semper, sed uirtus maritis conciliat uxores 250 a
formæ abusus 82 b
formam mulierum omnia expugnare 431 a
fortitudo sine sapientia plerunque inutilis 104 c
fortuna æstuaria, prouerbium. 627 c
fortuna constans in sua leuitate 555 c
fortuna lubrica 627 a
fortuna mediocris præferenda opulentiæ animũ crucianti. 148 c
fortuna quæuis moderatè ferenda 87 c
fortuna tarda, cõstantior. 640 c
in Fortunæ arbitrio posita læta cum tristibus 591 a
ad Fortunæ fauorem uulgus etiam inclinare 65 b
fortunæ ictus fortiter sustinendi 624 b
fortunæ inconstantia 4. 19 b. 23 c. 29 c. 32 b. 39 a. 125 b. c. 307 a. 415 c. 426 b
fortunæ ludus in rebus humanis cuiusmodi 479 a. 557 b
fortunę mutatæ dedecora generosos animos indignè ferre. 303 c
fortunæ mutatio cur taxillorũ iactibus comparetur 304 c
fortunæ prosperę & aduersæ habere amicos, lucrum insperatum 645 a
fortunæ seruus qui 44 a
fortunę tyrannidi nihil tam obnoxium, quàm potentes, rerumq; monarchæ 344 c
fortunæ aduersæ medicum inuenisse, magna felicitas. 634 b
fortunæ cedendum 445 c. & 427 a
fortunæ cuncta subiecta 623 c
fortunam in rebus humanis dominari 39 a. 442 a
fortunam mulierum connubia regere 654 b
fortunam nunquam sui similem esse 555 c
fortunam, quos complectitur, cæcos efficere 346 b
fortunã res humanas nullo ordine regere 307 b
fortunam splendidam sequi luxum & intemperantiã. 209 b
cum Fortuna amicos etiam mutari 40 b
in Fortuna utraq; animum obtinere mediocrem, sapientis uiri 348 c
fortunatæ insulæ cur dictæ. 212 c
fortunato insipiente nihil intolerabilius fieri posse 346 b
fratrum ira grauissima 125 b. 129 b. 346 a
fratres inter se altercari, res dira 318 b
fraudum, mulieres sollertissimæ excogitatrices 248 a
nec Fróti nec blandiloquentiæ temerè adhibẽda fides. 411 b. c
frugi homines omnia rectè faciunt, prouerb. 347 a
frugum primitiæ Cereri offerri solitæ 303 a
fugitiuum noctu multum ualere 392 a
in Funeribus olim mulieres lamentantes conductæ 240 c
in Funeribus priscorum quæ ceremoniæ usitatę 241 b
funis nimium tentus rumpitur, prouerb. 308 b
Furia dea furoris & rabiei. 615 b
furiæ Orestem agitantes, quid notent 381 b
Furiæ tres 628 b earum nomina. ibid. 16 b quid per eas allegoricè intelligendũ. 17 b. 81 b
furori cedendum 210 a
futura hominibus ignota 55 c. 84 b

G

Ganymedes Iouis pocillator. 445 a Trois filius. ibid.
Ioui raptus. ibid.
gaudere perpetratis haud conuenire 467 c
generosos animos rebus aduersis non facilè deijci 41 c
Genij duo singulis hominib. à gentilibus tributi 43 b
genus absque pecunia cõtemni 99 a
τὰ γῆρας 479 a
germanitas amara quę execranda 321 a
γυροδοκῶν, γυροκλαμῶν, γυροτροφῶν. 305 a
gestus perpetrantium aliquid contra conscientiam ui & impulsu affectuũ notatio. 665 a
in Gestibus magis oratio quàm in uerbis sita 304 a
Glaucopius mõs Atticæ. 205 b
Glaucus ab equis suis laceratus 134 b
gloria reddit uiros illustres, ac Respublicas multum auget. 347 a
gloria uirtutis fructus 170 a
gloriæ definitio, ex Cicerone. 240 b
gloriam alere industriã 409 b
gloriose mori cum non est necesse, acerbum moriẽti. 403 b
γλωσσαλγία linguæ morbus 82 a
γλυκόπικρος amor 208 c
γυναιμάχῶν 520 a
γύργυνα βλέπων, prouerbiũ 130 b. 409 b
Gorgonis guttæ 596 c
Græci Phrygibus in bello semper superiores 76 a
Græcorum loquacitas 132 c
inter Græcos dissensio de Polyxena Achilli offerenda 16
Græcos in reditu uarijs afflictos malis 555 a
Gregorius theologus 4
gratia senescens inter amicos, odiosa 622 a
gratiã prolixiora uerba respuere 415 b
gruum uolatus 559 c
gubernaculis rerum iuuentus non adhibenda cur 304 a
gustum ad emendum prouocare 482 c

H

Hæredem post se relinquere, parentibus summa uoluptas. 228 a
ἡγεμὼ uiæ 132 a
Hagyieus Apollo 103 a. 132 a
Halirrhothius cur à Marte interfectus 665 a
halcyon auis 386 c
Hannibalis exercitus ocio & luxuria Campana uictus. 304 c
hydræ caput secare, prouerbiũ. 629 b
Hyllus 519 a
Hymenæus nuptiarum deus. 443 b Veneris & Liberi F. ibid.
Hymenæum cur Romani Talasionem uocarint. ibid. c
hymnus. ibid. b
Hypermnestra Lynceo marito suo parcit 86 b
ὑπνοδότειρα nox dicta 82 c
Hypoplacia, quæ & Thebe. 272 b
Hecaba à Græcis capta, & in seruitutem abducta 16 b
amissam felicitatem deflet. 25 c. 441 b
Hecaba cur ptincipem locũ inter tragœdias Euripidis obtineat 38 c
Hecaba exemplum fragilitatis humanæ uitæ 80 b
Hecaba filiam mactatam sepelit 26 a
Hecaba Polyxenæ mater 12
pro filia mori se offert 21 b
Troiani regni casum plangit 439 c Vlyssi beneficia in eum collata exprobrat 18 b
Hecabæ ad Agamemnonẽ supplicatio pro ulciscendo Polymestore 28 a
Hecabæ ancilla Polydori corp° in littore reperit 26 c
Hecabæ de ulciscendo Polymestore deliberatio 27 c
Hecabę & Polymestoris cõtentio coram Agamemnone. 37 a
Hecabæ filiorum cædes noctu prędicta 39 c
Hecabę querela 443 c
Hecabę sepulchrũ in Cherrhoneso apud Rhodum 46 b
Hecabę somnium de Polyxena mactãda, & Polydoro interfecto 15
Hecabę nunciatur Polyxenam Achilli immolandam 16 a
Hecabę Vlysses supplex factus. 19 a
Hecabam in canem conuersam cur poetę finxerint 46 a
Hector à uigilibus excitatur. 409 a aspernatur auxilia Rhesi 410 a
Hector Græcis manus Troianorum dictus 409 a
Hectoris cum Rheso expostulatio 410 a
Hectoris & Rhesi congressus. ibid.
Hectoris forma & mores 409 b
gloriosa mors pro patria. 443 a
Hectorem paucos tolerare potuisse 410 a
in Hectore quæ spectãda. 409 c
Helena ab Apolline è manibus Orestis & Pyladis eam interficere conantibus subducta. 79 a
Helena à Theoclymeno cum uiro naufrago dimittitur. 559 a
Helena compellatur à Menelao naufrago 557 c
Helena de morte sibi cõsciscenda cogitat 556 b
Helena diris deuouetur 440 a
Helena in numerum deorum translata 89 b
Helena multarum cladium causa. 382 c. 428 b. publica Asiæ & Græcię pestis 445 c
Helena quibus prognata parentibus 428 b
Helenę cõsilium de interficienda Hermione 70 c
Helenę forma 43 a. 50 a. 555 a. excidij Troiani causa 22 a
mirum ingenium 555 c
planctus & querela 556 a
Helenę raptus, deorum fucus. 528 c
Helenam ueram Proteo custodiendam esse traditam. 555 a
de Helena interficienda Orestis & Pyladis consultatio 69 c
Helena insula 560 a
prius Cranea dicta 560 a
Heræa festa 173 b
Herceus Iupiter 441 c. ἑρκεῖος ἕρκος. ibid.
Herculanus nodus, prouerbiũ. 212 a
Hercules allegoricè quid. 627 c
Herculis epitheta 243 a
genealogia & gesta 627 c
ingenium 242 c
Herculem furore actum liberos cum coniuge occidisse 626 b
Herculis furẽtis exemplo quid Euripides adumbret. ibid.
Herculem furentem latinè à Seneca expressum. ibid.
nulli reliquarum fabularum Euripidis esse inferiorem. ibid. a
Hermion Græciæ opp. 628 c
Hermione Helenę filia 70 b
Neoptolemo desponsa 245 a
Oresti nuptui data ab Apolline 46 c
Hesperidum mala 212 c
ἑδυγλωσσῶν qui dicantur 87 b
ἑορῖν ueteribus quid 662 a
ἱππόβοτον 305 a
Hippolyte Thesei uxor 174 a
Hippolytus à patre Theseo in exilium iniustè pulsus. 194 a
disciplinę Pitthei traditus. 174 b. 205 a
Hippolytus Veneri exosus propter castitatem 174 c. 175 a
Hippomedon 134 a
rex 93 b miles fortis 308 c
Homeri Bœotia Græcię tantum & uicinarum insularum encomium 593 b
Homeri & Euripidis admirator singularis Crantor philosophus 4
Homeri uersus de Aegyptia terra 596 c de Dolonis habitu 409 c
homo, animal naturà liberum. 626 c bulla 345 c
creaturarum omnium miserimus 47 c. 82 a
homo fictilis, prouerbium. 443 b
homo homini Deus, prouerb. 348 c
hominis miseria 82 a
homini nihil esse debet insperatum 591 a
hominem in aduersis destitui prędijs suis, quur turpe. 304 a
homines quando demum respiscant 479 a
hominum

hominum impietas indies crescit 193 b
in Hominũ uita plùs ne boni an mali insit, sæpe in ueterũ philosophorum choro agitatum 303 b
homines ibi maximè metuere debere, ubi nihil metuẽdum putant 412 c
homines ipsos sibi mala accersere 350 b
homines malos à dijs puniri. 569 c
inter Homines interdũ propter umbram tantum ingẽtes motus exoriri 555 c
de Hominibus nõ facilè ex aspectu iudicandum 141 b
honestatis uis & natura 80 b
honestè mori satius, quàm turpiter uiuere 70 a
honestè uiuendum, aut moriendum 578 b
honesti & uirtutis decorũ ubi proculcatur, quæ pestes in primis regnent 348 c
honor ubi accesserit, tum cruciat 311 b
honoribus boni afficiendi 30 a
hora mortis incerta 231 b
Horatij locus de uitæ breuitate 628 a
horrenda perpetrantes, horrendis pœnis etiam affici 84 a
hospes pauper diuite alacrior. 640 c
hospites & peregrini humaniter tractandi 242 a
hospites despicere, olim pro piaculo habitum. ibid. b
hospitalitas cõmendata 662 a
hospitalitatem sacras literas misericordiam appellare. ibid.
hostis dolo non occidendus. 389 c
hosti cedere præstat, quàm uitã amittere 603 c
in Hostem aduersum qui dimicat, uix necessaria uidere posse 293 c
hostium calamitas uisus suauissimus 308 a
hostium capita potentiore manu premere, magnum deorum munus 465 a
hostium pœna magnũ calamitosorum solatium. 308 a. 442 b
hostium munera suspecta 170 c
hostium suorum uindex Deus. 265 b
hostes coràm aspicere, uiro bonõ conuenire 504 c
inter Hostes omnia suspecta 96
humanæ uitæ fragilitas 66 c. 82 a. instabilitas 4 a. 30 a
humanum genus omnibus calamitatibus obnoxium 47 c
humiles à Deo exaltari 39 a

I

Iani 346 a
Iason à Laomedonte inhumanè acceptus 445 a
Iasonis erga Medeam perfidia. 165 b
Iasonis filij duo ex Medea. 167 a
Iasonis miserabilis interitus. 173 c
Icades feriæ quando & ubi celebratæ 596 a
Ida mons Troiæ 89 a
idolum quid 666 a
idoli nomẽ cur Christianorum religio repudiarit. ibid. c
de Idolo, Moschopuli explanatio. ibid.
idola Philosophis quid. ibid.
ignauos sine laboribus facultates non acquirere 634 c
per Ignem incedere, prouerbiũ 664 c
illicita à dijs nõ petenda 568 b
illustrium uirorum obitus perniciosus 202 c
Ioannes Fabri I.V. Doctor 9
Ioannis Hartungi laus 9. 129 c
Iocaste filios suos de imperio decertantes frustra reconciliare nititur. 89 c. 99 c. 100 c. 101 a. b seipsam interficit. 119 a. b
Iocastæ reginę ad Iouem pro re conciliatione liberorum supplicatio 92 c
Iolaus Iphicli F. 496 b
Herculis ex fratre nepos. ibi.
Iolcos oppidũ Thessaliæ 166 b
Iole, Euryti regis Ætoliæ filia ab Hercule abducta 211 b
Ion Creusæ filius agnoscitur. 594 a
Ion Apollinis reprehensor. ibidem b sacrarum ædium custos. ibid. a
Ionis & Creusæ colloquiũ. ibi. b
imperator qualis esse debeat. 318 b
ab Imperatore bono quæ alienа 409 c
in Imperatore quæ dotes requirantur 408 c
imperia contempti animi quibus artibus à populo eblandiantur 346 a
imperium multorum seditiões excitat 255 b
imperia uiolenta non diuturna 61 b. 132 b
impetui animi non semper obsequendum 86 a
impietas, uis & legũ oppressio ubi potissimùm regnẽt 349 a
impietatis Deus uindex 132 b
impia facta non excusanda, neque extenuanda 36 b
impij Deo exosi 201 a
impiorum consortium uitandum 665 b
ab Impijs deos nõ cerni 477 b
cum Impijs nec amicitiæ aut affinitates aut nuptiæ faciendæ 304 a
improbum nec lætis congratulari, nec aduersis condolere. 536 a
improbi & inutiles qui 518 c
improbis nõ cedendum 574 a
impossibilia nõ speranda. 599 c
impudentia extremæ improbitatis comes 346 a
impudentia pessimum malum. 147 b
incendio uulgus simile 85 c
incerta omnia in hominum uita 590 c
inconstantes homines aliũ atq; alium animum pro fortunæ uarietate assumere 385 c
inconstantia rerum humanarũ. 30 a
indolis præstantis, deorum fata & casus ferre 622 a
inebriatus qui domi manet, sapit 490 a
infacundi & probi, facundis sed peruersis multo præstantiores 81 c
infantibus quo die in omni Græcia nomina indita 664 b
infantulis etiam quidam malorum sensus ingenitus 335 c
infelices beatioribus, cum ipsi affligantur, haud bene uelle. 358 b
infelicium amici pauci 98 b
infelicitas inops consilij 580 b
infelicitatem magis ingenuitas propulsat, quàm ignobilitas. 502 c
inferiæ quo ritu olim perfici solitæ 244 b. 382 b
inferni descriptio 39 c. 40 a
infirmantes plerunq; intractabiles & morosi 52 b
infortunio nemo hominum caret 179 b
ingenium hominis nõ ex facie, sed lõga conuersatione posse cognosci 169 c
ingeniũ uulgi uariũ. 30 a. b. indo ingenia

ingenia hominum diuersa. 322 a
ingratitudo uicium & dijs & hominibus exosum 149 c. 150 a
inhonesta honesta nunquam facienda 106 a
inhonesta qui tegit oratione fucata, pro sapiente non habendus 148 c
inhospitalitas hominibus exitiosa 242 a
inhumanitatis extremæ in Cyclope exemplum 495 c
inimicitiam mulieris erga uirũ, unam noctem resoluere. 426 b
inimicitiæ fratrum & amicorũ grauissimæ 97 b. c
inimicum ulcisci iucundum. 37 c
inimicorũ dona suspecta 149 a
inimicos duos in unis ædib. uiuere non posse 578 a
iniquè facta à Deo non probari, neq; iuuari 188 b
iniuria affici sine causa, intolerabile 152 b
iniuria priuata non ulciscenda patriæ detrimento 125 a
iniuriæ præteritæ non refricandæ 130 b
iniuriarum memoria deponenda. ibid.
iniurias ab oppressis propulsare, boni uiri officium. 348 c
iniusta si iusticiæ præpolleant, deos esse non amplius putandum 644 b
iniustè non agendum 659 b
innocentes nusquam non tueri, boni uiri officium. 348 c
Ino, quæ & Leucothea & Matuta 173 c
inopiam non debere obstare tenuibus 306 a
insaniæ descriptio 80 c
insaniam à mania quomodo Cicero distinguat 383 b
insignes 444 a
insipiente fortunato nihil intolerabilius 346 b
insolentibus & superbis Deum semper aduersari 520 b
institutionem plus ualere quàm genus 25 c
institutionem sanam multum ualere 593 c
insolentiæ hominum causæ quę 626 c
integritas & candor in minori apud uulgũ authoritate quàm adulatio 81 c
intractabilitas ægrotis usitata. 63 a
inuidiam opulentis non debere obesse 306 a
Iphigenia Agamemnonis filia. 130 a. & Clytæmnestræ 48 a. Orestis soror 385 b. fratrem plangit 382 b. in Tauricam regionem sublata. 310 b
Iphigenię loco cerua supposita. 310 b
in Iphigeniæ spectaculo quid nobis commendetur 344 b
ira non obtemperãs rationi pernicio sissima 158 a
ira quæ concessa 172 b
ira uehemens, malum ingens. 145 c
iræ uis 84 c
iræ fratrum acerbissimæ. 346 a
iras moderatè suscipere sapientis uiri 460 a
iracundiæ exorabiles acerbitati anteponendæ 441 b
iracundiæ implacabiles, summa acerbitas. ibid.
Ismene Oedipo nata 92 b
Ismenus fl. 307 c
Italia olim magna Græcia. 442 c
ἡδονοῖας δυσπειθέστερον ἀρετῶν Halicarnasseus Rhetori tribuit. 347 c
iudicium mortalium præposterum damnatur 662 b
iudicis officium 519 b
ad Iudicis processum quot personæ requirantur 519 b
Iuno Acærea 168 b. Citheronia 126 c. eiusdem templum apud Thebanos. ibid.
Iuno Tropæa 521 a
Iunonis permutatio 533 a
Iupiter Hercæus 441 c. trium oculorum. ibid. liberator 410 a. Tropæus 521 a. 663 c
Iouis magna mens gubernat genium 307 c
Iouis metamorphosis 347 b
iusti officium 301 c
iusticia legum finis 44 b
iusticiæ obseruans Deus 29 a
iusticiæ si iniusta præpolleant, deos esse non amplius putandum 644 b
iusticiá tueri, pertinere ad principes 594 b
Iuuenalis locus 595 b
iuuenes non facile aliorum hominum calamitatibus affici. 138 b
iuuenes per ætatem senibus insipientiores 104 b
iuuenum sapientia temeraria non probanda 177 b
iuuenibus desipientibus ignoscendum aliquando 177 b
cum Iuuenibus stare, mulieri turpe 639 c
iuuentus non temerè rerum gubernaculis adhibenda. 304 a

L

Labdacus 91 a
Labor gloriosus Deo seruire. 563 c
labor pius insigne decorum ciuitatibus 284 b
laborem iuuenibus nunquam probro esse 382 b
labores & exercitia corporis quàm utilia 203 c
labores honesti ciuitatum. 305 a
labores ignaui 353 c
labores nimij ualetudini noxij. 180 a
post Labores & exercitia cibus fit gratus 200 b
laboribus plena hominum uita 178 c
sine Laboribus ignauos facultates non conquirere. 634 c. nullam mortalibus contingere felicitatem 307 b
Lacedæmoniorum puellæ inter rula in spectaculis tantum in dui solitæ 44 c
Lacedæmonijs olim γυνεξρινὲς οὐδὲ λόγος grauissimorum solennis 345 a
lætari apud tristes, inhumanũ. 226 c
Laius ab Oedipo necatus. 128 a
Laius causa exitij Thebarum urbis 107 b. eiusdem contra Deos factum 107 b. c
Laio Thebano oraculum datũ. 90 b. c
Lampas, Solis equus 126 b
laneos pedes Deos habere ab antiquis cur dictum 39 b
lapidem mouere omnem, prouerb. 521 a
in Laqueos, casses, retia incidere, prouerbia 664 c
cum Laruis non luctandum. 307 a
laudare nimium res plena inui-

diæ 501 a. plerunq; ingratum præsentibus amicis. 70 a.
non uacare suspicione 348 c
laudes immodicas uirum bonũ odisse 330 c. 348 c
Læda à Ioue sub cygni specie cõpressa 74 a
Learchus à patre necatus. 128 a
lectus ægrotantibus res grata. 52 a
lectum subinde mutare, ægrotantibus usitatum 52 b
legati non uiolandi 443 a
legatos uiolare, iure gentium prohibitum 443 a
legis definitio ex Cicerone. 44 b
legum autoritas non contemnenda 57 b
legum finis iusticia 44 b
legum obseruantia omnibus rebuspublicis necessaria. 44 a
legum oppressio ubi potissimũ regnet 349 a
legum πανεπιδρία, bellum. 348 b
legum uigor ciuilium societatũ uinculum 304 b
legum uis 44 a
sine Legibus uitam humanam difficulter posse consistere. 29 b
Lemniæ mulieres 44 a
Lemnium malum, prouerbium 44 b
λίπαρα 477 c
Lepos dea 44 b
Lerna infernalis fons 128 b
leti uia semel omnibus calcanda 244 a
liberi, Dei donum 570 c
liberi degeneres aut frugi, unde 640 b
Liberi diuitijs & regijs thalamis præferendi 570 b
liberi pij maxima parentum fœlicitas 58 a
liberi summa uoluptas parentum in prosperis rebus, & propugnaculum aduersis. 570 b
liberorum curæ 407 c
liberorum educatio, radix uirtutis & bonitatis 309 a
in Liberorum educatione multæ molestiæ perferendæ. 158 b.c
liberorum munus præstantissimum 502 c
liberorũ procreatrix uoluptas. 129 b
liberorum pulcherrimum decus 540 a
liberos extinctos aspicere, malum cruciabile 299 a
liberos tueri, planè decere. 335 a
liberis carentem, miserum esse, etiamsi potens & diues sit. 567 a
liberis carentes tranquillius uiuunt reliquis 158 b
pro Liberis suis laborare, omnibus commune 329 b
libertatem nimiam periculosa mala adferre 419 b
libido uirorũ minor quàm mulierum 250 b
libidinum incentiua in primis ebrietate excitari 495 c
libidines exitium afferre terris & urbibus, 31 a. 416 b
libros principibus dedicandi mos, priscis usitatus 6
Libya regio torrida 240 a
lingua cauta, pulcherrima hominis dos 386 c
lingua incõtinens turpissimus morbus 48 a
lingua loquax occasione parua magnum sæpe excitat incendium 258 c
lingua mentis interpres 303 c
lingua moderanda 182 c
lingua præclarum quiddam, si adsit illi fides 372 b
linguæ petulãtis & effrenis pœna 146 a
linguæ non fidendum 209 b
lingua falsa nihil pestilentius. 210 b
Litæ deæ 169 a
de Lite non pronunciandum, priusquam certus sermo perdiscatur 500 b
in Loco desipere, dulce 348 a
λογομαχία 132 b
λόγος 303 c
loquendum præmeditatè, non præcipitanter 99 a
loqui aliud, aliud sentire, contra boni uiri officium. 274 a
Lotages 346 a
loti tibiarum genus 346 a
Λύκιος Apollo 129 a
Lucani locus 628 b
lucra praua multis damno fuisse 485 c
lucris qui inhiat, urbi inutilis. 497 a
Ludouicus Viues 211 b. eiusdẽ liber de Institutione Christiãnæ fœminæ. ibid. c. 212 b
luna noctis palpebra 131 c
lunæ humore fœtus nutriri. 382 b
lux mortalibus aspectu iucundissima 336 a
luxuriosis nihil uerè gratum. 206 b
luxus amoris fomentum. 204 a
Lynceus ab uxore sua Hypermnestra seruatus 86 b. 44 a
Lype dea doloris, laboris ac tristiciæ 55 b. 83 c
Lyssa dea furoris & rabiei. 615 b 595 a. 628 c

M

Macaria Herculis filia 493 c. pulcherrimũ uiraginis exemplum 518 b. ultrò se offert uictimam pro salute fratrum & ciuitatis 519 b.
Macræ 594 c
maculæ in sideribus quid. 660 c
magistratus officium 30 a. 594 c
in Magistratibus designandis quarum rerum habenda ratio 346 c
Magnos magna mala sustinere. 580 b
maiestatem & opinionem sapientiæ nihil rebus exilibus præstare 421 b
maleficos punire publicæ tantùm autoritatis est 83 a
malehabentes difficiles plerunque, intractabiles & morosi 63 a
malè parta, malè dilabi 664 c
malum assuetum non esse malum 387 a
Malum bono non misceri. 581 b
Malum consiliũ consultori pessimum 585 c
malum fœcundum 660 a
mali commatis, prouerbium. 211 b
malo accepto stultus sapit, prouerb. 308 b
Mala, causam esse tristiciæ. 379 b
mala & curas animis mortaliũ deos dispensare 289 a
mala præsentia moderatè ferenda 445 c
aduersus Mala quæ uinci non possunt, non esse certandum 445 b.

mala uicissitudine quadam per familias spirare 655 b
in Malis necessarijs cur non mu liebriter plorandum 384 a
malus Genius 349 c. aduersa fortuna 355 b
malo Genio ueteres infortunia tribuisse 349 c
mali puniendi propter exemplum 415 b
ex Malorum hominum consortio bonos etiam corrumpi. 88 b
malos certam manere pœnam. 597 a
malos nunquam esse felices. 591 a
malis duobus aut pluribus propositis minus eligendum. 210 c
cum Malis & impijs nihil commercij habendum 304 a
ex Malis externis etiam sensum homines mordicare 638 c
mandata magistratus impia nõ exequenda 122 c
mansuetudine plus quàm ui effici 85 c
μαντική 536 c
Manto Tyresiæ uatis filia. 133 c
manus unius dimicatio manca. 502 b
mare malorum, prouerbium. 213 c
μανία 383 b
maritus probus & pauper, diuite, eodemq; improbo longè præstantior 258 b
absq; Maritorum consensu uxoribus nihil ardui tentandum. 278 a
maritis rerum forinsecarum curam deberi 347 b
Maron Apollinis sacerdos. 495 b
Mars ἀλλοπρόσαλος 307 c
Mars natus & educatus apud Thraces 410 a
Marti Menœceus immolatus. 125 b
matres liberorum amantes magis quàm patres 96 a
matribus filiorum interitus magis amara quàm patribus. 277 a
extra Matrimonium piè uiuere difficile 240 c
in Matrimonio contrahendo animi dotes potissimùm spectandæ 664 b
matrimonia cum paribus contrahenda 651 b
matrimonia sanguine & scelere contracta raro fœlicia. 165 b.c
matronæ bonæ uirtutes 239 a
matronæ honestæ exemplar. 9.10
matronam simplicitatis studiosam esse debere 444 b
matronarum dotes 349 b. 444 b. 519 c
Maximi Tyrij Platonici honorifica de poetice sententia. 3
Mecœnates patris loco habendi 563 c
Medea à Creonte in exilium ire iussa 142 b
Medea ab Iasone repudiata. 137 b. 302 c
Medea liberos interficit 161 c. & 162 a
Medea quibus beneficijs Iasonem affecerit 165 a.b & seq.
Medeæ cum Iasone expostulatio pro fide fracta 146 c, 147 a
Medeæ epitheta 173 b
Medeæ filij duo ex Iasone. 167 a
mediocris fortuna præstat tyrannorum opulentiæ. 167 a. 194 c. 196 c. 574 a
in Mediocritate tutius posse ali quem uiuere quàm in splendida fortuna 139 b
Medusæ Gorgonis caput in ægide 304 b
ne in Melampyga incideris, prouerb. 477 b
melancholiæ comes amentia. 81 b
Melicerta se cum matre in mare præcipitat 128 a
membra corporis quælibet sine discrimine ostendi posse, Cynicorum opinio 42 a
Memnon Auroræ F. 445 b
Menelaus ad uetulæ genua precabundus accidit 557 b.
Menelaus unà cum paucis socijs, & suæ uxoris aereo simulachro in Pharium littus delati 555 a
agnoscitur ab Helena. ibid. b.
conatur eam apud se retinere 559 c
Menelaus exemplum amici fucati 81 b
Menelaus in Pharium littus defertur 555 a. nudus & naufragus 557 a. ad Theoclymeni regiam contendit. ibid.
Menelaus Oresti in discrimine uitæ existenti operam denegat 61 b.c
Menelaus ualidissimo cũ exercitu in Asiam proficiscitur. 555 a.
Menelai ædes incẽdere Orestes & Pylades statuunt 69 b.c
Menelai cum Agamemnone iurgium 345 b cum Tyndareo concertatio in defendendo Orestis parricidio 57
μεθίστωρ serui apud Thessalos. 520 c
Menœceus pro patria seipsum immolat 89 c. & 90 a
mens & rectum consilium, uates optima 536 b
mentis interpres lingua 303 c
mẽte quieta nihil dulcius 209 b
mentes humanas uarijs spebus detineri 478 c
Mermerus Iasonis ex Medea F. 167 a
Merope Polybi Corinthiorum regis uxor 127 a
metus qui nõ laudandus. 436 b
militaris uita 408 c
militum tyrannis 25 c
Minerua quæ Thoantis ferociã mollierit, quid significet 381 c
Minerua sapientiæ pulcherrimarumq; artiũ antistes. 593 b & 596 c
Mineruæ festa Athenis celebrari solita 520 a
per Mineruam quid intelligendum 629 b
miserrimi quiq; uita quàm morte plus delectantur 76 c 195 b
miseros felicibus semper inuidere 383 a
Mnestheus Athenienſium præfectus 40 b
modestia 664 a
donum Dei pulcherrimum. 149 b
modestiam & uerecundiam bono uiro in primis conuenire. 346 a
sine Modestia & pietate nec uerè nec beatè uiuitur 478 b
modus omnib. in rebus seruandus 86 a. 180 a
mœsticia hominibus perniciosa 55 b
sine Molestia nemo nascitur. 314 a

Molottus Neoptolemi F. ex Andromache 245 a
monarchæ quales esse debeant 346 c
monere liberè, amicorum officium 244 a
morborum leuamen nox. 51 b
morbos facilius ferri cũ patientia 179 a
in Morbis subinde mutare lectum, opinionem habet sanitatis 52 b
mores patientia emolliri 381 c
mori quando optimum 527 c
moribus mariti uxores se accõmodent 141 c
morienduin omnibus 224 b
mors atrox malum 339 c
mors inexcusabilis, cũ in deos quid delinquitur 467 a
mors omnium malorum finis. 520 b. & remedium. 508 c
mors omnibus abominabilis. 67 b.c
mors turpis, ingloria 62 b
mors uita ærumnosa optabilior. 426 a. 444 c
mortis horrorem fletu uincere uelle, stultum 361 a
mortis ius ineuitabile 308 c
mortis sorores 241 b
morti æquale, non nasci. 425 c
mortem exoptare senibus quidem usitatum, presentem aũt execrari peculiare 243 b
mortem honestam & gloriosam, magnam habere consolationem 412 b
ante Mortem nemo beatus pronunciandus 520 c
de Morte, Ciceronis locus. 627 b
morte naturaliter nihil formidabilius 350 c
mortui à malis liberi 425 b. 426 a
mortui blasphemijs & mendacijs non proscindendi 122 b. honorificè sepeliendi 116 b. immodicè non lugendi. 213 c. lachrimis prosequendi. 277 a. perpetuis lachrimis nõ reuocari 235 b
mortuis conuicia nulla obesse. 230 b
Mortuos non reuerti in uitam. 603 c
Mortalium genus πολύμαχθον. 594 c
mortalium iudicium præposterum damnatur 662 b
mortalium res fortunæ subiectæ 654 c
muliebre genus causa omnium malorum 148 b
muliebria officia 661 a
mulier absente uiro ut compta prodeat domi se ornans, malarum in numero ponenda. 654 a
mulier natura φιλοπαρόδοξον in liberos 303 b
mulier uiri commodis & uoluntati omnia posthabeat 154 b.c
mulieris bonæ officium 426 a
mulieris erga uirum inimicitiam una nocte resolui. 426 b
mulieris malæ malus uir 61 b
mulieri turpe, cum iuuenibus stare 639 c
mulierem ad commouendos animos uim habere 372 a
contra Mulierem malam nullum remedium extare. 251 b
mulierem mulieri in labore præstò esse decet 528 b
mulierem, non uirum, domui præesse, turpe 651 b
mulierem ornat silentium, prouerb. 445 a
mulierẽ per omnia uiro acquiescere decere 653 c
muliere mala uirum etiam bonum infici 61 c
in Muliere adulterium famosius crimen quàm in uiro. 653 b
mulieres ad omnia mala solertissimæ 144 c. 145 a
mulieres genus irritabile. 152 b
mulieres grauidæ fastidio plerunq; laborant 178 a.b
mulieres impatiẽtissimæ si thorus coniugalis uioletur. 148 b
mulieres malæ honestas etiam corrumpere satagunt 264 b.c
mulieres naturà meticulosæ. 142 a
mulieres non superandæ uiribus 466 a
mulieres omnium miserrima creatura 141 b
mulieres propter malitiam perpetuo odio dignæ 188 b.c
mulieres si scribere possent, haberent etiam quod contra uiros scriberent 145 b
mulieres sibi inuicem comes & beneuolæ 372 b
mulieres stultæ 653 b. zelotypæ 664 a. ad dolos comminiscendos solertes. 371 c
mulieres domestica administrare decet 634 b
mulieres etiam fortia sæpe designare facinora 44 b
inter Mulieres, etiam sapientes & ingeniosissimas reperiri. 158 b
Mulieres omnes, propter aliquot malas, malè audire. 568 c. propter quasdam malas, non omnes protinus culpandæ & execrandæ 36 b
mulieres tanquam malum perniciosiss. dote à parentibus elocari 187 b
mulieres ubique debere pudoris & honesti timoris meminisse 594 c
mulieres uiris, non liberis fauere 638 a
mulierum conditio erga maritos misera 568 c
mulierum connubia fortunam regere 654 b
mulierum conuiuia ubi Venere mista fuerint, nihil tũ amplius sani esse in Orgijs. 452 b
mulierum dotes pulcherrimæ. 506 b. erga maritos officia præcipua quæ 168 a.b
mulierum esse, manere domi. 426 b
mulierum est lachrymari, cum uelint 155 b
mulierum forma expugnat omnia 431 a
mulierum genus obtrectationis amans 95 a. ingeniũ calumnijs deditum 128 b
mulierum ingenium nõ nisi ijs esse notum, qui illis conuersantur 36 b
mulierum ira nulla atrocior. 168 b
mulierũ malorũ consortio etiã honestas corrumpi 264 a.b.c
Mulierum malitia improbis cõsilijs excitata 578 a
mulierum promptitudo in adornandis conuiuijs 641 b
mulierum socordia 170 b
mulierum uehemens affectio ad lugendum liberos. 578 c

mulieribus ad omnia respondens, garrulitatem ipsorum magis irritat 147 b
mulieribus non fidendũ 68 a
cum Mulieribus rixari uiris indecorum 172 a
multitudo dirum malum. 338 b
multitudinis beneuolentia tutissimum regis præsidium. 239 a
multitudinẽ imperare insipienter 62 b
in Munerum publicorum collatione cur non tam uirtutis quàm pecuniæ ratio habeatur 520 a
muneribus etiam dij capiuntur 155 c
Munychium Atticæ portus. 212 c
Musæ cur uirgines à poetis fictæ 205 a
musica tristibus rebus adhibenda 140 c
μύκονος insula 442 a
Myrmidones cur Achillis socij. 348 a
Myrtilus Oenomai auriga. 87 a
Myrtoum mare cur dictum. ibidem
de Mysterijs apud rudem loquens, parum sapit 456 c

N

Natis eodem patre multa in corpore similia 643 b
natura paucis contenta 131 b. 662 c. res efficacissima in hominibus 50 a
natura stabilis, haud pecuniæ. 651 b
naturæ legem etiam quibuslibet animalculis sua perfugia assignasse 304 a
nauigandi ars à quibus primùm inuenta 442 b
Nauplia ciuitas 386 a
Nauplus Palamedis pater 441 c. leuata facula uicini portus signum dat. ibid.
Ναυσικάᾳ 306 a
ne magna loquaris, prouerbiũ. 411 a
necessitas durum telum 38 c. grauissimum malum 425 b
necessitas facilè ferenda 526 c
necessitas præsens forti animo ferenda 384 a
necessitati ne dij quidem resistunt, prouerb. 385 c
necessitati parendum 445 b
necessitati repugnantem stultè facere 603 b
necessitate nihil potentius 234 c. nil fortius 531 c
negocium & ocium mediocre, hominibus res gratissima. 574 a
Nemesis insolentiæ & arrogantiæ uindex 410 c
Nemesin deprecandi mos apud ueteres. ibid.
nemini fidendum, nisi cum quo modium salis absumpseris. 560 a
Neoptolemus Andromache Hectoris uxore potitus 245 a. Apollinem placaturus Delphos proficiscitur 245 b. Delphis occisus 245 b
Neoptolemus Hermionem ducit 245 a
Neptunus de perdendis Græcis consilium capit 439 c
Nereus Oceani & Tethyos filius 383 b
Nestor grandæuus in consilijs præcipuus 345 a
νυκτιγορία 409 c
Niobe in saxum conuersa. 128 a
Nisus Pandionis Athenienſiũ regis filius 205 a
nobilitas in quibus laudanda. 21 b. unde potissimùm iudicanda 640 b
non omnia possumus omnes, prouerb. 409 c
nouercale odium 241 c
nouercas inuidere liberis ex priore uxore natis 581 b
nouitas semper grata 495 b
nox ad cædem apta 411 c. itẽ ad consultandum de rebus grauibus idonea 345 a
nox σύμβουλος cur dicta, 345 a
nox inimica rebus agendis 104 b. somni largitrix 51 a
noctem furibus seruire 371 c
in Nocte consilium 345 a
noctu aliquid contra hostes tentare periculosum 104 c
numerus, homines nullius bonæ rei 444 a
de Numinis prouidentia locus eximius 628 b
numinis uindicta certa 464 b
de Numinis uindicta sera, Plutarchi commentarius 663 c
numina à locis & gentibus frequenter nomina accipere. 410 a
numina inuocare plausibile. 422 c
nuncij officia 286 a
nuncij colendi & amandi. 564 c
nuptiæ beatæ 324 c
nuptiæ impiè contractæ multorum malorum causa 162 a
nuptiæ infelices, damnum maximum 59 a
nuptiarum deus Hymenæus. 443 b
nuptijs iustis & honestis nihil gratius 149 b

O

Obitus illustrium uirorum, mali ominis 202 c
obliuio malorum remedium. 51 c
obscurorum hominum consilia etiam salutaria non facile sequitur uulgus 41 b
apud Obstinatos nullus locus salutaribus consilijs 171 a
ad Obtrectatiões mulieres pronæ 128 b
Occasio Fortunæ soror 386 a
occasione duntaxat opus improbitati, prouerb. 349 b
Oceanus uir πανδίκραανος dictus. 88 b
contra Ociosos, locus memorabilis 661 a
ociuma moris fomentũ. 204 a
ocium & negocium mediocre, hominibus res gratissima. 574 a
ocium possessionum omnium optima 595 a
oculi, animi indices 45 b. 83 a
Oeax Palamedis frater 84 b.c
Oresti cur aduersatus 84 c
Oechalia ab Hercule uastata 211
Oedipus natus 91 c. cur sic appellatus 127 a. matrem ducit inscius 92 a.b. 110 b. c. 111 a. miseriam suam deplorat 120 c. Sphyngis ænigma soluit 92 b
Oedipi genealogia 126 b
Oedipi mala contra filios suos imprecatio, ex Sophocle 127. b.c
Oedipo filij qui ex matre nati. 92 a.b
Oenanthe uitis 128 b. 476 c
Oeneus Tydei pater 98 b
Oenomaus Elidis rex 87 a. 386 b. eius equi uelocissimi. ibid.
oliuæ ramus, pacis signum. 302 c. supplicum & exulum gestamen. ibid.
omnem iacere aleam, prouerb. 409 c

opes hodie nobilitant 99 a
opes humanæ, caducæ 518 b. instabiles, & ad breue tempus manere 651 b. mutuò tantum à Deo datæ 101 a
opinione frui etiã suaue. 426 c
optimum non nasci, prouerbiũ. 87 a. 345 c
opulentia turpis & iniusta repudianda 539 b
opulenti non statim sapientes & beati 161 b.c
opum instabilitas 54 a
oraculum Laio datum 90 c
oracula utplurimùm euentu iudicari 303 c
oratio blanda non semper & omnibus grata 184 b
oratio breuis & perspicua plausibilior longa 59 c
oratio magis in gestibus quàm uerbis sita 304 a
oratio silentio sæpe præstat. 59 c
orationem illustrium plus uale re apud uulgus quàm obscurorum hominum 19 b.c
Orci galea, prouerb. 89 a. 596 c. 662 b
Orchomenos Thyestis F. 86 c
Orestes ab Apolline in maternam cædem excitatus 53 a
Orestes Argis præficitur 46 c
Orestes è media cæde à sorore Electra ereptus 632 a
Orestes & Electra ab Argiuis damnati 63 b
Orestes & Electra desperatorũ exemplum 81 c
Orestes conscientiæ malè pacatæ exemplum 9. 80 b
Orestes furijs propter maternã cædem agitatus, & ad mortẽ damnatus 46 c. 47 a. Menelao exponit qua ratiõe insania ipsum corripuerit. 55 c
Orestes Neoptolemũ Delphis occidit 268 a
Orestes quibus argumentis cædem maternã in iudicio excusarit 85 a
Orestes unde agnitus 662 c
Orestis excusatio coram Tyndareo de cæde materna 58 b
in Oreste & Pylade amoris indiuulsi exemplum proponi. 381 b
Orestícum Argos, siue Orestium 89 b
ὀρνεθοι ἄσσει, ἀπαίσσει 347 c
Orpheus apud Thraces quæ primùm excogitarit 412 b
Orpheu n cantus dulcedine ipsam Proserpinam flexisse. ibid. c
ὀρθοστάτης 532 b
ὄρθια, ὄρθιοι νόμοι 560 a
os infrene, prouerb. 476 c
os refrenandum 622 b
Otreus & Mygdon fratres regnant in Phrygia 411 b
Othrys Thessaliæ mons 242 b
εὐθυμία 477 c
εὐφρων Venus 170 a

P

Pacuuius Euripidis uersor 8
Palamedes tesserarum lusus ex cogitator 84 b. iniustè lapidibus obrutus. ibid.
Palamedi insidiæ structæ à Græcorum ducibus 84 b.c
Pallas Athenarum præses 304 b
παλτὸν 383 c
πανεθήναια festa 42 a
Pandiõ Erechthei regis F. 133 b. eiusdem filij 205 a
Pangæum Thraciæ promont. 410 c. 412 b
Parthenopæus Argiuorũ dux. 134 a
πάφος cur Homero πολυστέφανος. 476 c
parentationes sumptuosæ ab Ethnicis cur improbatæ. 446 b
parentum ætas peior auis. 519 a
parentum contra filios improbos execrationes plerunque efficaces 127 c
parentum conuiciatores seipsos ignominia afficiunt. 58 b
parentum mores uita exprimere, pulcherrimum liberorum decus 540 a
parentum uirtutem etiam in liberis utplurimùm elucere. 21 a
parentibus claris orti, multi degeneres 643 c.
parentibus interfectis, liberos superstites relinquere stultũ. 256 b
parentibus mutua officij gratia reponenda 284 a
erga Parentes qualis fueris, tales uicissim & ipse tuos in te liberos experieris 305 a.
Pareto legi, quisquis legem sanxeris 594 c
Paris Troianę cladis autor 346
Paridi quomodo dij inani præstigio illuserint 555 b
Paridem Iouis consilio in Helenam exarsisse 555 a. Veneris ductu in Græciam nauigasse. ibid. non ipsam Helenam, sed præstigiosum quoddam eius simulachrum secum in Asiam abduxisse. ibid.
à Paride Achilles occisus. 409 c
parricidij pœna, mala conscientia 55 c
Parthenopæus Atalantæ F. 94 a. eiusdem modestia 308 c
partus, maxima amoris uis. 329 b
parua plerunque exosa magnis in hoc mundo 100 c
pastoricia uita 410 b
paterfamiliàs qualis, talis & familia 216 b
patientiam uiri ab uxoribus expugnari 259 c
patri seni nihil dulcius filia. 298 c
patre eodem natis multa in corpore similia 643 b
patres, radices & autores generis semper haberi 58 a.b
patria ab omnibus iuuanda. 110 a
patriæ amor omnibus innatus. 97 b. 166 b. quomodo in Iphigeniæ spectaculo nobis commendetur 344 b
patriæ non parua gloria, fortiter occumbere 421 b
patriæ omnia priuata posthabenda 350 b
patriam si quisque pro uirili iuuaret, melius haberent omnia 110 a.b
patria nihil charius 98 b.
patria priuari, acerbissimum. 149 b
pro Patria mori & pati, gloriosum 110 a
pro Patria nullum periculum defugiendum 125 b
pro Patria occumbentibus statuæ à Lycurgo decretæ. 39 b
pauperem & diuitem saturatum tantundem ferre. 641 b
pauperes & diuites eodem iure teneri 285 a
pauperes industrię stimulos unde capere debeant 303 a
Pauperum amici rarissimi. 148 a
Paupertas omnibus exosa. ibid.
paupertatis uitium 640 b

paupertatem per indigentiam uirum mala docere 640 b
in Paupertate etiam animum bonum posse esse 640 a
pax bello commodior mortalibus 286 c. innumeris triumphis potior 306 b
pax Musis gratissima 286 c
pacis autor Christus 440 b
pacis nomine nihil dulcius. 306 b
non Peccandum, cur 81 a
peccata atrocia atrocibus pœnis puniri 122 b
peccata parentum in liberis à Deo puniri 121 c
peccata peccatis puniri 34 b
peccatorum prætextus quo maior, eo plerunq; grauius peccatum 664 a
pecunia amicis posthabenda. 88 b
pecunia regina 660 b
pecuniæ obediunt omnia, prouerb. 130 c
pecuniæ uis 641 b. usus 662 a
pedes deorum lanei 478 b
πειρατόρια 370 b
Pelasgia magna 305 a
Pelasgi origine uetustissimi. ibid. ubiq; magnam gloriam consecuti. ibid.
Peleus Andromachen è manib. Menelai eripit 245 b
Peleus immortalitate à Thetide donatus 271 b
Pelias à filiabus quibus artibus occisus 169 b
pellices mulierum impatientissimæ 152 b
Pelops Atrei & Thyestis F. 86 a.b
Pelopi humerus eburneus restituitur 383 a
Pelopidarum familię calamitas 82 a. 660 a. 663 a
πενίσται serui apud Thessalos. 520 c
Pentheus Euphorbi pater. 409 b. eiusdem à Bacchis & canibus dilaniatio 128 a. 447 a. 474 c. 478 c
Penthei sera pœnitentia. 475 b. 487 b
Pentheus stolidæ pietatis pœnas dat 475 a
Perielymenus Atalantem fudit 112 c
periuros & impios à Deo non exaudiri 164 b
Persarum reges quomodo mane è lecto ad capessendã rerũ curam excitati 345 b
Persei liberi qui 629 b
persona alia atq; alia sumenda pro rerum & temporum conditione 348 a
persuasione uulgus facilius capitur quàm ui 61 a
pertinacia duorum in imperio, maximum malum 101 c
Phædra Minois regis Atheniensis filia 174 b. amore erga Hippolytum inflammata 175 a.b. eundẽ incẽstus accusat 192 a. seipsum strangulat. 190 b
Phædræ & nutricis colloquiũ de Hippolyto capiendo 185 a
φάνεια Bacchi festa 595 c
Pheres Admeti pater 225 b.c
Philemon quanto amore Euripidem prosecutus 667 b
philosophiæ cõmendatio. 171 b
philosophiæ studio qui apti. 205 b
philosophi naturę uentilatores. 660 c
philosophi quid idola uocarint. 666 a
Philostrati locus 409 a.b
φιλοτιμία in acerbas clades hominem sæpe deuoluit 346 a
φιλοτιμία pestis teterrima. ibid. quibus malis artibus nitatur. ibid.
Phinei habitatio 384 a
Phineidæ scopuli. ibid.
Phlox, Solis equus 126 c
φόβος τῆς ἀλκίας 348 a
Phocensium execratio 345 a
Phœbus, Oresti causa parricidij 55 c
Phœnices nauigandi artis inuẽtores 442 b
Phœnicia Asiæ regis 126 c
Phœnissa insula 95 a
Pholus 627 a
Phrygium mancipiũ, prouerb. 88 a
Phrygum conditio tolerabilior quàm Græcorum 442 c
Phthiæ littus 22 c
φυσιογνώμονες Græcis qui 594 b
pietas fundamentum omnium uirtutum 475 a
sine Pietate & modestia nec uerè nec beatè uiuitur 478 b
pij Deo curæ 201 b
pios in aduersitatibus etiam sibi semper similes manere. 25 b
Pirene fons Corinthi 166 c. suauissimarum aquarum. 662 b
πίθανα 446 c
Pitho persuadendi dea 44 b
Pittheus, Pelopis F. 302 c. innocentissimus 205 a
pituitosum esse apud Persas probrosum 203 c
πλάγια γὰρ φρονεῖς τὰ μὴ νοῦ, prouerb. 346 a
Plato quomodo obscuriora spectra in sepulchris uisa nominet 666 a
πλάξ ὄρους 478 a
plebem principum exempla æmulari 209 b
pleiades cur septẽgradæ dictæ. 67 b
plena manu, prouerb. 412 c
Plutonis cum Hercule congressus 239 a
Plutus cur timidus dictus. 131 c
ὁ πλοῦτος φιλόψυχον κακόν 662 b
Pœna & Beneficium cur Democrito dij 629 c
pœnitentia sera 478 b
Pœones à quibusdam Pannonios uocari 411 b. ab alijs Macedones. ibid.
Pœonia 410 c
poetæ hominum genus ambitiosum & irritabile 346 b
poetice quid 3
ποιμὴν nomine quos Homerus significet 303 b
πολύμοχθοι homines ab Homero cognominati cur 83 a
politiæ ἀπεμπορίκαι infinitæ commoditates 305 a
Pollux cum fratre immortalitatem partitus 349 b
Pollux ex Ioue & Leda immortalis 349 b
Polybus Corinthi rex 127 a. Oedipum educat 92 a
Polydorus Priami F. ad Polymestorem Thracum tyrannũ cũ magna pecunia missus, & ab eodem necatus 12. 14
Polydori corpus à famula in littore repertum 12
Polydori mors iudicata. ibid.
Polygamia etiam apud gentiles infamis 249 c. multorum malorum causa 255 b
Polymestor Thracum tyrãnus, Polydorũ Priami filium crudeliter necat 12. ab Hecaba execratur 33 c. facinus excusat 35 b
Polymestor exoculatus à mulieribus 13. fœminas omnes diris deuouet 36 b

Polymestoris astutia in simulando dolore erga Hecabæ miseriam 32 b
Polymestoris filij ab Hecaba necati 13. 35 b
πολύμοχθον esse mortalium genus. 594 c
Polynices Adrasti affinis 92 c. exulat 89 c
Polynices insepultus à fratre abiectus 90 a.b
Polynicis ad Iunonem oratio pro auxilio impetrando ad interficiendum fratrem 119 b.c
Polynicis cadauer insepultum abijci mandat Creon 121 c
polypi 346 a
polypi mentē obtine, prouerb. 41 b
Polyxena Hecabæ filia Achilli oblata 15. ad Achillis sepulchrum cæsa 444. 439 c
Polyxena libertatem & honestatem morti præfert 12. matrem Hecabam contra immolationem futuram animat 21 b. inde
Polyxena moriens honestatis memor existit, tegens tegenda 24 b.c & seq.
Polyxena quib. ceremonijs mactata 23 c 24 a
Polyxenæ fortitudo in subeunda morte 20 b.c
Pompeij Magni in Aegyptum profugientis ultima uerba. 306 c. interitus. ibid.
popularis ratio quam nomenclationem desideret 346 b
populus uitæ arbiter 320 a
populi inconstantia 285 b
posterioribus melioribus, prouerb. 309 b
in Posteritatem omnem sæpe unius sceleris uindictam propagari 660 a
posterorum infelicitas unde. 622 c
potentia bonis amicis non pluris facienda 626 a
potentes fortunæ tyrannidi obnoxij 344 c. multitudinis serui 346 b. iniurijs fortunæ magis obnoxij quàm mediocres 167 a
potentiorum offensæ uitandæ. 167 a
potentioribus non temerè resistendum 169 a
Potmades equi Glauci 134 b
potorum amentium misera cōditio 496 a
præcipitantia ubiq; periculosa. 39 c. 99 a
præconum genus olim sacrum habitum 443 a
præconum mos 502 c
prædiuinator 528 b
præficæ mulieres quæ 240 a
in Prælio qui fortiter occubuissent, qualiter apud Græcos habiti 307 a
præmijs inuitari homines ad strenuè agendum 409 a
præsentia omnia boni cōsulenda 67 b
præstantes & claros uiros non negligi à dijs 554 c
præstò omne quod nauiter agitur 292 a
Priamus ad ipsas aras à Neoptolemo cæsus 439 c. 441 c. 444 b
primitiæ frugum Cereri offerri solitæ 303 a
princeps qualis esse debeat. 345
principes in admittendis consilijs cautos esse debere. 593 c
principes nō decere obnoxios esse ijsdem affectibus, quibus plebei subiacent 479 a
principum esse tueri iusticiam. 594 b
principum & regum diuitiæ ratò tutæ aut stabiles 595 b
principum uita miseriarum plena 344 a
principum uitā populo uarios fremitus, plausus, sermonesque præbere 346 a
ex Principibus multos foris beatos apparere, sed reuera non esse 344 a
principijs obstandum 81 c
probis in mundo nullum locū esse 25 c
probrum, uitæ tædiū apud bōnos uiros haberi 501 a
probra tacere præstat 421 a
profani & impij à sacris & aris arcendi 587 a
profusio omnis à sapientiorib. immodica habetur 446 b
proles adulterina plerunq; abiecta & timida 209 a
proles turpis & inhonesta patri probrum 106 b
prolis amans mulierum genus. 97 a
Propheta nullus acceptus in patria 601 c
Prometheus optimarū artium autor 303 c
propinare 410 c
Proserpina à Cerere cum facib. quæsita 304 a
Proserpina dea, quę & Core 132. c. umbrarum regina 66 a
Proserpinę & Cereri in terra Attica mysteria solennia 661 b
in Prosperis extra modum efferi, hominis incōstantis. 348 c
τὰ πρῶτα κατὰ φύσιν quæ philosophis. ibid. b
Protei 346 a
prouidentia diuina unde conspiciatur 660 a
prudentiam cum uiribus & uirtute militari coniunctam esse debere 408 c
prudentiam uirtutem quomodo uulgus metiatur 520 a
pubertas coniugio apta 660 c
publicis commodis perpetuò neglectis priuatis rationib. consulendum 344 b
pudicam decet pudor 330 c
pudicitia, taciturnitas & frugalitas, præcipuæ matronarum uirtutes 212 b
pudor ingenuus 348 a
pulchritudinem fœminas beare 527 c
Pylades Orestis amicus 46 c. 63 a. perpetuus laborū & ærumnarum socius 660 b. cū Oreste & Electra mori cupit. 67 c. & 68 a.b. morituri de interficiendo Menelao consilium ineunt 68 b
Pylades amici syriceri exemplū. 81 b
Pythagorici notati 214 a

Q

Quinquatria festa in honorem Mineruæ Athenis celebrari solita 42 b
Quintiliani de Euripide iudicium 5

R

Rationes rationib. superari. 33 a
religionis interitū radix omniū malorum 475 a
religionis studium quantū priscis fuerit 475 b
in Religionē delinquentes cur grauissimè puniendi 475 a
in Religionē deorū si quid peccetur non impunitum manere 478 c
religionem neglectam clades sequi solere 475 a
regem occidere, haud res leuis. 648 a
reges honorandi qualis mos apud Phœnices 129 b

regum fortunę in conspicuo positæ 385 c
regum mores in Euripide potissimùm exprimi 5
regum uita plena metus 345 b
regibus amicum esse, magnum. 392 b
regnum fallax bonum 595 a
res hominum instabiles 580 b fallaces ac lubricæ 599 b. 627 c
rebus humanis non fidendum. 443 b. 555 c
res humanas ignoto fatorū cursu subitos exitus sortiri. 350 b
res inhonestę oratione honesta non defendendę 100 c
res mortalium omnes incōprehensa uia duci 430 c
rerum externarū gaza nihil magis perfidum 629 c
in Rebus mortalium nihil perpetuò beatum 282 b
in Rebus arduis circūspectè ambulandum 39 c. 88 c
in Rebus bonis gratificandum amicis, non turpibus 200 b
resi piscere cum pudore satius, quàm in errore perseuerare. 179 c
respublica optima quæ 519 c
reipub. gubernatio naui comparata 127 a
reipublicę bene institutę gloria unde comparetur 301 c
rempublicā culpa uacare 294 b
respublicæ à quib. potissimùm diripiantur 628 b quomodo ad incremētū proficiant 304 b item euanescant. ibid. c
rerumpublicarum firmamentū, legum uigor. ibid. b
in Respublicas aut imperia neminem facilè debere se inijcere 595 c
Rhea dea 89 a
Rhesus Strymonis fluuij filius. 388 a
Rhesus Thrax Byzantiorū dux 408 a
Rhesi & Hectoris congressus. 410 a
Rhesi stultum propositū. ibid. b interitus 408 b apotheosis 412 c
rhetorculi praui taxantur. 46 a
rhetoribus Euripidem maximè utilem esse 5
rotæ humanæ res uerè assimilatæ 4
Romanam ciuitatem qui labores olim insignem fecerint. 305 b
Romanos in summo periculo esse cur dixerit Scipio Nasica 304 c

S

Sacer piscis, prouerb. 662 a
sacrifici, genus hominum ambitiosum & irritabile 346 b
sacros locos à sceleratis meritas pœnas non auertere 596 c
sacerdotum & pastorū uita qualis 574 a
Salustij locus 409 b
Salmydessus Thraciæ locus. 384 a
salutis etiam spem esse 361 a
sanctitatem simulantes plerunque omnium pessimi 193 b
sanguis innoxius non fundendus 41 b
sapere non nimium, aliquando dulce 329 b
sapientis uiri officium 348 c
sapientes cur non peccent 81 a
sapiētes magnatibus cur odiosi 168 c
sapientes mulieres etiam superbæ 187 b
sapientes, rerum precia æstimare gnari 412 a
sapientes interdū etiam imprudenter agere 195 b
sapientia à sapiente uiro discenda 392 c
sapientia sæpe plus effici quàm ui & armis 61 b
sapientia uera quæ 214 b
sapientiæ & glorię fama multis sępe nocuit 143 a
sapientię studium qui sibi uertant in perniciem 596 a
sapiunt homines rectè, sed malè agunt 182 b
Saronicum mare, Saronicus sinus 215 b
Sarpedo Lyciorum dux. 409 c
scelerati in amicorum numerū non ascisendi 187 a
à Sceleratis sacros locos pœnas non auertere 596 c
sceleris uni° uindictam sæpe in omnem posteritatem usque propagari 660 a
scelera atrocia impunita à dijs non relinqui 39 b horribiles cōscientię morsus sequi solere 664 c
σκῆψις 382 b
scenicus philosoph° Euripides cur dictus 4
Schinis latronis nomen 214 b
Schista, Phocidis uia 127 a
scientia futura prædicendi, uana 348 b
Sciron Megarensium tyrannus. 214 c eiusdem tyrannis erga peregrinos uiatores. ibid.
Scironia saxa 215 b
Scythæ quē pro optimo habuerint 88 b
secundis rebus non superbiendum 39 a
seipsum quisq; pl° diligit quàm proximum 118 c
Semele Cadmi filia à Ioue adamata 184 c fulmine icta 128 a
Senecæ locus 595 b
Senecam latinè Herculē furentem elegātissimè expressisse. 626 b
senecta ineluctabilis 298 c
senectutis definitio 243 a
senex animosus præstat iuueni ferocienti 261 a
senis doctor, prouerb. 476 a
senes ad iram proni 259 c
senes aliorum manibus & baculis indigent, quibus firmiter incedant 106 c
senes illibentius etiam iuuenibus moriuntur 228 c
senes in primis φιλόστοργοι 309 b
senibus bene consulentib° obtemperandum 100 b
senes animo compensare quod deest uiribus corporis. 576 a
senes esse morosos. ibid.
senes fieri iuuenes cōsilio & prudentia 581 c
senes in primis adhibendos ad consilium de rebus magnis. 344 c
sensum etiam ex malis externis homines mordicare 638 c
Sepias Thessaliæ promontoriū 276 b
sermonis comitatem & affabilitatem animos hominū conciliare 441 a
ex Sermone alium sermonem oriri 427 b
serò sapiunt Phryges, prouerb. 82 a. 308 b
seruitium res infirma 580 c. miserrima 20 a
serui spectatę in dominum fidei exemplum 345 c
seruum bonū nihilo deteriorē esse libero homine 578 b.

ſeruorum meticuloſorum ingenium & natura 69 b
ſeruos probos dominorum malis & infortunijs etiam affici. 138 b
Sichæus Didonis maritus 40 b à Pygmaleone trucidatus. ibi.
Sicilia inſula inter Chalcidē & Aulidem 128 a eius deſcriptio 442 c
ſidera terreno humore ali 660 c
in Sideribus maculæ quid. ibid.
ſilentium, gemitus & ſuſpiria, malæ conſcientiæ argumenta 349 a
ſilentium, pulcherrima mulierū dos 506 b matronam decere 444 c
ſilentiū ſermone ſæpiſsimè præſtat, & econtrà 59 c
Silenus uini effecta exprimit. 494 c
Simon à Pfirt Cæſareus ſenator in Enſisheym 9
ſimultatem fratrū atrociorē eſſe quàm uulgarium inimicorū. 346 a
Sinonis cum Vlyſſe comparatio 411 c
Sipylus, Aſiæ urbs 348 b terræmotu ſubuerſa. ibid. cur Straboni Idæa cognominata. ibid.
Sirenum nomine autores quid intelligant 275 c
ſmilax 476 b
ſobolis creandæ & educādæ ſtudium moleſtum & ærumnoſum 412 c
ſocordia propria temerè perire, cruciabile 412 b
ſolis calore fœtus animari 382 b
ſolis equi quatuor 126 c
Solonis ad Crœſum nobile dictum 520 c
ſolitudo multis noxia 233 b
ſomnijs rerum expetitarum delectari homines 241 a
ſomnus, obliuio & tempus, tria malorum remedia 83 b
ſomnus morborum leuamen. 51 b
ſomni deſcriptio 83 a
ſomni largitrix nox 51 a
ſomnia utplurimùm euentu iudicari 303 c
Sophoclis locus 410 c. 411 a
Sophoclem ad nuncium mortis Euripidis pulla ueſte amictum mimos ſuos ſine coronis in certamen introduxiſſe 667 b
ſortem aſperam aliquando uices mutare 373 b mutationes inſignes parere. 365 c
ſortem indignis modis eos agitare, qui bono patre ſunt nati 501 c
ultra Sortem non ſapiendum. 455 a
Spartam nactus es, hanc orna, adag. 440 b
ſperandum uiuis 425 c in malis 600 a
ſpes alit exules, prouerb. 129 a 130 a. 639 c
ſpes dulcis mortalibus 359 c cur 383 c inexplebilis. ibid.
ſpes ſeruat afflictos 98 b
ſpem gaudia longo uoto conſumere 383 c
præter Spē multa euenire 164 c
ſpes mortalium lubricæ 519 b
ſpebus uarijs mentes humanas detineri 448 c
Sphingis deſcriptio 133 b
ſpurij ſæpe præſtantiores legitimis 258 b
contra Stimulum ne calces, prouerb. 478 b
Stoicorum ἀπάθεια 661 c deliria 83 a
ſtolidior quo quis, hoc magis φιλόδακρυς 495 b
Strabonis locus 409 b
Strophius 660 c
ſtultus quis iudicandus 487 a
ſtultus ſtulta loquitur 454 c 476 b
ſtultis omnem humanitatē, elegantiam & eruditionem eſſe faſtidio 412 a
ſtulticia magis mulierib. quàm uiris innata 193 b
ſtupratoribus alterius coniugis quæ mala eueniant 651 a
Suadela dea 44 b
ſubditi magiſtratū ſæpe ſapientia anteeunt 259 c
ſublimia à Deo deijci 39 a
Subſolanus unde ſpiret 494 b
ſummū ius, ſumma iniuria, 86 b
ſuperare ea quæ fieri nullo modo poſſunt, haud facile 338 c
ſuperbi Deo inuiſi 94 c
ſuperbos palpationibus deliniri 495 b
ſuperſtitio mortaliū teterrimus animorum morbus 384 b
ſupplicantiū dijs ritus apud ueteres 83 b
ſupplicem non fas eſſe occidere 586 a
ſurſum & deorſum, prouerbiū. 128 a
ſurſum uerſus ſacrorum fluminum feruntur fontes, prouerbium 306 c
Symplegades inſulæ 166 b
συνωρίδαν 629 b

T

Talthybius 86 c. 439 c
Agamemnonis præco 443 a Ægiſthi amicis patrocinatur 65 b Helenam miſerabiliter in puluere iacentē conſolatur 23 a. b
tangere quæ non fas eſt, nō tangenda 637 b
Tantalus Iouis F. apud inferos cur torqueatur 82 a. 47 c
Tantalus filium ſuum Pelopem dijs epulandū apponit 383 a
Tauus fl. 662 a
ταρσοὶ κωπῶν 387 b
tartari deſcriptio 39 c. 40 a
Taurica Cherſoneſus 40 a
Taurorum populorum mores. 382 c. immanitas. ibid.
taxus 476 b
temeritas ubiq; periculoſa. 86 a
templi Apollinis picturæ. 594 a
tempus mitigat ærumnas 223 c omnia reuelat 183 c
temporis longus uſus & experientia quæ bona hominibus adferant 305 c
tempori ſeruiendum 61 b. & 445 c
tenebras ſuam habere religionem 457 a
Terentij locus 410 c
terminus omnium rerum. 520 c
Terpſichore Rheſi mater 408 b
terra cur mater ſomniorū dicta à poetis 40 c
terra arida fœcunditate ſæpe ſuperat pinguem 258 b
terræ filius, prouerbium 594 c
teſſerarum iactu optimè uitę noſtræ ambiguum tenorem exprimi 305 c
Teucer ἄπολις, &c. quid nos moneat 555 c
Teucer expulſus patria, Salamine littus Pharium applicat. 556 a item Helenæ ſciſcitanti domus Spartiados fortunam explicat. ibid.
Thamyras inſanit, prouerbium. 412 b
Thamyræ Thracis poetæ hiſtoria 412 a
Thebanæ portæ ſeptem 134 a

Thebanæ terræ commendatio. 129 a
Thebanos è dentium ſerpentis ſatu orti 613 c
Thebę cur prius Atramytium dictæ 272 b
Themis dea 387 a eius templum. ibid.
Theoclymeni impietas in patrē 555 c
in Theoclymeno fatuæ credulitatis exemplum 560 a
θεοπνοίαι 307 c
θεομαχοῦν qui dicantur 210 a. 477 c
Theonoe rerum futurarū præſcia 555 c
θεωρικὰ πιστώματα 303 b
θεωροὶ qui 213 b
θυηρὸν 303 b
Theſeus Aethræ & Neptuni F. 174 a Athenienſiū princeps 301 b fortiſsimus 518 a
Theſeus boni amici exemplum 626 c item humanitatis exemplar 301 c
Theſeus cur miſeris Argiuis operam ſuam non denegarit. 301 c
Theſeus multis quidem auxilio fuit, ſed ex pleriſque certaminibus nullum retulit pręmiū 304 b
Theſeus occiſos ſuos apud Thebas ubi ſepelierit 308 c
Theſei erga matrē pietas 304 c fuga in Trœzenem ob homicidium 174 a
Theſeo tres optiones à Neptuno datæ 215 b
non abſq; Theſeo, prouerbium. 304
Theſproti Epiri pop. 134 a
Theſſalię ſitus & fertilitas 242 b 442 c
Theſſalos cæteris Græcis ſagittis & iaculis multum præſtitiſſe 478 c
Thetis dea marina 245 b eius templum. ibid.
Thoas Tauricæ regionis tyrannus 387 a ab Iphigenia dolo tractatus. ibid.
θοίνη genus prandij in deorum feſtis uſitatum 167 b
Thomæ Magiſtri Euripidis uitæ & fabulæ argumenti explicatio 666 c
Thracica Cherſoneſus 40 a
Thraces Troianis auxilio ueniunt 410 b
Thracum mores 273 a
apud Thraces polygamia uſitata 273 a
Thracibus cū Troianis magna affinitas 410 b
Thraſybulus Athenarum ciuitatis liberator 130 a
θρῶν 443 b
θρῶνοι, lapides partiū domus ſuperiorum 89 b
Thurium lema, prouerbium. 409 b
Thyeſtes ab Atreo fratre interemptus 86 c
Thyeſtis & Atrei fratrum diſceptatio de imperio paterno. ibid. c
Thyeſti proprij filij comedendi à fratre propoſiti. ibid.
thyrſus 476 a
thyrſis armatæ mulieres in Dionyſij exercitu. ibid.
τυλύγετον 386 c
timidus Plutus, prouerbium. 662 b
Tithonus Laomedontis frater. 445 a
Tmolus 477 c
tonſura priſcis in luctu uſitata. 129 b
tragœdiæ 660 a earum uſus 4
tranquillitati animi ſtudendum 210 a
Triæna locus 128 a
Trieterica Bacchi feſta 476 c cur inſtituta. ibid.
triſtium uita miſera 231 c
triſticiæ cauſam, eſſe mala 379 b
Trœzen Peloponneſi pars. 208 a
Trœzena Theſei uxor 204 b
Troia capta Græci omne genus crudelitatis in uictos exercēt 439 c
Troia decennali obſidione cincta 555 a funditùs à Menelao euerſa. ibid.
Troia lumen totius Aſiæ 446 a
Troię conditores Apollo & Neptunus 441 b
Troiæ prima uaſtatio 445 c
Troiæ ruentis dolorem quæ lenire debeant 443 a
Troiani belli & excidij cauſa. 26 a. b. 445 a
tropæum, trophæum 521 a
in Tropæo quæ ſpolia figi ſolita 521 a
tu ſi quę decet rogaueris, quę te decent audies 333 c
Tunetum à Carolo V. Imperatore captum 302 a
turba 444 a
turba non nimis timenda 321 b
turpia potius reticenda quàm commemoranda 421 a
turpitudinis natura & uis 80 b
τύχα δὴ μοι σωώσασα πόλις, prouerbialis locutio 309 a
Tydeus 93 c autor cantus, quo præliū initiari utuntur 309 a
Tydeus Argiuorum dux 134 a
Tydei fortitudo 309 a
Tyndareus pater Clytęmneſtrę 46 b eiuſdem expoſtulatio cum Menelao, quòd defenderet Oreſtem matricidā 56 c
Tyndarei oraculum ab authore reſtitutum 83 c
Tyndaris 19 a
tyrannis baſilicæ exceſſus 305 b
tyrannis, quàm res ſit inuiſa. 626 c
tyrannidem quæ mala comitentur 305 b
tyranno nihil infeſtius ciuitati. 285 b
tyranni cur optimos quoſq; trucidare ſtudeant 306 b
tyrannorum calamitates & infelicitas ubi deſcripta 626 c
tyrannorum mortes plauſu & læticia proſequi ſolere homines 663 b
tyrannis & magnis dominis quæuis in ſubditos licere. 600 c (89 b
tyrannis reſiſtere periculoſum.
tyrannos bonos odiſſe, improbos amare 573 c
tyrannos manere triſtes exitus. 442 a
Tyreſias uates à Creonte de belli euentu interrogatus. 306 c. 107 a uaticinatur Menœceū pro patria immolandum 108 a. b
Tyreſiæ de Thebanorum contra Argiuos uictoria, uaticinium 89 c. & 90 a

V

Vanitas hominum 291 c. & 304 a
cum rectè Valerius, &c. prouerbium 629 b
uates & ſacerdotes hominibus plerunq; inuiſi 109 a
uates gloriæ auidi 321 b hominū genus ambitioſum & irritabile 346 b

uatum responsa qualia 348 b
Veneti populi Paphlagoniæ. 207 c
uentorum nomina 494 q
uentis tradere, prouerbium. 443 b
Venus domat omnia 432 a
Venus è mari cur nata à poetis dicta 210 b
Venus immodica abominanda 322 a
Venus mortalibus stulta 432 c
Venus odio Hippolytum quur prosecuta 174 b
Venus ἐξύφωνος potentissima regina 175 a
Veneris thalamus castus quib° c ontingit, felices 321 c
Veneri nomen stulticiæ tribui. 432 c
per Venerem quid intelligendum 446 b. 556 a
uerbis pugnare, prouerbium. 132 c
uerecundia duplex 209 a
uerecundia potissimùm uirgines & adolescentes decet. 32 b
uerecundia uiro egẽti inutilis, prouerb. 594 b
uerecundiam & modestiam in primis bono uiro conuenire 346 a
ueritas in altissimo puteo demersa, Democriti dictum. 555 c
ueritatis oratio simplex 99 a 130 b. 602 c
ueritati diem seruire 371 c
uertumni 346 a
uicissitudo rerũ omnium. 345 a 535 c iucunda 183 b eiusdem cõsideratio ad quas res utilis 4. 5
uictores olim coronari cur soliti 42 b
uictoria res iucunda 113 c
uictoriam non militibus, sed exercitus duci imputari. 259 c
uindicta hostium, magnum calamitosorum solatium 308 a
uindicta publica concessa, priuata interdicta 665 a
uinum hominis ingenium aperit 169 c
uinum res uehemens & insuperabilis 493 a
uini effectus 494 c. 495 c
uini inuentor Dionysus 478 b
uinum cur Vlysses satyris dederit 479 b
uino sublato nihil suaue hominibus 462 b
uiolentum nullum diuturnum. 61 b. 275 b
uir afflictus nunquam sui similis 385 c
uir magnus nemo sine diuino afflatu 307 c
uir pauper cur ad rempub. inutilis 305 c
uir sapiens nunquam rerũ suarum securus 503 a
à Viri arbitrio uxorem debere pendêre. ibid.
uiri boni nomen qui mereãtur. 87 c
uiri boni officia 346 b
uiri decus 322 b
uiri ingenio matronam cedere debere 444 c
uiri boni munus, optimis semper uti 321 a
uiri memoria post fata quoque religiose à matrona colenda. 444 c
uiri praui, prauæ uoluptates. 318 c
uiro etiã malo uxor morem gerat 250 b
uiro olim beato, mutationes acerbæ 623 b
uiro per omnia acquiescere, mulierem decere 653 c
uiro probo mores non communicandi 317 c
uirum bonũ cultu debito prosequi, egregium ciuib. decus. 624 a
uirum de familia extinctũ, desiderabilem esse 371 a
uirum non uirgineo cultu, sed ingenio uirili esse debere. 651 c
uiri duplices qui dicti 410 c
uirorum fortium clades, belli effecta 303 b
uirorum fortiũ cutis cuiusmodi 477 b
uirorum præstantium memoria semper colenda 39 b
uiris integris non irascendum. 460 c
uiris magnis nonnunquã in serio opere somnum obrepere 659 c
uiris sapientibus commiserationem inesse 638 c
uiros bonos ab uxoribus malis facilè peruerti 61 c
Virgilij uersus 410 a
uirgines domi manere decet. 49 c
uirgines teneræ & iuuenculæ non suo arbitrio relinquendę 127 b
uirginitatis cõmendatio 205 a
uirtutis efficacia 39 b
uirtutis & honesti dec° ubi proculcatur, quę pestes in primis regnent 348 c
uirtutis uia aspera & ardua. 626
uirtuti clarissimę nebulas offundere conantes, nunquam deesse 627 a
uirtutem & prudentiã quomodo uulgus metiatur 520 a
uirtutem non in uentris ingluuie esse sitam 294 a
uirtutem parentum sępe in liberis etiam elucere 21 a
uirtutẽ sectari, magna res 322 b
uirtutum magnarum plerunq; uana esse nomina 443 a
uis Deo inuisa 539 b
uim consilij expertem nihil ualere 409 a
uitis lignum, scitum 490 c
uites curarum sedatrices 462 b
uita caduca & parua res 295 c dulcissima res 229 b
uita frugalis & sobria commendata 662 c
uita humana laboriosiss. 178 c
uita mediocris omnib. felicitatibus anteferenda 477 b
uita nostra certamen 287 c exilium 307 a incolatus. ibid. militia 307 b peregrinatio. ibid.
uita omnibus hominibus chara 67 c
uita priuata omnium maximè tuta 345 b
uita sacerdotum & pastorũ qualis 574 a
de Vitæ breuitate, Horatij loc°. 628 a
ante Vitæ finem nemo beatus reputandus 651 c
uitæ ciuilioris formator Prometheus 303 c
uitæ humanæ iacturam mortalibus reparari 292 b
uitæ humanæ incerta possessio 308 c
uitæ pastoriciæ simplicitas 410
uitam finire laqueo, fœdũ 527 c
uitam humanã sine legibus difficilimè consistere 29 b
uitam in diem optimè trãsigere, omnium tutissimum 478 c
uitam priuatam in mediocri fortuna, præferendam esse summæ opulentiæ 573 c
uitam cum prudẽtia transigere, sapientis 329 b
uitam tranquillam cum prudentia cõiunctam, inconcussam manere 455 a
uitã tyrannorũ quamuis splendidam, intus esse plenam curarum. 573 c
uita defunctis iusta persoluẽda. 135 c
uita functi liberi à malis omnibus 425 b
uita nihil charius & preciosius. 222 a
ex Vita læta ad miserias recidere, cruciabile æuum mortalibus 373 b
in Vita mortalium plura mala quàm bona inesse 281 a
uituperium mulierum 36 b
uiuere malè, satius, quàm bene mori 336 a
ulcisci inimicos iucundum 37 c
Vlysses Laertis F. 412 a. apud omnes scriptores mali nominis 88 c
Vlysses consultior, audacior & in pericula proiectior Diomedes 411 a
Vlysses cur Satyris uinum dederit 479 b
Vlysses Polyxenæ mactationi præfectus 18 a
Vlysses probè ultus fœdum Cyclopem, cum Satyris orã soluit 496 a
Vlysses Troiam prodendi & explorandi gratia ingressus, & ab Helena agnit°, atq; ab Hecaba seruatus 18 b
Vlysses unde agnitus 663 b
Vlyssis comparatio cum Sinone 411 c
Vlyssis consilium de Polyxena Achilli mactanda 16
Vlyssis labores 443 b. naufragium. ibid. in Ithacam reuersus quid malorum domi offenderit. ibid.
Vlyssis prudentia 494 b uersutia 443 a
Vlyssem amplissimis munerib. Maron ditat 495 b
umbra, mortalium res uniuersę 161 b
unum de multis, prouerbium. 385 c
uoluptas liberorũ procreatrix. 129 b
uoluptatis pedissequæ dolor & pœnitentia 126 c
uoluptatum usus qualis esse debeat 346 c
uoluptates humanæ uitæ multæ 182 b
uoluptatibus dediti qui uitam agunt, ipsis interdum bestijs immaniores euadere 494 a
uotis deos colentes felix transigere æuum 636 c
urbium & templorum uastatores suum quoq; fatum manere 415 b tristes exitus 442 a
utile mendacium, prouerbium. 495 c
utres & thylaci, prouerbium. 494 c
uulgus ad fortunę fauorem etiã plerunq; inclinat 65 a
uulgus amicis uerbis facilius persuadetur, quàm ui & armis 61 a
uulgus disputationibus subtilibus difficulter capitur 80 c
uulgi ingenium uarium 30 a
uulgus irritatum duriter nõ tractandum 85 b
uulgi furor incẽdio similis. ibi. c
uulgi inconstantia 61 a. ingenium. ibid. intractabile 62 b. c incõstantia in amicitia. 628 b
uultus & forma proditores animi 565 c
uxor impudica & mala, ingens malum 52 b
uxor pia & bona ducenda, aut à nuptijs omnino abstinendũ. 228 b
uxor pia & modesta rarissimũ terris donum 225 b
uxorem improbam ob opes aut clarum genus ducere, insanientium 654 b
uxorem probam ac bonam domi alere, prudentis uiri. 325 c
uxores improbæ uiris sæpe causa sunt factorum impiorum. 59 b
uxorem sine autoritate uiri nihil agere debere 303 a

X

Xenium quid 230 c
Xuthus Athenienſium principatu indignus 596 a Creusam in uxorem ducit. 560 b. 593 c idem perfidus & infidelis in eandem. 595 b
Xutho ab Apolline nothus filij° datus. ibid. c

Z

Zenonis respõsio de amico qualis 385 b

FINIS.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE SALAMANCA

BASILEAE, EX OFFICINA IOANNIS
Oporini, Anno Salutis humanæ M. D. LXII.
Mense Martio.